BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
31
4 C
17
FONDO EBORENSE

Guidonis
Papæ
Decis

Digitized by Google

DN. GVIDONIS PAPAE I. V. DOC. CLARISSIMI,

DECISIONES GRATIONOPOLITANAE.

Summarijs denuò, Additionibusq́; illuſtratæ, adiecto ad calcem libri rerum ac uerborum Indice locupletiſsimo.

BIBLIOTECA NAZ. V. EM. VITTORIO EMANUELE

LVGDVNI,
Apud hæredes Iacobi Iuntæ,
M. D. LIIII.

314017

BIBLIOPOLA INGENVO LECTORI SALVTEM.

GVIDONIS Papæ nomen, ingenue lector, re, famaq; clarum, ſummis & multis multorum laudibus celebratum, immortalitate dignum eſſe, eis neutiquàm eſt obſcurum, qui in publicis, forenſibusq; cauſis quotidie uerſantur. Cuius quidem uiri monimenta cùm anteà mutila & corrupta, temporũ iniuria, & hominum ſocordia, neglecta iacerent, nos inſtitutũ noſtrum in Rempub. ſuſtinentes, auideq; colentes, curauimus, imò omnem mouimus (quod aiunt) lapidẽ, ut ille tandem aliquando in lucẽ prodiret, nobis quidem authoribus, doctißimorũ uerò hominũ opera, ſuo nitori priſtino integritatiq; reſtitutus. Haſce enim quæſtiones atq; adeò deciſiones Senatus Grationop. (cui ille ipſe præfuit) pro rei dignitate, temporis cauſarumq; uarietate Author ſumma fide in unũ corpus collegit: collectum edidit in communem omnium ſtudioſorum utilitatem: editũ nos per manus maiorum accepimus, illum quidem ita corruptũ, deprauatũ ac ſibi diſsimilem, ut quenq; etiam ſibi familiarẽ, lectione & obtutu primo feſelliſſet, niſi ei priſtinam dignitatẽ, habitum, filum, compoſitionemq; reſtituiſſemus. Atque ne uerba dare, aut (ut aiunt) fumos tibi uendere uideamur, rem accipe. Nos uetuſtiorũ exemplarium fide, amicorum, eorumq; non uulgaris diſciplinæ induſtria adiuti, primùm dedimus operam, ut euulſis innumeris erratis, Author integer & incolumis prodiret: proximè, Summarijs impensè neceſſarijs, Indice item copioſo & fideli illum illuſtrauimus. Quid plura? Nec oleo, nec operæ pepercimus, tuo unius nomine. Proinde tuarum erit partium, quod à nobis alacri promptoq; animo profectum eſt, æquanimiter excipere. Vale, & conatibus noſtris bene precare.

ANTONIVS RAMBAVDI INGENVO CANDIDO'QVE LECTORI SALVTEM.

*

E S T *enim ueri boni à natura nobis ingenerata cupido,ut dicit Leonardus Aretinus,in Iſagozico in libros morales Ariſtotelis, ad Galeotum edito. Et (ut alibi teſtificatur fons eloquentiæ Marcus Tullius) alijs quoque nati ſumus : & tantum quidem eſt in communem hominum ſocietatem conferendum,quantũ quiſque & ingenio,& opere,ac labore aſſequi ualuerit. Quoniam (ut inquit Ariſtoteles Princeps ille Peripateticorum) omne bonum quantò communius,tantò melius. Ideoq; poſt lucubrationes meas in pluribus & diuerſis Italicarum uniuerſitatum Gymnaſijs ineunte adoleſcentia luſtratis peractas, & deinde ſeptennio in multis Academijs partium Franciæ,tum publicè, tum priuatum legendo iura ciuilia & canonica,fuiſſem profeſſus : Grationop.ueniens nonnullorum precibus illic deuictus, à meatu in laicum directò greſſum cohibui:& in Delphin.unde parentes mei digreſſi fuerant,in illuſtri ipſius ſupremo Delph. conſiſtorio poſtulando ſedem ſtatui. Vbi quippe,dum à nonnullis requiſitus eſſem, ut deciſiones dicti inſignis conſiſtorij, numero ſexingentas trigintaduas, à quodam ſpectabili nobiliq; & egregio domino Guidone Papæ legum Doctore,& conſiliario Delph.benemerito cõpilatas:iamq; pedetẽtim, ut autumauerim,uitio impreſſorum ſeu librariorũ multis modis atq; innumeris mendis reſperſas emendarẽ, limaq; correctionis tranſcurrerẽ : ipſe profectò non ingenio fretus,ſed requiſitione pulſus,pariter & concitatus inſtinctu inquam naturæ:quæ homines etiam hominum cauſa (ut ſuprà innui) procreatos eſſe uo-*

 luit,

luit, ut ſibi alterutrum, quacunque poſſent ratione, auxilio forent. Quamobrem ego Anton. Rambaudi, *de genere nobilium* Rambaudorum *de monte* Guardino, Vapicenſis *diœceſis, prouinciæ* Delph. *inter iuriũ profeſſores minimus, id opus aggreſſus ſum, interq́; corrigendum quaſdam epiſtolas utiles atque neceſſarias in locis opportunis addidi, breuiq́; tempore hoc anno labente,* M. ccccciij. *circa feſtiuitatem omnium* Sanctorum, *ad laudem* Dei *abſolui, quas commilitonibus meis forenſi ac literaria militia* Grationopoli *militantibus unà cum opere ipſo omni menda expurgato dedo, & conſecro; quasq́; omnium iudicio corrigendas exhibeo.* Idcirco, *quæſo tu lector, ne eas liuore oblatrandi, ſed amore ſtudendi ſedulò legas atque perlegas: ſanè quid beneuolè perlectis iuuabit.* Verùm, & *ſi quippiam in ipſis uel minus ſapidum, uel minus diſerte, aut parum eleganter dictum offenderis, hoc tua prudentia ſupplere curabis.* In *illis uerò, ſi quicquam tibi aliquandoquidem profuturũ, ac frugi occurrerit, idipſum maximo optimo* Deo *aſcribas, & gratias agas, laudésque referas ipſis præſtantiſsimis profeſſoribus, eiſdem in additionibus prænotatis, qui nos ſuis glorioſis doctrinis illuſtrarunt.*

*

DOM. GVIDONIS PAPAE, AD LECTOREM PRAEFATIO.

a CVM hominis memoria[a] tam labilis[b] ſit, quòd
b omniũ habere memoriam,& nihil obliuiſci potius
diuinitatis, quàm humanitatis exiſtat (ut inquit
Imperator Iuſtinianus in l.ij.§. ſi quid.C.de uete.
c iure enuc.& not.in c.porrecta.[c] extrà,de confir.uti.uel inuti.)
Ideò hoc attendens ego Guido Papæ, legũ doctor,inter cæteros
minimus,anno primo, quo fui aſſumptus conſiliarius in curia
parlamenti Delph.uidelicet,anno domini M.ccccxliiij.præſens
opus compilare inchoaui, pro mei memoria laboriſq; aliena-
tione in futurũ: & duxi in ſcriptis redigendum,prout infrà per
modum quæſtionũ,ritum deciſionum Rotæ curiæ Romanæ in-
ſequendo. Primò,caſus dubij in iure, magis ſingulares (prout
occurrent) qui ex deliberatione dictæ curiæ parlamenti in iure
determinabuntur,ſubijcientur. Secundò,caſus,quos uidi tem-
poribus meis, & uidebo in futurum in dicta curia parlamenti,
& cæteris curijs præſentis patriæ de ſtylo & conſuetudine ob-
ſeruari, etiam ſubiungam : cùm ſtylus & conſuetudo curiarum
pro lege haberi debeant:ut eſt bonus tex.de hoc in l.ſi quoniam.
d in fine.C.de iniurijs. & inſti.de ſatiſd.in §.fi.[d] & in l.generali-
e ter.C.de reb.credi.& iureiur.& in auth.[e] in §. illo cuſtodiẽdo.
f Ita dicit Rayn.de ſabanaco, in ſua repetitione l.more maiorũ.
ff.de iuriſd.om.iud.& Spec.in tit.de ſententia.§.iuxta.uer.quid
g de interlocutoria.in fine.uerſi.[g] & ualet conſuetudo in his,quæ
circa iudicia ſunt.C.de priui.ſchola.l.fin.in princ.& alibi dicit
Innoc.quòd illud, quod fit ſecundum conſuetudinẽ, dicitur fieri
ſecundũ ius.in c.cum ueniſſet.extrà,de eo,qui mit.in poſ. Quia
conſuetudo eſt de iure ciuili,in §.ex non ſcripto.inſtitu.de iure
nat. Ita,quòd ſi feratur ſententia expreſſè cõtra ſtylum curiæ,

a ipſa eſt nulla [h], ac ſi contra legem foret lata: cum uicem legis
b obtineat: [i] iuxta not. per Cyn. in l. ij. C. quando prouo. non eſt neceſſa. in iij. quæſtio. quod tenet dictus dominus Rayn. de ſabanaco, in d. l. more maiorum. Et *quia etiam aliqua ſingularia uidi, quæ temporibus meis occurrerunt, ipſa ſubiungam in diuerſis paßibus præſentis libri pro memoria in futurum illorum, qui in libro hoc ſtudere, & legere uoluerint, quoniam omnia fructuoſa in futurum eſſe poterunt tam iudicibus, quàm practicantibus.*

a ¶ Memoria. *Quidnam ſit memoria, & quotuplex, uide dominũ Alb. de roſa. in uerſi. memoria.*

b ¶ Labilis. *Maximè ſenis, quia homo primò læditur in memoria, ſeneſcendo: ut per domi. Albe. de roſate, ubi ſupra.*

c ¶ In c. porrecta. *In glo. in uerſi. non credamus.*

d ¶ In §. fin. *uerſi. quam formam iuncto. ibi, quæ omnes, &c.*

e ¶ De iudi. *colum. vj.*

f ¶ In §. *Sedebunt.*

g ¶ Ver. quid de interlocutoria. in fi. *Vult allegare uerſi. in ſumma. in prin. ibi, niſi loci, uel fori, conſuetudo aliud inducat.*

h ¶ Ipſa eſt nulla. *Hoc intellige, quãdo conſuetudo fuerat articulata, & probata: aliàs ſecus: quia conſuetudo eſt incerta, cùm ſit facti, & in facto conſiſtat. c. j. de conſti. libro. vj. Et ita intelligitur opinio Ideo. de ra. allega. per d. Cyn. in l. ij. in fi. quando prouo. nõ eſt ne. Et iſtud uerũ, niſi ipſa conſuetudo ſit generalis uel notoria. de primo per do. Bald. in l. ſi fugitiui. C. de ſer. fugi. in j. col. in uerſic. uel dic. de ſecundo per eundem do. Bald. in l. generaliter. C. de epiſco. & cle. in j. col. in j. oppo. ibi, iſtam etiam theoricam.*

i ¶ Vicem legis obtineat. *Et ideo ſtylus ſeu longæuus uſus cauſarũ poteſt allegari pro iure, ut not. doct. Card. in cle. ſæpe deo. de uerbo. ſignific. in §. & quia. in vj. nota.*

DECISIONES SENATVS GRATIONOPOLITANI, *opera & induſtria clariſsimi* I. V. D. *Guidonis Papæ collectæ.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex laicus quando ſit competens in beneficialibus.*

2 *Petitorium & poßeßorium inter ſe nihil habent commune.*

3 *Iudex tẽporalis an poteſtatẽ habeat in beneficialibus. Et an in clerũ. nu. 4.*

QVAESTIO PRIMA.

IN manibus magiſtri Cathalani chãterelli, ſecretarii Delph. mota in dicta curia Parla. inter Priorẽ Lancii ex una parte, & Priorẽ ſancti Roberti ex altera, ad cauſam ſuorũ prioratuum ſuper ſuo poſſeſſorio ſeu quaſi decẽ ſeſtariorũ bladi per dictũ Priorẽ Lãcii exigi, ut aſſerit, ſolitorũ à dicto Priore ſancti Roberti ſuper decimis ſuis, quas idẽ Prior percipit in parochia de Mẽdres, qui Prior ſancti Roberti in dicta cauſa oppoſuit declinatoriã fori, dicẽdo ꝙ huic curiæ Parla. nõ cõpetit cognitio huius negotii, cùm cauſa decimarum ſit merè ſpiritualis. Quæritur nũc, an dictus Prior ſancti Roberti bene opponat declinatoriã fori. Et uidetur, ꝙ ſic, ut tenet Ant. de But.
1 in c. fi. de iudi. * Sed cõtrariũ dicẽdum uidetur: quia quãdo agitur ſuper poſſeſſorio uel quaſi etiã
a in ſpiritualibus [a] uel beneficialibus cauſis iudex laicus eſt iudex cõpetens, ſecundum opinionem Vincentii: quam recitat Io. And. in c. fi. extrà de iudi. Idem tenent Archi. & Inno. ut refert Anto. de But. in d. c. fi. Et eſt ratio, quia poſſeſſoriũ non eſt quid ſpirituale:
b ſed tẽporale [b]: ut dicit Archid. in c. j. de reſtitutiõe ſpoliatorũ. lib. vj. Et do. Franciſcus de zabarel-
c lis in clemẽtina diſpendioſam. [c] de iudiciis. & Guilielmus de mõte lauduno in cle. j. de cauſa poſ. & proprietatis. Et uidetur uelle
d gl. [d] in c. literas. de iuramẽ. calũ.
2 * Nec eſt incõueniẽs, ꝙ reſpectu eiuſdẽ rei petitoriũ ſit ſpirituale, & poſſeſſoriũ tẽporale, cũ nihil cõmune inter ſe habeãt: iuxta l. naturaliter. in §. nihil cõmune. ff. de acqui. poſ. Et ideò in dicta cauſa per dictã cãm fuit declaratũ, & ordinatũ die xij. Mart. M.cccc-xliiij. dictã cauſam nõ fore remittẽdã. Et ſecũdũ qđ refert do. Pet. Papæ, patruus mei Gui. Papæ, in quodã ſuo cõſilio, ſtylus curiæ parla. regii Pariſius in materia poſſeſſorũ cauſarũ beneficialiũ fundat intẽtionẽ ſuper hoc dicto Vincẽtii in caſu nouitatis. de quo caſu nouitatis tãgitur plenè per Io. Fabr. in §. retinẽdæ. inſti. de in-

terdictis. & per Cyn. in l. ea lege. C. de condi. ob cauſam. & tetigi j. q. ccccclij. Et pro hac parte ſecũ dum eundẽ dom. Pet. Papæ facit c. cauſam. lo. ij. extrà qui filii ſint legitimi. ubi Papa mandat iudiciũ poſſeſſoriũ relinqui rẹgi Angliæ pro cognitione ipſius poſſeſſorii habẽda. Ad idẽ in ſimili fuit iudicatũ in dicta curia parla. die ſententiarum natalis do. M. cccclv. inter duos presbyteros, uidelicet inter Priorẽ Magdalenen. Gratinopo. agentẽ ex una parte, & præceptorem ſancti Antonii Gratinopo. in poſſeſſorio reintegradę poſſeſsio. ſuper quadam annua penſione, qua dictus Prior dicebat ſe ſpoliatũ per denegationẽ dicti pręceptoris, quã ſententiã recepit Io. Cabodi ſecretarius Delp. & tunc do. Ludouicus de laual fuit præſens in prolatione dictarũ ſententiarũ. Ad idẽ fuit iudicatum in hac curia in quadã alia cauſa inter perſonas eccleſiaſticas in poſſeſſorio reintegrandę rei ſpiritualis, puta decimarũ, M. ccccclix. prout habetur j. q. ccvij. Ad idẽ cognouit dicta curia parlamẽti de poſſeſſorio retinendæ in beneficialibus etiam inter duos presbyteros, ut uidetur j. q. lxxxv. De poſ-
3 ſeſſorio autem* adipiſcendæ in beneficialibus non cõſueuit hęc curia cognoſcere. quia plus habet petitoriũ, quàm poſſeſſoriũ, & plus ſpiritualitatis quàm tẽporalitatis. Per quę ſequitur incidẽs
4 quæſtio:* Vtrum iudex tẽpora-

lis habeat poteſtatem ſuper electò uel in rebus ſpiritualibus. uide tres caſus. in c. tua. & j. extrà de decimis. in gl. Corroboràtur præmiſſa reſcripto papali extracto per dictũ dominũ Guidonem Papæ à regiſtris curiæ regię Lug. Cuius tenor ſequit de uerbo ad uerbum. Martinus epiſcopus ſecũdus, ſeruus ſeruorũ Dei, ad futurã rei memoriã apoſtolicæ ſedis æqua & circumſpecta prouiſio, quorũlibet iura, & tranquillitatem confoueri ſatagens. Cũ ueriſimiliter timetur, ne cupiditas improba ſe à uetitis abſtinẽre neſciens ſtatutis, & ordinationibus à ſe huiuſmodi prodeuntibus laxato fræno rationis abutatur, nunc per prouiſionis debitæ remediũ, nunc uerò per oportunæ declarationis officiũ, nititur obuiare. Dudũ ſiquidẽ prouidẽ conſiderãtes, ꝙ licet clerici eccleſiaſticęq; perſonę qui ſuas cauſas & querelas in his præcipuè, qui de iure uel conſuetudine ad forum eccleſiaſticum pertinere noſcuntur: eo tamen derelicto ſecularibus iudiciis ſe ſubmittere, ſeu partes ſibi aduerſas ad forum de iure uetitũ cõuenire uel trahere præſumebant, grauibus proinde pœnis tam ſpiritualibus quàm tẽporalibus etiam iure diſponente alligarentur. Pœnas tamen ipſas nõ ſine propriæ ſalutis periculo ſæpius habere uidebantur in cõtemptũ. Nos qui ex debito paſtoralis officii ſalutem quærimus ſingulorum, ſuper his oport

oportunè prouidere uolentes, authoritate apoſtolica per alias noſtras literas ſtatuimus & etiã ordinamus, ꝙ quicunq; ex clericis, & perſonis eiſdem decætero reus talis præſcriptionis exiſtẽs, niſi à præmiſsis deſiſteret, omni cõmodo cõfeſsionũ, & gratiarũ ſibi à ſede prædicta cõceſſarũ careret, ipſeque in graues tunc expenſas, & alias iuris pœnas incurrere, prout in dictis literis plenius continetur. Cùm autem pro parte chariſsimi in Chriſto filii noſtri Caroli regis Francorũ, illuſtris nuper nobis fuit expoſitũ, ꝙ à nonnullis uertitur in dubiũ: an per huiuſmodi noſtram conceſsionẽ derogare uoluerimus iuri & iuriſdictioni regię, præſertim in caſu poſſeſſorii retinẽdæ poſſeſsionis, ſuper ſuis eccleſiis & beneficiis eccleſiaſticis ſuorũ regni Franciæ, & Delphinatus Vien. Per quam iuriſdictionẽ pręfactus Rex ſibi aſſerit licere in omni caſu etiã iuridicè tueri poſſeſſores. Nos ad omnis ambiguitatis tollendũ dubium, ſuper his oportunè pͦuidere uolẽtes, eiuſdẽ regis in hac parte ſuis ſupplicationibus inclinare authoritate apoſtolica tenore pręſentiũ declaramus noſtræ intentionis nõ fuiſſe neq; eſſe per dictã aut quã cũq; aliã conſtructionẽ eidẽ regi & eius regiæ iuriſdictioni, per quam (ut aſſeritur) tã rex quàm ſui progenitores ſuper omni poſſeſſorio à tanto tẽpore, citra qđ de eius cõtrario memoria homi num non exiſtit, conſueuerũt cognoſcere, & in aliquo derogati uoluiſſe, aut uelle quoquomodo, ipſosq; regẽ & iudices detinẽtes partes moleſtatas ſuper earũ conſeruatione ad ſuorũ bonorũ poſſeſsionẽ ipſius regis auxiliũ implorantes, dũmodo in contẽptum iuriſdictionis, & libertatis eccleſiaſticæ, ut partes ſibi ad uerſas in rebus eccleſiaſticis diutius perturbarẽt, hoc nõ fecerũt, pœnas in dicta noſtra cõſtitutione cõtẽtas nullatenus incurriſſe aut debere incurrere quouis modo. Per hoc autẽ nullũ ius ſeu iuriſdictionem in præmiſsis cognoſcendi eidẽ regi de nouo acquiri uolumus, ſed antiquũ, ſi quod habeat, tantũmodo conſeruari. Nulli ergo hominũ liceat hanc paginã noſtræ declarationis, cõſtitutionis, & uolũtatis infringere, & ei auſu temerario cõtraire. Si quis autẽ hoc attentare præſumpſerit, indignationẽ omnipotẽtis Dei & beatorũ Petri & Pauli apoſtolorũ eius ſe nouerit incurſurũ. Datũ Romæ apud ſanctos apoſtolos, Calen. Maii. põtificatus noſtri anno xij. Barto. de mõte policiano, Stephanus garnerii. De materia dictę bullæ, uide quæ ſcripſi plenè ꝗ. q. cccclij.

¶ In ſpiritualibus. *Et qualiter poſſit agi poſſeſſorio in ſpiritualibus, uide dom. Fel. in c. ſicut. in princ. de re iudicata.*

¶ Sed tẽporale. *Et quòd poſſeſſoriũ in beneficialibus nõ ſit ſpirituale, ſed tẽporale: uide plenè iſtum, conſi. lxxv ij.*

lxxviij.inci.circa proceſſum, in quo uentilatur. nu.iij.uer. & ipſe pater. & conſi.lxxviij.inci,quòd coleta.nu. j.uerſi.conſtat enim.& nu.iiij. uerſi. nec obſtat.

c ¶Et de Zab.in cle.diſpen. *In v. col.in iij.oppo.x.q.Et d.Bal.in l.ſi de proprietate.C.ſi à non cõpe. indic.in pen.col.uerſi.quaro, nũquid poſſeſſoriũ.qui ita dicit ſentire glo. in alleg. c.diſpendioſam.*

d ¶Et uidetur uelle glo.*In uerſi. re bus ſpiritualibus. ibi,& not. & c.in qua ſe fundat do. Car. zaba. dicens eam eſſe notabilem.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex poſſitne prothocolla et libros notarij defuncti cuilibet cõmittere.*

2 *Notarius ut poſſit alterius notarij defuncti prothocolla redigere in formã, que & quot requirantur.*

3 *Hæres notarij an poſſit groſſare notam ſine mandato Iudicis.*

4 *Commiſſio Iudicis ad formandam notam notarij defuncti qualiter fiet.*

QVAESTIO II.

MORTVO Ioãne de leyſſido,notario habitatore, & iuridicabili mandamenti fabricarum,iudex dicti loci fabricarũ, cõmiſit papyros, & prothocolla dicti Ioannis duobus notariis,& cuilibet ipſorũ, ut in forma debita redigerẽt,quo peruento ad notitiã iudicii Viennenſis.& terræ turris,ipſe iudex uoluit de nouo aliis cõmittere dicta prothocolla, prætendens, ꝙ ſibi tanquàm iudici Delph.ſpectat committere dicta prothocolla, &
1 non dicto iudici fabricarũ.* Modò quæritur,ad quem pertineat datio commiſsionis dictorum prothocollorũ.Et uidetur, quòd dicto iudici fabricarum,per tex. in cap.penul.tabellio.ibi, authoritate iudicis ordinarii, &c. extrà de fid.inſtrumen.cum ſecundum libertates generales præſentis patriæ Delphin. maximè in xxix.c.dictarum libertatum iudices ad banna rectorum ſint iudices ordinarii: quia habent merum, & miſtum imperium, & omnimodam iuriſdictionem. Et ita fuit appunctuatum per prędictam curiam parlamenti*.Sed 2
iuxta hæc quæro, quæ debeant ſeruari,ad hoc ut notarii iſti ſeu prothocolla alterius notarii præ defuncti poſsint per alium notarium groſſari. Dic quòd ſex principaliter de iure requiruntur.Primò,quòd fiat ad partis poſtulationem.Secundò, quòd authoritate iudicis fiat. Tertiò, quòd per tabellionem groſſetur ſeu exemplificetur. Quartò, ꝙ fideliter fiat. Quintò, quòd in formam publicam redigatur. & hæc probantur in d. cap. cum P. tabellio. Sextò, quòd uocentur hic quorum intereſt, id eſt, quos res tangit: iuxta cap. chartæ.iij.quæſt.ix. & cap. cum dilecta.extrà de confirma.uti,uel inutili. & quod not.in cap. ſignificauit.& c.Albe. de teſt. & in capit. Abb.in §.ad hæc autem.uer.præ tereà,ſecundum Innocen.& Hoſti.de uerb.ſigni.. & præmiſſa omnia uidetur notare Hoſti. in d.

cap.cum

capitu.cum P.tabellio. Et ſi nota aliter groſſetur, non facit fidem, ut plenè not.per Hen.Bohic. in d.c.cum P. tabellio. Sed de ſtylo, & conſuetudine præſenus curiæ parlamenti & aliarũ curiarũ huiuſmodi patriæ Del. tales ſolẽnitas nõ ſeruatur in omnibus: quia tales groſſatiões notariorũ fiũt per notarios ad hoc cõmiſſos abſq; partis euocatione, niſi eſſet nota alicuius debiti aliâs groſſata: quia tunc pars uocari conſueuit, prout ita ſemper uide
3 tur fieri & ſeruari.* Sed an hæ-
a res[a] notarii poſsit groſſare notã ſine cõmiſsione iudicis? d. Pan. doctor nouiſsimus, in d. c.cũ P. tabellio. dicit ꝙ ſic. & Ludouicus Pontanus dictus de Roma, idem etiam tenet in quodam ſuo conſilio. Sed ſtylo curiarum
4 ſeruatur contrarium.* Sed qualiter formabitur commiſsio de talibus notis groſſandis: ponit formam Specu.in tit.de inſtr.edi.in §.oſtenſo.uer.illud,&c. Sed quid ſi non conſtet de commiſsione notarii, qui groſſauit notam alterius notarii prædefuncti, & pars non opponat, an iudex debeat adhibere fidẽ tali groſſæ? ui de quę plenè ſcripſi infrà quæſt. ccccv. De hac materia etiam plenè ſcripſi ĩ.q.xix.

a ¶ An hæres. *Vide de hoc clarius per do.Alex.in l.ſi quis.ff.de edẽ.in §.conſentur. in ij.col. poſt me.uerſic.Item not.ſecundum Bar.& co.ſe.ubi uidetur tenere contra Abb. & cum ſtylo curiarum. de quo hic domi. Guido facit mentionem.*

** Tu adde quod notarius cui facta eſt generalis cõmiſſio de publicando prothocolla notarij defũcti, poteſt duplicare nõ citata parte: quoniã ad eũ nõ pertinet citatio: tamẽ remanet nõ citatis facultas opponẽdi, ne publicatio noceat eis, ut not. cõcludit Pau.de Caſt.in conſi.cxcv.inci. uiſis. colũ. j. uer.ſed ſi illa in ij.parte cõſi. Et adde Bar.in l.Gallus.§. idẽ credẽdum. de libe.& poſthu. ubi tenet, quòd notarius cui ſunt commiſſa prothocolla alterius notarij prædefuncti, debet exemplare abbreuiare prout iacet in prothocollo, & dicit quòd ita de conſue.utimur.*

SVMMARIVM.

1 *Arrendamẽta, & iura Delphinalia, an ſint locationes, & uenditiones.*

QVAESTIO III.

ACCENSATOR magnarum gabellarũ de Roma uel alterius tributi Delphi. ceſſauit ſoluere theſaurario Delphin. in aliquo terminorum firmam ſiue pentionem annuam, 1 an poterit ſibi tolli talis firma ſi ue arrendamentum? text. quòd
a ſic[a], in l.uectigalia.in §.nõ ſolutorũ.ff.de publica.& uecti.& cõmiſsis, quod ſecus eſt in priuato, ut dicit gloſſ. & ita fuit deciſum in dicta curia parlamenti in cauſa Leonis de ambroſiis arrendatoris magnarum gabellarum Delphina.* Sed an talia arrenda 2 menta ſint locationes uel uenditiones, ut per caſum ſuperuenientem debeat fieri remiſsio penſionis: uide Bartolum, in l.cotem

tem ferro. §. dominus.ff. de pu-
bli.& uecti.& ibi plenè.De libera
mētis iuriū & emolumētorū Del a
phi,quæ fiūt ad incantū publicū:
& de. arrendamēto quod in ta-
libus arrendamentis fieri ſolet,
uide quæ plenè ſcripſi j.q. ccccc-
xxxvj. An tales arrēdatores utan
tur iure fiſci,uide infrà,q.ccviij.

a ¶ Quòd fic. *Et ſi nno poteſt ſolue-
re,propter hoc non liberatur cedēdo i
bonis,ut argu.C.qui bo.cede. poſt.l.
propter honorem.& ibi.doct.*

SVMMARIVM. 1

1 *Vectigal an etiam ſoluendum pro
qualibet re ad uſum proprium.*

QVAESTIO IIII.

PRO rebus, quæ uehuntur ad
uſum propriū cuiuslibet pri- 1
uati, modo debetur uectigal. l.
uniuerſi.C.de uectig.& commiſ-
ſis. & not. gloſ. in l.ſi publica.in a
§.de rebus.in glo.fi.ff.eod.tit. &
uide c.ſuper quibuſdam.cum gl. b
ſup uerbo,pedagia,ubi notabili-
ter. extra de uerb. ſig. in antiqs.

1 *Sed qd ſi aliqs cauſa domus fa
ciendæ uel reficiēdæ aliqd faciat
uehi & cōduci, an iſtud dicať ad
uſum ꝓpriū,ut nō debeať uecti-
gal ſiue pedagiū?ſup hoc opinā-
do famoſus legis doctor d. Ste-
phanus Guidonis pręſidēs patrię
Delph.allegauit gl.in d.l.uniuer
ſi.in gl.fi. in fi. quæ uideť dicere,

a ꝙ non [a].& ita ibi cū gl.pertrāſit
Sali.quia de hac quæſtione nihil
dicit.& ita fuit cōcluſum in came
ra cōſilii pro quodā raſello, quē
traduci fecit uocat[a] Balmeta,do
minus Suzæ ſupra Rhodanū ad
dictū locū Suzæ pro reparatio-
nibus dicti loci,ut aſſerebat.

¶ Quæ uidetur dicere quòd nō.
*Id eſt de re, quæ portatur cauſa fa-
ciendæ uel reficiendæ domus, debe-
tur uectigal. & hoc innuit text. in
l. uniuerſi. dum certas res excipit,
uult de omnibus aliis non exceptu ue
ctigal deberi.*

SVMMARIVM. 1

*Ciuis an poſſit compelli pro re quali
bet, etiam alibi ſita, ad contribuen-
dum.diſting.nu.1.*

*Cōtribuere an qs teneatur ꝓ reſtaura
ratione loci,in quo poſſeſſioes habet.* 2

QVAESTIO V.

CVM in pſenti ciuitate Gra-
tionopo.indicātur collecta,
* an poterit aliquis ciuis huius
ciuitatis cōpelli pro rebus quas
alibi in Delphi.habet?uidetur ꝙ
nō,iuxta notata in l.j.[a] in gl.fi.C.
de mulie.& in quo loco.li.x.& ui
detur tex.de eccl.titul.[b] in §. ad
hoc ſanximus. quidā tamē dicūt
cōtra d.gl.per tex.in l.reſcripto.
§.ſciendū.in fi.ff.de mu.& hono.
Quia collecta indicitur perſo-
næ pro patrimonio:ergo ubicū-
que ſint res,ſequuntur perſonā:
ar.C. de implo. lucra.l.j.§.j. Tu
dic ſecundū Dyn.& Pe. de Bella
pertica, quòd inſpicitur ſeu at-
tenditur cauſa ex qua indicitur
collecta. nam ſi indicitur princi-
paliter propter utilitatē iſtius ci
uitatis,utpote,quia litigat ꝓ ſuis
utilitatibus,aut aliis ſuis negotiis
cōſeruandis: & tunc tantū patri-
moniū, quod ibi,& nō, quod eſt
alibi,tallietur. ſic intelligitur di-
cta

2 cta gl.in l.j.C.de mulie. lib.x.* Si uero indicitur propter aliud, pu ta quia dñs noſter Delphi.mandat ſibi dari p illã ciuitatẽ: & tũc credo ꝙ talliari debeat etiã pro rebus ſuis alibi in Delph.ſituatis: quia uidetur indici pſonæ ꝓ rebus,& ideo res cõditionãtur ſecundũ perſonã.ar.C. de tributis. in l.ij.& iij,ita etiã cõcludit & tenet Bald.in d.l.j. de mulier. & in quo loco.Et ita ſecundũ hanc diſtinctionẽ fuit cõcluſum in camera cõſilii ſup quadã ſupplicatione oblata pro parte Frãciſci coques,qui fuit talliatus in mandamẽto cõcellini pro certis bonis, quæ ibi ſibi obuenerãt ex ſucceſſione Iacobi ſui fratris, licet ibi manſionẽ tunc nõ faceret. Et de hac materia collectarũ & munerũ,uide quæ ſcripſi ĩ.q.lxxxvj. Et ibi tetigi de octo quæſtionibus hãc materiã concernẽtibus tã de iure,quàm de cõmuni obſeruan-
3 tia,in hac patria Delphina.* Sed iuxta hæc quæro, indicitur collecta in aliquo loco pro reparatione & fortificatione, an nõ ibi habitãtes debeãt cõtribuere pro poſſeſsionibus, quas ibi habent. uide qui dixi ĩ. q. vij. Sed q ſunt illi qui debẽt eſſe exẽpti uel nõ exẽpti à cõtributione ſubſidiodiorũ Delphina. uide quæ plenè dixi infrà ccclxxvj.cum xviij.quæſtionibus ibi ſequentibus.

a ¶L.j.Vide ibi do.Bar.pleni' loquẽ.

b ¶De eccleſiaſticis tit.col.x.

SVMMARIVM.

1 *Pactum legis commiſſoriæ qualiter fiat in pignoribus.*

2 *Pactum legis commiſſoriæ an in pignoribus iuramento firmetur.*

3 *Pactum de redimenda re pignori data,an ualeat.*

QVAESTIO VI.

PACTVM legis cõmiſſoriæ ualet in uenditionibus, ut l. cõmiſſoriæ.cũ ſimil.C. de pactis inter empt.& uẽdi.ſed p quæ uerba fiat tale pactũ in uenditione: ponit gl.extrà de pign.in c.ſignificãte. Sed quia in pignorib' reprobatur in l.iij.C.de pact.pign.
1 *Quæro qualiter tale pactũ fit in pignoribus. dic ꝙ hoc modo, ſi debitor pecuniã mutuatã infra certũ tẽpus non ſoluerit, habeat creditor rẽ emptã pro pecunia mutuata : ut dicit gl.in l.fundus. §.fi.ff.de pign.ſuper uerbo,æſtimandũ.& in l.fi.C. de pac. pign. Et quod dixi reprobari tale pactũ in pignoribus, hoc uerũ, niſi fiat poſteà ex interuallo[a],quo caſu ualet tale pactũ, ut l. cuius. ff. de pigno.acti. quod intellige ad excipiendũ,non ad agendum,ut not.Bar.in l.callipodius.ff. de ſolu.Et iſtud pactũ legis cõmiſſo.in pignoribus [b] reprobatur, p d. l. iij.C.de pact.pigno.Sed ſi dicat, ꝙ ſi debitor infra certũ tempus pecuniã mutuatã nõ ſoluerit, habeat creditor rem emptam iuſto pretio, quòd tunc termino adueniẽte æſtimaretur,ualet iſtud pactum,ut l.ſi fundus.§.fi. ff. de pigno.& reprobatur dictũ pactum legis cõmiſſoriæ in pignoribus
2 iure ciuili.* Sed iure canonico uidet

uidetur, quòd iuramento firmatur, c talis inualidus contractus quo ad obſeruantiã iuramenti, per dictũ c. ſignificãte. extrà de pign. & dicit Hum. de Bouenco in authen. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſus uẽditionem, in ſua repetitione. Et ita, quòd dictum pactum legis commiſſoriæ in pignoribus iuramento firmatur, quo ad obſeruãtiam. Quòd fuit a cõcluſum in camera cõſilij parlamenti die xj. mẽſis ſeptembris, anno xliij. in cauſa diffinitiua b inter nobilem Guidonẽ Bermun di aliàs Vachon, agentem ex una parte, & dominũ rupis ſupra bru xum in manibus Ioan. de Liliers c ſecretarii Delphin. Sed aduerte: quia licet ualeat iuramentũ quo ad obſeruantiã iuramẽti: non tamen ualet ut cõualidet cõtractũ, ſuper quod uide quæ plenè dixi in lxxx. conſiliorũ meorũ, & plenius in lxxxj. ipſorum meorum
3 conſiliorum.* Sed iuxta terminos huius materiæ quæro, aliquis à me accepit pecuniam mutuo, non dato pignore: ſed adiecto pacto, quòd ſi non ſoluerit infra tale tempus, talis res ſit mihi empta: an ualeat tale pactum. text. uidetur quòd ſic, in l. fin. in princ. ff. de contrahend. empti. & uendit. Sed aliter circa hoc dixi in tractatu de contractibus, qui ſapiunt uſuram, & qui uſurarii dici poſſunt, ut not. in §. ſed iuxta hæc quæro, &c. de hac materia pactorum legis commiſſoriæ; uide Bald. in feudis in titul. de feudo dato in uicem legis commiſſoriæ. in princip. & ibi uidebis multas quæſtiones. De pacto legis commiſſoriæ & adiectionis in diem, uide Bartol. in l. fi. ff. de do. Et an in pacto legis commiſſoriæ & adiectionis in diem, debeantur laudimia, uide quæ ſcripſi infrà quæſtione quadrageſimaoctaua.

¶ Interuallo. *Idem tenet do. Abb. in cap. ſignificante. in ij. column. de pignor.*

¶ In pignoribus. *Tu uide de hoc plenè iſtum, cõſi. lxxix. incip. uiſa ad plenum. per totum. cum duob. ſeq. conſil.*

¶ Iuramẽto firmatur. *Idem tenet Bal. in l. j. C de pact. pig. in uer. tamẽ canonico. & idem Bar. in l. Seius & Augerius. ff. ad l. Fal. idẽ tenet Fed. de Sen. in ſuis cõſi. Io. An. tamẽ (ut dicit Bal.) tenet cõtrariũ in addit. Spe. de renũ. & conclu. ad quem uidendum remittit. Tu uide do. Alex. poſt Bal. in l. fin. C. de pact. pigno. ubi uidetur tenere cum domino Guidone Papa authore noſtro.*

* *Tu adde Phi. Cor. in cõſil. cxxxiij. incip. uiſo copio. colum. ij. uerſ. hic dicimus. in j. uol. Paul. de Caſt. in cõſil. cxliij. incip. pactũ iſtud. in ij. parte conſiliorum.*

SVMMARIVM.

1 *Habens poſſeſſionem in aliquo territorio, contribuere debet pro munitione loci.*

2 *Forenſes adſtringantúrne ad ſoluendum integrum uintenum, pro eo ci, in quo poſſeſſiones habent, reparatione.*

QVAES

QVAESTIO VII.

1 HABENTES* poſſeſsiones in aliquo territorio ibi debent contribuere pro fortificatione caſtri aut uillæ: licet ibi non foueant domicilium: ut uidetur textus in lege ſecunda, codice, de muneribus patrimonialibus.libr. x. ibi, ab omnibus ſubeunda ſunt.Et uoluit iſtud dicere glo.in l.fin.ſuper uerbo,ab omnibus.C.de mune.patri.libr. x.& in d. l. ij. quæ ſic ea intelligit:idē uoluit dicere gl. in rubr. eo.titu.in fi. dum dicitur,& hæc etiam alienigenis,&c.ff. de uſufructu. Iſtud tamen modificatur per ordinationē dudum factam per recolendæ memoriæ dominum Carolum de bouilla, tunc gubernatorem præſentis patrię Delphin.ſecundum quam ordinationem habentes poſſeſsiones in alieno torritorio,ibi contribuāt in reparationibus locorum tantummodo pro dimidio
a ſolido, & dimidia libra[a], quæ ordinatio eſt regiſtrata in camera computorum Delphin.& ſeruatur in hac curia parlamenti in iudicando:quia etiam rex Carolus ſeptimus, dictam ordinationem approbauit & mandauit obſeruari de menſe aprilis M. cccc xxxiiij.& litera eſt inſerta in chartulariis camerę cōſilii Delphi. Et à cōtributione in talibus nullus excuſatur, ſit nobilis, uel plebeius. ideò textus ubi ſuprà, dicit,ab omnibus.Et pro hoc bene facit l.munerum.§. patrimoniorū. in fine,ibi,dū dicitur,neque ueteran⁹,aut miles,aliúsue, qui priuilegio aliquo ſubnixus eſt:nec pontifex excuſatur. digeſtis, de muneribus & honorib⁹. facit lex,ad inſtructiones. C. de ſacroſanctis eccleſ.ita dicit glo. poſita ſuper uerbo,ab omnibus. in dicta l.fin. de muneribus patrimonialibus.libr.x. codicis. Et ita ſeruat ſtylus præſentis curiæ parlamenti, prout ſemper. uide etiam quo ad eccleſiaſticos, ut ſcripſi infrà quæſtione lxxviij. Ego ergo dicerem,quòd in locis, caſtris, & uillis in quibus ſol
b ui cōſueuit uintenum, [b] pro fortificatione loci,quòd habitantes in loco ſoluere debeant integrū uintenum: iuxta etiam legē, omnes prouinciarum rectores.de
2 operis publicis.* An uerò forenſes pro poſſeſsionibus quas ibi habent, ſoluere debent dimidiū uintenum uigore dictæ ordinationis dudum factæ per dictum dominum Carolum de Bouilla: niſi aliter ſe haberet conſuetudo, prout ſe habet in aliquibus locis, ubi ſoluitur indiſtinctè ab omnibus integrū uintenū.Et de hac materia uinteni, uide quæ plenè dixi infrà quæſtione tricenteſimaſeptuageſimaſecunda.

a ¶Pro dimid.ſol.& dimid. lib. *Id eſt,ubi inhabitātes loci occaſione fortificationis caſtri habēt ſoluere unū ſolidū uel unā librā, ibi alienigenæ habētes in loco poſſeſsiones ſoluunt tantummodo dimidium ſolidū & dimid*

dimidiā libram: ut in calce huiuſce quæſtionis innui uidetur, ibi, an uerò foren. &c.

b ¶Vintenum. *De uinteno loquitur iſte infrà quæſt. ccclxxij. & plenius conſilio ſuo primo. num. j. uerſic. quo ad pri. uol.*

SVMMARIVM.

1 *Annua penſio, ſuper furno aßignata, an furno minuto nihilominus integra peti poßit.*

QVAESTIO VIII.

1 DOMINVS Hūbertus Delphinal. Viennenſis* fundator in parte conuentus Saletarū, inter cætera dedit dicto conuentui pro ſuſtentatione dominarum monialium, uidelicet decem libras annales ſuper cenſa furni turriſſpini: ſed nō promiſit de euictione: nec facere tantum ualere: poſtmodum dictus conuentus dictas decem libras pluribus annis percepit ſuper illa cenſa furni prædicti: ex poſt propter mortalitates, uel aliàs, populus ita fuit diminutus, quod de dicto furno non repeRiuntur anno quolibet ad incantum, niſi quatuor aut quinque libræ. ideò petit dictus conuentus quod deeſt ſuppleri à domino noſtro Delphino, an bene petat? dixi quòd ſic, per l. Lucius Ti-
a tius[a]. ff. de alimentis & cibariis legatis. & tenet Ioannes Fabr. in l. ſi quis argentum. in principio. codice, de donationibus. Et ita fuit concluſum anno quo ſuprà, & die ſeptima menſis Iulii, in camera conſilii dictæ curiæ parlamenti.

a ¶Lucius Titius. *Vbi uidetur Car. idē tenere in uerſic. quaro pone teſtator. inquantum ibi dicit, quòd ſi fructus fundi, de quo pcipiūtur alimenta, relicto à teſtatore ſuper illo fundo, non ſufficiūt ad alimenta, debent dari alimenta integra.* De *hoc etiam tangit* Cyn. *in l. ſi quis argentum.* C. *de donat.*

SVMMARIVM.

1 *Cuſtodiæ, uulgò garda, Delphinales, an ſequantur tertios poßeßores, & ſint onera realia.*

QVAESTIO IX.

QVIDAM homo Voyronis dum recognouit domino noſtro Delphino unum bichetum frumenti pro garda quem promiſit, & cōuenit ſoluere annis ſingulis in & ſup bonis ſuis, contingit quòd hæres dicti recognoſcentis ſe uoluit exonerare à ſolutione dictæ gardæ, aſſerendo quòd nulla bona recognoſcentis poſsidebat, ſed per multos tenementarios poſsidebantur, petendo propterea dictum bichetum frumenti peræquari ſuper ipſis poſſeſsionibus à tertiis poſſeſsis. Quæritur an bene petat. uidetur quòd ſic, quoniam pro tributo Principis compellunt ad ſoluendum tertii poſſeſſores etiam pro tempore præterito, iuxta l. imperatores. ff. de public. & uectigal. & l. fin. cap. ſine cenſu uel reliquis.
1 * Contrariū tamen eſt ueritas, in caſu iſto, cum illa garda dicatur ex cōtractu recognoſcētis, & ſic actione

actione perſonali, quæ non ſequitur fundum: iuxta l. j. §. ſi hæ res. ff. ad Treb. & uidetur caſus. ff. de contrahen. emp. l. fi. in fine. Non obſtát iura ſuprà in cõtrariũ alleg. quia loquũtur in tributo Principis, qd' debetur à lege: & ſic eſt onus reale, hoc autẽ loquitur in onere qd' debetur ex cõtractu: & ſic nõ afficit rẽ, ut dicatur onus reale: ideo nõ ſequitur quẽlibet poſſeſſorẽ: ita dicit Dyn. in d. l. imperatores. & not.
a per Io. Fab. inſt. de ſerui. [a] Et ita fuit cõcluſum per dominos parlamenti in camera cõſilii dicto anno, & die xij. Septẽb. Et deciſum, ꝙ dictus hæres recognoſcentis dictã gardam ſoluat. bene tamen fateor quòd dicto hærede in futurũ exiſtẽte nõ ſoluẽdo, uel nõ apparente alio hærede, fiſcus poterit agere etiam actione perſonali cõtra tertium
b poſſeſſorem in ſubſidiũ: [b] iuxta ea quæ dicit Sal. poſt glo. in l. ij. C. de hæred. uel actio. uend. ſolutione primi cõtrarii, uel hypotecaria, etiã nõ diſcuſſo principali ex priuilegio fiſci, iuxta ea, quę habetur in l. moſchis. ff. de iure fiſci. quod ſecus eſſet in priuato, iuxta auth. hoc ſi debitor. C. de pign. Sunt tamẽ certi caſus, in quibus actio perſonalis etiã inter priuatos ſeqtur fundi poſſeſſorem. De quibus ſcripſi plenè infrà q. cccccclxxij.

a ¶ Inſtit. de ſerui. *Videlicet circa prin. in uer. ad hoc. Et Spec. iiij. parte tit. de loc. § nunc aliqua. uer. liiij. iuncto uerſi. lvj.*

b ¶ In ſubſidium. *Imo uidetur non ſolùm poſſe agere actione utili ſubſidiaria contra tertium poſſeſſorem, ſed etiam actione directa reſultante ex ui conſuetudinis Delph. quæ obtinet tertiũ poſſeſſorem rei, ſuper qua cenſus ſine penſione impoſita eſt, poſſe compelli ad recognoſcẽdum & ſoluendum, licet nunquam ſoluerit, neque recognouerit, ut infrà q. xlij. Plus dico, quòd fiſcus etiã de iure communi poterit agere contra tertium poſſeſſorem actiõe directa: ut l. ius emphyteutici. C. de fun. patri. lib. xj. Et quòd ideo debet appellari in ſcriptis, & cauſa inſeri in appellatione, hoc eſt uerum in primo caſu, puta quando iudex pronuntiat ſe eſſe iudicem competentem. Secus autem ſecundo caſu: quia tũc poteſt appellari uiua uoce & ſine expreſſione cauſæ grauaminis, & in hac ſpecie uerificatur dictũ domini Bal. in addi. Spec. tit. de appel. ij. parte. in vij. col. uerſi. an quando. Illud uerò, quod dicit eo. tit. xij. col. uerſi. iudex. uendicat locum in primo caſu, & in omni interlocutoria non expiratiua iuriſdictionis, habente uim diffinitiuæ. Ratio diuerſitatis eſt, quia per exceptionem cauſæ nulla fit iniuria iudici: contra c. ut debitus. extrà de appel. cùm ſe non iudicem eſſe non pronuntiet. ad hæc uota per do. Pau. in c. peruenit. eod. tit. de appel.*

SVMMARIVM.

1 *Appellarène liceat à competentia iudicis.*

2 *Appellatio à competentia iudicis, an ſit interlocutoria.*

3 *Pronuntiatio ſuper exceptione dilatoria, an ſit interlocutoria.*
4 *Sententia ſuper exceptione peremptoria, an ſit interlocutoria.*
5 *Sententia ſuper impoſitione ſecundi decreti, eſt interlocutoria.*

QVAESTIO X.

1 SI IVDEX*pronuntiet ſuper competentia, id eſt, ſe iudicem uel non iudicẽ competẽtem, à tali pronuntiatione poteſt appellari, etiam de iure ciuili, ut ponit Bal. in l.ij.C.de epiſc. & audi. Sed an talis*pronuntiatio
2 ſit interlocutoria? Saly. in l. poſt ſententiam. C. de ſen. & interlo. om. iud. dicit, quòd ſic, & quòd eſt magni effectus, & quòd ideo debet appellari in ſcriptis, cauſa inſeri in appellatione: aliter appellatio erit deſerta. c. cordi. de app. lib. vj. Et ita fuit concluſum anno domini M.cccxlv. de menſe Decemb. in diffinitione proceſſus domini Charliaci, & do. Simonis de Cyriaco.*Sed
3 iuxta hoc quæro, an pronũtiatio quæ fit ſuper exceptiõe dilatoria, ſit interlocutoria. Dic ꝙ ſic, ſecundũ Archi. in c. dilectus. in fi. & in c. cupiẽtes. de elec. lib.
4 vj.*Sed quid de pronũtiatione ſeu interlocutoria, quæ profertur ſuper exceptione peremptoria, an ſit interlocu. Dic ꝙ ſic, ut dicũt doct. in c. dilectus. & probat cle. cum à repulſione. de appel. Sed ſẽtẽtia lata ſuper*im-
5 poſitione ſecundi decreti, eſt interlocutoria, ut dicit Odofre. in auth. qua in prouincia. C. ubi de crimi. agi opor. Sed an ſint alii caſus,ª in quibus iure ciuili appelletur ab interlocutoria? Dic quòd ſunt multi alii caſus, quos ſcripſi infrà q. lxxv.

a ¶ Sed an ſint alii caſus. *uide do. Bar. l. ante ſententiã. C. quo. app. nõ recip. & poſt eum domi. Bald. in l. ſi clericus. C. de epiſ. aud.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia ſuper deſertione appellationis, eſt interlocutoria.*
2 *Sententia lata ſuper deſertione appellationis, an ſit nulla.*
3 *Pronuntiationes latæ pòſt in executionẽ ſentẽtiæ, ſintne interlocutoriæ.*

QVAESTIO XI.

1 VTRVM* ſententia lataª
a ſuper deſertione appellatiõis ſit interlocutoria. Bal. quẽ ſequitur Salyc. in l. ſi præſes. C. quo. & quando iud. dicit ꝙ talis ſententia eſt interlocutoria. idẽ tenet Henri. Bohic. in c. in literis. extrà de offi. deleg. & Ioan. Andr. in glo. clem. ſi. de appella. idem tenent dom. doctor. Tholoſani in ſuis deciſionibus. q. xlvij. & q. cclxxx. Idẽ etiã tenet Pet. Iac. in tit. de cõſt. pec. in fin. Et licet d. doct. aliter nõ declarẽt, tamen cùm de hac materia altercaretur & opinaretur inter dominos de parlam. in camera cõſilii, do. Io. Bauilli utriuſq; iuris doctor, cõſiliarius Delphi. in d. curia parlamẽt. ſic duxit in hac materia diſtinguẽdũ: quia dicit ipſe, ſi pronũtiatur ſuper deſertiõe appellationis interpoſitæ à ſẽtẽtia interloc. tũc pronũtia-

tio ſuper deſertione dicitur etiã 3 interloc. quia nõ imponit finẽ negotio principali. Et hoc caſu appellari debet in ſcriptis, iuxta c.cordi.de app.lib.vj.Et cauſa ratioabilis inſeritur: ut ibi.& probatur in c.dilecto.de app. Aut dicit ipſe, pronũtiatur ſuper deſertione appellatiõis interpoſitæ à ſentẽtia diffinitiua, & tunc talis pronũtiatio ſuper deſertiõe appellationis cenſeri debet ſentẽtia diffinitiua, cùm ex tali deſertiõe imponatur finis cauſæ prin
b cipalis, [b] tũc ſufficit appellare uiua uoce, ſicut à qualibet ſentẽtia diffinitiua. Quæ diffinitio do. Iõ.Bauili, placuit aliis dominis de parlamẽto ibi tũc exiſtentibus, tanquã iuri & rationi cõſonans. Et ſecundũ dictã diſtinctionẽ fuit cõcluſum in quadã cauſa diffinitiua in manibus Io.de Liliers ſecretarii Delph.inter Iordanũ Agarini de Buxo appellantẽ, & Pontiũ Girardi appellatũ. & ita ex poſt fuit ſeruatũ in iudicando. & de hoc infrà tãgitur in ſeq.xij.q.in fi.de hoc etiã tetigi infrà q.cccxx.in fin. ¶Iuxta hoc b
2 quæro* an ſentẽtia lata poſt de-
c ſertionẽ appel.ſit nulla[c] Bal. ꝙ ſic, in feu.in ti, quo tẽpore miles inueſtiturã petere debeat.§.fin. in fi.idem etiam tenere uidetur Io.Andr. poſt Hoſt.in c.pen.de app.in cle.in glo.fi. Itẽ an ſentẽtia lata ſuper deſertiõe app.habeat uim diffinitiuæ, & an ab interlocutoriis habẽtibus uim diffinitiuæ debeat in ſcriptis appellari, dicã infrà in ſeq.xij.q.*Itẽ an pronũtiationes quæ fiũt poſt ſententiã in executionẽ ſententiæ ſint interlocutoriæ? Dic ꝙ ſic, ex mẽte Bar.in l.ij.ff.de app. recip. Et tenet expreſsè per Iac. in titu.de actione in factũ ex re iud.in §.ſed quid erit præſes, uel alter iudex mixtũ &c.in fi.ibi. Licet ſecus ſit, cùm appellatur à diffinitiua &c. An ſententia lata ſuper nullitate proceſſus iudicis à quo, ſit interlocutoria: ſcripſi infrà q.xvj.& q.ccxx.

a ¶Vtrum ſententia lata ſuper deſertione appellationis ſit interlocutoria. *Dicẽdum uidetur, quòd ſententia lata ſuper deſertione appellationis interpoſitæ à grauamine illato in cauſa, eſt merè interlocutoria. Sed ſententia lata ſuper deſertione appellationis interiectæ à diffinitiua aut uim diffinitiuæ habente, nõ eſt merè interlocutoria: ſed habet uim diffinitiuæ ſentẽtiæ.* Ro.deci.ccccxxvij. *fuit dubitatum.in no. Eſt tamen reuera interl.c.ſua.§.cũque. ibi, interlocutus fuerit.extra de appella. in antiquis.*

b ¶Finis cauſæ principalis. *Licet enim ſententia cauſam ferè totã determinet: tamen non ſequitur, quando interloc. dũmodò incidat, in c.principali.ut no.gl j.in l.intra utile.ff.de mino.& Rot.deciſio.xxxv.ſentẽtia. in antiquis.& hoc quantũ ad effectum.c.cùm ceſſante.eo.tit.& c.cordi.eo.ti.lib.vj.Sed quo ad hoc, ut cle. appell.eo.ti.nõ habet locum.& etiã quo ad terminorũ obſeruationẽ ſicut à diffinitiua huiuſmodi pronũ-*

tiatio habet uim diffinitiuæ. Rota
deciſio.xiiij.ſi iudex.iuncta lxxxvi. ſi
à ſententia.in no.& ſic eſt quoddã
mediũ inter puram interlocutoriã.
Non enim eſt pura interlocutoria,
quia non expectat aliam ſententiam
diffinitiuam poſt ſe non purè diffini-
tiua,quia non eſt lata ſuper negotio
principali, ſed ſuper proceſſu:ut in
addi.deci.lxxxvi.præd.

c ¶Sit nulla. *Vide de hoc iſtũ Med.*
conſi.ſuo x. incip.in præſenti cauſa
appellationis.nu.vi.uer.debetis tamẽ
uos domine.uol.j.cõſi.xxviij.& cõſi.
cliiij.inci.de anno anno domini.nu.i.
ad primum.ibi,præterea uidemus to
tam deci.infrà in anti.& deciſ. Fel.
q.ccxxxiiij.

SVMMARIVM.

1 *Præceptũ iudicis de ſoluendo, eſt in-*
terlocutoria.
2 *Interlocutoria quando habeat uim*
diffinitiuæ.
3 *Appellatio ab interlocutoria haben*
te uim diffinitiuæ,quomodo fieri de-
beat.
4 *Sententia ſuper deſertione appella-*
tiõis lata,an habeat uim diffinitiuæ.
5 *Præceptũ iudicis,præcedẽte cauſæ co*
gnitione,an habeat uim diffinitiuæ.
6 *Sententiarum tria ſunt genera.*

QVAESTIO XII.

PRAECEPTVM iudicis
1 de*ſoluendo,eſt interlocu-
toria ſententia,ſecundum Spec.
in ti.de inſtr.edi.§.nũc uerò ali
qua.uer.ex his aũt quęritur &c,
& alibi dicit gl.quòd omne præ
ceptũ,quod facit iudex ad cau-
ſam,eſt interlocutoria,in authẽ.
de litig.in prin.ſuper uerb.inter
locutionibus. Sed habet illud
præceptũ de ſoluendo uim diffi
nitiuæ.l.creditor.§.iuſſus.ff.de
app.& not.Henri.Bohic.in c.li-
teris.de offi.deleg.& Io.And.c.
peruenit.lo ij.de appel.Et Bart.
in l.q́d ſi iuſſit.ff.de re iud.& no.
Spec.in tit.de confeſ.in §.pen.
uer.ſi.licet ipſe Spe.in ti.de ſen
ten.in §.ij.uer.eſt quoque tertia
ſpecies &c. dicat,ꝙ eſt quædam
tertia ſpecies inter interlocu-
toriam & diffinitiuam. Vbicun-
2 que*enim interlocutoria parat
a prçiudiciũ negotio principali[a],
tunc interlocutoria dicitur ha-
bere uim diffinitiuæ, ſecundum
Bar.in l.Titia.ff.de accu.& in l.
eius qui.ff.de appel. Aduerten-
dum tamen:quia ſi fiat præceptũ
contra non confeſſum, uel non
conuictum,non ualet præceptũ
iudicis:no.Inno.in c.cùm ueniſ
ſent.de in integ.reſtit.ſuper uer
bo,inhibitione &c.& Spe.in ti.
de ſenten.§.iuxta. uerſi.in ſum.
3 not.*Sed an ab interlocutoria
habente uim diffinitiuæ ſenten
tiæ ſufficiat appellari uiua uo-
ce, uel an debeat appellari in
b ſcriptis?[b]Ioannes Monachus,in
cap.cupient.§.ꝙ ſi uerò per ui-
ginti dies.de electio.lib.vj.dicit
ꝙ debet appellari in ſcriptis.
4 *Sed an ſentẽtia ſuper deſertio
ne appel,lata habeat uim diffi-
nitiuæ?Bald.quòd ſic.in l.ij.C.de
epiſc.aud.in xiiij.q. Circa tamẽ
hoc eſt aduertendũ:quia ſi ap-
pellaretur à ſententia ſuper de-
c ſertione lata[c], quæ ſecundum
Bar.

Bar.habet uim diffinitiuæ, ut ſu
prà proximè dixi, ſeruãda eſſet
diſtinctio domini Io.Bauilis ſu-
prà in præcedenti quæſti.enar-
rata:qui facit differentiã de ap-
pellatione emiſſa ab interlocu
toria,uel à diffinitiua:ut primo
caſu appellari debeat in ſcri-
ptis, ſecundo uerò caſu ſufficiat
d appellari uiua uoce.[d] An inter-
locutoria lata ſuper attẽtatis in
præiudiciũ appellatiõis, habeat
e uim diffinitiuæ.[e] uide quæ dixi
in tract.meo de app.q.cxxj.An
à ſententia lata ſuper poſſeſſo-
rio debeat in ſcriptis appellari.
dic ut ſcripſi infrà q.xxxvij.de
materia interlocutoriarum ſen
tentiarũ plene ſcripſi in notabi
libus meis.fo.158.& ſeq. An præ
5 ceptum* iudicis præcedẽte cau-
ſæ cognitione,habeat uim diffi
nitiuæ.dic quòd ſic,ſecundum
Spe.in tit.de actio.ſeu peti.in §.
ſuper actione ſeu petitione.in
uer.ſed qualiter formabit libel-
lum.& in uer.cæterũ.& in uerſi.
6 fi.Sententiarũ tria* ſunt genera:
quia una eſt interlocutoria, alia
diffinitiua,& alia miſta:& uo-
catur iſta miſta,quia habet uim
diffinitiuæ partim,& uim inter-
locutoriæ etiã partim:ut plenè
de iſtis tribus proſequitur Ang.
de Are.ff.de reg.iur.ſuper rub.

a ¶In negotio principali. *utpote ſentẽtia lata ſuper peremptoria exceptione,quæ ob.cle.fi.in gloſ.in uer. repulſione.in fin.de appel.*

b ¶In ſcriptis. *Vide iſtum cõſi.lxix. incip.pro declaratione.nume.5 uerſ. ad quintum.*

c ¶A ſententia ſuper deſertione lata. *Imo uidetur quòd à tali ſentẽtia non poßit appellari, per ea, quæ dicit do.Arch.ij.q.vj.in c.ſi quis appellat. §.ſunt etiam. & eſt ratio: quia deſertor appellationis,eſt contumax in non ueniendo, ſed contumax non appellat.l.j.C.quo.app.nõ rec.& ibi doc.de quo per do.Bar.in l.fin.uer.uenio ad quintam. ff.de in integ.reſtitu.Ergo uidetur,quòd ab huiuſmodi ſententia non poßit appellari.do.Bal.in l.ij.C.de epiſ.aud. in pe.col.uerſi.alterius.xiiij.*

d ¶Secũdo uerò caſu ſufficiat appellari uiua uoce. *Dicendum uidetur,utrobique cum aßertione cauſæ grauaminis in ſcriptis fore appellandum.nã ſentẽtia lata ſuper deſertione appellationis,etiam à diffinitiua interpoſitæ,nõ uidetur cẽſeri diffinitiua,ſed interlocutoria habens uim diffinitiuæ.Rota deciſ.o.ccccxxxvij. fuit dubitatum. in no.quia lata ſententia ſuper exceptionibus non poteſt dici diffinitiua,cum de natura diffinitiuæ ſit,ſuper principali, non ſuper exceptionibus.d.Bald.in l.antepe.in uerſi.quaro.C.de ſen.ex breui.reci.ſed deſertio appellationis non eſt negotij principale:imò de illa excipitur,& eſt exceptio peremptoria. Ro.deciſ.cxxv.ſententia,in antiquis. Veruntamen tenet dominus Archidiaconus formaliter, quòd quando pronuntiatur aliquem non potuiſſe appellare propter aliquam exceptionem peremptoriam,quæ obſtabat, interlocutoria eſt.ſed quando iudex pronuntiat ſuper app.interpoſita à*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

diffin.tunc eſt benè diffinitiua : quia fertur ſuper principali,& cõtrouerſia finē imponit. Et dicit,quòd huiuſmodi interlocutoria per quādā conſequentiā habet uim diffinitiuæ,non tamen quòd quādo appellatur à tali interlocutoria habente uim diffinitiuæ,debet cauſa rationabilis in appel.exprimi : aliter nō ualet.ut in c. cupientes.de elec. lib.vj.in viij.colū. in uerſi.quid ſi pronuntiat.

e ¶ Vim diffinitiuæ. *Vide Rotam deciſi.xiij. ſi iudex. in no. & ccxv. ſententia.in an.*

SVMMARIVM.

1 *Appellatio inſtituta à non habente mandatum, infra quod tempus debeat ratificari.*

2 *Ratificationis uſus,& tempus.*

QVAESTIO XIII.

EGO retuli anno prædicto, & die xx.mēſis Decembris, in camera conſilii proceſſum cauſæ appellationis uertētis coram eodem cōſilio,in manibus Ioannis de Liliers,inter Michaelem raueti appellātem ex una parte, & nobilem Guilielmū & Eymarum de mallobecco, fratres. Ex cuius tenore apparet, quòd Petrus Ieuaguerii aſſerto procuratorio nomine dicti raueti appellationē coram iudice appellationū totius Delphinalis nomine dicti raueti introduxit, quo tempore introductiōis idem Iauaguerii nōerat procurator dicti Michaelis raueti.Sed poſteà per duos mēſes dictus raueti ratificauit dictam introductionem appellationis,& nō infra xl.dies,qui dantur ad introducendū appellationē corā iudice appellationū, ſecundū ſtatuta Delphinalia : ideo in diffinitione dictæ cauſæ fuit quæſitum:

1 An * dicta appellatio corā iudice appellationū nomine dicti Michaelis raueti introducta ſit, & cenſeri debeat deſerta. Et ego primò opinando iuxta ritū dicti conſilii,quia dictū proceſſum reportauit,dixi dictam appellat. fuiſſe deſertam: quia dictus raueti illā introductionem non ratificauit infra dictū tempus ad introducendum appella

a tionem introductam :[a] & allegaui in ſimili,l.bonorum.ff.rem ra.hab. quia illud ratificari debet infra tēpus,quo fieri & peti poteſt:ut in d.l. bonorum.& legitur & no.in c. quia ideo.vj.q. v.& facit quod in ſimili not.per glo.c.quàm ſit.ſuper uerbo, petere.in ſi.de elę.lib.vj.ubi ſi quis

2 *amicus meus ſine mādato meo confirmationem meæ electionis petierit, quod debeo ratificare infra tres mēſes,infra quos dictam confirmationem petere tenebar:aliàs non ualet ratificatio,ut ibi. facit etiam quod dicitur de ap. facta infra decē dies: quia ſi quis à ſententia cōtra me lata appellauerit meo nomine, debeo talem ap. ratificare infra ipſos decē dies, infra quos appellare debebam: ut dicit Hoſt. in ſumma in ti.de ap.in §.quos poſſit,aliter non ualet ratificatio. non quia permittendo labi

tem

tempus mihi à iure uel ſtatuto conceſſum ad aliquod faciendum, ſi infra id tempus non faciam, uel etiam infra ipſum tempus ratum nō habeā, uideor iuri meo ſaltem tacitè renuntiaſſe. a Ideo fruſtra conor per ratificationem redire ad id, cui ſemel renuntiaſſe uideor. C. de rebus credi. l. ſi quis iuſiuran. & C. de condi. inſer. l. ulti. & ff. qui ſatiſd. cogan. l. de die. §. ulti. Et nota. per Dyn. in c. ratihabitio. de re. 1 iur. li. vj. Et ita propterea fuit tūc cōcluſum per dominos, dictam app. dicti Michaelis raueti fore deſertā, & diffinitiuè pronūtiatū die ſentētiarū tūc prolatarū. Et ſimiliter iteratò fuit iudicatū, anno Mil. cccclviij. de mēſe Septembris, in manibus Antonii de molena, contra Claudiū uilionis aliàs roſerii de alanardo: a quia eius appel. introducta per b Io. Guidonis non ratificauit in- 1 fra tempus ſtatutum, licet bonā cauſam foueret in negotio principali. De materia introductionis appellationis, uide quæ dixi c j. q. xv. & q. cccxxxvj. Circa hanc materiam aduerte: quia forſitan non eſt neceſſe, quòd hoc caſu ratificet introductio appellationis: qa ex quo ipſe aſſertus procurator, introducendo appella d tionem, portat inſtrumentū appellatiōis, præſumitur habuiſſe mandatum eā introducendi coram iudice appellationum: ſicut in ſimili uidemus, ꝙ quis tradendo inſtrumentum debiti, ui detur data poteſtas exigēdi debitum in tali inſtrumento contentum: ut not. glo. in l. fin. C. de pa. conuen. tam ſuper dot. &c. quam ibi ſequitur Barto.

¶ Introductam. *de hoc. ſ. quòd appel. non habentem poteſtatem ratificari facta debeat infra tempus ſtatutum ad appel. iſtum conſi. cxxiij. incip. circa ma. proceſſus. nu. vj. uerſicu. ad ſextum.*

SVMMARIVM.

Teſtes alij debeántne examinari in cauſa appellationis, ſuper eiſdem articulis traditis in prima inſtantia.

QVAESTIO XIIII.

LICET inter doctores, qui in iure ciuili ſcripſerunt, in l. per hanc. C. de tempor. appel. ſint uariæ opi. Et poſuit Pet. Iaco. in ti. libelli in cauſa appellationis, poſt titulum de cōſti. pecu.[a] in gl. iij. auth. at qui ſemel. C. de probat.[b] utrum * in cauſa appellationis ſuper eiſdē articulis traditis in prima inſtātia, teſtibus examinatis, & per partes didiſcitis teſtificatis, debeant[c] alii teſtes ſuper eiſdem uel ſimilibus, aut contrariis examinari. Tamen de ſtylo præſentis curiæ parlamenti ſeruatur opinio dicentium, ꝙ non debent teſtes ſuper eiſdē uel ſimilibus aut directè contrariis[d] in cauſa appellationis examinari. & hoc timore ſubornationis teſtium. iuxta capitu. fraternitatis. extrà, de teſti. & recitat glo. in authen. qui ſemel. ſuprà allegata. Et ita uidi ordinare de menſe Aprilis

anno Mil. ccccxlv. in manibus Ioānis Boruti in cauſa remiſsionis uertentis inter abbatem de boſſodono ex una parte,& homines de crutis ſuper bedali. qui ſtylus corroboratur diſpoſitione clementinæ finalis.de te-
c ſtib.[c] In multis tamen locis ſeruantur opiniones legiſtarum. quia imò in ſecunda inſtantia poſſunt teſtes ſuper eiſdem articulis examinari, ut refert Bal. in libro feud. titulo ſi de inueſtitura inter dominum & uaſallum lis oriatur. circa medium. de quo plenius tetigi infrà quæſtione ccccclxxxvj.De hac materia ſcripſi etiā infrà quæſtione cccxlvij.Sunt etiam multi alii caſus ſpeciales, in quibus teſtibus publicatis,didiſcitis,teſtificatis, alii teſtes admittuntur,qui caſus enumerantur per Spec.in tit.de teſti.§.ſatis utiliter.

a ¶ Poſt ti.de conſti.pecu. *Scilicet immediate ſituat.*

b ¶ C.de prob. *Debuit enim allegare uerſ.item eſt notandum.ibi,ſecundum ſpeciale in cauſa appella.*

c ¶ Debeant. *id eſt, poſſint.*

d ¶ Contrariis. *Videlicet de directo. Nam indirectam contrarietatem bene licet probare per teſtes poſt atteſtationes didiſcitas.ut in cle.teſtibus.de teſt. & ibi gl.in uer. directo.*

e ¶ Cle.fina.de teſti. *Tu uide de hac materia iſtum conſi.xxxv.incip.appellatio.nu.1.uerſi.& ideo. & conſi.c.incip.admitti debent.in princip.*

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones tres admittuntur.*

2 *Ablatiuus abſolutus, demonſtrat contractum conditionalem.*

3 *Diſpoſitio conditionalis, ut dignoſcatur.*

4 *Exceptiones tres tantùm, quando admittantur.*

QVAESTIO XV.

SECVNDVM ſtylum cu-
a riæ Delphi. S. Marcel.[a] aduerſus compulſorias à dicta cu-
1 ria,ſuper inſtrumento* obligatorio ad uires & ſubmiſsiones dictæ curię confecto,nō admittuntur niſi tres exceptiones. uidelicet,falſi,ſolutionis, & nouationis: ita ꝙ alii remedio nō ſit locus.Contingit, ꝙ in dicta curia nobiles Ludouicus de Balma, & Antonia de Saluciis coniuges impetrauerūt cōpulſorias ſuper quodā inſtrumēto ad uires dictæ curiæ ſumpto pro ſumma mille florenorum cōtra dominum principē Aurayce: quia dominus princeps nullā ex dictis tribus exceptionibus oppoſuit. Sed oppoſuit inter alia, ꝙ cōtractus cōtentus in dicto inſtrumento ex quo petebātur dicti mille floreni,eſt conditionalis, uidelicet caſu, quo domina ratificaret dictū contractū infra tunc proximū feſtū ſancti Ioannis Baptiſtę per uerba ibi adiecta, Au cas toutesfoys &c.ecce
2 quia ille*ablatiuus abſolutus[b],
b addidit,& demonſtrat cōtractū cōditionalē:iuxta l.à teſtatore. ff.de cōdi.& demon. & l.ſi quis ita.§. ſi duo.ff.de ſtatu libe.cum ſimilibus.Prætereà, dicit Bal.in l.quib

l.quibus diebus.in §.fi.ff.de con di. & demõ. ꝙ quãdo dubitatur de uerbis, an faciant modũ uel conditionẽ. & poteſt tacitè uel expreſsè apparere de mẽte diſponẽtis, ꝙ uoluerit primò aliquid fieri, quàm cõmodũ conſe
3 quatur, tũc* diſpoſitio detegitur conditionalis, ſicut in caſu iſto: quia princeps Aurayce primò uoluit ratificationẽ fieri, quàm ſoluere dictos mille florenos petitos. Quod patet: quia debebat fieri dicta ratificatio in proximo tunc feſto beati Io. Baptiſtæ, & ſolutio dictorum mille flore. debebat fieri per dictum dominum principem Aurayce, poſteà in feſto natalis Domini tunc proximè ſequẽti, & tũc fuiſſet facta per dictũ dominũ principem de ſoluendo cõditionalis; uidelicet ſi dicta domina primò ratificaret: quę ratificatio nõ fuit facta infra dictũ terminum præfixũ. Et ſic cũ non fuerit adimpleta cõditio, nõ fuit orta actio, nec obligatio, iuxta §.ex cõditionali.inſti. de uer.obli.cum ibi notatis. Hic etiam uidemus, ꝙ defectus conditionis impedit tranſlactionem dominii & poſſeſsionis. ut in l.qui abſenti.§.j. ff.de acqui.poſ. Iſta fuerunt oppoſita coram dicto.iudice ſancti Marcellini: licet diuerſimodè & per alias rationes, qui iudex ſeu eius locum tenẽs in ordinatione per eũ in cauſa facta iſta admittere noluit: ſed præfixit dicto principi terminũ præciſum ad opponẽdum alteram dictarum triũ excpetionũ, ſecundùm dictum ſtylũ, aliás, ꝙ cõcederet pręciſas. A qua ordinatione appellauit dictus dominus princeps ad dominum iudicem appellationũ totius Delphina. qui dominus iudex partibus auditis pronũtiauit dictum dominum principem ſine grauamine appellaſſe. ideò iteratò appellauit dictus dominus princeps ad curiam parlamenti. Quæ partibus auditis, uiſis actis primæ, ſecundæ & tertiæ inſtantiarum, pronunciauit & cognouit per iudices à quo, malè fuiſſe pro-
c nuntiatum. Ea ratione, [c]quia licet ſecundùm ſtylũ non admittantur niſi tres exceptiones iam dictę, uidelicet, falſi, ſolutiõis, &
4 nouationis.*Hoc eſt uerũ, quãdo compulſoriæ ſunt impetratę ſuper inſtrumento obligatorio: ut legitur in ſtylo ipſius curiæ. Et cum ſtylus loquatur tantũ de inſtrumẽto obligatorio: patet. ibi, dũ dicit, ꝙ tantũmodo tres admittũtur exceptiones &c. Sic enim ibi præſupponitur, ꝙ de ipſo cõtractu ſit nata actio, cùm exceptio ſit actionis excluſio, ut iuribus uulgatis. Sed dictũ inſtrumentum ad iuſtificationẽ dictarum cõpulſoriarum pro parte dictorum coniugũ productũ, nõ eſt in illa parte obligatoriũ, cùm dicta adiecta conditio nõ fuerit adimpleta. iuxta dictũ §. ex cõditionali. Igitur iudex primæ inſtantiæ ſancti Marcellini

debuit dictam oppoſitionē ad-
mittere, cū ipſe citius loquens
de obligatorio inſtrumēto non
debeat extēdi ad aliū caſum nō
expreſſū, uidelicet ad inſtrumē
tum nō obligatoriū. iuxta l.j.in
§.ſi quis nauē.de exercitoria.ma
ximè ille ſtylus rigoroſus, iuxta
c.odia.de reg.iur. lib.vj. Et licet
Bar.in l.j. in §.j.ff. qđ ui aut clā.
quem ſequitur in hoc Saly.in l.
ita pudor.C.de adulte.uideatur
uelle, ꝙ per iudicē à quo, bene
fuerit ordinatum & proceſſum
per uerba dicti ſtyli ibi: ita ta-
men ꝙ alteri remedio nō ſit lo
cus.poteſt tamen reſpōderi, ut ſ.
ꝙ ille ſtylus loquitur de cōtra-
ctu, ex quo oritur obligatio, &
per cōſequens actio: nō autē de
cōtractu ex quo nō oritur obli-
gatio, nec actio: ſicut in hoc cō-
tractu cōditionali: ita fuit cōclu
ſum in diffinitione dicti proceſ
ſus in manibus Botuti, anno M.
ccccxlv. De materia dicti ſtyli S.
Marcellini, uide in quodā alio
caſu.ſ.q.clxxxj. & q.cccix. & xix.

a ¶Secūdum ſtylū curiæ.S.Mar
cel. *Tu uide de hoc ſtylo iſtum cōſi.*
cexlj.incip.ſpectabiles domini.nu.x.
uerſi.eſt etiam attendendum.

b. ¶Ablatiuꝰ abſolutꝰ.No.*quòd ab-*
latiuus abſolutè poſitus reſoluitur in
cōditionē.d.Bal.in l.j.in ij.co.uer.ſic
q̄ro nūquid in cōtractibus.C.quādo
licet ab ēp.diſce.et do.Bar.in l.ab ēp.
in ij.no.p tex.in uer. reſtitutis his.ff.
de pa.ubi dicit, quòd in cōtractibus
nō diſponūt: ſed aliquādo in ultimis
uolūtatibus uim diſpoſitionis habēt.

c ¶Ea ratione.No.*quòd ultra excep-*
tiōes in ſtatuto cōprehēſas admitti-
tur exceptio cōditiōis nō adimpleta.
No.*quòd ſtatutū nō excedit propriū*
caſum: etiā ſtatutū nō habet aliam
rationē: niſi quia ita placuit ſtatuen
ti. Ita ſentire uidetur do.Bal.*in l.et*
ſi dotis.in j.co.uer.quaro quid in ſo.
uero ibi, ex quo not.C.de iure dotiū.

SVMMARIVM.

1 Sētētia, *quid in propoſito themate.*
2 Sententia Iudicis *appellationum, eſt*
interlocutoria.

QVAESTIO XVI.

a IVDEX [a] appellationum, ſen
tentiā & proceſſum iudicis à
quo, pronūciauit nullos, ex eo,
quià lis nō fuit in proceſſu pri-
mæ inſtātiæ cōteſtata per reū ſu
per octo florenis petitis in peti-
tione actoris, à qua ſentētia iudi
cis appellationū fuit appellatū
ad dictam curiā parlamenti, nō
in ſcriptis, ſed uiua uoce: ideo
fuit dubitatū, ſi dicta appellatio
ſit deſerta: quia in ſcriptis non
fuit appellatum. Pro cuius dubii
deciſiōe, præmitto, ꝙ licet quæ-
libet ſentētia, quę diffinit illud,
de quo eſt cōtentio inter litigā
tes, poſsit largè ſumpto uocabu
lo dici diffinitiua. Tamē in ma-
1 teria * iſta diffinitiua ſententia,
propriè eſt, quæ diffinit & diri-
mit negotiū primū, in petitione
deductum, de quo principaliter
inter partes eſt altercatū, ut pro
batur in l.poſt ſentētiā.C.de ſen.
& interlo.om.iud.& ff.de re iu.
l.j. ita dicit notabiliter Saly. in
2 d.l.poſt ſententiam. * Sed dicta
ſent

ſentētia iudicis appellationum, à quo non dirimit negotiū primum in petitione deductum de quo principaliter inter partes eſt altercatum: quia ex quo ſententia & proceſſus fuerūt pronūciati nulli originaliter, actor poteſt dictos octo florenos per eum in prima inſtantia petitos, iterato petere. Igitur eſt dicta ſentētia iudicis appellationum interlocutoria, & nō diffinitiua. Pro quibus etiā faciunt notata per Ioannē Monachum in capitulo, cupiētes. §. quòd ſi per uiginti dies. de electione. libro vj. & per gloſſam in clemētina prima. de ſequeſtratione poſſeſſionum & fructuū. Prętereà, uideamus, ꝙ ſi per lapſum termini ſit perempta inſtātia, & iudex abſoluat reū ab obſeruatione iudicii,[b] ꝙ talis ſententia non erit diffinitiua: ſed interlocutoria: ut dicit Bal. in l. ij. C. de epiſc. aud. Ratio, quia ſemper remanet in primæua actio, de qua inter partes principaliter diſceptatur. Ex quibus ꝓptereà ſequitur neceſſariò dictā appellationē à ſententia iudicis appellationū eſſe deſertam. Cùm ab ipſa ſentētia, * quæ eſt interlocutoria, nō fuerit in ſcriptis appellatū, iuxta diſpoſitionem. cap. cordi. de app. lib. vj. ita dixit ſuper appellatione Ioannetæ Iulianę introducta. in dicta curia, contra Iaquetum Lanchillem centureriū Gratianopo. in manibus Io. de Liliers. Et prepterea eidē Ioannetę tūc per dictum parlamentum fuerunt denegatæ literæ citatoriæ & inhibitoriæ. Idem fuit iteratò iudicatū in hac curia parlamenti. & uide prima quæſtione ducenteſima uigeſima. Sed quid de ſententia lata ſuper deſertione appellationis, an ſit diffinitiua uel interlocutoria, uide quæ dixi ſupra. q. xj. Sed an ſententia per iudicem primę inſtantiæ lata, ſuper nullitate proceſſus ſit interlocutoria, uide quæ ſcribuntur ī. q. ccxx.

a Iudex. *Vide de hac materia* Bald. *in Marga. uer. xcvj. &* Bal. *in l. cum minorem. j. col. C. ſi aduerſus rem iudi. Bar. in l. ſi præſes. C. quomodo & quando iudex. Et hoc uerum, ſi appellatū fuit ab interlocutoria, aliàs eſſet diffinitiua ut no. deci. cccxxxv. fuit dubitatum.* No. *quòd pronūciatio, quæ fit non ſuper principali, ſed aliquo emergenti uel incidenti, cenſetur interlocutoria: non autem diffinitiua. Spe. ij. parte in titu. de ſenten. §. j. in uerſi. interlocutoria.*

b Ab obſeruatiōe iudicii. T*u uide de hoc plenè iſtum, conſi. lxix. incip. pro declaratione. nu. j. uerſic. ad primum. ibi, facit etiam pro hoc ratio.*

¶ *Nota, quod pragmatica ſanctio cōcordat iuri cōmuni.* N*am pragm. ſanctio dicitur in cauſa in cōſiſtorio principis uentilata, & conſtitutio principis, cauſa cognita ſuper ea facta. glo. in uerſi. pragmaticam. in ca. peruenit. cj. di. et ibi* Arc. P*rag. enim eſt quod facit* I*mperator cū conſilio procerum. C. de no. co. compo. §. fi.* E*t C. de pala. l. non aliter. lib. xij.*

SVM

SVMMARIVM.

1 *Reſcripta papalia ſunt contra pragmaticam ſanctionem.*

QVAESTIO XVII.

ANNO ſupra proximè dicto,& die ueneris xv. Decembris,in cauſa ſupplicationis Bonthoſii contra conſules præſentis ciuitatis Grationopo. in manibus de Plaſtro Secretarii Delphi. fuit per dominos meos curiæ parlamenti Delphini cognitum, & declaratum, * quòd
1 reſcripta papalia,uulgariter appellata conqueſtus, ſunt contra pragmaticā ſanctionē,in decreto de cauſis: quia tollunt ordinariam iuriſdictionem contra diſpoſitionem dicti decreti de cauſis. Et fuit propterea inhibitum dictis cōſulibus, ne tali reſcripto utātur.Sed aduerte,quia dicta pragmatica ſanctio; poſteà de anno currente domini Milleſimo quadringēteſimoſexageſimoſecūdo & die uigeſimaoctaua menſis Ianuarii fuit
a reuocata [a] per dominum noſtrū Ludouicum regem Frācorum. ut etiam ſcripſi j.q.ciij.in fine.

a ¶Reuocata. *Vide extrauagan. Sixti quarti, quæ intitulatur, concordia inter pa. & regem Franc.*

SVMMARIVM.

1 *Conſeruatores priuilegiorum, non ſunt hodie reuocati per pragmaticam ſanctionem.*

2 *Sanctiones conſeruatoriæ, ſunt permiſſæ de iure communi.*

3 *Creditores an poſſint coram conſeruatore trahi.*

QVAESTIO XVIII.

IN cauſa ſupplicatiōis coram nobis in curia parlamenti uertēte, in manibus Ioānis Ioffredi,inter ciues Viēnæ, ſupplicantes ex una parte,& dominos decanum & cap. eccleſiæ ſancti Mauricii eiuſdē ciuitatis ex altera, qui dominus decanus & capitulum dictos ciues & habitatores Viēnæ in cauſam traxerunt corā domino officiali præſentis ciuitatis Grationopo. tāquam cōſeruatore ſuorum priuilegiorum à ſummis pontificibus eiuſdem temporibus retro actis conceſſorum. fuit x. die mēſis Nouēbris dicti anni proximè deſcripti, declaratum &
pronuntiatum iudicis* cōſeruatores talium priuilegiorum nō 1
eſſe hodie ſublatos [a] ſeu reuocatos per pragmaticā ſanctionē a
per uerba [b] in decreto,de cauſis. b
ibi, uel priuilegio cognitionem habent &c. Ideò fuerunt licentiati dicti decanus & capitulū, cum nihil attētaſſent cōtra pragmaticam ſanctionem per uer-
ba in ipſo decreto,de cauſis, [c] & c
condemnati in eorum expē. dicti ciues Viennæ. Sed reſtat reſpondere ad declarationem factam in cauſa domini Ioannis Bonthoſii, de qua ſ. q. xvij. in qua fuit declaratū,reſcripta papalia, uulgariter cōqueſtus nūcupata,eſſe cōtra pragmaticam ſanctionem:ad quæ poteſt pluribus modis reſponderi. Primò, quòd dicto conſeruatori priuilegio

legiorum per ſummos pontifices & dictis dominis decano & capi, literæ conſeruatoriæ fuerunt conceſſæ ante pragmaticã ſanctionem, quæ conſeruatoriæ anteà conceſsæ ſecundùm pragmaticam ſanctionem tolerantur, ut patet ibi, uel priuilegio cognitionem habent &c. illud uerbum, habent, denotat tempus dictæ pragmaticæ ſanctionis. Sed hæc ſolutio non eſt generalis, quo ad conſeruatorias, quę impetrantur poſt pragmaticam ſanctionem: ideò poteſt aliter reſponderi, quòd pragmatica ſanctio & decreta concilii Baſilienſis in ipſa pragmatica ſanctione incorporata, omnia redeunt ad ius commune, maximè in dicto decreto, de cauſis. ut ibi clarè apparet. Sed

2 conſeruatoriæ * ſunt permiſſæ de iure communi, ut legitur & notatur per Spe. & Io. An. in additio. in tit. de iudi. deleg. [d] & in ca. & ſi principalis. de reſcrip. in cle. in c. fin. de offi. deleg. lib. vj. Sed iſtud reſcriptum, conqueſtus uulgariter appellatum, non eſt de iure communi, ſed contra ius commune: quia tollit ordinariam iuriſdictionem: igitur reſtringendum tanquam odioſum. & ſic deciſio de qua s. in xvij. q. & iſta, non ſunt contrariæ ſed diuerſæ. De materia conſeruatorum, & de quibus cognoſcere poſſunt, uide Ioan. An. in nouella. in c. fi. de offi. dele. libr. vj. & in addit. ad Spec. in titu. de offic. dele. §. excipi poteſt. Et uide quæ dixi in hac materia conſeruatorum. ſ. q. ccxlvij. quia in bullis talium conſeruatorum priuilegiorum dicitur, quòd conceduntur talia priuilegia contra iniuriantes &c. 3 * An per illa uerba poſsint trahi creditores coram tali conſeruatore? dic quòd ſic, quia retinendo debitum creditori iniuriatur, ut dicit Specu. in tit. de inſtr. edi. in §. nunc uerò aliqua. uerſicu. de hoc autem quæritur. [e]

a ¶ Non eſſe hodie ſublatos. *Quia uigore pragmaticæ ſanctionis confirmantur iudices de priuilegio Ro. Ponti. cognitionem habentes.*

b ¶ Per uerba. *Supple, ut probatur.*

c ¶ In decreto de cauſis. *Poſita poſt exordium, in uerſicu. quæ attendentes.*

d ¶ In ti. de iudi. deleg. [d] §. *ſi. in uerſic. item quòd non eſt. & ibi habetur, cum iudex & conſeruator differant, item & quis conſeruator eſſe poteſt, & cuius, & de eius officio. Et idem dominus Baldus in additionibus.*

e ¶ De hoc autem quæritur. *Qui eſt uerſicul. lxxij.*

SVMMARIVM.

1 *Abbreuiatura notarij an fidem faciat. & nume. 2.*
3 *Regiſtrum notæ an faciat fidem.*
4 *Inſtrumento, prothocollõne potius ſtandum.*
5 *Prothocollum debet exhiberi, ſi inſtrumentum de falſo redarguatur.*
6 *Prothocolla debent remanere penes hæredem notarij.*

QVAE

QVAESTIO XIX.

VALENTINVS Baquelarii, cõducẽs cauſam nobilis Claudii Grimaudii,ut procurator eius non produxit eius mãdatũ ſeu procurator in publica forma: ſed ſolũ produxit atteſtationẽ notarii,qui tale mãdatũ recepiſſe dicebatur,& atteſtabatur talis notarius, ꝙ anno & die talibus & corã teſtibus recipit procuratoriũ talis, in quo eſt dictus Valẽtinus procurator nominatus, & ſe ſubſignauit:
1 *utrũ probet talis atteſtatio. Dixi quod non: quia licet abbreuiatura notarii probet & fidem faciat ut poſsit in publicã formam redigi,ſeu leuari,tamẽ nõ facit fidem ut poſsit in iudicio effectualiter eius tenor exequi: in authen.de fide inſtrument.in
a §.oportet.[a]& l.fin.circa mediũ. C.de aſſeſſo.hoc etiã tenet Bar. in l.contractus.C. de fide inſtru.
2 in j.col. Ad*hoc enim ut inſtrumentum in publicam formã redactum, probet, multa requirũtur,de quibus plenè per gl. in l. generali.C.de tabula.lib.x.& illa eadem requiruntur interueniſſe in prothocollo ſcela uel abbreuiatura, ad hoc ut fidẽ faciãt.ut not.Cy.in d.l.contractus. & Bald.eod.titulo,ſuper rubric. & Ioan. Andr.in addi.ad Specu. in tit.de inſtrumen.edi.in §. uidendo.ibi de hoc no. Accurſius & Bartol.in l.ſi quis ex argentariis.§.ſi initium.ff.de edẽ. Et ita fuit determinatum in die ſentẽtiæ in uigilia Ramiſpalmarum. M. ccccxlvij. & proceſſus nullus pronunciatus defectu ſufficientis poteſtatis dicti Valẽtini in manibus Ioannis de Vourey ſecretarii Delp. in proceſſu inter ipſum nobilẽ Claudiũ ex una parte & conſules aualo-
3 nis ex altera.* Sed an regiſtrum
b notæ[b]faciat fidem, uide Inno.[c]
c in c.j.extrà.de proc. Si prothocollũ & inſtrumẽta producãtur, cui ſtandum erit?dic quòd prothocollo.l. Sẽpronius.ff.de leg.
4 ij.* Si inſtrumẽtum de falſo re-
5 darguatur,* prothocollũ debet exhiberi.ita dicit Bartol.in l.fin. C.de fide inſtru.& in l.ubi.C. de falſis.iuncto §.illud.in authẽ.de tabel.col.v.ibi bona gl.& Barto. in l.Sempronius Procu.De prothocollo ſcripto, & nõ recitato, uide legem xj.§.j.ff.de legat.iij. & Iac.de Bel.in d.auth.de tabel.
6 * Item prothocolla debent remanere penes hæredẽ notarii: in authen.de defen.ciuit.§.quæ uerò.qui eſt §. ij. colat.iij. Item de ſcripturis, quæ reperiũtur in lapide monumentorũ.uide quę ſcripſi infrà quæſti.cccclxxxij.in fin.Si hæres notarii poſsit groſſare inſtrumenta ſine cõmiſsione,uide quæ ſcripſi infrà, quæſt. cxviij. De materia prothocolli, etiam tetigi ſ.q.ij.&c.

a ¶In §. oportet. *Vbi non habetur de hoc, nec in iuribus ſequentibus per dominum Bart.ſed tangitur per d. Bal.& plene per do.Cy.in l.contractus.de fid.inſtru.*

¶An

b ¶An regiſtrum notę. *Vide iſtum conſ.lxxiiij.inci. circa diffinitionem enim.iij.uerſ.tum & tertia.*

c ¶Inn.*Dicit Inno.quòd facit fidem: ſed aduerte quòd loquitur in alio caſu,puta ſi in archiuo alicuius perſona qua poteſt facere ſcripturam, reperitur aliquod ſcriptum in quo continentur certa geſta.Et talis ſcriptura apud ſed.apoſtoli uocatur regiſtrum, & facit fidem quo ad geſta qua in ea referuntur.*

SVMMARIVM.

1 *Acta in cauſa appellationis quis debeat producere,appellans, an appellatus,diſting.*

2 *Appellationes ab interlocutoria ſunt omnes ſublata, niſi in caſibus à iure permiſsis.*

QVAESTIO XX.

NVNQVID appellás teneatur in cauſa appellationis ſentētiam probare iniuſtam,ex cauſa:puta, quia nō fuit lata per legitimas probationes: an uerò appellatus debeat cōtrariū probare? Super hoc multa iura ſunt pro & cōtra. ueritas
1 eſt iſta,*ꝙ ſi reus qui appellatus eſt,fuerit condēnatus,actor originalis debet probare ſententiā iuſtam. Nam reus eoipſo docet eam iniuſtā, ſi non appareat iuſta. ¶Si uerò reus fuerit abſolutus actor appellans debet probare iniuſtam,oſtendēdo quòd in prima eius inſtātia probauerit eius intentionem.Et ita dicit Gulielmus de mōte lauduno in clementina finali.de appellatio. Sequitur Spec.in titu.de ſenten. in §.fi.in uerſ.ſed nunquid app. a & ſuper hoc uide Salicetū in l. hi qui.b C.de appellatio.Et pręmiſſa procedūt,quádo appellatur à diffinitiua. Sed ſi appellatur ab interlocutoria, ſemper appellans ſiue ſit originaliter actor,ſiue reus,ſemper debet in cauſa appell. acta producere ad iuſtificandum eius appellationē eſſe iuſtā. ita ſeruat ſtylus præſentis curiæ parlamenti, & aliarum curiarum, præſentis patriæ Delphi.de hac materia etiā plenè tetigi infrà, quæſtione cccc-
2 xxxvj. Tamē*hodie ſunt ſublatæ appellationes ab interlocutoria,niſi in caſibus à iure ciuili permiſsis:uide infrà, quæſtione ſeptuageſimaquinta.

a ¶In uerſi.ſed nūquid appellás. *Vbi dicit,quòd actori incumbit probandi onus, in cauſa, cui etiam in principali incumbit.* ¶Nota, *quòd actori originali in cauſa ap. ſemper incumbit onus probandi ſententiam in prima inſtantia latam,fuiſſe, & eſſe iuſtam,ſi pro eo,uel iniuſtam,ſi contra eum latam prætendat. & ideo utrobique ad iuſtificationem ſuæ intentionis debet producere acta, ubi appellatum extitit à diffinitiua: ſecus ab interlocutoria. quia tunc appellans indifferenter producere habet acta ad edocendum de uiribus ſuæ appellatio. uide omnino d.* Bal.*in addi.ad* Spec.*in tit.de app. in ſecunda addit.vij.colum.in uerſic. quæritur quis debet probare.*

b ¶Hi qui.*Vide Barto.in d.l.hi qui. & in l.j.ff.ſi tutor uel cur.appel. & hanc*

hanc diſt. Barto. *approbat* Paul. *de* Ca. *in d.l. hi qui. in quantũ ad ipſum* Bart. *remittit.*

SVMMARIVM.

1 *Libellus debet dari, quando mutatæ ſunt perſonæ de iure.*

QVAESTIO XXI.

1 DE iure quãdo ſunt mutatæ perſonæ, * debet dari libellus: per ea, quæ dicit Spec. in titulo de executione ſententiæ.
a §. breuiter. in uerſicu. ſed eum.[a] & facit extrà de iudi. in ca. quia
b iu. & ibi per Ioannem And.[b] Et ita etiam ſeruat ſtylus pręſentis curiæ parlamenti, ut uidemus quotidie in cauſis inchoatis per cõpulſorias, ſi perſonæ ſint mutatę, & pars rea petat ſibi libellũ offerri: curia parlamenti ordinat offerri libellum per actorem &c.

a ¶In uer. ſed eum. *Ibi licet loquatur, quando petitur executio ſententiæ: tamen facit in arg. eius quod hic dicitur de compulſorijs: quia literæ præciſæ, quæ ſuper compulſorijs conceduntur, obtinent uim & authoritatem rei iudicatæ: ut patet in ſtatutis* Delphi. *ſub rub. de literis compulſorijs & præciſis concedendis. in iiij. c. eiuſdem rubricæ, quod incipit, ſin autem reus.*

b ¶Per Ioan. An. *in j. col. uerſ. perſonalis.*

SVMMARIVM.

1 *Tempus datum ad redimendum pignus, à quo die currat.*

2 *Poßeßio an transferatur iure ipſo, abſque reali traditione.*

3 *Habens poßeßionem realem, an præferatur habenti ciuilem.*

QVAESTIO XXII.

FVIT inter nos in camera conſilii dubitatum, in deciſiõe cuiuſdam cauſæ, vtrum * tẽ- 1
pus datũ ſecundùm ſtatuta Delphi. ad redimẽdũ pignora, currat à die realış mıſsiõis in poſſeſsionẽ rei incantatæ: uel à die liberatiõis, quę fit in ultimo incãtu per præconẽ, per traditionem calami, plus offerẽti. & uidetur primò, quòd illud tempus redimẽdi deberet currere à die realis traditiõis, uidelicet miſſionis in poſ. per uerba ſtatuti, ibi dũ dicitur, à die liberationis numerãdos. illud enim uerbum liberatiõis, debet intelligi in ſuo potentiori ſignificato, in leg. j. ff. ſi ager uectigal. &c. Quia illa traditio calami uel baculi quæ fit per pręconem de nullo operatur, ſaltim quo ad' tranſlationem poſſeſſ. dicit Hoſtien. in ſum. in tit. de cauſa poſſeſ. in uer. ſed quid ergo ſi uendas. & ibi dicit, quòd errant fatui notarii, qui dicunt tradi poſſeſsionẽ per traditionẽ calami. idem etiã ſentit Dynus de regulis iuris in capitulo, beneficium. uerſicu. iij. poſſet qui &c. Dicit etiã dominus Iacobus de Godablo officialis pręſentis officialis Grationop. prout ab eo
a audiui, quòd l. quotiẽs[a] duobus. C. de rei uen. non haberet locũ in emptore, qui primò poſſeſſionem fictam per precariũ habuerit, ſed quę realem traditionem

nem habuerit, per uerbum ibi traditū &c.ut etiam ſcripſi infrà quæſtio.cxij.Pro quo etiam facit tex.in leg.j, §.ſi prædia.C.de ſuffrag.ibi,ſequatur traditio corporalis &c,& ibi dicit Bald.per dictum tex,quòd non ſufficit ficta traditio, ubi realis requiritur.& ſic uideretur illud tempus redimendi debere currere à die 3
realis expeditionis, uidelicet miſsionis in poſſeſsio. tantum modo: ſed contrarium ſeruant ſtylus & conſuetudo dictæ curiæ parlamenti,uidelicet,quòd illud tempus computetur à die liberationis in ultimo incantu per præconem factæ per traditionem calami: & dicitur ſeu dici debet emptor, cui factum eſt tale liberamētum,uerus emptor ad incantum, ac ſi à domino emiſſet: per l.non eſt mi-
4 rum,ff.de pigno. actio.*eſt uerus poſſeſſor talis rei ſibi liberatæ abſque alia reali traditione, quæ de conſuetudine & de mēte dictiſtatuti,quæ conſuetudo & ſtatutum poſſunt hoc operari, ut transferātur poſſeſsiones ipſo iure abſque reali apprehenſione: ut notat Innocen.in c.ſecundo.de conſuetu.& uocatur ciuiliſsima poſ.de qua non fit mentio niſi in uno loco in c.
b ex parte. [b] de conſuetudine. & dicit alibi Innocen.in ſimili in c.cum noſtris.de conceſ.præbē. quòd licentia data utendi re,haberetur pro quaſi poſſeſsio. & quæritur poſſeſsio.Ita dicit Bal. in l.fina, C.de ſacroſanct.eccle. & pro hac parte facit,quod nota.per gloſ.in d.c.j.de conſue. ubi dicitur,quòd per traditionem anuli, transfertur poſſe.& dominiū:item per traditionem modicæ terræ in manu,ut ibi.facit etiam l.clauibus.ff.de contrahen.emptio. & uendit.l.j. C. de donatio.*Sed aduertēdum: quia etiam habens poſſeſsionē realem, non præfertur habenti ciuilem,ſi habens ciuilem, fuerit primò inueſtitus per dominum directū;uel econtrà,ut dixi infrà qō.lxxxj.§. ſed iuxta hoc quæro,ſi iſtud tempus redimēdi currat contra minorē, quomodo ſubueniatur eiſdem minoribus,uide quæ ſcripſi infrà qōn.xxxj.Si res minoris uel alterius uendatur cum ſubhaſtatione,non poteſt allegari deceptio ultra dimidiam iuſti pretii,in l.j. [c] C.de prædi.curi.lib.x.

a ¶L.quoties. *Eſto memor ut uideas domi.Iaſon.de Muy.illas quindecim fallentias ſeu limitationes, quas ponit in illa l.quoties.quia ualde elegantes.*

b ¶In c.ex parte. *Vult allegare c.ex literis.& glo.in uerſi.ſignum.*

c ¶In l.j. *Illa l.facit in argum.ut ibi no.d.Bar.quòd decretū operatur ne quis conqueri poſsit de deceptione ultra dimidiam iuſti pretij,ſed de minore ibi non uidetur intelligi, imò de maiore tantum:ut in l.j.& ibi gloſ.j.C.de prædi.minor.& in l.ſiquidem.& ibi gloſ.in uer.reſtat. C.eod.titu.*

SVMMARIVM.

1 *Iudicati executio quem ſtylum obſeruet.*

2 *Iudex requiſitus an poßit cognoſcere de uiribus ſententiæ iudicis requirentis.*

3 *Conſuetudo loci, in quo quis conuenitur, an ſit obſeruanda.*

4 *Locus debeátne inſpici in iure ſcripto ſeruando.*

QVAESTIO XXIII.

1 SI PER literas* requiſitorias curiæ parui ſigilli Montiſpeſſulani, aut alterius curiæ Regis Franciæ, patris Prouinciæ, uel Sabaudię, aut cuiuſcunque alterius iudicis executio iudicati in præſenti patria Delphi. fieri requiratur, fiat executio ſecundum ſtatuta Delphi. & non ſecũdum ſtylum curiarum iudicum requirentium, licet debitor fuerit ſubmiſſus compulſiõi & ſtylo curiæ iudicis requirentis, ita ſonat ſtylus huius curiæ parlamẽti: licet fortè de iure dici poſsit, ꝙ talis executio iudicati deberet fieri ſecundũ ſtylum & ſtatuta loci iudicis requirentis, ubi iudiciũ agitur: iuxta

a no. per gl. in l. ij. [a] de eman. libe.

2 *An iudex requiſitus poſsit cognoſcere de uiribus ſententiæ iudicis requirẽtis: uide quæ dixi

3 in q. ccccxix. & q. lxxiiij. *An aũt cõſuetudo loci, in quo quis conuenitur, ſit ſeruanda, uide gloſ.

b & doct. de emẽdat. Iuſtin. C. [b] in

4 prin. ſuper uerbo, quos &c. *An & quando locus debeat inſpici in iure ſcripto ſeruãdo, uel conſuetudinario, uide plenè per do ctó. in l. ſuperuacuam. C. de ... ep. in integ. reſtitu. &c.

a ¶L. ij. *Vult allegare gloſ. j. in l. j. C. ſed pro ſtylo parlamen. Delph. facit text. & gloſ. ij. in l extra territorium. ff. de iur. om. iud.*

b ¶De emendat. Iuſt. C. *Vult allegare C. de ſum. tri. § ſuper uer. quis. & ibi dicitur, quòd ſeruanda eſt conſuetudo loci, unde eſt is qui conuenitur.*

SVMMARIVM.

1 *Venditor an conſtituatur in bona fide, ſi rem, quam uendit, francam et liberam aſſerat, falsò tamen.*

2 *Ignoranti quomodo ſubueniatur.*

QVAESTIO XXIIII.

QVISPIAM uendidit alíquem fundum certo pretio, aſſerendo in inſtrumento uenditionis moueri dictum fundum de emphyteuſi & directo dominio domini Prioris de cõnexa ad cauſam ſui prioratus, rogans ipſum dominum Priorem tunc abſentem, quatenus eundem emptorẽ retineat & inueſtiat de dicto fundo, modo dictus dominus Prior, qui præſentialiter facit recipi recognitiones ſuas, uult cõpellere dictum emptorẽ ad ſibi recognoſcendũ dictũ fundũ, prætextu dictæ aſſertionis in dict. inſtrumẽto uẽditionis per dictũ uenditorem adiectæ: quia ipſe dñs Prior aliter directũ dominium probare nõ poteſt, aſſerẽdo ſe perdidiſſe eius recognitionẽ. Dubitatũ fuit inter nos in camera conſilii, an dictus

dictus Prior bene moueatur. Et
cõcluſum fuit, ꝙ ipſe Prior malè
mouebatur: quia ex illa ſimplici
aſſertione facta per uenditorẽ,
nõ probatur eius aſſertorẽ do-
minũ directũ, niſi haberet alias
probationes, iuxta ea, quę tenet
Spe. in ti. de locat. §. nũc aliqua.
a uer. lxxiiij.ª Et pro hoc facit l. fi.
in fi. ff. de contra. emp. & uendi.
etiã quia emphyteuſis probatur
per ſcripturã: ut not. gl. c. j. de cẽ-
ſib. in vj. ubi gl. enumerat xxviij.
caſus, qui debẽt per ſcripturam
1 probari.* Sed quid ſi uenditor
rem quã uẽdit, aſſerat eſſe fran-
cam, uel moueri de dominio di-
recto alicuius, licet nõ ſit uerũ:
an ex tali aſſertione cõſtituatur
emptor in bona fide? credo ꝙ
ſic, per l. bonæ fidei emptor. ff.
de uer. ſig. & l. bonæfidei poſſeſ
ſor. ff. de acquir. rer. dom. & etiã
ex iuſta credulitate uel ignoran
tia cauſatur bona fides l. ſi ego.
§. item Iulianus. ff. de Public. Et
ſequitur effectus, quòd ipſe em
ptor excuſatur à commiſſo, arg.
l. j. §. dies. & §. ſi aduerſus. ff. quã
do appellã. ſit. & l. ſi annus. ff. de
2 calum.* Sed an ipſo iure uel per
reſtitutionem in integrum ſub-
ueniatur ignoranti: Cy. in l. j. C.
de iur. emphyte. & Dy. in c. cum
quis. de reg. iur. & Bart. in l. cùm
filius. §. in hac. ff. de uerb. obli. di
cunt, quòd nõ ipſo iure, ſed re-
ſtituatur in integrum. Saly. tan-
git de hac materia in l. non mi-
nus. C. de accuſa. de illo qui uen
dit rem, credens eſſe allodia-
lem: uide infrà quæſtione cccv.

a ¶Verſi. lxxiiij. *Niſi ipſe uenditor probaret gerendo negotium Prioris, ea, quæ dicta ſunt ex certa ſcientia, nomine Prioris pepigiſſe, quo caſu te netur Priori rem ratam habenti ſuo nomine geſtam. Actio eſt ex uendito, cedere contra emptorem per actionem neg. geſtor. ut ibi dicit Spec.*

SVMMARIVM.

1 *Appellantes teneantúrne comparere, pro apoſtolis petendis, coram iudice.*

QVAESTIO XXV.

HOMINES mandamenti Nouachię in Briãſoneſio, à quadam ordinatione prolata per iudicem Brianſonii ad utilitatem condominorũ dicti loci Nouachiæ, appellauerũt in ſcriptis, ut in forma: & petierunt apoſtolos à dicto domino iudice ſibi concedi: qui iudex eiſdẽ aſsignauit certam diem ad audiendum eius reſponſionẽ: qua die comparuerunt dicti homines, petendo apoſtolos & literas dimiſſorias. Iudex iteratò eis aſſignauit alium terminũ, & effectualiter eis aſsignauit ſex terminos ad audiendũ reſponſiones, taliter quòd effluxerũt quadraginta dies, qui dãtur ad introducendum appellationẽ coram iudice ad quẽ, ſecundũ ſtatuta Delphinalia: tamen ipſe iudex in ultimo termino cõceſsit apoſtolos & literas dimiſſorias. Poſtea dicti homines introduxerunt eorum appellationẽ coram iudice appellationũ totius

Delphinatus: qui iudex in diffinitione cauſæ pronuntiauit dictam appellationem eſſe deſer tam ex eo, quod dicti homines nõ introduxerunt infra quadraginta dies, iuxta ſtatuta Delphinalia: qui computantur à die recitationis ſententiæ. qui homines à dicta ſententia appellauerunt ad curiam parlamenti, & petierunt literas inhibitorias & citatorias contra dictos dominos Nouachiæ. Dicti uerò domini Nouachię dixerunt nõ eſſe admittẽdum, cùm ſit deſerta. Ideo dicta appellatio cum proceſſu curiæ appellationum fuerũt uiſi ad plenum: & fuit deliberatum in conſilio ſecundum maiorem partem opinionum dominorũ meorum in eodem conſilio tũc exiſtentium, quòd dicta appellatio erat deſerta ex cauſa ſuprà

1 declarata: quia* ipſi appellãtes non tenebantur comparere pro apoſtolis petendis coram iudice Brianſonii: niſi ſemel in primo termino: & illa comparitio habebatur pro conceſsione apoſtolorum ſecundum dicta ſtatuta, nec tenebãtur tantas dilationes expectare: nec ad ipſum iudicem à quo, redire: ut patet in ſtatutis Delphinalibus ſub rubrica, ordo & modus procedendi corã ordinariis & delegatis iudicibus Delphinalibus. in decimo cap. ibi, & ſi aliqua partiũ. in fi. Ad idẽ probatur in alio ſtatuto Delphinali ſub rub, de app. & queadmodũ ipſi apoſtoli petantur, & appellationes ipſę introducãtur ibi: ſed perinde erit, ac ſi apoſtoli fuiſſent per eũ cõceſsi &c. ſed debebãt propterea infra xl. dies eorũ appellationẽ corã dicto iudice appellationũ introducere. Et ideo fuerũt eiſdẽ appellantibus denegatæ literæ citatoriæ & inhibitoriæ, die xx. mẽſis Maii, M.cccc xlvij. ĩ manibus Io. Iofredi ſecretarii Delphinalis: cùm nec etiã de iure tenebãtur dicti appellãtes dilationes expectare. iuxta cle. quãuis. in fi. de app. de materia introductiõis, ſi nõ introducatur appellatio in tẽpore ſtatuto per iudicem à quo, an ſit deſerta: uide quæ dixi infrà q. cccxxxvj. & ſuprà q. xiij.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contra principalem, an poſsit mandari executioni contra fideiuſſorem, ſine nouo proceſſu.*

2 *Sententia lata contra debitorẽ, mandatur executioni in bonis debitoris ſui.*

QVAESTIO XXVI.

FVIT inter dominos meos in camera conſilii dubitatũ in deciſione cuiuſdã cauſæ, *utrum ſententia lata contra principalem, poſsit mandari executioni contra fideiuſſorem ſine nouo proceſſu [a]. Et ſuper hoc dominus Stephanus Guillionis, præſidens pro deciſione puncti quæſtionis dixit ſic, poſt Bart. [b] Aut loquimur in fideiuſſore iudicii, aut in fideiuſſore contractus, Si in fideiuſſore iudicii, ui

deli

elicet de iudicato ſoluendo, unc fit executio contra fideiuſſorem abſq; nouo proceſſu:ita ſequitur gloſ.in l.fin.C.de uſuris rei iudica.quam gloſ.ſequitur Iacobus de Areti. argu. l.ſi quis.§.nummos.ff.de fideiuſſoribus.Si autem loquimur in fideiuſſore contractus,tunc ſententia lata contra principalem nõ habet paratam executionem contra fideiuſſorem:ſed eſt opus alio proceſſu:ut probatur l.grege. §.ij.ff.de pignorib. in l.à ſententia.in princi.ff.de appellationib.hoc etiam tenet Specula.in titu.de executio.rei iudi.in §.ſequitur.in uerſi.quid ſententia. idem Ioan.Andre. iniuriis & damno dato.cap.j. libro ſexto.& Cyn.in d.l.fin.C. uſuris rei iudicatæ. & Guilielmus de Cun.in l.ij.§.fina.ff. i ſatiſd.cogant.& ſunt uerba rt.in l.prima.ff.iudica.ſolui. Alberic.de Roſate, in dicta ſecunda.§.fi.qui ſatiſdare cogantur. licet dominus Oldradus in l.fina.§.adiicientes. C.de his qui ad eccleſias confugiũt. teneat contrarium, uidelicet quod utroque caſu ualet, & in fideiuſſore iudicii,& in fideiuſſore contractus, ſententia lata contra principalem mandatur executioni cõtra fideiuſſorem. Quod dicit ipſe,*quia uidemus a nd ſententia lata contra debitorem, mandatur executioni bonis debitoris ſui:ut l.ij.C. quando fiſcus uel priuat.ergo b idẽ in fideiuſſore:quia quæ ſtatuuntur in bonis debitoris, uidentur eſſe ſtatuta in bonis fideiuſſoris:ut in d.§.adiicientes.& hoc uerum dicit ipſe Oldradus, niſi fideiuſſor haberet euidentem exceptionem,quæ intentionem actoris elidat:ut l.iij.ff.ad exhibẽ.& in c.ueniens.extrà de teſtib. Et hæc dicit ipſe locum non habere in fideiuſſore in iudicio ſiſti,quia ille reo condemnato liberatur. Sed reſpectu illius membri in quo omnes concordant,uidelicet,quòd in fideiuſſore de iudicato ſoluendo fit executio contra fideiuſſorem abſq; nouo proceſſu, puto iſtud dictum uerum,niſi eſſent mutatæ perſonæ:quo caſu debet primò pars uocari in tali executione ſententiæ & ſummaria petitio offerri, & de cauſa ſummariè cognoſci per iudicem, per ea quæ notat Speculator in titu.de executione ſententiæ.in §.breuiter.uerſic.ſed ſecundum eum.Et tetigi de hoc ultimo dicto,ſuprà q.xxj. An autem ſententia poſſit mandari executioni contra tertiũ poſſeſſorẽ, qui non fuit uocatus:uide Ioannem Fabr.inſtitut.de action.in §.omnium.in v.quæſtione.c & l.j.C. de alienan. iud.mutan. cau.facta,&c.

¶Sine nouo proceſſu. *Vide de hoc per iſtum conſ.ccxij.incip.circa dubia mihi tranſmiſ.nu.x. uer.præterea. quia ſententia.*

¶Poſt Bar.*De hoc uide ipſum* Bar.

ff.de fi.inſtr. l. ſi pro eo. §.ſi numos. a
& in l. j.ff. iu. ſol. ubi etiam uide
Pau.de Caſt.tenentem quid contrà,
ſcilicet,an ſentētia lata contra fide-
iuſſorem,fiat executio contra prin- b
cipalem.uide do:Alex.in d.l.j. iudi.
ſol.poſt do.Bar.et Bal.Et ibi etiam
quid in fideiuſſore rem rat. habe.

c ¶ In quinta quęſtio.*Vult allegare in quaſtione,qua incipit quaramus circa primum uer. ſed ad hoc.in ix. col.et dicit ibidē do.Io.Fa.quod ſic.*

SVMMARIVM.

1 *Pars una petitionis ſi probetur, an pro illa parte probata, poſſit ſententia fieri in actiōe reali uel perſonali.*

2 *Actioni reali conuenientia, conueniunt & perſonali.*

QVAESTIO XXVII.

IN manibus Io.de Vourey ſecretarii Delphi.nobilis Io.Bonifacii obtulit quendā libellum contra quoſdam homines poſ- c
ſeſſores quorundā bonorum in pede dicti libelli deſignatorum, agendo rei uendi.ſeu Publiciana:qui tamen Io.Bonif.nō probauit ſibi pertinere niſi partem a
tertiam dictorum bonorū:ideo in diffinitiua dicti ꝓceſſus fuit b
1 dubitatum*,an ſentētia poterat prꝯ dicto Bonifacii actore proferri, quo ad dictā tertiā partē probatam,& ipſi reo ob rem nō c
probatam,pro aliis duabus partibus,nō probatis. ſed licet circa hoc fuerunt uarię opiniones doctorū, & uariæ rationes hinc inde: tamen Bar.in l.ſi conſtante. §. ſi bona mulieri.ff.ſol.mat. tenet quòd pro illa tertia parte probata: pro eſt ſententia ferri * pro actore.idem tenet Io.Fa.in §.quotiens.inſtit.de inuti.ſtipu. idem Cy.in l.j. C.de lit.conteſt. & in l. j. C. de plus pet. [b] Et ita fuit iudicatū dicta cauſa die ſententiarum ſancti Ioannis Baptiſtæ,M.ccccl viij. Et dictus actor, quia plus petiit,quàm probauerit, fuit in omnibus expenſis dictorum reorum condemnatus. iuxta c.unicū.extrà de plus peti.
2 * Et quæ ſupradicta ſunt de actione reali:idē in actione perſonali; quia ſi quis petat cētū,& non probet, niſi quinquaginta, poteſt ſentētia ferri ſuper quinquaginta.ut eſt caſus ſecundum Cyn.in l.apud. §.item quæritur. ff.de doli exceptione.& uide in l.j.C.de litis conteſt.Sed qualiter hoc caſu debeat fieri cōdemnatio expenſarum,uide Pe.Ia.[c] in tit.de acti. ex locato.§.cū &c. Sed de illo,qui petiit minorem ſummam, quam ſibi debitam: uide infrà quæ.clxxvij.

¶ Sententia ferri. *Sic etiam tenet Pau.de Ca.in l.unica. C.de plus pe.*

¶ Et in l.j.C.de plus pet. *Parum ibi:ſed bene in alle.l.j.C.de li.conte. in uerſi.ulti.quaritur. & ibi per d. Bal.in uerſi.ſeptimò quaro.*

Pet.Ia. *Eſt aduertendum,quòd ipſe ſentit actori adiudicari debere expenſas quo ad ſummā, in qua obtinet: quo uerò ad ſummam in qua obtinet reus,fore adiudicandas reo: & ſic uterque ſecundum eum uicit, & uicit: partim ſcilicet in principali,partim in expenſis. & pro opi.*

Pet

Pet. Iaco. facit quod ... fit do. Bald. C. de plus peti. in l. j. in prima oppo. uerſi. ex iſta.

SVMMARIVM

1 *Actio negatoria cui competat.*

2 *Poſſeſſione de præterito probata, non præſumitur ex ea dominium.*

3 *Agens negatoria, quid probare debeat.*

4 *Negatoriæ natura.*

QVAEST. XXVIII.

IN diffinitione proceſſus hominum coſtarum darey agentium in negatoria contra homines albæ ripę in manibus Ioannis de Liliers, ſecretarii Delphi. exiſtẽtis, fuit facta per dominos meos ibidem præſentes cõcluſio ſequẽs: uidelicet, ꝙ dicti homines coſtarum darey agentes in negatoria ſufficienter probauerunt dominiũ, ſeu quaſi, pratorum ſuorum, quibus prætendebatur ſeruitus pecoris paſcendi, ex eo, ꝙ probauerũt ipſa prata tenere & poſsidere tanquam domini, & pro talibus haberi & cõmuniter reputari, per ea, quæ ponit glo. in l. quidam in ſuo. ff. de condi. inſti. & ita etiam tenet dominus Io. de Ferrariis ſuper forma libelli in actiõe negato. ſuper uerbo, per quãdã petiam
a prati[a] & cætera. ita etiam dicit
b ſub dubio forte[b] Ioan. Fa. in §. omnium. in fi. inſtit. de actio. Et hoc uerũ in caſu iſto, in quo dominium uenit in iudicio inci-
1 denter.* Agebatur enim principaliter, negatoria actione, quæ competit domino fundi: & dicit talis agens incidenter ſe dominum. In hoc enim caſu & ſimilibus probata poſſeſsione de præſenti, præſumitur dominus: ut no. gl. in l. ſicut. §. ſi quæratur ff. ſi ſeruitus uendi. & probatur in l. j. iuncta ſua gl. ff. fami. erciſ. ita etiam tenet Henri. Bohic. in c. forus. extrà de uerb. ſig. Secus enim ſi in iudicio ueniret dominiũ, uel quaſi, principaliter, tunc enim nõ ſufficeret probare poſſeſsionem. Sed deberent probari aliqua ex cauſis, ex quibus dominiũ de iure quæritur. ita dicit Bar. & Sali. in l. cum res. C. de proba. & no. Inn. in c. abbate. extrà de uerb. ſig. & Bar. in l. ſi prius. ff. de noui ope. nunti. ubi tractat materia negatoriæ. & Ioannes Ferrar. ubi s. & notanter dicitur, probata poſſeſ-
2 ſione de pręſenti &c.* qa ꝓbata poſſeſsione de præterito, nõ pręſumitur ex ea dominiũ, ſecũdum Bart. & omnes doct. per l. & quæ nondum. §. quod dicitur. ff. de pig. Et etiam eſt unum aliud ſingulare in hac materia negatoriæ: uidelicet, ꝙ agens
3 * negatoria, cõtra illũ qui eſt in poſſeſsiõe, uel quaſi, debet probare talis agens rẽ eſſe liberã: aliàs ſecus. ita dicit Spe. in ti. de proprietate. aliter eſt in titu. de cauſa poſ. & propriet. §. in conſeſſoria. uer. ſed qualiter probabit de iure ſuo. Idẽ tenet Io. Fa. inſtit. de act. §. æquẽ. ubi latẽ de hac materia negatoriæ, tetigit
4 Io. Fab.* Et nota circa hanc ma-

teriam negatoriæ, q̃ ipſa negatoria eſt illius naturæ, q̃ agens ſeu eã intẽdẽs debet negare ius competere aduerſario. ut l.ij.in prin.& l.loci corpus. §.cõpetit. ff.ſi ſeru.uẽ.& in d.§.æquè.inſti. de acti.Et niſi aduerſarius ꝓbet ius ſibi cõpetere,debet ſuccumbere:ut dixi infrà quæſt.ccccvij.

a ¶ Super uerbo &c. *Vult allegare glo.in uerbo,per quã & c.uer.adhuc de filio quæritur.ibi, alij diſtinguũt.*

b Sub dubio forte.*Imo Io.Fa.tenet ſine dubio,quod hic dicitur:ut in uer ſi.quid ſi nõ probet. ibi,niſi ſeruitutibus & c.* Et *ſic quod hic dicitur de probatione dominij,innuit habere locum in ſeruitutibus.* Et *dum ſubiungit,fortè poſſet ſuſtineri & c.loquitur in alio caſu extra materiã ſeruitutis.* Et *eſt menti cõmendandus & practicabilis,propter homines,qui licet per longiſſima tempora ſe geſſerunt pro dominis & poſſeſſoribus: tamẽ de titulo rei docere nõ ualent.*

SVMMARIVM.

1 *Præfecti prætorio,ſecundũ conſcientiam iudicant.*

QVAESTIO XXIX.

IN ſuperiori conſiſtorio curiæ parlamẽti Delphinalis domi-
1 ni mei de parlamẽto cũ ſint* iudices ſuperiores præſentis patriæ Delph.uicẽ præfecti pretorio obtinẽtes, poſſunt iudicare ſecundũ conſcientiam,iuxta ea,
a quæ ponit Barto.[a] in l.una.C.ut que deſunt adu.par.iu.ſuppleat. in fine ſui cõmenti, ibi,uel alius magnus iudex &c.Et ſi aliter facerent,peccarent,ſecundũ theologos: ut ibi refert Bar.& debẽt attendere ad ueritatẽ principaliter potius,quàm ad ſubtilitatẽ, iuxta not.in cle.paſto.de re iud. & in c.ad apoſtolicę.e.ti.li.vj.Et ita etiã uidi pluries in deciſionibus cauſarũ.Et uide q̃ circa hoc dixi ĩ.q. ccxxvj. Alii autẽ iudices inferiores facere nõ pñt: ſed ſolũ debẽt iudicare ſecũdũ allegata & ꝓbata,iuxta l.illicitas. §.ueritas.cũ ibi not.per gl.ff.de offi. præſi. & ſi aliter faciũt,malè faciunt[b]:ut plenè no.per gl.in c.j. extrà de offi. ordi.in antiqs.niſi
b in aliqbus caſibus ſpecialibus, in quibus iudex põt ſecũdũ conſcientiã iudicare, q no.p gl.in l. lex quæ tuto. C. de admini.tut.

a ¶ Iuxta ea quæ ponit Bart. *Vide do. Cy.qui hãc materiam copióſius proſequitur in l.una.C.ut quæ deſu: aduo.par.iu.ſuppl.in uer.pro hac q̃.*

b ¶ Malè faciunt.*De hac quæſtione an iudices debeant iudicare, ſecũdũ conſcientiã,uel ſecundũ allegata & probata,poſt omnes per do. Fel.in c. paſto.de offi.deleg.* Et *ibi uide ſeptẽ fallentias pulcherrimè ordinatas.*

SVMMARIVM.

1 *Statutorum interpretatio qualis eſſe debeat.*

2 *Stylus,eſt legitimus interpres ſtatutorum.*

QVAESTIO XXX.

DEBET appellatio introduci in curia parlamenti
a infra xxx.dies[a]:aliàs appellatio eſt deſerta,ſecundũ ſtatuta Delphinalia: non tamẽ ipſa ſtatuta expreſsè declarant,quòd debeat intro

introduci realiter per exhibitionem inſtrumenti appellationis fiendã.* Tamen ex ſtylo curiæ parlamẽti interpretantur & declarantur ipſa ſtatuta, q̃ ſufficiat fieri uerbo, infra tẽpus introducendi appellationes ſtatutum: dummodo poſteà termino præfigẽdo per ipſam curiã realiter exhibeatur & tradatur ipſi curiæ, aut in manibus ſecretarii

1 cauſæ: qui ſtylus* eſt legitimus interpres dictorũ ſtatutorũ, iuxta l. de q̃bus. ff. de legi. & ita ſeruat hęc curia parlamẽti. De materia introductionis appellationis, uide quę dixi ĵ. q. cccxxxv. Et de materia appellationum per diuerſas quæſtiones, plenè ſcripſi ĵ. q. cccexxxvj.

a ¶ Triginta dies. *Iſtud autẽ tempus uidetur eſſe de iure, ſecundum opinionẽ H. ut l. præſes. gl. in uer. præſcriptũ. C. de ap. Sed, ut in eadẽ eſt, finaliter dicitur tempus huiuſmodi eſſe arbitrariũ. Et hanc opi. ſequuntur d. Bar. & Bal. in alle. l. præſes. et per tex. in c. perſonas. & c. oblata. et ibi do. Inno. in §. porro ſuæ. in c. j. in uerſi. quæro. utrũ. ubi notat ipſe dominus et alle. quòd præſcriptio cõſuetudinaria uel ſtatutaria xxx. annorum (utpote odioſa) nõ currit pupillis. per l. ſicut. §. nõ ſexus. C. de præſ. xxx. uel xl. annorũ. Subdẽs idẽ etiã in præſcriptione ſtatutaria, puta x. annorũ, ſurrogata loco præſcriptionis xxx. annorũ, quæ nõ currit pupillis, ſed adultis. ſiquidẽ et iſta eius loco ſurrogata currit cõtra hos, et non contra illos. Et ad hoc uide remiſſiones, quas facit ibidem do. Alua. in ij. col. in uer. quæro. cũ gl. ibi, utrum autem præſcript. ſed ad l. fin. C. in qui. cau. in int. reſt. nõ eſt neceſ. et per do. Bal. in l. omnes populi. ff. de iuſti. & iur. et in l. in contractibus. C. de non nu. pec. Et per Innoc. in c. cõſtitutus. extrà de conſti. in q. pe. Illud autem, quod dixi, quod præſcriptio ſtatutaria ſeu conſuetudina. nõ currit pupillo, fallit, ubi ſtatutum ſeu cõſuetudo diſponeret de adeundo infra certum tẽpus: ut uidetur ſentire do. Paul. de ca. in l. pupillorũ. in uer. et iſta inueſtigatio eſt utilis. C. de repu. hære.*

SVMMARIVM.

Tempus ſtatutorum ad redimenda pignora curràtne contra minores. 1

Præſcriptio introducta ex ſtatuto, curràtne contra pupillum. 2

Præſcriptiones legales an & quando currant contra minores. 3

Præſcriptio inchoata in perſona minoris, an currat contra minorem. 4

Minor adultus petens ſe reſtitui aduerſus lapſum tẽporis, àn audiatur. 5

Creditore uendente bona pupilli, an requiratur eadem ſolennitas, quæ in pupillo uendente. 6

QVAESTIO XXXI.

SECVNDVM ſtatutũ Delphi. ſuper reparatione executionis incantuũ niſi debitor redimat pignora infra tẽpora ibi declarata, data ad redimẽdum, poſteà non auditur ipſe debitor per uiã appellationis, oppoſitionis, ſupplicationis, recurſus, aut

1 cuiuſcũq; remedii iuris.* Sed uidi in camera cõſilii dubitari, an illud ſtatutum habeat locum in

pupillo & adulto.Et quomodo ſubueniatur eis circa diſpoſitionem dicti ſtatuti.Inno.in c.conſtitutus. extrà de in integ.reſtit. dicit ꝙ currit cōtra minorē:ſed reſtituitur aduerſus lapſum temporis.quē ſequitur Bar.in l.fi.C. in quibus cauſis in integrū reſtitutio nō eſt neceſſaria. Idē etiā tenet do. Oldr.de laud.in l.fi.in quęſtione ibidē per eum mota: quærit,pone ꝙ ſtatutū eſt in aliqua ciuitate uel cōſuetudo,ꝙ ſi agnatus meus uendat domū uel aliquam rem, poſsim repetere infra annū. Ego fui minor xxv. annis,ſteti per annū ꝙ talē rem alienatā non petii. Quæro utrū illud tēpus mihi currat.dicit ipſe dominus Oldra.ꝙ ſic,ſed reſtituitur,& allegat dictū c.cōſtitutus.Sed dominusBal.in feu.in tit.qualiter poterat olim feudū alie.in §.porro ſiue de bona.ui
2 detur cōcludere,ꝙ* præſcriptio introducta ex ſtatuto, nō currat contrapupillū.Sed cōcordando docto.in hoc paſſu;dic quia aut loquimur in pupillo,& tūc non currit tale tempus ſtatutorū,ſed remanet ipſo iure illęſus.ita loquitur Bal. ubi ſ. Aut loquimur in adulto:& tūc currit tale tempus: ſed reſtituitur ſecundū Innō. & Oldra.ubi ſ. Et ita ſeruat hęc curia parlamēti in iudican-
3 do.* Sed quid in præſcriptionibus legalibus:an & quando currunt cōtra minores?Dic aut loquimur de præſcriptione longi temporis x.uel xx. annorum, & illa non currit contra pupillum, nec cōtra adultum, per d.l.fi.in quibus cauſis in integ.reſti.non eſt neceſſaria. quæ lex etiā locū habet in adulto,ſecundū doc.ut dicit dominus meus, do. Ioā.de Graſsis.in c.cū non liceat.extrà de præſcriptionibus.in recollectis meis,quæ ſub eo reportaui. Aut loquimur in præſcriptione longiſsimi temporis,xxx.uel xl. annorū, & tūc currit cōtra adultum:ſed reſtituit̃,ut ibi dicit dictus do. Io.de Graſsis, q ad hoc allegat dictā l.fi.nā minor etiam adultus probat ſe læſum eo ipſo, ꝙ probatur curſus tēporis, ut dicit Bar. in d.l.fi.in qui.cau. &c.in fi.ſui commenti. Nō autē currit talis præſcriptio longiſsimi tēporis triginta uel quadraginta annorū cōtra pupillū.Sed dormit durante pupillari ętate, ut dicit gl.in leg.una.C.ſi aduerſus uſucapi.in gl.fi.leg.fi. & Bar. in d.l.fin.C.in quibus cauſis &c. quod probatur in leg. ſicut. C. de pręſcriptio.triginta uel qua-
4 draginta annorum.*Sed quid ſi præſcriptio ſit inchoata in perſona maioris, an currat contra minorem? Dic quamlibet temporalem, uel perpetuam cœptam in perſonam maioris,contra hæredem minorem, pupillum, uel adultum, currere: ſed dari reſtitutionem,ſi complea-
a tur contra eam [a]: excepta præ-
b ſcriptióe [b] triginta uel quadraginta annorum, quæ ſuo odio in pupillo dormit:ut dicit gloſ-
ſa

gloſſ.notabilis in dicta leg.una. C. ſi aduerſus uſucapi. in gloſſa ſi.in fine. Et ita ſecũdum dictam a glo.in dicta leg.una. fuit determinatum in cauſa diffinitiua, in dicta curia parlamenti in manibus Ioã. Cabodi ſecretarii Delphini inter hæredes pupillos domini baſtide Meolani agentes, & hæredes nobilis Aliſiæ. Lochio. de qua materia uide etiam per glo. in dicta leg. ſicut. ſuper uerbo, militia. C. de præſcri.xxx.uel xl. anno. & quæ b
5 dixi ĩ.quæſt.ccccxxxv. Sed* quid de minore adulto, qui non appellauit, & petit ſe reſtitui ad- c uerſus lapſum temporis? uide
c Barto.[c] in dicta leg.fin.C.in quibus cauſis &c. & quæ dixi infra
6 quæſtio.cxl. *Iuxta hanc materiã quęro, creditor uult uẽdere bona pupilli ſibi obligata, an requiratur illa ſolennitas, quæ requiritur, ſi pupillus uẽderet. dic quòd non: ut lege, ſi pupillorum. digeſtis, de rebus eorum. a Non enim uẽdit nomine pupilli, ſed uẽdit iure ſuo rem pupilli. & ita tenet Bart.in leg.Papin. b §.ſed nec impuberis.digeſtis de inofficio.teſtamento. & ita ſeruatur de cõſuetudine curiarum preſentis patrię Delphinal. imò nec ſecũdùm ſtatuta Delphina- c lia reperitur aliter diſpoſitũ in minoribus quàm in maioribus, circa uenditiones fiẽdas in cauſa iudicandi. Quid ſi res minoris uel alterius uendatur ad incantum, an poſsit prætẽdere ſe læſum? uide quæ ſcripſi ſuprà quæſtio.xxij.in fine.

¶ Sed dari reſtitutionem, ſi cõpleatur contra eam. Dic, *quòd ſi præſcriptio eſt inchoata cum maiore, & finita cum minore, maiore tamen pupillo, non eſt locus reſtitutioni. ſed ſi ſit finita cum minore pupillo, uel ſit cœpta cum minore, & finita cum maiori pupillo, tunc habet locum reſtitut.* Ita ſentit.d. Bart. *in alle.l.ſi.in uerſ. uenio ad ultimam partem.*

¶ Excepta præſcriptione, &c. *uſque illic,* & ita. *Iſta uerba uidentur abundare.*

¶ Vide Bar.in *d.l.fi.in uer. & pro hoc.uide quæſtionem j.in iiij. col. de reb. eo. qui ſub tute.uel cu.ſine decre. non alie.uel ſup.*

SVMMARIVM.

1 *Repreſaliæ, non ſunt de iure ciuili, aut canonico permiſſæ.*

2 *Cauſa quæ iuſta concedendi repreſalias.*

QVAESTIO XXXII.

REPRESALIAE[a] quæ iure cõmuni uocãtur, uocãtur pignoratiões, nõ ſunt de iure ciuili,[b]* aut canonico permiſſæ: 1 ut dicit text.in c. & ſi pignorationes. de iniur. & dam. dato.lib.vj. Sed bene iure diuino permittuntur: ut in c.dominus noſter.xxiij.q.ij.[c] quod capitulum hodie remanet incorrectũ: ut dicit gl.in d.c. & ſi pignorationes.in gl. ſuper uerbo, concedi.in fi. Idem etiam tenet, quòd iure diuino ſint permiſſæ. Bart. in tractatu ſuo repreſaliarum,

rum,circa prin. & poteſt procedi ad cõceſsionẽ repræſaliarũ ſeu marchæ duobus concurrẽtibus:primò,authoritate ſuperioris:qa nulli, licet ius ſibi dicere: ut in iuribus uulgatis. Secundò uerò iuſta cauſa:quia niſi concederentur ex uera & iuſta cauſa,conceſsio eſſet ipſo iure nulla. leg.cum uera.§.ſubuẽtum. ff. de fideicõ.liberta. & leg.j. §.hęc uerba.ff.ne uis fiat ei,qui. Cauſa autem iuſta & legitima uidetur eſſe ſi dominus aut princeps loci uel patriæ requiſitus, iuſtitiam facere neglexerit, aut denegauerit.ut d.c.dominus. & ita ſentit Inn.in c.olim.extrà de reſt.ſpol.& Cy.in authẽ.habita. C. ne filius pro patre. Idem etiã uidetur tenere ſanctus Thomas de Aquino,ut refert Barto.in d. ſuo tractatu circa principium.Et repreſaliis cõceſsis poſſunt capi homines & ſubdi illi domino, qui iuſtitiam facere denegauerit & neglexerit,& bellum indici cõtra totam terram & omnes gẽtes quæ ſubſunt ſibi eorũque bona quæcunque: ut late dicit Bart.in d.ſuo tractatu. in viij. q. principali. in prin. Et proceditur de iure ad cõceſsionẽ marchæ ſeu repreſaliarũ abſque libelli oblatiõe, aut alio iuris ordine ſeu ſolennitate:ſed attenditur ſimpliciter, ſi cauſa, propter quam cõceduntur, ſit iuſta: ut dicit Bar.ubi ſ.in iiij.q.princ. circa princip.Et ita ſeruat etiam ſtylus curiæ parlamenti Delph. ſecundum quem ſtylum proceditur ad cõceſsionem repreſaliarum tribus additis aut pluribus arbitrio curiæ ſimpliciter abſque alio iuris ordine ſeu ſolennitate. & ita uidi fieri & obſeruari.

a ¶Repreſalię. *Tu uide latè de materia huius q.per iſtum conſi.clxxv. inci.repreſalia conce.nu.j.uer.j. quia ſecundum doc.& conſi.ccix.inci. repreſalia.nu.j.uerſic.j.quia ut dicunt. & per totum.*

b ¶De iure ciuili. *Vt in authen. ut non ſi.pi.§.j.col.v.& ibi.d.*Bar.

c ¶c.dominus noſter. xxiiij. q. ij. *Intellige, quòd in caſu illius capituli,pignorationes. quas uulgaris loquela repreſalias nominat, etiam de iure ciuili & canonico permittuntur, uidelicet quando ciuitas ſub qua eſt perſona debitoris uel delinquens requiſita, denegat facere iuſtitiam.ut per do.*Bar.*in alleg.auth. ut non ſi.pig.& do.*Archi.*in alleg.c. & ſi pignorationes.circa princip.ibi; & non dicat quid &c. pro intellectu d.c. dominus noſter.uide do.* Io. *in regula non debet.in iij.col.in uer. iij.eſt de reg.iur.lib.vj.in mercu.*

d ¶Et poteſt procedi ad conceſſionem repreſaliarum. *Tu dic, quòd ultra iſta requiruntur monitio,ſententia iudicis ipſius ſpoliantis, fides de debito ſuper quo iuſtitia denegatur, comminatio de repreſalijs concedendis,citatio peremptoria,& quòd debitum aſſertum ſit uerum, alioquin repreſaliæ conceſſæ non ualeant.d.*Bald.*in auth.& omnino.C. ne uxor pro ma. & ibi dicit in pen. col.*

col. quòd repreſaliæ committi nō poſſunt, niſi præcedat citatio partis, per uiam proteſtationis. Item, niſi fiat fides de iuſtitia denegata in foro debitorum. Item niſi interponatur decretum ſuper inductione eorum.

SVMMARIVM.

1 *Repreſaliæ ut concedantur, an ſuperior ſit primò adeundus.*

QVAEST. XXXIII.

SED quæro, quid ſi dominus
1 uel princeps * denegās iuſtitiam, habet ſuperiorem, an ipſe ſuperior debeat primò adiri, & requiri, quòd faciat iuſtitiā antè, quàm procedatur ad conceſſionē marchæ ſeu repreſaliarū. Circa hoc Bar. in d. ſuo tractatu. q. j. circa prin. dicit, ꝙ ſuperior, ſi poſsit adiri, eſt adeūdus antè, quàm ad cōceſsionem repreſaliarū procedatur. Tamen quic-
a quid ſit de iure, ſtylus [a] huius curiæ parlamenti Delp. obſeruat oppoſitum, quòd nō aditur ſuperior. Et ita etiam uidi de tēpore meo ſeruari in marcha conceſſa per conſilium Delphi. anno currente M.cccc.xlvj. contra ſubditos ducis Sabaudię pro facto Barberii de auolone. Et poſteà de hoc anno currēte M. cccc.xlviij. cōtra eoſdem Sabaudiēſes pro facto uocati Rochechinar, & ſimiliter cōtra ducem Burgundiæ & eius ſubditos, pro facto dicti Capdorat, quas marchias uidi exequi & ſortiri effectum. Ac etiam idem de ſtylo & conſuetudine curiæ Delph. Cabeoli ſeruatur & ſeruari cōſueuit tanti temporis ſpacio, quòd de cōtrario memoria hominis non exiſtit. Etiam cōtra epiſcopos Valentiæ, qui pro temporibus fuerunt, & eorum ſubditos, contra quos officiarii Delp. curiæ Cabeoli conſueuerunt concedere marchas in defectu iuſtitiæ. Licet ſuperior ducis Sabaudiæ, uidelicet Imperator, & ſimiliter ſuperior ducis Burgūdiæ, uidelicet rex Franciæ, & ſimiliter ſuperior epiſcoporum Valētiæ, uidelicet Papa, nō fuerūt aditi, qui tamē poterāt adiri: qui ſtylus pro l. debet obſeruari: ut in c. licet heli. extrà de ſimonia. & in l. iij. §. fin. ff. de teſti. Et ſimiliter obſeruatur etiam in curia regia parui ſigilli Montiſpeſſulani, prout uidi anno proximè præterito in quibuſdā literis ab ipſa curia parui ſigilli emanatis ad inſtāttiam Guilleti guerræ ciuis Valentię: in quibus literis cōcedebatur marcha contra ſubditos domini ducis Sabaudiæ pro ſumma cccc. ſcutorum auri, nullo habito recurſu ad ſuperiorem ducis Sabaudiæ. Et qui Gilletus guerræ obtinuit literas executorias à domino gubernatore Delp. & uenerabili conſilio Delp. per quas mādatum fuit ipſas literas marchæ exequi in præſenti patria Delp. contra Sabaudienſes &c.

a ¶ Stylus. *Iſte ſtylus conſonat iuri, quando ſuperior non niſi difficulter adiri poteſt, quia eſt ualde diſtans, & pars eſt inops, ut per d. Ioan. de lign.*

lign. tractatu repreſal. in cauſa materiali. v.q. uel quia adiri non expedit: quia plus expenderet, quàm ua- b *let illud de quo contenditur, ut dicit d. Pe. de Anch. in alleg. c. j. in ij. eo. ibi, quandoque copia &c.*

SVMMARIVM.

1 *Repreſaliæ poſſunt concedi contra clericos. Et quomodo.*

2 *Repreſaliæ poſſunt concedi contra eum, cuius culpa conceduntur.*

QVAEST. XXXIIII.

a SED accidit [a] modo de facto,
quòd Reue. in Chriſto pater
do. Ludouicus de Pictauia, epi-
ſcopus Valen. & Dienſis, debitè
trina uice per debita interualla
ſummatus, eſt requiſitus in iuris
ſubſidium, cum comminatione
marchæ ſeu repreſaliarum per
cõmiſſarios, inter quos ego erã
ab illuſtriſſimo principe domi-
no noſtro Delphino ſpecialiter
ſuper hoc deputatus, remittere
domino noſtro Delphino Ca-
rolum de ſancto Saturnino fa-
ctorẽ Petri Thomaſsi de Aue-
nione: cũ M. cccc. ſcutis auri fal-
ſò in præſenti patria Delphi. fa-
bricatis: eidem Carolo deferẽti
repertis pro debita iuſtitia mi-
niſtranda: qui talem remiſsionẽ
facere recuſauit, licet penes ſe &
eius iuriſdictionẽ habeat dictũ
Carolum delatum cum dictis
M. cccc. ſcutis auri conſtantibus
1 informationibus. *Modò ergo c
quæritur, an dicti domini com-
miſſarii uigore eorũ cõmiſsio-
nis quidem cõceſsionem mar-
chæ ſeu repreſaliarum cõtra di-
ctum dominũ Epiſcopũ eiúsque
bona temporalia hominésque
b & ſubditos, [b] iuxta ſibi commi-
nata procedere iuridicè poſ-
ſint. Et uidetur quòd non. Pri-
mò quia nõ fuit aditus ſuperior
dicti domini epiſcopi, qui de-
buerit adiri, ſecundum Bart. ubi
ſ. Secundò, quia contra clericos
ad cõceſsionem repreſaliarum
procedi non poteſt: ut in d. c. &
ſi pignorationes. de iniuriis &
damno dato. li. vj. Contrariũ ta-
men eſt ueritas, quia imò dicti
domini cõmiſſarii ad cõceſsio-
nem dictæ marchæ cõtra ipſum
dominum Epiſcopũ procedere
iuridicè poſſunt: licet nõ fuerit
aditus ſuperior dicti domini
epiſcopi: cum nõ debuerit adi-
ri de ſtylo dictæ curiæ palamẽti
Delph. ut ſuprà in q. xxxiij. dixi.
qui ſtylus pro lege debet obſer- 2
uari: iuxta c. licet hely. præalle.
alias, c. quàm graui. de crimine
fal. Nec ob. c. & ſi pignoratiões.
in cõtrarium allegatũ: quia lo-
quitur quãdo ob culpam laico-
rũ ſunt repreſaliæ conceſſæ. Iſtã
ſolutionem tradit Bart. in d. ſuo
tract. in vij. q. princ. circa mediũ,
ibidem. quid ſi unus epiſcopus
nõ faciat iuſtitiã &c. Sed in cau-
ſa de qua hic quæritur, repræſa-
liæ non conceduntur ob culpã
laicorum, ſed culpa dicti domi-
c ni epiſcopi detẽtoris, [c] dicti Ca-
2 roli & dictorũ M. cccc. ſcutorũ,
quę debitè req̃ſit* remittere reũ
recuſauit, iuſtitiam denegãdo:
igitur &c. Vel aliter & melius
ſecun

ſecundum canoniſtas poteſt reſponderi, quòd dictum c. nõ habet locum, nec pœna ibi ſtatuta: quando uidelicet conceduntur repreſaliæ contra clericum debitorem. Nam contra clericum debitorem poſſunt cõcedi: & in executiõe marchæ talis clericus debitor, cuius culpa ſunt cõceſſę, capi poteſt & detineri abſque metu pœnę. in d. c. ſtatutę. ita dicit Io. And. in d. c. & ſi pignorationes. in glo. ſuper uerbo prægrauetur, circa fi. ibi, quid ſi clericus principalis debitor &c. Et hæc eſt cõmunis opi. quã ſequitur Ioan. Monach. Geminia. & Gecellinus in d. c. & ſi pignorationes. Sed dictus dom. epiſcopus cenſeri debet debitor, quia penes ſe habebat dicta M. cccc. ſcuta, conſtante ſua confeſsione coram dictis dominis commiſſariis facta.*Et poſſunt propterea repreſaliæ concedi cõtra eũ, cuius culpa conceduntur. [d] eiúsq; bona tẽporalia ac ſubditos exequi, ſecundum d. opi. canoniſtarum in d. c. & ſi pignorationes. Et ita fuit concluſum poſſe de iure fieri, anno domini M. cccc. xlviij. de menſe Octob. in conſil. Grationop. in quo erant domi. Yuo Cypianx Cancellarius domini noſtri Delph. domi. Ludouicus de Laual, gubernator Delp. do. Stephanus Guillionis legum doctor præſidens, domi. Matth. Thomaſsini in legibus licẽã. do. Ioan. de Sizerino legũ doctor, do. Iacobus de ſancto Germano, aduocatus, do. Ioan. du Ry procurator fiſcalis, & ego Guido Papæ. Et inde die prima iuridica poſt feſtũ omniũ ſanctorũ fuit marcha contra dictum epiſcopũ & eius ſubditos declarata. Et recepit proceſſum & ſentẽtiã inde latã Cathalanus Chanterelli Secretarius Delphi. quę cõceſsio marchę ſortita fuit effectũ: quia dictus epiſcopus reſtituit pręfato dom. noſtro Delphi. dicta M. cccc. ſcu. cũ expẽſis.

a ¶ Sed accidit. *Vide de hoc Bald. in l. etiam. in iiij. col. C. de excep. rei iud. & Io. de Ligna. in tract. repreſaliarum. q. ij. in iiij. parte.*

b ¶ Hominésque, & ſubditos. *Iſtud intellig. us procedere in hominibus & ſubditis laicis, nõ autem in clericis, qui detineri non poſſunt: ubi etiam nõ eſſet locus pœnæ d. c. & ſi pignora. obſtante ſanctione canonis, ſi quis. xvj. q. iiij. ut ſentit d. Io. An. in allegato cap. & ſi pignorationes. in gl. quòd eſſe non debet. Sed do. Pe. de An. dicit quod repreſaliæ poſſunt concedi & exerceri contra clericos, quando epiſcopus non facit iuſtitiam de clericis ſuis, & ad ſuperiorem non poteſt haberi recurſus: quia fortè ille epiſcopus eſt tyrãnus, uel ſchiſmaticus. nec obſtat c. & ſi pignorationes. quia loquitur, quando conceduntur propter delictum laic. ita ibi in ij. co. uer. iij.*

c ¶ Epiſcopi detentoris. *Nam eo caſu pactum alienum, facit ſuum, per conſenſum tacitum uel expreſſum. & pro hoc facit, quod dicit do. Archi. in allega. c. & ſi pignoratiões prope*

prope princ. ibi, quo caſu &c.

d *Culpa conceduntur. *Quibus ex cauſis concedantur repreſaliæ, latè tradit Phil. Corne. in conſil. lxij. inci. clariſſimam. in iij. uol. & adde quod dixit Bald. in authentic. & omnino. in iii. col. C. ne uxor pro mari. quòd repreſaliæ (quia ſunt res arduæ) non poſſunt concedi per magiſtratum, niſi de conſenſu totius populi uel conſilij eum repræſentantis. allegat l. ſi quid extraordinarium. C. de lega. lib. x.*

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum minoris ſupplet ætatem.*

2 *Iuramentum ſuper alio libro, quàm Euangeliorum, an ſit ualidum.*

QVAESTIO XXXV.

SI ADVLTVS conſtituit procuratores, licet generaliter in omnibus cauſis motis &
1 mouẽdis,* & ad ſancta Dei euãgelia iuret per eius procuratores geſta habere rata & nõ cõ-
a trauenire[a] notario ſtipulante, ut in forma proceſſus, non redditur nullus defectus authoritatis curatoris: quia iuramentum facit ſeu repræſentat eum maiorẽ ſicut in contractu: ut dicit gl. ſu-
b per uerbo, contractibus, in fin.[b] quam ſequitur Barto. in authen, ſacramenta puberum, C. ſi aduerſus uendit. Idem etiam tenet Pet. Iaco. in tit. de actione tutelę contraria. quando in defen. ſu-
c ſci. l. curator. in fin.[c] & Specu. in tit. de actore, uer. ſed quid ſi mi-
d nor[d] uult, & ita ſeruat ſtylus dictę curię parlamenti Delphinalis. Et fuit ita declaratum in cõſilio die iiij. menſis Septembris. M.ccccxlix. in manibus Ioa. Cabodi ſecretarii Delphi. in cauſa Margaretæ Imperatricis. Sed quid ut ſ. dixi, ſi minor iuret ad
2 ſancta Dei euangelia?* Quæro quid ſi iurauerit ſuper uno alio libro quàm ſuper euangeliis, an ualeat iuramentum? dico quòd ſic de conſuetudine: de qua cõſuetudine habetur & notatur per gl. in auth. iuſiurãdum, quod præſtatur. in principio. col. ij. De hac materia uide quæ dixi infrà, quæſtione ccccxciiij.

a ¶Non contrauenire. *Tu uide de hac materia in deciſ. Tholo. q. xliiij. & infrà. q. ccccxciiij.*

b ¶Vt dicit Gloſſ. ſuper uerſicu. contractibus. in fine. *Gloſ. autem ſtat in terminis allegando pro & contra. Dominus Barto. amplexatur primam opi. glo. dicens minorem in iudicio intereſſe poſſe cum iuramento. domi. Odofre. Cyn. & Bal. tenent ſecundam opinionem gloſ. ſentientes conſtitutionem, ſacramenta puberum. in iudiciis locum non habere.*

c ¶In fin. *Vult allegare in iiij. col. in uerſi. item eſt notandum. Et aduerte, quòd loquitur in alio caſu.*

d ¶In uerſicu. ſed quid ſi minor. *Specul. ibidem. in fin. tenet contrarium, uidelicet opinionem prædictæ gloſ.*

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiæ immediate dependentes à Romana eccleſia, gaudeántne præſcriptione centum annorum, ſicut ipſa Roma.*

QVAE

QVAESTIO XXXVI.

VTRVM eccleſiæ exem-
ptæ quę ſubſunt immedia
1 tè domino* noſtro Papæ & eius
eccleſiæ Romanæ, gaudeāt præ
ſcriptione centum annorum, ſi-
cut eccleſia Romana. Archid. in
c. fin. de præſcri. in vj. recitat ua-
rias opiniones, & uidetur reſi-
dere in opinione, quòd tales ec
a cleſiæ ſubiectæ[a] immediatè ec-
cleſiæ Romanæ, gaudent etiam
centum annorum præſcriptio-
ne, ſicut eccleſia Romana. Idem
etiam tenet Iaco. de bello uiſu
in authenti, ut eccleſia Romana
præſcrip. centum annorum gau
deat. col. ij. Bal. tamen tenet con
trarium, quòd non debeant gau
dere eadem præſcriptione cen
tum annorum, ſicut eccleſia Ro
mana. in authē. quas actiones. C.
de ſacroſan. eccl. per tex. ibi, ſo-
la Romana eccle. gaudente ſpa
cio centū annorū. & ſecundum
iſtam ultimam partem, quòd nō
debeant gaudere eadē præſcri-
ptione centū annorū immedia-
tè ſubiectæ eccleſiæ Romanæ,
uidi concludi anno domini
M.cccclxxix. & die v. menſis Se-
ptemb. in conſilio in cauſa tunc
deciſa inter fratres minores Cri
ſtæ agentes ex una parte, & do-
minum noſtrū Delphi. ſeu eius
procuratorem fiſcalē ex altera
ſe defendentē. De materia quā-
tum tēpus requiritur in præſcri
bendo contra alias eccle. uide
quæ ſcripſi plene infrà q. clxj.
a ¶ Quòd tales eccleſiæ ſubiectę.

Et ſciendum, quòd aliquæ eccleſiæ ſunt ſubiectæ Papæ iure exceptiōis, & bona eorū præſcribūtur iure cōmuni. hic eſt Bal. in auth. quas acti. iiij. col. uerſic. uenio. C. de ſac. ſanct. eccl. quia quo ad hunc effectum, non dicūtur res eccleſiæ Romanæ. alleg. no. per do. Archid. xvj. q. iiij. c. uoluimus. & in arg. ff. de leg. iij. l. hoc legatum. Aliquæ eccleſiæ ſunt propriū patrimonium Romanæ eccleſiæ, & de orto ſiue mēſa eiuſdem & ad eius proprietatem ſpectāt, ut ſunt omnes eccleſiæ Marchiæ & Ferrariæ, & aliæ ſimiles, & res huiuſmodi eccleſiarum dicūtur eccleſiæ Ro. & gaudent præſcriptione c. anno. glo. nota. in uerſi. cū P. in auth. ut eccl. Roma. & idem eſt ſentiendum de omnibus locis ſpectantibus ad patrimonium beati Petri, utpote ſunt iura & bona, quæ tenētur ab eccleſia Roma. in feudū, quod eſt magni effectus, propter multos principes, qui ſunt inueſtiti de utili dominio maioris partis patrimonij beati Petri. do Fely. c. ad audientiam. viij. col. in uerſi. amplia quarto. extrà de præſcrip.

SVMMARIVM.

1 *Iudex à quo, nō debet executionem reintegrationis retardare.*

2 *Appellatio quam procedendi rationem requirat. Et an idem ſit in re mobili. nu. 3.*

4 *Tertius an poſſit interuenire opponendo de dominio, ut impediatur reintegratio.*

5 *Regula, dolo facis, an et quādo locū habeat in materia reintegrationis.*

6 *Spoliatus quibus caſibus non reſtituatur, ſi per partem opponatur.*

QVAEST. XXXVII.

SI APPELLETVR à re-
integratiõe poſſeſsionis ex
forma ſtatuti Delphi.inci. Si qs
1 per literas &c.*de ſtylo iudex à
quo,nõ debet executionẽ rein-
tegratiõis retardare, ſed debet
eá mãdare executioni.pro quo
bene facit,qđ dixit Bald.in l.ij.
ibi,ultimò quæritur. C.de epiſ.
audiẽ.ubi dicit,ꝙ appellatio in
poſſeſſorio procedit:ſed nõ im
pedit executionẽ. Et propterea
iudex ad quẽ appellatur, nõ de-
bet impedire executionẽ talis
reintegratiõis,nec cõcedere li-
teras inhibitorias reſpectu rein
tegratiõis.iuxta l.unam.C.ſi de
mom.poſ.fuerit appellatũ.Quæ
loquitur etiã in poſſeſſorio re-
cuperãdæ:ut ibi dicit glo.debet
tamẽ cõcedere literas inhibito-
rias reſpectu pœnę declaratę ui
gore dicti ſtatuti.& ꝓcedit ipſe
iudex appellationũ ad quẽ,ſicut
in ſentẽtia ab interlocutoria in
duobus caſibus ſtatim ĩ.declar.
Licet ſentẽtia lata ſuper poſſeſ-
ſorio nõ ſit interlocutoria, ſed
diffinitiua,ut dicit Bar.in l.poſt
a ſententiã.[a]C.de ſent.& interlo.
omn.iudi.& glo.in c.cũ ad ſedẽ.
b extrà de reſti.ſpo.in gl.fin.[b] Sed
ex uerbis & mẽte dicti ſtatuti,ſi
quis &c.Et de ſtylo dictæ curiæ
parlamẽti in appellatione, quæ
ab eodẽ ſtatuto interponitur,
nõ debet ꝓcedi quo ad aliqua,
2 ad inſtar diffinitiuæ.*Sed ad in-
c ſtar interlocutorię ſentẽtiæ[c],ui-
delicet in duobus caſibus. Pri-
mus,uidelicet in eo,ꝙ de ſtylo
dictæ curiæ parlamẽti nõ requi
ritur litis cõteſt.Secũdus in eo,
ꝙ generaliter actor producere
debet acta principalia:ut dixi ſ.
q.xx.Tamen de ſtylo curiarum
d reus appellans[d] tenetur hoc ca-
ſu producere.Itẽ etiã admittitur
appellatio in ſcriptis, uel uiua
uoce.De hac materia etiã ſcripſi
in apparatu meo,quẽ ſcripſi ſu-
per ſtatuto,ſi quis per literas.in
glo.ſuper uerbo,appellatione.
3 ¶*Sed iuxta præmiſſa quæro,
an dictũ ſtatutũ habeat locũ in
re mobili ſeu mouẽte. Videtur
ꝙ ſic:quia talia poſsidẽtur ſicut
immobilia.per tex.in l.rẽ quæ.
& in l.ſi rem.ff.de acquir.poſ.&
no.Bar.in l.j.in princ.ff.utro.de
hoc etiã tetigi ĩ.q.ccxij.An autẽ
uiolẽtus poſsit excipere de do-
minio,& ſuper hoc dare libellũ
recõuentionalẽ?Bar.ꝙ nõ, in l.ſi
quis ad ſe fundũ.C.ad legẽ Iul.
4 de ui.*Sed an tertius poſsit in-
teruenire opponẽdo de domi-
nio, ut impediatur reintegra-
tio?Bar.& Cy.ꝙ ſic,in l.ſi quis.
C.loc.& Hẽri.Bohic.in c.cũ ue-
niſſent.in ult.diſt.in fin.extrà de
inſt.facit quod no.Bal.in l.bona
5 fides.ff.depoſi.*Vtrũ quod quã-
do regula,dolo petis, qđ reſti-
tuturus es,habeat locũ in mate-
ria reinteg.poſſeſ.uide Bar.in l.
ſi quis cõductionis. C.loc.Nota
6 xxvj.caſus,*in quibus ſpoliatus
nõ reſtituitur,ſi per partẽ oppo
natur,quos not.Spe.in ti.de cau
ſa poſ.& proprie.in §.fi.de ma-
teria

teria. d.l.j.C. ſi de momenta.
poſſeſ.fue.appel.uide quæ ſcri-
pſi in notabil.meis in §.de iure
ciuili.& §.ſeq.

a ¶In l.poſt ſententiam.*Idem dicit
in l.ij.ff.quo.appel.recip.in iij.col.in
uer.hoc præmiſſo.& glo.in l.unica.
C.ſi de mo.poſ.fuerit appellatum.*

b ¶In gl.fin. *Caue,quia loquitur in
alio caſu,uidelicet interdicto unde
ui,quaſi innuẽs interdicto retinendæ
& adipiſcẽdæ ſententiam latam fo-
re interlocutoriam:ſed hoc uerifica-
tur,eo ſcilicet caſu,quo ageretur in-
cidenter,propter aliud, non propter
obtinendã uictoriã diffinitiuã ſuper
poſſeſſorio:ubi uerò agitur principa
liter ſuper poſſeſſorio,oblato libello,
tunc ſententia ſuper poſſeſſorio la-
ta,eſt diffinitiua:dicit* Bal.*poſt ſen-
tentiam.in iij.col.uerſi.quæro an.de
ſen.& interlocu.*

c ¶Ad inſtar interlo.ſentẽtię &c.
Vſq; illuc de hac. E*x his collígitur,
quòd ſentẽtia in materia ſtatuti* Del
*phi.uidetur miſta:partim ſcilicet in-
terlocutoria:partim uerò diffiniti-
ua.Interlocutoria, quia procedetur
nullo libello oblato intra litis cõteſt.
& ſic iuris ordine nõ ſeruato.*D*iffi-
nitiua,quia de poſſeſſorio nõ agitur
incidẽter:ſed principaliter.* E*t ideò
admittitur appellatio in ſcriptis,&
uiua uoce,quod nõ habet locũ in ap
pellatiõe ab interlocutoria interiecta
cũ inſertione cauſæ eſt appellãdũ in
ſcriptis.c.cordi.de appel.lib.vj.*

d ¶Reus appellans. Q*uare autem
appellãs ab interlocutoria teneatur
ad petitionẽ appellati producere a-
cta principalis cauſæ:uide do.*Pet.
*de Anch.in c.cordi.in ij.col.in uerſi.
viij.not.de appell.lib.vj.*

SVMMARIVM.

1 *Grauato per ſuperiorem iudicem,
an poſſit uia nullitatis ſubueniri.*
2 *Spoliatus omnibus bonis,uel maiori
parte,an poſſit à quocunque conue-
niri antè,quàm reſtituatur.*

QVAESTIO XXXVIII.

VERVM,quia dictũ ſtatutũ
Delphi.ſi quis per literas
1 *&c. remouet appellationẽ de
nullitate nihil ſtatuẽdo: Quæro
an uia nullitatis poſsit per iudi
cẽ ſuperiorẽ grauato ſubueniri
ſuper reintegratione per iudicẽ
inferiorẽ nulliter facta. Et cre-
do ꝙ ſic:qa cùm iſta ſint cõtra-
ria,remoto uno,nõ cenſetur &
aliud remotũ.ff.de ſer.ur.præd.
l.ſi domus.Et hoc tenet in pro-
pria materia Sal.in l.ſi.ff.de ap
pel.ubi dicit,ſi remoueatur ap-
pellatio uirtute ſtatuti,nõ cẽſe-
a tur nullitas propriè remota.[a]Fa
cit etiã,quia ſi ex pacto partiũ
remoueatur appellatio,nõ pro-
pter hoc uidetur ſublata uia nul
litatis.ita dicit Ang.de Are.in l.
j.§.j.ff.à quib.app.nõ licet.Et ita
uidi iudicando determinari. &
de hoc plenè tetigi in apparatu
meo ſtatuti,ſi quis per literas.ſu
per uerbo,omni obligatiõe.An
autẽ ſententia lata ſuper poſſeſ
ſorio,poſsit appellari:uide ple-
nè Hẽri.Bohic.in c.cũ ad ſedẽ.
extrà de reſti.ſpo.& quæ dixi ſu
2 prà in q.præce.*Circa hãc mate
riã ſpoliatiõis,quæro an ſpolia-
tus omnibus bonis uel maiori

parte poſsit à quocũq; cõueniri antequã ſit reſtitutus. Dic ꝙ nõ iure canonico, per c.j.de reſtit. ſpo.lib.vj.& in c.frequẽs.de reſti.ſpo.ſecus iure ciuili.ita dicit Bar.in l.ſi te bonis.C.de iur.del.
a ¶Nõ cenſetur nullitas propriè remota. *Et ratio eſt: quia appellatio eſt remediũ reſciſſorium. Spec.ij. par.ti.de ſen.iuxta j.col.uer.utrũ an tẽ appellãs. Ideoq; ad id quod nullũ eſt, nõ refertur: cùm ſeparatorũ debet eſſe ſeparata ratio.l.ſi.& ibi do. Bar.ff.de cal.uide de hac materia pulchrè diſſerẽtẽ Io.Pet.de Ferra.in forma libelli execu.ſen.diffi.gloſſ.in iij.& iiij.col.uer.quid autẽ ſi in ſtatuto.& in uer.præcedenti.& ſeq.*

SVMMARIVM.

1 *Liberi cenſeantúrne admiſſi ad hæreditatem teſtatoris, per hæc uerba, ſi hæres meus ſine liberis deceſſerit, ſubſtituo Caium.*

2 *Liberi uenientes ex teſtamento, reuocant alienata.*

QVAEST. XXXIX.

DOCTORES in iure ciuili ſcribẽtes ualde altercauerũt, & uaria dixerunt in illa dubia quæſtione, qua quæritur, ſi teſtator ſubſtituendo hæredi
1 ſuo adiecerit illa uerba: *Et ſi
2 hęres me* decedat ſine liberis,[a] ſubſtituo Semproniũ. An liberi hęredis admittãtur, ex tacita mẽte ad hæreditatẽ teſtatoris tanquã ſubſtituti in teſtamento, uel an ab inteſtato. Quia gloſ.Ray. Bar.Io.de Imo.& quãplures alii in iure ſcribentes, dicũt in l.Lucius.ff.de hæred.inſt.ꝙ licet exiſtentia liberorum faciat deficere fideicõmiſſum, iuxta l.filiusfa.§.cum quis.ff.de leg.j.& l.iubemus.circa fi.C.ad Treb.quia ex præſumpta uolũtate uidetur teſtator eos uoluiſſe præferre ſubſtituto: ut in d.l.Lucius.& l. cùm acutiſsimi.C.de fideicom. cum ſi.Non tamen ueniunt tales liberi ad bona teſtatoris ex teſtamẽto: quia nõ uidẽtur ſubſtituti: ſed ab inteſtato ueniunt, ut dicunt dicti doct.Hanc opinionẽ etiam ſequitur Bal.[b] in l. cùm acutiſsimi.C.de fideicom. b Idem etiam tenet dictus Ioã.de Imo.in d.l.Lucius.circa princi. qui dicit hanc opinionẽ eſſe cõmunem.& reperio quòd recolendæ memoriæ do.Petrus Papæ, legum doctor apoſtillando gl.in d.l.Lucius.dicit quòd pro opi.glo.eſt caſus in l.ex facto.§. ex facto.ff.ad Treb.ſic inducendo dictum §.liberi faciunt deficere fideicommiſſum: nõ tamẽ excludunt fiſcum:[c] & tamen ſi c uerum eſſet, quòd eſſent ſubſtituti, & ex teſtamento uenirent, excluderent fiſcũ: ſaltẽ in omni, pręter legitimã, in qua fiſcus ueniret, & cauſam haberet ratione cõfiſcationis bonorũ deportati: ſed omnia alia bona teſtatoris haberent filii, ſi ex teſtamẽto uenirent, cùm pœna ſuos tantum authores ſequi debeat. ¶Sed quia uerum eſt, quòd ipſi nõ ueniũt ex teſtamento: ideo fiſcus habet totũ.[d] ut in d.§.ex facto. Et pro d hac parte, quòd ueniant liberi ab

ab inteſtato,bene facit text.in l. j.C.de pact.Et hanc opinionem ſequi uidetur Goffredus de Salimaco,in d.l.Lucius.& plenius tetigit in d.l.filiusfam.in §.cùm quis.ff.de leg.j.& Pet.de Anch. in c.ſi pater.de teſta.Hanc opinionem ſequitur dom.Ludouicus Pontanus,dictus de Roma. in d.§.ex facto.& dicit hanc eſſe communẽ opin.Sed Iac.de bello uiſu, & Iordanus Brixi, qui hanc quæſtionem diſputauerũt, & quàm plures alij in iure ſcribentes dicũt contrarium, quòd imò ueniunt liberi ex teſtamẽto.Idem tenet Albe.de Roſa.& idem Sal.in l.j.C.de condit.inſer.ſiue loquamur in ſuis,ſiue in extraneis. Et quòd d.l. Lucius. cum ſua materia,locum etiã habeat, quando teſtator inſtituit etiam extraneos:tenet Ange.de Peruſio:ut refert do.Io.de Imo. in d.l.Lucius.& ibi dicit, quòd iſtud eſt menti tenendum.Idem etiam dicit Saly.in d.l.j.Sed de ſtylo & obſeruantia curiæ parlamẽti Delph.ſeruatur in iudicando opin.gloſ.Bar.& Ray.& aliorum dicẽtium quòd tales liberi non ueniunt ex teſtamento. Ita dicit ibi do.Petrus Papæ per d. §.ex facto.& pro hac parte, ꝙ ueniant liberi ab inteſtato, bene facit tex.in l.j.C.de pact.Niſi
e ut alibi dicit Bartol.[e] ex tacita mente teſtatoris ipſi liberi cenſeantur grauati:ut ſi teſtator diceret: ſi filius meus deceſſerit ſine liberis,bona mea deueniãt ad talem.ex quibus uerbis cùm uideatur liberos grauaſſe de reſtituendo, uidetur eos tacitè ſubſtituiſſe hæredi ſuo.ita dicit Bar.in l.centurio.in q.ult.tertiæ quæſtionis principalis, quæ incipit,Quæro ulterius,quid ſi teſtator[f] &c.ff.de uulg.& alle.Barto.l.denique.in §.interdum. ff. de pecu.lega.Et hanc opinionẽ Bartol.in hoc ſequitur Petr.de Anch.in c.ſi pater.de teſtamen. in vj.Et faciunt pro hoc ultra eum,l.ad legatũ.& l.ad rem.ff. de procu.& Io.Ferrarij uidetur idẽ ſentire in tit.forma libelli, quo agitur ad reſtitutionem fideiuſ.[g] ſuper uerbo, compendioſæ.in x.col.ibi,rurſus quæritur,in primo membro ſuæ diſtinctionis, licet alia ratione, quàm Bart.Idem etiam ſicut Barto.tenet Ange.de Are.in d.l.Lucius.la ſecunda. in xxij.colũ. Et hæc limitatio Bart.fuit dudum ſeruata in diffinitione proceſſus baroniæ domini quondam Saornonis uentilati & diffiniti in curia parlamenti inter filias ipſius quondam domini Saornonis, agentes ex una parte, & dominum noſtrum Delphinum hæredem dicti domini Saornonis reum ex altera. & ſimiliter in cauſa arbitrali inter dominam Clarimontis ex una parte, & dominos Vinayci & Vatileni fratres ex altera, diffinita per ſententiam arbitralem per curiã parlamenti Romanis: ubi ipſa curia parlamenti tunc

reſidebat,latam de menſe Martii,M.ccccliiij.in manibus Ioannis Goffredi ſecretarii Delphi. In cuius cauſæ arbitralis diffinitione fuit etiam ſeruata dicta opinio gloſ.Ray.Barto.& ſequacium in d.l.Lucius.Similiter etiã fuit ſeruata hæc opin.gloſ.Ray. Barto.in cauſa diffinitiua in dicta curia parlamenti inter nobilem Claudium Coſtam agentem ex una parte, & dominum Bóchagii reum ex altera,de anno domini M.cccclvj.in ſententiis natalis Domini. Similiter etiam fuit hæc opinio ſeruata, M.cccclvij.de mẽſe Iunii in cauſa diffinitiua in dicta curia in manibus Ioannis Roſſeti ſecretarii Delphinalenſis,inter nobilem Claudium Coſtam agentem,& dominũ Antonium Valerii & eius fratres reos ex altera.

a *Et hæc opinio gloſſæ ſanctè & iuſtè ſeruatur: quia magnæ eſt authoritatis:nec ab eius opinione eſt recedẽdum in iudicando:ut dicit Iacob.Butrig.in l.j. §.uideamus. C.de rei uxor.actio.& in l.ij.C.qui pro ſua iuriſdictio.maximè ubi opinio gloſſ.eſt(prout in caſu iſto eſt)corroborata aliis opinionibus doctorum famoſorum: ut ſunt Rayn.Barto.& ſequaces.Et utile eſt iſta ſcire:quia ſi liberi uenirent ex teſtamento, reuocarent alienata h.aliàs ſecus,iuxta authen.res quæ.& l.fin.C.commu.de lega.De materia d.l.Lucius.la ij.ff.de hæredi.inſtituen. etiam tetigi infrà,quæſti. cccccxxj.& quæſtione clxxxiij.& ibi uide aliqua ſingularia in hac materia,quæ alibi fortè non reperies ita plenè tacta. De hac materia etiam tetigi in ſingularibus meis,in §.ſi teſtator dicendo,&c.fol.52.&c.

a ¶Si ſine liberis. *Inquantum hic quærit an per hæc uerba in ſubſtitutione appoſita,ſi ſine liberis &c. cenſeantur liberi inuitati ex teſtamento in materia. l.Lucius.la ij.ff. de hæredib.inſtit.uide iſtum conſil. ſuo xxij.incipien.uiſo caſu præmiſſo.num.3.uerſi.uiſo ergo,quòd dicta ſubſtitutio. uol.1.& conſil.xxv.incipien.uiſo teſtamento Petri. nu.2. uer.& ſi quiſpiam.eo.uol. & conſil.xxvij.incip.aduertant. nu.2.uerſ. & ſi aduerſo.& conſi.ccxviij.inci. indubitanter.nu.2.uerſ.ad ſecundũ.* *Tu adde quid importet prædicta clauſula,ſi decedat ſine liberis, ſubſtituo Sempronium. Alex.in conſil. cccxxx.incip.uiſo tit.col.iij.uer.xiij. in ij.uolu.*

b ¶Bald.*In iij.col.uer.ſed nunquid. Et idem Bald.in alleg.l.Lucius.ff. de hæred.inſtit.tenet hanc opinionem,dicens quòd ratio illius eſt,quia illa uerba,ſcilicet,& ſi hæres meus &c.ſunt enuntiatiua conditionaliter prolata,quæ non inducunt diſpoſitionem:ut ff.eod.titu.l.ex facto.& ibi do.Barto.*

c ¶Non tamen excludunt fiſcum. *Hoc eſt uerum quo ad dimidiã partem:quando non ſunt curiales uel decuriones.quo caſu excludunt fiſcũ in totum:ut ff.de bon.dam.l.j.C.eo. tit.*

tit.l.fi.hodie autem de iure nouiſſimo indifferenter excludunt fiſcũ uſque ad tertium gradũ.ut in authẽ. bona dãna.C.de bo.praſcri.ſeu ban.

d ¶Ideo fiſcus habet totum.*Iſtud intellige ſecundũ ea,qua dixi in proxima apoſtilla.illa tamen modò non obſtãt,quo minus militet ratio illius §.ex facto.hac inducta ad corroborationẽ opinionis glo.in d.l. Lucius. Nam ratio illius §.remanet.facit quod dicit do. Inn.in capi.nouit.iij. col.in uer.Theodoſius.extrà de iud.*

e ¶Niſi ut alibi dicit Bar. *Tu uide de hoc iſtũ conſi.cxxv.incip.conſiliũ pro nobili Bona.nu.j.uer.j.ex teſtamento.et uer.ſed quid dicemus.li.j. conſi.& ſeq.incip.ſi nobilis Io.Pilari.nu j.uerſi.ad primum.*

f ¶Quæro ulterius, quid ſi teſtator.*&c.in ix.col.*

g ¶Ad reſtitutionem fideiuſ.*Vult allegare Io. Fer.in forma libelli quo agitur ex ſubſti.in gl. compendioſe. xiij.col. uerſic.rurſum quæritur.qui uerſiculus ſituatur in iij . articulo ſua diſtinctionis.*

h ¶Reuocarent alienata. *Ita dicit Bar.in pradicta l. Lucius.in fine.de hare.inſtitu.*

SVMMARIVM.

1 *Dominus comparens in iudicio,cum aliquo, quem aſſerit eſſe procuratorem, uideatúrne eum procuratorem conſtituiſſe in tota illa cauſa.*

QVAESTIO XL.

QVAERITVR in iure de e quæſtione, ſi quis in iudi- a cio in cauſa ſua comparẽdo cũ aliquo dicendo ſic:cõparet Titius actor, unà cum Petro Bellionis eius ꝓcuratore,an uideatur eũ procuratorẽ conſtituiſſe in tota illa cauſa: ut ualeãt acta non cõſtituto de alio procuratorio ſine mãdato. Inn.in c.cùm in iure peritus.extrà de of.dele. & Henri.Bohic.in c.pe.de re.iu. in diſt.fi. quos ſequitur Bal.in l. licet.C.de procu.uidetur dicere ꝙ ſic.[a] Tamen Sali.in l.nõ ideo a minus. C.eo.tit.uidetur uelle,ꝙ non ualeant geſta,niſi in præiudicium domini, qui cũ tali comparuit.Sed eximius iuris utriuſque doctor do.Anton.Bouerii, uicepræſidens Delphi.dicit, ꝙ non uidetur cõſtitutus procurator,quomodo,cũ ſi eſſet procurator & dominus in cauſà cõparet,cenſeretur eũ reuocaſſe[b]:ut b in c.pe.in §. fi. de procuratoribus.lib.vj.Sed hęc ratio ſua non uidetur procedere : quia textus ibi loquitur in caſu, in quo dominus cõparebat ſine ꝓcuratore.Tamen ſeruatur in curia parlamenti[c], ꝙ præſentia domini c comparentis in iudicio cũ tali ſuo aſſerto ꝓcuratore nõ operatur , uideatur eũ procuratorẽ ſuũ in cauſà illa cõſtituiſſe ,niſi expreſſe cõſtituat procuratorẽ: in ſequendo opinionẽ Salyceti ubi ſ.etiam propter ſtatuta Delphinalia[d]:quę diſponunt,quòd d procuratores producunt in cauſà ſua procuratoria[e] &c. e

a ¶Videtur dicere, ꝙ ſic. *Pro hac opinione facit,quod licet procurator non habeat mãdatũ,et ſine eo agat, uel conueniatur,dominus ſcit et patitur,*

titur, uidetur dediſſe mandatum: ut per Angel. Are. in ſti. de his per quos ag. poſ. in iij. col. in uerſi. & pro perfectione. & alle. Bal. & Io. de Imol. in l. ij. §. j. ff. ſoluto matri.

b ¶ Cenſeretur eũ reuocaſſe. *Hoc procedit, quando dominus facit aliquem actum in ſui perſona, præſente procuratore, et nõ contradicente, niſi proteſtatur, quod nõ intendit reuocare procuratorẽ, uel niſi erat talis actus, in quo dominus habebat interuenire neceſſe. Ro. deciſ. cccxlj. notat In. ideo ſupra dixi, in ſui pſona: quia dominus aſſiſtere poteſt procuratori ſuo in iudicio, nec per hoc reuocatur. l. Paulus reſpondet. ff. de procu. ideo dixi, præſente procuratore: quia ſi cõpareat ipſo procuratore abſente, & in iudicio, & facit aliquẽ actum in ſui perſona, non cenſetur procurator reuocatus, quia reuocatio procuratoris poſt litem cõteſtatam fieri debet cum cauſa cognitione: ut eleganter per do. Bar. in l. mutari. ff. de procu.*

c ¶ In curia parlamenti. *Tu uide de hoc iſtum, conſi. lxxxiiij. incip. circa diffinitionẽ. nu. j. uer. j. quòd in toto. ad fi. uer. ubi tamẽ falſe alleg. q. xvj.*

d ¶ Statuta Delphi. *Sub rubrica, ꝙ nullus procuratorio nomine alterius niſi inſtrumẽtum procurationis exhibeat, comparere audeat.*

e ¶ Procuratoria. *Statutũ loquens de procuratorio de ſufficienti mandato, debet intelligi certe & de procuratore, cuius mãdatũ trahatur ad hoc. Nam ubi abſolutè fit procuratoris mentio, intelligendũ eſt de ſolẽni et legitimo. ut dicit do. Bal. de Peruſio. in tractatu ſtatutorum in uerſi. procurator. Et ad hoc alle. ff. de ædil. edic. l. ædiles. §. procurator. Et dominus Bal. in l. ſi prædium. co. ti.*

SVMMARIVM.

1 *Nobiles operantes proprijs manibus, an perdant nobilitatis ius*

QVAESTIO. XLI.

FVIT dubitatum, ſi nobiles, aliàs* nobiliter uiuẽtes, excepto eò, ꝙ laborant eorũ manibus in eorum propriis poſſeſſionibus, debeant nihilominus 1 gaudere priuilegiis, nihilominus ut nõ contribuant in ſubſidiis Delphinalibus. Et fuit cõcluſum, ꝙ debeãt nihilominus gaudere priuilegio[a] nobiliũ. argumẽto à ſimili, quod dicimus de clerico, qui exercet opera ruſticalia in ſuis propriis poſſeſsionibus. Qui propterea nõ perdit priuilegium clericale, ut dicit Spe. in ti. de clerico cõiugato. in §. j. uerſi. uerũtamen non prohibeo &c. Et ita etiã ſeruat ſtylus in curia parlamenti Delphinatus in iudicando. Et uide quæ dixi infrà, q. cxxvj. de nobilibus, qui exercent mercantias, an teneantur contribuere.

a ¶ Gaudere priuilegio nobiliũ. *Pro hoc facit quod dicit do. Bar. in l. j. vj. col. uer. tertia opi. ibi, pone ruſticus &c. ibi enim ipſe uult, quòd ex ruſtico poteſt naſci nobilis, ſi ſit probus & ualens, tenens ſtatum nobilitatis. Et exinde innuitur, quòd ruſticus poteſt eſſe quoddã principiũ & cauſa nobilitatis, et (per cõſequẽs argumento à minori) conceditur, quòd per exercitium operum ruralium*

lium non perditur nobilitas, ac ſic nec priuilegium nobilitatis.

SVMMARIVM.

1 *Agíne poßit ad recognoſcendum contra tertium poßeßorem.*

QVAESTIO XLII.

LICET de iure, actio perſonarum pro cenſu priuati nõ ſequatur fundi poſſeſſorẽ, iuxta l.j.in §. hæres.ff. ad Treb. ſecus eſt tamen in cenſu, ſeu tri buto principis, iuxta l.Imperatores.ff.de uecti. & cõmiſsis. & in rubro & nigro.C. ſine cenſu
1 uel reliquis.* Tamẽ de ſtylo prę ſentis curiæ parlamẽti, uidi determinari, ꝙ tertius poſſeſſor rei, ſuper qua poſſeſsio eſt impoſita & ſituata, qui nunquã recognouit, teneatur penſionem annuam etiã priuato recogno-
a ſcere & ſoluere.[a] Ita fuit iudicatũ in manibus Petri de Bolliaco ſecretarii Delphinatus.M.cccc-liiij.in cauſa domini Fenarii, ciuis Grationopo.agentis ex una parte, & Guarini de ſaliẽte, ciuis Valẽ.rei ex altera, & cauſam quarundã penſionũ, quas idem Direnonus capi fecerat de pignore, tanquã de bonis Antonii de Monte cluſo. Et ita etiam iudicatur in patria Sabaudiæ ſecundum ſtatuta nouiſsima Sabaudiæ: ut cõtinetur in dictis ſtatutis in ſecũdo li.c.rẽpub. Licet dictũ ſtatutum Sabaudię loquatur de ſenſu ſeu canone debito, ratione iuris emphyteutecarii. hic autem loquitur de penſione annua. Sed eadem eſt ratio in utroq; caſu: ergo idem ius ſtatui debet, ut iuribus uulgatis. ideò hæc curia parlamẽti idem ſeruat etiã in rebus emphy. pro quibus debentur cenſus. Quæ curia conſueuit etiam eoſdẽ tenementarios condẽnare ad ſoluendum: licet non ſint hęredes aliorum recognoſcentiũ. Et ita reperio fuiſſe in hac curia iudicatum de anno domini M.cccc-xlij. & die xxij. menſis Decembris, ad utilitatẽ prioratus ſancti Roberti, & contra Ioannem publicam filiã & hæredẽ Humberti de Mornay. quæ pupilla, ſeu eius tutor, fuit cõdemnatus ad ſoluendum quendã cenſum xvj.ſer.licet dictus eius pater nũquã recognouiſſet, de qua ſententia conſtat inſtrumento recepto per Io. Goffredi ſecretariũ Delph. Sed an dominus directus poſsit cogere cõtra emphyteutam ad remouendum ſibi recognitionem, uide j. q.ccccxvij.

a ¶Recognoſcere & ſoluere. *Ad hæc uide, quæ habentur ſuprà, quæ. ix. & quæ ibidem apoſtillantur.*

SVMMARIVM.

1 *Ludouicus Rex Francorũ Parlamẽtum Grationopolitanum inſtituit.*

2 *Princeps quilibet an poßit habere Parlamentum, ſicut Rex Franciæ.*

QVAESTIO XLIII.

DE anno domini M.cccc-liij.& de menſe Iunii, Domino noſtro Ludouico Delphino Viennæ exiſtẽte, ipſe decreuit fieri parlamentum in hac pa
1 tria Delphinali.* Et ipſum par-

lamentum inſtituit reſidere debere in præſenti ciuitate Grationop. Et loco conſilii Delphi. ſubrogauit parlamentum. Et ipſum conſilium Delphin. quod ſic uulgariter nũcupabat, nunc appellatur ſeu nuncupatur parlamentum, ad inſtar parlamenti regni Pariſius. Sed an quilibet
1 *princeps poſsit habere parlamentum, ſicut Rex Franciæ? credo, quòd non, ſi ſuperiorem ha
a beat.[a] ita uult dicere Bart. licet non ita expreſſe, in l. quondam Tiberius Cæſar. ff. de hære. inſti. De inſtitutione dicti conſilii Delphi. facta per dominũ Humbertum Delphi. antequam Delphinatus fuiſſet tranſlatus in domum Franciæ, uide quæ dixi ſ. quæſtione cccccliiij.

a ¶ Credo quòd non, ſi ſuperiorem habeat. *Iſtud uidetur do. Bar. apertè ſentire in l. ij. circa fin. in pe. not. ibi, habeat rem, cum tamẽ illud ſeu parlamẽtum, ubi non eſt aliquis ſuperior &c. C. de decu. lib. x.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtis falsò deponẽtis pœna qua ſit.*
2 *Teſtis falſus puniendus, non ſecundum uerum euentum, ſed ſecundum affectum.*
3 *Nuncius falſam relationem faciens qualiter puniatur.*

QVAEST. XLIIII.

1 TESTIS falsò * depo-
a nens [a] in cauſa criminali, ex qua interrogatur, & imponitur pœna mortis, debet pœna capitali puniri. ita tenet gl. de-
b creti.[b] in c. rex debet. xxiij. q. v. & Henricus Bohic in c. j. de fal. diſt. ij. & probatur in lege pri. §. j. ff. de ſica. Si uerò teſtis falsò deponat in crimine publico tantùm, & non capitali, tunc nõ debet talis teſtis pœna capitali puniri: ſed incidit in crimen falſi.
c lege prima[c], in principio. & §. j. ff. de Falcidia. ita declarat gl. in l. j. in §. præterea. ff. de ſica. ſuper uerbo, publico iudicio. Et debet talis teſtis falsò deponens, puniri. ut ſ. declarat, ſiue ſecuta fuerit condẽnatio contra illum, cõtra quem falsè depoſuit, ſiue nõ. ut uult gl. in c. falſidicus. de cri. falſi. & ſatis de hoc apparet tex. in l. j. in prin. ff. de fal. ibi dñi dicit:
d damnaretur[d]. non dicit, damna
2 tus fuerit *. Et ſic ibi text. præſupponit, ꝙ licet nõ fuerit damnatus ſeu cõdemnatus ille, contra quem falsò depoſuit, ꝙ nihilominus debeat idẽ falſus teſtis cõdemnari. Et ita fuit declaratũ & concluſum die xiij. menſis Septembris M. cccccliiij. per dominos curiæ parlamẽti, præſentibus dominis Franciſco Proterii in legibus licentiato, præſidẽte Delphinatus, Ioãne Bauli utriuſq; iuris doctore. Matth. Thomaſsim in legi. licen. Ioã. de Cizerno, Io. de Sancto germano, aduocato legum docto, & me in cauſa contra Io. Vileſii, qui falsò depoſuerat, quòd nobilis Ioan. Gnerſi occiderat quendam fratrem cordigerum. cuius contrarium fuit repertum per teſtes, & inde per confeſsionem ipſius

Vileſii,qui ex poſt confeſſus fuit falsò depoſuiſſe. Et ꝓpterà fuit in furcis,Grationo.collo ſuſpenſus dictus Vileſii falſus teſtis. & fuit de præmiſsis proceſſus uentilatus in manibus Ioannis Cabodi ſecretarii Delphi. Similis ſentẽtia fuit lata per Danielem prophetam, qui cõdemnauit ad mortem duos, qui falsò depoſuerant beatam Suſanã in adulterio reperiſſe,ut in ſancta ſcriptura legit Danielis c.xiij. Qualiter autem teſtis falsò deponẽs

e in cauſa ciuili, debeat puniri [e]: tunc non fuit determinatũ. Sed plenè tangit Henricus Bohic.in c.j.de falſis.in ſecun. diſtinctio.

3 Sed* qualiter puniatur nuncius ſiue ſeruiẽs curiæ qui falſam relationem facit,uide Spe.in titu. de executore.in §.j.in uerſi. ſed qualiter. & de hoc etiam ſcripſi in quæſtione xxviij.

a ¶ Teſtis falsò deponens. *De falsò teſte tam in ciuilibus quàm criminalibus iudiciis qualiter punietur: uide iſtum conſilio lxxxix. incip. circa merita. in j.dubio.uerſicu.circa primum dubium.nu.j.*

b ¶ Glo.decreti. *Verſi. & periuros. dicit tamen ibidem do. Archi.quòd in hoc caſu, uidelicet de quo ibi puniendus motu iudicis.alleg.iiij. q.iij. qui falſa.*

c ¶ Sed incidit in crimine falſi.l. *j.Id eſt, in pœnam, quæ infligitur à lege, propter crimen falſi inſtructi uel facti, de quo crimine in allegata lege prima. & §.j. tangitur & habetur:cuius criminis pœna, eſt in libero homine deportatio, et omnium bonorum publicatio, in ſeruo ultimum ſupplicium. ut in prædicta l.j. §. pœna. ſed quo ad publicationem hodie non habet locum pœna prædicta:ut in authen.nulli iudi.§.quia uerò.uerſiculo, ut autem non ſolum. collat.nona.*

d ¶ Damnaretur. *Iſtud uerbum non memini me unquam ibidem legiſſe: tamen quòd hic dicitur, eſt uerum. ſatis enim eſt, quòd ſtuduit,ut damnatus,ut in illo,qui dedit pecuniã iudici,ut iuſtam ſententiam ferret,qui licet iudicem non corrumpit:quia tamen uiſus eſt uelle corrumpere, punitur.ut l.ij.ff.de condi.ob turpẽ cauſam.præterea in grauioribus criminibus punitur affectus, licet non ſequatur effectus.l.is qui. C.de ſica.et l.ſi quis non dicam.& ibi do.Bald. C. de epiſco. & cle. Sed bene recordor quod illud uerbũ, damnaretur, quandoque legi, & poſitum reperi in l.j.ff.ad legem Cor.de ſica.*

e ¶ Qualiter debeat puniri. *Vide aliquid per alle.gl.decreti.xxij. q.v.*

SVMMARIVM.

1 *Procurator, in cauſa, quam ducit, non debet admitti in teſtem.*

2 *Teſtis domeſticus an debet admitti.*

QVAESTIO XLV.

SI PARS producat in teſtem

1 procuratorem ſuum,* in cau

a ſa,quam ducit, [a] non debet ad

b mitti in teſtem [b].Sed ſi alia pars producere uelit procuratorem partis ſuæ aduerſæ,etiam in eadem cauſa,debet talis procurator cogi deponere: ut dicunt Bartolus in l.deferre.in §. idem decre

decreuerunt. ff. de iure fiſci. & Hẽricus Bohic.in c. inſuper. de teſti.& gl.Io. And.Ioã. Mona.& Archi.in c. Romana.de teſt.lib. vj. & gl.in l.etiã.C.de teſti. & in l.fi.ff.de teſt.Et ſeruat iſta ſtylus huius parlamenti Delp. & ideò Io. Hugonis procurator Antonii Neyreti ex ordinatione dictæ curiæ parlamenti, fuit compulſus deponere in cauſa, cõtra dictum Antoniũ Neyreti eius magiſtrũ, pro cæleſtinis de columberio,in regno,die viij.mẽſis Aprilis, M.ccccliiij.in manibus Antonii de Mollena, notarii & ſecretarii dictæ cauſæ.Sed quid de iudice an ipſe poſsit
c produci in teſtem,[c]in cauſa coram eo uentilata?Vide gl.& Innoc.in c.dilecto. extrà de teſtib. ponit gl.in c.fi.eo.titu.lib. vj. &
2 Bar.in d.l.deferre.in fi. *Sed an
d teſtis mihi domeſticus, [d] poſsit cõtra me in teſtem produci? dicit Spec.quòd ſic,in tit. de teſte. §.j.uer. ſed quid de uxore & ui-
e ro. [e] Excipitur tamen pater,qui etiam uolens contra filium nõ debet examinari. ut dicit Spec. in d.§.j.in principio.

a ¶Quã ducit. *Sed ſecus eſt,ſi procurator cauſam non incipit proſequi.ut in c.ſuper.in gl.in uerſi. inſtituantur.de teſti.*

b ¶Non debet admitti in teſtem. *Hoc eſt uerum , etiã in cauſa appellationis : licet in cauſa appellationis non ſit procurator.*Ne memor ſui officij *fortè contrarium aſſereret ueritatis. Et idem eſt dicendum in aduocato.ut c.fi.cum gloſ.j.de teſtibus.in vj. Quin etiam & iſtud procedit, ubi procurator fuerat reuocatus lite pendente.* Rota *in deciſi. cxxvj. ſi procuratori iurent*. Et *præmiſſa procedunt quando procurator eſſet dominus inſtantiæ.Secus autem,ubi eſſet datus ad unum articulum tantum. Nam ſuper alijs articulis non prohibetur teſtificari. dictum eſt* Bal.*in l.omnibus.in uerſ.exemplum de tertio.* C. *de teſtib. & ibi uideas per eum de multis facientibus ad materiam præſentis ſpeculationis.* Enimuerò *ultra præmiſſa , unum uelim animaduertas, uidelicet quòd procu. unius in alia cauſa ſimili pro alio teſtis eſſe non poteſt:ut pulchrè colligitur ex* Ro.*deciſio.ccclxxj.fuit dubitatum ſub rub. de teſti. & ap. inno.*Et *exinde mihi uidetur eſſe allatum granum ſalis, quod indicatur ex ijs , quæ antè proximè dixi.* Verum *dictum do.* Bal.*exiſtimabitur, quòd procu. ad unum arti. duntaxat datus,poteſt ſuper alijs articulis deponere , dummodo arti. ſuper quo datus eſt,non ſit ſimilis alijs artic.*

c ¶In teſtem. Dic,*quòd ſi eſt neceſſe quòd petatur antè,quàm lis inchoëtur, quòd iudex ſiue ſit delegatus ſiue ordinarius remouendus eſt à iudicando , & alius ſubrogandus , ut producatur in teſtem.* Ne *ueritas occultetur , néue probationis copia totaliter deperea t.ueruntamẽ priuſquam petens iudicem,in teſtem productus,exaudiatur,debet præmitti ſummaria cognitio. ita ſentiunt* do.Inno.& Io.An.*in no.iuncta glo. in d.c. dilecto filio. extrà de teſt.* §. *j.uer.*

j.uerſicu.quid ſi impetres.& uerſic. quid ſi iudex.

d ¶An teſtis mihi domeſticus. *Tu uide de hoc quæſtio.in deci. Tho. q. iiij.quod ibi ſcripſi.*

e ¶Verſic. ſed quid de uxore & uiro. *Vult allegare in v.col.uerſicu. quid ſi aduerſarius.*

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta an poſſit rem emphyteuticariam donare.*

2 *Emphyteuta donando uel uendendo rem emphyteuticariam, an transferat dominium.*

QVAESTIO XLVI.

1 AN emphyteuta *poſſit rem emphyteuticariam donare a domino irrequiſito, ut non incidat in pœnam? l.fi.C.de iure emphy.gl.& Odofr.in d.l.fi. tenent, quòd ſic. Idem uidetur tenere gl.Bern.Io. An. Inn.domi. Franciſcus de Zabarellis, Hoſti. & Hénric. Bohic in capit.potuit. extrà de loca. Idẽ Spe.in titu.de locato.§.nunc aliqua.uerſi.cvij. & ibi etiam Io. And.in addit.ad Spe.Idem dicit Pet. Iac.in tit.de actio.in rẽ, quæ pro re emphyt. quæ cecidit in commiſſum. idẽ

b etiã dicit Bart.in l.ſi domus b.§. fi.ff.de lega.j. quos ſequitur do. Ioã.de Imo. idem etiã tenet do. Chriſtop.de Caſtilliõe, ut refert do.meus, do. Io. de Gãbarano, in d.l.ſi domus.§.fi. Contrariam opi.tenet primò Saly.in ſuis addi.in d.l.fi.C.de iu.emphyt.licet cõtrarium aliàs tenuiſſet in lectura ſua, quem ſequitur Bart.in d.l.fin.& in l.ſi domus.§.fin.ff.de leg.j.ubi recitat Pet.de bel.pert. quòd licet contrariam opin.tenuiſſet in d.l.j.C.de fundis pa. c

c Hanc etiam opin.tenet Placentĩnus, ut recitat gl.in d.l. fi. C. de iure emphy.Et pro hac parte facit, quod dicit gl.in d.l.fin. C. eo.ſuper uerbo, exiſtimationis. Idem tenet etiam ibidem Ang. quem ſequitur Pet.Heliæ in ſuo tract.de iu.emphyt.Idem etiam

d tenet Ioã.Fab.in §.adeo. d inſti. loca.& in d.l.fi.C.de iu.emphyt. Dũ ibi dicit, ꝙ dñs directus debet in donatione requiri. Hanc opin.etiã ſecuti fuerunt Richar. Malumb.& Alber.de Roſ.in d.l. fi.C.de iure emphyt. & ut refert ipſe do.meus do.Io.de Gambarano in d.l.ſi domus.§.fina.ff.de legat.j. in reportatis per me ſub eo, dum ipſe legeret ſecundum hãc ultimã partẽ, fuit iudicatũ Papiæ. Et hãc partẽ puto ueriorẽ: quia aliter non eſſet ꝓuiſum dño directo: ſed remaneret dñs directus iure ſuo emphyteuticario totaliter priuatus ſiue fraudatus. Quia cõtra nouũ poſſeſſorem donatariũ nullo iure remaneret ſibi prouiſum. Nã primò actione perſonali contra eũ agere nõ poſſet ad ſolutionem cenſus: quia actio perſonalis nõ ſequitur fundi poſſeſſorẽ, ut iuribus uulgatis, nõ etiam ad cõmiſſum poſſet agere cõtra donatarium, in quem eſt facta donatio ſine cõſenſu ſuo, cùm iure permittente talis donatio facta fuerit, argum.l.Gracchus. C. de adult.

nus filius Raymundi Fabri.licet ipſe Stephanus habuiſſet primò donationem eiuſdẽ domus,etiá cũ retentione uſusfructus. A qua ſentẽtia idem Stephanus recurrit, & ſupplicauit ad eádem curiam parlamenti. inde per eandem curiá uotis aliis in iure peritis fuit confirmata de menſe Martii M.ccccl vj.manibus dicti Ioannis de Vourey ſecretarii Delp.Sed quid in re feudali,uide j.q.clxij.

a ¶Donare. *Tu uide de hoc, plenè per iſtum,conſi.cxlvij.conſilium pro R.Pa.numero vj.uerſicu.ad ſextum dubium.*

b ¶Barto.in l.ſi domus. *Imò domi. Bar.tenet ibi cõtrarium.in alle.§.fi.*

c ¶De fun.pa.lib.xj.*Ibi tenet dominus Barto. quod emp. rem emphy. domino irrequiſito donare poteſt. & do.Bald.in l.fi.C.de iu. emphyt.*

d ¶§.adeò. *De hoc nihil per Ioan. Fabri.in §.adeò.inſti.de loca.*

e ¶Dicunt aliter. *Dominus Chriſtop.Por.inſti.de loca.in addi.ſua incipiente, quæritur an etiam emphyteuta. dicit emphyteu. rem emphyteuticariam donare uolens, domino directo, denunciare debet ſub hac forma: Ego uolo donare melioramenta Titio. unde tibi notifico, ut ſcias per quem poßideas. Ipſe enim ibidem ſentire uidetur, quòd ad aliud faciendum non tenetur ipſe emphyteuta donator,neque donatarius. Profecto hæc opinio uidetur præſtantior opinione hic in text. recitata. Tum quia hoc modo prouiſum eſt domino directo, quum ſciat per quem poßideat.nam poßeßio ciuilis & dominium directum apud eum reſident. Quorum quidem uigore, niſi donatarius canonem ſoluat, prout ſoluere tenebatur eius author,agetur contra ipſum negatoria, ſcilicet negando ipſi donatario ius in re competere,ſaltem quo ad dominium utile & poßeßionem ciuilem.ar.eo.quæ habentur & not. per glo.& doc.in ca.examinata.extrà de iudi.& per Specu.titu. de loca.§.nunc uidendum.uerſi.xlviij.Et ex ui horum compelletur recognoſcere rem ipſam emphyt. & ſoluere canonem debitum,aut rem dimittere, maximè ſi eßet in ſolutione canonis ultra tempus legitimum, quo tunc poterit, licet non authoritate propria,ſed iudicis expelli. Specul.in prææalleg.ti.& uerſi.in fine.Vel poterit dominus præponere rei uendicationem, niſi donatarius ſoluat cenſum ſiue penſionem,ut in l.fi.in gl.ſuper uerbo,aliјs uerbis.C. de iure emphy. Tum,quia ſatisfit rationi, qua lex mandat emphy. uendere uolenti, ut primò denunciet domino. & ceſſat abſurditas exinde proficiſcens. Tum, quia opinio domini Porci magis uergere uidetur ad mediam uiam,quæ eligenda eſt.l.antiqui.ff. ſi pars hære.petatur.Tum,quia huiuſmodi opin. magis appropinquat & cõſonat opi.glo.& doct.maioris numeri & authoritatis, & ſic opinioni communi, & præcipuè à qua in iudicando non eſt recedendum.ut dicit do. Alex.conſi.xciiij. parte Hilarius.qui refert hanc eſſe communem opi. & quòd emphyt.poßit rem domino*

mino irrequiſito donare: tenet expreſſè do. Ang. inſtit. de loca. §. adeò. in uerſi. quæro quando emphyteu. a

f ¶Et Saly. *Quem etiam uide in d. l ulti. de iure emph. an res emphy. poſſit dari in dotem. Et ſuper omnia, ſi uis peritus effici in materia iuris emph. uide do. Iaſ. de May. C. de iure emph. Quem author præſentis libri non uidit, nec fortè primus additionator.*

SVMMARIVM.

1 *Dominus directus an poſſit capere rem iure prælationis in donatione, ut in uenditione.*

2 *Contrahentes an poſſint impedire dominum directum capere rem in uenditione, iure prælationis.*

QVAESTIO XLVII.

SED poſſet dici, quòd per prædictam deciſionem non uidetur eſſe differentia inter donationem & uenditionem, aut alia

1 alienationem.* Sed dico, quòd imò eſt differentia: quia in donatione dominus nō poteſt accipere rem donatam iure prælationis: ut dicunt doct. in locis ſ. alle. quos ſequitur Pet. Iaco. in ti. de ac. in rem, quæ pro re emphyteutecaria competit, quæ b cecidit in commiſſum. circa fin. ibi, item ſi talia protia non ſint. Secus in uenditione per dictam leg. fina. C. de iure emphy. Sed

2 * iuxta hoc quæro, an contrahētes poſſint inter ſe facere aliquam cautelam ad euitandum, quòd dominus directus in uenditione non poſſit rem capere iure prælationis. Bart. in l. quod ſæpe a. §. ſi quis ami. ff. de cōtrahen. empt. dicit, quòd ſic: uidelicet, ſi uendatur res ſub cōditione, ſi dominus directus laudare uoluerit &c. De hac materia iuris prælationis uide, quæ dixi ĩ. q. ccccviij. Sed an dominus directus poſſit capere iure prælationis rem emphyteu. pro amico ſuo. uide quæ dixi ĩ. q. ccccx.

a ¶Bár. in l. quod ſæpe. *Nihil ibidem, de hoc per dominum Bart. ſed ad hæc facere uidentur, quæ notāt. & ſcrib. per dominum Bal. in l. hæc uenditio in uer. iij. not. iuncto ſeq.*

SVMMARIVM.

1 *Res emphyteutica an poſſit alienari irrequiſito domino.*

2 *Laudimia quibus caſibus non debeantur domino.*

Si ex donatione debeantur laudimia[a].

QVAESTIO XLVIII.

EST etiam aduertendum, quòd omnes doct. ſ. proximè allegati, tenentes, * quòd res

1 emphyteutecaria nō poteſt donari irrequiſito domino, præſupponunt & dicunt, quòd ex donatione debet domino ſolui laudimium. b & ita expreſsè tenet Pet. Heliæ in dicto ſuo trac. de iu. emphy. Sed Spe. in titu. de loc. §. j. uer. cvij. & uerſ. cx. & Pet. Iac. dicit, quòd cùm in donatione nō interuenit pecunia, quòd ex ea non debetur laudimium domino: & idem dicit ipſe in permutatione: ita dicit ipſe Pe. Iacob. in titu. de act. in rem, quæ pro re emphyte. quæ cecidit in commiſ

commiſſum competit circa fin. ibi,Item ſi alia pretia nõ ſunt in alienatione &c.& ibi enumerat ipſe Pet.Iac.aliquos alios caſus,
2 *in quibus nõ debentur laudimia:nec poſſunt res capi iure prælatiõis.uidelicet de legato. Item de re data in dotẽ nõ æſtimata.Itẽ in donatione inter uiuos.Item in pacto legis cõmiſſoriæ uel adiectionis in diem.circa tamen permutationem, uide quæ dixi infrà.q.xcij.C.de pacto legis commiſſoriæ.ſcripſi ſuprà q.vj.Sed de conſuetudine generali in præſenti patria Delphi. ſoluũtur dimidia laudimia, pro re donata,& conſueuerunt donatarij ſe retineri & inueſtiri facere à dominis directis.ſuprà alias res cõmittitur.& itá etiam ſeruat ſtylus pręſentis curię parlamenti in iudicando. Sed an ex remiſsione,quæ fit inter ſocios uel cohæredes,debeatur laudi-
c mium[c].dic quòd ut tenet Bar.in l.fi.ff.de condictio.furti.

a ¶Debeantur laudimia. *Si res emphy.donatur uel datur in dotem:uide do.Iaſ.de May.in l.ult.colũ.xiiij. uer.nonò quæro.et uer.decimò quæro.C.de iur.emphyte.ubi diffusè de his quæſtionibus tractat.*

b ¶Debet dño ſolui laudimium. *Tu uide de hoc per iſtum cõſi.clxij. inci.conſului pro re.patre enim.vj. uerſi.ad ſextum quia dè iure.*

c ¶Debeatur laudimium.*Vide iſtũ conſi.xlvj.incip.in facto præſupponuntur.nu.2.uer.plus poſſet dici.& deci.Tholo.q.xxvij.*

¶ *No.quòd nomine rei emphy.donatæ debetur laudimium,iſta conſuetudine generali Delphi.obtinente.de iure tamen ſcripto uerior uidetur opinio uergens in cõtrarium,per ea, quæ dicit dn.Alex.conſi.xciiij.parte Hilarius.*

SVMMARIVM.

1 *Dominium rei donatæ abſenti notario ſtipulante, an in donatarium tranſeat.*

2 *Donatio facta abſenti abſque miniſterio epiſtolæ uel nuntij,firmetúrne iuramento.*

QVAESTIO XLIX.

IN proceſſu dictæ cauſæ Stephani Fabri,fuit orta alia quę-
1 ſtio,uidelicet,*An ex donatione,quam primo loco fecit dicta Solatia,de dicta domo dicto Stephano Fabri abſenti,notario ꝓ eo ſtipulante, fuerit dominium tranſlatum in ipſum donatariũ antequam eam acceptauerit:poſito quòd de conſenſu domini directi fuiſſet facta ipſa donatio.Videtur ꝙ non,per l.abſenti.in fi.ff.de don.Etiam quacũq; ſtipulatione notarij interueniẽte,per text.in fin.d.l.abſenti.ibi, dũ dicitur,etiam ſi per ſeruum eius,cui donabatur,miſſa fuerit.
a Sed Bar.[a]in l.tã is.in §.filius.ff. de don.cau.mor.in ij.q.quę incipit,Quæro an iſta donatio.& in l.ſi pupillus.ff.rẽ pup.ſal.fore. uidetur uelle,ꝙ etiam hoc caſu ſufficit ſtipulatio notarii. Et ita etiã in dicta cauſa fuit inter dominos parlamenti concluſum, inſequendo etiã generalẽ con-

c ſue

ſuetudinē huius patriæ Delphi. per quam ex ſtipulatione notarii etiam in extraiudicialibus[b] quæritur ius abſenti & ignorāti. de hac materia etiā tetigi infrà q.ccxxij.& q.cccxvj.& cccxvij.

a *Sed an donatio facta abſenti abſque miniſterio epiſtolæ uel nūcii, firmetur iuramento. uide Henri.de Bouēco.in auth.ſacramen.pub.C.ſi aduer.uen.in ſua repetitiōe, in materia cauſæ formalis, circa princ.de donatione facta abſenti. uide quæ ſcripſi in notabilibus meis, fo.50.uer.l.& fo.ſequen.&c.

a ¶Sed Bar. *Ipſe autem domi.Bar. in locis hic alle.non loquitur in terminis huius quaſt.nec quicquam dicit de acquiſitione dominij:ſed utilis actionis ſine ceſſione. uerum, ſi in hoc facit, quòd ſicut ipſe uult, notario ſtipulante acquiri abſenti utilem actionē in conuentionalibus, ita quoq; arg.à ſimili, ſiue ex identitate rationis, uidetur ſentire dominium per ſtipulationem notarij abſenti acquiri poſſe. hoc ſanè intelligas concurrente traditione. nam ſine uera uel ficta traditione non transfertur dominium l.traditionibus.* C.de *pact.& ita intelligendum & ſupplendū eſt in huiuſmodi q.ibi, quod etiam hoc caſu ſufficit ſtipulatio notarij.*

b ¶In extraiudicialibus. Do.Ioan. *Fab.in §.ſi quis.ij.col.uerſi.circa uerò acquiſitiones inſtit.per quas perſo.nob.acquir.*

¶*Quia iſta quaſtio eſt ſingulariter notanda propter fraudes, quæ poſſūt fieri in proceſſibus, quæ uertuntur in curijs parlamentorum: per ſubtractionem inſtrumentorum procuratorij: & poſteà partes dicunt proceſſum & arreſtum eſſe nullum: quia non conſtat de conſtitutione procuratoris.*

SVMMARIVM.

1 *Non appellatur à ſententijs latis per ipſum curiam parlamenti.*
2 *Nullitas oppoſita contra ſentētiam, impedit executionē ipſius ſententiæ.*
3 *Cautio iuratoria eius, qui obtinuit ſententiam, à qua ſupplicatur, quando admittatur.*
4 *Præfectus prætorio quis dicatur. eius poteſtas.*

QVAESTIO L.

QVIA hæc curia parlamēti ex aliqua cōſuetudine eſt redacta ad inſtar iudicii præfectorū prætorio:*ideò à ſententiis latis per ipſam curiā parlamenti, nō appellatur: ſed tantūmodo ſupplicari cōſueuit: ſicut à ſententia præfectorū prætorio: ut l.j.C.de ſen.præfect.præto. quæ ſupplicatio licet infrà tēpus debitum ſex dierū & in ſcriptis, ut decet, fuerit interpoſita, nō impedit nec impedire conſueuit executionē ſententiæ curiæ parlamenti, ſi pars uictrix præſtet idoneam cautionem de reſtituendo aut reducendo rem in priſtinum ſtatum, iuxta auth. quæ ſupplicatio.C.de prec.Impera.offe. ita ſeruat ſtylus dictæ curiæ parlamēti. Quod ſecus eſt in aliis curiis iudicum inferiorum, à quorum ſententiis appelatur: & quorum app.ſuſpendit iudi

iudicatum:ut in rubro & nigro. ff.nil noua.& ponit gl.in d.authen.quæ ſupplicatio.Iuxta hæc quæro, an dicta cautio debeat præſtari ante executionem ſententiæ?Dic quòd ſic,per ea,quæ leguntur & not.in d.auth.quæ ſupplicatio. Sed pone, ꝙ facta fuit executio ſententiæ antequã fuerit præſtita cautio,an reconualidetur executio ſẽtẽtiæ per cautionem poſteà præſtitã? credo ꝙ nõ,per ea,quæ in ſimili ui demus in uſurario, cuius teſtamentum non ualet, niſi præſtet cautionem de uſuris reſtituẽdis. & ſi poſteà illam cautionẽ præſtet,nõ reconualidatur teſtamẽtum:& ad hoc inducunt doct.l. ſi filius.ff.de teſt.& ad hoc inducit illam l.domi.Guliel.de Puteo.de quo etiam per Bart.in l. filio præterito.ff.de iniuſt.& irri.teſt,circa finẽ ſui apparatus.& habetur in c.quãquam.de uſur.
2 lib.vj.¶*Sed iuxta hanc materiam quæro,quid ſi ſentẽtia curiæ parlamenti eſſet ex aliquo capite ipſo iure nulla: an talis nullitas per partẽ oppoſita, de qua poſſet in prõptu ex eiſdem actis apparere,impediat execu-
a tionem.[a] de qua in d.auth.quæ ſupplicatio.poſſet dici ꝙ ſic,de iure,quia nullitas oppoſita con d tra ſententiã impedit executio-
b nem ipſius ſentẽtiæ:maximè,[b] quãdo nullitas eſt notoria apparens ex eodẽ proceſſu:aliàs ſecus,ut dicit Bar.in l.iiij. §.condemnatũ.ff.de re iud.imò(quod plus eſt)error adiectus in ſentẽtia,impedit executionẽ, ubi incõtinẽti de errore apparere poteſt ex eiſdem actis:ut dicit do. Ioã.de Imo.in c.cũ Berta.extrà de re iud.& ibi Inn.& id, quod ſuprà dixi.ꝙ ſupplicatio à ſentẽtia parlamenti,nõ impedit executionẽ ſententiæ,ſi pars uictrix præſtet cautionẽ:hoc eſt uerũ, & debet intelligi,ubi ſententia eſſet ualida:ut uoluit Bald.in d. auth.quę ſupplicatio.Et uidetur ſentire gl.in d.l.j.C.de ſen.præfecto.in gloſ.j.ubi dicit ꝙ tunc ſupplicatur à ſententia præfecti prætorio,ubi ſententia eſt ualida.Licet lata cõtra ius litigato- c rum:uolens innuere[c] gl.ꝙ aliàs ſi nulla eſſet, non eſſet neceſſe ſupplicare,ſicut nec à ſententia nulla appellare. Tamẽ quicquid ſit de iure de ſtylo dictæ curiæ parlamẽti & cõmuni obſeruata, etiam ſi ſimpliciter infra decem dies à ſententia per dictam curiã parlamenti lata,nulla exceptio etiã nullitatis impedire cõſueuit executionem iudicati, ſi offeratur & præſtetur dicta cautio per partẽ uictricẽ.Sed poſteà in cauſa reuiſionis in diffinitiua cõſueuit fieri reparatio. Et corroboratur iſte ſtylus per dictũ Inno.[d] dicentis indiſtinctè, ꝙ nullo iure cõprobatur,quòd nullitas oppoſita impedire debeat executionem ſententiæ:in c.cùm in iure peritus.ext.de off. dele.Sed ſi nõ ſupplicetur,à ſententia parlamenti infra decem

 dies,

dies,an debeat alia pars præſta b
re cautionẽ:Bar.dicit,ꝙ nõ,in{d.
auth.quæ ſupplicatio.& ita etiã
ſeruat ſtylus huius curiæ parla-
3 menti.Sed iuxta*hoc quæritur,
an ille qui obtinuit ſententiã,à
qua ſupplicatur,fecit diligentiã c
de reperiendo cautionẽ,& nul-
lam reperit,an eo caſu debeat
admitti iuratoria cautio, iuxta d
authẽ.generaliter.C.de epiſc.&
cle.Crederẽ ꝙ ſic,de iure:per d.
auth.generaliter.de hoc tamen
dic,ut infrà plenè dixi,q.clxxx-
ix.& qõ.ccccxx.An literæ quin- 1
quenales impediant exequi ſen
tentiam parlamẽti,uide infrà q. 2
xcvij.An reſcripto principis poſ
ſit dicta ſentẽtia differri, ſeu e-
ius executio uſq; ad finem cau-
ſæ reuiſionis. uide quæ dixi q.
ccccxx. Quia ſuprà dixi, ꝙ hæc 1
curia fungitur uice præfecti præ a
4 torio.Quæro*quis dicatur præ
fectus prætorio. Dic,ſecundum
aliquos eſt,qui immediatè ſub-
eſt principi , & præeſt omni-
bus magiſtratibus,& à talibus
nõ appellatur,& minor contra
eius ſententiam non reſtituitur.
¶Tertiò,poteſt condere leges
& facere conſtitutiones.ita po-
ſuit Spec.in tit.de iuriſ.om.iud.
circa princ.

a ¶Sed iuxta &c.impediat execu-
tionẽ.*Iſta quæſtio uidetur in idem
recidere cum quæſtio.ſeq. tamen in
hoc uidetur differẽtia,quòd hic intel
ligitur,quando nullitas opponitur in
executiõe ſentẽtiæ:ibi aũt quãdo obij
citur in ſuppoſitiõe à princi.oblata.*

b ¶Maximè.*Iſta dictio hic non imo
plicat idem in caſu cõtrario:ſed ma
ximè poteſt exponi, id eſt, multùm.
prout,ſumitur ſecundum unam ex-
poſitionem per do.Car.in c.j.uer.iij.
no.de reſtun.in cle.*

c ¶Videtur innuere.*Imò gl.cum di
cit, illud expreſſè, ibi,non legis uel
conſtitutionis.*

d ¶Inn. *Caue,quia uidetur loqui in
alio caſu.Et de hoc uide Inno.in c.
decætero.& ibi plenius dom.Fel.ex-
trà,de ſenten.& re iudi.*

SVMMARIVM.

1 *Trebellianica non poteſt prohiberi
per teſtatorẽ primi gradus,in liberis.*

2 *Trebellianica an detrahatur, de re
prohibita alienari,per teſtatorem.*

QVAESTIO LI.

SECVNDVM ſtylũ dictæ
curię parlamenti,Trebellia-
nica nõ poteſt*prohiberi per te
ſtatorẽ[a] in liberis primi gradus.
qui ſtylus cõprobatur diſpoſi-
tiõe iuris,in l.ſi ut allegas. C.ad
legẽ Fal.& in §.ſed quia. inſt.de
fideic.& probatur in l.iubemus.
in prin.C.ad Treb.ſic inducen-
do:nã ſi pater uel mater rogaue
rit hæreditatem reſtituere fratri
bus,& rogauerit, uel iuſſerit ꝙ
fructus imputentur in Trebell.
& ita detractionem Trebellia.
in ſubſtantia hæreditatis prohi
buerit: nihilominus talis filius
quartam Trebellianicam detra
het tali rogatione uel iuſſu, nõ
obſtante quòd fructus percepit,
hoc etiam ſatis bene probat,di-
cta lex,ſi ut alleg.quæ in filio ro
gato reſtituere fratribus loqui-
tur.

tur,ſecus in extraneo hærede ro
gato,cui poteſt Trebelli.per te
ſtatorē prohiberi:ut tenet Bar.
in l.Marcellus.ff.ad Trebellia.
& gloſ.in authenti.de hæred.&
falſi.in §.ſi uerò expreſſum. Ia-
cob.de Aret.& Cyn.& Salic.in
authen.ſed cùm teſtator.C.ad le
gem Falcid.& Azo.in ſum.au-
then.quæ do.licet indiſtinctè di
cat Trebel.poſſe prohiberi:de-
bent intelligi in extraneo hære-
de rogato:non autem in libe-
ris primi gradus: quia extra-
neis non tanto iure debetur hæ
reditas,ſicut filiis primi gradus,
ideo hic operatur fauor libero
rum.& iſta eſt uera opinio,quæ
in iudicando ſeruatur:licet ali-
qui alii in iure ſcribentes dixe-
runt Trebellianicam non poſ-
ſe prohiberi, etiā in extraneis:
iuxta ea,quæ leguntur per Bar-
tol.in l.quod de bonis.in §.cum
fideicommiſſum. in prima op-
b poſitione.b ff.ad legem Falcid.
An per uerba, pleno iure, cen-
ſeatur Trebellianica prohibi-
ta?uide quæ dixi infrà qō.ccccc-
2 xxxvij.Sed an*de re prohibita
alienari per teſtatorem detra-
hatur Trebellianica?dic quòd
non,quia uidetur etiam hoc ca
ſu prohibita,per auth.ſed in ea
re.C.ad leg.Falci.& ibi hoc di-
xit expreſſè Bald.nō de re pro-
hibita alienari,non detrahi Fal
cidiam uel Trebellianicam.idē
tenet Azo.in ſum.eod.ti.§.item
ceſſat.idem Ioā.And.in c.Ray-
naldus.in gloſ.fin.in Nouel.de
teſta.Idem Bart.& Cyn.in dicta
auth.ſed cum teſtator.C.ad legē
Falcid.An autem Trebellianica
prohibita in primo gradu,cen-
ſeatur prohibita in ſequētibus?
uide quæ dixi infrà,q.cccccxcij.

a ¶Per teſtatorem. *Tu uide de hoc iſtum conſil.cxxij.incip.Ioannes molaris.nu.5.uerſi.ad quintum quæſitum.& conſi.cxl.incip.conſiliū pro nobili Aymone.nu.3.uerſi.ad tertiū. & melius uerſi.ſequen.*

b ¶Bart.in j.opp. *Aduerte quia loquitur filijs primi gradus,qui debitum cum Falcidia compenſant:etiā ſi hoc teſtator expreſſit,ſecundum primam lecturam glo.quam in fine ipſe domi. Bartol.reprobat,dicens, quòd etiam in filijs primi gradus Falcidia cum debito compēſatur teſtatore iubente.*

SVMMARIVM.

1 *Filius rogatus poſſitne duas quartas habere.*

QVAESTIO LII.

LICET doctores in iure ciuili ſcribentes in l.quanquam.C.ad legem Falcidi.& l. Papinia.§.cum ita.ff.de inoff.teſta.& in auth.res quę.C.commu. de leg.& ibi Iac.But.diſtinguāt circa detractionem duarū quartarum in liberis rogatis reſti-
1 tuere hæreditatem paternā:*an filius poſſit detrahere duas quartas:uidelicet legitimā & Trebellianicā:qa dicunt ꝙ filius aut eſt rogatus purè,aut ſub cōditiōe. Illam diſtinctionē reprobāt ca-
a noniſtæ dicentes indiſtinctè,a filium poſſe detrahere d.duas

quartas,per ea quæ leguntur,&
not.in c.Raynucius.&c.Rayna.
extra de teſt.Et hæc ſententia ca
noniſtarum ſeruatur in iudican
do tam in hac curia parlamẽti,
quàm in aliis curiis inferioribus
præſentis patriæ Delphi.de ſty-
lo cõſuetudine generali pręſen
tis patriæ Delph. & ita etiã pra-
cticatur & ſeruat totus mundus:
ut atteſtatur do. uidelicet Iaco.
b But.Ray.Bal.[b] & Ang.de Peru.
in d. l. quanquam.nec mirum ſi
hæc opinio ſeruetur:quia pro il
la ſunt tex.expreſsi in d.c. Ray-
nucius.&c.Rayna.cui deciſioni
propterea eſt ſtandum:quia ubi
reperitur deciſum iure canoni-
co,ſtandũ eſt illi iuri canonico,
etiam in foro ciuili:arg.eorum
quæ habentur in c.j.de no.ope.
nun.& in l.per hãc.C.de tẽp.ap.
& eſt ęqua & fauorabilis hęc o-
pinio : cũ hæreditas parentum
quadam ratiõe naturali ſit filiis
debita.l. cũ ratio.ff. de bo.dam.
Et hoc uerũ dico, niſi teſtamen
tum eſſet nullũ ratione pręteri-
c tionis [c]paternæ uel maternę,in
quo ſubiũcta eſſet clauſula,ſi nõ
ualet iure teſt.&c. Tũc enim nõ
detraheret̃ niſi una quarta, hoc
eſt legitima,ex eo ꝙ ꝓximiores
cenſentur eſſe rogati purè reſti
tuere hęreditatẽ hęredi ſcripto.
l.ex teſta.C.de fideicõ.& l.ſi iu-
re. C.de teſta.ma.& l.ex ea ſcri-
d ptura.[d]ff. de teſt.& ibi ſunt not.
e gl.& ponit Bar.[e] in auth.ex cau
ſa.C.de li.præteritis,uel exhęda
tis.Et ideo quia rogatio cẽſetur
f purè [f]facta tantummodo: una
quarta detrahitur, hoc eſt legiti
ma.Iſtam cõcluſionẽ ponit Bar.
in l.quanquã.C.ad l.Fal. De hoc
etiam tetigi j.q.cccxxiij.q.quin-
genteſima decimaquarta.

a ¶Indiſtinctè. *Et hoc apertè tradi
tur in c. Raynucius. iuncto c. Ray-
nal.hic alle. prout etiam dicit gl. in
uer. legitimam in alleg.c.Raynuc.et
ibi do.Inn.in ij.col.circa fi.Vnde mi
randum uidetur do.Odofre. & Cy.
qui intelligunt opinionem canoniſta
rum eſſe ſecundũ diſtinctionem præ
dictam. Sed hoc fortaſsis proceſsit
ex eo,quòd in d.c.Raynucius.fuit fi-
lius rogatus de reſti.hæred.ſub con-
ditione,uel fortaſsis ex eo,quòd ibi-
dẽ in fi.gl. prædicta ponitur huiuſ-
di diſtinctio,utrũ purè & ſimplici-
ter filius rogetur de reſtituenda hæ-
reditate, aut ſub conditione, uel in
diem,ut ſi purè,tunc unã Falcidiam
tantum habere debet.Si in diem uel
ſub conditione,utrãque habebit.Et
ſecundũ hãc diſtinctionẽ dicitur eſ-
ſe deciſum per d.c. Raynucius.& c.
Raynal.ut per d. Pe. Io.de Ferra.in
forma libelli,quo agitur ex ſubſtitu-
tione in glo.ac per fideicommiſsum,
in uerſi.ſed circa pri.col.*

b ¶Bal. *Ipſe ibid.non tenet hanc opi.
ſed amplectitur diſtin.præd. Et ideo
puto quòd intẽdit allegare Ia.Butr.
quem alle.d. Cy.in alle.l.quãquam.*

c ¶Præteritionis. *Supl.uel exhære-
dationis, uel defectus ſolẽnitatis.per
ea,quæ ſcribũtur per do.Bar.in au-
then.ex cauſa. ulti.colũ. C.de liber.
præter.uel exhæred. & in l. quan-
quam.C.ad leg.Falcid.*

Ex

d ¶Ex ea ſcriptura. *§.ex his uerbis.*
e ¶Barto. *In ulti.col.& ult.quæ.*
f ¶Purè. *Si quidem per c.ſuprà mentionatũ diſponatur filium rogatum reſtituere hæreditatem indiſtinctè poſſe detrahere debitum iure naturæ, & Trebellianicã: ſi uerò huiuſmodi diſpoſitio canonica ſit ſeruanda, uidetur utique ratio hic aſsignata non uigere. & ideo cogitabis, ſi limitatio poſita ibi, & hoc uerum &c. qualibet alia ratione ſuſtineri ualeat.*

SVMMARIVM.

1 *Filij primi gradus an perdant Trebellianicam per omiſsionem notarij.*
2 *Quarta Trebellianica retenta, an poſsit ex ea detrahi alia, ſi hæres detrahens alium inſtituat, & per fideicommiſſum ſubſtituat.*
3 *Veniens ab inteſtato, per titu. ſi quis omiſſa cauſa, uel ſi non ualet iure teſta. &c. an poſsit detrahere Trebel.*

QVAESTIO LIII.

OBSERVATVR in iudicando de ſtylo in curia parlamenti, ꝙ liberi primi gradus rogati reſtituere hæreditatem per non confectionem inuentarii, non perdunt Trebellianicam. qui ſtylus probatur ratione: nam ſecundum communem opinionẽ filius non priuatur legitima, ſi nõ fecerit inuentarium: ut no. glo. in auth. ſed cũ teſtator. C. ad l. Falci. & in auth. hoc amplius. C. de fideicõ. & ſequuntur communiter doc. excepto Nic. Matarelli. & bene probatur per d. authẽ. hoc amplius. Si ergo dicamus, ꝙ nec priuari debeat Trebellianica, quod ſecus eſt in extraneo hęrede rogato, qui perdit Trebellianicam, niſi confecerit inuentariũ. ut tenent Ia. de Ra. Bal. Cy. Sali. Guiliel. de Cu. Pet. de Bella pertica. Albe. de Roſ. in d. auth. ſed cum teſtator. & ipſe Bald. in l. cũ tale. §. j. ff. de con. & de. licet contrariam partẽ tenuerint Ia. de Bello uiſu. & Ray. in d. authẽ. ſed cũ
a teſtator. Bar.[a] & Ang. in l. Marcellus. §. quod autẽ. ff. ad Treb. & do. Io. de Imo. ff. de acq. hære. ſuper rub. & Ia. de Are. & domi. meus, dominus Franciſcus de Thoma. in l. j. ff. de leg. j. quorũ opinio nõ uidetur uera, cũ hæres nõ cõficiens inuentariũ, prę ſumatur res hæreditarias ſubtraxiſſe: ut in corpore, unde ſumit d. auth. ſed cũ teſtator. ideo deneganda eſt ſibi detractio Trebellianicæ, cũ præſumatur tantũ de rebus hæreditariis habuiſſe. Et ratio differentiæ quare filius non debet perdere Trebellianicam, per nõ confectionẽ inuentarii, & extraneus, ſic eſt: nam filius agit quodãmodo de dãno uitando: qa ſi filius, ergo hæres. xvij. q. viij. c. in fi. Extraneus autẽ tractat de lucro captando: unde non mirũ, ſi per confectionem inuentarii perdat Trebel. & ad hoc facit l. ſi patronus. ff. de do-
2 nationibus. ti. generali.* Vtrum de quarta Trebellianica retenta poſsit alia Trebellianica detrahi, ſi hæres detrahens alium inſtituat, & ſibi per fideicom-

miſſum ſubſtituat. uide l. irritum.C.ad l.Falci.iuncta l.quanquam.C.eo.ti. De materia Tre- 1 bellianicæ, & an poſsit detrahi in una re, & ſi perdatur per nõ confectionem inuentarii, uide plenè Bal.& Sali.in l.filium quẽ habentem.C.fami.erciſ.& Bart. in l. Marcellus. §. res quæ.ff.ad l.Falcid.Et aduerte ad d.l.filium quem habẽtem. quia Gofredus de Saligniaco. in d. §.res quæ. dicit,ꝙ licet d.l.ſit ſubtilis: tamẽ eſt inutilis,& ꝙ Codex non minus ualuiſſet ibi,ſi appoſita non
3 fuiſſet.* Vtrum ueniens ab inteſtato per ti. ſi quis omiſſa cauſa teſta. uel uirtute illius clauſulæ, ſi non ualet iure teſtamenti,ualeat codicillorum,poſsit detrahere Falcidiam.dic ꝙ ſic.l.ſi.C. quando dies leg.cedat.

a ¶ Bar.*Ipſe autem do.Bart.tenet contra do.Cy.dicens,quòd aliàs pluries de facto dicit,quòd Treb.non perdatur propter non confectionẽ inuentarij.et ſubdit quòd ita obſeruatur cõmuniter.ut in auth.ſed cũ teſtator. in ult.col.uer. quæro an per cõfectionem.C.ad l.Falci.* Et ibi dicit dom. *Alexan.in additio.Bar.in uerſi.perdatur. quòd communis opinio omnium eſt,quòd per non confectionem inuentarij Trebellianica non perdatur.*

SVMMARIVM.

1 *Poteſtas paterna ſola an attendatur in iudicijs.*

2 *Filiofamilias maiori agenti,uel conuento, an requiratur conſenſus patris.diſting.*

QVAESTIO LIIII.

TEMPORE quo aduocabam in d.curia* parlamenti,antequam eſſem conſiliarius in ipſa curia, in pluribus cauſis oppoſui, & uidi opponi per alios aduocatos pro clientulis, ꝙ ipſi clientuli erant filiifamiliàs, licet maiores, & quòd interuenerant in cauſa ſine licentia paterna.Ideo proceſſus nullus:iuxta l.nõ ſolũm. §.neceſsitate.C. de bo.quæ libe.Sed his oppoſitionibus non obſtantibus domini parlamẽti in cauſis procedebant, ita quòd in ipſa curia parlamenti non curatur de patria poteſtate in agendo uel defendendo,& hoc in filiofa.maiore. Sed Bart.in filiofa.minore in l. ſi.§.j.ff.de uer.obl.dicit,ꝙ in re, quę non pertinet ad patrẽ,ut in actione perſonali,uel criminali,non ſufficit patris authoritas: imò debet filiofam.minori dari curator.Sed iſtud etiã non ſeruatur in d.curia: ſi filiusfa.minor ageret uel cõueniretur pro re, in qua patri quæritur uſusfructus:uel aliquid aliud,ſufficeret de iure patris authoritas. ut dicit Bart.in d.l.ſi.in ſua diſt. a De hac materia, uide qui dixi ȷ̃.in diuerſo caſu, q.ccccx. uerũ quia in aliis curiis inferioribus præſentis patriæ Delph.ſeruatur in iſtis iuris communis diſpoſitio, prout uidi.Ideo pro declaratione præſentis materiæ,* cũ quęritur,an filiofa.maiori agenti uel 2 conuento requiratur conſenſus patris,

patris. & ſic diſtingue,quia aut ipſe filius agit, aut cōuenitur ſuper peculio caſtrenſi uel quaſi, aut aduentitio,aut profectitio, aut ſuper delicto. Primo caſu,ſi agat uel cōueniatur,nō requiritur patris authoritas.l. Imperator.ff. ad Treb. & l.ij.ff.ad Macedo.& l.ij. C.de caſtrēſi pec.In aduentitiis autē diſtingue, aut pater habet in illis uſumfructū, aut nihil habet in illis bonis.Primo caſu, ipſe filius cōuentus cōſentit, & ipſe pater de conſenſu filii repetit:ut d.l.nō ſolū.§.ubi autem.ff. de iudiciis. l.ſi lōgius.[a]
b §.ſi filius.[b] niſi in caſibus enumeratis in d.l. ſi longius. & in l.filiusfamiliàs.ff.de act. & obli. Si autem pater nō habet in illis uſumfructum,iterū diſtingue,aut quia nō uult:& tunc agenti & fugienti cōſentire cōpellitur officio iudicis.ut in d. §.neceſsita-
c te.[c] cum ibi no.aut quia ibi nō poteſt:ut in auth.idem eſt.C.de bo.quæ libe.& tūc non cogitur:
d ut ibi per gl.[d] In rebus autē profectitiis, dic ꝙ ipſe pater agit, & conuenitur & nō filius: quia totum cedit patri:ut d.l.cū oportet.& inſti.per quas perſo.nobis ac.§.j.Si autē agat uel cōuenia-
e tur ſuper delictis[e]. Et tunc aut ſunt publica,aut priuata. In publico agere uel accuſare poteſt
f ſine cōſenſu patris[f].l.inter liberos.§.pe.ff.de adult.& l.filiū.eo.ti.& l.poſt legatū.ff.de his,quibus ut indig.& idem in priuato delicto ſi conueniatur. ut l.noxali.& l.ſe.ff. de nox.licet gl.ibi uideatur dicere contrarium. Si autem agat filius in priuato,uel in iniuria illata in perſonā filii, tunc agere poteſt ſine conſenſu patris. Aut in rebus,& tūc agere non poteſt ſine cōſenſu patris, argu.ad hoc.ff. de iniur.l. ſed ſi unius.§.filio.& de act. & obli.l. filiusfa.la ij. Et generaliter dic, quòd in quibuſcunq; rebus filius conueniat uel cōueniatur, ſi in illis pater habet uſumf.eius conſenſus requiritur:aliter non. iſta ſunt uerba domin. Oldrad.

a ¶In ſua diſtinctione. *Vult.allegare uer.ex hoc habet practicam.*

b ¶ §. ſi filius. *Ille §.nihil ad propoſitum:quia loquitur in alio caſu penitus diuerſo,uidelicet, qua filiusfamiliàs conſenſu patris nō expectato experiri poßit.hic autem, quo pater experiretur,& filius conſentit.*

c ¶ Dicto §.neceſsitate. *Vult allegare dictam l.non ſolum.in princ.in uerſic. neceßitate per officium iudicis.qui quidem uerſiculus, ut plurimum,allegatur pro §.*

d ¶ Vt ibi per gl. *In ea autē notātur decem caſus,in quibus patri nō quærit uſumfructum:ſed ibi nō dicitur, quòd filio agēti ſeu fugiēti in aliquo caſu,in quo pater nō habet uſumfructū,quia nō poteſt:non teneatur ipſe conſentire.tamē id quod dicitur, eſt uerum.& probatur hæc diſt.per do. Bar.in alle.§. neceßitate.ij.col.uer. dic ergo.ibi,ſi uero loquimur.*

e ¶ Super delictis. *Iſtiuſmodi diſtinctio uidetur cōmuniter per doc.approbata.et hanc diſtinctionem bene*

ponit formaliter d. Bal.alleg.§.neceſſitate.iij.co.uer.quaro nũquid iſte §.habeat locũ in criminalibus.uerũ tamen idẽ dicit Bal.circa fi.d.uerſi. conſuluit aſſeſſoribus propter opinionum uarietatẽ, quòd cõpellãt patrẽ ad cõſentiendũ.ne eorũ ſentẽtia poſſit in dubio reuocari cõtra ipſos iudices tanquã de imperitia. Et id *ipſum pariter conſulit domi. Bart.dicens: adhibeatur patris conſenſum, quando poteſtis:quia ſatis tutius eſt: ita conſuluit faciendum fore, ut in pradi. §.neceſſitate.in fine.*

f ¶ In publi.ſine conſenſu patris. *Iſtud tenet do.Odof.in d.§ neceſſitate.iij.co.in uer.ſed denuò quaro.quo uerò ad delicta priuata, ſtat in terminus arguendo, pro & contra:ut ibidẽ.iij.colũ.uer.uel poteſt dici.ibi, item hoc eſt uerum,juncto uer.ſed d. Cy.tenet indiſtinctè,quòd in criminalibus cauſis debet cõſenſus patris interuenire. ut in d. §. neceſſitate. ulti.col.in addi.ſeq.glo.*

SVMMARIVM.

1 *Trãſacto ſuper negotio principalis, an uideatur trãſactũ et ſup expẽſis.*

2 *Proteſtationis uſus.*

QVAESTIO LV.

1 SI LITE pendẽte partes cõcordent inter ſe,aut* tranſigant ſuper negotio principali, tacito,de expẽſis,an poſtea ipſe expẽſę peti poſsint?Io.An.in nouella,de eo,qui mittit in poſſeſſionẽ cauſa rei ſeruãdæ.li.vj.ſup

a rub.dicit,ꝙ ſic[a].& facit c.in noſtra.de iniuriis.ubi ſi cõcordet de iniuria,nõ uidetur cõcordatum de expẽſis.Et ita ſeruat dicta curia parlamẽti in iudicãdo: licet in contrariũ faciant ea,quę legũtur & notãtur in l.centũ Capuę. in gl.fi.& ibi plenè per Bar.ff.de eo,qđ certo loco.ubi recipiẽdo ſortẽ quis,uidet tacitè intereſſe remittere.facit etiã pro hac ultima parte,l.exigim*. in prin.ff.ſi quis cau.ubi lite finita per tranſactionẽ,de toto uidet tranſactũ. Et in hac opiniõe fuerũt aliqui ex dominis de parlamẽto, dicẽtes debere imputari ei,qui concordãdo aut trãſigẽdo potuit apertius legẽ dicere, & nõ dixit, iuxta l.ueteribus.ff.de pact. Aut

2 ſaltem* proteſtari de expẽſis,cũ proteſtatio cõſeruet ius in futurum:ut iuribus uulgatis. Et pro hac ultima parte etiã facit l.terminato.C.de fructi.& li.expẽſis.

a Io.An.&c. ꝙ ſic. *Profectò ipſe loquitur in alia quæſtione lõgè ab hac quæſtione diſcrepãte,nec quidẽ uergit in cõcluſione huius deciſionis,niſi fortaſsis per illa uerba. ſ. diſtincta ſunt expenſa,maximè contumacia à negotio longè pluſquã fructus arra, uel uſura à ſorte. Et ſi ita nuda intellexerit, minus ſanè intellexiſſe arbitror.et ideò eſt dicẽdũ,quòd trãſactio ſuper negotio principali tacito de expenſis, qua nõ debẽtur ratione contumacia,ulterius peti nõ poſſũt: quia ueniũt officio iudicis mercenario,quòd nõ durat lite finita.* Et *pro hoc eſt text. apertus in l.terminato. C.de fruc.& li.expẽ.et ibi do.Odof. dicẽs,quòd ex quo ſublatũ eſt iudicis officiũ ſuper principali, et ſuper acceſſorio,&c.et ibi do.Cy.in ij.oppo.*

dicens

dicens, nō poteſt hic manere acceſſorium, quod dependet ex principali. ſed ſecus eſt de expēſis, quæ ueniūt occaſione cōtumaciæ: nā illæ petuntur actione in factū ex edicto. ff. ſi quis ius di. nō obtē. l. j. et ibi not. ſed regula eſt, quòd expēſæ quæ ſpeciali actione ueniūt, etiā finito peti poſſūt: ut l. ſi mulier. §. ſi rē. ff. de le. iij. et ſic opi. d. Io. An. uerificatur in expen. debitis prætextu cōtumaciæ uel alia ſpeciali actiōe nominis in alijs, quæ ueniūt officio iudicis mercenario. uide d. Pe. de Anc. de hac quæſtiōe pulchrè diſſeētē in rubrica, de eo, qui mitti. in poſſ. cau. rei ſeruan. hic mentionata.

SVMMARIVM.

1 *Salua guardia Delphinalis nō tollit ordinariam iuriſdictionem.*

2 *Saluam guardiam infringētis pœna quæ ſit.*

QVAESTIO LVI.

SALVA guardia Delphinalis per dominum noſtrum
1 Delphi. aut* gubernationē Delphi. cōceſſa, eximit eū à iuriſdictione ſui iudicis ordinarii: quia eo caſu princeps nō uidet derogare uelle iuriſdictioni ordi-
a nariç:[a] & iſta eſt ueritas in iure: iuxta ea, quæ no. per gl. & doc. in c. ad audiētiā. in gl. j. ibi uicē appellationis. extra de ap. & habetur & no. in c. fi. extrà. de cōfirmatione uti. & ita etiā ſeruat in iudicādo in hac curia parlamen-
2 ti.* Sed qua pœna puniatur ille, qui infringit ſaluā guardiā Delphi. aut alterius principis? uide quæ dixi ĩ. q. ccccviij. de ſalua guardia etiam tetigi ĩ. q. ccccl.

a ¶Iuriſdictioni ordinariç. *De hoc uidetur tex. in ca. ex parte ij. & ibi do. Innocen. de priuileg.*

SVMMARIVM.

1 *Vaſallus quot, & quibus caſibus teneatur iuuare dominum.*

2 *Feudum habet certum ſeruitium.*

3 *Filius non poteſt conueniri à patre, cauſa ciuilium munerum, uel cauſa ſui debiti.*

QVAESTIO LVII.

AN uaſallus teneatur iuuare dominum ſuum etiam pro filia maritāda. Et primò reperio tēpore. in ti. de feudis. in §. quoniā ſuper homagiis. circa fin. in uer. & not. ꝙ uaſalli comitū &c. Qui dicit, ꝙ uaſallus dño ſuo debet obedire & ſeruire in ſex caſib⁹ ꝓpter feudū, qđ ab eo re-
1 cipit.* Priò, pro exercitu Imperatoris tenet cōferre uaſallus ſecundū quātitatē & qualitatē ſui feudi. Secūdò, pro corredo Imperiali: ut uidelicet qñ Imperator trāſit per locū illū, cōtribuat in ſumptib⁹ eius. Tertiò, ꝓ filia maritāda. Quartò, ꝓ ſe uel pro filio ſuo militefaciēdo. Quītò, ſi dñs capt⁹ eſt, tenet cōferre ꝓ eius redēptiōe. Sextò, ꝓ aliqua terra emenda. Et ultrà dicit ibi Spe. ꝙ ſi uaſall⁹ in prçmiſſis ſex caſib⁹ ei obedire recuſet, ꝙ dñs poterit ad hoc eū de iure cōpellere: & libellū cōtra eū offerre.
a Et tradit ibi Spe.[a] formā libelli. Et hāc opinionē ſequitur Rofr. bñuētan⁹ in ſūma libellorū. in
b ti. ſacramēta cuiuſlibet uaſalli[b]. §. iſti aūt uaſalli. ſed Pe. Ia. in ti. de

de conditiõe ex maioribus. iij.
2 folio.* Item non eſt obmittendum, quòd feudũ de natura ſua habet certum ſeruitiũ.in titu.de cauſis ex quibus dominus debet amittere proprietatẽ. in x. diſt. circa finem.& in tit.de cauſis ex quibus uaſallus debet perdere feudũ, de ſucceſsiõe regni Frãciæ, tenet cõtrarium in quatuor
c ultimis caſibus [c]:niſi ſit conſuetudo:quę ſequitur Ioan.And.in addi. Spec.in tit.de feud.& Bal. in feudis in tit.de capitulis Corradi.in §.ſimiliter.& Cy. in l. ij. C.quæ ſit longa cõſuet. Quia de tertio caſu,uidelicet de filia maritanda,dicit Pet. Iac.ſe non uidere quare dixerit Spec. arg. ff. de admin.tut.l.cũ impubes. §.cũ tutor.& l.ſeq.& de tutelis, & ra. diſtra.l.j.§.præterea. De quarto caſu nõ uidet rationẽ.Ad quintum dictum poſſet induci, arg. in authen.ut cum de appel. cog. §.cauſas.uerſicu.ſi quemlibet.& uerſic.unum.De ſexto,dicunt ſe non uidere cauſam, unde dixe-
3 rit.* Nam & filius cauſa ciuiliũ munerum,uel cauſa ſui debiti,à patre conueniri nõ poteſt.C.ne filius pro patre.l.patris.Nam licet patrẽ alere teneatur,non tamen tenetur eius credita ſoluere.ff.de alend.liber.l.ſi quis à liberis.§.ſi uel parens.facit etiam in uſibus feudorum:ſi de feudo
d cõtrouerſia fuerit.c. licet.in fi. [d] ubi etiam pro euitando periurio domini,uaſallus habens pecuniam paratam, illam ſoluere uel ſibi tradere non tenetur: ut ibi ſecundũ Io. An.in addit.Spe. de feudis. ſuper uerbo, ſi quis id,quod. & idem etiam tenet in effectu Cy.C.quæ ſit lon.cõſuetudo.in l.ij.in iiij.oppo.in uerſicu. aduerſitatis. in quibuſdam partibus nobiles ſunt priuilegiati, ut poſsint ſubditos ſuos talliare in tribus caſibus. Sed poſteà ſuperuenit dominus Ioã. Ray.doc.nouiſsimus citramontanus:qui uidit oẽs pręcedentes opin. & qui pleniſsimè tãgit de hac materia in tractatu ſuo feudorum: qui tenet, quòd de iure in quolibet dictorum caſuũ uaſallus debet iuuare dominũ. Et hæc opin.domini Io.Ray.Spe. [e] e
& Rofredi Beneuẽtani, de cõſuetudine patriarũ, baroniarũ, & uapræ comitatus, aſſertorum locorum huius patriæ ſeruatur in hoc,quòd homines baroniarũ conſueuerunt dominos ſuos iuuare in filiam maritãdam, iuxta eorum poſsibilitates. Et ita obſeruauerunt mihi Guidoni Papæ homines mei, uillæ meæ ſancti Albani in baronijs: qui mihi dederunt lxxx. florenos, quãdo maritaui Frãciſcam filiã meam cum nobili Guidone de Doreſia mandamẽti Voyronis. De materia huius quæſtionis ſcripſi in notabilibus meis.in §. quòd Imperator &c. Sed an pro filia ſecunda maritanda dominus poſsit homines ſuos tallia-
f re: uide in l.ſtatuimus [f].C. de conſulibus, & non ſpargen.lib. duode

duodecimo. & quòd non debẽt talliare pro ſecundo matrimonio, uidetur textus in l.boues.in §.primo.ff.de uerbo.ſigni.

a ¶Et tradit ibi Specu. *Non ponit ibi formam libelli:ſed in §.ſequẽ. in uer.cæterum.& in ti.de ma.& obe. uerſi.eo modo.*

b ¶In tit.ſacramẽta cuiuſlibet uaſalli.*Hæc rubrica eſt in uerſic.parte ſummæ libellorum ſuper iure ciuili. in tractatu de officio iudicis.*

c ¶In quatuor ultimis caſibus Io. An.*Ipſe autem ibi in addit.in uer.ſi quis. refert nonnullos tenuiſſe contrarium. non tamen in iiij. ultimis caſibus,ſed in tribus.uidelicet,in iij. iiij. & vj. nam pro v. ipſi inducunt in ar.in authen.ut cum de.app.cogn. §.cauſas autem.uerſic.quamlibet de prædictis.& §.ſi unum. col.viij. uerum quidam de conſue. nihil ibidem dicunt:minus quoque.d.*Io. And.*qui illos ſaltem expreſſè non ſectatur:ſed illorum opin.refert, prout ibidem in uerſic.uaſallus.facere uidetur dominus* Bal.*qui refert dictam opin.*Spe.

d ¶c.licet in fi. *Illud c.uidetur facere pro opi.Specu.nam licet illa cauſa non ſit ſufficiens, ad feudum admit. eſt tamen no.in* Gratio.*ut ibi innuit gl.in uer.ſi admittere,ergo &c.*

e ¶Spe.Do. Alexan. de Imo. *conſil. xliij. an comes poſſit &c. amplectitur ſententiam Spec.ut ibidem in ij. col.uerſi.ſed præmiſſis non obſtantibus.*

f ¶Satuimus. *Vult allegare l. ſancimus.j.in fin.& ibi eſt arg.quòd non poſſit dominus ſuos uaſallos iteratò talliare , pro filia ſecunda nuptui tradenda.*

SVMMARIVM.

1 *Litis conteſtatio in omnibus non eſt neceſſaria.*

2 *Curia parlamenti an poſſit committere aliquam cauſam tractandam ſummariè & de plano.*

QVAESTIO LVIII.

DE ſtylo & communi obſeruantia huius curiæ parla-
1 menti, in * quibuſcunque cauſis
etiã maioribus de neceſſitate,
lis non cõteſtatur, nec obſerua-
tur ordo.de quo glo.facit men-
tionem in l. prolatã. C. de ſent.
& inter.omniũ iudi. Quia par-
tibus in eorum iuribus exaudi-
tis,proceditur ad diffinitionem
& determinationem cauſarum
ſummariè,ſimpliciter, & de pla-
no , ſola facti ueritate inſpecta:
iuxta diſpoſitionem clemẽ. ſæ-
2 pe.de uerborum ſignifi.*Sed an
curia parlamenti poſſit cõmit-
tere aliquam cauſam tractãdam
ſummarie,ſimpliciter, & de pla-
no &c. uide quæ ſcripſi infrà,
quæſtiõe cxcviij. Verum,quia in
aliis curiis temporalibus & ſpi-
ritualibus præſentis patriæ ſer-
3 uatur cõtrarium:*Quæro an in
a ca.appel.debeat lis conteſtari.[a]
uide Henricum Bohic in ca.per
tuas.de ap.Et quid in cauſa nul-
b litatis[b] eſt:uide Spe.in tit.de lit.
c conteſta.§.j.uer. [c] quid de cauſa
nullitatis. Sed quid de cauſa de-
ſertionis appel.an in ea debeat
lis conteſtari:uide Pe. Iaco,in c.
d ap.§.fina.[d] de modo proceden-
di in dicta curia parlamenti:ui-
de

de etiam quæ dixi j.q.ccclxix.

a ¶Quæro, lis conteſtari. *Dicen-
dum eſt litis conteſtationem in cau-
ſa appellationis non eſſe neceſſariũ.
ita dicit gl.in uerſi.illud.in l.fi.§.il-
lud.C.de tempo.appel.& do.Innoc.
in c.Raynaldus.extra de teſta.in gl.
in uer.conteſtata.& do.Odofre.&
Bal.in alle. §.illud. hoc intellige ue-
rum altera parte abſente.Sed utra-
que parte præſente debet lis conte-
ſtari.No.per dominum Bar.in d. §.
illud.& d.Ioan.Pe.de Ferra.in for-
ma libelli ap.in gl.in fi.& Pe.Iac.de
Aret.in practica libellorum. titu. in
cauſa ap.in §.item eſt notandum.*

b ¶Et quid in cauſa nullitatis.
*Profectò idem eſt quod in cauſa ap.
quando incidenter & coniunctim
cũ ap.mouetur : quia incidentia ſa-
piunt eandem naturam. ſecus au-
tem, quando ſeorſum cauſa nullita-
tis moueretur.dic.Bal.in d.l.fina. in
§.illud.C.de tempo.appel.*

c ¶ §.j.uer.*Vult allegare §.quando.
qui eſt quintus in ordine illius titu.
& ibidem in uerſic. quid de cauſa.
uidetur ſentire litis conteſt. non fieri
in cauſa nullitatis.*

d ¶Sed qd,&c.§.fi. *Ipſe autẽ uidetur
innuere, quòd ſic. principaliter ta-
men non tangit hanc quæſtionem:
ſed ex præmiſſis ibidem infert, quòd
exceptio trãgreſſus, facta libro anni
eſt fori declinatoria.*

SVMMARIVM.

1 *Mulieres & ex eiſdem deſcendentes,
an ſuccedant in rebus feudalibus.*

2 *Feudalia redacta ſunt ad inſtar pa-
trimonij, quo ad ius ſuccedendi. Et
an in alio caſu numero 1.*

3 *Verbum, ſine hærede, in materia feu-
dali quomodo accipiatur.*

4 *Feudorum liber an fidem faciat
apud omnes.*

QVAESTIO LIX.

SECVNDVM uſus feudorũ
mulieres & ex eiſdem deſcẽ-
dentes non ſuccedunt in rebus
feudalibus, ut in cap.j.de ſucceſ.
feud.& de gradibus ſuccedendi
1 in feudũ c.j.Niſi *hoc pacto feu
dum fuerit acquiſitum, ut etiam
filiæ ſuccedant: tunc filię deficiẽ-
tibus maſculis in feudum ſucce-
dẽt.ut in d.c.j.de gradib.ſucceſ-
a ſio.[a] Itẽ etiã filii naturales etiam
legitimati non ſuccedunt in re-
b bus feuda.in c.adoptiuus.[b] ſi de
feu.fue.cont.& ponit gl.ij. circa
fi.in c.j.de natu.ſucceſsi.feudi.&
iſta fuit opi. Cy.in auth.ſed & ſi
quis.C.de ſec.nupt. & Hẽ.Bohic
in c.per uenerabilem. extrà, qui
filii ſint legi.Hoſt.& Io.An.in c.
c lator.de re.iur.[c] *uerũtamẽ ho-
2 die conſuetudine generali feu-
dalia ſunt redacta ad inſtar pa-
trimonialiũ, quo ad ius ſuccedẽ-
di: ut not.Io.Fab.inſti.in proœ-
mio.& de empt.& uẽ.circa prin.
& de legi.patro.tutela.circa fin.
Et Iac.de bello uiſu in tit.ex qb.
cau.feud.amit.circa prin.ita etiã
ſeruatur de cõſuetudine in hac
patria Delp.quæ conſuetudo in
hoc dominatur in ca. Robertus
de orto.de feudi cog. in feudis.
d colu.x.[d] ita q̧ mulieres & ex eis
deſcendẽtes, & ſimiliter filii na-
turales legitimati ſuccedunt in
feudalibus: quia natura feudi ſe-

cundum

cũdum diuerſas regionũ cõſue-
tudines eſt diuerſimodè termi-
nãda:ut dicit Hoſti.in ſumma de b
feudis.§.apud quẽ.uer.finaliter
&c.Et ita etiã ſeruatur in iudicã
do, tam in hac curia parlamẽti, c
quàm in cęteris pręſentis patrię
3 Delphi.in hac materia * feudali
uerbũ, ſine hærede, intelligitur,
id eſt, ſine filio maſculo. & no-
men filii accipitur pro quolibet
deſcendẽte ex linea maſculina.
ut not.Bald.in c.ſi clientulus. de
alie.feu.uer.& ſi clientulus.uide
quæ dixi de uerbo,hęres.ĩ.q.cc- d
4 cccxcj. An* autem liber feudorũ
faciat ius apud omnes, & ſi cõ-
ſuetudo localis deroget conſti-
tutionibus feudorũ, dixi ĩ.q. cc- 1
xcvij. Quia ſ.ſcripſi, ꝙ iura feu-
dorũ ſunt redacta ad inſtar pa-
trimoniorum, quo ad ius ſucce-
5 dendi.* Quæro ſi in aliquo alio
caſu præterquã in iure ſuccedẽ- 1
di ſint redacta ad inſtar patri- a
moniorũ. dic ꝙ ſic, uidelicet in
legãdo, in donãdo in cãm dotis,
& in alienãdo, ut dixi ĩ.q.ccxcvij.

a ¶Niſi hoc pacto,&c.de grad.ſuc. b
Et c.j.§.& quia uidimus.de his,qui
feu.da.po.& ibi d.Bal.ĩ v.co.in uer.
quærit gl. ponẽs poſt gloſam tres ca- c
ſus, in qbus fœmina ſuccedit in feu-
dũ, uidelicet quãdo noĩata eſt in in-
ueſtitura, & quãdo feudũ redimit
à domino,& quando dominus ei de-
dit propter ſeruitiũ patris: qbus ca-
ſibus ab aliquo ex parẽtibus non eſt
inquietãda.& ibidẽ d. Aluar.in vij.
co.uerſi.not.quòd fœminæ.ubi dicit,
quòd realiter fœminæ remouentur à
ſucce.feu.niſi feudũ eſſet eius natura
uel qualitatis,ut ſuccedere poſſent.
¶In c.adoptiuus. *Vult allegare c.*
naturales.& ibidem d. Aluarot aſ-
ſignat rationem huius dicti.
¶c.lator.de reg. iur. *Illud tale c.*
nũquã memini me ſub regulis iuris
legiſſe.uerũ quidẽ recolo,me qñq; ui
diſſe & plegiſſe capitula,ſic exordi-
entia,uidelicet, lator pſentiũ. quorũ
unũ ſituatũ eſt ſub titu.de re iud.al-
terũ in titu.de pignoribus:tertiũ ue-
rò intra rubricã,q ſi.ſint leg.hoc ult.
ca. arbitror ipſum allegare uoluiſſe.
¶Col.x. *Id eſt,conſuetudo feudi.do.*
Bar.in rubro extrauagan.ad repri-
mendum multorum facinora.

SVMMARIVM.

Delphinalis patria conſuetudo fert,
ut Iudices delegati à Principe, poſ-
ſint mulctare.

QVAESTIO LX.

LICET de iure iudex de-
legatus nõ * poſſit mulcta-
re,niſi in caſu,l.ij.[a] C.de ſportu-
lis.ut dicit Bar.in l.j.ff.ſi quis ius
di.non obtẽ.de quo plenius per
Hoſt.& Imo.in c.de cauſis.extrà
de of.del.tamẽ de cõſuetudine[b]
generali præſentis patrię Delp.
iudices delegati à principe poſ-
ſunt mulctare.[c] & ita uidi ſerua-
ri. An delegatus à principe poſ-
ſit ſubdelegare ea,quæ ſunt me-
ri & miſti imperii? uide plene p
Bar.in l.j.C. qui pro ſua iuriſdi-
ctione. An delegatus poſſit eius
ſententiã executiõi demãdare?
Dic aut eſt delegatus à princi-
pe, & põt. Aut ab ordinario, &
nõ põt, niſi ſpecialiter fuerit ſi-
bi

bi commiſſum:ut dicunt Bart.& doct.in l.à diuo Pio.§.j. ff. de re iudicata. §. ſi quis cõtra clericũ. extrà de foro cõp.& in c. cũ eccleſiarũ.de off.ordina.& ita ſeruat cõſuetudo curiarũ præſentis patriæ.Et uide,quę circa hoc plenius ſcripſi in notabilibus meis in §. delegatus à principe. & §.ſeq.folio lxiij.uer. An arbitri ſententia demãdetur executioni. Oldr.dicit quòd non,ubi b à pœna appellatiõis, ſed agitur ad pœnã: aliàs ſic:ut in l. Iudæi. C.de Iudæis.& ff.de re iudica. l. à diuo Pio.in princ.licet ſint gl. c cõtrariæ,in l.ait prętor. ff. de re iu.& extrà de arbi.in c. per tuas. Sed in caſu,in quẽ debeat mãdari executiõi ſentẽtia arbitri, qs mãdabit eã executiõi? uide Bar. & doc.in d.l.Iudęi.An iudex cuius iuriſdictiõe prorogata poſſit mãdare ſentẽtiam ſuã executioni:uide quæ dixi ſ.q.lxxvij.

a ¶In caſu l.ij. *Videlicet quãdo executores ſeu nuntij ſunt negligẽtes,uel aliter in eorũ officio delinquẽtes, poſſunt ab officio remoueri: & ſi res exegerit mulctari, & etiã corporaliter puniri:dico,quòd tãtũ poſſunt delegati remouere & aliquẽ executorẽ inſtituere ſniã & electiõe delegãtis: ut ibi d.Azo.licet d. Bar.dicat delegatos eligere & remouere electos poſſe. Itẽ etiã mulctari:ſed nõ intãtũ,inquãtũ faciũt ordinarij:ut ibi dicit d.Cy.Delegati autem nõ infligũt mulctas corporales: ſed leuẽ mulctã tãtũ corporalẽ:quadã punitionẽ, & magnã mulctam maiori iudici referũt, quatenus culpæ qualitas expoſcit facinoroſo debitè inferẽdã. ut illic do.Bal.iũcto text.innuere uidetur. Et hũc locũ uẽdicare uidẽtur delegati à principe,ac delegati ad uniuerſitatẽ cauſarum,ut colligitur ex gl. in uerſi.ſupponere. Præmiſſa inducuntur in arg.ad multas utiles quæſtiones. Sub compendio perſtringitur per d. Cy.& latius tangitur per dominum Baldum.*

b ¶De conſuetudine. *Ampliat cui iuridictionẽ conſuetudo,per Bald.in l.omnibus.in princi.ij.colum.uerſi.ij. modo.ff.ſi quis ius di.non ob.*

c ¶ Delegati mulctare. *Ad hoc optimè facit, quod habetur & ſcribitur per dominum Innocentium in capitulo primo.extrà,de officio delegati.*

SVMMARIVM.

1 *Submiſſio debitoris ad carceres, an ſit obligatio ualida.*

2 *Iurans tenere obſtagia, & tandem non habet unde uiuat,& ſoluat, an excuſetur.*

3 *Incarceratus pro debito fiſcali, poteritne retineri pro debito priuati.*

QVAESTIO LXI.

ALIQVIS pro debito pecuniario ſe obligauit ad carceres iudicis, uel ad tenendum obſtagia, donec ipſe ſoluerit creditori:ut uidemus quotidie fieri:* an ualeat talis obligatio[a]? & uidetur quòd non ut C. de action. & obligation. l. obſes. Contrarium tenet Ioan. Fabri. inſtitutionum de iure perſonali. §. finali. in fine. Maximè, ubi interuenit iuramentum

tũ:ut ibi dicit Io.Fab.& ita ſer- a
b uatur de cõſuetudine generali[b]
curiarũ præſentis patriæ Delph.
Et notãter ſuprà dixi,de illo qui
ſe obligauit ad carceres iudicis,
quia nõ ualet obligatio ad car-
c ceres partis priuatæ[c]:ut not.in
2 l.obſes.*Sed quid de illo,qui iu
rauit tenere obſtagia & non ha
bet unde uiuere uel unde ſol-
uere,an excuſetur.uide Hen.de
Bouenco.in auth.ſacramen.C.ſi
aduer.uen.in ſua repeti,in ma-
teria cauſæ efficiẽtis.immedia-
tè circa fin.Et hæc procedũt in
debitis priuatorũ.In debitis au-
tem fiſcalibus fit incarceratio,
etiam pro debito pecuniario ex
priuilegio fiſci,etiam ſi debitor
non ſe obligauerit ad carceres;
iuxta l.nemo carcerẽ.C.de exac.
trib.lib.x.quam l.repetit domi.
Ang.de Peru.Sed quid de cleri-
co,qui ſe obligauit ad tenendũ
arreſtum?uide Ioan.Fab.inſt.de
actio.§.is quoque,aliàs §.cũ eo
d quoque.[d]De arreſtatis & incar-
ceratis,& de contractibus, quæ
ibi fieri prohibẽtur;uide infr.q.
ccliij.An creditores firmarũ,cu
riarũ,& aliorũ iuriũ Delph.poſ
ſint compellere debitores ſuos
ad cauſam firmarũ per incarcera
tionẽ perſonarũ ſuarum ad ſibi
ſoluẽdũ,uide q.ccvij.De benefi
cio ceſsionis,quod datur incar-
3 ceratis,uide q.ccxj.&c.*An incar
ceratus pro debito fiſcali pote-
rit recõmendari & retiñeri pro
debito priuati?dic q̃ ſic, ſecũdũ
e Ang.de Are.in d.§.cũ quoq;[e].

a ¶An ualeat talis obligatio. *Dicit domi.Innocen.quòd licet non teneat obligatio pro libero homine,ut ius conſtituatur:eo tamen detineri poteſt qualitercunque,ut fiat quod cõuenit,ut in c.ex reſcripto.extr.de iureiur.& ita intelligitur text.in c.lator præſentiũ.iuncta gl.j.extrà de pig.ubi habetur quòd liber homo nõ poteſt pignorari ſeu pro debito detineri.licet gloſ.dicit quòd ex cõſenſu libera perſona obligari poteſt.ſcilicet obſtagio.Ad hoc uide d.An.in nouel.in alle.c.ex reſcripto.in j.& ult.col.*

b ¶De cõſuetudine generali. *Spe. dicit huiuſmodi cõſuetudinẽ eſſe generalem,ut quis obſes retineri poſsit.ij.parte.titu.de renun.& conclu.xj.uer.item eſt beneficium.*

c ¶Partis priuatæ. *Idem uidetur ſentire ferè formaliter d.Bal.in addit.ad Spec.in uer.pen.ſuarum add.qui incipit,ualet pactum.*

d ¶§.cum eo quoq;. *Aliàs incipit §.eum quoq;.& ita exorditus legitur apud d.Ang.de Are. penes uerò d.Io.Fa.oſtẽditur annotatus,is quoque.Melius autem ſtat §.eũ quoq;.& hoc propter nomen adiectiuũ,ſcilicet ſpoliatũ,& uerbum damnari, infinitiui modi,poſita in fi.tex.illius §.eũ quoq;.Et ſic cõſtruitur,eũ quoque & c.inhumanũ enim erat ſpoliatũ fortunis ſuis,inſolidũ damnari.*

e ¶Ang.in d.§.cũ quoq;. *Videlicet in iij.col.in uer.aduertas tamen. Et ibi uide cautũ conſiliũ d.Bar.quod dat contra debitorẽ domũ exire nolentem.Et pro hoc quòd in huiuſmodi caſu debitor priuati poſsit recommendari,alleg.no.per d.Bar.in l.ij.*

f §.fi.

§.fi.ff.de cuſt.reo.& in ſua diſp.vj. in ordine incip. lapſus fuit captus & c.ubi arguit ultrò citróque uigin ti rationibus,denique diſtinguendo ſoluit quæſtionem.

SVMMARIVM.

1 *Subdito licet ſe eximere à dominica poteſtate,ob atrocem ſæuitiam.*

QVAESTIO LXII.

SI quis Baro,aut bannaretus
1 habens*hominem ſubditum & iuriſdictionabilem,eum gra-
a uet de perſona atrociter[a] in carcere, uel aliàs dominus noſter Delphinus ſeu dicta curia parlaměti poteſt eum eximere totaliter à iuriſdictione & ſubiectione talis Baronis uel banne-reti,etiam ex officio iudicis:po ſito quòd talis homo oppreſſus & grauatus nõ conqueratur. Ita
b dicit Ioan.Fab.[b] inſti.de his qui ſunt ſui uel alie.iur.in §.fin.in fi.
c Idem dicit Bar.[c] in l.j.ff.eo.tit. Et iſtud ſeruatur de ſtylo curiæ parlaměti præſentis patriæ Delphi.& pro hoc bene facit l.lenones.C.de epiſ.aud.Ita tenet etiã Bald. in feudis.in tit.de pace tenenda,& eius uiolatoribus.in §. publici latrones.

a ¶ Atrociter. *Ideò dicit, atrociter: qa moderata ſæuitia uidetur permiſſa dominis in ſubditos ſuos.arg. j.q.j.no.domi. Ange.de Are.in §.in poteſtate.iij col.uer.in ea.glo.ibi.ut inſt.de his qui ſunt ſui uel ali.iur.& faciũt no.eod.tit.per Chriſto.Por.ij. col.in addi.adde quòd hodie.& ibi Iaſ.May.in add.eiuſdẽ,inc.nota etiã.*

b ¶ Ita dicit Io.Fab. *Ipſe autem non ita dicit:ſed innuit in uer. & nota . ex hoc.§.dũ dicit.& ſuper hoc debet iudex ex officio prouidere.*

c ¶ Dicit Bart. *Parũ ibi per do.Bar. ſed plenius per do.Bal.ff.eod.tit.in l. ſi dominus.§.licet dominorum. in j. not.& in uerſic.item no.puniri.& in uerſi.item not.quòd coẽr.*

SVMMARIVM.

1 *Iudæus quid peccans in fidem Chriſtianam,ab utro iudice ſit puniendus. diſting.*

2 *Sabaudiæ iudex laicus cognitionem & iudicium Iudæorum blaſpemantium fert.*

QVAESTIO LXIII.

FVIT corã me tractata quædam inquiſitionalis* cauſa 1
ex commiſsione mihi facta per dominum ñoſtrum Delphinum inter procuratorem fiſcalem ex una parte,& quendam Iudæum tunc commorantẽ in uilla Criſtę Arnaudi.Super eo,ꝙ inculpabatur ipſe Iudæus, ꝙ ipſe in uilipẽdium beatæ uirginis Mariæ fecerat turpem ſonum ante eius imaginem, ante hoſpitale, extra & prope mœnia dictæ uillæ Criſtæ.De qua cauſa dubitaui poſſe cognoſcere,credens ꝙ eius cognitio ſpectaret potius inquiſitori fidei ſiue hæreſis aut ſaltẽ iudici eccleſiaſtico, quàm
a iudici ſeculari[a]. Quia ratione delicti Iudæus ſortitur forũ eccleſiaſticum , ut in c.poſtulaſti, extrà de Iudæ.& nota.eod.tit.in c.quorundam:ſed credo ꝙ de ipſa cauſa potui cognoſcere, per l.Iudæos.C.de Iudæ.nec cogni-

tio

tio huius ſpectabat inquiſitori:
quia eius officium eſt limitatũ
in cap.accuſatus.§.ſanè.extrà de
b hæreti.[b]Et ideò de ipſa cauſa
cognoui.Et quia pars fiſcalis e-
ius intẽtionem nõ probauit di-
ctum Iudæum ob rem non pro-
batam abſolui.Fateor tamen ꝙ
iudex eccleſiaſticꝰ poteſt in hoc
caſu iudicem temporalẽ præue-
c nire[c],& de hac cauſa cognoſce
2 re: per d.c.poſtulaſti.*Similiter
etiã in patria Sabaudię iudex lai
cus cognoſcit de iſtis blaſphe-
miis cõtra Iudæos:ut in lib.j.ſta
tutorũ nouiſsimorũ Sabaudiæ.
& in c.ſi quis Iudæus.Et ibi etiã
ſtatuitur certa pœna talibus Iu-
dæis blaſphemantibus Deũ uel
ſanctos,imponẽda uidelicet fu
ſtigationis & pilorizatiõis per
certos dies & certas horas &c.

a ¶Inquiſitori,&c.quàm iudici ſe
culari.*Quo autẽ ad huiuſmodi du-
bium, uidetur diſtinguendũ:utrum
Iudæus delinquat in his,quæ propriè
ſaperẽt hæreſim inter Chriſtianos:
& tũc illius punitio ſpectat ad in-
quiſitorẽ.Sinautem delinquat extra
hunc caſum,in aliquo criminũ omni
no eccleſiaſticorũ,de quibus in c.cũ
ſit generale.de for.cõp.tũc cognoſcet
ordinarius eccleſiaſticus. Vbi uerò
crimen eſſet omnino ſeculare, inter
Chriſtianos,ut homicidiũ, furtum,
&c.talia,tũc iudex ſecularis puniet
Iudæũ.Verũ dũ crimen uidetur mi-
ſtum,utputa ſcriptũ dictũ uel factũ
in contemptũ fidei Chriſtianæ,tunc
locus erit præuẽtioni.Et ſi iudex ec-
cleſiaſticus præueniendo puniuerit,
& non ſufficiẽter,nõ prohibetur iu-
dex ſecularis iterum punire. Deniq;
eſt aduertendũ,quòd ſi iudex eccle-
ſiaſticus uideat ſe non poſſe punire
Iudæum,debet eum committere iu-
dici ſeculari puniendum.Ita colligi-
tur ex ſcriptis do.Fely.in c.poſtula-
ſti.extrà de Iudæis.*

b ¶Extrà de hæreti.*Videlicet lib.vj.*

c ¶Eccleſiaſticus temporalẽ præ-
uenire.*Quia(ut prædictũ eſt)cri-
men iſtud eſt miſtum.& ideò poteſt
uterq; cognoſcere:& hoc ſentire ui-
detur do.Old.cõſi.xxxvj.in prin.in-
fraſcripti ſunt articuli.in uer.ad ſe-
ptimũ & ultimũ.& ille qui præue-
nit,erit potior,ut hîc dicitur.& in
ar.poſt l.inquiſitori.dictũ eſt ſuprà.*

SVMMARIVM.

1 *Iuramento partis de impedimento,
an ſtetur.*
2 *Impedimentũ iuſtum quod dicatur.*
3 *Cauſæ an debeant ſummariè iura-
mento partis terminari.*

QVAEST. LXIIII.

SI altera pars litigantium, in
1 dicta curia*parlamenti alle-
gat aliquod impedimentũ, pro-
pter quod dicat ſe nõ potuiſſe
ad iudicium uenire,& appella-
tionem ſuam infra tempus ſta-
tutũ introduxiſſe,aut teſtes ſuos
examinari feciſſe infra termi-
nos ſibi præfixos:aut inſtrumẽ-
ta ſua in cauſa ſua produxiſſe
propter niues,pluuias,inunda-
tiones aquarũ:aut propter pe-
ſtem in ſua domo particularẽ,
aut generalem in loco ſuo,aut
aliàs quomodolibet ſe impedi-
tũ fuiſſe aſſerat:An ſtari debeat

eius iuramento ad probationẽ talis aſſerti impedimenti. Ioan. Andr,in nouella.in c,j.de do.& contuma.lib,vj.recitat opiniones:& dicit,ꝙ aliqui dicunt, ꝙ tale impedimentum debet probari per teſtes uel inſtrumentũ. vij.q.j.c.præſentiũ.de reſt.in integ.c.ex literis.§.fi. Alii dicunt, ꝙ ſufficit probare per iuramentum,xxij.q.j.c.j.maximè, cũ uno teſte:ut in c.ex inſinuatione. cũ materia de procurat.hoc enim caſu uidetur ſufficere ſemiplena probatio.extrà de reſti,in integ.c.ex literis,& c.cum Berta. extrà de re iud.Tamen ipſe Io. Andr,quem ibi ſequitur Dominicus de ſancto Gem.concludit hoc relinquendũ fore arbitrio
a iudicis,[a] qui habebit cõſiderare qualitatẽ perſonæ,& impedimẽti,quod opponitur, & alia adminicula.Quãdoq; exiget probationem plenam:quandoque exiget iuramẽtum.iuxta ea quæ habẽtur in c.fi,extrà de iureiur. & quod no,lxxxvj.diſt. in c.tanta.& ibi per glo.de hac materia autem tangitur per Io.de Are.in l.ſcire.§.ſufficiat.ff.de excu.tuto. Ecce tamẽ quid circa hoc uidi obſeruari in hac curia parlamẽti:quia quãdoq; pars impedita tradit articulos deducẽtes impedimentũ:& tũc admittũtur tales articuli ad probandũ per teſtes: & ſi nõ probet,nõ auditur.Si uerò pars petat ſe admitti ad iurãdum ſuper tali impedimento,& dicat ſe aliter nõ poſſe probare: & ſit honeſtus & bonæ famæ, tũc admittitur eius iuramentũ, & ſubuenitur ei circa id quod omiſerat facere,ꝑpter tale impedimentum.& hanc partẽ te-
b net Spec,[b] in tit.de app.§.nunc breuiter.uer,quid ergo.Idẽ Sal. in l.præſes.C.de appel.Idẽ etiã
c tenet Inno,[c] in c,ex literis.extrà de reſtit.in integ.in fin.Idẽ etiã tenent domini de Rota deciſio.
d cl.[d] & pro hac parte fuit iudicatum in hac curia,M.cccclix.die uerò ſecũda iuridica poſt quaſi
2 modo,& uide infrà q.ccv. *Sed quod dicatur iuſtum impedimẽtum?uide glo.in c.quam ſit.ſuper uerbo,iuſto impedimento. de elect.lib.vj.iuramento etiam probatur intereſſe.Bart.in l.interdicto.in prin,ff.de ui & ui arma.Item ſi debeat ſtari iuramẽto executoris, uel iurare ſuper cõplemento relictorum ad pias cauſas.uide infrà q.cccccxiiij.
3 *Itẽ an ſummariè cauſæ debeat iuramento partis terminari?dic ſecũdum Bar.ꝙ ſic, quãdo ſunt modici aut nullius præiudicii. & uide plen.per Ang,de Are.in l.à diuo Pio.§.ſi ſuper rebus.ff. de re iudi.& plenè per Bart.in extrauag.ad repri.&c.& idẽ Bar. in l.j.§.j.ff.de præto,ſtipu.

a ¶Relinquend.fore arbitr.iudicis.*Hoſt.in d.c.j.de do.& contuma.lib.vj.ſcripſit quòd iſtud erat arbitrio iudicis relinquendũ,conſiderata qualitate perſonæ & honeſtate,& modo impedimenti,famaq́;, & alijs adminiculis:& his penſatis plenam*

prob

probationem exiget, uel deferet iuramentum.& hanc ſententiam do. Arch.ſatis credit æquã,ut dicit iam d.c.j.& eã ampleƈtitur do.Io.And. poſt eum do.Pet de Anch.in fine ſui commenti ſæpe.d.c.j.

b ¶Specu.*Aduerte,quòd Spec.loquitur in caſu,quo propter nimiam diſtantiam loci probatio eſt difficilis: ubi uerò probatio eſſet facilis, tunc iuramẽtũ nõ eſſet ſufficiẽs probatio. ut ibi dicit do.Ioan.And.ſuper Spec.*

c ¶Inn.*Illud autẽ quod ibi dicit do. Inno.uendicat ſibi locũ in caſu illius c.ex literis.quod loquitur in cauſa matrimonij,cuius fauore ſtatur iuramẽto proponentis cauſam abſentiæ.*

d ¶Rota deciſ.cl.*Vult allegare Ro. deci.clv.tit.de appel.ſi certus.in addi.alia,circa finem.& attende quòd Ro.ibi loquitur in caſu,in quo loquitur Spec.uidelicet,quãdo impedimẽtũ per teſtes probare non potuit proponens.* Et *ideò uidetur dicendum ex præmiſſis, quòd ubi impedimentum aliter probari non poteſt, propter loci diſtantiam,aut aliàs, tunc inſpeƈta cauſæ & perſonæ qualitate,ſtabitur iuramento.ubi uerò aliter probari poſſet, dicit tamen ipſe impedimentum proponens aliter ſe non poſſe,niſi medio iuramẽto probare:& tunc nõ ſolum conſideratur bonitas perſonæ ac qualitas & quãtitas cauſæ:uerum etiam ponderantur modus impedimenti, & fama, ac alia adminicula.c.præterea.& c. in noſtra.*

SVMMARIVM.

1 *Clericorum depoſitiones ſine ſuperiorum licentia,reprobantur.*

2 *Clerici uel monachi fugientes depoſitionem,an poſſint per iudicem laicum cogi.*

QVAEST. LXV.

LICET de iure clericus,maximè deſeruiens eccleſiæ, 1 *nõ poſſit ferre teſtimoniũ coram iudice laico ſine licẽtia epiſcopi:ut dicit Inn.in c.j.extr.de iura.cal.maximè religioſi ſine licentia eorũ ſuperioris:ut in c. ij.extrà de poſtu.præla.Tamen de ſtylo & cõmuni obſeruantia huius curiæ parlamenti & aliarum curiarum Delphinaliũ,depoſitiones taliũ ſi uelint deponere,nõ reprobantur,nec inualidãtur defeƈtu authoritatis eorum ſuperioris.Sed tanta fides eorũ depoſitiõibus adhibetur, ac ſi authoritatẽ & licentiam ab eorũ ſuperiore obtinuiſſent:ſed quid ſi tales clerici aut monachi nolint deponere coram iudice 2 laico,*an cogi poterint per iudicẽ laicum?Circa hoc diſtinguendũ eſt:quia aut producuntur in teſtes in cauſa ciuili aut criminali.Si in cauſa criminali, nõ conſueuerunt cogi per iudicem ſecularẽ,ſine licentia eorũ a ſuperioris:[a]uidelicet abbatis ſi ſit monachus:uel epiſcopi, ſi ſit ſecularis.& de hoc habetur in l. idem puto. §.certi.ff.de bon.li- b bertorum. [b]Et nõ ſufficit quòd tales religioſi iurent ad peƈtus: ſed debent iurare ad ſanƈta Dei euangelia:aliter non ualet eorum teſtimoniũ,etiã de iure canonico:ut in ca.nuper. extrà de

 teſti.

teſti. licet contrarium ſeruetur ut ſcripſi infrà quæ.cccccxv. Aut producuntur in cauſa merè ciuili, & tunc ſi recuſant, conſueuerunt [c] cogi per iudicem ſecularem: per aliquã leuem coërtionem: puta per arreſtationem ſui equi, uel alterius leuis coërtionis: quia ſi iudex laicus aliã grauem coërtionẽ inferret in perſonam talis clerici, aut monachi, incurreret ſententiã excommunicatiõis: iuxta c.ſi quis ſuadente.uulgatũ.& c.fi. de immunitate eccleſia.lib.vj. Et ita ſemper uidi fieri obſeruari tam in præſenti curia, quàm in aliis curiis inferioribus Delphin. Vide tamen quot modis iudex laicus habet iuriſdictionem in clericũ. xxiij.q.v.c.& princeps.& ibi pulchra glo. Sed an religioſi poſſint eſſe teſtes in teſtamẽto uel codicillis.uide quæ dixi infrà q. cccccvij.

a ¶ Sine licentia ſuperioris. *Imò nec de licentia, ſi agitur criminaliter: ut per do. Gofre. in ſumma de teſti.cogen.& Inno.in cap.dilectorum.eo.tit. Et de clerico hoc eſt planum: ut ibidem dicit do. Io. And.in nouel.circa finem, quærens, quid de laico, qui fortè aſpirat ad clericatũ: idcirco in cauſa ſanguinis deponere reſpon.honeſtum eſſet ipſum non cogi etiam in foro ciuili: quinetiam non poſſet.*

b ¶ De bonis liberorum. *Iſta iura nihil ad materiam ſubiectam: quinimo ſic titulum inſcriptum nũquam me legiſſe recolo.& ideò huiuſmodi iura hic poſita, mendoſe & corruptè uitio impreſſoris fuiſſe exiſtimauerim.*

b ¶ Conſueuerunt. *Pro hac conſuetudine facere uidetur arg.eius quod habetur in l.iij. §.fi.ff.de teſtib. Ubi prætextu conſuetudinis poteſt quis alterius territorij, ad ferendum teſtimonium compelli: ut dicit glo.j.in l.ſed ſi quis.ff.quemadmodum teſta. aper. Sed contrà, in auth.apud quos opor.col.vj.& in authen.de ſanctiſ. epiſco.in §. Deo amabiles.collat.ix. & in capitu.eccleſia ſanctæ Mariæ. extrà de conſti.*

SVMMARIVM.

1 *Literæ præciſæ obtentæ ſuper inſtrumento obligatorio, habent uim & authoritatem rei iudicatæ.*

2 *Literæ compulſoriæ obtentæ ſuper inſtrumento obligatorio, cum appoſitione diei, quid operentur.*

QVAESTIO LXVI.

SECVNDVM ſtatuta Delphinalia literæ præciſæ obtentæ ſuper inſtrumẽto obligatorio obtinent uim & authoritatẽ rei iudicatæ, etiã ſi in contumaciã fuerint cõceſſæ: & quæ literæ præciſæ præter authoritatem rei iudicatæ, non uidetur poſſe retractari: iuxta l.ſub prætextu. C.de re iudi. niſi remedio appellationis nullitatis aut reſtitutionis in integrũ, iuxta materiam ti.C.ſi ex falſis inſtrumentis. tamen de ſtylo præſentis curiæ parlamẽti, ſi tales literę pręciſæ fuerint conceſſæ in contumaciã partis reæ, ad hoc debitæ citatæ, purgata ante omnia con

contumacia, per partem ream, per realem ſolutionem expen-
a ſarum [a], iuxta l.ſtatuimus. C. de iudi. quæ locum habet non ſolùm in actore, imò etiã in reo: ut ibi dicũt doctores. auditur poſtea reus uolens apponere alteram iſtarũ exceptionum: uidelicet excõmunicationis, ſolutionis, tranſactionis, rei iudicatæ, pacti de non petendo, falſi: & præceptionis in ſtatutis Delph.
b comprehenſis.[b] Sed quid ſi inchoëtur proceſſus ſuper ſupplicatione, quę nõ poteſt iuſtificari, niſi per teſtes: & pars rea non comparet, an cõcedátur pręcisè in contumaciã? uide quæ ſcripſi
1 j.q.xcix.* Sed quid dicemus de literis compulſoriis obtẽtis ſuper inſtrumẽto obligatorio cũ appoſitione diei, quid operentur? uidetur quod tantummodo habeãt uim ſimplicis citationis: ſecundũ Bar. & Ia.But. in l.actione. C.tranſa. & Io. Fa. §.omniũ. inſti. de act. ſed ſecundũ ſtatuta Delph. ſub rub. de literis cõpulſoriis & præcifis concedẽdis, tales cõpulſoriæ habent uim petitionis. crederem tamẽ, ꝙ aliæ literæ iudiciales impetratæ ad poſtulationem & expoſitionem partis abſq; aliqua iuſtificatione, per inſtrumentũ publicum, ſi tales literę cõcedantur cũ appoſitione diei, ꝙ habent uim ſimplicis citationis, ſecundũ Bar. in d.l.j. & An.But. & Io. Fa. in locis ſuprà alleg. Sed an reus uolens opponere alias exceptiões contra compulſorias, quàm ſuprà enumeratas in d.ſtatuto, debeat audiri: uide quæ plenè ſcripſi in apparatu meo, quem feci ſuper dicto ſtatuto de literis compulſoriis & præciſis cõcedentis per diſcurſum illius tractatus.

a ¶Realem ſolutionem expenſ. *Sunt autem expenſæ contumaciales ſtatim ſoluẽdæ, antequàm cõtumax audiatur. in c.fi. in glo. in uer. expen. ſuprà de dolo & contumacia.*

b ¶Statutis Delphi. comprehẽſis. *Videlicet titu. de literis compulſorijs. capi. in quo quidem termino.*

¶*Nota quòd ſeptẽ ſunt exceptiones opponibiles, aduerſus compulſorias.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia, Condemno te in xx. reſeruata tibi exceptione ſolutionis: non ualet. Limit. numero 2.*

QVAESTIO LXVII.

1 SI IVDEX *dicat, condemno te in xx. reſeruata tibi exceptione ſolutiõis, talis ſenten-
a tia non ualet: ut dicit Bal.[a] in l. peremptorias. C. ſentẽtiam reſcindi nõ poſſe. Niſi (ut ibi ipſe
2 do. Bal. dicit) iudex* ita ſententiaret ex magna & urgentiſsima cauſa. & ita plures uidi in iudicando obſeruari in hac curia parlamenti ex urgenti cauſa. Quia quandoq; ipſa curia parlamenti, quando æquũ ſibi uidetur, reſeruat ius probandi ſolutionem parti condẽnatę in executione ſententiæ: præfigendo tamen ſibi certum tempus, intra quod ipſam ſolutionem probare habeat. Et ita etiam fuit factum

ctum in ſententia lata per dictam curiam in manibus Io.alibi.in cauſa Hieronymi de Feliciano,& illorũ de Toutana,die xxiiij.menſis Septẽbris,M.ccccliiij.in quadam ſentẽtia fuit reſeruata probatio ſolutionis xl. ducatorum.

a ¶ Dicit Bal.*In l. hic alle.in iiij.col. in uer. quæro.ubi format talẽ quæſtionẽ.Iudex dicit in prolatione ſententiæ hoc modo:* Condẽno te *in xx. reſeruata tibi exceptione ſolutionis & pacti.quibus probatis ex nunc te abſoluo pro ſolutione huius quæſtionis. dominus Baldus primò arguit pro parte negatiua tribus rationibus,et totidẽ pro parte affirmatiua.* Deinde *ſoluit contrariũ: et denique reſoluitur in partem affirmatiuam: dicens,quòd putat iudicẽ hoc ex cauſa facere poſſe. & cauſa (ut ibi dicit)poteſt eſſe,quia urgebatur iudex tempore ſtatuto à lege municipali: et ſic nõ habuit ampliusdeliberandi conſilium. & pro hoc cõcludere uidebatur do.*Bald.*in l.cũ iudex.in uerſicu.quæro quid ſi iudex per formam ſtatuti. & uer.ſe.*C.*de ſen.& interlocu.om.iudi.*Nota,*quòd realis oſtenſio ipſius inſtrumẽti obligatorij in compulſorijs cum oppoſitione diei obtentis facta, aliquid operatur.*

SVMMARIVM.

1 *Tutor & curator nihil niſi expenſas ab adultis uel pupillis repetere poſſunt.*

2 *Conſules & ſyndici quid pro ſuis laboribus et uigilijs in Rempublicam petere poſsint.*

3 *Munus perſonale gerere,qs dicatur.*

4 *Syndicus & tutor,eiuſdẽ ſunt iuris.*

5 *Negotiorum geſtor,ſolùm expenſas petere poteſt.*

6 *Salarium cum expenſis quibus ſolui debeat.*

7 *Delegati ad unam cauſam, an poſſint aliquid petere à partibus, pro eorum laboribus.*

QVAESTIO LXVIII.

DOMINVS Petrus Iacobi in tit.de actione mandati, contraria * dicit, ꝙ de iure tutor & curator nullũ ſalariũ petere poſſunt à pupillis uel adultis:ſed ſolũ expen. ut in §.tutores.inſtitu.de obli. quæ ex quaſi cõtractu.Quia dicit ipſe, illi gerũt munus perſonale abſq; detrimẽto aut erogatiõe ſui patrimonii: ut l j.ff. de mu.& hoc uerũ, niſi iudex in donatiõe tutorum eidẽ tutori ſtatuiſſet ſalarium,qđ facere poſſet iudex:ut notatur per Bar.in l.in eos.ff.de tutelis.&in l.tutoribus.§.fi.ff.de admi.tu.Sed iuxta hoc quęro de quæſtione,quã non reperio notatã per doctores,* An conſules 2 &Syndici pſentis ciuitatis Grationop. qui hoc anno currente M.ccccliiij. in redditione ſuorũ computorũ,petierũt ſalaria ſibi ſolui pro certis uiagiis & laboribus per eos ad cauſam eorum ſyndicatus ſuſtẽus,& ꝓ nomine huiuſmodi ciuitatis bene moti fuerint hoc petere. Ego credo ꝙ non:qa nullũ ſalariũ eis debetur,niſi tantũmodo expenſę bona fide factę,eadem ratione,ſicut dicimus in tutore & curatore:

te:quia ſicut tutor & curator gerunt munus perſonale, ſic etiam ſyndici & cõſules ciuitatũ. quia
3 ille dicitur* gerere munus perſonale, qui gerit ſolicitudinẽ & uigilantiã abſq; erogatione ſui patrimonii. ut notat plenè per Bar.& doc.in l.placet.C. de ſac. ſan.ec.& in l. reſcripto.§.fi.ff.de mun.& hon. Ideo cũ ſit eadẽ ra
4 tio in ſyndico, quæ* eſt in tutore, idẽ ius ſtatui debet. & ſimiliter iudicari de ſyndico, ſicut de tutore: iuxta l.non poſſunt.ff.de legi. Et qa dicti cõſules Grationop. inter quos erat Raynaldus Fabri, allegauerũt cõſuetudinẽ: fuit ppterea ſummaria inquiſitio facta, qualis cõſuetudo circa hoc hactenus obſeruata fuiſſet. Et fuit repertũ, per dictã curiam parlamẽti multorũ relatiõe, ꝙ ipſi cõſules nõ conſueuerũt habere, niſi tantũmodo ſumptus & expenſas per eos bona fide factas. Ideo in cõſilio, in quo erãt omnes domini mei de parlamẽto, & cõputorũ Delphi. fuit concluſum, dictos cõſules nõ poſſe petere ſalaria, ſed ſolũ expẽſas.
5 * Et iſtud eſt notandũ pro futuris ſyndicis, ſi petere uellent ſalaria. Sed etiã ſimiliter negotiorum geſtor nõ poteſt ſalariũ petere, niſi tantũmodo expẽſas. ut ff.qui ſatiſ.cog.l.ij.in fi. Item in procuratore ad negotia: & mandatario qui non poſſunt petere aliquod ſalariũ, nec per actionẽ mãdati cõtrariã, nec officio iudicis, niſi fuerit conuentũ. l.ſalarium.ff.mandati. & C.eo.l.ſalariũ. Sed ſolũ ſumptus bona fide factos petere poſſunt actione mãdati cõtraria.ff.mãdati.l.idẽque.§.idẽ Labeo. Niſi exceſſerit mandatũ: tũc enim nõ poſſent etiã expẽſas petere: inſti. mãda. §.is q exequit̃. Itẽ ſimiliter teſtis nõ debet habere ſalariũ: qa nõ debet uẽdere officiũ: ut in c.nõ ſanè.xiiij.q.v. ſicut nec iudex, ut ibi iudex: tamẽ ex officio ſuo facit eis dari ſumptus cõpetẽtes à producẽte eos: ut C.de teſt.l.qm̃ liberè. Teſtes enim licet in lucro eſſe nõ debeãt, tamẽ officiũ eis nõ debet eſſe dãnoſum: ut ff.queãdmodũ teſt. ape.l. ſed &
6 ſi quis.* Crederẽ etiã, ꝙ ſi eſſet unus laborator aut alius, q quotidie lucrantur eorum dietas, ꝙ de iure deberẽt eis ſolui ſalaria qualibet die ultra expẽſas: aliter officium eſſet eis dãnoſum, qđ nõ eſt dicendũ. Et ita ſeruat ſtylus curiæ præſentis parlamenti Delph. citra teſtes. Sed quotidie uidem⁹ ꝙ D. noſter Delphinus & ſpectabilis domin⁹ eius cãcellarius cõmittũt cauſas hincinde.
7 An* ipſi delegati [a] ad unã cau-
a ſam, poſsint aliqd petere à partibus pro eorũ laboribus? Pe.la. ubi ſ.dicit, ꝙ ſic, ne labor ſit ſine lucro. & idẽ dicit ipſe in iudicibus deleg. ab aliis ordinariis iudicibus. Et iſtud cõprobãt ſtatuta Delphi. quę uolunt, quòd delegati recipiant à partibus unũ florenum in principio cauſæ, & unum aliũ in fi. cauſę. Item ſimiliter

liter proxeneta habet ſalariũ à partibus.l.j.ff. de proxenetis.Itẽ ſimiliter arbiter ſalarium à partibus poteſt recipere, uidelicet unum aureum:ut C.de proximi.

b ſacr.ſcri.l. in ſacris.[b] libro duodecimo.

¶ *Nota, quod ubi cadit munus perſonale, tantũ abſque erogatione patrimonij, nullum ſalarium peti poteſt, ſed tantum ſumptus moderati. et hoc uerum, niſi eſſet perſonis quibus ex officio dicitur: ut ff. de ua. & extraordi. co. j. ſeq. Vel niſi eſſet perſona, quæ conſueuiſſet locare operas ſuas. ff. de præſcrip. uerb. l. ſi tibi do. Ioannes Fab. inſtitutio. de manda. §. finali. & quo ad hac uide ibidem dominum Angelũ de Aret. in gloſſa mercede. uide de his omnibus Spec. in titu. de ſalarijs. in primo uolumine. & coniunge cum hac præſenti quæſtione, et habebis materiam ſalariorum expeditam.*

* *Et quid de ambaſiatore reuerſo in tertijs, an debeat habere ſalarium pro integro die. uide Bar. in l. de diuiſione. ff. ſolu. matri. in fin. ubi concludit quòd ſic.*

a ¶ An delegati. *Iudices delegati à principe, in cauſa maiori centum aureorum, accipere poſſũt duos aureos ab una in quaque parte, in conteſtatione litis, & alios duos in fi. et inſuper à fiſco percipiunt duas libras auri: ut in auth. de iud. §. ne autem. co. vj. iudices autem delegati ab ordinarijs nõ eſt lege expreſſũ quantum habere debeant: ſed in hoc fori conſuetudo inſpicienda eſt. Alicubi enim eis præſtatur decima pars litis, alicubi xx. alicubi tertia. ita dicit dom. Azo. in ſumma. C. de ſport.*

b ¶ In ſacris. *Videlicet in uerſi. & ſi apud arbitrum. Item tertiales. quæ incipit, in ſacris.*

SVMMARIVM.

1 *Compromitti non poteſt in iudicem ordinarium. Et quid ita.*

2 *Compromitti an poſſit in dominos Parlamenti Grationopo. de cauſis beneficialibus, uentilatis in materia poſſeſſorij.*

3 *Mandatum ſpeciale, an requiratur in compromiſſo fiendo.*

QVAESTIO LXIX.

LICET fortè ſubditi Delphi. cõpromittere non poſſint de iure in dominos* meos huius curiæ parlamenti, tanquam in arbitros, cùm ſint iudices ordinarii, poſſunt tamen compromittere in eos tanquam in arbitratores,[a] & amicabiles compoſitores, ſecundum dominum Bartolum, de Saliceto, in lege, ſi qui ex conſenſu. C. de epiſcopali audien. Licet cõtrariam opinionem tenerent Iacobus de Raue. Petrus & Cyn. ut ibidẽ refert Salice. Et rationes quare non poſſit compromitti in iudicem ordinarium, tanquam in arbitrum, ponit ibi Salicetus. Tamen de ſtylo & cõmuni obſeruantia huius parlamenti ſeruatur opinio Saliceti: quia in ipſos dominos parlamenti compromittitur tanquam in arbitratores & amicabiles compoſitores. Et quandoque etiam tanquam in arbitros

b tros,[b] prout factum fuit in cauſa domini Clarimontis, & domini Vignaici,ut ſuprà in trigeſimanona. quæſti. tetigi. Et ita toleratur & obſeruatur,quòd in eos compromittitur,etiam tanquã in arbitros iuris. Et ita etiã permittitur per dominũ Humbertum Delph.quando ipſe inſtituit conſilium Delphinale:ut

2 ſcripſi ĩ.q.ccccclíiij.*Sed quæro iuxta præmiſſa,an de cauſis beneficialibus in hac curia parlaméti in materia poſſeſſorii uẽtilatis, poſsit cõpromitti in dominos parlamenti. Videtur quòd non. Nam de re ſpirituali non põt in iudicẽ laicũ cõpromitti. ut in c. contingit. extrà de arbitris.licet bene ualeat cõpromitti in laicũ & clericum authoritate epiſcopi, uel archiepiſcopi.[c]ut in c.per tuas.eodem titu.

c de arbitris.Sed in caſu propoſitæ quæſtionis dico, quòd poteſt de tali re beneficiali in materia poſſeſſorii compromitti in dominos de parlaméto:quia poſſeſſorium etiam in beneficialibus non eſt ſpirituale, ſed temporale:& plené tetigi ſ.q.Et ita etiam uidi in hac curia ſeruari.

3 * Sed an in compromiſſo fiẽdo requiratur ſpeciale mandatum? dic quòd ſic:per c.tuas. extrà de arbitris.in antiquis. De cõpromiſſo facto ſiue de præfixione termini, uide quæ plenè dixi ĩ. q.cccx.De materia ſubmiſsionis ad hanc curiam parlamenti, uide quæ dixi ĩ.q.ccclxx.

a ¶ Poſſunt arbitratores.*Ita tenent doct.Odofr. Cy.& Bald.in l.ſi qui ex conſenſu.C.de epiſco. audien. & do.Bart.poſt.gl.in l.ſed ſi in ſeruum. §.ſi quis iudex.ff.de arbitr.*

b ¶ Et quandoque in arbitros. *Iſtud etiam ſeruatur de iure canonico:ut dicit domi.Bar.in alleg.l.ſed ſi in ſeruum.§.ſi quis iudex. & do. Inn.in c.ex parte.circa fi. in ſua glo. cognoſcere.extrà de arbit.& eo. tit. do.Goſ.in ſumma.*

c ¶ Epiſcopi uel archiepiſcopi. *Imò authoritate iudicis cauſa hoc fieri poteſt, ſiue ex delegatiõe,ſiue ex iure ordinario cognoſcat:ut dicit domi.Inn.in dicto c.contingit.*

SVMMARIVM.

1 *Clauſula frequens cancellariæ, Si nobis conſtiterit,&c.*

2 *Ordo iudiciarius,quando ſeruandus in commiſsione cauſæ facta à Iudice.*

3 *Verbi,inquiratis,uis.*

4 *Executor miſſus exceptiones admittere tenetur.*

QVAESTIO LXX.

IN commiſsionibus quæ conceduntur quotidie per dominum noſtrum Delphinum, & in eius cancellaria, apponitur ut

1 plurimum illa clauſula,*Si uobis de præmiſsis conſtiterit &c. Iuxta hoc quæro an partes, quorũ intereſt,debeãt uocari & audiri antẽ, quàm exequatur talis cõmiſsio. Dic quòd ſic:quia aliter non dicitur nec poteſt conſtare de aſſertis in reſcripto, niſi uocatis partibus,quorum intereſt, & in figura iudicii:ut no.Inn.in c. dudum. extrà de præſumptio. circa

circa ſi. Et ita ſeruatur in hac cu- ria. Et de hac clauſula, ſi tibi cõſtiterit in literis iuſtitię uel gratiæ: uide plene & notabiliter per Bal. in l. non dubiũ. C. de legib. ibi, iuxta hoc quęro nũquid hæc clauſula &c. Et de materia reſcriptorum & clauſularũ derogatoriarum in ſcriptis apponi ſolitarũ, uide quæ plenè dixi in trac. per me Guido. Papæ cõpilato, qui intitulatur tractatus reſcriptorum & clauſularũ derogatoriarum, & non obſtãtiarum in reſcriptis principum ap-
2 poni ſolitarũ, *quando princeps cõmittit cauſam, ſi ponat in eo uerbũ, cõpellatis, ordo iudiciarius eſt ſeruandus. c. olim. de in-
3 iur. *Idem de uerbo, inquiratis, ut not. in c. exhibita. de iudi. Idẽ dicatur de hac clauſula, ſi ita eſt, uel ſi tibi conſtiterit. ut no. Hoſti. in d. c. exhibita. Idem ſi dicatur, uocatis partibus: uel, uocatis euocãdis: uel, ſi ueritate fungãtur, uel cognita ueritate: uel iuſtitia mediante: uel ſicut de iure fuerit: uel quod canonicum uel quod iuſtũ. Talis enim delegatus à principe, debet in figura iudicii procedere. Idẽ ſi cõmittitur ſub illa forma ea, quæ de bonis alicuius inuenerit alienata, ſtudeat ad ius & proprietatẽ ipſius reuocare. ut tenet Inn. in
a c. epiſcopi[a]. de reb. eccl. nõ alie. Idem ſuper uſuris reſtituendis, & ſuper iniectione manuũ uiolẽtarum, & decimis. ut d. c. olim.
4 * quoniam talis miſtus executor [b] cenſetur, & exceptiões admittere tenetur. ut de off. dele. c. ex parte. lo ij. & C. ſi contra ius uel utilitatem publicã. l. & ſi nõ cognitio. & C. quæ res obli. poſ. l. j. & ſuper omnibus, quæ ad ipſam cauſam pertinent, recipit poteſtatem. c. præterea. de offic. dele. & c. prudentiam. in fine. & ff. de iuriſ. om. iud. l. ij.

a ¶Inno. in c. epiſcopi. *Videlicet in prin. in gl. ſua, ad ius eccleſia. iuncto ibi. item non uidetur nobis.* Et *circa fin. ibi. idem quòd dictum eſt, uideas de duabus clauſulis, uidelicet quicquid poſt arreptum inueneris, inter attentatum uel poſt litem cœptam, ſtudeas in ſtatutum priſtinum reuocare. In quolibet quoque procedendum eſt in forma iudicij.*

b ¶Miſtus executor. *Executorum alij ſunt meri, alij miſti, alij uerò partim miſti, partim meri. de quibus uide per d. Innoc. in c. decaterò. extrà de ſen. & re iu. ubi latius Ab.*

SVMMARIVM.

1 *Pars uolens deducere petitorium in beneficialibus, admittitur ad corroborationem poſſeſſorij.*

2 *Iura potiora qui probat in petitorio, obtinet in poſſeſſorio, in materia interdicti, uti poſſid.*

QVAESTIO LXXI.

IVDEX laicus eſt iudex cõpetens in materia poſſeſſorii cauſarũ beneficialiũ: quia poſſeſſorium nõ eſt ſpirituale, ſed tẽporale: ut plenè dixi ſuprà, q. j.
1 Sed iuxta hoc quæro. *Si agatur poſſeſſorio in curia temporali, an partes debeãt audiri uolẽtes ded

deducere materiã petitorii ad
corroborationẽ poſſeſſorii? Et
uidetur quòd non: quia quando
agitur poſſeſſorio nõ admittũ-
tur probationes de proprietate.
a ut dicit Innoᵃ. in c. ſuper hoc, in
gl. magna circa fi. in uer. ſed quę
res quare &c. extrà de renũcia-
tione. Credo tamen cõtrarium
per ea, quæ ponit Spe. in titu. de
teſti. §. nunc uidendum. in uerſi.
Sed pone. ibi, dum dicit tamen
de mandato domini noſtri Pa-
2 pæ Clementis &c. *Et facit quia
in materia interdicti, uti poſſi-
detis. ille, qui potiora iura pro-
bat in petitorio, obtinet in poſ-
b ſeſſorioᵇ: iuxta ea, quæ legũtur
& not. in c. licet. extrà de probat.
& facit c. ad decimas. de reſtitu.
ſpo. li. vj. & ita ſeruat ſtylus præ-
ſentis curiæ parlamẽti: quia ali-
ter non poſſet obtineri benefi-
cium ſine canonico titulo, iuxta
regulam, iuris beneficiũ &c. Iu-
xta hæc quæro, an iudex ſecula-
ris habeat aliquam coërtionem
in clericum, & eius bonis ſpiri-
tualibus. Dic quòd ſic, in tribus
caſibus, qui ponuntur per gl. in
c. tua. lo j. de decimis.

a ¶Vt dicit Inn. *Dictum domini In-
nocen. non intelligitur in caſu, in quo
agitur interdicto recuperandæ poſ-
ſeſsionis. nam tali iudicio agenti
quæſtio etiam non canonicæ inſti-
tutionis referri non poteſt: quia ſpo-
liatus etiam ſi prædo foret, ſecun-
dum rigorem iuris ante omnia uenit
reſtituendus. ut in c. in literis. extrà
de reſt. ſpo. & ibi eſt caſus rotundus.
ubi uerò ageretur interdicto reti-
nendæ poſſeſsionis, tunc bene admit-
tuntur probationes concernentes ti-
tulum ſeu proprietatem rei.* Et *de
hoc eſt textus apertus extrà eod. ti. c.
audita querela.*

b ¶Obtinet in poſſeſſorio. *Ita te-
net do. Ang. de Aret. qui hanc mate-
riam non ineleganter proſequitur in
§. quadruplex. vj. char. j. col. in fi. in
uerſ. item dixi.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex quo caſu poſſit facere iteratò examinari teſtes.*

2 *Teſtis iteratò deponens, ſi ſe referat primæ ſuæ depoſitioni, an ualeat depoſitio.*

3 *Teſtes an poſſint poſt didiſcita teſtificata repeti ſuper amiſſis interrogatoriis, ſi forte non fuerint examinati ſecundum interrogatoria tradita à partibus.*

QVAESTIO LXXII.

1 QVANDO iudex* proce-
dit ex officio, ſi teſtes pro
ſecreta informatione examina-
ti, clarè non depoſuerint, aut
aliàs atteſtationes fuerint nulli-
ter ſumptæ, ipſe iudex põt eos
iteratò facere examinari etiam
poſt publicationem & didiſcita
teſtificata, quia in eo nõ eſt ali-
qua mali pręſumptio: ut no. Inn.
c. cum clamor. extrà de teſtibus.
Et ita etiã tenet Bal. in l. presby-
teri. C. de epi. & cle. ibi: iuxta pri
mam expoſitionẽ &c. Et ita uidi
ſeruari in hac curia in pluribus
cauſis fiſcalibus motis & uẽtila-
a tis ex officio curiæ. ᵃ Secus, ſi ad
denũciationẽ partis priuatæ ꝓ-

pter

pter timorẽ ſubornatiõis, iuxta capitulum fraternitatis. extrà de b teſti.Niſi atteſtatiões partis priuatæ denũciãtis, eſſent nullæ & a inualide,puta defectu partis nõ citatæ uiſurum teſtes iurare, aut alio uitio nullitatis. Tũc enim p uiã reſtitut.in integ. ex clauſula generali ſubueniret parti priuatę:ut teſtes ſui iteratò examinẽtur:nõ obſtãte,ꝙ didicerit teſtificata:ut dicit no.Io.An.in c.auditis.extrà de in integ.reſt.in antiqs. Idẽ,ſi teſtis poſt examinationẽ reperiatur excõmunicatus:nã tũc etiã iteratò poſſet examinari.ut dicit Bar.in authẽ.qui ſemel.C.de probat. uide Frãciſ. de Zabarellis in clem.fin.de te-
2 ſtibus.ita ſeruat hæc curia. *Sed b quæro iuxta hoc, qd ſi teſtis repetitus ſe referat ſuæ primæ depoſitiõi inualidæ,an ualeat eius depoſitio?uide Bart.in l. legata inutiliter.ff.de leg.j.& Inn. in d. c.auditis. De caſibus ſpiritualibus, in quibus atteſtatiõibus publicatis poſſunt alii teſtes examinari. uide quæ ſcripſi in q. cxxiiij.& q.ccj. in cauſa etiã matrimoniali poſſũt alii teſtes examinari. publicatis teſtibus & didiſcitis:imò & poſt ſentẽtiã.ꝑ quo uide no.in c.j. extrà de cõ-
3 ſanguinit.& affin.*Sed qd ſi teſtes nõ fuerint examinati,ſecũdũ interrogatoria tradita à parte:an poterũt ſuper omiſsis interrogatoriis repeti poſt didiſcita teſtificata? dic quod ſic, ſi interrogatoria partibus præſentibus fuerint per iudicẽ admiſſa:ut no.Inn.[b] in c.per tuas.extra de teſtib.

¶ Secus ſi ad denũciationẽ partis priuatæ. *Et hoc uerũ,niſi iudex ex officio repeteret teſtes,propter cõfuſa ſeu obſcura dicta ſuarũ depoſitionum:ut ſentit d.Inn.in c.per tuas. & in allega. c. cùm clamor. & poſt eũ d.Io. An.in no.& d.Fel.& ibi gl. magna & c.mẽti tenẽdũ, quod inibi ſingulariter dicit do. Inno.uidelicet, quod etiã ad petitionẽ partis poſt publicationẽ teſtes poſſunt de nouo recipi:nõ aũt ad declarandũ dicta priorũ teſtiũ obſcura:ſed ad cõfirmãdũ priorẽ probationẽ ipſius producẽtis. Et huius dicti ponitur exẽplũ p d.Inn.& Io. An.ac Fel.in loco præal.*

¶ Vt not.Inn. *Caue,quia d.Inn.non loquitur de huiuſmodi interrogatorijs, quæ facit pars, teſtibus productis cõtra ſe: de quibus & eorũ forma habetur per gl.in uer. interrogatoria.in c.ij.de teſtibus.li.vj. Sed loquitur de illis,quæ iudex habet facere ſup capitulis,quæ ſunt circa principale negotiũ uel ei amplexa:uel potius ſub eis cõprehẽſa:ut puta intẽditur probari præſcriptio.Iudex aũt licet nõ fuerit capitulatũ ſiue articulatũ,debet quærere de titulo de cõtinuatiõe tẽporis,& de bona fide. De alijs uerò interrogatiõibus,quæ fiunt teſtibus ſuper circũſtãtijs nõ contingẽtibus principaliter negotiũ principale:de quibus not.in c.cũ cãm. §.j. ibi.& de ſingulis.extrà de teſti.ſi iudex aliquã uel eas omiſerit. nõ eſt iteranda interrogatio:quoniã tantũ de his quæritur,ut teſtiũ fides diſcernatur*

tur. & iſtud eſt uerũ, niſi ſup hmõi
fuiſſet articulatũ,& tunc ſi articuli
fuerint admiſſi, & index aliquid
omiſerit, ſup illis bene iteraretur in-
terrogatio. Et ita intelligitur d.Io.in
d.c.p tuas.ĩ gl negligẽter. Nã inter-
rogatoria, quæ fecit ps teſtibus pdu-
ctis cõtra ſe, nõ debẽt approbari ſiue
admitti partibus præſentibus. Et il-
la nõ ſunt dãda pducẽti. & ſi iudex
hoc faceret, grauiter peccaret: cũ hic
nihil ſit aliud, q̃ ptẽ producẽtẽ muni-
re in inſtructiõe, & ſubornatiõe te-
ſtiũ, ut cõcorditer ad interrogata re-
ſpõdeãt: ne poſſit falſitas deprehẽdi.
Propter enim duo inuẽta ſunt iſtiuſ-
modi interrogatoria, uidelicet ad de-
phenſionẽ falſitatis, & inſtructionẽ
iudicis ſiue recipientis teſtes. Ita no-
tu. dixit doc. Io. An. in d.c.per tuas.in
gl.j ibi, teſtes interrogari.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ſecularis an poſſit facere capi*
clericum in flagranti crimine.

2 *Clericus ſi ducatur per officiarios tẽ-*
porales, an poſſit eis impunè auferri.

QVAESTIO LXXIII.

1 IVDEX ſecularis põt * capere
aut capi facere clericũ in fla-
grãti crimine, & eũ incarcerare
abſq; metu excõicationis. arg. l.
ij. C. de exhi. & tranſmit. reis. dũ-
modo ibi nõ ſit iudex eccleſia-
ſticus, qui eũ capiat aut capi fa-
a ciat. xxiiij. q. iiij. nõ inferẽda [a]. &
c. ſeq. Et hoc uerũ, dũmodo re-
mittat eũ ſtatim iudici eccleſia-
ſtico, timore ſanctiõis. c. nuper.
extrà de ſentẽ. excõ. & eorũ quæ
dicit ibi Io. An. Et ita etiã ſe ha-
bet ſtylus & cõmunis obſeruãtia
omniũ curiarũ præſentis patriæ
Delp. Quãdoq; tamẽ aliqui fa-
tui officiarii temporales non in
ipſo delicto, ſed poſt crimẽ cõ-
miſſum clericos capiũt & incar-
cerãt, & quãdoq; differũt remit-
tere iudici eccleſiaſtico. Sed ma
lè faciũt & incurrũt ſen. excõica
tiõis ipſo facto: à qua non poſ-
ſunt abſolui, niſi per ſedẽ apo-
b ſtolicã: iuxta c. ſi quis ſuadẽte [b]
diabolo. xvij. q. iiij. Et prius ſa-
tisfacto parti læſæ & iudici ec-
cleſiaſtico, cuius iuriſdictio fuit
uſurpata. iuxta c. penulti. de im-
muni. eccl. li. vj. Et præmiſſa ue-
ra ſunt in clerico ſoluto. In cle-
c rico autẽ cõiugato [c] etiã cũ uni-
ca uirgine, putarẽ dicẽdũ, q̃ ta-
lis clericus poſſit capi per iudi-
cẽ ſecularẽ in flagranti crimine,
etiã in præſentia iudicis eccle-
ſiaſtici, ſi nõ ſit in habitu cleri-
cali, nec habeat tõſurã clericalẽ,
& nõ tenetur talis iudex eũ re-
mittere iudici eccleſiaſtico, do-
nec ipſius per ipſum iudicẽ ſecu
larẽ cognitio ſit, ſi debeat gau-
dere priuilegio clericali uel ne.
2 p ea quæ dixi ĩ. q. cxxxviij. * Sed
iuxta præmiſſa, quęro qd ſi cle-
ricus ducatur p officiarios tem-
porales, an poterit eis impunè
auferri. dic q̃ ſic. quia cõmittũt
illicitũ. pro hoc allegatur l. j. §.
hæc uerba. ff. ne uis fiat ei, qui. &
ff. ne quis eũ qui in ius uocatus.
l. j. in fi. & ff. ſi quis in ius uocatus
non ierit. l. ij. in fi. Quod eſt ue-
rũ, ubi conſtat eũ eſſe clericum,
aliàs ſecus: ut ff. de iudiciis. l. ſi
quis

quis ex aliena. De hoc etiã tetigi ĵ.q.ccccclxxix.in fi.quando & 1 ex quibus cauſis quis poſsit capi:uide Bart.in l.cũ eo autem.ff. ad l.Iuliam peculatus.

a ¶Non inferẽda.*Credo quòd uult allegare capitulum, non inferenda. ſed illud capitulum cum ſequenti non dicit hoc:ſed eſt in arg.inducibile:iunčto c. non inuenitur. cum ſeq. ea.q. Iſtud autem,quod hic dicitur, ſentit d.Inn.in c.ſi uero.j.in gl.ſua ex deliberatione. de ſententia excommunicationis.iuncta ſua gl.prælatorum.in fi.in capitulo, ut fame.eo.ti.*

b ¶Iuxta c.ſi quis ſuadente, *Credo, quòd pœna illius c. non uendicat ſibi locum in hoc caſu quo ad hoc ut abſoluatur per ſedem apo. nam loquitur illud c.ſi quis ſuadente. de illo, qui percutit clericum temere:non de illo qui capit clericum:de quo loquitur c.nuper.de ſent. excommunicationis. ubi non dicit quòd talis teneatur pro abſolutionis beneficio obtinendo conſpectui Ro.pon. ſe præſentare. ergo non eſt dicendum, cum non ſint extendendæ pœnæ:ut l. pen. ff.de pœnis.*

c ¶In clerico aũt cõiugato.*De hoc hic ſecundum quod habetur & not. per text. & doct. in c.unico. & do. Archi.Io.Andr.& Pet.de Anchara.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex à quo, quatenus procedere poſsit in cauſis ciuilibus, ſi appelletur ab interlocutoria.*

2 *Commißio ad torturam reſpectu interlocutoriæ relinquitur arbitrio Iudicis.*

QVAESTIO LXXIIII.

IN cauſis ciuilibus ſi appelletur[*]ab interlocutoria,iudex à quo põt ſemper procedere in cauſa, donec eidẽ fuerit per iudicẽ ad quẽ inhibitũ:nec attẽtata poſt appellationẽ reuocantur per iudicẽ ad quẽ:iuxta c.nõ ſolũ.in fi.de appel.li.vj. Quod ſecus eſt, ſi appelletur à diffinitiua: quo caſu iudex à quo, non põt ad executionẽ ſuæ ſentẽtiæ procedere, donec lapſis decem diebus,Et attẽtata infra illos dictos decẽ dies,& etiã ante appellationẽ,reuocãtur,per iudicẽ ad quẽ.& hæc plenẽ legũtur & notãtur in d.c. nõ ſolũ.de app.li.vj. In cauſis autẽ criminalibus ſi ſeruatur ſentẽtia interlocutoria ſuper tortura, iudex nõ debet ꝓcedere ad executionẽ ſuæ ſentẽtię interlocutoriæ, ſiue tũc pars appellet,ſiue non:ſed debet expectare lapſum decem dierũ:ita dicit Pe. Ia.in titu.ſuper accuſatione furti,libellus in materia a iudiciorum ad torturã[a], Ita etiã dicẽdum puto de iure in ſentẽtia diffinitiua in cauſa criminali lata, à fortiori ratiõe, cũ in executione eiuſdem maius periculũ immineat. Ideò debet iudex expectare lapſum decem dierũ, qui dãtur ad appellãdũ,niſi eſſet cõuictus & cõfeſſus:qa talis nõ auditur appellans : iuxta l.ij.C. quorũ app,nõ reci. ¶Sed qcqd de iure ſit, cõtrariũ ſeruatur in hac curia parlamẽti, & in cæteris curiis Delp.Quia ꝓcedit̃ ad executionẽ talis ſentẽtiæ interlocũ

locutoriæ in criminalibus, etiã infrà decẽ dies, niſi fuerit appel latũ & inhibitũ. Quandoq; tamẽ ſecundũ caſus exigentiã & qualitatem perſonarũ expectatur lapſus decẽ dierũ.* Et ſic ho-
2 die de conſuetudine & ſtylo curiarum reſpectu interlocutoriæ ad torturã committitur arbitrio iudicãtis. Sentẽtiæ uerò diffinitiuę in cauſis criminalibus prolatis, indiſtinctè mãdãtur incõtinenti executioni, ita ꝙ nõ expectatur lapſus decẽ dierũ, ſecũdũ opinionẽ Bal. in l. addictos. C. de epiſc. audi. Quæ opi. Bald. hoc caſu obſeruatur etiã de ſty-
a lo curiarũ præſentis patriæ Delphi. niſi condẽnatus appellaret & incõtinẽti inhiberetur per iudicem appellationũ: tunc enim iudex à quo, ſuperſederet ab executione, niſi (ut ſuprà dixi) eſſet conuictus & confeſſus.

a ¶ Adtorturam. *Puta fo. 133. §. interlocutoria per tormenta. uerſ. item lata.*

SVMMARIVM.

1 *Appellatiões ab interlocutorijs ſunt ſublatæ in cauſis ciuilibus. limit.*

2 *Appellatio ab interlocutoria quot, & quibus caſibus ſit admiſſa.*

3 *Appellari an poſſit ab interlocutoria, ſi iudex admittit ineptũ libellũ.*

4 *Sentẽtiæ prolatæ in executionem iudicati ſintne interlocutoriæ.*

QVAEST. LXXV.

SED circa hoc, quod proximè dixi ſuprà de appella. ab
1 interlocutoria,* eſt aduertendũ: quia in cauſis ciuilibus ex ſtatuto nouiſsimè per dominum noſtrũ Ludouicũ Delphinũ Vienñẽſem, de anno domini M.cccc xlix. edito appellationes ab interlocutoriis ſunt ſublatę, niſi in caſibus à iure ciuili permiſsis: uidelicet quæ in diffinitiua reparari non poſſunt: iuxta l. ante ſententiæ. cum ibi not. per Sal. & doct. C. quo. appel. non recip. & plenius per Bald. in l. ij. C. de epiſc. aud. ita quòd hodie in appellationibus ab interlocutoria non ſeruãtur iura canonica: ſed
2 iura ciuilia.* Sed qui ſunt caſus, in quibus de iure ciuili, admittitur appellatio[a] ab interlocutoria. Dic ꝙ multi ſunt caſus ſpeciales; Primò, uidelicet, quando iudex pronuntiat aliquem eſſe quæſtionandũ. C. quorũ appel.
b nõ reci. l. ij.[b] Item quãdo iudex interloquitur fideiuſſores eſſe idoneos, & non ſunt. ff. qui ſatiſda. cog. l. arbitro. Item ſi copia actorum denegetur. C. ut lit. pẽden. l. ij. Item quando iudex tutoris excuſationem legitimam non admittit. ff. quando appel. ſit. l. ij. & l. ulti. & l. ſi quis tutor. eod. ti. Item quando iudex iuſsit pecuniam ſolui minori ſine tutore. ff. de mino. l. ita prætor. §. permittitur. Item, à falſa conſultatione, uel relatione. ff. eod. l. j. & ulti. ff. quãdo appel. ſit, & not. in l. j. gloſ. ulti. de relatio. Item, ab iniqua interpretatione ſententiæ. C. quo. appel. non recip. l. ab executore. Item, quãdo iudex pronunciat ſe eſſe uel non

g eſſe

eſſe iudicem competentem no.
per gloſ.in gl.fi.in fi.C.ne filius
pro patre.auth.habita. Itẽ, quan
do interlocu.eſt talis,quæ incõ-
tinenti debet mandari execu-
tioni:uel fortè totã cauſam de-
terminat:ut not.ff.de min.l.in-
tra.& not.in l.ante ſententiæ.C.
quor.appella.non recip. Item,à
pronunciatione executoris. d.l.
ab executore. Alios ſpeciales ca
ſus in quibus appellatur ab in-
c terlocutoria,[c]uide per Spec.in
titu.de comparatione in termi-
3 no.in §.unico.in fin.*Sed quid
ſi iudex admittit libellum inep-
tum,an poſsit appellari à tali
interlo.de iure ciuili?credo ꝙ
ſic:quia ſi reus cogeretur produ
cere ſuper facto,quod non po-
teſt reparari.l.in bello. §.facta.
ff.de capti.ita tenet Bal.in d.l.ij.
de epiſco.aud.in q.quæ incipit,
quintò quæritur, utrum idem,
ſi libellus ſit obſcurus.c.ſignifi-
cantibus.de libel.obla.& domi.
4 Bal.ubi ſuprà q.iij.*Sextò quæ-
ritur,utrũ ſententiæ quæ profe-
runtur in executionem iudica-
ti,ſint interlocutoriæ. dic quòd
ſic:ut expreſsè innuit Bar.in l.ij.
ff.de app.reci.& dicit expreſsè
Pet.Ia.in tit.de actione in factũ
ex re iud.in §.ſed quid erit præ
ſes uel aliter iudex miſtum &c.
in fin.ibi,licet ſecus ſit,cum ap-
pellatur à diffinitiua &c.ibi clã-
rè uidetur dicere,ꝙ pronuncia
tio ſuper executione ſententiæ
eſt interloc.etiã plenè ſcripſi in
notab.meis.in §.omnis pronũ-
tiatio.& in multis §.ibi ſequentibus.fo.158.Etiam de appellatione ab interlo.ſcripſi ſuprà,q. xj.& q.xvj.& q.ccccxxxvj.

a ¶Admittitur appellatio. *Et nũquid poſſit ab interlocutoria appellari uiua uoce.uide* Pau.de Caſt.*in cõſi.cclxx.inci.ſuper primo.in princ. in prima parte cõſiliorũ.* Et *nũquid appellatio ab interlocutoria debeat continere cauſam iniq̃tatis?* In *ſpecie tradit* Phil.Cor.*in conſi.lxv.incip.licet in hac.col.ij.uerſi.& propterea. in ij.uolu.& an poſſit iuſtificari ex eiſdem actis,& an deuoluat totum negotium ad iudicem appellationis, per eũdẽ* Phil.Corn.*in cõſi.lxxxvij. inci.uiſis act.col.j.uer.uideamus.& col.ſeq.in iiij.uol.*

b ¶L.ij. *Et ibi d.* Bar.*qui amplectitur lecturam do:* Io.*tãquã ueram dicentis, quòd ab interloc.quæ infert grauamen,quod nõ poteſt reparari per appella.à diffinitiua appellari poteſt.*

c ¶Caſus appellatur ab interloc. *Vide do.* Bart.*in l.ij.ff.de appel.reci. & Bald.in l.ij.C.de epiſco.aud.& Azo.in ſumma.C.de appel,§.appel. quis poteſt.*

SVMMARIVM.

1 *Bona damnatorum crimine hæreſis,cui ſint applicanda.& nu.2.*

3 *Bona mortem ſibi conſciſcentis cui applicentur.*

QVAEST. LXXVI.

SI in terra alicuius bannereti
habentis territorium limita-
tum,cũ omnimoda iuriſdictio-
ne,aliquis ſuus homo condem-
1 netur de hæreſi, *an eius bona
debeant confiſcari,& applicari
fiſco

fiſco & ęrario dñi noſtri Delphi
ni:uel ipſi bãnereto. Veritas eſt,
quòd debẽt de iure talia bona
confiſcari & applicari bannere-
to, ut uult tex. in c. cùm ſecundũ
a leges. §. fin.[a] extrà de hæreti. lib.
vj. Quia licet uideatur quòd nõ
ſit niſi unus fiſcus: iuxta l. j. C. de
b bon. uacan.[b] lib. x. Tamen quili
bet habens merũ imperium, ha
c bet fiſcum[c] ex quadã conſequen
tia, quantum ad confiſcationem
& annotationem bonorum, &
ſententia contra criminoſum la
ta. Et ſic intelligitur authẽ. bona
d damna.[d] Non tamen dico, quòd
fiſcus Bannereti habeat priuile
giũ in tacitis hypothecis uel ſi-
milibus, ſicut habet fiſcus domi
ni noſtri Delphini, quia ille qui
habet merum imperium, poteſt
illud exercere ſine talibus priui
legiis: ita notab. dicit Pet. Iac. in
ti. de condi. ex l. inſtitu. de act. in
e §. quadrupli.[e] Et ita in terris Bã
nerotorũ uidi ſeruari, maximè
in mandamento montis fluriti
in certis eorum ſubditis, per iu-
dicem montisfluriti de hæreſi
condẽnatis. Quod intelligen-
dum eſt de bonis exiſtẽtibus in
Delphinatu. Alia uerò extra Del
phinatum exiſtentia applicaren
tur illi fiſco, in cuius territorio
f ſunt.[f] quia omnia bona ubicun-
que ex eadem ſententia abſque
nouo proceſſu ſunt hincinde
confiſcata. ita tenet Bal. in l. cun-
ctos pop. C. de ſum. tri. & fide ca
tho. circa fin. Ibi ulterius quæri-
2 tur defectu pœnæ &c.* Et hac de

materia cui debeant applicari
bona damnatorum de hæreſi:
uide Hen. Bohic. in c. uergentis.
extrà de hæret. & in c. quibuſdã.
de pœn. in antiquis. & ibi plenè
tangit cui applicantur bona lai-
corũ & bona clericorũ. Sed an
talia bona ſint cõfiſcata ipſo iu-
re, uel requiratur ſententia. dic
g quòd ipſo iure[g]: ut dicit tex. iũ-
cta glo. in d. c. cum ſecundum le
ges. Sed quid de confiſcatione
in crimine læſæ maie. uide quæ
ſcripſi infrà q. cccxlj. Et de mate-
ria d. authen. bona damna. uide
plenè in feudis. in tit. de pac. te-
3 nen. & eius uiolatoribus.* Et cui
debeant confiſcari bona illius,
qui ſeipſum interficit. uide doct.
in l. ij. C. qui teſta. face. poſ. Sed
quæro ſi condẽnatus de hæreſi,
uel crimine læſæ maieſta. ante
condemnationem aliqua alie-
nauerit, an fiſcus alienata poſſit
petere tertiis poſſeſſoribus. Et
poſſit repetere ſeu uendicare:
an fiſcus teneatur precium em-
h ptoribus reſtituere.[h] uide plenè
per Cyn. in fin. C. ad legem Iu-
liam maieſta.

a ¶ Vult tex. §. fi. *Tex. ille hoc uidetur innuere ibi, per principes autem & alios dominos temporales. & facit l. ſi quis presbyter. C. de epiſ. & cle. et iſtud expreſſè dicere uidetur do. Ale. in addit. ad do. Bar. in l. j. in apoſtil. fiſcus. C. de bon. uacan. lib. x.*

b ¶ De bon. uac. lib. x. *Imò uidetur, quòd plures ſint fiſci: ut uidetur innuere alleg. l. j. dũ dicit, fiſci noſtri rationibus uendicãdas. Fruſtra enim*

g 2 *adde*

*adderetur illud pronomẽ noſtri,niſi eſſent alij fiſci,qui ad alios pertine- rent.*Et *ad idem l.pen.ibi, fiſco no- ſtræ manſuetudinis.* C.*de conue.fiſ. debi.lib.x.l.fi.ibi,& fiſco noſtro lo- cus pateat.*C.*de peti.bo.ſubl.lib.x. Nam ciuitates,quæ iura fiſcalia præ ſcripſerunt,uel quæ ea habent ex pri uilegijs,a ſummo* Pontifice,*uel Impe ratore conceſſis,uel domini terrarũ, quibus talia priuilegia ſunt cõceſſa, qui etiam in ſuis terris habent iura fiſcalia ex contractu uel largitione principis.*Aliàs *non poſſunt talia iu- ra habere,quæ ſunt ſoli principi re- ſeruata.ita not.dicit do.*Bal.*in l.j.in ti.*C.*de hær.uel act.uend.*Et *ſic per- ſonæ prædictæ ex cauſis prædictis ha bere poſſunt fiſcum, ſed impropriè. Quia fiſcus eſt arca imperialis, uel camera imperij.d.*Bar.*in l.j.*C.*de iu re fiſ.lib.x.& ideò nulla burſa dici- tur fiſcalis,propriè loquẽdo,niſi bur- ſa principis,uel reipub.*Roma.*ut per do.*Bal.*in alleg.l.j.*C,*de hære.uel a- cti.uend.*

c ¶Quilibet habet fiſcũ. *Hoc in- tel.ſecundum quod dicitur & not. in proxi.apoſtil.præce.*

d ¶Auth.bo.dam. *Quæ eſt* C.*de bo. proſcri.& damna.quam quidẽ au- th.non intelli.ita rudẽ,ſed ad eius re ctũ intellectũ.& uide d.*Bar.*in l.j. ff.de bon.dam.& aliquid per domi.* Pet.*de* Anch.*in c.cum ſecundum le ges.de hæreti.lib.vj.*

e ¶Pet.Iac.in §.quadrupli. *Vide- licet in iiij.col.in §.item dicũt præſi des.uerſi.item licet uideatur.*

f ¶In cuius terri.ſunt. *Vide do.Ioã. And.& d.*Pet.*Anc.in d.c.cũ ſecun- dum leges.de hære lib.vj.*

g ¶Ipſo iure.*Sed apprehenſio bono- rum non debet fieri per do.ſecularẽ, niſi prius pronunciatum fuerit ſu- per crimine per iudicem eccleſiaſti. qui hoc poſſit:tamen ex quo eſt ſecu ta damnatio,effectus huius damna- tiõis trahitur retro ad diem cõmiſſi criminis.*Et *ideò ex die commiſſi cri minis,uidetur interdicta ipſi facino roſo alienatio argu.*C.*ad legem Iul. maie.quiſque.§.emancipatio.&* C. *de apoſta.apoſtatarum.j. reſponſo. ut dicunt do.* Arch.Io.And.*&* Pe.*de* Anc.*in præalle.c.cũ ſecundum leges.*

h ¶Pretium emptoribus reſtitue- re.*Dicendum eſt,quòd non niſi pre- cium inueniatur in bonis ipſius hæ- redis:ut ſentire uidentur d.docto.in præalle.c.cum ſecundum leges.*

SVMMARIVM.

1 *Submittens ſe alienæ iuriſdictioni, an & quando poſſit pœnitere.*

2 *Forum non declinare qui promiſit, an poſſit poſteà pœnitere.*

3 *Iudex temporalis an poſſit præſen- tare clericum pro infractione ſalua- guardiæ regiæ* Delphinali.

4 *Iudex, cuius prorogata eſt iuriſdi- ctio,an poſſit ſententiam ſuam man dare executioni.*

QVAEST. LXXVII.

LEX ſi conuenerit.ff.de iur. om.iud.cum ſua gl.quæ in hac parte per doctores approba tur,uult quòd ſubmittens ſe alie- 1 næ iuriſdictioni,*etiam per pa ctum,poſſit ante litis conteſta. pœnitere,etiã ſi pactũ eſſet iura tum:ut dicit Henri.de Bouen.in auth.ſacramen.C.ſi aduer.uend. in ſua

in ſua repetitio.in materia cau-
ſæ finalis,in prima illatione.&
alleg.Bal.ita tenentem in l.ſi.ff.
qui ſatiſda.cogan.cum tale iura
mentum præſtetur in præiudi-
cium tertij.Sed quicquid ſit de
a iure, de ſtylo[a] præſentis curiæ
parlaméti,& aliarum curiarum
Delphi.non admittitur hoc ca-
ſu pœnitentia etiã ante litis con
teſta.Et licet aliqui doctores di
cere uoluerint in l.ſi qui ex cõ-
ſenſu.C.de epiſc.aud.quòd etiã
in cauſis ciuilibus nõ ualet ſub-
miſsio ad curiã alienã,ſine con
ſenſu iudicis,iuriſdictioni ſub-
b eſt[b] talis ſubmittẽs:ut etiã tene-
c re uoluit Bar.in l.j.[c]in §.& poſt
operis.ff.de ope.noui nuncia.&
Anto.de Butr.qui plenè recitat
oppoſitiones in c.ex trãſmiſſa.
de for.cõp et.& dixi in clxxiiij.
conſiliorum meo.& plenè teti-
gi in d.l.ſi cõuenerit.in mea re-
petitione,quam feci ultra mon
tes in Taurino,die xj.mẽſis Iu-
lii.M.ccccxxvij.¶Non tamẽ ad-
huc admitteretur talis exce-
d ptio[d]in curia parlaméti, poſito
quòd illa opi.dicentiũ,ꝙ nõ ua
leat ſubmiſsio ſine conſenſu ſui
1 iudicis, eſſet uera.*Sed quid ſi
quis promittat forũ nõ declina-
re,an poterit poſteà pœnitere?
Dic ꝙ nõ.c.j.extrà de iud.& ibi
Io.And.qui reſpondet ad argu-
mentum quod fieri poſſet de d.
l.ſi conuenerit.Et prædicta ſunt
uera,quo ad laicos:ſecus autem
eſſet in clericis:iuxta c.ſi diligẽ
ti.extrà de for.compe.Nam cle-
rici ſe ſubmittere non poſſunt
iuriſdictioni iudicis tẽporalis,
etiã in actione reali:ut in auth.
ſtatuimus.C.de epiſ.& cle.& te-
net Pe.Iaco.in tit.de rei uendi.
quæ de conſuetudine compro-
batur circa finem,ibi,poſitiones
rei &c.& latius ipſe Pet.Iaco.in
materia de duello, quæ eſt ſub
rub.ui bon.rap.tenet idẽ etiam
Bal.in auth.ſi clericus.C.de epiſ.
& cle.& facit gl.in authen.ut o-
mnes obed.iud.in §.hoc conſi-
deratis.in gl.ſuper uerbo, ſubia
ceant.iuncta cum tex.quidam ta
men contrà, qui allegãt l.j.§.ſi
alter fundus.ff.finium regundo.
per tex.ibi,quoniam magis fun
do, quàm perſonis adiudicari
partes intelliguntur.pro quo fa
cit l.qui aliena.§.fin.ff.de nego.
geſt.ibi,ſententiæ prædio dan-
tur.alleg.etiam aliqui pro hac
parte, xj.q.iij.§.cum ergo.uide
etiam per hoc Ioã.Fab.in §.pro
e litis æſtimatione.[e]inſti.de ſatiſ.
& Spec.in tit.de actore. Et ſi iu-
dex temporalis attẽtaret cogno
ſcere de cauſa contra clericum,
incurreret ſententiam excõmu-
f nicatiõis ipſo facto,[f]iuxta c.pe.
3 de immu.eccle.lib.vj.Sed*an iu
dex tẽporalis poſsit præſentare
clericum,pro infractione ſalue-
guardiæ regiæ Delph.Domini
iudices tẽporales Franciæ dicũt
quòd ſic:& allegãt pro ſe l.ij.C.
ut nemo priua.titu.ſub prædiis
ſuis,ubi miles uel clericus &c.&
ſequitur,executoréſq; huius le-
gis omnes iudices eſſe oporte-

re &c. Sed dic, quòd tales iudi-
g ces ſunt excõmunicati, & ſi præ-
ſentent clericũ, per d.c.penul. Et
hoc, cũ concernat periculũ ani-
mæ, lex ſuccumbit canoni, ut po
h nunt doct. in c.j.[h] de noui oper.
nun. Quid autem de cauſa feu-
dali, ſi iudex laicus poſsit cogno-
ſcere contra clericum. uide quæ
dixi infrà q.cxxxix. Et quid de
cauſa poſſeſſorii in beneficiali-
bus, an cognoſcet iudex laicus
cõtra clericũ. uide quæ dixi in-
4 frà q.lxxxv.* [i] Iuxta materiã pro-
i rogationis iuriſdictio. quæro an
iudex, cuius iuriſdictio eſt pro-
rogata, poſsit ſententiam ſuam
mandare executioni. Dic quod nõ:
qa nõ eſt iudex, niſi uſq; ad ſen-
tentiam: ut dicit gloſ. ut l.ij.ff. ſi
quis in ius uoca. non ier. facit l.
epiſcopale. C. de epiſ. aud. Con-
k trariũ tamen ſeruatur de ſtylo[k]
curiarum præſentis patriæ. De
hoc etiã uide quæ ſcripſi infrà
q.ccccclxij. De prorogatiõe iuriſ
dictionis, etiã tetigi infrà q.ccc-
lxx. Vtrũ uaſalli poſsint proro-
l gare iuriſdictionẽ[l] in aliũ, quàm
in dominũ. uide Bal. de prohib.
feu. al. per Fed. in §. prætereà.
ibi, ſed quæro utrũ uaſalli &c.

a ¶ De ſtylo. *Pro ſtylo facit quòd ad iectio iuramenti mutat forũ, uel ſaltem accumu. forum foro. primum tenet dom. Archi. in c. cum laicus. & ibidem ſecundum tenet do. Io. And. de for. compe. lib. vj.*

b ¶ Sine conſenſu iudicis, cuius iuriſdictioni ſubeſt. *Illud eſſet uerum, in caſu, quo uaſallus alicuius domini, habẽtis ſuper eũ iuriſdictionẽ prorogaret iuriſdictionẽ in alterius: tũc talis prorogatio domino inuito non debet ualere. ita ſentit do. Bar. in l.j. in prin. ff. de iud. & in l.j. §. & poſt operis. & uer. item quæ rit. ff. de ope. no. nun.*

c ¶ Bar. in l.j. *Intellige iſtud in caſu, de quo in proxima præcedenti apoſtilla dixi. extrà autem talẽ caſum, tenet prorogatio: ut uult domi. Bar. in locis iã dicta apo. allega.*

d ¶ Non admitteretur exceptio. *Crederẽ hoc eſſe uerũ, quãdo ſubmittens exciperet: quia tũc notaretur de fide rupta & periurio, cuius prætextu, ut fidẽ et iuramentũ ſeruet, etiã corã iudice eccleſiaſtico, cõueniri poteſt: ut c.ſi. & ibi do. Archi. Io. And. & Pe. de Ancha. de for. cõpe. lib. vj. Sed ubi experiretur ipſe dñs habens iuriſdictionẽ in ſuo uaſallo, debet utiq; exaudiri, cùm cõtendat de iure ſuo, cui per factũ alienũ nõ potuit generari præiudiciũ.* Et pro hoc facit, *quòd dicit Spe. j. parte. ti. de arbi. et arb. §. reſtat. uer. ſed nũquid uaſall.*

e ¶ §. pro litis æſtimatione. *Vult allegare Ioan. Fab. in §. ſi uerò reus præſto. in uerſ. quid ſi clericus. & ſequen. ubi uidetur uelle indiſtinctè, quòd clericus non poteſt ſe obligare uel ſubmittere foro ſeculari. nã ter ibi loquitur, tam in actione in rem, quam in perſonam.*

f ¶ Et ſi excõmunicatiõis ipſo facto. *Iudex attẽdẽs cognoſcere de cauſa cõtra clericũ, nõ eſt excõicatus ipſo facto: ſed uenit cõpellẽdus per cẽſurã eccleſiaſticã deſiſtere. ut c. ſeculares. de for. cõpe. lib. vj. nõ obſtat c. pe. hic alle.*

alleg. nam illud loquitur in alio caſu, uidelicet quādo quis impedit proceſſum uel effectū iuſtitiæ eccleſiaſticæ, prohibendo quominus litigās poſſit liberè iuſtitiam coram iudicibus eccleſiaſticis obtinere. & talis uidetur ipſo facto excōmunicationi ſubiacere. et ratio diuerſitatis eſſe uidetur: quia hic facit, ut iudex prætendens ſe ſimiliter iuriſdictionē habere: ille autē facit, ut priuatus impedire ſatagens iuriſdictionē eccleſiaſticam in eius exercitio iudices malitioſè turbando. & pro hoc uide do. Petrum de Anch. *in allega. c. pe. in j. & ij. not. de immuni. eccle.*

g ¶Sunt excommnicati. E*t hoc uidetur uerū: quia in hoc caſu iudices ſic clericū præſentātes, uidētur perſonam eius diſtringere: unde eſt locus pœnæ. ca. ſi quis ſuadente. xvij. q. iiij. et hoc uidetur innuere dominus* Ioannes And. *in c. ij. in gl. pe. ibi, de facto forte. de foro compe. lib. vj.*

h ¶Ponunt doc. in c. j. E*xtrà no. in c. ſi. extrà de præſcri. & non eſt mirum, ſi in hoc caſu ita ſit, cum conditori canonum & uicario conditoris ſubdita ſit omnis creatura. ut dicit dominus* Inno. *in c. j. de conſtitu.*

i ¶j. q. lxxxv. V*ide etiam ſupra, q. j.*

k ¶ Contrarium tamen ſeruatur de ſtylo. H*unc ſtylū exiſtimarē rectè procedere, ſi condemnatus bona poſsideat in loco iudicis, qui cognouit: aliàs ſecus. quia tunc remittēdus eſt ad iudicē loci. unde eſt qui ſententiam mandabit executioni ex relatione iudicantis. dicit do.* B*ar. in l. ex quacunque. in ſine. iūcta gl. in uer. ſi quis. ff. ſi quis in ius uoca. non ierit.*

l ¶Vaſalli prorogare iuriſdictionem. V*idetur, quòd ſic, quo ad ſui non domini præiudiciū poſsit uaſallus iuriſdictionem alterius prorogare. arg. eorum, quæ dicit Spc. j. parte ti. de arbit. & arbi. §. reſtat uidere. iij. col. uer. ſed nunquid uaſallus. & d.* Bar. *in l. j. in prin. ff. de iudicijs. & in l. j. §. & poſt operis. in ſi. ultimæ col. uer. item quærit. ff. de no. ope. nū.*

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia an teneatur quid conferre pro reparatione mœniorum, uel ciuitatis.*

QVAEST. LXXVIII.

1 AN eccleſia teneatur contribuere cū laicis* pro reparatiōe mœniorū[a] & fortificatione ciuitatis? Ia. de Are. Ia. Bu. Cy. Lambertus de Saxonia & Bart. tenēt, ꝙ ſic, in l. ad inſtructiōes. C. de ſac. ſan. eccle. Idem tenet etiā Iacobus de Aluaro. doctor nouiſsimus in lectura ſua feudorum in ti. de pace iuramento firman. in §. illicitas. Et ideò de anno currēte domi. M. ccccliiij. quo anno fuit orta guerra per pręfatū dominnum noſtrū Delphi. cōtra dominū ducē Sabaudiæ: in qua guerra fuerūt in Sabaudia deſtructę & depopulatę duæ uillę: uidelicet mōtiſſupelli & ſancti Geneſii, Auguſtę. quę guerra durauit circa per tres mēſes: & qua durante pręfatus dominus noſter Delphi. ad hāc ciuitatem Gration. miſit & deſtinauit ſpectabilē militē dominū Ludo. de Laual, gubernatorem Delphi. & in camera cōſilii uocatis

catis reuerendo in Chriſto patre domino epiſcopo Gratiònop. necnō canonicis facientibus capitula in eccleſiis beatæ Mariæ,& ſancti Andrææ Gratio nop. fuit expoſitū factum dictæ guerrę,& pericula quę obuenire poterāt huic ciuitati Gratiònop.& patriæ Delphi. Exhortatiq; & requiſiti fuerūt, quò ipſi quilibet in parte ſua, fortificarent præſentē ciuitatem Gratio nop.prout & in parte fecerunt: & poſtea per cōpoſitionē Epiſcopus beatæ Mariæ ſoluit lx. florenos.& epiſcop⁹ beatę Andrææ cōpoſuit ad xij. florenos. dominus uerò Grationop. fecit reparari mœnia ciuitatis,uideli cet partē ſibi contigentē, & ita uidi. Si tamē dicti uiri eccleſiaſtici præceptis dicti domini gubernatoris obtēperare noluiſſent,non poterant de iure cogi, per iſtū dominū gubernatorem. Sed per eorū iudicem cōpetentē, ut dicit Cy.[b] in d.l.ad inſtructiones.& ſup hac materia quomodo cōtribui debeat in reparationibus mœniorū,& p quos, uide q̄ ſcripſi ſ.q. vij.uide etiā q̄ dixi in notabilibus meis, in §. utrū.in d.l.ad inſtructiones,&c.

b

a ¶ An eccleſia pro reparatione mœniorū. *In huiuſmodi quæſtione an teneatur cōtribuere ad muros ciuitatis uidetur dicēdum,ꝙ ſi mœnia ſiue muri ciuitatis fiūt ad ornatū ciuitatis: eccleſia nō tenetur conferre. Sed fiūt ad neceſſitatē, puta propter guerram,uel ſuſpicionē guerræ: tunc eccleſia tenetur contribuere.Ita ſentire uidentur do.Cy.& Bal.in prædicta l.ad inſtructiones.C.de ſacro. ſan.eccl. Tamen,ut ibidem dicit do. Bal.ad cōferendū in huiuſmodi caſu non poſſunt clerici cōpelli per iudicē ſecularem:ſed per epiſcopū. & alle. cap.primum,de immu.eccle.lib.ulti.*

b ¶ Vt dicit Cy. *Vult allegare d.Bal. in prædicta l.ad inſtructiones.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici aliàs immunes à ſubſidijs, an teneantur conferre quid, nomine earū rerū, quas a plebeijs aut acquirunt,aut ſucceſſione obuenerūt.diſt.*

QVAESTIO LXXIX.

AN clerici clericaliter uiuētes,qui aliàs de iure & con ſuetudine pręſentis patrię Delphi.ſunt franci & immunes con tributione talliarū & ſubſidiorū Delph.debeāt cōtribuere in dictis ſubſidiis pro rebus quas acquirunt, aut ſibi ex ſucceſsione obuenerūt à plebeiis, qui in dictis ſubſidiis cōtribuere cōſueuerūt.* Circa hoc puto ſic diſtin guēdū: qa aut loqmur in patria Brianſoneſii Oiſentii & aliis lo cis, in quibus fieri cōſueuerunt regiſtra & res affici illo opere: & tūc tales priuilegiati clerici,p dictis rebus ſic eis obueniētib⁹, tenenē cōtribuere.ita tenet Bar to.[a] poſt Petrū de Bella pertica in l.reſcripto.§.fi.ff.de munerib. & hono.pro quo facit:qa cōſtitutio Imperatoris uel Regis[b] ligat poſſeſsiones clericorū[c] in eorū territorio ſitas.extrà de fo.cōpe. c.poſtulaſti.Ratione enim tempora

1

a

b

c

poralium clerici Regibus ſunt e
d ſubiecti, xj.q.j.§.is atq;[d].extrà de maio.& obed.c.ſolitæ.licet Bal. in auth.item nulla. C. de epiſ.& cleri.& in l.placet.C.de ſac.ſan. ecc.tenuerint contrariã opinionem. Aut loquimur in aliis locis huius patriæ Delphi.in quibus nõ fiunt regiſtra. Et tũc ſtamus in iudicãdo diſpoſitioni iuris cõmunis: ita uidelicet, quòd clerici clericaliter uiuẽtes ad ta-
e lia munera nõ teneantur, [e] etiã pro rebus ruſticalibus. Et de hac materia, uide ꝙ circa hoc fuit iudicatũ ĩ. q.ccclxxxj. Sed quid de nobilibus, an debeant contribuere pro rebus regiſtra. uide quid fuit deciſum.q.ccclxxxiiij.

a ¶ Ita tenet Bar. *Quem omnino uideas ponentem duas cautelas: quibus ſeruatis iure poterũt imponi collectæ omnibus poſſeſſionibus eccleſiæ uel clericis quoquomodo obuenientibus, ut in §. ſed quæro.uerſi. ſed pro his.*

b ¶ Vel regis. *Supple, uel apoſtoli iuriſdictionem habentis: cuius propriũ ſtatuere permittitur: ut l.omnes populi.& ibi do.*Bar.*ff.de iuſti.& iu.*

* *Adde belliſſimè do. Abbat.in conſi. iij.j.uol.*

c ¶ Ligat poſſeſsiones clericorũ. *Vt ſentire uidentur do.Inno. & Io. And.in prædict.c.poſtulaſti.de foro compe. & ad hæc faciunt quæ dicit do.Archi.xj.q.j.in c.ſi tributum.*

d ¶ §.is atq;. *Vult alle.q.xj.c.j.ſi qui cauſæ.§.is itaque.in fi.& ibi domi. Archi.quem omnino uideas, cum id, quod ibi dicit, etiam regnum Franciæ conſeruat.* *

e ¶ Clerici nõ teneantur. *Quia à ſordidis muneribus ſuperinditu etiã ab extraordinarijs eccleſiæ ſunt immunes, etiam pœna excommunicationis & perpetui exilij contra facientibus imminente: ut prædicta l. placet.* C.*de ſacroſan.eccle.*

SVMMARIVM.

1 *Simoniáne ſit aliquid accipere, pro ingreſſu monaſterij.*

2 *Literarum præciſarum conceſsio, an ualidam conſuetudinem inducat.*

3 *Iuramentum præſtitũ per promittentem ſoluere ſimoniã, eſt nullum.*

QVAEST. LXXX.

VIDEMVS quotidie, ꝙ domina prioriſſa Montiſfluriti, & certę alię prioriſſę abbatiſſæ huius patrię Delphi.recipiunt certũ quid pecuniarum, quãdoq; centũ florenos, quãdoque plus uel minus à parẽtibus filiarũ, quæ ibi moniales recipiuntur pro introitu monaſterii.
1 *¶ Quæro an ſit eis licitũ de iure illud recipere abſq; metu ſimoniæ. Bal.qui hanc quæſtionẽ
a mouet, in l.ſi quenquam.[a] C.de epi. & cle.arguit pro, & contrà. Nam, dicit ipſe, uidetur primò, ꝙ ſit licitũ: quia ſicut dos datur pro onerib9 matrimonii, ita uidetur ꝙ poſsit dari monaſterio: ut poſsit ſupportare onera perſonæ ingredientis. Contrarium tamen tenet ipſe Bal. dicens, ꝙ licet monaſteriũ ſupportet onera ingrediẽtium, non tamẽ pro ipſo ingreſſu poteſt paciſci de illa quaſi dote recipienda. quia eſſet ſimonia. Et pro hac parte

ultra Bal.facit c.quoniam ſimoniaca labes.extra de ſimo.& ibi uidetur caſus pro deciſione præſentis quæſtionis.Sed ſi liberaliter offerretur,uel daretur per filiam, aut eius parentes ſine aliquo pacto,tūc bene poſſet recipi amore Dei, ut notatur xxxij.
b q.ij.c.nō omnis [b].Et ita intelligitur dictū Bar.in l.Titio centū. §.fi.ff.de condi.& demon. Tamen uidi in contrariū iudicari: quia de tēpore dominæ prioriſſæ Montisfluriti ultimo defunctæ,quę erat de cognomine nobilium Guiffredorū,uidi in hac curia parlamēti concedi pluries literas præciſè uim ſentētiæ diffinitiuæ obtinētes,contra parentes monialium,qui pro introitu filiarum ſuarū in dicto monaſterio ſe obligauerāt ipſi dominæ prioriſſæ cum iuramēto: & aliis
2 clauſulis oportunis.* Sed credo, ꝙ per inaduertentiā fuerūt con-
c ceſſæ [c] ipſæ literæ præciſæ,nec per ipſarū pręciſarū conceſsionem, quāquàm in contradictorio iudicio cōceſſę fuerunt,poteſt induci aliqua ualida cōſuetudo, cum eſſet inductiua pec-
d cati [d]:ut in c.nō ſatis.& in c.cū in eccleſia.cū ibi notatis per gl. Inno.Hoſti. & Henricus Bohic. extra de ſimonia. & in c.ſi quis præben.& ibi bonus textus cum
3 ſua gl.j.q.iij.Et non* ualet iuramentū pręſtitū per promittentē ſimoniam ſoluere. Quia nō poteſt ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ: iuxtà c.cùm contingat. extrà de iureiur. Nec obſtat ca. debitores.eo.ti.quia iurans ſoluere uſuram, non peccat mortaliter,licet recipiēs ſic.Ideò ſibi compellitur iurans ſeruare iuramentum.Sed ille qui iurat ſimoniā ſoluere, peccat mortaliter,ſicut recipiēs.Ideo non tenetur illud iuramentū ſeruare.ita dicunt doctor.in d.c. debitores. & do. Io. de Imo.in d.c.cū contingat.in ſua repetitione.Et iſta eſt ueritas. Ideo de iſtis admonebo dominos meos parlamenti,dum uidebo decætero caſum coutingere.Sed an ſolutum per ſimoniā,poſsit repeti?uide quæ plenè dixi ſ.q.cccccclxxxj.

a ¶ L. ſi quenquam. *Quæſo hanc l. uideas: quia admodum eſt elegans, inq; uarietate & ſplendore decoris dictaminis.*

b ¶ Nō omnis. *Vult allegare xxxij. q.ij.c.honorantur.in gl.j.ubi,ſed certè eadem ratione &c.*

c ¶ Per inaduertētiā fuerunt conceſſæ. *Imò et iure fortaßis conceſſæ fuere,ut ipſi autumant.nam licet ſacramenta ſint liberè conferēda,adeò ut nil nomine ſepulturæ,exequiarū, mortuorum,benedictionum,nubentium,ingreſsionis monaſterij,& huiuſmodi exigi poßit: ut in c.audiuimus.& ſeq.extrà de ſimo.ueruntamen poßunt laici compelli pias & laudabiles conſuetudines obſeruare, ſi quæ ſuper his fiunt:ut in c.abolendæ. per gloſſā, in uer. exigere.de ſepultu. et ad hoc per ſuperiorem cogi poßunt officio iudi.implorato:ut dicit glo. in c.ad apoſtolicam.in uerſi.*

lauda

laudabilem. extrà de ſimo.d. Innoc. ibi aliter ſentire uidetur.ſed eſt communis opinio doctorum,quod prædixi,ut dicit do. Felyn.in præalle.c.ad apoſtolicam.ſuper glo.ſi.in ſi.

d ¶ Peccati. *Nam conſuetudo non derogat iuri naturali ſeu diuino,cuius tranſgreſsio peccatum inducit, nec poſitio niſi ſit rationabilis & præſcripta.ut c.ſi.de conſue.*

SVMMARIVM.

1 *Re uendita per debitorem in fraudem creditoris, capta & incantata pignori,uter præferatur.*

2 *Rem meam apud officiarios ſequeſtratam, an poßim uendere pro uictu,ſi non ſit mihi unde uiuam.*

QVAESTIO LXXXI.

SI DEBITOR poſt pignorationem incantus & liberationem in ultimo incantu, per traditionẽ calami creditori uel alteri emptori in ultimo incantu factam, rem de pignore captã alteri uendat, & tradat,quis ipſorum ſit potior, & præferri

1 debeat.*Et uidetur q̃ ſecundus emptor cui prius fuit res tradita,per l.quoties.C.de rei uendi. & facit quod tenet Barto. in l.à diuo pio. §. & ſi ſuper rebus.in q.pen.ff.de re iudi.Per talem liberationem in ultimo incantu factam, & per traditionem ca-

a lami nõ trãsfertur poſſeſsio [a], ut dicit Hoſt.in ſumma,de cauſa poſſeſsionis & propriet.uer. ſed quid ergo ſi uendas &c.Et ibi dicit, quòd errant fatui notarii,qui dicunt tradi poſſeſsionem per traditionem calami, idem etiam ſentit Dy.in regula iuris.c. beneficium. uer.iij.poſ-

b ſet quæri &c.Et per conſequens nec dominium[b]:quia in acquirenda poſſeſsione requiritur actus corporeus, niſi in caſibus ſpecialibus à iure permiſsis,quibus tranſit poſſeſsio iuris fictione, ſicut corporali apprehenſione rei, & per cõſequens dominii, ſicut uidemus in retentione uſusfructus: ut in l.quiſquis. C. de donat. & in precario, ut in lege,quod meo.ff. de acquirenda poſſeſ.& multis ſimilibus. Tamen quicquid ſit de iure,contrarium ſeruatur de ſtylo præſentis curiæ parlamẽti propter authoritatem rei iudic. Ita uidelicet, quòd ille emptor cui res incantata liberatur in ultimo incantu per traditionem calami,cẽſetur potior iure:& præfertur ſecundo emptori. Licet ipſe ſecundus emptor habuerit primò realem traditionem. Et corroboratur iſte ſtylus autho-

c ritate domini Cy. [c] in lege pri. C.de alien.iudic. mutan.cau.fa. qui dicere uoluit, quod poteſt replicari ſecũdo emptori,quod debitor dolo deſit poſsidere: ita quòd compleatur executio

d contra ſecundum emptorem [d] in re pignore capta. Et ita etiã ſecundum hanc opi. Cy.fuit iudicatum in uigilia ramiſpalmarum die ſententiarum M. cccc-lv.in manibus Petri de boliaco ſecretarii Delphi.in cauſa nobilis Ioã. Cabelli,contra nobilem

Aymo

Aymonē de Bellomonte.in qua cauſa nobilis Amblardus dominus Bellimontis,poſt pignorationem & liberationē ad incantum contra eum factam rem de pignore captam uendidit & realiter tradidit dicto Aymoni eius fratri. Similiter fuit iudicatum M.ccccl x. de menſe Aprilis pro Aymaro & Claudio repellini fratribus contra Antonium Fayni mercatorem Grationop. ad cauſam domus ſibi uenditæ per Gulielmum baſsi, quæ domus prius fuerat capta de pignore, & incātata pro dictis repellinis.De hac materia etiā tetigi s̄.q.xxij. Quod uerum dici poſſet,niſi dictus ſecundus em-
e ptor primò fuiſſet inueſtitus [e], & laudatus à domino directo rei emptæ: & tunc enim deberet præferri alteri, qui emit ad incantum,qui non fuit laudatus à domino directo:quia ſine cōſenſu domini directi non trāſit dominiū: ut plenè dixi s̄.q.xlvj.
2 circa fi.Sed quæro*iuxta premiſſa, res mea fuit per officiarios curiæ ſequeſtrata, an poſsim eā uendere pro uictu & alimentis meis, ſi non habeam aliūde uiuere. Credo,quòd ſic,per tex.in
f l.fi.§.pen.[f]ibi,tantum litis ſumptus & alimoniæ homini ſubminiſtrētur.C.de ord.cog. & ita tenet Bar.in tract.ſuo alimento-
g rum.circa fin.[g]Si per traditionē calami traſferatur poſſeſsio dixi s̄.q.xxij.

a ¶Per traditionem calami non transfertur poſſeſsio.*Ex inueſtitura non adipiſcitur quis poſſeſsionē, ſed quoddā ſignum poſſeſ.ut in c.per tuas.extra de do.iuncta gl.in uer. ſignū.in c.ex literis.extra de conſuetu. & ideo ad inquiſitionē poſſe.nō ſufficit ſignū,ſed requiritur res ſignata, uidelicet miſsio in poſſeſsionē,ut not. gl.in uer.anulo.& in c.ex ore. de his quæ fiūt à maio.par.c.poſſeſsio enim acquiritur corpore & aio, nō altero tātum.ut C.de acquir. poſ. licet ita quòd rei apprehēſio p ſe uel p alterū ſit neceſſaria:ut ff.e.queadmodū.& l.quæ uniuerſas. ut dicunt do. Odo. Cy.Bart.& Bal.in alleg.l.licet.*

b ¶Nec dominiū.*Quia ad acquiſitionē dominij non ſufficit titulus uel cā: ſed requiritur traditio uera uel ficta,ut inſti.de re.diui.§.p traditionē.iūcto §.interdū. unde ſine traditione non transfertur dominium, ut in l.nūquā nuda.ff.de acq.re.do. & l.traditionib.cum glo.C.de pactis.*

c ¶Authoritate do.Cyn. *Aduerte, quòd d.Cy.illud non dicit:ſed tamen quòd hic dicitur,uidetur eſſe uerum: quia talis alienatio præſumitur dolo ſa ex qualitate facti. iuxta theoricam do.Odof.in prædi.l.unica.in j.q. C.de alie.iu.mutan.cauſa fact.*

d ¶Contra ſecundum emptorem. *Pro hoc facit, quòd alienans cauſa mutandi iudicij, poteſt conueniri & condemnari utili rei uendicatione, & fiet executio ſententiæ contra poſſeſſorem,qui tenetur rei uendic.directa, dummodo fuerit citatus in proceſſu agitato contra alienatorem:ut no.dicit d.Bal.in iam alleg.l.una. C. de alie.iud.mu.cau.fac.*

Niſi

e ¶Niſi primo fuiſſet inueſtitus. *Videtur etiam quòd ubi ſecundus emptor fuiſſet primò inueſtitus à domino directo rei emptæ: tamen adhuc non uidetur fortè præferendus primo emptori in hac ſpecie certis rationibus. Tum quia, ſi id concedatur, locus utique fraudibus relinquetur: contra l. in fundo. ff. de rei uen. & c. cum in multis. de reſc. li. vj. Malitijs enim hominum obuiandum eſt. c. ſedes apoſtolica. de reſcri. & ff. de tranſ. l. cum hi. §. ſi cum lis. Tum, quia tali occaſione edictum & decretum iudicis reddetur illuſorium: contra l. prætor. ff. de iu. & contra, de deſpō. cū inhibitio. §. pe. Spe. de arbi. §. ſequitur. uer. ſed qd ſi arbitri. Non obſtat prealle. l. quoties. C. de rei uend. quia ibi utraque alienatio ſumit uires ſuas ab uno fonte: uidelicet facto priuati: hic autem partim à facto iudicis.*

f ¶§. pe. *Vult allegare §. j. uer. nam ſi tales. qui text. iuncto eo, quòd ibi dicit dominus Bal. in iiij. no. dum uult, quòd prouidetur in alimentis aduerſario tanquam de proprio patrimonio, & non de alio: optimè facit in argu. pro deciſione huius quæſtionis, uidelicet quòd ſi quis habeat rem propriam ſequeſtratam, & aliunde non poteſt habere alimenta licita, talem rem ſequeſtratam uendere poterit.*

g ¶Circa fi. In *uer. quæro aliquis non habet. ubi tenet d. Bar. expreſſè rem propriam ſequeſtratam pro neceſſitate alimentorum, quem uendere poſſe, & pro hoc allegat prædi. l. fi. C. de ord. cogni.*

SVMMARIVM.

1 *Ius agendi ad ſupplementum legitimæ filij, quanto tēpore præſcribatur.*

2 *Ius filio dicendi teſtamentum patris nullum, in quo præteritus eſt, quanto tempore præſcribatur.*

QVAEST. LXXXII.

DOCTORES noſtri uaria dixerunt [a] in illa q. qua quæritur, quanto * tempore ius agendi ad ſupplementum legitimæ filii præſcribebatur: quia Bar. in l. ſi quis filium. ff. de inof. teſt. & Guliel. de Cu. in l. quāuis. C. e. tenēt ꝙ præſcribitur quinquēnio. Bal. uerò & Sal. ibidē in d. l. ſi quis filiū. [b] & Ang. in l. Papinianus. la ij. in §. ſi conditiōe. ff. de inof. teſt. tenēt oppoſitū, dicētes ꝙ imò durat xxx. ann. ſicut aliæ actiōes perſonales, iuxta l. ij. C. de cōſti. pec. Et hęc opi. Bal. & Salic. & Ang. in iudicādo ſeruatur in hac curia parlamēti cōtra opi. Bar. & Guliel. de Cun. tā quā magis ęqua & ratiōi cōſona. Ita uidi ſemper determinari per dominos meos huius curiæ parlamēti.* Sed quāto tempore præſcribatur filio ius dicēdi nullū teſtamētum patris, in quo fuit prętéritus? uide quę dixi ĵ. q. ccccxxxvj. in fin. & q. ccccxcvij. An ſupplemētū legitimæ petatur à ſolis hęredibus: an etiā à legatarijs petatur tale ſupplemētū legitimæ: Bart. in l. in quarta. [c] ad l. Falc. dicit tā ab hæredibus q̄ legatariis eſſe petēdū. Sed in l. omnimodo. probatur cōtrariū ſecūdū Raph. Ful. uidelicet ꝙ à ſolis

lis hęredibus.& hoc uidetur ꝓ-
d babilius[d] per l.j.§.ſi hęres inſti-
tutus.ff.ad Treb.& iſtā partē ſe-
quitur dominus meus do. Io.de
graſsis.in d.l.omnimodo. in gl.
ſuper uerbo,licebit.in fin.

a ¶Doctores noſtri uaria dixerūt. *Vide omnino Fran.de Crema. ſingu. ſuo l.incip.antiqua eſt quaeſt.& iſtū conſ.clxx.incip.quo ad q.nu.iiij.uer. quo autem ad legitimam. & conſil. ccxx.inci.ſupra conſi.nu.j.uer.j. ſi di cta.& conſi.ſeq.nu.vj.in fine.*

b ¶Bald.in d.l. ſi quis filium.*in iij. col.in uer iij.quaeritur. & ibi ipſe d. Bal.ualde repellit rationes d.Bar.ad ducendo rationes fortiores,quibus in contrarium argu.& altiſsimo intellectu,dicit in auth.praesbyteros.C.de epiſ & cle. quem omnino uideas.& ff.de inof.teſt.in rep.l.pater filium.in v.col.in §.uiſis ergo.uerſic. quaeritur utrum. Et aliquid de hac materia tangit.ff.eo.titu.in l.tam is. §. huius autē.in gl. infrà ibi, ad ſupplemētū.*

c ¶Bar.in l.in quarta.*in v.co.in uer. quaero per quos debet ſuppleri. & hanc opi.d. Bart.ſentire uidetur do. Bal.in auth.presbyteros.in uer. praeterea. ibi,& eſt in rem ſcripta &c. C.de epiſc.& cler.& quòd actio ad ſupplementum legitimae contra legatarios pro rata ſicut contra haeredem uniuerſalem competat, tenet expreſsè do.Bald.& illius rationem aſsignat,dicens eſse not. ut in l. tam is.in §. huius autem.in uerſicu .ſed utrum iſta actio.ff.de inof.teſt.& ſi uis uidere modum articulandi, proſequendo legitimam & eius ſupplementum, traditur ſub breuibus per do.Bar.conſi.xvij.*

d ¶Videtur probabilius. Hoc *intellige uerum, quando legata eſt quantitas in genere : ſecus autem, quando relictum eſt corpus haereditarium: quia tunc contribuunt legatarij ad legitimam, ſicut haeredes.& poſsunt conueniri à filio, quia legitima ipſo iure reſecat.ita no.dicit do.Bal.in l. omnimodo.in prin.circa fi.ij.co.in §. ult.quaero.in uerſi.ſed ego ſic diſtinguo.C.de inoffic.teſtamento.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici primae tonſurae, dantes operam ſcholis grammaticalibus, dicuntur uiuere clericaliter.*

QVAEST. LXXXIII.

DIE iiij.mēſis Iulii, M.cccc-
lv.in camera cōſilii,in quo
erāt domini ſorterii licētiati in
legibus praeſidēs Io. Bauilli, Io.
de ſancto Germano aduocati
1 * & ego:fuit cōcluſum & deter-
minatū in quadam cā, tūc ibidē
agitata, ꝙ clerici primae tōſurae
exiſtētes in ſcholis grāmaticali-
bus, dicūtur uiuere clericaliter:
ut ſint exēpti à cōtributiōe ſubſi
diorū Delp.pro quo facit tex.in
a l.ij.[a] C.de epiſ.& cle. Et idē iure
b canonico,[b] niſi eſſent cōiugati.
ut ī c.uno.de cle. cōiu.li.vj. ibi,ī
caeteris &c.& ponit Pe. Iac.in ti.
de duello.ibi, archiepiſcopo. &
idē dicerē de ſcholaribus ſtudē-
tibus in legibus uel canonibus
in uniuerſitate citra & ultra mō
3 tes. Sed*an clerici cōiugati dicā
c tur uiuere clericaliter[c]: credo ꝙ
ſic: dūmodo deferāt habitū & tō
ſurā, & deſeruiāt officiis eccle-
ſiae,

ſiæ, ſaltē in feſtiuitatibus: & à negotiatiõibus ſecularibus, ſaltim inhoneſtis, abſtineant: ut dicit Spec. in tit. de clerico cõiugato, circa prin. ideo uideret, q̃ tales 1 ſic uiuētes clericaliter ſecũdum formã p Spe. ubi s. traditã, debe 2 rēt eſſe exēpti à cõtributiõe dictorũ ſubſidiorũ Delp. ſecũdũ te 3 norē literarũ triũ ſtatuũ præſentis patriæ Delph. quibus cauetur expreſsè clericis clericaliter uiuētibus, munus exēptiõis à contributiõibus ſubſidiorũ Delp. cõpetere. Sed cõis obſeruãtia ta- 1 les clericos cõiugatos nõ reputat uiuere clericaliter: quia non

d deſeruiunt diuinis[d]: ideò cõpelluntur ad cõtribuẽdũ in dictis ſubſidiis Delp. iuxta etiam diſpoſitionem dicti c. ibi in cęteris &c.

a ¶ Facit text. in l. ij. *Vide ad hoc l. presbyteros, e. ti. C. de epi. & cler. ubi dicit d. Bal. quod eſt multũ notãdũ, quòd habẽtes minores ordines nõ ſuſcipiũt tutelas: nec aliquod officiũ ſeculare ſeu onus perſonale.*

b ¶ Iure canonico. *Quòd antẽ clerici prima tõſura clericaliter uiuentes debeant gaudere priuilegio clericali, dummodo uxoretur, habetur in c. ex parte. extrà, de cler. coniug.*

c ¶ Viuere clericaliter. *Clerici cõiugati bene poſſunt uiuere clericaliter: ut dicit Spec. tamen ut ibidem ſuper Spe. diſtinguit d. Io. An. non gaudent priuilegio clericali, niſi ſolum in duobus caſibus eis reſeruatis per c. unum. & ibi d. Arch. Io. An. & Pet. de An. de cleri. coniuga. lib. vj.*

d ¶ Non ſeruiunt diuinis. *Nam cithara cum pſalterio male concordãt. ut in c. diuerſis fallacijs. in prin. extrà de cleri. coniug.*

SVMMARIVM.

1 *Vincentius Ferrarien. ordinis prædicatorum, Lugduni concionatus.*

2 *Puella, Ioanna nuncupata, quando regnarit.*

3 *Conſtantinopolis per turcas inuaſa.*

QVAEST. LXXXIIII.

TEMPORIBVS meis uidi duo luminaria ſacræ theologiæ actu prædicãtes per mũdum. primò uidelicet ſanctũ 1 Vincẽtiũ Ferrariẽ. ordinis *prędicatorũ, quē uidi prædicare in ciuit. Lugdu. de anno. currẽte d. Mil. ccccxv. & qui inde deceſsit ab humanis, in patria Britãniæ, ubi iacet corpus ſuũ in ciuitate de Vanes, & inde fuit canoniza a tus[a] de hoc anno currẽte do. M. ccccl v. Romæ per Papã Calixtũ tertiũ. Secũdò etiã uidi ſanctum Bernard. de Senis, de ordine & obſeruãtia ſancti Frãciſci, prędicare in patria Pedemõtiũ, anno d. M. ccccxxix. qui claruit mira- b culis[b] per ſeptẽ annos ante eius mortem: & inde deceſsit & fuit Romæ canonizatus p Papã Nicolaũ quartũ, anno iubileo currẽte M. ccccl vj. deceſsit ab humanis do. epiſcopus, Andegauen. Ioãnes Michaelis, nũcupatus, qui iacet in eccleſia cathedrali ciuitatis Andegauen. & ibi claret miraculis, prout uidi dũ fui miſſus in ambaſsiata ad regẽ Carolũ quartũ, per do. noſtrũ Ludouicũ Delph. Viennẽ. & repu

reputatur ſanctus: tamē nōdū eſt canonizatus. uidi etiam reuerēdiſsimū in Chriſto patrē dominū Ludouicū alamādi, cardinalē Arelatē. cuius corpus iacet in ciuitate Arelatē. & ibi claret miraculis, qui deceſsit ab humanis
2 de anno d. M.ccccxlix.* Vidi etiā tēporibus meis puellā Ioānā nūcupatā, quę incepit regnare anno, quo fui doctoratus, quæ inſpiratiōe diuina arma bellica aſſumēs, de anno d. M.ccccxxx. reſtaurauit regē Frāciæ, Anglicos à regno expellendo, ui armata, & præfatū regē Carolū ad ſuum regnmu Frāciæ reſtituēdo: quę puella regnauit tribus uel qua-
3 tuor annis.* Temporibus meis etiā ciuitas Conſtātinopolitana in patria Græciæ fuit per Turcas inuaſa, & ui armata occupata, de anno d. M.cccclliij. de mēſe Iunii, qui tūc occiderūt Imperatorē & multos Chriſtianos in numero infinito, & quæ ciuitas & tota patria Grçciæ adhuc per turcas occupatur, & forte iudicio diuino proceſsit illa deſtru-
c ctio: [c] quia licet ipſi Græci [d] re-
d ducti fuiſſent temporibus meis per Papā Eugeniū quartū in cōcil. Ferrariē. ſuper aliqbus eorū erroribus fidē catholicā cōtinētibus, fortè malè ſeruauerūt decreta dicti cōcilii, eis obſeruari iniūcta. Itē M.cccclx. & de mēſe Iunii Dux de diort. de regno Anglię captiuari fecit & captum detinuit regē Angliæ. Et poſteà eodē anno de mēſe Decēbris regina Angliæ quę erat filia regis Siciliæ in quodā cōflictu gentiū armorū fecit occidi dictū ducē de diort & eius filiū ſecūdo genitū, & liberari dictū regē Angliæ eius maritū à manibus inimicorū ſuorū: tamē in finalibus fouentes partem dicti ducis de diort expulerūt dictū regē Angliæ à toto regno Angliæ. Et coronauerūt in regem Anglię filii primogenitum dicti quondam ducis de diort.

a ¶ Canonizatus. *Quādo agitur de aliquo canonizando, inquirēdum eſt de uita & miraculis ipſius canonizandi. & ſuper uita & miraculis teſtes ſunt inducendi: qui examinentur diligenter & ſigillatim. ut in c. uenerabili. & ibi d. Io. An. de teſt. in anti. inquirendum eſt enim an illi de quo canonizando agitur prior uita teſtimonium præbeat pro laboribus multis, pro moribus caſtis, pro actibus, ſtrennuis. ut lxj. diſt. miramur. circa finem. de multis alijs eſt ſedulo inueſtigādum, de qbus ſeriatim tāgitur p do. Gof. in ſum. de reli. & uene. ſau.*

b ¶ Claruit miraculis. *Notādum eſt quòd multi non ſancti faciunt miracula, aut ui uerborum, ut conſecratio eucha. aut ui parentelæ, ut rex Franciæ, uel illi de domo ſancti Pauli. aut arte magica, aut ex charitate ſola. ut dicit do. Fe. in d. c. uenerabili. de teſt.*

c ¶ Proceſsit illa deſtru. *Nec mirū, cum propter peccatum quis etiam citius moriatur. c. epiſcopi ſi ſacerdotali. & ibi gl. in uer. p̄ueniatur. xj. q. iij.*

d ¶ Græci. *Eccleſiæ Ro. ſubijci nolunt Græci: licet ad obedietiam ſed. apoſtoli.*

ſtoli tēporibus Inn.iiij.fuiſſent reuer
ſi.ut in c.licet Græcos.extr.de bap.
tametſi eccleſiam Ro.fatcātur eſſe
primā & ſublimiorē.xxij.di.de cōſt.
§.j.& ſic cū aduerſus eā taliter agē
do fidem illius uiolare uideātur,for-
taſſis hæretici ſunt cenſendi, per ea
quæ habentur ead.diſt.c.omnes.

SVMMARIVM.

1 *Iudex temporalis cognoſcátne de poſ*
ſeſſorio in cauſis beneficialibus,con-
tra presbyteros,in interdicto retinē-
dæ uel recuperandæ.
2 *Poſſeſſio ei adiudicari debet,qui po-*
tiora iura oſtenderit.
3 *Poſſeſſor pacificus quis dicatur.*

QVAEST. LXXXV.

CVRIA parlamenti Delph.
in materia poſſ.cauſarū ſpi
1 ritualiū* & beneficiorū,cogno-
ſcit etiā contra clericos & pres-
byteros in interdicto recuperā-
dæ poſſeſsiōis, ut dicit ſuprà in
2 j.q.In quo* interdicto ad obtinē
dum in eodē ſufficit titulus co-
loratus:& dicitur coloratus,quā
do proceſsit ab habente poteſta
tem,nec exigitur,ꝙ aliàs oſten
datur ualiditas titul.niſi quo ad
formā extrinſecā,nec admittitur
quæſtio de ualiditate uel inuali
ditate tituli.ita tenēt canoniſtæ
in c.in literis.de reſt.ſpo.& po-
nit Io.And.in addi.Spe.in tit.de
reſti.ſpo.in prin.& gloſ.j.cle.de
reſti.ſpo.imò ſecundū Inn.& Io.
And.ſufficit probare ſe authore
ſuperiore inductū in poſſeſsio-
nē ad obtinendū reſtitutionem,
niſi appareret manifeſtè de nō
iure petentis reſtitutionē: tunc
enim nō eſſet fienda reſtitutio:
quia beneficiū eccleſiaſticū &c.
a ita tenet Io.An.[a] ubi ſuprà.& idē
Io.An.poſt Inn.in c.in literis.de
reſti.ſpo.nā prius eſt quādo cō-
ſtat de titulo infecto,q̄ quando
de ij.cōſtat:ut dicitur in c.dudū.
de deci.Et ſimiliter in materia
poſſeſſorii retinēdæ cognoſcit
dicta curia parlamēti,prout ui-
di de hoc anno currēte domini
M.ccccl v.in quadā cauſa diffini
tiua de menſe Septēb.in mani-
bus Antonii de Molena inter
duos presbyteros præſentis ci-
uitatis Grationop.cuius ſentē-
b tiæ tenor ſequitur. Dicimus[b] &
pronūciamus meritis præſentis
proceſſus cōſideratis præfatum
Guliermū baſsi fore manu tenē
dū in poſſeſsione dictæ capellæ
beatę Catharinæ,iuriūq; & per-
tinētiarū & aliorū bonorū eiuſ-
dem.Atq; inhibēdū dicto dño
Iacobo bonis,cui per præſentes
inhibemus,ne ipsū baſsi turbet
ſeu turbari faciat in poſſeſsiōe
dictæ capellę & iuriū eiuſdē,do
nec aliud per iudicē ordinariū
eccleſiaſticū dictarū partiū ſup
petitorio ipſi⁹ capellæ fuerit or
dinatū pragmatica ſanctiōe, ſer
ua manū Delph.in d.capella ap
poſita ad utilitatē ipſi⁹ baſsi tol
2 lēdo mictiā &c.*Et in hac ui tur
batiua,ꝓ qua etiā aduocati Frā
ciæ in beneficialibus intētāt ca-
ſum nouitatis,ut dicit Ioā.Fab.
c inſt. de interdi,in §.cōſequēs.[c]
Et debet poſſeſsio adiudicari q̄
potiora iura oſtēderit:ut l.edi-

h cto.

ℓo.C.de edi.diui Adr.tol.& no. in c.licet.de prob.Et in iſtis beneficialibus inter cōtendentes
d attenditur titulus iuſtior,[d]iuxta no.in c.cū ueniſſent.de in inte. reſt.& in c.ex inſinuatiōe.de ꝓcur.& in d.c.in literis.faciūt no. in l.ſi duo.ff.uti poſ.& in l.j.C. eod.ti.faciūt,quæ ponit Bal.in l. quoties.C.de rei uē,Dy.& Ioan. An.in regula iuris.qui prior.faciunt c.ſi tibi qui.de reſcr.lib.vj.
3 & c.ei cui.de præb.eo.lib.*Et in hac materia dicitur pacific⁹ poſſeſſor,q habet poſſeſsionē ſine cōtrouerſia iuris,uel facti iudicialis,uel extraiudicialis,ut dicit Pau.de Leaza.in cle.graui.de re ſcr.Sed quæro,ſi in iſtis iudiciis poſſeſſoriis pars uelit tradere articulos declarātes petitoriū ad corroborationē poſſeſſorii, an debeat audiri?uide quæ dixi ſ. q.lxxj.De pacifico poſſeſſore,ui de quæ ſcripſi in notabi.meis in §.qui patitur controuerſiam.

a ¶Ita tenet Io.And.*in c.in literis. in ix.col.uer.ſcripſi etiā hic Inn.Vbi ipſe uidetur uelle,quòd quis tuendus eſt in poſſeſſione,quam nactus eſt au thoritate illius,qui per omnia ſe gerebat,uti prælatus,licet non eſſet.facit c.querelam.de ele.Vbi ſufficit ele ctio ad obtinendū docere eligentem fuiſſe in quaſi poſſeſſione tēpore electionis:licet nō probet,quòd proprie tas iuris eligendi ad illum pertinet.*

b ¶Dicimus.Hic *ponitur forma ſen tentiæ latæ ab inſigni curia parlamēti Delphi.ſuper iudicio retinendæ poſſeſſionis in materia beneficiali:in huiuſmodi quippe iudicio puta inter dicto,uti poſſidetis.multifariam fer tur ſententia,pro uarietate ſcilicet modorū agendi.de quibus cōpēdiosè tangitur per do.Io.Fab.in §.retinendæ.in ix.col.in uer.expediti ex his.*

c ¶Ioā.Fa.in §.cōſequēs.*Vult allegare §.retinendæ.in princ.ubi dicit d.Io.Fa quòd materia retinēdæ poſſeſſionis,eſt tota practica,maximè in curia Franciæ:ubi quaſi omnes cau ſæ ſunt in caſu nouitatis,quod eſt ferè uti poſſidetis.& facit mentionem de caſu nouitatis in d.§.retinēdæ.in xij.col.in uer.q̃d ergo.ubi dicit,quòd curia Franciæ non ſeruat ſubtilitates in caſu nouitatis, ſed tuetur in poſſeſſiōe illum,quem reperit poſſeſſorem indiſtinctè quantuncunq; per proceſſum appareat de proprietate. Ad terminum & materiam nouitatis uidetur facere,quod habetur not. in l.uſum aquæ ueterē. C.de aquædu.lib.xj.*

d *Titulus iuſtior.*Et nunquid titu. in iſtis beneficialibus cauſetur uel præſumatur ex diuturnitate temporis.uide Fely.in c.ex parte.de teſti.et in c.Albericus.eod.tit. Et an titulus beneficij probetur per longū tempus, uide eundem Fely.in c.illud.col.ū.iij. uerſi.not.primò.de præſump.*

SVMMARIVM.

1 *Procurator ſi decedat ante cauſæ ſententiam,an poſſit ſententia ferri in perſonam domini cauſæ.*

2 *Procuratore domino litis,& domino cauſæ mortuis,in cuius perſonam ferenda ſit ſententia.*

3 *Sententia poſſitne mandari executioni,contra procuratorem litis,*

QVAEST. LXXXVI.

1 PROCVRATOR domin⁹ litis* deceſsit ab humanis ante ſententiā diffinitiuā facta aſſignatione ad diffiniendum, an poſsit ſentētia ferri in perſona domini cauſæ. Et uidetur de iu-
a re, ꝙ non:[a] per l.j.C.de ſentē.& interlo.om.iud. Ecce quid ſeruatur in dicta curia parlamenti. Quia aut procurator dominus litis uiuit:& tunc ſeruatur quod ſcripſi infrà, q.ccccxxxj. Aut eſt mortuus,& tunc ſentētia fertur in perſonā domini cauſæ abſq;
b alia citatiōe:[b] ex quo aſsignatio ad diffiniendum fuerit facta in perſonā procuratoris: iuxta l.ij.
c C.[c] quo.& quand.iud.& no.per Pet.Iac.in ti.de acti.de cōſti.pe-
d cu.circa fin.[d] Et ita etiā fuit conclusum in ſententia lata anno M. ccccliiij.& die xxviij.menſis Iunii, in cauſa tunc diffinitiua inter nobilem Iaquemetum de ramuſato, dominū de Alaudo agētem ex una parte,& nobilē Ioannem Piet, dominū Podii, remitti ex alia in manibus Ioānis de Molena ſecretarii Delphinalis. Quo tempore latæ ſententiæ erat mortuus Raymundus Rodulphi, procurator in dicta cauſa pro dicto nobili Ioanne Piet, cōtra quem Ioannem Piet reum fuit lata ſentētia mortuo dicto Rodulphi. Et hæc obſeruantia huius curiæ ſatis corroboratur à diſpoſitione iuris ca-
e nonici, quo iure nō curatur,[e] ſi ſententia feratur in perſonam procuratoris domini litis: uel in perſonā domini cauſæ: ut dicit gl.in c.ſuſcitata.in glo.j.extr.de in integ.reſt. Et etiā cōuenit fieri in hac curia parlamēti. Quia quādoq; fertur ſentētia in perſonā procuratoris domini litis, & quādoq; in perſonā domini
2 cauſæ.* Sed qd ſi ambo ſint mortui,& procurator dominus litis, & domin⁹ cauſæ? an dabitur ſententia in perſonā defuncti? Circa hoc diſtinguitur, quia aut ex eiſdē actis cōſtat de morte, uel nō conſtat. Si conſtet tunc, non profertur ſentētia in perſonam mortui. Sed conſueuerunt citari hæredes. Si uerò nō conſtet, tūc ſi proferatur, ualet & tenet ſententia. ita ſeruatur in dicta cu-
3 ria parlamēti.* An ſentētia poſſit mādari executiōi cōtra pro-
f curatorē litis? dic ꝙ non,[f] ſi nec cōtra tutorē curatorem & ſimiles l.iiij.§.tutor.ff.de re iudi.& l.Paulus.& l.procurator. ff.de procurato. ita dicit Io.de Ferrariis in tit.forma executiōis ſententiæ.in gl.præalleg.in fin. niſi eſſet procurator in re ſua: ut dicit Ang.de Are.in l.ſi ſe nō obtulit.ff.de re iud. De tutore uide per Spec.in tit.de executio.ſenten.§.ſequitur.uerſ.ſed pone & per glo.& Bart.in l.qui ſolidū. §.etiam.ff.de leg.ij.

a ¶De iure, ꝙ non. *Nam ſentētia omiſſo procuratore lata contra dominum, qui in iudicio nō fuit, ipſo iure non ualet: quia natura proceſſus dictat huiuſmodi ſententiam debere*

ſumere initium à perſona procuratoris. Et ideò ſententia deficit in ſubſtantialitate, id eſt, in ſubiecto ſcilicet perſonæ. Ita ſentire uidetur domi. Bald. in præalleg. l. j. in j. & ij. colum. uerſi. ſcias. & uerſi. quæro in quo deficit. C. de ſen. & interloc. omnium iudi.

b ¶ Abſq; alia citatione. *Certè uidetur in hoc caſu non fore procedendũ ad ſententiam, maximè citra citationem. per ea quæ dicit d. Bar. in al le. l. j. in ij. col. in uer. item quæro, retento eodem themate.* Præterea, *finge dominum ignorare mortem procuratoris & aſsignationem ad diffiniendum factam, nunquid periclitabitur ex eo fortaſsis, quòd uolebat adhuc aliquid pro iuſtificatione ſuæ intentionis in mediũ deducere, uel aliquem actum ante uel poſt ſententiam per ſe aut per alium facere? Et ad iſtud bene facit opinio illa, quæ uult quòd citatio neceſſe habet peruenire in notitiam abſentis, ut in gl. in uer. in notitiam. in fin. ibi, alij dicunt & c. in l. j. § item cum ex edicto. & ibi do. Barto. qui glo. approbare uidetur. ff. quæ ſen. ſine appella. reſcin.*

c ¶ Iuxta l. ij. A*duerte, quòd ille text. non uidetur dicere, quòd citatio facta in perſona procuratoris, debeat haberi perinde ac ſi facta eſſet in perſona domini, prout hoc innuitur. Sed ibi dicitur ſecundum ultimum exemplũ gl. quod approbat do. Ber. extrà de offi. & po. iud. deleg. c. conſuluit. quẽ do. Cy. Bart. & Bald. ſequuntur in præalle. l. ij. C. quomo. & quando iud. quòd monitio iudicis, habet uim peremptoriæ citationis. Si igitur monitio iudicis cõtenderetur facta in perſona domini, tunc utique eſſemus in caſu illius l. quæ uult iudicem ſententiam poſſe proferre, licet aliter peremptoria citatio nõ interuenerit. ¶ Sed ubi nulla citatio peremptoria, neq; iudicis interpoſita monitio fuiſſet in perſona domini, non uidetur ſententia iure conſtare, ut l. j. §. item cum ex edicto. ff. quæ ſen. ſine app. reſc. iuncto eo, quod dicit do. Bal. in d. l. j. in vj. no. j. col. & in iij. col. uer. ſed quando poteſt. C. de ſen. & interlo. om. iud.*

d ¶ De acti. de cõſti. pecu. circa fi. *in v. colũ. §. poſteà peruenitur. Vbi quantũ concernit propoſitam materiam, dicit d. Pet. Iac. de Are. ſi pars fuerit præſens, & iudex aſsignauerit ſibi diẽ ad ſententiam audiendã, certè non indigeret alio peremptorio. et ad hoc alleg. d. l. ij. C. quo. & quãdo iud. Et ſic per hoc quòd dicit partem præſentem & ſibi aſsignatũ ad audiendum ſententiam, uidetur innuere eſſe uera, quæ dicta ſunt in proxi. præcedenti apoſtilla.*

e ¶ Nõ curatur. *Hoc uerum uidetur quòd eccleſia parũ curat in hac ſpecie ſolennitatem legalem. ut dicit gl. in c. ſuſcitata. hic allega. Sed hoc intelligẽdum eſt cum ſalis grano, quod bene ſapuit do. Bal. dicens canoniſtas iſtam ſcrupuloſam ſolennitatem nõ curare: ſed illam realitatem dicere, quòd tam uterq; quàm alter poteſt condemnari, ſi citatus eſt ad ſententiam. Quia non refert, quid ex æquipollentibus fiat, ut in præalleg. l. j. in ij. col. in uer. quæro. cum glo. j. ſed canoni*

noniſtæ. Ecce quomodo requiritur, quòd bis citetur ad ſententiam, qui condemnandus eſt: uerum eſt tamẽ, quòd ſi procurator eſt præſens, poteſt tam procurator, quàm dominus in perſonam procuratoris condemnari, ut ſentire uidetur præalle. c. ſuſcitata. iuncta glo. j. in fin. & apertius. do. Bald. in d. l. j. in iij. col. in uer. uenio. C. de ſen. & interlocu. omn. iudi. Et plenè no. d. Ber. de elect. querelã.

f ¶Dic q̃ nõ. Nam licet uerba condemnatoria dirigãtur in procuratorem: tamẽ uerba executoria debent referri ad dominum, nõ autẽ ad procuratorem: ut per do. Bar. in præallega. l. j. in iij. col. in uerſi. quæro quid ſi econtra. ibi aduerte. Sed iſtud uerificatur in procuratore actoris, qui uicit in cauſa, ut ibi exemplũ & dictum do. Bar. inſinuat. Et ideò illud non uidetur facere pro ratione ſolutionis quæſtiõis propoſitæ, quæ loquitur in procuratore illius, qui ſuccubuit. Specu. dicit, quòd quamuis ſententia lata fuerit in procuratorem, executio tamen fiet in bonis domini, ſi habuit à domino mandatum. Si uerò ſine mandato litigauit, tunc fiet in bonis procuratoris: ut titu. de ſententia execu. §. ſequitur uidere. ij. col. uerſicu. ſed & ſi acta. ad hæc, uide domi. Bart. in l. ſi ſe non obtulit in prin. in uerſi. ſed quæro quid in procuratore. ff. de re iudi.

SVMMARIVM.

1 Ciuitas non habens burſam communem, poteſt collectam imponere. Et id quomodo. num. 2.

3 Exactores collectarum quando poſſint conueniri.

4 Exactor collectarum an poßit compelli iuridicè facere duos aut plures.

5 Talia Delphi. an debeat peræquari inter ſubditos. pro ſolido et libra, uel per capita. Et quid de forenſi. nume. 6.

7 Talia an debeat æqualiter imponi pro rebus, quas quis extra ciuitatem habet.

8 Mobilium & immobiliũ an habeatur conſideratio propter æquatores.

9 Ciuitas poßitne imponere collectas, ſine authoritate ſuperioris.

10 Collectam quis ſoluere an debeat pro re, quam reſtituere tenetur.

QVAEST. LXXXVII.

SI uilla aut cõmunitas alicuius loci, non habeat burſam

1 cõmunem, poteſt talis* communitas imponere collectam, & ſoluere illis, quibus tenetur. l. j. §. ſi nemo. ff. quod cuiuſque uni. & not. ibi, in glo. & in Spe. de execu. ſenten. §. ſequitur. uerſi. quid ſi uniuerſitas. facit l. ij. in princ.

2 ff. de alimen. & cib. lega. ¶*Et ſi illi de uniuerſitate nolint collectam imponere, iudex poteſt eis imponere ipſis prius uocatis: ut

3 l. fin. C. de mun. patri. lib. x. ¶*Et exactores deputati ad exigendum talem talliam ſeu collectã, poſſunt capi, & conueniri lapſo termino eis dato ad exigendum & ſoluendum: ut ff. de mune. & hon. l. j. circa princip. ibi, decem primatus &c. Et ipſi exactores poſteà poterunt exigere ab aliis de uniuerſitate: ut dicit Bartol. in l. iiij. §. actor municipum. ff.

 de

de re iudi. & ita uidemus quotidie ſeruari & fieri in exigendis tallijs & ſubſidiis Delphinalibus.¶ Sed quia ſuprà proximè dixi, ꝙ exactores talliarum poſſunt conueniri & cõpelli ad ſoluendũ, pro cõmunitate:* ponamus caſum, ꝙ exactores deputati ad exigendũ ſubſidia Delphinalia, nõ ſunt ſoluẽdo, aut aliàs theſaurarius Delphinalis receptor taliũ ſubſidiorũ nõ poteſt conſequi ſolutionẽ à tali, uel à talibus exactoribus. An ipſe poſſit iuridicè cõpelli facere duos uel plures de aliis hominib' ditioribus talis uniuerſitatis, ꝓut quotidie uidemus fieri per theſaurarium Delphinalẽ. Bar. in d. l. iiij. §. actor. ff. de re iud. dicit ꝙ non, & bene: qa nõ eſt debitum cuiuſlibet propriũ, ſed uniuerſitatis. l. intantum. §. uniuerſitatis. ff. de re. diui. Et ita etiã uidi obſeruari & relaxari tales per theſaurarium arreſtatos in hac ciuitate Grationopo. Sed iuxta hæc ulterius quæro, aliquis de uniuerſitate eſt adeò pauper, ꝙ nõ poteſt ſoluere ratã ſeu quotam talis ſubſidii Delphinalis ſibi impoſitam. An alii de uniuerſitate ſoluẽt pro eo? dico ꝙ ſic: ut l. j. C. de omni agro deſerto. lib. x.
5 & ita etiam ſeruatur. ¶* Vlterius
a circa hæc quæro, [a] an talis talia Delphinalis debeat peræquari inter ſubditos pro ſolido, & libra, uel per capita. Inn. in c. grauem. extrà de ſent. excõ. uidetur dicere, ꝙ per ſolidos & libras, hoc eſt, ſecundũ facultatem patrimonij. Bart. tamen diſtinguit circa hoc, in d. §. actor municipum. tamẽ quicquid ſit de iure, cõſuetudo huius patriç Delphinalis ſe habet in aliquibus locis, uidelicet in Oylẽtio in Brianſoneſio & certis aliis locis, ꝙ fit peræquatio pro ſolido & libra. In aliis uerò locis fit per capita, pro modo facultatũ, ut in hac ciuitate Grationopo. & pluribus aliis locis, quç cõſuetudo attendi debet, ut dicit Bar. in ſimili in l. j. C. de mulie. & in quo loco. lib. x. * Vlterius ex quinto circa hçc quçro, utrũ forenſis qui alibi habebat poſſeſsiones, poſsit compelli contribuere in dictis ſubſidiis Delphinalibus, cũ ciuibus huius ciuitatis Gratio. pro rebus & poſſeſsionibus, quas in hoc territorio Grationo. habet. Barto. dicit ꝙ non. in d. l. j. C. de mulie. & in quo loco. in q. quæ incipit, ſed quçro cui poſsit imponi hæc collecta &c. Puto tamen circa hunc paſſum ſecundũ tempora, quç in hac patria Delphinali incurrũt, ſic diſtinguendum. Quia aut loquimur de forenſibus[b] & incolis patriarũ regni Frãciç, Sabaudiç & prouinciæ, quæ nobis cõuicinatur, qui forenſes habẽt bona in hac patria: licet in ea non habitent: & tunc coguntur contribuere pro rebus, quas in hac patria poſsident de cõſuetudine, ut uidi in illis de Turnone in regno Frãciç: & in illis de Tincto in Delphin

phinatu : qui hincinde contribuunt in ſubſidiis regiis & Delphinalibus pro rebus & poſſeſſionibus quas hincinde habent. Similiter faciũt etiã illi de Lug 7
duno cõtra forenſes pro rebus d
quas in eadẽ ciuitate Lugduni poſſident.Et ſimiliter faciunt etiam illi de ſancto Simphoriano auzonis & circũuicini cõtra illos de Lugduno qui etiã habent poſſeſsiones,ut dixi etiam 8
ſ.q.cccxcvij. Aut loquimur inter ſubditos & incolas huius patrię Delphinatus, & ſubdiſtinguo: quia aut ſubditus Delphi.perę-
quatur in loco in quo fouet do e
micilium, pro omnibus rebus, & habita cõſideratiõe per peræquatores ad omnia quæ ipſe 9
poſsidet alibi in Delphinatu:& tunc nõ cõpellitur alibi pro rebus, quas alibi poſsidet. Aut in peręquatione facta in loco ori-
ginis, nõ habetur conſideratio f
per peręquatores,niſi ad bona, quæ ipſe habet in loco in quo ipſe fouet domicilium. Et tunc cõpellitur cõtribuere alibi pro rebus alibi in Delphi.exiſtentibus. Et ita ſemper uidi fieri & obſeruari xxx.annis proximè lapſis, à quo tẽpore circa inchoaui practicare in hac ciuitate Grationop. & ideò, quãdo ueniunt querimonię & dantur ſupplicationes præſidenti huius curiæ parlamẽti:& qui pro tẽporibus fuerunt, ſemper cõſueuerũt decretare tales ſupplicatiões, hoc
c modo reſcribat caſtellanus: [c] ſi ſupplicans fuerit peræquatus in loco domicilii habita cõſideratione ad omnia, quę poſsidet in Delphinatu uel ne,ut prouideri poſsit &c. * Vlterius & vj.quæro, [d] iuxta hæc,an ſi fiat collecta in una ciuitate pro negociis ciuitatis , debeat ciuis peræquari in tallia,pro rebus etiã,quas ipſe extrà ciuitatẽ habet: licet intra Delphi.uide quæ dixi ſ.q.v. *Vlterius quero iuxta pręmiſſa, quando fit peręquatio ſubditorum Delphin.an debeat haberi cõſideratio propter æquatores ad bona mobilia,ſicut ad immobilia.Bar.dicit ꝙ ſic,in d.l.j. [e] C. de mulie.& ita etiã ſeruat conſuetudo.Vlteri⁹ & octauò quæro,* iuxta præmiſſa hæc, ciuitas Grationop.aut aliqua alia pręſentis patriæ uult facere collectã,an poſsit facere ſine authoritate domini noſtri Delphin.aut curiæ parlamẽti.Bar.in d.l.j. [f] C. de mulie.uidetur uelle ſic dicere, ꝙ aut imponit collecta propter neceſsitatẽ ciuitatis,& tunc poteſt facere de iure ſine authoritate.ut not.in l.j.§.pe.ff.qđ cuiuſq; uniuerſitatis no.etiam per Inno.in d.c. grauẽ.extrà de ſen. excõ.quos ſequitur do.Pe.Papę, in quodã ſuo cõſilio incipiente, ad dubia &c. Nõ tamẽ poſſunt illi de cõmunitate ſe adinuicem congregare ad iſtos actus ſine licẽtia domini ſuperioris,ut plenè tetigit dictus do.Pe.Papæ,in dicto ſuo conſilio, in tertio dubio.&uide quæ dixi ſ.q.xxj. Aut

ciuitas uult imponere collectam
pro utilitate publica, ut pro ſo-
luendo domino noſtro Delphi
no aliquod donũ ſibi per ciues
g factum:& tũc nõ poteſt ſine au
thoritate & licẽtia ſuperioris:ut
l.placet. C.de excu. mu.ita dicit
ibi Bart. Sed quicqd ſit de iure,
de cõſuetudine tantũ huius pa-
triæ ciuitates aut aliæ uillæ uel
communitates nõ poſſunt indi-
cere collectam ſiue pro eorũ ne
ceſsitatibꝰ,ſiue pro utilitate pu-
blica,ſine authoritate curię par-
lamenti aut iudicũ inferiorum
pręſentis patrię Delph.& ſi con
trarium faciant, inqueſtantur &
puniuntur arbitrio iudicãtis.ita
uidi ſemp fieri & obſeruari xxx.
annis & ultra, quibus in hac ci-
uitate Grationo. ſteti,tã in pra-
ctica , quàm in hac curia parla.
10 *Vlteriꝰ & nonò quęro:an quis
pro re quã reſtituere tenet̃, de-
beat ſoluere collectam.credo ꝙ
non, per l.nemo.ff. de in integ.
h reſtitu.ut ibi no.per Bar.[h] ratio:
quia nõ uidetur talem rem ha-
bere.l.iij.§.hęc uerba.in fi.ff.de
neg.geſt.& l.Lucius.§.idem re-
ſpondit.ff.de minoribus.

a ¶Vlteriꝰ circa hæc quęro.*Hucuſque incluſiuè author tetigit ſex quæſtiones,quas do.*Barto.*ſeriatim oẽs proſequitur in d.l.ſi ſe non obtulit.§.actor.ff. de re iudi.uide domi.* Bal.*in l.etiã.in v.co.uer.modo uidẽdum.de collecta.*C.*de execu.rei iud.*

b ¶Quia de forenſibus. *Quo autẽ ad hoc membrum diſtinctionis,uidetur ſubdiſtinguendum:utrum penſitatio aliqua imponatur prædijs propter prædia.& tenentur omnes etiã forenſes.ut ff.de mune. & hono.l.fi. §.patrimoniorum.Vel an imponatur perſonis propter res:& tunc non tenentur niſi ſubiecti:ut l.reſcripto.§.fi.ff.de mune.& hono.*Et *hoc eſt uerum,niſi aliud in priuilegijs eſſet indultum: ut l.munerum.§. miſta.ff. de mune. & hono.*Aut *lege municipali ſiue cõſuetudine ſit cautũ, quòd iſta prædia pro talibus muneribus ſint obnoxia:etiam ſi ſint prædia forenſium. Quia conſuetudo æquiparatur priuilegio: ut in ca.ſuper quibuſdã.§.præterea.extrà de uer.ſig. &* C.*de agri.et cenſi.l.domini prædiorum.lib.xj.*Et *ad hoc ut forenſibus poſsit imponi collecta, fiunt ſtatuta , ut prædia ſint tributaria : & quòd collecta ſuccedant loco tributorum ſeu cenſeãtur eſſe tributa.ut not.domi.* Bart.*ff.ad munici.l.idem liber.§.ſolam.*Hæc *ita dicit do.*Bal.*in l.omnes.ij.col.in uerſi.ſpecialis autem impoſitio.*C.*ſine cenſu uel reliquis fun.compa. non poſſe.uide do.* Archidi.*in c.j.de immu.eccle.lib.vj. & do.*Oldra.*conſi.clxix.factum eſt tale. & c.ſubſti.de cenſi.extraor.ad municipia.&* Specu.*de cenſi.§.nunc dicendum.iij.colũ.uer.pono reginus: & ibi do.*Io.And.*in addi.ad* Specu.*ſuper uerſi.ſupra fi.*

c ¶Reſcribat caſtellanus. &c. Hic *ponitur forma decretationis ſupplicationis,dum habenda eſt ratio peræquationis.*

d ¶Vlterius & vj. quæro. *Quo ad hanc quæſtionem uide do.* Bar.*in l. j.v.col.in uer.item quæro aliquis eſt*
hic

hic ciuis. C. de mulie. & in quo lo. li. x. Et ibi uidetur dicere, quòd non debet quis peræquari pro rebus, quæ alibi ſoluunt tributum, niſi collecta imponeretur ab eo, qui habet iuriſdictionem uniformem in omni loco, ut à principe. Et tunc *debet ſoluere pro rebus, quas habet ubique, & in hanc opi. uidetur ferè cōcurrere do.* Io. And. *in c. j. in uer. de hoc dubitatur. extrà de immu. ecc. lib. vj. et poſt cum ibidem do.* Pet. de Anch. *in uer. ultimò quæro. uide do.* Old. *in d. conſilio clxix. & Spec. in d. § nunc dicendum. uerſi. pono reginus. ac ibi in addi.* Io. And.

e ¶Bar. in d. l. j. *In v. col. in uer. item quæro. pro imponenda collecta omnes res, ſcilicet mobiles & immobiles debent æſtimari.*

f ¶Bar. in d. l. j. *In iiij. col. in uerſicu. quæro hic primò.*

g ¶Et tūnc non poteſt. Hoc *eſt uerum, ut ibidem ſentire uide. do.* Bar. *de iure, ſed de facto poteſt: niſi eſſet ciuitas, quæ nō recognoſcit ſuperiorem, & talis, qui quādo ſibi placet, poſſet imponere collectam.*

h ¶Notatur per Bar. *Ita ibi uidetur ſentire do.* Bar. *in uer. unde ſi imponeretur collecta.* Sed *caue, quia do.* Bart. *non loquitur in terminus caſus huiuſce quæſtionis.* Ipſe *enim dicit, ſi imponeretur collecta pro re, quam quis habet, non tenetur ſoluere pro ea re, ad quam competit reſtitutio, uel alia actio: quia eam uerè non habet.* Sed *ſtatutum debet intelligi de re, quam quis uerè habet, ut in d. §. hæc uerba, ſiue ergo &c.* Ecce *quæ loquitur in alio caſu, uidelicet quando quæritur, an quis teneatur ad collectam pro re, ad quam ſibi competit actio uel officium iudicis.* Non *autem loquitur in caſu, quo quæritur an quis teneatur ad collectam pro re, ad quam competit actio, aut reſtitutio contra ſe. unde ex theorica dom.* Bar. *patet deciſio caſus noſtri in contrariū.* Et *ſic pro re, quam quis reſtituere tenetur, debet ſolui collecta, quam computabit in reſt. ut in ſimili uidemus de colono et inquilino, qui ſi ſoluerint collectā, eam computant in poſſ. ut dicit* Specu. *de cenſi. §. nunc dicēdum. in v. col.* Item *pone quidam uicini. & ibi* Io. An. *in uerſi. de uia pub. imò poſſunt ſe conſeruare indēnes per retentionem fructuum, etiam ubi cōpelleretur ad ſoluendas datias uel collectas de facto & non de iure. ut per do.* Bal. *in l. cū duobus. §. ſi in coēūda. uer. ſi tamen colonus. ff. pro ſoc.* Et *facit quòd poſſeſſor tenetur ad onera ſoluenda: etiam pro tempore præterito, ſecundum do.* Card. *in cle. j. uer. xj. quæro. & uer. quæro an poſſeſſor. de cenſibus.* Collecta *enim p poſſeſſorē ſolui debet. l. fi. & ibi do.* Bal. *in tertio notabili.* Vbi *dicit, quòd teneas menti. C. ſine cenſu uel reliquis.* Et *hoc eſt uerum, ſiue quis poſſideat iure proprietatis, ſiue pignoris. dominus* Bal. *in l. in ſumma. C. de pignori.*

SVMMARIVM.

1 *Doctores conferrēne teneantur pro ſubſidijs Delphi.*

2 *Aduocati, ſtrenuè militant.*

3 *Doctoratus gradū recipientes ex reſcripto uel diplomate, an teneantur cōferre pro ſubſidijs Delphinalibus.*

4 *Doctores legum, an debeant in integrum reſtitui.*

5 *Doctor legum, an poſſit agere lege Iulia, de ui publica, pro ſibi illata iniuria.*

QVAEST. LXXXVIII.

1 SED quæro, an domini* doc. legum in noſtra ciuitate Grationop. practicantes, qui nõ con ſueuerunt officiũ procuratiõis exercere: ſed honeſtè & honorabiliter practicare & uiuere, tã de eorum patrimonio, q̃ de patrociniis teneanť cõtribuere in ſubſidiis Delphi. Et pro introitu dicendorum præmitto, ꝙ in donis gratioſis à ſubſidiis Delphi. quæ frequẽter iſtis temporibus anno quolibet domino noſtro Delphino cõcedũtur, non fit aliqua exceptio, niſi clericorum clericaliter, & nobiliũ nobiliter uiuentium. Hoc præſuppoſito, uidetur dicendũ de iure, ꝙ dicti domini doc. debẽt eſſe exẽpti, cum debeãt cenſeri nobiles nobiliter uiuentes triplici ratione. Prima ratio: quia gl. ij. in l. ſocietas. §. ſocietas. ff. pro ſo. dicit ibi eſſe ar. pro bene literatis, ꝙ ita, ut nobiles, recipiantur in canonicam. quia nõ refert, an habeatur nobilitas naturaliter, an ex

a accidẽti, ut ibi dicit Bar.[a] peritura, quæ ibi copioſè allegat. facit l. proximos. ibi, litterataq; militia. C. de proximis ſacri ſcrinii. lib. xj. Ad idẽ gl. in l. prouidendũ. C. de poſtulando. dicit quòd

b ſcientia nobilitat,[b] ſi uerbũ, nobilis, ibi in tex. poſitum accipiatur propriè. ad idem gl. in c. de multa. extrà. de ꝑbẽ. quę dicit, & ita ſcientia nobilitat hominem, quæ pretio nummario comparari nõ poteſt. ff. de ua. & extraor. cog. l. j. §. eſt quidã. ¶* Secun-

2 da ratio, quia aduocati non minus militãt, quàm illi q gladiis, clypeis, & thoracibus nitũtur. ut l. aduoc. C. de aduoc. diuer. iudi. ideo nullũ perſonale mun⁹ debet aduocatis imponi, niſi iudicandi. l. ij. e. tit. iũcta l. ad ſimilit. eo. ti. facit l. j. C. de aduoc. di. iu. ibi. poſtquã aduoc. depoſuerint officiũ, dignitate quadã noſtra liberal. potiantur &c. Et dicit ibi Bar. no. ꝙ doc. qui depoſuit. aduoca. officiũ, eſt in dignit. & dicitur clariſ. Tertiò, pro hoc facit qđ habetur expreſſe, in l. medi. C. de profeſ. & medi. li. x. ibi, doc. legũ una cum uxo. & filiis, necnon & rebus quas in ciuita. ſuis poſſidẽt ab omni functiõe, & ab omnibus muneribus ciuilibus uel pub. immunes eſſe præcipimus &c. & facit cle. ij. de magiſtris. ibi, ꝙ pleriq; eorũ, qui in quauis ſciẽtia in doc. uel magiſterii aſſumerẽtur honorẽ, &c. Et credo ꝙ iſta ſit ueritas de iure, ꝙ doc. nõ teneãtur in d. ſubſidiis cõtribuere: licet Bar. in d. l. medicos. & in l. j. C. de muliẽr. & in quo loco. li. x. intelligat illam l. medicos. in doc. actu le-

c gentibus. Sed Bart.[c] fortè malè dixit: quia tex. ibi indiſtinctè loquitur de doct. Ergo indiſtinctè eſt intelligẽdum etiam de aliis

doct

doc. non actu legētib. iuxta l. de pretio. ff. de publ. nec ipſe Bart. aliqua l. aut ratione limitat illā. l. debere intelligi. de doct. actu legent. & ſic erubeſcit ſine l. loqui. iuxta auth. de triente & ſemiſſe. §. conſidera. col. iij. quia [d] non ſufficit dicere, ſic eſt, niſi ratio aſsignetur. xxiiij. quæſt. iij. capi. j. Sic etiam non ſufficit dicere, ſic ſtatutum eſt: niſi cauſa ſtatuti aſsignetur. xxij. diſtin. ca. omnia. attentis maximè rationibus urgentibus ſ. tactis. Sed fortè Bar. qui actu legebat, fuit affectionatus ita dicere propter laudem ſui & aliorum doc. actu legentium. Et ita eſt ueriſimiliter præſumēdum, cum ipſe abſque aliqua lege aut ratione ita dixerit uolendo reſtringere tex. dictæ l. indiſtinctè loquentem. Et ideo reperio, quòd recolendæ memorię do. Steph. Guilionis legū doct. & miles tunc pręſidens Delphi. ſcripſit manu ſua propria in margine ſui Bartoli ſuper d. l. ſocietas. ff. pro ſocio. quòd anno M.ccccxvj. de menſe [e] Septembris fuit ordinatū in conſilio in fauorem domi. Pet. Blondi in legib. bacula. ꝙ ipſe non debebat contribuere in dictis ſubſidiis Delphi. Et ſic contra opi. Bar. fuit determinatum, & bene, per iura & rationes ſuprà tactas. Multo ergo magis debēt eſſe exempti domini docto. præſentis ciuitatis à contributione dictorum ſubſidiorum [f] Delphi. tanquam nobiles nobiliter uiuentes, cùm per inſignia doctoralia diſtinguantur à plebeiis & popularibus. Et à populo nobiles appellantur in inſtrumentis & aliis actibus. pro quo facit quod dicit Barto. C. de dignitatibus. libro xij. ſuper rub.[d] dicens, quòd ille eſt, & cenſeri debet nobilis, qui à populo talis nominatur & reputatur: unde etiam portant zonam deauratam, quod plebeii non faciunt. Et præterea quando doctores aliquando acquirunt de feudo Delphinali, conſueuerunt in camera computorum Delphin. retineri & inueſtiri ſoluendo ſimplicia laudimia, ſicut alii nobiles huius patrię: quod non ita fit in plebeiis, qui non conſueuerūt in dicta camera, nec per dominos parlamenti inueſtiri, niſi prius ſoluant duplicia laudimia. Ideo etiam ſecundū hanc conſuetudinem non debent interpretari, neque cenſeri de numero plebeiorum & popularium: ſed de numero nobilium[e], maximè, quia dicti domini doctores in hac ciuitate uiuunt nobiliter, & non uadunt per curias, niſi ad ſupremam curiam parlamenti, ibi aduocando abſque ſe immiſcendo alicui officio procurationis, prout alibi aliqui faciunt. Et in hanc partem declinare uidetur eſſe iuſtum & æquum & honeſtum: quia ex eis princeps & patria decorantur.[f] Et hac etiam ratione Imperator

uoluit eos eſſe exemptos ab o-
g mnibus muneribus&ciuilibus &
publicis,in d. l. medicos. ſ. dixi.
Et uidi ꝙ de hoc anno currēte
M.ccccl v.ad querimoniā do-
minorū aduocatorū præſentis
ciuitatis fuit hæc quæſtio poſita
in deliberatiōe conſilii, in quo
erāt do. Cancellarius,& domini
parlamēti,& fuit opinatum, ſed
nō fuit pro tūc facta concluſio.
Tamē hæc duxi inferenda, pro 5
mei memoria,& deciſiōe,quam
in futurū fieri uidebo, hoc ſubiū
gā. Et de hac materia uide quæ
plenius dixi ꝗ.q.ccclxxxviij.et ibi
reperies deciſionem præſentis
queſtiōis.quia ibi fuit deciſum, a
ꝙ doctores nō debēt cōtribue-
3 re in dictis ſubſidiis Del.¶*Sed
an præmiſſa locū habeāt in reci
pientibus gradū doctoratus ex re
ſcripto uel bulla? credo quòd
nō,per ea quæ legūtur:& no.in
l.ſi ita quis. §.ij.ff.de leg.ij.Et ui
de Ioā.Fa.inſtit.de iur.natur.gē.
& ciui.An autē doctoratus ſit di
gnitas?dic ꝙ ſic:per clement.ij.
de magi.& tenet Barto.in l.j.C.
de nouo co.cōponēdo.quia etiā
ibidē ponit de comite legum,&
quis debeat dici comes legum.
4 *Sed iuxta hæc quæro,an docto
res legū debeant in integ.reſti-
tui.dic,ꝙ nō.ut not.gl.in l.pro-
feſſio. C. de muneri. patrimo-
nior.li.x. & uide ſuper hoc fall.
in l.ſi ex legati cauſa.ff. de uer-
bo.obl.in ſua repetitiōe. & Bal.
in l. rē maioris precii. C. de re-
ſcin.uēdi.in ſua repetitione.An
uxor doctoris poſt mortem uirī
debeat uocari domina . Vide
Bar.in l.ſi poſt mortē.§.fin.ff.de
bono.poſſ.cōtra tab.De præro-
gatiuis doctorū uide quæ ſcri-
bit d. Stephanus Guilliōis,legū
doctor, præſidēs quondā Delp.
in quadā ſua propoſitiōe, quam
ipſe fecit quæ incipit:Et nō erit
apud te acceptio perſonarū.ubi
ponit ſexdecim prærogatiuas.
*Sed quero ſi fiat iniuria docto-
ri legū,facto, uel uerbo,an poſ-
ſit agere lege Iulia , de ui pu-
blica.dic ꝙ ſic,p l.Iul.la j.ff.ad l.
Iul. de ui publica. ubi oratores,
id eſt,doc.artium.
Bar. *Nihil ibi de hoc per d.Bar.qui
non reperitur aliquid ſcripſiſſe ſuper
d.l.ſocietas. Sed d.Bal.in prin.l.non
ex.d. §.ſocietatis.æquiparari nobiles
& literatos , quo ad beneficia obti-
nenda. Crederem tamen uoluit alle-
gare d.Bar.l.j.C.de dignit.li.xij.ubi
amplè & diſcretè tractat materiā
nobilitatis.Primò enim,quid ſit no-
bilitas. Secundò,per quod diſcerna-
tur nobilis à plebeio. Tertiò,qui di-
cantur nobiles.Quartò,item quotu-
plex eſt nobilitas.Quintò,quæ ſit no
bilitas theologica ,ſeu ſupernatura-
lis.Sextò,quæ ſit nobilitas naturalis.
Septimò,quot modis conſideratur no
bilitas naturalis.Octauò,quid ſit no
bilitas politica ſeu ciuilis. Nonò, an
in uno loco quis poſſit eſſe nobilis,
& in alio non. Decimò, an quis per
militiam efficiatur nobilis . Vndeci-
mò , an & qua pœna puniatur qui
propria authoritate fecit ſe nobi-
lem. Duodecimò,an ſit dare caſum,*
in

in quo princeps poteſt compelli dare nobilitatẽ. Decimòtertiò, *an propter uitia aliquando quis conſequatur nobilitatem.* Decimoquartò, *an poßit alicui conferri in puncto mortis.* Decimoquintò, *an nobilitas ſit uirtus.* Decimoſextò, *an nobilis in actibus, utpote electionibus teſtimonij, & cæteris talibus præferatur alijs.* Decimoſeptimò, *quis poßit nobilitatem concedere.* Decimooctauò, *an alius præter principẽ poßit cõcedere nobilitatẽ.* Decimononò, *an ciuitas uel populus ſuo ſtatuto poßit derogare nobil.* Vigeſimò, *an per ſtatu. poßit fieri nobilitas uel dignitas, quæ non eſt de iure communi.* Vigeſimoprimò, *an decuriones ſint nobiles.* Vigeſimoſecundò, *an omnis militia faciat quẽ nobilem.* Vigeſimotertiò, *an de iure communi aliter puniatur nobilis quàm ignobilis.* Vigeſimoquartò, *qd operetur, quòd multoties & in officijs, & in pœnis eſt nobilium conditio peior.* Vigeſimoquintò, *quomodo ſit & qualiter oſtenditur, quòd quis facit quem nobilem.* Vigeſimoſextò, *quæ officia faciunt quem nobilem.* Vigeſimoſeptimò, *quomodo debent formari articuli in modo probandi nobilitatẽ.* Vigeſimooctauò, *uſque ad quem gradum tranſeat nobilitas, quæ manat à genere.* *Verumenimuero omnibus in his iuris articulis aut alibi non memini me legiße d. Bart. quod hic dicitur dixiße: ſed bene cõtrariũ ſenſiße ut in d. l. j. vij. col. uer. igitur nobilitas iuncto uerſi. ſeq notatur differentia inter nobil. naturalem, & nobil. politicam, ſeu ciuil. Illa naturaliter, id eſt, ex natiuitate ſeu ratione naturali inducitur: iſta autem accidentaliter, uidelicet ex origine parentum uel dignitate propria proficiſcitur: & iſto ſecũdo modo nobilitas ſumpta, eſt uera nobi. ſecundum quam differt nobilis à plebeio: & prout accipitur apud nos, & in foro noſtro.* Et *ſic non parui refert, an nobil. ueniat ex natura, an accidenti: ſed uerum quo ad uerã nobi. prout ſumitur apud nos, & in foro noſtro, quòd non refert utrum nobi. ex progenie, utrúmue ex ſcientia, uel alia quauis dignitate procedat.* Et *ita putarem autorem dicere uoluiße.* Ipſe *enim fortaßis credebat, quòd illa nobilit. quæ uenit ex genere, eßet à natura: & illa quæ obuenit ex ſcientia, foret ab accidenti: hoc utique uerum, primum nẽpe falſum. Vtrunque enim ex accidenti, ut pulcrè ſentit d. Bar. in præal. l. j. in vj. co. uer. uidendum eſt. & ix. col. uerſi. ex his ſequitur. & facit quod ex origine quis non efficitur nobilis, ſed princeps ſeu lex nobilitat quem propter ſuã orig. ut notare uidetur d. Bar. in l. ſi muli. C. de inco. li. x.*

b ¶ Scientia nobilitata. *Facit optimè c. uenerab. de præbend. & dign. & ff. de excu. tut. l. dicimus in ſi. ubi dicitur Vlpi. iuriſc. nobil. ratione ſuæ clariſſima tã in iure ſcientia, quàm elegãtiæ Latini ſermonis.* Et *uide pulchrum text. de nobilitate uirtutum. in c. nunquam. lvj. diſtin.* Et *gl. in c. quoniam uerus. xxiij. q. j. uide Panor. in c. ſuper eo. in pe. co. uer. quartò, nota. de teſt. Quod autem doct. ſit nobilis, apparet ex l. iudices eo. tit. de dignita. & d. Bar. dicens, ex hoc apparet,*

paret,quòd iudices & doc. indicantur eſſe nobiles:qui tamen exuti dignitate,inter priuatos habentur.

c ¶Sed Bart. *Fortaſſis d.* Bar.*motus fuit ita ſentire propter uerba in fi.d. l.medicos.ibi,qui facilius liberalibus ſtudijs, & memoratu artibus multos inſtituãt,id eſt,inſtruant,ſcilicet diſcipulos uel ſcholares.credere tamẽ certiſſimũ de iure doctores poſtulãtes habere immunitatẽ ab omnibus ſaltem perſonalibus muneribus. ipſi enim ſunt hi,quos ille diuus* Iuſtinia*nus ſacratiſſimus* Imperator *inueniri ſummopere ſtuduit, eos uocitans,* Oratores,*maximè ſciẽtia, iuſtitiaq́; ſatellites, ac optimos athletas iudiciorũ.ut in proœmio* Digeſtorũ.*§.diſcipuli.Igitur ſunt & hi,proteſtãtibus inclytis* Imperatoribus Leõe & Antonio:*quia cẽſetur nõ minus prouidere humano generi,quàm ſi prælijs atq; uulneribus patriã parẽtesq; ſaluarent.* Hinc *& meritò aduocati dicũtur milites inermes, literatoria militia militãtes. militãt nãq; patroni cauſarũ,q glorioſ.uocis confiſi munimine, laborantiũ uitã,ne amittãt quod habent,ſpẽ,ut acquirant,quod nondum habẽt,poſterosq; defendũt, ne plectantur, ne infamentur, ne in ſeruitutem redigantur. ut per domi.* Odof.*&* Cy.*in l fori.*C.*de aduo.di. iudi.l.proximos.& ibi gloſſ.in* C.*de proxi.ſacr.ſcr.in li.xij. iuncta l.aduocati.*C.*de aduo.di iud.& ibi d.*Bal.*dicens, aduocatos militibus exequari:quia per eos tanquam per milites uita & patrimonia huiuſmodi defenduntur.& ibi not.quòd aduocati ita militant legibus, ſicut milites in armis.& ita ſunt neceſſarij aduocati ad ſalutẽ patriæ & ſingulorũ, ſicut ſunt neceſſarij milites armatæ militiæ.*Ibidẽ *dicit d.*Bart.*quòd aduocati magis ſunt neceſſarij reipu. quàm milites.* Ad *prædicta facit glo. ſuper uerbo indigere.in c.cũ ex eo.de electione.li.vj.* Et *quid ultra dixero, tex.eſt aptus.l.ſancimus.*C. *de aduo. di.iudi.ubi do.* Bar.*&* Bald. *dicunt quòd aduocatis nullũ munus pſonale debet iniũgi, niſi neceſſitas cõſulẽdi, arbitrãdi ſeu iudicandi:unde ibidem ſubiũgit d.*Bal.*quòd non poſſũt cogi aduocati ad faciẽdã guardiã ſeu cuſtodiã,uel aliquod munus perſonale, quod bene nota, quia magnum priuilegium eſt.nempe hæc uera eſſe crederem, ſi ipſe qui aduocat per ſtatutum tempus,hoc eſt,quinquennium, iuxta §.ſed quia ſolitũ eſt. in proœmio digeſtorum.legum eruditioni dignoſcatur inſudaſſe.ut l.iubemus. §. nec decreto.* C. *de aduo. diuer. indi. & l.petitiones.& ibi do.*Bal.C.*eo. tit.& ideo dixi,inſudaſſe. quia non ſufficit diu ſtuduiſſe, ſed bene. nec* Hieroſolymis *fuiſſe, &c. ut in gloſ. in uer. ſuperatus .l.unicuique.* C. *de proxi.ſa.ſcri.lib. xij. nam aduocatus etiam ſi factorum & rerum peritiã habeat: non tamen numerandus eſt inter aduocatos,niſi ſit doctus: cum appellatione aduocatorum, non ueniãt indocti:ita pulchrè ſentire uidetur gl.l.unica.in l.ij.* C. *de poſtulan. ſicut enim doct. qui non eſt idoneus, habet honorem ſine fructu:quia non gaudet priuilegijs doctoratus:per d.* Cardinalẽ *in cle.ij.in j.quæſt. de magiſtris.ita de aduocato indocto.pari*

formi

formiter dicendum uidetur. contra quē facit quòd dicitur de eo qui per ſaltum eſt promotus: quia non habet priuilegium. ut l. nemo. & ibi no. glo. ff. C. de aduocat. diuerſ. iudicum.

d ¶Bar. ſuper rub. *Vult al. d. l. Bar. in in l. j. in ult. col. in uer. ex iſtis manu. app. ibi dic. er. C. de dignit.*

e ¶De numero nobilium. *Omnes autē doctores ſunt nobiles: per l. prouidendum. C. de poſtul. ut dicit do. Alex. in addi. do. Bart. in procœ. C. in uer. quaro circa hac. ſuper uerſ. tunc eſſet comes. ubi in d. uer. quaro. tenet* 1 *d. Bar. quòd doctoratus eſt dignitas. & in l. omnes. C. de decurionib. li. x.* 2

f ¶Decorantur. *Patrocinio nanque aduocatorum humano generi prouidetur, quaſi armis patria defenderetur: ſcientia uerò doctorum mundus* 1 *illuminatur, ut uidetur dicere glo. c. cū ex eo. ſuper uer. indigere. de ele. li. vj. ubi dicit Pet. de Ancha. quòd eccleſia Dei ſummè indiget uiris literatis, non porcis uel aſinis deferratis. Et facit ad materiam, quòd habetur per tex. de Iuſti. C. cōfir. in prin. & ibi do. Odofred.*

g ¶Omnibus muneribus. *Etiam realibus. ut tenet d. Bar. in d. l. medicos. & do. Cardinalis in pradi. clemē. ij. de magiſtris. & Spe. ti. de reo. uer. item medicus. ibi, & doc. legum omni gaudeant immunitate. & glo.* 2 *in l. his oneribus. & in l. ſunt munera ff. de uacati. munerū. qua quidem immunitate debet gaudere aduocatus, ſi ſit doctor: nā ſi aduocatus, qui tantum ſtatuto tempore legum eruditioni inhaſit, habeat uacationem munerum perſonalium, nunquid & rationabile eſt, ut aduocatus inſignis doctoratus bene meritò decoratus, aliquid habeat ſupra ſimplicem aduocatum? & ſic etiam patrimonialium munerum uacationem cōſequetur: quoniā non poteſt is dici doc. inutilis ſiue nō idoneus, qui aduocationis officium probè & glorioſè didicit exercere. & ideo omni immunitate perfrui debet, iuxta ea qua ſentit dominus Cardinalis in clemen. ij. in j. q. de magiſtris.*

SVMMARIVM.

Procuratores, nobiles tencantúrne conferre in ſubſidijs Delphinalibus. 1

Nobilitatem aſſumens per ſe, an & qua pœna puniatur. 2

QVAEST. LXXXIX.

SED qa in hac ciuitate Gration. ſunt* aliqui nobiles, qui practicant in curiis & exercent officium procurationis: An ipſi debeant eximi à contributione dictorum ſubſidiorū Delpi. Vidi de hoc anno currrente M. cccclv. in præſentia d. Cancellarii, & dominorū parlamenti determinari, quòd non: cum non uiuant nobiliter: quia officium procurationis uile reputatur. ut l. ſi quis procurationem [a]. C. de decuriōibus. li. x. cū aliis iuribus ibi per glo. allegatis. Iuxta præmiſſa, quæro* utrū aſſumens ſibi nobilitatem per ſe, puniatur: & qua pœna puniatur. uide Bar. in l. j. [b] C. de digni. ibi, ſequitur in diffinitione illata &c.

a ¶L. ſi quis procurationē. *Ibi not. do. Bar. quòd officiū procuratoris eſt uiliſſimū, & ideo nullomodo aduo-*

cati

cati uolunt eſſe procuratores. Et idē cēſetur de officio tabelliōū: ut l. uniuerſos. & ibi d. Bar. C. eo. ti. de decurionibus li. x. quia genus negotiationis eſt: ut dicit glo. in c. ſicut. extrà ne clerici uel mona. ſeculari. nego. ſe immiſc. & facit ad prædicta quod not. do. Bart. in l. neque. C. de dignitatibus. li. xij.

b ¶ *In l. j. Videlicet, viij. col. uer. nobilitas eſt. ibi ſequitur in diffinitiōe, ubi dicitur, quòd nullus poteſt habere dignitatem à ſeipſo: ſed oportet quòd per alium conferatur, & ſua authoritate aſſumens eādem incidit in crimē falſi uel in l. Iuliam maie. ad hac facit quod dicit d. Bal. de eo qui ſe aſſerebat ſacri palatij. in l. data opera. xiij. col. uer. de eo qui ſe aſſerebat. C. qui accuſ. non poſſunt. ut quoque in ſimili dicitur de illo qui gerit ſe pro doctore, cum nō ſit, tenetur de crimine falſi, ut dicit d. Bar. in l. reddatur. C. de profe. & medi. lib. x. & iſtud eſt uerum, ſi exerceat actus doctorales ſeu doctori cōgruētes: quia tūc punitur pœna falſi, ſecus autē ſi nō faciat aliquem actū doctorum, ſed dūtaxat ſe doctorē appellet: quia eo caſu non uenit puniendus pœna fal. ſed extraordinaria arg. l. ſi quis. ij. C. de aquæductu. li. x. & ita in ſimili dicit d. Bal. de illo qui ſe fingit clericū. ut in l. qui ſub prætextu. l. fi. C. de ſac. ſan. ecc. & formaliter ita ſentire uidetur do. Ale. in apo. ſuper dominum Bar. in l. eos qui. §. pro milite. ff. ad l. Cor. de fal. pariformiter uidetur diſtinguendum inter illum, qui ſimpliciter ſe nobilē appellat. & inter illū qui aliquem actum facit ſe ingerendo, ut nobilem, cùm non ſit nobilis.*

SVMMARIVM.

1 *Nobiles, exercentes officium notariatus, conferunt pro ſubſidijs unà cum popularibus.*

QVAESTIO XC.

SIMILITER etiam tūc ibi fuit determinatum de notariis huius ciuitatis, qui ſūnt no-
1 biles,* & debēt cōtribuere in dictis ſubſidiis Delphinalibus cū popularibus, per l. uniuerſos. C. de decu. lib. x. cum gloſ. quia of-
a ficium eſt uile.[a] Et idem dicendum eſt de doctoribus, ſi exerceant officium notariatus. Nam notarius dicitur ſeruus publicus. l. impuberem. C. de ado. eò quòd ſeruit reipublicæ: non ꝙ ſit ſeruus. facit l. ij. C. de tabulariis. li. x. unde decurio exercens artem notariatus, perdit digni-
b tatem decurionatus: ut d. l. ij.[b] Et etiam tenet Salice. in l. ſi quis decurio. C. de fal. licet contra
c iſtud uideat text. in l. una [c] C. de manda. principum. ubi uidetur probari, quòd officium notariatus ſit dignitas. hinc eſt, quòd alibi dicitur, quòd coram notario poteſt interponi appellatio. & ualet. c. fin. extrà. de app. & tenet Spe. in tit. de app. §. nunc dicamus. in uer. & ſcias. ibi, uel ſaltim fiat coram notario. hoc idē ponit Cy. in l. ij. C. de his, qui ꝓpter metum iudicis nō appellāt.
d ibi, uel coram tabelliōe &c.[d] & Bar. in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prętori. circa prin. §. de ope. no. nun. & l. cum quidā. ff. de app. Et hoc

hoc uerum,ſi dubitetur adiri iudex à quo,uel non poſsit haberi eius præſentia:ut dicit Spec. ubi ſuprà,&c.

a *¶Vile.Vide de hoc ſ.in, apoſt.ſignata ſuper uer.l.ſi quis procurationẽ.*

b *¶D.l.ij.Vbi dicit do.Bart.quòd ſi decu.no.officium aſſumpſerit,priuilegium decu.amittit.*

c ¶Tex.in l.una, *Tu dic quòd ille tex.loquitur in notario principis,& talis habet dignitatẽ:cæteri uerò habent tantũ munus:& ideo infamis poteſt exercere munus huiuſmodi notariatus:ſecus tamẽ quãdo eſſet datus à principe, uel haberet officiũ iniũctũ ex publico:ut in notario ad banchũ:ut ſentire uidetur do.Bar.in l.eadẽ hac lege.ff.ad leg.Iul.repetun.*

d ¶Ibi, uel coram tabel. *Aduerte, quia ibi nõ loquitur de app.ſed proteſtatione,quæ interponitur ſub appellatione omiſſa propter iſtum metum iudicis:& talis proteſtatio publicè emiſſa.facit quẽ haberi pro appellante.ut ibidem dicit do.Cyn.*

SVMMARIVM.

1 *Delphinalis conſuetudo circa ſtagnorum ſtructionem. & nu.3.*

2 *Conſuetudinis ſubſtantia.*

4 *Piſces ſtagni,dicantúrne pars fundi, diſting.nu.5.*

QVAEST. XCI.

CONSVETVDO generalis eſt in hac patria Delph,
1 ꝙ uolens*cõſtruere ſtagnũ piſcium,poteſt libere & impunè, propria authoritate conſtrui facere ſtagna,dũmodò faciat calciatã in fundo ſuo,& ſoluẽdo dãna & intereſſe circũciſiõis,quorum prata,terræ,poſſeſsiões, & directa dominia perduntur & ſubmergũtur ex abũdãtia aquæ talis ſtagni:dummodo etiam ex conſtructione talis ſtagni affera
a tur maius cõmodum[a]cõſtrui facienti,& reipublicæ, ꝙ̃ ſit incõmoditas uicinorũ, quorũ proprietates ex inundatione aquæ ſubmerguntur.Et ita uidi obſeruari etiã in contradictorio iudicio ex diuturna obſeruantia:& plures teſtes examinaui in diuerſis cauſis ita deponẽtes.& de hac cõſuetudine hîc duxi ſcribẽdũ,quia de ſubſtãtia conſuetudinis nõ eſt ꝙ ſit ſcripta:ut patet in uſib.feud.& no.in l.de qbus.
2 ff.de legib.licet*de ſubſtãtia le-
b gis ſit,ꝙ in ſcriptis[b]redigatur. & uidetur dicere gl.in l.j.in gl. fin.circa fin.ibi,& in ſcriptis redigenda &c,C,de legib.& facit l.humanum.eo.ti.tamen aliqui uoluerunt dicere contrariũ, uidelicet quòd non ſit de ſubſtantia,legem in ſcriptis redigere: quia ex quo ſic principi placet, ſeruandum eſt pro lege:etiam ſi non ſcribatur:ut in §.ſed quod principi.inſti.de iure nat.gen.&
3 ciui.*Sed quero,iuxta hoc,quid ſi dominus noſter Delphi.habeat & percipiat aliquos cenſus in talibus poſſeſsiõibus,quę ex tali ſtagno ſubmerguntur & occupãtur in aliqua parte dicti ſtagni,ſubmergi poſſunt,an impediatur cõplementum talis ſtagni.credo ꝙ nõ,ex antiqua obſeruantia, Nam uidi in camera

computorum Delphin.quòd in conſtructione ſtagni dominarũ prioriſſæ & conuentus ſaletarum, uocato de rupe, mandamẽti quiriaci ſubmerſæ fuerũt aliquæ proprietates de emphyteu a ſi Delphi.mouẽtes & facientes anno quolibet de cenſu nouem bichetas auenæ,& ſemper computauit caſtellanus quiriaci in dicta camera cõputorum,prout b uidi in dicta camera computorũ redditis,M.ccccxxv. Et poſtea uidi,ꝙ de anno domini M. ccccl x.& die xvij.menſis Nouẽbris,in conſilio, in præſentia dominorũ parlamẽti & camera dominæ ſaletarũ fuerunt oneratæ de ſoluẽdo dictas nouem bichetas auenæ:quia ipſæ dominæ te c nent dictum ſtagnũ de rupe,in quo(ut ſuprà dixi)ſunt ſubmerſæ & occupatæ proprietates,facientes dictas nouem bichetas auenæ de cenſu annuo ab anti-

4 quo.*Sed iuxta hanc materiam ſtagnorum,quæro utrum piſces ſtagni dicantur pars fundi,ſicut dicimus de fructibus pendentibus:ut in l.fructus pendentes.ff. de rei uend.& uidetur ꝙ ſic:ut in d.l.fructus.In contrarium uidetur caſus expreſſus in l.fines & labra.ff.de act.emp.quid dicẽ

c dum?Bar.ᶜuidetur*dicere in d.

5 l.funes.ꝙ ubi piſces in ſtagno uel piſcina ſunt repoſiti ut multiplicentur & creſcant,tunc cenſentur eſſe pars fundi, ſicut dicimus de fructibus pendentibus, ar.l.longe.ff.de diuer.& temp. præſcri.ubi uerò eſſent repoſiti cauſa cuſtodiæ ut pro dãdo uel comedẽdo,aut alibi trãsferẽdo, tũc iſto caſu nõ ſunt pars fundi, ita debet intelligi d.l.funes.

a ¶Dũmõ mai⁹ cõmodũ. *Nã expedit reip.& c.inſt.de his qui ſunt ſui uel alie.iur.ij.ſed etiam.* Et *facit ad materiam,quòd habetur & not.in §.cum in ſuo.inſti.de re.di.*

b ¶ Qđ in ſcri.*Iſtud uidetur uerũ p ea,quæ ſcribit do.Bar.in l.j in uer, op.innuit.ibi,& in ſcriptis redigẽda. C.dele.et ff.de ori.iu.l.ij.§.j.ibi,in tabulis eburneis perſcriptas.et inſti.de iure natu.gẽ.& ci.§.cõſtat autem. et diſt.iiij.c.erit autẽ.ibi,cõſcripta.et Aulus Gelli.noctiũ Atticarũ lib.xx. c.j.ubi tractat de leg.xij.tabu.*

c ¶Bar,uid.*Dicit do.Bar.in l.Iulianus.§.ſi.quòd uẽdito fundo ueniunt omnia,quæ ſunt intra fundũ ad perpetuã utilitatẽ fundi.* Ex hoc ar. à *contrario ſeqtur,quòd piſces nõ ueniũt in uẽditione fundi diſtracti,in quo eſt piſcina:qa nõ ſunt infra fundũ ad ppetuã utilitatẽ fundi.et ideo nõ cenſentur pars fundi:ut in d.l.fines & labra.ff.de ac.emp. Sed uẽdito ſtagno uidentur et uẽditi piſces in eo exiſtẽtes:quia ſtagna ſũt propter piſces ſicut arua propter fruges.* Et *ſic cũ piſces ſint cauſa fi.ipſi⁹ ſtagni, patet quòd ſũt in ſtagno ppter eiuſdẽ utilitatẽ perpetuã:& ex cõſequẽti pars ſtagni intelligũtur.& hoc uerũ,niſi piſces eſſent in ſtagno repoſiti ad modicũ tẽpus:quia tũc nõ cenſentur ibi eſſe ad perpetuã utilitatẽ ſtagni,& ſic nec pars.arg.l.fundi nihil.§.Labeo generaliter.ff.de actio. emp.*

emp.uide quæ nouiſſimè tractat do. Iaſ.May.in l.ulti.col.xxxiij. & ſeq. C.de iur.emphy.ubi inuenies accumulatas opinion.omnium doctò. de hac q.loquentium.

SVMMARIVM.

1 *Laudimia an debeantur ex permutatione.*

2 *Ex permutatione aliquis recepit rē aliquam immobilē & praterea decem florenos, an ſit in totum permutatio, uel uenditio, uel pro parte.*

QVAEST. XCII.

De cõſuetudine generali in præſenti patria Delph.nõ
1 debētur* niſi media laudimia ex permutatiõe: licet de iure nulla laudimia ex permutatione debeātur, cũ ibi nõ interueniat pecunia, ut dicit Pet.Ia.in ti.de act. in rē, quę cõpetit pro re emphy. a quæ cedit in cõmiſſum.circa fi. ibi, item ſi talia precia nõ ſunt in alienatiõe &c. Sed iuxta hoc quæro, aliquis permutat rē ſuā cũ aliquo, ex cauſa permutationis recepit aliquā rē immobilē: puta domũ uel fundũ: & ultra re
2 cepit decē florenos.* An iſte cõtractus dicatur in totũ permutatio uel in parte pmutatio, & in parte uēditio, ratione pecuniæ quę interuenit in ipſo cõtractu? Do.Pe.Helie.in ſuo trac.de iur. emph.circa fin.tractatus, in quæſtiõibus, quas ibi mouet: ibi, ſequũtur quæſtiones aliæ &c. mouet hanc quæſtionē, ſed nõ decidit: ſed remittit ad ea, quæ ipſe dicit in l.ſi qs donationis. ff.de cõtra.emp.& uen. quæ nõ uidi in d.l.ſi qs donationis, q̃a eius lectura cõiter nõ reperitur. reperio tamē ꝙ Bal.mouet hāc qõnē in feudis in præludiis ſui cõmēti.in iiij.col.in uer.pro intellectu horũ. ibi, & dicim⁹ in ſimili.ubi dicit, ꝙ hoc caſu qñ interuenit res immobilis & pecunia in pmutatiõe, ꝙ inſpiciendũ eſt an pecunia ſit maior pars ualoris rei nécne: ut ff.de cõtra.emp. l.fundi partē.& ff.de act.emp.l.ſi ſterilis.§.ſi tibi fund.& extrà de rerũ permu.c.ad qõnes. per Io. An.in nouel.qa ſi in eādē æqualitatē cõcurrũt, tunc in dubio iudicabimus eſſe cõtractũ emptionis & uēditionis: ut ff.de pact.l. iuriſ.in prin.ita dicit ibi Bar.ſed tex.in d.c.ad qõnes.uidetur loq indiſtinctē[a], ꝙ nõ debet dici cõtractus emptiõis prętextu partis pecuniæ quæ interuenit in permutatiõe, pro pluri ualētia: ſed dici & cēſeri debet contractus permutatiõis. Sed ultra Bal.pone, pecunia nõ eſt æqualis rei traditæ in excābiũ, crederē tunc ꝙ pro re immobili quæ tradita eſt in excābiũ, nõ debeatur niſi mediũ laudimiũ, iuxta d.cõſuetudinē: pro pecunia uerò tradita cũ re immobili, nõ debeatur laudimiũ: an dominus directus rē permutatam, poſſit capere iure prælatiõis? Pet.Iac.ubi ſuprà dicit, ꝙ non.de materia iuris prælationis tetigi infrà q.ccccc viij. & ibi ſcripſi quoſdā caſus, in q̃bus nõ habet locũ ius prælationis.& ſuprà q.xlviij.

i 2 ¶Sed

a ¶Sed tex.uidetur loqui indiſtin ctè. *Dic ergo, quòd ſi principaliter emitur, licet aliqua ſpecies detur, totum erit emptio: ut l.tenetur. §.j. ff.de actio.emp. ſi uerò principaliter permutatur, totum erit permutatio: ut d.c.ad quões. §.j. ibi, refuſa certa pecuniæ quãtitate, poterit cõtractus permutatiõis iniri. In dubio ſiquidẽ inſpiciendũ eſt, utrũ plus ualeat: ut ſi ualet plus res, quæ datur p re, quàm pecunia, ſit permutatio, ecõtra autẽ ſit emptio arg.l.quicquid. §.cũ partes. ibi, Caßius ait pro portione rei æſtimãdũ uel pro precio cuiuſq; partis. ff.de acqui.re.do. ita ſentire uidetur do. Bar. in l. Ariſto ait. uer, quæro quid in aliis cõtractibus. ff.de do. ſed do. Bal. dicit, quòd ſi in eandem qualitatẽ cõcurrũt, quòd in dubio iudicamus eſſe cõtractũ nominatũ emptionis et uẽditionis, ut fauorabiliorẽ cũ ipſo conſenſu pariat actionẽ: ut in prædicto uer. pro intellectu horum.*

SVMMARIVM.

1 *Filius an poßit agere ad ſupplementum legitimæ, ſi quid acceperit à patre relictũ, ſine tamẽ proteſtatione.*

2 *Verba, contentum eſſe, quid operetur.*

3 *Hæreditatis appellatione debita, & credita continentur.*

QVAEST, XCIII.

PATER in teſtamento ſuo inſtituit filiũ ſuũ in quinquaginta florenis, * pro quibus uoluit ipſum eſſe contentũ: ita ꝙ nihil ulteri⁹ petere poſsit in bonis & hæreditate ſuis. Poſteà cõtigit ꝙ filius acceptauit dictos relictos quinquaginta florenos abſq; proteſtatiõe de agẽdo ad ſupplemẽtũ legitimę. Modo quęritur, an fili⁹ poſsit agere ad ſupplementũ legitimæ. Reperio ꝙ do. Pet. Helie, in l.ſi unquã, C.de reuo.do. in ſua repe. tenet ꝙ nõ, niſi fuerit proteſtatus: quia licet pater nõ poſsit filiũ priuare ſua legitima: tamen filius facto ſuo acceptãdo relictum ſimpliciter ſub illa clauſula, ꝙ nihil amplius petere poſsit, uidetur ſe tacitè excludere: ita dicit ipſe Pe. Helie. Sed do. Bal. in l.ſi quãdo. §.& generaliter^a. C.de inoff.teſt. tenet cõtrariũ, dicẽs, ꝙ illud onus nõ ualet in legitima. iuxta l.qm̃ in prioribus. C.eod.ti. & eſt expreſſum: ut dicit ipſe Bal. in authẽ. ut cũ de app.cog. in §.cæterũ. col. viij. nõ obſtãte ꝙ filius nõ fuerit proteſtatus de iure ſuo: qa lex ſibi reſeruat ius ſuũ ſine ꝓteſtatione, ſecundũ Bal. Et ita ſecundũ hanc opi. Bal. uidi determinari in camera conſilij inter nos in diffinitione proceſſus Petri Fontane, ciuis Grationo. agẽtis ex una parte: & magiſtri Chatalani chãterelli ſecretarii Delphinalis ex altera, in manibus Antonii de Molena notarii dictæ cauſæ, die iiij. menſis Decẽb. M.cccclv. De uerbis * prædictis 2 eſſe cõtentũ, ꝙ nihil ulterius petere poſsit. uide quæ dicit Bart. in l.quoties, §.ſi duo. ff.de hære. inſt. & in l.ſi liberi. ff.de oper. liber. & uide text. nota. in l.peto. circa princ. ff.de leg. ij. ubi dicitur ꝙ illa uerba, ſit cõtentus, ita ꝙ nihil amplius petere poſsit,

importāt fideicōmiſſum, qd' eſt notabile & ſingulare:& uide a-
b liū tex.[b] in c.officii.extr.de teſt. & tetigi infrà q.cccclxix.in uerſ. itē per illa uerba tacit⁹ &c. Sed alia inſurgit & quotidiana queſtio,uidelicet pater filiū uel filiā hæredē inſtituit in cētū,& iuſsit eū ſtare tacitū & cōtentum, & ꝙ plus de bonis ſuis petere nō poſſit.Et pone ꝙ iſta centū aſcēdūt plus,q̄ legitima : modò iſte filius uult petere dotē maternā, quæritur an poſsit.Dic ꝙ ſic,qa bona dicuntur deducto ære alieno.l.bonorū. & l.ſubſignatū. §.bona.ff.de uer.ſig.modo fili⁹ petēdo dotē matris ſuæ ſolutā, petit eā tanquā æs alienū,nec petit aliqd de bonis:quia illa intelligūtur deducto ære alieno. pro hoc allegatur caſus in l.prætor.in §.emācipati.ff.de col.bono.ita refert Bar.ſe cōſuluiſſe in l.ſi liberi.§.ſi.ff.de ope.liber.in fi.queſtionis.qui ſic ibi determi-
3 nat.Sed pone,*ꝙ teſtator dicit, ꝙ amplius de bonis ſuis & hæreditate petere non poſsit. An iſto caſu locū habeat determina-
c tio prædicta?Credo ꝙ nō,[c] ex eo ꝙ appellatiōe hæreditatis,credita & debita cōtinētur.l.hæreditatis appellatio.ff.de uer.ſig.& l. nihil.eo.ti.& l.cū pater.§.mēſe. ff.de leg.ij.cū ibi no. An fili⁹ habeat ius in legitima uiuēte patre,uide que dixi j.q.cccclxxxvj. An debeat fieri repletio legitimæ in pecunia uel de bonis & ſubſtātia patris:uide quæ dixi j. q.cccclxxxvij. An fructus computentur in legitima: uide quæ dixi infrà quæſtio.cccclxxxviij.

a ¶Bal.in §.& generaliter. *Circa prin.in uerſi.quæro pater reliquit.*

b ¶Vide aliū tex.E*t q ad illa uerba cōtentus & c.nō autē qui ad id qđ proximè immediatè præmittitur.& licet ille tex.loquatur de legitima:tamen nō loquitur de huiuſmodi legitima,quæ debetur liberis,de bonis parentū,ſed quæ debetur epiſcopo de relictis eccleſiæ:& quia talis nō debetur iure naturæ:ideò acceptando relictū ſub cōditione,quod ſit contentus,renuntiare intelligitur iuri in legitima huiuſmodi competenti:niſi agnitum fuerit ſic relictū cum proteſtatione debita.*

c ¶Credo ꝙ nō.E*t bene dicit, credo,et meli⁹ quàm affirmo:quia forſitan cōtrarium eius quod credit, eſt uerius.nā licet uocabulo hæreditatis ueniant credita & debita,tamen per hoc nō ſequitur quòd res exiſtētes in hæreditate,ſint ipſius hæreditatis uel hæredis:& ideò parui refert,ſiue dicatur,nil amplius de bonis:ſiue dicatur,de bonis & hæreditate nil amplius petere poßit:quia ſemper intelligendū eſt, quòd tātum petere nō poßit de bonis ſiue de rebus patris,quæ ſunt in ipſa hæreditate:ergo de alijs quæ nō ſunt patris,nō cēſetur fuiſſe prohibitus petere:quia in rei ueritate nil amplius afferre poteſt nomen hæreditatis,q̄ habebat ipſe defunctus tpe mortis:et ſic quo ad hoc idē importat appellatio bonorū,qđ hæreditatis.l.bonorū.la ij.ff. de uer.ſig.& iſta opi.ſatis ꝓbari uidetur*

detur in diffinitione hæreditatis:quæ dicitur,hæreditas,eſt ſucceſſio in uniuerſũ ius,quod habuit defunctus tẽpore mortis ſuæ, deducto ære alieno: ut per glo.in § neque.inſti.de au.tu.
* *Tu adde quòd appellatione hæreditatis, legata & fideicommiſſa non continentur.l.Titius. ubi Bart.dicit hoc eſſe no.ff. de leg.iij. Et quid ueniat appellatione bonorum,& qualiter intelligantur bona,uide Bart. in l.princeps bona.ff. de uerbo.ſigni.*

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor non poteſt conueniri non diſcuſſo principali.*

QVAESTIO XCIIII.

ALIQVI doctores in authentica,præſente.C.de fideiuſſor.uoluerũt dicere,ꝙ ille qui in obligatione interuenit,ꝓ & nomine alieno,ut reſponſor, qui promiſit ſoluere reſponſorio nomine alterius , uel qlibet alius,qui nomine alieno ſe conſtituit ſoluturũ, nõ poſsit cõueniri, niſi prius diſcuſſo illo,pro quo interuenit.ita etiá tenet Pe.
a Iac.in ti.de conſti.pecuniaª.pro quibus facit authẽ. de fideiuſ.in §.j.col.j.niſi renũtiauerint iuri, de prius cõueniẽdo principalẽ,
1 quàm reſpõſorẽ.*Sed de ſtylo& cõmuni obſeruãtia huius curiæ parlamẽti nõ admittitur hęc exceptio: licet nõ fuerit renũtiatũ illi iuri,cũ nõ ſit de exceptionibus admiſsibilibus,ſecũdũ Delphi.ſtatuta in ti. de literis cõpulſoriis & præciſis concedendis. qui ſtyl⁹ corroboratᷣ diſpoſitio
b ne iuris. de qua in auth.ſi qñ. ᵇ C.de conſti.pec.Sed ſecus ſeruatur in dicta curia in fideiuſſore, qui nõ cõuenitᷣ antequã principalis,niſi renũtiauerit illi iuri,ꝓ ea, quæ leguntᷣ & no. in d.auth. præſente.Sed iuxta hoc q̄ro,ille fideiuſſor, qui nõ renũtiauit illi iuri,cõuenitᷣ antè, quàm prĩcipalis:ſed ipſe fideiuſſor nõ opponit ĩ iudicio illã exceptionẽ ordinis,an poſsit ipſe fideiuſſor cõdẽnari?Bar.dicit,ꝙ ſic.in l.ꝓpla-
c tam.ᶜC.de ſen.& interlo.om.iu. & in l.ij. C.cõi diuidundo.in fi. idẽ dicit Bar.ubi ſ.in illo q agit
d hypothecariaᵈ nõ diſcuſſo principali,ut ſi nõ opponatᷣ hæc exceptio ordinis ante li.cõte.poſſit ſnĩa ualida ferri in hypothecaria cõtra tertiũ poſſeſſorẽ,nõ diſcuſſo principali.idẽ tenet Ia. Bu.in auth. hoc ſi debitor. C.de pig. Et ita in hoc ſeruatᷣ in hac curia plamẽti opi.Bar.licet Spe. & Hoſt.& aliq alii doctores teneant cõtrariũ: quorũ opi. non ſeruatᷣ in hac curia, ꝓut uidi in proceſſu diffinito in dicta curia anno M.ccccl vij. in uigilia ramiſpalmarum inter Peronũ de cõbis,mercatorẽ Vallẽ. appellãtẽ ex una parte, & quẽdá aurifabrũ dicti loci Vallẽ. uocatũ Alanũ, appellatũ ex altera,& in plurib⁹ aliis cauſis.Licet Ia.Bu. teneat cõtrariũ,ut recitatur ĩ. q. ccccxxxij.ibi, Sed pone , ꝙ fuit intẽtata hypothecaria. & idẽ dicẽdũ erit in omni alia exceptio
e ne,q eſt ordinisᵉ.& de hac materia uide quæ dixi ĩ.q.ccxxj. Sed

quid

quid de fideiuſ. qui non renunciauit iuri de prius cōueniendo &c. An poſsit conueniri ſi principalis latitet, & ſi illa exceptio poterit opponi poſt li.conteſt. uide quę plenè dixi j.q.ccccclxx.

a ¶Pet.Iac.in ti.de conſti.pecu.*In ij.col.in uerſi.eſt notandum.*

b ¶Corroborat.de qua in auth.ſi qn. *Illius auth.ſerie parū, aut nihil adiuuatur hic ſtylus: quia ibi de hoc nō diſſeritur: ſed in quo caſu cōſtitutor teneatur et nō teneatur, illic tractatur: ſed pro huiuſc.q.enucleatiōe, quæritur ſi aliquis cōſtituat ſe principalē, poterítne primo cōueniri. utique ſi mō moueetur prima obligatio, alias cōtrà.nā non cōſideratur aliud niſi qa pro alio interuenerit. unde nihil ualet ſe conſtituere principalem, niſi renūcietur etiā legi ſup hoc introducta. ſic ergo fideiuſ. habet l.beneficiū. ſic et hoc. cū ſit eadē ratio. dic. eſt Azo. in ſumma in præ. auth. de fideiuſſoribus. ij. col. in uer. ij. quæritur.*

c ¶In l.prolatam.*in j.col.uer.huius timore.ibi, & ideo ex hoc habes. & ita ibidē innuere uidetur domi. Bal. in iij.co.uer.ſed oppono.ibi, eſt ordo unius cauſæ ad alteram.*

d ¶Et idē qui agit hypothecaria. *Vide plenius de hoc per d. Bart. in d. auth. de fideiuſſorib. in § ſed neque. in ij.colum.uer.quæro, ſi fuit actum hypothecaria.*

e ¶Et idem, quæ eſt ordinis. *Puta ordinis unius cauſæ ad aliam: ſecus in peruerſione ordinis unius cauſæ ad ſe ipſam: ut per doct. Bart. & Bal. in locis præallega.*

SVMMARIVM.

1 *Donatio an poſſit impugnari, ſi per donatarium cauſæ donationis non ſpecificentur.*

2 *Meritorum probatio non in omni donatione neceſſaria.*

QVAESTIO XCV.

1 DVBITABATVR, ſi in *inſtrumēto donatiōis fiat mentio in genere uel ſpecie de meritis, ꝓpter quę ipſa donationis cauſa & ipſa merita nō probentur: an talis donatio poſsit impugnari. Veritas eſt iſta, ꝙ in donationibus de iure prohibitis debēt merita in inſtrō inſerta probari per donatariū: aliter donatio non debet ſortiri effectū: nec debet ſtari aſſertiōi donātis, ut in donatiōe quæ fit per patrē filio in ptāte cōſtituto tanquam bene merito, quæ nō ualet: niſi ꝓbatis pręcedētibus meritis[a], qa præſumūtur in fraudē

a illa uerba adiecta, arg. l. qui teſt. in fi.ff. de prob. & uidet facere, qđ dicit Io. Fa. inſti. de act. [b] fa-

b cit l.ſi quis in ſuo.§.legis aūt ceteris. C.de inof.te.licet teſtator dicat exhæredatū cōmiſiſſe ingratitudinē, ꝙ adhuc hæres tenet ꝓbare, præſumpto ar. de cō tractibus ad ultimas uolūtates. l.pactū.ff.de pac. & idē in dona. quę excedit ſummā quingētorū aureorū, quæ donatio etiā non ualet, in quātū excedit dictā ſummā ſine inſinuatiōe: ut in l.ſancimus.C.de do.in princ.ibi, hoc qđ ſuperfluū eſt &c. niſi probarē

c tur merita, [c] quo caſu tanquā ob cauſam factā nō indigeret inſi-

d nuatione,[d] & ualeret. In certis
2 uerò donationibus de iure non prohibitis, nõ requiritur probatio meritorũ in inſtrumento in genere uel in ſpecie enarratorũ:& ſtatur eo caſu aſſertiõi do-
e nãtis.[e]Et hęc colligũtur & pro-
f bãtur ex dictis Bart.in l.ſi forte.[f] ff.de caſtrẽ.pecu. & per Bal.in l. illud.C.de ſac.ſan.eccl. & l.ſi donatione.C.de colla.p gl.& doc. & per do. Lu.de Ro.in l. Aquilius Regulus.ff.de do.& ita fuit inter nos in camera cõſilii cõclusum & determinatũ, de menſe Decẽbris M.cccclv.in diffinitione cauſę in d.curia parlamẽti uẽtilata inter dominũ Speluchie ex una parte,& nobilẽ Antoniũ de urro ex altera,in manib⁹ Pe. de Bolliaco ſecretarii Delph.ad cauſam donatiõis factæ de omnibus bonis ſuis per nobilem Gulielmũde mirabello dominũ de portis, nobili Amedæo berlionis quondã,à quo cauſam habet dictus de urro.Et deinde & ſecũdo dicto dño Speluchie,qui dominus Speluchie opponebat inter cætera,ꝙ nõ contabat de prætẽſis meritis in dicta prima donatiõe dicto nobili Amedęo berlionis factæ. Sed fuit iudicatum pro dicta prima donatiõe, licet merita ibi aſſerta non fuerint ꝓbata: cũ ipſa donatio nõ fuerit probata, neq; ꝓpoſita,ꝓ excederet ſummã quingẽtorum aureorũ. de hac materia donationis factę ob merita:unde quę ſcripſi in notabilibus meis in §. circa donationẽ.fo.lxvj.& in §. nota, ꝙ Gulielmus de Cuneo. fo.cxlix.& ſi in cõfeſſiõe meritorũ interueniat iuramẽtũ,ꝰ an probet,ui de in notabilib⁹meis. in §.ſi inſtrumento &c.fol. lxx.

a ¶ Niſi probatis præcedentibus meritis. *Vide d. Alex. prima parte conſi.lv.iij.col.uerſi.nec obſtat.*

b ¶ Io.Fa.inſti.de acti. *Credo quòd uult allegare.d.Io.Fa.in §.itẽ ſi quis in fraudem.iiij.col.uer.ſed quid erit. iuncto §.de conſtituta autem.v.col. uerſi.ſed ad hoc.*

c ¶ Niſi probarentur merita. *Aduerte tamẽ,ꝙ donatio propter merita,licet probata fuerint,nõ ualet uſquequaque:ſed tantũ uſque ad menſuram meritorũ.ſupra aũt menſurã meritorũ facta reſcinditur beneficio l.ij. C.de reſcin.uẽ. uerũ quoque nec ſufficiunt quæcũque merita:oportet enim eſſe merita inſignia: alioquin non cenſetur quis bene meritus, ut per dominum Alex in d. conſi.lv.iij. col.uerſic. & dicitur bene meritus.*

d ¶Non indigeret inſinuatione. *Hoc intellige uerũ,ſi merita illa,de ſui natura erant obligatoria, id eſt, apta ad ueniendum in pactum obligatorium:ut inquit do.Bal.in addi. Spe.in ti.de donatio.uer.in eo.*

e ¶ Et ſtatur aſſertioni donantis. *Cõtrariũ uult do.Bar. C.mãdati.l. per diuerſas.ij. colum.uer.iuxta hæc quæro d. Baldus ibi.cõſi j.in v.quæ.*

f ¶ Bar.in l.ſi forte. *In uer.uult. ibi, et per hoc dico.et do. Ale.4.pte cõſi. xliij.j.col.uerſi.nec obſt.ſi diceretur.*

g ¶ Iuramentum. *Videtur quod non: quia tale iuramẽtum, ubi agitur de*

pra

præiudicio tertij, nihil releuat.c.quã uis.de pac.li.vj.c.licet.de iureiur.eo. lib. cũ alijs ſuis cõcordã.alle.per do. Alex.in præ.conſi.lv.iiij. col.uer.nec prædictus ob. & ſic ſecũdũ eũ uidetur,quòd huiuſmodi aſſertiõi iuratæ nõ ſit ſtandũ,quò ad tertium:de cuius præiudicio agitur: ſecus, quo ad ipſum iurantem.Nã negãdo de uno, de alio concedere uidetur.c.nõne. de præſum.l. cum prætor.ff.de iudi.

SVMMARIVM.

1 *Filius an poſſit priuari legitima & Trebellianica per patrem, ex pacto.*
2 *Res teſtatoris alienari poſſunt,propter æs alienum: non obſtante quacunque prohibitione.*
3 *Promiſſio et iuramẽtũ debẽt intelligi ſecundũ terminos iuris cõmunis.*
4 *Dos & alimenta, fauorabilia ſunt.*

QVAESTIO XCVI. 96

NOBILIS Antoni⁹ de Bella comba, dictus maubrũ, dominus quõdã caſtri thoueti, in patria Grayſiuodaui,in ſuo ultimo teſtamẽto ſibi hęredẽ uniuerſalẽ inſtituit nobilẽ Einardũ eius filiũ, eidẽ faciẽdo diuerſos gradus ſubſtitutionũ in ipſo teſtamẽto declaratos.Et inter cętera in dicto teſtamẽto cõtẽta effectualiter ꝓhibuit,ꝙ dict⁹ ſuus hæres non poſſet diſponere de ſuis legitima & Trebellianica, nec eas detrahere diſponẽdo etiam & prohibẽdo bona ipſius teſtatoris ꝓ dote,nec aliàs quouis modo donari ſiue alienari. 1 Quod quidẽ teſtamentũ dictus a Einardus fili⁹ & hæres uiuo adhuc dicto eius patre teſtatore, approbauit, promiſitq; & iurauit pro ſe & ſuis nõ cõtra facere, dicere,uel uenire quouis modo. quo teſtatore mortuo dict⁹ Einardus adiuit hęreditatem dicti ſui patris teſtatoris,& eius uolũtatẽ agnouit.Contigit poſteà ꝙ dictus Einard⁹ filius & hæres dicti teſtatoris maritauit Catharinam eius filiã cũ nobili Einerio de podio, cui in dotẽ conſtituit M.cc. florenos auri. Deinde ab humanis deceſsit ipſe Einardus ſuperſtite ſibi nobili Antonio de Bella cõba,ei⁹ filio,hærede uniuerſali teſtamẽtario ultimo dño dicti loci & caſtri thoneti. Qui nobilis Antonius hæreditatẽ dicti Einardi eius patris adiit, cũ beneficio inuẽtarii:& dum ipſe nobilis Antonius filius & hęres dicti Einardi cõueniretᷣ per dictum Eineriũ pro dicta dote dictę Catharinę ei⁹ uxoris,oppoſuit in proceſſu,ꝙ ipſe ſubſtitutus in dictis bonis dicti maubrũ eius auus ꝓhibuit in dicto ſuo teſtamẽto ei⁹ bona alienari etiã pro dote.Et ꝙ ipſe Einardus eius filius & hæres de dictis ſuis bonis etiã ꝓ legitima & Trebellianica detrahere, neq; de ipſis quouiſmodo diſponere poterat,nõ obſtãte dicta diſpoſitiõe primi teſtatoris ꝓhibitiua approbata & cõfirmata per ipſum Einardũ.Modò quærit̃ de duobus.* Primò,ᵃan dict⁹ Einardus potuerit diſponere de legitima ſua & Trebellianica,nõ obſtãte dicta prohibitione dicti ſui pa-

tris teſtatoris, & confirmatione
iuratoria ipſius Einardi inde ſe- b
cuta. Secũdò, an dict⁹ Antonius
filius dicti Einardi poſsit & de-
beat cõdẽnari ad ſoluẽdũ dictã
dotẽ Catharinæ uxori dicti no-
bilis Einerii de podio, etiã de
bonis reſtitutioni ſubiacẽtibus,
& alienari prohibitis, ex diſpo- c
ſitione teſtamẽtaria dicti mau-
brũ patris dicti Einardi. in quo
ſunt tria uidẽda. Primò an teſta
tor ipſe uideať ꝓhibuiſſe ꝙ de
dictis bonis filiæ Einardi nõ do
tarẽtur in defectu aliorũ bono-
rum. Secũdò, an etiã talis ꝓhibi
tio teneat. Tertiò, eſto ꝙ aliàs
nõ teneret: q̃a tamẽ dict⁹ Einar
dus cõſenſit ꝓmiſitq́; & iurauit
cõſeruare cõtẽta in dicto teſta-
mẽto, an ſaltẽ ex his cẽſeri de-
beat eſſe ualida & efficax dicta d
prohibitio. Ad primũ, utrũ dict⁹
Einardus potuerit diſponere de
legitima & Trebellianica: uideť
dicendũ, ꝙ nõ: q̃a licet ꝓhiberi
legitima nõ poſsit per teſtato-
rẽ: ut l. omnimodo. & l. quoniã
in prioribus. C. de inof. teſt. nec
etiã Treb. in liberis primi gra-
dus. l. iubemus. C. ad Treb. etiã
de ſtylo hui⁹ curię parlamẽti: ut
dixi plenè ſ. q. ij. Nec filius etiã
eiſdẽ poſſet ex pacto cũ p̃re ha-
bito renuntiare. l. ſi q̃n. §. j. C. de
inof. te. ſi poſt mortẽ patris eius
uolũtatẽ ĩpugnare uoluerit: ut
d. §. j. Tñ ĩ caſu de quo hic agiť,
ubi fili⁹ & hæres cognito teſtõ, 2
ſolũ non impugnauit: ſed agno
uit iudiciũ paternũ poſt mortẽ

patris, non poteſt eius hęres po
tere ſupplemẽtũ legitimæ, [b] nec
uenire ex hoc capite cõtra pro-
hibitionem paternã. ut in d. §. j. à
cõtrãrio ſenſu, ibi dũ dĩ, Et poſt
obitũ patris filius cognito pa-
terno teſtamento nõ agnouerit
eius iudiciũ, ſed impugnãdum
putauerit [c] &c. Ad quid enim di
cerenť uerba p̃dicta, niſi ad de-
mõſtrãdũ ꝙ ſi fili⁹ nõ impugna
uerit teſtm̃, ſed illud agnouerit,
ꝙ poſteà nec ipſe nec eius hæ-
res uenire cõtrà poterũt. cũ ad
hoc ut poſsit cõtrauenire, requi
ratur expreſsè, ꝙ nõ cõſenſerit:
ſed ꝙ impugnauerit. Et eſto, ꝙ
de iure ciuili dictũ pactũ ſeu cõ
firmatio nõ obſtaret filio, tñ cũ
iurauerit, ualet tale iuĩm. Et nõ
poteſt de iure canonico cõtra-
uenire [d], per c. quãuis pactũ. de
pact. lib. vj. ita tenet Bal. in d. l. ſi
q̃n. §. j. Ad primũ q̃ſitũ ſecundo
loco formatũ, uidelicet utrũ di-
ctus teſtator uideať ꝓhibuiſſe
ne filii dicti Einardi eius filiæ &
hæredis dotenť, de ei⁹ bonis re
ſtitutioni ſubiacẽtibus, uideť ꝙ
nõ: quia dos quæ cõſtituiť per
filium de reſtituẽdo grauatũ, ha
betur tanquã æs alienũ teſtato-
ris. text⁹ eſt in l. à filia. ff. ad Tre.
ibi, ſed & ſi ex ꝓmiſsione dotis
aliquid debitũ fuiſſet. ſ. marito
filiæ, æris alieni, dicit gl. à patre
debiti loco habẽdũ eſt. facit l. pa
ter filiam. in fi. prin. ff. ad l. Falc.
*Modò certũ eſt, quòd propter
ęs alienũ teſtatoris res eius alie
nari poſſunt, non obſtante qua-
cunque

cunque prohibitiōe. ut l. filius. §.diui.in fina.ff.de leg.j. Et ponit Hē.Bohic.in c. Raynal.extrà de teſta.igitur,&c. Secundò,reſpondendo ad ſecundum quæſitum,quo quęritur an prohibitio teneatur. Videtur dicendum quòd non.quia talis prohibitio eſſet contra bonos mores:quia per eā remanerēt filiæ filii grauati indotatæ, & uerifimiliter innuptæ:quod non eſt dicendū. Et pro hoc facit etiā quia prohibita alienatione nō includitur alienatio neceſſaria. l. alienatione.ff.famil.erciſc. Sed nūc
e reſtat uidere de tertio, [e] eſto quòd prohibitio teſtatoris non ualeret, an ex conſenſu & promiſsione cum iuramento ſecutis ualeat & teneat? Et breuiter dicendum uidetur, quòd non.
3 *Primo, quia promiſsio & iuramentum debent intelligi ſecūdum terminos iuris communis. l.fina.ff.qui ſatiſda.cog. l. fin. C. de non num.pec.Sed ſecundum terminos iuris prohibita alie-
f natione non includitur[f] alienatio, quæ ſecundum legem fit in ſuos.iſta eſt gl.in l.ſi ita quis. §. ea lege donatū.ff.de uerb. obli. unde alienare in potentiorem prohibitus, poteſt donare filio potentiori.Nam filiis noſtris omnia ex uoto paramus.ff.de bo. quæ liber.l. Iulianus.§. facilior. Vnde in caſu ſimili licet teſtator prohibuerit alienari etiam ex cauſa dotis,non debet intelligi reſpectu filiæ:ubi non eſſet aliud, unde poſſet dotari:prout in caſu iſto.faciunt quæ ponit Bal.in l.ea le.C.de cōdi.ob cau. Nec etiā eſt uerifimile,quòd teſtator hoc uoluerit: quia nemo carnem ſuam unquam odio habuit.Et confirmatio filii non ad plus ſe extēdit, quàm diſpoſitio teſtatoris ad hoc ſe non extendat, nec etiam confirmatio filii. facit quod ponit Hen. Bohic.in c.ſi uerò.extrà de iureiu.ubi dicit, quòd ſi iurauero nunquam accipere feudū uel exercere talē artē, ſi eueniat caſus, ꝙ aliter commodè uiuere non poſſum, nō præſumor intellexiſſe de illo caſu:nec eſt uerifimile, quòd pater uoluerit aſtringere filium ad hoc, nec quòd ipſe filius etiā ſe uoluerit ad hoc coartare. Secūdò, quia talis promiſsio iurata, ubi dictū caſum de quo agitur includeret, eſſet & inhoneſta & contra paternam dilectionem & bonos mores: unde cōtineret in effectu, quòd teſtator uoluit & iniūxerit filio ſuo Einardo, quòd non poſſet dotare filias ſuas de dictis bonis, eſto quòd aliunde non haberet unde dotaret. Et ita, ꝙ potius remanerent indotatæ & ſine uiro, & quòd filius ipſe Einardus pariter ita promiſerit. Certè hæc ſunt euidenter inhoneſta & cōtra bonos mores, ſic ſunt & cēſeri debēt inefficacia, & nō ſeruanda:ſed haberi debēt pro nō
g ſcriptis.[g] lege,conditiones.j. & ij.ff.de condit.inſtit.l.generaliter.

ter.ff.de uerb.obl.Et habetur in d.l. conditiones. la j. quod non ualet cõditio, ut ne quis parẽtibus uel patrono alimenta præſtet, quia eſt contra bonos mores.Dos autem eſt adeo fauorabilis,ut ſunt alimẽta:& gl.æquiparat ea circa diſtractionẽ rerũ alienari prohibitarũ.in l. ob æs. C.de prædi.minorũ.& in authẽ. contrà cũ rogatus.C.ad Trebe. & magis ſunt in conſideratione perſonæ,quàm res:ut l.ſancimus.in uerſic.excepta.C. de ſac. ſan.eccl. Vnde ex capite prohibitionis factę per teſtatorẽ,certum eſt,quòd non ualet,per ſupradicta. Ex conſenſu autem & promiſsiõe iurata Einardi, pariter nõ ualet, eſto quòd ſi trãſierit in cõtractum. Primò,quia cõſenſus,promiſsio,& iuramẽtum debent intelligi ſecundum naturam actus, ubi interueniũt: qui de ſe non habet quod filia dicti Einardi remanere deberet indotata. Secundò, ubi aliter eſſet, foret cõtra bonos mores, quo caſu nec pactio, nec iuramentum tenent, per iura preal. Tertiò, quia teſtator prohibuit res ſuas immobiles uẽdi & donari nomine dotis, uel propter nuptias per hæredem ſuũ. Modò dictus Einardus fecit cõtrariũ. Ratio,quia dotẽ & pecuniã conſtituit filiæ ſuę, quãdo facere potuit & debuit de iure,quod dici non põt cõtra prohibitionem teſtatoris,nec promiſsionẽ per ipſum Einardũ factã. Si ipſe Einardus plus uixiſſet,potuiſſet eã ſoluere de prædiis uel aliũde, quàm de reb⁹ immobilibus: & ita nihil poteſt ſibi imputari: ſed ſuperuenit caſus, quòd non eſt unde ſoluatur dos, niſi de bonis reſtitutioni ſubiacẽtibus. Maritus uult facere capi de dictis bonis, quid ſibi põt obſtare? Nõ prohibitio dicti teſtatoris,per ſupradicta.Non promiſsio iurata patris: quia ipſe non uenit cõtrà. Sed maritus qui nõ eſt hæres eius,uenit, & capi fecit dicta bona,iuris authoritate & diſpoſitiõe:quæ uult, ꝙ de dictis bonis in defectu aliorũ,dos ſoluatur: ut in d.authẽ.res quæ. Vnde dicta Catharina dotis cõſtitutionẽ habet à patre. Quod autẽ ſoluatur de bonis reſtitutioni ſubiacẽtibus, habet à iure, nõ à patre,nec ab auo. Auus nõ potuit prohibere.Pater uerò re bene cõſiderata nõ uenit cõtra promiſſum ſuum, nec iuramentum ſuum. Nam non alienat,nõ diuidit bona immobilia, nec uenit contra diſpoſita per teſtatorẽ.Nõ enim prohibuit dotare filiã, prohibuit alienari & diuidi &c. hoc non facit dictus Einardus.Lex hoc facit.Et ad præmiſſa optimè facit, quod ponit Bal.in l.ea lege.C.de condi. ob cauſam.in iiij.q.ubi quæritur, ſi ſtatuto cauetur, quòd uir debeat lucrari dotẽ, an intelligatur etiam cũ præiudicio liberorũ prioris matrimonii. & quæſtio ſtat in hoc,An ꝓhibita alienatio

natione hominis, prohibeatur cõtractus, ex quo alienatio legalis ſequitur. & arguitur pro, & contrà. Aduerte tamen, quòd idem Bal. tenet contrarium, dicens, quòd authẽ. res quæ. C. cõmu. de leg. nõ habet locum, ubi interuenit prohibitio hominis, uolẽs dicere, quòd caſus ibi excepti de dote & donatiõe propter nuptias, non ſunt comprehenſi ſub expreſſa prohibitione hominis ſeu teſtatoris. ita dicit in feudis, in titulo, qualiter feudum olim poterat aliena. §.
h donare autẽ. [h] Et de hoc plenè tetigi in cxl. cõſiliorum meorũ. Et poſſet dici, ꝙ quæſtio Bal. de ſtatuto, loquitur in alio caſu prorſus extraneo quàm in liberis primi matrimonii. Et cõcluditur, ꝙ nõ: quia quãdo principium eſt permiſſum, & includit in ſe aliquid prohibitum, ſequi debemus id, quod ꝑmittitur, cuius occaſiõe ad prohibitionem deuenitur. ille eſt text. ff. de hær. inſtit. l. qui ſoluẽdo. q eſt ad hoc not. tex. ad hoc facit. ff. de lib. lega. l. ſi is qui duos. Nam propter inſeparabilem coniunctionem cum aliquid eſt licitum, totũ licet ad idem. ff. de don. inter uir. & uxo. l. ſi ſpõſus. §. generaliter, nec eſt mirum, quod ualere aliquid cenſeatur partim permiſſum ex ordinatione hominis, & partim ex ordinatione legis: ut ff. de ma. teſta. l. ſi ſocius. Propter eã id, quod nõ poteſt procedere ex uno capite, procedit ex coniũctiõe diuerſorum capitum: ut ff. de lib. & poſth. l. Gallus. §. ille caſus. Præterea, iſta mulier inquantum in ſe eſt, ſibi conſuluit, quod eſt licitum. arg. ff. de dam. inf. l. procurator. Et licet ſtatutũ illi officiat, hoc procedit de cõſilio legis, non cõſilio mulieris, cùm ergo ſtatutum non diſtinguat, ſed generaliter determinet, generaliter debet intelligi &c. Per quas rationes apparet, ꝙ dictus Einardus ꝓuidit filiæ dotem conſtituendo, quòd facere potuit & debuit, & nihil fecit cõtra diſpoſitionẽ teſtatoris: quia alienatio ſeqtur ex diſpoſitione & prouiſione legis, &c. Quartò, quia etiam per pactũ uel cõtractum nõ poteſt fieri tertio præiudiciũ: ut l. ſi unus. §. ante oĩa ff. de pact. qđ eſſet in caſu iſto, ſi filia non poſſet dotari de dictis bonis. Quintò, quia iſtud, de dictis bonis reſtitutiõi ſubiacẽtibus poſsit dos conſtitui, eſt inuẽtum fauore matrimoniorum & Reipublicæ, & propterea dicitur in d. auth. & in corpore un de ſumitur: ea enim quæ communiter omnibus proſunt, his quæ ſpecialiter quibuſdã utilia ſunt, præponimus &c. Modò ſic eſt, quòd pacta quæ à re priuata remota ſunt, non ſunt ſeruãda: ut in d. l. ſi unus, §. in ſumma ſciẽdum eſt. & l. iuriſgen. §. ſi paciſcar. & ibi, quę non ad publicam læſionem, ſed ad rem familiarẽ reſpiciũt, paciſci licet. ff. de pact. Sextò, quia & ipſe Antonius frater

i ter tenebatur eã dotare[1].l.cũ plures.§.cum tutor.& ibi gl. & Bar. ff.de admi.tut.glo.in l.nõ omni. C.eo.Et Cy.ibidem.& Bar.in l.j. ff.ſol.mat.& in l.dedi dotẽ.ff.de colla.bono. poſtquam ergo tenebatur, doloſè uerſatur petẽdo illud quod reſtituere tenebatur.¶Ex quibus ſequitur dotẽ dictæ Catharinæ ſolui debere de & ſup dictis bonis Antonii aut teſtatoris reſtitutiõi ſubiacẽtib⁹:maximè in defectu bonorũ dicti Einardi filii dicti teſtatoris,non obſtante dicta prohibitione cõfirmata per dictum Einardũ eius filiũ. ita fuit unanimiter cõcluſum inter dominos meos parlamẽti:& inde fuit iudicatũ de mẽſe Decẽb.M.cccclv. die ſententiarũ natalis Domini.

a ¶Primò.*Cõſidera quomodo ex themate præmiſſo reſultat quæſtio bipartitè collecta, exindeq; inſurgunt tria quæſita.& ſic incidit illud prouerbium, dum anſam ſoluimus, nodum dicimur ligauiſſe. c. cũ olim.de uerb.ſign.de quibus omnibus ſigillatim per ordinem inferius diſſeritur, excepto ſecundo quæſito, quod præpoſteratur uel uerius præteritur.cuius tamẽ reſolutio ſatis colligitur ex concluſione innuente condemnationẽ ſolutionis ipſius dotis fieri debere.*

b ¶Tamen non poteſt eius petere ſupplementum legitimæ.*Nota hoc unum ſingulare,uidelicet modum, per quẽ ius naturale immutatur.Nam legitima debetur filijs iure naturæ, de iure naturali, ſecundum quòd filius debet ſuccedere patri.j. diſt. ius naturale. non autem de iure naturali & formali: quia tunc non poſſet immutari etiam per ſtatutũ: ut notare uidetur do.Bal.in l.ſi.in §. ipſum autem filiũ.C.de bo. quæ lib.*

c ¶Et poſt ſed impugnãdum putauerit. *Iſta uerba ſanè crediderim fore intelligenda.Nõ enim nocet primus actus pactiõis nec ſecũdus actus admiſſibilis, ſiue agnitionis, niſi alij actus de remiſſione ſequantur. ut in d.l.ſi quando. §. generaliter. & ibi gl.& d.Odof.Bar.& Bal.*

d ¶Non poteſt contrauenire. *Ita etiã tenet d. Cy.dicẽs,durũ eſt cõtra ſtimulũ calcitrare:quia facta eſt noua decretalis, quæ dicit ſacramentũ hoc caſu ſeruandum. extrà de pact. c.ij.li.vj.ut in prædicta l.ſi quãdo.in uerſi.rurſus.ſed ibi in §.illud etiã.in uer.item no.d. Odof.contrarium dicere uidetur:quia fortè illam decretalem nondum uiderat.*

e ¶Sed nunc reſtat uidere de tertio.*Caue:quia author quo ad huiuſmodi membrum non uidetur procedere ſeriatim,ſed quaſi per ſatyram. Ipſe enim formauit ſecũdo loco iij.q. quarum ulti. non continuatur cum duabus præcedẽtibus:ſed referri uidetur ad illud,quod in thematis initio propoſuerat.ibi, & inter cætera in d.teſtamento contenta effectualiter prohibuit &c.uſque illuc,quo teſtatore mortuo excluſiuè.*

f *Non includitur.*Adde nũqd prohibitio alienatiõis propter fragilitatem ætatis ualeat,ſi concernit dũtaxat fauorẽ prohibiti.tradit Paul.de Caſ.in conſ.cxxxj.inci.uidetur dicẽdum.in j.parte conſiliorum.Et nunquid*

quid alienatio prohibita per teſtatorem, extendatur ad deſcendentes ex filijs prohibitis. Et quid ſi pro reſtitutiõe dotis alienatur res per teſtatorẽ prohibita alienari. uide omnino Phil. Cor. in cõſ. xxxviij. incip. placet mihi. col. ij. uer. tamẽ ego. & col. pen. uer. ita nec. inj. uolu.

g ¶ Haberi pro nõ ſcriptis. *Imò uerius, talis cõditio teſtamentũ ipſum uitiare uidetur. nam conditio turpis adiecta in inſtitutione filij, uitiat teſtamentum. ff. de condi. inſti. l. filius. & optimè ad rubrũ facit, qđ ibidẽ in fi. dicitur, uidelicet, & ut generaliter dixerim, quæ cõtra bonos mores ſiũt, nec facere nos poſſe credẽdũ eſt.*

h ¶ Bal. §. donare autẽ. *Quæ omnino uide. & illũ ibidẽ amplectitur in ſuis addit. d. Andr. Barb.*

i ¶ Frater tenebatur eam dotare. *Et ita tenet d. Bar. in j. conſtit. ff. ul. col. uer. præterea. & ſicut frater ſororẽ tenetur, ſi aliũde non habet, dotare, ſic & alere. & l. q. filiũ. & ibi gl. Bar. & Bal. ff. ubi pup. educ. deb.*

SVMMARIVM.

1 *Literæ quinquennales impediántne executionem ſententiæ Parlamenti.*

QVAEST. XCVII.

PRO cõſeruatione authoritatis præſentis curiæ parlamenti executiones ſententiarũ, quæ in ipſa curia proferuntur & in rem tranſiuerunt iudicatam, non debent retardari nec aliàs
1 impediri prætextu literarũ* uulgariter quinquennales^a nuncupatarum, quæ à cancellario domini noſtri Delp. emitti & concedi conſueuerũt. Et idẽ in aliis literis dilatiõis unius aut trium anno. conceſsis debitoribus ad ſoluendum eorum debita. Et ita etiam ſeruat ſtylus curiæ parlamenti Pariſius, prout retulit reuerendiſsimus in Chriſto pater & dominus d. Io. Girardi archiepiſcopo Ebredunen. uicecancellarius pręfati domini noſtri Delp. in hac curia Gratianop. in magno conſilio eiuſdem domini noſtri Delp. in quo erat ipſe dominus archiepiſcopus ſpectabilis miles, d. Ludouicus de Laual. gubernator Delp. nobilis & potẽs uir Raymũdus, d. Mõtis Einardi, eiuſdẽ do. gubernatoris locũteñ. baſtardus armigniaci mareſcalus Delp. ac domini curię parlamẽti, uidelicet d. Io. Bauili iuris utriuſque doc. pręſidens, Matt. Thomaſsini, & ego Guido Papæ, anno natiu. d. M.cccclvj. Et ita expoſt fuit obſeruatũ in hac curia parlamẽti. ſed an nullitas oppoſita contra ſententiã parlamenti impediat executionem. uide ſ. q. l. de hac materia literarum quinquẽnalium uide quę ſcripſi j. q. cix. An reſcripto principis poſsit executio ſententiæ curiæ parlamẽti ſuſpendi uſque ad diffinitionem cauſæ remiſsiõis, uide quæ ſcripſi j. quæſtione ccccxx.

a ¶ Quinquennales. *In materia huiuſmodi literarum per quas mortaria præſcriptio remittitur, ideſt, dilatio datur uel remouetur, uide l. quoties. & ibi ſcripta per d. Odof. Bald. & Azo. in ſum. C. de precib. Imp. of.*

SVMMA

SVMMARIVM.

1 *Creditoru ius in pignora debitoris nõ apparẽtis in ſubhaſtatiõe bonorũ.*

QVAESTIO XCVIII.

DE STYLO huius curiæ parlamenti: ubi in incãti-
1 bus nullus* apparet emptor, cõſueuerũt cõcedi literę, per quas illa bona incantata ſufficiant: & ſi non ſufficiãt, alia mobilia uel immobilia ad electionẽ credi-
a toris [a] capienda tradũtur & expediũtur creditori abſque aliis incantibus inde fiendis ęſtimatione proborum uirorũ in prę ſentia debitoris, ſi citatus adeſſe uoluerit, detracta v. parte ad utilitatem creditoris, licet iuris diſpoſitio ſe aliter habeat, in l. à diuo Pio. §. in uenditione. ff. de re iudi. De materia incãtuum, & de modo tenendo in executione ſentẽtiarum parlamẽti, uide quę ſcripſi ĵ. q. cccxxix. & q. ccxv.

a ¶ Ad electionẽ creditoris. *Hæc de conſuetudine: de iure autẽ ſcripto in executione primò debẽt capi mobilia: ſecundò immobilia: tertiò nomina. & hoc pro modo debiti, & nõ ultrà: ut in l. a diuo Pio. § in uenditione. & §. ſi pig. ff. de re iudi. & ibi do. Bart.*

SVMMARIVM.

1 *Literæ compulſoriæ in contumacem.*

QVAESTIO XCIX.

DE STYLO dictæ curiæ parlamenti in eadem obſeruatur & ſimiliter in omnibus
1 curiis inferioribus huius * patrię, ꝙ quando inchoatur proceſſus per ſupplicationem ſuper actione reali, perſonali uel miſta, & reus ſupplicatus perſonaliter apprehẽſus citatur, & nõ cõparet per ſe uel eius procuratorẽ legitimè fundatũ: concedi cõſueuerũt literæ compulſoriæ expẽſis in cõtumacẽ ſuper petitis in ſupplicatiõe cum oppoſitiõe diei. Quia oppoſitiõe adueniẽte, niſi die oppoſitiõis cõpareat ipſe reus ſupplicatus, cõcedũtur præciſæ cum expẽſis in cõtumaciã, abſque etiã iuſtificatiõe petitorũ in ſupplicatiõe: & non auditur ex poſt reus, donec purgata cõtumacia, uidelicet ſolutis prius actori ſupplicãti omnibus expẽſis [a] ſupplicatiõis cõpulſoriarũ, pręciſarũ, incãtuũq; & aliorũ inde ſecutorũ. & ꝙ ita decætero obſeruetur fuit dictũ & concluſum in camera cõſilii M. cccclvj. & die xx. Martii. & iſte ſtylus eſt ſatis ratiõabilis & iuri cõſonus, quia ad inſtar primi decreti introducitur, imò, quod plus eſt, primũ decretum eſt magis rigoroſum: cùm poſt annũ debitor ſoluẽdo expenſas nõ audiatur de iure: iuxta gl. in c. prout. de dolo & cõtum. in gl. ſi. niſi ſuper proprietate: ut ibi gl. notab. Secus autẽ erit in caſu iſto: quia etiã poſt annũ ſoluendo expenſas cõtumaciales, reus de ſtylo audietur. Sed quid ſi proceſſus inchoẽtur per compulſorias ſuper inſtrumẽto obligatorio: an reus ueniens debeat audiri contumacia purgata? uide quæ ſcripſi ſ. q. lxvj.

¶ Solu

a ¶Solutis expenſis. *Vt c.quoniã.§. in alijs.ut lit.non conte.& C.de iudi.ſancimus.& in c.finem.in gl.ſed. nũquid.circa princ.& ibi do.Io.An. in nouella.de do.& contu.& Spe.in tit.de expen.§.ſi ante.uerſi.hoc autem certum.*

SVMMARIVM.

1 *Res eccleſiæ in emphyteuſim dari poſsunt, ſine ſolennitate.*

2 *Eccleſia quot & quibus caſibus poſſit alienare.*

QVAESTIO C.

PRIORES & eccleſiarum
1 rectores* bona eccleſię alias
in emphyteuſim data, ſi ad ipſos
peruenerint & reuertãtur, poſ-
ſunt in emphyteuſim rurſus tra
2 dere[a] non ſeruata ſolennitate;
quæ in alienatione rerũ eccle-
ſiaſticarũ requiritur: & ꝓbatur
in ſimili in c.ij.extr.de feu. & ibi
doc. & in ti.epiſ.uel abbatẽ.in c.
j.col.x.in feu.licet tex.ibi loqua
tur in re feudali: idẽ tamẽ eſt in
b emphyteuticaria.ut dicit Bart.[b]
in d.auth.qui rẽ.C.de ſac.ſan,ec
cle.& Bal.in auth, quibuſcũque.
C.e.ti.poſt Ia.de bello uiſu.qui
alle. Arch.idẽ tenuiſſe. in c.eþs.
xij.q.ij. Sed ſi res nõ fuerit ſolita
albergari, põt tñ albergari ſer-
uata forma, quæ in albergatiõe
rei eccleſiaſticæ de iure requiri
tur.ut plenè per Bar.in d.auth.q
c rẽ.[c] & ita fuit determinatũ in hac
curia parlamẽ,M.cccclvj, in cau
ſa, quã habebat prior mirabili,
contra Ricardos fratres, in ma-
nibus Petri de Bolliaco ſecreta
rii Delphi. Sed fuit lata ſentẽtia
contra dictũ priorẽ: quia in pro
ceſſu fuit probatũ, rem, de qua
ibi agebatur, fuiſſe ſolitã in em
phyteuſim dari. Sũt tamẽ ſex alii
caſus in qb⁹ eccleſia poteſt alie
2 nare,* qui ponũtur per gl.in au-
thẽ.de nõ alie.§.nos igitur, coll,
ij.de hac materia aliena.rei ec-
cleſiæ, ſi & qualiter & qũo põt
alienari, & quæ ſolẽnitates req-
rãtur: uide quæ plenè ſcripſi in-
frà q.cxlix.ſequen.uſq; ad quæ-
ſtionem clxx. & q.ccccxciiij,

a ¶Priores poſſunt in emphyteuſim rurſus tradere. *Pro inueſtigatione ueri, quo ad huiuſmodi dictũ, noſſe oportet, uidelicet quòd licet Papa Vrbanus ij. qui fuit tẽpore Imperatoris Henri.iij.anno M.lxxxviij. inhibuerit prælatis & perſonis eccleſiaſticis dare in futurum res eccleſiarum in feudũ: tamen conſuetudo feudalis confirmat præteritam dationem feudi, de iſtiuſmodi rebus factã, & permittit eã in futurũ, ſi eſt eccleſiæ cõſuetudo. quod eſt uerũ ſiue dictus prælatus ſiue perſona eccleſiaſtica reperiat tẽpore ſui ingreſſus dictas res ab alijs poſſideri, & poſteà ſibi aperiãtur, ſiue iam reperiat deuolutas ad eccleſias tẽpore prædeceſſorũ ſuorũ: et hoc intellige locũ uẽdicare, dũmodo nõ ſit facta de his uera incorporatio & trãsfuſio ipſarũ rerũ in menſam & titu, & dominium ipſius eccleſiæ, ut in c.uno.in prin.epi.uel abba.uel dom.plebis feu.dare nõ poſſe.in uſi.feu.& ibi do.Bal.& plenius do.Ia.de Aluarotis.& idẽ in feu.ti.qui feu,da.poſ.in prin.in uerſ. op.cũ gl.ij.& in uer.op.ab extrà.*

b ¶Vt dicit Bar.in d.auth.qui rē. *In uer.antequā determinem.ipſe do. Bar.innuere uidetur dū in utroque pariformiter loquatur.et facit quod dicit do.Io.An.in addi.ad Spec.ti.de feud.ij.col.uer.ciiij.ibi uide,quod de emphyteu.dicitur.& procedere uidetur ar.de feu.ad emphyteuſim:ut not.gl.in c.j.in fi.ſi agnatus uel fi.defunct.poſ.retinere fundū hare.col.x. & not.do.Bar.in l.ſi mihi & Titio. ff.de uer.ob.cum ſuis concordan.ita dicit do.Alex.in iii.uol cōſi.xliij.prope princ.uer.hoc idem probatur.*

c ¶Bar.in d.auth.qui rē.*Vult alleg. do.Bart.in authē.perpetua.& uide do.Bar.in auth.quas actio.eo.tit.de ſacroſan.eccl.et Spec.de loca.§.nunc aliqua.uerſi.vij.ibi, & addit circa præſentem.& Ang.Are.quem omnino uide in §.adeò autem. & §.iij. eod.uer.eo.gl.inſti.de loca.*

SVMMARIVM.

1 *Ficta traditio per precarium operatúrne traditionem ueram.*

2 *Res emphyteuticaria quo caſu cadat in commiſſum.*

3 *Dominus directus an poßit petere laudimia ab emptore.*

QVAESTIO CI.

SI QVIS rem emphyteuticariā uendat ſine conſenſu 1 domini directi,& conſtituat* ſe eā tenere nomine precario emptoris:donec ipſe emptor poſſeſsionē realē adept* fuerit uel retineat ſibi uſumfructū:ex quibus conſtituto & retentiōe uſuſfructus tranſit poſſeſsio in emptorē:iuxta l.quiſquis.C.de dona.& l.quod meo.ff.de acquirē. poſ.an res cadat in cōmiſſum? uidetur ꝙ ſic,per l.ij.in prin.ibi nemini licere emph.ſine cōſenſu domini ſuas meliorationes aliis uēdere.&c.C.de iur.emph. a cōtrariū tamen eſt ueritas: [a] qa ex ſimplici uenditione ſi res nō b tradatur realiter, [b] non cadit in cōmiſſum:ita dicit Pet.Ia.in ti. de acti.in rē,quę pro re emphy. cōpe.idē etiā Pet.Ia.in re feu.in in ti.de act.in rē,quę pro re feu. cōpe.& ꝓbat tex.de ꝓhi.feu.ali. p Fed.in §.callidis.ibi, dū dixit tex.&in alios trāſierīt.Et de hoc etiā tetigi ſ.q.lxij.circa fi.Cōtractus enim à reali traditione nudus,nō facit rē cōmitti:ut not. Bal.in ti.quib.mo.feu.amit.in §. aut ſi.& faciunt not.per eū.in §. deniq;.quę ſit cau.bene.amit.& in c.j.de prohib.feud.ali.Et hoc uoluit Saly.in l.ij.C.de iur.emphy.& facit quod no.Pe.Iac.in libellis in tit.de act.in rē quę pro re emphy.cōpetit.dicens ꝙ ibi ſit authori.l.ipſo iure dñii tranſlatio,ſicut in caſu in l.fi.C.de ſacroſan.eccl.uel in pac.le.cōmiſ. uel adiectiōis in diem.uel inſt. hæred. uel legato.ꝙ hoc caſu licet ſit tranſlatū dominiū authoritate l.quòd ex illis actibus ſiue cōtractibus res nō cadit in commiſſum, niſi interueniat realis poſſeſsionis appræhenſio, cum ſemper penes uenditorē remanet ſaltem detētio:ut dicit Bar. in l. creditores. C.de pigno.Et per hoc etiam patet reſponſio ad ea,quæ ſuprà dixi,ꝙ ex conſtitu

ſtituto uel retẽtione uſuſfructus 3
tranſit poſſeſſio in emptorem: quia hoc nõ eſt uerũ, ut res committatur cum fictiõe iuris, illud fiat. Vel etiam, quia illud procederet, ſi poſteà realis fuiſſet poſſeſsio apprehenſa: nam ut dicit Bal. in l. ab emptiõe. ff. de pac. licet interueniat conſtitutum uel c
ſimile: tamen adhuc eſt obligatus uenditor ad realiter tradendum rem uenditã: quicquid ibi dixerit Bar. & allegat Bal. glo. in l. Iulianus. §. ex uendito. de acti. emp. quia ante realẽ traditionẽ non dicitur omni perfectione perfecta uẽditio: ut dicit gl. in l. ſi quis rem. ff. de act. emp. & in l. perfecta. C. de reſcin. uẽd. Et ꝙ res nõ cõmittatur ex ſola uenditione, niſi interueniat realis traditio, facit §. uẽditæ & traditæ. inſt. de re. diui. Et ita etiã tenet Spe. in ti. de loc. in §. nũc aliqua. uer. xix. & uide l. alienatũ. ff. de uer. ſig. & l. cũ fideicõ. ff. de fidei com. lib. & uide c. ſi. extrà de loca. & ibi gloſ. & doct. & quæ ſuprà dixi in uenditione poſſunt adaptari etiã in donatiõe: quia quo ad hoc æquiparãtur, iuxta l. quoties duobus. C. de rei uen-
2 di.*Et ſic res emphyteuticaria donata uel uendita ex ſimplici cõſtitutione precarii, aut alia ficta traditione, nõ cadit in commiſſum: niſi ſequatur realis apprehenſio poſſeſsionis ſine conſenſu domini directi. Et ita iudi a
catur in hac curia parlamenti, prout uidi in pluribus caſibus determinari.*Sed iuxta hęc quęro, an hoc caſu ex ſimplici conſtitutione precarii aut alia ficta traditiõe dominus directus poſſit petere ab emptore laudes, & uẽdas antequã emptor accipiat realem poſſeſsionẽ rei ſibi uenditę. Seruatur in hac curia quòd non c poſſunt peti laudimia, qđ eſt iuri & rationi conſonũ, cum laudimia de iure debeãtur domino directo pro labore inueſtituræ: & ponendo eum in poſſeſſionem realem rei uẽditæ: iuxta l. fin. C. de iur. emphy. Sed cũ in precario aut alia ficta traditione iſte labor domini directi nõ interueniat, ſequtur ergo, quòd nõ debetur laudimiũ. Quia ceſſante cauſa ceſſare debet effectus: ut in c. cũ ceſſante. in prin. extr. de appel. cũ ſi. Et ſic dominus directus ex tali ficta traditione nõ poterit agere ad commiſſum, nec laudimia petere: ſed ſemper habebit actionẽ ſuã perſonalẽ ad canonẽ cõtra primũ emphyteutã, uel ad commiſſum, ſi ipſe primus emphyteuta ceſſet triennio in ſolutiõe canonis: aut aliter uerſetur, ꝙ̃ à iure ſit pmiſſum, donec emptor rei emphyteuticariæ accipiat realẽ poſſeſsionẽ, quo caſu accipiat ſine laude dñi directi, poterit agere dominus directus cõtra emptorem ad cõmiſſum, iuxta iuris diſpoſitionẽ in hac materia.

¶ Contrarium tamẽ eſt ueritas. *Profectò uerior uidetur prima opinio: quia negari non poteſt, quin res*

alienata & ficlè tradita fuerit per contractum retentionis uſusfructus, aut cõſtituti, ex quo uera trãsfertur poſſeſſio et dominiũ utile: ut l. certè. §. j. et §. Iul. ff. de pre. & ff. de pa. l. ab emp. de rei uẽ. l. quædã mul. de ac qui. poſ. l. quod meo nomine. & l. interdũ. ext. de reſt. ſpo. c. cũ ueniſſent. & quod ibi no. do. Inn. ad hoc quod no. C. de rei uend. l. quoties. iſtud habet rationem. Nam idẽ *operatur fictio in caſu ficto, quod ueritas in caſu uero: ut no. inſt. quib. mod. ius pa. po. ſol. in §. ſed ſi ab hoſtibus. uerſi. quia poſtliminiũ fingit. nã ſi fictio eſt in re certa cõtraria ueritati, pro ueritate aſſumptio: ut dicit do. Bal. in l. ſiue poſſidetis. ij. col. uer. ulterius quæro. C, de prob. & habet effectũ ueritatis. ut dicit do. Car. in cle. quo circa. q. xxj. de elec. Sic igitur patet, quòd ficta traditio idẽ opatur, quod uera et realis: ergo &c. hinc eſt, quòd ſi quis primo uendat & cõſtituat ſe poſſidere noĩe empto. & ſecũdo tradat, prior emptor eſt potior. per d. l. quod meo nomine. quia prius fuit ac* b
quiſitũ ei utile dominiũ: & ſic utilis rei uendicatio, quæ præferenda eſt directè oppoſito, quòd dicamus in ſecũdum emptorẽ directũ dominiũ fuiſſe trãſlatũ. ff. de procu. l. in cauſa. in fin. imò poterit petere illius rei inſti. per conditionem. l. lic. C. de acqui. poſſeſ. c
per quã l. ſecundo uendendo primo præiudicare nõ potuit: ut dicit dom. Io. An. in addi. ad Spec. de empt. & uend. §. j. uer. & not. quòd expreſſè, in addi. quæ inci. hic dubitatur. Verum hic poſſet cadere dubi. nũquid in huiuſmodi poſſet caſu euitabiliter pœna cõmitti. ſi res redimatur. Quippè dicendum eſt, quòd nõ, de rigore iuris. etiam ita intelligit do. Bar. in l. ſequitur. §. item Labeo. in fin. ff. de uſuc. de æquitate tamen ſecus: ut tenet Spe. in d. §. nũc aliqua. uer. xcvj. Et *prædi. opp. tenet formaliter do.* Ant. *de* But. *conſi. xxxiiij. incip.* Ieſu Chriſti *&c. de iure abſque longa alleg. ſi tua. ſub titu. de emphy. eccle.* Non *obſtat quod not.* Spec. *in d. §. nõ aliqua. uerſi. xcv. &* Pet. Iac. *in titu. de act. in rem pro re emphyt. quæ ceci. in commiſ. v. col. §. item circa. l. fi.* Quia *ibi loquuntur in uendente uere uel fictè, nõ tradente.* Et *ſi uerba* Petr. Iacob. *ponderãtur, faciunt pro opinion. prædict. quia dicit quod emphyteu. poteſt uẽdere rem emphyteu. ſine conſenſu domini, dum tamẽ contractus ſtet in finib. ſuis: ſed retẽto uſufructu, ſeu conſtit. facit contractum egredi fines ſuos, quia ex ui alterutra trãsfertur: ut ſuprà, extat uera poſſeſſio, & utile dominiũ. & ſic (ut de ſe patet) nũ ſtatim ergo. &c.*

b ¶Si res non tradatur realiter. *Vtrũ ſecundum cõmiſſum habet locũ pro uẽditione ſola, ſi res non tradatur realiter: uide iſtum conſi. cxxvj. incip. de anno do. M. c. & cõſil. cxcij. incip. ex facti narratione. nu. 3. uerſi. & præmiſſa.*

c ¶Seruatur quòd non. S*i autem dominus, ut opin. prædicta in proxima apoſtilla uult, quòd poſſit agere ad commiſſum in huiuſmodi caſu: ergo ſi uult, poteſt agere ad commiſſum, & petere ius ſibi quæſitum ex tali alienatione, offerendo ſeparatũ nouum emphyteuticariũ in poſſeſſionem*

nem realem ſuſcipere,& ſibi impute tur,ſi per eũ ſtet,quominus in poſſeſ ſiõe reali à domino ſuſcipiatur:eſt ta men uerũ,ꝙ ſi nudus contractus uen ditionis tantum ad emphyteut.cele- bratus fuiſſet,nõ poſſet dominus eũ cogere ultrà poſſidere ad tranſlatio nem iuris ſui:niſi iam dominũ ſuper hoc requiſiuiſſet:ut dixit Pet.Iac.*in d.titu.de actio.in rem.in §.j.ſecun- dus intellectus. uerſi.item colligitur hic.in § neceſſitatem.*

SVMMARIVM.

1 *Aduocato nõ licet facere pactũ de quota parte litis. Et quæ ſit eius pœ- na.nu.2.*

QVAEST. CII.

1 LICET nõ ſit licitũ* aduo- cato facere pactũ de quota parte litis:& ſi faciat,nõ ualet.l. ſi q aduocatorũ.C.de poſtu.nec etiã de re certa ſiue particulari, de qua litigabatur:licet nõ per modũ quotæ:ſecundũ Bal.in d. l.ſi q aduocatorũ.C.de poſtu.& ſi faciat, punitur:ut in d.l.ſi qui aduocatorum.& iij.q.vij.§.tua. uer.arcẽtur.facit l.litis.C.de pro

2 cur.*Punitur uidelicet qa priua- tur ab officio aduocatiõis:ut in d.l.ſi q aduocatorũ.tamẽ poteſt aduocatus paciſci de pecunia in genere uel alia re q̃ de ea quæ

a eſt in lite.[a] ita dicit Ang.de Per. in l.ſumptus.in fi.ff.de pac.quia aduocatus poteſt uẽdere ſuum. conſil.xj.q.iij.non licet.cum ibi not.& uidelicet pactum:ut dicit Bar.in l.j.§.ſi cui.ff.de uariis & extraordi.cogni.Et ſic aduoca- tus licitè poteſt paciſci de re, quæ nõ eſt in lite:ut dicit Bal.in d.l.ſi q aduocatorũ.Et eſt ratio: quia tũc ceſſat ratio prohibitio- nis legis.Et poteſt aduocatus fa cere pactũ de proſequẽdo cau- ſam clientuli ſui ipſius aduocati ſumptibus,& ualet pactum.per tex.d.l.ſumptus.in princ.Etiã de lite proſequenda uſque ad finẽ litis,pro quo l.fi.C.de condi.ob cau.Et ipſe clientulus pro ipſa lite proſequenda uſq; ad finẽ li tis aliquid reddiderit,aut promi ſerit aduocato, ualet talis pro- miſſio:in l.una.C.de ſuffrag.& aduocatus illud debet habere, ſiue cauſa finẽ accipiat per ſen- tentiã,ſiue per amicabilẽ cõcor

b diã.[b] ita dicit gl.notabilis.in l.fi. ſuper uerbo,ad eũ litis.ff.mand. & in d.l.una.de ſuffra.in glo.fi. & hoc ibi ſequitur Cyn.idẽ te- net Guliel.de Suza.per l.ſi ex- traneus.ff.de condicti.cauſa da. quia concordia quandoq; acci pitur pro diffinitione.xvj.q.vj. c.inter cætera.in ultima gl.Et ui de quæ ponit Albe.de Roſa.in ſuo repertorio, ſuper uerbo,cõ cordare.Etiam ſi amicabilis cõ- cordia medio alterius, quàm ad uocati facta fuerit:quia cum per eũ nõ ſteterit quominus cauſam in iudicio conduxerit,debet ha bere integrũ ſalarium:per text. in d.l.j.§.diuus.ff.de uariis & extraordi.cogniti.& ibi gloſ.& Bar.hoc ibi uolunt. & iſta cõmu nis opin.ut refert Spec.in tit.de ſala.in §.ſequitur de aduocato- rum ſalario.in uerſi.ſed pone &

c hoc caſu[c]&c.Et quæ ſuprà dixi, de aduocato,idem iuris eſt de procu.ut dicunt Cy.& Bal.in d. l.ſi qui aduocatorū.C.de poſtu. Et de hac materia uide quæ plenius ſcripſi infrà q.xc.&ibi deciſio ad plenum per curiam parlamenti facta.

a ¶De alia re quàm de ea quæ eſt in lite. *Et hoc eſt uerum in omni iudicio tam uniuerſali,quàm generali,atq; particulari:ut tenet* Io.An.*in addit.ad* Spec.ti.*de ſalarijs.§.ſequitur.uerſi.illud certum eſt. in addit. quæ incipit,& not.& ad hac dom.* Ax9.*in ſum.C.de poſtul.ij.col.uerſi. item quo pacti ſunt.*

b ¶Per amicabilem concordiam. *Spe.in hanc diſtin.facit,quam omnino uide in dicto tit.de ſalarijs.* §.*ſequitur.uerſic.quid ergo ſi ſit litigator.in fin.*

c ¶Spe.in uerſi.ſed pone ꝙ hoc caſu.*Vult allegare* Spec.*in d.uerſic. quid ergo ſi litigator.ibi,ſed pone. circa princip.ubi arguit pro parte affirmatiua,deinde ibidem concludit pro parte negatiua.& ſic contra opinionem,quæ hic ponitur,denique pro concordandis opinionibus diſtinguit, ibi, unde diſtingue. quam diſtinctionem (ut ſupra in proxima apoſtilla dixi)uide pro recta huiuſce quæſtionis deciſione habenda.*

SVMMARIVM.

1 *Sanctio pragmatica quando,& ubi habeat locum.*

2 *Cauſæ emergentes inter partes,ex unione facta per Papā,an pertineant ad cognitionē Papæ,diſtingui.nu.3.*

4 *Vnio ad quid fiat.*

QVAESTIO CIII.

PRAGMATICA ſanctio[a] in decreto[*]de cauſis ſtatuit & ordinauit,ut quæcunq; cauſæ exceptis maioribus in iure expreſsè enumeratis in partibus apud illos iudices, qui de iure aut cōſuetudine cognitionē habent, terminentur & finiantur: pro cuius decreti declaratione ſciendum eſt,quæ ſunt illæ maiores cauſæ,quæ cognitioni Papę reſeruātur,& in iure expreſsè numerātur.Et reperio quòd doctores enumerant lxxxix.cauſas, uidelicet Bernardus gloſſator in c.ſicut unire.de exceſ.prælato.& in c.quòd tranſlationem. de offic.deleg.& plenè Specul. in titu.deleg.in §.nunc oſtendēdum.per totum. [b]tangit etiā gloſ.la.c.j.de tranſlatione epiſc. Et ibi ſufficiat remiſsio:quia omnes dictos caſus hic enumerare eſſet magis laborioſum quàm ſubtile.dictos tamen caſus Papæ ſpecialiter reſeruatos,non poteſt Papa expedire ſine conſilio dominorum cardinaliū,de poteſtate ordinaria.Secus de abſoluta:ut dicunt & tenent Hoſt.Ioā. An.& Henri.Bohic. in d.c.ſicut unire. Et his ſic præſuppoſitis,
2 *quæro de quæſtione, quæ contingit de facto.Papa uniuit prioratū cōuētualē ſancti Ciricii prioratui Veyneti.An cauſæ poſteà inter partes emergētes ex tali unione,pertineāt cognitioni Papæ:& cōprehendātur in caſibus in dicto decreto de cauſis

Papæ

Papæ reſeruatis? Et credo ꝙ nõ: quia licet ſit propriũ Papæ unire dignitates epiſcopales. ut dicit tex. in d.c. ſicut unire. in prin. Et ſic iſte eſt unus caſus de caſibus Papæ ſpecialiter reſeruatis in locis præalle. per gl. & doct. enumeratis. Nõ tamen eſt ꝓpriũ Papæ unire alias dignitates inferiores, qa epiſcopi hoc facere poſſunt, qlibet in ſua diœceſi, ut dicit tex. in d.c. ſicut unire. circa princ. ibi, ita eppi eſt eccleſiarũ ſuæ diœceſis unio &c. Et nõ ſolũ eccleſiarũ ſeculariũ, ſed etiam monaſteriorũ: ut uult textus in d.c. ſicut unire. in ſui caſus poſitione. Nã ibi uult textus, ꝙ Abbas ſuũ monaſteriũ nõ uniat alteri eccleſiæ ſine cõſenſu epiſcopi. Ex quo ibi ſatis apparet, ꝙ epiſcopus in ſua diœceſi etiã monaſterio unire poſsit, & ualeat. Et etiã trãsferre de una religione ad aliam uniones faciẽdo. ut probat textus in c. inter dilectos. extrà de don. & hoc ſatis eſt clarum: quia[c] in dictis lxxxix. caſib⁹ ſpecialibus per Spec. ubi ſuprà, enumeratis, Papæ expreſsè reſeruatis, non enumerantur, niſi uniones epiſcopatuũ. Sequitur ergo ꝙ aliæ uniones monaſteriorum etiã diuerſorũ remaneãt ſub diſpoſitione epiſcopi diœceſani. Quia quãdo Papa nõ ibi reſeruat, uidetur relinquere diſpoſitioni epiſcopi diœceſani.

3 Et quòd epiſcopus* poſsit unire prioratus conuentuales ſupprimendo dignitatem conuentualem: uidetur textus gl. in c.j. §. ad hæc. de ſtatu monacho. c. nuper. circa fi. extrà de ſen. excõ. in antiquis, Et nõ mirum, ſi epiſcopi hoc facere poſsint: quia etiam abbates tales uniões facere poſſunt, ſi ſit per eos præſcriptum: ut dicit Arch. in c. cũ ſingula. de præb. li. vj. idẽ tenet etiam gl. & doctores in clem. j. §. ad hæc. de ſtatu mona. & ideò cauſæ emergẽtes ex dicta uniõe facta prioratui Veyneti, non pertinebant cognitioni Papæ. Contrarium[d] tamen fuit per dictã curiã parlamẽti determinatũ in diffinitiõe dictæ cauſæ. Et inde pòſt ſemꝑ fuit in iudicando in dicta curia ſeruatũ, ꝙ omnes cauſæ emergẽtes in unionibus quibuſcunque factis per Papã, cẽſent̃ de maioribus cauſis: ita ꝙ Papa de ipſis cauſis emergentibus & quibuſcunq; unionibus per eũ factis, debet cognoſcere, uel alteri cõmittere. & ita ex poſt etiam uidi determinari anno M.ccccl xj. de menſe Iulii, in manibus Cabaudi, in cauſa in dicta curia parlamẽti mota inter capitulũ Dieñ. ex una parte, & fratrẽ Franciſcũ pellati ex altera, qui impetrauit à Papa Pio cõmiſsionẽ directã officiali Grationo. ꝙ ſi ſibi conſtet unionẽ dudũ factã dictæ eccleſiæ Dienſis de prioratu ſancti Mauricii fuiſſe ſurreptitiè factã, ꝙ ipſum prioratũ conferret dicto fratri Franciſco pellati & pro hac determinatiõe facit qd dicit Spe. in ſimili, uidelicet, ꝙ

ſi dubitetur de uiribus diſpenſationis factę per Papam, cognitio ſpectat Papæ: ita dicit ipſe, in ti. de lapſis & diſpēſabilibus. c in §. pe. uer. fina. Sed quæro* iuxta pmiſſa, quę ſunt cauſę quare fiat unio[e], uide Hoſt. in ſumma de reli. domi. §. cui ſubeſt. uerſi. ſunt autem quatuor. uide etiam Gof. in ſumma de relig. dom. in fi. [f]Item an debeāt uocari prior & patronus, quādo fit unio. uide cle. fi. de re. ec. nō alie. Sed aduerte: qa dominus noſter rex Ludouicus dictā pragmaticā ſanctionem reuocauit, & per ſuas patētes literas mandauit, qđ decæterō nō reſeruetur: & fuerunt publicatæ literę regię in parlamē. die xxviij. menſis Ianua. M. ccc. lxij. à die natiuitatis ſumpto.

a * Pragmatica ſanctio. *Aduerte, quòd pragmatica ſanctio ſeu conſiſtorialis ſanctio, nō requiritur in cauſis priuatorum: ſed in cauſis uniuerſitatum, et ſic ubi ſupplicatur Papæ uel Imperatori in cauſis ciuitatū nō poſſunt ex ſe reſpondere: ſed cū conſilio procerū uel ſenatorū ſeu cardinalium.* Ita Bal. *& moder. in l. uniuerſa.* C. *de diuer. reſcrip. ubi referūt Papam Vrbanū reſpondiſſe ambaſiatoribus Peruſinis, qui uenerāt pro factis ciuitatis, quod erat negotium conſiſtoriale explicandū cardinalibus, & nō poterat à ſolo Papa expediri, per d. l. uniuerſa. & idem refert reſpondiſſe Carolum Imperatorem in ciuitate Lucana.*

b ¶ Per totum. *Scilicet, à principio, uſque uer. lxxxix. et ibidem enumerantur lxxxix. cauſæ ſpecialiter ſedis apoſto. in ſignum uniuerſalis dominij reſeruatæ.*

c ¶ Quia. *Pro hoc facit quòd epiſcopus ubicunque poteſt diſpenſare, ibi non inuenitur prohibitū, ut dicit gl. argu. contrà in capitulo, at ſi clerici. extrà de iudicis et quod dicit domi.* Odofredus. C. *de tranſa. in l. tranſigere. in ulti. col. uerſi. ſed denuo quæro, quia ibi ſatis eſt.*

d ¶ Contrarium. *Pro quo facere uidetur in arg. quod legitur & not. in ca. j. extrà de confir. utili uel inutili.*

e ¶ Quare fiat unio. *Tu uide iſtum conſi. cxxxiiij. incip. circa proceſſum diffiniēdum in præuidentialibus. nu. j. uer. & præuidentia. & tota deci. clxviij. in anti.*

f ¶ In fi. *Vbi enumerat quatuor cauſas. ſ. temporis qualitatem, duarū eccleſiarum uicinitatē, eccleſiæ paupertatem, & deſolationem, uel deſtitutionem à clericis uel monachis.*

SVMMARIVM.

1 Locus delicti cōmiſſi an debeat attendi, an locus, in quo eſt mandans delictum fieri.

QVAESTIO CIIII.

CASVS cōtingit[a] de facto, ꝙ quidā de hac patria* Delphi. mandauit delictum fieri in terra & iuriſdictiōe prouinciæ. Ob quod officiarii prouinciæ requiſierunt officiarios Delphi. quatenus ſibi remitterēt dictum mandātem pro iuſtitia miniſtrāda de delicto ibi ppetrato: fuit dubitatum ſi debuerit remitti. & reperio ꝙ doc. antiqui tenēt ꝙ non debuit remitti, dicentes

quòd

quòd non debet attendi locus delicti, ſed locus ubi eſt mandans[b]. & ita tenuerũt Dy. & Pe. de bella pertica: ut refert Bar. in l. ſi ut proponitur. ff. de fideiuſſ. idem tenet gl. in c. uno. de conſecratione eccleſiæ uel altaris. li. vj. & Hug. in c. de eccleſiis. de conſecratione. diſt. j. cõtrarium tamen tenẽt per expreſſum Bar. in d. l. ſi ut proponitur[c]. ff. de fideiuſ. & in l. nõ ſolum. §. ſi mandato[d]. ff. de iniuriis. in uer. quæro, unde oritur obligatio &c. Et Bal. in l. j.[e] C. ubi de crimine agi oportet. idem tenet Ia. de Are. ut refert Bar. in d. l. ſi ut proponit᷑. idem tenet Ia. Bu. in l. non ideo minus. C. de ac. ibi, ſed facit hoc in arg. &c. Quos ſequitur Sal. in l. cauſis. C. de accu. & Pan. in c. ſi. de foro cõpe. in q. itẽ dubitatur de mandante &c. Et iſta uidetur mihi magis æqua opi. quia magis fulcit᷑ rationibus & autoritatibus doct. pro qua ꝓptereà eſt iudicandũ. Sed in proceſſu Baudoni adhemarii, & domini ſaltus, in quo proceſſu locũ habuit, hæc qō non fuit deciſa: licet inter nos in camera conſilii fuerit altercatũ. Sed fuit ipſe ꝓceſsꝰ ꝑ alia fundamẽta diffinitꝰ ad opꝰ dicti Baudoni ſpecialiter: q̃a nõ uiſum fuit curiæ parlamenti, ꝙ dictus dominus ſaltus ſufficienter ꝓbauerit delictũ fuiſſe perpetratũ in ꝓuincia: q̃a locus cõtentioſus eſt prope confines patriæ Delphinalis. De materia remiſſionis[f] criminoſi, uide q. ccij.

a ¶ Caſus contingit. *De hoc per do. Felyn. in c. ſi. extrà de foro compe. in col. vj. in me. uer. item per iſtam concluſionem.*

b ¶ Mandans. *Pro hac opinione facit quod dicit do. Bal. in l. ij. in uerſi. ij. caſu. ibi, & prædicta. C. de eunuchis. ubi uult locum fore conſiderandum, in quo delictum eſt initiatum.*

c ¶ In l. ſi ut proponitur. *In j. colũ. uerſi. quæro an ibi.*

d ¶ Mandato. *In iij. col. in uer. quæro unde oritur. in ſi.*

e ¶ Bal. in l. j. *Nihil ibi per do. Bald. ſed omnino uideas eundẽ Bal. in l. ſi. C. ſi à non compe. iu. in iij. col. uerſic. pone conſuetudo. ubi tenet hanc opi. etiam probat eſſe ueram, per rationem rationis, quam aſſignat. & pro hac opi. facit glo. in c. j. ut li. pend. in uer. cellato. ibi, non placet.*

f ¶ Remiſsionis. *De hac remiſſione uide poſt omnes, d. Fely. in c. ſi. de foro competenti. in co. iij. prope finem. & duabus ſeq.*

SVMMARIVM.

1 *Agi an poſſit contra tertium poſſeſſorem, donatarium omnium bonorũ.*

2 *Compulſoriarum literarum forma.*

QVAESTIO CV.

AN poſsit agi actione perſonali cõtra tertium poſſeſſorem donatarium omniũ bonorum? * Et primò uidetur ꝙ 1
ſic, per l. hæreditatem. ff. de do. in contrarium facit text. in l. j. §. ſi hęres. ff. ad Treb. in l. æris alieni. C. de don. facit l. ij. C. de hære. uel ac. uen. & de hoc habetur per Cy. plenè in l. ij. C. de ui publica. Concluſio tamen docto-

rum in iure ſcribentium eſt iſta, quód non poteſt agi actione perſonali contra donatariũ omnium bonorũ, per creditores: ut dicit gl. in d.l. hæreditatẽ. in gl. ij. in princ. niſi prius actum fuerit reuocatoria contra donatarium, tanquã in fraudem creditoris facta: ut tenet gloſ. in d.l. æris alieni. quam ſequũtur Angelus Bal. Cyn. Saly. & doct. Sed dum eſſemus in camera cõſilii, altercãdo de materia iſta, egregius do. Ioan. Bauilli utriuſque iuris doctor, præſidẽs, dixit præmiſſa uera eſſe, niſi in caſu in quem donãs reperiretur nõ ſoluendo, uel nullus hęres donantis reperiretur: quo caſu dicit ipſe poſſe agi cõtra donatarium omnium bonorũ, etiã actione perſonali, de directo, etiã non intẽtata reuocatoria: & pro hoc allegauit in ſimili l. ſi maritus. in

a principio. [a] de fundo dotali. & glo. in l. ij. de hæredi. uel ac. uen. ubi dicitur, niſi in ſubſidiũ &c. Et quia eius limitatio & intellectus fuerunt uiſi dominis meis ęquè procedere. Ad euitandum etiam circuitum, qui de iure euitari debet, fuit iudicatum, ſecundum eius opinionem M. cccclvj. die quarta Septẽbris in deciſione proceſſus Ia. de Nanto, de Romanis, & Ioã. Bruneti, in manibus Petri de Bolliaco ſecretarii Delphina. Et cuius ſententiæ tenor ſequitur. Cum* ex

a tenore dicti proceſſus conſtet, a domi. Ioan. Bruneti reum fuiſſe & eſſe donatarium & poſſeſſorem omnium bonorum dictæ Catharinæ ruſſolę quõdam, nullo alio hærede ipſius Catharinæ exiſtente, de quo per proceſſum appareat. his igitur & aliis ex tenore dicti proceſſus apparentibus, nos ad hæc iuſtẽ mouẽtibus, per hanc noſtram ſententiam pronuntiamus & declaramus literas præciſas dicto de Nanto ſuper dictis ſuis compulſoriis fore concedendas, & de ſumma ibi petita & declarata, & quas idem per præſentes concedimus contra dictum Bruneti neutram dictarum partiũ, iuſtis cauſis ex ꝓceſſu apparẽtibus in expenſis condemnando. Super hac materia uide Barto. in authenti. ingreſsi. C. de ſacro. eccle. Et ponunt aliqui doctores in l. ſi quis ſeruum. §. ti. ff. de lega. ij. Sed an contra legatarium uel donatarium hęreditatis poſſent creditores hæreditarii agere actione perſonali. uide quæ dixi ſ. q. cccclx. De actione perſonali, in aliis terminis tetigi ſ. q. ccccclxxvj. &c.

¶L. ſi maritus. in principio. *Voluit allegare ij. reſpon. uerſiculo, ſi maritus.*

SVMMARIVM.

1 *Vniuerſitas non poteſt ſe in unum congregare, ſine licentia Iudicis.*

2 *Syndici uniuerſitatis poßintne quẽ accuſare nomine uniuerſitatis.*

QVAESTIO CVI.

OMNES uillę & ciuitates[a] poſſunt habere & facere prop

proprium & burſam commu-
b nem[b] de iure.ff. ad Trebell.l.in omnibus.& l.ciuitatem.ff.de legatis ij. Sed curia Franciæ hoc non permittit: imò nec congregare ſine licentia ſui ſuperioris pro faciendo & conſtituẽdo procuratorem ad euitandũ frau-
c des & machinationes,[c] quæ cõmitti poſſent contra principem uel dominum: tamen cum licentia agere & conueniri permittit & facere burſam cõmunem.ita dicit Ioan.Fab.inſtitu.de rerum
1 diuiſione.in §.uniuerſitatis.*Similiter etiam ſeruatur in hac patria Delph.de ſtylo curiarum ex antiqua cõſuetudine,ꝙ uniuerſitates nõ poſſunt ſe adinuicem congregare pro conſtituendo procuratores ad agendum uel defendendum, nec burſam ſeu taliam communem facere inter eos ſine licẽtia iudicis.Et ſi contrarium faciãt, iniquè ſtatur,inſtante procuratore fiſcali: & cõdemnãtur.Et corroboratur hæc conſuetudo autho. Barto.dicente, quòd uniuerſitas non poteſt ſe inſimul congregare ſine authoritate ſuperioris.in l.actor. ff.rem ratam haberi.circa fi.uerſicu.poſſumus tamen ſuſtinere. ut per Archi. in c.conſtitutionẽ. de uerborum ſignifica.lib.vj. Et uide plenius,quæ tetigi poſt dominum Petrum Papæ.j.q.ccccc xxxj.in tertio dubio.Et quæ dixi ſ.q.lxxxvij.in fi.Nec etiam poteſt uniuerſitas conſules ſibi eligere ſine autho.ſuperioris:ut dicit Bartolus in l. item eorum. in §. ſed ſi ita decreuerunt. ff. quod cuiuſque uniuerſitatis.niſi talis uniuerſitas ſit in longæua conſuetudine conſules eligendi,& creandi, quo caſu poteſt. ita etiam ſeruatur in hac patria
2 Delphina.Sed iuxta* hæc quæro an ſyndici uniuerſitatis poſſint aliquem accuſare nomine uniuerſitatis. Bartolus, quòd ſic,in lege prima.ff.de accuſa.in quæſtio.fina.&c.

a ¶ Villæ & ciuitates. *Villa ſine muris eſt:ciuitas autẽ dicitur, quæ murus cingitur:ut per dominum Barto. in l j.§.ſiue autem intra.ff. de operis noui nunciatione.Etiam in alio differt: quia ciuitas habet epiſcopum, ut colligitur ex not. per dominum Bartolum in lege.ſi duas. §. grammatici.in ij.col.uerſic.deinde quærit glo.ff.de excu.tut.& in c.j.de priui.*

b ¶ Burſam communem. *Adde.ff. quod cuiuſque uniuerſi. no.l.j.§. quibus autem ſibi,res communes,arcam communem, & ita mihi not.doctor. Odofred.in iiij.colum.in uerſi.item circa tertium.*

c ¶ Fraudes & machinationes. *Hoc bene ordinatum fuit in curijs Franciæ. quia Galli faciles ſunt ad tumultus, diſſenſiones,& res nouas multũ deſiderãt,teſte Saluſtio,Tito Liuio et commẽtarijs Iulij Cæſaris.*

SVMMARIVM.

1 *Dominus directus an poſſit ingredi poſſeſſionem propria authoritate, rei ſibi commiſſæ.*

2 *Emphyteuta an poſſit repelli à poſſeſſione feudali, cũ ius ſuum amiſit.*

QVAE

QVAESTIO CVII.

LICET gl.in l.fi.C.de iure emphy.dicat, ꝙ dominus directus poteſt de iure propria
1 authoritate*capere poſſeſsionẽ rei commiſſæ,propter ceſſationem ſolutiõis canonis,aut aliàs: cum ipſo iure talis res emphyteuticaria cadit in commiſſum. Tamẽ de ſtylo dictæ curiæ parlamenti ſeruatur,quòd non poteſt, niſi prius declaratiõe commiſsi facta per iudicem cõpetẽtem,parte uocata & audita. Pro quo bene facit c.licet epiſcopus.cũ glo.ſuper uerbo,uocato. de prǫb.lib.vj.aliàs reſtitueretur tanquam ſpoliatus,in ſua priſtina poſſeſsiõe emphy. Quia emphyteuta poteſt moram purgare: ut habetur in c.potuit. extrà de loca. Et dixi ſ̃. q. cxxiij. & q. clxxj.in uer.qa illud &c. Quod facere non poſſet emphy.ſi dominus caperet rem propria authoritate, parte non uocata. Et ideò pro dicto ſtylo in quadam cauſa fuit ſententiatum, in manibus Io. Iofredi ſecretarii Delphi.de anno M. ccccluj.in uigilia natiuitatis domini. Ad idem res feudalis licet ipſo iure cõmittatur: tamen dominus non debet ingredi propria authoritate:ubi per emptorem bonæ fidei poſsidetur.ita dicit Bald. in tit. de ꝓhibita feudi alienatiõe per Fed.in §.callidus.facit c. licet epiſcopus.de præben.lib. vj. plus dicit Pe. Ia.tit.de ac.in rem
2 pro re feudali.in uer. *item notandum &c. quòd licet emphyteuta cum amiſit ius ſuũ, poſsit quãdoq; repelli à domino propria authoritate.C. de iure emphy.l.ij.dominus tamen uaſallũ in aliquo caſu à poſſeſsione ſua naturali,quã habet,nullo modo expellat authoritate ſua:qa nulla lex dat ſibi illam authoritatẽ. quòd ſi faciat,committet uiolẽtiã.ut ff.de ui & ui ar.l.j.§.deiicitur.Et facit quo tẽpore miles inueſti.petere debeat.c.ſi.in prin. Idem putarem dicendum de illo,qui obtinuit ſentẽtiam: licet ab ea non fuerit appellatum, ſi ingrediatur poſſeſsionem ſine executore, quod non poteſt facere,per ea,quæ ponit Inn. in c. cũ noſtris.de conceſsione prǫb. in gl.ſuper uerbo,irritum, ibi & idem dicimus in omni ſentẽtia &c. uidelicet quòd primus poſſeſsor debeat reſtitui ante omnia in ſua priſtina poſſeſsione, tãquã ſpoliatus. imò, quod plus eſt,talis ingrediens ꝑdit ius ſuũ, ut ibi per Inn.& Spe. tamẽ in ti. de actore.§.j.uerſ.item qui uult. ponit certos caſus,in quibus põt quis de iure apprehẽdere poſſeſsionem propria authoritate. Sed an domi.directus poſsit accipere rẽ emphy.iure prælationis,nõ noĩe ſuo, ſed pro amico ſuo: uide quæ dixi infrà quæſtio. ccccx.&c.

SVMMARIVM.

1 *Perſonalis, & hypothecaria an poſſint eodem libello intentari.*

QVAESTIO CVIII.

ACTIO

ACTIO pſonalis & hypothecaria poſſunt ſimul cu-
1 mulari in eodem libello * contra principalem debitorem, aut eius hæredem, ſi poſsideat rem hypothecariã:ut pbatur in text. in auth.de fideiuſſo.in §.ſed neque.col.j.facit l.fi.C.de fideiuſſ. & tenet Io.Fab.inſti.de actio.§. item Seruiana. ibi doct. quærũt &c. ubi mouet iſtam quæſt. idẽ Pe.Iac.in titu.de hypothecaria. uer.vij.eſt notãdũ &c. ubi dicit, quòd nullus in hoc diſcrepat.Et ita practicaui,dum eſſem aduocatus practicãs in hac curia parlamenti, in quadam cauſa tunc mota & uertente. xx. anni ſunt elapſi,in dicta curia inter dominam Montiſacuti in Burgũdia, pro qua dedi libellũ: in quo libello cumulaui dictas duas actiões,uidelicet perſonalẽ & hypothecariã pro reſta ſuæ dotis, contra d. Caſſennatici eius nepotẽ. Et fuit dictus libellus approbatus:quia ſententia fuit lata per dictam curiã cõtra dictũ d. Caſſennatici.iuxta cõcluſionem dicti libelli,concludẽtis in pſonali & hypothecaria, in pceſſu exiſtente in manibus Ioãnis Pauioti ſecretarii & notarii dictæ cauſæ. & ita expõſt uidi in dicta curia parlamẽti in diffinitionibus proceſſuum determinari, per dominos meos parlamenti, poſtquam fui aſſumptus in officio cõſiliarii dicti parlamenti.de hac materia hypothecariç actionis, uide quæ plenius dixi j.q.cccc.xxxij. De hac materia cumulatiõis actionum, uide quæ ſcripſi j.q.cxliij.

SVMMARIVM.

1 *Literæ quinquennales conceſſæ debitoribus, an extendantur ad creditores futuros.*

2 *Debitor, cui data ſint quinquennalia,an de debitis ſuis ſoluendis cauere debeat.*

QVAESTIO CIX.

RESCRIPTA ãnalia prĩcipis uel quinquẽnalia cõceſſa debitoribus de ſuis debitis non ſoluẽdis, nõ extendũtur ad creditores futuros,argu.in l. Aurelius.§.Titius Seio.ff.de liberatione legata.& ibi per doc.
1 * Et ita hæc curia parlamẽti cõſueuit interpꝛtari & ſeruare pꝛut pluries uidi:ſed à quo tempore incipiãt currere tales literæ annales uel quinquennales? dic ꝙ non à die præſentationis, ſed à die datæ ipſarum. hoc probatur arg.ĩ c.eã te.de reſcr.& de pręb. in c.dilectus.in c.ij. de decimis. & de reſcri.in c.ſi propter. li. vj. & ibi Archi.ita ſeruat ſtylus huius curiæ parlamenti. De materia literarum quinquennalium
2 etiam ſcripſi j.q. xcvij. * Sed an debitor,cui eſt datum quinquẽnium, pro debitis ſuis ſoluẽdis, debeat cauere de ipſis ſoluẽdis? dic quòd ſic,ſecundum Old. per l.uniuerſa.C.de precib.Imp.off. De materia reſcriptorum & eorum effectibus, uide quæ plenè ſcripſi in tractatu reſcriptorum, per me Guidonem compilato.

Summa

SVMMARIVM.

1 *Clerici an poßint teſtari de fructibus beneficiorum ſuorum.*

2 *Clericus beneficiatus, æquiparatur uſufructuario.*

3 *Epiſcopus de quibus teſtari poßit.*

QVAESTIO CX.

1 AN clerici* poſſint teſtari de fructibus ſuorũ beneficiorum, & de ſpolio ipſorum. uide c in c.præſenti. §. porro. de offic. ordinar.lib.vj. & Specul.in titu. de fructibus. §. j. uerſicu. pone prælatus.& not.xij.q.j. duo ſunt genera.in gloſſ.in uerſicu. proprietatem. & ibi Archidiaco. etiam in cap. ſtatutum. §. aſſeſſorem, ſuper uerbo, ſuo proprio.de reſcrip.lib.ſexto. & Ioã. Monac.in capit.hoc conſultiſsimo.ſuper uerbo,immobilia.extra de re.eccl.non alie.li.vj.uide xij.q.j.res eccleſiæ.uide Hoſt.in a c.fi.extrà de pecu.cle.ubi plenè[a] de hac materia in c.de multa.de præben. qui eſt cõtrarius d. Archid.& eius opinioni,quã tenet Archi.in d.c.ſtatutum.Sed opin. Hoſti.ſeruatur de conſuetudine ubiq;,ut ipſe Hoſt.ibi refert,ui-2 delicet* quòd clericus beneficiatus, æquiparatur uſufructuario: ut faciat fructus ſuos, & de ipſis poſsit teſtari, ut ibi dicit ipſe Hoſt.Et hæc uera ſunt,in ſimpli-b ci clerico,[b] uel ſacerdote adminiſtrationem uel curã animarũ 3 non habente. * Epiſcopus uerò uel abbas uel alius habẽs curam animarũ teſtari non poſſunt niſi c de his quæ anteà eis obuenerũt iure cõſanguinitatis:ut in auth. licentia.C.de epiſ.& cler.niſi ſit conſuetudo in contrarium,quo caſu ualeret cõſuetudo.in c.cæterũ. §. licet.extrà de teſta. & de hoc tetigi in nota.meis.in §.ualet cõſuetudo &c.fo.xl.uerſ. monachi.uerſ. uel alii canonici regulares quoquo modo teſtari nõ poſſunt.[c]no.in auth.de mona.§.illud.co.iij.de hac materia etiã habetur per gl.in c. fi. extrà de pigno. Et aduertẽdum tamẽ eſt circa iſtã materiã:quia de illo uerbo,ſpolium,prout uulgariter mortuis prelatis accipitur, non reperitur in iure ciuili, nec canonico. ſed bene reperitur in iure diuino.pſal.cxxxviij.uer.lętabor ſuper eloquia tua,ſicut q inuenit ſpolia multa. ita dicit d. Pet.Papę in ſuis not.Et ſup facto dicti ſpolii dudum, M.ccccxxiij. facta fuit quędam tranſactio inter priores & uicarios ꝑpetuos huius diœceſis Grationo. circa modum utendi dicto ſpolio:ut conſtat inſtrumẽto recepto per Raymũdum Rodulphi notariũ Grationo. quæ trãſactio expoſt fuit cõfirmata p Papã, & quę ꝓpterea ſeruatur in iudicando.

a ¶ Vbi plenè. *Tu uide plenius p do. An.But.ĩ cle.ſi.de pig.& p d.Ca.Flo. in cle.gratia.de reſcri.ubi p eundem.*

b * In ſimplici clerico. *Aduerte, q Bar.in l.neque tutores.in ỹ.lec.C.de procur.uidetur uelle, quòd epiſcopus cenſeatur etiam uſufructuarius.*

c ¶ Non poſſunt. *Limita,niſi de licentia Papa,ita uo.Bal.in l.ſi quando*

do.in prin.C.de inof.teſta.& ibi declarat quid operetur illa licentia.uide Bal.ī auth.rogati.C.ad Treb. & quod fortius eſt, ſufficit licētiam ſu• pvenire,ſecundū Bal.in l.fi.in ix.col. C.unde legi.Secundò limita niſi monachus efficiatur epiſcopus. quia tūc pōt teſtari,non de bonis iam quaſitis monaſterio:ſed de alijs poſtea obuenientibus,ſecundū Spec.in tit.de ſtatu monach.in uer.xxiij.& ibi Bald. in addi.in uerbo,cui quaritur.& an ſtatutum uel conſuetudo poſſit habilitare monachum ad teſtandum,uide doc. & Iaſ.poſt alios, quos refert ī auth.ingreſſi.ī ij.no.C.de ſa.ſan.ec.

SVMMARIVM.

1 *Carnes edens in quadrageſima de licentia Papa,an peccet.*

2 *Permiſſio comparatiua.*

3 *Permiſſio ſimplex.*

QVAESTIO CIX.

QVIA de preſenti ſumus in tempore quadrageſimali, hic ſubiūgā ꝑpter ſenes & infirmitate debilitatos, quod reperio in notab.d.Pe.Papæ*.Quòd 1 licet Papa alicui pmittat comedere carnes, quòd nihilominus peccat comedēs, nec excuſatur à pœna:ut in c.denique.iij. diſt. Sed quare peccat,cùm ei pmittatur?ſolutio ſecundum dictum d.Petr. Papæ,pmittitur,ne deterius inde cōtingat:quia fortè in medio quadrageſimæ nō poteſt qs ſe plus abſtinere à carnibus, propter aliquā ſuā infirmitatē, & ſi ſe abſtineret,mors ſeq poſ- 2 ſet.& ex* his ſequitur,quòd ubicunque ius permittit aliquid ne deterius ſequatur, ꝙ nō excuſatur qs à pœna:& uocatur permiſſio comparatiua.xxxj.q.j.ſed 3 obiicitur.*Sed quando ius permittit aliquid, nō ut inde deterius ſequatur, tūc excuſaẗ à pœna, & uocaẗ pmiſſio ſimplex. ut in d.c.ſed obiicitur.& dum dicitur,permittit,expone,id eſt, cōcedit.hoc ponunt doct.in c.j. de æta.& qualit.li. vj. uide in c. ueniens.qui clerici uel uouen. per Inno.& gl.De quo ergo operatur talis licentia ſeu conceſſio Papæ de comedendo carnes? credo ex prædictis,quòd non petatur,niſi ad remiſſionem culpæ.a a Et propter hoc duxi ſcribenda anno d.M.cccclvj.de tpe quadrageſimali,quo tpe ego Guido Papæ graui infirmitate detinebar.

a ¶Culpæ. *Credo ꝙ uelit dicere pœna, ut ibi ſuprà dixi,a pœna,debuit dicere à culpa:quia in ſimilibus permiſſio ſiue tolerantia Papa non culpa,ſed pœna diffugium præbet:iuxta ea,qua leguntur & no.in c. denique ſacerdotes.& ibi glo.in uerſi. uenia. diſt.iiij.de pœna autē intelligas,ſcilicet temporali,non quidem gehennali.& iſta ſunt uera in caſu illius c.ſecus autem in caſu præſentis quaſt.tamen propter authoritatem Romani Pontif.hic non permittentis,ſed etiā concedentis:tātùm propter neceſſitatem, qua legi nō ſubijcitur.in auth. ut hi,qui obligat. ſe habe. perhi.res mino. §.ſi uerò tantùm.& ibi gl.ulti. Etenim neceſſitas facit licitum,qđ aliàs non eſſet.xxvj.q.vj. c.ulti. & de reg.iur.quod non eſt licitum.*

Summa

SVMMARIVM.

1 *Habens poſſeſsionem rei uenditæ uel donatæ, per precarium, uel retentionem uſusfructus, præfertur habenti poſteà realem.*

2 *Allodialis res, quæ dicatur.*

3 *Venditor ſi cõſtituat ſe precariò poſsidere, transferaturne in emptorem dominium.*

QVAESTIO CXII.

IN dicta curia parlamẽti Delphi. in materia l. quoties duo. C. de rei uen. obſeruatur in iudicando hæc *opinio, uidelicet quam ille qui primus habet poſſeſsionẽ rei uenditæ uel donatæ etiam per precariũ, uel per retẽtionem uſusfructus, perfertur alteri habenti poſteà realem poſſeſsionem. Et iſtam opinionem etiam tenẽt in iſtis terminis Albe. de Roſate, in d. l. quoties. Et Guido de Suzaria, ut refert Io. An. in addi. Spe. in tit. de emptione & uenditione. in §. j. in uer. no. quòd ſi res. Qui Ioan. And. ibi etiam tenet iſtam opinionem. Licet do. Iaco. de Gaudabla officialis quondam Grationop. uoluerit dicere contrarium. ut ſuprà q. xxij. tetigi, cuius opinio. do. Iacob. de Gaudabla non uidetur uera: quia tantum operatur illa ficta traditio per precarium, iuxta l. quod meo. ff. de acquirenda poſſeſ. uel per retentionem uſusfructus, iuxta l. ſi quis. C. de dona. cum ſimil. Et eoſdem effectus producit, etiã quo ad acquiſitionem dominii: ſicut uera realis traditio, quæ fit per miſsionẽ in poſſeſsionẽ. ita dicit gloſſ. fina. approbata per Batt. & docto. in l. ab emptione. in gloſſ. fina. in prin. ff. de pactis. & Ioan. An. ubi ſ. Et ita uidi declarari temporibus meis in pluribus cauſis. Et hoc uerum: ut dicit Ioannes And. ubi ſ. ſi primus emptor uel donatarius, qui habuit fictam traditionẽ per precarium, uel retentionẽ uſusfructus precium rei emptæ ſoluerit, uel habita fuerit fides de precio, iuxta §. uenditæ. inſtitut. de rerum diui. Aliam limitationem addo ultra Ioã. And. uidelicet, ſi primus emptor q habuit fictam traditionẽ, fuerit primò inueſtitus, & retẽtus per dominũ directum rei uenditæ, uel donatæ, præferetur alteri, qui nõ fuit inueſtitus. Ratio, quia dominium per traditionem realem etiã ſoluto precio non transfertur ſinẽ cõſenſu domini directi [a]: ut plene ſcripſi ſ. q. xlvj. circa fi. quod ſecus eſſet in re franca ſeu allodiali; ut ibi plenè dixi. *Sed quę dicatur res allodialis? dic quòd res propria alicuius, quæ à nemine recognoſcitur, niſi à Deo. ut in capit. j. §. ad hoc qui. & §. ſequent. in feudis. de pace iuramen. facit capit. ij. & iij, ſi de feu. controuerſia fuerit. De allodio tangitur per gloſſ. ff. de relig. & ſumptib. funerum. in l. ſed & ſi quis. §. ſed interdum. Sed iuxta hanc materiam precarii quæro, * utrum ſi uenditor ſe cõſtituat precario poſsidere, ut ſe uſufructua

fructuarium per procuratorem nomine abſentis, tráſferatur in emptorem dominium. Barto. ꝙ ſic. in l. ſi is cui pro emptore. in penulti. quæſtio. ff. de uſucapio. Tetigi etiam de hac materia conſtitutionis precarii prima quæſtio. cclxviij. Sed iuxta hoc quæro, an poſsit agi ad commiſſum contra talem emptorẽ, qui non fuit adeptus poſſeſsio. realem: ſed habuit ſolùm fictam, per precarium, abſque tamen laude domini directi: uel an ſaltẽ poſſit agi contra eum ad laudimia per dominum directum. uide quæ plenè dixi in iſtis duobus punctis ſuprà quæſt. cj.

a ¶Non transfertur dominiũ ſine conſenſu domini directi. *Vide domi. Petr. Iaco. in titu. de actio. in rem pro re empta. xiij. col. §. ex hoc patet. uerſi. item colligitur.*

SVMMARIVM.

1 *Iudicandi ratio militaris.*

2 *Captiuus an poſſit poni ad finantiã per eius magiſtrum.*

3 *Princeps non debet bellum ſuſcipere & gerere in præiudiciũ ſubditorũ.* **Hic fit mentio libri arboris bellorum, lingua gallica conſcripti.*

QVAEST. CXIII.

IN facto guerrarũ in iudicando ſeruatur, quòd ſi captiuatus in bello ſe poſuerit ſemel ad
1 *ranſonem ſiue redemptionem erga eius magiſtrum qui eũ captiuauit ad aliquam uel auri uel pecuniæ ſummam, quòd poſteà eius magiſter non poteſt talem ranſonem ſeu compoſitionem augmentare, nec aliam maiorẽ compoſitionem facere, ipſo captiuato adhuc exiſtente in manibus & ſub poteſtate dicti ſui magiſtri. Et ſi cõtrarium faciat, ſecunda compoſitio tanquam indebitè facta, reuocabitur. Et ita ſecundum dictam obſeruantiam fuit inter nos determinatũ in camera cõſilii de mẽſe Aprilis, M.cccclvij. in uiſitatiõe proceſſus tunc diffiniti inter nobilem Bertrandum de Poypia ex una parte, & Antoniũ Moyrodi ex altera, in manibus Ioã. Chantarelli ſecretarii Delphin. Qui Antonius Moyrodi per dictum de Poypia fuerat captiuatus tẽpore guerræ Sabaudiæ, de qua ſuprà q. lxxviij. mentionem feci. Et qui Bertrãdus de Poypia coẽgit dictum Moyrodi preſonerium ſuum ad faciendum aliam & ſecũdam compoſitionem ad maiorem ſummam, quàm eſſet in compoſitione: propter eà fuit reuocata dicta ij. compoſitio in ſententia per dictam curiã, parlamenti de dicto menſe Aprilis lata. & ante prolationem dictæ ſententiæ fuerat poſitus caſus præmiſſus in deliberatione in magno conſilio præfati domini noſtri Delph. in quo magno cõſilio fuerat deliberatũ, prout in dicta ſententia fuit pronũtiatũ præſente d. mõtis Albani qui tunc retulit ita de facto aliàs uidiſſe ſeruari.* An autẽ preſonerius poſſet poni ad finantiã per eius magiſtrũ, & quomodo: ui- 2

I de

de librum arboris bellorũ lib.x. rub. *Si un hõme peut iuſtemẽt tenir ſon priſonnier, puis qui le tiẽt à ſa priſon. &c.* Et circa hãc materiã li-
3 bellorũ eſt aduertendũ, ꝙ* princeps nõ debet facere guerrã cũ præiudicio ſubditorũ: ſed prius debet expendere aurum ſuũ, & in defectu eiuſdem poteſt à ſubditis accipere, ut ponit plenè Cy. in l. nemine. C. de ſacroſan. eccle. & ibi uideatur practica. de materia guerræ & armorum uide infrà qõ. cccxxxix. de monſtris armorum, & qualiter quis armatus teneri uideatur, uide Bar. in l. ſi non ſortem. §. libertus. ff. de condi. indebi.

SVMMARIVM.

1 *Cometa, quid portendat in Delphinatu.*
2 *Ampulla ſancta Rhemis eſt.*

QVAEST. CXIIII.

IN hac ciuitate Grationopolitan. & in multis aliis locis huius patriæ Delphi. uiſus fuit pla
a neta, [a] cometa uulgariter appellatus, de anno dñi M.ccccl vij.
1 de menſibus Maii & Iunii. * Et quia talis Cometa communiter non apparet, quin aliquid inde ſequatur: contigit quòd eodem anno & quadam die lunæ penultima menſis Auguſti præfatus dominus noſter Delphin. Ludouicus primogenitus Caroli, ſeptimus Regis Francorum acceſſit ad uillam de Brucella in Brabantia, & Bruges in Flandria, & circa alia loca patriæ Flandrienſis & Brabantiæ: ubi ſtetit circa per quinque annos. Et per ante ſteterat in hac patria Delphina. per decem annos. Et in dicta patria Flãdriæ habuit per Dei gratiam eius primogenitum Ioachim nuncupatum: qui fuit natus die xxij. Iunii, anno domini M.ccccl ix. Propter cuius natiuitatem factæ fuerunt feriæ repentinæ in hac patria Delphin. Deinde contigit, quòd præfatus rex Carolus ab humanis deceſſit, de anno currente domini M.ccccl xj. & die Mercurii, xxij. menſis Aprilis. Cui regi Carolo proptereà in dicto regno ſucceſſit præfatus dominus noſter Delphinus Ludouicus, qui dominus noſter Ludouicus fuit conſecratus rex Franciæ, & coronatus in ciuitate Rhemẽſi die beatæ Mariæ, medii Auguſti, anni prædicti in eccleſia cathedrali beatæ Mariæ: in qua eccleſia
2 * eſt ampulla, qua præfatus dominus rex Ludouicus in eius conſecratione fuit unctus, ut reges Franciæ conſueuerunt in eorũ conſecrationibus ungi. Et quam ampullam apportauit de cælo columba, cùm chriſmate, roſtro ſuo, & de quo chriſmate tunc tẽporis fuit baptizatus primus Rex Franciæ Chriſtianus uocatus Clodoueus, [b] ut plenius le-
b gitur in floribus ſanctorum in legẽda ſancti Remigii: & quem dominum noſtrum Ludouicum regem Francorum altiſsimus nobis conſeruare dignetur & longæuè. Amen.

¶Pla

a ¶Planeta.*Dici debuit,non plane-
ta,ſed ſtella.Dicitur enim cometa,
ſeu cometes ſtella.*

b ¶Clodoueus.*Dic(ut fertur)quin
tus Francorum rex per Clotildem
Burgundiæ Regis filiam eius uxorẽ
interuentu diui Remigij Rhemenſis
epiſcopi,ad catholicam fidem extitit
conuerſus,ſuſcepta inquam ſacri ba
ptiſmatis gratia protinus Francorũ
regnũ creuit in immẽſum, cui igitur
orthodoxo Clodoueo Regi inclyto
uirtute admodum & fama flagran
ti,Anaſtaſius ſacratiſsimus Impera
tor,coronam auream lapillis inſtru-
ctã cum tunica & baltheo ex Con-
ſtantinopoli,in Galliam tranſmiſit,
ac ex Iudæo & conſul,& Impera-
tor declaratus,trabea etiã conſulari
meruit ueſtiri,atq; deinceps Roma.
imperium,quod dudum apud Con-
ſtantinopolim ampliũ fuerat,in dies
minui cœpit,& Francorum regnum
augeri,ut traditur ix.libro ſupple-
menti chronicarum.& etiam ali-
quid per domi.Gemi.in c.ij.de præ-
ben.in vj.Et quòd Rex Franciæ non
recognoſcit Imperatorem ſuperio-
rem,non modo de facto.ut not.in c.
per uenerabilem. qui fil.ſint legiti.
ũerum & de iure,ut pulchrè per do
mi.Cardi.in clemen.j.in prin.uerſi.
quartò opp.de iureiu.*

SVMMARIVM.

1 *Compromiſsum factum à partibus,
intra decem dies, an impediat cur-
ſum dictorum decem dierum.*

QVAESTIO CXV.

a COMPROMISSVM[a] à
1 partibus factum*intra de-
cem dies, qui dantur ad appel-
landum,nõ impedit curſum di-
ctorum decem dierũ.Sed deſe-
ritur appellatio,niſi infra decẽ
dies appelletur.ita dicunt Paul. 1
de Leazar.& de Zabarellis in
b cle.[b]quandiu.de app.Et ita fuit
determinatum & iudicatum die
ſententiarum uigiliæ ramis pal-
ma.M.cccclvij.in cauſa diffini-
tiua in dicta curia parlamenti
inter Petrum galliſeti appella-
tum ex una parte,& Io.Lamber-
ti appellante ex altera,in mani
bus Antonii de Molena.quòd
ſecus eſt in fatalibus conceſsis
ad proſequẽdum appellationẽ.
ut in text.dictæ clemen.& in au-
then.ſi tamen.C.de temp.appel
læ.Sed quid de compromiſſo fa
cto ſine præfixione termini,an
impediat fatalia currere:uide
infrà q.ccxl.Sed quid de fatali-
bus in curia parlamẽti,uide in-
frà q.cxxxv.Sed an ſi intentetur
ſiue agatur ſuper nullitate ſen-
tentiæ,currant dicti decem dies
durãte dicta cauſa ſuper nullita-
te:uide quę dixi infrà q.ccccc-
xxviij.uerſi.lxix.quæro &c.

a ¶Compromiſſum.*Tu uide de hoc
per iſtum conſi.clxxxiiij.inci.in cau
ſa de præſenti uertente.nu.1.uerſi.et
ſic ſi dictum.*

b ¶In clemen.quandiu.*Vide Ra-
phael.Fulgo.in conſil.lata ſententia
diffi.& Lampl.& Brix.in tracta.
de arbi.vij.parte.q.xlix.*

SVMMARIVM.

1 *Actor faciens mentionem in libello,
de aliquo inſtrumento,an debeat il-
lud tradere reo ſuis ſumptibus.*

QVAEST. CXVI.

ACTOR in libello ſuo facit mentionem de aliquo
1 inſtrumẽto*: reus ante litis cõteſtationẽ petit copiã illius inſtrumẽti, q̃ ſine ea dicit ſe nõ poſſe deliberare: nũquid eſt ſibi cõcedẽda. Inno. in c. j. de prob. dicit ꝙ ſic, quẽ ſequitur Bart. in l. poſt quoq;. §. ſi dies. ff. ut le. no. ca. & Spe. in tit. de inſtru. §. nunc dicamus. uer. q̃d ſi aliquis. & ibi etiã Io. And. in addi. ad Spe. Sed circa hoc puto latius diſtinguẽdũ: quia aliquoties fit mẽtio de inſtrumẽto in libello, per modũ aſſertionis cuiuſdã probatiõis, ut ſi dico, ꝙ Titius mihi promiſit decẽ, de qua promiſsiõe recepit inſtrumẽtũ talis notarius: & tũc nõ eſt dãda copia inſtrumẽti. Quãdoq; autẽ fit mẽtio in libello de inſtrumẽto per modũ cuiuſdã limitationis: ut ſi dicã, talis promiſit mihi decẽ prout cõſtat tali inſtrumẽto. Et tunc ſi quidẽ ille reus ſit talis perſona, ꝙ debeat inſtrumẽtum penes ſe habere: ut quia eſt hæres, & ab eo petitur legatũ in teſtamento relictũ: & tũc nõ eſt ibi ſiẽda copia inſtrumenti: ut l. extrà. ff. de eden. ſecundũ primũ intellectũ. Si uerò tale inſtrumẽtũ nõ debet penes ſe habere iſte reus, tũc quia in libello fit mentio de inſtrumẽto ꝑ modũ cuiuſdã limitatiõis, tũc debet dari copia inſtrumẽti ante litis cõteſtationẽ. ita debẽt intelligi noi. Inn. in d. c. j. de prob. & aliorũ doct. Et ita ſeruat ſtylus præſentis curię parlamenti, & datur eo caſu copia reo ſumptibus actoris.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor quibus caſibus agere poſſit contra principalem debitorem.*

2 *Libelli forma in materia c. ſi. de fide iuſ. remiſſiuę.*

QVAEST. CXVII.

FIDEIVSSOR poteſt agere cõtra principalẽ debito-
1 rẽ, in tribus* caſibus, ut eũ liberet ab obligatiõe. Primus caſus, ſi diu ſteterit in obligatione, Secundus caſus, ſi debitor incipit bona ſua diſsipare &c, Tertius caſus, ſi fideiuſſor fuerit condẽnatus ad ſoluendũ debitum, pro quo fideiuſſor exiſtit. ita dicit tex. in c. ſi. de fideiuſ. in antiq. facit C. mand. ſi pro ea cõtra. Sed quãdo dicetur fideiuſſor ſtetiſſe diu in obligatiõe, uidetur quòd per biennium: quia factũ antiquum dicitur, quãdo eſt lapſum biennium, ſecundum Hoſt. Ant. de But. c. cùm inter, de re iud. in fin. Sed iſtud remittitur arbitrio iudicis in materia dicti c. ſi. ut dicit gl. in l. ſi pro ea. & ſecundum diſpoſitionem d. c. fin. fuit determinatum in dicta curia parlamẽti. die x. mẽſis Decemb. M.cccclix. contra Euſtachium Burgenſem, in manibus Ioã. de Vourey
2 ſecretarii Delph. *De modo formandi libellum in materia d. c. ſi. de fideiuſſ. ponit Specu. in tit. de iud. in §. ſpecialis. uerſi. ſi uerò fideiuſſor. Sed iuxta hæc quæro, ſecundum ſtylum olim curia-

rum

rum præſentis patriæ inſtrumenta publica habent paratam executionem, quod patet: quia literis compulſoriis mandatur debitores compelli ad ſoluēdum: & ut nō ſe opponant talibus literis compulſoriis, fit executio contra eos & eorum bona, quia habentur tales debitores obligati per publica inſtrumenta guarentigiata[a] pro condēnatis, ut dicit etiam Bar. in l. j. C. de confeſ. & in l. uinū. ff. ſi cer. peta. Et hoc caſu fideiuſſor obligatur per inſtrumentū publicū guarentigiatū, quod inſtrumentū habet uim ſententiæ: ut dicit Bart. ubi ſuprà. poſsit agere fideiuſſor cōtra debitorem principalem, ut eum liberet à fideiuſsione, ac ſi condemnatus foret. do. Pet. Papæ patruus meus dicit hoc caſu, quòd ſi cum tale inſtrumentū habeat uim ſententiæ, & ipſe fideiuſſor pro condēnato, ut dicit Bar. ubi ſuprà. hoc poſuit ipſe do. Pet. Papæ manu ſua propria, in margine ſui libri, in lectu. lo. An. in d. c. fin. prout uidi, quia eius libros utriuſq; iuris habui ex legato per eū mihi Guidoni facto in ſua ultima diſpoſitiōe. allegat etiam pro hoc ipſe do. Pet. Papæ quod dicit Cy. in l. certum. C. fami. erc. Sed credo iſtud dictum do. Pet. Papæ procedere in patria Lugduni, ubi ipſe do. Pet. Papæ practicauit, & in aliis locis regni Frāciæ, in quibus de ſtylo & conſuetudine inſtrumēta publica guarentigiata habēt uim ſententiæ & paratam executionem abſq; oppoſitione diei. Sed in hac patria Delph. crederem contrariū: quia talia inſtrumenta publica de ſtylo & conſuetudine præſentis patriæ Delphi. nō habent præcisè paratam executionem, quia cum oppoſitione diei fiunt literæ compulſoriæ. Et ſic habent uim ſimplicis citationis, ſecundū Bart. poſt Iac. But. in l. actione. C. de tranſ. & Io. Fab. in §. omniū[b] inſtitutio. de pœna temerè litigā. Ideò puto,[c] ꝙ debeat expectari, ꝙ literæ prçciſæ cōcedantur, quì ſecundū ſtatuta præſentis patriæ habēt uim ſētētiæ diffinitiuæ, & cōceſsis literis prçciſis tūc eo caſu talis fideiuſſor poterit agere contra principalē debitorē, ut eum liberet ab obligatione, per d. c. fi. de fideiuſ. Et iſta uidetur mihi eſſe ueritas, attēta diſpoſitiōe ſtatutorū Delph. & ita ſeruatur in curia parlamē. licet ſeruaretur in regno Frāciæ, per ea quæ ſ. dixi. Quāto tēpore duret fideiuſ. ſiue loquamur in fideiuſſore cōtractus uel iudicio ſiſti, aut de iudicato ſoluēdo: uide plenè Cy. in l. ſi fideiuſſor. C. de fideiuſ. Si creditor proroget terminū debitori, an fideiuſſor ſit liberatus? dic ut per Spec. in tit. de fideiuſ. §. j. uerſi. illud autem quæritur. & uide Bart. in l. pen. ff. de prætor. ſtipula. & Henric. Bohic. in c. fina. de fideiuſſorib. & in ca. prætereà. lo ij. in fin. de appellatio.

a ¶ Guarentigiata. *Id eſt, confeſſionata. et ita dicitur in Tuſcia. d. Bar. in l. j. C. de confeſ. guarentigia enim eſt obſeruantia alicui iniuncta, per mandatum tabellio̅is, qui eſt iudex ordinarius, & dicitur chartularius. Ita formaliter no. do. Bal. in l. ſi fide̅. in uer. item not. hanc l. C. de fideiuſ. Nam guarentigia nil aliud eſt, niſi quodda̅ præceptum quod ſit per notarium de inſtrumento rogatu̅ parti roganti, ut obſeruet contenta in illo, & ſit illud tale præceptum in uolentem & acceptantem. & ſit authoritate ſtatutoru̅ concedentium talem poteſtatem. unde ſicut uerum præceptum iudicis habet executionem paratam. l. ſi debitori. ff. de iud. ita tenet iſtud d. Pe. de Cu. conſi. cclxj. in iij. col. in §. circa ſecundum dubium. in uerſic. nam guarentigia. in j. uolu. conſiliorum antiquorum.*

b ¶ §. omnium. *In uerſic. circa hoc. prope finem. ubi quære. huiuſmodi literæ compulſoriæ, licet cum appoſitione diei ſunt iniuſtæ.*

c ¶ Ideò puto. *Quære rationem: quia inſtrume̅ta publica quæ ſiunt in hac patria Delph. non ſunt guarentigiata. quod patet per ea, quæ dicta fuerunt. in j. no. poſito ſuper uerbo guarentigiata. præterea, non habe̅t executionem parata̅, ex quo multæ exceptiones ultra exceptiones de iure communi aduerſus executionem præcepti iudicis introductas admittuntur ad impediendam executionem huiuſmodi inſtrumentorum. ut in ſtatutis Delphinalibus, ſub rubrica, de literis compulſorijs & præciſis concedendis.*

SVMMARIVM.

1 *Notarius, hæres alterius notarij, an poſſit inſtrumenta eius redigere ſine iuſſu iudicis.*

2 *Notarius recipiens inſtrumentum contractus iure reprobati, an puniatur.*

QVAESTIO CXVIII.

NOTARIVS ſuccedens alteri notario ti. uniuerſa-
1 li, aut aliàs, po̅t* de iure propria
a authoritate[a] inſtrumenta primi notarii groſſare: per text. & ibi Bar. in l. j. §. cogentur. ff. de ede̅. & ꝙ ita, tenet Panor. in c. cum P. tabellio. extrà de fi. inſtr. Sed de ſtylo & communi obſeruantia præſentis patriæ Delphinatus hoc facere no̅ poteſt ſine co̅miſſione & authoritate iudicis. Et ſi faciat, non adhibetur fides. Et hoc ueru̅, niſi inſtrumentum eſſet groſſatum de antiquo, ita quod ueriſimiliter co̅miſſio no̅ poſſet reperiri propter morte̅ notarii, quo caſu adhibetur fides, & præſumeretur pro notario mortuo aſſere̅ti ſe groſſaſſe ex co̅miſſione, per ea quę ponit Innoc. in c. ueniens. extrà de uerb. ſigni. quem ſequitur Bald. in auth. quas actiones. C. de ſac. eccle. circa fin. & ꝓ præſumatur pro facto antiquo, no. Io. An. & Io. de Lign. in ca. Albericus. de teſtib. uide Archi. in Roſario. c. j. de c. co̅trà minorem. uide Cy. in l. emancipatione. C. de fi. inſtru. & ita fuit deciſum in cauſa nobilis Baudini Adhemarii, co̅tra dominum garde diffinitiua

die

die xix. menſis Maii. Mil.cccc-lvij. in manib⁹ Bototi ſuper debito trium milium florenorum auri debitorū pro penſione,lxx. 1 florenorum auri. Sed quādo dicetur inſtrumentum groſſatum de antiquo, credo quòd per lapſum duorū annorum ſecūdum Hoſti. & Anton. de Butrio, in c. cum inter. de re iu. in fi. ubi expreſsè dicunt, ꝙ factum dicitur antiquū, per lapſum duorū annorū. Sed quis iudex debeat ꝓthocolla cōmittere ī terra banc a

2 retu: uide quæ ſcripſi ſ.q.ij. * An notarius recipiens inſtrumentū contractus à iure reprobati, puniatur? dic ꝙ ſic. ut notatur in l. generali. C. de tabulariis. lib. x. & text. in §. callidis. de ꝓhi. feudi alienati. Et pleni⁹ dixi ī.quæ. cccccxxxiij. de materia ꝓthocollorū, uide quę ſcripſi ſ.quæ.xix.

a ¶Propria authoritate. *Contrariū tenet do. Fely in c. quū P. tabellio. ij. col. uer. iiij. quæritur. extra de fi. inſt. allegat. d. Io. An. in c. quū P. et Spe. et Io. An. in ti. de inſtru. edit. §. oſtenſio. uer. quid ſi aliquis tabellio legat. & do. Bal. et Paul. de Ca. in l. ſi quis ex argentariis. § nihil. ff. de eden. et ibi ſoluit cōtraria iura, per do. Bar. in d. §. cogentur adducta. Videtur tamen uelle, quòd ſufficiat in huiuſmodi caſu generalis licentia iudicis, conceſſa ſibi ad leuandum rogationes defuncti, & publicam formam ad requiſitionem quorum intereſt.*

SVMMARIVM.

1 *Domino mortuo, an expiret mandatum procuratoris.*

QVAEST. CXIX.

IVRE canonico procurator qui etiā fuit litem conteſtatus, non pōt procedere uſq;* ad diffinitiuam mortuo domino: quia per mortē domini dicit̄ reuocatum mandatū, per cle. fi. de procura. Secus tamē eſt de iure ciuili: qa de iure ciuili domino etiā mortuo & re nō integra, nō dicitur reuocatū mandatū. Et procurator dominus litis, pōt ſemper procedere in cauſa uſq; ad diffinitiuā, in l. ſi defunctus.[a] ff. de procu. cū ſi. no. per Spe. in ti. de procu. §. ratione quoq;. uer. ſed nūquid procurator. ita dicit Io. An. in addi. Spe. in d. uer. ſed nūqd ꝓcurator &c. & hęc determinatio iuris ciuilis obſeruatur in iudicando in omnibus curiis præſentis patrię Delph. de ſtylo curiarū, qui ſtyl⁹ ꝓ l. debet obſeruari. ī c. quàm graui. de crimine falſi. & in §. fi. inſti. de ſatiſ.[b] b & in c. ex literis. extrà de cōſtitutionibus. in l. iij. ff. de ꝓba. Quia etiā dicta cle. loquit̄ de beneficialibus, ut ibi declarat gl. ſuper uerbo, ꝓ eccleſia. in prin. hic aūt loquimur in ꝓphanis & cauſis temporalibus, ut re nō integra nō finit̄ mādatū, puta lit. cōte. p d. l. ſi defunctus. cum ſimi. & ita etiā declarat glo. in dicta cle. in uerbo, pro eccleſia. De materia dictæ cle. fi. de procuratoribus. plenè dixi ī. q. cccccxlvij. uide q̄ dixi ī. q. cccccxcj. quādo dicatur lis pendere, uide c. fi. ut lite pen den. in cle. &c. Et quādo dicetur

integra in iudiciis.uide in d.c'e. fi.in gl. ſuper uerbo ꝓ eccleſia.

a ¶L.ſi defunctus. *In tantum hoc eſt uerum, quòd ſi procurator acceptauit mandatũ, & ſatiſdedit iudi. ſolu. non expirat mandatum morte domini.ut dicit Bart.& Ange.in d. l.ſi defunctus.*

b ¶§.fi.facit inſti.eo.ti. de ſatiſd. *In princ.ibi,alium nouitas per uſum amplexa eſt.& Spe.in ti.de aduoc. §.vj.uer. quidam modus. Adde do. Cy.in l.ij.C.quæ ſit longa cõſuetudo.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata in confeſſum, iudicio etiã minus legitimè inſtituto, ualet.*

2 *Confeſſio facta extra iudicium, an faciat indicium ad torturam.*

QVAESTIO CXX.

DOMINVS Antonius de Butr.in ſuo repertorio in litera C.ſuper uerbo confeſsio,
1 *dicit,ꝙ ualet ſentẽtia lata in cõfeſſum etiã iudicio minus legitimè inſtituto, uel ſuper libello inepto: & allegat dictũ Inno.in c.Piſanis.de reſtitu.ſpoli.& in c. qualiter & quãdo.extrà de accu. & ita refert tenuiſſe Bal. idẽ tenet Bar. in l. ſi cõfeſſus.ff.de cuſtodia reorum.& ibi pleniſsimè uide de hac materia.& ita ſeruatur in curia parlamẽti Delph.in qua curia parlamẽti etiã proceditur ſummariè,ſola facti ueritate inſpecta.& ſup hoc uide quæ etiã ſcripſi ſ.q.lviij. & præmiſſa ſunt uera in cauſa ciuili: ſed ubi fieret cõfeſsio in cauſa criminali,talis cõfeſsio nõ eſſet ſufficiens ad condemnandum, quãdo proceſſus eſt nullus: per gl.in l. ſi filius.C.de libe.cauſa.no. Inn. in c.qualiter & quãdo. de accu. licet Bart. uideat̃ dicere cõtrariũ.in d.l.ſi cõfeſſus.& dicit ipſe Bar.ꝙ talis ſentẽtia in cõfeſſum lata,eſt interlocutoria. alleg.ff. de his qui notant̃ infamia.l.ict* fuſtium.Sed credo,ꝙ nõ ſit ſimplex interlocutoria.Sed habent uim diffinitiuæ, ſi cõtineat aliqd dari, fieri, ſolui,uel reſtitui: per ea quæ ſ.dixi q.xij.[a] ita etiã ꝙ ſit appellandũ in ſcriptis: ut ibi dixi. De proceſſu nullo ſi cõſenſu partiũ poſsit conualidari: uide q̃ dixi ſ.q.ccxvj.
2 *An cõfeſſio facta extra iudiciũ faciat ĩdiciũ ad torturã.Bart.ꝙ ſic. in d.l. ſi cõfeſſus.& no.in l.c.v.ff.de adulteriis. Sed ſi cõfeſsio in iudicio facta ſit nulla aliqua ratiõe, an faciat ĩdiciũ ad torturã. Inn. per c. p inqſitionẽ. extrà de ele. uidetur tenere ꝙ ſic.coll. uero in c.at ſi cleri.de iud.uidet̃ tenere ꝙ non. ideo deciſionẽ pñtis dubii relinquo determinatiõi p curiã parlamẽti fiendæ: quã hic ſubiungam,ut uidebo eam fieri. a ¶Quæſtione xij.*Vbi dicitur quãdo interlocutoria cenſetur habere uim diffinitiuæ ſententiæ.*

SVMMARIVM.

1 *Homicida uoluntarius an gaudeat immunitate.*

2 *Exiſtenti in immunitate, poſsintne alimenta denegari.*

3 *Homicidæ uoluntario an debeant in eccleſia compedes necti.*

4 *Palatiũ Epi an gaudeat imunitate.*

QVAE

QVAESTIO CXXI.

IN camera conſilii, in qua erāt
1 *domini parlamenti.uidelicet dominus mōtis Einardi locum tenens gubernatoris, Io.Bauili præſidēs, Ma.thomaſsini,Io.de ſancto Germano aduocatus fiſcalis: ac etiā domini Cameræ cōputorū Delphi.uidelicet magiſter Io.de Morolio, præſidēs camerę,Io.de Orginiaco,Io.tā. pitie auditores.Et ego,dū alter caret de mōte robineti alloze, caſtellani uoyronis, nup in dicto loco uoyronis nequiter interfecti per nobilē Io.Grimaudi & eius conſortes fuit qſitū, utrū dicti homicidę qui ſunt de prę- ſenti in immunitate eccleſię,debeant gaudere immunitate. & fuit opinatū(nemine diſcrepan
a te)& cōcluſum,ꝙ non[a] debent gaudere imunitate, cū dicti homicidæ fuerint uolūtarii prępē- ſatis inſidiis: & ꝙ debēt capi & extrahi ab immunitate, per c.j. de homicidio. in antiquis. ubi eſt tex.& gl.in auth. de mādatis principū.§.neq; autē.& no.glo. Cy.& Bar.in l.ij.C.de his,qui ad eccle.cōfu.ita etiā tenet do.Ange.de Arct. doct.nouiſsimus in tractatu ſuo de maleficiis. ſuper uerbo,ꝙ fama publica precedēte.ubi allegat iura prædicta.ſed contra hoc facere uidetur,quia canon nō prębet cauſam ſeu occaſionem mortis.Ideó do. Ant. de Bu.in d.c.j.multos narrat intellectus d.c.j.de homicidio.Primó, ꝙ loquatur de homicidio ſpirituali: ut ſit ſenſus homicidam mori ſpiritualiter, ſi non pœniteat. Secundus intellectus eſt,ut moriatur quo ad uitā actiuam.i.pœnitentia plectať. Tertius intellectus eſt,ut moriatur, i. deponatur à ſuo ordiñe,& ſic loquatur de morte ſuæ dignitatis.Vel quarto, ut intelligit glo. moriatur.i. ab eccleſia nō defendatur.Vel quintó,ꝙ moriatur.i. tradatur curiæ ſeculari eo depoſito ſecūdum formā.c. quum ab homine.de iudi.ſecundū Hoſti. Vel ꝙ hæc nō eſt lex cano. ſed Exodi: qua ſæpe imponebatur pœna mortis,& inſeritur in decretalibus:ut ſciať nō ut in eccleſiaſtico foro ſeruet: ita dicit ibi do.Ant.de But.Et ſic accipiēdo dictum quintū intellectū ad d.c. j. de homici. prout eū intelligit do.Hoſti.iūcta d.l. Exodi.& his quæ legūtur, & notātur in d. §. neq; autē.in authē.de mandatis principum. apparet concluſi.de qua ſ.factā per dictos do.meos parlamenti eſſe iuri conſonam, attento etiā ꝙ tex.in d.c.j.de homicid.ita clarè eſt & indiſtinctè loquens, indiſtinctè eſt intelligēdus, ut iuribus uulgatis:& ita etiam inde fuit per iudicē curię cōmunis Grationop.obſeruatū ad cauſam mortis Raymūdi Fabri uolūtariè etiā præpēſatis inſidiis interfecti:cuius homicida fuit extractus ab eccleſia fratrū prædicatorum Grationo.& incarceratus in carceribus portæ Troynę,die ix.Aug.M.ccccl vij.

& quòd homicida non debeat
gaudere immunitate, tenet per
pulchras rationes Io.Ferrarii.in
ti.forma inquiſitionis,ſuper ma
leficii.in xij .col. qua die ſit ite-
ratò deliberatū & cōcluſum in-
ter dominos parlamenti ſecum
uocatis aliis in iure peritis,prę-
ſentis ciuitatis , ꝙ dictus iudex
cōmunis bene ꝓceſſerat , dictū
homicidam extrahendo à dicta
immunitate. Quia extrahēs ab
immunitate illū,qui nō debet ea
gaudere, non dicitur infregiſſe
immunitatē,ut dicit de Zaberel
lis in c.inter alia.extra de immu
ni.ecc.Licet Saly.in auth.ſi quis
ei.C.de adulteriis.uoluerit dice
re ꝙ prius debuiſſet requiri li-
centia ab epo,nō poſſet obtēta.
Quod tamē nō ſeruat in hac cu
ria parlamēti:quia de Zabar.in
cle.j. de officio ordinarii tenet
indiſtinctè, ꝙ debet ab eo epo
extrahi:ubi delat⁹ nō debet gau
dere immunita.Sed qs debebat
cognoſcere de habitu clericali.
2 uide quæ dixi ĵ.q.cxxxviij.* Sed
iuxta hæc quæro,an exiſtenti in
immunitate , poſsit ei obſidio
opponi circūcirca eccleſiam,uel
alimēta denegari. Hoſt.in lectu
ra, in ca.inter alia. extrà de im-
muni.ecc.dicit ꝙ nō, & ꝙ malè
faciunt domini tēporales ita fa
3 cientes.*Idē in ſimili crederē,ꝙ
non deberet in eccleſia cōpedi
tari de iure. Et cōtrariū faciētes
infringūt in immu. ec.ac ſi ipm
extraherēt,& incidūt in pœnam
l.fideli.C.de his qui ad ecc.con-
fugiunt,argu.l.j.§.pe.ff.de ui &
ui ar.& ibi bonus tex.& l. Fulci-
nius.§.illud.ff.ex qb.cau.in poſ.
ea.de priuil. credito.l.eū qui. la
ij.& de termino moto.l.fi.in pri
cipio. de materia immunitatis
uide Ang.de are.in tractatu ſuo
de maleficiis.in gl.ſuper uerbo,
ꝙ fama publica referente. ibi,
iiij.quæro.de cōſuetudine con-
trarium ſeruatur. Itē depopula
tores agrorū & inſidiatores iti-
nerū nō gaudēt immunitate: ut
d.c.inter. Itē nec etiā in eccleſia
b delinquētes[b] .in c.fi.extrà de im
muni.eccl.Itē etiā delinquentes
cōtra eccleſiā. in c. cōqueſti.ex-
trà de ſen.excō. Attamē ſciendū
eſt,ꝓ in omni caſu debet reddi
iudici iurāti ei ſeruare uitā & mē
bra:ut ibi no.Hoſti. An officia-
lis poſsit extrahere clericum de
immuni.eccl. Io. Fa.tenet ꝙ ſic.
inſti.de his, q ſunt ſui uel alieni
iuris:ſuper quo uide quæ plenè
dicit Franc.de Zabarel.in cle.j.
4 de pœni.& re.* Et ibi uide utrū
palatiū epi gaudeat immunita-
te.& ipſe de Zabarel.in cle.j.de
offi.ordi. tenet ꝙ delatus debet
extrahi p epiſcopū, ubi delatus
nō debet gaudere immunitate.
a ¶ Quod nō. *Cōtrarium tenet do.*
Pan. in c.inter alia.extrà de immu.
eccle. & ibi hanc quæſtionem opti-
me diſcutit , quæ omnino uideas.
* *Tu Adde Pe. de An.in c.j.de homic.*
b ¶ In eccleſia delinquentes. *Hoc*
intellige uerum, ſi ibi delinquāt ſub
ſpe immunitatis. ut ibi tenet domi.
Panor.in d.c.& c.inter alia.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum ſignatum per alterutrum notarium adhibitorum per partes, an fidem faciat. diſting. nu. 3.*

2 *Notary duo cur ferè adhibeantur.*

QVAESTIO CXXII.

AN inſtrumētum, in quo per partes cōtrahētes fuerunt 1 * adhibiti duo notarii, ſi fuerit groſſatum & ſignatū per alterū ex notariis, ſit probatoriū & fidem faciat? & uidetur ꝙ ſic: quia fidem faceret, ſi tantū unus adhibitus foret. l. ſi quis decurio. C. ad leg. Corne. de Fal. & inſtit. de inutili ſtipul. §. item uerborum. & in auth. de fide inſtru. §. ſi uerò moriantur. col. vj. quæ ſuperfluitas adhibita nō uitiat inſtrumentum, ſi ſubſcriptio alterius notarii ſuperfluè adhibiti non reperiatur. l. teſtamentum. C. de teſtamentis. Et pro hoc facit, qđ ponit gl. j. in c. ij. de reſcriptis. facit etiā in ſimili, quod ponit Io. Fab. inſtitu. de teſta. in prin. ij. q. qua quęrit: Sed quid ſi litera cōtinet, ꝙ duo ſigilla debeant opponi: nec fuit appoſitū niſi unū ſigillum? ubi determinat, ꝙ facit fidem, per no. in d. c. ij. iuncta d. l. teſtamentum. In contrariū uidetur dicendū, ꝙ non ſit probatorium. Nam ad hoc, quòd tabellio unius uel plures poſsint inſtrumētum ſuper aliquo contractu conficere, illud debet eis mandari & præcipi per omnes, quorum in illo contractu conſenſus requiritur: ut l. cōtractus. C. de fide inſtru. Quorum enim conſenſus in aliquo actu requiritur, ipſorū uoluntas in ſcriptura probatoria eſt neceſſaria. l. ij. C. de rela. in auth. de tabellio. in principio. & §. j. aliàs ſi unus cō trahentium tantum mandaret, quòd fieret inſtrumentum, non ualeret. l. cū precibus. C. de probationibus. & not. glo. in d. §. j. in auth. de tabellionibus. ſuper uerbo iniungetur. & per Spe. in ti. de inſtr. edi. §. poſtquā. uerſic. item nūquid eſt neceſſarius cōſenſus utriuſque cōtrahentium &c. quem ſequitur Ioan. And. in addi. Spec. Modo certum eſt, ꝙ partes adiungēdum alium notarium non mandauerunt, nec uoluerunt, ꝙ unus ſolus notariorum ſine alio notario ſecum iuncto conficeret inſtrumētum. Quia aliter dicta adiunctio totaliter eſſet inanis & ſuperflua: quod non eſt dicēdum. per conſequens, unus ſolus ſine alio ſibi adiuncto inſtrumentum conficere non poteſt per iura allegata: & ſi non poteſt inſtrumentum conficere, per conſequens inſtrumentum non eſt probatorium. Illud etiam ſequitur Spe. in ti. de inſtru. edi. §. inſtrumentum. uerſi. ergo. Item, ꝙ non eſt ſignatum ab eo, qui ad hoc deputatus eſt &c. hanc etiam partē ſequuntur Bal. & Saly. in l. iuriſiurandi. C. de teſtibus. idem etiā tenet expreſsè Alberi. de Roſate in lege j. ff. de offi. proconſulis. dicens ibidem de hoc eſſe caſum legis, & ita obtinuiſſe. Nā & ipſe

ipſe ibidem dicit,licet officium tabellionatus ſit introductum à lege:ut C.de tab.per totum : tamen poteſtas & miniſtratio cōficiendi inſtrumentum confertur ab homine creante tabelliones,|& à cōtrahētibus.alleg.pro hoc d.l.contractus.C.de fi.instr.
2 Et dicuntur*adiecti duo notarii ad ſuſpicioné falſitatis tollēdā. l.fi.C.de fideicō. ibi, lex etenim ne quid falſitatis incurrat.ſi per duos forté teſtes compoſitū eſt, maiorem numerum expoſtulat, ut per ampliores homines perfectiſsima ueritas reueletur &c. Si etiam partes contrahētes ne qd falſitatis incurrere poſsint, & ut perfectiſsima ueritas magis reueletur, quandoque duos notarios adhibent : aliàs cōtractū nullo modo ualere demonſtrantes. Pro hoc etiam uidetur text.in l.cū magiſtratus. C. quādo prouo.non eſt neceſ.Sic etiā uidemus in pluribus pcuratoribus ſimpliciter conſtitutis.Nā ſi dictum non fuerit, quòd quilibet habeat poteſtatem inſolidum,unus ſine alio nihil facere poteſt:ut in l.pluribus. & ibi gl. ff.de procur. Sic etiam ubi ſunt duo notarii adhibiti, unus ſine alio nihil facere poteſt.Pro quo etiam facit c. prudentiam. extrà de off.deleg. nec obſtat ſi dicatur, quòd ad utilitatem inſtrumēti corā teſtibus ſufficit unus notarius.Quia hoc uerū eſt,niſi partes uoluerint cū maiori ſolennitate cōtrahere. Et ſic duos notarios in contractu adhibere:ſicut in ſimili uidemus, quòd contractus emptionis ſolo conſenſu perficitur. inſtitu. de obli. quæ ex conſenſu. per totū. Veruntamen ubi partes uolunt cōtractum fieri in ſcriptis, ad iuſtificationem ipſius,non ſufficit probare conſenſum interueniſſe:ſed etiā oportet probare cōtractū fuiſſe factū & receptū in ſcriptis.& alleg.l. contractus. C. de fide inſtr. & inſtitut. de emptio.& uendit.§.j. Sic etiam,ubi partes ab initio cōtractus (ut in maiori ſolennitate contrahant & falſitatem euitent) duos notarios adhibent,nō ualet inſtrumētum ſuper ipſo cōtractu cōfectum,niſi per ambos notarios
a fuerit debitè uiſum & ſignatū. a Nam quantò plura ſigna tabellionum in chartis ſunt,tantò inſtrumenta cautiora.ut not.gl. in authē.de tabel.§.j. ſuper uerbo, iungatur.in fi.allegatur pro hoc in auth.de fide inſtr.§. oportet. Et hanc queſtionem uidi de facto in hac curia parlamenti de anno do. M. ccccivij. de menſe Iulii in relatione proceſſus ex poſt in eadem curia diffiniti inter Catharinam Pebo, relictam Antonii Burgundionis de Roma, agentē ex una parte:& Deſiderium Vilaris aliàs Raboti,& Ioā.Alexii reos ex altera,in manibus Claudii bonis ſecretarii Delphinalis : in quo proceſſu dicti rei oppoſuerunt, quòd inſtrumētum obligatorium, cuius

uigo

uigore agebat dicta Catharina
Pebo, nõ erat ſignatũ niſi p unũ
ex notariis: uidelicet per Bar-
gena, & non per Antoniũ Guy-
nerti alterũ ex notariis: qui di-
ctum Inſtrumentum receperũt.
Sed quia in dicto proceſſu fuit
b produca nota [b] dicti inſtrumẽ-
ti, quæ erat ſignata manu dicto-
rũ amborũ notariorũ, ideo fue-
rũt cõceſſę literę præciſę pro d.
Cath. contra dictos reos ita fuit
iudicatum. Sed ſi dicta nota ma-
nu amborum notariorũ ſignata
nõ fuiſſet reperta, dictũ inſtru-
mentum non fuiſſet fortè pro-
batorium, per iura & rationes
doctorũ ſupra allegatas. Atten-
3 to* maximè, ꝙ in dicto inſtru-
mento continebatur, quòd fue-
rat actum inter dictas partes, ꝙ
dicti duo notarii conficerẽt in-
ſtrumentum: ubi autem fuiſſet
dictum, quòd per quẽlibet ipſo-
rum notariorum inſolidum fie-
ret inſtrumentum, tunc non eſ-
ſet dubium: quia quilibet ipſorũ
poſſet inſtrumentum per ſe cõ-
ficere. arg. c. ſi duo. de procur. li.
vj. & per l. item ſi unus. §. cum in
plures. ff. de arbit. Sed iuxta hæc
quæro. Vnus notarius ſcripſit
groſſam, alter ſignauit: nunquid
erit probatoriũ tale inſtrumen-
tũ? uidetur quòd ſic: per l. ſi quis
ex argẽtariis. in §. ij. ff. de edẽ. &
de hac materia tangit Bald. in l.
iuriſiurandi. C. de teſtibus.

a ¶ Signatum. *Vtrum de neceſſitate requiritur, quòd in inſtrumento ſignũ notarij apponatur? & uidetur quòd ſic, ſecundum d. Feli. in c. ſi ſcripturam. v. col. uerſi. itẽ requiritur. de fide inſtr. ſecus in prothocollo: niſi cõſuetudo aliud obtineat, poteſt facere quòd ſignũ ſit de ſubſtantia prothocolli, ſicut & inſtrumenti, ut in c. cũ P. iij. col. uer. v. quæritur. eo. tit. de fide inſtrument.*

b ¶ Nota. *An nota ſiue prothocollum notarij probet? uidetur ꝙ ſic, ſi habeat conſonantiam perfectã: licet ibi ſint quædam trũcata: dummodo per alia uerba contractus appareat perfectus: ut ſentire uidetur d. Feli. in d. c. cùm P. in prin. uer. j. quæritur.*

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta an poſſit purgare moram, ut euitet commiſſum.*

2 *Vaſallus an poſſit moram purgare.*

QVAESTIO CXXIII.

LICET de iure ſint uariæ
opiniones doctorũ utriuſ-
1 que iuris,* an & quãdo emphy-
teuta qui ceſſauit in ſolutiõe ca
nonis, poſſit morã purgare ad
euitãdum cõmiſſum. Quia ali-
qui dicũt, quòd poteſt talis mo-
a ra purgari, [a] dũmodo purgetur
ante libelli oblationem. Aliqui
uerò dicunt, ꝙ ante litẽ cõteſta-
tam: aliqui dicũt quòd uſque ad
ſententiam: ut plenè per gloſ. &
doc. in c. potuit. extrà de locato.
De ſtylo tamen & obſeruantia
huius curiæ parlamẽti talis mo-
ra poteſt purgari, dũmodo pur-
getur ante litẽ conte. & nõ poſt.
Et pro iſta parte faciunt no. per
Dyn. in l. ſi ita quis. §. Seia. ff. de
uerb. obli. & per Bar. in l. ſi inſu-
lam. ff. e. ti. & in l. j. ff. de pe. le. &
uide

uide circa hoc, quæ plenè ſcripſi ĩ.quæſt.clxxj. De hoc etiam tetigi ſ.q.cvij.Et ſi dominus no lit recipere ſolutionẽ, emphyteuta liberabitur faciẽdo oblationem,conſignationem,& depoſitũ in forma iuris: iuxta diſpoſitionem l.ij.in fi.C.de iure
2 emphyt.* Quid de uaſallo, an poſsit morã purgare? uide quæ dixi ĩ.quæſtio.clxvj. de materia purgationis moræ,uide plenè p Bar.in d.l.ſi inſulam.ff. de uerb. obli. An iuramentum impediat b
3 *purgationẽ moræ:[b] Sali.quòd
b ſic,in l.ſi pacto, quo pœnam. C. de pact. & idẽ Bart. in l.ſi inſulam.ff.de uerb.oblig.

a ¶Mora purgari. *Videtur enim poſſe purgari mora uſque ad exactionẽ. Nam cum antiquo iure communi non liceret ultra tempus præfixum ſoluere: imò res emphyteutica auferebatur emphyteutæ: licet hodie de gratia aliqua ſit facta additio iuri communi:ſcilicet quòd poſsit prouidere celeri ſatisfactione, reſtringendum eſt: quia qui exactus debitum non ſoluit, non poteſt dici quòd ſibi celeriter prouideat. Ille ergo cenſendus eſt ſibi celeriter prouidere, qui exactus uel in iudicio uel extra, ſtatim & ſine ullo termino perſoluit, ut pulchrè ſentit do. Inn.in c.potuit. in glo.ſua ſuper uerbo, niſi celei. in fine. Item quærimus extra, de loca. idem quoque in terminis tenet Spec. in §.nunc aliqua.uerſicu.lxxxiiij.eo. titu. de loca. & id ipſum ſentire uidetur do.Pet.Iaco.de Aurelia.in tit. de act. in rem pro re emphyteutica, quæ ceci.in commiſ. §. quæro dominus dedit.uerſi.item ſuccurrit. in fin. ubi dicit, quòd nec ſufficeret tunc, ſi quis eſſet paratus ſoluere, cùm res iam cecidiſſet in commiſſum.& iſta uidetur ſana opinio: nam poſtquam à iure emphyt. cecidiſſet, quomodo tunc facta eſſet exactio à lege? nulla quippe exinde permittitur moræ purgatio.ut l.qui ob rem.ff.de condi. inde.l.iam tamen.ij.reſpon.ff. iudic. ſol.l.ſi u cui.ff.de lega.ij.& no.gl.in c.mora.cum ſims.de reg.iur.in vj.*

b ¶Purgationem moræ. *De hoc & tota materia moræ,& illius purgationis, uide iſtum conſil. xxxj. incipien.j.Ieſu Chriſti.numero vj.uerſicu.pro hoc etiam.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtes an poſſint denuò examinari ſuper articulo primo à Iudice omiſſo.*
2 *Mulier,minor & ruſticus,an poſſint*
3 *alios teſtes producere poſt didiſcita teſtificata.*

QVAEST. CXXIIII.

SI IVDEX uel cõmiſſarius datus ad examinandum
1 teſtes,omittat * per errorem uel inaduertẽtiam ſuper aliquo articulo teſtes examinare,poterũt poſteà teſtes examinari ſuper articulo omiſſo: licet pars quæ hoc petit didicerit teſtificata teſtium ſuper aliis articulis examinatorum:quia error iudicis uel commiſſarii non debet nocere
a parti:ut in c.per tuas.[a] ibi,in uer. niſi fortè &c.De teſtibus,ubi ita dicunt docto.Et ita ſeruatur cõſuetudo omnium curiarũ: quia hoc caſu ceſſat timor ſubornationis,

tionis, de quo in c. fraternitatis. extrà eo. ita etiam uidi ordinari in curia parlamenti die xxiij. menſis Iunii. M.cccclxiij. in manibus Ioan. Albi ſecretarii Delphi.* Quid autē de minore, muliere, & ruſtico, an poſſunt alios
2
teſtes producere poſt didiſcita teſtificata? uide Bar. in l. j. §. nunciatio. ff. de noui operis nuncia. Sunt tamen certi caſus ſpeciales, in quibus etiam publicatis atteſtationibus & didiſcitis teſtificatis admittitur productio & examinatio aliorum teſtium, etiam ſuper eiſdē articulis: qui ponuntur per domi. Ioann. de Graſsis in d. c. per tuas. prout reperio in recollectis per me ſub eo ſcriptis, dum ipſe actu legeret in uniuerſitate Taurini. ponit etiam Spec. tit. de teſte. §. ſatis utiliter. circa princ. ubi etiā enumerantur certi caſus. uide alios caſus ſ. quæſtione lxxij. Et alium caſum ſpecialem, de quo tetigi j. q. ccj. De teſtibus examinatis coram arbitris, quòd non probent coram ordinario, niſi inter partes aliud fuerit actum, in l. penul. C. de arbi. Si debeant repeti teſtes, ſi non fuerint examinati: iuxta interrogatoria p partem tradita. uide quæ ſcripſi ſ. q. lxxij. in fi.

a ¶ In c. per tuas. *Et ibi do.* Innocen. *& Ioan. And. in nouella. uide domi. Bald. in l. ſi quis. § nec iterum. ff. de edend.*

SVMMARIVM.

1 *Examinationes teſtium ad tempus iuramenti referuntur.*

QVAESTIO CXXV.

PRACTICATVR in curia parlamenti & in cæteris curiis præſentis patriæ Delphi. ſeruatur in iudicādo, quòd ſufficit, ut teſtes iurent* infra dilationem datam ad probandum, licet poſteà deponant. Item etiā ſi iurent die nō feriata, & deponant die feriata, ualent depoſitiones talium teſtium: quia eorum depoſitiones referuntur ad tempus iuramenti: ut no. Barto. [a] in lege, ſi quando. [b] C. de teſti. & Specu. in tit. de teſte. §. qualiter. uerſicu. is quoque cui &c. & no. in c. j. extrà de teſti. & in c. licet cauſam. extrà, de probatio. & per Barto. in lege damni. §. Sabini ſentē. ff. de dam. infec. & ponit domi. Ioan. de Graſsis in c. cùm ſuper. extrà de teſti. cog. De materia iuramenti teſtium, uide quæ dixi j. quæſtione ccccclxij. Si pars fuerit citata uiſura teſtes iurare ad certam diem, & illa die ſit feriatum, an teneatur die ſequenti comparere: uel ſi ſit neceſſaria noua citatio: uide quæ ſcripſi j. q. ccccclij. Et ſi teſtes non fuerint examinati, iuxta interrogatoria partiū, quid iuris: ſcripſi j. q. lxxvij. in fi.

a ¶ Bart. *No. practicam quam tangit domi. Barto. in dicta l. ſi quando. in uerſic. ſi.*

b ¶ In l. ſi quando. *Et ibi do. Bal. in iij. col. in uerſic. item iurat.*

SVMMARIVM.

1 *Notario cauſæ aſſerenti in ſuis actis commiſ*

commiſſum ſibi fuiſſe teſtium examinationem, an credatur.

QVAEST. CXXVI.

1 AN in hac curia parlamenti ſecretarius * cauſæ poſsit ſcribere in actis, quòd domini curiæ parlamenti ſibi commiſerunt examinationem teſtium illius cauſæ. do. Bartol. de Salyc. mouet iſtam quæſtio. & determinat, quòd non. Et ſi faciat, quod ei non eſt credendum: ſed debet facere ſignari per alium no-
a tarium: [a] ita dicit ipſe dominus Salyce. in l. iuriſiuran. C. de teſti. & ibidem dicit idê tenere Hoſti. & Ioan. in c. quoniam contra falſam. extrà de probatio. Et ita etiã ſeruat ſtylus præſentis curiæ: & quòd plus eſt, quia ſecretarii dictæ curiæ parlamenti cõmittebant fraudes in dictis cõmiſsionibus, & examinabant teſtes aſſerentes ſibi fuiſſe commiſſas examinationes, licet non eſſent. Ideo de anno domini M.cccclxj. fuit factum edictum, quòd non ualeant eorum atteſtationes: nec eis fides adhibeatur, & quòd mulctentur in xxv. libr. turoñ. fiſco applicandis: niſi eorum commiſsiões ſint ſignatæ manu alterius ex dominis parlamenti: & eſt dictum edictũ regiſtratum in groſſo lib. albo, exiſtente in camera conſi.

a ¶Per alium notarium. *Iſtud expreſſè tenet do. Bald. in d. l. iuriſiurandi in ij. colum. uerſicu. quaero an uni teſti.*

SVMMARIVM.

1 *Verba derogatoria primo teſtamento adiecta.*

2 *Teſtamentum primum, an poſſit reuocari per ſecundum.*

3 *Onus ſpecificandi clauſulas derogatorias, ſcienti imponitur.*

4 *Obliuio præſumatúrne in teſtatore ſecundo teſtante.*

QVAEST. CXXVII.

a IN camer[a] parlamenti Delph. Graciono. reſidentis de anno domini M.cccclvij. & de die ij. menſis Aug. fuit diffinitus proceſſus motus & uertens in dicta curia ad cauſam caſtri mirabelli in manibus Ioãnis Botuti, inter nobilem Iaco. Robe. & illos de cordone, & eorum conſortes agentes ex una parte, & nobilem Mariã de mirabello, reã ex altera: in cuius proceſſus uiſitatione fuerunt uocati & præſentes ſpectabiles & egregii uiri do. Io. Bauilli utriuſque iuris doctor, præſidẽs Ma. Thomaſſini licentiatus in legibus & miles. Io. de ſancto Germano, legũ doctor, aduocatus fiſcalis. d. Pet. Mileti, actu legens, in uniuerſitate Valeti. d. Roſtagnus Renati, legum doctor ciuis Valentiæ. d. Io. de Villeta, legũ doct. d. Pet. & Io. Bouilli fratres leg. doct. d. Humbertus Acardi licẽtiatus in legibus. & ego Guido in cuius proceſſus diffinitione fuerunt deciſæ & determinatæ xj. quæſtiones infrà proximè particulariter declaratæ per dictos dominos nemine diſcrepãte, prout infrà particulariter deſcribũtur.

tur.& pro introitu dicendorum ad declarationémq; dictarũ xj. quæſtionũ præmitto hic uerba duorũ teſtamentorũ,de quorũ uiribus in dicto proceſſu diſce ptabatur,ex quibus dependent dictæ undecim quæſtiones deci ſæ.Et primò ſeqtur effectus primi dictorũ duorum teſtamento rũ.Nobilis Petrus dominus mirabili de anno domini M.cccc-xxvij.& die xix.mẽſis Iunii eius cõdidit teſtamentũ,in quo ſibi hæredẽ uniuerſalẽ inſtituit dictã Mariã eius ſororem,domini Mauricii,& adiecit uerba dero
1 gatoria,quæ ſequũtur.*Et caſu quo ipſum teſtatorẽ in poſterũ aliud teſtamentũ facere contin geret,illud uult eſſe nullius ualoris & momẽti,niſi expreſsè & ſpecificè fiat mẽtio de hoc ſuo præſenti teſtamẽto,& cõtẽtis in eodẽ in dicto teſtamẽto fiendo, & de uerbo ad uerbũ tenor præ ſentis inſtrumenti in ipſo inſtru mento fiendo inſeratur. Contigit poſteà,ꝙ dictus nobilis Petrus die vj.Iulii,anno,& ſic infrà xvij.dies aliud condidit teſtamentũ ſufficienti numero teſtiũ,& aliis iuris ſolennitatibus roboratũ,in quo ſibi hæredem uniuerſalẽ inſtituit do.Io.de mi rabello militẽ eius patruum inſequendo & approbando, ut di cebat,ſubſtitutiones adiectas in teſtamento domini Amediæ eius quondã patrui,in quo teſtamẽto,adiiciũtur uerba ſequentia.Vtrũ cum præfatus nobilis Petrus teſtator in loco Chãberiaci quoddã aliud teſtamentũ ſeu ordinationẽ de bonis ſuis fecerit:in quo ſeu qua Mauriciũ marchãdi eius auũculũ hæredẽ ſibi inſtituit,ac etiã Mariã eius teſtatoris ſororẽ,& eius filiũ ſeu filios hæredes ſibi inſtituerit, ſeu certa legata eis fecerit, dictũ teſtamẽtũ ſeu ordinationẽ & aliud & alia quæcũq; fecerit uel reperietur feciſſe ꝑ hoc ſuũ præ ſens ultimũ nũcupatiuũ teſtamẽtũ,reuocat,irritat penit⁹, & annullat,& ſi aliqua uerba derogatoria modi formę adiectiões uel alia quęcũq; ſeu facta,uel poſita in dictis teſtamẽtis uel ordinatiõibus per ipſum aliàs factis,ꝑ qđ ſeu per quas præſens teſtamẽtũ nõ poſſet ualere,uult oĩa alia eſſe reuocata irrita, annullata,&. ꝓ factis appoſitis dictis uel etiã nõ ſcriptis habere debere. Nã quorũcũq; derogatoriorũ & dictæ & cuiuſlibet prioris,tũc ultimæ uolũtatis ſe oĩno aſſeruit pœnitere. Quoniã ſuæ ꝓprię & ultimę uolũtati eſt hoc eſſe ſuũ ipſius teſtatoris ultimũ nũcupatiuũ teſtamẽtũ,& nullũ aliud,pręterquã iſtud ualere,nec ualere debere.Et qa idẽ teſtator iuuenis eſt nõdũ ætatis xxij.anno.nec recordatur,nec memoriã habet,nec poteſt habere ipſorũ uerborũ derogatoriorũ formã modorũ cõditionũ adiectionũ & aliorũ cõtentorũ poſitorũ in dicto teſtamẽto ſeu ordinatione,per qđ ſeu per quã præ-

m ſens

ſens infringi poſſet uel nõ habe ret,uult & iubet dictus teſtator omnia præmiſſa in hoc ſuo teſtaméto ultimo haberi expreſsè pro expreſsis & ſpecificatis, & præſens ſuũ hoc ultimũ teſtamẽ tum nũcupatiuũ ualere,ac ſi omnia prædicta in eodem eſſent declarata.Et ut magis appareat de eius mẽte & intẽtione, ꝙ nõ uult,nec intendit dictũ Mauriciũ marchandi,nec dictã Mariã uel quãcũq; aliam perſonã habere caſtrum ſuũ mirabelli,nec quæcunq; alia ſua bona,preterquàm dictũ domi.Ioã.de Mirabello,& hæredem ſuũ uniuerſalem ut ſuprà per eũ inſtitutũ,iurauit ad ſãcta euangelia teſtator in manibus noſtris notariorum ſubſcriptorũ,hoc eſſe ſuũ ultimũ teſtamentũ,& id ualere & nõ aliud,per quãcunq; aliam ordinationẽ per eũ aliàs factã: & ꝙ nõ uult nec eſt intentionis aliũ hæredẽ habere, præterquã dictũ domi.Io.eius patruum,& eius liberos maſculos, prout ſuprà eos inſtituit & ſubſtituit,nõ obſtãtibus ipſis uerbis derogatoriis,clauſulis, formis, modis, adiectionibus,cõditionibus,uel quibuſcũq; aliis poſitis in dicto teſtaméto & ordinatione aliàs p ipſum factis,& quæ in eis ordinauit ſeruari in præſenti teſtamento,quæ ignorat:& ſi ipſorũ recordaretur,de eiſdem in præſenti ſuo ultimo teſtaméto mentionem expreſſam feciſſet &c. Ex quibus ex dicto proceſſu oriuntur xj.quæſtiones proximè ſequentes.Et primò an per ſecũdum teſtamentũ fuerit dictũ primum teſtamentum reuocatum.& uidetur primo, ꝙ non: quia quanquã fiat generalis mẽtio de uerbis derogatoriis etiã in nota teſtamenti, nõ uidetur ſufficere ad demõſtrandũ contrariam uoluntatẽ teſtatoris:ſed requirebatur mẽtio fieri in ſpecie de uerbis derogatoriis, [b] in primo teſtaméto appoſitis.¶ Et ꝙ ſpecialis & nõ generalis mẽtio uerborum derogatoriorum fieri debeat ad ſubuertendũ primum teſtamentũ,tenent Bar.in l.ſi quis.in princ.teſtamenti. [c] ff. de leg.iij.in lectura.& plenius in ſua repeti.Dyn.in c.quod ſemel placuit. de regu.iur.lib.vj. Bald.& Saly.in l.ſancimus.C.de teſta.Cyn.in l.j.C.de ſacroſanc. eccl.gl.in l.ſi mihi & tibi.§.in lega.ff.de leg.j.Et hæc eſt communis opin.Licet Iac.de Are.tenuerit contrarium:uolens dicere ꝙ nec in genere nec in ſpecie ſit neceſſaria mẽtio fieri in ſecũdo teſtamento de uerbis derogatoriis primi teſtamẽti: cuius tamẽ opin.reprobatur per omnes doct.ut refert Cyn.in d.l.ſancimus.& in l.j.C.de ſacroſan.eccl. in fi.Sed quia dictus nobilis Petrus teſtator condendo dictum ſuũ ſecundũ teſtamentũ, dicit ſe nõ habere memoriã dictorum uerborũ derogatoriorum,& ea ignorare:aſſerendo ulterius, ꝙ ſi de ipſis recordatus fuiſſet,expreſſam

preſſam mētionē feciſſet. Credo iſtud ſufficere ad reuocationē dicti primi teſtamenti. Quia quæ ſuprà dixi pro parte cōtraria, intelligūtur qñ teſtator recordatur de clauſulis, & de uerbis derogatoriis. Sed quādo teſtator nō recordatur, ſufficit ꝙ dicat in teſtamēto, nō obſtātibus clauſulis & uerbis derogatoriis in primo teſtamēto per me adiectis, quæcūq; & qualiacunque ſint, de quibus mentionē nō facio: quia de eis non recordor, prout dixit ipſe teſtator. Et hāc opin. tenet expreſsè domi. Saly. in d.l. ſancimus. C. de teſt. col. vj. quæ probat ipſe per tex. in d.l. ſi. qs in principio teſtamēti. ibi, in
3 uerbo, ſciēs &c. *Ex quo infert Sal. ꝙ illud onꝰ ſpecificādi clauſulas derogatorias imponitur ſciēti & nō immemori uel nō recordāti. Et ſic reſoluitur cōtrariū, quod fieri poterat de l. diui. §. licet. de iur. cod. Quia ibi loquitur in ignorante. l. uerò, ſi qs in principio teſtamēti. loqtur in ſciēte. ita dicit ibi Saly. ſed qūo pōt dici neq; præſumi ꝙ dictus Petrus teſtator nō fuerit recordatus de dictis uerbis derogatoriis in primo ſuo teſtamēto adiectis, cùm inter ipſa duo teſtamēta nō fuerit niſi internallum ſeptēdecim dierū. & in facto ꝓprio nō admittitur ignorātia. iuxta l. fi. ff. ꝓ ſuo. maximè, quādo factū nō eſt antiquū: ut dicit Bal. in l. Celſus. ff. de uſucap. prout in caſu iſto. Si enim lapſi fuiſſent decē anni ante ſecundū teſtamētū, ſatis potuiſſet tolerari obliuio. iuxta ea, quæ not. ſunt per doc. & gl. in l. quāquàm. ff. ad Velleia. & in l. peregrè. ff. de acqui. poſ. Sed ille curſus temporis hic ceſſat: igitur &c. Tamē dominꝰ
4 Sal. in d.l. ſancimus. tenet ꝙ *creditur teſtatori dicēti ſe nō recordari. alleg. ipſe in argu. l. hac cōſultiſsima. in §. at cum humana. ibi, in text. minus memoria. C. q teſt. fac. poſ. Sed adhuc nō uidetur reſpōdere ſufficiēter domi. Sal. ad id qđ proximè dixi, ꝙ in facto ꝓprio de recēti ſicut in caſu iſto nō debet præſumi obliuio. Quia d. §. at cū humana. in d.l. hac cōſultiſsima. loqtur in illo q teſtādo erat in agone mortis: tūc ſatis prçſumitur in eo obliuio cauſantibus cogitatiōe & turbatiōe mortis. ut ibi apparet tex. Sed in caſu noſtro ſecus eſt, qa ipſe Petrus teſtatus eſt ſecūdò in dicto mādamēto Mirabelli, & poſteà per multos menſes deceſsit in bello de uernuel. & ſic ceſſat dicta ratio turbationis mortis, de qua in d. §. at cū hūana. Ideò ſeruādo opi. do. Sal. & ſequaciū, quæ in iudicādo uidetur çqua, dico ꝙ etiā in caſu noſtro debet præſumi, dictū nobilē Pe. nō recordatū fuiſſe de dictis uerbis derogatoriis in primo teſtamēto adiectis. pro quo adduco qđ alibi dicit Bar. nā ut dicit ipſe, nō ſolum obliuio præſumitur ex facto de longinquo uel antiquo, ſed etiā quādo fa-

ctũ eſt multũ implicitũ:licet de
recẽti.ita dicit ipſe do.Bar.not,
in l.ſi res.§.j.in prin.ff.de leg.j.
Modò ſic eſt,ꝙ dicta uerba de-
rogatoria in dicto primo teſta-
mẽto Petri adiecta ſunt multũ
implicita,qa tria cõtinẽt.Primò,
ꝙ ſecundũ teſtamẽtũ,ſi qd' face
ret,non ualeret, niſi expreſsè &
ſpecificè fieret mẽtio de primò
teſtamẽto.Secũdò,ꝙ etiã de cõ-
tẽtis in ipſo primo teſtamẽto fie
ret mẽtio in ſcd'o.Tertiò, ꝙ de
uerbo ad uerbũ tenor primi te-
ſtamẽti inſerereretur in inſtrumẽ a
to ſecũdi teſtamẽti.Et ſic cũ iſta
derogatoria uerba ſint multum
implicita,poteſt faciliter præſu
mi obliuio,iuxta dictũ Bart.ubi
s̃.maximè,relatu dicti Petri qui
potius circa arma q̃ ſcripturas
uerſabatur,ut patet in ꝓceſſu.Et
ſatis de obliuiõe apparet:qa in
primo teſtamẽto nõ inſtituerat
niſi dictã Mariã. & tamẽ crede-
bat etiã inſtituiſſe Mauriciũ mar
chãdũ:q nõ eſt in teſtamẽto no-
minatus,niſi pro teſte.Et ſic re-
ſtat opi.dicti Sal.uera,dicẽtis ꝙ
dictus teſtator ſcd'o teſtãdo præ
ſumitur oblitus fuiſſe uerba de-
rogatoria primi teſtamẽti.Maxi
mè,qñ ſcdm teſtamẽtũ conditur
prope mortẽ,uel qñ uerba de-
rogatoria primi ſunt multũ im-
plicita.Et qñ dicit in ſcdo teſtõ
ſe de ipſis nõ recordari, ꝓut fe-
cit dictus Petrus.Et ita fuit deci
ſum & determinatũ in dicta cau
ſa per do.doc.s̃.nominatos, per
dictas rationes,& multas alias,
per eos tũc allegatas, & inde iu
dicatũ in dicta cauſa. de uerbis
uerò derogatoriis adiectis,ſcri-
ptis,ſtatutis,& aliis diſpoſitioni
bus,uide Io. An.in nouel.in c.cũ
ex eo.extra de exceſ.prælat.& ibi
plenè.& per Bar.in l.fi.C.ſi con
tra ius uel uti.pu.& plenè ſcripſi
in trac.per me Guido.Papæ cõ-
pilato,quæ intitulatur tractatus
reſcriptorum & clauſularũ dero
gatoriarum,& nõ obſtantiarum
in talibus reſcriptis principum
opponi ſolitarum.

¶ In camera. *Ad declarationẽ præ-
ſentis quæſtionis,An teſtamentũ uel
legatum habens clauſulã derogato-
riã ſequentis uolũtatis,reuocetur per
ipſam ſequentẽ uoluntatẽ ſeu teſta-
mẽtum,niſi de ipſo uel eius qualitate
fiat ſpecialis mẽtio in ſequẽti.& an
ſufficiat generalis mẽtio.Et quando
dicatur fieri ſpecialis mẽtio.Et quid
ſi in teſtamento contineatur iuramẽ
tum:an requiratur ſpecialis reuoca-
tio.Et quid in uerbis derogatorijs ſo
lennitatis,niſi dicat,uolo in teſtamẽ
to ſequenti talem ſolennitatem ſer-
uari,nec dicat ulterius quid uult fie
ri,ſi non ſeruetur.de omnibus his ui
de Pau.de Caſt.conſi.cclxxxj.in an-
ti.conſi.& habebis ex hoc lucrũ &
honorem coniuncta præſenti quæſtio
ne domi.Guido.Papæ.Et hac ſuffi-
ciant pro additione totius huius præ
ſentis quæſtionis.Hic annotãtur uer
ba derogatoria adiuncta in ſecundo
teſtamẽto.Hic inſeritur iuramentũ
ipſius ſecundi teſtamenti confirma-
torium & approbatorium.Hic pro
ponitur prima quæſtio ex themate
præ*

prædicto reſultãs,hic deciſa alijs præ termiſſis in ſeq.tamẽ determinatis.

b ¶De uerbis derogatoriis.T*u ui de de hoc iſtum, conſil.lxiiij. incip. uiſis duobus teſtamentis.nu.1.uerſi. credo dicendũ.& uerſi.nec ſufficit. & conſi.lxv.incip.uiſo themate.nu me.5.uerſi.item dicta dubia.*

c ¶Bar.in l.ſi quis in principio te ſtamenti.*iij.col.in uerſi.uenio ad ſe cundum.*Nota *caſum in quo præſu mitur obliuio de facto recenti.*

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum in ſecundo teſtamen to adiectum,an habeat uim uerbo rum derogatoriorum.*

QVAEST. CXXVIII.

ET pro iſta parte habita rela a tione ad præcedentẽ quæ- ſtionẽ,facit etiã alia ratio:quia

1 dictus Petrus de Mirabello,* in dicto ſuo ſecũdo teſtamẽto iura uit illã eſſe ſuã ultimã uolunta- tem,& ꝙ nolebat dictam Mariã eſſe ſuã hęredẽ.Sed tantũmodo dictum do.Ioannẽ de Mirabel- lo eius patruũ: illud enim iura-

a mentũ[a] operatur ac ſi ſpecificè mentionẽ feciſſet de dictis clau ſulis derogatoriis in primo te- ſtamento adiectis.ita dicit not. Bal.in d.l.ſancimus.circa fi.Mo- uetur: quia reuocatio clauſulæ derogatoriæ non operatur uali dationem ſecundi teſtamẽti:ſed uolũtas ipſius teſtatoris quę præ ſumitur mutata, ſi derogatoria uerba in primo teſtamẽto adie cta,in ſecũdo reuocentur. unde ſi appareat de uoluntate muta- ta,puta quia teſtator ita iurauit, tunc ſecundũ teſtamentũ præua let,etiã ſi nõ habeat derogato- riam derogatoriæ.ita dicit ibi Bal.per iura ibi per eũ allegata. Sic ergo concludo,ꝙ dictũ pri- mũ teſtamentũ,in quo dictus Pe trus inſtituit dictã Mariã,fuit re- uocatũ per ſecundũ teſtamentũ in quo inſtituit dictũ Ioan.eius patruũ,nõ obſtãtibus dictis uer- bis derogatoriis in primo teſta mento adiectis, iuxta §.poſte- riore.inſti.quib.mo.teſt. infir.cũ multis ſimi.Et ita etiã fuit deci- ſum in dicto proceſſu, per do- minos doct.ſuprà in pręce.q.no minatos,& iudicatum.

a ¶Iuramentum.A*d hæc uide dom. Bar.in d.l.ſi quis in prin.teſta.in v. col.ante §.miles.in uerſi.quæro utrũ iuramentum.& in l.omnes populi. ix.col.uer.circa ſecundum.& uerſi. ſeq.ff.de iu.& iur.& in l.eam quã. C.de fideicom.*

SVMMARIVM.

1 *Notarius an poßit notam per eum receptam per interuallum extẽdere.*

2 *Officium publicum bonam fidem in ducit.*

QVAEST. CXXIX.

SED quomodo potuerunt ex- cuſari duo tabelliones, quæ receperunt & groſſauerunt di- ctum ſecundum teſtamentũ: qui plus ſcripſerunt in glo.quàm in

1 no.in uerbis derogatoriis.* Cir ca hoc puto conſiderandum, ꝙ dictum ſecundum teſtamẽtũ nõ fuit groſſatum per notarios ad hoc cõmiſſos authoritate iudi - ciaria.Sed ꝑ ipſoſmet notarios,

qui ipſum teſtamentum recepe runt.Ideo eiſdem eſt credendū, iuxta l.decurio. C.ad le.Cor.de falſis.nec præſumitur aliud ſcripſiſſe in groſſa,quàm eis fuerit dictum & iniunctū per teſtatorem:quia tabellio nō præſumit aliter facere aut ſcribere,neque ſcripſiſſe, niſi ſicut fuit rogatus de ipſo actu ſcribēdo.nec attenditur in tabellione ſciētia priuata:ſed ſciētia,quā habet ut tabellio.i.ut publica perſona. Et pro his faciunt no.in l.ſciendū.ff.de uerb.obli.in gl.fi. & in auth.de tabel.§.nos aūt.quia notari* nō præſumitur exceſsiſſe fines mandati, ſed fideliter ſcripſiſſe ſibi iniuncta, ſecūdū uolūtatē eius, qui rogauit.* Nam publicū officium præſumptionē bonæfidei inducit.ut l.cum precibus. C.de prob.& l.ij. in uerbo nō arbitramur.C.de iuriſ.om.iu.tex.eſt in hoc notabilis: ita dicit Bal.in l. errore.C.de teſt. Maximè,cū dicti duo notarii ꝓbati fuerint in dicto ꝓceſſu bene famati,& cōſueuiſſe eorū officiū notariat* probè & legaliter exercere. Talia enim in notario ſunt attendenda:ut ff. de edē.l.ſi qs ex argentariis.§.j.ff.de teſti.l.ob carmē.§.fi.ꝓut dicit Io.Fa.inſtit.de inuti.ſtip.§.itē uerborū.& Bart. ff.quēad.teſt.ape.l.4.§.ſi dubitetur.potuerūt ergo dicti notarii, qui dictū teſtm̄ receperūt, dicta a uerba derogatoria extēdere[a] in groſſa iuxta uolūtatē, quā ſciuerūt à teſtatore:ut uoluit Spe.in ti.de inſt.edi.in §.oſtēſo.uer.qd ergo,ſi abbreuiatura.& §.inſtrumentū.in uer.hoc puto &c.Maximè,qa in nota iā fiebat mētio de uerbis derogatoriis: licet in genere in prio teſtamēto adiectis.iō notarii extēdere potuerunt uerba cōuenētia uerbis iā expreſsis in not. ita dicit Bar.in l. Gallus.§.idē credēdū. ibi,niſi euidenter cōueniat ſub illo uerbo &c.ff.de lib.& poſt.Præterea poſito, ꝙ in groſſata nō eſſent alia uerba,q̄ in nota,adhuc reuocatum eſſet primum teſtamentum,cū in ipſa nota etiā fiat expreſſa mētio,ꝙ ipſe Petrus teſtator iurauit illā uelle eſſe eius ultimam uoluntatē, & nō aliam diſpoſitionē, in qua inſtituerat dictam Mariā eius ſororē, quæ uerba ſufficiunt ad tolerandum uires primi teſtamēti, ſecūdum Bal.in d.l.ſancimus. C.de teſt.ut ſ.iam dixi. & ita etiam fuit determinatum per dominos doctores ſ.q.cxxvij.nominatos: & iudicatum in dicta cauſa.

a ¶ Extendere. *Et licet notarius circa ſubſtantiam negotij nihil debeat extendere:poteſt tamen intellectum quem habuerūt contrahentes in rogando,& ipſe in ſcribendo exprimere:ut dicit do.* Bald *in rub.C.de fide inſtru.vj.col.uer.iiij.quæritur.*

* ¶ *Tu adde quòd ſi reperiatur quòd notarius aliter ſcripſerit,quàm probatum fuerit a partibus tempore actus geſti,præſumitur potius per errorem,quam per dolum.* Ita no. *concludit* Alex. *in conſi.lxxiiij.inci.uiſo*

teſt

teſt.col.ij.uer.accedit. in j.uol. Idem uoluit Bar. & alij in l.quoties. §.j. per illum tex.ff.de har.inſti.et adde quòd actus qui affirmatur per notarium in inſtrumēto, cenſetur celebratus tempore inſtrumenti: licet notarius utatur uerbis præteriti tēporis: ut no.Bar.in l.poſt dotē.ff.ſol.ma.et ibi Bal.allegans Inno. in c.quoniam contra falſum.de proba.ad idem gl. in l.j.C.de fide inſtr.et iu.haſta fiſc. li.x.Nec poteſt notarius id aſſerere: niſi in præſentia ſua fiat id, quod ipſe aſſerit: ut not.glo. & doct.in l.ſi ex cautione.C.de non nu.pecu.

SVMMARIVM.

1 *Error adiectus in teſtamento, qualiter probetur.*

2 *Error partis quomodo probandus.*

QVAESTIO CXXX.

SED adhuc reſtat uidendum, an dicendū ſit dictū teſtamētum Petri ualidum, cum fuerit in cauſa productū per dictū dominum Io.de Mirabello hæredem ſcriptū ſub data diei vj. mē-
1 ſis Iunii.* Et credo indubitāter, ꝙ ſic.cū per ix. teſtes in ꝓceſſu nominatos incluſis dictis duobus notariis probetur fuiſſe in data erratū, uidelicet quòd ſecundum dictū teſtamentum receptum fuerit die vj. Iulii. Qui teſtes ad probationē iſtius erroris debent ſufficere: imò & duo teſtes hoc caſu ſufficerent: ut tenet Barto.in propriis terminis, quem ſequitur Saly.in d.l.errore.in q.fi.C.de teſta.Maximè qa iſtud fuit teſtamentū nuncupatiuum, licet in ſcriptis redactū. aliud autem eſſet in teſtamento in ſcriptis: ut uoluit Dy.ſecundum quod ibi recitat Bart. & in hoc caſu ſufficiūt duo teſtes: qa iſte error cōcernit factum tabel-
a lionis:[a] ubi autē concerneret factum teſtatoris, ut ſi teſtamentū redargueretur ut de falſo, tunc plures teſtes requirentur: ita di-
2 cunt ibi Saly.& Bal.Sed* quicqd ſit, ille error in data, fuit probatus per nouē teſtes. Et inde partibus auditis interlocutū per curiam parlamēti ipſum errorem fore corrigēdū. Et inde per di-
b ctos notarios fuit correctus[b], & loco die vj.Iunii, poſita eſt dies ſexta Iulii. & iſte fuit rectus modus ꝓcedēdi in huiuſmodi correctione erroris, ſecundū practicam, quā circa hoc ponit Spe.in ti.de inſtru.edi.in §.inſtrumentum.uer.ſed nūquid cōfecto inſtrumento.quē ſequitur Saly.in d.l.errore.in ij.q.Et ita deciſum fuit per dictos dominos doctores ſ. in q.cxxvij. nominatos. & iudicatū in dicta cā.De hac materia uide plenius j̄.q.ccccciiij.

a ¶ Tabellionis. *Pau.de Ca.in d.l. errore. C.de teſta. dicit ſingulariter poſt Bar.quòd ſemper notarius præſumitur in dubio appoſuiſſe uerba importantia uolūtatem defuncti uel contrahentium. Et ideo inquit ipſe, ſi teſtes dicāt notariū aliter ſcripſiſſe dictū eorū quàm ipſi dixerint, plus creditur notario, quàm ipſis. Et hac nota, quia ſæpe accidunt.*

b ¶ Correctus. *Et bene: nam poſt publicationem inſtrumenti licet notarius*

rio errorem ſuum corrigere, duobus concurrentibus,uidelicet, comperto errore,& mandato iudicis:ut ſentire uidetur do. Bart.in l.Imperator. ff.de ſtatu hominum.Et quod authoritas iudicis ſit neceſſaria, tenet do. Bal.in l.ſi quis.§.iterum.uerſic.ulti. habes.ff.de eden.

SVMMARIVM.

1 *Pars quomodo, et quando poſſit inſtrumentum de falſo arguere.*

2 *Inſtrumentum qui dixit uerum, an poſſit poſtmodùm falſum arguere.*

QVAESTIO CXXXI.

SED ulterius prætendit pars
1 rea,ꝙ dictus* error nõ potuit corrigi.ex eo etiã,quia d.do.Io. de Mirabello inſtrumentũ dicti a teſtamēti produxerat iudicialiter in cauſa ſub illa data diei ſextæ menſis Iunii.Sed uidetur,ꝙ malè moueatur in hoc pars rea. Pro quo ſciēdũ eſt,ꝙ aliquoties error cõmittit̃ in aliquo inſtrumēto de cõſenſu reprobare uolentis ipſum inſtrumentũ.Et tũc ipſe qui cõſenſit inſtrumēto,nõ poſſet illud arguere de falſo, poſtquã illi cõſenſit:ut l.generaliter. C.de nõ nu.pe. & in C.arbitriũ tutelę.l.fi.Si autē allegaretur error aliunde interueniſſe, uel fictio,tũc audiret̃.l.nec ignorans.C.de do.ff.de pactis.l.item quia cõuentiones.& l.j.& ij. C. plus ualere,quod agitur.& hoc ſi allegatur iuſta cauſa erroris: puta ſi mihi aſſertum ſit,ꝙ ita erat ſcriptũ, ſicut actum,& ego fidem adhibui, & me ſubſcripſi, uel dixi,placet mihi in forma,in qua eſt. Vel ſi ſit laicus & aliqua pacta ſint ibi ſubtilia , quæ non intellexit, dixit tranſeat, placet mihi &c. Si em̄ probari poſſit error,nõ uideo, dicit Io.Fa.ꝗn debeat admitti probare uolēs: & hoc ſatis concludunt l.ſi quis cum aliter.ff.de uer.obl.& l.& ſi ad te.C.de fal.Aliquoties inſtrumentum nõ eſt cõfectum in tali forma de cõſenſu reprobare uolentis, & tunc certũ eſt poſſe reprobari uel per aliã ſcripturam uel per teſtes: & ſic intelligũtur iura ſuprà pro hac parte in præcedenti quæſtiõe allegata: aliàs ſequeret̃ magna iniuſtitia, ſi talis erroris correctio[a] nõ admittetur.Et ſi diceretur in inſtrumēto,ꝙ de cõſenſu partis:adhuc dicit Io.Fa.ꝙ hoc nõ obſtante,ꝑs admitteretur ad ꝓbandũ talem errorem. Ad officiũ enim iudicis pertinet,ut acerrima fiat ueritatis indagatio.l.ubi.C.de fal. ita dicit Io.Fa.inſti.de inuti.ſtip. §.item uerborũ. cedit enim error ueritati,inde ueritate comperta.Iſtam partem etiam tenet Bal.in l.alia.C.de his,quibus ut
2 indig.*ubi dicit,ꝙ ille,qui dicit inſtrumentum eſſe uerum , non poteſt poſteà ipſum dicere falſum, ſi inſtrumētum conſiſtit in facto proprio opponētis.Si autem conſiſtit inſtrumentum in facto alieno , tunc licet falſum dicere: quia uult probare errorem:ut ff.de his, quibus ut indi. l.poſt legatum.in princ.& facit. C. de fal.l. ſi à te. & ſubdit idem

Bald

Bald. quod licet iſte, qui produxit inſtrumentum, uideatur ipſum inſtrumentũ confiteri eſſe uerum, ut habeat uim confeſsionis factæ per uerbũ, credit eſſe fallſum, diſcedere põt à tali confeſsione, tãquam erronea. Contrarium tamen tenet Inno. in c. cũ olim [b] extrà de cẽſi. Sed fuit iudicatũ cõtra opi. Inno. in hoc caſu. Cõſiderato, ꝙ error notarii, qui procedit ex facto ipſius, uelutiin data, etiam poterat per eoſdem notarios corrigi, antequàm parti expediuiſſent: ut dicit Bart. in l. Imperator. la j. ff. de ſta. ho. & idem Bar. pulchrè in l. ſi librarius. ff. de reg. iur. De hac materia, plenius dixi j. q. cccccciij. de inſtrumẽto confecto ſine appoſitione diei, per errorem notarii. uide quæ plenè dixi j. quę. cccccclxxij. Aliquis ꝑduxit inſtrumentum in iudicio credens pro ſe facere: ſed contra ſe facit & ꝑ aduerſario ſuo, an poſsit pœnitere, & petere ſibi reſtitui: quia erroneè productum. Spec. dicit ꝙ non, in ti. de inſtr. edi. in §. uidẽdum reſtat. uer. quid ſi aliquis produxit inſtrumentum &c.

a ¶ Erroris correctio. *Si tamen error corrigi non poſſet, tenetur notarius parti læſæ ad intereſſe, ut dicit do. Bar. in l. Imperator. in ulti. uerſi. ff. de ſtatu hominum.*

b ¶ Inno. in c. cum olim. *In fin. & ibi aſsignat ratione᷑ diuerſitatis inter productionem inſtru. & confeſsionem, cõtra quem admittitur quid ad probandum contrarium.*

SVMMARIVM.

1 *Errore probato & correcto, an iure mittere poſsit in poſſeſsiones bonorum, quæ poſsidebat teſtator.*

2 *Probari ſtatim, uel, de proximo fieri, quando quid dicatur.*

3 *Tempus magnum uel paruum, dicitur arbitrio Iudicis.*

4 *Poſſeſſori hæreditatis, competátne ſemper beneficiũ l. edicto. C. de edi. di. Adr. tol.*

5 *Beneficium l. edicto. C. de edi. di. Adr. tol. an cõpetat pro re ſingulari.*

6 *Titulum habens alium à defuncto quàm teſtamenti, an ſit legitimus contradictor. uide & num. 7.*

8 *Appellari an poſsit à ſententia lata ſuper poſſeſſorio.*

9 *Beneficium l. edicto. C. de edi. di. Adr. tol. competátne fideicommiſſario uniuerſali.*

QVAEST. CXXXII.

SED probato illo errore & correcto, prout factum fuit ex ordinatione curiæ parlamenti: ut uiſum eſt in recitatione proceſſus, * an dici poſsit, ꝙ ipſa curia bene proceſſerit ordinando mitti dictũ do. Io. in poſſeſsionem dictorũ caſtri & bonorum quę quondã poſsidebat idem Petrus teſtator ex beneficio l. edicto. C. de edi. di. Adria. tol. & credo ꝙ ſic cum probato dicto errore apparuerit primũ teſtamẽtũ, in quo inſtituerat dictam Mariã, fuiſſe reuocatum, iuxta dictũ §. poſteriore. cũ multis ſimilibus. Sic ergo ſi ipſo primo teſtamento reuocato apparuerit, ipſi curiæ parlamenti po

tius ius fuiſſe deductum,& pro-
batũ per dictũ do.Io.propterea
eidem do.Io.miſsionẽ in poſſeſ
ſionẽ ex beneficio dictæ l. edi-
cto. iuridicè fuiſſe cõceſſam.nã
eidem talis miſsio in poſſ.cõce
denda, qui potiora iura ꝓbat.
per textũ dictę l.edicto.in prin.
& ibi plenè per Bar.in viij.nota
bili.nec obſtat ſi dicat, talẽ miſ
ſionẽ in poſſeſsionẽ ex edicto
per dictã Mariã petitam nõ de-
buiſſe impediri ex tali correctio
ne erroris, quæ requirebat al-
tiorem indaginẽ. Nã talia & ſi-
milia requirẽtia altiorẽ indagi-
nem, in tali poſſeſſorio nõ ſunt
admittenda: ut no.gl. Bar.Bald.
Saly.& oẽs in l.ij.& ſi.C.de edic.
di.Adri.tol.& gl.in l.iij.§.ſcien-
dũ.ff.ad exhi.nota.etiã in l.fi.C.
de compen. & habet etiã in cle.
ſæpe.extrà de iudi.& per Bar.in
extrauag.ad reprimendũ.Quia
ad hoc reſpõdeo, ꝙ quotieſcũ-
que cõtradictor opponit talem
cauſam ſiue exceptionẽ,quę nõ
reqrit altiorẽ indaginẽ,uel etiã
ſi requirat altiorẽ indaginem,
quam tamen eſt paratus ſtatim
probare,ſiue de ꝓximo,admitti
debet ad ipſam ꝓbandã. De pri
mo expeditũ eſt.De ſecũdo pro
batur per l.fi.C.de cõpẽſa.ibi,ſi
poſsit iudici &c.& melior tex.in
l.à diuo Pio.§.ſi ſuper reb⁹.ff.de
re iud.cũ ibi not.per gl.& doct.
& ibi,executiõe ſnię.quę eſt ſum
maria:ut in dicta l.à diuo Pio.in
prin.& §.in uẽditione.Cogno-
ſcitur de exceptione proprieta-
tis & dominii quæ ſui natura al-
tiorem requirit indaginẽ: ut l.
in rẽ.ff.de rei uen. Sed tamẽ co
gnoſci debet ſummatim. & hoc
uoluit Bal.Bart.& Saly.in d.l.fi.
& ita ſentit gl.in d.l.ij.de edicto
diui Adri. tol.gl.j.ibi,aut ſtatim
uult eã probare filius &c.ubi te
net gl.ꝙ ſi filius uelit ꝓbare ex-
ceptiones,de quib⁹ in d.l.ij.quę
de ſui natura requirũt altiorem
indaginẽ, ꝙ audit & admittit.
2 * Sed nũc inſurgit alia difficul-
tas,qñ dicet probare ſtatim uel
de ꝓximo fieri,dicit ſecundum
aliquos, qñ fit ĩfra duos mẽſes.
l.aufert.§. qui cõpenſationem.
ff.de iure fiſci.ponit gl.in l.fi.C.
de cõpẽ.uel aliter & uerius,ſtat
a in arbitrio iudicis[a].ita tenet gl.
Cy.in d.l.fi.& in l.ſi ita.in princ.
ff.ut in poſ.leg.Ita etiã tenet Cy.
in d.l.fi.poſt la. de Rauẽ.& Pet.
3 dicẽtes arbitrabit.* ergo iudex
quãdoq; paruũ,qñq; magnũ tẽ-
pus,ut ſibi uidet,in ſequẽdo sẽ-
b per præ oculis habere debet[b].
idẽ tenet Bal.in d.l.fi. Saly.idẽ.
ad idem Inno.in c.ueniẽs.extrà
de teſt.ſuper uerbo,incõtinen-
ti. ubi dicit hoc relinqui arbi-
trio iudicis, fortè uſq; ad octo
dies uel fortè plures.Bar.tamen
in d.l.ſi is, à quo. ut in poſſ.leg.
dicit ꝙ ibi eſt tex. ſingularis,ꝙ
de tali exceptione conſtare de-
bet infra illud tempus, infra qđ
examinatio negotii principalis
ſui aduerſarii eſt fienda.unde ex
pręmiſsis infertur,quòd oppo-
ſitio facta per dictum domi.Io-
annem

Ioan. de Mirabello ſuper dicto errore notariorum fuit admiſſibilis,cum etiam ex teſtimoniis publicatis ſuper teſtamento nũcupato ad æternam rei memoriam, competat beneficiũ dictæ l.edicto.ut ibi tenẽt gl. & Bal. & ita etiam fuit concluſum in dif-
4 finitiõe dicti proceſſus.* Vtrum autem beneficiũ dictæ l. edicto. cõpetat poſſeſſori hæreditatis? dic quòd ſic.nõ ut poſſeſsio ſibi tradatur: ſed ut ſibi confirmetur.in l.j. ſecũdum unum intellectum.C.de carbonia.edic.& l. iij.§.miſſum.ff.eo.tit. & ibi hoc tenet Bart.& ita fuit iudi. & ui-
5 de ĩ.q.cccxxix.* Sed an dictum beneficiũ l. edicto. cõpetat pro re ſingulari. uide quæ dixi ĩ. q. ccclxij.circa mediũ. & plenè tãgit Io.Ferrarii in ti.de forma libelli, quo petitur hæreditas ex teſtamẽto. in gl. ſuper uerbo,in
6 omnibus eius bonis.* Vtrũ habens titulum à defuncto, alium, quàm teſtamẽti,ſit legitimus cõ tradictor in hac materia.Azo.tenet quòd ſic,per l.uendicantem. ff.de ędil.edi. cui uidetur adhibere gl.ibidẽ ibi recitando opi. Azo.Odof.ſequi uidetur opin. Azo.tamen non loquitur clarè, quando poſſeſſor habens titulũ à defuncto, habuit poſſeſsionẽ in defuncto poſt mortẽ defuncti:quia iſtũ caſum tacet, & ſolũ exprimit caſum, quando habuit titulum & poſſeſsionem uiuente defuncto. Iac. But.dicit,quòd non,dicens quare titulũ habens à defuncto debeat excludere, quominus hęres poſſeſsionem, quam defunctus habuit tempore mortis, reciperet:quia nõ impediretur recuperare per interdictum,quorum bonorum.l. nõ tantum.ff.de petit.hæredi.unde dicit,ꝙ uidetur tutius dicere, ꝙ ille non ſit legitimus contradictor,qui ſimilem caſum prętendit,puta aliud teſtamẽtum,quãtum ad excludẽdum ſummariũ iudicium:nõ tamen negat, quin ſit legitimus contradictor, quãtum ad petitorium. Communiter tamen tenetur,quòd habens
7 * titulũ à defuncto , uel hærede, ſit legitimus cõtradictor, etiam ad impediẽdum poſſeſsorium. Pe.Iaco.ſuper d.l.dicit ſic.credo probabiliter poſſe dici, quòd ſi maritus poſsidẽs aliquam rem, dicat ſe habere titulũ à defuncto, uel ab hærede , ipſe audietur ad probandũ indiſtinctè.idẽ ſequitur Bald.& Saly.in d.l.edicto.allegãt l.fiſtulas.§. fundum. ff.de contrah.empt.De materia huius edicti in alio caſu , uide quæ ſcripſi ĩ.q.ccclvj.in fin.An à
8 ſententia lata* ſuper huiuſmodi poſſeſsorio poſsit appellari? dic quòd non,ut dicit Ioã. Ferrarii in titulo ſuper forma libelli, quo petitur hæreditas ex teſtamento.in glo.ſuper uerbo, quare omnium.prędicta.in fi.& allegat l.j. C. ſi de mo. poſſeſsio. fue.appella.& l.quiſquis.C.quorũ appella.non recip. poteſt tamen in integ.reſtit.peti ex iuſta cauſa,

c cauſa,ſecundum Iac. But.[c] quem ſequitur Ioã. Ferrarii:ubi ſuprà, in glo.ſuper uerbo,per ueſtram
d diffinitiuam ſententiam.[d] Et de legitimo contradictore, tangit idem Ioã. Ferrarii,ubi ſuprà,in gl. ſuper uerbo, iniuſtè occupa-
9 uit.* An beneficium dictæ l.edi-
e cto. competat fideicõmiſſario[e]
f uniuerſali?glo.ibi dicit quod non[f]. & hoc uerum maximè, ubi non eſt hæreditas ſaltē uerbo reſtituta fideicommiſſario,ſecũdum doct. Citramontanos,ut ibi refert & ſequitur Iac.Butr.De hac materia legis,edicto.uide in ſingularibus meis.folio ij.

a ¶ In arbitrio iudicis. *Vide in practi.Ferra.in exec.ſen.diffi.in gloſ.j. in uerſi.quando autem dicatur.*

b ¶ Præ oculis habere debet.*ut ff. de eo quod cer.loco.l.quod ſi Epheſi. in fi.& extra de tranſactio.*

c ¶ Iac.Butr.in l.falſam. C.*ſi ex fal. inſtru.*

d ¶ Per ueſtram diffinitiuam ſententiam.*in uer.an autem à tali. & alleg.do.Iaco.But.d.l.falſas.& not. in l.cùm te.C.ſi aduer.rem iudica.*

e ¶ Fideicommiſſario.*Poſt reſtitutam hæreditatem competit beneficium d.l. edicto.ipſi fideicommiſſario,qui tunc præfertur hæredi,ut dicit do.Bald.in præ.l.fin.edicto.in xj. col.in uer.iij.ſe præferendo.*

f ¶ Quòd non. *Iſtam partē amplectitur do.Io.An.poſt do.Ric.Malum. in addi.ad Spec.ſuper rubrica de teſta.in iij.col.in uer.ſub hoc tit.generali.ubi adduntur rationes hac partē facientes.*

SVMMARIVM.

1 *Liberorum maſculorũ appellatione, an contineantur maſculi ex filia, in patrimonialibus.*

2 *Verbum, ſine hærede, quomodo capiatur in feudalibus.*

QVAEST. CXXXIII.

SED poſito quòd dictum ſecundum teſtamentum Petri
1 ualeat,*an uirtute donatiōis factæ per do. Amedeũ Gulielmo eius filio, & ſuis liberis maſculis, ius aliquod pertineat in bonis donatis liberis maſculis di-
a ctę Marię[a] per hęc uerba,& ſuis liberis maſculis &c. & uidetur quòd ſic.l.iubemus.§.penulti.C. ad Trebel.& l.cognoſcere.§. liberorum.& l.liberorum.circa fi. ff.de uerb.ſignif.& l.j.C.de condit. inſer. In contrarium, quòd non.quia illa uerba,& ſuis liberis maſculis, reſtringūtur ad illos,de agnatiōe ſua, quam præſeruare uoluit,& non ad nepotes ex filia. ita dicit Salycet. qui hanc quæſtio.mouet in d.l.j. C. de condit.inſer.in princ.ibi, ſed extrà,quæro &c.& ibi Bart.in d. l.liberorum. de quo etiam tetigi ſ.in quæſt.cccccxij. non obſtante, quòd dictum caſtrum de mirabello donatum ſit feudale: in quo filii ex filia ſuccedunt:cũ hodie feuda ſint redacta ad inſtar patrimoniorum, de cõſuetudine generali præſentis patriæ Delphina. & etiam dixi ſuprà quæſt.xix. Et ſimiliter in regno Franciæ,ut refert Ioã. Fab. inſti.de rerum diui. & ita etiam conclu

concluſerunt dicti domini doctores, qui in relatiõe dicti proceſſus interfuerunt. Sed an nati ex filia dicãtur ex proprio corpore nati? Bald. quòd ſic, in d.l.j. C.de condit. inſerti. uide tamen quę circa hoc dixi plenè. ſ.q.ccliij.

2 *Et circa materiam feudalẽ attende, quòd uerbum, ſine hærede, intelligitur ſine filio maſculo. & nomẽ filii ponitur pro quolibet deſcendente ex linea maſculina: ita dicit Bald. in c. ſi clericus. de alienatiõe feudi. uer ſicu. & ſi clericus. de hoc uide in l.ex facto. §. fin. ff. ad Trebellia.

a ¶ Liberis maſculis dictæ Marię. *Vide de hoc plenè per iſtũ, conſil. xviij. incip. ſuper caſu in terminis. ,iu.ij. uer. nec obſtat quod ſuperſit. uolu j.*

SVMMARIVM.

1 *Filij fratrum qualiter ſuccedant auo ab inteſtato.*

QVAEST. CXXXIIII.

SED qualiter dicta Maria & liberi trium ſororũ dicti do-

1 mini Ioãnis ſine *liberis ultimo defuncti, ei ſuccedãt ab inteſtato? & nũc ſubintro viij. dubium. in hoc dubio ſunt uarię opinio. quia Azo, Iacob. Butri. Saly. Oldra. Alber. de Roſa. Hoſti. Bal. & aliqui eorum ſequaces, Gofre. qui fuit diſcipulus Azo. in authen. ceſſante. C. de legi. hæredib. tenuerunt, quòd ei debent ſuccedere in capita, gloſ. tamen in d. authen. ceſſante. & in authen. unde ſumitur. & in l.j. §. fin. ff. ſi pars hære. petatur. tenet contrarium, quod imò ei ſuccedere debent in ſtirpes, etiam ſi frater defunctus non habet fratrem ſuperſtitem, quo caſu etiã liberi fratrum ſuccedent in ſtirpes, an non: quam gloſſam ſequitur Dyn. Cyn. Iac. de Bel. uiſu, Ang. & Bart. in l. poſt conſanguineos. §.j. ff. de ſuis & legi. hæredi. idem etiam tenet Ioannes Fab. in §. nos autem. inſti. de legi. agnat. ſucceſsione. idem etiã tenet Bar. in ſuis conſiliis, conſi. xvij. Et hãc ultimã partem tenui propter glo. quæ eſt magnæ authoritatis, & à qua nõ debet recedi in iudicando, maximè quãdo eius opinio eſt per alios doctores famoſos roborata: ut dicit Iaco. But. in l.ij. C. qui pro ſua iuriſdictiõe. & in l.j. §. uidemus. C. de rei uxo. act. & iſta eſt communis opinio. & refert Ioã. Fab. in d. §. nos autem. Et ita etiã fuit concluſum & deciſum in dicto proceſſu, per dictos dominos doc. in dicta relatiõe proceſſus. De hac materia an ſit pro opi-

a nione gloſſæ [a] iudicandum, & quando, tetigi in notabilibus meis in §. ſecũdum communem opinionem &c.

a ¶ Pro opinione gl. *In magnis dubijs ſemper eſt tenenda opi. gl. ut dicit do. Bald. in l.ij. in ulti. conſi. uerſi. extrà quæro. in fin. C. de ſentent. quæ ſine certa quantitate profer. Gloß. enim dicitur idolum aduocatorum, ut per dom. Cy. in l. non moriturum. in j. colum. in uerſic. item ſi non moueas. C. de contrahen. & committ. ſtipulatione.*

¶ Nota

SVMMARIVM.

1 *Appellatio quando cenſeatur deſerta.*

2 *Deſertio an habeat locum in ſupplicatione ad Principem.*

¶ *Nota hic differerentiam quo ad durationem reſcriptoris inter ius ciuile & cano.*

QVAEST. CXXXV.

AN autem licuerit dictæ Mariæ eius reſcriptum à rege tūc Delphino ſuper recurſu ſuo impetratum, proſequi poſt xxiiij. annos à die primę ſententię incurſos? Videtur quòd ſic: quū reſcripta ad cauſas impetrata ſint perpetua de iure ciuili. l. falſo. C. de diuerſis reſcriptis. licet ſecus fortè de iure canonico, quo uidentur annalia. in c. plerunque. extrà de reſcriptis. Sed quod dixi eſſe perpetua de iure ciuili, per dictam l. falſo. intelligo perpetuitate rei ſuper qua impetrantur. Nam ſi impetrantur ſuper reſtitutione temporis, non durarent niſi quantum tēpus, ad quod peteretur reſtitutio, iuxta l. ij. ff. de minoribus. facit cle. j. de in integ. reſtit. Idem etiam dicerent à ſimili in cauſa appellationis uel ſupplicationis à ſententia præfecti prętorio, ut in caſu noſtro, quòd dictum reſcriptum nō debuerit eſſe perpetuum, niſi quantum durat tēpus datum ad proſequendū appellationē uel ſupplicationē. a

a

2 Sed hodie in curia parlamenti deſeruntur appellationes & ſupplicationes, niſi proſequantur infra tempus fatalium à iure ſtatutū: ut patet in reſcripto per dominum noſtrum Delphi. cōceſſo, die ij. menſis Maij. M. cccc xlix. & regiſtrato in altero ex libris in camera conſilij exiſtētibus. Nec uidetur poſſe excuſari dicta Maria, quòd ante dictum ſtatutum non currebāt fatalia in pręſenti curia parlamēti ad inſtar cōſiſtorii principis, iuxta authen. ſed & lis. C. de tēpo. appel. Quia dictum reſcriptum ſuper dictis fatalibus fuit conceſſum & publicatum per duos annos, & ultra antè, quàm ipſa Maria exhibuerit ſeu introduxerit dictum ſuum reſcriptum. Patet, quia dictum reſcriptum fuit cōceſſum & publicatum, M. ccccxlix. die uero ij. mēſis Maii. & ipſa Maria dictū ſuū reſcriptum incepit proſequi die x. Auguſti. M. cccclj. Prætereà, dicta auth. ſed lis. loquitur in cauſa quæ ſperatur tractari in conſiſtorio principis. Sed ipſa cauſa reuiſionis non ſperatur tractari in cōſiſtorio principis: qa rex non cōmiſerat cauſam eius magno conſilio domini noſtri Delphi. ſed curiæ parla. quæ tātummodo obtinet uicem curiæ præfecti prætorio. igitur &c. Nec obſtat ſi dicatur, quòd dictum reſcriptum non loquitur de cauſis appellationum: quia etiā uidetur loqui de cauſis appellationū. patet, ut in dicto reſcripto, ibi, quòd pars appellās, ac etiam ſupplicās &c. Et ſequitur

tur

tur,aliàs habeatur & cenſeri debeat appellatio ſeu ſupplicatio ipſa pro deſerta.Et quòd reſcriptum etiam comprehendit cauſas inchoatas ante conceſsionẽ dicti reſcripti:ut patet ex tenore ipſius.Præterea, dicta authen. ſed & lis. loquitur, ubi ſtetiſſet per principem.Sed non ſtetit in hoc caſu per principẽ:quia ipſe cõmiſerat curiæ parlamẽti,ideò defuit dicta Maria eius reſcriptum huic curię parlamenti infra tempora fataliũ exhibuiſſe. Sed quia non fecit, cucurrerunt tempora fatalium, ut ibi dicunt Bald. & Saly. in ſuis ſummariis. Igitur dici poſſet dictum recurſum Mariæ fuiſſe deſertũ,& per conſequens dictam ſententiam latam per curiam parlamenti ad utilitatem dicti do.Io.ratam remanere debere, cõſiderato etiã quòd de ſtylo cãcellariæ ac pręſentis curiæ parlamenti(niſi introducatur reſcriptũ principis ſ. annũ corã iudice, cui dirigitur) poſteà uiribus non ſubſiſtit. Si
1 *ſupplicetur ad principẽ,an locum habeat deſertio? dic quòd ubi ſupplicans notum non facit principi, utpotè quia eam corã
b principe non introducit, [b] tunc iſto caſu nõ eſt damno mora.ita dicit gl.in d.auth.ſed & lis.& ita etiã ibi dicit Bar.ſed ſupplicatione introducta corã principe,nõ habet locũ deſertio:ut ĩ d. auth. ſed & lis.& in auth.de app. in §. ei.& hoc ꝓpter rationẽ ibi ſubiungam. Et licet text. ibi dicat, ſperat inferri.attamẽ poſſet intelligi,& fuit illata, hoc eſt,notificata. Sed poſſet quæri infra quod tempus notũ fieri debeat principi, cũ infra biẽnium poſſit ſupplicari.C.de preci.imper. of.authen.quæ ſupplicatio.

a ¶Supplicationem. *Noſſe oportet, quòd effectus ſupplicationis, eſt quia ſi princeps reſcribit ad ſupplicationem,obtinet uicem lit.conte.quantũ ad hoc ut perpetuetur uſque ad triginta ann. ſecundum alios, uſque ad xl.ita formaliter dicit Spe.in ij.parte.ti.de ſupp.§.effectus.& allega.C. de anna.except.l.j & ex his uidetur reſcriptum principis ſuper ſupplicatione emanatum, fore duraturum xxx.uel xl.ann.cùm effectus huiuſmodi ſupplicationis ſit,ut uicem obtineat litis conteſta. cuius uirtute inſpiratur uita tanti temporis.*

b ¶Non introducit. *In conſiſtorio principis currit tempus appellationis intimandæ:ſed non introducẽdæ, donec cõſtituat, quis cognoſcere debeat,ut dicit do.Sal.in prææalleg.l.ſed & lis. & per hoc patet differentia inter notificare ſiue intimare,& introducere,quæ hic per authorem cõfundi uidetur.*

SVMMARIVM.

1 *Acta in uno iudicio, an fidem faciãt in alio.& nume.3.*
2 *Teſtationes inualidæ,poſſunt conſenſu partium ualidari.*
4 *Facta in criminali, an fidem faciant in ciuili.*

QVAEST. CXXXVI.

1 SI acta in prima & ſecũda inſtantiis*dicti proceſſus facta in

in materia poſſeſsorii fidē faciant in tertia inſtātia reſpectu petitorii? Credo quòd ſic, ſicut in ſimili uidemus, quòd licet ſit perempta inſtantia iudicii, non tamen perimuntur probatiōes & confeſsiones, nec alia reſpicientia merita cauſę, maxime in eodē iudicio & inter eaſdē perſonas: licet bene citatiōes, cautiones, & ſimilia, ut not. per Bar. & doct. in l. properādū. §. j. C. de iudi. etiā ſi ad aliud ageretur in cauſa princ. puta, ſi ageretur de matrimonio, quo caſu atteſtationes ſuper dicta cauſa ſumptę fidē facerēt in alia in qua ageretur ad legitimationes liberorum probandum, ut uoluerunt aliq dicere in c. cauſam. lo j. extra de teſtib. & ualēt tales atteſtationes & cōfeſsiones, nō ſolum inter eaſdem perſonas, ſed etiam inter eorum hæredes: ut probatur in c. Alb. ext. de teſti. & non ſolū hæredibus proſunt tales atteſtationes, ſed etiam omnibus, quibus res inter alios iudicata aliis ꝓdeſt, uel nocet, ut ibi dicit Io. And. Et pro iſta parte faciunt no. per Ant. de But. in d. c. cauſam. qui ibi dicit, quòd acta facta in ſummario iudicio, fidem faciunt in plenario. Idem etiam tenet in c. inquiſitiōis. de
a elect.* Præterea teſtationes inualidæ, poſſunt conſenſu partiū
a ualidari:[a] ut not. p gl. & doct. in c. ueniens. extrà de teſti. & dixi ſ. q. ccvij. Sed dicta Maria conſenſit in hac ultima inſtantia dictis atteſtatiōibus, eaſdē atteſtationes cū toto proceſſu producēdo abſq; aliqua proteſtatiōe.[b] b
Igitur &c. pro quo l. cum pretiū. C. de liberali cauſa. Et quòd atteſtatiōes ſumptæ in cauſa poſſeſsorii fidē faciant in cauſa petitorii, uidetur bonus text. in l. præſes. iuncta l. j. C. de plagiariis. & ita tenet Bar. in l. prætor. §. hoc edicto. ff. ui bono. rapto. Præterea uidemus quòd ſi quis plenè probauerit in iudicio reſcindendi, obtēta reſciſsiōe pro bationes fidem faciunt in reſtitutorio. Vnde ſi in iudicio reſcindendi probauero plenè dominiū, iſta probatio ſufficiet in iudicio reſtitutorio. ita tenet Ioan. Fab. inſti. de action. §. ſed iſtę quidem. in penul. col. alleg. ff. ad exhiben. l. Celſus. præterea Iac. Butr. dicit etiam in l. is apud quem. C. de edē. quòd eſto, quòd inter eaſdem perſonas mutetur res uel cauſa, etiam ſi non ſit acceſſoria primæ: ſi probatiōes factæ in prima ſint debito modo factæ, ſi cauſa ſequens ſit ciuilis, proſunt in eadem. Si autem nō ſunt debito modo factę, tunc nō proſunt, nec in prima nec in ſecunda. l. ij. C. de teſti. In cauſa autem criminali[c] non ſufficerent. c
Bald. etiam dicit in l. edita. C. de eden. quòd ex probationibus ritè receptis ad plenam probatio nem non ad ſimplicem inſtructionem ſuper inquiſitione generali ſæpe condemnantur magiſtratus, & officiales eorum. ita

ita dicit ipſe in d.l.edicta.in ix. col.Præterea omnes doc.in hoc conueniunt,ꝙ probationes fa- c cientes pro reo habitæ in una cauſa,faciunt fidem inter eaſdē perſonas,etiam in alia cauſa:ita tenent doct.in l.unica. C.quan- d do ciui.actio crimi.præiu.Reſtat ergo uera concluſio,ꝙ acta facta in poſſeſſorio in prima & ſe e cunda inſtantia,fidem faciāt in hac tertia,etiā in petitorio intē tato.Et ita etiam concluſerunt unanimiter dicti domini doct. ſuprà nominati,in dicto proceſ ſu,ſuper caſtro mirabelli, fuitq;
3 ita iudicatū de hac materia.*An
d acta in uno iudicio[d] fidem fa-
e ciant in alio. Cy.[e] plenè diſtin-
4 guit in l.edita.C.de edē.*Et an acta facta in cauſa criminali fidē faciāt in ciuili.uide Sal.& doct. in l.ſi quis ad ſe fundū.C.ad legem Iul.de ui pub.Sed quid de confeſsione facta in uno iudi- 1 cio inter certas perſonas.an prę iudicet aliis in alio iudicio?uide quæ dixi infrà q.ccliiij.

a ¶Validari. *Inno.in c.cum cauſam. in ulti.col.in gl.ſua in uer,præſuppo- a nere.de teſt.a.Acta tamen quæ ſunt de ſubſtantia iudiciorū,ut litis conteſtationes,iudicata,& huiuſmodi, non poſſunt per conſenſum partium ualidari:ut ibi dicit do.Inno.*

b ¶Proteſtatione. *Acta producta et cū proteſtatione quatenus faciant pro parte producente,& non aliter, nocent & probant contra producentem:quia exinde conſtat iudici, ut iudici.hic eſt Bald.in l.j.ij.col.uerſi. ex hoc pono talem concluſionem.C. ut quæ deſ.aduo.par.iud.ſup.*

c ¶Criminali. *An acta in cauſa ciuili,probent in criminali:& quid ecōtrà d.Bar.in l.ij.§.j.in j.ij.& iij.col. uer.quæro utrum.C.ui bo.rap.*

d ¶An acta uno iudicio. *Vide de hoc quæſito,quod not.in deciſio.tho. quæſtio.cxcviij.*

e ¶Cyn. *In l.ſi apud quem. & ibi do.Odofre.Bart.& Bal.C.de eden. & domi.Imol.& Fely.in c.cauſam quæ.lo j.extrà de teſt.& Bart.in d. l.ij.§.j.C.ui bono,rap.An autē perempta inſtantia,acta probent in alia,inter eaſdem perſonas,uel ſucceſſores earum particulares uel uniuerſales? Alexan.in conſi.lxiij.in ij.uol. Et an acta in uno iudicio, faciant fidem in alio,uide poſt omnes doctо. domi.Iaſ.de May.in l.edita.in xiiij. colum.in uerſicu.ſecundus caſus eſt. de edend.*

SVMMARIVM.

1 *Condemnatio expenſarum cauſa appellationis uel ſupplicationis, qualiter fieri debeat.uide nu.1.*

QVAEST. CXXXVII.

SED quid dicemus de expenſis[a] dicti proceſſus primæ ſecundæ & tertiæ inſtantiarum:& quæ conſideratio habebitur circa adiudicationem ipſarū,*Et ſuper his uidebitur,quòd reſpectu expēſarum dictæ primæ inſtantiæ dicta Maria malè fuerit condemnata in expenſis, dicti do.Io,de Mirabello,niſi à tempore quo fuit probatus dictus error, & ordinatio ſuper eius correctiōe facta,ita uidetur di-

n cere

cere Bart.in l.properandum.§.ſinautem alterutra. C. de iudi. per l.ſi quis inficiatus. ff.depoſiti.Item Bal.in l.deſtitiſſe.ff.de iudi.concludentes ꝙ pro parte temporis,quo habita fuit iuſta cauſa litigandi,non condemnabatur in expenſis.Pro alio uerò tempore ſic:quia iuſta cauſa litigandi excuſat ab expenſis.l. qui ſolidum.§.etiã.ff.de lega.ij. Sed quicquid dicãt Bart. & Bal. credo contrarium,quòd imò dicta Maria in omnibus expenſis dictæ primæ inſtantiæ bene fuerit per curiam parlamenti condẽnata.Ratio,quia ex quo ipſa Maria poſt publicationem teſtium ſuper dicto errore notariorum examinatorum ſibi aperuit teſtamẽtum, de quo ipſa ſe iuuabat, nõ fuiſſe poſterius, & fuiſſe reuocatum per aliud poſterius teſtamentũ:ut latè dixi ſuprà quæſt.cxxvij.& qõ.cxxviij.ipſa debuit incontinẽti deſiſtere à proſecutione cauſæ:& quia non fecit,ſed perſeuerauit uſque ad finem litis,uidetur dicta Maria ab initio ſciuiſſe malam cauſam fouere, & fuiſſe in dolo,pro quo adduco tex,in ſimili.in l.j.§.circa.ff.de excepti, doli.Et ideo dico ꝙ bene iudicauit dicta curia parlamenti, in dicta prima inſtantia, etiam reſpectu expenſarum:in eo quòd condemnauit dictam Mariã in omnibus expenſis dictæ primæ inſtantiæ.Sed quid erit de expẽſis huius inſtantiæ?Doctores uariant in caſu, in quo uictoriam habens in cauſa principali ſuccũbit in cauſa appellatiõis. Nã gloſ.in l.generaliter.C.de reb. credi.tenet ꝙ neuter debet in expenſis cõdemnari.idem tenet Spec.in tit.de expenſis. §.nunc uidendum reſtat.uerſi.quid de appella.& Ioã.mona.in c.cordi. de appella.in vj. quos ſequitur Henri.Bo hic.in c.finem.de dol. & contu.Contrarium tenet glo. in c.in primis.ij.q.j.& Cyn.poſt Pet.in d.l.generaliter.C.de reb. credi.Et ibi fixè tenet iſtam partem,& reſpondet iuribus & rationibus in contrariũ allegatis. Inn.uerò in c.finem.extrà de dolo & contu.& Io.And.in regula ignorantiæ.Bar,in d.l.generaliter.& Bal.in d.l.properandum. §.ſinautem.hoc diſtinguunt.aut in primis actis ſuccũbit,& condemnatur in expenſis:aut ex nouiter probatis,& tunc non:ut dicit Bal.communiter tenetur iſta opin.Inno.& hanc partẽ ſequitur Salyc.in d.l.generaliter.qui hanc materiam declarat ultra omnes.Et adde,ꝙ quãdo ex primis actis ſuccumbit,ꝙ bene dicũt:quia fuit error iuris &c.Sed quando ex nouiter probatis:tũc diſtinguũt. Aut nouiter probata erant ueriſimiliter nota ſuccũbenti,in cauſa appellationis:& tunc etiã debet condemnari in expenſis:quia non habuit iuſtã cauſam. Aut nõ erant ſibi nota: & tunc quis habuit iuſtam cauſam &c.non debuit cõdemnari,

Et

Et iſta opin. uidetur ſequenda, ſecundum quam pars dictæ Mariæ uidetur in expenſis cōdemnanda. Attento etiā ꝙ apparet manifeſtè ſecundā ſententiā magni conſilii æquam fuiſſe: nec eſſe iniquam. quo caſu etiam ſe-
2 cundum Inno. debet* in expenſis ſuccumbens in caſu appellationis condemnari. Et ita etiam ubi ſuprà concluſum & ſententiatum per dictos do. curiæ parlamenti, in diffinitiōe dicti proceſſus, caſtri de Mirabello. De
b materia expenſarum[b] tā in cauſa principali, quàm in cauſa appellationis, quando & qualiter & quomodo, & de multis quæſtionibus recurre ſemper ad Inno. in d.c. finem, extra de dol. & contu. & quæ dixi infrà q.cccc-xxxvj. & ibi.xlviij. quæro &c. de materia expēſarū, etiā tetigi in notabilib. meis. in §. poteſt fieri cōpenſatio expenſarum &c. & Henri. Bohic. in c. finem &c. uide etiam Ang. de Are. in l. negotiorum. ff. de appellatio. ubi allegat opiniones etiam doct. nouiſsimorum.

a ¶De expenſis &c. *Vide iſtum conſi. ſuo ij. incip. proceſſus dudum finitus. in fin.*

b ¶De materia expenſarum. *Vide pulchrè & ſubtiliter do. Bald. in l. eos. §. cautionem. in ij. col. uer. ſubſequenter. & ſeq. uſque ad fi. C. de appel. do. Azo. in ſumma. C. de iudi. iij. col. uer. in ſententia.*

SVMMARIVM.

Homicida deprahenſus in habitu clericali, an gaudere debeat priuilegio clericatus.

2 *Homicida ad quem iudicem ſit uocandus.*

3 *Probatio tituli clericalis, eſt quid ſpirituale.*

4 *Et, coniungit diuerſa.*

5 *Clericus captus ſine habitu, an debeat remitti eccleſiaſtico iudici.*

6 *Homicida uoluntarius an debeat immunitate eccleſiæ gaudere.*

7 *Epiſcopus an poſſit delegare iudici laico cauſam criminalem, contra clericum coniugatum.*

QVAEST CXXXVIII.

a IN camera conſilii[a], in qua erant domini mei parlamenti, ſecum uocatis aliquibus dominis doct. præſentis ciuitatis Gration. In magno numero de anno dñi M.cccclvij. die.ix. mēſis Auguſti, fuit poſitum in deliberatiōe cōſilij, an Claudius Marbodi panatarius Grationo. cum unica uirgine coniugatus, qui prepēſatis inſidiis die heſterna Raymundū Fabri notarium &
1 ciuem d. ciuitatis Gratio.* nequiter interfecit, gaudere debeat priuilegio clericali cū depræhenſus fuerit in tonſura clericali. Et fuit ibi concluſum (nemine diſcrepante) ꝙ nō debet gaudere, cū fuerit depræhenſus portans pileum lanæ, & cū ue-
b ſte frontiata[b] ſuper ſpatulas cōtra diſpoſitionem c. quoniā. extrà de uita & hone. cleri. in cle. & cum ueſte breui per dimidiū pedē uel circa ſupra genua ſua, quæ ueſtus tam breuis, propter-

eà non debet dici habitus clericalis: quia cleri non debent eas tam breues[c] portare, ut in d.c. quoniam. Nunc eſt, ꝙ alibi dicitur, ꝙ debẽt eſſe talares. xxiij. diſt.c.pen. nam habitus clericalis dicitur, quando ipſum habitum deferens ex inſpectione talis habitus, clericus præſumitur: & prima facie iudicatur clericus: hoc probat tex. in c.ſi iudex laicus, de ſentẽ. excom. lib. vj. ibi iuſtum eſt enim, ut talis geſtans, ex habitu præſumatur, qualis eſſet is, cujus fuiſſe habitũ comprobatur. quod c. quoniam non ſubmouetur nec corrigitur, per clemen. ij. eod. tit. ubi fit mentio de ueſtimentis bipartitis & diuerſorũ colorum: ut dicit gl. in d. clemen. ij. Sic quòd propterea dictus homicida priuilegio clericali gaudere non debet, iuxta cap. j. de cleri. coniuga. lib. vj. ubi duo copulatiua requiruntur: uidelicet, quòd deferat tonſuram & habitum: & ad uerificationẽ coniunctiuæ non ſufficit alterã partem eſſe ueram: ut legitur & not. in c. ex parte. & in c. inter cætera, extrà de reſcri. ita ꝙ deprehenſus in maleficio, habens tonſuram, & non ueſtem, uel ueſtem, & non tonſuram, nõ dicitur captus in habitu clericali. Iſta ſunt uerba Bald. in l. ſi qua per calumniam. C. de epiſ. & cleri. & alleg. cap. ſi iudex laicus. de ſenten. excommu. lib. vj. & dicit idem tenere Ioan. And. in nouella. Quæ præmiſſa locum habent non ſolum in clericis in ſacris ordinibus conſtitutis: ſed etiã in ſimplicibus clericis. per clemen. ij. de uita & honeſt. clerico. etiam coniugatis, iuxta dictum cap. ſi iudex laicus. Præterea ex alio capite dictus homicida non ſe abſtinuit ab officio & commercio ſecularibus. quia tempore dicti delicti erat fornerius decoquens, & uendens in banca publicè panes in præſenti ciuitate, ut eſt notorium. Ideò perdidiſſe dicitur dictum priuilegium clericale, ut probat text. in c. clerici. in princip. extrà de uita & hone. clerico. in antiq. & in cle. j. eod. tit. de uita & honeſta. clerico, & ipſo iure: ut dicit c. j. de uita & honeſta. cleri. lib. vj. etiam non præcedente monitione, cum eſſet clericus coniugatus: ut dicunt Io. Mona. Arch. & docto. in d. c. unico. de cleri. coniuga. lib. vj. & facit clemen. j. & ibi Guliel. de mõte lauduno, de uita & honeſta. cleri. Quod ſecus eſt in clerico non coniugato: ut in c. in audientia. & in ca. contingit. extrà de ſenten. excõ.
2 Et[*] licet reuerẽdiſsimus in Chriſto pater d. dominus epiſcopus Grationopoli. & eius officialis petierit ſibi dictum delatũ remitti, pro cognoſcendo, an debeat gaudere priuilegio clericali uel ne, ſecum uocato domino iudice cõmunis Grationop. iuxta formam dicti capituli, ſi iudex laicus. Fuit tamen ibi determinatum & concluſum per dictos

ctos dominos,quòd dicti domi
ni epiſcopus & eius officialis
de hoc cognoſcere nõ debẽt,cũ
ipſe homicida nõ fuerit depre-
henſus per præmiſſa, in habitu
d clericali,[d]& propterea priuile-
gio clericali gaudere nõ debet,
ut dicit Bal.in d.l.ſi quã per ca-
lumniam.per d.c.unicum.de cle
ri.coniu.lib.vj.nõ obſtante d.c.
ſi iudex laicus.quia d.c.loquitur
in caſu,in quo erat dubiũ,an cri
minoſus eſſet clericus uel ne,
quãquã fuiſſet in quaſi poſſeſ-
ſione clericatus propter tonſu-
ram,ſecundũ Iac.But.& Bald.in
d.l.ſi qua per calumniam. Quo
caſu cognitio pertinet iudici ec
cleſiaſtico,an ſit clericus uel ne,
per exhibitionem tituli.Sed ille
tex.non loquitur,nec dicit,ꝙ ſi
ſit quæſtio,& dubium de habi-
e tu,[e]an ſit clericalis uel ne,ꝙ iu-
dex eccleſiaſticus debeat cogno
ſcere: ideò non debet extendi
diſpoſitio dicti capituli ad ca-
ſum iſtum de habitu:quia no-
ſtra non intereſt legem ac cano
nem ultra caſum ſuum extende-
re,iuxta l.ſi uerò.§.de uiro.ff.
ſoluto matrimonio.Si enim Pa-
pa uoluiſſet,in d.c.ſi iudex lai-
cus.extendi cognitionem iudi-
cis eccleſiaſtici etiam ad alium
caſum reſpectu habitus, bene
expreſsiſſet,ut dicitur in ſimili.
in c.ad audientiam.extrà de de-
cimis.Idem etiam dicitur de Im
peratore,ſi uoluiſſet, bene ex-
preſsiſſet in l.unica.in §.ſin au-
tem ad deficientis.C.de caducis
tollend.ideò ille caſus omiſſus
reſpectu habitus,relinqui debet
diſpoſitioni iuris communis.l.
commodiſsimè.ff.de liberis &
3 poſthu.*Et ratio differentiæ po
teſt aſsignari,quia probatio ti-
tuli clericalis eſt quid ſpiritua-
le:ut aperit text.in d.c.ſi iudex
laicus.circa princip.ideò meri-
to iudex eccleſiaſticus de eo co
gnoſcere debet,ut ibi ſtatuitur.
Sed probatio dicti habitus eſt,
quid temporale & prophanum.
Patet quia eccleſia abhorret or-
nari de ueſte hominis,uel mu-
lieris:quãquam ſit precioſa. de
conſecratione.diſt.j.ad nuptia-
rum.& alibi dicitur,quòd iniu-
rians clericos ſcindendo eius
ueſtem,uel aliquid aliud ſimile
faciendo,non eſt excommuni-
catus:quia licet iniuria fiat per-
ſonæ:non tamen fit in perſonã.
iſta ſunt uerba Bal.poſt Guliel.
de Cuneo.in d.l.ſi qua per ca-
lumniam.Ideò non eſt ueriſimi
le,quòd Papa de tali re propha
na reſpectu iuriſdictionis ſe in-
tromittere uoluerit, prout nec
debet:ut legitur, & not.in au-
then.quomodo oporte.epiſco.
col.j.Et ſi dicatur,quòd imò Pa-
pa ſe intromittit & diſponit de
ueſtibus.in d.c.clerici.& in cle-
menti.ij.de uita & honeſtã.cle-
rico.ad hoc poteſt reſponderi,
quòd ibi Papa diſponit de ueſti
bus reſpectu honeſtatis uitæ cle
ricorum,ſed non reſpectu ſibi
iuriſdictionem attribuenti cir-
ca cognitionem, an habitus ſit

clericalis uel nõ.igitur &c.Præterea, quòd non ſit fienda hoc caſu remiſsio petita, probat tex. in dicto cap.ſi iudex laicus.ibi, quòd malefactor ſit clericus, qui huiuſmodi beneficio gaudere debeat &c. Nota illa uerba, qui huiuſmodi beneficio gaudere debeat. Sed dictus malefactor hoc caſu gaudere non debet priuilegio clericali, per præallegata: igitur non fienda dicta remiſsio. Quia cum ibi tex. loquatur de clerico, qui debet gaudere priuilegio clericali, ergo de alio clerico qui non debet gaudere, non uidetur diſpoſuiſſe: quia ad poſitionem unius, ſequitur remotio alterius. l.hæc uerba. ff.de uerborum ſignificationib.& unius incluſio, eſt alterius excluſio.l.cum prætor.ff.de iudiciis.maximè circa contraria, iuxta no.in l.commiſſoriæ.C.de pactis conuen.inter emptorem & uenditorem.Nam non eſſe in habitu clericali, eſt contrarium illius, qui eſt in habitu: ut patet ad ſenſum.igitur &c.Nec poteſt dici, quòd habitus ſit res connexa titulo clericali: quia imo eſt totaliter diuerſa & ſeparata, ut aperit text. in d.c.unico. de cleri.coniuga. ibi dum dicitur, ſi tonſuram &
4 ueſtes &c.Illa * enim dictio, &, coniungit diuerſa. ut ponit Saly.in l.ad inſtructionẽ.C.de epi. & cle.& not.in d.c.ex parte.de reſcrip.Ideò non mirum, ſi alterum ipſorum ſit ſpirituale, & aliud temporale, ſicut in ſimili uidemus de petitorio rei ſpiritualis, quod eſt ſpirituale, & poſſeſſorium illius rei ſpiritualis eſt temporale: ut uult glo.in c.literas.extrà de iuramen. calum.& ponit Archid.in c.j.de reſti.ſpolia.lib.vj.& dixi ſuprà quæſtio.j. Ex quibus propterea puto uerã ſententiam, quòd iudex eccleſiaſticus non debet cognoſcere de habitu, ſed iudex ſecularis, Et non mirandum, ſi de hoc cognoſcat iudex laicus: quia ſunt multi alii modi, in quibus iudex laicus habet iuriſdictionem in clericos, ut habetur in c.princeps.xxiij.q.v.& ibi pulchra glo. Licet aliqui doc.nouiſsimi, uidelicet de Zabarellis in cle.ij. de uita & hone.cleri.de ſancto Gemi.in d.c.unico.de cler.cõiu. lib.vj.uoluerunt dicere, ꝙ imò iudex eccleſiaſticus debet habere cognitionẽ habitus, quorũ tamẽ opinio nõ uidetur inſequẽda: quia tex.in d.c.ſi iudex laic⁹. hoc nõ aperit, ideò nõ debet caſus illius ca.ad aliũ caſum de habitu ibi nõ expreſſum extẽdi, ut iuribus ſuprà allegatis. Nec obſtat ꝙ dicunt domini doctores nouiſsimi, habitũ eſſe acceſſoriũ ad titulũ qa (ſalua pace) habitus nõ eſt res acceſſoria. Nam ambo habitus & titulus ſimul & principaliter cõcurrũt, ut patet in tex.in tõſurã & ueſtes &c. Ita ꝙ altero deficiẽte ceſſat priuilegiũ, ut ibi, qa illa dictio, &, cõiũgit diuerſa taliter ſeparata, ut in

ribus

tibus ſuprà allegatis. & ſeparatorũ ſeparata eſſe debet ratio & iuris interpretatio. ut no. in c. ij. regris. in gl. ij. extrà de appellationibus. igitur &c.* Et ꝙ clericus captus in delicto ſine habitu, nõ debeat remitti iudici eccleſiaſtico: expreſſè dicit Bal. in l. ſi qua per calũniã. in iiij. q. quę incipit: Sed ponamus ꝙ eſt captus ſine habitu, nũqd ſtatim debet remitti ad epm &c. Licet ex poſt curiæ parla. fuerit exhibitus titulus clericalis dicti homicidę. Quia dicto priuilegio gaudere non debet; cũ fuerit captus in maleficio abſq; habitu clericali. & hoc ꝓbat tex. in d. c. ſi iudex laicus. ibi, & ſi notoriũ fuerit, ꝙ malefactor &c. Et ſequitur quo priuilegio gaudere debeat &c. Sequitur etiã incõtinẽti, ante cognitionẽ de clericatu eccleſiaſticæ curiæ debet reddi &c. ergo à cõtrario, ſi cõſtet de clericatu, & nõ debeat gaudere illo priuilegio: ut in caſu iſto per ſuprà plenè deducta & allegata: ſequitur, ꝙ nõ debet reddi eccleſiaſticæ curiæ. ar. à contrario ſenſu, qđ eſt in iure fortiſsimũ, ut iuribus uulgatis. ſi enim fuiſſet capt⁹ in habitu clericali, debuiſſet remitti dicto dño Epiſcopo, aut eius officiali: ut dicit Bal. in l. ſi qua per cal. in v. q. quę incipit: Sed qd ſi iſte oſtẽdit poteſtati literas clericatus. & ꝓbatur in d. c. ſi iudex laic⁹. Sed aduertẽdum, quia licet do. Bal. ubi ſuprà, in dicta quarta quęſtione, quæ incipit: ſed ponamus, ꝙ eſt captus ſine habitu &c. dicat ꝙ non ſit remittendus: tamẽ dicit ꝙ poteſtas debet ſuperſedere, donec per iudicẽ eccleſiaſticũ cognitũ fuerit de clericatu. Sed ad hoc poteſt reſpõderi duob⁹ modis. primo, ꝙ ſi illud eſſet uerum, ibi dictus malefactor deberet gaudere dicto priuilegio. Sed quia dictus homicida non deberet gaudere illo priuilegio; per ſuprà allegata, & de hoc ſententialiter cõſtat huic curiæ parlamẽti. igit &c. Vel ſecundo, poſſet dici, ꝙ in hoc malè mouetur do. Bal. qa ex quo ipſe do. Bal. in themate dictæ ſuę quartæ quęſtionis præſupponit malefactorem fuiſſe captũ in maleficio ſine habitu clericali: ſequitur neceſſario, ꝙ ipſe nõ debeat gaudere illo priuilegio, per dictum cap. unicũ. de cle. cõiug. li. vj. Si ergo nõ debeat gaudere, ſequitur ꝙ illa futura cognitio iudicis eccleſiaſtici nõ ſit expectanda: quia ex ea nullus ſequitur effectus. pro quo l. aliqn. in fi. ff. ad Velleianũ. Ex quibus omnibus ꝓptereà apparet p dictos dominos parlamenti, & cęteros dominos doctores eiſdẽ aſsiſtẽtes, bene fuiſſe determinatũ & concluſum, dictũ homicidã uoluntariũ non fore remittendum iuriſdictioni eccleſiaſticę. Et ita etiam aliàs determinatũ fuit & iudicatum in dicta curia parla. contra Petrũ donoreti. M. cccc. xxxv. in manibus magiſtri Ca-

thalani chantereli ſecretarii Del
phi. in qua cauſa curia parlamē-
f ti cognouit de habitu[f], ut plenè
in dicto proceſſu legitur. Nec
etiam fuit remiſſus dictus Clau b
dius homicida: ſed fuit laqueo
per collū furcis ſuſpēſus ex ſen-
tētia per curiā tēporalē lata de
anno currēte do. M.ccccIvij. de c
menſe Octobris. De cauſis autē
ſpectātibus cognitioni iudicis
ſecularis, uel eccleſiaſtici, uide
plenè per Io. Fer. in ti. forma op d
ponendi cōtra iudicē ſuſpectū.
in gl. ſup uerbo nec fuiſſe iudi-
cem cōpetentē. An autē dictus
homicida uoluntarius debuerit
gaudere immunitate eccleſiæ:
6 uide quę ſcripſi ſ. quę. cxx. * Sed
an clericus contrahēs matrimo
niū cū muliere corrupta, quam
credit uirginē, uel cū illa, quam
deflorauit, gaudebit priuilegio
clericali. uide Archi. in d. c. uni-
co. de cler. cōiug. li. vj. & ibi di-
cit, ꝙ nō. Et qualiter cleric⁹ cō
trahēs cū uirgine, perdat priui-
legiū. uide lxxxiiij. diſt. c. quiſqs.
7 * Sed an epiſcopus poſsit dele- e
gare iudici laico cauſam crimi-
nalem cōtra clericū coniugatū?
Archid. ubi ſ. tenet ꝙ ſic, ſuper
uerbo diſtingui &c. Quid ſi cle
ricus perdiderit literam clerica
g tus, poſſetne per teſtē ꝓbare g?
uide quæ dixi j. quæſt. ccclxxiiij.
a ¶ In camera conſi. *Tu uide de hac
materia, ſcilicet ad quem pertineat
cognitio, an quis debeat gaudere pri
uilegio clericali, & alijs infra tactis,
iſtum conſi. cx. incip. pro declaratio-*

*ne. nu. j. uerſicu. ad ſecundum quaſi-
tum. & per totum conſi. et ſupra q.
lxxiij. & tota deci. lxxxiij. & tota
deci. lxxxiij.*
b ¶ Frontiata. *Clericus coniugatus
portans talem ueſtē, uidetur perdere
priuil. clericale, ut ſentire uidetur d.
Car. in cle. ij. in ij. no. de ui. et ho. cle.*
c ¶ Breues. *extrà, de uita & ho. cle.
c. clerici offi. Credit tamē do. Inn. il-
lud c. loqui de cōſilio et honeſtate, nō
aūt de præcepto, ut ipſe ibidē inquit.*
d ¶ * In habitu clericali. *Adde ad
declarationē huius articuli quo pa-
cto clericus primæ tonſuræ ſine habi
tu & tonſura in crimine deprehen-
ſus puniri debeat, ſi fuerit coniuga-
tus: & ad quem pertineat cognitio.
et quid ſi non fuerit coniugatus, ui-
de pulchrè per Alex. in conſi. viij. in-
cip. uidetur. in uol. j. & an et quādo
gaudere debeat priuilegio clericali,
tradit idem Alex. in conſi. lviij. inci.
quia ſæpiſſimè. in iiij. uol. & an cleri
cus poſsit ex ſola præſumptione cri-
minis capi: uide Phi. Cor. in conſilio
cccxxv. incip. quantum. col. ij. uerſic.
nec obſtat. in iiij. uol.*
e ¶ Habitu. *Licet enim in his caſibus
nō uideatur agi de qualitate eiuſdē
ſubiecti: tamē uidetur agi de eadem
qualitate: puta an perſona an ue ha
bitus ſit clericalis. Et ſic quum iudi-
cium in utroque caſu uerſetur circa
quid ſpirituale, uidelicet utrū illud
de quo quæritur ſit clericale: non ui-
detur illius rei cognitio ad iudicem
ſecularem ſpectare: quia de ſpiritua-
libus nec incidenter, nec principali-
ter poteſt iudex laicus cognoſcere. c.
tuam. de ordine cognit. capitu. lator.
extra*

extrà qui filij ſint legitimi. Quinimo nec de eo, quod eſt ſpiritualibus annexum.capitulo,quanto.extra de iudi.et ſi quis dixerit,cauſa habitus clericalis nõ uidetur ſpiritualis, quũ non ſit res ſacra.ad hoc poteſt reſpõderi, quod ſaltem eſt coniuncta & connexa cauſis ſpiritualibus, quia dependet à iure ſpirituali, ac quoque ad ius ſpirituale ordinatur: & ſic duplici exigente ratione cenſetur annexa ſpiritualibus, ex ſexto ſcilicet dependentiæ,& ordinationis ar. eorũ,quæ dicit do. Fely.poſt beatum Thomam *in d.iiij.ſecunda columna. uerſiculo,ſed iſtis non obſtantibus.*

f ¶Habitu. *Imò & cognoſcere potuit an eſſet clericus uel non: ut per hoc ſcire poſſet,an ſua ſit iuriſdictio. d.Archi. in præalleg.c.ſi iudex laicus, circa prin.allega.c.ſuper literis. de reſcriptis.ff. de iudi.ſi quis ex ali.* Verum *tamen ibidem ſubiungit, ꝙ ex quo iudex laicus uiderit contentioſè agi,an ſit clericus uel non, tunc ultrà procedere non poteſt.*

g ¶Probare. *Quo ad probationem clericatus,uide do.Pe.de Anch.no.in præalle.c.ſi iudex laicus.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici an mutent feudum in cauſa feudali.*

2 *Cauſam feudalem quis hodie debeat cognoſcere.*

3 *Dominus regulariter cognoſcit de cauſa feudali.*

4 *Clericus an ſortiatur forum in cauſa reconuentionali.*

QVAEST. CXXXIX.

SECVNDVM cõmunem opinionem doctorum canoniſtarum,clerici non mutant fo- 1 rum* in cauſa feudali[a]:ut plenè a diſputat Archi.[b] in ca.unico.de b clericis coniugatis.lib.vj. ſuper uerbo,condemnari. ubi recitat uarias opiniones doctorum. & Gulielmus de Monte lauduno in cle.paſtoralis.de re iud.ſuper uerbo, ex naturali feudorũ. dicit ꝙ dominus, cũ ſit iudex ordinarius in materia feudali, poteſt ſententiam mandare executioni, & uaſallos ſuos (etiã ſi clerici ſint) ſine metu excõmunica- c tionis expellere[c], per ſpatulas de feudo, ſi ab ipſo ceciderint in cõmiſſum: licet melius faceret(ut ibi dicit)ſi per iudicẽ feudatarium hoc faceret. Tamen (prout ipſe do. Arch.dicit in d. c.unico.)inter laicos de conſuetudine ſeruatur, ꝙ iudex laicus cognoſcit de re feudali contra clericum. Quæ cõſuetudo etiã ſeruatur in curia parla. Delphi. prout uidi pluries ibi obſeruari.Et credo, ꝙ talis conſuetudo nõ ſit aliter probãda in iudiciis: ſed ꝙ pro probata debet haberi, cũ ipſe do. Archi. doc.famoſus de dicta cõſuetudine atteſta- d tur.ita dicit Bar.[d] in l.de quib*. ff.de legib.Et de hac quęſtione, uide pleniſsimè per doc. in c.uerum.& in c.ex trãſmiſſa.de foro cõpe.& in c.cęterũ.de iu. & per Henricum Bohic.in c.ex parte. extrà de feudis. in ſecunda diſt. 2 *Quis hodie habeat cognoſcere de cauſa feud. uide Bald. qui e hanc materiam plene[e] tractat,

n 5 ponens

ponens decẽ quæſtiones in feudis.de prohibita feudi alie.per Pedericum. in c.j.in §.præterea
3 ſi inter.*Et ueritas eſt, ꝙ do.feudi cognoſcit: ſed an poſsit prorogari in aliũ iudicem talis cognitio de cõſenſu partium? Dic
f ꝙ non, ^f^ſecundũ unã opi.gl.poſitę in d.§. præterea. & ponitur per Ia.de Bello uiſu in feud.per quem uel quos quæ. feu.terminetur.q tenet, ꝙ poſsit, dũ tamẽ fiat corã eorũdẽ ſuperiore, aliàs non.ut in l.j.§.& poſt operis noui nun.ff.de no.ope.nun. Super hoc uide Bal.de prohibita feud. alie.pe Fed.in d.§.præterea.ibi: ſed quęro utrũ uaſalli &c.Quãdo etiã pares curiæ cognoſcũt inter dñm & uaſallũ, ne dominus ſit iudex in cauſa propria?
g dicẽt ut in ti.de cõtro.feud.apud pares terminãda. De ꝓgatione iuriſdictiõis: uide ſ.q.lxxvij.
4 *Sed an cleric⁹ ſortiatur forum in cauſa reconuentionali? uide
h quę ibi ^h^dicit Arch.pro quo uide c.j.extrà,de mu.petitioni. An iudex eccleſiaſtic⁹ poſsit cognoſcere de delicto perpetrato per laicum in perſonã clerici : uide ſ.q.cccccclxj. an iudex temporalis poſsit capere clericũ in flagranti crimine:uide ſ.q.lxxix.& an epiſcopus ſuper iuramento poſsit diſpenſare uel ſol⁹ Papa.
a ¶ In cauſa feud. *Vide de hoc per conſi.lxxv.nu.j.uerſi.ſed his non obſtãtibus.ibi, quia ubi agitur de feu.*
b ¶ Archidia. *Tenet enim do.Archi. in præ.c.unico. de cle. coniug.lib.vj. quòd clerici in cauſa feudali non teneantur litigare coram domino ſeculari, à quo tenent feudũ.* Sed do.Io. *And. tenet contrarium. & ita dicit tenere omnes modernos & gloſſatores, dummodo nõ fiat diſſ. perſonalis clerici, ſed ſolum ciuilis cauſa inter uaſallos auditur. ut in d.c.uno.in j. col.uerſi.quicquid dicit Archi.*
c ¶ Expellere. *Contrarium uidetur ſentire do.Io.And.in c.uerum.extrà de foro competenti.*
d ¶ Bar. *Hoc autẽ tenet ipſe do.* Bar. *in d.l. de quibus.in ix.col.in uer.iiij. principaliter. & do. Chriſtofo.porcus,in* ſi. *de his,qui ſunt ſui uel alie. iuris.in iij.colũ.in addi. quæ incipit, adde dum ſupra dixi.in fi.ubi dicit, quòd erit approbata cõſuetudo,quãdo unus doctor atteſtatur ita ſeruari de conſuetudine, & ad rationem huius dicti probabiles rationes aſsignat ipſe do.* Bar. *in loco præallegat.*
e ¶ Plenè. *Plenius autem huiuſmodi materiam diſcutit do.Iaco.de Alua. in d.§.preterea ſi inter.*
f ¶ Non. *Et iſta opinio eſt uera,prout ſentire uidetur do.Iac.de Alua.in præalle.§. preterea ſi inter.in ij.col. in uerſi.quæro cum dicta glo.*
g ¶ Dic ut. *Ibi dicit do. Iaco.de Alua & domi.Bal. qui ibi format notabiles queſtiones concernentes clericos. & in tit. apud quem uel quos controuer.debeat dici.*
h ¶ Ibi. *Puta in d.cap.uno.de clericis coniug.in ſecunda columna,in uerſi. uidetur quod iſta generalitas. & tenet quod non.ſed do.Ioan.And.contra in c.at ſi clerici.in glo.prima & ij.de iudicijs.*

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio facta per Epiſcopum uel eius uicarium ſuper iuramento, parte non citata, an ualeat.*

2 *Cauſa debet inſeri in ipſa diſpenſatione.*

3 *Epiſcopus an poſſit diſpenſare ſuper iuramento. & nu.4.*

5 *Hæres iurantis an teneatur petere diſpenſationem iuramenti.*

QVAESTIO CXL.

IN deciſionibus capellę Tholoſanæ.q.lxij.continetur concluſio ſequens de uerbo ad uerbum, ut ſequitur.* Item fuit quęſitum, ſi diſpēſatio facta per epiſcopum, uel eius uicarium ſuper iuramento parte nō uocata, ualeat? Et fuit concluſum, qđ non[a] per c.licet canon. de elec.lib.vj. per Arch. & reperio quòd re.in Chriſto pater & d.do.Io.Payer, decretorum doct.epiſ.Auraicē. actu legens de præſenti in uniuerſitate Auenionenſi in quodam ſuo conſi.incipiente, ut uo bis &c.ſequit᷑ opinio.dictæ concluſionis Tholoſa. & alleg. di. Innocent.[b] poſita in c.ueniens. de filiis presbyte.dicentis ꝑ ad hoc, ut intelligatur eps̄ diſpēſare, oportet ꝙ præcedāt ea, quæ hoc pretium faciāt, uidelicet ꝙ pręceſſerit cognitio ſummaria, ſuper cauſis diſpēſationis, puta an ſit utilitas aut neceſsitas, uel alia iuſta cauſa.ff. de in ius uoc. l.libertus.j. q.vij.§.niſi rigor.cū multis ibi ſequētibus c.imo plꝰ dicunt aliqui, ꝙ neceſſaria eſt ſententia diſpen. uel decretum prius ſuper diſpenſatione conceſſa. Sed dicendo decernimus eum idoneū ad tale quid.& uocabuntur hic, quorū intereſt.j. q.vij.quoniam quicquid. & l.nā ita diuus.ff.de adop.aliter pręſumitur temerariū factū Epiſcopi, nec pro diſpenſatione habetur. imò epiſcopus punitur, ſi petat. ꝙ nō fieret ſi eps̄ diſpēſaſſet, ſicut debuiſſet in caſu ſibi diſpenſabili.lj.diſt.qui in aliquo.lxxxj. di.quęcūq;.ſecundū Inn.in d.c. ueniens.ubi etiā no.Hoſt.* ꝙ ad hoc ꝙ diſpēſatio ritè fiat, eſt cōſiderandū, ꝙ in ipſa diſpēſatiōe inſeratur cauſa.nā diſpēſatio eſt iuris cōmunis relaxatio. ut no.j. q.vij.§.pro tempore. ſupple facta cū cauſæ cognitione ab eo, qui poteſtatē habet diſpēſandi. ſecundum Inn. dicitur enim diſpenſa.quaſi diſcreta pēſa.qn̄.ſ iudex in lance mētis ſuę diſcretè penſat, & ponderat quid magis expedit.ſ. ſequi rigorē iuris uel ęquitatis diſpēſa.prefere: ſecundum Hoſti. Et ita debet eſſe ſufficiens diſpēſatio & clara, ꝙ nulla dubitatio ratiōabilis ſubſit, ut in c.ordinarii.§.ſi uerò.de offi.ordi.lib.vj.ita, ꝙ diſpēſatio fiat iuſta & certa cauſa exigēte, alias eſt ꝓhibita diſpēſatio ubicunque non ſubeſt iuſta diſpenſandi cauſa.j.q.vij.& tunc illa alioquin nō diſpenſatio dici poteſt, ſecundum Archi. ibidem.& cum præmiſsis concordat id, qđ dicit dominus Panorm.in c.j.de iureiur.ubi dicit, ꝙ quādo actio ſuper

ſuper quo iuramẽtum fuit præſtitũ nõ apparet, & prima facie uitioſum,non tenebit abſolutio parte non uocata. Ratio,quia à iuramẽto parti præſtito, nõ abſoluit epiſcopus:imò nec Papa ſine cauſa, cum Deus receperit obligationem in fauorẽ partis: ut not.gl.in c.quantò.de iureiu. & Inn.in c.cum inter P.de renũ. antequam ergo ſibi cõſtet cauſam ſubeſſe,non habet poteſtatem diſpenſandi,poſito ꝙ ſubſit caſus, quia ignorat id, quod eſt fundamentum ſuæ poteſtatis. ut not.Bart.in l.ij.ff.de iudi.& in l. multis.ff.de cond.& demon.facit quod legitur & not.in cap.ex parte.de conceſsio.preben.Nec põt dici de cauſa conſtare parte non uocata,quia cauſarum merita partiũ aſſertione pandũtur. l.ſi. C. ſi per uim uel alio modo. & in c. cũ ex literis. de in integ. reſtit.de quo ibi plenius per dictum do.Panor.Et ſic ſecundum determinationẽ capellę Tholoſanæ Inn. Archi.Hoſti.& do.Panor. non ualet diſpẽſatio iuramenti facta parte non uocata. Quia in tali diſpẽſatiõe requiritur cauſæ cognitio, & quod fiat cum cauſis.ut de hoc eſt gl. in c. non eſt uoti. extrà de uoto & uoti re.& per conſequens requiritur partis, cuius intereſt, euocatio: quia aliter nõ poſſet de cauſa cognoſci. Et quòd requiratur euocatio partis in tali diſpenſatione fienda:tenet etiã expreſſe Io. An.in addi.ad Spe. c in ti.de iureiu.[c] in iij.col.in q.itẽ quæro de illo, qui iurauit ſuper uſuris ſoluendis. Et hæc proximè dicta ſunt, per ea, quæ narrat dictus do. epiſcopus Auraicen.in dicto ſuo conſi.Et ſecundum opin.capellæ Tholoſanæ, Inno.Archi.Hoſti.& Panor.uidi iudicari in facto meo proprio de anno currente,M.ccccl vij.xx. Nouẽbris, per dominũ uicariũ officialem domini epiſcopi tricaſtrineñ. Qui officialis iudicauit participato conſilio cum dicto domino Epiſcopo Auraicen. cuius ſentẽtiæ tenor ſequitur de uerbo ad uerbum:Chriſti nomine inuocato, & habentes præ oculis ſolum Deum,nos officiales tricaſtrineñ.uiſis & diligẽter inſpectis præſentis cauſæ meritis, ac omnibus & ſingulis per utranque partem in cauſa huiuſmodi hincinde propoſitis coram nobiſipſis,quæ cũ matura deliberatione receſitis per hanc noſtram ſententiã ſeu ordinationem, quam de peritorũ conſilio pro tribunali ſedentes ferimus, in his ſcriptis pronunciamus,decernimus, & declaramus,diſpenſationem iuramenti per nobilem Lãcellotum de Pictauia,baſtardum ualeñ. do. de Alaudo,quõdam præſtiti,& per do.Stephanum regentẽ officialatus tricaſtrineñ. inciuiliter & minus canonicè parte nõ uocata factã fuiſſe & eſſe nullam, & uitio nullitatis ſubiacere,& quatenus de facto proceſsit,annullandam

lādam fore:caſſamus, & annullamus nobilem Frā.de Pictauia filium dicti Lancelloti in perſonam eius procuratoris,& econtra in omnibus expēſis pro parte alia, & pro hac cauſa corā nobis legitimè factis condemnantes ipſarum taxatione nobis in poſterū reſeruata prædicta forma ſententiæ,uidetur procedere de iure. ideò hic propria manu ſcripſi ego Ioā.Payer,decretorū doctor,epiſcopus Auraicē. Et ita etiam fuit determinatum, quòd debet fieri diſpēſatio cum cauſa, & cum cognitione cauſæ parte uocata:ut uide ſ. q. ccxxv.

3 * Sed an epiſcopus poſsit ſuper iuramento diſpenſare?do.Henricus de Bouenco,in ſua repeti. auth.ſacram.pub.in cauſa ſi.C.ſi aduerſus uē.dicit ꝙ ſic, & alleg. xv.q.vij.c.j. & ij.Cauſa tamē cognita:ut plenè per Inn.in c.de-

d bitores.[d] extrà de iureiurā.quod uerū puto quòd epiſcopus poſſit diſpenſare, ubi iuramentum non poſſet ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ:ſed ſi poſſet ſeruari ſine interitu ſalutis æternę, epiſcopus nō poſſet diſpēſare: ſed ſolus Papa poſſet hoc facere.in c.uenerabilem.§.pen.extrà de elec.& ita tenet Spe.in tit.de legato.§.nunc oſtendendū.uer.

4 cæterùm cū ſolus Papa.* Sed cōmuni obſeruātia uidemus,quod ipſi & archiepiſcopi quotidie indiſtinctè diſpenſant ſuper iuramento, & tolerantur tales diſpēſatiōes in utroque foro ſpirituali & temporali.

5 * An hæres iurantis teneatur petere diſpēſationem iuramenti? Dic quòd

c non[c],ut ſcripſi in not.meis.in §. an hæres iurantis &c.

a ¶Et fuit concluſum quòd non. *Tu uide in alle.deci. capellæ Tholoſanæ deci.lxij.& in addit. ad ipſam deci. ubi diſtinguit,& hanc diſtinctionem ſerua.*

b ¶Dicta Inn. *Aduerte,quod d. Inn. in d.c.ueniēs.loquitur in alio.ſcilicet quod epiſcopus aliquid facit ſciēter, quod eſt contra ius commune:& eſt tale factum, in quo poteſt diſpēſare, an habeatur pro diſpēſatiōe,& ſaltem quo ad caſum preal. c. ueniens. uidetur innuere,quòd nō. Sed in diſpenſatione requiruntur ſummaria cognitio cauſæ,decretū,& fortè (ut dicit) quorū intereſt,uocatio.& hæc facere uidētur pro opi.authoris, licet loquatur in alio caſu propter identitatē rationis.* Ad hoc bene facit quod *legitur & not.in auth.ſi omnes. & ibi d.Odof.in j.col.in uer.or ſup authēſſ ſta.C.ſi mi.ab hære.ſe abſti.ubi no.quòd ubicūque petitur aliquid in præiudicium alicuius, debet uocari is cuius intereſt,& alle.l.ſi is.& l. diuus Marcus.ff.de adopt.l.ult. & pe. ff.de reſcin.uen.& l.in concedēdo. ff. de aqua plu.arcen.*

c ¶De iureiu. *Sup ru.circa pri.iij.co.*

d ¶In c.debitores. *& ibi do.And.in nouel.poſt do.Inn.qui dicit epiſcopos in iuramentis dolo, ui, uel metu extortis diſpenſare poſſe.& ut ibi ſubdit,ad epiſcopum ſpectat relaxare iuramenta illicita.alleg.c.cū qui.co. ti. de iureiur.de teſt.cōſtitutis.xv.q. vj.*

autho

authoritatē.& ſeq.c.& hic uidetur ſentire arg.à cōtrario d.Fely.in c.debitores.in ult.col.uer.poſtremò.dum dicit quod ad eum Papam pertinet diſpenſatio liciti iuramēti,uerū quidem,ut inibi ſentiunt d.Inno.& Io. An.Quandoque in iuramentis licitè præſtitis diſpenſat Epiſcopus. xv.q. uiuos ſanctorū.& c.iuratos.& quāuis liciti iuramēti diſpēſatio ad Epiſcopum nō pertineat regulariter:poteſt tamen iuramētum licitè præſtitum in melius ſemper cōmutare, ut oēs penè doc.tenent in d.c. debitores.

e ¶Non.*Facit qđ dicit d.Fel.in præal.c.debitores.in ul.col.in uer.vij.& ult.& pōt eſſe ratio,quia licet iuramentum ex parte recipientis ſit reale tranſmiſſibile ad habendum : tamen ex parte præſtantis eſt perſona, & ad hæredem non tranſit.Nam licet obligatio cōtracta in eum deſcēdat:non tamē obligatur ad periuriū. Ita uidetur ſentire d.Pet.de Anch.in c.cū C.laicus.ī iij.no,de fo.cōp.li. vj.*

SVMMARIVM.

1 *Læſio an præſumatur in minore adeunte hæreditatem,uel in omiſſione teſtamenti.*

2 *Reſtitutionis in integ.beneficium,an poſſit cedi.*

QVAESTIO CXLI.

1 SI minor petat* ſe reſtitui ad-
uerſus aditionem hæredita-
2 tis,[a] uel aduerſus omiſsionē in-
uentarii: nō admittitur ad hoc,
niſi probet ſe læſum : licet pro-
bet ſe minorem:quia nō ſequi-
tur, eſt minor, ergo læſus : niſi
probet de læſiōe:ut dicūt & te-
b nēt Ia.de Are. Cy.[b] Ia. Fa.Sal.in
authē.ſi oēs.C. ſi mi. ab hære. ſe
abſti. & idem Sal.in l.fi.C.in qb.
cauſ.in integ.reſti.nō eſt neceſ-
ſa. & ita uidi determinari in di-
cta curia parlamenti Delph.die
xxij.mēſis Decēbris,M.ccccivij.
in diffinitiua proceſſus uētilati
in manibus Io. Botuti ſecretarii
Delp. inter nobilem Claudium
Alamandi,agentē ex una parte,
& nobilem Io.Alamādi ex alte-
ra,ad cauſam caſtri rupiſchinar-
di. & ſecundū quòd tunc uerius
retulit ſpectabilis do.Ioā.Bauili
utriuſque iuris doc.prēſidēs di-
ctæ curię parla.fuerat idem du-
biū determinatū in quadā cauſa
do.Clarimōtis tūc minoris : cui
fuit denegata reſti.in integ. ad-
uerſus omiſsionem inuentarii:
quia nō deducebat nec proba-
bat hæreditatem eius quondam
patris onerosam,ſiue dānoſam,
& per conſequēs ſe fore læſum,
tamen Bar.in d.auth.dicit quòd
minor eoipſo ꝙ permittit labi
tempus ad appellandum prēſu-
mitur læſus. Bal.tamen ibi tenet
contrarium.De materia in inte.
reſt.aduerſus confectionem in-
uentarii : uide quæ dixi infrà q.
ccccIxxiij.De hac materia reſti-
tutionis minorū, uide quæ di-
2 xi ſuprà q.xxxj. Vtrum * benefi-
cium reſtitutionis in integ.poſ-
ſit cedi.Bar.quod ſic.in l. nō ſo-
c lū[c].ff.de in integ.reſt.alle.l.ſi mi
d noris.[d]ff.de admini.tuto.&c.

a ¶Aduerſus aditionem hæredi-
, tatis. *Tu uide de materia huius quæſt.& ſeq.iſtum conſil.clx. incip, quòd*

quòd ualeat inuentarium. nume. vj. uerſic ſed ad hoc reſpondet. & uerſ. uerum, quia læſio.

b ¶Cy. *Tenet ipſe poſt do* I.a. *de* Al. *in praalle. auth. ſi omnes. in ij. col. in uer. ulterius quæritur. idem uidetur ibidem ſentire d. O do. in j. col. ſuper expoſitione tex. cum minor abſtinet.*

c ¶Bart. in l. non ſolum. *in j. no. & de hoc uidetur tex. in l. ꝗ. ſi minor in prin. & ibi do. Bar. ff. de mino.*

d ¶L. ſi minoris. *Et ibi text. & glo. & do. Bar. in prin. & ul. col. uer. ſed tunc remanet contrarium. & ibi d. Alex. in addit ad Bart. qui remittit ad id. quod dicit poſt eundem Bart. in l. per diuerſas. C. manda.*

SVMMARIVM.

1 *Minor qualiter probetur læſus.*

2 *Minor debet probare facultates non ſufficere ad credita. Et id quomodo. nume. 3.*

QVAEST. CXLII.

SED qualiter ꝓbabit minor
1 ſe læſum? Iaco. Butr. dicit,* ꝙ ſufficit, ſi probet ſe tantum uni obligatum: quia ex obligatione apparet minorē læſum, niſi per aduerſariū probetur facultates ſufficere ad ſoluendum. & iſtam opin. ſequitur & tenet expreſsè Sali. in auth. ſi omnes. C. ſi mi. ſe ab hære. abſti. & dicit ipſe d. Sali. ꝙ probatur per l. defendente. ff. de autho. tutor. per quam l. ut ibidē dicit Sali. fortius uidetur, quòd ſi ex actis in priori iudicio innoteſcit iudici, quòd ipſe minor eſt læſus: quia cōtra eum petitur executio ſententiæ: in qua eſt condemnatus, ut hæres, poteſt petere ſe reſtitui, ut læſus ex aditione. nec expedit aliter probari læſionē: quia per ipſam ſententiā, quæ executioni mandari petitur, apparet iudici de læſione. Bald. etiam hanc quæſt. mouet, dicens, quòd minor eo ipſo adiit hæreditatem, præſumitur læſus, ſi aliqua debita ſint in hæreditate. Nā eo ipſo, quòd minor probat debita eſſe, apparet eum læſum, poſtquā obligatus eſt: niſi per aduerſarium probetur, quòd facultates ſufficiāt. Iſta ſunt uerba Bal. in l. j. C. ſi mi. ſe ab hære. abſti. ſed d. Iac.
2 de Are. *aliter dicit, & tenet, uidelicet, quòd minor debet probare tot eſſe credita hæreditaria, quòd facultates nō ſufficiāt.
a quam opi. ſequitur[a] Cy. in d. authen. ſi omnes. Dum dicit, quòd minor debet probare hæreditatem damnoſam. & iſta ult. opin. Iac. de Are. & Cy. fuit ſeruata in iudicando in diffinitione dicti proceſſus caſtri Rupiſchinardi. de quo proceſſu. ſuprà prima in præceden. quæſtione fit mentio.
3 *Sed qualiter probabit ipſe minor hæres bona hæreditatis ad debita nō ſufficere, cum iſta ſit
b negatiua? gl.[b] in l. cum de lege, ff. de probatio. dat modum probandi. ubi dicit, hæres tātum eſt in hæreditate, & non plus. Et qui uoluerit dicere, quòd plus eſt, probet. & de hoc eſt caſus notab. in l. fi. §. licentiam. in princ. C. de iure deli. ubi heres oſtendens inuentarium, dicens, hoc eſt

eſt in hæreditate:creditores autem & legatarii ſi uoluerint dicere plus eſſe in hæreditate,ꝓbent.quod tene mēti ſecundum Bart.& faciunt not.per eundem Barto.in l.fi.C. de rebus credit. & iureiurando.& in l.decem. ff. de uerborum obligatıon.

a ¶Sequitur.*Hanc opinionem etiam amplectitur do.Alex.in j.parte conſi.xxj.col.ij.prope fin.in uer.alia ratione uidetur.*

b ¶Glo.*ſcilicet prima,& ibi do.*Bal. *qui dicit eam eſſe notabilem & mẽti tenendam.*

SVMMARIVM.

1 *Reſcindens & reſciſſorium poſſunt in eodem iudicio intentari.*

2 *Reſtitutio in integrum non perpetuatur litis conteſtatione.*

3 *Sententia in reſtitutione in integr. quando poſſit ferri ſine litis conteſt.*

4 *Procedi poteſt in cauſa inquiſitionali ſine litis conteſt.*

QVAEST. CXLIII.

1 AN prætendens ſe læſum, poſſit*petere ſe reſtitui in integrum & rem uendicare in uno,& eodem iudicio?Cy.mouet iſtam quęſtionem in l.quòd tempore.C.de reſtitu.mino,ibi: ſecundò quæritur,iuxta hoc &c. & arguit pro & contra. Et finaliter diſtinguit poſt Dyn.& Pet. prout ibi uidetur. Et circa hanc materiam uide gloſſ.in l.ab hoſtibus.§. ſimpliciter. ff. ex quib. cau.ma. quę uult quòd rei uendicatio non poſſit intentari,niſi reſtitutione prius conceſſa. quod ſequi uidetur Saly.in d.l. quòd tempore.Et hęc etiam locum habent in minore petente ſe reſtitui:ut dicit Cy.ubi ſuprà, per not.in l.qui proprio.§.item quæritur.ff.de procura. ita dicit ibi Cy. quam opin. ſequitur ibi Bald. Et ideo fuit concluſum in diffinitione proceſſus dictę cauſæ.ſ.in præceden.quæſtio.mentionatæ, d. nobilem Claudium Alardi non potuiſſe cumulare rei uendicationem cum reſtitutione in integrum, in eodem iudicio. Et ita etiam poſteà fuit deciſum & ordinatum in dicta curia parlamenti, M. ccccl xj. & die ſexta menſis Februarii in proceſſu exiſtente in manibus Io. Gofredi ſecretarii Delphin, inter dominum de Ayſio agentem, ex una parte: & dominam Aliſiam de alea uſufructuariam terræ & Baroniæ montis Mauri.in qua cauſa fuit admiſſa prima pars libelli dicti domini de Ayſio, in qua intentabatur reſciſsio tranſactionis in ipſo libello deductæ. Et ſecunda pars ipſius libelli,in qua petebantur certa caſtra reſtitui eidem domino de Ayſio,fuit relicta, donec de meritis dictæ cauſæ reſciſsionis fuerit cognitum,Crederem tamen in bona æquitate, ut circuitus euitetur, quòd ita poſſint ſimul in eodem iudicio intentari; [a] ubi dominium in eodem iudicio probaretur: ut uolunt Dynus & Petrus in dicta l. quod tempore.in primo mem bro eorum diſtinctionis, quos ſequi

ſequitur Bertrandus Caprioli in d.l.quod tempore.in ſua repeti. Et hanc partē, ꝙ poſſunt in eodem libello ſimul intētari, tenet expreſsè & indiſtinctè Specu.in titu.de in integ.reſtitu.in §.j.in uer.ſed nunquid in eodē libello &c.idē dicit ipſe in actiōe ad
b exhibendum[b].& rei uendicatione.de cumulatione actionis ſcripſi ſuprà q.cviij. An reſtitutio in integrū & reſciſſoria poſ ſint in eodem iudicio intentari: uide Pet.Iac.in ti.de in integ. reſti.ut poſsit agi reſciſſo.& Ioan.Fab.inſt.de acti.in §.rurſus. Sed an nullitas & in integ.reſt. poſsint in eodem iudicio intentari? dic ꝙ ſic, pro quo allegat c. conſtitutus.extrà de in integ.reſti. An probationes factæ in iudicio reſcindenti, probēt in reſtitutoria: uide quę dixi ſuprà q. cxxxvj.circa medium, in uerſicu. prætereà. Et de materia ſi reſciſ ſoria cum reſcindēte poſsint in eodem iudicio intentari: uide Spec.in tit.de reb.eccle.nō alie. & ibi Ioan.Andre.in additio. Et circa hanc materiam ſecundum Pet. Iaco.ubi ſuprà tria ſunt notanda. Primum eſt, ꝙ reſciſſoria actione non agitur, nec ipſa locum ſeu effectum habet, niſi re-
c ſtitutione in integrū obtenta.[c] ff.ex quib.cau.maio.l.necnon.§. exemplo.& de iureiu.l.nā poſt-
2 eà. §. ſi minor. Secūdò,* quòd in integrum reſtitutio non perpe-
d tuatur [d] litis conteſtatione: ut C. de tempo.in integrū reſtitutio, pet.l.fin.* Tertiò, quòd ſine litis 3
conteſtatione poteſt procedi & ferri ſententia in reſtitutione in integrum, ſi aduerſarius fuerit
e abſens per contumaciam[e] in nō ueniendo.argu.ff.de mino.l.in cauſæ.§.in cauſa.& C.ſi min.ab hære.ſe abſti.authē.ſi omnes. Et idem eſt in cauſa appellationis; ut C.de temp.appella.l.ulti.§.illud. Et idem in priuatis delictis, ff.de pœn.l.abſentem. Et de modo procedendi contra abſentē, dixi infrà quæſtio.cccxxix.* po- 4
teſt etiam procedi in cauſa inquiſitionali lite non cōteſtata, ſecundum Inno.in c.ſi aduerſarius.extrà de eo, qui mit.in poſ ſeſsio.cauſa rei ſeruandæ.

a ¶ Intentari. *Quod ſimul utrunque poſsit peti, uidelicet contractum reſcindi & poſſeſsionem rei reſtitui, uerius eſt ſecundum communē opin. doct. tenet do. Ioan. Pet. de Ferra. in forma libelli ſuper petitione reſti. in integ. in gl. ad dimittendū & relaxandum. & hanc opi. poſt argumentationem ad partem pro & contra factam, amplectitur d. Dyn. inſti. de act. in §. rurſus. in vij. charta. in uer. ulterius quæro an petitio. ibi, ego dico. ubi ipſe tradit modum & formā proponendi utrunque in eo. libel.*

b ¶ Ad exhibendum. Hoc *eſt uerū de conſuetudine iudiciorum quæ admittit, ut utrunq; in eo libello intentetur. ut dicit Spec. ij. parte. de actio. ſeu petitione. ij. col. vj. uer. et not. q.*

c ¶ Obtenta. *Ita etiam uidetur ſentire domi. Dy. in d. §. rurſus in v. col. in uerſicu. modo reſtat uidere. & in*

o uer.

uer.item quaro an eo ipſo.

d ¶Perpetuatur.*Eo autē̄ ipſo, quòd reſtitutio in integrū petitur & conceditur,nō cenſetur lis conteſt.in reſciſſoria ad eam perpetuandā,ſecundum do. Cyn.in prin.§.rurſus.in al. leg.uer.item quaro.an coipſo.*

e ¶Per contumaciam.T*ene perpetuò menti,quòd citra litis conteſtationē peruenitur ad diffinitiuā ſentē tiam parte contumace,ubicūq; illud quod petitur eſt tale,ad quod nō poteſt conſuli per miſsionem ex primo uel ſecundo decreto,ſecundum domi. Bar.& Bal.in auth.ſi omnes.* C.*ſi mi.ab hare.ſe abſti.*

SVMMARIVM.

1 *Tutor teſtamentarius quo caſu debeat priuari relictis per teſtatorē.*

QVAEST. CXLIIII.

AN autem dictus nobilis Ioannes Alamandi olim tutor dicti nobilis Claudii, Alamādi & legatarius in teſtamento, quōdam dicti Claudii qui ſe nō 1 excuſauit à tutela* teſtamentaria:ſed ipſam acceptauit & exercuit,ex hoc priuari debeat ſibi relictis uel donatis, iuxta authē. minoris debitor.C.qui tuto.dari poſ.Et licet gl. Cy.& Bart.dicāt ꝙ ſic,licet ipſe nobilis Ioāa nes eſſet teſtamentarius, [a]tamē hoc eſt uerum,ubi teſtator neſciuiſſet eum eſſe creditorem, Sed quia ſciuit eum eſſe creditorem legando ipſi tutori dictū caſtrum rupiſchinardi:ſequitur propterea,quòd ipſe tutor acceptando adminiſtrationem tutelæ non incidit in pœnam. d.authen.minoris debitor.ita dicunt & tenent ibidem Cyn.& Bar.& bene dicunt,cum fides eius ſatis approbata fuiſſe uideatur per teſtatorem,ſciens eum eſſe creditorē.Et ita etiam fuit determinatum in diffinitione cauſæ ſuprà in precedenti quæſtione mentionatæ.

a ¶Teſtamentarius. *Creditor uel debitor minoris indiſtinctè uidetur in teſtamento dari poſſe tutor uel curator:quia eius fides approbata eſt à teſtatore:ita uidetur ſentire do. Azo.in ſumma.C.qui da.tu.uel cu. teſta.poſ.uel non.in iij.col.uerſi.item creditor.Sed idē do.Azo contrariū ſcripſit,in l.pater.ff.de proc.& proptereà concordando dicūt & tenent do.Cy.Bar.& Bald.in pradi.auth, minoris.quod ſi teſtator ſciebat debitū,tunc ceſſat prohibitio:ſin uerò ignorabat,tunc ſecus.*

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta filio in poteſtate conſtituto, contemplatione matrimonij, an ualeat.*

2 *Sponſalitia largitas,quid dicatur.*

3 *Filius ſibi acquirit hodie, ex omnì cauſa aduentitia.*

4 *Dos,& donatio,differunt.*

5 *Pater ſi quid donet filio,& id tacitè,an intelligatur de donatione propter nuptias,*

QVAEST. CXLV.

FVIT etiam alia orta quæſtio in deciſione proceſſus dicti caſtri rupiſchinardi,ſuprà in quatuor proximè præcedentibus* quæſtionibus mentionatis: 1 uidelicet ſi donatio facta per nobi

nobilē Ioānē Alamādi Alberto eius filio contemplatione matri
a monii[a] dicti eius filii:& Ioannetæ armuetæ ciuis Grationop.ſit
b & fuerit efficax & ualida, [b] dubium facit, quia donatio facta per patrē filio in poteſtate conſtituto,obſtāte in capacitate filij,regulariter nō ualet.l.ij.C.de inoff. donatio. l.donationes.C. de donat.inter uir.& uxo.& licet in aliquibus caſibus ſpecialibus ualeat,enumeratis per gl. in d.l.ij.quam glo.communiter docto.ſequuntur,& approbant: tamen iſte caſus non eſt inter dictos caſus enumeratus. eſto enim, ꝙ excipiatur caſus dotis & donationis propter nuptias, tamen longa eſſe uidetur differentia inter eos & donationē, de qua ſuprà in themate fit mētio.Quia dos nō reſidet in perſona filiæ:ſed tranſit in maritū, & occultatur unus actus:ut ff.de dona.inter uir.& uxo.l.iij.§.ſciēdum.Et ideò ualet.ita ponūt laco.Butri.& Bal.in d.l.ij.non ſic eſt in caſu ipſo:quia donatio de qua hîc agitur,reſidet in perſona filij,& nō trāſit in perſonam uxoris,& ita uidetur quòd non ualeat.Eſt etiam differentia inter iſtum caſum,de quo hîc loquuntur,& donationē propter
2 nuptias. Pro* quo ſciendum eſt, quòd nos habemus ſpōſalitiam largitatē:quæ eſt quando ſponſus dat ſponſæ,uel econtra ſimpliciter:ut l.cum te.& aliis pluribus legibus,in tit.C.de dona. ante nuptias. & donatio propter nuptias.quod idem eſt hodie:ut l.fin.eo.tit.& iſta donatio propter nuptias eſt, quando uir uel alius pro eo ad ſecuritatem dotis dat uxori,ut ei optimè ſit cōſultum, quandocunq; ſoluatur matrimonium:iuxta no.per Azo.in ſum.dicti tit.in princi.& Hoſt.in ſumma.eo.tit. §.qualiter.per diſcurſum totius principii.& de hac loquitur l.ſi liberis.cum legibus ſequentibus tituli præallegati. Et idem etiam ſi donetur uiro,ut donet uxori, propter nuptias,ut in authen.ut ſponſali.largitas.in prin.coll.ix. & in authen.eo decurſum.indè ſumpta, poſita C.de dona.ante nup.& iura loquentia de dona. propter nuptias intelliguntur & loquuntur de don.propter nup. uidelicet de donati.illa quæ fit uxori,ut ſupradictū eſt:ut C.de coll.l.ut liberis.ibi,nulla diſcrepatione &c.l.illam.& l.illud.eo. tit.& in auth.de qualitate.dotis. in prin.col.vij.& de hac etiam loquitur gl.d.l.& doct.qui illam ſequūtur,& quæ etiam differt à donatione:de qua ſupra in themate huiuſmodi queſtiōis fit mētio.Quia prima non reſidet in perſona filii:ſed tranſit in eius uxorē:& ideò meritò ad inſtar dotis iudicatur:ſed iſta donatio, de qua in themate fit mētio,reſidet in perſona filii,igitur &c.& ſic apparet,ꝙ l.Pōpo.Philadelphus.C.fami.erc.& l.dedi dotē. ff.de coll.bo.nihil faciūt,ꝙ do-

natio iſta, de qua in themate, ualeat: quia loquũtur in dote, ubi eſt cauſa diſsimilis, ut prædictũ eſt: ſed his non obſtantibus dicendum eſt, donationẽ (de qua ſuprà in themate fit mentio) ualuiſſe, & fuiſſe, & eſſe ualidã, & efficacem: licet enim nõ ſit ſpõſalitia largitas nec donatio propter nuptias: tamen eſt donatio inter uiuos facta contemplatioue matrimonii per patrẽ in filium collata, & quæ facta extitit in cõtractu matrimonii, fuitq; & eſt pars dicti contractus, & confunditur cũ toto ipſo contractu dotali, & fingitur eſſe unus contractus: iuxta no. Bald. in l. ij. & l.
c petens. C. de pac. Vnde cũ[c] contractus ipſe dotalis ualeat acquiſitionis difficultate de patre in filiamfamilias ſublata, matrimonii fauore: idẽ cenſeri debet de don. facta per patrẽ filio in cohærentiis cõtractus matrimonialis, fauore cõſimili in utroq; caſu locũ habẽte, cuius etiã cõtractus retinet naturã, iuxta not. in l. etiã. ff. de inof. teſt. & l. Marcellus. ff. de don. cau. mor. per Bart. per eundẽ in l. poſt dotẽ. in primo contrario tertiæ lecturæ. ff. ſol. mat. Et præſertim cũ donatio fuerit conditionata: qa aliàs nobilis Artaudus armueti & dicta Ioanneta eius filia nõ conſenſiſſent dicto matrimonio. & ita ualuit ſaltẽ tanquã pactum, ut præfertur, conditionatum, per l. cũ donationis. iuncta gloſ. C. de tranſ. ſecundũ opi. Placen. quam ſequũtur Petr. Cyn. & Bald. aliàs ſi diceretur inefficax, remanerẽt decepti dicti pater & filia, & nõ eſſet nec ſeruaretur æqualitas, ubi ualeret, quod pater dat ex cauſa dotis filiæ fauore matrimonii. d. l. Pomponius Philadelphus. ff. fami. ercíſ. & l. dedi dotem. ff. de colla. cum ſimili. & nõ ualeret ꝙ pater daret filio matrimonii cõtemplatione, quam tamen (ne quid ſequatur iniuſtum) uolũt iura ſeruari. l. illud. §. ad hæc autem. C. de colla. & l. fin. C. commu. utriuſ. iud. præſertim in cõtractibus dotalibus: in auth. de æqualita. dotis & donationis propter nuptias. in rubro & nigro. in prin. col. vij. Præterea generalis conſuetudo & cõmunis obſeruantia habet tales donationes in contractibus matrimoniorum perſæpe fieri, & factos teneri, quæ pro lege debent obſeruari, & in hoc attendi: ut tenet & not. Bal. in ſimili. in l. pactum quod dota. C. de collatio. in ij. oppoſi. Nec prẽmiſsis obſtant in oppoſitione allegata, uidelicet incapacitas filii &c. qua obſtante nõ ualet donatio inter patrẽ & filium, ut iuribus ſuprà pro hac parte allegatis. Quia ſecũdũ iura antiqua quicquid acquirit filius, acquirit patri: ut l. placet. ff. de acqui. hære. Et propterea hæredẽ nõ habet regulariter: ut l. ij. ff. de caſtren. pecu. Tamẽ in certis caſibus etiam de iure antiquo ſibi acquirebat, ut in caſtrẽſibus, & in do-

te,

te,& in pluribus aliis caſibus no.
3 per Bart.in d.l.placet.*hodie tamen ſecundū iura noua acquirit ſibi ex omni cauſa aduentitia:ut l.cum oportet.in princ.C. de bon.quæ lib.Etiam ex profectitia,ſicut ob materiam non fictam uel ob cauſam rationabilem:ut in auth.ex teſtamen.cum ibi no.per Bar.C.de colla. Et in omnibus præmiſsis eſt capax,& habet hæredem.in auth.de hæred.ab inteſt.ueni. §.ſi quis igitur.& in §.conſequens. & §.ſi uerò.colla.ix. Et ita indiſtinctè ceſſare uidetur illa incapacitas, de qua ſuprà ita ponit gloſ.ſecundū unā opinionem in l.ij.C. de inoffi.don.Et ſi nō indiſtinctè,ſaltem in hoc caſu, de quo agitur, ceſſat contemplatione matrimonii ad inſtar dotis, per iura ſuprà allegata.Et quādo dicitur quòd longa eſt differentia
4 inter dotem &*donationē, de qua ſuprà in rhemate fit mētio: quia dos tranſit in aliā perſonā. Reſpondeò ꝙ non obſtante dicto tranſitu:eſt tamen ut dicitur propriū patrimoniū mulierū:ut l.deniq;. §.proinde.ff.de mino. nec ex dicta ſubtilitate ueritas dilata uel confuſa eſt.l.in rebus. C.de iur.dot.Et propterea dicit lex,ꝙ quamuis in bonis mariti dos ſit:mulieris tamē eſt.ita ponit text.in l.quamuis. ff.de iure
d dot.Et iſtud operatur[d] fauor matrimonii.conſimili ergo fauore locum habēte in donatione, de qua ſuprà in themate,conſimilis

eſſe debet iuris diſpoſitio:ut iuribus uulgatis.Et cum dicta donatio ualuerit per præmiſſa, nō licuit dicto patri donatori eam reuocare.l.ſi quis argentū.§.fin. C.de dona.& l.uelles necne.C. de reuo.don.in certis enim caſibus donatio ualida inter uiuos reuocatur.de quibus habetur l. fin.C.de reuo.do.inter quos caſus iſte,de quo hic agitur,non enumeratur.Et ſecundū ſuprà allegata fuit cōcluſum & determinatū per dictos dominos parlamenti in diffinitione dicti proceſſus caſtri rupiſchinardi inter
5 dictas partes.* Sed iuxta præmiſſa quæro,de alia q.Pater nō fecit donationē filio in ipſo cōtractu matrimonii:ſed per ante cōtractū cōtemplatione matrimonii cū aliqua muliere cōtrahendi,& nō exprimit ꝙ donationē faciat propter nuptias,an dicatur talis propter nuptias donatio.Credo ꝙ ſic,per l.ij.C.de bonis quæ lib.aliàs tex.eſt in d.l.illam.ibi,de collatione uerò dotis uel donationis ante nuptias &c.& l.ut liberis.uerſi.nulla diſcretione intercedēte &c.C.de colla.quarius & clarus tex.eſt in l.fin. C.cōmu.utriuſque iud.ibi, ſi quis etenim pro filio ſuo ante nuptias donationem conſcri-
e pſerit.gloſ.[e] id eſt,per ſcripturā
f dederit. [f] ſequitur uel dederit.
g glo.[g] ſcilicet ſine ſcriptura.licet aliqui in iure errātes uoluerint dicere,ꝙ talis donatio per patrē filio fieri nōpotuerit,niſi dū-

taxat à marito ſpõſæ uel à patre filio mariti ipſi ſponſę:iuxta l.ꝙ ſponſæ.& l.quum in teſta. & l.fi. C.de dona.ante nuptias.Et talis donatio eſt de iure ualida,ut ꝓbant dicta quatuor iura: ſic etiã tenent glo.Cy.& Bar.in l.ij.C.de inofficio. donati,etiam ceſſante quocunque iuramen.

a ¶ Cõtemplatione matrimonii. *Tu uide de hoc iſtum, conſilio ſuo duodecimo, incipiẽte,ex facti narratione.nu.j. uer.ad primum dubium. & per totum conſi.uol.j.*

b ¶ Valida. *Huiuſmodi autem donatio contẽplatione matrimonÿ in filiũ in poteſtate exiſtẽtem collata pro diuerſitate temporũ diuerſam ſortitur naturam,pro tempore enim conſtantis matrimonÿ cenſenda eſt donatio propter nuptias.& hoc reſpectu ualida eſt ipſa donatio. pro tempore ue rò finiti matrimonÿ dijudicanda eſt donatio ſimplex, & hac ratione non tenet: ſed morte cõfirmatur,uel reſpectu Ioãnetæ et matrimonÿ erit donatio propter nuptias. Reſpectu autem ipſius Alberti tantũ erit omni tempore ſimplex donatio:ita belliſsimè ſentire uidetur do.Oldr.cõſi. clj.incipien.ſi quis uerba donationis &c. enimuero ex his infertur talis reſolutio: uidelicet, quod dicta donatio eſt efficax et ualida,quatenus concernit cõmodum & fauorem dictarum Ioannetæ & matrimonÿ:in quorum nempe præiudiciũ non debet aliquatenus infringi. uerũ quidam eorundem commodo et fauore penitus ceſſantibus inquantum reſpicit perſonam tantũ prædicti Alber. prætacta donatio non eſt ualida, niſi morte donantis ea demum confirmetur.*

c ¶ Vnde cum. *Donatio inter patrẽ & filium an, et quando ualeat,uide Pau.de Ca.in cõ.cccxlv.in antiquis.*

d ¶ Operatur. *Tria enim ſunt quæ iſtud operantur, uidelicet, priuilegiũ dotis: quia proprium patrimonium mulieris: & quia dos non reſidet in filia: ſed tranſit ad maritum:et occultatur unus actus.do.Bal.in d.l.ij. col.ij.uerſi. contra primam partem. C.de inoffi.do.*

e ¶ Glo.*Super uerſicu. conſcripſerit, quod expo.*

f ¶ Sequitur.*Supple.in litera.*

g ¶ Glo.*Sup.in uer.uel dederit.quod interpretatur.*

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta à patre filio in poteſtate conſtituto, an confirmetur iuramento.*

2 *Obligatio requirit duo extrema.*

3 *Pater quantum conferre poſſit filio.*

QVAESTIO CXLVI.

IMO & ſi dicta donatio, ſuprà in præcedenti quæſtione mentiõata, fuiſſet ſimplex donatio, & non ob cauſam matrimonii,
1 adhuc* ualuiſſet uigore iuramẽti in dicta donatione per dictũ donatorem præſtiti de nũquàm reuocando:licet facta fuerit inter patrem & filium[a] in poteſtate cõſtitutum ſecundũ determinationem recolendæ memoriæ domini Petri Papæ,patrui mei, prout in quodã ſuo conſilio reperio,q:a do. Pe.in hac materia pro deciſione huius quæſtionis ſic

ſic diſtinguit.quia dicit ipſe, aut donatio proceſsit à præcedenti conuẽtione ſine traditione, aut à pręcedẽti traditione primo ca ſu.aut loquimur (dicit ipſe) de obligatiõe naturali, aut de obligatione ciuili.de obligatione naturali certũ eſt, ꝙ ualet.quia inter patrẽ & filium poteſt con
b ſiſtere naturalis obligatio [b]. l. frater à fratre.in prin.ff.de con di.inde. & ita pater erit oblagatus filio naturaliter. Si uerò de obligatione ciuili, & tunc licet ciuilis obligatio nõ poſsit conſiſtere inter patrẽ & filiũ illa ratione:quia de iure ciuili eadem perſona reputatur.l.fi.in fi.C.de impu.& alis ſubſti.hinc etiã dicitur, ꝙ pater eſt caput filii, qui non dicitur integra perſona,iuxta no.in l.cum non ſolũ.§.ne-
2 ceſsitatem.C.de bo.quæ lib.*Et obligatio eſt unum quid, quod requirit duo extrema,ſcilicet extra modũ obligans ſeu agẽs, & extremum obligatũ ſeu patiẽs. Patet, quia nemo ſibiipſi poteſt eſſe obligatus.l.hæres à debitore.§.ꝙ ſi ſtipulator. & §. ſeruo tuo. ff. de fideiuſ. Et cũ de iure ciuili reputẽtur una & eadẽ perſona pater & fili⁹: nõ eſt ibi niſi unũ extremũ: & ſic ibi non poteſt cadere obligatio, quæ requirit duo. qđ ſecus eſt de iure naturali: quia illo iure non erat identitas perſonarum inter patrem & filium.ideò, nõ mirum, ſi ibi cadat obligatio naturalis, cum ſint diuerſa extrema.& illa ratione non poteſt conſiſtere inter patrẽ & filiũ ciuilis obligatio,quia quicquid quærit filius,
c quęrit patri [c].l.uulgata.[d] Omnia
d iſta ſunt introducta per ius ciuile,in fauorẽ & priuilegium patris,ſcilicet,ꝙ ſint eadẽ perſona, & pater ſit caput filii: & quicqđ quęrit filius, &c.Et ꝙ fili⁹ ſit neceſſarius hæres,& ſubeat onera hæreditaria,ut pater ſine hærede nõ moriatur. Sed quãdo aliquis cõtractu eſt nullus in fauorem ſeu prærogatiuã alicui⁹, ita quòd aliqua actio nõ oritur,qa quod nullũ eſt,apparere nõ poteſt.l. nã & ſi ſub cõditiõe.ff. de iniuſto rupto. & irrito teſt.Si tamen iuramentũ apponatur ſup tali cõtractu nullo ualidat,& ex eo oritur actio ſecundũ glo.in auth.ſacramẽta puberũ.C.ſi aduer.uendi.ubi cõtractus eſt nullus, ſi deficiat decretũ in fauorẽ & priuilegiũ minorum.Certè, ſi opponatur iuramẽtũ, ualidatur & datur actio ex eo.ut ibi.Ergo dicamus idẽ in propoſito,cũ in fauorem patris ſit donatio nulla,per oppoſitionẽ iuramẽti cõualidetur:quia qs poteſt renunciare fauori ſuo.iura ſunt uulgata.& iſtud eſt primũ fundamẽtũ dicti do.Petri Papæ.Pręterea dicit ipſe,ꝙ ius ciuile uult ſeruari iuramẽtũ & religionẽ.l.j.C.de ſum.trin.& fi.ca. Si ergo uult iuramentũ ſeruari,ergo uult ueritatem ſeruari,quę eſt de ſubſtantia iuramẽti.c. & ſi Chriſtus.extrà de iureiur. ſi ergo uult ſeruari

uari ueritatem:ergo uult tolle-
re fictionem,ſcilicet, quæ eſt, ꝙ
pater & filius nõ ſunt niſi una ex
tremitas, in qua nõ poteſt cade
re obligatio,ut ſ.dixi.Ergo dica
mus, ꝑ per appoſitionẽ iuramẽ
c ti cũ fictio tollatur,[c] ꝙ ſint duo
extrema pater & filius,etiam de
iure ciuili propter iuramẽtũ,qđ
uult in ius ciuile ſeruari,in quo
iuramento nulla fictio cadit. &
ſic ſi ſint duo extrema de iure ci
uili,ergo ibi cadit obligatio ci-
uilis: & ſic pater erit obligatus
naturaliter filio:ut ſ.dixi.& ciui
liter ꝓpter iuramẽtũ.Secũdo ca
ſu, quando donatio proceſsit à
præcedenti traditione: & tũc di
cit ipſe do.Pe.Papę,cũ dominia
ſint de iure gentiũ.Sic eſt,ꝙ li-
cet illa,quæ ſunt iuregẽtiũ quę-
ſita p filiũ ab extraneo,nõ per-
f ſiſtant per momẽtũ[f] penes filiũ,
imò ſtatim faciũt tranſitũ in pa-
trem:tamẽ illa quę ſunt iuregẽ-
tium quęſita per filiũ à patre,in
ipſo filio permanẽt, & in eũ in-
corporantur.l.frater à frater. §.
quęſitũ.ff.de cõd.inde.Cũ ergo
dominia ſint iuregẽtiũ, dicam⁹
ipſo filio pmanere,& incorpo-
rari in eũ ſibi donata per patrẽ.
& iſtud eſt ſecundũ fundamẽtũ
dicti do.Petri.Prętereà dicit ipe
do.Pet. donatio fit nudo pacto.
l.ſi quis argentũ. §.pe. C.de do.
Sed in nudo pacto tantũ ineſt
g naturalis obligatio[g], quæ cõſi-
ſtere poteſt inter patrẽ & filium.
l.frater à fratre.ff. de cõdi.inde.
unde quod naturaliter agitur,
confirmari debet iuramento, ut
plenè ſ.dixi q.cxc.circa prĩ.Præ-
tereà & quartò,dicit ipſe do.Pe.
iuramentũ facit de minore ma-
iorem, & tollit obſtaculũ mino
ritatis:ut ꝓbatˀ in d.auth.ſacra-
menta. & ibi per doc. dicamus
ergo , ꝙ faciat de unitate duo
extrema.Prætereà & quintò,di-
cit ipſe,ꝙ illa quæ nõ ſunt ꝓhi-
bita:poſſunt ualidari iuramen-
to: ſed donatio inter patrem &
filium nõ ſunt perpetuo ꝓhibi-
ta. qa in certis caſibus permiſta
ualet donatio ob merita,dona-
tio ob cauſam dotis,& donatio
propter nuptias: ut ſuprà dictũ
eſt in præcedẽ. q̃ō.ideò non eſt
perpetuò prohibita,unde iura-
mento firmari debet, ut no.in l.
non dubiũ.C.de leg. & per Dy.
in c.nõ eſt obligatoriũ.de re.iu.
lib.vj.ita dicit ipſe Petrus Papę.
h Et hanc partem tenet[h] do.Pe.de
Muris,& refert do.Henricus de
Bouenco in d.auth.ſacramenta.
in ſua repetitione.Licet ipſe do
minus de Bouenco ibi dicat, ꝙ
non cõfirmatur talis donatio iu
ramento, ut ex ea oriatur actio
licet pater poſsit cõpelli ad ob-
ſeruandum talẽ donationẽ ui-
gore iuramẽti, iuxta c.cũ cõtin-
gat.extrà de. iureiurãdo. ita di-
cit ipſe ibi.Sed do.Pe. Papæ te-
net, quòd imò ex tali donatiõe
oriatur obligatio & actio: ut ſ.
dixi.& credo,ꝙ hæc fuit opi.di
cti Iac. Balduini in ſua repetitio
ne dictæ authẽ.ſacramenta.licet
per alias rationes:& ꝓ hac par-
te

te allegat ubi s. idem do. Iaco. Balduini tex. in auth. de immen
3 ſis dona. in prin. col. vij. Vbi* iure nouiſsimo pater poteſt cõferre donationẽ in unum ex filiis, dummodo moderatã donationem in eũ conferat: & dũmodo patri remaneat tantũ, ꝙ alius filius poſsit excludi à querela. C. de inoffi. do. l. ij. & ꝙ iſta donatio inter patrẽ & filiũ iuramento firmetur, tenet Bald. in l. ti. C. de uſucapionibus pro do. & ita fuit determinatũ anno M. cccclxj. de menſe Iunii. in reuiſione proceſſus dicti caſtri Rapiſchinardi dicto menſe diffiniti.

a ¶ Inter patrem & filium. *Vide de hoc ſcilicet, quòd donatio ſimplex inter patrem & filium firmetur iuramento, iſtum plenè, conſi. xx. inci. uiſo facto, ut ponitur nu. iij. uer. & ſi forte diceres. et conſi. ciiij. incip. præſuppoſitis. nu. iij. uer. ſed quid de donatione. & conſi. cclxiij. inci. honeſta mulier. numero ſecundo uerſicu. j. quia dicta donatio.*

b ¶ Naturalis obli. *Cõtrarium uidetur ſentire do. Bal. in l. ſi pater. in j. col. circa prin. C. de inoffi. do. Sed do. Bar. in d. l. frater à fratre. in pe. col. uer. vj. quæro. uidetur uergere in opi. authoris, quæ uidetur probabilior, quia patria poteſtas eſt de iure ciuili, ut inſti. de patria poteſtate. § ius autem poteſtatis. ſed ratio ciuilis, uinculum ciuile, nõ autem naturale poteſt tollere. §. fi. inſti. de le. agn. tutel. ergo &c. et hanc opi. tenet expreſſe do. Bal. in prælleg. l. frater à fratre. §. quæſitum. & do. Io. And. in addi. Specu. in ti. de teſt. in uerſic. pone filius fecit. in addi. quæ incip. in fine. Hubertus.*

c ¶ Quærit patri. *Hoc intellige de iure antiquo, excepto tamen peculio caſtrenſi, ſeu quaſi: ut inſti. per quas perſonas no acqui. §. j. & ibi glo. & doc. et de hac materia uide do. Bar. et Bal. in d. l. frater à fratre. in prin. & per doc. in c. j. extra de pecu. cler. & in Specu. de actio. poſſ. ueratem quòd eſt filiusfami.*

d ¶ L. uul. *Credo, quòd uoluit allega. præ. §. j. inſtit. per quas perſo. no ac. qui. ubi habetur quòd olim quicquid acquirebat filiusfami. acquirebatur patri, excepta cauſa caſtrenſi, uel quaſi. imo uerius l. j. in prin. ff. ſi à pa. quis ma. fue.*

e ¶ Fictio tollatur. *Vide de hoc iſtũ, conſi. xxxj. incip. in Ieſu Chriſti nomine amen. nu. iij. ſolut. primi dubij. uerſi. item licet donatio.*

f ¶ Per momentum. *Vt in l. placet. ff. de acqui. hæredi.*

g ¶ Naturalis obligat. *De hac naturali obligatione plenè, & de illius effectu loquitur iſte, conſi. xij. incip. ex facti narratione. nu. iiij. uer. præterea & ſi dicta conuentio. uolu. j.*

h ¶ Tenet. *Hanc in partem inclinare uidetur do. Io. And. qui dicit contractum patris cum filio in poteſtate initum firmari iuramento: ut in additio. Spe. ti. de teſt. uerſi. pone, quòd filius. in addi. incip. in fin. Hubertus de Bobio. ibi, quæ dicit &c. iuncto ibi iuret. Et expreſsè iſtud firmat per pulchra media dominus Bal. in l. iij. col. ij. uerſi. ſed quid ſi fuit. C. de uſuca. pro dona. Et quòd iuramen-*

tum ualidet contractum inter patrem & filium, qui alias non ualeret. uidetur tex. in c. quanuis. de pac. in vj. & in c. cum contingat in fine. extra de iureiuran. Et facit quia in prohibitis fauore personæ iuramentum illius, cuius fauorem reſpicit: facit ualere, quod non ualebat: ut dicit do. Io. And. in regula non eſt obligatorium. in prin. de reg. iur. lib. vj.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta filio, redeátne ad patrem eo mortuo.*

2 *Quæſita per filium, patri non quæruntur eo mortuo.*

3 *Verba in donatione apposita, ad habendum, tenendum, poſsidendum, permutandum, quid operentur.*

QVAESTIO CXLVII.

SED iuxta præmiſſa quæro, ſi mortuo dicto Alberto Alamandi donatario, ſuperſtite dicto Io. Alamãdi eius patre & donatore bona donata ad ipſum Io. Alamandi patrem donãtem redierint: uel an tranſierint ad dictum Claudiũ filium, & hæredem dicti Alberti donatarii, [a] dubium facit, quia ſicut ſoluto matrimonio patre dotante ſuperſtite dos ad ipſum redit: ut l. uulgata, dos à patre profecta [b]. ita donatio propter nuptias redit ad donantem, in qua dos & donatio propter nuptias æquiparantur, ut l. cũ multę. C. de do. ante nuptias. facit l. ſi liberis. cũ ibi no. per gl. & in auth. dos data. eo. ti.* 1 Et pariter dicendũ uidetur in donatione, de qua agitur, facta dicto Alberto: ut ſoluto matrimonio per mortem dicti Alberti donatio ipſa redierit ad eius patrem donãtem: attento pręſertim, ꝙ potiſsima ratio, propter quã dicitur donatio ipſa ualere: eſt argumentum iurium de dote loquẽtiũ propter quæ iura ſ. allegata à paritate rationis, dicitur ipſa donatio ualere contemplatione matrimonii: non ergo maioris efficaciæ debet eſſe dicta donatio, quàm dotis conſtitutio: nec tacitum q̃ expreſſum ſit, ꝙ ſoluto matrimonio redierit ad patrem donantem, ſicut dos redit de iure ad patrẽ dotantẽ. Præterea de hoc, q̄d donatio de qua agitur, redierit ad patrẽ: uidetur caſus in l. ij. C. de bo. quæ lib. His tamen non obſtantibus dicendũ eſt donationem prædictã de qua hic agitur, ſeu eiuſdẽ ipſi Alberto Alamandi cõpetẽs per eius mortem in dictũ Claudiũ eius filium & hæredem trãſiſſe: quia poſtq̃ dicta donatio fuit ualidata & efficax, p ea, quæ ſuprà dicta ſunt, ipſo altero decedẽte tranſierũt in dictũ Claudiũ eius filium & hæredem.* 2 Quia ſecundũ iura authẽticorũ illud eſt hodie expeditum, ꝙ ea, quæ perueniunt ad filiũ, patri non quærũtur: ſed tranſeunt ad deſcendẽtes ipſius filii. in auth. de hære. ab inteſta. §. j. col. ix. & in authẽ. in ſucceſſione. C. de ſuis & legi. hæredi. quæ ad huiuſmodi declarationem fuit facta ac edita. Ideó moriente filiofamiliàs patre & nepote

pote ſuperſtitibus relictis, nepos præfertur patri: ut ibidem habetur.& eſt ratio: quia prima cauſa ſucceſsionis eſt deſcēdentium. Secunda aſcendentiū. Tertia collateraliū: licet nepos non ſit ſuus reſpectu filii patris ſui prædefuncti, cū in ei⁹ poteſtate non exiſtat: in §. ſui. inſti. de hæred. quali. & diffe. & inſti. de pa. po. in §. j. nec ibi diſtinguitur in qua ętate trium uel quatuor aut plurium annorum talis filiusfa. uel nepos decedat: ideò nec nos diſtinguere debemus. l. proſpexit. ff. qui & à quibus manu. li. nō ſunt. Et iſtā concluſionem ponit
c gl.[c] in d. auth.[d] in prin. ibi[e] dum
d dicitur, & ſic no. hic &c. Præter-
e eà, quando filia de cōſenſu patris ſtipulatur dotē ſibi reddi & ſuis liberis: aut ipſe pater nomine filiæ ſtipulatur ipſi filię reſtitui, uel ſuis liberis: tunc ſoluto matrimonio ipſa dos redit ad patrem dotantē: ſed trāſit ad filiam, ſi uiuat: ut l. ſi cū dotem. in prin. & l. poſt dotē. ff. ſol. matr. & no. Bal. in l. quæ dotis. in l. Gai⁹. ff. ſol. matr. Et ſic mortua deuoluitur ad eius liberos tanquā hęredes: ut eſt text. in l. inter ſocerum. §. cū inter. ff. de pact. dota. ubi in caſu omiſſo, & non comprehenſo in ſtipulatione facta per patrem de dote ſibi reſtituenda, donare uidetur ipſi filiæ & ipſius ſolius eſt actio: ut l. cum dotem. in princ. ff. ſolu. matri. & tranſit ad eius liberos, tanquam hæredes ipſius filiæ. & ita intelligit dictum §. Bar. inſequendo Odofre. & Iac. de Bello uiſu in prædicta l. poſt dotem. in uerſi. quartò quæro. ubi dicit, ꝗ quando dos ex donatione tacita uel expreſſa acquiritur filiæ, ita ꝗ pater nihil habet in ea facere, tranſit ad filios & hæredes filię. Secus, ſi non donauit tacitè uel expreſsè: ut notatur ibi. Vnde cū uoluerit ipſe donator bona donata, de quibus agit, uirtute ipſius donatiōis dicto Alb. eius filio pertinere, nedū cōſtante matrimonio: ſed etiam diſſoluto: ut patet primò per illa uerba in dicta donatione appoſita, dedit dicto Albe. ſuo filio præſenti, ſtipulāti, & recipienti donatione appoſita, pura, ſimplici, & irreuocabili. quæ dicit inter uiuos ſine ſpe decæterò reuocāda &c. Si enim non duraret niſi cōſtante matrimonio, & per diſſolutionem eiuſdē cenſeretur eſſe reuocata, & finita nō eſſet perpetua & irreuocabilis, qualē tñ eſſe uoluit ipſe donator. Itē per uerba illarū clauſularū ſaluo & retento &c. Et ſaluis retētis &c. prædictas enim retentiones faciendo reliqua omnia in ipſa donatione cōprehendi uoluit: & nihil ulterius reſeruari: imò & reſeruationes, ſi quæ aliæ de iure communi eſſent, per hæc uiderentur eſſe ſublatæ. C. de pac. conuen. l. fi. in auth. de non alie. §. ut autem. col. ij. & l. quæſitū. §. idem reſpondit. ff. de fundo inſtru. l. cum pretor. ff. de iudi. &

di.& l.j.in fi.cũ ibi not.in fi.magnæ gl.ff.de re iũ.* Item per illa
3 uerba, ad habendum,tenẽdum, poſsidendum,permutãdum : ut in quencunque uoluerit trãsferendum in teſtamento,uel extrà &c. Per quæ manifeſtè apparet, quod uoluntas & in teſtamento ipſius patris donatoris fuit, ꝙ tã conſtante matrimonio q̃ diſſoluto ualeret dicta donatio: f
quia ſi fuiſſet intentio, quòd ſoluto matrimonio etiã per mortem dicti Alberti eius filii dicta donatio rediiſſet ad ipſum patrem, nõ eſt uериſimile, quòd ei dediſſet poteſtatem alienandi bona donata,& ea in quencunque trãsferẽdi,prout fecit. Poſtquã ergo apparet ex præmiſsis, dictum patrẽ uoluiſſe & fuiſſe intẽtionis,ꝙ dicta bona donata pertinerent dicto eius filio abſque limitatione temporis, & ꝙ donatio ipſa eſſet ꝑpetua & irreuocabilis &c.dicẽdum eſt per mortem dicti Alberti filii bona ipſi non rediiſſe ad dictum eius patrem:ſed trãſiuiſſe ad dictum Claudium filiũ & hæredẽ dicti Alberti. Sicut & dos in caſu ſimili tranſit ad liberos & ad hæredes filię,& non redit ad patrẽ dotantem:per ea,quæ ſuprà dixi.Ex his patet reſpõſio ad rationes & iura in oppoſitũ allegata. Quia illud quod dicitur, ꝙ dos & donatio propter nuptias æquiparãtur:& ſicut dos ad dotantem:ita & donatio ad donãtẽ redire debet &c. habet locũ: quãdo non apparet patrẽ dotãtem uel donantẽ uoluiſſe, quòd dos uel donatio, perpetuò, nedum conſtante matrimonio,ſed etiam diſſoluto pertineret filiæ uel filio. ſecus , ſi de hoc appareat per ea,quę ſuprà dicta ſunt. unde cũ in caſu iſto, de quo hic agitur, de hoc appareat &c. Et hanc opi. [f] etiam tenui dũ practicabã : ut patet, in quodã meo cõſilio incip.tribus ſatis &c. ſuper proceſſũ caſtri morgiarum facto. pariter etiã nõ obſtat l. ij. C.de bo.quæ li.quia loquitur in caſu,ubi nõ apparebat,quod pater uoluiſſet dotẽ uel donationem propter nuptias filio uel filiæ pertinere omni tẽpore etiã matrimonio diſſoluto.Et ita ſecundum hanc cõcluſionem fuit determinatũ ꝑ dominos meos in diffinitione dicti proceſſus caſtri Rupiſchinardi.

a ¶Dicti Alber.donatarii. *Vide iſtũ conſ.xvij.inci.ex facti narratione. nu. vj.uer.ad iij.uero dubium,uolum.j.*

b ¶L.dos à patre profecta.C.*ſolu. mat.& ibi gl.& doc. & de hoc plenè per d.Bar.in l.poſt dotem.vij. col. uer.v.quæro.ff.eo.tit.ſol.mat.* Adde, *quòd dicta illa l.dos a patre. intelligitur ſi filius, aut filia decedant ſine liberis,ſecũdum opi. Marti.quã ibidem glo.recitat,& dicit eã teneri de conſuetudine. Et ſic quæſtio præſens non habet difficultatẽ:quia ſatis ſuſtineri poteſt, quòd Claudius filius Alberti donatarij ſuccedit in dicta donatione,per d.l.dos à patre.C.ſol. mat. Et ſic poteſt dici domin.authori*

ri huius libri, quid nodum in ſcirpo?

c ¶ Gloſ. *In uerſic. ſi quis igitur. in fi.*

d ¶ In dicta auth. *Scilicet de hæredi. ab inteſta. uenien.*

e ¶ Ibi. *Supple in gloſ.*

f ¶ Opinionem. *Hæc uidentur clara, per ea quæ leguntur & notantur in ipſa auth. de hæred. ab inteſta. ueni. col. ix. iunctis hu, quæ ſcribuntur per do. Bar. in all. l. poſt dotem. in vj. col. in iiij q.*

SVMMARIVM.

1 *Caſtrum an poßit uel uendicatione uendicari, uel agi confeßoria.*

QVAEST. CXLVIII.

IN proceſſu exiſtente in manibus Petri de Boliaco, ſecretarii curiæ parlamenti, & diffinito per dictam curiam die decimaſexta menſis Februarii, M. ccccl viij. inter Reuerē. in Chriſto patrem dominum, d. epiſcopū ſancti Pauli tricaſtrinę diœceſis, ad cauſam caſtri de balmis, agentem ex una parte, & nobilem Gabrielem de Berniciis dominum de targēs, ſe defendentem ex alia, fuerūt factę xxij. deciſiones in iure proximè ſequentes in camera conſilii, in qua erant undecim tam doctores, quàm licentiati, uidelicet domini Ioan. Bauilli pręſidens, utriuſq; iuris doctor. Ma. Thomaſsini in legibus licentia. miles. Guilel. guilhonis, decretorum doct. Ioan. de ſancto Germano leg. doctor, aduocatus fiſcalis. Ioan. de ſancto Germano in legibus licentia. præpoſitus eccleſiæ ſancti Andreæ Gratianop. Ioan. Vileta legum doctor. Pet. Anſelmi. Ioan. moteti. Franciſcus Chanterelli. Anto. Valerii legum doctores. & ego Guido Papæ. Licet aliqui fuerint in cōtraria opinione: attamen maior pars ita concluſit. 1 * Primò, nanque fuit quęſitum, an dictus dominus epiſcopus petēdo dictum caſtrum de balmis, potuerit intentare prout intētauit rei uendicationem, uel an debuerit intentare confeſſoriam prætextu iurium incorporalium dicti caſtri, cū petat ipſum caſtrū cum iuribus & pertinentiis: quæ pertinētię, uidelicet iuriſdictio, pulueragium, ius paſqueirandi, & ſimilia ſint incorporalia. Iſtā quæſtionē mouet dominus Inno. qui ponit exemplum quando petitur ciuitas, caſtrum, uel uilla, an competat rei uendicatio. Et poſt multa cōcludit, quòd hoc caſu potuit intentari rei uēdicatio, cùm ipſe dominus epiſcopus prætendat dominium dicti caſtri ſibi inſolidū pertinere. pro quo allegat ipſe in ar. l. ij. C. de fundis limitro. & l. ij. C. de bonis uacantibus. Secus autem dicit ipſe dominus Inno. Si dictus dominus epiſcopus prætēderet tantummodo in dicto caſtro ſibi pertinere aliquod ius, uideli a cet iuriſdictionē [a], uel aliquod ius incorporale; nam tūc eo caſu non competeret rei uēdicatio: ſed confeſſoria. quia rei uēdicatio non competit pro re in- b corporali [b], ut uidetur uelle gl.

in

in c.paſtoralis. ſuper uerbo uẽdicare. extrà de cauſa poſſeſſionis & proprieta. ita dicit ipſe dominus Innoc. quem ſequitur dominus Anto.de But.in c. cum uenerabilis. extra de religioſ. domi.Ita etiam dicit Io.Fab.in. ſtit.de actioni.§.§. præiudiciales. in viij.col.uerſ.ſatis uidimus.de actionibus,quæ competunt &c. & in §.omnium.e.tit.in x.col.& ibi latè de hoc. Et ita fuit conclusum inter dictos dominos, nemine diſcrepante.

a ¶Iuriſdictionem. *Vide ſuper hoc dominum Bald.in l.j ulti col. uerſic. queritur utrum.ff.ſi cer.pe.*

b ¶Rei uendi.pro re incorporali. *Hoc autem uerum eſt,quòd actio rei uendicationis non datur ad incorporalia.hac limitatione tamen adhibita: uidelicet, niſi incorporalia ueniant acceſſoriè ad rem corporalem: ut dicit domi.Alex.in addi.ad Bart. in l.uendicatio.ff. de rei uendic. alle. ad hoc l.j.§.j. & §.ſi fundus.ff. de ui & ui arma. ubi licet interdictum, unde ui non detur ad mobilia principaliter, tamen datur in conſequentia, quando accedunt rei immobili.& ita dicit tenere in not.per ibi no in c.examinata.extra de iudi.*

SVMMARIVM.

1 *Res eccleſiæ ut alienentur, quid requiratur.*

QVAEST. CXLIX.

SECVNDA concluſio in dicto proceſſu caſtri* de bal-
1 mis fuit iſta, ꝙ pro forma alie-
a nationis rerum eccleſiæ[a] nõ requiritur forma requiſita & data in authen.hoc ius porrectum.C. de ſacroſan.eccle.ita tenent Cy. Bart.& Bal.& Ange.in dicta authent.hoc ius.idem tenent gl. & Inn.in c.dudum.de re.eccle.non alie.lib.vj.& Hoſt.Io.An.Henri. Bohic.& Ant.de Butri.in c. nulli.de re.eccl.non alie. Sed ſuffi-
b cit ſolennitas[b] & forma data in ſumma.xij. q. ij. in c. ſine exceptione.eadem cauſa & q.& in c. dudum.de re.eccl.non alie.quæ forma eſt quòd alienetur cũ tractatu pręcedenti & de conſenſu capituli:& ibi nõ dicitur requiri cõceſſum Archiepiſcopi.licet Bald.& Ang.in d.auth.hoc ius. dicãt illud reqri. idẽ dicit gl. in c.j.in uerbo,defenſore.in ti. de reb.eccl.nõ alie.li.vj. quòd reqratur conſenſus Archiepiſcopi quando epiſcopi uel archiepiſcopi alienãt. An autẽ reqratur in alienatiõe facta p epiſcopũ authoritas Archiepiſcopi & eius cõſenſus: Io. An.in d.c.j.de reb.ecc.nõ alie.lib.vj.ſe remittit ad ea, quæ notauit de his, quæ fiũt à prælato ſine conſenſu ca. & ibi cõcludit,ꝙ ſi epiſcopus iurauit non alienare,ſine conſenſu Papæ uel Archiepiſcopi, requiritur conſenſus Archiepiſcopi,aliter non ualeret alienatio. Aut non iurauit, & non requiritur conſenſus nec authoritas Archiepiſcopi,nec Papæ,cũ hoc iure cautum non reperiatur. ita ibi concludit,quem ibi ſequitur Innoc.& Hoſt.in c.j.de his,quæ fiunt à præla. ſine conſenſu ca.

Idem

Idem Henricus Bohic.in c. irrita.eo.ti.idem ibidem tenet do. Cardi.flor.referendo ibi ita tenere Archi. idem tenet & concludit Ant.de But.in c.j. de his, quæ fi.à prælato. Idem tenet Innoc.quem ſequitur Do. de ſancto Gemi.in c.j.de re.eccle.non alie. ita concluſerunt dicti domini doctor.in deciſione dicti proceſſus exiſtentes, licet do. Io. de Imola dicat, quòd tutius eſſet requirere conſenſum Papæ, uel Archiepiſcopi propter opiniones euitandas. in c. j. de his, quæ fiunt à prælat.ſine conſenſu cap. Sed quę ſolennitas ſit ſeruanda in alienatione rei fi-
c ſcalis: uide gloſ.in l.j.[c]C.de fide inſtru.& iure haſtæ fiſc.li.x.Sed
d quæ ſolénitas requiritur,[d] quãdo uenditur res priuati pro debito fiſcali.not.in l.ſi quos.C. de reſcin.uen.

a ¶Rerum eccleſiæ. *De materia alienationis rerum eccleſiæ, de qua in hac quæſt.cũ decẽ ſeq.& q.ccccc-xciiij.tãgit.uide in deciſ.tho.q.xcvij.*

b ¶Sufficit ſolennitas. *Et quòd hodie in alienatione rei eccleſiæ ſufficit conſenſus epiſcopi & capituli. tenet domi.Goſ.in ſumma de re.eccle.non alie.j.col.uerſic.prohibentur. Et ibi ſubiungit quòd ſi res modica ſit, & neceſſitas magna, non requiritur conſenſus capituli.alle.xij.q.ij.terrulas. Et quæ nam ſint cauſæ, propter quas de iure res eccleſiæ poſſunt alienari: ponit ubi ſuprà do. Goſ.dicens quatuor eſſe cauſas, ad quas ferè omnes aliæ reducuntur. uidelicet, cauſa neceſſitatis: ut cum debitum urget. cauſa pietatis: ut pro redemptione captiuorum uel alimonijs pauperum. cauſa utilitatis: ut in cap. ſine exceptione.xij.q.ij. cauſa incommoditatis uel minoris utilitatis: ut in d. c.terrulas. & de hoc quod prædixi, uide dominũ Innocen.in capi.fina. de re eccle.alienan.uel non.*

c ¶L.j. *Et ibi domi.Barto.*

d ¶Requiritur. *Vide gl.j.in l.ſi minori.C.de iure fiſ.lib.x.*

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio contra eccleſiam an incipiat currere à tempore Prælati malè alienantis.uide & nu.2.*

QVAESTIO CL.

TERTIA concluſio fuit in dicto proceſſu caſtri
a de balmis, quòd præſcriptio[a]
1 * contra eccleſiam non incipit currere à tempore prælati malè alienantis: ſed à tempore eius ſucceſſoris: & ſubducitur tempus quo uixit prælatus malè alienãs, per text.in c. ſi ſacerdos. xvj.q.iij.& ita tenent Innoc.in c. cum ex literis.in prin.de reſtitu. in integ.& gl.in fi.in c.j.de reſti. in integr.& uidetur ſentire Ioã. Fab.in l.h.C.in qui.cau.in integ. reſtit. non eſt neceſſaria. in fin.
2 * Notanter loquor de prælato male alienante: quia ſi prælatus aliquid alienauerit, quod potuerit de iure alienari, & cum ſolennitate ad hoc requiſita, de qua ſuprà dixi q.cxlix.tunc curret pręſcriptio de tẽpore pręallegati alienantis.ut uolunt doc. in locis pręallegatis.ita concluſerunt

ſerunt dicti domini docto. ibi
præſentes.

a ¶ Præſcriptio. *Quod contra eccle-
ſiam.nam currit præſcriptio uiuente
prælato in bonis alienatis. tenet do-
mi. Bald.in l.j.C.de bonis mater. j.
col.circa prin.uer.in text.ibi,nullam
præſcriptionem.*

SVMMARIVM.

1 *Res eccleſiæ an præſumatur alienatæ
in utilitatem.*

QVAESTIO CLI.

QVARTA concluſio fuit
in dicto proceſſu caſtri de
balmis, quòd licet in inſtrumē-
to dicatur & narretur quòd ſit
a factū cauſa utilitatis [a]* eccleſiæ,
1 quod tamen non præſumitur,ni
b ſi aliter probetur. [b] text.eſt in l.j.
iuncta gl.& ita ibi tenet Domi-
nicus de ſancto Geminiano. de
re.eccle.non alie.li.vj.licet con-
trarium uoluerit ſentire gl. In-
no.Hoſti. Cardi.floren.iij.q.j.in
c.ea noſcitur. de his quæ fiunt à
prælato ſine conſenſu capit.ubi
dicit ipſe do.Cardi.floren.quòd
quando Abbas præſentat ali-
quem,licet non dicat quòd præ
ſentat de conſenſu capituli,præ-
ſumitur conſenſus capituli in-
teruenìſſe : cum de iure inter-
uenire debeat : de quo ibi per
eum.ita etiam dicit do.Anto.de
Butrig.maximè,quando inſtru-
mentum facit pro eo,qui eſt in
poſſeſsione non recenti , ſed
longinqua : in d.c. ea noſcitur.
de his quæ fiunt à prælato.

a ¶ Vtilitatis. *Vbi enim eſt forma ſer-
uata , & decretum ſuperioris inter-
poſitum, ſemper præſumitur factum
pro utilitate eccleſiæ ut dicit do. Bald.
in c j.in uerſic.quæritur .qui feu.da.
poſ.in uſi.feu.*

b ¶ Niſi aliter probetur. *Pro hoc
bene facit,quod dicit do.Bart.in l.ſi
forte.uerſic.ult.ibi, ego dico.& me-
lius ibi.& hoc dixi,ubi dicit,quod ſi
in inſtrumento uenditionis facta à
capitulo , alicuius eccleſiæ continen-
tur , præcedentibus legitimis tracta-
tibus &c. Iſta uerba inter eaſdem
perſonas non probant:ſed fortè ſecus
eſſet dicendum, ſi ſpecificaretur quæ
& qualis utilitas eccleſiæ interueni-
ſſet arg.eorum,quæ dicit do. Bald.in
authent unde ſi parens. circa princi.
uerſic.debet tamen.ibi,ergo quando
pater.C.de inoffi.teſtamen.*

SVMMARIVM.

1 *Tempus , quo eccleſia fuit in com-
mendam conceſſa,an debeat ſubduci
de præſcriptione.*
2 *Eccleſia conceſſa in commendam,an
dicatur uacare.*
3 *Depoſitum quo caſu non debeat
reddi.*

QVAESTIO CLII.

QVINTA concluſio, quòd
de tempore præſcriptionis
1 non ſubducitur tempus , * quo
eccleſia data fuit in commen-
dam : quia tunc non dicitur ua-
a care.[a] ca.nemo.& ibi gl.de elec.
lib.vj.& Archi.Io.Mo.& Domi-
nicus de ſancto Geminiano. qa
illo modo habet legitimum de-
fenſorem:& eſt canonicus titu-
lus datio in commendā:de quo
in c.dudum.ij.de elec.& in c.qui
plures,xxj.q.j.& per Inn. & doc.
in

in c.ſi conſtiterit.de accuſati.& maximè per domi.Card.flo.qui omnes concludunt,ꝙ dicitur ca nonicus titulus:& facit fructus
2 ſuos.nec* tūc dicitur uacare eccleſia.nec obſtat,c.j.de depoſito:quia ibi dicitur ꝙ canonici & eccleſia nō tenentur de depoſito,ex eo,quòd pecunia nō fuit cōmendata,id eſt in depoſitum tradita eccleſiæ:ſed uiro belial: de quo non tenetur eccleſia:&
3 ſic nihil facit ad factum.nec* pariter obſtat tex.in c.ne quis arbitretur.ubi dicitur,ꝙ ſi tu mihi in cōmendam,id eſt, in depoſitum tradideris gladium tuū:& poſt efficiaris furioſus, ꝙ tibi reddere nō debeo. Non obſtat pariter c.j.iuncta glo.ſi.de præſcrip.quia ibi loquitur, quando prælatus eſt hæreticus:tunc contra eccleſiam non currit pręſcriptio:quia tunc dicitur quaſi uacare:nec eſt legitimus prælatus & ſponſus.Sed quādo datur in commendā,commēdatarius eſt bene legitimus prælatus:ut præ dixi ſuprà.& ſic non obſtat,

a ¶ Vacare. *Eccleſia commendata, censetur uacare de iure,non autē de facto.ita uidetur ſentire do.Archid. in c.qui plures.xxj.q.j.Et facit,quia commendatarius non habet ius in eccleſia,ſecundum do.Inn.in c.dudū.ij.col.j.in gl ſua,ſuper uer.conceſſionem.extrà de elect.,poteſt tamen ſumere alimenta,ut dicit do.Arch.in d.c.qui plures.& in c nemo.j.col.in uer.commendare.de elect.lib.vj.Et ſic uidetur,quòd eccleſia commendata,ſublata commenda remaneret uacans in curia Roma.facit quod not. Archid.in c.ii cui.circa prin.ibi,& quia Papa.eod.tit.lib.vj.Sed & fortè uerius uidetur,quòd commendatarius fructus ſuos faciat, & eccleſia commendata,non dicatur uacare:quia commenda eſt canonicus titulus,ſecundum glo.& do.Archi.& Io.An.& Pet.de Ancha.in d.c.nemo.& do.Card.in cle.ſi.pen.col.xij. q.de procu.Item quia commenda habet quandam attinentiam uel affinitatem cum prælatura:licet non ſit prælatura,per quam eccleſia non dicitur uacare,in qua dictumeſt,habetur titulus commendæ:quia titulus eſt cantus ad acquiſitionem fructuū. ita ſentit do.Io.And.in præall.c.nemo.in ij.glo.commendare.& ibidē poſt eum d.Pet.de Ancha.in uerſic. quæro.& pro hoc aliqui allegant Lap.in additio.ad Fede.in tracta, permu,quæſtio.xv,*

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus rem repertam in menſa eccleſiæ, non poteſt alienare inconſulto Papa.*

QVAEST. CLIII.

SEXTA cōcluſio* quòd prælatus epiſcopus,nel alius quicunque ſit,nō poteſt rem eccleſiæ & menſæ epiſcopalis non ſolitam infeudari,de nouo infeudare[a] inconſulto Romano pontifice,obſtante iuramento præſtito per eos de non infeudando Romano pontifice inconſulto.per c.ut ſuper.de reb.eccl.nō alie.& c.ij.de feudis.& per text. in c.j.& ibi glo.fin. qui feudum

P dare

dare non poſſ.in uſibus feudorum.per tex.in c.j.epiſcopũ uel abbatem feudum dare nõ poſſe.& in c.j.de clerico qui inueſtiturã facit.& iſta eſt uera concluſio,quam tenet glo.iuris canonici pariter & ciuilis in locis præalle.Hoſti.Inn.Henr.Bohic. & Io.An.Card.flo.Inno. Ant.de Butr.& omnes doct.in d.c.ij.de feu.Bart.Bald.Ang.& Sal.in authen.quas actio.& in authen.ſi quas ruinas.C.de ſac.ſanc.eccl. & Andr.de Yſer.& Iaco.de Aluar.in feud.in ca.præallegatis.

b Sed ſi prælatus non iurauerit[b] non infeudare inconſulto Romano pontifice,non requiritur eo caſu authoritas Papæ:ut dixi ſuprà q.cxlix.& ita fuit concluſum in diffinitione dicti proceſſus caſtri de balmis:in quo proceſſu non reperitur quòd dominus epiſcopus Deodatus infeudans iurauerit nõ infeudare rẽ eccleſiæ inconſulto Romano pontifice,nec quòd aliud iuramentum præſtiterit.

a ¶Infeudare. *Clericus ſeu prælatus non poteſt infeudare ea bona, quæ tempore ſui ingreſſus reperit incorporata, in eccleſiæ poteſtatem & menſam,ſolita infeudari:ut dicit do. Iaco.de Aluarotis.in c.vij.in princi. iij.colum.uerſi.quæro.cum glo.ibi,ex quibus infertur.de his qui feu.dare non poſſunt.in uſi.feud.*

b ¶Iurauerit. *Omnes autem exempti,& qui aliquod beneficium ſeu aliquem gradum à Papa recipiunt, tenentur iurare de non alienando rei eccleſiæ,Romano pontifice inconſulto:ut dicit domi.Bald.in d.c.j.in princip.iij.col.uerſi.quæro,quæ ſint. de his,qui feud.alie.non poſ.& gloſ. in uerbo,ſacramento in præalle.c.ſuper.de reb.eccleſiæ alienan.uel non. Si tamen non iurarunt & alienauerunt rem eccleſiæ,tenet alienatio ſeu infeudatio, dummodo neceſſaria in alienationem rei eccleſiaſticæ adhibeatur.de quibus in cap.j.dominus Petr.de Ancha. de rebus eccle.non alienan.lib.vj.& ita notando ſentire uidetur do.Bald.in c.j.in uerſi. not.quòd archiepiſcopus.ibi,eum omnes epiſcopi.de cle.qui inueſti.fac. in uſib.feud.*

SUMMARIUM.

1 *Epiſcopus quo caſu rem eccleſiæ infeudare poſſit,& quo non.*

2 *Bona quando dicantur applicatæ menſæ eccleſiæ.& nu.3.*

4 *Menſa eccleſiæ,quid dicatur.*

QUAEST. CLIIII.

1 SEPTIMA concluſio,quòd licet res* eccleſię ſolita infeudari,poſſit per prælatum,ſi aperiatur feudum inconſulto Romano pontifice debitis ſolennitatibus requiſitis rem infeudare, per iura prædicta.tamen ſi aperiatur feudũ,& prælatus dictum feudum apertum & ſolitum infeudari nõ infeudet:ſed recipiat fructus.& ſucceſſor prelatus reperiat illud feudum inter bona menſę,non poterit incõſulto Romano pontifice infeudare,ſi tenuerit per annum inter bona menſæ ſuæ, & non infeudauerit.ita tenet Archidi,

in c.j.

in c.j.xxxv.quæſtio.viij.Bart.uero in l.ſi uacantia. C.de bon.uacan.lib.x.dicit,quòd tunc*dicatur applicata menſæ, & eſſe de menſa:quando per officiales ad hoc deputatos deſcripta ſunt in libro aliorum bonorum menſæ:uel quādo prælatus hoc declarauerit,gloſ.uerò,in cle.j.de exceſsib.prælato.in uerbo,men ſam.poſt Inno.in c.ut ſuper.[a]de rebus eccle.alie.uel non.dicentis,quòd bona intelliguntur de menſa,quando percipit epiſcopus non ſolum directum dominium,ſed etiam utile.& tūc infeudari non poteſt:ſecus quando ſolum percipit dominiū directum.Sed dominus Cardi.floren.dicit in c.ij.extrà de feudis, quòd ſi per annum prælatus tenuerit feudum apertum in menſa ſua,quod deſinit eſſe feudū, ſolitum infeudari, & amplius non poterit inconſulto Romano pontifice:quia poſtquàm tenuit per annū,ſatis uidetur innuere quòd uoluerit applicare menſæ ſuæ:niſi ex alia cauſa diſtulerit infeudare:de qua appareat:puta ut poſſet reperire bonum uaſallum propitium eccleſiæ.Et de hoc proteſtetur, quòd licet teneat & non infeudet infra annum,eſt tamen deliberatus infeudare:dummodo inueniat uaſallum propitium. gloſ. etiam in c.qui feud. dare poſſunt.hoc idem ſentit, uidelicet, quòd prælatus bona eccle.ſiue quæ reperit tempore ſui ingreſſus de mēſa eccle.licet aliàs ſint ſolita infeudari, non poſsit infeudare,niſi duntaxat bona ſolita infeudari,quæ tempore ſuo aperiuntur.Sed illa gl.communiter reprobatur,per c.j.in fin. de clerico,qui inueſtituram facit:ubi dicitur,quòd archiepiſcopus Mediolaneñ. id quod tempore ſui ingreſſus reperit in eccleſia non infeudatum, nō poteſt infeudare:licet ſit ſolitū infeudari. Alii uerò epiſcopi ea quæ ſunt ſolita infeudari,licet tempore eorum ingreſſus reperiant in bonis eccleſiæ,ſi ſint ſolita infeudari,poſſunt infeudare. & hoc ibidem tenet Bald.[b]dicens ad hoc ut poſsit non infeudare,requiritur quòd probaretur incorporatio facta menſæ eccleſiæ ſecundum ea, quæ dicit Bart.in l.j.[c]C.de bon. uac.lib.x.& ſecundum Bald.ibidem.hoc quaſi uidetur ſentire Inno.in c.ut ſuper.de reb.eccle. non alie.& gloſ.poſt eum in c. eccleſia frequens.in uer.ad mēſam.extrà de exceſ.præla.ubi dicunt,quòd*bona intelliguntur de menſa,quādo epiſcopus percipit utile & directum dominium.Sed dictus dominus epiſcopus Deodatus,qui dictum caſtrum de balmis infeudauit baſtardo de quæralio percipiebat directum & utile dominiū dicti caſtri de balmis, tempore dictæ infeudationis:ergo intelligitur de menſa.do.Iac.de Aluarotis uerò,in c.qui feudum

dare poſſunt.tenet idem quod Bal. uidelicet quòd licet prælatus tempore ſui ingreſſus reperiat bona eccleſiæ aliàs ſolita infeudari,poterit infeudare, ſicut feciſſet prædeceſſor ſuus, per rationes ibidem poſitas per Bald.Niſi(ut dicit)eſſent incorporata eccleſiæ & facta de menſa,ut dicit ipſe.habetur per doc, in c.ut ſuper.extrà de reb,eccle. non alie.& per glo.in cle.præalleg.in quibus dicunt docto.ꝙ quando percipit epiſcopus utile dominium,dicitur de menſa. ut ibi:quia tunc inconſulto Papa infeudare non poſſet.ita ibi dixit Andr,de Yſer,in d.c.j.qui feud,dare non poſ.ubi tenet,ꝙ licet prædeceſſor non dediſſet in feudum illud, quod ſolitum fuit infeudari:nihilominus poſſit ſucceſſor dare;argu,nota.in l.cum de conſuetudine.ff.de legib.niſi à prædeceſſore immediatè fuiſſet illud feudum receptum in mẽſam ſuam,per triginta annos,quoniam tunc eſſet inducta conſuetudo nõ dandi,& iſtæ ſunt opinio.docto.in hac materia ſcribentium. Sed ſi dicta dominorum doct,& iura quæ ipſi allegant,certè conſiderentur,uidentur omnes ſentire id,quod ſonat gloſ.Archidia.& domini Cardi.floren,uidelicet, quòd ſi illa bona ſolita infeudari reuertantur ad eccleſiam, & nouus prælatus reperiat de mẽſa eccleſiæ ſuæ,licet ſint ſolita infeudari, & tenuerit per certum tempus ſaltim per annum, ſecundum Archid.& Cardi.floren. imo etiam ſine temporis præfinitione, dummodo fuerit reducta ad menſam & ſcripta cum aliis bonis de menſa,ſecũdum Bart.Bal.& Iac.de Aluarotis in loco præalleg.& tunc non poterit illud nouiter infeudari. Et dicuntur & præſumuntur in dubio eſſe de menſa eccleſiæ,ſecundum Inno.Hoſt,do.Car.floren.& doc.in c.ut ſuper prælle ga.quo caſu nõ poteſt incõſulto Romano põtifice epiſcopus infeudare:ita omnes ſentiũt.Et in iſto caſu in quo ſumus:quia apparet ex diſcurſu dicti proceſſus,ꝙ dictũ caſtrũ de balmis ſit ſolitũ infeudari:ſed apparet ꝙ dictus epiſcopus Deodatus de ſtagno, epiſcopus tricaſtrineñ. infeudans tenebat in menſa & cũ aliis bonis eccleſiæ ſuę:dicẽdum eſt,ꝙ dictus dominus epiſcopus Deodatus nõ potuit in- d feudare[d] dictũ caſtrũ de balmis dicto baſtardo de quæralio incõſulto Romano pontifice:per tex,in d.c.ut ſuper,de reb,eccle. 4 alie,uel non.*Quę dicatur mẽſa,& quid appellatione menſæ cõtineatur,uide tex.gl.& Bar.in l.cũ pater.§.menſæ, ff.de leg.ij. Quæ res dicantur eſſe de mẽſa epiſcopi uel abbatis,uide Inno. in d.c.ut ſuper.& ponit remittẽdo Barto,in auth,qui rem.C.de ſacroſan.eccle.& uide gl.& Ioã. An.in clemen.de exceſsi.præla. e uerbo,ad menſam.[e]

¶Inno.

a ¶Inno.dicit. *In praalleg.c.ut ſuper. in glo.ſua.in uerſi.de menſa.dicit ipſe do.Inno.quod cum epiſcopus iurat non alienare ea, quæ ſunt de menſa,intelligitur,ut non ſolum teneatur non alienare,quæ antiquitus aſsignata ſunt menſæ:ſed etiam quæ de nouo:ſecus autem eſt in illis rebus,quæ eccleſiæ ſunt:ſed alijs datur utile dominium, etiam quando ad eccleſiam reuertuntur.& dat exemplum in feud.& ſic not.quod res,in quibus eccleſia habet directum dominium,& alius utile; non poſſunt dici de mēſa,cùm alius fructus percipiat:hoc eſt,quòd rerum feudaliū etiam ad eccleſiam reuerſarum fieri permittitur noua infeudatio:ut in d.c ij.de feud.res enim,quæ apud eccleſiam ſunt,ita ut in bonis & utilitate eius perſeuerent, cenſendæ ſunt de menſa. & de illis ne quid exeat de menſa,nō licet alienare ſeu infeudare Romano pontifice inconſulto,obſtan.iuramēto. hæc quidem colligūtur ex ſcriptis eiuſdē do.Inno. in loco praalleg.& d.Bal.in praalleg.c j.de cleri.qui inueſtit facit.*

b ¶Ibidem tenet Bald. *Videlicet in praalle.c.j.in princip in v.colum.in uerſi.conſuetudo. ibi, ea enim, quæ non ſunt,uel uerius in d.c.j.puta in ulti.not.de cle.qui inueſtit.facit.ubi dicit notando,quòd eoipſo, quòd eccleſia reperitur in poſſeſſio.feudi nō ideo præſumitur incomparatū eſſe, niſi hoc probetur; quod dicit menti fore tenendum.& remittit ad not. per domi.Bart.in l.ulti.C.de bon.uacan.lib.x.& per do.Ioan.And.in c.j. de reſcr.in cle.*

c ¶Bart.in l.j.*Vult allegare Bar.in l. ulti.in iiij.not.*

d ¶Non potuit infeudare. *Hoc eſt intelligendum,ſi iuraſſet nō alienare ſeu infeudare,iuxta ea,quæ dicta ſunt ſupra in quæſtione proximè præcedenti.*

e ¶Glo.& Ioan.And. *Super uerſi.e. menſam.Illa glo.bene declarat, quæ ſint eccleſiæ ſeu res de menſa. Eccleſiæ autem illæ dicuntur de menſa, quæ ſunt ita unitæ, quòd non habent rectorem perpetuum:ut dicit domi. Cardi.in prædi.clementi.j.in uerſi.præſentatos.ij.colū.iij.q.de exceſſi.prælato.*

SVMMARIVM.

1 *Contractus feudalis,uel permutatio an dicatur, quando in infeudatione reperitur quid datum in rei compenſam.*

2 *Feudū gratia,nō præmio cōceditur.*

QVAEST. CLV.

ET ITA ut in proxima præcedenti* deciſiōe cōtinetur, fuit concluſum per dictos dominos doc.in caſu,in quem dictus contractus de cuius reuocatione in dicto proceſſu agebatur, fuiſſet mere feudalis.Sed aliqui ex dictis dominis doct.opinando dixerunt,hoc caſu dictū contractum non fuiſſe feudalem, ſed potius fuiſſe contractū permutationis cū pro dicto caſtro de balmis dictus baſtardus de quærario tradiderit in compenſam dicto epiſcopo Deodato bona, quæ habebat in ſancto reſtituto,& in certis aliis locis.

2 *Quia ſecundum naturam feu-

di non conceditur feudum prę-
a mio, ſed gratia:[a] ut ſunt iura
uulgata.& cum natura feudi, de
qua in ipſo cõtractu fit mentio,
alterari & conuerti potuerit in
contractum,& naturam permu-
tationis.arg.l.ubi ita donatur.ff.
de dona.cau.mor.& per conſe-
quens nõ fuit opus conſenſu Pa
pæ, qui requiritur in infeudatio
ne rei eccleſiæ, non ſolita infeu
dari: ut dixi ſ.q.cliij.in prin.Sed
hoc caſu ſufficere debuit tracta
tus & conſenſus capituli, prout
in quacunq; alia alienatione: ut
plenè ſcripſi ſ. q.cxlix. Et iſtud
fuit unum fundamentum, quare
fuit lata ſententia abſolutoria
ſuper dicto proceſſu pro dicto
domino de targereo.

a ¶ Sed gratia. *Hoc tenet do. Bal. in
l.quoties. in ulti. col. uerſi. ex his. ibi,
& per quos. & glo. in c.j. & ibi do.
Ia. de Alua. de beneſi. fra. & tex. ex-
preſſus in c.j. in ſi. de feu. da. in uic.
l.commiſ. ſed ueritas eſt, quòd feuda
poſſunt acquiri per pecuniam indi-
ſtinctè: ut tenet concluſiuè do. Iac. de
Alua. in præalleg. c. in ij. col. in uerſi.
ex qua glo. elicit duas concluſiones.
ibi, ſed tu melius & ſubtilius. de be-
neſi. fra. in uſi. feud. & ex hoc patet
ſolutio præſentis quæſtionis. nam da-
re pecuniam uel rem aliam pro feu-
do acquirendo, non eſt contra ſub-
ſtantiam contractus feudalis. & ſic
non tranſit in alium contractum,
obſtante quoque uerborum ſignifi-
catione, quæ id non patitur. facit
quod legitur & ſcribitur, in l. cum
precario. ff. de preca. ubi de do. Bar. in
l. ubi ita donatur. prima oppoſitione.
ff. de donatione cauſa mortis.*

SVMMARIVM.

1 *Res inutiles & oneroſæ eccleſiæ, poſ
ſintne alienari ſine ulla ſolennitate.
& numero 2.*
3 *Iuramentum non debet extendi ad
grauamen eccleſiæ.*

QVAESTIO CLVI.

ALIA concluſio fuit in di-
cto proceſſu, quod licitum eſt,
1 tam ſecundum* tex. glo. & doct.
alienare res eccleſiæ minus uti-
les, uel quæ ſunt oneroſæ eccle-
ſiæ, & quæ plus incõmoditatis
afferunt, quàm cõmoditatis, etiã
a ſine aliqua ſolennitate[a], ſecun-
dum diſpoſitionem uniuerſita-
tis, Cõcilii Agatatenſis, relati in
c.terrulas. & in c.itẽ domus. xij.
q.ij. & in c.fugitiui. & in ca.cum
liceat. eadem cauſa, & q.gl.j.in
ſumma. eadem cauſa & quæſtio
b ne. & idem Hugo. & Archidi.[b]
Idem tenent Inno. Hoſt. Henri.
Bohic. do. Fran. de Zarab. Card.
floren. in c.nulli. extrà de rebus
eccle. non alien. idem Hoſti. in
ſumma. eo. ti. §. ex quibus. uer. v.
cauſa incommoditatis. idem gl.
in c.j. extrà de his, quæ fi. à præ-
latis. nam gloſ. ſequitur ibidem
2 Hoſti. & Cardi. flo. dicentes,* quod
epiſcopi poſſunt alienare do-
mos etiã in ciuitatibus exiſten-
tes, quæ ſunt maioris oneris,
quàm utilitatis, & maioris incõ
modi, quàm commodi. idem te-
nuit Fede. de ſenis in ſuo conſi.
cccciij. in quo conſilio dixit &
conſuluit (ut refert Cardi. florẽ.

in

In cap.j.extrà de his quæ fiunt à prælat.) ꝙ prælatus qui iurauit non alienare inconſulto Papa, poteſt alienare dãdo in emphy
3 teuſim rẽ exigui ualoris.* Quia iuramentum non debet extẽdi ad grauamen eccleſię:nec ad id qđ eſt indeterminatũ eccleſiæ. idem tenet do.Anto.de butri.in b c.j.extrà de his,quæ fiunt à prælа. ubi dicit ꝙ doct. dicũt & tenent,ꝙ epiſcopus poteſt alienare domos eccleſiæ,quæ ſunt minoris ſumptus, quàm reditus ſine alia ſolennitate. idem tenet Hoſti.in ſumma.de his,quæ fiũt à prælа.ſine conſenſu c.in §. & in quibus.etiam dicit non requiri conſenſum ſui capituli in alie- 1 nandis rebus eccleſiæ, quæ ſunt magis oneroſæ, quàm utiles: & ſic cum dictum caſtrum de balmis probetur per teſtes, ꝙ tempore dicti contractus erat magis oneroſum,quàm utile,bene potuit per hũc alienari.& ſuper 1 hoc aliqui ex dictis dominis doctoribus, opinando circa diffinitionem dicti proceſſus, dixe- a runt dictum contractũ ualuiſſe.

a ¶ Sine ſolennitate. *Alienatio rei eccleſiaſticæ facta ſine iuris ſolennitate,ualet:ſi ſit utilis eccleſiæ: ut per doc.et dominum Abb.Sicu. in c.j.de his quæ fiunt à præla. & eſt in electione eccleſiæ an uelit ſtare huiuſmodi contractui: ut in c.j.per glo.in uerſi.ſede uacan.aliquid Inno.& d. Imo.in prædicto c.j. de his quæ fiunt à prælat. ubi autem res eſſet parua, alienatio facta per prælatum ſine conſenſu capituli,ualeret indiſtinctè: ut uidetur innuere d.Inno.in præal. c.j. de his, quæ fiunt à prælat.ſed ſecundum do.Abb.uidetur exigi tacitus conſenſus in alienatione perpetua rei paruæ: ut ipſe ſentit in iam d.c.j.in fi.de his, quæ fiunt à prælat. & in c.ij.eo.ti.*

b ¶ Archidi. *Iſtud uidetur eſſe uerum,in rebus inutilibus,paruis,longè poſitis:ſecus autem in magnis rebus,licet inutilibus,uel longè poſitis, quæ quidem citra debitam ſolennitatem alienari non poſſunt:niſi fortè magna imminente neceſſitate: ut ſentire uidetur do. Archid. in c.terrulas. duodecima. q.ij.*

SVMMARIVM.

Tempus an debeat inſpici in contractibus alienationis rerum eccleſiaſticarum.

QVAEST. CLVII.

NOTANTER ſuprà in præcedenti queſtione dixi,de tempore contractus: quia in*cõtractibus huiuſmodi alienationum factarum per eccleſiam, inſpicitur tempus contractus:a An eccleſia ſit læſa tempore contractus uel ne.Et nõ inſpicitur an poſt contractum res ſit reducta ad magnã fertilitatẽ diligentia acquirẽtis, multũ utilis & fructifera.ita decidit gl.iuncto tex.in ꝓpria materia in c.ad aures.de reb.eccl.nõ alie.& gl. iuncto tex.in c.cũ dilecti.in propria materia.de empt.& uendi. facit gl.no.in c.dudum.extrà.de elect.etiã tenet Inn. in c.dilecti. & Hoſt.poſt eũ,extrà de emp.&

uend.idem tenet Hoſt.in d.c.ad aures.ubi dicit, ꝙ tẽpus contractus inſpiciendum eſt, ſi eccleſia dicat ſe læſam propter alienationem, quã facit: ita ꝙ ſi res alienata ſit multũ meliorata, hoc nõ conſiderabitur, ne agricultores 1 & emptores ſuã diligentiã & laborem deperdãt. facit text.cum ibidẽ no.per eundẽ Hoſt.in c.j. de reſti.in integ.ita etiam tenet Cardi.flo.& do.Ant.de Bu.in d. a c.ad aures. & in c.cũ dilecti.extrà de emp.& uen.Idẽ etiã tenet Raymũ.in ſumma ſua,de caſib⁹ in tit.de uſu. Et iſta eſt cõmunis opinio canoniſtarũ in reb. eccl. & idem in rebus prophanis. & plene p doc.in l.ij. C. de reſcin. uen.& facit gl.in c.cum cauſam. extrà de teſti. quam gl.ibi commendat ſingulariter dñs meus do.Io.de Craſsis, prout ſub eo reportaui in ſuis lectionibus,dũ legeret Taurini dictũ c.cũ cauſam. Et ideò licet dictum caſtrũ de balmis ſit nunc & utile, per diligẽtiam dicti domini margere,ut dicunt teſtes: nõ tamen propter hoc debet conſiderari illud tempus præſens, ſed tempus contractus.& in hac opinione fuit maior pars dictorum doctorum,quę in deliberatione dicti proceſſus interfuerunt.

a ¶ Tempus contractus. *Iſtud expreſſe tenet do.Inno.in c.ad aures.in glo.ſua in uer.tunc poſſunt.extra de rebus eccle.alienandis uel non.*

SVMMARIVM.

1 *Terræ eccleſiæ incultæ poſſunt per prælatum ſine ſolennitate dari in emphyteuſim perpetuũ, uel feudum.*

QVAEST. CLVIII.

ALIA & xj.concluſio fuit facta p dictos dominos docto.in deciſione dicti proceſſus 1 *caſtri de balmis,ꝙ terræ eccleſiæ quæ ſunt incultæ & hermes, poſſunt per prælatũ cum ſolennitate,de qua dixi ſ.q.cxlix.dari in feudũ & emphyteuſim perpetuã.iſte eſt tex.in c.ad aures.[a] extrà de reb.eccl.non alie.& ita etiam dicunt & tenent Inno. & Hoſtiẽ.in d.c.ad aures.ibi dicit Hoſt.ꝙ æquũ & iuſtũ eſt,ꝙ talis alienatio fieri poſsit ne alii à ſimilibus retrahãtur, ſed potius inducantur ad meliorandũ res hermes eccleſiæ:ita tenet etiam Cardi.flo.& do. Anto.de But.in d.c. ad aures. dũmodo tradatur res hermis & inculta,ut reducatur ad culturam, & quæ inculta non afferebat tãtam utilitatem, ſicut quãdo eſt culta: quia ſi inculta afferret tantam utilitatem eccleſiæ,ſicut poſt culturam,nõ poſſet alienari:ut ibi p eos &c.

a ¶ In c.ad aures. *Caſus autẽ prout hic ponitur,uidetur eſſe de indubitato: uel ſaltẽ deciſus per ea,quæ dicta ſunt ſuprà in q clvj.ſed prætalle.c.ad aures. ponit caſũ magis dubitabilẽ, uidelicet eccleſia dedit ſyluam reducendam ad culturam,& ea reducta ad culturã concedetur reducenti in emphyteuſim.in hoc quidẽ dubio reſpondetur ibi,in litera,id fieri poſſe.*

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei eccleſiaſticæ ſolenniter*

ter facta, ex qua tamen eccleſia eſt læſa, an ſit efficax.

2 *Alienatio per prælatum ſine conſenſu Capituli facta, quando ualeat.*

QVAESTIO CLIX.

DVODECIMA concluſio facta fuit in deciſione dicti proceſſus.* ꝙ alienatio rei 1 eccleſiæ, facta cum ſolennitate, de qua in ca. ſine exceptione. & in c. dudū. licet cauſa alienationis non ſubſit, uel ex ea alienatione eccleſia ſit læſa: tamen tenet contractus, *licet poſteà reſcindatur per reſtitutioné in integrum. ita tenet gl. in ſumma. in ti. xij. q. ij. ita etiã tenet gl. iuncto tex. in c. j. extrà, de reſtitutione in integrum. facit tex. in c. ad noſtrã. iuncto gl. ibi Inn. Hoſti. Cardi. flo. & Anto. de But. extrà de rebus eccleſiæ non alienan. quando uidelicet in contractu alienationis eccleſiæ ſeruat̃ forma, licet enormiter lędatur ex illo contractu: tamen tenet cõtractus. & ſic cum in iſto contractu alienationis dicti caſtri de balnis fuerit ſeruata ſolennitas ad hoc requiſita, de qua dixi ſ. q. cxlix. dicendum eſt contractum tenere: imò plus dicunt doct. in c. j. & in c. iij. extrà de his, quæ fiunt à prælato *. ꝙ alienatio per prælatum facta ſine cõſenſu capituli, non eſt ipſo iure nulla, ſi eccleſia uelit poſteà eam ratam habere. ita tenet Innoc. in c. j. & iij. præallegatis. & Hoſti. in c. ſi. ne ſede uacante. & in c. j. ij. & iij. extrà de his, quæ fiunt à prælato. ubi recitat opiniones. & tenet, ꝙ ualet contractus per epiſcopum ſeu prælatū factus ſine conſenſu capituli: quia aliter nõ reſcinderetur, & tamẽ reſcinditur in c. ſi qua de rebus. xij. q. ij. idẽ tenet ipſe Hoſtiẽ. in c. j. extrà de his quæ fiunt à prælato. ubi dicit, quòd alienatio per prælatū facta ſine conſenſu capituli, nõ eſt omnino irrita. quia ſic non poſſet ratificari. Et tamen ratificari poteſt per c. j. & iij. extrà de his, quæ fiunt à prelato. idem tenet de Zarabellis & Anton. de Butrio in c. j. & iij. & c. cum nos. extrà de his, quæ fiunt à prelato. & idem dominus Anto. de But. in d. c. j. ne ſede uacan. dicentes ꝙ conſiderato tempore cõtractus eſt nullus, ſed habendo reſpectum ad tempus futurum, in quo capitulum poteſt ratificare, non eſt nullus. & ibi proſequuntur per longa uerba, de quo ibi plené per eos. Plus dicit Hoſti. quem ſequitur dominus Anto. de Butrio, quòd alienatio per prælatum ſine conſenſu capituli facta, adeò tenet, quòd præſtat cauſam prę ſcribendi, & confert titulum præſcribendi, per textum, extrà de iure patr. ubi bonus caſus iuncta gloſſ. quæ uult quòd ex alienatione facta per laicum de rebus eccleſię ſine authoritate epiſcopi & conſenſu capituli non poteſt donatarius retinere, niſi ex præſcriptione longa ſit titulus: ergo ille titulus inualidus, ſicut ibi ſentit gl.

b dat cauſam præſcribendi.[b] & ibi dat tres ſolutiones glo. & Inno. addit duas, & Hoſtié. eas ſequitur, & do. Cardi. flo. & Anto. de Butrio, qui addit unam ſolutionem, quam tenuit & diſputauit Florẽtiæ, ut ipſe refert. & ibi eſt maxima difficultas in ſoluendo contrarium per gloſ. formatum & inferendo text. dicti c. acura. Et iſte eſt uerus intellectus illi[9] c. cura. de iure patrona. per doctores cõmuniter approbatus, quòd licet ad transferendũ plenum ius non ſufficiat ſolus conſenſus epiſcopi: ſed requiratur conſenſus capituli: tamen ad cauſandum præſcriptionem, ſufficit conſenſus epiſcopi, quem intellectum ſequitur Innocen. Hoſtien. Ioan. And. & Henricus Bohic. & Anto. de Butrio in d. c. cura. Sed in iſto contractu facto de dicto caſtro de Balmis non ſolum interuenit conſenſus epiſcopi alienantis, qui ſufficit ad cauſandũ præſcriptionẽ, ut proximè dixi, ſed etiã interuenit tractatus & conſenſus capituli: ut patet in inſtrumẽto dicti cõtractus. ergo ſufficit dict[9] titulus ad cauſandũ præſcriptionem. Sed iuxta premiſſa quæro, nunquid emptor habet actionẽ contra prælatum alienantẽ rem eccleſię indebitè ad repetitionẽ

c prædii. uide Inno.[c] in c. ſi quis. de reb. eccl. non alie. uide etiam ꝗ. quę. ccv. de illo qui tenuit rem feudalem tanquam allodialem, an perdat pretium.

a ¶ Tenet contractus. *Vt pleniùs liqueat de huiuſmodi iuris articulo, eſt dicendum, quòd alienatio de reb. eccle. facta cõtra debitam formam, eſt nulla ipſo iure, licet facta fuerit in caſu cõceſſo: ut xij. q. ij. ſine exceptione. Sed ſi facta forma ſeruata, et in caſu cõceſſa tenet de iure. ar. extra de his, quæ fi. à præla. ſine conſen. ca. cum nos. & de emp. & uen. cùm dilectus. & c. cũ cauſa. ſed ſi damnoſa fuerit eccleſiæ, reſcinditur per beneficiũ reſtitutionis. ut extra. de in integ. re c. j. ſed ſolus cõſenſus dat cauſam contractui: puta, dolo inducitur eccleſia, ut uendat et uenditura non erat, tunc ipſo iure non tenet contractus. ut ff. de dolo. l. eleganter. ar. xij. q. ij. quiſquis epiſcopus an ſi. & de rerum permu. cum uniuerſorũ. ſi uerò dolus incidat in contractum: ut quia eccleſia ſpõte uendidit: quia uenditura erat: ſed circumuẽta eſt in pretio, quia minori pretio uendidit, quàm res ualeret, & hoc per circumuentionem emptoris, tũc tenet contractus. ſed agitur ut eccleſia nõ decipiatur, ut ff. de act. empt. & uen. l. iul. §. ſi uenditur. ubi autem eccleſia decipe retur ultra dimidia iuſti pretii, agitur de iure cõmuni: ut extra, de emp. & uen. cum dilec. & c. cum cauſa. & C. de reſcin. uend. l. rem maioris. ita formaliter inquit do. Gofre. in ſumma. de rebus eccle. alie. uel non. in ij. col. in uerſi. & not. quod ſolenniter ibi, alienatio facta.*

b * Cauſam præſcribendi. *Adde nunquid titulus inualidus à principio, præbeat cauſam præſcribẽdi. Pe. de Ancha. in ca. cura. hic allegat. Et quando*

quando titulus inualidus confirmetur per prælationem poſteà ſecutam: & quantum tempus requiratur, uide de Barto. in l. cum de in rem uerſo. ff. de uſur. & licet titulus ex inutili contractu transferat poſſeſſionem, non tamen eſt iuſtus. ita tenet Bart. in l. poſſideri. §. ex pluribus cauſis. ff. de acquirenda poſſeſſione.

c ¶ Innoc. *Qui in d. c. ſi quis. format hanc quæſtionē, & reſpondendo, dicit, quòd emptor habet actionem ex contractu, aduerſus prælatū uendētē ad pretium reddendum, ubi tradit modum & formam petendi.*

SVMMARIVM.

1 *Alienationes rerum eccleſiæ, cum cōſenſu capituli, ualent modò uocentur præſentes.*

2 *Abſentes quot & quibus caſibus debeant uocari in alienatione rerum eccleſiaſtic.*

QVAESTIO CLX.

ALIA & decimaquarta deciſio fuit in dicto proceſſu

1 caſtri de balmis facta,* uidelicet, quòd in alienationibus rerum eccleſiæ, in quibus requiritur cō ſenſus capituli, & canonicorum capituli, ſufficit uocare præſen-

a tes. [a] Nec eſt neceſſe receptare conſenſum abſentium, ſed ſufficit conſenſus præſentium. ita cō cludunt Inn. & Hoſti. in c. j. extrà de his, quæ fi. à prælato ſine cōſenſu capituli. idem ibidem tenet Henr. Bohic. idem dominus Cardi. flor. in d. c. j. in ultima ſua quæſtione, qui ſequitur Anto. de Butr. per regulam poſitā per gl. in c. pręſentiū. extrà de teſti. quę

2 dicit, quòd abſentes* non debēt uocari niſi in tribus caſibus ibidem expreſſis. inter quos nō eſt ita. & ſic non fuit neceſſe quòd in dicto contractu caſtri de balmis uocati fuerint canonici abſentes, ſed ſufficere debuit conſenſus tunc ibi præſentium.

a ¶ Præſentes. *Quòd autem conſenſus tantum partium & nō abſentiū ſit requirendus in alienatione rei eccleſiaſticæ, uidetur expreſſè ſentire d. Inn. in præalle. c. j. & ibi d. Abb. de his, quæ fi. à præla. ſine conſenſu ca.*

SVMMARIVM.

1 *Tempus contrà eccleſiam præſcribendi, quantum requiratur.*

2 *Præſcriptio quadraginta annorum currit cōtra Eccleſiā, excepta Roma.*

QVAESTIO CLXI.

VLTERIVS in diffinitiōe dicti proceſſus caſtri

1 de balmis fuit alia deciſio* facta ſuper eo, uidelicet aliq uiſi fuerunt tenere, ꝙ in materia feudali cōtra eccleſiam in præſcribendo rem eccleſiæ, quæ datur in feudum, requiratur tātum tēpus, cuius initii memoria non exiſtat in cōtrarium. ut tenet gl. quarta. qui feudū dare poſſunt. Alii ut Azo, quòd ſufficiunt xxx.

2 anni. [a] Alii ut Iac. de Bel. uiſu. in c. j. qui feud. da poſſ. dicit, quòd requiruntur xl. anni. Alii ut Nicolaus de Neapoli. d. c. qui feu. da poſ. dicit, quòd ſufficiūt xxx. anni. cum infeudatio non ſit omnino alienatio, cū remaneat dominium directum, per quod utile pōt conſolidari & reuerti ad

ad eccleſiam:ſed poſteà ſuperuenerunt Bal. & Iaco. de Aluarotis doctor nouiſsimus,àctu legens de preſenti in uniuerſitate Paduæ,qui in dicto c. j. qui feu. dare poſſunt.iſtas uarias opini. cõcordare uoluerũt: ſic diſtinguẽdo:aut infeudatio ſeu alienatio rei eccleſiæ eſt manifeſtè damnoſa eccleſię:& tunc requiritur tantum tempus,cuius initii memoria nõ habetur. Et ita intelligatur dicta prima opinio, ſecundum glo.s̃.in prin.allegatã. aut eſt manifeſtè utilis,& ſufficiũt xxx.anni,& procedat opinio Nicolai de Neapol. Aut eſt dubium. & tunc requiruntur xl. anni. Sed omiſsis iſtis difficultatibus & ſubtilitatibus uera cõcluſio tam antiquorũ quàm mo-
1 dernorum *eſt iſta,ſcilicet quòd cõtra eccleſiam, niſi ſit eccleſia Romana, currit præſcriptio xl. a annorũ.Ita dicunt & tenent do-
b ctores in authen.quas actiões.[b] C.de ſacroſanct.eccle. per illam auth.& Canoniſtę in c.de quarta.& c.ad aures.& c.illud.& c.qa
c iudicãte.[c] extrà de preſcriptionibus.& in ca.curia.extrà de iure patrona. Et iſta eſt uera concluſio,etiam in materia feudali, licet aliqui uoluerint dicere, ꝙ cõtra eccleſiam in materia feudali ſufficiunt xxx. anni. per c.ſi quis per xxx. ſi de feudo fuerit cõtrouerſia.ubi ſi uaſallus poſſederit per xxx. annos feudum, dominus poſtea ſibi non poteſt mouere controuerſiã.ſed feudi conſuetudines locum habẽt in rebus eccleſiæ.ut in c.j. & ij. extrà de feudis.& ita ibi tenẽt doctor.Hoſtien.& Cardi.flo. Bald. & Iacob.de Aluarotis in c.j.qui feudum dare poſſunt. Tamen quicquid ſit, communior opin. eſt quòd requirũtur xl.anni.Sed per dictum proceſſum apparet, quòd deducto tẽpore [d] quo uixit dominus epiſcopus Deodatus, infeudans, dictus dominus de targe,reus, dictum caſtrũ tenuit & poſſedit tã per ſe , quàm per eius prædeceſſores , à qbus in hac parte cauſam habet dictũ caſtrũ de balmis , quadraginta, imò quadraginta quatuor annis, & ultra ante litem huiuſmodi motam:igitur &c.De preſcriptione contra eccleſiam Rom. & eccleſias ſibi immediatè ſubiectas,uide que ſcripſi s̃.q.xxxvj.

a ¶ xxx.anni.*Huiuſmodi autem præſcript.xxx.ann. etiam in priuato nõ haberet locũ,ſi modò is cauſam ignorauit : quia ciuiliter poßediſſet. ita ſentire uidetur d.Io.An.in addi.Spe. de feu.in prin.j.col.in uer.Iaco.ue.*

b ¶ In authen.quas actiones. *Et in l.fi.& ibi doct.& d.Bar.eo.ti.C.de ſac.ſan.ecc.*

c ¶ Et c.quia iudicante. *Et in c. ad audientiam.& ibi doc.eo.ti. de præſcri.& iſtud eſt uerum quod xl.ann. præſcriptio, & non minor requiritur,& ſufficit contra eccleſiam, niſi lata ſententia etiam iniuſta uictor poßediſſet xxx.annis.xvj quæſtio. iij.inter cætera. §. item ſi de rebus. & ibi dominus Archid.in gloſ. imò præſcri*

præſcriptio.

d ¶Deducto tempore. *Hoc ideo dicit: quia tempore prælati malè alienantis non currit præſcriptio, ſed poſt eius mortem incipit currere: ut formaliter dicit dominus Archidi. xvj. quæſtio. iij. poſt quingentos.*

SVMMARIVM.

1 *Vaſallus an poßit feudum alienare ſine conſenſu domini.*

2 *Vaſallus ſi uendat rem feudalem, irrequiſito domino, & poſteà recuperet, an euitet pœnam commißi.*

QVAESTIO CLXII.

FVIT etiam concluſum in diffinitione dicti proceſſus 1 caſtri de balmis, * quòd licet iure antiquo, nouo, & nouiſsimo uaſallus ſine conſenſu domini poſsit feudum ſuum alii infeudare: ut eſt text. in c. j. ſi de inueſti. feu. controue. fue. §. fi. & in c. j. qualiter olim feudum poterat alienari. §. j. & in c. ſcilicet per quos fiat inueſtitura. §. ſed etiã res. & c. beneficium. ſi de feudo controuerſia fuerit. & de lege Corradi. c. ij. §. ſimiliter. & c. imperialem. de prohi. feu. alie. per Federi. §. illud quoque præcipi- a mus. & ita tenet glo.[a] Iac. de Bel. uiſu. Nicolaus de Neapoli. Bal. & Iac. de Aluarotis in locis prę allegatis. Ita etiam tenent gloſ. Hoſt. Vincentius, Ioan. An. Hen. Bohic. & communiter doc. in c. quæ in eccleſiarum extrà de cõſtitutionibus. tamen uaſallus irrequiſito domino rem feudalẽ uendere non poteſt, licet olim de iure antiquo poſſet neceſsitate ſuadente, uſque ad mediam partem, etiam ignorante domino: ut in c. j. quibus modis feudũ amittatur. in §. rurſus. hodie tamen uaſallus nec partem nec totum feudũ irrequiſito domino poteſt alienare. Quod ſi uendat domino irrequiſito, cadit ipſo iure à feudo: & aperitur feudum domino: ut dicit text. in c. imperialem. §. habito. de prohib. feu. alie. per Fede. & in c. imperialis. de prohi. feu. alie. per Lothariũ. b & ita tenẽt Canoniſtæ poſt gl.[b] Inno. Hoſt. Car. flo. & do. An. de But. in c. ij. extrà. de feu. & doc. in c. quæ in eccleſiarũ, extrà de cõſti. & in modo; quia tunc tit. de feu. §. quoniã. uerſi. xxx. & ibi Io. An. in add. idem tenent Legiſtę, uidelicet Ia. de Aluarotis. in c. ſi quis miles. de feudo ſine culpa non admittẽdo. ubi dicũt, quòd cadit ipſo iure, nec requiritur aliqua ſententia. Idem tenẽt gl. Ia. Ardizone, Nicolaus de Neapoli, Bald. & Iac. de Aluarotis in c. j. de prohibita feudi ali. p Lotharium. & in c. imperialem. de prohibita feu. ali. per Fed. quod uerum puto, ſi prętextu talis uẽditionis ſequatur traditio: aliter non aperitur feudum, ut probat tex. de prohibita feud. alien. per Fed. in c. imperialem, in §. callidis. ibi dũ dicitur, & in alios trãſferũt &c. & ita etiam tenẽt Pet. Iac. in tit. de act. in rem. quæ pro re feudali competit, & idem puto in re emphyteutecaria, quæ ſi uendatur, & nõ ſequatur traditio,

ditio, nõ committitur, ut plenè
2 dixi ſ.q.cj. *Sed quid ſi uaſallus
alienat & tradit, & poſteà recu-
perat ſe, an euitet pœnam com-
miſsi? doct. ubi ſuprà dicũt quòd
nõ. de materia iuris emphyteu-
ticarij in aliis terminis etiam te
tigi, ſ. quæſt. ccccclxxv. & q. xlvj.
a ¶ Gl. *Puta qui feudũ alie. quòd in-
tellige uerum, dummodo nõ infeudet
eccleſiæ, quia tunc deterioratur con-
ditio prioris domini, ut dicit d. Fel. in
d. c. quæ in eccleſiarum. in xxvij. col.
in gl. in uerſi. fendum. circa prin.*
b ¶ Poſt gl. *Videlicet in uerſ. alienare.
& ibi d. Odo. in ſum. tit. de feudis. in
uerſi. amittatur.*
c ¶ Poſteà recuperat. ꝙ nõ. *De hoc
eſt tex. rotũdus in c. j. quid iur. ſi poſt
aliena. feu. uaſal. ad recupe.*

SVMMARIVM.

1 *Vaſallus rem feudalem, irrequiſito
domino, quo pacto euitet pœnam cõ-
miſſi. uide & numero 2. & 3.*

QVAESTIO CLXIII.

SED ſecundum iura feudorũ
1 tradunt doc. *remedium ua-
ſallo ad euitãdum commiſſum,
ſi uẽdat rem feudalem domino
irrequiſito: puta ſi uaſallus uen-
dens dicat in inſtrumento uen-
ditionis hæc uerba, uẽdo uobis
tale feudũ, ſaluo iure domini, &
a non aliàs: nec alio [a] modo: quia
tunc licet uendat & tradat, non
cadit à iure feud. ita limitat Bal.
& poſt eum Iac. de Alua. in c. j.
quæ fuit prima cauſa beneficii
amittendi. quos ſequitur d. Car.
flo. in c. ij. extrà. de feud. in iij. op
poſitio, ubi dicit, quòd illa uer-
ba important, quòd non inten-
dit alienare, niſi poſsit: & æqui-
tas ſuadet maximè in caſu iſto,
ubi agitur de pœna alienantis,
ut fiat mitior interpretatio, iuxta
c. in pœnis. de re. iu. lib. vj. & c. eã
te. extrà de iureiu. ubi plenè per
Card. flo. Et facit ratio ſecũdum
eũdẽ do. Card. flo. in d. c. ij. quia
iſto caſu quando uenditur cum
clauſula, ſaluo iure domini, non
uidetur dominus cõtemni: quia
illa clauſula habet, niſi domi-
nus cõtradixerit. idem tenet Iac.
de Aluarotis in c. imperialẽ, de
prohibita feudi alie. per Fed. ui-
delicet, quòd nõ priuetur. iuxta
no. in ſimili in l. ſi quidem. C. de
exceptionibus. & per Bar. in l. j.
C. de his, quę pœnę nomine. Idẽ
etiam tenet Po. in titu. de actio-
ne in rem pro re feudali. in uer.
item eſt notandum, quòd ſi ua-
ſallus &c. reperitur etiam alia li
mitatio in hac materia, uideli-
2 cet, *ſi uaſallus uendat & trãsfe-
rat ſub cõditiõe, ſi põt hoc face-
re de iure ſine amiſsiõe iuris &
precii, tunc etiã hoc caſu nõ cõ-
mittitur, ut dicunt Iac. de Ardi-
zone, & poſt eum Iac. de Alua-
rotis, in c. j. de ꝓhi. feu. alie. per
Fede. ar. ff. de acquir. poſ. l. ſi me
in uacuam. & ita ibi etiam tenet
3 Bart. Item etiam ſi * dicat, ſi do-
b mino placuerit. [b] Ita determinat
Iac. in ſum. ſua ti. quibus mo. feu.
amittatur. ſub rubricella, ſi uen-
dat ſub conditione. Idem Bal. in
§. hoc quoque. c. j. de ſucceſ. feu.
per l. ſi quis locuples. de manu.
teſtam,

teſtam. Idem Iaco. de Aluarotis in c.imperialẽ.in queſtione ſua, quæ incipit, Quæro, quid ſi uaſallus uẽdat.& ideò cum inſtru-
1 mento uenditionis dicto in caſtro de balmis factę per dominũ de Queralio, dicto domino de Targe reo, fuerunt appoſita illa uerba, ſaluo iure domini &c. cõ-
1 cluſum fuit, quòd ex hoc dictum caſtrum nõ eſt commiſſum, nec apertum dicto domino epiſcopo actori de iure feud. De hac materia & de forma libelli ſuper commiſſo rei feud. uide j. q.ccccliiij.

a ¶Non alias, nec alio. *Bene addun tur hæc uerba: quia illa uerba, ſaluo iure domini, non ſufficerent ad euitandum pœnam commiſſi. quod innuere uidetur dominus* Ioan. Andr. *poſt* Hoſti.*in c.eam te.ij.col.in uerſi. afferes.extrà de iureiu. & iſtud expreſſè dicit dominus* Bal.*in c.j.in §. fin.in ul.co.in uer.ſed pone, quòd pater.quæ fuit prima cauſa bene.amit. quod equidem cum grano ſalis eſt intelligendum, uidelicet, niſi aliqua captio domini poßet interuenire per corporalem traditionem, puta caſtrum, quod uix dominus recuperare poterat. ita pulchrè dicit dominus* Bald.*in c.j.§.hoc quoque.v.col.uerſicu. ſed pone, quòd uendidit. de ſuc. feud. uel niſi de facto fuißet cogitatum.domin.* Bald.*in l.j.xvj.q.C.de his, quæ pœn.no.*

b ¶Si domino placuerit. *An uaſallus alienans feudum reſeruando beneplacitum domini, euitet commiſſum: uide iſtum, conſil. quinquageſimo octauo, incipien. ex facti narratione.numero ſecundo.uerſicu.ad ſecundum dubium.*

SVMMARIVM.

1 *Vaſallus ſi non præſtiterit fidelitatem domino infra annum, & diem, perdit feudum. Et quod ita, nu.2*

QVAEST. CLXIIII.

ALIA concluſio in dicto proceſſu* caſtri de balmis facta fuit, quòd ſi uaſallus ſteterit per annum & diem, quòd nõ petierit renouationẽ inſtituere, nec præſtiterit fidelitatem, amittit feudum: per tex.in c.j.in prin.quę fuit prima cauſa beneficij amittendi.& in c.j. §. nulla. & ibi gloſ.pulchra.per quos fiat inueſtitura.& in c.j.§. prætereà. Et ibi glo.de prohi.feu.alie. per
2 Fed. Et ratio, quia* petere inueſtituram, eſt quaſi quidam conſenſus recognitionis & reuerentiæ, quæ debet præſtari domino, alias res cadit in commiſſum, ſecundum Andr.de Iſernia. Bal.& Iac.de Aluarot.in c.j.quæ fuit prima cauſa beneficii amittendi.idem tenet Hoſti. in ſum. de feud. §. quòd ius acquiratur uaſallo.uerſi. propter iniuriam. idem tenent glo. Hoſti. dominus Car.flo.& Panor.in c.ij. extrà de feud. & iſta eſt ueritas ſecundum diſpoſitionem utriuſque iuris: ſed hoc caſu non priuatur uaſallus feudo, ſi contrarium faciat, uidelicet, ipſo iure,
a ſed per ſententiam.[a] ita tenet Hoſtienſis in ſumma de feudis. §.quibus ex cauſis.uerſicu. poſſet

ſet autem quæri &c.& dominus Cardin.floren.in cap. ij. de feudis.in vij.q.& Andr. de Yſernia. Bald.& Iacob.de Aluarotis in c. j.quæ fuit prima cauſa beneficii amittendi.dum dicunt quòd poteſt mora purgari ſic, ut dicam j.q.clxvj.ſic ergo non ipſo iure, ſed per ſententiam.nec obſtat qđ ſ.dixi.q.clxij. circa finem. quòd res cadit ipſo iure abſque ſententia,in commiſſum.Quia hic loquimur in diuerſo caſu, uidelicet quãdo cadit in commiſſum propter non petitam inueſtituram infra annum & diem, quo caſu non cadit, niſi per ſententiam.quia tex.in c.j.quæ fuit prima cauſa beneficii amittẽdi.dixit,damnetur. & in ca. imperialem.dixit,amittat.& ſic per ſententiam &c. ibi uerò loquimur, quando in commiſſum ex alienatione facta ſine cõſenſu.Quo caſu textus non loquuntur per uerba futuri,ſed pręſentis temporis. ideò ibi ipſo iure [b] abſq; ſententia declaratoria cadit in commiſſum &c.

a ¶Per ſententiam.*Iſtud ſatis apertè innuit dominus Iac. de Alua. in c. ſi.ij.co.uer. & ſecundum iſtum modum.ibi, & tunc priuabitur uaſallus iure ſuo,per quos fiat inueſtit.*

b ¶Ipſo iure.*Ita no.dominus Inno.in c.ex parte.extrà de feu.idem uoluit dominus Bal,in c.j. §. uel ſi cum filia.quibus modis feu.amit uerſ.porrò.licet contrarium uideatur notare domi.Bald.in c.j. §.fin.quæ fuit prima cauſa bene.amit.uerſi.not. quod ille.ſed ſi ipſius domini Bald.uerba ſedulò attendantur, uidentur notare idem,quod do. Inn.prout etiam ſentire uidetur dominus Iac.de Alua.in præalleg.c.j.§.fin.ij.col.ibi.carituru.*

SVMMARIVM.

1 *Annus & dies datus emptori rei feudalis,quando incipiat currere.*

2 *Vaſallus qui non poſſidet, non tenetur domino ad onera feudalia.*

QVAESTIO CLXV.

SED iuxta proximè dicta in præcedenti quæſtio.[1] Quæro quando incipiant currere annus & dies qui dantur emptori, uel alias in re feu. ſuccedenti. dico quòd non à die emptio. ſed à die adeptæ poſſeſ. non fecerit ſe inueſtiri à domino,infra annũ & diẽ cadit à iure ſuo, & aperitur feudum domino, aliter non. ita tenet Gulielmus de Cu.in l.ſolẽnibus. C. de rei uen.per l.forma.§. ſi cũ ego. ff.de cenſibus.& per l. quo quiſque.ff.de acqui.re.do.¶Præterea ratione [2] dicit ipſe Guliel. de Cun. ad hoc ut uaſallus amittat feu.requiritur dolus,ut in c. fin. de prohi.feu.alie.per Lothariũ. ſed non poteſt ſibi dolus imputari,quandiu non poſſidet,quia ex quo non habet cõmoda feudi,non tenetur ſubire onera.Itẽ & quia non debet ſibi imputari tempus illud quandiu nõ eſt in poſſeſsione; ut C,qui admit.ad bon.poſſeſ, ita dicit ipſe dominus Guliel.de Cun. quem referunt & ſequuntur doct.moderni per rationes prædictas:primò

Bal.

Bal. Sal.Raph.Fulg.in d.ſolennibus.& And.de Yſer.in c.j.de capitulis Corradi.in prin.ubi dicit ꝙ ſolũ ille qui poſsidet, priuatur feudo ex eo ꝙ nõ petiit inueſtiturá infrà annũ & diem,& ad hoc adducit tex.in c.j.in princip.per quos fiat inueſti.quæ loquitur de poſsidẽte.etiã in §.prętereà.de prohib.feu.alie.per Fede. præſupponit uaſallũ poſsidere,ex quibus cõcludit, ꝙ eſt neceſſe ꝙ poſsideat antequam cõmittatur.idẽ refert & tenet Ia. de Alua.in c.j.quæ fuit cau.benefi.amit.in q.quæ incipit,quęro quid ſi uaſallus.itẽ tenet do. Card.flo.in c.ij.in vij.quæ.extrà de feud.quos ſequitur Bal.in c.j. de capitulis Corradi. ubi dicit ꝙ iſtud tẽpus nõ currit filio uel hæredi.nõ ſe immiſcuit uel adiuit hęreditatẽ,cũ nõ ſit in poſ.& ultra præmiſſa uenerabilis & egregius do.Gul.Guillionis decretorum doctor & conſiliarius Delphi.pro hac limita.adducit tex.notabilem. in ca.j.extrà de feud.ubi dicit ipſe, uidetur caſus pro hac limitatione:qa quãdo* uaſallus non poſsidet, nõ tenetur ad onera feudalia, nec alia præſtanda domino,quæ requiruntur de natura feudi præſtari domino:& incumbebat dicto domino epiſcopo tricaſtrino onus probandi,ꝙ dictus dominus de targe ante petitã inueſtituram poſſediſſet dictum caſtrum de balmis, per annum & diem.ita dicit Bal.quẽ ſequitur domi.Iac.de Aluar.in c.quæ fuit prima cauſa benefi.amittẽdi.quod non probauit idem dominus epiſcopus ſancti Pauli. igitur &c.iſtud fuit unum aliud fundamentorum in iure pro dicto domino de targe reo.

a ¶Ratione.*Et pro hoc facit, quia alienatio rei feudalis demum punitur,ſi uallata fuerit traditione et nõ aliàs:ut not.per do. Cy & alios.in l alienatum.ff.de uerb.ſig.ita dicit d. Bal.in c.j.§.ſi liuellario.uerſi.ſequitur.quib.mod.feud.amit.*

SVMMARIVM.

1 *Vaſallus ſi non petierit inueſtiturã infra tempus debitum,an & quando poſsit moram purgare.*

QVAEST. CLXVI.

SED quia ſuprà quæſtio.clxiiij.dicitur,quòd ſi uaſal.infra annum* & diem nõ petierit inueſtiturã,priuatur feu.quæro an poſsit mora purgari.Et quãquam Iac.de Alua.& quidã alii, in c.j.quæ fuit prima cau.benefi.amit.dixerit, ꝙ nõ, cum lege feu.hoc expreſsè nõ caueatur: & ideo clementiores lege eſſe nõ debeamus,tamẽ do.Ardizo. in ſumma, quib.mod.feu.amit. tenet quod poteſt purgari,ª dũmodo celeri ſatisfactiõe ſibi cõſulere ſtuduerit. argu.extrà de loca.c.potuit.& c.ſi quis presbyterorũ.extrà de reb.eccl.nõ alie. & dicunt do.Bal.& Iac.de Alua. in c.j.quæ fuit cau.benefi.amit. quòd iſta opinio eſt æqua, licet l.nõ probetur:& dicitur celeriter prouiſum, ᵇ ſecun.Hoſtiẽ.in

q ſum,

ſum.de loca.§.potuit.& §.quid ſit de naturæ. uer.quod ueri.& ſequẽ.& ſecundum Inno.Cardi. floren.Anto.de But.quãdo prouidet antequam uocetur in iudicio:& ideo cum dictus dominus de targe reus,antequam uocetur in iudicio per dictum domi.Epiſcopum tricaſtriñ.obtulerit uelle præſtare homagium ipſi domino epiſcopo, poteſt dici dictus reus purgare moram,licet probatur,quòd poſſe diſſet per annum & diem antè, quàm obtuliſſet dictum homagium:& ita in diffinitione dicti proceſſus fuit cõcluſum per prædicta:& hæc locum habent in re feudali:ſed quando in re emphyteutæ,mora poſsit purgari,uide quæ ſuprà dixi, infrà quæſtio.cxxiij.

a ¶Poteſt purgari.D.*Bald.uidetur tenere cõtrariũ per tres ratiões,quibus mouetur,ut in c.j.in princ.quo tẽp.mil.inue.pe.deb.opi. tamẽ ipſius d.Iac.de Ardizo.uidetur ſanior,propter æquitatẽ,cui innititur.*Nec *obſtãt rationes do.*Bal.*quæ ſibi locum uẽdicare uidẽtur in caſu, quo feudũ reuertitur ipſo iure ad dominũ,quod nõ eſt in hac ſpecie:ſed in caſu alienationis,iuxta no.de probib.feu.ali. per* Fed. *§.callidis.in glo.ipſo iure, & quæ ſuprà dicta ſunt q.clxiij.et quæ dicit do.*Bald.*in c.j. §.fin.circa fin.per quos fiat inueſti.*

b ¶Celeriter prouiſum. *In hoc enim caſu cenſetur quis celeri ſatiſfactione ſibi cõſuluiſſe:qui exactus in iudicio uel extra iudiciũ,ſtatim, & ſine ullo termino homagiũ præſtat. ar.eorũ,quæ dicit do.Inn.in gl.ſua. in uerſi.niſi celeri.circa fin.extrà de loca.Et quod ritè ſumitur argu.de emphyteuſi ad feudum,præſertim in huiuſmodi iuris articulo,probãt ea, quæ dicit do.*Bal.*in c.j.in princip.in uerſi.petere.inueſtitu.quæ fuit prima cauſa bene.amit.*

SVMMARIVM.

1 *Vaſallo ſufficit petere inueſtituram ad euitandum commiſſum.*

2 *Laudimia an debeantur pro re feudali.*

QVAEST. CLXVII.

LICET aliqui uoluerint dicere,quòd nõ ſufficiat ua-
1 ſallo petere inueſtituram, *niſi
etiam offeratur fidelitas:tamen ueritas eſt,ꝙ ſufficit petere inueſtiturã:licet nõ offeratur fidelitas:quia petẽdo inueſtiturã ſatis uidetur offerre fidelitatẽ,ita
a tenet gl.in c.j.[a]per quos fiat inueſti.& c.j.quo tẽpo.miles.& ita etiã tenet And.de Yſer.quẽ ſequtur Iac.de Alua.in c.j.quæ fuit prima cau.bene.amit.gl.& Bal. in c.j. §.nulla.per quos fiat inueſti.& ideò uiſa oblatiõe per dictũ do.de targe,in qua petiit in ueſtiturã,licet nõ obtulerit fidelitatẽ,ſufficit,ita fuit ibi deter-
2 minatũ.Sed an*debeãtur laudimia pro re feudali, ſicut pro re emphyteuticaria,uide quæ ſcripſi infrà quæſti.ccccxv.in fine.

a ¶Glo.in c.j.*Scilicet in §.fi.in uer. à fidelitate.quæ glo.eſt multum ſolennis.& ponit practicam & formam,quomodo fidelitas ſit pollicenda*

da,& inueſtitura petenda.& quomodo & qualiter uaſallus debeat dominũ adire:& adeũdo honorare præſentibus partibus curijs & alijs magnis & honorabilibus uiris:& an dominus ſi nolit inueſtiturã facere,priuetur fidelitate:& qualiter fidelitas ſit facienda,& quibus uerbis,de iure.

SVMMARIVM.

1 *Dominus proprietate ne priuetur,ſi uaſallo deneget inueſtituram. uide & nu. 2.*

QVAEST. CLXVIII.

SED iuxta præmiſſa,quæro,
1 quid ſi uaſallus* petierit inueſtiturã infra tẽpus debitũ, & dominus noluerit eũ inueſtire, an debeat dñs priuari proprie-
a tate? gl.[a] in c.j.in fi.per quos fiat inueſt.& And.de Yſer.in c.ij.in §.j.de l.Corradi.& Iac.de Alua, in c.j.quæ fuit pri.cau.bene. amit.tenẽt ꝙ ſic.Idẽ etiã tenẽt Iac. de bello uiſu,Nico.de Neap.&
b Bal.[b] in c.j.§.nulla.per quos fiat inueſti.dicẽtes,ꝙ ſi dñs diſtule
2 rit facere inueſtiturã uaſallo* petẽti infra tẽpus debitũ, certè priuatur proprietate feudi:niſi ſit aliqua iuſta cauſa, ex qua ipſe dñs ſit motus ad differẽdũ,cum ad paria iudicetur:ut in c.j.de for.fide.in fin.Et iſta eſt opi.quã oẽs ſequuntur:& ideo cũ d.dñs epiſcop⁹ tricaſtriñ.renuerit aut aliàs diſtulerit inueſtiturã bon. de targe ſine cauſa legitima, de qua appareat per ꝓceſſum,certè quãdiu ipſe dñs eps uiueret, ueniret priuãdus ꝓprietate:ſed nõ eccleſia.ar.not.in c.cum ueniſſent.extrà de inſtitu.De hac materia uide quæ dixi infrà q. cccciij.& q.ccccxv.

a ¶ Gloſſ.*Puta iam dicta.in uerſi.à fidelitate.*

b ¶ Bald.*Videlicet in fin. col. uer.quæritur quid ſi uaſallus.*

SVMMARIVM.

1 *Dominus ſi melioraucrit feudũ,dominus non poteſt illud uẽdicare,niſi refectis expenſis meliorationum.*

QVAEST. CLXIX.

SED quid ſi uaſallus melio-
1 rauerit feudũ,puta qa ibi do mũ ſiue* caſtrũ fabricauit prout fecit d.dñs de targe reus:ex quibus feudũ eſt melioratũ:uel domũ de lapidibus fecit,quæ antè erat de tabulis:uel aliàs fecit feudũ utile,qđ erat inutile:uel ſeruitutẽ ibi acqſierat:uel libertatẽ nõ ſoluẽdi ibi per homines tallias ſiue ſubſidia Delph.ꝓut fecit d.dñs de targe in d.caſtro de balmis:quia affrãchiri fecit homines in d.loco de balmis habitãtes per dominũ noſtrũ Delphi.de nõ ſoluẽdo ibi ſubſidia Delphi.ut patet in camera cõputorũ Delph.Et aperiatur feudũ domino alia quàm ex delicto:ut puta quia feudũ erat datũ agnatis,qui deficiũt,certe dñs nõ poterit feudũ uẽdicare,niſi ſolutis expenſis meliorationũ & acquiſitionũ:quia in feudo permiſſa eſt retentio, propter expenſas meliorationis in eo factas, ſiue in faciendo de nouo,ſiue in reficiendo,donec per facientẽ tol-

q 2 latur

latur aut ſoluatur per dominũ: & ſi interim agat dñs ad feudũ uendicandũ, poterit per exceptionem doli repelli. Ita uoluit text.iuncta glo.quæ hoc decidit ad literã, in c.j.§.ſi uaſal.in ti.hic finitur lex.deinde incipiunt regni cõſuetud.& ad hoc facit tex. qui ſimiliter hoc decidit in alia materia, quàm feu.in §.certe. & ibi gl.& Io.Fab.inſt.de re.diui. ubi qui bo.fide ædifi.in fundo alie.licet ædificiũ cedat fundo: dñs tamẽ fundi nõ poteſt uẽdicare fundum:niſi prius offerat preciũ ædificii:aliàs exceptione doli poſſet repelli,ita tenẽt Andre.de Yſer.Bald.Ia.de Alua.in d.c.j.§.ſi uaſal,præall.& per illũ §.idẽ tenet Hoſt.in ſum.de feu. in §.apud quẽ.uerſi,præterea. quos ſequitur Bal.& Iac.de Alua.in d.§.ſi uaſallus.& dicũt ibi dẽ dicti doc.ꝙ ita ſeruatur de conſuetudine,de hoc etiã habetur per Bal.in auth.excipitur.C. de bon.quæ liber.& in l.fin.§. emp.C.commu.de leg.& ſuper rub.C.de iur.emphy.Circa hanc

a materiã dicũt Bal.[a]& Ang.quos ſequitur,& refert Inn.in l.ſi Seruius.§.Marcellus.ff.de leg.j.qd ſi emphyteuſis fuerit finita culpa emphyteutę,ut quia ſoluit canonẽ:uel nõ fuit debitè inueſtitus:quòd tũc nihil poterit detrahere de meliorامentis:ſed cõmodum meliorationis pertine-

2 bat domino.* Quæro ſi res emphy.fuerit alienata incapaci,an dominus directus poterit petere poni in manibus capacibus, b dic quòd ſic:[b] ut per Spec.in ti. de loca.§.nũc aliqua.uerſi.cxvj. & ſequen.idem Bal.in l.cũ quæſtio.C.de leg,uide de hoc quæſtio.ccccxxxviij.& ideò in diffinitiõe d.proceſſus aliqui ex dominis docto.opinando uoluerunt dicere, quòd d.dominus epiſcopus tricaſtriñ.poteſt repelli exceptione doli,cum non obtulit precium ædificii & meliorationis feudi d.domino de

c targe reo. Tamen dubitaui[c] in hac opinione reſidere, cum ea quæ ſuprà dicunt doctores, loquantur,quãdo feudũ aperitur domino,aliàs quàm ex delicto, puta defectu agnatorum:ut recitaui ſuprà,circa princi.Sed in caſu pręſentis proceſſus dictus dominus epiſcopus prætendit apertionem feudi ex delicto ſiue dolo:quia dictũ caſtrum de balmis fuit uenditũ:per d.de quæralio, d.domino de targe,ſine conſenſu ipſius epiſcopi. Et ex eo etiã quia ipſe de targe reus nõ fecit ſe inueſtiri à d.domino epiſcopo infra annum & diem, igitur &c.Et uide quæ circa hęc dixi infrà q.ccccxxxvj.

a ¶ Bald.*Videlicet in §.ſi uaſallus.& ibi do.Iac.de Alua.in uer.quaro ad extrà.& ut ipſi dicũt eſt ratio:quia text.praalleg. §.ſi uaſallus. loquitur quando per defectum generationis amittitur feud.ſecus aũt propter delictũ & culpã:quo caſu ſi amittitur principale,amittitur etiam acceſſorium:ut per l.ij.C.de iur.emphy.*

¶ Dic,

b ¶Dic quod ſic. *Et iſtud uidetur
habere rationem, ne quidem domi-
no directo ius ſuum detrahatur: ut
inſtitu. de his, qui ſunt ſui uel alie.
iuris. in §. dominorum quidem. ibi,
nec cuiquam hominum ius ſuum de-
trahi. non obſtat. lib. vj. de immuni.
eccle. c. j. §. ſanè. ibi, uel extra manũ
ſuam ponant huiuſmodi acquiſitis.
Quia loquitur in alio caſu diuerſo,
uidelicet collectarum & taliarum.
hęc autem loquitur de oneribus na-
turalibus ipſius rei, quod immunita-
te non congruit, etiam per præmiſſa.*
c ¶Dubitaui. *Et rectè propter indu-
ctionem præmiſſorum.*

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia quando dicatur enormiter
læſa.*

QVAEST. CLXX.

ALIA deciſio fuit facta in
cõcluſione dicti proceſſus
1 *caſtri de balmis, quòd tunc in
alienatione rei eccleſiæ dicitur
a eccleſia enormiter læſa, [a]quan-
do apparet de læſione ultra di-
midiã iuſti precii, iuxtà ea, quæ
leguntur & notantur per glo. in
c. ad noſtram. extrà de reb. eccl.
non alie. & in c. j. extrà de reſti.
in integ. & in c. cum dilecti. & in
c. cum cauſam. extrà de emptio.
& uendi. & ibi gloſ. & doct. ſed
ex iſto contractu, de cuius reuo
catione agitur, conſiderato tem
pore contractus, qui debet con
ſiderari, per ea quæ plenè dicta
fuerunt ſuprà, quæſtio. clvij. &
conſideratis depoſitionibus te-
ſtium dicentium, quòd dictũ ca
ſtrum de balmis illo tunc erat
magis oneroſum eccleſiæ quàm
utile: & conſiderato, quòd quaſi
omnes teſtes dicunt ꝙ dictum
caſtrum erat tunc ruinoſum &
hermum: & conſideratis etiam
bonis datis in recompenſam: ac
etiam conſideratis oneribus in
cuſtodia dicti caſtri ac retentio-
nibus in inſtrumento dictæ in-
feudationis declaratis per dictũ
dominũ epiſcopum Deodatum
infeudantem factis, non poteſt
dici dicta eccleſia enormiter læ
ſa. & in hac opiniõe fuit maior
pars dictorũ dominorũ docto-
rum, & licẽtiatorum, qui in de-
ciſione dicti proceſſus interfue
runt. Et inde fuit lata ſententia
abſolutoria pro dicto domino
de targe reo dicta die xvj. men-
ſis Februa. M. cccclviij &c.
a ¶Enormiter læſa. *Dicitur enim
enormis læſio, quando eſt ultra dimi
diũ iuſti precij. Iuſtũ autẽ precium
intellige, id eſt, æquũ, ſecũdũ æquita-
tem iudicis, attento eo, quod uidetur
cõmuniter æquũ ſecundum opi. uul-
gi, uel ſecundũ æſtimationẽ diſcreta
rum perſonarũ: ut dicit do. Bal. in l.
ij. col. j. in iiij. & ult. no. C. de reſcin.
uẽd. & quia ad talẽ læſionem nõ re-
ſtituitur eccleſia, ſed ei ſubuenitur iu
re cõmuni & etiã cuilibet: ut præ. l.
ij. C. de reſc. uen. ſed ubi eſſet infra il
lã læſionẽ cœpta tũc iure minoris ec
cleſia reſtituitur, ſi reperiatur enor-
miter læſa: ut per gl. hoc ideò dicit in
c. pe. extrà de reb. eccl. nõ ali. Enor-
mis autẽ læſio, æſtimabitur arbitrio
iudicis, inſpecta quãtitate cauſæ, &
qualitate perſonarũ, gl. in uer. diffi-*

*nierit.inſt.de emp.et uē.in §.preciū.
do.Bar.in l.ſcio.ff.de in integ.reſti.*

SVMMARIVM.

1 *Dominus directus an commiſſum
ſimul & penſionem petere poſsit.*
2 *Moræ purgatio quando admittatur
uſque ad litem conteſt.*
3 *Solutio eſt facti.*
4 *Dominus recipiēdo canonē ſine pro-
teſtatione, an renunciet commiſſo.*
5 *Compenſatio non fit ipſo iure in pœ
nalibus.*
6 *Canonis remiſsio an fiat propter
guerram. diſting.*

QVAEST. CLXXI.

REPERIO in quodā con
ſilio recolendæ memoriæ
dñi Petri Papæ patrui mei, inci-
piente, an lapſu triennio &c. ꝙ
ipſe multū amplè & not. decla-
rauit in iure iſtud dubiū, uideli-
1 cet,* an lapſo triēnio dominus
directus poſsit efficaciter pete-
re cōmiſſum & penſionē nō ſo-
lutā, cū proteſtatione ꝙ recipiē
do unū non ſibi præiudicet ad
aliud. Et uidetur dicere ipſe do.
a Pet. Papæ, ꝙ ſic,[a] per l. ſi ꝑ em-
ptorem. aliàs eſt §. in l. fundo. ff.
de lege cōmiſ. & Bar. no. per illū
tex. ꝙ utrūq; poſsit peti, ut ibi-
dē dicit Bar. cōtrariū tamē tenet
ipſe d. Pet. Papę, per ea, quę not.
Spe. in tit. de loca. in §. nūc ali-
qua. in uerſi. xxiij. & xxvj. & quæ
not. in c. potuit. extra de loca. &
in l. ij. C. de iur. emphy. Præter-
eà, dicit ipſe do. Pe. ꝙ utrūq; poſ
ſit peti. facit ratio, quia pœna cō
miſsi eſt conditionalis, ſcilicet
ſi nō ſoluatur penſio per trien-
niū: ut patet, per l. ij. circa princ.
C. de iur. emphy. ſi bene inſpi-
ciatur. & extrà de loca. c. potuit.
ubi gerundiuū, æquipollet ab-
latiuo caſui, qui ablatiuus reſol
uitur in cōditionē. l. ſi quis ita.
§. ſi duo. de ſtat. lib. & de cōdi. &
demon. l. à teſtatore. modò ſi do
minus directus petat pēſionē &
cōmiſſum, ſi emphyteuta ſoluat
penſionē, etiam poſt trienniū,
deficit cōditio cōmiſsi. Cùm er-
go deficiat cōditio cōmiſsi, pa-
tet ꝙ nō pōt petere cōmiſſum.
nec obſtat, ſi dicatur, ꝙ iſte em
phyteuta fuit in mora quolibet
anno: quia nō ſoluit de ſtatuto
inter ipſos cōtrahētes. Et ſic nō
poſsit mora purgari, per l. ma-
gnā. C. de cōtrahē. & cōmit. ſtip.
qa dies interpellat pro homine,
ut ibidem. & c. potuit. in fi. extrà
de loca. quia illud eſt uerum, ꝙ
nō poſsit mora purgari, qñ dies
& pœna ſunt appoſiti ab hoīe:
qa tūc nō admittitur purgatio
moræ, ut d. l. magnā. & eſt ratio:
qa qñ apponitur per cōtrahētes
dies & pœna, debitor pōt ſibi
ꝓuidere, ne currat dies, & ideo
ſi dimittat labi, ſibi imputetur,
ut clarè patet, per d. l. magnā. in
2 fi.* Sed qñ dies eſt appoſitus ab
hoīe, ſed pœna nō eſt appoſita
ab homine, ſed à lege, ut in caſu
noſtræ qōnis, tūc bene admitti-
tur purgatio moræ uſq; ad litis
cōteſta. ut not. per Dy. in l. ſi ita
quis. §. Seia. ff. de uerb. oblig. &
per Bar. in l. ſi inſulam. ff. eod. tit.
& in l. j. ff. de penu legata. Et eſt
ratio,

ratio, quòd admittatur purgatio moræ in hoc caſu, quādo eſt oppoſitus dies tantū ab homine, & nō pœna: licet debitor potuerit ſibi prouidere. Tamen qa lex ſubrogat ſibi pœnā cōmiſsi, ſi nō ſoluatur die ſtatuto ab homine, & per l. Ex æquitate intro ducta eſt purgatio moræ: ut l. ſi ſeruum. §. ſequitur. circa mediū ipſius §. Ideò non mirū ſi pœnā quam lex ſubrogat, ſi etiam tollatur per purgationē, quam lex etiam introduxit, & ſic una lex per aliam legē tollatur. ar. Inſti. de leg. agna. tute. §. fi. Cum ergo in caſu quęſtiōis noſtræ dies ſit appoſit' ab hoīe, & pœna ſubrogeť à lege, patet ex pdictis, q̄ debet admitti purgatio morę: put de hoc ēt tetigi ſ. q. cxxiij. Cū ergo poſsit emphyteuta purgare morā, etiā poſt trienniū, ſaltim uſq; ad litis cōteſt. ut ſ. dictū eſt, uel uſq; ad modicū tēpus poſt triennium: iuxta no. in c. potuit. extrà de loc. patet q̄ non poteſt dominus petere pœnā cōmiſsi: quia quoties lex ſubrogat aliquam pœnā alicui factā: ut puta
3 ſolutioni, uel alicui facto:* quia ſolutio eſt facti, iuxta l. conſilio. §. fi. ff. de cura. furioſ. talis pœna ſubrogata per legē non pōt peti. ut no. per glo. expreſsè in l. ſi quis ab alio. §. fi. ff. de re iudi. qa intereſſe, dicitur eſſe pœna reſpectu ſoluētis, ſicut cōmiſſum. ut ff. de eo, per quē factum eſt. l. j. §. ſi plures. Præterea, dicit ipſe do. Pet. quando eſt in poteſtate alicuius annullare aliquē actū, ſi ex illo actu recipiat cōmodū, non poterit poſteà annullare. ut l. poſt lætū. ff. de his quib. ut indig. ubi filius exhæredatus poteſt per querelā annullare teſtamentum, ſi tamē recipiat aliqđ commodū ex illo teſtamēto, nō poterit poſteà annullare: & ita ibi in propoſito. poſt triēnium in poteſtate domini directi eſt, annullare contractū emphyt. Si ergo aliquod cōmodū accipiat ex emphyteuſi, nō poterit petere annullare: & ita non poterit petere cōmiſſum: & ſi petat cōmiſſum, & annullet cōtractū, nō poterit poſteà petere penſionē. Præterea, dicit ipſe do. Petrus, poſito q̄ talis pœna poſsit peti in libello, tamen adhuc utrunq; non poſſet peti, ut utrunq; cōſequatur, quādo dicit ipſe, tātum operatur tacitū, quantū expreſſum. l. cum quis. ff. ſi cer. pet. ſed ſi inter contrahentes fuiſſet expreſſa pœna cōmiſsi, ſic dicēdo, ſolues tantū, & ſi nō ſoluas per trienniū, q̄ res cadat in cōmiſſum per expreſsionē pœnæ cōmiſsi, transfuſa & nouata eſſet præcedēs diſpoſitio: ut l. ita ſtipulatus. in fi. ff. de uerb. obli. & l. obligationū ferè. §. fi. ff. eo. tit. & de penu legata. l. j. Ergo patet, q̄ utrunq; nō poſsit petere, cū una transfūdať in aliā. Præterea & quintò, dicit ipſe, mitius agitur cū lege, quàm cū homine. l. Celſus. ff. de arbi. & no. in c. delētes, in fi. extrà de celebra. miſſa. ſed

ſi iſta pœna eſſet appoſita ab
homine,non peteretur utrunq;,
ut dictum eſt. ergo nec petatur
utrūq;,quoniā pœna apponitur
à lege,ut in caſu præſentis quæ-
ſtionis.ita dicit ipſe do.Pet.Pa-
pæ. Et ſecundū hanc opinionē
4 uidi determinari. ¶ *Iuxta hanc
materiam quęro,an domin⁹ re-
cipiendo canonē ſine proteſta-
tione,renūciat cōmiſſo?gl.uide
tur uoluiſſe,ꝙ ſic.in l.ij. C.de iu
re emphy.& in c.potuit.de loca.
cum qua pertranſit Io. An.in d.
c.potuit. dū remittit ad ea, quæ
dicit Spe.in tit.de loca. §.nunc
b aliqua.in uerſ.xxviij.& xxv.[b] ui-
de tamē diſtinctionē, quam fe-
cit Imo.in d.c. potuit.in ſua re-
petit.in xxvij.col.poſt Card.flo.
5 *Sed iuxta hāc materiā q̄ro:ceſ-
ſaui in ſolutiōe canonis dom⁹
meę,dominus directus uult age
re ad cōmiſſum:replico ſibi, ꝙ
ípſe tantundem debet mihi. An
hoc caſu habeat locū cōmiſſum?
c dic ꝙ non,[c] quia in pœnalibus
fit ipſo iure cōpenſatio,ut pœ-
na euitetur.ar. C.de cōpē.l.etiā.
aliàs regulariter nō fit cōpenſa
tio ipſo iure,niſi opponatᶜ. iſta
ſunt uerba Pe.Ia.in tit.de act.in
rem,quę pro re emphy.quę ce-
cidit in cōmiſſum,cōpetit.circa
prin.ibi itē eſt notādū ꝙ ſic &c.
¶ Si emptor rei emphyteutica-
riæ nō dicat uerū precium do-
mino directo:fortè ut ipſe em-
ptor minus ſoluat de laudimiis
domino : uel ut fortè dominus
directus non capiat.ita faciliter
iure prælationis res committi-
d tur:& cadit emptor à iure ſuo[d].
ita Pe.Ia.in ti.de act.in rem. ge-
neralis libellus ibi effectus,quia
emphyteuta &c. Et ſic eſt hic u-
nus caſus, in quo mendaciū pu-
e nitur. ¶ An propter guerrā[e] fiat
remiſsio canonis?doctō.cōmu-
niter dicunt,ꝙ ſic.aliqui tamen
f diſtinguunt,[f] aut durauit modi-
co tempore,aut duobus uel tri-
bus annis, ut plenè tractat de
Imo.in c. potuit.de loca. in ſua
repetitione.xxxj.col.
a ¶ Quod ſic. *Et hæc opinio eſt uera
& optima ratione fundata,quod ſic
oſtēditur.Nā in hac ſpecie ſunt duo,
quorum quodlibet onus ſuū, unū.ſ.
quòd emphyteuta percipit fructus,
uel per eū ſtetit quominus percipe-
ret,propter quod ad pēſionē tenetur:
aliud quod fuit in mora et in reten-
tione penſionis ſoluendæ per triēniū,
& ob hoc meretur expulſionē,ſi do-
mino placet. Res ergo et pœna pro-
pter diuerſas cauſas exiguntur, nec
pœna ſuccedit loco rei ut ff.de arb.ſi
quis rē.Vtrūque igitur exigitur.quia
cum pœna expulſionis, ſit pœna lega
lis, exigi potuerit res pœna.ſicut eue
nit in re furtiua & pœna furti.ff.de
cōdi.fur. ſi pro fure.ij.reſpōſo.In pœ
na autē conuentionali nō ſic.ff.de act.
emp.l.prædia Iſtud proculdubio pro
cedere uidetur, quādo dominus pri-
mò deiecit emphyteutā,quod tūc po
teſt penſionē petere.ff.lo.l. colonus.et
col.ij.in authē.de nō alie.aut permu.
re.ec.§.ſcire autem emphyteutas.ſed.
quando prius penſionem recepit:&
tunc aut temporu poſteriorū,et non
eſt*

eſt dubium quin emphyteuta expelli non poſsit, cum dominus recipiendo penſionem poſterioris temporis iuri ſuo, quo ad hoc renũciare intelligatur. et ita loquitur Spe. in ti. de loca. §. nũc aliqua. uer. xxiij. et xxvj. Aut uerò tpis præteriti: et tunc ſi recipiat penſionem ſimpliciter, & non expellet, quaſi purgata ſit mora. ff. ſi quis cau. l. ij. facit. ff. de publi. & uectiga. l. ſi. et de eo, quod certo loco. l. ſi. Sin autem recipiat cum proteſtatione ſui iuris, & tunc deijcere põt. ff. quibus modis pig. uel hyp. ſolu. l. ſi debitor. & hoc ſentit Spe. in præalle. §. nunc aliqua. q. xxv. Sanè quantũ ad fructus perceptos ab eo tempore, quo res incidit in cõmiſsum expulſo emphyteuta à re emphyteutica dominus in re experitur. Specu. in d. § nunc aliqua. q. x. Et quod utrũque uidelicet commiſsum & penſio temporis præteriti, peti poſsint pariter & dãnum in re datum, tenet d. Spec. in ſæpe d. §. nunc aliqua. uer. xj. ibi. alij tamen dicunt. quam quidẽ opi. ibidem format do. Io. And. in addi. quæ incipit, hoc placet. et pro hac opinione facit, quod dicit Spe. in uerſi. xxxv. ibi Ia. contra et bene. &c. et hanc opinionẽ à parte uidetur tenere in uer. xxv. ibi, nam et ſi eũ expellere uellet &c.

b ¶ Xxviij. & xxv. Voluit allegare in uerſi. xxvj. & xxvij. & facit quod habetur in uerſi. xxix. & xxiij. licet ibi loquatur in alio caſu, uidelicet, quando recipitur penſio poſterioris temporis.

c ¶ Dicꝙ nõ. Ita tenet expreſsè Spe. 1 in præ. §. nunc aliqua. uerſicu. lxxix.

d ¶ A iure ſuo. Et eſt ratio, quia perinde eſt ac ſi non denũciaſset, ut dicit Spe. in d. §. nunc aliqua. in uer. xcij.

e ¶ Propter guerram. Videtur diſtinguendum, aut emphyt. ſuſcepit in ſe periculũ caſus fortuiti, aut nõ. Primo caſu, tenetur: ſecundo, non. Vel ſi cenſus debebatur ex fructibus, non tenetur: aliàs ſic. do. Io. And. in addi. ad Spe. in præalle. §. nũc aliqua. uer. cxxxvij. in addi. quæ incipit, quid ſit ſterilitas. ubi arguit, pro & contra. & prope finem dicit, quod præmiſi.

f * Diſtinguunt, Sed quòd emphyteuta qui propter guerras nõ potuit fructus ſeu reditus percipere, poſsit petere remiſsionem mercedis, & ſic effectualiter, nõ teneatur, uoluerunt Ia. de Are. Cy. Bart. et Saly. in l. j. C. de iure emphy. ar. l. cũ unius. §. ulti. iuncta l. iij. §. Labeo. et in l. interdũ. §. j. ff. de acqui. poſs. & per l. in uenditione. §. j. ff. de peri. & commo. rei uend. Idem tenuit Pe. de Anch. in c. potuit. in xj. q. de loca. Et licet Anto. in d. c. potuit. diſtinguat, an guerra duret per triennium uel minori tempore, tamen eũ damnat. ibi Io. And. de Imola. in d. c. potuit. tenens ſimpliciter opi. Iac. de Are. & ſequacium, quæ eſt communis opin. legiſtarum, prout dicit Ab. Sicu. in d. c. potuit. in fi. licet dicat, quòd Flo. & conſilium Paduanum contrarium conſuluerit. uide tamen, quod eleganter conſulendo tenuit Philipp. Corne. in conſilio clxxxj. inci. uiſis nonnullis actis. col. xiij. uerſi. nam ad hoc. in ij. uol.

SVMMARIVM.

Proteſtatio domini an ualeat, quòd utrunque petere poſsit, pẽſionem & commiſsum.

• *Proteſtationis uſus.& nu.4.*

3 *Lex quando ſubrogat loco obligationis aliquam pœnam, uel aliquid aliud, illa ſubrogatio dicitur alternatiua.*

QVAEST. CLXXII.

VNVM aliud tetigit dictus dominus Petrus Papæ in dicto ſuo conſilio, in præcedenti quæſtione mentionata.* Videlicet ſi dominus poſt triennium recipiat ſolutionem canonis ſeu penſionis cũ proteſtatione, ꝙ poſsit petere commiſſum, & ecõtrà, ſi recipiat cõmiſſum ſub proteſtatione, ꝙ poſsit petere penſionẽ, an ualeat iſta proteſtatio. & uidetur ꝙ ſic. & no. per Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. uer. xxv. & no. extrà de locato. ca. potuit. in glo. magna. & pro hoc facit dictũ generale, ꝙ proteſtatio* conſeruat ius in futurum, ut iuribus uulgatis. contrarium tamẽ tenet ipſe do. Pet. Papę, ꝙ imò nõ ualeat talis proteſtatio: quia dicit ipſe, ſi bene inſpiciatur in materia proteſtationis, eſt una regula, ꝙ proteſtatio cõſeruat ius in futurũ, tũc cùm tale ius futurũ eſt poſsibile de iure exerceri per ipſum ꝓteſtantẽ, ſeu cõſiſtit in poteſtate ipſius proteſtãtis. Sed ſi tale ius futurum eſt, impoſsibile de iure exerceri per ipſum proteſtantẽ ſeu nõ cõſiſtit in poteſtate proteſtantis, tunc talis proteſtatio non ualet, nec conſeruat ius in futurum. iſta regula ꝓbatur. ſic dicit ipſe do. Pet. Papæ. Certum eſt enim, ꝙ impoſsibile eſt de iure, ꝙ monachus habeat proprium. extrà de ſtatu monachorum. in c. cùm monaſteriũ. modò pone, ꝙ talis recipitᷓ in monachum, cũ proteſtatione, ꝙ habeat proprium, nũquid ualet talis proteſtatio? certè nõ. ut not. ff. de uſu & habitatatione. l. per ſeruum. §. j. & ibi eſt tex. & facit l. cũ precario. ff. de preca. & not. per Io. And. Hoſti. & alios doct. in c. cum M. Ferrariẽſis. extrà de conſti. Ad idẽ certum eſt, ꝙ poſt litis conteſta. impoſsibile eſt de iure, aliquid addi, diminui, uel mutari in libello: iuxta not. in l. edita. C. de eden. Modò pone ꝙ ille qui tradit libellũ, proteſtatur ꝙ poſsit addere, diminuere, uel mutare, uſq; ad ſententiã, nunquid ualet iſta proteſtatio? certè nõ ualet: ut habetur & no. extrà de fide inſtru. in c. inter dilectos. in gl. dicunt quidã &c. Et ita patet probata dicta regula, & faciunt ea, quæ ponit Bart. in d. l. edita. uer. quæro dixi &c. circa finem ſuæ repetitionis. & ibi notabiliter probatur per eum. hæc regula ſic eſt in propoſito pœna commiſsi conditionalis. ut dixi ſ. in procedenti queſtione. ſ. ſi nõ ſoluatur per trienniũ, ergo ſoluatur etiã poſt triẽniũ, ut in præcedẽti queſtione dixi, deficit conditio. Si ergo eſt impoſsibile de iure habere aliquã actionem ad cõmiſſum, patet ꝙ proteſtatio nõ ualet, nec conſeruat ius in futurũ: per prædictam regu

regulam. Item ſi recipiat commiſſum dominus directus, impoſsibile eſt de iure eum habere aliquam actionem ad penſionem nō ſolutam.* ¶ Et eſt ratio,
3 quia quando lex ſubrogat loco obligationis aliquam pœnā, uel aliquid aliud, tunc illa ſubrogatio dicitur alternatiua, perinde ac ſi debitor eſſet obligatus alternatiuè. pro hoc bene facit l. miles. §. decem. j. reſponſo. ff. de re iudi. & no. per Bar. in l. ſtipulationes nō diuiduntur. vij. q. ff. de uer. obl. Sed ſic eſt, ꝙ in obligatione alternatiua ſi creditor recipiat unum, impoſsibile eſt de iure, ꝙ poſsit petere aliud. l. ſi non ſortem. §. ſi dotē. ff. de condi. inde. cum ſi. Si ergo impoſsibile eſt de iure petere ſolutionem penſionis propter recipientium cōmiſſum, patet ergo ꝙ proteſtatio ſuper ſolutione penſionis, non ualet, per prędictam regulam. Præterea, ꝙ dicta proteſtatio non ualeat, probat ipſe do. Pet. Papę: quia quotieſcunq; aliquis habet neceſſariò ceſſare à petitiōe alicuius rei, talis proteſtatio non ualet: ut no. in l. alimenta. C. de neg. ge. & per doct. in c. gratiæ. de reſcri. in cle. quia mulier habet neceſſario ceſſare à petitione alimentorum datorum filio infra triēnium. ideò ſi proteſtetur, nō ualet. Sic in propoſito dominus directus habet neceſſariò ceſſare ſup petitiōe pœnæ cōmiſsi, cū deficiat conditio, ſub qua cōmiſſum debetur, ſcilicet ſi ſoluatur penſio. Item habet neceſſariò ceſſare ſuper petitione penſionis, ſi receperit pœnam cōmiſsi, ſicut dicitur in alternatiua. ut ſ. dixi. Ad hoc faciunt no. per Pet. de Bella pertica in l. ſi. ff. de eo, quod cer. lo. ubi dicitur, ꝙ ſi creditor recipiat ſortem tantū, & proteſtetur ꝙ poſsit petere intereſſe, iuxta materiam illius l. quòd talis proteſtatio non ualet. & eſt ratio, ſecundum Pe. de Bella pertica: quia recipiendo ſortē, ſublatum eſt principale. ergo & acceſſorium, qđ uenit officio iudicis mercenario. Si ergo ex iuris neceſsitate uideatur remittere, patet ꝙ nō ex uolūtate uidet remittere, ideò ſua proteſtatio nihil releuat, ut ſ. dictū eſt. Præterea dictus do. Pet. Papæ dicit: certum eſt, ꝙ in pœnis legalib⁹ proteſtatio nil operat: ut not. p Bart. in l. fraudati. ff. de publi. & uecti. & cōmiſ. Et pōt eſſe ratio: quia nemo pōt facere quin leges locum habeāt in ſuis geſtis. Ex ar. in l. nemo pōt. ff. de leg. j. & no. extrà de foro cōpe. in c. ſi diligēti. in prin. primæ gl. de teſta. c. tua. in ſi. ſic in ꝓpoſito pœna cōmiſsi, eſt pœna legalis, ergo patet ꝙ ꝓteſtatio per eū facta ſuper pœna legali nō ualet. Iſta ſunt uerba formalia dicti domi. Pe. Papę in dicto ſuo cōſilio, manu ſua ꝓpria ſcripto, & ſignato. Et ita etiam uidi determinari in iudicādo de hac proteſtatione in hoc caſu. uide plenè per

Imo

Imo. in c. potuit. de loca. in ſua rep. in xxvj. col. poſt Car. flo. Sed quia ſ. de proteſtatione, ſcripſi iuxta hanc materiã proteſtationis, quæro: aliquis cõparet coram iudice, à quo appellauit, & proteſtatur, quòd eius appellatio ſibi ſalua remaneat, an ualeat talis proteſtatio. Inno. dicit, quòd ſic. in c. quæſtio. [a] extrà, de appell. & uide plenè quæ dixi ſ. q. ccclxiiij. Et *de materia proteſtationis, uide plenè per Bart. in l. non ſolum. §. morte eius. & in l. de pupillo. §. ſi procurator. ff. de ope. no. nun. Sed uide aliũ caſum, in quo quis non renunciatſue appellationi comparendo coram iudice à quo. de quo tetigi infrà quęſtio. ccccxxxvj. in uerſiculo lxj. quæro &c.

a ¶ Inno. in c. quæſtioni. *Videlicet in gl. ſua ſuper uerſicu. iuramento.*

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta ſoluens inſtitori domini, de cuius mandato non conſtat, an ſit liberatus. diſtin. nume. 3.*

2 *Procurator falſus, quis dicatur.*

4 *Creditore inuito & contradicente, nemo poteſt recipere ſolutionem à debitore.*

QVAEST. CLXXIII.

IN dicto ſuo cõſilio ſuprà proximè mentionato, dictus do. Petr. Papæ mouet aliud dubium ſatis ſingulare, *uidelicet an emphyteuta fuerit liberatus per ſolutionem factam geſtori ſeu receptori domini, de cuius mandato uel ratihabitione non cõſtat: & uidetur primò (dicit ipſe d. Pet. Papæ) quòd nõ ſit liberatus: quia ſoluit ꝓcuratori falſo. &* dicitur falſus, [a] qui nunquam mandatum habuit: [b] ut not. in l. ſi procuratori. ff. de condi. ob cau. in j. gl. Et quòd non ſit liberatus, probatur per dictã l. ſi ꝓcuratori. in ij. reſponſo. cum ſi. & ut dicit Bar. in iam d. l. ſi procuratori. debitor non liberatur, ſiue ſcienter ſiue ignoranter ſoluerit illi, qui non habet mandatum. Non enim debet eſſe debitor ita credulus, & ſi ſecus, ſibi imputetur. ut l. quòd ſi ſeruus. §. ſed ſi ſic accipit. ff. de in rẽ uerſo. in c. p tuas. ij. extrà de ſimonia. In contrarium faciunt not. per Bart. in l. Celſus. ff. de uſuc. ubi dicit quòd aſſertio aduerſarii debet credi: & aſſertio aduerſarii inducit titulũ. & ita patet quòd emphyteuta ſoluendo illi, qui ſe gerebat pro tali, ſit liberatus. Dictus tamẽ d. Pet. Papæ pro declaratione & deciſione præſentis materiæ ſic diſtinguit: * Aut talis geſtor publicè in loco uel uilla habebat̃ ꝓ recuperatore, ſeu ꝓcuratore domini, & tunc dicit ipſe emphy. ſibi ſoluẽdo eſt liberatus. [c] ar. l. iij. in princ. ff. ad Mace. & l. Barbarius. ff. de off. pręt. & j. q. v. turbatur. & faciunt no. extrà de reg. iur. in c. ad probandum. in j. glo. quia cũ in communi opi. pro tali habetur, uidelicet ꝙ agit, ut ibi dicitur. & quod no. ꝑ Inno. in c. j. extrà de fi. inſtru. in gl. itẽ bona eſt argumentatio ex eo, quod fieri conſue

conſueuit,ut habetur & not.extrà.de ſen.excom.in c.ad hæc. & ff.de publi. & uect. l. ſi publicanus.§.fi.& not.in l.liberorum.§. quòd tamē Caſsius.ff.de leg. iij. & l.ſi ſeruus pluriū.§.fi.de leg.j. ſed ſi communiter cōſueuit fieri,q; publici recuperatores non conſueuerunt demōſtrare mādatum, quod habent à dominis directis.ar.notatorū per gl. Inn. & doc.in c.cum in iure.extrà de offi.deleg.& faciūt optimè, quæ dicit Bar.in l.ſi qs uxori.§.apud Labeonem.ff.de furt. ſed ſolum ſcribunt in papyro ipſorum emphyteutarum confeſsionē ſoluti,ergo &c.Et ita uidi in iudicādo determinari. Aut talis geſtor publicè in loco uel uilla nō habebatur ꝓ recuperatore ſeu ꝓcuratore dicti domini directi: & tunc aut dominus directus ſcribebat iſtum geſtorem recipere ſolutionem pēſionis,& nō cōtradicebat,& tūc emphyteuta eſt liberatus.& ꝓ hoc facit l.fin. ff. quod cum eo. & faciūt etiam notata p Io.Fabri inſtitut. quod cū eo.§.j.& eſt ratio : quia quādo aliquis ſcit aliū gerere actū, qui nō poteſt inuito eo geri,talis ſciens & non contradicēs, ui

d detur cōſentire. [d] l.fi.ff.quod cū eo.& faciunt no.in l.Caius.ff.de pigno,actio.& faciunt not.extra de his quæ fiunt à prælato. in c. quanto.& extrà,de reb,eccl. nō alie.c.ſi quis presbyterorū. Sed

4 certum* eſt, quòd nemo inuito & contradicente creditore poteſt recipere ſolutionē à debitore.l.inuito.C.de ſolut.& ca.eā. & extrà de iureiu.imò nec aliud pro alio inuito creditore pōt ſolui.l.ij.§.j.in fi.ff.ſi cert.pet. ita alteri ꝓ altero:ſcilicet creditore inuito eo ſolui nō poteſt,iuxta materiā legis, uero ꝓcuratori.ff.de ſolu.Si ergo dominus directus ſciuit,& non contradixit,patet per prædicta,quòd uidetur cōſentire.& ita ratum habere.facit illud,quod dicitur de domino ſciēte & non prohibēte ſeruum delinquere:quia tunc inſolidū tenetur, qui ſi ignoraret, liberatur dādo ſeruum pro noxa : ut iuribus uulgatis. Aut dominus ignorat iſtum geſtorē recipere ſolutionem penſionis: & tunc dicit ipſe d.Pet.Papæ emphyteutam non eſſe liberatum, p iura ſ.alleg. De materia iuris emphyteuticarii. cōmiſsi & iuris præl.tetigi etiā ſ.q.cccccclxxv.

a ¶Dicitur falſus. *Is autem funditus dicitur falſus procurator, qui nunquam habuit mandatum: ſed is qui mandatum habuit: licet reuocatum, non dicitur funditus falſus procurator. & not. differentiam inter hunc, & iſtum, ut colligitur ex ſcriptis d. Bar. in l. falſus procurator. uer. oportet. dicta l. cum quis. in fin. C. de furtis. Et in l. procuratori falſo in gloſ. j. ff. de condi. cauſa data cauſa non ſecu. traditur caſus in quo non eſt differentia.*

b ¶Nunquam mandatum habuit. *Vel habuit, ſed eſt reuocatum: ut in glo. j. hic alleg. & in glo. j. in l. falſus.*

C.

C.de furtis.

c ¶Eſt liberatus.*Tu dic quòd libera bitur ſcilicet cedendo creditori actio nem quam habet contra ipſum falſum procuratorem. Caſus eſt in l.cū b fundus.§.ſeruum tuum imprudens. ff.ſi cer.pe.d.Bar.in l.ſi procuratori. in v.col.in uer.j.caſu quæro.ibi,puto tamen ff.de condi.cauſa da.cauſa nō ſecu.& in l.falſus.ij.col.uer.opp.de l. cum quis.* C.*de furtis.*

d ¶Videtur conſentire.*Iſlud eſt re gulariter uerum.ut in regula, is, qui tacet.in glo.j.circa medium.ibi quid ergo in his,&c.de regu.iur.lib.vj.*

SVMMARIVM.

1 *Partē cenſus qui ſoluit,an euitet cōmiſſum totius rei emphyteuticariæ.*

2 *Minor ſi ceſſauerit triennio in ſolutione canonis,an tempus ſibi currat.*

QVAEST. CLXXXIIII.

VLTERIVS & quartò,dictus dominus Petrus Papę in dicto ſuo conſilio quærit de 1 alio*dubio,uidelicet ſi emphyteuta ꝓ re emphyteuticaria debeat pro canone bladum & pecuniam,& ſoluerit bladum triēnio, ſed ceſſauerit in ſolutione pecuniæ:an tota res dicatur cōmiſſa pro parte pecuniæ nō ſolutæ? dictus dominus Petrus Papæ ibi determinat, quòd nec in totum, nec in partem cōmitti- 2 tur. [a] pro quo bene facit, dicit ipſe,l.cōmiſſoriæ.C.de pact. inter empto. & uendit. & extrà de pœnis.c.ſuam. Præterea ad hoc, quòd committatur, requiritur quòd per totum triennium nil ſoluerit. ſed ſi nos compenſemus illud, quod ſoluit in primo, ſecundo, & tertio anno, uidebimus quòd totum triennium nō eſt lapſum: ſed compenſatione facta [b] non erit fortè niſi biennium, uel unus annus, pro quo biennio uel anno non eſt ſolutum, ſed ceſſatio per biennium in priuato uel per annum non facit incidere in cōmiſſum. ergo &c.Prętereà,particularis ſolutio inuito creditore nō eſt ſolutio:ſed ipſo uolēte particularis ſolutio,eſt ſolutio.l.tutor. §. Lucius. ff. de uſu. ſed l. ij. C. de iur.emph.dicit,quòd ſi non ſoluerit per totum triennium, cadit in commiſſum. Sed eſt certum,quòd iſte ſoluit, licet partē cenſus.quia uolente domino directo,ergo ſoluit.Si ſoluit,ergo non cadit in commiſſum. Prætereà,dicit ipſe do. Petrus, certum eſt quòd illud, quod debetur nobis ex prouiſione noſtra, fortius nobis debetur, quàm illud,quod debetur nobis ex prouiſione aliena.ff. de cap. & poſt li.reuerſis.l.ſi qui in bello.& ibi not.& ff.de fideicom.l.ſi filius.§. erit.faciunt ibi no.per doc. in c. nullus.de elect.libr. vj. Sed certum eſt,quòd ſi uenditor apponat pactum legis commiſſoriæ in contractu uenditionis, & ſic iſtud pactum eſt ex prouiſione ſua, & poſteà poſt diem præſtitutum legis commiſſoriæ petat uenditor partem pretii,uel uſuras,renunciare uidetur pacto legis commiſſoriæ, per ipſum &

ex

ex prouiſione ſua appoſito.ut l.
commiſſoriæ. C. de pact. inter
empt.& uendit. Item, ſi creditor
apponat pœnam, ſi nõ ſoluatur
principale , & ſic iſta pœnæ ap-
poſitio eſt ex prouiſione ſua. Et
poſteà creditor recipiat partem
principalis, renunciare uidetur
toti pœnæ, per ipſum, & ex pro-
uiſione ſua appoſitæ: ut c.ſuam.
extrà de pœnis. Si ergo ſic eſt,
quòd uideamur renunciare id,
quod uenit ex prouiſiõe noſtra,
cũ magis debeatur nobis, ut ſu-
prà dixi: multò fortius uidemur
renunciare id, quod debetur no
bis ex prouiſione aliena , ut in
caſu propoſito: quia pœna com
miſsi nõ debetur nobis ex pro-
uiſione noſtra , ſed ex prouiſio-
ne aliena, ſcilicet per legem : &
ita patet ex prædictis, quòd re-
nunciare uidetur ipſi pœnæ cõ-
miſsi. & ita nec totum nec pars
commutatur. ita dicit & tenet d.
Petr.Papę.& ſunt uerba ſua for-
malia. pro hac parte tanquã ma
gis ęqua uidi iudicari.& de hac
materia tangit Spe.in tit.de ar-
bitris.§.ſequitur.uer.quid ſi plu
2 ra capitula &c.* Quid ſi minor
ceſſauerit triennio in ſolutione
canonis, an tempus ſibi currat?
uide quæ plenè dixi ĩ. q. cccc-
xxxv. Itẽ qd ſi emphyteuta ceſ-
ſauerit in ſolutione cẽſus pecu-
niæ, & dominus eidem emphy-
teutę in tantum teneatur, an lo-
cum habeat cõmmiſſum? dic q,
nõ : quia in pœnalibus fit cõpẽ-
ſatio iure: ut dixi ſ.q. clxxj. in ſi,

a ¶Nec in parte committitur. Dũ
*enim dixit, nec in totũ, uidetur pba-
bile ſecundum Spe. in ti. de lo. §. nũc
aliqua. uer. xxx. ſed d. Io. An. in add.
ad Spe. in iam d. uerſ. ſi. in addit. quæ
incipit, dic quod ſuperior uerſi. tenet
cõtrarium. ſcilicet quòd propter ceſ-
ſationẽ in parte canonis, cõmittitur
in totum. & ibidem ſub compendio
pulchrè reſpondet ad contraria.*

b ¶Sed compenſatiõe facta. *In ca-
ſu penè ſimili hæc quidem ſubtilitas
primo aſpectu placuit do. Io. And. ſed
plenius meditando eidem diſplicuit,
propter conſequẽtiam abſurditatis,
& inconueniẽtiæ: ut in addi. ad Spe.
in d. §. nũc aliqua. in uer. lxxj in ad-
ditione poſita ſuper uerſ. ſi unus.*

SVMMARIVM.

1 *Literæ ſine teſtium ſubſcriptione, nõ
probant. Limit. nu. 2.*

QVAEST. CLXXV.

LITERAE quantumcunq;
a habeãt ſigillum[a] publicum,
1 habẽs * authoritatẽ à publico, nõ
probant niſi habeant teſtiũ ſub-
ſcriptionem , uel niſi per nota-
riũ curiæ apud acta ſint ſcriptæ:
uel cõſuetudo hoc approbet. ita
b tenet Io. And.[b] in c. poſt ceſsio-
nẽ. extrà de probatio. in ſequẽ-
do opinionem Archidia. in c. ut
circa. de elect. lib. vj. quos ſequi-
tur Sal. in l. ad inſtructionem. C.
de epiſ. & cle. ita etiã fuit decla-
ratum in concluſione proceſſus
Carmelitarũ Belliuiſus in Ro-
manis, & Prioris ſonne, in mani
bus Cathalani Chãterelli Delp.
ſed quando ſigillũ dicatur auth.
uide Bald. in l. ſi qua per calum.

a C.de epi.&cle.in q.pen. Sed li-
teræ,quæ emittuntur in cancel-
c laria regis Franciæ, c& domini
noſtri Delp. bene probant, ſine
teſtiũ inſcriptione,quando:ſunt
ſigillatę ſigillo authentico can-
cellarię.& hoc operatur cõſue-
tudo,quæ in hoc ſibi locum uẽ-
dicat:ut dicit Salyc.in d.l.ad in-
ſtructionẽ.Et ſimiliter literæ iu-
diciales, quæ emanãt à curiis tẽ
poralibus , & ſpiritualibus præ-
ſentis patriæ Delph.fidẽ faciunt
cum ſigillo ſine teſtiũ ſubſcri-
ptione, & iſtud operatur actus
iudiciarius:quia tales literæ cõ-
ceduntur in iudicio, quo caſu
etiam probãt,ut dicit Sal.ubi ſ.
¶Sed quæro. circa hoc, domi-
nus Ia. Marchi legũ doc.quon-
dam iudex terræ caſſenuantici
uno ſemel dũ eſſet in uilla coſte
ſancti Andreæ ꝓ aliquibus aliis
negotiis conceſsit literas patẽ-
tes, non in figura iudicii, quæ
fuerunt ſignatæ manu Io. Berã-
gerii notarii dictæ ſuæ curiæ
abſq; teſtibus, & ſigillatæ ſigil-
lo dicti domini iudicis:in qbus
literis inter cætera ipſe do. Iac.
Marchi faciebat locum tenentẽ
ſuum d. Odonem Ancellini, in
legibus licentiatum, quondam
ad inchoandum & complẽdum
coram eo inuentarium tunc in-
choatum pro Maria uxore Ant.
Actacherii. An fidem faciãt di-
ctæ literæ locũ tenentis,uel ua-
luerit dictum inuentarium corã
dicto do. Odone Ancellini in-
choatum & completum? credo
quòd non,in ſequendo opinio.
Archid. Ioann. Andr. Salicet.in
locis ſ. allegat. nec in hoc caſu
uidi contrarium ſeruari de cõ-
ſuetudine. De ſigillo, quẽ effe-
d ctum d habeat,uide Bal.in l. quã
ipſe fecit,quę incipit imperialis
clementiæ.circa prin.ſuper uer-
bo ſigillo. & de hac materia ſi-
gilli , uide quæ dixi in tractatu
de preſumptionibus,ꝑ me Gui-
do. Papæ cõpilato.in §. reperiẽ
aliquod &c. De materia ſigilli
etiam tetigi ſ.q.ccccIxxxj.
a ¶Literæ quantumcũque habeãt
ſigillum.*De hoc uide ꝑ d.Rotæ de-
ci.xxij.in deci.Tholo.q.xxiij.*
b ¶Io.An.*Speciale autem eſt in actis
iudiciorum, quòd credatur tabellio-
ni ſine ſubſcriptione teſtium:ſed lite
ris & ſigillo epiſcopi ſine ſubſcri-
ptione teſtium non creditur:imò nõ
uidetur plenè prouiſum:licet ſit ſub-
ſcriptio teſtium:quia poßet apponẽs
furtiuum ſigillum ſubſcribere teſtes
mortuos,nunc tũc uiuẽtes. Item dicit
Io. An.in c.poſt cõfeßionem.iij.col.in
uer.& ibi ſubſcriptione,iũcta vj.col.
in uer.item cum ipſe Inn.de prob.&
quod hic dicitur de conſuetudine,te-
net Spe.in ij.parte.tit.de ꝓb.§.fi.uer.
x. ibi, ſtatur enim in hoc. ubi, dicit,
quod conſuetudo facit ſigilla authẽ.*
c ¶A cancellaria regis Frãciæ. *&
iſtud tenet Spec. in d.uer.ibi,ſigillũ
autem cancellarij Pariſienſis.*

SVMMARIVM.

1 *Confeßio facta per creditorem ex-
tra iudicium,quidnã operetur.*
2 *Confeßio extra iudicium ſine cauſa
facta,non inducit obligationem.*

Quæſt

QVAEST. CLXXVI.

IN deciſione proceſſus diffini b
1 ti in ſententiis* prolatis in ui-
gilia ramiſpalmarũ anno domi
ni M.cccclıiij.inter nobilẽ Ban
donium adhemarii agentem ex
una parte,& dominum Gorde-
reum ex altera,in manibus Ioã.
Botuti ſecretarii Delphi.fuit fa
cta concluſio, ꝙ confeſsio per a
creditorem extra iudicium fa-
cta,etiam parte abſente, uideli-
cet quo ad probationem libera b
tionis inducendam,per l.Publia
Meuia.§.fin.ff.depoſiti.& ita di
cit etiam Ioan.Fab.inſti.de acti.
in §.item ſi quis.in iiij.colũ.Sed
quid de confeſsione debiti,ex-
traiudicialiter facta,quid ſuper
hæc operetur iuramentum? Vi-
de Henri.de Bouenco in ſua re-
petitio.in materia de cauſa for
2 mali.C.ſi aduer.uen.* Confeſsio
3 enim extra iudiciũ ſine cauſa[a]
facta,nõ inducit obligationem.
caſus eſt in l.cum de indebito.
§.fin.ibi, ſinautem cautio.ff.de
proba.idem tenet glo.in l.j.gl.
fin.ubi ut ergo hoc uideas ple-
nius.ff.de inter.acti.idem tenet
Cy.in l.generaliter.in j.ij.& iij.
quæſtio.C.de non nume.pecu.
Idem Bart.in d.l.cum de indebi-
to.maximè ſi fiat in partis abſen
tia:ut in c.ſi,ibi,in abbatis abſen
tia.extrà de ſucceſ.ab inteſtato.
l.certum.§.ſi quis abſente.ff.de
confeſsione. ſecus tamen eſt in
confeſsione iudicialiter facta,
quæ etiam ualet ſine cauſa:ſicut a
ponunt Bar.& Cy.in locis præ-
allega.nec etiam ualet promiſ-
ſio ſine cauſa[b] facta:ut tenet gl.
in d.l.j.in fin.ff.de interroga.a-
ctio.Etiam ſi ſtipulatio interue-
niat obſtante exceptione doli,
quæ poteſt apponi.l.ij.§.circa.
ff.de excep.doli.De confeſ. ex-
traiudiciali,plenè tractat Io.An
dre.in add.Spe.in tit.de eo.§.j.

¶ Sine cauſa. *Vel cum cauſa:ſed in-
diſcreta:ut no.do.Bal.in l.cũ de in-
debito.§.ſinautem cau.ff.de proba.*

¶ Promiſsio ſine cauſa. *Hoc intel
lige,quando præceſſit confeſsio &
ſubſequitur ſtipulatio.uerbi gratia,
Meuius confitetur ſe debere centum
Titio,quæ per ſtipulationem reddere
promittit,ſed ubi non eſt confeſsio,
ſed promiſsio ſine cauſa diſcreta,uel
ſpecifica,uidetur facta animo donan
di.omnes doct.concludunt in l.cam-
panus ff.de oper.lib.refert do.Alex.
in addi.ad Bart.in d.l.cum de inde-
bito.in §.ſed hoc.in addi.qua inci.
ſed pone,*

SVMMARIVM.

*Creditor ſi partim debiti recipiat,
ſine proteſtatione,an poſsit poſteà
agere ad reſiduum,*

QVAEST. CLXXVII.

FVIT etiam concluſio facta
in deciſiõe dicti proceſſus,
ꝙ ſi actor* petat minorem ſum
mam,& ad illam fuerit reus cõ-
demnatus,uel ſoluerit ſine con
demnatione,ꝙ talis actor pote
rit iterum agere ad reſiduũ ſe-
cundum Ioan.Fab.inſtit,de ac-
qui.in §.ſi minus intentione.in
vj.col.[a] j.q.quid ſi actor &c.qđ
intelligo,etiam ſi actor in pri-

ma petitione non fuerit proteſtatus de agendo ad reſiduum. quia ibi loquitur Ioã.Fab.indi-
b ſtinctè,[b]igitur &c.Et hoc uerũ, niſi petierit actor in prima peti
c tione,pro reſta[c]&c.Quia tunc uidetur tacitè fieri ſolutio reſidui non petiti. ita ſeruat hæc curia parla.in iudicando. ſed ſi petitio facta per partẽ,ꝓbetur, & pro alia nõ,an pro parte probata poterit ſententia ferri pro actore:uide quæ dixi ſuprà quęſtio.xxvij.

a ¶Sexta co.*Voluit allegare v.colũ. quæ eſt ult.*

b ¶Indiſtinctè. *Ita etiam loquitur do:Dyn.in §.ſi minus.in uer.ſine pe riculo.& in uerſicu.ulterius quæro. inſti.de actio.*

c ¶Pro reſta. *Et pro hoc facit, quòd dicit do.Antõ.de Are.in præalle.§.ſi minus.in j.not.ubi idem ſentit de di ctione taxatiua,quod hîc dicit de di ctione,ſcilicet,reſta.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex laicus poteſt cognoſcere, & punire de periurio.*

2 *Iudex eccleſiaſticus debet cognoſcere de clerico periuro, adultero uel ſacrilego.*

3 *Princeps ſecularis an poſsit diſpenſare ſuper iuramento.*

4 *Periurus qualiter puniatur.*

5 *Tranſactio facta inter duos priores, uel curatores, an ſit perſonalis, uel realis.*

QVAEST. CLXXVIII.

a
1 DE periurio [a] poteſt iudex laicus*cognoſcere & puniri re:quia eſt crimen commune: ut in auth.de mandatis prin.§.ſi uerò.& not.per Ioã.And.in c.li-
b cet.extrà de iureiu.[b]in nouella. & not.in l.nulli.C.de teſtib.& ibi Bal.& in l.ij.C.de fide inſtr. Ita tenet Bal.in extra.imperial. clemen.de pace Cõſtan.in glo. ſuper uerbo,tam uaſalli.ibi,ſed hic quæro.ubi etiã tenet,ꝙ per iuriũ eſt crimen cõmune, & ꝙ iudex ſecularis poteſt punire de periurio.Et facit l.ſi quis maior. C.de tranſact.Nec obſtat c.ue-
c nerabilis.[c]extrà de ele.& quod not.in c.cum ſit generale.extrà. de foro comp.quia loquũtur in clerico.hic autem loquimur in laico.& idem de laico ſacrilego uel adultero.ita intelligitur
2 d.l.ſi quis maior.& alia*iura ciuilia,de clerico uerò adultero, periuro,uel ſacrilego iudex eccleſiaſticus debet cognoſcere. Et ita loquuntur cõtraria. & ita tenendo ius in quolibet foro ſuo,nihil eſt contrariũ. tenet gl. in d.c.cum ſit generale. ubi gl. enumerat caſus,in quibus cogni
3 tio ſpectat ad eccleſiam.¶*Sed an princeps ſecularis poſsit diſpenſare ſuper iuramento? Credo,quòd ſic,per l.fin.in prin.ff. ad municip.& uide quę plenius dixi ſuper hoc,infrà quæſti.cxc-
4 iiij.Sed qualiter*puniatur per-
d iurus[d],alibi dicitur,ꝙ pœna capitali. xxiij.quæſti.v.c.rex.quod intellige uerũ de teſte, qui fert falſum teſtimonium in cauſa criminali.talis enim morte morietur.ff.de ſicar.l.j.§.j.& dixi plenius,

nius ſuprà q.xliiij. aliàs enim ſi in contractibus quis periurus eſt, notatur infamia: ut in l. ſi quis maior. C. de tranſac. & plenius de hoc tetigi in tracta. quē feci ſuper materiam d. l. ſi quis maior. in princip. aliàs ſolū Deū habet ultorem[e]. l. ij. C. de rebus cred. quod intellige uerum, ſi in alterius nō cedit præiudicium. ita dicit gloſ. in c. quicunque. vj. q. j. Et eſt periurus fuſtigandus fuſtibus, ſi iuret per genu principis. ff. de iureiur. in l. ſi duo. §. ulti. & de pœna teſtis, qui deierando deponit falſum in cauſa criminali, uide quid iudicatum fuit in hac curia parlamenti Delphinalis, ſuprà, quæſtio. xliiij. & dotati ne ipſius cōuentus dotadota, * An autem tranſactio facta inter duos priores uel curatores, ſit perſonalis uel realis? Dic ꝙ perſonalis. Sed ſi Papa cōfirmet, erit realis. uide tex. no. in c. ueniens. extrà de tranſ. &c.

a ¶ De periurio. *Vide quis iudex puniat periurum, & quæ ſit eius pœna: iſtum conſ. xxix. incip. ille incarceratus. nu. 1. uer. item etiam dictus. ubi remittit ad ea, quæ ſcripſit cōſil. lxxxix. in j. dubio: uer. j. circa primū. & in q. Tholo. q. xvj. j addi.*

b ¶ De iureiurā. *Videlicet lib. vj. & ibi in d. c. licet. in uer. multū facit. dicit do. Io. And. e c litera, petere iudicē ſecularem de periurio, uel iura cognoſcere poſſe, & diffinire. Et idem uidetur ſentire do. Pet. de Ancha. in præalle. c. licet. in v. not.*

c ¶ Nec obſtat. c. uenerabilis. *Tu dic, quòd illud c. uenerabilis. loquitur in caſu quo dubitatur an iuramentum ſit licitum & ſeruandum néc ne: in quo quidē caſu eſſet remittendum ad iudicem eccle. Ita dicit d. Io. And. in c. cum laicus. ſuper ult. gl. de for. compe. lib. vj.*

d ¶ Qualiter puniatur periurus. *Super hoc uide do. Cy. C. de reb. cre. in l. iuriſiurādi. in uer. iuxta hoc. & ibidem do. Bald. qui tangit octo modos puniendi periurium.*

e ¶ Deum habet ultorem. *Dicunt aliqui, quòd periurus poteſt extraordinarie puniri, licet ſolum Deum habeat ultorem. & alleg. domi. And. in auth. ſceni. non ſolum ſi fideiuſſor. præſtent. colla. v.*

SVMMARIVM.

1 *Prælatus an poſſit dare laico in compenſationem, aliquam penſionem, ſine conſenſu capituli.*

QVAEST. CLXXIX.

AN prælatus in recompenſam alicuius meriti poſſit laico dare penſionem ſine conſenſu capituli. * Et an poſt mortē ſuam poſſit ſucceſſor hoc reuocare. circa hoc poteſt diſtingui: quia aut cōceditur perpetuò dicta penſio, aut ad tēpus. Si perpetuò, nō ualet ſine conſenſu capituli. Aut ad tempus, & tūc ualet talis conceſſio: & nō poteſt per ſucceſſorem remoueri. Ita dicit Archid. xvj. q. j. c. poſſeſſiones[a], & in c. j. in tit. de reb. eccl. nō alie. lib. vj. Ita fuit cōcluſum in uiſione proceſſus carmelitarum belli uiſus in Romanis; in quo proceſſu carmelitæ petebant

bant quandã penſionẽ l.florenorum dudũ circa cc.anni ſunt lapſi per olim priorem Sonnæ impoſitã perpetuò ſuper d.prio ratu Sõnæ,& ſolui promiſſam domino noſtro Del.pro ponte capella & hoſpitali Sonnæ eidẽ priori per dominum tunc Delphinum dicto priori Sõnæ,ſuis ſucceſſoribus perpetuò traditã & quæ penſio fuit,per do.Hũb. Del.dicto conuentui in fundatione & donatione ipſius conuen.donata. An autem tranſa- a ctio facta inter duos priores uel curatos,ſit perſonalis uel realis? Dic quòd perſonalis,ſi Papa cõ b firmet,erat realis, [b] uide tex.not. in c.ueniẽs.de tranſ.

a ¶Archid.c.poſſeſsiones. *Puta in uer.clericis.ibi,& quod dicit &c.et alleg.xvj.q.vj.illud.*

b ¶Erat realis. *Hoc intellige uerum, quando Papa confirmaret huiuſmodi tranſactionem cum cauſæ cognitione,& nõ in communi forma,quæ nihil iuris addit.ita dicit do.Inno.in c.ueniens.in ſua glo.ſuper uer.confirmatum.extrà de tranſ.*

SVMMARIVM.

1 *Felonia uaſalli contra dominũ,qualiter probetur.*

QVAEST. CLXXX.

1 AD probãdum feloniã per *dominum contra uaſallũ requiruntur quinq; teſtes omni a exceptione maiores, [a] ut probatur in li.feud.in c.uno.ſub rubr. quot teſtes ſunt neceſſarii ad probandũ feudi ingratitudinẽ. & ita fuit concluſum in camera conſilii die xx. menſis Martii, M.ccccl viij.in diffinitione proceſſus nobilis Baudoini domini ſancti Germani actoris ex una parte,& domini guardæ rei, ex altera, in manibus Io.Botuti,ſecretarii Delph.in quo proceſſu dictus domin⁹ guardæ op ponebat contra dictũ Baudoinum eius uaſallum de felonia: licet gloſ.in d.c.uno.dubitauerit an dictus text.pro lege debeat obſeruari.

a ¶Quinq; teſtes omni exceptione maiores. *Et huius deciſionis eſt ratio ut cautius ageretur cum uaſallis,ne de facili fortè per uiles & redemptos teſtes aut paucos poſſent domini priuare uaſallos ſuos feudis. Ita pulchrè inquit do.de Aluarotis. in uſi.feud.in ti. quot teſtes ſunt neceſſarij ad probandũ feud.ingra.in c.uno.in uerſicu.& fuit ratio decidendi.Verum,quòd ille text.debeat ſeruari pro lege,optimè probat ibi domi.Iacob.de Aluarotis per plures rationes.*

SVMMARIVM.

1 *Stylus curiæ ſancti Marcellini habeátne locum in inſtrumento debiti,non etiam ſigillato.uide & nu.2.*

3 *Et,indicat repetitionem qualitatis præcedentis.*

4 *Submiſſus curiæ ſancti Marcellini,poſsítne ante litem conteſta.papitere.*

QVAEST. CLXXXI.

IN uiſitatione proceſſus celeſtinorum de columberio, in regno agentium,ex una parte, & Anton.Neireti ciuis Gratio-

nop,

ſop. ſe defendentis ex altera parte, diffiniti die xxiiij. Martii, M.ccccLviij. in manibus Ant. de Molena ſecretarii Delphi. Circa ſtylũ dictæ curiæ ſancti Marcellini in dicto proceſſu pro parte dictorum dominorum celeſtinorum, productum fuit inter dominos meos parlamẽti in camera conſilii determinatum* & cõcluſum uerbis ipſius ſtyli bene penſatis & cõſideratis, quòd quis nõ uidetur obligatus rigori dicti ſtyli, etiam ſi in inſtrumẽto obligatorio reperiatur expreſſa ſubmiſsio ad dictam curiam, niſi tale inſtrumẽtũ etiam fuerit ſigillatum ſigillo dictę curiæ. & hoc probant uerba dicti ſtyli ibi, quòd inſtrumenta quæ reperientur ſigillata ſigillo dictæ curiæ &c. A quibus uerbis nõ eſt recedendum, arg. in l. nõ aliter. in prin. ff. de leg. iij. maximè in re dubia, ut l. j. §. ſi is qui nauem. ff. de exercito. Dictus enim ſtylus ſtatuendo, quòd contra tertium poſſeſſorẽ in actione perſonali fiat executio, eſt contra iuris diſpoſitionem, in l. 3 j. §. ſi hæres. ff. ad Trebel. & in l. fi. ff. de contrahen. emp. & uend. cum ſimilib. maximè nõ diſcuſſo principali, iuxta authen. hoc ſi debitor. cũ materia. C. de pig. acti. etiam in eo ꝙ non amittit tres exceptiões excludẽdo præſcriptionem, & alias exceptiões de iure admiſsibiles. Et ideo ſtrictè intelligendum eſt, uidelicet, ut non ſufficiat ſimplex ſubmiſ-

1

a b

ſio ad ipſam curiam ſancti Marcellini: ſed requiratur etiam ſigillatio talis inſtrumenti obligatorii, iuxta l. conſtitutionibus. ff. ad municipales. iuncta l. quicquid aſtringendæ. ff. de uerbo. obligatio. ¶ Sed iuxta præmiſſa, quæro*, aliquis ſe obligauit, & ſe ſubmiſit uigori ſtyli & ſigilli curiæ ſancti Marcellini, prout etiam in dicto inſtrumento obligatorio, per dictos dominos celeſtinos in dicto pceſſu producto hæc uerba deſcribuntur: an hoc caſu requiratur ſigillatio inſtrumenti obligatorii, & uidetur, quòd nõ, per uerba dicti ſtyli in aliis documentis & membrãneis quibuſcunq; ad uires dicti ſigilli confectis, in qua clauſula non repetuntur illa uerba, ſigillata ſigillo &c. Sed fuit tũc per dominos meos cõtrarium determinatum in dicta, cauſa celeſtinorum: & credo quòd bene: quia licet ibi nõ repetantur illa uerba, ſigillata ſigillo &c. tamen cenſetur repetita[a]: cum copula &, indicat* repetitionem qualitatis præcedẽtis: ut dicit Barto.[b] in l. Seia. §. Caio. ff. de fundo inſtruct. & inſtrumento legato. & dixi latius infrà quæſtione ccccxxvij. Et facit pro hac parte. cap. ſecundò requiris. de appellatio. ubi clauſula, appellatione remota adiecta in princ. commiſsionis, cenſetur in medio repetita. Sed de quo operabitur ſimplex ſubmiſſio ad dictã curiã in inſtrumẽto

obligatorio non ſigillato deſcriptam, credo ꝙ operabit, ut debitor etiā alterius territorii ad dictā curiā ſancti Marcel. poſsit
c conueniri[c], iuxta l.j. & ij. de iur. om. iud. & l. ſi conuenerit. ff. eo. titu. Sed contra eū procedetur ſecundum iuris cōmunis diſpoſitionē, nō autē ſecundū diſpoſitionē dicti ſtyli à iuris cōis diſpoſitione exorbitātis, cū rigori ipſi' debitor nō reperiat, nec cēſeri debeat obligat': nec p cōſequēs ſimplex ſubmiſsio ad dictū rigoroſum ſtylū extendi. ar. eorum quæ legūtur & no. in l. ſed & ſi quis. §. quæſitū. ff. ſi qs cautionibus. Si enim uoluiſſet debitor dicto rigori ſe obligaſſe, bene expreſsiſſet: ut dicitur in ſi-
d mili[d], in l. una. §. ſin autē ad deficien. C. de cadu. tol. & ita etiā in hoc caſu ſeruat in d. curia parla. ¶ De materia ſtyli d. curiæ ſancti Marcellini, uide quę dixi ſ. q. xv. in quodā alio caſu.
4 * Sed iuxta præmiſſa, q̄ro, an ſubmiſſus d. curiæ ſancti Marcel. ante litē cōteſtatā poſsit pœnitere. dic ꝙ ſic de iure. l. ſi cōuenerit. cū glo. ff. de iuriſ. om. iu. Sed de ſtylo d. curiæ nō admitteret pœnitētia, ut ſcripſi ſ. q. lxxxvij. Sed qd de præſcriptione, quę nō pōt opponi de ſtylo in d. curia ſancti Macel. uide q̄ dixi j. q. cccxix. ¶ Sed quid, debitor ſe ſubmiſit oībus curiis Delph. an intelligat facta ſubmiſsio ad curiā ſancti Marcel. cabeoli uel parui ſigilli mōtiſpeſſulani, q̄ curiæ ſunt rigoroſæ? Credo ꝙ nō cōprehēdantur
e ſub illa generalitate[e]. arg. l. ſed & ſi quis. §. quæſitū. ff. ſi quis. & in l. filiusfa. §. ſi. ff. de dona. & uidetur caſus in cle. non poteſt. de procura. & ita ſeruatur in iudicando in hac curia parlamenti.

a ¶ Cenſetur repetita. *Pro hac opinione uide optimum textum in §. illud. in fin. ibi, quòd prima parte eo uerbo uſa eſt. inſti. de l. Aquil.*

b ¶ Bar. *Dicit enim ipſe d. Bar. quòd uirtus copulatiuæ qualitatem præcedentis legati repetit in ſeq.*

c ¶ Poſsit conueniri. *Hoc fortè uerum, niſi priuſquam adiretur ipſe iudex mutata fuerit uoluntas: ut habetur in l. ſi conuenerit. ff. de iuriſdi. omnium iudicum.*

d ¶ In ſimili. *Facit c. ad audientiam. in ſi. cum ibi nota. extra de decu.*

e ¶ Sub illa generalitate. *Nā in cōceſsione generali non ueniunt ea, quæ quis non eſſet uериſimiliter in ſpecie conceſſurus. ut in ca. in generali. de regulis iuris. libro ſexto.*

SVMMARIVM.

1 *Poſitione negata an poſsit quis ſe iuuare.*

QVAEST. CLXXXII.

AN quis poſsit ſe iuuare poſitione per eum negata?
1 * dominus Archi. in c.j.[a] de confeſsis. lib. vj. argumentum pro & contra: & finaliter determinat, quòd nō. ita etiā tenet do. Bart.
b in l. poſt legatū[b]. digeſtis de his, quibus ut indig. & iſta eſt communis opinio, niſi pars peteret errorem corrigi. dicit Arch. ubi ſ. Et ita determinauerūt & concluſer

cluſerunt domini mei de parlaměto in diffinitione proceſſus appellationis Bartholomei Sacherii appellantis, & Claudii di uiſiõis appellati diffiniti de měſe Martii die ſeutentiarum, M. ccclviij. in manibus Ioã. Cabodi ſecretarii Delphina.

a ¶Dominus Archi. in c. j. *Scilicet col. ij. uerſi. nunquid ergo ut ipſe huius dicti aſsignat rationem dicens, quia ſuam turpitudinem allegaret: quia contra ſuum dictum ueniret, ſcilicet ponens contra ſuam aſſeuerationem, & reſpondens cõtra ſuam negationem. & ſic innuit idem ius eſſe in utroque: uidelicet, ponente & reddente, quod dicit eſſe uerum: niſi probaret ſe erraſſe: & iſtud limita eſſe uerũ, quando error reuocaretur ſtatim, per tex. l. j. C. de erro. aduo.*

b ¶Dominus Bartolus in l. poſt legatum. *Scilicet in principio in ultima col. in uerſi. quaero aduerſarius fecit unam poſitio.*

SVMMARIVM.

1 *Penſio annua ſuper feudis Delphinalibus impoſita.*

2 *Penſio an poſsit imponi in re emphyteuticaria.*

QVAEST. CLXXXIII.

REPERITVR in camera computorum Delphina. ꝙ dudũ anno M. ccclxxxix. & die xxvj. menſis Octobris. do. Iaco.

1 * de Mõte mauro tũc guberna. Delphin. ſtatuit & ordinauit, ꝙ ſuper feudis aut rebus emphyteuticariis Delphin. non poſsit nec debeat imponi penſio: & ꝙ impoſitæ à xl. annis tunc proximě lapſis tollantur, quæ ordinatio ex poſt fuit confirmata per curiam parlaměti, & dominum Ma. fuſo tunc gubernatorě, anño M. cccc xxvij. & die xxvj. menſis Aprilis. Reperitur etiã in camera computorum alia ordinatio confirmatoria præcedětium facta per do. Radulphũ de Gaucour. tunc gubernatorě Delphi. M. cccc xxiiij. & die xj. Decěbris. & ſecundũ dictas ordinationes fuit iudicatum in manibus Ioã. Botuti ſecretarii Delphin. anno M. ccccl ij. inter Petrum Mourodi, de turre pini ex una parte, & certos homines, de dictis penſionibus tunc conquerentes: & quæ pěſiones fuerunt dicto anno per ſententiam parlamenti ſublatæ & reuocatæ: ut latius in ſententia cõtinetur. Sed expoſt anno M. ccccl viij. & die xxiij. menſis Decembris fuit contrarium iudicatũ in manibus Petri de Bolliaco, ſecretarii Delphin. in cauſa Abbatis, & cõuětus ſancti Andreę monachorum Viennę, in qua Io. Pugeti aliás collomat ciues Lugduni fuit condemnatus ad ſoluendum quãdam annuam penſionem duorũ ſcutorũ auri: licet probaretur fuiſſe impoſita ſuper feudo Delph. & à tempore dictarum ordina-

2 tionum citra.* Et de hac materia an poſsit imponi penſio in

a re emp. tãgit Bar. in l. fi. in fi. [a] ff. de contrah. emp. & uendi. & Io. Fab. inſti. de acti. §. item Seruia-

b na [b]. & Spe. in ti. de loc. §. nunc

aliqua.uerſicu.lxxxvj.& uerſicu.
c cxviij.[c] & uide quæ ſcripſi ſ.q.
cccclxxv.Et de materia penſio-
nũ ſuper certis rebus aſsignata,
uide in l.lega.ff. de an.le.in §.j.

a ¶Bar.in l.fi..in fi.*Voluit al. Bal.in d.l.fi. in addi. illius ing. aduer. quia loquitur in alijs terminis.*

b ¶Io. Fab.§.item Seruiana. *Scilicet in ix.col.uer.quid de iuriſ.cauſa.tamen quia loquitur in alio caſu.*

c ¶Verſic. lxxxvj. & uerſic.cxviij. *Voluit allegare uerſi. cxxv.et uerſi. clxvj. quibus locus tangitur de emphyteu.dante alteri rem emphyteu. in emphyteuſim.*

SVMMARIVM.

1 *Maſculi cenſeantúrne inuitati ad bona teſtatoris, ex tacita mente teſtatoris,excludendo filias.*

2 *Liberi maſculi filij teſtatoris an cenſeantur ſubſtituti,ex uerbis teſtatoris,ſi filij mei deceſſerint ſine maſculis,ſubſtituo Sempronium.*

3 *Liberis ſubſtitutis uel inuitatis, an teneat patri inſtituto facultas eligendi.*

4 *Liberi liberorum in quibus terminis cenſeantur inſtituti.*

QVAEST. CLXXXIIII.

IN illa quęſtione,qua quæritur
ſi teſtator dicat,ſi hæres meus
1 ſine liberis deceſſerit*, talẽ ſub
ſtituo, an liberi ueniãt ad bona
teſtatoris ex teſtamento uel ab
inteſtato.dixi plenè ſ.q.xxxix.ꝙ
liberi nõ ueniunt ex teſtamẽto,
inſequendo opinionẽ glo.Bart.
2 Raymun.& ſequacium.* Sed iu-
xta hæc quæro,de alia quæſtio-
ne quam non reperio motam
per doctores.Aliquis in ſuo te-
ſtamento inſtituit filium ſuum,
& adiecit talia uerba: & ſi filius
meus deceſſerit ſine liberis ma
ſculis, ſubſtituo Sempronium.
An hoc caſu liberi maſculi filii
teſtatoris cenſeãtur ſubſtituti in
bonis teſtatoris, ſaltem ex tacita
mente teſtatoris. Et uidetur ꝙ
non,per ea, quæ dixi in d.quæ-
ſtione xxxix. In contrarium ui-
detur,[a] ꝙ imò hoc caſu liberi a
maſculi uideantur ex tacita men
te teſtatoris ſubſtituti.[b] Sicut ui b
demus in ſimili: ꝙ ſi ſtatuto ciui
tatis caueatur, ut extantibus li-
beris filiæ non ſuccedant: certè
hoc caſu liberi maſculi cenſen-
tur inuitati ad hæreditatem pa-
ternã: quia illa uerba continent
diſpoſitionem in perſonam li-
berorum maſculorũ:ut cenſean
tur maſculi inſtituti. Ita dicit &
tenet Bar.in l.liberorum.ibi,po
ne exemplum in themate.ff. de
uerbo.ſigni.& pro fundamento
allegat Bart.in l.fideicommiſſa.
§.cum eſſet.ff. de lega.iij.Et fa-
ciunt,quę dixi ſ.q.cccclxxxv.cir-
ca finem.ibi,& eſt ratio &c.& q.
ccxcix.& l.in ratione.la ij.§.tam
etſi.ff.ad l.Falcid. Nam illa uer-
ba ſtatuti habẽt duo capita. unũ
incluſiuum maſculorum: aliud
excluſiuum filiarum. Et primò
enim capite quo maſculi inclu-
duntur,uidentur fœminę exclu-
ſæ:ut no.in c.Raynal.in glo.ſu-
per uerbo,maſculis.extrà de te-
ſtamentis. ita dicit ibi Gofre-
dus. quia incluſio unius eſt ex-
cluſio

cluſio alterius.ff.de leg.j.l.p interim.§.ſi quis poteſt.& habent illa uerba,ſtantibus maſculis,facit ad diſpoſitionem in perſonã maſculorũ: ut dicit Bal.in l.maximum uitiũ.in ſecundo notabili.C.de liberis pręteritis uel exhæredatis. qui ibi ſequitur opi. Bar.& non mirũ, quia quãdoq; uerba conditionalia etiã inducunt diſpoſitionẽ ex mente legis.ut ff.de oper.lib.l.ſi ita ſtipulatus.ut ibi etiam dicit Bal. ideò pro cõcordia iſtorũ contrariorum puto diſtinguendum: quia aut teſtator dicit, ſi hæres meus ſine liberis deceſſerit,&c.& tũc liberi liberorum nõ ueniunt in diſpoſitionem.ita loquitur prima pars ſecundũ opi.glo.Bar.& ſequacium in d.l.Lucius. Aut teſtator adiecit uerbum,maſculis. dicẽdo, ſi filius meus hæres deceſſerit ſine liberis maſculis,talem ſubſtituo.Et tũc procedit ſecunda pars,ꝙ liberi maſculi ueniant in diſpoſitione ſecundum Bar.& Bal.in locis præallegatis. Et faciunt ad hæc, quæ dixi ſ̃.q. ccxix. Et iſte eſt unus caſus ſingularis,qui quotidie occurrit in facto,in quo liberi non ueniunt in cõditione,ſed in diſpoſitiõe. contrarium tamen fuit deciſum in q. cccccxix. ¶ Vlterius etiã & ſecundus caſus in terminis noſtræ quæſtionis reperitur,ſecundum Bart. quando uidelicet ex uerbis teſtatoris liberi cẽſentur grauati: ut ſi dicat teſtator: ſi filius meus deceſſerit ſine liberis ,uel liberi ſui ſine liberis, bona mea deueniant ad talem &c. Quia tũc eo caſu uidentur inſtituti: ut dicit Bar.in l.centurio.in q. ulti. tertiæ quæſtionis principalis, quę incipit, Quæro ulterius , quid ſi teſtator &c. de uulg.

3 *Sed an hoc caſu in quo liberi uidẽtur ſubſtituti, uel inuitati , an remanet patri inſtituto facultas eligendi , quẽ ex dictis liberis uoluerit,ita ut ſufficiat,& uolũtati teſtatoris ſit ſatisfactũ: dum tamen ad aliquem uel aliquos dictorũ liberorũ hæreditas perueniat? Credo ꝙ ſic: per l.filiusfa.§.cum pater.[c] ff.de lega.j.§.&.l.ſi is, cui cum plures. ff.de leg.iij.& facit l.fœminę.C. de ſecundis nuptiis. ubi mater poteſt relinquere viij.ex liberis primi matrimonii,cui uoluerit. Et licet illud ſit correctũ hodie: tamen ratio manet. facit etiã l. unum ex familia.§.ſi de Falci.ff. de leg.j.

4 *Reſtat ergo,ꝙ nõ reperiuntur niſi duo caſus,in quibus in terminis propoſitæ quæſtionis liberi liberorum cenſentur inſtituti. Primus , uidelicet quando liberi liberorũ ex uerbis teſtatoris cenſentur grauati, quo caſu uidẽtur inſtituti: ut dicit Bar.ubi ſ̃.in d.l.centurio.uel quãdocunq; appareret de uolũtate teſtãtis tacitè uel expreſsè. Secũdus caſus, quãdo uidelicet teſtator adiecit uerbũ,maſculis, quo caſu per excuſsionẽ filiarũ uidetur inuitare maſculos: ut uolunt Bar. & Bal.in locis ſ̃. alleg.

Sed reſpectu huius ſecundi ca-
ſus, in quo fit mentio de uerbo,
maſculis, fuit determinatũ con-
d trarium.[d] M. cccclj. die uerò x.
menſis Iunii, in diffinitiõe cauſę
remiſsiõis nobilis Claudii Ala-
mãdi actoris: & nobilis Io. Ala-
mandi dicti de grãgis ſuper fa-
cto Rupiſchinardi: quia maior
pars dominorũ, qui in dicta re-
uiſione interfuerũt, ita cõcluſe-
runt: licet aliqui fuerũt in cõtra
ria opinione, ꝙ imò per illud
uerbum, maſculis, uidebatur ip-
ſe Claudius inuitat* ex teſtamẽ-
tò do. Eymari eius patris, per iu
ra & rationes ſ. declaratas. Ta-
men maior pars dominorũ fuit
in cõtraria opinione. Alias de-
ciſiones ſuper dicto proceſſu
reuiſionis tũc factas, uide infrà,
quæſtione cccccxcvj.

a ¶ In contrarium uidetur. *Prima
opi. uidetur uerior: quia utrobique
eſt eadem ratio. ſicut enim per illa
uerba, ſi ſine liberis, non intelligun-
tur ex teſtamento uocati ipſi liberi,
ſiue ſint maſculi, ſiue fœminæ. ſic nec
cenſeri debent inuitari ex teſtamen-
to, ſi dicatur, ſi ſine liberis maſculis,
cũ expreſſio eorũ, quæ tacitè inſunt,
nil operatur. l. ij. ff. de lega. j. non ob-
ſtat, quod hic inducitur de ſtatuto:
quia aliter mens ſtatuti omnino of-
fenderetur, niſi filius maſculus ſucce
deret excluſa filia: quia ſi ſecus fie-
ret, ad ſucceſſionem defuncti ueniret
filia. quod foret contra mentem ſta-
tuti de directo. ſed in caſu diſpoſiti-
uo ultimæ uoluntatis teſtantis, ſi qui
dem uoluntas nihilominus ſeruare-
tur: ſi liberi maſculi non ueniant ex
teſtamento, dummodo illis extanti-
bus ueniat ad eius ſucceſſionem: &
ſic teſtator per uerba prædicta, non
intendit ipſos uocare ad eius ſucceſ-
ſionem ex teſtamento: ſed eiſdem ius
ſuccedendi ſaluum eſſe uoluit, illiq́;
nolẽs in quoquam præter. ſubſti. de-
rogare. ſtatutum uerò excludẽdo fi-
liam in exiſtentiam filiorum maſcu-
lorum eos ad ſucceſſionem uocauit:
quia quòd de uno negatur, de alio
conceditur. xxv diſtin. qualis. & ff.
de iudi. l. cum prætor. unde horum
tanquam ſeparatorum ſeparata de-
bet eſſe natura. l. finali. & ibi domi.
Bar. ff. de calum.*

b ¶ Subſtituti. *Aduerte, ſi duabus
inſtitutis teſtator dicat, ſi altera ea-
rum decedat ſine liberis, &c. quòd
per illa uerba non ueniunt filij uoca-
ti ex teſtamento, tanquam ſubſti-
tuti. Ita tenet Alexan. in conſilio cclſ.
incip. uidetur. prima colum. ij. uerſic.
non obſtat. in ij. uolumi. ubi dicit ita
ſe habere communem opin. quæ fuit
originaliter gloſ. fina. in l. Lucius. ff.
de hæredita. inſtitu. quam etiam ibi
ſequuntur Iacobus de Aret. Cynus,
Raynu. Barto. Bal. Angelus & Io-
annes de Imol. Licet contrarium te-
neat Oldra. prout refert Alexan. in
præallega. conſi.*

c ¶ §. cum pater. *In uerſi. ſed ſi om-
nes. & ibi domi. Barto. in princip.
præallega. §.*

d ¶ Determinatum contrarium.
*Et bene, ut ſuprà. in apoſtil. poſita
in uerſi. in contra.*

SVMMARIVM.

1 *Appellationem deſertam poteſt Prin
cepſ*

cepi admittere.
1 *Eleuamentum an & à quo debeat fieri.*

QVAEST. CLXXXV.

PRINCEPS ad ſupplicationem* partis poteſt admittere deſertam appellationē, per aliquam uerisimilem præſumptionem, quæ eam moueat:[a] ita dicit dominus Innocen. in c.ex literis.in fine.extra de re ſtit. in integ. idem etiam facere poteſt præfectus prætoris: ut ibidem dicit Innocen.[b] quæ obſeruari & fieri uidi in cancellaria domini noſtri Delphini, dū in hac patria reſidebat. Sed nōdum hoc obſeruari per hanc curiam parlamēti: licet uicem præfecti prætoris obtineat: licet ipſa curia uia ordinaria bene reſtituat partem per uiam reſtitu. in integ. parte audita, & probatis legitimis impedimentis per teſtes & clauſula generali, ſi quæ iuſta cauſa &c. Et ita uidi in pluribus cauſis fieri temporibus meis. De * eleuamento temporis, an & à quo debeat dari, ſi pars fuerit negligens in appellatione interponenda, aut introducenda, aut proſequenda. dic quòd princeps hoc poteſt facere: p text. in l.ij. §. ꝗ ſi ita contigerit. ibi, a noſtro numine reparationem peti præcipimus &c. C. de tempo. appella. & ibi dicit Azo. & ita ſeruatur in regno Franciæ. De poteſtate principis, uide quæ plenè dixi in tractatu per me Guidonem compilato. qui intitulatur tractatus reſcriptorum & clauſularum derogatoriarū, & non obſtantium in reſcriptis principum apponi ſolitarum.

a ¶ Quæ eam moueat. *Vide, quod dicit dominus Abb. ss. in c. ex literis. in ulti. not. de reſtitu. in integ. Et ibi ipſe ponit diffinit. ſupplicatio.*

b ¶ Dicit Innocen. *In gloſſa ſua, in uerſi. matri.*

SVMMARIVM.

1 *Mutuans pecuniam ad mercandum, ad medium lucrum & damnum, an ſit uſurarius contractus.*
2 *Contractus ſapientes uſuram. remiſ.*

QVAEST. CLXXXVI.

SI quis mutuat pecuniam ad mercandum, ad* medium lucrum & mediam perdam, an ſit uſurarius contractus. Ioannes Andreas, in capitulo mutuā ti. extrà de uſuris. ſuper uerbo, nauigans &c. dum ibi facit differentiam de mutuante, & de illo, qui contrahit ſocietatem, uidetur dicere quòd ſic. idem tenet dominus Raymundus, in ſumma de caſibus. in titulo, de uſuris. uerſiculo, item mutuat aliquis &c. Veruntamen de con ſuetudine generali tollerātur tales contractus etiam de iure canonico, ſecundum opinionem aliquorum. pro quibus facit qđ nota. decimaquarta, quæſtione tertia, capitulo, plerique. & iſta eſt ueritas, ꝗ de iure non eſt cōtractus uſurari9:[a] ita dicit dominus Petr. Papæ, ut reperio in ſuis nota. nec obſtat, dicit ipſe dom

dominus Petrus Papę.c.nauigãti.§. alleg. quia loquitur in illo, qui uult habere totum lucrum & totam perdam: ſed aliud eſt in illo, qui uult habere ſolũ medietatẽ lucri & perdę: quia tunc eſt ſocietas. Quia unus ponit pecuniam & alius operam. ut in gl. dicti c. nauigãti. ſuper uerbo, mutuãs &c. Nec obſtat uerbum, mutuati. quia per ſequẽtia uerbum, ad medium lucrum & perdam, declaratur & cõuertitur in alium contractum: uidelicet, ſocietatis. arg. l. ubi ita donatur. ff. de do. cauſ. mor. Senſum enim magis, quàm uerba, attendere debemus. ar. c. conſtitutus. extrà de relig. domi. ubi emphyteuſis, accipitur pro contractu cenſuali. & ff. de præſcriptis uerbis. l. inſulam. iſta ſunt uerba d. do-
2 mini Petr. Pa. De materia* contractuum, quæ ſapiunt uſuram: uide quæ plenè dixi ego Guido Papæ in quodam tractatu per me cõpilato: qui intitulatur tractatus de contractibus, quæ ſapiunt uſuram. & qui uſurarii dici poſſunt uel non &c.

a ¶ Non eſt contractus uſurarius. *Crederem probabiliter conſiderandum, dum dicitur ad medium lucrũ, & ad mediam perdã: an intelligatur de perda illius, quod poſſet euenire ratione lucri: an uerò quod poſſet cõtingere ad capitale ſeu ſortem. in primo autem caſu: quia mutuans occaſione mutui ſtat ſecurus, qui ad damnum capitalis: & ſic mutuũ id ſaltem commodi in tuto habet: ita quòd lucrum exinde prouenιens, cenſeatur uſura. in ij. uero caſu, quia eſt proinde ac ſi is exerceret et mercãtiam: ſeu mercimonia, in quibus eſt lucrũ & damnum, etiam in ipſo capitali. Non eſt q̃d, quod dici poſſit uſura: cũ capitale ſubijciatur fortunæ, ut in cæteris neg. Ad præmiſſa faciũt, quæ dicit do. Pa. extrà de uſu. in c. nauig. in ſecunda not. & in uerſiculo, ſed ad uerſi.*

SVMMARIVM.

1 *Capellæ fundatæ per laicos in fundis proprijs, ſint ne beneficia eccleſiaſtica.*

2 *Hæredes fundatorum capellarum, poſſunt, ſine authoritate ſuperioris, conferre capellas, cui lubet.*

QVAEST. CLXXXVII.

1 AN capellanię quæ quotidie *fiunt & fundantur ſeu dotãtur per laicos in ſuis propriis fundis, & domibus, ſint beneficia eccleſiaſtica? Reſpondetur, quòd ſic, ſi authoritate diœceſani ſunt ordinatæ: ut no. gl. ordinaria. in c. ſi bñficiorũ. gl. j. in fi. de decimis. in cle. ergo à cõtrario ſenſu illius gl. ſi authoritate diœceſani, nõ ſint ordinatæ, nõ
a ſunt bñficia eccleſiaſtica [a], imò ſunt prophana: ut not. per Ioan. Fab. inſtitu. de re. diui. §. nullus. uerſi. ſi quis baro actante &c. Ex
2 quibus* infert do. Petr. Papæ patruus meus in ſuis no. quòd hæredes talium fundatorum abſq; & ſine alia præſentatione diœ-
b ceſani, [b] uel alterius ſuperioris fienda, poſſunt liberè conferre tales capellanias illis, qbus placet:

cet: dummodo idoneis ad hoc: iuxta & ſecũdum diſpoſitionem teſtatoris: iuxta not. per Gulielmum de monte Lauduno. in c. gratiæ. de reſcriptis. in cle. & ita pluries uidi obſeruari in hac patria Delphi. & fieri per aliquos barones habentes capellas in eorum caſtris, qui conferũt eorum propria authoritate abſq; præſentãdo diœceſano. Et ſimiliter facit dominus noſter Delphinus, qui cõfert [c] capellã ſancti Vincẽtii fundatam in eccleſia beatæ Mariæ Grationop. per regem Carolum magnum; Et de iſtis capellis facit mẽtionem Io. Andr. in c.j. circa princ. extrà de ſucceſsio. ab inteſtat. & hæc faciunt pro capella, quã ego Guido Papæ de anno currente domini M.ccccl vij. fundaui & dotaui in domo mea, mandamenti Curuilliõis loco dicto in fontanillo, ad honorem beatæ Mariæ uirginis: quæ capella tunc expoſt fuit authorizata per dominum epiſcopum Grationop: de anno domini M. ccccl viij. Sed in ipſa authorizatione retinui ius patronatus, ut cõſtat in literis penes me exiſtentibus.

a ¶Non ſunt benefi. eccleſia. *Quia priuatus non facit locum ſacrum: ut in c. ad hæc. de relig. do.*

b ¶Sine alia præſen. diocœ. *Iſtud non uidetur procedere de iure: quia inſtitutio benefic. ſpectat ad epiſco. uel eorum offic. c. ex freq. de inſti. & coll. ſeu. inſtit. facta à patrono laico: non ualet: ut in c. cum laic. de iur. pa. Innoc. excommunicatur patro. laici qui cleri. inſtituunt. c. præterea. e. ti.*

c ¶Delphin. qui confert. *Rex quoque Anglorum & rex Vngariæ conferunt in ſuis regnis præbendas ex priuilegio Papæ: ut dicit do. Bal. in l. reſcri. penult. col. in uerſi. & ideò. C. de preci. Imper. offe.*

SVMMARIVM.

1 *Trebellianica an detrahatur de piis relictis.*

2 *Cauſæ piæ remiſsiuè.*

QVAEST. CLXXXVIII.

LICET * hodie indubitatũ exiſtat, quòd de relictis ad pias cauſas falcidia detrahatur: ut probat text. ſecundum communem intellectum. in auth. ſimiliter. C. ad l. falci. & probatur in l. ſi quis ad declinãdam. C. de epiſc. & cler. Tamen de trebellianica nõ: ita eſt indubitatum: quia aliqui glo. puta Ioan. And. in c. ſi pater. ſuper uerb. trebellianicæ. de teſtu. & ibi etiam Archi. uidẽtur tenere, quòd etiam de relictis ad pias cauſas detrahatur trebellianica. quos ſequitur dominus Ludouicus Pontanus dictus de Roma. in ſua repetitione dictæ authent. ſimiliter quorum opinionem ſecutus fuit dominus Oldra. in ſuis cõſiliis, ut ibi refert dictus dominus Ludouicus, cõtrariam tamẽ opin, [a] quòd non detrahatur de piis relictis, tenet Specu. in titulo de inſtrumẽtorum edi. §. cõpendioſè. uerſic. ſed cum deductio. & Bald. [b] in l. id quod pauperibus. C. de epiſc. & cler. idem

lac.

Iac. de bel. uiſu & cõmuniter legiſtæ in d.authen.ſimiliter.& ita ſecundum opinio. Legiſtarum, quòd non detrahatur trebellianica de piis relictis, quia magis æque uidetur fauore animæ:ui di determinari in hac curia par
a lamenti. Et de*materia piarum cauſarum,recurre ad dictam repetitionem domini Ludouici: ubi magis plenè tractat, quàm alibi uiderim:licet Bal.in d.l. id quod pauperibus. aliqua tangat,licet non ita plenè. De materia priorum relictorum etiam ſcripſi ſ.q.cc.in fin.

a ¶Contrariam tamen opinio.*Et in hanc opi.uidetur uergere d.Pet.de Ancha.in c.j.iij.col.uerſ.viij.opponitur.iuncto uerſi.ex hoc.& uerſic.ſequen.de teſta.libr.vj.*

b ¶Bal.*Et do.Bart.in l.Marcellus.in iij.col.uer.ult.quòd ff.ad Trebel.*

SVMMARIVM.

1 *Cautio iuratoria an ſufficiat in materia authenti.qua ſupplicatio.C.de precib.Imper.offer.*

2 *Cautio iuratoria qua forma praſtatur per Iudicem.*

3 *Supplicari bina uoce an poſſit à ſententiæ parlamenti.*

QVAEST. CLXXXIX.

CIRCA materiam authenticæ,quæ ſupplicatio.C. de precibus imperatori offeren-
1 dis,*fuit inter nos dubitatum,in camera conſilii, in cauſa Charrueti contra Guillieti, ſi pars quæ obtinet ſententiam non poſſit dare fideiuſſorem, & iuret feciſſe diligentiam de reperiendo, & uelit iuratoriam cautionem præſtare, an executio ſententiæ debeat retardari, donec fideiuſ.præſtiterit.quia doc. in iure ſcribentes non mouent iſtam quæſtionem. fuit tamen inter nos concluſum, talem iuratoriam cautionem fore de
iure admittendam[a]per authen. a
generaliter.C.de epiſco.& cler. & per not.Spe.in titu.de contumacia.§.fi.uerſ.ſed nunquid excommunicatus.& uerſic. cautio autem.& de procur.§.ut autem. uer.& no.per Hoſt.in ſumma,ut lite non conteſt.§. ij. ſuper uerbo, conſtituatur. Et pro hoc facit: quia in cautione uſusfructus, ſi non poſsit idonea cautio præſtari,ſufficit iuratoria:ut tenent Petr.& Cyn.l.uſusfruc.C. de uſufru.licet gloſ. ibi doluerit contrarium:ut plenè dixi ſ.quęſtio. ccl. uide etiam quæ dixi de
iuratoria cautione.ſ. q. ¶ *Sed 2
iuxta hæc quęro,quæ forma debeat teneri per iudicem in præſtatione talis iuramenti. dic quòd ſufficit, quòd pars iuret
quod credit[b] ſe non poſſe fide- b
iuſſores reperire: neque requiritur alia indagatio fideiuſſorum:ita dicit Odofre.in d.auth.
generaliter. Sed*an à ſententia 3
parlam. poſsit bina uice ſupplicari.uide quæ dixi ſ.q.cccxlv. Et de materia auth. quæ ſupplicatio. uide quæ dixi ſ. quæſtion. ccccxx.

a ¶Iuratoriam cautionem fore, de iure admit.*Videtur quòd iuratoria*

toria cautio non ſufficiat: quia nil debet addi formæ ſtipulationis prætoriæ: ut l.j. §. quòd ſi ſit aliqua. ff. de prato. ſtip. ſed forma legis eſt, ut cum 1 *fideiuſſoribus caueatur. ut in præalleg. authent. quæ ſupplicatio. ibi, niſi* 2 *uictrix pars dignam fideiuſſionem præbuerit. ergo & c. Præterea, ſi conditor legis iura cautionis uoluiſ-* 3 *ſet, ſicut expreſſit de fideiuſſione: ita* 4 *de cautione iuratoria expreſſiſſet. c. ad audientiam. de deci. ad hoc c. ſi* 5 *Papa. de priuileg. lib. vj. Nec obſtat auth. generaliter. hoc alleg. quia ibi hoc fuit expreſſum. In contrarium* a *uidetur, quia qui fideiuſ. dare debet, & dare non poteſt, remittitur iura-* 1 *toria cautio. ut l.j. per gloſ. generaliter. circa fin. & ibi do. Barto. in ulti. oppo. ff. qui ſatiſdare cog. Sanè in hoc caſu pro concordia uidetur dicendum, quòd ſi is, qui cauere habet, ſit ſuſpectus, non audiatur, niſi det idoneam cautionem iuxta ea, quæ dicit dominus Bartolus. in l. omnibus. ff.* 2 *de iudic. Sed ſi ſecus, res fortè erit ſequeſtranda, ſecundum ea, quæ ſcribit dominus Gofre. in ſumma de ſequeſtr. poſ. & fruc. in § generaliter. uerſicu. iij. quid circa. & uer. & not. ubi uerò ſuſpitio ceſſaret, locus iuratoriæ cautioni eſſe uideretur, ut hic traditur.*

b ¶ Quod credit. *Cautio iuratoria præſtatur ſub hac forma, ſcilicet iuro, quòd non poſſum inuenire fideiuſſorem, & quòd faciam, quod incumbit. ut dicit d. Bal. in auth. generaliter. ij. col. uerſi. in tex. ibi, iuratoriam. C. de epiſco. & cleri. & hanc formam iurandi penè formaliter ponere uidetur glo. iij. in præalleg. l. j. ff. qui ſatiſdare cogantur.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex quomodo debeat uerſari in ſalarijs aduocatorum.*
2 *Actio & obligatio an oriantur ex pacto clientuli facto cum aduocato de eminenti ſalario.*
3 *Iuramenti diffinitio.*
4 *Iuramentum inducit obligationem de iure ciuili.*
5 *Donatio inter uirum & uxorem an firmetur iuramento.*

QVAESTIO CXC.

IN honorariis aduocatorum a ita uerſari iudex debet, ut pro modò litis* proque aduocati facundia, & fori conſuetudine, & iudicii, in quo erat acturus, exiſtimationem adhibeat: dummodo licitum honorarium, id eſt, quantitas non egrediatur. iſta ſunt uerba iuriſconſulti in l. j. §. in honorariis. & §. ſi cui. ff. de uariis & extraor. cog. * Sed iuxta hoc quæro: clientulus ex pacto habito cū aduocato promiſit & iurauit ſoluere aduocato pro patrocinio unius cauſæ ultra dictā ſummā centū aureorū: uidelicet mille florenos; uel aliā maiorē ſummā: utrū ex tali cōuētiōe iurata oriatur actio & obligatio. Doctores nō tāgūt: tamen credo ꝙ oriatur actio & obligatio utroq; iure, & ciuili & canonico. Et primò de iure ciuili non probatur. nam licet ex tali promiſſione excedēte ſummam cētum aureorū non oriatur obligatio ciuilis, ꝑ dictū §. in hono

honorariis. §. ſi cui.oritur tamē naturalis obligatio: quia ex cōtractu etiam de iure reprobato, propter conſenſum iuregentiū
b oritur naturalis obligatio: [b] ut in l.prima.ff. de nouat. & in l. ſi pupillus. ff. de uerborum obligationibus.Ideò iuramento firmatur talis promiſsio.quia ubicunque eſt naturalis obligatio, iuramentum aditum habet in
c contractum,confirmare [c]:ut dicit Hoſti.in c.quintauallis.extra de iureiur. quem ſequitur dom. Raphaël Cumanus doct. nomiſſimus in l.ſi quis pro eo.ff.de fideiu.& non mirandum, ſi naturali obligationi tantum accedat iuramentum.quia tali naturali obligationi tantum poteſt accedere fideiuſſor.l.ij. ff. de fideiuſ.& l.fina.§.j.ff.eo, pro quo ultra eos adduco tex.in l.j.C.de ſumma tri.& fi.ca.ubi lex ciuilis uult iuramentum ſeruari:cuius obſeruantia tranſit ad hæredes. In authen,de iureiur.à moriente præſtito.Ex quo etiam patet, ex eo obligationē induci; quia aliter non tranſiret contra hæredes.l.ij.ff.de fideiuſſ.& l.ſi.§.j. ff. eod. nec obſtat quod dicere uoluit Barto.uidelicet,quòd ille qui iurat, non conſentit parti,
d ſed Deo: [d] quia hoc eſt falſum; ut dicit ipſe domi.Raphaël Cumanus per l.iij.§.ſi.ff.de iureiur,
3 *Nam iuramentum ſecundum Tullium ſiue Ciceronem, nihil aliud eſt,quàm affirmatio iuramento firmata. Nam ille qui iurat, licet Deum in teſtem adducat:tamen iurat parti:ſecundum Ciceronē. iij. officiorū.& Ouidius inquit,iuraui amenti.& ſic iuramentum habet conſenſum reſpectu partis: ſed adducitur Deus in teſtē:ita quòd iuramētum iure ciuili inducit obligationem. Nec obſtat, dicit ipſe d. Rapha. Cu.tex.in d.l.ſi quis pro eo. in prin. quia loquitur in iuramento operarum incertarum, pro quo etiā ſtipulatio non ualet,ꝓpter incertitudinē l. antepe.ff.de ſtip.ſeruorum.& ibi gl. ita ſoluit ipſe dom. Rapha.iſtud contrarium. uel aliud poteſt dici,ꝙ licet ex ſimplici iuramento non oriatur obligatio:tamē ubi præcederet aliqua certa connētio prout in caſu noſtro, cū iuramento oritur obligatio. Et iſtud eſt de mente Bart.in d.l. ſi quis pro eo.ibi,ſecundò quero,
4 utrum de iure ciuili &c.*Ex quibus prætereà patet, ꝙ iure ciuili iuramentum inducit obligationem.Similiter etiam iure cano-
e nico ex iuramēto [e] oritur actio [f]
f & obligatio:ut tenent Canoniſtæ in c. cum ueniſſent. extrà de inſtitutionibus. quos ſequitur Bar.in d.l, ſi quis pro eo.dicens, quòd quia ius cano. dicit iuramentum ſeruandum:in c.cū cōtingat,extrà de iureiu. ergo debet ꝓducere actionē & obligationē.ar.ſecundū eū.in l.ſtatuas. ff.de ac.re.do.& not.p gl.in authen.ſacramēta pub. C.ſi aduerſus uen.ita etiam dicit Henr. de

Bouca

Bouē.in auth.ſacramē.in ſua repeti.in materia cauſæ efficiētis, in j.q.princip.uer.ex iſtis effecti bus.licet Inn.in d.c.cū ueniſſent, & in c.nouit.de iudi.dicat cōtra riū,ſcilicet,ꝙ producat actionē: g ſed nō monitionē:tamē Inn.in d.c.quintauallis.in prin.uoluit, ꝙ producat officiū iudicis.ſed Hoſt.& Io.And.in d.c.cū ueniſſent.& cōmuniter Canoniſtæ tenent, ꝙ producat actionē,pro quo allegāt ipſi c.ex reſcripto, de iureiu,& Bar.in d.l.ſi qs pro eo.ibi aduerte, licet dicta capi. &c.dicit hāc opi.eſſe uerā de iure canonico,præthereà pro forti ficatione huius,dicit Bar.in d.l, ſi quis pro eo.in fin.quē in hoc ſequitur dictus do.Hēr.de Bouē.in dicta ſua repeti.in materia cauſæ finalis,ꝙ quādo cōtractus prohibetur ꝓpter ſubditorū utilitates,ſicut in l.ij.& in l. cū his.ff.de trāſ.ubi prohibetur trāſactio ſuper alimētis,itē ꝓhibetur pactū,propter qđ qs renūciat futuræ ſucceſsiōi.in l.pactū.C.de pac.& l,pactū,C,de col la.Et in iſtis caſibus cōtract⁹ firmātur iurameto,& ex ipſis producit act.oblig.ut in c.quāuis pa ctū.de pac.li,vj.nō enim ſunt ꝓhibiti dicti contractus ex eo,ꝙ b ſunt cōtra bonos mores:ſed ꝓpter utilitatē ſubditorū:qa de facili pro modico renūciarēt eorū ius futurū:ideò lex uoluit ꝓuidere utilitatibus ſubditorū,& nō principaliter ob fauorē publicū.Idē in donatione inter uirū & uxorē,quę prohibita eſt,ne unus efficiatur ditior, & alius pauperior:quæ etiā cōfirmatur iuramēto,ſecun.Gul.de Cu.in l, j.ff.de don.quē ſequitur Bar.in d.l.ſi qs pro eo.in fi.&co.& in l. Seius Augerius.ff.ad legē Fal.& Hen.de Bouen.in dicta ſua repeti. Raph.Cu.in d.l.ſi quis pro eo.& iſta eſt cōmunis ſentētia, ſecundū quam uidi pluries iudicari per recolēdæ memoriæ dominum Ia.de Godabla, officialem quondam Grationo p.licet Ang.uoluerit cōtrarium, ut refert idē do.Raph.Cuma.in d.l.ſi quis pro eo.quā opin. Ang.etiā tenet Guliel.de mōte lauduno, in cle.j.de iureiu.quorum opi. nō ſeruatur in iudicando, modò reducendo ad thema ſuprà propoſitū,iura noſtra prohibuerunt pro ſalario aduocati ſolui ultra centum aureos,in d,§.in honorariis.& in §.ſi cui non,ꝙ ſi contra bonos mores ultra dictos centum aureos uellet exigere,nec etiā prohibetur,ea ratione ꝙ ſit contra publicā utili tatem principaliter,ſed propter priuatam utilitatem clientulorū,quæ præſumūtur omnia uelle dare propter timorem litis, b ſicut infirmus propter timorem mortis:ut dicit gl.in l.quiſquis. in §.præthereà,ſuper uerbo prætereà contractum,C.de poſthu. ideo à ſimili dicamus ſaltē pactionem excedenē ſummā centū aureorū iuramēto in ſe confirmari, ut producatur ex ea a-

ctiõe actio & obligatio, ſicut ſ. dixi. in donatione inter uir. & uxo. cũ ſit eadẽ ratio: iuxta l. uulgatã, illud. ff. ad leg aqui. cũ ſim. Nec obſt. ad præmiſſa dictus §.
i præterea. ibi, præterea[i] nullũ cũ eo litigatore contractũ, quẽ in propria recipit fide, ineat aduocatus: nullámq; conferat pactionem &c. allegatus per dominũ Vitalem de cabanis, in quodam ſuo cõſilio, uolens ex dicto tex. dicere ꝙ talis pactio excedens ſummam centũ aureorum, non poſsit iuramento in ſe confirmari: cum ibi lex dirigat prohibitionem in perſonã aduocati: in ſequendo opin. Bart. in d. l. ſi quis pro eo. ibi, aduerte tamen, quia prædicta ſunt uera &c. Sed
ſ *ad hoc poteſt reſpõderi, ꝙ reſpectu huius opin. Bar. nõ uidetur procedere: cũ in donatione inter uirũ & uxo. donans prohibeatur: ut l. iij. §. j. & §. prohibetur. ff. de don. inter uir. & uxo. & tamen ſecundum Barto. in d. l. ſi quis pro eo. firmatur talis donatio iuramento: ideo in hoc Angel. uoluit reprehendere Bar. dicendo, ꝙ Bart. fuit in hoc paſſu ſibi contrarius, cũ fuerit in opinione, ꝙ donatio inter uirũ & uxo. iuramẽto cõfirmetur: cũ lex prohibeat perſonã: & tamẽ Bar. dicit. ꝙ quãdo lex prohibet perſonã iurãtis, nõ inducitur obligatio prætextu iuramẽti. Ad idẽ
k etiã contra Bar.[k] facit §. & cum lex. C. de rei uxo. act. & inſt. qbus ali. licet. in princ. & l. Iulia. ff. de fundo dota. ubi maritus prohibet alienare fundũ dotalẽ: & tamen iuramẽto firmatur: in c. licet. de iureiur. lib. vj. qa licet ibi tex. nõ dicat contrariũ cõfirmari: ſed iuramentũ eſſe ſeruandũ: tamen ſatis putabat in d. l. ſi quis pro eo. ibi, tertiò dixi &c. Ideo dictus do. Rapha. Cum. in d. l. ſi quis pro eo. in hoc paſſu reprehendit Bart. dicens nõ eſſe fiendã differentiam antequã prohibeatur contractus uel perſona, ita etiã dicũt Ant. de But. & Inn. in c. cũ contingat. in eorũ repetitionibus. dicens ultrà, ipſe do. Raph. Cuma. ꝙ tranſit talis obligatio iuramenti cõtra hęredes, cũ producat actionẽ & obligationẽ per præmiſſa: quia aliter non tranſiret cõtra hæredes: in c. ueritatis. extrà de iureiur. iſta ſunt uerba do. Cuma. Item etiã non obſtat l. ſi qui aduocatorũ. C. de poſtu. per dictum dominũ Vitalem de cabanis, pro parte domini Rupis aruãdorũ, & cõtra hæredes domini Iuſteti mehenſe in hoc caſu allegata: quia loquitur in eo, qui facit pactum de quota litis: ut patet ibi in tex. ſibi certæ partis &c. iuncta gl. ij. ibi, & ſic dic hanc legẽ loqui, cũ paciſcitur de magna parte &c. Sed quid dicendũ ad l. non dubium.[l] in fin. C. de legib. allegatam etiam in contrariũ per dictum dominũ Vitalem de cabanis? reſpo ndet Bal. & dicit poſt Ia. de Bu. ſic, pro ſolutione iſtius contrarii: quòd aut contractus l

ſecun

ſecundum naturalem æquitatē, & ſecundnm merum iuſgentiū habet eſſe & formam eſſe. uerbi gratia:minor ex neceſsitate uendit rem ſine decreto, æquū eſt,ꝙ ualeat:tamē ius ciuile nō uult,ꝙ ualeat:quia deficit ſolēnitas.tamen ſi interueniat iuramentū,omnia roborantur:quia robur iſtud eſt diuini iuris, & habet iſtud iuramentū cauſam ſubſiſtendi,ita ꝙ poſito ꝙ minor luſerit preciū,nō debet reſcindi contractus:iuxta auth.ſacra.pub.idem in ſimili dicamus in caſu noſtro:cliētulus ex neceſsitate aduocationis promittit aduocato ultra centū aureos: æquum eſt,ꝙ ualeat ex naturali æquitate iuregentiū propter cōſenſum.Tamē ius ciuile nō uult ꝙ ualeat:ſi tamē iuramētū interueniat,omnia debent roborari. ar.d.auth.ſacra.Si autē cōtractus nō cōtineret naturalē æquitatē: ut qa deficeret forma & cauſa: tūc nō ualeret iuramentū.ita loquitur d.l.nō dubiū.in fi.Iſta sūt uerba Bal.poſt Iac.de But.in d.l. nō dubiū.& ideo ego Guido opinādo in camera cōſilii cū aliis dominis meis parlamenti circa deciſionē proceſſus dictæ cauſæ domini Rupis Aruandorum, & hæredū domini Iuſteti Mehenſe, dixi dictum contractum fuiſſe iuramento uallatū, cauſis & rationibus ſuprà tactis.& aliqui ex dominis meis etiam fuerunt huius opinionis:& tam ex cauſis præmiſsis, quàm multis aliis ibidem,tunc per dominos meos deductis & allegatis ſignāter propter reiteratā obligationē,quam fecit dictus dn̄s Rupis dicto domino Iuſteto de ſumma petita:ſicut uidemus in exceptione,nō numeratæ pecuniæ. in l.cum fidē.C.de nō nu.pec.& in Velleiano.in l.ſi mulier perfectè. C.ad Vellei.fuerūt literæ præciſæ cōceſſæ dictis hæredibus dn̄i quondam Iuſteti,dictos hæredes dn̄i Rupis Aruandorū de ſumma undecim florenorū auri,die ſententiarū natalis dn̄i & anno currēte dn̄i M.ccccl viij. in manibus Io.Iofredi ſecretarii Delph.cōſiderato etiā ꝙ d.l. j.in §.in honorariis.& §.ſi cui. ff.de uar.& extraor.cog.loqtur in aduocatis ſalariatis de publi
m co:[m] ut dixit Ioſredus in ſumma,in tit.de offic.iud.quo petitur ſalariū &c.in §.j.in uer.quartum ꝙ ſalarium.Sed iuxta præmiſſa quæro,cliētulus ex pacto cōuenit ſoluere aduocato pro una cauſa ultra centū aureos, & non iurauit ſoluere:ſed poſteà lite pendente,uel ante litē motam uel poſt litem finitā, ſoluit realiter.An ipſe clientulus poſſit tāquam indebitū repetere ab aduocato?doctores non mouēt hanc quæſtionē,quod uiderim: ſed credo,ꝙ nō poſsit repetere:quia etiā ex contractu à iure reprobato propter cōſenſum,iu regentium oritur naturalis obligatio:ut ſuprà dixi,per l.j.ff.de don.& l.ſi pupillus.ff.de uer.ob.

quæ naturalis obligatio impedit repetitionem indebiti iuris ignorantia ſoluti: ut legitur & not.per glo.Bart.& doct.in l.cũ quis.C.de iur.& fact.ignor. Sed de hac ultima quæſtione nondũ uidi iudicari:tamen pẽdet de facto in curia parlamen.in quodã proceſſu inchoato,xv.anni ſunt elapſi,in manibus Io.Botuti ſecretarii Delphi.& nondũ diffini to;quia dormit & dormiuit decẽ ann.proximè lapſis. Vlterius etiam audiui,ꝙ Imo.in l.j.§.fin. ff.de don.dicit,ꝙ quando aduocatus patrocinatur pro ſalute uitæ hominis,uel defenſiõis eius, in cauſa criminali, quòd tũc poteſt aduocatus pro maiori ſumma centum aureorum paciſci: ſed neſcio, ſi ita dicat, nec ex quibus moueatur ita dicere: quia non habeo lecturam dicti domi.Ioan.de Imol. Fertur etiã quod Ang.in d.l.j.ff.de uariis & extraor.cog.dicit,quòd ubi cauſa eſſet ardua & opus eſſet magnis laboribus & ſtudio, quòd
n tunc aduocatus poſſet paciſci[n] ultra dictam ſummam centum aureorum,ſed neſcio ſi ita dicat:quia non habeo eius lecturam, Et de hac materia pactorum inter aduocatum & clientulum,uide quæ ultra hæc dixi ſuprà quæſtio.cij.qualiter aduocatus & medicus poſſunt petere
o ſalarium.& de forma libel.[o] uide Cyn.in authẽ.dos data.C.de dona.ante nup.

a ¶In hono.aduo. *Vide de hoc per iſtum qui alleg.hanc q.conſi.ccv.incip.circa proceſs.uenti.nu.9.uerſi.vj. quia licet.ibi,& non obſtaret etiã. & in deciſio.Tho. quæſtio.x.& in add.& quæſti.ccccvj.et ccccxlviij.*

b ¶Oritur naturalis obligatio. *De hoc uide pulchram diſtinctionẽ do.Bal.in l.non dubium.viij.col.uer. xj.ibi,iuxta hoc quæro,C.de legi.et do.Bar.in l.cum lex.iij.col.& uerſi. iuxta prædicta quæro.ibi, dic ergo. ff.de fideiuſ.& do.Pa.in c.cũ contingat.in v.col.uer.circa primum.ibi tamen ſi minor.de iureiu.*

c ¶Contractũ confirmare. *Vbicunq; præcedit obligatio naturalis,iuramẽtum ſuper illa præſtitum, etiam de iure ciuili inducit obligationem.do. Panor.in præalle. c.cum contingat, in ulti.col.uer.ulti.iſta.*

d ¶Sed Deo. *Cui iuratur,do.Panor. in d.c.cum cõtingat.in x.col.uer.& primò ſciendũ.ibi,et ideo promittẽs, & in xj.col.uer.ſecũdo membro.ibi, multò ergo fortius.& d.Bart.in l.ſi quis pro eo.ij.col.uer.ſecundò quæro. ff.de fideiuſ.Obligatio tamen oritur parti ſecundario:ut ſentire uidetur domi.Abb.in c.j.col.v.uer.tertiò nõ placet.extrà de iureiur.*

e ¶Ex iuramento, *Iuramentũ enim firmat contractum inutilem.domin. Pan.in alle.c.cum contingat.in vij. col.iij.uerſi.uenio ad ſecundam.ibi, concludit ergo.& ibi dicit eſſe communem opinionem doct.& do.Bar. in præalleg l.ſi quis pro eo.in princ. in iij.col uerſi.tertio dixi.& in pen. col.uer.decimo prohibetur.& dom. Alex.conſi.viij.ij.uol.*

f ¶Actio. *An actio oriatur ex iuramen*

mento, do. Bart. in l. ſi quis pro eo. in ij. col. uerſi. ſed contra iſtud oppo. & uer. ſed quæro, quid de iure cano. ff. de fideiuſ. Et tenet ibi, q̃ nõ de iure ciuili: ſecus autem de iure canonico.

¶ In fin. In d. uer. ult. prohibetur.

¶ Propter timorem litis. Hoc uerum intellige, ſi pactum fiat pendẽte lite, ut dicit glo. in d. l. q̃ſquis. & tex. in l. j. in §. in honorarijs. uer litis cauſa. ff. de uar. & extraor. cog.

¶ Præterea. Aduerte quòd ille text. loquitur in caſu, quo honorariũ promiſſum fuit aduocato pendente lite.

¶ Contra Bart. Hanc ſingularem opi. d. Bart. egregiè impugnat do. Panor. in præalle. c. cũ contingat. in iiij. col. in uerſi. circa primum.

¶ Ad l. non dubium. Vide pulchrè do. Panor. in d. ca. cum contingat. in iij. col. uer. nunc attingendo ibi, unde formalius.

m ¶ De publico. Vide Specula. in titul. de ſalarijs. §. ſequitur. uerſicu. ſed & id.

n *Poſſet pacif. Aduerte, quòd aduocati poſſunt ante litem motam uel ea durante, uel finita, de ſalario conuenire, niſi recipiant ſalarium de publico. Ita tenet Petr. de Ancha. in c. j. de poſtul. per l. antepenul. C. de profeſ. & medi. lib. x. & l. j. § ſi cui. ff. de uar. & extraor. cog. & per Hoſtien. in ſumma illius titu. de poſtu. in §. qui poſtulare.

o ¶ De forma libelli. Spec. in tit. de magiſtris. circa prin. & uerſi. cæterum. & uerſi. ſed & ſalarium.

SVMMARIVM.

1 Lex imperialis ſuper fundamentis qualiter fieri debeat.

2 Diffidamentum quomodo debeat denunciari.

3 Bellum ut dicatur iuſtum, quinque requiruntur.

4 Bellum quis poſſit indicere.

5 Proditor, quis dicatur.

QVAEST. CXCI.

1 EOS qui decæterò aduerſus aliquos iuſtam diffidationis cauſam ſe habere fingentes, ipſos in locis, ubi domicilia nõ obtinent, aut ea communiter non habitant, intempeſtiuè* diffidant, declaramus damna quæcunque per incendia, ſpolia, uel rapinas diffidat ipſis cum honore ſuo inferre non poſſe, & quia patrocinari non debet alicui fraus & dolus in præſenti conſtitutione in perpetuum ualitura, ſancimus diffinitiões huiuſmodi quibuſcũque dominis aut perſonis cum quibus aliqui fuerunt in ſocietate & familiaritate, uel honeſtate, quamuis amicitia conſeruati, ſic factas uel fiendas in poſterum nõ ualere, nec licere prætextu diffidationis cuiuſlibet quempiam inuadere, per incendia, ſpolia, uel rapinas, niſi diffidatio per tres dies naturales ipſi diffidando perſonaliter uel in loco, in quo habitare conſueuit, publicè fuerunt intimata, poſsitque de intimatione huiuſmodi per teſtes idoneos fieri plena fides, quiſquis ſecus quempiam diffidare & inuadere modo præmiſſo nõ ſeruato præſumpſerit, infamiã eoipſo incurrat, & ſic nulla

diffidatio, ac ſi nulla facta eſſet, quem etiã tãquam proditorem per quoſcunq; iudices pœnis legalibus ſtatuimus caſtigari. Inhibemus etiã & dãnamus uniuerſas & ſingulas guerras, & lites iniuſtas, cũcta quoq; iniuſta, incendia, ſpolia, & rapinas, indebita, & incõſueta thelonia, & cõductus, & exactiones pro ipſis conductoribus extorqueri conſuetas ſub pœnis quibus ſacrę leges prę miſſa & eorũ quodlibet faciunt puniẽda. ¶ Hæc lex non eſt in corpore iuris clauſa: ſed fuit dudũ in camera cõputorũ Delph. regiſtrata: ſed ad effectũ obſeruationis eiſdẽ tẽpibus quibus dñi gubernatores huius patriæ Delph. erãt uicarii Imperiales, & quã l. ego Guido Papę hic duxi cõmẽdãdã pro declaratione materię eiuſdẽ per modũ gl. ¶ Dic ergo, ſup uerbo, diffidat. de materia diffidamẽti, uide plene per Io. An. in nouella, de homi. in c. j. & tetigi ſ. q. ccccxxxvij. Sed quid ſi poſt diffidamẽtũ capiantur treugæ ad certũ tẽps, an lapſo tẽpe poſſint debellari impunè, ſicut ante treugas captas
a facere poterãt? dic ꝙ ſic,[a] per l.
2 iij. §. ſi ad diẽ. ff. de re mili.* Sup uerbo, tres dies. dic qa diffida-
b mentũ debet ita denunciari[b], ut ille qui diffidat̃, poſſit ſe munire cõtra ei' aduerſariũ, aliter diceretur ꝓditio. ꝓ hoc adducunt do. tex. in l. aut q aliter. §. ſi qs ſe denũciauerit. ff. qđ ui aut clã. in uerbo, habitare cõſueuit. iſtud uidetur ſufficere per tex. & gl. in l. licet. C. de repudiis: licet cõtrarium uideat̃ per l. quæ abſenti. in prin. ff. de acq. poſ. ubi dicit tex. certior fact' fuerit &c. quõ enim poterit dñs certior fieri, ſi fiat citatio ſeu intimatio in domo, in perſonã alterius ex familia? ſi dñs ſit lõgè abſens, nõ uideo. tamẽ oportet hoc caſu ſtare huic legi, cũ fuerit cõdita ꝑ Imperatorẽ habẽtẽ poteſtatẽ legẽ condẽdi: ut pleni' de hoc dixi ſ. ſuper uerbo, domicilia, de citatione facta in domo habitationis in ꝑſonã uxoris. uide q̃ dixi ſ. q. cclv. & q. ccccxlv. ſuper uerbo, domicilia. q̃ro nũcius portãs literas diffidamẽti acceſsit ad domũ ꝓpriæ habitatiõis diffidati, ſed. eũ ibi nõ reperit: ideò ipſe nuncius ibi dimiſit literas diffidamenti in dicta domo, uel eas tradidit alicui de familia diffidati, an hoc ſufficiat? uidetur ꝙ: ar. l. licet. cũ ſua gl. C. de repu. in contrariũ uidetur per l. qui abſenti. in prin. ff. de acq. poſ. nam ibi dicit tex. certior fact' fuerit. modo per tradita alicui de familia dñs nõ eſt certior. nã pone, ꝙ dñs eſt abñs, quõ põt certiorari? nullo mõ. Pręterea nõ eſt dubiũ, ꝙ in caſu d. l. abſenti. tractat̃ de fauore illius, ad quẽ mittit̃ epiſtola, & reqrit̃, ꝙ fuerit certior factus. ergo multo forti' in caſu huius qõnis, cũ in ea tractet̃ de odio. ar. l. cũ qdẽ. ff. de li. & poſt. & c. odia. de reg. iur. li. vj. & pro hac parte facit l. abſenti. ff. de dona

don. Crederem tamen primam
patrē ueriorē: uidelicet ꝙ ſuffi
ciat tradere literas diffidamēti,
in domo habitationis alicui de
familia ſua, per uerba huius le-
gis, ibi, dū dicit̃, uel in loco, ubi
habitare cōſueuit, publicè fuerit
intimata &c. Si teneamus ꝓ le-
ge hāc conſtitutionē Imperialē,
prout facere debemus, cū om-
nes natiões ſub ipſo Imperato-
re[c] ſubſint. xj. q. j. c. ſi quis. in uer.
d uolumus etiá, natio Fráciæ,[d]. ut
dixit tex. in l. in noīe dñi. §. iube
mus. ibi, Galliç ſeu Frácorū. C. de
offi. præfe. præto. ſup uerbo, in-
3 iuſtas. *dic, ꝓ quinq; requirūtur
e ad hoc, ut guerra dicatur iuſta[e],
ſcilicet pſona, res, cauſa, anim[9],
& authoritas. & plenè uide in
ſumma Raymūdina, de caſibus.
in rubrica, de bellis. & plenius p
Ioā. de Lignano in tractatu ſuo
bellorum. & ibi etiá de materia
duelli, qd dicatur bellū licitū &
illicitum, & ex qua cauſa indici
poſsit bellū: uide Inn. in c. qđ ſ.
extrà de uoto & uoti. redē. Sed
4 quis poſsit īdicere bellū? dic* ꝙ
ſolus princeps. xxiiij. q. iij. c. j. &
ij. & tenet Spe. in tit. de of. dele.
§. cōſtituitur. uer. ſed nūqd pōt
bellum &c. ¶ Sup uerbo ꝓdito-
f rem, quæro quis dicat̃ ꝓditor[f]?
5 dic* ꝙ ille eſt proditor, quē uul
gus appellat proditorē, qui ſine
aliqua cauſa & ſine ulla diffida
tione eum qui de eo cōfidebat,
uulnerat, uel grauiter offendit.
Idem dicit Bar. in l. reſpiciēdum.
§. delinqui. ff. de pœnis. & maxi-
mè committendo proditionem
contra maiorē ſuum. ut l. fi. C. de
lib. tol. lib. x. itē dicit Io. And. ꝙ
mouētes bella ſine ulla diffida-
tione, dicūtur agere ꝓditoriè. in
c. pro huma. de homi. li. vj. Ia. Bu.
uerò dicit, ꝙ omnes qui dāt ali-
cui potionē uenenatā, ſunt pro-
ditores. in l. j. C. de male. & Ma-
the. aliquādo etiā dicitur prodi
tor, reuelator ſecretorum. ff. de
his, qui no. infa. lege athletas. §.
calumniator. dicitur etiá prodi-
tor qui permittit tranſire gentē
inimicam. C. de re mili. ſi quis
barbarum. Bal. in l. j. quib. mod.
feudum amittatur. circa mediū.
¶ De materia duelli, plenè dixi
infrà, quæſtione ccccxvij.

a ¶ Quod ſic. *Iſtud intelligendum
eſt, ſi guerra præceſſerit: ſecus ſi ma-
teria tantum præparata fuiſſet ad
guerram nondū motā: quia tūc treu
ga facta fuerit ad certū tēpus, debet
illa finita de neceſſitate fieri diffida
tio, aliàs primus erūpens in bellū ſeu
territorium alterius aggrediens, di-
citur latro. Et eſt quia ubi nō præce
dit diſpoſitio, ibi lapſus tēporis pro
ſe nō habet diſpoſitionem inducere:
ſed ubi diſpoſitio. i. guerra præceſſit
ex priuato tempore ſufferentiæ, ſeu
treugæ, ipſo facto remanent conten-
dentes in guerra. Ita dicit do. Bal. in
ti. de pace Conſtā. §. uaſalli qui tem
pore. in uerſic. ſed quid.*

b ¶ Denunciari. *In factis enim ar-
morum nūquam debet perueniri ad
bellum, niſi præcedat admonitio &
diffidatio. Quādoque tamen lex in-
dicit bellum, et tunc non eſt neceſſa-*

tiꝰ monitio: cum tũc furtiuè et clam liceat cõſulere damnis ſuis. dominus Bal. in l. ſi manumiſſori. in uer. adde digeſtis, de obſequijs pat. præſtan.

c ¶ Sub ipſo Imperatore. *Ipſe enim Imperator eſt ſuperior, & dominus omnium prouinciarum. lxiij. diſtin. Adrianus. & ibi gl. in uerſic. per ſingulas item omnium rerum. viij. diſt. quo iure. xxiij. q. viij. conuenior. C. de quadri. præſcrip. l bene à Zenone. imò ipſe eſt dominus totius mundi. l. de precario. ff. ad leg. Rhodiam. de iac. ſecundum glo ibi. & glo. j. xij. q. j. futuram. & ideò poteſt mundum ad alio occupatum uendicare ut dicit do. Bart. in extrauaganti ad reprimendum. circa prin. in glo. ſuper uerb. totius orbis.*

d ¶ Natio Franciæ. *Contradicit Specula. in titu. de app. §. nunc tractemus. poſt princip. & elegantiſſimè domi.* Oldra. *conſilio lxix. incipi. conſueuit dubitari.*

e ¶ Iuſta. *Iſta quinque requiſita ponit in contrario caſu gloſſa in capi. quod autem. xxiiij quæſtione ſecunda. Quot autem ſint genera belli, et quod ſit iuſtum bellum, d. Are. in c. iuſtum bellum. xxiij. q. ij. domi. Inno. in c. olim. lo j. in gloſſ. ſua, in uerſicu. uidelicet. de reſtitu. ſpolia. & domi. Bart. in l. ex hoc iure. prima colum. uerſi. quæro quæ ſunt bella licita. ff. de iuſtitia & iure.*

f ¶ Proditor. *Chriſtianus* C*hriſtianum non debet offendere, niſi prius ipſe eum diffidauerit, uel iudicis iuris authoritatem habuerit: alias eſt proditor. do. Bald. in l. item nulla in v. not. C. de epiſc. & cleri.*

SVMMARIVM.

1 *Echeuta legalis, quid: et quando locum habeat. & nu. 1.*

2 *Filia dote contenta cum iuramento, ceſſit bonis paternis, his uerbis adiectis, ſalua legali echeuta. an eo caſu filia ſuccedat patri inteſtato. Et an debeat à patre in aliquo inſtitui. n. 3.*

QVAESTIO. CXCII.

NON reperitur iure cautum
1 de legali echeuta*, licet illis uerbis ſæpiſsime utãtur notarii in inſtrumentis matrimoniorum, ubi filiæ dote contentę renunciant cũ iuramẽto bonis paternis. Sed bene legit de legitima ſucceſsiõe, de qua facit mẽ
a tionem Cy.[a] in l. una. in prin. C. quando nõ petẽ. partes petenti-
2 bus accreſcat.* Sed iuxta de hoc quæro, filia dote cõtenta cũ iuramento, quittauit bona paterna, adiiciẽdo illa uerba: ſalua legali echeuta. An eo caſu filia ſuccedat patri inteſtato? Reperio do. Pe. Papæ in ſuis notabilibus, ſic diſtinguentẽ: quia dicit ipſe aut pater reliquit alios liberos, qui nõ quittauerũt unà cũ filia, quæ quittauit, aut reliquit illam ſolam filiã, quæ quittauit. Primò caſu nõ poteſt talis filia ſuccedere patri inteſtato. Ratio q̃a illud pactum uidetur fuiſſe factum in fauorem aliorũ filiorũ. ita etiam dicit Saly. in l. pactũ, q̃d dotali. C. de pactis. in q. quæritur modò, an pactũ, &c. Et etiã in fauorem patris, ut poſsit facere ad libitum ſui de bonis ſuis. Secundo caſu poteſt ſuccedere patri

inteſt

inteſtato: quia ceſſat fauor prædictus, ſcilicet filiorum qui non ſuperſunt. Et quia non diſpoſuit de ſuis, uidetur eidem filiæ tanquam proximiori reliquiſſe. l. conficiuntur. in princ.[b] de iure codi. & hanc diſt. approbat expreſsè Io. de Ligna. in c. fi. extrà de don. ubi pulchrè de hac materia tangit. & ſecundũ prędicta poſſunt intelligi illa uerba, ſalua legali echeuta. ita dicit dict9 do. Pe. Papæ. Itẽ tenet recolẽdæ memorię do. Steph. Guillionis, legum doctor, prę ſidens quondam huius patrię Delph. Sed dicit, ꝙ credit, ꝙ talis filia nõ admittatur hoc caſu ad ſucceſsionem patris inteſtati, niſi deficiẽtibus agnatis & aliis ꝓximiori- 3 bus uiro uxore uel fiſco excluſis, ſicut ponit tex. ĩ l. j. c. unde uir & uxor. Ita dicit do. Steph. Guillionis, in ſuo repertorio, ſup uer. bo, legali echeuta. Sed ego Guido, credo contrariũ, uidelicet, ꝙ filia prætextu dictæ reſeruatiõis legalis echeutæ, nõ extantibus aliis liberis, ſuccedat patri inteſtato, excluſis agnatis aliis uenientibus ab inteſtato: ſecundũ di 4 ctum do. Pet. Papæ, per rationes ſuprà tactas. imò plus uoluerunt aliqui dicere, ꝙ talis filia indiſtinctè ſuccedat patri inteſtato. & dicunt eſſe caſum in l. fi. §. illud. ff. de hære. uel ac. uen. ex noua uoluntate, licet tacita, per d. l. conficiuntur. Pro quibus uidetur caſus in c. cum inter. extrà de ieiun. Ita etiam tenet Genzelinus in capi. quamuis pactum. de pac. lib. vj. Et ſecundum dictam opi. dicti do. Pe. Papę communiter uidi iudicari, uidelicet ꝙ filia quittauit bona paterna, cũ illa reſeruatiõe legalis echeutæ, nõ ſuccedat patri inteſtato, ſtãtibus aliis liberis, qui nõ quittauerũt: non ſtãtibus autem aliis liberis ſuccedat excluſis agnatis, & aliis uenientibus ab inteſtato. Secus autem ſi nõ fuiſſet adiecta dicta clauſula: quia tũc nõ ſuccederet patri inteſtato, etiã ſi alii liberi non ſtarẽt, ſed deuoluerent̃ bona aliis uenictibus ab inte. ſecũdũm cõmunẽ doc. opin. in l. pactum qđ dotali. C. de colla. licet Genzelinus uoluerit contrariũ: ut ſ. recitaui.* Sed an filia q̃ quittauit bona paterna, debeat per patrẽ in aliquo inſtitui, ut ualeat teſtamẽtũ? d. Io. de Aramone. in d. l. pact. quod dotali. tenet ꝙ non in ſua repetitione, quã penes me habeo ego Guido. & de hac etiã tetigi ſ. q. ccxcv. & quæ. ccccxxvj. De filia quæ quittauit cũ iuramẽto, uide quæ plenè di xi ſ. q. ccxxiiij. cũ quatuor aliis ſequẽtibus quæſtionib9. ¶* Iuxta hãc materiã q̃ro: filia quittauit bona paterna, & materna, an uideatur quittaſſe bona fraterna? dic ꝙ non: niſi expreſsè dicatur de fraternis: q̃a licet procedant, non tamẽ fuerunt poſt mortem patris amplius paterna, ſed fraterna: ut dicit Bart. in d. l. ij. §. illud. ff. de hære. uel actio. uendi. Sed pone, ꝙ in inſtrumẽto quit-

tantiæ non dicitur, ꝙ filia quittet bona fraterna: ſed tantũmodo dicit, notarius uſus fuit hoc uerbo, fraranchiæ. An ſub hoc uerbo fraranchię dicerentur bona fraterna comprehendi, ut filia uideatur bona fraterna quittaſſe: relinquo cogitandum.

a ¶ Cyn. *Etiam facit ibi mentionem tex in princ. de ipſa legitima ſucceſſione, qua uendicat ſibi locum quinque modis in genere. Vnus modus eſt liberorum. alius nepotum ex filiis in poteſtate conſtitutis. tertius eſt parentum. quartus agnatorum uocatorum ab inteſtato. quintus eſt non ſolum ab inteſtato, ſed etiam ex teſtamento, in quibuſdam perſonis etiam extraneis. ita dicit do. Odofre. in dicta lege unica in iꝗ. co. uer. unde circa iſtum arti. C. quando non peten. par. peten. ac. & poſt eum ibi dominus Cynus in principio in præal. leg. l. unica.*

¶ *Adde de hac quæſtione uidendum Dominicũ de ſancto Geminiano, in c. quamuis. in ulti. q. de pact. lib. vj.*

b ¶ In prin. *Verſi. ſed ideo fideicommiſſa. & in fortificationem huius opin. facit, quod ibi notando ſcribit dominus Baldus dicens, quòd ſuccedentes ab inteſtato, uidetur ſuccedere tacito iudicio teſtatoris. & ibi dicit glo. quod hic eſt fictio, & non poteſt probari contrarium, ubi factum nullum eſt teſtamentum. quod eſt inquit ipſe do. Bald. no. di. & ex hoc colligit, quòd licet teſtator ueniens ab inteſtato reputet indignum, tamen ubi nullum factum eſt teſtamentum, talis ſuccedit ab inteſtato.*

SVMMARIVM.

1 *Confines quomodo probentur in Delphinatu.*

2 *Confines caſtri uel plebeiatus quomodo probentur.*

3 *Probatio centum annorum quomodo poterit fieri.*

4 *Pars una an teneatur alteri parti exhibere inſtrumentum faciens pro limitatione mandamenti ſui.*

QVAEST. CXCIII.

QVIA in hac patria Delphi. ſæpe occurrunt lites & cõtrouerſiæ ſuper finibus mandamentorum* & eccleſiarum parrochialium, plurieſq; ex commiſsionibus mihi factis per dictam curiam parlamenti ſuper ipſis limitibus examinauerim teſtes, & non ſine dubio, non ſit modica difficultas in iure in modo probandi tales cõfines: ideò uolui in iure uidere de modo talia probãdi. Et reperio quamplurimos modos inferius particulariter declaratos: per quos ſeu alterum ipſorum confines de iure probantur. Primò nanque, probant tales confines per publicum inſtrumẽtũ, ſi de hoc fuerit cõfectum l. optimã. C. de contrah. & cõmit. ſtip. cũ ibi no. facit l. cũ aliquis. C. de iure delibe. Sed quid ſi in aliquo inſtrumẽto fiat mentio de cõfinibus, dicẽdo ſic domus talis, iuxta cõfines talis mãdamẽti: an talia inſtrumẽta in alios cõfecta ꝓbẽt cõfines? dic ꝙ nõ: ut dicit Bar. in d. l. cum aliquis. C. de iure delib. Secundò, probatur per lapides antiq

antiquos.l.j.§.qui in rebus.ff.de ſal.& l.qui tabulas.in prin.ff.de fur. Tertiò modo probatur per famã publicam.c.cũ cauſam.[a] de prob.quæ fama publica probatur per duos teſtes bonæ opi.l. iij.§.j.& ibi not.ff.de teſt.& de hac ꝓbatione quæ fit per famã in re antiqua,uide quæ dixi j.q. ccclvij.Quartò ꝓbatur cõfines, per cuſtodes locorũ.l.in nomine domini.circa prin.[b] ibi, quo niã ita cõuenit, ut ſemp cuſtodes fines prouinciæ ſeruent &c. d Quintò,per libros antiquos:ut e d.c.cũ cauſam.iũcto c.ad audiẽ- a tiã.de reſcr. Sextò probãtur per ſcripturã in colũna uel lapide expreſſam.xxiiij.q.iij.c.ſanè.& l. j.&ij.de albo ſcribẽ.& no.gl.in c.cũ cauſam. Septimò probãtur per depoſitiões teſtiũ:ut in d.c. cũ cauſam.& ſufficit,ꝙ tales teſtes dicãt:nos uidimus hoc op⁹ factũ eſſe:ita & ſic à noſtris prædeceſſorib⁹ audiuim⁹.l.in ſum. §.itẽ Labeo.& ibi glo.& Bar.ff. de aqua plu.ar.Octauò ꝑ uolũtatẽ patrisfamiliàs declaratã in eius uita.l.ſi ſeruus pluriũ.§.fin. ff.de lega.j.& l.ſi quis duas.§.ſi quis autẽ.ff.cõmu.prædi.Nonò probatur per cõmunẽ opin.ut no.per Spe.in ti.de ꝓb.§.j.uer. hoc etiã no.in §.uidẽdũ reſtat. uer.xij.ibi,per cõem opi.¶ De-
c cimò[c] credo,ꝙ poſſunt cõfines ꝓbari ꝑ præſumptã ꝓbationẽ, ubi eſſent difficiles ꝓbationes, ꝓpter lõginquitatẽ tẽpis, per ea quæ ponit Bal.plenè in authen. quas ad.C.de epiſ.& cle.Et uidi iudicari pro ꝓbatiõibus factis, iuxta ij.iij.vj.& ix.modos prædeclaratos.Sed iuxta hãc materiã quæro,pone ꝙ eſt cõtrouerſia inter duo caſtra de cõfinib⁹ territoriorũ.homines unius caſtri deponũt ꝙ bãnerius illi⁹ caſtri cuſtodiebat uſq; ad illũ locũ,& ibi pignorabat,& ita audiuerũt à ſuis prædeceſſorib. nũqd tale teſtimoniũ ualebit?doc.dicũt ꝙ ſic,per tex.in l.in nomine. §.in Sardinia[d].uer.ubi autẽ inuaſione[e]&c.C.de offic.præfect. Afri. *Qualiter probẽtur cõfines caſtri,uel plebeiatus. gl.in l.optimã.C.de contrahen.& cõmit.ſti pu.& de iure delib.l.cũ aliquis. eſt etiam glo.in l.prædiis.§.Titio.ff.de leg.iij.ſuper uerbo,emptionis &c.Et pro hac materia uide Specu.in titu.de probatio. §.j.uerſic.breuiter.Vlterius circa hoc quæro,quia ego Guido Papæ de præſenti in curia parlamenti contra homines ſanctæ Eufemię,qui comprobantur territorium meum ſancti Albani in certa parte uſurpare:an poſſint producere teſtes pro me de hominibus commorantibus in dicto loco meo ſancti Albani?credo ꝙ ſic: quia uidemus, ꝙ illi de uniuerſitate poſſunt eſſe teſtes in cauſa uniuerſitatis: ut not.Innoc.in c.cum nuncius. extrà de teſtib.& Spec.in tit.de teſte.in §.j.uer.ſed nũqd in cauſa uniuerſitatis &c. Multo fortius ergo poterant in hac cauſa mea

mea deponere:quæ eos nõ cõ-
cernit. Item uidemus,ꝙ in ſub-
ſidiũm aliis deficiẽtibus admit-
tuntur aliqui teſtes, qui aliàs nõ
admitterẽtur.in l.cõſenſu.§.ſer-
uus.C.de repudiis.Itẽ dicta cau-
ſa non cõcernit commodũ, nec
incommodum ipſorum homi-
num meorum ſancti Albani,cur
ergo repellerẽtur?nõ uideo, iu-
xta ea,quæ leguntur & not. in l.
parentes.C.de teſti. & in l. ido-
nei.imò (quod fortius eſt) ui-
demus,quòd illi de uniuerſitate
poſſunt eſſe teſtes in cauſa uni-
uerſitatis, poſito quòd reportẽt
commodum in uniuerſo:ut di-
cunt Cy.& doct.in d.l.parentes.
& in d.l.idonei.& in l.conſenſu.
& in l.intantum.§. uniuerſitatis.
ff.de re.diui.& Spe.in tit.de te-
ſte.§.opponitur.uer.ſequitur.in
3 addi.Spe.¶* Sed quomodo po-
terit fieri probatio cẽtũ annorũ?
f uide Bal.[f] in authen. quas actio-
nes.C.de ſacroſan.eccl.Et dixi ĩ.
4 q. ccclvij. * Sed an una pars te-
neatur alteri parti exhibere in-
ſtrumentum faciens pro limita-
tione mãdamenti ſui?Dic,quòd
ſic,cum ſit cõmune inter eos.ita
dicit Spe.in titu.de inſtru.edi.in
§.uidendum reſtat.uerſ.ex præ-
miſsis etiam collige &c.¶ Si ſin
gulares de uniuerſitate poſſunt
g eſſe teſtes pro uniuerſitate [g] &
quando.uide quæ dixi in appa-
ratu ſtatuti,ſi quis per literas.in
glo. ſuper uerbo, cõmuni æſti-
matione fide dignos &c.¶ Item
Io.Fab.C.de ſum.tri.& fid. cath.

dicit ꝙ facta antiqua quæ exce-
dunt memoriam hominis, pro-
bãtur per communem relatum
antiquorum, & per libros anti-
h quos, & ꝑ hiſtorias antiquas [h],
& habet talis antiquitas uim le-
gis & conſtitutionis.

a ¶ Cap.cũ cauſam. *Vbi poſt omnes uide d.Feli.pulchro ordine tractantẽ hanc q.probationis finium.*

b ¶ Circa prin. *Imò poſt prin.in §.ſancimus.in uerſ.ſi Sardinia.ibi,& ubi cuſtodes antiq́ ſeruabãt.& ibi,quoniã ita,&c.C.de offi.præfec.ꝑto. af.*

c ¶ Decimò. *Adde xj.q̃ confines probãtur per clauſuras & burgos.ut in pra.uerſi.ſi in Sardinia.ibi,ſicut ex clauſuris & burgis oſtenditur.*

d ¶ §.in Sardinia. *Voluit allega.uer. quia ibi non eſt §.ſed uerſicu. quia ſemper continuat imperator dictum ſuum,ut in ſimili dicit d. Io.Fa.in §. ſed hæc hodie.inſti.de ſatiſda.*

e ¶ Ver.ubi aut inuaſione. *Ibi nõ eſt uer.ſed tantummodo coma.*

f ¶ Bal. *Qui in d.auth.quas actiones. ponit certos modos probandi poſſeſſionem centum ann.ut ibi in ult.col. uerſi.iiij.& ultimo.*

g ¶ Teſtes ꝓ uniuerſitate. *Si quæratur de actu per quem ſingulariter cuique de uniuerſitate obuenit utilitas:illi de uniuerſitate non admittũtur in teſtes:q̃a in re propria &c. in caſu uero cõtrario teſtes eſſe poſſunt. ita ſentire uidetur d.Io.An.in c.cum nuncius.in gl.j.extrà de teſti. Aliter tamẽ & moderatiue uidetur ſentire d.Abb.in c.inſuper.in iij.col. in uerſ. primum membrum.de teſti.*

h ¶ Per hiſtorias antiquas. *Hoc uidetur*

detur fore intelligendum, quando ab antiquo eſt adhibenda fides talibus, aliàs nō ita ſentit d. Feli. in c. inter dilectos. viij. col. in gl. in uer. magis. in uer. & idē alleg. d. Abb. in c. cū ſām. de pb. & d. Bar. ī l. j. ff. ſi cer. pe.

SVMMARIVM.

1 *Princeps temporalis an ſuper iuramento poſsit diſpenſare.*

QVAEST. CXCIIII.

PRINCEPS tēporalis poteſt ſuper iuramento[a] diſpē- a
1 ſare; *ut uidetur caſus expreſſus in l. Imperatores. in princi. quæ eſt l. 6. ff. ad municip. & facit l. fi. ff. de re mil. Quod facit ad quęſtionem, aliquis à preyſonatus p eius aduerſariū promiſit aut iurauit ſub fide ſui corporis uel aliàs ad ſancta Dei Euāgelia de tenendo arreſtum uel obſtagiū in aliquo loco, nunqd princeps, ut potē dominus noſter Delph. uel magnificus dominus guber natoꝛ eius locumtenen. poterit ſuper tali promiſsione ſeu iuramento diſpēſare & inhibere tali à preyſonato, ne arreſtum uel obſtagiū teneat: adeò quòd ipſe ab obſtagio recedere poſsit, abſq; metu periurii ſeu fidei ruptæ? Credo ꝙ ſic, per dicta iura. 1 Et pro hoc bene facit, quod habetur in c. ij. de maiori. & obed. ubi dicitur, ꝙ qui principi non obedierit, morte moriatur. Pro hoc etiam facit gl. in l. adigere. §. fin. ff. de iure patro. ubi dicit no. legem uim apoſtolici obtinere, ut iuramētum remittat: ita etiam no. Bal. in l. nec patronus. C. de ope. libertorum. Et ita uidi obſeruari, & fieri per dominum de Gaucourt tunc gubernatorem Delph. tempore Guerrarū regis Franciæ & ducis Burgūdiæ: circa quod uide, quæ dixi ſ. q. lxxviij. in qbus pōt princeps diſpenſare, ponit Spe. in ti. de diſpēſa. in §. ſiue quorū. uerſ. item princeps. ſed in qbus princeps poteſt derogare iuri ſcripto,[b] & qualiter, & quomodo: uide tractatum meū, quē cōpilaui q intitulatur tractatus reſcriptorū & clauſularū derogatoriarum &c. b

a ¶Diſpenſare. *Hoc forte uerū, quādo diſpenſatio fundatur in principe, non autem in parte: quia in iuramēto autoritas ſuperioris intelligitur excepta. capi. uenientes. & c. peti. extrà de iureiur. & pro intelligen. huius uide d. Io. An. in reg. in malis.*

b ¶Derogare iuri ſcripto. *Vide ad materiā d. Bal. in l. j. C. de iure aure. annu. & gl. in l. iij. §. ſi is pro quo. ff. quod quiſq; iur. d. Imo. in c. quæ in eccleſiarū. de cōſti. gl. in c. propoſuit. de cōceſ. preben. d. Ab. in c. cum olim. de re. iur. dom. Car. in cle. ij. de re. iur.*

SVMMARIVM.

Domini de Parlamēto poſsintne cōtrahere in ditiōe Delphi. eis cōmiſſa.
Et qd de Iudicibus īferioribus. nu. 1.

QVAESTIO CXCV.

CONSILIARII in curia parlamē. Delphi, creati per
1 d. noſtrū* Delp. quādiu eius placuerit uolūtati, cēſentur ppetui & nō tpales. ita dicit Bar. in l. de pupillo. §. ſi qs ipſi pretori[a]. ff. de noui

noui ope.nuncia.quod facit ad quæſtionem, utrum ipſi domini conſiliarii poſsint cõtrahere & acqrere in hac patria Delp. obſtante diſpoſitiõe iuris.in l. j. C. de contractibus iudicũ.ſed quia ipſi cenſentur perpetui,poſſunt emere & acquirere in ditione Delp.eis commiſſa.l.præſidis.&
b l.principalibus[b].ff.ſi cer.peta. l. a non licet.ff. de contrahẽ. empt. & uendi.& tenet gl.in l.eos.C.ſi cert.pet.Et ꝙ tales domini conſiliarii cenſeantur perpetui, eſt tex.not.in l.iuriſperitos.in prin. ff.de excuſ.tuto.& facit bene gl. quæ rationẽ ponit in l. iiij. §. cũ furioſi.ff.de tut.& ra. diſtra. & l. ſufficit.ff.de condi.inde.& tenet Bart.in l.de pupillo.§. ſi qs ipſi. ff.de no.ope.nunc. & ibi mouet quæſtionem & Cy.in l.quiſquis. C.ſi certũ petat. Et ita uidemus quotidie fieri, & obſeruari de cõſuetudine huius patrię Delp.
2 * Et idem crederem de aliis iudicibus inferioribus,ſi ſint perpetui.
c Secus ſi eſſent tẽporales[c]: ut iuribus ſuprà alleg. ſicut ſunt iudices maiores Grayſnodani Viennenſi,& terræ turris, & ſimiles, qui ſecundũ ſtatuta Delp. ſolent eſſe temporales:idem in iudice curię cõmunis præſentis ciuitatis Grationo. qui temporalis eſt ſecundum pactiões cõdominorum. circa hoc tamẽ de iſtis iudicibus inferioribus, uide quæ ſcripſi ĩ.q.ccccclviij. circa fin. prohibitum eſt iudicibus emere.ut d.l.una.C.de cõtractibus iudicũ.ſed debet ſubaudiri ab illis,qui ſunt de ſua iuriſdi.p gl.in l.non licet.ff. de contrahẽ. empt.& uendi.ab aliis uerò,qui de ſua iuriſd.nõ ſunt,bene poſſunt,cũ eſſet ratio potentiæ ſeu impreſsionis reſultãtis ex officio.ut l.ſi per impreſsionem. C. quod metus cauſa &c.

a ¶ Bar.in §.ſi qs ipſi prætori. *Caue,quia hoc non dicit.ſed tacitè & obſcurè innuit in iij.col.in uerſ.quæro. ſed illud apertius ibi explicat d.Bal. in uer.tractat etiam.*Et per eundem *in l.iuriſperitos. ff. de excu. tuto. & uide ibi q. ad materiam facietem de delegato committente uices ſuas: ut per do.Bar.arg.in uerſ.modò deleg.*

b ¶ L.principalibus.*Et ibi do Bart. & Bald. quos omnino uide pulchrè circa hanc materiam diſtinguentes: uidelicet,quando officialis cõtrahere poteſt,& quando non.*

c ¶ Secus ſi eſſent tẽporales. *Hoc intelligendum eſt, niſi ſint officiales in loco ſuæ originis, uel niſi cõtrahãt cũ nõ ſubditis, uel niſi cõtrahãt propter incumbentem neceſsitatem: ut colligitur ex dicta diſtin.do. Bar.& Bald.in prealleg.l.principalibus.ff.ſi certum petatur.*

SVMMARIVM.

1 *Nobiles quo caſu priuẽtur priuilegio nobilitatis.*
2 *Negotiationes quæ clericis & nobilibus ſint permiſſæ.*
3 *Clerici ſtudentes,an dicantur uiuere clericaliter.*

QVAESTIO CXCVI.

NOBILES etiam ſi militari genere eſſent ,procreati,

ti, ſi exerceant mercimonia & mercantias,* & tales huiuſmodi negotiationes contribuere tenētur in taliis & ſubſidiis Delphi. Quia ſicut clerici ſe immiſcentes ſecularibus negotiis nō gaudent priuilegiis clericis cōceſsis. ut in c.fi. de uita & honeſtate clericorū: ita nec tales nobiles gaudere debēt priuilegio ſeu immunitate, qua gaudēt nobiles uiuentes: de qua in l.iij. §. j.ff. de mu.& hono. nam ſicut clerico non conuenit: imò quodāmodo uidetur prohibitū, ne ſecularibus negotiis ſe immiſceat, ut in d.c.fin.& clemen.j. de uita & honeſtate cleric. ita non conuenit, imò quodammodo prohibitū eſt nobilibus ne talibus negotiationibus ſe immiſceant, nec de his ſe intromittant. l. nobiliores. C. de commer. & merca. iuncta l. miles. C. loca. ſi enim non obſtante charactere, qui in clericis imprimitur: ut ponit gl. ſuper uerbo, tōſuram. c. fi. extrà de temp. ordi. libro vj. ipſi propter tales negotiationes ſeculares priuentur priuilegio clericali, dum eas exercent: ita & nobiles[a], licet de nobili genere procreati exiſtant: cum in uno non ſit potior ratio, q̃ in alio: ergo idem ius ſtatuendum. l. fi. ff. ad l. falc. C. de cōſti. pecu. Prætereà, ipſi nobiles talia exercētes, faciunt actum contrarium & nòn correſpondentem nobilitati. ut l. nobiliores. & l. milites. ſ. alleg. ideò priuilegio ſeu immunitati nobilibus nobiliter uiuentibus conceſſo uidentur renunciare. l. ſemper. §. fin. ff. de iure immu. & l. fi. in fin. ff. de ueteranis. hoc etiam uidetur dicere in clericis expreſsè dicto c. fi. de ui. & honeſt. cleri. & Spec. in ti. de bigamis. in ſecundo libello ibidem ſubiuncto. Nec releuatur in aliquo, ſi probarent ſe de genere nobili fuiſſe, pcreatos. ut l. iij. §. j. uerſic. cæteri. ff. de mu. & ho. quæ probatio nobilitatis fieri poſſet per famam. ut dicit Bal. in l. proueniendum. C. de poſtul. Et poteſt eſſe ratio procedens à diffinitione nobilitatis poſitæ per Bar. in l. j. C. de dignita. qua dicitur nobilitas & qualitas illata per principatum tenentem qua q̃s ultra honeſtos acceptus oſtenditur. & notanter dicitur qualitas ex eo, quòd poteſt adeſſe præter ſubiecti corruptionem. quod apparet in muliere plebeia, quæ ſi nubat homini nobili: ipſa nobilis efficitur. l. mulieres. C. de digni. & l. fœminę. ff. de ſena. Et in muliere nobili, quæ ſi nubat homini plebeio, ipſa definit eſſe nobilis. l. j. C. de dignit. Et ita in exercendo tales negotiationes & mercantias nobilitati non conueniētes, effectus nobilitatis. eiſdē obeſſe debet: ſicut in d.c.fin. de uita & honeſtate. cle. habetur. & pro hoc uidetur text. expreſſus, in l. per id tempus. C. de decu. li. xij.[b] & ita etiā de conſuetudine obſeruatur in

hac

hac patria Delph.Et ideò in taliis quæ conceduntur domino noſtro Delp. per tres ſtatus huius patriæ in literis, quæ mittũtur banneretis & ſyndicis ciuitatũ pro taliis peræquãdis, ſubiũgitur clauſula:Exceptis nobilibus nobiliter, & clericis clericaliter uiuentibus, excludendo nobiles nobiliter,& clericos clericaliter uiuentes.¶De hac materia ſcripſi j̃. q. ccclxxxj. & ibi ſcripſi deciſionẽ ſup hoc factã. Et præmiſſa eſſe uera intelligo, dũ tales exercerent negotiationes. ubi autem deſiſteret ab eiſdẽ, credo ꝙ priuilegio nobiliũ
c gauderent.[c] ut in d.c.ſi haberur. Sed an nobilis qui cõtribuit bis aut ter l.dictis ſubſidiis cũ popularibus, teneatur expoſt contribuere,uide in l.j.C. de auro co-
2 ro.li.x.* & quæ dixi j̃.q.ccclxxxvij. Sed quæ dicantur negotiatiões licitæ & permiſſæ nobilibus,& clericis ex q̃bus non præuenitur immunitate nobilibus & clericis conceſſa:uide Spe.in tit.de bigamis,in ij.q. ibi ſubiũcta. Sed utrum nobilis cultiuas ſuas poſſeßiones, priuetur priuilegio nobilitatis?Dic ꝙ nõ,ut ponit in ſimili de clerico Spec, in tit,de cleri.cõiugatis.in prin, uer.ſed quomodo dices &c,ibi, uerũtamen &c.Et uide,quæ circa hoc dixi ſ̃.q.xij. Sed an nobiles nobiliter uiuentes teneãtur cõtribuere pro rebus ruſticalibus in ſubſidiis Delp. uide quæ
3 ſcripſi j̃.q.ccclxxxiij.*Et an clerici ſtãtes in ſcholis dicãtur uiuere clericaliter,ut non contribuãt in ſubſidiis Delp.uide quæ dixi ſ̃.q.lxxxiij. Sed an clericus ſuccedens patri teneatur cõtribuere in ſubſidiis ſicut pater.uidè Bart.in l.Paulus reſpõdit per procuratorẽ.in j. q. ff. de acqui. hære.& Hen.Bohic in c.ſtatutũ. extrà de cẽſi. & ibi ponit utrum miſerabiles perſonæ teneantur cõtribuere.& de hac q.uido quę dixi j̃.quæſtio.ccclxxxij.

a ¶Ita & nobiles. *Pro hoc benefacit tex.in l.j.uerſi.ſcientibus.C.negociatione mili.lib.xij.& eo.lib.de re mili.l.militares.*

b ¶C,de decu.li,xij. *Credo quòd uoluit allegare* C.*de decur.& ſtatio.l.iij.qua incipit.per id tempus.ubi no.gl.quòd non iuuatur officio uel dignitate,qui malè eam ſeruat.*

c ¶Deſiſterent, priuilegio nobilium gauderẽt,*Iſtud uidetur probari ar.l.ij.in princ.ff.de decurio.*

SVMMARIVM.

1 *Domini de Parlamento an poßint cõcedere indicta, ad poſtulationem alicuius ciuitatis.*

QVAESTIO CXCVIII.

DOMINI mei de parlamẽto Delp.Gration,reſidẽtes licet uicẽ præf,pręt.obtineãt nõ tamẽ p̄nt indictum ſiue tributũ nouũ utpote cõe uini aut panis uel aliud ſimile cõcedere alicui loco uel uniuerſitati, uidetur ca
a ſus exp̄ſſus[a] in l,j.C. de ſuperindict.lib,x.& in authẽ.de coll. §. j.col.ix.iſtud etiã in ſimili probatur in uectigalibus,quę incõſultis

ſultis principibus non debent concedi,nec aliàs,donec ſeruata forma,de qua in l.j.C.noua uectĩ.inſt.nõ poſſ.ita dicit tex.in l. nõ ſolet.C.eod.ti.& ita ſeruant præfati ſpectatores domini mei de parlamento,quãdo eis offerũtur ſuper hoc ſupplicationes,
b nolunt prouidere[b],ſed remittere cõſueuerunt partes corã domino noſtro Delph.dum reſidebat in hac patria.Et nunc remittunt coram magnifico domino gubernatore Delphi.uices ipſi⁹ domini noſtri Delph.gerente. ita uidi & fieri & obſeruari tẽporibus meis.De poteſtate & authoritate huius curiæ parlaméti:uide quæ ſcripſi plené infrà quæſtio.cccclxiij.

a ¶Caſus expreſſus. *Videtur in l. placet.& ibi do.Bart.C.de excuſa. mune.lib.x.*

b ¶Nolunt prouidere.*Secus,quando collecta foret imponenda propter aliquam neceßitatem imminentem utpotè incurſum ſeu inundationem fluminis,aut urgens debitum, &c. alia:quia tunc uidetur hoc poſſe concedere ipſum parlamentum.argu.l.j. §.fin.in glo.in uer.proconſul.ff.quod cuiuſque uni. etiam arg.eorum quæ dicit do.Bar.in l.iiij.§.actor.uerſic. quæro quid ſi illi.ff.de re iudi.*

SVMMARIVM.

1 *Cõmißio procedẽdi in aliqua cauſa ſummariè & ſimpliciter,an poßit concedi per curiam parlamenti.*

2 *Stylus & conſuetudo curiarum,pro lege habetur.*

3 *Conſuetudini uillæ, & ſtylo curiæ contradicentibus,utri potius ſtandũ.*

QVAEST. CXCVIII.

SED an dominus gubernator Delphi,uel curiæ parla-
1 menti poſſit*commiſsionẽ facere,quòd procedatur in aliqua cauſa ſummariè, ſimpliciter, & de plano,ſine ſtrepitu & figura iudicii?Credo quod nõ, de iure:quia delegatus Papæ etiã de latere,hoc facere non poſſet:ut eſt gl.ſingularis ſecundũ domi. Ioã.de Imo.in c.fi.de hær.lib.vj. & refert Ange.de Aret.in l.j.§. interdum.ff.à quibus appel.non licet.Et nullus poteſt hoc facere,præter quàm Papa uel Imperator.ita dicunt & tenent Inno. in c.olim.extrà de actu.& Spe.in tit.de leg.§.ſupereſt uidere,uer ſic.ſed nunquid legatus[a]. Et ponit bene ad longum Io.And.in d.c.fin,extrà de hæret.lib.vj.Idẽ Franciſ.de Zabarel.in cle.diſpẽdioſam,de iudi.in tit.q.j.per rationes,quas ibi ponit, quæ ibi uidentur ſecus de ſtylo & conſuetudine in dicta curia parlamenti diutius & longiſsimè obſeruatis.ipſi dominus gubernator & curia parlamenti hoc fa-
2 ciunt & facere poſſunt*:quia ſtylus & cõſuetudo curiarum pro lege habentur,in l.quando.in fi. ibi,in cæteris mos iudiciorum. qui hactenus obtinuit,& in poſterum ſeruatur intactus, C. de iureiur,& l,generaliter.§.in omnibus,C.de reb.cred.& iureiurando.& l.j.C.quæ ſit longa conſue.iſtud uidetur tenere Rayne

rius de ſabanaco in repetitione ſua.l.more maio.ff.de iuriſd.omni.iud.ſuper expoſitione literali horum uerborũ, more maiorũ cõpertũ eſt.id eſt,per uſum uel conſuetudinem magiſtratuũ ab antiquo ita obſeruatũ. Et ita obſeruatur.& ſi contrariũ iudicaretur,ſententia eſſet nulla:ac ſi contra legem foret lata,cum ſtylus uicem legis obtineat, iuxta not.per Cyn.in l.ij.uer.quãdo prouoca.non eſt neceſſe.in iij.q.Sed an ſit aliqua differen-
b tia[b],ſi in tali commiſsione ponãtur hæc uerba,ſummariè,ſimpliciter,& de plano,ſine ſtrepitu iudicii,uel hæc uerba, ſine figura iudicii, quòd ſic:ſicut ponit Inno.in c.olim.& ibi uidetur.& Specu.in ti.de inquiſitione.§.nunc tractemus.uerſi.quid igitur,ſi in litera appoſitæ &c. & Ioan.Andr.in d.c.fin.de hæredi.lib.vj.& Bart.in ſua extrauaganti ad reprimen.ſuper uerbo,figura. Et differentiam ibidem recitat.
3 ¶*Sed ſi ſtylus curiæ contradicat cõſuetudini, uel econtrà,cui potius ſit ſtandum? Dic quòd ſtylo curiæ ſit. not.Cy.in d.l.ij.C.quando prouoca.non eſt neceſ.ſed quanto tempore indicatur mixtus, uide Rayn.de ſabanaco,in ſua repetitione.l.more maio.ff.de iuriſ. omn.iudi.

a ¶Verſicu.ſed nunquid legatus. *Spec.autem poſt argumentationem ad utranq; partem,concludit legatũ domini Papæ cognoſcere,& committere debere iuris ordine ſeruato.alle gat in arg.extrà de iureiur.c.uenientes.& c.ego ei.dixit eſſe expreſſum. ff.de offi.procon.in l.nec quicquam. §.de plano.& §.decretum.*

b ¶Differentia.*Strepitus enim uidetur reſpicere abbreuiationem dilationum,& ſuperfluitatem allegationum, & huiuſmodi. figura autem iudicij uidetur concernere ordinem iuris ſiue ſubſtantialia, utpotè libellus & litis conteſtatio, & c.talia,ut colligi poteſt ex clement.ſæpe. & ibi domi.*Ioan.And.*& Card.de uerbo.ſignificatio.*

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio actionis perſonalis debitoris contra creditorem.*
2 *Ius canonicum tollit præſcriptionem in mala fide.*
3 *Iuramentum habet tacitam conditionem,ſi res in eodem ſtatu permanſerit.*
4 *Ius commune & ſtatutum poſſunt ſtatuere quòd malæ fidei poſſeſſor præſcribat odio negligentis.*

QVAEST. CXCIX.

IN ca.malæfidei poſſeſſor. de reg.iur.lib.vj. & c.fin.extrà de præſcriptionib.habeant locum in præſcriptione debitoris, contra perſonalem actionem creditoris*,ita quòd corrigantur hodie.l.ſicut.& l.omnes.C.de preſcrip.xxx.uel xl.anno.per dicta duo capitula.& reperio Bart.in
a l.ſequitur.§.ſi uiam[a].ff.de uſuc. & in l.fina.ff.quemadmo.ſerui. amitta.qui dicit,quòd non corriguntur:quia dictũ c.malæfidei loquitur de præſcriptione, quæ requi

requirit factũ præſcribentis,hoc eſt poſſeſsionem. Similiter d.c. fin.loquitur in præſcriptiõe rei: ut patet ibi.dum dicit rei alienæ &c. Et ſic in præſcriptione, quæ procedit ex poſſeſsione & facto præſcribentis.dubium autem iſtud loquitur in præſcriptiõe,quæ nõ requirit aliquod factum præſcribentis:quia non poſſeſsionem,ſed tantùm negligentiam creditoris nõ petẽtis, & ideò dicta iura canonica emanata ad correctionem iuris ciuilis,nõ debent ad caſum,de quo nõ loquuntur,extendi,per l.præcipimus.C.de appel.& c.cũ non expediat.de electi.lib.vj.cum ſimi.Hanc eandem opin.expreſsè uidetur tenere Inn.in c.cura.in gloſ.pen.extrà de iure patrõ.dicens,quòd cum iſta præſcriptio inducta fuerit ab eo, qui habet poteſtatem diſponendi in temporalibus,ut in l.bene à Zenone.C.de quadr.præſcriptio.& in l.deprecatio.ff.ad legem Rhod. de iactu.cum ſimi.Meritò tutus eſt debitor præſcriptione, qui eius authoritate id fecit.argu.c.
b quod quis[b].de regu.iur.lib.vj. Potuit enim princeps in odium negligentis creditoris & fauo-
c rem debitoris[c] adiicere ipſi creditori ex ſua negligentia pœnam:& ſic ex iuſta cauſa adiicere pœnam priuationis iuris ſui: ut patet in l.tutius.ff.de euictio. Præterea cum ipſe princeps actionem induxerit.l.ij.ff.de origi.iuris. ipſe illam tollere potuit:& dare contra eã exceptionem debitori.C.de legi.l.digna uox.& ff.de regu.iur.l.nihil tam naturale eſt.& not.Inn.in c.quæ in eccleſiarum.extrà de conſtit. Iſtã eãdẽ opi.tenet Hoſt.in ſum. in tit.de præſcrip.rerũ corpora. §.quæ res præſcribi poſſunt.Dicens,quòd aut quæritur,an cum mala fide procedat præſcriptio rerũ realiũ:& dicendũ eſt quòd nõ.& in hoc ius canonicũ corrigit ius ciuile:quia cùm talis præſcriptio requirat poſſeſsionem præſcribentis,meritò apud eum eſt mala fides, & per conſequẽs in eo pactũ.Nam tali caſu negligentia nõ petentis nõ præponderat malæfidei,& pacto illius præſcribentis:& habet locum d. c.fin.quia habet locũ eius ratio; & hoc eſt,in quo corrigitur dipoſitio iuris ciuilis circa præſcriptionẽ poſitã. inſtit.de perpe.& tempo.præſcrip.in prin.& in l.j. §.j.C.de anna.excep.& l.ij.C.de conſt.pecu.& l.omnes.& l.ſicut. C.de præſcrip.xxx.uel xl.anno. Si uerò quæratur, an procedat cum mala fide præſcriptio in actionibus perſonalibus,& tunc dicit ipſe do.Hoſt.q̃ ſic:qa debitor tali actione obligatus nihil poſsidet alienũ:ut patet in l. ij.§.appella.ff.ſi cer.pet.Et ideo cũ non poſsit dici debitor eſſe in pacto,ex quo nihil poſsidet
d alienũ[d]. Sed tantummodo ſuũ cũ creditoris uolũtate:ideò nõ dicitur peccare debitor, qui nõ ſoluit creditori,niſi eo inuito,

aut interpellato hoc faciat,meritò præſcribit debitor ius liberationis cōtra actionē perſonalem creditoris:ex quo non procedit cū aliquo pacto,ſed tantū ob negligentiā creditoris non petentis.& hoc eſt,in quo remanet firmū ius ciuile, neque per ius canonicum corrigitur,ſecūdum ipſum d.Hoſt,ubi ſuprà.idē etiā tenet Henr.Bohic,in c,ſi diligenti.in iij.diſt.extrà de præſcrip.Et ita etiā ſecundū dictas opi.Bart.Inn,Hoſt,& Henr,Bohic.fuit iudicatū Tholoſæ:ut patet in deciſiōibus capellæ Tholoſanæ.q.lxxvj.licet gl.iuris canonici cōtrariū determinet, ſcilicet gl.pen.in d.c.fi.& alia glo,
2 in d.c.poſſeſſor.dicentes* ꝙ licet ius ciuile inducēs hanc præſcriptionē etiā in mala fide,conſiderauit ad finē publicæ utilitatis,ut litiū eſſet finis.ff.pro ſuo. l.fi.& ne dominia rerum eſſent ſub incerto.l.j.ff.de uſucap.attamen ius canonicum dictā præſcrip.euacuat ratione euitandi pactū,in quo eſſet præſcribens debitor,ſi præſcriptio procederet cū mala fide,ꝙ pactū præſcribentis non tollitur per negligētiam nō petentis.Vnde cùm tractat de his,quæ cōcernunt animā,& de ipſius pacti eneruatione,ius canonicū præfertur iuri ciuili:ut no.in d.c.malæ fidei.& in c.j.extrà de no.oper.nuncia. merito ius canonicū in hoc ius ciuile potuit corrigere.Ang.de Per.etiā & Lud.Ro.tenent hanc opi.in d.§.ſi uiam.Io.An.c.ij.de excepti.lib.vj.Ant.de But.& Panor.in d.c.fi.extrà de præſc.ſed per alias ratiōes.idem ibi tenet Io.de Imol.in ſua repetitio.d.c. fi.ut refert Ang.de Aret.doctor nouiſſimus.in d.§.ſi uiā. qui ſequitur hāc partem:ut ibi plenè per eum:& ibi recitat ipſe de Are.tres opi.do.Io.de Imo.præceptoris ſui.& Bald. idem uidetur tenere,in l.j,C,de ſerui.& aqua.dicēs,ꝙ Canoniſtæ rectius dicunt in eorū foro. Volens tamen innuere aliud eſſe ſeruandū in foro tēporali,idē expreſsè dicit Io.Ferrarii,in ti.forma reſponſionis rei cōuenti,in gl.ſuper uerbo,præſcriptionis,ubi dicit,quòd in materia præſcriptionis huius actionis perſonalis ſeruetur ius ciuile in foro tēporali,& ius canonicum in foro ſpirituali.& ibi ponit ſuas ratiōes. Sed contra hanc ultimam partem,uidelicet contra gloſ.Ang. de Peru,Anto.But.Imo.Pan.Ludo.Rom.& Ang.de Aret.& pro
3 opiniōe Bar.*Inn.Hoſt.& Hen. Bohic,& Io.Ferra.de quibus ſuprà in prima parte tetigi, fuit cōcluſum in hac curia parlamēti.die viij.mēſis Martii,M.cccclix.in diffinitione proceſſus nobilis Artandæ de fontana,hæredis Mefreoni ejus uiri quondā appellātis.ac Inn,& Pe.Saliguionis fratrum,de coſta ſancti Andreæ appellatorum,in manibus Ant.de molena ſecretarii Delphi.per do.meos parla.infrà nomina

minatos.Licet in obligatione iuramentum interuenerit:quia(ut tuoc dixi)iuramentum ſimpliciter præſtitum de nõ ſoluendo, debet intelligi ciuiliter:uidelicet ſi infra legitimũ tempus,ſcilicet,præſcriptione nõ completa debitor requiratur:ut probatur in c.ad noſtrã.lo iij.extrà de iureiur.Quia iuramentũ regulatur ſecundum naturam contractus.l.fi.C.de non nu.pecu.cum
3 ſi.Et iuramẽtum* habet tacitam conditionem,ſi res in eodem ſtatu permanſerit,ut not.doct.in c.cum cõtingat.extrà de iureiu. & in authẽ.ſacramen.pube.C.ſi aduer.uen.Et ſi nõ poteſt ius ciuile tollere iuramentum.l.ſi ex falſis.C.de tranſ.recepit tamẽ tale iuramentũ generaliter præſtitũ interpretationẽ ciuilẽ:ut l.ſi libertus.ff.de oper.liber.& c.ueniens.& c.quanto.extrà de iureiur.Et dixi q.ccccxxvij.Debet ergo tale iuramentũ interpretari eſſe ſeruandum durãte actione, quæ inerat tẽpore iuramẽti præſtiti:nõ autẽ ſublata actiõe perſonali,lapſu xxx.ann.licet Hẽr. Bohic,& Hoſti.per uerbũ, fore, in locis ſuprà allegatis,uideãtur uelle cõtrariũ.& Hẽri. de Bouẽco,in ſua repetitio.d.auth.ſacramen.pub.in fin.ſuæ repetitio.licet cum diſtinctiõe, uidelicet,ſi debitor iurauerit ſoluere certa die, ſiue certo termino: uel ſi ſimpliciter ad requiſitionẽ creditoris:quia ſi ſimpliciter ad requiſitionem creditoris iurauerit ſoluere,uult dicere ipſe dom.Henri.de Bouen.quòd currit præſcriptio nõ obſtãte iuramẽto:ſecus,ſi certo termino iurauerit ſoluere: ut ibi plenius per eũ.Et pro hac parte, ꝙ non obſtante iuramento præſcribat debitor contra actionẽ perſonalẽ,facit ſtatutũ Delphi.ſub rubr. de compulſo.& præci.concedẽdũ ibi ſtatuitur,ꝙ cõtra inſtrumentũ obligatoriũ admittitur inter cæteras exceptiones exceptio præſcriptiõis.Si ergo uult admitti præſcriptionẽ aduerſus inſtrumẽtũ debiti:ergo nõ uult, ꝙ iuramẽtũ impediat exceptionẽ præſcriptionis:quia in omnibus inſtrumẽtis obligatoriis adhibetur iuramẽtũ:& hoc poteſt tale ſtatutũ operari:qa in omni iuramẽto: intelligitur authoritas ſuperioris,uidelicet principis ſeu dñi gubernatoris Delphin.eius in hac patria locũ tenentis,qui dictum ſtatutũ condidit, excepta per l.Imperatores.in prin.quæ eſt l.fi.ff.ad muni.Et facit ad hoc quod alibi dicit Bal.in feu.in tit.ſi de feu.con trouer.fue.c.ſi quis per xxx.ibi, ſed ſimplicitas canoniſtarũ &c.
4 *ubi dicit ipſe Bal.ꝙ ius cõmune & ſtatutũ poſſunt ſtatuere,ꝙ malefidei poſſeſſor præſcribat non fauore præſcribentis, ſed odio negligẽtis.ibi dicit Bal. Et ita ut ſuprà per iſtas & multas alias ratiões ibidẽ tũc tactas fuit cõcluſum pro parte:in qua concluſiõe fuerũt præſentes ſpectabiles

biles uiri do.Ioan.Bauilli iuris utriuſq; doctor præſidens. Mat. Thomaſsini licētiat.in legibus, miles.Guliel.Guillionis decretorũ doctor, aduocatus fiſcalis. & ego Guido Papæ,& nemine noſtrũ diſcrepante,excepto do. Gul.Guillionis, q tenuit & ſecutus fuit cōem opin.Canoniſtarũ per rationes ibi tunc per eũ tactas & deductas.De materia pręſcriptionum,uide quæ plene dixi infrà q.ccccxvj.&c.

a ¶Bar.in §.ſi uiã.*Inn.j.col.in uerſi. modo quæro.ubi tenet q hic ſubiũgitur eſſe uerũ ſalua determinatione ſanctæ matris eccleſiæ,& Theologorũ.facit enim proteſtationē fieri ſolitã in materia fidem tangēte,qualis eſt iſta ut putat in ſimili,per clc.unicam.§.ſanè.de uſu.& per c.unũ.in §.fin.de ſum.trin.& fid.ca lib.vj.*

b ¶Cap.quod qs. *Melius facit l.j.in fi.C.de his,qui ueniam ætа.impe.*

c ¶In fauorē debitoris. *Aduerte,q in hac ſpecie debet ceſſare omnis fauor,& militare tantum odiũ:nam fauere improbo debitori habēti malam conſciētiã,eſſet inducere ad peccandũ:nec poſſet hoc dici uerè eſſe de iuſtitia:& in eo poſſet recurri ratione peccati ad curiam epiſcopi.do. Bal.in l.j.§.initium.ſuper gl.cogitauit.ibi,niſi faueant & c.ff.de poſtu.*

d ¶Nihil poſsidet alie. *Pro hoc bene facit quod not.do.Inn.in c.quia plerique.in j.colum.ibi,uel melius. quia nihil eſt apud hunc & c.extrà de immu.eccle.*

e ¶Opinione Bart. *Contrariã opinionem tenet do.Bar.in l.omnes populi.vij.col.in iij.q.princip.in uerſi. ſecundo iuxta prædicta.ibi,iſtæ leges non ualent.ff de iuſti.& iur.dicit tamen do.Bald primã opi.ipſius do.Bar.quam tenet idē do.Bart.in præalle.§.ſi uiam.fore ueram in foro Iuſti.ut in x.col.ſi de feud.fuerit contro.inter do. & agn.in c.ſi quis per xxx.annos.in ij.col.in uerſi.quæret hic gloſ.ibi,tamen in foro Iuſtiniani,&c.& pro hac opinione omnino ibi uide.ss ipſum do.Bald.qui pulchrè loquitur.Et bene facit text. ff.de uſucap.l.pign.§.ſi mandauero. ibi dicit do.Bart.quòd qui ſcit ſe actione perſonali teneri,nō eſt poſſeſſor malæfidei. quod dicit eſſe bene notandum.idem ſentit do.Bald.in l. ſi duobus.§.fin.in fin.in uerſi.extrà quæro.C.commu.de lega.& optimè etiam facit pro hac opinione id,uidelicet,q mala fides eſſe non poteſt: ubi legis authoritas interuenit, quæ iuſtificat: alioqui authoritate legis quis decipitur,q eſſe non debet:ut l. j.& ibi do.Cy.& Bal.C.de his qui ueni.ætа imp.ſed in caſu huius quæſtionis dubitari poſſet,an ius ciuile id facere poſſit.& hoc eſt quod tangit do.Bar.in præal.l.omnes populi. ubi tenet,q non quia ius ciuile non excludit peccatũ.ſed d.Bart.doctor ſubtilis, in d.c.ſi quis per xxx.annos. hoc tacitè concedere uidetur, in caſu,uidelicet, quo ius ciuile id ipſum ſtatueret,fauore præſcribentis,ubi uerò non fauore præſcribentis,ſed odio negligentis: tunc bene quidem ſtatuere poteſt: quia potius eſt quædam pœna legalis, quàm præſcriptio. ad primum allega.C. de*

de edic.diui Adria.tol.l.edict. §.fin. ad ſecundum arg.ff.ex quibus cauſis maio.l.ſed & ſi per prætorem.§.ſed ſi cum decreto. & in hanc opi.uergit do. Panor. niſi in caſu,quo debitor tenebatur offerre debitum creditori.& tunc quia fuit in culpa præſcriptio, ipſum nō iuuabit.ut in c.q̄d cleri.in ix.col.in uer.ideo dicit Ioan. And.ibi,pro concordia.de ſo.compe.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum ſolenne, an poßit reuocari in minus ſolenni uoluntate. Vide & nu.3. Et diſting.nu.4.*

2 *Teſtamentum an cenſeatur reuocatum per hæc uerba teſtatoris,nolo teſtamentum meum ualere.*

5 *Teſtamento reuocato,an cenſeantur reuocata prælegata.*

6 *Legata in cauſis alimentorum relicta, an debeantur ex minus ſolenni teſtamento.*

QVAESTIO CC.

EYMARDVS Saunerii,cuis quondam Grat. cōdidit r *eius ualidum teſtamentum, in quo ſibi hęredē uniuerſalē inſtituit nobilem.Io.de Cizerino,ciuem quondam Gratio. Deinde per ſeptem menſes poſt, dictus Eymardus corā notario & ſeptē teſtibus per publicū inſtrumētū in uoluntate minus ſolēni reuocauit dictū ſuum teſtamētū[a], & inſtitutionem hæredis de dicto nobili Io. de Cizerino factā: & noluit dictū teſtamentū ualere: ſed uiribus carere. & poſt dictā reuocationem ſuperuixit dictus Eymardus xx.annis.modo quæritur,ſi dictum teſtamentum ualidum fuerit reuocatum per dictam cōtrariā uolūtatem minus ſolennē.uidetur q̄ nō, cum nō effluxerint decē anni ante dictā reuocationē,prout effluere debuiſſent.ut tenet glo.in l.ſancimus. C.de teſt.in gl.fi.quā ibi ſequitur Cy.& Ioā.Fa.in ſuo breuiario. ac Azo in ſumma.in tit. de teſt.& Pe.Ia.in ti.de ac.ex teſtamento. & Ang.in l.noſtrā.circa prin. ubi Sali.in uno caſu &c. C.de teſt. qui ſic intelligunt d.l. b ſancimus. Sed credo cōtrariū,[b] per text.d.l.ibi, ſinautē teſtator &c.¶Proptereà,quia poſt dictā reuocationē effluxerūt decem anni ante mortē dicti Eymardi, qđ ſufficere debet ſecundū opinionē aliquorū:ut refert d.gl.fi. in prin. Et in hac opinione poſteà fuit do.Hoſtiē.in ſumma.in ti.de teſt.§. qualiter infirmetur. uer.itē per poſterius. in fi.ibi, & poſt hoc decēniū ſit lapſum.Idē etiam uidet̄ ſentire Ia.de But.& Bar.in ſummario dictæ legis.Et ita ſecundū hāc ultimā partē tāquā magis æquā,fuit concluſum & determinatū in cōcluſio.p dictos dn̄os meos plamenti die x. menſis Martii,M.cccclix.& ſententia lata contra hæredes dicti quondā nobilis Io.de Cizerino ad opus Dreuoni Saunerii fratris & hęredis ab inteſtato dicti Eymardi,in manibus Io.Iofredi ſecretarii Delph.fuerūt tamē dicti hęredes nobiles Io.de Cizerino releuati ab expenſis proceſſus dictæ cauſæ: quia pro ſe

habebant opinionẽ famoſi doctoris, uidelicet gol. & ſequacium. quia opinio famoſi releuare debet ab expenſis[c]:ut dixi
c j.q.cclxxvij.Sed quare nõ fuit iudicatum ſecũdum opinionẽ d. glo.cũ habeat cõcordãtes, uidelicet,Azo.Cy.Io.Fa. & Pe.Ia.Ratio fuit,qa talis opinio,pro qua fuit ſupra iudicatũ, eſt magis amica textui.in d.uer. ſinautẽ teſtator.&c.& magis etiã æqua,ut dicit Ang.in d.l. ſancimus.in fi. ſecũdum quã æquitatẽ ꝑpterea debuit iudicari: iuxta l. Titius. & l.qui filiũ.circa fi.ff. ad Treb. item qa Bar.in l.ſi itire.ff.de leg. iij. dicit ꝙ ſi teſtator dicat corã ſeptem teſtibus,reuoco teſtamẽtum meũ, qa uolo decedere inteſtatus.ꝙ tunc teſtamẽtũ eſt reuocatũ:quia uidet̃ inſtituere uenientes ab inteſtato,& per aditionem ueniẽtium ab inteſtato adeptio in teſtõ cõfirmat̃. ut l.ſi ita quis.ff.de hær.inſti.ſi ſic,ad-
2 emptio ualet.*Sed ſi ſimpliciter dixiſſet,nolo teſtm̃ meũ ualere, ſicut dicit dictus Eymardus, tũc dicit ipſe Bar.teſtm̃ nõ eſſet reuocatũ,niſi cũ curſu decẽannorum,per d.l.ſancimus.& p §.pe. inſti.quib.mod. teſt.infirmẽtur. ſed do.Ioã.de Imo.dicit, ꝙ imò
d tale teſtm̃ eſt reuocatũ, [d] etiã ſi non dicat, ꝙ uelit decedere inteſtatus.& eſt ratio ſecũdũ eum, quia caſſando & reuocãdo eius teſtamentũ,uidet̃ in dubio uelle decedere inteſtatus & inuitare uoluiſſe tacitè uenientes ab teſtato:iuxta l. conficiuntur. §.j. ff.de iure codi. & hanc opinionem,ut ipſe de Imo. refert,tenet dom.Hono.de peruſio.in l. hac cõſultiſsima.C.de teſt.in §. & quis. hæc ſentẽtia eſt uerior
e in ſtrictu iuris ratione,[e] ut dicit idem de Imo.hãc opinionẽ etiã ſequitur do.Pet.de Beſucio,doctor nouiſsim* actu legẽs Papiæ: dum ego Guido Papæ ſtudebã ultra mõtes.in l.ſi ita ſcriptũ. §. regula.ff.de libe.& poſthu.Sali. tamen in d.l.ſancimus ibi, quæro circa hæc &c. non firmat pedem,ſed relinquit cogitandũ.Et
3 *ita ſecundũ hãc opinionẽ modernorũ, uidelicet Honorifici de peruſio,Inno.& Petri de Beſucio, teſtm̃ reuocatur corã vij. teſtibus per ſimplicẽ reuocatio
f nem[f] abſque trãſcurſu dictorum decem annorũ,etiam ſi teſtator nõ dicat in reuocatiõe, ꝙ uelit inteſtatus decedere. Nec obſtat ad præmiſſa d. l. ſancimus. ubi habetur,ꝙ reuocatio nõ ſufficit ad ſubmouẽdũ uires teſtamenti, dicendo:nolo teſtm̃ meũ ualere,niſi cũ tranſcurſu decẽ annorum:qa ibi corã minori numero teſtiũ,ideò ibi nõ tollit̃ præcedẽs teſtamẽtũ, niſi cũ trãſcurſu decẽ annorum,ut ibi:ſed ubi uolũtas mutat̃ corã ſeptẽ teſtibus,tollit̃ præcedẽs teſtamentũ abſq; trãſcurſu decẽ annorũ,dicit de Imo.ut refert do.Petr* de Beſucio in d.l.ſi ita ſcriptũ.in §. regula.in ſolutione cõtrarii.qđ ibi facit de d.l. ſancimus. & ita uidet

uidetur bene fuiſſe indicatum f
per dictã curiam parlamenti ad h
opus dicti Dreuonii fratris &
hæredis ab inteſtato dicti teſta-
toris. & quæ ſentẽtia expoſt de
anno do.M.cccclxj.de mẽſe De-
cembris in cã reuiſiõis, fuit per
dños de parlamento cõfirmata.
4 ¶* Ideò pro breui cõcordia &
declaratione hui⁹ materię,cum
quæritur an teſtm̃ ſolẽne poſsit
g reuocari g minus ſolẽni uolunta
te . Ego Guido Papæ ſic diſtin-
guo ex dictis & mẽte dictorum
doc. Quia aut fit reuocatio co-
ram tribus teſtibus, aut corã ſe-
ptem teſtibus. Si corã tribus te-
ſtibus fiat reuocatio, dicẽdo :te
ſtamẽtũ meũ nolo illud ualere:
tunc reuocat́ teſtm̃ cũ trãſcurſu
dictorũ decẽ annorũ, ut in d.l.
ſancimus.qui tñ decẽ anni non
debẽt neceſſariò eſſe effluxi añ
reuocationẽ:ſed ſufficit ꝙ antè 6
uel pòſt ſint effluxi ante mortẽ
teſtatoris:ſecũdũ Hoſti.Ang.Ia.
de Bu.&Bar.in locis ſ.allegatis.
quicqd dicat gl. in d.l.ſancim⁹.
& eã ſequẽtes. Si uerò corã ſe-
ptẽ teſtibus fiat reuocatio,dicẽ-
do : reuoco teſtm̃ meũ, & nolo
illud ualere:tũc etiã reuocat́ te-
ſtamẽtũ,poſito ꝙ nõ dicat,ꝙ ue
lit decedere inteſtatus:qa etiam
hoc caſu uidet́ uenictes ab inte
ſtato inuitare uoluiſſe ad eius a
hæreditatẽ.Et hoc caſu,qñ corã
ſeptẽ teſtibus fit talis reuocatio,
nõ eſt neceſſarius trãſcurſus di-
ctorum decẽ annorũ,ut dicũt &
tenent Bald.Imo.Honoficus de b
peruſio,& de Beſucio.*Sed an h
hoc caſu teſta. reuocato cẽſean
tur eſſe reuocata prælegata : qa
de aliis nõ eſt dubium quin ſint
reuocata:iuxta l.militis.§.uete-
ranus.ff.de teſt.mili. & uidet́, ꝙ
non,ar.in l.teſtõ.ff.de fideicõ.li
ber.facit bñ l.ꝓxime.§.fin.ff.de
his quæ in teſta. delentur. Pro
hoc facit,qa legata ad pias cau-
ſas uel pro anima facta , ualent,
etiã nõ adita hęreditate:ut dicit
Bar.in l.j. C.de ſac.ſan.ec.quem
ibi ſequit́ Saly.idẽ poſuit Spec.
in ti.de inſtru.edi. in §. nũc ali-
qua.uer. ſed pone & hęr.qđ nõ
mirum: qa multa in fauorẽ pio
rum legatorũ pro anima ſunt à
iure ſtatuta:quę nõ reperiuntur
reſpectu aliorũ legatorũ:ut col
ligit́ in authẽ.ſed cũ teſtator. C.
ad le.Fal.& in l.j. C.de fideicõ.
& hæc opinio uidet́ ſatis æqua.
¶*Sed an ex minus ſolẽni teſta
mento debeant́ legata in cauſã
alimẽtorũ relicta?dic ꝙ ſic, per
d.l.j.C.de fideic.de hoc etiã te-
tigi ſ.q.ccccclxxvj.in fi.de mate-
ria piorum legatorũ etiam teti
gi ſ.q.ccccclvj.& q.ccccclxxvj.in
fi.Legata pia etiã debent́ hære-
ditate nõ adita : ut plenè ſcripſi
notabilib⁹ meis in §.legata pia.
fo.xxx. An Trebel. detrahit́ de
piis relictis: uide quæ.clxxxviij.
¶Reuocauit dictum ſuum teſta
mentum. *Tu uide de hoc & an in
donatione poſsit reuocari,iſtũ,conſi.
cxlvij.incip.conſilium pro Re.patre.
nume.iij.uerſi.ad tertium.*
¶Credo contrarium. *Quòd au-*

tem curſus decennij incipiat à tem-
pore conditi teſtamẽti: & non a tem
pore uoluntatis, poſteà emiſſæ, patet
per tex. præ. in l. ſancimus. in prin. et
ibi, et poſt eius confectionem decen-
nium præfluxerit. et ita tenet gl. fi. in
præal. l. ſancimus. quã ibi approbat
do. Cy. in uer. ulti. quæritur.

c ¶ Ab expenſis. Nam iuſtã cauſam
litigandi habuiſſe uidetur, qui pro ſe
habuit opinionem unius do. Bart. in
l. bonorum. ff. de bo. poſ. Bal. in auth.
generaliter. C. de epi. et cle. doc. in c.
ut debitus. de ap. & hoc uerũ, niſi ta
lis opinio ſit reprobata cõmuniter ab
alijs: quia tũc ab expenſis non excu-
ſat. do. Cardi. in cle. ij. in prin. de ele.

d ¶ Tale teſtamentum eſt reuoca
tum. Iſtud expreſſè tenet do. Bal. in
præalleg. l. ſancimus. in j. col. in uerſi.
reuoco in dubium.

e ¶ In ſtricta iuris ratione. Imò de
æquitate, cum contrariũ ſit iniquũ,
ſentit do. Bal. in alleg. l. ſancimus. in
uerſi. reuoco in dubium ibi, quod ui-
detur ualde iniquum.

f ¶ Simplicem reuocationem. Vi
de do. Ange. Are. inſtit. quib. mod. te-
ſta. infir. ℈ : ex eo autem ſtylo.

g * Poſsit reuocari. Nunquid teſta-
mentum ſolẽniter factũ intelligatur
reuocatum per aliam ultimã uolun-
tatem factam ad piã cauſam, corã
tribus teſtibus: latè tradit Philipp.
Corn. in conſilio lv. incip. uidetur in
hac. in iiij. uol. Et nunquid teſtamen
tum primum tollatur per ſecundum
inualidum, ita, quòd ſecundum ſal-
tem ualeat iure codicillorum: latè
tradit in conſilio vij. incipi. reperio
me. eodem. in iiij. uolu.

h ¶ Sed an. Vide Alexand. conſilio
xxx. in tertio uolumi.

SVMMARIVM.

1 Renunciatione et concluſione facta
in cauſa, an partes poſtea admittan
tur ad productionẽ inſtrumẽtorum.

2 Renunciatio & concluſio an requi-
rantur in cauſa denunciationis uel
accuſationis.

QVAESTIO CCI.

RENVNCIATIONE
1 uel concluſione* facta[a] in
a cauſa, poteſt altera pars admit-
ti ad producendũ literas uel in-
b ſtrumenta, [b] ſi aliqua ratio eui
dens moueat iudicem. ita tenet
Spe. in ti. de renũ. cõcluſio. circa
prin. in uer. & ſcias &c. qui alle.
c. qm præterea. in fi. extra de cau
ſa poſ. & ꝓprie. maximè ſi talia
inſtrumẽta ſint de nouo repta.
Et quæ reperta de nouo, ꝓban-
tur per iuramẽtũ: ut dicit Bar. in
l. admonẽdi. ff. de iureiur. & teti
gi ſ. q. ccliiij. Idẽ in ꝓductione
teſtiũ, qa teſtis ſemel examinat⁹
& publicatus, renũciato & cõclu
ſo in cauſa, põt iteratò in cã ex
c officio iudicis[c] examinari: ut no
ta. la. Bar. & glo. in l. repeti. ff. de
qõnibus. & Spe. in ti. de teſte. §.
nũc tractãdũ. uer. qd ergo. & uer.
ſed ſi aliqua iuſta cã moueat iu-
dicẽ. maximè ꝓſtito à parte iura
mẽto, ꝗ hoc malicioſè nõ petit,
quib⁹ cõcurrẽtib⁹ poterũt iterũ
ſup eodẽ articulo teſtes ꝓduci.
arg. in auth. de teſti. §. quia uerò
multi. ubi dicit̃, ꝗ admittit̃ poſt
concluſionẽ, q̃ magis impediri
debet, q̃ renunciatio. ita tenet
Inno

Inno. in c.cum ueniſſent.in uer. credimus tñ &c.extrà de teſti.Et ita etiã ſeruat ſtyl⁹ præſent.curiæ parlamẽti Delphi. ꝓut uidi tpibus meis in plurib⁹ & diuerſis cauſis fieri & obſeruari.tñ cõſueuit adducere ipſa curia parlamẽti hãc clauſulã ad ualẽdũ,qđ ualere potuerũt,q̃ tñ clauſula nõ neceſſaria apponit ſecũdũ opi. Inn.ut ſ. uide alios caſus ſpãles, in qbus teſtibus publicatis alii admittunt. de quibus tetigi ſ.q.
2 cxxiiij.¶ Sed iuxta*pmiſſa quęro an in cã denũciatiõis uel accuſationis requiratur renunciatio & concluſio. Bar. dicit quòd non, in l.libellorũ.ff.de accu.de hac materia uide ſ.quæſti.lxxij.

a ¶ Concluſione facta. *Vide de hac materia in deci.Tho.q.xiij.& quod ibi ſcripſi.*

b ¶ Inſtrumenta. *Poſt concluſionem poſſunt fieri probationes ſaltem per inſtrumenta,uel per teſtes ſuper alijs articulis.do.Cardi.in cle.j.q.xiiij.de cauſa poſ.et propri.quod uidetur uerum obtẽta reſtitutioe in integrum, ſaltem ex clauſula generali.c.auditus.de reſti.in integ.& ibi d.Inno.in gl.ſua in uerb.probationem. & uide do.Panor.in præalleg.c.auditus.in uerſi.extra glo.quæri.& do.Cardi. in præallega. capitulo primo. xiiij. q.in oppo.*

c ¶ Officio iudicis. *Vide do.Bar.& Bal.in auth.qui ſemel.C.de probat. & do.Panor.in c.cũ clamor.de teſt. in uerſi.no.bene hanc glo.& do.Inno.in c.per tuas.eo.ti.in prin.& circa fin. Sed ad petitionem partis,non tenetur iudex iterum examinare teſtes,niſi in caſibus,de quibus per ipſum domi.Panormit.in præalleg.ca. per tuas.*

SVMMARIVM.

1 *Remiſſio criminoſi de uno loco ad alium ut fiat,ſex requiruntur.*

2 *Vagabundus,quis dicatur.*

3 *Remiſſio an debeat fieri in contraſtibus.*

4 *Iudex potior uter ſit in cognitione cauſæ, an qui perſonaliter delatum cepit: an qui uerbaliter citare mandauit.*

5 *Ciuis Gration.cõmiſit homicidium Valentiæ:an Iudex communis Grationop.poterit contra eum inquirere de dicto crimine.*

6 *Remiſſus an debeat præſentari cum eodẽ proceſſu facto corã remittente.*

7 *Confeſſio operatur duo, coram Iudice remittente.*

QVAESTIO CCII.

IN remiſsione malefactoris fienda uel impedienda ſunt ſex
1 * conſideranda. nam primò oportet quòd conſtet crimen,de
a quo agitur, fuiſſe cõmiſſum[a] l. prima. §.item illud.ff.ad ſenatuſcõſultum Sillieanum. ita tenet Petrus Iacob. in titu.de ſucceſsione regni Franciæ. §.& eſt 2
aliud minus. uerſiculo & eſt notandum.Secundò,quòd conſtet crimen fuiſſe in territorio iudicis requirentis commiſſum.l.j. ibi dũ dicitur cõmiſſum. C. ubi de cri.agi oportet.& de iſto uidelicet delicto, & in quo loco delictũ fuerit perpetratũ,iudex requiſitus poteſt facere informat

mationem antequam delatum remittat.ut not.per glo.in c. paſtoralis.de re iudi.in clemen. & hoc uerum eſt, niſi iudex requirens eidem iudici requiſito informationes ſuper delicto tráſmitteret:prout eſt in talibus fieri conſuetum. Tertiò,quòd de-
b latus non ſit uagabundus:[b]quia tunc ubique poſſet puniri:ut d. l.iuncta glo.poſita ſuper uerbo,
2 reperiuntur.in fiue.Et*eſt uagabundus, qui certum non habet domicilium:ſecundum gl.poſitam in l.j.§.prætor. de dãno infecto.ibi, habitationem nõ habeat.idem Bar.ibidem.Quartò, quòd ipſe delatus non ſit accuſatus de hæreſi:quia tũc ubique pro tali crimine põt puniri, nec fieret remiſsio. facit bene quod ponit Bart.in l.ſi dominiũ.ff. de furtis.& eſt melior cõditio præſidis poſsidentis.ita determinat Iac.But.in l. Arriani.C.de hęreti.& alleg.l.ex ea. ff. de poſthumis.Quintò,quòd non commiſerit crimẽ penes iudicem, penes quem detinetur:quia antequam remittatur, debet fieri de tali crimine punitio.l.ſi cui.§.fi.
c & l.fin.de accu. Sextò,[c]quòd iudex debitè requiratur:aliter nõ tenetur remittere.in authen. ut nulli iudicum.§.ſi uerò quis cõprehenſorũ.colla.ix.& uide Cy. in auth.qua in prouincia.C. ubi de crimine agi oportet. Et ſunt iſti ſex caſus notandi:quia quotidie occurrũt in facto: & iuxta ſuprà allegata, uidi ſemper obſeruari in hac curia: exceptis duobus caſib*, in tertio & quarto capitulo comprehẽſis: uidelicet de uagabũdo & hæretico. Sed quæ in futurum uidebo obſeruari,hic ſubiungam.¶Et nota iſtos ſex caſus, quia alibi non reperiũtur ita ſimul collecti. nã eos collegi prout melius potui in iure noſtro:quia ſępe occurrunt in facto. ¶De materia huiuſmodi remiſsionis tetigi ſ. q.
3 ciij.¶Sed*an in cõtractibus fie-
d ri debeat remiſsio?[d]uide in l.ſolent.ff.de cuſto.& exhi. reo. per doc. Sed an iudex domicilii, coram quo delatus eſt primò cõuẽtus, erit iudex delicti in alieno territorio commiſsi,etiam ſi delatus petat remitti iudici delicti: uel an teneat eũ remittere? Crederẽ, ꝙ iudex domicilii corã quo delatus fuit primò cõuentus,& intitulatus, nõ teneatur remittere, cum in criminali etiam ſit locus præuentioni: ut dicit Bart.in l.ſepulchri uiolati. ff.de ſepulchro uiolato.ibi, tertiò eſt uidendum.Itẽ dicit Ang. de Are.in tract.ſuo malefi. in gl. ſuper uerbo,iudex commiſit, ꝙ Caius & alii inquiſiti citarẽtur. ibi,quæro, an ex citatione uerbali &c.& in q.ſeq. ibi,& ſic ille iudex præfertur in dicto ꝓceſſu
4 &c.*Et ibi dicit de Aretio quòd in cognitione cauſæ & pręuentiõe ipſius eſt potior ille iudex, qui primò perſonaliter delatum cepit:quàm ille ꝗ uerbaliter citare mandauit.Et pro pręuẽtione

ne iudicatur in curia parlam. & uide ĩ.q.cccclxij. 5 ¶*Quæro ulterius: aliqs ciuis huius ciuitatis Gration. commiſit homicidium Valentiæ: an iudex communis Gratio. poterit inquirere cõtra eũ de dicto crimine & officio ſuo? Odo. & Iac. de bello uiſu tenẽt, quòd nõ. in l.j.C. ubi de crimi. agi oportet. Idem tenẽt Gãdinus & Io. An. in addit. Spe. cõtrarium tenẽt Cy.[e] Bar. & Ange. de Aret. ita refert ipſe Ange. in tract. ſuo de malefi. in gl.j. in xvj. col. ibi, quæro an de delictis cõmiſsis p ſubditos &c. 6 ¶*Si delatus remittitur, an debeat præſentari, in eodẽ proceſſu facto coram remittẽte: uel ſi debeat fieri nouus proceſſus: tetigi ĩ.q.ccccxix. & ſup hoc dicit Saly. in l. ea quidẽ. C. de accu. ibi. xiiij. quæro an confeſsio &c. dicit quòd non debet ſtari proceſſui[f] facto corã iudice remittẽte: qa agitatũ fuit coram non iudice. not. Bart. in l. magiſtratibus. ff. de iur. om. iud. ubi dicit etiã Bar. quòd inquiſitor nõ habet ſtare proceſſui facto coram remittente. quod putat uerũ Ang. de Are. in ſuo trac. malefi. in gl. ſuper uerbo, necnõ &c. in x. col. ibi, quæro an cõfeſſio &c. 7 * Aduertendum tamẽ ſecũdum Ang. de Are. ubi ſ. quòd duo operatur confeſsio coram iudice remittẽte: unum eſt quòd eſt tantæ potẽtiæ, quòd facit tale iudicium, ex quo poteſt poni ad torturam per iudicem, cui eſt facta remiſsio ſine alio iudicio.

arg. in l. capite v. & ibi Bart. ff. de adul. Secũdò operatur, ꝙ cogitur poſteà corã iudice ordinario prima cõfeſsiõe pſeuerare: ut no. Inn. in c. ſi clerici. de iudi. ꝙ no. ſecũdũ Ang. de Are. ubi ſ.

a ¶Fuiſſe cõmiſſum. *Iudex requiſitus non debet remittere in cauſa criminali ſine cauſæ cognitione: hoc eſt, debet corã iudice remittente aliqualiter cõſtare de crimine. d.* Car. *ĩ cle. paſtoralis. in* §. *deniq;. in ult. uerſ. de feu. & re iud. & d.* Oldr. *cõſ. cxxiiij.*

b ¶Vagabundus. *Vide quo ad hoc d.* Panor. *in præal. c. ſi. viij. col. uerſi. ſed circa hoc quæro. de foro competen.*

c ¶Sextò. *Adde ſeptimum, uidelicet ꝙ delictum non ſit minimum: quia remiſsio pro delicto minimo fieri non debet. d.* Ge. *in c.* Romana. §. *contrahentes. de foro cõp. in vj. Itẽ octauũ, ꝙ remiſsio petatur inter ſubditos eidẽ imperio. d.* Bal. *in l. ij. uer. ſed nunqd.* C. *de ſer. fug.* Item *nonum, quòd remiſsio petatur fieri à minori tribunali ad maius: quia non fit de maiori tribunali ad minus. d.* Old. *per cõſ. cxxiiij. & de hac materia remiſsiõis in delictis, uide d.* Panor. *in c. ſi. li. vj. in uer. iij. gl. & uer. ſeq. uſque ad uer. circa hoc quæritur. extrà de foro cõp.*

d ¶In cõtractibus remiſsio. *In cauſis ciuilibus non habet locũ remiſsio. d.* Bar. *& doc. in l. hæres abſens.* §. *ſi quis. in uer. circa hanc. ff. de iudi. & hoc uidetur probari per tex. in c.* Romana. *in* §. *contrahentes. ibi, niſi inueniãtur &c. & ibi gl. in uerſ. inuitòs. de fo. cõp. li. vj. imò nec in criminibus ciuiliter intẽtatis fit remiſsio: ut ſentit d.* Pan. *in præ. c. ſi. in vij. col.*

in

in uer.ult.dicit gl.Iſtud tamen fallit in certis c.de quibus per eūdē d. Pa nor.in præ.c.ſi.in ix.col.in uer. uenio ad ſecundum. ibi,& ex his infertur.

e ¶ *Cy.Ipſe d.Ang.opi.d.Cy.& ſuorū ſequacium in puniendis delictis ſemper ſecutus eſt,ut ipſemet ibi teſtatur in fi.præ.uer.quæro an delicti.*

f ¶ Non debet ſtari proceſſui. *Et pro hoc l.ult.C.ſi à non compe.iudi. & in c.at ſi cle.extrà de iudi.*

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamiliâs appellare poteſt ſine mandato,nomine patris.*

2 *Dñs appellare poteſt pro homine ſuo.*

3 *Epiſcopus ſine mandato ſpeciali pōt appellare pro ciuitate,uel ſubditis.*

QVAESTIO CCIII.

FILIVSFAMILIAS ſi- 2
1 ne mandato* appellare pōt nomīe patris:ut eſt gl.in l.cōſen ſu.§.filiū.ff.de app. & appellatio nē ꝑ ipſum filiū, uel aliū nomine patris interpoſitā,pōt filius ſi ne mādato ītroducere.arg l.exigēdi.C.de ꝑcu. Nā ſi filius actiones patris in iudicio poſsit intētare,litem cōteſtari, teſtes producere, nomine patris ſine mādato,iuxta dictā l.exigēdi. multomagis poteſt appellare & appellationem interpoſitā intro-
a ducere [a].arg.auth. multomagis. C.de epi.& cle.facit quia cui eſt ꝑmiſſum antecedēs ſeu principale,cēſetur eſſe permiſſum cōſequens ſeu acceſſoriū. l. cui iuriſdictio.ff.de iur.om.iud.l.iij.§. qui habet.ff.de ſerui.ruſt.prædi. facit l.ad rē.& l.ad legatū. ff. de procur. Sed permiſſum eſt filio agere pro patre.per d.l.exigendi. ſequitur ergo eidē ꝑmiſſum eſſe appellare, tāquam acceſſorium. & ita fuit declaratū & cōcluſum per dominos meos de menſe Martii,M.cccclix.in ſententiis Paſchæ in quadam cauſa appellationis Io. Filini appellātis,& Amblardū de ſellis appellati,exiſtente in manibus Io.Albi ſecretarii Delph.in qua cauſa filius dicti appellātis appellatio nē dicti ſui patris in curia parla. introduxit ſine mandato patris. quæ introductio concluſa fuit legitimè fuiſſe facta cauſis & rationibus ſuprà deductis & alleg. & aliis tūc per dictos dominos meos declaratis.¶* Idem
dicerē in domino, quòd poſsit ꝑ homine ſuo appellare.ut ponit Spe.in tit.de app.§.j.in fi. Similiter etiā dominus pōt ꝑ homine ſuo agere.ut dicit Inno.in
3 c.delictis.de app.* Idē uidemus in epiſcopo:q ſine mādato ſpeciali pōt appellare pro ciuitate ſuā,uel ſubditis ſuis.ī.c. dilecto. ꝑpe principiū,extrà de app.&c.
a ¶ Appellare & appellationē introducere. *Iſtud optimè ꝓbatur ꝑ tex.ī l.j.ibi;ſed & cū iure & c.iūcto ibi,& ſi litē & c.ff.de ap.reci.uel nō.*

SVMMARIVM.

1 *Ius accreſcendi in contractibus.*

2 *Monaſterium an poſsit petere bona uxoris, quæ poſt mortem ſuā omnia bona ſua donabat dicto monaſterio.*

QVAESTIO CCIIII.

MARITVS & uxor omnia eorū bona donauerunt

runt Titio, in qua donatiõe ſibi reſeruauerunt quatuor ſeſtaria frumẽti, & quatuor ſeſtaria uini, quandiu uiuent: uel aliquam aliam penſionem uno morien-
1 te: utrũ alius* debeat habere totam pẽſionem uel medietatem duntaxat? & credo ꝙ medietatẽ duntaxat: quia iſta penſio retẽta ꝓ alimonia, reſpicit cãm reite-
a rabilem[a] in ſe recipiẽtem. l. alimenta. §. baſilicę. ff. de ali. & cib. leg. ubi habetur, quòd cauſa alimentorum eſt reiterabilis. iſtud etiã tenet Cy. in l. cũ quæſtio. in
b fi. C. de leg. & Bart. [b] in l. rei cõiunčti. in q. quæ incipit, tertiò principaliter quæritur &c. ff. de leg. iij. Et pro tãto medietas dũtaxat debetur. nec alia accreſcit ſupueniẽti. De hoc uidetur text. expreſſus in l. dominus. §. j. ff. de uſufru. hanc partem etiam tenet Bar. in d. l. re cõiũčti. in præ. q. hoc etiam probatur tali ratio-
c ne. In cõtračtibus[c] enim propter emolumẽtum iam alteri quæſitum nõ habet locum ius accreſcẽdi. l. j. circa fi. ff. de uſufru. accreſcẽdo. & l. aquam. §. fi. ff. quẽadmo. ſerui. amit. ponit Bart. in d. l. re coniũčti. in q. quę incipit, quarto eſt in tempore conſiderandum &c. & hoc tenet Bar. expreſsè in l. ſi mihi. & not. in iij. q. in uer. q incipit, & ideò prædičta inducũtur &c. ff. de uerb. obl. & qa in caſu propoſito ius fuit quęſitum cuilibet dičtorum cõiugum: reſtat dicere ius accreſcendi inter ipſos locũ non habere. Et ꝓ iſta parte bene facit. l. Lucius. §. Caio. ff. ad Treb. & l. fi. §. filium. ff. de leg. ij. Iſtud etiã ſequitur Bar. in d. §. Caio. & Cy. in l. fi. C. de impu. & aliis ſubſtit. Et ita fuit declaratũ & iudicatũ die viij. menſis Iunii, M. cccclix. per dominos meos parla. in camera cõſilii, in qua erãt ſpečtabiles uiri, d. Io. Bauilli præſidẽs, Ma. thomaſsini, Gulie. Guiliõis, Io. de ſančto Germano, aduocatus fiſcalis, Pet. Banil. ꝓcurator fiſcalis, utriuſq; iuris doc. & ego Gui. Papæ in cauſa tũc uertẽte in manibus Io. de Vourey ſecretarii Delp. inter relictã An. uecey-
2 riæ agẽtem ex una parte, & Stephanum de plaſtro reũ ex altera mandamenti Curuiliõis. ¶* Iuxta hæc quæro, uir & uxor poſt eorum mortem dederũt omnia bona alicui monaſterio, morit̃ uxor: an monaſteriũ poterit petere bona uxoris. uide Cy. in l. pe. C. de impub. & aliis ſubſt. De materia iuris accreſcendi in cõ-
1 tračtib⁹: uide l. ſi mihi & Titio. & ibi Bar. ff. de uer. ob. ¶ De materia iuris accreſcẽdi in ultimis uoluntatibus: uide Bar. & doc. in l. duo ſocii. §. ſi duo ſint. hæredes. ff. de hære. inſti. & l. ſi ſeruus cõis. in gl. iubẽtib⁹. ff. de acq. hęre. & ĩ l. cũ ſol⁹ ſeruus. ĩ gl. fi. ff. e.
a ¶ *Cauſam reiterabilẽ. Et ꝑ hoc ui detur fortaßis cõtrarium eius qđ hic ſcribitur, ut reſonare uidẽtur uerba d. Cy. in præal. l. cũ q. i uerſ. hoc facit ad q. C. de le. & ꝑ hoc põt induci caſus ĩ l. alio. §. cũ qdq; ff. de ali. & ciba*

ba.leg.Sed do. Cyn.& tex.præ.l.& §.cum.in alio caſu loquuntur.

b ¶ Bart. *Qui tenet quòd in relictis ob cauſam alimentorũ non eſt locus iuris accreſcẽdi:ut in l.hic alie.in xj.col. circa prin.ĩ uer.iij.pricipaliter quæritur.& pro hoc eſt tex.& glo.ff.de uſufru.l.dominus. §.per fideicõmiſ. & ibi d.*Bal.*qui dixit illum tex.ad hoc allegari,uidelicet quòd in legato alimentorum non habet locũ ius accreſcẽdi.& aßignat rationem, quia tale legatum naturaliter eſt caſſatũ. & ideò fortè etiam in legato ueſtitus & ueſtimẽtorum:& ſubdit dicens illum text.eſſe bene notandum. Verũ in terminis caſus noſtri uidetur forſitan non ineleganter aliter dicendum:ideò quia hoc fuit non ſolum re & uerbis:ſed etiam perſona: quia uir & uxor una caro.c. debitũ paſtoralis officij.extrà de bigamis. Nec enim eſt uerisimile,quòd ipſi donatores intellexerunt ſe ita uoluiſſe denudare,cum ſaltẽ integra alimenta apud quemlibet eorum perpetuò ſint.* Bene facit,quod dicit Bal.*in l.ſi mihi &* Titio.*in prin.circa fi.ibi,niſi ex conſideratione contrahentium aliud eſſet.ff.de uerb.obl.* Et *iſtud habet rationem. nã uir & uxor ſimul uiuent commodè, uerbi gratia, de x. ſeſtarijs frumẽti,& alter eorũ ſeorſum minus commodè uiuet de v. Nõ obſt.iura præal.in contrarium:quia nõ loquũtur in tali ſpecie, ubi ſic cõcurrit triplex funiculus, ut hic. & maximè cum cauſa alimentorũ proficiſcatur ab ipſo exigente huiuſmodi integra alimenta, cui etiam competit obliga. antidora. quæ etſi non efficax ad agendum,eſt tamen æquitate ſubnixa potens ad retinendum. l.ſed ſi leg.§.conſuluit.ff.de peti. hære.iuncta l.ſi teſtamento.§.j.in uerſ. propterea,ꝙ creditur.ff.de fideiuſ.*

c ¶ In cõtractib. *Non habet locũ.ad de Spe.de dona.in uer.qd ſi pluribus.*

SVMMARIVM.

1 *Appellanti ſuper impedimentis an ſtetur ſub iuramento.*

2 *Proteſtatio per aliquem facta probatur iuramento.*

QVAESTIO CCV.

IN cauſa appellationis exiſtẽte in manibus Antonii de Molena,ſecretarii Delph.inter Gulielmum Bruneti, & Nicolaum Buellerii de ſancto Antò. appellantes:& cõſules Mõtis Rigaudi appellatos ex altera,dicti appellantes omiſerunt introducere eorum appellationem ĩ. xxx. dies ſecundum ſtatuta Delph.in curia parlamen. ſed eam introduxerũt poſt xxx.dies poſt duos dies poſt. & dubitãtes de deciſ. tradiderũt dicti appellãtes ſupplicationem:in qua ſe *petierũt 1 reſtitui ex clauſula generaliter aduerſus dictam introductionẽ debito tempore non factam ex duobus capitibus. primò ex eo quia eorum appellatio ad eorũ notitiam tempeſtiuè nõ peruenit:quia eorũ procurator eis dictam appel.nõ notificauit:niſi ꝑ tres aut quatuor dies infrà dictos xxx.dies,Scd'ò:ex eo ꝙ ipſi appel.credebant adhuc in curia parlame.eſſe tempus xj. dierum ad introducẽdum: ſicut erat,nõ eſt

eſt diu, dũ curia parlamẽ. totius Bal. erat annexa curiæ parlamẽ. Et ſuper iſtis impedimentis[a] petierũt ſe admitti ad probandũ per eorũ iuramentũ, cũ aliter, ut dicebant, probare nõ poterant. Ad quod præſtandũ fuerunt admiſsi ex ordinatiõe dictę curię: & ita iurauerunt in manibus cõmiſſarii, in partibus ad hæc per dictam curiã parla. ordinati. Et ideò dicta curia parla. uiſo pceſſu & iuramẽto pręſtito, reſtituit dictos appellãtes aduerſus omiſſionẽ dictæ introductiõis debito tẽpore nõ factæ, die ſcda iuridica poſt quaſimodo M.cccc.lix. in ſequẽdo opiniones Spec. in ti. de app. in §. nũc breuiter. uer. qd ergo. & Sal. in l. præſes. C. de app. & Inn. in c. ex literis. extrà de reſt. in inte. in fin. idẽ ẽt tenẽt dñi de rota[b]. q. cl. Et facit etiã pro hac parte qd' dicit Bar. in l. ſi qs. C. de po. dũ dicit* ꝙ pteſtatio per aliquẽ facta probatur iuramẽto, licet Bal. ibi cõtrarium teneat. Facit etiã pro hac deciſione: quia qualitas animi bene probatur per iuramentũ: ut dicit Bal. ubi ſuprà. & Bart. in l. Celſus. ff. de uſu. & in l. inter omnes. §. rectè. ff. de furt. & uide plenè quæ ſup hac materia dixi ſuprà q. lxiiij. & infrà q. ccxliiij.

a *Iſtis impedimentis. *Ad declarationẽ articuli, uide pulchrè Alex. in conſi. cxiiij. in v. uolu. ubi latè examinatur, nunquid in cauſa appellationis currat tempus impedimenti cauſatum in perſona iudicis, & qualis proteſtatio requiratur.*

b ¶Domini de rota. *Videlicet deciſio. clv. in additio. ij. quæ incipit, ſed pone. circa fin. in uerſicu. ſed dubitatur. Innocen.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex an poſsit ex iuſta cauſa pœnã libertatum augere uel minuere, non obſtante iuramento. uide nu. 2.*

3 *Cauſæ, quibus iudex mouetur ad minuendas uel augendas libertatis pœnas.*

QVAEST. CCVI.

IN HAC ciuitate Grationopo. ſunt priuilegia & libertates ab antiquo cõceſſæ per dominos olim Delphinos & epiſcopos Grationo. condominos præſentis ciuitatis, qui in multis caſibus ſtatuunt certas pœnas pecuniarias in cõdẽnationibus fiendis, etiã in cauſis criminalibus per iudicẽ curiæ cõmunis dictæ ciuitatis: puta in crimine adulterii, in quo crimine ſtatuitur pœna pecuniaria centũ ſolidorũ: & ſimiliter in multis aliis delictis & criminibus certę pœnæ pecuniariæ ſtatuũtur. Et quæ priuilegia & libertates iudices dictæ curię (ut plurimũ) ad reqſitionẽ conſulũ dictæ ciuitatis iurare conſueuerunt, eas obſeruare debere.* Sed iuxta hoc quæro, nunquid iudex qui iurauit illa ſeruare, poterit ex cauſa illas pœnas augere uel minuere, non obſtante iuramẽto? & uidetur quòd nõ[a]: quia nõ eſt recedendum à uerbis legis: ut ff. de exerci. act. l. j. §. ſi is, qui nauẽ.

u in

in uer.in re igitur dubia.itē ſtatuta,libertates & priuilegia debent aliqd operari ſuprà ius cõmune.Si autē nihil operarētur, fruſtra eſſent conceſſa.ff.de lega.j.l.ſi unũ.ff.de uſur.in l.ſi ſtipulatus.Ecõtrariò uidetur quia iſtæ pœnæ ex ſtatuto libertate uel priuilegio ſunt ſubrogatæ in locũ ordinariũ pœnarũ à lege taxatarũ,uel à iudice taxandarũ ergo illorũ ſequuntur naturã:ut ff.ſi quis cautio.l.ſi eũ. §.qui iniuriarũ.Sed in illis poterat iudex olim augere uel minuere: ut l.& ſi ſeuerior. C.de his qui no.infa.& ff.eo.in l.quid ergo. §.pœna grauior.& ff.de pœn.l. in ſeruorũ. §.ſi ergo & in iſtis. ¶ Quid dicendũ?credo ꝙ cũ iudex,qui iurauit legitimè ſecundũ leges & iura iudicare, ut in auth. iuſiurandũ,quod pręſtatur ab his.in prin.col.ij.Et tamē pœnam à lege taxatã ex cauſa poteſt augere uel minuere, lege permittente & ſine periurio:ut patet in d.l.& ſi ſeuerior.& in l. ſi.ff.qui ſatiſ.cog.Ergo nõ poſſet plus iudicē adſtringere ſtatutũ uel priuilegiũ,quàm lex communis & generalis,quæ eſt maioris autho.maximè, quia talia priuilegia & ſtatuta quæ fiũt ꝓ pœnis minorandis, nõ uidētur debere ſortiri effectũ, iuxta l.ſi unus. § illud.cũ ibi no.ff.de pac.
2 ex his* ergo dicerē,ꝙ iudex nõ obſtante iuramēto poteſt talem pœnam ſtatuti uel priuilegii ex cauſa augere uel minuere:ſed de quo ergo operabuntur talia ſtatuta uel priuilegia?credo ꝙ in dubiis & communibus,& ubi nõ eſt cauſa augmētandi uel minuendi:ut tunc iudex talia ſtatuta & libertates ſequatur:ut in l. hodie. ff.de pœn.ſicut ſequeretur legē ſcriptã:qa pœna & obligatio legis ſcriptæ eſt mutata & nouata in pœnã cõuentionis & ſtatuti:ut ff.de pecu.l.licet.§.ſed ſi filium.¶ Sed quia ſuprà dixi, ꝙ iudex nõ obſtãte tali iuramēto poteſt pœnam augere uel mi
3 nuere ex cauſa:* quæro quæ sũt iſtæ cauſæ.reſpõdeo ꝙ minuere poteſt ꝓpter cõditionē perſonæ delinquētis:& ꝓpter ignorantiã delinquētis:& propter factionē inconſultã. Primò, dico propter cõditionē perſonæ delinquētis,qđ emergit quãdoq; propter iuuentutē uel ſenectutē uel dignitatē. De ſenectute probatur. ff.de termi.moto. in l.ij. De iuuētute probatur.ff.de min. in l.auxiliũ. §.j.De dignitate,qa
c minus eſt puniendus[c] nobilis, ꝗ ignobilis.ff.de pœn.in l.aut facta. §.præterea. De ignorantia probatur in l.j.ff.de ſica.& in l. j.C.eo.tit.de factione incõſulta: ut qa delinqũt propter dolorē repentinã.ff.de pœn. l.abſentē. §.ult.iſtæ ſunt cauſæ diminutionis,quę ſunt tres.Cauſæ uerò augmentationis, ſunt duæ:una eſt delicti atrocitas. Quia propter
d atrocitatem[d] augmentatur pœna. ff.de pœn.l.quendã.ut preſbytero falſificante.ſecundũ cõ-

munem

mũnem intellectum. l.presbyteri. C. de epiſ.& cle. Alia uerò & ſecunda cauſa eſt propter delicti frequentiã[e] cum multis graſſantibus &c.ut in l.aut facta.in fin.ff.de pœn.Et proptereà iuriſcõſultus cõſiderans omnes pœnas & cauſas imponendi, dicit eas hodie eſſe arbitrarias ĩ l.hodie.ff.de pœn.Et iſta de ſtylo curiarum præſentis patriæ Delph. ſeruatur in iudicando in locis, in quibus ſunt tales libertates. Et ita etiã ego Guido, obſeruaui in dicta curia cõmuni Gratianop.dũ fuit iudex ipſius curiæ de anno currẽte domini M.cccc xxx.Et in aliis curiis bannaretorũ,quas tunc tenebã:puta uilla cathonaiſi,& quibuſdã aliis locis,in quibus per libertates imponuntur certæ modicæ pœnæ pecuniariæ in delictis & criminibus puniendis.Quæ tamẽ pœnæ pecuniariȩ conſueuerunt de ſtylo curiarũ augeri uel minui, prout ex iuſta cauſa æquũ iudici,nõ obſtante dicto iuramento. Nec dicitur iudex contra eius iuramentũ uenire,licet iurauerit[f] tales libertates obſeruare,p ſuprà alleg.Et hæc uera in foro tẽporali,ſed in foro ſpirituali, fortè contrariũ iudicaretur, cũ dictũ iuramentũ poſſit ſine interitu ſalutis æternæ ſeruari:iuxta c.cum contingat.extrà de iureiuran.

a ¶ Quod non. *Alia pœna,quòd ſtatutũ non poteſt imponi per iudicem, quando uerba ſtatuti ſunt imperatiua ad iudicem. do.*Bal.*in l.eum.C. de fur.& idem* Bal.*in authen.nouo iure.C.de ſeru.fug.ratio eſt,quia iurauit ſeruare ſtatuta, ratione ergo iuramenti,ac etiam,quia nõ habent iuriſdictionem,niſi ſecundum formã ſtatuti,praciſè tenentur ad ſeruationem ipſorum.ar.l.qui cũ uno. §.quæ poſt.in uer.receſſum.ff.de re mil.& hoc uerum,niſi ex cauſa. d.*Bal.*in l. quocunque.*C.*de ſer.fugi.& in l.ſi ſeuerior.ff.de inſa.& do.*Barto.*in l. quid ergo. §.pœna grauior.ij.col.in uer.ad iſtud oppo.ibi, oportet ergo. ff.eod.titu.de inſa.*

b ¶ Quæ ſunt iſtæ cauſæ. *Adde do.*Bar.*in praalle.l.quid ergo.in §.pœna grauior.in iij colũ.uer.ueniamus ad diminutionẽ.ibi,nã quandoq; fit diminutio.ff.de infamibus.*

c ¶ Minus eſt puniendus. *Hoc intellige,niſi delinquat circa ſibi commiſſa:ut l.presbyteri.*C.*de epiſc.& cle.& ita poteſt intelligi c.homo.xl. diſt.& c.inter corporalia.§,ſanè.& c.quoniam.extrà de tranſla.epiſ.*

d ¶ Propter atrocitatẽ. *Adde Card. in clemen.j.§.quæ omnia.& ibi gl. de pœnis.*

e ¶ Propter delicti frequentiam. *Adde do.*Bal.*in l.quicunq;.*C.*de ſer. fugiti.& in l.ſi quis non dicam rapere.in iij.col.item not.aliam differentiam.*C.*de epiſ.& cler.*

f ¶ Licet iurauerit. *Benefacit cap. quemadmodum. extrà de iureiurã. Hic ponitur forma ſententiandi in materia reintegranda poſſeſſionis ſeu quaſi iuris percipiendi decimas à templarijs* Hieroſolymitanis *& hoſpitalarijs, de terris,laboribus, ſeu*

poſſeſsionibus eorum proprÿs manibus uel ſumptibus cultis.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia de decimis non ſoluendis quatenus extendantur.*

QVAEST. CCVII.

ANNO domini M.ccccl ix. & die xxj.menſis Iunii, in dicta uenerabili curia parlamenti, fuit lata ſententia inter uenerabile capitulum beatæ Mariæ Gratio.& dominũ præceptorẽ Echirolarũ, & certos eius colonos reos, in manibus Antonii de Molena, ſecretarii Delph.cu
1 ius* tenor ſequitur. Licet ſecundũ diſpoſitionẽ iuris cõmunis de benignitate ſedis apoſtolicæ a ſit templariis Hieroſolymitanis & hoſpitalariis indultũ, ut de laboribus, terris, & poſſeſſiõibus, quos & quas propriis manibus uel ſumptibus colũt, nemini ſoluere decimas teneantur. Tamẽ nõ eſt eis licitũ decimas de terris ipſorum ſubtrahere, quas aliis tradunt excolendas. Et quia nõ conſtat dictos reos propriis manibus nec ſumptibus colere a terras ſeu campũ de yſartis, de cuius decimis agitur: ideò his & aliis cauſis ex proceſſu reſultantibus ad hæc nos iuſtè mouentibus, dicimus & ordinamus dictos actores fore reintegrãdos in poſſeſsione ipſorũ percipiẽdi decimas in parochia ſancti Iacobi de chirolis, & maximè in cãpis, de yſartis: de cuius ſpoliatione agitur, & quos per præſentes reintegram*, cõdẽnãdo propterea dictũ do. Eymarũ de põdio, præceptorẽ Echirolarũ, ad reſtringendũ eiſdem actoribus gerbas à rapinis de yſartis, & gerbas exiſtẽtes ſub manu Delphi. in grãgia Ioan. Ferrarij per do. Michaelem captas, & in domo præceptoris prædictæ Echirolarũ deportatas, unà cũ expenſis, in hac cauſa corã nobis per eoſdẽ actores legitimè factis, in quibus ipſum dñm Eymarũ præceptorẽ in perſonã Iacobi Rodulphi eius procuratoris, & ecõtrà cõdẽnamus, taxa eorũdẽ nobis reſeruata. & ita fuit iudicatũ. pro quo facit c. à nobis. & c. dudũ[a]. extrà de deci. Et ex hac ſententia etiam apparet, ꝙ hæc curia parlamenti cognoſcit etiã de poſſeſſorio cauſarũ ſpiritualium. de quo plenè dixi ſuprà q. j. &c. De cauſis quorũ cognitio ſpectat ad iudicẽ eccleſiaſticum, uide plenè Ioan. Ferrarii in tit. forma opponendi cõtra iudicẽ ſuſpectum. in glo. ſuper uerbo, nec fuiſſe iudicem competẽtẽ.

¶ Cap. dudũ. *Melius facit cita per. extrà de deci. quòd ſtatuit ut hoſpitalarÿ & templarÿ ſoluant decimas de poſſeſsionibus quas acquiſiuerunt poſt conſilium lateranenſe: et ſic forte iſte preceptor non allegauit, aliàs probauit dictas poſſeſsiones fuiſſe acquiſitas ante conſilium Lateranen. propter quod fuit condemnatus.*

SVMMARIVM.

1 *Firmarÿ curiarum Delphinal. & aliorum iurium Delphi. non debent gau*

gaudere priuilegio fiſci,in exigendis eorum debitis.

QVAEST. CCVIII.

IVXTA materiam ſententiæ in proxima præcedenti quæſtiõe mẽtionatæ,quæro de quæſtione,laicus quidã emit,& arrẽdauit fructus alicuius eccleſiæ, uel perſonę eccleſiaſticę,an gaudere debeat eodẽ priuilegio circa tales reditus,ſicut talis eccleſia:adeò ꝙ nõ teneatur ſoluere a collectam uel uectigal.Spec.mouet iſtã quæſtionẽ de immunita.eccle.in fin.Et uidetur dicere,ꝙ nõ gaudeat.idẽ tenet Archid.in c.quanquàm. de cenſib. a lib.vj.& pro hoc facit l.licitatio. §.fin.ff.de pub.& uect.¶*Et ex hoc dico, ꝙ firmarii curiarum 1 Delphi.& aliarum iuriũ & emolumentorum domini noſtri Delphi.non debent gaudere priuilegio fiſci in exigendis eorum debitis ad cauſam taliũ firmarũ per ſuprà allegata:quia ex mutatione perſonæ mutatur conditio rei:ut dicit Bart.in l.Paulus 1 reſpondit per procuratorem.ff. de acqui.hære.Sicut nec etiã fiſcus ſuccedens in locũ priuati, utitur iure fiſci,ſed priuati. l.fiſcus.ff.de iur.fiſc.& not.per Pet. Iaco.in primo libello ſui libri. ¶Et quia quãdoq; tales firmarii iurium Delph.in talibus abutuntur,uolẽtes eorũ debitores more debitorũ fiſcaliũ compellere ad ſoluendum,curia parlamenti cùm ad eius notitiam peruenitur,hoc non patitur,ſed mandat tales ab arreſtis & carceribus relaxari:ita uidi fieri & obſeruari etiã in cõtradictorio iudicio,niſi debitores eorũ reperirẽtur de nouo erga eos obligati,cũ illa clauſula,ꝙ poſſunt cõpelli ad ſoluendũ more debitorum fiſcalium:quia tunc ex illa noua obligatione poſſent compelli more debitorum fiſcalium per incarcerationem:cũ ad hoc poſsit debitor ſe obligare,[a]per ea,quæ dixi ſuprà,q.lxj.de uenditione iurium fiſcalium & Delphi.uide quæ dixi infrà quæſti. cccccxxxvj.&c.

¶Obligare.*Vide not.per doct.in l.ob æs.C.de actio.& obliga.*

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones,quæ apponi poßunt contra literas compulſorias.*

2 *Exceptio confuſionis, habetur loco ſolutionis.*

QVAEST. CCIX.

IN ſtatuto Delphi.ſub rub.de literis compulſoriis & præciſis concedendis* enumerantur certæ exceptiones, quæ opponi poſſunt contra literas compulſorias, uidelicet excommunicationis, falſi, tranſactionis, rei iudicatæ,ſolutionis,præſcriptionis,& pacti de non petendo duntaxat.Sed quid ſi opponatur contra inſtrumentum uel contractum in ipſo inſtrumẽto contentum de inualiditate uel nullitate ipſorum,an talis exceptio admitti debeat,contra literas compulſorias, non obſtante dicta diſpoſitione ſtatutaria in

ſtatuto adiecta: ibi, dum dicitur: duntaxat admittantur &c. ui
a detur ꝙ ſic,[a] p ea quæ dicit Bar. in l. diuus. ff. de teſta. mili. & ita uidi iudicari. de hoc plenius dixi in trac. quem feci ſuper dicto
2 ſtatuto Delph. in vj. q. Sed* iuxta hoc ulterius q̄ro, an contra tales literas compulſorias admittatur exceptio cõfuſionis actionũ factarũ per aditionẽ hæreditatis, iuxta l. debitori. C. de pact. & l. hęres. §. ꝙ ſi ſtipulata. ff. de fideiuſ. Credo ꝙ ſic, quia talis confuſio habetur loco ſolutiõis, & idem importat ꝙ ſolutio. iſte eſt text. notabilis in l. Vranius. circa prin. ff. de fideiuſ. & uide gl. in l. ita nobis pudor. C. de adult. Sed de hac ulti. q. nondum uidi determinationem fieri in curia parlamenti. ſed ſi quã in futurũ fieri uidero, hic ſubiungã. Sed quid de penſatione, an ille qui petit cõpenſari, uideat̃ ſoluere, ut admittat̃ inter alias exceptiones ſtatuti? dic ꝙ ſic. bene Bar. ſ. l. amplius nõ peti. ff. rem ra. ha. & de hoc dixi in dicto meo trac. quẽ feci ſup. dicto ſtatuto de literis cõpulſoriis & pręciſis concedendis. in v. q. circa finem &c.

a ¶ Quod ſic. *Adde d. Io. Pe. de terra in forma executionis ſententiæ, in glo. j. in iij. & iiij. col. d. Bar. in l. j. §. per iu. ff. quod ui aut clam. & l. pla. & l. ſi. & ibi do. Bar. ff. de pet. har. glo. in l. eius. in prin. ff. ad Trebellia.*

SVMMARIVM.

1 *Sequeſtrationes an impediant conceſſionem præciſarum.*

2 *Baratator, quis dicatur.*

3 *Res ſequeſtrata an poßit interim uendi.*

QVAEST. CCX.

ANNO domini Mil. cccclviij. & die xx. menſis Martii, fuit cõcluſum per dominos
1 meos de parlamẽto* in camera conſilii, ꝙ ſeyſinę non debeant impedire conceſsionem præciſarum. Et ꝙ decæterò in curia parlamenti concedantur pręciſæ cum expenſis ſuper compulſoriis, non obſtantibus ſeyſinis per quancunque curiam factis, attento quòd de iure tales ſeyſinæ ſunt regulariter prohibi-
a tæ, niſi in caſibus, [a] uidelicet quãdo debitor eſt magnus baratator uel ſuſpectus de fuga: uel propter inopiã: uel eſt prodig⁹: ut dicit Bart. in l. mulier. ff. de l. cõmiſſoria. ibi, q̄ro, an bannũ ſit de iure &c. nec eſt de exceptionibus, q̃ poſſunt opponi ſecũdum ſtatuta ad impediẽdũ cõceſsionem præciſarũ: de qbus tetigi ſ. in præcedenti qõne. & plenius ſcripſi in apparatu, quẽ feci ſup ſtatuto Delp. de literis cõpulſo-
2 riis, & præciſis*. Sed quis dicat̃ baratator: dic, ꝙ iſta uerba groſſa & materialia intelligunt̃, ſecũdum ꝙ uulgus intelligit: ut dicit Bal. C. de ſer. fug. in auth. ſed nouo iure. circa fi. Sed an durãte ſeyſina creditor meus me poterit cõuenire pro debito ſeyſito?
b Dic ꝙ nõ, ſecundũ Bar.[b] Old. & Iac. de Aret. in d. l. mulier. niſi ſi aliqua res ponat̃ in arreſto, mãdato

dato iudiciario, ex iuſta cã, de
3 cauſis ſ. ꝓximé declaratis.* An
interim ipa res poterit uẽdi?dic
ꝙ nõ:imo ſi uendatur, uẽditio
erit nulla: ut dicit Bar. in d.l.mu
lier &c.& ita &c. De materia ſe
queſtrationis tetigi ſ. q.ccxlvj.
a ¶In caſibus. *De quibus in glo.ſi.in c.ſi.extrà de ſeque.poſ. & fruct.& ibi per d.Goſ.in ſum.in uer.generaliter,& alius caſus habetur in cle.ad compeſcendas.eo.ti.*
b ¶Secundum Bart. *Aduerte: quia loquitur in alio caſu, qui ſcilicet debitor propter ſeyſinam uel proteſtationem,aut denunciationem à iudice,uel alio authoritatem habente ſibi factam excuſatur, ne incidat in pœnam.* Et adde do. Bal.*in princi.l. mulier.qui hoc notando limitat eſſe uerum,niſi opera et fraude debitoris factum eſſet,ut in uerſic. Ego credo.*

SVMMARIVM.

1 *Debitor an poteſt renunciare beneficio ceſſionis bonorum.*
2 *Debitori incarcerato et creditor an debeat miniſtrare expenſas, ſi non habeat unde uiuat.*
3 *Debitor fiſci an poßit cedere bonis.*

QVAESTIO CCXI.

DEBITOR non poteſt renunciare beneficio ceſſio
1 nis bonorũ.& ratio,* quia contra hominis libertatẽ & humanitatem:& ſic cõtra bonos mores ex parte creditoris eã à debitore ſic humaniter exigẽtis. ar. ff.ſol.matri.l.alia.§.eleganter.& ibi Dyn.& Bar.Rapha.Cuma.& Cynus,in l.j.C.qui bonis cedere poſ. Et hoc uerum,reſpectu carceris nõ euitandi. Quo caſũ nõ ualet renunciatio. Quo uerò ad alium effectũ:uidelicet ꝙ in bonis poſteà quæſitis nõ cõueniatur,niſi inquantũ facere poteſt: tunc hoc caſu ualet renũciatio. ita dicit Bal. concordãdo doct. in l.j. C. qui bo. cedere poſ.quẽ ſequitur Ang. de Are.inſtitu.de actionibus.in §.fi. Sed ſi cũ iuramento fieret talis renũciatio, credo ꝙ debitor teneretur tale iuramẽtum ſeruare: q̃a licet ex parte creditoris uertantur mali mores: tamẽ ex parte debitoris nulli mali mores uertuntur:per regulam Bar.quam ponit in l.ſi quis pro eo.ff.de fideiuſ.& facit c.debitores à ſimili.extrà de iureiur.Ita etiã tenet Spe.[a] in ti.de a
renunciatione.in §.j.uer. itẽ eſt beneficium.quẽ ſequitur Ange. de Are.in loco pręalleg. Donec habita diſpẽſatione iuramẽti,ſuper quo iuramẽto eſſet diſpenſandum:ut dicit in propriis terminis do.Henri.de Bouenco.in auth.ſacramẽta.C.ſi aduer.uẽ.in ſua repetitione:in materia cauſæ finalis,circa mediũ,ibi,ſecũdò infertur,ꝙ in renunciatione ceſſionis bonorum &c. Sed his nõ obſtãtib⁹ fuit determinatũ &
b ordinatũ contrariũ[b] in perſonã Vincẽtii Mazę de pedemontiũ, qui incarceratus in carceribus Briãſonetii,ad inſtantiã cuiuſdã uocati mornîſte hoſpitis Briãſonii, nõ obſtante renunciatione ceſsionis bonorum cum iura-

mento fuit ad ceſsionem admiſſus: licet non obtinuiſſet diſpenſationem iuraméti. ſed fuit ordinatũ per dominos meos de parlamento dictũ debitoré bene admiſſum fuiſſe ad dictã ceſsioné per iudicé Brianſonii, à quo fuerat appellatum. Et fuit hæc ordinatio per curiá parlaméti facta die xxij. menſis Noueb. M.cccc.lix. in manibus Ant. de Molena. a

2 ¶* Sed quid ſi debitor incarceratus nõ habet unde uiuere, an creditor debeat ſibi miniſtrare expenſas? Credo, ꝙ ſic, per glo. b ſingularem in l. fin. C. de eroga. milit. annonæ. lib. xij. Item etiã tenet Ang. de Are. in loco præal. ita ſeruatur de conſue. generali in hac patria Delphin. in curiis. ¶ Sed de illo qui ſe obligat ad tenendũ obſtagia, donec ſoluerit ſuo creditori: uide quæ dixi ſ. q. lx. ¶ An quis poſsit ſe obligare ad carceres pro debito ciuili? uide plené p Ang. de Aret. inſti. de acti. in §. eum quoque.

3 ¶* An debitor fiſci poſsit cedere bonis? Bar. ꝙ nõ, in l. cũ autẽ eo. ff. ad leg. Iul. pecu. & ita ſeruatur in curiis præſentis patriç, uide Cy. in l. j. C. qui bonis cedere poſ. ¶ Sed an ceſsio bonorũ facta per debitoré, proſit fideiuſſoribus? Dic ꝙ nõ: ut eſt text. iuncta gl. in l. ubicunq;. ff. de fideiuſ. & Dy. pro hac parte allegat tex. in l. à debitore. §. ꝙ ſi ſtipulator. in fi. ibi, fideiuſſoré manere obligatum. ff. de fideiuſ. De hac materia ceſsiõis bonorum, uide docto. in l. iiij. C. qui bonis cedere poſ. ¶ An cedens bonis, poſteà poſsit cõueniri, ſi perueniat ad pinguiorem fortunã, & de miſerabili ceſsiõe, uide quæ dixi ſ. quæ. cccxliij. ¶ De materia ceſsionis bonorũ, uide multas quæſtiones. Et de materia lata per Pe. Ia. in ti. de ceſsione bonorum. per totũ titulũ illum &c.

¶ Tenet Spe. *Adde Ro. deciſione ccccLxvij. quæ incipit, utrum poſsit renunciari ceſsioni bonorum, cum iuramento. in antiquis.*

¶ Contrarium. *Hoc fuit mirabile, quòd do. de parlamento determinauerunt contra iuramentũ dicti Vincentij Maxæ, contra c. cũ contingat. extra de iureiur. non obtenta diſpenſatione per dictum Maxæ, ſuper iuramento ſuo: cum ipſi teneant locum principis, tanquam ſuprema curia & princeps non debet eſſe author periurij. l. j. C. ſi aduerſus uen. ſed fortè aliter fuit actũ in dicta curia parlamenti: tamen pro dicta ordinatione facit ratio humanitatis inſurgens ex parte creditoris. Nam inhumanum cenſetur in creditore, ſic debitori adimere libertatem euitandi carceris: quanto magis in debitore ſibi ipſi libertatem tolléti? Quoniam carnem ſuam nemo unquam odio habuit. xij. quæſtione ij. non æſtimetis. charitas enim ordinata incipit, à ſeipſo. l. præſens. C. de ſeruitu. & aqua. adde capel. Thol. quæſtio. c. & allegat dom. Barto. in ſuo tractatu de carcere. & do. Ange. Aret. inſti. de actio. in §. fin. & lege, iudices. C. de epiſcopal. audien.*

SVM

SVMMARIVM.

1 *Statutum Delphi.ſi quis per literas, &c.an poßit intentari pro re mobili,uel ſe mouente.*

2 *Exceptio excommunicationis, obſtétne agenti interdicto unde ui, uel intentanti interdictum ſimile illi.*

QVAEST. CCXII.

RES mobiles & ſe mouentes,poſsidētur, ſicut immobilia.text.ſunt in l.ré quæ.& l.in re.ff.de acq.poſ. & ponit & determinat Bar.in l.j.in prin.ff.de
1 acqui. poſ.& in l.j. ff.utrobi.* & ex his apparet,ꝙ ſtatutū Delph. ſi quis per literas &c.habet locū etiam pro re mobili,uel ſe mouente: uide tamen quæ plenius dixi in apparatu meo ſuper ſtatuto,ſi quis per literas.in gl.ſup uerbo,rei alicuius.&c.De materia dicti ſtatuti: & qualiter debeat practicari: & de his quę debent obſeruari & fieri procedēdo circa materiā dicti ſtatuti in cauſa appellationis:uide quę di
2 xi ſ.quę.xxxvij.& q.xxxviij.*Sed iuxta præmiſſa quæro, an exceptio excommunicationis obſtet agēti interdicto unde ui,uel intentanti dictū ſtatutū, quòd ad inſtar d. interdicti eſt introductum.Spe.tenet ꝙ ſic.in ti.de petitorio & poſſeſſorio.in §.fi. & ibi ponit xxvj.caſus,qui obſtant agēti dicto interdicto. Nec obſtat c.ſi quis. extrà de reſtit.ſpo. quia ibi nō opponebat crimen notorium.uide ſuper hoc Ang. in l.momentaneæ.C.unde ui.Vtrum regu.dolo petus,habeat locum in hoc interdicto recuperandæ:uide Bartolus in l.ſi quis conditionis.C.locati.

SVMMARIVM.

1 *Attentata medio tempore non reuocantur.*

2 *Appellatus quo caſu poßit ſententiā diffinitiuam executioni mādari curare.*

3 *Appellatio an erit deſerta, ſi quis nō poßit eam propter inopiam introducere.*

4 *Iudex an poßit terminum per ſe ſtatutum ad introducendum appellationem prorogare.*

5 *Iudex an poßit ſuam ſententiā exequi appellatione deſerta.*

6 *Attentata an debeant reuocari, ſi conſtet euidenter appellationem eſſe iniuſtam.*

QVAEST. CCXIII.

STATVTA Delphi.prouident,ꝙ niſi appellatio introducatur ĩ.tempus ſtatutorum,ꝙ appellatio ſit deſerta:qđ etiā ꝓbatur de iure.in l.iij. §. ſi à die. ff.de re mi.& no.Inno.in c.perſonas. extrà de ap. Et tetigi ĩ.q. cccxxvj. * ¶ Sed ſi appellās non 1
faciat citari partem appellatā ĩ. xxx.dies poſt introductionē appellationis proceſſurā in cauſā appellationis,nō declarāt dicta ſtatuta antiqua: ſi appellatio ſit deſerta:nec alia pœna ſtatuitur: ideò dicta curia parlamēti cōſiderans cōgruum & cōueniens eſſe aliquā modificationem ſuper hoc fore neceſſariam,ut euitetur uia diffugii, ordinauit ultra ſtatutum,quòd decęterò at-

tentata medio tempore nõ re-
uocentur: ſed remaneant atten
tata in eodẽ ſtatu, donec indiſ-
finita feratur: licet iura aliter di
ſponant.in c. non ſolũ. de app.
lib.vj. Sed hoc ſignãter appun-
ctuatum fuit in odium tardan-
tium eorũ appellationes proſe-
qui. Sed poſteà præfatus domi-
nus noſter Delphin. Ludouicus
in certis ſuis ſtatutis & ordina-
tionibus per eum editis die ij.
Maii,M.cccclxix.in camera con
ſilii regiſtratis in libro ſtatuto-
rum, ſtatuit & ordinauit, ꝙ niſi
fuerit inhibitum j̃. dictos xxx.
dies,ꝙ iudex à quo poſsit ſuam
ſententiam mãdare executioni,
ac ſi in rem tranſiuiſſet iudica-
tam.ſed iſtud ſtatutum loquitur,
quando appellatur ad parlamẽ
tum.ſecus aũt eſſet, ſi appellare
tur à iudice Grayſuodani ad iu-
dicem appel.totius Delph.quia
in hoc caſu nihil diſponit ſtatu
tum. ideo relinquendum eſt di
2 ſpoſitioni iur.communis.*Et ex
his collige, ꝙ appellatus eo ca-
ſu,eius ſententiã etiam diffini-
tiuam poteſt executioni deman
dari facere,lapſis dictis xxx.die-
bus,ſi j̃.ipſos xxx. dies nõ fuerit
inhibitum,& citat[a] proceſſurus
3 in cauſà ap.¶*Iuxta hæc quero,
ſi quis eius appellationẽ nõ poſ
ſit introducere ꝓpter inopiam,
an erit deſerta.Inn.dicit ꝙ non
in c.ex ratione.de appellationi
4 bus.¶*An iudex poſsit terminũ
per eũ ſtatutũ ad introducendũ
ap.prorogare etiã j̃.tempus?In-
no.dicit ꝙ non.in ca.perſonas.
5 de appel.¶ Vtrum iudex*poſsit
exequi ſuam ſentẽtiam,ſi appel
latio ſit deſerta, ſi ſup deſertiõe
non fuerit ꝓnunciatũ?Inn.ꝙ ſic
a in c.ex ratione[a].de app.Et unde
quæ etiã dixi in tractatu de ap-
pellatio.q.cx. Sũt etiã viij.caſus,
in quibus iudex ordinarius po-
teſt ſe de cauſa appellatiõis in-
tromittere. quos ponit Guil.de
Monte Lau.in cle.j.de ſequeſtr.
6 poſ.& fru. ¶* Quæro ſi conſtet
appel.euidenter eſſe iniuſtã, an
debeant attentata reuocari? dic
b ꝙ non,[b] ſecundũ Inn. & Bal.in
c.paſtoralis.de of. dele.notatur
etiam.ff.nil.nouari pen. app.in
glo.ibi, itẽ, ꝙ ſi patenter appa-
reat &c.quã ibi ſequitur Barto.
idẽ eſſet ſi conſtaret ex actis de
deſertione app.per deciſionem
rotæ, per regulã,dolo petis &c.
&l.ſi is à quo.ff.ut in poſ.leg.ho
die ſi cõſtat & agatur de re iud.
cum olim.de reſti. ſpo.c.literas.
faciunt not.per Io. Mo.in c.cu-
pientes.§.pen.de elec.lib.vj.De
materia appellationũ,unde quæ
plenè ſcripſi j̃.q.ccccxxxvj.& ibi
etiam tetigi de materia attenta
torum.in uerſi.lxxx. quæro.&c.

a ¶Inn.in c.ex ratione.*Circa prin. in uerſi.ſed & ibi ſine ulla citatione facta.*

b ¶Dic ꝙ nõ.*Ad hoc.ſcilicet, quòd attentata,facta tamen ante inhibitionem non debeant reuocari, ſi conſtat appellationem eſſe euidenter iuſtam uel nullam. unde iſtum conſilio ſeaxgeſimonono. incipien . pro declara*

clarationе. numero xj. uerſiculo ſecundo,quia & ſi etiam.

SVMMARIVM.

1 *Reuocatio donationis an tranſeat ad hæredes.uide & nu.3.*

2 *Hæres donatoris an poßit donationem quam donator decreuerat reuocare.*

4 *Vaſallus ſi commiſit delictum,propter quod perderet feudum, an hæres domini poßit id opponere.*

QVAEST. CCXIIII.

1 REVOCATIO donationis*inter uiuos,propter ingratitudinem,non trãſit ad hæredes,per ea quæ habentur in l.

a fi.ª C.de reuo.dona. de hac materia uide plenè per Io. de Ferra.in ti.forma libelli quo agitur

2 contra donantem.*. ¶ Sed iuxta hoc quęro,donator nõ reuocauit talẽ donationẽ, quã propter ingratitudinem reuocare poterat: ſed in uita ſua dixit & declarauit coram teſtibus,ꝙ uolebat eam reuocare, quod non fecit morte prçuentus,an eius hæres petere poterit eam reuocari? & uidetur ꝙ non,per l.fi.in fi.C.de don.cau.mor.facit qđ ſcripſi in notabilib⁹ meis in §. ſi marit⁹. Sed dic uerũ eſſe, ſecũdum do. Oldra. de Laud.in d.l.fi.quãdo non præceſsit uoluntas aperta reuocãdi donationẽ:ſed ſi præ-

a ceſſerit aperta uoluntas reuocãdi,poterit hæres petere reuocari,argumẽto querelę inofficioſi teſtamenti,quę eſt odioſa,tamẽ ſola uolũtate mouẽdi eã, tranſmittitur ad hæredem.ff.de inof. teſta.l.poſcimus.§.fi. & l.ſeq. & ita uidi determinari. ¶ An ius eligendi tranſeat ad hæredem. uide quæ ſcripſi in notabilibus meis.in §.utrum ius eligẽdi &c.

3 * An reuocatio dõatiõis,de qua in l.ſi unquam. C.de reuo.don. tranſeat ad hæredẽ? uidetur ꝙ non.per dictã legem finalẽ. C. de reuo.do.ibi, nullam &c.non uidetur tamen neceſſe, qđ hæredes reuocari petant,cũ ipſo iure ſit reuocata in materia dictæ legis, ſi unquã.per gl.in d.l.ſup uerbo,reuerſurum &c.& ita tenent Iacobus de Butrio,Cynus, Bartolus & Salycetus. ¶ De materia dictę legis,ſi unquam.plenè ſcripſi in notabilibus meis in paragrapho,ſi unquã &c.fo.centeſimotrigeſimonono uerſo. & Petrus Helie latius poſuit in ſua repetitione dictæ legis, ſi unquam.C.de reuocand.donatio.

4 ¶ * Quæro, uaſallus commiſit delictum, propter quod perderet feudum,an hęres domini poterit opponere? dic quòd non, ſecundum Angelum de Areti. lege, rei iudica. §.hæredi. ff.ſoluto matrimonio. Et ibi tractat ipſe de Aretio,ſi maritus nõ opponat de adulterio, an hæres poterit oppnere &c.

a ¶ In l.fi. *Et in c.ſi.extrà de donatio.*

SVMMARIVM.

1 *Executio ſententiæ an poßit fieri die feriato.diſting.nu.1.*

3 *Examinatio teſtium an, & quando poßit fieri die feriata.*

4 *Debitor põt interpellari die feriata,*

ut

ut conſtituatur in mora.

5 *Pignoratio poſſitne fieri die feriata ob honorem Dei, uel Sanctorum. diſting.*

6 *Exceptio excommunicationis an obſtet petenti ſententiam exequi.*

7 *Reſtitutio in integrum poſtulata, an impediat executionem ſententia.*

8 *Sententia an poſſit mandari executioni contra illum, qui cauſam habet ab illo, qui dolo deſijt poſſidere.*

9 *Sententia lata contra principalē, poteſt mandari executioni contra fideiuſſorem ſine nouo proceſſu.*

10 *Decretum an poſſit interponi die feriata ob honorem Dei.*

QVAESTIO CCXV.

a AN executio ſententię[a] poſſit fieri die feriato?* Vincētius dicit quòd ſic. ſiue ſit feriata repētina, ſiue ob honorem Dei, uel ſanctorū. in c. fi. extrà de iud. quem ſequitur d. Arch. in c. ſicut ſine iudicio. ij. q. j. qui allegat. de pœnitentiis. diſt. j. c. Adam. & quod not. in c. fi. de iud. Bart. uero in l. j. §. nunciatio. ff. de ope. no. nun. uidetur uelle, ꝙ poſſit fieri talis executio tempore feriato introducto ob neceſsitatē hominum: ſed quòd die feriato ob honorem Dei uel ſanctorū introducto, fieri non poſſit talis executio.* Ideo pro concordia iſtarum opinionū & latiori declaratione iſtius materiæ, puto ſic diſtinguēdum: quia aut quærimus an fieri poſſit die dominico, & tūc dicere quòd nō, per l. dies feſtos. ibi, dum dicitur, nec ullis exactionibus ꝓphanari dominicum. itaque diē ita ſemper honorabilem decreuimus uenerandum, ut à cunctis exactionibus excuſetur &c. C. de feriis. & hoc idē tenet Alb. de Roſa. in d. l. dies feſtos. Aut quærimus an

b fieri poſsit talis executio [b] alio die feriato ob honorem Dei uel ſanctorum q̄ die dominico: tūc ſubdiſtinguo: qa aut quærimus de pignoratione quæ fit in executione ſententię, aut de incantibus. ſi de pignoratiōe, tūc crederem, quòd fieri poſsit etiā die feriato ob honorē Dei uel ſanctorū: qa in ea nō uertitur cauſę cognitio, nec ſtrepitus iudicii: per l. prætor. in prin. ff. de iudiciis. & ſic intelligerem dictum Vincentii & Arch. in locis ſ. allegatis ꝓ ea, quæ dicūt Ant. de But. & Panor. in d. c. fi. de iud. ubi dicūt, quòd nuda executio, in quibus cauſæ cognitio nō requiritur, pōt fieri die feriato ob honorē Dei uel ſanctorū. & idē tenet Fed. de Senis in ſuis conſ. ut refert Panor. in d. c. fina. de iudi. quorū opi. fortifico ex eo, ꝙ uidemus quòd die feriato ob honorem Dei uel ſanctorū appellatur coram iudice: per tex. cum gl. in l. j. C. de feriis. Itē dari poteſt libellus corā iudice tali die feria. l. miles. §. ſexaginta. ff. de adult. & not. in l. j. ff. de feriis. itē etiam tali die feriato ob honorē Dei fiunt adoptiones, & emācipationes & manumiſsiones. l. actus omnes. C. de feriis. & ſimiliter excōmunicatio & abſolutio,

tio, quæ non requirũt cauſę cognitionẽ: ut puta in notoriis criminibus: ut plenè ꝑ Hoſt. in ſum. in tit. de feriis. in §. qualiter diſtinguatur. item citatio fieri poteſt die feriata etiã ob honorẽ Dei, uel ſanctorum ad diem nõ
c feriatam: ut tenẽt Io. An. in c. fi. de feriis. gl. & Arch. in c. placita. xv. q. iiij. & gl. in cl. j. de foro cõpe. idem Cy. Dy. & doc. in l. fi. C. de fer. idem tenet Albe. de Roſ. in d. l. dies feſtos. & Bart. in d. §. nuncia. ſicut enim citatio expeditur ſolo uerbo, ſic etiã pignoratio. itẽ etiã tali die feriato ob honorem Dei poteſt fieri delegatio ſeu cõmiſsio cauſæ: ut di-
3 cit Sali. in d. l. fi. C. de feriis. *Item
d etiam examinatio teſtiũ [d] poteſt fieri die feriata ob honorẽ Dei, ſi iurauerit die non feriato: ut ſcripſi ſ. q. cxxv. Itẽ etiã inſinuatio donationis põt fieri corã iudice: etiã die feriato ob honorẽ Dei: qa in ea nõ requiritur cauſæ cognitio: ut dicit & tenet Io. An. in addit. Spe. in tit. de inſtru. edi. in §. porro. circa fi. ubi plene tractat materiam inſinuatio-
4 nis *Item debitor die feriata ob honorẽ Dei poteſt interpellari, ut cõſtituatur in mora: quia nõ eſt actus iudiciarius. Secus ſi interpellatio fieri deberet iudicialiter, ut ponit Sali. in l. ſi ex legati cauſa. ff. de uerb. obli. in ſua repeti. Ex quibus propterea patet, quód ualeat pignoratio facta alio die, quàm dominico: cũ fieri non debeat extẽſio uel argumẽtatio de diebus ob honorem ſanctorum introductis ad diem Dominicũ: per ea quę habẽtur & no. in l. omnes Deo. C. de feriis. in gl. ſup uer. apoſtolicæ. dũ ibi quæritur de feſto beati Martini. Prætereà, iura quæ præcipiũt dies feſtos celebrari, uidentur loq tantũmodo in his, quæ requirunt cauſæ cognitionem: & ubi fit ſtrepitus iudiciorum, quando oportet partem in ius uocari: ut in c. fi. extrà de feriis. & c. fi. de iudiciis. & d. l. dies feſtos. ibi, reſpirent partes &c. Sed pignoratio in cauſam iudicati, uocatio hẽ partis, & cauſę cognitionem non requirit. per d. l. ſi prætor. in princ. igitur fieri põt pignoratio die feriata, ob honorẽ ſanctorum, maximè in hoc actu pignorationis, qui expeditur ſolo uerbo, dicẽdo ſimpliciter executor ſentẽtiæ debitori in domo ſuæ habitationis, uel alibi extra iudicium uerba ſeq. uidelicet, pignoro te pro tali debito, ad inſtantiã talis creditoris, & de tuis talibus bonis. dicta enim die qua fit pignoratio, non decernitur executio ſiue pignoratio fieri. Sed fit iã cognito de cauſa & ſola uerbali leuatione pignoris, ut prædixi. & qui executor ſentẽtiæ eſt nudus miniſter, & nullã cauſæ cognitionem habet, etiã de exceptione, quæ corã eo in actu pignoratiõis ꝓponeret: ut in c. paſtoralis. §. pe. de off. dele. ſecundum Cõpoſtel. Et faciũt no. ꝑ Arc. in d. c.

d.c.ſicut.& p Hoſt.in c. cũ ſemp. extrà de re iud. imò quod plus eſt pro hac parte,quòd ualet pignoratio die feriata facta etiam die dñico,facit generalis cõſuetudo præſentis patriæ Delph. & aliarum patriarum circũuicinarum, quæ ſeruatur in curiis ſpiritualibus,in quibus curiis conceduntur literę,p quas mãdatur partes citari & executiões ſentẽtiarum excõmunicationũ fieri, & denũciari diebus dominicis, & aliis feſtiuitatibus in offertoriis pro populo ad diuina congregato, quæ executiones non ſunt minoris, ſed maioris effe-
5 ctus,quàm talis pignoratio. * ex qbus ꝑptereà concludo,ꝙ ualet pignoratio facta die feriata introducta ob honorem Dei uel ſanctorum:facta tamen alio die quàm dominicó:licet forte etiã die dominico facta deberet ualere de conſuetudine prædicta. Et hoc nota,quia alibi ita plenè non reperies hanc materiã tractatam. Idẽ dico in requiſitione de pignore, quã facit executor ſententiæ,dum requirit debitorem condemnatum, quòd iudicet ſibi pignora ſecundũ ſtatuta Delph. ꝙ ualeat talis reqſitio etiam die feriata ob honorem Dei uel ſanctorum, eadẽ ratiõe ſicut in pignoratiõe, per rationes prædictas. Aut quærimus de incãtibus rei de pignore captæ, quæ fiunt per executionem ſententiæ: & dico,nõ ualẽt die feriata facta ob honorem Dei uel ſanctorum:quia fiunt cum turbã & uoce præconis, quæ ceſſare debent die feriato introducto ob honorem Dei & ſanctorũ, iuxta d.l. dies feſtos. & hoc caſu poteſt intelligi opi. Bar.in d.l.j. §.nunciatio.ff.de ope.no. nunc. Aliis autẽ diebus feriatis introductis ob neceſsitatem hominũ poſsẽt fieri tales incãtus, & hoc eſt,quod dicere uoluit Bar.in d. §.nunciatio. Aut quærimus de miſ.in poſ.bo.incantorum.quãdo pars mittitur in poſſeſſionẽ realem,& tunc dicerẽ idẽ,quod ſuprà dixi in pignoratiõe: quia in illò actu non interuenit uox præconis,nec alius ſtrepitus iudicii. Ita etiã uidetur uelle Ant. de But.in c.fi.de iud.ubi dicit,ꝙ executio ſententiæ poteſt fieri die feriato, etiam ob honorem Dei uel ſanctorum introducto, ubi fit mentio in re adiudicata. Secus, ſi alienæ res caperẽtur in executionem iudicati:in quibus reqritur cauſæ cognitio:ita dicit ibi Ant.de But.& alle.idẽ tenere Fed.de Se.in ſuis cõſi. Cõcluderẽ ergo de iure, ꝙ pignoratio in cauſam iudicati,& miſſio in poſ. poſsũt fieri die feriato ob honorem Dei,alio tamen quàm die dominico:incãtus ue rò nõ. ita in curia parl. reſpectu pignoratiõis, uidi tolerari tales pignorationes factas diebus feriatis ob honorem ſanctorum. De incãtibus autem nihil dico: quia nunquam audiui incantus fuiſſe factos die feriato ob honorem

norem Dei uel ſanctorũ. Si uerò fierẽt tales incãtus tẽpore feriato ob neceſsitatem hominũ introducto, ualerent tales incãtus. Et ſimiliter pignoratio, ut uoluit Bar. in d. §. nũcio. imò & fortè dici poſſet, quòd pignoratio facta etiã die dominico, ualeat de conſuetudine. de qua ſ. proximè tetigi. & hęc ſunt notanda & menti tenenda: quia alibi hęc materia non reperitur ita plenè tacta per doc. ¶ Circa tamen ea, quæ dixi de requiſitione fienda per executorem ſentẽtiæ debitori de pignoribus iudicãdis, eſt aduertẽdum: quia hodie de ſtylo nouiter in curia par. introducto nõ requiritur debitor de iudicando pignora: ſed pignoratur debitor nulla præcedẽte requiſitione, & ſtatim proceditur ad incãtus: ut dixi ſ. q. cclxxxj. Licet ſecundum ſtatuta Delp, quæ obſeruabantur tẽpore, quo ego practicabam, erat neceſſaria requiſitio de pignore. quæ ſtatuta reſpectu huius requiſitiõis hodie non ſeruãtur pro abbreuiatione litiũ. ut ſcripſi ſ. in d. q. cclxxxj.

6 *Sed iuxta hanc materiam quæro, an exceptio excõicationis obſtet petẽti ſententiã exeq. Hoſt. & Inn. tenent quòd ſic, in c. uenerabilem. extrà de except. & Arch. in d. c. ſicut ij. q. j. & eſt tex. hodie in c. pia. in fi. de excep. li. vj.

7 ¶* An reſt. in integ. poſtulata impediat executionẽ ſententiæ? gl. quòd ſic. in l. una. C. de in integ. reſt. poſt. ne qd noui fiat. uide tamẽ ibi Cy. ¶ Et in materia executionis ſententiæ, uide quę dixi ſ. q. cccxxix. & in not. meis. in §. utrũ in executiõe ſentẽtiæ. fo. cxlv. exceptio quæ põt opponi, contra executionẽ ſententię, impedit executionem fieri. l. fi. C. ſi ex falſis inſtrumẽtis. qd uerũ intellige, ſi probatiões eſſent in prõptu, & eſſẽt plenę, ut in d. l. fi. ibi, manifeſtis probatiõibus &c. Si autem requireret altiorẽ indaginẽ, tũc ĩpedireť executio, ſed exceptio reſeruaretur præſtita cautione reddẽdóque exigeť. l. ij. C. de fal. & l. fi. C. de ord. cog. & in auth. quæ ſupplicatio. C. de preci. imp. off. & ĩ c. ſubſtituta. extrà de in inte. reſt. & ponit Bart. plenè ĩ extrauag. ad repri. col. xj. In ſex caſibus põt ꝓcedi ad executionem ſentẽtiæ: licet fuerit appellatum: dummodo iudex nõ detulit appellationi. q ſunt illi ſex caſus, ponit. In c. paſtoralis. de off. dele. Guliel. de mõte lau. ponit viij. caſus. in c. j. de ſequeſt. poſ. & fru. uide ſ. q. ccxiij.

7 ¶* An ſententia poſſit mandari executioni cõtra illũ, qui habet cauſam ab illo, qui dolo deſiit poſſidere? uide Bar. in l. is cui. §. q in poſ. ff. ut ĩ poſ. leg. & fideicom. & Cy. in l. una. C. de alie. iudi. mu. cau. facta. & ſcripſi in no. meis, in §. utrũ ſententia &c. fo. cxix. verſo.

8 ¶* Sententia lata contra principalem, poteſt mandari executiõi, cõtra fideiuſſorẽ ſine nouo ꝓceſſu. ſ. glo. ſing. in l. fi. C. de uſu. rei iud,

in gl.p.in fi.uide tamẽ Bart.in l. ſtipula.ff.iud.ſol. An ſnía quæ in rem tranſiuit iudicatam, poſsit retractari, ſi equitas ſuadeat uel erronea probetur? Dic quòd ſic. per c.cũ inter.circa fi. de re iud. & uide quæ ſcripſi in not.meis.ĩ
9 §.ſnía.fo.clj.uerſo.¶*An decretum poſsit interponi die feriato ob honorem Dei? uidetur ꝙ ſic, per d.l.actus omnes.C.de feriis. Crederem contrarium: quia decreti interpoſitio reqrit cauſæ cognitionẽ.l. magis puto. §. ne paſsim.ff.de re. eo. ergo die feriata exerceri non poteſt.ff.de bo.poſ.l.iij.§.ſi cauſa. & ff. quis or.in bon.poſ.ſeruet.l.ij.§.dies. uide ſuper hoc Bar.in l.nec mãdan.§.fin.licet poſſet dici, quòd ubi emineret neceſsitatis actus, etiam requirentes cauſæ executionẽ, exerceri poſsẽt die feria. l.ij.in fi.ff.de fer.De citatiõe ſancta die feria.ad diẽ nõ feria.uide quę dixi in xxxvj.cõſ.meorũ.

a ¶Executio ſentẽtiæ. *Vide Pau.de Ca.in l.pe.ff.de ferijs.Fed.de Se.cõſi. cxxix. & hæc ſufficiãt ꝑ tota hac q.*

b ¶Executio. *Nuda executio, cum nõ exigat cauſæ cognitio, etiam in ferijs introductis in honorem Dei, fieri poteſt, id eſt, facta tenet. fieri tamen nõ debet: quia in faciendo peccatur, niſi immineret periculum, puta fugæ. ita d.Panor.ſentit concordando uariantes opi.in c.ſi.in pe.col.in uer.vij.lec. eſt ibi, ego puto poſſe dici &c. extrà de iudicijs.*

c ¶Io. And.in c.fin. *In iiij.col.in uer. ſed quæramus caſum ibi, in contrarium.uide d.Pa.in c.ſi.in v.colum.in uerſi.redeo ad primã.extrà de ferijs.*

d ¶Examinatio teſtium. *Adde do. Pa.in c.j.circa fin.in uerſi.ulti.oppo. extrà de fer. Hic ponitur forma pig. in uerſic.ualet, pignoro te &c. uſque illuc, dicta ei die &c.*

e ¶Sine nouo proceſſu. Hoc *intellige uerum in fideiuſſore iudicij, qui fideiuſsit iudicatum ſolui: non autem in fideiuſ.contractus, ut tenent dom. Odof.Cy.Bar.& Bal.in præd.l.ſi. C. de uſu.re.iudi.*

SVMMARIVM.

1 *Proceſsus nullus, poſsitne de partium conſenſu ualidari.*

2 *Pars non citata ad uidendas teſtium atteſtationes, an poſsit conſentire.*

3 *Reus confeſsus an poſsit condemnari ſuper proceſsu nullo.*

QVAESTIO CCXVI.

IVDEX de uoluntate partiũ uolentium, quòd tãtum ualeat
1 *proceſſus, ac ſi lis legitimè fuiſſet cõteſtata, & ordo iudiciarius ſeruatus, ꝓcedit in cauſa & ꝓfert ſententiam, utrum ualeant proceſſus & ſentẽtia? Dic, quòd non. ut tenet Spe.in ti.de ſentẽtia.§. j. iuxta propoſitiõis ſeriẽ. uer.quid ſi de partium uoluntate.idem Inn.& Hoſt.in c.referẽte.extrà de præbẽ. & facit quod no.Archi.in c.ſi delegatus.extrà de reſcript.li.vj.ſuper uerbo, cõmittatur. quia ſubſtantialia iudicii conſenſu partium non poſſunt remittiª.l.quoties.C.de dignitatibus.li.xij.& no. gl.in c.de cauſis.extrà de offic.deleg. ¶Et iſtud ſeruatur in curiis inferioribus

tibus præſentis patriæ:ſed in cu ria parlam.cõtrariũ ſeruatur:qa in eadẽ curia parlamenti cõſueuit procedi lite nõ cõteſtata,& aliis iuris ſolẽnitatibus nõ ſeruatis,ſola facti ueritate inſpecta, etiã præter cõſenſum partiũ, ut uide ſ.q.lviij.& q.xxix.¶Sed qd
2 *ſi in cauſa ciuili uel criminali in examinatiõe teſtiũ pars non fuerit citata uiſura teſtes iurare, an pars quę nõ fuit citata,poſsit cõſentire ꝙ ualeãt atteſtatiões acſi uocata fuiſſet?Credo,ꝙ ſic, per ea quæ no,gl.& doc.in c.cũ cauſam.extrà de teſt.& in c.extrà eo.ti.¶Et ita ſeruat hæc curia parlamẽ.& ſimiliter ſeruatur in omnib⁹ aliis curiis inferiori bus pñtis patriæ Delph.¶Sed ſi
3 ꝓceſſus*nõ ualeat,an iudex poterit cõdẽnare reũ cõfeſſum?uide quę ſcripſi in nota.meis.in §.ualet ſentẽtia &c.fo.16.Et ibi lo qtur in ciuilibus,ſed in criminalibus cõfeſſus nõ poteſt cõdẽnari,ſuper proceſſu nullo. & uide in nota.meis.in §.confeſsio facta.fo.11.uerſo.& dixi ſ,qõ.cxx. ¶Sed an quis poſsit ratificare ſententiã nullã pro ſe latã?uide quę ſcripſi in apparatu meo,quẽ feci ſuper ſtatu.ſi quis per literas.in glo.ſuper uerbo,appellatione ceſſante.in fi.[b] &c.
b

a ¶Remitti.*Licet ſentẽtia nulla nota.poſsit ratificari per partes,ita ſi ualeat,tanquam ſententia,poteſt tamen ita per partes ratificata ualere, ut pactũ.no.per Bar.& Bald.in l.j. C.qui pro ſua iuriſdi.Bar.in l.ſi expreſsim.in uerſic.ſed hac opin.&c.*

b ¶In fin.*Voluit allegare.in ucr.quaro ulterius.ubi tenet,ꝙ ſentẽtia nulla defectu procurationis,poteſt ratificari ſiue pro ratificante,ſiue cõtrà fuerit lata.alle. gl.in l.ſi mater.§. hoc iure.ff.de excep.rei iud.quã glo. approb.do.Bar.in l.tutor.ff.in quib. cau.in integ.reſti.nõ eſt neceſ.ut ipſe ibi dicit.& Ang.de Are.poſt Raph. in l.ſi ſe non obtulit.ff.de re iud. & ſubdit hanc eſſe cõmunem opi.ut refert idem de Are.ubi ſuprà.*

SVMMARIVM.

1 *Coruatæ cuius ſumptibus præſtandæ,de iure,& de conſuetudine.*
2 *Coruatæ ubi præſtari debeant.*

QVAEST. CCXVII.

IN hac patria Delph.& in multis aliis patriis circunuicinis
1 *homines iuridiciabiles habitãtes in uillis,caſtris,& tã domini noſtri Delphi.q̃ baronũ bãneretorũ,tenentur præſtare coruatas dominis locorũ anno quolibet:aliq ex cõſuetudine antiqua:& alii,qa ita ſe adſtrinxerũt in recognitionibus taliũ dñorũ. iuxta quod quæro, an tales dñi debeant miniſtrare uictualia[a] dictis hominibus in faciẽdo dictas coruatas.Credo,ꝙ ſic de iure,per tex.in propria materia.in l.ſi uictu.ff.de oper.liber.
a

Et ideò ego Guido Papæ facio miniſtrare uictualia hominibus meis ſancti Albani Vapieñ.diœceſis,& hominibus meis mõtis clari,dienſis diœceſis, dum ipſi præſtant mihi coruatas ex antiqua cõſuetudine in reparationi

bus bedaliũ molẽdinorũ meorũ dicti loci ſancti Albani. Attamẽ in multis aliis locis tales homines coruatas debentes, eas faciunt eorũ propriis ſumptib⁹ ex b antiqua cõſuetudine, quæ circa hoc eſt attẽdẽda, iuxta l. ſi fundus. ff. de euic. cũ ſi. multis. Sed pone, ꝙ homo debẽs tres coruatas, quæ nihil[b] aliud ſunt, q̃ opæ ſeu præſtatiões pſonales, uadit ad certũ locũ ꝓ præſtãdo, & eas faciẽdo, & tam eũdo, q̃ redeũdo exponit unã diẽ, nũqd talis dies cõputabitur in numero coruatarũ, quas facere debet? dic ꝙ ſic. l. ꝙ niſi. §. ex ꝓuincia. ff. de ope. liber. ¶ *Itẽ certũ eſt ꝙ coruatę debẽt præſtari in loco in quo dñs moratur: ut in l. opæ enim. ff. de oper. lib. pone ꝙ dñs uult ꝙ ipſe eas in alio loco præſtet & faciat: utrũ teneatur alibi præſtare? crederẽ fore diſtinguẽdũ prout in l. nemo. & l. mediterraneę. & l. pro locis. C. de anno. & trib. lib. x. De materia iſta tetigi infrà q. ccccclxxij.

a ¶ Miniſtrare uictualia. *In huiuſmodi ſpecie inſpiciẽda eſt cõſuetudo regiõis, quæ cõſueuit eſſe in proteſtatione coruatarũ, & illa ſeruãda eſt: quia ſic actũ eſſe uidetur. arg. l. excepto. C. loc. & l. dñi pradiorũ. in ſi. C. de agri. & cẽſi. lib. xj. & l. ſi prius. ff. de aqua plu. arc. Vbi aũt nõ apparet de cõſuetudine, tũc emphy. uel homo iuridiciabilis obnoxius præſtationi coruatarũ, ſi nõ habet unde ſe alat, debet à domino percipere uictualia: alias ſi habet unde ſe alat, præſtabit coruatas ſũptu ſuo. ita uidetur ſentire d. Bar. in l. ſi nõ ſortẽ. in §. libertus. in viij. col. in uer. tertij dicũt. iũcto uer. quid ergo. ff. de cõdi. inde b.*

b ¶ Quæ nihil. *Not. hîc, quid eſt coruata. de materia autem operarũ ſeu præſtationũ perſonaliũ, uide pleniſſimè d. Bart. in pradi. §. libertus.*

SVMMARIVM.

1 *Venari in alieno territorio, ſiue guarena non licet. Limit. nu. 1.*

2 *Columbes capere in columberio alieno, furtum eſt.*

QVAEST. CCXVIII.

NON eſt licitum uenari in aliena guarena, ſine uolũtate* domini[a]. ita dicit Bar. in l. uenationẽ. ff. de uſu. qđ ita ſeruatur in hac patria Delphin. de gñali cõſuetudine patriæ. Et ad iſtorũ corroboratiõnẽ dñs noſter Delph. per ſuas patẽtes literas datas Coſtæ, die xxj. menſis Decẽb. M. ccccxlviij. & regiſtratas in groſſo libro papyreo, fo. 16. uerſo, exiſtẽte in camera cõſilij, mãdat puniri uenãtes in guarenis alienis, etiã corporaliter, arbitrio iudicantis. Et ſimiliter ipſe dñs noſter Delph. mãdat fieri & obſeruari cõtra illos, q̃ uenãtur[b] ad colũbos colũberiorũ, ut eadẽ pœna puniãtur: qa etiã ſecũdũ cõſtitutionẽ imperatoris Fede. inſertã in feud. ſub rub. de pace tenẽ. & eius uiolatoribus. in §. nemo. circa fi. ti. prohibetur ne aliqui* retia ſua ſeu laqueos aut alia inſtrumẽta ad capiẽdas uenatiões tẽdãt, niſi ad urſos, apros, & lupos. De iure etiam eſt prohi

ꝓhibitũ cape colũbos in colũbe rio,uel iuxta.& cõtra faciẽtes cõ mittũt furtũ,ut plenè per Dy.& doc.in §.pauonũ.inſt.de re.diui. ¶ De materia uenatiõis,uide ple nè,& multas quæſtiões in l.una. C.de uenati.ferarũ.lib.xj.per d. Iac.Rebuffi,dudũ actu legentẽ in monte Peſſulano.

a ¶ Sine uoluntate domini. *Bene-fa.l.uſuſructuarius uenari.§.ſi in uiuarijs.ff.de uſuſr.& l.diuus pius.ff.de ſerui.ruſti.prædi.*

b ¶ Venantur. *Voluit dicere aucupãtur,cum in auibus nõ cadit uenatio, ſed aucupatio ſiue aucupium, ut no. in l.item.§.aucupiorum.ff.de uſuſr. iuncta præalle.l.diuus Pius.*

SVMMARIVM.

1 *Edictum diui Adriani,an & quomodo competat poßeßori.*

2 *Dominus exiſtens in poßeßione rei ſuæ,an poßit agere actione in rem.*

QVAEST. CCXIX.

1 EDICTVM diui* Adriani cõpetit etiam poſſeſſori,nõ ut ſibi tradatur poſſeſsio:ſed ut ſibi cõfirmetur talis poſſeſsio: per l.j.ſecũdũ unũ intellectũ.C. de Car.edic.& l.iij.§.miſſum.ff. eo.ti.& ita hoc ibi tenet Bar.Et ideo,ſi hæres ſcriptus in teſtamẽ to nõ uitiato accipiat poſſeſsio nem,& partem bonorũ hæreditariorũ, quã habere potuit ſine contradictione:& alterius partis hæreditatis poſſeſsionẽ habere nõ poſsit:poteſt intentare remedium dicti edicti, tam pro his quæ poſsidet,quàm pro aliis quæ nõ poſsidet, uidelicet pro his quæ non poſsidet,ut mittatur in poſſeſsionẽ,pro aliis uerò quæ poſsidet,ut ſibi cõfirmetur poſſeſsio,per iura ſuprà alleg.& ita fuit concluſum poſſe fieri in diffinitiõe proceſſus nobilis Perucardi de bellacolũba, dñi moderni caſtri de thoneto, agẽtis,& nobilis Girardi de uernone,& eius uxoris rei diffiniti pro dicto domino Thometi,in manibus Ioan.de uouray, ſecretarii Delph.Et de materia huius edicti,uide quæ dixi ſ.q.cxxxij.

2 ¶* Sed an dominus exiſtens in poſſeſsione rei ſuę,poſsit agere actione in rem,& petere pronũciari rem ſibi pertinere iure dominii uel quaſi:uide Cy.in l.j.in iiij.q.C.de alie.mut.iud.cau.fac. Credo tamẽ ꝙ ſic:& hoc uidetur tenere Inno.in c.j.de confir. uti.uel inu.ubi dicit ſic formaliter.Ad ſecundã reſpondeo,quia etiã is qui habet ius, & q eſt in eius poſſeſsione, poteſt agere. Nã quilibet poteſt petere hoc pronũciari,ſe legitimũ,etiã ſine diffamatione præcedente &c.Et ꝓ hac etiã facit ratio quã ſuprà dixi de eo,q poſsidet,& poteſt petere poſſeſsionẽ ſibi cõfirmari ex beneficio d.l.edicto. Nec obſt.l.j.C.de ali.mu.iud.cauſa facta.ubi habetur, ꝙ exiſtenti in poſſeſsione nõ cõpetit actio in rẽ.Quia ſola poſſeſsio actionẽ in rẽ nõ parit:ſed etiã dominiũ. iuxta l.in rẽ.ff.de rei uendi.qđ ſic etiã dicit glo.in d.l.j. Et licet cõtra poſſeſſorẽ debeat inten-

 tari,

tari, nõ propterea ꝓhibetur, q̃n dñs poſsidens petere poſsit ꝓnunciari rẽ ipſam ad ſe ꝑtinere iure dñi ſic, ꝙ eius poſſeſsio ꝑ tale medium ſibi cõfirmetur. & iſto caſu nõ imitatur talis actio omnino naturã rei uendicationis, ſicut etiã in ſimili dicit Inn. in c. examinata. ſuper uerbo, attẽ
a tare[a]. extrà de iud. ibi dũ dicitur, nõ tamẽ per omnia imitatur naturã rei uẽd. &c. Et pro hoc facit etiã in ſimili, qđ dicitur de ſẽtẽtia ualida, quæ petitur cõfirmari: qua cõfirmatiõe ſecuta nihil ex pòſt poteſt cõtra ſentẽtiã obiici, iuxta no. per Inn. in d. c. j. cuius deciſio. benefacit ad ꝓpoſitũ, & ita pluries practicaui & cõſului tẽpore quo practicabã. Sed nondũ uidi iudicari, ſi poſſeſſor poſsit intẽtare actionẽ in re, ſed quæ uidebo in futurũ hìc ſubiũgam. De materia huius, in aliis tamẽ terminis, uide quæ plenè dixi infrà q. ccclvj. in octauo effectu poſſeſsionis ciuilis.

a ¶ Super uerbo, attentare. *Voluit allegare d. Inno. in præall. c. examinata. in gl. ſua. ſuper uerſic. accipit. circa med. in uerſi. ſed reſpondeo.*

SVMMARIVM.

1 *Sentẽtia data ſuper nullitate proceſſus, ſit interlocutoria, uel diffinitiua.*
2 *Sententia diffinitiua proprium.*
3 *Inſtantia perimitur lapſu trienniј.*
4 *Sententia ſuper deſertione appellationis, eſt interlocutoria.*
5 *Appellatum ſi fuerit ab interlocutoria, & index ad quem, pronunciet bene uel malè appellatum, an talis ſententia erit interlocutoria.*

QVAEST. CCXX.

LOCVM tenens ſeneſcali Valẽ. & diœceſis in ſede Valentiæ, tẽpore* quo ibi reſidebat 1 curia, pronunciauit per ſuã ſententiam proceſſum Ant. Romei, & Claudii Lanterni fore nullũ propter defectũ litis cõteſtationis. A qua ſentẽtia dictus Anto. Romei appellauit, uiua uoce. Modò quæritur, an ualeat talis appellatio, cùm ab ea nõ fuerit appellatum in ſcriptis. iuxta ca. cordi. de app. lib. vj. Credo ꝙ nõ ualeat talis appellatio, cum talis
2 *ſentẽtia ſit ĩterlocutoria, & nõ diffinitiua. Nam ſententia diffi-
a nitiua[a] propriè eſt, quæ diffinit & dormire facit negotiũ in petitione deductũ, de quo principaliter inter partes agebatur: ut probatur in l. poſt ſentẽtiam. & ibi ita dicit Saly. C. de ſen. & interlo. om. iud. cuiuſmodi non eſt
3 dicta ſententia, igitur &c. *Præterea & ſecundò uidemus, ꝙ ſi per lapſum triẽnii ſit perempta inſtãtia, & iudex abſoluat reum
b ab obſeruatione iudicii[b], talis ſententia nõ eſt diffinitiua, ſed
c interlocutoria[c]; ut dicit Bal. in l. ij. C. de epiſ. aud. ratio quia ſem per primæua actio, de qua age-
4 batur, remanet. *Præterea & tertiò, uidemus ꝙ ſententia ſuper deſertione appellatiõis, eſt interlocutoria, & non diffinitiua: ut dicunt Bald. & Saly. in l. præſes. C. quomodo & quando iud. quia nõ imponitur finis negotio

tio principali,cum hac tamẽ diſtinctione, quam aliàs fecit do. Io.Bauilli utriuſq; iuris doc.præſidens curiæ parlamenti.de qua diſtinctione tetigi ſuprà quæ.xj. Quia autẽ dicit ipſe,loquimur in appel.quæ emittitur à ſentẽtia interlocutoria,aut diffinitiua.ſi ab interlocutoria,dicit ipſe d.Bauilli,ꝙ eo caſu ſentẽtia ſup deſertione appellationis eſt interlocutoria: ratio:quia ex tali deſertione appellationis nõ imponitur finis negotio principali.& ꝙ ita debẽt intelligi dicta Bal.& Sal.ubi ſuprà.Si à diffinitiua,tũc dicit ipſe,talis ſentẽtia ſuper deſertione appellatiõis, eſt diffinitiua:qa imponit finẽ etiã negotio principali.Ita dicit ipẽ. quę diſtinctio placuit dñis meis tũc ibi exiſtẽtibꝰ:per quã diſtinctionẽ in primo mẽbro, ꝓbatur etiã,ꝙ appellatio,de qua in dicta cauſa agebatur,ſit inualida, cũ ſentẽtia à qua fuit emiſſa nõ impoſuerit finẽ negotio principali:uidelicet ſup interdicto uti poſsidetis,de quo inter dictas partes in dicto ꝓceſſu agebaẽ. Et ſic ꝓpterea debuit appellari in ſcriptis,tãquã ab interlocutoria,p d.c.cordi.de hoc etiã tetigi ſ.q.xvj.Et ſi qs diceret, ꝙ licet dicta ſentẽtia,de qua hîc agitur,foret interlocutoria,ꝙ tamẽ ipſa habet uim diffinitiuæ ſñiæ. Quia ſi ita eſſet,adhuc debuiſſet in ſcriptis appellari, ut dicit Io.Mo.in c.cupientes. §.ſi uerò per xx.dies.de ele.lib.vj.in glo. magna.Et ita fuit in dicta cauſa cõcluſum,per dños meos parla. in camera cõſilii die xiiij.mẽſis Aug.M.ccccl ix.Et inde tunc in ꝓximis ſentẽtiis diffinitiuæ ſententiatũ,& declaratũ dictã appellationẽ fuiſſe nullã & inualidã: qa in ſcriptis nõ fuerat appellatũ:ſentẽtiã recepit prouidus uir Io.Roſſeti ſecretariꝰ Delph.notarius dictæ cauſæ appellatiõis. ¶Sed an ſentẽtia lata per iudicẽ appellationũ ſuper nullitate ſententiæ iudicis primæ inſtãtiæ ſit interlocutoria,uide quæ ſcripſi ſ.q.xvj.

4 ¶*Si fuerit appellatũ ab interlocutoria,& iudex ad quẽ, ꝓnũciet bene uel malè appellatum,an talis ſentẽtia iudicis ad quẽ,erit interlocutoria? Dic ꝙ ſic ſecun.Henr.Bohic.in c.in literis.extrà de offi.dele.in j.diſt. ideò erat appellatũ in ſcriptis, iuxta c.cordi.de appel.lib.vj.de hoc etiam ſcripſi ſuprà q.xj.&c.

a ¶Sentẽtia diffinitiua. A*d qđ ſentẽtia diffinitiua dicitur ea,p quã partes à lite deſcẽdũt.Itẽ quæ diffinit cõtrouerſiã,& imponit finẽ toti cauſæ in iudiciũ deductæ.* Not.*in cle.j.de ſeque.poſ.et in l.j.ff.de re iudi.& per d.*Car.*in cle.ſæpe.in §.et quia.in xv.no.de uer.ſig.* Et *iſtud uidetur uerũ, in cauſa ordi.ſecus in ſummaria.qa licet diffiniat:ut in d.cle.ſæpe.tamẽ nõ eſt mera diffinitiua,ex quo trahit à natura interlocutoriæ,hac ſcilicet, ꝙ fertur lite nõ conteſt.nec ſeruatis alijs ſolennitatibus iudiciarij ordinis.* Nec *poteſt dici mera:quia merũ eſt abſtractũ ab omni cõpoſito.l.quã*

ſeruus.ff.de condi.& demonſtra.ubi enim unum & idem ens, habet effectum unius ſubiecti & formam alterius, denominare illud debemus à ſubiecto formali,tanquã digniori et potentiori l.an inutilis.in princ.cum ibi no.ff.de accepti.Et hac ſecũdum do.Alex.poſt do.Ang.in l.imperiũ.in iij.col.in uer.ex quo infert.ff. de iuriſ.om. iudi. Quorũ quidem opi.uidetur uera,licet multi contra. Tunc quia forma dat eſſe rei.l.rei.§.de re iu.ff.loc. Tamẽ quia mutata forma mutatur ſubſtãtia.l.nõ ſunt libe.ff. de ſtatu ho.Sed in iudicio ſummario mutatur forma proceſſus: cuius appellatione uenit ſententia.iuxta no. in c.quum etiam.extrà de ſen.& re iudi.ergo &c.Et per hoc patet reſolutio per medium à fortiori ad quæſtionem per authorem propoſitam.

b ¶Ab obſeruatione iudicii. *Tu uide de hoc per iſtum,conſi.lxix.inci.pro declaratione.nu.j.uer.ad primum.ibi,facit etiam pro hoc.*

c ¶Sed interlocutoria.*Quia per eã partes à lite nõ recedunt.l. dicere.et ibi d.Bar.ff.de ar.gl. & doc.in l.harum.ff.ſi ſerui.uend.*

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio ſi non opponatur,an Iudex poterit ſupplere & admittere.*
2 *Compenſatio an fiat ipſo iure.*
3 *Iudicium introductum die feriato ob neceſſitatem hominum,ualet.*
4 *Notorium requirit , quòd pars proponat in iudicio.*
5 *Appellatio ad Papam , omiſſo medio,an & quando ualeat.*
6 *Inſtrumenti groſſatio facta per notarium, de papyris alienis, non ualet.*
7 *Iudex an poſſit ſupplere & æſtimare,ſi ualor rei non probetur.*

QVAEST. CCXXI.

ITEM dicta die xiiij. menſis
Augu.fuit dubitatum in con-
cluſione proceſſus Claudii Co
1 ſtani,& Antonii Armueti.* Sed
an præſcriptio xxx. annorũ quã
opponere poterat dictus Clau-
dius aduerſus petitionem dicti
Armueti, debeat obſtare dicto
Claudio,cõſiderato ꝙ Claudius
de ipſa præſcriptione nõ oppo
ſuit.Et dixi ꝙ nõ.primò,quia ui
demus ꝙ cõtra fideiuſſorẽ non
datur actio , niſi prius diſcuſſo
principali,niſi renũciauerit iuri
de prius cõueniẽdo principalẽ,
quàm fideiuſſorẽ:tñ ſi fideiuſſor
hoc nõ opponat, fertur ſnĩa cõ-
tra eũ, & ualet: ut dicit Bar.in l.
prolatam.C.de ſen.& inter.om.
iudi.Et idem dicit Bart.ubi ſ.in
agente hypothecaria nõ diſcuſ-
ſo principali debitore:qa ſi hoc
non opponatur, cõdemnať poſ
ſeſſor. & de hoc etiã tetigi ſ.q.
2 xciiij.& j.q.ccccxxxij.* Ad idẽ ui
demus,ꝙ cõpẽſatio fit ipſo iure.
ſed hoc uerũ,ſi petať,aliàs non:
ut tenet gl.in l.ſi cõſtat.C.de cõ
pen.Itẽ uidemus,ꝙ cõtra lega-
tariũ uel donatariũ hæreditatis
poſſunt agere creditores actiõe
perſonali.ſed hoc uerũ,ſi dona
tarius uel legatarius patiať:ſec⁹
ſi dicat,ſe nõ teneri:ut plenè di
3 xi j.q.ccccl x.* Præterea,udelicet
iudicium tẽpore feriato ob ne-
ceſſitatem hominũ introductũ:
ſed hoc uerum , ſi pars hoc non

op

opponat.l.ſed ſi prætor.ff.de fe
4 riis.*Idem uidemus,ꝙ licet no-
a torium nõ indigeat ꝓbatione,[a]
tamẽ requiritur ꝙ ꝓponat' per
partẽ in iudicio.& dicit gl.nota
bilis in cle. appellanti.de ap. Itẽ
etiam uidemus, ꝙ ꝓceſſus qui
fit per filiũ cõtra patrẽ, ſine ue-
nia,eſt nullus.Sed hoc uerum,ſi
pater cõparendo in iudicio hic
opponat,ut dicit Bar.in l. quan-
uis.in fi.ff.de in ius uoc.Itẽ uide
mus, ꝙ libellus ineptus ꝓcedit,
ſi pars rea de ineptitudine non
opponat:ut dicit gl.in l.fi. C.de
anna.excep.& in l.ſi mater.ff.de
excep.rei iud. & in c.ij.extrà de
libel.obla. & ponit In.notabili
ter in c.cũ dilect⁹.de ordine co-
gni.Et ualet ꝓceſſus,ut dicit gl.
in d.l.fi. C.de ann.exce. & tenet
Io.Fab.in §.curare.inſti.de act.
ſed an à tali grauamine, in quo
admittatur talis libellus inept⁹,
poſsit de iure ciuili appellari:
uide quæ dixi ĩ.q.ccccxxvj.uerſi.
b lxiiij.qro.[b]*Itẽ etiã uidemus,ꝙ
5 licet ſit appellandũ ad immedia
tum ſuperiorẽ, ſi tamẽ appellet'
ad Papã omiſſo medio, & pars
appellata coram Papa citetur in
cauſa appel.proceſſura, & cõpa
reat, & nõ opponat,nec petat ſe
ad cauſam remitti corã media-
to iudice,ualet ꝓceſſus corã Pa
pa formatus:ut tenet Arch. poſt
Inn. & Ho.in c.fi.alle.& de offi.
dele.li.vj.in fi.Itẽ uidemus,ꝙ ui
ctus uictori debet in expẽſis cõ-
dẽnari, ut in l.ꝓperandũ.§.fin-
autem.C.de iu. Sed hoc uerum,
ſi à parte fuerit petitum, aliter
c non:[c]arg.in l.iiij.§. hoc aũt iu-
dicium.ff.de dã.infe.& ita tenet
Bart.in d.§.ſin autẽ. & in l.j.§.ij.
ff.de magiſtra.cõue.cũ quo Bar.
ꝑtrãſit, de Aretio in l.iij. §.hoc
autẽ.ff.de dã.infec.Sed cõtrariũ
tenet glo.in l.fi. C.qñ prouoca-
tio nõ eſt neceſſaria. quã gl.ap-
probat de Imol. in l. Paulus.la-
j.ff.de re iu.& dicit ipſe de Imo.
hoc eſſe de iure uerius.Et idẽ in
fructibus : quia iudex nõ poteſt
condemnare in fructibus, niſi à
parte petantur.lege,ex diuerſo.
in prin.ff.de rei uendi. uide ta-
men quæ ſuper hoc ſcripſi ĩ.q.
ccccv.Item uidemus,ꝙ ſi aliquis
non poſsit eſſe ꝓcurator, ut pu
ta clericus in foro tẽporali,ſi nõ
opponatur,hæc exceptio ualet,
& tenet ꝓceſſus,per gl.in l.reũ
criminis.C.de procu.Item uide
mus ꝙ nõ ualet groſſatio inſtru
mẽti facta per notariũ de papy
ris alienis, niſi habeat cõmiſsio
nem à iudice.Sed de ſtylo dictę
curiæ parlamẽti eſt uerũ, ſi pars
hoc opponat : aliàs adhibet' fi-
des,ut ſcripſi ĩ.q.cccciiij.Sed qd
ſi iſta quæ debet opponi in pro
ceſſu, nõ opponãtur in ꝓceſſu,
ſed iuris alleg.an ſufficiat?uide
d Bar.[d] in l. eũ qui.in §.qui ita.in
uer.moueo tibi unũ dubiũ.ff.de
uerb.obli. & ideò dictus Clau-
dius Coſtani fuit condemnatus
per dictam curiã parlamenti ad
ſoluẽdũ debitũ dicto Antonio
Armueti:quia nõ oppoſuit ex-
ceptionẽ præſcriptiõis in pro-

ceſſu, quæ ſibi competebat, & recepit ſententiam Ant.de Mole.notarius ipſius cauſæ. Et hoc recurre circa hanc queſtionem. quia alibi non reperies ita plenè hãc materiã tractatã. De ma-
e teria, ſi iudex poſsit ſupplere [e], ſi pars nõ petat, tetigi in apparatu meo, quẽ compilaui ſup ſtatuto Delphi.ſub rubrica, de literis compulſoriis & præciſis concedẽdis.in q.vij.& Ang.de Are. plenè in l.iiij. §. hoc antẽ iudi-
7 cium.ff.de dam.infec. ¶*Si ualor rei nõ probet, an iudex poterit ex officio ſupplere & æſtimare, etiã parte nõ petẽte, ſunt opiniones uariæ: tamẽ Ange.de Aret.tenet cũ Bar.ꝙ ſic, ĩ l.iiij.§. hoc aũt iudiciũ.ff.de dam.infe. ibi in uerſi.quintus caſus &c.Et ibi etiã in d. §.hoc autẽ. uide ſi iudex poſsit ex officio ſuo repellere teſtem inhabilem. imò dicit, quòd ſic.de Aretio tamen ibi diſtinguit &c.

a ¶Probatione. Adde Io. And.in c. accedens. ſuper glo.ulti.ibi, non expreſſit.extra ut lite non conteſt. & glo.in cle.appellanti.de appellatio.et do.Card.in cle.j.xxij.q.in fi.de foro compe.Iſtud forte eſt uerum, quãdo notoriũ conſtat iudici ut iudici: tunc iudex poteſt ſupplere de facto. ut colligitur ex ſcriptis d. Bal.in l.j.C.ut quæ deſunt aduo.ff. iudex ſuppleat. in ij.colũ.in iiij.oppo.quia notorium eſſe debet probari.gl in c.ad noſtrã. de emptio.& uend.& Spe.iiij.parte.ti.de noto.cri. §.j.uerſic. qualiter ſciet iudex.Sed probato notorio, factum notorium probari neceſſe non eſt.l.ſi uerò. §.j.cum gl.ff.qui ſatiſd. cog.et ideò notorium eſſe crimẽ ſufficit probari: licet crimen non probetur.d. Bal in marga.in uerſic.notorium.tertio ſingulari.

b ¶Lxiiij. quæro. Vbi tenet, quòd poſſit appellari ab interlocutoria, in qua iudex admiſit libellũ ineptum.

c ¶Aliter non.Vide in deciſio.Tholoſa.quæſtione cxj.

d ¶Vide Bar.Dicit enim do. Bar.in loco hic alleg.quòd quando exceptio ineſt ipſi obligationi, in pactis incontinẽti appoſitis, uel in pactis, quæ tacitè intelliguntur, tunc ſufficit hoc allegari in allegationibus.ſed quando exceptio non ineſt obligationi, ſed uenit extrinſecus, ut eſt exceptio pacti, poſteà facti, & omnis exceptio, quæ partiũ conuentione non uenit, ut exceptio metus, erroris, et huiuſmodi: tunc eſt neceſſe, quòd opponatur.

e ¶Supplere.Vide do. Odofr.Cynũ, Bar. & Bal.in l.j.C.ut quæ deſunt aduo.par. & ibi plenè per eos diſſeritur de huiuſmodi materia.

SVMMARIVM.

1 Donatio facta abſenti, notario pro eo ſtipulante, an ualeat.

2 Donatio facta abſenti inter uiuos, non ualet, niſi interueniente nuncio uel epiſtola.

3 Donatio confirmata morte, quo iure petatur.

QVAEST. CCXXII.

IN donatione cã mortis reqrĩt præſentia donatarii.l.ĩter mortuos.ff.de do.cã mortis.no.ar.in l.j.ff.eo.& per Io.Fa.inſt. de do.
1 §.j.Sed* quid ſi fiat abſenti, notario

tario pro eo ſtipulãte, an ualeat
dicta donatio, ut ex ea oriat a-
ctio & obligatio? Bar. uidet uel
le, ꝙ ſic, in l. tã is. in §. filiusfa. in
uer. q̃ro an iſta donatio cã mor
tis &c. ff. de do. cã mor. & credo
ꝙ bñ: qa licet donatio cã mor-
tis ſapiat naturã ultimæ uolũta-
tis, in plus tñ ſapit naturã cõtra-
ctus: iuxta ea quę legunt & notã
tur in l. ij. circa princi. ff. de dote
præle. Nõ ualidat ſtipulatiõe no
tarii. per l. nõ tm̃. de adopt. & l.
iij. ff. rẽ pupil. ſal. fore. & in §. cũ
aũt. inſti. de ado. & faciũt quę di
cunt Canoniſtę, in c. quãquã. de
uſu. li. vj. Prętereà, licet iuramẽtũ
adiectũ in donatione uel cõtra-
ctu inter abſentes factos abſque
miniſterio epiſtolę uel nũcii, nõ
firmet in ſe cõtractũ: tñ quo ad
obſeruantiã, ualet: ut tenet Hẽr.
de Bouẽco. in auth. ſacrã pube.
in ſua repetitiõe, ĩ materia cau-
ſæ fi. in prin. ibi, ſecũdò, etiã in-
fero ex ꝑmiſsis &c. Et ita fuit cõ
cluſum die xix. mẽſis Auguſt. M.
cccclix. in diffinitiõe proceſſus
Ioãnæ uxoris Arnulphi Rolãdi
agẽtis ex una ꝑte & Ia. Marro-
nis, & cõſortiũ ſuorũ ex altera ĩ
2 manibus Io. Albi. ¶ *Donatio, q̃
a fit abſenti ĩter uiuos, nõ ualet, [a]
niſi interueniat nũcius uel epi-
b ſtola. [b] l. nec ãbigi. C. de do. Et ſi
qs nõ ut nũcius, ſed motu ſuo ꝓ-
prio notificet donatario, adhuc
nõ ſufficit. ita no. gl. ĩ l. cõſenſu.
ff. de ac. & ob. & in d. l. nec ambi
gi. & in l. j. C. de cõtraht. emp. &
uen. in fi. & hęc eſt cõis doc. ſen-
tentia. Sed quid ſi hoc caſu in-
teruen iat iuramẽtũ? uide Hẽ. de
Bouẽco in dicta ſua repetitiõe.

¶ De ſtipulatiõe notarii in hac
materia: uide q̃ dixi plenè ĩ. q.
cccvj. & q. cccvij. & ſ. q. xlix. De
3 *donatione, q̃ cõfirmat morte,
quo iure petatur, an ut legatum,
uel ut fideicõmiſſum, uel quo iu
re? uide plenè Barto. in l. ex uer
bis. de do. inter uirum & uxorẽ.

a ¶ Nõ ualet. *Hoc ĩtellige, niſi dõatio facta abſenti uallata ſit traditione: ut ſentit gl. j. ĩ præal. l. nec ambigi. et ita ĩtelligitur dictũ do. Azo. in ſum. C. de do. in uer. cui poßit donari. & hoc expreßè uoluit do. Bal. quẽ omnino uideas. et do. Cy. in l. illud. C. de ſacroſanctis eccleſi.*

b ¶ Nũcius uel epiſtola. *Iſtud uerũ eſt, etiã ſi donatarius audito, quòd ſibi abſenti quid donatũ ſit, dicat hoc mihi placet: ut per d. Bar. in l. abſenti in prin. ff. de do. Ex quo elicitur, quòd ſi hoc dictũ fuißet ĩ præſentia, diceretur ꝑfecta donatio. Quod mihi notandum uiſum fuit propter ea, quæ habentur per docto. in l. ſi quis argentum. §. fi. C. de dona.*

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta patri per filium, ipſo patre authorizante, an ualeat.*

2 *Donatio cauſa mortis facta per filiumfamilias, alteri, quàm patri, quatuor requiruntur.*

3 *Donatio cauſa mortis ut confirmetur, an mors patris et filij requiratur.*

4 *Donatio cauſa mortis per filium, de authoritate patris facta, an poßit reuocari ſine conſenſu patris.*

5 *Licentia patris an requiratur ſpe-*

 cialis

cialis,uel ſufficiat generalis in donatione per filium.

QVAEST. CCXXIII.

ITEM in cauſa ſupra mentionata,fuit etiã dubitatũ,an ualeat*donatio cauſa mortis facta per filiũ patri,ipſo authorizãte. & fuit determinatũ ꝙ nõ: quia nemo in facto proprio põt ſibi authorizare.l.j. §. pupillus. & l. quod dixim⁹.& l.ſi ſeruus cõis. ff.de autho.tuto. & §.fi.inſti.eodẽ.& l.j.§.fuit quæſitũ.ff.ad Trebel.& facit cle.ſi una.de reb.ec. nõ alie.& l.quoniã.C.de excuſa. tutor.Et hãc opinionẽ tenuerũt gl.Dy.& Bar.in l.j.ff.de auth.tu. & Cyn.in l.ſeruũ.C.qui teſt.fac. poſ. quam opinionẽ etiã credo
2 uerã:qa nemo põt ſubiipſi donare.in §.itaq;.inſt.de donatio. & in l.ius dandi.ff.de tuto.& cu
2 ra.da.ab his.* Et circa hanc materiam ſciendũ eſt, ꝙ ad hoc ut donatio cauſa mortis facta per filiũfamiliàs alteri, quàm patri, ualeat,requirũtur.Primò, quòd patre permittẽte faciat.l.tam is. §.filiusfamiliàs.ff.de do.cã mortis.Secundò, ꝙ pater eiſdẽ nominatim & expreſsè cõcedat licentiã, ꝙ donet cauſa mortis. in l.eũ non ſolũ.§.filius autẽ.C. de bo.quæ liber.Idẽ tenet gl.in l.qui in poteſtate.ff.de teſt.& eſt in l.filiusfamiliàs. §. patri.ff.de do.& ibi caſus ſecundũ Bar.Tertiò, ꝙ permiſsio ſeu conſenſus patris præcedat:ut d.l. filius. §. patri. Quartò, quòd is cui donatur ſit præſens, aut notarius pro eo ſtipuletur:ut dixi ſ.q.præcedenti.licet ſecus ſit in homine ſui iuris exiſtente: quoniam tunc non obſtante abſentia peteretur,ut fideicõmiſſum. l.fideicommiſſa.in prin.ff.de legat.iij. quia nõ refert cum quo quis loquatur.lege, cum pater. §.donatio.ff.de legatis ij.Ita & ponit Bart.in d.l.tam is.in §.j.& facit quod not.per eum in lege hæredi.ff. de legat.ij.& per docto.in lege j. C. de donat.cauſa mortis.Quod tamen ſic in filio familiàs fieri non poteſt, cum teſtari nõ poſsit,neq; fideicommiſſum relinquere. & ſic à perſona abſente, cui donatur,non poteſt, ut fideicommiſſum peti.l. qui in poteſtate. ff. de teſta. & not.per glo. in d.l.tam his. §. primo. ¶ Sed poteſt hic quæri,
3 an*mors utriuſque, patris & filii, in donatione cauſa mortis confirmanda, requiritur. Dic ꝙ ſufficit mors filii. ita tenet glo. in lege, nec fratris.C.de do.cau
4 ſa mortis. & dic ut ibi. ¶ * Sed an donatio cauſa mortis per filium,de authoritate patris facta, poſsit reuocari ſine cõſenſu patris? uidetur ꝙ non: quia nihil tam naturale,&c.l. nihil.ff.de regu.iur.aliqui tamen tenent contrarium,per l. donatio.ff.de do. inter uir.& uxor. De hoc ſcripſi in notabi. meis in §. an dona-
5 tio &c.fol.clj. uerſo &c. ¶* Sed an ſpecialis licentia patris requiratur uel ſufficiat generalis licentia patris?glo.in dicta l.qui

in

in poteſtate. ff. de teſta. uidetur uelle quòd requiratur ſpecialis licentia: & quòd non ſufficiat generalis.

a ¶ Etiam credo ueram. *Iſtam opi. dicit eſſe magis communẽ & uerio rem d. Phi. Deci. in conſi. cclxxix. incip. placet mihi. col. ij. in ij. parte conſiliorum. Plures tamen docto. tenent contrariũ, quòd talis donatio ualeat: & præcipuè Ang. in l. j. § fuit quæſitum. hic alleg. quẽ Alex. ibi ſequitur poſt alios, quos ibi refert. & idẽ latè cõſuluit Alex. in conſi. cvj. incip. quo ad præſens quæſitũ. lib. j. ubi pro iſta opi. alleg. Oldr. conſuluiſſe in cõſi. xxvj. incip. pater cõſenſit filiæ donatæ. & dicit Pau. de Ca. in l. ſeniũ. col. ij. uer. ſed an pater. C. qui teſt. fa. poſ. ſe pluries conſuluiſſe, & pluries tenuiſſe, quòd ualeat talis donatio.*

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſari an poßit ſuper iuramento, de quo in c. quãuis. uide & nu. 2.*

3 *Hæres iurantis an debeat petere diſpenſationem iuramenti.*

QVAEST. CCXXIIII.

1 ITEM fuit dubitatũ in d. proceſſu, an ſuper iuramento, de quo in d. c. quãuis. pactum poßit & debeat diſpenſari. Archi. Inn. Dominicus de ſancto Geminiano. tenent quòd non, in dicto c. quamuis. per uerbum ibi in texr. omnino &c. Sed alii, ut Vinc. & Gof. tenent cõtrarium, in c. cum cõtingat. extrà de iureiur. ut refert Archi. in d. c. quamuis. quos ſequitur Hen. de Bouẽco in ſua repetitione. auth. ſacramenta. C. ſi aduerſus uendi. in cauſa ſimili ibi. 2 Quintò dicitur, & alle. Pet. Iac. ita etiam tenere: uidelicet ꝙ ſuper dicto iuramẽto poteſt diſpenſari. & hanc partem credo ueriorem. nã uidemus quòd licet iuramentum ſuper cõtractu uſurario præſtitum, operetur ꝙ iurans teneatur ſoluere. ut in c. debitores. de iureiurando. tamẽ ſuper tali iuramẽto parte petẽte diſpenſatur. in c. per tuas. de uſu. Et ad idem etiam in filiofamilias, qui renũciauit Macedoniano, ſuper quo diſpẽſatur. Idẽ etiam in contrahente cum officiario contra legis prohibitionem: de qua in l. non licet. ff. de contrahen. emp. & uẽd. Cui etiã ſuper iuramento diſpenſatur. ut Bar. in l. ſi quis pro eo. in princ. ff. de fideiuſſoribus. ibi, quartò dixi &c. ſimiliter etiã de eo, qui renunciauit ceſſioni bonorum cum iuramẽto, cum quo etiam ſuper iuramento diſpenſatur: ut dicit Henr. de Bouenco in d. ſua repetit. in materia cauſæ finalis, circa medium. ibi, ſecũdò infertur, quòd in renunciatione ceſſionis bonorũ &c. Similiter etiã in donatione inter uirũ & uxorem, quæ firmatur in iuramento, quo ad obſeruationem iuramenti, ſecundũ Bar. in d. l. ſi quis ꝓ eo. & in l. Seius Augerius. ff. ad l. fal. Tamen ſuper tali iuramento uxore poſtulante diſpẽſatur, ſi cõſtet talem donationẽ fuiſſe factam uiro inſtigante, & promouente: ut dicit Henr. de Bouẽ. in d. ſua repe. in fi. In qntò dic

dicitur &c. Idem in alienatione fundi dotalis, in qua poteſt etiã diſpenſari ſuper iuramẽto aliquibus concurrẽtibus, uidelicet doli præſumpti, coniecturis. ut dicit ipſe de Bouenco.j.§. ſuper a eſt uidere de cauſa finali &c. uer.ſecũdò dicitur.&c.Et in uer. v.dicitur &c.Ibi,puto tamen(dicit ipſe de Bouen.) odio donatarii donationẽ ſibi fieri inſtigantis & promouentis. ſi uerò uel ex probabilibus coniecturis dicta ꝓmotio uel inſtigatio ꝓbaretur,quòd deberet ſuper iuramento diſpenſari, ut ibi dicit idem de Bouen.not.etiam Petr. 1 Iac.in tit. de conditio. ex lege. uer.quãdo. ideò fuit concluſum in dicto proceſſu poſſe diſpenſari ſuper iuramento,de quo in d. c. quamuis. ¶ Sed circa hanc

3 * materiam quæro an hæres iurãtis debeat petere diſpẽſationem iuramenti. Dic quòd non, qa diſpenſatio petitur & fit ꝓpter periculũ animæ.ſed in hæredem iurantis non trãſit iuramẽtum quo ad periculum animæ.ut no.Inno.& Hoſt.in c.ueritatis.extrà de iureiuran.Igitur poteſt agere hæres iurãtis abſq; diſpenſatione iuramẽti per de- 2 functum præſtiti:licet enim cano.contingat.de iureiuran.non dicat cõtractum, ſed confirmãdi tantummodò dicat iuramentum eſſe ſeruandum.tamen ipſe de Bouen.in d.ſua repeti.tenet, quòd contractus iuramento fir-

a matur, [a]etiam iure canonico,& quo ex tali contractu iuramento oritur actio cõtra iurantem, & eius hæredẽ.ar.in l.nã poſteà. §.fi.& l.ait prætor.§.fi.cum l.ſeq. ff.de iureiuran.

¶ Iuramento firmatur. *Adde quæ habentur & ſcribuntur* 5. *q.clxvj. & in apoſtil.ſeu additionibus.*

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſari an poßit ſuper iuramẽto, in cõtumaciam partis citatæ. & n.2.*

QVAESTIO CCXXV.

VISO ergo ſi potuerit diſpenſari ſuper dicto iuramento,uidendum eſt ſi ualuerit diſpẽſatio dicti iuramẽti in dicto proceſſu producta.* & uidetur prima facie quòd ſic,cum in dicta diſpẽſatiõe iuramẽti fuerit Anto. Saluatoris pater dictæ Ioannetę, cuius intererat,debitè uocatus & in citatiõe perſonaliter apprehẽſus:qui licet nõ comparuerit, potuit nihilominus in eius contumaciam ſuper dicto iuramẽto diſpẽſari. & ualuiſſe uidetur, ut dicere uidetur Io.And.in addi.Spe.in ti.de iureiu.in iij. col. ibi ſummariè &c. Fuit tamen concluſum & determinatum in deciſ.d.proceſſus,d. diſpenſationẽ non ualuiſſe.Primò* ex eo,quòd in prima die ita fuit lata ſententia ſuper dicta diſpenſatione:& ſic præcipitanter ex eo obruto,quæ reddunt ſententiam nullam:ut not.Inn.in c. ij.extrà de in integ.reſti. & facit l.ij.C.de ſenten.ex bre.recit.ibi, nõ ſubditas,ſed liberatas &c. Secũdò,ex eo,quia talis diſpẽſatio iura

a iuraméti debuit fieri cũ cauſa [a]
b & cũ cauſę cognitione[b].ut uoluit gl.in c.non eſt.extrà de uoto & uoti redempti.quæ in ipſa diſpenſatione nõ interuenerũt, igitur &c. Et ſi dicatur,quòd nõ poterat de cauſa cognoſci:quia dictus pater citatus coram domino archiepiſcopo Viẽnæ cõmiſſario apoſtolico comparere noluit. Ad hoc fuit tũc in huiuſmodi deciſione per aliquos ex dominis parla.reſponſum,quòd dicta filia coram dicto domino cõmiſſario debuerat propoſuiſſe cauſam læſionis,& petere citari iteratò dictum eius patrem, uiſurum probationes fieri ſuper læſione talis quittantiæ: & ſuas probatiões facere in cõtumaciã dicti eius patris.& inde conſtito ipſi dño cõmiſſario de læſione poterat ipſe dominus cõmiſſarius ad ſuam ſententiam procedere, citato iteratò dicto patre, & tunc in contumaciã ſuper iuramento diſpẽſare. Et iſtud eſt, quod uoluit Ioan. An.ubi ſ.ita fuit tũc determinatum per dominos meos, nemine diſcrepãte.¶Et de materia diſpenſationis iuraméti, uide quæ dixi ſ. q. cxl. Tamen aduocati hęredum dicti Antonii Saluatoris ex alio capite dicebant dictam diſpenſationem iuraméti eſſe nullam: quià fuerat facta non præcedẽte peremptorio edicto, iuxta l. ad peremptorium.cum l. ſeq. ff. de iudi.Sed male dicebant:quia cum ipſe Ant. Saluatoris fuerit in citatiõe perſonaliter apprehẽſus:illa citatio perſonalis, habet uim perẽptorii:ut dicit Inn. in c.ad petitionẽ. [c] extrà de accu.¶De materia diſpenſationis iuramenti,plenè tractat Hen.de Bouen.in ſua repeti.auth.ſacramenta.& tetigi plenè in notab. meis.fo.ij.uerſo.

a ¶Diſpenſatio iuramenti debuit fieri cũ cauſa.*Vide quod dicit Spec. de l.ij.§.nunc oſtendendum.uer.xxiiij.ibi,prius tamẽ &c.& ibi,diſpẽſat etiam epiſcopus ex cauſa &c.*

b ¶Et cum cauſæ cognitione. *Vide ſuprà q.cxl.*

c ¶Inn.in c.ad petitionẽ. *In gl.ſua in uer.remouerit.& regimẽ in uer.ſi autẽ inueniatur.ibi,uel nihil reſpondet ,ſed tamen perſonaliter citatus non uadat.*

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum an conualidet & confirmet in ſe cõtractum, ſiue pactum inter patrem & filiam.*

2 *Conditio tacita ſi res in eo.ſtatu permanſerit,ineſt omni contractui.*

3 *Vſura inficit contractum.*

QVAEST. CCXXVI.

ITEM fuit etiã in diffinitione dicti proceſſus * quæſitum,an
1 iuramentum conualidet & confirmet in ſe contractum ſiue pactum inter patrem & filiam. De quo in c.quamuis pactũ.de pac. li.vj.& in l.pactum dotali. C. de colla. adeò quòd licet ſuper iuramento quo ad effectum agẽdi,fuerit diſpenſatum, remanet
a pactũ ualidũ. [a]Et uidetur ꝙ tale pactũ non fuerit iuramento cõuali

ualidatũ: ne ius ciuile corrigatur: quia aliter ſcilicet ius canonicum immitteret falcẽ in meſſem alienam. Cum enim ius ciuile improbet dictum pactũ, in d.l. pactum.C.de colla.intelligitur etiam ſi fuerit iuratum, iuxta l.non dubium.C. de legi. & iſta ſunt uerba formalia do.Rapha. Cu.qui hanc opi. tenet expreſsè in l.ſi qs pro eo.in prin.ibi, tertius artic.ff.de fideiuſ.quã opin. d. Rapha.fortifico ultra eũ.Primò quia iuramentum ius commune non tollit.l. ſi ex falſis. C. de tranſac.& in l.ſi.C. de nõ nu.

2 pe.*Secũdò, quia in omni iuramento ineſt tacita cõditio, ſi res in eodem ſtatu permanſerit. ar. in l.cũ quis.ff.de ſolu.& no. per

b Io.An.in c.debitores[b].circa fin. extrà de iureiu. Sed ſublato iuramento per diſpenſationem res nõ eſt in eodem ſtatu, igitur &c.Sed d.Bar.in d.l.ſi qs pro eo. in prin.ibi, quartò poteſt dici. tenet contrariũ, quòd imò tale pactum cũ ſit introductũ in fauorẽ filiarum, confirmatur in ſe iuramento, quem ſequuntur d.Io.de Imo.& Dñicus de ſancto Gemi. in d.c.quamuis.& Io.An.& doct. oẽs cõmuniter utriuſq; iuris. qa relaxatio iuramenti, quæ fit quo ad effectum agendi, eſt modici præiudicii: qa non nocet in aliquo parti in negotio principali, nec uinculo obligatiõis contractæ per tale iuramentum: ſecundum Alb.de Roſa.poſt Old. C.de uſuris.ſup rubrica in q.fin.

& Pe.de Anc.in d.c.debitorum. & Io.An.in addi.Spec.eo.tit.ſuper rubrica. Et ideò in dicto ꝓceſſu fuit concluſum, quòd poſt relationem iuramenti neceſſarium eſt agere ad reſciſsionem contractus ex enormi læſione, uel alia iuſta cauſa. Aliter non debet contractus ualidatus reſcindi, &c. Et in hac opi.fuerunt d.Io.Bauilli, & Io.de ſancto Germano aduocatus.ſed ego ſuper hoc dubitaui: quia cum iuramẽtum per diſpenſationẽ ſit ſublatum, remanet cõtractus nullus,[c] c per d.l. pactũ quod dotali. ideò nõ uidetur neceſse agere ad reſciſsionem contractus, cũ remaneat nullus.¶ De diſpenſatione iuramenti ſuper contractu uſurario uel alio modo præſtito, tãgit d.An. Siculus dictus Barbatias, in l.acutiſsimi.C. de fideicõmiſ.in ſua repet.& ibi inter *cętera ipſe dicit, quòd ſi quis iuret 3 ſoluere uſuram, quòd illud uerbum uſura, inficit contractum, & non eſt neceſſaria diſpenſatio. De diſpenſatione iuramenti, tãgit etiã Hẽ.de Bo.in auth. ſacra. pub.C.ſi aduer.uend.in ſua rep.

a ¶Remaneat pactum ualidũ.*Vide d.Pan.in c.cũ cõtingat.in viij. col.in uer.ſed ultra ꝓdicta.extrà de iureiu.*

b ¶No.per Io.An.in c.debitores. *Adde pulchram gl.& ibi concordãtes in c.quemadmodum.in uerſ. conditio.extrà.de iureiuran.*

c ¶Remanet cõtractus nullus.*Hoc uidetur uerum, ſecũdum diſtinctionem, quã facit d.Pan. ubi s. in prealle.*

ctte.uer.ſed ultra prædicta.ibi, unde poteſt ſic diſtingui &c.ueruntamen in caſu iſto id locum demum uendicare uidetur, ſi renunciatio facta ſit patri per filiam ob meritũ uel reuerentiam:quia tunc non ualet obtenta abſolutione à iuramẽto. d.Bal.in l.pactũ.in uer.uenio ad q.C.de colla.

SVMMARIVM.

1 *Filia quæ renũciauit bonis paternis, an debeat certiorari de beneficio. l. pactum dotali.C.de coll. ut cum iuramento ualeat ea renunciatio & quittantia.*

2 *Iuſtitia, una eſt ex comitibus iuramenti.*

QVAEST. CCXXVII.

1 PLVS dixi in deciſ. dicti pceſſus*, ꝙ ſi præmiſſa ceſſarent, quòd dicta Ioanneta, quæ mediante dote quittauit patri bona paterna, cõtra diſpoſitionem d.l.pactũ dotal. C.de colla. & non fuit certiorata per notariũ nec per aliũ tempore dictæ quittãtiæ de beneficio dictæ legis, quòd non ualuit dicta quittantia. quia non potuit renũtiare iuri, quod ignorabat.ut tenet gl. in auth. quomodo oporteat epi.& cler.ad ordines produ. §. igitur.in gl. ſuper uerbo, interroga.col.j.& facit l.fi.ff. ad Vellei.& l.mater.ff.de ĩoff.teſt. maxime, quia mulier ignorat iura. Nec iuramẽtum hoc caſu ignorantes ligat, cum nõ trahatur ad incognita.l.fi.C.de non nu.pec. & l.fi.ff.qui ſatiſda.cogan. & ita dicere uoluit gl.ſup.uerbo, mẽte.in c.ad noſtram.lo iij.extrà de iureiur. aliter, ſi diceretur iuramentum extendi ad incogitata, eſſet uinculum iniquitatis, ꝙ nõ eſt dicendum:ut.c quanto.circa medium.extrà de iureiur.nec in 2 eo eſſet* iuſtitia, quæ eſt una ex comitibus iuramenti. xxij. q. ij. c.animaduertendum.quia iuramentum ueritatem, iuſtitiam & iudicium continere debet[a].xij. q.iiij.c.innocens.§.quod autem. & poſuit glo.noſtra in auth. qđ eis.C.de nuptiis.Prætereà, iuramẽ.ciuilem & æquam interpretationẽ recipit, ne quis immoderatè lædatur.l.ſi libertus.§. libertus.ff. de operis libertorum. c.ueniens. & c. quanto. extrà de iureiur.& no.Bar.in l. ſocietate. §.arbitrorũ.ff.pro ſocio. Et fui aliquo tempore durante uiſitatiõe dicti proceſſus in hac opi. Sed poſteà uidi Dominicum de ſancto Gemi. qui tenet cõtrariũ poſt Arch.in d.c.quamuis pactũ. quòd non requiratur quòd filia certioretur in caſu d.c.per tex.q ibi indiſtinctè eſt intelligẽdus, ſi filia certiorata uel non. ita ibi tenẽt ipſi. & facit rõ ultra ꝑ eos ad hoc, quòd quis præiudicet ſibi per iuramentum, nõ requiritur quòd ſciat:quia ſufficit iurari ſuꝑ facto.l.ſi duo. §. idẽ Iulia. de iureiur.& ſi duo. §.ſi qs iurauerit.eo.ti, ut cõſuluit Bar.ut refert ipſe in l.ij.C.de reſcin. uen. de hoc etiam ſcripſi in no.meis. in §.iij.l.ſciẽdum &c.fo.lxvj.&c. uerſo. & ita ſecũdùm eorũ opi. fuit concluſum in diffinitione dicti

di proceſſus Ioannetæ uxoris Arnulphi Rolandi diffiniti in manibus Ioannis albi ſecretarii Delphi. in curia parlamenti de menſe Decembris, M.ccccl xj.

a ¶ Cõtinere debet. *Scilicet ut omnino ſit licitũ.ut per do.Pan.in præal.c.cum contingat.in vj.col. in uer. ix.quilibet poteſt dari.*

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio filiæ circa bona paterna & materna, extendatúrne ad ea, quæ pater perdidit conuolando ad ſecunda uota.*

2 *Filij & filiæ qui renunciauerunt bonis paternis, an poßint ad ea regreſſum habere. diſting.*

QVAEST. CCXXVIII.

Ex dicto ꝓceſſu fuit alia orta quæſtio, uidelicet an di-
1 cta* Ioanna, quæ quittauit bona paterna, cum iuramento, poſsit petere id quod dictus Antonius Saluatoris eius pater perdidit, poſt ea conuolãdo ad ſecunda uota, iure diſponente. ut in lege fœminę. §. illud. C. de ſecundis nuptiis. quod ius locum habet nõ ſolum in muliere, imó etiam in uiro: ut ibidẽ tenet gl. quam ſequitur Salycet. & communiter doc. Et credo quód ſic, pro eo quod talis quittantia ſeu renunciatio non extenditur ad id quod pater perdidit ſua culpa. ita dixit Bartolus in authen. a hoc amplius. in quæſtione pe-
a nulti. ᵃ ibidem formata hæredibus qui hæreditatem diuiſerunt. C. de fideicommiſsis. ita etiam determinat in l. qui Romæ. §. duo fratres. in fin. primæ oppoſitionis. ff. de uerbo. oblig. & allegat l. qui cum tutoribus. ff. de tranſactio. Attento etiam, quód filia de hoc non cogitauit ideó ad hoc non porrigitur quittantia. l. mater. ff. de inoffici. teſta. nec etiam iuramentum. l. fi. ff. qui ſatiſdare cogantur. & l. fina. C. de non numerata pecunia. cum ſimi. Et ita fuit concluſum in deciſione dicti proceſſus in præcedenti quæſtione
2 mentionati. ¶ * Quæro iuxta præmiſſa, filia quittauit cũ iuramẽto, & ſic eſt excluſa á ſucceſſione patris, an filii ex ea poſſint regreſſum habere. dic ſecundum Bar. in l. qui ſuperſtitis. ff. de acqui. hære. aut liberi ueniunt ex perſona ſua propria, & tunc poſſunt. Aut uolunt uenire ut hæredes matris, & tunc non poſſunt, ut ibi plenius per. Bart. & uide Pet. Hely. in l. ſi unquã. C. de reuocã. donatio. in ſua repetit. ¶ Item quæro, an filia quæ quittauit, computetur in numero liberorum, ut faciat partẽ in legitima, licet nõ admittatur ad partem? dixi ſ. q. ccxcv. ¶ An filia quæ quittauit cum iuramento, debeat in aliquo inſtitui per patrem in teſtamẽto, ut teſtamẽtũ ualeat: dixi plené in d. q. ccxcv.

¶ Quæſtione penul. *Voluit alleg. quæſtionem ultimam. Ipſe autem dominus Barto. loquitur in alijs terminis, tamen optimè poteſt induci pro deciſiõe huius quæſtiõis. ad quod etiam facere uidetur dominus Hely. Profect*

Profectò nec multum facit dicta quæſtio Cy. in hoc caſu. ſi hæres non uult obedire præcepto teſtatoris infra annum, debet priuari hæreditate: quæ peruenit ad alios nominatos, in illa authent. hoc amplius. quòd ſi alij nolint acceptare hæreditatẽ, an remaneat apud hæredem inobedientem. & reſpondet, quòd ſic. & non multũ facit illa quæſtio ad quæſtionem noſtram. ſufficiant tibi rationes et iura, quæ adducit præſens author.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula generalis, uel ex alia cauſa de præſenti, uel de futuro.*

2 *Quomodocũq;, & qualitercũq; uſus.*

QVAEST. CCXXIX.

SED quid ſi in dicta quittantia ſuprà mentionata fuiſſet adiecta ſequens clauſula, uidelicet, quæ ſibi competere* poſſent iure legitimæ ex teſtamento, aut ab inteſtato, uel alia quacunque cauſa. An dicta filia petere poſſet id quod dictus Ant. Saluatoris eius pater cõuolando ad ſecunda uota, perdidit obſtante dicta clauſula, uel ex alia quacunque cauſa, &c. & poſſet dici, ꝙ non, pro eo, quia de ipſo beneficio cenſetur cogitaſſe, ſaltem generaliter, & hoc ſufficit. l. duos. §. colonus. & l. ſi duo. §. idem Iulianus. ff. de iureiur. Et facit bene ad hoc, quod ponit Bartol. in l. rem maioris pretii. C. de reſcin. uen. in quæſt. quæ incipit, quæro quid ſi minor iurauit, &c. Fuit tamẽ in diffinitione proceſſus determinatum contrarium, quòd imò dicta Ioanna potuit uti beneficio dictæ l. fœminæ. in §. illud. & petere portionem quam dictus eius pater perdiderat cõuolando ad ſecunda uota. ratio, quia illa generalis clauſula, ex alia quacunque cauſa, &c. intelligi debet ex cauſa de præſenti, & non ex cauſa de futuro. ut no. Barto. in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de uerbo. obligat. De* dictione, quomodocũq;, & qualitercunq;, uide quæ ſcripſi in notabilibus meis in dicto §. quandoque. De filia quæ quittauit bona paterna ſalua legali echeuta, uide quæ dixi ſuprà quæſt. cxcij.

SVMMARIVM.

1 *Hæredum ſuorum appellatione, intelligantúrne etiam extranei. uide & num. 2. & 3.*

QVAEST. CCXXX.

PETRVS Saluatoris donauit dicto Ant. Saluatoris eius patri, & ſuis hæredibus omnia eius bona donatione cauſa mortis. * quæritur an appellatione ſuorum hæredum, contineantur tantummodo ſui, qui in poteſtate ſua ſunt? & uidetur quòd ſic, per §. ſui. inſti. de hæredum qualitate & differentia. & in l. ſuis. ff. de liber. & poſthum. & in l. j. §. extraneum. C. de rei uxoriæ act. Contrarium credo [a] in hoc caſu, quòd imò contineantur omnes, quicunque ſunt hæredes, ſiue ſint in poteſtate, ſiue ſint extranei: quia materia eſt indifferẽs. ergo tranſitoria ad quoſcunque hæredes. ut not. in l. ex facto. §. fi. ff. ad Trebell. Si enim

 eſſet

eſſet materia feudalis tunc appellatione ſuorũ hæredum,comprehenderentur ſolũ filii ſui.gl. & Dyn.in d.l.ex facto.§. per ea, quæ habentur.in c.j.§.& ſi clientulus.de aliena.feud.& per Bart. in l.iuriſiurãdi.in §.ſi liberi.ff.de operis libertorum.Dicuntur etiã ſui ex parte mulierum.C.de priuilegio dotis.l.j. & l.fi.C.qui po.
a in pign.hab.*Sed in materia iſta indifferenti dico,quòd appellatione ſuorum hæredum, intelligitur de ſuis hæredibus quibuſcunque. Et facit quod habetur per Barto.in l.liberi libertæq;.C. de operis liberto.& ita fuit con-
b cluſum & determinatũ[b] in diffinitione d.proceſſus. Aduertendum tamen ad ea quæ dixi ſuprà proximè in materia feudali:quia in materia feudali appellatione ſuorum hodie de conſuetudine generalis præſentis patriæ Delphi. ſecundum quã conſuetudinẽ feudalia ſunt redacta ad inſtar patrimoniorum, continẽtur omnes hæredes etiam extranei, ut dixi ſuprà quæſt.lix. niſi infeudatio alter ſe haberet, ¶Et de hac materia,uide quæ dixi infrà quæſt.ccccl viij.& q.cccvj.

a ¶Contrariũ credo. *Et bene:quia hoc ſatis importat ſubiecta materia, ſecundum quam uerba ſunt intelligenda l.ſi uno. in princip. & ibi.d. Bart.ff.locati.talia enim ſunt ſubiecta,qualia prædicata permittũt.extra de decimis.dudum. gloſ.fin. do. Oldr.conſil.lxxx.*

b ¶Determinatum. *Contrariũ pro determinatione curiæ facit in argu. quòd legitur.& not.in cap.dignitatem.in §.ad hæc.de præbend.& dignita.lib.vj. & ibi domi.Cardi.qui in primo not.notãdo,dicit quòd uniuerſale adiectum uni ſpeciei,non includit aliam.Clauſula enim generalis bene comprehendit aliam, quam expreſſam: ſi ſunt eiuſdẽ generis,uel conditionis,non alterius ſeparati & diuerſi,maximè ſi ſunt grauiora,aut ſi ſumus in materia reſtringibili:ut colligitur ex ſcriptis dom.Cardi.ubi ſupra.uerſiculo opponitur, quòd per illa uerba.*

SVMMARIVM.

1 *Filia quæ renũtiauit bonis paternis, uideatúrne etiã renũtiaſſe fraternis.*
2 *Renũtiationes à iure prohibitæ, non recipiũt interpretationẽ extenſiuam.*

QVAEST. CCXXXI.

FVIT etiam in diffinitione dicti proceſſus* dubitatum, 1
an renuntiatio facta per filiã patri, cum iuramento, dum nuptui tradebatur, extendatur ab bona fraterna. Hãc quæſtionem plenè diſputauit pro & contra Bart. in l.ij.§.illud.ff.de hæredita. uel act.uend.Et finaliter tenet,quòd talis renuntiatio bonorũ paternorũ & maternorũ non extenditur ad fraterna.[a] & ita etiã in
a ſequendo opinionem Bart. fuit concluſum in diffinitione dicti proceſſus. Et hoc uerũ, maximè ſi tempore quittantiæ fratres uiuebant. quo caſu nõ poteſt talis renuntiatio extendi ad futuram ſucceſsionẽ.l.ſi ita ſit ſcriptũ. §. ſi ſub cõditione.ff.de leg.ij. & ff. de

de acqui.hæred.l.qui ſuperſtitis. & l.is,qui.C.de pactis.l.fina.tales
2 enim * renuntiationes,quæ ſunt à iure prohibitæ,non recipiunt interpretationem extenſiuam.l. quod verò.ff.de legi.&c.

a ¶ Non extenditur ad fraterna. *Pro hoc bene facit,quòd filia dotata non obſtante renũtiatione,etiam iurata,& promißione de non petendo amplius, poteſt petere bona materna.ita conſuluit dominus Bartol. ut ipſe refert in l.ut iuſiurand. §. ſi liber. in ultima colum.uerſicu.quæro,pater inſtituit filiam.ff.de operis libertorum.*

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutionis ſpes an poßit alteri cedi ante conditionis euentum.*

2 *Fideicommißi remißio quibus uerbis fiat.*

3 *Fideicommißum non agnitum, an tranſmittatur.*

QVAEST. CCXXXII.

DICTA Ioanna uxor Arnul. Rolãdi dum nuptui collocabatur,fecit pactum de non pe-
1 tendo,* & quittauit Anton.fabro eius puer pro dote ſibi cõſtituta certa iura ſua, & cætera omnia & ſingula iura omnéſque actiones ſibi competentes & competituras in bonis Matelinæ eius auiæ maternæ,ſiue quæ competerent ſibi & competere poterant nunc uel in futurum ratione legitimarum legatorum inſtitutionis uel ſubſtitutionis. Ex quibus quæſitum fuit in deciſione dicti proceſſus,an ualeat dicta quittantia reſpectu ſubſtitutionis ſibi competentis ex teſtamento dictæ ſuæ auiæ,cum tempore dictæ quittãtiæ non fuiſſet locus ſubſtitutioni in perſonam ipſius Ioan.ſed ex poſt euenerit. Et uidetur ꝙ non ualuerit: quia ſubſtitutio quæ nondum cõpetit, extra bona nulla eſt. ut in l. ſubſtitutio.ff.de acquir.rerũ do. In contrarium quòd ualuerit dicta quittãtia etiam reſpectu dicti fideicommiſ. facit:quia quis poteſt renuntiare iuri ſuo. ut in l.ſi quis in conſcribendo.C.de pact. & remittẽtibus actiones ſuas nõ datur regreſſus ad eas.l.ſi quis. §.aream.ff.de ſol.l.quæritur.§.ſi uenditor.ff.de ædil.edict.poſito quòd dicta ſubſtitutio tempore dictæ quittantiæ locum non habuiſſet, per ea,quæ leguntur, & not.in l.j. C. de pactis.maximè, quia ex tenore inſtrumẽti dictæ quittantiæ dicta Ioanna reperitur fuiſſe certificata & certiorata de teſtamento dictæ auiæ. Ex eo, quòd ipſa Ioanna quittando & remittendo dictam ſubſtitutionẽ, & bona ex ea ſibi competitura à dicto ſuo patre ſibi reſeruauit centum florenos, in d. teſtamento auiæ legatos Angel. in quibus ipſa Ioanna fuerat dictæ Angelinæ ſubſtituta,ꝙ ſufficit ad ueriſimiliter coniecturandum ipſam Ioannã de dicto teſtamento auiæ ſuæ,& contentorum in eodem fuiſſe certioratam,ut dicit Bar.in l.qui Romæ. §.duo fratres.ff.de uerbo.oblig. in iij.q.circa mediũ.ibi,niſi pro-

betur aliud ex quo præſumatur, ut quia legata ſoluit uel cum legatariis pactus eſt,&c. Attēto iuramēto per eam præſtito, per ea quæ dicit Ioannes Ferrarii in titu. forma libelli, quo agitur ut pacta ſeruentur. in gl. ſuper uerbo, pro iuramento firmitatis. Et ita quòd dicta Ioanna uideatur remiſiſſe dicto ſuo patri ius dicti fideicōmiſsi: fuit deciſum & iudicatum per dominos meos parlamenti in concluſione dicti proceſſus diffiniti de mēſe Decembris, M.cccclix. in manibus Ioan. Albi. ego tamē fui tunc in contrariam opinio. per ea quæ dicit Barto. in d. §. duo fratres. in quæſt. quæ incipit, quintò quæ-
2 ro. pone in diuiſione dictū* eſt, remiſit unus alteri in parte ſua omne ius præſens ſiue futurum ex teſtamento ſeu ab inteſtato, iure fideicōmiſsi, uel alio quocunq; modo: an hæc uerba ſufficiant ad remiſsionem fideicommiſsi, &c. & ibi determinat quòd
a non. a¶*Sed an fideicommiſ-
3 ſum nō agnitum tranſmittatur? gloſſ. dicit quòd non. ſicut nec hæreditas non adita. in l. à teſtatore. in fine. ff. de condit. & demonſtrat. & in l. cum filio. ff. de leg. j. facit l. in cauſæ. la ſecunda. §. idem Pomponius. ff. de minoribus. & ubi ſubſtitutus non trāſmittit ius ſubſtitutionis ad hæredem: ſi fideicommiſſum ante conditionis euentum poſsit remitti alteri. uide l. mulier. §. ex aſſe. ff. de iure doti. & Bart. in l. à teſtatore. ff. de condi. & demon. & uide dictā l. ſubſtitutio. ff. de acquir. rer. dom.

a ¶Determinat quòd non. A*duerte, quòd aliud eſt remittere ius fideicommiſsi conditionalis, id eſt, renuntiare tali iuri: aliud eſt remittere, id eſt, cedere huiuſmodi ius. in primo autem caſu intelliguntur & habent locum iura primo loco inducta. in ſecundo uerò caſu uendicant ſibi locum in contrarium allegata. & hac colligi poßunt ex his, quod ita dicit dom. Ioan. de Ferra. in forma libelli, quo agitur. at pacta ſeruan. in gloſ. in uerſic. pacta. in quinta columna. uerſicu. deinde notandum eſt. iunctis his, quæ tanguntur per domi. Barto. in l. is poteſt. in princ. ff. de acquiren. hæred. & quæ habentur & notantur per gloß. & docto. in §. ex condi. inſtit. de uerb. obliga. Vel dic aliter, ut colligitur ex ſcriptis do. Odof. Cyni, Bartol. & Bald. in l. prima. C. de pactis. ubi etiam per omnes habetur, quòd fideicommißum ex futuro euentu pendens poteſt per pactum remitti. ſed in cauſa quæſtionis præſentis fuit pactum, ergo &c. Præterea uerbum remittere, eſt aptū includere pactum & ſimplicem renuntiationem. in dubio præſumitur, ſiue accipitur pro pacto, ut res melius ualeat. ita dicit formaliter do. Bal. in præalleg. l. j. in ij. col. in uerſi. ij. oppon. ibi, ex hoc not. C. de pact. quod autem dicit do. Bart. in præal. §. duo fratres. in uerſi. quintò quæro eſt curiæ. utique in alio caſu, uidelicet quo dictum fuit iure fideicōmiſsi ſimpliciter, nō adiecto, ex quo teſtamento.*

mento. & ſic non ualebat remiſſio: quia etiam quo ad intellectum non poſſunt dici inſpecta & cognita uerba teſtamenti, quod requiritur. ut d. l. his. ff. de transact. l. j. § j. ff. quemadmodum teſtamen. aperiant. & l. fi. C. de iureiur. ſed hæc ſaltē quo ad intellectū fuerūt cognita & inſpecta, per illa uerba, uidelicet in bonis maternæ, eius auiæ maternæ, &c.

SVMMARIVM.

1 *Literas gubernatoris Delphinatus frangentes, qua pœna puniantur.*

QVAEST. CCXXXIII.

ALIQVIS fregit malitioſè literas patentes à domino gubernatore Delph. emanatas & ſigillo regiminis Delphi-
1 nalis ſigillatas. * Qualiter debeat puniri? uidetur quòd pœna
a quingentorū aureorū. [a] l. ſi quis. circa princi. ff. de iuriſdict. omn.
b iudic. & etiam pœna falſi. [b] l. hodie. in princip. ff. ad l. Cornel. de falſis. & ita not. per Dy. Iſta quæſtio fuit dudum in facto tunc de priore ſancti Donati: qui certas literas à domino gubernatore emanatas fregit in ſcamno magni conſilii Grationop. xxij. menſis Martii, anno domini, M.cccc. xlj. de qua fractione fuit contra eum ſupplicatum in curia parlamenti. & recepit informationes Ioannis Botuti ſecretarius Delph. Sed non fuit determinatum: ſed qualiter puniatur falſificās literas domini noſtri Delphin. uel domini gubernatoris: uide quæ dixi, infrà quæſt. ccccl v. & qualiter puniantur acta falſitatis: uide infrà quæſt. ccxlv. De illo qui remouet literas iudiciales à manu ſeruientis: uide quæ dixi infrà quæſt. cccccl xxix.

a ¶Quingentorū aureorum. *Vel uerius quinquaginta: ut inſtitut. de actio. §. in pœnales. uel forte arbitraria, prout ibi ſentire uidetur do. Ioan. Fabri in gloſſ. erat enim in fin. d. Ang. tenet primū, ut ibi in gl. albo.*

b ¶Etiam pœna falſi. *Et hoc uerū, ubi aliquid mutuauit uel auxit, uel diminuit: ſecus ſi totum amouiſſet uel deleuiſſet: ut dicit do. Ioan. Fabr. in præallegat. §. pœnales. in gloſſ. uel poſitum ſuſtuliſſet.*

SVMMARIVM.

1 *Delphinatus dominus, an poſſit locum tenentem conſtituere.*

QVAEST. CCXXXIIII.

DOMINVS Delph. creauit locūten. domini gubernatoris Delph. uidelicet dominum de targe in abſentia domini de gaucort tunc gubernatoris. & ſimiliter remoto dicto domino de targe nobilē Aymarū de claromonte, & ipſo domino Aymaro mortuo creauit locūte. do. Chalanconis: etiā de tēpore do. Lud. de Laual gubernatoris Delphi.
1 *an tales locumtenētes habeant poteſtatem ac ſi forēt à domino gubernatore cōſtituti & creati?
a dic ꝙ ſic, [a] ut ponit Bar. in l. j. §. hi. ff. de leg. iij. & ita uidi obſeruari tēporibus dictorū do. de targe, nobilis Aymari de claromōte, & d. mōtis Aynardi. Similiter etiā uidi fieri hoc anno currente domini, M.ccccl ix. ꝙ præfatus d.

Ludo.de laual gubernator Del- 1 phina.ſibi aſsiſtētibus ſpectabilibus uiris dominis parlamenti dedit & conceſsit iudicaturam Graynoſdani ad duos annos, do.Io. moleti legū doc.& fecit a locūte. formatū do.iudicis do. Franc.chanterelli legū doctorē ad media uadia, & iura dictæ iudicaturæ:prout facere potuit. ut dicit Bar.ubi ſ.&c. De locumten. iudicis,facit mentionem Baldus in authētica, licet nouo iure.C. de ſeruis fugitiuis.

a ¶ Dic quòd ſic. *Iſtud probari uidetur per arg.à maioritate rationis: quod in iure eſt ualidum.l.j.in princip.ibi,multomagis.C.de rei uxo.ac. ſi enim do. Delphi.poteſt creare gubernatorem,quod eſt maius,poteſt à fortiori creare locumte. gubernatoris,quod eſt minus:id nimirum quod in maiori conceditur,licitum eſſe uidetur in minori.c.per uenerabilem. extrà qui filij ſint legiti.tu tamen lector hîc notabis, quòd locumtenens factus à principe habet idem imperium,quod is,cuius uicē gerit. Secus ſi ab eo delegatus fuerit, cuius locū tenet. Nā princeps poteſt committere merū imperium, prout uult.*C. *qui pro ſua iuriſdictio.l.j.in fi.uerūtamē unus locum tenens non poteſt facere aliū locū tenētē. ita no.d.*Bal.*in l.ſi incertus.in §. à perfectis.ff.de lega.ij.*

SVMMARIVM.

1 *Incarceratus ſi appellet, non debet detineri.*

QVAEST. CCXXXV.

SI quis incarceratur, & appellet,non debet detineri,ſecundū dominū *Fran.de Zaba.qui hoc ponit in cle. frequens. circa prin.in vj.q.de exceſsibus prælatorum.Sed contrariū uidetur,ꝙ imò debeat detineri,per l.eos.§. penult. [a] de appel. & facit quod no. Inno. in c. ut famæ. extrà de ſent.excō. Sicut dicitur de appel. ab interlocutoria:iuxta determinationē c.non ſolū.de appel.lib. vj.Ita tenet Bal.in l.ij.C. de epiſ. audi.Et hæc ulti.pars ſeruatur de ſtylo, & conſuetudine omnium curiarū præſentis patriæ Delph.

a ¶ §.pe. *Voluit allega.* §. *ſuper his. in l.eſt. qui eſt antepenul.dicta l.*

SVMMARIVM.

1 *Incarceratus iam poſt menſem, an poſsit appellare.*

QVAEST. CCXXXVI.

1 SEd quid ſi quis ſteterit in carcere per * menſem,qui nunc uult appellare, ab iſta detentione,an poſsit? & uidetur ꝙ non, quia appellauit infrà decem dies à tempore præſcripti facti de capiendo. Sed credo contrarium, ſicut à ſimili uidemus,ꝙ à tortura reiterata ſeu repetita ſemper appellatur:licet retrò non fuerit appellatum : ita & à detentione carcerum : quia grauamen tunc infertur.unde ſucceſsiuo grauamine non currit tēpus appellandi.& hæc eſt opin. Spe.in tit. de appel.§.nō reſtat. uerſ. ſed quid dicens ex hac detentione reali. ita etiā Bald.in l.ſi clericus.C.de epiſ. audien. in quæſtione, quæ incipit,ſecundò quæritur, &c. & ita uidi obſeruari.

Summa

SVMMARIVM.

1 *Appellans an debeat relaxari à carcere per iudicem à quo.*

2 *Executio pœnæ corporalis per quem Iudicem fieri debeat.*

QVEST. CCXXXVII.

IVDEX cauſę appellationis
debet ſequi ſtatuta primi iudi
cis. ratio, qa loco eius ſuccedit.
l.penult. ff. iudi. ſolui. Et iſtud in-
1 duco* ad quęſtionem: ſi in cauſa
criminali fertur ſententia in cu-
ria alicuius bānereti, à qua ap-
pelletur: quæ ſentētia ſi per iudi
cē appellationū cōfirmetur, pœ-
na uenit applicāda burſæ fiſci bā
nereti, cuius iudicis: & iſtud uidi
obſeruari in hac curia parlamē
a ti. Itē executio [a] pœnæ corpora
2 lis fieri debet per* illū iudicem
bannereti à quo. quia lex ſuæ iu
riſdictionis hoc dicit. ex quo pro
pterea ſequitur quod talis iu-
dex bānereti pēdente cauſa ap-
b pellationis debet eū detinere [b]
in ſuo carcere. & iſtud etiā plu-
ries uidi obſeruari in hac curia
parlamenti, quàm in cæteris cu-
riis inferioribus præſentis pa-
triæ Delphi. &c. niſi iudex cauſæ
appellationis ex cauſa ipſum
mouente mandaret ſibi remitti
per iudicem à quo.

a ¶ Itē executio. *Hanc opinionem amplectitur Bal. in l. ſi quis litigantium. C. de epiſc. audiē. in uer. iiij. no. contrariū tenet domi. Cy. in l. eos. in princ. in uer. viij. quæritur. & Bart. ibi, in uer. quis mandabit. C. de app. Et idem ibi tenet do. Bal. in iij. col. in uer. item quæritur. Sed hæc opinio eſt intelligenda in cauſa ciuili, in cauſa uero criminali procedit alia opinio, ita innuit do. Bald. in princ. l. ſi quis litigantium. & iſtud inibi ſequitur do. Alex. de Imol. in apoſtillis ad do. Bal. in uer. criminali. & in fi. aſsignant rationem.*

b ¶ Detinere. *Hoc tamen non ſeruatur Lug. uidemus enim quod quādo dominus Correarius condemnat aliquem criminoſum, ſi appellat ad iudicem reſſortorum, remittitur criminoſus ad curiam dicti iudicis reſſortorum: & deinde Pariſius ad parlamentū, ſi habet unde expenſas facere poſsit.*

SVMMARIVM.

1 *Animal an propter delictum, puniatur.*

QVEST. CCXXXVIII.

SI animal brutum delinquat,
ſicut quandoque faciunt por
1 ci, qui comedūt pueros,* an de-
beāt mori? dic quòd ſic. caſus eſt.
xv. q. j. capi. ſi mulier. Et ſi homi-
cidiū cōmittant, debēt per ſuum
dominū tradi iuſtitiæ ut morian
tur. Exo. xxj. ca. & ſecūdū quòd a-
liàs delinquunt, quòd debēt pu-
niri: ut ibidem habetur, & in cap.
xxxix. ibi, dentem pro dente. &
alibi dicitur Leuiti. xx. ca. Qui cū
iumento coiuit ſeu cohabitauit,
morte moriatur, pecúſq; occida
tur. & in ca. xxj. dicitur, iumētum
ſi hominē interfecerit, lapidibus
occidatur, iſta nō uidi practicari
in hac patria Delphi. Sed in pa-
tria Burgun. dum ibam ad ciui-
tatem Cathalani in Campania,
ad Regem, tunc ibi exiſtentem,

uidi quendam porcum in furcis ſuſpenſum, qui dicebatur occidiſſe quendam puerum

SVMMARIVM.

1 *Rex Franciæ an poſſit alienata reuocare ſine metu periurij.*

2 *Rex Franciæ, an ſit ſubditus Imperatori.*

3 *Imperator an poſſit concedere aliqd̃ priuilegium ante coronationem.*

QVAEST. CCXXXIX.

REX Franciæ dominus noſter poſt coronationẽ aliqua noſtra de regno* & patrimonio regni alienauit, & iurauit nunquã cõtrauenire, an poterit alienata reuocare ſine metu periurii? dic quód ſic, ut in ca. intellecto. extra de iureiu. & facit quod ibi no. per Gofre. Sed an ceſſante iuramento poſſet alienare caſtra uel uillas inuitis habitatoribus in eiſdẽ? credo quód non, ſecundũ Bal. qui hoc ponit in c. generali. ſi de feudo defuncti cõtrouerſia fuerit. & diſputauit magis laté in proœmio feudorũ, in uer. ſed expedita diffinitione feudorũ. hãc eandã opinio. tenet Hoſt. in c. dilecti filii. extrà de maio. & obe. & ibi Inn. Idẽ etiã Bal. in feudis in ti. an feudũ amittať, ſi uaſallus nõ obtulit ſeruitium. in ca. generali alienatione. quia dominus ſine uoluntate uaſalli non poteſt iura ſuũ in alium transferre. iuxta not. per Bal. de probi. feu. alie. per Fede. in §. prætereà ducatus. in fin. & Pet. Iac. in tit. de cau. ex quib. domini amit. debeat. l. prope. in uer. Rex Franciæ. ideó Conſtantinus imperator quãdo donauit urbẽ beato Silueſtro papæ, fecit cũ conſenſu populi Romani. ut refert Bal. ubi ſ. tamen gl. in d. §. prætereà ducatus, dicit ꝙ uerũ eſt in minore, bene tamen ponit in maiore. & circa hoc uide quę dixi. j. q. cccccl x. Sed iuxta præmiſſa, quero* an dominus noſter Rex Frãcorũ ſit ſubditus Imperatori[a]. uidetur tex. ꝙ ſic, in l. in nomine domini. §. iubemus. ibi, uel Galliç ſeu Frãcorũ, &c. C. de offi. præfect. præto. Afri. pro quo l. fi. ff. de cen. & C. de quadri. præſcri. l. bene à Zenone. nam & omnes nationes ſub ipſo ſunt. xj. q. j. c. ſi quis. uer. uolumus. & qui omne dicit, nihil excludit: ut iurib⁹ uulgatis. ita etiã tenet Bald. in feud. in ti. de prohib. feud. alie. per Lotharium. ſed quicquid ſit de iure, cõtrariũ ſeruať de cõſuetudine, & audiui à nobili Gabriele de beneficiis domino de targe, ꝙ ipſe ſemel uidit regem Franciæ Carolũ vij. & Imperatorẽ ſimul incedẽtes, & trãſeuntes per unã portã.* Sed ꝙ Imperator nõ pręcedebat regem, ſed ſimul de latere tranſibãt indifferẽter. Sed an Imperator ante coronationem poſsit cõcedere aliquod priuilegiũ? glo. ꝙ nõ, in d. l. bene à Zenone. in glo. fin. in fi. idem tenet Spe. in tit. de reſcripti præſentatione. §. fin. item ꝙ obtẽtum &c.

¶ An rex Francorum ſit ſubditus Imperatori. *Vide ſuprà. q. xiij. circa fi. in apoſtill. in uer. Clodoueus.*

Et

Et pro parte negatiua facit glo.in §. j.inſti.de patria poteſta.& expreſſè tenet do.Io.Fab.in rub.ſuper proœmio inſti.in uer.Frã.& do.Inn.in c. per uenerabilẽ.extrà qui fi.ſint legit. in ſua gl.in uer.recognoſcat.ibi, nos trà. Rex enim Francorũ,qui francus eſt à iure Romano:& dedignatur legibus ſubijci,non tamen dedignatur ſacros canones imitari.do.Bal.in prima parte cõſilij,quod incipit,ego puto.in §.ſed uereor.ipſe autem portat coronã libertatis,& gloriæ do.Bal. iij.parte,cõſilio.ccccxviij.§.& ideo. quod conſilium incipit,petita uenia flexisq; genubus loquar. Meritò igitur dicitur Rex regum: ut per do. Card.in clemen.j.in princip.de immunita.eccl.lib.ſexto.hinc eſt, quòd cõtra regis Frãciæ decorem,id eſt,prima uexilla inuictiſſimi regis Francorũ,nemo præſumat honorẽ,ut formaliter inquit Bal.j.conſi.ego puto. in princip.

SVMMARIVM.

1 *Compromiſſum utrũ expiret lapſu triennij.diſting.*

2 *Appellatio an ſit deſerta poſt lapſum triennij.*

QVAEST. CCXL.

VTRVM expiret cõpromiſſum per lapſum triennii, &
1 efficiatur deſertũ? Azo dicit,* quod
ſi lis ſit cõteſtata,expirat per triẽ
nium, ſi uerò nõ eſt cõteſtata,du
a rat uſque ad xxx.ann. [a] l. properandum. in princip. C. de iudi. ibi,non ultra triennij metas poſt lit. conteſta. &c. Sic inducendo arbitrium ad inſtar iudicii eſt redactum .lege j. ff. de arbitri.ſed iudicium ſit deſertum poſt litẽ conteſta. lapſu triennii, per dictam l. properandum . ergo & ipſum arbitrium.& cum lite nõ conteſt. iudiciũ non expiret per lapſum triennii, ſed duret xxx. annis.l.ſicut.C. de præſcriptionibus xxx.uel xl.annorum.idem & arbitrium. argu. d.l.j. ff.de arbitris. Specu. dicit, quòd ubi arbitrium factum eſt ſine præfinitione temporis , quòd efficitur deſertũ per lapſum triẽnii. aliàs non.l.j.& l.properandum.alleg. & l.ſi unus.§.multo.& l.litigato. j.reſpõſo.ff.de arbitris.de ocio, dicit quòd ubi pœna eſt appoſita,expirat per triẽnium: ſecus ſi ſit amicabilis compoſitor.l.non diſtinguemus.§.multo.ff.de arbi.ita recitat Speculator in titu. de arbi.§.differt. uerſi.item.ut j. queſtio.triennium.Quid dicendum?puto opinionẽ Azo.fore ueriorem per iura allegata. Ex quorum docto.opinionibus , cũ appareat iudicium & arbitrium parificari:& ita ſit, quòd de iure canonico, iudicium non efficitur deſertum,per lapſum triennii.ut in c. uenerabilis. extrà de iudi.quod etiam tenet glo.in l. properandum.in prin.allegata. pari ratione & multò fortiori
b nec arbitrium expirat [b] per talis temporis lapſum , conſiderato maximè, quòd hoc expreſſè in iure cautum non reperitur, ſicut de iudicio : ut l. properandum.
2 ¶* Nunc inſurgit quæſtio talis : appellans & appellatus faciunt

ciunt compromiſſum ſine temporis præfinitione: utrum per lapſum triennii compromiſſum ſit deſertum:& per conſequens appellatio ipſa deſerta?& credo quòd non,per authen.ſi tamen. de tempo. app. imò requiritur quòd biēnium ſit elapſum, poſtquam arbitrium fuerit deſertum,ut ibi in fi.dicitur,niſi biennium &c.Et ita ſeruatur.

a ¶ Xxx. annos. *Hanc opi.tenet do. Bal.in l.ſed & ſi compromiſſum.ff. de arbi.*

b ¶ Nec arbitriū expirat. *Iſtud poſſet procedere de iur.cano.ſecus forte de iure ciuili,cum inſtātia iudicij perit lapſu triēnij,ſecūdū canones,aliter,ut extrà de iu.c.penultimo.*

SVMMARIVM.

1 *Exhibita iudici pro animi informatione, dicantúrne de actis cauſæ.*

2 *Exhibere,& producere,qd differāt.*

3 *Acta cauſa, ſi petatur authorum inſtrumentum,an debeat concedi.*

QVAEST. CCXLI.

1 AN aliqua exhibita * coram iudice per partē ad ipſius iudicis animi informationem, ſint & dici poſsint acta & de a-

b ctis cauſæ? credo quòd non, [b] quia ad aliquorum iuſtificationem non cenſentur producta: ſed extra formā iudicii pro animi informatione exhibita.quod probat uerbum exhibere, in l.ij. ff.ad exhib.ut in l.j.& l.non ignorabit.C.eo.tit.Ideò non poſſunt dici acta, neque de actis ipſius proceſſus.c.quoniam contra falſam.extrà de proba.& l.acta. ff.

2 de re iudic. Et * in hoc differt uerbum exhibere, à uerbo producere, quod adaptatur ad ea, quæ iudicialiter fiunt.ut in d.c. quoniam cōtra falſam.& l.produ.ff.de teſtibus. Et ita de ſtylo etiam ſeruat hæc curia parlamenti, nec talia dicuntur de actis cauſæ, niſi in cauſa iudicia-

3 liter producantur. ¶* Sed quid de actis, ſi de parte petatur authorum inſtrumentum, an debeant concedi? dic quòd ſic.ut l. emancipationi.C.de inſtrumen. & l.geſta.de re iu.Sed hæc curia parlamen.hoc non permittit de conſuetudine in ipſa curia diutius obſeruata, quæ conſuetudo iudicii eſt obſeruanda.l.ſi. in princ.C.de priuilegio ſcholar. &c.

a ¶ Quòd non. *Vide Bar.in l.j.in ſ. oppoſi ff.de officio procurat.Caſa.et bene dicit author, q nō. nā acta ſunt ſcripturæ quæ fiūt in iudicio.ff.de re iudic.l.acta.& l.actorum.C.de re iud.l.geſta.Sed ea, quæ pro animi iudicantu exhibentur informatione, non quidem fiunt in iudicio:ſed ſeorſum & ad partem.ergo &c.uerum tamē quòd inter acta iudicialia debeant diſputationes & allegationes contineri & inſeri:dicit Spec.in tit. de diſput.& allegan §.porro.in uer. & not.quòd inter acta.ſed hoc non obſeruatur ſecūdū Io. An.ut dicit in addi.ad Spe.ubi ſuprà in uer.Ioā.de Deo. Et ad præmiſſa facit,quod notando dicit dom.Inn.in c.per tuas.in gl.ſua in uer.capitulis interrogationem autem.extrà de teſta.*

SVMMARIVM.

1 *Exhibitorum Iudici pro animi ſui informatione an copia cõcedi debeat Iudici.*

2 *Productio inſtrumenti non intelligibilis, à parte facta, an ualeat.*

QVAEST. CCXLII.

1 SED an de talibus exhibitis iudici pro *animi ſui informatione, debeat cõcedi copia aduerſario? ex dictis ſ. in præcedẽti q. apparet, quòd non [a]. quia poſtquã non fuerũt iudicialiter ꝓcura. copia nulli eſt cõcedẽda. l. j. §. edẽda. in fi. ff. de edẽ. à cõtrario ſenſu. & hoc ibi etiã ſentire uidet Bar. in ſuo ſummario bene põderato. & ita etiã ſeruat ſtylus dictæ curiæ parlamẽti: ꝓut uidi obſeruari xxx. annis proximè lapſis. ¶ *Iuxta præmiſſa quæro, aliquis producit in cauſa aliquod inſtrumentum uel aliud, quod non eſt intelligibile,[b] uel per quod pars nõ poteſt inſtrui, an ualeat talis productio? dic quòd nõ: ſed talia habentur pro nõ productis: ut in c. cũ in multis. de reſcrip. li. vj. ita no. Zabarel. in cle. ij. ut lite pendente nihil innouetur &c.

a ¶ Apparet quòd non. *Poteſt tamẽ ſi uelit: quoniam imò debet copiã cõcedere: quia in his, quæ ſunt iuris, ſpectat ad officium iudicis ſupplere, quòd à partibus uel aduocato eſt omiſſum, uel minus. d. l. j. C. ut quæ de ſunt aduo. par. ſecũdum Spe. in ti. de diſp. & alle. in. §. fi. uer. ſed nunquid Iudex.*

b ¶ Intelligibile. *Vide quæ no. in c. inter dilectos. extrà de fide inſtru.*

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum producens in actis cauſæ, & poſtmodũ dicẽs ſe nolle coniti, an poſſit ad ipſius exhibitionẽ.*

QVAEST. CCXLIII.

ALIQVIS exhibet & producit in actis cauſæ aliquod inſtrumẽtũ, & ex poſt retinet, & dicit ſe nolle uti eodem: *utrum cogi poſſit ad ipſius exhibitionẽ? & maximè pro copia aduerſario cõcedẽda uideretur, quòd non, per l. j. §. edenda. in fi. ff. de edendo. & ita ibi tenet Azo:[a] quæ fuit tuba ueritatis, in glo. poſita ſuper uerbo, uſurus: ſed contrariũ ſeruatur in omnibus curiis præſentis patriæ de ſtylo, ſi is contra quem fuit productum, hoc petat &c.

a ¶ Tenet Azo. *Bal. tamen ibi poſt ſummariũ dicit, quòd ſecundum ueritatem illius tex. omnia ſunt edenda. id eſt, fienda copia parti eorum, quæ producuntur: & ſic concordaret cum conſuetudine curiarum Delph. de ſubſti. in fi. huius quæſtionis. Vide quòd pro hoc dicit Bald. in l. ij. §. ſi plura. in uer. ex hoc ſequitur. ff. quẽadmodum teſta. ape.*

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumẽti perditio an iuramẽto probetur, ubi alia probatio deeſt. uide & nu. 2.*

3 *Iuramenta de nouo reperta, an probentur iuramento.*

QVAEST. CCXLIIII.

QVISPIAM in cauſa ſua produxit iudicialiter uerbo, quoddam inſtrmentum. poſteà

poſteà dum pars petit, quòd ta-
1 le inſtrumētum * realiter tradat, dicit talis producens, id à caſu perdidiſſe, & hoc uult iurare, an debeat credi ſuo iuramento? & credo quòd ſic ſecūdum Spec. in tit. de inſtr. edi. in §. poſtquam. uer. illud quoque notandū. quia tale iuramentum eſt circa hoc probatio ſufficiens. l. fi. §. ſinautem dicat non eſſe ſibi poſsibile &c. ff. de fi. inſtr. & c. ſignificaſti. lo. j. iuncta glo. poſita ſuper uerbo, ſi ita. extrà de homi. Et pro hoc bene facit, quod tenet Bart.
a in l. ſi quis depoſiti.[a] ff. depoſiti
2 *ubi dicit, quòd proteſtatio probatur iuramento: licet Bald. ibi dicat contrarium: maximè ſi talis ſit bonæ famæ, qui petit iuramētum deferre. l. non omnes. §. à Barbaris. ff. de re mi. & facit c. nulli. in fi. de elec. lib. vj. & ita uidi ſeruari in hac curia parlamenti. Sed quid de impedimentis, an probentur iuramento? uide
3 quæ dixi s̄. q. ccv. * Sed an iuramento probentur inſtrumenta fuiſſe de nouo reperta? Bar. quòd ſic. in l. admonendi. ff. de iureiu. & ibi tenet Bart. expreſsè inſtrumenta de nouo reperta poſt cōcluſionem in cauſa ſunt per iudicem recipienda. & de hoc dixi ſuprà quæſtione ccj.

a ¶Bal. in l. ſi quis depoſiti. *Voluit allegare dominū* Bar. *in l. ſi quis uel pecunias. in uer. ult. no. C. depoſiti.*

SVMMARIVM.

1 *Occultans inſtrumentum aliàs à ſe productum, qua pœna puniatur.*

2 *Falſificans acta cauſæ, qualiter puniatur.*

QVAESTIO CCXLV.

SI aliquis aliquam partē actorum alicuius cauſæ per eum productorum, nolit exhibere,
1 *licet eam occultet, qualiter debeat puniri? dicendum ſibi certum terminum debere per iudicē præfigi, in quo exhibeat: aliàs pronunciari eiſdem decætero nullam fidem fore adhibendam.
a ita dicit Innocent.[a] in cap. perpetuis. extrà de fide inſtrumētor.
b & clarius Bar.[b] in l. j. §. edēda. ff. de eden. uel poteſt priuari ipſorum commodo: iuxta l. pe. C. de leg. qui hoc ſatis probat, & iſta ſeruat ſtylus dictę curię parlamēti Delph. prout uidi tam de tempore, quo ibi practicabā, q̄ poſtquā fui cōſiliarius in dicta curia.
2 Qualiter* autē debeat puniri falſificans acta: uide Bar. in l. j. ff. de his quæ in teſta. delen. & in l. in fraudē. §. quoties. ff. de iure fiſci. & alle. text. in c. cùm olim magiſter. extrà de offic. deleg.

a ¶Dicit Inno. *In gl. ſua in uer. communi. ubi ponit remedia concernētia iudicem aduerſus non producentem.*
b ¶Et clarius. Bar. *In uerſ. pro declarāda. ubi tradit remedia cōpetentia parti, cōtra non producētē. Et addi. dom. Cy. ibi in uer. ulterius oppo. & dom. Alex. de Imol. in uer. in gloſ. j.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex quando ad ſequeſtrationem alicuius rei, uel iuris, uel ad appoſitionem manus curiæ, procedere poſſit uide per diſcurſum nu. 1. 2. 3. 4. & 5.*

6 *Sequeſtratio neceſſaria facta ad mandatum Iudicis, priuetne quem ſua poſſeſſione.*

QVAEST. CCXLVI.

IVDEX non debet, ad ſequeſtrationem alicuius rei uel iuris, uel ad appoſitionem manus
1 *curiæ procedere, niſi quatuor
2 cōcurrētibus *. Primò, quòd ſibi ſaltem ſummarie cōſtet de iure creditoris, uel alterius, qui ſequeſtrū apponi petit, uel quod in prōptu de iure ſuo ſibi fidē faciat. l. cū proponas. C. de bo. auth. iudi. poſ. & in l. ſi is, à quo. circa
3 prin. ff. ut in poſ. leg.* Secūdò, ꝙ noceatur debitor uel alius, in cuius præiudiciū ſequeſtrū apponi requiritur: quia poſtquā de eius præiudicio agitur, ipſe debet uocari. l. is cui. ff. de ſerui. & l. ſi. C. ſi propter publicā pēſita. uēdi. fuerit celebra. iūcta l. ſi. C. ſi peruim,
4 uel alio modo.* Tertiò ꝙ is, qui ſequeſtrū petit apponi, hoc faciat ad ſui iuris uel debiti conſeruationē, & nō cauſa calumniæ uel æmulationis. & hoc iurare debet, quod iuramētū ſibi debet à iudice ante omnia deferri. l. de pupillo. §. qui opus. & §. ſeq. ff. a de ope. no. nun. facit bene l. qui bona. §. pe. & §. fi. ff. de dā. infec.
5 Quartò * requiritur, ꝙ ex perſo b na debitoris, uel alterius, contra quem ſequeſtrū fieri requiritur, a emineat uel appareat ſuſpicio: de qua in l. Imperatores. §. fi. ff. de ap. & in l. ſi cum dotē. §. finautē. ff. ſolut. mat. & in l. ſenatuſ- b conſul. ff. de offi. præſi. & not. gl. in l. j. C. de prohi. ſequeſtra. pec. & in c. dilectus. extrà, e. ti. in antiquis. Quibus ceſſantibus nō debet procedi ad ſequeſtrū. Vbi autē de uia facti dubitaret, propter partiū potentiā poſſet etiā procedi ad ſequeſtrū: iuxta l. æquiſſimū. ff. de uſufr. & ita etiā in iudiciis obſeruatur, & uidi obſeruari de anno dom. M.ccccliх. de menſe Maii, dū erā in ciuitate Viennæ: pro teſtibus examinandis ſuper pedagio capituli eccleſiæ Viennen. quod pedagiū tunc reduxi ad manus Delp. & deputaui tertiū, q id exigeret ſub manu Delphi. quia uidebā ꝙ ciues Viennæ ſe inſurgebāt uia facti cōtra dominos dicti capituli. Et notandū eſt etiā circa hæc, ꝙ tales ſequeſtrationes de iure, propriè appellantur banna. ut in d. l. ſi cum dotem. & §. finautem. & in iuribus præalleg.* Sed utrum ſequeſtratio 6 neceſſaria, quæ fit ad mandatum iudicis, priuet quem ſua poſſeſſione: uide Iac. de butri. & Barto. in l. j. C. de prohi. ſequeſtra. pecu. & eundem Barto. ff. de acquiren. poſſ. l. intereſſe. qui tenet quòd nō [a]. Et in quibus ſit permiſſa ſequeſtratio, uide gloſ. & doct. ubi ſuprà. Et utrum ſequeſtrum mediante cautione debeat tolli, [b] uide ibi ſuprà.

¶ Tenet quòd nō. *Idē tenet ipſe dom. Barto. in l. licet deponere. ff. de po. adde glo. j. & uer. eccleſia. in c. examinata. extrà de iudi.*

¶ Mediāte cautione debeat tolli. *Dic quòd ſequeſtrū ceſſat & tollitur*

tur præſtita ſufficienti cautione. domi. Bald. in l. j. in uerſic. ij. not. C. de ordi. cog. & d. Pan. in c. ij. in iiij. col. a *uerſi. ſed nunc quæro. de ſequeſtrat. poſ. & fruct. & ibi ego dico, ponitur* b *limitatio per eundē dominū Panor.*

SVMMARIVM.

1 *Papa moriente, an expiret poteſtas data conſeruatoribus.*

2 *Conſeruator, quis dicatur. Et ad quid conſtituatur.*

QVAEST. CCXLVII.

1 AN papa * moriente expiret poteſtas conſeruatoribus data? dic quòd ſic, quo ad negotia nōdum cœpta. caſus eſt a in cap. hac cōſtitutione.ª de offic. deleg. li. vj. officium autē &c. & plenè per Io. Fa. inſt. manda. in §. itē ſi adhuc. & iſtorum conſeruatorum officium conſiſtit quaſi in mero imperio. ut dicit Inno. b ᵇin c. ſtatuimus. extrà de of. del. Sed an officialis poſſit eſſe cōſeruator? uidetur quòd non. per ea quæ habentur in d. c. hac conſtitutione. Sed contrarium uidetur per ea, quæ habentur in cle. ij. de reſcrip. & ita ſeruat cōſue-2 tudo.* Sed quis dicatur cōſeruator: & ad quid conſtituatur conſeruator: & quam poteſtatem habeāt: & an ipſi habeant iuriſdictionem: uide. c. j. extrà de of. de c le, & Hoſt.ᶜ in c. ſtatutum. eo. tit. & quòd poſuit in litera ſua in fi. tit. de of. dele. in antiquis. Si alicui cōcedatur priuilegiū uel frāchiſis, an debeat ſibi dari cōſeruator? uide in l. præcepit. C. de canoni. largi. tit. lib. x. & uide quæ circa tales conſeruatores dixi ſuprà q. xviij

a Hac conſtitut. *Et adde ibidem do. Pet. de Anchara. in nono notabi.*

b ¶ Vt dicit Inn *In ij. col. in glo ſua. in uerſi. alii tamen dicunt.*

c ¶ Et Hoſt. *Adde domi. Inno. ubi ſuprà. in prin. ſtatuimus. & Specu. in tit. de iudi. dele. in §. excipi poteſt. in uerſic. ſed nunquid conſeruator. & ibi domi. Bal. & Ioann. An. in addi. eiuſdem.*

SVMMARIVM.

1 *Mulier quomodo cauere debeat pro denario ſibi facto à uiro.*

QVAEST. CCXLVIII.

TESTATOR quidam reliquit uxori ſuæ * quædam 1 ſua bona ad eius uitam dūtaxat pro donario ſuo uel ſimpliciter: utrum talis mulier teneatur cauere de utendo fruendo re ſibi legata arbitrio boni uiri, uidelicet quòd nullam læſionem ex uſu afferret proprietati? Credo a quòd ſic,ª per l. uſufruc. C. de uſufru. Cauereq́ue etiam tenetur ſe facturam in talibus rebus ſeu bonis quæ faceret in re ſua: ut in l. j. §. cauere. ff. uſufru. quēadmodum caueat. necnō etiam de reſtituēdo res ipſas hæredi teſtatoris, poſt tempus in legato comprehenſum: ut l. illud. & ibi caſus notabilis. C. de leg. ſic eam inducendo. nam ubi res aliquæ allegantur ad tempus: utpotè ad xx. annos: uel quandiu uixerit legatarius, conſtat legatum eſſe ualidum. & ſequitur, quòd impleto tempore legati, quia legatarius mori

moritur, res ipſæ legatæ reuertuntur ad hæredes teſtatoris. l. quoties. C. de dona. quæ ſub mo. l. fi. §. ſinautē ſub cōditione. C. cōmunia de leg. l. ſeruo legato. §. ſi ſeruum. & ibi etiam per Bart. ff. de leg. j. Et ideó pro indemnitate hæredū ipſe legatarius tenetur cautionē pręſtare: ut adueniēte tēpore in legato appoſito, res legatę nō factæ deteriores culpa ſua reſtituantur hęredibus: ut ibi dicit tex. Ex quo propterea appa ret dictā uxorē, cui factū eſt legatū ad tēpus, quamuis in certū, ut quia quamdiu uixerit. l. ſi cū hæres. ff. quādo dies le. ce. & l. poſt mortē. C. de fideicō. teneri cautionem prædictā præſtare: & ita uidi obſeruari. ¶ Et nota circa hāc materiā, quód nos habemus

b dotem [b], donationē propter nu

c ptias, [c] dotalitiū. [d] donationē ſim

d plicem, doariū, & bona parafer-

e nalia. [e] De dotalitio & quid ſignificet: idem de doario, & quid ſignificet, uide in c. plerunq;. extrà de donat. inter uir. & uxor. per gloſ. & in c. nuper. extrà eod. per Ioann. Andr. & Hoſt. de aliis ueró dic, ut in l. fina. C. de do. ante nup. & in l. fin. C. de pact. conuentis &c.

a ¶ Quód ſic. *Quinetiam huiuſmodi cautionem non poteſt teſtator remittere. dominus Baldus in authenti. cui quid relictum. in uerſicul. not. quód teſtator. Codice de indi. uidui. tollen. lege prima. & dominus Bartolus & Baldus Codice de uſufruc. & per doctū. in lege nemo poteſt. ff. de lega.*

b ¶ Habemus dotem. *Quid ſit dos, do. Barto. in rub. ff. ſol. mat. & quod dicitur ius uniuerſale, ibidem traditur per eundem Barto. & doct.*

c ¶ Donationem propter nuptias. *Eſt enim donatio propter nupt. id quidem, quod ſponſus ſponſæ donat. quādo ab ea dotem recipit. c. nuper. extrà de dona. inter uirum. & uxor. & ibi domi. Gofre. in ſum. & per domi. Azo. in ſumma. de donation. ante nup.*

d ¶ Dotalitiū, id eſt, donatio propter nupt. *ca. plerunque. ti. præal. leg. in gloſ. uerſi. dotalitium. & in c. ex parte. extrà de for. compe. in gloſ. ſuper uerſi. dotalitij. ubi autem ſponſus aliam donationem facit ſponſæ, uocatur ſponſalitia largitas: ut per Gof. in tit. iam dicto, de dona. inter ui. & uxo. in §. Eſt autem ſciendum quód quæſtio iuxta inſtrumentum concipitur. uide Specu. eodem titul. in uerſicu. in ſponſalitia autem largitate.*

e ¶ Et bona paraphernalia. *Dicuntur bona paraphernalia, quæ uxor habet extra dotem: quorum adminiſtratio ſit data uiro expreſſè uel tacitè per conſignationem inſtrumentorum. dominus Bar. in lege, maritus. in prima opinione. Codice de procuratoribus. & dominus Baldus in lege ſi. iuncta glo. in uerſi. uſuras. Codice de pactis conuentis. & require digeſtis de iure dotiū. lege, ſi ego. paragrapho, dotis. & lege, ſuper dote. & lege, hac lege. codice de pactis conuentis. & nota. eodem titulo in gloſ. rubrica & in authenti. de exhibendis reis. paragrapho fin. columna quinta.*

SVMMA

SVMMARIVM.

1 *Cautio de donatio facto mulieri à uiro, an debeat præſtari cum fideiuſſoribus.*

QVAEST. CCXLIX.

VTRVM cautio, de qua ſuprà in præcedēti qōne* fit
1 mētio,debet præſtari cū fideiuſ-
a ſoribus [a]?dic quòd ſic: quia uerbū cautio,à lege prolatū,intelligitur cū fideiuſſoribus, ſecundū Pe.Ia.& Cy. & eſt tex. in l. ſi creditores.ff.de priui.credi.& l.uniuer.C.de preci.Impera. off.aliàs eſſet fruſtratoriū remediū illius legis,ſi de nuda cautione intelligeretur:cū ſolū haberet obligatū,quē per prius habebat:ut ibi no.p Bar.& doc.licet gl.aliter dicat,in l.ſancimus.C.de uerb. ſig. & male idē in l.in omnibus.C.de iudi.& in l.de di.in prī.ff.de cōd. ob cau.& quæ ſit ratio.uide ibidē per eos.Hoc idē probatur in l. Archimedorū. C.ut in poſ.leg. cōſiderato iure de toto, quoad totū:idē iuris eſt de parte,quo ad partē.l.qui de tota.ff.de rei uen. idē probatur in l. iubemus. §.j. C.ad Treb.nā cū ibi ſit ſpeciale, in cōtrariū eſt ius cōmune.idē in l.hac edictali.§.is illud.C. de ſec. nu.Prętereà l.in omnib⁹.de iud. & l. ſi fideiuſſor. §.fi.ff.qui ſatid. cog.dicunt,quòd cauſa cognita iudex cautionem pręſtare faciet. Sed quæ erit cauſa? hoc colligi poteſt,ſi in manu forti uel aduerſarii res poneretur, uel ex aliis cauſis tactis in d.§.fi.& authē.matri & auiæ.C.quādo mulier tutelæ of. fun.pot. uel in materia l. j.C.ubi pup.edu. debeat. Et iſta uidi determinari &c.

a ¶ Fideiuſſoribus. *Et quòd huiuſmodi cautio debeat præſtari cum fideiuſ.apertè uidetur uelle do. Bald. C.de uſufru.l.j.in uer.ulti.not.Et in uer.iuxta hoc.*

SVMMARIVM.

1 *Cautio iuratoria an ſufficiat, ſi non poſſit idonea præſtari.*

QVAEST. CCL.

1 SED ſi non* poteſt idoneam cautionem præſtare,an ſufficiat iuratoria caut.gl. dicit quòd non,in l.uſufr.C.de uſufruct.Pe. & Cy.ibidem tenent contra glo. Guil.de Cuni.dicit,quòd illo caſu committi debet alicui bono uiro, qui de commoditate fructuum ſibi reſpondeat.l.poſtquam.§.Imperator.ff. ut in poſ. leg.uel fideic.cuius opi.ibi ſequitur Bart.ſi perſona ſit ſuſpecta, aliàs ſi non ſuſpecta, ipſe ſequitur opi.Pe.& Cy.in dubio,& propter inconuenientiam quæ patent. ſed ſi res aduerſario traderetur,uel ad manus inimici trāſferretur. & ita ſecundum opi. Guil.de Cu.uidi determinari,uel poſſe dari alia prouiſio, iuxta declarationem poſitam in l. hac edictali.in §. his illud.uerſi. certè.C.de ſe.nupt.Et de hac materia an ſufficiat iuratoria cautio, tetigi.ſuprà.q.clxxxix.

SVMMARIVM.

1 *Verba, quòd hæres meus portet nomen & arma mea,an importēt conditionem.*

QVAEST. CCLI.

TESTATOR præcepit & ordinauit, ꝙ Titius cognomen & arma eiuſdẽ teſtatoris habeat, & recipiat, & ſit hęres eius.* hæc uerba an importent conditionẽ uel modũ? Et breuiter credo quòd conditionẽ, & de hoc uidetur caſus, in l. mulier. §. ſi quis hæreditariũ ſeruũ. ff. de condi. inſt. ubi hæc uerba, iuſſus eſt manumittere, & hæres eſſe, important conditionem, & ſequitur effectus, ꝙ Titius conditionem adimplere debet antè, quàm hæres eſſe poſsit: ſicut dicitur in materia conditionis. Et ita practicaui, dum in officio aduocationis exiſterẽ in cauſa domi. Bertachi. & Pe. de theyſio fratrũ contra dominum Chalanconis, ubi agebatur de hæreditate domini Ioan. Leuzonis militis, qui inſtituit dictos de theyſio, & ordinauit quòd ipſi portarent eius cognomen & arma, prout & fecerunt, & ex poſt nũcupati fuerunt Leuzonis, aliàs de theyſio: & uidi expoſt in curia parlamenti ita determinari.

SVMMARIVM.

Salarium operarijs quomodo ſoluendum ſit, in multiplici ſalariorum differentia.

QVAEST. CCLII.

PROMISI dare operariis meis eũtib⁹ ad uineas meas quantum dabunt aliis ciues Grationo. foſſatis, uel putatis uineis meis, reperitur, ꝙ aliqui ciues dederũt unum groſſum, alii ſex liardos: & aliqui unũ groſſum cũ dimidio. inſurgit quæſtio, ſecundũ quorum ſalarium debeã meis operariis ſoluere.* iſta queſtio eſt ſingulis annis in hac ciuitate Gration. Et dicendum uidetur, quòd ſecundum ſalarium illorũ, qui groſſum dederunt, etiã minus[a]: ut in l. qui concubinam, §. cũ ita[b]. Io j. ff. de leg. iij. cũ ſuis concor. ibi alle. & ita determinat Dy. ibidem. & ita iudicaui de anno domini M. cccc. xxxj. tempore quo eram iudex curiæ communis d. ciui. Gratio. cum de facto occurri.

¶ Etiam minus. *Adde quæ leguntur & not. in regu. in obſcuris lib. v. & ibi per do. Io. An. in mercuria.*

¶ §. cum ita. *Iſte §. optimè eſt alle. ab auth. noſtro pro hac q. et uide eum, quia eſt ualde eleg.*

SVMMARIVM.

Contractus an ſit prohibitus in arreſto, ſicut in carcere.

In uinculis qui dicantur.

QVAEST. CCLIII.

SI quis dedit fideiuſſores de tenendo* arreſtum, uel de nõ recedendo ab arreſto, & iurauit non recedere, an cenſeatur carceratus, & in uinculis detentus? credo ꝙ ſic. Et pro hoc uidetur tex. no. in l. in eadem. §. in uinculis. iuncta gloſ. fi. & l. necnon. ff. ex quib. cau. maio.* In uinculis autẽ etiã eos accipimus, qui ita alligati ſunt, ut ſine dedecore in publico apparere non poſſunt: licet detur facultas abeundi, ut uel quia iurauerint, uel ſub

z fide

fideiuſſore ſunt,& ſuper hoc ui de quæ ſcrip.in notabil.meis.in 1 §.ſecundo,quis dedit fideiuſſo. Et facit bene quod ponit Innocen.in c.nuper.in prima glo.extrà de ſententia excommunicatio.& hæc ſunt ſingularia & attendenda.quia ex hoc apparet quòd contractus factus per tale
a arreſtum non ſubſiſtit uiribus[a]. Et ideò anno M.ccccix.& die iij.menſis Nouemb.curia parlamenti reuocauit quandam compoſitionem factam per quendā de roybone,per caſtellanū briſſiaci:licet ille bono dictam cōpoſitionem poſteà rectificauerit extra carceres:ipſe tamē adhuc exiſtens in arreſto.De compoſitionibus,quæ fieri prohibētur,uide infrà quæſtio.ccccxxvj. Sed quid ſi quis per uim extorqueat obligationē?dic ꝙ cōmittit uim publicam.tex.eſt in l.iiij. in prin.ff.ad leg.Iul.de ui publ. De compoſitione facta preyſonerio,uide ſuprà q.cxiij.

a ¶Nō ſubſiſtit uiribus.*Hoc intellige uerum,quando contractus eſt cū ipſo incarcerante ſeu eius participe, & limita iſtud procedere, quando iniuſtè ſeu indebitè incarceratur.do. Bar.l.qui in carcerem.ff.quod met. cau.& do.Bal.in rub.de reſc.uendi. in uer.itē requiritur quòd ille.Iſtud tamē in omni caſu fallit,quādo contractus tēdit in utilitatē incarcerati,ſecundum do.Bal.ubi ſuprà.*

SVMMARIVM.

1 *Confeßio facta inter certas perſonas,an præiudicet alijs.*

QVAEST. CCLIIII.

CONFESSIO * per aliquem facta in uno iudicio inter certas perſonas ſibi præiudicat in alio iudicio inter alias perſonas[a],per c.per inquiſitionem.extrà de ele.& ibi tex.Hoc idē ibidem tenent Inno.& Ioan. And.idē Spe.in tit.de confeſ.in §.nunc uidendū.circa prin.Nec obſtat c.inter dilectos.uerſi.nec atteſtationes &c.extrà de fid.inſtru.& l.is apud quē.C.de eden. & l.j.C.res inter alios acta.quia loquūtur in actis habitis reſpectu ꝓbationū factarū per teſtes uel inſtrumenta:& nō per confeſsionem.& uidi in curia parlamēti determinari.Et eſt ratio diuerſitatis:quia multa poſſunt opponi contra teſtes, uel inſtrumenta:ſed non ſic in cōfeſsiōe. Nimis enim eſſe indignū indicamus,ut ꝙ quiſq; uoce dilucide proteſtatus eſt,id in eundem caſum infirmare. l.generaliter. C.de nō nu.pec.& in c.per tuas. extrà de prob.Teſtes tamē recepti inter certas perſonas, faciūt præſumptionem contra alias.l. admonēdi.& l.ſi quis libertatē. & ibi Bar.ff.de iureiur.Sed an acta in uno iudicio fidē faciāt in alio?uide quæ dixi ſuprà, quæſtio.cxxxvj.

a ¶Alias perſonas.*Cōfeßio nō præiudicat,niſi quo ad interrogantem: non autem quo ad alias perſonas nō interrogantes.ut de hoc eſt tex.not. ff.de interro.actio.& not.do.Bald. Abbas Sicu.in c.quamuis.de re iud.*

Ioan.

Ioã. And. in addit. Spec. de confeſ. §. nunc dicendum. in verſi. quid ſi confiteatur ad fin. Imo. in c. qualiter & quando. lo ij. de accu.

SVMMARIVM.

1 *Citari perſonaliter à delegato, uel ab ordinario quando quis poſſit.*

2 *Citatio qualiter fieri debeat.*

QVAEST. CCLV.

QVIS non poteſt citari perſonaliter[a]* à delegato: nec ab ordinario: niſi caſibus deſcriptis, in c. j. de iud. lib. vj. niſi citaretur coram Papa, Imperatore, aut alio principe: ut ibidem no. quod facit ad q. ſæpe occurrentem de his, qui citantur corã domino gubernatore Delph. locũ tenente domini noſtri Delphi. perſonaliter ultra caſus ibidem deſcriptos, an fieri poſſit. circa hoc aduerte: quia de ſtylo curiarum poteſt pars citari perſonaliter, quandocũq; uidetur iudici expediens.* De materia citationis, ſi debeat fieri in perſonã citãdi, uel quomodo, & qualiter & quando, uide plenè[b] per Bar. in l. dies. §. prætor. ff. de dã. infec. An ſufficiat citare procuratorẽ in principio cauſæ, uide Bart. in l. eum qui. C. de procu. & in l. meminerint. C. unde ui. & gl. in c. cauſam quæ. extrà de dolo. & tetigi infrà q. cccclv. in fin. Vtrũ ſufficiat citatio ad domũ? uide Bart. in d. l. dies. & in l. j. in prin. ff. de lib. agn. Et de hac materia, uide quę dixi infrà ccccxlv. De materia citationis, ſcripſi in notabi. meis. in §. citatio inconſrua. cum ſex §. ſequẽ. fo. 12. & c.

a ¶ Perſonaliter. *Ex cauſa tamẽ poteſt, quæ in citatione tunc debet exprimi. l. ſi. C. de procu. Alias nõ arctaretur citatus ad perſonaliter cõparendum, ſecundũ do. Pe. de Anc. in c. j. hic allegato. in j. notabili.*

b ¶ Vide plenè. *Tu uide omnino do. Inn. in c. ſi aduerſarius. in gl. ſua. in uer. publicè. ext. de eo, q mit. in poſ.*

SVMMARIVM.

1 *Mulier prægnans citata, an teneatur in iudicio comparere. Et quod non comparentis periculum.*

2 *Mulier pro debito ciuili non debet incarcerari.*

QVAEST. CCLVI.

MVLIER[a] aliqua prægnãs ſeu grauida* citatur perſonaliter cõparitura corã iudice, ſi ipſa nõ cõpareat: utrũ pœna cõtra eam debeat declarari? Dic q nõ: quia cõparere nõ tenetur: ſiue ipſa ſit prægnãs[b] à uiro ſuo, ſiue ab alio. l. non exigimus. §. ſi uero propter. ff. ſi quis cautio, ita etiam ibidem tenent Guli. de Cug. & Bart. Et ita uidi obſeruari in hac curia parla. Ad idem mulier* etiam pro debito ciuili, nõ debet incarcerari, ne circa caſtitatem iniurietur: ut in auth. ſed nemo iure. C. de cuſto. reo. Etiam ſi non habeat bona, in quibus fieri poſſit executio, cõtra eam. Et fuit declaratũ die vij. menſis Feb. M. ccclx. in manibus Io. Botuti, in cauſa Catharinæ de maſo ex una parte, & Ioã. fratris de ſcalis, ex altera. & hoc fuit tunc limitatũ in muliere ho-

 neſta

neſta, per l.j.C.de off.diuer.iud. ſecus in meretricibus: nam utilitas uitæ earum non meruit laqueis legũ innodari.l.quæ adulterium.C.de adulte.

a ¶Mulier. *Verecũdia ſexus muliebris parcitur.C.de iur.cal.l.ij.§.ſui autem.*

b ¶Sit prægnãs. *Etiã nõ prægnãs mulier inuita ad iudiciũ trahẽda perſonaliter nõ eſt, quacũq; cauſa in iure nõ expreſſa.c.ij.de iud.lib.vj.& ibi do.Io.Andr.*

SVMMARIVM.

1 *Brianſonij conſuetudo, ut proximior agnatus poſſit rem alteri uenditam infra certum tempus pro eodem pretio habere.& nu.6.*

2 *Pactum adiectũ, quòd ſi infra xviij. menſes reſtitueret, uenditio haberetur pro non facta, utrum excuſet proximiorem à lapſu anni.*

3 *Tẽpus reuocandi rem, an currat minori xxv.annis.*

4 *Vendicanti rem, an non debeant reſtitui fructus.*

5 *Ius competens proximiori agnato de uendicanda re, an alteri poſſit cedi.*

QVAEST. CCLVII.

CAVETVR de cõſuetudine in patria Brianſonii[a], a
1 *quòd proximior agnatus uel cognatus poteſt rem alteri uenditam infra decem dies inter præſentes, uel infra annũ & diẽ inter abſentes, pro eodem precio habere, utrum ualeat talis
b conſuetudo[b]? uide Dy.in l.dudum.C.de contrahen.emptio.& uenditio.qui refert Iac.de ro.tale quæſtio.mouiſſe.in l.contra maiores.C.de inoff.teſta.& Oldra.in l.fin.C.in quib.cau.in integ.reſti.non eſt neceſ. Aliquis uẽdit unam rem Titio: conſuetudo eſt, ꝙ proximior eam habere poſsit pro eodẽ precio infra certum tẽpus. emptor dicit ſe nõ teneri tradere proximiori, & mouetur propterea litigiũ inter proximiorẽ & emptorem, quod litigiũ durat per annum, fertur ſententia pro emp. Nunc quæritur à quo tẽpore incipiat currere annus, an à tẽpore uenditionis factæ, uel à tempore litigii finiti. Ia. dicit ꝙ à tempore finiti litigii.& alle.tex.in l.quãdiu.C.qui admit.ad bon.poſſeſ. poſſunt.& nihil pl9 dicit. ¶*Sed 2
iuxta præmiſſa quæro, uenditor in uenditione adiecit in fin. ꝙ eo caſu quo ipſe infra xviij. menſes reſtitueret pretium, uẽditio haberetur pro non facta, utrum tale pactum excuſet proximiorem agnatum, à lapſu anni. de quo loquitur dicta cõſuetudo. Videtur ꝙ ſic: ut l.quãdiu. ſuprà allegata. Et ita uidetur tenere Iac.in loco præal. In cõtrariũ facit & uidetur tex.expreſſus in l.ij.§.biduum.ff.quando appellã.ſit. ſic inducendo, appellatio nedum tendit ad ſuſpenſionẽ ſententiæ, ſed etiã reſciſsionem.l.j.C.de poſt.l.furti.§.j.ff.de his qui notã.infa.& in l.tale.§.qui ꝓuocauit.ff.de pact. Sed ſic eſt, quòd ſi ſentẽtia diffinitiua proferatur ſub conditione, debet appellari ſtatim infra biduum à

tem

tempore ſententiæ,& non ex-
pectari cõditionis euentus,imò
ſi expectetur ſententia, tranſit
in rem iudicatam,nec ualet ap-
pellatio. Idem dicamus in caſu
iſto:nam cum talis conſuetudo
ſit reſciſſoria contractus,ꝙ an-
nus ſtatim currat à tempore cõ-
tractus perfecti,ne ſuſpendatur
propter pactum adiectum:quia
ſi in actu conditionali tempus
ſtatim currat:ut d.§.biduũ.mul
tomagis ſtatim debet currere
in actu purè & perfectè celebra
to.arg.authẽ.multomagis. C.de
epiſ.& cle.nõ obſtat l.quandiu.
alleg.& ibi apparebat de diligẽ
tia petentis poſſeſsionẽ bono-
rum.ideò nimirũ ſi tempus bo-
norũ poſſeſsionis agnoſcendæ
ibi nõ currat, donec certum ſit,
ꝙ tabulæ ſint ualidæ uel ne. In
caſu uerò noſtro iſte proximior
nullã diligentiã fecit infra an-
num,ſicut facere debuit ſtatim
præſtando de iure talis conſue-
tudinis.l.ſi fundũ.C.de rei uen.
ideò nimirum,ſi contra eũ cur-
rant lapſus anni.l.fi.in fin.C.de c
3 anna.excep.¶*Sed an illud tẽ- a
pus currat minori xxv.annis?do.
Oldr.in l.fi.C.in quib.cau.in in-
teg.reſt.nõ eſt neceſ.qui mouẽt
etiam iſtam q.dicit quòd ſic.Sed
reſtituitur & alleg.c.conſtitutus. b
extrà de in integ.reſti.de hoc e-
tiam tetigi ſuprà q.xxxj.Sed nõ-
ne iſte minor tenetur reſtituere
expẽ.illi à quo ipẽ repetiit?Dic
ꝙ ſic:ut ff.de in integ.reſti.min.
4 l.intra utile.§.j.¶Sed nónne*in c
caſu propoſito,ille,à quo res uẽ
dicatur, tenetur reſtituere fru-
ctus?dic ꝙ nõ,ſecũdũ Oldr.ubi
ſuprà:qa hic agitur cõdictiõe ex
lege uigore talis cõſuetudinis,
quæ eſt ſtricti iuris:ut inſtitu.de
act.§.actionũ.& quando agitur
actione ſtricti iuris,ad rem quę
nũquã fuit in bonis petẽtis:ibi
nõ ueniunt fructus niſi à tẽpore
litis cõteſt.ff.de uſu.l.uideamus.
§.ſi actione.ſecundũ Old.in l.fi.
C.in quib.cau.in integ.reſti. nõ
5 eſt neceſ.¶*Quæro iuxta hanc
materiam,an iſtud ius cõpetens
proximiori agnato,poſsit alte-
ri cedi.uide quæ plenè dicit An
ge.de Arc.in l.uſufru.circa prin.
ff.de noui ope.nun.¶Et an ipſe
agnatus teneatur reſtituere im-
penſas factas in medio tẽpore.
uide plenè eundẽ Ang.de Are.
6 in d.l.j.§.nũc uidemus.*Sed an
dicta cõſuetudo habeat locum,
cum res extraneo traditur in ſo
lutũ,& nõ uenditur?Spe.in ti.de
emp.& uendi.in §.nunc dicen-
dum.in uer.ſed pone ſtatutũ eſt.
in aliquo loco tenet,ꝙ non[c].

¶In patria Brianſonii. *Idẽ in Picardia:ubi uiget talis conſuetudo:ut dicit d.Odofr.in l.dudum.hîc alleg.*

¶*Eadem etiã eſt conſuetudo in regiõibus Germaniæ quàm pluribus.*

¶Valeat talis conſuetudo. *Vide not.d.Bal.in præalle.l.dudũ.in uer. ſed quæro.ubi tenet,quòd huiuſmodi conſuetudo non ualet:quia reprobatur ratione turpitudinis,uel intolerabilis iniquitatis.*

¶Quòd non. *Nota ergo differen-*

tiam,quæ ad hanc q.inter nendere & dare in ſolutum.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia collegiata,quomodo cognoſcatur.*

QVAEST. CCLVIII.

1 ECCLESIA collegiata* cognoſcitur per ſigna, de quibus not.in c.dilecta.extrà de exceſsi.præla.& dicit Pau.quòd ſigna ſunt, commune ſigillum. in c.ſignificauit.extrà de appel. Commune refectorium, & commune dormitorium,de quo Innoc.in c.poſtulanti.de iure patr. & not.in c.à nobis.eo.ti. Nõ tamen requiruntur omnia prædicta ſigna inſimul:ut dicit Franc. de Zabarel.in d.c.dilecta.& ca. hi qui.de ætate & qualita.ordi. in cle.& tres faciunt eccleſiam
a collegiatam[a], & prioratum conuentualem:ut not.per gl.& docto.in præall.c.à nobis.& ponit glo.in cle.ij.de præſcr.Licet ſecundum Pau.duo ſufficiũt:ut in c.j.de elect.ita dicit Fran.de Zaba.in c.cauſam.de elec.in c.j.In collegio tamen inter ſcholares faciendo,requiruntur ſaltẽ tres. l.Neratius.ff.de uerb.ſig.

a ¶ Et tres faciunt eccleſiam collegiatam. *Imò duo faciunt collegium eccleſiaſticum,& ſic etiã conuentũ, ſed ad collegiũ faciendũ inter ſeculares requiruntur ſaltem tres.d.Car. in c.ij.xiiij.q.de reſcript.cle.In uno ſolo tamen retinetur collegium.do. Innoc.in c.præſente.de iure patro.l. ſicut in decurionibus. cum gloſ.& Bart.ff.quod cuiuſque uni.*

SVMMARIVM.

1 *Conſul quòd quis ſit in ciuitate, an ſit probandum.*

2 *Iuriſdictio an ſit apud fiſcum.*

QVAEST. CCLIX.

1 SI in ciuitate,in qua* quis eſt conſul,negetur,ꝙ ſit cõſul, an requiratur probatio? Dic ꝙ a nõ:ut tenet Bar.in l.j.[a]C.qui & aduer.quos.Quod facit ad multa,præſertim utrũ do.ꝓcurator fiſcalis huius curiæ parlamenti uel alterius curię inferioris debeat probare ſe eſſe talem, & ſi non probauerit in proceſſu,an proceſſus ſit nullus.& certè nõ, per no.per Bart.ubi ſuprà. & ita ſeruatur de ſtylo dictę curię parlamẽ.Idẽ dicerẽ de officiali uel b iudice[b].Itẽ de magiſtris curia- c rũ,qui[c]in ſtationibus[d]ſunt præ- d poſiti.¶* Circa præmiſſa,quęro 2 utrũ apud fiſcum ſit iuriſdictio. Dic ſecundũ Bal.ꝙ fiſcus eſt duplex:ſcilicet uniuerſalis & particularis:ut fiſci Papieñ.tamen apud nullũ fiſcum eſt iuriſdictio. e Quia fiſcus eſt[e]idem, ꝙ cuſtos ſacriſta,lege animatus & armatus.& ſacriſta ſeu repoſitorium publici theſauri habet priuilegia & proprios iudices, & uice publicæ perſonæ fungitur:& ei donari & legari poteſt.& habet procuratorem,qui agit & conuenitur nomine fiſci.Et eſt ſaccus ſine conſcientia,qui imburſat omnia malè acquiſita. ff.de calum.l.in hæred.& ff.de in Æ teſtamen.l.Papini.§.memir .ſe. Propriè tamen fiſcus non eſt,niſi imp

ſi imperii & Papæ.l.j. C. de bonis uocan.lib.x.ff.ad municipales.l.ſimile.ita dicit Bal.in feud. in titu.de pace iuramen. fir.ca.j. §.ad hoc &c.

a ¶Bar.in l.j.*In uerſi. circa primam partem. Et loquitur formaliter in decurione, qui et conſiliarius ciuitatis dicitur.C.de decu.in glo.rubrica.libro decimo.*

b ¶Iudice. *Iſtud uoluit in terminis do.Bal.in præd.l.j.C.qui & aduer. quos.in uerſi.iij.oppo.*

c ¶Curiarum.*Etiam mercatorum. ut per domi. Bal.ubi ſuprà,in uerſi. idem ſi quis.*

d ¶Stationibus. *De ſtationibus fit mentio:& quid ſit ſtatio, not. C.de cõpenſat.in l.j.et ibi gl.in uer.ſtatio.*

e ¶Fiſcus eſt. *Fiſcus propriè dicitur ſaccus, in quo reponuntur bona publicata,& confiſcata,quæ poſt marſupium, id eſt,burſam non ſufficiens cõcludere publicata cõſtitutus fuit, pariterq́;eò minus,deinde ſufficienti effectio ad domum deuetum eſt: quæ & ærarium fiſci uocatur.gl.in uerſ. fiſcalis.l.in prouincijs.C.de numerarijs.lib.xij. et licet fiſcus non habeat iuriſdictionē: ei tamen ut patriæ reuerentia exhibēda eſt.lege,hi qui.ff. de poſtula. Quo fit,ut agens contra fiſcum teneatur ueniā impetrare.l. bene à Zenone. poſt med.ibi,ex noſtra iuſſione.C.de quadri.præſcript.*

SVMMARIVM.

1 *Cura an expiret, prodigo reuocato ad bonam frugem. uide & nume.1.*

QVAESTIO CCLX.

1 CVRATOR datus eſt alicui prodigo.* qui prodigus eſſe definit, & recipit bonos mores: utrū ipſo iure expiret cura:tex. eſt ꝙ ſic in l.j.circa prin.ff.de cura.furioſi. & ita tenet expreſsè Petr⁹ de Bella perti.& ibi reputat caſum ſingularem.Quod intellige,ſi per biennium uel triēniū ſteterit diſcretus.arg.in auth.de monachis. §. illud.col.j. Bart.uero in l.is cui. ff.de uerb.obli.uoluit dicere,ꝙ requiratur declaratio iudicis, per rationē quam ſibi aſsignat. 2 *Quid dicendū?crederem ꝙ ſi reputatus fuerit ſanorū morū, per biennium uel triēnium, ꝙ hoc ſufficiat.ar.l.Barbarius Philadelphus.ff.de offi.prçto.& l.j. C.de teſt.& l.ij.C.de ſent.& inter.om.iu. & c.cõſultationibus. extrà de iure patro. Si uero ante tale tempus diſceptaretur, & reuocaretur in dubiū,tunc fortaſſe eſſet neceſſaria iudicis decla a ratio. a & ita poſſet ſaluari opi. Bar.Vide tamen quæ ponit glo. & poſt eā Bar.in l.j.C.qui & aduerſus quos in inte.reſti.poſtulatur. ubi dicere uolunt, quòd ſi quis prodigus eligatur in cõſulem,quòd ex hoc non dicitur recepiſſe ſanos mores: imò requiritur probatio. qđ intelligerem uerum, niſi tempore maiori, utpote biennio uel triennio talis eſſe appareret & reputaretur. ut iuribus allegatis. Et pro hoc bene facit l. cum his. C.de curato.furioſi &c.

a ¶Iudicis declaratio. *Iſtud procedit,ubi eſt manifeſtum ipſum prodigum*

digum ad ſanos mores reuerſum: quia tunc is, ipſo iure deſinit eſſe ſub cura.nam manifeſtum ſeu notorium æquiparatur ſententiæ quantum ad effectum declaratiuum, id eſt, quãtum ſtylus ad declarandum. do.Bal.in l.j.uer.quidam dicunt.C. de cura furioſi.*& ita tenet do.*Pau. *de Caſt.ff. de uerbo.obli.l.is cui bonis.in iij.colum.in uer.unum tamen. iuncto uer.praceden. & ibi do.*Bar. *poſt* Ia.*de Are.in uer.quaro aliquis. & do.*Alex.*de* Imo.*in iiij.col.in uer. inquãtum.etiã quem omino uideas.*

SVMMARIVM.

1 *Capellano moriente, inſtituto hærede laico, utrum inuentarium fieri debeat per curiam eccleſiaſticam uel ſecularem.*

QVAESTIO CCLXI.

CAPELLANO moriente, relicto hęrede homine laico, * utrum inuentariũ fieri debeat per curiam eccleſiaſticam uel ſecularẽ? dic ꝙ per curiã ſecularem: quia mutatione perſonæ bona quæ erant affecta priuilegio clericali, deſierunt eſſe eccleſiaſtica, & conditionẽ hæredum ſequuntur. Caſus eſt ſingularis in l. Paulus [a] reſpondit per procuratorẽ. in §.j.ff.de acqui.hære.facit l.iij. C.de epiſ.& cle.& melius in l.fiſcus.ff. de iure fiſci. iſtud uoluit dicere Spec. in ti.de cle.cõiug.§.j.uer.ad huiuſmodi autẽ arti. &c. ibi dũ dicit, aliàs non tenetᷣ eccleſiaſtic⁹: quia mutata perſona mutatᷣ ſtatus rei &c. Iſtud uidetur tenere Dy.& Bart.[b] in d.l. Paulus. & ita fuit dudum iudicatũ in d. curiæ parlamenti pro Petr. Meyrodi hærede dom. Stephani Croſeti presbyteri de turre pini: & pro iſta parte benefacit: quia hæreditas antequã fuerit adita, reprę ſentat defunctũ, & poſtquã fuerit adita, reprę ſentat perſonam hæredis.l.j.§.Scęuola.ff.ſi quis teſtamento li.eſſe iuſſus fuerit. & in l.hæreditas in multis.ff. de acq.rerũ do.& l.cœptã.ff.de uſu cap. iſtud etiã probatur per l.j. de tuto. & cura.da.ab his.iũctis ibi no.per Bar.dum ibi dicit, ꝙ clerico impuberi ſuccedẽti laico debet dari curator, per curiã eccleſia. & tamen curator datur principaliter rebus, ſecũdo perſonis: & ita patet ꝙ moriẽte teſtatore bona eius & hæreditas ſequantur conditionem perſonæ hæredis. & pro hoc etiam facit quod dixi ĩ.q.ccclxxxij. & de hac q.etiam tetigi q.ccccclxij.

a ¶In l.Paulus. *Alias procuratorem.*

b ¶Et Bar. *In prad.l. Paulus.in uer. in ij.parte.ubi notando dicit, quòd mutatione perſonæ mutatur priuilegium. & ex hoc arguit, quòd ſi reſp. uel eccleſiaſtica trãſit ad priuatum, perdit priuilegium & efficitur uſucapibilis. & hoc facit ad deciſionem propoſitæ quæſtiõis. et adde do.Pau. de Caſt.in præd.l. Pau.in § idẽ reſpon.qui caſum illius § .poſt do.Old. notãdum eſſe dicit, pro renunciantibus hæreditati paternæ uel maternæ cum iuramento, qui eo non obſtan. rem ad quem hæreditas peruenit, ab inteſtato decedente, poſſunt ipſam hæred*

hæreditatem petere: quia mutatione perſona hæreditas ipſa deſijt eſſe paterna, & facta eſt fraterna. & dicit hanc determinationem probari per l. quæ Titij teſt. in princip. ff. de his, qui. ut indignis.

SVMMARIVM.

1 *Delphinatus conſuetudo, circa inſtrumentorum confectionem.*

2 *Conſuetudo loci contractus, uel iudicij, in quo bona ſunt ſita, an debeat attendi.*

3 *Regionis conſuetudo, inſpicitur, in ſolennitate actus, de quo agitur.*

QVAEST. CCLXII.

a CONSVETVDO[a] ſeu ſtylus notariorum eſt in hac
1 patria* Delphin. ꝙ inſtrumenta recipiūtur ſine indictione, & ualent talia inſtrumēta & ſunt probatoria, iuxta qđ quæro: quidā de comitatu Gebenēſi teſtamētum ſuū cōdidit in loco de Romanis, cui⁹ hęreditas ſituata eſt in Sabaudia, & hæredes eiuſdē de comitatu Gebenēſi, notarius domiciliarius Delph. recepit inſtrumentū, nec indictionē adiecit: an inſtrumētū ſit ualidum & probatoriū. Super hoc ſunt glo. contrarię, pręſertim in l. j. C. de eman. li. & in l. ſi fundus. ff. de e-
b uic. ſuper qua qōne dicit Cyn.[b] in l. j. in ij. q. C. quæ ſit lōga conſuetudo. ubi diſtinguit. Aut eſt conſuetudo, quæ pertinet ad litis ordinationē, quæ uerſat̃ circa proceſſum & ꝓceſſus ordinem. Tunc conſuetudo loci, iudicii ſeruatur. & debet attēdi. l. teſtium. in fi. ff. de teſt. Aut eſt talis conſuetudo quę tendit ad litis deciſionem: tūc ſeruatur conſuetudo loci cōtract⁹: ut l. j. ff. de uſur. & l. ſi fundus. ff. de euic. Idē dicit in d. l. j. C. de eman. lib. Cy. etiam idē dicit in l. j. C. de ſum. tri. & fide ca. in q. quæ incipit, uidimus qualiter ſtatuta ligēt forenſes &c. Ia. de Are. ſuper ſecūdo mēbro di. pręd. dicit ſic, ꝓut ibi refert Cy. Aut ex cōtractu celebrato naſcitur ius: tūc inſpicit̃ locus, in quo cōtractus eſt celebratus. Ratio eſt, qa ex cōtractu iam eſt quæſitū ius alteri. ut l. ſi fundus. & l. j. §. alle. Aut naſcitur ius ex delicto: tūc etiā locus delicti debet ſpectari. Et cum talis ſtylus ac conſuetudo de nō ponendo indictionē, tēdant ad litis deciſionē, ex quo teſtamēto ius fuit quæſitū hæredi inſtituto, cōſiderato maximè ſicut euenit. ut l. cū hæredes. in prin. ff. de acq. hære. iuncta gl. ⁊ itē uidēdū. §. fi. ff. de pe. hær. & l. j. ff. de bo. poſ. Locus & patria, in quib⁹ tale teſtamentū fuit cōditū, debēt attēdi, & cōſuetudo ac ſtylus, in iudicando obſeruari: ut patet ꝑ prædicta. facit bene ad præmiſſa qđ ponit Bar. in l. j. C. de emācip. lib. & in l. ſi prius. ff. de aqua plu. arc. Si enim inſtrumentū ab aliquo no. cōſti. authoritate alicuius uniuerſitatis uirtute ſui ſtatuti cōfectū, fidē faciat ubiq; extra territoriū talis uniuerſitatis: ſicut dicit & tenet Bart. in l. j. & in l. cunctos populos. alleg. in q. quæ incipit, quæro circa ſtatuta

prçmiſſa &c. Multòmagis fidem a ubiq; debent facere inſtrumenta ab aliquo notario Delph. ſecundum ſtylum & cõſuetudi. patriæ, in qua reſidet confecta, & b hoc maximè propter utilitatem teſtantium ſeu contrahentiũ, ne eorum contractus uel inſtrumẽta ſub tali colore ad nihilũ deducantur. Iſtã rationẽ ponit tex. in auth. de tabellio. §. ſi uerò prçter hoc. ibi, ipſis tamen documẽtis propter utilitatẽ contrahentium nõ infirmandis &c. coll. v. & facit quod ponit Cy. l. cũ per liberũ. C. per quas perſonas nobis acquiritur. in q. fi. de procuratorio Pariſius facto &c. Et qđ no. per gl. in d. auth. ut præponatur nomẽ Imperatoris. in princ. gl. poſitæ ſuper uerbo, mox &c. coll. v. ubi dicit conſuetudinem in talibus attẽdi. Et iſtud magis c clarè dicit gl. in c. cũ dilectus. ſuper uerbo, approbata. extrà de fide inſtru. ubi dicit gl. qđ conſuetudo facit inſtrumẽtũ authẽticũ & ualidũ: ubi aliàs nõ eſſet. 1

3 *Et eſt ratio, quia in ſolennitate actus, de quo agitur, conſuetudo regionis inſpicitur. iſtam regulam dat Barto. l. .in fi. ff. de uentre inſpi. quam ponit in lege, cunctos populos. C. de ſum. 1 trini. & fide cath. ubi ipſam po- a nit in quæſtione quæ incipit,

c Sed deducitur an teſtamẽtum [c] &c. Et ita uidi pluries in hac curia parlamenti determinari per dominos meos in contrario iudicio.

a ¶ Conſuetudo. *De materia hic facta. ſ. qualis conſuetudo attentat in deciſorijs iudicij, uide iſtum, conſilio ccxviij. incip. indubitanter. in fi.*

b ¶ Dicit Cy. *Vide omnino do. Bald. in l. cunctos populos. in v. col. uer. v. quæro quid de contra. C. de ſum. tri. & fide cath. uide etiã do. Bar. in d. l. ſi fundus. & alios doc. quæ lex clariſſima eſt ad hãc materiã atẽ etiam in teſta. eſt obſeruanda cõſuetudo loci. ut dicit Bar. in l. j. §. ſi. ff. de uentre inſpi. et uide quæſtio. quam ponit do. Pet. de Ferra. in forma li. quãdo petitur hæreditas ab inteſt. in glo. uallatum legitimo numero. ubi dicit, quòd teſtamentum factum Venetijs ab aliquo Bono. ubi ſufficiunt quatuor teſtes, ualet etiam Bononiæ, & ubique. idẽ dicit in contractibus inſpici debere locum, ubi fit cõtractus. & hanc docet eſſe cõmunẽ opi. doc.*

c ¶ Sed deducitur an teſtamentum. *Voluit allegare d. Bar. in præalleg. l. cunctos. in xj. col. in uerſi. vij. quæro ibi, ad idẽ quòd teſtamẽtum.*

SVMMARIVM.

Clauſula in fine libellorum appoſita, & alias ſibi debitam iuſtitiam miniſtrari, quid operetur.

QVAEST. CCLXIII.

IN fine libellorum & ſupplicationum communiter apponi tur hæc* clauſula [a] & aliàs ſibi 1 debitam iuſtitiam miniſtrari, ex qua talis ſequitur effectus: quòd licet talis libellus propter eius generalitatẽ admitti non deberet: iuxta no. per gl. in l. fi. C. de an. exceptione. attamen ut res potius ualeat, quàm pereat, iuxta l.

ta l. quoties.ff.de uerbo.oblig. proferetur ſententia, quæ erit ualida & fiet condemnatio in minorem partem, quæ fieri poterit. ita dicit Inn.in c.cum dilectus.extrà de ordi. cog. idem etiam tenet Spe.in titu.de conceptione libellorum. §.iam nunc uidendum. in uerſi. tale inſtrumentum. & ita ſępiſsime uidi in hac curia parlamenti fieri obſeruari etiam in contradictorio iudicio. Idem etiam dicerē ubi libellus aliàs ineptè concluderet, per ea, quæ dicit Inno. in ca. examinata.de iudiciis. pro qua facit c.dilecti filii.de iudiciis.

a ¶Hæc clauſula. *Videlicet, peto iuſtitiā miniſtrari ſuper præmiſsis, et quodlibet præmiſſorū operatur ſententiam fieri poſſe ex libello in exempto, non conſtet de intentione libellantis, & actio cōpetat, licet inepte proponatur, ut per do. Panor. in c.cum dilectus.in xvij.col.in uerſi.ex prædictis infero ad illud.extra de ordi.cog.uide quo ad prædictam clauſulam do. Alex.j.parte.conſi.cxxj.ij. col.uerſi.alio fundamento. & v.col. uerſi.non obſt.*

¶Idem uult Alexā.conſilio xxxiiij. circa finem, in iij.uolumi.

SVMMARIVM.

2 *Cenſu legato, an cenſeatur legatum dominium directum. uide et num.1.*

3 *Cenſus et dominium, ut ſe habeant.*

QVAEST. CCLXIIII.

1 AN legando* uel dādo cenſum, quē quis percipit ſuper aliqua domo uel aliqua re, cenſeatur legare uel donare, directum dominium talis domus ſuper qua cēſus percipit? Pro cuius quæſiti rn̄ſione, eſt præſciēdum, ꝙ cēſus qui pro aliqua re debetur, & dominiū directū talis rei ſe habēt, ut principale & acceſſoriū. Nā dominiū directū eſt pricipale, & canon, eſt acceſſorium: qa ad cauſam dominii directi fit, & pręſtat.l.ij.C.de iure emph. hoc ſic p̄ſuppoſito, qa nō eſt incōueniēs unū habere dominiū directū alicuius rei: & aliū ſup tali re percipere cēſum. l.fi. §.fi.ff.de cōtrah.emp.& uen. nec principale ſequit̃ ſitū acceſſorium, nec ſibi cadit: inſtitu.de rerū di.§.ſi tamen.& §.literas.licet bene contra l. ſi ut certo. §. uſq; adeò.ff.cōmo. & C.de inſtitoria.l.quicunq;. §.pen.& l.eos. C.de uſu.& ꝙ habetur per glo. Dy.& Io. An.in c.acceſſorium.
2 de re.iur.li.vj. ideò ſequitur,* ꝙ legato cenſu non uenit nec cenſetur eſſe legatum directū dominiū: & de hoc uide tex.in d.l. fi. §.fi.ff.de cōtrah.emp. & uen. Et per hoc bene facit l. ſumma cum ratione. §. emptor.ff.de peculio. ubi ſeruo conceſſo, qui eſt principalis, non cenſetur peculium conceſſum, ꝙ ſe habet ut acceſſoriū. Multò ergo minus ubi cōceſſum eſſet peculiū, nō cenſet̃ ſeruus cōceſſus, ut iurib⁹ allegatis. Sic etiā in ꝓpoſito eſt
3 dicendū.* Pręterea, cenſus & dominium directū ſe habent ut diuerſa ſeparata: ut apparet ex iā dictis. ergo uno legato uel conceſſo

ceſſo aliud non cenſetur legatũ uel conceſſum, cum de uno ad aliud non fiat illatio.l.ſi ante. ff. de except.l.ſi maritus.C. de dona.inter ui.& uxo.& l.duobus.ff. de teſta.tutela. ¶Et hæc faciunt contra creditores,qui faciũt pignorari debitores ſuos in cauſam iudicati de eorum cẽſibus, quando ſeruientes Delp.qui faciunt pignoratiões, capiunt de pignore cenſus.non exprimendo cepiſſe de pignore cẽſus cũ directo dñio. Quia ſi hoc non dicatur, non cẽſetur dominium directum captũ fuiſſe de pignore,cum ſint res diuerſæ.& ſeparatę.per ſ.allegata.tamen quicquid ſit de iure,hæc curia parla. innuit contrarium:quia cẽſibus captis de pignore,mãdatur creditoribus,quòd recognoſcãtur: & fiunt recognitiones de cenſu cũ directo dominio,licet in pignoratione nõ fuerit facta mẽtio de directo dominio rerum quibus debentur dicti cenſus:& ita ſeruat ſtylus dictæ curiæ:qui

a pro l.debet ſeruari[a].l. ſi quãdo. in ſi.C.de iniur. Et ſup iſta mate teria uide Hoſtien. in ſumma in ti.de iure emphy.§.fin.uerſ.quid ergo.& Spec.eo.ti.uer.lxxxvj.& Bar.in l.ſi domus.§.ſi.ff.de leg.j.

a ¶Stylus. *Debet pro lege ſeruari.de hoc ſuprà in præludio,ſtylus quid ſit, & quot modis ſumitur in iure.dom. Bart.in l.j.in uerſi.quærit hæc gl.C. de ſacroſan.eccleſijs.*

SVMMARIVM.

1 *Comitatus Valentinenſis, & Dienſis,an dicantur de Delphinatu.*

QVAESTIO CCLXV.

1 AN comitatus Valentinẽ.* & Dienſis, acquiſiti per dominum noſtrum Delp.ab anno domini M.ccccxv.citra ex diſpoſitione teſtamentaria d.Ludouici de pictauia, quondam comitis dictorum comitatuum, & adiũcti huic patrię Delp.dicãtur,cẽſeantur de Delph. ad hoc ut debeant ibidẽ degẽtes uti & gaudere libertatibus præſentis patriæ Delp. Credo quòd ſic:quia tale argumentum cenſeri debet eſſe idẽ,ſicut ipſe Delph.cui accedit.l.prædiis.§.qui domum.& l.uxorem.§.legauerat.ff. de leg. iij.& l.quod in rem.§.j.ff.de le.j. Nam eo ipſo quòd dicti comitatus æſtimati fuerunt adiuncti Delp.ipſi de Delp. fuerunt effecti, [a] ſicut probant dicta iura.&

a hoc tenere uidetur expſſe Bal. in c.j. §. præterea ducatus.in q. quæ incipit, ſed qd ſi Marchionibus.circa ſi.de prohi.feu. alie. per Fede.& alleg.l.inter ſocerũ. §.cum inter.ff.de pac.dotali. Et facit etiam quia res unita ſapit naturam & conditionem eiuſdẽ

b rei,cui unitur[b].gl.j.c.j.ne ſe.uacan.in gl.iij.& facit l.idẽ ſi fundum.§.ſed ſi inſulã.ff.de uſufru. item etiam facit quia priuilegiũ conceſſum ciuitati, trahitur ad uillam,quæ eſt addita poſteà illi ciuitati.no.Bar.in l.præſula.ff. de acqui.re.do. Ita etiã uidetur in caſu ſimili tenere Gui.de Cuneo.in l.ſi conuenerit.ff.de pig. actione.

actiõe. Vbi dicit.quòd ſi rex occupet aliquam uillam,quòd illa debet regi legibus occupantis, 2 ſicut dicimus in eo,quod accreſcit per alluuionem, ꝗ efficitur eiuſdē iuris, cuius erat prædiū, cui adiicitur. ꝓ hoc ff. de admi. tuto.l. quos.§.fin. Et ita ſeruatur in degentibus in dictis comitatibus Valen.& Dieuon.tā reſpectu libertatum,quàm aliorū bonorum,& onerum præſentis patriæ Delph.De hac materia etiā tetigi ĵ. q.cccclxxxix. & ibi uide plenius.

a ¶Effecti. *Quia coniunctum alteri aſſumit naturam eius,cui adiūgitur. l.fi.ff.de uino,triti.& oleo leg.& ff. pro ſocio.ſed ſi adijciatur,& facti,ꝗ religioſa ſunt,quæ religioſis adhæret. ff.de rei uen.l.quæ religioſis.*

b ¶Cui unitur. *Tu uide de hoc iſtū, conſi.cxxxiiij.inci.circa proceſſū diſſiniēdo.in primo euidētiali.nu.j.uerſ. & pro euidētia.ibi,ſed ipſa eccleſia. quæ unitur.*

SVMMARIVM.

1 *Decimas an omnes ſoluere teneātur.*

2 *Decimarum exactio an habeat cauſam continuam.*

3 *Decimarū ſolutio quæ bona tribuat.*

QVAEST. CCLXVI.

A PRAESTATIONE decimæ nullus eximitur. in c.à nobis.extrà de decimis.in antiquis.*Ideo dicta curia parl. de anno domini M.cccclix. appunctauit,quòd nobilis Gulielmus uaſque , caſtellanus grane, ſoluat decimas priori dicti loci pro poſſeſsionibus quas tenet ipſe caſtellanus in d.loco nomine Delph. quas ipſe caſtellanus ſoluere recuſabat.¶*Sed an exactio decimarū habeat cauſam cōtinuā?dic quòd ſic.Quo quotidie poſſunt & debent exigi, & non ſolum prędiales, ſed etiam perſonales.ita dicit Inn.in c. de quarta.de decimis. ¶De ſeruitutibus habentibus cauſam cōtinuam uel diſcōtinuam, tetigi ĵ. q. cccclxxiij. ¶De materia decimarum in foro conſciētiæ, uide aliquas quæſtiones ſingulares per d. Martinum de laude 3 in tractatu de cōſciētiis. ¶*Sed quæro quę bona tribuat ſolutio decimarum[a]? dic ſecundum Io. An.in c.j.de deci.in vj. Primum bonum ſanitatem corporis. Secundum ubertatem fructuum. Tertium remiſsionē peccatorū. Quartum dona cęleſtia.Ex quo infertur, quòd licet conductor non teneatur ad ſolutionē penſiōis propter ſterilitatem:de loca. tenebitur,ſi non ſoluit decimam:ſecūdum Geminianum in d.c.j.de decimis.lib.vj. ideo ſint cauti domini aduocati opponere contra tales,quòd ipſi non ſoluerunt decimas. ¶De materia decimarum etiam tetigi ĵ.q. cclxxxiij.

a ¶Quæ bona tribuat ſolutio decimarū. *Adde xvj.q.j.c.decima.quæ autem mala proueniunt ex ſubtractiōe decimarū:uide Gofre. in ſumma de decimis. §. in ſumma not. eſt.*

SVMMARIVM.

1 *Donatio primo filio naſcituro ex tali matrē*

matrimonio facta, valeátne.

2 *Stipulatio interpoſita per notarium, ad opus futurum, an valeat.*

QVAEST. CCLXVII.

PACTVM factum eſt in cõtractu matrimonii, ꝙ prim* filius maſculus naſciturus ſucce-
1 dat in tali domo * forti, ſeu caſtro, uel ipſum habeat præcipuũ ſtipulatione per ſpõſum patrem futurum uel notarium nomine ipſius interpoſita, an ex tali pũcto ſic ſtipulatione uallato, quęratur filio primo nato ius. Credo quòd ſic, ut uidetur text. ex-
a preſſus: in l. diui. §. pactis*. C. de naturalibus liberis. & in l. ſi interdictum. ff. de pact. dotali. hoc etiã ratione probatur: quia per pactũ uallatũ ſtipulatiõe põt acqri filio nõ nato. l. ſi qs operas. ff. de oper. libert. l. Paulus. §. Paulus reſpondit. ff. de bonis libertorum. & d. l. diui. §. pactis. l. non aliter. ff. de adopt. l. Caius. ff. de uſur. l. ſi pupillus. ff. rẽ pupil. ſal. fo. Nec obſtat l. uſusfructus. ff. de ſtip. ſeruo. quia loquitur de ualore ſubſtantiæ ſtipulatiõis, quæ non poteſt eſſe in pendenti: an ualeat uel non ualeat. Sed bene põt eſſe in pendenti, cui acquiratur ipſa ſtipulatio & deductũ in ea: ut in caſu iſto. Non enim fuit ualor & ſubſtantia ſtipulationis in pendẽti: quia interpoſita per notarium, qui fuit ſtipulatus: ideo fuit ualida. per l. non aliter. & l. Caius. s. allegatis. Idẽ dicerem in eccleſia nondũ ædificata, quòd eidem ſolui debeat. ita no. Bart. in l. ſeruos ad cuſtodiam. ff. de ali. & ciba. lega. Nec obſtat c. ad audientiã. lo ij. extra
2 de eccle. ędifi. quia* eccleſię quę nondum eſt, uel capi. priuilegiũ non poſſit cõcedi, ut ſtatim priuilegiata: ualet tamen cum erit ædificata, uel cum erit capitulũ, ſicut ſeruitus põt conſtitui ędificio futuro. & futura aqua nõ ut ſtatim fit ſeruitus, ſed obligabitur conſtituens ad eã conſtituẽdam, cum fuerit ędificiũ. l. ſi ſeruitus. §. fi. de ſeru. urb. præ. & no. glo. in l. ſeruitus. §. fin. & in c. ad audiẽtiã. s. alle. & Bar. in d. l. ſeruos. Sic in ꝓpoſito ualet ſtipulatio per notarium interpoſita ad opus filii naſcituri. Et ita alias conſului dum practicabã in cauſa d. Morgiarũ & do. Pipeti, eius fratris, ad cauſam terrę morgiarum. & obtinui ſentẽtiam in dicta curia parl. pro dicto d. Morgiarum, qui tunc uocabatur dominus de trib* meuis. ¶ De hac materia uide quę dixi ĵ. q. ccccv.

a ¶ §. pactis. *Ibi, & unà cum fratribus ſuis poſtea ex eiſdem parentibus fortè progenitis. iũcto ibi, nec minus pactorum emolumenta percipiant.*

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutio precarij, quid operetur.*

2 *Teſtamentum capti ab hoſtibus an valeat.*

QVAEST. CCLXVIII.

QVIDAM donauit bõa ſua Titio, caſu quo moreretur ſine liberis, conſtituendo ex nũc
1 prout * ex tunc, & econtrà ſe dicta bona donata poſſidere pre-

cario nomine dicti Titii donatarii. moritur donator ſine liberis, an dominium dictorum bonorum donatorum tranſeat in eius hæredem uel donatarium. Fuit dictum & concluſum, quòd in donatarium: quia in puncto mortis donatoris ſeu per mo-
a mentum ante dominium [a] cenſetur eſſe in donatarium tranſlatum cauſante dicta precarii cōſtitutione. ex uerbis prædictis ex 1 nunc, &c. l. quod meo. in prin. ff. de acquir. poſſ. l. quædam. ff. de 2 rei uen. Iunctis his quæ habētur in l. iiij. §. j. de condit. & demon. & in c. ex parte. de cler. non reſi. hoc etiam probatur in fictione legis Corne. l. lege Cornelia. ff.
a de teſtamen. ubi captus * ab ho- 1 ſtibus, ſi ibidem moriatur, fingitur fuiſſe mortuus, per momentum ante captionē, & ualet eius teſtamentum. lege in omnibus. & ibi gl. ff. de cap. & poſtlim. re- a uerſis. & l. ſi ab hoſtibus. ff. ſolu. matrim. Licet in §. fina. inſti. qui teſta. face. nō poſ. dicatur prima hora captiuitatis. Et pro hoc facit quod dicit Bar. in l. ſi filius. ff. de uerbor. obligat. ubi initium contractus initi ſub conditiōe, inſpicitur, ut ibi. ¶ Et de hac materia conſtitutionis precarii, uide quæ dixi ſ. q. cxlj. Et j. q. ccccxix. & q. cccccxij.

a ¶ Dominium. *Puta utile. ut per dominum Bald. in rubr. C. de iure emphy. in prin. & ibidem in l. j. col. j. in uerſic. ſed quid ſi. C. quando licet ab empti. diſce. precarium enim, & ſi ficta dicatur traditio, ueram tamen & propriam acquirit poſſeſ. ſecundum d. Bar. in l. ab emptione. in ulti. col. in uer. ſi. ff. de pac. & in conſ. lxxxj. quod incipit Marti. Forniconis de Eugubio. Et iſtud eſt uerum, etiã ſi fiat à procuratore, ut per ipſum d. Bart. in locis praall. doct. Bald. in l. j. col. ij. in uer. denuo quæro. C. quando licet ab empt. diſc.*

SVMMARIVM.

Denuncians debeátne in expenſis cōdemnari parti priuatæ.

Theſaurarius Delphinalis *ſi quem trahat in cauſam, in curia parlamenti, & ſuccumbit, an debeat in expenſis condemnari.*

QVAESTIO CCLXIX.

DENVNCIATOR facta denunciatiōe ſpeciali * cōtra aliquem nominatim ſecuta abſolutoria, debet in expē. cōdemnari. l. j. C. de ſumpt. recu. li. x. & in l. j. de decurio. eo. lib. & tenet Cyn. in l. ſentimus [a]. C. de excuſ. tuto. & dicitur fieri nominatim, ſi nomen uel cognomen alicuius ſubiūgatur, uel alia demonſtratio. l. nominatim. ff. de condi. & demonſt. l. quoties. §. ſi quis nomen. ff. de hære. inſtit. Si uerò ſit generaliter contra omnes, qui culpabiles poterint reperiri, nō debet in expenſis cōdemnari: niſi probatiōes miniſtret, uel inſtiget fieri cōdemnationem. l. ob hęc uerba. in gl. ſuper uerbo notarii. in fi. ff. de his quæ notan. inf. Et ita uidi in dicta curia parlamenti fieri & iudicari temporibus meis, in contradi

traditorio iudicio in diuerſis cauſis. ¶De hac materia etiam ſcripſi in notabilib. meis. §. nedum.fol.lxj. Et non debet iudex procedere, niſi legitimis indiciis uel informationibus præcedentibus.l.ea quidem.C. de accu.l.item apud Labeonē. §. hæreditatis. de iniuriis. & ſi faciat, tenetur ad expenſas, ſecundum
b Cy.[b] in d.l.ſancimus. Et hoc facit contra procuratores fiſcales quòd ipſi debēt in expēſis partis condemnari, ſi aliquem ponant in ꝓceſſu pro crimine publico uel priuato: niſi præcedē-
c tibus informationibus.[c] Sed de ſtylo & cōſuetudine curiæ parlamēti & aliarum curiarum præſentis patriæ Delphi. non conſueuerunt tales procuratores fiſcales in expē. priuatorum partium cōdemnari. ¶Sed quid de theſaurario Delph. qui nomine Delphi. ad cauſam ſuæ receptæ quandoque trahit aliquem in cauſam in cúria parlamenti, &
1 ſuccumbit, *an debeat in expēſis condemnari? & uidetur quòd ſic, de iure ſuprà allegato. Ita etiam uidi obſeruari de hoc anno currente domini M. cccclix. & die viij. mēſis Martii: in quadam cauſa, in qua fuit condemnatus Iac. de Denanto in expē- 1
ſis dicti theſaurarii agentis pro quodā debito, in quo tenebatur Io. Bruneti ad cauſam firmæ magnarum gabellarum de Romanis. Tunc fuit dictum & cōclu- 1
ſum per dominos meos parlamenti, & cameræ conſilii computorum Delphi. quod in cæteris ſimilibus cauſis idem ſeruetur pro & cōtra dictum theſaurarium. Iſtud idem ſcripſi manu mea in camera cōſilii. in lib. in quo eſt ſcripta pragmatica ſanctio. in fi. dicti libri. in quo etiam multa alia ſcripſi ad perpetuam rei memoriam de his quę in dicta curia parla. fiunt & determinantur. Sed an denuncians teneatur ſe inſcribere ad pœnam tallionis? uide Barto. in l. diuus. ff. de cuſto. reorum.

a ¶Sentimus. *Voluit allegare l. ſeueriter. & ibi do. Cy. in uer. item probatur.*

b ¶Secundum Cy. *In d. l. ſeueriter. uerſic. per legem iſtam probatur. & ibi do. Bald. qui dicit quòd ſi iudex dolo uel lata culpa contra aliquem inquiſiuit, poteſt etiam criminaliter accuſari & puniri, & hoc menti fore tenendum.*

c ¶Informationibus. *Vel fama aut indicijs. quia tunc nō excuſatur procurator fiſcalis à pœna ꝓſumptæ calūniæ. Secus his præcedentibus, propter neceſſitatē ſui officij: ut in ſimili dicitur de iudice inquirente. & ſecundum d. Cy. ff. de iud. in l. ſancimus in xv. q. & ibi d. Bal. in xiij. q.*

SVMMARIVM.

1 *Dies termini an computetur in termino. diſting.*

QVAESTIO CCLXX.

Andies[a] termini cōputetur in termino. Io. de Aret. di- a
ſtinguit. Aut *iudex dicit, do tibi 1
terminum trium dierum, & non

compu

computatur:quia intelligitur de
proximis ſequen.l.qui Calendis.
ff.de uerb.obli. Aut dicit:do tibi
terminum hinc ad tres dies, &
tunc debet computari. l.iij.§.de-
nique.ff.de minori. Quia tūc fit
cōputatio de momento ad mo-
mentū.l.j.§.dies.ff.quādo appel-
b landū ſit.ita dicit Bar.in l.j. [b]ff.ſi
quis cautionibus. Sed quicquid
ſit de iure de ſtylo dictæ curiæ
parlamēti, & cōmuni obſeruātia
& ſimiliter aliarum curiarū præ-
ſentis patriæ Delph. dies termi-
ni non conſueuit computari in
termino: tamen aliqui in literis
compulſoriis & aliis oppoſitis
diē continētibus ponūt ex abun
danti clauſulā, uidelicet die exe-
cutionis minime computata.

a ¶An dies. *Hoc eſt regulare in iure,
quòd dies termini non cōputantur in
termino:quia in dubio ſemper cōpu-
tatur de momento ad momentū:niſi
in caſibus expreſsis in iure in cōtra-
riū. Et uide ſuper hoc* Ioan. Andr. *in
c.ſuper eo.de appellatio.* Et *per dom.
Card.in clem.ſicut.eod.tit.in j.q.*

b ¶In lege prima. *Vbi etiam uide
plenè per Alex.imò pleniſsimè.in l.j.
col.ij.poſt principium.in uer.in tex.
ibi prætereà.& uult in effectu,quòd
dies dati termini non computetur in
termino, ſiue dicatur ſtatuendo ter-
minum ab iſta die,uel infra dies cer-
tos:aut ſine aliqua præpoſitione ſim-
pliciter dilatione ſtatuta, ubi enim
poneret aduerbium hinc,ſeu abhinc,
ſecus, ſecūdū eū:quia talis dictio de-
notat extremitatē tēporis.* Allegat *l.
placet.cum gl.in uerbo abhinc.C.de
ſacroſan.eccl.& inſtit.de iure natu.
in princip.cum gloſ.in uerſic.hinc.*

SVMMARIVM.

1 *Gratiæ redemptiuæ uſus.*

QVAEST. CCLXXI.

SI debitor promiſit decē cum
uſuris,uſque in tali feſto,uo-
lens ſoluere ante feſtum:ut non
1 teneatur*ad uſuras futuri tēpo-
ris,an ſit audiendus.credo quòd
non,per l.qui Romæ,in princ.ff.
de uerb.obl.& tenet glo.in l.qui
2 pecuniam.[a]ſi cert.pet.Quod fa-
cit ad quæſtionē ſæpe occurren
tem. Vendidi certū cenſum ſu-
per domo mea, ſoluendū anno
quolibet in feſto omnium ſan-
ctorū, cum gratia redemptiua,
quòd poſsim redimere infra de-
cem annos quādocunque dictū
cēſum,cōtingit ꝗ uolo redime-
re dictū cēſum per duos uel tres
mēſes ante terminū omniū ſan-
ctorum, an tenear ſoluere cen-
ſum illius proximioris termini?
Et credo quòd ſic, de iure, per
iura prælleg.Sed de conſuetu-
dine præſentis patriæ ſeruatur
oppoſitum,quia redimendo per
duos uel tres dies ante terminū
ſolutionis liberatur debitor ſo-
lutione cēſus illius proximi ter-
mini. ita ſemper uidi obſeruari
à xxx.annis, citra quos inchoaui
practicare in hac patria Delphi.
¶De uenditione cum reacheto,
& de multis aliis quæſtionibus
hanc materiam cōcernentibus,
uide quæ ſcripſi in notab.meis.
§.quare mutuaſti mihi,&c. ſcri-
pſi etiā de uenditione facta cum

reacheto, infrà quæſt. cccccxvj.

2 ¶ L. qui pecuniam. *Et ibi dominus Odofrid. uerſicu. ſed quid dicemus: quia bene explicat mentem gloſſæ præcedentē pecuniam: & aſſignat, rationem huius deciſionis.*

SVMMARIVM.

1 *Dominium directum an probetur ex recognitione, & transferatur di-ſting. numero 1.*

3 *Confeſſio extraiudicialis, inducit probationem debiti.*

4 *Recognitio ſola, an efficiat quē hominem alterius.*

QVAEST. CCLXXII.

VTRVM dominium uel quaſi probetur ex recogni-
2 tione, [2] uel an uirtute eiuſdem
1 *transferatur? Et uidetur dicendum quòd non: nam certum eſt, quòd ſunt certi modi, per quos rerum dominia nobis quęritur, inter quos recognitio non reperitur enumerata. Diſtingue ſic. Aut tēpore recognitionis, quam aliquis facit, dominium rei quæ cognoſcitur, ſpectabat & pertinebat ad illum, in cuius fauorē recognoſcitur, aut ad neutrum ipſorum: patet argumento à ſufficienti partium enumeratione, quod eſt ualidum in iure, l. patre furioſo. ff. de his qui ſunt ſui, uel alieni iuris. ¶ Si ad illum in cuius fauorem fit recognitio, tunc ſpectabat, nullum dominium ſibi ex tali recognitione fuit quæſitum: quia quod ſuum erat, amplius ſuum fieri nō potuit. l. cum res. C. de contrah. empt. & uend. & l. fi. ff. eod. Si ad neutrum, tunc recognoſcitur dominium: quod non haberet, non poteſt in aliū transferre: quia nemo plus iuris, &c. l. nemo. ff. de reg. iu. l. traditio. ff. de acquiren. rer. dom. Si autem dominium tempore recognitionis eſſet talis recognoſcentis, & ad eum res cognita ſpectaret, & ptineret iure dominii. Et tali recognitione ſola nō potuit dominiū in alium tranſferri, ſicut ex nuda traditione, & non transfertur. l. nunquam nuda. in prin. ff. de acquir. rer. dom. Tum quia in iure non reperitur cautum, quòd ex recognitione transferatur dominiū, neque recognitio inter modos, per quos transfertur dominium, enumeratur, igitur. Et præmiſſa uera, maximè ubi nulla traditio reperitur facta de re recognita, neq; in recognitione ipſa ſunt uerba, quorū uirtute dominiū uel poſſeſsio abſq; reali traditione, poteſt trāsferri. de quibus in l. quiſquis. C. de do. & in l. quædā mulier. ff. de rei uendic. Faciunt ad præmiſſa. l. traditionibus. C. de pact. inſt. de re. diuiſ. §. per tradi-
2 tionē. Nec ex eo quòd * quis recognoſcit uel cōfitetur rem propriam tenere de emphyteuſi & directo dominio alterius abdicat à ſe, neque abdicare poteſt dom:niū. l. ſi quis ui. §. differentia. ff. de acquir. poſſ. ubi dicitur, quòd differentia eſt inter dominium & poſſeſ. Nam ſi quis dominus eſſe non uult alicuius rei, nihilominus dominium apud ſe

reman

remanet. ex quibus uidetur inferri, quòd tales huiuſmodi recognitiones non probāt dominiū uel quaſi, reſpectu illorū in quorum fauorē fiunt. Nam ſi recognoſcendo quis uelit rem ſuam propriā effici, & dominii illius, in cuius fauorē recognoſcit, & uelit abdicare à ſe dominiū, ipſe quo ad hæc nihil agit: quia ſemper manet dominus, nō obſtāte tali recognitione: ut in d.§.differentia.iuncta l.nunquā.in princ. ff.de acquir.rer.domi. Prætereà, aut dicitur ꝙ in tali recognitione eſt uerus titulus, & uera traditio: aut uerus titulus, & ficta traditio: aut fictus titulus, & uera traditio: aut nullus titulus, & nulla traditio. hoc probatur à ſufficienti partium enumeratione, ꝙ ualet in iure, ut dictū eſt. Non primò, uerus titulus, quia recognitio non eſt uerus titulus, per ſe, maximè quo ad dominii tranſlationē. ut d.§.differentia. & etiam quia inter titulos ueros nō enumeratur, ut dictū eſt. Neque etiā ineſt traditio uera nec realis, & actualis traditio, de qua in d.§. per traditionē cum §.ſeq. & ſecūdū l.traditionibus. ſuprà alleg. Neque etiam ſubeſt ſecundum membrū dictæ diſtinctionis: quia recognitio non eſt uerus titulus, ut dictum eſt. Et quia uerba quorū uirtute dominiū fictitie transfert, ut eſt per retentionem uſuſfructus, in tali recognitione non fuerunt inſerta, etſi prætendatur fictus titulus, quāuis inualidus. ut d.§.differentia.iuncta l.nunquā. alleg. non tamen eſt uera traditio, ſine qua dominiū nō poteſt trāsferri. ut l.traditionibus. & §. per traditionem. allegat. niſi in certis caſibus ibidem notatis: inter quos iſte non enumeratur. Si enim uero titulo pręcedente nō transfertur dominiū abſque uera & reali traditione, regulariter niſi in certis caſibus. in d.l.traditionibus. not. Multominus debet transferri abſque traditione reali, ubi ſubeſſe dicitur duntaxat fictus titulus. ar. authen. multomagis. C.de ſacroſan. Si enim utrunque in aliqua recognitione ſubeſſe prætēditur, uidelicet fictus titulus, & ficta traditio. Et nunc intro quartū membrum diſtinctionis: tunc etiā iſto caſu nihil dominii transfertur in illum, in cuius fauorem fit recognitio. aliter diceremus duas fictiones, circa idem & reſpectu einſdem perſonæ concurrere: & operari ſimul, & ſemel. quod non eſt dicendū. l.j.C.de dotis promiſ.& l. cum poſt.§.generi.ff.de iure do. Et maximè, quādo perſona in cuius fauorē fit recognitio, eſt priuata: nec reperitur priuilegiata iuxta l.fi.C.de ſacroſanct.eccl. Si autē perſona eſſet de enumeratis. in d.l.fi. fortè aliud uideretur dicendū, dum tamē recognoſcēs aſſereret rem, quam cognoſcit eſſe ſuam propriā. & ita in recognitione ſcriberetur. ſuper quo uideatur Bart. in l. ſi rem aliquā. ff. de acqui. poſſeſ. Quintò caſu

non poteſt dici dominiũ trãſlatũ,nec probatio dominii inferri. ut l.nunquam.in prin.& l.traditionibus.ſ.allega. Et hanc partẽ, ꝙ ex recognitione nõ probatur dominiũ,tenet Pet.Iac.in libellis ſuis circa fi.primi libelli.ibi,decimò ponit,&c.hoc idem tenere uidetur Io.Fab.inſti.de actio.§. æquè.in quæſt.quæ incipit,tertiò quæritur.in fi.Inno.in c.dilectus. extrà de capel.mo.Et facit bene, quod no.Bar.in d.l.ſi rem aliquã. Sed præmiſsis non obſtanti.ego Guido Papæ credo contrarium, uidelicet, quòd etiam in priuato ex recognitione facta à domino ſeu proprietatis recognitæ probatur dominiũ directũ recognitũ,per l.cenſualis quædam profeſsio.C.de dona. & ita ibi tenet
b expreſsè Bald.[b] qui dicit de hoc ibi eſſe caſum.Licet enim ex tali cognitione nõ trãsferatur do-
c minium,[c]per rationes ſuprà pro parte cõtraria tactas:tamẽ ex ea
d inducitur probatio dominii.[d]
3 ſicut uidemus* in cõfeſsione ex-
e traiudiciali:[e]quæ licet nõ inducat obligationem, inducit tamẽ probationẽ debiti: ut legitur, & notatur per glo. & doct.in l.Publia Meuia.§.fi.ff.depoſiti.& per gl.in l.j.ff.de interr.act.nec obſt. l.ſcimus.C.de agri.& cenſi.li.xj. quia in illo, qui ſe recognoſcit aſcriptitiũ.Et ideò ibi maior ratio,pro quo uide quæ plenè dixi infrà quæſt.cccxiiij.Et ita pluries dum practicabã conſului,& obtinui. & ita ſeruãt ſtylus & cõſuetudo curiarũ parlamẽti officialatus Grationop. Grayſuodani, & Bannaretorũ pręſentis patriæ Delph.prout uidi fieri & iudicari in contradictorio iudicio. Et credo ꝙ de tempore meo reperientur ultra centũ ſententiæ in dictis curiis: in quibus ex ſola recognitione fuit cõmiſſum adiudicatũ & declaratũ etiam contra tertium poſſeſſorẽ.& iſta uidetur mihi magis æqua opinio: probato ꝙ recognoſcens eſſet dominus rei recognitæ,tẽpore recognitionis. Si enim in recognitione reperiretur traditio rei cognitæ,uel ꝙ ibi eſſent uerba, quorũ uirtute dominiũ uel poſſeſsio abſque traditione poteſt trãsferri,de quibus in l.quiſquis. C.de dona.& in l.quædam.ff.de rei uendic. uel cõſtitutio precarii,ex qua transfertur poſſeſsio. & per conſequẽs dominium, ut dixi ſ.quæſt.cxiij. & q.cclxvij.uel ſi fieret talis recognitio perſonis priuilegiatis,de quibus in l.fi. C.de ſacroſan.eccle.tunc in iſtis caſibus quæſtio noſtra non eſſet dubia:quia ſine dubio probaretur dominium ex tali recognitione:ſed in themate huius præſentis quæſtionis non interuenit traditio uera, uel ficta, nec eſt perſona,cui fit recognitio priuilegiata. Sed tamen adhuc dico hoc caſu dominium probatur ex tali ſimplici recognitione,per d. l.cenſualis quædã profeſsio.imò & fortè attentis ſtylo & conſuetudine. de quibus dixi ſ. poſſet dici

dici ex tali recognitiõe eſſe trāſlatum dominium: quia conſuetudo hoc poteſt operari, etiam ſine traditione:ut dicit Innoc.in c.ij.extrà.de conſuetudine.Et ita obſeruandum eſt in iudicando: quia aliter ſequeretur inconueniens maximū. nam maior pars patrimonii Baronū Bannaretorum,& aliorū nobilium præſentis patriæ conſiſtunt in cenſibus, & reditibus:quos ſi probare nō poſſent per cognitiones ſimplices, ſequeretur eorū totalis ex-
4 hæredatio.* Sed utrū ex ſola recognitiõe quis efficiatur homo alterius.tex.ꝙ non,in l.cum ſcimus.C.de agri.& cenſi.lib.xj. Et uide quæ dixi infrà.q.cccxv.

a ¶Ex recognitione. *An dominium directum per unicam recognitionem probetur:uide iſtum conſil.cxlvj.incip.conſil.pro reuerendo.nu.j.uerſic. ad primum quæſitum.*

b ¶Bald. *In uerſic.hic eſt caſus.adde d.Bartol.in l.rura.C.de omni agro deſer.lib.xj.*

c ¶Non transferatur dominium. *Hoc uerum, niſi ſecuta ſit præſtatio penſionis ſeu cenſus:quia tūc tranſit dominium:per ea, quæ ſcribit domi. Bart.in l.cum ſcimus.C.de agri.& cenſit.lib.xj.*

d ¶Inducitur probatio dominii. *Iſtud putarem uerum, quando ſunt duæ recognitiones,uel unica,uallata tamē ſtipulatione uel approbata ſolutione cautionis: ut colligitur ex ſcriptis.& not.per d.Barto.in præalleg.l.cum ſcimus.*

e ¶In confeſsione extraiudiciali. *Nam cōfeſsio extraiudicialis,prodeſt quantum ad probationē:quia dominium directum præſumetur eſſe filij, cui facta fuit recognitio: donec probetur cōtrariū. ita formaliter ſentire uidetur.dom.Barto.in l.cum falſa.in uerſicu.quid ſi confiteor.C.de iuris & facti igno.*

SVMMARIVM.

1 *Ceſsio debiti facta per unum de cognatione,alicui ſtudenti,an ualeat.*

QVAEST. CCLXXIII.

VTRVM ceſsio debiti facta per unum* de cogna-
a tione[a] alicui ſtudēti,ualeat? Credo ꝙ ſic.& eſt ratio:quia quando duæ rationes ſimul concurrunt,quarum una prodeſt,& alia non: ſed attendimus illam, quæ prodeſt.l.ſi quis.ff.de acquiren. poſſ.l.merito.ff.pro ſocio. Sed ſic eſt in propoſito, igitur, &c. Item, quia cognitio omnem ſuſpicionē ceſſare facit.l.iij. C. de diuortiis. Idem, ſi eſſet facta ab extraneo,dum tamē iuraret eam non facere in fraudem.l.fi.C.ad l.Iuliam repet.& uide Cyn.in l. qui ſtipendia.C.de procura. Sed hæc curia parlamenti, hoc non permittit, prout uidi: quia cum ſtudentes regulariter ſint priuilegiati,talis ceſsio uidetur frau-
b dulenta,[b] & facta in potētiorem ratione priuilegii,& ſic nulla.l.j. cum materia.C.ne lice.potent. ¶Et uide de hac materia ceſsio-
c nis,[c] quæ dixi in tractatu meo. de præſumptionibus.in §.in contractu ceſsionis, &c. & Bart. in l. facta.§.ſi hæres.ff.ad Trebell.

a ¶ De cognatione. *Vide Specu. ij. parte tit.de ceſ.act.§.j.uer. ſed nunc ratione conſanguinitatis. & ibi in additio.do. Ioan. And.*

b ¶ Videntur fraudulenta. *Bene facit, quod dicit Spe. ubi ſuprà de ceſ. ac.in uerſi. iiij. præſumitur ſimulata. & do. Bald. in l. qui ſtipendia. C. de procur.*

c ¶ De materia ceſsionis. *Plenius uideas Spe. in prælleg. ti. de ceſ. act.*

SVMMARIVM.

1 *Donatio propter nuptias, an poßit peti dote non ſoluta.*

2 *Statuto ſtãte, quòd uir mortua uxore lucretur dotem uel certam partem dotis datæ, an locum habeat in dote non ſoluta.*

QVEST. CCLXXIIII.

IN contractu matrimonii uir uxori in dotis augmento propter nuptias & contemplatione matrimonii, donauit centum florenos: de quibus poſsit ad eius uoluntatem facere. ſoluitur in matrimoniũ morte uiri, uel mulieris. reperitur ꝙ dos non fuit ſoluta. uel quòd pars dotis tan-
1 tummodo fuit ſoluta.* Nunquid mulier habere debet augmentũ dotis? dic ꝙ non, niſi dos fuerit ſoluta, Et ſi pars fuerit ſoluta de augmento habebit, pro rata dotis ſolutæ. Caſus eſt in authen. de non eligendo ſecundo nuben.§.pe. qui incipit, illudq́;. collatio. j. Et tranſumptiuè in authẽ. ſed quæ nihil. C. de pac. conuen. ſuper dote uel donatione propter nuptias. Et ſi opponatur de iuramẽto, ꝙ in contractibus præſtari conſueuit: reſpondetur ꝙ in tali iuramento ineſt tacita cõditio, ſi dos fuerit ſoluta. ſicut probat dictus §. illud. & pro hoc l. fi. C. de non nu. pec. & l. fi. ff. qui ſatiſd. cog. ideo dicit Inn. in ca.
a quemadmodum [a]. extrà de iureiurando, ꝙ in quolibet iuramento inſunt ſex cõtradictiones. & eſt quintum, ſi promiſſum ſeruetur. Et quia iſto caſu promiſſum non eſt ſeruatum, quia dos non fuit ſoluta: ideò iuramentum nõ obſtat. idem uidetur dicere Bar. in d. l. fin. C. de non nume. pecu. Nec ad tale ius qđ partes ignorant, porrigitur iuramentum, neque etiam renũtiatio, ſi generaliter fiat. d. l. fi. C. de nõ nu. pecu. iuncta l. mater. ff. de inoffi. teſta. Attento quòd in renunciatione ad hoc quod ualeat, debent partes certiorari. in auth. quomodo oporteat, ep. & c. cler. ad ordines perduci. §. ſi igitur. glo. ſuper uerbo, interroget. col. ij. facit l. item apud Labeonem. §. hoc edictum. ff. de iniur. Quæ enim generaliter fiunt, niſi ſpecialiter notẽtur,
b uidentur quaſi neglecta. [b] ut ibi habetur. non ob. c. qui ad agendum. de procu. lib. vj. quia ibi ſpeciale iudiciorum. Et præmiſſa de iure procedunt, niſi maritus renunciet dictæ authen. ſed quæ nihil faciendo pactum, ꝙ donatio ſoluatur dote ſoluta, uel nõ ſoluta, quod pactum ſeruaretur. l. j. §. proculdubio. C. de rei uxo. act. & l. fi. §. ibi pacta cõtradicta ſeruari oportet. C. de dona. ante nupt. Et ita

Et ita in iudicando ſeruatur in hac curia parlamen. Sed quid ſi pēdente termino maritus moritur, & ſic nō recuperauit dotem, an uxor lucrabitur donationem propter nuptias? uide quæ dixi
e j.q.ccccxxix.* Sed quid ſi ſtatuto caueatur, quòd mortua uxore uir lucretur dotem uel certam partē dotis datæ, an locū habeat in dote nō ſoluta? uide Bart. in l. iubemus. C. de ſacr. ſanct. eccle. & Saly. in l. ſi conſtante. C. de do na. ante nupt. Cyn. in l. quod in uxorem. C. de nego. geſt. quē ibi ſequitur Bar. qui dicunt, quòd ſi pater filiæ nō ſoluat marito dotē terminis promiſsis, quòd maritus non tenetur eam alimentare: quia deceptis & non decipiētibus iura ſubueniūt. De Doario & Dotalitio, quid ſignificent, tetigi ſ.q.ccxlviij. in fi. in l. ij. ibi, nullus ad id &c. C. de bo. quæ libe. probatur quod ſicut dos à patre profecta, ad patrem reuertitur: ſic etiā donatio propter nuptias 1 à patre profecta, ad patrē reuertitur. & hoc etiam probatur in l. fi. circa prin. C. cōmunia utriuſq; 2 iudicis. qua dote ſeu donatione 3 propter nuptias reuerſa, quis inde ſequatur effectus? dicut in d. l. fi. quæ eſt ſingularis, nec eſt 4 alibi, ut ibi dicit Bar. quòd no. & tene menti: quia pauci aduertūt, & tamē ſæpe contingit in facto. 1 ¶De materia augmēti dotis, uide quę ſcripſi j. quęſtio. ccclxiij. ¶Quid ſi in contractu matrimonij non fiat donatio propter nuptias, ſed pro & nomine ſuperuitæ, prout communiter fieri conſueuit, in hac patria Delphinali: an debeatur ipſa ſuperuita, dote non ſoluta? uide quæ plenè dixi j. quæſtio. cccclxv. &c.

a ¶Inn. in c. quemad. *Videlicet in princi. in ſua glo. in uer. conditio, ubi dicit in iuramēto fore ſubintelligendas ſex conditiones, ut ſaluo iure alterius, & authoritate ſuperioris, ſi Deo placuerit: item, ſi res in eodem ſtatu permanſerit: item, ſi ſeruetur mihi promiſſum: item, quòd non præcipiatur contra ius.*

b ¶Quaſi neglecta. *Adde bene facere dictum Bal. in rub. C. qui admitti. col. iij. uer. in contrarium. ubi inter cætera dicit, quòd ignorans nō intelligitur præſtare præſentiā, nec conſenſum. allega. l. coram. ff. de uerbo. ſigni. l. diem proferre. §. coram ff. de arbi. & l. hæredes palam. §. in teſtamentis. in uer. certiorentur. ff. de teſtamen.*

SVMMARIVM.

Gratianopolitani ciues, an poſſint ſe ſubmittere Curiæ Parlamenti Delphinal. 1
Citatio eſt actus iuriſdictionis. 2
Vaſallus iuriſdictionem alterius prorogare nō poteſt, ſine uoluntate domini ſui. 3
Exceptiōes dilatoriæ poſt litis cōteſtationē opponi nō poſſint. limita. nu. 5. 4

QVAEST. CCLXXV.

VTRVM ciues * præſentis ciuitatis Gratianopolis poſsint ſe ſubmittere dictę uenerabili curiæ parlamenti. Et an ſubmiſsi poſsint in eadem curia

conueniri,& conuenti condemnari? Pro cuius quæſiti determinatione præmitto, quòd de anno domini M.cccxliiij.& die tertia menſis Iunij fuerunt pacta & tranſactiones initæ inter R. in Chriſto partē do.Io.tunc epiſcopum Grationo. nomine ſuo, & eccleſiæ ſuæ,ex una parte,& illuſtrē dominū Humbertū Delph. Viennēſem &c.in quibus pactionibus ſubiungitur clauſula ſequēs. Excepto quòd ciues etiam & incolæ & habitatores in eadē ciuitate,& territorio, nullatenus poſsint per curias prædictas Delphi.nec aliquem earundem ſeu quoſcunque iudices ſeu familiares aliquarū ipſarū curiarum, ex quauis cauſa criminali uel ciuili, contractu uel quaſi, delicto uel quaſi,ubicūque cōmmiſsis cōtractis,aut initis,citari,uel conueniri,puniri,condemnari, uel capi,aut incarcerari, nec aliquam iuriſdictionem ſeu quencunque actum iuriſdictionis uel executionis poſsint ibidem curię Delph. ſeu earum officiarij in dictos ciues & incolas & habitatores dictæ ciuitatis & eius territorii aliqualiter exercere: nec in quaſcūque perſonas ibidem delinquentes, uel cōtrahentes ſuper dictis criminibus,aut contractibus ibidem cōmiſsis, uel initis,poſsint actum aliquē iuriſdictionis exercere officiales iudices, uel familiares Delphinales prædicti. ſed per curiam, iuriſdictionem: communem &c. Quæ pactiones inter dictas partes fuerunt iuramento,& aliis debitis & neceſſariis promiſsionibus roboratæ. Quibus ſic præmiſsis, tria principaliter apparent, & colliguntur, ſcilicet ꝙ dicti ciues Grationop. non poſſunt quouiſmodo in dicta curia parlamēti Delphi. citari nec cōueniri, ut patet ibi dum dicitur,citari uel conueniri. Et ratio, * quia citatio eſt 2
actus iuriſdictionis.l.cū clericus. & l.omnes. §. ſi uerò apparitor. C. de epi.& cler. l. j. ff. de in ius uoc.faciunt not.per Bar. in l.extra territoriū.ff.de iur.om. iudi. authē.offeratur.C.de lit. cōteſt. in §.fi.inſti.de pœ.te.lit.Ideò ille actus iuriſdictionis per dictam curiam parlamenti fieri prohibetur ibi,Nec aliquā iuriſdictionē ſeu quēcunque actū iuriſdictionis,uel executionis, poſsint ibidem &c.Secundò,ex dicta clauſula pactionum colligitur, quòd dicti ciues Grationopo.corā dicta curia parlamenti citati uel cōuenti de facto nō poſſunt cōfeſsi,uel conuicti, condemnari: ut ſonant dicta,uel clauſulæ. ibi, puniri, uel condemnari. Ratio, quia condemnare aliquem eſt actus iuriſdictionis,& iuriſdictionem importat.l.j.& ff.de iuriſdictione omn.iudi.& l.j.C.eo.hoc etiam apparet ex diffinitione iuriſdictionis, quæ ſic diffinitur per Accur.in d.l.j.Iuriſdictio,eſt poteſtas de publico introducta,cum neceſsitate ius dicendi, & æquitatis ſtatuendæ.facit l.de

quia

qua re.ff. de iudiciis. qui actus iuriſdictionis inter dictos ciues & in dicta ciuitate & eius territorio expreſſo prohibetur.ibi, puniri uel cōdemnari.puniri, habēdo reſpectum ad cauſas criminales:& condemnari, habendo reſpectum ad cauſas ciuiles, ſecundum quod in ſimili habetur in l.cauſas & lites.C.de trāſactio.& l.j.ff.de teſtibus.Ex quibus infertur iuriſdictio huius curiæ parlamenti per dictos ciues ratione contractus uel quaſi, in eadā ciuitate & territorio eiuſdem initi per litis conteſtationē, & ſi tacitē prorogari nō poteſt, ſaltem cum effectu. Ratio, quia cum ipſi citati confeſsi & cōuicti non poſsint,nec debeant ibi condemnari,ut patet ex præmiſſis:ſequitur,quòd nec iuriſdictionem per litem cōteſtatam poſſunt prorogare,cùm nulla condemnatio inde poſsit neq; debeat ſequi,quę condemnatio locū habet lite conteſtata, & non antè.l.is qui obtulit.ff.de rei uendi.Et facit quod not.in l.ſi à te.§. ſi quis fundū.ff.de excep.rei iud. cū ante litis cōteſtationē quis nō dicatur agere uel agere uelle. l. hoc amplius.ff. rem ratā haberi. imò nec litem aliquam poſſunt dicti ciues corā parlamento conteſtari,per quam deueniatur ad cōdemnationē:quia cū prohibetur cōdēnatio(ut patet ex dictis) omne illud per quod deuenitur & deueniri poteſt ad condēnationem, cenſetur eſſe prohibitum.a l. oratio.ff. de ſponſa.l. cū lex.ff.de fideiuſſ. & c. cū quis.de reg.iuris.Et maximè, ubi eadem cauſa prohibitionis in actu per quē,& in actu ad quē deuenitur durat & reperitur,ſicut hîc,durat & reperit cum eadē cauſa prohibitionis, quæ eſt in cōteſtatione litis,eadē reperit̃ poſt litis cōteſtationē & in cōdēnatione. ideò prohibita condēnatione,litis cōteſtatio cenſetur prohibita.Et ſic meritò prorogatio iuriſdictionis,quæ per eandē fit mediantibus quibus ad ipſam deuenitur, per iura ſ. alleg.faciunt not.per Dyn.in d.c.cū quis. hoc etiā magis corroboratur ex fine dictarū pactionū,dum in eis dicitur ibi, nullo tēpore cōtrauenire directè uel per obliquū,&c.Ex quibus uerbis iunctis aliis in prima clauſula inſertis, uidetur prohibitus actus quicunq; iuriſdictionis,qui in ipſos ciues poſſet exerceri p dictā curiā parlamēti directè, hoc eſt per prorogationem expreſſam,uel obliquā,hoc eſt,per prorogationē tacitā,quæ fit per litis cōteſtationē. aliàs dicta uerba de nullo operarētur,quod nō eſt dicendū.Ad quæ bene facit c.j.de clericis coniugatis.lib.vj. ubi clerici coniugati cum unica uirgine pro delictis uel exceſsibus ab eiſdē cōmiſsis,trahi non poſſunt criminaliter aut ciuiliter ad iudicium ſeculare, nec ab ipſis iudicibus condemnari, ne per unam uiam concedatur iudicibus,quod per aliam dene

gatur eiſdẽ.Sic idem in propoſi
to actus iuriſdictionis una uia,
hoc eſt,prorogatione tacita per
litis conteſtationẽ facta, nõ de-
bet per ipſum parlamentũ in ci-
ues huius ciuitatis exerceri, cui
alia uia,hoc eſt,citationis cõuen
tione,aut cõdẽnatione denega
tur expreſsè:ut patet ex præmiſ-
ſis. facit etiã l.ſcire oportet.§.ſi
mater.& de tu.& cura.da.ab his.
Tertiò colligit̃ ex dictis pactio-
nibus, ꝙ parlamẽtũ Delphi.ui-
det̃ reddi iudex incõpetẽs quo-
ad ciues huius ciuitatis,etiã pro-
rogatione in ipſum tacitè per li- b
tis cõteſtationẽ facta. Et eſt ra-
tio,quia uerba prohibitoria di-
ctæ clauſulæ relata ad dictũ par-
lamẽtũ,proferũtur negatiuè:ibi, 4
nullatenus poſsint per curias p̃-
dictas aut aliquam earũ ſeu quo
ſcunq; iudices,citari,& propter
quod omnis actus iuriſdictionis
qualitercunq; ſequatur, cẽſetur
idẽ prohibitus.l.ij.in prin.& §.j.
ff.ne qd in loco publico. iũcta l.
nõ dubiũ.C.de leg.& l.j.C.ne fi-
deiuſſo.do.dẽtur.& ꝙ ibi not. 5
ꝑ gl.& Bar.cui etiã derogare uel
rẽũciare nõ poſſunt ciues & inco
læ huius ciuitatis Grationo.ſecũ
3 dũ qđ in ſimili dicitur* in uaſal-
lo:qui iuriſdictionẽ alterius pro
rogare nõ poteſt ſine uoluntate
domini ſui:ut no.per gl.in l.j.ff.
de iudiciis.& per Inn. in c. inter
quatuor.de maio.& obe.Itẽ etiã
pro eo,quia dicta uerba prohibi
toria ꝓferũtur negatiuè, ſecũdũ
qđ in ſimili dicitur,in l.uel ſtatu

to ꝓhibẽte aliquid fieri negatiuè,cui nõ poteſt renũciari.ut no. ꝑ gl.in d.l.j.in fin.C.ne fideiuſſo. do.dẽtur.Et ſi iuriſdictio iudicũ Delphi.non poteſt per ciues huius ciuitatis prorogari,ſicut nec aliqua iuriſdictio prohibita prorogari.l.ij.§.ſed ſi iudex.ibi, niſi ſpecialiter.ff.de iudiciis.& faciũt no.per Inn.in c.de cauſis.de offi. deleg. Quæ iura hic locum ſibi uendicãt,cũ dictę pactiones legis effectũ quo ad ipſas partes, habere cẽſentur.l.j.§. ſi nõ cõuenerit.ff.depoſi.l. ſi unus.§. prætor ait[b].ff.de pact.& id per pactũ fieri poteſt,qđ per legẽ.l.nõ impoſſibile.& ibi not. ff. de pac. in rubrica.C.de decre.decurio.lib.xj.

¶* Sed an dicta exceptio fori declinatoria poterit per ciuem uel incolã Grationo. opponi poſt litis conteſtationẽ?uidetur, ꝙ nõ: quia exceptiones declinatoriæ poſt litis conteſtationẽ opponi non poſſunt.l.fi.C.de excep. peremptorias.cum ibi no.C.ſen.reſcin.nõ poſ. Sed hoc* eſt uerũ,niſi ſint pacto uel cõuẽtione coarctatę ſeu alteratę:quia tũc poſt litis cõteſtationẽ poſſunt opponi. ar.in l.qui futurũ. ff. de pactis. & l.commiſſoriæ.C.de pactis inter empt.& uẽd.ꝓut in caſu noſtro uigore dictorũ pactorum, iuxta præmiſſa.¶ Et audiui tẽporibus meis ego Guido,ꝙ in quadã cauſa tunc uertẽte in dicto parlamẽto,quod cõſiliũ Delphi.tunc appellabatur inter arcſãdũ armuenti ciuẽ Grationo.& Claudiũ garcini

cini in curia parlamenti cauſam inchoatam, inter dictas partes, etiam lite conteſtata, fuit cauſa ipſa remiſſa iudici communi huius ciuitatis per dominos Iaco. gelu. Ioan. generum. Gulielmum gelinũ, & Siſredum Tholo. tũc conſiliarios in dicto cõſilio Delphi. & recepit ſententiam Petrus chanterelli quondam tunc ſecretarius Delphi. in dicto conſilio, quòd nunc appellatur parlamẽti Delphina. & hoc etiam ſcripſi infrà quæſtione ccccclxij.

a ¶ Cenſetur prohibitũ. *Adde quæ leguntur & notantur in ca. nam concupiſcentiam. de conſtit. & in c. cum quid. de reg. iur. in vj.*

b ¶ L. ſi unus. §. prætor ait. *Voluit alleg. l. iuriſgẽtiũ. §. prætor ait pacta.*

SVMMARIVM.

1 *Citatus coram diuerſis Iudicibus, eadẽ die, corã quo debeat cõparere.*

QVAEST. CCLXXVI.

AN citatus in dicta curia 1 parlamenti Delphi. * & in foro epiſcopali, & ibi cõparet, an in curia Parlamẽti ubi nõ cõparet, debeat cõtumax reputari? uidetur quòd nõ, quia principes a tẽporales ſubsũt epiſcopo,[a] quo ad cẽſuram eccleſiaſticã. ut not. Inno. in c. j. extrà de offi. ordin. & ſic maior epiſcopus uidetur. attamen dicit Inno. in c. cum parti. ibi, nos credimus, &c. de app. quòd citatus à rege, debet ei honorẽ in cõparẽdo exhibere magis, quàm epiſcopo. Sed Papa ab omnibus honorari debet: quia Papæ eſt obediẽdũ. Et citatio Papæ excuſat non comparẽtes alibi: niſi procurauerit ſe citari: ut ibidem dicit Innoc.

a ¶ Subſunt Epiſcopo. *Vide d. Pan. in c. ſoluta. in prin. & in uer. not. iiij. & in uer. no. ibi duas. extrà de maio. & obdi.*

SVMMARIVM.

1 *Opinio doctorum, an releuet ab expenſis,*

2 *Gl. opinio in iudicãdo, qñ ſequenda.*

QVAEST. CCLXXVII.

OPINIO doctoris releuat a ab expenſis,[a] ſecundũ Henricum Bohic in c. ſacro. §. uerũ. extrà de ſententia excommunicat. & Franciſcum de Zabarellis in clemen. ij. de magiſtris. dicit Barto. in l. qui ſolidum. §. etiam. ff. de legat. ij. & ita uidi pluries obſeruari in hac curia parlamenti, cum opinio * doctoris ſit etiã 1 probabilis. ut not. in l. j. C. de legibus. tamen in iudicando reſpectu negotii principalis, ubi ſunt uariç opiniones doctorum, communior opinio eſt tenenda & inſequenda. l. ſcire oportet. §. illud. cum §. ſequenti. ff. de excuſ. tut. in cle. j. in fin. extrà de ſum. trini. & fide catho. Idem tenet Petr. Iaco. in tit. de compendioſa ſubſtitutione. circa fi. Idem Ioan. Fa. b in procemio inſtitu. in c. fi.[b] ibi, hoc hortor. idem Cy. in l. j. C. de acti. & oblig. dicit tamen Iac. butri. quòd gloſ. eſt * inſequenda 2 in iudicando, quando glo. eſt approbata per aliquos alios famoſos docto. ubi dicit ipſe in l. ij. C. qui pro ſua iuriſdictione. Sed in iudic

iudicando hæc curia parlamenti non ſeruat dictum Iac.butr. quia quandoque iudicat contra gloſ. licet habeat docto. eam approbātes:ſed ſequitur ipſa curia magis æquã opinionē, prout æquũ uidetur fiendum. Sed quid ſi ſuper uno proceſſu ſint diuerſæ opiniones,& iudex eligat unam, licet malam,quam in ſua ſententia exprimat,an ſentētia erit nulla.dic quòd nõ,ſecundum Bar.in l.qui Romæ.§.duo fratres.in vj. oppo.ff.de uerb.obligat.

a ¶Opinio doctoris releuat ab expēſis.*Adde d.Bar.in l.in bonorũ. ff.de bo.poſ.d.Bald.in auth.genera. iij.col.in uer.ex prædictis apparet.C. de epiſc.& cle.d.Alex. in l.auris.qui admit.ad bo.poſ.poſſunt.& d. Car. in clem.ſit nimis abſurdũ. iiij.col. in uer.quartò quæro. ibi addũt aliqui. xj.priuilegium de magiſtris. & not. in c.ut debitus honor.extrà de appel. Et iſtud intellige uerũ,niſi talis opinio ſit reprobata cõmuniter ab alijs docto.dominus Card.in clemen.ij.in princip. de ele. uide etiam ad prædicta l.iij.§.ſi rem.ff.de legat.iij.& ibi docto.& l.properandũ.§.ſinautem. & ibi dominus Bald.ff. de iudi. & do.Bar.in l.ſi quis inſiciatus.ff. depoſi.& uide ad materiam ſuprà q.cj. in §.prætereà.in uerſi.ſi fuerunt, tamen.& do.Alex.in addi.ad do.Bar. in præalleg.l.in bo.*

b ¶Io.Fab. in proœ.inſti.in ca.fin. *Voluit allegare domi. Io.Fab.in præludio ſuorum commētariorum in ij. col.in §.item eſt attendeudus.in uer. hoc hortor, quòd non ſis opinionum inuentor.& uide quod not. de offic. præfect.præt.l.j.§.his cunabulis.et l. ij.in fin.de cuſt.reo.De hoc etiam tetigi j.q.ccccxiij. quia tunc non recordabar,hic ſcripſi,&c.*

SVMMARIVM.

1 *Homo an poſſit ſe obligare ad pugnĩ amputationem.*

2 *Membrorũ ſuorũ dominus nemo eſt.*

QVAEST. CCLXXVIII.

1 AN homo* poſſit ſe obligare ad pugni amputationē, ut ecce quidam delatus promiſit & iurauit confiteri ueritatem: & caſu quo contrarium reperiretur , uoluit quòd pugnus ſibi amputaretur,uel manus abſcindatur : reperitur quòd non fuit cõfeſſus ueritatem:nunquid debet ſibi pugnus amputari?Credo

a quòd non: [a] pro * eo, quòd ipſe

2 talē obligationē facere non potuit,cũ ipſe nõ ſit dominus membrorũ ſuorũ.l.liber homo. la j.ff. ad legē Aquil.iuncta l. ij. & l. iij. C.ſi res aliena pig.data ſit.& facit l.ſi quis.§.fin.ff.de pe.l.omne delictũ.§.pe.ff.de re mili.& audiui,ꝙ aliàs caſus euenit in perſonam Franc.Petilionis,ciuis quondam Grationopoli. qui talem fecerat ſubmiſsionem.

a ¶Credo quòd non. *Facit:quia talis obligatio uidetur eſſe contra bonos mores,& ſic nõ ualet.c.ſi. extrà de pact.etiã ſi foret iurata,ut in regula,non eſt obligatoriũ.de regu.iur. in vj. quod enim fit contra bonos mores,non arctat. Patet quia talis dicitur homicida ſui, & Dei conditioni inimicus.ut l.v.§.ſi quis abſciderit.*

SVMMARIVM.

1 *Sentẽtia lata contra homines alicuius ciuitatis, an noceat eorum ſucceſſoribus.*

QVAEST. CCLXXIX.

a SENTENTIA [a] lata repe-
ritur, centum anni ſunt, elapſi a
1 contra habitatores * alicuius ca-
ſtri uel loci, pro domino talis ca
ſtri uel loci. Nunc dominus mo
dernus uult ſe iuuare tali ſenten b
tia contra habitatores moder-
nos, qui dicũt quòd non ſunt hæ
redes prædeceſſorum habitan-
tium: nec eorum bonis ſucceſſe-
runt. ideò talis ſententia eis ob-
eſſe non debet tanquàm res in-
ter alios iudicata. lege ſecunda, c
tertia, & fi. C. quibus res iudicata
b non nocet. Contrarium credo, [b]
quòd licet prędeceſſores deceſ-
ſerint, ſucceſſores repræſentant
defunctos, & faciunt eũdem po-
pulum: ſic quòd populus moder
nus cenſetur idẽ populus. textus
notabilis in lege proponebatur.
circa medium, digeſtis de iudi-
c ciis. Quod facit pro quæſtione [c]
quam habuerunt domini Deca-
nus & capitulum beatæ Mariæ
Grationop. contra homines her 1
beſii ad cauſam decimarum: qui
dicebant ſententiam contra ho-
mines Herbeſii latam anno M. a
ccccvij. eiſdẽ obeſſe nõ debere:
cum non ſint hæredes nomina-
torum in ſententia: quia imo no
cet, cum moderni faciant eun-
dem populum, & defunctos re- b
pręſentant, & fuit concluſum &
ſententiatum in hac curia par-
lamenti de anno proximè lapſo currente domini, M.cccclviij. An ſententia lata contra unum ex mercatoribus, ſuper ſolutione pedagii, noceat alii? uide infrà, q.cccccclix.

¶ Sententia. *Tu uide de hoc quæſito iſtum, conſil. clxxj. incipien. circa materiam nu. iiij. uerſi. ſicut & licet alij condelati.*

¶ Contrariũ credo. *Pro hac opinione fortiter facit tex. in l. ſicut municipij. in §. in decurionibus. ff. quod cuiuſ. uni. no. & ibid.* Bal. *qui hanc quæſtionem format in terminis. in uerſ. in text. ibi, ſunt ergo. iuncto uer. idem dicen.*

¶ Pro quæſtione. *Hanc quæſtionem formaliter tangit & decidit ubi, ſuprà.*

SVMMARIVM.

1 *Spurio poſſitne quid relinqui a patre.*
2 *Liberi qualiter ſuccedant parẽtibus.*
3 *Spurij an ſuccedant matri, ſi non ſit illuſtris.*

QVAEST. CCLXXX.

TITIVS coniugatus ex mu
liere ſoluta: unum habuit
filium maſculum, cui in teſtamẽ-
to quoddam caſtrum legauit:
1 * moritur teſtator ſine liberis na
turalibus & legitimis fratre ſuo
hærede uniuerſali inſtituto, utrũ
a talis filius dici debeat ſpurius [a]
credo quòd ſic, ut ponit Bar. in l.
fi. ff. de his quibus ut indig. Sed
an poterit & debeat habere di-
ctum caſtrum ſibi legatũ? uidetur
b quòd [b] non. & de hoc eſt caſus
in ca. tanta eſt. extrà qui filii ſint
legitimi. iũcto di. Hoſt. ibidẽ. qui
ſuper

ſuper uerbo aliã.in d.c.adiecto. dicit & exponit aliam, etiã eſſe ſolutam.pro qua expoſitione fa cit gl.in §.ſunt perſonæ. inſti.de c nuptiis. in vj. caſu ibidẽ inſerto, 3 dicit quòd habens uxorem, cum alia cõtrahere nõ poteſt, obſtan te primo matrimonio. Et ita ſequitur ꝙ filius ex muliere quãuis ſoluta ſuſceptus, eſt de numero illorũ,qui ſuccedere nõ poſſunt. pro hoc facit bene in authẽ.quibus mod.natu.effi.ſui.§.pen.col. vij.& quod no.per Sal.in l.j.C.de cõcubinis. Et ita uidi iudicari in hac curia parlamẽ. de anno domini M. ccccxxxix. in cauſa baſtardi Valẽ.cui Aymarus Comes quondã Valentinẽſis,eius pater naturalis legauerat in ſuo teſtamẽto caſtrũ nouum Dalmacen.

2 *Qualiter liberi ſuccedũt parentibus in materia huius queſtiõis? dic ſic: quia quidã ſunt legitimi tantũ, ut adoptiui uel arrogati: alii legitimi & naturales, ut nati ex uero matrimonio,nõ ficto. hi ſuccedunt,ſcilicet legitimi tantũ & legitimi & naturales parẽtib⁹ ſuis in omnibus bonis.C.de legi ti.hęre.per totũ.& C.de ado.l.cũ in adoptiuis. Alii ſunt naturales & nõ legitimi:ut nati ex cõcubinis:& hi ſuccedũt in duabus unciis ab inteſtato.C. de natura.li- a beris. authen. licet patri. & hæc quãdo pater nõ habet alios libe ros:nec parentẽ ſeu coniugẽ le- b gitimam. Alii ſunt ſpurii, ut ex adulterino uel inceſtuoſo coitu uulgò cõcepti.ff.de ſta.ho.l.uulgo.& hi in nullo ſuccedũt. ut di cta authenti. licet patri. nec aliquid debent habere in bonis pa tris.[c] ut C.de inceſtuoſis nuptiis. l.ex cõplexu.Succedũt*tamẽ ma 3 tri,ſi non ſit illuſtris: quia mater ſuccedit eis.C.ad Orfi.l. ſi qua illuſtris.uide extrà q filii ſint legitimi.c.tãta.An imperator poſsit legitimare natũ ex dãnato coitu? Dic quòd ſic, ſi dicat nõ obſtãte auth.ex cõplexu.C. de inceſtuoſis nuptiis.ita dicit Saly. d. auth. ex cõplexu.uide canoni.in c.per uenerabilẽ.extrà q filii ſint legitimi.ſed Bar.in l.fi.in fi.C.ſi cõtra i⁹ uel utili.publicã.tenet ꝙ ſufficit ꝙ princeps dicat,nõ obſtãte aliqua lege quæ in cõtrariũ loquatur. & iſtud ſufficit: quia eſt ſpecialiter loqui.iſta ſunt uerba Barto.ubi ſ.& pro tãto ſtylus cãcellariæ curiæ Romanæ ſolet dicere, nõ obſtãtibus quibuſcunq; cõſtitutionibus apoſtolicis,per quos effectus præſentium literarum poſsit impediri. De hac materia uide per Io.An.in nouella.in ca. j.de exceſsibus prælatorũ.& Petrum Iaco. in rub. de ſtatu curia. ubi dicit ꝙ ſufficit certa ſcientia.cum nõ obſtãtia generali,uidelicet nõ obſtante aliqua l. De baſtardis tetigi j.q.cccccIxxx.

a ¶ Dici debeat ſpurius. *De hoc uidetur text. in l.uulgò conce. ff. de ſtat.homi.*

b ¶ Quòd non. *Vide ſuper hoc diſputam ponit d. Are.in ſ.li.de legi. cog. ſucc. §.uulgò quæſitos, quæ eſt breuis & bona diſt.*

In

c ¶In bonis patris. *Imo nec in bonis matris: ut tenet dom. Odo. in prae alle auth. licet patri. uer. quia ſegniori ſuper iſta auth. & hoc uerum, ut ibi dicit: quia eſt talis coitus, quae accuſari poteſt. & glo. in §. nouiſſime. inſti. ad ſenatuſconſult.*

SVMMARIVM.

1 *Creditoris electio eſt in executione iudicati, ut capiantur mobilia & immobilia praepoſtero etiam ordine.*

2 *Executionis iudicati forma.*

QVAEST. CCLXXXI.

IN ſtatuto Delphin. dudum M. ccccliij. & die. ij. menſ. Iunii. facto per Maniſ. uirũ, d. Gaufredũ lemengre dictum Boſsiquault, tunc gubernatore praeſentis patriae Delphin. & per alia ſtatuta antea p olim gubernatores Delphina. facta,* ita ad executionẽ rei iudicatae in actione perſonali debebant debitores primo requiri, de bonis pignoribus ſuis indicãdis, & inde expectari per diem naturalem.* & lapſa die naturali ſi non indicabant debitores, eorũ creditores lapſa die naturali poterant capere de bonis debitoris. primò de mobilibus, ſi reperiebantur, deinde de immobilibus, iuribus, cẽſibus, & actionibus ad electionem creditorũ. Sed pro acceleratione praedictae executionis, ad euitandũmque maiores expenſas, fuit ſtylus in dicta curia parlamenti Delphin. introductus, & obſeruatus ab anno domini M.ccccl. citra quod abſque dicta requiſitione de pignore, creditor poteſt facere pignorari debitorẽ de bonis ſuis mobilibus uel immobilibus, cenſibus, iuribus, & actionibus ad ipſius electionem abſque dicta requiſitione, & non obſeruato iuris ordine. de quo in l. à diuo Pio. ff. de re iudic. Et ad hoc ad perpetuam rei memoriam duxi hoc ſcribendum die xiij. menſis ſeptẽbris. Et de materia executionis ſententiae, uide quae dixi ſuprà. q. ccxv. & infra q. ccсxxix. & q. cccccclxvij.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta & uaſallus an teneantur domino de damno per eos illato in re emphytheuticaria uel feudali.*

QVAEST. CCLXXXII.

SI emphyteuta uel uaſallus * deterioret rẽ feudalẽ [a] uel emphyteuticariam, tenetur domino de tali damno ſeu deterioratione, per l. in fraudem. §. conductor. ff. de iure fiſci. & l. forma. §. ſi uicem. ff. de cenſ. & l. diuortio. §. ſi fundum. ff. ſoluto matrimonio. & ibi per Bart. iuncta l. quamquàm. §. j. ff. de aqua plu. arcen. Et ita tenere uidetur Spec. in titu. de locato. §. nunc locato. uerſi. xj. quaeritur. in fin. Sed quid ſi dominus petat commiſſum, an emphyteuta uel uaſallus poſsit petere melioramẽta? uide quae dixi infrà q. ccccxxxviij.

a ¶ Deterioret rem. E*mphyteuta deteriorans rem emphyteuticam, cadit à iure ſuo. auth. qui rem. & ibi do. Bal. C. de ſacroſan. eccle. in ij. not. Et hoc eſt uerum ſecũdũ eundẽ* Bal. *ibid*

ibidem tribus concurrentibus, ſcilicet, quòd deterioratio ſit notabilis. Item quòd ſit perpetua. Item quod ſaltem deterioratio proceſſerit leui culpa deteriorantis.

SVMMARIVM.

1 *Decimator an poſſit prohiberi fructus efferri fundo, ante ſolutam decimam.*

2 *Animæ noſtræ qualiter abſoluantur, ſi non ſoluamus decimas.*

QVAEST. CCLXXXIIII.

EXACTOR decimarum poteſt facere inhiberi domino fundi, ne fructus exportet*,[a] niſi eo uel eius nuncio preſente. pro quo facit l.ij. ibi ſub effectu curialium &c. quando & quibus quarta pars. lib.x. iuncta l.non ſolum. ff. de rei uen. Nam poſtquam habet partem in fructibus, ratione decimæ: ergo & in fundo: quia fructus ſunt pars fundi. in l. fructus. ff. de rei uē. in reg. cōmuni, potior eſt conditio prohibentis. l. Sabinus. ff. cōmuni diui. Et quod ipſe decimator uel nuncius eius debeat intereſſe, probatur. ff. de procu. l. Paulus. & in l. ſuſcepta. §. j. ff. de inoffi. teſt. & in l. nam ita diuus. ff. de adop. & in l. ſi perluſorio. ff. de appel. & in l. ſi parentes. ff. de eui. & de re iudi. l. de unoquoque. & C. de ar. tu. & l. fi. ita etiam tenet Specu.[b] in tit. de deci. uerſi. ulti. quæritur &c. ubi dicit, quòd ſic hodie faciunt iudices quandò agitur de fructibus alicuius fundi. Et etiā hoc anno currente domini, M. cccclix. obſeruauit hoc curia parla in cauſa decimarum dominorum de cap. beatæ Mariæ Grationo. quia domini prædiorum uolebāt gerbas bladorum à fundis extrahere, & portare in domibus eorum, inſciis dictis dominis de capitulo: ita quòd ipſi domini de capitulo fraudabātur de multo, in eorum decimis, ob quod fuit appunctuatum, quòd in herbis & in prędiis, antequam gerbæ extrahantur, decimæ ſoluantur eiſdem. * Quæro circa 2 hoc, qualiter animæ noſtræ abſoluentur, ſi non ſoluamus decimas. Reſpondeo, quod malè: ſecundum glo. in cle. j. de uſuris. Aduertendum tamen ſecūdum Thomam de Aquino: ut refert Archi. in xvij. q. vij. in c. maiores. quòd animæ eorum, quæ non ſoluerunt decimas, non ſunt in uia damnationis, ſi non petantur à curato uel ab illo cui debentur. Sicut uidemus, in ſimili, dicit Ioann. And. in capit. per uenerabilem. qui fil. ſint legi. quod ſaluantur animæ Regū, & principum, qui non obediunt imperatori:[c] quia imperator ab eis non petit ſubiectionem, tutius tamen eſſet ſoluere: uel cum eis componere pro decimis, ſecūdū glo. in d. c. j. De materia decimarum &c. ſcripſi ſuprà. q. cclxvij.

a ¶ Ne fructus exportet. *Vide de hoc iſtum, conſi. xx. inci. ex proceſſu. do. Archid. nu. j. uer. ad primum. ibi, & quòd gerba.*

b ¶ Tenet ſpecul. *Qui plene tractat hanc quæſtionem, & arguit pro parte*

parte negatiua,& tādem concludit pro parte affirmatiua:ut hic.et adde do.Ioan. Andr.in additi.eiuſdem Spec.ibidem in uerſi.de rei uen.non ſolū ubi dic.Ala.& Gratia.ſic conſuluit Io.de do.& Albe.Pa.ſic iudicaſſe.Quin etiam dicit Specula.ubi ſuprà,quod decimæ portari debētur ad domum eius,cui debentur, alleg. not.xvj.q.j.reuertimini.prope princi.plus dicit ibidem, quòd decimarius potuit ingredi ſundum,ut recipiat decimas, etiam inuito domino. alleg.C.de pact.c.fin.de Iudæis.cap. nemo.

c ¶Imperatori.*De poteſtate & iure Imperatoris,uide in c.nouit.deinde in additio. dicti Barbatij, circa princip.capituli.*

SVMMARIVM.

1 *Decimæ quòd non ſoluantur, aut minus plenè,an conſuetudine poßit introduci.*

2 *Decimale ius an poßit à laicis præſcribi.*

QVAES. CCLXXXIIII.

a
1 AN cōſuetudo[a] poſsit inducere,quòd decimæ nō*ſoluātur:uel ꝙ minus plene ſoluātur?
b Inn.dicit[b] quòd non,in ca. in aliquibus,extrà de decimis, & allegat c.quicūque, xvj.q.vij. ita etiam tenet & not.gloſ.expreſsè in d.c.in aliquibus. ſuper uerbo,cōſuetudo eſt,quòd detur xiij.pars uel minor,talis con-
d ſuetudo[d] non ſufficit,niſi à Papa eſſet approbata:quia non ualet conſuetudo,quæ abſq; mortali peccato ſeruari non poteſt, quantuncunque longa:ut in c. quoniam omne.de præſcr.Nam tales bonam fidem habere non poſſent:quia de iure diuino talis decima debetur:ergo nec cōſuetudo locum habere poteſt: ut dicit d.gloſ.iſtud ibidem tenet Io.And.in c.ij.extrà de deci. lib.vj.& ibi recitat opin.Theologorum,& eos reprehendit:ut in cle.ij.de iudi.in cle.& ibi etiā no.per eum,idem ibidem d.c.ij. tenet Guil.de monte Lauduno,
2 qui expreſsè*ponit,nūquam ius decimale à laicis poſſe præſcribi,& ibi ponit modum,per quē recuſantes ſunt monēdi. Et iſta eſt communis opin. Cano. tamen dō.Hoſt.in ſum.in titu.de dec.poſt multa,quæ ibi dicit circa hanc materiam,dicit quòd licet decimæ à laicis non poſsint præſcribi,quota tamē bene præſcribi poteſt.& ita generalis cōſuetudo in hac patria Delphi.in locis circumuicinis ſe habet, & ita etiam ſecundum talem conſuetudinem uidi iudicari in curia officialatus Grationo.& etiā determinari in hac curia parlamenti in multis & diuerſis cauſis, quæ in materia poſſeſſorii ibidem uentilabantur.De materia decimarum, uide quæ dixi infrà q.cclxxxviij.

a ¶An conſuetudo. *An & quando ſolutio decimarum tollatur cōſuetudine uel præſcriptione,uide poſt omnes do.Feli.in c. cauſam.in prin.de præſcrip.*

b ¶Inno.dicit.*In gloſ.ſua.in uer.conſuetudinē.& in c.ſignificauit.in glo.*

B *ſu*

ſua perſoluuntur de parochia alij parochiæ. Adde glo.j.quacunq; cognouerit.xvj.quaſtio.vij.& ibi do.Archiepiſc.in uer.& dic.as.& do.Goſ. in ſumma.tit.de deci.in §.item nunquid longa conſuetudo.& do.Pan. in c.in aliquibus.ſuper gloſ.fin.circa princip.ibi,alij.

c ¶ Talis cõſuetudo. *Magnũ enim dubium eſt,in iure,utrũ ualeat conſuetudo ſeu præſcriptio diminuens quotam decimarum:indubitatum, quæ exiſtit,quod conſuetudo alterãs modum dandi eas,ualeat:ſecundum do.Card.conſi.cxlvj.notum ſit uniuerſis.ita referente do.Feli.extrà de præſcrip.in c.cum ex officij.in v.col. in §.limita primò.*

SVMMARIVM.

1 *Caſtellanorum Delphin.iuriſdictio. an poßit prorogari de conſenſu partium.*

2 *Procurator an poßit ſine ſpeciali mãdato,iuriſdictionem prorogare.*

3 *Caſtellani an poßint mulctare.*

QVAEST. CCLXXXV.

STATVTO præſentis curiæ Delphi.cauetur quòd caſtellani habeant cognitionem uſq;
1 ad lx.ſolidos.*contingit,ꝙ partes litigando coram caſtellano prorogant tacitè uel expreſsè eius iuriſdictionem de maiori ſumma,an poſſit talis proroga-
a tio[a] fieri,& ſententia inde ſecuta ualeat? Sal.dicit quòd ſic,per multas rationes in l.certas rationes.C.quãdo prou,nõ eſt neceſ. & facit text.in l.de qua re.§.j.ff. de iudi.& ita uidi in iudicando ſeruari in curia parlamenti, licet iudices inferiores quãdoq; iudicent cõtrariũ ad inſtigationem firmariorum curiarum,ut eorũ emolumenta amplientur.
2 *An ꝓcurator ſine ſpeciali mãdato poſſit iuriſdictionem prorogare? Inno.in c.de cauſis.extrà de offi,dele.& Pau.de Caſt. in ſua repeti.l.j.ff.de iudi.circa finẽ,dicunt quòd nõ.
3 An*caſtellani poſſint mulctare? dic ꝙ nõ. caſus eſt expreſſus in l.ij.§.fi.ff. de iud.licet cõtrariũ ſeruent caſtellani Cabeoli mõtis alqueri ſancti Boneti,& plures alii caſtellani præſentis patriæ Delph. ut ſcripſi infrà q.cccccxxvj.

a ¶ Talis prorogatio. *Quot modis ſit prorogatio,do.Barto.& Paul.de Ca.in l.ij.§.fi.ff.de iud.Per quos autẽ caſus uel modos dicatur fieri,do. Bart.& alij.in l.ſi conuenerit.ff.de iur.om.iu.& in quibus caſibus poſſit prorogari iuriſdictio:& in quibus caſibus non.doc.in l.ij.C.qui pro ſua iur.& in c.pe.& gl.de off.dele. & de hac materia,uide Spe.in ti.de compe.iud.adi.§.j.uer.quid ſi Deo ſequen.& titu.de excep.& replica.§.iiij.uerſi.item nota.*

SVMMARIVM.

1 *Delegatus an habeat iuriſdictionẽ, ante præſentationẽ ſuæ cõmißionis.*

2 *Delegatio ſuperueniens an retrotrahatur:ut cõſirmet proceßum uel ſententiam illius,qui proceßit ut iudex delegatus.*

3 *Delegatus eſt maior ordinario, in cauſa ſibi commißa.*

4 *Delegati iuriſdictio an perpetuetur per citationem.*

Qua

QVAEST. CCLXXXVI.

IVDEX delegatus ante præ-
ſentationem ſuæ commiſsiõis
1 nullam habet*iuriſdictionem[a]:
a ſecundũ unam opi.quam ponit
Inn.in c.ex conqueſtione.in gl.
magna.uer.ſi autẽ nõ præſentaſ
ſet.extrà de reſt.ſpo.quã opi.ſe-
quitur Hoſt.& alii doc.ibidẽ. &
ideo inquit Bald.in l.eũ qui.iiij.
q.ff.de iur.om.iud.ꝙ iudex de-
legatus debet eſſe cauſa, ut fa-
ciat inſeri in actis præſentatio-
b nẽ[b]ſui reſcripti antè, quàm ad
aliquos actus ꝓcedat:& ita ob-
ſeruabã tempore,quo reſidebã
in magno concilio præfati do-
mini noſtri Delph.dum ipſe re-
ſidebat in hac patria Delphi.in
cõmiſsiõibus,quæ ab eo & eius
cancellaria mihi dirigebantur.
& de qua præſentatione Spe.fa
cit unũ tit.expreſſum & ſpecia-
lẽ,uidelicet,de reſcripti præſen
2 tatiõe. ¶Sed*an[c]delegatio ſu-
c perueniens retrotrahatur, ut cõ
firmet proceſſum uel ſententiã
illius,qui proceſsit ut iudex de-
legatus?Dic ꝙ nõ,ut not.gl.or-
di.& ſingularis.in l.inſtar.C.de
iure fiſci.lib.x.ff.de iudi.l.licet.
& no.Cy.poſt Pet.de bella per-
tica.in l.j.C.qui pro ſua iuriſ.in
iij.q.& Inno.in c.prudentiam.in
gl.magna.extrà de offic.deleg.
imo licet delegatio præcederet,
& nõ eſſet exhibita & præſenta
ta,ut ſuprà dixi,eius præſenta-
tio ſubſequẽs, nõ retraheretur,
nec cõfirmaret ꝓceſſum,& ſen-
tentiã præcedentẽ ipſo iure nul
la:ut no.Bal.in d.l.eũ qui.in iiij.
q.qđ eſt notabile.& eſt ratio,qa
delegatus ante præſentationem 1
ſuæ commiſsionis nullam habet
iuriſdictionem : ut ſuprà dixi.
3 ¶*Delegatus in cauſa ſibi com
miſſa,maior eſt ordinario.in c.
ſignificaſti.& c.ſanè.& c.paſto-
ralis.in princ.& §.quia uerò.de
offi.deleg.Sed quales ſint effe-
ctus,uide ibidem,enumerantur.
4 ¶Sed*an per citationem perpe
tuetur iuriſdictio delegati? dic
quòd ſic:ut tetigi infrà q.cccc-
lxxxviij.Item citatus per delega
tum nõ tenetur comparere, niſi
in citatione ſit inſerta eius com
miſsio:ut dicit Bar.in l.ſi quis ex
aliena. ff.de iuriſ.om.iudi. Item
dicit Hoſtiẽ.in c.prætereà.extrà
de dila.

a ¶Iuriſdictionem. *Iſtud tenet Spe. in tit.de compe.iudi.ade.§.uiſo. uer. nam eoipſo.*

b ¶Præſentationem. *Quàm etiã fieri procuret citationem,ne per aduerſarium fortè ſecundùs literas impetrantem,& prius citari facientem, ualeat præueniri:non enim quo ad hoc ſufficit ſola reſcripti præſentatio,niſi impetrati ſubſequatur citatio,ſecundum Spec.ubi ſupra, uer. ſi uerò plures.ibi,& fine more.*

c ¶Sed an. *Item an ſuperueniẽtia iuriſdictionis in delegãte,ualidet delegationem,antè ab eo factam:uide domi.Fel.in c.cum ex officij.col.xvj. poſt med.uer.octa.concluſio.*

SVMMARIVM.

1 *Campſor an quilibet propria autho ritate eſſe poſsit.*

B 2 Camp

1 *Campſoris officium in q.. o ſtet.*

QVAES. CCLXXXVII.

1 VTRVM quilibet poſsit* pro ſua uoluntate eſſe campſor; & cambium tenere? gl. uidetur dicere, ꝙ ſic[a], in l. quidã. a
§. nummularios. ff. de eden. ita dicit glo. poſita in d. §. nũmularios. Mercator dicitur qui negociationem exercet quęſtuariam, ex qua aliquid quæritur, l. mercatores, C. de conuer. & mercatoribus. ita diffinit Bart. in leg. ſeruis. in prin. ff. de leg. iij. Negociator eſt nomẽ generale, & cõpræhendit omnia præmiſſa. l. legatis ſeruis, in prin. ſuprà alleg. Et quia officium campſoris conſiſtit in mercando, emendo, & uendendo, ipſe poteſt dici mercator. & argẽtarius, ſumitur pro
b cãpſore[b]: ſicut ponit exẽplũ gl. in uerſ. decurrit. in d. §. nummularios. Et idem dicendũ uidetur 2
c in nũmulario[c], qa ſumitur etiã pro cãpſore. ita dicit gloſ. j. in l. 2 prætor. in prin. ff. de eden. præ- 3 ſupponendo ibidẽ, ꝙ d. §. nũmularios, loquatur de cãpſoribus. & tales nũmularii olim tẽpore. ff. eligebantur publica authoritate. d. l. argentarius, ut in princ. & 1 fortaſsis uſque ad certũ numerum, ſicut dicitur in medicis in l. parabola, C. de epiſ. & cler. licet hodie quilibet eſt campſor a pro ſua uoluntate: ut dicit glo. j. di. §. nũmularios. & maximè in 2 hac patria Delph. in qua omnes mercatores & alii pro libito uoluntatis tenent bancas cambii tã de iure, per ſuprà alleg. quàm de inueterata conſuetudine. qꝺ ſecus eſt in regno Franciæ: ubi nullus audet bancam cambii tenere, niſi authoritate regia: & contrarium facientes acriter puniuntur.

a ¶ Quòd ſic. *Idem tenet d. Odof. in l. quædam ſunt perſonæ. in princ. in uerſi. ordi. Signori. ff. de eden. & propterea hodie nõ ſtatur eorum rationibus niſi contra ſeipſos: ut uoluit d. Odof. ubi ſuprà.*

b ¶ Argẽtarius ſumitur pro cãpſore. *Vide do. Bal. in rub. C. de fid. inſt. in viij. col. uer. reuertor ad primum.*

c ¶ Nũmulario, *Argentarius & nũmularius uidentur differre, ſicut genus & ſpecies. nã argentarius, eſt de argẽto tantũ dando, & recipiẽdo: & hoc inducit ipſum nomen argenti: ut per gl. in l. prætor. ff. de eden.*

SVMMARIVM.

1 *Laicus ſpoliatus decimis, an poſſit petere ſe in integrum reſtitui.*

2 *Repetendi ius, quid requirat.*

3 *Laici hodie poſſident decimas ex tolerantia prælatorum. & quo iure. nume. 4.*

QVAES. CCLXXXVIII.

1 VTRVM laicus ſpoliatus decimis,* poſſit petere ſe in integ. reſtitui. Io. gloſator decreti dicit ꝙ non, xiij. q. j. c. j. ubi ſic dicit: laicus nec repetere poteſt: qa ea poſsidere nõ poteſt[a]. a
extrà de reſcr. c. cauſam. Ad hoc
2 *enim ut quis repetere poſsit aliqd, requiritur ꝙ fuerit in poſſeſsione iuris, uel facti. extrà de reſti. ſpolia. c. ex parte. unde non ſuffi

ſufficit probare ſpoliationẽ,niſi probetur ꝙ poſſederit.c.cõſultationibus,extrà de reſti.ſpo.Et hanc opi.uidetur tenere Io.Andre.in c.ad decimas.de reſt.ſpo. b lib.vj.Idem tenet Henr.Bohic.in c.quamuis, extrà de deci.idem Archi.in ſuo roſario.in d.ca.j. xiij.q.j.Sed Bart.Brixi.ibidẽ tenet contrarium, quòd imò laicus poteſt petere reſtitutionem aduerſus ſpoliationem decimarum: quia(dicit ipſe)uidemus ꝙ quis poteſt petere reſtitutionem eius,quod de iure poſsidere nõ poteſt:ut in reſtitutiõe cõſanguineæ.in c.literis. extrà de reſti.ſpo.Item ſeruus petit reſtitutionem rerum domini abſentis,quas de iure non poteſt poſſidere.l.j. C.ſi per uim uel alio modo.Itẽ uxor poteſt repetere a res donatas ſibi a uiro,ſi ſpoliata eſt,quarum dominiũ habere nõ poteſt.ff.de ui & ui arma.l.j. §.deiicitur. Item habens plena beneficia,repetit alterũ,ſi fuerit b ſpoliatus.& tamen de iure illud nõ poteſt poſsideri cũ aliis. c.re
3 ferente. extrà de præb. Cũ*laici hodie poſsideãt decimas.ex tolerantia prælatorum:& ex infeudatione,aut aliàs ex donatione 1 eis dudũ ſeu eorũ, prædeceſſoribus facta in Lateraneñ.concilio,de quo infrà dicam:qui pro ptereà ueniũt reintegrãdi, cum latro reſtituatur.c.cũ in literis. a extrà de reſt.ſpo.Ita dicit dictus 1 domi.Bart.Brixi. ſecundũ cuius opi.pluries uidi iudicari in hac curia parlamenti in pluribus & diuerſis cauſis,in materia poſſeſſorii decimarum in eadẽ curia uentilatis:ſi autẽ talis laicus non haberet tit.[b] ut prædixi, tũc ipſe laicus ſpoliatus non integraretur,per dictum ca.ad decimas.de reſtitutio. ſpolia.libro ſexto. cùm ius commune facit
4 contra eum, ut ibi.* An autem decimæ poſsint aliquo iure à laicis poſsideri: uide Ioan.Andre.in ca.cum apoſtolicas.extrà de his quæ fiunt à prælato ſine conſenſu capi.& ita refert de Lateranenſi. concil. quod fuit M.clxxix.factum ab Alexandro Papa.¶Et de hac materia decimarum, uide quæ dixi ſuprà quæſtione cclxxxiij.& quæſtione cclxvj.

¶Poſsidere nõ poteſt.*Et hoc intellige procedere in confeſsione decimarum facta poſt Lateraneñ.concilium:ſecus ſi ante:ut legitur & no. in c.cauſam.de præſcrip.*

¶Non haberet tit.*Cauſatum ante Lateranenſe concilium:quia hodie decimæ laicis in feudum concedi à perſonis eccleſiaſticis uel ſecularibus nõ poſſũt:ut prædicto c.cauſam.*

SVMMARIVM.

1 *Bonorum paternorum diuiſio, qualiter facienda inter fratres.*

2 *Inſtrumenta diuiſionis bonorum inter fratres,penes quem cuſtodienda.*

QVAEST. CCLXXXIX.

SVNT duo fratres[a] bona pa 1 terna*communitèr habẽtes, & tenentes,qui uolũt deuenire ad diuiſionem bonorũ, qualiter

liter debeat fieri talis diuiſio? Poſſet dici, ꝙ forte deberet fieri talis diuiſio, iuxta l. iij. circa prin. C. cõmunia de legatis. Sed credo aliũ modum fore tenendum, uidelicet, ꝙ antiquior fratrum faciat diuiſionẽ, & iunior a
b eligat[b], p tex. in c. j. extrà de parochiis. in antiquis. & ibi ita tenent Hoſti. & Io. An. Item tenet Bald. in l. ſuus quoq;. ff. de hęredi. inſti. & ita etiã ſeruat inueterata conſuetudo huius patriæ: prout uidi fieri tẽporib⁹ meis & ſemper audiui à maioribus meis ita fuiſſe hactenus obſer-
2 uatum &c. * Sed penes quẽ remanebunt inſtrumenta communia cuſtodienda? Dic ꝙ penes antiquiorem, per l. fi. de fide inſtrum. & tenet do. Martinus de Laude doct. nouiſſi. in tractatu ſuo de primogenitura.

a ¶ Sunt duo fratres. *Circa hanc diuiſionem & multiplices alias diuiſiones inter fratres fiendas, uide per do. Petr. de Vbal. in tractatu ſuo de duobus fratribus. in iiij. princip. ſub quæſtione ix. & ſequen.*

b ¶ Eligat. *Vide ar. in §. j. uer. itaque per. ſe. inſti. de ſatiſda. tuto.*

SVMMARIVM.

1 *Circa, dictio, qualiter ab actore uſurpetur in ſuis articulis et poſitionibus.*

2 *Circa, dictio, incerta eſt.*

QVAESTIO CCXC.

LIBELLO oblato, & lite conteſtata, actor in ſuis ar-
1 ticulis uel poſitionibus* nõ deducit quantitatem expreſſam & petitam in libello: ſed ſubiungit uerbum, circa, dicendo, ponit ꝙ debet centũ uel circa, non probat niſi de quadragintaquque. utrum excuſetur à pluri petitione, propter uerbũ, circa, in poſitione ſubiunctum? credo ꝙ non[a]: quia ſicut petitio debet eſſe clara. l. ſi in rem. ff. de rei uen. in authen. de teſt. imperfectis. in prin. col. viij. ſic & detractatio. l. hæredes palã. §. j. ff. de teſt. ideò dicit Bar. ꝙ pars poſſet detrahi renunciãdo illi parti expreſsè: ſicut poteſt toti liti renunciari. l. poſtquã liti. C. de pac. pro hoc inducit ipſe Barto. l. j. C. de plus peti. ibi, ſi quidem ante inchoatam litẽ eum pœnituerit: uel ueritatem cõfeſſus fuerit & c. quæ
2 *tamen renunciatio expreſſa & clara non fit per uerbum, circa, quod eſt de ſe incertum: ut l. qui duo prædia. ff. de ſerui. ruſti. & c. cupiẽtes. circa finem. extrà de de elec. lib. vj. ita dicit Bart. in l. edita. C. de eden. in quæſtione quæ incipit, hoc prǽmiſſo. prope finem. Et ita uidi pluries in hac curia plamẽti determinari.

a ¶ Quod non. *Etiam, quia dictio, circa, importat parum plus, uel parum minus. per gl. in uerſi. minus. in l. Publia Menia. ff. depo.*

¶ *Adde quod do. Ab. in c. fi. de deſp. impu. dicit, quòd ſi teſtis dicat: talis eſt circa xij. annos: uel talis poſſedit circa xij. annos, quod talis teſtis non probat certum & determinatum tempus. uide eundem Abb. ibi.*

SVMMARIVM.

1 *Bonorum mobilium, præſentium & futur*

futurorum appellatione, non comprehenduntur debita.

2 *Rerum appellatione, an contineantur iura, & actiones.*

3 *Bona præſentia & futura, an poſſint obligari.*

4 *Bona futura poſsintne uendi.*

QVAEST. CCXCI.

APPELLATIONE bonorum mobilium, præſen-
1 tium, &*futurorum, non cõpre-
a hendũtur nomina,[a] hoc eſt, debita. ita dicit Bart. in l. j. C. ſi aduer. tranſ. in l. quintus. ff. de aur. & argen. leg. & in l. centurio. in iij. q. prin. circa fi. ff. de uulga. & pupil. idem Spe. in ti. de fruct. & intereſſe. in §. j. uer. ſed pone. & Pe. Iac. in ti. de actione ex teſtamento. Et dixi j. q. ccccxcix. Hinc eſt, quòd dixi donationem omnium bonorũ, mobilium & immobilium, præſentium & futurorum ualere: quia ſic donãdo, poſteà poterit donans de debi-
b tis[b] ſuis teſtari: & ſic non habebit hæres nomen hęredis in uanũ. ꝙ per hoc ſubmouetur contrarium, quod poſſet fieri de l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de uerb. obli. cum ibi not. per
2 Bar. ¶* Sed an appellatione rerum mearũ contineantur iura & actiones: dixi quæſt. cccclxxxiij.
3 ¶* Sed poſtquam ſumus hic in materia diſpoſitiõis bonorum futurorum, quęro an bona pręſentia & futura poſsint obligari: & ſic in obligatione generali ueniant bona futura? text. ꝙ ſic in l. fi. C. quæ res pig. oblig. poſ. exceptis tamen iis, quæ ueriſimiliter non eſſet obligaturus ſpecialiter. ita dicit gloſſ. in d. l. j. C. quæ res pig. oblig. poſ. quod ſecus eſt in dona. uel uen. in quibus non ueniunt bona futura: ut l. ſi ita. ff. de au. & arg. leg. & ibi plenius per Odoſ. & doc. ¶ Sed
4 nunquid* bona futura poſſunt uendi? dic ꝙ ſic, per tex. in l. ſi in emptione. §. j. ff. de cõtrah. emp. & uen. ¶ An in legato bonorũ mobilium & immobilium, ueniant nomina: uide quæ plenè dixi j. quæ. ccccxix. ¶ Et uide de hac materia j. q. cccclxxxiiij.

a ¶ Nomina. *Tu uide de hoc, quod ſcripſi poſt iſtum, in deciſione cccclxxxiij. in uerſiculo, an appellatione bonorum.*

b ¶ De debitis. *Quinetiã & de alijs bonis teſtari poteſt donator omnium bonorum, præſentium et futurorum: niſi traditio in donatione acceſsiſſet, ſecundum Bald. in auth. ſed cum teſtator. j. col. uer. quæro nunquid ille. C. ad legem Falcidiam.*

SVMMARIVM.

1 *Deſtituto exceptiõe debet ſubueniri officio iudicis, ſi æquũ fuerit uiſum.*

2 *Sententia expreſſè lata contra ſtylum Curiæ, an ſit nulla.*

3 *Stylo Curiæ potius, quàm conſuetudini ſtandum.*

QVAEST. CCXCII.

1 SI alicui non competat* exceptio, ſi tamen inde reſultet æquitas, ꝙ ſibi prouideatur, debet ab ipſo implorari officium
a iudicis,[a] quo ſibi prouideatur. l. planè. ff. de peti. hære. & facit

bene, quod ponit Bart.in l.illicitas.in prin.ff.de officio præſidis.& dicit,quòd deſtituto exceptione nō nu.pecu. per lapſum biennii ſubueniť ex officio iudicis.Et iſtud facit ad quęſtionem pro curiis,in quibus non admittūtur niſi certę exceptiōes, prout in curia parui ſigilli Montiſpeſſulani: & in curiis Cabeoli, & ſancti Marcellini: in quibus nō admittuntur niſi tres exceptiones: uidelicet falſi, ſolutionis,& nouationis:tamē ſi reſultet ęquitas per officium iudicis imploratū debet conuento ſubueniri: & ita ut audiui ſemel fuit obtentum in d.curia parui ſigilli.facit pro hoc l.j.ff.de pet.hær. & l.planè.eo.ti.& uide Bart.in l. j.ff.quod ui aut clam. uide tamē quæ circa hoc pleni⁹ dixi in tractatu, quem feci ſup ſtatuto Delphi.ſub rubri.de literis compulſoriis,& præciſis.in quæſtio.viij.

2 ¶*Sed an ſententia lata expreſſè contra ſtylum curię,ſit nulla? dic ꝙ ſic.ſicut ſi cōtra legem eſſet lata, cum uicem legis obtineat:iuxta not.per Cy.in l.ij.C. quando prouo.non eſt neceſ.in iij.q.Idem tenet Ray.de Sabbanaco in ſua repetitione.l. more maiorum.ff.de iur.om.iud. ¶Si

3 ſtylus*curiæ contradicat cōſuetudini uillæ,uel econtrà,ſtandū eſt potius ſtylo curſæ,quàm conſuetudini:cum ſe habeant adinuicem tanquàm generale & ſpeciale:ut not.per Cyn.& Ray.de Sabba.ubi ſ. ¶Sed ſtylus curiæ quanto tempore inducatur: uide Sabba.in dicta ſua repetitione.¶De materia ſtyli ſancti Marcellini,etiam tetigi ſ.q.clxxxj.

a ¶ Officium iudicantis.*Non præſupponit obligationem. & datur in ſubſidium, cū deficit actio l. qui per colluſionem.ff.de act.emp.& uendi. l.quæro.in prin.ff.loca.ubi doct.*Et *quòd detur deficiēte actione ordinaria,eſt etiam tex.in l.quadam ff. de eden. & ibi doct.*Notandum *tamen eſt quòd officium iudicis, eſt remedium ordinarium.ut eſt gl.in l.ſi is à quo.in prin.ff.ut in poſ.leg.& competit pro omni actu bona fide facto, ubi deficit actio.ut l. cum filius ff. ſi cert.pet. & ubicunque æquitas ſuggerit, quid faciendum.ut eſt glo.in l. ſi ſeruus.ff. de uſufruc. & in locum exceptionis deficientis text.ſingularis.in l.ſi.ff.de petitio.haredi.*

SVMMARIVM.

1 *Executor ſententiæ, quod facit, uidetur à iudice factum.*

QVAEST. CCXCIII.

QVOD*executor ſententię facit,uidetur à iudice factū fuiſſe. ut dicit expreſſè Cyn. in l.ab executore.in v.q.C.quorum appellationes nō recip.allegat. l.& licet.C.de conſtitu.pecu. Et ideò ſi excedat fines mandati, nullum eſt quod fit ab eo.c.cum dilecta. in ſi. extrà de reſcriptis. ita tenet gl.ſi.in c. qđ ad cōſulta tionem.extrà de ſen. & re iudic. contra quem executorem propterea poteſt agi de dolo. in l. non uidetur.§.qui iuſſum.à cōtrario ſenſu.ff.de regu.iur.in ca. quod

a quod quis.[a] à contrario ſenſu.& ibi per Dy. extrà eo.lib.vj. Et a-
b ctione iniuriarum : [b] quia licet iuris executio non habeat iniu-
c riam.[c] l.iniuriarum.§.j.ff.de iniur.tamen ſi excedat fines mandati, non eſt iuris executio: ſed iniuriæ illatio.l.ſi iniuriæ. & ibi eſt text.expreſſus.ff.de iniur. Et aliàs poteſt ex iudicis officio puniri.in auth.de mãda.prin.§. hęre.co.iij.¶De actiõe iniuriarum,uide quæ dixi ſ.q.cccxciiij.

a ¶In cap.quod quis. *Adde in eod. ti.do. Ioan. And.in mercurialibus.*

b ¶Actione iniuriarum. *Facit ad hoc,quod no.in deci.Tholo.q.cccxcvij.& infrà,q.cccxxxiij.*

c ¶Executio nõn habet iniuriam. *Facit quod ſcribitur,per glo.in lege, quod enim nullus.§. planè.ff. de acquirendo rerum dominio.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quæ nulla eſt, an poßit per aliam confirmari. Et an in ea confirmatione poßit oppom de nullitate prima.*

QVAEST. CCXCIIII.

1 QVAERO, utrum ſententia quæ nulla * eſt, poſsit
a confirmari.[a] ſuper hoc dicit Inno.in c.j.de confirma.uti.uel inuti.ubi mouet quæſtionẽ,utrum ſententia,à qua non fuit appellatum, uel quæ in rẽ tranſit iudicatam,poſsit peti cõfirmari &c. Et uidetur ibi dicere, ꝙ ubi ſententia eſt nulla:fortè quia à non competẽti iudice lata:uel etiam dico, ſi eſſet uenalis, uel contra ius ſcriptum lata: iuxta l.ij. & l. uenales. C. quando prouo.non eſt neceſ. uel quia lite non conte.fuit lata,ꝙ tũc ſententia confirmationis non faceret ualere. & ſequitur in uer.Item plus dicimus,ꝙ ille qui petit ſententiã confirmari,debet probare ſententiam tenere:ut puta,ꝙ iudex qui illã protulit, erat cõpetens, & ꝙ ordinem iuris ſeruauit: nõ autẽ habet probare, ꝙ ſit iuſta: ut dicit ibidẽ Inn.& ita uidi determinari in camera conſilii inter dominos meos de parlamẽto,inſequendo opinionẽ Innocentii.¶*Sed quid ſi iudex ap- 2
pellationum confirmet ſententiam nullã, & non appelletur à ſententia iudicis appellationũ, an in executione ſẽtẽtię iudicis appellationũ poterit oppo-
b ni de nullitate primæ ſẽtẽtię?[b] Dic ꝙ ſic, ut plenè dixi in tractatu meo, de appellationibus. in §.cviij.quæro &c.

a ¶Poſsit confirmari. *Vide do. Bar. in l.j.in uerſicu. circa tertium.& in uerſi.quæro iterum. C.quando prouo.non eſt neceſſe.*

b ¶De nullitate primæ ſẽtẽtiæ. *In hoc iuris articulo diſtinguitur, per do.Bar.in præalle.l.j.in iij.col.in uerſi.ſed antequam.*

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamiliàs qui quittauit bona paterna, an numeretur inter liberos.*

2 *Filius emancipatus an computetur in numero liberorum.*

QVAEST. CCXCV.

AN filiusfamiliàs, qui quittauit bona paterna, cũ iu-

1 ramento,* numeretur inter libe ros:adeò,ꝙ partem faciat in legitima:licet ad partem non admittatur? Pe.Ia.in ti.de cond.ex l.omnimodo ex teſtamento cumulata.in q.quæ incipit, ſed qd
a erit ſi filius[a] &c.dicit, ꝙ ſic,ſed ꝙ portio remanebit hęredi pa-
b tris.[b] Sed contrariũ mihi uidetur tali ratione: quia ipſe filius tale pactũ cum iuramẽto faciendo ſe totaliter alienum reddit à ſucceſſione paterna: quia pater ſuus non tenet eũ hęredẽ inſtituere, uel exhæredare,ſecũdum Pe.Iac.ubi ſ. quẽ in hoc caſu ſequitur do.Io.de Aramõne,in repetitione ſua.l.pactũ. C.de coll. quam repetitionẽ ego Guido, penes me habeo. hanc opinionem etiã ſequitur do.Io.Guillionis,famoſus doctor Montiſpeſſulani,in quodã ſuo conſi.incipiente,in duob⁹ exactis,ex quæſtione ſuperius &c. & mouetur tali ratione.nã ipſa dicit,filia uel filius qui quittauit cum iuramẽto,cogitur iuramentum ſeruare omnino.c. quãuis.de iureiu.lib. vj.ibi omnino ſeruari debebit. ergo debet intelligi,ꝙ ſiue pater nihil relinquat, nec in aliquo eum hæredẽ inſtituat, ꝙ nõ impugnabit nec annullabit teſtamentũ:quia qui omne dicit,nihil excludit, ut in rib⁹ uulgatis. & generaliter eſt intelligẽdũ.l.j. §.generaliter.ff.de le.præſtãdis. & ſic ſub illo iuramẽto cẽſetur comprehẽſus omnis modus,per quem poſsit uoluntatem patris impugnare: & ſic ꝙ non poſsit dicere nullum: licet ſibi nihil relinquatur.De hoc etiã tetigi ſ.q. cccccxviij.ĩ fi. imo nec talis fili⁹ patri ſuo ab inteſtato põt ſuccedere.iuxta d.l.pactũ.iũcto c.quãuis.de pac.li.vj. & hoc idẽ tenẽt dicti doct.in locis ſ.alleg. Sic ꝙ propterea uerũ eſt dicere, talẽ filium haberi pro mortuo,quãtum ad ſuccedẽdũ: modò filius qui habetur pro mortuo,nõ cõputatur in numero liberorũ,præſertim dum & quãdo agitur de augmento uel diminutione legitimæ aliorũ fratrũ ſuperſtitũ: quia perinde habet,ac ſi rerum natura nõ eſſet:ita ꝙ non facit partem, nec admittitur ad partẽ ad ſimilitudinẽ filii exhęredati. l.j.§.ſi pater.ff.de cõiungendis cum emãci.liberis. Pro hoc etiã bene facit una regula,quam ponit Bar.ĩ l.huiuſmodi.§. ſi Titio & Meuio.ff.de leg.j.& ſic dicit, ꝙ ille,qui nõ admittitur ad partẽ: nec admitti ſperatur aliquo iure actionis, retentionis,uel alterius æquitatis per ſe uel per alium,ſi facit partem.l.j. §.in j. & §.pro ſecũdo.C.de cad.tol.l. ſi duobus.§. Titio.ff.de leg.j.& qa filius qui ſucceſsiõi paternæ cũ iuramẽto renũciauit,ad eam admitti non põt ex teſtõ,uel ab inteſtato iure actionis,uel retẽtionis, per ſe uel per aliũ,obſtãte iuramẽto per eũ præſtito: ꝙ omnino eſt ſeruãdũ: ut d.c.quãuis. ſic nihil excludẽdo,dũ uniuerſaliter loquitur:dicẽdo,omnino

nino ſequitur, proptereà ꝙ ipſe partem facere nõ poteſt, obſtãte regula iam dicta. Sed opinio Ia.eſt magis cõmunis inter doc. 1 in iure ſcribẽtes:ut plenè tetigi a in tractatu meo qui intitulatur tractat⁹ in materia detractionũ fiendarũ per hęredẽ grauatũ in reſti.fideicõmiſsi:& quæ ueniãt ſubſtituto reſtituẽda uel non,in x.q.& ita in hac curia parla.uidi iudicari pro opi.Pe.Ia.& ſequacium: & fuit iudicatũ iteratò: ut
2 dixi ſ.q.ccccxcix. ¶ Sed* qd de filio emãcipato: utrũ cõputetur in numero liberorũ?Pet.Iac.ubi
c ſ.ᶜdicit ꝙ nõ. Et idẽ de deportato uel exhęredato iuſta de cauſa. De filio, qui quittauit bona paterna,cum iuramento: plenè tetigi ſuprà,q. ccxxiiij.& in iiij. quæſtionibus ibi ſequentibus.
a ¶ Sed quid erit ſi filius. *Videlicet in iiij.col.in §.ſed quid erit.in uerſi. ille ergo filius.*
b ¶ Remanebit hære.patris.*Et eſt ratio.qa pater uidetur uidiſſe hare di ſuo futuro,ut dicit d.Pe.Ia.ſ.pra. §.ſed quid erit.in uer.dicamus ergo. in fi.& alle.l.ſi pactum.ff.de proba.*
c ¶ Vbi ſ.*Voluit alle.do. Pe.Ia.in iiij. col.in §. & eſt notandum.in prin.et in uerſi.idem in emancipati.*

SVMMARIVM.

1 *Legatorum & debitorum ſolutio, ad quem pertineat.*
2 *Meliorationes facta in rebus hare ditarijs,ad quem ſpectent.*
3 *Quarta Trebellianica an detrahi poſſit de legato de portione hareditatis, uel aliqua re facto, uel de legitima filij.*

QVAES. CCXCVI.

Ad onus fideicommiſſarii ſpectat* ſolutio legatorũᵃ inſolidum.l.ij.iuncta gloſ. C.ad Treb.& in l.j.§.fi. & ibi not.per glo.ff.eo.ti.& ibi glo.magiſtralis, quam ſequuntur cõmuniter doct. debita & funeris impenſa ſpectat ad hæredem pro quarta parte: uidelicet pro quarta Trebel.pro trib⁹ alijs partibus,quę ſunt ix.unciæ ad fideicommiſſarium. ut ibidem not.licet de funeris impenſa nihil dicatur:ſed tamen eodem paſſu ambulant, ſicut æs alienum.l. Papin.aliàs l. contrà ueterani.§.iiij. de inoffi. teſt. præſtatio alimentorũ, anni luctus mulierũ,ſpectat ad hęredem:quia mulier anno illo operari debet ad opus hęredis.Bar. in l.ſicut.ff.de ope.lib.& ibi no. Tum etiam pro eo,quia illo anno durante hæres lucratur fructus bonorum mobilium & mouentium: quos non tenetur reddere.l.j.§.exactio.C.de rei uxo. act.ideò qui ſentit commodum, & onus ſentire debet. in ca. qui ſentit.de regulis iuris. libro ſexto.ita dicit gloſſa,poſita ſuper uerbo,facto.& glo.ſentit in l.di uortio.ff.ſoluto matrim. Quod idem dicendum uidetur de ueſtibus lugubribus mulierũ eadẽ ratione. ſed Ange.in l.decreto. C.ex quib⁹ cau.infa. irrogatur. dicit & tenet ꝙ dictæ ueſtes lugubres nõ debẽtur uxori ab hæredibus uiri, niſi cõſuetudo loci

ci hoc habeat, uel niſi etiam teſtator ita diſponeret. ¶ * Sed qd de melioramentis in rebus hæreditariis factis, ac expenſis, inde ſuſtentis? dic quòd ad onus hæredis ſpectat iiij. parte, & ad fideicommiſſarium pro tribus partibus. l. ubi purè. in fi. iuncta opi. Bar. ibidē poſita. ff. ad Trebe. Attamē ſuper fructibus perceptis per hæredem, utrum cõputari debeant ſolutiones taliũ onerũ: uide Bart. in l. ſcribit [b]. ff. ad Treb. ¶ Iſta hic duxi ſubiungēda, pro meis memoria in futurum. quia quotidie occurrunt in hac curia parla. ſuper detractionibus fiēdis de hæreditatibus fideicõmiſſariis, quæ reſtitui ordinatur detractis detrahē dis. de qbus detractionibus etiã tetigi j. q. ccccxcvj. ¶ Sed an * delegato de portione hæreditatis, uel de aliqua re facto, aut etiã de legitima filii, quam quis rogatus eſt reſtituere, detrahi poſſit quarta Trebellianica? dic ꝙ nõ, ĩ l. mulier. §. fi. ff. ad Treb.

1 — 1
2 — 2 (line: ſtator ita diſponeret)
3 — 3 (line: delegato de portione)

a ¶ Solutio leg. *Vide de hoc, ſcilicet de modo ſolutionis debitorum & legatorum fienda per hæredem rogatum & fideicommiſſarium iſtum, & conſ. ſuo viij. nume. iij. uer. inique. ibi, ſolutio uerò legatorum. uol. j.*

b ¶ Scribit. *Fortè uoluit allegare l. Marcellus. in §. idem Pomp. ſcribit: ſed caue: quia aliud ibi dicit d. Bart. ſubtiliter tamen intelligendo, poſſet trahi in argumentum, quòd ſic. ad quod dicitur per eundem do. Barto. ibidē in uerſ. quaro quid ſi teſtator.*

SVMMARIVM.

1 *Feudales conſtitutiones an faciant ius apud omnes.*

2 *Delphinalis conſuetudo, in quibus deroget conſtitutionibus feudalibus.*

QVAEST. CCXCVII.

CONSTITVTIONES feudales clauſæ in lib. feudorum faciunt ius * commune [a] apud oẽs, ut dicit Iac. de bello uiſu, de his, qui feudũ dare poſſunt. c. j. circa fi. idem Mar. ſulymagni. Cyn. & Iac. de But. in authen. ingreſſi. C. de ſac. ſan. eccl. in antepe. q. idem Inno. in ca. ex trãſmiſſa. & in c. uerum. extrà de fo. comp. & plenè in c. cæterum. de iudi. Facit bene c. j. de feud. cog. & ita etiam * in hac patria Delphi. ſicut ius ſcriptum ſeruatur exceptis aliquibus, in quibus cõſuetudo contraria in hac patria reperitur: uidelicet in eo ꝙ mulieres in feudo ſuccedunt, & in certis aliis, in qbus iura feudorum ſunt hodie de cõſuetudine huius patriæ ad inſtar patrimoniorum redacta, ut etiam refert Ioan. Fabr. inſtit. de rerum diui. in prin. & in auth. ingreſſi. C. de ſac. ſanct. eccle. quia feuda de conſuetudine præſentis patriæ poſſunt ſine conſenſu domini legari, in dotem dari, & alienari. & quæ conſuetudo in talibus eſt attendenda & ſeruãda: ut tenet expreſſè Petr. Iac. in tit. de cond. ex l. imperialē. §. callidis. ibi dum dicitur, item fallit ꝙ hodie &c. & in uer. qui incipit, item fallit. quia de cõſuetudine

dine idem tenet Bal.in tit. qualiter olim feudum alie. poterat. §.porro.ibi dum dicit, quando alienatio erat ficta de bona cōſuetudine.¶De materia feudali,uide quæ dixi j.q.ccciij.& ccciij.& ſ.q.lix.& quæſtio.clxxx.

a ¶Faciunt ius commune. *Hoc tenet pulchrè do. Bald. in præludio li. feu.in ij.col.in uerſic. in contrarium quòd iſte liber ſit authenticus.& d. Iaco.de Aluarotis. in prologo d. libri feud.in ij.col.in uerſ.ex nonnullis.& in præfatione eiuſdem, quæ incipit, humanum in iij.col. in uerſic. quarto tertio.ſed dom. Petr.Iac.de Aureliaco,aliter locutus eſt, errorem quorūdam ſecutus,quaſi rigidè carpit. ubi ſuprà dominus Bal.ut in tracta. ſuo libellorum.in titu. de condi.moribus habetur.& copioſius in titu.de cauſis, ex quibus uaſallus,quantum eſt de iure ſcripto, debet amittere feud. in iij.colum.uerſic.item quia in prædictis locis.*

SVMMARIVM.

1 *Furnum conſtruere in fundo proprio utrum quilibet poſſit.*

2 *Furni habendi in priuato ius præſcribi poteſt.*

QVAEST. CCXCVIII.

VTRVM qlibet poſsit facere furnū in domo pro-
1 pria,ad *coquēdum panem ſuū, nō obſtante quòd baro uel nobilis ibi per prius habeat furnū. dicit Ioan, Fabr,inſtit.de act. in §.æquè.in quæſtione,quæ incipit,ſed quis erit modus probādi &c.ſi formaliter. & ideò credo, quòd ſi in una uilla fuiſſet furnus, non poteſt quis prohiberi, quominus uadat alibi, uel quominus quilibet poſsit ibi ædificare furnum:niſi aliàs ſibi prohibitum fuiſſet:quia contra illa quæ ſunt licita de ſe, & debentur de iure communi, non conuentione,nō currit pręſcriptio, niſi à tēpore, quo quis eſt prohibitus iure cōtrario uti, &c. Et pro hoc nihil allegat Ioan. Fab. Tamē hoc bene probat l. quoties.ff.de ſeruitutibus.& no. per glo. Cyn.& Bart.in l.j.& ij.C.de ſeruit.& aqua.pro hoc etiam facit, quia quilibet in re ſua propria facere poteſt id, quod ſibi
a prodeſt,licet alteri noceat: a dū tamen animo nocendi non faciat.l.j.§ deniq;. ff. de aqua plu. arcen.nec in dubio animus nocēdi præſumitur.l.meritò.ff.pro ſoc.quod tenet gl.& bene ſecūdum Bart.in l.filium.§.fina.ff.de dam.infect.& dicit Petr.Iaco.in ſuo libellario,libellus ſuper furno,in uerſi.qui incipit, itē quod prædictum ius habendi furnum
2 &c. quod * ius habendi furnum in loco priuato bene pōt præſcribi, licet ſecus in loco publico uel communi.l.fin.ff. de uſuca.quod facit pro illis,qui in domibus ſuis furnum fecerunt: & longiſsimo tempore tenuerūt, & panes ſuos decoqui fecerunt: ꝙ ipſi tale ius præſcripſiſſe cenſentur, & præſcribere potuerūt: licet de præſcriptione iuris fiſcalis agatur: ut uidetur text. in ratiōe in l.ſi manifeſtè.C. de ſer.

&

& aqua. licet illa l. Mǽlius. faciat quando mos; hoc eſt, conſuetu- 1 do antiqua, prætenditur, quòd eſt multum attendēdum in modo articulandi uel libellādi: ꝑut etiā dicit Bart. in l. j. C. de ſerui. & aqua. & prͤmiſſa uera, [b] ni-
b ſi ius ſuper hoc tali baroni fuiſſet quæſitum authoritate principis. l. quominus. ff. de fluminibus. l. quod principis. in prin. ff. de aqua plu. arcen. & plenè po-
c nit Bar. in d. l. quominus. in j. q. [c] 2 quam mouet de molendino uel etiam præſcriptiōe, ut quia uolēti facere furnum de nouo, in- a hibuit, ne faceret. & poſt prohibitionem ius tale præſcribit. l. quoties. ff. de ſerui. & aqua. & ſic eſt in uilla mea ſancti Albani, in qua habeo furnū, & nullus audet facere alium furnum ex antiquiſſima prǽſcriptione: ſed omnes habitantes in ipſo mādamento tenentur ibi decoquere eorum panes, ſoluēdo mihi certum annuum tributum.

a ¶ Licet alteri noceat. *Vide l. ſicut. §. Ariſto. & ibi dominus Bart. ff. de ſerui. uend. & no. in l pen. ff. de iniur.*

b ¶ Et præmiſsa uera. *Haec referas non ad proxima, ſed ad ea, quæ ſuprà dicuntur in princip.*

c ¶ In prima q. *Adde eundem d. Bar. ibidem in uerſicu. ij. quæro.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtator excluſione filiarum, uideatúrne uoluiſſe hæreditatem ſuam ad maſculos peruenire. Et an ea diſpoſitio inducat fideicommiſſum, quoad maſculos. nu. 1.*

QVAEST. CCXCIX.

TESTATOR * plures habet filios & plures filias, ſiliabus hæredibus particulariter inſtitutis, filios hæredes inſtituit uniuerſales, & ipſos adinuicem ſubſtituit in caſu, quo ſine liberis maſculis decederent. prohibendo & ordinando, quòd nullæ filiæ ſuccedant in bonis ſuis: ſed ꝙ liberi maſculi ipſas habeant maritare ad ordinationē amicorum. * Vtrum per hęc uerba inducatur fideicōmiſſum in fauorē liberorū maſculorū: credo quòd ſic. [a] quia per hæc uerba uoluiſſe uidetur hæreditatē ſuā, atque bona ad liberos maſculos filiorum ſuorū peruenire, fœmellis excluſis. Pro hoc uidetur text. in l. epiſtolam. §. fin. iuncta l. ubi. §. j. ff. ad Trebelli. Nam eoipſo, quòd ipſe grauauit tales liberos maſculos de maritando fœmellas, ipſe eis ſuam hæreditatem tenetur reliquiſſe. l. denique. §. interdum. ff. de pecu. leg. & l. ſi ſtipulatio facta fuerit. ff. de oper. lib. facit bene quod poſuit Bar. in l. Centurio. in quæſt. quæ incipit, ulterius quæro &c. ff. de uulg. & pup. & de hac materia tetigi ſ. q. clxxxiiij. & j. q. cccclxix. & q. ccccc. & ibi reperies deciſionem quæſtiōis præſentis &c.

a ¶ Credo quòd ſic. *Cōtrarium determinatur infrà quæſtio. cccccc. & ibi uide ad intelligētiam eorum, quæ hic dicuntur. & omnino ſuprà quæſtione xxxix. & q. clxxxiiij.*

Sum

SVMMARIVM.

1 *Hæreditatis non aditæ tranſmiſsio fit ad proximiores. & nu. 2.*

3 *Occupatio iure peculÿ hodie correcta eſt.*

QVAESTIO CCC.

FILIOFAM. uel nepoti in poteſtate conſtituto hære-
1 ditate delata,* & in ætate pupillari morieti, hæreditate per patrem uel auum non adita, proximiores ab inteſtato ſuccedũt: nec pater ipſam hæreditatẽ, po-
2 teſt occupare[a] iure peculii. ut in authen. de hære. ab inteſtato. in prin. quod magis declaratur in auth. in ſucceſsione. C. de ſuis & legi. hæred. dũ dicitur in ſucceſſione, paterfa. ſiue filiusfa. &c. quicquid dicatur, in l. ſi infanti. C. de iur. deli. quæ hodie eſt correcta per dictam authẽ. ſicut tenent glo. Bart. & Bal. in d. l. ſi infanti. nam hæreditas talis quaſi primo iure cenſetur quæſita filiofa. in ætate infantili morienti, & ipſo iure: ſicut dicit tex. in l. ſi matre. C. de ſuis & legi. hæ. ſe-
2 quitur* quòd in ipſis talibus bonis tali infanti quęſitis ꝓximiores ſuccedunt & debẽt admitti: ut dicit auth. de hære. ab inte. & in auth. in ſucceſsione. ſ. alle. nec præmiſsis obſt. quòd dicit Bart. in d. l. ſi matre. ubi dicit, ꝙ uerba ipſo iure debẽt intelligi ſecuta aditione reali uel uerbali, & facta ſuper hoc declaratione animi ad ſimilitudinem cõpenſare uolentis: iuxta no. in l. ſi cõſtat. C. de compenſa. Quod etiã poſuit in l. uętre. ff. de acqui. hęre. Quia illud intelligitur in extraneo, uel filio aut nepote ætatem infantilem iã egreſſo, hære de inſtituto: non autem in filio, uel nepote in ętate infantili morięte, cuius pater uel auus, in cuius erat poteſtate, hæreditatem adire neglexit: quia in tali caſu non eſt neceſſaria animi declaratio per talem infantem faciẽda, cum etiam talẽ animũ adhuc faciendi non habeat: quia quicquid uidet, uel audit, ignorat. l. j. C. de fal. moneta. ideo aditio ipſa iuris miniſterio ſuppletur. l. ſi infanti. alleg. adeò quòd talem hæreditatẽ, quaſi patrio iure quæſitã ad proximiores trãſmittit: ut d. auth. per* quam oc- 3
cupatio, iure peculii, de qua in d. l. ſi infanti. mẽtio habetur, eſt hodie correcta: nec eſt mirum, ſi aliqua ſtatuãtur in fauorem alicuius infantis, quæ aliàs reſpectu maiorum aliter deciſa reperiuntur, ſicut uidemus in caſu l. qui duos. §. cum in bello. & §. fi. l. cum pubere. & l. ſi mulier. ff. de reb. dub. Nec obſt. l. ij. §. ſi quis ex liberis. ff. ad Tertul. quia ibi eſt alius caſus, ſi bene inſpiciatur: ſicut dicit Cyn. expreſsè in l. apud hoſtes. C. de ſuis & legi. hære. quod etiã poteſt ſatis percipi ex poſitione caſus d. §. quẽ ponit ibi Bart. cũ apoſtilla Dyn. uel poteſt dici, quòd ibidẽ nepote moriente, non ſuperat aliquis, in cuius poteſtate foret, cui negligentia hęreditatis nõ adi-

tæ

tæ poſsit imputari : ſicut fuit in
caſu.l.ſi infanti. ideo nimirum ſi
ibi nõ habeatur hęreditas qua-
ſi patrio iure quæſita, & ſic ceſ-
ſat tranſmiſsio. ita dixi in deci-
ſione proceſſus diffiniti in ma-
nibus Ioan. Albi. inter uxorem
Arnulphi Rolandi, agentem, &
Iac. Maronis & conſortum ſuo-
rum de Ebruduno &c.

a ¶Poteſt occupare. *Poteſt tamen*
hæreditatem & ex iure compelli per
mediam perſonam infantis adire. hæ
reditas enim non adita per infantem
trãſmittitur ad patrem, ac ſi ipſi in-
fanti non quæſita fuiſſet. no. do. Bal.
in l. ſi infanti. C. de iure delibe. in j.
col. iij not. ueruntamen adit tãquam
hæres infantis, & cum eo æqualiter
ſuccedũt alij proximiores, ueluti ma-
ter & frater. d. Bal. ubi ſ. in ij. col. in
uer. ſic ſequitur alia cõcluſio. Sed ali
ter ſentit do. Alex. ibi in addit. ad d.
Bal. in v. opp. ſuper uerbo differẽtia.

SVMMARIVM.

1 *Famæ uis & effectus. Vide p diſcur-*
ſum nu. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. & 9.

QVAESTIO. CCCI.

a FAMA operatur[a] multos ef-
1 fectus.* & inter cęteros ope
ratur effectus ſequentes, quos
ſtudẽdo collegi, & pro mei me-
moria in futurũ deſcripſi: quia
hic ſunt effectus ſingulares, &
diſperſi hincinde in corpore iu
2 ris. Primus* eſt, quia impedit ma
trimonium contrahendum. in c.
ij. de cõſan. & affi. & ibi per doc.
3 Secũdus *effectus eſt, quia rele-
uat quem à probatiõe, iuxta no.
per gl. & Bart. in l. j. C. qui & ad-
4 uer. quos. Tertius* effectus, quia
fama cum iuramento officiarii
facit fidẽ. text. eſt in auth. hodie.
& ibi etiã tenet Bar. C. de diuor-
5 tiis. ¶ Quartus* eſt, qa fama ex-
cuſat quem à dolo. l. ſi miles. §.
mulier. & ibi etiam tenet Bar. ff.
de adul. & l. plagii. C. ad l. Iul. de
6 plagi. Quintus eſt*, quòd tranſ-
fert onus probationis in aduer-
ſarium, in caſibus in quibus cõ-
munis opinio ſeu fama quẽ cõ-
ſtituit in poſſeſsione alicuius
qualitatis, libertatis, aut ſeruitu-
tis. l. mater. C. ne de ſtatu defun-
ctorum. & l. ij. C. ſi ſeruus uel li-
bertus ad decurio. peruenit. li. x.
7 Sextus * eſt, quia in aliis in qui-
bus ſufficit famam eſſe, licet in
ueritate non ita ſit, operatur p-
bationem plenam. l. Barbarius.
ff. de offic. præto. & l. j. C. de te-
ſta. & l. ij. C. de ſent. & interlo.
om. iudic. ita dicit Barto. in l. de
minore, §. tormenta. in quęſtio-
ne, quę incipit, ultimo principa-
liter quæro, &c. ff. de quæſtioni-
8 bus.* Septimus eſt, quia releuat
quem à tormẽtis, uel operatur,
quòd quęſtionetur: iuxta ea quę
ponit tex. in d. §. tormẽta. Octa-
9 uus* effectus eſt, qa præſumi fa-
cit inſtrumẽtum ab aliquo no-
tario bonæ famæ exiſtenti con-
b fectum, eſſe ualidum [b], ubi aliàs
nõ ualeret. l. nõ omnes. §. à Bar-
baris. ff. de re mil. tenet Bar. in l.
ij. circa fi. ff. quẽad. teſta. ape. ubi
dat conſilium aduocatis practi-
cantibus, q formẽt articulos, &
de legalitate & bona fama no-
tarii.

tarii. & facit bene quod ponit Spec.in tit.de inſtru.edi.in §.reſtat.uer. quid ſi dũ teſtes publicantur,&c.De alio effectu famæ tetigi infrà q.ccccxlvj.&c.De fama & uoce publica quæ ſunt in patria,& ſimiliter de rumore publico,ſi excuſat à dolo,dixi infrà quæſtio,ccccxlvj.& cccxl.

a ¶Fama operatur. *De poteſtate & uirtute famæ,uide poſt omnes per diuerſas quæſtiones do.Fel.in c.ueniẽs. el j.ante iij.col.uer.prima concluſio. cum ſequen.de teſta Item fama probat ſemiplenè.l.iij.§.eiſdem.cum ibi not.ff.de teſti.l.admonendi.ff.de iureiur.& in c.ueniẽs.de teſta.& not. do.Bar.in l.de minore.§.tormẽta.ff. de quæſt.* Et *hoc uerum quando apparet,quòd ipſa fama traxerit originem ex aliquibus probabilibus ſeu ueriſimili. cauſis.aliàs ſecus.l.decurionẽ.C.de pe.& ideo dicit do.Bar. in præd.l.de minore.§.tormẽta.quòd non ſufficit probare famam ſimpliciter.& idem not.do.Bald.in l.proprietatis.C.de prob.ſecundum dom. Alex.ij.parte.cõſi.xc.in iiij.colum. in uerſi.non obſtat.Iſta tamẽ procedũt, ubi agitur de magno præiudicio.ubi uerò agitur de modico præiudicio, tũc fama facit plenam prob.ut in c. ſuper eo.de cõſang.& affin.& in c. ueniens.de teſti.alias autem ſola fama,ſine alijs adminiculis, non prob. domin.Innocen.& Abb.in cap.cùm cauſam.de probat.*

b ¶Eſſe ualidum. *Tu uide iſtum conſilio lxxxv.incip.adhærendo opinioni.numero iij. uerſiculo,uenio ad tertium.*

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus læſus, an debeat in integrum reſtitui.*

2 *Carolus, Francorum Rex, in integrum eſt reſtitutus.*

QVAESTIO CCCII.

1 VTRVM fiſcus læſus poſſit in integ.reſtitui? Pet.& a Cyn.[a] tenent quòd non,in l.res publica.C.qui.ex cauſ.maior. in integ.reſtitu. in quæſt.prima.per rationes ibidẽ per eos deductas. ¶Tamẽ quicquid ſit de iure,de ſtylo, & communi obſeruantia, ſeruatur contrarium: quia reſtituitur, & fuit ita iudicatum pro 2 domino noſtro Carolo Francorum Rege inter Delphi.Vienñ. qui tunc minor, & læſus,fuit in integ.reſtitutus ſentẽtialiter aduerſus remiſsionẽ quam fecerat domino Ludou.de Pictauia,domino ſancti Valerii, de comitatibus Valen.& Dieñ.Et quos comitatus ex poſt habuit, & adhuc tenet & poſſidet (ut notorium eſt) ipſe dominus noſter Delph. Sed an fiſcus remaneat illæſus,ſi non conficiat inuentarium infra tẽpus iuris? uide quæ ſcripſi infrà quæſt.cccxxxiij.& quæſt.ccccclxxj. in uerſic.an fiſcus,&c.

a ¶Pet.& Cyn. *In j.col.q.j.ubi format quæſtionem tam de fiſco,quàm de principe,ſcilicet regeFrancorũ.& aduerte, quòd ipſe loquitur in principe maiore:quod probatur arg. ru. ubi autem Princeps eſſet minor natu,de iure uenit reſtituẽdus,ſi læſus reperiatur. Nam tunc in eo duo ſingularia concurrunt:puta,quia Princeps*

ceps, & minor. unde ſi non ſit reſtituendus, quia Princeps, ſaltem quia minor, debet reſtitui. De principe autem maiore ratio fuit dubitandi: quia reſpub. & res principis, idem uidebantur, ſed reſpub. reſtituitur: ergo & Princeps uidebatur reſtituẽdus, ratione læſionis: licet maior. Sed cõtrariũ deciditur: quia peritus, a quòd non uerificatur in maiore.

SVMMARIVM.

1 *Hæres inſtitutus quod acquirit ratione ſupplemẽti legitimæ, ueniátne in fideicommiſſo uniuerſali.*

2 *Bona donata an ueniant in fideicommiſſo, ubi quis ea reſtituere non fuit expreſsè rogatus.*

3 *Præcepta iure ſubſtitutionis pupillaris, an ueniant in fideicommiſſo uniuerſali.*

4 *Actio quæ intentetur contra fideicommiſſarium.*

¶ *Nota hanc quæſtionem utilem.*

QVAEST. CCCIII.

QVAE ſunt illa, quæ ueniũt in fideicõmiſſo uniuerſali? uide Bar. in l. Marcellus.
1 §. quidam. ff. ad Treb.* Sed quæro, utrum illud quod hæres inſtitutus acquirit ratione ſupplementi legitimæ, quæ filius uel filia hæres particulariter inſtitutus egit ad ſupplementum infra tempus iuris, ueniat in fideicom miſſo uniuerſali. & licet circa iſtud, quòd non reperi tactũ, uideretur prima facie dicendum, quòd ſic: ad ſimilitudinem iuris, quod acquiritur iure actionis, quod uenit in fideicõmiſſo uniuerſali. l. ſi totam. iuncta gl. ff. de acquiren. hæred. & l. Papinianus. ff. ad Treb. quod tenet Bar. in d. §. quidam attamen. ſaluo ſaniori iudicio, credo ꝙ non ueniat, ex eo maximè, quòd in tali iure, quod eſt pars legitimæ de iure naturæ debitæ, nõ potuit per fideicõmiſſum ſubſtitui, nec aliud grauamen apponi,[a] imò ſi tale uel aliud ſimile onus diceretur, uel reperiretur adiectum, ipſum pro nõ adiecto haberetur. l. quoniam in prioribus. C. de inoffic. teſt. iũcta l. quæ de tota. ff. de rei uendi. quamuis fuerit in plus talis hæres inſtitutus, quàm aſcendere poſsit legitima ſibi iure naturæ debita. ut dict. l. quoniam in prioribus. iuncta l. ſancimus. §. cum autẽ. eo. tit. ſicut tenet dom. Raymũdus de ſabanaco, in repe. ſua d. l. quoniam in prioribus. in pe. q. licet ante repetitionẽ dictæ l. per eum factã aſſerat contrarium tenuiſſe, ut ibidem recitat. Non obſtat ſimilitudo allegata in contrariũ: quia non poteſt dici ſimilitudo, ſed diuerſitas: quia in caſu dictarũ legũ non reperitur prouiſio, quæ eſt & reperitur in caſu dictæ l. quoniã in prioribus. Ideò nimirũ ſi aliud ius ſtatuatur, cum ſeparatorũ ſeparata eſſe debeat ratio. l. duobus. ff. de teſta. tute. l. tam is. ff. de do. cauſa mor. ¶ Sed iuxta præmiſſa, quæro de alia q. Tres fratres fuerũt hæredes inſtituti, & adinuicem grauati de reſtituendo, deceſsit unus, & ita portio ſua ad alios duos deuenit iure fideicõmiſſi: demum

demum deceſsit alius:utrum id quod habuit à primo, ueniat in fideicõmiſſo,ſic,quòd tertio debeat reſtitui?uide Bar.in l.pater. §.quindecim.ff.de leg.iij.& in l. Marcellus.§.quidam.& in l.Scæ
2 uola.ff.ad Treb.Vlterius * iuxta hoc quæro, an bona donata ueniant in fideicommiſſo,ubi quis ea reſtituere non fuit expreſsè rogatus,ſed ſimpliciter facta eſt ſubſtitutio alicui, qui hæres fuit inſtitutus?dic quòd non.l.cohæredi.§.cum filiæ.ff.de uulg.& pupill.de hoc etiam uidetur bonus tex.ſi bene inducatur.in l.Lucius. §.maritus.ff.ad Treb.iuncta glo. poſita ſuper uerbo ſentiiſſe,dum dicit, Et quia hoc expreſsè dixiſſet, allegat ibidẽ certa iura.probatur etiam in l.à filia. in princi. ff.eo.probatur etiam in l.unũ ex familia.§.ſi.cum l.ſeq.ff. de leg.
3 ij.& uide in d.l.cum uirũ.* ¶Vlterius circa pręmiſſa quęro,utrũ ea quæ percipiuntur iure ſubſtitutionis pupillaris,ueniant in fideicõmiſſo uniuerſali? pone in terminis: Teſtator habens duos liberos, unum impuberẽ, & aliũ puberẽ, quos hæredes inſtituit, & dicto pupillo alium pupillariter ſubſtituit:& talem ſubſtitutum rogauit reſtituere hæreditatẽ Titio, in caſu quo decederet ſine liberis,pupillus deceſsit in ætate pupillari, & ſic locũ habuit ſubſtitutio. Demum moritur alius filius ſine liberis, nunquid id quod habuit iure pupillaris ſubſtitutionis, teneatur reſtituere Titio?Dicẽdũ eſt, quòd ſic.argu.l.qui fundum.§.quis filiis.ff.ad l.falc.& ita tenet Barto. in l.ita tamẽ.§.qui ſuſpectum.ff. ad Trebell. Sed quid de prælegatis utrũ ueniant in fideicommiſſo uniuerſali?dic,ut in l.Marcellus.§.penult.ff.ad Treb.& in l.cum uirum.C.de fideicommiſſ.
4 ¶Sed iuxta pręmiſſa quęro,*quę actio intentetur per fideicõmiſſarium: ut hæreditas ei reſtituatur?dicit quòd actio ex teſtamento,ut not.gloſ.in l.& ſi non ſcriptura.C.ad Trebell. idem tenet Bart.in l.ſi legatarius. ff. eod.tit. iſta ſtudẽdo in diuerſis paſsibus iuris collegi, & hic duxi inſerenda pro mei memoria, quia ſunt ſingularia. Et ſemper occurrunt iſta in iudicãdo in hac curia parlamenti ſuper reſtitutionibus fideicommiſſorum, & in eadem curia uidebo determinari ſuper præmiſsis quæſtionibus, hic determinationes ſubiungam.¶De uerbis ex quibus inducitur tacitum fideicommiſſum, uide quæ dixi infrà quæſt.ccccLxix.

a ¶Grauamen apponi. *Adde quæ habentur in c.Raynutius. extrà, de teſta.& in c.Raynaldus.eod.tit.*

SVMMARIVM.

1 *Dominium utile rerum, quæ infeudantur, ſi traditio rerũ interueniat, an transferatur.*

QVAEST. CCCIIII.

EX infeudatione transfertur
a dominiũ [a] utile rerum, quæ
1 infeudantur,* ſi traditio interue
b niat,in c.j.§.ſi quis. [b] uerſ.ſi dominus

C 2

minus. de controuerſia inueſti. aliàs incipit, ſi de inueſti. cõtrouer. fuerit. & in c. ibi, tanquã dominus poſsit uẽdicare. de inueſt. de re aliena fa. in feudis, colũ. x. iũcta l. non ſolũ. §. meũ. ff. de rei uendi. l. Q. Mutius, la ij. §. argẽto. ff. de aur. & arg. leg. iſtud etiã tenet glo. expreſsè ſuper uerbo, de bonis. in c. j. per quos fiat inueſtitura. & etiã in c. j. de cõtrouerſi. inter uaſallũ & aliũ de benefi. feudi. licet enim ex inueſtitura uerbali nõ quæratur dominiũ, pro eo, ꝙ non continet traditionẽ, uel quaſi, ſicut no. Inno. in c. ex parte. extrà de conſtitu. & Dy. in c. j. de re. iur. lib. vj. Tamen ex reali inueſtitura: ut potè, quia ei quæ datur in feudũ poſſeſsio traditur uel apprehẽditur, dominium utile quæritur: ut iuribus ſ. alle. ita etiã no. per Bal. in d. c. j. ſi de inueſtitura cõtrouerſia fuerit. Hinc eſt, quod dicitur, per feudũ reputatur eſſe in bonis uaſalli, adeò quòd ipſi tenentur ſoluere dotes & collectas cæteráq; onera ad uſufructuariũ pertinentia, tanquã ille, qui percipit fructus, l. qui pendentes. & quid ſit. ff. de uſufru. l. neque. ff. de impenſis in reb. do. factis. ¶ De materia feudorũ, uide quæ dixi ſ. q. ccxcviij, infrà q. ſequenti. & ſ. q. lix.

a ¶ Transfertur dominiũ. *Licet ex infeudatione reali transferatur dominium utile, & uaſallus efficiatur dominus utilis: tamẽ bona feudalia alienare nõ poteſt, niſi in certis caſibus, ut per Spe. tit. de feud. §. ij. uerſi. xix. Et uide caſus in quibus uaſallus poteſt rem feudalem alienare. per do. Pet. Iac. tit. de condi. ex lege. l. Imperialem. §. ſed fallit. & uide d. Bald. in lib. feud. de alien. feud. c. j.*

b ¶ §. ſi quis. *Ibi uide Bal. de hac q. & de multis aliis pulchris quæſtionibus & ſingularibus.*

SVMMARIVM.

1 *Venditio rei allodialis, qualiter fiat.*

2 *Homo ſi abneget domino homagiũ, & alteri praſtet, utrum dominus priuetur dominio ſuo.*

QVAEST. CCCV.

1 SI uaſallus feudũ alienet, credens eſſe franco* allodio, ut puta, quia patri uel auo paterno ſucceſsit, & ita iuret, uel iurare paratus eſt, electioni emptoris committitur, utrũ domino uelit cedere feudum, an uaſallo reſtituere, quo reſtituto uaſallo idẽ uaſallus pro beneficio retinebit, non obſtãte uẽditione: eò quòd ignorãs alienaſſet. c. ij. de cõtrouerſia inter dominũ & emptorẽ. ubi uerò uaſallus ſciẽs rem eſſe feudalẽ, & eam de franco allodio uẽdat, ipſa res cõmittitur. ut in c. j. §. j. de prohibi. feu. alie. per Fed. & c. j. §. ſ. de feudi alien. per Lotharũ. Et emptor ſciens rem eſſe feudalẽ pretio ſuo priuatur, ut in dictis iuribus habetur: & augeat dominus rei uẽditione directa, ut tenẽt gl. & Bal. in d. c. j. quia eum ſemper ſibi retinet, ut in c. j. §. ſi uerò de inueſtitura. de re. alie. facta. Idem ibi tenet And. de Yſern. attamẽ (prout ipſe dicit) uidetur melius domino, ꝙ agat

cond

condictione ex moribus & uſu feudorũ, uidelicet ex cõſuetudine, ex l. Imperialem. ſic dicẽdo, cum Titius teneret in feudum à me talẽ rem, & eam ſciẽter uẽdidit, ex ea cauſa tu poſsideas eã, ob quam feudum illud eſt mihi apertũ, ago ut mihi reſtituas. Et hęc cõdictio aduocat poſſeſsionẽ tantũ, ut in l. j. C. de don. quæ ſub modo. nõ rem, nec rei dominiũ: quia nemo cõdicit rem ſuã, præterquã à fure. l. fi. ff. uſuf. quẽadmodũ caueat. ita dicit ibidem.

2 ¶ *Quid ſi homo alicuius domini eum abneget, & alteri præſtet homagiũ, utrũ priuetur dominus ſuo dominio? Spec. dicit ꝙ nõ, in tit. de iuriſd. om. iu. §. j. uer. illud. ¶ Item, de illo, qui inſtrumento uenditionis aſſerit rem eſſe de dominio alterius, uide quæ dixi ſuprà quæſt. xxiiij.

a ¶ L. Imperialẽ. *Adde d. Pet. Iac. tit. de condi. ex l. Imperialem. & ibi, & in duobus tit. ſequenti. omnino eum uideas de hac materia.*

SVMMARIVM.

1 *Hæredum ſuorum appellatione, qui comprehendantur.*

QVAEST. CCCVI.

GENERALE uerbũ, ſi aliqua diſpoſitione adiectum, coniunctũ ſpeciei ſeu alicui uerbo ſpeciali, reſtringitur ad ſpeciẽ, à ſuo generali ſignificato, ut probatur in l. fi. ff. de tritico, uino, & oleo lega. l. ſeruis urbanis. in prin. & l. cum quæreretur. §. j. ff. de lega. iij. ita dicit Bart. ſuper rub. de nouo C. cõponẽdo. circa princ. *Quod facit ad quæſtionem, quãdo quis aliquẽ inſtituit & ſibi ſuos hæredes ſubſtituit, qui hæredes aut tantum ſui, aut extranei quicunq; uideãtur ſubſtituti cum appellatione hæredũ tam ſui, quàm neceſſarii ac etiã extranei quicunq; cõtineantur. l. ſciendũ. & l. hæredis appellatione. & l. ex illa parte. ff. de uer. ſig. Et per iam dicta uidetur ſui tantũmodo ſubſtituti propter uerbum, ſuos, ibidẽ ſubiunctum: per quod uerbũ, hæredes, quod eſt generale, reſtringitur. ſuper quo uide quæ ponit Bal. in c. j. de natura ſucceſsiõis feudi. colla. x. ubi mouet iſtã quæſtionẽ. facit bene quod ponit Spe. in ti. de teſt. §. in primis. uer. fi. ubi dicit quòd nomẽ hæredis poſitũ in ultima uolũtate in ſubſtitutione nõ ſignificat alios, quàm deſcendentes. quod ſecus in cõtractibus. l. fi. C. de hære. inſti. l. ſub diuerſis. §. j. ff. de cond. & dem. hoc etiam facit ad multa alia, quæ ſæpe contingunt. De hac materia, uide quæ plenè dixi ſ. q. ccccliij. & q. cccxxx.

a ¶ Bartol. circa princ. *In uerſic. ueruo ad ſecundam.*

b *Hæredes ſubſtituit. *Aduerte, quando quis inſtituit Titiũ & ſuos liberos, an ueniant liberi ſimul cum Titio, uel ordine ſucceſsiuo. Et quid ſi inſtitutum erat teſtatori de deſcendentibus non de tranſuerſalibus, uide pulchrum conſil. do. Phil. Decij, in conſil. ccv. incip. in cauſa. in ſecundã parte cõſiliorũ. Et qui cõprehendantur appellatione hæredũ. uide Alex.*

in conſi.cv.incipiente perſpectis uerbis.col.ij.uerſicu.ſi comprobatur.& col.ſequenti.in primo uolu.in conſil. clxv.incipien.conſideratis uerbis. in ſecundo uolumine.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum fidelitatis præſtandum ab habitantibus in territorio alicuius bannereti.*

QVAEST. CCCVII.

SI aliquis, qui non eſt homo meus, moretur in territorio 1 *meo, ac iuriſdictione, ipſe non tenetur præſtare mihi homagiũ uel fidelitatem: attamen ratione habitatiõis ipſe eſt mihi ſubditus, & ideò ipſe debet mihi præſtare ſacramentum, quòd nõ erit mihi nociuus, ſed fidelis, ut no. Hoſtien. extrà, de ſimonia. & in capit. diligenti. in lectura ſua. pro quo uidetur text. in feudis qualiter uaſallus iurare debeat. a in cap. primo. §. fin.[a] Et ideo anno domini, M. ccccl x. de menſe Nouembris, dum fui in Sancto Albano, feci coram me aſsignari omnes homines meos ipſis locis caput hoſpitii facientes, & dum coram me fuerũt, ipſi mihi præſtiterunt iuramentũ, quòd erunt mihi fideles, &c. ut conſtat iuramento recepto per Claudiũ ueteris, notarium dicti loci.

a ¶ §. finali. *Vbi ad hoc uide l. apertum. & ibi dominum Bald. in uerſi. iij. eſt iurament.*

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutionibus duabus eodem teſtamento factis, an ſecunda ualeat.*

2 *Inſtituo, uerbum, qualiter ſumatur.*

QVAEST. CCCVIII.

TITIVS eius uxorem hæredem inſtituit, quamdiu uixerit, ei poſt eius * deceſſum 1 Sempronių hæredẽ uniuerſalẽ: utrum inſtitutio de Sempronio facta, ualuerit, qui reperitur ſuperuixiſſe dictæ uxori? uidetur quòd non, ut l. miles ita. in prin. ff. de teſta. mili. ibi miles. ita hæredẽ ſcribere poteſt, quo ad uiuet Titius, hæres eſto poſt mortem eius: ſed Titius, &c. ubi dicunt Dy. & Rayn. aliud in pagano: quod eſt notãdũ: & nihil plus dicũt. Idẽ uoluit dicere Bar. in l. hæreditas. ff. de hæred. inſtit. ubi facta oppoſitione de d. l. miles ita. dicit & ſoluit aliud in milite. ut ibi, aliud in pagano. ita ergo. & ꝙ ibi duplex inſtitutio reperitur in teſtamẽto pagani. quarũ prima eſt ad tempus certũ facta, utpote quamdiu uixerit. l. j. circa prin. ff. de cõd. & dem. Et ſecũda eſt ſubiũcta, initiũ habere debẽs à tempore incerto, hoc eſt, poſt tempus primo loco inſtituti quãdiu uixerit, ꝙ ſecunda inſtitutio non uidetur ualere, licet prima inſtitutio bene ualeat. l. qui filio. in princ. & l. in tempus. ff. de hæ- 2 redi. inſtitu.* Sed credo contra- a rũ,[a] quòd imò ſecũda inſtitutio ualet: quia uerbum inſtituo, debet ſumi, pro ſubſtituo, ſicut ſumitur in l. Gallus. in gl. poſita ſuper uerbo, exprimat. ff. de libe. & poſth. & iſtud uidetur tenere Bal. in l. id quod pauperibus. xiiij. q. C. de epiſ. & cle. quæ all. l. quærebatur.

batur.ff.de teſta.mili.ubi mouet quæſtionē de uxore inſtituta, & uſufr. ¶ Vide ĵ.q.cccccxxxiiij.de ſubſtitutiōe cōpēdioſa facta filio puberi. ¶ Sed quid in filio, qui ſubſtituitur hæredi extraneo, & nihil ſibi relinquitur iure inſtitutionis, an teſtamentum ualeat? uide quæ plenè dixi ĵ. q. cccxxv.

a ¶ Credo cōtrariū. *Hanc opi.tenet expreſſè d.Bal.in l.extraneū.ij.col. uer.ulterius quæro.C.de hære.inſti.*

SVMMARIVM.

1 *Ligij, qui dicantur.*

2 *Argumentum ab etymologia, ualidum eſt in iure.*

QVAEST. CCCIX.

VLTRA octo genera hominum, quæ ponit glo.in rub. C.de agri.& cenſi.lib.xij.reperio alia duo hominū genera. Quia alii ſunt homines ligii, & alii nō ligii homines.* Ligii dicuntur, reſpectu imperatoris uel regis Frāciæ, uel reſpectu domini noſtri Delphini: quia ſibi homagiū faciunt nullius alterius fidelitate ſalua.de prohibi.feu.alie.per Fe. §.in feu.col.x. c. uenies.extrà de iureiu.Et dicūtur ligii, quaſi ligati domino uel quaſi legalitatem cōtinentes, ſic alludēdo etymologiæ uocabuli, quod* eſt argumentū ualidū in iure.inſti. de teſta.in prin. & inſti. de tutelis.§.j. & §.tutores.iūcto §. eſt & aliud. inſti.de dona.ita dicit Spe.in ti. de ho.& fide.[a] circa prin.uer.& no.in uer.dicitur autē homo ligius &c.de quo homine ligio, habetur tex.expreſſus in clemē. paſtoralis.§.rurſus.ibi, homóq; ligius uaſallus &c.de ſentē.& re iudi.& ibi plenè per Gulielmum de mōte lauduno, qui bene declarat quis eſt homo ligius. ¶ Sed quid dicatur feudū ligiū, & feudū nō ligiū: uide plenè per Bal.in proœmio feudorum. ibi, ſexta diuiſio feudorum.

a ¶ Spe.in ti.de ho.& fide. *Voluit allegare Pe.in tit.de feu.in §.quoniā ſuper homagijs & fidelitatibus.*

SVMMARIVM.

1 *Ligius homo nō poteſt eſſe duorum.*

QVAEST. CCCX.

HOMAGIVM ligium, de quo ſ.proximè tetigi, non poteſt fieri duobus diuerſis dominis, etiā pro diuerſis feudis, ſecūdū Spe.in ti.de fi.& ho.[a] uer. x.quæritur.& Bal.in proœ. feu. vj.di.in fine*, dicit quod homo ligius non poteſt eſſe duorū.qui alle.Spec.ubi ſ.& c.recolētes.extrà de ſtatu mona. Tamen Petr. Iaco.in materia feudorum circa finem x.diſtinctionis, dicit ſe uidiſſe uaſallos facere homagium ligium diuerſis dominis, pro diuerſis caſtris.& ita ſeruat conſuetudo in hac patria Delphinali & aliis patriis circunuicinis, quicquid ſit de iure.

a ¶ Spec.in ti.de fi.& ho. *Allegare uoluit penul.§.quoniam ſuper homagijs & fidelitatibus.*

SVMMARIVM.

Homines non ligij, qui dicantur.

QVAEST. CCCXI.

HOMINES non ligii dicuntur, qui faciunt homagium

gium alicui baroni bannereto
1 uel militi: & ita*alteri quàm im
peratori, uel regi, aut domino
noſtro Delph.ſecũdũ Spec.tit.ſ.
in præcedẽti q.alleg.in uerſi.&
nota.Et talis poteſt de iure eſſe
horum duorum diuerſorum do-
minorum, pro diuerſis feudis.
caſus uidetur expreſſus, quem
a Spec.alle.in c.graui.[a]ibi, uel cui-
cunque aliæ perſonæ &c.in uer.
quæritur &c.ita etiam ſeruat cõ-
ſuetudo in hac patria Delphi.

a ¶C.graui.*Voluit alle.c.grandi.de ſupp.negli.prælato. lib.vj.*

SVMMARIVM.

1 *Ligiorum hominum diuiſio bifaria.*

QVAEST. CCCXII.

HOMINVM non ligiorũ
alii dicuntur franci,alii tal- 1
liabiles,& ita uidemus in hac pa
1 tria Delph.& locis * circunuici-
nis,ubi ita ſe habet conſuetudo
talium hominum talliabilium, 1
quæ debet propterea attendi.ff.
commu.prædi.l.uẽditor.§.ſi cõ-
ſtat.& l.de quibus.ff.de legi. &
ſi etiam dicit Spe.in tit.in præce.
q.mentionato.uer.xix. quæritur.
circa fi.& uer.xxvij. quæritur. in
fine.De materia hominũ tallia-
bilium, & manus mortuæ uide
quæ dixi plenè infrà q. cclxj.
¶Iuxta hanc materiam quæro,ſi
filius natus ex homine meo,&
muliere,quæ ſit fœmina alterius
domini, cuius erit homo talis?
dicit Martinus de fano, quòd
meus erit adiudicãdus. l.ne diu
tius. C. de agri.& cenſi. lib. xj.
quia iura plus fauoriſant mihi,
qui ſum dominus patris,q̃ illi qui
eſt dominus matris. ita refert
a Spec.in ti.de homagio & fide.[a]
§.j.uer.v.quæritur.ibi,in hac quę
ſtiõe &c. ¶Et de hac materia ui
de plenè per dominũ Martinũ
de fano.in ſuo tractatu de homi
nibus.hanc etiam materiam ui-
de per Spe.in tit.de feudis.¶An
per mortem hominis deceden-
tis ab inteſtato bona ſpectant?
do.Bal.quòd ſic.in l.j.C.de hæ-
redita.de curia.niſi conſuetudo
aliter ſe haberet, ut ibi dicit
idem Bal.

a ¶Spec.in tit.de ho.& fide. *Voluit allegare ut ſuprà dixi duabus q.præceden.*

SVMMARIVM.

1 *Franci homines, dicuntur dupliciter.& nu.1.*

QVAEST. CCCXIII.

FRANCI[c]homines* dicun-
tur dupliciter. uno modo
qui liberi ſunt à præſtatione ali-
cuius homagii,ſic quòd tali cõ-
ditioni nunquam fuerunt adſtri
cti.inſti.de ingenuis.in prin. uel
ſi fuerint adſtricti,qui pacto ſeu
remiſsione aut principis reſcri-
pto uel præſcriptione fuerunt à
tali conditione liberati.De pri-
mo eſt tex.inſti.de libertinis. in
§.j.& §.multis. De ſecundo,eſt
tex.in l.j.& ij.C.de iure aureorũ
anulorum.& de na.reſti.De ter-
tio,eſt text. in l.ij. C.de præſcri.
lõgi tẽporis, quæ pro libertate.
2 Alio*modo dicũtur frãci, qui re
cognoſcũt ſe homines alicuius
nulla cauſa adiecta, & homagiũ
ſimplex

ſimplex faciunt alicui bannereto, uel militi uel alteri nobili, ſiue ſe adſtringendo ad aliquod ſeruitiũ. & de iſtis hominibus, uidetur loqui Martinus de fano. in tractatu ſuo de hominitiis & homagiis. in ij.q. principali. quã etiam Spe. in tit. s. in præcedentibus quæſtionibus allegat, in uer. iiij. quæritur &c.

a ¶Franci. *Id eſt, liberi & ab omni ſeruitute abſoluti. do. Bal. in c. j. circa fin. in uerſi. alia quæſtio. de ca. qui curi. uendi. in uſi. feud.*

SVMMARIVM.

1 *Talliabiles, qui dicantur.*

2 *Operas ſuas an quis poſsit locare in perpetuum.*

3 *Talliabiles, quibus æquiparentur.*

QVAEST. CCCXIIII.

TALLIABILES dicũtur, qui ita ſe recognouerũt quibus prætereà imponi poteſt tallia: quia ad eã ſe adſtrin-
1 xerunt: & ideò ſic dicũtur à *tallia, alludẽdo etymologiæ uocabuli, ut nomẽ conſonet rei. l. defenſores. ij. C. de defenſoribus ciui. inſti. de tutelis. §. j. & §. tutorũ: cum ſimi. Et ipſorum hominum modus ſeu uſus potius moribus & ex uſu antiquo, quàm alio iure naturali, uel gentium, fuit introductus & adinuentus. Ita dicit Gulielmus de monte laududuno in cle. paſto. §. rurſus. de ſententia & re iudi. ubi poſt eum ſubiungit do. Fran. de Zabarellis, Card. flo. quòd talis uſus ſeu modus fulcitur iure poſitiuo, propter pactiones & ſtipulationes: quæ interueniunt, quibus mediantibus quis poteſt obligare perſonã ſuam, & cõditionem deteriorẽ facere. l. cum ſcimus. C. de agri. & cenſi. lib. xj. l. j. §. j. l. iuriſgẽtiũ. §. prętor. ff. de pactis. c. j. & ij. extrà eo. ti. ita etiã tenet
a Spe. in ti. de homa. & fide.[a] in uer. qui incipit, primò &c. & uerſi. ij. quęritur. & allegat tex. quem dicit expreſſum in c. grandi. s. alle. ibi, fidelitate, homagio, iuramento, ſeu pacto, &c. iſtud idem tenet Io. Fab. inſti. de iure perſonarum. §. pen. in prima quæſtione. Pro hoc facit bene, quia ſi quis
2 *operas ſuas poſsit locare in perpetuum. l. ſibi. lo. ij. iuncta gl. locati. & quod locari poſsint in perpetuũ, tenet Ioã. Fab. inſti. de iure pſonarũ. §. pen. in pe. quęſt. item etiam pacto uel ſtipulatione poteſt ſe quis hominem alterius conſtituere, uel ligium, aut talliabilem uel francum. arg. l. fi. C. de conſtitu. pecu. Attento etiã quòd ex hoc libertas ſua nõ minuitur, imò tenetur dominus eũ contra alios in perſona & rebus defendere. xxij. q. ult. c. de forma. in fi. ſicut dicit Spe. in ti. s. alleg. in uer. qui incipit, primò &c.
3 *Et tales homines talliabiles propriè poſſunt æquiparari hominibus adſcriptis glebæ ſeu oneri talliarum ſoluendarum. ſicut ad ſcriptitii ſe adſtringunt. l. cũ ſcimus. C. de gra. & cenſi. li. xj. ¶De hac materia tamen uide plenius infrà quæſtio. ſeq. Et ibi ponitur limitatio & declara-

tio ad prædicta.

a ¶Spec.in titu.de homa.& fide. *Voluit a lle.tit.de feu.§.quoniam ſu per homagijs & fidelitatibus.*

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio ſimplex ſe eſſe talliabilē, an ſibi, & poſteritati præiudicet. vide & nu.2.*

3 *Pater ſi iuramentum adiecit in recognitione tallia, an filius tali iuramento adſtringatur.*

QVAEST. CCCXV.

SED iuxta præmiſſa, quæro: Titius recognouit ſe & liberos ſuos natos, & naſcendos, eſſe hominē & homines talliabiles cuiuſdā nobilis,& ſuorum,& promiſit & iurauit:ſed nūquam tamen tale homagiū aliàs præſtiterat: modò inſurgit quæſtio, 1 *utrum uirtute talis recognitionis dictus Sempronius filius poſſit cōueniri & conuentus condēnari ad recognoſcendum ſe eſſe hominē talliabilem hæredi dicti nobilis?Pro cuius quæſiti euidētiori declaratione præmitto, quæ ſ.dixi,q.præcedēti.Quibus præſuppoſitis,ſi conſtaret legitimè de tali recognitione, dictus Titius potuit adſtringere ſe & liberos ſuos ad talem cōditionē, ut dixi in q.præcedenti,iuncta l. pe. C.de libertis & eo.libe.ſed quia nullum tale homagiū fuit per dictum Titiū patrē præſtitū ipſum peti non poteſt uirtute dictæ recognitionis à dicto Sem- a pronio filio,ex tali ſeu alia[a] recognitione,ſi nō ſequatur actus uel uſus,de quo appareat:utpotè præſtatio homagii, uel ſolutio talliæ,nō poteſt petēdi ius fuiſſe quæſitū:ita uoluit dicere Io.Fab. inſtr.de act.§.æquæ.uer.iij.quæritur &c.facit bene l. nec ſi uolēs. iuncta l.interrogatus.C.de libe. cau.Et eſt ratio.* 2 quia tales recognitiones nō præiudicant quaſi cōtrariæ naturæ exiſtentes: ſed quo ad adſcriptitiā cōditionem bene præiudicant,ſi tamen talia ſubſequātur,de quibus in l.cùm ſcimus.circa prin.C.de agri.& cēſi.lib.xj.ita dicit gl.in d.l.nec ſi uolens.per quā gl.apparet,ꝙ ſi quis cōfiteatur ſe hominē talliabilē,qui primò erat frācus,aut liber,ꝙ ex tali confeſsione ſola ipſe nō poteſt prætēdi homo talliabilis,niſi pſtatio homagii, aut præſtatio ſeu impoſitio & ſolutio talliæ fuerint ſubſecutæ: ita uoluit dicere tex.expreſsè in d.l. cùm ſcimus. ubi tex.cū ſcim⁹ noſtra iura nolle preiudiciū generare cuiquā circa cōditionē.ſubaudi,prout dicit Dyn.ſtatim, ut de libero fiat adſcriptitius. Sequitur in tex.neque ex cōfeſsionib⁹.ſubaudi,put dicit Andræas de yſernia ſolis uerbalibus. Sequitur,neque ſcriptura, niſi etiā ex aliis argumētis aliquod acceſſerit incrementū, ſancimus ſolā cōfeſsionē uel aliā quācūq; ſcripturā.ad hoc dicit Odof.id eſt, ad inducēdū maculā adſcriptitiæ cōditionis.Sequitur, minimè ſufficere,nec adſcriptitiā cōditionē cuiqua inferre:ſed debere huiuſmodi ſcripturæ aliquod aduenire adiutoriū,uidelicet ex præſtatione ſenſus adſcripti, uel ex

aliis legitimis mediis talis ſcriptura inueni: melius eſt enim in huiuſmodi difficultatib^9,dicit Odof.id eſt,caſib^9 ſeruituti ſimilib^9 & odioſis.in uer.ſequit in tex.ex plurib^9 capitulis cōditiones oſtēdi,& nō ſolis cōfeſsioni b^9 neq; ſcripturis homines fore liberos,ad deteriorē trahi fortunā &c.ꝓbat ergo clarè d.l.ꝙ ex ſola cōfeſsione homagii talliabilis ſeu adſcriptitiæ cōditionis facta,nō poteſt prætēdi homagiū talliabile deberi,niſi talis cōfeſsio aliis argumētis incremētū habuerit:utpotè ꝑ homagii ꝑſtationē,aut ꝑ ſolutionē glebæ ſeu talliæ:q̄ cū nō fuerint ſecutæ recognitionē ꝑdictā,ex ea libertas dicti Titii ad deteriorē trahi non potuit fortunā.qđ eſt multū notabile.Nec obſtat ꝙ ſ.dixi in ꝓcedenti quæſtio. ꝙ pactionibus & ſtipulationib^9 poteſt quis adſtringere ſuā ꝑſonā,& ipſius cōditionē deteriorē facere:quia illud limitationē recipit.per d.l.cū ſcimus. uidelicet, ſi aliquis ſubſequatur actus,illi ꝓmiſsioni correſpōdēs,& ipſum coadiuuās,aliter nō.ſicut ponit tex.ad literam in dicta l.cū ſcimus.qđ tenet gl. in d.l.nec ſi uolēs.¶ Sed qđ ſi in a b
3 tali* cōfeſsione ſeu recognitione facta per d.Titiū patrē iuramētū interuenit,an Sempronius eius filius & hæres ligetur tali iu- 1 3
b rамēto?crederē ꝙ nō^b,qa licet ſucceſſor debeat ſeruare iuramētū defuncti,ut in auth.de iureiurādo à moriēte ꝓſtito.attamen a 2
ſi nō ſeruat, nō eſt ꝓpterea periurus.ut l.generaliter.in prin.C. de iureiur.& no.ꝑ Bar.in l.codicillis.§.q̄ſquis.ff.de leg.iij.& ponit Bal.in l.nō dubiū.C.de legibus.& eſt caſus in c.ueritatis.extrà de iureiur.¶ Sed qđ de Titio patre,recognoſcēte,q iurauit,ut quotidie uidemus,an ipſe teneatur ad obſeruātiā talis iuramēti? Dico ꝙ ſic,cū poſsit ſeruari ſine interitu ſalutis ęternæ:iuxta c.cū cōtingat.& c.licet.extrà de iureiu.& c.quāuis.de pact.li.vj.Et facit auth.ſacramēta.C.ſi aduerſus uēditorem.Sed crederē,ꝙ ſuper tali iuramēto eſſet diſpenſandū per Epiſcopū, cū iſtud iuramētū ſit naturæ cōtrariū,& cōtra hominis libertatē.Sicut in ſimili dixi de illo,q renunciauit ceſsioni bonorū in iuramēto.de quo uide quę plenè dixi.ſ.quæſtio.ccxj. ¶De diſpēſatione tamē iuramēti,uide quæ plenè dixi ſ.q.cxl.

a ¶ Seu alia. *Vide omnino d.Bar.in l.cū ſcimus.C.de agri.& cēſi.li.xj.*

b ¶ Crederē,ꝙ nō. *Caue, quia & ſi in hæredē nō deſcendat obligatio iuramenti, tamen deſcendit obligatio principalis:ut pulchrè dicit d.Pet.de Anch.in c.cum C.laicus.in iij.not. de for.competenti.libr.vj.*

SVMMARIVM.

1 *Talliabilis,an poſſit immunitatē cōſequi præſcriptiōe xl.anno.uidenus.*

2 *Iuramentum interiectum an impedit præſcriptionem immunitatis.*

QVAEST. CCCXVI.

SED iuxta præcedentē quæſtionē,^a pone* quòd dictus Sempronius filius dicti recognoſcētis ignorauit dictū Titiū eius

patrem cognouiſſe ſe eſſe hominem talliabilē, ſicut probabiliter potuit ignorare, poſtquā eam nō fecit. l. fi. in fi. ff. pro ſocio. & l. qui in alterius. ff. de reg. iur. Et quod fuerit in quaſi poſſeſsione libertatis ſpacio xl. annorum abſq; eo, ꝙ dictū ſeruitiū uel aliud homagiū ab eodem petitū fuerit: & pro libero homine & franco & nō talliabili ſe geſſerit, an dici debeat frācus & liber à dicta cōditione homagii, & ipſum talem fuiſſe effectū per lapſum quadraginta annorū, nō obſtāte tali recognitione. licet habuerit titulū: credo ꝙ ſic: quia in tali libertate præſcribēda nullus requirit titulus. Et de hoc eſt textus expreſſus in l. ij. C. de præſcriptio. longi tēporis, quæ pro libertate datur. iūcta gl. ſup uerbo, bona fide. imò dato caſu, ꝙ probaretur dictū Sēproniū filiū malā fidē habuiſſe, quòd tamē in dubio non eſt præſumēdū, ipſe præſcriptione xxx. aut ſaltē xl. annorū, [b] inquantū ipſe ſimilis dici poſſet, aut parificari homini aſcriptitio, eſſet tutus. text. eſt expreſſus in l. omnes. ibi dum dicitur, in quacūq; perſona, &c. Et ſit liber. & ex præſentis ſaluberrimè minutione ſecurus, &c. iūcta gl. ſup uerbo liber. C. de pręſcriptione xxx. uel xl. annorū. & facit generalitas. l. ſicut. eo. tit. hoc etiam tenet Azo, in ſumma in tit. de præſcri. longi tēporis, quæ pro libertate cōpetit. Si igitur ſeruus exiſtens in quaſi poſſeſsione libertatis ſpatio xl. annorum, à cōditione ſeruili uel adſcriptitia liberatur: ſic & talis poſſeſsio cōtinuata ſibi præſtat firmā libertatis defenſionē, ut l. ij. & l. ſi omnes. ſ. alleg. Multò magis debet preſtare Sepronio filio, quaſi poſſeſsio ſua iam dicta tam lōgiſsima. ar. auth. multò magis. C. de epiſco. & cle.

2 Cōcludēdo* ergo dixi, quòd di. Sēpronius filius dici meret̄ francus, & à tali cōditione talliabili liber. nec uirtute dictæ recognitionis poteſt cōueniri neq; condemnari.

3 ¶ * Sed an iuramentū ſi interuenerit, impediat talem præſcriptionem: uide quæ dixi plenè ſ. q. cxcix. in fine. ¶ De hac materia uide in ſimili quæ dixi infrà q. ccclxxxvij.

a ¶ Iuxta præcedentem. q. *Vide iſtū, conſi. ſuo ccxiij. incip. ſequuntur rationes. nu. vj. uer. alia etiam ratione.*

b ¶ Saltem xl. annorum. *Iſtud tempus uidetur neceſſarium, per ea, quæ leguntur, & notantur in l. cùm ſatis: & ibi. d. Bar. circa princ. C. de agri. & cenſi. li. xj. & hoc ſentit gloſ. huiuſmodi. in l. omnes nocendi. C. de præſcrip. xxx. uel. xl. annorum.*

SVMMARIVM.

1 *Iuratus, an habeat officium de publico, perinde ac notarius.*

2 *Tabellio quiſne poſſit effici, de conſuetudine.*

QVAEST. CCCXVII.

1 VTRVM iuratus* curiæ Grayſnodani uel officialatus præſentis ciuitatis Grationopo. uel alicuius alterius curię, qui non eſt notarius publicus, poſsit

poſsit ſtipulari pro aliquo abſen te?Et uidetur quòd non, pro eo, quòd non eſt publica perſona: utpotè notarius.inſtit. de inutili ſtipulatione. §.ſi quis.& l.ſtipula tio iſta. §.alteri.ff. de uerb. obli. nam licet ſpeciale exiſtat in notario,ut pro alio poſsit ſtipulari, ut no.in d.§.ſi quis.& in auth.de litigioſis.§.ad excludendas. col. viij.Quod tenēt doc.cōmuniter omnes:plenè ponit Bart.in l.j ff. rem pupil.ſal.fore.Attamen hoc nō reperitur in iurato curiæ qui nō eſt notarius. Plus dixit Spec.
a in tit.de inſtru.edi.§.reſtat.[a]uer. ſed quis poteſt facere tabelliones.
1 nes.Quòd licet* ex conſuetudi ne aliquis poſsit effici tabellio, non tamē habet poteſtatē & offi ciū publicū,quod tabellionibus, legibus,& iure ſcripto datur. Et ita poteſtatē ſtipulandi quam ha bet notarius,ut ſ.dixi. Sed fortè hodie æquitate canonica, qua quis etiā nō publica perſona po teſt alteri ſtipulari, iuxta c.quo-
b ties cordis.q.vij.Crederem[b]talē iuratū curiæ poſſe ſtipulari, ac ſi eſſet notarius, & ita etiam tolerat conſuetudo & ſtylus curiarū præſentis patriæ:prout uidi temporibus meis obſeruari.

a ¶§.Reſtat. *In ſeptima columna.*

b ¶Crederē. *Pro opi.authē. uidetur facere id,quod legitur in c.ad audientiam.in §. nos igitur. extrà de præſcriptione.*

SVMMARIVM.

1 *Notarius an poſſit conficere inſtrumentū procurationis in cauſa ꝓpria.*

2 *Notarius poteſt facere inſtrumentū, in quo ſe obliget alteri.*

QVAEST. CCCXVIII.

AN notarius poſsit* inſtrumentū procurationis cōficere pro ſe in cauſa propria? Et
a uidetur quòd non.[a] per ea quæ ponit Bar.in l.pupillus.§. itē ipſe tuto.ff. de authoritate tutorū. & plenius in l.ij.ff.de ſtipulatio.ſeruo.ubi inter alia dicit,quòd promiſsio facta à notario, qui procuratorē facit & procuratoriū conficit, non ualet. quia inter promittentem & ſtipulantē debet eſſe differentia. Sed quicquid ſit de iure,de ſtylo,& communi obſeruantia curiarū præſentis patriæ,tolerātur talia procuratoria,prout uidi in pluribus
2 & diuerſis cauſis.* Notarius tamen de iure poteſt cōficere inſtrumentum in quo ſe obliget alteri,ſecundum Bart. in l. ſi puberes.ff.de falſis.

a ¶Et uidetur, quòd non. *Et illud eſt uerum,quando notarius ſcriberet procurationē paſsiuè : quia nō poteſt ſibi adſcribere authoritatē uel officium:ut tenet do.Bal. in l.indices. in fi.C.de fi.inſtru.ubi uerò actiuè,ſcilicet quando notarius alium conſtitueret procuratorem, poteſt ſcribere propriam procurationē: & quo ad mandatum ualet : & facit fidē tam pro ipſo procuratore,quàm pro parte aduerſa hoc inducente contra conſtituentem:ſed pro ipſo non niſi probaret ante illi inſtrumento fidē impoſitam. quo autem ad ſtipulationē cōtentam in procuratione, per quam*

procur

procurator releuatur ab onere ſatiſdandi, non ſufficit huiuſmodi inſtrumentum procuratorium. quia inter ſtipulantem & promittentem debet eſſe diuerſitas. & ita ſentit do. Bartol. in l. ſeruus communis. in uerbo, quaro quidam notarius. ff. de ſtipu. ſeruo.

SVMMARIVM.

1 *Statutum an poſſit tollere præſcriptionem longi temporis xxx. uel xl. annorum.*

2 *Renuntiari an poſſit præſcriptioni xxx. uel xl. annorum, ex pacto inter contrahentes adiecto.*

QVAEST. CCCXIX.

1 AN ſtatutum poſſit tollere præſcriptionem longi* tẽporis xxx. uel xl. annorum? Bald.
a dicit quòd ſic. in c. j.[a] de cap. Corra. in §. præterea. in feud. col. x. imò & omnẽ præſcriptionẽ indiſtinctè ſecũdum Anto. de but. ut dixi q. ccccix. & ita iudicatur in curiis Delphi. ſancti Marcellini & Cabeoli, uigore ſtyli ipſarum curiarum, in quibus nõ admittitur exceptio præſcriptionis aduerſus inſtrumentum obligatorium ad uires, & ſubmiſsione ipſarum curiarum confectum, niſi tantummodo exceptiones ſolutionis, nouationis, & pacti de non petendo. Sed aduerte: quia hoc caſu oportet quòd inſtrumentum ſit ſigillatum ſigillo dictæ curiæ ſancti Marcellini, ut di
2 xi plenè ſuprà q. clxxxj. ¶* Sed an ex pacto inter cõtrahentes adiecto poſsit renunciari tali præſcriptioni: uel teſtator in ſuo teſtamento poſsit impedire ne currat? & uidetur quod ſic, per l. quòd ſi nolit. §. ſi quid ita. ff. de ædil. edic. ſed Bar. dicit, quòd cũ ſit merè odioſa, non poſsit eidem renunciari. ut no. ipſe in l. j. ff. de uſucapi. & de lega. j. l. nemo poteſt. ¶ De hac etiam materia tetigi ſ. q. lxxxj. ¶ De materia ſtyli d. curiæ ſancti Marcellini, uide quæ dixi ſuprà q. xv.

a ¶ *In c. j. Adde domi. Bartol. in addi. Spec. in ulti. colum. in uerſic. ponunt Tudertini. ubi uult, quòd princeps poteſt ſtatuere, ne præſcriptio unquã currat. ex quo nõ eſt de iure diuino, ſed humano. alleg. l. ut inter diuinũ. C. de ſacroſan. eccle.*

SVMMARIVM.

1 *Geſta per falſum procuratorem, an poſſint ratificari poſt renuntiationẽ & concluſionẽ in cauſa. diſting. nu. 1.*

2 *Geſta per falſum procuratorem, an poſſint ratificari poſt ſententiam.*

4 *Geſta per falſum tutorẽ uel curatorem, an poſſint ratificari per pupillũ.*

5 *Tutor an poſſit ratificare geſta per falſum actorem.*

6 *Geſta per procuratorem, quo caſu non poſſint ratificari.*

QVAEST. CCCXX.

QVIA geſta per falſum procuratorem, poſſunt ratificari: ut l. licet. C. de proc. & l. licet.
a [a] ff. de iudiciis.* Nunquid poſt
1 renunciationẽ & concluſionem in cauſa poterit fieri talis ratificatio? dic quòd ſic: poſtquam tale negotium non peccat, niſi in defectu conſenſus: talis conſenſus poteſt interuenire quandocunque

cunque ante ſententiam. l.quod enim. §.ratum.ff.rem ratam haberi.Et hoc tenere uidetur gloſ. in l.ſi mater.§.hoc iure.ff.de exceptio.rei iudi.& Bart.ibi.item.& idem Bar.in l. ſi tutor. C. in quibus cau.in integ.reſtit.nō eſt neceſſar.Et ita ſeruatur de ſtylo in hac curia parlamēti Delph.¶ Sed
2 *utrum poſt ſentētiam geſta per falſum procuratorem poſsint ratificari? Videtur caſus, quòd ſic, in d.l.licet. C. de procu. glo. ſuper uerbo,ſolent, ibi.niſi ratum habeat &c.Et pro hoc eſt tex. in l.iij. §. falſus pro. ff. rem ratam haberi.& tenet gloſ.l.ij.C .ſi ex falſis inſtrumentis ſententia lata fuerit.In cōtrarium uidetur, per l.j.C.ſi in cōmuni eadémq; cauſa in integ. reſtit. poſt. fuerit. Et per l. ſi fundus.§.j.ff.de pign.& l.
3 ſi mater.C.de rei uend.*Sed pro concordia dic,quia aut quis uult ratificari ſententiam in ſui fauorem,& non poteſt.ut l.ſi pupil.§. ſed ſi ego.ff.de neg.geſt.l. ſi ſeruus.ff.de prec.& c. cū quis.extrà de ſentētia ex cō.li.vj. Aut uult habere ratum in ſui præiudiciū. & tunc hoc facere poteſt.ita intelliguntur iura pro iſta parte ſ. alleg.ita dicunt gl. Cy.& Bar. in d.l.j.C.ſi in cōmuni eadémq; cauſa in integ.reſti.poſt.Sed uidi in hac curia parlamenti tolerari indiſtinctè ratificationes ſententiarum,ſiue pro ratificante fuiſſet lata ſententia,ſiue contra eū. Et ita etiam communiter pertranſeūt iudices inferiores præſentis patriæ Delphi.ex quadam æquitate.Et hāc partem ſequitur Ang.de Are. poſt Raphaēlē, qui dicit quòd eſt communis opinio in l.ſi ſe non obtulit.ff.de re iud. Et ſcripſi de hoc in apparatu meo,ſuper ſtatuto Delphi.ſi quis per literas. in gloſ. ſuper uerbo,
4 appel.in fi.¶* Vtrū geſta per tutorem,uel curatorem poſsint ratificari per pupillū? Bar.quòd nō, in l.ſi tutor.C.in quibus cauſis in integr. reſtit. non eſt neceſſaria. ¶ Sed an tutor poſsit ratificare geſta per falſum actorem?credo quòd ſic.per ea quæ dicit Bar. in d.l.ſi tutor.¶ Vtrum per appellationē ſentētia nulla, ualidetur ex quadam tacita ratificatione: uide infrà q.cccccxxxvj.in uer.vj. pone.Bald.in l.falſus. C. de furtis.dicit,quòd geſta per procuratorē reuocatū tamen poſſunt ratificari:cum tamen diſtinctione ibi poſita.dicit etiam ipſe Bal. in authen. ei qui appellat. C. de
5 tēporibus appellationū.* quòd ſi iudex interloquendo pronunciat aſſertum procuratorē non habere ſufficiens mādatū, quòd poſteà non poſſum geſta per eum ratificare.

a ¶L.licet.*in glo fi.in fine.*

SVMMARIVM.

1 *Oeconomum Eccleſiæ citari ſufficit, in cauſis tangentibus capitulū Eccleſiæ.& quid de qualibet uniuerſitate.nu.1.*

QVAEST. CCCXXI.

IN cauſis tangentibus capitulum alicuius eccleſiæ, ſufficit quòd

quòd citetur œconomus eccleſiæ. tex. notabilis in l. omnes. §.
a hoc nihilominus [a]. C. de epiſc.
1 & cle. Idẽ * in gardiano fratrum minorum. idem in procuratore fratrum prędicatorũ. idem in cõſulibus uniuerſitatis, arg. d. l. Et ita etiã ſeruatur de ſtylo pręſentis curiæ parlamenti & aliarum curiarum præſentis patriæ Del-
b phi. ¶ De materia citationis, [b] plenè tetigi in notabilibus. fo. xij. & fol. xxxij. uerſo. & foliis xxxvij. lxxxiij. cxlj. cxlv. ¶ De materia citationis etiam tetigi ſuprà quæſtione. cclv.

a ¶ Nihilominus. *Et ita ibi not. do. Bal. in j. nota.*

b ¶ Citationis. *de materia citationis, uide per dom. Fely. in c. j. indiſpar ſim per totum cap. de multis modis citandi.*

SVMMARIVM.

1 *Iudici delegato non creditur, niſi conſtet de eius mandato. Quid de ordinatione. nu. 1.*

QVAEST. CCCXXII.

NON creditur iudici de legato, niſi de eius conſtet
a commiſsione. [a] * per l. fin. C. de
1 legibus. & facit text. in c. cũ in iure peritus, extrà de officio deleg. Et idem in officialibus Cęſaris. l. prohibitum. C. de iure fiſci. Et idẽ in procuratore, ut capit. alia. extrà de procura. & c. cauſamq;. extrà de iudiciis. & facit hoc ad quæſtionem agitatus eſt & completus proceſſus coram locum tenente iudicis Grayſnodani. nõ conſtat in proceſſu de eius locumtenentia, nunquid ualeat talis proceſſus? dic quòd non, per
2 iura ſuprà allegata. * Secus tamen eſt, de ipſo iudice ordinario. quia licet in proceſſu non conſtet de eius poteſtate, nihilominus tamen ualet proceſſus, quia pro eo præſumitur. ita tenet gloſſ. in dict. capitulo, cum iure peritus. in gloſſa finali. Et ibi dicit Innocen. quòd ſententia talis delegati uel aſſerti locumtenens non debet executioni demandari, niſi de eius commiſsione uel locũtenentia conſtet. & ita ſeruatur in omnibus curiis præſentis patriæ Delphinalis. Et de hac materia reſpectu iudicis delegati qualiter debeat exhibere eius commiſsionem tanquam exerceat: uide quæ dixi ſuprà quæſtione cclxxxvj.

a ¶ Commiſsione. *Et ideò delegatus quando citat, debet mittere copiam reſcripti. non tamen bullam, aliàs nõ ualet citatio. ordinarius uerò quando citat, non debet facere fidẽ de ſua iuriſdictione. ſufficit enim ipſum eſſe in poſſeſsione iuriſdictionis. Si tamẽ citat ſibi ſubditum, uel in loco ſubditi, ſecundum dominum Bal. in Marga. in uerbo, delegatio. ibi, delegatus quando citat.*

SVMMARIVM.

1 *Clauſula teſtamentaria, Si non ualet iure teſtamenti, ualeat iure codicillorum, quid operetur.*

2 *Codicillum poſsitne quis facere, ſine teſtamento.*

3 *Clauſula codicillaris ſi ſit adiecta in teſta*

teſtamento, nunquid teſtamentum ualebit iure codicillorum facto ſecundo teſtamento.

4 *Petitio hæreditatis directa an competat ea, qui agit uigore codicillorũ.*

QVAEST. CCCXXIII.

PARIA ſunt rogare uenientes ab inteſtato, uel dicere, ſi non ualet iure teſtamẽti, ualeat iure codicillorũ. de hoc eſt glo. no. in l. ſi iure. in fi. glo. ubi repetit, ibi, teſtator ab inteſtato. C. de teſtamen. manumiſ. & in l. ex teſtamento. C. de fideicom. & ibi etiam glo. not. quod nota, propter illam clauſulam[a], ſi nõ* ualet iure teſtamẽti ualeat iure codicillorũ, quę conſueuit apponi in teſtamentis[b]: nam ſi teſtamẽtum rũpatur, uenientes ab inteſtato cenſentur rogati reſtituere hæreditatem hæredi ſcripto, ita etiam tenet Dyn. Cy. & Bar. in auth. ex cauſa. C. de libe. præteri. uel exhære. & ita in hac curia parlamenti uidi determinari in iudicãdo: maximè in proceſſu, reuiſionis nobilis Claudii alamandi, ſuper Caſtro rupiſchinardi. de hoc etiã tetigi q. lij. in. fi. & q. ccccxiij. &c. Si codicilli rumpantur rupto teſtamẽto, uide plenè per Ioan. Ferrarii. in ti. forma libelli, ſuper legato rei ſingularis. in gloſ. ſuper uerbo, non ualet, uel ualebit. & plenè ibi tractat materiam dictæ clauſulæ codicillorum. in glo. ſuper uerbo, ualere debeat codicillorũ. Quòd* quis poſsit facere codicillum ſine teſtamento: uidetur tex. in §. non tantum. inſti. de iure codicil. & in l. ab inteſtato. ff. eo. Ad confirmationem codicillorum requiritur aditio ex teſtamẽto, ſi factum ſit. ſed quãdo nullũ factũ eſt, tunc codicilli requirunt tantum aditionem ab inteſtato. ita ponit Barto. in l. ſi quis. §. teſtamento. ff. de iur. cod. in qua l. in prin. ponit, ꝙ per codicillos ab inteſtato uidẽtur rogationes ſuccedentes nati & naſcituri: quia quando quis decedit inteſtatus, uidetur inſtituere illos, qui ſibi ſucceſſuri ſunt ab inteſtato. Pro quo l. conficiunt. ff. de iure codic. Ex quibus concluditur, ꝙ ſi appareat de teſtamẽto, codicilli capiunt uires ex teſtamento. Si autem non cõſtat de teſtamento, uel dicetur teſtamentum nulliter factũ inter uenientes ab inteſtato, uidẽtur rogari reſtituere hæreditatem per modum fideicommiſsi, ſecundũ formam codicilli. & pro hoc faciunt not. per Bar. in l. Scæuola. ff. ad Treb. Eo ipſo, ꝙ quis inſtituitur in codicillis, debet hæreditatem accipere uenientibus ab inteſtato, ac ſi per fideicommiſſum eſſet relicta: ut dicit Hoſti. in ſum. de teſti. §. quibus autẽ uerbis. uer. ſed cui in codicillis. &c. Et eſt tex. in l. ſi quis cũ. circa princ. ff. de iur. codicil. & glo. & Bart. in l. ex teſtamento. C. de fideicommiſ. Quid ſi teſtator dicit, quòd iure cuiuſlibet alterius ultimæ uoluntatis ualeat? uide glo. in l. eam quam, ſuper uerbo,

tradetur.C.de fideicom.& gloſ. in authẽ.ex cauſa præteri.glo.in fin.C.de lib.præteri.& l.ex ea.§. j.ff.de teſta.& per Bar.in l.j.ff.de iur.cod.¶ Vtrũ in codicillis poſſit reuocari ſubſtitutio facta in teſtamento?uide Bar.ff.de teſta. mili.l.militis codicillis.in prin. ¶ Quid ſi in teſtamẽto ſit adie-a
3 cta clauſula*codicillaris,nũquid ualebit teſtamentũ iure codicillorum facto ſecundo teſtamento?dicit quòd non ualebit iure codicillorum,niſi in ſecũdo teſtamento fiat mentio de primo teſtamento:aliàs non,trahendo diſpoſita primo teſtamento ad ſecundum.ar.ff.de iniuſti.rupto teſta.l.poſcimus. §.fin. & ff.ad Trebel.l.ſi quis priore. Bal.hic dicit in d.§.fin.poſt Nico.Ma-
4 terelli.¶ Sed*an illi,qui agit uigore codicillorum,cõpetat petitio hæreditatis directa?dic ꝙ non: quia in codicillis hæreditas non poteſt dari directè, licet per fideicommiſſum & uerbis precariis hæreditas dari & auferri poſsit in codicillis,ut l. hæreditatem.C.de codicil.inſt. eod.§.pen. & l.hæreditas. ff.de his,quib.ut indig.& l.ij.§.fin.ff. de iure codi.Sed per tale fideicommiſſum uniuerſale in codicillis relictis competit actio ex
c teſtamento[c],ut not.Spec.in tit. de teſta.§.j.uer.ex codicillis.ibi dum dicit,nec mireris, ſi ex codicillis actio ex teſtamẽto competat &c.hoc idem uoluerũt gl. & doct.in c.Raynaldus.de teſt. in glo.quæ incipit,hic agebatur actione ex teſtamẽto. ¶ Sed ubi agitur ex codicillis.an competat remedium.l.fi.C.de edic.diui Adria.tollen.Cyn.ibi dicit ꝙ non.Et ulterius dicit ibi Cyn.ꝙ fideicommiſſario non competit remedium.d.l.fin.

a ¶ Clauſulam.*Clauſula enim codicillaris in teſte inualido,facit uenientes ab inteſtato uideri grauatos de reſtituendo hæredi ſcripto.l.ex ea.§. j.per gl.fin.de teſt.do.Bar.in l.poſthumus.§.fin. de iniuſt.teſtamen.& in auth.ex cauſa.ul.q.& ibi d.Bal. vij.q.C.de libe.præte.do.Alex.in l. certi.C.de teſt.iiij.& in conſi.xlj.in j.uol.et do.Bal.in d.l.ex ea.§.ex his. in uer.in ea gloſ.ubi uult iſtud eſſe uerum,etiam ſi teſtamentũ ſit nullum,ex cauſa præteritionis,uel exhæredationis:licet aliter ſentiãt Ray.et Old.ut ibi refert ipſe dom.Bald.*

b *In teſtamentis. *Aduerte ad unũ ſingulare dictum,quòd uirtute clauſulæ codicillaris oppoſita in teſtamẽto ſubſtitutio facta etiã per uerba directa,trahitur ad fideicõmiſſum: ut not.uoluit Bal.in l.uerbis ciuilibus.in fin.ff.de uulg.& pup.tradit Alex.in conſi.lxxxvj.incip.perſpectis his.in j uolu.& hoc pro notabili dicto ponit Matheſi.in nume.ſuo.cxlj. incip.nota mirabilem doctrinam.et idem Pet.de Ancha.conſi.xvij.incip. non ſeruato ordine dubiorũ.in prin. refert & ſequitur do.Phili.Deci.in conſi.ccv.in cauſa.circa fin.in ij.parte conſiliorum.ubi dicit, iſtud bene procederet in ſubſtitutione compendioſa,prout loquitur Bald.in d.l.uerbis*

bis ciuilibus: & alij, qui illum ſequuntur. aliàs ſecus. uide do. Phili. Dec. in l. precibus. C. de impub.

c ¶ Actio ex teſtamento. *Puta uti lis: cùm ad inſtar teſtamenti codicil li ſint inuenti. ita dicit glo. in uerbo directo. in §. codicillis inſtit. de codi.*

SVMMARIVM.

1 *Actio iniuriarum mihi cõpetit contra illum, qui actum minus iuridicum contra me exercuit.*

QVAEST. CCCXXIIII.

1 SI* quis Titium faciat capi[a],
a uel citari, aut aliàs, inquieta ri per curiam, nec ſubeſt cauſa iuſta, præcedente uel poſt probata, an ipſe talis qui capi fecit,
b poſſit iniuriarum conueniri[b]. l. iniuriarum. §. ſi quis per iniuriam. ff. de iniuriis. & bene facit l. in criminali. ibi, executionem poſcunt militarem &c. C. de iuriſ. om. iudi. Si enim ex occupatione rerum uel expoſitione uenali publicè facta, competat mihi actio iniuriarum. l. item apud Labeonem. §. ſi quis bona. & §. ſequen. ff. de iniur. multò fortius competit ex captione perſonæ, cum in plus ſe habeat perſona, quàm bona: arg. l. ſancimus. C. de ſac. ſanct. eccle. idem dum practicabam cõſului, & ex poſt uidi ſuper hoc iudicari in hac curia parlamenti. ¶ De actione iniuriarum in alio caſu, uide ſuprà quæſtio. cccxiij.

a ¶ Si quis Titiũ faciat capi. *Vide de hoc malè in deciſi. Tholo. quaſt. vj. & aliquis. quaſt. cccxcvij.*

b ¶ Iniuriarum conueniri. *Hoc tamen intellige uerum, quãdo quis ad talem actum proceſsit animo iniuriandi, & de hoc conſtat, quia in dubio non præſumitur. & ideo cõueniri debet actione in factũ, & quaſi maleficium. ſecundum do. Bart. in l. iniuriarũ. §. idem Labeo. ff. de iniur.*

SVMMARIVM.

1 *Inſinuatio donatiõis poteſt fieri quo cunque iudice.*

2 *Inſinuatio donationis, ad quid introducta.*

3 *Inſinuationis diffinitio.*

4 *Inſinuatio an poſsit fieri poſt donationem.*

5 *Inſinuatio an requiratur in donatione cauſa mortis.*

QVAEST. CCCXXV.

1 POTEST fieri* inſinuatio donationis coram quocunque iudice, ſecundum Bartol. nec requiritur decretum ſecundum eum, prout ipſe ponit, in l. Modeſtinus. ff. de dona. Sed ſu-
a per hoc attende: quia gl. ordi.[a] in authen. ut non fiant pignorationes. §. fin. col. v. dicit, quòd iudex donationem debet confirmare, per ueram ſuam authoritatem, ac decretum debet interponere. Quid dicẽdum? Crederem, quòd iudex debet eſſe competens uel reſpectu rerum, quæ donãtur, uel reſpectu donã tis. Et eſt ratio, quia inſinuatio
2 *requiritur propter duo, primò ut non fiat donatio clauſa, ſed publicè, ne donans fraudetur. l. data. C. de dona. Et ideò in talibus ſummis ccccc. aureos excedentibus, requiritur maior ſo-

lennitas.arg.l.fin.iūcta gloſ.ibidem poſita. C.ſi certum pet. Secūdo, quòd fiat inſinuatio apud iudicem, quia in his quæ coram eo fiunt metus & dolus abeſſe præſumuntur, propterea ibi iudex decretum interponit. l.j.C. de prædiis mino.l,ſi quis ſpontaneis. lo j.C.de decurio.lib.x. & propterea dicit Bald.in l.pacta nouiſsima.C.de pac.quòd ſi teſtamentum uel donatio cauſa mortis coram iudice, ſcilicet apud acta inſinuentur, ualent, licet duo teſtes duntaxat exiſtāt, & hoc determinat, per l.omniū. C.de teſta. quod eſt notabile: ſed quòd talis iudex debeat eſſe competens, probatur in l.ſecundum. C.de dona.& ideo ſi fieret talis inſinuatio per epiſcopum, uel coram eo ipſo, nō ualeret. l.repetita.C.de teſt.& facit quod ibi not, per Bald. Sed ſi iudex ſuper talibus inſinuationibus fiendis fuerit deputatus per partes, in alium nō poſſunt conſentire: ut l.ſecundum. & l. repetita. ſuprà alleg. Et ita deter minat per dictas ll.d.Bal.in l.illud.C.de ſac.ſan,&c. ubi autem non eſſet alius talis iudex depu tatus: tunc in dubio iudex ordinarius reſpectu donātis uel rerum donatarum eſſet competēs. l.præſidium.C.de prædiis min, facit bene l.j.& ij.C.ſi nō à com peten.iudi. Modò ſic eſt, quòd ſi talis inſinuatio poſſet fieri corā quocunque iudice, & ita coram alio, quàm corā ordinario, nulla eſſet prouiſio legis ordinantis fieri inſinuatione. patet, quia ipſe talis iudex ignorat conditionem donantis. & non inquireret uel poſſet inquirere, utrū donans fuerit deceptus, inductus, uel ſeductus, & quid ex tali donatione conſequitur, aut con ſequi poteſt. imò nec de inquirendo curat. & ideo nimirum ſi iudex ordinarius debeat eſſe ille, coram quo fit talis inſinuatio: aliàs uolēs donationem exceſsiuam ſibi fieri uel eam etiā uolens facere, legem de facili fraudaret, eligendo aliquem iu dicem ignotum, ignorantem, & incompetētem. & iſtius opinionis uidetur eſſe Bald.in l.illud, & pro tāto dicit ibidem Gulielmus de Cug. quòd quia* inſinua tio nihil aliud eſt, niſi deſcriptio in actis facta decreto uel authoritate iudicis competentis. & hanc partē credo fore ueram & tutiorem, quicquid dixe rit Bart. & ita uidi determinari in pluribus & diuerſis cauſis, quas uidi temporibus meis in hac curia parlamenti Delphinatus, diffiniri. ¶ Sed an inſinuationi poſsit cum iuramento renūciari? uide quæ dixi infrà quæſtio. cccl. Sed* an inſinuatio poſsit fieri poſt donationem? dic ꝙ ſic. l.fin. §.pen.C.de don.ante nup. Et ſicut donatio propter nuptias reſpectu mulieris & in eius fauorem, non indiget inſinuatione, ſic nec pactum de donatione lucri factum etiam inſinuatione,

ne non indiget.gloſ.in l.j.§.fin. in fin.C.de dona.ante nup.Item Azo.& Cyn.in d.§.fi.& eſt alia gl.in auth.ut ſpon.largi.in prin. col.ix.¶ An in den.cauſa mortis requiratur inſinuatio?* credo quòd non,quia olim donatio cauſa mortis ad inſtar donationis inter uiuos erat generaliter inſinuanda:ut C.de dona.l. donatio.hodie tamen ſi quinque teſtibus extitit uallata, non requirit ſolennitatem inſinuationis.Eſt hodie expreſſum. C. de donatio.cauſa mortis.l.fin.& not.glo.in l.ſi quis pro redemptione.§.fin.C.de don.Specu.in titu.de inſtrumen.edi. §.porrò. quia in l.ſi quis pro redemptione.§.fin.C.de don.fit mentio de ſolidis, reſpectu inſinuationis. ¶ Quæro quantum ualent illi ſolidi.Dic quòd ſolidus ibi accipitur pro aureo,quorum lxxij. faciunt libram.ita dicit Cyn.in d.l.ſi quis pro redemptione.& in l.illud.C.de ſacroſanct.eccle. Idem uidetur tenere gloſ.in §. fin.inſtitu.de pœna temere litigantium.¶ Vtrum in donatione ob cauſam requiratur inſinuatio:uide Barto.in l. Aquilius Regulus.ff.de donati. De materia inſinuationis tetigi infrà quæſtione xvj.

a ¶ Glo.ordin. *Poſita in uerſic.illud quoque geſtis monumentorum.& ad gloſ.ſequen.*

SVMMARIVM.

1 *Compoſitio facta per incarceratũ, iuſtè detentum,ualet.*

QVAEST. CCCXXVI.

De iure iudex poteſt inducere partem[a] ad compoſitionem:ut not.Spe.in tit.de offi.omn.iud.in §.deſeruit.in uer. & generaliter.*ibi,partes ad cõpoſitionem.& ualet compoſitio facta per incarceratũ[b] iuſtè detentũ:ut tenet Bar.in l.qui à latronibus.ff.de teſta.[c] Tamen de ſtylo & cõſuetudine præſentis curiæ parlamẽti Delphi.ipſa curia nõ tolerat cõpoſitiões, quas faciunt bannereti:aut eorũ officiarii,cõtra quæſtiones in eorũ iuriſdi.ſed grauati cõquerentes in hac curia parlamẽti Delphin. audiuntur,& uocatis talibus bãneretis & eorum officiariis, reuocantur tales compoſitiones ſummariæ,abſque proceſſus inuolutione. Et inde remittuntur tales componentes corã iudicibus taliũ banneretorum, pro iuſtitia,de caſu,pro quo dicuntur compoſuiſſe debitè miniſtranda,quandoque tamen ex iuſta cauſa mouente curiam,ipſa curia aduocat ad ſe cauſas, pro quibus compoſitiones dicuntur factæ:prout & ita factũ fuit die iij. menſis Nouembris, M. cccclix. qua die fuit aduocata cauſa inquiſitionis coram iudice Breſsiaci,inchoata ſuper prætenſe occultatione limitũ breſſini & de roybonis: quia officiarii breſsiaci inqueſtatos componi fecerunt ad certas magnas pecuniarũ ſummas, quæ cõpoſitiones dicta die etiã fuerũt re-

reuocatæ.& recepit inter dictas partes factas Ioannes Albi ſecretarius Delphi.

a ¶ Inducere partē. *Vide ſuper hoc do. Fely in c.ſuper quæſtione.de offi. deleg. Quoniam etiam debet iudex prius concordare partes, quàm ad iudicium ueniant, ſi poteſt. v. q.ij.ſi primates.et xc.di.ſtudendum.xxiij. q.vlti.ſi quis membrorum. & de ſimonia.c.querelam.*

b ¶ Per incarceratum. *Vide ſuprà, quæ.ccliij. & Adde quæ ibi dixi in uerbo, non ſubſiſtit uiribus.*

c ¶ ff.de teſt. *Et per eundem in l.qui in carcere.ff.quod metus cauſa.*

SVMMARIVM.

1 *Minores & reliqui fratres, an poſſint hæredes inſtitui. Et an ualeat teſtamentum.uide & nu.2.*

3 *Conuentus Prædicatorum, an poſſint hæredes inſtitui.*

QVAES. CCCXXVII.

AN fratres minores poſſint hæredes inſtitui, & ualeat
1 teſtamentum?* uidetur ꝙ non[a].
a per c.j.de reli.domibus.li.vj.& ita ibidē aliqui tenēt:qa ipſi nō poſſunt habere propriū in cōi, nec in particulari:ut not.Bar.in l.j.ff.de teſt.Credo tamē contra riū.ar.l.ſi qs ad declinandā.circa prin. in uer. ſi qdā captiuos &c. C.de epi.& cle.rñ ſi captiui,qui ſunt ſerui, ut §.ſerui.lo ij.inſtit. de iure pſo.poſſunt hæredes inſtitui.ut in d.l.ſi quis ad declinādam.Pari rōne & tales mēdicātes.& hāc partē tenet Bar.in l.ciuitatibus.ff. de leg.j. licet enim ipſi ſint incapaces proprietatū, utpotē domorum & poſſeſſionum:ut d.c.j. & cle.exiui de paradiſo.non tamē prohibētur hæredes inſtitui, adeò quòd tales res hæreditariæ per epiſcopum uendentur,& pretiū eiſdē tradetur[b]:ut d.l.ſi quis ad declinādā.
b & l.fideicōmiſ. §. ſi ſeruo.ff. de
2 leg.iij.Et ita ibi tenebatur.Et* ꝙ poſſint hęredes inſtitui,uidetur caſus expreſſus in l.j. C. de ſac. ſan.ecc.cōſiderato ꝙ eorū religio eſt approbata.ut d.c.j.& cle. j.de regula.& tranſ.ad reli.& id, quod eis relinquitur in dubio, cenſetur relictū eccleſiæ ſuæ: ut l.ciuibus.ff.de re.dub.& c.requiſiti.in prin.extrà de teſt. ꝓ quo uide Bar.in l.ſeruos.ff.de ali.lega.&ita ſeruatur in iudicādo in hac curia parlamēti,& tolerant̄ inſtitutiones, de ipſis fratribus minoribus factæ:ſed de ſtylo & cōmuni obſeruātia præfigit̄ eis annus,infra quem habeāt bona hæreditaria,uēdere,& in manibus,capitibus ponere. ita ſemp
3 uidi obſeruari. ¶ Sed an* cōuentus prædicatorū poſſunt hæredes inſtitui?credo ꝙ ſic:qa licet prędicatores nō poſſint in particulari aliqd:tamē in cōi poſſunt habere, ut dicit Bar.in tractatu ſuo minoricarū.in §.de hæreditatib⁹,quæ ab inteſtato deſe.tamē quæ bona dicunt̄ ad manus mortuas deuenire,q ut plurimū mouētur de directo dñio alterius. dicta curia parlamenti conſueuit ſtatuere terminū arbitrio ipſius curiæ, infra quem ipſi

ipſi habeant bona hæreditaria uẽdere,& extra manus ſuas ponere, ne dñi directi fraudentur eorũ laudimiis & uẽditionib⁹. ¶Et de materia prædicatorũ & aliorũ:uide c.j.de relig.do.li.vj. & Spec.in tit.de ſtatu monac.in uer.tertiò quæro. uide etiã omnino Io.And.qui loquitᷣ de prędicatoribus & minoribus, in c. nimis praua. extrà de priuilegiis.& ibi tex. ¶De hac materia, uide quæ ſcripſi in notabilibus meis in §. ſecundũ eõdem doctrinam doct.&c. folio lxiiij.uerſo.

a ¶Quod non. *Iſta eſt ueritas:iure tamen legati, eis aliquid de hæreditate relinqui poteſt: dummodo non tantum, quòd præſumi poſſit in fraudẽ:extrà de uer.ſig. cle.exiui de paradiſo.§.pinde.et ibi do.Car.in ÿ.q.*

b ¶Per epiſcopum uendentur & eiſdem precium tradetur. *Iſtud uidetur fieri de æquitate: ſed hoc nõ poteſt bene probari iure: ut dicit do. Cardi.in præ.§.proinde.v.colũ.ibi; & per hoc de æquitate.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex an poſſit extraneum delinquentem in ſuo territorio punire.*

2 *Epiſcopus an poſſit ſuum Archiepiſcopum excommunicare,delinquentem in ſua diœceſi.*

QVAES. CCCXXVIII.

SERVIENS curiæ Delphi. de buxo, deliquit in territorio meo ſancti Albani baronis, an iudex meus ſancti Albani
1 poſſit eum punire? * Videtur ꝙ ſic.dummodo hoc notum faciat iudici maiori Delphin.buti.per text.in l.in officiales. C.de offi-
a cio recto.prouincię.& ibi Bar.[a] facit l.contra. C.de excep. & ex act.li.xij.& ſuper hoc uide, quæ plenè nota. Pet.Iac.ti.de arbore ſucceſ.regni Franciæ.§.eſt & aliud. uer.ſed qd erit.ubi idẽ te-
2 net.* Sed nunquid eps ſuũ Archiepiſcopũ excõmunicare poſſit,ſi in ſua diœceſi delinquat? dic ꝙ nõ: quia inferior eſt ut dicit Inno. in c.ſtatuimus extrà de maio. & obe. ſed extraneũ Archi.ſic:quia in ſuo territorio eſt maior.& hæc hic duxi inferẽda: quia die herina tertia huius mẽſis Nouembris M.cccclix.audiui caſum eueniſſe de facto in perſonã miniſtralis Delphi. de uiro,qui in territorio Varciæ citauit quẽdã hoĩem,& qui miniſtralis fuit inqueſtatus in curia Varciæ per iudicẽ loci: quia abſq; requirẽdo officiarios dicti loci Varciæ, exercuit officiũ magiſtratus in territorio alieno &c.

a ¶Ibi Bar. *Qui ita no.formaliter.et hoc ſentit do.Azo.in ſum.c.ti.de off. re.prouin.in uer. ſunt autem multa. ibi,delinquentes præſentiat etiam ſi extranei ſint & c.*

SVMMARIVM.

1 *Creditor debet facere citari debitorem,uiſurum uenditionem pignoris.*

2 *Executor non tenetur ſeruare ordinem iudiciorũ in citatiõibus et aliis.*

3 *Excommunicatus an poſſit petere executionem ſententiæ.*

QVAES. CCCXXIX.

1 DE iure creditor* debet facere citari debitorẽ uiſu-

rum uenditionem pignoris,aliter non ualet executio. hoc probatur in l.creditor. C. de diſtra. pi. ibi, notũ debitori facere &c. Quod ita ſeruatur in ciuitate Aueniõis & in Sabaudia,prout uidi:& in multis aliis curiis,prout audiui:ſed in hac patria Delphi.de ſtylo & conſuetudine ac ex tacita mẽte ſtatutorum huius patriæ ſeruatur cõtrariũ:quia in tali executione,uenditione pignorum,in incantibus pignorũ non uocatur debitor,donec factis incãtibus debitor citatur:dicturus cur pignora incãtata emptori expediri nõ debeãt.debet tamen aduertere creditor,ꝙ nõ capiat bona plus ualentia,quàm aſcendat debitũ: ut dicit gl.in l. quandiu.C.de diſtrac.pign.Sed propter hoc, ſi cõtrariũ facit,pignoratio nõ eſt nulla: ſed uenit reuocanda:ut dicit Bar.in l.à di

a uo Pio.§.in uẽditione.ᵃ ff.de re iud. Quod ita etiã diſponũt ſtatuta Delph.quæ prohibẽt bona capi in duplo plus ualẽtia: quæ ſtatuta in hoc ſeruãtur in hac curia parlamenti & cæteris curiis Delphi. ¶Et ſuper hac materia

2 uide* Inn.in c.ex ratione.extrà de appel.ubi dicit, ꝙ executor in citationibus & aliis,nõ teneť ſeruare ordinẽ iudiciorum.qui do.Inno.ibidẽ ſubiũgit, ꝙ executori nullus ordo prẽfigit,nec uitiatur, qđ fit ab executore,ratiõe ordinis nõ ſeruati:& ideo ſecundum eundẽ ibidẽ non habet citare partes : attamen quo ad citationem contrarium uidetur. per ca.licet epiſcopus.extrà de prębẽ.li.vj.in fi.Sed de ſtylo omnium curiarũ Delph.nõ uocatur pars rea in executiõe ſententiæ:niſi pars uictrix tardauerit facere exequi ſuã ſentẽtiam, per duos uel tres annos:quo caſu cõſueuit de ſtylo pars rea citari dictura cur talis ſententia executiõi demãdari nõ debeat: & ſuper hoc proceditur ſummariẽ abſq; inuolutiõe proceſſus. ¶De materia executionis,uide quæ dixi ſ.q.xcviij. & q.ccxv. & q.cclxxxj.¶ Sed* an excõmunicatus poſsit petere executionẽ ſententiæ? Inn.dicit ꝙ nõ,in capitulo,uenerabilẽ.extrà de exe. & idẽ tenet ibidẽ Hoſt.& refert Arch.quidẽ uidetur tenere in c. ſicut ſine iudicio.ij.q.j.¶An iudex requiſitus poſsit cognoſcere de uiribus ſentẽtię?uide quę dixi ſ.queſtione ccccclxxiiij.&c. 3

a ¶ Bar.in §.in uenditione.I*n uer. quæro,hic dicitur.*

SVMMARIVM.

1 *Tutor antè, quàm accedat ad adminiſtrationem,quinque ſunt neceſſaria,quæ uide per diſcurſum.nu.2. 3.4.5.& 6.*

2 *Tutor,qui datur ex inquiſitione,debet pronunciari idoneus,antè,quàm ſibi decernatur tutela.*

QVAEST. CCCXXX.

QVINQVE ſunt neceſſaria,antequam tutor* accedere debeat ad adminiſtrationem.primò,ꝙ recipiat*res cum decretoᵃ.l.iij.ff.de auth.tu.& eſt 1 2

tex.

tex.expreſſus in l. naturali.in fi. ff.de cõfirmãdo tu. Et iſtud decretum nihil aliud eſt,quàm pręſtare tutori quaſi poſſeſsionem adminiſtrationis,ſicut dicũt cano.ꝙ aliquis ſit inſtitutus in beneficio: nõ tamen accepit adminiſtrationẽ: niſi ponať in quaſi poſſeſsione adminiſtrationis. extrà de inſtitu.c.ij.in princ.per Inno.de conceſsione præbẽdæ. c.propoſuit.in j.glo.& iſtud decretum cõſueuit omitti:qa ſemper in decretatiõe tutelarũ iudices interponunt eorũ decreta.& hoc non omittunt propter emolumenta ſigilli.Secundò,requi-
3 ritur,*quòd tutor faciat inuentarium de bonis pupilli: ut probatur in l.fi. C.arbitrium tutelę. Iſtud & ſecundũ extremum non obſeruatur:quia de ſtylo curiarum tolerãt geſta taliũ tutorum in iudiciis,& extrà, pro & cõtra pupillos,poſito,quòd non conſtet de confectione inuentarii.
4 * Tertiò requiritur, ꝙ iuret.in auth.quę obligari res minorum prohibentur. §.fi.col.v. Et iſtud ſeruatur.qa in omnibus decretationibus tutelarum iudices fa-
5 ciunt iurare tutores. Quartò*requiritur,quòd ſatiſdet: ut nota. glo.in l.legitimos.C.de legi.tu. Sed cõtrarium huius, etiam de ſtylo curiarum præſentis patrię Delphina.ſeruatur & toleratur, quòd tutores admittuntur ad adminiſtrationem etiam ſine ſa-
6 tiſdatiõe.¶* Quintò,quòd ex-
b preſsè promittat defenſionem[b] pro pupillo ſuſcipere:per tex.in lege fi.§.ſancimus. C. de admi. tuto.& iſtud ſeruatur.quia notarii qui recipiunt inſtrumenta tutelarum,hoc nõ omittunt ponere in eorum inſtrumẽtis. Aduertendum tamẽ, quia licet de iure præmiſſa requirantur, tamen in his,quæ ad commodum pupilli ſimpliciter ſpectarẽt,ualent geſta per tutorẽ etiam pręmiſsis quinq; nõ interuenientibus.ut ff.de adminiſtratione tutorum.lege, tutor qui repertorium.& C.de tut.uel cu.qui ſatis non dederunt.lege fin.ita dicit Bartol.in lege prætor.ff.de noui operis nuntiatio.Cynus uerò circa dictum paragraphum, ſancimus.in lege finali.C.de adminiſtratione tutorum.dicit, quòd dicta quinque requiruntur: ueruntamen dicit ipſe circa ultimum,quòd tutor debet cum ſatiſdatione promittere pupillum indefenſum non relinquere:ſed de ſtylo curiarum præſentis patriæ Delphina. tolerantur geſta per tutorem, etiam ſi non ſatiſdederit:ut ſuprà dixi.tamen ipſi ſemper promittunt pupillum indefenſum non relinquere.
7 *Vnum etiam aliud addo,ꝙ de iure tutor, qui datur ex inquiſitione, debet pronunciari idoneus,antè,quàm ſibi decernatur tutela.l.tutores.in fin. & ibi hoc tenet Bartol.ff.de confirmando tuto. Sed iſtud ultimum etiam de ſtylo curiarum huius patriæ non ſeruatur. quia iudex con-

ſtituto ſibi ex inquiſitione, ꝙ ſit idoneus, conſueuit eum decernere tutorem, abſque eo quód pronuncietur idoneus &c.

a ¶ Cum decreto. *Quod autem iudex interponit in huiuſmodi actu legitimo ſuam authoritatem & decretum: & de forma inſtrumenti, uide Specu. in titu. de tut. in §. j. & §. ij. ſed q. in uerſic. inſtrumentum autem. & in uerſic. in datiua authen.* 1

b ¶ Defenſionem. *An autem tutor, curator, et ſimiles poßint dimittere adminiſtrationem, & non eſt defendere cum opus eſt. uide in Specul. de actore. uerſic. ſed quæritur. & dicit ibi, ꝙ eſt in arbitrio iudicis, an uelit eos remouere, an cogere, ut adminiſtrent.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum an poßit probari per inſtrumentum.*

QVAEST. CCCXXXI.

AN teſtamentum poßit probari[a] per* inſtrumentum?

1 gloſ. diſputat hanc quæſtionem in l. ij. C. de fideicommiſsis. & ibi uide Bartolum, & plenius in l. hæredis. in princip. ff. de teſtamen. qui tenet opini. Ioan.[b] quód ſic. quam dixit de conſuetudine ſeruari. & quæ conſuetudo ſeruatur in tota hac patria Delphina. & ubique &c.

a ¶ Poßit ꝓbari. *Vide do. Ale. cõſilio à ſecũdo uol. ubi dicit, ꝙ teſtatris uoluntas debet probari per vij. teſtes. & illa probata, teſtamẽti ſolemnitas poteſt probari per duos teſtes.*

b ¶ Opinio Ioan. *Vide Specula. in titu. de probat. §. uidendum. in uerſiculo, an teſtamentum. qui remittit ad d. l. fina. C. de fideicommiſ. & ſic concor. cum præſenti authore.*

SVMMARIVM.

1 *Hæres inſtitutus, poteſt perpetuò hæreditatem adire.*

QVAEST. CCCXXXII.

HAERES* inſtitutus, perpetuò[a] poteſt hæreditatem adire. ut uult gloſſa, in lege cum antiquioribus. in gl. ſuper uerbo, beneficio. in princip. C. de iure deliberan. ſiue ſit ſuus, ſiue extraneus, quod ſic etiam tenet & plenius in lege, quandiu. lege prima. & in lege, quandiu. lo tertio. ff. de acquiren. hæredita. & ibi Barto. & plenius ipſe Bartol. in lege, ſi quis ſuus. ff. de iure deliberand. quod uerum eſt, niſi tempus eſſet à iudice ad inſtantiam ſubſtituti uel aliorum quorum intereſt, præfixum adeundi: quoniam tunc lapſo tempore non poteſt poſteà adiri. ut dicta lege, quandiu. lo tertio. & facit etiã quod not. Bartolus, in dicta lege, cum antiquioribus. Nec obſtat dicta lex. cum ubi ius deliberandi eſt annale: quoniam hoc eſt uerum reſpectu iuris tranſmittendi: ſed non reſpectu ſuccedẽdi, quin poßit ſemper adhuc is, cui delata eſt hæreditas, ſi uiuat, adire. ita uidi determinari, &c.

a ¶ Perpetuò. *Hoc ad xxx. annos. Aditio enim poſt xxx. annos fieri non poteſt. lege, licet. & ibi doct. & do. Bal. in uerſi. iij. quæro. C. de iure delib. Bald. in l. recuſari. ff. de acqui.*

quir hær. & iſta eſt cauſa doc.opin. ſecundũ do. Alex.de Imol.in præd.li-cet.iij.uer.an aũt.& ibi cõſultat opi. do.Saly.tenentis contrarium.

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus hæres inſtitutus, non patitur pœnas ſtatutas contra non conficientes inuentarium.*

QVAEST. CCCXXXIII.

1 FISCVS * hæres inſtitutus
a non patitur[a] pœnas ſtatutas contra non conficientes inuentariũ. de quibus in l. ſancimus. C.de iu.deli.per l.j. §.an bona. & l.non poſſunt.ff. de iur. fiſ. & ita uidi iudicari, ut etiã dixi in q.ccccclxxj.in uerſi.an fiſcus &c. ¶ Sed quid de eccleſiis uel eccleſiaſticis perſonis, aut piis locis, ut ſunt hoſpitalia, ſi hæredes inſtituantur, patiẽtur pœnas? de quibus in d.l.ſancimus. Et uidetur quòd ſic, per auth.de hæred. & Falci.in §.fin. & ita tenet Iac. de Bel.uiſu in fine ſuę literę.idẽ d.Ray. de Sabanaco in rep.ſua. §.ſi uerò poſtquàm.in d.l.ſancimus.ſed poteſt reſtitui.per cle. j. de in integrum reſti.facit c.quia contingit.§. illi etiam. de relig. do.in cle. Bar.ſuper hoc ultimo dubitauit, ut refert ipſe in auth. ſed cum teſtator.C.ad l. Fal.&c.

a ¶ Non patitur. *Quia fiſcus non tenetur conficere inuentarium, cum nõ teneatur ultra uires hæreditatis, ſecundum do.Barto.in l.j.§. an bona. ff.de acqui.hæredi.*

SVMMARIVM.

1 *Reſponſio ad poſitiones, per, credit, uel, non credit.*

QVAES. CCCXXXIIII.

DEBET de iure reſponderi poſitioni, per uerbũ credit, uel nõ credit, iuxta quod quæro: in poſitione deducitur aliquod inſtrumentum, reus reſpõdit * & dicit, reſpondeo & dico prout in inſtrumento ſuper hoc confecto continetur: an ſit ſufficienter reſpõſum? credo q̃ ſic. quia perinde habetur ac ſi expreſsè expreſsiſſet id, quod in inſtrumento continetur, per text.in l.fin.C.de fal.cauſa adiecta legato.cũ ipſa ſint paria, expreſse exprimere, uel per relationem[a] ad aliud.pro quo l. edicta.glo.pron.C.de eden.& quę ibi no.Bar.facit bene lex ait prętor.§.fin.ff.de re iud. Et hoc etiã ſimiliter ſcripſi j.q.cccclix. Et ita dum practicabam, obtinui. & uiſdi etiam in hac curia parlamẽti tales reſponſiones tolerari etiã in contradictorio iudicio.

a ¶ Per relationem. *An par fuit aliquid fieri expreſsè uel per relationem certam? do. Felyn.de re iudi.c. inter cæteras.in j.concluſio.* Et adde dicta *authoris, quod in ſimili dicit do.Panor.nolu.conſi.iiij.j.colum.uerſ.quia per relationem.in ſi.*

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutis duobus, quorũ unus decedit antè, quam hæres, an eius portio remaneat hæredi hæredis: uel deueniat ad conſubſtitutum.*

QVAEST. CCCXXXV.

QVAERO, duo dati ſunt ſubſtituti: unus deceſsit prius, quàm hæres: deinde ipſe

hęres

hæres decedit altero ſubſtituto-rum ſuperſtite. Vtrũ talis ſuperſtes poſsit petere tam portionẽ ſuam, quàm portionem alteri ſubſtituto defuncto relictã. text. 2
a uidetur quòd ſic,[a] in l.una. §. in primo itaque.ibi uel ibi coniũctus fuerat.& in §. is itaque.C. de cadu.tol.nec cedit lucro hæredum hæredis inſtituti,nec eſt differentia fienda, utrum tales ſubſtituti ſint re & uerbis, aut uerbis tantum coniunɫi,ut d.§. in primo itaque.& §.is itaq;. de cadu.tol. Et quæ ſit ratio. dic ut ibi per Bar.

a Quòd ſic. *Hoc non uidetur procedere, quando dictio taxatiua ſcienter uerbis expreßis à teſtatore poſita eſſet:per text.ſingul. in l. Lucius. §. qui habebat.ff. ad Trebelli. & nihil ad rem, licet loquatur de inſtitutione:quia ius accreſcendi habet locum in ſubſtitutione.d.Bald.& Ioan. de Imo.in l.ſed ſi plures.§. ad ſubſtitutos,ff.de uulga.& pupilla.*

SVMMARIVM.

1 *Appellatio an dicatur deſerta,ſi non introducatur à termino à Iudice præfixo.& uide nu.1.*

QVAES. CCCXXXVI.

1 AN iudex à quo,poſsit præfigere*terminum appellãti, ad introducendum ſuam appellationem coram iudice ad quem? dic quòd ſic, adeò quòd ſi tempore præfixo non introducatur,erit appellatio deſerta: quia tale tempus eſt in arbitrio iudicis,à quo:ut tenet gloſ. in l.
a præſes[a].C.de appella.& text.facit in c. cũ ſit Romana. extrà de appel.Et ita ſeruant ſtylus & ſtatuta præſentis curiæ parlamenti, & aliarum curiarum præſentis patriæ Delphin. Sed*pone, quòd appellans ante tempus ſibi præfixum introducit ſuam appellationem.uerbi gratia,iudex à quo,dixit appellanti:introducas appellationem tuam decima inſtantis menſis Maii.ſi talis appellans dicta die non introducat eius appellationem, ſed ante dictam diem, an dicta appellatio cenſeri debeat deſerta? Videtur ꝙ ſic, per cle.quamuis rigor.de appellatiõibus.Sed credo, quòd non: per text. in l. cum antiquioribus.§. in his autem.ibi,& præmaturę.C.de tẽp. appel.ita tenet glo.in authen.ei qui.ſuper uerbo, unius menſis &c.C.eo.nec obſtat dicta clemẽ. quãuis.quia ibi tempus eſt conceſſum in fauorẽ iudicis à quo, hic in fauorem partis, quare ſecus. Pro quo l.quod fauore. C. de legi.& l.pe.C.de pact. tamen ut tollatur iſta difficultas, iudices Delphi.conſueuerunt dicere, & interim quandocunque. ¶De materia iſta & apoſtolorum conceſsione etiam tetigi ſ.q.xxv.in fi.

a ¶L.præſes. *De hoc uide dom.Alex. Bart.in d.l.præſes.*

SVMMARIVM.

1 *Emptionis uel uenditionis titulum accipiens, uel ex quolibet alio contractu, rem litigioſam ſciens, pretio etiam punitur.*

2 Venditor puniatúrne in plus, quia rem litigioſam uendit emptori ignoranti.

3 Supplicatio an faciat rem litigioſam.

4 Litigioſi uitium an duret perempta inſtantia.

5 Litigioſa res an poßit hypothecari.

6 Litigioſi uitium qualiter contrahatur.

7 Lis quando dicatur pendere.

QVAE. CCCXXXVII.

PRO declaratiõe & ſummario l.cẽſemus. C. de litigio-
1 ſis.*ſcias ꝙ ille, qui accepit emptionis uel donationis titulum, uel ex quolibet alio contractu, rem litigioſam ſiquidem ſciens, non tãtum tenetur rem reddere uenditori:ſed etiam punitur pretio, quod applicatur fiſco: nec cedit lucro alienantis: ſed de ſuo ipſe alienans tantum tenetur fiſco dare. ſi autẽ ille, qui accepit, ut ignorãs, ſit reſtitutio rei uenditori, & pretium eidem reſtituitur, per uenditorem, aut ab eodem liberatur, ſi non ſoluerit: & amplius habebit emptor à uẽditore tertiam partem pretii. Et idem eſt in donatione rei, uel contractu, exceptis tamẽ excipiendis in d.l. cẽſemus. ſed
a qui ſunt caſus excipiẽdi [a] in quibus non contrahitur uitium litigioſi? Dic, ꝙ datum pro dote uel propter nuptias, uel quãdo fit in cauſa tranſactionis uel diuiſione bonorum, in legatis, & aliis relictis in teſtamẽto. Ita dicit tex. in d.l. iubemus, in fine. Et præmiſſa omnia probantur in
2 dicta l.cenſemus. ¶ Sed an*uenditor puniatur in plus, quia rẽ litigioſam uẽdit emptori ignoranti? dicunt quidam, quòd nõ: quia non punitur, niſi tantum in illa tertia parte pretij, quã debet dare emptori ignoranti: & ſic tũc fiſcus nihil habebit: quia l.cautum nõ reperitur, & pœnæ ſunt moliendæ.l. interpretatione.ff.de pœnis. Sed domi. Azo (tuba ueritatis) in tit. de litigio, in ſumma dicit, quòd ipſe uẽditor tunc dabit fiſco alias duas partes pretii, & in hoc ſequitur Hoſt. enim in ſumma ſua in titu. de alie.iudi.mu. cau. ſed Placẽtinus dicit in ſumma in tit. de liti. quòd tunc uenditor dabit de ſuo proprio ipſi fiſco integrum pretium, ultra tertiã partẽ pretii, quam etiam dabit emptori bonæfid. quem decepit tamen. media opinio placet Pe.Iaco. in
b tit. de re litigioſa. circa fi. [b] Item quòd in prædictis dictum eſt de pretio rei litigioſæ, ubi fuit uẽditio, idem debet dici de eius æſtimatione, quando ex alio titulo facta eſt alienatio, exceptis quibuſdam alienationibus. de quibus in d.l.cenſemus. ita dicit Pe.Iac. ubi ſ. itẽ eſt alia pœna ſeu uitiũ litigioſi cõtractus, quia ſi quis emat rem litigioſam & cadat à poſſeſsione, & uelit illam petere, ipſe repelletur exceptione rei litigioſæ: ut dicit Petr. Iaco. ubi ſ. item pœna rei litigioſæ alienatæ nõ eſt: quòd debeat fiſco

fiſco applicari: ſed debet reddi alienanti,ut ſ. dictum eſt.ita dicit Petr.Iaco.ubi ſ.in fin. in titu.
3 * Sed an ſupplicatio faciat rē litigioſam? Henr.Bohic.in c.cauſam. extrà de teſtib. tenet φ ſic. ſed an per citationē dicatur res litigioſa?dicam j. in fin. in uer-
4 ſi.ſed qualiter &c.Sed * an perempta inſtantia duret uitium litigioſi? dic φ ſic. ſed contractus d ualet,& tenet.ut l.j.C.de lōgi tēporis præſcriptione. & ita tenet Barto.in l.j.in fin.ff.eod.tit. poteſt tamen conſilium dari de re litigio. uēdita ſine uitio & pœna litigioſi, uidelicet quòd res ipſa uendatur ſub hac forma, quandocūque res eſſe deſierit litigioſa:uendo ea tibi extunc, prout exnunc. ita ponit text. in ſimili,in l. quod ſæpe. §. ſi quis amico.ff. de contrahen. emp. & uend.iuncta l.in fuga.ff. ad legē Fal.de pla.& ita tenet ibi Bart.& recitat dominum Andream de Piſis, alium modū poſuiſſe, quē
5 etiā ibidē ponit.¶ Vtrū* res litigioſa poſsit hypothecari? Bart. quòd non.in l.j. ff. de litigioſis. Et ibi plenè de hac materia, per Bar.ubi inter cætera dicit,quòd hodie alienatio rei litigioſæ,eſt ipſo iure nulla.¶ De materia rei
c litigioſæ,uide c plenè p Pe.Iaco. ubi ſ.per Bart.in d.l.quod ſæpe. §.ſi quis amico.Et quę res dicatur litigioſa,uide in l. quanquā. §.Iulianus.ff. de aqua plu. arcē. & in §.j.de litigioſis.per Barto. ¶ Sed an per hypothecariam actionem in iudicio intentatam dicatur res litigioſa: uide quæ dixi j.q.ccccxxxij.¶ De materia rei litigioſæ, tetigi in notabili. meis.in §.uēditio.fo.xviij. ¶ An in actiōe reali in iudicio deducta locū habeat uitiū litigioſi, ſi pendēte lite cedatur,uel remittatur alteri, uide quæ dixi q.cc-
6 cclxxix. ¶* Sed qualiter cōtrahatur uitium litigioſi? d dic quòd de iure canonico contrahitur,p ſolam citationem:in clementina j. ut lite pendēte.de iure autem ciuili & authēticorū cōtrahitur in actione reali,in qua de dominio quaſi, uel utili, uel directo agitur, per ſolam libelli oblationē.ut in authē. litigioſa. C.de litigioſis. licet olim p litis conteſtationem tantum: ut l.ij. C.eod. imò & hodie requiritur litis conteſtatio: ut tenet Ioan. Andr.in c.j.ut lite pendente.lib. vj.in glo.litigantibus. in perſonali autem contrahitur per litē conte.cum in ea nihil ſit immutatum:ſecundum Cy.& Iaco. de
7 But. ¶ *Quando dicitur lis pēdere? Ioan.Ferra.ponit quinque modos.Videlicet p libelli oblationē. Secundò,per appellationē.Tertiò,per relationē ſeu cōſultationē factā Principi,per iudicem.Quartò,per iudicis recuſationē.Quintò,p in integrū reſtitu.poſtulationē. iſta ponit Ioannes Ferrarii doctor nouiſsimus in forma reſponſionis rei, ſuper uerbo , exceptionem litis pendentiæ &c.

Caſus

a ¶ Caſus excipiēdi. *Vide & addit. Spec.in tit.de ceſſi.actio.§.j.uerſic.ſi autem fit ceſſio.*

b ¶ Circa finem. *Voluit allegare circa medium.in uerſi.ſed an uenditor.*

c ¶ Vide. *Adde dom.Azo.in ſumma. C.de litigio.*

d ¶ Vitium litigioſi. *Vide do.Bart. col.v.uerſi.quaero dicitur hic.do.Cy. in authen.litigioſa.in uerſic.breuiter dicendū eſt.qua ibi tenet,quòd quādo quaeritur de actione reali,per quā mouetur quaeſtio de dominio rei,tunc efficitur res litigioſa per ſolā conuentionem, ſine libello:in caeteris uerò uitium litigioſi cōtrahitur demum lit. conteſta.*

SVMMARIVM.

1 *Procurator an admittatur in cauſis criminalibus,ad media cauſae.*

2 *Procurator an admittatur ad declinatoriam fori, uel dilationem cauſae, opponendam.*

3 *Iuramentum calumniae, an exigetur à procuratore, allegante cauſas abſentiae domini.*

4 *Procurator nū admittatur ad probādas cauſas abſentiae, quas allegat.*

5 *Procurator num interueniat, ſi ſtatuto pro poena corporali debeat imponi poena pecuniaria.*

6 *Procurator generalis ad omnes cauſas,an poſſit comparere in cauſa criminali ſiue ſpeciali mandato.*

QVAEST. CCCXXXVIII.

ALIQVIS accuſatur de crimine: uel contra eum denunciatur; ipſe reſpondit & ca-
1 uit,& petit* ſe admitti ad media
cauſę per procuratorem.an de-
a beat admitti?credo ꝙ ſic,ᵃarg.l. ij.C.de accuſat.Et ita etiam ſeruat ſtylus & cōſuetudo curiarū praeſentis patriae Delphi.niſi eſſet crimen capitale.iuxta l. reos.
2 eod.titu. ¶ *Sed iuxta praemiſſa quaero, quidā accuſatus de crimine capitali conſtituit procuratorem ad exceptiones declinatorias apponēdas,uel (quod fortius eſt) ad dilationem petēdam : uel ad teſtes producēdos: uel ad teſtes partis aduerſae iurare uidendū. Eritne hoc permiſſum? dominus Guido. de Suza. dicit ꝙ ſibi uidetur,ꝙ non:quia talia allegare, uidet̃ aliqua defenſio proponi.l.ij.ff. de except. unde putat ipſe dominus Guido de ſudariis,ꝙ ad exceptionē declinatoriam opponēdam bene poſſit cōſtitui procurator, ut ueniat procura. & dicat iſte accuſatus nō eſt de foro iſto:quia in iſto territorio non fuit iſtud delictum perpetratum. Sicut allegans cauſas abſentiae auditur: ſic & iſte: quia extra territoriū &c.ff.de iuriſd.om.iu.l.fi. Quia opponens exceptionem declinatoriam non ſe defendit:cum non ſuſcipiat iudicium. Et cùm defendere ſit iudicium ſuſcipere, imò declinat iudicium. Sed quo ad teſtes producendos, dicit ipſe do. Guido de Sudariis, uideri ſibi quòd nō debeat admitti procurator:quia lex dicit, ꝙ accuſatus de crimine capitali, debet cauſam ex uinculis dicere.ff.de cuſto.reo. l. ij. Sed certè ad teſtes partis aduerſae iurare uiden

uidendũ:dicit ipſe poſſe admit-
3 ti procuratorem.*Sed nunquid à procuratore qui allegat cauſas abſentiæ,exigetur iuramentum calumniæ, nec calumnioſè alleget. dic quòd ſic, ſecundum ueram opi.C.de iura.calum.l. ij.
4 *Sed nunquid admittitur ad ꝓbandas cauſas,quas allegat eſſe ueras?dic quòd ſic: quia omnia uidentur eſſe conceſſa &c.ff.de iur.om.iu.l.ij.& de procur. l. ad
5 legatum.&l.ad rem.* Sed quid ſi per ſtatutum ciuitatis pro pœna corporali debeat pœna pecuniaria imponi, nũquid interueniat procurator? Videtur quòd
b ſic:[b] quia ſublata eſt cauſa ꝓhibitionis. Sed tu dic ꝙ non:quia origo debet inſpici.ar.ff.de dona.l. qui id, quod cum multis ſi. Iſta ſuut uerba d. Guido. de Suda,in d.l.reos.C. de accuſ. ¶An
6 *ꝓcurator generalis ad oẽs cauſas poſsit cõparere in cauſa criminali, ſine ſpeciali mandato?
c Dic quòd nõ,[c]iuxta ea, quæ leguntur & no.in l.cum clericis.& auth.clericus.C.de epiſ.& cleri. quia in illis requiritur ſpeciale mandatum:& quibus pœna domino applicatur:ut tenet Spe.in tit.de procu.§.j.uer.ſed nũquid.

a ¶Credo quòd ſic.*Vide do.Bald.q pulchrè reſpondendo diſtinguit,in l. ſeruum quoque. §.publicè. in ij. col. in uerſi.ſed iuxta hoc quæro ibi, ego ſic dico.ff.de procura.*

b ¶Quòd ſic. Et *iſtud tene.quia debet conſiderari effectus iudicij,nõ titulus criminis.* Item,*quia non genus criminis, ſed ſententia ſpectanda eſt. Bald.poſt d.Cy.in pra. §. publicè.in v.colum.uerſ.& circa iſtud primũ. & horum dictum intelligendum cũ illa diſtin.l.an pro aliquo delicto corporali imponitur pœna pecuniaria purè & ſimpliciter,& tunc admittitur procurator:aut ſub conditione, & tunc ſecus.d.Io.Pet. de Ferra. in practica ſua in forma inquiſitionis in glo.in uer.ſed quid ſi per ſtatu.*

c ¶Dic quòd non. Et eſt ratio:*quia ubi de crimine ſpeciali diſputatur, mandatum ſpeciale requiritur. dominus* Bald.*in alleg. §.publicè. in ij. col.in pra.uerſ. ſed iuxta hoc quæro. ibi,item excipe contra teſtes &c.*

SVMMARIVM.

1 *Confeſsio facta in criminali, ſtatim nõ præiudicat:nec plenam facit probationem.*

2 *Reus apud quem locum debeat adduci ad perſeuerandum in confeſsione facta in tormentis.*

3 *Confeſsio facta, tormentis paratis, an ualeat.*

QVAES. CCCXXXIX.

QVIDAM inculpatus de crimine, ultrò, idem abſque formidine tormentorum confeſſus fuit ſe deliquiſſe. nunquid ſtatim ſit condemnandus? aliqui doct.antiqui & Moderni dixerunt eum non eſſe ſtatim condemnandum. Sed quod debeat iudex poſt certos dies uel tempus iterum coram ſe facere duci reum, & interrogare eum iterum de maleficio.
1 qui dixerunt dicti docto.*quòd confeſsio facta in criminali,ſtatim

tim nõ præiudicat,nec facit plenam probationẽ. ut in l.ij.C. de cuſto.& exhib.reo. ſecũdum dictos doctores: quam ſic intelligunt,qui nõ diſtingunt,an ſit facta cõfeſsio formidine tormentorũ,uel ſine.Intelligunt etiã ita l.j.§.diuus.& §.ſi quis ultro.ff.de quæſtionibus.Et ita dixerũt eſſe locum perſeuerationi, dicentes quòd in hoc eſt differentia inter confeſsionẽ in cauſa ciuili,& in cauſa criminali.arg.inſt.de pub. 2
iud.in princ.Dominus tamẽ Dy. eſt in cõtra.opi. quam dicit eſſe communem opi. Nam cum quis confitetur ſe crimẽ cõmiſiſſe, ꝙ ſtatim captus incarcerandus eſt, & abſque alia perſeueratione & confeſsione condemnandus. ut ff.de cuſto.& exhib.reo.l.ſi.j.reſpon.C.de pœnis.l.cũ reis. & ita intelligitur l.ſi cõfeſſus.ff.de cu- 3
ſtod.& exhib.reo. nec obſt.dicit ipſe dom.Dyn.dictus §.diuus. & §. ſi quis ultrò.quia intelligũtur in cõfeſsionibus hominis in tormentis. Item non obſt.dicit ipſe dom.Dyn.in d.l.ij.C.de cuſto. & exhib.reo.quia intelligitur ſimiliter in confeſsione facta in tormentis:ut patet in ſi.ubi dicit,ꝙ iudicibus,&c. Et hæc eſt uera le-
a ctura,& cõmunis opi.[a] ſecũdum Dy. Si autem confiteatur quis in tormẽtis, uel formidine tormen torũ,tunc confeſsioni nõ ſtatur, nec per cõfeſsionẽ probatur. ut b
d.§.diuus.& C.quorum appella. non recipiũt.l.ij.Et eſt ratio:quia quæſtio, res fragilis eſt. vt l.j. ff. de quæſtio. & tunc locum habet dicta l.ij. C.de cuſto. & exhibit. reo,ut iudex faciat corã ſe uenire criminoſum,& quærat ab eo, utrum uelit perſeuerare in ſua cõfeſsione : an uelit tractare,uel cõtrariũ dicere. Et ſi perſeuerauerit, tenet cõfeſsio:aliàs nõ, ut d.§.ſi quis ultrò.ita dicit,& tenet do.Dy.Et hoc uerũ in confeſsione facta in tormentis ſine indiciis,ſecundũ Bar.in l.quæſtionibus.ff.de quæſt.¶*Sed iuxta hoc quæro, apud quem locũ debeat reus adduci ad perſeuerãdũ in confeſsione facta in tormentis? reſpondeo quòd apud acta, uel apud aliũ locũ publicum,& non in conſpectu torturæ:ut probatur in d.l.ij.C.de cuſto. & exhib. reo.ibi, ſed publico teſtimonio, &c. ſecundum Dy.in d. §.diuus. ¶*Sed quid ſi confiteatur quis tormentis ſibi paratis, nunquid ualebit confeſsio? Dic,quòd nõ, niſi perſeuerauerit:quia perinde habetur ac ſi in tormentis feciſſet.l.j.§.ſed & ſi ſuſpicio. & §.ſi ex incendio.ff.de incendio,ruina,naufra.& ita no.in d.§.diuus. in gl.ſecũdũ Iacob.¶Sed quid ſi quis cõfiteatur hominẽ ſe occidiſſe, & nõ cõſtet quis homo ſit occiſus, an ex tali cõfeſsione ſit damnandus?Ang.hanc quæſtionem mouet in l.certũ.in prin.ff. de cõfeſsis. & ibi dicit,quòd nõ, nec obſtat,dicit ipſe Ang.gl.[b] in l.inde Nerat.§.ſi.ad l.Aquil.quia loquitur ibi gl.dicit Ang.quãdo confeſsio erat de certo homine,

de quo contrarium confeſsionis poterat faciliter probari,&c.

a ¶Et communis opinio. *Pro hac opi. quæ diſtinguit. aut quis confitetur ſponte, aut metu tormentorum. adde & uide omnino dominum Ioannem Petr. de Ferr. in practica ſua, in forma inquiſitionis in gl. j. in viij. col. in uer. circa primum.*

b ¶Glo. *Videlicet uer. confeſſoriam. Adde do. Guid. de ſuda. & do. Ang. & do. Albertū de Gandino, in eorū tractatibus quæſtionū, & tormentorum. in quibus de hac materia ad ſatietatem inuenies.*

SVMMARIVM.

1 *Iuſſus iudicis an excuſet à pœna.*

2 *Delphinalium caſtellanorū poteſtas non latè patet.*

3 *Iudex arreſtauit debitum meum in manibus debitoris mei, ad ſupplicationem cuiuſdam, cui tenebar: an durante eo arreſto poſſim agere contra debitorem meum.*

QVAEST. CCCXL.

a NON debet quis obedire iudici,[a]* in his, quæ à iure
1 fieri prohibentur: aliàs punitur. tex. eſt ad literam in authent. ſed nouo iure. in fine C. de cuſtodia reorum. Et facit, pro cauſa quam de hoc anno currente domini, M. cccclix. habeo in curia parlamenti contra tres homines, de ſancta Euphemia, quæ de præcepto Caſtellani ſanctæ Euphemiæ (ut dicunt) plantauerunt quandam pillonem infra territorium meum, ſancti Albani pro limite. cōtra quos homines ago ad damnum, intereſſe, & iniuriam. quod facere poſſum, nec excuſantur iuſſu caſtellani: quia imò, nec excuſati fuiſſent iuſſu
b iudicis,[b] per tex. in d. authen. ſed nouo iure. in fine, ibi, obedientes
2 uerò, &c. Caſtellani* enim in hac patria ſunt ſicut duumuiri, & nō habent iuriſdictionē: niſi uſque ad ſexaginta ſolidos, ſecundum ſtatuta præſentis patriæ Delphi. ideo tanto minus ſunt excuſati dicti homines ſanctæ Euphemiæ obtemperātes iuſſui dicti caſtellani, licet ueritas fuerit, quòd dicti homines ita fieri inſtigauerint per d. Caſtella. propter paſqueragia eorum amplianda, ſuper dicto mandamēto meo ſancti Albani.
3 ¶*Iuxta hoc quæro, iudex arreſtauit debitū meum in manibus debitoris mei, ad requiſitionem cuiuſdam cui tenebar, quod arreſtū ſeiſina appellatur, an durante illa ſeiſina potero agere cōtra debitorē meū? Bart. quòd non, in l. mulier. ff. de leg. commiſſoria. Et ibi uide plenè, de arreſto & præcepto, per iudicem facto.

a ¶Obedire iudici. *Quando iuſſus iudicis ordinarij, uel delegati excuſet, uide Bart. & Paul. de Caſt. in l. furti. §. qui iuſſu. ff. de his qui no. infam. & ibi Alex. poſt Bar. in c. quod quis. de regul. iur. lib. ſexto. & domi. Ioannem in mer.*

b ¶Iuſſu iudicis. *De iuſſu iudicis, & an excuſet à pœna, uide iſtum, conſiliū xxxj. incipien. in Ieſu Chriſti. ad finē. numero ix, uerſicu. & alibi probatur.*

SVMMARIVM.

1 *Bona cõmittentis crimen læſæ maieſtatis, eaq; ſita ſub diuerſis dominis, utrum & cui confiſcabuntur.*

2 *Bonorũ publicatiõe facta, an intelligantur publicata nomina debitorũ.*

3 *Bonis publicatis fiſco, an intelligatur publicatum ius patronatus.*

QVAEST. CCCXLI.

SVPRA quæſtione lxxvj. tetigi cui applicari debeant bona damnatorum, de hæreſi: ſed quia bona committentis crimen læſæ maieſtatis etiam confiſcantur, in l. quiſquis. C. ad l. Iuliã ma-
1 ieſtatis, quæro ſi talia* cõmittens bona habet ſub diuerſis domi-
2 nis,[a] utrũ & cui confiſcabuntur talia bona? reſpondetur quòd principi, in quem tale crimen eſt commiſſum, ſiue ab eodem bona teneantur immediatè. & hic, nullum eſt dubiũ. l. donationes. ff. de do. & d. l. quiſquis. & l. fi. ff. ad l. Iulia. maieſtatis. ſiue immediatè, ut quia ab alio immediatè domino, puta Comite, uel Barone, illi principi ſubdito tenentur in feudum, uel aliàs, ut de prohibita feudi aliena. per Feder. cap. Imperialẽ. §. illud. collat. x. ut per hoc habeat ſuæ iniuriæ ultionẽ, arg. in c. j. §. denique. quæ ſit prima cauſa beneficii amittẽdi. Pro hoc tamen ipſi domino immediato nõ præiudicatur, qui alieni criminis infortunio ius ſuum perdere non debet. l. res uxoris. C. de dona. inter uirum & uxorem. & in l. ſi quis presbyter. C. de epiſcopis & clericis. & C. de bonis damnatorũ. l. j. & l. ſi filius. Nam & liberti bonis publicatis, iura patronatus non intelligũtur eſſe publicata. ff. de bonis libertorũ. l. ſi in libertatem. & ff. de bonis damnatorũ. in l. fin. §. j. ita dicit Henric. Bohic. in c. uergentis. extrà de hæreticis. Et præmiſſa uera, in bonis nõ feudalibus, ſicut probant iura allegata. Et hæc iura ſeruari iubentur in authen. ut nulli iudicum. §. fi. col. ix. Nec prodeſt contra hoc aliquod priuilegiũ ad importunã inſtantiam ciuitatis, uel alterius impetrandũ. C. de bonis ua. l. j. & l. iij. & de petitio. bono. ſubla. l. j. lib. x. Nec licet alicui cõfiſcare ſine licẽtia principis ſpeciali, & ex certa ſcientia data. C. de iure fiſci. l. prohibitũ. & l. una. C. ne ſine iuſſu principis certis iudicibus liceat confiſcare. ubi uerò eſſent feudalia, illa domino immediato feudi cõmittuntur. Sed ſi maiori domino ſatisfieri non fecerit, feudo priuabitur, ſecundum quod legitur in c. j. §. penulti. de prohi. feud. alie. per Fede. col. x. Alii dicunt, quòd in iſto crimine etiã feudalia cõfiſcãtur. Nec obſtat dictũ c. §. pen. quia intelligitur, tam de offenſa contra alium dominũ, quàm cõtra principem cõmiſſa. & hanc partẽ tenet Spe. in tit. de feudis. C. quoniã ſuper homagiis. uer. xl. quæritur. ita dicit & ponit Henr. Bohic. in c. j. in quibuſdam. extrà, de priuilegiis. Sed iuxta hoc quæro, an crimen læſæ maieſtatis committatur in

alium dominũ,quàm Imperatorem. uide quæ dixi ſ.q.cccxliiij.

2 *Sed an publicatione bonorum facta, intelligãtur eſſe publicata nomina debitorũ? Videtur quòd ſic,per l.ſi cõſtante. §.ſi bona.ff. ſol.ma.ſed hoc uerũ,quando illud uerbũ profertur ſimpliciter, ſi autem proferetur nomine bonorũ,cum adiectione mobilium tantũ,uel adiectione immobiliũ, uel ſimile, & ſemel mobilium & immobiliũ,non continentur nomina debitorũ: [b] quia eſt tertia ſpecies ſeparata.l.qui tabernas. §.fin.ff.de pec.Bar.poſt glo.in l. mouentium.ff.de uerb.ſigni.Ita refert d.Iac.de puteo.in §.ſi bona.de quo uide quæ dixi ſ.quæſt. ccxcj.& infrà quæſt.ccccclxxxiiij. a b

3 ¶ Sed*an bonis publicatis fiſco, cenſeatur ius patronatus publicatũ? Sali.ꝙ non,in l,j.C,de bonis libert.& de materia authent, bona damnatorum. C. de bonis damnat.uide plenè,per Bald. in feud,in titu,de pace tenenda,& eius uiolatoribus.Sed cui applicētur bona illius,qui ſeipſum interficit:uide Cy.& doct.in l,ij.C, qui teſt.fa.poſſ. ¶ An dicta auth. bona damnatorũ.ſit hodie correcta, uel in quibus habet locũ: uide quæ dixi ſ,quæſt.ccccxxxvij, uerſi,ſed quod dixi,&c,

a ¶ Diuerſis dominis. *Vide omnino do.Angel.in tracta.maleficiorum.in gloſ.& eius bona publicamus. in j. col.in uerſi.quaro,bona expreſſè.*

b ¶ Nomina debitorum. *Vide iſtũ, infrà dec. ccccclxxxiiij.& quod ibi poſui in addi. in uerſicu.an appellatione bonorum.*

SVMMARIVM.

1 *Productio teſtium per partem priuatam facta,non prodeſt, neque nocet parti fiſcali.*

2 *Teſtes producti à falſo procuratore,alia parte præſente,an ualeant.*

3 *Pronũtiari an poßit in criminali,ex probatione habita in cauſa ciuili.*

QVAEST. CCCXLII.

1 VTRVM teſtes in cauſa *inquiſitionali, per partē priuatam producti,proſint parti fiſcali, quæ ipſos non produxit?uidetur quòd non,per tex.in l.ſi quando.C.de teſta.circa finē. ibi,quæ eos introduxit,&c.Et facit cap.ij.extrà de teſt,ſicut enim res inter alios acta, aliis non prodeſt, neque nocet, etiam in ſimili negocio.l.ij.& l.fin.C.qui.res iudic.non nocet,ſic nec productio per partem priuatam facta nõ prodeſt neque nocet parti fiſcali. ut dicto c,ſecundo.cum not.per Innoc.in c.conſtit.extrà, de teſt,ubi dicit,quòd teſtes producti reſpectu unius perſonæ,nõ ualent reſpectu alterius. & facit bene quod not.per Bart.in l.j.§. fin.ff.de quæſtio. & in lege denuntiaſſe.§.fina,de adulter. Sed quicquid ſit de iure, hæc curia parlamenti Delphin. ſeruat contrarium ; prout uidi in multis & diuerſis cauſis inquiſitionalibus obſeruari,nam de ſtylo dictæ curiæ fit condemnatio contra delatum ex informationibus ſumptus tantummodo per partē priuatam.

2 uatam. ¶*Sed an teſtes producti à falſo procuratore, parte alia præſente, ualeant? Videtur quòd ſic, per text. in d. l. ſi quando ibi alterutra parte præſente, &c. in contrarium uidetur per l. licet. C. de procurato. & facit l. cùm minor. §. falſus procurator. ff. rem ratam haberi. Et hanc quæſtionem relinquo pro utraque b
a parte dubiã: [a] quia non recordor uidiſſe in hac curia parlamenti determinationem fieri de
3 iure, & de ſtylo. ¶*Sed an ex probatione habita in cauſa ciuili poſſit pronuntiari in criminali cauſa? Dic, quòd non, per gloſ. in l. ſi quis ad ſe fundum. ſuper uerbo, deſtinatus. ff. ad l. Iulia. de ui publ. ibi Bar. & idem Bartol. in l. ſecũda. §. primo. ff. ui bonorum raptorum.

a ¶Dubiam. *Prima opi. uidetur probabilior. Nam procuratoris falſi factum poteſt tacitè uel expreſſè ratificari, per do. utentem illo. ut per do. Bar. & doct. in l. ſi tutor. C. in quibus cau. reſt. in integr. non eſt neceſſ. & in l. licet. ff. de iu.*

SVMMARIVM.

1 *Cedens bonis, non liberatur, quin ſoluat ad pinguiorem fortunam euectus.*

2 *Lugduni, ceſſio bonorum liberat, etiam in futurum.*

QVAEST. CCCXLIII.

1 CEDENS *bonis, [a]non li-
a beratur, quin ſoluat ſi perueniat ad pinguiorẽ fortunã. l. q
2 bonis* C. q. bo. ced. poſſũt. quod uerum intelligo, niſi uituperoſa fieret ceſſio: ut quia remotis familiaribus, de culo percuſſit ſupra lapidem, iuxta conſuetudinem curiarum ciuitatis Lugduni, & aliorum diuerſorum locorum: quoniam tunc liberatur, etiam ſi perueniat ad pinguiorem fortunam. ut eſt glo. in cap. ſicut dignum. in §. primo. ſuper uerbo, ſi hunc, [b] &c. extrà, de homicidio. in antiquis. ¶Et de hac materia ceſſionis bonorum, uide quæ dixi plenè ſuprà quæſt. ccxj.

a ¶Cedens bonis. *Tu uide de nouatis ſuper hoc, plenè per iſtum cõſil. cxxiiij. incip. circa materiam. nume. vij. uerſic. ad ſeptimum.*

b ¶Gl. in §. j. ſuper uer. hũc. *Voluit allegare §. iiij. qui incipit hi quoq;. & gloſ. in uerſicu. ſi habent ibi, niſi pro eo iam ſuſtinuiſſet pœnas corporales.*

SVMMARIVM.

1 *Machinans mortem alterius, quàm Imperatoris, an incidat in crimẽ læſæ maieſtatis. diſting. num. 1.*

3 *Machinans mortem unius ex dominis Parlamenti Delphinalis, an incidat in crimen læſæ maieſtatis.*

QVAEST. CCCXLIIII.

PONE aliquis machinatur necẽ alterius domini, quàm
1 Imperatoris, *[a]an habeat locum
a titulus ad l. Iul. maieſtatis? & uidetur, quòd non: quia dictus titulus loquitur de principe, hoc eſt, de Imperatore, ergo non eſt extendendus. l. cùm quidam. ff. de liberis, & poſthum. & capitu. odia. de regulis iuris. libro vj. in

E 3 contr

contrariū uidetur per l.iij.§.reus
2 etiā.C.de epi.aud.Circa* hoc pu
to diſtinguendū:quia aut loqui-
mur de maioribus Baronibus,ut
de Rege Frāciæ, de domino no
ſtro Delphino, de Duce Burgun
diæ, & ſimilibus, tunc locū habet
pœna dictæ l. aut nos loquimur
de inferioribus Baronibus exiſtē
tibus ſub talibus maioribus, &
tunc non habet locum pœna di-
ctæ legis. aut nos loquimur de ta
libus Baronibus, qui ſuperiorem
nō recognoſcūt, ſaltim de facto:
& tunc habet locū pœna dictæ l.
ſic intelligitur l.iij.C.de epiſ.au-
di.Nā licet l.locum non habeat,
attamē mens l.locū habet, & hoc
ſufficit, ſicut dicimus in l. hæc a-
ctio.quę eſt pen.ff.ſi quad.paupe.
feciſſe dicatur. & ita tenet Paul.
de Caſt. in l.j.ff. ad l. Iul. maie.&
ita etiam uidetur tenere Archi.
in c.felicis.de pœnis.li.vj.& facit
bene.ij.q.j.ſi quis.iij.q.v.c.iij. Sed
quicquid ſit de iure, obſeruatur
in hac patria Delp.ꝗ conſpiran
tes in tales principes uel mortē
ipſorū machinātes ſiue recogno
ſcāt ſuperiorē ſiue nō, puniuntur
pœna dictæ l. & ita de tempore
meo fuit obſeruatū in patria Sa-
baudię, in perſonā domini Io.la
gireti.legū doc.qui propter cō-
ſpirationē per eum factā in per-
ſonam domini Amedei ducis Sa
bau.fuit decapitatus, & bona ſua
confiſcata, de anno domini M.
ccccv.licet ipſe dominus Sabau.
recognoſcat ſuperiorē, uidelicet
3 imperatorem. ¶* An machinans

mortē alterius ex dominis parla
men.Delp.incidat in crimē læſæ
b maieſtatis. Saly.ꝗ nō[b], in l.quiſ
quis.ibi,tertio quęro.ad l.Iul.ma
ieſt.ſed tales puniuntur tanquā
delinquentes in magiſtratum, ut
ibidem di.Salycetus.

a ¶ Quàm Imperatoris. *Vide domi. Car.in cle.ij.de re iud.& d.Bar. & doc.in l.cuiusq;.ff ad l.Iul. maie. & d. Alexan.in l.j.cod.titu.& Spec.de feud.§.ij.*

b ¶ Quod non. *Secus tamen in his, qui militant circa latus principis, ſiue in militia armata, ſiue inermi. ſexta.quaſtio.j. ſi quis.et ibi domin. Archid.Et uide loca ad qua ipſe remittit.*

SVMMARIVM.

1 *Supplicare ſecundò non licet à ſententia Præfecti Prætoris Delphinalis.Limita.num.2.*

QVAEST. CCCXLV.

1 A SENTENTIA* præfe-
cti prætoris nō licet ſecun-
a dò ſupplicare.[a]per tex.in l.j.quis
aduerſus.C.de precibus impera.
offerē.& no.Inno.in c.ex literis.
extrà de in integr. reſtit. Et ita
b dom.noſter Delph.[b]in ſequēdo
hanc iuris diſpoſitionem, per
ſuas patentes literas conceſſas
Romæ,M.ccccliij.prohibuit ſup-
plicari bina uice à ſentētiis ex or
dinationibus curiæ parlamenti.
& niſi ſemel uidi. tamen in hac
curia parlamen.quæ uicē præfe-
cti prætoris obtinet, admittit ſe-
cundam ſupplicationem ab alia
parte emiſſam de anno domini,
Mil. ccclj. in cauſa dominorum
Bach

Bachagii,& Meolani, ſuper facto caſtri ornaceui. Sed ubi ſecũda ſupplicatio ab eadẽ parte emitteretur, nõ admitteretur,per dictam legem, ſi quis aduerſus. prout uidi fieri in hac curia par-
2 lamenti.ideò* credo quòd dictũ reſcriptum Delphinale debet intelligi quòd non ſuplicetur niſi ſemel:uidelicet ab eadem parte. ¶Et de materia huius ſupplicationis: uide quæ dixi, in alio tamen caſu,ſuprà quæſtio.clxxxix. & Spe.in ti.de ſupplicatione. Et an hæc curia parlamenti obtineat uicẽ præfecti Prętoris:uide quę dixi ſ.q.cxcvij.

a ¶Secundò ſupplicare. *Semel tantum à ſententia ſupplicatur, ſed appellatur bis poſt ſententiam. Spec. de ſup. §. j. & per hoc patet. & §. ij. uerſicul. item ſemel tantùm.*

b ¶Dominus noſter. Delphin. *Tu uide de hoc per iſtum conſi. cxxxix. incip. literæ Delphinales. num. iij. uerſic. iij. quia. cum. ij. uerſi. ſequen.*

SVMMARIVM.

1 *Barones & Bannereti an debeant requiri in exequendis literis Parlamenti Delphinalis. & num. 2.*

QVAEST. CCCXLVI.

DIE duodecima menſis Nouemb. M. ccclix. magnificum Delphinale parlamen. quo erãt domini Io. copperii, locum tenens, Ioan. bauilli, præſidens, Matthæ. thomaſsini, Gulielmus guillonis, Ioã. de ſancto Germa. aduocatus fiſcalis, legũm doc. Io. de morallio, Io. de orgniaco, auditores computorum, Pe. bauilli, legum doc. procurator generalis Delphina. & ego Guido Papæ habita deliberatiõe ſuper modo dirigendi literas à curiis Delphi. ad curias, & contra ſubditos Baronũ, & Banneretorũ, & eccleſiarum iuriſdictionẽ ob-
1 tinentium fuit* ordinatum & ſtatutum, ꝙ amodo in antea literæ iudiciales citatoriæ quę emittuntur à curia parlamenti, exequendo in territoriis dictorum bonorum & banneretorum, fiant ſine
a requiſitione[a], & exequãtur ſine difficultate per officiarios taliũ Baronum & Banneretorum, iuxta etiam ordinationes dudum factas per dominum Humbertũ Delph. de quibus tetigi ſ.q. cccc liiij. Aliæ uerò literæ citatorię ab inferioribus iudicibus Delphi. emittendo exequendæ in terris talium Baronum, & Banneretorum, fiant cum illa clauſula, requiſitis requirendis, &c. Et executores ipſarũ eas exhibere & pręſentare debeãt officiariis dictorum locorum ipſos requirendo, iuxta mentem & tenorem libertatum Delphi. in xxiij. ca. ¶Sed quid ſi iudex Grayſuodani condemnauerit aliquem ſubditum Bannereti, qui deliquerit in territorio Grayſuodani, uel aliâs ſi
2 bi ſubmiſſum, * an ipſe iudex Grayſuo. in literis ſuis executoriis debeat requirere officiarios talis Bannereti? fuit die xxij. mẽſis Nouemb. per dic. dominos meos determinatum, & concluſum, quòd non, & quæ pręmiſſa

tunc fuerunt in deliberatione conſilii poſita ad querimoniam 1 magiſtri Io.Poytier,procuratoris fiſcalis,& exactoris expletorũ dictæ curiç Grayſuodani contra iudicẽ,& officiarios curiç Theſij ei petere pro do. de dunois: tũc domino & poſſeſſore dict. loco rũ.qui officiarii, nõ permittebãt exequi ſententiam iudicis Grayſuodani, contra quendã eorum ſubditũ latam,ſuper quadam inqueſta:quia ipſi officiarii non re a quirebãtur in literis executoriis iudicis Grayſuodani: ideo tunc b fuit concluſum, ꝙ nõ requirebatur requiſitio in iuris ſubditum pro iudicato curiæ Grayſuo.

a ¶Sine requiſitione. *Et pro hoc facit,quia inferior non poteſt imponere legem ſuperiori.de iureiur.c.uenientes,& do.* Bar.*in authen.ſed nouo iure.C.de ſer.fugit.* Nec enim poteſt *inferior limitare iuriſdictionẽ ſuperioris.d.* Bal.*ubi ſuprà,ergo fruſtra fieret requiſitio, ubi requiſitus nil poteſt agere iuriſdictionem ſeu poteſtatem requirentis,ſeu eius uicẽ gerẽtis.*

SVMMARIVM.

1 *Depoſitiones teſtium ſuper impertinentibus articulis examinatorũ, an ualeant.*

2 *Teſtes producti ab aduocato, in cauſa appellationis,ſuper eiſdẽ articulis, quibus in prima inſtãtia, an ualeãt.*

QVAEST. CCCXLVII.

TAM de ſtylo huius curiæ parlamenti, quàm rigore ſtatutorum Delphinalium ſuper articulis qui traduntur in cauſis, non diſputatur per partes ſuper admiſsione uel nõ admiſsione ipſorum.* Sed omnia admittuntur,ſaluo iure impertinẽtium, & non admittendorum, modo iuxta hoc quæro an depoſitiones teſtium ſuper talibus articulis impertinentibus examinatorũ ualeant.do.Inn.in c.per tuas. extrà de teſt.dicit, ꝙ non.Tamen de communi obſeruãtia in iudicando tolerãtur tales probationes, ſi curiæ æquum uideatur, & faciant ad deciſionẽ cauſæ. [a] Et ita fiendũ eſſe uidetur ſentire Bart. in l.ſi duo.§.idẽ Iulianus.[b] ff. de iureiu.ubi facit mentionẽ Bar.de illa clauſula ſaluo iure impertinentium, & non admittendorũ,

2 * Sed iuxta hoc quæro,ſæpe hoc contingit,ꝙ in cauſa appellationis aduocati tradunt articulos, ſuper quibus teſtes fuerant iam examinati in prima inſtantia,tamen curia parlamẽti ex inaduertẽtia admittit tales articulos, ad probandum per teſtes, contra cle.ſi.de teſtibus,& eorũ quę ſcripſi ſ. q. xiiij. an tales teſtes probent:dico,ꝙ non cũ præſumantur ſubornati. in c. fraternitatis. extrà de teſtibus. licet eorum depoſitiones faciant ad deciſionẽ cauſæ.Et hoc etiã operatur clauſula,quæ additur ſaluo iure impertinentium, & non admittendorum.

a ¶Ad deciſionẽ cauſæ. *Tunc enim uidẽtur tales articuli nõ omnino impertinẽtes,cum uideantur ſuffragari propoſito.& tunc ſic pertinentes,& admittendi. & ſuper hoc uide d.Io.*

And.

And. in additio. ad Spe. in tit. de teſti bus infrà, nunc uidedũ in addi. quæ incipit, quando in articulo.

b ¶ Bar. §. idem Iulia. *Et hoc uerum cum de terminatione illa, quam ibi ponit in uerſi. quæro iuxta literam.*

SVMMARIVM.

1 *Creditor ſi egerit cõtra principalẽ, an poſteà poterit redire ad fideiußorem.*

2 *Creditor qui in cauſa iudicati pignus accepit, non poteſt, eo relicto ad aliud tranſire.*

QVAEST. CCCXLVIII.

a NOBILIS Petrus[a] de bella comba, pro octo centũ florenis dotalibus eius uxoris compulit principalem debitorẽ in patria Sabaudiæ, cõtra quem obtinuit ſententiã, & inde capi fecit de pignore certa bona, quę inde fuerunt incãtata, & eidem Petro creditori liberata pro dicto debito in ultimo incãtu, tan quàm plus offerenti. Quibus ſic peractis ipſe Petrus relicta proſecutione dicti proceſſus, fecit citari nobilem Franciſcum de orliaco, fideiuſſorem dictæ dotis in hac curia parlamenti uigore ſubmiſsionis, ad ipſam curiam à quo petiit dictam ſummam dotalem, pro qua pignorari fecerat dictum principalem dicto fideiuſſore replicante, & opponẽte de dictis incãtibus, & liberatione, quos etiam in cauſa producit. Et ſuper hoc fuit groſſus exorſus proceſſus, in manibus magiſtri Cathalani Chanterelli: in cuius diffinitione fuit dubitatum, pro quo deberet ſententia ferri, an pro dicto Petro creditore, uel pro dicto fideiuſſore. & uidebatur, quòd eſſet ferẽda ſententia pro dicto Petro creditore, ex eo, quia poſito, quòd liceat creditori eligere, quẽ uoluerit aut principalem aut fideiuſſorem, propter renuntiationem iuri de prius conueniendo principalem, quàm fideiuſſorẽ. Et elegerit dictus Petrus debitorem principalem, potuit nihilominus redire ad fideiuſſorẽ. tex. ſunt. in l. non rectè. & in l. iure noſtro. & in l. reos. ibi, uel ſatis non facienti eo, contra quẽ egeras, quod poteſt ad aliam reuerti, &c. C. de fideiuſ.* Vnde licet 1 ipſe Petrus elegerit principalem debitorem, licuit ſibi redire ad fideiuſſorem, propterea, quòd fortius eſt ubi creditor capit pignus, non ideo impeditur proſequi contra fideiuſſorem, licet teneatur cedere ius pignoris. text. ſunt in l. ij. & in l. omiſsis pignori. C. eo. ti. & no. Bar. l. inter reos. ff. de fideiuſ. In contrarium uidetur: quia creditor, cui per ſubhaſtationem liberãtur bona debitoris, pro debito habetur loco emptoris, & uocatur emptor. l. ij. & iij. C. ſi in cauſa iu. pi. ca. ſit. & l. ſi eo tẽpore. C. de diſtra. pig. & emit pro eodẽ pretio ad quod aſcendit debitum. poſtquàm ergo emit, & habet ius ad rem conſequendam, ſicut emptor, & qui iam ſoluit pretium, ſiue habetur pro ſoluto. unde ſicut emptor qui ſoluit pretiũ uenditori, non

auditur uolendo prętium recuperare, ſic nec in caſu iſto uolendo à fideiuſſore petere, cum exceptiones quę competunt etiam principali, competant fideiuſſori. iura ſunt uulgata. Prætereà
2 * creditor qui in cauſa iudicati pignus accepit, nõ poteſt ab eo diſcedere, & ad aliud pignus trãſire. l. à diuo Pio. ff. de re iudi. Vnde poſtquam Petrus creditor accepit pignus, & nedum accepit, ſed fuit ſibi liberatũ, quomodo ergo poteſt ad aliud tranſire, & ad fideiuſſorem recurrere, non uideo. Nec obſtat ſi dictus Petrus creditor non habuit poſſeſsionem realem dictorum bonorũ incantatorum, & ſibi liberatorũ: quia ſtat per eum: quia realem poſſeſsionẽ obtinuiſſet, ſi proſecutus fuiſſet, quod non facit, igitur, &c. Et ita pro iſta parte fuit iudicatum, M. cccclix. Decembris, in manibus dicti magiſtri Cathalani.

a ¶ Nobilis Petrus. *Tu qui in practica curiarum uerſaris, nota hanc quæſtionem: quia multa uolumina Iuris perſcrutaberis, antè, quàm hanc materiam abſolutam inuenias.*

SVMMARIVM.

1 *Mulier nobilis, nupta plebeio, an mortuo uiro debeat conferre in ſubſidijs Delphinalibus, unà cum plebeijs.*

2 *Mulier nobilis nubens plebeio, an retineat paternam dignitatem.*

3 *Vidua ignobilis, relicta uiri nobilis, uel qui foret immunis à ſubſidijs, an debeat contribuere cum plebeijs in ſubſidijs.*

QVAEST. CCCXLIX.

IN hac curia parlamenti Delphina. fuit lis mota inter conſules ciuitatis Dien. ex una parte, & nobilem Mariam de cizerino, filiam nobil. Ioan. de cizerino, quondam ciuis Grationo. uiduam relictam honorabilis uiri Stephani nigri, ciuis quondã dictæ ciuitatis Dien. ſuper eo, quod dicti conſules petebant, quòd ipſa nobilis Maria contribueret in ſubſidiis Delphi. cum plebeiis dictæ ciuitatis Dien. ſicut faciebat dictus Nigri, quondam eius maritus. dicta nobilis Maria de cizerino, dicente & replicante ſe eſſe nobilem, & de nobili genere procreatã, quod & probauit in proceſſu dictę cau
1 ſæ. * Modò dubitatum fuit, ſi ipſa debeat in dictis ſubſidiis contribuere. Et uidetur quòd nõ, cùm ipſa Maria ſit nobilis, & de nobili genere procreata. nam in confeſsione trium ſtatuum præſentis patriæ in confeſsione dictorum ſubſidiorum exceptantur nobiles nobiliter uiuentes, &c. In cõtrarium uidetur, quòd mulier retinet dignitatẽ, quam habet à patre, donec nubat ple
a beio. in lege fœminæ [a]. §. j. ibi. parentes uero. ff. de ſenatoribus. Et ita etiam ſummat dictum
2 textum Albericus de roſate. * Ergo à contrario ſenſu, ſi nubat plebeio, non retinet paternam dignitatem. Et licet maritus moriatur muliere ſtante in tali ſtatu,

reti

retinet talem conditionem uiri. per l.filius.§.uidua. ff. ad municipales. Nam uidua abſtinens à ſecundis nuptiis,uidetur in præ teriti uiri coniugio perdurare, & in prioribus conſiſtere nuptiis.in authen. de nup. §. ſoluto. & not. Archidiaconus in capitulo,ſi quis.de ſepul.libro ſexto. & alibi dicitur, quòd mulier ſequitur uirum ſiue in uita, ſiue in morte.decimatertia quæſtione ſecunda. capitulo, unaquæque mulier. & debet ſepeliri. cum ſuo ultimo uiro, ubi de eius ſepultura uerteretur dubium. in dicto capitulo, ſi quis.

b [b] de ſepult. libro ſexto.& ideo menſe Decembris die ſententiarum,M.ccccliх.in diffinitione proceſſus dictæ cauſæ in manibus Ioannis de uouray ſecretarii Delphi.fuit condemnata di- 1
cta nobilis Maria ad cōtribuendum in dictis ſubſidiis, pro eius bonis à dicto eius uiro ſibi euen 3
tis. ¶Sed aduertendum: quia quandocunque ipſa nobilis Maria in futurum nubat cum uiro 4
nobili, ipſa gaudebit nobilitate ſua. & non tenebitur contribuere in dictis ſubſidiis cum ple 6
beiis. ita dicit Bartolus in repetitione legis primæ, codice, de dignitatibus.libro decimoſecundo.& in lege,incolas.codice, de incolis. libro decimo. ¶Sed 2
3 * quid de uidua ignobili relicta uiri nobilis uel alterius, quæ non contribuebat in dictis ſubſidiis, an debeat contribuere cum plebeiis in dictis ſubſidiis? uidetur quòd non, per præmiſſa à contrario ſenſu. Et uide quæ circa hoc dixi ſuprà, quæſt. cclxxx.&c.

a ¶L.fœminæ. *Omnino ibi d. Bart. & in l fin. uerſicu. ſed quid ſi eſt effecta uidua. C. de uerborum ſignificationibus.*

b ¶C.ſi quis.*Voluit allega.ca. is qui. in fin. & ibi dicit Archi. quod uidua priuilegium, & domicilium uiri retinet. & de hoc legitur & not. per doctо in l.fin. §.uidua.ff.ad munici. ſi ergo illud priuilegium, qualiſcunque uiri, ſcilicet nobilis ſeu ignobilis, illud ſortitur, & retinet, ut d.l.fœminæ.per d. Barto.in præ di.l.fin.*

SVMMARIVM.

1 *Iuri quod introducit inſinuationem, an renunciari poſſit cum iuramento. uide & num.2.& 5.*

3 *Lex ubi prohibet contractum præcepto directo ad perſonam,talis contractus iuramento non firmatur.*

4 *Renunciatio ſuper fundi dotalis alienatione, aut pacto de non ſuccedendo patri,non ualet.*

6 *Inſinuatio an poſſit fieri coram quocunque,etiam incompetenti.*

QVAEST. CCCL.

VTRVM renunciatio facta iuſdicēti, donationem cccc. aureorum * excedentem non ualere, & iuramento firmatam, ualeat,adeò, quòd donatio talem ſummam excedentem

dentem ſit ualida? Dicendum ui detur quòd ſic:nam licet maiores noſtri præſertim Cy. in l. ſi quis pro redemptione, in quæſtione ſi.C. de dona. & Bar. in l. Modeſtinus.in antep.q.ff.eo.tit. & in l.nemo poteſt.ff.de leg.j. di
2 cere uideantur,* quòd non poſſit renunciari iuri,quod introduxit inſinuationem,hoc tamẽ intelligendum eſt ceſſante iuramẽto.Sed ubi interuenit iuramẽtũ, ualet & tenet renunciatio. in c. cum contingat.extrà de iureiur. & in c.licet.eo.tit.li.vj.Et hoc tenet Bar.ſi eius uerba bene intelligantur,in l.ſi quis pro eo. ff. de fideiuſſo.dum ibi dicit,quòd ubi contractus non ualet ratione publicæ utilitatis ſecundariò, tunc ſi lex prohibet contractum nullo præcepto directo ad perſonam talem contractum facientem,contractus ipſe quanuis nullus exiſtat, bene firmatur iuramento. ſicut uidemus in l. Iulia. de fundo dotali,quæ alienationes fundi dotalis prohibet propter publicam utilitatem ſecũdariò,licet talis prohibitio principaliter & primò in fauorem mulierum conſeruet,ne ſuis priuentur dotibus.l.j.ff.ſolu. matri. Idem in pacto facto,de non ſuccedendo patri, quando pactum lex prohibet.l.pactũ.C.de collationibus.quæ tamen alienatio & pactũ ſi iuramento firmẽtur, ualent & tenẽt.ut c.cũ contingat.& l.licet.§.alleg.&c.quãuis.de pact.
3 libr. vj. Vbi* uerò lex prohibet contractum præcepto directo ad perſonã, tũc talis contractus iuramento nõ firmatur.[a] Et eſt ratio:quia qui facit contra præceptũ legis factæ ab habẽte authoritatẽ, peccat mortaliter. Quoniam ſcriptum eſt: qui non obedierit principi,morte moriatur. c.ij. extrà de maiori.& obedi. in antiquis. ideò ſi fideiuſſor pro dote ſoluenda detur contra titulum,ne fideiuſſores dotium dentur: talis fideiuſsio iuramento nõ firmatur.Et eſt ratio, quia ibi ſit prohibitio præceptò directo ad perſonã, uidelicet ne mulier det,& ne uir accipiat.Ideo ſi cõtrarium fieret, factum eſſet contra præceptum legis. & ita iuramentum eſſet interpoſitũ ſuper peccati mortalis obſeruatione: & ſic per conſequens nullũ:quia iuramento firmato, nõ debet ſic ſeruari ubi in ſalutis æternæ uergeret diſpendium: ita dicit Barto.in d.l. ſi quis pro eo.in uerſic. iij. &c.Sed ſic eſt,licet textus dicat donationẽ excedentẽ ccccc. aureos,non ualere, in eo, quod excedit dictos ccccc.aureos,ut l. ſancimus. ibi dũ dicitur, Si quid autem ultra legitimã diffinitionem donatum fuerit,hoc quod ſuperfluum eſt,tantummodo nõ ualere,&c.C. de don. Non tamẽ propterea reperitur aliquod præceptũ prohibitũ,quod dirigitur ad perſonã donãtis. quia lex nõ prohibet, ꝙ non poſsit donare ultra quinq; centũ. Sed ſi donet lex ipſa illud, quòd excedit, uult non

non ualere, ſicut ex tenore dictę legis, ſancimus. clarè poteſt uideri. Ideò ſi renuncietur, & cum iuramẽto tali iuri, ualet & tenet
b renuntiatio, b ſicut dicimus * in
4 alienatione fundi dotalis, & in pacto facto de nõ ſuccedẽdo patri, ſuper quibus facta renuntiatio nõ ualet: tamẽ bene firmatur iuramẽto, & firmata ualet & tenet, uti iuribus allegatis. Prouiſio enim à iure facta, ꝙ donatio ultra ccccc. aureos nõ ualeat ſine inſinuatiõe, principaliter concernit fauorẽ donantiũ, & ſecundariò utilitatẽ publicã, ne donantes domeſticis fraudibus præſertim neceſſariorum & cõiunctarum perſonarum ſuis priuentur bonis, ipſa prodigaliter donando. Et ideò renuntiatione facta cum iuramẽto iuris inſinuationẽ requirẽti, tenet renũtiatio & firmatur donatio, ſecundũ Bart. & dicta per eũ in d. uerſ. iij. dixi, &c. Licet hæc opi. Bar. in hoc, ꝙ uoluit facere differentiam quando præceptũ legis dirigitur in perſonam contrahentẽ, reprobetur per doctores nouiſsimos, uidelicet per dominos Raphaẽlẽ Cumanũ, Ant. de But. & Io. dè Imo. dicentes non eſſe fiendam differentiã, prohibeatur cõtractus uel perſona, ut dixi ſ. q. cxc. Tamen
5 * pro illa parte, quòd renũtiatio inſinuationis confirmetur iuramento, uidetur gl. expreſſa in authenti. ſacramenta. ſuper uerbo, contractibus. C. ſi aduerſus uenditionem. dum ibi dicitur, contractibus etiã, ſi ipſo iure non ualeant. in eis enim maximè iuramentũ firmat. l. quoniã. ff. de leg. j. l. j. ff. ad municipales. & l. j. C. de theſauris. lib. x. &c. Et hãc partem, quòd ualeat renũtiatio inſinuationis cum iuramẽto, tenẽt expreſsè Ioan. de Imo. in c. cùm cõtingat. de iureiu. & Io. And. in addi. Specu. de inſtru. edi. prope finẽ. ſuper §. nunc uerò aliqua. in uerſi. itẽ no. ꝙ donationes ultra ſummã ccccc. aureorũ excedentes, &c. in uerſi. fin. dicti §. c De
c hac materia etiã uide, quę ſcripſi in notabilibus meis in §. donatio ſine inſinuatione, &c. fo. xlix. uerſo. & fo. xviij. Tum etiã quia donatio ſine inſinuatione nõ eſt penitus inimica iuri, quod patet: quia tenet infrà ſummam ccccc. aureo. d. l. ſancimus. C. de dona. præſtito tali iuramẽto, non ui, nõ dolo, neq; metu, ſuper tali renũtiatione facta, iuramentũ ipſum eſt ſeruandum: ſicut probãt dicta iura. Iſtam partem etiã tenet do. Humbertus de bouenco, in ſua repetitione dictæ authenticæ, ſacramẽta. in materia cauſæ fina. in uerſic. v. infertur, quòd ſi fiat renuntiatio, &c. Et pro hac parte, quòd ualeat talis renuntiatio, cũ iuramẽto, recordor fuiſſe iudicatũ in hac curia parlamenti, de anno dom. M. ccccxxxiij. in cauſa tunc ibi diffinitiua ad cauſam caſtri illiui, inter dominum Humbertum de grolea, tunc balliuũ Matiſcon. & Seneſcal. Lugdun. ex una parte, & dominam Hely-

norgiam,dominā Turnionis ex altera: in cuius cauſæ diffinitione ego Guido Papæ tunc fui adiunctus dominis meis de parlamēto, cum tunc de numero con filiariorum non exiſterem, ſed practicarem.Poſteà etiā de anno domini M.cccclxj. & de mēſe Iu nij in cauſa reniſionis caſtri Rupiſchinardi fuit hæc quæſtio poſita in medium,& determinatum poſſe rennutiari inſinuationi cū

6 iuramēto. ¶ * Sed an inſinuatio poſſit fieri corā quocunq; iudice

d etiam incompetēti? [d] uide quæ dixi ſ.q.cccxxvj.¶Sed an in donatione cauſa mortis requiratur inſinuatio: uide quæ dixi ſ. qō. ccccxxv.in fine.&c.

a ¶Non firmatur. *Vide quo ad hoc omnino do.Pan.extra de iureiu.in c. cum contingat in iij.colū. in uerſicu. circa primum.*

b ¶Tenet renuntiatio. *Contrà uidetur ſentire d. Bald. in l. illud. iiij. col.uerſi.v.quaro.iūcto uerſi.ſequen.* C.*de ſacroſ.eccl.& aperte d.Pau.de caſt.j.parte.conſi.not.xcj, in uer. nec habet obſtare. ubi tenet expreſſè, quòd inſinuationi etiā cum iuramen to renuntiari non poteſt.*

c ¶In uerſi.ſi.dict *§.Vbi ipſe dominus Ioan.and. non uidetur reſolutiuè loqui: ſed allegando pro & contrà, uidetur dare in terminis.*

d ¶Incompetēti. *Vide quod not. do. Bal.in præal.l. illud. in iij.col.in uer ſic. illud eſt notandum.* C. *de ſacroſan.eccle.*

SVMMARIVM.

1 *Hæres rogatus an poſſit cogi facere inuentarium de rebus reſtitutioni ſubiacentibus, ad ſubſtituti poſtulatione. Et quid ita? nu.2.3.& 5.*

4 *Bonorum hæreditariorū deſcriptio per quem fiet.*

QVAEST. CCCLI.

VTRVM heres rogatus reſtituere* hæreditatē, ſi ſine 1 liberis deceſſerit, uel poſt eius obitum, poſſit ſubſtituto poſtulāte cogi bona ponere in inuentario?&uideretur dicendū,quòd nō propter rationē poſitā in l.ij. dū in ea dicitur, quid enim tam durum,&c. C. quando & quibus quarta pars.libr. x. Conſiderato maximè, ſi quæ incōueniētia reſpectu hæredis uel hæreditatis, quæ inde ſequi poſſent, ex tali inuentarizatione,ſicut dicit tex. in l.ſi.ibi dū in ea dicitur, Interdum etiā neceſſe eſt fieri, ne ſecreta patrimonii, &c.C. de ali. pupil.præſtandis.Attamen iſta ratione non obſtante,credo hæreditarias res ad poſtulationē ſubſtituti debere pro ſui iuris cōſeruatione deſcribi. Pro hoc uidetur text.in l.j. §.ſeruus.in uerbo, curatore autem,&c.ff.de uentre in poſſeſsionem mittēdo.& hæc deſcriptio nihil aliud eſt, quàm quædam quaſi inuētarizatio, ita dicit text.in l.ſi quis intra.iuncta gloſ. poſita ſuper uerbo,deſcriptio.C.de bonis damn. Et poteſt

2 * duplex aſsignari ratio: quia mediāte tali deſcriptione auffertur uia malignandi hæredi, qui aliàs ceſſante deſcriptione poſſet de facili res hęreditarias diſſipare,

ſpare, aut furari in præiudicium ſubſtituti. Ita dicit tex. ad literam in d.l. ſi quis intra. dum in ea dicitur, nequid rei priuatæ commodis per gratiã atq; colludiũ furto ſubducatur. & pro tanto ta lis deſcriptio uidetur promiſſa, ut malitiis hominum obuiet. l. in
3 fundo. ff. de rei uẽ. Alia* eſt ratio. quia cum talis deſcriptio proſit ſubſtituto, nec eſt heredi nociua, ideo ad poſtulationem ſubſtituti debet fieri. l. j. §. item aiunt. ff. de aqua plu. arc. & l. creditorẽ. ff. de euictio. Præterea, hæres rogatus reſtituere ſub certa die, uel conditione, adueniẽte die, uel con-
a ditione, tenetur rationem [a] de rebus hæreditariis reddere. l. cũ tale. §. Titius. ff. de condi. & demon. & l. mulier. §. ſed enim. ff. ad Treb. Quam tamen reddere nõ poſſet rationem commode, niſi ſciretur quæ ſunt res hæreditariæ: quod tamen commodè non poſſet ſciri, niſi mediante deſcriptione. ergo deſcriptio ipſa ad poſtulationem ſubſtitu-
b ti eſt fienda. Et iſtam partem [b] tenet Pet. Iac. in titu. de fideicom. hære. pet. uer. item interim pendente conditione, &c. & pro hac parte uidi determinari in dicta curia parlamenti in extraneo hærede. Et pro hoc facit etiam ratio, quia licet de iure ſequeſtratio ſit prohibita. ut l. j. C. de prohibita ſequeſtra. niſi in certis caſibus, ibidem per glo. not. attamen poteſt fieri creditore poſtulante deſcriptio rerum, quę ſequeſtrari petuntur: ita dicit & tenet Bart. in d. l. j. §. ſeruus. ff. de uen. in poſ. mittendo. ubi etiam dicit, quòd deſcriptio bene poteſt fieri, & eſt permiſſa: ut ſciatur quæ & quot ſunt res, ſicut ha betur in l. ſi quis. s. allega. Idem poſuit in l. mandatis. ff. de requi. reis. & fiet* iſta deſcriptio per 4
notarium, in præſentia hæredis & ſubſtituti uocatis duobus uel tribus ex cognatis uel amicis eorundem, qui talem deſcriptionem tenebunt ſecretam. Et ita ceſſare potuerunt rationes in contrarium factę: quę deſcriptio ſic facta, licet non faciat fidem reſpectu creditorum legatariorum, tamen faciet fidem reſpectu hæredis, & ſubſtituti. Ad* quẽ 5
finem propterea, ne res hæreditariæ ſubtrahantur aut diſsipentur, fuit talis deſcriptio iure introducta, iuxta dictam l. ſi quos. ſuprà allega. Et iſtam partem, uidelicet, quòd nõ facit fidem reſpectu creditorũ, & legatorũ, ſed ſolũ reſpectu hęredũ & ſubſtituti, tenet Bar. in l. qui repertoriũ, in quæſtione, quero qualiter inuentarium debeat fieri &c. ff. de adminiſtra. tuto. & fiet talis deſcriptio ſumptibus ſubſtituti, cũ ad ipſius fiat utilitatem, argumen. l. fina. §. in computatione. C. de iure delib. l. j. §. idem tutor. ff. de tute. & rationibus diſtrahen. & l. tutoribus. §. fina. ff. de admini. tuto. ¶ Sed an fideicommiſſarius poſsit ſibi cautionem petere præſtari ab hærede

rede

rede rogato ſuo uel extraneo
ante conditionis euentum? ui-
de l. cum Archimedorã. C. ut in
poſ.lega.&c.

a ¶Rationem. *Hæc eſt potiſſima ra-*
tio Spe.de inſtr.edi.§.ſi.uer. quid in
patre. ubi dicit, quòd licet pater ha-
bens uſumfructum in aduẽtitÿs filÿ,
nõ teneatur reddere rationem admi-
niſtrationis: tamen quia poſſet alie-
nare bona filÿ, tenetur facere inuẽta
riũ, ut ſciri poſſit, ſi aliquid aliena-
uerit. Et ratio eius concor. cum au-
thore noſtro. Et ſecundum hoc, ego
Ioan. de gradibus, utriuſque iuris
profeſſor, iudicaui in curia appella-
tionum uenerabilium & egregiorũ
dominorum Decani & Capituli ec-
cleſiæ Lugdunen. in quadam cauſa
ſancti Geneſÿ, ubi pater qui habe-
bat uſumfructum bonorum aduen-
titiorum filÿ ſui, nolebat facere in-
uentarium, & erat timendum de
alienatione bonorũ, & ideò iudicaui
debere fieri inuẽtariũ ab ipſo patre,
ſecundum opin.Spec.ubi ſuprà.

b ¶Et iſtam partem. *Pro hoc facere*
uidetur, quod dicit do. Panor.ÿ. uol.
conſi.iiÿ.penul.in uerſi.formatur &
ſextum.

SVMMARIVM.

1 *Inuentarÿ confectio poteſt remitti à*
teſtatore, uel Iudice.

QVAEST. CCCLII.

a CONFECTIO inuẽtarii[a]
1 in tutorem* poteſt remitti[b]
b per teſtatorem. l. fin. C.de arbi.
tute. tenet gloſ. in l.tutores.C.
de adminiſt. tuto. Et non aliàs,
c niſi aliud iudici[c] uideretur. l. in
confirmando. ff. de confir. tut.
& l.utilitatem. eod. titul.item &
ſi conſuetudo eſſet de nullo in-
uentario conficiendo, non con-
ficeretur. l. an in totum. C. quæ
ſit longa conſue. & l. de quibus.
§.inueterata.ff.de legibus. item
ſi expediat pupillo non habere
tutorem, poteſt remitti à iudice
confectio inuertarii. Idem ſi ex-
pediat pupillo quantitatem ſui
patrimonii non manifeſtari, po-
teſt etiam iſto caſu à iudice re-
mitti inuentarizatio. lege ſecun-
da.§.tractari.uerſicul.ergo ſi ma
ter.&c.C.ad Tertul.& lege fina.
C. de ali. pupil. præſtan. ita di-
cit Bartol. in l.tutor qui reperto
rium.in quæſtione, quæro quare
dicatur iuſtiſtiſsima cauſa.ff. de
admini.tutor. ¶ De materia in-
uentarii iuxta diſpoſitionem le-
gis finalis.C.de iur. delibe. uide
quæ dixi infrà q.ccccclxxj.

a ¶Confectio inuentarii. *Vide de*
hac materia in deci.Tho.q.xlvj.

b ¶Poteſt remitti. *Adde dom. Bar.*
& docto.in l.tutor qui repertorium.
ff.de adminiſtra.tuto. & in l.nemo
poteſt.ff.de leg.j.& do.Cy.& Bald.
in l.fi.C.de arbi.tut.& do. Alex.ÿ.
uolu.conſi.lxxxÿ.in ulti.col. & non
poteſt intelligere illud uerũ, quòd tu-
tor non tenetur cõficere inuentariũ,
quando teſtator confectionem inuen
tarÿ remiſerit, niſi iudicialiter ui-
deatur, ut quòd pupillo expediat fie-
ri inuentarium, quia tunc fieri de-
bet non obſtante remiſſione inuen-
tarÿ, per ipſum teſtatorem facta.
domi. Bartolus in l. in confirmando.
ff.de confirm.tuto.

Aliud

c ¶Aliud iudici. *Poteſt iudex ex cauſa confectionem inuentarij remit*2 *tere tutori,ſed quando expedit pupillo,non tetigit eius facultatem,ſecundum do.Bar.in præd.l.tutor.& d.Abb.in c.ex parte.ij.extrà de app.*

SVMMARIVM.

1 *Filij ex filia,an dicantur ex alio corpore nati,ut faciant deficere fideicommiſſum.* a

2 *Neptis,an dicatur ex proprio corpore nata.* b c

3 *Teſtatoris uoluntas maximè debet attendi.*

QVAEST. CCCLIII.

TESTATOR tres habēs maſculos,&tres fœmellas, quas hæredes inſtituit particulares, & maſculos uniuerſales, & alterum alteri ſine liberis & ꝓprio corpore & legitimo matrimonio procreatis,ex decedēti ſubſtituit,& ſi omnes ſine liberis ex proprio corpore procreati decederent,filias ſuas & eorū liberos maſculos ſubſtituit:moriuntur duo maſculi ſine liberis,tertius inde moritur, relicta nepte quadā ex filia ſua prædefuncta,inter quā neptem & filias

1 iam dictas eſt quæſtio,*in quas ſeu quē locum habeat ſubſtitutio nepte dicente in ipſius perſonam locum habere,per l.j.C. de condi.inſer.& l.iubemus. §. pe.& fin.C.ad Treb.dictis ſororibus contrarium dicentibus & aſſerētibus in perſonas ſuas locū habere,pro eo quòd conditio,ſub qua fuerunt ſubſtitutæ, euenit,quia fratres ſui nullos li-beros ex proprio corpore pro-

2 creatos reliquerunt,* quoniam neptis ex proprio corpore non proceſsit.& conditio in fōrma ſpecifica debet impleri.l.qui hæredi.& l.Meuius.ff.de condit.& demon. inſurgit quæſtio, quæ dictarum partiū bene dicat.do.

a Bald.in d.l.j.[a]C.de condi.inſer. uidetur mouere iſtam quæſtio-

b nem[b].& ibi tenet,quòd neptis

c dicitur ex proprio[c]corpore nata:quia dicit ipſe, in nepote eſt ſanguinis cōtinuatio,quādo immediatè dicitur,quicqd per rerum naturā cōtinuatiuè eſt unū & idē.l.cū acutiſsimi.C.de fidei cō.& facit bene pro hac parte,ultra eum.l.fi.de polli. Tamē qcquid dixerit in hoc do.Bal.ego Guido ſuper hoc dixi & conſului, dum practicabā contrarium pluribus rationibus ſubſcriptis, qa certū eſt,ꝙ pater teſtator ad eius hæreditatē admitti uoluit primò filios ſuos maſculos,quos uidetur prædilexiſſe.l.Publius. §.j.de condi.& demō.& l.Iulia. ff.ad Treb.& ibi etiā not.p Bar. Et poſt dictos maſculos inuitauit ad eius hæreditatem liberos ipſorū nulla differētia, utrū eſſent maſculi uel fœmellę, dū tamen eſſent de ſuo proprio corpore procreati,de legitimo matrimonio exiſtēte,& ſi nulli eſſent tales liberi, ipſe inuitauit ſuas filias,& poſt ipſas liberos maſculos earundem.& iſta fuit

3 *uolūtas teſtatoris expreſſa,quę

d multū debet attendi[d].l.in con-

 ditio

ditionibus.ff.de condi.& demõ. & l.fideicõmiſſa. §.itẽ ſi quis.ff. de leg.iij.Vlterius eſt præmittẽdũ,ꝙ teſtator adiiciẽdo in ſubſtitutione uerbũ,proprio corpore,uidetur excluſiſſe liberos filiarum,utpotè nepotes & pronepotes,ſi qui forẽt tẽpore obitus earũ,quãuis tales appellatione liberorũ cõtineãtur.l.cognoſcere.§.liberorũ.& l.liberorũ.ff.de uerb.ſigni.ſicut dicimus in ſimili de uerbo,maſculos,in ſubſtitutione adiecto,cuius uirtute fœmellæ excluduntur:qui aliàs excluderentur.l.cum ita legatũ.ff.de cond.& demon.in c.Raynaldus.iuncta glo.ſuper uerbo,maſculis.extrà de teſta.& tenet Bar.in l.cum auus.ff.de cond.& demon.& tetigi ſuprà q.clxxiiij. Non ergo ſine cauſa adiecit teſtator in ſubſtitutione hoc uerbũ,proprio corpore.uolẽs intelligere de liberis immediatis ſuorũ liberorũ.aliter hoc uerbũ proprio,de nihilo operaretur. quod tamen non eſt dicendũ.l.ſi quando.§.j.ff.de leg.j.l.ſi ſtipulatus.ff.de uſur.Inde dicitur, ꝙ in dubio recurrere debemus ad cõmunem uerbi intellectum, & illum ſeruare.c.ex literis.lo j. ibi,ad communem uerbi intelligentiam &c.extrà de ſponſalib. in antiquis.Et eſt ratio,quia uti debemus uerbo ad id,quod fuit inſtitutũ:ut legitur & not.xxij.q.ij.c.is autẽ.j.reſpõſo.nec ab eodẽ debet recedi.l.non aliter.in prin,ff.de leg.iij.& l.j.§.inſtitorũ.uer.in re igitur dubia melius eſt uerba edicti ſeruare &c.ff.de exerci.niſi tamen de mente diſponentis aliter & aliud nõ appareret:ut in d.l.nõ aliter habetur.Et cũ ſignificatũ huius uerbi,proprio,ſe habeat immediatè reſpectu corporis filiorũ,qui hæredes fuerunt inſtituti. ut de hoc uidetur text.ſatis expreſſus in c.nulli.uerb. proprio iuramẽto &c.c.ut circa.§.fi.de ele.li.vj. inſti. de patria pote.§.j.Et facit quod no.per gl.in l.j.§.qui mãdatũ.ff.de offi.eius,cui eſt mandą.iuriſdict.ꝙ ſumendo in ſuo proprio ſignificato,nulla agitur abſurditas,uel iniquitas,imò æqtas, ut ſtatim dicã. ipſum propterea ſic accipere debemus.& eodẽ uti,ut reſtringatur ad liberos qui ex talibus filiis fuerunt immediatè procreati.Et iſta fuit & eſt uera mens ipſius teſtatoris,per quã uoluit liberos immediatos filiorum,hoc eſt,ex ipſorũ corpore proprio procreatos, prius admitti,quàm filias ſuas: & in defectu talium liberorum admitti filias nepotibus & neptibus excluſis.Iſtud etiã uidemus, ꝙ ratione perſonæ ſubſtitutæ materia ſucceſsione filii ſui pupilli excluditur,uirtute ſubſtitutionis pupillaris tacitę,quæ aliàs nõ excluderetur.nã fratre uel ſorore pupilli ſubſtitutis,mater excluditur,quæ tamẽ nõ excluderetur,ſi alius eſſet ſubſtitutus.Ita dicit glo.fi.in l.fin.l.precibus.C. de impu,& aliis ſubſti.Idẽ tenẽt

doct.

doc.præſertim Bart.in l.ij.in q. quæ incipit,quæro ex qbus &c. ff.de uulg.& pup.propterea mo naſteriũ habetur loco filii.c.in præſentia.extrà de prob.tamẽ ſi teſtator opponat in teſtamẽto, liberis ex ſenatis,nõ habet locũ. auth.niſi rogati.C.ad Treb.ita dicũt ibi Cy.& Bart.iſtud uidetur uelle dicere l.j.C.de condi. inſer.dũ ibi dicitur,niſi euidens uoluntas teſtatoris in contrariũ appareat &c. Quæ tamen euidens uoluntas in caſu iſto appa ret,propter uerbũ propriè adie ctũ,quod in ſuo proprio & cõmuni ſignificato debet teneri, nec ab eodẽ debet recedi.iuxta l.nõ aliter.& qa etiã filiæ ipſius teſtatoris fuerunt datæ ſubſtitutæ:quas ad ſuã hæreditatẽ prius admitti uoluit, quã neptẽ alterius dictorũ ſuorũ filiorum,quæ à ſuo proprio corpore nõ proceſsit,ſicut proceſſerunt filiæ.& ita etiam in dubio debet conie cturari,ſicut dictũ fuit ſuprà de matre & filio dato ſubſtituto pu pillo fratri ſuo.nam ex charitate & neceſsitate,uel etiã ex natu rali affectione mens teſtatoris cõiecturatur.l.ſi ſeruus plurium. §.fi.ibi,charitas uel neceſsitudo &c.ff.de leg.j.l.Aurelius. §.Titius.ibi, præſumptionẽ propter naturalẽ effectũ &c.ff.de lib.lega.faciunt bene,l.cũ acutiſsimi. C.de fideicom.& l.cum auus.ff. de condi.& demon.& talis con iectura probationẽ euidentem operatur:ſicut habetur in l.licet. & ibi etiã not.per Bar.ff.de leg. j.non obſtat l.Lucius.la ij.ff.de hær.inſti.qa in caſu illo teſtator uoluit prius ad eius hæreditatẽ liberos fratris ſui,q̃ extraneum ſubſtitutũ.qđ apparet ex his uer bis,aut filiũ,filiã, natũ, natámue nõ habebit &c.uolens ꝙ ſi haberet,ꝙ ipſi tales liberi ſubſtituto extraneo prǽferrẽtur:quod ſic nõ fuit in caſu iſto, ubi teſtator filias ſuas admitti uoluit deficientibus liberis ex ꝓprio cor pore filiorũ hæredũ procreatis, ut dictũ eſt ſuprà,ibi, in quibus filiabus cadebant charitas & na turalis affectio,cũ eſſent ipſi teſtatori in eodẽ gradu,in quo filii hæredes erãt.& ideò pariter debeant inſtitui cum fratribus ſecundum ordinem charitatis, cum natura in ipſis procreãdis in nullo cenſetur peccaſſe.l.ma ximum uitium.C.de libe.præte. uel exhære.Non obſt.etiã dictũ Bal.quia ſine l.loquitur. & licet eſſet continuatio ſanguinis, nõ tamen propterea ſequitur nepo tem ex filio fuiſſe à proprio cor pore ſui aui procreatũ,cũ aliud ſit corpus aui,& aliud ſit corpus eius filii,& conditio in proprio ſignificato debet adimpleri. l. Meuius.& l.qui hæredi,ſuprà al leg & quia à diuerſitate corporum ſequitur diuerſitas animorum:ſequitur dictũ Bal.in nullo obſtare.& pro iſta parte benefacit,quod pulchrè ponit Archidia.in ca.nulli.ſuper uerbo, proprio iuramẽto. extrà de ele.

lib.vj. Cōcludendo ergo, credo ſorores bene dicere, & ſubſtitutionem in earum perſonas locū habere. ¶ De hac materia etiam tetigi ſuprà quæſtio, ccxxxiij. & infrà q. dcxij. ¶ De liberis ex ꝓprio corpore ꝓcreatis, tāgit do. Lud. ponti. dictus de Roma. in l. ex facto. §. fi. ff. ad Trebel. ¶ De hoc etiā tetigi in nota. meis. in §. ſi uerbis ex proprio corpore.

a ¶ Dom. Bal. in d. l. j, *In j. col. in uer. quæro quid ſi.*

b ¶ Iſtā quæſtionē. *Aduerte, qa ipſe do. Bal. nō mouet huiuſmodi quæſtionem ſub his terminis, cum dicat ex ſuo corpore, ſi autem ex proprio,*

c ¶ Ex ꝓprio corpore. *Voluit dicere ex ſuo corpore, allegando ibi d. Bal. & uide do. Bart. in l. libertorū. viij. col. uer. quæro quid. ff. de uerb. ſigni. Et facit ad materiam, licet in alijs terminis loquatur. & idem do. Bal. conſi. xix. v. parte. Adde eundē Bal. in c j §. fin. de ſuc. feud.*

d * Multum debet attendi, *Aduerte tamen, quòd iura quæ dicunt uoluntatem teſtatoris eſſe attendendam, intelliguntur, quādo apparet de tali uoluntate diſpoſitiua, quia non ſufficit teſtatorem ita uoluiſſe, niſi diſponat: ut eſt tex. not. in l. quidā cum filium. ubi Bald. & Inno. ita dicunt, per illum text. ff. de hæredi. inſti. & facit tex. in l. j. §. ſin autem ad deficientis. C. de cadu. tollen. ubi per illū tex. Bal. dicit, quòd illud, quod teſtator non loquitur, uelle non præſumitur. & talis uoluntas debet concipi, ex uerbis teſtatoris. l. Gallus. §. quidam rectè. ff. de libe. & poſth. ibi, ut ex eo caſu ualeat, qui ex uerbis concipi poſſit. quem tex. ad hoc ponderauit Bald. in c. ſecundo requiris. de appel. apoſtillando tex. ibi, in uerbo, intētioni. uide do. Phi. Dec. in cōſi. ccv, in ij. parte conſiliorum. in ij. col.*

e ¶ Diuerſitas animorum. *Vide pro hoc c. quia d. uerſitatem. in princ. & in gl. in uer. corporum. & ibi cōcor. extrà de conceſ. præb.*

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium cōceſſum ab alio, quàm ab Imperatore, Papa, Rege Frāciæ, uel Delphino, an teneat.*

QVAEST. CCCLIIII.

a VTRVM alius[a] quam Imperator, Papa, Rex Frāciæ,
1 uel dominus noſter* Delphinus
b poſsit priuilegiū cōcedere[b]? credo ꝙ ſic. l. forma. C. de off. præfect. præto. Affr. l. nō ambigitur. ff. de leg. maximè reſpectu ſuorū ſubditorū, quòd quilibet Ba-
c ro[c] poteſt in ſua terra facere, ſicut facere poteſt legatus in prouincia ſibi cōmiſſa. c. fi. de offic. leg. Et etiā quicūq; iudex ordinari⁹ inter ſuos ſubditos: ut no. in l. j. ff. quod quiſq; iur. & l. diuus. uer. ſed caput &c, ff. de cuſt. & exhi. reo, idē etiā uidemus in ciuitate iuriſdictionē omnimodam habēte. l. Antiochenſium. ff. de priui. credi. & l. Lucius. §. fin. ff. ad munici. quæ hoc poteſt facere inter ſuos ciues: ut ibi dicitur. Iſtud etiā uidemus in epiſcopo, qui inter ſuos ſubditos poteſt priuilegiū concedere, & cōſtitutiōes facere. in c. fi. extrà de his quæ fiunt à maio. parte capi. & c. ij.

& c.ij. de maio.& obe.facit bene c.ut animarũ. de cõſti.lib.vj. ita tenet Io.Fab.inſt.de iu.natu. gen.& ciui.§.ſed quod principi. Idẽ uidetur tenere Barr in l.oẽs populi.in j.q.ſuæ repetitionis.ff. de iuſt.& iur.& iſtud ſeruatur in iudicando in hac curia parlamẽti.ſic etiam ego Guido in uilla mea ſancti Albani,in baronia,in qua habeo omnimodã iuriſdictionẽ altã & baſſam:quia ibi aliqua edicta & cõſtitutiones decreui.Quæro,olim Delphini cõceſſerunt libertates aliqbus uillis,ſeu in eiſdẽ habitantibus nõ ſoluẽdi pedagia,per Delphi.an illę libertates extẽdantur ad terras & uillas poſteà acquiſitas? uide quæ dixi infrà quæſti.ccclxxxix.&c.

a ¶ Vtrum alius. *Hic not.quòd priuilegium præſumitur conceſſum motu proprio.c.ſi motu.de præb.& digni. & per Bar.in l.j.C.de peti.bo.ſubl. lib.x.quod eſt uerũ,ſi ſecũdũ formã legis eſt conceſſum:alias præſumitur conceſſum ad poſtulationem partis, ſecundum Bar.ubi ſupra.& per Ludo.Pont.in l.ij.ff.quod quiſque iur.*

b ¶ Priuilegium cõcedere. *Poteſt concedere priuilegium,quicunq; poteſt legẽ facere:& in quibus poteſt: ut Papa in ſpiritualibus & etiam in temporalibus in terris ſubiectis Romanæ eccleſiæ, ut etiam cùm ad eum deuoluitur iuriſdictio in temporalibus.faciunt not.per do.Inno.in c. quanto.de conſuetu.& c.ad audientiam.de præſcrip.Item poteſt concedere Imperator priuilegium in temporalibus,non in ſpiritualibus:quia de his enim non licet diſponere.xcvj. diſt.bene quidem.Item poteſt epiſcopus in ſua diœceſi priuilegium concedere.extrà de religio.do.conſtitutus.et de cenſi.c.cum uenerabilis.& c.cum olim.ij.de priuileg.& xvj.q. ij.uiſis.dum tamen faciat de uoluntate capituli.extrà de exceſſib.prælato.c.ſicut unire.& de iur.pat.c.paſtoralis.multo fortius patriarcha.extrà de cleri.nõ reſidẽ. cũ ad hoc not.*

c ¶ Quilibet baro. *Si non tendit priuilegium in præiudicium ſuperioris. Nam inferior non poteſt limitare iuriſdictionem ſuperioris.do.Bal.in auth.ſed nouo iure.C.de ſer.fugiti.*

SVMMARIVM.

1 *Prælatus nouus an poſsit res ſeu iura eccleſiæ poſsidere.*

2 *Eccleſia poſsidet,per ſuos canonicos.*

3 *Poſseſsio an continuetur de patre ad filium.*

QVAEST. CCCLV.

1 VTRVM prælatus* nouus cenſeatur res,uel iura ſui beneficii poſsidere, uel quaſi, ſine noua apprehenſione? Et dicendum eſt,ꝙ ſic,ſecundũ Bart. in l.j.§.fin.& l.cum hæredes.in prin.ff.de acqui.poſ.qui alle.In no.in c.in officiis.extrà de teſta. Et eſt ratio,qa ipſa eccleſia poſſidet,quæ eccleſia non moritur, nec mutatur.xij. q.ij.liberti. Pro hoc bene facit l.iubemus.in fin. C.de ſacro.eccl.facit l.raptores. uer.ſinautẽ diaconiſſa.ibi,& plenam poſſeſsionem earũdem.C. de epiſ.& cle.unde dicit Spe.in tit.de pet.& poſſeſſo.§.j.uer.ſed pone

pone &c. Vacãte eccleſia, Petrus occupauit poſſeſsionẽ cuiuſdã rei eccleſiæ: electus in prelatum eccleſiæ repetit poſſeſsionẽ illius rei occupatæ, petẽs occupãtẽ punire tãquã inuaſorẽ. Petrus dicit, ꝙ intrauit uacuũ, cũ à nemine poſsidebatur: iuxta l. nũquã. §. uacuũ tempus. ff. de uſuca. & l. cum quærebatur. C. unde ui. utrũ bene dicat? dico ꝙ nõ: quia nõ dicitur uacua talis poſſeſsio: quia eccleſia dicitur poſsidere & ius habere. d. l. raptores. §. ſin autem. & eccleſia nunquã mori
2 tur: ut c. liberti. alle.* Et ſicut ciuitas poſsidet per ſuos miniſtros. ut l. j. §. fi. cũ l. ſeq. ff. de acquirẽ. poſſ. ita eccleſia per ſuos canonicos poſsidet: quia uacãte eccleſia, apud eos remanet iuriſdictio. in c. cum olim. extrà de maio. & obe. & c. is qui. ideò nõ eſt neceſſe, ꝙ factus epiſcopus intret quãlibet poſſeſsionem ſiue rẽ ſui epiſcopatus, ſed ſufficit, ꝙ intret poſſeſsionẽ ſui epiſcopatus. ar. l. poſsideri. §. j. ff. de acqu. poſ. Et ita ſemper uidi obſeruari in iudicãdo in hac curia parlamẽti: etiã circa quæcũq; alia beneficia. Et de hac materia qualiter cõtinuetur poſſeſsio in beneficialibus, uide in quodã conſilio domini Petri Papæ: incipiẽte, ego dico hunc libellũ &c. quod cõſiliũ poſui infrà q. cccccclxxx.
3 & ibi uide &c.* Si continuetur poſſeſsio de patre ad filiũ, uide a quæ dixi in ſtatuto, ſi quis per literas. in glo. fi. circa fin.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſsio ciuilis, quot & quos effectus operetur.*

QVAEST. CCCLVI.

QVOS & quot effectus operetur, & habeat ciuilis poſ
1 ſeſsio?* dico ꝙ octo, inter alios. Primus eſt, quia per eã fit dominii trãſlatio, ſi uendens aut donãs dñs exiſtat. l. quiſquis. iũcta gl. C. de don. & l. ſi quis argẽtũ. §. ſed & ſi quis. eo. tit. Et hoc uerũ, ſi donãs uel uendẽs poſsideret. Quia ſi nõ poſsideret, non poſſet per cõſtitutũ in aliũ tranſferre poſſeſsionẽ, etiã ciuilẽ: quia nemo dat qđ nõ habet, ut pleni* dixi in apparatu meo, quẽ feci ſuper ſtatuto, ſi quis per literas. in glo. ſuper uerbo, poſſeſsio. in uer. & ultra. &c. Secũdò, quia per eã cauſatur præſcriptio cũ ſine ea præſcribi nõ poſsit. in c. ſine poſſeſsione. de reg. iur. lib. vj. & l. ſerui & filii. §. fi. ff. de furt. & l. j. §. per ſeruũ in fuga. ff. de acquir. poſſeſ. & l. de acceſsionibus. ff. de diuer. & temp. præſcr. Nec ſola naturalis ſufficit. l. acquiritur. §. fin. ff. de acqui. rerũ domi. ita dicit Dyn. in d. c. ſine poſſeſsione. ideo dicit Bart. in l. j. in prin. ff. de acquiren. poſſeſ. quòd poſſeſsio ciuilis, eſt ius inſiſtendi rei non prohibitæ poſsideri, apta producere ciuiles effectus. Ex tali poſſeſsione ciuili transfertur uera poſſeſsio: ut dicit Bar. in l. ab emptione[a]. ff. de pactis. & alleg. l. certe. ff. de precario. Tertius, quia ipſa cauſante

lici

licitum eſt domino ingredi poſſeſsionem, etiam per uiolétiam, ſi eam reperiat per aliam occupatam. l. clā poſsidere. §. qui ad nundinas. ff. de acq. poſ. Quartus eſt, quia poſsidēti ciuiliter datur interdictum, unde ui. l. j. §. deiicitur. ff. de ui & ui ar. Quintus eſt, quia operatur fructuum acquiſitionē: nā ciuiliter poſsidens facit fructus ſuos. l. iij. §. ecōtrario. iūcta gl. ſup uerbo nō multū. ff. de acq. poſ. & Bar. in l. ſi fur. in princ. ff. de uſufr. ubi dicit eſſe caſum. idē tenēt Pe. & Cy. in l. certum. in ij. q. C. de rei uē. Sextus eſt, quia per eā quis excuſať à uitio cládeſtino: ita tenet Bar. expreſsè in l. creditores. in uerſi. qui incipit, diſtingue. C. de pig. & alleg. tex. iūcta gl. in l. cū creditor. C. de furtis. Septimus eſt, qa habēs ciuilē, pōt naturalē poſſeſſionē apprehēdere, etiā reſiſtēte & cōtradicēte illo, qui poſſeſsionē habet naturalē: ut d. l. creditores. & ibi etiā ita tenet expreſsè Bartol. in uerſicu. qui incipit, & prędicta uera &c. Octau⁹ eſt, qa per eā impediť miſsio, quæ geri petiť ex beneficio edicti di ui Adria. & ſimiliter poſsidēs, ſe eſſe allegat dñm: ut de dñio excipiat, qđ icōtinēti paratū ſe offert ꝓbare. Iſtā cōcluſionē ponit gl. in l. ij. ibi, dū in fi. primę gl. dicitur, ut & ſi dicať præſcripſiſſe, hoc ei permittiť. alle. l. fi. in fi. C. de edi. diui Adria. tol. & ita dominiū ſibi acquiſiuiſſe, qđ per præſcriptionem mediāte ciuili poſſeſsione acquiritur. l. ſerui & filii. §. fi. & l. j. §. ſeruū, qui in fuga. ſ. alleg. iūcta l. fi. C. de lō. tēp. præſcriptione. Iſtā cōcluſionem etiā ponit Bar. in d. l. fi. C. de edi. diui Adri. tol. in qōne, quę incipit, ꝓcedo ulterius, & qro qđ ſi ultimus cōtradictor &c. ibi dum dicit, ſiue eñ dicam⁹, iſtud eſſet iudiciū adipiſcēdæ poſſeſsiōis, qđ uerius uideť. ſicut ꝑ interdictū quorū bonorum pōt obiici exceptio dñi uel alterius iuris, ſi tamē quis ꝓbaturus ſit incōtinentiut not. in l. fi. C. quorū bonorū. & in l. ſ. alle. Siue dicamus hoc eſſe interdictū, quaſi recuperādæ poſſeſsionis. Pro certo poſſunt opponi exceptiōes, quę impediūt reſtitutionē, ſi aliquis eſt paratus incōtinēti ꝓbare. ut habuiſtis no. in l. cū quęrebať. C. unde ui. uerba iſta ſunt Bart. ad literam in loco pręal. Et notetis iſtā: qa alibi nō reperi tractatū, nec iſtos effect⁹ legi per aliquē fuiſſe collectos, ſicut ego Guido hic collegi. & uidi ſecūdum iſtos octo effectus pluries & in diuerſis cauſis iudicari & deter minari in hac curia parlāmenti.

2 ¶ * Iuxta præmiſſa, quæro, aliqs poſsidet autoritate iudicis, & dicit ſe fuiſſe miſſum in poſſeſſionem authoritate literarum iudicialium: quod ita probat eſſe per teſtes, utrum ſufficiat. dic quòd non ſecundum Bartolum in dicta lege finali. C. de edict. diui Adriani tollendo, in fine quæſtionis &c.

a ¶ Vt dicit Bar. in l. ab emptione. *In uer. ult. aduertas ubi uult d. Bar. quod licet ex ui conſtituti ſequatur tantum ficta traditio, poſſeſſio tamen quæ exinde acquiritur eſt uera & propria. hoc eſt notandũ pro quæ* e *ſtione, quam ibi dẽ inducit ipſe domi. Bar. contra opin. do. Gul. de Cuneo.*

SVMMARIVM.

1 *Probatio centum annorum quomodo poteſt fieri.*

2 *Præſumptio oritur ex facto antiquo.*

QVAEST. CCCLVII.

1 QVOMODO poteſt fieri
a probatio* centũ annorũ?[a] dicit do. Bal. ꝙ directè non põt fieri, ſed bene præſumptiuè: qa in factis antiquis multũ operaẗ fama: ut no. Inno. in c. ueniẽs. de uer. ſig. maximè in his, quę reputãtur notoria: ut ipſe Inno. ponit in c. cãm. de iur. cal. facit l. ſi mater. C. ne de ſtatu defunctorũ. itẽ a ratione difficilis ꝓbationis, ſufficit ꝓbatio pręſumptiua: ut no. in l. qui ex liberis. in princ. ff. de uulg. & facit qđ no. per Cy. in l. b
b j. in fi. col.[b] C. de ſen. q̃ ſine cer-
c ta quãtitate ꝓferunẗ.[c] Põt etiam c probari p inſtrumẽta facta ſucceſſiuè ſup poſſeſſiõe uel reditib⁹. l. Põponi⁹. ff. qb. mo. uſuſfr. d amit. nã qui reditus pcipit, in dubio, pręſumiẗ poſsidere. l. litib⁹.
2 C. de agri. & cẽ. li. xj.* Et ideo di
d cit do. Bal.[d] ꝙ in inſtrumẽtis nõ expedit probare quòd notarius fuerit notarius, uel in quaſi poſſeſsione: quia ex ipſo facto ita antiquo oritur præſumptio: ut ponit Inno. in d. c. ueniens, dicit etiam do. Bald. ꝙ eſt neceſſe, ꝙ teſtis reddat cauſam, ex qua præſumatur ſenſus corporalis præſumptione iuris: ſed nõ reddat rationẽ directè per ſenſum cor-
e poris. ita tenet Barto. in l. j.[e] ff. ſi cer. pe. in ſua repetitiõe. ſed ſufficit ſenſus remot⁹ ab actu, ſi ex eo pręſumaẗ actus: ut de eo, qui uidit furiẽtẽ cũ gladio euaginato, ſanguinolẽto, uel uidit ſcholarẽ de domo meretricis de nocte exeuntẽ. l. neq; natales. C. de prob. ꝑmiſſa ponit Bal. in auth. quas actiões. C. de ſac. ſan. ec. Et uide Archi. in c. ſi plures. xvij. q. vij. ibi uide omnino Cy. & doc. in l. teſtium. C. de teſti. & ita reſpectu probationis antiqui, uidi in hac curia parla. obſeruari in iudicãdo. ¶ De probatiõe rei antiquæ, dixi s. quæ. cxciiij. &c.

a ¶ Cẽtũ annorũ. *De probatiõe cẽtũ annorũ, et rei antiquæ, notat iſte, cõ. j. inci. in ac. negatoria. uer. et ſi quiſpiã. n. v. ad fi. et conſi. l. xxxviij. uol. j.*

b ¶ In fi. col. *In uerſi. hoc de intereſſe ſingulari. et ibi & propter hoc &c.*

c ¶ De ſen. quæ ſine certa quãtitate proferuntur. *Voluit alle. de ſen. quæ pro eo, quod intereſt, proferũtur.*

d ¶ Dicit đ. Bal. *In l. Barbarius Philadelphus. in vij. col. in uer. qualiter autẽ probetur. ff. de of. prato.* Et *adde do. Bar. in pr. a. l. Barbarius. iij. co. in uer. quæro quæ eſt rõ. ibi, et ſumit argumẽtũ. et uide omnino do. Fel. in c. ſi ſcripturã. in vj. col. in uerſi. item requiritur. extra de fid. inſtr.* Et *quæ hic dicuntur, formaliter tangit ipſe do. Bal. in auth. quas actiones. in ult. colum*

col.in uerſi.ego dico.C. de ſac.ſan.ec.

e ¶ Tenet Bar.in l.j.*In uer.item ap. ratio teſtis.Quo ad hoc,uide do.* Bal. *in pal.l.j.in iiij.co.uer.ex hoc arguit.*

SVMMARIVM.

1 *Peti aliud pro alio an poßit: ſicut ſolui aliud pro alio.*

2 *Actionis diffinitio.*

QVAES. CCCLVIIJ.

NOBILIS Antonius de Monte acuto,petiit in hac curia parla. uigore ſubmiſsiōis à dño ſancti Laurētii de Ponte, centū florenos,pro ueſtibus nuptialibus ꝓmiſsis ſoluere ꝑ dictū dominū ſancti Laurētii dicto de Monte acuto,pro ſorore quam nuptui tradidit dicto de Mōte acuto, ad quos centū florenos tñ nō erat obligat⁹ dict⁹ dominus ſancti Laurētii:ſed ad ueſtes nuptiales tradēdū.quæſitum fuit ſi eius petitio bñ pro-
1 ceſſerit.& uidebaẗ,ꝙ ſic.* quia ſicut qñq; aliud pro alio pōt ſolui,iuxta ea quæ ponit Bart.in l. ij.§.j.ff.ſi cert.pe.& l.Paulus reſpōdit.ff.de ſolutiōibus.ita pari ratione aliud pro alio pōt peti, cū nihil referat, qd de ęquipollētibus fiat.Contrariū tñ credo, quia illud pōt & debet peti, qđ
2 eſt in obligatione.& hoc* ꝓbat diffinitio actionis,q̄ nihil aliud eſt,quàm ius ꝓſequēdi in iudicio,qđ ſibi debeẗ.inſti.de actiōibus.in princi. Sed ſic eſt, ꝙ ueſtes dicto de Mōte acuto debētur,in quib⁹ d.dñs ſancti Laurētii ſe obligauit.inſti. de obliga. in prin.Igitur ipſas ueſtes petere debebat d. de Monte acuto. & non pecuniā pro ualore ueſtium:qa petēdo pecuniā,petiit aliud, quàm ſibi deberet.ideò malè ꝓceſsit talis petitio.ita dicere uideẗ Bar.in l.ſi quis ſtipulatus fuerit decē in melle.ff. de
a ſol.ibi,[a] dū dicit,Et ideò ſi ꝓmitto tibi dare centū libras in florenis:floreni nō ſunt tātū in ſolutione: imò etiā in obligatiōe. idem dicere uoluit in d.l.Paul⁹. ubi dicit,ꝙ ſi mutuaui tibi centum libras in florenis,nō poſsūt peti,niſi libre,ſicut ſi res aliqua data eſſet in dotē æſtimata : qa res ipſa & non æſtimatio debet peti.l.cū dotem.& ibi glo. C.de iure dot.& l.ſi.ff.ſol.ma. ita ponit Bar.in antepe.q.quę incipit, ſed quæro &c.& ita fuit iudicatū in dicta cauſa, die ſentētiarū natalis do. M.ccccłix.in manus Ioā. Roſſatii dictæ curiæ parla. cuius cauſę ꝓceſſum retuli ego Guido Papæ. ¶ Tetigi de hac materia infrà, quæſtio.ccccxcij. in fin. & quæſtione ccccxciij.

a ¶ Ibi. *Scilicet in ij. col. in uerſiculo, aduertatis.*

SVMMARIVM.

1 *Præcepto Iudicis an ſit obtemperandum. Et an negligentibus pœna infligatur.*

QVAEST. CCCLIX.

DE præceptis ſeu mandatis iudicum uel aliorum iuriſdictionem habentium, uide tex.in l.j.ff.ſi quis ius dicenti nō obtemperauerit.& in l.creditor. §.iuſſus.ff.de ap.quod notabiliter

ter notatur per glo.in c. ad aures.extrà de tempo.ordi.Et inde
1 inſurgit talis qųęſtio.*Iudex pręcepit aliquibus ſuis ſubditis, ꝙ reficiant mœnia uillæ,uel faciat tale quid,& ſub pœna xxv.li.ſed ipſi obtēperare recuſant,an poterint inquietari: uel utrū pœna contra eos poterit declarari.ui
a detur ꝙ ſic[a] per d.l.j.ff.ſi quis ius dicenti non obtemperauerit.Et eſt ratio, qa in dubio debet pareri iudici propter eius authoritatem.l.ſeruo inuito. §.cū prætor.ff. ad Treb. & l.ſi pręto r. in prin.& §.Marcellus.ff.de iud.& qui non paret, præſumitur eſſe in dolo.l.non poteſt dolo carere.ff.de reg.iur. ubi etiā no.quo modo is qui nō paret iudici,puniri pōt,& debet.ita etiam dicit Dy.in c. quod quis mādato.eo. tit.lib.vj. ratione cuius doli præſumpti ipſe talis non obtēperās, inqetari pōt.l.j. C.ad le.Cor.de ſica.& l.ſi nō cōuicii. C.de iniuriis. ac etiā mulctari.ut d.l.j.ſiqs ius dicenti nō obtemperauerit. facit etiam quod dicit Spe.ti.de iur.om.iud.§.fi.in fi.ubi dicit,ꝙ ſi mandatum uel inhibitio iudicis contemnitur, ad eius ſpectat officium hoc punire. ut l.j. ff. ſi quis ius dicenti.ſ.alleg.& c.j.de matri.contracto contra interdictum eccl.cum ſuis concordantiis: quia præceptum quod fit à iudice, etiam ſine cauſæ cogni-
b tione,[b] de his quæ ad eius pertinent officium,ualet:ſicut dicit Inn.in c.cum ueniſſent. extrà de in integ.reſtitu. ſuper glo.poſita ſuper uerbo, inhibitionem.ibi dum dicitur, item præceptū de his &c. & alleg.vj.q.j.c. quia & no.de tempo.ord.c.ad aures. Et prænuſſa ſeruantur in iudiciis in hac patria Delphin.¶ Sed eſt aduertendum, quòd ſi talis non obtemperans, non inquietetur uel non mulctetur j.annum, ipſe poterit lapſo anno inquietari,uel mulctari.l.j.§.fi.ff.ſi qs ius dicēti nō obtēp.&c.¶ De præcepto iudicis etiā tetigi ſ. q.ccclx.

a ¶ *Videtur ꝙ ſic. Et facit, quia ex arbitrio eius uenit,qui mulctam inducit.ff.de uerb.ſigni.l.ſi qua pœna. & l.aliud eſt fraus. §.j.id enim poteſt prætor in actibus, qui ab ipſo procedunt in ipſo initio, quum producit quod poſſūt contrahentes quādo conueniunt aut contrahunt,ut argu.ff.de manumiſ.l.ſeruus hac lege. & de uerbo.oblig.l.in conuentionalibus.& hac uide plenius tacta per do. Oldra.conſilio xv.in uerſi.poteſt & aliter reſponderi.*

b ¶ Etiam ſine cauſæ cognitione. *Tu uide de notatis in hac quæſtione iſtum conſi.clxxj.incip. circa materiam proceſſus. nume.v. uerſicu.ad quintum quæſitum.*

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia an poſſit fundari infra aliquam parochiam.*

2 *Nunciatio noui operis locum etiam habet pro republ.*

QVAEST. CCCLX.

1 VTRVM* eccleſia poſſit fundari infra aliquam parochiam? credo ꝙ non[a] ſaltem
a in

in præiudicium eccleſiæ parochialis.iuxta c.j.cum ibi not.de reli. do. & facit bene in auth.ut a nullus fabricet orato. dom.ſine cōſenſu epi.circa principiū.col. v. Ideò rector parochialis eccleſiæ cuius intereſt propter oblationē,ſepulturas,& alias obuentiōes,eidē pertinētes, iuxta no. in c.dilectus.extrà de capel. monacho. & ca.paſtoralis.extrà de his,quę fiūt à prælа.ſine cōſenſu capituli.& per Hoſti.in c.ad audientiam.de eccle.ędi.xiij.q.j.c. 1 eccleſias.pōt ſe & debet opponere pro iurib⁹ſuę eccleſiæ cōſeruādis.l.iij.§.j.&§.pe.ff.de no. 2 ope.nū. & poterit nouum opus nunciare.l.j.§.nūciatio.ff.de no.

2 ope.nū.Quæ nūciatio*no.ope. locū habet etiā pro republ.l.iij. in fi.eo.ti uel agere interdicto, qđ ui uel clā, ſi tamē clādeſtinè 1 fuerit ſacrum.Et pro hoc eſt tex. notabilis in l.prohibere.§.ſi cū. l.ſe.ff.qđ ui aut clā. Nec eſt curā dū hoc caſu, utrū ius ſeu titulū habuerit talia ædificādi, uel ne. in l.j. §.& parui.ff.eo.tit.Et pro hoc facit dict.Bart.poſitū in l.ij. §.ſi quis.ff. ne quid in loco publico.ideo quia ego Guido Papæ fundaui capellam beatę Mariæ de Fontanilio, infra parochiā S. Vincētii de plaſtris mādamenti curuillionis, in fundo meo,ibi iuxta domum meā,ordinaui rectorem ipſius capellæ curatum d.parochię ſancti Vincentii de plaſtris,ne iuribus ſuis parochialibus in aliquo derogarem.& ita ſeruatur in hac patria Delphina.ubique.

¶ Credo ꝙ non.*Hoc intellige,niſi ſubſit cauſa:ut per dom.Panor.in c. ad audientiam.in uer. in glo.ij.in fi. extra.de eccle.ædifi.et quæ ſunt cauſæ propter quas noua eccleſia non poteſt conſtrui in præiudicium eccleſiæ antiquæ parochialis:uide do.Gof.in ſum.in præ.ti.de ecc.ædi.in § eſt aūt ſciendū.in uerſ.tres autē ſunt cauſæ.*

SVMMARIVM.

1 *Manus mortua,eſt quòd ſi ruſticus decedat ſine libero, uel alio deſcēdente,dominus totū occupet iure peculij.*

2 *Manus mortua an locum habeat, ſubſtituto filio presbytero.*

QVAEST. CCCLXI.

DE manu mortua do.Hoſti. in ſum. in ti. de natis ex libero uentre.in uerſic.fin.mouet quæſtionem in hęc uerba:Quid autem de*conſuetudine,quę eſt in caſtris & locis aliquibus, ꝙ ſi ruſticus decedat ſine libero uel alio deſcendente, dominus totum occupat iure peculii? dico ipſam ſeruandam ſi præſcripta ſit, quia Iudæi propter loci conſuetudinem habent ſub dominio ſuo Chriſtianos, ut nota. in titulo de Iudæis. ſub rubrica, de ſeruis Iudæorum & Sarracenorum: quia cùm hoc prohibetur in clericis ſpecialiter, de laicis uidetur conceſſum. agumentum de ſucceſsione ab inteſta. capitulo ij. poteſt enim dominus allegare ꝙ ab initio hoc pacto fuerit ſic natus: ad quod probandū inducat cōſuetud

tudinem, quæ optima eſt legum & dubiorū interpres. ut c. cum dilectus. §. j. extrà de cōſue. & in l. cum de in rem uerſo. ff. de uſuris: & dicit tex. expreſſe in l. ſi de interpretatione. ff. de legibus. & uide quod no. per eūdem Hoſt. in tit. de cenſi. §. ſi quis cenſus. & ad hoc in Leuitico xxv. c. ibi, de terra quoque non uendetur in a perpetuum: quia mea eſt, & uos aduenæ uel coloni mei eſtis. ita dicit ibidē. poſt quē Hoſti. dicit frater Io. in ſum. cōfeſſorum, tit. de ſucceſſo. ab inteſta. in q. cxxj. 2 quid ſit de conſuetudine terræ, quod mortuo homine ſine filio dominus totū accipiat: dicit ibi talem conſuetudinem eſſe ſeruandam in ſequendo opi. Hoſt. ſ. poſitam. quam ibidē effectualiter ponit. & hæc conſuetudo ſeruatur etiā in hac patria Delp. ab antiquiſsimis temporibus: & manū mortuā accipiūt barones, bannereti & alii nobiles huius a patriæ homines talis cōditionis habētes. Et ſimiliter illuſtris dominus noſter Delp. accipere ſolebat. ſed in libertatibus generalibus præſentis patriæ domi. Hamber. Delphi. qui dictas libertates conceſsit & præſentem patriam in domū Franciæ trāſtulit, uoluit & ordinauit q ipſe & ſui ſucceſ. in Del. dictam manum mortuam non accipiāt, niſi ab illis qui eandem manum mortuam acciperent ab hominibus ſuis: ita ſonat libertas Del t phi. & ita ſeruatur. Caueat ergo a d. Ant. de Poypia miles d. Thoſiaci: q nullos liberos habet, nec habere ſperatur: quia ipſo mortuo do. noſter Del. poterit ſ. eū capere manū mor. quia ipſe do. Ant. eam pluries accepit ab hominibus ſuis dicti loci Thoſiaci, prout uidi temporibus meis. ¶ De hac materia manus mortuæ uide Cyn.ª in auth. ſed epiſcopalis dignitas. C. de epiſc. & cle. & ibi tangit, licet bene modicum. ponit etiā in l. uolūtariæ. C. de excuſat. tu. in q. ſi. & modicū dicit. ¶ Sed* quid ſi talis homo decedat ſubſtituto filio preſbytero, an locū habeat manus mortua? uide Io. Fa. inſti. quibus modis ius patriæ poteſtatis ſoluitur. in §. j. ¶ De hominibus talliabilibus uide quæ dixi ſ. q. cccxij. uſq; ad q. cccxvj. & ibi uide multa ſingularia quæ dixi de hominibus &c. Et de manu mortua, uide in c. j. libertatum Delp. ¶ Vide Cyn. *Scilicet poſt d. Iaco. de Ra. in uerſi. & per iſtam rationem. & facit ad materiam quod ibi dicit do. Sali. poſt dominum Pe. in uer. & ex hoc manus autem mortua. Item ſucceſsio quæ ſic uulgo appellatur, ut ex præal. colligitur.*

SVMMARIVM.

1 *Iudicis officium an poſſit implorari pro aliqua re, quam quis prætendit ad ſe pertinere, ut ſibi reſtituatur.*

2 *Iudicis officiū debet iplorari, ubicūq; deficit actio: & æquitas inde reſultat.*

QVAEST. CCCLXII.

VTRVM * officiū iudicis a poſsit intētari pro aliqua re

re quā quis prętendit ad ſe pertinere ut ſibi reſtituatur? credo quòd ſic. & hāc quæſtionem uidi de facto in hac curia parlam. de tēpore quo in ipſa curia practicabam ſuper facto Caſtri Salauerii. quod do. Gul. de Gehen. miles, pro quo aduocatus tunc exiſtebā, aſſerebat fuiſſe ſibi legatum. pro cuius expeditiōe ſibi fienda officium iudicis intētauit, cùm eius petitio ab aliquibus reputata fuit inepta. Sed ego Guido dixi & ſuſtinui oppoſitū, per l. de uſuf. ff. de uariis & extraordi. cog. ubi pro equo meo mihi reſtituēdo poteſt iudicis officium implorari. quod eſt ſatis ſingulare. facit bene c. dilecti filii. extra de iudiciis. in antiquis. ibi dū dicitur, prouideatis attentius, ne ita ſubtiliter ſicut à multis fieri ſolet: cuiuſmodi actio intentetur inquiratis. ſed ſolum ſimpliciter & purè factum ipſum, & rei ueritatē ſecūdum formam canonū & ſanctorum patrum inſtitutionē, inueſtigare curetis &c. Pro hoc etiam adduci poteſt. Nam ſicut directū beneficiū ex edicto diui Adriani cōpetit: & poteſt intentari pro uniuerſali hæreditate: ita utile beneficium tale pōt pro re ſingulari legata intentari. ſicut dicimus in l. pe, ff. ſi quadru. paup. feciſſe dica. De animali bipede quod pauperiē fecit, pro quo damno utilis datur. licet ille titulus principaliter factus fuerit pro animali quadrupede, quod damnum intulit. Et hoc ſatis uidetur ſentire Spec. in tit. de offi. iudi. §. j. uer. item cum uaſallus &c. Et ſequitur unus talis effectus in iure, quòd implorans tale officiū, non habet neceſſariò probare rem, quam petit ſibi reſtitui, ad ſe pertinere iure dominii uel quaſi. ſed ſufficit quòd probet ſe talem rem ante occupationem de eadem factā poſſediſſe. ita dicit Barto. in d. l. de uſu.

b [b] & allegat glo. in l. in ciuilē. C. de furtis. & l. manifeſtiſſimi. §. ſed cū in ſecūdam. eo. tit. Nec præmiſsis obſtat l. in cauſę. circa prin. ff. de mino. dum dicitur, quòd exiſtente remedio ordinario ad extraordinarium nō eſt recurrendum: quia hoc uerū eſt in caſu d. l. in aliis tamen ſecus eſt. ita dicit & ſoluit Spe. in ti. de off. iud. §. j. uerſi. ſed opponitur. Et ita fuit in dicta cauſa iudicatum. & miſſus in poſſeſsionē dicti caſtri dictus Guliel. de Gehennis: ſed poſteà ſuperueniēte guerra principis Auraice, quā fecit in hac patria, in ſocietate multorum Burgundorum & Sabandiēſium, dictum caſtrū fuit reductum ad manus Delph.

2 ¶ *Et qa ſuprà tetigi de off. iud. ſciēdum eſt, quòd officiū iudicis poteſt & debet implorari, ubicūq; deficit actio.

c [c] ſi tamē ęquitas inde reſultet. de qua in l. illicitas. in princip. ff. de offic. præſid. ita tenet ibi Bart. & uidetur bonus text. in l. ſi me & Titium. ff. ſi cert. pet. Ideo practicatur, q̃ fine

ſine libellorũ poni cõſueuit illa clauſula, & aliàs debitã iuſtitiã miniſtrari, &c. ꝑ qua clauſula facit bene dictũ c. dilecti filii &c.

a ¶ Officium iudicis. *Vt quæ hic dicuntur, plenius intelligas, uide d. Ro. in tract. de offic. iudi. quod lo. actus propo. in rubricel. de of. iud. quod da. in quinq; caſi. & Spe in parte in tit. de off. om. iu. §. j. uerſ. itẽ imploratur loco principalis actionis. & in tit. de cauſa poſ in §. priuata. in uer. ſed & ſi me. & in prædictis locis traditur theorica & practica eorum, quæ hic tanguntur.*

b ¶ Bar. in d. l. de uſu. *In uerſi. ſequitur. in tex. ibi tertius caſus.*

c ¶ Vbicunque deficit actio. *Adde ꝙ no. Cy. in l. Quintus. ff. de annu. le. ubi dicit quòd officiũ iudicis imploratur à non ualenti agere. ſequitur Bart. in l. ſi depoſita. C. depo. & ad. Pe. de an. in c. ad apoſtolicã. de ſimo. ubi per illum tex. expreſſe colligit, ꝙ ubi nulla datur actio, ſi ſubeſt æquitas. officio iudicis ſubuenitur. alle. l. hæreditas. §. j. ff. de peti. hær.*

SVMMARIVM.

1 *Dotis & augmẽti inæqualitas quandoque toleratur. Vide nu. 2. & 3.*

QVAEST. CCCLXIII.

LICET in pactis de dote
1 & dotis augmento * lucrãdis, æqualitas debeat ſeruari. in auth. de æqualitate dotis. §. j. col. vij. & in auth. æqualitas. C. de pactis conuẽtis ſuper dote. attamẽ inæqualitas dotis & augmenti, quandoque toleratur: ut habetur per gl. ord. in l. ex morte. ſuper uerbo, hoc tamen obſeruãdum &c. C. de pactis conuentis
2 ſuper dote. Primò, uidelicet * ſi uſus & conſuetudo patriæ habeat oppoſitum. ita uoluit dicere gl. in dicta authen. æqualitas. facit l. ij. C. quę ſit longa cõ-
a ſue. l. de quibus. ff. eo. titu. a Sicut eſt in patria Delphi. quia uidemus quotidie, ꝙ ex pacto maritus de dote lucratur pro ſuper uita centum uel ducẽtos florenos, & uxor duplum. Et ſic prætextu conſuetudinis non ſerua-
3 tur æqualitas in iſtis. * Secundò ſi iuuenis recipiat in uxorẽ mulierem ſenem: uel nobilis ignobilem. Nam etiam iſto caſu inæqualitas pactorum toleratur, & pactũ inæquale adiectum, cẽſetur eſſe quædã remuneratio, reſpectu iuuẽtutis: aut reſpectu nobilitatis. Et talis remuneratio ualet de iure etiam inter cõiuges facta. l. quod autem. §. ſi uir. ff. de donat. inter uirum & uxo. ita uoluit dicere Bart. qui dictũ §. allegat ad iſtud propoſitũ in l. ſi diuortio. j. q. & in l. ſi ita ſtipulatus fuero. §. j. ff. de uerb. obl. & quam maximè ubi tale pactũ iuramento reperitur uallatũ; quia tunc tenet iuramẽtum, quod eſt ſeruandum. in auth. ſacramenta. C. ſi aduer. uen. & in c. licet. & c. ſi uero. de iureiu. & ꝙ no. p Bar. in l. ſi quis pro eo. ff. de fi. ¶ De materia augmenti dotis in aliis tamen terminis, uide quæ ſcripſi ſ. q. cclxxiiij. ſuper uita debeatur dote nõ ſoluta. uide quæ ſcripſi in q. ccccclxvj. &c.

¶ ff. eo.

a ¶ff.eo.ti. *Voluit allegare.ff.de legi. & ſen.conſul.*

SVMMARIVM.

1 *Appellans ſi compareat coram Iudice à quo, cum proteſtatione, quòd ſua appel.ſibi ſalua remaneat, an ualeat proteſtatio.*

QVAEST. CCCLXIIII.

SI QVIS corā iudice,à quo appellauit, cōpareat & proteſtetur quòd appella. ſua ſibi re
1 maneat ſalua,* utrū proteſtatio faciat remanere appellationem
a ſaluam? Credo quòd ſic,[a] ut tenet expreſsè Inn.in c. quæſt. extrà de appel.ibi dū dicit, fateor tamē &c. Hoc idem ponit & tenet in c.qua fronte.in eo.tit. ibi dum quærit,Sed quid ſi appellās uelit abſolui &c.nec obſtat.l.ad ſolutionē.C. de re iudi. & quod not.per Spec.in tit.de app.§.fin. uerſic.item quod appellans &c. Quia locum habēt dicta & alia iura cōſimilia, ubi quis comparet,nulla facta proteſtatiōe:quę reſeruat ius in tali actu,aut alio. l.ſi debitor.§.fin.ff.qui.mo.pig. uel hypo.ſol.& facit ſperare animum ab actu,qui agitur.l.qui in aliena.§.fi.ff.de acqui.hære.& l. ac ſi quis.§.plerique.ff.de relig. & ſump.fune.& l.iuriſgentium. §.quod ferè.ff.de pac. Et pro hoc bene facit, quod Martinus ſubli. dicit in q.quā diſputauit,quę incipit, tempore litis cōteſtandæ &c. Pro quibus accedant ea, quæ ponit Bar.in l.j.C.de lite cōteſta.& in l.ſi quis.in princ.ff. de legat. iij. Et præmiſſa intelligo uera, quādo iudex proteſtationi non contradicit,ſed tacet: & ita etiā tacitè admittit. aut quādo pars aduerſa de cōtrario nō proteſtatur:quoniam aliud fortè eſſet dicendum.Pro primo facit l. ſi autem. §. ſi quocunque modo.ff.de neg.geſt. Pro ſecūdo facit l.j.§.eleganter.ff.de lib. agno.ita ponunt dicti doctores in dicta quæſtione diſputata. & in l.j.ſ.allegata. Sed quia plerūque contingit, quod iudex admittit proteſtationem factam, talis admiſsio operatur ad probationem proteſtationis. l. quod in diem.§ j.ff. de compēſatio. & l. ſi autem. §. ſimili quoque modo.ff.de neg.geſt. Et facit bene quod ponit Inn.in c. præſentiū. lo.j. in gl.ſuper uerbo,compellere.ibi dum dicitur, niſi iudex in hoc aduerſario cōſentiat &c. extrà de teſtib.licet ipſe d.iura non alleget.Et facit quod no.in d.q.diſputata per Martinū ſubli. Sed quid ſi iudex q aliquo actu iudiciali proteſtetur, quòd ſi dę iure uel aliàs nō ualeat, aut admitti uel fieri non debeat, quòd habeatur pro non facto? Certè tunc per talem proteſtationem nō præiudicatur alicui:nec nouum ius quæritur.ita ponit Bar. in l.ille à quo.§.j.ff.ad Trebel.& facit in c. cum contingat. & ibi not.de off.deleg.& ponit Bal.in l.fin.in iiij.quæſt.C. de edi. diui. Adri.tollen. & in authē. ſi dicatur.C.de teſta.in auth.de teſti.§. ſi uerò.& ibi Iaco.de bello uiſu.

Facit

Facit etiam quod ponit Bald. in l.aſſe toto.ff.de hære.inſti.& ibi allegat multa iura. facit bene. l. 1
iij.C.de priui.fiſci.ibi, ſalua igitur &c.Et ponit Petr. Iac.in titu. de duello.in fi. ſecus tamen eſt, ubi ipſe iudex reſeruat uel admittit appellationẽ ſimpliciter: qa tũc eã cẽſetur approbare: ut ſ.dixi.¶Et de materia proteſta- 2
b tionis,[b] in aliis tamen terminis, uide quæ dixi ſecundum dõminum Petrum Papæ, ſuprà quæſtione clxxij.&c.

a ¶Quòd ſic.*Iſtud etiã tenet d.Alex. cõſi.cxxx.iiij.col.in uer.quia reſpondeo.iiij.uolu.& d. Ioan.And.in c.ſolicitudinem.in vj.col.in tex.audiendus.iuncto eo,quod ſcribit ſuper glo. fin.extrà de appel.& eodem titu. in vj.in c.fin.in gl.quid ſi.l.*

b ¶De materia proteſtationis.*Vide omnino do.* Barto.*l.non ſolùm.§. mortè.in ij.col.in uerſic. his præmiſſis.ff.de no.ope.nun.& domi.Pan.in præ.c.ſolicitudinem. in ulti. not. & plenius per eundem d. Panor.tangitur in c.cum M.in iiij. col. in gloſ. in uerſ.ſine præiudicio. extrà de conſti. & ibi pleniſſimè diſcutitur materia proteſtationis,per do.Fely.in xv.col. uerſi.reſtat poſtremò.per do.Io. An. in regula in generali.in iij. colum. in uerſic.quinquageſimo.de regu.iur.in vj.in mercu.*

SVMMARIVM.

1 *Probandum in iudicio aliquid qui ſe adſtringit,ſi non probet,perdit cauſam.*

2 *Clauſula, citra onus ſuperfluæ probationis,quid operetur.*

QVAEST. CCCLXV.

SI quis ponit uel proponit * aliquid in iudicio, ad quod probandum ſe adſtringit: & ſi non probat,perdit cauſam.l.j.§. item quæritur. ff. de aqua quotidiana & æſti.& in l. prætor. ij. §.docereque. ff. ui bon. rapt. & in l.denunciaſſe.§. quid tamen. de adul.*Ex hoc ſumitur practica,quæ ponitur in libellis,poſitionibus & articulis, dum dicitur,citra onus ſuperfluę probationis &c.ut dicit Barto. in d. §. item quæritur. tamen ſi plura ponantur in libello , quorum unum per ſe ſufficeret,tunc ſufficit unum probare. Ita dicit gl. in c. ſignificauit. extrà de appel. idem ſuper hoc Bartol.in l. diui.ff.de re iudi. & in l. j. §. item quæritur. ff. de aqua quoti. & æſtiua.& Innocen.& Henri.Bo-
a hic in c. licet cauſam. [a] de probationibus &c.

a ¶In c. licet cauſam. *Quo ad huiuſmodi materiam , & effectum clauſulæ citra probationis,&c. uide domi. Felin.in præ.c.licet cauſam.in vj.charta.in glo.in uerſicu. adſtrinxit.ubi ponit duas concluſiones & illarum nominationes & fallentias. & adde quòd eleganter tradit idem domi. Felin.in c.inter dilectos.in vj. colum.gloſ. in uerſi. addendi uel minuendi.extrà de fid.inſtru.*

SVMMARIVM.

1 *Poſſidens lite pendente non debet teneri in poſſeſſione.*

2 *Fiſcus,an lite pendente inter eum & priuatum , poſſit rem litigioſam*

in

in manus ſuas trahere, & priuare partem priuatam ſua poßeßionē. diſting. num. 1.

QVAEST. CCCLXVI.

1 POSSIDENS *lite pēdente, debet teneri in poſſeſsione ſua. l. j. §. ſinautem proprietarius. C. communia de manu. & l. ſi ſeruus. ff. quod cum eo. & l. ſi. in princ. ff. de uſuc. & faciūt not. per gloſſ. in l. fin. C. de ordin. co. & l. ſi inſtitutæ. ff. de inoffic. teſta. Et hæc ſunt de iure, & ſtylo omnium curiarum uera inter pri-
2 uatos. ¶*Sed quid in fiſco, an poſsit lite pendente inter fiſcum & priuatum rem contentioſam ad manus ſuas ponere & priuare partem priuatam ſua poſſeſſione lite pēdente? uidetur quòd ſic. arg. in l. ſenatus. §. ſenatus. & l. Titius. ff. de iure fiſci. & facit l. Paulus Callimachus. in §. fi. ff. de
3 lega. iij. Circa hoc crederem* ſic dicēdum, quòd ubi fiſcus habet
a legitimum cōtradictorem,[a] non debet rem quam petit, auferre à poſſeſſore: nec ad manum ſuam ponere lit. pendente: ut dicit gl. in l. res, quæ. in glo. j. ff. de iure fi-
b ſci. ubi autem non eſſet [b] legitimus cōtradictor: tunc poſſet ad manus fiſci reduci: per text. cum gloſſ. C. de iure fiſci. in l. defenſionis. in princ. ſuper uerbo pendente, &c. Et dicit Dy. in d. l. defenſionis, quòd illa lex habet locum, ubi non conſtat de iure fiſci. Sed primum membrū intelligo uerum; niſi eſſet timor dilapidationis fiendæ per poſſeſſorem: quia tunc res deberet inuentarizari, uel ad manus tertias poni. argu. ff. de appel. l. Imperatores. in fi. Et ita ſeruatur in hac curia parlamenti, &c.

a ¶Legitimū contradictorē. *Quis autē dicatur legitimus contradictor: traditur per dom. Bart. & Alexan. ac doc. in l. ſi. §. ſinautem. C. de edic. diui Adr. toll. Quis uerò dicatur non legitimus ſeu iniuſtus: uide notata in l. non iuſtè. ff. de collu. detegen.*

b ¶Non eſſet. *Vbi non eſt contradictor, iudex debet eſſe facilis. l. fin. & ibi d. Bal. in v. not. & Alexan. C. de edic. diui Adr. toll. Si tamē apparet, debet iudex examinare iura partiū: alias proceßus eſt irritus: ſecundum domi. Bald. ubi ſuprà in vij. nota.*

SVMMARIVM.

1 *Clauſula generalis, renuntians omni Iuri canonico & ciuili, per quod contra præmiſſa uel aliqua de prædictis, dicere, facere, uel uenire, &c. utrum comprehendat omnes alias renuntiationes.*

2 *Clauſula, iurat omnia rata, & grata habere geſta per eum, quid importet.*

QVAEST. CCCLXVII.

1 IN aliquo contractu reperitur renuntiatio* aliquorum ſpiritualium, in quibus ſpūalis renūtiatio requiritur, & inde ſubiicitur clauſula generalis talis uel conſimilis tenoris: & omni tali iuri canonico & ciuili, per quod contra præmiſſa uel aliqua de prædictis dicere, facere, uel uenire, &c. Vtrum in tali clauſula generali comprǣhēdantur aliæ

renuntiationes, quæ ſpecialiter fieri debent: ut puta renuntiatio diuidendarum actionũ, uel ordinis, aut alia ſimilia? credo ꝙ
a ſic.[a] argu.cap. qui ad agendum. extrà, de procur.lib.vj.& not.per gloſſ.in l.ſed & ſi quis.§.quæſitum.ff.ſi quis cautionibus.ita dicit expreſſè Dyn.in cap.contractus.de regu.iur.lib.vj.circa finẽ. ibi,dum dicit:item ſiquidem caſus ſpecialiter exprimatur,&c.Et pro hoc bene facit, quod ponit Bart. qui illud idem uidetur tenere in dicto §.quæſitũ. in quæſtione,quæ incipit,ſed an hoc habet locum in contractibus, &c. circa finem. & allegat.cap.ſedes apoſtolica.extrà,de reſcr.in antiquis. & ita pluries practicaui, dum erã in aduocatione.& conſequenter uidi in hac curia parlamenti determinari,&c.*Quid
2 de generali clauſula,in qua quis iurat omnia per eum acta habere rata & grata, quid important illa uerba? dic, quòd non cõtraueniatur neque de iure, neque
b de facto.[b] gloſſ.ſingularis in l.id quod pauperibus. C. de epiſcopis & clericis, alia autem uerba iuramenti quibus quis iurat non contrauenire aliqua ratione,uel cauſa,importat, ut omne remedium tollatur.ſecundum Bartol. in authent.ſacramenta. C. ſi aduerſus uenditionem. Et Petrus,
c ut refert Cyn.in l.ſecũda.C.de reſcinden.uenditione.& poſuit iſta dom.Ambroſius de Vignate in capit.illo uos. de pignoribus, circa finem. ¶De clauſula generali ex quacũque cauſa,uide ſuprà,quæſtione ccxxix.

a ¶Credo quòd ſic. *Vide d.Bal.in l.ſi diuiſa.C.loc.& conduc.& eundem domi. Bal.in l.ij.in v col.in uer. quintò quæro.C.de reſcin.uendi.& in l.j.in ij col.in uerſi.quid dicemus. & in iij.col.in uerſi.ſextò quæritur. & ibi do.Saly. in v.col.in uerſic.his opin.ſic recitatis.& in vj.col.in uer. quæro quid ſi.C.commodati.*

b ¶Neque de iure, neq; de facto. *Adde do.Bar.in l.metum.§.uolenti. in ij.colum.in uerſi.item uerbum ratum refertur.ff.quod me.cau.*

c ¶Cyn.in l.ij. *In ij.colum.in uerſi. vj.quæritur.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia quæ tranſiuit in rem iudicatam,retractari poteſt,ſi æquum uideatur Iudici.*

QVAEST. CCCLXVIII.

SENTENTIA lata contra ius litigatoris, quæ in rem tranſiuit iudicatam, ſi æquitas
1 *ſuadet uel erronea[a]* probe-
a tur, retractari debet, [b] in c.cùm
2 inter.circa finem.extrà,de re iu-
b dica.in antiquis,quòd ſic tenere uidetur Specu.in titu.de ſententia.§.fin.uerſiculo,ſi ſit lata contra ius litigatorum, &c. facit l. planè. circa medium.ff.de petitio.hæredita.& quod no.Bartol. in leg.prima.§.hoc interdum.ff. quod ui aut clàm. & uide quæ dicit Bart.in l.illicitas.ff.de offi. præſidis. & ita ſeruat hæc curia parlamenti, prout uidi in pluribus & diuerſis fieri & obſeruari.

¶Vel

a ¶Vel erronea. *Vide dom. Bald. in additio. ad Specu. in tit. de ſententia excommu. iij. colum. in uerſi ſententia lata.*

b ¶Retractari debet. *Vide de hac quæſt. iſtum. conſil. clxx. incipi. circa proceſſum uentilatum. nume. iij. uer. ad tertium.*

SVMMARIVM.

1 *Curia parlamenti Delphi. non reddit proceſſum irritum defectu litis conteſtationis.*

2 *Summariè procedere, quid importet.*

3 *Credit, uerbum, quam uim habeat.*

4 *Sentẽtia an ſit ipſo iure nulla, teſtibus non publicatis.*

QVAEST. CCCLXIX.

QVAE ſunt cauſæ ſummariæ: habetur in l. ſecunda. §. ſciendum. in gloſſ. ff. ad exhib. & in clem. diſpendioſam. de iudic. & habetur in clem. ſæpe. de uerborum ſignifi. & ibi. de Saba. in uerſiculo, porrò. xxiij. & xxiiij. quæſtionibus. & licet in illis cauſis ſummariis non requiratur litis conteſtatio: tamen in cauſis ordinariis in quibus proceditur ſummariè, requiritur litis conteſtatio, ad hoc ut ualeat proceſſus. ita tenet Bartol. in l. dies cautionis. §. penulti. in ſeptima quæſt. ff. de damno infecto. & ita etiam (ut audiui) determinant

1 domini de rota.* Sed de ſtylo & communi obſeruantia præſentis curiæ parlamenti qualeſcũq; ſint cauſæ, ſiue ſint ſummariæ, ſiue ordinariæ, ipſa curia non attendit ad talem defectum litis conteſtationis: quia procedere conſueuit ad diffinitionem clauſularum, etiam lite non conteſtata: prout etiam uidentur diſponere ſtatuta Delphi. quæ diſponunt, quòd in quibuſcunque cauſis etiã maioribus, iudex poſſit procedere, ſi ſibi uideatur, ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine iudiciorum ſtrepitu & figura, per quæ uerba etiam tollitur litis conteſtatio, ut uolunt doct. in clem. ſæpe. de uerborum ſignific. & Barto. in extrauaganti, ad reprimendum. uide plenè Franc. de Zabarell. in dicta cle. ſæpe. in xxiij. & xxiiij. quæſtioni-

2 bus. ¶* Sed quid operetur uerbum ſummariæ, quod in reſcriptis apponitur, uide Bart. in dicta extrauaganti, ad reprimendum. & Specu. in titu. de inquiſitione. §. nũc tractemus. uer. quid igitur ſi in litera, &c. litis conteſtatio, nõ poteſt fieri: niſi per ne-

a gationem,[a] uel per confeſſio-

b nẽ:[b] ut dicit Ioan. in ca. olim.[c] de

c litis conteſta. Et non poſſet fieri

3 per uerba, non credit* quia uerbum credit, non aſſertiuum, nec præciſum, ut dicit Ang. in l. fi. C. arb. tutelę. De hac materia, qualiter fiat litis conteſt. uide in cap. lviij. conſiliorum meorum. Et de hac materia qualiter procedatur in hac curia parlamẽti, uide quæ

4 dixi ſuprà quæſt. lviij.* Sed utrũ teſtibus non publicatis ſententia ſit ipſo iure nulla. gloſſ. in l. prælatũ. C. de ſenten. & interloc. om. iud. uidetur uelle, quòd ſic. Bald. tamẽ tenet contrarium in

feudis.in tit.ſi de inueſtitura inter dominũ & uaſallũ lis oriatur.Et in hoc ſeruatur opin.Bal. in dicta curia parlamenti,in qua ſummariè proceditur. ut ſ. dixi, licet plurimũ publicentur, quandoque tamen ſumptis informationibus abſq; publicatiõe proceditur ad diffinitionẽ, & tenet ſententia.ita pluries uidi,&c.

a ¶Per negationem. *An & qualiter, & per quæ uerba fiat litis conteſtatio,uide iſtum,conſi.clvij.incip. Lud.Richar.num.j.uerſic.credo indubitanter.per totum.*

b ¶Per confeſsionem. *Hoc eſt uerum, quando confeſsio emanat poſt libellum porrectum:ſecus ſi antè. ita dixit do.Goffr.in ſum.extrà, de lit. conteſta.in uerſicu.ſed quid ſi petan, ubi etiam ſubdit,dicens lit.conteſta. fieri per narrationem actoris,& reſponſionẽ rei contradictoriã.allegat. C.de iud.l.rem non nouam.§.patroni.*

c ¶Ioan. An.in c.olim. *Vide ipſum ibi.in ij.col.in uerſi.lit.conteſta.*

SVMMARIVM.

1 *Prorogatio an uidetur facta iuriſdictionis,ſi quis ſe ſubmittat cognitioni iudicis.*

2 *Compromitti an poſſet in dominos parlamenti Delphinalis.*

QVAEST. CCCLXX.

a SI quis[a] ſe ſubmiſerit cogni-
1 tioni* & ordinationi, præſentis curiæ parlamenti Delphi.An uideatur ſe ſubmiſiſſe, ut in arbitrium?credo quòd non,ſi pœna in tali ſubmiſsione non fuerit adiecta:ita uidetur uelle glo. in l.j.in fi.primæ glo.ff.de iud.& in l.epiſcopale. C. de epiſco.audien.Sed operatur talis ſubmiſ-
b ſio prorogationem iuriſdi.[b] expreſſam.argu.d.l.j.de iudic.cum per uerbũ,ſubmiſsio,& per uerbum, ſubrogo,fiat iuriſdictionis expreſſa prorogatio.arg.in cap. inter dilectos.extrà,de donatio. iuncta l.ij.§.conuenire.ff.de iud.
2 An*autem poſſet compromitti in dominos parlamẽti?uide quæ dixi ſuprà quæſtio.lxix. Sed quid de illo, qui ſe ſubmittit gratiæ miſericordiæ iudicis? uide quæ dixi infrà quæſt.ccccxcv.

a ¶Si quis. *Author noſter hic ſuccincta peritia de hac materia: quãobrem uide latius,per Bart.in l.j.ff. de iudi.ſuper gloſſ.j.*

b ¶Prorogationẽ iuriſdi. *Fit prorogatio iuriſdictionis per quemcunq; actum conſenſus expreſsiuum.domi. Bartol.in l.ſi conuenerit.ff.de iuriſd. om.iud. An autem & quando locum habet prorogatio iuriſdictiõis in criminalibus: uide do.Bald.& doct.in l.ſi quis ex conſenſu.C.de epiſco.audien.& l.j.C.ubi de crimin.agi op. & in l.j.C.de iuriſd.omn.iudic.hoc tamen not.quòd prorogatio in cauſa criminali facta nõ ligat manus proprio iudici,quin procedat contra delinquentem, ſecundum dom.Bald.in l.poſt.uerſi.intellige tamen.C.de iuriſdict.omn.iud.& do.Card.in cap. pen.de offic.deleg.*

SVMMARIVM.

1 *Subſidij,uerbi etymologia.*

2 *Argumentatio ab etymologia probabilis eſt in iure.*

3 *Subſidium uoluntarium,quid.*

Sub

4 *Subſidium neceſſarium, quid.*

QVAEST. CCCLXXI.

QVIA in hac patria Delphi. dominus noſter Delphin. non poteſt propria authoritate imponere tallias, inuitis hominibus patriæ, ſecundum libertates generales præſentis patriæ cōceſsas per dominū Humbertum Delphi. Attamen quia in hac patria gentes trium ſtatuum concedunt quandoque domino noſtro Delphin. dona gratioſa. xxx. uel xl. miliū florenorū, quæ dona ſubſidia uulgariter nuncupantur. ideò ſciendū eſt, * quòd
1 ſubſidium, dicitur de ſubuenio ſubuenis. & iſta eſt deriuatio ſua
a ſeu etymologia. [a] quæ eſt pro-
2 babilis * argumentatio [b] in iure
b inſti. de tutelis. §. j. & §. tutores. & de teſta. in princ. & ita habetur tex. in ſimili, in l. ſi ager. §. fi. ff. de uerb. ſignific. ubi tributum dicitur à tribuēdo, quia domino uel militibus tribuitur à donando. l. inter donum. ff. de uerb. ſignific. ſic etiam ſubſidium à ſubueniendo: & tale ſubſidium quādoque uoluntarium, quādoque neceſſarium, ſiue neceſsitatis. licet alibi uocari uideatur auxiliū, in c. conquerente. circa ſi ibi, moderatum auxilium. extrà, de offic.
3 ordi. uoluntarium * ſubſidiū dicitur eſſe, illud quod gratioſè eſt conceſſum, & cenſetur eſſe quædam donatio: quia à liberalitate procedit: quia donare uidetur, quod nullo iure cogente conceditur. l. donari. ff. de dona. & l. donari. ff. de regu. iuris. inde dicitur quod conceſsio idē cenſetur, quod donatio. l. fina. circa princ. iuncta glo. ff. de dona. l. in concedendo. ff. de aqua plu. arcen. & l. princeps. ff. de uerb. ſig. & de huiuſmodi cōceſsione gratioſa, uidetur text. in cap. ſi gratioſè. de reſcript. lib. vj. Neceſſa-
4 rium uerò * ſubſidiū dicitur eſſe illud, quod imponitur alicui homini, uel populo, & ita coactè quodāmodo ſubditur lege, more, imperio, uel eius qui iubendi habet poteſtatē, & tale appellatur indictum uel ſuperindictum, id eſt, impoſitum ſeu ſuperimpoſitum: de quo habetur in l. j. C. de ſuperindictis. libro decimo. & l. indictiones. C. de annona & tributis. eod. lib. x. Iſtam differentiam ſeu diſtinctionem ſubſidii uoluntarii, hoc eſt, gratis cōceſſi, ſubſidii neceſſarii, hoc eſt, indicti ſeu impoſiti, facere uidetur iuriſconſultus Vlpianus in l. manus propriæ. ff. de uerborum ſignificationib. De materia ipſorum ſubſidiorum, & quis in eis teneatur cōtribuere, uideas plenè, quæ dixi infrà q. ccclvj. uſque ad quæſtionē ccccanclusiuè, &c.

a ¶Etymologia. *Eſt enim etymologia origo uocabuli, cum uim nominis uel uerbi, per interpretationem colligimus, ut inquit domin. Iſidoru. j. lib. etymologiarum.*

b ¶Argumentatio. *Qualiter formetur argumentum ab etymologia ſeu alluſione uocabuli, traditur in l. ij. §. appellata. ff. ſi cert. peta.*

SVMMARIVM.

1 *Vintenium an ſit ſoluendum nomine prædiorũ in alieno territorio ſitorũ, licet ibi non habitem, unde nu. 2.*

3 *Habitantes in mandamento, & ibi habentes res & poſſeſſiones, ſoluant integrum Vintenium.*

4 *Vintenium, unde dicatur.*

QVAEST. CCCLXXII.

a DE uintenio [a] quod ſoluitur
in pluribus caſtris & terri-
toriis præſentis patriæ Delphi.
de blado, aut uino, pro uillis ędi
ficãdis ac muris ſeu mœniis cõ-
1 ſtruendis*: dubitatũ fuit, utrum ſi
quis in aliquo territorio talis uil
læ uel caſtri prædia poſsideat,
non tamen habitet, utrum tale
uinteniũ ibi præſtare teneatur.
b & dixi ꝙ ſic[b]*, ut uidetur tex. in
2 l. ij. C. de mu. patrimoniorũ. li. x.
ubi tex. dixit munera, quæ patri-
moniis publicę utilitatis gratia
inducũtur, ab omnibus ſubeũda
ſunt &c. Sed ſic eſt, ꝙ tale Vinte-
niũ poſſeſſoribus imponitur gra
tia publicę utilitatis, & pro mœ-
niis cõſtruẽdis, ac ipſorũ repara-
tione, quæ publicã utilitatẽ reſpi
ciũt. l. ad portas. l. ædificia. & l. o-
mnes. lo. ij. C. de operibus publi
cis. igitur ſequitur, quòd ipſum
præſtari debet à poſſeſſoribus
prædiorũ in territorio talis uil-
læ uel caſtri ſituatorũ, licet poſ-
ſeſſores ibi nõ habitẽt. l. reſcri-
pto. §. ſciendum. uer. nam quidã
ſunt &c. ff. de mu. & hono. ideò
notãtur, in d. l. ij. de mu. patri. di-
citur ab omnibus. Quia qui o-
mne dicit, nihil excludit. l. à procu-
ratore. C. mãdati. l. Iulia. in prin.
ff. de leg. iij. iſtud dicere uoluit
gl. ſuper uerbo, ab omnibus. in l.
fi. C. de mu. patrimoniorum. li. x.
Itẽ dicere uoluit gl. in rub. eo. ti.
in fi. ibi. dũ dicitur, & hoc etiam
alienigenis &c. iſtud idẽ cõpro-
bari poteſt, maximè, ſi ita ſe ha-
beat cõſuetudo, quia tũc ratione
conſuetudinis eſſet fienda præ-
ſtatio. l. libertus. §. ſola. ff. ad mu-
nicipales. l. de quibus. ff. de legi-
bus. l. an totũ. C. de ædifi. priua.
quia ſi hoc facere poteſt priuile-
gium principis, prout poteſt, eſt
tex. not. in l. munerũ. §. prætereà.
ff. de mu. & hon. idẽ poteſt & cõ-
ſuetudo, in c. ſuper quibuſdã. §.
præterea. extrà de uer. ſig. l. nõ ſo
lẽt. & l. fi. C. noua. uec. imponi nõ
poſſe. & l. j. in fi. cauſa. l. ſequenti.
ff. de aqua plu. arcen. Et præmiſ-
ſa uera tam in nobilibus, quàm
ignobilibus. ideò tex. dicit ab o-
mnibus &c. pro hoc bene facit l.
munerũ. §. patrimonium. in fin.
ibi dum dicitur, neq; ueteranus,
aut miles, aliúsue qui priuilegio
aliquo ſubnixus eſt, licet ponti-
fex excuſatur, &c. ff. de muneri.
3 & honor. * Sed juxta præmiſſa
quæro, Vtrũ illi qui habitant in
mandamẽto: ſed ſolũ ibi habent
res poſſeſsiones, ſoluãt integrũ
uinteniũ. dic ꝙ nõ, niſi mediũ,
4 ut dixi ſ. q. vij. ¶* Sed quæro un
de dicatur uintenũ. dic ꝙ dici-
tur de modo uincis: quia per uin
teniũ inimici uincũtur. arg. l. pu.
pillus. §. oppidũ. ff. de uer. ſignifi.
uel dicitur à xx. quia xx. pars fru-

ctuum

ctuũ pro uintenio, hoc eſt muris cõſtruẽdis ſeu raparãdis datur. Et uinteniũ, mœnia & muri, ſũt idẽ, & pro uno, & eodẽ habentur, cõſiderato, quòd ſecundũ cõmunẽ modũ & uſum loquẽdi muri alicuius loci Vinteniũ appellantur: qui cõmunis uſus loquẽdi in talibus debet attendi. l. j. & ibi Bar. in l. Labeo. ff. de ſupellecti &c.

a ¶ De uintenio. *Scripſit de uintenio ſuprà quaſt. iiij. & melius conſi. ſuo j. inci. in actione negatoria et per to. in uerſic. quo ad primum. nume. j. uolu. j.*

b ¶ Quod ſic. *Iſtud etiam tenet do. Axo in ſum. in ti. de muneri. patri. in ij. col. in uerſi. munera ſubire cogun tur. ibi, excipitur, niſi ſit tale munus.*

SVMMARIVM.

1 *Delphinale edictum, ne blada extra hantur è prouincia, extẽdatúrne ad Lugdunenſes, Sabaudienſes, & prouinciales habẽtes terras in ea patria.*

QVAEST. CCCLXXIII.

VTRVM uetitum de bladis non extrahẽdis ab hac patria Delph. fieri poſsit de iure? Cyn. quòd ſic, in l. j. in fi. C. quę

1 ſit longa cõſue.* Sed an tale uetitũ extẽdatur ad Lugdunẽſes, Sabaudiẽſes & prouinciales habentes terras in hac patria, in quibus blada ſeminata fuerunt: adeò ꝙ ibi extrà Delph. extrahere non poſsint? dic ut no. per

a Cy. ubi ſ.[a] Sed utrũ tale uetitum extẽdatur ad farinã, uel panes factos, de blado, ſeu farina bladi, quod excreuit in hac patria Delphi. Quo ad farinam dicit Dyn. b ꝙ nõ[b], ſecũdũ propriam ſignificationem. Bar. tenet oppoſitum. per l. ſi cui lana. ff. de leg. iij. quia ſicut lana, ſiue filata ſiue non, cõtinetur appellatione lanæ: ut ibi dẽ dicitur: ſic etiã farina, donec ſit in panes conuerſa, continetur appellatione bladi ſeu frumenti. Ita dicit & exponit ipſe Bar. in l. quęſitũ. §. illud. ff. de leg. iij. Quo uerò ad panes factos, ui detur tale edictũ nõ extendi, ut patet per iã dicta. Quicquid ſit, licet à uerbis edicti non ſit recedẽdum. l. nõ aliter. in prin. ff. de leg. iij. & l. ſi ſerui. ff. de nox. attamẽ eadem ratio prohibitionis quæ eſt in blado, ne annona carior efficiatur, & ne ſubditi fame pereant, eſt in farina & pane, quę extrahi poſſent à patria: ideò idem ius eſt ſtatuendum. l. iſtud. ff. ad l. Aquil. & l. ſi. ff. ad l. Fal. Et quia ubi mens legis, idẽ uel plus habet quàm uerba, attẽdi debet ad mentẽ, ſicut ad uerba. ut l. gratdatim. §. ſed ſi le. ff. de mu. & ho. & l. aut facta. in fi. ff. ad Treb. & ita plures in iudicando uidi in hac curia parlamenti determinari & appunctari puniẽdo portantes panes extra patriam durante uetito. ¶ De hac materia uetiti de bladis non extrahendis extra patriam, etiam tetigi ſ. quæſtione ccccclxxij.

a ¶ Per Cy. ubi ſ. *Ipſe d. Cy. in præ. l. j. in ul. uerſi. arguit pro & contra. & uidetur uergere in partem affirmatiuam, uidelicet quòd extrahere poſſint.*

b ¶ Quòd non. *Aut ſi per ſtatutum ſit prohibitum extrahi bladum, poſſit extrahens deportare pro ſuo uſu, uide Io. de porta. in l. cætera. §. ſed quis ad opus. ubi etiã Bar. & alios. ff. de leg. j. & ibi do. Alexand. in fin. uer. item no.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficium an poſſit conferri per ordinarium, irrequiſito patroni laici conſenſu.*

2 *Conſenſus Capituli ſuperueniẽs poſt collationem, an eam ualidet.*

3 *Ordinarius an poſſit beneficiũ cõferre irrequiſito patrono eccleſiaſtico.*

4 *Papa, uel delegatus poſſit conferre beneficium inconſulto patrono Laico.*

5 *Vicarius generalis Epiſcopi, an poſſit beneficia conferre, ſine ſpeciali mandato.*

6 *Vicarius Epiſcopi, an poſſit alium ſubſtituere uicarium.*

7 *Electio facta ſine conſenſu patroni laici, an ualeat.*

8 *Clericus patronus præſentando indignum, priuetur ipſo iure.*

QVAEST. CCCLXXIIII.

PERMVTATIO facta per ordinariũ de beneficio ſpectante ad pręſentationẽ patroni
1 laici, ipſo contempto* & nõ uocato, non eſt ipſo iure nulla, ſed uenit annullanda per ſententiã, ſi talis laicus patronus eius cõtẽptũ proſequatur infra tẽpus, infra quod præſentare poterat & debebat. & ita deciſum fuit per
a dominos de rota queſtio. ccciij.[a] quæ incipit itẽ ꝙ permutatio fa-
b cta &c. alii habent in ordine[b]. quæſtione iij. & vj. per rationes ibidẽ plene deductas. Et ita etiã fuit concluſum ſuper proceſſu cauſæ uertentis in hac curia parlamẽti, inter dominũ procuratorem fiſcalẽ Delphi. ex una parte, & dominũ Antoniũ pelliſſonis in manibus Antonii de mollena ſecretarii Delphi. ad cauſam curæ ſancti Georgii ſperenchiæ: quã curam uacantẽ per reſignationẽ cauſa permutationis tunc factæ, dominus archiepiſcopus Viennenſis ſeu eius uicarius de anno domini Mil. ccclix. & die pe. menſis Septembris, contulit di. domino Ant. pelliſſonis contempto, & non uocato domino noſtro Delphi. patrono dictæ curæ. Et quia dictus dominus procurator fiſcalis nomine Delphi. infra tẽpus iuris, uidelicet quatuor mẽſium proſecutus fuit cõtemptum præfati domini noſtri Delphi. patroni, ideo in diffinitiua dicti proceſſus leuata fuit manus Delphinalis ad utilitatẽ domini Iacobi bouis, quem dominus gubernator Delphina. nomine Delphi. præſentauerat d. domino archiepiſcopo. Et quod ſ. dixi, collationẽ factam nõ eſſe ipſo iure nullam, ſi fiat in contẽptum patroni laici, eſt uerum in collatione neceſſaria, quæ fit ex
c cauſa permutationis, [c] iuxta cle. unã, de rerũ permutatiõe. Aliud autem eſt in collatione uoluntaria, qui erit per mortem uel reſignationẽ ſimplicẽ. tũc enim collatio eſſet ipſo iure nulla, ſi fieret ſine conſenſu patroni laici,

per

per c.decernimus.xvj. quæſt. vij.
& gl. in c. cum dilectus.extrà de
iure patronatus.in gl.ſuper uer-
bo præſenti.ita etiã ibi fuit deci-
ſum in ſequendo etiam deciſio-
a nẽ Rotæ,ubi ſ.¶ An autem* con
ſenſus patroni poſteà ſuperue-
niens ualidet collationem uolũ
d tariam[d]? domini de Rota ubi ſ.
dicũt quòd ſic,per rationem ibi-
3 dem declaratam.* An autem or-
dinarius poſſit beneficium con-
ferre inconſulto patrono eccle-
e ſiaſtico[e]? dic quòd non:& ſi fiat,
uenit irritãda.in c.illud. extrà de
iure patro.Et dicit Panor.in d. c.
illud.circa princ. Item nota epi-
ſcopum non poſſe beneficiũ pa
tronatũ alicui conferre ſine præ
ſentatione patroni,etiã eccleſia-
ſtici.Et quòd inſtitutio facta ſine
præſentatione talis patroni, eſt
de rigore iuris irritanda , no-
tãter dicit ipſe bene hæc uerba.
Nã ideò dicitur de rigore, quia
de æquitate non eſſet irritanda,
cum ius patroni dependeat de
gratia:ut no.de iure patro.c.quo
niam.hîc tamen rigor præfertur
æquitati patrono inſtante, ut in
c.decernimus.xvj.q.vij.Et per il-
lum tex.poteſt dici,quòd inſtitu-
tio ſit ipſo iure irrita, quod etiã
ſentit Io.And.in c.ij.de officio ui
carii.li.vj.Et tunc expone, uerbũ
irritanda,id eſt, irrita nũcianda,
uel eſt irritanda quo ad factum,
ſicut de facto proceſsit. iſta ſunt
uerba Pan.in d.c.illud. Et ita fuit
declaratũ in camera cõſilii die
xv.Septembris.Mil. ccccl x.ſuper
facto curæ prioratus monteſau-
giaſij. quod ſecus eſt in legato
de latere: qui poteſt inconſulto
patrono eccleſiaſtico beneficiũ
conferre:ſed alii legati,qui non
ſunt de latere,ita facere non poſ
ſunt.Et hæc habentur per gl.in c.
dilectus.de offic. deleg. in anti-
4 quis.gl.fi. ¶*Sed quid de patro-
no laico, an Papa uel delegatus
poſſit conferre inconſulto pa-
f trono laico?dic quòd non.[f] in d.
c.dilectus.extrà de offi. leg.& in
c.cũ dilectus.extrà de iure pat.Et
ibi glo.ſuper uerbo,præſentare.
Et quia eſt ſpeciale in legato de
latere, quòd poſſit beneficiũ cõ
ferre inconſulto patrono cleri-
co:ut dicit gl.in d.c.dilectus.ſu-
per uer.præſentare. ibi, ſed hoc
uidetur ſpeciale. ergo in contra
rium eſt ius cõmune. uidelicet,
ut epiſcopus inconſulto patro-
no eccleſiaſtico nõ poſſit bene-
ficium conferre. l. j. ff. ad muni.
cũ ſimilibus.& ſi faciat,eius col-
latio irritabitur per dictum c. il-
lud.cum ibi notatis per Panorm.
5 ¶*An uicarius generalis epiſco
pi poſſit beneficia conferre ſine
ſpeciali mandato?dic ꝙ non, ni
ſi ſit ſibi ſpecialiter conceſſum.
in c.ſi.de offi.uicarii.lib.vj.¶Sed
6 * an uicarius epiſcopi poſſit
alium uicarium ſubſtituere ? dic
quòd nõ:ut in c.clericos.de offi.
uicarii. in antiquis. niſi ex cauſa
neceſſaria, ut ibi dicit Io. de lig.
ut quia uicarius eſt infirmus uel
uicarius de licentia epiſcopi ſe
abſentat pro modico tempore,

tunc ad modicum poteſt alium
ſubſtituere,ut ibi dicit Io.de lig.
7 ¶ * Sed quid de electione facta ſi
ne conſenſu patroni laici? dic φ
nõ ualet,nec debet cõfirmari, ut
uidetur gl.in c.de hoc.ſuper uer
g bo,regẽ autẽ,& principes.[g] extrà
de ſimo.& ibi loquitur gl.de re-
8 ge uel principe patrono.* Sed an
h clericus patron[h] præſentãdo in
dignũ,priuet ipſo iure? dic φ ſic:
& eſt ratio:quia præſentatio cle
rici patroni uim electionis ha-
bet:ut not.per Io.An. in c.cũ au-
tẽ. in fi. extrà de iure pat. Sed ſic
eſt in electione,φ eligẽtes indi-
gnũ,priuẽtur ipſo iure.c.cũ in cũ
ctis.in fi.de elect.quare,&c.maxi
mè etiã appellatione electionis
cõtinetur præſentatio.c.querelã.
de elect.no.per Io.An.in rub. de
elec.li. vj. priuatur tamẽ pro illa
uice in c.inter dilectos. de exceſ
ſibus prælatorũ. ¶ De materia iu
riſpatronatus etiam ſcripſi infrà
q. cccccvij. Et uide etiã in ſingu
laribus meis in folio ccxxix.uer-
ſo.Et etiam de hac materia iuri-
ſpatronus,in lxxj. cõſiliorũ meo
rũ. uide etiam de ſancto Gemi.
in c.cũ in illis. in §. cũ autem. de
præbẽdis.li.vj. itẽ dicit dominus
Iac.de Puteo.in l.ſi cõſtante.ff.ſo
luto matrimonio: φ iuſpatrona-
tus eſt inæſtimabile,& nullius pre
cii reputat.l. naturalis.in fi.ff. de
præſcrip.uer.l.planè.Io.ij.in §.fi.
ff.de leg. ¶ An permutatio poſ-
ſit fieri de beneficio per epiſco-
pũ ſine cõſenſu patroni? uide in
ſingularibus meis, folio ducẽte-
ſimoquadrageſimonono uerſo.

a ¶ Quæſtione. *Voluit dicere deci-
ſione ſeu concluſione,cum ſtylus no-
lum:inis Rota non per uiam quæſtio
nũ, ſed per modũ deciſionum ſeu cõ-
cluſionum aut determinationũ pro-
greditur.cccij.alias, cccvij.in nouis.*

b ¶ Quæ incipit,itẽ quòd permu-
tatio facta. *Alias incipit,permutatio
facta per ordinarium.*

c ¶ Ex cauſa permutationis. *Iſtud
intellige uerũ, quãdo permutatio fit
propter eccleſiæ neceſſitatẽ uel utili-
tatem: ſecus ſi non propter neceeſſi-
tatem, uel utilitatem eccleſiarum:
ſed propter fauorem perſonarum:
uel aliàs uolũtariè fieret permuta-
tio:quia tunc permutatio facta cõ-
tempto patrono ſeu ijs,quorum inter
eſt, eſſet nulla ipſo iure:ut tenet do-
minus Egidius de bella mera in tra
ctatu permutationum beneficiorum
eccleſiaſticorum. parte prima, quæ-
ſtio.ij.& in fi.iij.q.*

d ¶ Validet collationem uolunta
riam. *Iſtud uidetur etiã ſentire do.
Egidius de bellamera, ubi ſuprà, in
prin.iuncto uerſi. Lap. primò dicit.*

e ¶ Patrono eccleſiaſtico. *Quo ad
hoc, uidetur non eſſe facienda diffe-
rentia inter patronum eccleſiaſticũ,
& laicum patronum: quia utrobiq;
eſt identitas rationis. & licet Papa
quandoque punctationes clericis, &
nunquam conſueuerit auferre laicis,
iuxta lecta & nota. de iur.patro.
cum dilectus. & de præbend.capi-
tulo ſecundo,lib.ſexto. tamen Epi-
ſcopus non plus poteſt auferre pa-
trono clerico,quàm laico:ut dicit do.
Egidius de bellamera, ubi ſuprà,*

in iij

in iij.q.in uerſic.ad quintum.

f ¶ Dic quòd non. *Papa enim patronis laicis præiudicare non intendit, ut eos a fundationibus ecclesiarũ non retrahat. ubi ſuprà in pia uerſi. ad quintum. in fin. ita inquit ipſe do mi. Egidius de bellamera.*

¶ *Vide tractatũ c.ſi. de iure patron. qui eſt ampliſſimus in materia iurispatronatus: in quo omnia ad hãc materiã pertinẽtia ad ſatietatẽ inuenies.*

g ¶ Glo. ſuper uer. regem autẽ & principes. *Alias ſuper uerſ. & principes. Iſtud quod hic dicitur à parte ſentit gl. j. ſed intellige hoc uerum, ſi patronus laicus prætendat aliquam cauſam legitima contradicendi: aliàs ſecus, niſi hoc haberet de iure ſpeciali, & à ſolo Papa. ibi dicit d. Pano. ſuper gl. in uerſi. regem.*

h ¶ Sed an clericus patronus. *Tu uide de hoc iſtum conſi. lxxj. incip. pro deciſione præſentis proceſſus nume. j. uerſic. j. quòd non ualuit.*

SVMMARIVM.

1 *Actio de dote conſequenda an competat uxori, cui non fuit promiſſa dos ſolui, ſed uiro. uide & nume. 2.*

2 *Filia an petere poſſit ambas dotes, ſi pater eam ſecundo nubentem dotet, non facta mentione de prima dote.*

QVAEST. CCCLXXV.

1 MATER pro filia quam nuptui tradebat,* cõſtituit in dotem quinquecentum florenos: quos quinquecentum florenos ſoluere promiſit uiro: cõtingit quòd mortuo uiro filia agit contra hæredem ad ſibi ſoluendum dictam dotem: cùm pater eam ſoluiſſet marito, oppo-nit hæres patris conſtituentis, quòd dicta dos fuit promiſſa ſoli marito, & nõ ipſi filiæ: & quòd propterea ſibi filiæ non competit actio: iuxta legẽ, ſi pro te pater. Codic. de dotis promiſ. circa hoc fuit inter nos dubitatum, an dictus hæres patris conſtituentis bene dicat. ego dixi, quòd malè dicit dictus hæres conſtituentis, & quòd dicta filia bene petit: quia d. l. ſi pro te pater, procedit ubi maritus uiueret: ſed ipſo defuncto ſubeſt æquitas, quod ipſa filia ſua dotẽ petere poſſit: a de qua æquitate uidetur tex. in l. j. §. uideamus. ibi æquiſsimũ nobis uiſum &c. & in §. accedit. ibi tunc præſumatur & mulierẽ ipſam ſtipulationem feciſſe &c. C. de rei uxo. acti. iuncto c. dilecti filii. dũ in eo dicitur, prouideatur attẽtius, ne ita ſubtiliter ſicut & multis fieri ſolet: cuiuſmodi actio intentetur iniquitatis: ſed ſimpliciter & pure factum ipſum & rei ueritatẽ. ſecũdũ formã canonũ & ſanctorũ patrũ inſtituta ĩueſtigare curetis, &c. de iudiciis. in antiquis. & pro hac parte uidet' una glo. in l. ſi ſocer. §. Lucius. ibi, uel melius etiã nõ legata dote &c. ff. ſol. mat. Et maxime iudicis officio nobili implorato, cui congruit, ut dos mulieri cõſeruetur, nec ea deſtituat'. l. j. ff. ſo. ma. Pro hac parte etiã uidetur facere tex. in l. in rebus. in princi. C. de iure dotiũ. & ita inter dominos meos de parlamẽto fuit cõcluſum, M. ccccix. de menſe Aprilis, ſuper

proc

proceſſus dominæ Antonię uxoris domini Hũberti Achardi in legibus licẽti. quæ petebat Ioãni a lætitiæ dotem claudio florẽſac eius primo uiro, poſteà cõſtitutã, & eidẽ uiro ſolui promiſſam.

2 ¶* Tamen tẽpore quo practicabã, cõſului pluries ex abũdãti ad omnẽ cautelã, ꝙ uxor procuraret ſibi cedi actiones per hæredes uiri: iuxta l. fi. § .j. uer. & ſi debitor. & l. legatũ. lo. j. ff. de leg. j. ut ceſſaret ille obiectus, qui fieri poterat de d. l. ſi pro te pater. & 1 quod dicta lex, ſi ꝓ te pater. intelligitur etiã ſoluto matrimonio: ita ꝙ actio de dote nõ competat uxori cui dos nõ eſt ſolui promiſſa: ſed marito: niſi actiones per hęredes uiri cedãtur uxori. tex. eſt in l. ſi ſocer. § . Lucius. ff.

3 ſol. mat. ¶* Sed quæro, ſi pater ſecũdò maritet filiã, & ſibi dotẽ conſtituat, nõ facta mentione de prima dote filiæ, an petere poterit ambas dotes? dic ꝙ nõ poterit petere, niſi dotẽ ſecundæ cõſtitutã in ſecundo cõtractu matrimonii, per tex. in l. dotẽ. ff. de iure dot. & tenet Cyn. in auth. ſed quãuis. C. de rei uxo. act. Iſtã quęſtionem uidi in terminis de anno domini M.ccccl x. in manibus Ioannis roſſati ſecretarii Delph. 1 in dicta cauſa uxoris domini Hũberti Archi. in legibus licẽtiatus. ſed non fuit hæc quæſtio terminata, quia ante diffinitionẽ proceſſus ipſi amicabiliter cõcordauerũt: quia ego oſtendi d. l. dotem. dicto dominò Humberto. a cuius timore ipſe fuit contentus cum parte concordare &c.

¶ Petere poſsit. *Quia dos eſt propriũ patrimoniũ filiæ. l. deniq;. §. ſed utrũ. ff. de mino. Itẽ, ꝗa mulier habet actiões ex ſtipulatu ad exigẽdũ dotẽ ſol. matr. uel etiam eo cõſtante, ſi maritus uergat ad inopiã. Quinetiã habet in rebus dotalibus inæſtimatis exigendis rei uen. ſaltẽ utilẽ: do. A xp. in ſum. C. de iure dotium. in §. ſit autem exactio do.*

SVMMARIVM.

Conſiliarij an teneantur contribuere in ſubſidijs Delphinalibus.

QVAEST. CCCLXXVI.

IN generali reuiſione focorũ pręſentis patrię Delph. inchoata fuere in hac ciuitate Grationo. per dominos meos de parlamẽto de anno domini M.ccccl x. ego Guido papæ cogitaui & ſcripſi in iure circa xxviij. caſus infrà proximè deſcriptos, qui in ipſa reuiſione occurrere poterant, in iure determinandos, circa illos. quia contributione ſubſidiorum Delphinalũ ſe eximere intẽdebant. qui caſus durãte dicta reuiſione per diuerſa interualla fuerũt deciſi & determinati in camera conſilii, prout infra in fine cuiuſlibet caſus ſeu quæſtionis deſcribã.* Et primo an domini mei cõſiliarii in dicta curia parlamenti quæ in adminiſtratione iuſtitiæ & regiminis huius prouinciæ inſtituti ſunt, debeãt eſſe immunes contribuendo in dictis ſubſidiis Delph. & certũ eſt, quòd ſic. [a] Primo de iure ſcripto. quia talia

talia imponuntur perſonis plebeiis pro modo ſuarũ facultatũ. l.j.C.de muneri.patrimo.li.x.& l. j.C. de anno. eo. lib. ſecundum etiã obſeruãtiã præſentis patriæ Delph.Sed ipſi domini de parlamento eoipſo, quod ibi in officiis aſſumuntur,deſinũteſſe plebeij,cùm antea eſſent,per tex. in
b l.iudices.[b] C.de digni.li.xij.& debent dici nobiles. ut ibi dicit
c Bar.[c] per tex.dictæ legis [d].igitur
d &c.Secũdò ſi de iure nõ forẽtexẽpti,ſunt tamẽ ex indulto principis,uidelicet domini noſtri Frãcorũ Regis,nunc Delphini Vienñẽſis eis cõceſſo de anno domini Mileſimo quadringenteſimotrigeſimoquarto.in quo mandãtur teneri franci & immunes à cõtributione dictorũ ſubſidiorũ ut latius in literis patentibus, in camera computorum Delphinalium regiſtratis continetur.Tertiò iure conſuetudinario tanti tẽporis ſpacio introducto,quòd de contrario memoria hominis non exiſtit, ipſi domini conſiliarii dictæ curiæ parlamenti à talibus ſunt & eſſe conſueuerunt exempti,& ſunt in illa quaſi poſſeſsione non contribuendi, nec in hoc aliqua controuerſia eiſdẽ per conſules præſentis ciuitatis infertur.Sed hæc duxi præmittẽda,pro deciſione q̃ſtionis proximẽ ſequẽtis.¶ De etymologia uocabuli ſubſidii, uide ſ̃.q. ccclxxj.

a ¶ Quòd ſic. *Vide l.curiales omniũ. C.de decur.lib.x.& l. maximarum. C.de excuſa.mune.eod.li.*

b ¶ L.iudic. *Adde propriũ tex.in materia.ff.de decur.l.honores. §.is, qui non ſit.*

c ¶ Dicit Bar. *In uer.ex hoc.& idem ſentit de doctoribus.*

d ¶ Per text. dictæ legis. *Scilicet ibi et honore exuti,inter peſſimos quoſque & plebeios habeantur.*

SVMMARIVM.

Cõſiliari⁹ loco mot⁹, gaudeátne eiſdẽ priuilegijs & immunitatib⁹, quib⁹ in cõſulatu exercẽdo. Et q̃d ita. nu.1.

QVAEST. CCCLXXVII.

1 QVID *ergo ſi quis ex dominis meis dictę curiæ parlamenti uoluntate principis priuetur ab officio, an debeat gaudere eiſdẽ priuilegiis, immunitate,& prerogatiuis:de quibus ſ̃. tetigi,quibus utebatur ante pri-
a uationem? Dico ꝙ ſic [a], per tex. in l.una.C.de comi. qui prouin.
2 reg.lib.xij.Nam habẽti* priuile-
b gium immunitatis, durat [b] eidẽ quãdiu uiuit: licet poſteà exuatur tali dignitate: per tex. ad literam in propria materia.in l.eã legẽ.C.de excuſa.mun.li.x. Hinc eſt,quod dicit Spec.in ti.de leg. §.ſi.uerſ.ité nota. prope fi. ꝙ qui ſemel fuit legatus,debetur ei reuerentia in memoriam priſtinæ dignitatis.Ex his fuit cõcluſum, quòd dominus Franciſcus porterii,olim præſidẽs præſentis curiæ parlamenti,non debet compelli ad contribuendum cũ plebeiis in dictis ſubſidiis Delphinalibus per conſules præſentis ciuitatis Grationopo.&c.

a ¶ Quòd ſic. *Quia beneficium per digni*

Facit etiam quod ponit Bald. in l.aſſe toto.ff.de hære.inſti.& ibi allegat multa iura. facit bene. l. iij.C.de priui.fiſci.ibi, ſalua igitur &c.Et ponit Petr. Iac.in titu. de duello.in fi. ſecus tamen eſt, ubi ipſe iudex reſeruat uel admittit appellationẽ ſimpliciter: qa tũc eã cẽſetur approbare: ut ſ.dixi.¶Et de materia proteſta-
b tionis,[b] in aliis tamen terminis, uide quæ dixi ſecundum dominum Petrum Papæ, ſuprà quæſtione clxxij.&c.

a ¶Quòd ſic. *Iſtud etiã tenet d.Alex. cõſi.cxxx.iiij.col.in uer.quia reſpondeo.iiij.uolu.& d. Ioan.And.in c.ſolicitudinem.in vj.col.in tex.audiendus.iuncto eo,quod ſcribit ſuper glo. fin.extrà de appel.& eodem titu. in vj.in c.fin.in gl.quid ſi l.*

b ¶De materia proteſtationis.*Vide omnino do. Barto.l.non ſolùm.§. mortè.in ij.col.in uerſic. his præmiſſis.ff.de no.ope.nun.& domi.Pan.in præ.c.ſolicitudinem. in ulti. not. & plenius per eundem d. Panor.tangitur in c.cum M.in iiij. col. in gloſ. in uerſ.ſine præiudicio. extrà de conſti. & ibi pleniſſimè diſcutitur materia proteſtationis,per do.Fely.in xv.col. uerſi.reſtat poſtremò.per do.Io. An. in regula in generali.in iij. colum. in uerſic.quinquageſimo.de regu.iur.in vj.in mercu.*

SVMMARIVM.

1 *Probandum in iudicio aliquid qui ſe adſtringit,ſi non probet,perdit cauſam.*

2 *Clauſula, citra onus ſuperflua probationis,quid operetur.*

QVAEST. CCCLXV.

SI quis ponit uel proponit
1 * aliquid in iudicio, ad quod probandum ſe adſtringit: & ſi non probat,perdit cauſam.l.j.§. item quæritur. ff. de aqua quotidiana & æſti.& in l. prætor. ij. §.docereque. ff. ui bon. rapt. & in l.denunciaſſe.§. quid tamen.
2 de adul.*Ex hoc ſumitur practica,quæ ponitur in libellis,poſitionibus & articulis, dum dicitur,citra onus ſuperfluę probationis &c.ut dicit Barto. in d. §. item quæritur. tamen ſi plura ponantur in libello, quorum unum per ſe ſufficeret,tunc ſufficit unum probare. Ita dicit gl. in c. ſignificauit. extrà de appel. idem ſuper hoc Bartol.in l. diui.ff.de re iudi. & in l. j. §. item quæritur. ff. de aqua quoti. & æſtiua.& Innocen.& Henri.Bo-
a hic in c.licet cauſam.[a] de probationibus &c.

a ¶In c. licet cauſam. *Quo ad huiuſmodi materiam, & effectum clauſulæ citra probationis,&c. uide domi. Felin.in præ.c.licet cauſam.in vj.charta.in glo.in uerſicu. adſtrinxit. ubi ponit duas concluſiones & illarum nominationes & fallentias. & adde quòd eleganter tradit idem domi. Felin.in c.inter dilectos.in vj. colum.gloſ. in uerſi. addendi uel minuendi.extra de fid.inſtru.*

SVMMARIVM.

1 *Poſſidens lite pendente non debet teneri in poſſeſſione.*

2 *Fiſcus,an lite pendente inter eum & priuatum, poſſit rem litigioſam*

in

in manus ſuas trahere, & priuare partem priuatam ſua poſſeſſionē. di-ſting. num. 1.

QVAEST. CCCLXVI.

1 POSSIDENS *lite pēdente, debet teneri in poſſeſsione ſua. l. j. §. ſin autem proprietarius. C. communia de manu. & l. ſi ſeruus. ff. quod cum eo. & l. ſi. in princ. ff. de uſuc. & faciūt not. per gloſſ. in l. fin. C. de ordin. co. & l. ſi inſtitutæ. ff. de inoffic. teſta. Et hæc ſunt de iure, & ſtylo omnium curiarum uera inter pri-

2 uatos. ¶*Sed quid in fiſco, an poſsit lite pendente inter fiſcum & priuatum rem contentioſam ad manus ſuas ponere & priuare partem priuatam ſua poſſeſſione lite pēdente? uidetur quòd ſic. arg. in l. ſenatus. §. ſenatus. & l. Titius. ff. de iure fiſci. & facit l. Paulus Callimachus. in §. ſi. ff. de lega. iij. Circa hoc crederem* ſic

3 dicēdum, quòd ubi fiſcus habet

a legitimum cōtradictorem,[a] non debet rem quam petit, auferre à poſſeſſore: nec ad manum ſuam ponere lit. pendente: ut dicit gl. in l. res, quæ. in glo. j. ff. de iure fi-

b ſci. ubi autem non eſſet [b] legitimus cōtradictor: tunc poſſet ad manus fiſci reduci: per text. cum gloſſ. C. de iure fiſci. in l. defenſionis. in princ. ſuper uerbo pendente, &c. Et dicit Dy. in d. l. defenſionis, quòd illa lex habet locum, ubi non conſtat de iure fiſci. Sed primum membrū intelligo uerum; niſi eſſet timor dilapidationis fiendæ per poſſeſſorem: quia tunc res deberet inuentarizari, uel ad manus tertias poni. argu. ff. de appel. l. Imperatores. in fi. Et ita ſeruatur in hac curia parlamenti, &c.

a ¶Legitimū contradictorē. *Quis autē dicatur legitimus contradictor: traditur per dom. Bart. & Alexan. ac doc. in l. ſi. §. ſin autem. C. de edic. diui Adr. toll. Quis uerò dicatur non legitimus ſeu iniuſtus: uide notata in l. non iuſtè. ff. de collu. detegen.*

b ¶Non eſſet. *Vbi non eſt contradictor, iudex debet eſſe facilis. l. fin. & ibi d. Bal. in v. not. & Alexan. C. de edic. diui Adr. toll. Si tamē apparet, debet iudex examinare iura partiū: alias proceſſus eſt irritus: ſecundum domi. Bald. ubi ſuprà in vij. nota.*

SVMMARIVM.

1 *Clauſula generalis, renuntians omni Iuri canonico & ciuili, per quod contra præmiſſa uel aliqua de prædictis, dicere, facere, uel uenire, &c. utrum comprehendat omnes alias renuntiationes.*

2 *Clauſula, iurat omnia rata, & grata habere geſta per eum, quid importet.*

QVAEST. CCCLXVII.

IN aliquo contractu reperitur 1 renuntiatio* aliquorum ſpecialium, in quibus ſpecialis renūtiatio requiritur, & inde ſubiicitur clauſula generalis talis uel conſimilis tenoris: & omni tali iuri canonico & ciuili, per quod contra præmiſſa uel aliqua de prædictis dicere, facere, uel uenire, &c. Vtrum in tali clauſula generali compræhēdantur aliæ

renuntiationes, quæ ſpecialiter fieri debent: ut puta renuntiatio diuidendarum actionũ, uel ordinis, aut alia ſimilia? credo ꝙ
a ſic.[a] argu. cap: qui ad agendum. extrà, de procur. lib. vj. & not. per gloſſ. in l. ſed & ſi quis. §. quæſitum. ff. ſi quis cautionibus. ita dicit expreſſè Dyn. in cap. contractus. de regu. iur. lib. vj. circa finẽ. ibi, dum dicit: item ſiquidem caſus ſpecialiter exprimatur, &c. Et pro hoc bene facit, quod ponit Bart. qui illud idem uidetur tenere in dicto §. quæſitũ. in quæſtione, quæ incipit, ſed an hoc habet locum in contractibus, &c. circa finem. & allegat. cap. ſedes apoſtolica. extrà, de reſcr. in antiquis. & ita pluries practicaui, dum erã in aduocatione. & conſequenter uidi in hac curia par-
2 lamenti determinari, &c.* Quid de generali clauſula, in qua quis iurat omnia per eum acta habere rata & grata, quid important illa uerba? dic, quòd non cõtraueniatur neque de iure, neque
b de facto.[b] gloſſ. ſingularis in l. id quod pauperibus. C. de epiſcopis & clericis, alia autem uerba iuramenti quibus quis iurat non contrauenire aliqua ratione, uel cauſa, important, ut omne remedium tollatur: ſecundum Bartol. in authent. ſacramenta. C. ſi aduerſus uenditionem. Et Petrus,
c ut refert Cyn. in l. ſecũda.[c] C. de reſcinden. uenditione. & poſuit iſta dom. Ambroſius de Vignate in capit. illo uos. de pignori-

bus, circa finem. ¶De clauſula generali ex quacũque cauſa, uide ſuprà, quæſtione ccxxix.

a ¶Credo quòd ſic. *Vide d. Bal. in l. ſi diuiſa. C. loc. & conduc. & eundem domi. Bal. in l. ij. in v col. in uer. quintò quæro. C. de reſcin. uendi. & in l. j. in ij col. in uerſi. quid dicemus. & in iij. col. in uerſi. ſextò quæritur. & ibi do. Saly. in v. col. in uerſic. his opin. ſic recitatis. & in vj. col. in uer. quæro quid ſi. C. commodati.*

b ¶Neque de iure, neq; de facto. *Adde do. Bar. in l. metum. §. uolenti. in ij. colum. in uerſi. item uerbum ratum refertur. ff. quod me. cau.*

c ¶Cyn. in l. ij. *In ij. colum. in uerſi. vj. quæritur.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia quæ tranſiuit in rem iudicatam, retractari poteſt, ſi æquum uideatur Iudici.*

QVAEST. CCCLXVIII.

SENTENTIA lata contra ius litigatoris, quæ in rem tranſiuit iudicatam, ſi æquitas
1 *ſuadet uel erronea[a]* probe-
a tur, retractari debet,[b] in c. cùm
2 inter. circa finem. extrà, de re iu-
b dica. in antiquis, quòd ſic tenere uidetur Specu. in titu. de ſententia. §. fin. uerſiculo, ſi ſit lata contra ius litigatorum, &c. facit l. planè. circa medium. ff. de petitio. hæredita. & quod no. Bartol. in leg. prima. §. hoc interdum. ff. quod ui aut clàm. & uide quæ dicit Bart. in l. illicitas. ff. de offi. præſidis. & ita ſeruat hæc curia parlamenti, prout uidi in pluribus & diuerſis fieri & obſeruari.

¶Vel

a ¶Vel erronea. *Vide dom. Bald. in additio. ad Specu. in tit. de ſententia excommu. iiij. colum. in uerſi ſententia lata.*

b ¶Retractari debet. *Vide de hac quaeſt. iſtum. conſil. clxx. incipi. circa proceſſum uentilatum. nume. iij. uer. ad tertium.*

SVMMARIVM.

1 *Curia parlamenti Delphi. non reddit proceſſum irritum defectu litis conteſtationis.*

2 *Summariè procedere, quid importet.*

3 *Credit, uerbum, quam uim habeat.*

4 *Sententia an ſit ipſo iure nulla, teſtibus non publicatis.*

QVAEST. CCCLXIX.

QVAE ſunt cauſae ſummariae: habetur in l. ſecunda. §. ſciendum. in gloſſ. ff. ad exhib. & in clem. diſpendioſam. de iudic. & habetur in clem. ſaepe. de uerborum ſignifi. & ibi. de Saba. in uerſiculo, porrò. xxiij. & xxiiij. quaeſtionibus. & licet in illis cauſis ſummariis non requiratur litis conteſtatio: tamen in cauſis ordinariis in quibus proceditur ſummariè, requiritur litis conteſtatio, ad hoc ut ualeat proceſſus. ita tenet Bartol. in l. dies cautionis. §. penulti. in ſeptima quaeſt. ff. de damno infecto. & ita etiam (ut audiui) determinant domini de rota.* Sed de ſtylo & communi obſeruantia praeſentis curiae parlamenti qualeſcunq; ſint cauſae, ſiue ſint ſummariae, ſiue ordinariae, ipſa curia non attendit ad talem defectum litis conteſtationis: quia procedere conſueuit ad diffinitionem clauſularum, etiam lite non conteſtata: prout etiam uidentur diſponere ſtatuta Delphi. quae diſponunt, quòd in quibuſcunque cauſis etiā maioribus, iudex poſſit procedere, ſi ſibi uideatur, ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine iudiciorum ſtrepitu & figura, per quae uerba etiam tollitur litis conteſtatio, ut uolunt doct. in clem. ſaepe. de uerborum ſignific. & Barto. in extrauaganti, ad reprimendum. uide plenè Franc. de Zabarell. in dicta cle. ſaepe. in xxiij. & xxiiij. quaeſtionibus. ¶* Sed quid operetur uerbum ſummariae, quod in reſcriptis apponitur, uide Bart. in dicta extrauaganti, ad reprimendum. & Specu. in titu. de inquiſitione. §. nūc tractemus. uer. quid igitur ſi in litera, &c. litis conteſtatio, nō poteſt fieri: niſi per negationem,[a] uel per confeſſionē:[b] ut dicit Ioan. in ca. olim.[c] de litis conteſta. Et non poſſet fieri per uerba, non credit* quia uerbum credit, non aſſertiuum, nec praeciſum, ut dicit Ang. in l. fi. C. arb. tutelę. De hac materia, qualiter fiat litis conteſt. uide in cap. lviij. conſiliorum meorum. Et de hac materia qualiter procedatur in hac curia parlamēti, uide quae dixi ſuprà quaeſt. lviij.* Sed utrū teſtibus non publicatis ſententia ſit ipſo iure nulla. gloſſ. in l. praelatū. C. de ſenten. & interloc. om. iud. uidetur uelle, quòd ſic. Bald. tamē tenet contrarium in feudis.

feudis.in tit.ſi de inueſtitura inter dominũ & uaſallũ lis oriatur.Et in hoc ſeruatur opin.Bal. in dicta curia parlamenti,in qua ſummariè proceditur. ut ſ. dixi, licet plurimũ publicentur, quandoque tamen ſumptis informationibus abſq; publicatiõe proceditur ad diffinitionẽ, & tenet ſententia.ita pluries uidi,&c.

a ¶Per negationem. *An & qualiter, & per quæ uerba fiat litis conteſtatio,uide iſtum,conſi.clvij.incip. Lud.Richar.num.j.uerſic.credo indubitanter.per totum.*

b ¶Per confeſsionem. *Hoc eſt uerum, quando confeſsio emanat poſt libellum porrectum:ſecus ſi antè. ita dixit do.Goffr.in ſum.extra, de lit. conteſta.in uerſicu.ſed quid ſi petan, ubi etiam ſubdit,dicens lit.conteſta. fieri per narrationem actoris,& reſponſionẽ rei contradictoriã allegat. C.de iu.l.rem non nouam.§.patroni.*

c ¶Ioan.An.in c.olim. *Vide ipſum ibi.in ij.col.in uerſi.lit.conteſta.*

SVMMARIVM.

1 *Prorogatio an uidetur facta iuriſdictionis,ſi quis ſe ſubmittat cognitioni iudicis.*

2 *Compromitti an poſſet in dominos parlamenti Delphinalis.*

QVAEST. CCCLXX.

a 1 SI quis[a] ſe ſubmiſerit cognitioni[*] & ordinationi, præſentis curiæ parlamenti Delphi.An uideatur ſe ſubmiſiſſe, ut in arbitrium?credo quòd non,ſi pœnæ in tali ſubmiſsione non fuerit adiecta:ita uidetur uelle glo. in l.j.in fi.primæ glo.ff.de iud.& in l.epiſcopale.C. de epiſco.audien.Sed operatur talis ſubmiſ- b ſio prorogationem iuriſdi.[b] expreſſam.argu.d.l.j.de iudic.cum per uerbũ,ſubmiſsio,& per uerbum, ſubrogo,fiat iuriſdictionis expreſſa prorogatio.arg.in cap. inter dilectos.extrà,de donatio. iuncta l.ij.§.conuenire.ff.de iud.

2 An[*] autem poſſet compromitti in dominos parlamẽti?uide quæ dixi ſuprà quæſtio.lxix.Sed quid de illo, qui ſe ſubmittit gratiæ miſericordiæ iudicis? uide quæ dixi infrà quæſt.cccxcv.

a ¶Si quis. *Author noſter hic ſuccinctè peritia de hac materia: quãobrem uide latius,per Bart.in l.j.ff. de iudi.ſuper gloſ.j.*

b ¶Prorogationẽ iuriſdi. *Fit prorogatio iuriſdictionis per quemcunq; actum conſenſus expreſsiuum.domi. Bartol.in l.ſi conuenerit.ff.de iuriſd. om.iud.An autem & quando locum habet prorogatio iuriſdictiõis in criminalibus: uide do.Bald.& doct.in l.ſi quis ex conſenſu.C.de epiſco.audien.& l.j.C.ubi de crimin.agi op. & in l.j.C.de iuriſd.omn.iudic.hoc tamen not.quòd prorogatio in cauſa criminali facta nõ ligat manus proprio iudici,quin procedat contra delinquentem,ſecundum dom.Bald.in l.poſt.uerſi.intellige tamen.C.de iuriſdict.omn.iud.& do.Card.in cap. pen.de offic.deleg.*

SVMMARIVM.

1 *Subſidij,uerbi etymologia.*

2 *Argumentatio ab etymologia probabilis eſt in iure.*

3 *Subſidium uoluntarium,quid.*

Sub

4 *Subſidium neceſſarium, quid.*

QVAEST. CCCLXXI.

QVIA in hac patria Delphi. dominus noſter Delphin. non poteſt propria authoritate imponere tallias, inuitis hominibus patriæ, ſecundum libertates generales præſentis patriæ cōceſsas per dominū Humbertum Delphi. Attamen quia in hac patria gentes trium ſtatuum concedunt quandoque domino noſtro Delphin. dona gratioſa. xxx. uel xl. miliū florenorū, quæ dona ſubſidia uulgariter nuncu-
1 pantur. ideò ſciendū eſt, * quòd ſubſidium, dicitur de ſubuenio ſubuenis. & iſta eſt deriuatio ſua
a ſeu etymologia. [a] quæ eſt pro-
2 babilis * argumentatio [b] in iure
b inſti. de tutelis. §. j. & §. tutores. & de teſta. in princ. & ita habetur tex. in ſimili, in l. ſi ager. §. fi. ff. de uerb. ſignific. ubi tributum dicitur à tribuēdo, quia domino uel militibus tribuitur à donando. l. inter donum. ff. de uerb. ſignific. ſic etiam ſubſidium à ſubueniendo: & tale ſubſidium quādoque uoluntarium, quādoque neceſſarium, ſiue neceſsitatis. licet alibi uocari uideatur auxiliū, in c. conquerente. circa fi. ibi, moderatum auxilium. extrà, de offic.
3 ordi. uoluntarium * ſubſidiū dicitur eſſe, illud quod gratioſè eſt conceſſum, & cenſetur eſſe quædam donatio: quia à liberalitate procedit: quia donare uidetur, quod nullo iure cogente conceditur. l. donari. ff. de dona. & l. donari. ff. de regu. iuris. inde dicitur quod conceſsio idē cenſetur, quod donatio. l. fina. circa princ. iuncta glo. ff. de dona. l. in concedendo. ff. de aqua plu. arcen. & l. princeps. ff. de uerb. ſig. & de huiuſmodi cōceſsione gratioſa, uidetur text. in cap. ſi gratioſè. de reſcript. lib. vj. Neceſſa-
4 rium uerò * ſubſidiū dicitur eſſe illud, quod imponitur alicui homini, uel populo, & ita coactè quodamodo ſubditur lege, more, imperio, uel eius qui iubendi habet poteſtatē, & tale appellatur indictum uel ſuperindictum, id eſt, impoſitum ſeu ſuperimpoſitum: de quo habetur in l. j. C. de ſuperindictis. libro decimo. & l. indictiones. C. de annona & tributis. eod. lib. x. Iſtam differentiam ſeu diſtinctionem ſubſidii uoluntarii, hoc eſt, gratis cōceſſi, ſubſidii neceſſarii, hoc eſt, indicti ſeu impoſiti, facere uidetur iuriſconſultus Vlpianus in l. manus propriæ. ff. de uerborum ſignificationib. De materia ipſorum ſubſidiorum, & quis in eis teneatur cōtribuere, uideas plenè, quæ dixi infrà q. ccclvj. uſque ad quæſtionē cccc. incluſiuè, &c.

a ¶ Etymologia. *Eſt enim etymologia origo uocabuli, cum uim nominis uel uerbi, per interpretationem colligimus, ut inquit domin. Iſidorus. j. lib. etymologiarum.*

b ¶ Argumentatio. *Qualiter formetur argumentum ab etymologia ſeu alluſione uocabuli, traditur in l. ij. §. appellata. ff. ſi cert. peta.*

SVMMARIVM.

1 *Vintenium an ſit ſoluendum nomine prædiorũ in alieno territorio ſitorũ, licet ibi non habitem. uide nu.2.*

3 *Habitantes in mandamento, & ibi habentes res & poſſeſſiones, ſoluant integrum Vintenium.*

4 *Vintenium, unde dicatur.*

QVAEST. CCCLXXII.

a DE uintenio[a] quod ſoluitur in pluribus caſtris & territoriis præſentis patriæ Delphi. de blado, aut uino, pro uillis ędificãdis ac muris ſeu mœniis cõ-
1 ſtruendis*: dubitatũ fuit, utrum ſi quis in aliquo territorio talis uillæ uel caſtri prædia poſsideat, non tamen habitet, utrum tale uinteniũ ibi præſtare teneatur.
b & dixi ꝙ ſic[b]*, ut uidetur tex. in
2 l.ij.C.de mu.patrimoniorũ.li.x. ubi tex. dixit munera, quæ patrimoniis publicę utilitatis gratia inducũtur, ab omnibus ſubeũda ſunt &c. Sed ſic eſt, ꝙ tale Vinteniũ poſſeſſoribus imponitur gratia publicę utilitatis, & pro mœniis cõſtruẽdis, ac ipſorũ reparatione, quæ publicã utilitatẽ reſpiciũt. l.ad portas. l.ædificia. & l.omnes. lo.ij.C.de operibus publicis. igitur ſequitur, quòd ipſum præſtari debet à poſſeſſoribus prædiorũ in territorio talis uillæ uel caſtri ſituatorũ, licet poſſeſſores ibi nõ habitẽt. l.reſcripto. §. ſciendum. uer. nam quidã ſunt &c. ff. de mu. & hono. ideò notátur, in d.l.ij. de mu.patri. dicitur ab omnibus. Quia qui omne dicit, nihil excludit. l.à pcuratore. C. mãdati. l.Iulia. in prin. ff. de leg.iij. iſtud dicere uoluit gl. ſuper uerbo, ab omnibus. in l. fi.C.de mu.patrimoniorum.li.x. Itẽ dicere uoluit gl. in rub. eo. ti. in fi. ibi. dũ dicitur, & hoc etiam alienigenis &c. iſtud idẽ cõprobari poteſt, maximè, ſi ita ſe habeat cõſuetudo, quia tũc ratione conſuetudinis eſſet fienda præſtatio. l.libertus. §. ſola. ff. ad municipales. l.de quibus. ff. de legibus. l. an totũ. C. de ædifi. priua. quia ſi hoc facere poteſt priuilegium principis, prout poteſt, eſt tex. not. in l.munerũ. §. præterea. ff. de mu. & hon. idẽ poteſt & cõſuetudo, in c. ſuper quibuſdã. §. præterea. extrà de uer. ſig. l. nõ ſolẽt. & l.fi. C. noua. uec. imponi nõ poſſe. & l.j. in fi. cauſa. l. ſequenti. ff. de aqua plu. arcen. Et præmiſſa uera tam in nobilibus, quàm ignobilibus. ideò tex. dicit ab omnibus &c. pro hoc bene facit l. munerũ. §. patrimonium. in fin. ibi dum dicitur, neq; ueteranus, aut miles, aliúsue qui priuilegio aliquo ſubnixus eſt, licet pontifex excuſatur, &c. ff. de muneri.
3 & honor. * Sed iuxta præmiſſa quæro, Vtrũ illi qui habitant in mandamẽto: ſed ſolũ ibi habent res, poſſeſsiones, ſoluãt integrũ uinteniũ. dic ꝙ nõ, niſi mediũ,
4 ut dixi s.q.vij. ¶* Sed quæro unde dicatur uinteniũ. dic ꝙ dicitur de uoco uincis: quia per uinteniũ inimici uincũtur. arg. l. pupillus. §. oppidũ. ff. de uer. ſignifi. uel dicitur à xx. quia xx. pars fru-

ctuũ pro uintenio, hoc eſt muris coſtruẽdis ſeu raparãdis datur. Et uinteniũ, mœnia & muri, ſũt idẽ, & pro uno, & eodẽ habentur, cõſiderato, quòd ſecundũ cõmunẽ modũ & uſum loquẽdi muri alicuius loci Vinteniũ appellantur: qui cõmunis uſus loquẽdi in talibus debet attendi. l. j. & ibi Bar. in l. Labeo. ff. de ſupellecti &c.

a ¶De uintenio. *Scripſit de uintenio ſuprà quæſt. vij. & melius conſi. ſuo j. inci. in actione negatoria et per to. in uerſic. quo ad primum. nume. j. uolu. j.*

b ¶Quod ſic. *Iſtud etiam tenet do. Azo in ſum. in ti. de muneri. patri. in ij. col. in uerſi. munera ſubire coguntur. ibi, excipitur, niſi ſit tale munus.*

SVMMARIVM.

1 *Delphinale edictum, ne blada extrahantur è prouincia, extẽdatúrne ad Lugdunenſes, Sabaudienſes, & prouinciales habẽtes terras in ea patria.*

QVAEST. CCCLXXIII.

VTRVM uetitum de bladis non extrahẽdis ab hac patria Delph. fieri poſsit de iure? Cyn. quòd ſic, in l. j. in fi. C. quę ſit longa cõſue.

1 *Sed an tale uetitũ extẽdatur ad Lugdunẽſes, Sabaudiẽſes & prouinciales habentes terras in hac patria, in quibus blada ſeminata fuerunt: adeò ꝙ ibi extrà Delph. extrahere non poſsint? dic ut no. per

a Cy. ubi, ſ.[a] Sed utrũ tale uetitum a extẽdatur ad farinã, uel panes factos, de blado, ſeu farina bladi, quod excreuit in hac patria Delphi. Quo ad farinam dicit Dyn.

b ꝙ nõ[b], ſecũdũ propriam ſignificationem. Bar. tenet oppoſitum. per l. ſi cui lana. ff. de leg. iij. quia ſicut lana, ſiue filata ſiue non, cõtinetur appellatione lanæ: ut ibidẽ dicitur: ſic etiã farina, donec ſit in panes conuerſa, continetur appellatione bladi ſeu frumenti. Ita dicit & exponit ipſe Bar. in l. quęſitũ. §. illud. ff. de leg. iij. Quo uerò ad panes factos, uidetur tale edictũ nõ extendi, ut patet per iã dicta. Quicquid ſit, licet à uerbis edicti non ſit recedẽdum. l. nõ aliter. in prin. ff. de leg. iij. & l. ſi ſerui. ff. de nox. attamẽ eadem ratio prohibitionis quæ eſt in blado, ne annona carior efficiatur, & ne ſubditi fame pereant, eſt in farina & pane, quę extrahi poſſent à patria: ideò idem ius eſt ſtatuendum. l. iſtud. ff. ad l. Aquil. & l. ſi. ff. ad l. Fal. Et quia ubi mens legis, idẽ uel plus habet quàm uerba, attẽdi debet ad mentẽ, ſicut ad uerba. ut l. gradatim. §. ſed ſi le. ff. de mu. & ho. & l. aut facta. in ſi. ff. ad Treb. & ita pluries in iudicando uidi in hac curia parlamenti determinari & appunctari puniẽdo portantes panes extra patriam durante uetito. ¶De hac materia uetiti de bladis non extrahendis extra patriam, etiam tetigi j. quæſtione ccccclxxij.

¶Per Cy. ubi ſ. *Ipſe d. Cy. in præ. l. j. in ul. uerſi. arguit pro & contra. & uidetur uergere in partem affirmatiuam, uidelicet quòd extrahere poſsint.*

b ¶ Quòd non. *Aut ſi per ſtatutum ſit prohibitum extrahi bladum, poſſit extrahens deportare pro ſuo uſu, uide Io. de porta. in l. cætera. §. ſed quis ad opus. ubi etiã* Bar. *& alios. ff. de leg. j. & ibi. do. Alexand. in fin. uer. item no.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficium an poſſit conferri per ordinarium, irrequiſito patroni laici conſenſu.*

2 *Conſenſus* Capituli *ſuperueniẽs poſt collationem, an eam ualidet.*

3 *Ordinarius an poſſit beneficiũ cõferre irrequiſito patrono eccleſiaſtico.*

4 *Papa, uel delegatus poſſit conferre beneficium inconſulto patrono laico.*

5 *Vicarius generalis* Epiſcopi, *an poſſit beneficia conferre, ſine ſpeciali mandato.*

6 *Vicarius* Epiſcopi, *an poſſit alium ſubſtituere uicarium.*

7 *Electio facta ſine conſenſu patroni laici, an ualeat.*

8 *Clericus patronus præſentando indignum, priuetur ipſo iure.*

QVAEST. CCCLXXIIII.

PERMVTATIO facta per ordinariũ de beneficio ſpectante ad pręſentationẽ patroni
1 laici, ipſo contempto* & nõ uocato, non eſt ipſo iure nulla, ſed uenit annullanda per ſententiã, ſi talis laicus patronus eius cõtẽptũ proſequatur infra tẽpus, infra quod præſentare poterat & debebat. & ita deciſum fuit per
a dominos de rota queſtio. ccciij.[a] quæ incipit itẽ ꝙ permutatio fa-
b cta &c. alii habent in ordine[b]. quæſtione iij. & vj. per rationes ibidẽ plene deductas. Et ita etiã fuit concluſum ſuper proceſſu cauſæ uertentis in hac curia parlamẽti, inter dominũ procuratorem fiſcalẽ Delphi. ex una parte, & dominũ Antoniũ pelliſſonis in manibus Antonii de mollena ſecretarii Delphi. ad cauſam curæ ſancti Georgii ſperenchiæ: quã curam uacantẽ per reſignationẽ cauſa permutationis tunc factæ, dominus archiepiſcopus Viennenſis ſeu eius uicarius de anno domini Mil. ccclix. & die pe. menſis Septembris, contulit di. domino Ant. pelliſſonis contempto, & non uocato domino noſtro Delphi. patrono dictæ curæ. Et quia dictus dominus procurator fiſcalis nomine Delphi. infra tẽpus iuris, uidelicet quatuor mẽſium proſecutus fuit cõtemptum præfati domini noſtri Delphi. patroni, ideo in diffinitiua dicti proceſſus leuata fuit manus Delphinalis ad utilitatẽ domini Iacobi bouis, quem dominus gubernator Delphina. nomine Delphi. præſentauerat d. domino archiepiſcopo. Et quod ſ. dixi, collationẽ factam nõ eſſe ipſo iure nullam, ſi fiat in contẽptum patroni laici, eſt uerum in collatione neceſſaria, quæ fit ex
c cauſa permutationis, [c] iuxta cle. unã, de rerũ permutatiõe. Aliud autem eſt in collatione uoluntaria, qui erit per mortem uel reſignationẽ ſimplicẽ. tũc enim collatio eſſet ipſo iure nulla, ſi fieret ſine conſenſu patroni laici,

per

per c.decernimus.xvj. quæſt. vij. & gl. in c. cum dilectus.extrà de iure patronatus.in gl.ſuper uerbo præſenti.ita etiã ibi fuit deciſum in ſequendo etiam deciſio-
a nẽ Rotæ,ubi ſ̃. ¶ An autem* conſenſus patroni poſteà ſuperueniens ualidet collationem uolũ-
d tariam[d]? domini de Rota ubi ſ̃. dicũt quòd ſic,per rationem ibi-
3 dem declaratam.* An autem ordinarius poſsit beneficium conferre inconſulto patrono eccle-
e ſiaſtico[e] ? dic quòd non: & ſi fiat, uenit irritãda.in c.illud. extrà de iure patro.Et dicit Panor.in d. c. illud.circa princ. Item nota epiſcopum non poſſe beneficiũ patronatũ alicui conferre ſine præſentatione patroni,etiã eccleſiaſtici.Et quòd inſtitutio facta ſine præſentatione talis patroni, eſt de rigore iuris irritanda, notãter dicit ipſe bene hæc uerba. Nã ideò dicitur de rigore, quia de æquitate non eſſet irritanda, cum ius patroni dependeat de gratia:ut no.de iure patro.c.quoniam.hîc tamen rigor præfertur æquitati patrono inſtante, ut in c.decernimus.xvj.q.vij.Et per illum tex.poteſt dici,quòd inſtitutio ſit ipſo iure irrita, quod etiã ſentit Io.And.in c.ij.de officio uicarii.li.vj.Et tunc expone, uerbũ irritanda,id eſt, irrita nũcianda, uel eſt irritanda quo ad factum, ſicut de facto proceſsit. iſta ſunt uerba Pan.in d.c.illud. Et ita fuit declaratũ in camera cõſilii die xv. Septembris.Mil. ccccl x.ſuper facto curæ prioratus monteſaugiaſij. quod ſecus eſt in legato de latere: qui poteſt inconſulto patrono eccleſiaſtico beneficiũ conferre:ſed alii legati,qui non ſunt de latere,ita facere non poſſunt.Et hæc habentur per gl.in c. dilectus.de offic. deleg. in antiquis.gl.fi.
4 ¶* Sed quid de patrono laico, an Papa uel delegatus poſsit conferre inconſulto pa-
f trono laico?dic quòd non.[f] in d. c.dilectus.extrà de offi. leg.& in c.cũ dilectus.extrà de iure pat.Et ibi glo. ſuper uerbo,præſentare. Et quia eſt ſpeciale in legato de latere, quòd poſsit beneficiũ cõferre inconſulto patrono clerico:ut dicit gl.in d.c.dilectus.ſuper uer.præſentare. ibi, ſed hoc uidetur ſpeciale. ergo in contrarium eſt ius cõmune. uidelicet, ut epiſcopus inconſulto patrono eccleſiaſtico nõ poſsit beneficium conferre. l. j. ff. ad muni. cũ ſimilibus. & ſi faciat,eius collatio irritabitur per dictum c. illud.cum ibi notatis per Panorm.
5 ¶* An uicarius generalis epiſcopi poſsit beneficia conferre ſine ſpeciali mandato?dic ꝙ non, niſi ſit ſibi ſpecialiter conceſſum. in c.fi.de offi.uicarii.lib.vj. ¶ Sed
6 * an uicarius epiſcopi poſsit alium uicarium ſubſtituere ? dic quòd nõ:ut in c.clericos.de offi. uicarii. in antiquis. niſi ex cauſa neceſſaria, ut ibi dicit Io. de lig. ut quia uicarius eſt infirmus uel uicarius de licentia epiſcopi ſe abſentat pro modico tempore,

tunc ad modicum poteſt alium
ſubſtituere,ut ibi dicit Io. de lig.
7 ¶ * Sed quid de electione facta ſi
ne conſenſu patroni laici? dic q
nõ ualet,nec debet cõfirmari, ut
uidetur gl. in c. de hoc. ſuper uer
g bo, regẽ autẽ,& principes. g extrà
de ſimo. & ibi loquitur gl. de re-
8 ge uel principe patrono. * Sed an
h clericus patron' h preſentãdo in
dignũ, priuet ipſo iure? dic q ſic:
& eſt ratio: quia præſentatio cle
rici patroni uim electionis ha-
bet: ut not. per Io. An. in c. cũ au-
tẽ. in fi. extrà de iure pat. Sed ſic
eſt in electione, q eligẽtes indi-
gnũ, priuẽtur ipſo iure. c. cũ in cũ
ctis. in fi. de elect. quare, &c. maxi
mè etiã appellatione electionis
cõtinetur preſentatio. c. querelã.
de elect. no. per Io. An. in rub. de
elec. li. vj. priuatur tamẽ pro illa
uice in c. inter dilectos. de exceſ
ſibus prelatorũ. ¶ De materia iu
riſpatronatus etiam ſcripſi infrà
q. ccccccvij. Et uide etiã in ſingu
laribus meis in folio ccxxix. uer-
ſo. Et etiam de hac materia iuri-
ſpatronus, in lxxj. cõſiliorũ meo
rũ. uide etiam de ſancto Gemi.
in c. cũ in illis. in §. cũ autem. de
præbẽdis. li. vj. itẽ dicit dominus
Iac. de Puteo. in l. ſi cõſtante. ff. ſo
luto matrimonio: q iuſpatrona-
tus eſt ineſtimabile, & nullius pre
cii reputat. l. naturabs. in fi. ff. de
præſcrip. uer. l. planè. Io. ij. in §. fi.
ff. de leg. ¶ An permutatio poſ-
ſit fieri de beneficio per epiſco-
pũ ſine cõſenſu patroni? uide in
ſingularibus meis, folio ducẽte-

ſimoquadrageſimonono uerſo.
a ¶ Quæſtione. *Voluit dicere deci-*
ſione ſeu concluſione, cum ſtylus no-
luminis Rota non per uiam quæſtio
nũ, ſed per modũ deciſionum ſeu cõ-
cluſionum aut determinationũ pro-
greditur. cccij. alias, cccvij. in nouis.
b ¶ Quæ incipit, itẽ quòd permu-
tatio facta. *Alias incipit, permutatio*
facta per ordinarium.
c ¶ Ex cauſa permutationis. *Iſtud*
intellige uerũ, quãdo permutatio fit
propter eccleſiæ neceſſitatẽ uel utili-
tatem: ſecus ſi non propter neceeſſi-
tatem, uel utilitatem eccleſiarum:
ſed propter fauorem perſonarum:
uel aliàs uolũtariè fieret permuta-
tio: quia tunc permutatio facta cõ-
tempto patrono ſeu iis, quorum inter
eſt, eſſet nulla ipſo iure: ut tenet do-
minus Egidius de bella mera in tra
ctatu permutationum beneficiorum
eccleſiaſticorum. parte prima, quæ-
ſtio. ij. & in fi. iij. q.
d ¶ Validet collationem uolunta
riam. *Iſtud uidetur etiã ſentire do.*
Egidius de bellamera, ubi ſuprà, in
prin. iuncto uerſi. Lap. primò dicit.
e ¶ Patrono eccleſiaſtico. *Quo ad*
hoc, uidetur non eſſe facienda diffe-
rentia inter patronum eccleſiaſticũ,
& laicum patronum: quia utrobiq;
eſt identitas rationis. & licet Papa
quandoque punctationes clericis, &
nunquam conſueuerit auferre laicis,
iuxta lecta & nota. de iur. patro.
cum dilectus. & de præbend. capi-
tulo ſecundo, lib. ſexto. tamen Epi-
ſcopus non plus poteſt auferre pa-
trono clerico, quàm laico: ut dicit do.
Egidius de bellamera, ubi ſuprà,
in iij

in iij.q.in uerſic.ad quintum.

f ¶ Dic quòd non. *Papa enim patronis laicis præiudicare non intendit,ut eos a fundationibus eccleſiarū non retrahat.ubi ſupra in præ uerſi. ad quintum.in fin. ita inquit ipſe dom.Egidius de bellamera.*

¶ *Vide tractatū c.ſi.de iure patron. qui eſt ampliſsimus in materia iurispatronatus:in quo omnia ad hàc materiã pertinẽtia ad ſatietatẽ inuenies.*

g ¶ Glo.ſuper uer.regem autẽ & principes.*Alias ſuper uerſ.& principes. Iſtud quod hic dicitur a parte ſentit gl. j. ſed intellige hoc uerum,ſi patronus laicus prætendat aliquam cauſam legitima contradicendi:alias ſecus,niſi hoc haberet de iure ſpeciali, & a ſolo Papa.ibi dicit d.Pano. ſuper gl.in uerſi.regem.*

h ¶ Sed an clericus patronus.*Tu uide de hoc iſtum conſi.lxxj incip. pro deciſione præſentis proceſsus nume.j. uerſic.j.quòd non ualuit.*

SVMMARIVM.

1 *Actio de dote conſequenda an competat uxori, cui non fuit promiſſa dos ſolui,ſed uiro.uide & nume.2.*

3 *Filia an petere poſsit ambas dotes, ſi pater eam ſecundò nubentem dotet, non facta mentione de prima dote.*

QVAEST. CCCLXXV.

1 MATER pro filia quam nuptui tradebat,* cõſtituit in dotem quinquecentum florenos: quos quinquecentum florenos ſoluere promiſit uiro:cõtingit quòd mortuo uiro filia agit contra hæredem ad ſibi ſoluendum dictam dotem:cùm pater eam ſoluiſſet marito, opponit hæres patris conſtituentis, quòd dicta dos fuit promiſſa ſoli marito,& nõ ipſi filiæ:& quòd propterea tibi filiæ non competit actio:iuxta legẽ, ſi pro te pater.Codic.de dotis promiſ.circa hoc fuit inter nos dubitatum,an dictus hæres patris conſtituentis bene dicat.ego dixi,quòd malè dicit dictus hæres conſtituentis,& quòd dicta filia bene petit: quia d.l.ſi ꝑ te pater,ꝓcedit ubi maritus uiueret:ſed ipſo defuncto ſubeſt ęquitas,quod ipſa filia ſua dotẽ petere poſſit: a de qua æquitate uidetur tex.in l.j. §. uideamus.ibi æquiſsimũ nobis uiſum &c.& in §.accedit. ibi tunc præſumatur & mulierẽ ipſam ſtipulationem fecisse &c.C. de rei uxo.acti.iuncto c. dilecti filii. dũ in eo dicitur, prouideatur attẽtius,ne ita ſubtiliter ſicut & multis fieri ſolet:cuiuſmodi actio intentetur iniquitatis: ſed ſimpliciter & pure factum ipſum & rei ueritatẽ.ſecũdũ formã canonũ & ſanctorũ patrũ inſtituta iueſtigare curetis,&c.de iudiciis.in antiquis.& pro hac parte uidetẽ una glo.in l.ſi ſocer. §.Lucius.ibi,uel melius etiã nõ legata dote &c. ff.ſol.mat.Et maxime iudicis officio nobili implorato,cui congruit,ut dos mulieri cõſeruetur, nec ea deſtituatẽ.l.j.ff.ſo.ma. Pro hac parte etiãuidetur facere tex. in l.in rebus.in princi. C.de iure dotiũ.& ita inter dominos meos de parlamẽto fuit cõcluſum, M. ccccix. de menſe Aprilis, ſuper proc

talia imponuntur perſonis ple- b beiis pro modo ſuarũ facultatũ. l.j.C.de muneri.patrimo.li.x.& l. j.C. de anno. eo. lib. ſecundum c etiã obſeruãtiã præſentis patriæ Delph.Sed ipſi domini de par- d lamento eoipſo, quod ibi in officiis aſſumuntur, deſinũt eſſe plebeij, cùm antea eſſent, per tex. in
b l.iudices.[b] C.de digni.li.xij.& de- 1 bent dici nobiles.. ut ibi dicit
c Bar.[c] per tex.dictæ legis [d].igitur
d &c.Secũdò ſi de iure nõ forẽt exẽpti, ſunt tamẽ ex indulto princi- 1 pis, uidelicet domini noſtri Frãcorũ Regis, nunc Delphini Viennẽſis eis cõceſſo de anno domini Mileſimo quadringenteſimotrigeſimoquarto. in quo mandãtur teneri franci & immunes à cõtributione dictorũ ſubſidiorũ a ut latius in literis patentibus, in camera computorum Delphina- 2 lium regiſtratis continetur. Ter- b tiò iure conſuetudinario tanti tẽporis ſpacio introducto, quòd de contrario memoria hominis non exiſtit, ipſi domini conſiliarii dictæ curiæ parlamenti à talibus ſunt & eſſe conſueuerunt exempti, & ſunt in illa quaſi poſſeſsione non contribuendi, nec in hoc aliqua controuerſia eiſdẽ per conſules præſentis ciuitatis infertur. Sed hæc duxi præmittẽda, pro deciſione q̃ſtionis proxi mẽ ſequẽtis.¶ De etymologia uocabuli ſubſidii, uide ſ.q. ccclxxſ.

a ¶ Quòd ſic. *Vide l.curiales omniũ. C.de decur.lib.x.& l. maximarum. C.de excuſa.mune.eod.li.*

b ¶ L.iudic. *Adde propriũ tex.in materia.ff.de decur.l.honores. §.is, qui non ſit.*

c ¶ Dicit Bar. *In uer.ex hoc.& idem ſentit de doctoribus.*

d ¶ Per text. dictæ legis. *Scilicet ibi et honore exuti, inter peſsimos quoſque & plebeios habeantur.*

SVMMARIVM.

Cõſiliari⁹ loco mot⁹, gaudeãtne eiſdẽ priuilegijs & immunitatib⁹, quib⁹ in cõſulatu exercẽdo. Et q̃dita. nu.1.

QVAEST. CCCLXXVII.

QVID *ergo ſi quis ex dominis meis dictę curiæ parlamenti uoluntate principis priuetur ab officio, an debeat gaudere eiſdẽ priuilegiis, immunitate, & prerogatiuis: de quibus ſ. tetigi, quibus utebatur ante priuationem? Dico q̃ ſic [a], per tex. in l.una.C.de comi. qui prouin. reg.lib.xij. Nam habẽti* priuilegium immunitatis, durat [b] eidẽ quãdiu uiuit: licet poſteà exuatur tali dignitate: per tex. ad literam in propria materia. in l.eã legẽ.C.de excuſa.mun.li.x. Hinc eſt, quod dicit Spec. in ti.de leg. §.ſi.uerſ.item nota. prope ſi. q̃ qui ſemel fuit legatus, debetur ei reuerentia in memoriam priſtinæ dignitatis. Ex his fuit cõcluſum, quòd dominus Franciſcus porterii, olim præſidẽs præſentis curię parlamenti, non debet compelli ad contribuendum cũ plebeiis in dictis ſubſidiis Delphinalibus per conſules præſentis ciuitatis Grationopo.&c.

a ¶ Quòd ſic. *Quia beneficium per digni*

dignitatem quæſitũ, durat etiam de ficiente dignitate. C.de dignitati .li. xij.maior dignitas.

b ¶Durat. *Hoc uerũ,dũmodo nõ priuetur tali dignitate propter furta et ſcelera,ut in l. iudices.C. de digni.li. xu.& ff de ſena l. ſenatorẽ. & ff.de decu.l.fi. iuncta gl.in uer decurio.*

SVMMARIVM.

1 *Iudices Delphin. inferiores an cõpellãtur cõtribuere in ſubſidijs patriæ.*

QVAEST. CCCLXXVIII.

SED quid de iudicibus curiarum Delphinalium cõmunis 1 Grationo.* Grayſuodani, Viennenſii,& terræ turris Viennenſii & Velentinẽſij Criſtæ & Montilii,an debeant in dictis ſubſidiis cõtribuere?credo quòd nõ,quia eoipſo quòd talia officia eis cõferuntur, deſinunt eſſe plebeii: per tex.in d.l. iudices. C. de digni.lib.xij.Et dicũtur uiuere nobiliter, cũ uerſatur circa leges, ius dicẽdo legis miniſteria:quia idẽ eſt uerſari circa leges uel circa arma, cũ æquiparentur. C. de Iuſtiniano Codi. confirmãdo in a prin.[a] Sed cõtrariũ ſeruatur,quia cõpelluntur contribuere in eiſdem ſubſidiis Delphinalibus.

a ¶In prin.*& ibi uide, quod dicit. d.Odof.*

SVMMARIVM.

1 *Viduæ relictæ Cõſiliariorũ Delphinal. an compellantur cõferre quid in ſubſidijs. Et quid de cæteris.nu. 1.*

QVAEST. CCCLXXIX.

QVAERO quid,quo ad ui1 duas* relictas cõſiliariorũ parlamenti, & auditorum cameræ computorum Delphi.& aliorum nobilium, qui in dictis ſubſidiis Delphinalibus contribuere non debẽt, nec conſueuerũt? credo quòd tales rectè durante eorum uiduitate,non debent cogi contribuere in dictis ſubſidiis cum plebeiis: quia tales uiduæ a retinent dignitatem maritorũ.[a] iuxta l.cum te.C.de nupt facit l. b fœminæ.[b] ff.de ſenato. facit bene l mulieres C.de dignita.libr. xij.l.fi.C.de incolis.li.x. Et ex his propterea dicerem, quòd relicta magiſtri Io. de marolio quondã auditoris computorũ Delphin. nõ debẽt compelli ad cõtribuendum cum plebeiis in dictis ſubſi 2 diis Delphinalibus.* Et idem de ſimilibus,dum tamẽ uiuant in uiduitate caſtè & honeſtè:aliàs ſecus.per tex.in l.quæ adulterium. in fine.C.de adult.& ita fuit concluſum per dominos de parlamẽto in camera cõſilii de anno domini M.cccclxj. de mẽſe Aprilis, in reuiſione focorũ generali præſentis patriæ Delphina.&c.

a ¶Retinent dignitatem maritorum.Et *eorũ domiciliũ.Nam uidua uidetur ſtare in primo matrimonio, dum eſt uidua,ut l.fin.C. de bo.mat. & l.j.§.exactio.C.de rei uxo. ac.ſecundũ Pet.de anc.in c.ſignificauit.de paro.& ali.par.pro hoc alleg. tex.in l.j.C.de priu.ſcho.lib.x.* Et *an uidua ueniat appellatione uxoris,uide Alexan.in conſi.clxy.inci. uiſo proceſſu. col.ij.uer.iſtud etiã.in uol.ij. Quæ autem dicatur propriè uidua,dic ut per Bal.poſt gloſ.in l.fin.C. ad legẽ Falcid.*

eid. de plagia. & an mortuo marito uidua retineat domicilium mariti, uide omnino dom. Iaſo. in l. cum quædam.in j nota.ff. de iu om iudic.

b ¶L. fœminæ. *Hac lex melior in propoſito, quæ uult quòd fœmina nupta, coruſcent radijs maritorum, & uidua radijs relictorũ. Et contra degenerãt nuptæ quæ uilioribus nupſerunt, ſecundum dominũ Bald. ibi. Vel congruentius & clarius ad materiã ſubiectã uxoris coruſcant, radijs maritorũ, & eorum dignitate & priuilegio gaudent, etiam poſt mortẽ ipſorum, donec nubent alij inferioris gradus, quo caſu dignitatem amitterẽt ſecundum d. Bartolũ in prææallegata lege, fœminæ.*

SVMMARIVM.

1 *Vidua nobilis, relicta plebeij, an teneatur ad ſubſidia Delphinal.*

2 *Argumẽtum à contrario ſenſu, in iure ualidum eſt.*

3 *Vidua plebeia, relicta nobilis, aut alias exempti, an durante uiduitate gaudeat priuilegio immunitatis.*

QVAEST. CCCLXXX.

1 SED quid de muliere nobili uidua, relicta * plebeii[a], ſicut

a eſt Felizia reynarde, quæ dicitur de nobili genere procreata, quę fuit nupta cum plebeio, uidelicet cum Ioan. pic, ciue quondam Gratianopolit. An debeat ipſa contribuere in dictis ſubſidiis Delphin. Et uidetur quòd non: quia, quando fiunt ceſsiones triũ ſtatuum in hac patria Delphin. pro dictis ſubſidiis indicendis, excipiun tur nobiles nobiliter uiuentes, qualis eſt dicta Felizia. In contrarium uidetur: quia mulier retinet dignitatem, quam habet à patre, donec nubat plebeio. l. fœminæ. §. 1. ibi, parentes uero, &c. ff. de ſenatoribus. & ita etiã ſummat dictum textum Albe. de roſate. ergo à contrario ſenſu,

2 * quod eſt fortiſsimum in iure, ſi nubat plebeio, nõ retinet talem dignitatem paternam, ſed eam amittit, per text. in l. fin. C. de dignita. lib. xij. ita dicit glo. cum te. C. de nuptiis. & licet talis maritus plebeius moriatur, mulier ſtans in tali uiduitate, retinet talem conditionem, uidelicet plebeii. l. filii. §. uidua. ff. ad municipa. nam uidua abſtinens à ſecundis nuptiis, uidetur in præteriti uiri coniugio perdurare, & in prioribus conſiſtere nuptiis. ita dicit Archidiacon. in cap. ſi quis, de ſepultu. libro ſexto. qui alleg. §. ſoluto. in authent. de nupt. facit bene l. mulieres. de incolis. libro x. & alibi dicitur, quòd mulier ſequitur uirum ſiue in uita, ſiue in morte. xiij. quæſtio. ij. cap. unaquæque mulier. Et ita in ſimili caſu fuit iudicatum in hac curia parlamẽti de menſe Decembris, M. cccclix. pro conſulibus ciuitatis Dienſis cõtra nobilem Mariam de cezirino, quæ etiam fuit nupta plebeio, ut ſcripſi ſuprà quæſtione cccxlix. Sed aduertendum eſt, quia quandocũque ipſa Felizia nubet in futurũ cũ uiro nobili, ipſa gaudebit nobilitate ſua, & non tenebitur contribuere. ita dicit Bartol. in d. l. j. de

de dignitatibus: in ſua repetitione.& facit d.l.mulieres. C. de incolis. libro decimo. Et ita reſpectu dictæ felizię fuit deciſum in generali reuiſione focorum M.ccccIxj.de menſe Aprilis,per dominos parlamenti in camera conſilii. ¶ * Sed quid de plebeia relicta nobilis, uel alterius priuilegiati, & exempti: an ipſa ſit exempta à contributione dictorum ſubſidiorum, durante ui duitate? uide quæ dixi s̄. quæſtio.proximè præcedenti,quę eſt quæſtio ccclxxix.

3

a ¶Relicta plebeii. *Iſta quæſtio & ſequentes deciduntur per dicta in proxima apoſtilla quæſtionis præcedentis.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici clericaliter uiuentes, non tenentur ad ſubſidia Delphinalia.*

2 *Regiſtrum,quid remiſſiuè.*

QVAEST. CCCLXXXI.

1 De clericis autem clericaliter * uiuentibus a ſicut ſunt

a presbyteri,& alii eccleſiaſtici,dixi aliàs ſuprà quæſtio.lxxix.quòd ipſi debent contribuere in dictis ſubſidiis in locis, in quibus conſueuerunt eſſe regiſtra, pro re-

b bus regiſtratis, b quas ipſi acquirunt quoquo titulo.inſequendo opin.Bar.in l.reſcripto.§.ſi.ff. de muner. & honor. Sed poſteà hic aliter ponderando hanc materiam, credo contrarium, quòd imò ipſi non debent contribuere. Primò,per textum,qui hoc di

c cit ad literam in cap. clericis.c de immunitate eccl. libro ſexto: ubi Papa authoritate apoſtolica prohibet collectas ſiue tallias ſub adiutorii,mutui, ſubuentionis, ſubſidii, uel doni nomine, ſeu quouis alio titu. uel quæſito colore clericis & eccleſiaſticis perſonis,& eorum bonis imponi per principes uel poteſtates, & quòd contrarium facientes & factores eorum ſententiam excommunicationis incurrunt,&c. Quòd etiam comprobatur iure ciuili.in l.ij.& in authē.item nulla communitas.C.de epiſc.& cleri.& quòd non obſtante regiſtro eccleſiaſtici in talliis, ſiue collectis laicorū contribuere non debeant,etiam pro rebus regiſtratis,tenet expreſſe Bal.in l.placet. C.de ſacroſanct.eccleſ.qui ibi in hoc reprobat Barto. & credo,ꝙ bene:quia talia ſtatuta & cōſuetudines contra libertates eccleſiæ caſſæ & irritæ eſſe debent.in authen.caſſa.C.eod. titul.facit l. priuilegia.in §.j.eod.tit.Et iſtud etiam eſt de mente trium ſtatuum præſentis patriæ, dum in donis quæ faciunt, excipiunt à contributione eorundem clericos clericaliter uiuentes, & ita ſecundum hanc opinionem fuit deciſum & determinatum per dominos meos parlamenti die uigeſima octaua menſis Ianuarii,anno domini M.ccccIx. dum in dicta reuiſione generali fiebat uiſio focorum patriæ Brianſonii:in qua patria eſſe cōſueuerunt regiſtra,& ſup hóc uide plenius per Bal.in lectura,quam fecit

cit ſuper l.de pace Conſtan.quę incipit,imperialis clementiæ.ſu per uerbo,nos Romanorũ.ibi,
2 quid de collectis &c.* Quid dicatur regiſtrum & an ſcripturæ regiſtri faciant fidem:uide Inn. in c.j.de procu.
a ¶ Clericaliter uiuentibus. *Et nõ coniugatis,per c.unicum.de cle.coniug.lib.vj.quòd ſolum in duobus reſeruat eis priuilegium,uidelicet, canonis,ſi quis ſuadente.xvij.q.iiij.& ne pro delictis ciuiliter aut criminaliter trahantur corã iudice ſeculari.*
b ¶ Pro rebus regiſtratis. *In æſtimo ſeu cataſtro deſcriptis. & aduerte, quòd do.Bart.quem allegat author* 1 *in præallega.l.reſcripto.§.fin.loquitur in alio caſu:uidelicet quando per ſtatutum prædia ſunt facta tributaria ſub cenſu collectarũ, & pro tali* 2 *bus prædijs eccleſia poteſt collectari. Et in huiuſmodi ſpecie loquitur do. Bar.quem ſequitur domi.Salic.in l. item nulla.in j.col.in j.q.C.de epiſc.* 1 *& cler. Motiua tamen elegantia do. Bald.in l.ſi.in iij.col.in uerſi.alij ſuper hoc puncto.C.ſine cen.& rel.ſuo ne.compa.non poſ.uergentis.In contrariam ſententiã uide omnino,&* 2 *adde quod dicit Spec.in tit.de cler. coniug.in uerſi.ad huius autẽ articuli euidentiam.& do.Archi.in c.j. uer.ſed certè.de immu.eccle.lib.vj. Sed do.Pe.de Anch.ibi uidetur inclinare ad domi.Bart.dum poſt recitatam opinio.do.Archi.quærit an ſit dare remediũ,quod clerici conferant in iſtis collectis pro poſſeſſionibus ſuis: ut in iam d.c.j.in iij.col.in uer.quæro.poſt Io.And.in uer.ſed iuxta hoc quæro.& do.Pan.j.uolu.conſi.iij.in uerſi.probatur quarto. ibi enim & do.Pau.de Ca.ij.parte.conſi.ccccxx. in ult.col.in uer.dicendum eſt.ibi,ſed nec etiam pro bonis proprijs &c.& d.Bar.conſi.clxxx.quod incipit,ſi aliqua poſſeſ.æſtimata & allibrata ſeu appreciata in lib.communis.& uide quòd dicit do.Bal.in additi.ad Spec.in tit.de cle.coniu.circa princi.*
c ¶ Clericis. *Hodie eſt reuocatum, & pro infecto habetur,cũ omnibus ſuis declarationibus exinde ſecutis, ut in cle.j.& ibi do.Card.de immuni.eccle.*

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiaſtica perſona patri plebeio ſuccedens in bonis paternis,an teneatur ad ſubſidia Delphinalia.*
2 *Presbyter an liberetur à patria poteſtate.*

QVAES. CCCLXXXII.

SVPRA dixi de bonis, quæ acquirunt clerici à plebeiis, *ſed quæro filius eccleſiaſticus ſuccedit patri agnatis uel cognatis plebeiis:ex teſtamento, uel ab inteſtato, An debeant contribuere^a in dictis ſubſidiis pro bonis eis ſic obuentis?Dico quòd non:quia ex mutatione perſonæ mutatur cõditio rei:ut dicit Barto.in l.Paulus reſpondit per procuratorem.ff.de acquir.hær. in fin,ſui cõmẽti.& cũ dominiũ talium rerum ſit tranſlatum in perſonam eccleſiaſticam,ex tali ſucceſsione non debent tales perſonæ in talibus ſubſidiis col lectari,pro dictis eorũ bonis,iuxta expoſitionem d.c.clericis.&

auth.item nulla communitas.& ſuper hoc uide l.fiſcus.in princ. ff.de iure fiſci.& Spec.in tit.de cleri.coniug.circa medi.ibi, ad euidentiam &c.& ita fuit deciſum in dicta reuiſione generali focorum. Et pro his faciunt quę dixi ſuprà quæſtio.cclxj. An priuilegiatus ſuccedens non priuilegiato, gaudere debeat ſuo priuilegio: uel ſi debeat, an ut iure priuati, uide plenè Bar. in l.cum filiusfamilias.in §.in ſtipulatio-
b ne.ff.de uerb.obl.& in l.fiſcus[b]. ff.de iure fiſci.& Henri.Bohic.
2 in c.dilectus.de præben. ¶*An presbyter liberetur à patria poteſtate? Bart.quòd ſic.in l.patre furioſo.ff.de his qui ſunt ſui uel alie.iur.

a ¶An debeant contribuere. *Iſta quæſtio eſt expedita, per in ſuperioribus inducta.*

b ¶L.fiſcus. *La j.ubi dicit do.* Bart. *quod priuilegiatus ſuccedens nō priuilegiato, pro tempore futuro, gaudet priuilegio ſuo: ſecus pro tempore præterito, quia utitur iure eius, cui ſucceſſit, & quomodo iſtud ſit intelligendum, & in quo caſu, & quando uerificetur, uide theoricam do. Cyn. per uerba & elegantia diſtinctionum membra in huiuſmodi materia differentis.in auth.quas actiones.in ij.colū.uerſ.quinto quæro.C. de ſacroſan.eccle.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici primæ tonſuræ non coniugati, ſtudentes, non tenentur ad ſubſidia* Delphinalia. *Quid de coniugatis.nu.2.*

QVAES. CCCLXXXIII.

SED quid de clericis primæ
a tonſuræ[a], * non coniugatis,
1 exiſtentibus in ſcholis, uel ſtu-
b diis[b]? An debent cōtribuere in dictis ſubſidiis? Credo quòd nō, per l.ſecundam.C.de epiſcopis & clericis.& ita aliàs fuit deciſum in hac curia, ut ſcripſi ſuprà
2 quæſtione lxxxiiij. Si*autem eſſent coniugati, deberent con-
c tribuere[c], per ca.j.de cleri.coniuga.libr.vj.per tex.ibi, in cæteris &c. iuncta gloſſ. Et per hoc dico, quòd filius Ioan. Pauioti quondam, qui eſt coniugatus, debet contribuere in dictis ſubſidiis Delphinalibus, licet ſit in ſcholis, & clericus primæ tonſuræ.

a ¶Clericis primæ tonſuræ. *Ipſi enim gaudent priuilegio clericali, etiã in rebus ſuis: ut not.c.ex parte.in §. quidam etiam.de cle.coniug.*

b ¶Studiis. *Studentes collectam ſoluere non compelluntur in terris proprijs: ut in l.j.& ij.& ibi domi.* Bar*to.C.qui ætate & profeſ.ſe excu. lib.x.*

c ¶Cōiugati deberēt cōtribuere. *Quia tales clerici nō gaudēt in perſona, nec in rebus priuilegio aliorū clericorum, ut legitur, & not.in præalle.c.ex parte.& ibi domi.* Panor. *in j.nota.*

SVMMARIVM.

1 *Nobiles, nobiliter uiuentes, ad ſubſidia non tenentur, ne quidem pro rebus regiſtratis.*

2 *Collecta impoſita pro ſolido & libra, utrum quis pro re, quam tenetur*

tur reſtituere, cogatur collectam ſoluere.

QVAES. CCCLXXXIIII.

a SED quid de nobilibus[a] nobiliter uiuentibus, qui acquiſierunt & quotidie acquirũt à plebeis res regiſtratas,* an debeãt cõtribuere cum plebeiis pro talibus rebus? credo ꝙ nõ: quia in confectione trium ſtatuũ præſentis patriæ quæ fit pro ſubſidiis indicẽdis, excipiũtur nobiles nobiliter uiuẽtes, prout etiã de iure excipi debẽt, per l. iij. §. j. de mune. & hon. Et licet tales res regiſtratæ ſint cõtributariæ, quãdiu ſunt in manibus plebeiorum, tamen quando tranſeũt in perſonã nobilis, ſequuntur eius conditionẽ: quia ex mutatione perſonæ mutatur conditio rei, ut dixi ſuprà, quæſtio. ccclxxxij. & tenet Bartol. in. d. l. Paulus reſpondit per procuratorem. in fi. ff. de acquiren. hæredita. Et ita ſecundum hæc per me ſcripta, fuit deciſum per dominos parlamenti. die xxviij. menſis Ianua. anno domini M.cccix. durãte d. reuiſione generali focorum in reuiſione focorũ patriæ Briãſonii: in qua patria ſunt, & eſſe cõſueuerunt regiſtra. Et hęc uera credo, niſi in illis nobilibus, qui reperiuntur ſpecialiter obligati contribuere in talibus pro rebus regiſtratis: quia tenentur pro illis rebus contribuere prætextu obligationis, iuxta l. j. & ij. C. de actione & obligatione. cum multis ſimilibus. & hoc dico propter aliquos nobiles de Ebreduno, qui (ut fertur) ad hoc ſe obligauerũt, ut

3 audiui. ¶* Quæro iuxta hoc, ſi fiat collecta pro ſolido & libra, utrum pro re quã quis tenetur reſtituere, teneatur ſoluere collectam? dic quòd non. l. nemo. ff. de in integ. reſtitu. & ibi per Bartol. Et eſt ratio, quia non uidetur talem rem habere. l. iij.

b §.[b] hoc edicto. ff. de neg. geſt. l. Lucius. §. idem reſpondit. ff. ad municipa.

a ¶ Nobilibus. *Ipſi tamen nobiles non poſſunt collectas, nec angarias, aut perangarias ſubditis ſuis imponere: niſi ex conſuetudine uel conuentione. do. Bald. in l. is quibus. C. de fideicom. hære. & uide quod ipſe do. Bar. dixit in l. cum multa. ulti. uerſi. C. de bon. quæ libe.*

b ¶ L. ii. §. *adde & melius. ff. de uacat. mune. l. muneribus. Et l. fi. § ult. ff. de mune. & hono. & l. honorem. eod. tit. Et hæc iura faciunt pro opi. quia nobilis uel militat uel militauit, uel aptus natus eſt militare: præterea nobilis gerit honorem ſaltem dignitatis nobilitatis: omnis enim nobilitas eſt dignitas: ut leg. & nota. per do. Bart. in l. j. de dign. lib. xij. ſed non omnis armata militia, eſt dignitas: eſt tamẽ principium nobilitatis, prout & ſtudium legalis ſcientiæ, ut not. in l. j. in princ. de Iuſti. codi. confir. Militia autem cinguli aurati, de qua per glo. in. l. pen. ff. ex quib. cau. maio. in integ. reſtit. eſt dignitas: & ſimiliter militia equitum* Romano*rum. Secus eſt, ut dixi de ſimplici mi*

litia ſenſendum, ut in rubro & nigro. C.*de aquædu.lib.xij. Si igitur ſimplex miles,qui tantum eſt principium nobilitatis,eſt immunis à contributione ſubſidiorum* Delphi.*cum plebeijs,quanto magis immunis eſſe debet nobilis:qui uel iámque militauit.& ſic eſt ueteranus, de preſenti militat? & ita actu eſt miles uel ſaltem aptus natus eſt militare patriæ, paratúsque ad iuſſum principis militiam aſſumere:qui meritò militis loco habendus eſt. Sic itaque patet hanc opinionem probari per locum à maioritate rationis. de quo in lege prima.*C.*de rei uxo actione. Quod autem nobilitas tribuat immunitatem, etiam, quo ad excuſationem tutelæ,probatur per text. ſingula.in lege non tantum. & ibi nota.domi.*Bald.*ff.de excuſatio.tutorum.*

SVMMARIVM.

1 *Plebeij habentes iuriſdictionem in caſtra & homines, an teneantur ad ſubſidia* Delphinalia.

2 *Feudum natura nobilitat.*

QVAEST. CCCLXXXV.

QVID autem de habitantibus in præſenti ciuitate Grationo.& aliis ciuita.& uillis
1 *præſentis patriæ Delph.habitãtibus & tenentibus caſtra inſolidum,uel in parte,cum territorio, & omnimoda iuriſdictione,& homines iuriſdictionabiles contribuentes in dictis ſubſidiis,an debeant eſſe exempti à dicta contributione dictorum ſubſidiorum Delphin.& credo quòd ſic,etiam ſi tales ortum nõ habuerint à nobili progenie: dummodo de talibus caſtris, quæ habent & tenent, fuerint inueſtiti:& de ipſis homagium fecerint domino noſtro Delphin,& uiuant nobiliter. Quia 2
feudum*de ſui natura nobilitat a
poſſeſſorem[a],ut dicit Andr.de Yſernia.in lib,feudorum.in tit. de capitaneo,qui curiam uendidit.circa princip,ibi,item propter dignitatem &c.Et alibi dicit ipſe de Yſernia, in titu.per quos fiat inueſtitura, quòd infeudatio confert nobilitatẽ &c. facit etiam,quod ipſe not.in capi.j.quis dicatur dux.Et idem dicerem de homagiis præſtitis in perſonam domini gubernatoris b
[b]Delphinal.qui repræſentat perſonam principis, cum eadem poteſtate: maximè in hoc caſu de homagiis recipiendis: & ex his dicerem, quòd Petrus Rolandi ciuis Grationop. condominus Argenſoni, licet ſit plebeius,& ſimiles tenentes caſtra in hac patria, non teneantur in dictis ſubſidiis contribuere:& ita fuit concluſum & determinatum per dominos parlamenti cameræ computorum Delphin.in camera conſilii, de anno currente domini M.cccc.lxj.de menſe Aprilis,dum fiebat reuiſio generalis focorum in hac patria Grayſuodani:& tunc fuit per ſententiam determinatum,quòd dictus Petrus Rolãdi non contribuat in dictis ſubſidiis: quia tenet di.caſtrum argen

genſoni.recepit ſententiam Ioannes Botuti ſecretarius Delphina.

a ¶ Nobilitat poſſeſſorem. *Vide domi.Bald.in uſibus feudo.tit.quis dicatur dux.§.cæteri uerò.*

b ¶ In perſonam domini guberna.*Et bene fa.*

SVMMARIVM.

a *Plebeij non habentes caſtra,ſed feuda particularia, tenentur ad ſubſidia Delphinalia.*

QVAEST. CCCLXXXVI.

QVO uerò ad alios plebeios non habentes caſtra: ſed habentes tantummodo & tenentes feuda particularia, puta cenſus, & reditus[a] *de feudo Delphinal. dicerem quòd ipſi contribuant in dictis ſubſidiis:quia ſi pro uiginti uel triginta ſeſtariis frumenti cenſualibus:uel pro una domo, uel aliquibus particularibus poſſeſsionibus de feudo nobili Delphini mouentibus, tales eſſent exempti, ſequeretur inconueniens: quia multi plebeii tales modicas res feudales ſibi acquirerent, ut ab ipſorum contributione eſſent omnino exempti, ideò eiſdem non debent ſuffragari[b].in l.ſemper.§.diuus quoque.ff.de iure fiſci. quia grauarentur alii plebeii, qui de tanto plus onerantur, quod non eſt tolerandum. Ne etiã fiat fraus legi,iuxta ea quæ le.& not.in l.dubium. C.de lega.cum etiam talia feuda particularia, quæ non habent dignitatem, non nobilitant poſſeſſorem,quod ſecus eſſet in habentibus dignitatem, ita dicit Bald.[c] poſt docto.in feudis.in titu. quis dicatur Dux, uel Marchio.in §.cæteri.Et ex his apparet, quòd Dreuonus ſonnerii ciuis Gratiónopolitanus, & ſimiles ſuæ conditionis,licet habeãt feuda nobilia[d],contribuere debent in dictis ſubſidiis,attento maximè quòd de præſenti ceſſant armaræ,in quibus plebeii ſeruiebant ratione aliorum cenſuum, quos à domino noſtro Delphin.tenebant. Tum etiam,quia ipſe Dreuonus non eſt nobilis:ut eſt notorium,licet dicatur uiuere nobiliter: quia ut quis eximatur à talibus ſubſidiis: ambo copulatiuè requiruntur: quòd ſit nobilis, & uiuat nobiliter:nec alterum ipſorum ſufficeret:quia ad uerificationem coniunctiuæ non ſufficit alteram partem eſſe ueram,ut lege,qui hæredi plures. ff.de conditio.inſtitut.& hoc tenet Bartolus in lege prima.C. de dignitatib. libro duodecimo. Præterea etiam, quia ſi dicatur, quòd dominus Dreuonus ſeruierit in armis ſeu ſeruire fecerit, ob hoc ideò fuerit affranchiatus à contributione &c.patet in literis per eum productis.iſtud non obſtat:quia tales nouitates ſunt ſublatæ per Regem ſeu eius commiſſum poteſtatem habentem, ut patet ex productis per conſules huius

ciuitatis: & ita fuit concluſum in camera per dominos parlamenti: & cameræ computorum Delphina. de anno domini, M. ccccli. in generali reuiſione focorum præſentis patriæ Delphinal.

a ¶ Cenſus & reditus. *Iſta propriè non dicuntur feuda, ſed emphiteuſis. ut inſtitu. de loca. §. adeò autem. licet à feudo profluant: ut colligitur ex his quæ ibi domi. Ioan. Fabri. in uerſi. ſed quid. de uaſal.*

b ¶ Non debent ſuffragari. *Pro hoc bonus text. in l. cura. in §. fin. ff. de mu. & hono.*

c ¶ ita di. Baldus. *Caue, quia loquitur in alio caſu, puta quo Valuaſini accipiunt feudum a Valuaſorib. qđ quidē feudum ſi non eſt nouiter acquiſitū, ſed antiquum, nobilitat. ibi dicit domi. Bald. & poſt eum domi. Alua. quod non reperitur in caſu præſentis quæſtionis.*

d ¶ Feuda nobilia. *Id eſt, cenſus & reditus, qui mouentur de feudis nobilibus: alioqui implicaret contradictionem. Si enim eſſent feuda nobilia, utique nobilitarent. quod tamen negatur. uide in materia do. Aluaro. in præludis liberorum feuda. in v. colum. uerſi. ij. diuiſio.*

SVMMARIVM.

1 *Nobilis nobiliter uiuens, an teneatur ad ſubſidia Delphinalia: licet bis aut ter ea ſoluerit.*

2 *Nobilitas quomodo probetur.*

QVAEST. CCCLXXXVII.

SED quid ſi nobilis nobiliter uiuēs ſoluerit ſubſidia trib⁹ uel quatuor annis, pro diuerſis ſubſidiis, an præiudicet ſibi, ut teneatur in futurum in talibus

1 ſubſidiis contribuere.* & uidetur ꝙ ſic, cū etiā unus actus &c. C. de epiſc. audi. l. nemo. & facit C. de his qui ſpon. mu. l. j. lib. x. & ff. de pactis. l. ſi unus. §. ſed qđ in ſpecie dotis. circa hoc puto dicendum, ꝙ cū iſte actus reiterationem recipiat, non ſibi præiudicat tali nobili, niſi pro uicibus, quibus ſoluit: non autē pro futuro tempore: iuxta auth. presbyteros. la ij. in fi. C. de epiſ. & cleri. & de excuſa. tuto. l. uolūtariæ. In actibus uerò, qui reiterationem non recipiunt, præiudicaſſet ſibi dictus nobilis, ut l. ij. cum ibi no. C. de iure dominii impetrādo: & ita no. etiam per gl. in c. acceſſiſſent. extrà de cōſti. Vnde in caſu iſto cum caſus ſit reiterabilis, de ſui natura, di-

a cerem requiri xxx. annos: [a] ad hoc, ut eſſet ſibi generatum præiudicium perpetuò: antē autem quandocunq; poſſet ſe opponere. & de hoc eſt tex. in c. a accedētibus. extrà de priuile. Et de hoc uide glo. in l. falsò. C. de diuerſis reſcrip. ¶ De hac materia uide,

2 quæ ſcripſi s. q. cccxvj. ¶ * De modo articulandi ſuper nobilitate

b ad probādum quem nobilem [b]: uide plenè per Bartol. in l. ſi ut proponis. in ſua repetitione. circa fin. C. de digni. lib. xij. & alibi dicit Bar. in l. promdendum. C. de poſtu. quòd nobilitas probatur per famam.

a ¶ *Xxx. annos. Vide do. Bart. in l. j.*

in iij.not. C.de auro corona.cui adde quod dicit domi.Panor.extrà de conſu.c.fi.in ix.col.uerſic.ſed quæro. ibi,credo tamē & c.ex quorum quidem ſcriptis uidetur ſufficere tempus decem anno.

b * Ad probandum quē nobilem. *Et quæ ueniant appellatione nobilium:uide pulchrè per Pau.de Caſt. in conſi.c.xij.incip. quātū ad primū. in prin.in ij. parte cōſi.et adde,quòd ſi ex forma ſtatuti aliquis perdidit nobilitatem, puta quia fuit de falsò condemnatus:intelligitur quo ad honores & utilitates: non autem quo ad onera: ut notat Bartol.in l.j.per illum textum.C.de infa.libro x. & in repe.l.j.in penul.col. C. de digni. lib.xij.Sequitur Ludoui.Roma.in l. ſi quis in graui.§.de his.ff.ad Silleianum.Ange.de Are.in tracta. maleſi. in uerſic,Sempronium.in ult.colum. refert & ſequitur dominus Iaſon, in rubri.ff.de iuſti.& iure.*

SVMMARIVM.

1 *Aduocati immunes ad quid ſint à ſubſidijs Delphina. Et nume.2.3.4. & 5.*

6 *Doctores legum, dicuntur uiuere nobiliter.*

7 *Sacerdotes ſunt exempti à ſubſidijs Delphina.*

8 *Doctores legum, ſacra miniſtrare dicuntur.*

9 *Doctores legum, ſunt in dignitate.*

10 *Doctores,aduocationis & procurationis officiū paſſim uſurpantes,non ſunt exempti à ſubſidijs Delphina.*

11 *Doctoratus gradum recipiens diplomate principis, an gaudeat inſignijs doctoratus.*

QVAEST. CCCLXXXVIII.

QVO uerò ad doctores legum qui aduocant in cauſis in curia parlamenti,dicerem ꝙ non teneātur contribuere in dictis ſubſidiis:ſed debeant cenſeri nobiles nobiliter uiuentes.

1 * Primò quia glo.in l.ſocietatis. dicit argumentū,pro bene literatis, ꝙ ita ut nobiles recipiantur &c.ff.pro ſoc.quia nō refert an habeať nobilitas naturaliter uel ex accidēti. ut ibi dicit Bar.facit l.proximos.ibi,literataq́; militia.C.de ꝓximis ſacrorum ſcriñ.li.xij. ad idem gl.in l. prouidendū. C.de poſtulādo.dicit ꝙ ſciētia nobilitat.Secundò,

2 quia*aduocati non minus militant quàm illi qui gladiis & clypeis nitūtur.in l.aduocati. C.de aduo.diuerſo.iudi.ideò nullum perſonale munus neq; collecta eis debet imponi, neq; cū cæteris perꝗquari debēt: ut in l.ſancim[9] a ª.ibi, nulla ingeratur peræquatio &c.C.e.ti. Tertiò,quia

3 * ex quo doctores aduocati dicūtur militare,per dictā l.aduocati. debent ergo à talibus eſſe exempti:per l.iij.§.j.ff.ad municipales. ubi militātes b à talibus b eximuntur: licet fortè ibi tex.loquatur de militante in armis:ꝗa idem eſt dicendū de aduocatis, cū nō minus militent,quàm qui gladiis &c.ut dicit d.l.aduocati. Ad iſtud propoſitum alibi dicit Bar.ꝙ aduocati & milites nō cō ueniantur, niſi inquantū facere poſſunt,ſed ęquiparantur.ut in

l.milite.§.de re iu.Quartó,quia
4 *militia nobilitat,ut dicitBar.in l.ij.§.filiis.ff.de decuriōibus.ſed aduocati doctores nō min* militant &c.iuxta d.l.aduocati.ergo milites cēſeri debēt,& ſi milites cēſeātur,debēt à dictis muneribus eximi.iuxta l.iij. §.j. ff.
5 de mu.& hono.*Quintó,ꝑ hoc facit, qđ habetur expreſsè in l. medicos.C.de profeſ.& me.lib. x.ibi, & doctores legū unà cum uxoribus,& filiis, necnon rebus quas in ciuitatibus poſsidēt, ab omni iunctione, & ab omnibus muneribus ciuilibus uel publicis immunes eſſe præcipimus. Et iſta eſt ueritas de iure, licet Bart.in d.l. medicos. & in l.j.C. de munerib*.& in quo loco uoluerit dicere ꝙ d.l. medicos.uoluerit loqui in doctoribus actu legentibus. quia credo, ꝙ ipſe in hoc malè dixerit quatuor motiuis ſequentibus.Primò qa tex. in l.medicos.loquitur indiſtinctè:non diſtinguendo de doctoribus actu legentibus uel aliis aduocatis: ideó indiſtinctè eſt intelligenda illa l. medicos. ut iuribus uulgatis. Secundò, quia ſi Imperator aliter uoluiſſet,ſtatuiſſet,& tam de doct.actu legē tibus,quàm de aliis bene expreſſiſſet: ſic alibi dicitur ſi Imperator aliud uoluiſſet, bene dixiſſet,in l.una.§.ſi uerò. C.de cad. tol.Et idem de Papa, ſi aliter uoluiſſet,bene expreſsiſſet,in c.ad audientiam. extrà de decimis. Tertió,quia Bart.pro limitatione quam facit de dicta l. medícos.de actu legentibus,non adducit legē neq; rationē.ideò huius limitationi nō uidetur ſtandum.quia non ſufficit dicere,ſic eſt: niſi lege aut ratione probetur. iuxta authentic. de triente & ſemiſſe. in §. conſideremus. Quartó,quia doctoribus etiam actu non legentibus:ſed ſolùm aduocantibus de iure cōceditur talis immunitas in talibus non cōtribuēdi, ut d.l.ſancimus.ibi, nulla ingeratur perequatio &c. C.de aduoca. diuerſorum iudicum.Et dicuntur doctores legū,
6 uiuere nobiliter.*quia ſecundū
c uulgi opinionē[c]uerſantes circa arma, dicūtur uiuere nobiliter, ob quod eximūtur à talibus muneribus.d.l.iij.§.j.ff.de muneribus & honoribus.Idem ergo dicamus de doctoribus uerſantibus circa leges, cū leges armis æquiparentur. C. de Iuſtiniano C.confirmādo.& in prin.& dicit ibi no.gloſ. ꝙ iſta duo brachia, arma & leges, fecerunt urbem Conſtantinopolitanam præ o-
7 mnibus aliis dominari.*Prętereà ſacerdotes à talibus ſubſidiis eximuntur, per capitulum,clericis.de immunitate eccleſia.li.vj. etiam de conſuetudine: quia ſa-
8 cra miniſtrant.¶*Sed doctores legum ſimiliter ſacra miniſtrare dicuntur,iuxta ea,quę leguntur & notantur in l.leges. C.de legibus.& in l.j.ff. de iuſtitia & iur.
9 igitur &c.*Prętereà,doc.legum ſunt in dignitate: ut in cle.ij.de magi.

d magi. & tenet Bart.in l.j.[d] C.de nouo C. componendo. & ſic ſi ſint in dignitate. non ſunt ergo plebeii, ut debeāt in dictis ſubſidiis contribuere: ſed debēt di
e uerſo iure cenſeri à plebeiis, [e] cùm ſeparatorum ſeparata eſſe debeat ratio: ut iuribus uulgatis. Nec obſtāt dominis doctoribus cōtra eos oppoſita per cōſules huius ciuitatis Gration.allegantes, ꝙ dicti domini doctores lucrantur pecunias de eorū aduocationibus:qa ipſi domini doc. hoc facere poſſunt iure eis permittente: ut in l.j.§.in honorariis. & §. ſi cui.ff.de uariis, & extraordinariis cog.Ideò ſi iure permittente hoc faciant,nō debent dici eorū immunitates & priuilegia perdidiſſe.argu.in l. Gracch[*]. C.de adulteriis.& hoc dico reſpectu doctorū pręſentis ciuitatis, qui aduocant in curia parla.qui non exercent aliquod officiū procurationis: quia tunc ſecus eſſet, cùm officium procurationis uile reputetur:ut in lege,quia ſi procurationem.C.de decur.li.x. ¶ Iuxta etiā deciſionem aliàs factā, de qua ſ.ſcripſi,
10 q.lxxxix.*Et ideò dicerē ꝙ doc. in Auenione degentes,& alibi: qui exercent officiū procurationis, cum aduocatione hincinde per curias diſcurrendo, nō à ta-
f libus eſſe exempti[f] dicuntur. & ita ꝙ domini doct. aduocantes in d.curia parla. nō debeāt contribuere in dictis ſubſidiis,fuit conclusum & determinatū diffinitiuè per dominos parlamenti & cameræ cōputorum Delphi. die ultima menſis Aprilis,anno domini,M.cccclxj.dū fiebat reuiſio generalis focorū præſentis patriæ Delph.& recepit ſententiam Ioan.Botuti ſecretarius
11 Delphi.¶* Sed an recipiēs gradum doctoratus per bullam,uel reſcriptū principis,debeat gaudere inſigniis doct.dic ꝙ non, per l.ſi ita quis. §.fi.ff.de leg.ij. & ponit Io. Fabri inſtit. de iure naturali,gentium, & ciuili §.Et de quibuſdam aliis quæſtionibus materiam doct.concernentibus tetigi ſ.q.lxxxviij.

a ¶ L. ſancimus. *Puta la prima.& adde omnino quod in ſumma illius tituli de aduocatione diuerſorum iudicum dicit dominus Azo in § . habent autem priuilegium . in uerſiculo, item prouinciales. & ſeq.*

b ¶ Militantes. *Adde quòd etiam ueterani ab huiuſmodi muneribus excuſantur:ut ff. de uaca.munerum.l. à muneribus. Quod facit in argumentum , quòd aduocatus qui ceſſauit ex aliqua legitima cauſa poſtulare,gaudere debet priuilegio aduocatorum : quia immunitas non cum dignitate, ſed cum perſona extinguitur.l.etiam legum.& ibi glo. in uer.quandiu.C.de excuſat.mune. libro decimo.*

c ¶ Secundum uulgi opinionem. *Et quæ rectè arguitur.domi.Barto. ſuper rub.ff.ueter. in iij.col.in uerſi. ſed regulariter.*

d ¶ Tenet Bart.in l.j. *In iij.colum. in uerſiculo,quæro circa hoc.ubi di-*

cit, quòd doctoratus, eſt dignitas. & allegat c. quantò. extra de mag.

c ¶ A plebeis. Et meritò: *quia aduoca. ſunt nobiles. ut C. de poſtula. l. prouidendum. in prin.* 1

f ¶ Non à talibus eſſe exempti. *Bene facit gloſſa prima, in lege, uniuerſos. C. de decur. lib. x.* 2

g ¶ Ioannes Fabri inſtitu. de iure naturali, gentium & ciuili. §. *reſponſa. in uerſi. item quomodo iſtud. tamē ibi dicit aperte, ſed pro hoc facit: quia ad creandū doctorē ſex requiruntur. ſcilicet quod promotores iurati deponant eum ſufficientem. & quòd examinetur, quodque examinatio approbetur. hoc ponitur in l. nemini. C. de aduocatione diuerſorum iudicum. item quod biretum in ſignum ſplendoris capiti imponatur, & quòd cathedra inueſtitura poſſeſſionis tradatur. denique & ſextò, quòd liber ueluti materia conferatur.* Traditio autem annuli, *oſculum, & benedictio, non ſunt de ſubſtantia: quia, ut inquit dominus Baldus, mulieres oſculātur, deſponſantur, & benedicuntur, & tamen non doctorantur. ſic no. ipſe* Baldus *in proœ. decre. ita referente domino* Chriſtofo. Por. *inſtitut. quibus modis ius pa. poteſt. ſolu. in §. filiusfamiliàs. in ij. additione. ſuper fin. glo. in uerſic. militauerit. & uide etiam* Bartolum, *in l. magiſtros. C. de profeſſo. & med. libro decimo.* Ad præ*miſſa autem facit, quòd legitur & notatur in l. nemo. C. de aduocatione diuerſorum iudicum. & ibi gloſſ. fina. quæ notat, quòd doctor debet gradatim & non ſatyricè, id eſt, per* 1

ſaltus promoueri: aliàs non gaudet priuilegijs doctoralibus.

SVMMARIVM.

Filij doctorum an gaudeant immunitate patrum. 1

Filij doctorum an retineant patrum dignitatem. 2

QVAEST. CCCLXXXIX.

SED quid de filiis doctorum, ſicut eſt Ioannes Porterii ciuis Grationop. quid dicemus? *crederem idem quòd excuſetur à tali contributione ſubſidiorum Delphina. quia text. in l. medicos. C. de profeſſoribus & medicis. clarè loquitur ibi, unà cū uxorib⁹, & filiis &c. à quibus uerbis legis non eſt recedendum. l. j. §. ſi is, qui matrem. in uer. in re igitur dubia &c. ff. de exercitoria. præterea dominus Ludouicus Porterii legum doctor pater dicti Ioannis Porterii fuit aduocatus in dicta curia parlamenti. Et licet depoſuerit officium aduocationis dum fuit aſſumptus in præſidentem cameræ computorum Delphin. nihilominus retinuit dignitatem, qua antè pręfulgebat prætextu aduocationis. l. j. C. de aduocatiōe diuerſorum iudicum. & quibus dignitate & priuilegiis præfulgere debet dictus Ioannes Porterii eius filius, cum etiam talia trāſeant ad liberos. l. ij. C. eodem titu. [a] & ibi dicit Franciſcus Accurſius. in* ſummario dictæ legis, quòd filii nati, ante dignitatem[b] & poſt, ſortiuntur æquale priuilegium cum paren-

parentibus, præterea pro hoc bene facit l.diuus.ff.de quęſtionibus. ubi filii gaudent priuilegio & prærogatiuis parentibus conceſsis.quę l.diuus.etiam locum habet in conſiliariis noſtri temporis. ut ibi dicit Salycetus facit l.milites. C.eodem tit.Præterea dictus dominus Ludouicus temporib⁹ eius uitę & mortis:quia præſidens cameræ computorum Delphina.erat immunis à dicta contributione ſubſidiorum Delphinalium, & ſi ipſe reliquiſſet eius uxorem, ipſa ante in uiduitate ganiſa fuiſſet eadem prærogatiua, per ea quæ dixi ſupra, quæſtione ccclxxix. multomagis gaudere debet eius filius:ut in authentica,
c multomagis [c]. uulgata. ꝑtereà, pro hoc uidetur bene facere l. fina.C.de filiis officialium.libro xij. ubi habetur, quòd filii ſequuntur paternā conditionem. Præterea dictus Ioannes Porterii uiuit nobiliter ſe armando in guerris, dum per principem
d cum aliis huius patriæ mandatur & aliàs more nobilium huius patriæ. Præterea, etiam ipſe Ioannes Porterii tenet à domino noſtro Delphin. multa feuda nobilia. de quibus ipſe fecit homagium domino noſtro Delphino in perſonam domini eius cancellarii,ut conſtat ex productis per eum in proceſſu, nec ad hæc obſtant quæ ſuprà dixi quæ.ccclxxxvj. de habentibus aliqua particularia feuda, quod nihilominus debent contribuere: quia multa alia concurrunt in perſonam dicti Ioannis Porterii ſuprà declarata, quæ omnia ſimul iuncta coadiuuant,ut excuſetur à tali contributione: quia quæ non proſunt ſingula, multa iuuāt.l.ſancimus. C. de teſtamentis. & l.necnon. §.ſi quis ſæpius.ff.ex quibus cauſis maiores. & habetur in capit. cum dilectus.extrà de ſucceſsio. ab inteſtato. maximè, quando plura tendunt ad eundem effectum:ut plenè per Bart.in l.j. §. fi.ff. de quæſtionibus.ubi plenè diſtinguit circa hoc brocardicum. & ita quòd dictus Io. Porterii ex cauſis prætactis non debeat contribuere in dictis ſubſidiis Delphina. fuit diffinitiue pronunciatum & declaratum, die ultima menſis Aprilis Milleſimo,cccclxj. per dominos de parlamento. & recepit ſententiam Ioannes Botuti ſecretarius Delphinalis. ¶ Qualiter probetur nobilitas[d],Barto.in l.prouidendum.C.de poſtulando.dicit quod per famam.

a ¶ L.ij.C.eo titu. *Azo.in ſum.C.de excu.mu.lib.x.in §.in ſumma illud. in uerſicu. perſonis. & quod legitur & notatur in lege emancipatum.ff. de ſena.*

b ¶ Nati ante dignitatem. *Quo ad hunc iuris articulum,uide legē,ſi ſenator.et quod ſcribit dominus Bar. C.de digni.lib.xij.*

c ¶ In auth.multomagis.C.*de epiſ. & cle.& uult argumentari per argumen·*

gumentum ſumptum à minori. de quo in c.ſi dominus.de cle.& mo.C. de negot geſt.l.j.ff. de ſena. l. qui indignus.

d ¶ Probetur nobilitas. *Vide domi. Barto.in l.j.in pen.col.in uerſicu. ex iſtis. & ibi traditur modus articulandi in probanda nobilitate.*

SVMMARIVM.

1 *Licentiati in legibus, an teneantur ad ſubſidia Delphinalia.*

QVAEST. CCCXC.

SED quid de licentiatis in legibus? Bal.mouet hanc quæſtionem, & arguit pro & con-
1 trà.* finaliter determinat idem quod in doctoribus. in l. ſocietas.§.fin.ff.pro ſocio.licet aliqui habeant dictam quæſtionem in eorum libris,& alii non. Et iſtud poſſet dici uerum in licentiatis in hac curia parlamenti aduocantibus, iuxta l. ſancimus. ibi, nulla ingeratur peræquatio &c. C. de aduo. diuerſorum iudic. & ſecundum Bal.licentiatus in rebus fauorabilibus,pro doctore habetur.in
a l.j.ff.ſolu.matr.in fine[a].licet cõtrarium uideatur.ar.l. cætera. §. ſi.ff.de lega. j. & ibi per aliquos doctores tangitur. Sed contrarium fuit deciſum in curia parla. M.cccclxj. & die ultima mẽſis Aprilis, dum fiebat reuiſio generalis focorũ præſentis patriæ Delp.Conſiderato,quòd licentiati non habent illam dignitatem,quam habent doc. de qua in cle.ij.de magiſtris.& per Barto.in l. j. C. de nouo codice componendo. item etiam quia lex, medicos. C. de profeſſo. & medicis. quæ loquitur de doctoribus, non facit mentionem de licentiatis, de quibus tamen loqui potuiſſet,ſi uoluiſſet. Pro quo facit quod in ſimili dicitur, ſi imperator uoluiſſet, bene dixiſſet.in l.una.§.ſi uerò.C.de cadu. toll. ſicut etiam dicimus de Papa, ſi uoluiſſet, bene expreſſiſſet. in c.ad audientiam. extrà de decimis. & ideò non uidetur d. l. medicos. fore ultrà caſum ſuum extendenda.argu.l. ſi uerò.ff.ſolu.matri.cum ſimili.

a ¶ In fin. *Voluit allegare domi. Bald. in pen.col.in uer.quod ſi filius non eſt doctor: ſed licentiatus. Et eſt ratio ſecundum eundem do.Bald.ibi: quia eſt in potentia, & actu propinquo, uidetur in actu.*

SVMMARIVM.

1 *Nobiles, exercentes mercatum, adſtringuntur ad ſubſidia Delphinalia.*

QVAEST. CCCXCI.

QVID autem de nobilibus, qui exercent mercimonia
a & mercantias[a]? dico *quòd de-
1 bent contribuere in dictis ſubſidiis: quia ſicut clerici qui ſe immiſcet ſecularibus negociis, non gaudent priuilegiis clericorum conceſsis. ut in c.ſi. extrà de uita & hone.cle. ita nec tales nobiles gaudere debent priuilegio ſeu immunitate, quibus gaudent nobiles nobiliter uiuentes.de qua l.iij.§.j.ff.de mune.& ho. nam ſicut clericis non conuenit: imò quodammodo ui

uidetur prohibitum, ne ſecularibus negociis ſe immiſceant: ut in d.c.fi.& in cle.j.eo. titu. ita non conuenit: imò quodammodo prohibitum eſt nobilibus ne talibus negociationibus, nec de his ſe intromittant. l. nobiliores. C. de commerciis & mercatoribus. iuncta l. milites. C. locati. Si enim non obſtante charactere qui in clericis imprimitur, ut ponit gloſ. ſuper uerbo, tonſuram. in c.fi. de temporibus ordinandorum. lib. vj. a ipſi propter negociationes ſeculares priuetur priuilegio clericali, dum eas exercent: ita & nobiles. cùm in uno non ſit ma- b ior ratio, quàm in alio. ergo idem ius ſtatuendum. l. fi. ff. ad l. Fal. & l. fi. C. de conſtituta pecu.

b cum ſimili. & iſta eſt ueritas. [b] Si enim tales nobiles uellet à mercantiis deſiſtere, gauderent ſicut per antè priuilegiis nobilium. arg. dicti c. fi. de uita & hone. cler. ¶ Et hæc faciunt pro caſu Claudii Cocti, draperii, & mercatoris Gration. cuius Claudii pater, erat apothecarius, prout uidi: qui licet prætendat ſe nobilem, prout tamen non eſt, tenebitur contribuere in dictis ſubſidiis Delphinal. per ſupradicta. Et idem de aliis eiuſdem conditionis. Et ita fuit cōcluſum inter dominos meos de parlamento in camera conſilii, M. ccccclxj. & die ultima menſis Aprilis, dum fiebat reuiſio generalis focorum Delphina. Sed poſteà requæſtam commiſſariorum deputatorum pro remiſſione prædicta, ac etiam conſulum præſentis ciuitatis, fuit dictum, quòd ipſe Claudius Cocti, non cōtribuat in dictis ſubſidiis, donec aliter fuerit ordinatum: attento etiam quòd ipſe tunc exhibuit literas patentes à domino noſtro Delphi. eidem dudum conceſſas. tamen per aliqua, quæ ipſe produxerit in cauſa, non docuit ſe nobilem.

a ¶ Mercimonia & mercantias. *Vide iſtum conſi. ccxvij. inci. omiſſa facti narratione. uu. ij. uer. ad ſecundum & tertium.*

b ¶ Et iſta eſt ueritas. *Facit gloſ. j. in l. uniuerſos. ibi, aliàs deponit honorem. C. de decurio. libro decimo.*

SVMMARIVM.

Nobiles, laborantes ſuiſmet manibus in proprijs poſſeſſionibus, nobilitatis priuilegio non priuantur.

QVAEST. CCCXCII.

SED quid de nobilibus [a] laborantibus in eorū propriis a poſſeſsionibus, & qui eas colunt propriis* manibus, an per- 1 dant priuilegia nobilitatis, ut debeant contribuere in dictis ſubſidiis Delph. cum plebeiis? Credo quòd non. ſicut in ſimili uidemus de clerico, qui licet exerceat opera ruſticalia in ſuis propriis poſſeſsionibus [b], non b propterea perdit priuilegium clericale: ut dicit Specu. in tit. de clericis coniugatis. in §. j. in uerſicu. ueruntamen non prohibeo &c. & ita fuit etiam aliàs

con

concluſum in hac curia, ut ſcripſi s̄.in quæſt.xlj. ¶ An baſtardi nobilium debeant contribuere in ſubſidiis Delphi.uide j̄.quæſtio.cccccIxxx.

a ¶ Nobilibus. *Hoc tamen explorati iuris eſt, quòd nobilis eſſe non poteſt, qui exercet artes mechanicas. dom. Bal.in l.nobiliores.C. de cō. & mer. Aut qui uile exercet officium.no. gl. in c.qui contra eccleſia pacem.xxiiij. q.j.& l.ne quis.C.de dig.li.xij.*

b ¶ Propriis poſſeſsionibus. *Hic attende contra quorundam opin.& præcipuè ſacerdotum, qui dicunt non eſſe honeſtum, ut ſacerdos exerceat opus ruſticum, uel mechanicum proprio corpore: tales non aduertunt ad uitam & conuerſationem beati Pauli apoſtoli, qui laborabat proprijs manibus, funes componendo: ut inquit Lucas in actibus Apoſtolorum. clxx. ubi dicit ipſemet apoſtolus, Quæ mihi & his opus fuere, manus iſtæ miniſtrauerunt. & alibi dicit Lucas, Sedens, ſcilicet Paulus operabatur. erat enim artis xenofactoriæ, quæ eſt ars componendi funes. item hoc clarum eſt uidere in c.j. de celeb.miſſa. ubi dicit tex. exeat ad opus ruſticum, ſcilicet ſacerdos, poſtquam diuinum officium compleuerit. imò (quod plus eſt) ſacerdos poteſt emere corium & facere ſotulares. xiiij.q.iiij.c.canonum.in gl.*

SVMMARIVM.

1 *Secretarij ſupernumerarij curiæ parlamenti Delphinal. tenentur ad ſubſidia Delphina. Et quid ita. uide per diſcurſum nu. 1.2.4.5. & 6.*

QVAEST. CCCXCIII.

SED quid dicemus de ſecretariis ſupernumerariis curiæ parlamenti nouiter à ſex annis
1 citra per * dominum noſtrum Delp. affranchiatis à contributione ſubſidiorum Delp. an debeant contribuere, non obſtante eorum affranchiamento? & uidetur quòd ſic, cauſis & ratio-
2 nibus ſubſcriptis. * Primò, quia ſecundum ordinationes regias publicatas in ceſsiōe trium ſtatuum Viennæ, M.cccclvij: dictæ exceptiones & aliæ nouitates fuerint ſublatæ & reuocatæ. & concluſum ibidem, quòd nouiter affranchiati contribuant ut conſecretarii Delphin. Secun-
3 do, quia * talis exemptio fieri
a non potuit per principem [a] in præiudicium aliorum ciuium. ut tenet Henr. Bohic poſt Hoſt. in c.peruenit. extrà de immu. eccle. quē ſequitur Io. An. in c.non minus. e.ti. & Spe. in ti. de cenſi. §.j. uerſi. quid ſi uniuerſitas. &c. quia priuilegia exemptiua debent intelligi, ſine præiudicio aliorum. l.ij.§.ſi quis à principe. ff. ne quid in loco publico. Licet aliqui uoluerint dicere contrariū. ar. l. ab omnibus. ff. de lega. j. q̄ a uidere meo, d.l. malè ad hoc inducitur. nam ibi loqtur text. in diſpoſitiōe teſtatoris, qui poteſt inter hæredes ſuos, prout uult diſponere, unū coheredē exonerādo: iuxta l. ab eo. cū ſua materia. C. de fideicōmiſ. quòd nō ſic poteſt princeps, qui non poteſt ius tertii abſorbere: iuxta l. bene

bene à Zenone. C. de quadri.
præſcriptione. Et ſi dicatur, ꝙ nõ
cedit in præiudicium dictorum
ciuiũ: quia dicti affrãchiati tol-
lentur de numero focorum ſo-
lubilium. Ad hoc poteſt reſpõ-
deri, quòd ubi eſſet conſuetum
pro ſingulo foco certũ quid da-
re: puta quinq; florenos pro fo-
co, ꝑut alias in hac patria Delh.
uidi fieri, tunc reſecando focum
ſecretariorum priuilegiũ ipſo-
rum non redũdaret in præiudi-
cium aliorum ciuium. ſed quia
modernis tẽporibus nõ cõſue-
uerunt dona ſiue ſubſidia illo
modo concedi: ſed in uniuerſo
dãtur xxx. uel xl. millia floreno-
rũ, dictũ priuilegiũ ſecretario-
rũ redundat in præiudiciũ alio-
rum ciuiũ, & totius patriæ: quia
illa uniuerſalis ſumma inter oẽs
pæquatur. & ſic quãtò ſunt plu-
res foci, tãtò minus aſcẽdit por-
tio cuiuſlibet. & ſic nõ ualuit di-
cta exemptio dictorum ſecreta-
riorum, quia in præiudiciũ alio-
rum ciuium, per prædicta. & la-
tè ponit Ange. de Aret. in l. ſi ſe
non obtulit. §. actor. in iij. col. ff.
de re iud. ubi pleniſsimè tractat
4 hanc materiã.* Tertiò, quia pri-
uilegium non ualet, nec eſt ſer-
uandum, quando per ambitio-
nem petentium conceditur. ita
dicit Hẽ. Bohic ubi ſuprà, ibi, ſe-
cus per ambitionem &c. Quòd
ſic factum fuit in dicta exẽptio-
ne ſecretariorũ, ut eſt notoriũ,
& fatẽtur ipſi nouem centũ ſcu-
ta dediſſe, igitur &c. Quartò ꝑ
5 *importunitatem ipſorũ ſecre-
tariorũ fuerũt dictæ exemptio-
nes cõceſſæ, ut eſt notoriũ, quæ
importunitas æquiparatur me-
tui: ut not. Inn. in c. petitio. extrà
de iureiur. idẽ Bal. in ſuo reper-
torio ſup Inno. ideò talis impe-
tratio non debet ſortiri effectũ.
talis enim apparet de importu-
nitate dictorum ſecretariorum,
qui cauſantibus pecuniis dictas
exemptiões obtinuerũt. Quin-
6 tò, quia dictæ *literę exemptio-
nis non fueruut interinatæ uo-
catis conſulibus, & aliis quorum
intererat, & ſic contra ius & ſty-
lum præſentis curiæ parl. Igitur
&c. Et ita fuit cõcluſum & deter
minatũ per dominos de parla-
mento in pręſentia domini lo-
cumtenẽtis & dominorum cõ-
putorum cameræ Delp. de mẽſe
Aprilis, anno d. M. cccclxj. Rece
pit acta Io. Botuti, ſecretari⁹ Del.

a ¶ Per principem. *Not. tamen quòd princeps poteſt ex ſola uoluntate cõtra ius poſitiuum diſpenſare, ut no. d. Inn. in c. cum ad monaſteriũ. de ſtatu monach. ut in d. c. cum ex literis, de in inte. reſti. Et eſt ſciẽdum, quòd quãdo princeps actum gerit ex certa ſciẽtia, ꝑinde eſt ac ſi diceret ſe uelle facere de plenitudine poteſtatis: ſi illa opus eſt in actu, quę gerit, in glo. c. ad hæc. de reſcrip. & not. per d. Abb. in c. cum inter. in prin. de exce.*

SVMMARIVM.

1 *Medici nõ tenẽtur ad ſubſidia* Delp.

2 *Medicus qui promiſit aliquem curare à podagra, ſi ipſum curet, & poſtmodum ille in eũdem morbum reincidat*

cidat, an medicus ſit liberatus à promiſsione.

3 *Medicus qualiter petet ſalarium à curato.*

QVAEST. CCCXCIIII.

a 1 DE medicis [a] doctoribus, etiam non eſt * dubium, quòd non debent in dictis ſubſidiis Delphi. contribuere, ſicut nec doc. legum. per d. l. medicos. C. de profeſſoribus & medicis. & ita etiam ſemper uidi ſeruari in hac curia parlamenti Gratio. & ita fuit dudũ tẽporibus meis iudicatum in parlamento Pariſius pro magiſtro Stephano Gicle, doct. in medicina, & tunc cine Lugdu. ſed aduerte, qa ſi medicus doctor exerceat mercantias publice, ſicut facit magiſter Paulus de Violardis: qui tenet apothecam apothecariæ, tenetur contribuere in dictis ſubſidiis, iuxta ea, quæ ſ. dixi. quæſtio. cccxcj. ſed magiſter Bartholomeus doc. in medicina. qui practicat & non exercet mercãtias, debet eſſe immunis à contributiõe dictorum. Ita fuit determinatum in camera cõſilii, M. cccclxj. die ultima Aprilis. ſed dũ & quando ipſe magiſter Paulus uoluit relinquere dictas mercãtias, remanebit immunis à dicta contributione ſubſidiorum. Sed quia hic loquor de medicis,

2 * Quæro, medicus promiſit quẽ curare à podagra, & fecit curã, ſed curatus ex interuallo reincidit in illam infirmitatem, utrũ ipſe ſit liberatus à tali promiſſione? dic ut not. per glo. & Bar. in l. maritus. ff. locati. Stãdum eſt relationi medicorum, circa eorum relationem, coram iudice: aliàs nõ ualet, probatur in l. ſemel. C. de re mili. libr. xij. Et aduertendũ, quòd ubi poſſunt haberi plures medici, nõ debet ſtari iudicio unius: ut dicit Bart. in l. ſi in rixa. §. fin. ff. de ſica. & Ange. de Aret. in trac. ſuo de maleficiis. ſuper uerbo, una alia perſecutione.

3 ¶ Qualiter * medicus debet petere ſuum ſalarium? & de forma libelli uide Cy. in authen. dos data. C. de donat. ante nuptias &c.

a ¶ De medicis. *Adhoc enim ut medici gaudere poßint immuni. multa exigũtur. primò, quòd ſint doc. l. redsdatur. C. de pfeſ. & medi. li. x. Secũdò, q̃ ſint de archiatris l. principibus medicorum. uel quòd ſint recepti in ciuitate à decurionibus, ſiue conſiliariis, put olim intra ſtatutũ numerum medicorum eos deligi oportere, à retro principibus decretũ extat. ut C. eo. tit. l. cum te medicũ. & d. Azo in ſum. illius ti. in §. item illud notandũ eſt. Tertio, quòd ipſis ſpecialiter immunitas cõcedatur, ut l. nec intra numerum. ti. alleg. de profeſ. & ibi glo. do. Bar. medicina enim traditur eße ſcientia artis mechanica: ut per magiſtrum Hugonem in Didaſcoli. cõſ. ij. ubi tractat de diſcretione artium. c. de diuiſione mechanicæ in vij. ſcientias. medici autem non ſunt maioris authoritatis ſeu ualoris q̃ obſtetrices. ut l. ſi duobus. reſpõſo j. ibi, medicos aũt & obſtetrices. C. cõmu. de le-*

leg.& in c.non ſunt.in glo.in uerbo, nec medico.xiiij.q.v.& Spec.in tit. de ſalarijs.in §.poſtremo.in princ.

SVMMARIVM.

1 *Iudæi aſtringuntur ad ſubſidia Delphin. Et quid ita.num.1.& 3.*

QVAEST. CCCXCV.

1 DE Iudæis in hac patria Delphi.* quid dicemus? an debeant contribuere in ſubſidiis Delph. uidetur quòd nõ, cùm talia imponãtur perſonis, pro rebus.in l.ij. C. de annonis & tributis.libro x. ſed ipſi Iudæi, ut eſt notoriũ, nulla bona immobilia habent in hac patria Delphi. nec alibi habere conſueuerũt, igitur

a &c. Contrariũ tamẽ credo.[a] Pri-

2 mo, quia * ex priuilegio per dominum noſtrũ Delphi. eis à decẽ annis citra cõceſſo, ipſi poſſunt ſibi acquirere res immobiles, & (ut fertur) aliqui ex ipſis iam

3 aliqua acquiſierũt. Secũdo* quia & ſi nulla bona immobilia haberent, ipſi tamẽ notoriè habẽt bona mobilia, puta mercantias, aurum, & argentum, quæ publicè tradunt ad uſuras, & quo ad bona mobilia etiam inter Chriſtianos debet in talibus reſpectus haberi, ſicut ad immobilia, & pro modo bonorũ immobiliũ debẽt collectari & peræquari: ut ponit Bart. in l.j.C.de mulieribus, & in quo loco. in ſua repetitione, & alibi dicit Barr. ꝙ ſicut nõ cadit præſumptio fugæ in poſſeſſore bonorũ immobiliũ: ſic nec etiã in poſſeſſore bonorũ mobiliũ: maximè quæ de facili occultari uel amoueri non poſſunt, ut in l. ſciẽdũ. circa prin.ff. qui ſatiſ.cog.

a ¶ Contrariũ tamẽ credo. *Et hoc uerius, quia Princeps poteſt Iudæis auferre bona, cum non habeant ea, niſi ut peculium.do.Old.conſi.lxxxvij.in uer.& ob iſtam rationem.*

SVMMARIVM.

1 *Habitantes in Delphinatu; ibíque habentes immobilia, an & quatenus teneantur ad ſubſidia.*

2 *Collecta an debeat ſolui ꝑ re dotali.*

3 *Mulier an contribuat quid; & ubi, pro bonis parapheruali.b;*

QVAEST. CCCXCVI.

1 QVID de habẽtibus in hac patria Delph.* quæ habent eorũ bona immobilia, in diuerſis territoriis, & mandamentis?

a credo quòd non [a] debent contribuere, in d.ſubſid. in diuerſis locis, ſed ſolum in loco domici-

b lii.[b] ita dicit & tenet Barto. in l.j. C.de mul. & in quo loco. in ſua repetitiõe, in quæſtione, quæ incipit, ſed cui poſsit imponi hæc collecta, &c. ¶ Debebit tamen in peræquatione fienda haberi reſpectus ad bona, quæ alibi poſsident, ſecundum doctores, ut refert do. Iaco. Rebuff. in l.j. C.de mune. patri.lib.x. & ita ſeruatur

2 in hac patria. ¶* Sed quid de re dotali? Dic, quòd maritus ſoluet collectam pro re dotali, in loco ſui domicilii, cùm percipiat fructus rei dotalis. ita tenent glo.&

3 Bar.in d.l.j.C.de muli. & in quo loco. ¶* Sed quid de rebus paraphernalibus, an mulier cõtribuat pro ipſis bonis in loco, ubi

I ſunt,

ſunt, uel ubi maritus fouet domicilium? Dic, quòd ubi maritus cum uxore fouet domicilium, & non ubi ſunt bona: quia uxor ſequitur domiciliũ uiri. ita fuit conſultũ in camera cõſilii per dominos meos, M.ccclx. & die xxiiij. menſis Maii, in manibus Cabaudi in cauſa uxoris Ponſoni Bouerii, & conſultũ Aleſsiani, pro quo facit d.l. in prin. de mu. & in quo loco. cum talia ſubſidia nõ ſint merè patrimonialia: quia imponũtur principaliter perſonis, licet pro modo facultatum. facit etiam pro deciſione huius quæſtionis l.fi. §. item reſcripſerunt mulierem. ff. ad municipales.

a ¶ Quòd non. Hoc *uerũ, ſi tributũ ſolueretur de illis in loco, ubi res ſitæ ſunt, per l. priuatæ, C. de excu. munerum. lib. x. Sed ſi alibi de ipſis rebus non ſolueretur tributum, & collecta imponitur ab eo qui habet iuriſdictionem utrobique, debet ſolui, quis habet ibi. Si uerò imponitur collecta ab eo, qui non habet iuriſdictionem utrobiq; & tunc pro rebus ſitis extra territorium illius nõ debet ſolui. arg. l. fi. ff. de iuriſd. om. iud. & de bo. authorita. iud. poſſ. l. cum bonis. §. fi.*

b ¶ In loco domicilii. *Vide* Bart. *in forma. §. j. ibi, de conſt. Item collecta per uillas & caſtra ſolui debet in ciuitate, cui ſubſunt: gl. in auth. quib. mo. natur. effi. ſui. §. ſi igitur ex quolibet. uer. perſoluat. facit l. qui ex uico. ff. ad muni. & l. inſulæ. ff. de iud. Collecta formæ ſi poteſt imponi in loco, in quo poſſidet, ſecundũ Spe. de ceſſi. §. nũc dicẽdũ uerſ. pone.* Reginus, *ubi etiã dicit, quẽ non teneri ad onera perſonalia. & iſtud etiam tenet do.* Bart. *in l. j. C. de auro coro. lib. x.*

SVMMARIVM.

1 *Incolæ circumuicinarum patriarum Delphinatui, an & quatenus adſtringantur ad ſubſidia, pro immobilibus in Delphinatu ſitis.*

QVAEST. CCCXCVII.

SED quid de forenſibus incolis patriarum regni Franciæ, Sabaudiæ, & prouinciæ quæ
1 nobis* conuicinantur, quæ habẽt in hac patria Delph. hæreditates & bona immobilia, an debeant ipſi talliari & peræquari in dictis ſubſidiis Delphi. pro modo bonorum, quæ habẽt in hac patria Delphin. Circa hoc ſemper uidi obſeruari de conſuetudine, [a] quia in dictis patriis circumuicinis compellũtur homines Delphin. contribuere cum eiſdẽ pro rebus, quas ipſi in dictis patriis circumuicinis habent, & poſsident: & ſimiliter etiam conſueuerunt ipſi forenſes [b] compelli ad contribuendum in hac patria Delph. pro rebus, quas citra habent, licet citra non foueant domicilium: ut uidemus in illis de Turnone in regno, qui contribuunt cum hominibus Tineti in Delphinatu, & econtra & illi de ſancto Simphoriano Auzonis in ciuitate Lugduni, & econtra & illi de Taraſcone, & de Siſtarico in prouincia prouinciæ contribuunt cum hominibus Delphin. pro bonis quæ citra habent, & econtra. & quæ conſuetudo attendi

tendi debet circa hæc, maximè in collectis inductis, pro facto principis: ut in caſu noſtro. pro quo facit l.j.C.de auro coro.lib. x.& hanc partem tenet do.Iaco. de Bello uiſu in quadam quæſtione per eũ diſputata, quæ incipit, Tertiò quæritur, an ciuitas Tudertina in Italia, cõſtituta in Peruſio, poſsit collectas imponere pro poſſeſsiõibus, quas habet in territorio Tudertino, &c.

2 ¶De conſuetudine. *Quæ in hoc inſpicienda eſt.l.ſemper.§.legem. & ibi gloß.in uerb.legem.ff.de iur.immu.& in l.j.in gloß.in uerſi.ſeptuagenario.C.qui mor.ſe excu lib.x.*

b ¶Forenſes. *Vide in apoſtilla, in q. ſuprà proximè præcedenti poſita, in uerſi.in domicilij.& adde hic.*

SVMMARIVM.

1 *Conſules Ciuitatis Grationopolitanæ, immunes ſunt à ſubſidijs. Et quid ita, numero 1.*

QVAEST. CCCXCVIII.

1 AN autẽ* conſules huius ciuitatis Grationop. & aliarum uniuerſitatum præſentis patriæ Delpin. debeant dictis talliis ſeu ſubſidiis Delphin. contribuere, cum cæteris plebeiis, ſi conſules plebeii exiſtant? glo.in

a l.ſi quis.§.honorem.ᵃ ff. de mune.& hono.dicit, quòd ſic. Bart.

b tamen ibidem tenet contrariũ:ᵇ

2 quæ opin.Bar.communiter* obſeruatur, propter quàmplurimos labores, quos dietim pro uniuerſitatibus ſuſtinent ipſi conſules.

a ¶§.honorem. *Aliàs eſt lex.*

b ¶Tenet contrariũ. *Aduerte quia do.Bart.in prædicta l.honorẽ.ſentit oppoſitũ.glo.tamẽ aliter tenet ibidẽ, dicens, quòd conſules nõ tenẽtur ſoluere collectã.& ſic ſeruatur opi.glo.*

SVMMARIVM.

1 *Procuratores, quamuis nobiles, tenentur ad ſubſidia Delphinalia.*

QVAEST. CCCXCIX.

1 AN autẽ procuratores prædicatẽs* in dicta curia parlamenti Delphin.qui ſunt de nobili genere procreati, prout duo de præſenti in dicta curia exiſtunt, uidelicet Bertrãdus de Ziſerino, & Valentinus baccalarii, debeant cõtribuere in dictis talliis ſeu ſubſidiis Delp. Fuit aliàs

a determinatũ, quòd ſic,ᵃ in præſentia domini cancellarii Delphin.ut ſcripſi ſ.q.lxxix.

a ¶Quòd ſic. *Officium procura.eſt igitur ignobile.& ideo nõ poteſt eſſe de prioribus populi.do.Bar.in l.uniuerſis. & in l.ſi quis.ij.C.de decur.lib.x.procuratio autem, eſt res infamiſſima, & ſeruilis obſecundatio. Not.in l.ſi quis procurationem.C.de decu.lib.x.idcirco licet de nobili genere ſit ortus procurator, põt & debet ueluti quilibet plebeius talliari.*

SVMMARIVM.

1 *Cæci an ſubijciantur ſubſidijs Delphinalib.diſting.num.1.*

QVAEST. CCCC.

1 AN cæcus debeat cõtribuere in dictis ſubſidiis Delphinalib.* Videtur quòd nõ, per text.in capit.licet.extrà, de cenſi.

a ſed aliter ſeruaturᵃ in hac patria

2 Delphin.quia ſi cæcus ſit* diues, talliatur & contribuit in dictis

ſubſidiis Delphin. ſi ſit pauper,
b nõ[b] talliatur, & ponitur ſeu enu
meratur in rotulis inter miſera-
biles perſonas. ita ſemper uidi
ſeruari in hac curia parlamenti.
a ¶ Aliter ſeruatur. *Pro hoc facit, quod ſtatuitur in ſurdo & muto, qui à muneribus non excuſantur. ut l. honores. §. j. ff. de decur. hoc eſt uerum, quo ad onera patrimonialia. à perſonalibus muneribus orbatus utroq; oculo, excuſatur: ut in l. j. & ibi do. Bal. C. qui mor. ſe excu. lib. x. non autem à patrimonialibus.*
b ¶ Pauper non. *Vt in l. cum facultates. & l. fi. in fi. C. de his, qui numero libe. uel pauper. excuſa. meruerũt. lib. x. & ff. de uaca. mune. l. ſextumdecimũ. §. corporis debilit. is ibi, patrimonio ſufficientis.*

SVMMARIVM.

1 *Habentes duodecim liberos, an immunes ſint à ſubſidijs Delphin.*

QVAEST CCCCI.

SED quid de homine habente duodecim liberos, an excuſetur à contribuendo in dictis ſubſidiis Delphin.* & uidetur quòd non, per text. in l. neq;. C. de mune. patrimo. libro x. ubi inquit text. neque tempore, neq; ætate, neque numero liberorum à muneribus, quæ patrimoniorum ſunt, excuſationem quis habere poteſt. Sed hoc uerum, niſi haberet duodecim liberos: quia
a tunc à talibus excuſaretur,[a] ut C. de decurio. l. ſi quis decurio. & ff. de iur. immu. l. ſuper. §. demonſtratur. & ibi per doctores. Et hoc facit pro Hugone marchi. ciue Grationop. qui de præſenti habet xij. liberos, &c. Sed cõſuetudo temporibus moder. ſeruat contrariũ, quia peræquantur in ſubſidiis Delphi. habitãtes in hac patria Delph. non habito reſpectu ad numerũ liberorum.
a ¶ A talibus excuſaretur. *Iſtud uidetur ſentire glo. j. §. demonſtratur. hic allegato. poſita in uer. ſexdecim. & hoc ſequitur ibi do. Barto. & in hanc opi. uergere uidetur do. Io. An. in regu. decet conceſſum in j. colũ. in Mercur. lib. vj. dam ibi poſt diſtinctionẽ, quam facit gloſ. j. in l. j. C. de his, qui numero libe. ſubdit. ſed uide, quod ibi not. remittendo ad nota. in præ. §. demonſtratur. uerum tamẽ d. Azo. dicit quòd nemo à patrimonialibus num. liberorũ uacat, niſi fortè xvj. pueros filio, quis habuerit, quorũ educationi eum uacare oporteat, & maximè ſi pauper fuerit, ut in ſumma. C. de his, qui nu. libe. lib. x. circa prin. in uer. item à muneribus.*

SVMMARIVM.

1 *Monetarij, an quid conferant ſubſidijs Delphin. uide & nu. 5. 6.*
2 *Filij monetariorũ, an gaudeant priuilegijs patrum. uide & nu. 7.*
3 *Conſuetudinis eadem eſt uis, qua priuilegij.*
4 *Mercatores ſe immiſcentes quandoq; monetariorum collegio, an debeat gaudere beneficio immunitatis.*

QVAEST. CCCCII.

SED quid de monetariis? An
1 priuilegia* conceſſa monetariis & operariis monetarum, tranſeant ad eorum liberos? Credo quòd non, per l. j. & l. ſemper. §. imm

§.immunitati.& l. in honoribus. §.uacationũ.ff.de uaca. & excu. a munerũ.[a] Ex quo ſequitur,quòd 2 *ſi quis monetarius moriatur relicto uno uel pluribus liberis, ꝙ ipſi non gaudeăt priuilegio,quo eorum pater gaudebat, ut monetarius. Attamẽ aduertendum, quia licet tales liberi non gaudeant de iure priuilegii monetariorum,per ſuprà alleg.tamen de conſuetudine diutius obſeruata in hac patria,& alibi tam in regno,quàm in imperio,ubi monetæ cudũtur liberi ipſorũ ipſo iure abſque noua creatione per principem fienda,dicuntur monetarii,& gaudẽt priuilegiis monetariorũ,ſi actu & habitu exerceant officium.Si autem tales liberi monetariorũ eſſent pupilli, durante tali ætate, non gauderent talibus priuilegiis: quia nõ poſſunt exercere actu tale officium,quod tamen in hoc requiritur:iuxta l. ſemper.§. negotia- b tores.[b]ibi, actu,&c.ſ.alleg.Neq; eiſdem liberis pupillis ſuffragatur, ſi per eorũ præpoſitos collegio monetariorũ aggregentur, cum actu non operẽtur,nec poſſent operari: ut d.§. negotiatores.imò talis aggregatio de eiſdem pupillis facta,potius cenſetur facta cauſa euitandi munera & tallias,quibus ſubiiciũtur populares plebeii, quàm alia de cauſa.ideò eiſdẽ non debet ſuffragari. ut dict.l.ſemper.§.diuus quoque. & tenet gl.in d.§.negotiatores.¶ Sed quid dicemus de ſubſidiis Delphi.quæ ſub nomine doni conceduntur in ceſsione trium ſtatuũ præſentis patriæ Delph.an tales monetarii actu & habitu debeant eſſe exempti ad contribuendũ in eiſdem uigore priuilegiorũ monetariis cõceſſorum? Crederem quòd ſic:quia licet in eorũ priuilegiis non fiat mẽtio de donis gratioſis,ſed ſolum generaliter de talliis & aliis tributis:tamẽ ipſi ſunt & fuerunt in longiſsima poſſeſsione, uſu, & conſuetudine nõ contribuendi, in dictis donis gratioſis, in regno,imperio,& Delphi.ut eſt notoriũ.ideò prætextu talis conſuetudinis debent eſſe tales monetarii actu & habitu à dictis 3 ſubſidiis exempti.quia*ſicut priuilegium principis eſt potens à talibus quem eximẽdi:ſic & conſuetudo.nam quod poteſt priuilegiũ,ſic poteſt & cõſuetudo,in c.ſuper quibuſdã. in §.præterea. extrà,de uerb.ſignifi.& in l.non ſolent. & l.j.in fi.C.noua uectig. imponi nõ poſſe.& l.j.in fi.cum l.ſeq.ff.de aqua plu.arcen. Præterea,etiã quia ſicut conſuetudo eſt potens ad inducendũ quem facere teneri cõtribuere in collecta principis:ut l.una.C.de auro corona.lib.x.ſic etiã conſuetudo cõtraria non cõtribuendi debet eſſe potens ad inducendã liberationẽ à cõtribuendo in talibus ſubſidiis.arg.in l.Arrianus. ff.de act.& obli.cum multis ſimilibus.Et ex tali cõſuetudine poſſunt ipſa priuilegia monetariis

conceſſa interpretari, quòd princeps, qui ipſa conceſsit, uoluerit etiam ab omnibus talibus ſubſidiis gratioſè per modum doni conceſsis, ipſos fore exemptos, cum ſit legitima dubiorũ interpres: iuxta l. ſi de interpretatione. ff. de leg. facit c. cum dilectus. & cap. j. extrà, de conſuetudine.

4 * Vlterius circa præmiſſa quæro, aliqui mercatores draperii notarii & incolæ de Romanis, Criminaci, Mõtilli, Burgũdiæ, Quiriaci, & certorũ aliorũ locorum præſentis patriæ Delphi. ſe fecerunt cõgregari collegio monetariorũ, non tamẽ continuè actu exercent officiũ: licet quandoq; ſit, & quandoque non, etiã tẽpore quo monetæ cudũtur: ſed interdum circa eorũ mercantias & alias ſuas artes, an tales debeãt excuſari à cõtributione dictorũ ſubſidiorum? credo quòd non. quia præſumi debent ſe eo caſu feciſſe aggregari collegio monetariorum, cauſa euitandi talia munera, ad quæ alii plebeii tenentur: ideò non debet eis talis aggregatio ſuffragari: per dictũ a §. diuus quoque. & in fraudẽ dictorũ ſubſidiorũ cenſetur fuiſſe facta talis aggregatio, quæ fraus propterea non debet eiſdem patrocinari. l. j. in princ. ff. de dolo. & ad hoc bene facit diſtinctio, quam ponit Cy. in l. j. C. de epiſ. & cleri. ¶ Ex quibus omnibus in-

5 fero, tres concluſiones. * Prima cõcluſio, quòd monetarii actu & habitu qui continuãt opera monetariorũ, dum monetæ cudun- tur in patria, gaudere debẽt priuilegiis monetariorum & eſſe debent exempti à contributione in dictis ſubſidiis. * Secunda 6 concluſio, quòd mercatores & alii non operantes continuè in dictis monetis, dum ipſæ cuduntur, non debent gaudere dicta immunitate. * Tertia concluſio, 7 quòd pupilli & adulti liberi monetariorum & operariorum, qui nõ poſſunt operari defectu ætatis, non debẽt gaudere dicta immunitate non contribuendi in dictis ſubſidiis: neque aliis priuilegiis monetariis conceſsis: etiam ſi collegio monetariorum forent aggregati.

a ¶ ff. de uaca. & excu. mune. *Voluit alleg. tit. de iu. immuni.*

b ¶ §. negotiatores. *Adde §. licet. & in corpore.*

SVMMARIVM.

1 *Magiſtri particulares monetarum, tenentur ad ſubſidia Delphin.*

QVAEST. CCCCIII.

QVID autem de magiſtris particularibus dictarũ monetarum? a recordor quòd * circa 1 xx. anni ſunt elapſi, ui di litẽ motam in dicta curia parlamẽti inter conſules de Romanis agentes contra Antonium & Petrum Foreſii, aliàs Coppo, tunc magiſtros particulares dictæ monetæ de Romanis: à quibus magiſtris particularibus dictis, conſules petebant ꝙ contribuerent in dictis ſubſidiis cum plebeiis dicti loci, dictis magiſtris particul

ticularibus dicentibus ſe fore exemptos, uigore dictorũ priuilegiorũ monetariis conceſſorũ, attamen dicta curia parlamenti ordinauit dictos magiſtros particulares debere cõtribuere in dictis ſubſidiis. Et aduertendum, ꝙ in dictis ſubſidiis cõtribuunt etiam illi, qui non conſenſerunt confeſsioni talis doni ſeu talliæ. & uide ſ̃. q. ccccxxiiij.

a ¶ Monetarum. *De materia monetarũ, ac monetariorũ, uide C. de murile. li. xj. in l. j. et in l. edicimus. et per totũ ti. de uete. numi. poteſta. eo. lib.*

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum groſſatum per notarium, de prothocollis alienis, an & quatenus fidem faciat.*

2 *Inſtrumenta de antiquo groſſata, quanto tempore dicantur.*

QVAEST. CCCCIIII.

LICET de iure inſtrumentum groſſatum per notariũ
1 de prothocollis* alienis, nõ pro
a bet niſi cõſtet de commiſsione[a]
iudicis ſibi facta de talibus prothocollis groſſandis: iuxta c. cũ
b P. tabellio[b]. extrà de fid. inſtru. etiã ſi talis notarius aſſerat ſe habere talem commiſsionem, iuxta c. quoniã contra falſam. extrà de proba. & facit auth. ſi quis in aliquo documento. C. de eden. tamẽ de ſtylo dictæ curiæ parlamenti ualet, & facit fidẽ tale inſtrumentũ, niſi in diſcurſu proceſſus pars opponat de defectu talis cõmiſsionis. Nec ſufficit, ꝙ pars illud opponat in iuris allegationibus, extrà proceſſum, ad partem traditis. & ita uidi iudicari, M. cccclx. de menſe Februarii. in proceſſu diffinito inter Gaudiſardi appellãtes de quadratio. Ad idem etiã probat inſtrumentũ groſſatũ ex cõmiſsione, etiã ſi nõ conſtet de cõmiſsione notarii, qui groſſauit, ſi tale inſtrumẽtũ de antiquo tẽpore ſit groſſatum, per ea, quæ ponit Inn. in c. Alberi. extrà de teſti. quod uidetur probari. in c. cũ cauſam. extrà de prob. & in c. ad audientiã. extrà de præſcrip. quia ubi ſunt probationes difficiles, propter lõginquitatem temporis, ſufficit præſumpta probatio, iuxta ea quæ ponit Bal. in authen. quas actiones. C. de epiſco. & clerici. & ita etiam ſeruat ſtylus præſentis patriæ Delphin., in iudicando.

2 * Sed quanto tẽpore dicãtur inſtrumenta de antiquo tempore groſſata? Hoſt. dicit ꝙ poſt biennium. in c. in præſentia. extrà de renuncia. & ponit Bal. in c. j. de milite uaſallo, qui fuit cõtumax. quẽ ſequitur Io. An. in c. clerici. extrà de uita & hone. cle. ſuper uerbo, breuiori. & cæteros alios caſus, in quibus requiritur, ꝙ interueniat oppoſitio partis, etiã de his, qui ſunt iuris: uide quæ dixi ſ̃. q. ccxxj. ¶ Et de materia cõmiſsionis circa groſſationem inſtrumẽtorum receptorum per notarios mortuos, uide plenè quæ dixi ſ̃. q. ij. ¶ De materia prothocollorum: uide quæ dixi ſ̃. q. xix.

a ¶ De commiſsione. *Quando antẽ hares eſt notarius, tunc cenſetur ſibi facta*

facta cõmiſſio à lege,ut ipſe ſubſcribat:uoluit Bartol. in lege ſi quis. §. cogetur. in uerſiculo ultimo ſcias. ff. de eden. Sed dominus Pau. de Caſtr. in praallegat. §. cogentur. notando ſentit contrarium,quem ibi ſequitur dominus Alex.in ij.colum. in uerſic. item not.ſecundum Bartolum.

b ¶ Cap.cum P. tabel. *Vbi uide dominum Fer.tranctantẽ iſtam materiam per quindecim quaſtiones ualde utiles, & pulchras.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex an poſſit condemnare partem in fructibus,intereſſe, & expenſis,ſi à parte non petantur.& nu.3.*

2 *Iudex ſi omiſerit condemnare in fructibus,petitis a parte, an poterũt illi denuo peti.*

QVAEST. CCCCV.

SEMPRONIVS cõtra Titiũ obtulit libellũ in rei uẽdi. petendo dictũ Semproniũ condemnari ad reſtituendũ fundũ, tacito de fructibus fundi perceptis,lite penden. An * iudex poſ-
1 ſit[a] ex ſuo officio reum condem-
a nare in fructibus ſaltẽ perceptis à tẽpore litis motæ?Inn. in c.grauis.extrà de reſtit.ſpo.dicit quòd non.quẽ ibi ſequitur Hoſt.in lectura,pro quibus facit ultrà, per eos allegata l.ex diuerſo.in prin. ff.de rei uen. Sed do.Ant.de bu. doc.nouiſsimus,tenet oppoſitũ, quòd imò iudex poteſt condemnare in fructibus ex officio ſuo, etiam ſi actor non petierit:& allegat l.ædiles.§.itẽ ſciendum. ff. de ædil.edict. Item etiam dicerẽ in uſuris l.uſurarũs. ff. de uſu. & ſecundum hanc opi.domini Ande but.[b] tanquam magis æquam b & rationi cõſonam,fuit determinatum per dominos meos parlamenti in camera conſilii,die ult. menſis Martii,ann domini, M. ccccl x. in cauſa tunc diffinitiua inter Gulielmũ uilareti ſupplicãtem,& Michaelem olerii de napinco,ſupplicatũ,in manibus Io. cabodi ſecretarii Delphi. cũ etiã in dicto libello peteretur debita
1 iuſtitia miniſtrari. ¶ * Sed quid[c] c ſi tales fructus fuerint petiti,[d] & d ſi iudex omittat condẽnare,[e] an e poterit poſteà peti? Dic q̃ non: ut dicit do.Anto. de but. ubi ſuprà,idem intereſſe.Et de hac materia fructuũ,& de aliis quęſtionibus uide Io.Ferra.in tit.formæ libelli, qua agitur actione reali, in glo.ſuper uerbo,ſimili cũ fructibus &c.¶ Aduertendũ tamen, quòd iudex poteſt ſuper expenſis,& intereſſe proferre ſententiam incertam condemnãdo in fructibus & expenſis taxatione ſibi reſeruata:ut dicit idem de Butrio ubi s. ita etiã dicunt legiſtæ in l. j. C. de ſenten. quæ pro eo, quod intereſt profe.& ita ſeruat ſtylus dictæ curiæ parlamenti.
3 ¶ *Sed quid de expenſis?Bart.in l.properandum. §. ſin autem. C. de iud. dicit quòd non debent per iudicem adiudicari, niſi petantur.& idem Bart.in l.iij.§.hoc autẽ iudicium.ff. de dam. infect. Sed de ſtylo & communi obſeruantia dictæ curiæ parlamenti adiudicantur, ſi æquum uideatur

tur curię, ſiue petantur, ſiue non: qui ſtylus probatur authoritate glo. in l. fi. C. quando prouoc. nõ eſt neceſſe. quam glo. approbat Ioan. de Imo. ut ſcripſi ſ. quæſtio. ccxxj. maximè, quando pars petit ſibi debitam iuſtitiam miniſtrari.

a ¶Iudex poſsit. *Quoniam etiã debet, ut colligitur in Specula. in tit. de diſpu. & alleg. §. ſatis clarè. uerſi. ſed nunquid de fructibus. & ſe. iuncto uerſi. Sed nunquid iudex. Et iſtud intellige de fructibus lite conteſta. perceptis.*

b ¶Domi. Antoni. de But. *Vide de hoc d. Abb. in d. c. grauis. in pen. col. uerſi. ſed circa hoc: de reſtitut. ſpolia.*

c ¶Sed quid. *Vide per do. Abb. ubi ſuprà in proxima apoſtil.*

d ¶Fuerunt petiti. *Eſt autem notandum, quòd fructus antè litem cõteſt. percepti, ſi nõ fuerint petiti ante, poſt ſententiam peti poſſunt. l. ex diuerſo. in glo. errore. ff. de rei uendicatio. Sed ſecus eſt, ut ibi habetur, de fructibus poſt lit. conteſta. perceptis.*

e ¶ Condemnare. *Si iudex omittit condemnare in fructibus petitis, tenetur de ſuo refundere, & ſecundum dominũ Ioannem And. in additione Spec. titu. de diſputatio. & allega. in §. ſatis clarè. fructus antẽ poſt litem conteſtatam percepti, poſſunt peti, quandocunque poſt ſententiam: iuxta notata per gloſſã, errore. in lege, & ex diuerſo. digeſtis de rei uẽdi.*

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio debitoris an currat contra debitorem, intermiſſione unius penſionis annua. & nume. 1.*

QVAEST. CCCCVI.

PONE quòd debes mihi x. annua: ſoluiſti per tres annos, & in quarto anno deſinis ſoluere.* nunquid currit tunc præſcriptio pro illis præſtationibus, quas debeo facere in futurũ in ſequentibus annis? Circa hanc quæſtionẽ eſt magna contentio inter Bulgarũ & Martinũ, in l. cũ notiſsimi. in §. fi. C. de pręſcript. xxx. uel xl. anno. ubi Mar. dicit quod non: imò in quolibet anno incipit ſua pręſcriptio. ſed Bulg. dicit contrarium, & reprobat opinionem Mar. per l. eos. in princ. C. de uſu. Io. uerò & Azo diſtinguunt, quos ſequitur gloſ. inter annuum debitum, & ultimam uoluntatem, & annuum debitũ ex contractu inter uiuos, & ſic ſedeant Marti. & Bulg. ut habetur in gloſ. d. l. cum notiſsimi. in §. fin. Sed docto. Moderni non approbant dictam diſtinctionẽ: imò indiſtinctè dicũt, & ſequuntur opinio. Mar. & approbant eius opi. Primò, ex decreto. §. fi. ubi parificat annuum debitum tam ex ultima uoluntate, quàm ex contractibus. Præterea, non poteſt negari, quòd in contractibus pro ſequentibus annis non fit obligatio, ſaltem in diem. ut ff. de oper. liber. l. qui bona. & l. Stichum. §. ſtipulatio. ff. de uerbo. obliga. & C. quando dies legati cedat. l. j. & in d. l. cùm notiſſimi. §. illud. & C. de anna. excep. l. j. in fin. ergo, &c. ¶Nec obſt. d. l. eos. quia ibi loquimur. in ac-

 ceſſor

a ¶Nouam opin. *Quæ uult quòd annuæ præſtationi, & annuæ obligationi curriculis xxx. anno. ſit præſcriptum. & ſic, ſecundum eum, non poteſt actor petere reum cõdemnari ad præſtationẽ annuã pro futuro tẽpore: ſed ad præſtationem cuiuslibet anni medij, infrà dictos xxx. annos. hæc quo ad annuã ſtipulationẽ. Quo uerò ad annua legata, tenet ipſe do. Salycet. do. Martinũ per omnia uerum dixiſſe, ut m§. ſi. hìc alleg. in iij. col. in uer. ſed aduerte p* Deo. *Profectò iſtiuſmodi opinio do. Salyc. in conſideratione ſubtilis ſpeculationis laudabilis eſt. in ratione autem ueritatis, & æquitatis, &* Modernorum *opinio ſequacium, dominus* Martinus *probabilior uidetur. Quia ſicut ipſe dom. Sal. concedit annuã præſtationem rectè peti pro ſecundo, tertio, quarto anno, & deinceps uſque ad xxx. annos: ita eſt pro primo, ij. iij. iiij. & cæteris annis poſt xxx. annorum ſpacium emenſis, eam peti poſſe uidetur. Nam radix cauſalis uirtute cuius petitur huiuſmodi annua præſtatio, æquè ſubſtituit utrobique, cum & illa in quolibet anno propagetur in annos centum extendenda. & facit quod dicit dom. Cyn. in l. ſi certis annis. in iiij. col. in decima quæſt. ibi, ſed cùm ſoluo uno anno indebitum, & c. C. de pact.*

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio annuæ præſtationis, quãto tempore acquiratur.*

2 *Seruitia annua quanto tempore acquirantur.*

3 *Seruitus realis quanto tempore præſcribatur, remiſſ.*

QVAEST. CCCCVII.

QVIA ſuprà proximè ſcripſi
de actione, quæ competit
pro annua prꝗſtatiõe, an & quã-
1 do præſcribatur: * Quæro circa
hanc materiam de alia quæſtio-
ne: quidam ſoluit mihi xl. annis
cenſum ſeu aliam annuam præ-
ſtationem, an acquiratur mihi a-
ctio curſu dictorum xl. annorũ.
uel an requiratur tantum tem-
pus, quod de contrario memo-
ria hominis non exiſtat. In hoc
uariauerunt doctores iuris ca-
nonici, & ciuilis: quia Innocen.
in cap. de quarta. extrà de præ-
ſcrip. dicit, quòd ſufficiunt xl. an.
& allegat tex. in c. quia. decima,
quꝗſt. tertia. & in cap. contra mo
rem. c. diſtin. & ff. de aqua plu.
ar. l. j. §. j. Hoſt. pariter idẽ ſenſit,
2 in c. peruenit. extrà de cen. * ubi
dicit, quòd ſeruitia annua acqui-
runtur ſpacio xl. annorum. quod
dicit uerum de his, quæ ius com
mune non uetat: quia in his, quæ
ius commune uetat, requiritur
tantum tempus, quòd de con-
trario memoria hominis non
exiſtat. Idem dicit ipſe Hoſt. in
ſumma de cen. §. quis cenſus. ubi
dicitur, quòd ſi quis agit petito-
rio, & proponat cauſam, ad quã
probandam inducit patientiam
longi tẽporis, obtinebit, ſi tẽpus
probet. alle. ff. de uſu. l. cùm de in
rem uerſo. Sed ſecundum iura
noſtra dicit ipſe Hoſt. requiritur
probatio longiſsimi tẽporis, ui-
delicet xl. annorum. Idem tenet
ipſe Hoſt. in ſumma in ti. de con

ſuetud

ſuetudine.in §. obtentis. ubi dicit, quòd ſecundum leges ad inducendum præſcriptionē longi temporis & conſuetudinē ſufficiũt x.anni inter præſentes, & xx. inter abſentes: tamē ſecundũ ca
a nones requiruntur xl.anni[a]. allegat.c.olim.extrà de cen. ubi non profuit tempus xxxvj. annorum ſoluēti ad certã monetã, & requiruntur xl.anni.Idē tenet ipſe Hoſtien. in ſumma de præſcript. §. quare.uer.puto. ubi dicit, ꝙ negatoria poteſt ſemper intentari, niſi ſit ſpaciũ tanti tēporis, cuius initii memoria hominis non exiſtat in cõtrariũ, licet ſecundũ leges ſufficiat longũ tēpus x. annorum. Ita dicit ipſe Hoſt.Io.an. etiã idē dicit in c.j.de pręſcr.li.vj. uidelicet quòd de iure canonico requirũtur xl. anni. licet de iure ciuili ſufficiãt x.anni.Hēr.Bohic in c.peruenit.extrà de cēſibus. dicit, quòd quicquid dicãt alii, ſeruitutes habētes cauſam diſcõtinuã, ut ſunt iſti cēſus, præſcribuntur ſpacio xl.annorũ: dummodo nõ ſint tales ſeruitutes, quas ius commune poſsideri uetet. Et ita etiã tenuerũt Bern. & Io. Hiſpanus, ut ibi refert ipſe Hē.Bohic. Do.uerò Cardinalis Florē.uidelicet Frã.de zabar. in d.c. peruenit.tenet poſt Hoſt. quòd requirũtur xl.anni.ita tenet in iij. & v. ſuis quæſtionibus. Idem etiã tenere uidetur Ant.de but. in d.c. peruenit. Dom. uerò Panormit. doct.nouiſsimus.in c.de quarta. & cap. ſi diligenti.extrà de præſcript. uidetur uelle, quòd ſufficiant x.anni.dum allegat dictã l. cũ de in rem uerſo.Spe. uerò in tit.de reſti.ſpo.§.nunc dicamus. uerſi.ſed ſi quis.& in uerſi. pone ruſticus. dicit, quòd in ruſtico, quando per eius dominũ annua pēſio petitur, requirunť xx.anni. ratio quia præſumitur uiolentia facta per dominum ſubdito. idē tenet Inn.quòd pręſumatur uiolentia facta per dominum ſubdito.in c.bonæ.lo.ij. extrà de poſtulatione prælatorum.idem ſequitur Ioan.Fab.in § æquè.inſtit.de action. ubi dicit, quòd ſi potens uſus eſt ſupra non potentem, ꝙ præſumitur uiolentia: maximè, quando gagiabat uel arreſtabat ſubditos: prout facere conſueuerũt Barones & Bannereti pręſentis patriæ Delphinal.quia alibi dicit Innocent. quòd inter dominum & ſubditos, metus præſumitur. in cap.ſi diligēti. extrà de præſcriptionibus. in aliis uerò, quòd in ruſtico. ſentit ibi Speculat.quod ſufficiunt x. anni, dum ibi poſteà ſubiungit, quòd ſufficit longum tempus, allegando d. l. cum de in rem uerſo. Hoc idem ſentire uidetur ipſe Specul.in titul. de iure emphyteu.in §.non ſolum.uerſic.lxiij. ubi dicit, quòd ſi emphyteuta non uult cenſum ſoluere, niſi dominus ſibi prius oſtendat titulum, certè agendo negatoria, emphyteuta abſolueretur, niſi dominus de iure ſuo doceat, uel oſtendat ſibi penſionem fuiſſe ſolutam lon-

go

go tempore, quod longum tem
pus dicitur x.annorum.gloſ. ue-
rò in capitulo, ſeruitium. xviij.
quæſtio. j. uidetur ſentire, quòd
ſufficiant xl.anni.dum dicit lon-
giſsimum tempus requiri.Et pro
hoc uidetur text.ad literam in di
ꝺo c.olim.de cẽſibus. Ioan. Fab.
uerò in diꝺo §.æquè.inſtitut. de
aꝺ.dicit quòd licet quo ad legi-
ſtas ſufficiãt x.anni. per d.l.cum
de in rem uerſo. & ibi gl. & do-
b ꝺo. tamen quo ad Canoniſtas[b],
qui uidentur habere aliam do-
ꝺrinam in præſcriptione ſeruitu
tum,requiruntur uniformiter xl.
anni.allegant cap.cum eccle. Su
trina.de cauſa poſ.& proprieta-
tis.niſi præſcriptioni reſiſteret
expreſsè ius cõmune, quia tunc
dicit ipſe, requireretur tantum
tẽpus, ꝙ de initio memoria ho-
minis non exiſteret:iuxta c. j. de
præſcription. lib. vj. Dominicus
de ſanꝺo Geminiano doꝺ. no-
uiſsimus,in d.c.j.de præſcript.li.
vj.dicit, ꝙ communis opinio ca
noniſtarum eſt, quòd requiran-
tur xl. anni. Et ita ſecundũ hanc
cõmunẽ opinionẽ iudicauit hæc
curia parlamẽti,in cauſa domini
de aquis, & Somõtii ex una par-
te,& homines diꝺi loci Somon-
tii, in manibus Antonii de mole
na ſecretarii Delphinal. ¶Sed
3 * [c]quãto tẽpore pręſcribatur ſer
c uitus realis:uide, quæ plenè dixi
ĩ.quęſt.ccccclxxiij. ¶De materia
interruptionis uide, quæ plene
dixi ĩ. q. cccccxvj. Et ibi multas
alias quęſtiones in materia præ-

ſcrip.Pet.Iac.in tit.ſuper penſio-
ne,ſeu reditu libellus. in uer.itẽ
credo. & dicit unum ſingulare,
uidelicet, quòd in acquirendo
quaſi poſſeſsionem annuæ præ-
ſtationis,ſufficiũt duo anni.¶De
materia negatoriæ uide ſ. quæ-
ſtio.xxviij.
a ¶Secundum canones requirun
tur xl.anni. *Hoc in rebus eccleſiæ.*
ſed in rebus priuatorum xxx. an.c.
ſanꝺorũ.& ibi gl. in uer. ſi ſincere.
in fi. extra de præſcriptio. & xvj.q.
iiij. poſſeſsiones.& in gl.j.& do.Pa
nor.in c. de quarta.in iiij.col.in uerſ.
ſed quantum ad principalem arti-
culum.extrà de præſcriptio.
b ¶Quo ad canoniſtas.*Ad pertigẽ-*
dum uerticem huiuſce quæſtionis,ui
de omnino do. Panor. in c. peruenit.
in ij.col.in uer. & ex hoc diꝺo.extrà
de cen. & breuiter hoc duxi notan-
dum.& magnũ eſt diſcrimẽ, utrum
aliquid intenditur ex cauſa præſcri-
ptionis, utrúmue ex alia quauis
cauſa habili, ad transferendum ius
prætenſum probanda per tempus.
Nam in primo caſu nititur quis ex
tempore, & tunc tempus longum
aut longiſsimum ſecũdum naturam
aꝺionis requiritur, & ſtylum fori,
& qualitatem perſonarum, in quo
& inter quas contenditur. In ij.ue-
rò caſu innituntur cauſæ quas quis
probat per præſumptionem ex cur-
ſu diuturni temporis reſultãtem. &
tunc regulariter ſufficit tempus x.
anno.niſi ageretur de mutatione ſta
tus,perſonæ: uel niſi ageretur contra
ruſticum: uel niſi ius commune re-
ſiſteret: uel niſi induceretur huiuſ-
modi

modi præſumptio, contra patientem, ubi ageretur de magno præiudicio. Quia tunc non ſufficeret allegare titul. ſed oporteret probare: nec ſufficeret curſus longi temporis: ſed neceſſaria foret præſcriptio legitima: ac quoque exiguntur anni xxx. ſingula in quàm ſingulis pertinenter referendo. ad horum ſiquidem pleniorem intelligentiam uide do. Inno. in c. de quarta. in glo. ſua, in uer. quadragenaria. extrà de præſcript. Et adde ibi do. Io. An in iiij. col. in uerſi. & de materia glo. & do. Panor. in vj. col. iij. §. expediendo & ampliando in uer. uenio ad primum. & do. Fel. in xiij. col. in § utrum in præſcribenda libertate. per totum uſque ad calcē. & do. Roſ. in iiij. parte in tractatu de actiōe ciuili. in rubr. de ac. ex ſtipu. ex tempo. præſump. in prin. & in uer. ego ago. & in iij. & vj. op. poſi. & Spe. in ti. de cau. poſſ. et proprie. in §. j. in iii. col. in uer. hac forma obtinet. de reſt. ſpo. in §. ij. in uer. ſed & ſi aliquis. uſq; in fi. ti. & de cenſi. in prin. & in uerſi. & in petitorio. & do. Q do. in l. ſi certis annis. in iij. col. in uer. & ideò nos dicetis. & in uer. ex prædictis ergo apparet. C. de pactis. & ibi do. Cy. in iij. col. in j. reſtat ut uideamus. in uer. ſi quæro. & in uerſic. iuxta præmiſſa. & ibidem d. Bar. in ij. col. in iiij. oppoſitione. & in l. cùm de in rem uerſo. in uerſi. quæro, ruſticus dedit. & in uer. item ſi uolo. ff. de uſur. & ibi uide omnino glo. in uer. longo. & eundem do. Bar. in l. luſtibus in uerſi. ex hac litera. C. de agri. & cenſi. lib. xj. & do. Bal. in prædic. l. ſi certis annis. in tertia & quarta oppoſitione. & in uerſic. uenio ad quæſtionem. & in uerſi. iuxta hoc quæritur. & uide omnino ipſum dominum Bald. egregiè & compendioſe hanc materiam perſtringentem, in præallegat. lege, cum de in rem uerſo. in uerſi. ſed pro huius declaratione. & dominum Salycet. in dicta lege, ſi certis annis. in tertia columna. in uerſicul. concludamus prædicta ſic. C. de pactis. & dominum Ioann. Fabri inſtitut. de actionibus. in paragrapho, æquè. in ſexta col. in uerſiculo, quid ergo dices in ſeruitiis & præſtationibus.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptioni annuæ præſtationis, nō ſufficit probare curſum temporis ſed debet cauſa ſpecifica allegari.*

2 *Libelli forma in pſcriptione xl. ann.*

3 *Cauſa quæ debeat allegari in præſcriptione, diſting.*

QVAEST. CCCCVIII.

SED iuxta prætactam materiam, quæro an ſufficiat allegare tempus xl. annorum, uel requiratur * quòd allegetur cauſa cum concurſu tēporis, & an cauſam ſufficiat allegare in genere, uel ſi debeat in ſpecie allegari, ut agens poſſeſſorio ad ſolutionē talis annuæ præſtationis obtinere debeat. Et circa hoc puto, quòd ſit neceſſe allegare cauſam uerā, & ſufficiētē, in ſpecie: licet nō probet: & proponat actor in iudicio talia, uel ſimilia uerba: Peto talem cēſum, quem * mihi debes ex tali cōtractu (ipſum ſpecificādo) ad quē cōtractū probādū induco poſſeſſionē xl. annorum:

rum ſecundū Cano. uel. x. anno. ſecūdū Legi. ut in pced. q. dixi. & iſtud ſufficit. ſi autē ſolū diceret act. peto cēſum: quia mihi eū ſol uiſti xl. annis: hoc certè nō ſufficeret: ut dicit gl. & Archi. in c. ſeruitiū. xviij. q. ij. Idē gl. in c. peruenit. extrà de cen. quā ibi ſequunt Hoſt. & Hen. Bohic, & dominus Cardinalis. florentinus, in eodē c. peruenit. in iij. & iiij. queſtionibus. ubi dicit, ꝙ ille, q uult probare ſibi cēſum debitū, ſufficit ꝙ alleget cauſam in libello: quanuis eā non probet: dūmodo probet[a] cēſum annuū ſibi fuiſſe ſolutū xl. annis. Et ibi allegat multos alios docto. ita tenuiſſe. Idē tenet do. Ant. de Bu. in d. c. peruenit. Idē etiā tenet dominus Cardinalis florētinus, Pano. in c. de quarta. & in c. ſi diligēti. extrà de præſcri. Idē tenet Io. An. in c. de præſcri. lib. vj. ubi quærit, an petēs ſolutū ſpacio xl. annorū, ꝓbata ſolutione xl. annorū obtineat & dicit ꝙ cōmunis opinio legiſtarū: quā cōmunē opinionē ſequūtur moderni canoniſtæ, in d. c. peruenit. in gl. ij. eſt: ꝙ ſi allegat & probat tēpus tātū, ſine aliqua cauſæ allegatiōe, nō ſufficit ad obtinēdū. ſi autē allegat cauſam, ſufficiat, ita etiā ibi dicit de ſancto Geminiano, & dominus Cardinalis florētinus, dicit alibi in d. c. peruenit. ꝙ licet ſufficiat

3 *in ſeruitutibus realibus allegare cauſam propinquā: puta dominiū: nō ſic eſt in perſonalibus, in quibus debet allegari cauſa remota in ſpecie: puta contractus, ex quo inſurgit obligatio. allegat gl. quæ hoc tenet in l. ij. §. circa. ff. de doli exceptio. & iſta eſt cōmunis ſententia Canoniſtarū. Legiſtæ pariter idē tenēt; quòd requiratur allegatio cauſæ cum probatione poſſeſſorii: licet cauſa allegata non probetur. ita dicūt gl. & doc. in l. cū de in rē uerſo. ff. de uſuris. gl. etiā Dy. Bart. in l. litibus. C. de agricolis & cēſitis. libr. xj. & Cyn. Petr. in l. ſi certis annis. C. de pac. dicūt, quòd licet in realibus actionibus cauſam propinquā ſiue immediatā ſufficiat allegari, nō tamē ſic in perſonalibus[b], ſufficit cauſam immediatā, ſcilicet obligationē allegare. Sed oportet dicere cauſam remotā, ſcilicet cōtractū: ut ff. de exceptiōe rei iud. l. an eundē. §. actiōe. & ideo dicūt nō ſufficere in libel. dicere, quòd reus obligatus eſt ad ſoluendū dictū cēſum, & ꝙ lōgo tēpore ſoluit: ſed oportet, ꝙ dicat: dico te obligatū ex tali cōtractu ad talē annuū cēſum. & ita hoc ſentit gl. in l. ij. §. circa. ff. de doli excep. ibi dē tenet Bal. in d. l. ſi certis annis. dicens, Aut nulla cauſa allegat: ſed eſt minus ſufficiēs, & non ualet. Aut allegat ſufficiens & idonea: & talis ſatis probat: & præſumit p longā præſcriptionē: quia talis præſumit cauſa, qualis p effectū demonſtratur. & ibi proſequitur ipſe Bal. hāc materiā per. vj. chartas. idē tenet Ang. in ſua repetitione d. l. ſi certis annis. ubi dicit,

cit, ꝙ cõmunis opinio Legiſtarũ & Canoniſtarũ eſt, ꝙ allegetur cauſa uera cum diſcurſu & præſtatione longi tẽporis, ſecundum Legiſtas, & ſecundũ Canoniſtas lõgiſsimi, ſcilicet xl. annorũ, ꝙ ſufficit & præſumitur cauſa, quãdo tamẽ non ſufficeret, ſi nulla cauſa allegaretur. Item ſequitur Bar. in d. l. cũ de in rẽ uerſo. ubi dicit, ꝙ cautus aduocatus debet aſſerere in libello illam præſtationẽ ſibi deberi ex ſtipulatione: & tunc ſufficit probare illã annuã præſtationẽ, qua probata operabitur probatio ſtipulationis. Idẽ etiã ibidẽ tenet Bal. & Io. Fab. in §. æquè inſtituta. de ac. ubi dicit, ꝙ nõ ſufficeret tempus per ſe, niſi eſſet tantũ tẽpus, cuius initii memoria non exiſteret in contrariũ: niſi allegaretur cauſa idonea. Cõcluſio ergo eſt iſta, quòd debet exprimi cauſa idonea: licet nõ ꝓbetur cũ præſtatione tẽporis: aliàs debet ſequi abſolutoria ſententia. Et ita fuit deciſum, ꝑ dños meos parlam. in diffinitione cauſę, de qua in præcedẽti quæſtiõe fit mẽtiõ.

a ¶ Eam non probet. *Videtur tamẽ probari oportere ſolutũ fuiſſe ex cauſa allegata; ne uſus longi tẽporis operetur duo ſpecialia cõtra l. j. C. de dotis promiſ. do. Sal. in l. ſi certis annis. in iiij. co. in uer. q̃ro dixi. C. de pact.* & *ibi do.* Bal. *in iij. col. in uer. extrà opponitur.* & *do.* Bar. *in l. cũm de in rẽ uerſo. in uer: breuiter aduerte. et in uer. nunc ad propoſitum. ff. de uſuris.*

b ¶ In perſonalibus. *Adde do.* Cyn. *in præalle. l. ſi certis annis. in iiij. co. in uerſ. iuxta hoc quæro. ubi ipſe aßignat rationẽ: quare in obligationibus perſonalibus nõ ſufficit cauſam propinquã ſiue immediatã allegari: ſed in realibus obligationibus bene ſufficit.*

SVMMARIVM.

1 *Verba illa, præſcriptione, &c. in aliquo contractu adiecta, an impediãt curſum præſcriptionis. Et quid ſi proferantur à ſtatuto. nu. 2. Et quid ſi à contrahentibus nu. 3.*

4 *Malæ fidei poßeßor, quod præſcribat, an ſtatuto poßit induci. remiß.*

QVAEST. CCCCIX.

a QVAERO quid [a] operẽtur illa uerba, preſcriptione nõ

1 obſtãte, &c.* in aliquo actu adiecta, an impediãt curſum præſcriptiõis? Bal. ĩ c. de c. Corradi. §. pręterea. in feu. col. x. dicit ꝙ non, ꝑ regulas generales, quę habent in l. ſicut. & l. oẽs. de ꝑſcr. xxx. uel xl.

2 annorũ.* ſed q̃d ſi illa uerba ꝓferãtur à ſtatuto? uerbi gratia, dicit ſtatutũ, ꝙ inſtrumẽtum publicũ demãdetur executiõi, nõ obſtãte aliqua præſcriptione. dic ꝙ tale ſtatutũ nõ poteſt intelligi, ꝙ remoueat præſcriptionẽ lõgi tẽporis, quæ nõ habet locũ in actionib⁹ ꝑſonalib⁹: niſi uno caſu. ut C. de uſufru. l. corruptionẽ. ergo ut aliquid operetur, debet intelligi, ꝙ remoueat præſcriptionẽ lõgiſsimi tẽporis, ſcilicet xxx. uel xl. annorũ: iuxta quod uide quod nota. C. ne rei dominicæ uel templorũ. l. uniuerſas. & de decurio-

b nibus. l. quis decurio. libr. x. [b] Sed domin

do.Ant.de But.indiſtinctè tenet, c
ꝙ ſtatutũ ciuitatis ualet, quòd
nulla præſcriptio currat:qa po-
pulus poteſt cõtra legẽ ſtatue-
re.in l.omnes populi.ff.de iuſti.
& iure.licet uideatur contra pu
blicã utilitatẽ:ut in l.j.ff.de uſu-
cap.tamen quia habet naturalẽ
æquitatẽ, ne quis locupletetur
cũ aliena iactura,tale ſtatutũ ſu-
ſtinetur.l.nam hoc natura.ff.de
condi.indeb.& facit quod uo-
luit Io.And.in c.poſſeſſor. de re
gu.iur.in mercurialib. Ita dicit
Butr.refert do.Ioan.de Graſsis,
in c.cum à nobis.extrà de præ-
ſcrip.prout reperio in recolle-
ctis meis,ſub ipſo,dum legebat
Thaurini,ſcriptis & reportatis.
Et ita ſeruat ſtylus curiæ ſancti a
Marcellini:in qua curia contra
obligatum ad dictam ſubmiſ-
ſam conceduntur præciſe non b
obſtante præſcriptione.Sed re-
ſpectu ſubmiſsionis ad dictã cu-
riam aduerte,quia nõ ſufficeret
ſimplex ſubmiſsio,niſi inſtrumẽ c
tum debiti etiã ſigillo dictæ cu-
riæ ſancti Marcellini unà cum
ſubmiſsione eſſet ſigillatum:ut
plenè dixi ſuprà quæſtio.clxxxj.
3 ¶* Sed quid ſi uerba prædicta
proferantur à contrahentibus,
uel à teſtatore, qui iuſsit ſolui
nulla præſcriptione obſtante?ui
detur quòd in infinitum extẽda
tur:iuxta l.quod ſi nolit.§.ſi qd
ita.ff.de ædil.edi.ſed Bart.dicit
ꝙ huic exceptioni,cùm ſit merè
odioſa,nõ poteſt renunciari,ita
not.ipſe in l.j.ff.de uſucap.& in
l.nemo poteſt.ff.de leg.j.[c] & de
hoc etiã tetigi ſuprà quæſti.ccc-
xix. ¶ Sed quid ſi illa uerba po-
nantur in reſcripto principis,
uel aliquo priuilegio?dic ut no.
C.de ſac.ſanc.eccl. in auth.quas
actio,iſta ſunt uerba Bal.in loco
præalle.attamen in hac materia
ultra Bald.uide l.ij.& l.repeti.ff.
quib.mod.uſusfru. amit.ubi per
hæc uerba,toties quoties &c.uel
ſimilia impediri poteſt præſcri-
ptio.Ita dicunt docto.per illa.&
facit bene quod not.Bal.in l.ij.
C.ut in poſſeſsio.legato. ¶ De
materia,an ſtatuto poſsit indu-
ci, ꝙ malæfidei poſſeſſor præ-
ſcribat:tetigi aliqua ſuprà quæ-
ſtio.cxcix.circa fin.&c.

¶ Quæro qd. *De hoc uide per Ange.in anthen.ut de cæterò non fiant commut.uer.not.col.*

¶ Lib.x. *Hucuſq; incluſiuè à princi. ſunt uerba formalia.do.Bal.in præ dicta hic alleg.poſita in §.uerſicu. quæro ergo.*

¶ ff.de leg.j. *Hucuſque à princ.hu ius uer.ſed quid. recitantur pariter uerba formalia. d.Bal.in princi. §. præterea.poſita in uerſi.iſta.* Et *pro deciſionibus quæſtionis optimè facit,qđ dicit do.Bal.in l.j.in ul.col.in uer.quæro ſi promitto.ff.ſolu.matri. Et quòd per pactũ nõ poſſit fieri, ꝙ non currat præſcriptio niſi xl.annorum,tenet do.Ang.de Vbald.in authen.ut de cæterò non fiant commuta.colla.v.in uer.ibi,nullo tempore. Sed ut ibi uult,hoc tamen fieri poſſet per ſtatutum,dummodo præſcriptio excedat centum annos.*

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamiliàs conuentus ſuper com*
pulſoriys in curia parlamenti,an poſ
ſit opponere de nullitate, eò quòd
non fuerit conuentus de authorita-
te patris.

QVAEST. CCCCX.

DE iure filiusfamiliàs in agẽ
do,aut defendendo nõ po
teſt eſſe in iudicio ſine authori- a
tate patris,&ſi exiſtat,iudiciũ eſt
1 nullũ,ut plenè dixi ſ.q.iij.*Sed
pone ꝙ filiusfamiliàs cõuenitur
per compulſorias,in iudicio in
curia parlamẽti,uel ſancti Mar
cellini,in qbus certæ exceptio-
nes admittũtur,aliis reiectis,ex
cõtractu cũ eo facto,ex quo ob-
ligatur in l.tã ex contractibus.
ff.de iudi. An talis filiusfamiliàs
poterit dicere proceſſum nullũ
defectu authoritatis patris?dic
ꝙ nõ,ſecundũ qđ iudicatur in
dicta curia parlamẽti cũ ſecun-
dũ ſtatuta Delphin.certæ exce-
ptiões cõtra cõpulſorias admit-
tũtur,de quarũ numero non eſt
iſta exceptio nullitatis,cõſidera
to etiã,ꝙ hæc curia parlamenti
nõ attendit ad hãc patriã pote-
ſtatem:ut ſcripſi ſuprà q.liiij.Ita
fuit determinatũ die iij.menſis
Apri.M.cccclx.in cauſa tunc dif
finitiua inter Ioan.Veſperie de
Romanis appellantẽ,& dominã
Abbatiſſam uerneyſonis, appel
latam,in manibus Ant.de Mole
na:licet cõtrariũ de iure uidea-
a tur,per ea quæ dicit Bar.[a] in l.di
uus.ff.de teſt.mil. ¶De materia
ſtatuto.Delph.in quo aliquę ex-
ceptiones admittuntur:an aliæ
uideãtur reiectæ:uide quæ dixi
ſuprà q.ccix.& in apparatu, quẽ
feci ſuper dicto ſtatuto Delphi.
de literis cõpulſoriis & præciſis
concedendis.Et an filiusfa.poſ-
ſit appellare pro patre ſine man
dato & appella.introducere,ui-
de ſuprà q.cciij.

a ¶Dicit Bar. *Aduerte,quia do.Bar.*
in d.l.diuus.hic alle.legitur quãdo qs
opponit talẽ exceptionẽ,quæ dicit ſen
tẽtiã ſeu proceſſũ nõ eſſe ſentẽtiã ſeu
pceſſum.Et ideò in hoc caſu eſt diſtin
guẽdũ,aut allegatur ſentẽtia ſeu pro
ceſſus eſſe nullus ex defectu iuriſdi-
ctiõis:& tũc de hac nullitate pote-
rit opponi,per ea quæ dicit d.Io.An.
in cle.j.extr.de ſeq.poſ.& fru.Aut
allegatur null⁹ ex defectu ſolẽnitatis
uel formæ iuris cõis,et tũc ſec⁹.Aut
allegatur defectus formæ ſeu ſolẽni-
tatis ſubſtãtialis ipſiuſmet ſentẽtiæ,
ſiue pceſſus,etiã tũc auditur oppo-
nẽs.Sed ubi allegatur nullitas, quæ
nõ tãgit formã ſeu ſolẽnitatẽ ſubſtã
tialẽ ipſius rei,prout eſt in caſu huius
qõnis,nõ admittitur exceptio talis
nullitatis.Ita colligitur ex ſcriptis d.
Bar.in l.j. §.qui refert.in uerſi.ego
in iſta mate.ff.quod ui aut clam.

SVMMARIVM.

1 *Prælationis ius an poſſit alteri cedi*
ſiue remitti.
2 *Laudimiũ an debeatur ex remiſſio-*
ne,quæ fit inter ſocios cohæredes.
3 *Dominis duobus exiſtentibus, uter*
utetur ſuo iure in laudimio

QVAEST. CCCCXI.

DOMINVS directus po-
teſt rẽ emphyteuticariam
quan

quando alienatur iure prælatio
1 nis ſibi retinere.*ſed hoc eſt ue
rũ,ſi uelit eam retinere nomine
ſuo.Nã ſi uellet nomine ſui ali-
cuius amici eã retinere,nõ poſ-
ſet:ut l.fi.§.ſed nec hac occaſiõe.
in fin.C.de iur.emph.in auth.ut
decęterò nõ fiant commuta.cir
ca mediũ.& hoc ibi no.per Iac.
& doc.in §.decæterò.col.v.facit
ff.de iur.do.l.ſi mulier.§.ex aſſe.
& de lega.præſtan.l.iij.§.j.& de
admi.tu.l.ſi pluribus.& per Cy. a
in l.ad officium.in fin.C.cõmu.
diui.& facit l.iiij.§.cum igitur.
ff.de in diem adiectio.ita tenet
a Dyn.& Bart.[a]in d.§.cum igitur.
in j.quæſtio.& Petrus Heliæ.in
ſuo tract.de iur.emphyteu.& ita 1
uidi ſemper iudicari in hac cu-
ria parlamen.Delphi.¶De aliis
uerò multis quæſtionibus in hac
iuris emphyteuticarii,uide quæ
plenè dixi ſuprà quæſti.xlvj.xl- 1
vij.xlviij.& q.cj.cvij.cxxiij.clxxj.
clxxiij.clxxiiij.& infrà queſt.ſeq.
2 ¶Sed an*ex remiſsione,quæ fit
inter ſocios cohæredes,debea-
tur laudimium? dic quòd non,
ſed Bart.in l.fi.ff.de condi.furti.
poteſt fieri cautela,quòd domi-
nus directus poterit rem capere
iure prælationis,ſi emphyteuta
uendat,ſi dominus uoluerit lau
dare:nam hoc caſu ſi laudet,te-
nebit uenditio,ſi non laudet,
uenditio,quæ eſt conditionalis,
deficiet.Iſtud conſilium tradit a
& ponit Bartol.in l.quod ſæpe.
§.ſi quis amico.ff.de contrahẽ.
3 empt.& uendi.¶*Sed ſint duo
domini directi,quorum unus
uult retinere iure prælationis,
alter uerò non,ſed uult inueſti-
re emptorẽ.Dic quòd quilibet
utetur iure ſuo.allega.l.j.§.ſi al-
ter ex hæredibus.ff.quorum le-
ga.licet contrariũ uideatur per
l.quod ſcilicet uno.§.fin.ff.de in
diem addic.uide ſuper hoc quæ
dixi infrà q.ccccviij.¶De mate-
ria iuris prælationis tetigi in a-
liis terminis,ſuprà quæſti.lxxv.
¶Et Bar.*Caue quia nil per Barto.
nec Bal.in §.quem noſter hic alle.
ſed bene facit in ar.auth.ut de cæte-
rò.cõ.ec.re.non ſi.col.v. tã in rubro
quàm in nigro,ibi,ut perpetuò apud.*

SVMMARIVM.

*Recedente in cõmiſſum,an dominus
non poterit agere poſt quinquenniũ.*

QVAEST. CCCCXII.

PONE,quòd poſtquàm res
cecidit in cõmiſſum,domi-
nus ſtetit per quinquenium*,ꝙ 1
non egit contra emphyteu.ſed
ſemper eum dimiſit poſsidere:
nunquid poſt quinquenniũ po-
terit agere?uidetur ꝙ non,pro
quo uidetur caſus in l.ij.C.de ue
cti.& cõmiſsis.iũcta l.cotem.§.
dominus.ff.de publi.& uecti.ad
quod facit l.j.C.de contractibus
iud.& l.fi.C.ſi maior rẽ ſine de-
creto uend.credo tamen cõtra-
rium,quia cõdictio ex l.ij.C.de
iur.emph.eſt perſonalis,ut in §.
appellamus.inſti.de actio.& ita
durat uſq; ad xxx.ann.[a]qñ pro-
ponitur in modum agẽdi,ſed ſi
in modũ excipiendi,eſt perpe-
tua,inſti.de perpe.& tẽp.acti.in
princ.

princ.Et iſta ultima pars ſeruatur in iudiciis,prout ſemper uidi obſeruari,tam in curiis temporalibus, quàm ſpiritualibus præſentis patriæ &c.¶De præſcrip.iudicis agentis ad ſupplementum legitimæ,uide quæ dixi etiam quæſt.lxxxiij.& de præſcrip.iu. adeundi hæreditatem, uide quæ dixi q.xcvj.conſiliorum meorum.

a ¶Triginta annos. *Quinetiã ſi emphyteuta per mille annos poßideret, & nõ interuerteret poßeßionẽ,nunquam præberet:licet penſionem non ſoluat,& figat in animo ſuo, ꝙ rem illam, ut propriã poßideat:ſecundũ Spe.in tit.de loca.in §.nunc aliqua. uer.ſeu.quæſt.xliij.circa med.& fi.*

SVMMARIVM.

1 *Pedagium ſi quis fregerit, emolumẽtum condemnationis cui applicetur.*

2 *Pedagium qui emit,an uideatur pœnas tranſgreßorum emiſſe.*

3 *Confiſcationes an pertineant ad proprietarium,uel uſufructuarium.*

4 *Confiſcatio facta ad bona,quò porrigatur.*

QVAEST. CCCCXIII.

VBI aliquis condemnatur ex eo,quòd fregit peda-
1 gium,id eſt,*ꝙ tranſiuit abſque ſoluendo uel arcyſonando pedagium,emolumentum cõdemnationis debet firmario peda-
a gii applicari,per tex.in l.ſi qsª. C.de uect.& commiſ.Sed ſtylus dictæ curiæ parlamẽti habet in cõtrariũ:quia talia adiudicãtur fiſco uel alteri bannereto tradẽtibus ad firmam eorũ pedagia: niſi aliter inter partes fuiſſet actum.ita uidi in pluribus & diuerſis cauſis temporibus meis
2 determinari. ¶*De hac tamen materia,uidelicet,an ille q̃ emit pedagium,uideatur emiſſe pœnas tranſgreſſorum:dic in l.creditor.in prin.& ibi Cyn.in ſuis additio.C.de iure emphyteuti. ¶De materia uectigalis uide in c.quibuſdã.§.præterea. extrà de uerb.ſig,& ibi probatur.ius exigendi uectigal poteſt pręſcribi. ¶Aduertendũ enim in hac materia pedagiorum, quòd colligentes pedagia, debent tenere itinera tuta:unde ſi fiat aliqua roberia in territorio dñi exigentis pedagiũ,tenetur ipſe dominus reſtituere,uel malefactorem exhibere,ſecundũ Arch.qui hoc not.xxxiij.q.vj.ſi quis peregrinos,quẽ ſequitur Bald.in tit. de pace iur.fir.cõſeruanda. in c.
3 conuenticulas quoque. ¶*Confiſcationes an pertineãt ad proprietarium uel ad uſufructuarium,uide Bart.in l.diuortio.§. interdum.ff.ſolu.matri.in ij.q.& per eundem Barto.in l.Impera-
4 tor.in fin.ff.de iur.fiſci.¶*Confiſcatio facta ad bona,quæ porrigetur?uide Bar.in l.pupil.in ij. quæſtio.ff.de tuto.& cura.da.ab his.& in l.j.C.de ſum.trin.& fid. cath.& Bart.in §,ſi iudex. de clerico uiolatore pacis.in feud.An fiat confiſcatio ipſo iure quo ad dñm,uide Bar,in l.Imperator.in fi.ff.de iur.fiſc.¶De materia pedagii etiã tetigi infr.q.ccccclix,

¶L.ſi

a ¶L.ſi quis. *Iſte eſt bonus text. qui optimè & clariſſimè diffinit hoc iuris argumen.* Et *adde quæ ibi dicũt d.Bal.& Sal.utrum autem alia pœna extra pœnam commiſſi pertineãt publicanus ſeu pedagiarys,uide do. Bald.in l.creditor.in j.not.ff.de acti. empti.*

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum an ſit quid perſonale, uel reale.*

QVAEST. CCCCXIIII.

IVRAMENTVM eſt quid perſonale.ut probat text.in l. generaliter.C.de iureiurã.circa princ.ibi multum diſcrepat iuramentum hæreditarium à perſonali &c.* Circa quod tamen diſtingue,quia aut nos quærimus de iuramento ex parte eius,cui iuratur:& tũc eſt reale, pro quo in authen.de iureiur.à moriente præſtito.in princ.col.v.unde dicit Inno.in c.ueritatis. extrà de iureiur.quòd iuramentũ tranſit ad hæredem recipientis,non ad hæredem iurãtis.Et eſt effectus, quòd hæres nõ ſortitur formam[a] ſpiritnale ex iuramento defuncti,nec cenſura eccleſiaſtica poteſt compelli,ut not.in cap.ulti. de foro competen.lib.vj.ita dicit Innocen.in d.cap.ueritatis. idem etiam tenet Anto.de Butri.in c.cum ſit.de foro compe. in v.colum.ibi,inquantum dixi & ſcripſi,ſuprà quæſtio.lxxvij.in fin.licet Abbas dixerit contrarium[b]. in ca.parochianos.extrà de ſepulturis.tamen ueritas eſt, quòd iuramentum quantum ad ſpiritualitatem, quæ ſibi ineſt, non tranſit ad ſucceſſorem iurantis: ſed quantum ad robur contractus bene tranſit contractus iuratus: quia uires robur aſſumpſit de præterito à principio,& ex perſona hæredis robur contractus, non mutatur[c]. Item tranſit quantum ad probationem.not.in d.authen.de iureiurand. à moriente præſti.in princ.quæ ſic debet intelligi,ſecundum Bald.in ſuo repertorio ſuper Innoc.de qua in tit.de iureiuran.ubi hoc ponit.Et ita uidi pluries determinari inter dominos meos parlamenti,qui in deciſionibus cauſarum ſeruant opinionem Innocen.de qua in d.c.ueritatis.Et quia uenerabilis do.Ioan.Ardiſſoni decretorum doctor,& officialis Gratio nop.conabatur quendam laicum ciuem huius ciuitatis Grationop.hæredem cuiuſdam iurantis coram ſe trahere in iudicio uigore iuramenti à defuncto præſtiti, allegando pro ſe opinionem Abbatis,de qua ſuprà tetigi: domini mei de parlamento de hoc anno currente domini M.cccclx. & de menſe April.coram ſe in camera conſilii euocari fecerũt do.officialẽ, cui præmiſſa remonſtrarunt: & qui dominus officialis tunc eiſdem dominis meis dixit, quòd à talibus deceterò deſiſteret.De hac materia,uide quæ dixit Bal. in ſua repeti.l.rem maioris.C. de reſcin.uend.

a ¶Non ſortitur forum. *Adde do. Pe.de Ancha.poſt do.Io. And.in ca. cum C.laicus.in iij.not. de foro compe.lib.vj. ubi dicit,quòd licet iuramentum ex parte recipientis ſit reale.i. tranſmiſſibile ad hæredes: tamen ex parte præſtantis eſt perſonale, & ad hæredem non tranſit.*

b ¶Contrarium. *Si bene inſpicitur, Abbas non præciſè dicit cõtrarium, ſed dicit, quòd licet non poſſit conueniri coram eccleſiaſtico iudice hæres iurantis:poteſt tamen implorari officium iudicis eccleſiaſtici,ut hæres ſatisfaciat animæ defuncti.*

c ¶Non mutatur. *Hoc uidetur ſentire do.Pe.de Anch.in c.cum C.laicus.in iij.not.de fo.compe.lib.vj.ubi in authenti.quod obtinet.C.de probationibus.ubi hæres cogitur ſtare iuramento defuncti &c.*

SVMMARIVM.

1 *Rem feudalem ſi emerim, & uelim præſtare fidelitatem domino,cum recognitione homagij, an dominus poſſit recuſare.*

2 *Poſſeſſio an transferatur per inueſtituram.*

3 *Dominus directus an per inueſtituram rei feudalis debeat exigere laudimia.*

4 *Dominus aliquis ſi inueſtierit de re feudali aliquem nobilem,uel plebeium, an per talem inueſtituram uideatur facta infeudatio rei.*

QVAEST. CCCCXV.

1 EGO emi rem feudalem, & uolo præſtare fidelitatẽ* domino, cum recognitiõe homagii, an dominus poſſit recuſare me recipere.Pe.Ia.in ti.de actio. in rem pro re feudali.in uer. & eſt notandum[a]&c.& dicit,ꝙ dominus non tenetur nec cogitur uaſallo uendenti conſentire: qa dicit ipſe, lege cautũ nõ reperiť, licet in emphyteuta ſit ſecus, ut C.de iu.emphy.l.fi.ſed Ia. de Bello uiſu,quem ſequitur Bal.in ti. per quos fiat inueſtitura. §. fi.[b] ibi,quęritur quid ſi uaſallus &c. uidentur aliter uelle,dicẽtes,ꝙ illa recuſatio nõ nocet uaſallo: quia dominus teneť ſibi ad intereſſe,ut in feudis de no.forma fidelitatis.§.fi.uel poteſt pręciſè cogi tradere rem, ſi penes ſe habeat, & inueſtiturã facere: ut in feudis.ſi de feu.fue.cõtrouer.c. facta.uel quia dominus priuabitur poſſeſſiõe feudi:ſicut uaſallus priuatur iure ſuo , ſi recuſet fidelitatẽ præſtare: ut in feudis, de forma fidelitatis.§.dominus. & qualiter feu.priuetur.c.ex facto.uel priuabitur proprietate, ut dixi ſ. q.clxvj. Sed quicqd ſit de iure , dicta curia parlamenti aliter ſeruat de ſtylo: quia ſi dominus recuſet, aut plus debito differat inueſtire,& retinere emptorem rei feudalis,uel emphyteutica. ipſa curia conſueuit dominum ſummari facere per literas patentes,ꝙ inueſtiat & retineat emptorem rei feudalis,uel emphy.qđ ſi facere recuſet,conſueuit ipſa curia iure ſuperioritatis tales emptores retinere & inueſtire,& mandare eos cõſeruari in poſſeſsione talium rerũ, niſi fieret alienatio de nobili in ruſt

ruſticum, quia tũc dominus non teneretur inueſtire ruſticum: ut dicit Pe. Ia. in ti. de actio. in rem pro re feudali. in uerſi. attamen dominus nõ tenetur &c. tamen reſpectu domini noſtri Delphi. conſueuerũt inueſtiri & retineri etiã ruſtici ſeu plebeii de rebus feudalibus in camera cõputorum Delphi. ſoluẽdo duplicia laudimia dño noſtro Delphi. & hoc quãdo ęquum & honeſtum uidetur dominis parlamenti & camerę computorũ Delphi. ſi tamen nõ uideatur eis honeſtum, conſueuerunt recuſare inueſtituram facere.

2 ¶ *An per inueſtituram trãsferatur poſſeſsio? Dic ꝙ nõ: licet uideatur data licentia intrandi poſſeſsiõnẽ ꝓpria authoritate: ut dicit Inn. in c. ij. extrà de cõſuetudine. ita ſemp uidi fieri, obſeruari, ut ibi, tales emptores ſunt capaces, niſi dominus uellet retinere iure prælationis pro eodẽ precio. quod poteſt, etiã reſpectu rei feudalis de conſuetudine generali præſentis patriæ. ¶ De materia rei feudalis uide quę dixi ſ. q. cccv.

3 ¶ Sed *an domin⁹. directus pro inueſtitura rei feudalis debeat exigere laudimia? Pe. Ia. in ti. de acti. in rem, quæ pro re feudali competit. ibi, Sed hodie aliter ſeruatur &c. dicit ꝙ nõ. quia dicit ipſe, aliquo textu nõ reperitur. ſed Ioã. Columbi. in ſua gl. in c. Imperialem. §. illud. facit mentionẽ de laudimiis, quãdo feudum alienatur. Sed de cõſuetudine generali præſentis patriæ Delphin. Sabaudiæ, & certarum aliarum patriarũ circunuicinarum percipere, & habere cõſueuit laudimia ab emptore, etiam res feudalis pro inueſtitura ad inſtar rei emphyteuticariæ: aliter tamẽ ſeruat in regno Franciæ: ubi pro re feudali non recipiuntur laudimia.

4 ¶ *Sed iuxta hoc quęro, aliquis dominus inueſtit de re feudali aliquem nobilem, uel plebeiũ, an per talem inueſtituram uideatur facta infeudatio talis rei? uidetur ꝙ ſic, ſicut in ſimili uidemus, ꝙ inueſtitura in beneficialibus operatur inſtitutionem & collationẽ beneficii: ſecundum gl. in c. authoritate. de inſti. in antiquis. & Henri. Bohic. in c. ex tranſmiſſa. de electiõe. Et tetigi in q. lxxxiij. conſiliorum meorum.

a ¶ Et eſt notandum. *In huiuſmodi articulo ipſe do. Pet. ita ſubdit, quòd aliter obſeruatur: quia ex quodam errore in quibuſdam locis dominus cõgitur conſentire uaſallo alienanti, uel retinere pro eo precio niſi precium interueniat, uel aliàs recipere emptorem in poſſeſſionem feudi idoneum: tamen pro feudo obtinendo, & ſeruien.*

b ¶ In §. fi. *Et uide omnino quod ibi dicit do. Aluaro. in iij. colum. in uer. ſed tu circa.*

SVMMARIVM.

1 *Præſcribatúrne contra fiſcum. diſtinguitur.*

2 *Præſcriptio triplex, odioſa, & fauorabilis, & partim odioſa, partim fauorab*

uorabilis.numero 2.3.& 4.

5 *Præſcriptionis cuiuſuam hic ratio- nem habeamus.*

6 *Dilatio ipſa an ſit perpetuata, per interruptionem præſcriptionis.*

7 *Præſcriptio an interrumpatur per ſententiam arbitri.*

8 *Præſcriptio an in aliquibus caſi- bus ceſſet.*

9 *Bona fides an requiratur in præſcri ptione libertatis contra ſeruitutem, uel liberationis cōtra obligationem.*

10 *Mala fides authoris, an noceat ſuc- ceſſori.*

11 *Iuramentum an impediat præſcri- ptionem.*

12 *Iudex an debeat admittere præſcri- ptionē, ſi pars non opponat de eadē.*

13 *Præſcriptio uel uſucapio an aliquo caſu dormiat.*

14 *Quo tempore præſcribatur officio iudicis.*

15 *Præſcriptionis xxx. annorum exce- ptio, an impediat litis conteſtationē.*

16 *Excommunicatus an præſcribit du- rante excommunicatione.*

QVAEST. CCCCXVI.

1 CVM quæritur, an* & qualiter præſcribatur contra fiſcum.dic aut loquitur de iure ſuperioritatis, & ſimilibus, & talia non præſcribuntur aliquo tempore, ut C. de præſcri.xxx.uel xl. annorum.l.cōpetit.aut quęritur de rebus ſeu iuribus quæ princeps poſsidet, ut priuatus, uidelicet fundum uel domū, aut annuum cenſum, & hoc caſu ſunt

2 glo.contrarię[a]:quia una gl.dicit, ꝙ talia præſcribuntur centum annis, in auth. de non alienandis aut permutandis rebus eccle.§.ſi minus.col.ij.ſed Henricus Bohic.in c.diligenti.extrà de præſcriptionibus.in fin.dicit dictam gl. non eſſe ueram:quia imo credit ipſe Henri.Bohic, ꝙ talia præſcribuntur xl. annis, ut in d.l.cōpetit.Et pro hac ultima parte fuit concluſum in camera conſilii, per dominos meos, de anno M.ccccl x. de menſe Iunii, dum tractaretur de laudimiis debitis in theſauraria Delphin. per aliquos de uoyrone, qui ipſa laudimia celauerant xl.annis proximè lapſis & ultrà.ſed quia pendentibus dictis xl.annis fuit facta proclamatio in uilla uoyronis, inſtāte procuratore fiſcali generali Delphi. ꝙ omnes debentes dicta laudimia ſoluāt in theſauraria Delphi. An per talē proclamationem fuerit interrupta dicta præſcrip.xl.an. Credo ꝙ nō. Primò quia uox pręconis paucis innoteſcit, ut iuribus uulgatis. Secūdò, quia uidemus, ꝙ ad faciendū quē malęfidei poſſeſſorem, debet denūciari ante contractū, & non ſufficit, ꝙ poſt cōtractum fiat durante præſcriptione. ita dicit do. Io. de Graſſis, in c.ſi.diligēti.extrà de præſcrip.ibi.l.ſi fundū.& alleg.l.pe. cū ibi not.per gl.ff. pro empto. ita ſcripſi ſub eo in meis recollectis. multò ergo minus operabitur dicta proclamatio interruptionem. Tertiò, quia dicta præſcriptio xl.anno.& ſimiliter præſcri. xxx.anno. cum ſint me-

rē odioſe,non interrumpuntur, niſi per citationem. ut l.omnes. & l.ſicut. & l.cū notiſsimi. C.de præſcript.xxx.uel xl.anno. Et ita fuit apūctatū & ordinatum per dominos meos parlamēti in d. cauſa laudimiorū uoyronis nō fuiſſe interruptā dictam præſcriptionem xl.anno. cōtra fiſcum, per dictā præconizationē. ¶ Verum quia ſuprà aliqua dixi de interruptiōe præſcriptionis,pro
2 pleniori declaratione*, dic, ꝙ quædam eſt præſcriptio totaliter odioſa, quia eſt introducta principaliter in odiū illius contra quē præſcribitur,ꝓpter eius negligentiā,ut in præſcriptione xxx.uel xl.ann.ut l. fi.in fi. C.de annali exceptiōe. & iſta præſcriptio interrūpitur per ſimplicem citationem.ut l.omnes ſicut.& l. cum notiſsimi.C.de præſcriptione xxx.uel xl.anno. Quod intelligo de citatione illa,cum cauſa facta, ita ꝙ ſaltē in prima dicta citatione ipſe reus fuerit inſtructus & certificatus de cauſa,propter quam citatur, aliàs ſimplex citatio non operaretur interruptionem,per ea,quę dixi ſ.quæ. cccclxxxviij. Et eſt ratio,quia illa præſcriptio cauſatur ex negligentia nō petētis,qua negligētia ceſſante ceſſat ipſum cauſatum, hoc eſt, ipſa præſcriptio.
3 * Quædam eſt præſcriptio quæ procedit in bonis mobilibus, cum iuſto titulo & bona fide, ut eſt uſucapi.& iſta eſt merè fauorabilis,nec cōtinet aliquid odii,

cum in fauorem præſcribentis ſit introducta:& iſta non impeditur per litis conteſt. & multominus per citationē: & ideo eſt neceſſaria ſententia diffinitiua. ut l.ſi poſtacceptū.ff.de rei uen. & l.ij. §.fi.de uſucapio. pro emptore. Cuius ratio eſt, quia per litis conte.uel citationem, non ceſſat cauſa præſcribēdi,hoc eſt,
4 fauor. Alia* eſt præſcriptio partim odioſa, & partim fauorabilis, ut illa quæ procedit cū iuſto titulo & bona fide in rebus immobilibus per decem annos inter præſentes,& xx.inter abſentes.ut l. fi. C.de præſcript.longi tēporis. Et in hoc eligitur quædam media uia:ut nō interrumpatur per citatiōem ſimplicem: ſed per litis conteſta.ut l.more. C. de rei uendica. Quædam eſt præſcriptio, quæ currit ſui natura,non conſiderato odio uel fauore:uel actio redhibitoria,uel quanto minoris. & iſta interrūpitur per litis conte.uel per oblationem precum ipſi principi. ut l.j. & ij.quando libellus princip.da.litis conteſt.faciat. Et de hac materia interruptionis, uide per Barto.in l.cum quis.§. ſi quis pro reo.ff.de ſolutio.Et de hac materia interruptionis,aliquas quæſtiones tetigi ſ. in hac
5 eadem quæſtiōe.* De qua ergo interruptione loquitur tex. in l. fi.ff.de eo, per quem factū erit. certè non de præſcriptione xxx. uel xl.an. quia tempore iſtarum legum iſtæ præſcriptiones fue-

rant incognitæ.ut notatur per glo. ordinariam in l. qui occi- dit. §.j.ff.ad leg.Aquil.& l.Iulia nus.aliàs incipit, non ſolum. ff. ex quibus cauſis mai. & in auth. ut eccle.ro.gau. priuile.centum anno.in princ.col.ij. Dicendum eſt ergo,ꝙ dicta l.fin.de eo,per quem factum er.inquantum di- cit, quòd res fuit tempore omiſ ſa, loquitur de præſcriptione x. uel xx.ann.uel de uſuca.propriè c ſumpta,quæ non interrumpitur per litis conteſt.ut patet ex præ miſsis.in eo uerò ꝙ dicit dicta l.fi.ff.de eo,per quem factum er. actionem ex tẽpore fuiſſe amiſ- ſam: loquitur de præſcriptione illarum actionum quę ſui natu-
6 ra currũt,ut prædictũ eſt.¶* Sed dubitatur utrũ per interruptio- nem præſcriptionis ipſa actio ſit perpetuata.ſuper quo dic, ꝙ per talem interruptionem talis præſcriptio facta per citatiõem ſimplicem,actio non perpetua- tur in xl. annos,ſed ſimpliciter interrumpitur ipſa præſcriptio, & erit neceſſe,ut ex die citatio- nis inchoëtur noua præſcriptio talis,& tanti tẽporis,qualis erat prima. Sed ſi per litis conteſta. eſſet facta interruptio præſcri- ptionis, tunc actio perpetuatur uſque ad xl.annos.& ita ex parte litis conte.uel eo tempore,quo partes tacuerunt,erit neceſſe,ꝙ currat noua præſcriptio xl.ann. ut l.fin.C.de præſcriptione xxx. uel xl.ann. & uide quæ.not.per glo.& Barto.in d.l.cum notiſsi-

7 mi.in princi. ¶* An per ſenten- tiam arbitri interrumpatur præ ſcriptio? dic ꝙ ſic,per l.pe.C.de
8 arbi. ¶ Sed an ſint aliqui* caſus,
b in quib9 ceſſet pręſcriptio? b dic ꝙ ſunt xij.caſus & ultrà,quos po nit glo.in c.cum non licet.extrà de præſcript.¶ Sed an pacto uel ſtatuto poſsit tolli præſcriptio: uide quæ plenè ſcripſi s.quæſti. cccclx.¶ De materia pręſcriptio num[c] (in aliis tamen terminis) uide quæ plenè dixi s. q. ccccvj. & ccccvij.& ccccviij. Et de præ- ſcriptiõibus,an,qualiter & quã- do currant cõtra pupillum, uel adultum, uide quæ dixi plenè s.
9 quæſtione xxxj.* An in præſcri- ptione libertatis contra ſerui- tutem, uel liberationis contra obligationem requiratur bona fides? aliqui doctores dicunt,ꝙ non:per l.ſequitur. §.ſi uiam.ff. de uſucap. & dicunt in hoc non eſſe correctum iusciuile per ius canonicum.& ita uidetur tene- re Innocentius,in capitulo,non extrà. de præſcriptio. & Bartol. in dicto §.ſi uiam.Sed dominus meus dominus Ioãnes de Graſ- ſis in dicto capitulo,ſi diligen- ti. de præſcriptio. in recollectis meis tenet,quòdimò requiritur bona fides de iure cano.allega. dicto capitulo fin. extrà de præ- ſcrip.uide tamen,quæ circa hoc
10 plenè dixi s.q.cxcix. ¶ Sed * an in hac materia pręſcriptionum mala fides authoris noceat ſuc- ceſſori? dominus Ioannes de Graſsis in dicto cap.ſi diligenti.

in

in gloſſ.bona fides. ibi.l. ſi quis emptionis. colligit ex illa gloſſ. quòd in pręſcriptione longi tẽporis requiritur bona fides authoris.aliàs nocet ſucceſſori.ſecus in pręſcriptione longiſsimi
d tẽporis.[d] Ratio(dicit ipſe) quia de iure ciuili in præſcriptiõe lõgi tpis, requiritur bona fides.l. fi.C.de præſcriptione lõgi temporis.in pręſcriptiõe autem lõgiſsimi temporis,nõ.Ex quo ſequitur,quòd cum de iure canonico indiſtinctè ad pręſcriptionem bona fides requiritur, per text.in dicto c.ſi diligenti. mala fides authoris ſemper nocebit ſucceſſori.quod eſt uerum ſecũdum dominum Anto.de But. in ſucceſſoribus uniuerſalibus: qa tenentur ad exonerandum cõſcientiam defuncti.ut in c.fi. extrà de ſepulturis. in particularibus autem,ſecus.Ita intelligitur Dyn.in c.poſſeſsor.de reg. iur. Ita dicit dominus meus dominus Ioannes de Graſsis: ubi ſu-
11 prà. ¶*An corrigantur hodie l. ſicut.& l.omnes.C. de præſcrip. xxx.uel xl. anno. per capitulum malæ fidei poſſeſsor. de re. iur. lib.vj.& c.fin.extrà de præſcript. uide,quę plenè dixi ſuprà quęſt. cxcix.Et ibi an iuramentum impediat præſcriptionẽ. An iudex debeat admittere præſcript. ſi pars nõ opponat de eadem, uide quæ plenè ſuprà dixi, quæſti. ccxxj. Et quia ſ.uiſum eſt qualiter præſcriptio xxx.uel xl. anno. quæ eſt merè odioſa, interrumpitur p ſimplicẽ citationẽ.ut d.l. cum notiſsimi. quia *illa ſolum* currit ex mera *negligentia* non petentis:ſed qd de pręſcriptione,quę inducitur à ſtatuto curię, uel ciuitatis,puta ſtatuto præſentis patriæ parlamẽti, & aliarum curiarum pręſentis patrię?cauetur q debitor poſsit redimere pignora infrà quatuor menſes à die liberationis,quando debitũ eſt de maiori ſumma,& q lapſo tempore non audiatur. debitor infra dictum tempus non redemit,ſed citari fecit creditorẽ infra tempus redimendi receptu-rum debitum,an interrumpatur præſcriptio dictorum quatuor menſium datorũ ad redimendũ pignora. doct. non mouent hãc quæſtionem,quod uiderim.Tamẽ crederem prima facie,quòd interrumpatur talis præſcriptio quatuor mẽſium, per ſimplicem citationem:eadẽ ratione interrumpitur pręſcipt.xxx.uel xl.an. quæ cauſatur ex negligẽtia quæ ſimiliter interrumpitur ſola citatione:per d.l.cum notiſsimi.& præmiſſa poſſunt colligi ex dictis Iac.de Aret.& Iac.de But.in d.l.ſicut.& d.l.fin. de eo per quẽ
12 factum eſt.¶*Vlterius circa materiam interruptionis præſcriptionis:quæro nũquid interruptio facta in debitore principali,porrigatur ad fideiuſſo. gl. quòd non, in l.cum quis.§.quis pro reo.ff.de ſolu.& idem ibidẽ Bart.uide Cy.in l.fin.C. de duo. reis ſtip. Et de materia interruptionis,

ptionis,uide per Bar.in d.§.ſi qs
13 pro reo.¶* Quæro ulterius circa hanc materiam præſcriptionũ, an præſcriptio uel uſucapio
e aliquo caſu dormiat.[e] Certè de præſcriptione dormiente non habemus in iure expreſſum in præſcriptione xxx.ann.in l.ſicut. de prçſcriptione xxx.uel xl.an.ſ. all. Tamẽ de iure canonico uidetur, ꝙ talis præſcriptio dormiat tempore hoſtilitatis,& exercitus armorum, ſi tantus eſſet exercitus, quòd iura in ciuitate non redderẽtur. ut in c. ex trãſmiſſa. extrà de præſcrip. ueruntamen Inno.ibi dicit,quòd iſtud eſt etiam uerum, de iure ciuili: nihil tamẽ allegat. Quod iſtud tamen poſsit eſſe uerum, uidetur probari.C.de fun.limi.l.fi. li. 11.habemus etiã caſum expreſſũ hodie in illa conſtitutiõe extrauaganti Fed.Imperatoris de pa. Conſtan. Et aduerte,quòd licet in alijs caſibus quis impediatur agere:præſcriptio tamen currit
f contra eum,ſed reſtituitur:[f] ut in tit.ex quib cau.maio.per totum. maximè,in l. ſed ſi per prætorẽ. §.ſi fortè.tamen iſto caſu,id eſt, in iſta præſcriptiõe xxx.an.ipſo iure nõ currit:ſed dormit:quod eſt notab. idem fortè dicendum eſſet eadem æquitate de tẽpore mortalitatis, quando eſt tanta mortalitas, quòd ius non reddatur,quòd illo tẽpore præſcriptio dormiat.ar.d.c. ex trãſmiſſa. illa enim hoſtilitas Dei eſt fortior,ꝙ̃ hoſtilitas hominũ.Idẽ etiam reperio,quòd prçſcriptio dormiat contra eccleſiam uacãtem.ut extrà c. j. & iij. quia licet eccleſia habeat œconomũ,tamẽ uacare dicitur:ut ibi no.Et ideo poſſet fortè dici, quòd uacante imperio, nõ currat præſcriptio cõtra eum, licet in adminiſtratiõe ſuccedat eccleſia: quia tẽpus uacatiõis debet ſubduci de medio.Item non currit præſcriptio tẽpore ſchiſmatis,ut in c. fi. in fi. extrà de præſcriptio. quod eſt ar.tẽpore ſchiſmatico imperij,contra ipſum nõ currit præſcriptio.& ita not.in l.naturaliter.ff. de diuer. & tempor. præ-
14 ſcrip.p Bart.¶* Sed quæro,quo tempore præſcribatur officio iudicis?habes gl.in d.l.ſicut.ſup uerbo perſecutione.quç uult ꝙ
g non præſcribatur niſi xxx.ann.[g] Sed eſt alia gl.contraria,quæ dicit,quòd præſcribitur triẽnio.in l.ſequitur.§.fructus.ff.de uſuca. & ibi uide Bar.& Cy.in l.ancillç.
15 C.de furt. ¶* An exceptio præſcript.xxx. an.impediat litis cõteſta. Bar.dicit quòd ſic,per tex. in d.l.ſicut.circa fi.ibi,nullæ mouendi &c.Et ita Bar.in l.fi.ff.pro ſuo. Tertius poſſeſsor præſcribit hypothecaria actiõe aduerſus creditorẽ præſcript.lon.tẽp. in l.j.C. ſi aduerſus creditorem. quod intelligo uerũ de creditore priuato:quia ſecus crederẽ in eccleſia,uel minore ius hypothecæ prætẽdẽte:per auth. quas actiones.C.de ſac.ſan.eccle.iuncta l.fi. C.in quib.cauſ.in integr. reſt.

reſt.non eſt neceſſaria.& l.ſicut. C.de præſcript.xxx.uel xl.anno. De materia præſcriptionum in actiõibus criminalibus uide gl. & doct.in l.querela. C. de falſis. ¶ Quæ ſunt neceſſaria ad præſcribendum ſeruitutẽ. uide Bar. in l.j.§.denique.ff. de aqua plu. arc. Vtrũ res eccleſiæ quæ ſubſunt Papæ, gaudeant præſcript. centum ann. uide quæ dixi ſ. q. cxxxvj. Vtrum & qualiter poſsit præſcriptio quæri circa ius exigendi uectigal.uide Bart. in l. ſi publicanus.§. fin. ff. de publica.

16 ¶ * An excõmunicatus præſcribat durante excommunicatione? Hoſt.in c.cum non liceat.de præſcript.tenet quòd non. quia ipſe eſt quaſi mortuus,in authẽ. de priuile.dotis. circa medium. colla.viij. contrarium tamẽ notauit ipſemet Hoſt. extrà de off. deleg.in c.prudentiam.§. ſexta. quem ibi uide. ¶ Si fiſcus bona annotata non petat infra xx.an. an lapſu ipſorum xx.ann. ſit excluſus?uide gl.in l.pe.C.de requirendis reis. An titulus inualidus præbeat cauſam præſcribendi? uide quæ dixi ſ.q.clix.circa mediũ.ibi,plus dixi.Hoſt. ¶ An tẽpus trium anno. de quo in l. ij. C.de iure emphyteutico. currat cõtra pupillũ,& qd de adulto.uide quæ plenè dixi ĩ.q. ccccxxxv.

a ¶ Glo.contrariæ. *Aduerte quòd in rebus patrimonialibus principis, locum habet præſcriptio xl.ann.ut no. per gl.in l.j.C.ne rei do.& hoc in caſibus in quibus currunt præſcriptiones triennij,x.xx.xxx.anno. contra aliũ.nã in alijs in quibus minora tẽpora ſpecialiter ſtatuuntur, illa ſeruãtur in fiſco:qui in alijs, ut in tempore ad appellandum, in redhibitoria, & in alijs minoribus præſcriptiõibus.ar.ff.de diuer.& tẽ.præſcr. l.in omnibus.itẽ niſi reperiatur aliud tempus ſpecialiter in caſibus ſpecialibus in fiſco ſtatutum,quod quãdoque reperitur.ut C.de fun.rei priua. eum qui.Et de fun.patri.l.fi.de decu. l.eũ qui ſen.in fiſ.latis non retractãt. l.j.C.ne rei do.uel tẽplo.& iſta uerificatur in iam quæſitis:in acquirendis autem cõſideratur, an quis poſſideat eum tit.& præſcribit mobilem triẽnio rem:immobilem x.ann. ff. de uſuc.l. Et dico x.& nõ xx.quia fiſcus debet ſemper præſens reputari.l.j. cũ ibi not.C.de quadri.præſcrip. Aut ſine titulo: & tũc aut fiſcus admittitur contra ius commune, & eo caſu ſi poſſeſſor uult computare tempus à tempore,quo bona fuerunt denũciata præſcribi quadriẽnio:ſi à tempore quo fiſcus incipit ius habere xx.ann. ut ff. de iur. fiſci. l. j. §. præſcriptio. Aut de iure cõi, & tunc uidetur, ꝙ requiritur præſcript.xl.ann.ut l. oẽs. C.de præſcri.xxx.uel xl.an. in rebus autem concernentibus ſtatum imperij,uel ſuperioritatem,uel tributorum rationem,non currit præſcri.tẽporis cuiuſcunque. C.de præſer. xxx. ann l.competit.extrà de præſcrip.cũ ex officij.& c.cum non liceat. Et ſimiliter in reſeruatis eccleſiæ in ſignũ uniuerſalis dominij:ut not.glo.in cle. agrot.lib.vj.Sed contra alias res publicas principis, nõ uidetur quòd teneat*

neat præſcriptio hodie,niſi centũ an. ſicut nec cõtra eccleſiam Romanam. ut l.ſina.C.de ſacroſanct.eccle. Quia quo priuilegio gaudet eccleſia Romana,in præſcrip.gaudet imperium : ut ſentire uidetur gl.in c.mulum.in authen. de non alienãdis aut permutãdis.§.ſinimus igitur.collatiõe ſecũda.

b ¶Ceſſet præſcriptio. *Vide domi. Gofre.in ſumma, in tit.de præſcri. in §.item exigitur.*

c ¶Materia præſcriptionum. *De hac materia præſcriptionum,uide in tract.domini* Bal. *de Vbaldis de Peruſio.* Et *per domi.* Petr. *de Ferra.in ſua practica de forma reſponſiõis rei conuenti.in gloſ.præſcriptionis.*

d ¶Secus in præſcriptione longiſsimi temporis. *Iſtud ſentire uidetur gl.xvj.quæſt.iij.in c.placuit. in §. q ſi ab eo.in uerſ.continuare.in fi.*

e ¶Dormiat. *Caſus in quibus impeditur præſcriptio, enumerantur per do.Gof.in ſumm.in tit.de præſcri. in §.ſunt & quædam.*

f ¶Sed reſtituitur. *Quo ad hoc uide do.Gof.ibi.ſ.in præ.§.ſunt & qdam.in uer.impedit præſcriptionem, quo ad effectum.*

g *Niſi xxx.annis. *Limita iſtam regulam, quæ habet quòd officio iudicis præſcribitur xxx.an.ut procedat, quando officiũ iudicis habet cauſam ex iure de præterito:ſecus ſi ex iure, q in futurũ ſemper inſtat: quia cum iſtud officiũ ſemper naſcatur.in quo duret poſt xxx.an.* Ita *not.d.Iaſ.in l. prætor ait.§.ſi aliquando.col.iij.uer. in ulti.parte.poſt Bar. & alios quos ibi refert, & ſequitur.ff.de ope. no. nun.per theoricã gl. quã reputat uo. in l.ij.ĩ gl.magna.C.de ſer.& aqua.*

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta an teneatur recognoſcere toties quoties fuerit per dominum requiſitus.*

2 *Creditor tenetur dare quittantiam toties, quoties fuerit à debitore requiſitus.*

QVAEST. CCCCXVII.

DOMINVS directus petit à ſuo emphyteuta, quòd ſi recognoſcat annuũ cenſum ſuper tali re: emphyteuta uero dicit, quòd eſt paratus anno quolibet ſoluere cẽſum:ſed dicit ſe nõ teneri recognoſcere. Quæritur,quid iuris? & uidetur primò, q dominus directus bene petat: qa qs debet facere,quod alteri prodeſt, & ſibi nõ nocet. l.ſi creditor.ff.de euiction.Item pro hac parte facit [a] in ſimili.l. plures apochis.C. de fide inſtru. In contrarium uidetur,quòd nõ teneatur emphyteuta recognoſcere:ſed quòd ſufficiat ſibi cẽſum annuum ſoluere:quia ſolutiõe eius,quod debetur,tollitur omnis obligatio. & nullæ reliquiæ obligationis remanẽt: inſtit.quib.mod.tollitur obliga.in prin. Item debet ſibi imputare dominus,ſi ſibi ſup hoc non capit,dũ res fuit in emphyteuſim tradita:uel aliàs ſibi recognita, in eo quod nõ facit emphyteutam obligare ad recognoſcendum toties,quoties fuiſſet requiſitus. Pro quo facit l. Modeſtinus.ff.de ſolut.& l.ij.ff.de hære. uel act.uẽ. Veritas tamẽ eſt iſta, quòd

ꝙ iſte emphyteuta debet cognoſcere, etiam ſi ad hoc recognoſcendum ſpecialiter non ſe obligauerit. ꝑ quo facit §. emptoribus. in authen. de non alie. rebus eccleſi. & eſt glo. in authẽ. ſi quas ruinas. C. de ſac. ſan. eccl. ſuper uerbo, detur. ibi, debet fieri renouatio. & faciũt etiam rationes ſ. in prin. præſentis quæſtiõis deductæ & allegatæ. & ita a ſeruat iudicando in dicta curia parlamenti prout ſepiſsime uidi.

2 * Ad idẽ ſernat etiam ipſa curia parlamenti in debitore, qui ſoluit & petit inſtrumentũ quittãtiæ de ſoluto ſibi per creditorem fieri. & pro hoc facit l. ij. in §. fi. C. de quadriennii præſcript. argu. à contrario ſenſu, quod eſt fortiſsimũ in iure. l. j. §. eius rei. ff. de offi. eius cui eſt manda. iuriſdict. ¶ De recognitione fienda per tertium poſſeſſorem, uide quæ dixi ſ. quæſtione xlij.

a ¶ Parte facit. *Adde l. forma. ff. de cẽſ. & l. iij. §. eſt autem perſonaliter. ff. ad exhiben. & l. ſi uiua. §. ſi plures. ff. ad l. Aquil. & l. Titius hæres. ff. de act. emp. & uend. & authẽ. de mã. prin. §. coges autẽ. in prin. col. iij.*

SVMMARIVM.

1 *Saluamguardiam infringẽs, qua pœna puniatur.*

2 *Saluaguardia an poßit concedi in territorio alieno.*

3 *Saluaguardia à quo detur, & quãto tempore duret.*

4 *Saluaguardia pro eundo, an intelligatur etiam data pro redeundo.*

5 *Saluuſconductus datus hoſti, an debeat ſeruari.*

6 *Pars poteſt petere ſecuritatem ſibi præſtari à Iudice.*

7 *Facere contra ſecuritatem quando quis uideatur.*

QVAEST. CCCCXVIII.

SVPRA, in queſtione lvj. dixi, quod d ſaluaguardia Delp. non tollit iuriſdictionem.

1 * Sed modo quæro in quam pœnã incidit ille, qui infringit a talẽ ſaluãguardiam Del. uidetur quod incidat in crimen læſæ maieſtatis: per tex. in l. j. in princ. ibi, uel aduerſus ſecuritatem eius committitur &c. ff. ad l. Iul. maie. cuius pœna eſt capitalis: ut l. iij. in prin. ff. eo. tit. & confiſcatio bonorum. l. quiſquis. C. eo. quamuis tex. uideatur, quod flammis comburatur: in l. j. C. de nili aggeri. non rũ. Et alibi uidetur tex. ꝙ debeat ultimo ſupplicio puniri. arg. in l. denunciamus. C. de his, qui ad eccl. confugiunt. Alii dicunt, quod ad duplum damni. arg. l. Chriſtiani. C. de paganis. Sed dic, quod punitur extraordinarie, cum certa pœna non ſit ſtatuta: iuxta l. j. ff. de effra. & expila. & facit l. hodie. ff. de pœnis. Non obſt. d. l. j. in prin. ff. ad l. Iul. maie. q̃a loquitur in eo, qui ſecuritatem publicã uiolauit. ar. in feu. de cle. uio. pa. in §. ſi quis. Nõ obſt. etiam d. l. C. de nili aggeri. non rumpen. quia loquitur in alio caſu. Et ita de iure per premiſſa, ac etiam de ſtylo dictę curiæ parlamenti Delphi. ſeruatur, quod infringentes ſaluãgardiam

diam Delphin. extraordinariè, arbitrio curiæ ſecundum qualitatem perſonarum, & atrocitatem
2 tem delicti, puniũtur. ¶ An* ſaluagardia poſsit concedi, in territorio alieno? Dic φ non, etiã tempore guerræ. l. cũm ſæpè de eroga. mili. annonæ, li. xij. & ponit Gui. de Cu. in l. illicitas. C. ne potẽtiores. ff. de offi. præſi. ¶ De materia ſecuritatis, quando petitur ab illo, qui dubitat offendi: uide in l. quę bona. §. quoniã. ff. de damno infecto. per Bart. & per Cyn. & doct. in l. denunciamus. C. de his, qui ad eccle. con- a
3 fugi. Et à quo ſit* danda, & quãto tempore durat: uide authenticum, de manda. princip. in §.
4 ſed neque. collatio. iij. ¶* Si detur ſecuritas pro eundo, an cenſeatur eſſe data pro redeundo? dic quòd ſic, ut ponit dominus
b Barto. in l. nullam.[b] C. de nauicu. li. xj. & in l. j. ff. ad l. Iul. maie.
5 ¶ *Sed quid de ſaluoconductu: ſi ſit datus hoſti domini noſtri Delphin. uel alterius principis, utrum debeat ſibi ſeruari? dic φ ſic. xxiij. q. j. c. noli. & tenet gloſ. in c. offerebat. xxxiij. q. vij. quod eſt notandum. ¶ Sed quid de diffidamento? uide quę dixi ſ. q.
6 cxcj. ¶* Si quis dubitet offendi, poteſt adire iudicem, & petere ſecuritatem ſibi præſtari. doct. alleg. tex. in l. denunciamuss. C. de his qui ad eccl. confug. Et ibi materia ſecuritatis per Cyn. &
7 docto. ¶* Quæro, quando quid contra ſecuritatem uideatur facere. Reſpondeo, aliquid mali mihi faciendo, uel inferendo, de quo dic ut no. in l. ſi quis maior. C. de tranſact. & per Cyn. & doct. in d. l. denunciamus. C. de his, qui ad eccl. confug. Alij dicunt, quòd ille dicatur frangere ſecuritatem, qui per ſe uel per alium damnum dat. argum. ff. de uerb. ob. l. ſtipulatio iſta. §. j. ij. & iij. & ff. loca. l. j. ¶ De materia ſecuritatis, & diffidamenti, & multis quæſtion. uide plenè per Io. An. in nouel. de homici. in c. j. libro vj.

a ¶ Infringit. *Circa hunc articulum uidetur dicendum. Aut quis infringit ſaluam gardiam datam à principe, ſeu eius magno conſilio, ſiue eiuſdem in hac patria, aliàue qualibet locũ tenente: & tunc incidit in crimẽ læſæ maieſtatis: & ſic pœna legis Iuliæ maieſta. & uenit puniendus. ut colligitur ex ſcriptis d. Pau. de Caſtr. in anti. ij. par. conſi. ccccxxij. in vj. colũ. in uer. contrarium. iuncto uerſi. item dictus. Aut infringit ſaluam gardiã datam ab alio quàm à principe, ſeu eius magno conſilio, ſeu eius locumtenen.* Et *aut offendit perſonam aut bona.* Primo *caſu, aut occidit, & tũc plectitur pœna mortis.* Aut *uulnerat, & tunc mutilatur, aut aliàs iniuriatur: & tũc pœna pecuniaria mulctatur, ut in lib. feud. de pa. tenen. §. ſi quis hominẽ. & §. ſi quis aliũ. & §. ſeq.* Secũdo *aũt caſu, cum certa in hoc caſu nõ uidetur pœna determinata, iudicis arbitrio punitur: ut l. j. ff. de effrac. & expila. & l. hodie. ff. de pœ. Et uide in ma. d. Guli. de Cun. in tra.*

*tra.ſecul.circa finẽ.& do.*Bart.*in l. j.ff.ad legem* Iuliam *maieſtatis. & in l.iij.§.transfugas.ff.de ſica.*

b ¶L.nullam. *Adde* Bart.*& doct.in auth.habita. in j.col.uerſicu. quaro iſtud priuilegium.C.ne filius pro pa. & per* Abb.*in cap.quia diuerſitatẽ. de conceſſ.praben.*

SVMMARIVM.

1 *Delatus ex confeſſione facta coram Iudice remittente, an poſſit puniri per Iudicem, cui remittitur, non facto nouo proceſſu.*

2 *Executio rei iudicata, utrum & quando poſſit impediri.*

3 *Exceptio omnis, qua non repugnat ſententia, poteſt opponi poſt ſententiã, qua tranſiuit in rem iudicatam.*

QVAEST. CCCCXIX.

Ex confeſsione facta per delatum coram iudice remit-
1 tente, non poteſt delatus * condemnari per iudicem cui fit remiſsio : ſed debet fieri nouus proceſſus, cum talis cõfeſsio coram non ſuo iudice facta, ſit nulla. ita tenet Bart. in l.diuus.ff.de cuſt.reo.& in l.magiſtratibus. ff. de iur.omn.iudi.dicit etiam Bal. idem, quòd proceſſui coram inquiſitore formato iudex, cui remittitur hæreticus, nõ habet neceſſe ſtare: ſed poteſt talis iudex, cui remittitur delatus, facere nouum proceſſum, & ſecũdũ quod ei uidebitur, delatum punire : ut in authent.de ſan.epiſc.§.ſi uerò crimen.collat.ix. Et ita ſeruatur tam in præſenti curia parlamẽti, quàm in cæteris curiis Delphin. præſentis patriæ: licet Salyc.uidetur tenere contrarium, in l.ea quidem.C.de accu.in q.decima, quæritur, &c. confeſsio tamẽ facta coram iudice remittẽte, operatur duos effectus, ut plenè dixi ſuprà q.ccij.in fi. & idem dicit ipſe Sal. quòd in cauſis ciuilibus iudex requiſitus non debet cognoſcere de uiribus ſẽtẽtiæ iudicis requirentis. allegat ipſe l. properandũ.§.ſin autem reus.C. de iudiciis. cũ ibi not. per Pe.& Cyn.l.à diuo Pio.in §.j.ff.de re iu.& ibi per doc.ſuper hoc tamẽ uide, quæ plenius ſcripſi infrà q. cccccIxxiiij.tamẽ hoc caſu curia ipſa conſueuit citari facere partem, uiſurã prouideri ſuper expeditione petita, ut curia prouideat circa modum exequendi.
2 ¶*Vtrum & quando impediri poſsit executio rei iudicatæ: uide Spec.in tit.de exce.rei iud.in §.poſtremò. & ibi ponit xvij.caſus, in quibus impeditur execu-
3 tio ſententiæ.*Circa hanc materiam, attende ad hanc regulam, quòd omnis exceptio quæ non repugnat ſẽtẽtię, poteſt opponi poſt ſententiam, quæ in rem tranſiuit iudicatam.l.j.C.de iu.& fac.ign.& l.ſi fullo. ff. de condi. ſine cauſa.& l. elegãter.§.ſi quis poſt.ff.de cõdi.inde.no.Ang.de Are.inſt.de act.§.ſed ſi qs.in fi.& ibi dicit ipſe Ang.de Aret.quòd exceptio, ne quis conueniatur, niſi inquantũ facere poteſt, opponi poteſt etiam poſt ſententiã quæ tranſiuit in rem iudicatã.l. ex diuerſo.§.fin.cum l.ſeq.& ibi

Bart.ff.ſo,ma.& idem Barto.in l. Neſennius.ff.de re iudic. ¶De materia impediēdi executionē, uide Pe.Ia.in ti.de actióne in factum,ex re iudi.in fi.[a] ¶De materia executionis ſententiæ latæ in alieno territorio,uide quę dixi ſuprà quæſt.xxiij.&c.

a ¶In fine. *Voluit allegare.in uerſic. item ſiue agatur.*

SVMMARIVM.

1 *Reſcriptum impetratum à Principe, quòd ſententia non mandetur executioni,donec de meritis cauſæ reuiſionis fuerit cognitum,an ualeat.*

QVAEST. CCCCXX.

In hac curia parlamenti ſeruatur de ſtylo diſpoſitio authen. quæ ſupplicatio.C.de prec.Imp. offer.ita, quòd ſententiæ in ipſa curia parlam. prolatæ ad inſtar. præfecti prætoris, mādātur executioni, non obſtante ſupplicatione ſuper reuiſione ſententiæ oblata,ſi uincēs caueat:iuxta diſpoſitionē d.auth.quæ ſupplicatio. ¶* Sed pone, quòd uictus obtinuit reſcriptū à principe, quòd ſententia non mandetur executioni,donec de meritis cauſę reuiſionis fuerit cognitum: an ualeat tale reſcriptū? Dic,quòd nō, quòd contra conſuetudinem[a] & ſtylum ipſius curiæ parlamenti. & pro hoc facit tex.ſecūdū doc. in l. probatorias. C. de diuerſis officiis.lib.xij.& facit authen.ut diuinæ iuſsiones.§.fi.col.v.Item, quia cōtra iuris diſpoſitionem, in d.auch.[b] quæ ſupplicatio.ideò non ualet dictū reſcriptum.l.reſcripta.C.de preci.Impe.offe.Et ita ſeruat ſtylus præſentis curiæ parlamenti:quia à xxx.annis citra & ultra uidi reſcripta emitti à rege Carolo,tunc Delphino,& conſequenter à domino noſtro Delphino:in quibus mandabantur ſuſpēdi executiones aliquarum ſententiarū dicti parlamēti, uſque ad finē cauſæ reuiſionis. Sed ipſa curia parlamenti nunquam uoluit obſeruare talia reſcripta, contra ius & ſtylum huius curiæ edicta, ſed talibus reſcriptis non obſtantibus ſemper fuerūt tales ſententiæ mandatæ executioni. ¶De materia dictæ auth. quæ ſupplicatio. uide quæ plenè dixi ſuprà quęſt.l.& ccccix. ¶Quę impediant executionem curiæ parlamēti, & quæ nō:uide quæ ſcripſi ſ.q.l,& q.xcvij.

a ¶Conſuetudinem. *Reſcriptū contra ius commune uel utilem conſuetudinem non ualet:quia præſumitur ſurreptitium: niſi in eo de ipſis fiat mentio cum clauſula, non obſtante. ſecundum do.*Bald.*in l.omnes.iiij.q. C.ſi contra ius uel uti.pub.*

b ¶In d.authen. *Per hoc tamen non minus ualet reſcriptū,cum tantummodo immineat,ſeu generetur parti præiudicium moratorium:per not.in l.quoties.C.de preci.*Impe.* offer.Sed ideo non ualet: quia ut prætangitur contra conſuetudinē & ſtylum curiæ,quæ in hoc fortè fundatur,quòd quando reſcriptū impetratur, debet pars citari,quæ exinde poſſet lædi.gl. in lege,ita diuus.ff.de adop.&* Bar. *in lege adoptio.eod.ti.*Et hæc procedunt

dunt, niſi princeps in reſcripto utere-tur plenitudine poteſtatis.d. Alexan. prima parte, conſil.ij. in v.columna. uerſi.& non dubium.& d.Bald.in prædi.l.nam ita diuus.in j.q.

SVMMARIVM.

1 *Debitor an poſſit conueniri corã di-uerſis iudicibus, pro eodem debito.*

2 *Iuriſdictio delegati perpetuatur per ſolam citationem.*

3 *Debitor conuentus coram duobus iu-dicibus pro eodẽ debito, adhibitis à creditore literis cõpulſorijs, an poſſit petere ſe remitti ad primũ iudicem.*

4 *Præciſarum literarum ſpecies.*

QVAEST. CCCCXXI.

CREDITOR quidam de diœceſi Grationop. citari fe cit, & in ius uocari debitorẽ ſuũ coram domino officiali Gratio-

1 nop. corã quo domino* officiali fecit talis creditor eius petitio-nẽ, deinde ipſe creditor dictum ſuũ debitorẽ citari fecit pro ea-dem cauſa corã domino iudice maiore Grayſiuodani, qui debi-tor cõparet coram dicto iudice Grayſuodani, & petit ſe remitti corã dicto domino officiali, di-cens, quòd pro eodẽ debito fuit primo cõuentus corã dicto do-mino officiali.& ſic ubi cœptum eſt iudiciũ: ideo ibi finẽ ſumere debet.l.acceptum. ff.de iudiciis. cum ſi.creditor uerò replicat, ꝙ coram dicto domino officiali lis non fuit conteſtata:& ſic nõ de-bet dici iudicium cœptum: ut in auth.de litigio. & faciũt ea, quæ legũtur,& no.in l.ſi conuenerit. ff.de iu.om.iudi.Credo tamẽ di-ctam cauſam & partes corã dicto officiali fore remittendas: licet corã eo non fuerit lis cõteſtata, & cauſam coram eo fore termi-nandã. Pro quo adduco tex.in l. tam collatores. in §.quoniã ue-

a rò.a ibi, cõuentione quæ oblata, &c.& ibi negotiũ ex priore agni tione prioreq; cõuentione,&c.

2 C.de re mili.libro xij.* Et ex illo textu dicũt aliqui, quòd iuriſdi-ctio delegati perpetuatur per ſo lam citationẽ, ita quòd mortuo delegante nõ finitur delegatio: licet cõtrarium uideatur notari per gloſ.in l.& quia.ff.de iuriſd. om.iud. ¶* Sed iuxta præmiſſa, quæro, quidã creditor citari fe-cit ſuũ debitorẽ corã domi.offi-ciali, uel coram iudice Grayſiuo-dani,& obtulit ſuã petitionẽ.Sed poſteà pœnitẽs impetrat literas cõpulſorias ab ipſa curia parla-mẽti uigore ſubmiſsionis ſuper eodẽ debito:debitor citatus co-ram parlamẽto excipit cõtra cre ditorẽ,& dicit quòd creditor pro eodẽ debito eum conuenit alibi corã officiali, uel iudice Grayſi-uodani, petendo ſe remitti corã quo fuit primò cõuentus. Quæ-ritur an ſit audiẽdus. & uidetur quòd ſic, per dictũ §.quoniã ue-rò.Contrariũ credo:quia iſta nõ eſt de exceptionibus, quæ ſecun

4 dum ſtatuta Delphi.* impediunt curſum præciſarũ, quæ ſunt ex-cõmunicationis,falſi,tranſactio-nis,rei iudicatæ,ſolutionis,præ-ſcriptionis,& pacti de nõ peten-do duntaxat, de quibus in ſtatutis

Delph. ſub rub. de cõpulſoriis & præciſis cõcedendis. ita uidi determinari in curia parlam. ipſe tamẽ debitor poteſt in alio iudicio, in quo primò fuerat conuentus, facere adiudicari ſibi & taxari expenſas ſuas, cõtra creditorẽ. ¶ Si ſtatutũ aut ſtylus curiæ non admittat, niſi certas exceptiões, ac omnes aliæ exceptiones cenſeantur prohibitæ oppo ni: uide Bar. qui ſingulariter ponit, in l. j. §. j. & l. prætor ait. §. hoc interdictũ. ff. quod ui aut clam. De officio iudicis eſt clarũ, quòd a per tale ſtatutũ non cẽſetur prohibitum implorari. l. plane. ff. de petit. hæred. De hac materia implorationis officii iudicis, uide quæ dixi ſ. q. ccccclxij. ¶ Sed quid de illo, qui conuenitur eadẽ die coram diuerſis iudicibus, coram quo debeat cõparere? uide quæ dixi infrà quæſt. cccexliij.

a ¶ In §. quoniã uerò. *Sed iſte text. loquitur in milite. et ſic uidetur ſpeciale in milite, quòd depoſita cõuentio non poſſit apud aliũ iudicẽ cõueniri: ergo in cõtrariũ eſt ius cõmune. l. ius ſingulare. ff. de leg. & ſenatuſc. pro opi. tamẽ authoris facit authen. qui ſemel. C. quomo. & quan. iudex.*

SVMMARIVM.

1 *Aggreſſores domuũ alienarũ, ſiue depopulatores, qua pœna ſauciãdi ſint.*

QVAEST. CCCCXXII.

CONTIGIT de facto, ꝙ de anno currente domini, M.ccccl x. & die xj. menſis Iunii, aliqui in magno numero gentiũ cum armis circa horam mediæ noctis, aggreſsi fuerũt ui armata quoddam caſtrũ, & ibi cœperunt ui & potentia Antoniũ Bolomerii, & eum ligatum preyſonerium quò uoluerunt tranſduxerunt. ſed poſteà eorum manus euaſit: quia impediti eum extra præſentem patriam tranſducere non potuerunt.* Modò quæritur, in quas pœnas inciderunt, & qualiter ueniant puniendi dicti delati. Credo quòd dicti delati tria delicta commiſerunt, & in eiſdem ceciderunt: quia primò commiſerunt iniuriam[a] dicto Bolomerii intrãdo domum ſuæ habitationis ipſo inuito. per tex. in l. qui domum. ff. de iniur. in qua ſua domo debebat eſſe tutus. l. j. ibi, maneat unuſquiſque domi ſuę tutus atq; ſecurus, &c. C. de præto. &c. lib. xij. & facit l. nemo de domo. ff. de regu. iur. cum ſi. Secundo, inciderunt ipſi delati in crimen legis Iuliæ de ui publica: quia ipſi aggreſsi fuerunt dictam domum habitationis dicti Bolomerii, & in ipſa uiolenter cum armis intrauerũt. hoc probat text. in §. item lex Iulia. inſtitu. de publicis iudic. & in l. j. in princ. ff. ad l. Iuliam de ui pub. Alio etiam capite, quia dicti delati in quodã nemore ſibi obligari fecerunt dictum Bolomerii in certa magna ſcutorũ ſumma, ex quo etiam ipſi inciderunt in pœnam dictæ legis Iuliæ, de ui publi. l. iiij. in princ. ff. ad l. Iuliam de ui publica. Cuius criminis pœna eſt deportatio, ut dicit text.

tex.in dict.§.item lex Iulia. loco cuius deportatiõis ſuccedit bannimentum,maximè quando fit à tota patria.iuxta l.amiſsione. §. j.ff.de capi.dimi. & habetur per Bar.in l.mathematicis.C.de epi. aud.& omnium bonorum publicatio.ut dicit gloſſ.in l.ij.C.ad l. Iuliam de ui pub.ſed hodie non publicãtur:ſed deferuntur aſcendentibus & deſcẽdentibus in crimine læſæ maieſtatis. ut in auth. bona damnatorum. C. de bon. damnat. ¶De materia legis Iuliæ de ui publica,uide plenè per Pet.Iaco.in titu.de actione legis Aquiliæ. Tertiò,cõmiſerũt dicti a delati crimẽ capitale triplici reſpectu. Primò, in eo quòd dictũ Bolomerii ceperunt, & penes ſe captiuatũ certo tempore detinuerunt.& pro hoc alleg.doct. text.in l.finali.C.de appa.comit. orien.lib.xij.Alio & ſecundo reſpectu ipſi inciderunt in crimen 1 carceris priuati:quia ipſum Bolomerii contra eius libertatem 3 detinuerunt, quod eſt crimẽ ca- 4 pitale.l.una.C.de priuã.carce.licet enim priuato ſit licitũ quem 5 capere, & iudici tradere.iuxta l. capite.v.ff.de adult. hoc tamen non fecerunt ipſi delati. Alio etiam & tertio reſpectu, qui dictum caſtrum inuaſerũt, & por- 2 tas ipſius caſtri effregerunt,& in idem caſtrum ui armata intrauerunt, & in eodem circa tria millia florenorum, ut aſſeritur, rapuerunt:ex hoc etiam pœnam capitalem incurrerunt, per text. in l.penult.ff.ad l.Iulia.de ui publica. Sed dicti delati, licet citati in prædicta curia parlamenti, non comparuerunt:ob quod die Lunæ,xiiij.mẽſis Iulii,anni prædicti in manibus Ioann.Albi ſecretarii Delphina.fuerunt mulctæ declaratæ contra quemlibet ipſorũ ad centũ marchas argenti fiſci ærario Delphin.applicandas:& ordinatum iteratò eos citari ſub pœna annotationis bonorum & bannimenti. ¶De forma qualiter procedi debeat contra accuſatum abſentẽ, uide infrà quæſt.ccccxxix.

¶Iniuriam. *Quin etiam iniuriam commiſerunt indebitè incarcerando, & eo nomine poteſt experiri actione iniuriarum, per quam conſequetur etiam damnum & iniuriam.domi. Alex.prima parte,conſil.xvij. in iij. col.in uer.nam etiam* Bald.

SVMMARIVM.

*Magiſtratus officium falsò aſſumentes,qua pœna puniantur:& nu.*1.
Iuramentum purgationis remiſſ.
Auxiliantes eadémne pœna plectendi,qua impietatis duces.
Bannimentum , ſuccedit hodie loco deportationis.

QVAEST. CCCCXXIII.

EVENIT caſus in hac patria Delph.qui nunquã euenisse dicitur in regno,* nec in Delph.q̃ nobilis Rodul.de Comeriis corã ſe aſsignari mãdauit per uocatũ dote ſeruientẽ generalẽ Delphi.& ſub pœna omnes dominos dictæ curiæ parla.corã ſe cõparituros in uilla Alanardi

 ad

ad diē xij. mēſis Iunii, Mileſimo quadringēteſimoſexageſimo. Et quia dicti domini de parlamento dicto die coram ipſo non cō paruerunt, eos reputauit contumaces, & certa alia expleta eadē die contra ipſos dominos parlamenti fecit, de quibus expletis conſtat iuramento tunc corā eo in manibus duorum notariorū recepto, & dicta expleta die, ubi s. iuxta aſsignata fieri fecit nobili Rodulphi, aſsiſtentibus quàm pluribus nobilibus, & plebeiis in num. lx. uel circa: cum fuſtibus & armis ipſum nobilem Rodulphi aſſociantibus ad inſtantiam & requiſitionē ipſius nobilis Rodulphi. Modo quæritur, ſi ipſe
a nobilis Rodul. deliquerit.[a] Credo ꝙ ipſe incidit in crimen læſæ maieſtatis: cum ipſe ad illa proceſſerit eius priuata authorita-
2 te:* quia priuatus in ſe aſſumens officiū magiſtratus, incidit in crimen læſæ maieſtatis, per tex. in l. iij. §. fi. ff. ad l. Iuliā maieſtatis. cuius pœna eſt ultimū ſupplicium & cōfiſcatio omniū bonorū: iuxta l. quiſquis. C. ad l. Iuliā maieſtatis. Nec obſtat, ſi ipſe nobilis Rodul. fuiſſet balliuus montiū Delphin. quia uilla Alauardi, in qua ipſe dicta expleta fecit, nō eſt in ſuo balliuatu, ſed in balliuatu domini Guliel. de curſilliōe, militis balliui, patriç baſſç præſentis patriç Delphi. & ſic ipſe nobilis Rodul. nō excuſatur de dicta pœna, quia habēs iuriſdictionē, & eam exercens ultra terminos eiuſdē, etiā capite punitur, per l. fi. C. de appari. cōmi. orien. lib. xij. Et ita ibi no. domin* Ia. Rebuffi per dictū tex. Prætereà, dicta curia parlamenti, quæ uicē præfecti pretoris obtinet, eſt ſuperior curia huius patriæ Delphi. & ſub eadem curia parlamenti, ſubſunt balliui huius patriæ. Et habet ipſa curia omnimodā coërtionē in dictos balliuos, tanquā inferiores iudices: ut eſt in hac patria notoriū. Et per cōſequēs ipſi balliui tanquam inferiores iudices, debent honorem impendere dictæ curiæ parlamenti & dominis eiuſdem parlamenti, táquam eorum ſuperioribus, iuxta l. potioris. in prin. C. de offi. recto. prouin. imò (quod plus eſt) dicti balliui in eorū balliuiatibus nullā coërtionē habent in dominos dicti parlamenti, ſicut uidemus, ꝙ epiſcopus qui eſt inferior, non poteſt eius archiepiſcopū ſuperiorem ſuū excōmunicare, etiam ſi deliquerit in ſua diœceſi. ut dicit Inn. in c. ſtatuim*. extrà de maio. & obedien. ¶ Sed an in aliquo deliquerint dicti homines dictū
b Rodulphū aſſociantes [b] cum armis in ipſo maleficio, tenēdo dictam dietā in uilla Alauardi, cùm ipſi ſtarent ibi cum armis à latere, & circūcirca ipſum Rodul. ſcientes (ut fatentur) dictū Rodul. ibi dictā dietam tenſurum uigore aſsignationis prædictç? Et arguendo ad ambas partes, uidetur primò, ꝙ ſic: cùm ipſi præſumantur eidem Rodulpho in

præm

præmiſſo delicto per eũ perpetrato, auxilium præbuiſſe, ſtando ibi cũ armis cũ ipſo: ut dicit Inn. in c. contumacia. de cle. percuſſo re. ſtãdo enim ibidẽ cum armis, præſumitur habuiſſe malum animum: ut dicit Bal. in feudis. in ti. de pace tenenda, & eius uiolatoribus. in §. ſi quis ruſticus. & alibi dicit Bar. ꝙ aſſociãdo delinquẽtem in maleficio, dicitur eidẽ auxiliũ dediſſe. in l. in furti. §. ope. ff. de furtis. & cum ipſi ſibi aſtantes cũ armis, malo animo, præſumantur auxiliũ d. Rodul. præſtitiſſe, ipſum etiã aſſociãdo in dicto delicto: uidetur quòd ipſi tãquam fautores, opem & auxiliũ præſtantes, deliquerunt: ut d. l. in furti. §. ope. & l. is qui opem. ff. de furtis. & in §. interdũ. inſtitut. eodẽ. Et ꝙ debeãt puniri eadem pœna qua dictus principalis author, facit in l. iij. in prin. ibi quiue opẽ. ff. ad l. Iuliã ma. & l. pen. ff. eo. tit. idẽ uidetur tenere Ang. de aret. in ſuo tractatu de maleficiis. in gl. ſuper uerbo, dicto maleficio ſemper aſsiſtit, &c. In contrariũ, ꝙ nõ debeant puniri eadẽ pœna, qua dictus eorũ author uidetur: quia licet ibi interfuerũt in dicta dieta, nõ tamen animo & intẽtione delinquẽdi, ſaltẽ, ꝙ ex proceſſu appareat: ſed ſolũ requiſiti per dictũ Rodulphum, ut cũ ibi aſſociarent expoſiturus, ut eis, dicebat. Domini de parlamento aliqua ex parte do- 3 mini noſtri Delphi. (ut atteſtãtur ferè omnes) inquiſiti, & interrogati quid feciſſent, ſi ipſi domini de parlamẽto interueniſſent. Et dicũt ſe nõ fuiſſe intentionis, cõtra ipſos aliquid facere, prout nec per dictũ Rodulphũ facere fuerant requiſiti. Et ſi dicatur, ꝙ ipſi ſequaces fuerunt præſentes in expleto, per dictũ Rodulphũ tũc facto, dũ ipſe Rodulphus dominos de parlamẽto non cõparentes, pronũciauit cõtumaces. Ad hoc poteſt dici, ꝙ ipſi neſciebant, ꝙ ipſe Rodulphus illud expletũ facere uellet: quia eis non declarauerat: ſed ſolũ eis dederat ad intelligendũ, ꝙ ipſos ſibi cõgregare uolebat. quia in ipſorũ præſentia uolebat dominis de parlamẽto aliqua dicere ex parte domini noſtri Delph. Ideò nõ uidetur puniẽdꝰ ex illo ſolo actu aſſociationis eadẽ pœna dictus Rodúl. eorũ author: quia animꝰ in delictis inſpicić. l. j. C. de ſica. & in c. imperator. l. diſtin. & facit ꝙ alibi dicit Alberi de roſa. ꝙ quãdo mãdatarius rẽ, quam agit mãdato alterius, non putat eſſe delictũ, ꝙ tũc excuſatur à pœna, licet mandãs puniatur. l. ſi qs id quod. ff. de iuriſ. om. iudi. & tetigit Bar. in l. nõ ſolũ. §. ſi mãdato. ff. de iniuriis. Sed dicti aſſociantes, ut animos ſuos declarent, in proceſſu nõ putabãt delinquere, eundẽ Rodulphũ aſſociãdo, in referẽdo aliqua dñis de parlamento ex parte dñi noſtri Delp. Igitur, &c. Et* quę declaratio eorum animi etiã iuſtificatur eorũ iuramentis, de quo iuramẽto purga-

tiõis, habetur per gl. in d.l.j.C.de ſica.& in l.præſenti. §. ſicubi. C. de his qui ad eccle.cõfu.& ſic remanet hæc quęſtio pro utraque parte dubia. Credo tamẽ hãc ultimã partẽ eſſe uerior ẽ, cũ in delictis potius attẽdatur animus, q̃ actus delinquẽtiũ: ut in d.l.j.C.de ſica.& in l.eũ qui.& l.is qui cũ telo.eo.tit. Sed qd rñdemus ad argumẽta ſ. pro parte affirmatiua facta? puto ſic rñdẽdũ. Quia* aut
4 actus, qui geritur eſt de genere malorũ, puta uerberare, uel occidere hominẽ,& ſimilia,& tũc ſtãs cũ armis, cũ malefactore, in ipſo maleficio, eadẽ pœna punitur: qa cõſtat quòd habuit animũ delinquẽdi. Ita loquũtur cõtraria: aut actus qui geritur nõ eſt de genere malorũ: quia act⁹ poterat eſſe de ſe licitus, puta aliqua audiendo ex parte dñi noſtri Delp. tũc mãdatarius nõ punitur: iuxta no. per Albe.& Bar. in locis prę alle. Ita loquitur caſus noſter. Imò (quod plus eſt) in his quę ſũt de genere malorũ, circa etiã crimẽ læſæ maieſtatis, nihil cũ authore agẽtes, ſed ſimplici fauore cũ eo ſtãtes nõ puniuntur eadẽ pœna qua author: ſed arbitraria pro modo culpę. ita dicit tex. in c.fi.§. illud autẽ. de pœnis. li.vj. iũcta gl. ſuper uerbo, ſimplici fauore. ubi dicit, ꝙ ſimplex fauor intelligitur illius, qui ad maleficiũ faciendũ nihil adiicit. Crederẽ tamẽ dictos aſſociãtes dictũ Rodulphũ tã ex dicto ſimplici fauore, iuxta dictũ §. illud autẽ. quàm ratione portus armorũ offendibilium in coadiuuatione gentiũ incidiſſe in pœnã legis Iulię de ui publica. l.j. in principio. ff. ad legẽ Iuliã de ui publica. cum ibi notatis per gl. ſuper uerbo, domini.& ibi hãc ſequitur Bar. facit l. unica. C. ut armorũ uſus inſcio principe interdictus ſit. li.xj. & in auth. de armis. col.vj. Cuius criminis de ui, pœna publica eſt, deportatio, & omniũ bonorũ publicatio. in §. itẽ lex Iulia. de ui publica. inſti. de publi. iudi. & habetur in l.ij. ff. ad l. Iul. de ui pub. & ponit plenius Pe. Iac. in ti. de actiõe legis Aquil. licet quo ad publicationẽ hodie ſit correctum per auth. bona damnatorũ. C. de bon. dãna. 2
& ibi Iac. de Butr.* Et ſic hodie remanet pœna deportationis, loco cuius hodie de cõſuetudine ſuccedit bannimentum. ut dicit Bar. in l. mathematicis. C. de epiſco. audiẽ. Sed dicerẽ loco bannimenti attẽta materia ipſos fore cõdemnandos arbitrariè, in aliquibus pecuniarũ ſummis ſecundũ qualitatẽ perſonarũ ratione portus armorũ in coadiuuatiõe gẽtiũ ſine authoritate principis facta. & ita factũ fuit per uocatũ Vales cõmiſſarium ad hoc ſpecialiter deputatum. licet aliqui alii ibi opinãtes dixerint aliquos ipſorum corporaliter puniẽdos. a
¶ Deliquerit. *Videtur enim multifariam deliquiſſe, ſcilicet leg. Iulia de ui publi. & l. Iul. de ambi. nam etiam qui cum iuſto titu. regnat, terminos ſuæ iuriſditionis imperij aut poteſta*

poteſtatis debita in ſuos ſubditos ex cedens in prædicta crimina incidiſſe cenſetur, ut uidetur uoluiſſe do. Bart in tractatu de tyrannia. in ix. quæſt. Quantò ergo magis hæc uerificatur in eo, qui talia admittit in nõ ſubditos, an autem inciderit in crimẽ læſæ maieſtatis? uidetur quòd nõ, ex quo prædicta faciendo, nõ intẽdebat occupare dominiũ, uel iuriſdictionẽ aut imperiũ miſtũ, uel merũ domini noſtri regis Delphi. Ad hoc faciũt egregia dicta do. Lõxini conſi. xxij in iiij. col. uerſi nec obſtant argumẽta.

b ¶ Aſſociantes. *Vide quæ notantur C. de his, qui latro. in l. j. et in l. j. C. de rapt. ad fi. de epi. & cle. & per Alex. in l. is qui opem. ff. de fur.*

SVMMARIVM.

1 *Conſenſus omnium an requiratur in indicendis collectis.*

QVAEST. CCCCXXIIII.

1 IN talliis ſiue* collectis indicendis, requiritᵉ cõſenſus omniũ.
a nec ſufficit[a] conſenſus maioris partis uniuerſitatis, ut dicit Bart. in l. ij. §. ex his igitur. ff. de uerb. obli. & in l. ꝙ maior pars. ff. ad municipales. & habetur per Dy.
b in c.[b] ꝙ omnes. extrà de re. iur. & ideò in donis quæ fiũt dño gubernatori præſentis patriæ uel balliuis, qñ uiſitãt patriã, requiritur cõſenſus omniũ, nec poſſunt cõueniri ad cõtribuendũ in eiſdẽ, niſi illi qui cõferunt. ut ibidẽ per Barto. & hæc iuris diſpoſitio
1 ſeruatᵉ in donis, quę fiunt prędictis officiariis, uel ſimilibus. ſed aliter ſeruatur de conſuetudine generali pſẽtis patrię Delph. in ſubſidiis Delp. quę cõcedũtur in cõgregationibus triũ ſtatuũ præſentis patriæ dño noſtro Delp. quia cõpellũtur ad cõtribuendũ in eiſdẽ etiã illi, qui nõ conſenſerũt, ubi maior ſeu ſanior pars uocatorũ cõſenſit. Et hãc opinionẽ etiã de iure tenet do. Pet. Pa. ut ſecundũ eũ ſcripſi ſ. q. ccccccxxxj. in tertio dubio. in q. ibi, Sed iuxta præmiſſa quæro &c. ¶ De materia huiuſmodi ſubſidiorum, & qui in eiſdẽ ſubſidiis contribuere debẽt, & qui nõ, uide quę plenẽ ſcripſi ſ. q. ccclxxvj. & quęſtionibus ſequentibus, uſq; ad quæſtionem cccc. incluſiuẽ, &c.

a ¶ Nec ſufficit. *Videtur tamẽ quòd ſufficeret cõſenſus cõſuliũ: quia quod per eos factũ eſt, per omnes factũ uidetur. do. Pe. Ia. in tractatu libellorũ. tit. de cõſulibus. in uer. et q̃a uidemus alle. l. municipibus. ff. de cõdi. & demon. et l. municipes. ad municipa.*

b ¶ Dyn. *in c. Bar. & Dy. in locis allegatis de collectis ſpecialiter nihil dicũt, licet ponãt generalẽ diſtinctionẽ, quãdo res eſt cõmunis, ut ſingulorum: aut communis, ut uniuerſorum, &c.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum an ualeat, in quo filius non reperitur inſtitutus, ſed ſubſtitutus per fideicommiſſum.*

QVAEST. CCCCXXV.

SI QVIS filius in teſtamẽto paterno per fideicommiſſum ſubſtituatur: * & nihil ſibi relinquatur iure inſtitutionis, utrum cenſeatur pręteritus, ita ꝙ teſtamentũ nullũ exiſtat quo ad hęredis inſtitutionẽ? & dic ꝙ ſic. ca-

ptionis,uide per Bar.in d.§.ſi qs
13 pro reo.¶* Quæro ulterius circa hanc materiam præſcriptionũ, an præſcriptio uel uſucapio
e aliquo caſu dormiat.[e] Certè de præſcriptione dormiente non habemus in iure expreſſum in præſcriptione xxx.ann.in l.ſicut. de pręſcriptione xxx.uel xl.an.ſ. all. Tamẽ de iure canonico uidetur, ꝙ talis præſcriptio dormiat tempore hoſtilitatis,& exercitus armorum, ſi tantus eſſet exercitus, quòd iura in ciuitate non redderẽtur. ut in c. ex trãſmiſſa. extrà de præſcrip.ueruntamen Inno.ibi dicit,quòd iſtud eſt etiam uerum, de iure ciuili: nihil tamẽ allegat. Quod iſtud tamen poſsit eſſe uerum, uidetur probari.C.de fun.limi.l.fi. li. 11.habemus etiã caſum expreſsũ g hodie in illa conſtitutiõe extrauaganti Fed.Imperatoris de pa. Conſtan. Et aduerte,quòd licet in alijs caſibus quis impediatur agere:præſcriptio tamen currit
f contra eum,ſed reſtituitur:[f] ut in tit.ex quib cau.maio.per totum. maximè,in l. ſed ſi per prætorẽ. §.ſi fortè.tamen iſto caſu,id eſt, in iſta præſcriptiõe xxx.an.ipſo iure nõ currit:ſed dormit:quod eſt notab. idem fortè dicendum eſſet eadem æquitate de tẽpore mortalitatis, quando eſt tanta mortalitas, quòd ius non reddatur,quòd illo tẽpore præſcriptio dormiat.ar.d.c. ex trãſmiſſa. illa enim hoſtilitas Dei eſt fortior,q̃ hoſtilitas hominũ.Idẽ etiam reperio,quòd pręſcriptio dormiat contra eccleſiam uacãtem.ut extrà c. j. & iij. quia licet eccleſia habeat œconomũ,tamẽ uacare dicitur:ut ibi no.Et ideo poſſet fortè dici, quòd uacante imperio, nõ currat præſcriptio cõtra eum, licet in adminiſtratiõe ſuccedat eccleſia: quia tẽpus uacatiõis debet ſubduci de medio.Item non currit præſcriptio tẽpore ſchiſmatis,ut in c. fi. in fi. extrà de præſcriptio. quod eſt ar.tẽpore ſchiſmatico imperij,contra ipſum nõ currit præſcriptio.& ita not.in l.naturaliter.ff. de diuer. & tempor. præ-
14 ſcrip.p Bart.¶* Sed quæro,quo tempore præſcribatur officio iudicis?habes gl.in d.l.ſicut.ſup uerbo perſecutione.quę uult ꝙ non præſcribatur niſi xxx.ann.[g] Sed eſt alia gl.contraria,quæ dicit,quòd præſcribitur triẽnio.in l.ſequitur. §.fructus.ff.de uſuca. & ibi uide Bar.& Cy.in l.ancillę.
15 C.de furt. ¶* An exceptio præſcript.xxx. an.impediat litis cõteſta. Bar.dicit quòd ſic,per tex. in d.l.ſicut.circa fi.ibi,nullæ mouendi &c.Et ita Bar.in l.fi.ff.pro ſuo. Tertius poſſeſsor præſcribit hypothecaria actiõe aduerſus creditorẽ præſcript.lon.tẽp. in l.j.C. ſi aduerſus creditorem. quod intelligo uerũ de creditore priuato:quia ſecus crederẽ in eccleſia,uel minore ius hypothecæ prætẽdẽte:per auth. quas actiones.C.de ſac.ſan.eccle.iuncta l.fi. C.in quib.cauſ.in integr.

reſt.

reſt.non eſt neceſſaria.& l.ſicut. C.de præſcript.xxx.uel xl.anno. De materia præſcriptionum in actiõibus criminalibus uide gl. & doct.in l.querela. C. de falſis. ¶ Quæ ſunt neceſſaria ad præſcribendum ſeruitutẽ. uide Bar. in l.j.§.denique.ff. de aqua plu. arc. Vtrũ res eccleſiæ quæ ſubſunt Papæ, gaudeant præſcript. centum ann. uide quæ dixi ſ. q. cxxxvj. Vtrum & qualiter poſsit præſcriptio quæri circa ius exigendi uectigal.uide Bart. in l. ſi publicanus.§. fin. ff. de publica.

16 ¶ * An excõmunicatus præſcribat durante excommunicatione? Hoſt.in c.cum non liceat.de præſcript.tenet quòd non. quia ipſe eſt quaſi mortuus,in authẽ. de priuile.dotis. circa medium. colla.viij. contrarium tamẽ notanit ipſemet Hoſt. extrà de off. deleg.in c.prudentiam.§. ſexta. quem ibi uide. ¶ Si fiſcus bona annotata non petat infra xx.an. an lapſu ipſorum xx.ann. ſit excluſus?uide gl.in l.pe.C.de requirendis reis. An titulus inualidus præbeat cauſam præſcribendi? uide quæ dixi ſ.q.clix.circa mediũ.ibi,plus dixi.Hoſt. ¶ An tẽpus trium anno. de quo in l. ij. C.de iure emphyteutico. currat cõtra pupillũ,& qd de adulto.ui de quæ plenè dixi ĩ.q. ccccxxxv.

a ¶ Glo.contrariæ. *Aduerte quòd in rebus patrimonialibus principis, locum habet præſcriptio xl.ann.ut no. per gl.in l.j.C.ne rei do.& hoc in caſibus in quibus currunt præſcriptiones trienniſ,x.xx.xxx.anno. contra aliũ.nã in aliis in quibus minora tẽpora ſpecialiter ſtatuuntur, illa ſeruãtur in fiſco:qui in aliis, ut in tempore ad appellandum, in redhibitoria, & in aliis minoribus præſcriptiõibus.ar.ff.de diuer.& tẽ.præſcr. l.in omnibus.itẽ niſi reperiatur aliud tempus ſpecialiter in caſibus ſpecialibus in fiſco ſtatutum,quod quãdoque reperitur.ut C.de fun.rei priua. eum qui.Et de fun.patri.l.ſi.de decu. l.eũ qui ſen.in fiſ.latis non retractãt. l.j.C.ne rei do.uel tẽplo.& iſta uerificatur in iam quæſitis:in acquirendis autem cõſideratur, an quis poſsideat cum tit.& præſcribit mobilem triẽnio rem:immobilem x.ann. ff. de uſuc.l. Et dico x.& nõ xx.quia fiſcus debet ſemper præſens reputari.l.j. cũ ibi not.C.de quadri.præſcrip. Aut ſine titulo: & tũc aut fiſcus admittitur contra ius commune, & eo caſu ſi poſſeſſor uult computare tempus à tempore,quo bona fuerunt denũciata præſcribi quadriẽnio:ſi à tempore quo fiſcus incipit ius habere xx.ann. ut ff. de iur. fiſci. l. j. §. præſcriptio. Aut de iure cõi, & tunc uidetur, ꝙ requiritur præſcript.xl.ann.ut l. oẽs. C.de præſcri.xxx.uel xl.an. in rebus autem concernentibus ſtatum imperij,uel ſuperioritatem,uel tributorum rationem,non currit præſcri.tẽporis cuiuſcunque. C. de præſcr. xxx. ann l.competit.extra de præſcrip.cũ ex officij.& c.cum non liceat. Et ſimiliter in reſeruatis eccleſiæ in ſignũ uniuerſalis dominij:ut not.glo.in cle. agrot.lib.vj.Sed contra alias res publicas principis, nõ uidetur quòd teneat*

neat præſcriptio hodie,niſi centū an. ſicut nec cōtra eccleſiam Romanam. ut l.ſina.C.de ſacroſanct.eccle. Quia quo priuilegio gaudet eccleſia Romana,in præſcrip.gaudet imperium : ut ſentire uidetur gl.in c.mulum.in authen. de non alienādis aut permutādis.§.ſinimus igitur.collatiōe ſecūda.

b ¶Ceſſet præſcriptio. *Vide domi. Gofre.in ſumma, in tit.de præſcri. in §.item exigitur.*

c ¶Materia præſcriptionum. *De hac materia præſcriptionum,uide in tract.domini Bal.de Vbaldis de Peruſio. Et per domi. Petr.de Ferra.in ſua practica de forma reſponſiōis rei conuenti.in gloſſ.præſcriptionis.*

d ¶Secus in præſcriptione longiſsimi temporis. *Iſtud ſentire uidetur gl.xvj.quæſt.iij.in c.placuit. in §. q ſi ab eo.in uerſ.continuare.iu ſi.*

e ¶Dormiat. *Caſus in quibus impeditur præſcriptio, enumerantur per do.Gof.in ſumm.in tit.de præſcri. in §.ſunt & quædam.*

f ¶Sed reſtituitur. *Quo ad hoc uide do.Gof.ibi.ſ.in præ.§.ſunt & quædam.in uer.impedit præſcriptionem, quo ad effectum.*

g ¶Niſi xxx.annis. *Limita iſtam regulam, quæ habet quòd officio indicis præſcribitur xxx.an.ut procedat, quando officiū iudicis habet cauſam ex iure de præterito:ſecus ſi ex iure, q in futurū ſemper inſtat: quia cum iſtud officiū ſemper naſcatur.in quo duret poſt xxx.an.Ita not.d.Iaſ.in l. prætor ait.§.ſi aliquando.col.iij.uer. in ulti.parte.poſt Bar. & alios quos ibi refert,& ſequitur.ff.de ope. no. nun.per theoricā gl. quā reputat uo. in l.ij.i gl.magna.C.de ſer.& aqua.*

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta an teneatur recognoſcere toties quoties fuerit per dominium requiſitus.*

2 *Creditor tenetur dare quittantiam toties, quoties fuerit à debitore requiſitus.*

QVAEST. CCCCXVII.

DOMINVS directus petit à ſuo emphyteuta, quòd ſi recognoſcat annuū cenſum ſuper tali re:emphyteuta uero dicit, quòd eſt paratus anno quolibet ſoluere cēſum:ſed dicit ſe nō teneri recognoſcere. Quæritur,quid iuris? & uidetur primò, q dominus directus bene petat: qa qs debet facere,quod alteri prodeſt, & ſibi nō nocet. l.ſi creditor.ff.de euiction.Item pro hac parte facit [a] in ſimili.l. plures apochis.C.de fide inſtru. In contrarium uidetur,quòd nō teneatur emphyteuta recognoſcere:ſed quòd ſufficiat ſibi cēſum annuum ſoluere:quia ſolutiōe eius,quod debetur,tollitur omnis obligatio. & nullæ reliquiæ obligationis remanēt:inſtit.quib.mod.tollitur obliga.in prin. Item debet ſibi imputare dominus,ſi ſibi ſup hoc non capit,dū res fuit in emphyteuſim tradita:uel aliàs ſibi recognita, in eo quod nō facit emphyteutam obligare ad recognoſcendum toties,quoties fuiſſet reqſitus. Pro quo facit l. Modeſtinus.ff.de ſolut.& l.ij.ff.de hære. uel act.uē. Veritas tamē eſt iſta, quòd

ꝙ iſte emphyteuta debet cognoſcere, etiam ſi ad hoc recognoſcendum ſpecialiter non ſe obligauerit. ꝑ quo facit §. emptoribus.in authen.de non alie. rebus eccleſi.& eſt glo.in authē. ſi quas ruinas.C.de ſac.ſan.eccl. ſuper uerbo,detur. ibi,debet fieri renouatio.& faciũt etiam rationes ſ.in prin.præſentis quæſtiõis deductæ & allegatæ. & ita [a] ſeruat iudicando in dicta curia parlamenti prout ſępiſsime ui-
2 di.* Ad idē ſeruat etiam ipſa curia parlamenti in debitore, qui ſoluit & petit inſtrumentũ quittātiæ de ſoluto ſibi per creditorem fieri.& pro hoc facit l. ij. in §.fi.C.de quadriennii præſcript. argu.à contrario ſenſu,quod eſt fortiſsimũ in iure.l.j.§. eius rei. ff.de offi.eius cui eſt manda.iuriſdict. ¶ De recognitione fienda per tertium poſſeſsorem,uide quæ dixi ſ.quæſtione xlij.

a ¶Parte facit. *Adde l. forma.ff. de cēſ.& l.iij.§.eſt autem perſonaliter. ff.ad exhiben.& l.ſi uiua. §.ſi plures.ff.ad l. Aquil. & l. Titius hæres. ff.de act.emp. & uend.& authē.de mā.prin.§.coges autē.in prin.col.iij.*

SVMMARIVM.

1 *Saluamguardiam infringēs,qua pœna puniatur.*
2 *Saluaguardia an poßit concedi in territorio alieno.*
3 *Saluaguardia à quo detur,& quāto tempore duret.*
4 *Saluaguardia pro eundo, an intelligatur etiam data pro redeundo.*
5 *Saluuſconductus datus hoſti,an debeat ſeruari.*
6 *Pars poteſt petere ſecuritatem ſibi præſtari à Iudice.*
7 *Facere contra ſecuritatem quando quis uideatur.*

QVAEST. CCCCXVIII.

SVPRA,in quęſtione lvj.dixi, quòd ſaluaguardia Delp. non tollit iuriſdictionem.* Sed
1 modo quæro in quam pœnā incidit ille,qui infringit [a] talē ſaluāguardiam Del. uidetur quòd incidat in crimen læſæ maieſtatis:per tex.in l.j.in princ.ibi, uel aduerſus ſecuritatem eius committitur &c.ff.ad l. Iul.maie. cuius pœna eſt capitalis : ut l.iij.in prin.ff.eo.tit. & confiſcatio bonorum.l.quiſquis.C. eo. quamuis tex.uideatur, quòd flammis comburatur:in l.j.C. de nili aggeri.non rũ.Et alibi uidetur tex. ꝙ debeat ultimo ſupplicio puniri.arg.in l.denunciamus.C.de his,qui ad eccl.confugiunt. Alii dicunt,quòd ad duplum damni. arg.l. Chriſtiani.C. de paganis. Sed dic, quòd punitur extraordinariè, cùm certa pœna non ſit ſtatuta:iuxta l.j.ff.de effra.& expila. & facit l. hodie. ff. de pœnis. Non obſt.d.l.j.in prin.ff.ad l.Iul.maie.qa loquitur in eo,qui ſecuritatem publicā uiolauit.ar. in feu.de cle.uio.pa.in §.ſi quis. Nō obſt.etiam d.l.C. de nili aggeri.non rumpen.quia loquitur in alio caſu. Et ita de iure per pręmiſſa,ac etiam de ſtylo dictę curiæ parlamenti Delphi.ſeruatur,quòd infringentes ſaluāgardiam

diam Delphin. extraordinariè, arbitrio curiæ ſecundum qualitatem perſonarum, & atrocitatem
2 delicti, puniũtur. ¶ An* ſaluagardia poſsit concedi, in territorio alieno? Dic ꝙ non, etiã tempore guerræ. l. cũm ſæpè de eroga. mili. annonæ. li. xij. & ponit Gui. de Cu. in l. illicitas. C. ne potẽtiores. ff. de offi. præſi. ¶ De materia ſecuritatis, quando petitur ab illo, qui dubitat offendi: uide in l. quę bona. §. quoniã. ff. de damno infecto. per Bart. & per Cyn. & doct. in l. denunciamus. C. de his, qui ad eccle. con- a
3 fugi. Et à quo ſit* danda, & quãto tempore durat: uide authenticum, de manda. princip. in §.
4 ſed neque. collatio. iij. ¶* Si detur ſecuritas pro eundo, an cenſeatur eſſe data pro redeundo? dic quòd ſic, ut ponit dominus
b Barto. in l. nullam.[b] C. de naui-cu. li. xj. & in l. j. ff. ad l. Iul. maie.
5 ¶ *Sed quid de ſaluoconductu: ſi ſit datus hoſti domini noſtri Delphin. uel alterius principis, utrum debeat ſibi ſeruari? dic ꝙ ſic. xxiij. q. j. c. noli. & tenet gloſ. in c. offerebat. xxxiij. q. vij. quod eſt notandum. ¶ Sed quid de diffidamento? uide quę dixi ſ. q.
6 cxcj. ¶* Si quis dubitet offendi, poteſt adire iudicem, & petere ſecuritatem ſibi præſtari. doct. alleg. tex. in l. denunciamuss. C. de his qui ad eccl. confug. Et ibi materia ſecuritatis per Cyn. &
7 docto. ¶* Quæro, quando quid contra ſecuritatem uideatur facere. Reſpondeo, aliquid mali mihi faciendo, uel inferendo, de quo dic ut no. in l. ſi quis maior. C. de tranſact. & per Cyn. & doct. in d. l. denunciamus. C. de his, qui ad eccl. confug. Alij dicunt, quòd ille dicatur frangere ſecuritatem, qui per ſe uel per alium damnum dat. argum. ff. de uerb. ob. l. ſtipulatio iſta. §. j. ij. & iij. & ff. loca. l. j. ¶ De materia ſecuritatis, & diffidamenti, & multis quæſtion. uide plenè per Io. An. in nouel. de homici. in c. j. libro vj.

a ¶ Infringit. *Circa hunc articulum uidetur dicendum. Aut quis infringit ſaluam gardiam datam à principe, ſeu eius magno conſilio, ſiue eiuſdem in hac patria, aliáue qualibet locũtenente: & tunc incidit in crimẽ læſæ maieſtatis: & ſic pœna legis Iuliæ maieſta. & uenit puniendus. ut colligitur ex ſcriptus d. Pau. de Caſtr. in antiq. par. conſi. cccc xxvj. in vj. colũ. in uer. contrarium. iuncto uerſi. item dictus. Aut infringit ſaluam gardiã datam ab alio quàm à principe, ſeu eius magno conſilio, ſeu eius locumtenen. Et aut offendit perſonam aut bona. Primo caſu, aut occidit, & tũc plectitur pœna mortis. Aut uulnerat, & tunc mutilatur, aut aliàs iniuriatur: & tũc pœna pecuniaria mulctatur, ut in lib. feud. de pa. tenen. §. ſi quis hominẽ. & §. ſi quis aliũ. & §. ſeq. Secũdo aũt caſu, cum certa in hoc caſu nõ uidetur pœna determinata, iudicis arbitrio punitur: ut l. j. ff. de effrac. & expila. & l. hodie. ff. de pœ. Et uide in ma. d. Guli. de Cun. in tra.*

tra.ſecul.circa finẽ.& do.Bart.in l. j.ff.ad legem Iuliam maieſtatis. & in l.iij.§.transfugas.ff.de ſica.

b ¶L.nullam. *Adde Bart.& doct.in auth.habita. in j.col.uerſicu. quaro iſtud priuilegium.C.ne filius pro pa. & per Abb.in cap.quia diuerſitatẽ. de conceſſ.preben.*

SVMMARIVM.

1 *Delatus ex confeſſione facta coram Iudice remittente, an poſſit puniri per Iudicem, cui remittitur, non facto nouo proceſſu.*

2 *Executio rei iudicata, utrum & quando poſſit impediri.*

3 *Exceptio omnis, qua non repugnat ſententia, poteſt opponi poſt ſententiã, qua tranſiuit in rem iudicatam.*

QVAEST. CCCCXIX.

Ex confeſsione facta per delatum coram iudice remit-
1 tente, non poteſt delatus * condemnari per iudicem cui fit remiſsio: ſed debet fieri nouus proceſſus, cum talis cõfeſsio coram non ſuo iudice facta, ſit nulla. ita tenet Bart. in l.diuus.ff.de cuſt.reo.& in l.magiſtratibus. ff. de iur.omn.iudi.dicit etiam Bal. idem, quòd proceſſui coram inquiſitore formato iudex, cui remittitur hæreticus, nõ habet neceſſe ſtare: ſed poteſt talis iudex, cui remittitur delatus, facere nouum proceſſum, & ſecũdũ quod ei uidebitur, delatum punire: ut in authent.de ſan.epiſc.§.ſi uerò crimen.collat.ix. Et ita ſeruatur tam in præſenti curia parlamẽti, quàm in cæteris curiis Delphin. præſentis patriæ: licet Salyc.uidetur tenere contrarium, in l.ea quidem.C.de accu.in q.decima, quæritur, &c. confeſsio tamẽ facta coram iudice remittẽte, operatur duos effectus, ut plenè dixi ſuprà q.ccij.in fi. & idem dicit ipſe Sal.quòd in cauſis ciuilibus iudex requiſitus non debet cognoſcere de uiribus ſentẽtiæ iudicis requirentis. allegat ipſe l. properandũ.§.ſin autem reus.C. de iudiciis. cũ ibi not. per Pe.& Cyn.l.à diuo Pio.in §.j.ff.de re iu.& ibi per doc.ſuper hoc tamẽ uide, quæ plenius ſcripſi infrà q. ccccclxxiiij.tamẽ hoc caſu curia ipſa conſueuit citari facere partem, uiſurã prouideri ſuper expeditione petita, ut curia prouideat circa modum exequendi.

2 ¶*Vtrum & quando impediri poſsit executio rei iudicatæ: uide Spec.in tit.de exce.rei iud.in §.poſtremò. & ibi ponit xvij.caſus, in quibus impeditur execu-
3 tio ſententiæ.* Circa hanc materiam, attende ad hanc regulam, quòd omnis exceptio quæ non repugnat ſentẽtię, poteſt opponi poſt ſententiam, quæ in rem tranſiuit iudicatam. l.j.C.de iu.& fac.ign.& l.ſi fullo. ff. de condi. ſine cauſa.& l. elegãter.§.ſi quis poſt.ff.de cõdi.inde. no. Ang.de Are.inſt.de act.§.ſed ſi qs.in fi.& ibi dicit ipſe Ang.de Aret.quòd exceptio, ne quis conueniatur, niſi inquantũ facere poteſt, opponi poteſt etiam poſt ſententiã quæ tranſiuit in rem iudicatã. l. ex diuerſo.§.fin.cum l.ſeq.& ibi

Bart.ff.ſo.ma.& idem Barto.in l. Neſennius.ff.de re iudic. ¶De materia impediēdi executionē, uide Pe.la.in ti.de actione in fa-
a ctum,ex re iudi.in fi.[a] ¶De materia executionis ſententiæ latæ in alieno territorio,uide quę dixi ſuprà quæſt.xxiij.&c.

a ¶In fine. *Voluit allegare.in uerſic. item ſiue agatur,*

SVMMARIVM.

1 *Reſcriptum impetratum à Principe, quòd ſententia non mandetur executioni,donec de meritis cauſæ reuiſionis fuerit cognitum,an ualeat.*

QVAEST. CCCCXX.

IN hac curia parlamenti ſeruatur de ſtylo diſpoſitio authen. quæ ſupplicatio.C.de prec.Imp. offer.ita, quòd ſententiæ in ipſa curia parlam.prolatæ ad inſtar. præfecti prætoris, mādātur executioni, non obſtante ſupplicatione ſuper reuiſione ſententiæ oblata,ſi uincēs caueat:iuxta diſpoſitionē d.auth.quæ ſupplica-
1 tio. ¶* Sed pone, quòd uictus obtinuit reſcriptū à principe, quod ſententia non mandetur executioni,donec de meritis cauſę reuiſionis fuerit cognitum: an ualeat tale reſcriptū? Dic,quòd nō,
a quòd contra conſuetudinem[a] & ſtylum ipſius curiæ parlamenti. & pro hoc facit tex.ſecūdū doc. in l. probatorias. C. de diuerſis officiis.lib.xij.& facit authen.ut diuinæ iuſsiones.§.fi.col.v.Item, quia cōtra iuris diſpoſitionem,
b in d.auth.[b] quæ ſupplicatio.ideò non ualet dictū reſcriptum.l.reſcripta.C.de preci.Impe.offe.Et ita ſeruat ſtylus præſentis curiæ parlamenti:quia à xxx.annis citra & ultra uidi reſcripta emitti à rege Carolo,tunc Delphino,& conſequenter à domino noſtro Delphino:in quibus mandabantur ſuſpēdi executiones aliquarum ſententiarū dicti parlamēti, uſque ad finē cauſæ reuiſionis. Sed ipſa curia parlamenti nunquam uoluit obſeruare talia reſcripta, contra ius & ſtylum huius curiæ edicta, ſed talibus reſcriptis non obſtantibus ſemper fuerūt tales ſententiæ mandatæ executioni. ¶De materia dictæ auth. quæ ſupplicatio. uide quæ plenè dixi ſuprà queſt.l.& ccccix. ¶Quę impediant executionem curiæ parlamēti, & quæ nō:uide quæ ſcripſi ſ.q.l,& q.xcvij.

a ¶Conſuetudinem. *Reſcriptū contra ius commune uel utilem conſuetudinem non ualet:quia præſumitur ſurreptitium: niſi in eo de ipſis fiat mentio cum clauſula, non obſtante. ſecundum do.Bald.in l.omnes.iiij.q. C.ſi contra ius uel uti.pub.*

b ¶In d.authen. *Per hoc tamen non minus ualet reſcriptū,cum tantummodo immineat ſeu generetur parti præiudicium moratorium:per not.in l.quoties.C.de preci.Impe. offer.Sed ideo non ualet: quia ut prætangitur contra conſuetudinē & ſtylum curiæ,quæ in hoc fortè fundatur,quòd quando reſcriptū impetratur, debet pars citari,quæ exinde poſſet lædi.gl. in lege,ita diuus.ff.de adop.& Bar. in lege adoptio.eod.ti.Et hæc procedunt*

dunt, niſi princeps in reſcripto uteretur plenitudine poteſtatis. d. Alexan. prima parte, conſil. ij. in v. columna. uerſi. & non dubium. & d. Bald. in prædi. l. nam ita diuus. in j. q.

SVMMARIVM.

1 *Debitor an poſſit conueniri corã diuerſis iudicibus, pro eodem debito.*
2 *Iuriſdictio delegati perpetuatur per ſolam citationem.*
3 *Debitor conuẽtus coram duobus iudicibus pro eodẽ debito, adhibitis à creditore literis cõpulſorijs, an poſſit petere ſe remitti ad primũ iudicem.*
4 *Præciſarum literarum ſpecies.*

QVAEST. CCCCXXI.

CREDITOR quidam de diœceſi Grationop. citari fecit, & in ius uocari debitorẽ ſuũ coram domino officiali Gratio-
1 nop. corã quo domino* officiali fecit talis creditor eius petitionẽ, deinde ipſe creditor dictum ſuũ debitorẽ citari fecit pro eadem cauſa corã domino iudice maiore Grayſuodani, qui debitor cõparet coram dicto iudice Grayſuodani, & petit ſe remitti corã dicto domino officiali, dicens, quòd pro eodẽ debito fuit primo cõuentus corã dicto domino officiali. & ſic ubi cœptum eſt iudiciũ: ideo ibi finẽ ſumere debet. l. acceptum. ff. de iudiciis. cum ſi. creditor uerò replicat, ꝙ coram dicto domino officiali lis non fuit conteſtata: & ſic nõ debet dici iudicium cœptum: ut in auth. de litigio. & faciũt ea, quæ ſeguũtur, & no. in l. ſi conuenerit. ff. de iu. om. iudi. Credo tamẽ dictam cauſam & partes corã dicto officiali fore remittendas: licet corã eo non fuerit lis cõteſtata, & cauſam coram eo fore terminandã. Pro quo adduco tex. in l. tam collatores. in §. quoniã uerò.* ibi, cõuentione quæ oblata, &c. & ibi negotiũ ex priore agnitione prioréq; cõuentione, &c.
2 C. de re mili. libro xij.* Et ex illo textu dicũt aliqui, quòd iuriſdictio delegati perpetuatur per ſolam citationẽ, ita quòd mortuo delegante nõ finitur delegatio: licet cõtrarium uideatur notari per gloſ. in l. & quia. ff. de iuriſd. om. iud. ¶* Sed iuxta præmiſſa,
3 quæro, quidã creditor citari fecit ſuũ debitorẽ corã domi. officiali, uel coram iudice Grayſuodani, & obtulit ſuã petitionẽ. Sed poſteà pœnitẽs impetrat literas cõpulſorias ab ipſa curia parlamẽti uigore ſubmiſſionis ſuper eodẽ debito: debitor citatus coram parlamẽto excipit cõtra creditorẽ, & dicit quòd creditor pro eodẽ debito eum conuenit alibi corã officiali, uel iudice Grayſuodani, petendo ſe remitti corã quo fuit primò cõuentus. Quæritur an ſit audiẽdus. & uidetur quòd ſic, per dictũ §. quoniã uerò. Contrariũ credo: quia iſta nõ eſt de exceptionibus, quæ ſecun
4 dum ſtatuta Delphi.* impediunt curſum præciſarũ, quæ ſunt excõmunicationis, falſi, tranſactionis, rei iudicatæ, ſolutionis, præſcriptionis, & pacti de nõ petendo duntaxat, de quibus in ſtatutis

Delph. ſub rub. de cōpulſoriis & præciſis cōcedendis. ita uidi determinari in curia parlam. ipſe tamē debitor poteſt in alio iudicio, in quo primò fuerat conuentus, facere adiudicari ſibi & taxari expenſas ſuas, cōtra creditorē. ¶ Si ſtatutū aut ſtylus curiæ non admittat, niſi certas exceptiões, ac omnes aliæ exceptiones cenſeantur prohibitæ oppo ni: uide Bar. qui ſingulariter ponit, in l. j. §. j. & l. prætor ait. §. hoc interdictū. ff. quod ui aut clam. De officio iudicis eſt clarū, quòd a per tale ſtatutū non cēſetur prohibitum implorari. l. plane. ff. de petit. hæred. De hac materia implorationis officii iudicis, uide quæ dixi ſ. q. cccclxij. ¶ Sed quid de illo, qui conuenitur eadē die coram diuerſis iudicibus, coram quo debeat cōparere? uide quæ dixi infrà quæſt. cccclxiij.

a ¶ In §. quoniā uerò. *Sed iſte text. loquitur in milite. et ſic uidetur ſpeciale in milite, quòd depoſita cōuentio non poſſit apud aliū iudicē cōueniri: ergo in cōtrariū eſt ius cōmune. l. ius ſingulare. ff. de leg. & ſenatuſc. pro opi. tamē authoris facit authen. qui ſemel. C. quomo. & quan. iudex.*

SVMMARIVM.

1 *Aggreſſores domuū alienarū, ſiue depopulatores, qua pœna ſauciādi ſint.*

QVAEST. CCCCXXII.

CONTIGIT de facto, quod de anno currente domini, M.cccclx. & die xj. menſis Iunii, aliqui in magno numero gentiū cum armis circa horam mediæ noctis, aggreſſi fuerūt ui armata quoddam caſtrū, & ibi cœperunt ui & potentia Antoniū Bolomerii, & eum ligatum preyſonerium quò uoluerunt tranſduxerunt. ſed poſteà eorum manus euaſit: quia impediti eum extra præſentem patriam tranſducere non potuerunt.* Modò quæritur, in quas pœnas inciderunt, & qualiter ueniant puniendi dicti delati. Credo quòd dicti delati tria delicta commiſerunt, & 1 in eiſdem ceciderunt: quia primò commiſerunt iniuriam[a] dicto Bolomerii intrādo domum ſuæ habitationis ipſo inuito. per tex. in l. qui domum. ff. de iniur. in qua ſua domo debebat eſſe tutus. l. j. ibi, maneat unuſquiſque domi ſuę tutus atq; ſecurus, &c. C. de præto. &c. lib. xij. & facit l. nemo de domo. ff. de regu. iur. cum ſi. Secundo, inciderunt ipſi delati in crimen legis Iuliæ de ui publica: quia ipſi aggreſſi fuerunt dictam domum habitationis dicti Bolomerii, & in ipſa uiolenter cum armis intrauerūt. hoc probat text. in §. item lex Iulia. inſtitu. de publicis iudic. & in l. j. in princ. ff. ad l. Iuliam de ui pub. Alio etiam capite, quia dicti delati in quodā nemore ſibi obligari fecerunt dictum Bolomerii in certa magna ſcutorū ſumma, ex quo etiam ipſi inciderunt in pœnam dictæ legis Iuliæ, de ui publi. l. iiij. in princ. ff. ad l. Iuliam de ui publica. Cuius criminis pœna eſt deportatio, ut dicit text.

tex.in diḋ.§.item lex Iulia. loco cuius deportatiõis ſuccedit bannimentum,maximè quando fit à tota patria.iuxta l.amiſsione. §. j.ff.de capi.dimi. & habetur per Bar.in l.mathematicis.C.de epi. aud.& omnium bonorum publicatio,ut dicit gloſſ.in l.ij.C.ad l. Iuliam de ui pub.ſed hodie non publicãtur:ſed deferuntur aſcendentibus & deſcẽdentibus in crimine læſæ maieſtatis. ut in auth. bona damnatorum. C. de bon. damnat. ¶De materia legis Iuliæ de ui publica,uide plenè per Pet.Iaco.in titu.de actione legis Aquiliæ. Tertiò,cõmiſerũt dicti a delati crimẽ capitale triplici reſpectu. Primò, in eo quòd dictũ Bolomerii ceperunt, & penes ſe captiuatũ certo tempore detinuerunt.& pro hoc alleg.doct. text.in l.finali.C.de appa.comit. orien.lib.xij.Alio & ſecundo reſpectu ipſi inciderunt in crimen 1 carceris priuati:quia ipſum Bolomerii contra eius libertatem 3 detinuerunt, quod eſt crimẽ ca- 4 pitale.l.una.C.de priua.carce.licet enim priuato ſit licitũ quem 5 capere, & iudici tradere.iuxta l. capite.v.ff.de adult. hoc tamen non fecerunt ipſi delati. Alio etiam & tertio reſpectu, qui dictum caſtrum inuaſerũt, & por- 1 tas ipſius caſtri effregerunt,&in idem caſtrum ui armata intrauerunt, & in eodem circa tria millia florenorum, ut aſſeritur, rapuerunt:ex hoc etiam pœnam capitalem incurrerunt, per text. in l.penult.ff.ad l.Iulia.de ui publica. Sed dicti delati, licet citati in prædicta curia parlamenti, non comparuerunt:ob quod die Lunæ,xiiij.mẽſis Iulii,anni prædicti in manibus Ioann.Albi ſecretarii Delphina.fuerunt mulctæ declaratæ contra quemlibet ipſorũ ad centũ marchas argenti fiſci ærario Delphin.applicandas:& ordinatum iteratò eos citari ſub pœna annotationis bonorum & bannimenti. ¶De forma qualiter procedi debeat contra accuſatum abſentẽ, uide infrà quæſt.ccccxxix.

¶Iniuriam. *Quin etiam iniuriam commiſerunt indebitè incarcerando, & eo nomine poteſt experiri actione iniuriarum, per quam conſequetur etiam damnum & iniuriam.domi. Alex.prima parte,conſil.xvij. in iij. col.in uer.nam etiam* Bald.

SVMMARIVM.

*Magiſtratus officium falsò aßumentes,qua pœna puniantur:& nu.*1.
Iuramentum purgationis remiß.
Auxiliantes eadémne pœna plectendi,qua impietatis duces.
Bannimentum, ſuccedit hodie loco deportationis.

QVAEST. CCCCXXIII.

EVENIT caſus in hac patria Delph.qui nunquã euenisſe dicitur in regno,* nec in Delph.ꝙ nobilis Rodul.de Comeriis corã ſe aſsignari mãdauit per uocatũ dote ſeruientẽ generalẽ Delphi.& ſub pœna omnes dominos dictæ curiæ parla.corã ſe cõparituros in uilla Alauardi

ad diē xij. mēſis Iunii, Mileſimo quadringēteſimo ſexageſimo. Et quia dicti domini de parlamento dicto die coram ipſo non cōparuerunt, eos reputauit contumaces, & certa alia expleta eadē die contra ipſos dominos parlamenti fecit, de quibus expletis conſtat iuramento tunc corā eo in manibus duorum notariorū recepto, & dicta expleta die, ubi s. iuxta aſsignata fieri fecit nobili Rodulphi, aſsiſtentibus quàm pluribus nobilibus, & plebeiis in num. lx. uel circa: cum fuſtibus & armis ipſum nobilem Rodulphi aſſociantibus ad inſtantiam & requiſitionē ipſius nobilis Rodulphi. Modo quæritur, ſi ipſe
a nobilis Rodul. deliquerit.[a] Credo ꝙ ipſe incidit in crimen læſæ maieſtatis: cum ipſe ad illa proceſſerit eius priuata authorita-
2 te:* quia priuatus in ſe aſſumens officiū magiſtratus, incidit in crimen læſæ maieſtatis, per tex. in l. iij. §. fi. ff. ad l. Iuliā maieſtatis. cuius pœna eſt ultimū ſupplicium & cōfiſcatio omniū bonorū: iuxta l. quiſquis. C. ad l. Iuliā maieſtatis. Nec obſtat, ſi ipſe nobilis Rodul. fuiſſet balliuus montiū Delphin. quia uilla Alauardi, in qua ipſe dicta expleta fecit, nō eſt in ſuo balliuatu, ſed in balliuatu domini Guliel. de curſilliōe, militis balliui, patrię baſſę præſentis patrię Delphi. & ſic ipſe nobilis Rodul. nō excuſatur de dicta pœna, quia habēs iuriſdictionē, & eam exercens ultra terminos eiuſdē, etiā capite punitur, per l. fi. C. de appari. cōmi. orien. lib. xij. Et ita ibi no. domin⁹ Ia. Rebuffi per dictū tex. Prætereà, dicta curia parlamenti, quæ uicē præfecti pretoris obtinet, eſt ſuperior curia huius patriæ Delphi. & ſub eadem curia parlamenti, ſubſunt balliui huius patriæ. Et habet ipſa curia omnimodā coërtionē in dictos balliuos, tanquā inferiores iudices: ut eſt in hac patria notoriū. Et per cōſequēs ipſi balliui tanquam inferiores iudices, debent honorem impendere dictæ curiæ parlamenti & dominis eiuſdem parlamenti, tāquam eorum ſuperioribus, iuxta l. potioris. in prin. C. de offi. recto. prouin. imò (quod plus eſt) dicti balliui in eorū balliuiatibus nullā coërtionē habent in dominos dicti parlamenti, ſicut uidemus, ꝙ epiſcopus qui eſt inferior, non poteſt eius archiepiſcopū ſuperiorem ſuū excōmunicare, etiam ſi deliquerit in ſua diœceſi. ut dicit Inn. in c. ſtatuim⁹. extrà de maio. & obedien. ¶ Sed an in aliquo deliquerint dicti homines dictū
b Rodulphū aſſociantes[b] cum armis in ipſo maleficio, tenēdo dictam dietā in uilla Alauardi, cùm ipſi ſtarent ibi cum armis à latere, & circūcirca ipſum Rodul. ſcientes (ut fatentur) dictū Rodul. ibi dictā dietam tenſurum uigore aſsignationis prædictę? Et arguendo ad ambas partes, uidetur primò, ꝙ ſic: cùm ipſi præſumantur eidem Rodulpho in præm

præmiſſo delicto per eũ perpetrato, auxilium præbuiſſe, ſtando ibi cũ armis cũ ipſo: ut dicit Inn. in c. contumacia. de cle. percuſſore. ſtãdo enim ibidẽ cum armis, præſumitur habuiſſe malum animum: ut dicit Bal. in feudis. in ti. de pace tenenda, & eius uiolatoribus. in §. ſi quis ruſticus. & alibi dicit Bar. ꝙ aſſociãdo delinquẽtem in maleficio, dicitur eidẽ auxiliũ dediſſe. in l. in furti. §. ope. ff. de furtis. & cum ipſi ſibi aſtantes cũ armis, malo animo, præſumantur auxiliũ d. Rodul. præſtitiſſe, ipſum etiã aſſociãdo in dicto delicto: uidetur quód ipſi tanquam fautores, opem & auxiliũ præſtantes, deliquerunt: ut d. l. in furti. §. ope. & l. is qui opem. ff. de furtis. & in §. interdũ. inſtitut. eodẽ. Et ꝙ debeãt puniri eadem pœna quã dictus principalis author, facit in l. iij. in prin. ibi quíue opẽ. ff. ad l. Iuliã ma. & l. pen. ff. eo. tit. idẽ uidetur tenere Ang. de aret. in ſuo tractatu de maleficiis. in gl. ſuper uerbo, dicto maleficio ſemper aſſiſtit, &c. In contrariũ, ꝙ nõ debeant puniri eadẽ pœna, qua dictus eorũ author uidetur: quia licet ibi interfuerũt in dicta dieta, nõ tamen animo & intẽtione delinquẽdi, ſaltẽ, ꝙ ex proceſſu appareat: ſed ſolũ requiſiti per dictũ Rodulphum, ut eũ ibi aſſociarent expoſiturus, ut eis, dicebat Domini de parlamento aliqua ex parte domini noſtri Delphi. (ut atteſtãtur ferè omnes) inquiſiti, & interrogati quid feciſſent, ſi ipſi domini de parlamẽto interueniſſent. Et dicũt ſe nõ fuiſſe intentionis, cõtra ipſos aliquid facere, prout nec per dictũ Rodulphũ facere fuerant requiſiti. Et ſi dicatur, ꝙ ipſi ſequaces fuerunt præſentes in expleto, per dictũ Rodulphũ tũc facto, dũ ipſe Rodulphus dominos de parlamẽto non cõparentes, pronũciauit cõtumaces. Ad hoc poteſt dici, ꝙ ipſi neſciebant, ꝙ ipſe Rodulphus illud expletũ facere uellet: quia eis non declarauerat: ſed ſolũ eis dederat ad intelligendũ, ꝙ ipſos ſibi cõgregare uolebat. quia in ipſorũ præſentia uolebat dominis de parlamẽto aliqua dicere ex parte domini noſtri Delph. Ideò nõ uidetur puniẽd⁹ ex illo ſolo actu aſſociationis eadẽ pœna dictus Rodul. eorũ author: quia anim⁹ in delictis inſpicit. l. j. C. de ſica. & in c. imperator. l. diſtin. & facit ꝙ alibi dicit Alberi de roſa. ꝙ quãdo mãdatarius rẽ, quam agit mãdato alterius, non putat eſſe delictũ, ꝙ tũc excuſatur à pœna, licet mandãs puniatur. l. ſi qs id quod. ff. de iuriſ. om. iudi. & tetigit Bar. in l. nõ ſolũ. §. ſi mãdato. ff. de iniuriis. Sed dicti aſſociantes, ut animos ſuos declarent, in proceſſu nõ putabãt delinquere, eundẽ Rodulphũ aſſociãdo, in referẽdo aliqua dñis de parlamento ex parte dñi noſtri Delp. Igi-
3 tur, &c. Et* quę declaratio eorum animi etiã iuſtificatur eorũ iuramentis, de quo iuramẽto purga-

poteſtatis debita in ſuos ſubditos ex cedens in prædicta crimina incidiſſe cenſetur, ut uidetur uoluiſſe do. Bart. in tractatu de tyrannia. in ix. quæſt. Quantò ergo magis hac uerificātur in eo, qui talia admittit in nō ſubditos, an autem inciderit in crimē læſæ maieſtatis? uidetur quòd nō, ex quo prædicta faciendo, nō intēdebat occupare dominiū, uel iuriſdictionē aut imperiū miſtū, uel merū domini noſtri regis Delphi. Ad hoc faciūt egregia dicta do. Lōxini conſi. xxij. in iiij. col. uerſi. nec obſtant argumēta.

b ¶ Aſſociantes. *Vide quæ notantur C. de his, qui latro. in l. j. et in l. j. C. de rapt. ad fi. de epi. & cle. & per Alex. in l. is qui opem. ff. de fur.*

SVMMARIVM.

a *Conſenſus omnium an requiratur in indicendis collectis.*

QVAEST. CCCCXXIIII.

1 IN talliis ſiue* collectis indicendis, requirit̄ cōſenſus omniū.
a nec ſufficit[a] conſenſus maioris partis uniuerſitatis, ut dicit Bart. in l. ij. §. ex his igitur. ff. de uerb. obli. & in l. ꝙ maior pars. ff. ad municipales. & habetur per Dy.
b in c.[b] ꝙ omnes. extrà de re. iur. & ideò in donis quæ fiūt dño gubernatori præſentis patriæ uel balliuis, qñ uiſitāt patriā, requiritur cōſenſus omniū, nec poſſunt cōueniri ad cōtribuendū in eiſdē, niſi illi qui cōferunt. ut ibidē per Barto. & hæc iuris diſpoſitio ſeruat̄ in donis, quę fiunt prędictis officiariis, uel ſimilibus. ſed aliter ſeruatur de conſuetudine generali p̄ſentis patrię Delph. in ſubſidiis Delp. quę cōcedūtur in cōgregationibus triū ſtatuū præſentis patriæ dño noſtro Delp. quia cōpellūtur ad cōtribuendū in eiſdē etiā illi, qui nō conſenſerūt, ubi maior ſeu ſanior pars uocatorū cōſenſit. Et hāc opinionē etiā de iure tenet do. Pet. Pa. ut ſecundū eū ſcripſi ſ. q. ccccccxxxj. in tertio dubio. in q. ibi, Sed iuxta præmiſſa quæro &c. ¶ De materia huiuſmodi ſubſidiorum, & qui in eiſdē ſubſidiis contribuere debēt, & qui nō, uide quę plenē ſcripſi ſ. q. ccclxxvj. & quęſtionibus ſequentibus, uſq; ad quæſtionem cccc. incluſiuè, &c.

a ¶ Nec ſufficit. *Videtur tamē quòd ſufficeret cōſenſus cōſulū: quia quod per eos factū eſt, per omnes factū uidetur. do. Pe. Ia. in tractatu libellorū. tit. de cōſulibus. in uer. et ꝗa uidemus. alle. l. municipibus. ff. de cōdi. & demon. et l. municipes. ad municipa.*

b ¶ Dyn. in c. *Bar. & Dy. in locis allegatis de collectis ſpecialiter nihil dicūt, licet ponāt generalē diſtinctionē, quādo res eſt cōmunis, ut ſingulorum: aut communis, ut uniuerſorum, &c.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum an ualeat, in quo filius non reperitur inſtitutus, ſed ſubſtitutus per fideicommiſſum.*

QVAEST. CCCCXXV.

SI QVIS filius in teſtamēto paterno per fideicommiſſum ſubſtituatur: * & nihil ſibi relinquatur iure inſtitutionis, utrum cenſeatur pręteritus, ita ꝙ teſtamentū nullū exiſtat quo ad hęredis inſtitutionē? & dic ꝙ ſic. caſus

 ſus

ſus eſt in l. ex facto.§.Lucius.& in l.is qui.ff.de uulg.& pupil.& l.ita tamẽ.§.qui rogatus. ff. ad Treb. Et licet uideatur text. expreſſus
a in contrariũ,in l.ſancimus.a §.cũ autẽ.C.de inof.teſt.ubi etiã gl.ſuper uerbo,celebrari. dicere uoluit, ꝙ ſubſtitutus habetur pro quaſi inſtituto. quod ſufficere uidetur in filio,licet hæres nõ fuerit inſtitutus.dicit ibi Bar.ꝙ glo. illa nõ eſt uera,cũ nõ ſufficiat relinquere filio per fideicommiſſum , ſed iure inſtitutionis:ſicut ponit tex. expreſſe in auth. ut cũ de appellatione cog. in §.aliud. in prin.ibi,uel fideicom.&c.col. viij.per quem §.dictus §.cum autem.cenſetur in parte correctus, & iſta eſt ueritas. & ita in iudicando ſeruatur. ¶ De hac materia,uide quæ ſcripſi ſ. q. ccccluj. in aliis tamen terminis.

a ¶ In l.ſancimus.*Voluit allega.l.ſcimus.Et ibi adde d.*Bal.*in primo no. aſſignantem rationẽ huius dicti.& do.Pau.de Caſt.in ſ.illius §.cùm autem.ac dominũ Sal. in eo. §. in uer. quaro ſuppoſito the.*

SVMMARIVM.

1 *L.filio præterito.ff. de iniuſt. & irr. teſta.locúmne habeat in filio præterito à linea materna.Et an filius præteritus, poſſit dicere teſtamentum nullum.uide nu.3.*

2 *Filij præteritio,habetur pro exhæredatione.*

4 *Filius præteritus,ſi non dixerit teſtamentum nullum,ſed deceſſerit,an teſtamentum confirmetur.*

5 *Dotis collatio an habeat locũ in ſucceſſione materna.*

6 *Legitimæ ſupplementum,an habeat etiam locum in matre.*

7 *Teſtamentum, in quo mater eſt inſtituta,nulla cauſa inſerta,& filius eſt hæres inſtitutus, an poſſit dicere teſtamentum nullum.*

8 *Pater an teneatur aliquid relinquere filio naturali,in teſtamento.*

9 *Auus an teneatur inſtituere filiũ ex filia,ut teſtamentum ualeat.*

QVAEST. CCCCXXVI.

AN l.filio pręterito.ff.de iniu.& irrito teſtamento.lo-
1 cũ habeat* in filio pręterito à matre,uel linea materna?& uidetur
a quòd non a:quia loquitur in filio præterito à patre, in cuius erat poteſtate,ſicut ibi dicit tex.ad literã:ſed filius non eſt in poteſtate matris.inſtitu. de pat. pote.in
2 prin.igitur &c.cuius præteritio* habetur pro exhæredatione. in §.mater.inſtit.de exhæ.lib.& d.l. loquitur in præteritionẽ , prout ſtat in terminis præteritionis, ut ex tenore eiuſdẽ poteſt uideri. dico,quòd licet dicta l. ſecundũ uerba locum non habeat in filio præterito à matre,tamẽ ſecundũ mentẽ locum habet. Nam ſicut præteritio ac exhæredatio, quo ad rumpendũ teſtamentũ reſpectu hæredis inſtitutionis parificãtur:ut auth.ex cauſa. C. de lib. præte.uel exhæ.& in corpore unde ſumitur.ita etiam in reconualeſcentia teſtamenti ęquitas quę reſpectu pręteritionis reperitur, prout eſt præteritio.de qua in d. l. filio præterito.reperiri debet reſpe

reſpectu exhæredationis uel præteritionis, quæ pro exhæredatione habetur: ſic ꝙ paritas, quæ eſt in ruptura teſtamenti, exiſtat in eius recõualeſcentia, & fiat ſecũdum mentem talis extenſio. arg. in l. non poteſt. ff. de leg. iuncta. l. j. C. de ædi. priuatis. & l. j. C. quæ ſit long. conſuetu. & ita etiam tenet expreſsè do. Pet. de muris. in d. l. filio præterito. in xiij. q. quæ incipit, decimotertio quæro, &c. Et ita uidi in dicta curia parlamẽti determinari.
3 ¶ *Sed an fili* in caſu dictæ l. filio præterito. poſsit dicere teſtamentum nullum, poſt annum? Bart. in dicta l. filio præterito, tenet quòd non. ſed Bal. & Ang. dicũt, quòd imò uſque ad xxx. annos. Idem tenet Ioan. de Imo. & Raphaël Cuma. in l. ſi filius qui in poteſtate. ff. de lib. & poſthu. quos ſequitur do. Petr. de Beſucio. in d. l. filio præterito. & iſta eſt opinio communis, quæ ſeruatur in iudicando, ut dixi ſ. quæſt. cccccxcvij.
4 ¶ *Si filius hoc caſu non dixerit teſtamentum nullum, ſed deceſsit, an teſtamentum confirmetur? ſunt uariæ opiniones. in d. l. filio præterito. & per Cyn. & doctores in l. ij. C. de poſth. hære. inſtitu. ſed Ioan. Ferra. in titulo forma libelli, quo petitur hæreditas ex teſtamẽto, diſtinguit, & ibi dicit, ꝙ in hoc caſu teſtamentum confirmatur, in gloſſ. ſuper uerbo ac realiter & actualiter introducatur. ¶ An pater teneatur facere mentionem in ſuo teſtamento de filio in ordine conſtituto, uide C. de epiſco. & cle. in l. deo nobis. in §. hoc etiã. ¶ Sed an pater teneatur aliquid relinquere in ſuo teſtamẽto filiæ, quæ quittauit cum iuramento bona paterna: uide quæ dixi ſ. q. ccxcv.
5 ¶ *An collatio dotis habeat locum in ſucceſsiõe materna? dic ꝙ ſic, ſi mater cõſtituit dotẽ. in auth. de æqualitate dotis. §. illud. col. vij. & l. ut liberis. C. de coll. Sed quid de filio exhæredato? ui de quæ dicit ipſe do. Pet. de mu-
6 ris, in d. l. filio præterito. ¶ *Sed an ſupplementũ legitimæ habeat locũ in matre ſicut in patre? dic ꝙ ſic, per tex. in l. omnimodo. C. de inoff. teſta. iuncta gl. ſuper uerbo perſonis, ibi dũ dicit, uel parentibus, nec poteſt in legitima aliqđ onus imponi. ita ſentit gl. in l. quoniã in prioribus, ſuper uerbo, ſtationibus. & de hoc tetigi ſ. q. ccc
7 lxxviij. ¶ *Iuxta præmiſſa, quæro utrũ teſtamentũ in quo mater eſt præterita, nulla cauſa inſerta, & filius eſt hæres inſtitut*, ſit nullũ. Dic ꝙ teſtamentũ ex tali cauſa nõ rumpitur: quia habebat filios quos inſtituit, quorũ filiorum prima cauſa eſt in ſucceſsione. ut C. de ſuis & leg. auth. in ſucceſsiõe. & nõ tenetur quis inſtituere aſcẽdentes, quandiu ſtant deſcendẽtes. ff. de iniu. rup. teſt. l. ſi quis exhæredato. in prin. & de inoff. teſt. l. pater filium. & inſti. de ſucceſ. li. §. ſed noſtra. Iſta ſunt uerba Barto. in quodam ſuo conſi.
7 ¶ *An pater teneatur relinquere aliq

aliquid filio naturali in ſuo teſtamento? doc. quòd nõ, ut ſcripſi ſ.
9 q. ccccccxxxij. ¶ * An auus teneatur inſtituere filiũ ex fili a, ut ualeat teſtamẽtum? dic quòd ſic, ut dicit Io. Ferra. in tit. forma libelli, in quo petitur hæreditas ex teſtamento. in gloſ. ſuper uerbo, ac realiter & actualiter introducatis. ibi, ſed quid ſi filius, &c. & uide ibi etiam ſi mater &c.
a ¶ Quòd non. *Contrarium eſt uerũ ut infrà dicitur. Nã ratio dictæ ij. partis illius l. filio præterito. conſiſtit in approbatione præteriti. ergo et exhæredati per idẽtitatem rationis. l. à Titio. ff. de uer. obli. Sicut enim poteſt approbare præteritus, ita & exhæredatus. & ſic utrebiq; eſt eadẽ ratio. & per cõſequẽs idẽ ius. l. illud. ad legem Aquiliã. unde ex quo præteritus uel exhæredatus, cuius fauore teſtamentum inualidum uult ualere, debet utiq; ualere. do. Bald. in prædic. l. filio præterito. in iij. col. in uerſ. iiij. quæro. ibi, nã ratio iſtius. & pro hac opi. benefacit, quod dicit idem domi. Bal. ubi ſupra in uer. quæro ſi pater.*

SVMMARIVM.

1 *Filius ſi iuret attendere teſtamentum, & diſpoſita in teſtamento paterno, an uideatur renunciaſſe detractioni legitimæ, et quartæ trebel.*
2 *Iuramentum ciuile, æquam interpretationem recipit.*

QVAEST. CCCCXXVII.

a 1 SI quis filius iuret attendere [a] teſtamẽtũ, * & diſpoſita in teſtamento paterno, uideatur detractioni legitimę & quartę Trebellianicæ renunciare: ſic quòd eam detrahere nõ poſſit? credo quòd non, pro eo quòd iuramẽtũ non porrigitur ad ea, de quibus quis non cogitauit. l. fi. C. de nõ nu. pecu. l. ij. ff. qui ſatiſ. cog. hoc uoluit dicere gl. ſuper uerb. mente &c. in c. ad noſtram. extrà de iureiu. ita etiam uoluit dicere & tenere Dyn. in quodã ſuo cõſ. ut refert Bal. in l. ij. C. de reſc. uen. Aliter ſi diceretur iuramẽtũ extendi ad nõ cogitata, ipſum eſſet uinculũ iniquitatis, quod tamẽ nõ eſt dicẽdũ. c. quãtò. circa mediũ, extrà de iureiu. Nec in eodẽ eſſet iuſtitia, quod eſt unũ de comitantibus iuramentũ. xxij. q. ij. c. animaduertẽdũ. quia iuramẽtum ueritatẽ, iuſtitiã & iudicium continere debet. xxij. q. iiij. c. innocẽs. uer. & poſuit gl. noſtra. in authẽ. quod eis. C. de nup. pro hoc bene facit quod ponit Cy. in l. fi. in q. iij. C. ad l. Fal. ubi dicit ꝙ ſi hæres ſciẽs facultates teſtatoris promittat ſoluere legata, talis promiſsio intelligitur facta, detracta tamẽ Falcidia. iuramẽtũ enim ius commune nõ tollit. l. ſi ex falſis. C. de trãſ. & l. fi. C. de nõ nu. pecu. & facit quod not. per Bal. in l. ij. C. de reſcin. uen. * Prę-
2 tereà iuramẽtũ ciuile, æquam interpretationẽ recipit: ne quis immoderatè lędatur. l. ſi libertus. ff. de ope. liber. c. ueniens. & c. quãto. extrà de iureiur. ita ponit Bar. in l. ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſocio. & ideò in caſu iſto ipſum iuramentum ad prædicta.

ex qui

ex quibus magna ſequeretur le 1 ſio & iniqua, non debet tale iuramentũ extẽdi, & ita uidi determinari per dominos meos parla. Delphi. in camera cõſilii, &c.

2 ¶ iuret attendere. *Hoc autem uidetur, quod is nõ facit contra iuramentũ in hac ſpecie, qui petit legitimã & Trebelliniacã. ex quo illam petendo non uenit contra præmiſſa, quia per petitionẽ earum non contrauenitur teſtamento nec diſpoſitis in eodem. quid enim eſt contra tenorem teſtamenti ſeu diſpoſitionẽ eiuſdem, ius legitimæ & Trebellianicæ, niſi inquam expreſſè aut tacitè fuiſſent in ipſo teſtamento prohibitæ legitima et trebellianica? tunc nimirũ eas petendo, infringeretur iuramentum. & ideò in petitione earum non foret audiendus. illud tamen uidetur, quòd ſi in teſtamento fuiſſet aliquid relictum filio iure inſtitutionis: tunc uideretur petendo plus relicto, uenire contra tenorem teſtamenti. & ideò pariformiter non audiendus. quia tunc tacitè uidetur actum, ut tali relicto eſſet contentus: ſecus in alio caſu. de quo hic per autorẽ, cũ de legitima et Trebellianica nõ fuiſſet cogitatũ, nec dictũ, & propterea iuramentũ ad ea nõ extenditur. in c. clericus. extrà de iureiu.*

SVMMARIVM.

1 *Commiſſum, in aliena curia, declaratũ, aut diſcuſſio bonorũ alterius cauſæ, impediátne curſum literarum curiæ Cabeoli. & nu. 2. & 3.*

QVAESТ. CCCCXXVIII.

QVIDAM Anton. Gaufredi de aureica creditor expoſuit clamorẽ* in Cabeoli de qua dam magna florenorũ ſumma, & quæ literæ Cabeoli petebãtur exequi cõtra dominum Cotani de caſtilliõe poſſeſſor caſtri de cutrone in prouincia hypothecatum & ſubmiſſum d. curiæ Cabeoli cum cõminatione marchę. quæ cõminatio cauſante uenit ad præſentẽ ciuitatem Gratiõn. do. Io. guirimãdi utriuſq; iu. do. tã pro parte regis Siciliæ, quàm pro parte priuata, expoſuit corã do. meis parla. caſum ſuũ, declarãdo etiã rationes, propter quas ipſe dicebat d. literas Cabeo. nõ eſſe exequen. in d. caſtro. & tunc die xvij. mẽſis Iulii. M.ccccl x. per di. dominos meos factæ fuerunt duæ cõcluſiones circa ſtylum dictæ curiæ Cabeoli pro deciſione dictæ cauſæ. Prima* concluſio, ꝙ quia in curia camerę rationũ 2 Aquẽſis fuerat inchoata diſcuſſio bonorũ debitoris principalis inter creditores, & ius in eiſdem habere pretendentes, antequam fuiſſet clamor expoſitus in dicta curia Cabeoli, ꝙ illa diſcuſsio impedire debet executionem dictarũ literarũ Cabeoli, nõ obſtante dicto ſtylo ipſius curiæ mẽtionẽ faciẽte de diſcuſsione in aliena curia facta: & merito, quia iudicium uniuerſale [a] trahit ad ſe a particulare. l. ſolemus. ff. de iudiciis. & l. iiij. ff. de peti. hære.* Secũda cõcluſio, ꝙ ubi do. directus 3 commiſſum rei obligatæ fecerit declarari per iudicẽ cõpetentẽ uocatis euocãdis, in forma debita,

ta, quòd ipſe dominus directus ſe opponẽs poterit impedire curſum clamoris expoſiti in ipſa curia Cabeoli:poſito q̃ poſt expoſitũ clamorẽ proceſſus commiſsi fuerit inchoatus:prout factũ fuit in commiſſo dicti caſtri, attẽto, quòd per tale commiſſum reſoluuntur omnes hypothecę & obligatiões, iuxta l. lex uectigali fundo.ff.ſi pignor.& de hoc tetigi ſ. q.cccclxxv.& ideò tunc fuit ordinatum,dictas literas Cabeoli nõ fore exequendas in d.caſtro.

a ¶ Iudicium uniuerſale. *In materia pulchras quæſtiones tacit p do. Bar.in l.ſi quis libertatẽ. in ult. col. in uerſ.quæro,quid fiet.in uerſ.iuxta hoc quæro.ff.de pe.hære.& do.Bal. C.loca. in l. emptorem. in ij.colum. in uerſ.ſed pone.*

SVMMARIVM.

1 *Proceſſus quomodo fiat contra abſentẽ de graui crimine accuſatum.*
2 *Abſentis citandi forma.*
3 *Proceſſus contra abſentem accuſatũ de grauamine,de iure canonico.*
4 *Negotia grauia uel maiora,quæ dicantur.*
5 *Dilationes à iure ordinatæ an poſſint augeri uel minui, ſi negotia dicantur grauia uel maiora.*
6 *Citationis quod debeat eſſe interuallum.*

QVAEST. CCCCXXIX.

PROCEDI debet cõtra abſentẽ de graui crimine accu-
1 ſatũ[a]:quia primò citari debet uoce tubæ trina uice, per interualla xxx.dierũ:ut tenet gl.in l. iter.
2 ff.de pub. iudiciis.[a] Sed de ſtylo & cõmuni obſeruantia pręſentis curiæ parlamẽti illud tempus xl. dierum eſt arbitrariũ ſecundum qualitatẽ perſonarũ, & criminis atrocitatẽ:quia quãdoq; ponitur in literis citatoriis interuallum octo dierũ, quãdoq; decẽ dierũ, quãdoq; iiij.dierũ.Et ſub magnis pœnis fiſco Delphin. applicãdis, prout obſeruari ſemper uidi, & fuit obſeruatũ in cauſis mentionatis.ſ.q.cccexxij. & q. cccexxiij. & quãdoq; citãtur ultra citationes uocis tubæ in domo habitationũ ſuarũ uel ſuorũ parentum, quando ſunt filiifami.ex abũdanti. & quãdoq; etiã de ſtylo dictæ curiæ nõ fiũt niſi duæ citationes uoce tubæ,cũ clauſula cõminatoria & præciſa,q̃ aliter ad declarationẽ pœnarũ uel alteri[9] actus procederetur,prout fuit factũ in dictis cauſis:& ſi modo pręmiſſo citatus nõ cõpareat,mulctę cõtra talẽ contumacẽ,& aliæ pœnæ eis impoſitę declarari cõtra eos cõſueuerũt,facta mitigatione arbitrio curiæ.& hoc facto iteratò citatẽ reus abſens modo præmiſſo
a ſub pœna annotationis[a] bonorũ ſuorũ: qui reus ſi nõ cõparet,bona ſua annotãtur,& facta annotatione mandãtur regi & cuſtodiri ſub manu Delphin. per caſtellanum loci ubi ſunt bona ſituata, uel per alium idoneum ad hoc deputandum,& ſub inuentario, iuxta l.fina. ff. de requirendis re. quæ bona recuperat reus, ſi infrà annum ueniens ſe purget, ut probatur in lege j. C. de requirend

rendis reis. & in dicta lege fin. ff. eod. poſt annum uerò non audiretur, niſi cum principis indulgentia, ut per Salyc. in lege eum qui. C. ad legem Cornel. de ſica. 3 quo anno lapſo iteratò citetur reus uoce præconia dicturus cur ſua bona non debeant cõfiſcari, & ſi non cõpareat, confiſcantur, licet fortè de iure in hoc actu nõ ſufficeret citatio uoce tubæ: ſed deberet per literã requiſitoriã citari in loco ubi degit talis reus, iuxta formã gl. poſitę in l. j. de cuſto. reorum. quando ſciretur ubi degit: ubi autẽ neſciretur, ſufficeret citatio per edictũ, ut dicit Saly. in l. j. C. de requiren. reis. ¶ Et præmiſſa remedia ſunt adinuenta cõtra abſentẽ accuſatũ de grauibus criminibus, nõ autẽ in nõ grauibus criminibꝰ. Et ideò, quia in nõ grauibus criminibus non reperiuntur remedia adinuenta procedẽdi cõtra abſentẽ, in illis nõ grauibus poteſt ad ſentẽtiam cõtra abſentes procedi. Ita dicit Bart. in l. abſentẽ. ff. de pœnis. ibi, ſecundò quærò, dicitur hoc, &c. etiã lite non cõteſta. ut dicit Pet. Ia. in ti. de reſt. in integr. ut poſſit agi reſciſſoria. in fi. & qualiter abſens poſsit condemnari, uide Bar. in l. pe. §. ad crimen. ff. de accuſ. ¶ Et an abſens lite non conteſt. in criminibus cõdemnetur: uide doc. in §. ſi quis tutor. inſtit. de ſuſpectis tutoribus. ¶ Et qualiter & quãdo in criminibus procedatur in diffinitiuam, contra abſentẽ, uide plenè Ang. de Are. in trac. ſuo de maleficiis. in gl. ſuper uerb. qui iudex, uidens ꝙ inquiſitus nõ apparet, &c. & Spec. in ti. de accu. in §. qualiter. uerſ. ſed nũquid ſufficit. ¶* Sed qualiter in foro ſpirituali cõtra abſentẽ de graui crimine accuſatũ procedetur? Dic ꝙ cõtumax ante litis cõteſt. excõicatur. iiij. q. v. c. quiſquis. & ij. q. ij. præſentis. Et ſi perſeuerauerit per annum, poteſt ſuſpẽdi, uel perpetuò priuari officio, uel beneficio: ut extrà, de æta. & qualitate. c. cũ bonæ. & de teſti. cogẽ. c. cũ cauſa. & de app. & de coha. cle. ſicut. & de clericis nõ reſidẽ. c. ex tuę. xj. q. iij rurſus. & c. quicunq;. ita dicit Aegidius in ſuis libellis, ſub rubr. de contu. accuſati in criminali, qualiter procedat cõtra eum. ¶ Remedia autẽ procedẽdi in cauſis ciuilibꝰ cõtra abſentẽ nõ cõparentẽ ſunt prodita remedia primi & ſecũdi decreti, ut ibi dicit Bar. in d. l. abſentẽ. & plenius per eũ de materia primi & ſecũdi decreti habetur in l. ſi finita. §. Iulianus. ff. de damno infec. & in l. apud Iulianũ. ff. ex quibus cauſis in po. eatur. ¶ Et quomodo in caſibus in quibus non poteſt fieri miſsio contra abſentem, fertur ſentẽtia diffinitiua, uide. ff. de damno infect. l. finita. §. Iulianus. Sed quæ ſunt grauia delicta, dicitur in gl. j. in princip. dictæ l. j. C. de requirendis reis. & ibi plenius per Salyc. 4 * Sed extra hanc materiam incidenter quæro, quæ dicantur grauia, uel maiora negotia. dic quòd

quòd grauiora ſunt illa, in quibus agitur de fama.vj.q.j.cap.ex merito.& c. deteriores. uel ſi de beneficio agatur, in ca. querela. extrà de procuratoribus,uel ſpiritualibus, uel libertate, uel de crimine,extrà de tranſact.c. pen. uel propter ſcandalū quod contingere poſſet. ita ponit Spec.in tit.de reſcript. præſentatione. §. a ratione autem cauſæ,&c. uerſic.

5 ¶*Item quæritur,ſi dicantur grauiora uel maiora,an dilationes à iure ordinatę poſsint augeri uel minui. uide Barto.in l.ij.ff. de re iud.& ibi ponit decem cauſas,ex quibus poteſt dilatio abbreuiari,uel augeri.& tāgitur,per eundem,in authē.qui ſemel. C. quomodo & quando iudex. & ibi Cyn.& in l.j.C. de dilationibus. & per Dyn.in cap. indultum. de reg.iur.lib.vj.& Specu.in titu. de dilationibus.in §.j.¶Et de materia dilationum, & ſi fuerit dilatio nimis arctata, an poſsit appellari,uide Barto.in d.l.ij.ff. de re iud. & infrà quæſt. ccccxxxvj. in uer.clxvj.quæro,&c. & ibi nihil dicit. ¶Item de materia peremptorii in cauſis ciuilibus,uide ple.in l.cōſentaneum.C. quomodo & quādo iud.¶Quæro,iuxta hanc materiam,aliquis promiſit aliquem criminoſum coram iudice præſentare certa die, quod non fecit, qualiter teneatur, & poſsit conueniri & puniri. uide gloſ.xxiij.quæſtio.v.cap. cum homo.glo.ſuper uerbo arietes.*In

6 ciuilibus debet eſſe in citatione interuallū ad minus decem dierum.l.peremptorium. ff. de iud. Sed hodie iſtud tempus eſt arbitrarium de ſtylo curiarū præſentis patriæ.In prima citatione nō debet poni peremptoriè.l. conſentaneum.C.quomodo & quando iudex.iſtud communiter obſeruatur de ſtylo curiarum.

¶Annotationis. *Modus autē annotationis contumaciū reorum,traditur per do.Gandi. in tracta.maleficiorum.in rub.quid ſit agendum, reo abſente & cōtumace. Subdit tamen ibidem,quòd quia bona damnatorum ſeu proſcriptorum conſeruātur filijs & aſcendentibus & deſcendentibus uſq; ad iij. gradum: ut in auth.ut nulli iudi.§.j.col.viij.hodiealiter obſeruatur.*Dicit etiā quòd *de generali conſuetudine totius Italiæ,non ſeruatur cōtra contumaces, quod dicitur de annota. bonorum.et quod accuſatus expectetur per annum.imò cum fuerit citatus ſolenniter,ponitur in banno communis et poteſtatis, poſteà ſuper illa accuſatione & banno codēnatur: quia iudex poteſt iuriſdictionem ſuam pœnali iudicio defendere: ut ff.ſi quis ius di.non obtempe.l.j.*

SVMMARIVM.

1 *Mulier an debeat totam donationē propter nuptias,uel augmentū dotis lucrari,moriente marito,pēdente termino dato ad ſoluendam ſibi dotem.*

2 *Intereſſe medij temporis an deduci poſſit.*

QVAEST. CCCCXXX.

SVPRA quæſtione cclxxiiij. tetigi qualiter augmentū do

tis

tis ſiue donatio ꝑpter nuptias facta uxori, cõtemplatione matrimonii non debetur, niſi dote
1 ſoluta.* Sed pone, ꝙ maritus dat uxori aut alteri pro ea doté cõſtituenti terminum ad ſibi doté ſoluendũ, moritur maritus pendéte termino, per eum dato, ad ſibi dotem ſoluendum, & ſic nõ fuit ſibi dos ſoluta, an mulier debeat totã donationẽ propter nup. uel dotis augmentũ lucrari? Aliqui doct. mouentes iſtam quæſtionẽ dicunt, ꝙ ſic, ac ſi totam dotem ſolniſſet, ex quo fuit habita fides de dote. argumen. in ſimili. inſt. de rer. diui. §. uẽditæ. & ff. de contrahen. empt. & uen. l. ꝙ uendidit. cum ibi nota. Nec obſtat tex. in §. illud. in authen. de non eli. ſecundo nubẽte. col. j. quia ibi nunquã fuit habita fides de dote, aliàs ibi eſſet caſus in contrarium. Et per hoc uidetur ibi gl. ſuper uerbo, percipiat. cum dicit, reſpondeo ibi, fuit parata dare &c. & hanc opi. uidetur ſequi Sal. in l. ſi conſtan
a te[a]. C. de don. ante nup. in q. de ſtatuto &c. Et ex his dico, quòd hodie ex forma inſtrumẽtorum matrimoniorum, quæ fiunt noſtris temporibus, in quibus ſemper mariti habent fidem de dote ex promiſsione & obligatione parentum, filiarum, ꝙ uxor lucratur augmentum dotis, etiã dote nõ ſoluta, ſiue maritus dederit terminos ad ſoluendũ dotem, ſiue non, arg. iurium prædictorum, non obſtante d. §. illud. qui loquitur, ubi non fuit habita fides de dote, ut ſuprà dixi, ſecundum doct. Et ſic patet ꝙ hodie non eſt neceſſe ponere in inſtrumento cõtractus matrimonii illam clauſulam, dote ſoluta uel nõ ſoluta, quæ in talibus inſtrumẽtis ſolet in hac patria Delphi. per aliquos opponi: qa abſque illa clauſula uxor debet indiſtinctè lucrari dotis augmentum & donationẽ propter nup. attento quòd hodie maritus ex promiſsione & obligatione parentum uel amicorum habet fidẽ de dote promiſſa. Et de hac materia uide quæ plenè ſcripſi infrà q. ccccclxv. ¶ Quidã circa hoc dicunt in caſu in quo maritus dat terminum ad ſoluendũ dotẽ, ꝙ intereſſe medii tẽporis debet conſiderari & deduci. nã æqualitas eſt hic conſideranda: ut habetur in d. authen. in uerſ. æqualitas &c. Et ideò quia ſi maritus habuiſſet dotẽ ab initio, lucratus eſſet xx. uel ex fructibus xx. habuiſſet. Certè iſta xx. deduci deberent de donatione, quaſi nõ uideatur illa xx. ſoluiſſe pro dote. arg. ff. ſol. mat. l. ſi conſtãte. §. quoties. & ff. quæ in frau. cred. l. omnes. §. fi. & ff. ad legem falc. l. circa. & l. qui quadraginta. §. fi.
2 *Sed credo ꝙ iſtud intereſſe medii temporis nõ poſsit deduci. Nam pendente dilatione appoſita per partes nihil interim peti poteſt. tota enim dies uidetur collata in fauorem debitoris. ff. ſi quis cau. l. ſi enim. §. homo

M

mo fiſci.& ff.de uerb.obl.l.eum qui calendis.§.fi.Si ergo nõ poteſt peti,ergo nulla mora eſt,& ſic multum intereſſe.l.lecta.ſi cert.pet.circa medium.¶ An maritus faciat fructus ſuos rerũ paraphernalium:uide Bart.qui diſtinguit,in l.pen.[b] ff.ad legẽ fal. Et plenius uide quæ ſcripſi infrà quæſtio.ccccxviij.

a ¶ In l.ſi cõſtante.*In ij.col.in quæſtio.ubi ad verſi.not.ad oppoſitũ facit ubi dicitur,quòd dare & permutare,ſunt paria.alleg.l.ſi.in fin.C.ad legem falcid.*

b ¶ L.pen.*Vbi uide etiã Pau.de Ca. optimè diſtinguentem.*

SVMMARIVM.

1 *Sentẽtia an ſit ferenda in perſonam procuratoris,an domini.*

2 *Procuratorium an ſit reuocatum,domino moriente pendente lite.*

QVAEST. CCCCXXXI.

DEBET de iure ſententia
a ferri[a] in perſonã procuratoris,ſiue ab initio litẽ exercuit,
1 *ſiue lite cõteſtata trãſitũ fecerit ad eũ,aliter ſentẽtia eſt nulla ſecũdũ Bar.& Io.quos ſequitur gl.in l.j.C.de ſenten.& interlo.om.iu.licet Mar.fuerit in cõtraria opinione,ut recitat gl.in d. l.j.Sed ad euitandũ omnes opiniones,uterq; & procurator & dñs cauſæ debẽt condemnari,ut tenet gl.in c.querelã,extr.de electio.Et ita etiã ſeruat cõſuetudo aliquorũ iudiciorum,ut recitat gl.in d.l.j.Sed Bart.dicit,ꝙ dñs ſit præſens tẽpore ſentẽtiæ, uolẽs cauſam proſeq,ꝙ in dubio præſumitur eo caſu,põt ſentẽtia ferri in eius pſonã.Ita dicit ipſe in l.ſi procurator.ff.de uerb.ob. Sed de ſtylo pręſentis curię parlamẽti,in qua proceditur ſummariè,ſola facti ueritate inſpecta,ut dixi ſ.q.lviij.Nõ curatur nec fit uis,in cuius perſonã ꝓferatur ſentẽtia:an in perſonã procuratoris,an in perſonã domini inſequẽdo opinionẽ canoniſtarũ,[b] ſecũdũ quã opinionẽ nõ curatur in cuius perſonã proferatur,ut dicit glo.in c.ſuſcitata.in gl.j.extr.de in integ.reſti.& in c. querelã.extr.de elec.qa qñq; in perſonã utriuſq;,qñq; in perſonã procuratoris,& qñq; in perſonã domini,licet nunq̃ in iudicio interfuerit. Et nihilominus ualet ſentẽtia,dũmodo cõſtet in ꝓceſſu de mãdato ꝓcuratoris.
2 *Sed quid ſi dñs moriatur,lite pẽdẽte,an ꝓcuratoriũ ſit reuocatũ?uide quæ dixi ſ.qõ.ccxix. ¶ An dominus cõparẽdo in iudicio cũ aſſerto ſuo procuratore, uideatur eũ procuratorẽ conſtituiſſe?uide quæ dixi ſuprà q.xl. ¶ Sed qd ſi ante ſentẽtiã moriatur procurator,dñs litis? uide quæ dixi ſuprà quæſt.lxxxvj.

a ¶ Sententia ferri.*Forma ſentẽtiæ hæc,condẽno talem procura.nomine Titij,tali inquam procurato.nomine Meuij domi.ſui.ut colligitur.& not.per do.Bar.in l.licet in pupill.e. in §.ſi plures.ff.de procu.*

b ¶ Opinionem canoniſtarũ.*De iure canonico poteſt indiſtinctè in perſonam domini concipi ſola aut pro*

procuratoris,uel utriuſq;:niſi in cauſa matrimoniali,electionis, aut alia ſpirituali:& in cauſa criminali, & in cauſa in qua à princ.dominus cõparuit. Quia in his in perſonam domini concipi debet.gloſ.in c.querelam.in uerbo,œconomi. de electi.& ibi uideas omnino do.Bald.in v.col. in uerſi.capio.glo quæ incipit concipiẽda.ubi declarat,quãdo forma uerborũ concipi poteſt in perſonam alterutrius,& quãdo in perſonã procuratoris concipitur neceſſario.

SVMMARIVM.

1 *Procedi qualiter debeat in actione hypothecaria,ſi tertius poßidet.*
2 *Bonorum diſcuſsio qualiter fiat in actione hypothecaria.*
3 *Poßeßores tertij an debeant generaliter uocari in declaratiõe hypothecariæ actionis.*
4 *Poßeßoribus pluribus exiſtentibus, utrum creditor poterit eligere,quem uoluerit,uel agere contra quemlibet pro rata.*
5 *Hypothecaria an poterit intẽtari cõtra tertios poßeßores,non facta diſcußione,ſi debitor notoriè non ſit ſoluendo.*
6 *Probatio ad obtinẽdum in hypothecaria,an ſufficiat,ſi creditor probat, per teſtes,quòd uidit debitorem poßidentem.*
7 *Hypothecaria intentata in iudicio, an faciat rem litigioſam.*
8 *Iudex an neceßario debeat pronunciare diſcußionem bonorum fuiße factã antè,quàm agatur hypothecaria contra tertium poßeßorem.*
9 *Sententia an ualeat,intentata hypothecaria cõtra tertium poßeßorem, non facta diſcußione bonorum principalis.*
10 *Exceptio diſcußionis,an ſit peremptoria.*
11 *Diſcuſsio principalis debitoris poßitne fieri pẽdente iudicio cõtra tertium poßeßorem.*
12 *Authen.hoc ſi debitor,an habeat locum circa diſcußionem fiendam,ubi debitor in inſtrumẽto hypotheca ſe cõſtituit bona hypothecaria poßidere precario nomine creditoris.*
13 *Hypothecaria an agi poßit cõtra debitorẽdebitoris,ubi bona ſunt obligata,etiam non diſcußo principali.*
14 *Pactum creditoris cum debitore, ꝙ ipſe faciat fructus ſuos,an ualeat.*
15 *Fructus rei hypothecæ quomodo non computentur in ſortem.*
16 *Res litigioſa an poßit hypothecari.*
17 *Fundus an cẽſeatur hypothecatus,aliqua penſione impoſita ex conuentione partium,in aliquo contractu, uel ſuper aliquo fundo.*

QVAEST. CCCCXXXII.

SVPRA q.cviij.tetigi de hypothecaria, quãdo debitor aut eius hæres poſsidet rem hy
1 pothecatã.*Sed hîc quæro,[a]qd
2 ſi tertius poſsidet,qualiter ꝓcedi debeat in actiõe hypothecaria?dic ꝙ primò debet diſcuti debitor principalis,& eius fideiuſſor,& eorũ bona,anteq̃ perueniatur ad pignorũ poſſeſſores,& ipſis diſcuſsis perueniatur ad poſſeſſores rerũ obligatarum,iuxta auth.hoc ſi debitor.
2 C.de pig.¶*Sed qualiter fiet talis diſcuſsio?dic ꝙ debitoribus & eorũ fideiuſſoribus cõdẽnatis

tis per ſentētiam,uel per obtentionē præciſarū fiet executio ſententiæ,uel præciſarū in bonis p eos poſſeſsis,ſi quę habeāt:ut in d.auth.hoc ſi debitor.& ſi nulla bona habeāt ſiue poſsideāt,poterit creditor in hypothecaria actiōe regreſſum habere cōtra tertios poſſeſſores bonorū hypothecatorū, iuxta d.auth. hoc ſi debitor. Sed antequā offerat libell⁹ ī hypothecaria cōtra tertiū poſſeſſorē, iudex mādabit p ſuas patentes literas caſtellano aut notario loci,in quo degebat debitor, ꝙ ſe ſummariè informet cū uicinis & aliis teſtibus fidedignis,ſi ipſe debitor habeat aliqua bona mobilia uel immobilia,& ſibi informationes trāſmittat,quibus informationibus per iudicē uiſis,ſi ex eiſdē conſtat nulla bona habere,declarabit hypothecariā actionē cōpetere creditori cōtra tertios poſſeſſores.& iſtā formā tradit Iac.de But.in d.authē.hoc ſi debitor. & Ang.in auth.de fideiuſſo.col lat.j.& ibi plenè per eū de actione hypothecaria. Et hæc forma ſeruatur in hac curia parlamē.& in cæteris curiis præſentis patriæ Delph.Et de hac materia diſcuſsiōis in hypothecaria, uide Spec.in tit.de primo & ſecūdo decreto.§.j.uer.porrò.& p Bar. in l.ſi quis inſtituatur. §.pen.ff. de hære.inſt.

3 ¶*Sed an in dicta declaratiōe hypothecariæ actionis debeant uocari tertii poſſeſſores,ſaltem generaliter uoce præconis?Bart.uidetur uelle ꝙ ſic,in l.decem.ff.de uerb.obl. ſed de ſtylo huius curiæ parlamēti hoc nō ſeruatur.ſed pone,

4 *ꝙ ſunt plures poſſeſſores,utrū creditor poterit eligere quē uoluerit,uel agere cōtra quēlibet ꝓ rata?dic ꝙ poteſt eligere quē uoluerit,pro totó ſuo debito.ita tenent gloſ.& Bar.in l.moſchis. ff.de iure fiſci.Et ita ſeruatur in curia parlamenti Delph.& ſimiliter in omnibus aliis curiis præſentis patriæ tam ſpiritualibus, quàm tēporalib⁹:prout uidi dū practicabā. & hoc eſt uerū, niſi eſſet annua penſio impoſita ſuper pluribus rebus:quia tūc debet agi cōtra quēlibet poſſeſſorē pro rata.in c.cōſtitutus. extrà de reli.do.

5 ¶*Sed quid ſi debitor ſit notoriè nō ſoluendo, an poterit ītētari hypothecaria cōtra tertios poſſeſſores, [b] nō facta diſcuſsiōe?Ang.dicit,ꝙ nō. in d.auth.de fideiuſſo.§.j.& Iac. de Bu.in d.auth.hoc ſi debitor.

6 ¶*Pone,creditor probat per teſtes,ꝙ uidit debitorē poſsidere rē hypothecatā tāquā ſuā, an ſufficiat talis probatio ad obtinendum in hypothecaria?dic ꝙ nō, etiam ſi deponeret de xxx.ann. ſecundū Io.Fab.inſti.de actioni. §.itē in Seruiana.ſed contrariū ſeruatur de ſtylo curiarū præſentis patriæ Delph.quia probato ꝙ debitor poſsidebat rem hypothecatam,ut ſuam, tāquam dominus tēpore obligationis, iudices conſueuerunt decernere

re hypothecariã creditori cõpetere contra tertios poſſeſſores.& ita etiam uult gl.in l.rem alienam.ſuper uerbo,pignorati tia.& ibi plenè doct.ff.de pign. act.& ita etiã ſecundũ hũc ſtylũ uidi iudicari in parlamẽto,& in cæteris curiis Delphi.& ſim.in curia officialat⁹. pręſentis ciuita tis Grationop.Quod intelligitur,prius facta diſcuſsiõe bonorũ principalis,ut ſuprà in princ. præſentis quæſtionis ſcripſi,qui prædictus ſtylus corroboratur d.gl.in l.quidam in ſuo.in prin. ſuper uerbo,admoneri.ff.de cõ di.inſti.ubi dicit,ꝙ ſi quis utatur re,ut dominus,ꝙ pręſumitur dominus,licet Inn.dicere uoluerit contrariũ,in c.illud.in ſi.omniũ glo.de præſumpt.uide quæ ſuper hoc latius ſcripſi in tracta. meo,de præſump.Sed aduertẽdũ,ꝙ quãdo dominiũ uenit in iudicio incidẽter,ut in caſu iſto, ſufficit dominiũ præſumptiuũ: ut plenè dixi ſuprà q̃ő.xxviij.& Inn.ubi ſuprà,loquitur ubi dominiũ ueniret in iudiciũ principaliter.l.ſi.ff.de rei uen.habet locũ etiam in hypothecaria:ut dicit Io.Ferrarii in ti.forma libelli ſup hypothecaria.cũ gl.ex me

7 moratis cauſis.¶*An hypothecaria i iudicio intẽtata faciat rẽ litigioſam?dic ꝙ nõ. Sed poſtquã eſt actũ hypothecaria,ſi debitor rẽ uẽdit,põt illa actio hypothecaria ꝓſeq̃ cõtra emptorẽ abſq; diſcuſsione bonorũ,ſicut principalis.Ita dicit Iaco.de But.in d.auth.hoc ſi debitor.& dicit probari per tex.in corpore.de litigio.§.ad hoc aũt.quia per illã hypothecariam,intẽtata res nõ dicitur litigioſa:ut ibi di

8 cit Ia.de But.¶*Sed an ſit neceſſe,ꝙ iudex pronunciet diſcuſſionem bonorũ fuiſſe factã antè,quàm agat hypothecaria cõtra tertiũ poſſeſſorẽ?Iac.de But. tenet ꝙ ſic,in d.auth.hoc ſi debitor.Item dicit Iac.de Are.in de Ang.ubi ſuprà.Idem tenet Bart. quòd procedere debet interlocutoria iudicis,in l.ſtipulatio.§.

9 habet.de uerb.obl.¶*Pone fuit intẽtata hypothecaria cõtra tertium poſſeſſorẽ,nõ facta diſcuſſione bonorũ principalis,& ſuper hoc lata eſt ſententia;an ualeat talis ſentẽtia.Iac.de But,ubi ſuprà,tenet ꝙ ſic.& uide quæ ſuper hoc dixi ſuprà q.ccxxj. & q. xciiij.cõtrariũ tamen tenet Ang. in dicta auth.de fideiuſſo.§.fin. col.j.¶Si bona debitoris ſint diſcuſſa inſtante uno ex creditoribus,an alii debeant petere diſcuſſa.Iac.de But.ubi ſuprà dicit ꝙ

10 ſic ex abũdanti.¶*An hæc exceptio diſcuſsionis,ſit perẽptoria?Iac.de But.ubi ſuprà dicit ꝙ ſic,ità ꝙ poteſt opponi in quacunq; parte iudicii.Et uide quæ circa hoc dixi ſuprà quæſt.xciiij. ¶Do.Ang.in authen.de exhib. & introducen.reis.ponit unam pulchram limitationẽ,ad auth. ei qui iurat.C.de bon.auth.iud. poſsi.quòd d.authen.ei qui iurat.habet locum indiſtinctè,niſi

 bona

bona debitoris ſint creditori hypothecata: q͞a tūc in omnib⁹ bonis fit miſsio etiá ultra menſurā debiti declarati. ¶ Quæro, obligauit creditoribus unū pignus ſpecialiter, pro x.florenis. & unū aliud pro xx.florenis. & unū eſt ſufficiēs pro toto debito, nūquid poſſum nihilominus utrūque retinere: uide Cy. in l.ſi mulier. in fin. C. de pac. conuen.

11 ¶* An diſcuſsio principalis debitoris, poſsit fieri pendente iudicio cōtra tertium poſſeſſorem: doc. in d. authen. hoc ſi debitor. dicunt q̄ ſic. Et ita plures practicaui, & uidi iudicari in hac curia parlamenti. Idē etiā tenet Ang. in d. auth. de fideiuſ. §. ſi. colla. j.

12 ¶* Itē dicta authen. hoc ſi debitor, nō habet locum circa diſcuſſionē fiendā, ubi debitor in inſtrumento hypothecæ ſe cōſtituit bōa hypothecaria poſsidere precario nomine creditoris: ſed poteſt creditor ingredi poſſeſsionē propria authoritate, cū per cōſtitutū ciuiliter poſsideat, ſecundū Bart. in l. creditores. C. de pign. in ſua repetitio. quod eſt notandū. Idē etiā tenet Io. de But. ut ibi Bar. refert. ¶ An cōſtitutio precarii c excuſet diſcuſsionem fiendam de debito principali: uide plene Ioā. Ferra. in tit. forma libel. in actiōe hypothecaria. in glo. ſuper uerbo, exceptionē executionis. & uide etiā ſingularia do. Bart. de Cepola. fo. 20. uerſo. qui idē tenet quod Ioan. Ferra. tamen dicitur, quod Bart. tenet cōtrariū, in l. iij. C. de

13 pig. in ſua rep. ¶* Itē poteſt agi hypothecaria cōtra debitorem debitoris, ubi nomina ſunt obligata, etiam non diſcuſſo principali. tenet Spec. in tit. de proceſſu. §. ſequitur. uerſi. quid ſi mihi

14 obliga. ¶* Si creditor faciat pactum cū debitore, quod ipſe creditor faciat fructus ſuos rei hypothecatæ, an ualeat tale pactū? d glo. q͞r ſic[d], in l. j. C. de diſtr. pig. idem Hoſtie. in c. ſalubriter. de uſu. uide tex. l. inter cohæredes. §. uſusfruc. ff. fami. erc. & faciunt not. per Bartol. in l. ſi conſtante. in quarto membro. prin. ff. ſolu. mat. Et de hoc ſcripſi in tractatu quem ego Guido Papæ compilaui, qui intitulatur tractatus de contractibus qui ſapiunt uſuram, & qui uſurarii dici poſſunt, uel nō. ibi, alius & quintus caſus &c.

15 ¶* Sed q͞a creditor de iure debet fructus rei hypothecatæ cōputare in ſorte, Ioā. Ferra. tradit cautelā, ut nō cōputentur fructus. in ti. forma libel. in actione hypothecaria. in gl. in uerb. relaxandū fore. circa prin. ¶* Verū

16 res litigioſa poſsit hypothecari: uide quæ dixi ſupra quæſtione cccxxxvij. Licet tertius poſſeſſor præſcribat hypothecariā actionem cūm bona fide & iuſto titulo decem annis. l. j. C. ſi aduer. credi. hoc uerum in priuato, ſecus autem crederem in eccleſia uel minore, per authent. quas actiones. C. de ſac. ſan. ecc. iuncta l. fina. C. in quibus cau. in integ.

reſti.

17 reſtit. non eſt neceſſaria. ¶ * Si aliqua pẽſio imponatur ex con uentione partiũ in aliquo contractu, uel legetur ſuper aliquo fundo: an ipſe fundus cenſeatur hypothecat⁹? uide Bar. & doc. in l. Caius. ff. de annuis leg. & in l. fi. ff. de act. emp. quando penſio imponeretur ad certũ tempus, non cẽſetur obligata res, ſuper qua imponitur, ut in d. l. fi. C. de act. emp. & de leg. j. l. quidã teſtamento. & d. l. Caius. Sed ſi imponatur in perpetuum, tunc res eſt hypothecata, & quilibet poſſeſſor tenetur. ut ff. de uſufru. l. hactenus. & no. Hoſti. in ſum. in ti. de loca. §. quæ actio. ʃ. uer. ante- pe. & pe. & uide Spe. in tit. de lo ca. §. nũc aliqua. uer. lxxxvj. Idem tenet Pet. Iac. in ti. de actione in rẽ pro re emphyteuticaria data, quæ cecidit in cõmiſſum. in xvij. co. uer. & idem forte in anniuerſariis. & talis præſtatio annua, dicitur ſeruitus perſonalis annominata, ut ponit Cyn. C. de uſufru. ſuper rubrica. & plenius ſcripſi s̃. quæ. xlij. in fi.

a ¶ Quæro. *Vide per domi. Ange. de Areo §. item Seruiana. et per Io. de Platea ibidem inſtit. de actionibus.*

b * Contra tertios poſſeſſores. *Adde, nunquid tertius poſſeſſor bonorum poſſit hypothecaria cõueniri, non diſcuſſo principali. Phili. Corn. in conſi. lxxxv. incip. uidetur prima. in prin. in iiij. uol. & in conſi. ccxlvj. incip. in hac conſultatione. in princi. eo. uol. iiij. & hypothecaria expreſſæ hypothecæ poſſit pro dote intentari, contra tertios poſſeſſores bonorum obligati, non facta excuſſione. Latè tradit idẽ Phi. Cor. in conſi. cclxvij. incip. quanquam uideatur. in iij. uol.*

c ¶ An conſtitutio precarii. *Tu uide de hoc per iſtum, conſi. x. incipi. domini de parlamento. uer. ſuprà in dicta facti narratione.*

d ¶ Quod ſic. *Iſtud intellige procedere de iure antiquo C. alias non ualet tale pactum, niſi in caſibus exceptis de iure canonico, nota. C. de uſu. auth. ad hoc. & extrà eod. ti. c. conqueſtus. c. ſalubriter. ita dicit formaliter do. Bal. in l. dudum. in uerſi. caue tibi. C. de diſtra. pigno.*

SVMMARIVM.

1 *Notarij recipientes inſtrumenta falſorum contractuum, qua pœna puniantur.*

2 *Inſtrumentum falſum qui dictat, qua pœna puniatur.*

3 *Notarius ſi fateatur in tortura, uel aliàs, ſe inſtrumentum falſum confeciſſe, an noceat parti illa confeſſio.*

QVAEST. CCCCXXXIII.

DVO notarii de Alauardo receperunt inſtrumentum de quodã actu à iure reprobato facto in uilla Alauardi, de quo actu ſcripſi s̃. q. ccccxxiij. quæro ſi dicti duo notarii deliquerint, & quã pœna ueniant puniẽdi? Credo* ꝙ ipſi deliquerunt, & ꝙ 1 pœna exilii perpetui ueniãt puniendi, per text. in l. iubemus. la ij. in §. œconomus. ibi, his tabellionibus, quę huiuſmodi cõtractum uetitorum auſi fuerint inſtrumenta conſcribere, irreuocabilis exilii animaduerſione ple

 ctan

ctentur. C.de ſac.ſan eccle. Reperio tamen alias pœnas grauiores, uidelicet priuationis officii notariatus, infamiæ & amputationis pugni in §. callidis. de prohi.feu.alie.in feudis. Sed credo, ꝙ in caſu noſtro, de quo hic agitur, nõ habeant locũ pœnæ dicti §. callidis. quia ibi loquitur tex.de cõtractu fraudulẽto, ſciẽter per notariũ recepto. Ideò acrius ibi punitur propter fraudem dolosè cõmiſſam. hic autem in caſu, de quo agitur, licet actus fuerit de iure reprobatus, in eo tamẽ non interuenerunt fraus neq; dolus, licet quędam ſimplicitas. ideo mitius pu

a nitur[a], pœna tantũmodo exilii: ut d.§.œconomus. Nec excuſantur dicti duo notarii, ſi dicerent ſe non credidiſſe dictum actum coram dicto Rodulpho per eos receptum fuiſſe de iure reprobatũ, quia hoc ſcire debebãt, iuxta ea quæ leguntur & not.in l. generali.C.de tabu.li.x.& nihilominus dici poſſet ipſos officio notariatus fore priuandos, cũ in ipſo officio deliquerint: iuxta not.per gl.in auth.de non alie.aut pmutã.re.ecc.co.ſ).in §. ſuper hoc.ſup uerbo, reuiſionẽ. Sup hoc caſu die ix. Auguſti, M. ccccl x.in cõſilio fuit cõcluſum, dictos notarios grauiter deliquiſſe, & ipſos fore deportandos, iuxta d.l.iubemus. aut ſaltem officio notariatus eos fore priuandos. per d.gloſ.Sed mite agendo dicti domini in præſentiã dicti nobilis Io. Pales commiſſarii regii cõcluſerunt, quòd pecuniariter punirentur, attenta qualitate perſonarum ſuarũ; & ita fuerunt condẽnati per dictum Pales in audiẽtia, de mẽſe

2 Decembris, M.cccl. ¶ *Sed qua pœna debeat puniri ille, qui dictat falſum inſtrumentum? dic ꝙ pœna falſi, ſicut datarius, qui cõficit inſtrumentum: ut tenet Bal. in d.l.iubemus.circa fi.in q.quæ

3 incipit. ¶ *Vltimo quæro, ſi notarius confiteatur in tortura uel aliàs ſe falſum inſtrumentum fabricaſſe, an noceat parti. Dic ꝙ non, ſecundum Bart. in l.ſi quis in graui.§. ſi quis moriens.ff.ad Silleianum.

a ¶ Ideo mitius punitur. *Ad hoc faciunt, quæ notantur & leguntur in c.inter corporalia. §.ſanè.ibi, quia non ex malignitate &c. extra, de translat.epiſco.*

SVMMARIVM.

1 *Secretarij parlamenti an debeant exigere decimam de condemnationibus. Et pœna exigentium.nume.1.*

QVAEST. CCCCXXXIIII.

ANNO domini, M. ccccl x. & die vj. menſis Auguſti, in camera conſilii, in qua erant omnes domini mei de parlamẽto & camerę computorum Delphina.ac theraurarius generalis

1 Delphi.fuit appunctuatum,* ꝙ ſecretarii curiæ parlamenti, qui nunc ſunt & pro tẽporibus fuerint de cõdonationibus aut pœnarum declarationibus fiſci, ærario in dicta curia parlamenti adiud

adiudicatis, aut adiudicandis in
a futurum, nõ exigant decimam[a]
à partibus priuatis: licet in aliis
curiis præſentis patriæ exigi cõ
b ſueuerĩt[b]. Et corroboratur huiuſmodi appunctuamẽtum per curiam parlamenti factũ authori domini Archi. in c. ut officiũ. de hæreticis lib. vj. in glo. ſuper uerbo, publicã. ubi dicit, ꝙ tales perſonæ cõtra quas inquiritur, non debent ſatisfacere tabellioni de labore. alle. in auth. ut nulli iudicum. §. his inſuper. col. ix. Et ideò quia Petrus de Bolliaco ſecretarius in d. curia petebat decimam pœnarum declaratarum in ꝓceſſu, in manibus ſuis formato contra nobilẽ Rodulphum de cõmeriis domini Baſſide, campi rotundi, & eius complices ad cauſam cuiuſdã dietę, per ipſos tentæ in uilla Alauardi, de qua dieta latius ſ. q. cccc. xxiij. tetigi. fuit tunc die vj. huius menſis Augusti appunctuatum, per dictos dominos in cõſilio, ꝙ ipſe Pe. de Bolliaco, nõ exigat dictam decimam à partibus priuatis condemnatis: ſed fuerunt ſibi taxati ſuper dictis expletis ducenti flo. Et aduerte, ꝙ dico, ſuper expletis, quia hoc fuit licitum facere ſuper dictis expletis, ut ponit Barto. in l. di-
a uus. ff. de bo. dam. in fi.* Caueant ergo ſecretarii prædicti, ne decætero exigant dictã decimam: quia inciderent in crimen concuſſionis. l. j. & ibi glo. ff. de concuſſionibus. etiam ſi à ſponte ſoluentibus reciperent. ita glo. in l. j. C. de ſalgamo hoſpi. non præſtan. lib. xij. & deberet talis contrafaciens, ab officio ſecretarii repelli, & priuari. l. ſi quis. C. de offi. præfe. præto. ultra pœnam concuſſionis, de qua ſ. proximè: & ideò in quibuſdam curiis præſentis patrię, maximè in curiis Delphi. Ebreduni notarii non recipiunt decimas à partibus priuatis: ſed ſuper emolumentis domini. attamen Franc. de Zaba. in cle. j. uerſi. notariis. de hęreticis. uidetur tenere, ꝙ ſi talis ſecretarius non habeat ſtipendia ratione ſui officii, ꝙ ipſe poteſt exigere ſalariũ ab inquiſito. Et ita etiam faciũt dicti ſecretarii parlamenti: quia ſalaria exigunt ab inquiſitis, pro eorum uacationibus & ſcripturis, ipſos inquiſitos concernẽtibus. Sed an curia parlamenti potuit ſtatuere, ꝙ dictæ decimæ nõ recipiantur? Dic ꝙ ſic, poteſtate eis, per do. Hubertum Delphinũ attributa: ut ſcripſi ſ. q. cccclliij.

a ¶ Decimam. *De decima tangitur C. de epiſco. & cle. auth. generaliter autẽ iudex. & in l. j. & ij. C. de ſpor. & ſumpti.*

b ¶ Conſueuerunt. *Vide in argum. quod dicit do. Odofr. in prædi. auth. generaliter. in ij. colum. uerſic. unde not. argumen.*

SVMMARIVM.

Commiſſum emphyteuticariæ locũ ne habeat contra pupillum.

Pupillus & adultus ubi æquiparentur.

3 *Emphyteuta ſi ſoluerit cenſum in parte, & in parte non, an pro parte committatur.*

4 *Pupillus non ſeruiens domino, an priuetur feudo.*

QVAES. CCCCXXXV.

VTRVM contra pupillum locum habeat l.ij. C.de iu-
1 re emphy. adeò * ꝙ res cadat in commiſſum per lapſum trienii, ſi non ſoluerit canonem? Et licet gl. in d.l.ij. in q.ſi. & Cy. ibidem. in xij.q. Dy. in c.qui in ius. extrà de reg.iur. Spe. in ti.de locato.uer.xviij. Barto. in l.cum filius.§.in hac.ff.de uerb.obli. dicant, ꝙ contra minorem currit triennium: licet poſteà reſtituatur: attamen ipſi nō diſtinguunt expreſsè, utrum talis minor ſit pupillus, uel adultus. Credo tamen; quòd contra pupillum di-
2 ctum trienniū non currat[a], mortuus per rationem poſitam in l. fi. ibi, melius etenim eſt intacta iura ſeruare &c. C. in quib. cau. in integ.reſt. non eſt neceſſaria. conſiderato, ꝙ talis lapſus temporis eſt adeo odioſus reſpectu emphyteutę: ſicut & lapſus bienni reſpectu debitoris in pecunia non numerata, qui nō currit contra pupillū: ut d.l.fi. ſic ꝙ in utroq; caſu eadē uidetur ratio. ergo idem ius ſtatuendū. l. fi. C. ad le. Fal. l. illud. ff. ad le. Aquil. Et per hoc uidetur tex. in d.§. in hac. ibi, nō uidetúr autē per pupillum ſtetiſſe ex huiuſmodi ſtipulatione, ſi pupillus hęres erit &c. præſupponendo, ꝙ pupillo non debet imputari, quòd adulto imputatur. & iſtam partem uidetur tenere gl. or. ut multū no. in l.ſi tutoris. C.de adm.tu. iſtud idem comprobatur in materia feudali, ubi adulto negligentia anni & diei imputatur. in c.j. §. prętereà. ibi, de prohi.feud.alie. per Fede. in feudis.col.x. quæ tamen non imputantur pupillo. in c.ſi quis deceſſerit, minorē non cogi fidē facere. eadem colla. Et maximè, ubi talis pupillus in ius patris ſui uel alterius ſuccedit, qui ꝓpterea iuſtā cauſam ignorantiæ habet, an talis cēſus debeatur, uel res ſit emphyteuticaria. & ita non pōt ſibi opponi ratio poſita in d.l.ij. de iure emphyteu. quia talis ætas ipſum habet excuſare. l.j. i fi. C.de fal. mo. Non obſt. l. properandū. in fi. C. de iudiciis. & §. pupillus. in authen. de hæred. & fal. colla. j: ubi
2 * pupillus & adultus æquiparantur quo ad caſus ibi poſitos: quia in eis eſt ſpeciale, ſicut dicit & ſoluit Bar. in d.l.fi. C. in qui. cau. in integ.reſti. nō eſt neceſſaria. Concluditur ergo quòd contra pupillum non currat dictū tempus triennii, & ſic nō eſt neceſſa-
3 ria reſtitutio in integ. * Contra uero adultum currit dictū tempus: ſed reſtituit̃. ita debēt intelligi gl. Cy. Dy. Spe. & Bar. in locis ſ. alle. Et ita uidi determinari in d. curia parla. ¶ De hac materia præſcrip. cōtra pupillū uel adultum etiā tetigi ſ. q.xxxj. de aliis pręſcriptionibus tam contra

tra fiſcum, quàm alios priuatos, uide multas quæſtiões ſ.q.cccc-xvj. ¶ Si emphyteuta ſoluerit cenſum in parte, & in parte nõ, an pro parte committatur? uide quæ plenè dixi ſ.q.clxxiij. ¶ Et de illo, qui ſoluit falſo geſtori, ân liberetur: uide quæſt.clxxiij.

4 ¶ Quæro, ſi pupillus nõ ſeruiat domino, an priuat feudo? dic q non, c. ſi minori, & c. ſi de feudo defuncti controuerſia fuerit: alias eſt rubrica, minorem non teneri fidelitatem facere: & ita ibi tenet Glo. & Bal.

2 ¶ Non currat. *Quòd autem nulla poteſt præſcriptio aduerſus pupillum currere, uidetur expeditum per text. in l. ſicut. in uer. ſed pupillari ætate. C. de præſcrip. xxx. uel xl. annorum.*

SVMMARIVM.

1 *Appellationis interpoſitæ uirtute, quis conſtituitur in protectione Iudicis ad quem: & eximitur à poteſtate Iudicis à quo.*

2 *Iudex appellationum, de quibus poſſit ſe intromittere.*

3 *Iudex appellationum, habet iuriſdictionem in territorio ordinarij: ligata tamen eſt.*

4 *Iuriſdictio Iudicis appellationum, expirat ſententia per eum lata.*

5 *Appellans non debet recedere à præſentia eius, à quo appellatur, antè, quàm ille deferat appellationem, uel renuat deferre.*

6 *Iudex appellationum, ſuccedit in locum Iudicis cauſæ principalis.*

7 *Appellari poteſt ad Papam, à ſuperiore non recognoſcente ſuperiorem.*

8 *Appellans, an appellatus, debeant probare in cauſa appellationis, diſting. numero 9.*

10 *Appellatione pendente an omnia debeant remanere in eodem ſtatu, in quo erant tempore ſententiæ.*

11 *Appellatio à diffinitiua, ualet.*

12 *Iudex appellationum an debeat confirmare ſententiam Iudicis à quo, lata expreſſa cauſa iniqua, & indebita, etiam ſi ſecundum proceſſum potuerit aliter ſententia ferri.*

13 *Appellatio non petitis Apoſtolis, an ualeat.*

14 *Sententia Iudicis à quo, an confirmetur per appellationem interpoſitam.*

15 *Appellari an poſſit à comminatione per Iudicem illata.*

16 *Appellationem deſertam eſſe, an ſit ſententia interlocutoria uel diffinitiua.*

17 *Sententia Iudicis appellationum, lata poſt deſertionem, an ſit nulla.*

18 *Sententia lata ſuper nullitate proceſſus, an ſit interlocutoria, uel diffinitiua.*

19 *Appellari an debeat ab interlocutoria, quæ habet uim diffinitiuæ.*

20 *Innouata medio tempore an debeant reuocari, ſi appellans non faciat citari partem ſuam infra terminum ſtatutorum Delphin. coram Iudice, ad quem.*

21 *Attenta an debeant reuocari, ſi conſtet appellationem euidenter eſſe iniuſtam.*

22 *Appellatio an ſit deſerta, ſi eam quis non poſſit introducere præ inopia.*

23 *Iudex à quo, an terminũ datũ à ſe appellãti ad introducẽdũ appellationẽ, corã Iudice ad quẽ, poſſit prorogare.*

24 *Iudex cauſæ principalis, à quo, an poſſit*

poßit eius ſententiam exequi, appellatione deſerta.

25 *Filius an poßit appellare pro patre, ſine eius mandato.*

26 D*ominus an poßit appellare, pro homine ſuo.*

27 *Epiſcopus an poßit appellare pro ſua ciuitate, uel ſuis ſubditis.*

28 *Impedimenta appellatiõis proſequẽdæ qui allegat, an ſit audiendus.*

29 *Tempora fatalium an currant in curia* Grationop.

30 *Compromißum inter partes factũ, an impediat curſum decem dierum, qui dantur ad appellandum.*

31 *Appellatio ab interlocutoria, an admittatur in curia parlamenti* Delp.

32 *Grauamina omnia inſerta in appellatione, an ſint probanda.*

33 A*ppellari an poßit à futuro grauamine.*

34 D*ies xxx. dati ad* A*poſtolos concedendos à* I*udice à quo, an incipiant currere à die ſententiæ, uel appellationis interpoſitæ.*

35 D*ies xxx. dati ad* A*poſtolos concedendos, an currant de momento ad momentum.*

36 A*ppellationi ſuæ renuncians, an ueniat condemnandus in expenſis.*

37 I*udex, ad quem, ſi pronunciet bene interlocutum à* I*udice, à quo, an deſinat eſſe* I*udex.*

38 *Clauſula ſolita apponi in appellationibus: proteſtando quòd dictam meã appellationem poßim proſequi per uiam nullitatis, &c. quid operetur.*

39 I*ncarceratus ſi appellat, an debeat remitti* I*udici, ad quem.*

40 *Officium quod ſit hodie ſubrogatum loco Quæſtoris.*

41 A*ppellari ad quem debeat à ſententia* V*icarij.*

42 E*piſcopus ſi committat cauſam, ad quem appellabitur.*

43 S*ententiam quis an dabit executioni: an* I*udex, à quo: an* I*udex, ad quẽ.*

44 L*ex penul.* C*. de appel. ad quæ poteſt adduci in argumentum.*

45 T*empora fatalium, an currant contra minores.*

46 T*empora fatalium, an poßint prorogari conſenſu partium.*

47 I*udex, à quo, an poßit præfigere terminum parti ad introducendam appellationem.*

48 A*ppellationem an poßit pars introducere ante terminum ſibi præfixum.*

49 A*ppellans ſi petat ſe remitti* I*udici immediato, debet remitti.*

50 A*ppellationem introducere uerbo, an ſufficiat in parlamento* D*elphinali, ſi non poßit à notario ſtatim haberi inſtrumentum appellationis.*

51 P*rocedẽdi ratio, in cauſa appellationis, quæ interponitur à reintegratiõe poßeßionis, uigore ſtatuti* D*elphinæ.*

52 S*atutum* D*elphinale, ſi quis per literas, an uideatur prohibere cauſam nullitatis.*

53 A*ppellatio an ualeat à ſententijs curiæ parlamenti.*

54 S*ententia diffinitiua uel interlocutoria ſuper aliquo crimine prolata, an poßit mandari executioni infra decem dies datos ad appellandum.*

55 I*udex appellationis an cognoſcat de nullitate ſẽtẽtiæ, ſi ſimpliciter appelletur, & opponatur ab appellante.*

56 V*ictus uictori an cõdemnari debeat in expenſis, in cauſa appellationis.*

Ap

57 Appellari an poſſit à ſtatuto uel edicto facto p Iudicē,ne portētur arma.
58 Appellari an poſſit à citatione,quãdo citatur non citandus.
59 Appellare an ſufficiat ad Iudicem competentem,nullo tamen expreſſo.
60 Iudex appellationum cognoſcit an appellatio ſit recipienda.
61 Iudex appellationum num debeat ſequi ſtatuta primi Iudicis.
62 Appellatio extra iudiciũ facta, quid operetur.
63 Appellari an poſſit ab omiſſione cõdemnationis expenſarum.
64 Appellatio an poſſit interponi corã notario.
65 Appellatio an impediat executionē ſententiæ.
66 Iudex qui non detulit appellationi, an poſſit exequi ſuam ſententiam.
67 Iudex appellationum,an debeat ſtatim inhibere.
68 Iudex appellationum,an ſit Iudex nullitatis.
69 Appellãs coram Iudice à quo, an intelligatur delere eius appellationem.
70 Dominus contumax an poſſit appellare per ſe,uel per procuratorem.
71 Appellare an poſſit tertia perſona.
72 Appellari an poſſit ab interlocutoria,de iure ciuili.& nu.85.
73 Poſſidens rem aliquam, dubitans in ea turbari,appellat extra iudicium.
74 Sententia ſi contineat plura capit ula,an appellari poſſit ab uno.
75 Appellationes duæ an requirantur,ſi ſimul & ſemel proferuntur interlocutoria & diffinitiua.
76 Appellari an poſſit à Iudice, à quo, qui aſſignauerit ad ordinandum ſuper amiſſione articulorum traditorum, & ad diffiniendum ſuper tota cauſa, & cauſa diffiniatur omiſſa dicta ordinatione articulorum.
77 Si appellem à ſententia,& appellatus negat eam eſſe latam , an ipſe perdat commodum dictæ ſententiæ.
78 Tempus præfixum ad appellandum, an currat,etiam nullitate propoſita.
79 Iudex qui defert appellationi ob reuerentiam ſedis Apoſtolicæ, an totã iuriſdictionem à ſe abdicet.
80 Appellans à ſimplici interlocutoria, an poſſit de nullitate agere coram Iudice,ad quem.
81 Iudex appellationum, an poſſit pronunciare de his, quæ coram eo agi non poſſunt.
82 Dux ſi ferat aliquam ſententiam,ad quem debeat appellari.
83 Appellari an poſſit à Iudice non ſuo, communiter electo.
84 Appellari an poſſit à ſententia, in qua Iudex pronunciauit bene uel malè appellatum.
86 Appellari an poſſit, ſi denegetur dilatio quæ petitur,uel audientia.
87 Appellationi per alium interpoſitæ, qui poſſint adhærere.
88 Appellare an poſſim poſt decē dies, ſi procurator meus non appellauit.
89 Appellari an poſſit ſuper decimis.
90 Attentata qualiter debeãt reuocari.
91 Appellationis quis ſit effectus , cum quis primò appellat uiua uoce, ſaluo iure appellandi in ſcriptis.
92 Appellari an poſſit, propter locum non tutum.
93 Pronuncians ſe iudicem non competentem , an poſſit illam interlocutoriam reuocare.
94 Iudex appellationum non ſuccedat loco

loco iudicis cauſæ principalis.

95 *Princeps an poſſit appellationem deſertam admittere.*

96 *Appellari an poſſit ab executore.*

97 *Iudex,ad quem,an poſſit de nullitate ſententiæ cognoſcere, ſi appellatio à ſententia fuerit deſerta, lapſu fatalium,uel aliàs.*

98 *Appellari an poſſit in cauſa momentaneæ poſſeſſionis.*

99 *Appellatio an poſſit interponi coram notario.*

100 *Tempora fatalium an currant,facto compromiſſo ſine termino.*

101 *Appellatio deſerta coram iudice ad quē,an poſſim redire ad iudicē,à quo.*

102 *Reconuentio an admittatur in cauſa appellationis.*

103 *Ratificare infra decem dies an debeā appellationē meo nomine factā.*

104 *Dominus an repellatur ab appellādo,ſi pcurator fuerit uerus cōtumax.*

105 *Arripiēs iter poſt appellationem interpoſitam,an cenſeatur interim eſſe in protectione iudicis,ad quem.*

106 *Iudex non admittēs appellationem an poſſit ſtatuere terminū appellāti, ad introducendam appellationem.*

107 *Minor qui non appellauit, an petens reſtitui,audiatur.*

108 *Appellationis inſtrumentum portans,coram iudice ad quem introducens; an introducendo præſumatur habuiſſe mandatum introducendi dictam appellationem.*

109 *Cauſæ iuſtæ appellationis non proſequutæ,quæ ſint.*

110 *Appellari ad quem debeat, ab epiſcopo in temporalibus.*

111 *Attentata an poſſint reuocari, ſi lis conteſtetur ſuper attentatis.*

QVAEST. CCCCXXXVI.

CVM materia appellationū
ſit quotidiana, & ipſius
uſus frequens exiſtat, ut inquit
iuriſcōſultus,in l.j.in princ.ff.de
appel.& tā in practicādo, quàm
in iudicando.in d.ſuperiori curia parlamenti,& aliis curiis inferioribus huius patriæ, ideò
ego Guido,duxi ipſam materiā
hic tractare per quæſtiōes, & in
fine cuiuslibet ponam quæ uidero de iure aut ſtylo curiarū
obſeruari. Et pro introitu præſentis materiæ præmitto vij.cō-
1 concluſiones. ¶*Prima concluſio, quòd uirtute appellationis
interpoſitæ quis conſtituitur in
protectiōe iudicis ad quem appellatur, & à iuriſdictione iudicis à quo appellatur, & exēptus.
extrà de appell.in c.ad audiētiā.
Et hoc uerum,quantum ad articulum appellationis:in aliis autem non eſt exemptus.in c. pro-
2 poſuit.e.tit.¶*Secūda.cōcluſio,
quòd iudex appellationum non
pōt ſe intromittere, niſi de his,
quibus ad eum eſt per appellationem iuriſdictio deuoluta. in
3 c.paſtora.extrà de of.ordi.& c.j.
de app.lib.vj.¶*Tertia concluſio:quòd licet iudex appellationū habeat iuriſdictionē in territorio iudicis ordinarii: ipſa tamen eſt ligata: quia non habet
effectum niſi appellatiōe interpoſita, & coram ipſo iudice debitè introducta:ut in d.c.paſtoralis.no.per Bar.& Hoſt.Nam ſi
iuriſdictio ſua unicuiq; nō ſeruare

uaretur, ordo ſecularis & eccleſiaſticus confunderet. xj. q. j. c. puenit. ¶* Quarta cõcluſio: ꝙ iuriſdictio iudicis appellationum per appellationem ad eum deuoluta, expirat ſententia per eũ lata. c. ut debitus honor. extrà de app. & faciunt quæ leguntur & not. per Hoſt. in c. j. extrà de offi. or. ¶* Quinta concluſio: ꝙ ubi appellatur ab aliquo, non debet appellans à ſui præſentia recedere antè, q̃ ipſe à quo appellatur, deferat appellationẽ, uel renuat deferre. ut in c. ex parte. extrà de appel. la ij. & tenet Inn. in c. ſuper. eo. tit. quod uerũ dico, niſi iudex ſtatueret ſibi terminum ad audiendum ſuam reſpõſionem, quod poteſt. Sed ſecundum ſtatuta Delphi. non tenetur appellans redire in petẽdo apoſtolos: ſed debet proſequi eius appellationẽ corã iudice appellationum, & ualet ac ſi apoſtolos obtinuiſſet: ut dixi ſ. q. xxv. ¶* Sexta concluſio: quòd iudex appellationũ ſuccedit in loco iudicis cauſæ principalis. l. tutor. in princ. ff. de uſur. & in c. Ray. in fi. de teſta. ita tenet Spe. in tit. de expenſis. §. nunc uidẽdũ. uer. & no. ꝙ expenſæ. ¶* Septima cõcluſio: quòd à ſuperiore non recognoſcente ſuperiorem, [a] poteſt appellari ad Papã: ut tenet Hoſt. in c. cum Ioannes. extrà de fide inſtru. quem ſequitur Abb. Pan. in c. ex literis, extrà de prob. Et iſtis ſic pręſuppoſitis uenio ad quæſt.* Et primo quæro, quis debeat probare in cauſa appellationis [b], an appellans uel appellatus. & qa ſuper hoc uarii uaria dixerunt, ſic * diſtingue, poſt Bar. & doc. quia quandoq; quæritur quis debeat probare ſe iuſtè appellaſſe, hoc eſt appellationẽm ritè interpoſitã eſſe, uidelicet congruo tempore, & ſimilia. tũc ille, q appellat, ꝓbare debet. l. eos. in princ. & §. penu. C. de app. & l. litigantibus. & l. quoniam. eo. tit. Quandoq; quæritur quis probare debet de iniuſtitia cauſæ: & tunc aut altera pars tantum proſequitur appellationem, altera abſente cõtumace, & tũc ille debet probare, q ꝓſeqtur: ut in l. ampliorẽ. C. de app. & in auth. de his, q ingrediuntur ad appellandum. §. quia illud. Quandoque utraque pars proſequitur: & tunc aduerte: quia quędã eſt probatio, quę fit per modum abnegatiuũ. uerbi gratia, dico ſentẽtiam latam, me non citato, non pręcedente cauſæ cognitione, & hoc uolo ꝓbare p inſpectionẽ actorũ. tũc ei qui appellat, incũbit ꝓbatio. & debet acta producere quę iudex habet inſpicere. ut l. ne caſus. C. de app. & l. is apud quem. C. de edẽ. Si uerò quæris de ꝓbatiõe, quę fit de directo per teſtes uel inſtrumenta, tũc ille debet ꝓbare in cauſa appellationis qui habet probare in cauſa principali. ut l. hi, qui. & ibi hoc tenet gl. poſt Io. And. C. de app. Nam appellatione interpoſita

4 5 6 7 a 8 (left margin); b 9 (inner margin)

omnia

13 ries. ¶ * Quintò quæro, aliquis appellauit, & nõ petiit apoſtolos, an ualeat appellatio? Dic, ꝙ nõ, ſed eſt nulla, iuxta cle. quãuis rigor. de app. Sed quid ſi ſimpliciter dico, appello, & iudex det apoſtolos: nũquid cõfirmatur, & ualet appellatio? quidã dicũt, ꝙ ſi iudex incõtinẽti det, quòd ualet, aliàs ſecus. Ita dicũt aliqui doctores. Sed pone, ꝙ eſt aliquis ruſticus, qui neſcit petere apoſtolos, ſed dicit dũtaxat appello, an ualeat eius appel. Crederem ꝙ ſic: quoniã non omnes ſciunt petere apoſtolos. arg. in l. quoties. C. fam. erciſc. & not. in c. per tuas. extrà de appel. & ita uidi in hac curia determinari, propter ſimplicitatẽ aliquorũ ruſticorũ.

14 ¶ * Sexto, pone, ꝙ ſententia iudicis à quo, eſt nulla, an per appellationẽ interpoſitã uideatur cõfirmata? ſic diſtingue: quia aut ſentẽtia eſt nulla defectu cõſenſus: quia falſus procurator egit: & tunc cõfirmatur, iuxta ea, quæ dicit gl. in l. fi. C. ſi ex falſis inſtrumentis. Aut ſentẽtia ex alio defectu eſt nulla: & tũc nõ cõfirmatur per appellationem. in l. ſi expreſſim. §. fi. ff. de appel. Ita dicit Bart. in d. l. ij. C. ſi ex fal. inſtru. & in l. j. quãdo pro. nõ eſt neceſſe.

15 ¶ * Septimò, an à cõminatione per iudicẽ illata, poſſit appellari? & uidetur quòd nõ, quia uani timoris nulla eſt æſtimatio. l. ſi quis ab alio. ff. de re iud. Tu dic, ꝙ quãdo iudex comminatur de his, qui ad ſuã iuriſdictionẽ pertinẽt, quòd tunc poteſt appellari. ff. quod met. cau. l. ij. & l. fin. §. j. Et ille eſt uerus caſus. c. cum ceſſante. extrà eo. Si uerò eſſet aliquis nõ potẽs, qui cõminaretur: qui aliàs nõ habet iuriſdictionẽ, nõ poſſet appellari. ita dicit Inn. in d. c. cum ceſſante. quẽ ibi ſequitur Ioan. And. & uide gl. in l. ſi quis prouocauerit. C. de appell.

16 ¶ * Octauò, pone ꝙ iudex appellationum pronũtiet appellationem deſertã: utrũ iſta ſit ſententia interlocutoria, uel diffinitiua? doctores in iure ſcribẽtes in hac q. uaria dixerũt, & reperiuntur diuerſę opiniones. ideò uide plenè quę dixi ſ. q. xj. quia ibi recitaui opiniones: & dixi quid ſuper articulo ſeruatur in d. curia parlamenti de ſtylo ipſius curiæ.

17 ¶ * Nonò quæro, an ſentẽtia iudicis appellationũ ſit nulla lata poſt deſertionẽ. Bal. ꝙ ſic, in feudis, in tit. quo tẽpore miles inueſtiturã petere debeat. in §. fi. in fi. quẽ ſequitur Hoſt. in c. ex ratione. de appel. & iſta eſt ueritas, dicit Old. per l. ij. in fin. C. de temp. appel. & eſt ratio ſecundum eos: quia per deſertionẽ deſinit iudex appellationũ habere iuriſdictionẽ: licet Inno. teneat contrariũ, in d. c. ex ratione.

18 ¶ * Decimò quæro, an ſentẽtia lata ſuper nullitate proceſſus, ſit interlocutoria ſentẽtia, uel diffinitiua? quod prodeſt ſcire: quia ſi ſit interlocutoria, debet in ſcriptis appellari: aliàs appellatio eſt deſerta. in c. cordi. de app. lib. vj. Et uide

28 ſcripſi, in d.q.cccclxiiij. ¶*Xx. quæro,ſi quis dicat ſe nõ potuiſſe eius appel.in termino ſibi per iudicẽ à quo,præfixo introducere, alleget impedimẽta quæ uult per eius iuramentũ probare, an ſit ad hoc admittẽdus? uide quæ dixi ſ.q.ccv. & ibi reperies quid ſuper hoc ſeruatur,in dicta curia
29 parlamenti. ¶*Xxj.an hodie in d.c.curia parlam.currant tẽpora fataliũ? uide quæ dixi ſ.q.cxxxv.
30 ¶*Xxij.quęro,an cõpromiſſum inter partes factũ impediat curſum x.dierum,qui dantur ad appellãdũ? uide quid iudicatũ fuit in d.curia parlam.ſ.q.cxv. & ibi
31 plenè dixi. ¶*Xxiij. quæro, an hodie in curiis præſentis patriæ Delph.appelletur ab interlocutoria?& qui ſunt caſus,in quibus de iure ciuili poteſt ab interlocutoria appellari, uide quæ ple-
32 nè dixi ſ.q.lxxv. ¶Xxiiij. quæro,pone,quòd plura grauamina inferuntur in appellatione, nunquid debẽt omnia probari? Dic, ꝙ ſi tendant ad eũdem effectũ, quod ſufficit unũ probare.ſi uerò tendunt ad diuerſos effectus, tunc debẽt omnia probari, in c. ex parte.lo.j. & ibi glo.notabili. & Henricus Bohic. extrà, de reſcrip.& cap.ſignificauit.extrà,de appel.& ita dicit glo.ſuper uerbo,ipſorũ.in c.exhibita.extrà,de
33 iudiciis.¶*Xxv.quęro,an à futuro grauamine poſſit appellari? uidetur textus,quòd ſic.in l.& in multis.C.de appel.& eſt caſus in authen.de colla.§.ſi quis prouocauerit. collatione nona. uide plenius circa hæc quæ dixi in tractatu meo de appellat.in quæſt.
34 xxvj. ¶*Xxvj.quæro,an triginta dies infra quos iudex à quo, debet apoſtolos concedere, de quibus in l.iudicibus.C.de appellationibus,incipiãt currere à die
a ſententiæ,[a]uel à die appella.interpoſitæ. Hoſtien.poſt Zenzeli. dicit quòd tempore appellationis interpoſitæ.& hoc probat quinque rationibus: quas uide in c.cordi. de appellationib.lib. vj. uerò.in c.ab eo.ſuper uerbo, xxx.de appel.lib.vj.& gloſſ.iij.in clem.quamuis.extrà,de appella. & gl.ij.in l.j.ff.de libellis dimiſſoriis.tenuerũt indiſtinctè,quòd à tempore ſententiæ latæ currũt dicti xxx.dies.& hanc partem tenet Ioan. Andr.in d.c.ab eo.tam in glo.quàm in nouella. Pro qua parte uidetur caſus, in dicta l. iudicibus.C.de appellationibus. dum dicit, ex die ſententiæ diffinitæ,&c.& iſta eſt cõmunis opinio. tamen in aſsignatione ad dandum reſponſionem iudicis ſuper conceſsione apoſtolorũ, eſt aduertendum: quia quãdoq; iudex aſsignat diem ad dandũ eos ſimpliciter dicendo, aſsigno tibi decem dies: qui computantur à tempore appellationis interiectæ, quando iudex aſsignat non ſimpliciter: ſed ſpecificè, dicendo aſsigno decimũ diem iuris: & tunc illi x.dies computantur à die ſententiæ latæ: & hoc importat uerbum iuris, aſsignatione

tione diei poſitum per dictam l. iudicibus.C.de appellationibus. & glo.ſuprà alleg.Et eſt effectus: quia ſi appellatio fuerit interiecta die iij. poſt ſententiã,& dies v.iuris fuerit aſsignata,quòd niſi pars appellãs uenerit die x.à die ſentẽtiæ latæ computanda, eius appellatio erit deſerta.Et ita uidi ſeruari per aliquos iudices ad decipiendũ iuris ignaros,ut eorum appellationes ſint deſertæ, ignorantes tempus iuris, ut eorum ſententiæ ratæ maneãt. Sed malè faciunt,& contra conſcientiam, niſi declarent diem iuris. ita ſecundum ſtatuta Delphi. & ſtylum dictæ curiæ parlamenti tempus datũ ad petendum apoſtolos, currit à die ſententiæ.

35 ¶*Xxvij.quęro,an dicti xxx.dies (dę quibus ſuprà tetigi) currant de momento ad momentum?[d] Dic,quòd ſic.eſt glo.ord.in cap. non ſolũ.glo.ſuper uerbo,dicendum.& glo.in c.ſciuit.de appellationibus.lib.vj.& gl.etiam in l. j.§.dies.ff.quando appellan, ſit. Et eſt effectus,quia hora,qua ſententia fuit lata die x.iuris aſsignata, eadẽ hora petere debet apoſtolos: aliàs appellatio ſua eſſet deſerta, iuxta cle.quãuis rigor, aliàs ubi non eſſet x.dies iuris aſsignata:ſed ſimpliciter x.dies, tunc tota dies cedit: & ſic non eſſet deſerta. Et iſta ſunt notanda,quia quotidie in facto occurrunt.

36 ¶*Xxviij.quæro, uidemus quòd appellans poteſt renũtiare ſuæ appellationi.l.ſi quis libellos.C.de appella.An talis renuntiãs ſuæ appellationi ueniat condemnandus in expẽſis? Dic, quòd ſic, ut tenet Inno.in cap.ex parte.extrà,de reſcrip.Et ita ſeruatur in curiis præſentis patriæ Delph.

37 ¶*Xxix.quæro, ſi iudex ad quem, pronũtiet bene interlocutũ à iudice à quo,nónne definit eſſe iudex, ita quòd cognitio negotii principalis redeat ad iudicem à quo? Dic,ꝙ ſic,per c. ut debitus honor.extrà, de app. tamen hæc curia parlam.de ſtylo ipſius curiæ,ſi æquum ſibi uideatur,retinet ad ſe quandoque cognitionẽ negotii principalis: quòd facere non debent alii iudices inferiores.per dictum c.ut debitus.Et ſi contrarium faciant, poteſt appellari à tali grauamine,

38 ¶*Xxx.quæro,ſi aliquid operatur illa clauſula in appellationibus apponi ſolita proteſtãdo, quòd dictam meam appellationem poſsim proſequi per uiam nullitatis,iniquitatis,uel facti iniurioſi, & aliàs, ſecundum quod mihi uidetur?Dic,ꝙ ſic,ut uidetur text.cum glo.in l.ſi quis prouocatione. ſuper uerbo,iniuria. C.de appellatio.

39 ¶*Xxxj. quæro,ſi quis incarceratus appellat, an debeat remitti iudici ad quẽ? Gulielmus de Monte Lauduno, dicit quòd erat magis quæſtio in ſtudio Tholoſano, cum Epiſcopo Narbonenſi: & quia erat in facto,ipſe uoluit pręcipitare ſententiam.dominus Pet.de Ancha. dicit,quòd cuſtodiatur per iudicem

cem à quo, ſi eſt appellatum ab interlocutoria: quia geſta per eum tenēt. c.non ſolum. de appellatio.lib.vj. Si autem à diffinitiua, tunc quia tota iuriſdictio eſt deuoluta ad iudicem ad quē, iſto caſu poteſt petere, quòd ſibi remittatur ſicut remittetur proceſſus.C.de eden.l.is apud quē. & cap.j.de appellatio.li.vj.Nam incarceratio, eſt de proceſſu. Ad quod ipſe dominus Pet.nihil allegat. Sed probatur in cle.j.poſt principium, de hæreti.pro hoc quia iudex ad quem, exequitur ſententiam, ſi non confirmetur prima.de quo dic,ut notant doctores, in cap.paſtoralis.§.prætereà.extrà,de officio delega.Et quia (ut patet ibi & not.ibi) iudex ad quem, non indiſtinctè habet exequi ſententiam: uidetur quòd propter dubium euētum, incarceratus non remittatur ad iudicem ad quem,ſicut etiam is, qui captus eſt per iudicem ſecularem, non remittitur ad eccleſiaſticum, ſi alleget ſe clericum: ſed interim donec de clericatu docuerit, per ſecularem cuſtoditur, ſi ante captionem habeatur pro laico.de ſentētia excommunicationis. c. ſi iudex laicus. in fine.libro vj. & hoc quando à diffinitiua eſt appellatum. Si autem ab interlocutoria, tunc donec articulus appellationis diſcutiatur, retinebitur per iudicē à quo. Sed poſt diſcuſsionem ſi pronuntiatū fuerit bene appellatum: quia iudex ad quem ſubrogatur loco iudicis à quo, per dictum c.ut debitus honor. poteſt iudex ad quem, petere ſibi remitti, uel captiuū ad ſuū mandatum faciat ſeruari in carcere primi iudicis. Ita dixit & notauit dominus Frāciſcus de Zabarel. in cap.frequens.in princip.in vj. quæſt.de exceſsi.prælat.in clem. Et hanc quæſtionem tractat Bal. in l.ij.C.de epiſc.audi.& an quis impediatur incarcerari, ſi appellet, & quādo ſit appellandum ab incarceratione, & ſi debeat relaxari, ſi appellet, uide quæ dixi ſuprà q.ccxxv. & q. ccxxvj. & q.
40 ccxxvij. ¶ Xxxij. quæro, quod officium hodie de conſuetudine eſt ſubrogatum loco quæſtoris? de quo fit mentio, in l.præcipimus.in princ. ibi, uirū etiam illuſtrem quæſtorem noſtri palatii, &c. C. de appellationi. Dic, quòd cancellarius Frāciæ uel in in hac patria Delph.cancellarius domini noſtri Delphini.ſic exponit gloſſ.quæſtorem, id eſt, cancellarium, in l.fin.C.de diuerſis reſcr. Et qui cancellarius domini noſtri Delphi. poteſt cognoſcere de appellatione interiecta à domino gubernatore huius patriæ, ut conſeruatore uel executore alicuius indulti Imperialis. Sed de ſtylo dictæ curiæ parla. ſeruatur contrarium: quia à ſentētia dicti domini gubernatoris non appellatur: ſed ſupplicatur. & ſupplicatio nō deuoluitur ad dictū cancellariū, ſed ad ipſum parlamentū, qui cognoſcit per

an iudex à quo poſsit præfigere parti appellanti certũ terminum ad introducendũ eius appellationem coram iudice ad quem? dic quòd ſic, ita quòd ſi tali termino præfixo eam non introducat, appellatio erit deſerta, ut ſcripſi plenè ſuprà, quæſtio. cccxxxvj. Nec poteſt iudex terminũ per eum præfixum etiam infra ipſum terminũ prorogare, ſecũdum Innocẽtium in c. perſonas. in fine. extrà de appellationibus.
48 ¶* Xl. quæro, quid ſi pars introducat eius appellationẽ, ante terminũ ſibi præfixum, an poſsit? uide quæ plene dixi in dicta quæ-
49 ſtione cccxxxvj. in fine. ¶* Quadrageſimoprimo, quęro, de iure omiſſo in medio poteſt appella-
f ri ad Papã, [f] ſed ſi appellans petat ſe remitti iudici immediato debet remitti, & ſi appellatus nõ petat ſe remitti corã iudice immediato, an ualeat proceſſus coram Papa formatus? Arch. poſt Inn. & Hoſt. tenet ꝙ ſic, in ca. ſi à delegato. de offi. dele. li. vj. in fine. & tetigi ſuprà, q. xxj. circa me-
50 dium. ¶* Xlij. quæro, an in curia parlamenti Delphi. ſufficiat uerbo introducere appellationẽ, ſi à notario nõ poſsit ſtatim haberi inſtrumentũ appellationis? uide
51 ſuprà, q. xxx. ¶* Xliij. quæro de modo procedendi in cauſa appellationis, qui interponitur à reintegratione poſſeſsionis, uigore ſtatuti Delph. ſi quis per literas. uide quæ dixi ſuprà, q. xxxvij. & latius dixi in apparatu, per me compilato ſuper ſtatuto, ſi quis. in glo. ſuper uerbo, appella-
52 tione ceſſante. ¶* Xliiij. quia dictum ſtatutum Delph. ſi quis per literas. prohibet appellationes, an uideatur prohibere cauſam nullitatis? uide quæ dixi ſuprà, q.
53 xxxviij. ¶* Xlv. quæro, an à ſentẽtiis curiæ parlamen. appllatur? dic quòd non: quia habetur ipſa curia loco pręfecti prętoris. ideo non appellatur, ſed ſolum ſupplicatur. l. j. §. fi. ff. de offi. præfecti prætoris. & in l. j. C. de ſent. præfecti prætoris. & l. ſi quis. & authen. ſupplicatio. C. de preci. imper. offerẽdis. ſuper quæ uide
54 quæ dixi plenè ſuprà q. lj. ¶* Xlvj. quæro, à ſententia diffinitiua uel interlocutoria ſuper aliquo crimine prolata, poſsit mandari executioni infra decem dies, qui dantur ad appellandũ? uide quæ
55 plene dixi ſuprà, q. lxxiiij. ¶* Xlvij. quæro, ſi ſimpliciter appella-tur, utrũ iudex appellationis co-
g gnoſcat de nullitate ſententiæ, ſi opponatur ab appellante? Oldra. dicit ꝙ ſic, per l. fi. ff. de iure patrona. & l. quædam mulier. ff. fami. erciſcundæ. quia nonnullitas ſententiæ, ſed appellatio remittit cognitionem ad iudicem appellationis. nam ſi iudex ordinarius tulit ſententiam, & eſt nulla, ſi non appelletur, ipſe idem cognoſcit. Secus eſt in delegato. ut no. C. quomodo & quando iudex. ſi ut proponis. iſta ſunt uerba Oldra. de laude. & uide ſuper hæc Innoc. in c. dilecto. extrà de

56 appella. ¶*Xlviij.quæro,utrum uictus uictori in cauſa appellatio.debeat in expen.condemnari[h].Innocentius & Ioan. And.dicunt,quòd ubi cauſa appellationis agitur ex primis actis indiſtinctè,uict' uictori debet in expẽſis condemnari.Et eſt ratio,quia uictus errauit in iure. nam uidẽs omnia acta, debet cognoſcere utrum cauſam iuſtam habeat,uel nõ. Ita ponit Innocentius in ca. fin. uerſi. qui incipit, in cauſa autem appellationis.& ibi ponit multũ plenè & clarè,extrà,de dolo & contumacia. & ponit Ioan. And.c.iuris ignorantia. extrà de reg.iur.libr. vj. in mercuriali. Ita etiam dicit Bart. in l. properandum.§.ſin autem reus.C. de iudi. Idem tenet & ponit in l. hæres. ff. de adminiſtratione tutorum. Vbi uerò ſententia ex nouis probationibus firmaretur, tũc ceſſaret cauſa iam dicta. & ita non eſſet in expenſis condẽnandus. Ita dicit Bar.in d.l.hæres.Sed pone, quòd nouis probationibus factis non obſtãtibus appellatus cauſam proſequitur ſententiam pro ſe latã uolens ſuſtinere,nunquid iſto caſu debeat in expenſis condẽnari? Videtur dicendũ, ꝙ ſic,quia in culpa eſſe uidetur ac temeritate.l. ſi quis inficiatus. ff.depoſiti. ratione cuius temeritatis fieri debet condẽnatio expenſarũ. l.eum,quem temerè. in prin.ff.de iudi.Ita uoluit do.Bar. in d.§. ſin autẽ. Et ita ſeruat hæc curia parla. in iudicando. & de hac materia uide quæ dixi ſ. q.

57 cxxxvij. ¶*Xlix.quæro,an à ſtatuto ſiue edicto facto per iudicẽ ne portentur gladii uel arma, poſsit appel. Andrę. de piſis tenet,ꝙ nõ.quẽ ſequitur Bart.in l. fi. ff. de appella. recipi. & in anthen.de armis.§.fi.col.vj. ſed debet ſupplicari.

58 ¶*L. quæro, an poſsit appellari à citatiõe, quando citatur nõ citãdus? Dic ꝙ ſic, ſecũdũ cano.in c.prętereà.extrà, de dila.& tangit Bal.in l.ij. C.de epiſ.audi.

59 ¶*Lj.quęro,ſi ſufficiat dicere,appello ad iudicẽ competentem,neminem exprimendo? dic,ꝙ ſic,ſecundũ Bar.in l.j. in fine.ff.de appellat.l.qui Romæ. §.

60 Seia.ff.de uerb.ob. ¶* Lij.quæro,iudex appellationem cognoſcit,an appellatio ſit recipienda: an interim pendẽte di. cognitione debeat inhiberi?Inn. ꝙ nõ,in c.dilectus.extrà,de præſcri. facit c.Romana.extrà de appel.lib.vj.

61 ¶*Liij.quæro, nónne iudex appellationũ debeat ſequi ſtatuta primi iudicis? dic ꝙ ſic, quia loco eius ſuccedit.l.pe.ff. iudi. ſolui. & tetigi de hoc ſ. q. ccxxxvij.

62 ¶*Liiij.quęro,de quo operetur appellatio extrà iudicium facta? dic ꝙ operatur,quia per eam ex communicatio iniuſta nõ ligat: ſecus,ſi non eſſet appellatum,ſecundum Hoſtien.in c. cum inter uniuerſas.extrà, de elec. & Bald. ibidem in repertorio ſuper Innoc. & ualet appellatio extra iudicium facta, etiam ſine expreſſione cauſæ aut perſonę.ita dicit

Inno

Inno.in c.conſuluit.extrà,de ap-
pel.debet tamẽ intimari parti, &
iudici ſaltem infra mẽſem , aliâs
appellatio eſt deſerta.in cle.cau
ſam.de elec.& per talẽ appel.ex-
traiudicialẽ etiam eximitur à iu-
riſdictione iudicis à quo,ſicut in
appellatione iudicialiter facta,
ſecundum Inn. in c. dilectus. de
appel. extraiudiciali, uide infrà
63 in uer. lxiij. quæro , &c. ¶* Lv.
quæro , an poſsit appellari ab
omiſsione cõdẽnationis expen-
ſarum?Dic ꝙ ſic, & ita ſe habet
mens l.fi.C.quando prouo.non
eſt neceſſe.& ita tenet Spe.in ti.
de ap.§.in quibus.uer.quid ſi di-
ctus in cauſa,&c. ubi dicitur, ꝙ
obſeruat curia . & tetigit ipſe
Spe.in ti.de expẽſis.§.poſtremò.
uer.uerũ autem.Idẽ tenet Io.An.
in c.ſignificauerunt.extrà de ex-
64 cept.¶*Lvj.quæro, an appella-
tio poſsit interponi corã nota-
rio?Dic ꝙ ſic, & ualet.c.fi. extrà,
de appel.§.nunc dicamus.uer.&
ſcias.ibi,uel ſtatim fiat coram no
tario,&c. hoc idem ponit Cy. in
l.ij.C.de his,qui propter metum
iudicis non appel.ibi,uel coram
tabelliõe,&c.& Bar.l.de pupillo.
l.ſi quis ipſi prętori.circa prin.ff.
de noui ope.nuncia.& l.cum qui
dam. ff. de appel.in abſentia ta-
men iudicis,uel ſi dubitetur adi-
ri,ut dicũt Spe.& doc. ubi ſuprà.
65 ¶*Lvij.quæro,an appellatio im
pediat executionẽ ſententiæ? ui
de Innoc.in c.ſtatuimus.extrà de
elec.& quæ dixi infrà in uerſicu.
66 lxxxvij.¶*Lviij.quæro,an iudex
qui nõ detulit appellationi, poſ-
ſit exequi ſuam ſententiam?uide
Inn.in c.paſtoralis.extrà de offi.
deleg.& Bald. in repertorio ſuo
67 ſuper Inno.¶*Lix.quæro,an iu
dex appellationum debeat ſta-
tim inhibere?Dic ꝙ non, donec
ſibi conſtet, ꝙ ſit iudex uigore
appel.ita dicit Inno.in d.c. paſto
ralis.de offi.delega.& ita ſeruat
68 hæc curia parla.¶*Lx.quæro,an
iudex appellationum ſit iudex
nullitatis? dic ꝙ ſic.ut in l.abſen
tem.C.de accuſa.ſecundum Bar.
qui latè proſequitur, in l.ſi ex-
preſſum.ff.de app. Hinc eſt ꝙ di
cit Inn.in d c.paſtoralis.ꝙ iudex
nullitatem poteſt condemnare,
& abſoluere.l.uerum.§.ex facto.
69 in fi.ff.de mino. ¶*Lxj.quæro,
an appellans corã iudice à quo,
intelligatur delere eius appel.
Inno.dicit ꝙ non,in d.c.paſtora
lis.pro quo facit c. ſi à iudice. de
appel.lib.vj.¶De hac materia ui-
70 de ſ̄.q.clxxij.in fi.¶*Lxij.quęro,
an dominus contumax poſsit ap
pellare per ſe,uel eius procura-
torem?uide Inno.& Bal.in c.j. ut
lite non cõteſt. & quæ dixi infrà
71 uer. xcv. ¶*Lxiij. quæro, utrum
tertia perſona poſsit appellare?
& de his quæ poteſt facere ter-
tia perſo. interueniens in cauſa,
uide plenè Inn.c.cum ſuper. ex-
72 trà de ſent. & re.iudi. ¶* Lxiiij.
quæro,an de iure ciuili poſsit ap
pellari ab interlocutoria, qua iu
dex admittit libellum ineptum?
dic ꝙ ſic. & eſt ratio , quia reus
cogitur procedere ſuper facto

tol.in l.ſi expreſſum.ff.de appel. quod etiã uidetur tenere Iacob. de Butrio.in l.j. C.quando pro-
79 uo.nõ eſt neceſſe.¶* Lxxj.quæro,an iudex qui defert appellationi ob reuerentiam ſedis apoſtolicæ, totam iuriſdictionem à ſe abdicet? dic quòd ſic.in c. ut debitus honor.cum ibi not.de
80 appellationibus.¶* Lxxij. quæro, an appellans à ſimplici interlocutoria, poſsit de nullitate agere corã iudice ad quem? Dic quòd non, ut in d. c.ut debitus honor.Et ponit Innoc.in c. dilecto filio. ibi, ſi autẽ ante ſenten-
81 tiam,&c.eod.tit.¶* Lxxiij.quæro,an iudex appellationũ poſsit pronunciare de his, quæ coram eo agi non poſſunt? dic quòd non,ſecundum Innocen. in cap. licet. extrà de foro competenti.
82 ¶*Lxxiiij.quæro,ſi dominus noſter Delphi.uel dux Burgundiæ, uel ſimiles, ferant aliquã ſententiã, ad quẽ uel ad quos debeat à tali ſentẽtia appellari? dic quòd ad magiſtrũ officiorum & quæſtorem ſacri palatii, hoc eſt, ad conteſtabilem Frãciæ,uel ad cancellarium Franciæ.lege,ſi quãdo.
83 C.de appellatio.¶*Lxxv.quæro, an appellari poſsit à iudice,non ſuo,cõmuniter electo? dic quòd ſic.Idem à iudice, cuius iuriſdictio eſt prorogata. l. ex conſenſu.& ibi hoc tenet Bart.poſt Dy. ff.de appel. Idem Specu. in titu. de compe.iudi. §. primo.uerſic. ſed an ſententia. & appellabitur ad ſuum ſuperiorem talis iudicis,ut tenet Specu.in dicto §.uerſicu.ſed ad quem. & facit bene quod not.per gloſ.ij.q.v. à iudi-
84 cibus.¶* Lxxvj.quæro,ſi iudex, ad quem, ut ad bonũ uirum recurritur,pronũtiet bene uel malè arbitratum, an à ſententia ſua poſsit appellari? Dic quòd non, ſecundum Bar.in lege prima, in fin.ff.de legat. ij. & ponit Innoc. in c.præſenti.poſt medium.extrà de reſcrip.quod nota.quia qualibet die contingit contrarium. tenet dominus Anton. de But.& Imo.in c.quintauallis.extrà de iureiuran. & facit pro ipſorũ opinione l.& in maioribus.C.de ap
85 pellationibus.¶* Lxxvij.quæro, in quibus poteſt interlocutoria de iure ciuili appellari?uide aliquos caſus,quos ego enumeraui ſuprà quæſtione ſeptuageſimaquinta.ultra caſus ibi enumeratos, uide unum caſum, ſuprà uerſic.ſeptuageſimotertio.& cæteros alios caſus, uide etiã infrà.
86 ¶ * Sed ultrà quæro,utrũ poſsit appellari, ſi denegetur dilatio, quæ petitur: & ſi denegetur audientia, an poſsit appellari? uidetur quòd non poſsit appellari:ſed quòd debeat ad ſuperiorem per uiam ſimplicis querelæ recurri: ut notatur per Speculatorem, de appellationibus. §.in quibus.uer. xxxij. Quidam tamẽ dicunt quòd proceſſus eſt ipſo iure nullus, ſi iudex nullam det dilationem: cum debeat dare, quaſi ex omiſsione ordinis, ut notatur xxij.q.iiij.c.uxor Fęlicis.

per

per Archid.& ita dicit Bald. in l. ij.de epiſc.audien.in uerſicu. xj. quæritur. Sed an à nimis magna dilatione poſsit appellari de iure ciuili?& dicit Barto. quòd ſic. ſi per eã impeditur, ne lis finiatur: utpotè quia excedit tempus inſtantiæ: quia hoc grauamẽ eſt irreparabile,niſi per appellationem: ſecus ſi nõ excedit tempus inſtantiæ,ſecundũ Bar.& Bal.aut dicit,quòd in primo caſu dilatio eſt nulla.ff. de arbi.l.ſi cùm dies. §.ſi intra.non obſtat l. pẽdente. de tempo.in integrum reſtit.pe. quia ibi tempus erat appoſitum cauſæ, quod ex cauſa prorogatur. ſecus in tempore inſtãtiæ, ut not.in l.properandũ.in princ.C. de iudi. Et adde quod not. extra de offi.dele.c.de cauſis. ita dicit Bal.in d.l.ij.C.de epiſc.audi.uerſ.

87 xij.quæritur.¶ * Lxxviij. quæro, ſi quis uel qui poſsint adhærere appellationi, per aliũ interpoſitę? Dic ꝙ ſic,uidelicet illi quorũ intereſt,& non alii.c. cum inter. extrà de ele.ij.q.vj.ſolent.dum tamen hoc faciãt j.dies x.in c. conſultationi.extrà de appellationibus.lib.vj.& uide Archid.in c.ut circa gl.ſup er uerbo,adhærẽtes. de elec.lib.vj.& c.ſtatuimus.eod. tit.in gl.in uer.formã.tales enim adhærentes intelligũtur eſſe appellantes.ita innuitur in c. olim. extrà de accuſa. De ratificatione appellat. an debeat fieri infrà x. dies, qui dantur ad appellandũ, uide infrà uer. xciiij. quæro, &c.

88 ¶ * Lxxix. quæro, ſi procurator meus non appellauit,an poſsim appellare poſt x. dies à tempore ſentẽtiæ? dic quòd ſi eſt pauper, uel colluſerit cum aduerſario, quòd poſſum appellare. l.j.in fi. iuncta gl.ff. quando appellãdum ſit.& facit quod ibi not.per Bart.

89 ¶ Lxxx.quæro,an ſuper decimis poſsit appellari?uide Gofred. in ſum.in tit.de appellationibus. §. 90 itẽ in cauſa,&c.¶ * Lxxxj. quæro, qualiter attẽtata debeant reuocari, & in libello peti? uide Bart.in l.chirographis.§.adeò.ff. de admi.tut. ubi declarat c. non ſolum.de appel. libr.vj. & plenè tetigi in notabilibus meis. in §. in cauſa mea , &c.uide etiã, quæ dixi ſ.q.ccxxiij.& ſ.in uerſic. ſi lis

91 conteſtatur,&c.¶ * Lxxxij. quæro,quis ſit effectus, cum quis primò appellat uiua uoce,ſaluo iure appellandi in ſcriptis?uide l. cum procurator.§ j. ff. de oper. noui nuntia.& ibi tractat Bart. ſi quis appellat uiua uoce, & poſteà in ſcriptis,quam appellationẽ

92 debeant proſequi. ¶ * Lxxxiij. quæro, ſi quis citetur in loco nõ tuto, an poſsit appellare:& ſit iuſta cauſa appellandi ? uide Gofr. in ca. interpoſita. de appellatio.

93 ¶ * Lxxxiiij.quæro,aliquis pronunciat ſe non eſſe iudicẽ competentem, an poſsit illã interlocutoriam reuocare?do. Ioan. de Graſsis pręceptor meus, dicit ꝙ non,in c.ſignificantibus.extrà de offic.deleg.per text.d.c. Et ſi faciat, nulliter faciet. Ex quo infero,quòd non erit neceſſe appellare,

lare,ſed agere ſuper nullitate ta
94 lis reuocationis.¶* Lxxxv.quęro,nunquid iudex appellationũ, ſuccedat loco iudicis cauſę principalis?dic ꝙ ſic.l.tutor. in prin. ff.de uſuris.c.Raynutius.uerſi.ſi. extrà de teſta.& tenet Spec. in titu.de expẽ.in §.nũc uidendũ eſt.
95 & no,ꝙ expenſæ,&c.¶* Lxxxvj. quæro,an princeps poſsit appel. deſertam admittere?uide quæ di
96 xi s.q.clxxxv. ¶*Lxxxvij.quæro, an ab executore poſsit appellari?dic ſecundũ doc. quòd aut appelletur ab executione ſentẽtiæ
k latæ [k] parte uocata,& audita, & tunc non auditur appellans, niſi quatenus excederet fines mãdati, iuxta l. ab executore. C. quo. appel.non recipiũtur.Aut appellatur ab executiõe alicuius mandati iudicis cõceſsi parte nõ uocata: & tunc auditur appellãs ab executione.ita dicit Hẽr. Bohic. in c.decæterò.extrà de re iud. & ponit latius Ant.de Butr.& Pan. in c.fin.extrà de præſum. Et uide quæ dixi de executore ſentẽtiæ,
97 ſ.qõ. ccccclxxxiiij. ¶* Lxxxviij. quæro, ſi appelletur à ſententia, & appellatio poſteà ſit deſerta lapſu fataliũ,uel aliàs,an iudex ad quem,poſsit de nullitate ſententiæ cognoſcere? domini de rota in tit.de appel.deciſione l.determinãt quòd non.Idem tenet expreſsè Frã.de Zabarellis, in cle. ſi appellatione. in fine.de appel. Cuius uerba formalia poſui in notabili.meis in §.Frã. de Zab. fo.vij.uerſo. & pro hac parte ali qui doct. legiſtæ, qui tenẽt hanc partem,allegant gl.in l. ſi fundũ ſub conditione.in §.ſi pater.ſuper uerbo,ſola ibi. l. item.§.fin. &c.de lega.j.ex qua gl. notatur, quòd quãdo uitiatur expreſſum, etiã cenſetur uitiatum tacitũ, & ita uidi determinari in camera conſilii in relatione, quam feci M.cccclx.de mẽſe Decembris in proceſſu tũc diffinito inter Claudiũ chaberti,& Georgiũ firmandi,in manibus Ioan.Albi. & uide quæ circa hoc dixi in uerſic. xcij.
98 ¶* Lxxxix. quæro, an in cauſa momẽtaneæ poſſeſsionis poſsit appellari?Bart. in l.ante ſententiã.ff.de app.reci.refert ꝙ Canoniſtæ dicũt, quòd ſic. Sed in hoc ęquiparatur interlocutorię:quia debet cauſa in appellatione inſeri,pro quo allegatur Inno. in c.paſtoralis.extrà de offic.deleg. De hac materia etiam plenè tetigi in apparatu, quem feci ſuper ſtatuto, ſi quis per literas. in gl.ſuper uerbo appellatione ceſ
99 ſante.¶* Xc.quæro,an appellatio poſsit interponi corã notario?uide quæ ſcripſi s. q.lvj. in fi.
100 ¶* Xcj.quæro ſi fiat cõpromiſſum ſine præfinitiõe termini,an currãt tẽpora fataliũ.uide quę di
101 xi ſuprà.q.ccxl. ¶* Xcij.quæro, ego appellaui à iudice Grayſuodani ad iudicẽ appellationum, poſteà appellatio mea eſt deſerta lapſu fataliũ,uel aliàs, ita ipſe iudex appellationum pronũciat appellatio. deſertam, nec poteſt ipſe iudex de nullitate cognoſcere,

troducēdi dictā appellationem? uide quæ dixi ſ.quæſt.xiij. in fin.

109 ¶ * Cēteſimo quæro,quæ ſunt iuſtę cauſæ,ex quibus quis poſsit dici excuſatus à proſecutiōe ſuæ appellationis, ut reſtituatur ad tempora impedimentorū? Dic ſ. quòd ſi partes ſe ponāt in cōpromiſſo,per auth.ſi tamē.C.de tempo.appel.Secundò,ſi nuncius appellātis fuerit in uia impeditus[l], in c.ſignificāte.de pig. Tertiò,ſi procurator appellantis colluſerit cum aduerſario, & impetrauit iudices ſuſpectos.in c.ſignificante.de appel.Quartò,quando conſtat de impotentia,ut in c.ex ratione.de appel. & tetigi plenè de hoc in notabilibus meis.in §. ſed quia.fol.clx.uer. Quintò, ſi p cauillatiões aduerſarii cauſa eſt ultra biennium protelata. ar.in l.cōtra minores.C.de inoff.teſta. & in l.ſi.§.illud.C.de tempo. appel.Sextò,quando nuncius in cūria non poteſt citò expediri.in c. ex literis.extrà de reſtit.in integ. & prudenter faciet appellans, ſi proteſtetur de impedimentis coram iudi.uel executore,petendo ne procedat in appella. & ſi cōtrarium faciat irritus:ita dicit Innocen.in d.c. ex ratione. de appel.¶De materia app.ultra præmiſſa, uide quæ ſcripſi in notabilibus meis, fol. v.vj. vij. xvj. xlvj. uerſ.liij.lvij.uer.lviij. lix.lx.lxxv. lxxviij.cxxxij.cxlv.cxlvij. cl. uerſ. cliij. clviij. cum quinque fol.ibi

110 ſequentibus. ¶ * Si appelletur ab Epiſcopo in tēporalibus, ad quē debeat appellari? dic quòd ad Arch.ſecundū Spe.in ti.de appel.in §.nūc tractemus.uer. illud

111 autē. ¶ * Si lis cōteſtatur ſuper attētatis, an poſteà poſsint attentata reuocari? Arch.in c.non ſolum.de app.li.vj.dicit quòd non, donec in diffinitiua. & ita obtinuit in iudicando Spe. ut ibi refert Arch.ſed Io.An. in nouella, in d.c.nō ſolum.dicit cōtrariū,ui delicet quòd lite etiā cōteſt. ſuper attētatis debent nihilominus reuocari,ante diffi.ſententiā. ita etiam tenet Bald.& Salic.in l.iij. C.de appellatio.& iſta eſt magis æqua opinio, quam tanquā magis æquam ſequitur Angel.de Aret.in l.una.ff.nil nouari appella.pen. & idem Rapha. ut ibi dicit de Aret.

a * Non recognoſcēte ſuperiore. *Circa iſtum articulū,nūquid poſsit appellari ad Papā à ſententia domini non recognoſcentis ſuperiorem, ſaltē ratione pacti, uide pulchrè Philipp. Corn.in conſ.xlviij.incip.præſupponitur.col.penul.uer.circa ultimum.in iiij.uolumine.*

b ¶In cauſa appellatiōis. *Vide quo ad hunc iuris articulum, Bald. pulchrè diſtinguentem in additionibus ad Specu.ij.parte.in titu.de appella. in vij col.uerſ. quæritur quis debeat probare.*

c ¶Die ſententiæ. *Adde Thom. deciſio. cccclxxxiij. quæ incipit, nota quòd xxx. dies ad dandum apoſtolos.in authen.*

d ¶De momento ad momentum. *Adde Spec.ij.parte.in tit.de appella. in.*

in §.reſtat uidere.in uerſi. ſed nunquid.ibi,tu dicas.

e * Appellari ad papã. Aduerte,etiã quòd Epiſcopus,qui cognoſcit de cauſa temporali tanquã delegatus principis, uel iudicis, ab ipſo appellatur ad iudicem ſecularem,ut tenet Fely. in c.cæterum.col.ult.uerſi.quis dicatur.de iu.per glo.in uerbo,ſupplicijs. in cap.ſæpe.xxiij.quæſt.vij.Et quid ſi cognoſcat, ut ordinarius, uide ibi per eundem.

f ¶ Ad Papam. Adde d.Ioan. Petr. de Ferra.in forma appellatio. gloſſ. ſed ad quem. ubi dicit iſtud ita emanaſſe ex quadam auaritia clericorum inſatiabili.

* Adde tu, nunquid poſſit appellari ad legatum in prouincia ſibi decreta omiſſo medio, & quid in patriarcha, tradit d.Iaſon poſt alios, quos refert in l.qui Romæ.§.Seia. col. iiij. & ſequent.in ij.lec.ff. de uerborum obligat.

g ¶ De nullitate. Vide dom. Ioã.Pe. de Ferra.in forma lib. appella. in gl. in uerbo,fuiſſe & eſſe nullã.in uer. ſed quid dices.

h ¶ Condemnari. An & quando uictus uictori in cauſa appellationis uenit in expen. condemnandus,uide omnino Capellam.quæſtio.ccxxxiij.in addition.

i ¶ Sexageſimoquintò,quæro. Tu uide de hoc quæſito iſtum latiſſimè cõſi.cxxxviij.inci.dom.Ia. Marc.per totum.ubi omnino.

k ¶ Ab executione latæ ſententiæ. Circa iſtum articulũ nunquid poſſit appellari ab executione ſententiæ: uide latè per Philip. Corne. in conſil.ccxxj.incip.in hac conſultatione. in iiij.uol. Conclude tamen, quod ſi iudex faceret executionem parte nõ citata,poteſt talis pars appellare,ſecũdum Cy.in l.ab executore.hic allegata.& Bart.in l.à diuo Pio. §.in uenditione.ff.de re iudic. Et ſi iudex non uult admittere appellationem, ſed uult exequi,poteſt de facto ei reſiſti. Ita in terminis tenet Cy.in l.j. in pen.q.quem ſequitur d. Iaſon. in ij.col.C.de iuris & facti igno.alleg. l.prohibitum. & ibi no. Bartol. C. de iure fiſc.lib.x

l ¶ Impeditus. Si appellans fuerit caſu fortuito impeditus, quo minus ſuam appellationem infra tempus debitum proſequatur, an ei ſubueniatur per reſtitutionem, uel ipſo iure: & an requiratur ſaltem ſententia declaratoria impedimenti,uide Capellam.quæſtio.c. & ccxxj.in addit.

SVMMARIVM.

1 Arma portans, animo uis inferẽdæ, qua pœna puniatur. Et quid de eum aſſociantibus.nu.1

3 Delinquendi poteſtas in criminum punitione attenditur

4 Confiſcatio bonorum damnatorum, cui applicetur. Et an ea competat pro armorum portu.

5 Relaxans à carcere delatum, uel compeditatum,an incidat in crimen legis Iuliæ maieſtatis.

6 Bellum licitum, uel illicitum, quod dicatur.

7 Armorum portus cognitio,ad quem ſpectet.

8 Seditio ſi fiat publicè, uel priuatim, ad quem ſpectet cognitio.

QVAES

QVAES. CCCCXXXVII.

INTER cæteras libertates præſentis patriæ Delphin.in xiiij.c.dictarũ libertatũ eſt una libertas,qua cauetur effectualiter,ꝙ nobiles huius patriȩ unus contra aliũ poſſunt impunè ſibi guerram indicere,& facere,eorum propria authoritate,donec eiſdem ex parte iuſtitiæ fuerit inhibitum.quam libertatem dominus noſter Bal.de anno domini M.ccccl j.& die x.menſis Decemb.per ſuas patentes literas in camera cõputorum Delph.regiſtratas reuocauit,inhibẽdo omnibus ne ad diffidamentũ uel guerram prorũpãt in forma hoſtilitatis,& congregationis gentium armorum,ſub pœna confiſcationis corporis & bonorum. quæ literæ domini noſtri tunc ſtatim poſt fuerunt uoce præcomia in hac ciuitate Gratianop. publicatæ.Poſteàcontigit de facto, ꝙ anno domini M.ccccl x. & de mẽſe Maii,nobilis Rodulphus de come. do.Baſtide cãpi rotundi,mãdamenti montis bonodi,diffidauit nobilẽ Iacobum boni paris,cauſa bellum contra eum indicendi,& infra tres uel quatuor dies poſt diffidamentũ coadunauit gentes in numero circa lx.in armis tam nobiles, quàm plebeios,quas gẽtes cum armis d.Rodulphus de come adduxit,aſcendit infra præſentẽ ciuitatẽ Gratianop.ubi tũc erat ipſe Iac.boni paris. Et ſe aſcẽdit ipſe Rodulphi in ſcãno magni conſilii,cum dictis ſuis gẽtibus in armis:quia aliqui portabant brigandinas,aliqui ungios,aliqui ptiſanas,& aliqui balliſtas, alii diuerſa genera armorũ.Sed ultra ad uiam facti nõ proceſſerunt:ſed receſſerunt,abſque eo, quòd malum intulerit dicto Iac. aut alteri cuiquam.Verum,quia pendet de præſenti proceſſu ad diffiniendum coram nobili Io. de pales cõmiſſario ad hoc per Regẽ ſpecialiter deputato, inter procuratorẽ fiſcalem Delph. inſtantem pro iure & intereſſe Delph.ex una parte,& aſſociantes in præmiſsis dictũ Rodul.cũ armis ex parte alia, fuit mihi Guidoni neceſſe ire uidere, qd iuris in prędicto caſu,ſi ipſe Rodulphus,& eum(ut pręmittitur) aſſociãtes in armis,deliquerint: *& ſi & qualiter ueniant puniẽdi.& uidetur primò, quãdo ipſe Rodulphus deliquerit & inciderit in crimen legis Iul.maie.diffidendo & indicendo bellũ, gentibus armorum coadunatis, iuxta l.iij.circa medium.ff.ad legẽ Iul.maie.cuius pœna eſt confiſcationis corporis & bonorum. l.quiſquis.C.ad legẽ Iul.maieſt. cũ ſi.Itẽ etiam cauetur in literis dñi noſtri Delph.in quibus interdicũtur quibuſcũq; præmiſſa,ſub pœna cõfiſcatiõis corporis & bonorũ.& idẽ dicendũ uidetur de dictis*ſuis ſequacibus, cũ ad hoc ibi ſtãdo & ueniendo cũ ipſo Rodul.cũ armis uidetur eidẽ auxiliũ prębuiſſe,iuxta no,

per Bart.in l.furti. §.ope. ff.de furt.& Inn.in c.cōtumacia.extrà b de cle.percuſſore.& per Iac.Bu. c & Sal.in l.una.C.de rap.uirg.& per Ang.Are.in ſuo trac.de maleſi.in gl.ſuper uerbo,dicto maleficio,ſemper aſtitit.& faciunt ea,quæ plenè dixi, §.qō.ccccxx- d iiij.qa ipſi do.Rodul.ſic cum armis aſſociantes,uidetur etiā habuiſſe animū delinquendi:& dicit Bal.in feud.in ti.de pac.tenē.& eius uio.in §.ſi quis rusticus.& ſic uidentur dicti aſſociantes etiā incidiſſe in dictū crimē,in quo incidit ipſe Rodul.eorū author,per d.l.ix.in prin.ibi, qui uenientē.& l.pe.eod.tit.Etiā uigore d.edicti Delph.in quo imponit contrafacientibus pœnā cōfiſcationis corporis & bono- 4 rū.Sed contrariū credere,uidelicet ꝙ ipſe Rodul.& d.eius cōplices non inciderint in dictas pœnas,cū ex illa diffidatione,& gentiū in armis coadunatione, nullū dānū nullaq; iniuria perſonaliter ſecuta fuerint cuiquā, ſed deſtiterūt ipſe Rodul.&eius prędicti cōplices,& acceſſerunt ad eorū domos.Pro quo adduco tex.in l.q falſam ff.de fal.ubi ille qui inchoauit fabricare falſam monetā, & ſic proceſsit ad actū extrinſecū,ꝙ nihilominus abſoluitur, ſi deſiſtat, & in illa nō perſiſtant.nec ob.l.is ſi cū te

5 lo.C.de ſica.*Quia loquitur in illo,qui noluit delinquere,& nō potuit.Hic autē loquimur in illo,qui potuit delictū perficere, ſed noluit,ſed deſtitit. hanc ſol. tradidit Barto.b in l.diuus.ff.de ſica.poſt glo.Credere tamē,c ꝙ ipſi inciderūt in crimē leg.Iuli. de ui pub.p l.j.in prin.ff.ad leg. Iul.de ui pub.iūcta gl.ſuper uerbo,domini.ubi dicitur,ꝙ ſolū portare arma,reputat̄ uisd,maximè,qn̄ fit coadunatio gentiū in armis,ut ibi dicit Bart.prout in caſu noſtro factū fuit. Cuius portus armorū eſt unicuiq; interdictus,ſine cōſenſu principali.l.unica.& uſus armorū inſcio principe interdictus, ſit,lib.x.& in authē.de armis. col.vj. Cuius quidē criminis,l.Iul.de ui publi. pœna eſt deportatio,& omniū bonorū publicatio,ut dicit glo. in l.ij.C.ad le.Iul.de ui pub.Sed qđ dixi*de publicatiōe bonorū,habet locū de iure antiquo & nouo,ſed iure nouiſsimo credere correctū,per authē.bona dāna.C.de bon.dān.Quæ habet locū etiā in illis,quæ à l.deportātur:ut dicit Iac.de But.in q.ſi. quæ poſt recitationē diuerſarū opi.dicit hāc eſſe ueritatē. Ideò dicerē iſto caſu bona dictorum delatorū nō eſſe publicāda:ſed eos tantūmodo fore deportandos:loco cuius deportatiōis hodie ſuccedit bānimētū:ut refert Bar.in l.mathematicis.C.de epiſ. aud.Et ita etiā fuit determinatū in deciſiōe dicti proceſſus,præſente nobili Io.de pales, cōmiſſario ad hæc per Regē ſpecialiter deputato:tamē quia de ſtylo dictæ curiæ parlamēti pœna

corp

corporalis poteſt & conſueuit cōuerti in pecuniariā, qñ æquū & expediēs uidetur ipſi curiæ: ideò tunc ibi fuit concluſum, ꝙ aliqui cōdēnētur in pecunia dā da,& ſoluēda dño noſtro Delphi.aliqui in carceribus ad tempus.¶ Itē,de duobus notariis, q receperūt indicta uilla Alauardi expleta,ibi tūc per dictū Rodul.facta, an deliquerūt,& quō debeāt puniri:uide quæ dixi ſu prà qō.cccccxxxiij.¶ Itē an iudex poſsit pœnā legis in aliā cōmutare?uide Bar.& doc.in l.hodie. ff.de pœ.¶ De materia diffidamēti & guerræ,uide ſ.qō.cxcj. ¶ Et uide etiā de materia guerræ,quæ ſ.q.cxiij.An de præcepto iudicis, ꝙ nō portētur arma,poſsit appellari:uide quę dixi ſ.q.cccexxvj.ibi.xlix. q̄ro &c. Vtrū,& qñ iudex,& quis iudex poſsit ſuā ſniam interpretari,uel etiā emēdare,ſupplere,uel corrigere:uide gl.& Bar.in l.ab executore.in prin.& ibi tex.ff.de appel.tetigi etiā gl.in l.actorū. ff. de re iu.& Bar.in l.ij.C.de ſent. ex breu.reci.

5 ¶ * An relaxās à carcere delatū,uel cōpeditatū,incidat in crimē leg.Iul.maie.dic ꝙ ſic,& debet pœna capitali puniri.tex.in l.cuius.§.itē q cōfeſsū. ff.ad leg.Iul.maie.¶ De illo,qui expēdit falſam monetā,qualiter puniatꝰ,uide Bart.in l.lege Cor. in prin.ff.de fal.& qua pœna puniatur falſificās aliā monetam,q̄ principis ſui,uide Bar.ff.de fal. in l.qcūq;.

6 ¶ * Quid dicatur bellū licitū & illicitū,& ex qua cauſa poſsit induci,uide Inn.in c.ꝙ ſuper.extr.de uoto & uoti. redē. Et tetigi ſ.q.cxcj.ſup tex.cuiuſdā extrauagātis factęp imperatorē: ſolius principis eſt indicere bellum.xxiij.q.ij.c.j.& ij.ita tenet Spe.in ti.de off.dele.§.cōſtituitur.uer.ſed nūqd pōt bellū &c. ¶ De materia d.auth.bon.dāna. tetigi ſ.q.cccxlj.

7 ¶ * An cognitio portus armorū infrà iuriſdictio nē alicuius prælati, uel baronis ſpectet ad Regem,uel dñm noſtrū Delphi.dic ꝙ nō:qa portatio armorū habet in ſe pœnā capitalē. l.qm̄ multa facinora.C. ad leg.Iul.de ui.& ſic eſt de mero imperio:ut ff.de iur.om.iud. l.imperiū.ideò cognoſcere pōt Bar.uel prælatus,q habet merū imperiū,ita no.Pet.Iac.in ti.de cōdi.extrà.l.ante rub.de ſtatu curiæ.uer.itē præſides.ita ſeruatur in hac patria Delph.in curiis bāneretorum.

8 ¶ * Sed pone,ꝙ una uilla inſurgit cōtra aliā,uel dñs caſtri cōtra unū aliū dñm,cū armis:uel in uilla ſit ſeditio,qa minores inſurgūt cōtra maiores, cū armis:cui ſpectabit cognitio, an ad dñm loci,puta baronē,uel prælatū?Dic ꝙ nō:ſed ad ſuperiorē,puta in regno Frāciæ Regi,de cōſuetudine & uetuſtate, quæ uicē legis obtinet ſic,cū lege expreſſe nō inuenatur: ut no.Pet.Iac.in tit.de ſucceſ.regni Franciæ.§.fi.in fi.¶ De portu armorū plenè tangit Pet.Iac.in ti. de lege Aquilia.

a ¶Et idem dicendum. *Adde quæ leguntur & not. in c. ſicut dignum. §.j. extra de homi.*

b ¶Bart. Et do. Cy. *in l. ſi quis non di cam rapere. C. de epiſ. & cler. in ſua diſtinc. quam facit quando conatus punitur. & per do. Fely. in ſuo tract. quem ſcribit de conatu.*

c ¶Crederem tamen. *Pro hac opi. facit quòd armorum terror ſufficit. ff. de ui & ui armata.*

d ¶Reputatur uis. *Caue quia cōgregatio hominum in armis nō eſt uis, ſed eſt quid præparatorium ad uiolentiā: ideò qui habuit homines congregatos in armis, punitur. l. Iul. de ui pub. ſecundū do. Bar. in l. j. uer. ulterius quæro, ff. ad legem Iul. de ui pú.*

SVMMARIVM.

1 *Dominus directus an teneatur reſarcire emphyteutæ impenſam factam in domus extructione.*

2 *Hæres uſufructuarij, qui fecit impenſas in re, an repetere poßit eas, finito uſufructu.*

3 *Bonis emphyteutæ ex delicto applicatis, an directum dominium dicatur applicatum.*

QVAEST. CCCCXXXVIII.

EMPHYTEVTA uineæ uel terræ cōſtruxit unā domum infrà uineā uel terrā, quæ unica cadit in cōmiſſum ꝓpter ceſſationē ſolutiōis canonis, uel

1 aliàs.* Vtrū dn̄s directus teneatur reſarcire emphyteutæ impē ſam factam in domo ibi cōſtructa? Et uidetur ꝙ ſic, per tex. no. ad hoc in feudis, in tit. cōſuetudines regni incipiunt. in c. unico. in §. ſi uaſallus. In cōtrariū uidetur ꝙ nō, q̃a emphyteuta tenebatur rē meliorare. l. iij. C. de iure emph. & quod ſolo ædificatur, ſolo cedit. inſti. de re. diuiſi. §. ſi quis in alieno. Et hanc partē

a uidetur tenere Bart.[a] in l. imperator. ff. de in diē addic. tamē nō reſpōdet ad d. §. ſi uaſallus. Sed qcq̃d ſit, iudicatur tā in hac curia parlamē. quàm in cęteris curiis præſentis patriæ ꝓ hac pte, ꝙ dn̄s qui petit cōmiſſum rei, nō teneatur etiā talē expenſam reſarcire emphyteutæ. Nec ob. d. §. ſi uaſallus. q̃a habet uerum, ubi feudū aperitur aliter, q̃ ex delicto, puta defectu agnatorū: ut dixi plenè ſ. q. clxix. ubi autē aliter facto & culpa emphyteutæ uel uaſalli res cōmitteretur, tūc nō teneretur dn̄s reſarcire, ut ibi dixi, in fin. d. q. & ita loqui

2 tur caſus noſter, ¶* Sed quid de uſufructuario, q fecit expēſas in re, an finito uſufructu eius hęres repetere poterit? Bar. dicit ꝙ ſic in d. l. Imperator. ¶Sed q̃d in ua

3 ſallo, uide ſ. in q. clxix. ¶* Circa hoc quæro, bona emphyteutæ ex delicto fiſco applicātur, an directū dominiū dicatur confiſcatū. Dic quòd nō, ſed ſolū utile. alle. Iaco. de Are. tex. pro hoc in l. fin. §. ſi in libertinum. ff. de bonis damna.

a ¶Tenere Bar. *Caue, quia nihil ibi per do. Barto. ſed uide Spec. in tit. de lo. §. nunc aliqua uer. ij. & uer. clx.*

SVMMARIVM.

1 *Maritus an teneatur alere uxorem, nulla dote ab ea ſibi conſtituta.*

1 *Vxor diues an teneatur alimentare uirum.*
3 *Vxori iuſtè mittitur repudiũ,ſi maritus nõ cognoſcat eã infra bienniũ.*
4 *Maritus an teneatur alimẽtare uxorem,durante litigio.*
5 *Vxor an lucrabitur donationẽ propter nuptias,marito eam alimentante durante litigio.*
6 *Maritus ſi ſæuiat atrocius in uxorẽ, an liceat ei aufugere:& extra domum mariti,ſit alimentanda,ſumptibus mariti.*
7 *Frater tenetur alere ſororem inopẽ. Et aliquando dotare.*

QVAEST. CCCCXXXIX.

AN uir teneatur uxorẽ ali-
a mentare[a],nulla dote*con
1 ſtituta?dic ꝙ ſic.l.ſi cum dotẽ. §.ſinautem in ſæuiſsimo.iuncta glo.poſita ſuper uerbo,quantitatẽ.ff.ſol.matr.facit l.ꝙ ſi nulla.ff.de relig.& ſump.fu.& uide
b plenius[b] Spe.in tit.qui fil.ſint legi.& ita uidi iudicari in contradictorio iudicio.ſed quid ſi dos fuerit uiro à patre uel à muliere conſtituta,& non fuit ſoluta, ſicut fuit promiſſa?Cy.l.quod in uxorẽ.C.de neg.geſ.dicit,ꝙ tũc maritus nõ tenetur uxorẽ ali-
c mentare.[c]quia deceptis & non decipientibus iura ſubueniunt, pro quo facit in auth.de nõ eligen.ſecundò nub.§.illud quoque.in fin.tit.col.ij.& hoc inſequitur Bart.in d.l.quod in uxorẽ.in fin.¶Sed pone,ꝙ filia habet patrẽ,& dos nõ eſt cõſtituta, & maritus nõ eſt ſoluẽdo,credo ꝙ illi tunc maritus nõ tenetur alimẽta præſtare.ar.d.l.ꝙ ſi nulla.ſed tenetur pater eã alimẽtare,pręſertim ſi eſt ſoluẽdo:ut d. l.ꝙ ſi nulla.de iſta materia & alimentorũ præſtatione in diuerſis perſonis,uide Spec.in tit.qui fil.ſint legi.& ibi pleniſsimè,& Bar.in d.§.ſinautẽ in ſæuiſsimo.
2 & Cyn.in loco præalleg.¶*Sed an uxor diues teneatur alimentare uirum?Dic ꝙ ſic.in authẽ. præterea.C.unde uir & uxor.ita tenet Bar.in d.§.ſinautẽ in ſæuiſsimo.& Spe.in tit.qui fil.ſint leg.§.j.uerſi.quid ſi mulier lo-
3 cuples &c.¶*Si maritus non cognoſcat mulierem infra biennium,iuſtè mittitur repudiũ.l.in
4 cauſis.C.de repu.¶*Sed an durãte litigio maritus teneatur alimẽtare uxorem?dic ꝙ ſic, ut eſt caſus in ſui ratiõe.in l.extraneo.
5 ff.de uent.in poſſeſ.mit.¶*Sed nunquid hoc caſu uxor lucrabitur donationẽ propter nuptias? dic quòd non;ut d.l.in cauſis.in
6 fin.¶*Si uir uerberet atrociter uxorem ſuam, licitum eſt uxori fugere,& debet alimentari extra domũ uiri,ſumptibus ipſius uiri,ſecundum Dyn.& Cyn.in l.quod in uxorem. C.de nego. geſt.Secus ſi uxor recederet ſua culpa,ut not.extrà de diuor.ca. ſignificaſti. ita ponit Bald.in l.
7 quãuis.C.de leg.¶*Item frater tenetur alere ſororem inopem. l.qui filium.ff.ubi pupill.educa. debeat.Et etiam eam dotare, ſi ſit ſoror ex parte patris, ſecus ſi ex alio patre,licet ex eadẽ matre.

tre.l.cum plures. §.cum tutor.& ibi glo.ff.de admi.tut. ¶De alimentis quæ petunt pater uel mater à liberis,uel ecõtrà,uide Spe. in ti.de offi.om.iu. circa princi. uerſi.item ſi pater, uel mater. & plenius per Io.de Fer.in tit.forma libelli ſuper legato rei ſingularis. in glo.j.in xxvj. col.ubi ponit multas notabiles quęſtiones de hac materia. Et ibi dicit, ꝙ in cauſa alimentorum non admittitur compenſatio.

a ¶ An uir teneatur uxorem alimentare.*Tu uide de hoc iſtum,con ſilio cxxvij.inc.de hoc anno domini. per totũ.& in deciſio.Tho.q.lxxvij.*

b ¶ Vide plenius.*Vide Inno.ſu cap. per tuas. de do.inter uirum & uxo. Bal.in margari. uer. maritus.uer.ſ.*

c ¶ Alimentare.*Hoc intellige,ſi dotem conſtitutam mulier non poteſt ſoluere,quia pauper adhuc eſt alenda: quia non tenetur niſi inquantum facere poteſt. & idem ſi pater eius pro ea dotem promiſit: quia ſimiliter non tenetur, niſi inquantum facere poteſt,ſecundũ Raphaël.Cumanum, in l.ſi cum dotem.ff.ſoluto matrimonio.& Alexand.in l.ſi dónaturus. §.j.ff.de condi.ob cauſam. Nec pariter dote ſoluta uir præſtat alimenta uxori ſeorſum habitanti ſua temeritate. domi. Barto. Socin. conſilio cclxxxvj.*

SVMMARIVM.

1 *Princeps an poſsit cauſam in alio iudicio pendentem, indeciſam ad ſe aduocare.*

2 *Cauſa ſi aduocetur ab aliqua curia inferiori ad curiam Parlamenti, quis producet acta.*

QVAEST. CCCCXL.

1 VTRVM princeps* cauſam in alio iudicio pẽdentem indeciſam poſsit ad ſe aduocare [a] proprio motu? dic ꝙ ſic.in l.non aliter.C.de pala.ſacra.largi. li.xij. & facit in ar.l.ſi. C.de diuer.reſcri. & uide gl.or. in c.ut noſtrũ. extrà de app.text. ſunt in c.licet.extrà de of.del.& c.eccleſia.extrà ut li.pẽ. Et ita uidi obſeruari,quandiu dominus Delph. fecit in hac patria Delp. reſidentiã in cãcellaria ipſi* domini noſtri, in qua qñq; cauſæ pẽdẽtes in hac curia parlamẽti aduocabãtur coram ipſo dño noſtro: qñq; coram ſuo magno cõſilio.Et qñq; per reſcripta ſua cauſæ pẽdẽtes in aliis curiis inferioribus præſentis patriæ aduocabantur corã d. curia parla. Et ſimiliter ſeruat d.curia uicem præfecti prætoris obtinẽs:qñq; ipſa curia parlamẽti , ſi æquum ſibi uideat,aduocat cauſas pendentes indeciſas in aliis curiis inferioribus.¶De aduocatione cauſę uel negotii,qñ fieri poſsit per ſuperiorẽ,uide Hẽri.Bohic, in d.c.ut noſtrum.& Spe.in ti.de cenſi.§.nunc uideamus. per totum.& de iud.dele.§.reſtat.uer. item reuocato &c.

2 ¶*Si cauſa ab alia curia inferiori aduocetur ad curiam parlamẽti, ex aliqua iuſta cauſa (ut plurimum facit ipſa curia) quis producet acta? dic, ꝙ ille, qui produxerit cauſam aduocari, ſiue ſit actor origina

ginarius, ſiue non: ita ſeruat dicta cũria parlamenti de conſuetudine ipſius curiæ.

a ¶ Aduocare. *Pro hac opi. facit, qa plena iuriſdictio in ſolo principe conſiſtit inſti. de iu. nat. gen. & ci. §. ſed quod principi. maximus enim iudex eſt princeps, qui ſuper omnes iudices exiſtit ix. q. iij. iuncta. ff. ad l. R. ho. de iac. l. de precario. Præterea, cũ princeps poſsit ex toto reuocare aliquem iudicem, prout et quilibet poteſt ſuũ uicarium ad libitũ reuocare, ut not. do. Bal. in l. ſolent. §. ſicut. ff. de offi. proconſ. fortius poterit ad ſe cauſam in alio iudicio pendentem aduocare, ſeu reuocatur, iuxta no. in ca. ut noſtrum. ibi, ad noſtrum iudicium reuocamus. extra de appel.*

SVMMARIVM.

1 *Mercatorum libris ut fides adhibeatur, quæ requirantur: uide et per diſcurſum, nu. 1. 3. 4. 5. & 6.*

QVAEST. CCCCXLI.

a PRO declaratione a l. inſtrumenta. C. de proba. qa ibi fit mentio de adminiculis, quæro quæ poſſunt eſſe adminicula: dic ꝙ iſta. Primò, * ſi mercator

1 fuerit legalis homo, & talis reputatus: iuxta no. p Bar. in l. admonendi. ff. de iureiu. & l. nuda. ff. de do. Secũdò* ſi ipſe mercator

2 ſcripturã manu ſua ſcripſerit. l. generaliter. C. de nõ nu. pe.

3 Tertiò, ſi* ipſe mercator ueritatẽ ſcribere cõſueuerit. l. uel uniuerſorũ. ff. de pig. ac. l. qui ſemiſſes. ff. de uſu. Quartò, ſi* cauſam

4 in ſcriptura ſubiũxerit, iuxta no. per Bar. in d. l. inſtrumenta. & l. cum de indebito. §. fi. ff. de prob.

5 * Quintò, ſi ipſe mercator aliqd contra ſe in eodẽ li. ſcripſerit. l. Publia. in fi. ff. depoſiti. & l. qdã. §. numularios. ff. de edẽ. Sextò, ſi

6 * ex uerisimilib⁹ circũſtãtiis præſumi poſsit eſſe uerũ, qđ per eũ ſcriptũ reperit, utpote reſpectu habitationis ad tps debiti contracti actu ſolutiõis factæ ad perſonas cõtrahẽtes, & ad locũ contractus, quibus cõcurrẽtibus ex ſcriptura priuata ac libro rationum infertur probatio, per d. l. inſtrumẽta. & l. rõnes. e. tit. Et iõ dum practicabã, deducebã in facto per articulos, ut adhiberetur fides talibus libris mercatorũ. Primò, ꝙ talis mercator eſt bonus & ꝓbus, & pro tali publicè reputatur. Itẽ ꝙ ipſe mercator manu ſua ꝓpria ſcripſit in dicto ſuo li. rõnũ debitũ, de quo agebatur. Itẽ ꝙ ipſe cõſueuit ſcribere ueritatẽ. itẽ ꝙ in tali ſcriptura, ſubiũgitur cauſa debiti. itẽ ꝙ in eo li. ſcripſit manu ſuã debita contra ſe. Et iſtis probatis ſequitur ſentẽtia pro debito ſcripto in tali lib. rõnũ, de quo uide p Io. Ferra. in tit. forma opponendi contra inſtrumenta. in gloſſa ſuper uerbo, non cogitur.

a ¶ Pro declaratione. *De materia huius q. uide omnino do. Bal. in rub. de fide inſtr. et do. Bar. in l. quædam. §. numularios. ff. de eden. & domi. Alex. eo. tit. in l. argentarius.*

SVMMARIVM.

Legatarius uel donatarius teneatur res legata, uel donata.

1 *Iura & actiones, an ueniant appellatione omniũ rerũ in donationibus.*

QVAEST. CCCCXLII.

TESTATOR quidam in ſuo teſtamento ordinauit omnia bona ſua ad me pertinere.
1 re.* Vtrũ ego tenear & debeã probare quæ ſunt & fuerũt bona ſua, id eſt, quę fuerũt in dñio ſuo? Credo, ꝙ nõ, ꝙ ſufficit probare quæ bona poſsidebat tpe ſuæ mortis: qa eorũ, quæ tpe illo, uidelicet mortis, poſsidebat, præſumitur dñs. l. j. C. de priui. fiſci. & ibi gl. Et facit bene gl. in l. fi. C. de edi. diui Adria. tol. ſup uerbo, fuerit. Illi autẽ, qui allegãt bona eſſe alterius, quàm teſtatoris, incũbit onus probandi. qui enim uult aliquẽ bonis, uel aliquo iure priuari, ei incumbit onus probandi. l. ab ea parte. ff. de proba. Et ad præmiſſa faciũt l. ſi ità. ff. de au. & arg. leg. & l. eũ actum. cũ gl. ff. de neg. ge. Ita ex-
a preſsè ponit Bal.[a] in l. fi. ff. de ap pel. Pro qua opinione bene facit, qđ ponit gl. ſuper uerbo, occupatæ ſunt. in l. ij. C. ne uxor p marito. & qđ ponit Bar. in d. l. j. & in l. à diuo Pio. §. ſi ſuper re-
2 bus. ff. de re iudi. ¶* Sed quid ſi quis legauit uel donauit omnes res ſuas, an iura & actiones, quę habebat talis teſtator, uel donans, cõtra tertium ueniãt, & cõ præhendãtur? gl. in l. omne iuſ. & ibi plenè Bar. ff. de ſta. homi. uidẽtur uelle, ꝙ ſic. Gul. de Cuneo, ibi tenet cõtrariũ: quia gl. procedit, quando donauit res ſimpliciter. in hac autẽ quęſtione propoſita, dicitur res ſuas. Et ſuas & meas denotãt dominiũ. l. ſuos. in princi. ff. de leg. iij. & l. non ſolũ. §. meum. ff. de rei uen. Quod nõ poteſt in actionibus uerificari, quæ ſuæ nõ dicuntur. l. nomen. in princi. ff. de leg. iij. hoc tenet Gui. de Cuneo. & no. in l. ſi legatarius. §. ſi bona. ff. ad Treb. & in l. res. ff. de uer. ſigni. & de bonorum poſſeſsione. l. j. & dic ut ibi not. in glo. Ita dicit Bar. in d. l. omne ius. & uide plenius per eundem Bar. in l. quintus. §. argẽto. ff. de au. & ar. leg.
a ¶ Ponit Bal. *Caue, quia non ſe firmat ipſe do. Bal.*

SVMMARIVM.

1 *Citatus coram diuerſis Iudicibus, coram quo potius debeat comparere.*
2 *Citatus Regi potius, quàm Archiepiſcopo, debet honorem in comparendo.*

QVAEST. CCCCXLIII.

QVIDAM reperitur citatus ad inſtantiam ſuorum creditorum, eadem die, in hac curia parlamenti, & corã domino officiali huius ciuitatis Grationo. An* cõparendo coram dicto domino officiali, poſsit reputari cõtumax in d. curia parlamenti, ut expletum contra eũ factum ualeat? & uidetur ꝙ nõ. quia principes ſubſunt epiſcopo[a], quo ad cenſurã eccleſiaſticam: ut no. Inn. in c. extrà. de offi. ordi. & ſic uidetur maior epiſcopus. attamen Inno. in ca. cum parati. extrà de app. ibi, nos credimus

dimus &c. dicit quòd citatus à
2 Rege, debet* ei honorẽ in com
b paredo exhibere[b] magis, quàm Archiepiſcopo. Ex quo propter eà concludo, ꝙ expleta facta in caſu prǽſuppoſito in curia parlamenti in contumaciam partis non comparẽtis, ualet & tenet: quia tunc debuit comparere in parlamento citius, quàm coram officiali Gration. Et ita udi cõcludi in camera conſilii. Secus, ſi coram Papa fuiſſet talis citatio facta: quia Papa ante omnes honorari debet, & ſemper eſt eidem obediendũ. Et citatio coram eo facta, excuſat à cõparendo alibi, niſi procurauerit ſe ibi citari: ut ibi dicit Inn. & uide qđ no. ff. de offi. præfe. præto. l. j. §. his cunabulis. & l. ij. in fi. de cuſt. reo. De hac materia etiã tetigi ſ. q. cclxxvj. Sed quid de illo, qui citari facit debitorem ſuum coram diuerſis iudicibus, pro eodem debito? uide, quæ dixi ſ. q. ccccxxj. uide plenius de hac q. in l. ij. in §. j. ff. ſi quis cau. & in l. contra pupillum. in §. ſolus qui ad manus. ff. de re iudi.

a ¶ Subſunt epiſcopo. *Vide quod nota. in ca. omnes principes. & in c. ſolita. extrà de maio. & obe.*

b ¶ Exhibere. *Vide Bal. in margari. uerſi. citatio. uerſi. xlj.*

SVMMARIVM.

1 *Vicini an poſſint collectam indicere pro puteo reparando, aut uia reficienda.*

2 *Collecta pro uia publica reficienda, an poſſit indici authoritate dominorum Parlamenti.*

3 *Conductor, an dominus, debeat conferre in collecta, pro uia reficienda.*

4 *Via publica deſtructa, quomodo ſubueniatur Reipublicæ.*

QVAEST. CCCCXLIIII.

VTRVM poſſint uicini collectã indicere, pro* puteo publico reaptando ſiue reficiendo[a]? dic ꝙ ſic.[b] arg. in l. j. §. uicinales. ff. ne quid in loco publico. Ad idẽ ff. de collegiis illicitis. l. j. §. j. & ff. de redi. l. iiij. §. actor. & ff. qđ cuiuſq; uniuer. l. j. & ff. de uia pu. l. ædiles. Et poſſunt talem collectã indicere eorum ꝓpria authoritate: per tex. in d. §. uicinales. in fi. quia concernit tantũmodo illos, qui morantur in uicinitate uel in loco, ubi ſit puteus. Secus autẽ in collecta publica: utputa in collecta quæ indicitur tranſeuntibus ſupra pontem. nam illa nõ poteſt indici ab uniuerſitate, niſi authoritas principis interueniat. ut C. de ſuperindicto. l. j. libro x.
2 ¶ * Sed an ad hoc ſufficiat authoritas dominorum de parlamento, qui nõ obtinent uicem principis, ſed ſolũ præfecti prętoris? Dic quòd ſic, de conſuetudine & ſtylo ipſius curiæ parla. ¶ De materia contributionis in reparatione mœniorum: uide quæ dixi ſ. q. vij. & q. lxxviij. Et de contributione in reparatione uiarum & itinerum: uide tex. in d. l. j. §. uicinales. ff. ne quid in loco publico. & Pet. Iac. in ti. ſuper iuriſdictione, libellus in ma

 teria,

teria, ubi tractatur de baſſa iuriſdictione. ibi, nunc quæritur ad quem pertineat iuriſdictio

3 in uia publica &c.Sed*quis debeat conferre pro puteo reficiendo uel pro carreria reparanda,aut cõductor domus, uel dominus? Dic quòd dominus,per tex.in l.hi quę.C.de agri.& cenſi.lib.xj. Si tamen cõductor aliquid ſoluerit, poterit imputare domino, & deducere de merce de.l.ædiles.ff. de uia publica.

4 ¶*Si uia publica deſtruat̃,quomodo ſubuenietur reipublicæ? dic ꝙ iudex pręcipiet fieri uiam per fundum uicini, ut dicit Pet. Ia.ubi ſ. De uia publica, ad quẽ in ea pertineat iuriſdictio, tetigi j.q.cccccl xxvij.

a ¶ Puteo publicó reaptando ſiue reficiendo. *Vide Spec.in ti.de cenſi. in §.nunc dicendum.in v. col. in uerſi.item pone.*

b ¶ Dic ꝙ ſic. *Adde Bar. in conſi.incipien. quædam conuicina. Bartholomæ. Capol.de ſeruitu. urba. prædio.c.xlvij.*

SVMMARIVM.

1 *Citatio facta in perſonam uxoris, an ualeat: & poſsit procedi contra maritum, tanquam contra contumacem.*

2 *Citatus coram Iudice delegato, an teneatur comparere, ſi in citatione non mittatur copia reſcripti ſui.*

3 *Citatus a non ſuo Iudice, an teneatur comparere.*

4 *Citari an, & quando debeat a delegato, uel ab ordinario.*

5 *Mulier grauida citata, perſonaliter teneatur comparere.*

QVAES. CCCCXLV.

1 AN ualeat* citatio in perſonam uxoris, & contra maritum tanquam cõtra contumacem poſsis procedi in iudicio? Aliqui dicunt, ꝙ ſic.& allegant ar.tex.in l.qui aliter. §.ſed & ſi ſeruus rectè ait.ff.qđ ui, aut clam. Sed Ia.de Are.dicit cõtrarium. Primo,quia ex hoc poſſet ſequi incõueniens,ſi forte uxor haberet odio uirũ,uel econtra: & ſic nõ notificaret unus alteri. Item,quia ſcientia patris nõ nocet filio. ff. quis ordo in bonorum poſſeſsione ſeruetur.l.iiij. Sed quid ſi fiat in perſonã uxoris in domo habitationis uiri? Credo ꝙ poſſet dici.iſta citatio ualida:per tex.in d.l.aut qui aliter.in §.j.in fi.ibi autem domini denunciandũ &c. Et facit pro hoc ff.de li.agno.in l.j.§.j.& de dam.infec.l.iij.§.prætor.maximè,ſi uxori uel alteri de familia uiri in domo ſua cõmoranti traditur copia literarũ compulſoriarũ,uel citationis,ut dicit glo. no.in l.licet. C. de repudiis.ſed ipſe Iac.de Areti.credit hoc uerũ,ſi lis erat cõteſtata:aliàs non: & ſic intelligit ipſe Iac.gl. C.de autho.tut.in l.fi.& ff.de app.l.ex cõſenſu.§.fi.& l.j.§.fi.quæ ſentẽtiæ ſine appel. rec. Et etiam diſponunt ſtatuta Delphi. quæ uolunt quòd citatio fiat in perſonam citandi. Sed in hac curia parlamenti de ſtylo ſeruatur, ꝙ quando citatio facta in domo hab

habitationis,& in perſonā uxoris, ueriſimiliter deueniſſe prçſumitur ad notitiam mariti, ꝙ talis citatio reputetur ualida: & proceditur contra eum in eius cōtumaciā,ubi maxime nō agitur de magno prçiudicio mariti, ita ſemper uidi fieri & obſer-
2 uari.¶ An citatus* coram iudice delegato teneatur comparere, ſi in citatione nō mittatur copia reſcripti ſui? Inn. & Hoſt.dicunt quòd non,in c.propterea. de dilatio. ¶ De citatione, uide ſ.q. ccccclxiij.De hac materia citationis, etiam tetigi in tractatu de præſumptionibus per me Guidonem Papç compilato, in uer. præſumitur clericus in eccleſia
3 &c. ¶* Vtrum citatus à non ſuo iudice, debeat comparere? uide Bar.in l.extra territoriū.ff.de iuriſ.om.iu.& Dy.in c.quæ fiunt à iudice.de reg.iur.li.vj. ¶ Vbi citari debeat uagabundus: uide Inn.in c.ſi aduerſarius. extrà de eo, qui mittitur in poſſeſsionē.
4 ¶* Nō debet quis perſonaliter citari à delegato, nec ab ordinario: niſi in caſibus deſcriptis in c.j.de iud.li.vj.Niſi citaretur coram Papa uel Imperatore: aut coram aliquo alio principe. Qđ facit ad quçſtionē ſæpe occurrētem de his qui citātur corā domino guberna. Delp.perſonaliter ultra caſus ibi deſcriptos. Vtrum fieri poſsit? Sed quicqd ſit de iure, tñ de ſtylo huius curiæ parla.in quibuſcūq; caſibus citatus perſonaliter corā dicto gubernatore, ſi non ueniat, reputatur contumax,& fit expletū con-
5 tra eū indifferenter. Sed* an mulier grauida teneat᷑ perſonaliter citata cōparere? Dic ꝙ nō, per l. non exigimus. §. ſi uerò ꝓpter. ff.ſi quis cautionibus.& ibi Bar. De materia citatiōis etiā tetigi ſ.q.cclv. An ſufficiat citare ſyndicum uniuerſitatis: uide ſ.quæ. cccxxj. An ſufficiat citare procuratorem: uide quæ plenè ſcripſi in notabilibus meis in §.citatio, & ꝓceſſus incipere poſſunt &c.

SVMMARIVM.

1 *Vox publica, et rumor in patria, excuſant à dolo et calumnia.*
2 *Lata culpa in delictis non æquiparatur dolo.*

QVAEST. CCCCXLVI.

a 1 VOX publica[a]* & rumor, qui ſunt in patria, ſunt iuſta cauſa credendi id de quo eſt uox publica. licet uerū nō ſit. Ita dicit Bar.in l.ꝓprietas.C.de probationibus. & ꝓbat᷑ in l.ul.ff.de hær.inſti. & ita ibi no.Bar.& in l.ij.in prin.ff.quis ordo in bonorum poſſeſsione ſeruet᷑.Idē probat tex.in l.eū qui.§. qđ dicit᷑.ff. de acq.hçr.& ibi dicit Bar.ꝙ fama excuſat à dolo. facit l.miles. §.mulier.ff. de adul.& ibi etiā ꝑ Bar.in l.j.ff.de arbitris.iūcta gl. & alibi dicit Bar.ī l.ꝓprietas.C. de ꝓba. ꝙ fama īducit iuſtā cām credēdi.& ſic īducit titulū putatiuū, qui ſufficit ad pſcriptionē. 2
ita ibi dicit Bar.Et ſic facit, ꝙ q accuſauit aliquē de maleficio de quo erat fama, non pōt puniri, tanquam

tanquā faciens falſam accuſatio nē, qd fuit obtētum milleſies:ut ibi dicit Bar.& Sal. dicit in l. ea quidē.C.de accu.ꝙ opinio cōmunis facit eum,qui ſecundum illam agit,præſumi bonæ fidei: ut C.ne de ſtatu defunctorum.l. ſi mater. item excuſat à dolo. ut C.ad l. Flauiam de pla.l. plagii. & ibi glo.& ff.de abigeis.l.j.§.fi. cum ibi no.Ideò opinando,dixi nobilem Chriſtianum de mota, uicecāſtellanum Voyronis, nō fore inquietandum etiam inſtāte parte priuata: quia fecit per[1] matronas uiſitari quandam filiā puellam,quę uoce & fama referentibus dicebatur pactū feciſ- 3
2 ſe,& eū occultaſſe.* Lata enim culpa in delictis non æquiparatur dolo.glo.in l. in actionibus. ff.de in litem iurādo. ¶ Quæ ſit 1 differētia inter communē opi. & famam publicam:uide Spe. tit.de notorio crimine.§.ſequitur de manifeſto.in fi.¶ Per cōfeſſionē dicitur fieri crimē notorium.c. noſtra. extrà de coha. cle.& ibi no.in gl.& ponit Bart. in l.ſi confeſſus.ff.de cuſto. reo. Vide de fama, quæ ſcripſi ſ. q. ccc. ¶ Quæ ſit differentia inter rumorem & famā,uide Inno. in c.iij.de pręſcri.Et de effectu rumoris, in l. Pacumeius. ff. de hære.inſti.& per Bart. tetigi etiā ſ.q.cccl.in fi.

3 ¶ Vox publica, *ſeu fama, cuius effectus ſit,uide omnino do.Salice.in l. proprietatis.in uerſ.quæro quæ ſunt. C.de probatio.*

* *Tu adde, cuius ſit effectus, cum eſt quæſtio de filiatione, & fama uicinia, eſt contraria aſſertioni illorum quorum filius eſſe dicitur,& illi hoc negāt:uide Pet.de Anc.in c. trāſmiſſa.qui fil.ſint legit.in ij.no.ubi cōcludit,quòd fama uicinia tunc prodeſt, quādo à patre & matre filius reputatur & nominatur. c. per tuas. de probat. uel quando in domo, uicinis ſcientibus,natus eſt:ut l.filium.ff. de his,qui ſunt ſui uel alie.iu.& l.ſi uicinis.C.de nuptijs.*

SVMMARIVM.

Executio an debeat fieri in bonis dotalibus, pro debitis uxoris, uiuente uiro.diſting.nu.1.

Creditori uxoris quo remedio ſubueniatur.

QVAEST. CCCCXLVII.

PONE uxor conuenitur & cōdemnatur in *actiōe perſonali, an fiet executio in bonis dotalibus uiuēte uiro? dic quòd
1 non, [a] ſecundum gl.in quinque legibus,in glo.magna.in fi.ff.de
2 bo.dā. * qđ intellige,niſi debito contracto ante contractum matrimonii, quo caſu quando mulier poſteà conſtituit omnia bona ſua in dotē,pōt fieri executio in dote, cum bona dicantur deducto ęre alieno.ut ff.de uer. bo.ſig.l.ſubſignatum.§.bona.& ff.de iure dot. & l. mulier bona. Pro debito uerò contracto per uxorem, poſt cōtractum matrimonii, & dotis conſtitutionem, nō fiet executio in bonis dotalibus.Ita intelligitur d.glo.& ꝑ hoc facit l.cùm poſt.in §. patrona.

na.ff.de iu.dot.& ff. de his, quæ in frau.cre.l.fi.§.ſi à ſocero.verſ. aut certè &c. Et ita uidi in hac
3 curia determinari. ¶ *Sed quo remedio ſubuenitur hoc caſu creditori uxoris? dic, ꝙ uxor tenebitur cauere de ſoluẽdo, ſol. mat.ut d.uerſi.aut certè &c. Vel fiet executio in bonis paraphernalibus ſi quæ habeat. Sed ſi nõ poſsit cauere, credo quòd ſufficiet iuratoria cautio, iuxta auth. generaliter.C.de epiſco. & cler.
2 ¶ Quòd non. *Iſtud probatur, quia dos eſt uiri. ut in gloſ. in l. in rebus. in uerſi. iure naturali. ibi, imò ſunt uiri. C. de iure dot. Sed ſic eſt, quòd uir nõ conuenitur pro uxore, ut in rubro & nigro, nec uxor pro marito.* Patet *ergo, quòd pro debito uxoris in rebus dotalibus non debet fieri executio.*

SVMMARIVM.

1 *Commentarienſis an pro expenſis poſsit retinere incarceratum.*
2 *Commentarienſis quod debeat præſtare iuramentum.*
3 *Commentarienſis capite punitur, ſi rẽ habuerit cũ muliere incarcerata.*

QVAEST. CCCCXLVIII.

SI incarceratus per ſentẽtiam iudicis, liberetur, an commẽ-
1 tariẽſis poſsit eum retinere* pro expenſis, & ſalario cuſtodię? Iac. de Are. dicit, quòd non: ſed debet eum relaxare: & poſteà con-
2 tra eum agere, ſi uult. allegat [a] ipſe l. omnes. C. de pe. l. ob. ęs. C. de act. & obli. & in auth. ut nul. iud. §. ga uerò homini. Ad quod facit (dicit ipſe) quod no. in l. diuus. in fi. ff. de bo. dã. Sed de cõſuetudine, quę iuri derogat, cõmẽtariẽſes huius ciuitatis Gration. ſolent eos retinere, donec ſoluerint, aut cum eis cõcordauerint, taliter quòd de expenſis & cuſtodia carcerũ ſint contenti. * Sed iuxta hoc quæro, quod 2
iuramentum debet prę ſtare cõmentariẽſis in introitu talis officii? uide in clem. j. §. porro. de hęreti. ¶* Si cõmentarienſis co- 3
gnoſcat carnaliter mulierẽ incarceratã, capite punitur. ut dicit Ioan. Fab. inſtit. de pu. iudi. §. itẽ lex. ¶ De materia incarcerationis uide quæ dixi ſ. q. lxxiiij.
a ¶ Allegat. *Iura hic allegata non probant opin. domi. Iaco. de Aret. Et quòd de iure incarceratus retineri poſsit pro expenſis factu, facit l. ſi ne ceſſarias. in prin. ff. de pig. act.*

SVMMARIVM.

1 *Tonſura collata à non ſuo Epiſcopo, an ualeat.*
2 *Tonſura collata laico à non ſuo Prælato, tenet. Et quid ita, nu. 3.*
4 *Clericatus an poſsit probari per teſtes.*

QVAEST. CCCCXLIX.

LAICVS effectus eſt cleri-
1 cus, à non ſuo epiſcopo * ſine licentia uel cõſenſu ſui epiſcopi, nunquid ualeat tonſuræ collatio? Et uidetur primò, quòd non, iuxta c. eos. iuncta gl. ſuper uerbo ſtatuunt. & c. cum nullus. de tempo. ord. lib. vj. facit bene lxxj. di. c. j. & hoc uidetur tenere Io. An. in c. fi. extrà de tempo. ordi. li. vj. & tetigi in c. j. gloſ. ſuper uerbo, clericatus. eo. tit. in contrarium

trariũ uidetur quòd character uidetur impreſſus habita illa cõſideratione, quòd clericatus eſt
a ordo [a].c.cùm cõtingat.extrà de æta.& qualita.Ita dicit glo.in fi. ſuper uerbò,tonſuram.extrà de tempo.ordi. Si igitur character ſit impreſſus, ipſe nõ poteſt deleri.ſicut dicimus de actionibus directis, quæ in oſsibus noſtris adeò ſunt incorporatę, quòd à nobis ſeparari non poſſunt.l.iij. ff.pro ſoc.Item etiam no.Barto. qui talem ſimilitudinẽ facit de charactere & actiõibus directis. ut l.nemo poteſt.ff.de leg.j.Nec obſtant iura ſ.pro parte cõtraria allegata: quia loquuntur in clerico, qui facit ſe ordinari à non ſuo epiſcopo, ſine conſenſu uel licentia ſui prælati, quæ iura non poſſunt adaptari ad caſum iſtum: in quo loquimur de laico & non de clerico.& ita uidentur caſus diuerſi & non aduerſi. Et poteſt eſſe diuerſitatis ratio: quia ille qui eſt clericus, iam eſt effectus de iuriſdictione Epiſcopi. ille autem qui eſt laicus,non eſt de iuriſdictiõe Epiſcopi: ſed eſt de iuriſdictiõe tẽporali tãtummodò: ſicut clericus non poteſt iuriſdictionem alicuius Epiſcopi prorogare ſine licẽtia ſui Epiſcopi.ut l.ſignificaſti. extrà de foro comp. in q. vj.c.non liceat.& notauit gl.in l. j.ff.de iudic.ſic nec debet etiam ordines à non ſuo pręlato recipere, ſine licentia ſui Epiſcopi. ut in c.eos.& c.nullus.& lxxij.di. c.j.all. cum potior ratio non uideat in uno caſu, quàm in alio. Ideò idem ius ſtatuendum eſt.l. fi.C.de cõſti.pe.& l.fi.C.ad l.Fal. Ille autem qui eſt laicus,non eſt de iuriſdictiõe Epiſcopi:ſed de temporali.Ideò ſicut ipſe poteſt iuriſdictionem alterius iudicis temporalis prorogare ſine cõſenſu & ſententia ſui iudicis.l.j. ff.de iudi.& l.ſi conuenerit.ff.de iuriſdi.om.iud.Ita uidetur,quòd primam tonſuram poteſt à non ſuo Epiſcopo ſine licentia ſui diœceſani recipere, poſtquam prohibitus non reperitur ordines cõferre clerico alienæ diœceſis:ut ſ.alleg. Non tamen reperitur prohibitum hoc in laico,ſi conferatur.tenet ergo talis
2 coll.arg.præmiſſorum.*Pro hoc facit una talis ratio: quia ſi laicus à non ſuo prælato tonſurari non debet,argu. iurium allegatorum. attamen ſi tõſuretur,ualet,& tenet talis tõſura:iuxta illud,quod fieri nõ debet, factum tamen tenet.l.ij.§.biduũ.ff. quãdo appellandum ſit.l. relegatorum.§.ad tempus.ff. de interdi.
3 & releg. Et* maxime,quia aliqs canon non annullat talem tonſuram, ſaltem, quòd uidero dicẽdo ſic: Nullus epiſcopus laicum diœce. alienæ debet ordinare ſine licentia Epiſcopi, & ſi fecerit, quòd ordinatio non tenet &c.Sicut in ſimili ponit Dy. in c.quæ contra ius.extrà,de regu.iur. Et licet in d.c.lxxj.dicatur in fine, quòd talis ordinatio de

de clerico facta rata nõ habeatur, &c. hoc debet intelligi in ſuis terminis.& ita in clerico ordinato à nõ ſuo Epiſcopo, & nõ in laico, de quo hic loqmur, cũ à uerbis legis ſeu canonis non ſit recedendum. l. non aliter. in prin.ff.de leg.iij. Vel poteſt dici, quòd d.c.j.locum habet, quãdo executio talis ordinis interdicta eſt à proprio Epiſcopo: iuxta c.quod tranſlationem. extrà de tẽp.ordi.in antiquis.aliàs autem ubi non ſequitur aliqua interdictio talis ordinis, ſed eam tolerat proprius Epiſcopus, & ita etiam habet ratã, ſaltẽ tacitè, uel aliàs expreſſè, rata manet talis ordinatio de clerico facta.ita uidentur ſentire gl.in d.c.j. lxxj. di.& Io.An.in c.eos.gl. ſup uerbo, ſtatuunt tale. *Iuxta præmiſſa, quæro, an clericatus poſſit probari per teſtes.Iac.de Bu. tenet quòd non.in l.ſi qua per calumniam.C.de epiſt.& cle.uide tamẽ ſuper hoc quæ ſcripſi plenè j.q.ccclxxiiij.

4

a ¶Eſt ordo. *Dum quæritur, an prima tonſura ſit ordo: dic ſi loquimur de ordine, inquantum eſt ſacramentum, & imprimit characterem: iſto modo non eſt ordo, nec ſacramẽtum, nec imprimit characterem. ſecũdum Tho.in iiij.ſententia.diſtin.xxiiij. & ideò iura non poſuerunt primam tõſuram inter ordines.xxxij. diſtinct. ſeriatim.lxxvij. diſt. illud. & xciij. di.à ſubdiacono. ſi uerò loquimur de ordine, non ut eſt ſacramẽtum, ſed ut largo modo pro deputatiõe ad diuinum officium ſeu cultũ: ſic eſt ordo. & iſta not.extrà de ætate & qualitate.c.cum contingat.*

SVMMARIVM.

Mulctæ inflictæ clerico antè, quàm ſe allegaret clericum, an poſſint exigi per clericum. 1

Citatus à delegato an teneatur comparere. 2

QVAEST. CCCCL.

SVPRA q. ccccxxiiij. & q. ccccxxxvij. fuit uiſum de delictis perpetratis in hac patria *per nobilem Rodulphũ de cõmeriis, & eius ſequaces. & contigit, quòd quia aliqui ex dictis ſuis ſequacibus citati corã parlamento reſponſuri intitulãdis cõtra eos ad cauſam præmiſſorum non comparuerunt, mulctæ fuerunt contra eos declaratæ ad diuerſas pecuniarũ ſummas fiſco Del.adiudicatas. Poſt quarũ mulctarum declarationem fuerunt ipſi delati capti & incarcerati: ſed fuit concluſum eos fore remittẽdos officiali Gration. tanquam clericos, cum de eorũ titulis docuerint. Sed tũc fuit dubitatum, an ipſi remittendi deberẽt ſoluere antè eas mulctas, contra eos (ut præmittitur) declaratas.& dixerunt aliq ex dominis, ꝙ ſic: quia ipſi debebant cõparere. & eorũ priuilegia allegare: ar.l.ex quacũque cauſa. ff.ſi quis in ius uo. nõ ier. & facit l.ſi quis ex aliena.ff. de iudiciis. Sed ego dixi cõtrarium: quia in clericum iudex ſecularis nullã habet iuriſdictionẽ neque coërtionem

1

tionem & proceſſus corā iudice ſeculari, cōtra clericum formatus eſt ipſo iure nullus, in c. ſi diligēti. extrà de fo. com. Nec obſtat d.l. ex quacūque cauſa. qa loqtur de tali cōtumace, qui ſi cōparuiſſet, potuiſſet cōſentire in iudicem. quod ſecus in clerico: cuius cōtumacia & comparitio æquiparātur. Nec poteſt operari plus cōtumacia, quàm cōſenſus: ut in c. at ſi clerici. extrà de iudi. & in dicto c. ſi diligenti. & faciunt no. per Dyn. in c. ea quæ fiunt à Iudice. de reg. iur. li. vj. Et 2
hanc opinionem expreſsè tenet Bal. in d.l. ex quacūque cauſa. in q. quæ incipit, Itē quæro de iſta q. clericus &c. & Spe. in tit. de citatione. §. uerſic. ſed pone, quòd iudex ſecularis. Ideò die xiij. mēſis Auguſti, M.cccclx. in camera cōſilii, præſente nobili Io. de Pa a
les, commiſſario regio, fuit determinatū & cōcluſum per dominos meos de parlamento, & a
ordinatū, quòd dicti clerici non ſoluāt dictas mulctas cōtra eos (ut præmittitur) declaratas, & 1
fuerunt relaxati abſque ſolutio- 2
ne ipſarum mulctarum. de hac materia uide per Ange. de Aret. l. contumacia. §. contumaces. ff. a
de re iud. ¶ Vltra prēmiſſa quęrit Bal. in d.l. ex quacunq; cauſa. 1
ſi iudex laicus bāniat clericum, quē ignorabat clericū, an impunè poſsit occidi. Dicit Bal. ibidē ꝙ occidēs excuſatur: qa ignorabat eū clericū. & ita dicit Bal. ita fuiſſe determinatum in quadā diſputatione, per has leges, uidelicet, per l. pen. ff. de adul. & ꝑ l. fin. ff. de abigeis. Sed illi qui ſcirent de clericatu, nō excuſarentur. Et iſtud adduco pro determinatione q. cccxxiij. ubi dixi cōplices dicti Rodulphi excuſandos ex eo, quòd credebāt quòd in congregatiōe ibi enarrata dictus Rodulphus de commeriis, uellet aliquid eis dicere ex parte domini noſtri Delp. ꝑ ut ipſe Rodulphus eis dabat ad intelligendū: licet nō fecerit. Itē *quęrit Bal. in d.l. ex quacunque cauſa. an citatus à delegato, teneatur cōparere. & dicit quòd non, niſi iudex delegatus tranſmittat in citatiōe copiam delegatiōis ſuæ. quòd ſecus in ordinario iudice, alleg. tex. in c. præterea. extra de le. Et in hac materia curiæ, ibi ad hoc Bal. [a] qui eā latè tractat, ꝑ diuerſas quæſtiones, per duas columnas.

¶ Ad hoc Bal. *iij. col. in uerſic. item quæro de iſta quæſtione.*

SVMMARIVM.

Curia, uerbum, quid importet.

Sententia lata, curiæ nomine, ualet.

QVAEST. CCCCLI.

QVID cōtineatur appellatione curiæ [a]? do. Raymūdus * de Sabanaco in ſua repetit. l. morte maiorum. ff. de iuriſ. om. iu. dicit ꝙ uerbum, curiæ, eſt uerbum indifferēs ad quemcūque ius reddētē in curia. ar. l. ij. in prin. ff. de ori. iur. Quod facit ad quæſtionem in ordinatione factā: in proceſſu alicuius cauſę, dici

dicitur uiſis actis curia ſic ordinat,&c.Vtrum ualeat talis ordinatio. & quid compræhendatur appellatione huius uerbi,curia. 1
Ego credo ualere talem ordinationem,& tale uerbũ curia,poſtquam eſt indifferens,ſumi ac referri debet ſecũdum materiam. a
Et ita tali ordinatione ſumetur curia,per iudicem uel magiſtratum in tali curia præſidente.l.ſi uno anno.ff.locati.& l.ſi olei.C. eod.titu.ſic,ut res potius ualeat, quàm pereat.l.quoties.ff. de re-
2 bus dubiis.Ex* quibus propterea infero,quòd ſẽtẽtiæ & ordinationes quæ ſiũt in hac curia parlamẽti Delphi.in quibus dicitur, curia ordinat uel condẽnat,&c. quòd ualent tales ſententiæ. Et ita ſeruatur de ſtylo præſentis curiæ.Similiter etiam, ut audiui, ſeruatur in hac curia parlamenti regii Pariſiis & Tholoſæ.

a ¶Appellatione curiæ. *Ponitur enim curia pro officio decurionatus. l.exceptiones.C.de numerarijs. libro xij. Et hoc facit in materia præſentis quæſtionis. Quòd autem per curiam,intelligatur iudex,patet: quia ibi cenſetur curia, ubi eſt iudex.arg. eius,quod dicit domi.Innoc.in c.ex-poſuit.extrà,de dilat.*

SVMMARIVM.

1 *Conſulum creatio.*
2 *Conſules cui iuramentum præſtare debeant.*
3 *Conſulũ creatio an fieri debeat cum decreto Iudicis.*
4 *Conſulum unus an poterit negotium uniuerſitatis inſolidum gerere.*

QVAEST. CCCCLII.

DE modo eligẽdi cõſules in hac ciuitate Grationop.uel alia uniuerſitate:uide tex.in* authenti.de defenſoribus ciuitatũ, in §.ſi qua uerò.colla.iij.ubi habetur quomodo cõſules,hoc eſt, defenſores ciuitatũ,a debent eligi per circulum, id eſt, circuitũ, ſic, quòd quilibet ſuo loco tale onus ſubeat:& ita etiam de con ſuetudine ſeruatur. Sed quid de confratriis huius ciuitatis uel alterius loci, an priores ipſarum confratriarum debeant ſimiliter eligi, & ille modus obſeruari? Dic,quòd ſic,per dictum §.ſi qua uerò.& ita de conſuetudine ſeruatur. Et circa hanc materiã aduertẽdũ:quia in creatione actoris,tutoris, curatoris, uel ſyndici debet attendi conſuetudo: ut not.gl.in l.ita tamen circa prin. ff.ad Trebel.quod eſt ſingulare: quia in multis locis non ſemper ſeruatur diſpoſitio iuris in ipſis
2 conſtituendis.¶* An cõſules debeãt iurare domino uel ſuis offi ciariis:& de iuramẽto quod ipſi debent de iure præſtare conſules:uide, quæ ſcripſi poſt dominum Pet.Papæ,patruum meum,
3 infrà quæſt.ccccccxxxj. ¶* An in creatione conſulum requiratur decretum Iudicis? gl.quòd non, in l.actoꝝ. ff.rem ratam haberi. Tamen alibi dicit glo.quòd requiritur.C.de decretis decurionum.lib x.ſuper rub. Sed in glo. loquitur in ſyndicis creatis decurionibus.uide Ioan.And.in ti.

4 de ſyndico. ¶ Si ſint plures* conſules, an unus ipſorũ poterit inſolidum negotium uniuerſitatis gerere? gloſſ. quòd ſic, in l.j.C.ſi unus ex pluribus tutoribus, idem Spec. in titu. de procuratoribus. §. ratione. uerſicu. quid ſi plures ſunt conſules.

a ¶ Hoc eſt, defenſores ciuitatum. *Hi Græco uocabulo ſyndici uocitantur, qui gerunt negotia uniuerſitatis. cap.j. & ibi glo. in rubr. & in gloſſ. extrà, de ſyndic. & ibi uide do. Goſ. in ſumma. qui tractat, quid ſit ſyndicus, unde dicatur, quid ſit officium eius, & in quo inter ſe differunt procurator & ſyndicus, œconomus, actor, & uicedominus.*

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus, dicitur ſaccus.*

2 *Camera fiſcalis, unde orta.*

3 *Cubicularij Papæ, uel Imperatoris, quam dignitatem habeant.*

QVAEST. CCCCLIII.

a CAMERA [a] fiſcalis, dicitur eſſe domus, in qua ſcripturæ patrimoniales, & alia iura fi-
1 ſcalia reponuntur.* Nam fiſcus, dicitur ſaccus, ſeu burſa: & augente imperio, quia ſaccus non
2 *ſufficiebat pro præmiſſis reponendis, ſubrogata fuit una domus. Ita dicit gl. ordi. in l. in prouinciis, C. de nume. rutulariis & chartulariis, lib. xij. Quæ domus expoſt fuit appellata camera fiſcalis, ſeu Imperialis. in ca.j. §. ſi quis auſu. ibi, pœna. c. libra auri cameræ noſtræ inferenda, &c. Quæ camera in regno Franciæ, & in hac patria Delphin. camera computorũ appellatur. & de hoc uide quæ ponit do. Iac. Rebuf. in l.j. C. de iure fiſc. lib. x. Et in curia Roma. camera apoſtolica nũcupatur. ¶ Et quam cameram apo-
b ſtolicã [b] uiſitaui ego Guido Papæ, de anno domini, M.ccccxlij. de mẽſe Septẽ. dum tunc Romæ ad Papam Nicolaum quartũ in ambaſſiata miſſus fuiſſem, per illuſtriſsimum dominum noſtrum Lud. Delph. Viennñ. ¶ Verũ, quia tunc ibi me exiſtẽte Romæ, præfatus dominus noſter Papa habebat octo cubicularios actu ſibi
3 ſeruientes:* quæro quam dignitatem habeant tales cubicularii Papæ, uel Imperatoris? uide in l. j. §. & cubicularios. C. de præpoſi. ſacri cubiculi. lib. xij. ubi de cubiculariis mentio habetur.

a ¶ Camera. *Tria ſunt ſcrinia ſeu cameræ ſacræ, ſcilicet epiſtolarũ, quæ principi, uel ab eo mittebãtur, item, libellorũ cõuẽtionaliũ, recognitionũ, item diſpoſitionũ, ut eſt regiſtrũ gl. ſuper rub. C. de proxi. ſacro. ſcrinio.*

b ¶ Cameram apoſtolicam. *Quæ etiam ſic appellatur mortuo Papa, extrà, de elect. cap. ubi periculum. §. ſi quod ab. lib. vj.*

SVMMARIVM.

1 *Agi ut poſſit ad commiſſum, quæ requirantur, uide per diſcurſum. numero 2.3.4. & 5.*

6 *Dominus qualiter aget ad cõmiſſũ.*

7 *Rem emphyteuticariam quibus ſit prohibitum alienare.*

QVAEST. CCCCLIIII.

SVPRA quæſt. clxij. & quæſt. clxiij. & quæſt. clxiiij. & quæſt. ccccxxviij.

cccccxxxviij.tetigi de materia cō-
miſsi rei feudalis : ſed ultrà ibi
1 dicta, dico inter* cætera requiri
quatuor ad hoc,ut poſsit agi ad
2 cōmiſſum.*Primò probatio feu-
3 di ex parte agentis.*Secundò,in
curia ſeu negligētia uel alia in-
gratitudine ex parte illius, qui
uaſallus dicitur,in c.j.circa prin.
quæ fuit prima cauſa beneficii
amittendi.Et de prohibita feudi
alienatione per Federicū.§.pręterea.ſi quis.in feudis. colum.x.
4 *Tertiò, quòd ipſe qui uaſallus
dicitur,maior xiiij.annis exiſtat:
ut dic.§.præterea,ſi quis.¶Quar-
5 tò*quòd ipſe talis ſciat aut ſaltē
ſcire debeat rem eſſe feudalem.
in cap.j.in gloſſ.ſuper uerbo,ul-
tra annum.in princ.quo tempo-
re miles inueſtiturā petere de-
6 beat.¶Sed qualiter*agit[a] domi-
nus ad commiſſum? glo.& Bald.
dicunt, quòd aget dominus rei
uendicatione directa.ita dicunt,
in capit.ij.de controuerſia inter
do.& emptorem.Idem ibi tenet
Andr.de Yſern. attamen (prout
dicit) melius uidetur domino,
quòd agat condictione ex mo-
ribus,ex uſu feud.uidelicet con-
dictione ex l. Imperialem. cum
ſuis concordantiis ſic dicendo.
Cum Titius teneret in feudum à
me talem rem, & eam ſcienter
uēdidit,ex ea cauſa tu poſsideas
eam. ob quod feudum illud eſt
mihi apertum:ago ut mihi reſti-
tuas. & hæc condictio aduocat
poſſeſsionē tantū:ut l.j.C.de do.
quæ ſub modo.Non autē aduo-
cat rem, nèc rei dominium:quia
nemo cōdicit rem ſuam, præter
quàm à fure.l.ſi.ff.uſufru.quem-
admodum caueat. tamen quo-
quomodo iſtorū duorū modo-
rū formetur libellus,in hac ma-
teria commiſsi rei feudalis ad-
mittitur libellus,prout uidi in cu
riis huius patriæ obſeruari.¶Idē
etiam uidi obſeruari in commiſ-
ſore emphyteuticariæ.in quo ra
tione commiſsi poteſt dari libel
lus concludens in rei uendica.[b]
Et hoc modo formaui (credo)
mille libellos, de tempore quo
practicaui.Poſſet etiam intenta-
ri condictio ex l.ij.& ex l.fina.C.
de iure emphyteutico.ſi emphy
teuta uerſaretur circa rem em-
phyteuticariā,aliter,quàm in di-
ctis legibus ſtatuitur.Et tunc tan
tummodo aduocaretur poſſeſ-
ſio, ut dixi ſuprà in re feudali.
7 ¶*Iuxta hanc materiam quæro,
quæ ſunt perſonæ , quibus eſt
prohibitum rem emphyteutica-
riam alienare? Dic,quòd illi,qui
non ſunt ſoluendo,aut quia em-
ptor eſt ita magnus dominus, ꝙ
non eſſet auſus emphyteuta ca-
nonem petere:ut dicit Bal.in d.
l.fi.C.de iure emphyt.

a ¶Sed qualiter agit. *Quòd autem poſſit utraque uia experiri,tenet do. Pet.Iaco.in practica ſua libellorū,in titu.de eodē act.ſi agat contra emp. in ult.col.in uerſic.item ſi feudum.*

b ¶Rei uendicatione. *Sic etiam format libellum in huiuſmodi caſu,concludentē in rei uendicatione,do.Pet. Iac.in tit.de actio.in rem pro re emphyteut.*

tre.l.cum plures. §.cum tutor.& ibi glo.ff.de admi.tut. ¶De alimentis quæ petunt pater uel mater à liberis,uel ecõtrà,uide Spe. in ti.de offi.om.iu. circa princi. uerſi.item ſi pater, uel mater. & plenius per Io.de Fer.in tit.forma libelli ſuper legato rei ſingularis. in glo.j.in xxvj. col.ubi ponit multas notabiles quęſtiones de hac materia. Et ibi dicit, ꝙ in cauſa alimentorum non admittitur compenſatio.

a ¶An uir teneatur uxorem alimentare.*Tu uide de hoc iſtum,conſilio cxxvij.inc.de hoc anno domini. per totũ.& in deciſio.Tho.q.dxxvij.*

b ¶Vide plenius.*Vide Inno.in cap. per tu.u. de do.inter uirum & uxo. Bal.in margari. uer. maritus.uer.ſ.*

c ¶Alimentare.*Hoc intellige,ſi dotem conſtitutam mulier non poteſt ſoluere, quia pauper adhuc eſt alenda: quia non tenetur niſi inquantum facere poteſt. & idem ſi pater eius pro ea dotem promiſit: quia ſimiliter non tenetur, niſi inquantum facere poteſt, ſecundũ Raphaël.Cumanum, in l.ſi cum dote. ff.ſoluto matrimonio.& Alexand.in l.ſi donaturus. §.j.ff.de condi.ob cauſam. Nec pariter dote ſoluta uir præſtat alimenta uxori ſeorſum habitanti ſua temeritate. domi. Barto. Socin. conſilio cclxxxvj.*

SVMMARIVM.

1 *Princeps an poſsit cauſam in alio iudicio pendentem, indeciſam ad ſe aduocare.*

2 *Cauſa ſi aduocetur ab aliqua curia inferiori ad curiam Parlamenti, quis producet acta.*

QVAEST. CCCCXL.

1 VTRVM princeps* cauſam in alio iudicio pẽdentem indeciſam poſsit ad ſe aduocare [a] proprio motu? dic ꝙ ſic.in l.non aliter.C.de pala.ſacra.largi. li.xij. & facit in ar.l.fi. C.de diuer.reſcri. & uide gl.or. in c.ut noſtrũ. extrà de app.text. ſunt in c.licet.extrà de of.del.& c.eccleſia.extrà ut li.pẽ. Et ita uidi obſeruari,quandiu dominus Delph. fecit in hac patria Delp. reſidentiã in cãcellaria ipſi⁹ domini noſtri, in quã qñq; cauſæ pẽdẽtes in hac curia parlamẽti aduocabãtur coram ipſo dño noſtro: qñq; coram ſuo magno cõſilio.Et qñq; per reſcripta ſua cauſæ pẽdẽtes in aliis curiis inferioribus præſentis patriæ aduocabantur corã d. curia parla. Et ſimiliter ſeruat d.curia uicem præfecti prætoris obtinẽs:qñq; ipſa curia parlamẽti, ſi æquum ſibi uideat,aduocat cauſas pendentes indeciſas in aliis curiis inferioribus.¶De aduocatione cauſę uel negotii,qñ fieri poſsit per ſuperiorẽ,uide Hẽri.Bohic, in d.c.ut noſtrum.& Spe.in ti.de cent.§.nunc uideamus. per totum.& de iud.dele.§.reſtat.uer.

2 item reuocato &c.¶*Si cauſa ab alia curia inferiori aduocetur ad curiam parlamẽti, ex aliqua iuſta cauſa (ut plurimum facit ipſa curia) quis producet acta? dic, ꝙ ille, qui produxerit cauſam aduocari, ſiue ſit actor origina

ginarius, ſiue non: ita ſeruat dicta curia parlamenti de conſuetudine ipſius curiæ.

a ¶ Aduocare. *Pro hac opi. facit, qa plena iuriſdictio in ſolo principe conſiſtit. inſti. de iu. nat. gen. & ci. §. ſed quod principi. maximus enim iudex eſt princeps, qui ſuper omnes iudices exiſtit. ix. q. iij. iuncta. ff. ad l. R. ho. de iac. l. de precario. Præterea, cũ princeps poſſit ex toto reuocare aliquem iudicem, prout et quilibet poteſt ſuũ uicarium ad libitũ reuocare, ut not. do. Bal. in l. ſolent. §. ſicut. ff. de offi. proconſ. fortius poterit ad ſe cauſam in alio iudicio pendentem aduocare, ſeu reuocatur, iuxta no. in ca. ut noſtrum. ibi, ad noſtrum iudicium reuocamus. extra de appel.*

SVMMARIVM.

1 *Mercatorum libris ut fides adhibeatur, quæ requirantur: uide et per diſcurſum, nu. 1. 3. 4. 5. & 6.*

QVAEST. CCCCXLI.

a PRO declaratione a l. inſtrumenta. C. de proba. qa ibi fit mentio de adminiculis, quæro quæ poſſunt eſſe adminicula: et

1 dic q̃ iſta. Primò, * ſi mercator fuerit legalis homo, & talis reputatus: iuxta no. p Bar. in l. admonendi. ff. de iureiu. & l. nuda.

2 ff. de do. Secũdò * ſi ipſe mercator ſcripturã manu ſua ſcripſerit. l. generaliter. C. de nõ nu. pe.

3 Tertiò, ſi * ipſe mercator ueritatẽ ſcribere cõſueuerit. l. uel uniuerſorũ. ff. de pig. ac. l. qui ſemiſſes. ff. de uſu. Quartò, ſi * cauſam

4 in ſcriptura ſubiũxerit, iuxta no. per Bar. in d. l. inſtrumenta. & l. cum de indebito. §. fi. ff. de prob.

5 * Quintò, ſi ipſe mercator aliqd contra ſe in eodẽ li. ſcripſerit. l. Publia. in fi. ff. depoſiti. & l. qdã. §. numularios. ff. de edẽ. Sextò, ſi

6 * ex uerisimilib⁹ circũſtãtiis præſumi poſsit eſſe uerũ, qd per eũ ſcriptũ reperit, utpote reſpectu habitationis ad tps debiti contracti actu ſolutiõis factæ ad perſonas cõtrahẽtes, & ad locũ contractus, quibus cõcurrẽtibus ex ſcriptura priuata ac libro rationum infertur probatio, per d. l. inſtrumẽta. & l. rõnes. e. tit. Et iõ dum practicabã, deducebã in facto per articulos, ut adhiberetur fides talibus libris mercatorũ. Primò, q̃ talis mercator eſt bonus & ꝓbus, & pro tali publicè reputatur. Itẽ q̃ ipſe mercator manu ſua ꝓpria ſcripſit in dicto ſuo li. tõnũ debitũ, de quo agebatur. Itẽ q̃ ipſe cõſueuit ſcribere ueritatẽ. itẽ q̃ in tali ſcriptura, ſubiũgitur cauſa debiti. itẽ q̃ in eo li. ſcripſit manu ſuã debita contra ſe. Et iſtis probatis ſequitur ſẽtẽtia pro debito ſcripto in tali lib. rõnũ, de quo uide p Io. Ferra. in tit. forma opponendi contra inſtrumenta. in gloſſa ſuper uerbo, non cogitur.

a ¶ Pro declaratione. *De materia huius q. uide omnino do. Bal. in rub. de fide inſtr. et do. Bar. in l. quædam. §. numularios. ff. de eden. & domi. Alex. eo. tit. in l. argentarius.*

SVMMARIVM.

1 *Legatarius uel donatarius teneatur res legata, uel donata.*

a *Iura & actiones, an ueniant appellatione omniũ rerũ in donationibus.*

QVAEST. CCCCXLII.

TESTATOR quidam in ſuo teſtamento ordinauit omnia bona ſua ad me pertine-
1 re. * Vtrũ ego teneár & debeã probare quæ ſunt & fuerũt bona ſua, id eſt, quę fuerũt in dñio ſuo? Credo, ꝙ nõ, ꝙ ſufficit probare quæ bona poſsidebat tpe ſuæ mortis: qa eorũ, quæ tpe illo, uidelicet mortis, poſsidebat, præſumitur dñs. l. j. C. de priui. fiſci. & ibi gl. Et facit bene gl. in l. fi. C. de edi. diui Adria. tol. ſup uerbo, fuerit. Illi autẽ, qui allegát bona eſſe alterius, quàm teſtatoris, incũbit onus probandi. qui enim uult aliquẽ bonis, uel aliquo iure priuari, ei incumbit onus probandi. l. ab ea parte. ff. de proba. Et ad præmiſſa faciũt l. ſi ita. ff. de au. & arg. leg. & l. eũ actum. cũ gl. ff. de neg. ge. Ita ex-
a preſſè ponit Bal.[a] in l. fi. ff. de appel. Pro qua opinione bene facit, qđ ponit gl. ſuper uerbo, occupatæ ſunt. in l. ij. C. ne uxor ꝑ marito. & qđ ponit Bar. in d. l. j. & in l. à diuo Pio. §. ſi ſuper re-
2 bus. ff. de re iudi. ¶* Sed quid ſi quis legauit uel donauit omnes res ſuas, an iura & actiones, quę habebat talis teſtator, uel donans, cõtra tertium ueniãt, & cõ præhendãtur? gl. in l. omne ius. & ibi plenè Bar. ff. de ſta. homi. uidẽtur uelle, ꝙ ſic. Gul. de Cuneo, ibi tenet cõtrariũ: quia gl. procedit, quando donauit res ſimpliciter. in hac autẽ quęſtione propoſita, dicitur res ſuas. Et ſuas & meas denotát dominiũ. l. ſuos. in princi. ff. de leg. iij. & l. non ſolũ. §. meum. ff. de rei uen. Quod nõ poteſt in actionibus uerificari, quæ ſuæ nõ dicuntur. l. nomen. in princi. ff. de leg. iij. hoc tenet Gui. de Cuneo. & no. in l. ſi legatarius. §. ſi bona. ff. ad Treb. & in l. res. ff. de uer. ſigni. & de bonorum poſſeſsione. l. j. & dic ut ibi not. in glo. Ita dicit Bar. in d. l. omne ius. & uide plenius per eundem Bar. in l. quintus. §. argẽto. ff. de au. & ar. leg.

a ¶Ponit Bal. *Caue, quia non ſe firmat ipſe do. Bal.*

SVMMARIVM.

1 *Citatus coram diuerſis Iudicibus, coram quo potius debeat comparere.*

2 *Citatus Regi potius, quàm Archiepiſcopo, debet honorem in comparendo.*

QVAEST. CCCCXLIII.

QVIDAM reperitur citatus ad inſtantiam ſuorum creditorum, eadem die, in hac curia parlamenti, & corã domino officiali huius ciuitatis Gra-
1 tiono. An* cõparendo coram dicto domino officiali, poſsit reputari cõtumax in d. curia parlamenti, ut expletum contra eũ factum ualeat? & uidetur ꝙ nõ. quia principes ſubſunt epiſco-
a po[a], quo ad cenſurã eccleſiaſticam: ut no. Inn. in c. extrà. de offi. ordi. & ſic uidetur maior epiſcopus. attamen Inno. in ca. cum parati. extrà de app. ibi, nos credimus

dimus &c. dicit quòd citatus à
2 Rege,debet* ei honorē in com
b parēdo exhibere[b] magis,quàm
Archiepiſcopo.Ex quo propter
eā concludo, ꝙ expleta facta in
caſu præſuppoſito in curia parlamenti in contumaciam partis
non comparētis, ualet & tenet:
quia tunc debuit comparere in
parlamento citius, quàm coram
officiali Gration.Et ita uidi cō-
cludi in camera conſilii. Secus,
ſi coram Papa fuiſſet talis citatio facta: quia Papa ante omnes
honorari debet, & ſemper eſt
eidem obediendū. Et citatio co
ram eo facta, excuſat à cōparendo alibi,niſi procurauerit ſe ibi
citari:ut ibi dicit Inn.& uide qđ
no.ff.de offi. præfe.præto.l.j.§.
his cunabulis.& l.ij.in fi.de cuſt.
reo. De hac materia etiā tetigi
ſ.q.cclxxvj.Sed quid de illo,qui
citari facit debitorem ſuum coram diuerſis iudicibus,pro eodem debito?uide,quæ dixi ſ.q.
ccccxxj. uide plenius de hac q.
in l.ij. in §.j.ff. ſi quis cau. & in
l.contra pupillum.in §.ſolus qui
ad manus.ff.de re iudi.

a ¶ Subſunt epiſcopo. *Vide quod nota.in c.a.omnes principes. & in c. ſolita.extrà de maio.& obe.*

b ¶ Exhibere. *Vide Bal.in margari. uerſi.citatio.uerſi.xlj.*

SVMMARIVM.

1 *Vicini an poßint collectam indicere pro puteo reparando, aut uia reficienda.*

2 *Collecta pro uia publica reficienda, an poßit indici authoritate dominorum Parlamenti.*

3 *Conductor,an dominus, debeat conferre in collecta, pro uia reficienda.*

4 *Via publica destructa,quomodo ſubueniatur Reipublica.*

QVAEST. CCCCXLIIII.

VTRVM poſsint uicini
1 collectā indicere,pro* puteo publico reaptando ſiue reficiendo[a]? dic ꝙ ſic.[b] arg.in l.j.
a
b §. uicinales. ff. ne quid in loco
publico. Ad idē ff. de collegiis
illicitis.l.j.§.j. & ff.de redi.l.iiij.
§.actor.& ff.qđ cuiuſq; uniuer.
l.j.& ff.de uia pu.l.ædiles.Et poſ
ſunt talem collectā indicere eorum ꝓpria authoritate: per tex.
in d.§.uicinales.in fi.quia concernit tantūmodo illos, qui morantur in uicinitate uel in loco,
ubi ſit puteus.Sécus autē in collecta publica:utputa in collecta
quæ indicitur tranſeuntibus ſupra pontem. nam illa nō poteſt
indici ab uniuerſitate,niſi authoritas principis interueniat. ut
C. de ſuperindicto. l. j. libro x.
2 ¶ * Sed an ad hoc ſufficiat authoritas dominorum de parlamento, qui nō obtinent uicem
principis,ſed ſolū præfecti prætoris? Dic quòd ſic,de conſuetudine & ſtylo ipſius curiæ parla.
¶ De materia contributionis in
reparatione mœniorum: uide
quæ dixi ſ. q. vij. & q.lxxviij. Et
de contributione in reparatione uiarum & itinerum:uide tex.
in d.l.j.§.uicinales.ff.ne quid in
loco publico.& Pet.Iac.in ti.ſuper iuriſdictione, libellus in ma

 teria,

teria, ubi tractatur de baſſa iuriſdictione. ibi, nunc quæritur ad quem pertineat iuriſdictio
3 in uia publica &c. Sed* quis debeat conferre pro puteo reficiendo uel pro carreria reparanda, aut côductor domus, uel dominus? Dic quòd dominus, per tex. in l. hi quę. C. de agri. & cenſi. lib. xj. Si tamen côductor aliquid ſoluerit, poterit imputare domino, & deducere de mercede. l. ædiles. ff. de uia publica.
4 ¶* Si uia publica deſtruat, quomodo ſubuenietur reipublicæ? dic ꝙ iudex pręcipiet fieri uiam per fundum uicini, ut dicit Pet. Ia. ubi ſ. De uia publica, ad quẽ in ea pertineat iuriſdictio, tange j. q. ccccclxxvij.

a ¶ Puteo publicó reaptando ſiue reficiendo. *Vide Specu. in ti. de cenſi. in §. nunc dicendum. in v. col. in uerſi. item pone.*

b ¶ Dic ꝙ ſic. *Adde Bar. in conſi. incipien. quadam conuicina. Bartholome. Capol. de ſeruitu. urba. prædio. cxlvij.*

SVMMARIVM.

1 *Citatio facta in perſonam uxoris, an ualeat: & poſsit procedi contra maritum, tanquam contra contumacem.*

2 *Citatus coram Iudice delegato, an teneatur comparere, ſi in citatione non mittatur copia reſcripti ſui.*

3 *Citatus a non ſuo Iudice, an teneatur comparere.*

4 *Citari an, & quando debeat a delegato, uel ab ordinario.*

5 *Mulier grauida citata, perſonaliter teneatur comparere.*

QVAES. CCCCXLV.

AN ualeat* citatio in perſonam uxoris, & contra maritum tanquam côtra contumacem poſsit procedi in iudicio? Aliqui dicunt, ꝙ ſic. & allegant ar. tex. in l. qui aliter. §. ſed & ſi ſeruus rectè ait. ff. qđ ui, aut clam. Sed Ia. de Are. dicit côtrarium. Primo, quia ex hoc poſſet ſequi incôueniens, ſi forte uxor haberet odio uirũ, uel econtra: & ſic nõ notificaret unus alteri. Item, quia ſcientia patris nõ nocet filio. ff. quis ordo in bonorum poſſeſsione ſeruetur. l. iiij. Sed quid ſi fiat in perſonã uxóris in domo habitationis uiri? Credo ꝙ poſſet dici iſta citatio ualida: per tex. in d. l. aut qui aliter. in §. j. in fi. ibi autem domini denunciandũ &c. Et facit pro hoc ff. de li. agno. in l. j. §. j. & de dam. infec. l. iiij. §. prætor. maximè, ſi uxori uel alteri de familia uiri in domo ſua cômoranti tra datur copia literarũ compulſoriarũ, uel citationis, ut dicit glo. no. in l. licet, C. de repudiis. ſed ipſe Iac. de Areti. credit hoc uerũ, ſi lis erat côteſtata: aliàs non: & ſic intelligit ipſe Iac. gl. C. de autho. tut. in l. fi. & ff. de app. l. ex côtenſu. §. fi. & l. j. §. fi. quæ ſentẽtiæ ſine appel. rec. Et etiam diſponunt ſtatuta Delphi. quæ uolunt quòd citatio fiat in perſonam citandi. Sed in hac curia parlamenti de ſtylo ſeruatur, ꝙ quando citatio facta in domo hab

habitationis,& in perſonā uxoris, ueriſimiliter deueniſſe pręſumitur ad notitiam mariti, ꝙ talis citatio reputetur ualida: & proceditur contra eum in eius cōtumaciā, ubi maxime nō agitur de magno pręiudicio mariti, ita ſemper uidi fieri & obſeruari.
2 ¶ An citatus* coram iudice delegato teneatur comparere, ſi in citatione nō mittatur copia reſcripti ſui? Inn. & Hoſt. dicunt quòd non, in c. propterea. de dilatio. ¶ De citatione, uide ſ. q. ccccclxiij. De hac materia citationis, etiam tetigi in tractatu de præſumptionibus per me Guidonem Papę compilato, in uer. præſumitur clericus in eccleſia &c.
3 ¶* Vtrum citatus à non ſuo iudice, debeat comparere? uide Bar. in l. extra territoriū. ff. de iuriſ. om. iu. & Dy. in c. quæ fiunt à iudice. de reg. iur. li. vj. ¶ Vbi citari debeat uagabundus: uide Inn. in c. ſi aduerſarius. extrà de eo, qui mittitur in poſſeſsionē.
4 ¶* Nō debet quis perſonaliter citari à delegato, nec ab ordinario: niſi in caſibus deſcriptis in c. j. de iud. li. vj. Niſi citaretur coram Papa uel Imperatore: aut coram aliquo alio principe. Qđ facit ad quęſtionē ſæpe occurrētem de his qui citātur corā domino guberna. Delp. perſonaliter ultra caſus ibi deſcriptos. Vtrum fieri poſsit? Sed quicqđ ſit de iure, tñ de ſtylo huius curiæ parla. in quibuſcūq; caſibus citatus perſonaliter corā dicto gubernatore, ſi non ueniat, reputatur contumax, & fit expletū contra eū indifferenter. Sed* an mulier grauida teneatᷣ perſonaliter citata cōparere? Dic ꝙ nō, per l. non exigimus. §. ſi uerò ꝓpter. ff. ſi quis cautionibus. & ibi Bar. De materia citatiōis etiā tetigi ſ. q. cclv. An ſufficiat citare ſyndicum uniuerſitatis: uide ſ. quæ. cccxxj. An ſufficiat citare procuratorem: uide quæ plenè ſcripſi in notabilibus meis in §. citatio, & ꝓceſſus incipere poſſunt &c.

SVMMARIVM.

1 *Vox publica, et rumor in patria, excuſant à dolo et calumnia.*

2 *Lata culpa in delictu non æquiparatur dolo.*

QVAEST. CCCCXLVI.

VOX publica[a] * & rumor,
1 qui ſunt in patria, ſunt iuſta cauſa credendi id de quo eſt uox publica. licet uerū nō ſit. Ita dicit Bar. in l. ꝓprietas. C. de probationibus. & ꝓbatᷣ in l. ul. ff. de hær. inſti. & ita ibi no. Bar. & in l. ij. in prin. ff. quis ordo in bonorum poſſeſsione ſeruetᷣ. Idē probat tex. in l. eū qui. §. qđ dicitᷣ. ff. de acq. hęr. & ibi dicit Bar. ꝙ fama excuſat à dolo. facit l. miles. §. mulier. ff. de adul. & ibi etiā p Bar. in l. j. ff. de arbitris. iūcta gl. & alibi dicit Bar. ī l. ꝓprietas. C. de ꝓba. ꝙ fama īducit iuſtā cām credēdi. & ſic īducit titulū putatiuū, qui ſufficit ad ꝑſcriptionē. 2
ita ibi dicit Bar. Et ſic facit, ꝙ q accuſauit aliquē de maleficio de quo erat fama, non pōt puniri,
tanquam

tanquã faciens falſam accuſatio
nẽ, qđ fuit obtẽtum milleſies: ut
ibi dicit Bar. & Sal. dicit in l. ea
quidẽ. C. de accu. ꝙ opinio cõ-
munis facit eum, qui ſecundum
illam agit, præſumi bonæ fidei:
ut C. ne de ſtatu defunctorum. l.
ſi mater. item excuſat à dolo. ut
C. ad l. Flauiam de pla. l. plagii.
& ibi glo. & ff. de abigeis. l. j. §. fi.
cum ibi no. Ideò opinando, dixi
nobilem Chriſtianum de mota,
uicecàſtellanum Voyronis, nõ
fore inquietandum etiam inſtã-
te parte priuata: quia fecit per 1
matronas uiſitari quandam filiã
puellam, quę uoce & fama refe-
rentibus dicebatur pactũ feciſ- 3
2 ſe, & eũ occultaſſe.* Lata enim
culpa in delictis non æquipara-
tur dolo. glo. in l. in actionibus.
ff. de in litem iurãdo: ¶ Quæ ſit 1
differẽtia inter communẽ opi.
& famam publicam: uide Spe.
tit. de notorio crimine. §. ſequi- a
tur de manifeſto. in fi. ¶ Per cõ-
feſsionẽ dicitur fieri crimẽ no- 2
torium. c. noſtra. extrà de coha.
cle. & ibi no. in gl. & ponit Bart.
in l. ſi confeſſus. ff. de custo. reo.
Vide de fama, quæ ſcripſi ſ. q.
ccej. ¶ Quæ ſit differentia inter
rumorem & famã, uide Inno. in
c. iij. de pręſcri. Et de effectu ru-
moris, in l. Pacumenius. ff. de
hære. inſti. & per Bart. tetigi etiã
ſ. q. cccl. in fi.

2 ¶ Vox publica, *ſeu fama, cuius ef-
fectus ſit, uide omnino do. Salice. in l.
proprietatis. in uerſ. quæro quæ ſunt.*
C. *de probatio.*

* *Tu adde, cuius ſit effectus, cum eſt
quæſtio de filiatione, & fama uici-
niæ, eſt contraria aſſertioni illorum
quorum filius eſſe dicitur, & illi hoc
negãt: uide Pet. de Anc. in c. trãſmiſ-
ſa. qui fil. ſint legit. in ij. no. ubi cõclu-
dit, quòd fama uiciniæ tunc prodeſt,
quãdo à patre & matre filius repu-
tatur & nominatur. c. per tuas. de
probat. uel quando in domo, uicinis
ſcientibus, natus eſt: ut l. filium. ff. de
his, qui ſunt ſui uel alie. iu. & l. ſi ui-
cinis. C. de nuptijs.*

SVMMARIVM.

*Executio an debeat fieri in bonis do-
talibus, pro debitis uxoris, uiuente
uiro. diſting. nu. 1.*

*Creditori uxoris quo remedio ſub-
ueniatur.*

QVAEST. CCCCXLVII.

PONE uxor conuenitur &
cõdemnatur in *actiõe per-
ſonali, an fiet executio in bonis
dotalibus uiuẽte uiro? dic quòd
non, a ſecundum gl. in quinque
legibus, in glo. magna. in fi. ff. de
bo. dã. * qđ intellige, niſi debi-
to contracto ante contractum
matrimonii, quo caſu quando
mulier poſteà conſtituit omnia
bona ſua in dotẽ, põt fieri execu
tio in dote, cum bona dicantur
deducto ęre alieno. ut ff. de uer.
bo. ſig. l. ſubſignatum. §. bona. &
ff. de iure dot. & l. mulier bona.
Pro debito uerò contracto per
uxorem, poſt cõtractum matri-
monii, & dotis conſtitutionem,
nõ fiet executio in bonis dota-
libus. Ita intelligitur d. glo. & ꝑ
hoc facit l. cùm poſt. in §. patro-
na.

na.ff.de iu.dot.& ff. de his, quæ
in frau.cre.l.fi.§.ſi à ſocero.uerſ.
aut certè &c. Et ita uidi in hac
3 curia determinari. ¶ *Sed quo
remedio ſubuenitur hoc caſu
creditori uxoris?dic,ꝙ uxor te-
nebitur cauere de ſoluẽdo, ſol.
mat.ut d.uerſi.aut certè &c. Vel
fiet executio in bonis parapher-
nalibus ſi quæ habeat.Sed ſi nõ
poſsit cauere,credo quòd ſuffi-
ciet iuratoria cautio,iuxta auth.
generaliter.C.de epiſco. & cler.
a ¶ Quòd non. *Iſtud probatur,quia
dos eſt uiri.ut in gloſ.in l.in rebus. in
uerſi.iure naturali. ibi,imòſunt uiri.*
C.*de iure dot.Sed ſic eſt,quòd uir nõ
conuenitur pro uxore, ut in rubro
& nigro,nec uxor pro marito.Patet
ergo,quòd pro debito uxoris in rebus
dotalibus non debet fieri executio.*

SVMMARIVM.

1 *Commentarienſis an pro expenſis
poßit retinere incarceratum.*
2 *Commentarienſis quod debeat præ-
ſtare iuramentum.*
3 *Commentarienſis capite punitur, ſi
rẽ habuerit cũ muliere incarcerata.*

QVAEST. CCCCXLVIII.

SI incarceratus per ſentẽtiam
iudicis,liberetur,an commẽ-
1 tariẽſis poſsit eum retinere*pro
expenſis,& ſalario cuſtodię?Iac.
de Are.dicit,quòd non: ſed de-
bet eum relaxare:& poſteà con-
2 tra eum agere, ſi uult. allegat [a]
ipſe l.omnes.C.de pe.l.ob.ęs.C.
de act. & obli. & in auth. ut nul.
iud.§.qa uerò homini.Ad quod
facit(dicit ipſe) quod no.in l.di
uus.in fi.ff.de bo.dã. Sed de cõ-
ſuetudine,quę iuri derogat,cõ-
mẽtariẽſes huius ciuitatis Gra-
tion.ſolent eos retinere, donec
ſoluerint, aut cum eis cõcorda-
uerint, taliter quòd de expenſis
& cuſtodia carcerũ ſint conten-
2 ti. * Sed iuxta hoc quæro, quod
iuramentum debet pręſtare cõ-
mentariẽſis in introitu talis of-
ficii?uide in clem.j.§. porro. de
3 hęreti.¶*Si cõmentarienſis co-
gnoſcat carnaliter mulierẽ in-
carceratã, capite punitur. ut di-
cit Ioan.Fab.inſtit.de pu.iudi.§.
itẽ lex.¶ De materia incarcera-
tionis uide quæ dixi ſ.q.lxxiiij.
a ¶Allegat. *Iura hic allegata non
probant opin.domi.Iaco.de Aret.Et
quòd de iure incarceratus retineri
poßit pro expenſis factus,facit l.ſi ne
ceßarias.in prin.ff.de pig.act.*

SVMMARIVM.

1 *Tonſura collata à non ſuo Epiſcopo,
an ualeat.*
2 *Tonſura collata laico à non ſuo Præ-
lato,tenet.Et quid ita,nu.3.*
4 *Clericatus an poßit probari per
teſtes.*

QVAEST. CCCCXLIX.

LAICVS effectus eſt cleri-
1 cus,à non ſuo epiſcopo *ſi-
ne licentia uel cõſenſu ſui epi-
ſcopi, nunquid ualeat tonſuræ
collatio?Et uidetur primò,quòd
non,iuxta c.eos.iuncta gl. ſuper
uerbo ſtatuunt.& c. cum nullus.
de tempo.ord.lib. vj. facit bene
lxxj.di.c.j. & hoc uidetur tenere
Io.An.in c.fi.extrà de tempo.or-
di.li.vj.& tetigi in c.j.gloſ.ſuper
uerbo,clericatus.eo. tit. in con-
trarium

trariũ uidetur quód character uidetur impreſſus habita illa cõſideratione, quód clericatus eſt
a ordo [a].c.cùm cõtingat.extrà de æta.& qualita.Ita dicit glo.in fi. ſuper uerbo,tonſuram.extrà de tempo.ordi. Si igitur character ſit impreſſus, ipſe nõ poteſt deleri.ſicut dicimus de actionibus directis, quæ in oſsibus noſtris adeó ſunt incorporatę, quód à nobis ſeparari non poſſunt.l.iij. ff.pro ſoc.Item etiam no.Barto. qui talem ſimilitudinẽ facit de charactere & actiõibus directis. ut l.nemo poteſt.ff.de leg.j.Nec obſtant iura ſ.pro parte cõtraria allegata: quia loquuntur in clerico, qui facit ſe ordinari à non ſuo epiſcopo, ſine conſenſu uel licentia ſui prælati, quæ iura non poſſunt adaptari ad caſum iſtum: in quo loquimur de laico & non de clerico.& ita uidentur caſus diuerſi & non aduerſi. Et poteſt eſſe diuerſitatis ratio: quia ille qui eſt clericus, iam eſt effectus de iuriſdictione Epiſcopi. ille autem qui eſt laicus,non eſt de iuriſdictiõe Epiſcopi: ſed eſt de iuriſdictiõe tẽporali tãtummodò: ſicut clericus non poteſt iuriſdictionem alicuius Epiſcopi prorogare ſine licẽtia ſui Epiſcopi.ut l.ſignificaſti. extrà de foro comp. in q. vj.c.non liceat.& notauit gl.in l. j.ff.de iudic.ſic nec debet etiam ordines à non ſuo pręlato recipere, ſine licentia ſui Epiſcopi. ut in c.eos.& c.nullus.& lxxij.di. c.j.all. cum potior ratio non uideat in uno caſu, quàm in alio. Ideó idem ius ſtatuendum eſt.l. fi.C.de cõſti.pe.& l.fi.C.ad l.Fal. Ille autem qui eſt laicus,non eſt de iuriſdictiõe Epiſcopi:ſed de temporali.Ideó ſicut ipſe poteſt iuriſdictionem alterius iudicis temporalis prorogare ſine cõſenſu & ſententia ſui iudicis.l.j. ff.de iudi.& l.ſi conuenerit.ff.de iuriſdi.om.iud.Ita uidetur,quód primam tonſuram poteſt à non ſuo Epiſcopo ſine licentia ſui diœceſani recipere, poſtquam prohibitus non reperitur ordines cõferre clerico alienæ diœceſis:ut ſ.alleg. Non tamen reperitur prohibitum hoc in laico,ſi conferatur.tenet ergo talis
2 coll.arg.præmiſſorum.*Pro hoc facit una talis ratio: quia ſi laicus à non ſuo prælato tonſurari non debet,argu. iurium allegatorum. attamen ſi tõſuretur,ualet,& tenet talis tõſura:iuxta illud,quod fieri nõ debet, factum tamen tenet.l.ij.§.biduũ.ff. quãdo appellandum ſit.l. relegatorum.§.ad tempus.ff. de interdi.
3 & releg. Et* maxime,quia aliqs canon non annullat talem tonſuram, ſaltem, quód uidero dicẽdo ſic: Nullus epiſcopus laicum diœce. alienæ debet ordinare ſine licentia Epiſcopi, & ſi fecerit, quód ordinatio non tenet &c.Sicut in ſimili ponit Dy. in c.quæ contra ius.extrà,de regu.iur. Et licet in d.c.lxxj.dicatur in fine, quód talis ordinatio

de clerico facta rata nō habeatur, &c. hoc debet intelligi in ſuis terminis.& ita in clerico ordinato à nō ſuo Epiſcopo, & nō in laico, de quo hic loqmur, cũ à uerbis legis ſeu canonis non ſit recedendum.l. non aliter. in prin.ff.de leg.iij. Vel poteſt dici, quòd d.c.j.locum habet, quãdo executio talis ordinis interdicta eſt à proprio Epiſcopo: iuxta c.quod tranſlationem. extrà de tēp.ordi.in antiquis.aliàs autem ubi non ſequitur aliqua interdictio talis ordinis, ſed eam tolerat proprius Epiſcopus, & ita etiam habet ratã, ſaltē tacitè, uel aliàs expreſsè, rata manet talis ordinatio de clerico facta.ita uidentur ſentire gl.in d.c.j. lxxj. di.& Io.An.in c.eos.gl. ſup uerbo, ſtatuunt tale.

4 *Iuxta præmiſſa, quæro, an clericatus poſſit probari per teſtes.Iac.de Bu. tenet quòd non.in l.ſi qua per calumniam.C.de epiſc.& cle.nide tamē ſuper hoc quæ ſcripſi plenè ĵ.q.ccclxxiiij.

2 ¶Eſt ordo. *Dum quæritur, an prima tonſura ſit ordo: dic ſi loquimur de ordine, inquantum eſt ſacramentum, & imprimit characterem: iſto modo non eſt ordo, nec ſacramētum, nec imprimit characterem. ſecūdum Tho.in iij.ſententia.diſtin.xxiiij. & ideò iura non poſuerunt primam tõſuram inter ordines.xxxij. diſtinct. feriatim.lxxvij. diſt. illud. & xciij. di.à ſubdiacono. ſi uerò loquimur de ordine, non ut eſt ſacramētum, ſed ut largo modo pro deputatiōe ad diuinum officium ſeu cultū: ſic eſt ordo. & iſta not.extrà de ætate & qualitate.c.cum contingat.*

SVMMARIVM.

Mulcta inflicta clerico antè, quàm ſe allegaret clericum, an poßint exigi per clericum. 1

Citatus à delegato an teneatur comparere. 2

QVAEST. CCCCL.

SVPRA q. cccccxxiiij. & q. ccccxxxvij. fuit uiſum de delictis perpetratis in hac patria 1 *per nobilem Rodulphũ de cōmeriis, & eius ſequaces. & contigit, quòd quia aliqui ex dictis ſuis ſequacibus citati corã parlamento reſponſuri intitulãdis cōtra eos ad cauſam præmiſſorum non comparuerunt, mulctę fuerunt contra eos declaratę ad diuerſas pecuniarũ ſummas fiſco Del.adiudicatas. Poſt quarũ mulctarum declarationem fuerunt ipſi delati capti & incarcerati: ſed fuit concluſum eos fore remittēdos officiali Gration. tanquam clericos, cum de eorũ titulis docuerint. Sed tũc fuit dubitatum, an ipſi remittendi deberēt ſoluere antè eas mulctas, contra eos (ut præmittitur) declaratas.& dixerunt aliq ex dominis, ꝙ ſic: quia ipſi debebant cōparere & eorũ priuilegia allegare: ar.l.ex quacũque cauſa. ff.ſi quis in ius uo.nō ier. & facit l.ſi quis ex aliena.ff. de iudiciis. Sed ego dixi cōtrarium: quia in clericum iudex ſecularis nullã habet iuriſdictionē neque coërtionem

dicitur uiſis actis curia ſic ordinat,&c.Vtrum ualeat talis ordinatio. & quid compræhendatur appellatione huius uerbi,curia. 1 Ego credo ualere talem ordinationem,& tale uerbũ curia,poſtquam eſt indifferens,ſumi ac referri debet ſecũdum materiam. a Et ita tali ordinatione ſumetur curia,per iudicem uel magiſtratum in tali curia præſidente.l.ſi uno anno.ff.locati.& l.ſi olei.C. eod.titu.ſic,ut res potius ualeat, quàm pereat.l.quoties. ff. de re-
2 bus dubiis.Ex*quibus propterea infero,quòd ſentẽtiæ & ordinationes quæ fiũt in hac curia parlamẽti Delphi.in quibus dicitur, curia ordinat uel condẽnat,&c. quòd ualent tales ſententiæ. Et ita ſeruatur de ſtylo præſentis curiæ.Similiter etiam,ut audiui, ſeruatur in hac curia parlamenti regii Pariſiis & Tholoſæ.

a ¶Appellatione curiæ. *Ponitur enim curia pro officio decurionatus. l.exceptiones.C.de numerarijs. libro xij. Et hoc facit in materia præſentis quæſtionis. Quòd autem per curiam intelligatur iudex,patet: quia ibi cenſetur curia, ubi eſt iudex.arg. eius,quod dicit domi.Innoc.in c.ex poſuit.extrà,de dilat.*

SVMMARIVM.

1 *Conſulum creatio.*
2 *Conſules cui iuramentum præſtare debeant.*
3 *Conſulũ creatio an fieri debeat cum decreto Iudicis.*
4 *Conſulum unus an poterit negotium uniuerſitatis inſolidum gerere.*

QVAEST. CCCCLII.

De modo eligẽdi cõſules in hac ciuitate Grationop.uel alia uniuerſitate:uide tex.in*authenti.de defenſoribus ciuitatũ, in §.ſi qua uerò.colla.iij.ubi habetur quomodo cõſules,hoc eſt, defenſores ciuitatũ.ªdebent eligi per circulum, id eſt, circuitũ, ſic, quòd quilibet ſuo loco tale onus ſubeat:& ita etiam de conſuetudine ſeruatur. Sed quid de confratriis huius ciuitatis uel alterius loci, an priores ipſarum confratriarum debeant ſimiliter eligi, & ille modus obſeruari? Dic,quòd ſic,per dictum §.ſi qua uerò.& ita de conſuetudine ſeruatur. Et circa hanc materiã aduertẽdũ:quia in creatione actoris,tutoris, curatoris, uel ſyndici debet attendi conſuetudo: ut not.gl.in l.ita tamen. circa prin. ff.ad Trebel.quod eſt ſingulare: quia in multis locis non ſemper ſeruatur diſpoſitio iuris in ipſis
2 conſtituendis.¶* An cõſules debeãt iurare domino uel ſuis officiariis:& de iuramẽto quod ipſi debent de iure præſtare conſules:uide, quæ ſcripſi poſt dominum Pet.Papæ,patruum meum,
3 infrà quæſt.cccccccxxxj. ¶* An in creatione conſulum requiratur decretum Iudicis? gl.quòd non, in l.actoꝝ. ff. rem ratam haberi. Tamen alibi dicit glo.quòd requiritur.C.de decretis decurionum.lib x.ſuper rub. Sed in glo. loquitur in ſyndicis creatis decurionibus,uide Ioan.And.in ti.

P de

4 de ſyndico. ¶ Si ſint plures* conſules, an unus ipſorũ poterit inſolidum negotium uniuerſitatis gerere? gloſſ. quòd ſic, in l.j.C. ſi unus ex pluribus tutoribus. idem Spec. in titu. de procuratoribus. §. ratione. uerſicu. quid ſi plures ſunt conſules.

a ¶ Hoc eſt, defenſores ciuitatum. *Hi Græco uocabulo ſyndici uocitantur, qui gerunt negotia uniuerſitatis. cap. j. & ibi glo. in rubr. & in gloſſ. extrà, de ſyndic. & ibi uide do. Goſ. in ſumma. qui tractat, quid ſit ſyndicus, unde dicatur, quid ſit officium eius, & in quo inter ſe differunt procurator & ſyndicus, œconomus, actor, & uicedominus.*

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus, dicitur ſaccus.*

2 *Camera fiſcalis, unde orta.*

3 *Cubicularij Papæ, uel Imperatoris, quam dignitatem habeant.*

QVAEST. CCCCLIII.

a CAMERA[a] fiſcalis, dicitur eſſe domus, in qua ſcripturæ patrimoniales, & alia iura fi-
1 ſcalia reponuntur.* Nam fiſcus, dicitur ſaccus, ſeu burſa: & augente imperio, quia ſaccus non
2 *ſufficiebat pro præmiſsis reponendis, ſubrogata fuit una domus. Ita dicit gl. ordi, in l. in prouinciis, C. de nume. rutulariis & chartulariis, lib. xij. Quæ domus expoſt fuit appellata camera fiſcalis, ſeu Imperialis. in ca. j. §. ſi quis auſu. ibi, pœna. c. libra auri cameræ noſtræ inferenda, &c. Quæ camera in regno Franciæ, & in hac patria Delphin. camera computorũ appellatur. & de hoc uide quæ ponit do. Iac. Rebuf. in l. j. C. de iure fiſc. lib. x. Et in curia Roma. camera apoſtolica nũcupatur. ¶ Et quam cameram apo-
b ſtolicã[b] uiſitaui ego Guido Papæ, de anno domini, M.ccccxlij. de mẽſe Septẽ. dum tunc Romæ ad Papam Nicolaum quartũ in ambaſſiata miſſus fuiſſem, per illuſtriſsimum dominum noſtrum Ludo. Delph. Vienñ. ¶ Verũ, quia tunc ibi me exiſtẽte Romæ, præfatus dominus noſter Papa habebat octo cubicularios actu ſibi
3 ſeruientes: * quæro quam dignitatem habeant tales cubicularii Papæ, uel Imperatoris? uide in l. j. §. & cubicularios. C. de præpoſi. ſacri cubiculi. lib. xij. ubi de cubiculariis mentio habetur.

a ¶ Camera. *Tria ſunt ſcrinia ſeu cameræ ſacræ, ſcilicet epiſtolarũ, quæ principi, uel ab eo mittebãtur, item, libellorũ cõuẽtionaliũ, recognitionũ, item diſpoſitionũ, ut eſt regiſtrũ gl. ſuper rub. C. de proxi. ſacro. ſcrinio.*

b ¶ Cameram apoſtolicam. *Quæ etiam ſic appellatur mortuo Papa, extrà, de elect. cap. ubi periculum. §. ſi quod ab. lib. vj.*

SVMMARIVM.

1 *Agi ut poſsit ad commiſſum, quæ requirantur, uide per diſcurſum. numero 2. 3. 4. & 5.*

6 *Dominus qualiter aget ad cõmiſſũ.*

7 *Rem emphyteuticariam quibus ſit prohibitum alienare.*

QVAEST. CCCCLIIII.

SVPRA quæſt. clxij. & quæſt. clxiij. & quæſt. clxiiij. & quæſt. ccccxxxviij.

cccccxxxviij.tetigi de materia cõmiſsi rei feudalis: ſed ultrà ibi
1 dicta, dico inter* cætera requiri quatuor ad hoc,ut poſsit agi ad
2 cõmiſſum.*Primò probatio feu-
3 di ex parte agentis.*Secundò,in curia ſeu negligẽtia uel alia ingratitudine ex parte illius, qui uaſallus dicitur.in c.j.circa prin. quæ fuit prima cauſa beneficii amittendi.Et de prohibita feudi alienatione per Federicũ.§.prętereà ſi quis.in feudis. colum.x.
4 *Tertiò, quòd ipſe qui uaſallus dicitur,maior xiiij.annis exiſtat: ut dic.§.prætereà,ſi quis.¶Quar-
5 tò*quòd ipſe talis ſciat aut ſaltẽ ſcire debeat rem eſſe feudalem. in cap.j.in gloſſ.ſuper uerbo,ultra annum.in princ.quo tempore miles inueſtiturã petere de-
6 beat.¶Sed qualiter*agit[a] domi-
a nus ad commiſſum? glo.& Bald. dicunt, quòd aget dominus rei uendicatione directa.ita dicunt, in capit.ij.de controuerſia inter do.& emptorem.Idem ibi tenet Andr.de Yſern. attamen (prout dicit) melius uidetur domino, quòd agat condictione ex moribus,ex uſu feud.uidelicet condictione ex l. Imperialem.cum ſuis concordantiis ſic dicendo. a Cum Titius teneret in feudum à me talem rem, & eam ſcienter uẽdidit,ex ea cauſa tu poſsideas eam. ob quod feudum illud eſt mihi apertum:ago ut mihi reſti- b tuas. & hæc condictio aduocat poſſeſsionẽ tantũ:ut l.j.C.de do. quæ ſub modo.Non autẽ aduocat rem, nèc rei dominium:quia nemo cõdicit rem ſuam, prater quàm à fure.l.fi.ff.uſufru.quemadmodum caueat. tamen quoquomodo iſtorũ duorũ modorũ formetur libellus,in hac materia commiſsi rei feudalis admittitur libellus,prout uidi in curiis huius patriæ obſeruari.¶Idẽ etiam uidi obſeruari in commiſſore emphyteuticariæ.in quo ratione commiſsi poteſt dari libellus concludens in rei uendica. b Et hoc modo formaui (credo) mille libellos, de tempore quo practicaui.Poſſet etiam intentari condictio ex l.ij.& ex l.fina.C. de iure emphyteutico.ſi emphyteuta uerſaretur circa rem emphyteuticariã,aliter,quàm in dictis legibus ſtatuitur.Et tunc tantummodo aduocaretur poſſeſſio, ut dixi ſuprà in re feudali.
7 ¶*Iuxta hanc materiam quæro, quæ ſunt perſonæ, quibus eſt prohibitum rem emphyteuticariam alienare? Dic,quòd illi,qui non ſunt ſoluendo,aut quia emptor eſt ita magnus dominus, ꝙ non eſſet auſus emphyteuta canonem petere:ut dicit Bal.in d. l.fi.C.de iure emphyt.

a ¶Sed qualiter agit. *Quòd autem poſsit utraque uia experiri,tenet do. Pet.Iaco.in practica ſua libellorũ,in titu.de codẽ act.ſi agat contra emp. in ult.col.in uerſic.item ſi feudum.*

b ¶Rei uendicatione.*Sic etiam format libellum in huiuſmodi caſu,concludentẽ in rei uendicatione,do.Pet. Iac.in tit.de actio.in rem pro re emphyteut.*

phyt.cecidit in cõmiſſum.& in ti.ſe. 2 l.q falſam.ff.de fal. ¶ *Sed qualiter puniatur frangens literas domini noſtri Delphini,uel domini gubernatoris Delphi.uide quæ ſcripſi ſuprà quæſt. ccxxiij. & infrà q.ccccclxxix.in fi.

SVMMARIVM.

1 *Falſificantes literas Papæ,aut Principum,qualiter puniantur.*
2 *Delphini literas frangens, qualiter puniatur.*

QVAEST. CCCCLV. a

1 a COMMITTITVR * falſum a in literis domini noſtri Papæ, & punitur committẽs, ſicut habetur,in cap.ad falſariorum. extrà de crimine falſi. Sunt etiam literæ Regis Franciæ, & committens falſum in eiſdẽ,punitur,ſicut habetur in cap.ad audientiam.eod.tit. Sunt etiam literæ prælatorum,uicariorum,& officialium ſuorum, & committens falſum in eiſdem, punitur, ſicut habetur in cap.olim.extrà, de reſcript.& hoc quando tales literæ ſunt de pura iuſtitia, importãtes ordinationem uel decretum. Vbi uerò tales literæ eſſent de ſimplici iuſtitia, ut ſunt literæ citatoriæ & inhibitoriæ, quæ à iudicibus appellationum conceduntur,uel aliæ conſimiles,ſi falſitas committatur in eiſdem:quia tales de facili poſſunt iteratò obtineri, non eſt præſumendum,quòd impetrans,fraudem in eiſdem cõmiſerit,& maximè ſi eas non fecerit exequi, uel non fuerit uſus:ideò nõ debet moleſtari.iſte eſt caſus notabilis,in c.accedens.extrà,de crimine falſi. & uide quæ ibi not. per gloſſ. Gofre. & ita uidi obſeruari in eo, qui non fuit uſus 2 talibus literis.pro quo facit etiã

a ¶Falſum. *Quid ſit falſum, quot modis dicatur,& committatur.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum an ualeat, filio inſtituto, quandocunque deceſſerit hæres.& num.2.*

QVAEST. CCCCLVI.

DIXI ſuprà quæſt.ccccxxv. quòd teſtamentum patris eſt nullum, in quo filius non reperiatur inſtitutus,licet reperiatur hæredi ſubſtitutus. * Sed 1 pone in aliis terminis,pater quidã Frãceſiã eius uxorem hæredem uniuerſalem inſtituit, & quãdocunque decederet, filium ſuum aut nepotem hæredem inſtituir, & dictæ eius uxori ſubſtituit. an ualeat tale teſtamẽtũ? & uidetur ꝙ non:quia filius in primo gradu reperitur præteritus:quia inſtitutus uel exhęredatus nõ reperitur.in §.eadem inſtituit.de hæred.quæ ab inteſtato.& ita teſtamentũ nullũ.inſtit.de exhęredatione libe.in princ.In cõtrarium uidetur,ꝙ imò ualeat,& incipiat teſtamẽtũ uires accipere à ſecundo gradu.l.iij. §.fina.ff.de lib.& poſth.& l.ſi miles.in prin.ff.de iniuſto rupt.teſt.Et uidetur de pręmiſſis caſus expreſſus,in l.ex facto.§.Lucius.ff.de uulg.& pupil. 2 & ibi tex.not. ¶Quid * dicendũ? ego credo teſtamentũ fore ualidum,

lidum, etiã reſpectu primi gradus, & dictũ filiũ haberi debere pro quaſi inſtituto in ſua legitima, quæ ad quatuor aſcẽdit uncias. Et dicta Frãceſia uxor erit & reputari debet inſtituta in octo unciis. & de hoc uidetur caſus notabilis & ſatis ſingularis, in l. ſcimus. §. cum autẽ. C. de inoffic. teſtam. quẽ ſic intelligit Bar. in l.
a ſi pater.[a] C. de cõdi. inſt. ubi iſtud ponit, & dat intellectũ ad di. §. cum auth. non obſtat. ꝙ filio relinqui debet id, quod relinquitur iure inſtitutionis: nec ſufficit
b relinquere iure fideicõmiſsi.[b] in auth. ut cum de appel. cog. §. aliud quoq; capitulũ. col. viij. & tetigi ſ. q. ccccxxv. quòd non fuit in caſu præſenti: quia reſpõdetur, ꝙ imò fuit pater: quia ipſe poſt mortẽ uxoris nedũ fuit ſubſtitutus, imò inſtitutus, ut apparet dũ dicitur, hæredẽ inſtituit: & dictæ eius uxori ſubſtituit, &c. In qua inſtitutione cũ mora fuerit adiecta, tractũ habẽs poſt mortẽ uxoris, illa mora habetur pro non adiecta, quo ad eius legitimam. l. quoniam in prioribus. C. de inoff. teſtam. Et habetur filius pro quaſi inſtituto purè in ſua legitima. & dicta uxor remanet, & habetur pro hærede uniuerſali inſtituta, in reſiduo, uidelicet in octo unciis cum onere fideicõmiſsi iniuncti, ut dicit d. §. cum autẽ. aliter uerba prædicta, hæredem inſtituit, eſſent adiectá ſuper fine, nec de aliquo operarentur: quod tamẽ non eſt dicendum. l. ſi quando. in princi. ff. de leg. j. & l. ſi ſtipulatus. ff. de uſuris. & res ita debet accipi, ut potius ualeat, quàm pereat. l. quoties. ff. de reg. iur. Et ita mihi Guidoni Papæ uidetur dicendũ. Et pro hac parte uidi iudicari in hac curia parlam. licet aliqui ex dominis meis parlamen. cõtrariam opinionem tenuerint.

a ¶In l. ſi pater. *In j. col. in uer. ulterius oppo. ibi, jam ſic. & ibid. in præd. l. ſi pater. uide omnino do.* Bald. *in ij. col. in uer. quintò oppo. ibi, & hoc uerũ. ubi limitat huiuſmodi dictum.*

b ¶Iure fideicõmiſsi. *Tu uide de hoc iſtũ planè, conſi. xcvj. incip. caſu nominibus. nu. ij. uer. ad ſecũdũ dubiũ.*

SVMMARIVM.

1 *Aſcendentes, an dicãtur legitimi hæredes, ut excludant ſubſtitutum.*

2 *Hæres uerbum, nõ comprehendit patrem. Et quos comprehendat. nu. 3.*

4 *Filius uniuerſaliter inſtitutus an admittatur ad ſubſtitutionẽ in ſolidũ, auo paterno uel materno hæredes naſcituros ex legitimo matrimonio filia ſua ſubſtituente, filijs ſuis hæredibus per ipſum inſtitutis.*

QVAEST. CCCCLVII.

1 MATER filium ſuum* ſibi hæredem inſtituit, & caſu quo moreretur ſine hærede legitimo, filias ſuas, & quoſdam extraneos ſibi ſubſtituit. defuncta matre, & ipſius hæreditate adita, moritur filius hæres ſine liberis, ſuperſtite tamen patre ſuo, auo paterno, aut materno, utrum excludant ſubſtitutos? Videtur quòd ſic: quia ipſe pater

uel auus hæres legitimus dici
meretur. C. de ſuis & legitimis
hæredi. per totum. iuncta gloſſ.
poſita ſuper rubrica ibidem. ubi
aſcendentes ſicut deſcendentes
dicuntur legitimi hæredes: ſicut
ibi probant multæ leges. Credo
tamen contrarium, quia uerbum
hærede, in caſu iſto ſumitur pro
filio, uel alio ex proprio corpo-
re deſcendente. l. ex facto. §. fin.
ff. ad Trebel. Et talis appellatur
legitimus, poſtquam ex corpore
proprio deſcendit. l. ij. & iij. C.
de ſuis & legitimis hæredi. &
etiam uoluit gloſſ. ſuper rubri.
aliter ſequeretur, quòd alii de-
ſcendẽtes uel collaterales uſque
ad ſeptimum gradum, qui legi-
timi dicũtur. C. de legitimis hæ-
redi. per totum. & inſtitu. de le-
gitima agnatorum ſucceſsione.
ſubſtitutos excluderent. Quod
tamen non eſt dicendum, nec ita
fuiſſe de mente teſtantis: quæ in
his debet præcipuè attendi. l. ij.
§. item ſi quis. ff. de leg. iij. & l.
penul. ff. de lega. primo. & l. cum
uirum. C. de fideicommiſsis. Et
pro hoc bene facit quod ponit
Bald. in capit. primo, de naturali
2 ſucceſsiõe feudi. ubi dicit* quòd
uerbum, hæres, non compræhen
dit patrẽ. facit etiam bene quod
ponit Specu. in tit. de teſtibus. §.
3 in primis. uerſicu. fin. ubi * dicit,
quòd nomen hæredis poſitum
in ultima uoluntate in ſubſtitu-
tione, non ſignificat alios, quàm
a deſcendentes.[a] licet in contra-
ctibus & in legibus ſignificet di-
recto ſuccedentes in uniuerſum
regulariter, in l. fi. C. de hære. in-
ſtit. l. ſub diuerſis. §. j. ff. de cõdi.
& demõſtratio. l. quædam. §. his
autẽ. ff. de eden. Non obſtat ad
præmiſſa, quod ponit Barto. in l.
Gallus. §. nunc de lege Velleia.
ff. de libe. & poſthu. Quia ſtum
dictum credo intelligi debere
in contractibus, & non in ſubſti-
tutiõe. & hoc ſatis ſonare uide-
tur titulus quæſtionis per ipſum
Bart. ibi motæ: dum èam mouet
in illo, qui aliquid conceſsit Ti-
tio & ſuis hæredibus. Et ita in
contractu, in quo uerbum, hære-
des directo ſuccedentes in uni-
uerſum, ſignificat, ſicut dicit Bal.
in loco ſuprà allegat. uel etiam
poteſt dici dictum Bald. locum
habere: ubi aliàs non conſtaret
de uoluntate contraria teſtato-
ris quæ coniecturatur, ut quan-
do Titium inſtituit. & ſi ſine libe
ris deceſſerit, eius hæredes ſub-
ſtituit: quia cum mentionem fe-
cerit de liberis, ipſe ſubſtituen-
do eius hæredes, de deſcenden-
tibus uidetur ſenſiſſe: ut talia
ſint ſubiecta, qualia demonſtrãt
prædicta. l. ſi defenſor. in princi.
ff. de interrog. act. Ita dicit Bald.
b in d. ca. primo.[b] de natu. ſucceſ.
feud. columna ix. Et ita uidi de-
terminari in iudicando in ca-
mera conſilii huius parlamenti.
¶ Sed iuxta præmiſſa quæro, de
alia quæſtione, quę dependet ex
4 præallegatis.* Auus quidam pa-
ternus uel maternus hæredes na
ſcituros ex legitimo matrimo-
nio

nio filiæ ſuæ ſubſtituit, filiis ſuis per ipſum hæredibus inſtitutis. a filia relinquit unum filium maſculum, quem hæredem inſtituit uniuerſalem, & unam filiam, quā præteriit, uel legatariā facit adueniente ſubſtitutione. Vtrum filius uniuerſaliter inſtitutus admittatur ad ſubſtitutionem inſolidum : uel an filia ſoror ſua cum eodem, & omiſsis multis quæ dici poſſent? Credo quòd filius hæres uniuerſaliter inſtitutus admittatur inſolidū, pro eo, quòd ſecundum uerba inſtitutionis duo requiruntur, uidelicet quòd ſit filius, & quòd ſit hæres. Ita tenet gloſſ. ordina. in d.l. ex facto.§.finali.in fine.& idem Bartolus ibidem.Idem etiam teneri uidetur ipſe Bartolus, in l. ſi is qui ducenta.§.utrum.digeſtis de rebus dubiis.in quæſtione, quæ incipit, ſecūda limitatio.& ibi uidetur mouere iſtam quæſtionē. & quia dicta filia licet ſit filia, nō tamen eſt hæres: ideò ad ſubſtitutionem non admittitur. Idem eſt, ſi talis filia nolit eſſe hæres uel non poſsit : utpotè quia repudiauit hæreditatem uel teſtamentum, in quo ipſa fuit præterita, approbauit. Et ad iſtud bene facit, quod ponit Bartolus in l. cum filio. ff. de legatis primo. Et de hac materia uide quæ dixi ſuprà quæſti. cccvj. Sed quid ſi dicta filia ſoror fuiſſet hæres particulariter inſtituta, an debuiſſet admitti cū dicto filio maſculo, uniuerſaliter hærede inſtituto? uide infrà in ſequēti quæſtiōe.

*Alios, quàm deſcendentes. *Nunquid appellatione heredū cōprehendantur ſolum deſcēdētes, & qui ueniant appellatione heredum, latè tradit Phi.Cor.in conſi.cclxxij. incip.in hac conſultatione.in iiij.uolu.& quādo appellatione heredum, comprehendatur heres heredis in infinitū, conſuluit Alex.in conſi. clxv. incip. conſideratis uerbis.in ij.uolumine.*

b ¶ Bal.in dicto ca. j. *Videlicet in ij. colum. circa medium. in uerſi. item no. quòd una perſona.*

SVMMARIVM.

1 *Heredis appellatione, an comprehendatur etiam heres particularis.*

2 *Omne qui dicit, nihil excludit.*

QVAEST. CCCCLVIII.

IN diſpoſitione paterna idem eſt dicere, hæres ſicut filius: * dum tamen ipſe filius hęres inſtituatur. ita habetur in l. ex facto.§.fin.iuncta gloſſ. ff. ad Trebellia, ſicut etiam ibi tenet Baldus expreſsè. modò pone, quòd teſtator moritur una uel duabus filiabus hæredibus particulariter inſtitutis, & uno extraneo hærede uniuerſali inſtituto, nunquid filiæ faciant deficere conditionem in terminis dict. §. finali. Credo, quòd ſic, & ratio, quia appellatione hæredis, omnes ſucceſſores ſignificantur. lege, hæredis appellatione. de uerborum ſignificationibus. Si ergo omnes ſucceſſores ſignificantur: ergo hæredes particulares a ſignificari & comprehendi merentur, cùm ſucceſſores appel-

lentur, etiam hi, qui in unam rem tamen ſuccedunt. l. prima. §. in locum ſucceſsiſſe accepimus ſiue per uniuerſitatem, ſiue in rem ſit ſucceſſum. ff. quorum legat. & l. fin. ff. de excep. rei iudi.
2 *quia qui eſſe dicit, ſicut in d. l. hæredis. dicitur cum ibi ſubiungatur uerbum, omnes, nihil excluditur. l. à procuratore. C. man. l. Iulianus. in princ. ff. de leg. iij. Si igitur hæredes particulares appellatione hæredis ſimpliciter prolati comprehendantur, tales filiæ, licet particulariter inſtitutæ, conditionem faciēt deficere. hoc tenet expreſſe Spec. in tit. de teſt. in §. imprimis. uerſi. pone Ludo. inſtituit, &c. ubi ponit
b quæſtionem ſequentem, [b] Ludo. inſtituit, &c. filios ſuos, & rogauit C. ut ſi decederet ſine liberis, portionē ſuam reſtitueret B. fratri ſuo, ſi uiueret, & ſi non uiueret, eius hęredibus. B. poſt deceſsit duobus filiis maſculis relictis, quos hæredes inſtituit uniuerſales, ac una filia relicta, quæ hæres particularis fuit inſtituta in dotem, quibus iuſsit eam eſſe contentam, deinde moritur C. ſine liberis. & ita locus eſt fideicommiſſo. filia quæ fuit hæres particularis, petit etiam partem portionis C. ratione fideicommiſsi. filii fratris ſui ſe opponunt & dicunt, quòd ipſa non eſt hæres eorum patris, ſed legataria. Quæritur utrum bene dicant. Finaliter formatis diuerſis rationibus pro & contra, determinat ipſe Specu. quòd filia eſt admittenda fauore ultimæ uoluntatis, quia quando pater facit mentionem de hæredibus, uidetur ſenſiſſe de liberis. Et pro iſta parte format duas quæſtiones ibidem. Et ita fuit iudicatum in hac curia parlamenti ſuper proceſſu dominæ de ſpina, & nobilis Loyſiæ ſororis ſuæ, nunc uxoris nobilis Claudii de area, habito contra procuratorem fiſcalem ad cauſam teſtamenti domini Gulielmi de agonto, domini quondam ſaornonis, & teſtamenti domini Raymundi eius filii ac hæredis, qui dom. noſtrum Delphinum, ac dominum Epiſcopum Dienſem hæredes inſtituit uniuerſales, dictis ſuis filiabus hæredibus particulariter inſtitutis. Pro quibus filiabus fuit pronunciatum & ſententiatum in dicto parlamento. ¶ De materia, ſi inſtitutus in re certa habeatur loco hæredis, uide plenè Cy. in l. fi. C. de edicto diui Adria. tollen. & in l. quoties. C. familiæ erciſ.

a ¶ Hæredes particulares. *Tamen propriiſsimè loquendo, is dicitur hæres, qui eſt hæres re & nomine: non qui eſt hæres ex re certa. Ita uoluit Andr. in l. cum ſpeciali. in ultima colum. circa princip. C. de teſta. licet largiori modo loquendo appellatione hæredis, ueniat etiam hæres in re certa inſtitutus, & hoc impropriè: non tamē propriè, ut idē Baldus in l. liberti. C. de operis liberto.*

b ¶ Quæſtionem ſequentē. *Iſtam quæſtionem in propriis terminis format*

mat domi. Ioan. de Imola. in l. ex facto. in vj. colum. in uerſi. item attende. ibi, ubi tra.

SVMMARIVM.

1 *Hæres uniuerſalis debet declarari & palàm, & nominatim. Et quid de particulari. num. 1.*

QVAEST. CCCCLIX.

1 HAERES uniuerſalis, debet à teſtatore palā* nominari, & inſtitui nominatim[a]. l. iubemus. C. de teſt. & l. hæredes palā. in prin. ff. de teſta. & l. filiusfa. miles. ff. de libe. & poſth. Modò ponamus, talis ſit inſtitutio particularis. Illis quibus parentes mei relinquerent, tum quibus* de iure teneor relinquere, eidem relinquo iure inſtitutionis tantas ſummas, quas eidē relinquerent &c. reperitur per teſtamentum maternum centum florenos fuiſſe relictos Titiæ auiæ maternę, nunquid talis inſtitutio per neptem facta, dicetur ualida, uel an auia materna dicetur præterita per neptem ſic teſtantem? & credo quod nō dicetur præterita, & ualebit teſtamentū, licet auia materna nominatim non fuerit inſtituta, neq; nuncupata: quia paria ſunt aliquid exprimere per ſe, uel per relationē ad aliud, de quo tamen conſtet & appareat. l. fi. in fi. C. de falſa cauſa adiecta leg. & l. ij. & iij. C. de ſententiis, quę ſine certa quāti. profer. & l. ſi ita reſcripſero. ff. de cō. & demō. & l. aſſe toto. ff. de hære. inſti. & facit l. ſi ſit. §. j. ff. de leg. j. Et eſt ratio, quia inſtitutio particularis æquiparatur legato. l. quoties. C. de hęre. inſti. Ideo ſicut legatum poteſt fieri ac relinqui nutu. l. nutu. in prin. ff. de leg. iij. l. cū proponebatur. ff. de le. ij. ita etiā inſtitutio particularis. Nō obſtāt l. iubemus. & l. hęredes palā. ſ. allegatæ: quia loquūtur in inſtitutione uniuerſali, quæ eſt caput, & fundamentū inſti. de leg. §. ante hęredis. hic uerò loquimur in inſtitutione particulari, quę ſimilis eſt legato, ſine quo uel qua bene poteſt fieri teſtamentū, & quod etiā ab inteſtato poteſt relinqui, ſicut iſta probātur in auth. ex cauſa. C. de libe. præteritis uel exhæredatis. iūcto §. pręterea. inſti. de fidei cōmiſſis. & iſtā ſolutionē uoluit dare glo. in d. l. iubemus. licet loquatur in legato. Et ſecundum hanc partē uidi determinari in dicta curia parlamenti.

¶ Nominatim. *Si iſtud eſt ſpiritualé, in inſtitutione uniuerſali. ut not. in l. iubemus. C. de teſtamentis: ergò ius commune eſt in contrarium. ut l. ius ſingulare. ff. de ſenatuſcon.*

SVMMARIVM.

1 *Donatarius hæreditatis, poßitne conueniri actione perſonali à creditoribus hæreditarijs.*

2 *Actiones effectualiter tranſeunt contra emptorem hæreditatis.*

3 *Legatū hæreditatis, quid importet.*

4 *Creditores an poßint agere actionibus perſonalibus, contra donatariū omnium bonorum.*

QVAEST. CCCCLX.

HAEREDITAS eſt nomen iuris. l. nihil. & l. hæredita

P 5

reditatis appellatio.ff.de uerb. ſig.Et cõtinet in ſe debita & cre dita.Ita tenet gl.in l.hæreditate. ff.de dona.& l.ij.C.de pactis.iu-
1 xta quod quæro,*hæreditas aliqua legata eſt à teſtatore,uel donata,ſicut legari uel donari poteſt:iuxta d.l.hæreditatẽ.ff.de donationib⁹.& l.cũ fili⁹.§.Lucio.ff. de leg.ij.an legatarius poſsit cõ ueniri actione perſonali à credi
a toribus hæreditariis:[a] Et licet uideatur,ꝙ non,per l.fi.C.de hære.act. iuncta l.j.§.ſi hæres. ff.ad Trebel.attamẽ dicendum eſt,ꝙ ſic:poſtquam actiones ipſo iure trãſeũt cõtra legatariũ,uel donatarium.Iſta eſt opinio Azo.poſita in d.§.Lucio.Pro cuius opinione,quã credo uerã,eſt tex.in d.l. ij.C.de pactis.qa ſi actiones creditoribus nõ cõpeterẽt, ipſi ibidẽ eas mouere nõ potuiſſent,cũ nemo ſine actione experiatur.l. ſi pupil.§.uideamus.ff. de neg. geſt.& l.quoties.§.itẽ ſi tẽporali. ff.de admi.tu.& hoc uerũ intelli
b go, ſi uult ſpõte ſubire[b] iudiciũ, ita ꝙ non opponat ſe non poſſe cõueniri:ut in dict.l.ij.C.de pactis.habetur expreſsè, aliter inuitus non poteſt cogi.l.ij.in fin.C. de hęred.uel actio.uendita.Iſtud
2 idẽ* uoluit dicere Ia.de But.dũ ſummando, dicit actiones effectualiter trãſire cõtra emptorem hæreditatis. Et iſto modo iura prædicta limitantur & intelliguntur,quod eſt notabile. Non obſtant.l.fi.C.de hære.ac. & §.ſi hæres.ſ. alle. quia ipſa iura loquuntur in legato fundi:aliàs alterius rei particularis. hoc appa ret ex tenore d.§.ſi hæres.ubi de fundo fit mentio. per quem §.
gl.uoluit ponere caſum in d.l.fi.
3 quod tamen ſecus eſt in*legato hæreditatis,quod eſt nomen iuris,& importat damnum, & lucrum,commodum, & incommodũ,debita, & credita: ut iuribus ſ.alleg.iuncta l.ij. §. ſicuti. ff. de hære.uel act. uendita.& uide in materia iſta quæ notabiliter ponit Bar.in d.§.Lucio.& l.cum pa ter.§.menſe.ff.de lega. ij. & in d. l.hęreditatem.Vna alia limitatio ad d.l.ij.de hęred.uel acti.uen.& ad d.l.ij. hæreditatem.ponit ibidem glo.& Bart. quare ibi uide. & hæc notantur: quia ſunt ſatis ſingularia,& non reperies ita alibi collectum. uide de hac materia per Ioannem Ferrarii in titu. forma libelli pro legato rei ſin-
4 gularis. ¶* Sed an contra donatarium omnium bonorũ poſsint agere creditores actionibus perſonalibus:uide quæ dixi ſ. q. cv. An appellatione hæreditatis,legata,& fideicõmiſſa contineantur? Dic quòd non, ut in l. Titius.ff.de leg.ij.

a ¶Creditoribus hæreditariis. *Vide d. Odof. in l.ij.in uer. item nota. C.de pac.& d.Pau.de Caſt.in l.hæreditatem.j.col.ff.de dona.*

b ¶Sponte ſubire. *Et tunc non poterit ulterius cum effectu conueniri hæres propter tacitum pactum, factum inter ipſum & creditores. Et hoc limita eſſe uerũ,niſi emptor ſeu*

dona

donatarius hæreditatis eſſet non ſoluendo, & creditores illius fuiſſent inſcij: ut tenet do. Alex. poſt d. Ric. & Saly in l. poſt uenditionem in ultima q. C. de pactis. & ibi dominus Odof. in uer. ſed denuo quæritur.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas, uerbum, an reſtringatur per uerbũ, bona, copulatiuè iunctũ.*

2 *Hæres an quis poſſit inſtitui in re propria.*

QVAEST. CCCCLXI.

1 VTRVM uerbum, hæreditas, *reſtringatur per uerbum, bona ſibi copulata, & copulatum, uel declaretur? Dic quòd non, ſed pro uno, & eodem ſubiecto hæreditario ponuntur. l. cog. §. ſed ſimiles. uerſi. & quanuis. ff. ad Treb. quod facit ad quæſtionem, teſtator legauit hæreditatem & bona,[a] quę & quam habet in tali loco, utrum haberi debeat reſpectus ad uerbum hæreditatem, propter ea, quæ habentur in l. quis ſeruum. §. fin. ff. de legatis primo. uel ad uerbum, bona propter. lege, ſub ſignatum. §. bona. ff. de uerborum ſignificat. & dic quòd pro uno & eodem ſubiecto capi debent. Et habetur reſpectus ad uerbũ, hæreditatem. ut probat dictus uerſi. & quanuis. & uide, quod ponit Bar. in l. cùm filium. §. Lucio. ff. de legatis ſecundo. de quo §. Lucio. & eius materiam tetigi ſuprà in præced. quęſtio. quia illa quæſtio ab iſta, & econuerſo dependet.*

2 Sed utrũ quis poſſit hæres inſtitui in re ſua propria? Dic quòd non. leg. proprias. C. de lega. Et hoc propter rationem poſitam in §. ſed & ſi rem. inſtitut. eod. facit l. cum quis decedens. in princip. ff. de legatis tertio. Hoc etiam probat per diffinitionem hæreditatis. l. nihil. ff. de uerborum ſignificatione. & l. hæreditas. ff. de regulis iuris. dum uerbum habuit, ibidem ſubiunctum, quod dominium habet, & importat. l. habere. ff. de uerborum ſignificatio. & l. ſtipulatio iſta. §. habere. ff. de uerborum obligationi. hoc idem probatur in authentic. ingreſsi. de ſacroſanctis eccleſiis. ibi, ut potè nec domini rerum teſtantur. Et ita pluries ui di determinari.

a ¶Hæreditatem & bona. *Inter donationem hæreditatis, & donationẽ bonorum, magna eſt differentia: altera enim uniuerſitatem, altera autẽ bonorum generalitatẽ ſonat. d. Pau. de Caſt. in l. hæreditatem. in uer. glo. qua incipit. ff. de dona.*

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio prorogata, an expiret per ſententiam Iudicis, cuius iuriſdictio eſt prorogata.*

2 *Procurator an poſſit prorogare iuriſdictionem ſine ſpeciali mandato.*

QVAEST. CCCCLXII.

1 VTRVM *iuriſdictio ordinaria prorogata deſinat eſſe, lata ſententia,[a] adeò quòd ſi ſententia ſit nulla, quòd de eadem poſteà cognoſcere non poſſit? credo quòd non deſinat eſſe. & eſt ratio: quia iuriſdict

riſdictio quæ prorogatur,nō alteratur,nec mutatur:ſed ſolū recipit ampliationem,quę ampliatio non alterat ſuam naturā,imò remanet talis iuriſdictio prorogata eiuſdem naturæ,cuius erat prius: ſicut in ſimili dicimus in donatione ante nuptias, quæ hodie ampliata eſt, & dicitur propter nuptias, nec propter talem ampliationem dicitur alterata. l. fin.C.de donat.ante nuptias.& l. inter ſocerum.§.cum inter.ff. de pact.dota. Idem tenet Paulus de
b Caſt.[b] in ſua repeti.l.j.ff.de iudi. Si ergo non deſināt, ſequitur ꝙ ipſe iudex ordinarius, cuius iuriſdictio eſt prorogata,poteſt de nullitate ſententiæ iteratò cognoſcere & pronuntiare. Et ita uidi determinari in camera conſilii inter dominos parlamenti.
2 * An procurator poſsit prorogare iuriſdictionem ſine ſpeciali mandato? dic quòd non,ſecundum Innoc.in cap.de cauſ. extrà de offic.deleg.& Paul. de Caſtr. in dicta ſua repeti. ¶ De materia prorogationis iuriſdictionis, an prorogās poſsit pœnitere ante lit. cont. & an iudex cuius iuriſdictio eſt prorogata,poſsit ſcientiam mandare executioni, uide quæ dixi ſuprà q.lxxvij.

a ¶Deſinat eſſe lata ſentētia. *Tu uide de hoc plenè per iſtum, conſi. clxxiiij.inci. circa proceſsū uētilatū. nu.ij.uer.ad ſecūdū,ſi dictū conſiliū.*

b ¶Paulus de Caſt. *Qui dicit, quòd iuriſdictio prorogata, eſt eiuſdē natura cū prima, quā ordinarius habet inter ſuos ſubditos.ff.de iudi.l.j. in prin.in j.co.uer. in tex.ibi,cum in ſuis.& ibi,item quid ſi poteſtas.*

SVMMARIVM.

1 *Iuramenti illiciti ratione,non poteſt quis conueniri.*

2 *Iuramētum illicitum an poſsit quis reſpuere,propria authoritate.*

QVAEST. CCCCLXIII.

1 QVIDAM donauit * mihi domum ſuam,& iurauit donationem perpetuò habere ratam,& non contrauenire. Secundò, donauit tibi eandem domū, & iurauit pari modo : utrum dictus donans poterit conueniri ratione iuramenti ſecundo loco præſtiti?credo quòd nō,ex eo,ꝙ
a non eſt licitum [a]. de hoc uide tex.in c.intellecto.extrà de iureiur.& ibi doctor.Idē tenet Spec. in ti.de contrah.emp.& uend. §. iij.uer.& no. cōſiliū generale.& uide ipſum ibidē.ita uidi pluries inter nos in camera conſilii in diuerſis cauſis in curia parlamēti
2 diffinitis determinari.* An quis poſsit uenire contra iuramētum illicitum,authoritate propria,nō obtenta ſuperioris authoritate, uide Innoc. in cap.uenerabilem. in glo.ſuper uerbo uenire.extrà
b de elect.Henric.Bohic [b] in cap. ſi uerò. extrà de iureiu. Materiā iuramenti,uide plenius per Bar. & Raph.Cumanū,in l.ſi quis pro eo.in princip.ff.de fideiuſ. & per Henric.Bohic.in authent. ſacramenta puberum.C.ſi aduer. uendi.in ſua nota.repe. Et tetigi de iuramento ſuprà cxc. q.

Non

a ¶Non eſt licitum. *Et ideo non eſt ſeruandum: quia iuramentum non debet eſſe uinculum iniquitatis xxij. q.iiij.c.inter cætera.& c.ſeq. Et adde, quòd iuramentum contra uotum eſt temerarium.& ideo non ſeruandum. ut c.rurſus. & ibi plene per doct.qui cle.uel uouen.*

b ¶Henricus Bohic. *Qui ponit amplam & utilem diſtin.in hac materia, quæ non eſt prætereunda ab aliquo iuriſconſulto. & not. quòd d. Henr.Bo. iuriſperitus laudat ualde domi.Fel.in.c. cum quidē.de iurein.*

SVMMARIVM.

1 *Iniuria illata uni de collegio, uel uniuerſitate, an ipſa uniuerſitas agere poßit.& nu.2.*

3 *Dominus qui poßit agere pro uaſallo aut ſubdito, cui illata eſt iniuria. & nume.4*

QVAEST. CCCCLXIIII.

1 VTRVM * pro iniuria facta uni de collegio, uel uniuerſitate, poſsit agere ipſa uniuerſitas uel collegiū.& uidetur quód nō, per l.intantū.§.uniuerſitas.ff. de in ius uoc. & l. ſed & ſi hac. §. qui manumittitur. ff. ꝙ cuiuſque uniuerſitatis. l.ſicut. Itē, quia certæ perſonæ ſunt, quę poſſunt agere pro iniuria alteri facta: ut in l.j.ff.de iniuriis. inſtit. eo.in prin. & ita non eſt de illis. Nec mater agit pro iniuria filii: quia mater nō habet eū in poteſtate. Nec dominus aget pro iniuria ſubditi.extrà de priuileg.in
a c.authoritate.[a] lib.vj.In cōtrariū uidetur.Nā qui tāgit mēbrū, totū corpus tāgit.ff.de furt.l.uulgaris. de pe.diſ.j.& ibi notatur. Tamē dom.Old.de laude.in ſuis quæ-
2 ſtionibus.qō.lxiij. tenet * ꝙ imò uniuerſitas poteſt agere, cum habeatur loco domini.l.de iure.ff. ad munici.& C.de decurio.l.generali.li.x.Et poteſt petere, quod fiat emenda ſubdito ſuo.xxiiij.q. ij.c.dominus.& notatur de ſent. excō.c.ſi iudex.li.vj. Itē ſi eſt talis actus, in quo cōtumelia reſpiciat uniuerſitatē, ipſa etiā poteſt agere nomine ſuo, ut d.l.j.facit quod not.Hoſt.de ſen.excom.c. ut famæ. & in ſumma eod.titul. §.ſed qualiter fiet hæc abſolutio. facit extrà de fo.cōpe.c.ij. & c. ſi diligēti.in fi.& de ſentētia excō.c.cū deſideres.& c.contingit.& quod ibi not.Inn.ita dicit d.Oldra.ubi
3 ſuprà.Pro * cuius opinione ultra alleg.per eū, facit bene, quia dominus ſi fiat iniuria uaſallo ſuo, poteſt agere actione iniuriarū, ſi in ſui fiat cōtumeliā, & contēptū. inſtit.eo.in prin. & in cōſtitutiōe Gregoriana.de elec.c.ſciant.ubi de hoc dicit etiā Spec.q ſic tenet in ti.de iniur. §.j. uer. quid ſi fiat uaſallo,&c.Et ita fuit determinatū inter dominos de parlamēto, prout uidi.facit, etiā quia Epiſcopus ſine ſpeciali mādato appellare poteſt pro uniuerſitate ſua uel ſubditis.in ca.dilecto.prope prin.extrà de appel. & dic ut ibi. quod idē putat idē Spe. de dño alicuius loci.ar.dictæ decretalis. & c.cōſuluit.eo.tit.& ij.q.vj.c.nō
4 ſolēt.Et * eſt ratio, quia factū ſub-
b diti [b] tangit dominū, iſque ſuo nomine

nomine appellare poteſt. ita dicit Spec.in ti.de app.§.j.uerſi. pe. Et facit ad præmiſſa quod ponit Cyn.in l.ſi non conuitii.in iiij.q. a C.de iniur.Et tetigi de hoc ſuprà q.ccccxxxvj.in uer.xix.

a ¶In capitulo authoritate. *Et ibi gloſ.in uerſi. pertinent.* Et *hoc uerum, quando iniuria tangit duntaxat ſubditum: ſecus, ſi quoquo modo tangeret dicta iniuria dominum: ut not. dominus* Petr.*de Ancha.in præ. c.authoritate.in quarto nota. Dicitur enim quicquam factum in iniu-* a *riam domini, quotieſcunq; grauatur ſubditus domino.* Ioan. An.*in ult.gl. præalle.ibi, iniuriam domini.*

b ¶Factum ſubditi tangit domi- 1 num. *Adde dñ.* Archi.*in c.ad apoſtolicæ.in ſua glo.hic uidetur.de ſentẽ.& re iud.lib.vj. Quod quidẽ ſanè intellige, prout tangitur in proxima apoſtilla præcedenti.in uer. in* 1 *c.authoritate.*

SVMMARIVM.

1 *Actio iniuriarum, oritur ex iniuria facta re, aut uerbo.*

QVAEST. CCCCLXV.

1 EX iniuria re* aut uerbis illata, ſicut inferri poteſt, iuxta l.j. ff. de iniur. ſtatim quæritᵉ a actio iniuriarũ.l.ſi unus. §.ſed & ſi pactum.& ibi bonus text.ff.de pac.tenet gl.in §.fi.inſti. de iniu. quæ iniuria non cõſentiente iniuriato per aliquem actum, iniuria non poteſt ſubmoueri, ut tenet gloſ. in d. §. & uidetur text. in l.ſi tibi. §.quædã.ff. de pact.& dicit Bar. quòd uerbum, iniurioſum præcedens, declarat uoluntatem iniuriantis de eſſe, in reſeruatione ſubſecuta. Quod eſt cõtra illos, qui dicũt alicui, mentiris, ſaluo honore[a] tuo: credentes per talẽ reſeruationẽ ab iniuria excuſari, quòd nõ eſt uerum. ita dicit Bartol.in l.ſi quis extraneus.in princ.ff.de acqui.hæred. Ita etiam ibidem dicunt Cyn. & Rayn. quòd bene probat d. l. ſi quis extraneus.in princi. ſi bene inſpiciatur. Ita uidi determinari in d.curia parlamenti.

¶Saluo honore. *Vide Spec.in tit. de aduoc.§.iam nunc uidendum eſt. uerſ.hoc tamen caueat.*

SVMMARIVM.

Trebellianica an poſſit detrahi, pro re particulari, reſtitutioni ſubiacẽte.

QVAEST. CCCCLXVI.

PATER filiam pupillam hæredem particulariter inſtituit in mille* florenis, eidem matrem ſuã pupillariter ſubſtituit, quam per fideicommiſſum rogauit, poſt eius deceſſum reſtituere dictos mille florenos: nunquid matre mortua (in cuius perſonã ſibi locũ uendicauit ſubſtitutio) hæres ipſius poterit quartam Trebellianicã[a] detrahere? dic quòd nõ. nã ſi portione hæreditatis (quod eſt nomẽ iuris) legata prout legari poteſt, ut dixi ſ. q.cccclx.in princ. non ſit locus detractiõi quartæ. ut l.mulier. §. fi.ff.ad Treb.iuncta l.quoties.C. de hæred.inſtit.multominus debet eſſe locus detractioni, quando legitima eſt relicta: in qua nõ ueniũt actiones hęreditarię cum

dedu

deduct{9}s ære alieno,& funerum impēſa debeatur.l.Papinian.[b]§. iiij.ff.de inof.teſt.hoc etiā probatur. Nam omnib{9} bonis relictis, locus eſt detractioni.l.nā quòd. §.fi.cum l.ſeq.ff.ad Treb.Quòd tamē ſecus eſt, ſi pars bonorum legetur.l. ſi ſeruū. §.fi.ff. de leg. ij. Necpro quantitate,uel re legata, poteſt quis cogi hæreditatem adire.l.cogi.§.generaliter. ff.ad Trebellian. & ita uidi iudicari in d.curia parlamenti. Et de hac materia, an inſtitutus in re certa, poſsit detrahere quartam Trebellian. tangit Bald.in auth. ſed cum teſtator. codice ad legē Falcidiam.

a ¶ Trebellianicam. *Hæres ex re certa grauatus illā reſtituere nō detrahit Trebellian,ſed hæres uniuerſalis tantū:ſecundū d. Pan.in c.Raynutius.de teſt.in ult.col.uer.unū tamen notabu.& ibi ſubdit,quòd hæres uniuerſalis nō ſolum intelligitur is,qui hæres inſolidum:ſed etiam qui in certa quota hæreditatis.*

b ¶L.Papinianus. *Aliàs incipit,contrà ueterani.*

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio facta perſona incerta, an ualeat.*

QVAEST. CCCCLXVII.

1 TESTATOR,* in teſtamēto ſubſtituit hæredi ſuo proprium filium naturalem & legitimum maſculum dicti ſui hæredis, quem uoluit eius cognomen & arma portare. Contingit in facto, quòd dictus hæres deceſsit ſuperſtitibus duobus filiis naturalibus & legitimis. Modò quæritur,quis iſtorū dicetur proprius, qui ad ſucceſsionem debeat admitti, uel an uitietur dicta ſubſtitutio, propter incertitudinem. Et uidetur, ꝙ uitietur propter incertitudinem [a]. iuxta §.in certis.ibi,fideicōmiſſa.inſti. de le.l.duo ſunt Titii.ff.de teſta. tute.l.tempus.§.j.ff.de hære.inſti. Crederē tamē hanc ſubſtitutionem ualere,cum incertus de certis uideatur ſubſtitutus, iuxta l. unū ex fratribus.ff.de cōdi. inſti. l.quoties. §.ſi quis ita.ff.de hẹre. inſti.l.ij.§.ſi ita.ff.de bo.poſſ.ſecundū tab. Et ita uidetur tenere Barto.in l.quædam ita.ff.de reb. dub. Nec obſt.d.§.in certis.& l. tēpus.§.fi. de teſta.quia loquuntur, quādo relictū eſt in certo de incertis. Modo ergo,ſi ualuit dicta ſubſtitutio,ut quòd ambo liberi debeāt admitti ad dicta bona, poſtquam duo reperiūtur filii, ita quòd ſingularitas in pluralitatem reſoluatur, cōſiderato quòd de eorū fauore agitur, ſicut in ſimili. in l.ſi qs ita. §. ſi qui filio.ff.de teſt.tutor.& l.qui filiabus.§.j.ff.de leg.j.Attamen conſiderata uoluntate teſtatoris,qui uoluit dictum proprium filium arma ſua & cognomen portare debere,ſicut in teſtamento continetur, eſt ueriſimile ipſum teſtatorem intellexiſſe de unico tantum. & ita de primogenito. hoc rectè probatur in ratione l. eum qui calendis.uerſ. ſi autem. ff.de uerb.obl.l.boues.§.hoc ſermone.

monc.ff.de uerb.ſig.l. hæc conditio.la.j.ff.de condi.& demon. ubi uerba in contractu uel teſtamento ſimpliciter uel indefinitè prolata, reſpectu alicuius rei uel actus,in duobus, intelligũtur de primo. & ita uidi determinari in diffinitione cuiuſdam proceſſus diffinitiua in d. curia parlamen.

¶De filio & primo nato & eius prærogatiuis,uide plenè per do. Mar. de laude, doctor. nouiſsimum, in ſuo tract. de primogenitura. De primo nato etiã ſcripſi infrà q. cccccv. & q. cccccvj. de mandato, quod dirigitur incertæ perſonæ, uide plenè per gloſ. & Bart.in lege, ſi pupilli.§. j.ff.de neg.geſt.

a ¶Incertitudinem. *An incertitudo perſonarum uitiet, uide doc. in l.id quod pauperibus. C.de epi. & cle.& doctor.in cap.cum tibi. extrà de teſt.*

SVMMARIVM.

1 *Maritus an faciat fructus ſuos, de fructibus rerum paraphernalium.*

2 *Fructus induſtriales,ſunt communes marito & uxori.*

3 *Fructus reperti in hæreditate,an adueniente ſubſtitutione compendioſa debeantur & peti poßint.*

4 *Mulier poteſt habere bona triplicis conditionis.*

5 *Paraphernalia unde dicantur.*

6 *Bona quanã ſint in dominio uxoris.*

QVAEST. CCCCLXVIII.

1 DE fructibus rerum * paraphernalium,an maritus faciat fructus ſuos[a] ? dicunt Cyn. Odof.Ioann.Fabr.& Bald.in lege fin.C.de pact. conuent. quòd fructus naturales, prout ſunt poma & ſimilia, quæ ſine miniſterio & labore annuo hominis ueniunt , ſunt uxoris, nec maritus eos lucratur:& ſic intelligunt gl. ibidem in dicta lege final. poſitam. Fructus* autem induſtriales 2 ſunt communes uxori & marito,ad ſimilitudinem uſurarum pecuniarum paraphernaliũ,quę omnes ſunt mariti & uxoris:quia mariti induſtria ac expenſa acquiruntur ut dicta lege,ſi dominus. Albericus de Roſate. in capitulo lex. fin. refert quod dominus Thomas piperati, doctor Bononien. hãc quæſtionem diſputauit, & finaliter tenuit ,quòd nulla eſt fienda differentia inter fructus naturales & induſtriales: quia circa induſtriales maior labor uerſatur : circa tamen naturales etiam labor uerſatur,præſertim conſeruando & colligendo. lege,à tẽpore uel à domino. §.fi.ff.de peti.hær. Vnde indiſtinctè loquendo quo ad fructus naturales & induſtriales,ipſe diſtinguit. Aut tales fructus ſtant, & ſunt reſtituendi, argu. leg. ſi ſtipulata.§.j.ff. de don.inter uir.& uxo.pro quo quia dicta lex fi.de pact.conuen.loquẽdo de uſu.paraphernaliũ, ꝙ ſunt communes uxori & marito: uidetur negare de fructibus. Nã fructus & uſura in multis differũt.l.ſi nauis. ff. de rei uẽ.l.ſi poſſeſſor.ff.de peti.hę. & in l.in fideicõmiſ. ff. de uſu. & no.in l.j.C.de cõdi.inde. & iſtud

prob

probat expreſsè l.pe.circa prin. ff.ad legē falc.ibi dū dicit,apud maritū reſediſſe conſtiterit &c. Aut ſunt tales fructus cōſumpti, & tūc ſi maritus percipit contra uoluntatem uxoris,ipſi ſunt reſtituendi ſeu ipſorū æſtimatio.l. de his.C.de donati.inter uir.& uxo.& l.aduerſus.C.de crimine expilatæ hæredita. Aut percipit, quia uxor ei donare uoluit, & tunc tenetur quatinus facta eſt locupletior.ar.d.l.de his.do.autem Old.de laude,tenet ꝙ quia marit⁹ eſt bonæfidei poſſeſſor, ex quo uolūtate uxoris ea non contradicente ,poſsidet, quòd de conſumptis nō tenetur:ſiue loquamur de naturalibus, ſiue de induſtrialibus.arg.l.certū.C. de rei uendi.& pro hoc alleg.l. deducta.§.qui poſt tēpus.ff.ad Treb.inſti.de re.diui.§.ſi quis à non domino.Iac.de Butr.in d.l. fi.C.de pac.cōuē.expreſsè & indiſtinctè ſtat cum glo.uidelicet, ꝙ fructus rerū paraphernalium ſunt uxoris.quæ gl.hoc dicit in l.ubi.C.de iur.doti.ibi, ſic ergo fructus &c.do.uero Bart.mouet iſtam quæſtionē in l.pe.ff.ad legem Fal.reducēdo iſtas opiniones ad cōcordiā,diſtinguit. Aut fructus talium rerum per meritum percepti extāt,& debēt mulieri reſtitui.l.ſi ſtipulatus ſum. ff.de dona.inter uir.& uxo.Aut ſunt cōſumpti:& tunc aut percepit cōtra uolūtatē uxoris,& idē: quia debēt reſtitui,ſaltē æſtimādæ inter uirū & uxo. Aut maritus percepit de uolūtate uxoris, & tūc ſi ſunt induſtriales, maritus partē in eis lucratur:ſicut blada,uina,& ſimilia.d.l.fin.l.fal.qa quando dicit maritus,ꝙ tenebatur de fructibus reddere rationē,uerum eſt.Rationē autem ſic reddit:quia dicit fructus nō extare:ſed eſſe conſumptos:& ſic eū nō teneri ad reſtitutionē,per iam dicta. Aut ſunt naturales,tūc tenetur maritus eos reſtituere, inquātū eſt locupletior.l.ſi ſtipulata,§.j.ff.de do.inter ui.& uxo. Si autē maritus nō eſt factus locupletior,quia fructus per eum percepti ſunt pauci,tūc nō tenetur reſtituere,l.omnino.ff.de im pē.in re.do.fac.& l.ſi id quod.§. & utrum.ff.de don.inter uir,& uxo.& hæc opi.fuit Mar.& ſecundū hāc di.Bar.& Mar.fil.tāquā ueriorē uidi iudicari. & ꝑ iſta opi.faciente differentiā inter naturales & induſtriales, uidetur mihi,ꝙ ſit tex.quē nō alleg.doc.prædicti,in l.fructus.ff. de uſur.ubi caſus expreſſus, ꝙ maritus percipiēdo fructus ex re uxoris ſibi donata,unde donatio nō ualuit,facit ſuos:nō autē naturales,ſicut nec citari bonæfidei poſſeſſores.& tamē ibi percipiebat de uolūtate expreſſa uxoris,& tamē naturales non facit ſuos.& ita eſt ibi caſus.Sed iuxta hæc quæro,an cēſus & reditus ſint fructus naturales, uel induſtriales:uide per Cyn.in l. certū.C.de rei uen.& in d.l.fi.C, de pac.conuen,& Bar.in l.ex di

3 uerſo.ff.eod.ti.¶*Quæro ulterius,an fruct⁹ q in hæreditate reperiſtur uel inueniũtur, an adueniẽte ſubſtitutione cõpẽdioſa debeãt,& peti poſsint?Dic q ſic.l.cẽturio.in fi.& ibi eſt caſus. ff.de uul.& pup.ponit Bart.in l. precibus.eod.ti.quæro,qd propriè ſint fructus. uide melius,q̃ alibi.in l.ſi à dño.in §.fi.qui incipit,fructus.ff.de pet.hære.cũ l. ſeq.& l.j.C.de fruct.& lit.expẽ. & Spec.in tit.de expen.in prin. iuxta hoc quæro, mulier nubit uiro,nullã dotẽ ſibi cõſtituẽdo expsẽſsẽ,an bona ipſius uxoris cẽſeãtur paraphernalia. Dic q nõ:ſed dotalia.in dotẽ tacitẽ cõſtituta,ſi interueniat traditio:alias nõ.Sic intelligitur qđ not. in l.mulier bona.ff.de iur.do.& ex hoc ſequitur aliud,q nomina debitorũ,quia nõ tradũtur, ſed cedũtur,nõ præſumuntur in dotẽ dari.l.fi.C.de repu.Ita tenet Bal.in c.j An mari.ſuc.uxo-

4 ri in beneficio.in feudis,*& circa hãc materiã ad maiorẽ euidẽtiã ſciendũ eſt, q mulier poteſt habere bona triplicis cõditionis.Quædã enim ſunt bona dotalia. Quædã uerò bona paraphernalia Quædã autẽ ſunt bona propria mulierũ,ſuo regimini tantum reſeruata.Bona paraphernalia ſunt illa,quæ ipſa uxor tẽpore quo inducitur in domũ mariti,ſecũ defert,& in quibus adminiſtrationem concedit

b marito tacitẽ [b],uel expreſsè:ut habetur in l.hac lege,& in l.fin. C.de pac.conuẽ.& in l.ſi ego.§.

5 dotis. ff.de iur.do. Et*dicuntur paraphernalia,à para, quod eſt iuxta,& fara.quod eſt dos,quaſi bona data,iuxta dotem, ut not. Azo,in ſum.C.de iu.do.in prin. Bona aũt,quæ nõ ſunt paraphernalia nec dotalia,appellãtur illa,quæ mulier habet omnino ſeparata à uiro,& in ſuo regimine ac dominio reſeruata, utputa ſibi data,uel ex ſucceſ.delata, uel aliàs,de qbus loquitur l.maritus.cũ ibi not.C.de procur.Et cõſtat de hoc per ueras probationes,alioquin in dubio præſumũtur perueniſſe ex bonis ſui uiri,& per cõſequẽs deſinũt eſſe uxoris,& erũt ſui uiri,& eius hæredis,ut habet in l.Quintus Mutius.ff.de don.inter uir.& uxor. & in l.etiã.C.eo.ti.huius autem præſumptiõis ratio eſt,ne præſumatur quæſiſſe turpi de cauſa, quæ turpitudo potius eſt fugiẽ-

6 da,q̃ præſumenda.*Sed quid ſi mulier probat,q iſta bona habuit à ſuo amaſio, uel ex turpi quæſtu rei,an ceſſabit d.pręſumptio,ut remaneat in eius dñio? Ioã.Ferrarii doc.nouiſsimus,in ti.de forma libel.quo uxor agit ad dotẽ.in gl.ſuper uerbo,tanq̃ bona paraphernalia &c.puta,q ſit datũ mulieri ex cauſa turpi,ſit ipſius mulieris.l.denique. §.ſed qd meretrici.ff.de cõdi.ob tur. cau.& l.ij.& l.mercalẽ.C.de condi.ob tur.cau.cõfirmat hũc text. in d.l.Quint⁹.ſumpto ar.à ratione ceſſante.ulteri⁹ ubi dicit Io. Ferra

Ferrarij, ꝙ fructus rerum paraphernaliũ cedũt lucro uiri: ſi uxor tacitè uel expreſsè cõceſſerit uiro adminiſtrationẽ: aliàs ſecus: ut habetur l.fi.C.de pac.cõuen. Et latius ibi proſequitur hanc materiam Io.Ferrarii.

a ¶ Fructus ſuos. *Vide omnino dom. Alex. in v.uol.conſi.cxliiij. in ij. colũ. uerſi. circa ſecũdum dubium.*

b ¶ Tacitè. *Videlicet per cõſignationem inſtrumento. arg. l.fi. cum gl. in uerb. uſuras. & ibi d. Bal. C. de pac. conuen. & l. maritus. C. de procu.*

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum tantum, quibus uerbis per teſtatorem prolatis inducatur.*

QVAEST. CCCCLXIX.

1 Ex uerbis ſequẽtibus per*teſtatorem prolatis, inducitur tacitũ fideicõmiſſum. Primò ex his, prohibeo ne alienes extrà familiam. Aut iubeo, in mea familia perpetuò manere. Vel, peto, ꝙ fundus de familia mea non exeat. l. peto. §. fratre. & l. unũ ex familia. §. ſed ſi fundus. uer. ꝙ ſi talis. ff. de leg. ij. Itẽ fit etiam in hæc uerba, Peto à te, ne uelis recipere in cohæredẽ Titium in fundo Iuliano. l. Lucius. §. fin. ff. de lega. ij. Itẽ ex his uerbis, facias peruenire ad filiũ ſuum. inducitur tacitum fideic. l. epiſtolã. §. fi. ff. ad Treb. Item etiam ex his uerbis, mando tibi non teſtari[a], de his quæ tibi relinquo. l. qui filium. in princi. ff. ad Treb. Item etiam inducitur tacitũ fideicommiſſum in perſonas maſculorũ, excludẽdo filias, prout plenè dixi ſuprà q. clxxxiiij. & q. ccxcix. & uide Bart. in l. cũ anus, ff. de condi. & demon. In fideic. uniuerſali uide quæ plenè dixi ſuprà, q. ccciij. Itẽ etiam per illa uerba tacitus & contentus, ita ꝙ nihil amplius petere poſsit, inducitur tacitũ fideicõmiſſum[b], ut dixi plenè ſuprà q. xciij. circa fin. ¶ Sed quæ ueniant in fideicommiſſo uniuerſali, uide quæ plenè dixi ſuprà q. ccciij.

a ¶ Nõ teſtari. *Adde do. Bal. in margi. in uerb. fideicõmiſſum. in ix. uer.*

b ¶ Tacitũ fideicõmiſſum. *Quãdo teſtes & notarius rogãtur tenere ſecretũ, qđ actũ eſt. d. Bar. in l. in fraudem. in princ. ff. de his quib. ut indig.*

SVMMARIVM.

1 *Iugum, quid.*

2 *Delphino debetur ab agricolis Delphin. meſſis pro iugo boum, an itidẽ debeatur pro iugo mularum, aut aliorum animalium.*

QVAEST. CCCCLXX.

1 IVGVM*dicitur inſtrumentũ ſeu artificium, cum quo iunguntur boues. l. immunitates. gl. ſuper uerbo, iugatio. C. de agrico. & cenſit. libro xi. & de iugo boum habetur text. in authenti. de manda. prin. §. coges. col. iij. & in glo. fit mentio de iugo mularũ. Sed inſurgit quæſtio, quot boues, ſeu quot mulæ faciant iugum. Et reſpondetur ꝙ duo boues ſeu duæ mulæ. tex. eſt expreſſus in l. ædiles. la ſecunda. a §. ſi fortè iugum mularum[a]. &c. ff. de ædil. edict. quod apparet,

dum ibi dicitur, ſed ex utriſque erit cōputandum &c.Et ita etiā alterius mulæ,quæ nō eſt uitioſa.Sic ergo duæ mulæ faciūt iugū.Patet,quia uēdito iugo mularū,una fuit uitioſa,& alia nō, ut ibi dicitur,& ſic non erāt niſi duæ mulæ.Hoc etiā magis declarat tex.ibi dum dicit, cū uno enim pretio uterq; uenierit &c.

2 ¶*Sed iuxta præmiſſa quero,homines agricolæ q pro iugo boū debent domino noſtro Delphi. meſſem,an ipſi etiam debeant meſſem pro iugo mularum aut aliorum animaliū?credo ꝙ nō, per l.boues.in princ.ff.de uerb. ſig.& ita dixi in camera conſilii,dū ſuper his altercaretur per magiſtros cameræ computorū Delphi.Sed fuit determinatum cōtrarium ea ratione:quia meſſis debetur pro paſquerariis, & mulæ paſquerant, ſicut boues: igitur &c.quia ubi eſt eadem ratio,idem ius ſtatuendum eſt.l.illud.ff.ad leg.Aquil.cum ſimi.De iugis quibus ligantur boues;uide tex.cum gloſ.in d.§.coges.

a ¶§.ſi fortè iugum mularum. *Voluit allegare §.uēdēdi autē cauſa ornatū iumentū uideri.in uerſ.ſi plura iumenta.ibi,ſi fortè iugū mularum.*

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenti copia extracta à proceſſu an fidem faciat.*

2 *Inſtrumentum productū,an debeat parti producenti reſtitui.*

QVAEST. CCCCLXXI.

1 INSTRVMENTVM eſt in proceſſu*productum iudicialiter,& inſertum, quod inſtrumentum expoſt fuit departitū, nunquid ex tali proceſſu poterit extrahi tale inſtrumentum,& a extractum faciat fidem[a]?dic ꝙ ſic,ut tenet Barto.in l.chirographis.in princ.ff.de admi.tuto.& ſic debet intelligi l.fin.C.de fide inſtru.ut ibi dicit Barto.Et iſtud obſeruatur in curia parlamenti, prout pluries uidi. Regulariter tamen copia inſtrumenti aliunde ſumpta,fidem non facit, per ca.j.extrà de fide inſtru,ſi enim ſcripturam non uidemus,ad exēplaria nihil facere poſſumus:ut ibi formaliter habetur.Facit pro hoc,quia ſi nota inſtrumenti nō facit fidem,ut not,Cy,in l.cōtractus.C.de fide inſtr,multominus debet facere copia:facit in authen.ſi quis in aliquo documēto.C.de eden. ¶*Vlterius circa 2 hoc quæro, de alia quæſtione, quæ quotidie occurrit in hac curia parlamēti,pars produxit iudicialiter in cauſa ſua aliquod inſtrumentum,utrū debeat ipſi parti producenti reſtitui? Dic quòd ſi eſt ſpeciale ad illam cauſam, non debet reſtitui:ſi uerò ſit generale, uel contineat alia, quàm de his, de quibus in ipſa cauſa agitur,ita quod alibi indigeat, debet ſibi reſtitui. Pro quo faciunt not.per Spec,in tit. de inſtru.edit.in §.nunc dicamus.uerſi.illud autem, & uerſi. & ſcias.& in tit.de procur.§.ratione autem formæ.uerſi.fin. Et ideò de ſtylo huius curiæ parlamen

lamenti quæcunque inſtrumenta parti petenti ſibi ordinantur reſtitui, uiſis prædictis & regiſtratis in proceſſu: niſi pars uellet de falſo ciuiliter aut criminaliter redarguere.

a ¶ Faciat fidem. *Vide quod dicit domi. Azo in ſumma. C. de edend. in ultima colum. in uerſi. acta autem. ibi, his tamen.*

SVMMARIVM.

1 *Coruata, quid, & unde dicatur. numero 2.*

QVAES. CCCCLXXII.

QVIA, ſuprà quæſti. ccxvij. tetigi de coruatis, pro latiori declaratione huius mate-
1 riæ*, quæro quid dicatur coruata. Dic quòd nihil aliud uidetur, niſi una opera coadiuuans. ideò
2 coruata* deriuari dicitur, de coadiuuo, & eſt propriè coadiuuatio diurna, id eſt, una operatio diurna. l. j. de oper. liber. ubi dicit, quòd opera eſt unum diurnum officium. Et intellige artificialiter, hoc eſt reſpectu diei artificialis. l. ij. ff. de annuis legatis. iuncta l. ij. §. fina. cum ibi notatis per gloſ. ff. de uerborum ſignificatio. Quia obligatus ad operam ſeu coruatam, eam præſtare debet de die, & non de no-
a cte[a], ut iuribus ſuprà allega. niſi tamen obligatus reperiretur ad præſtandum de nocte: quoniam tunc hoc facere teneretur. l. duorum. ff. de operis liberto. iuncta l. ſi prius. in princip. ff. de aqua pluuiali arcenda. ita dicere uidetur Barto. ſatis expreſsè in l. ſi non ſortem. §. libertus. ff. de condictio. indeb. in j. quæſti. Et iſta-
b rum coruatarum aliæ ſunt[b] officiales, quæ ſine doctrina alterius ſciuntur: ut arare, fodere, ſecare, blada falcare, fœna recolligere, & ſic de ſimilibus. Et iſtæ ſunt merè perſonales: quia à perſona duntaxat præſtantur. Aliæ ſunt artificiales, quæ cum doctrina alterius ſciuntur: ut eſt ſcribere, pingere, ædificia conſtruere, & ſic de ſimilibus. & iſtę ſunt etiam merè perſonales. hoc probatur in lege, legatis ſeruis. §. ſi ex officio. ff. de legatis tertio. Aliæ ſunt operæ ſeu coruatæ, quæ ab animalibus, & pro animalibus fiunt, ut eſt ducere blada per aſinos, uel boues, chareare molas molendinorum, uel materias ædificiorum, caſtri, aut fortalicii, & tales uidentur merè reales: quia à rebus, hoc eſt, animalibus, præſtantur. Aliæ ſunt, quæ ab hominibus & ſuis animalibus præſtantur in ſimilibus: ut ꝙ homo habens animalia, ipſe cum animalibus ſuis teneatur dominum adiuuare. Et tales dici poſſunt mixtæ: ſicut dicimus in ſimili in materia munerum. l. munerum. in princ. & §. nupta. ff. de mune. & hono. iſta collegi ex his, quæ not. per Azo. in titul. de oper. liberto. & per Cyn. in l. liberti. C. eodem titu. & gloſ. in l. ſi non ſortem. §. libertus. ff. de condictio. indeb. & quæ ibi not. per Bart. & not. quia ſatis ſingulare, & occurrũt

iſta ſæpiſsimæ, prout uidi in iu-
dicando in hac parlamenti pro
coruatis, quæ de conſuetudine
locorum in hac patria præſtãtur
domino noſtro Delphi.bãnare-
tiſq;,& aliis nobilibus per eorũ
homines & ſubditos.De hac ma
teria etiã plenè tetigi ſ.q.ccxvij.
¶ Sed iuxta hoc quæro,quidam
qui tenebatur mihi ad coruatas,
deceſsit ſuperſtitibus tribus li-
beris,qui diuiſim morantur: an
quilibet ipſarũ tenetur mihi tan
tas coruatas præſtare,ſicut eorũ
pater. Martinus de fano, in ſuo
tract. de homicidiis.quæ.v.mo-
uet iſtam quæſtionem.& diſtin-
guit ideò uide eum ibi plenè.

a ¶ Non de nocte. *Iſtud intellige uerũ,niſi caſu neceſsitatis.d.Bald.in rub.de oper.lib.et ibi dicit quòd opera melior eſt de mane quàm ueſperi.*

b ¶ Aliæ ſunt. *Vide do.Bal.in l.ſi nõ ſortẽ.§.libertus.ff.de cõdi.inde.et ibi do.Bar.et poſt eũ d.Alex.* Et *idẽ do. Bar.in l.liberti.* C. *de operis libert.*

SVMMARIVM.

1 *Negligentia, multiplex.*
2 *Negligentia magna, dolo æquiparatur.*
3 *Manifeſtum dicitur, quod pluribus innoteſcit.*
4 *Reſtitutio in integrum, ex generali clauſ.ſi qua iuſta cauſa &c. utrum maiori negligenti conficere inuentarium infra tempus a iure ſtatutum, dari poſsit.*

QVAEST. CCCCLXXIII.

1 NEGLIGENTIA* alia
magna.l.magna.ff.de uer.
ſign. Alia diſſoluta.l.fideiuſſor.
in prin.ff.manda.alia manifeſta.
l.ij.C.de arbi.tu. Alia lata,& eſt
tex.de negligentia lata,in l.im-
puberibus.§.ſi fraus.ff.de ſuſpe.
tu.Et de negligẽtia eſt tex.in l.ſi
quis. C.de offi.præfec.præto. &
illi.& in c.j. §.prætereà ſi quis.
de prohi.feud. alien. per Fede.
de ſe.col.x. & §.prætereà.inſtit.
qui.mo.re cõtra.obli. Vnde ma
gna negligẽtia nõ eſt facere,qđ
omnes homines uel maior pars
hominum cõmuniter feciſſet in
a tali caſu. Et ſic eſt lata culpa[a].l.
latæ culpæ.in prin.ff.de uer.ſig.
2 & no.in d.§.prætereà. Quæ* la-
ta culpa ſeu negligentia magna
dolo æquiparatur.ut l.magna.ſ.
alleg.Et ideò ſi qs reperiatur in
tali magna negligẽtia,eius cul-
pa ſeu dolꝰ ſibi nõ debet patro
cinari:nec in eius lucrũ cedere.
l.j.in prin.ff.de dolo.& c.ij.in fi.
extrà de do.& contu.Manifeſta
in eo dicitur, ꝙ cauſatur ex rei
euidẽtia.Caſus eſt in c. cũ olim.
in fi. extrà de uer.ſig.ibi,aut eui
dentia rei &c.unde dicit Bar.in
l.hęredes palàm.in prin.ff.de te
3 ſta.ꝙ* manifeſtũ dicitur,qđ plu-
ribus innoteſcit.ideò,qñ aliqua
res pluribus innoteſcit, ut quia
fit in audientia dictę curiæ par-
lamẽ.uel in aliquo alio loco pu
blico,inde ſequitur manifeſtũ,
& quaſi notorio proximũ.l.ſi pu
pillus.§.proſcribere.ff.de inſtit.
Et aduerte ad iſta,quia ſunt ſin-
gularia, & alibi non reperies.
Alibi etiã dicitur cõmuniter, ꝙ
negligẽtia omnia lædit.in auth.
de

de quæſtore. §.fi.col.vj. Negligentia enim maiori non dat in integrum reſtitutio.l. nō enim. & ibi eſt textus expreſſus in l. ſciendum. & l.ab hoſtibus.§.fi. ff.ex quib.cau.mai. Et eſt ratio, quia ad hoc ut maior in integrū reſtituatur, requiritur ꝙ ſit læſus ſine culpa ſua atq; facto.l.itē hi.in prin.& §.j.& l.ei quæ data opera.cū l.ſe.ff.ex quib.cau.ma.

4 ¶ * Quod facit ad qōnem,utrū maiori negligēti cōficere inuētarium j. tempus à iure ſtatutū, de quo in l.ſtatuimus.§. ſin autē dubius.& §.ſeq.C.de iu.delibe. dari poſsit in inte.reſt.ex clauſula generali,ſi qua iuſta cā &c.Et credo,ꝙ nō, maximè ſi in negligentia magna, aut lata,uel manifeſta reperiatur:ſicut probant iura ſ.in prin.alleg. Et pōt aſsignari una alia talis ratio: quia ſi minori negligēti uel omittēti facere inuētariū j.tps iuris,ſubuenitur iure ſpāli.in auth.de hære.& fal.§.pupillus.iūcta gl.col. j.ergo iure cōi denegat maiori: quia ſpālitas in uno caſu, ꝓſupponit cōtrariū de iure cōi in caſu cōſimili.l.j.in fi.ff. ad munici. ita uidi determinari in camera conſil.dicti parlamēti.¶De materia reſtitutionis in integrum aduerſus omiſsionē confectionis inuentarii in minore, uide quæ dixi plenè ſ.quæſti.clj.cum aliquibus ſequentibus quæſtionibus.

a ¶ Lata culpa. *Adde l.cedere diem. in fi.ff.de uerborum ſigni.*

SVMMARIVM.

1 *Clericatus litera deperdita, an poſſe per teſtes probari, & gaudeat priuilegio clericali.*

QVAEST. CCCCLXXIIII.

DE materia priuilegii clericalis,qui debeant* gaudere priuilegio clericali,& quis iudex debeat cognoſcere de habitu clericali,an iudex eccleſiaſticus uel ſecularis: plenè tetigi ſ.q.cxxxviij. Sed* iuxta hanc materiam quæro,litera tonſuræ talis clerici eſt deperdita, an ipſe clericus poſsit petere, ꝙ ſumantur informatiōes per teſtes? dic ꝙ ſic[a],ad ſimilitudinem ueteranorum: & petere ipſum gaudere debere tali priuilegio clericali,in his,quæ ſunt à iure cōceſſa.l.ſi ſolennibus[b].& ibi notabilis textus.C.de fide inſtru. & eſt ratio,quia in examinatione literæ profeſsionis nō fit ſtatus mutatio.l.ſtatū.C.eo.ti.nec ueritati prę iudicatur,ut d.l.ſi ſolennibus.& uide, quæ ponit Bar.in l. ſicuti.eo.ti.iuncto ca. cum olim eſſemus apud Peruſium. extrà de priuilegio.

a ¶ Quòd ſic. E*t facit,quia ſcriptura nō eſt de ſubſtātia eius,prout nec regulariter alicuius contractus.falliit in caſibus not. in l. pactum quod bona fide.C.de pac.ita in ſimili no. domi.Salyce.in l.inſtrumentis.C.de fide inſtrumen.*

b ¶ Si ſolennibus. *Vide ibi Paul.de Caſt.circa finem, quòd ſi quis geſsit ſe pro doctore,& opponitur ei quod non eſt doctor,& ſic incidiſſe in crimen*

men falſi, poteſt ſe defendere, ſi per decennium fuit tentus & reputatus pro doctore.

SVMMARIVM.

1 *Licentia, uerbum, quid importet. Et unde dicatur. nu. 2.*

3 *Libitum, unde ducatur. Et quid importet.*

4 *Teſtatoris uerba ad hæredem ſuum, quòd faciat ad libitũ, uel iudicium, uel beneplacitum, de bonis ſuis, quomodo illa uerba capiantur.*

QVAEST. CCCCLXXV.

IN iure, & in teſtamentis plerunq; reperitur ſumptum uerbum, licentia[a]. Et ideo* ſi teſtator det licentiã hæredi uel legatario aliquid faciendi*, hoc importat arbitrium boni uiri: patet: quia uerbũ licentia deſcẽdit à uerbo licet, quoniã tantum eſt dicere, quod licitũ arbitriũ boni uiri importat. l. fideicõmiſſ. §. quanquam. ff. de leg. iij. & l. ſi ſit. in prin. ff. de le. j. Reperitur quãdoq; etiã libera poteſtas: & hoc importat liberã uoluntatem [b]. l. j. in princ. ff. de teſt. mili. iuncta l. procurator cui libera. ff. de procur. Reperitur etiã iudiciũ tuũ. Et hoc etiã importat liberã poteſtatem. l. Thais ancilla. §. Lucius. la ij. ff. de fideicõmiſſ. libertatibus. Reperiunt̃ etiã quãdoq; hæc uerba, quibus uolens &c. & hæc etiã importãt liberã uoluntatem. l. cum quodã. in prin. ff. de leg. ij. Secundò reperiuntur etiam quãdoq; hęc uerba, ad uoluntatem tuam &c. Et hęc etiam important meram ac liberam uoluntatem, quam inſtituti & ſubſtituti tenentur inſequi, etiã ſi iniqua exiſtat. Iſta ponit Bald. in l. cum quidam. Reperiuntur etiam quãdoq; hæc uerba, ad arbitriũ boni uiri. ita not. per Bar. in l. cum quidam. Reperiuntur etiam hęc uerba, ſi iuſtũ æſtimauerit. uel, ſi cõprobauerit. & iſta etiam importãt arbitriũ boni uiri: ut d. l. ſi ſit. in prin. ff. de leg. j. Reperiuntur etiã hæc uerba, ad beneplacitum. & iſta important liberam uoluntatem. in c. ſi gratioſè. extrà de reſcri. li. vj. Reperiuntur qñq; hęc uerba, ad libitum ſuũ &c. & iſta* importãt liberã uolũtatẽ. Patet, qa uerbum libitum, deſcẽdit à uerbo, libet, libebat, &c. qđ uerbũ de ſe importat liberã uoluntatẽ. de hoc eſt tex. expreſſus nec alibi reperi. in l. fideicõmiſſ. libertas. circa prin. uer. ꝙ ſi ita. ibi dũ dicit̃, Sed ita demũ ſi totũ in uolũtate fecit hęredis, ſi ei libuerit &c. ff. de fideicõ. libertatibus. & faciũt no. per Bar. in l. alio. ff. de ali. & cib. leg. ¶ *Et iſta faciũt ad quęſtionẽ, quãdo teſtator ordinat, ꝙ hæres ſuus faciat ad libitum ſuũ de bonis ſuis mobilibus uel pecuniis, ſeu ad beneplacitũ uel ad ſui arbitrium. & ſic de ſimilibus. Qualiter talia intelligãtur, uidi in camera conſilii altercari de intellectu & interpretatione dictorum uerborum. & finaliter poſt multa, fuit dictum, dicta uerba debere ſic intelligi, prout ſupra declarantur.

¶ Verb

a ¶ Verbum, licentia. *Iſtud verbum, licentia, importat arbitrium boni uiri.Not.do.Bart.in l.j.in v.q. prin. C.de ſacroſan.eccle.licet aliter uideatur ſentire do. Inno. in c. cum ad monaſterium. circa fi.in gl.ſuper uerbo,licentiam.extrà de ſta.mona.*

b ¶ Liberam uoluntatem. *Iſtiuſmodi uoluntatis libertas reſtringitur cum bona fide. do.Bart.in l.alio hærede.in iiij.co.in uer.quæro,an exibitus.ibi,ſed ſi ponẽs.ff.de alι.et cι.le.*

SVMMARIVM.

1 *Legitima filij, an debeat detrahi de regno,uel comitatu,uel ducatu.*

2 *Filius non poteſt quoquo modo priuari legitima: nec onus ſibi imponi.*

3 *Borbonij Dux,quomodo debeat ſuccedere in regno Franciæ.*

QVAEST. CCCCLXXVI.

1 VTRVM legitima* locum habeat,& ſi poſsit detrahi in regno, ducatu, aut comitatu [a],uel alia tali dignitate[b]?dic ꝙ nõ:ſecũdũ Pe.in ti.de ſucceſ. regni Fran. circa prin.in q.quæ incipit,Sed quid,dũ deceſsit ille Carolus &c.uer. nec quarta eſt debita &c. alle.no.in c.licet.extrà de uot.& uo.redẽptiõe,& ibi glo.or.Inn.Hoſt.& Io.And.hoc ibi tenẽt:quia tales dignitates, ut ibi dicũt doc.ſunt indiuiſibiles,& nõ recipiunt diuiſionẽ:ut dicit Pe.Ia.in ti.quib⁹cauſis do. debet perdere proprietatẽ.in v. diſt.primogenitus debet in tali dignitate in totum ſuccedere, niſi conſuetudo eſſet in contrarium.ut dicit Bal.in c. Imperialem.in §.præterea ducatus. de prohibita feudi alie.per Feder. & idem no.glo.in c.ſi hæredes. extrà de teſta.& in ſimili facit c. in maioribus. de prebendis.idẽ etiam tenet do. Chriſtophorus de caſtilliõe,qui degebat adhuc in humanis tẽpore quo ego ſtudebam ultra mõtes,in quodam ſuo cõſilio.Et una potiſsima ratio eſt, ne fiat demẽbratio talis dignitatis.qa ſi aliter fieret, poſſet ĩfra paucos annos ad nihilũ deduci. Et pro hac parte audiui dudum fuiſſe iudicatũ in proceſſu tunc uentilato inter dñm noſtrum regẽ Carolum, quartũ, ex una parte:& dñm Amedeum Ducem Sabaudiæ ex altera, ad cauſam comitatuum Valeñ. & Dieñ.quos comitatus de preſenti habet & tenet dñs noſter Delphi.dico tamen,ꝙ debet filio talis Regis,uel Ducis,aut Comitis ſolui per hæredem uniuerſalẽ, legitima ſaltẽ in pecunia,in qua poteſt legitima ſolui de conſuetudine curiarũ.ut dixi ſ. q.cccclxxxvij. 2 ¶*Et quia legitima quoquomodo nõ poteſt priuari filius, nec onus ſibi imponi.Sed an conſuetudo uel ſtatutũ poſſit diminuere uel tollere legitimã, [c] uide Ray.de Sabanaco in l.quoniã in prioribus. C. de inof.teſt.in ſua repetitiõe. 3 ¶* Sed quia facio hic mentionẽ de rege Franciæ,quero de Duce Borbonii, quomodo debeat ſuccedere in regno Frãciæ. uide Bal. in c.j. de feudo marchiæ, ducatus,comitatus. & ibi etiam in d.

c.habetur, ꝙ ducatus, comitatus, & marchionatus ſunt dignitates.

a ¶ In regno, ducatu, aut comitatu. *Tu uide de hoc ſtilū, conſi.cxxxj. incip.circa proceſ. reuiſio.num.ij.in uerſi.ad tertium quæſitum.ibi, contraria ſententia.*

b ¶ Tali dignitate. *Quòd autem legitima non detrahitur de regno ſuo, opponendo do.Bal.in auth.hoc amplius.in uerſi.oppono.& uidetur.C. de fideicommiſ. et ibi aſsignat rationem, dices, quòd eſt indiuiſibile: quia corona non poteſt diuidi. & rex ſignificatur per corpus ſpirituū ipſius coronæ, cuius figura deſtrueretur, ſi diuideretur in partes. iſta dignitas non diuiditur, ne minuatur authoritas dignitatis. alleg.c.de feud.marchio.col.x.*

c ¶ Tollere legitimam. *Vide dom. Oldra.conſi.xciiij.ubi tenet, quòd liberi non poſſunt in totum priuari eorum legitimis, etiā per ſtatutum.*

SVMMARIVM.

1 *Proprietarius, an uſufructuarius debeat inueſtire de re feudali, uel emphyteuticaria.*

2 *Laudes & uendæ, ad quem pertineant.*

3 *Commiſſum ad quem petineat, ſi durante uſufructu res committatur.*

4 *Vſusfructus an finiatur, ſi uſufructuarius efficiatur monachus.*

5 *Monaſterium an habeatur loco filij: ut faciat deficere fideicommiſſum.*

QVAEST. CCCCLXXVII.

VTRVM proprietarius uel uſufructuarius debeat lau-
1 dare,* uel inueſtire de re feudali uel emphyteuticaria? doc. alleſgant text. in l.falſus.§.fin.in fi.ff. de furtis. ꝙ proprietarius. & facit l. ſi quis mihi bona.in princ. ff.de acqui.hær. idem tenet Pe. Helie, in tractatu ſuo de iure emphiteuticario. in quæſtione, quæ mouetur de patre, & quis
2 ipſorum habeat laudare. * Sed ad quem pertinebunt laudes & uendæ? Dic ꝙ ad uſufructuariū. Pro quo uidetur tex.in l. uſufructu legato.in primo reſponſo. ibi, & omnes obuentiones &c.
3 ff.de uſufructu. ¶ * Sed ad quem pertineat commiſſum, ſi durante uſufructu res committatur? dic ꝙ ad proprietarium: quia per commiſſum fit cōſolidatio utilis dominii cum directo, uel uſufructuarius non eſt directus dominus: igitur &c. Itē commiſſum uenit per modū ſeparatum, ut in l.item ſi fundi.§.ſed ſi inſula. ff. de uſufructu. quare &c. Sed huic multum obſtat dicta l. uſufructu legato.§.j. Solutio. ibi loquitur, quādo per ſentētiam: hic loquimur, quando ipſo iure & in iſtis eſt differentia magna: ut nota. Innocen. extrà de reſtit. ſpo.cap.accepta.in fi. & de conceſsi. præbend.cap.cum noſtris. & ſic ibi uidetur habere ex ſua prouiſione: ut l.iij. ff. ad legem Fal. ſed cum ſecus, ipſo iure fiat commiſſum. Et pro hoc in c.felicis. §. ſi qua.de pœnis. libro ſexto. ubi committitur eccleſiæ, & non rectori; quanuis rectores eccleſiarum ſint uſufructuarii.

Præ

Prætereà, ex natura contractus emphyteutici uenit commiſſum, & ſic domino quæritur, non fructuario, cum quo non fuit contractum: & ſic non obſtat in feudis. hic finit lex Federici. §. uaſallus: quia ibi loquitur de his, quæ uſufructuarius acquirit ſua induſtria & prouiſione: hic ſecus, quando ipſo iure
4 quæritur, &c. ¶ *Sed ſi uſufructuarius efficiatur monachus, an finiatur uſusfructus? dic quòd
a non:[a] ut tenet Specul. in titul. de ſtatu monachorum. uerſic. xlvij. & Innoc. in c. in præſentia. extrà de probatio. Iſtam quæſtionem diſputauit Bal. in c. qui clericus. in fi. ſi de feudo defuncti controuer. fuerit. col. x. tenet iſtam partẽ. Et de hoc uide infrà, cccc-
5 xcv. q. & ibi plenè tetigi. ¶* An monaſterium habeatur loco fi-
b lii[b] ut faciat deficere fideicommiſſum? Ludouicus de Põtanis, dictus de Roma, in l. ex facto. ff.
c ad Trebellia. dicit, quòd ſic:[c] allegando authen. de ſanctiſsimis epiſcopis. §. ſed. & authent. niſi rogati. C. eod.

a ¶ Dic quòd non. *Item tenet domi. Bar. authen. ingreſſi. in ul. col. in uer. quæro quid ſi ingreſſus. C. de ſa. ſan. eccleſ.*

b ¶ Loco filii. *Vide d. Bart. in auth. ſi qua mulier. in ij. col. in uer. quæro ergo primò. & in v. col. in uerſicu. ſumus expediti. C. de ſac. ſan. ecc.*

c ¶ Quòd ſic. *Et iſtud uidetur ſentire do. Barto. in l. hære. §. Titius. in uerſ. facit ad quæſtionem. ff. ad Trebel. & in l. ſi ita quis. §. j. ff. de le. ij.*

SVMMARIVM.

1 *Fructus percepti per aſcendentes, an imputentur in legitima.*

QVAES. CCCCLXXVIII.

VTRVM fructus per aſcẽdentes percepti imputen-
a tur in legitima[a]? & uidetur di-
1 cendum,* quòd ſic: per text. in l. Papinianus. §. ſi conditioni. ff. de inoffi. teſta. nam in d. §. dicitur generaliter, quòd fructus in falcidia imputantur ibi fructus enim ſoluere in falcidiam &c. à qua generalitate excipiuntur duntaxat liberi primi gradus. ut ibi per Bar. & Cy. in additione. C. de inoffi. teſt. in l. ſancimus. in ij. q. uide, quæ habentur & no. in l. in fideicõmiſſoria. ff. ad Treb. Sicut enim deſcendentibus debetur legitima in bonis aſcendentium: ſic etiam aſcendentibus in bonis deſcendentium. & poſſunt aſcendentes agere ad ſupplementum eorum legitimæ: ſicut deſcendentes: ut eſt tex. in l. omnimodo. iuncta glo. ſuper uerbo, perſonis. ibi dum dicitur, uel dic parentibus &c. C. de inoff. teſt. Nec in legitima aſcendẽtibus debita poteſt aliquod grauamen opponi. Ita ſentit gl. in l. quoniam in prioribus. eo. ti. ſuper uerbo, de ſanctionibus. Et ita ſecundum has concluſiones iudicatur in dicta curia parlam. De computatione fructuum in hac materia etiam ſuprà tetigi. q. ccxcvj. ¶ De materia legitimi filii, uide alias quæſtio

quæſtiones, de quibus tetigi ſ. q.xciij.

a ¶ In legitima. *Et quòd in legitima imputetur, facit, quia omnia legata facta filio, & alia quæcunque, ex titulo non oneroſo; computantur in legitima. l. etiam. § pen. ff. de bo. liber. per domi. Bart. in l. ſi in quartam. ff. ad l. Falc. & in l. filium quem. C. fami. erci. & no. in l. quoniam nouella. C. de inoff. teſta.*

SVMMARIVM.

1 *Actione perſonali ſi agatur, an res quæ petitur, efficiatur litigioſa.*

2 *Actio an efficiatur litigioſa, reſpectu ſummæ, quæ peti non poterat, quia dies nondum uenerat.*

3 *Res an dicatur litigioſa, per ſimplicem citationem.*

QVAEST. CCCCLXXIX.

SVPRA q. cccxxxvij. ſcripſi de materia rei litigioſæ in 1 realibus.* Sed quæro, ſi agatur actione perſonali, an res uel ſumma quæ petitur, efficiatur litigioſa? Dic quòd non: per l. quanquam. §. j. ff. de aqua plu. arcen. ipſa tamen actio efficitur litigioſa, per litis conteſt. in l. ij. C. de litigioſis. Ita dicit ibi Bart. Tamen do. Inn. tenet ſimpliciter, quòd per actionem perſonalem res non efficitur litigioſa. in c. cum M. Ferrarienſis. extrà de conſtitut. in gloſ. ſuper uerbo, reuocatis. circa fi. uerſicu. & generaliter. & etiam circa princip. ipſius glo. ibi, quia motio litis perſonalis. Idem tenet Specu. in titu. de appel. §. nouiſſimè. uerſicu. ſextus. & plenius in uerſicu. item quia contractus litigioſi. cum uerſicu. ſeq. Idem tenet Inn. in c. dilecti. in fin. extrà de except. uide Henri. Bohic. in d. c. Martinus. in iiij. diſt. De materia rei litigioſæ, uide Io. Ferrarii in titu. libellus in actione reali. fo. xvj. Modo pone: egi actione perſonali contra te pro centum florenis, lite conteſtata, dono uel trado in ſolutum, aut lego Titio dictos c. flo. qui Titius agit poſteà pro iſtis datis uel legatis, aut in ſolutum traditis, contra te: utrum poterit opponi ſibi de uitio litigioſi? ui detur quòd ſic: ut d. l. ij. Credo, quòd iſti Titio competat actio utilis ſine ceſsione. l. ex legato. C. de lega. & l. in ſolutū. C. quando fiſcus uel priuatus. & l. illam. C. de dona. nor. gl. in l. ij. de hære. uel act. uend. quæ actio utilis eſt datiua & non natiua. ut dicit glo. in d. l. ex legato. & l. j. & l. ex malefi. §. hæres. ff. de actio. & obl. & l. fi. C. quando fiſ. uel priua. qua actione nunquam egi contra te: quia mihi non competebat. Sed ſolum directa, quæ oſsibus meis affixa, ab eis non poteſt ſeparari. l. iij. ff. pro ſocio. Et ideo non poteſt dici litigioſa: quia iudicio meo nunquam fuit deducta, nec erat in rerum natura, quando egi. Sed à lege datur actio, mediante tali donatione. Et ideo cum nondum eſſet, non poteſt dici effecta litigioſa. Et ita prima facie uidetur mihi, conſiderato etiā, quòd

titu

titulus de litigioſis eſt pœnalis. l.fin.C. de litigioſis. ideo in ſuis terminis tenendus & reſtringendus.in c.odia.extrà de regu. iur. Et de hac materia rei litigioſæ,uide plenè per Pet.Iac.in titu.de re litigioſa.¶Sed quid ſi actum ſit, pro illa ſumma, quæ nondum peti poterat, quia dies non uenerat,licet bene ceſſerat:

a iuxta l.cedere[a].ff.de uerb.ſigni.

2 * Vtrum illa actio efficiatur reſpectu talis ſummę litigioſa?uidetur quòd non: quia uerba cum effectu ſunt accipienda. l. prima.ff. quòd quiſque iuris. Et quia titulus de litigioſis, loquitur, quando actio intentata cōpetebat, & poterat intentari, & in iudicio effectualiter deduci. l.ij.& l.fi. eo. titu. quæ hoc bene probant, & cùm ſit pœnalis, reſtringendus & in ſuis terminis

3 tenendus,d.c. odia. ¶ * An per ſimplicem citationem dicatur res litigioſa, etiam ſi actor inſtrueret reum in citatione, ſuper qua re uult eum in iudicio trahere? dic ut plenè dixi j. q. ccccIxxxviij,Pet.Ia.in tit. de liti, in uer,in ſumma &c.tenet quòd in actione reali res efficitur litigioſa, per libelli oblationem, quod ſecus eſt in actione perſonali, in qua antè, quàm dicatur litigioſa, requiritur litis conte. ut ibi per eum,& dixi ſ.in prin. præſentis quęſt.Et ibi etiam uide. ¶An per ſimplicem citationem dicatur lis pendere: & per citationē ꝑpetuetur iuriſdictio? uide quæ dixi ſ.q.cclxxxvj.

a ¶Iuxta l.cedere.*Primo reſpon.ibi, ubi in diem ceßit dies nondum &c.*

SVMMARIVM.

1 *Conductor an poßit repelli propria authoritate locantis finita tempore locationis.*

2 *Dominus ſi uendat domum pendente locatione, an emptor teneatur ſtare locationi.*

3 *Succeßor uniuerſalis tenetur ſtare locationi ſui prædeceßoris. Secus de particulari.nu.4.Et quid ita.nu.5.*

6 *Res an poßit auferri conductori,non obſtante hypotheca,ſoluendo ei intereſſe.*

QVAEST. CCCCLXXX.

LOCAVI tibi domum meā
1 ad duos * annos,nūquid finitis dictis duobus annis poſſum tibi domum meam claudere? Bald.dicit quòd ſic,in c j. de contro.inter domin.& uaſal. Et faciunt not.per Inno.in c.j.extrà de immunit.eccle.facit c.potuit. extrà de loca. & ita de antiqua conſuetudine ſeruatur in hac ciuitate Gration.Licet uideatur contrarium,per ea, quæ leguntur & no,in c.licet epiſcopus.de præben.li.vj.& per Bal.in l.ij.C. ſi propter publicas penſitatio-
2 nes. ¶ * Sed quid ſi pendente, locatio dominus uēdat domum: an emptor habeat ſtare locatio-
a ni?dic quòd nō[a],ut in l. emptorem quidem.C.locat. ¶Sed pone,quòd colonus ſibi prouidit: quia pro manutentione rei ſibi locatæ,fecit ſibi obligari omnia bona domini locantis, uel ſpeciali

b cialiter illam rem locatam,[b] an hoc caſu emptor habebit ſtare locationi?dic quòd ſic,ſecũdum Bart.in d.l.emptorẽ. & ſic habet conductor ius retentionis, donec finito termino locationis, uel donec ſit ſibi ſatisfactum de intereſſe ſuo. ut dicit Io. Fer. in tit. forma libelli, quo agitur ad facti pręſtationem ſuper uerbo, ſoluere neglexerit: & ibi dicit idẽ tenere Bar.in l.j.§. quod ait.
3 ff. de ſuperfi. ¶ *Circa hoc [c] ſi
c ſucceſſor teneatur ſtare loca-
d tioni[d] ſui prędeceſſoris,pro dicendorum euidentia præmitto duas regulas. Prima; quòd ſucceſſor uniuerſalis,qualis eſt hæres uniuerſalis,tenetur ſtare locationi ſui prędeceſſoris.l.uiam ueritati.C.loca.l.hæredis.& l.ex qua perſona.ff.de reg.iur. Secũ-
4 da*regula, eſt quòd ſucceſſor particularis nõ tenetur ſtare locationi factæ per ſuũ prædeceſſorẽ.l.emptorẽ.C.loca. Et ratio differẽtiæ, eſt inter has duas re-
5 gulas.*Nã ſucceſſor uniuerſalis repræſentat perſonam defuncti, & ad eum tranſeũt omnes obligationes actiuè & paſsiuè, pro parte,pro qua eſt hæres.l. cùm à matre.C.de rei uen.& gl.in l. ij. ff.de præt.ſtip.& eſt tex. in auth. de iureiurã.à mo.præſti.in prin. Sed ſingularem ſucceſſorẽ non ſequitur obligatio perſonalis. Vnde licet emptor meus eſſet obligatus perſonaliter ad ſtatuendum locationi:hęc obligatio perſonalis, nõ ſequitur emptorem.l.j. §. ſi hæres percepto fundo.ff.ad Trebel. & hæc fuerunt de mẽte Bart.in l. ſi certius. §.fina.ff.de aqua pluuia arcend. ¶ Sed hæc ſecunda regula fallit in vj.uel in ſeptem caſibus. Primò in locatione facta ad non modicum tẽpus:quia per ipſam ſit trãſlatum dominium utile in colonum : ut in re emphyteuticaria , tunc ſucceſſor tenebitur ſtare.Secũdò fallit hęc regula,ſi colonus habeat ius hypothecæ in re locata:unde ſi locator hypothecauerit omnia bona colono , pro manu tenenda locationem,ſingularis ſucceſſor cogetur ſtare locationi : quia ipſe colonus poterit uti iure retentionis iure hypothecæ. Tertiò fallit ſecundum doctores:quando plenum ius non tranſiuiſſet ad ſingularem ſucceſſorem.l. in uenditione. §.j.ff. de bon.auth. iud.poſsi.ſecũdum unum intellectũ ibi poſitũ. Quartò fallit in fiſco, ne ipſe teneatur ad intereſſe.l.fi.in fin. ff.de iure fiſ. & eſt ſpeciale in fiſco.Quintò fallit ſi conuentum eſſet inter ſingularem ſucceſſorem & actorem:ut ipſe ſingularis ſucceſſor teneatur ſtare colono.in d.l.emptori. §.locati.& l.ſi merces.§.j.ff.loca. Sextò,ſi ipſe colonus feciſſet aliquas impenſas in re locata,quia ipſe colonus poſſet retinere,donec ſibi ſatisfactũ eſſet de impẽſis. Sed an mulier habeat ſtare locationi uiri, ſoluto matri. uide plenè per d.Ia.de But.in l. ſilio.

e lio.§.ſi uir.ff.ſo.ma.¶*Sed iuxta b præmiſſa, quæro, quia ſ.in ij.fallẽtia dixi, quòd cõductor poteſt rẽ retinere iure hypothecæ, an ſoluendo intereſſe poterit ſibi c auferri non obſtãte hypotheca? do. Iac.de Put.ubi ſuprà, dixit q d diſputando poſſet teneri, quòd e ſic. [e] quia illa hypotheca eſt acceſſoria ad actionẽ perſonalẽ: quia locator tenetur ad patientiam. & ſi nõ patitur, tenetur ad intereſſe. Sed dicit ipſe d. Io.de e Pu. quòd communis opinio eſt in cõtrarium, ut ſ. dictum eſt in ij.fallentia. ¶Sed quid de illo, 1 qui emit cum pacto de retrouẽdẽdo, an debeat ſtare ſuæ loca- 2 tioni? uide d.Iac.de Put.ubi ſ. Et quid in pacto legis cõmiſſoriæ 3 uel addictiõis in diem? uide ibi plenè per dictũ Iac.de Put.¶Itẽ, quid de fiſco, cui bona ſunt pu- a blicata, an debeat ſtare locatio- 1 ni? dic, ut plenè per dictũ do.Iaco.de Pu.¶An ſucceſſor ſingu- b laris teneatur ſtare colono, ad uſum propriũ? uide ubi ſ. ¶An prælatus teneatur ſtare locationi factæ per prædeceſſorem? uide Inno.& Io. And.in c.ſi.extrà, ne prælati uices ſuas.¶An prælatus teneatur ſoluere debita ſuí prædeceſſoris? uide Iaco.de Puteo, ubi ſuprà. c

a ¶Dic, quòd non. *Secus eſt in fiſco, qui in hoc priuilegiatur, ut ſuus emptor teneatur ſtare colono, ne fiſcus teneatur poſteà ad intereſſe colono. ut opp. dicit d.Sal.in l. emptorẽ. in v. oppo. C. loca.*

b ¶Specialiter illam rem locatã. *Tu uide de hoc iſtum, cõſ.cxxix.inci. proceſſus fuit inchoatus nu.iii. uerſi. ad tertium. ibi, imò etiam poſſet dici.*

c ¶Circa hoc. *Adde Bal.in l.emptorẽ. C.loc. & cõduc. & ibi per d.Saly.*

d *Stare locatiõi. *Vide Bar.in l.qui fundum. ff. locat. ubi dat conſilium & cautelam qualiter conductor non poſſit expelli de locatione, etiã ſi bona uendãtur: & etiã ut colonus rogatur ſtare in locatione.*

e ¶Quod ſic. *Vide d.Sal.in l.emptorem.C.loca.& condu.prope finem.*

SVMMARIVM.

1 *Literæ iudiciales, ut fidem faciant, quid requirant.*

2 *Principi quid aſſerenti in ſuis literis patentibus, an credi debeat.*

3 *Sigillum, in quo literæ non apparent, non meretur dici ſigillum.*

QVAEST. CCCCLXXXI.

LITERIS[a]* iudicialibus, ſi nõ ſint ſigillatę[b] ſigillo cõſueto, non creditur. in c. ſignificauit. extrà de app. Item ſi non ſint ſignatæ ſigno ſecretarii, uel notarii ordinarii. l. in fraudẽ. §. quotíes. lo j. ff. de iure fiſ. hoc tenet & ponit Spe.in tit.de inſtru. edi. §. inſtrumentum publicum. uerſ. item quod non eſt ſigillatũ &c. uide Bar.in l.ſi procuratorẽ. ff.de proc. ita quod utrũque requiritur [c] in talibus literis, uidelicet ſigillũ, & ſubſcriptio notarii curię: nec alterum iſtorum ſufficit. Et iſta ſeruantur in hac curia parl. Delp. & in cæteris curiis, tã ſpiritualibus, quàm temporali- 2 bus præſentis patrię Del.¶*Sed an

an alicui principi in ſuis literis patentibus aliquid aſſerēti credi debeat? Vide quæ dixi plenè in tractatu per Gui. Papæ compilato, q intitulatur, tractatus reſcriptorum & clauſularū derogatoriarum & non obſtantiarū, in talibus reſcriptis principum apponi ſolitarum. in uer. ſed iuxta pmiſſa quæro, an credi debeat. ¶ Sed an literis iudicialib* credatur: uide c. poſt ceſsionē. & ibi etiam gl. extrà de prob. & uide gl. & Frā. de Zabarel. in cle. j. de proba. ¶ De materia ſigilli, quē effectū habeat, uide Bal. in extrauaganti ſua, quam ipſe & gl. ſummauit, quę incipit, imperialis clementia, circa princi. ſup uerbo, ſigillo. ¶ De ſigillo, qđ non eſt deputatum ad ſigillandum, uide Bar. in l. quæ dotis. ff. ſol. mat. ¶* Sigillum, quo literæ non apparent, non meretur dici ſigillū. in c. inter. extrà de fi. inſtru. & tenet Frāc. de Zabarel. in cle. ij. ſuper v. no. ut lite pendēte nihil innoueť. ¶ De hac materia ſigilli, etiā tetigi plenè ſ. q. clxxv. & per Io. And. in c. à nobis. extrà de teſtibus.

a ¶ Literis. *An & quādo literæ probent, not. per do. Bal. & doc. in l. non epiſ. C. de pa.*

b ¶ Sigillatæ. *Literis ſigillatis publico ſigillo cōmunis, creditur: alias nō, niſi ſint approbatæ p aduerſariū. do. Bar. in l. procuratorem abſentem. ff. de procu. uide Spe. de proba. §. iiij. uer. x. & ſeq.*

c ¶ Vtrunque requiritur. *Creditur tamen literis epiſcopi, ſolo ſigillo ſuo ſigillatis ſine tabellione, & teſtibus, in his, quæ ſpectāt ad ſuum officium, ſi nō procedat ut iudex. Ro. deci. xxij. in nouis. fuit dubitatum.*

SVMMARIVM.

1 *Legitimatus per principem an poſsit petere hæreditatem cum aliis fratribus naturalibus & legitimis.*

2 *Legitimati à Papa, an cenſeantur legitimati ad temporalia.*

3 *Legitimatio, quid, & an retrotrahatur.*

4 *Legitimatio an habeat locū in filiis natis ex matrimonio legitimo.*

5 *Filij naturalis appellatione, legitimus, & non legitimus continetur.*

QVAES. CCCCLXXXII.

1 VTRVM legitimatus *per principem poſsit petere hæreditatem cum aliis fratribus naturalibus & legitimis? Hoſti. in ſumma in tit. qui filii ſint legitimi. uerſi. quid ſi Imperator. tenet, quòd non. uide ſuper hoc Io. in addi. Spec. qui hanc materiam plenè tractat in tit. de ſucceſ. ab inteſta. circa fi. in uer. ſpurius impetrauit [a] à principe, & etiam legitimus patri, & quòd legitimus agnatis, & cognatis poſſit ſuccedere. uide etiam in feudis, ſi de feudo contro. fuerit. & ibi per Iacob. de bello uiſu, & Bald. & plenius per Henri. Bohic. in c. per uenerabilem. extrà qui filii ſint legitimi. & dominus Ludo. de Roma, in l. ex facto. ibi, itē quid ſi ſuperexiſtāt filii legitimati. ff. ad Tre. ¶* Vtrū 2 legitimati à Papa, cenſeantur

Legi

b legitimati ad temporalia:[b] uide in d.cap.per uenerabilem.& ibi Inno.Hoſt.& glo. Tetigit Bar.in l.cunctos populos.C.de ſum.tri.
3 & fide catholi. ¶* Quid ſit legitimatio,& an retrotrahatur:uide
c Bart.[c]in l.qua in prouincia. §.j. de ritu nuptiarũ.& ibi dicit Bar. quòd legitimatio eſt nataliũ re-
4 ſtitutio. ¶* Vtrũ legitimatio locum habeat in filiis natis ex clandeſtino matrimonio?Ioan.Fa.ꝙ non.inſtit.de nuptiis.§.fin.¶ Sed iuxta præmiſſa, quæro de quæſtione, quam habui dum practicabam in facto pro communitate Grueriæ in patria Sabaudiæ. Nam domin.Rodulphus comes Grueriæ,hæres inſtitutus à patre ſuo,rogatus reſtituere hæreditatẽ dominę Briſsiaci ſorori ſuæ germanæ, in caſu quo decederet ſine hæredibus à ſuo corpore legitimè procreatis.Contigit, quòd ipſe dom.Rodulp.deceſsit duobus liberis ex ſeipſo ſoluto, & Titia ſoluta progenitis, quos per Imperatorem legitimari fecit,& quos hęredes inſtituit:utrũ talis ſoror à ſucceſsione paterna per tales legitimatos excludi debeat?Et licet uideretur dicendum,quòd ſic, ex eo quòd legitimatio retrotrahitur, ut ſ̃. dixi. & plenè ponit Bart.in l.gallus.§. & quid ſi tantum.ff.de liber.& poſthu.attamen credo,quòd nõ. Primò, ex uerbis in inſtitutione adiectis, dum dicitur,ſine hæredibus,hoc eſt,ſine liberis.l.facto. §.fin.ff.ad Trebel.à ſuo corpore legitimè procreatis, &c. Quæ uerba, operantur & important, ꝙ tales liberi ſint legitimi tempore conceptionis & natiuitatis eorundem.l.nuper.circa fi.C.de naturalibus liberis.& arg.l.quid ergo.in prin.ff.de his,qui no.infam.hoc tenere uidetur Bal.in c. naturales.ſi de feu.defuncti controuerſia fuerit. Sed ſic eſt,quòd tales legitimati non fuerũt huiuſmodi tempore conceptionis eorũdem, neque natiuitatis:igitur conditio adiecta, quæ in ſua forma ſpecifica debet impleri.l. quibus diebus.in princ.& l.Meuius.ff.de condi. & demon.non euenit. & ita per conſequens d. ſoror à ſucceſsione paterna nõ debet excludi.l.j.§.ſi autem ſub conditione.C.de cadu.tollen.Et licet tales donati fuerint legitimati,non tamẽ eſt uerum dicere ipſos legitimè fuiſſe procreatos,cũ procreatio legitima procedat ex iuſtis nuptiis.l.ij. & l.ſiliũ.ff.de his,qui ſunt ſui uel alie.iu.inſtit.de nup.in princ.§.ſed ſi aduerſus.& tenet Bar.in l.in concubinatu.ff.de concu. Ex quibus talibus nuptiis tales nõ proceſſerunt,& ſic cõditio non euenit. Quod tamen ſecus dici poſſet, ubi hoc uerbum legitimè procreatos, nõ fuiſſet adiectũ. præterea text.uidetur expreſſus,in l.
5 fin.ff.de iure delib.ubi*appellatione filii naturalis, & legitimus filius, & nõ legitimus tantũ continetur : adeò quòd naturalis tantum nõ admittitur:ut ibi ha-

 betur

betur ſecundũ Labeonis ſententiam. Niſi aliud de uoluntate teſtatoris appareat: ut ibi no. Item quis ſanæ mētis arbitrabitur, ꝙ pater filiam naturalem & legitimam uoluerit excludi à ſucceſſione ſua per tales legitimatos, qui fortaſsis à filio non fuerunt procreati? credo, ꝙ nullus, uiſa & cõſiderata deciſione Iuriſconſulti Papiniani, poſita in l. cũ acutiſsimi. C. de. fideicõ. & in l. cum auus. ff. de condi. & demon. Iſta tamē quæſtio non fuit terminata per ſententiam, quia mortem d. dominæ Briſsiaci dominus Briſſiaci eius filius concordauit cum d. comite Grueriæ, pro certa pecuniæ ſumma, per d. comitem d. filio dominæ Briſsiaci data. Et hanc quæſt. hic ſubiũxi: quia eius materia eſt ſingularis & peregrina. & quæ uidebo in hac curia determinari, hic ſubiungam. De hac materia legitimationis tetigi infrà q. ccccclxxx. in fi.

a ¶In uer. ſpurius impetrauit. *Iſtũ uer. per authorē hic alleg. reperies in additio. quæ incipit, ubi hoc dixerit Goff. & adde ibidē poſt Spe. d. Bal. in uer. legitimati, non ſunt legitimati. & in uerſic. ſed an legitimatio. in quibus quidem locis do. Ioan. Andr. & Bald. uidentur inclinare in partem affirmatiuam.*

b ¶Ad temporalia. *Vide iſtum, cõſ. ſuo xiiij. inci. ex facti narratione mihi tradita. num. j. uerſic. ad primum dubium. & per totum. uol. j.*

c ¶Vide Bart. *Voluit allega. d. Bald. in princ. ij. nota.*

SVMMARIVM.

1 *Legatario competũt tres actiones ad legatum conſequendum.*

QVAEST. CCCCLXXXIII.

1 LEGATARIO* competũt tres actiones ad legatũ conſequendũ, uidelicet actio ex teſtamento, rei uend. & hypothecaria. Sed pone, quòd legatarius omiſsis illis actionibus petit ſe mitti in poſſeſsione[a] rei legatæ: an bene agat? credo, ꝙ non, per tex. expreſſum, ad quē multi aduocati non aduertunt. in l. j. ibi, miſsionē[b] in poſseſsionem penitus aboleri, &c. C. cõmunia de leg. Sed hic curia parlamēti, quæ ad ueritatem facti ſolet tantummodo attendere,[c] in hoc nõ facit magnam uim: ſed cõcedit literas in poſſ. miſsionis releg. In aliis tamē curiis inferioribus aliter fortè iudicaretur, per d. l. j.

a ¶In poſſeſsionem. *Legata legatariꝰ cauſa poteſt petere, ſe mitti in poſſeſſionē rerũ hæreditariarũ, quas hæres poſsidet, uel dolo deſiit poſsidere, pariter & in poſſeſsionē rerum propriarum hæredis, poſt ſex menſes à tēpore petitionis numerãdos, hærede ipſo non cauente: ut legitur & not. in l. certa eſt forma. C. ut in poſs. leg.*

b ¶Ibi miſsionē. *Voluit dicere ibi itē rem quidē miſsionē penitus aboleri. Ille eſt tex. ſi ritè ponderetur, nõ quidem dicit miſsionē in poſſeſsionē, non competere legatario: ſed dicit, quòd olim nõ erat locus rei uend. in ſpecie præſentis quæſtionis: niſi primò facta eſſet miſsio in poſſeſsionē. & per hac innuitur etiã ius miſsionis in poſſeſſionem*

ſionē competere, licet non ſit neceſſaria ad hoc, ut competat rei uendic.

c ¶ Attēdere. *Et profectò curia parlamenti ſumma mouetur æquitate, ut circuitus euitetur, & parcatur expenſis litium.*

SVMMARIVM.

1 *Legati ademptio facta in codicillo, an ad hæredem hæredis, an ad fideicommiſſarium pertineat.*

QVAEST. CCCCLXXXIIII.

1 TESTATOR in teſtamēto ſuo hæredē inſtituit,* & ſibi Titiū ſubſtituit in caſu, quo hæres ſine liberis decederet. deinde in codicillo legauit unum fundum Caio, adita hæreditate, moritur Caius legatarius, uiuēte hærede, deinde moritur hæres ſine lib. Et ita locum habuit, & habet ſubſtitutio: hæres hæredis prætendit legatū factū Caio, ſibi pertinere, ex eo quòd teſtator ipſum ademit per fideic. ipſum legando in codi. licet ademptio nō fuerit ſortita effectum, per l. planè. in prin. ff. de leg. j. Subſtitutus dicit oppoſitionē. afferēdo ad ſe pertinere, poſtquā adēptio non fuit ſortita effectum. & de hoc uidetur caſus in l. fi. §. mulieri. ff. de auro & arg. leg. Et credo, quod bene dicat ſubſtitutus. nō obſtat d. lex, planè. in princ. quia ibi legatū in teſtamēto relictum fuit ademptū, etiā ſpecialiter in teſtamēto uel codicillo. ideò nimirū ſi apud hæredē remanſerit: in caſu uerò iſto, à fideicōmiſſario [a] in teſtamēto facto fuit in codicillo legatū ademptum. quæ ademptio non ualente legato, utpotè legato in cauſam caduci ueniente remaneret in fideic. ut d. l. fi. Ita dicit ibi Bar. Et pro hoc uidetur etiā caſus in l. j. §. pro ſecundo. uer. ſed omnes perſonas, &c. C. de cadu. toll. Et ita fuit iudicatum in d. curia parlamenti.

a ¶ A fideicōmiſſa. *Quod habet ſe, uti genus ſeu quoddam uniuerſale. Et in hoc facit in arg. l. fin. §. mulieri hic allega. cuius caſus differt tahquam genus à ſpecie, à caſu l. planè. hoc alleg. ſecundum dō. Bart. ibidem. in j. opp. præ. §. mulieri.*

SVMMARIVM.

1 *Maſculis, uerbū, adiectum in inſtitutione hæredis, uel in primo gradu ſubſtitutionum, an cenſeatur repetitum in ſequentibus gradibus.*

2 *Verba præcedentia limitāt ſequentia obſcura.*

3 *Hæredis appellatio nō extenditur ad extraneos, quando in inſtitutione fit mentio de maſculo.*

4 *Diſpoſitio limitata in maſculis, non dicitur prohibita in fœmellis.*

QVAEST. CCCCLXXXV.

1 SI in aliqua diſpoſitione fiat *mētio de libe. maſculis, [a] utpote in inſtitutione, uel in prima ſubſtitutiōe, ibid. ſubiūcta, ipſum uerbū maſculis, in omnibus ſubſtitutionibus ſequētibus cēſetur eſſe repetitū. [b] l. iij. §. filius. ff. de libe. & poſth. l. legatorum. §. qui plures. ff. de lega. iij. l. nihil. ff. de cōiungendis cum emanc. libe. & facit bene l. j. cū ibi. no. per Bart. de libe. præteritis uel exhæredatis, ob dignitatē familię & agnationis

tionis ſuæ cõſeruãdæ:quæ conſeruatur per maſculos. ar.l.j.§.j. ff.de uẽtre inſpi. facit quod not. Cy.& Sal.in l.j.C.de adul.& Bal. in l.fi.C.de lib.præteritis uel ex-
2 hære.*Et facit pro hoc,quod ali bi dicitur, ꝙ præcedentia uerba limitãt ſequẽtia uerba obſcura: adeò ꝙ ipſa uidẽtur in ſequenti clauſula obſcura repetita.l.ſi ita inſtitutus.§.Chryſog.cũ ibi not. per Bar.ff.de uerb.obl.facit l.talis ſcriptura.§.fi.ff.de lega.j.Niſi aliter de mẽte teſtatoris appareret, ex uerbis teſtatoris cõiecturata,quę uolũtas cõiecturata obſeruanda eſſet.l.cũ proponebatur.ff.de leg.ij.cũ ſimi.Et ita uidi in diffinitione cuiuſdã cauſę determinari. & facit ad hoc quod
3 dixi ſ.q.cccccxlv.¶*No.etiã illud ſingulare dictũ,uidelicet,ꝙ quãdo in diffinitiõe aliqua fit mẽtio de hærede maſculo, appellatio hæredis non progreditur ad extraneos.in c.ſi cleric.§.ij.de feu. alie.in feu.col.x.facit quod not. in l.cõuẽtionibus.ff.de uerb.ſig. & in l.Gall.§.etiã.& ibi per Bart.
4 ff.de libe.& poſth.¶*Not.etiam & tertiò,aliud dictum ſingulare, uidelicet,ꝙ diſpoſitio limitata in maſculis,dicitur prohibita in fœmellis:quia quod uni applicatur, in cæteris denegatur.l.quod rerum.§.ſi quis poſt.in fi.ff.de leg. j.pro hoc l.fideic.§.cũ eſſet.ff.de le.iij.& faciũt quæ dixi ſ.q.lxxxiiij.& q.ccxcix.Sed quid ſi in primo gradu ſubſtitutionis prohibeatur Trebel.an cenſeatur talis prohibitio repetita in ſequentibus gradibus? uide quæ ſcripſi infrà quæſt.cccccxciiij.

a ¶Liberis maſculis. *Tu uide de tota iſta materia,& de uolũtate coniecturata,iſtum conſil.lxxxvij.inci. addendo ad allegationes.num.j.uer. ex alio cap.per diſcurſum.*

b ¶Repetitũ. *Adde,quòd uerba directa unius ſubſtitutionis,trahũtur ad aliam directam.l.uerbis.poſt glo.ibi, circa fi.in uer.quæro,utrũ uerba.ff. de uul.& pup.per l.fi.C.de hær.inſt.*

SVMMARIVM.

1 *Filius,an habeat ius in legitima,patre uiuente.*

QVAEST. CCCCLXXXVI.

VTRVM filius patre uiuẽte habeat ius in legitima?
1 *Et eſt huius quæſiti magn⁹ effectus:qa ſi habeat ius patre uiuente, pater de bonis ſuis nõ poſſet diſponere, donãdo aut uẽdẽdo pro libito uolũtatis.l.ſi feudũ.& l.res tuas.C.de re.alie.non alie. ubi,uerò filius nullũ ius haberet, tũc ipſe pr̃ poſſet de bonis diſponere,ꝓut uellet,tanquã dñs, moderator,& arbi.l.in re mãdata.C. mãda.l.dudũ.C.de cõtrah. emp. & uen.& ſuper hoc dubio aliqui maiores noſtri opinati ſunt,ꝙ fili⁹ habet ius in legitima,patre uiuẽte.ar.l.in ius.ff.de lib.& poſth. in qua opi.fuit Dy.& ita etiã uidetur tenere gl.in auth.de hære. & falc.§.ſi qs autẽ non in plures. colla.j.ueritas tamẽ eſt,ꝙ patre uiuẽte, filius ꝓpriè nõ habet ius in legitima,nec ſibi debetur : ſicut nec patron⁹ in bonis liberti uiuentis.

uiuētis.l.ij.ff.ſi qs à paren.fuerit manu. Et p hoc uidetur gl.in l. iij.ibi,ſed rñdeo,&c.C.de iur.& fac.ign.& uidetur tex.expreſſus in l.j.§.ſi impuberi. & ibi etiā tenet Bar.ff.de colla.bono. ¶Non obſtat d.l.in ſuis:qa imaginatione,& per quandā repręſentationē filius patre uiuente reputatur dñs.[a] nō tamē p hoc ſequitur, q ſit dñs,& q habeat ius in legitima:[b] cum legitima nō debeatur, niſi poſt mortē.in auth.de triē.& ſemiſ.circa prin.ibi,mediam eis reliqui totius ſubſtātiæ partē &c. col.iij.facit bene l.cum ratio.[c] ff. de bo.dāna. Ita etiā tenet Bar.in l.j.in fi.ff.de libe.agno.& hæc ultima opi.ſeruatur in iudicando, in d.curia parlam.Delphi. ¶De materia legitimæ debitæ filio: uide quæ dixi ſuprà q.xciij.

a Reputatur dominus. *Adde quod legitur & no.inſti.de hær.quali.& diffe.in §.ſin autē.in uerſi.ſed ſui.& ibi d.Io.Fa.in gl.ſcilicet ex artificio. Vbi dicit, q filius nō eſt realiter dominus bonorū paternorū,uiuēte parēte: aliàs ſequeretur, q eſſet duo domini eiuſdē rei,quod eſſet abſonum. Quòd autē filius uiuo patre exiſtimatur dominus bonorū paternorū,intelligitur uerū, quo ad dominiū interpretatiuum et intellectuale:quia ex quo lex interpretatur, filiū eſſe eādē perſonā cū patre noſtro, intellectualiter declaratur illū eſſe dominū & patrē. Secus quo ad dominiū uerū & effectuale: quia dominiū,eſt quadā plenitudo,quæ nō capit plures inſolidū. l.ut certo.§.ſi duobus uehiculum.ff. cōmodati.l.hæreditate.§.pater.ff.de caſt.pec.l.iij.§.ex cōtractu.de acqui. poſ.ita, inquit, penè formaliter do. Chriſtophor.Por.in titu.hic alleg.ū. col.in addi.per quem uide.*

b ¶Ius in legitima. *Vide d.Anto.de Are.in præalle.§.ſui autē.in gl.æſtimantur ibi.ff.pro hære.l.j.in fine.*

c ¶L.cùm ratio. *Scilicet,in prin.*

SVMMARIVM.

1 *Filio an debeat fieri ſuppletio in pecunia,uel de ſubſtantia patris.*

2 *Legitima filij non debet detrahi, de regno,ducatu,aut comitatu.*

3 *Borbonij Dux,quomodo ſuccedat in regno Franciæ.*

4 *Borbonij Dux, feloniam commiſit contra Ludouicū,Francorū Regem.*

QVAEST. CCCCLXXXVII.

1 PATER*in teſtamēto hæredē ſuū particularē inſtituit, filiā ſuā in cētū flore.ultra dotem per ipſum patrē eidē filiæ in contractu ſui matrimonii cōſtitutā. Modo filia nō contenta, agit ad ſupplementū legitimæ. An debeat ſibi fieri per hæredem ſupplementū legitimæ in pecunia, uel de ſubſtantia,& bonis paternis? uidi iſtam quæſtionē plenè diſputatā in quodam cōſilio recolendæ memoriæ do.Rodulp. de Seyſigniaco, utriuſque iuris famoſi doctor. qui temporibus meis deceſsit ab humanis,in uilla Chamberiaci,qui in dicto ſuo cōſilio uoluit ſuſtinere,quòd de iure debet fieri ſupplementū legitimæ de bonis,& ſubſtātia patris,[a] per multa iura,per eum ibi allega.& ſpecialiter per l.ſancimus.

mus.§.repletionem.C. de inoffi. teſta. Poſſet tamẽ dici.& probabiliter, ꝙ ſciẽdũ eſſet ſupplemẽtum in pecunia,ut ipſum ſupplementũ,quod eſt acceſſorium,ſequatur dictũ particulare legatũ c.florẽ.quod eſt principale, & ſecũdum ipſum reguletur.iuxta.l. cũ principali.ff.de re.iu. & c.acceſſoriũ.extrà ep.ti.lib.vj.Et pro hoc uidetur tex.in l.ſi nõ mortis. in prin.ff.de inof. teſta. ibi dũ dicitur,aut ſi minus habuerit,quod deeſt,boni uiri arbitratu repleatur,&c.Et ita ſecundũ hanc partem, ꝙ fiat repletio legitimæ in pecunia, & nõ de ſubſtantia ſeu bonis paternis, ſeruatur.Et uidi ſeruari tẽporibus meis de ſtylo & cõſuetudine præſentis curiæ parlamẽti,& aliarum curiarũ pręſentis patriæ Delphi. Bal. tamen poſt Gul.& Iac.But.dicit, ꝙ ſi teſtator relinquit filio mille flore. pro legitima, ꝙ ſi filius uelit illos mille flore.in proprietatibus & nõ in pecunia, poteſt habere. quam opi.reprobat Salic.tamen do.meus do.Io. de Graſsis,in d. §.repletionẽ. nõ ſequitur opi.Sali.ſed cõmunẽ opi.Bol.& ſequacium. ¶ Super hac materia uide l.nõ amplius.§.fi.ff.de lega.j. Aliqui doct.de hac materia tangũt in l.j.qui uas.§.fi.ff.de fur.qui inducunt ad hanc materiam d.§.fi.

2 ¶*Quo uerò ad regna,ducatus, cõmitatus,& ſimiles,quę habent dignitatẽ, ut habetur in feudis, in ti.de feudo marchiæ,ducatus, & comitatus.in §.j.nõ eſt dubiũ quòd legitima filii nõ debet de ipſis,regno, uel ducatu detrahi: ſed in pecunia tantũmodo debet eis fieri repletio,& legitima ſolui: ut dixi plenè ſ. q. cccclxxvj.

3 ¶*Quomodo Dux Borbonii poteſt ſuccedere in regno Franciæ? uide Bal.in c.j.de feud. marchię, ducatus & comitatus.Sed aduertendũ

4 *circa hoc:quia de anno domini, M. cccclxv.& de menſe Februarii,Dux modernus Borbonii inſurrexit more hoſtili cũ certis ſuis fautoribus cõtra dominũ noſtrum Ludouicum regẽ Francorũ,& contra eũ cõmiſit diuerſimodè feloniam, ex quibus dici poteſt dictũ Ducẽ Bobonii eſſe in futurum priuatũ dicta ſucceſſiõe regni Franciæ, ſi unquam in eius perſonam haberet locũ.Sed poſtquà lapſis octo mẽſibus facta fuit pax inter eos, in qua pace Deũs eos conſeruare dignetur.

a ¶ Subſtantia patris. *Ita uidetur ſentire do.Pe.Ia.in ti.de cond.ex leg. omnimodo pro legitima portione debita filio. in §. cum autem dictus actor.in uerſi.præterea dicta ſententia. Circa ſubſtitutum modum deductionis ſupplementi, ex ſubſtantia faciendi, uerti debet arbitrium boni uiri. & hæc eſt mens l. ſi rite aduertatur. §. repletionem. hic per authorem alleg.* Et *formaliter dicit d.Old.conſil.cxiij. & hoc ſequitur d.Pau.de Caſt. in prædi. §. repletionem.in uerſi.ſecundò no.*

SVMMARIVM.

1 *Lis non dicitur per ſimplicem citationem.*

8 *Ius ut dicatur pendere, ſex requi-*
runtur. Quæ uide per diſcurſum, nu-
mero 3.4.5.6.7.& 8.
9 *Citatio ſimplex interrumpit præſcri*
ptionem xxx. uel xl. annorum.

QVAEST. CCCCLXXXVIII.

a LIS nō dicitur pendere [a] per
citationem factã, niſi per eã
1 reus inſtruatur, ſuper* quibus ad
iudiciũ trahitur ſeu uocat́. Caſus
eſt in cle. cũ lite. ut lite pen. nihil
innoue. iũcta gl. fi. ſita ſuper uer-
bo, ad partẽ. ubi dicit Frãc. de Za
barel. ſex requiri ad hoc, ꝙ præ
2 tẽdi poſsit lis pẽdere. Primò,* ꝙ
3 citatio emanauerit. Secundò,* ꝙ
4 à competenti iudice. Tertiò,* ꝙ
ad citatum peruenerit uel per eũ
ſteterit, ut dicta cle. cũ lite. Quar
5 tò,* ꝙ plene per eam poterit in-
ſtrui ad quid citatus eſt, ut in d.
cle. habetur. in fine. ſecũdũ Zen
6 zel.* Quintò, ꝙ citatio ſit apta,
7 ut ibidem habetur in gl. *Sextò,
ꝙ nuocius ſufficienter intimaue
b rit [b] eam, ut in gloſſ. fi. in fi. ¶ De
8 hac materia,* quando dicatur lis
pendere, ſcripſi ſ. q. cccxxxvij. Et
licet citatio ſola uideatur ſuffi-
ciens ad perpetuandum iuriſdi-
ctionem; ut dixi ſ. q. cclxxvj. Non
enim ſufficit ad inducendum li-
tis pendentiam. ita dicit gloſ. in
d. clemen. ſuper uerbo, plenè. Ni
ſi in citatione interueniant illa
ſex, de quibus ſ. dixi. Et ita in
hac materia uidi determinari
in camera conſilii. Simplex ci-
9 tatio* habet etiã aliũ effectũ, quia
interrũpit preſcrip. odioſam xxx.
uel xl. an. ut plene dixi ſ. q. cccc-
xvj. ¶ Quando res dicatur inte-
gra, uide infrà, quæſtio. ccccxcj.

a ¶ Pendere. *Lis dicitur pendere, primò per oblationem libelli. l. j. C. ut lit. pen. Secundò, per appellationem, in tit. nil nouari ap. pen. Tertiò per relationem uel cõſultationem factam ſuperiori per iudicem. l. ex eo. C. de appel. Quartò, per iudicis recuſationem. c. ſecundò requiris. & c. cũ ſpeciali. de app. & in l. apertiſsimi. C. de iudi. Quintò, per reſtitutionem in integ. C. de in inte. reſt. poſt. nil. no. fieri. Sextò, per libelli porrectionem. l. j. & ij. quando libel. prin. da. Septimò, per impetrationem iudicis. de appel. ſuggeſtum. de teſt. lib. cauſam. ij. domi. Cardi. in clemen. ij. ut lite pen. in iij. oppo. Octauò, per commiſsionem cauſæ ibi, quartò oppo. Et hæc uera, quo ad impediendam impetrationem: quò uerò ad reuocationem attentatoris, requiritur citatio: ut ibidem traditur per dominũ Cardinalem, & adde ibi dicta per eum in quinta oppoſitione.*

b ¶ Intimauerit. *An autem credatur nuncio: in hoc dicit dominus Felynus in cap. j. de iudic. quòd creditur nũcio ſe citaſſe debitè: tamen non creditur ei de commiſsione iudicis, niſi eam oſtendat, uel probet.*

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium conceſſum per Principem alicui uillæ de exemptione pedagij per terrã eiuſdem Principis ad terras poſteà quæſitas, uide num. 3.*
2 *Villæ comprehenduntur appellatione terræ.*
4 *Immunitatum conceſsio, an ſit realis, an perſonalis.*

QVAEST. CCCCLXXXIX.

PRINCEPS cōceſsit libertatē ſeu immunitatē hominibus alicuius uillæ terræ ſuę* 1 ſiue patriæ, quòd nullatenus pedagiū ſoluere teneantur in tota terra ſua. Qui princeps ex poſt acquirit unā uel duas uillas intra terminos terræ ſuæ ſituatas, in quibus pedagium ab antiquo ſolui conſueuit. Nunc quæritur utrū ipſi homines uirtute talis libertatis ſint, & eſſē debeant exēpti à præſtatione pedagii in talibus uillis acquiſitis.[a] Et uidetur dicendū quòd nō, obſtante pronomine, terra ſua, in tali priuilegio adiecto, quod ad futurā nō porrigitur terrā. l. ſi ita. ff. de auro & arg. le. l. uxor. §. teſtamēto. & l. his uerbis. ff. de leg. iij. Item pro hac parte eſt gl. quæ uidetur decidere iſtā quæſt. in c. cū capella ducis Burgundiæ. extrà de priuile. & exceſsibus priuilegiatorū. In cōtrariū uidetur tali ratione. nā princeps ſic cōcedendo, & indefinitè loquēdo, potuit prouidere reſpectu terræ per eū acquirēdæ. Ideò dicta uerba, terra ſua, ad futuram terram porriguntur. l. ſi ſeruus. ff. de ſerui. ur. præd. Conſiderato etiam, quòd 2 appellatione* terrę, uillæ cōprehendūtur. c. cum in partibus. extrà de uerb. ſign. in antiquis. Et quia beneficium principis latiſſimè debet interpretari. l. beneficiū. ff. de conſti. prin. cū ſua materia. Prætereà, tales uillæ ſic acquiſitæ & infra limites terræ ſuæ ſituatæ, ſtatim facta acquiſitione cenſentur eſſe de terra ſua, perinde acſi ab initio forent. Patet, quia ipſi terræ accedūt. l. ſi ex toto. in ij. reſpō. & in l. quod in rerū. §. j. ff. de leg. j. Ea enim quę ad augmentū terrę ſuæ acquirūtur, debet ad idē cenſeri, & dici, ſicut de terra ipſa. l. prædiis. §. qui do mū. & l. uxorē. §. legauerat. ff. de leg. iij. Et facit pro hoc quod dixi s. q. cclxv. Itē facit ad hoc etiā, quia libertas reſpectu habitantiū alicui loco cōceſſa, porrigitur etiam ad illos, qui poſteà ueniunt habitaturi. l. forma. §. quāquā. ff. de cenſi. Et* 3 ita in hac patria Delphi. ſeruatur de conſuetudine, quòd tales libertates & immunitates extenduntur etiam ad terras & uillas poſteà acquiſitas per principem, prout etiam dixi in d. quæſt. cclxv. ¶ Et ſuper his uide quæ dixit. Specu. in tit. de inſtru. edi. in §. nō autē. uerſi. ſinautem dubium &c. ¶ Vtrum 4 *autem talis conceſsio ſit realis uel perſonalis, uide Bartol. in l. pater. ff. de ſerui. præle. & in l. quia tale. ff. ſol. mat. ¶ Quis poſsit tales libertates concedere, dixi s. q. cccliij.

a ¶ Acquiſitis. *Vide do. Cyn. in l. placet. C. de ſacroſanc. eccl. & d. Bar. in l. damni. §. is, qui ædes. ff. de dā. infec.*

SVMMARIVM.

1 *Menſuræ qualitas, & forma, & ubi aſſeruari debeat.*

2 *Menſurarum conceſsio, & ſignatio, & fractio minus legitimarum, ſunt miſti imperij.*

Quæſt.

QVAEST. CCCCXC. 1

MENSVRAE debēt fieri æreæ uel lapideæ,& poni
1 in ciuitatibus *uel uillis in locis publicis, ut unuſquiſq; tributariius ſub oculis rerum omnium modiis conſtitutis ſciat quid debeat ſuſceptoribus dare. l. modiis.C.de ſuſcepto. & arca. lib.x. Et uide tex.no.de menſur.& pōde.loquentem,& quomodo debent eſſe iuſtæ:in auth.de col. §. eos.col.ix.Et qūo debent cuſtodiri in eccleſia,in §. ſi autem collatores. eadem colū. Et debent ſignari ſigno ſeu armis domini.
2 l.ij.C.de fru.Alex.lib.x.*talia facere,& menſuras concedere,uel
a ſignari facere,& minus legales[a] frangere,ſunt miſti imperii: ut ponit Petr.Iaco.in titulo de mix. impe.in fin.& ita ſeruatur in diuerſis locis huius pa.Delphi.& b obſeruari faciunt domini locorum.& ita etiam facio obſeruari in uilla mea ſupra Alb. in baroniis, ubi menſuræ ſunt aſsignatæ armis meis.

a ¶ Min⁹ legales. *Adde quòd falſantes menſuras,per pœnā furti tenētur.* a *l.pen.ff.de fal.Et nota quòd menſura debet eſſe æqualis.& in dubio ſtatur menſuræ uicinorum locorum: ut not.in c.ex parte.extrà de cen.*

SVMMARIVM.

1 *Res quando dicatur integra,ut mandatum non expiret morte mādātis.*

QVAEST. CCCCXCI.

PRAELATVS quidā certas fecit ordinationes,quarū
a executionem[a] cōmiſit alii ex of-
1 ficiariis ſuis.*Vtrum mortuo tali prælato cōmiſſarius per eū deputatus poſsit ad executionem ſibi cōmiſſam procedere?dici poteſt quòd ſic,ut in ca. ſi ſuper gratia. de of.dele.lib.vj. & l.fundi. ff.de acqui poſ.& ita ibidē tenet Bart. Nec obſt.iura dicētia,quòd mortuo mādatore,re integra, ſoluitur mādatū.l.ij.§.ſed & ſi quis. ff. de do.& ibidē uide per gl.& Bar. & l.eius.§ quas uero.ff.ſi cer.pe. & per Io.Fab.inſti.mād.§. itē adhuc.Quia ibi mandatū, & id reſpectu cuius fiebat mādatū, erat integrū.in caſu uerò iſto, id, reſpectu cuius fuerat facta cōmiſſio,nō erat integrū. Patet: quia ante eius deceſſum ordinationes fuerant factæ: nec reſtābat niſi ipſas executioni demādari. Et ideò eſt uerum dicere rē non
b fuiſſe integrā.[b] Hoc probat clare dictū c.ſi ſuper gratia.¶ Vide de hac materia, quæ dixi ſ. q. cxxj.& ĩ.q.cccccxviij. Sed quando dicatur lis pendere, uide c. ſi men.ut lit.pen.lib.vj. & uide ſuper hoc.quæſtio.ccccxc.

a ¶ Executionem.Not.*quòd ſi iudex dedit licētiā executori ſiue nūcio, ut capiat debitorē Titij, poterit eū capere,etiam finito officio. Et hoc limi.ſecundū do.Ang. ſi cauſa cognita illud conceſſum fuerit executori: quia tūc ſicut uirtus licētia eſt perpetua:ita & mādatū executoris.Secus ſi fuiſſet conceſſa ſine cauſa cognitione:quia tunc ex quo ſic abſq; cauſa cognitione, eſt lata interlocutoria, & ſic exorbitantur, meritò illa ex-*

 piras

pirat finito officio:ut refert do.Ioan. de Imo.in l. fundi uendi.in uerſi.& per hoc.ff.de acquir.poſſ.

b ¶ Integram. *In iudicijs autem res deſinit eſſe integra, quando procurator actoris ſit dominus litis per litis conteſt. & procurator rei per ſatiſdationē. Bal.in negotijs autē dicitur res integra, antequàm negotium ſit poſitū in aliquo, cū ſumptu: alias ſecus, ſi negotiū ſit poſitū in aliquo ordine, cū ſumptu:per Bald.in l. mādatum.in ij.quæſtio.C.manda.*

SVMMARIVM.

1 *Moneta aurea an contineatur appellatione moneta.*

2 *Aurei quot faciant libram auri.*

QVAEST. CCCCXCII.

1 VTRVM appellatione monetæ contineatur * moneta aurea? uidetur quòd ſic: ac etiā argentea.l.ij.gl.poſita ſuper uerbo, numos, & gloſ. poſita ſuper uerbo, pecuniæ. C. de fal.mone.

a Nam appellatione pecuniæ [a] tā aurū quàm argentū continetur. l.pecuniæ.la. iij.& l. pecuniæ. la. ij.ff.de uerb.ſig. Hoc etiā probatur ex generalitate rub.C.de fal. mo.ſub qua ponuntur leges loquētes tā de moneta auri, quàm etiā argenti: prout ex tenore l.j. & ij.eo.ti.uideri poteſt. ¶ Quod facit ad quæſtionem, patet, quidam cōſtituit in dotem filiæ ſuæ mille flo.auri monetæ currentis in Delphi. qualiter debeāt intelligi hæc uerba? Dicendum uidetur, quòd mille floreni, in moneta aurea currēti in Delphi.cēſentur conſtituti: qui in moneta aurea tunc currenti debent ſolui ad auri rationem: aliter uerbum, auri, ſubiunctum, de nihilo operaretur: quod tamē nō eſt dicendum.l. ſi quando. in princ. ff.de leg.j. Et ideò conſiderato, quòd nulli floreni auri cudūtur in hac patria Delphi. nec cudi conſueuerunt, ſolui debent dicti floreni auri in ſcutis auri currētibus in Delph. Conſuetudo enim regionis in talibus debet attēdi. l. ſemper.ff.de reg. iur.ij. reſpōſo. & l.numis.ff.de leg.iij.l.imperatores.ff.de cōtrahē.emp. & uēd. hoc ponit Bar.in l.Paul. in iij. q. in fin.ff.de ſolutiō. hāc quæſtionē ſæpiſsime uidi in facto, dū practicabā. & poſteà in hac curia parlamēti uidi determinari; & ordinari dictos flo. debere ſolui in moneta ad rationē auri, uel in

c ſcutis auri, ad rationē auri cōputatis duobus ſcutis auri curſum habētibus pro tribus florē. auri, & cōtrà, per rationes prædictas. ¶ Sed iuxta præmiſſa, quæro,

2 * quot aurei faciant libram auri: pro cuius declaratiōe ſciendum eſt, quod de libra auri ſunt tex. in l. Quintus Mutius.la.ij. ff.de aur. & ar.leg. & in l. unia.C.de monopo.& in l.duo. C. de ſuſcepto.& arca.lib.x.& in auth. de armis.col

b latiōe vj. Et ſeptuaginta duo [b] ſolidi faciunt librā auri: ut in l. quoties. & ibi gl.expreſsè dicit.C. de ſuſcepto.& arca.eod.lib.& ibi ſolidus, accipitur pro aureo: ut no. in l.quoties. & in l.quicūque. C. de ſeru. fugitiu. & faciunt nota.

per

per gloſ. inſtitu. de pœna te. liti. gan. in §. fina. Ideò ccccc. ſolidi, de quibus in l. ſi quis pro redemptione. in ſi. C. de don. ibi accipitur ſolidus, pro aureo, quorum lxxij. faciunt librã auri. Ita dicit Cy. in d. l. ſi quis pro redẽptiõe. Sed quid de libra argenti? habetur de libra argenti, in l. ſi clericus. C. de epiſco. audien. Et pro ſingulis libris argenti, v. ſolidi inferuntur. ut in l. j. C. de argenti precio. quod the. infertur lib. x. ¶ Circa tamen ſolutionẽ iſtarum librarum ſolidorũ, debet cõſuetudo regionis attendi. l. circa. C. loca ti. & facit gl. in l. ſi quis argẽtum. C. de dona. De his etiam ſcripſi in apparatu ſtatuti, ſignãs per literas in gloſ. ſuper uerbo, marchis argenti. & nõ poteſt peti aurũ, pro libris uel ſolidis argenti, nec ecõtrà, ſicut dicit Bar. in l. Paulus reſpondit. ff. de ſolutio. quia debet tãtum agi ad id, quod eſt in obligatione: aliter petitio eſſet inepta, & reus abſoluendus; quando petitur aliud, quàm ſit in obligatione: ut dixi: ut plenè etiam ſ. q. cclviij.

a *Appellatione pecuniæ. *Et quid ueniat appellatione pecuniæ, etiam attento communi uſu: uide Bar. in l. talis ſcriptura. ff. de leg. j. Et quot modis accipiatur in iure pecunia, tradit Phi. Corne. in conſi. xxix. incip. licet clarã. col. ij. uer. reſtat ut deueniam in iiij. uolu. & an appellatione auri, ueniat anulus: Bar. in l. cum aurum. ff. de auro & argen. leg.*

b ¶ Et lxxij. *Aduerte, quòd ſolidi, id eſt, auri qui hodie ſunt in uſu, nõ minus ualent quàm olim. cũ de modern. ad conſtituendam librã auri requirũtur xcvj. aurei. ſecundum d. Panor. in ca. conquerente. extrà, de offic. ordina. in iij. colum. uerſi. in uerbo, duos ſolidos.*

SVMMARIVM.

Pecunia mutatio ſi fiat, & agatur de ſolutione, an de fortiori uel uiliori fienda ſit ſolutio. 1

Heres primus pecuniam cudit. 2

QVAEST. CCCCXCIII.

SI fiat monetę mutatio,* & agatur de ſolutione fienda, an quis cogi poſsit ad recipiendum monetam, quæ mutata eſt in bonitate, & debilior facta? dic quòd non. Et eſt ratio, quia debet attendi id quod uerisimiliter actũ eſt inter contrahentes, & ſecundum id debet iudicari: aliter ſequeretur, quòd res uendita, quæ fuit iuſto precio uendita, daretur pro minus iuſto precio. ideò audiri non debet talis emptio in detrimentum uenditoris, per legẽ, Paulus reſpondit. ff. de ſolutio. & quod habetur in capitulo, olim cauſam. extrà de cen. In his enim, & cæteris contractibus attendi, & ſequi debet, quod actum eſt. leg. ſemper. ff. de regulis iuris. ubi dicit glo. ſic formaliter. Item actum intellige etiam tacitè, ratione rei quæ uenditur, quæ ſecundum opinionem omnium ualet decem libras imperialium: ideò non eſt audiendus, qui de Veroneuſi bus ſupinè dicit, ſe ſenſiſſe: cum non

non eſt uerifimile, &c. pro hoc bene facit lex, imperatores.iuncta gloſ. digeſtis,de contrahenda emptione & uenditione. Ita dicit Bartolus in dicta lege,Paulus.circa principi. ibi dum dicit, Item, quia dixi uerifimilitudinē, pro hoc etiam bene facit quia ſolutum non uidetur, quod deterius ſoluitur. lege prima. §.ſi res.digeſtis,depoſit.& lege iij.§. primo.ff.commo.nota.glo. in lege,eleganter.§.qui reprobos. digeſtis de pignoratit. actione. Et quia graue eſt fidem fallere. lege prima.in princ.ff.de conſtitu. pecun. Princépsq; obligationes iam contractas præſertim naturales,non uoluit immutare,licet pecuniam mutauerit:ut notat Sa lycetus in lege,ſi ex legati cauſa. in quæſtione quæ incipit: iuxta prædicta moueo dubia,&c.digeſtis,de uerborum obligatiōibus. in ſua repetitione.ſequitur proptereà talem emptorem audiri non debere. Hoc etiam probatur una tali groſſa & palpabili naturali ratione.Ponamus,quòd à tempore uenditionis citra facta eſt moneta de corio, ſicut captiuitatis regis Io. de qua moneta licet currilibus ſi centum flore. non ualent duos florenos de moneta currente tempore contractus: durum eſſet & contra rationem,quòd uenditor cogeretur recipere ſolutionem in tali moneta. non enim eſt uerifimile, contrahentes de tali moneta cogitaſſe:quam futurā eſſe ignorabant. ratio enim naturalis etiā debet attendi, cùm pro lege habeatur. l. cum ratio naturalis. in prin.ff.de bo.dam.Et pro hoc bene facit,quod ponit Dy.in c. inſpicimus.de reg.iur.li.vj.ubi ponit cōiecturas.Contra tamē prędicta uidetur gloſ.decreti. in ca. quis ignorat.xxxij. qō.iiij. ſuper uerbo,noſtro.ubi dicit argumētum, quòd ſi primò currebat fortior moneta, & modo currit uilior, de mandato principis liberior,ſoluēdo uiliorē. de contrahen.empt.& uen.l.imperatores. Sed ibi ſubiungit illa gl.decreti uerba ſequētia, arg.cōtra. extrà de cenſibus.c.olim.in.fi.ff. ſi cer. pet.l.cùm quid. Et ſic non uidetur contrariari illa gl.imò uidetur,quòd non poſſit fieri ſolutio de debiliori:dum ibi ſubiungit, argumentū cōtra &c. quia quando aliquis doctor recitat plures opiniones, uidetur reſidere in illa, quā ultimò recitat. Nec eſſet opinio illius gl.ſi tenere uoluiſſet, quòd de debiliori moneta eſſet fienda ſolutio:quia ipſa loqueretur contra ueritatē,per rationes ſuprà in princi. deductas, uel poſſet intelligi d.gloſ.decreti in his, quæ reiterationem recipiunt, ut in præſtatione cenſus, uel annuæ penſionis, in quibus tantū damnū non uerſatur: ſicut in his,quæ tantū ſemel præſtantur & ſoluūtur: nec reiterationē recipiūt: ut eſt in dote cōſtituta, uel in pretio alicuius rei uenditæ.arg.extrà de decimis. in cap. beneſic

beneficiũ.ubi decima,quia reite rationem recipit, debet ſolui in monera uſuali, ſeu curribili tem pore ſolutionis. Imò dicit ibi gl. ſuper uerbo, ſimpliciter.ꝙ ſi di ctũ fuiſſet expreſsè, quòd de mo neta aliqua deberet ſolui:ut potè de florenis, uel ſcutis auri, ꝙ de illa deberet ſolutio fieri. arg. c.dilecta.extrà de præſcri.in anti quis.facit l.j. §. ſi conuenerit. ff. depoſiti. Et maximè,ſi iuramentum interuenerit, quòd omnino debet ſeruari.auth.ſacramẽta.C. ſi aduer.uend.l.ſi quis maior. C. de trãſac.c.licet. de iureiu.in antiquis.Vel poteſt dici,quòd gloſ. decreti loquitur in cõtractu lucratiuo: ut potè donationis uel legati:quia tunc de moneta uſua li,licet uilior exiſtat,poteſt ſolui. ar.l.ſi quis argentũ.in prin. iũcta gl.ſuper uerbo,æſtimatione &c. C. de donationibus. Et eſt ratio propter l.ad rores. ff.de edict. & ut benignius agamus cum dona tore.l. Nezẽnius.ff.de re iud. ita dicit dominus Oldra. & uidetur ita dicere Azo in ſumma.in titu. de donat.Concludo ergo,quòd debet fieri ſolutio in moneta currente tẽpore contractus: ſiue eſſet illo tẽpore fortior ſiue debilior,& ita ſeruatur in iudicando: niſi alter tempore cõtractus eſſet actum inter partes.Non tamen nego neque intelligo,quin debeat fieri ſolutio de moneta uſuali tempore ſolutionis,ad ualorem alterius monetæ currẽtis tempore cõtractus:iuxta d. cap. olim.cùm ibi not.& per not. per gl.in d. §.qui reprobos.hoc etiã ſentire uidetur Bart.de Salyc.in d.l.ſi ex legati cauſa. Sic etiã iſto tempore,quo currit debilis moneta ad rationem uigintiquinque groſſorũ pro ſcuto auri, ſol uant exactores Delphinal.& alii nobiles huius patriæ Delphin. qui ſibi ſolui faciunt eorum cen ſus de iſta parua moneta, ad rationem tamen bonæ monetæ.

a ¶De hac materia[a], uide plenè Bar.in l.Rutilia Polla. ff. de con trahen.emp.& uẽd.& in d.l. Paulus reſpõdit.& Fran.de Zaba.in clem.ij.[b] de decimis.& gl.& Inn. in d.c. olim. extrà de cenſibus.& Henr.Bohic.in c.quãto. de iureiur.Et Spec.tit.de oblig. & ſolut. §.ij.circa finẽ.Cy.in l. in minorũ. C.in quib.cau.in integ.reſti. non eſt neceſſa.& Ioan. Fab. inſtitut. quibus modis tollitur obliga. in prin.& Dy.in cap.inſpicimus. de reg.iur.lib.vj. ¶De materia reachentorũ,uide Bart. in l.quoties in diẽ.ff.de uer.obl. ¶* Quis pri 2
mò fabricauit monetã? dic quòd Thares,pater Abrahæ: ſicut reci tat Albericus de Roſate in ſuo repertorio ſuper uerbo moneta. Et ibi recitat unde proceſſerunt xxx.denarii quibus Chriſtus fuit uenditus. ¶Item cui uel quibus competat ius monetã cuderi di, uide quæ dixi ĩ.qõ.cccccxcviij. Si debeantur mihi xxx. floreni auri, an potero petere xx. ſcuta auri?dic,quòd nõ:quia ſcuta nõ ſunt in obligatione, nec poteſt peti

peti aliud, quàm ſit in obligatione, etiam ualor rei, quæ in obligatione cõſiſtit, ut plenè dixi ſuprà quæſtio.cccclij.

a ¶ De hac materia. *Adde d.Bal. in conſi.cxxxvij.breui, incipit, ſuper eo, quod quæritur, an ualor monetæ. & in l.cum quid. in ij.col.in uerſi.extrà quæritur.ff.ſi cert.pet.& ibi d.Bar. in ult.col.in uerſi.& hæc faciunt.*

b ¶ Franciſcus de Zaba. in cle.ij. *In iij col.in uerſ.xiij.quæro.& hunc omnino uideas.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata cõtra minorem xxv. annis, curatorem non habentem, eſt ipſo iure nulla. Et quid de contractu.nume.1.*

QVAEST. CCCCXCIIII.

1 SENTENTIA lata contra minorẽ uiginti* quinq; annis, curatorẽ non habẽtem, eſt nulla ipſo iure.l. præſes.C.quomodo & quãdo iudex.ex l.acta.§.fin.ff. de re iudic. Sed quid ſi cauſa agitata fuerit per procuratorẽ conſtitutũ à minore curatorẽ nõ habente, an ualeat ſententia? dic quòd non[a]. l.non eò minus.C.de procu.& l.licet.eo.tit.hoc uoluit dicere gl. in l.neq;. ſup uerbo, interuenire.C.de procura.in q. ibi not. Nec obſtat l.cũ & minores. C. ſi aduerſus rem iudi. ubi cauſa agitata per procuratorẽ inſtitutum à minore curatorẽ non habente, ualet & tenet: licet ſibi beneficio reſtitutionis in integrũ ſubueniatur. Quia uerbum, legitimè, ibi ſubiunctum, tollit contrarium. ubi gloſ. dicit legitimè, ſcilicet à minore, cum authoritate curatoris.d.l.neq; iſtud.idem dicit gl.in d.l. neq; ſuper uerbo interueniẽte. & ſi opponatur de l.curatorem.C.de in integ. reſti. mino. ubi contractus* celebratus à minore, curatorem non habente, ualet & tenet.ergo idem in iudicio, uel ſentẽtia eſt dicendum, cum in iudiciis quaſi cõtrahatur.l.iij.§.idẽ ſcribit.ff. de pecu. Dicendũ eſt, ſecundũ omnes, quòd non:[b] licet nulla lex hoc dicat. Ita dicit Accurſius gloſator, in d.l.cum & minores, quam gl.ſequũtur omnes doctores, ſuper qua dicit Bartol. quòd imò uidetur text.in l.acta.§.fin.ff. de re iudic. Pro hoc etiam uidetur text. quem ipſi non allegant, in d.l.ſi præſes.in fine.& de hac materia, uide Bar, in d.l. cum & minores.& in l.contra pupillum.ff. de re iudi. ¶ Sed aduerte ad præmiſſa: quia præmiſſa uera ſunt, ubi minor xxv.annis[c] non iuraſſet[d] acta ſeu agenda per procuratorem nomine ipſius adulti in iudicio habere rata, & contrà nõ uenire. Quia ſi minor adultus iuret habere rata acta per procuratorem ſuum, & non contra uenire, prout communiter fieri conſueuit: tũc eo caſu proceſſus nõ redditur nullus, defectu authoritatis curatoris; quia iuramentũ eum repræſentat maiorem, ſicut in contractu, & dicit gloſ. ſuper uerbo, contractibus. in fin. quam gl.ſequitur Bar.in authen.ſacramenta.C.ſi aduerſus uend. Et ita ſeru

ſeruat in iudicando dicta curia parlamenti: ut plenè etiam dixi ſuprà quæſt.xxxv.

a ¶ Quòd non. *Et eſt ratio, quia ſi curatorem non habeat, non poteſt eſſe in iudicio, ſaltem conuentus: ſed debet ſibi petere curatorem dari: ut C. qui dari tu. poſſunt. l. uniuerſis. & inſtitu. de cura. §. fin. Et ſic non ualet ſententia contra eum lata. Et hoc probatur clarè, in l. acta §. fin. ff. de re iudicata. Iſta formaliter dicit Salyc. in l. cùm & minores. in ſecunda oppoſitione. Codi. ſi aduerſus rem iudica. ſirmat dominus Petrus de Imola in prædi. l. acta. in §. contra.*

b ¶ Quòd non. *Quærit Bal. in l. non eo minus. C. de procu. quid ſi ſententia nō eſt lata, an ualeant acta cum minore in iudi. & reſpondet, quòd acta in fauorem minoris ualeant: aliàs non. uide eum ibi.*

c ¶ Minor xxv. annis. *Maior tamen xliij. quia impubes iurare nō poteſt. l. qui iuraſſe. ff. de iuret xxij. q. v. par uuli. & Spe. de teſt. §. j. uer. item excipitur, quòd eſt impubes.*

d ¶ Non iuraſſet. *De hoc ſcilicet an iudicium minoris firmètur iuramèto: uide iſtum conſi. ciij. incip. nobilis Ioan. de monte arſerio. nu. ij. uer. ad ſecundum. ibi, non obſtat etiam. in iiij. deciſ. xxxv.*

SVMMARIVM.

1 *Submittens ſe miſericordiæ alicuius, an intelligatur ſe ſubmiſiſſe eius arbitratui.*

QVAEST. CCCCXCV.

ILLE, qui ſe ſubmittit miſeri-
1 cordiæ alicuius domini*, bannereti, uel iudicis, ſe ſubmiſiſſe intelligitur eius arbitratui. in c. ſanè. & c. ueniens. & ibi per Inn. de hac materia extrà, de renũtiatione. ita tenet Ioan. Fab. inſti. de cōtrahen. empt. & uen. in §. pretium. uerſi. qui incipit, item quid ſi miſericordiæ, &c. & dicit Ray. de Sabanaco in l. poſt deciſionē. C. de fur. & ubi aliquis ſe ſubmittit gratiæ & miſericordiæ curiæ, uidetur ſe ſubmittere, ſub conditione, ſi fiat ſibi gratia, ideò in effectu non ualet ſubmiſsio, niſi fiat ſibi gratia, per d. cap. ſane. & not. per Inno. in d. c. ueniens. De ſubmittente ſe alienæ iuriſd. dixi ſuprà quæſt. lxxvij. ¶ Item de illo, qui ſe ſubmittit ad carceres, dixi ſuprà q. lxj. Item de illo, qui ſe ſubmittit cognitioni iudicis non ſui: an per hoc uideatur iuriſdictio prorogata: uide, quæ dixi ſuprà q. ccclxx. ¶ Itē an ciues Gratio. ſe poſſunt ſubmittere curiæ parlamenti: dixi s. qō. cclxxv. ¶ An quis poſsit ſe ſubmittere ad carcerē, ut poſsit incarcerari pro debito priuato, uel fiſcali: uide plenè Ioan. Ferra. in ti. forma executionis ſententiæ. in ix. col. ibi, addo & v. reme. &c.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula, detractis detrahēdis, uſus in fideicommiſſaria ſubſtitutione.*

2 *Reus quando dicatur eſſe in mora.*

QVAEST. CCCCXCVI.

1 SI fideicōmiſſarius* poſt euentum conditionis ſubſtitutionis fideicōmiſſariæ petat hæreditatem ſibi reſtitui, abſque adiectione

ctione illius clauſulæ, detractis detrahẽdis, an hæres hæredis rogati, qui ipſam hæreditatẽ poſſidet, habeat iuſtam cauſam recuſandi ipſam hæreditatem reſtituere, ad hoc ut excuſetur à mora propter fructus per eum perceptos poſt euentum conditionis ipſius fideicom. Et pro deciſione huius dubii præmitto, ꝙ duo ſunt iura, quæ ſibi uidentur contrariari, uidelicet l. qui ſolidum.in prin.ff.de leg.ij.ubi ſic dicitur, qui ſolidum fideicom. fruſtra petebat hærede Falci. obiiciente, ſi partem interim ſolui ſibi deſiderauit, neque acceperat, in ea moram paſſus intelligitur. Per quam legem apparet, ꝙ iuſta cauſa in parte, nõ tollit moram in alia parte. Et ita ſummat eam Bar. Aliud ius eſt, uidelicet in lege in fideicommiſsi. circa prin.ibi, tametſi nõ facilè euenire poſsit: ac non præcedẽte mora perueniatur ad iudicem: ut puta legis Falcid. rationem interueniſſe, &c. ff. de furt. per quam l. apparet, quòd ſi quis ad iudicium uocatus, iuſtam habeat cauſam ſe defendendi in toto, uel in parte, reſpectu eius, quod ab eo petitur, ipſe in mora eſſe non uidetur. hinc eſt, quòd inde dicitur in l. ſciendum. in fi. eodẽ titu. quòd ubi exceptio aliqua iuſta & admiſsibilis per uocatũ ad iudiciũ allegatur, mora facta non uidetur. Per quæ iura propterea Barto. dicit & notabiliter in d.l. qui ſolidũ. quòd ubi aliquis conuentus opponit exceptionem pro parte, niſi actor dicat, exceptione oppoſita, ſe eſſe paratũ aliam partem recipere, reſpectu cuius exceptio non opponitur, reus non uidetur eſſe in mora.

2 Sic* intelligitur dicta lex, in fideicommiſſa. ibi uerò exceptio. oppoſita pro parte actor dicit reo, da mihi aliam partẽ, quæ nõ eſt in cõtrouerſia: & cuius reſpectu nulla opponitur exceptio: tũc iſto caſu reus uidetur eſſe in mora conſtitutus reſpectu talis partis. Sic intelligitur d.l. qui ſolidum. & eſt ratio ſecundum eum. Quia quando petitur totũ, reus non tenetur offerre partẽ: quia non eſt ueriſimile, ꝙ actor uellet eã recipere. l. tutor. §. Lucius. ff. de uſuris. Ideò actor except. partis oppoſita exprimere debet ac proteſtari, quòd eſt paratus partẽ recipere. Ita dicit ibidẽ Barto. Et ideò cum dictus fideicõmiſſarius in petitione ſua nõ ſubiunxerit illa uerba: detractis detrahẽdis, ipſe hæres rogati ad iudicium uocatus, iuſtam habuit cauſam ſe opponendi, ac recipiendi contra & aduerſus talem petitionem factam per dictũ fideicommiſſ. reſpectu totius hæreditatis. Et hoc propter detractiones tam quartæ Trebellianicæ, quàm etiam funerũ impẽſæ, debitorumq; & legatorum teſtatoris per eius hæredẽ ſolutorũ. Necnon reparationũ & melioramẽtorũ in rebus hæreditariis factarũ, quæ detractiones in uim excep

exceptionũ,pro parte dicti hæ-
redis ꝓpoſitarũ ſunt de iure ad-
miſsibiles,elidẽtes in parte peti
tionẽ dicti fideic.Ad cuius onus
ꝓptereà ſolutio legatorũ inſoli
dũ,debitorũ uerò & funeris im
pẽſæ, necnõ expẽſarũ in repara
tiõibus & melioramẽtis rerũ hæ
reditariarũ factarũ ꝓ trib⁹ parti
bus,ſpectat & ꝑtinet,& hæc ꝓ-
bãtur in l.ij.iũcta gl.C.ad Treb,
& l.j.§.fi.iũcta gl.ff.e.ti.& l.ubi,
§.fi.ſeiũctis etiã not.ibi ꝑ Bar.&
l.mulier.§.ſed ipſe tibi.ff.e.ti.& 1
tetigi s̃.q.ccxcvj. Quæ ſic ſoluta
dict⁹ hæres hæredis rogati,ac im
pẽſam potuit & debuit detrahe
re, & ſic de hæreditate petita,
retinere uſq; ad cõcurrẽtẽ quã-
titatẽ,donec ſibi de præmiſsis fa
cta ſolutiõe.l.ſi in area.ff.de cõ-
di.inde.& §.furta.inſti,de obli.
quæ ex male,na,Ex qbus ꝓpter-
eà ſeqtur dictũ hæredẽ reſpectu
totius hæreditatis,ad iudiciũ uo
catũ nõ eſſe,nec dici poſſe fuiſ-
ſe in mora,neq; in toto neq; in
parte,ſecundũ Bar.in loco præ-
alleg.qui etiã ſeqtur d,Sal.in l.ſi
ex legati cauſa.in q.quę incipit,
pro euidẽti tamẽ declaratione,
quæro,ſi creditor plus debito
petat:an ſuper uero debito cõ-
ſtituat debitorẽ in mora &c.ff.
de uer.ob.in ſua repe.& deter-
minat,ꝙ nõ.Et ita uidi determi
nari in hac curia parla.An ꝓ re
particulari reſtitutiõi ſubiacẽte
debeat detrahi Trebellianica.
uide quæ dixi s̃.quæſt.cccclxvj.
a ¶Opponi excep.*Non tamẽ tene-*
tur opponere:ſed poterit ſimpliciter
petitionẽ negare.l.is qui ducenta.§.
utrũ.ff.de reb.dub.& hoc ſecũdum
regulã,quæ dicit,Cuius aliqua par-
ticularis eſt falſa,eius uniuerſalis ſim
pliciter eſt falſa.Spec.tit.depoſiti.§.
ſeptimò uidẽdũ occurrit. uer.xj.cõſi
derandum eſt.ibi,uel ſi uelit caut.

♣ SVMMARIVM.

1 *In mora an quis conſtituatur ante*
interpellationem.

QVAEST. CCCCXCVII.

IVXTA prætactã quæſtionẽ,
1 quæro, an euẽtus* cõditionis
fideicõmiſsi uniuerſalis conſti-
tuat hæredẽ hæredis rogati in
mora ipſo facto, Credo,ꝙ non.
Ratio:quia in obligatiõe, quæ
eſt pura ab initio,quis nõ cõſti-
a tuitur in mora[a],niſi per interpel
lationem.l.mora.in princ.ff.de
uſur.ibi,mora enim fieri intelli
gitur,nõ ex re, ſed ex perſona,
id eſt,ſi interpellatus loco op-
portuno nõ ſoluerit &c.Et in l.
ſi ex legati cauſa. ff.de uerb.obl,
Ita etiam fieri debet in obliga-
tione conditionali, poſtquã eſt
purificata: aliàs ſequeretur, ꝙ
in puncto, quo quis obligatur
per euentum conditionis, illo
eodem puncto cõſtitueretur in
mora;quod tamen eſt abſurdũ.
l.quod dicimus.ff.de ſoluti.& l,
promiſſor Stichi,ff.de conſt.pe-
cu.Ita dicit Guil,de Cug,in l.qđ
b &.ff.ſi cert.pet,& Cy.[b] in l.ſi mi
norum.C.in quib.cau.in integ.
reſti.nõ eſt neceſſa.& Bart,in l,
quoties in diẽ.ff.de uerbo.obli,
cõcluſio ꝙ dictus hæres nõ po-

teſt argui de mora. ¶De mate ria moræ, uide plené per Bar. in l. ſi inſulam. ff. de uerb. ob. & Sal. in l. ſi ex legati cauſa. ff. eod. titu. in ſua repeti.

a ¶In mora. *Quid autē ſi minor com mittit morā, an reſtituatur aduer ſus cōmiſſionē moræ: uide per Bart. in l. in minorē. circa fin. uerſi. quæro hic. C. in quib. cau. in integ. reſti. non eſt neceſ.*

b ¶Et Cy. *In iij. col. in vj. q. aliter tñ uidetur ſentire d. Odof. ibi, in v. col. in uer. ſed quæro hic. ibi, licet nō habebāt neceſſe &c. Sed φ euētus cōdi tiōis cōſtituat in mora, tenet d. Alex. & dicit eſſe cōmunem opinionem: ut in l. quoties. in ij. col. in uerſi. item inducitur. ff. de uerb. ob.*

SVMMARIVM.

1 *Monetam cudendi ius, cui competat.*
2 *Vectigal exigendi ius, per conſuetudi nem acquiritur.*
3 *Monetam quis primùm cuderit.*

QVAEST. CCCCXCVIII.

1 CVI competat ius cudendi monetam? dic φ ad Impe ratorē ſolū, & dūtaxat de iure, ut in c. quæ ſunt regalia. ibi, mo neta &c. in feudis. col. x. Attamē de iure ſpeciali, ut potè priuile gio uel cōſuetudine, bene po- teſt acqri & cōpetere tale ius[a]. De priuilegio probatur, qa ea cōpetūt principi, bene poſſunt per eū cōmitti, & in priuilegiū alicui dari. l. fi. C. noua uect. inſt. nō poſſe. facit qđ no. gl. in c. qđ trāſlationē. extr. de offic. dele. de cōſuetudine probatur in l. quiſ- quā. ff. de diuer. & tēp. præſcr. & C. de fund. limitro. l. j. & de pa- ſcu. publ. l. j. lib. x. Et eſt bona ra- tio: qa quæ poteſt princeps, po- teſt facere cōſuetudo: ut in c. ſu- per quibuſdā. § præterea. extrà de uerb. ſig. facit qđ ponit Cy. in l. j. C. de emē. lib. ubi iſtud di- cit. Itē tenet & ponit Hēr. Bohic, in c. quāto. extrà de iureiur. in ij. diſt. allegat extraua. ītē Io. xxij. quæ incipit, prodiens &c. Hinc eſt, φ nos uidemus, quāplures principes & prælatos, quæ cudi faciūt monetā, qđ eſt ex priuile gio uel cōſuetudine: ſicut duces Borbonii, Sabaudiæ, Archiepi- ſcopus Ebruduneñ. Eps Lauſa- neñ. Epiſcopus ſancti Pauli trica ſtrēſis diœceſis, Princeps Aurai- cæ, & plures alii. Iſtud etiā una

2 alia ratione cōprobatur: qa licet ius exigēdi uectigal, ſit de iu re regaliū: ut in c. j. quæ ſint reg. Attamē tale ius per cōſuetu dinē acqritur. l. ſi. § præterea. alle. Idē tenet Bar. in l. ſi publican. ff. de pub. & uecti. Idē tenet Cyn. in l. j. C. noua uect. inſti. nō poſ. & ibi ponit plures bonas rationes, & bñ urgētes. idē etiā tenet Spe. in ti. de cau. poſ. & propri. in § qa uerò. uer. quid de colligentibus pedag. &c. Iſtud etiā tenēt doc. in l. j. ſup gl. in qua ſit mētio de priuato. C. de impo. lucr. deſcri. lib. x. alleg. l. eū qui. C. de fund. rei priua. iunctis his quæ not. in l. ſi decurio. C. de decur. lib. x. Et ita ſeruatur in hac curia parla. Del. & ubiq;. Sed quis fuit pri-

3 mus qui fabricauit monetā? dic φ Th

ꝙ Thares, pater Abrahæ: ſicut recitat Alb. de Roſ. in ſuo reper to. ſuper uerb. moneta. Et ibi ẽt recitat unde proceſſerũt xxx. argẽtei, quibus Ieſus Chriſtus dñs noſter fuit uenditus. ¶ Itẽ ſi fieri debeat ſolutio debiti de moneta currẽte tẽpore contractus, uel tẽpore ſolutionis, plenè ſuprà dixi quæſtio. ccccxciij.

a ¶ Tale ius. *Adde do. Cy. in l. ſi quis nummos. C. de falſ. mo. ubi dicit, qua moneta fieri poſſit per ciuitates. Eſt autẽ ſciendũ, quòd moneta debet cu di expenſis publicis. do. Bart. in l. qui falſam. ff. de fal. & in l. j. C. de ue. nu me. po. lib. xj. Et debet moneta tantum ualere formata, quãtũ in maſſa. glo. in l. j. de contrahen. emp.*

SVMMARIVM.

1 *Nomina, an ueniant, legatis mobilibus & immobilibus.*

2 *Mulier an nubendo uideatur bona ſua in dotem conſtituiſſe.*

3 *Mulier an cenſeatur conſtituiſſe in dotem nomina, ſiue debita.*

QVAEST. CCCCXCIX.

1 TESTATOR quidã* ſuũ mobile legauit, uel per fideicommiſſum reliquit alicui bona ſua mobilia & immobilia: nulla facta mentione de nominibus ſeu debitis, nunquid ipſa nomina ueniãt in legato uel fi-
a deicõmiſſo[a]? dic ꝙ nõ, ſecundũ
b Bar. in l. centurio[b]. in ij. q. princi pali. circa fi. ibi dũ dicit, ſecus, ſi dicat, puenire uolo omnia bona mea mobilia, &c. ff. de uulga. & pup. & dicit ſuprà qõ. ccxcj. Et eſt ratio ſecũdũ eũ: quia nomina nõ ſunt mobilia, nec immobi. ſed ſunt qđdã genus per ſe. l. à diuo Pio. §. in uẽditione. ff. de re iud. l. quã Tuberonis. §. fin. ff. de pec. Idẽ tenet Specu. in tit. de fructi. & intereſſe. §. j. uerſ. ſecũdo quæritur. Idem tenet Cy. in l. j. C. ſi aduer. tranſ. & ibi dicit ſe ita pluries dixiſſe. Idẽ & plenius Pet. Iac. in tit. de actio. ex teſta. Et præmiſſa ſunt uera, quãdo teſtator dicit bona mobilia & immobilia, quia ſecus eſſet, ſi ſimpliciter dixiſſet, bona ſua, nulla mentione facta de mobilibus & immobilibus: quia tunc iura, nomina, & actiones, uenirent in tali fideicõmiſſo. l. ex aſſe. §. ſi qs bona. & l. nam quod. §. fin. cũ l. ſeq. ff. ad Treb. ponit Bar. in l. Quintus. la ij. §. argento. ff. de aur. & arg. leg. Nomen accipit pro actione perſonali. l. nomen. §. j.
2 iuncta glo. ff. de leg. iij. ¶* Iuxta præmiſſa quæro, an mulier nubendo uideatur bona ſua in do tẽ cõſtituiſſe. dic ꝙ ſic, ſi interueniat traditio. ita debet intelligi, l. mulier bona. ff. de iur. dot. ex quo ſequitur, ꝙ nomina debitorum, quia nõ traduntur, ſed ceduntur: nõ præſumuntur in dotẽ dari. l. fi. C. de pact. conuen. & l. fi. C. de repud. Ita tenet Bal. in c. j. an mari. ſucc. uxori in bonis.
3 ¶* Et ex his etiã infero, ꝙ ſi mulier cõſtituat expreſsè bona ſua in dotem uiro, ꝙ nõ cenſeatur in dotem conſtituiſſe nomina ſiue debita, niſi expreſsè dicatur, uel niſi dicat, ꝙ omnia bona

ſua in dotem conſtituit:tunc iura & actiones comprehenderentur,per præmiſſa,

a *Veniant in legato,uel fideicõmiſſo. *Aduerte tamen ſi teſtator dicat,lego bona mea:ueniunt nomina debitorũ:ut no.Bar.in l.uxori mea. ff.de uſufr.leg.* Et *an nomina computentur inter mobilia,& immobilia, uide omnino Pet.de Anch.in c.nulli.de reb.eccl.non alie.& Bart.in l, poteſt.de auth.tuto.*

b ¶L.centurio.*Vide Alex.in l.mouentium.ff.de uerb.ſigni.*

SVMMARIVM.

1 *Obiectus contra teſtes,non probati in cauſa principali,an admittantur in cauſa appellationis.*

2 *Parti,contra quam datur obiectus, licitúmne ſit dari alios articulos ſaluatorios.*

3 *Infamis an poſſit opponere teſtem contra productum,eſſe infamem.*

QVAEST. CCCCC.

ACTOR dedit obiectus in 1 cauſa principali*contra teſtes rei,uel econtrà,ſuper quibus teſtes nõ fuerũt examinati:licet habuerit pars in terminos ad probandũ. An in cauſa appellationis illi obiectus debeant ad probandum admitti?Et uidetur ꝙ non,quoniam obiicere contra teſtes,eſt odioſum,ideò obiicere uolens non admittitur, niſi ante publicationem fuerit proteſtatus:in c.præſentiũ.extrà de teſti.Nec ad talem actum datur,niſi unica dilatio.in c.licet dilectus,extrà de teſt.& cũ pars habuerit dilationem in prima inſtantia,ad hoc faciendũ,& nõ fecerit,non debet ipſe in cauſa appel.admitti. Pro hoc uidetur text.expreſſus in c.licet cauſam. extrà de proba.ubi dato termino competenti parti, ad obiiciendum,& obiicere nõ curauit,ulterius ad obiiciendũ non debet admitti:ut ibi dicit tex,dum dicitur,ſuper quo interloquendo dicimus &c, Tum etiã,quia cauſa app.eſt alia à principa.l.cum apud Sempronium,ff.iud,ſolui. & l.ita demum.C.de proc.ideo excluſa parte ab obiiciendo,cõtra expreſsè uel tacitè per termini ſup hoc aſsignati lapſum, pars nõ debet in cauſa app.admitti ad hoc faciendũ,l.ita demũ.alleg.cũ in eadẽ inſtantia ſi adhuc duraret,nõ admitteretur: ut d.c.licet cauſam. Nec obſtat l.præcipimus,C.de app.& c.fin. de app.lib.vj.quia loquuntur in his,quæ cõcernũt negotiũ principale,& nõ iſta acceſſoria,ſicut obiicere contra teſtes. pro hoc facit cle.ſi,de app.Sed quicquid ſit de iure,ſeruatur tamẽ contrariũ tam in hac curia parlamenti,quàm in ceteris curiis præſentis patriæ,de ſtylo & conſuetudine ipſarũ curiarum,in quibus curiis obiectus cõtra teſtes admittũtur ad probandũ,in cauſis appellation.q nõ fuerãt probati in prima inſtantia.Et ita uidi obſeruari xl.annis proximè lapſis.¶Sed quæro ſi obiect* probentur cõtra teſtes,an iudex coram quo factæ ſunt probatiões,

eos

eos punire pôterit, dic ꝙ nõ. caſus eſt in ca. cum dilectus. in fin. extrà de ordi. cog. Nec efficiuntur teſtes infames, ſecundum quod ibi tex. & glo. ponunt. Licet Inno. dicat eorum opinionẽ ex hoc grauari. ¶ *Sed nõne eſt licitum parti, contra quam ſeu eius teſtes traduntur obiectus, dare alios articulos ſaluatorios[a], approbando famam bonam teſtium? dic quód ſic: quia cuicunq;[b] eſt licitum teſtes ſaluare & iuuare: ut in cap. præſentium. extrà de teſtib. lib. vj. & ibi per Archid. & iij. quæſti. j. de iudiciis. gloſ. ſuper uerbo, confirmandos. ibi, dum dicit, uel poteſt confirmare illorum teſtimonia qui probati ſunt criminoſi &c. & ita ſeruatur de ſtylo præſentis curiæ parla. ¶ Sed an teſtis, contra quem dantur obiectus, & non probantur, poſsit agere actione iniuriarum? uide in l. j. §. j. ff. de uent. inſpici. uide etiam quæ dixi in apparatu. ſi quis per literas. in gl. ſuper uerbo, communi æſtimatione. circa finem. in quæſtione, ſed pone, ꝙ pars oppoſuit. ¶ * An infamis poſsit opponere cõtra teſtẽ cõtra eum productum, ꝙ ipſe teſtis ſit infamis? Bar. quòd non. in l. in arena. C. de inoff. teſta. & in l. cum mulier. in fi. ff. ſol. matr. & ibi no. per eum.

a ¶ Saluatorios. *Sicut & reprobatorios. Sed hic ſciendũ quòd teſtes probatorios & teſtes reprobatorios probatoriorum reprobare licet, ſed reprobatorios reprobatoriorum non, ut in c. licet. de teſt.*

b ¶ Quòd ſic: quia cuicunque. *Et etiam ratione: quia paritas eſt ſeruanda iudiciis. l. in ſacris. C. de proxim. ſacro. ſcrinio. lib. x.*

SVMMARIVM.

1 *Iudicatura finito termino, an idem iudex poſsit adminiſtrare, donec ſucceſſor acceperit poſſeſsionem.*

QVAES. CCCCCI.

Vacante officio iudicaturę maioris curię Grayſuodani, quæ non durat, niſi biennio, ſecundũ libertates generales huius patriæ, dominus noſter Delph. uel dominus gubernator huius patriæ prouidit de alio iudice: ipſe tamẽ iudex nouiter creatus, nondum accepit poſſeſsionẽ officii dictæ iudicaturæ, nónne ualebunt geſta per anteceſſorem, qui eſt in poſſeſsione ipſius officii, donec alius adeptus fuerit poſſeſsionẽ dicti officii? Dic ꝙ ſic: qa[a] apud eum remanet adminiſtratio cũ titulo: ut in l. j. §. adminiſtrationem. C. ut omnes tam ciuiles, q̃ militares. Et idem dicendum eſt de iudicatura curiæ communis huius ciuitatis Grationop. quæ non durat, niſi anno: & idem de aliis maioribus iudicaturis huius patriæ. Et ita ſeruatur & uidi ſeruari temporibus meis.

a ¶ Quòd ſic: quia. *Hoc intelligitur uerum, in iuriſdictione ordinaria: ſecus eſt in alio officio: unde legatus poſitus cum temporis præſumptione, nõ poſſet conferre beneficia poſt tẽpus:*

licet ante ſucceſſoris aduentũ, quod not.ſecundum do.Bal.in l.meminiſſe poterit.ff.de offi.procon.in ųcolũ. uerſi.extra quaro.

SVMMARIVM.

1 *Profeſſionem facere quando quis cenſeatur.*

2 *Ingreſſus religionis an ualeat, ſine religioſorum conſenſu.*

3 *Prior conuentus pradicatorum, minorum, an poſſit conferre euchariſtiam uel extremam unctionem ſuo religioſo, extra terminos conuentus, & nume.4.*

5 *Pradicatores an debeant pracedere minores.*

QVAEST. CCCCCII.

VBI quis emittit uotũ intrãdi religionem aliquã: & poſtmodum per interuallum habitũ ſuſcipit, ab eo qui poteſt habitũ conferre, & illũ cui confert religiõi aggregare, ipſe talẽ habitum ſuſcipiens, profeſsionẽ facere cenſetur. Ita dicit & tenet Inno.in c.fraternitatis.in gl.ſuper uerbo, ſolenni. extrà de frigi.& malefi.in antiq.dũ tamẽ in ætate diſcretionis exiſtat: ut in cle.fi.de reg.& tranſeun.ad religionem. Ita dicit Gul.de mõte Lauduno, in d.cle. Et eſt iſte unus de quinq; caſibus, quos ibi enumerat, quibus quis profeſsionẽ facere cenſetur. Alius eſt & ſecũdus caſus, ſi quis uno contextu uotum emittit, & habitũ ſolẽniter recipit[a], animo deſerẽdi ſeculum: ut in c.conſulti.extrà de regula. in antiquis. quos caſus etiam recitat do.Fran.de Zabarellis.in d.clem.fi. Nec obſtat c. porrectũ.extrà de reg.in anti.& quod not.in c.cũ in magiſtrum. extrà de elec.ubi dicit, ꝙ ex ſola ſuſceptione habitus quis non efficitur religioſus, niſi profeſſio uera ſequatur, quia in caſu d. c.ingredi uolens religionẽ, habitum ſuſcepit, per manum monachi, qui poteſtatẽ nõ habebat ipſum aggregãdi religiõi, ſicut ex tenore d. c.poteſt uideri. Ita dicũt Gul.de mõte laud.de Zabarellis, & Inn.in locis ſuprà alleg.ſic d.c.intelligẽtes. Pro hoc bñ facit c.conſuluit.quod alleg. ibi, ita habitus ſine profeſsione ſuſceptus, ne matrimonũ cõtrahatur, impedit &c.extrà qui cle. uel uouentes matrimoniũ contrahe.poſ.in antiq.& licet in habitu cõferẽdo requiratur cõſenſus religioſorũ, ar.c.quos oẽs tãgit.de reg.iur.lib.vj. Tamẽ* 2 receptio talis ingrediẽtis religionẽ facta per Abbatẽ, uel Priorẽ ſine cõſenſu aliorũ religioſorũ, ualet fauore religionis. Et iſta fuit q.Mart.de Fano.qui ſic determinauit alleg.c.cũ plãtare.& c.in his.extrà de priui. xij.q.ij.c. religioſam.& in arg.c.porrectũ. §.alle.ita dicit Spe.in tit.de ſtatu mona.ubi iſtam ponit quæſtio. 3 in uerſi.xx.quæritur. ¶* Inſurgit tamen talis quæſtio, utrũ Prior conuentus prædicatorũ, poſſit cõferre euchari.uel extremam unctio.ſuo religioſo, extra terminos ſui cõuentus? Et licet uideatur ꝙ nõ, per cle.j.de priuil.

& exceſsibus prælat.attamen dicendum uidetur contrariū:cum d.cle. loquatur duntaxat in clericis & laicis: non autem in religioſis. Ideó ad tales non debet extendi: ut ca.ſtatutum.extrà de elec.lib.vj.& c.in pœnis.de reg. iu.& refert ibi Pe. de Sabanaco, in lectura ſua dictæ cle. primæ. quendam cardinalem ſic tenuiſſe. ſuper qua cle.dicit Franc.de Zabarel. ꝙ tales priores malè faciunt, ſi miniſtrãt d.ſacramenta religioſis alteri⁹ monaſterii. Secus tamē, ſi religioſis ſui monaſterii.cle.ij.§.ſanè. de ſta.monac.ita ſeruant prędicatores huius ciuitatis Grationop.& ſimiliter uidi alibi ſeruari. Nec obſtat l.ſi.ff.de iuriſ.om.iudic.cum
4 ſi.quia reſpondetur, quòd* miniſtrare talia ſacramenta,ſe habet reſpectu iuriſdictionis uoluntariæ: quia in inuitum non miniſtrantur.l.ij. iuncta gloſſ.j.ff.de offi.proconſu.& leg.Et illa quæ ſunt uoluntariæ iuriſdictionis, poſſuut ubiq;,præſertim in ſubditum exerceri:ut d.l.ij.& nota. in l.j.C.de emancipa.liber.Hoc uidemus in ordine militiæ: qui poteſt in alieno territorio conferri.& ponit Barto.in l.j. C.de digni.lib.xij.Et in aureis annulis liberto præſtandis.l.ij. C. de
5 iure anulorū aureo. ¶*Sed qui debent primò ire,uel ſedere,an prædicatores uel minores ? dic quòd prædicatores: quia antiquior eſt eorū inſtitutio.ita no. in ca. quarundam.de ele.lib.vj.

¶ Habitum ſolenniter recipit. *Vide do.Pet.de Anch.in c.j.in j.not. & v. nota. & in x.not.de regu. & tranſ.ad relig.lib.vj.*

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum,quo ſum uſus in aliqua cauſa, productum ab alio in alia cauſa, an poſſim reprobare.diſting.nume.1.*

2 *Inſtrumentum an poſſit quis impugnare, ſubſcriptum manu propria.*

QVAEST. CCCCCIII.

PONE, ego ſum uſus aliquo inſtrumento* in aliqua cauſa. Deinde aliquis id produxit contra me,in quadam alia cauſa.Nunquid poſſum tale inſtrumentum reprobare ? Dic ꝙ aut uolo id reprobare ratione authoritatis eiuſdem,hoc eſt,notarii,qui recepit, uel ſcripſit ipm, & nō poſſum.ar l.ſi quis teſtib⁹. C.de teſ.aut uolo id reprobare, propter aliquod capitulū in eodem inſertū,ſeparatum à primo, quod contra me facit. & tunc illud reprobare poſſum: ſecundū Pe. de Bella pertica.ar.l. Publia Meuia.§.fin.ff.depoſiti.&l.ſi ex falſis.C.de tranſa.Ita dicit Cy.in d.l.ſi quis.in ulti. q. Idē dicit de uerbo ad uerbū Henr.Bohic,in c.præſentiū.in ij.di. extrà de teſti. & ad iſtud propoſitum dicit Bar.ꝙ ubi producto aliquo inſtrumento, ſi uolo unū capitulū eiuſdem reprobare,& aliud capitulum ibidē inſertū approbare.* Aut tale inſtrumentum con- 2
tinet plura capitula ſeparata, & tunc poſſum approbare unū, & aliud

aliud reprobare. ut d.l. Publia. in fi. Aut continet tantum unum capitulũ ſeu plura connexa: tunc aut reſpectu capituli quod uolo reprobare, habeo contra me præſumptionẽ iuris. Aut ius nõ præſumit cõtra, nec pro, nec cõtra me. Primo caſu, nõ admittitur reprobatio. l. ſi non cõuicii. C. de iniuriis. & l.j. C. ad le. Cor. de ſicar. ſecũdo & tertio caſibus admittitur reprobatio. l. Aurelius. §. idem quæſiit. ff. de li. leg. ubi Bar. [a] iſta ponit. & ita fuit cõcluſum in hac curia parlam. ut dixi plenius ſ. q. cxxxj. ¶* Sed iuxta præmiſſa quæro, quid ſi inſtrumentum eſt ſubſcriptũ manu illius, qui uult ipſum impugnare: utrum poſſit? credo q ſic: tamẽ oportet eum probare in ſubſcriptione, q fuit deceptus, utpotè quia ſi oſtenſo inſtrumẽto fuit ſibi dictũ, q continebat unũ, & aliud cõtinebatur, & ipſe nõ legit. l. fi. C. plus ualere qđ agitur. & l. ij. C. de re. ecc. nõ aliená. hoc ponit Bar. in l. ij. ff. quẽadmodũ teſtamẽta aperiãtur. ¶ Et ex hoc ego certifico deciſionem huius curiæ aliàs factã, de qua in d. q. cxxxj. ĩ qua dubitabatur, ſi ille qui producit inſtrumẽtũ in iudicio, in aliqua cã, poſſit aliquẽ errorem ibi adiectũ petere corrigi. & dico q ſic, per no. per Bar. in d. l. ij. ff. quẽadmodũ teſt. aperiá. Non obſtãte eo, qđ poſuit Inn. in c. cum olim. in fi. de cen. quia debet intelligi, quando inſtrumentum à domino ſciente contenta in eo, fuit productum: cui tunc error ut ignorantia poteſt imputari. ¶ De hac materia uide Bar. in l. poſt legatũ. in princ. ff. de his, quibus ut indig. Inn. & Henri. Bohic. in c. Io. de fide inſtru. ubi ponit iſtam materiam.

a ¶ Vbi Bar. *In uerſ. quæro producto uno inſtrumento. adde bo. tex. optimè facientem in c. cum ueniſſent. & ibi do. Panor. in 4 col. in uerſic. item no. quòd licet confeſſio emanet cum certa qualitate. extrà de inſtit. ſanè iſtud libẽs addidiſſe uolui ꝑpter opi. diſtinguentem, an ſit una oratio, uel diuerſa, quam refert do. Bald. in l. j. in viij. col. in uerſi. denuò quæro. qua tamen opinio ſibi non placet: ut ibidem inquit, in uerſic. quod mihi non placet. C. de confeſſu.*

SVMMARIVM.

1 *Error adiectus in teſtamento, per quot teſtes probetur in teſtamento inter liberos. Et per quot, ſi inter extraneos.*

QVAES. CCCCCIIII.

FVIT in hac curia parlamẽti dudum proceſſus uentilatus de & ſuper hæreditate domini Amedæi de Mirabello, domini quodã de Mirabello, ſuper quo proceſſu ac etiã ſuper teſtamento d. Io. eius filii factæ fuerunt aliquæ deciſiones, de quibus ſ. q. cxxvij. uſque ad q. cxxxv. in quo proceſſu fuit orta alia quæſtio, uidelicet, ¶ Vtrũ error allegatus ex dicto teſtamẽto domini Amedæi inter eos liberos conditi, qui aliquos ex eiſdem liberis ſuis hæredibus inſtitutis onera

onerauerat de debitis ſuis ſoluendis, quod fuit omiſſum deſcribi: poterit ille error probari
a per duos teſtes. [a] Cyn. tenet ꝙ ſic: ut in l.errore.C.de teſ.Idem Inno. in c. quoniam contra falſam. extrà de proba. Bart.tamen contrarium uidetur tenere in l. cum proponebatur. ff. de leg.ij. Credo tñ, ꝙ hoc caſu talis error poterit probari per duos teſtes: pro eo, quia iſta eſt quędā qualitas de debitis ſoluēdis. quę qualitas poteſt per duos teſtes probari, ſecundū Bar. in l. cum proponebatur. in uerſ.ij. caſu &c. ꝙ ſic, pro tali ratione teſtamentū inter liberos cōfectum, prout fuit dictum teſtamētū do. Amedæi, poſſet ꝓbari duobus uel tribus teſtibus. l. hac cōſultiſsima. §. ex imperfecto. C. de teſt. multò ergo magis, & fortius poteſt probari talis error in eodē adhibitus, per duos uel tres teſtes. arg. in auth. multomagis. C. de epiſ. & cle. Et hoc rectè colligitur ex ſolutione, quam dat Bart. in d. l. cum proponebatur. ad d. c. quoniam contra falſam. dum dicit, ꝙ dictum capitulum loquitur in actu, in quo nō requiriť certus numerus teſtium. & ideò fieri poteſt probatio per duos teſtes. Quod tamen ſecus eſt in teſtamento, ubi certus numerus teſtium eſt determinatus, per quem & non minorem debet fieri probatio. Et quia in teſtamentis inter liberos confectis non requiritur certus numerus teſtium à iure determinatus: ut d. ca. ex imperfecto. ideò ſequitur, ꝙ talis error in teſtamento prædicto adhibitus, poteſt per duos teſtes probari ſecundū ſolutionem prædictam, quam facit Bar. ad d. c. quoniā contra falſam. ideò ſuppoſito, ꝙ opi. Bar. uera eſſet, & procederet in teſtamento inter extraneos cōfecto, ipſa tamen non procederet in teſtamento inter liberos confecto: ut apparet tam per ſua dicta, quàm per alia ſuprà tacta. ¶ De hac materia etiam tetigi ſ. quę. cxxx. & in quęſtione ſuprà proximè præcedenti.

a ¶ Per duos teſtes. *Hoc autem eſt ſciendum, quòd teſtatoris uoluntas debet probari per ſeptem teſtes: & illa probata teſtamenti ſolennitas poteſt probari per duos teſtes, ſecundum do. Alex. ij. uol. conſi. lxxxvij. in j. col. in uer. quantum ad ſecundum. & propterea pro reſolutione huius quæſtionis, uidetur conſiderandum, an error inſpiciat uoluptatem, an ſolennitatem: ut ſic uel ij. uel vij. requirantur.*

SVMMARIVM.

1 *Donatione facta primò nato ex tali matrimonio, ſeu alteri maſculo, ſi maluerit: an primò natus, uel omnes admitti debeant.*

QVAEST. CCCCCV.

FACTVM eſt pactum in cōtractu matrimonii, * ꝙ pater primogenito filio dabit tale caſtrum, ſeu alteri, ex ipſo matrimonio naſcituro, ſi maluerit &c. Ex quo matrimonio nati

 ſunt

ſunt duo liberi maſculi. Deinde moritur pater, nulla alia facta declaratione ſuæ uoluntatis. Inſurgit dubium, utrum primogenitus inſolidum admittetur ad iſtud caſtrum, uel utrum omnes pariter admittantur? Et licet dicendum uideretur, ꝙ omnes æqualiter admitti debeant. arg. l. cum quidam. in prin. & l. cũ pater. §. pe. ff. de leg. ij. & quod habetur in l. utrum. §. cum quidam. ff. de reb. dub. attamẽ credo primogenitum admitti inſolidum: ſupponẽdo tamen tale pactum fuiſſe ſtipulatione uallatũ, iuxta ea, quæ dixi ſ. q. cclxvij. Et eſt ratio, quia donatio reſpectu primogeniti fuit pura: & reſpectu aliorum liberorum, qui inde eſſent naſcituri, fuit cõditionalis, uidelicet ſi aliũ mallet. Quę tamen conditio nõ euenit ex eo, ꝙ pater non declarauit aliũ malle habere, ꝓ donauit primogenito: igitur remanſit inſolidum dicta donatio penes primogenitum, cui purè fuit facta: qui etiam pendẽte conditione in ſecundogenito adiecta totum habuit. Et quia deficit cõditio, nunquam uenit, nec ceſsit dies obligationis, reſpectu ſecundogeniti. l. cedere diem. ff. de uerb. ſig. Ideò tota donatio peruenit ad
a primogenitum. l. ij.[a] & l. qui libero. cum ibi not. ff. ſi pars hæredi. petatur. & quod no. per gl. & Bart. in l. ſi quis. ff. de hæredi. inſtitu. & l. planè. §. qui coniunctim. ff. de lega. j. Conſtat enim, ꝙ donatio reſpectu ſecundogeniti facta, cenſetur facta ſub hac cõditione, ſi maluerit. Et ita donatio primogenito facta reperitur adempta ſub conditione, & conceſſa ſub contraria. arg. l. ſi legatum. ff. de adi. leg. facit l. pecuniam. & quod ibi nota. per gloſſ. & doct. ff. ſi certum petatur. Et cũ talis conditio nõ euenerit, quia nulla fuit uoluntas declarata: q̃ declaratio ceſſauit per mortem. l. iiij. ff. locati. & l. mandatum. C. mãdati. Reſtat dicere talem donationem nũquã ſibi locum uendicaſſe in perſonam ſecundogeniti. argu. l. j. §. ſin autem. C. de cad. tollen. l. prima, & quod ibi not. ff. de condi. & demonſtratio. Vbi autem hęc uerba, ſi maluerit, non fuiſſent adiecta: ſed ſimpliciter dictum fuiſſet primogenito, ſeu alii ex dicto matrimonio naſcituro, tũc iſto caſu primò & ſecũdogeniti concurrerent. l. cum quidam. ff. de uerborum ſignificationibus. & dicta l. utrum. quibus per hoc apparet eſſe reſponſum. Et ſi dicatur, quòd donatio facta primogenito, fuit conditionalis tacita, uidelicet ſi naſceretur, ipſo tamẽ primogenito nato ſtatim fuit purificata. l. interdũ. in prin. ff. de uerborum obligationib[9]. quæ tamen non impedit ortum obligationis: ut ibi no. Et reſpectu ſecundogeniti fuit duplex conditio: uidelicet, una tacita, ſi naſceretur, & alia expreſsa: patet magis de ipſo uelle quàm de

primog

primogenito. Quæ expreſſa cum non euenerit, ipſa habuit impedire tam ortum obligationis, ut dicta lege, cedere diem. quàm etiam totam ipſam donationem infringere, ut in lege j. §. ſi autem. C. de caducis tollendis. Conſiderato, quòd talis conditio erat meræ & liberæ uoluntatis ipſius donatoris, ſi mallet uel maluerit alium naſciturum, quàm primogenitum habiturũ. l. centeſimis. §. fina. digeſtis de uerborum obligationibus. de filio primo nato, etiam ſcripſi ſuprà, quæſtione ccccclxvj. & cccclxxvij.

a ¶ L. ij. *In gl. in uerbo, ad eos. ibi, tu autem potes diſtinguere.*

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta in contractu matrimony, primò nato: & naſcatur primò filia, itẽ filius, quis admittatur.*

2 *Sermonis pronunciatio in maſculino, quando non porrigatur ad fœmininum.*

3 *Primogenitus, ſeu primonatus, quis dicatur.*

QVAEST. CCCCCVI.

1 IN contractu matrimonii maritus donauit* primonato ex ipſo matrimonio, ultra portionem ſuam & in auantagium, unam domum fortem, cum decem libris annui reditus. Ex quo matrimonio primò nata fuit una filia, Peroneta nuncupata. Secundò, unus filius Ludouicus nuncupatus. Tertiò & quartò, gradatim plures filii & filiæ. Inter quos eſt quæſtio, utrum Peroneta primo nata, appellatione horum uerborum, primonato, compræhendatur. Et uidetur quòd ſic. l. illa uerba. §. pueri. & lege, patroni. & lege, liberti. ff. de uerborum ſignificationibus. Et eſt ratio: quia ſexus maſculinus etiam ſexum fœmininum

a ſemper cõtinet[a]. lege, qui duos mulos. ibi iſta ponitur ratio. ff. de legat. iij. attamen credo oppoſitum in caſu iſto, in quo donator cenſetur intellexiſſe de filio maſculo primonato, & non de filia primonata. Et poteſt aſſignari ratio: quia filiabus talia non conſueuerunt in auantagio & ultra portiones ſuas donari. argu. c. j. in princi. & §. j. de ſucceſ. feud. in feudis. colum. x. ideò dicit iuriſconſultus Paulus, quòd pronunciatio ſermonis in ſexu maſculino, ad utrunque ſexum plerunque porrigitur. l. pronunciatio. in principio. digeſtis, de uerborum ſigni-

2 ficationibus.* Et notanter dicitur, plerunque: quia ſi appareat de contrario, tunc pronunciatio ſermonis in maſculino ſexu, non porrigitur ad fœmininum. lege, Lucius. §. quæſitum. digeſtis, de legatis tertio. Et iſtud probari poteſt ex conſuetudine talium nobilium: qui talibus maſculis & non fœmellis facere conſueuerunt donationes, aut etiam ex charitate, id eſt, affectione, quam habent plus erga maſculos, quàm fœmellas: ſicut hæc habentur in

in lege,ſi ſeruus plurium.§.fina. a ff.de legatis.j.& lege,ſi fuerit.ff. de rebus dub. In his enim ſcrutari debet uoluntas donantis,& in qua præſumptiõe ſunt hi,qui tales faciunt donationes.Vtrum de maſculis uel femellis intelligere uoluerũt, ac etiam modus 1 communis loquendi & intelligẽdi ipſorum.l.Caſsius. §. quod tamen Caſsius.ff.de lega.iij.& l. cum de lanionis.§.aſinam.ff. de a fun.inſtru.leg.& l. Labeo. & ibi b Barto.ff.de ſupel.le.Ita dicit etiã 1 Ia.de Are.in l.Lucius.c.quæſitũ. ſ.alle.Et ita ſequitur Ludo. dici debere primo natum, cũ nullus alius maſculus eum præceſſerit. l.proximus.ff.de uerb.ſign.quia proximus eſt, quem nemo præcedit, ut ibi habetur. Et primo natus dicitur, reſpectu ſecundo & tertio nati.l.ſi fuerit.§.fi.& ibi text.de reb.dub.& not.in authẽ. de hære.& falcid.§.inordinatũ. iuncta gl.col.j.licet quandoque

3 * primonatus uel primogenitus etiã dicitur, ubi nullus alius reperitur natus:ut in c.Ioſeph.extrà de uerbo.ſignifi.& ibi bonus tex.Non obſtant iura ſ.in contrarium allegata. & quod ponit Bar.in l.j.ff.de uerb.ſig.quia ipſa militant,ubi de contraria uolũtate nõ apparet, ſicut hic apparet prẽmiſsis cõiecturatis.Qualiter ſciri põt, ꝙ teſtator in teſtamẽto ſic ſenſerit:uide l.ſi ſeruus.§.fin.ff.de leg.j.& l. Lucius. §.maritus.gl.ſuper uerſi.ſenſiſſe.ff.ad Trebel.

¶Continet.*Maſculinũ an & quãdo concipiat fœmininum,do Bar.l.j. ff.de uerbo ſign.diſtinguit.& in l.ita ſtipulatus.ff.de leg.ij.& in l.j. §.incertum.ff.de uent. in poſ. mit. in l.ſi quis in tantam.C.unde ui.*

SVMMARIVM.

Ius patronatus an pertineat ad hæredem, ante reſtitutionem fideicommiſſi.& nume.1.& 3.

QVAEST. CCCCCVII.

DICIT dominus[a] Innoc.in c.j.[b] in fin.extrà de iurepa. * ꝙ ius patronatus,non ad propinquos ſanguinis, ſed ad inſtitutos hæredes defertur. Nam ſi ad emptorẽ uillæ cũ aliis iuribus uillæ deferatur, multò fortius ad hæredem:ita dicit ibidẽ Inno.Et hoc idem ponit recitatiuẽ Henric. Bohic.in c. ex inſinuatione.eo.tit.Sed nunc ſurgit tale dubium:hæres qui habebat ex diſpoſitiõe teſtatoris ius patronatus rogatus hæreditatem reſtituere Titio, deceſsit ab inteſtato, nunquid ius patronatus deferatur agnatis uel cognatis ab inteſtato ſuccedentibus: uel an pertineat Titio fideicõmiſſario.Et credo quòd talibus ſuccedentibus ab inteſtato:& multò fortius hæredi ſuo ſcripto ſaltem ante reſtitutionem per eos re uel uerbo factam, ſpectat ius patronatus,pro eo,quòd omnia iura directa in eos ſunt tranſlata.inſtit.de fideicom.§.reſtituta. & l.quoties.§.hæredes.ff.de hęredi.inſtitu.& l.hæreditatis. & l. nihil.ff.de uerbo.ſigni.Ita quòd poſſunt

poſſunt tunc præſentationẽ facere,tanquam uero patrono facta re uel uerbo reſtitutione hæreditatis fideicommiſ.ipſi fideicomiſſ. ſpectat ius præſentandi tãquam uero patrono, cum per reſtitutionem omnia iura tranſierint in talem fideicommi. iuxta l.reſtituta.in prin.ff.ad Trebel.ita uidi determinari bis.hęres rogatus non detrahit Trebellianicã: quia fortè fuit prohibita detrahi, prout prohiberi poteſt hæredi extraneo.ut ſ. dixi,quæſtione ij.tunc enim ſolus fideicommiſſarius præſentabit tanquam inſolidum patronus: ubi autẽ hæres detraheret Trebellianicam, tunc ambo eſſent patroni, & facere deberẽt præſentationem, uidelicet fideicõmiſſ. cui eſt facta reſtitutio pro tribus partibus.& hæres rogatus pro quarta parte, quia non obſtante reſtitutione remanet hæres pro quarta, reſpectu Trebellianicæ per eum retentæ: per d. §.reſtituta.inſtit.de fideicommi. hęr.& tenetur etiam debita pro quarta parte ſoluere; ut dixi ſ. quæſtio.ccccxcvj.

2 *Sed iuxta hãc materiam pone,quidam ſuo teſtamento dotauit unam capellã, & uoluit, ꝙ præſentatio ipſius pertineret hæredi filio,& hæredibus hæredis ſui,& inſtituit hæredem uniuerſalem filium ſuũ &c. Poſtmodũ mortuo teſtatore filius ſuus hæres fecit teſtamentum, in quo inſtituit filium ſuũ: & ſi decederet ſine liberis, uoluit bona ſua & hæreditatem ſuam peruenire ad Caium, ſubſequẽter poſt mortem dicti ſecundi teſtatoris dictus hæres mortuus eſt ſine liberis inteſtatus,& relicto ſuperſtite d. Caio fideicommiſſ. nec non & relicto quodam cognato propinquiore,qui eſt hęres ab inteſtato,& reſtituit Caio fideicommi. poſteà contingit uacare dictam capellam. Nũc eſt controuerſia inter cognatum & ſubſtitutum, quia cognatus ſe iuuat teſtamẽto fundatoris, qui uoluit, quòd hæredes ſui hæredis præſentarent.per l.fina.C.de hære.inſtit. ſubſtitutus dicit cõtrarium, pro quo facit l.quæ liberis.§.hęc uerba.ff.de uulg.facit etiã ff. de uerbo.ſig.l.in conuẽtionibus. Prætereà,fortificando ſic,qa ea quę ſunt ceſsibilia ſunt ad hæredes extraneos tranſmiſsibilia. l. ex pluribus.ff.de adminiſtrat.tuto. & ea quæ ſunt trãſmiſsibilia ad hæredes extraneos ſunt reſtitutibilia fideicom.ut no.in l.ſi patroni filius.in princi.ff. ad Trebel.& not.per domi.Ioan. And. in additio.Specula.in tit.de loca.§.nunc aliqua.uerſic. clvij. & ibi pulchrè.

3 Sed*ſic eſt,quòd ius patronatus eſt ceſsibile & uendibile,ut not.per Innocent.extrà de iure patronatus.c. ex literis. & per Ioan.Andr.in nouella.de iure patronatus.c.j.li.vj.ergo eſt ad hæredes extraneos trãſmiſſibile: ut not.per gloſſ.in c.ij. de iure patronatus.in clemen,glo.

j.in fi. & ff. de iure patronatus.l. ſi opera. Nec eſt curandũ de hæredibus ſanguinis: quia proximiores in ſanguine, hæredes non ſunt admittẽdi, ubi eſt diſpoſitio in contrarium: ut not. per Innocen. in rubri. in fin. de iure patronatus. & ibi pulchrè. Nec obſt. dicta l. fina. C. de hære. inſtitu. quia ſicut per obliquum ſuccedit fideicommiſſ. ſic etiam & hæredes hæredis. ut not. per gloſ. in l. iij. in princip. ff. de pet. hæredit. & habet plus fideicommiſſarius: quia habet diſpoſitionem hæredis, quam non habet hæres hæredis, qui per legẽ admittitur: at non habet per diſpoſitionem teſtatoris: ut dicta l. quæ liberis. in §. hæc uerba. & in l. in cõuentionibus. ff. de uerbo. ſignifi. & ſi quid habeat ſiue retineat hæres rogatus, hoc eſt contra uoluntatem teſtatoris. l. Titia. ff. ad legem Falci. facit ad præmiſſa l. ſi filius. ff. quod cum eo, qui in aliena poteſtate. Nec obſt. l. quia. §. reſtituta. ff. ad Senatuſconſultum Trebel. quia loquitur in rebus non trãſmiſſibilibus.

a ¶Dicit domin. *De his uide per domi. Fely. in ſuo tractu. de iurepat. ubi multis dubijs deciſis ſuo magnifico ſenſu omnia cumulauit, quæ ad ius patronatus pertinere uidetur. & ſit tibi tractatus ille charus, ueluti pupilla oculi tui.*

b ¶In c. j. *Voluit allegare domi. Inno. in rubri. de iure patrona. in uerſicu. transfertur autem.*

SVMMARIVM.

1 *Ius prælationis in qbus locũ habeat.*
2 *Res an poſſit capi iure prælationis, in donatione.*

QVAEST. CCCCCVIII.

PONE, aliquis emit unũ tenementum[*] plurium rerum, in quo ſunt quãplures & diuerſæ poſſeſsiones de directo dominio, & emphyteuſi diuerſorũ dominorũ: monẽtes, quòd quidam tenemẽtum emit uno pretio: alter dominorũ directorũ, uult aliquam rẽ, quæ de ſua emphyteuſi tenetur, retinere iure prelationis, utrum poſſit? & dicendũ uidetur quòd non:[a] quia omnium rerum eſt una uẽditio de facto de omnibus rebus inſimul facta. l. ſcire debemus. cũ ibi not. per Barto. ff. de uerbo. obligatio. Ideo ſi talis dominus rem ipſam iure prælationis retineret, emptor non teneretur alias res ipſo tenemento comprehenſas recipere. ut l. ſi quis duos. ff. de contrahen. emptio. & uendit. Et eſt ratio: quia aliàs tale tenementum non fuiſſet empturus, niſi omnes res in eodem cõprehenſas haberet: prout dicit ibidem gloſ. quæ alleg. l. quòd ſi uno. uerſicu. Celſus. ff. de in diem addict. ꝙ eſſet præiudiciabile aliis dominis directis, ac etiam emphyteutæ meliorationes ſuas uendẽti. & iſtud facere nõ licet, quoniã ius prælationis tunc locum habet, quãdo per eum in nullo prẹiudicatur emphyteutæ, ut l. fi. C. de iure emph.

emph. Patet: quia à domino iure prælationis utente conſequitur, quod ſua intereſt: ſicut conſequeretur ab emptore: ut in d. l. ſi habetur. quod tamen nõ eſt in caſu præſenti: & pro tãto uidetur, quòd ius prelationis locũ nõ habeat. facit bene: quia talis res eſt pars contractus. l. fundi partem. ff. de contrahen. empt. & uend. Pro hoc etiam facit quod dicitur de permutatione, in qua ceſſat ius prelationis. & in contractu facto, ut des, ubi requiritur pſonæ induſtria, prout not. doc. in l. fin. C. de iure emphy. & in c. potuit. de loca. & per Spec. eod. tit. §. nunc aliqua. uerſ. cvij. & uerſ. ſeq. & Pe. Ia. de ac. in rem quę pro emphy. competit. ¶ An

a * in donatiõe poſsit res capi iu-

b re prælationis: [b] uide quæ dixi ſ. q. xlvij. ¶ Vtrum ius prælationis poſsit alteri cedi: uide quæ dixi ſ. quæ. ccccxj. ¶ An dominus poſsit capere iure prælationis rem permutatam: uide quæ ſcripſi ſ. q. xcij. in fin.

a ¶ Videtur quòd non. *Fortè tamen tenetur dominum requirere argu. de toto ad partem. l. quæ de. ff. de rei uẽ. licet dominus retinere nõ poſsit, propter rationẽ hic aſsignatã. ius enim requiſitionis cum ſit bonum & utile, non debet contemni. ar. c. licet. extrà de re.*

b ¶ Iure prælationis. *Vide de hoc post omnes ſcribentes, d. Iaſ. de May. in l. ult. C. de iure emphy.*

SVMMARIVM.

1 *Precarij conſtitutio.*

2 *Poſſeſsio facta, non ſufficit ad conſtitutionem precarii.*

QVAEST. CCCCCIX.

VENDITOR domus cõſtituit ſe eã poſsidere pre-

1 cario * nomine emptoris, agit emptor contra uenditorem, ut domum tradat, & eum potiorẽ in poſſeſsiõe faciat: utrum procedat libellus. & uidetur quòd non: quia uenditor conſtituendo ſe poſsidere, trãſtulit poſ. in emptorem. l. quod meo. in prin. ff. de acquir. poſ. l. quidam. ff. de rei uen. & ita facit quod debuit: quia poſſeſsionem tradidit. l. rẽ ali. cum ibi no. in glo. ff. de contrahen. emp. & uend. In contra-

a riũ [a] uidetur, quia iura loquẽtia de traditiõe quam facere tenetur uenditor emptori, loquũtur de traditione reali & actuali. & ita de poſſeſsione naturali. l. ſi traditio. C. de act. emp. in c. ſi facta. ſi de feudo defuncti cõtrouerſia fuerit. in feudis. col. x. in §. per traditionẽ. inſtit. de re. di-

2 ui. *Et no. de poſſeſsiõe ficta ſeu ciuili, modo ita eſt, ꝙ per cõteſtationem precarii non traditur naturalis, hoc eſt, realis & actualis poſſeſsio: ſed ficta ſeu ciuilis: igitur ſequitur libellum bene procedere. Pro hoc facit: quia quando aliquis actus fieri debet naturaliter, non ſufficit ꝙ fiat ciuiliter: tamen naturaliter fieri poteſt. l. ſi ita quis teſtamẽto. §. fi. & l. cũ pater. §. hęreditatẽ. lo j. ff. de le. ij. & l. fideicõmiſſum. ff. de cond. & demon. & l. &

ex parte.§.in inſulam.ff. de uerbo.obl. Et quia uēditor domum poteſt tradere realiter & actualiter, ideò ſequitur quòd nō ſufficit, ſi tradatur ciuiliter, hoc eſt fictè. ¶ De hac materia precarii uide quæ dixi plenè ſ.q.cxij. & j.q.cccccxij.ſ.q.cclxviij.

a ¶ In contrarium. *Facit quod poſseſsio ſimpliciter prolata intelligatur de naturali poſseſsiōe: ut legitur & nota.in l.ſtipulatio iſta. §. hi quoque. & hoc quoque.ff.de uer.obl. Et hinc eſt, quòd dicitur pedum poſitio. ut l.j. ff.de acqui.poſs.*

SVMMARIVM.

1 R*emaneat, uerbum in donatione inter uiuos, quid importet.*

QVAEST. CCCCCX.

FVIT factum pactum iuramēto uallatum per Aynardum baſtardū domini Vignayci, domino Vignayci præſenti & ſtipulanti, quod eo caſu, quo ipſe baſtardus decederet ſine liberis legitimis, uoluit & conceſsit, quod caſtrum ſuum Vatillici, ſit & remaneat ex nunc, in anteà, ac in perpetuum dicto dom. Vignayci, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus in dicto caſtro Vignay-
1 ci.* Vtrum ex hoc cenſeatur donatio facta? Et uidetur quòd ſic: quia uerbū, remaneat, totū importat, ſicut ſi dixiſſet, donat uel legat. l. cū quis decedens, §. nuptura.ff.de leg.iij. hoc etiā pro-
a bat in l.ſi cum[a] ante nuptias.iūcta gloſ.C.de do. ante nupt. ubi promiſsio facta per uerbū, remanere, tātū operatur ac ſi fuiſſet per uerbū, dare. Et eſt ratio: quia in talibus plus ſenſum, quàm uerba inſpicimus. & plus, quod eſt actum, quàm quod eſt in fieri.d.l.iij. §. conditio. ff. de adi.uel trāsfer.leg.l. ſed Celſus. ff.de contrahend. empt.& uend. In conuentionibus enim cōtrahentiū uolūtatem potius, quàm uerba ſpectari placuit.l. in conuentionibus.ff.de uer.ſig. Quæ uoluntas ſi conſideretur, negari nō poteſt, quin tale pactū operetur & faciat cenſeri donationē inter uiuos factá eſſe, cū teſtamentū eſſe non poſſit, cū vij. teſtes non exiſtāt: neq; cōdicillus, aut donatio cauſa mortis, cū quinque non exiſtant teſtes rogati, quæ requiruntur. l. hac cōſultiſsima.§.j.& §.per nuncupationē.C.de teſt.& l. fi. C. de codicil. aut ultima uolūtas, de qua in l.j.C.de ſa.ſan.ec. mentio habetur, pro eo, quòd ipſe tunc in mortis articulo non erat cōſtitutus, ſicut requiritur antè, quàm d. l. locum habeat. igitur erit donatio, cum alium titulum importare non poſsit, attento quòd nullo cogente tale pactum fuerit factum: ſicut dicimus in l.donari.ff. de donat. Et attento, quòd hodie nudo pacto fieri poteſt donatio.l.ſi quis argentum, §. ſed & ſi quis, uerſicul.& hoc prætermiſſum fuerit. C. de donatio. Et pro hoc bene facit iuramentum interpoſitum, quo ualidatur dictum pactū: ubi aliàs foret inualidū:

&

& an effectum donationis facit operari.l.cum pater.§.filiū matrem.ff.de leg.ij. facit ad idē ſti- 1 pulatio interpoſita, per quā ualidatur ipſum pactum, ſi aliàs foret inualidū.l.j.C. ut actiones ab hærede, & contra hæredes inci. & notauit gl.in l.hæreditas.C.de pact.conuen.ſuper dote. ibi.ſin autem à muliere bona eius poſt mortē ſuā aliquis ſtipuletur, ualet &c.Nec obſt.l.licet.C.de pac. quia ibi agebatur de hæred.dan- a da,quæ dari nō poteſt,niſi in te- b ſtamento.l.j.§.fi.ff.de codicillis. inſt.eo.§.codicil.ideo nō potuit ualere, ut donatio cauſa mortis, in qua etiam hæreditas dari non poteſt: ſicut nec in codicillis:ut d.§.codicillis.Ita etiā dicit Bart. in d.l.licet.hic uerè agebatur de re ſingulari danda: ut quia de uno caſtro,quod bene extra teſtamentum poteſt dari:ut in toto titu.de do.ff.& C.eod.modo poteſt reſponderi ad l. hæreditas. ſuprà alleg. Ita uoluit dicere a Bartol. in dictis ll.licet hoc probent clarè. dicta l.licet. & l. hæreditas.

¶In l.ſi cum. *Caue, quia uerbum, remanere,capitur ibidem impropriè: ſcilicet pro uerbo,reddi debere,ſecundum domi.Odofr.ibi,& doct.ſed de huiuſmodi uerbo remanere,uide plene per domi.* Bartol.*in l. centurio.ff. de uulg.& pupil.*

SVMMARIVM.

Liberi nati tempore mortis hæredū, ſi ſubſtituantur, an etiam nati poſt b *mortē hæredū uideantur inuitati.*

QVAEST. CCCCCXI.

PATER in teſtamento ſuo ſubſtituit liberis ſuis liberos maſculos, quos eius filia haberet tempore mortis dictorum liberorum, ſuorum hæredum inſtitutorum: contigit,quòd dicta filia teſtatoris nullos habuit liberos tempore mortis dictorū hæ- 1 redum teſtatoris: ſed poſt eorū mortem habuit:an uideantur illi poſteà nati ſubſtituti? uidetur quod nō.[a]l.ſi proximior.[b]ff.unde cog. & l.Titius.ff.de ſuis & legi.hæredi. Sed ſi ipſe teſtator ſimpliciter locutus fuiſſet de liberis, tunc iſto caſu huiuſmodi deciſio non procederet:quia tales liberi quādocūque nati forēt, ipſi ex uoluntate teſtatoris eſſent inuitati ad ſucceſsionem, poſtquam de ipſis fecit mētionem:ut probat l.Lucius.la ij.ff.de hære.inſt. iuncta l. cum acutiſsimi.C.de fideicommiſſ.ita fuit determinatum in camera conſilii.

¶Videtur quòd non. *Cum illa inquam diſtinctione, an ſcilicet ſint concepti in uita teſtatoris, uel nō,ſecundū not.in §.cùm autē.inſtitu.de hære.quæ ab inteſt.defe.& ibi uide d.Ioan.de Plat. qui iſtud reducit in ſimili ad pulchram quaſtionem de eo,qui fuit condemnatus, ut ipſe ac filij & nepotes ſint perpetuò exules. dicit quòd poſt condemnationē concepti,non afficiuntur pœna exilij. Et adde omnino do.Bal.in prædic.§.cū autē.in uer.unde pone in terminis.*

¶L.ſi proximior. V*oluit alleg.l.j. §.ſi quis proximior.ff.unde cogn.*

SVMMARIVM.

1 *Precarij conſtitutio poßitne idem operari in perſonam ſecundi donatarij, quod in perſonam primi: factis donationibus duabus ſucceßiuè in contractu, diuerſis perſonis.*

QVAEST. CCCCCXII.

TITIVS bona ſua donauit Caio eius fratri, in* caſu, in quo ipſe decederet ſine liberis, uſufructu retento, & conſtituit ſe precario nomine ipſius Caii poſsidere ipſa bona, & caſu quo dictus Caius ſine liberis decederet, ipſe talia bona donauit Sempronio, ſe etiã conſtituendo ea precario nomine poſsidere, & uſufructu retento prout ſuprà obiit dictus Titius donator ſine liberis: & ita locũ habuit donatio in perſonã dicti Caii, qui bona poſſedit: moritur inde dictus Caius, ſine liberis, relicto certo hærede. & ita caſus, ſub quo donatio Sempronio fuit facta, euenit, contra quẽ hæredẽ Caii egit Sempronius rei uẽdicatione, aſſerẽdo bona ſic, ut præmittitur, donata: ſibi pertinere iure dominii uel quaſi, utrũ bene agat? & credo quòd nõ. nam moriente dicto Titio donatore ſine liberis, fuit uerum dicere domum & poſſeſsionẽ ciuilem dictorum bonorũ in dictũ Caium primum donatariũ fuiſſe tranſlatas à die dictæ dona. factæ: quo die duo extrema concurrebant de ſe habilia: extremum, quo naturaliter: & extremũ, ad quem potentialiter: cum tẽpore talis contractus poterat de iure fieri ſtatim dicta tranſlatio, ſi nulla donatio fuiſſet appoſita. l. quiſquis. C. de dona. & l. quod meo. ff. de acquir. poſſ. fuit igitur uerus dominus, & poſſeſſor ciuilis dictus Caius primò donatarius, cuius reſpectu, retentio, uſusfructus, & precarii conſtitutio fuerunt factæ & operatæ: ut probant dicta iura, ſed moriente dicto Caio primo donatario ſine liberis, & ita caſus euenit, ſub quo donatio fuit ipſi Sempronio facta. Reſtat uidere, utrũ dictæ clauſulæ aliquẽ effectũ potuerint reſpectu ipſius Sẽpronii ſecũdi donatarii, operari: & quia dominiũ, & poſſeſſio ciuilis uirtute talium clauſularum fuerunt ſemel in dictum Caium primũ donatariũ tranſlatæ, ipſæ clauſulæ non poterũt ab eo auferri, ſine eius uoluntate. l. ſi quis ui. §. differentia. ff. de acquir. poſ. l. quoties. C. de preci. Imp. off. Tamen etiam quia ſuperueniente cõditione, ſub qua donatio ipſi Sempronio ſecundo donatario fuit facta, non poteſt fieri retroactio reſpectu ciuilis poſſeſsionis & dominii, ad tempus quo donatio fuit facta: quia illo tempore, quo Titius donator deſiit eſſe dominus & poſſeſſor ciuilis, propter tranſlationẽ in ipſum Caiũ primũ donatariũ, ut prẽmittitur, factã. & ideò ꝙ non fuit penes d. Titiũ donatorẽ, non potuit transferri neq; fictè in dictũ Semproniũ ſecũdũ donatarium. l. nemo plus iuris. ff. de

de reg.iur. & l.traditio.in princ. ff.de acquir.re.dom. & ita tenet Ang.de Are.in l.quãuis.§.ſi conditor.in prin.ff.de acquir.poſ.& dixi Latius in apparatu meo ſtatuti,ſi quis per literas.in glo.ſuper uerbo, poſſeſsio, nam licet tẽpore donationis Caio primo donatario factæ, ac tẽpore exiſtentiæ cõditionis dominium & ciuilis poſſeſsio eſſet penes donatorẽ:attamẽ adueniente conditione,ſub qua donatio fuit Sẽpronio facta, nullũ dominiũ nullàque poſſeſsio ciuilis, neq; naturalis erant nec fuerũt repertæ penes ipſum donatorẽ.cum iam eſſent in dictũ Caiũ tranſlatæ:ut

a dictũ eſt.Et quia[a] erat etiã tũc defunctus, & ſic nihil poterat poſſidere. ut in d.§.deinceps.in authent.de nupt.colũ.iij. Aliter ſequeretur dominiũ & poſſeſsionẽ ciuilẽ reſpectu unius & eiuſdem rei, penes duos uno & eodem tẽpore poſſe reperiri:quod tamen eſt abſurdum dicere.l.iij. §.econtrario.ff.de acqui.poſ.l.ſi ut certo.§.ſi duobus uehiculũ.ff. de cõmo.Ex quibus præterea ſequitur,dictũ Semproniũ malẽ & ſine actione egiſſe,quod tamen facere non potuit.l.ſi pupilli.§. uideamus.ff. de neg.geſt.l.quoties.§.item tẽporali.ff.de admi. a tu.quod patet etiã:quia nõ probauit bona donata ad ſe pertinere iure dominii,uel quaſi.Nec ob.l.quoties.C.de dona.quæ ſub mo. quia licet ibi ſecũdo donatario cõpetat utilis actio perſonalis cõtra heredes primi donatarii nulla ſtipulatione ſubiũcta, ex quadam benigna interpretatione,qua poteſt contra talẽ hæredẽ agere, ad tradẽdum & expediendũ ſibi res donatas:& ſic eſt unus de caſibus,in quibus alteri per alterum quæritur actio: ut ibi dicit Bart.& ponit gloſſ.in §.ſi quis alteri.inſtit.de inut.ſtip. Non propterea tamẽ fit ibidem dominii tranſlatio,in ſecundum donatarium,licet res donata tradatur primo donatario. nec hoc ibi dicitur. & ita ibi non obſt.in aliquo. ¶De hac materia conſtitutionis precarii dixi ſuprà q. xij.& q.cclxix.& ccccix.

a ¶Quia. *Iſta eſt ualidiſsima ratio: mors enim omnia ſoluit, ut §.deinceps.in auth.de nu.col.iiii.*

SVMMARIVM.

Detractio duarum quartarum, non habet locum in teſtamẽto nullo, adiecta clauſula codicillari, Si non ualet iure teſt.&c.

Clauſula codicillaris, Si nõ ualet iure teſtamenti, ualeat iure codicill. quando locum habeat.Et de eius ui, & effectu.num.1.

QVAEST. CCCCCXIII.

De detractione duarũ quartarũ, uidelicet legitimæ & Treb. & quãdo fieri poſsit:uide gl.[a]& melius Bar.in l.quãquã.C. ad l.fal.Quæ*tñ detractio duarũ quartarũ nõ poteſt fieri ſi teſtamentũ nullũ exiſtat ratione præteritiõis[b] paternæ uel maternæ, in quo ſubiũcta eſt clauſula, Si non ualet iure teſtamẽti, ualeat q

 ualeat

ualeat iure codicill. Et ſolum fit
detractio unius quartæ: hoc eſt,
legitimæ, ex eo, ꝙ prætextu di-
ctæ clauſulæ proximiores ab in-
teſtato cenſentur eſſe rogati pu
rè reſtituere hæreditatẽ hæredi
ſcripto.l.ex eo.C.de fideic. & l.ſi
iure.C.de teſtam.man.& l.ex ea
ſcriptura.ff.de teſt.& ibi ſunt no:
gl.quas ponit Bar.in aut.ex cau-
ſa.in fi.q.de lib.præte.uel exhær.
Et ideo quia rogatio cẽſetur fa-
cta purè, tantum detrahitur una
quarta per filiũ rogatũ reſtitue-
tur:hoc eſt,legitima.Iſtã conclu-
ſionẽ ponit Bar.in d.l.quãquã.Et
ſecũdũ hanc cõcluſionẽ uidi de-
terminari inter dominos meos
de parlamẽto in diffinitione cu-
iuſdã proceſſus. ¶De detractio-
ne dictarũ duarũ quartarũ: uide
2 quæ ſcripſi ſ.q.lij.*Iuxta materiã
clauſulæ codicill. quæro quan-
c do habeat locũ.[c] Dic, quòd locũ
habet, ubi teſtamentũ nõ ualet,
propter defectum ſolennitatis
omiſſæ.l.codicill.§.fi.de leg.ij.&
in l.ex his uerbis.ff.de teſtam. Et
3 *ubi apponitur in teſtamento ta
lis clauſula,ſi nõ ualet iure teſta-
mẽti, ualeat iure codicillorum,
uel alterius ultimæ uolũtatis:ta-
lis clauſula operatur uim fidei-
cõmiſsi. Et inter liberos opera- a
tur illa clauſula effectũ uolũtatis
minus ſolennis & minus perfe-
ctæ inter liberos:ut in l.fi.C.fam,
erciſcun.& in l.hac conſultiſsi-
ma.§.imperfecto.C.de teſt.& ita
ponit Bar.in l.j.circa fi.ff.de iure
codic.Et per iſtã clauſulã uiden-
tur grauati etiã uenientes ab in-
teſtato.l.ex teſtamento.C.de fi-
deic.quando uenientes ab inte-
ſtato ſuccedũt.Si autẽ aliqui ſuc-
cederent ex teſtamẽto, ut puta,
quia præceſſerat teſtamẽtũ,quod
non erat ruptũ,illi hæredes ſuc-
cedentes ex teſtamento,uidẽtur
rogati, ſecundum Bart.in d.l.ex
poſt.in prin.Nam in tali caſu di-
cit Bar.uim teſtamenti eſſe con-
uerſam in uim fideicommiſsi &
codicil.per d.clauſulã. quæ uer-
ba bene ſunt notanda,ſecũdum
eum.Et ubi codicillus habet de-
pendentiam ex teſtamẽto quod
fuit nullũ,tũc clauſula operatur,
quòd uenientes ab inteſtato ui-
dentur rogati,ſecũdũ Bar.ubi ſ.
Spec.autẽ in tit.de inſtru.edi.§.
compẽdiosè.in uer.itẽ uide,&c.
dicit quòd ubi teſtamentũ defi-
cit propter ſolennitatis defectũ:
quia deficit numerus teſtiũ, uel
alia ſolennitas,& tunc ualet iure
codicil.Cyn.uerò in auth.ex cau
ſa.de lib.præte.uel exhær.ſequẽ-
do opi.Dy.uidetur dicere,quòd
d.clauſula habeat uim fideicom-
miſsi, ut uenientes ab inteſtato
reſtituãt hæreditatẽ ſubſtituto.
¶De hac materia clauſulæ codi-
cillaris,uide q.cccxxij.

¶Vide gloſſ. *Et omnino dominus
Pan. in c.Raynutius.in xj.colum.in
uerbo, legitimũ.extrà,de teſt.* Dixi,
*omnino: quia diſputatio de huiuſmo
di duarũ quartarũ detractione,red-
ditur ambigua de iure ciuili,propter
quod diſcrepãtia eſt inter Pet.Cyn.
& alios eorũ ſequaces,ex una.& d.
Bart.*

Bar.Bal.& alios doc.ex altera,quo tunc recurritur ad Canoniſtas,ſecundum regulam,quæ uult,quòd quando aliquod eſt dubiũ de iure ciuili, ſi reperitur caſus clarus de iur.canoni. prout eſt huiuſmodi caſus, ſtamus iuri canon.etiam in foro ciuili:ut legitur & notatur in cap.j.& ij.extrà, de noui ope.nun.& domi.Bart.in l. priuilegia.C.de ſacroſan.eccl.

b ¶Præteritionis. *An autẽ clauſula codicillaris habeat locum in teſtamento nullo, ex cauſa præteritionis, uide Pau.de Caſt.in conſi.lviij.*

c *Quando habeat locũ. *Aduerte,quòd ubi deficit uoluntas teſtatoris,clauſula codicillaris nihil operatur:ut not.declarat Bald.in conſil. ccix.incip.quidam Nicolaus.col.fin. lib.v.ſecundum nouam formam:uide do.Phil.Deci. in l..precibus.C.de impub.& per eundem Phil.Deci.in conſi.ccv.incip. in cauſa. in ij.parte. conſil,Et quid operetur clauſula codicill.uide omnino,quæ dixi in quæſtione cccxxiij.in uerbo,in teſtus.ſuprà in apoſtill.ad iſtum.*

SVMMARIVM.

1 *Barones & Bannereti, an poßint prohibere piſcari in ſuis terris.*

QVAEST. CCCCCXIIII.

VTRVM Barones & Bannereti huius patriæ Delph. a qui habent in ſuperiorem dominum noſtrum Delphin. poſsint prohibere in terris ſuis, ne quis piſcari habeat in riuis,in ſuis terris labẽtibus?dicit Ioan.Fa.quòd non, ſicut nec præſides, hoc facere poſsũt. l.iij.§.planè.ff.quod ui,aut clam.niſi cõſuetudo[a] pinguius eis ius tribuit. & ita ponit b Ioan.Fab.in §.flumina.[b] inſtitut. de rer. diuiſio. & ita ſeruatur in hac patria Delph.

a ¶Niſi conſuetudo. *Tu dic de hoc, ut per iſtum,conſil.clxxj.incip.circa materiam proceſſus.num.ij. uerſi.ad ſecundum.& ſequen.*

b ¶Io.Fab.in §.flumina. *Circa ſi in uer.quid ergo de Baronibus. ibi,ego credo,quòd Barones,&c.*

SVMMARIVM.

1 *Dolus futurus, an poßit tacitè per teſtatorem remitti.*

2 *Falcidia,ad quid inducta ſit.*

QVAEST. CCCCCXV.

TESTATOR facit legatũ eius uxori,hoc mediante, quòd ipſa teneatur reuelare 1 *eius hæredibus aurũ, argentũ, ueyſſellam,iocalia, & alia bona mobilia ipſius teſtatoris penes ipſam exiſtentia.deinde in codicillo ipſe eam releuauit in tali releuatione,& ſibi legauit quicquid ipſa cepit, & alienauit de talibus bonis mobilibus.Nũc petunt hæredes, quòd ipſa reuelet iuxta ordinata in teſtamẽto.ipſa reſpõdet,& dicit ſe nõ teneri ꝓpter ordinata in codicillo. Oritur quæſtio,quę dictarũ partium bene dicat. & uidetur ꝙ uxor,[a] a per ea quæ habẽtur in §.diſponat.in auth.de nup.coll.iiij. & in l.j.C.de ſac.ſan.ec.& in aut.quod obtinet.C.de ꝓb.In cõtrariũ uidetur,nã ſi remiſsio in codicillo facta ualeret,ipſa uxor inuitaret ad delinquẽdũ:cui tñ eſt obuiandũ.l.cõuenire.C.de pac.do.& do

lus malus futur⁹ ſibi uideretur re
b miſſus, qđ tamē fieri nō pōt [b] l.
qdā decedēs in prin.ff. de admi.
tu.& l.ſi unus.§.illud. ff. de pac.
hoc probatur alia ratiōe in cau-
tione de utēdo, in quā uſusfru-
ctus eſt relictus arbitrio boni ui-
ri:quā teſtator remittere nō po-
teſt, ne uſufructuarius inuitetur
ad delinquendū. l.j. C.de uſuf.l.
ſcire.C.ut in poſ.le.ita dicit gl.in
d.l.ſcire. Tum etiā,quia talis cau
tio fauorē hęredis cōcernit.Ideō
non poteſt remitti:ut d.l.j.habe-
tur cautio uerō quæ reſpectu le-
gati in die uel ſub cōditione reli
cti,præſtari debet,fauorē teſtatō
ris cōcernit. Ideō ipſa poteſt ab
eodē remitti.ut d.l.ſcire.& cū re
uelatio per uxorē fieri ordinata
fauorem hæredis legatariorum,
& creditorū reſpiciat, ut eſt no-
torium,dicendū uidetur, ꝙ ipſa
à teſtatore nō potuit in codicillo
remitti. Non obſtat auth.ſed cū
teſtator. C. ad l.Falci.ubi detra-
ctio Falcidiæ,quæ fauorē hære-
dis concernit, prohiberi poteſt:
quia dico, ꝙ talis detractio etiā
2 utilitatē teſtatoris cōcernit.* Nā
introducta fuit Falcidia ut teſta
tor hæredē habeat. Nā ſi nō de-
traheretur, teſtator decederet
inteſtatus:quia nullus uellet eſſe
eius hæres. ita dicit & ſoluit Bar
to.in l.j.C.de uſufr.nō obſtant iu
ra in contrarium allegata: quia
ipſa loquuntur, quando uolūtas
teſtatoris eſt cōformis iuri. nam
illa tūc eſt ſeruanda.ubi uerō eſ-
ſet cōtra legē,uel bonos mores,
aut per eam quis inuitaretur ad
delinquendū,ipſa non eſſet ſer-
uanda.ut d.l.j.& l. cōditiones. &
l.filius.ff.de cōdi.inſti.& pro hoc
bene facit l. nemo poteſt. ff. de
leg.j.ita ſoluit & dicit Bar.in d.l.
j.Iudex etiā ex ſuo officio nobili
poteſt talē uxorē cogere, quod
reuelet, iuxta ordinata in teſta-
mento:ne ipſa lucrū iniquum re
portet in fraudē & præiudicium
hęredum legatariorū,& credito
rum.iuxta l.illicitas.in prin. ff.de
offi.præſi.iunctis ibi not.

a ¶ Quōd uxor. *Et hoc fortè uerū, quo ad ea quæ ceperat, ea alienauerat de huiuſmodi bonis mobilibus ante codicillū,per ea, quæ ſcribit dominus Bar.in l. quidam decedens. in prin.in ul.op.ff.de admi.tu.*

b ¶ Fieri nō poteſt. *De hoc ſcilicet, an dolus futurus poſſit remitti: uide iſtū,cōſi.xlj inci. Anto. pugnātu. ad finem uerſic.& ratio præmiſſorum.*

SVMMARIVM.

1 *Contractus an ſit nullus, uel uſurarius,ex gratia redēptiua adiectione.*

2 *Gratia redemptiua ut ualeat, quæ debeant concurrere.*

3 *Gratia redemptiua non habet locū niſi in ultimo anno ſeu tēpore pacto inter emptorem & uenditorem.*

QVAEST. CCCCCXVI.

AN per confeſsionem rea-
1 cheti ſeu* gratiæ redempti
uæ,quam fecit emptor uendito-
ri,ſtatim poſt contractum uendi
tionis,ad partem, uitietur uendi
tio,uel ex hoc fiat cōtractus illi-
a citus [a]? dic quōd non. quia talis
contractus utroque iure ciuili,& 2
canoni

canonico eſt permiſſus.ut in l.ij.
C.de pac. inter empto. & uendi.
& in c. ad noſtrã. extrà de cõtra-
hen.emp.& uendi.& eſt glo. au-
rea, quæ uult & tenet, ꝙ tales
contractus ſunt ualidi de iure.in
c.conqueſtus. extra de uſu. præ-
ſertim Inn. Hoſti. & Hen. bohic.
& tenere uidetur Bal.in feudis in
tit. de feudo da.in uicẽ leg. com 3
2 miſ.*Et hoc uerũ, dũmodo fiat ra
tionabiliter,& ſeruetur ſubſtãtia
contractus: uidelicet, ꝙ ibi ſit cõ
ſenſus liber utriuſq; partis, uide
licet emẽtis & uẽdentis, & quòd
ibi ſit preciũ & merces, hæc eſt
res, quæ emitur, & ematur,pro
iuſto precio rationabili taxato.
inſti. de emp. & uendi. hoc caſu
interuenire debeat iuſtum pre-
ciũ.dicit glo.in d. c. conqueſtus.
quod fieri poteſt taxãdo rei ualo
rẽ,quę uenditur ſecundũ conſue
tudinẽ regionis,loci & tẽporis.l.
uenditores. C.locati.l. ſi fundus.
ff.de euic.& no.per gl.Bar.& Bal.
in l.ij.C.de reſcin.uen. Et ſecun-
dum ea,quæ ſecundũ iudiciũ bo
næ ratiõis uidetur expedire utri
que,emẽti,& uendẽti,& etiã rei- b
publicæ,ita ꝙ ibi fiat adæquatio
dati & accepti,ſecundũ propor-
tionem, quã habet ad uſum ho- c
minũ,in quem ueniunt ſeu nata
ſunt uenire,ut iuribus ſ.alleg. Si
enim propter dictã gratiã redẽ-
ptiuã ſeu reachatũ minus uende a
retur,quàm res ualeret, iuxta cõ
mune preciũ, quo res uẽdi con-
ſueuit,tũc iſto caſu cõtractus eſ-
ſet illicitus. Ita tenet gl.in d.c.cõ
queſtus. de uſuris. ¶De hac ma-
teria plenè dixi in trac.quẽ com
pilaui ſuper contractibus, qui ſa
piũt uſuram, & qui uſurarii dici
poſſunt uel non,in §.quid ſi uen
didi tibi,&c.Et prædicta ſeruan-
tur in iudicando,tã in curia par-
lamenti, quàm in cæteris curiis
præſentis patrię Delp.prout ſem
per uidi à xxx.annis citra.¶*Sed
quid ſi emptor dat dictã gratiã
redẽptiuam,ita ꝙ uenditor poſ-
ſit reemere in decẽ annis : nun-
quid poterit uenditor redimere
ſtatim,quãdo uoluerit?dic ꝙ nõ,
ſed debet expectare ultimũ an-
nũ dictorũ decem annorũ , & in
qualibet parte ipſius ultimi pote
rit uenditor reachatare. l. ſi ita
fuerit.la. ij. ff. de manu. teſta. &
hoc operatur dicta dictio,reeme
re,iũcta ablatiuo caſui.l.j.§. qui-
bus. ff. de ſucceſ. edic. Ita ſentit
Bart.in l.ſi cui.in prin. ff. de leg.
j.Idem in l.Gallus.§.ille caſus. ff.
de lib.& poſth.Sed ille cõtractus
ex quo nõ poteſt uenditor quan
docũq; durãtibus dictis decẽ an
nis redimere , cẽſetur uſurarius:
[b] ut plenè dixi in tractatu meo
de contractibus illicitis.in §.po-
ne circa hoc.xviij.col.¶De mate
ria reachati uide [c] l.quoties.& l.
ubi.& l.itemq;.ff. de in diem ad-
iec.& Henri. Bohic. in c. ad no-
ſtram.de emp.& uendi.

¶Illicitus. *Vide ſuper hoc Alexan. conſil.xlj.in iij. uolu. An ſcilicet talis contractus de retrouendendo, cenſeatur uſurarius,& an tale pactum poßit præſcribi.*

b ¶Cenſetur uſurarius. *Vide ea, quæ leguntur, & notantur in præ.c. ad noſtram. & ibi per dominũ Pa. extrà de emp. & uen.*

c ¶Reachati uide. *An autem, ſi emptor alienat prædium emptum, cum pacto de retrouendendo alicui tertio, utrum competat primo uenditori actio contra iſtum tertium, ut ei reuẽdat. uide d. Alex. conſ. j. in j. uol. ubi concludit poſt multa argumenta, quòd primus uenditor non poteſt experiri contra tertium. l. ſecundum emptorem.*

SVMMARIVM.

1 *Religioſi & fratres mẽdicantes, an poſſint adhiberi teſtes in teſtamentis & codicillis.*

2 *Religioſi & fratres mẽdicantes, quatenus uidentur ſimiles mortuo.*

3 *Conuerſi an poſſint eſſe teſtes in teſtamentis.*

4 *Religioſi & fratres mendicantes, an poſſint eſſe teſtes in contractibus.*

QVAEST. CCCCCXVII.

VTRVM religioſi uel mendicãtes poſſunt eſſe teſtes in teſtamento uel codicillis. & ſi
1 adhibeãtur*, an ualeat teſtamẽtum uel codicillus? Io. Fab. inſtit. de teſt. §. teſtes. uidetur tenere quòd non ualeat, quia religioſus ſimilis eſt mortuo. l. Deo nobis. C. de epiſco. & cler. in authen. de mona. contrarium credo, quia religioſus monachus aut mendicãs teſtis in teſtamẽto, nõ reperitur prohibitus. Ideò ipſi capaçes eſſe cenſentur. l. j. ff. de teſti. Ita tenet gl. ordi. in auth. ſi dicatur. C. de teſti. plenius in au-
a then. de monachis. §. cogitãdũ.ᵃ in gl. ſuper uerbo, teſtes. coll. j.
2 Et quando dicitur, quòd * uidẽ-
b tur tales ſimiles mortuo.ᵇ hoc eſt uerũ quo ad matrimonium, ut ibidem dicit gl. & idẽ uoluit tenere Spe. in tit. de teſt. §. j. uer. item excipitur. ibi, attamen dico &c. pro iſta parte bene facit l. quoniam. in fi. C. de hæreti. ubi hæreticus poteſt haberi teſtis in teſtamento, & ſi habeatur, non propter hoc uitiatur teſtamẽtũ. & hoc ſuadet utilitas neceſſarij uſus. ideò ibi ſic dicitur, teſtimonia quæ in ultimis elogiis uel in contractibus conſiſtunt, propter utilitatẽ neceſſarii uſus, eis ſine ulla diſtinctiõe permittimus &c. ſi enim propter hæreticũ in teſtẽ adhibitũ teſtamentũ inde nõ uitiatur, ut ibi: multò minus debet uitiari, ſi religioſus etiã mendicans, pro teſte adhibeatur. Ad quid enim teſtamenta uel aliç ultimę diſpoſitiones, in quibus religioſi, etiã mendicãtes, pro teſtibus adhibentur, debeãt propter hoc irritari? imò, quòd tales pro teſtibus adhibeantur in ultimis uolun. ſe habet cõmunis obſeruãtia. Non obſtat d. Io. Fab. quia ſine lege loquitur: licet enim tales religioſi pro teſtibus adhibiti, teſtimoniũ in iudicio ferre nõ poſſint, ſine ſui ſuperioris licentia: ut in c. ij. de poſtu. non proptereà ſequitur, quòd diſpoſitio ipſa uitietur. Sicut dicimus in excõmunicato, qui à teſtimonio ferendo repellitur: ut in c. ueniẽs.

extrà de teſt. attamẽ teſtamentũ
uel cõtractus, in quo adhibetur
pro teſte, non uitiatur: ita tenet
Spec.in tit.de teſte.§.inſtrumẽtũ
publicũ.uer.quid ſi teſtis inſcri-
ptus in teſtamẽto &c. Idẽ tenet
Ioan.in c.pia.gl.ſuper uerbo,du-
raturis. extrà de exceptionibus.
hoc etiã probatur in religioſo
dato executore in teſtamẽto: nã
datio ualet, licet exercere non
poſsit,ſine ſui ſuperioris licẽtia.
ut in c.fi.de teſta.lib.vj. Sic etiam
idẽ erit in teſte.Et ita ſecundum
hanc determinationẽ uidi iudi-
cari in hac curia parlamẽti Del-
3 phi.¶ Sed quid* de cõuerſis,an
poſsint eſſe teſtes in teſtamẽtis?
uidi q̃ dixi ſ.q.cccccl xiij. An de-
poſitio facta per clericum in fo-
ro tẽporali,ſine licẽtia ſuperio-
4 ris,ualeat?uide ſ.q.lxv.* An fra-
tres mendicãtes poſsint eſſe te-
ſtes in cõtractibus?dic ꝙ ſic.ple-
nè pro & contra ſcripſi in appa-
ratu,quem feci ſuper ſtatuto Del
phi.incipiẽte, ſi quis per literas.
in gloſ.ſuper uerbis communi
æſtimatione fide dignos.

a ¶ §.cogitandum. *Per hũc §. tenet
d.Bart. quòd monachus poteſt eſſe
teſtis,ut in authen.ſi qua mulier.in
iij.col.in uerſi,& eodem modo.C.de
ſacroſ.eccl.*

b ¶ Similes mortuo. *Hoc nequaquã
uerificatur in actibus naturalibus.
nã monachus,quo ad actus natura-
les,nõ cenſetur mortuus: ut dicit do.
Pan.in c.clerici.in ij.co.in uerſ. uenio
ad ulti.extrà de uit.& honeſt.cleri.
*Tu adde Petr.de Anch.in c.ſicut.de
homi.in ij.not.ubi etiã dicit, quòd li
cet monachi dicantur mortui mũdo.
c.ij.de poſtu.tamen impregnant &
quandoq; commatres. alleg. Spe. de
teſte.§.j.uerſi. item excipitur, quòd
eſt monachus.Item,& comedunt.ut
C.de bon.quæ libe.in authentic. ex-
cipitur.Debent tamen monachi ua-
cantes reduci ad clauſtrum.ut not.
Petr.de Anch.in capitulo,cùm in ec-
cleſijs.de maio.& obedien.*

SVMMARIVM.

1 *Reſortus,quid.*
2 *Reſortus,an ſit de eſſentia feudi.*

QVAEST. CCCCCXVIII.

RESORTVS ſecundũ cõ-
munem uſum loquendi in
1 hac patria* Delphinali,ac etiam
regni Franciæ, nihil aliud eſt,
quàm ius primarum appellatio-
a num[a] qui cõmunis uſus debet at
b tẽdi[b] .l.cum de lanionis.§. aſinã.
ff. de fun. inſtru. & inſtru. leg.l.
Labeo. & ibi plenè per Bart. ff.
de ſupellec. leg. l. ſi ſeruus plu-
rium.§.fi.ff.de leg.j.de quo uer-
bo nihil reperitur in iure:& tale
ius non eſt de eſſentialibus feu-
di.Patet,quia feudum poteſt be-
ne concedi ſine reſortu,ſicut ci-
uitas ſine territorio. De primò,
eſt tex.in c.j.§.fi.in quibus cauſis
feud.amit.ſecundum Obertum,
in feu.col.x.De ſecundo eſt tex.
in l.ij.in prin.ff. de uerb.ſig. & l.
pupillus.§.urbis. & l.bona ciui-
tatis.cum l.ſequenti.eod.tit. Li-
2 cet* enim fidelitas ſit de eſſen-
tia feudi, adeò quòd in conceſ-
ſione feudi ſimpliciter facta fi-
delitas intelligitur, quamuis de

 eadem

eadem nulla mētio facta fuerit,
ut in c.j.§.fin.in feudis. per quos
fiat inueſti. quod tenet expreſsē
Bal.in c.j. de capi. Coradi. Non
tamen ſic eſt in reſortu. Nec mi-
rum, quin feudū poteſt eſſe ſine
reſortu,ut prędixi:& reſortus ſi-
ne feudo : quod probari poteſt
in multis caſtris in hac patria
Delp.ſituatis.quę licet ſint de feu
do Delph.in ipſis tamē nō habē
tur reſortus : ut in caſtro uiriaci.
Sed ꝙ reſortus haberi poſsit ſi-
ne feudo , hoc apparet in caſtris
Delph. reſpectu quorum appel-
c lationes[c] ad dominum noſtrum
Delph.deuoluuntur. & tamen ta
lia caſtra non ſunt, nec dici poſ-
ſunt feudalia, cum ab ipſo & nō
ab illo poſsideantur , nec in eis
aliquis habet dominium utile,ſi
cut habent uaſalli in caſtris feu-
dalibus:ut in c.j.de inueſti.de rē
alie.facta.& c.j.in fi.in quibuscau
ſis feud. amittatur , ſecundum
Obertum.Secundò habemus cō
tractū uaſilliticum ſeu feudalem
ut plenè per Petrum helie,in tra
ctatu ſuo de iure emphyteutico.
ubi enumerat xx.quæ ſunt de na
tura contractus feud. nulla men
tione facta de reſortu,præſuppo
nendo quòd feudum bene po-
teſt eſſe & conſtitui ſine reſortu.
Non obſtat clemen. paſtoralis.§.
deniq;.de ſen.& re.ibi,niſi ex na
tura feudorum debitam ſupe-
rioritatem , &c. Quia aliud eſt
reſortus , & aliud eſt debita ſu-
perioritas.Patet , quia dominus
non habet iuriſdictionem in ua-
ſallo , niſi ſuum foueat domici-
lium in ſuo territorio , quamuis
bene habeat debitam ſuperiori-
tatem : ut ibi dicitur. contra ta-
men præmiſſa bene facit , quod
ponit Innocen.in cap. cæterum.
extrà de iudi.& Petr.Iaco.in titu.
de cōdi.ſuper motibus. in queſt.
quæ incipit , comes dedit militi
in feu. &c. ubi uidentur dicere,
quòd appellationes deuoluun-
tur à uaſallo ad dominum feudi.
Et de hoc tetigi , & plenè ſcripſi
in q.cccccl j.

a ¶Primarum appellationum. *Pro
intelligentia eorum , quæ hic dicun-
tur,uide d. Petr. Iaco. in titu. ſuper
iuriſdict. ex mori. in uerſi, fortali-
tio tamen.*

b ¶Debet attendi. *Quia uſus quoti-
dianus in cauſis approbandus eſt.
Specu.titu.de aduo.§. nunc de exor-
diis.in uer.aduocatus igitur. & not.
inſtit.de ſatiſ.in prin.*

c ¶Appellationes. *Quiſnam dicatur
iudex in cauſa appel.quādo appella
tur à domino feudi,uide d. Sal.in c.
cæterum. hic alle.in vij.col. in uerſi.
quis dicatur iudex.*

SVMMARIVM.

1 *Renunciatum ſi fuerit arbitrio boni
uiri,cum iuramento, ad illud tamen
poteſt recurri, ubi foret grauis læſio.*

2 *Renunciatio boni uiri arbitrij,habet
tacitam conditionem.*

3 *Læſio grauis,quæ dicatur.*

QVAEST. CCCCCXIX.

LICET renunciatum fue-
rit arbitrio boni uiri,&recur
1 ſui * eiuſdem, cum pœna & iu-
a ramento :[a] nihilominus poteſt
recur

b recurri[b] abſque metu pœnæ & periurii,ſi tamē grauis læſio prętēdatur. quoniam ſicut promiſſio de ſtando ordinationi arbitrorum ſimpliciter facta, habet in ſe tacitam conditionē,ſi æquè
c fuerit arbitratū[c]. l. ſi libertus. ff. de oper.libertorum.& in cap. ueniens.& in ca. quintauallis. extrà
a de iureiurand.Ita* etiam habet dicta renuntiatio tacitam condi tionem, niſi renuntians grauiter ſeu immoderatè lædatur. argu.ff.locati.l. quæro.§. inter locatorem. & l. quidam cum filiū. ff.de uerborum oblig. Ita etiam tenet Barto.in l. ſi ſocietatem.§. arbitrorum. ff. pro ſocio. in ſua repetitione.uerſic.quæro utrum poſsit renuntiare,&c. Nec iuramentum firmat tales promiſsionem & renuntiationē,quin prætendēs ſe læſum grauiter, poſsit intentare curſum ad arbitrium boni uiri: perinde ac ſi nullum fuiſſet iuramentum interpoſitū, pro eo,quòd tale iuramentū habet & recipit in ſe illas tacitas conditiones præſumptæ uolūtatis, quas habent dictæ promiſsio & renuntiatio.argu.l.ſi. C. de nō nume.pecu.in l. fin.ff. qui ſatiſd. cog.& c.quintauallis.extrà de iureiurand.Ita etiam not. per Bar. in d.§.arbitrio. uer. quid ſi extrà iuramentum ſuper compromiſſo, &c. Nec corroboratur talis renuntiatio, ſi in compromiſſo dictum fuerit,ſiue æquè, ſiue iniquè, &c. Et quòd de iure unius partis poſsit alteri dari, &c. pro eo, quòd talis clauſula præbet apertam occaſionem delinquendi,& inducit ad delinquendum, per conſequens nihil operatur. argu.l.ſi unus.§.illud.ff. de pact. & l. conuenire. ff.de pact. dotal. Et ita non firmatur iuramento: quia pactum ſeu præmiſsio prębens occaſionē delinquendi, & inducēs ad delinquendum, non cōfirmatur iuramēto.ut not.glo. ordinaria,& ſingularis in c.quēadmodū.§.ſi.extrà de iureiurā.& facit c. non eſt obligatorium. de reg.iur.lib.vj.Idem dicit Bart.in d.§.arbitrorum.in quæſtio. quæ incipit: quæro utrum poſsit renūtiari. Ita etiam tenet expreſsè Guliel. de Cugno, & Bald. poſt eum in d.l.ſi unus.§.illud.in fin. quęſtio.Dicentes etiam,quòd ita practicant aduocati in ciuitate Paduana, uidelicet quòd nō impeditur recurſus ad arbitrium boni uiri,per quaſcūque renuntiationes uel clauſulas, ſi grauis læſio prætendatur.Et ita etiam in hac curia parlamenti uidi determinari:licet Angel. de Aret. teneat cōtrarium. in l.j.§.j. ff. à quibus appellare nō licet,ubi dicit,quòd illa clauſula, quòd arbitratores poſsint dare de iure unius partis alteri,impedit recurſum ad arbitriū boni uiri. Et ibi etiam plenè tractat ſi poſsit renuntiari recurſui ad arbitrium
3 boni uiri.Sed* quæ dicatur grauis læſio? dicit Bartol. quando, quis eſt læſus in ſexta parte debiti.ita dicit in d.§. arbitrorum, in

in quæſtio. quæ incipit, quæro utrum poſſit renũtiari,&c. ¶De hac materia arbitrorum, uide plenè per Ioãnem Ferrarii, in titulo,forma libelli,quo agitur ad pœnam ex compromiſſo. in gl. ſuper uerbis,tanquam in eorum arbitros.&in Specu.in tit.de arbitrio & arbitratu rei.¶De materia arbitrorum & amicabilium compoſitorum, etiam tetigi in c.conſilio cõſiliorum meorum.

a ¶Et iuramento. *De hoc uide per Alex.in conſi.cxxxj. in iij.colũ. circa medium.in ij.uolu.*

b ¶Poteſt recurri. *Sed ſi arbiter habet poteſtatem auferendi multum, & parũ, non poteſt peti reductio ad arbitriũ boni uiri.do.*Bal.*in marga. in uerb.arbiter.ij.in j.uer.*

c ¶Arbitratum. E*t ideò arbitrium enorme,non tenet.domi.*Bal.* in marga.in uerbo, arbiter.j.in uer.arbiter dicitur bonus.*

SVMMARIVM.

1 *Hæres rogatus reſtituere fideicommiſſario quicquid ſupererit de hæreditate tempore mortis hæredis,an poterit alienare pro libito ſuæ uoluntatis de bonis hæreditarijs.*

QVAEST. CCCCCXX.

TESTATOR uxorẽ ſuam uel alium ſibi hæredem uniuerſalem inſtituit,& rogauit,
1 * quòd reſtituat Titio quicquid ſupererit de hæreditate ſua,poſt ipſius hæredis mortem:nunquid
a poterit hæres alienare [a] pro libito ſuæ uoluntatis de bonis hæreditariis:non obſtante l.fi.§.penulti. iuncta authen.res quæ.C. quorum lega. Dic quòd ſic,dum
b tamen reſeruet quartam [b] partem totius hæreditatis fideicommiſſario:ita diſponit text. in authen.de reſtitutionibus.§.nobis ergo.colum. viij. unde ſumitur anthen. contra cum rogatus. C. ad Trebel.per quę iura l.Titius. ff.eo.ti. limitatur & reſtringitur. Non obſtant iura in contrarium allegata:quia illa loquunť,quando quis rogatus eſt reſtituere hęreditatem, non adiectis his uerbis,quod ſupererit de hæreditate,&c. Ita ſoluit gl.in d.l. Titius. & ibi etiam Bar. Et multomagis poſſet, ſi data eſſet licẽtia hæredi, ꝙ poſſet facere ad libitũ ſuũ de hæreditate:& quod ſupeſſet, rogatus eſſet reſtituere,pro eo quòd hæc uerba,ad libitũ ſuum, liberã uolũtatem important l.fideic.liber. Et de hoc uerbo,ad libitum ſuum,tetigi ſ.q. cccclxxv. Qualiter autẽ debeat formari libel. per fideic. ut dicta quarta ſibi ſeruetur,uide Spec. in titu. de pigno.aliis cauſis.circa fin.

a ¶Alienare. *Tu uide de hoc quæſito iſtum, conſil. ccxxij. incip. Ioan. molaris.nu.vj. uerſi. ad ſextum. ibi, quia illa uerba.*

b ¶Reſeruet quartã. C*uius diminutio, ut hic dicitur, non permittitur. hoc uerum, niſi in certis caſibus, ſcilicet pro dote danda uel reſtituenda, pro ſponſalitia largitate,pro captiuorum redemptione,pro ſuſtentatione perſonæ hæredis ſuæq; familiæ:ut in prædi.auth.de reſtitutionibus.in § ſi uerò & ipſam quartam.*

tam,in uerſi.ſi uerò contigerit.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio compendioſa facta per uerbum commune, continet uulgarem,ante aditam hæreditatem, & pupillarem expreſſam.*

QVAEST. CCCCCXXI.

1 SVBSTITVTIO* compen
2 dioſa[a] facta per uerbũ cõmune, cõtinet uulgarẽ ante aditam hæreditatẽ, & pupillarẽ expreſſam ſaltẽ generalibus uerbis,intra pupillarẽ ætatem. Et poſt pubertatẽ,fideicommiſſariã:ut ſunt hodie caſus expreſsi,quòd contineat pupillarẽ directam & expreſſam,& per conſequens uulgarem.in c.ſi pater.de teſtamentis.lib.vj.ubi eſt textus formatus: ubi enim fuit facta compẽdioſa per uerbum cõmune, moriatur, & continet pupillarem directam & expreſſam. Sed quòd poſt pubertatẽ contineat fideicommiſſariam, eſt caſus formatus in ca. Raynutius.extrà eod.titu.in antiquis.ubi uerbum,ſuccedat,quod eſt cõmune, etiã poſt pubertatẽ trahitur ad fideicõmiſſum : quia natura uerbi hoc habet, cum ſit commune,ut infrà pupillarẽ ætatẽ ualeat iure directo, & poſteà trahatur ad fideicõmiſſa. & iſta eſt ueritas hodie per dicta iura deciſa.ita uidi determinari,licet aliqui dixerint contrarium.

2 ¶Subſtitutio cõpendioſa. *De natura formali, & effectu ſubſtitutionis, uide bonam gloſ.in uerſic. ad exemplum.in* §.*qua ratione.inſti.de pup.ſubſt.& ibidem do.Io.Fab.egregiè differentem.in vj.col.uer. in ead. gloſ.ibi cum alle.l. iam hoc iure. & melius in vij.col.in uerſ.in ead.glo. ibi cum alleg.ead.l.precibus.*

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio facta filiæ, per patrem in certa pecuniæ quantitate inſtitutæ,an ſit fideicommiſſoria.*

QVAEST. CCCCCXXII.

1 TESTATOR habens * duas filias,quamlibet in ccccc.florenis inſtituit hæredem particularẽ, filio ſuo hærede uniuerſali inſtituto, & caſu quo dictas filias uel alterã ipſarum decedere cõtigerit, in quacunque ætate, filiũ eius ſubſtituit. Moritur altera filiarum in ætate pupillari, matre ſua & fratre hærede uniuerſali inſtituto, atq; ſubſtituto, necnõ alia filia ſuperſtitibus relictis. Modò quæritur,quæ dicatur eſſe iſta ſubſtitutio. Et uidetur quòd fideicommiſſoria,ex eo, quòd inſtitutio facta fuit in certa re,ſeu quantitate,& ſubſtitutio facta fuit per uerba cõpendioſa,& cõmunia dũtaxat : ideò debet operari per fideicommiſſum nõ pupillariter,nec directò. l.cogi.§.& generaliter.ff.ad Trebel.quòd ſequitur Bar.l. cẽturio. circa fi.illius l.ff.de uulg. & pup. Et ſequitur,ꝙ dictus hæres uirtute ſubſtitutionis prædictæ nihil poteſt petere.Et eſt ratio:quia dicta quãtitas in qua fuit filia hæres inſtituta, ſucceſsit loco legitimæ ſuæ: in qua ſibi non potuit
a per fideicommiſſum ſubſtitut.[a] l.quoniam in prioribus.C.de inoffic.

offi. teſta. & quod not. in l. ſi pater. C. de inſt. & ſubſti. imò eſt uerum, dicere talem filiam ab inteſtato deceſsiſſe. Cui æqualiter propterea ſucceſſerunt frater & ſoror, & mater ſuperſtites, in au then. de hæredibus ab inteſtato, §. j. colum. ix. In contrarium uidetur, quòd attento quòd frater fuit tali filiæ ſubſtitutus, ex mēte teſtatoris coniecturata, ipſa ſubſtitutio cenſetur pupillaris directa.[b] ut tenet gl. fin. in l. Lucius. ff. de uulg. Idem Bart. in l. centurio. in iij. q. princ. ff. eod. & ita ab eius ſucceſsione excludūtur mater & ſoror: ut in c. ſi pater. in fi. de teſta. libro ſexto. Nec obſtat, quòd ex aduerſo dicitur, uidelicet, quòd non ualet pupillaris ſubſtitutio, niſi is cui ſubſtituitur hæres, inſtituatur in aliqua quota portiõis hæreditatis: quia textus uidetur expreſſus in contrarium. in §. non ſolùm. inſtitu. de pupillari. & in l. ſed & ſi plures. §. ad ſubſtitutos digeſtis eodem. & in lege ſi fundum, cum lege ſequenti. ff. de legat. j. Et iſta ultima pars eſt uera, pro qua fuit iudicatũ pro eo, quòd filius fuit datus ſubſtitutus. Secus tamē forte, ſi extraneus ita poſſet intelligi dictũ do. Bar. per quod ſe fundat in d. l. cēturio. ¶ De hac materia, uide ſ. q. cccccxiij.

a ¶ Per fideicommiſſum ſubſtitui. *De hoc per iſtum conſil. quod incip. ex duabus. nu. ij. uerſi. ad ſecun. & in q. cccccxiij. ubi ſcripſi.*

b ¶ Cēſetur pupillaris directa. *Vide dominum Ioannem Fabr. locis ſupra proxime allegat.*

SVMMARIVM.

1 *Dos an reuertatur ad extraneū, qui eam conſtituit, extantibus liberis conſtante matrimonio.*

QVAEST. CCCCCXXIII.

Si extraneus,* qui dotem conſtituit ſtipuletur eam ſibi reſtitui ſoluto matrimonio, ipſa dos reuertitur[a] ad ipſum extraneum conſtituentem, etiam liberis extantibus ex ipſo matrimonio: ut l. fina. §. j. uerſic. niſi, &c. C. de iure dotium. facit l. ob res. §. j. ff. eod. tit. per quam l. fi. limitatur §. accedit. C. de rei uxoriæ ac. Et ita uidi circa hoc dubium determinari[b] in hac curia parlamenti in iudicando, ſecundū plurium opinionem, quia aliqui ex dominis opinādo dixerunt contrarium. Similiter etiam, ſi pater patiatur filiam ſtipulari[c] dotem ſibi uel liberis ſuis reſtitui, ſolu. mat. tunc dos non reuertitur ad patrem, non obſtante quacunq; conſuetudine: ſed remanet filiæ aut ſuis liberis, ſecundum formā ſtipulationis: iuxta ea, quæ ponit notabiliter Barto. in l. quæ dotis. & in l. Caius. ff. ſolut. matri. & faciunt no. in l. uxori. §. teſtamento. ff. de leg. iij.

a ¶ Reuertitur. *Hoc uerum uidetur, facta ceſſione à muliere ipſi extraneo, qui dotem ipſius conſtituerat: ad quam ceſſionem poteſt compelli. & eſt caſus, in quo actio inutilis cedenti, efficitur utilis, penes ceſſionem dotarij. ut no. do. Saly. in l. cum quidam.*

dam.in princip.in ij.nota. C. de iure dot.

b ¶Determinari. *Idem tenet gloſ. in l.dos à patrem.poſt me.glo.ibi, Item probatur aperta ratione.ff.ſolu.matrimonio.*

c ¶Si pater patiatur filiam ſtipulari. *Vide de hoc per iſtum, conſil. xij. incip.ex facti narratione.nu.vij.uer. ſecundò poteſt reſponderi.uolu.j.*

SVMMARIVM.

1 *Dotalitij dominium an tranſeat in uxorem ſine traditione.*

2 *Meum, quid propriè dicatur.*

QVAEST. CCCCCXXIIII.

SI dotalitium ſeu doariũ conſtituatur ſpõſæ futuræ, in * ca 1 ſu, quo uir precederet, utrum ualeat? dic quòd ſcilicet ſub conditione ſit ſuſpenſum quia translatio dominii & poſſeſsionis fieri poſſunt ſub cõditione, ac in euẽtum conditionis. l. dotis fructus. §.fin.ff.de iure dot. & l.abſenti. §.j.ff. de acqui. poſſeſſ. Et ita in iudicãdo ſeruatur. Et ex ſola aſsignatione uel promiſsione caſu conditionis adueniẽte, fit tranſlatio dominii [a] rei donatæ in uxorem, etiam ſine traditione: ut tenet glo.in authen, donationem, circa fin.C.de iure dot.quæ ab omnibus doct, approbatur. ſuper qua gloſ.dicit Cyn.ipſam ad quæſtionem reducendo, quòd ſi res donata nõ fuerit tradita mulieri, nunquid habet rei uendicationem? dicit gloſſ. quòd ſic: & eſt ſpeciale, quia ſine traditione transfertur dominium, quod eſt notabile. ita dicit ibi not. & pro hoc facit bene, quod habetur in authẽ.ſine à me.C.ad Velleia.facit l. Quintus Mutius. §. arg. ff. 2 de aur.& argent.lega.* Id enim meum eſſe uidetur quod à me uendicari poteſt: quia uendicatio nulli datur præterquam domino.l.non ſolùm.§.meũ.& l.in rem.ff.de rei uendit. & l.j. C. de alie.mutãdi.iud.cauſa facta.cũ ſi. ¶Et de materia dotarii, uide ſ.q.ſeq.& quæ dixi ſ.q.ccxlviij.

a ¶Translatio dominii. *Et in hac ſpecie poteſt agere mulier utili actione rei uendicationis, ſecundum do. Salyc.poſt glo in l.pradi.authen.donationem.in ij.q.*

SVMMARIVM.

1 *Vxor an cenſeatur proprietaria, uel uſufructuaria in bonis ſibi à uiro conſtitutis pro doario.*

QVAEST. CCCCCXXV.

SED iuxta prætactam materiam: Pone, quòd maritus aſsignat uxori doarium, uel aliquã rem ad alimẽta, aut pro ſtatu ſuo tenendo, ſibi donat uel legat: 1 * nunquid iſtis caſibus cenſebitur uxor proprietaria, uel uſufr. dic quòd proprietaria, ut eſt tex. notabilis in l.Titia [a] la j. §. fi. ff. de leg.ij.& in l.dona. §. ſpecies, ff.de donatio.& l.fi.ff.de uſufructu earum re.quę uſu conſu.& in l.libertis.& ibi tractat hanc materiam Bar. [b] ff. de alimentis & cibariis leg. & facit gl.poſita in l.ſi mulier.C.de iure do. Et per hoc dico, quòd ſi mulier tenetur pro talibus rebus ſoluere collectas, quæ pro ipſis rebus imponẽtur, cenſus

cenſus & alia onera ex ipſis bonis debita:cum etiam in mulierē talium rerum tranſeat dominiū, ut dixi in præcedenti quæſtio. Et ita de conſuetudine etiam ſeruatur in hac patria, in locis in quibus collectæ & ſubſidia Delphina.ſoluuntur.

a ¶ L.Titia. *Vide ibi omnino d. Io.de Imo.in §.Titia.in uer.in gl.fi.*

b ¶ Bart. *In præalle.ll.in j.col.in uer. op.fortiter hic.*

SVMMARIVM.

1 *Executio ſententiæ contra filiumfamil. latæ, fieríne poſſit, patre ſe opponente.*

2 *Debitum filio, an poſſit ſolui patri, uel illi, qui ſine mãdato poteſt agere.*

QVAEST. CCCCCXXVI. a

1 EXECVTIO ſentētiæ contra * filiumfamiliàs latæ, fieri non poteſt patre ſe opponente.hoc tenet gloſ.ſingularis in l. ſi filiæ. la ij.ff. ſoluto matrimon. quę gl.ab aliquibus approbatur. Sed d. gloſ. in hac curia parlamen.non ſeruatur,quia fit execu-
a tio in bonis filii [a] etiam patre ſe opponente, niſi pater in talibus bonis filii haberet uſumfructū, ſicut in bonis maternis:iuxta l.j. C. de bonis maternis. quo caſu oppoſitio patris impediret executionem talis ſententiæ. ¶ An autem proceſſus factus contra filium,in quo non interuenit authoritas patris,dicatur nullus de ſtylo huius curiæ parlamenti,ui-
2 de ſuprà quæſtione.liiij. ¶ * Sed utrū id, quod debetur filiofam. poſſit ſolui patri, uel alteri, qui ſine mandato poteſt agere? dic, quòd non,ut tenet glo. in l.uero procuratori.ff.de ſolu.& ibi Bar. & uidetur tex.in l.qui hominē.§. ſi gener.e.ti.& ſi ſoluatur, non liberatur debitor.facit l.ij.ff.ut legat.uel fideicō.ſeruan. cauſa. Et eſt ratio, quia receptio ſolutionis,eſt ſpecies alienationis.inſti. quibus alie.non licet.§.nūc admonendi.& ad iſtud propoſitum alleg. Bart. in d.l.uerò procuratori.ff.de ſol. ubi iſtam mouet & determinat quæſtionē. Et ſic habes, quòd qui poteſt agere, non poteſt ſolutionem recipere, niſi haberet ad hoc ſpeciale mandatum:ita ſeruatur in iudiciis.

a ¶ In bonis filii, etiam in peculio profectitio. *Vt legitur & uot.per do.Paul.de Caſtr.in l.ſi filio.ij.ff.ſol. matr.ubi quærit,an executio ſententiæ latæ cōtra filiumf. poſſit exequi contra patrem in legitima, & determinat poſt Gulie.de Cugn. quòd nō. ut in ij.col.in ij.notabili.*

SVMMARIVM.

1 *Et,copula,quam uim habeat.*

2 *Et,copula, an ſemper requirat concurſum duorum.*

QVAEST. CCCCCXXVII.

CONIVNCTIO &,[a] iungit & inducit repetitionem pręcedētiū in ſequētib⁹:qđ * eſt notabile pro ſtatutis, quando in uno ſtatuto ponitur pœna, & poſteà ſequitur aliquod ſtatutū ſic,Et ſtatuimus etiā,&c.nulla pœna adiecta, ꝙ pœna in primo ſtatuto poſita, in ſequenti cenſetur repetita.l.libertus.ff.de condit.

di.& demon.l.Seię.§.Caio.ff.de fun.inſtru. & inſtrumen.lega.& dic ut ibi per Bar.ubi dicit,ꝙ copula,&,inducit repetitionē qualitatis præcedētis.& eſt text.in l. fi.§.fin.ff.de ui.tri.& oleo lega. Ita uidi determinari inter nos in camera conſilii,in quadā cauſa,in qua altercabatur de intellectu cuiuſdā capituli, liberatum moyrentii. De dicta copula,&, tetigi etiā infrà quæſt.cccccxxxj.
2 circa prin.¶*An dictio,&,ſemper requirat concurſum duorū? a dic ꝙ nō,ut uide ff.de dān.infec.in l.ſi finita.§.elegāter.Et ex
b ponitur pro id eſt[b],inſti.de tutelis.§.pen.& l.ſi in uenditione. ff.de eui.& ibi gl.& q̄nq; exponitur pro uel,ut in auth.ut fratrū filii.circa med.gl.ſup uer.& col. ix.& l.ſæpe cōpoſitum eſt. ff.de uer.ſig.ponit Bar.in l.ſi qs ducēta.§.utrū.ff.de reb.du. ¶De hac dictiōe,&,etiā tetigi ſ.q.clxxxj. etiā tetigi de hac dictione,&,in notab.meis.in §.dictio &,poſita &c. & in quatuor §. ſequenti.
a ¶Coniunctio, &.*Et poſita inter duo,quorum unū de neceßitate in eſt alteri,facit ea reſolui,uel unū fit adiectiuum alterius,ut placitus & conſenſus, id eſt, placitus conſenſus,* I Barto.*in ff.de pact.*
b ¶Id eſt.*Adde inſtit.de liber.in §.j.*

SVMMARIVM.

1 *Error in actis,an poßit probari per duos teſtes.*

QVAEST. CCCCCXXVIII.

1 SVNT*aliqua,quæ non poſſunt probari,niſi per ſcriptură:ut acta iudiciaria.l.ā conſulibus.C.de appel.& c.quoniā contra falſam.de proba.& certi alii caſus,de quibus in l.pactū.C.de pact.meritò habetur in gl.Si tamen erratū fuerit in ſcribendo, poteritne ꝓbari talis error per duos teſtes?dic ꝙ ſic,arg.not.in l.errore.C.de teſt.& ita tenent Io.de Ra.Pe.& Inn.ut refert Cy. in d.l.errore.& hæc opi.Cyn.& ſibi adhærentiū ſeruatur in iudicando in hac curia parla.licet Bar.tenuerit cōtrariū[a]in l.cum ꝓponebatur.ff.de le.ij.uide ſup hoc §.fi.inſt.de fidei.¶De correctiōe erroris, & eius probatiōe, uide quæ dixi ſ.quæſt.ccccciiij.

a ¶Contrariū. *Adde dom.Bald.& Paul.de Caſt.in prædi.errore.* C.*de teſt.& idem ibi uidetur ſentire do. Alex.in ult.q.quod ſic.Iſtud intelligę uerum,quando præteritus approbat teſtamentū,& nō aliàs.do.Bal. in auth.ex cauſ.i.in uerſi.nūc uenio ad illa uerba.*C.*de lib.præte.*

SVMMARIVM.

1 *Filio præterito an poßit ſubſtitui pupillariter.*

2 *Præteritio,& exhæredatio, quidnā differant.*

QVAES. CCCCCXXIX.

VTRVM pater filio * ſuo præterito poſſit ſubſtituere pupillariter:quia de*exhæredato filio nō eſt dubium.Nā caſus eſt in §.non ſolum. inſtit.de pupil,ſubſti,& in l.j.§.fi.ff.eod. tit.Et credo breuiter, quòd ſic, ex eo ꝙ nō uidetur potior ratio in exhęredato,quàm in prę-

terito,dũ tamẽ teſtator ſibi hæredẽ faciat.l.j.§.fi.ff.de uulga.& pup.ergo idẽ ius ſtatuẽdum.in fi.C.de cõſti.pe.& l.fi.C.ad legẽ
2 Fal.Et ſi* dicatur,ꝙ imò eſt diuerſa ratio in hoc,ꝙ præteritio reddit teſtamẽtũ nullũ:nõ autẽ exhæredatio.inſt.de exhæreda. libe.in prin.& l.inter cætera.cũ l.ſeq.ff.de lib.& poſth. Reſpondetur,ꝙ licet præteritio reddat teſtamentũ nullũ,quo ad inſtitutionẽ hæredis,nõ tamen reddit nullum, quo ad ſubſtitutionem pupillarẽ,uel fideicõmiſſariam, ut in auth.ex cauſa.C.de lib.præte.uel exhæred.& in §.ſiue igitur.in auth.ut cũ de appel.cog. col.viij.Idẽ etiam tenent doct. præſertim Dy.& Bar.in d.auth. ex cauſa. Et quàmaximè, ubi filius præteritus,ſeu eius tutor nõ importabat teſtamentũ, in quo eſt præteritus. Et ita remaneat inſtitutio ualida de æqtate prætoria, iuxta l.filio præterito. ff. de iniuſt.& irri.teſta.Et pro hoc bene facit l.qui fundũ. §.qui filius.ff.ad legẽ Fal.ubi pater filio inſtituto ſubſtituit exhæredatũ, & exhæredato quendam tertiũ: & ualet ſubſtitutio,ut ibi.Et pro hoc bene facit,quod ponit Bar. in l.ij.circa prin.in q.quæ incipit,quid ſi eſt talis præteritus. &c.& in q.quæ incipit,quid ſi filius præteritus approbet teſtamentum &c.ff.de uulga.& pupil.ſubſti.

SVMMARIVM.

1 *Denũciatio qualiter fieri debeat debitori,in materia l.iij.de nouat.*
2 *Ceſsionarius an habeat utilem actionem:*

QVAEST. CCCCCXXX.

QVALITER fieri debeat denunciatio debitori in
1 hac* materia.l.iij.C.de noua.dic ꝙ in tali denunciatione debet exhiberi & declarari debitori delegato, iuxta c.cauſamquæ.[a] extrà de elect.in cle.facit qđ ponit in l.non ſolùm. §.morte.in q.quæ incipit,ſecundò principaliter eſt uidendum &c.Ibi quãdoque fit ex cauſa iuſta &c.ff.de no.oper.nunc.facit bene l.nomen.C.quę res pig.obl.poſ.ibi, nondũ certioratæ &c.Ita dicit Bar.in d.§.morte.& uide eundẽ Bar.in l.facta.§.ſi hæres. la ij.ff. ad Trebel.ubi ponit multa no. in materia.d.l.iij. C.de noua.& uide Sal.in ſua repe.& in l.ſi ex legati cauſa.in q.quæ incipit,ex prædictis &c.ff.de uerb.obl.ubi idẽ tenet,quod Barto.ubi ſuprà.
2 ¶ Sed pone,ꝙ cedens agit contra debitorem: utrum debitor *poſsit opponere iſtã exceptionẽ:uidelicet ꝙ ipſe ceſsionem debiti alteri fecit:& ſic ceſsionarius,habet utilem actionem, quæ præfertur directæ. Bar.poſt Iac.de Are.& Old.dicit, ꝙ ſic.in l.facta.§.ſi hæres.ff.ad Treb.iſtã ibi mouet,& determinat quæſtionẽ. ¶ De materia ceſsionis actionis,uide plenè per Pet.Iac. in ti.de act.in rẽ,quæ cõpetit ex ceſsione.per totum. ¶ Et de hac materia ceſsionis actionis, etiã

teti

tetigi ſ.q.ccccclxvij. ¶ An cedēs
b poſſit eſſe teſtis[b] pro ceſſionario ſuper actione ceſſa: opiniones ſunt uariæ.uide plene Petr. Iaco.ubi ſuprà de actio.in rem, quæ pro ceſſione competit.

a ¶ Cauſam quę. *Voluit allegare ca. cauſam electionis. circa princip.ibi, porrecto ualet ſcriptura.authen.uel perlecto &c.& ibi do.Cardi.in ij. propo.*

b ¶ Eſſe teſtis. *An cedens poſſit eſſe teſtis pro ceſſionario,per do.Fel.in c. inſuper.in prin.vij.uer.quartò quæritur.de teſti.*

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio facta in perſonā unius, an cenſeatur repetita in perſonam alterius ſibi coniuncti.*

2 *Prouiſio facta reſpectu caſus expreſſi,nō porrigitur ad omiſſum.*

QVAEST. CCCCCXXXI.

MILES quidam Hēricus nuncupatus,in ſuo nun-
1 cupatiuo* teſtamento,quendam Henricum nepotem ſuum hæredem inſtituit uniuerſalem, & caſu quo decederet ſine liberis maſculis,quendam Stephanum, & liberos ſuos maſculos hæredes ſibi fecit,& inſtituit, & caſu quo ipſe Stephanus decederet ſine liberis maſculis, quendam Henricū de Varenis, & liberos ſuos maſculos hæredes ſibi fecit & inſtituit:quo teſtamento condito deceſsit ſine liberis,primo loco inſtitutus, uiuente adhuc teſtatore deceſsit. Deceſsitque etiam dictus Stephanus dicto teſtatore uiuente relicto unico filio maſculo, q fuit hæres ipſius teſtatoris:quia in eius perſonā locum habuit inſtitutio:ſicque à ſecundo gradu incepit teſtamentū,qui filius tandem deceſſit in ætate pupillari adhuc conſtitutus,relicto ſibi ſuperſtite Ioanne filio & hærede dicti Henrici de Varenis prædefuncti, & tertio gradu inſtituti ſeu ſubſtituti.Inſurgit nunc quæſtio,utrū dictus Ioā.ad hæreditatē ipſius teſtatoris admitti debeat .Pro cuius quæſtionis declaratione, eſt præſciendum, quòd dictus ſecundus gradus reſpectu ipſius Stephani cęcidit in cauſam caduci:patet, quia uiuo teſtatore deceſsit.l.j.§.& cum triplici.uerſicu.uel uiuo teſtatore &c.C.de cadu.tollen.reſpectu uerò ſui liberi maſculi,ſuum fuit ſortitus effectum: patet, quia hæreditatem teſtatoris adiit.l.j.§.pro ſecundo.& §.his itaque.C.de cadu.tollē.Secundò eſt præſcien-
a dū[a], quòd teſtator uoluit ipſum Stephanum & liberos ſuos maſculos inſimul ad hæreditatem ſuā admitti:patet,quia eòs coniunxit per copulam,&,ibi,& liberos maſculos &c.l.j.§.pro ſecundo.& §.his itaque. ſuprà alleg.l.ſi mulieri.ff.de uſufr.accre. l.fin. C.de impub.& aliis ſubſti. Et quòd maximè attento, ꝙ iſto caſu nulla cadebat affectio ſiue charitas ordinata reſpectu ipſi⁹ teſtatoris,ex eo ꝙ dictus Stephanus nō erat filius eiuſdē:ſed extraneus.l.j.§.extraneum.C.de

rei nxo,acti.Ideo ipſe ac liberi eiuſdẽ non fuerunt nec cenſentur fuiſſe hæredes inſtituti ordi b ne ſucceſsino b,ſed ſimul.ita tenet gl.in l.Gallus.§.quedã rectè, ff.de libe.& poſthu,ibi dũ dicit, Sed ibi teſtator erat extraneus &c.hoc idem tenent ibidẽ Iaco. de Are.& Bar.ſi ad diſtinctionẽ ibidẽ per eũ poſitam bene attẽdatur.ibi dum dicit, hæres ergo ex prædictis &c.Tertiò eſt præſciendũ,ꝙ filius maſculus dicti Stephani fuit admiſſus ad hæreditatem ex diſpoſitione expreſſa eiuſdem,quia re & uerbis fuerunt liberi maſculi dicti Stephani cũ eo cõiuncti, ut apparet ex iam dictis.l.re cõiũcti.ff.de leg. iij.& inſt,e.§.ſi eadẽ res. Quib9 ſic præſuppoſitis apparet mihi hanc quæſtionem motã fuiſſe, per Bar.in l.ſed & ſi ſit.in princ. ff.de lega.iij,ubi ſic formaliter inquit,dicit teſtator,filium, meũ hæredem inſtituo.& ſi deceſſerit ſine liberis,bona mea ueniãt ad talem.contigit ꝙ hæres relictis filiis deceſsit;ſed filii deceſſerunt ſine filiis. An ualeat fidei cõmiſ. Hic uidetur caſus in uer, ſic autem &c,ꝙ non.nam cũ teſtator dixit,ſi filius meus deceſſerit ſine filiis,per hoc mihi uidetur relinquere filiis ſui filii.l. Lucius.la ij.cum ibi not,ff.de hæred,inſt.& ita etiã iudicatur in hac curia parlamẽti,ut plenè dixi ſuprà quæſtio.xxxix. Et ſic iſti filii,ſi habent hæreditatem, habent eam ex fortuna,& non ex iudicio ipſius teſtatoris.& ſic uidetur ꝙ non potuerunt grauari:ut d.l.ſed ſi ſic.ergo ubi tales filii habẽt ex diſpoſitione ipſius teſtatoris,ſicut habuit filius maſculus dicti Stephani, ualet fidei commiſſum:& ad ipſum admitteretur ille talis,ad quem teſtator uoluit bona ſua deuenire; ita ibi ſentire uidetur Bar.idem in l.centurio,in quæſti.quæ incipit,quæro ulterius,quid ſi teſtator dixit &c,ff.de uulga,& pupilla,iſtam mouet quæſtionem, dicens eam fuiſſe Ray. Et quia filius maſculus dicti Stephani hæreditatem adiuit, ex diſpoſitione teſtatoris expreſſa,ut dictum eſt:dicendum uidetur, fideicommiſſum dicto de Varenis & liberis ſuis maſculis,relictum,in caſu iam dicto ualere: licet filium maſculum reliquerit,qui poſteà ſine liberis deceſſit;& hoc per iam dicta,conſiderato etiam,quòd cõditio ipſius Stephani appoſita,cẽſetur ex diſpoſitione iuris in perſonã filii ſui maſculi,quã habuit,repetita, cauſantibus maximè tribus rationibus ſubſcriptis, Prima, quia eodem gradu fuerunt inſtituti re & uerbis cõiunctim, l. re cõiuncti,& §.ſi eadem res.ſuprà alle.Et pro tanto cõditio in perſonã patris appoſita,cenſetur in perſonam filii cohæredis ac coniuncti repetita propter idẽtitatẽ gradus,& perſonarũ.De primo, eſt text.in l.quæ conditio. ij.reſponſo.ff.de cond.& demonſt.

iuncta

iuncta l. j. §. pro ſecũdo alle. qui §. licet loquatur de portione legata quæ cadit in cauſam caduci: tamẽ idem eſt in portiõe hæreditaria, quæ in eandẽ cauſam cadit, ut d. §. his itaq;. De ſecundo, eſt tex. in l. fi. de impu. & aliis ſubſt. iũcta l. cũ ſeruus. ij. reſpõſo. ff. de cond. inſt. & licet gl. reſtringere uoluerit d. l. quæ conditio. in ij. reſpõſo. dum dicit ſu per uerbo, certas perſonas &c. ſcilicet oẽs eiuſdem gradus &c. Illa tamen gl. nõ uidetur procedere ex eo, ꝙ tunc l. ipſa nullũ haberet dubiũ cauſante huiuſmodi dictione, omnis: quia qui omne dicit, nihil excludit. l. Iulianus. in prin. ff. de leg. in fin. C. de fur. Ideò d. l. quæ conditio. in ij. reſpõſo, intelligi debet, quando conditio fuit appoſita certorum in primo gradu inſtitutorũ, & nõ omniũ: quę cõditio in perſona aliquorũ appoſita, in perſona aliorũ ſibi coniunctorum præſertim re & uerbis cenſetur repetita ſic, ut dicatur d. l. de caſu dubitabili fuiſſe factã, ſicut fieri debet. per d. l. ancillæ. Secũda ratio eſt: quia conditio, ſi ſine liberis &c. fuit in ipſo teſtamẽto appoſita poſt nominationẽ factam de d. Stephano & liberis ſuis: prout ex caſu ſuppoſito uideri poteſt: & pro tãto ſequitur, ꝙ ipſa in perſona dicti Stephani adiecta, cenſetur in perſona ſui filii ſibi re & uerbis coniuncti, fuiſſe repetita. l. mulieri & Titio. ff. de condi. & demonſtr. quòd ſic. Ibidem uidetur dicere do. Dy. ſoluendo contrariũ ibidem factum de l. fi. §. Seio. ff. de lega. ij. Tertia ratio, ex eo, ꝙ dictus teſtator ibi prouidendò ac prouidere uolendo in caſu quo dictus Stephanus ſine liberis decederet, etiam ſibi prouidiſſe cenſetur in caſu omiſſo: uidelicet in caſu, quo liberi ſui maſculi etiã decederẽt ſine liberis: ſicut caſus euenit. arg. l. mulier. in prin. ff. ad Treb. & l. ſi mater. C. de inſti. & ſubſtit. ſub conditio. factis. Et hoc fundat duplex ratio. Prima, quæ eſt uolũtatis coniecturatiua. Nam teſtator nunquam uoluit ad hæreditatẽ ſuã admitti aliquã mulierem: ſed ſolum hæredes per eũ inſtitutos, & eorum liberos maſculos, etiã uirtute alicuius Trebellianicæ: quam propterea detrahi prohibuit, iuxta authẽ. ſed cùm teſtator. C. ad legẽ falc. Et tamẽ ſi cõditio iam dicta in perſonam filii maſculi, dicti Stephani nõ cẽſetur repetita, mater uel auia talis filii, uel alii ſui proximiores ad hæreditatẽ teſtatoris admitterẽtur per mediũ ipſius filii ab inteſtato & ſine liberis defuncti, ut §. cõſequens. in authẽ. de hære. ab inteſt. col. ix. & in auth. defuncto. quod eſſet cõtra uoluntatẽ ipſius teſtatoris, nedum cõiecturatam ex præmiſsis, ſed etiã expreſſam. Vt ergo non fiat contra uolũtatẽ teſtatoris, quæ ex præmiſsis ſatis colligitur & apparet. l. ſi ſeruus plurium. §. fi.

ibi,item eorum, quæ ſequuntur &c.ff. de lega.j.iuncta l.iij.C.de liberis præteriti. uel exhæred. Dicamus conditionem in perſonam Stephani adiectam fuiſſe in perſona ſui filii maſculi,ex mente teſtatoris coniecturata repetitã. Nam ex cõiecturatione in conſimili facta,pronũciatum fuit in auditorio diui Marci,ut refert Scæuola in d.l. mulier. Alia eſt ratio & ſecũda, recollecta ex dictis Bar.poſitis. in in l.fi.C.de poſthu.hære.inſt.uel exhęreda. dum ſic dicit:inſtitutio facta de poſthumo,in unum caſum, porrigitur ad alium: in quo teſtator ueriſimiliter prouidiſſet, ſi de eo cogitaſſet:ut d.l. fi.habetur. & qa ſi teſtator cogitaſſet, ꝙ filii maſculi dicti Stephani deceſsiſſent ſine liberis, ipſe etiam ſibi prouidiſſet,& dictum de Varenis & liberos ſuos ſubſtituiſſet,ſicut ſubſtituit.Ideó ſubſtitutio ipſa de d.Hen.de Varenis & liberis ſuis, in caſu iam dicto facta,etiam porrigitur ad caſum, quo liberi maſculi Stephani ſine liberis maſculis decederent:ꝓut caſus euenit,in quẽ uerıſimile eſt, ꝙ ipſe teſtator ſibi prouidiſſet, ſi ipſum caſum a euenturum cogitaſſet. Nec obſtat l.cõmodiſsimè.ff.de libe.& poſthu. quia ſic teſtator ad unũ caſum dũtaxat ſe aſtringere uo- b
2 luit.* Et ideó prouiſio reſpectu caſus expreſsi facta,nõ porrigitᷣ ad omiſſum.ita dicit glo.in d.l. fi.Idem ibi Bart. & communiter omnes doct.ſic tenent.Nec obſtat ſi dicatur,ꝙ dictio ſub qua dictus de Varenis, & ſui liberi erant ſubſtituti,defecit,poſtquã Stephanus liberũ maſculum habuit:iuxta l.j.C.de inſti.& ſubſt. ſub cõditione factis. & l.non eſt ſine liberis.ff.de uerb.ſig. Quia reſpõdetur,ꝙ nõ defecit:imó d. conditio in ipſius Stephani perſonam appoſita, reſpectu cuius pars, in qua fuerat cohæres datus, cecidit in cauſam caduci,cẽſetur fuiſſe tam ex diſpoſitione iuris, q̃ ex præſumpta mẽte teſtatoris.in perſonã liberi maſculi dicti Stephani repetita:prout ſ.dictum & probatũ: cõſiderato etiã, qđ portio ipſa cũ ſuo onere,& cũ ſua cõditione iã dicta in ipſius pſonã appoſita, accreuit dicto ſuo filio, ſicut ponitᷣ in l.j. §.pro ſecũdo.& §.his itaq; alle. concludendo ergo, ad præmiſſa,dicẽdũ uidetᷣ,ipſum Io.de Varenis ad hæreditatẽ iam dictam uirtute fideicommiſſariæ ſubſtitutionis,ut dictũ eſt, tertio gradu factæ, admitti debere. Et ita decıſum fuit in camera conſilii ex tacita & coniecturata mente dicti teſtatoris.

¶ Secundó eſt præſciendum. *Tu uide de hoc iſtum, conſilio cxxij.incip. Ioannes Molaris.nu.j. uerſic.ad primum quæſitum.*

¶ Ordine ſucceſsiuo. *De hac materia uide omnino do.Io.de Imo.in l. Gallus. in §. quidã rectè in j.col. in uer.in gl.ſuper uerbo,non exprimat. et d. Bal.in ij.col.in uer.ij.quæritur.*

Tu

Tu adde, nunquid iſta uerba, ordine ſucceßiuo, in effectu, uidcantur importare uulgarē uel ſideicommiſſariam ſubſtitutionem. et de intellectu illorum uerborum, uide omnino quòd eleganter conſulendo tenuit d. Philip. Decius. in conſilio ccvj. incip. in cauſa. in ij. parte conſiliorum.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutiones pupillares, uulgares & fideicommiſſariæ ſi concurrant, an in electione ſit eius, in quem collata ſunt, uti qua malit.*

QVAEST. CCCCCXXXII.

SI quis ſubſtituat uulgariter,
1 pupillariter*, & per fideicō-
a miſſum, eſt in ipſius electione[a], quam ſubſtitutionem uelit eligere, ſi caſus dictarū ſubſtitutionum uno ſemel & eodē tempore eueniat. l. ſi quis ſeruo. ff. de manu. teſtam. quæ lex hoc bene probat: & ita ibi tenet Bar. Idem tenet ipſe Bar. in l. recuſare. §. Titius. ff. ad Trebellianum. Et ita in camera conſilii uidi determinari fieri poſſe. de intellectu dictorum uerborum dicam infrà ſequenti quæſtione.

a ¶Electione. *Iſtud tenet expreßè do. Alex. in l. recuſare. in §. Titius. ff. ad Trebel. qui tex. in huiuſmodi materia eſt melior de corpore iuris, ſecundum do. Ange. ita ubi ſuprà, referente do. Alex.*

SVMMARIVM.

1 *Pupillaris expreſſa, an excludat matrem, etiam in legitima.*

2 *Verba plura, aut plures clauſulæ ſi opponantur, ſingula ſingulis referenda ſunt.*

QVAEST. CCCCCXXXIII.

TESTATOR habēs duas filias, unam impuberem, & aliam puberem, quas hæredes uniuerſales inſtituit: & ſi alteram ipſarū decedere cōtingeret in pupillari ætate, uel aliàs quādocunq; ſine liberis, ſuperſtitem ſubſtituit uulgariter, pupillariter, & per fideicōmiſſum. Impubes deceſsit in ætate pupillari, matre ſua uel ſorore ſua ex parte patris dūtaxat hæreditate adita ſuperſtitibus relictis. Vtrū mater uel ſoror ad ſucceſsionē filiæ defunctæ admittatur. Et licet uideretur ꝙ mater: iuxta l. nā hoc, aliàs incipit, iam hoc iure. §. ſed ſi alter. ff. de uulg. & pup. & l. Titius. ff. de hęre. inſti. attamen credo ꝙ nō[a], pro eo, ꝙ teſtator tres ſpecies ſubſtitutionū expreſsit in uerbis iā dictis, uidelicet pupillarē, dum dicit in pupillari ætate &c. Et ſequitur pupillariter & uulgariter, dū dicit uulgariter. & fideicōmiſſoria, dū dicit, uel aliàs quādocūq; &c. & ſequitur, & per fideicommiſſum &c. hoc apparet in l. ſi quis ſeruo. ff. de manu. teſt. hoc ibidem poſuit Bar. & in l. recuſare. §. Titius. ff. ad Treb. Nā in caſu, quo hæreditas per alterā ſuarum filiarum non adiretur, ſibi prouidere uoluit per uulgarē. l. j. ff. de uulg. & inſt. eo. ti. in prin. & in caſu, quo hæreditas adiretur, & expiraret uulgaris: ut in l. poſt aditam. C. de impu. & aliis ſubſti. & ſi impubes in ætate pu-

pillari decederet, ſibi prouidere uoluit per pupillarem. Et in caſu quo altera dictarũ filiarum moreretur poſt pubertatẽ, hęreditate iam adita ſibi prouidere uoluit per fideicõmiſſariã ſubſtitutionem.l. hæredes mei.§.cũ ita.ff.ad Treb. Et ita eſt uolũtas expreſſa teſtatoris.quæ in ſubſti b tutionibus dominatur. & debet attendi.l.cũ filio.& l.qui liberis. §.hęc uerba.ff.de uul.& l.in conditionibus.ff. de cõdi. & demõ. Hoc etiam probatur:quia uerba a in aliqua diſpoſitione appoſita, intelligũtur & intelligi debent ſecundum perſonã,ad quam re- b feruntur.l.qbus.§.dominus ſeruo.ff. de cõdi.& demõ. & l.plenum.§.equitii.ff.de uſu & hab. & l.ex militari.in prin.ff.de teſt. 1 ſimili. Et quia hęc uerba,in pupillari ętate, & pupillariter in ſubſtitutione iã dicta appoſita,non poſſunt referri ad puberem fi- 1 liam, ideo relata ſunt ad impuberem,ut iuribus ſ.alle.ſic ꝙ de aliquo operẽtur, prout debent operari.l.ſi quãdo.in princ.ſ.de le.j.& l.j.in fi.ad muni.Et ſequitur,ꝙ talis ſubſtitutio reperitur pupillaris expreſſa.l.ij.circa prĩ. ff.de uulg.& pupil.& inſti.eo.in prin.quæ matrẽ excludit:ut in c. ſi pater.in fi.de teſt.li.vj. etiam à ſua legitima,ut ibidem habetur. quod tenet Bar.in l.iij. & l.ij.ff. eo.in v.q.principali materiæ pu

2 pillaris.* Ad præmiſſa bene facit,quia quando in aliqua diſpoſitione plura uerba aut plures clauſulæ opponũtur,ſingula ſingulis, prout adaptari poſſunt, referuntur ac debent referri. ut in §.fi.iuncta gl.inſti.de cõtrah. emp.& uen.Non obſtant iura ſ. in cõtrarium alle.quia loquuntur in breuiloqua ſubſtitutione, in qua non poteſt apponere de uoluntate teſtatoris expreſsè [b], ſicut hic: ubi uoluntas eſt clara: ideo locus non eſt quæſtioni.l. ille aut ille.§.j.& l.non aliter.in prin.ff.de leg.iij.

a ¶Credo ꝙ non.*Vide quod legitur & no.per glo.& doct.in l.precibus. C.de impu.et alijs ſubſtitut.*

b ¶Expreſsè.*Vide do.Odof.in pr.a.l. precibus.in iij.colũ.in uerſi.ſed quæritur,quæ eſt ratio.*

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio compendioſa, an fiat filio impuberi.*

QVAEST. CCCCCXXXIIII.

PAGANVS teſtator filio ſuo puberi ſic ſubſtituit,* Si filium meũ contingat decedere ſine liberis, talem inſtituo. uel uolo ꝙ ſit hæres &c.adita hære. filius moritur ſine liberis,utrum ſubſtituti admitti debeant ad ſubſtitutionẽ?Pet.Iac.mouet iſtã quæſtionẽ in tit. de cõpendioſa ſubſti.in uer.quæ incipit,ſi autẽ paganus &c. Et ibi determinat ꝙ nõ ualet iure directo neq; iure fideicõ.Io.Fa.etiã iſtam q.mouet inſti.de pup.ſubſti.in materia ſubſtitutionis compẽdioſæ: ibi dum dicit, ſi autẽ fiat puberi per uerba omnino directa &c. Et determinat, ꝙ nulla eſt ſubſtitut

ſti.ut ibi,& in l.uerbis ciuilibus. ff.eo.ti.& §.fi.inſtit. de pup.ſub. a nec trahit̃ ad fideicõmiſſum [a], etiã ſi talis ſubſti.fieret per uerba directa in codicillis.rationẽ ſuam ibi ſubiungit bene euidẽtem,reſpondẽdo ad l. Scæuola. ff.ad Tre.do.Bar.etiã iſtud uoluit dicere,licet nõ ita expreſsẽ, in l.centurio.poſt iij.q.principalem,in q.quę incipit,quęro utrũ ſubſtitutio compendioſa facta per uerbũ,commune,contineat uulgarem &c.dum in fi.q.dicit, ſed ſi dixerit teſtator, filio meo ſubſtituo talẽ &c.nullo adiecto, ꝙ requirat certum tp̃s &c.cuius dicta recipio, quia ſubſtitutio compendioſa in caſu iſto puberi facta,innuit & compręhendit uulgarẽ.l. Gallus.§.j. ſecundum unam poſitionẽ caſus. ff. de uul. & uidetur text. expreſſus in l. fi. C.de hære.inſti.Sequit̃, ꝙ adita hæreditate talis ſubſtitutio uulgaris, fuit expirata.l.poſt aditã. C.de impu.& aliis ſubſtitu. Nec præmiſsis obſtat d.Bar.poſitum in d.q. ibi dũ dicit, Item nõ eſt appoſita dictio quãdocũq;, ſed alia adiectio,quæ de ſui natura tractum temporis ſignificat: ut potè, ſi deceſſerit ſine liberis &c. quia tunc cõtinet fideicommiſſariam.l. hæredes mei. §. cũ ita.ff. ad Trebel.iunctis no.in l. precibus.ff.de impu.& aliis ſubſti.Et eſt ratio: quia uerba Bart. loquunt̃ in caſu quæſtionis per eum motę de ſubſtitutiõe compendioſa facta per uerbũ,commune.Ita habet titulus quæ. qui debet attendi.l.fi.ff. de hære.inſti.iuncta l.in ciuile.ff.de lega.j. Hoc etiã probãt clarè iura prædicta per eũ allegata: in quibus uerbum cõmune,ſubiũgitur. In caſu uerò iſto loquimur de ſubſtitutione compendioſa,in qua ſunt uerba omnino directa & ciuilia facta:quare ſecus iſta ſolutio clarè probat̃.per d.l.uerbis, iuncta gl.j.ibi dũ dicit̃,uel quãdocunq; deceſſerit &c.quę uerba tractum temporis importãt. & tamẽ uerba directa ibidẽ ſub iuncta nõ flectũtur.hoc etiã probatur clarè in §.extraneo.inſtit. de pupil.ibi,intra aliquod tempus &c.quę uerba de ſe tractum temporis important .Et tamen uerba directa ibi in ſubſtitutione ſubiũcta, nõ flectũtur. quod tamen ſecus fuiſſet,ſi in ſubſtitutione dicti §.uerbum,ſubſtituo. quod eſt uerbũ cõmune,ſubiunctum fuiſſet, prout ibidẽ ponit gl.j.in ſui prin. Iſtud clarè ꝓbatur in d.l.uerbis ciuilib⁹. ubi de hac q.uidetur caſus,ſic eã inducẽdo,& aliter, quàm Bart.eã ſummauerit. Teſtator quidã filium ſuum maiorẽ xiiij.annis hęredẽ inſtituit, & ſibi uerbis ciuilibus, (hoc eſt directis, ſicut ibi dicit gl.)ſubſtituit,ut quãdocũq; decederet, Titius eſſet hæres. ita exemplificat gl.j.ibi,uel quãdocunq; deceſſerit &c.mortuo teſtatore hęreditate adita deceſſerit filius. Quæritur, utrũ Titius ad inſtitutionem admittatur.Et

reſpõdetur ꝙ non: quia uerbis ciuilibus ſubſtitutionẽ poſt iiij. ætatis annũ, & ita filio iã puberi effecto, fruſtra fieri cõuenit: nec admittitur ibi ſubſtitutus, ut cohæres: ne fiat cõtra uoluntatẽ defuncti teſtatoris. quę caſus po ſitio eſt cõformis textui, & de a ſe uera. Hoc idẽ probatur in d. §. extraneo. ubi ſubſtitutio com pendioſa per uerbũ directũ filio puberi, cũ diſtributione tempo ris, ut, ſi infra aliquod tempus 1 &c. non ualet iure directo, nec trahitur ad fideicõmiſſum pro eo, quod nõ fuit ibi expreſſum: ut ibi in fi. text. ſubiungitur. uel 1 quia uerbũ, ſubſtituo (quod eſt uerbum cõmune) fuit ſubiũctũ, prout ibidẽ dicit glo. Ex quibus propterea apparet dicta dictorum do. Pe. Ia. & Io. Fa. fore uera & iuridica. Nec ob. ſi opponatur, ꝙ poſtquam hæres erat pubes, ꝙ ſubſtitutio debet ualere iure fideicõmiſsi, tanquam ſi foret facta extraneo. arg. l. filius. §. ut quis. de leg. j. ex facto. in prin. ff. ad Treb. & faciunt no. per gl. in d. l. uerbis ciuilibus. Nã argu. non militat. nã cum ſubſtitutio directa pupillaris impuberi facta finiri debeat pubertate aduenienté. l. in pupillari. ff. de uul. & §. maſculo. inſti. eo. ti. ab ea nõ debet aſſumere. Alia ſub uerbis directis cõprehenſa. l. uſufr. cum moriar. ff. de uſufructu lega. & l. Titio cũ moriet. de uſufructu. & l. Seiæ egreſſæ. ff. de tu. & cur. a datis ab his. ubi ſi puberi detur tutor, nulla eſt datio: quia datiõ per prius facta, tũc finiret. Ideõ nulla eius ualere poteſt ꝑ fidei cõmiſſum talis ſubſtitutio pube ri facta. l. ſi fundũ. per fideicom miſſum. §. fi. ff. de lega. j. Ita not. per Barto. in d. l. uerbis. circa fi. ¶ Nec trahiur ad fideicommiſ. *Vide omnino do. Bal. in l. uerbis ciuilibus. in ij. col. uer. iuxta hoc quæro. ff. de uulg. & pupil. ſubſti.*

SVMMARIVM.

1 *Inquaſtа inchoata, & non diffinita tempore arrendamenti, an remaneant domino.*

QVAEST. CCCCCXXXV.

BARO quidam* arrendauit caſtrum ſuum, cũ iuriſdictione, aliiſq; iuribus & pertinẽtiis eiuſdem Titio, per annum: quo pendẽte quidã maleficiũ cõmiſit in territorio dicti caſtri: pro quo delicto debuit puniri in cẽtum libris. lite cõteſtata & ꝓceſſu pendẽte finitus eſt annus dicti arrendamẽti, ante tamẽ ſententiã latã. quo anno finito ipſe Baro dictũ caſtrũ arrẽdauit modo prędicto Caio per aliũ annũ. quo anno ultimi arrendamenti pendente, fertur ſentẽtia. & adiudicãtur domino dicti loci dictæ centũ libræ. Nũc quæritur, cui debẽt adiudicari dictæ cẽtũ libræ. An primõ arrẽdatori, uel ſecũdo. legi quẽdã do. Eynardum nouellũ legũ doc. hãc quęſtionem diſputaſſe. Et qui determinauit, ꝙ debẽt eſſe dictę centum libræ ſecũdo arrendatori[a], per l. qui explicandi. C. de accu. a ibi:

ibi,cuius finis in iudicis poteſta te ac motu ſitus &c.& per l.furti. §.ſi autē.ff.de his,qui no.infa.& C.ad Tre.l.ſi cū poſteriori iudi cio.& iſtud ſeruatur in firmis cu riarū Delph.Grayſuodani,Vien nenſii,& terreturi Vieñ.& Valē. apud ſanctū Marcellinū:qa fini tis firmis dictarū curiarū,inqueſtæ nondum diffinitę remanent commodo ſucceſſorū in dictis firmis. Et etiā ita facio obſeruari,quādo arrendo uillam ſancti Albani.quia inqueſtæ inchoatæ tempore arrendamenti per mę facti,remanēt mihi:niſi diffiniant infra tempus arrēdamenti.

a ¶ Secundo arrendatori. *Facit in arg.l.quod ait.in prin.ibi,ſufficit pa tri,ſi eo tēpore habeat in poteſtate, quo occidit &c.ff.de adul.* Et adde, *quòd ſi ius declarat qualis res ſit cēſenda l.ſed & ſi quu.§. interdū.ff. de uſuſru.et in epiſtola Ouidij,* Exitus *acta probat: careat ſucceſſibus,opto, Quiſquis ab euentu ſacta notanda putat.*

SVMMARIVM.

1 *Tertiamentū emolumentorum Delphi.qualiter & quomodo fiat.*

2 *Fiſcus non habet quid magis ſpeciale, quàm priuatus,niſi inquantum id iure cautum reperitur.*

QVAEST. CCCCCXXXVI.

DE conſuetudine in curia parlamēti diutius obſerua
1 ta facto * liberamēto in ultimo
2 incantu[a] reſpectu emolumētorū Delphi. quilibet uenire uolēs j. tres mēſes à die liberamēti audit tertiādo.Sed quæ ſumma debet tertiari?An primò oblata,uel ultima ſumma,ꝓ qua fuit liberamētum factū?dic q; de cōſuetudine prima ſumma: ſed ille talis,qui tertiabit, ſoluet dño integram ſummā,ꝓ qua ultimò fuit libera mētū factū unà cū eo,qđ aſcendet tertiamētū reſpectu ſummæ primo oblatę.& fiet ſibi liberamētū:ſed ſi ille, cui primò factū fuerat liberamētū, uelit offerre duos ſolidos Turoñ.pro qualibet libra reſpectu totalis ſūmæ, audiet:infra tñ dictos tres men ſes,& dictis trib⁹ mēſibus durantibus,ipſi duo cōtēdētes,uidelicet ille,q tertiauit,& ille cui factū fuerat primū liberamētū, & nō alii, audient encharire uolētes, un⁹ ſ.aliū de duob⁹ ſolidis ꝓ qualibet libra. & lapſis dictis tribus mēſib⁹ alter ipſorū, & nō alii audient duplicare uolēdo totā ſūmā cū encharimētis j.alios tres mēſes,& nō ultra.Et iſta col legi de ann.do. M.cccclx.& die xj. mēſis Septēbris,dū ī camera cōſilii īter dños parla.&camerę cōputorū Del.de ꝑmiſsis altercaret ad cām pedagii ſcti Sympho riani auzonis.ī quo pedagio tūc fuit d.cōſuetudo obſeruata.Sed qđ ſi res alicui⁹ minoris,uel alicui⁹ rei publicę,utpotè uniuerſitatis,uēdit ad incatū publicū,& pl⁹ offerēti liberat,deīde tractu aliquorū dierū aliqs uult pl⁹ offerre,an audiri debeat,&res ipā ſibi liberari? dic q; ſic: ut uř tex. in l.at ſi ſine dolo.§.j.ff.de mino ri.iūcta l.rē pub. C.de iure reip.

lib.

lib.x. Et recordor ita uidiſſe ſemel obſeruari in facto curiæ cõmunis huius ciuitatis Gration. ¶ Itẽ crederẽ in rebus eccleſiæ, per ea quę no. in d.l. rẽ publicã. ¶ De ordine tenendo in uenditiõe rei fiſcalis: uide gl. in l.j. C. de fi. inſtru. & iure haſ. fiſ. lib. x. ¶ Vtrum emẽs rem, quæ pro fiſcali debito uenditur, ſuccedat loco fiſci? uide Bar. in l. cũ ratio. §. fi. de bo. dãna. & in l. ſi tertius. §. ſi qs primus. in iij. q. ff. de aqua
2 plu. arc. *Nulla ſpecialitas debet eſſe plus in fiſco, quàm in priuato, niſi quantum in iure cautum reperitur: ut dicit Cy. in l.j. C. de peti. hære. ¶ An arrẽdatores iurium Delph. utantur iure fiſci in exigendis iuribus arrendamẽti. uide quę dixi ſ. q. ccviij. ¶ An arrendare, ſit uendere, uel locare: uide Bar. in l. cotem. ff. de uecti. & commiſ. & in l. Sabinus. ff. de contrahen. emptio. & uenditio.
a ¶ Incantu. *Quid autem ſit incãtus, & qualiter fiat: uide Specu in tit. de emp. & uen. §. iiij. uerſicu. hoc quoque. & d. Bar. in l. licitatio. ff. de publi. & in l. ſi tẽpora. C. de fide inſtru. & iur. haſ. fiſc. lib. x. & doc. in auth. hoc ius porrectum. C. de ſac. ſan. eccl.*

SVMMARIVM.

1 *Trebellianica an cenſeatur prohibita per hæc uerba, pleno iure & c. adiecta in reſtitutione fideicommiſſi.*

2 *Generaliter quæ fiũt, niſi ſpecialiter notentur, uidentur neglecta.*

QVAES. CCCCCXXXVII.

DIXI ſuprà q. lj. quòd teſtator põt prohibere detractionẽ Trebellianicæ in extraneo hærede. * Sed iuxta hoc 1
quæro, an ipſa Trebellianica uideatur prohibita [a] per illa uerba, pleno iure [b] &c. in reſtitutione fideicõmiſſi appoſita. & uidetur quòd non. ratio quia dicta uerba non ampliant reſtitutionem: ſed eorũ quæ reſtituũtur plenam & integram domini tranſactionem [c]. C. de epiſc. & cle. l. raptores. §. bona autem. & in c. cũ inter nos. extrà de re iudi. & in c. cõqueſtus. extrà de foro cõpe. & talis prohibitio non debet fieri per coniecturas: ſed per expreſſum, in auth. de hęredi. & falc. §. ſi uerò expreſsim. quod eſt palã, & non uerbis obſcuris & generalibus. pro hoc uidetur facere. ff. de uerb. obli. l. quicquid aſtringendæ. & hanc partem tenet Oldr. in ſuis quæſtionibus, in q. cccxliij. in uerſic. qui incipit, ad quartã quæſtionẽ &c. Et facit ratio pro hac parte propter uerbum expreſſum tam in §. ſi uerò expreſsim. quàm in authen. ſed cum teſtator. C. ad l. Falci. ſubiũctum: quæ uerba habent & important, ac ſi dictum eſſet nominatim, in auth. ex teſta. in fi. C. de col. & l. nõnunquã. & l. ſi ita expreſsim. ff. de condi. & demonſt. quæ prohibitio nominatim ſeu expreſsim, non cẽſetur facta, per illa uerba, pleno iure. imò teſtatores & notarii, q hæc uerba pleno iure in teſtamentis habent, inſerere ignorãt illius uerbi ſignificatũ: ideò ultra

tra ipſorum mentem & intelle-ctum non poſſunt operari, ſicut dicimus de uerbo, liberi, quod in idiota teſtatore non cadit. l. quid ſi nepotes. ff. de teſta. tutela. Et pro hoc bene facit text. in d. §. ſi uerò expreſsim. dum ibi dicitur, expreſsim deſignauerit &c. Nam aliud eſt aliquid expreſsim deſignare, & aliud eſt, aliquid uerbis generalibus ex-
2 primere. Inde* dicitur, ꝙ ea quę generaliter fiũt, niſi ſpecialiter notentur, uidētur neglecta. l. itē apud Labeonem hoc edictum. ff. de iniuriis. Prætereà hoc corroboratur in ſimili. in c. ſi motu proprio. in fi. extrà. de præben. lib. vj. ubi non dicitur fieri motu proprio, niſi hoc uerbo aut ſcripto fuerit expreſsũ: fruſtra enim hæc expreſsim, & deſignauerit expreſsim &c. in d. authē. ſed cũ teſtator. & in d. §. Si uerò forent adiecta uerba generalia, ſufficerent: quorum ſignificata teſtatores & notarii teſtamēta recipientes plerunque ignorant. quod non eſt dicendum, arg. l. ſi quando. ff. de leg. j. Sed contrarium uidetur, quòd imò per illa
d uerba, pleno iure, [d] Trebellianica cenſeatur prohibita per l. decem. iuncta gloſſ. ff. de fideicõmiſs. libertatib. Et hanc partē uidetur tenere Bart. in l. Centurio. in iij. quæſt. principali. & in l. Marcellus. in §. quod autem. ff. de uulg. & pupilla. Et hanc opi. tenet Bald. in l. precibus. C. de impuberis, & aliis ſubſtitut. dum ibi dicit, procedo ulterius, quid ſi teſtator adiecit hęc uerba, pleno iure &c. & ſubiũgit ipſe Bal. per uerba hæc, nihil aliud intelligo, niſi Falcidiã & Trebellianicam eſſe prohibitã à teſtatore in reſtitutiõe fideicommiſſaria &c. & tenet expreſsè idem Bal. in dicta authenti. ſed cùm teſtator. idem tenent Alberi. de Roſa. & docto. in l. ſi quis ad declinandum, C. de epiſco. & cleri. & iſta eſt communis opinio. Et de uerbis pleno iure, habetur in l. fœminæ. §. fi. C. de ſecund. nupt. & ibi dicitur, quòd important proprietatem cum uſufructu. & uide c. querelam. uerſi. cum eccleſia. & ibi text. dum dicit, pleno iure &c. extrà de electio. & c. cum & plantare. glo. ſuper uerbo, pleno iure. extrà de priuile. De pleno dominio, uide text. in l. iiij. ff. de alimen. & cib. lega. Et pro hac parte conſueuit hęc curia parlamēti iudicare. ¶ Sed an prohibitio Trebellianicæ facta in primo gradu ſubſtitutionis, cenſeatur repetita in ſequentibus gradibus: uide, quę plenè dixi ĩ. q. ccccclv. De materia prohibitionis Trebellianicæ: uide quæ dixi ſ. quæſtio. lj.

a ¶ Trebellianica uideatur prohibita. *Vide de hoc, per iſtum, conſi. cxvij. inci. Ioannes Molaris. numc. v. uerſi. ad quintum quæſitum. & conſil. cxxxiij. incip. Antonius Pachodinu, iij. uer. ſed quid de Trebellianica.*

b ¶ Pleno iure. *Vide huiuſmodi orationem, extrà de fo. compe. c. conqueſtus.*

ſtu.& de priuile.e.cum & planta-re.§.in eccleſiis.& per do.Abb.in c. querelam.de elect.

c ¶Domini tranſactionem. *Quid autem operetur hac uerba,pleno iure,in ſubſtitutionibus,dicit Bald. in authenti.hac uſus.C.de ſacr.ſan. ecle. quòd talia uerba faciũt eam intelligi directam in beneficialibus:uel intelligitur,ſcilicet quo ad temporalia & ſpiritualia.Car.in cle.j.in vij.*

d * Verba,pleno iure. *Et nunquid uerbum,pleno iure ſuccedat,indueat directam ſubſtitutionem: ita quòd Trebellianica uideatur prohibita. ui de Phili.Cor.in conſi.clij.inci.in hac conſultatione.col.iiij.uerſi. & etiam uerba.in ij.uol. & an uideatur prohibita per teſtatorem apponentem clauſulam, ſine diminutione ſuccedat.in conſil.clxxxvij.incipien. trita & uulgata.in prima & ſecũda col. in j.uol.*

SVMMARIVM.

1 *Mulier an poſſit eſſe teſtis in teſtamento,uel codicillis inter liberos.*

2 *Teſtes in teſtamento,an debeant eſſe rogati,an ſufficiant fortuiti.*

QVAES. CCCCCXXXVIII.

1 FACTVM eſt* teſtamẽtum imperfectum, in quo liberi ſunt heredes inſtituti in preſentia quinque uel ſex teſtium, in a quibus ſunt due fœminæ[a],qui teſtes non fuerunt rogati:utrũ ualeat.credo quòd ſic.in l. hac cõſultiſsima. §. ex imperfecto. C. 2 de teſtamentis. *Nam cum non ualeat quaſi teſtamentum:ſed ut quaſi uoluntas ultima.ut d.l.§. ſi quis autem.ibi, non quaſi teſtamentum,ſed quaſi ultimam uoluntatem inteſtati ualere ſentimus &c.In omnique ultima uoluntate teſtamento excepto ſufficiant quinque teſtes,uel rogati uel fortuiti, etiam ſi fœminæ b exiſtant[b].l.fina.§.fina.iuncta gl. C.de codicil. ideò ſequitur tale teſtamentum imperfectum,licet in eo duæ fœminæ fuerint pro teſtibus adhibitæ, de iure ualere: hoc idẽ uidetur tenere Bart. expreſsè in d. §. ex imperfecto. in fi. dum talem ſubimpartit rationem. Nam cum ſolẽnitas iuris ciuilis ſublata exiſtat,quę teſtes rogatos & maſculos eſſe requirebat, fit relicta: ut d. §. ex imperfecto.remanet tamen ſolennitas iuriſgentium,ſecũdum quod in ore duorum uel trium ſtat omne uerbum. c. cum eſſes. extrà de teſt. non diſtinguendo marẽ à fœmella.ita dicit ibi formaliter Bart. ſic præſupponendo, ꝙ fœmina in tali teſtamento inter liberos confecto,poteſt in teſtẽ adhiberi.nec d.§.ex imperfecto.correctus eſt per auth. quod ſine eo.tit.inquantum loquitur de teſtamento nuncupatiuo.Ita tenet ibi glo.in d. auth. & doct.præſertim Bart. idẽ Azo in ſum.¶De hac materia,etiam tetigi ſ.q.ccccxliij. ¶Sed quid c ſi notarius non recitauit teſtamẽtum[c] coram teſtibus propter ſuperuenientem mortem teſtatoris,an ualeat teſtamentum inter liberos?Barto.dicit quòd ſic, per uerbum, fortè. in l. fideicõmiſſa.

miſſa. §.j.ff.de leg.iij.Super hoc dicerē, quòd ſemper ualeret teſtamētum inter liberos : ubi eſſet perfecta & completa uoluntas teſtatoris, coram teſtibus:licet nō fuiſſet per notarium recitata,per ea,quæ dicit Bar. in l. ſi is, qui. ff. de teſti. quod ſecus eſſet in teſtamento inter extraneos facto:per glo.in l. fideicōmiſſa.§.j.ſuper uerbo,quoties.

a ¶Duæ fœminæ. *Poteſt autem teſtis eſſe fœmina in teſtamento inter liberos legitimos, & naturales condito:ut de hoc eſt glo. nota. in auth. quod ſine ſubſcriptione. C. de teſtamen.* Et dico *legitimos:quia ſecus inter baſtardos, ſecundum dom.* Bald. *in l.qui teſtamento.ff. de teſta. licet contrarium teneat Spec.ut refert ibi ſuprà domi.* Bald.

b ¶Fœminæ exiſtant. *Adde, quòd fœmina in codicillis poteſt eſſe teſtis, ut tenet do.* Bart.*in pr.a.l.qui teſtamento.§.eum qui.in uerſic.quæro an mulier.ff.de teſtamen.*

c ¶Non recitauit teſtamētum. *Tu uide de hoc per iſtum,conſ.ccxxxiij. inci.non ualuit,nec ualet. in princip.*

SVMMARIVM.

1 *Mater, tutrix liberorum, ſi conuolet ad ſecundas nuptias, repellitur à tutela.* Et *quid ita.nume.*2.

3 *Pupillus non debet educari apud tutorem,ſi ſit ſubſtitutus.*

QVAES. CCCCCXXXIX.

1 MATER data fuit tutrix in teſtamento * ſuis liberis, quandiu uixerit, & fuerit in humanis, ipſa mater conuolat ad ſecundas nuptias. Vtrum remanere debeat tutrix.Credo quòd a non [a]:quia poſtquam ad ſecundas nuptias cōuolauit, mox repelli debet à tutela:ut in authē. ut ſine prohibitione matres de bi.& credi. tutel. minorū gerāt. §.quia ue.col.vij. ibi,mox ut ſecundas nuptias cōtraxerit, eam repente expelli à tutela &c.in authē.ſacramentum. C. quando 2 mu.tut.officio.fun.poteſt.Et*eſt ratio,quia lex plus de ea nō cōfidit,imò preſumit,ꝙ utile liberorum inſidiabitur.l.ea quæ tutores.§.fi.C.de admin.tut. Et ita ſeruatur in iudiciis. ¶De hac materia,uide per Spec. in tit. de tuto.in §.nunc dicēdum.in uerſic. quid ſi nondum contraxerit matrimonium : ſed ſpōſalia &c. cum §.ſequēti. Et idem uetat,ne educantur liberi ſui penes eam, poſtquam ad ſecundas conuolauit nuptias. & ita uitricum b eis indixit.ut in l. prima. iuncta l.ij.C.ubi pupillus educ. debeat. Nec iudex hoc caſu habet ſequi uoluntatem teſtatoris, qui eam decernit tutricem quādiu uixerit. Pro eo quòd lex tali caſu de matre diffidit. l. in confirmādo. & in l.utilitatem.ff.de confir.tu. utilitatem enim liberorum pretor ſequitur, & non ſcripturarū teſtamenti, uel codicillorum. ſi enim teſtator cogitaſſet,ꝙ ipſa ad ſecūdas nuptias cōuolaſſet, ipſe ſic de ea quādiu uiueret,nō prouidiſſet.Quod igitur in eodem ſtatu non remanſit, ſibi tutela remanere non debet.argu. l.cum

l.cum quis.in princ.ff.de ſolu.Et quod not.per Dyn.& Bar.in l. ſi cum Cornelius.in fi.eod.titu. & per Cyn.in l.falſis. C. de furtis. De procuratore,qui mutauit ſtatum ſeu conditionem. & facit quod not.per Bartol.in l.nemo poteſt.ff.de lega.j. ¶De confectione inuentarii à teſtatore remiſsi,cuius uolūtatem ſequi nō debet iudex, ſi uideat damnum imminere pupillo. Et ita uidi in iudicando obſeruari.¶Quid ſi mater non petito tutore pupillo, quia pauper erat pupillus, utrū mater repellatur à ſucceſſione pupilli defuncti?uide doctor.in l. cum à matribus.C. qui pecu.tut.

3 ¶*Pupillus non debet educari penes tutorem,ſi ſit ſibi ſubſtitutus,propter ſpem ſubſtitutionis.probatur in l.fin.C. ubi pupillus educari.& ibi glo.Probatur etiam in l.j.uerſ. denique. ff.eo. tit. ubi ſubſtitutus repellitur ab educatione, ut ſuſpectus. Ad idem facit glo.in l.qui uentri.ff.de uen.inſpi. qui idem tenet:quia ſpes ſubſtitutionis futuræ inducit uotum captandæ mortis. Itē licet uitricus poſsit eſſe tutor,non tamen poteſt eſſe educator;ut tenet gloſſ. in d. l.j.C.ubi pupi.edu.de,ſuper uerbo,uitricum. Itē licet, qui prior eſt in ſucceſsiōe,debeat eſſe tutor.ut in auth.de hæredi. ab inteſta.& authē.ſicut.C.de legi.tu. nō tamen poteſt eſſe educator. Idem tenet d. Ray.in l.amantiſſimos.in princ.ff.de execut. tut. ubi inquit,quòd licet pupillariter ſubſtitutus poſſit eſſe tutor teſtamentarius:non tamē poteſt eſſe educator: ſed ſi mater ſuperſit, ali debebit penes matrē, ſecundum omnium ſententiam: ut probatur in l. pe. ff. de patria pote.in d. l. j. C. ubi pupi. edu. de.& tenet glo.in l.j. ſuper uerbo,tempore.ff.eo.titu. & in l. ſi. ſuper uerbo,conſtituatur.

a ¶Quòd non. *Adde, quòd mater ſecundò nubens, nō poteſt eſſe tutrix filij:imò cadit à tutela iam ſuſcepta, & debet reddere rationē tutelæ, & reliqua. item debet petere alium tutorem dari filio ſuo,aliàs priuari ſuc ceſsionis commodo:ut C.ad Tertulli, l.communem.& collat.iiij. in auth. de nupt.§.ſin autem tutelam.d.* Barto.*in l.nonnunquam.de adopti. gloſ. in l.ij.in fin.C.de ſecun.nupt. & do. Bald.in l.exemplo.iij.quæſtione.not. C.ſi aduer.ſolu.*

b ¶Vitricum.*Adde quòd uitricus po teſt eſſe tutor teſtamentarius:ſed nō datiuus. Non enim datur,poſtquàm eſt uitricus datus. tamen antequam eſſet uitricus, non remouetur à muliere.l.fina.C.de contra.iu. tutel. ita egregiè dicit do. Ang.colla.iiij.in authen.de nupt.in §.eiuſdem.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtes ſi contradicant inſtrumento, utri potius credendum, notario, an teſtibus.*

2 *Teſtes quot præiudicent inſtrumēto.*

QVAEST. CCCCCXL.

1 TESTES examinati uel in teſtimonio *aut aliquo contractu adhibiti,dicunt aliter depo

depoſuiſſe, uel actum ſeu ordi-
natū fuiſſe, quàm ſcriptū ſit per
tabellionem ſeu notarium, qui
ipſos examinauit, uel teſtamen-
tum ſeu contractū recepit & no-
tauit. notarius uerò contrarium
dicit & aſſerit,& exhibet notam a
1 ſuā.* Quæritur quibus creden-
a dū eſt,[a] uel teſtibus,uel notario.
quæſtio eſt dubitabilis. & ſolui-
tur pro notario, ſi ſit bonæ fa-
mæ,propter officiū:ſi autem ta-
bellio ſeu notarius ſit perſona
ſuſpecta, & quæ conſueuit falſa
ſcribere:tunc potius credendum
eſt teſtibus. ut dicit Spec.in titu.
de inſtru.edi.in §. reſtat. uerſic.
quid ſi dum atteſtationes publi
cantur.Et ita uidi determinari in
hac curia parlamēti. Et pro tan-
to cōſilium eſt, quòd aduocatus
per articulos deducat in facto
bonam famā notarii:ut no.Bart.
in l.tabularum. ff.quemad.teſta.
aper. ¶De hac materia,uide ple
nè per Inno.& plenius per Pan.
in c.cum Ioann.hæremita.extrà,
de fide inſtrum.& Bart. in l.ij. ff.
quemad.teſt.ape.ubi uidetur di-
cere contrariū.Vide etiam Ioan.
Andr.in addit. ad Specu.in loco
præalleg.Et tetigi in tracta.meo.
de præſumptionibus,in uerſic.ſi
2 unū fuerit dictum,&c. ¶*Quot
teſtes præiudicent inſtrumento,
uide Spec.in titu.de inſtrum.edi.
in §.reſtat uidere.uer.ſed quæro
quot teſtes, &c. & Bal.in l.preſ-
byteri.C.de epiſco.& cle.Et ple-
nius per Abba.Panor.in d.c.cum
Ioan.hæremita.extrà,de fide in-
ſtrum.¶Si tamē allegetur error,
poteſt per teſtes probari, ut dixi
ſuprà quæſt.cccccciiij. ¶Item de
teſte,qui aliter depoſuit,in pri-
ma ſua depoſitione,quàm in ſe-
cunda:uide infrà q.cccccxlvj.

a ¶Credendū eſt. *Vide omnino do. Bald.hunc iuris arti.pleniſſimè tractantem. in l. in exercendis.* C. *de fide inſtrumen.*

SVMMARIVM.

1 *Vſufructuarius omnium bonorum, an teneatur ſoluere debita.*

2 *Legata in teſtamento relicta, hæredes ſoluere tenentur.*

3 *Vſufructuaria omnium bonorum,ſe alimentare tenetur: & ueſtes lugubres ſibi comparare.*

4 *Prothocollorum emolumenta,an ueniant in legato omnium bonorum.*

QVAEST. CCCCCXLI.

1 QVIDAM teſtator* uſumfructū omniū bonorum ſuorum uxori ſuæ reliquit,nunquid ipſa petere poterit ab hæredibus uiri dotē ſuam, eius uiro ſolutā?Dic,quòd non,tandiu, quamdiu ipſa uti uoluerit ſuo legato uſusfructus. Et eſt ratio, quia cum talis dos debeat computari inter ipſa, à ſeipſa exigere propterea haberet, ex eo, q ad ipſam ſpectat & pertinet ſoluere debita. l. uxori meæ. ff. de uſufru.leg.iuncta l. Lucius. la ij. in prin.ff.de leg.ij.ex quibus iuribus apparet, quòd illa,quæ eſt uſufructuaria omniū bonorum,
a tenetur ſoluere debita.[a] Nam poſtquā in tali legato uenit,com præhenditur calendariū: ut d.l.

 uxori.

uxori.& appellatione calendarii continentur debita & credita.ut a d.l.Lucius. Eſt uerũ dicere onus ſoluendi debita ad talẽ uxorem pertinere. Pro hoc etiã bene facit l.nam quód.§.ſi.cũ l.ſequenti.in prin.ff.ad Trebel.Ita etiam tenet Batto.in l.ſi.in pen.q.ff.de b uſufru.lega.

2 *Legata nerò in teſtamento relicta, hæredes inſtituti ſoluere tenẽtur,[b] & nõ uſufructuaria. & eſt ratio, quia ipſa in uſufruct.legato cõcurrit cum aliis legatariis particularibus.l. 1 Sempronio.in princi.iunctis ibi not.per Bar.ff.de uſufr.legat. Et hoc tenet Bart.expreſsè in d.l.ſi. in fin,quæſtionis. Et facit, quod per eum not.in l.ſi quis ſeruũ.§. ſi.ff.de lega.ſecũdo.

3 *Veſtes uerò lugubres, ipſa ſibi debet facere & ſe alimentare, poſtquàm uſumfructum habet omniũ bonorum;cum talia ſint onera hæreditaria, iuxta not.per glo.in l. j.§.exactio. C. de rei uxor.actio,

4 ¶*Vtrum in legato uſusfructus omnium bonorũ,ueniant emolumenta prothocollorum? Dic, quód non.ita ponit Bar.in l.diuor.§.ſi uir.ff.ſoluto matrim.fructus dicuntur deducta impenſa, a lege,fructus.ff.ſoluto matrim.Et etiam deductis tributis & penſionibus.ff.de impenſis in rebus dota.factis.l.neque tribu. & ibi bonus text.& in l.hactenus.ff.de uſufructu. ¶Sed quid de reditu, an intelligatur deducta impenſa?uide glo. & Cy.in l.ſi quis argentũ.§.primo.gloſſ.ſuper uerbo,tradere.C.de donatio.

a ¶Soluere debita. *Contrariũ not. domi.Ioan.de Imol.in lege,uſuſfruct. ff. ad legem Falcid. & ibi expreſsè domi.Alex.de Imo.& Pau.de Caſt. qui no.caſum,& format in proprijs terminis præſentis quæſtionis.*

b ¶Tenentur. *Vide Bal.in l.non ſolum. §.ſin autem legata.C.de bonis quæ liberis. ubi uidetur tenere contrarium: licet Bart.teneat contrarium,ut ſequitur.*

SVMMARIVM.

1 *Die aßignata parti uiſuræ iurare teſtes,ſi reperiatur feriata,an intelligatur de die ſequenti, uel opus ſit noua aßignatione.*

QVAEST. CCCCCXLII.

SI pars citetur certa die uiſura teſtes iurare: * & illa dies 1 aſsignata reperiatur dies feriata,non ſufficiet, ꝙ teſtes in craſtinum non feriata iurent,ſi pars contra quam teſtes producũtur, nõ compareat:quia hoc caſu requiritur noua citatio, ſine qua non ualet receptio:ut in c.extra, de teſti.& ita fuit concluſio Rotæ,clxix. facit bene quód ponit Bar.in l.aut qui aliter.in princ.& l. ſi uitem.ff. quod ui aut clam. Sed de ſtylo[a] huius curiæ parlamẽti,toleratur, quód ſi die aſsignata reperiatur feriatum,teſtes poſsint in craſtinũ iurare etiã in abſentia partis,maximè,quando in aſsignatione facta parti uiſuræ teſtes iurare, ſubiungitur, ꝙ illa die certa compareat, & aliis diebus ſequẽtibus non feriatis, durante commiſsione. ¶De materia

teria teſtium examinatorum die
feriata, etiam tetigi q. cxxv.
2 ¶De ſtylo. *Facit pro ſtylo, quòd ſic*
citatus ad diem, puta x. qui cadit in
diem feſtum, uel ſolennem, uel feria-
tum, & ſic illa die comparere nõ te-
neatur, & ſequenti, cum die in qua
nulla occurrit excuſatio, comparere
debet: ſecundum do. Ioan. Andr. poſt
do. Inno. in c. fi. extrà de ferijs. in glo.
ſua, in uerbo, conquieſcere.

SVMMARIVM.

1 *Voluntatum ultimarum, octo ſunt*
ſpecies: quas perſequitur per nume-
ros 2.3.4.5.6.7. & 8.
9 *Teſtamentum militare non requirit*
niſi duos teſtes, etiam non rogatos:
modò in conflictu. num. 10. & 12.
11 *Cap. cùm eſſet, ut locum habeat, duo*
neceſſario requiruntur. Et habet lo-
cum in relictis ad pias cauſas. nu. 13.
14 *Partẽ ſi quis reliquit ad pias cauſas,*
& partẽ nõ, an ualeat teſtamẽtum.

QVAEST. CCCCCXLIII.

VLTIMARVM uolunta-
1 tũ octo ſunt ſpecies.* Nam
una eſt, quæ teſtamentũ in ſcri-
ptis appellatur. Alia, quæ teſta-
2 mẽtum* nuncupatiuum dicitur,
de quibus in l. hac cõſultiſsima,
in prin. & in §. per nuncupatio-
nem. C. de teſt. & l. hæredes pa-
3 lam. §. j. ff. eod.* Alia eſt, quæ di-
citur codicillus. de qua ff. & C.
de iure codicil. & in l. fin. C. eod.
4 Alia eſt, quæ* fit à patre inter li-
beros. de qua in d. l. hac conſul-
tiſsima. in §. ex imperfecto. iun-
cta authen. ibidẽ poſita. Alia eſt,
5 *quæ fit à milite. de qua in l. mi-
lites. C. de teſt. mil. & in l. diuus.
ff. eo. tit. & iſtas quinque ſpecies
ponit glo. ord. in auth. de hær. &
6 fal. §. fi. colum. j. Alia* eſt, quæ fit à
ruſtico in rure, uel loco campe-
ſtri commorãte. de qua in l. fi. C.
7 de teſta.* Alia, quæ dicitur dona
8 tio cauſa mortis. Alia* eſt, quæ fit
per epiſtolam. de qua in l. miles.
§. ſororem. & l. cum pater. §. do-
nationis. ff. de leg. Et licet in te-
9 ſtamento in* ſcriptis cõdito aut
nuncupato ſeptẽ teſtes rogati li-
beri & puperes requirãtur: ut d.
l. hac conſultiſsima. & l. hæredes
palam. alleg. & in l. fi. §. in omni.
C. de condit. hoc tamen fallit in
teſtamento mili. in conflictu ſeu
expeditione cõdito, ubi ſufficiũt
duo teſtes, etiam nõ rogati. ut d.
10 l. milites. Si autem* non eſſet in
conflictu, ipſi deberent rogari. ut
d. l. diuus. ubi cõuocatis duobus
teſtibus, &c. Fallit etiam in teſta-
mento à patre inter liberos con
dito, in quo ſufficiunt duo uel
tres etiam non rogati. ut d. §. ex
imperfecto: ſed an mulier poſsit
eſſe teſtis in teſtamento inter li-
beros facto? uide ſ. q. cccccxxxvij.
Fallit etiã in teſtamẽto ruſtici, in
quo ſufficiunt quinque, etiã non
rogati: ut d. l. fi. ibi, legũ ſubtilita-
te remiſſa, &c. C. de teſt. licet ali-
qui dicant, uerba intelligi de ſo-
lennitate ſeptẽ teſtiũ. Sed tamen
quia ſimpliciter & indefinitè fue
rũt prolata, ipſa generaliter in-
telligi debẽt de omni legũ ſub-
tilitate, tam reſpectu numeri te-
ſtiũ, quàm etiã rogationis ſiẽdæ:
cum indefinita æquipolleat uni-

uerſali,iuxta not.per Bart.in l.ita
a ſcriptũ.ff.de leg.ij. Fallit[a] etiã in teſtamẽto ab aliquo ægrotãte in preſentia ſui curati,& duorũ uel triũ teſtiũ cõdito, in quo nõ requirũtur teſtes rogati: ut in c.cũ eſſes. extrà,de teſt.ibi dum dicitur,& teſtamẽta quæ parochiani corã presbytero ſuo,& tribus uel aliis duabus perſonis idoneis in extrema uolũtate fecerint,firma
11 decernimus permanere &c.*Ex quibus apparet, ꝙ ad hoc,ut d. c.cũ eſſes. locũ habeat, duo neceſſariò requirũtur.Primò,quòd diſponẽs ſit ægrotãs, hoc eſt, in extrema uolũtate cõſtitutus.Secũdò, ꝙ in præſentia proprii curati fiat tale teſtamẽtũ: hoc idem probatur in teſta. militari, iam d. ubi etiã neceſſariò requirũtur
12 duo.Primò*militia,ſecũdò ꝙ miles ſit in conflictu belli.l.milites. alle.Et licet gl.in d.c.cũ eſſes.dicat ipſum habere locũ in terris
b eccl.[b] tamẽ credo ipſum habere locũ in aliis terris in infirmitate graui, ex qua immediate ſequitur mors in præſentia curati cõcurrat.Aliter ipſo teſtãte reconualeſcẽte crederẽ ſuũ teſtamẽtũ nõ ualere,ſaltẽ ultra annũ, Sicut dicimus in l.ex teſtamẽto. C. de teſt.mil.& in l.teſtamenta.& in l. quod dicitur.ff.eo.& inſt.e.in §. ſed hactenus.ibi poſt miſsionem intra annũ tantũ ualebit &c.imò fortaſsis cõualeſcẽtia ſubſecuta ſtatim irritũ eſſe cẽſetur tale teſtamẽtũ, prout diximus in l.j.C. de ſac.ſan.ecc.quæ locũ habet in illo, q in mortis articulo eſt conſtitutus.& inde immediatè deceditideo ibi dicitur decedẽs, &c. qui ſi recõualeſcat,& ita euadat teſtamẽtũ ſuũ tũc factũ,ſtatim irritatur l.fi.ff.de teſt.mil.pro hoc bene facit l.nõ omnis.in prin.ff. ſi cer.pe.ubi donatio cauſa mortis facta reuocatur, ſecuta reconualeſcẽtia.Ita dicit & tenet Saly. in repetitione ſua.l.j.in quæſtio. quæ incipit,tertiò quæro,quid ſi ab illo periculo euaſit &c.C. de ſacroſ.eccle.Et iſta eſt una nota-
13 bilis limitatio.*Aduertendũ eſt. etiã quòd d.c.cũ eſſes, habet locũ in relictis ad pias cauſas:ut c. relatũ.lo.j.extrà,de teſt.quòd ſic intelligit Spe.in ti.de inſtru.edi. in §.cõpendiosè.uer.itẽ per ius
14 canonicũ.*Sed pone,ꝙ partem relinquit ad pias cauſas,& partẽ nõ: nũquid ualebit teſtamẽtum? Dic, ꝙ ſic, prout reſpicit cauſas pias.ar.in d.l.hac cõſultiſsima.§. ex imperfecto. ſed ſecũdũ dominũ Mar.de laude in ſuo tract. de cõſciẽtia.dictũ c.cũ eſſes.in foro cõſciẽtiæ in quacũq; diſpoſitiõe ad pias cauſas, ſiue alias, debet ſaluari,nõ ſolũ in terris eccleſiæ: imò etiã in terris imperii. ita dicit ipſe in ſuo tract.ibi,quæro,an in foro cõſciẽtiæ, in terris &c.& per ea,quæ ipſe ibi dicit,ipſe uidetur innuere,quòd in foro contẽtioſo d.c. nõ ſit ſeruãdũ in terris imperii.ſed ego Gui.uidi cõtrariũ ſeruari in teſtamẽto facto in rure,uel alibi,tempore peſtis, ubi nõ reperitur copia teſtium: quib

quibus caſibus talia teſtamenta corã curato,& ij.teſtib.uidi in iudiciis tolerari,& iudicari ſecũdũ diſpo.d.c.cũ eſſes.tam in aliis diſpoſitionibus,q̃ in piis relictis.

a ¶ Fallit. *Vide d.Odofr.in ſumm.de teſt.in §.teſtamentorũ duæ ſunt ſpecies.in uer.ſed ſi teſtator.*

b ¶ In terris eccl. *Vide dom.Alex.j.uol.cõſ.xlj.in ij.co.in §.quinta,quia in d.teſt.& ij.uol.cõſ.xlvij.in j.col.in §.in primis.in uer.& caſu quo.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtes uariè deponentes de loco & tempore,an ſepulturæ electionẽ probent. Et quid de iuriſdictione.nu.1.*

QVAEST. CCCCCXLIIII.

1 QVIDAM * elegit eius ſepulturam in eccleſia fratrũ prædicatorũ Grationop. Et fuerũt ſuper hoc producti quatuor teſtes deponẽtes ita:dicit audiuiſſe ab eodẽ unus in domo Pet. Botini,una uice,& alia uice ante domũ mei Guidonis Papæ:alius teſtis dicit audiuiſſe ab eo dici, in domo domini ſui. alius dicit audiuiſſe dici in domo Io.Bauil. præſid.Delph.alius teſtis dicit ſe ab eodẽ dici audiuiſſe per ſpaciũ duorũ menſiũ ante eius deceſſum in hac ciuitate Gration. c utrũ ex depoſitionibus taliũ teſtiũ probata ſit electio ſuæ ſepulturæ?circa hoc dicit Spe.ꝙ quãdo reſpectu actus,de quo agitur, locus & tẽpus non ſunt de ſubſtantia diuerſitatis loci & tẽporis,nõ nocet[a] nec uitiatur:[b] inde dicit, quòd in iuriſdictione probãda,ſi unus teſtis dicat ad probandũ iuriſdictionẽ,ꝙ uidit ſuſpẽdi Pet.Rodi die Lunæ: alius teſtis dicit,ꝙ uidit eruere oculũ Martino die martis: alius teſtis dicit, ꝙ uidit pugnum amputari ſerò,die mercurii.& ſic de ſimilibus.* ꝙ licet ipſi diſcordes exiſtãt in loco & tempore,ꝙ nihilominus probata eſt iuriſdictio. & eſt ratio : quia tempus & locus non ſunt de ſubſtantia iuriſdictionis: Pariter dicendũ in probatione electionis ſepulturæ, cũ de ſubſtantia electiõis ſepulturæ tẽpus & locus non exiſtant. Nec præmiſſis obſtant c.nihilominus.iij. q.ix.& c.de parentela. xxxv.q.vj. quia loquuntur in actu,in quo tẽpus & locus ſunt de ſubſtantia actus.ita dicit Spe.in tit.de teſte. §.iam de interrogatoriis.uerſic. item de tẽpore. ibi, in aliis autẽ in quibus tẽpus uel locus nõ eſt de ſubſtantia &c. & in tit.de inquiſitione.§.j.uerſicu.ſed quid ſi unus teſtis,&c. Si igitur in probãda iuriſdictiõe diuerſitas loci & tẽporis nõ noceat:multò minus debet nocere in probatione ſepulturæ : quia fauorabilis exiſtit.c.l.ij.C.de ſacr.ſan.eccl.Spec. etiam ubi ſ.ponit exemplum in probatione decimæ : & ita non obſtante tali ſingularitate, uidi pluries in hac curia parlamenti determinari in camera conſilii in caſibus prædictis,& ſimilibus.

a ¶ Diuerſitatis loci & tẽporis, nõ nocet. *Vide do. Bal.in addi.Spe.in tit.de teſte.in uer.ſuffic.teſtes.& in uer.teſtes uariãtes.& in uer.ſi autẽ*

non eſt.& eundē d.Bal.in l.teſtiū.in iij.col.in §.uenio ad tertiū.in uer.circa primas.& in uer.circa ſecūdas.et in uer.ſed ego.et in vj.col.in §.ſequitur ſecunda pars.in uerſi.quærit hîc Cyn.& do.Alex.in ij.uol.conſi.iij.in iij.coliū.in §.quin.teſtiū.& do.Cyn.in princ.l.teſtium.in iij.col.in uerſic.ſemper pone.& do.Ioan.Fab.inſt.de interd.in §.retinēdæ.in ix.colum.in uer.de illo quæri non oportet.

b ¶Nec uitiatur. *Hoc uidetur procedere,quādo agitur de probādo facto in genere.ut inquit d.Bald.ubi s̃. in addi.Spe.in pra.uer.ſi autē.in fi.ſanè ad huius notitiā pleniorē capeſſendam,recurre ad theoricā do.Saly.in alleg.l.teſtiū.in vj.col.in uer.viij.q.*

c ¶ Quia fauorabilis exiſtit. *Ratio huius deciſionis eſſe poteſt,quia licet unus dicat ſe audiuiſſe in uno loco, alter in alio,tamē ſepultura fuit plenè probata.Nam iſto caſu locus non plurificat ſepulturā,ſæpius formatā,& recenſitā, ac continuatā.ar.eius, quod dicitur de hæreſi,per d.Sal.ubi ſuprà in vij.col.ibi,ſecus ſi ambo deponunt de eadem ſpecie hæreſis,&c.*

SVMMARIVM.

1 *Quartæ Trebellianicæ prohibitio facta per teſtatorem in primo gradu ſubſtitutionis, an porrigatur ad omnes ſubſtitutiones in cæteris gradibus ſubſtitutionum ſubiunctas.*

QVAEST. CCCCCXLV.

SVPRA' quæſt.cccccxxxvij. tetigi de prohibitione quar-
1 tæ* Trebel.an ſaltem in hærede extraneo fieri poſſit: & ibi dixi, quòd ſic,& latius dixi ſuprà q.lj. Sed iuxta hoc quæro, an talis prohibitio Trebell.facta per teſtatorē in primo gradu ſubſtitutiōis, porrigatur ad omnes ſubſtitutiones in cæteris gradibus ſubſtitutionum ſubiunctas. Credo quòd ſic:ratio, quia prohibitio indefinitè [a] reſpectu primi gradus inſtitutorum facta, porrigitur ad omnes ſucceſſores.l. Lucius.in princ.à contrario ſenſu.& l.ſi plures.ff.de legat.iij.Ita dicit Bart.in d.l.Lucius.in §.j. Et cum in caſu iſto detractio Trebellianicæ fuerit in primo gradu indefinitè facta,cēſetur facta reſpectu omnium ſubſtitutorū: quia clauſula in princi.uel circa princ.inſtitutionis adiecta,porrigitur ad omnia capitula ſubſequentia.l. iij. §.filius. & ibi hoc etiam ponit Barto.ff.de liber. & poſthu.& l.j.C.eo.tit.& maximè, quando nulla ſubeſt ratio,quare ita ad ſequentia non debeat referri.ut in d.l.j.habetur.Nec aliqua ſubeſt diuerſitas uel repugnantia, ſi ad ſubſequentia capitula referatur.l.cohæredi. §. qui patrem.ff.de uulg.Ita dicit Bart. in l.talis ſcriptura.§.fin.ff. de legat.primo.& cum nulla in caſu iſto ſubeſt contrarietas uel repugnantia,ſi prohibitio facta ad gradus ſubſtitutionum ſubiunctos porrigatur, imò reſultat uniformitas uoluntatis teſtatoris, quæ hæreditatem ſuam integram uoluit remanere,& ipſam abſque diminutione ad ſubſtitutos deuēnire uoluit: ideo ſequitur dictam prohibitionem ad

eoſdem

eoſdem porrigi. Et tetigi de hac materia, ſi adiecta. j. q. cccccxcij. Et de hac materia, ſi adiecta in primo gradu cenſeatur repetita, in ſequentibus plenè dixi ſuprà queſt. ccccclxxxv.

a ¶ Indefinitè. *Adde quòd ſi teſtator prohibuit, non quidem liberis, ſed filiis ne alienarent, extẽditur ipſa prohibitio ad filios tantum: non autem ad nepotes, mortuis filijs, ut dicit d. Cy. in l. uoluntas. in ulti. quaſt. C. de fideicommiſ.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtis ſi in prima & ſecunda depoſitione ſibi non conſtet, utri depoſitioni ſit ſtandum.*

QVAEST. CCCCCXLVI.

TESTIS in uno iudicio, inter aliquos habito, depo-

1 ſuit* medio iuramento, unum, & poſteà in alio iudicio depoſuit aliud, etiam medio ſuo iuramento, cui dicto eſt ſtandum? Di-

a cendum eſt, ꝙ primò, [a] iuxta ea, quæ ponit Bart. in l. ſi poſtulauerit. §. pe. ff. de adulterijs. & quod ponit gl. in authen. de teſti. §. illud tamen. colla. vij. Nã quoniam publicatis teſtibus eſt uerìſimile, ꝙ teſtis loqui potuerit, cũ parte producẽte, uel alio parti producẽti amico, uel affectionato, ipſe præſumitur ſubornatus aliter deponendo in ſecunda depoſitione, quàm depoſuerit in prima. a Ideò tãquàm uarianti nõ eſt credendum. Ita dicit glo. ordina. in capi. ſuper his. glo. j. extrà de pœnis. Nec eſt ſecundæ depoſitioni credendum: quia ipſe in ea eſt

b periurus deponendus. contra illud, quod primo ſuo medio iuramẽto dixerat, & ita infamis. l. Lucius. ff. de his qui no. infa. & l. ſi quis maior. C. de tranſac. & in c. ſicut nobis. & c. teſtimoniũ. extrà de teſti. & in c. literas. uer. præter iuratoriã. extrà de præſump. & c. præterea. extrà de teſti. cog. Pro hoc, ꝙ periurus à teſtimonio repellatur, tenet Spe. in titu. de teſt. §. j. uer. item excipitur, ꝙ eſt infamis. ibi, unde periuri nõ admittuntur. & uer. itẽ, ꝙ eſt periurus. Et ꝙ depoſitiõi ſecũdę nõ ſit ſtandũ, nec etiã primæ [b] hoc tenere uidetur Spe. in tit. de teſte. in §. j. uer. quid ſi teſtis ſecundò inductus, &c. Attamen credo opinionem Bar. & glo. fore ueram: uidelicet, ꝙ primæ ſtetur, [c] quando ſecunda eſt facta poſt publicationem & didiſcita teſtificata: quia tunc ſecũda præſumi tur fuiſſe facta à ſubornato. [d] Et ita ſeruatur in hac curia parla. Et alibi etiã ſeruatur, ut refert Bar. in d. l. ſi poſtulauerit, in §. pen. ¶ Circa hoc uide quæ ponit Inn. in c. præterea. extrà de teſt. co. Et de teſte, qui contradicit inſtrumento, uide ſ. q. cccccxl. Et ſi teſtis dicat aliter ſe depoſuiſſe, quàm commiſſarius ſcripſerit, uide in ſingularibus meis. cclxxxix.

¶ Quòd primò. *Iſtud uidetur ſentire do. Bald. expreſsè in l. uerba. in j. col. uerſic. & no. quòd ſi teſtis. C. de adul. & facit authen. atque. & id quod no. glo. ſi. in ſi. C. de teſti. & d. Bald. in l. qui falſa. in gloſs. non ſolum*

lum.ff.de teſt.

b ¶ Nec etiam primæ. *Vide d. Bald. in l.geſt.in ij. col. in uerſi.ſed quid ſi uariant. C. de re iudi. & adde do. Bart.in l.eos qui.in ij.col. in uer. & ideò pro declaratióne.ff.de falſis.*

c ¶ Primæ ſtetur. *Aduerte tamē,quia per iſtud ſecundum dictum debilitatur primum,adeò quòd ad dictum talis non poteſt deferri iuramentum parti, quia non eſt omni exceptione maior.ut per.do.Fe.in c.prætereà. in iij.colum. in glo.fin. in fine. extrà de teſtib.congen.*

d ¶ A ſubornato. *Hoc uidetur uelle gloſa fin.in præallega.c.prætereà.*

SVMMARIVM.

1 *Clementina fin.de procur.an habeat locum in mortuo ciuiliter.*

2 *Mors ciuilis eſt triplex.& nu.3. et 4.*

5 *Clementi.fin.de procur.an habeat locum in renunciante, ſeu in depoſito, & translato.*

QVAEST. CCCCCXLVII.

1 AN cle.fi.de procu. * locum habeat etiam in mortuo ciuiliter,puta in renunciante, ſeu depoſito,aut tranſlato? Zenzel. ibi tenet ꝙ ſic, propter idētitatem rationis, quē ſequitur Fran. de zaba. & ita fuit determinatū a per dominos de rota [a] Anenione, ut ibi refert ipſe de Zabarellis,nil ultra allegantes,niſi Zezelinum.Sed contrariū uidetur, rationibus ſubſcriptis.primò, quia d. cle. loquitur in beneficiato mortuo,& nō in beneficiato trāſlato uel promoto aut renūciante.inter quos eſt magna differētia:quia mors omnia ſoluit:ut in authen.de nupti.§.deinceps.col. iiij.Nec ab ea poteſt ſe quis præſeruare.l. iij. cum tribus legibus ſeq.ff.de do.cauſa mor. quod tamen ſecus eſt in trāſlatione, uel promotione,aut renūciatione,à qua quis bene poteſt ſe præſeruare & ius aliquod ſi fiat ſibi reſeruare,cū uideatur potius uolūtaria,quàm neceſſaria,ſicut dicit gl.poſita ſuper uerbo, humanis. in c.ſuſceptū.extrà de reſcri.li.vj. & ideò notantur ibi in d.cle.dicitur per mortē conſtituentis,&c. quæ uerba in dubio debent intelligi de morte naturali.tex. eſt expreſſus in l.ex ea parte.§.inſulam.ff.de uer.ob.& in l.cū pater. §.hæreditatē.ff.de le.ij. Ita tenet Io.And.& Arch.in c. ſi præſente. extrà de ſupplen.neg.præla.li.vj. Nec à uerbis dictæ clementinæ eſt recedēdū.l.nō aliter. in prin. ff.de lega.iij.in l.quiſquis.§. hæc uerba.ff.de uulg. & pup.attento maximè,quòd d. cle. exorbitare uidetur à iuris cōmunis diſpoſitione.de qua in l.ſi defunctis.ff. de procu.& in l.nulla.C. eo. Tū etiā, quia diſpoſitio facta reſpectu mortis naturalis,locum non habet, ſi mors ciuilis ſubſequatur.l.ex parte.§.inſulā.ſuprà alle. & in l.res.in fi. C. de dona. inter ui.& uxo.& l.ſed.& ſi mors.circa prin.ff.eo.tit. Nō obſtāt dicta domini Zenzeli. & aliorū doctorū in cōtrariū opinantiū,quòd nulla lege fulciūtur, & erubeſcimus ſine lege loqui.in authē.de trien. & ſemi.§. conſideramus. col.iij.

Nec

Nec creditur uerum eſſe, ꝙ renuncias uel depoſitus aut tranſlatus ſit mortuus ciuiliter. Quod
2 patet: quia * triplex eſt mors: ciuilis una eſt, quādo alicui tollitur libertas, uel ciuitas, ut eſt minutus maiori capitis diminutione. inſti. de ca. di. §. j. & iſta habet effectū mortis naturalis. ut l. res. in fi. C. de do. inter ui. & uxo. Alia
3 * eſt, quando tollitur ciuitas, & remanet libertas. ut eſt minutus media capitis dimi. inſti. eodē ti. §. minor. & iſta in actibus merè ciuilibus & prætoriis habet effectū naturalis. l. j. §. & ſi filiū. ff. de bo. poſ. contra tab. & l. ſi deporta
4 ti. in prin. ff. de lega. iij. Alia * eſt mors ciuilis, quādo retinetur ciuitas, & libertas. Sed tamen uelle & nolle tollitur, & actus ciuiles interdicuntur. ut eſt uidere in ex cōmunicato, qui deportato æquiparatur, ut no. in d. §. minor. & l. eius. §. j. ff. de teſt. & ingreſſo monaſterium. xij. q. j. c. non dicatis. & l. Deo nobis. C. de epi. & cle. & iſta eundē effectum habere uidetur, ſicut ſecūda ſpecies. ita dicit Bart. in l. cū filio. ff. de le. j. Et quia iſtæ tres ſpecies uel altera ipſarū non cōcurrunt renuncianite, uel depoſito, aut trāſlato, ſeu promoto, ut eſt clarum uidere: ideò ſequitur, quòd talis nō eſt, nec dici poteſt mortuus ciuiliter. Et ſi dicatur, prout ipſe Zenzelinus de zabarellis, & ſequaces dicere uidentur, ꝙ eſt identitas rationis, contrarium apparet per iam dicta. Prætereà, ſucceſſor in beneficio, tenetur ſoluere debita ſui prædeceſſoris pro neceſsitate eccleſiæ contracta: ut in c. j. extra de ſol. quod tamen facere nō teneretur, niſi eſſet hæres. l. j. & ij. C. de hære. ac. & l. ij. C. ad l. Iul. de ui pu. facit bene
a c. quia lo. xij. q. ij. [a] Et pro tāto inſtātia cēſetur fuiſſe in ſucceſſorē in beneficio tranſlato. Nam cum pater hæres filii interpretatiuè dicatur, filio mortuo poſt litem conteſtatam tranſit inſtantia cauſæ in ipſum patrē. l. tam ex contractibus. in prin. ibi, ſed mortuo filio. ff. de iud. hoc idē uidemus in fiſco ſuccedēte mulieri in dote confiſcata, ꝙ in eū fit tranſlatio inſtantiæ, licet hæres uerè nō exiſtat, ſed interpretatiuè. l. ſi cōſtante. §. fi. ff. ſo. ma. ſecundū Iac. de rauen. ubi ipſe hæc uerba, expirabit iudicium, &c. exponit uidelicet quantum ad mulierē, ſed non quantum ad fiſcum, in quē tranſit inſtantia cauſæ. ita recitat Cy. in l. j. C. ſi pendēte app. mors interuenit. licet dicat Pe. de Belpertica aliter intelligere d. §. fin. cui tamen §. Bart. dat alium intellectum, uidelicet, ꝙ ſpeciale eſt in fiſco, qui habet ſuos iudices ſpeciales, coram quibus cauſæ ipſum tangentes debeant tractari. Ita dicit in l. ſi cum hominem. ff. de fideiu. Ex quo intellectu Bar. apparet inſtantiam cauſæ in ſucceſſorem in beneficio tranſiuiſſe ſic inducendo: quia ſi ſit ſpeciale in fiſco, ꝙ in eum non fiat tranſlatio: ergo in aliis rema

X 5 net

net ius cõmune, quod uult trãſlationem inſtantiæ fieri in ſucceſſorem.ar.l.j.C. de theſau.lib. x. ¶Et de hac materia qualiter & quando tranſeat inſtantia in alium:uide plenè Barto.in l.j.ff. ad Treb.¶Concluſiuè ergo per has rationes crederem dictam cle.ſi.de procu.locum non habere in renunciante ſeu depoſito, aut tranſlato, cum ibi in textu non aperiatur:quia ſi Papa idem uoluiſſet diſponere de inciuiliter mortuo,ſicut diſpoſuit de naturaliter mortuo, bene expreſſiſſet, ſicut in ſimili uidemus in cap.ad audientiam. extrà de decimis.ideò non debemus diſpoſitionem ipſius cap.fin. ultra caſum ſuum extendere, iuxta l.ſi uerò.§.de uiro.ff.ſolu.matr.Nec poteſt extendi ille text.ad renunciantem depoſitum uel tranſlatum per identitatem rationis: quia non eſt eadem ratio in iſtis caſibus, quæ eſt in diſpoſitione d.cle.imò diuerſa ratio,per rationes ſuprà declaratas:etſi non eſt uera opinio Zenzeliui & ſequaciũ.Et pro hac deciſione faciunt ea,quæ dixi ſ.q.cxxxviij. ubi dixi etiã fuiſſe iudicatũ in hac curia parla.ꝙ iudex eccleſiaſticus non debeat cognoſcere de habitu clericali:quia text.in c. ſi iudex laicus.non loquitur de habitu:ſed ſolũ de titulo: quia ſi uoluiſſet idẽ de cognitione habitus,bene expreſsiſſet Papa. ¶Sed quæro, poſito ꝙ dicta opinio Zezelini de zabarellis eſſet uera:an diſpoſitio dictę cle.locum habere deberet in reo,ſicut in actore.Credo,ꝙ nõ,niſi in actore,quia tex. ibi loquitur in procuratore conſtituto ab agẽte,prout ex tex.ibi, poteſt apparere,& colligi. Et ratio diuerſitatis poteſt aſsignari: quia ſi loqueretur in reo ad iudicium uocato,cuius eſt fugere. l.inter ſtipulantem.§.j.ff. de uer. obli.iani uia malignandi & dolum committẽdi daretur, & reis eſſet aperta pro cauſis beneficia ſua concernentibus, qui ad iudicium uocarẽtur. quoniam ipſi ad iudiciũ uocati ſcientes ſe malam cauſam habere, poſt lõgam ipſius agitationem, procurarent ſe ad aliud beneficium transferri, ut ſic iudicium deluderent, agentes ſua intentione per tale medium,quo ad ſe fruſtrarẽt: quod tamen lex fieri prohibet. ar.l.in fundo.ff.de rei uen. & l.ſi. C.de acqui. poſ. Et ideò lex noluit per expreſſum unumquenq; in rem pro qua conuenitur, definit lite cõteſt.poſsidere, poſſe ad hoc conueniri,& condemnari,ac ſi poſsideret. l. qui dolo. ff. de re iu.& in ca.pro poſſeſſore. extrà,eo.tit. Quæ tamẽ ratio ceſſat in ipſo agẽte,pro quo in dubio eſt præſumẽdum, ꝙ ex iuſta cauſa reum ad iudiciũ uocauit. l.inter ſtipulãtẽ.§.j.ff.de uer.obl. & l.ſi quis intentione ambigua. ff.de iud.quem propterea nõ eſt uerſimile ſe procurare uelle transferre ad aliud beneficium, cauſa deludendi iudicium,quod

inch

inchoauit, & ad quod reum uocari fecit. Ideó nimirũ ſi per mortem actoris mandatum cenſeatur reuocatum ſeu expiratum, ut d.cle.ſi cum in eo.ceſſet fraus & malitia, per iã dicta. ¶ De materia d.cle. ſic etiam tetigi ſ. q. cxix. Et ibi uide ſi d.cle.locum habeat in rebus prophanis. De mate.d.cle.uide Spec. in tit.de procuratore.in §. ratione quoque. in uer. ſed nunquid procurator. De re integra uel nõ integra, tetigi etiam ſuprà, quæſt.cccexcj. c

a ¶ De rota. *Dicit Rota, quòd cle. ſi. de proc.ubba. translati, ad aliud mo miſterium, & ſic locum habet non ſolum in morte naturali, ſed etiam in ciuili, cum identitate rationis Tamen etiam quia ſatis eſt ibidem expreſſum in tex.ut deci. ccclxxvj. fuit dubitatum utrum cle. in nouis. erubeſcimus ſine lege loqui.* 1

b ¶ Quæſt. ſecunda. *Voluit allegare queſt. quintam.*

SVMMARIVM.

1 *Recedere quãdo liceat à proprio uerborum ſignificato.*

2 *Suitas, an conueniat mulieribus. & quomodo capiatur. num.3.*

QVAEST. CCCCCXLVIII.

a MVLIER quædam [a] filiũ ſuum maſculum ſibi hæredem uniuerſalem inſtituit, & eidem filio ſuo maſculo hæredi ſubſtituit Claudiam eius filiam 2

b & ſuos[b]. Contingit quòd dictus filius hæres deceſsit ſine liberis: uenit Franceſia filia dictæ Claudiæ, & dicit ſe ſubſtitutam, hæres uerò dicti hæredis inſtituti dicit contrarium, ex eo quòd dicta Franceſia non eſt ſua, [c] quia mulieres liberos non habent in poteſtate. Fuit quæſitum in camera conſilii, quis ipſorum bene dicat. Pro cuius quæſiti declaratione eſt præmittenda deciſio iuriſconſulti Pauli poſita in lege, quoties idem ſermo.digeſtis, de regulis iuris. & facit bene lex, ambigua. digeſtis, de legibus. Et ad iſtud propoſitum dicit Iacobus de Butrigariis in lege, cùm antiquitas. codice, de uſufructu, quod licet à ſignificato uocabuli non ſit recedendum regulariter: * Hoc tamen fallit, quando uerbum ſumi non poteſt propriè. l. Scæuola. in prin. ff. ad Treb. uel quando apparet de uoluntate teſtatoris cõiecturata aliud, quàm ſonet ſignificatum uerbi. l. non aliter. in princ. ff. de lega. iij. Aut etiam quando uſus communis loquendi regionis aliud habet. l. cum de lanionis. §. aſinam. ff. de fundo inſtructo & inſtru. leg. Nam iſtis caſibus uel altero ipſorum recedi debet à proprio ſignificato uerbi, & ſignificatum improprium recepi. Tum * ſecundum materiam ſubiectam l. ſi ſeruus plurium. §. fi. ff. de lega. j. & l. ſi uno anno. circa prin. ff. loca. Hoc igitur ſic præſuppoſito, uerbũ ſui, duo habet ſignificata, quo ad propoſitum unum proprium, & aliud impropriũ. Propriũ reſpectu liberorũ in poteſtate conſtitutorũ, qui propriè ſui appellantur. ut

tur,ut in §.ſui.inſtit.de hæredum qua.& diffe.& l.in ſuis.ff.de libe. & poſthu.& l.in ſuis.ff. de ſuis & legi.hæredi. Improprių̃ reſpectu liberarũ mulierũ,quæ ipſos non habẽt in poteſtate.inſtit.de adoptionibus.§.fœminæ.& in §.cæteri.uerſi.qua de cauſa,&c.inſtit. de hære.quali.& differẽ. Et ideò cum in caſu ſubſtitutiónis prædictæ uerbũ ſuos, ibi adiectum, nõ poteſt accipi propriè: ut in d. §. ſui.& §.cæteri. ipſum propterea accipi debet impropriè,ſecundũ materiã ſubiectã: prout ad eam poteſt adaptari.& ita pro liberis talis filiæ licet ſui reſpectu eiuſdem dici non poſsint propriè ut apparet per iam dicta, hoc pro- 3
batur clarè in l.mater filio ſuo.l. pater.§.ſocrus.ff.de cõdi.& demon.Et ſequitur ꝙ moriente d. hærede, inſtituta ſubſtitutio ſibi facta, locum habet in liberis d. Claudię:ad quos uerbũ,ſuos,rectè,poteſt adaptari.l. quoties. & l.in ambiguũ.& l. mater filios.ſ. alle. Quod etiã ſic eſt coniecturandũ ex uolũtate ipſius teſtatricis, quæ uoluit liberos filiæ ſuæ, quos ſciebat nunquã eſſe poſſe in poteſtate eiuſdem ad ſubſtitu a
tionẽ ſuam admitti, qua uolũtate cõiecturata uerbum ſui,accipi debet impropriè.l.ſi ſeruus plurium.§.fi.ff.de leg.j.& aliis iuribus ſ.alleg. Tum etiam propter uſum cõmunẽ loquẽdi, ſecundũ quem liberi mulierum reſpectu ipſarũ appellantur ſui,dum com b
muniter dicitur,talis domina filium ſuũ hæredẽ inſtituit,uel tali filio ſuo uſumfructũ reliquit,qui cõmunis uſus loquẽdi etiã in talibus debet attendi.l.cum de lanionis.§.aſinã.ſ. alleg. Ita tenet gl.ind.l.nõ aliter.in prin. & Bar. in l.omnes.ff.de iuſtit.& iure. in q.quę incipit,qđ ſi in ſtatuto contineatur aliquod uerbum.Iac.de But.ubi ſ. & ſequitur,ꝙ bona in quibus dictus hæres fuit inſtitutus, debẽt liberis ipſius Claudiæ, uidelicet d. Franceſiæ eius filiæ reſtitui:& expediri uigore dictæ ſubſtitutionis,detractis tamẽ detrahendis. Et ita ſecundum hanc cõcluſionẽ cõſueuit in hac curià parla.iudicari. Cõſiderata etiam * una tali ratione,quia uerbum, ſuos, in caſu poteſt & debet exponi,id eſt,iuſtos.ita ponit gl. in l.nõ enim. ff. rerũ amo. & liberi ex tali filia de legitimis nuptiis nati domini inſti.l.hi.& l.filiũ.ff. de his, qui ſunt ſui uel alieni iuris.quãuis tamẽ uerbũ,ſua, aliter in aliena materia accipiať: iuxta l.ſeruos.§.fin.ff. de legat. ij. & l. Quintus Mutius. ff. de auro, & arg.lega.& ibi plenè per Bart. & uide ſ.q.ccccclxij. de uerbo ſua.

¶ Mulier quædam. *Qui ueniant appellatione ſuorum, per dominum Fely.poſt omnes in cap.in ultima columna,uerſiculo ſed eſt magnum dubium. de teſtib. & an appellatione ſuorum ueniant amici,uide per eundem in capitulo cum dilectus.in fine de accuſat.*

¶ Claudiam eius filiam & ſuos. De *hoc,ſcilicet an uerbum ſuos, poſſit*

ſit

ſit adaptari mulieribus, in quibus ſuitas non conſiſtit, uide iſtum conſilio centeſimotrigeſimotertio. incip. Antonius Pacho. numero primo, uer ſiculo, & pro dicendorum.

c ¶ Non eſt ſua. *Imò eſt ſua, nam in literis in duplici differentia ſunt hæredes. alij enim ſunt extranei: alij autem ſui. & intelliguntur ſui: ſed ex ſe deſcendentes. do. Bart in l. una. C. de priui. do. in j. oppo.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contra unum ex mercatoribus, pro ſolutione pedagij, an noceat alijs, qui partem non fecerũt.*

2 *Iuſiurandum, & res iudicata, æquiparantur.*

3 *Actio popularis, quid.*

QVAEST. CCCCCXLIX.

1 SENTENTIA* cauſa alicuius pedagii lata inter certos mercatores. & muliones, & exactorẽ ſeu dominũ pedagii lata pro exactore ſeu domino: an præiudicet aliis mercatoribus, qui partẽ in cauſa nõ fecerũt? Et licet uideatur, quód nõ, ut l. ij. C. quibus res iudica. nõ nocet. & l. j. C. res inter alios acta. Contrariũ dicendum uidetur. Nam ubi cõſtat de inſtitutiõe pedagii authoritate Imperatoris, uel Regis, ſeu Lateranẽſis conſilii facta, uel ex uetuſtiſsima cõſuetudine, de cuius contrario memoria hominis nõ exiſtit acquiſita, ut in c. ſuper quibuſdam. §. præterea. extrà de uerborum ſignificatione. quę uetuſtiſsima conſuetudo ſeu poſſeſsio uim habet tituli, & tantum operatur, quantum authoritas emptoris: ut l. j. in fi. cum l. ſeq. ff. de aqua plu. arcend. & in l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quotidiana, & æſtiua. Et nullus à præſtatione eius excuſatur, etiã ſi miles exiſtat. Et hoc habetur pro regula. l. uniuerſi. circa fi. & l. ex præſtatione. C. de uectiga. & cõmiſsis. & l. fi. C. de quibus mu. uel præſta. nemini liceat ſe excuſare. lib. x. Cõſtat talẽ ſententiam ius facere, & pro ueritate haberi. l. ingeniũ. ff. de ſtat. ho. l. res iudi. ff. de re iudic. Etiam quo ad
a oẽs[a] per locum in quo pedagiũ debetur ptranſeuntes. Cũ fuerit lata reſpectu popularis actionis. Dum tamen nõ appareat fuiſſe colluſum. l. eum qui. §. in popularibus. ff. de inreiur. Conſiderato* quód iuſiurãdũ & res iudicata, paria iudicãtur. l. poſt rẽ iudi- 2
3 catam. ff. de re iudica. Nam* popularis actio dicitur eſſe ille, per quem proprium ius populi tuetur. l. j. ff. de popu. actionibus. Inde dicimus, quod omnes actiones in factũ quæ hodie cõpetunt loco interdictorũ, pro iuribus ſiue rebus publicis, populares dicũtur. l. j. §. hoc interdictũ. ff. ne quid in loco publico. ita no. gl. ſuper rubrica. ff. de populari actione. Sed prohibere quód nõ exigatur uectigal, eſt tueri ius publicum, in hoc uidelicet, quód quis liberè ire poſsit, & ſibi liceat per uiã publicã. quod cõtrariatur exactioni pedagii ſeu uectigalis, qua mediante quis impeditur ire liberè per uiã publicã, cùm ire liberè, eſt quod

quòd ſit ſine aliqua cõtradictio. ne:ut dicit gl.in l.reprætendenda.C.de inſtitutio.& ſubſtitutionibus ſub condi.factis. Non obſtat l.j.& ij.§. in contrariũ alleg. Quia hoc fallit in popularibus actionibus, ut d. §. in popularibus. & certis aliis caſibus in d.l. ij.C.quibus res iudicata non nocet.nota. ut ibidem dicit gl. Vide de hac materia in ſimili ſuprà q. cclxxix. De materia pedagii etiã tetigi ſuprà q.cccсxiij.

a ¶ Etiam quòd ad omnes. *Adde l. ſequen.& ſi.& ibi gloſ.j.ff. de popu la.actione.*

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio graduum.*

QVAEST. CCCCCL.

TESTATOR duos habẽs filios,ipſos hæredes inſtituit: & alterum alteri ſubſtituit;

1 * & ſi ambos decedere cõtingat ſine liberis maſculis, Titiũ eius agnatũ eiſdẽ ſubſtituit,& ſi dictũ Titiũ decedere cõtingat ſine liberis maſculis, Caiũ & Sẽproniũ fratres eidẽ Titio ſubſtituit:adita hæreditate morit' Titi⁹ ſine liberis,deinde moriũtur filii inſtituti nullis liberis relictis, quorũ ultimus moriẽs teſtamentũ fecit, in quo hęredẽ extraneũ inſtituit. Nũc Caius Sẽpronius prętẽdunt ſubſtitutionẽ de eiſdẽ factã locũ habere: licet ordine quo fuit facta,nõ euenerit. Vtrũ bene dicãt? credo ꝙ ſic, ut uidetur text. expreſſus in l.cohęredi.in prin.ibi. Nec intererit, prior ſubſtitutus poſt inſtitutũ, ãn ante decedat, a &c.& l.ſi Titius[a].ff.de uulgar. & pup.& in l.Celſus pater meus.ff. de lega.ij.& l. quãdiu.la.iij.§.is, qui tertio gradu.ff.de acqui.hęre.& ibi hoc etiam tenet Bar.expreſsè inſequẽdo opinionẽ Pet. Ia.in tit. de cõpendioſa ſubſtitutione,quæ fit à pagano.in q.quę incipit,q̃d ſi teſtator dicit ita,&c. ubi dicit,ꝙ ipſa quęſtio fuit ꝑpe Mõtẽ peſſulanũ inter quoſdã nobiles potẽtes,ſuꝑ quadã hæreditate. Et cõcluſiuè tenet ꝙ locus eſt ſubſtitutiõi: licet ipſa ordine facto non euenerit,per d.l. Celſus.& l.cohæredi.Et eſt bona ratio,quia fideic.dictis fratrib⁹ tertio gradu relictis remãſit penes hæredes inſtitu.cũ ſuo onere.l.j. §.pro ij.C.de cad.tol. quẽ §. ad iſtud propoſitum alle.Bar.in d.l. quãdiu.§.j.in fi.Nec obſtat in aliquo uerbũ,eidẽ, in ſubſtitutione adiectũ, quaſi per hoc uerbũ uideãtur dicti fratres ſubſtituti dicto Titio,& non filiis hæredibus inſtitutis.Et eſt ratio:quia per dicta uerba duæ importãtur ſubſtitutiones,uidelicet uulgaris,in caſum,in quẽ nõ eſſet dictus Titius fideicõmiſſarius, prout nec fuit: & fideicommiſſaria in caſum, in quem eſſet fideicõmiſſarius:ſed decederet ſine liberis, ſicut deceſſit:quæ duæ ſubſtitutiões ſub uerbis prędictis compendioſam inferẽtibus compræhẽduntur, & cõpræhendi de iure poſſunt: ſicut ponit Bar.in l. Cẽturio.in iij. q.principali.ibi,quæro utrũ compẽdioſa ſubſtitutio,&c.ff.de uulgar.

gar.& ſic in caſu iſto dicti fratres ueniũt p modũ uulgaris, in locũ dicti Titii ſecũdo loco dati ſubſtituti. Et licet prim⁹ gradus ſubſtitutionũ ualuerit in pſonã filii ſuperuenietis iure fideicõmiſsi, & inde defecerit ſecũdus gradus reſpectu Titii: non tamẽ defecit in perſonã fratrum tertio gradu ſubſtitutorum loco Titii uirtute ſeu iure uulgaris ſubrogatorũ. Et quia etiam ipſum fideic. dicto Titio mortuo remãſit penes pręcedentẽ fideicõmiſſariũ cũ ſuo onere.l.j.§. pro ſecũdo.ſ. alleg. Ita uoluit dicere Bar. in d.l.quãdiu.§.j. Iſta etiã clarè probãtur in l.cohæredi,in prin.& l. Titi⁹.& l. paterfamiliàs.de uul.alleg.& eſt bon⁹ text.in l.fi.C.de hæredi. inſti.ibi dũ dicitur, Sẽproni⁹ Plocii hæres eſto.tũc etenim exiſtimandum eſt eum dixiſſe, ſi non Plocius hæres ſibi fuerit,tunc Sẽpronium in locũ partemq; Plocii ex ſubſtitutione uocari, &c. Et ita ſecundum hanc partem pluries uidi determinari inter nos in camera conſilii,& iudicari.

2 ¶ L. ſi Titius. *Vide ibi do.* Bald. Io. *de* Imol. *& omnino d.* Paul. *de* Caſt. *qui ſummat illũ tex. dicẽs, quòd ſubſtitutus uulgariter uni, cenſetur & alteri ſubſtitutus, cui ille ſubſtitutus erat.*

SVMMARIVM.

1 *Vapanienſes, an ſint ligij, & iuriſdiciabiles* Regis Siciliæ. *& nu.3.6.8.*

2 *Vapanienſes, an poßint uti ſaluagardia* Delphinali, *contra* Regem Siciliæ, *uide & nu.9.10.*

4 *Dominium, eſt triplex.*

5 *Vapanieſis* Epiſcopus *ad quæ teneatur* Regi Siciliæ.

7 *Vaſallus uaſalli mei, non eſt homo meus.*

11 *Princeps alicuius patriæ, an poßit à ſuis ſubditis quid exigere pro bello inferendo, & ſuſtinendo.*

QVAEST. CCCCCLI.

De hoc anno currẽte domini M.cccclx. de menſe Decẽbris cõtigit in facto, quòd rex 1 Renatus* cauſante guerra p eũ nuper mota in regno Sicilię pro ipſius regni ſui recuperatione, requiri fecit homines & ciues ciuitatis Vapaniẽ. quòd de aliqua ſumma pecunię uellẽt eidẽ ſubuenire,pro manutentione & ſuſtentatione dictæ Guerræ:qui ciues poſt multos tractatus cõtradixerunt dicto Regi de aliqua ſumma ſubuenire, dicẽtes ſe ad hoc nõ teneri uigore pactorum dudũ initorũ inter Regẽ Siciliæ & Odonẽ, Epiſcopũ Vapanien. in præſtatione homagii p ipſum dñm epiſcopum di.regi præſtiti de dicta ciuitate Vapan.& caſtris epiſcopatus. Ideò ipſe Rex Renatus eiſdem ciuibus Vapanien. impoſuit certã pecuniæ ſummã exigendã ſuper eiſdẽ ciuibus Vapanien. Et quia dicti ciues ſoluere recuſauerunt ſummã eiſdem, ut præmittitur, impoſitã, officiarii dicti regis Siciliæ capi fecerunt & detineri mercantias, quas ipſi ciues Vapanien. habẽt in patria prouinciæ ſub obedientia 2 ipſius regis Siciliæ. Quorũ* prętextu

textu ipſi ciues Vapanien.recurſum habuerũt ad hanc curiã par lamẽti Delphi.uigore ſalnægardiæ:in qua ſe eſſe dicunt ipſi ciues. Quæro ergo,quid iuris,uidelicet an ipſi ciues bene recurrerint ad hãc curiã parlamẽ. uigore d. ſaluægardiæ? Pro cuius quæſiti declaratione puto ſex fore attendenda:& in iure examinanda. Primo, an di. dominus Odo.Epiſcopus, potuerit d.homagiũ d.Regi facere [a] ſine conſenſu ciuiũ & habitantiũ in d.ciuitate Vapaniẽſi. Secundò,an dictus rex Siciliæ ſit ſuperior & maior dominus dicti domini Epiſcopi, & dictæ eius ciuitatis Vapan. ſaltẽ in temporalibus uigore dicti homagii, & pactionũ in eodẽ homagio initarũ. Tertiò, an ciues dictæ ciuitatis Vapan.cẽſeantur homines dicti Regis Siciliæ. Quartò, & an ipſi ciues Vapan. cenſeãtur homines iudiciabiles ipſius regis. Quintò,ſi ipſi ciues Vapan. poſſunt dici eſſe in ſaluagardia Delphinal. Sextò, & ſi eſſent in d. ſaluagardia, an ipſi ea uti poſſent cõtra dictũ Regẽ eorum ſuperiorẽ dominum? Ad primũ reſpondeo,ut ſcripſi plenè infrà q.cccccclx. Ad * ſecundũ dubium puto dicendũ Regẽ Siciliæ habere ſuperioritatẽ in dictum Epiſcopũ & ciuitatem Vapan.ex natura dicti feudi & recognitionis factæ per ipſum Epiſcopum d.Regi. Ex eo maximè, quòd in ipſo homagio fuit actũ, quòd in qualibet mutatione Epiſcopi ipſe Rex & ſui ſucceſſores poſſint ponere ſeu poni facere per eius officiariũ uexillũ ſuũ armis ſuis depictũ,in dicta ciuitate ſupra domũ Epiſcopalẽ, in loco patenti,in ſignũ dominii & ſuperioritatis:prout uſq; nunc incon cuſſè fuit per d.Regẽ,& eius officiarios factum & obſeruatũ.Pro quo facit text.in clement.Paſtoralis.§.deniq;.de ſenten. & re iu dic. ibi, niſi ex natura feudorum debitam ſuperioritatẽ habebat, &c. dici etiã debet & cẽſeri Rex maior dominus ipſorũ Epiſcopi & ciuitatis Vapan. ex uerbis dictæ recognitionis, feudi, & pactorũ in eadẽ adiectorũ: ut dixit & tenet Bald.in c.imperialem.in §.illud quoque.de prohib.feud. alie.per Feder.in q. quæ incipit, quæro ergo,cuius parabolã,&c.

4 Et non mirãdum * de hoc genere maioris dominii: quia triplex habemus dominiũ, uidelicet directũ, & utile. & de iſtis duobus plenè proſequitur Bartol. in l. ſi quis.§. differentia. ff.de act.po. Habemus etiã & aliud dominiũ, uidelicet uerum,& maius dominiũ,de quo maiori dominio habetur in d.cap.imperialem.circa princ.ibi,maiores domini,&c.& in d.§.illud quoq;.ibi,maiorẽ dominum offenderit,&c.Cõcluſiuè ergo poteſt dici,d.Regẽ Siciliæ eſſe dñm maiorẽ & ſuperiorẽ dicti feudi,uidelicet dictæ ciuitatis Vapan.& ciuiũ eiuſdẽ. Nec obſt. ꝙ ſi ciues Vapan. nõ reſortiſant corã d.Rege Siciliæ:nec in eius curia,

curia,ſed in curia ſpũali Archi- 5
epiſcopi Aqueñ.corã quo Epõ
ſeu eius officiali à curia tẽpora
li Vapa.& iudice eiuſdẽ,appella
tur,& nõ ad dictũ regẽ.Quia li-
cet ad ipſum regẽ tanquã ad ſu-
periorẽ & maiorẽ dñm dicti feu
di deberet appellari, iuxta ea,
quæ ponit Inn.in c.extr.de iudi.
& Pet.Iac.in ti.de cõdi.ſup mo-
ribus.in q̃õne, quæ incipit,Co-
mes dedit in feudũ &c.& in tit.
ſuper iuriſdictione libellus.ibi,
itẽ ponit,ꝙ min⁹ &c.Hoc uerũ,
niſi aliter in pręſtatiõe homagii
foret actũ,prout fuit in caſu no
ſtro,in quo reſeruatæ fuerũt ap
pellatiões prædictæ d.Archiepi
ſcopo Aqueñ.in d.præſtatione
hómagii dudũ per ep̃m Vapañ.
mõ nũcupatũ dicto tũc regi fa-
cta.Vel aliter & ſecũdò põt re-
ſpõderi,ꝙ tale ius reſortiſandi
ſiue appellãdi ad dñm feudi,nõ
eſt de eſſentialib⁹ feudi:Patet,
qa feudũ bene põt cõcedi ſine
reſorto.ꝑ tex.in c.fi.in quib.cau.
feud.amit.ſcd̃m Obertũ.in feu-
dis.colla.x.Sicut & ciuitas ſine
territorio:ut in l.ij.in prin.ff.de
uer.ſig.& in l.bona ciuitas.cũ l.
ſeq. ff.eo.ti.licet enim fidelitas
b ſit de eſſentia feudi[b],adeò ꝙ in
cõceſſione feudi ſimpliciter fa-
cta fidelitas intelligatur, quãuis
de eadẽ nulla mẽtio facta fue-
rit,ut in c.j.§.fi.per quos fiat in-
ueſtitu.in feud.qđ tenet Bal.in c.
j.de capi.Corradi. Nõ tamen ſic
eſt in reſorto, q nõ eſt de eſſen
tia feudi:ut ſ.ꝓximè dixi ,& teti

gi ſ.q̃õ.ccccccxviij.¶*Sed iuxta
hæc quæro,ad quæ tenetur ep̃s
dictus Regi Siciliæ cauſantibus
dictis ſuperioritate & maiorita
te dñij,quę habet ipſe Rex in d.
ep̃m & ciuitatẽ Vapa.dic ꝙ ad
ſequẽtia.Primò,qa ipſe ep̃s ua-
ſallus tenetur dictũ Regẽ Siciliꝗ
ſuperiorẽ in tp̃alibus recogno-
ſcere,& inueſtiturã ab eo pete-
re:ut in c.Imperialẽ.§.præterea
ſi q̃s.de prohi.feu.alie.per Fed.
& in c.j.quo tẽp.miles inueſt.pe
te.debet.Itẽ qa famoſam actio-
nẽ cõtra eũ nõ debet intentare.
Nec ipſum in ius ſine uenia uo
care.Et debet ab accuſatiõe con
tra eũ fienda,& officio aduoca-
tionis cõtra eũ exercẽdo abſti-
nere.ꝓ quibus facit l.ſed ſi hac
lege.§.prætor.ff.de in ius uoc.
& in l.ij.C.eod.tit.& in l.nõ ha-
bet.ff.de dol.ita dicit & tenet
Spec.in tit.de homa.& fide.in §.
j.in uerſ.xvij.quæritur.Itẽ debet
ipſe epiſcopus dicto Regi Sici-
liæ dño ſuo ſeruire,& facere id
pro quo feudũ fuit traditũ:ut in
c.j.de feud.ſine cul.amit.& in c.
j.§.ſub alio,quæ fuit prima cau
ſa benefi.amit.Idem quia eidem
Regi facere debet ipſe epiſco-
pus,quæ in forma fidelitatis no
ua & ueteri cõtinentur.in c.j.de
forma fidelitatis.& in c.j.de no
ua fideli.forma. & xxij.q.v.c.de
forma.Item etiã debet ipſe epi-
ſcopus uaſallus eidẽ Regi Sici-
liæ domino ſuo ſuperiori ſub-
uenire in dicta ſua guerra,ſecũ-
dum quantitatẽ & qualitatem

feudi,ſecundũ doct.ut plenè dixi ſ.q.l.j.Et hoc de primo quæ-
6 ſito.Et uenio ad ſecũdũ*quæſitum,An dicti ciues Vap.dicãtur, & cenſeri debeant homines dicti Regis Siciliæ.Pro cuius queſiti deciſiõe premitto,ꝙ dicti ciues Vapa.ſunt hoĩes ligii & iudiciabiles ipſius epiſcopi Vapa.& ab initio fuerũt antè dictũ homagiũ dudũ Regi Siciliæ factũ,ut eſt notoriũ.Ex quo infero,ꝙ cũ ipſi ſint homines dicti Epiſcopi,ꝙ per cõſequens ipſi etiã ſunt homines ſaltẽ mediati dicti Regis Siciliæ, cõſiderato, ꝙ ipſi ſunt homines dicti Epiſcopi,ex eadẽ re,de quã ipẽ Epiſcopus fecit regi.hoc ꝓbatur in d.c.imperialẽ.§.illud.de prohi. feu.ali.per Fed.in feudis.coll.x. & facit arg.l.fin.ff.de ui & ui ar. Nec obſtat l.Modeſtinus. iuncta glo.ff.de uerbo.ſignifica.ubi
7 glo.not.ex illo tex.*quòd uaſallus uaſalli mei, non eſt homo meus.Quia hoc uerum, ubi ex alia cauſa ille eſt homo uaſalli mei,tunc nõ eſſet homo meus: ut ibi,ubi autem ille eſt homo uaſalli mei ex eadem re, pro qua uaſallus meus mihi præſtitit homagiũ:tunc ille homo uaſalli mei cenſeretur eſſe homo meus, per d.§.ita loquitur caſus noſter,quia ciues Vapa.ſunt homines Epiſcopi ex eadem re,uidelicet pro ciuitate Vap.de qua ipſe Epiſcopus homagium fecit dicto Regi Siciliæ.Et nõ eſt mirandum, ſi dicti homines ſint homines Epiſcopi & Regis, q̃a homo poteſt eſſe ſeruus pluriũ. l.ſi ſeruus plurium.ff.de lega.j. eſſe eñi homo alterius,eſt quædam ſpecies ſeruitutis,nõ ꝙ ſit ſeru⁹:q̃a ſi dñũ nõ adiuuet,nõ punitur,niſi q̃a perdit feudũ:ſeruus autẽ nõ iuuans dñm, capite punitur:iſta ſunt uerba Anto.de Yſer.in feudis.in ti.de noua fide.forma.circa fi.ibi,per qđ pa-
8 tet.& hoc de tertio dubio.¶*Venio ad quartũ quæſitũ, an dicti ciues Vapa.ſint & cẽſeri debeãt iuridiciabiles ſaltem mediate dicti Regis Siciliæ. Ad quod puto dicendũ,quòd ſic,præſuppoſito,ut ſuprà dixi in ſecũdo quæſito,ꝙ dicti hoĩes & ciues Vapa. ſint hoĩes mediati dicti Regis Siciliæ:q̃a eoipſo ꝙ q̃s eſt homo meus,cenſeor eſſe iudex ſuus.l. quiſquis.la ij.C.de epiſ.& cler. & tenet Spec.in propria materia.in ti.de homa.& fide. in §.j. uer.xvij.quæritur &c.Et hoc pro
9 quarto quæſito.¶*Et uenio ad quintũ quęſitũ,an dicti ciues Vapa.poſsint dici eſſe in ſaluagardia Delph.ex eo,ꝙ in quibuſdã cõtractibus & pactionibus dudũ habitis inter quãdã dominã Comitiſſam Viẽnæ & Albonis, relictã cuiuſdam dñi Delphi.ex una parte,& ciues Vap.ex altera,ipſa dña Comitiſſa promiſit dictos ciues amparare,& defendere ſicut hoĩes ſuos ꝓprios dicti comitatus &c.Ex q̃bus uerbis dicti ciues ſe eſſe in ſaluagardia Delph.qua cauſante dñs noſter

ſter Delph.tenetur eos amparare & defendere aduerſus dictũ Regẽ Siciliæ:qui eos grauat,dictas eorũ mercãtias & bona arreſtari faciẽdo in patriã prouinciæ.Modò quæritur an domin⁹ noſter Delph.in hoc caſu teneatur eos amparare & defendere ad modũ ſaluægardiæ cum armis.Et uidetur ꝙ nõ,qa ſaluagardia de ſui natura requirit potẽtiã armorũ, ubi aliter garderius defendi non poteſt,quæ potẽtia armorũ nõ uidetur ſubintellecta ex natura dictorũ contractus & pactorũ dudũ(ut præmittitur,inter dictam dominam Comitiſſam & ciues Vapa.initorum,ut latè ponit Bar.in l.ſtipulatio iſta.in prin.ff.de uer.ob. maximè,quia natura illius contract⁹ huic repugnat.uide infrà q.ccccclxxxiij.Secũdò quia ſalua gardia nõ poteſt cõcedi in alieno territorio,ut not.Gul.de Cuneo.in l.illicitas.§.ne potẽtiores.ff.de offic.præ.& tetigi ſ.q. ccccxviij.qđ hoc caſu fieret,cũ ciues Vapa.nõ ſint in territorio Delph.igitur &c. Tum quia nõ reperitur,ꝙ aliquis dñs Delphinus conceſsit ſaluamgardiã dictis ciuibus Vapanienſ.niſi dicta domina,per modũ, quẽ ſuprà dixi,quæ domina non erat Delph.ſed relicta cuiuſdã domini Delphinalis.Ex qbus ꝓpterea credo ꝙ ipſi ciues Vapanienſes nõ poſſunt cẽſeri eſſe in ſaluagardia Delphi.& hoc de qnto quæſito. ¶ Venio ad ſextum 10 quæſitũ.* An ſi eſſent dicti ciues Vapañ.in ſaluagardia Delphin. an poſsint ea uti contra dictum Regẽ Siciliæ:eorũ dominũ ſuperiorẽ.Et credo ꝙ nõ,præſuppoſito,ꝙ ipſi homines ſint homines iuriſdiciabiles dicti Regis Siciliæ,ut dixi ſuprà, in ſecũdo & tertio quæſitis,cum per ſe ſaluamgardiã ſi qua eſſet,exercitiũ iuriſdictionis dicti Regis, quẽ habet in dictos ciues,nõ deberet impediri,per ea quæ dixi ſ.q.lvj.Et ſi dicatur, ꝙ dicti ciues Vapanien,aliàs xl.uel l.ann. ſunt elapſi, obtinuerũt literas à dño tunc gubernatore Delphi. corã dominis parlamenti,in camera conſilii pro parte dictorũ ciuium Vapanienſiũ productas, in quibus dicti ciues Vapañ.tanquam guarderii Delph.mandabantur tueri,& defendi aduerſus quoſcunq; tunc tyrãnos,qui dictos ciues conabantur offendere.Sed iſtæ literæ nõ iuuant dictos ciues,ſaltem in hoc caſu, quia nõ reperitur,ꝙ aliàs tales literæ conceſſæ fuerint cõtra dictũ Regẽ,quãquam contra aliũ reperiantur.Quibus rationibus & mediis ſuprà tactis,dũ altercaretur de hac materia in camera conſilii inter dños de parlamẽto:ego Guido dixi literas uigore ſaluægardiæ Delph.dictis ciuibus Vapa.cõtra dictũ Regẽ Siciliæ eorũ dñm ſuperiorẽ,nõ fore à curia parlamenti concedendas. Sed fui ſolus in opinione mea.Quia alii domini de par-

lamēto tunc dixerunt prouidendū fore dictis ciuibus Vapa. uigore ſalueguardiæ Delph. cōtra etiam dictū Regē. Sed nullas rationes adduxerūt, niſi quia in dictis pactionibus, ꝙ dicta domina Delph. promiſit dictos ciues Vapa. amparare & defendere. Sed non reſponderunt motiuis meis ſupratactis. Tamē quicqd fuerit concluſum, nō fuerūt per hanc curiam parlamenti literæ conceſſæ, niſi exhortatoriæ, per quas mandabantur ipſe Rex & eius conſilium exhortari, quatenus à dictis moleſtationibus deſiſtere uellet, relaxando dicta corū bona. Tamen ipſe Rex & conſiliū eius dictæ exhortationi nō obtēperauerunt: ſed ſemper proſequūtur, adhuc de præſenti dictos ciues, & unū ex ipſis ciuibus incarcerari fecerūt. Neſcio qualis finis ſequetur. tamen quicquid ſequetur in futurū ex hoc, hîc ſubiungam pro memoria in futurum. de alio caſu, concernente illos de uapinco, tetigi infrà q. cccccl x.

1 ¶ * Vtrū princeps alicuius patriæ poſſit à ſuo ſubdito pecunias mutuò, uel aliàs de facto pro guerra ſua faciēda capere? Dic ꝙ nō, ſed pri⁹ debet de ſuo proprio expēdere, & in defectu eiuſdē, poteſt à ſubditis capere, & poſteà eis reſtituere, ut plenè ponit Cy. in l. neminē. C. de ſacroſanct. eccle.

a ¶ Epiſcopus potuerit dictū homagiū do. Regi facere. *Ad materiam, uide quod d. Bal. & alij in c. de cler. qui inueſtit. faciunt. colla. x.*

b ¶ De eſſentia feudi. *Et de fidelitate uaſalli, latè tradit do. Iaſ. in proœmi. feud. col. xj. & ſeq.*

SVMMARIVM.

1 *Deßayſiniarum uſus, in regno Franciæ. Item ſayſiniorum.*

2 *Arreſtum querelæ.*

3 *Interdicto retinēdæ qn̄ qs poßit uti.*

4 *Forma interdicti, uti poßidetis.*

5 *Curia Franciæ, ſemper in caſu nouitatis tuetur eum in poßeßione, qui reperitur poßeßor indiſtinctè.*

6 *Repoſita ad manus curiæ, an poſteà fiat recredentia potius ius habentibus in poßeßorio.*

7 *Manutenentiæ practica in Francia.*

8 *Martini Papæ confirmatio circa ſtylum manutenentiæ, etiam reſpectu cauſarum beneficialium.*

9 *Delphinat⁹ an utatur manutenētia.*

QVAEST. CCCCCLII.

IN materia poſſeſſorii interdictorū retinendæ, recuperādæ, & adipiſcēdę ius cōmune in hac patria Delph. ſeruatur in iudiciis, excepto in interdicto recuperādæ, ſi & dum intentatur remedium ſtatuti Delphi. incipiētis, ſi qs per literas, in quo pars nō uocatur, & appellans nō aditur reſpectu reintegratiōis. Sed in patria Lugdunenſi & regno Franciæ illa interdicta diuerſimodè de ſtylo regni Frāciæ practicantur. Nam in ipſo regno Franciæ eſt quoddam ſtatutum uulgariter appellatum arreſtū querelę, de nouis & ſayſinis tenoris ſequentis querelæ, ſuper nouis deſſayſinis, non ueniunt

in par

in parlamento,ſed quilibet balliuus in balliuia ſua det locum debati,& uocatis ſecum probis uiris ſe informet de ſayſina & deſſayſina ſine ſtrepitu & figura iudicii:& ſi inuenerit ita eſſe, ſtatim loca deſſayſiat, & ad manum regiam ponat:& inde coram ſe partibus euocatis miniſtret iuſtitiæ complementum &c.Quod ſtatutum fuit conditum per beatum Ludouicū Regem Franciæ.Et ex illo ſtatuto fuit ortus ſtylus caſus nouitatis, qui in regno Franciæ practicatur,de quibus facit mentionem Cyn.in l.nuda.in fin.C.de contrahenda & committen.ſtipulatio.& Ioā.Fab.ut infrà plenè dicam.

1 *Et quòd ſtatutum practicatur ita.Nam pars poſſeſsione deſſayſiata,poſſeſsione reſſayſitur:licet ſub manu regia ponatur.Et quando intentatur iſtud remediū,pars nec uocatur, nec auditur in aliquibus ſeneſcalis, & maximè in ſeneſcalia calcaſone.Sed in loco biſterriis pars uocatur,ſed non auditur. Pariſius uerò pars uocatur & auditur. Sed his ſic peractis balliuus uel commiſſarius ab eo deputatus partes citet coram ſe ſuper proprietate:& tunc inde habeat miniſtrare iuſtitiæ cōplementum.

2 Sed*circa iſtud arreſtum[a] querelæ & dictū caſum nouitatis aduerte,quia habent locū ante annum: nam ſi aduerſarius meus poſsideret per annū mihi poſt annū nō competeret dictum arreſtum. & ita practicatur in regno.Sed an iſtud ſit uerū de iure,uide quæ ſcripſi in apparatu meo,ſuper ſtatuto,ſi quis.in qō. quæ incipit,ulterius quæro. Et in hac materia dicti ſtatuti de nouis & ſayſinis,& caſus nouitatis,eſt unum ſingulare,ꝙ mortuus ſayſit[b] uiuum:uidelicet hæredē, qui poteſt concludere in materia caſus nouitatis, quāuis nō fuerit adeptus realē poſſeſſionem,quod uidetur cōtra ius commune.in l.cū hæredes.ff.de acqui.poſſeſ.Io.Fab.inſti.de interdic.in §.adipiſcendæ.[c]in gl. ſuper uerbo,poſſeſſorii. in fin. ipſius gl.dicit,ꝙ per illā gl.poteſt excuſari dictus ſtylus in materia caſus nouitatis:facit etiā, quod dicit Cy.in l.ea lege.circa prin.uer.& iſtud eſt in arg.ad q. C.de condi.ob cau.Facit etiam pro corroboratione dicti ſtyli caſus nouitatis:quia per conſuetudinē quis fingitur poſſeſſor, & quæritur ex cōſuetudine poſſeſsio.ut no.Inn.in c.cum ſuper. extrà de cau.poſ.& propri.imò plus alibi dicit Inn. ꝙ cōſuetudo transfert dominium ſine apprehenſione poſſeſſionis:ita dicit ipſe in c.ij.extrà de conſue. Multa alia ſingularia in dicta materia caſus nouita.ponit Ioā. Fab.in §.retinendæ.inſti.de interdi.& ibi tractat plenè hāc materiam caſus nouitatis[d], magis quàm alius,qui in iure ſcripſerit.& dicit ipſe Ioannes Fabr.in d.§.quod hæc materia eſt tota pra

practica, maximè in curia Fran-
ciæ: ubi quaſi omnes cauſæ ſunt
in caſu nouitatis. Et ibi proce-
dit ipſe Ioã Fabr. per vij puncta.
3 * Circa primũ pũctum in fi. dicit
& per præmiſſa apparet, quòd
aliquis non poteſt agere hoc i
interdicto, niſi poſſeſsionẽ rea-
lem habuerit, quãuis prædeceſ-
ſor uel author ſuus habuiſſent.
Hoc tamẽ non ſeruat curia Frã-
ciæ in ſuccedentibus uniuerſali-
ter, ratione ſanguinis, quos re- k
putat poſſeſſores ſine apprehẽ-
ſione: ut etiã dicit ipſe Ioã. Fabr.
e in §. adipiſcendæ [e]. ſ. alleg. ue-
runtamen de iure, quod ſi præ-
deceſſor uel author fuiſſet tur-
batus, & ceſsiſſet actionẽ, quòd
ſucceſſor poſſet agere hoc in-
terdicto retinendæ iure ceſſo.
f Circa tertium [f] punctum in fi. di
cit ipſe Io. Fab. quòd quaſi poſ-
ſeſsione iurium datur dictũ in-
terdictũ, uti poſsidetis, ut no. ff.
uti poſsi. l. j. in prin. quod eſt ue
rum, ſecundum omnes docto-
res. quando iura illa adhærent
rei immobili. Curia tamen Frã-
ciæ dat pro omni iure, & quaſi
omnes cauſæ ſunt de talibus.
Circa quartum pũctũ per unam
columnam in ipſo puncto dicit
g Io. Fabr. [g] Narra ergò in libello
4 factum tuũ ſapienter, * & ſuper
omnia caue; quòd non narres
tale factũ, per quòd uidearis ex-
pulſus deſiiſſe poſſediſſe, quia
h teipſum excluderes [h]. aduocati
tamẽ curiæ Frãciæ nõ multũ hoc
attendũt: qui ſemper cõcludunt
in turbatiua, quæcunq; ſit uis, ut
ibi dicit Io. Fa. itẽ quæri poteſt,
dixit ipſe Io. Fabri, an ceſſatio
ſoluẽdi reditus uel deueria an-
nua cauſet turbatiuam uel expul-
ſiuam: ſcias dicit Io. Fa. quòd ſty-
lus Franciæ, [i] habet quòd ceſſa-
tio cauſat turbatiuã, & cõtradi-
ctio expulſiuã. & illa dicunt per
ea, quæ notantur per Innoc. in
c. querelã. uer. alle. & ibidem di-
cit Hoſt. poſt. Inn. Circa quintũ
punctũ per tres col. dicit [k] ipſe
Io Fa. in ipſo pũcto, quòd iura
canonica & cõmẽtatores ipſorũ
nõ faciũt dubiũ de hoc, quin re-
tineãtur animo poſſeſsio. in iu-
ribus. Etenim dant actionẽ pro
poſſeſsione pẽſionũ ſeu redituũ
ſubtracta. ut d. c. querelã. de elec. l
& unde ui. & in capi. Piſanis. de
reſt. ſpol. & de cauſa poſ. & pro-
prie. c. cũ eccleſia. Et multo mi-
nus facit dubium curia ſecularis
regni Franciæ. Et tamen de ue-
ritate iuris, uidetur cõtrariũ in
his, quę habent cauſam diſconti-
nuã, niſi poſsiderẽtur, tãquã ac-
ceſſoria rei immobilis. l. ſi alie-
no. §. hoc iure. ff. de uſur. & ſecũ-
dum hoc uidetur periculoſum
agere uti poſsidetis, pro præſta
tionibus annuis & aliis iuribus,
quæ non habẽt cauſam cõtinuã:
quia uix poterit probari præ-
ſens poſſeſsio: quia oportet pro
bare, ꝙ tempore interdicti red
diti, actor ſit in poſſeſsione: ſed
reus ipſum impedit. Nec obſt. de
illis interdictis de itinere, actu,
& de aqua quotidiana, ubi ſuffi

cit pro

ĉit, ꝓbare antecedẽs tẽpus, licet temporelitis conteſtatæ nõ poſſideat: qa ibi eſt ſpecificũ in illis interdictis. & ſic non debemus extendere ad interdictũ, uti poſſidetis. ubi requiritur poſſeſsio de præſenti. Niſi de æquitate hoc faceremus. ſcilicet extẽſionẽ ad alia iura. Circa idem pun
l ctum dicit [l] Io. Fab. quid ergo? pone quòd ego fui extra patriã in mei abſentia, tu occupaſti fundũ, quod tunc pleno iure poſsidebã, reuerſus ago cõtra uti poſſidetis. ego probo, quòd ego poſsidebã tẽpore mei reuerſus, & pono quod animo retinui ciuilem. Tu probas, quòd biẽnio circa, tu poſsediſti palã & publicè. quæro quis erit potior? certe ego ſum potior. Nã ſemper retinui ciuilẽ: quia tu intraſti clam à me, & me abſente: igitur uidetur, ꝙ obtineã. de hoc in Spec.
m in ti. de petito. & poſſe. [m] uer. qd ſi peto fundũ. Curia Frãciæ tenet, ꝙ ille eſt potior, qui poſsidet de facto ultimo anno: & eſt ratio, qa caſus nouitatis eſt annalis. unde ſi intentas paſſus fuerit aduerſariũ poſsidere per annũ, eidem imputetur. quia infra annũ non querelauit: quod nõ poteſt procedere de iure in caſu, quo poſſeſsio anno ꝑdit̃: de quo tetigit idẽ Io. Fa. inſt. de uſuc. §. quod autẽ. Et ſecũdũ hoc de iure erit difficilis probatio in hoc interdicto. Et ideo, ſi actor nõ incidit poſſeſsioni corporali, eſt expediẽs uenire ad Io

cũ cũ teſtibus. & ſi nõ admittatur, uel repellatur, uel ſuſpicetur ſe poſſe repelli, agat interdicto, unde ui. in quo lõgè eſt facilior probatio; ſi fiat, ſicut nũc dixi. Et maximè, in quaſi poſſeſsione iuriũ: ubi nõ oportet probare ſpoliationẽ. extrà de ſent. & re iudi. in c. ſuborta. per Inn. Circa tamẽ hoc do. Io. Fa. poſt Inn. puto aduertẽdũ, quia licet in iuribus nõ ſit neceſſe probare ſpoliationem, tamẽ eſt neceſſe probare denegationẽ & cõtradictionẽ: per quæ in iuribus inducit̃ ſpoliatio, ut plenè dixi in apparatu meo ſuper ſtatuto, ſi quis per literas. in gl. ſuper uerbo, uel quaſi. Et dicit do. Io. Fab. ubi ſ. ꝙ aduocati Franciæ ſemper concludũt in ui turbatiua, etiã pro iuribus: licet ibi ſit difficilior probatio: ſed hoc faciũt, quia res cõtẽtioſa ponit ad mãnũ curiæ de cõſuetudine ipſius curiæ Frã
5 cię. ¶ * Vltimò, dicit Io. Fab. [n] ubi
n ſuprà, quòd in materia caſus nouitatis curia Frãciæ ſemper tuetur in poſſeſsione illũ, qui reperitur poſſeſſor indiſtinctè, quãtũcunq; appareat de ꝓprietate: quod ſecus eſt de iure, iuxta c. ad decimas. de reſtit. ſpolia. lib. vj. ¶ Verùm, quia ſuprà dixi, quòd res ponitur ad manus cu-
6 riæ de cõſuetudine, * quæro an
o poſteà fiet recredentia [o] potius ius habentibus in poſſeſſorio. Dic quòd ſic de ſtylo, ſup quo uide Archi. in c. nõ ſolùm. ſuper uerbo, innouata. de app. in vj. &

uide l.pen.de aqua quoti.& æſti ua.& no.per Bar.in l.pen.§.ij.ff. de itin.act.priua. ¶Item in materia poſſeſſorii retinendæ eſt unus modus practicādi, ſcilicet
7 caſus manutenentiæ.* Nā ſi quis dubitet ſe turbari in poſſeſsione ſua, impetrat manutenētiā à rege uel ſeneſcalo: & tunc rex mandat, quòd uocatis euocādis, &c.in poſſeſ.in qua repertus fuerit manuteneatur,&c.& in ſignū manutenentiæ arma regis affigantur &c. Et circa poſſeſſoria prędicta eſt aduertendum, quia in regno Frāciæ illa practicātur modis prædictis: non ſolum in rebus prophanis, uerum etiam in beneficialib⁹, ex antiqua cōſuetudine regni: quam conſue-
8 tudinem dominus* noſter Papa Martinus de tempore meo, ad requeſtā regis Frāciæ Caroli ſeptimi approbauit, & cōfirmauit ſtylum curiæ Franciæ, etiam reſpectu cauſarum beneficialium. ut patet ſ.quæſtio.prima. & ubi inſeri fecit bullam ipſius domini noſtri Papæ: quia alibi in hac patria Delphinal.ut credo, non habetur. Sed eam cepi in archiuis curiæ belliuatus Lugdunen.
9 ¶* Sed iuxta hæc quæro, an dicta bulla cōfirmatoria dictæ cōſuetudinis dicatur extendi ad hanc patriā Delph. Credo quòd ſic, per uerba dictæ bullæ ſuorū regni Franciæ & Delphi. Et ita etiam ſeruat hæc curia parlamenti Delphinal. quia hæc poſſeſſoria ſunt temporalia, & non ſpiritualia. ut plenè dixi ſuprà quæſt.j. & quæſt.lxxxv. & quæſt. cvij. & ibi etiam in dicta quæſtione prima, tetigi de materia caſus nouitatis.

a ¶Arreſtum. T*enor arreſti & ſtatuti de nouis ſinc. caſu nouitatis & ſayſinis, per dominum Ludouicum Francorum olim Regem editi. de caſu autem nouitatis & ſayſinæ tangitur per commentatorem pragmaticæ ſanctionis, in decreto de cauſis. in §. neque à grauamine, in quacunque inſtantia. in glo. in uerſi. nequiret. in uerſi. ex prædictis.*

b ¶Sayſit. D*e iſto uer. ſayſit. fit men. in cap. clericis laicis. in §. nos igitur. extrà de immu. eccle. lib. vj.*

c ¶In §. adipiſcendæ. V*oluit allegare. §. ſumma.*

d ¶Caſus nouitatis. L*egis ferè uti poßidetis, ut exponit formaliter do. Io. Fab. in præ. §. retinendæ. in prin. et ibi facit ſpecificam mentionem de caſu nouitatis, & in xij. col. in uerſi. quid ergo.*

e ¶Adipiſcendæ. V*oluit allegare §. retinendæ.*

f ¶Circa tertium. A*uthor præterit ſecundum, in quo tractatur, contra quem datur interdictum, uti poßidetis. fortè ideo præterijt, quia non tangitur ibi, quod concernit ſingulariter ſtylum curiæ Franciæ in quo ad caſus nouitatis, quæ eſt materia præſentis ſpeculationis.*

g ¶Dicit Io. Fa. I*n v. col. in §. ſuper quarto. in uerſi. quid ſi quis.*

h ¶Teipſum excluderes. A*lleg. ff. de ui & ui arma. l. ſi metu rerum.*

i ¶Styl. Franciæ. V*oluit dicere canoniſt*

noniſtarum.

k ¶ Dicit. *Inno.vij.colum.in §.circa quintum.in uerſic.iura canonica.*

l ¶ Dicit. *In ix.col.in uerſi. idem uidetur ibi, quid ergo. &c.*

m ¶ Spe.in ti.de petit.& poſſeſ. *In ij.parte.in §.j.in ix.col.circa princ. Et adde, quod egregiè proſequitur in materia huius q.d.Io. An.in ſi.præ. §.in addi. quæ ad intellectum autem eius.*

n ¶ Vltimò, dicit Io.Fa. *Nunc tranſit author ad ſe primum, de quo dicit per d.Io. Fa.§.nunc quærendum. in xij.col.in uerſi.quis ergo.*

o ¶ Recredentia. *De recredentia, et eius effectu, uide in pragmati.ſan.in decreto, de collationibus.in §. item ad dictas duas partes.in l.pacificè. quæ ponitur ſub uer.poßidebunt.& in decreto de cauſis.in §.neque à grauamine, in quacunque inſtantia.in glo.no.regulam poſitam.in uer. quæret.in uerſicu.ex prædictis non puto.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia condemnatoria, an abſolutoria debeat ſequi, ſi qualitas in actione uel accuſatione non fuerit probata.*

QVAEST. CCCCCLIII.

SI QVIS accuſetur alium
1 percuſsiſſe cum* ſanguinis effuſione, & non probetur ſanguinis effuſio, an ſequi debeat ſententia abſolutoria. Hãc quæſtionem ponit Cy.in l.ij.de proba. Et ibi uidetur tenere, ꝙ non debeat ſequi cõdẽnatio, ſed abſolutio, per l.denũciaſſe.§.quid tamen.ff.de adult.& l.prætor.§. dotem.ff.ui bo.rapt. Gul.de Cu. hanc quęſtionem ponit in lege, quid ergo. §. pœna grauior.ff. de his, qui no.infa. qui uidetur dicere, ꝙ poſsit ſequi condemnatio.arg.l.bouem. §. aliquod. ff.de ædil.edic.d. Barto.in d.§. quid tamen. ſic dicit, ꝙ aut illa qualitas, quæ non probatur, facit ceſſare actionem ſeu accuſationem propoſitam: tunc debet ſequi abſolutio. ita loquitur l. prætor. §.dotem.ff. ui bo.rapt. nam ſi homines nõ ſunt coadunati, uel nõ ſit factum in turba, non habet locum illa actio, aut illa qualitas non facit ceſſare actionem propoſitã.& tũc quandoq; alterat factum ſeu^a crimẽ: a
quia facit illud eſſe aliud factũ, tunc niſi qualitas probetur, non poteſt ſequi cõdemnatio. caſus eſt in d.§.quid tamẽ. Quandoque non alterat factum: tunc ex eodẽ proceſſu poteſt ſequi condemnatio. Tamẽ hic eſt aduertendum, ſecundum Batt.quia ſi effectus cõdemnationis eſt aduerſus, propter illam qualitatẽ, debet detractio qualitatis fieri pendente iudicio: aliàs nõ poſſet ſequi condemnatio. ut dicto §. qui tamen. Nec obſtat l.bouem.§.aliquando.quem allega. Gulielmus de Cuneo, quia ibi uerba petitionis poſſunt aptari ad redhibitoriam, ſicut ad actionem quãto minoris. nam quod nihil eſt, minus eſt: ut ibi patet. dom.Ioan.de Graſsis pręceptor meus, mouet hanc quæſtionem in d.l.ij. C.de probationibus.&

b poſt multa refert ibi, ꝙ Bal.[b] & Iaco. de Aret. dicunt, ꝙ de conſuetudine non attenditur ad illam qualitatem: & illa conſuetudo etiã ſeruatur in curiis pręſentis patriæ Delphi. in quibus iudices procedunt ad condẽnationem reſpectu negotii principalis. licet non probetur qualitas adiecta in denũciatione uel accuſatione: ita uidi ſemper ſeruari in aſſyſiis & in aliis curiis Delphinalibus. ¶ De materia iſta, ſi qualitas adiecta in accuſatione, non probetur, debeat ſequi abſolutoria: plene tractat Ange. de Are. in tractatu ſuo, de maleficiis. in gl. ſup uerbo, cõparent inquiſiti. & partim negat, & partim cõfitetur. uide Ioannem Ferrarii, in titu. forma inquiſitionis ſuper maleficiis. in gl. ſuper uerbo, hoc eſt &c.

a * Alterat factum ſeu crimen. *Et qualitas perſonæ, contra quam delinquitur, aggrauat culpam: ut not.* Petrus *de Ancha. in capitu. j. de cal. ſimiliter delinquentis. ut l. presbyteri. C. de epiſco. & cleri.* Et *qualitas rei, in qua delinquitur, aggrauat pœnam. ut per eundem* Petrum *de Ancha. in capitu. j. de furt.*

b ¶ Bald. *In uerſicu. ex quibus allegationibus. ubi refert domi.* Iaco. *de Are. concluſiſſe: & de facto conſuluiſſe ſiue per accuſationem ſiue per inquiſitionem procedatur, in quæſtione propoſita abſolutionem ſequi debere: ſed ſubdit ipſe domi.* Baldus *quòd communiter ſeruatur contrarium: & ratio ſecundum eum, quia de conſuetudine accuſator, non proponit unam legem, ſed omnem legem, dum dicit per ipſum puniri, ſecundum formam iuris, & ſic tutorum. & talis libellus procedit de conſuetudine. pro qua allega. gloſſã ordinariã in lege, ſenatus. ff. de accuſa.* Et *ideò dicit, quòd ſufficit alterum probari. & hoc uerum, niſi qualitas uera remoueretur: & factum ſimplex à naturali eſſe.* Pro. *cuius quidem intelligentia habenda ac clara deciſione, præſentis quæſtionis, uide omnino domi.* Salycę. *in lege, tutores. in uerſicu. expeditis. & in uerſicu. ampliando tamen materiam.* C. *ad legem* Iuliam *de ui publica & priuata.*

SVMMARIVM.

1 Humbertus, *Delphinus* Viennenſis, *inſtituit* Conſilium *Delphinale: ſuiſque decretis & legibus ſanxit.*

2 *Humberti inſtitutum de* Gratio*nopolita: uniuerſitate, doctoribus illuſtranda.*

QVAEST. CCCCCLIIII.

IN camera computorum Delphinalium uidi literas paten-
1 tes, in quibus* apparet qualiter illuſtris princeps dñ. Hu. Delp. Viennen. die j. menſis Auguſti, an. M. cccxl. Et ſic antè, quàm ipſe trãſtuliſſet præſentẽ patriam Delphi. in domũ regis Franciæ, fecit, ordinauit, & inſtituit conſilium ſuũ, qđ tunc uoluit decętero nuncupari conſiliũ Delph. & reſidere debere perpetuo in præſente ciuitate Grationop. Cui conſilio cõceſsit merum & miſtum imperium, & omnimodam

iuriſd

iuriſdictionem in toto Delphinatu, in omnibus fidelibus & ſubditis eiuſdem. Voluitque etiam ipſe dominus quondam Delphinus pro ſe & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus in dicto Delphinatu, quòd dictum conſilium ſit maius ſuper omnes iudices & officiarios Delph. & ꝙ ad ipſum conſilium tãquam ad maius & ſuperius recurſus habeatur. Et quòd eidem conſilio ut maior ab omnibus & in omnibus obediatur. & quòd recipiat dictum cõſilium ſupplicationes quaſcunque, & concedat literas iuſtitiæ, & puniat officiales Del. & cõtra quoſcũque inquirat & puniat. Cõmiſſariosq; officiales eligat, & trãſmutet caſtraque & fortalitia Del. cuſtodiri, muniri, reparari, & ædificari faciat, emancipationes, tutoresq; & curatores decernat, decreta interponat, recognitiones & terraria recipiat, & recipi faciat. Statuta, ordinatiões pro bono iuſtitiæ ac ſtatu patriæ, quoties eidem uidebitur, cõponat. Et quòd poſsit etiam dictũ conſilium omnibus officialibus & ſubditis Del. mandare & præcipere. Et inhibuit tunc præfatus dominus Humbertus Del. cõſiliariis dicti ſui cõſilii, tunc præſentibus & futuris, ne patrocinia præſtent, neque officio aduocationis utantur in curiis tẽporalibus præſentis patriæ. Niſi tantummodo in curiis ſpiritualibus, & in quæſtionibus, & cauſis extra pręſentem patriam uẽtilatis. Voluit tamen & cõceſsit præfatis ſuis conſiliariis, ꝙ ipſi poſſunt arbitria & compromiſſa in ſe ſuſcipere [a], ut etiam dixi ſ.q.lxix. multa alia etiã tunc ſtatuit & ordinauit præfatus do. Humbertus Del. quæ hic longũ eſſet enarrare. Notandũ tamen, quòd ſecundum enarrata dicto tempore uigebat ſtudium in omni facultate in pręſenti ciuitate Gratio. quoniam ibi ordinauit* & ſtatuit præfatus dominus Humbertus Del. quòd inter cæteros conſiliarios in dicto conſilio ſint quatuor doc. in d. uniuerſitate Gratio. actu legentes: uidelicet duo in iure ciuili, & duo in iure canoni. Sed hodiernis temporibus poſtquam illuſtriſsimus princeps & dominus noſter d. Ludouicus Rex Francorũ Caroli ſeptimi primogenitus Del. Viẽnen. fecit in hac patria Del. reſidentiam: ipſe de anno do. M.cccclij. mutauit nomẽ dicti conſilii in parla. Ita quòd hodie dictum conſilium nũcupatur parl. Delp. prout etiam de hoc ſcripſi ſ.q.xliij. ¶ Et ultra authoritates & pręrogatiuas, ut ſuprà dudum per d. Humbertum Del. pedẽ conſilio cõceſſas, habet dictum conſilium Del. aliam prærogatiuam ex antiqua conſuetudine: quia ab eorũ ſententia tanquam à ſententiis præfectorum prætorio non appellatur: ſed ſupplicatur: ut dixi ſ.q.l. & q.ccccxxxvj. in uerſi. xlv. quæ-

ro

ro &c.& in d. q. etiam ſcripſi de
alia prærogatiua dictæ curiæ
parl.uidelicet quia ſentētiæ do-
minorum dicti parl. mandantur
executioni,nō obſtantibus ſup-
plicatiōibus quæ ab eorum ſen-
tentiis emittūtur.ut ibi plenius.
¶ An domini de parl.poſsint ſi-
bi acquirere in hac patria Del.
uide quæ ſcripſi ſ.q.cxcv. Quid
de iudicibus inferioribus, an
poſsint cōtrahere? dic ut diſtin-
guit glo.in l.ſi qui.C.ſi cert. pet.
quam glo.tenet & ibi recitat de
uerbo ad uerbū Iaco.Bu.& facit
bene quod no.per Bar.in l.pre-
ſidis.ff.ſi cer.pet.& l.non licet.ff.
de contrahen.emp.& uen. ¶ An
domini de parla. debeant eſſe
exempti à contributione ſubſi-
diorum Del.uide ſ.q.ccclxxvj.&
de poteſtate & authoritate cu-
riæ parlam.uide ſ.q.cxcvij. & q.
cxcviij. ¶ De camera cōputorū
Delp.uide quæ dixi ſ.q.ccccliij.

a ¶ In ſe ſuſcipere. *Licet iudex ordi-
na. in ſe arbitrium & cōpromiſſum
ſuſcipere non poßit: ut l.ſed & ſi in
ſeruum.§.ſi quis iudex.ff.de arbi.po-
teſt tamen alter ex dominis cōſilia-
riis ſuſcipere: ut hic dicitur. quia ceſ-
ſant rationes prohibitionis, quas tā-
git do.Gof.in ſumma ti.de arb. in §.
item prohibetur compromitti in iu-
di.eſt in uerſi.& eſt triplex ratio,ex
quo non compromittitur in conſiliū,
ſi in aliquos de conſilio.De iure autē
ca. pōt cōpromitti in iudicē ordina-
rium & delegatum.c.cum tēpore.&
c.innotuit.ſed arbitrator pōt ordina-
rius etiā de iure ciuili aßumi: ut is iur-
gium dirimat amicabili compoſitio-
ne.ut in authen.ut diffe.iudi.in §. ſi
uero contigerit.coll.ix.& ibi d.Ang.
ita tenet in prædic.§.ſi quis iudex. d.
Odof.qui illum §.tāgit in l. Pedius.
& d.Bar.& Bald.qui prædi. § ex-
pedit.in ti. §.ſed ſi ita.*

SVMMARIVM.

*1 Corrumpens filiam nondum uiripo-
tentem, qua pœna puniatur. & nu.3.*
*2 Voluntas debet attendi, in raptu
uirginum.*

QVAES. CCCCCLV.

VIDI dubitari in camera
conſi.M.cccclxj.& die xx-
viij.mēſis Ianuarii,ſi attētas co-
gnoſcere carnaliter puellā æta-
1 tis decem anno.& * ſic nondum
a uiripotentem [a], dicatur incidiſ-
ſe in crimē raptus uirginum, ut
capite puniatur: & tūc d.Io. Ba-
uilli utriuſq; iuris doctor præſi-
dens, dixit quòd non: cùm non
potuerit delictum perfici in talē
puellam, non uiripotentem. Pro
quo alle.l.j.in §.fi.in fi. ff. de ua-
riis & extraor. cogni. Et prout
ipſe do. Io.Bauilli ibi retulit, ita
fuit iudicatum in Ebreduno, de
2 tēpore, quo ibi reſidebat. * Ali-
qui tamen ex dominis parl. di-
xerunt fore puniendū, ac ſi per-
fectum fuiſſet delictum: quia in
talibus attendi debet etiam uo-
lūtas cum aliquo actu extrinſe-
co: licet actus non perficiatur. l.
ſi quis non dicam rapere. C. de
epi.& clec. Sed ego fui opin. d.
domini præſidentis. non tamen
per d.l.quā alle.ſed per text.qui
b hoc clarius probat, in l.ſi quis. [b]
§.

§.qui nondum uiripotẽtes.ff. de pe.& in l.ſi ſtuprum.ff. de iniur. quòd tales non debẽt capite puniri. Sed humiliores in metallũ damnãtur: honeſtiores uerò in inſulam relegãtur, uel in exiliũ mittuntur:ut in d.§. qui nõdum uiripotentes. & ita fuit concluſum.
3 ¶* Sed ultra præmiſſa dicerem, quòd ſi talis puella non-
c dum uiripotẽs raperetur[c], quòd tunc locum haberet pœna capitalis, per l. unam.in princi.C. de rapt.uirgi. Ibi, raptores uirginũ &c.quia tex.in d.§.quę nondum uiripotẽtes, nõ uidetur loqui in puella rapta: ſed tãtummodo in puella corrupta abſque raptu: & ita uiderentur caſus diuerſi. Sed de hoc ultimo caſu tunc nõ fuit tactum inter dominos parlamẽ. ¶ Qualiter puniatur raptor mulierum, uide quæ plenè dixi per unam diſtinctionem, in notabilibus meis.in §. cũ quæritur &c.

a ¶ Nondum uiripotentem. *Talis de conſuetudine regni ſuſpenditur: ut dicũt cõſuetudinarij. Ia. refert. d. Io. Fab. inſtit. de pub. iud. in §. item lex Iul. in gl. hac diſt.*

b ¶ L. ſi qui. *Puta la iij. quæ exorditur, ſi quis aliquid ex metallo.*

c ¶ Raperetur. *Et ſic eſt diſtinguendum, an talis puella ſpõte ſtupretur, an per uim: quia primo caſu punitur pœna, de qua in §. quæ nondum uiripotentes: hic alle. ſecũdò uerò capitali uenit plectẽdus: ut in §. ſi autem per uim inſti. de pu. iudi. ubi autem uirgo uiripotẽs ſtupraretur, nõ per uim mitiori pœna, quam primo caſu ſancitur, imponitur: ut in præall. §. item lex Iulia. & de hoc eſt gl. j. & ibi d. Pan. in c. peruenit. de adul. & ſtup.*

SVMMARIVM.

1 *Relictum pium an poſſit Epiſcopus in aliam piam cauſam conuertere.*

QVAEST. CCCCCLVI.

TESTATOR quidã reliquit certas pecunias, uel
1 * alium ad certum actum pium: puta in ueſtimẽtis pauperũ. Epiſcopus uult expendere in alios actus pios, ut potè in redẽptiõe captiuorum, uel reparatiõe põtium. Vtrũ poſſit? uidetur quòd ſic: quia iſta eſt pia cauſa ſicut alia. Tu dic contrà, quòd ubicũque eſt certa diſpoſitio teſtatoris: reſpectu cauſæ uel perſonæ, uel loci, non poteſt per Epiſcopũ alienari: per l. ſi quis ad declarandum. in §. ſin autẽ in perſonam certã. C. de de epiſ. & cle. Et ita fuit iudicatũ, ut ibi refert Iac. Bu. per d. §. ſin autẽ. licet quidam dixerint contrarium. Et uide circa hoc, quod ponitur in l. legatũ. & ibi tex. & Bar. ff. de admi. rerũ ad ciui. perti. & in l. liberto. §. largius. ff. de annuis leg. & ibi etiam tex. cum glo. & melius ponit Bar. in d. l. legatũ. Poſt hæc ſcripta reperi Ange. de Peru. in l. ſi teſtamentum. C. de teſta. qui dicit, quòd Papa nõ poteſt per ſuas literas in aliũ uſum cõuertere de poteſtate ordinaria, niſi iuſta cauſa ſubeſſet: puta, quia uſus deputatus, non poteſt perfici: uel non commodè. ff. de uſufr. leg. l. legatum. de admini,

mini.rerum ad ciui.perti.l.j.& l. fi.de poteſtate uerò abſoluta,po
a teſt[a]:ut C.de prec.imper.offe.l. quoties.& ibi not.per Innoc.de cōſtitut.c.quę in eccleſiarum.ita dicit ibi Ang.De materia piorũ relictorum,plenè tractat Io.An. in addi. Spe.in ti.de inſtru.edit. Et ſcripſi etiam ſ q.cc.in fi.&c.
a ¶ Abſoluta poteſt. *Facit quod legitur & no.in c.propoſuit.de conceſ. preben.*

SVMMARIVM.

1 *Actio iniuriarum an competat mihi, ſi iniuria illata ſit meo ſeruitori, aut officiario.*

QVAEST. CCCCCLVII.

ALIQVIS uerberat pro-
a curatorem meum [a]uel officiarium meum, dum eſt in geſtione, & dum eſt in executiõe
1 officii.Nũquid *mihi competit
b actio iniuriarum[b]?dic quòd ſic: quia ipſi repræſentãt perſonam meam,quandiu gerunt negotia mea, & meo nomine:unde ſi qs uerberet iudicem uel officialẽ alicuius ſuperioris, dum eſt in executione officii, uidetur eſſe
c illata iniuria ſuperiori, [c] cuius perſonã gerit in eo ſtatu. Secus ſi non eſſet in executione officii.argu.ff.de offic.eius,cui mãdata eſt iuriſdictio.l.& ſi prętor. Et facit ratio, quia iniuriam illatã militibus iuxta latus principum exiſtentibus, princeps reputat ſuam.C.ad l.Iul.maieſta. l. quiſquis.ſecũdum Pe.& Ia.de ra. in l.addictos. C.de epiſc. aud.& tenet Cy.in l.ſi nõ couicii. C. de iniur. ¶ Et ex his ſumpta eſt practica in regno Franciæ, ꝙ uerberantes ſeruientes regios, qui exercent eorum officia, capite puniuntur, aut manus eius amputatur propter iniuriam illatã principi: in hac autem patria Del.pecuniariter puniũtur: aut aliàs arbitrio iudicantis, ſecundum qualitatem perſonarum & delicti exigentiam. ¶ Qualiter autẽ de iure facientes rebellionem officiariis uel ſeruienti, ſeu curiæ puniuntur. dic ut not. per Cy.in d.l. ſi non conuicii. & per Barto.in l.ſi quis.§.ſi quos.ff. de pœnis. ¶ Sed iuxta hoc quæro, an debeat ſtari relationi ſeruiẽtis,aſſerẽtis ſe iniuriatum fuiſſe in exercitio ſui officii. Pe.Iac.in tit.de conſti.pecu.libellus.dicit, quòd nõ,per l.ea quidem. C. de accuſ. Sed ꝙ ſolùm eſt eidẽ credendum ſuper citatiõe, ex quadam conſuetudine: ut ibi dicit Pe.Ia. Sed in hac patria Delphi. creditur ſuper citatione ſeruiẽti Delph.non de conſuetudine. ſed uirtute iuramẽti per eũdem ſeruientem præſtiti præſidi patriæ, uidelicet domino gubernatori,aut uenerabili curiæ par la.de faciẽdo iuridicas relationes citationum,& aliorũ expletorum uirtute dicti ſui officii.Si tamen ille, qui dicetur citatus, probare uellet contrarium, ad hoc admitteretur.ar. C. de contrahend.& committen. ſtipul. l. optimam.§.fina.Et fortè per iuramentum, ſi admitteretur probatio

batio in contrarium contra talem ſeruientem inſpecta conditione ſeruiētis, & illius, qui dicitur citatus. Et conſiderata qualitate negotii, ut dicit Pet. Iaco. ubi ſ. Et de hoc etiam tetigi in tractatu meo de præſumptioni. in uerſic. an debeat præſumi &c. Qualiter puniatur eripiens captiuatum in manibus ſeruientis Delph. uide j. q. ccccclxxix. ¶ De materia ſeruientis Delp. & qualiter ſibi credatur: uide j. q. cccccxxviij.

a ¶ Procuratorem meum. *Adde quòd etiam impediēs procuratorem meum, dicitur mihi inferre iniuriā, ut dicit Bald. in l. oſſa. ff. de reliq. & ſum. fu.* 1

b ¶ Actio iniuriarum. *Facit ad hoc propoſitum, quod habetur in dote. Tholo. quæſtio. cexlj.*

c ¶ Iniuria ſuperiori facit. *Iniuria facta paſtori, intelligitur fieri domino: & eſt in arg. quod quis admittatur ad accuſandum de iniur. facta famulo, ut per dominum Bald. in l. ſi quis homicidij. in fi. C. de accu. eſt uerum, quando iniuria occaſione domini idem in eius contumeliam facta fuit: ut per dominum Cardi. in cle. j. in xiij. not. de exceſ. præla. aliàs ſecus poſſet in adiūctis ad accuſandū criminaliter: ut determinat dominus Bartol. in l. j. in §. idem ait. in fin. ff. de iniur. & etiam ad agendum de dolo pro intereſſe ſuo, ſecundum dominum Innocen. in c. dilectus. in glo. ſua in uerbo. ciuitatis, extrà de appella. hoc autem eſt notandum, quòd ſi colono famulo domeſtico officiali procuratori, geſtori negociorum, & cæteris talibus in ipſa geſtione ſeu rei commiſſione, uel executiōe fuerit facta iniuria in contumeliam domini ſeu authoris, id eſt eius, à quo habet authoritatem ſiue commiſſionem negotij, officij, ſeu rei exercendæ aut exequendæ, facta fuiſſe iuris inquàm fictiōe propter repræſentationem perſonæ domini ſeu authoris ſeu ſuperioris, per tales in eo ſtatu facta. ut elegan. ſentit do. Cyn. poſt do. Iac. de Ra. in l. ſi non conuicij. in ij. col. in iiij. C. de iniu. ubi formaliter tangit præſentem quæſtio.* 1

SVMMARIVM.

1 *Concubinarius notorius celebrans, num ſit ipſo iure irregularis, & priuandus beneficio. & nu. 2.*

QVAES. CCCCCLVIII.

FVIT dubitatum incidenter in quadam cauſa beneficiali in materia *poſſeſſorii, uigore pragmaticæ ſanctionis, in dicta curia parlamen. an notorius concubinarius celebrās, ſit ipſo iure irregularis, [a] & priuandus beneficio. Pro cuius quæſiti reſponſione præmittendum eſt, ꝙ monachus uel presbyter tenens notoriè ſeu publicè cōcubinam ſeu focariā, eſt ipſo iure ſuſpenſus ab officio: & quo ad ſe & quo ad alios. per tex. in c. nullus. & c. præter hoc autem. xxx. diſt. & c. neſtra. & c. tua. & c. fin. extrà de coha. cler. & mulierum. Et eſt ſuſpenſus ipſo iure ab officio, per præmiſſa iura: & à beneficio per ſententiam, ſecundum Hoſti. in ſumma, de cohabi. cleri. & muli.

muli.§.quam pœnam.uerſ.ſi uerò ſit notorius.Idem tenet Hen. Bohic.in c.ſi quiſquam.in ij.ſua diſtin.extrà.de coh.cle.& mulie. & Fran.de Zab.But.& Pan. in c. ueſtra.& c.ſi.extrà eo.tit.Secundò præmittendum eſt, quòd ſuſpenſus ab officio, & quo ad ſe, & quo ad alios, ſi celebret & ſe immiſceat in diuinis officiis, b efficitur irregularis [b]: ut in c.j. de re iud.li.vj.& in c.cũ medicinalis. §.fin.de ſen.excom.lib.vj. & hoc idem tenet Inn.Hoſti.Io. An.Hen.Bohic,Frã.de Zab. Bu. & Pan. & communiter omnes doc.in c.ſi celebret ingenio.extrà de cle.excommuni.mini. Idẽ Inn.& Io.An.in c.j.extrà de cler. 1 peregri.ubi dicunt,quòd ſuſpẽſus ab officio propter crimen à iure, uel iudice, ſi celebret, eſt irregularis.Idem tenet Hoſtien. in d.c.j.de ſenten.& re iudi.libr. vj.& in d.c.cum medicinalis. de ſenten.excom.Idem tenet Guli. de monte lau. Franc.de Zab. & Inno.in cle.j.de priui.Ex quibus a patet concluſio, quòd notarius concubinarius celebrans incurrit ipſo facto irregularitatẽ. Et ita fuit cõcluſum, Ex quo ſequitur, ꝙ uenit beneficio ſuo priuandus, ſuper quo uidenot, per doc.in c.ſi.extrà de cleri.excom. milit. ¶ De materia irregularitatis,plenè tractat Archid.in c. j. de regu.iur.lib.vj.

a ¶ Irregularis. *Hoc autem notandum, quòd irregularitas non extenditur, niſi ad caſus in iure comprehenſos:ut ſentit dom.Innoc.in c.tanta.in gl.hic uidetur.in uerſ.hac autẽ interpretatio.extrà de exceſſio.prælа.Et poſt eum do.Arch.c.ii,qui glo. hoc manifeſtè, extrà de ſentent. excom.lib.vj.& ibi domi.Petr.de Ancha.in j.no.*

b ¶ Efficitur irregularis. *Adde Spe. de diſpen.§.iiij.uerſi. item not.quòd ſuſpenſus notanter dicitur ſuſpenſus ab officijs. quia ſuſpenſus à benefic. celebrando non efficitur irregularis. Spec.ubi ſ. Et aduerte,quòd licet irregularis ſuſpendatur ab officio:non tamen ſuſpenditur à beneficio:ut no. d. Inn.in c.niſi cum pridem.extrà de renuncia.*

SVMMARIVM.

1 *Monachi delinquentis punitio ad quem pertineat.*

QVAEST. CCCCCLIX.

AD quem pertineat correctio & punitio monachi delinquẽtis, * [a] an ad Abbatem 1 uel ad diœceſanũ? aliqui dixerũt,ꝙ ad diœceſanũ,per text.in c.de pſona.xj.q.j.& ibi glo,& in c.j.xviij.q.ij.& ibi gl.facit tex.in c.uolẽtes. de priuilegiis. lib. vj. ubi expreſsè delinquentes in loco non exempto, puniuntur per diœceſanũ. facit text. in c. monaſteria,decimaoctaua,quęſtione ſecunda. ubi text. ad literam. Alii dicunt quòd pertinet ad Abbatem,qui mouentur, primò per text.in c.ad noſtram. extrà, de appellatio. & in c. ea quæ,extrà,de ſtat,mo. in prin. & ibi gloſſ. & doctor.ibi dicunt, ꝙ uiſitatores capituli generalis faciunt

faciunt ſuos monachos delinquentes corrigi per eorũ Abbates: iuxta beati Benedicti regulã & apoſtolica inſtituta. facit text. in c.repræhenſibilis.in fin.extrà, de app.& in c.cum ab eccleſiarũ. & in c.quanto.& ibi glo.& doct. extrà, de offic.ordin.facit text.in c.moniales.extrà, de pur.canon. ubi moniales de libidine monialiũ in ſuo capitulo puniũt eas.& facit text.in c.ſuſcepimus. extrà, de homicidio.ubi Abbat.conſulentes Papam, quid eſſent facturi de monachis eorũ, qui homicidiũ perpetrauerãt: cõmittit eis, ut ad eorũ arbitriũ puniant: & ſi eſſent puniẽdi per diœceſanos, mandaſſet id fieri per diœceſanos.arg.c.ad audientiã.extrà, de decim.& ſic Abbates de grauioribus cognoſcunt, ſicut ſunt homicidia. Facit ad hoc, quia monachi delinquentes debent corrigi per Abbatem, qui debet eos corrigere iuxta beati Benedicti regulã, & apoſtolica inſtituta: ut in c.ad ea quæ.extrà, de ſtatu monachorum. Si ergo punit Abbas ſecundũ regulam, quæ regula mãdat eos puniri pro grauioribus delictis, & delicto carnis: ut in regula beati Benedicti, in xxv.& xxviij.c. Sed cũ deficit regula, id eſt, quia pœna nõ habetur in regula certa, punit eos Abbas, ſecundũ canonica inſtituta, per d.c.ea quæ. Excipitur tamen caſus degradationis: quia ſi ageretur cõtra monachum de delicto degradationem requirẽte: tunc non ad Abbatem, ſed ad diœceſanum pertinet, ſiue ſit actualis, ſiue uerbalis degradatio: quia inferior epiſcopo non poteſt de illo cognoſcere, de quo in c.degradatio.de pœnis.lib.vj. Concluſio uerò in iſta materia, quam ſequitur poſt glo.j.Innoc.Hoſtien. Ioan.And. Henr.Bohic, Anto.de But.in d.c. quanto. de offic.ordi.& Ioan.de Ligna.in tractatu ſuo, quem ipſe fecit de hac materia, ſcilicet ad quẽ pertineat correctio monachi delinquentis, etiam in loco non exẽpto, ſemoto quocunque priuilegio, & cõſuetudine, & exceptione: quia cum appareat de illis exceptionibus, cõſuetudine, uel priuilegio, illa eſſent ſeruanda iuxta ipſorum formã & tenorem. Quòd ad Abbatẽ pertinet cognitio criminis ſui monachi, cum agitur cõtra eum, in inquirendo uel denũtiando. Et ita intelliguntur iura pro ſecũda opi. allega. ubi uerò ageretur de crimine contra monachum, directè eum accuſando, & in forma contentioſa accuſando eum directè, tũc pertinet ad epiſcopũ & diœceſanum: & ita intelligũtur iura ſuprà j.loco allegata. ratio: quia ut dicũt Inno.Hoſt.Henr.Bohic, & Anto.de But.in d.c.quanto.in cauſis criminalibus, quæ uia accuſationis tractantur, tales ſpectant ad epiſcopum uel Archid. & non ad Abbatẽ: quia ipſe non poteſt tales cauſas tractare.xviij. q.iij. c.monaſteria. Et præmiſſa locum habent, etiã ſi monachus

committat delictũ extra clauſtrũ, uel in alia diœceſi, in qua nõ eſt ſitum ſuum monaſteriũ: quia monachus ubicunque ſit, ſemper eſt ſub iuriſdictione Abbatis. c. ſtatuimus.xix.q.iij. Et hoc optimè probat text. in c. cum illorum. de ſenten. excom. ubi ſi duo monachi diuerſorũ monaſteriorum ſe adinuicẽ percuſſerint, pertinebit ad utrunque Abbatẽ abſolutio: & ita Abbati pertinet cognitio ſui monachi delinquẽtis extra ſuũ clauſtrũ. Si tamen delictũ monachi eſſet notoriũ, quod uix eſſe poteſt, ſecundũ Ant. de But. in d.c. quanto. extrà, de offi. ord. ſublato quocunque circuitu, ſtatim poteſt epiſcopus talem monachum punire. Ita dicunt Hoſt. Ioan. And. & do. Ant. de Butr. in d.§. quanto. allegant c. Romana.
b §. notoria. extrà, de cenſi.[b] dicendum tamẽ eſt, ſecundũ eos, quòd fiat monitio, ſed in delictis occultis antequam monachũ delinquentẽ epiſcopus puniat, ne-
c ceſſaria eſt monitio,[c] & ꝙ moneat Abbatẽ, ut talẽ monachũ in ſua diœceſi puniat: alioquin ſupplendo eius negligentiã puniet. ita dicũt d. doc. in d.c. quãto, &c.

a ¶ Ad quẽ pertineat punitio monachi delinquentis. *Vide do. Pan. plenè tractantem & attingentẽ materiam huiuſce quæſtionis, in c. cum contingat. in vj. col. in uerſic. & primò quæro. extrà, de for. compet.*

* *Tu adde, quòd pro delicto ante ingreſſum commiſſo, monachus nõ poteſt conueniri, ſecundum Bar. in repe. auth. ingreſſi. colla. vij. uer. pro delicto. C. de ſacroſan. eccleſ. Et quid de monachis uel canonicis ſe percutientibus in clauſtro, an ſint mittẽdi ad ſedem apoſtolicam pro abſolutionẽ. Et quid ſi monachus percutit clericum ſecularẽ, an abſolutio refertur Papæ. uide omnino Pet. de Ancha. in c. cum illorum. de ſent. excom.*

b ¶ De cenſi. *Scilicet lib. vj.*

c ¶ Monitio. *Imò in notorijs cum Abbates non corrigunt ſtatim, correctio ad epiſcopum pertinet, ut dixit dom. Abbas, ubi ſuprà.*

SVMMARIVM.

1 *Dominus an poſſit dominiũ in aliũ trãsferre, irrequiſito uaſalli cõſenſu.*

2 *Allodium, quid ſit.*

QVAEST. CCCCCLX.

DOMINVS Odofre. Epiſcopus Vapanien. dominus non ſolum in ſpiritualibus, ſed etiam in temporalibus, ciuitatis Vapan. & caſtrorum eidẽ ciuitati ad cauſam dicti ſui epiſcopatus adiacentiũ, dudum circa ducenti anni lapſi ſunt, recognouit dictam ciuitatem Vapanien. & caſtra prædicta eidẽ adiacentia tenere de feudo Regis tũc Siciliæ, & ſucceſſorum in dicto regno, & comitatu forcalqueri. Et ipſum Regem fecit dominum ſuperiorem & maiorem dictæ ciuitatis, & membrorũ eiuſdem, ut Latius continetur in quodã inſtrumento in camera computorũ Delph. regiſtrato. Modo orta eſt quæſtio de præſenti inter dictũ Regẽ, & ciues dictæ ciuitatis Vapa. pro quadam talia, quã ipſe Rex eiſdem

eiſdem ciuibus imponere niti-
tur cõtra ipſorum ciuium uolun
1 tatem,ut ſ.q.cccccij.tetigi.*Mo-
do quæritur, ſi dictus epiſcopus
d.homagiũ facere potuerit di-
cto Regi, ſine uoluntate dictorũ
ciuiũ Vapa. & aliorum in dictis
caſtris epiſcopatus habitantium.
Et iſtud erat primũ dubium, de
quo tangere debuiſſet in dicta
alia quæſt.ſuprà,cccccli.ubi ple-
nè de hac materia ſcripſi. Sed
iſtud obliuione ibi omiſi tracta-
re. Pro deciſione tamẽ huius du
bii,arguendo ad partes,uidetur
a primò, quòd nõ potuerit[a] dictus
Odofr.epiſcopus Vapa.dict.ho-
magium recognoſcere d.Regi,
b ſine uoluntate,[b] & conſenſu di-
ctorũ ciuium & habitantiũ in di-
ctis ciuitatibus & caſtris,per tex.
in feudis. de prohib.feud.alien.
per Fede.in §.præthereà ducatus,
in fi.& hanc partem tenet Bald.
in c.generali.ſi de feud.defunc.
controuer.fue. Et diſputauit ma
gis latè in procemio feudorũ. in
uerſic.ſed expedita diffinitione
feudorum,&c.hanc opinionem
etiam ſequitur Hoſtien. in c.di-
lecti filii.extrà,de maio.& obed.
& ibi Innoc. Ideò Conſtantinus
Imperator, quãdo donauit Ro-
mam beato Syluestro Papæ, fe-
cit cum cõſenſu populi Roma-
ni,ut refert Bald.ibi ſuprà,Inno.
contrarium uidetur per ea quæ
dicit gl.in d.§.prætereà ducatus.
ubi dicit,ꝙ licet dominus feudi,
non poſsit in alium transferre:
hoc uerum,in minorem:ſed be-
ne poteſt in maiorẽ: ut not.ipſe
c Bald.in cap.primo.[c] in fi.qui feu
dũ dare poſſunt. Sed dictus Rex
eſt maior epiſcopo, igitur &c.
Prætereà de conſuetudine ge-
nerali præſentis patriæ Delphi.
& patriarũ circunuicinarũ prin-
cipes infeudãt, & in alios tranſ-
ferunt,etiam in minores eorum
uillas & caſtra,ſine conſenſu ha-
bitantium in eiſdem uillis & ca-
ſtris. Ad idem faciunt Barones,
prout uidemus in prædeceſſo-
ribus domini Chandiaci,qui in-
feudauerũt dudum parochiam
Thoſsiaci prædeceſſoribus do-
mini Ludouici de Poypia. Et ſi-
militer caſtrum de mions, quæ
conſuetudo in materia feudali
d obtinet principatũ,[d] ut not.ple-
nè Iac.in tit.ſuper iuriſdictione
2 libellus.ibi, Itẽ ponit, quòd Me-
uius &c. Prætereà, hic circa ma-
teriam illorum de Vapinco eſt
aduertẽdum,quia ipſe Rex præ-
tendit & paratum ſe offert iuſti-
ficare,quia dicti ciues Vapa. con
ſueuerũt recurrere in eorũ cau-
ſis ad ipſum Regẽ,& ad eius cu-
riam habere recurſum,tanquam
ad ſuperiorẽ, ex quo poteſt con
cludi,quòd ipſi homines & ciues
Vapan.ratificauerunt ſaltem ta-
citè dictam ſuperioritatem, per
dictum dominum Odonem epi
ſcopum eidem Regi dudum re-
cognitã.imò plus uidi ego Gui-
do, quòd de anno do.M.cccclv.
de menſe Iulii, dum ego eſſem
in dicta ciuitate Vapan. nuntius
ibi miſſus uocatus honoſel, per

dominum noſtrum Ludouicum
Delphi.Vienn.dicti ciues Vapa.
num.cl. aſſociabant banneriam
dicti regis Siciliæ, quam deferri
faciebant per ciuitatem Vapan. 2
ad impediendum ea,quæ ibi fa-
cere intendebamus mādato di-
cti domini noſtri Delph.aſſeren e
tes ipſi homines Vapa.ſe eſſe ho
mines & ſubditos dicti Regis,&
non præfati domini noſtri Del-
phin.ita quòd per hæc ipſe Rex
Siciliæ eſt in poſſeſsione ſupe-
rioritatis & maioris dominii di-
ctæ ciuitatis Vapan. ex quibus a
propterea reſtat uera concluſio,
quòd dicti ciues Vapa.non poſ-
ſunt uti ſaluagardia Delphinali
contra ipſum Regem,cauſis de- b
claratis ſuprà quęſt.ccccclj.& ibi
plenè uide quæ dixi. ¶ Aduer-
tendum eſt circa hoc ad unum, c
de quo conſtat in camera com-
putorum Delphi.quia Papa ſeu
commiſſarius ab eo deputatus
dictam homagii præſtationē di-
cto Regi factā ratificauit & ap-
probauit. Et plures alii epiſcopi
poſt dictum Odofre.dictum ho-
magium dicto Regi præſtiterūt.
Et in ſignū ſuperioritatis & ma-
ioris dominii in qualibet muta-
tione epiſcopi officiorum dicti
Regis conſueuerunt banneriam
dicti Regis in ſummitate turris
Vapan.apponere, & erigere,ubi
ſtare conſueuit per multos dies,
in ſignū dominii & ſuperiorita-
tis iuris,ſecundum formam dicti
homagii,abſque eo, quòd ciues d
in aliquo contradixerint, tanti

temporis ſpacio,quòd de cōtra-
rio memoria hominis nō exiſtit
publicè & notoriè. Iuxta hanc
materiā quæro, quid ſit, & quid
dicatur allodium.*Dic,quòd eſt
illud, quod eſt alicuius propriū.
& à nemine recognoſcitur,niſi à
Deo,ut in c.j.§.ad hoc qui.[c] & §.
ſeq. de pa.iur.fir. in feudis.facit
cap.ij.& iij.ſi de feud.controuer.
fue. Et de allodio tangitur per
gloſſ.ff.de religio.& ſump.fu.l.
at ſi quis.§.ſed interdum.Ita po
nit Bald.in d.§.ad hoc,&c.

¶ Quòd nō potuerit. *Facit quod dicit d. Bal.in c.j.in uer.moribus.in fi.ſi de feud.fue.controuer. inter do. & agn.in uſi.feu.*

¶ Sine uoluntate. *Vide de hac q. per d.Fely.in c.auditis in xiiij.col.in uer.inquantū dicit* Innoc.*de præſcr.*

¶ Bald.in c.j. *Caue,quia uel ibi de hoc per domi.*Bal.*ſed text.& ipſum op.*Bald.*in §.ex eadem. in uerſi.non ſi poteſt.de lege* Corra.*collatio.x.& ibi domi.Aluarotus, qui huius dicti aſsignat rationem duplicem.primò, quia uaſallus eſt magis tutus ſub magno domino,quàm ſub paruo. Tum, quia ſi daretur interiori,mutaretur eius conditio, cum teneretur iurare fidelitatē minus nobili.* Et *iſtud intellige uerum, quando feudum alienaretur ſine curia,ſecus autem, ſi totum feudum alienaretur cum omni iuriſdictione curia.quo quidem caſu poteſt transferri etiam in ruſticum, & inferiorem dominum, ut legitur & not.per do.*Bal.*& Aluaro.ubi ſ.*

¶ Obtinet principatum.*Adde do.* Bal.*in prædicto § ex eadem.in uer.*

non

non ibi,ſed per conſuetudinem.

c ¶§. Ad hoc qui. *Aduerte, quia quidam habent ſuper hoc §.unam rubricam inſcriptam de allodijs,ſed malè: quia ille §. eſt pars legis. & titul.de pa.in.firm. ita ibi dicit domi.Aluaro.* Et caue quoniam *text. ibi non dicit,declarando quid ſit allodium.ſed do.Bald.in princ.praeall. §.ad hoc dicit formaliter, ut hîc dicitur.& idem dicit do Alua.in c.ij. hîc alleg.in uer.ibi allodium.*

SVMMARIVM.

1 *Pauperi non habenti unde cauſam tueatur, Iudex debet ſumptus decernere.*

QVAEST. CCCCCLXI.

SI quis contra me litigat de ſua hæreditate,*quam poſsideo,uel omnibus de bonis,& nõ habeat unde litigare, iudex ſibi debet cõtra me prouidere,ut ſibi præſtẽ ſumptus litis & alimoniç,per tex.in l.fi.in §.q; ſi ei,qui. ibi,ita & ex eiſdem ſi aliqua facultas eſſe non poterit, tantũ litis ſumptus & alimoniæ hominis,&c.C.de ordin.cogn. Et ita pluries uidi in d.curia parlamẽti

2 fieri & obſeruari.¶*Idem etiam uidi obſeruari in paupere ſeu miſerabili, qui non habet unde litigare,quòd ſibi per dictam curiã parlamenti prouideretur de aduocato & procuratore, qui faciet gratis,& pro Deo fieri, aliàs hoc facere deberent domini de parlamẽto , uel quilibet alius iudex inferior, de ſuo proprio,ut in authen. de mandatis principum. §.ſi tibi.collatio.iij. Et niſi aduocatus facto ſibi præcepto per curiam præſtet patrociniũ, debet repelli ab aduocatione dictæ curiæ,niſi ſe excuſet cauſa rationabili.iij. quæſt.vij.cap.tria. Pro quo uidetur caſus in l.nec quiſquã.§.aduocatos.ff.de officio proconſ. & legati. ubi iudex ultrò debet prouidere de aduocato pupillis, uiduis, & miſerabilibus perſonis,nõ poteſt intelligi ſumptibus debilis ſeu miſerabilis perſonæ:quia nihil uel parum habet: ergo debet intelligi gratis uel ſumptibus domini iudicis, in cuius curia litigatur,ad hoc, ne iuſtitia depereat. argumen.dicti §. ſi tibi. faciunt pro hoc not.per Ioan. Andr. in cap.ſi hi qui.extrà,de teſtibus. Et alibi dicit text. quòd debet fieri de publico.ᵃin l.lege Corne.ff. ad Sill.Et ex his poteſt dici ſumpta fuiſſe practica,quæ obſeruatur in hac curia parlamẽti Delphi.quia in cauſis miſerabilium perſonarum, quæ cauſa pietatis à curiis inferioribus aduocantur, mandantur firmariis talium curiarum, quòd tranſmittãt acta abſque conſtitu.de quo ut plurimum conqueruntur firmarii dictarum curiarũ inferiorum. Sed malè: quia nulla ex hoc eis fit iniuſtitia, per ſuprà allegata. & uide ſuper hoc capitulo ex parte.extrà, de accuſationi. & Speculator in titulo, de inquiſitione.§.ultimo not.in principio. & gloſ.in lege,ſi inſtituta.§.de inofficio. digeſtis , de inofficioſo

teſtamento.

a ¶Debet fieri de publico. *Iſtud
enim rationabilius uidetur, ne labor
ſine mercede fiat aduocato: eripiatur
ergo ærario fiſci: ut detur aduoca-
to, ne quis mercede condigna defrau
detur. & hoc uerũ exiſtimarem, niſi
aduocatus ſalarium de publico perci
piat, per ea, quæ habentur collat. vj.
in authen. de iudicibus. §. ne autem.
& ibi glo. j.*

SVMMARIVM.

1 *Officialis an poſſit laicum punire,
pro iniuria illata clerico, diſting. nu-
mero 1. & 3.*

4 *Iudex eccleſiaſticus, an poſſit cogno
ſcere de cauſa feudali, contra cle-
ricum.*

5 *Iudex ſecularis in tribus caſibus ha
bet poteſtatem in clerico.*

6 *Fideiuſſor datus per clericũ, an corã
iudice ſeculari poſſit conueniri.*

QVAEST. CCCCCLXII.

1 VTRVM officialis* Gratio
nopo. poſsit punire laicũ
pro iniuria facta clerico: uidetur
quòd non, arg. in l. iiij. C. de of-
ficio præfecti prætoris: & quia
actor debet ſequi forũ rei, in cõ
trarium uidetur, ꝙ imò poſsit eũ
a punire [a]. per gl. C. de epiſc. & cle
ri. in authen. item nulla commu-
nitas. in glo. ſuper uerbo, ab ec-
cleſia. & facit pro hac parte C.
de officio præfecti orientis. l. de
honorario. & gloſ. ff. de edict. l.
iuſtiſsimè: quia magis dignũ tra
hit ad ſe minus dignũ. extrà de
conſecra. eccleſię. c. ꝙ in dubiis.
& c. j. eodem titulo, & de iure pa
tro. c. j. libr. ſexto. & ibi gl. & tex.
in cap. ſi is, cui de canonicatu. de
præben. libro ſexto. facit etiam
pro hac parte l. ſi communẽ fun
dum. ff. quemadmodum ſeruitus
amittatur. ubi ex perſona priuile
giata habetur priuilegiũ. Quid
2 dicendum? * Dic ꝙ ſi officialis
pręueniat iudicem temporalem,
poteſt laicum pro tali iniuria pu
nire, per dictam authen. & facit.
C. de epiſco. & cleri. in authen.
cauſa, quæ ut cum monacho. &
lege ſecunda. C. de officio præ-
fecti urbis. & ita determinari ui-
di in curia parlamenti in præſen
tia domini officialis, q increpa-
batur per dominos de parlamẽ-
to: ex eo, quòd uolebat cogno-
ſcere de quadam inqueſta con-
tra magiſtrum Paulum, medicũ,
laicum, de iniuria illata, ut dice-
batur per dictum magiſtrum Pau
lum, contra magiſtrum Claudiũ
medicum, & clericum. Sed fuit
dictum, & concluſum de ipſo ca
ſu non poſſe cognoſcere, atten-
to, quòd ipſe fuerat præuentus
per curiam communem Gratio
nopo. imò nec etiam ipſe offi-
cialis poterat cognoſcere, ſecun
dum pactiones dudum initas in-
ter dominum tunc Delphinum,
& dominum Epiſcopum Gratio
nopo. Et plenè ſcripſi ſuprà, quę-
3 ſtio. cclxxv. * Concluſio ergo eſt
iſta, quòd ſi officialis præueniat
iudicem temporalem, poteſt de
tali cauſa cognoſcere. Si uerò iu
dex temporalis præuenerit ipſe
de ea cognoſcet, per ea etiam,
quæ dicit Guliel. de monte lau-

duno

duno in clemen. j. de cenſibus. ibi, facit ad quæſtio. &c. ita ſeruatur. ¶ Et de hac materia præuen-
b tionis, [b] plenè ſcripſi ſ. q. ccij.

¶ Circa hoc tamen eſt aduertendum, ꝙ ſi talis laicus impetret [a] ueniam à Rege, uel à domino noſtro Delphina. pro tali delicto commiſſo in perſonam clerici, quòd curia parlamenti cognoſcet [b] de interinatione talis gratiæ. Et in terminis huius quæſtionis de hoc anno currente domini, M.ccclx. primò uentilatur proceſſus [c] in manibus Ioan. Gofredi ſecretarii Delph. contra quoſdam delatos de præſenti incarceratos carceribus portetrione, qui atrociter uerberauerunt, & uulnerauerunt curatum de paſ-
4 queriis mandamẽti clauſę. ¶* An iudex eccleſiaſticus poſsit cognoſcere de cauſa feudali contra clericum? uide quæ dixi ſuprà, quæſtione cxxxix. Item ad ad quę pertineat cognitio per-
c iurii, [c] an ad iudicem eccleſiaſticum, an ſecularem, uide quæ ſcripſi ſ. q. clxxviij. Quis debeat facere inuẽtarium de bonis præſbyteri defuncti, an iudex laicus, uel eccleſiaſticus? uide quæ ple-
5 nè dixi ſuprà quæſtione cclxj.*

¶ Iudex ſecularis in tribus caſibus habet poteſtatem in clerico, & in bonis ſuis ſpiritualibus, quos ponit gloſ. in capitulo, tua. la prima. de decimis. ¶ Vtrum fi-
6 deiuſſor* per clericum datus, coram iudice ſeculari poſsit conueniri? Dic quòd ſic, ſecundum Speculator. de competen. iudic. aditione. §. j. uerſic. ſed pone clericus. ¶ An clericus ſortiatur forum in actione reali? uide ſuprà, quæſtione lxxvij.

a ¶ Imò poſsit eum punire. *Adde, quod dicit do. Innoc. in c. cum ſit generale. in glo. ſua. in uerſic. ſacrilegij. extrà de fo. competen.*

b ¶ De materia præuentionis. *Vide iſtum, conſi. xxx. incipi. quòd nobilis, & potens. nu. j. pro ratione præuentionis.*

c ¶ Cognitio periurii. *Vide de hoc quæſito per iſtũ, conſi. xxix. incip. ille incarceratus. nu. iij. uerſi. ite etiam dictus. ubi alleg. & ſe remittit ad no. conſi. lxxxix. in primo dubio.*

SVMMARIVM.

1 *Monachus, an poſsit eſſe officialis ſeu iudex, diſting. num. 2.*

3 *Monachus clauſtralis, an poſsit eſſe aduocatus, procurator, arbiter, uel defenſor.*

4 *Monacho clauſtrali poſsintne cauſæ delegari.*

5 *Conuerſi an poſsint eſſe teſtes in teſtamento.*

QVAEST. CCCCCLXIII.

AN monachus poſsit eſſe
1 officialis ſeu iudex?* & uidetur ꝙ non, quia pro mortuo habetur, per l. Deo nobis. in §. hoc etiam congruum. C. de epiſ. & cleri. iuncta l. iudicium ſoluitur. ff. de iudi. In contrarium uidetur, xvj. q. j. c. qui uere. Quid
2 * dicendum? Dic quia aut loquimur in ſimplici monacho & clauſtrali, aut in monacho habente adminiſtrationem. Primo caſu

dic, quòd non poteſt eſſe officialis ſine ſuperioris ſui Abbatis uel epiſcopi, cui immediatè ſubeſt, licentia: ut tenet glo. ordi. in c. pręſentium. xv. q. j. & c. monachi. eadem quæſt. & cauſa. & not. per Ioan. And. in cle. ij. extrà de præſcrip. & ibi tetigi gl. Secundo caſu, credo quod poſsint eſſe iudices, & officiales. & ratio, quia cum eis concedatur adminiſtratio, & ſic per conſequens conuerſatio, & frequentatio cum hominibus laicis & aliis, & in cauſis ſeculari bus, multomagis iudicare in cauſis ſpiritualibus, & laicis præſidere. nam cum eis permittatur id,
a quod minus, [a] multò fortius id quod maius. Item ratio dicti ca. qui uerè. ceſſat. Et per conſequẽs dictum ca. ceſſare debet: ut l. adigere. C. de epiſco. & cleri. & ita uidi ſeruari in curiis officialatus Viennæ & Lug. de uno monacho Priore, qui fuit officialis Viennæ, & poſteà Lugdu. ¶ Sed pone, quòd ab omnibus creditur ipſum poſſe eſſe officialem, ut quia credunt talem monachũ clauſtralem habere licentiam ab Abbate uel epiſcopo, uel aliàs credunt ipſum eſſe officialẽ. An ſentẽtiæ ab eo prolatæ, ualebũt? credo quod ſic, propter publicã utilitatem, cõmunem errorem gentium, de quo uidetur caſus in l.
b Barbarius [b]. ff. de offic. prætoris. facit l. ſi arbiter. C. de ſentẽtia & interlo. om. iud. & quod nota. in l. ſeruus ea lege. ff. de teſta. & no. per Dy. in c. j. in vij. q. extrà de re iudi. li. vj. & ita uidi tales ſententias tolerari.
3 ¶ Sed an * talis monachus clauſtralis poſsit eſſe aduocatus, procurator, arbiter, uel defenſor? Dic quod non, niſi de ſu-
c perioris licẽtia. [c] ut not. in d. ca.
4 præſentium. ¶ * Sed nunquid tali monacho poterunt cauſæ delegari? dic ut no. per gl. in c. cum olim. extrà de priuileg. in antiquis. & per Spe. in tit. de offic. de leg. §. excipitur. uerſicu. nunquid monacho &c. ¶ An religioſi poſſint eſſe teſtes in teſtamẽtis: uide quæ plenè ſcripſi ſ. q. ccccxvij.
5 ¶ Quid de conuerſis, * an poſſint eſſe teſtes in teſtamẽto? Credo quod ſic, cum non ſint religioſi, ſed poteſt contrahere matrimonium, & habere proprium: ut dicit Barto. in authen. ingreſsi. ibi, expeditus de contrariis. C. de ſa. ſan. eccle. ¶ De monacho, etiam tetigi ſ. q. cccccli x.

a ¶ Permittatur id, quod minus, &c. *Conuerte iſtud per regulam, cuilibet. in vj.*

b ¶ In l. Barba. E*t uide quòd ibi dicunt dom.* B*ar.* & Bald.

c ¶ Niſi de ſuperioris licentia. E*t adde ſcilicet, in monaſterij expoſcẽte utilitate: ut dicit do. Gof. in ſum. de poſtul. in §. repelluntur ab aduocatione. in uerſi. monachi autẽ. et alle. c. ij. eo. ti. & c. ſi magnope. et c. ſuper ſpe. ne cleri. uel mona. & c. alia. & c. placuit. xvj. q. j. & c. j. xvj. quæſtio. ij.*

SVMMARIVM.

1 I*udex an poſsit ſcribere acta, ut ei credatur, diſting. num.* 2.

3 C*auſæ breuiores, quæ dicantur.* E*t quando*

quando dicatur agi de paruo, uel magno.

QVAEST. CCCCCLXIIII.

1 VTRVM iudex, ut notarius,* poſsit ſcribere acta quæ fiunt coram ſe, ut ipſe ſit iu-
a dex & notarius.ᵃtex.cum gl.in l. iubemus. in §. ſanè ſi. C. de ſac. ſan.eccle.uidetur uelle, ꝙ ſic. Cõtrariũ tenet Inn. in c. cũ a nobis. extrà de teſti. quod probatur in c.quoniã contra falſam. extrà de
2 proba.gl.dicit*, ꝙ quidã fiunt à iudice, nõ in forma iudiciali: ut puta, facit aliquas literas teſtimoniales, tunc ipſemet poteſt ſcribere: ut l.diuus. ff.de offi. præſid. Si uerò ſunt alia acta, quæ fiunt in forma iudicii, nõ poſſunt ſcribi ab ipſo iudice. l.ne in arbitris. ff. de arg.& d.c. quoniã cõtra falſam. Non obſt.d.l.iubemus. in §. ſanè ſi quia in his, quæ ſunt de iuriſdictione uolũtaria, ipſemet iudex poteſt ſcribere: ut d.l. iubemus. ſecus autem in his, quę ſunt contentioſæ iuriſdictionis. Et ita ſeruatur in curiis patriæ Delphinal. Et prædicta intelligo uera, niſi in cauſis breuioribus: quia poſſunt agitari ſine ſcriptis: ut in authen.niſi breuiores. C. de ſen. ex breuic.recitãdis. Cũ enim ipſi iudici credatur, ut ibi per Bar. de
b bet ergo & eius ſcripturæ ᵇ credi. Et ita uidi ſeruari in talibus minimis cauſis. Et uide circa præmiſſa, quæ plenè dicit Bar.in dicta lege, iubemus & plenius, & clarius in l.ſi ſeruus cõmunis. ff. de ſtipulatio. ſeruorum. & not. quia alibi non reperies hanc materiam tractari per Bar. niſi in dictis duabus ll. iubemus.& ſi ſeruus
3 cõmunis.* Sed iuxta hoc quæro, quæ dicantur breuiores: uel quãdo dicetur agi de paruo uel de magno. dic ꝙ remittitur arbitrio
c iudicis, ᶜ ut not. in d.authen.niſi breuiores.& per Barto.in l.j. ibi, Sed quæro, quæ dicatur quantitas parua, uel magna. C. qui dari tutores poſſunt.

a ¶Iudex & notarius. *Poteſt quis eſſe in eadẽ cauſa, ubi exercetur iuriſdictio uoluntaria: ubi uerò contentioſa, & tunc in leuibus cauſis, ut ſuprà in alijs nõ leuibus: ſecus, ut per d.* Bal. *in l.iubemus.in §.ſanè.in uerſi.quæro ergo.C.de ſacroſ.eccle.*

b ¶Eius ſcripturæ. D*ominus* Pau. *de Caſt.in d.authen. niſi breuiores.poſt opinio.ſuã, per quã uidetur tenere cũ Bar.recitat etiam opi.Ang.qui dicit ſibi nũquã placuiſſe opi.*Bar. *in hoc, quia hoc eſſet aperire uiam multis fraudibus.uide in d.authen.niſi breuiores.per ipſum Pau. de Caſt.*

c ¶Arbitrio iudicis. A*dde d.*Barto. *col.iij. in authen. de manda. prin.in §.ſit tibi quoque.in ulti.not.*

SVMMARIVM.

1 *Superuita an debeatur dote non ſoluta.uide & nu.*5.

2 *Donatio, in qua facta eſt mentio de patre.et patria poteſtate, intelligitur facta contemplatione patrii.*

3 *Statutum, quòd muliere moriente in matrimonio ſine liberis, maritus lucretur dimidiã partem dotis, et aliã tantùm partem teneatur reſtituere, an intelligatur in dote ſoluta, uel*

tantùm promiſſa.

4 *Pacta de dote lucranda, & de donatione propter nuptias, debéntne eſſe æqualia reſpectu quota.*

QVAEST. CCCCCLXV.

IN cōtractu matrimonii Io. Saunerii, filius Dreuoni Saunerii ciuitatis Grationo. & Frāceſiæ filiæ Deſiderij uillaris, aliàs rabata de Romanis, nūc uxor Io. Gofredi, ſecretarii Delph. dictus Deſiderius pater filiæ poſt dotis cōſtitutionē de ſumma octies cētū florenorum auri, donauit do. Io. Saunerii uiro futuro pro ſuperuita cētū flore. auri. Et uiceuerſa dict. Dreuon[a] & Io. Saunerii pater & filius donauerūt dictæ Frāceſiæ ſponſæ futuræ (licet abſenti) notario pro ea ſtipulanti pro ſuperuita, caſu quo ipſe Ioan. uir futurus decederet ante dictam Franceſiam, uidelicet ducentos florenos auri. Contingit, quòd dictus Ioannes Saunerii poſt contractū dicti matrimonii de- 2 ceſsit, ſuperſtite dicta Franceſia eius uxore. Modò de facto contingit, q̄ de hoc anno currente domini, M.cccclxj. de mēſe Martii dictæ partes ſe ſubmiſerunt ſummariæ cognitioni, & ordinationi curiæ uenerabilis parlamēti ſuper dictis dicentis flore. pro ſuperuita d. Frāceſiæ per d. Saunerii patrem & filium, ut præmittitur, donatis. Quia dictus Dreuonus Saunerii, pater mariti, dicebat ſe ad ea non teneri, cū dictus Deſiderius uillaris pater di-

ctæ Franceſiæ non ſoluerit de dicta dote[a] dicto Dreuono Saunerii patri mariti, niſi centum flo- a
re.[b] Quæritur quid iuris? Pro cu- 1
ius quæſiti determinatione præmitto, q̄ dicta donatio pro ſuperuita dictæ Frāceſiæ per dictū Saunerii facta cenſeri debet donatio propter nuptias. ratio, quia in contractu matrimonii, & contemplatione ipſius matrimonii facta fuit dicta donatio, quanquā ſub nomine ſuperuitæ, quia illa uerba, pro ſuperuita, &c. groſſo modo inter contrahentes prolata, nō habēt operari aliud, quàm donationē propter nuptias: de quibus nuptiis fiendis tunc inter ipſas partes agebatur. arg. ff. familiæ erciſ. l. ſi filia. in prin. & faciūt ad hæc no. per Cy. & Bal. in l. ſi cū ante. C. de dona. ante nup. nam ſenſus potius, quàm uerba cōtrahentiū attendi debet: ut in d. l. ſi cum ante. Et pro hoc facit quod dicit Bar. in l. cū aliquis. C. de iure delib. ubi dicit,[c] q̄ ſi in donatione facta filio fiat mētio de patre & patria poteſtate, uidetur donatio facta cōtemplatione patris. ita dicit ibi Bar. & plenius ipſe Bar. in l. ſi filio. la. ij. ff. de do. cauſa mor. & in l. ſi. C. de uſufr. Si ergo hîc fuit facta mentio de nuptiis, cēſeri debet fuiſſe facta propter nuptias. Nec alteratur dicta donatio ex eo, quòd fuit collata in tēpus mortis, ſi maritus moreretur ante dictā eius uxorē, quia dictus Saunerii pater & filius promiſerunt & iurauerunt geſta in

d. cont

d.cōtractu matrimonii attendere,& nunquā cōtrafacere uel uenire.Pro quo l. ubi ita donatur. ff.de do.cau.mor.Et his ſic præſuppoſitis,uenio ad negociū principale,utrū dictus Dreuonus pater teneatur ſoluere dictæ Fráceſiæ dictos cc.flore. pro ſuperuita in dicto cōtractu matrimonii datos.Dubiū facit:quia de dicta dote ccc.flore.nō fuerūt ſoluti, niſi c.flore.auri.& arguēdo ad partes uidet ꝙ dicta donatio pro ſuperuita nō debeat,niſi pro rata dotis ſolutæ, per tex.in auth. de nō eligēdo ſecūdò nubētes.in §.pe. qui incipit,illud quoq;.colla.j.& trāſumptiuè in auth.ſed mulier, quæ nihil.C.de pac.côuentis. Et alibi dicit Cy.ꝙ ſi dos nō ſoluatur marito,ꝙ ipſe non tenet ale re eius uxorē.in l.qđ in uxorē.C. de neg.geſt.quia deceptis, & nō decipiētibus iura ſubueniūt. pro quo etiā allegat ibi Cy.d.§.illud quoq;.de nō eligēdo ſecūdo nubentes.In cōtrariū,ꝙ imò debeatur dicta donatio pro ſuperuita facta, facit quod ponit dominus Bar. de Salyceto,in l. ſi cōſtante. C.de dona.ante nuptias.ubi quęrit de quæſtione, ſtatuto cauetur ut uxore præmoriente in matrimonio ſine liberis dimidiam dotis maritus reſtituere tantū teneatur,& aliā medietatem ſibi lucre-
3 tur:* An dictū ſtatutū intelligatur in dote nō ſoluta,uel ſolui promiſſa.Et ibi determinat ꝙ etiā locū habet in dote nō ſoluta,ſed tātummodò promiſſa ſolui. Quia ex ſola promiſſione mulier dicitur dotē habere.alleg. l. cū poſt. §.j.uer.ſi is.ff.de admi.tu.& C.de rei uxo.ac.in §.accedit. quia dare,& promittere,ſunt paria. in l. fi.in fi.C.ad l.fal.Et hæc eſt tutior pars,dicit ipſe Saly.Pręterea,alia ratione, ꝙ debeatur dicta donatio dictæ Fráceſiæ: quia licet dicta dos nō fuerit ſoluta:attamen fuit habita fides de ipſa dotę,per dictū Saunerii patrē & filiū, propter promiſsiōes,hypothęcas,& fideiuſsiōes per dictū Deſiderių patrē Franceſię eiſdem Saunerių patri & filio datas , & præſtitas. ideò haberi debet ac ſi tota dos ſoluta fuiſſet.arg. legū in ſimili. inſtitu.de rerū diui.in §.uenditę. & in l.& uendidi.ff. de cōtrahen. emp. & uēditione. cū pendente dilatione non dicatur in mora.l. eum qui calendis.ff.de uerb.ob. & uidetur hoc idē tenere Sali.in d.l.ſi conſtante. dum dicit, ꝙ ex promiſsiōe mulier dicitur dotē habere,reſpectu tamē huius effectus,ut lucretur d. donationem. Nec obſtat d. §. illud quoque.in authen. de nō eligendo ſecūdò nubētes. Quia ibi nunquàm fuit habita fides de dote.& hoc uidetur ibi uelle gl.ſuper uerbo,percipiat.dū dicit,reſpōdeo.ibi,fuit parata dare,&c. Et de hoc etiā tetigi ſ. queſt. ccccxxx. Præterea dicta authen.ſed mulier,quæ nihil. C. de pactis conuent.hodie de conſuetudine non ſeruatur: ut ibi dicit Ioan. Fabri in ſuo breuiario.Et non mirum, ſi in caſu d.

ſu d.authen.cõſuetudo deroget. quia ſimiliter lege,ex morte. C.
4 eod.tit.ubi dicitur,* quòd pacta de dote lucranda & de donatione propter nuptias,debent eſſe æqualia reſpectu quotæ, hodie de cõſuetudine non ſeruatur,ut ibi dicit gl.quod ſequitur Barto. Ad idem etiam in l. dos à patre profecta.C.ſol.matrimonio.operatur conſuetudo pro opinione Mar.contra opinionem Bul.quę magis iure fulcitur. Idem etiam, auth.generaliter. C. de epiſcop. & cleric. quæ loquitur de ſatiſdatione actoris, quæ non ſeruatur de cõſuetudine,ut dicit glo.inſtitu.de ſatiſdatio.in §.ſed hodie. Quibus cõſuetudinib* ſtari de-
b bet,[b] etiã ſi aliter non probarentur, propter authoritatẽ tantorum doctorũ, qui de dictis con-
c ſuetudinibus atteſtantur.[c] ita notat Bart.in l.de quibus.ff.de legibus. Et ſic remanet hæc quæſtio principalis,pro utraq; parte du-
5 bia.¶ Sed * ego Guido cũ correctione dominorũ meorũ de parlamẽto, credo affirmatiuã ueriorẽ,& magis æquã,uidelicet ꝙ d. Franceſia fuerit lucrata totã dictã donationẽ pro ſuperuita, ut præmittitur, ſibi facta, licet tota dos nõ fuerit ſoluta:cauſis & rationibus ſubſcriptis, quas elicio ex ſ.alle.Primo,quia maritus habuit fidẽ de dote:ut ſ.dixi.Secundò,quia in inſtrumẽto dicti contractus matrimonii Ioan.Saunerii, dicitur, quòd dicta filia poſſit diſponere & ordinare de d. ſuperuita in uita & in morte. Quod facere nõ poſſet, niſi ipſi filiæ dicta ſuperuita ſolueretur, & ſic ex pacto expreſſo inter dictos cõtrahẽtes uidetur derogatum dictæ auth.ſed mulier.Tertiò,authoritate Saly.qua licet.in aliis terminis uideatur hanc quęſtionẽ mouere in d.l. ſi conſtãte, C.de dona.ante nup.tenet ſufficere dotẽ promiſſam, licet data ſoluta nõ fuerit: ut lucretur maritus medietatẽ dotis,iuxta formã dicti ſtatuti. Quartò,quia termini ſolutionis dictæ dotis, de qua hic agitur,fuerũt adiecti per patrẽ filiæ de conſenſu mariti,& filia abſente.Et ſic non potuerũt de iure nocere filiæ in retardatione lucri d. donationis de ſuperuita,iuxta regulam,quod per me nõ ſtat,mihi imputari nõ debet. Quintò, quia ut dicit Ioan. Fab.ubi ſ. hodie de cõſuetudine nõ habet locũ d.auth.ſed quę nihil.C.de pact.cõuen.& iſta fuit & eſt opinio mea,quam credo iuri & æquitati conſonã.¶ Aliqui tamẽ & domini mei parla.aliter in hac materia ſpeculãtes,uoluerũt aliter dicere,diſtinguẽdo ſic. Aut termini ſolutionũ dotis ſunt elapſi,aut nõ elapſi.primo caſu, dixerũt nõ eſſe locũ donationi ꝑpter nuptias, niſi fuerit ſoluta dos:p tex. in auth.dos data.in fi. ibi aut ſi dilationes:dos uerò nõ detur, & donatio prorſus dene-
d gatur[d].C. de don.ante nup.quia hoc caſu debet imputari uxori, ſi terminis appoſita dos ſoluta non

non fuerit, ut ibi. Secūdo caſu,ſi termini ſolutionū nō fuerint effluxi, ꝙ debeatur donatio propter nuptias. Ratio, quia in dotis ſolutione fuerūt adiecti termini ſolutionū,per patrē filiæ,uolēte uiro,& in abſentia filiæ:ideò cū per eam non ſteterit quominus dos ſoluta fuerit,imò potius per uirū,qui acceptauit dotē ſub illis terminis ſolutionum,non debet uxori imputari, iuxta d. regulā, quod per me nō ſtat,&c. Sed credo indiſtinctè uerum, quòd ſiue termini ſolutionis dotis ſint lapſi, ſiue non,tēpore mortis uiri, ꝙ ſuperuita ſiue donatio propter nuptias uxoris debeatur:cū reſpectu huius effectus dos uideatur uxori ſoluta, quādo maritus habuit fidem de dote, & per aliàs rationes plenè per me ſuprà factas. hoc etiā probatur authoritate do.Ioan.Fab. qui in d. authen.ſed mulier. quæ nihil dicit,quòd d.authen.etiam non habet locum de iure, ubi dos fuit promiſſa ſolui per alium, quàm per uxorem. De hac materia uide ſuprà q.cclxxiiij.

a ¶De dicta dote.*De hoc,ſcilicet an debeatur ſuperuita dote non ſoluta uel pacti illius,tantū uide iſtum, conſi.xix.incip. ex caſu mihi tradito. in princ.& per totum tit.*

b ¶Conſuetudinibus ſtari debet. *Hoc fortè intelligendū eſt,locúmque ſibi uēdicat in regionibus, unde ſunt tales doct. conſuetudinē atteſtantes, cum illa ſit facti,& in facto conſiſtat.c.j.de conſt.lib.vj.& unaquaq; prouincia in ſuo ſenſu abūdat,ut alibi inquit Apoſtolus.*

c ¶Atteſtantur. *Iſtud enim uidetur procedere, quando talis conſuetudo applaudit iuri cōmuni.* Nam *licet gl. aut etiam plures doct. affirment aliquid affirmari de conſuetudine, in eorum lectura:tamē reprobatur illa cōſuetudo,ſi eſt cōtra ius cōmune, ut per d.Bal.in l.ſi is qui. §.ſi antiphoena.in uer.in gl.no.ibi.ff.de pigno. & idē do.Bal.in l.conſentaneū.v.col.in v.oppo.in fin.C. quomodo & quādo iudex. Ita etiam tenet do.Alex.in l. poſt dotē.in xij.col. in uer. & iuxta hoc quæro.ff ſol.mat.*Et *iſtud uidetur habere rationē,quia ſequeretur, quòd admitterētur teſtes nō iurati. Item,quòd admitterentur teſtes per ſcripturam. & ſic concurrerent duo ſpecialia in eodem ſubiecto: contra l.j.C.de iure dot.& ff.eod.tit.l.cum poſt diuortium. in §. in domum. & ibi glo.in uer.genere.*

d ¶Denegetur.*Per iſtud uerbum uidetur non improbabilis iſta opin. ſi modò maritus in terminis dotis ſoluendæ præfixis dotē ipſam ſibi exolui popoſcerit.* Et *tunc mulieri debet imputari, pro quo facit, quòd dicit dominus* Baldus *in præ. authen.dos data.in ſecunda columna,in uerſicu. ſed ſtatim quæro.ibi, niſi poſſit imputari mulieri,& c.C.de dona. ante nuptias.*

SVMMARIVM.

1 *Perſonæ miſerabiles,quæ dicantur.*
2 *Vidua,quæ dicatur.*

QVAEST. CCCCCLXVI.

QVIA ſecundū ſtatuta Delphi.cauſæ miſerabiliū perſonar

muli.§.quam pœnam.uerſ.ſi uerò ſit notorius.Idem tenet Hen. Bohic.in c.ſi quiſquam.in ij.ſua diſtin.extrà de coh.cle.& mulie. & Fran.de Zab.But.& Pan. in c. ueſtra.& c.ſi.extrà eo.tit.Secundò præmittendum eſt, quòd ſuſpenſus ab officio, & quo ad ſe, & quo ad alios, ſi celebret & ſe immiſceat in diuinis officiis,
b efficitur irregularis [b] : ut in c.j. de re iud.li.vj.& in c.cū medicinalis. §.fin.de ſen.excom.lib.vj. & hoc idem tenet Inn.Hoſti.Io. An.Hen.Bohic,Frā.de Zab. Bu. & Pan. & communiter omnes doc.in c.ſi celebret ingenio.extrà de cle.excommuni.mini. Idē Inn.& Io.An.in c.j.extrà de cler. peregri.ubi dicunt,quòd ſuſpēſus ab officio propter crimen à iure, uel iudice, ſi celebret, eſt irregularis.Idem tenet Hoſtien, in d.l.j.de ſenten.& re iudi.libr. vj.& in d.c.cum medicinalis. de ſenten.excom.Idem tenet Guli. de monte lau. Franc.de Zab. & Inno.in cle.j.de priui.Ex quibus
a patet concluſio, quòd notárius concubinarius celebrans incurrit ipſo facto irregularitatē. Et ita fuit cōcluſum. Ex quo ſequitur, ꝙ uenit beneficio ſuo priuandus.ſuper quo uide not. per doc.in c.ſi.extrà de cleri.excom. milit. ¶ De materia irregularitatis, plenè tractat Archid.in c. j. de regu.iur.lib.vj.

a ¶ Irregularis. *Hoc autem notandum, quòd irregularitas non extenditur, niſi ad caſus in iure comprehenſos: ut ſentit dom.* Innoc. *in c.tanta.in gl.hic uidetur.in uerſ. hac autē interpretatio.extrà de exceſſio.prela.* Et *poſt eum do.* Arch. *c.ii,qui glo. hoc manifeſtè, extrà de ſentent. excom.lib.vj.& ibi domi.* Petr.de Ancha.*in j.no.*

b ¶ Efficitur irregularis. *Adde Spe. de diſpen.§.iiij.uerſi. item not.quòd ſuſpenſus notanter dicitur ſuſpenſus ab officijs. quia ſuſpenſus à beneſic. celebrando non efficitur irregularis. Spec.ubi ſ.* Et *aduerte,quòd licet irregularis ſuſpendatur ab officio:non tamen ſuſpenditur à beneficio:ut no. d.* Inn.*in c.niſi cum pridem.extrà de renuncia.*

SVMMARIVM.

1 *Monachi delinquentis punitio ad quem pertineat.*

QVAEST. CCCCCLIX.

AD quem pertineat correctio & punitio monachi
1 delinquētis, * [a] an ad Abbatem
a uel ad diœceſanū? aliqui dixerūt,ꝙ ad diœceſanū,per text.in c.de pſona.xj.q.j.& ibi glo.& in c.j.xviij.q.ij.& ibi gl.facit tex.in c.uolētes. de priuilegiis. lib. vj. ubi expreſsè delinquentes in loco non exempto, puniuntur per diœceſanū. facit text. in c. monaſteria,decimaoctaua,quæſtione ſecunda. ubi text. ad literam. Alii dicunt quòd pertinet ad Abbatem,qui mouentur, primò per text.in c.ad noſtram. extrà, de appellatio. & in c. ea quæ.extrà,de ſtat.mo. in prin. & ibi gloſſ. & doctor. ibi dicunt, ꝙ uiſitatores capituli generalis faciunt

faciunt ſuos monachos delinquentes corrigi per eorũ Abbates: iuxta beati Benedicti regulã & apoſtolica inſtituta. facit text. in c.repræhenſibilis.in fin.extrà, de app.& in c.cum ab eccleſiarũ. & in c.quanto.& ibi glo.& doct. extrà, de offic.ordin.facit text.in c.moniales.extrà, de pur.canon. ubi moniales de libidine monialiũ in ſuo capitulo puniũt eas.& facit text.in c.ſuſcepimus. extrà, de homicidio.ubi Abbat.conſulentes Papam, quid eſſent facturi de monachis eorũ, qui homicidiũ perpetrauerãt: cõmittit eis, ut ad eorũ arbitriũ puniant: & ſi eſſent punĩedi per diœceſanos, mandaſſet id fieri per diœceſanos.arg.c.ad audientiã.extrà, de decim.& ſic Abbates de grauioribus cognoſcunt, ſicut ſunt homicidia. Facit ad hoc, quia monachi delinquentes debent corrigi per Abbatem, qui debet eos corrigere iuxta beati Benedicti regulã, & apoſtolica inſtituta: ut in c.ad ea quæ.extrà, de ſtatu mona.Si ergo punit Abbas ſecundũ regulam, quæ regula mãdat eos puniri pro grauioribus delictis, & delicto carnis: ut in regula beati Benedicti, in xxv,& xxviij.c. Sed cũ deficit regula, id eſt, quia pœna nõ habetur in regula certa, punit eos Abbas, ſecundũ canonica inſtituta, per d.c.ea quæ. Excipitur tamen caſus degradationis: quia ſi ageretur cõtra monachum de delicto degradationem requirẽte: tunc non ad Abbatem, ſed ad diœceſanum pertinet, ſiue ſit actualis, ſiue uerbalis degradatio: quia inferior epiſcopo non poteſt de illo cognoſcere, de quo in c.degradatio.de pœnis.lib.vj. Concluſio uerò in iſta materia, quam ſequitur poſt glo.j.Innoc.Hoſtien. Ioan.And. Henr.Bohic, Anto.de But.in d.c. quanto. de offic.ordi.& Ioan.de Ligna.in tractatu ſuo, quem ipſe fecit de hac materia, ſcilicet ad quẽ pertineat correctio monachi delinquentis, etiam in loco non exẽpto, ſemoto quocunque priuilegio, & cõſuetudine, & exceptione: quia cum appareat de illis exceptionibus, cõſuetudine, uel priuilegio, illa eſſent ſeruanda iuxta ipſorum formã & tenorem. Quòd ad Abbatẽ pertinet cognitio criminis ſui monachi, cum agitur cõtra eum, in inquirendo uel denũtiando. Et ita intelliguntur iura pro ſecũda opi. allega.ubi uerò ageretur de crimine contra monachum, directè eum accuſando, & in forma contentioſa accuſando eum directè, tũc pertinet ad epiſcopũ & diœceſanum: & ita intelligũtur iura ſuprà j.loco allegata. ratio: quia ut dicũt Inno.Hoſt.Henr.Bohic, & Anto.de But.in d.c.quanto.in cauſis criminalibus, quæ uia accuſationis tractantur, tales ſpectant ad epiſcopum uel Archid. & non ad Abbatẽ: quia ipſe non poteſt tales cauſas tractare.xviij. q.iij. c.monaſteria. Et præmiſſa locum habent, etiã ſi monachus

committat delictũ extra clauſtrũ, uel in alia diœceſi, in qua nõ eſt ſitum ſuum monaſteriũ:quia mo nachus ubicunque ſit,ſemper eſt ſub iuriſdictione Abbatis.c. ſtatuimus.xix.q.iij. Et hoc optimè probat text.in c.cum illorum.de ſenten.excom.ubi ſi duo monachi diuerſorũ monaſteriorum ſe adinuicẽ percuſſerint, pertine- bit ad utrunque Abbatẽ abſolutio:& ita Abbati pertinet cognitio ſui monachi delinquẽtis extra ſuũ clauſtrũ.Si tamen delictũ monachi eſſet notoriũ,quod uix eſſe poteſt,ſecundũ Ant.de But. in d.c.quanto.extrà,de offi.ord. ſublato quocunque circuitu,ſtatim poteſt epiſcopus talem monachum punire.Ita dicunt Hoſt. Ioan.And.& do.Ant.de Butr. in d.§.quanto.allegant c.Romana.
b §.notoria.extrà,de cenſi.[b] dicen dum tamẽ eſt,ſecundũ eos,quòd fiat monitio, ſed in delictis occultis antequam monachũ delinquentẽ epiſcopus puniat,ne-
c ceſſaria eſt monitio,[c] & ꝙ moneat Abbatẽ,ut talẽ monachũ in ſua diœceſi puniat:alioquin ſupplendo eius negligentiã punieт. ita dicũt d.doc.in d.c.quãto,&c.
a ¶ Ad quẽ pertineat punitio monachi delinquentis. *Vide do.Pau. plenè tractantem & attingentẽ materiam huiuſce quæſtionis, in c.cum contingat.in vj.col.in uerſic.& primò quæro.extrà,de for.compet.*
**Tu adde, quòd pro delicto ante ingreſſum commiſſo,monachus nõ poteſt conueniri,ſecundum Bar.in repe. auth.ingreſſi.colla.vij.uer.pro delicto.C.de ſacroſan.eccleſ. Et quid de monachis uel canonicis ſe percutientibus in clauſtro,an ſint mittẽdi ad ſedem apoſtolicam pro abſolutionẽ. Et quid ſi monachus percutit clericum ſecularẽ, an abſolutio refertur Papæ.uide omnino Pet.de Ancha.in c.cum illorum,de ſent.excom.*
b ¶ De cenſi. *Scilicet lib.vj.*
c ¶ Monitio. *Imò in notorijs cum Abbates non corrigunt ſtatim, correctio ad epiſcopum pertinet, ut dixit dom.Abbas,ubi ſuprà.*

SVMMARIVM.

1 *Dominus an poſſit dominiũ in aliũ trãsferre, irrequiſito uaſalli cõſenſu.*
2 *Allodium,quid ſit.*

QVAEST. CCCCCLX.

DOMINVS Odofre.Epiſcopus Vapanien.dominus non ſolum in ſpiritualibus, ſed etiam in temporalibus, ciuitatis Vapan.& caſtrorum eidẽ ciuitati ad cauſam dicti ſui epiſcopatus adiacentiũ,dudum circa ducenti anni lapſi ſunt,recognouit dictam ciuitatem Vapanien. & caſtra prædicta eidẽ adiacentia tenere de feudo Regis tũc Siciliæ, & ſucceſſorum in dicto regno,& comitatu Forcalqueri. Et ipſum Regem fecit dominum ſuperiorem & maiorem dictæ ciuitatis, & membrorũ eiuſdem,ut Latius continetur in quodã inſtrumento in camera computorũ Delph. regiſtrato. Modo orta eſt quæſtio de præſenti inter dictũ Regẽ, & ciues dictæ ciuitatis Vapa. pro quadam talia, quã ipſe Rex eiſdem

eiſdem ciuibus imponere nititur cõtra ipſorum ciuium uolun-
1 tatem,ut ſ.q.ccccch.tetigi.*Modo quæritur, ſi dictus epiſcopus d.homagiũ facere potuerit dicto Regi, ſine uoluntate dictorũ ciuiũ Vapa. & aliorum in dictis caſtris epiſcopatus habitantium. Et iſtud erat primũ dubium, de quo tangere debuiſſet in dicta alia quæſt.ſuprà,cccccl j.ubi plenè de hac materia ſcripſi. Sed iſtud obliuione ibi omiſi tractare. Pro deciſione tamẽ huius dubii,arguendo ad partes,uidetur
a primò, quòd nõ potuerit[a] dictus Odofr.epiſcopus Vapa.dict.homagium recognoſcere d.Regi,
b ſine uoluntate,[b] & conſenſu dictorũ ciuium & habitantiũ in dictis ciuitatibus & caſtris,per tex. in feudis. de prohib.feud.alien. per Fede.in §.prætereà ducatus. in fi.& hanc partem tenet Bald. in c.generali.ſi de feud.defunc. controuer.fue. Et diſputauit magis latè in procemio feudorũ. in uerſic.ſed expedita diffinitione feudorum,&c.hanc opinionem etiam ſequitur Hoſtien. in c.dilecti filii.extrà,de maio.& obed. & ibi Innoc. Ideò Conſtantinus Imperator, quãdo donauit Romam beato Syluestro Papæ, fecit cum cõſenſu populi Romani,ut refert Bald.ibi ſuprà,Inno. contrarium uidetur per ea quæ dicit gl.in d.§.prætereà ducatus. ubi dicit,ꝙ licet dominus feudi, non poſſit in alium transferre: hoc uerum,in minorem:ſed bene poteſt in maiorẽ: ut not.ipſe
c Bald.in cap.primo.[c]in fi.qui feudũ dare poſſunt. Sed dictus Rex eſt maior epiſcopo, igitur &c. Prætereà de conſuetudine generali præſentis patriæ Delphi. & patriarũ circunuicinarũ principes infeudãt, & in alios transferunt,etiam in minores eorum uillas & caſtra,ſine conſenſu habitantium in eiſdem uillis & caſtris. Ad idem faciunt Barones, prout uidemus in prædeceſſoribus domini Chandiaci,qui infeudauerũt dudum parochiam Thoſsiaci prædeceſſoribus domini Ludouici de Poypia. Et ſimiliter caſtrum de mions, quæ conſuetudo in materia feudali
d obtinet principatũ,[d]ut not.plenè Iac.in tit.ſuper iuriſdictione libellus.ibi, Itẽ ponit, quòd Meuius &c. Prætereà, hic circa materiam illorum de Vapinco eſt aduertẽdum,quia ipſe Rex prætendit & paratum ſe offert iuſtificare,quia dicti ciues Vapa. conſueuerũt recurrere in eorũ cauſis ad ipſum Regẽ,& ad eius curiam habere recurſum,tanquam ad ſuperiorẽ, ex quo poteſt concludi,quòd ipſi homines & ciues Vapan.ratificauerunt ſaltem tacitè dictam ſuperioritatem, per dictum dominum Odonem epiſcopum eidem Regi dudum recognitã.imò plus uidi ego Guido, quòd de anno do.M.cccclv. de menſe Iulii, dum ego eſſem in dicta ciuitate Vapan. nuntius ibi miſſus uocatus honoſ&l, per

dominum noſtrum Ludouicum Delphi.Vienn.dicti ciues Vapa. num.cl. aſſociabant banneriam dicti regis Siciliæ, quam deferri faciebant per ciuitatem Vapan. ad impediendum ea,quæ ibi facere intendebamus mãdato dicti domini noſtri Delph.aſſeren tes ipſi homines Vapa.ſe eſſe homines & ſubditos dicti Regis,& non præfati domini noſtri Delphin.ita quòd per hæc ipſe Rex Siciliæ eſt in poſſeſsione ſuperioritatis & maioris dominii dictæ ciuitatis Vapan. ex quibus propterea reſtat uera concluſio, quòd dicti ciues Vapa.non poſſunt uti ſaluagardia Delphinali contra ipſum Regem,cauſis declaratis ſuprà queſt.cccccl j.& ibi plenè uide quæ dixi. ¶ Aduertendum eſt circa hoc ad unum, de quo conſtat in camera computorum Delphi.quia Papa ſeu commiſſarius ab eo deputatus dictam homagii præſtationẽ dicto Regi factã ratificauit & approbauit. Et plures alii epiſcopi poſt dictum Odofre.dictum homagium dicto Regi præſtiterũt. Et in ſignũ ſuperioritatis & maioris dominii in qualibet mutatione epiſcopi officiorum dicti Regis conſueuerunt banneriam dicti Regis in ſummitate turris Vapan.apponere, & erigere,ubi ſtare conſueuit per multos dies, in ſignũ dominii & ſuperioritatis iuris,ſecundum formam dicti homagii,abſque eo, quòd ciues in aliquo contradixerint, tanti

2 a b c d

temporis ſpacio,quòd de cõtrario memoria hominis nõ exiſtit publicè & notoriè. Iuxta hanc materiã quæro, quid ſit, & quid dicatur allodium.*Dic,quòd eſt illud, quod eſt alicuius propriũ. & à nemine recognoſcitur,niſi à Deo,ut in c.j.§.ad hoc qui.[e] & §. ſeq. de pa.iur.fir.in feudis.facit cap.ij.& iij.ſi de feud.controuer. fue. Et de allodio tangitur per gloſſ.ff.de religio.& ſump.fu.l. at ſi quis.§.ſed interdum.Ita ponit Bald.in d.§.ad hoc,&c.

¶ Quòd nõ potuerit. *Facit quod dicit d. Bal.in c.j.in uer.moribus.in fi.ſi de feud.fue.controuer. inter do. & agn.in uſi.feu.*

¶ Sine uoluntate. *Vide de hac q. per d.Fely.in c.auditis in xiiij.col.in uer.inquantũ dicit Innoc.de præſcr.* ¶ Bald.in c.j. *Caue,quia uel ibi de hoc per domi.Bal.ſed text.& ipſum op.Bald.in §.ex eadem. in uerſi.non ſi poteſt.de lege Corra.collatio.x.& ibi domi.Aluarotus, qui huius dicti aſsignat rationem duplicem.primò, quia uaſallus eſt magis tutus ſub magno domino,quàm ſub paruo. Tum, quia ſi daretur inferiori,mutaretur eius conditio, cum teneretur iurare fidelitatẽ minus nobili. Et iſtud intellige uerum, quando feudum alienaretur ſine curia,ſecus autem, ſi totum feudum alienaretur cum omni iuriſdictione curiæ.quo quidem caſu poteſt transferri etiam in ruſticum, & inferiorem dominum, ut legitur & not.per do.Bal.& Aluaro.ubi ſ.*

¶ Obtinet principatum. *Adde do. Bal.in prædicto §.ex eadem.in uer.*

non

non ibi, ſed per conſuetudinem.

c ¶ §. Ad hoc qui. *Aduerte, quia quidam habent ſuper hoc §. unam rubricam inſcriptam de allodijs, ſed malè: quia ille §. eſt pars legis. & titul. de pa. iu. firm. ita ibi dicit do. mi. Aluaro. Et caue quoniam text. ibi non dicit, declarando quid ſit allodium. ſed do. Bald. in princ. praall. §. ad hoc dicit formaliter, ut hic dicitur. & idem dicit do Alua. in c. ij. hic alleg. in uer. ibi allodium.*

SVMMARIVM.

1 *Pauperi non habenti unde cauſam tueatur, Iudex debet ſumptus decernere.*

QVAEST. CCCCCLXI.

SI quis contra me litigat de
1 ſua hæreditate,*quam poſſideo, uel omnibus de bonis, & nõ habeat unde litigare, iudex ſibi debet cõtra me prouidere, ut ſibi præſtẽ ſumptus litis & alimoniç, per tex. in l. fi. in §. q; ſi ei, qui. ibi, ita & ex eiſdem ſi aliqua facultas eſſe non poterit, tantũ litis ſumptus & alimoniæ hominis, &c. C. de ordin. cogn. Et ita pluries uidi in d. curia parlamẽti
2 fieri & obſeruari. ¶ *Idem etiam uidi obſeruari in paupere ſeu miſerabili, qui non habet unde litigare, quòd ſibi per dictam curiã parlamenti prouideretur de aduocato & procuratore, qui faciet gratis, & pro Deo fieri, aliàs hoc facere deberent domini de parlamẽto, uel quilibet alius iudex inferior, de ſuo proprio, ut in authen. de mandatis principum. §. ſi tibi. collatio. iij. Et niſi aduocatus facto ſibi præcepto per curiam præſtet patrociniũ, debet repelli ab aduocatione dictæ curiæ, niſi ſe excuſet cauſa rationabili. iij. quæſt. vij. cap. tria. Pro quo uidetur caſus in l. nec quiſquã. §. aduocatos. ff. de officio proconſ. & legati. ubi iudex ultrò debet prouidere de aduocato pupillis, uiduis, & miſerabilibus perſonis, nõ poteſt intelligi ſumptibus debilis ſeu miſerabilis perſonæ: quia nihil uel parum habet: ergo debet intelligi gratis uel ſumptibus domini iudicis, in cuius curia litigatur, ad hoc, ne iuſtitia depereat. argumen. dicti §. ſi tibi. faciunt pro hoc not. per Ioan. Andr. in cap. ſi hi qui. extrà, de teſtibus. Et alibi dicit text. quòd debet fieri
a de publico.[a] in l. lege Corne. ff. ad Sill. Et ex his poteſt dici ſumpta fuiſſe practica, quæ obſeruatur in hac curia parlamẽti Delphi. quia in cauſis miſerabilium perſonarum, quæ cauſa pietatis à curiis inferioribus aduocantur, mandantur firmariis talium curiarum, quòd tranſmittãt acta abſque conſtitu. de quo ut plurimum conqueruntur firmarii dictarum curiarũ inferiorum. Sed malè: quia nulla ex hoc eis fit iniuſtitia, per ſuprà allegata. & uide ſuper hoc capitulo ex parte. extrà, de accuſationi. & Speculator in titulo, de inquiſitione. §. ultimo not. in principio. & gloſ. in lege, ſi inſtituta. §. de inofficio. digeſtis, de inoffitioſo

teſtamento.

a ¶ Debet fieri de publico. *Iſtud enim rationabilius uidetur, ne labor ſine mercede fiat aduocato: eripiatur ergo ærario fiſci: ut detur aduocato, ne quis mercede condigna defrau detur. & hoc uerũ exiſtimarem, niſi aduocatus ſalarium de publico perci piat, per ea, quæ habentur collat. vj. in authen. de iudicibus. §. ne autem. & ibi glo. j.*

SVMMARIVM.

1 *Officialis an poſsit laicum punire, pro iniuria illata clerico, diſting. numero 1. & 3.*

4 *Iudex eccleſiaſticus, an poſsit cognoſcere de cauſa feudali, contra clericum.*

5 *Iudex ſecularis in tribus caſibus habet poteſtatem in clerico.*

6 *Fideiuſſor datus per clericũ, an corã iudice ſeculari poſsit conueniri.*

QVAEST. CCCCCLXII.

1 VTRVM officialis* Gratio nopo. poſsit punire laicũ pro iniuria facta clerico: uidetur quòd non, arg. in l. iiij. C. de officio præfecti prætoris: & quia actor debet ſequi forũ rei, in cõ trarium uidetur, ꝙ imò poſsit eũ
a punire [a]. per gl. C. de epiſc. & cleri. in authen. item nulla communitas. in glo. ſuper uerbo, ab eccleſia. & facit pro hac parte C. de officio præfecti orientis. l. de honorario. & gloſ. ff. de edict. l. iuſtiſsimè: quia magis dignũ trahit ad ſe minus dignũ. extrà de conſecra. eccleſię. c. ꝙ in dubiis. & c. j. eodem titulo, & de iure patro. c. j. libr. ſexto. & ibi gl. & tex. in cap. ſi is, cui de canonicatu. de præben. libro ſexto. facit etiam pro hac parte l. ſi communẽ fundum. ff. quemadmodum ſeruitus amittatur. ubi ex perſona priuilegiata habetur priuilegiũ. Quid
2 dicendum? * Dic ꝙ ſi officialis pręueniat iudicem temporalem, poteſt laicum pro tali iniuria punire, per dictam authen. & facit. C. de epiſco. & cleri. in authen. cauſa, quæ ut cum monacho. & lege ſecunda, C. de officio præfecti urbis. & ita determinari uidi in curia parlamenti in præſentia domini officialis, q increpabatur per dominos de parlamẽto: ex eo, quòd uolebat cognoſcere de quadam inqueſta contra magiſtrum Paulum, medicũ, laicum, de iniuria illata, ut dicebatur per dictum magiſtrum Paulum, contra magiſtrum Claudiũ medicum, & clericum. Sed fuit dictum, & concluſum de ipſo caſu non poſſe cognoſcere, attento, quòd ipſe fuerat præuentus per curiam communem Gratio nopo. imò nec etiam ipſe officialis poterat cognoſcere, ſecundum pactiones dudum initas inter dominum tunc Delphinum, & dominum Epiſcopum Gratio nopo. Et plenè ſcripſi ſuprà, quęſtio. cclxxv.
3 * Concluſio ergo eſt iſta, quòd ſi officialis præueniat iudicem temporalem, poteſt de tali cauſa cognoſcere. Si uerò iudex temporalis præuenerit ipſe de ea cognoſcet, per ea etiam, quæ dicit Guliel. de monte lau-

duno

duno in clemen. j. de cenſibus. ibi, facit ad quæſtio. &c. ita ſeruatur. ¶ Et de hac materia præuen-
b tionis, [b] plenè ſcripſi ſ. q. ccij.

¶ Circa hoc tamen eſt aduertendum, ꝙ ſi talis laicus impetret ueniam à Rege, uel à domino noſtro Delphina. pro tali delicto commiſſo in perſonam clerici, quòd curia parlamenti cognoſcet de interinatione talis gratiæ. Et in terminis huius quæſtionis de hoc anno currente domini, M.cccclx. primò uentilatur proceſſus in manibus Ioan. Gofredi ſecretarii Delph. contra quoſdam delatos de præſenti incarceratos carceribus portetrione, qui atrociter uerberauerunt, & uulnerauerunt curatum de paſ-
4 queriis mandamẽti clauſę. ¶* An iudex eccleſiaſticus poſsit cognoſcere de cauſa feudali contra clericum? uide quæ dixi ſuprà, quæſtione cxxxix. Item ad ad quẽ pertineat cognitio per-
c iurii, [c] an ad iudicem eccleſiaſticum, an ſecularem, uide quæ ſcripſi ſ. q. clxxviij. Quis debeat facere inuẽtarium de bonis præſbyteri defuncti, an iudex laicus, uel eccleſiaſticus? uide quæ ple-
5 nè dixi ſuprà quæſtione cclxj.*

¶ Iudex ſecularis in tribus caſibus habet poteſtatem in clerico, & in bonis ſuis ſpiritualibus, quos ponit gloſ. in capitulo, tua. la prima. de decimis. ¶ Vtrum fi-
6 deiuſſor* per clericum datus, coram iudice ſeculari poſsit conueniri? Dic quòd ſic, ſecundum Speculator. de competen. iudic. aditione. §. j. uerſic. ſed pone clericus. ¶ An clericus ſortiatur forum in actione reali, uide ſuprà, quæſtione lxxvij.

a ¶ Imò poſsit eum punire. *Adde, quod dicit do. Innoc. in c. cum ſit generale. in glo. ſua. in uerſic. ſacrilegij. extrà de fo. competen.*

b ¶ De materia præuentionis. *Vide iſtum, conſi. xxx. incipi. quòd nobilis, & potens. nu. j. pro ratione præuentionis.*

c ¶ Cognitio periurii. *Vide de hoc quæſito per iſtũ, conſi. xxix. incip. ille incarceratus. nu. iij. uerſi. ite etiam dictus. ubi alleg. & ſe remittit ad no. conſi. lxxxix. in primo dubio.*

SVMMARIVM.

1 *Monachus, an poſsit eſſe officialis ſeu iudex, diſting. num. 1.*

3 *Monachus clauſtralis, an poſsit eſſe aduocatus, procurator, arbiter, uel defenſor.*

4 *Monacho clauſtrali poſsíntne cauſæ delegari.*

5 *Conuerſi an poſsint eſſe teſtes in teſtamento.*

QVAEST. CCCCCLXIII.

AN monachus poſsit eſſe
1 officialis ſeu iudex?* & uidetur ꝙ non, quia pro mortuo habetur, per l. Deo nobis. in §. hoc etiam congruum. C. de epiſ. & cleri. iuncta l. iudicium ſoluitur. ff. de iudi. In contrarium uidetur, xvj. q. j. c. qui uere. Quid
2 * dicendum? Dic quia aut loquimur in ſimplici monacho & clauſtrali, aut in monacho habente adminiſtrationem. Primo caſu

 dic,

dic,quòd non poteſt eſſe officialis ſine ſuperioris ſui Abbatis uel epiſcopi,cui immediatè ſubeſt,licentia:ut tenet glo.ordi.in c.prę ſentium.xv.q.j.& c.monachi. eadem quæſt. & cauſa. & not.per Ioan.And.in cle.ij. extrà de præſcrip.& ibi tetigi gl. Secundo caſu,credo ꝙ poſsint eſſe iudices, & officiales. & ratio, quia cum eis concedatur adminiſtratio,& ſic per conſequens conuerſatio, & frequentatio cum hominibus laicis & aliis,& in cauſis ſecularibus,multomagis iudicare in cauſis ſpiritualibus, & laicis præſidere. nam cum eis permittatur id,
a quod minus,[a] multò fortius id quod maius. Item ratio dicti ca. qui uerè.ceſſat.Et per conſequẽs dictum ca.ceſſare debet:ut l. adigere.C. de epiſco. & cleri. & ita uidi ſeruari in curiis officialatus Viennæ & Lug. de uno monacho Priore, qui fuit officialis Viennæ,& poſteà Lugdu. ¶Sed pone, quòd ab omnibus creditur ipſum poſſe eſſe officialem, ut quia credunt talem monachũ clauſtralem habere licentiam ab Abbate uel epiſcopo, uel aliàs credunt ipſum eſſe officialẽ. An ſententiæ ab eo prolatæ, ualebũt? credo ꝙ ſic,propter publicã utilitatem,cõmunem errorem gentium, de quo uidetur caſus in l.
b Barbarius[b].ff.de offic.prætoris. facit l.ſi arbiter.C. de ſententia & interlo.om.iud.& quod nota. in l.ſeruus ea lege.ff.de teſta.& no. per Dy.in c.j.in vij.q.extrà de re iudi.li.vj.& ita uidi tales ſenten-
3 tias tolerari.¶Sed an * talis monachus clauſtralis poſsit eſſe aduocatus,procurator,arbiter, uel defenſor? Dic ꝙ non,niſi de ſu-
c perioris licẽtia.[c] ut not. in d.ca.
4 præſentium.¶*Sed nunquid tali monacho poterunt cauſæ delegari?dic ut no.per gl.in c. cum olim. extrà de priuileg. in antiquis.& per Spe.in tit.de offic.de leg.§.excipitur.uerſicu.nunquid monacho &c. ¶An religioſi poſſint eſſe teſtes in teſtamẽtis:uide quæ plenè ſcripſi ſ.q. cccccxvij.
5 ¶Quid de conuerſis,* an poſſint eſſe teſtes in teſtamẽto?Credo ꝙ ſic, cum non ſint religioſi, ſed poteſt contrahere matrimonium,& habere proprium:ut dicit Barto.in authen.ingreſsi.ibi, expeditus de contrariis.C.de ſa. ſan.eccle.¶De monacho,etiam tetigi ſ.q.ccccclix.

a ¶Permittatur id, qđ minus; &c. *Conuerte iſtud per regulam, cuilibet.in vj.*

b ¶In l. Barba. *Et uide quòd ibi dicunt dom. Bar. & Bald.*

c ¶Niſi de ſuperioris licentia. *Et adde ſcilicet, in monaſterij expoſcẽte utilitate:ut dicit dò. Goſ.in ſum. de poſtul.in §.repelluntur ab aduocatione.in uerſi.monachi autẽ.et alle.c.ij. eo.ti.& c.ſi magnopere.et c. ſuper ſpe. ne cleri.uel mona.& c.alia.& c.placuit.xvj.q.j.& c.j.xvj.quæſtio.ij.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex an poſsit ſcribere acta, ut ei credatur,diſting.num.2.*

3 *Cauſa breuiores, quæ dicantur. Et quando*

quando dicatur agi de paruo, uel magno.

QVAEST. CCCCCLXIIII.

1 VTRVM iudex, ut notarius,* poſsit ſcribere acta quæ fiunt coram ſe, ut ipſe ſit iu-
a dex & notarius.ª tex. cum gl. in l. iubemus. in §. ſanè ſi. C. de ſac. ſan. eccle. uidetur uelle, ꝙ ſic. Cõtrariũ tenet Inn. in c. cũ à nobis. extrà de teſti. quod probatur in c. quoniã contra falſam. extrà de
2 proba. gl. dicit*, ꝙ quidã fiunt à iudice, nõ in forma iudiciali: ut puta, facit aliquas literas teſtimoniales, tunc ipſemet poteſt ſcribere: ut l. diuus. ff. de offi. præſid. Si uerò ſunt alia acta, quæ fiunt in forma iudicii, nõ poſſunt ſcribi ab ipſo iudice. l. ne in arbitris. ff. de arg. & d. c. quoniã cõtra falſam. Non obſt. d. l. iubemus. in §. ſanè ſi quia in his, quæ ſunt de iuriſdictione uolũtaria, ipſemet iudex poteſt ſcribere: ut d. l. iubemus. ſecus autem in his, quę ſunt contentioſæ iuriſdictionis. Et ita ſeruatur in curiis patriæ Delphinal. Et prædicta intelligo uera, niſi in cauſis breuioribus: quia poſſunt agitari ſine ſcriptis: ut in authen. niſi breuiores. C. de ſen. ex breuic. recitãdis. Cũ enim ipſi iudici credatur, ut ibi per Bar. de-
b bet ergo & eius ſcripturæ ᵇ credi. Et ita uidi ſeruari in talibus minimis cauſis. Et uide circa præmiſſa, quæ plenè dicit Bar. in dicta lege, iubemus & plenius, & clarius in l. ſi ſeruus cõmunis. ff. de ſtipulatio. ſeruorum. & not. quia alibi non reperies hanc materiam tractari per Bar. niſi in dictis duabus ll. iubemus. & ſi ſeruus
3 cõmunis.* Sed iuxta hoc quæro, quæ dicantur breuiores: uel quãdo dicetur agi de paruo uel de magno. dic ꝙ remittitur arbitrio
c iudicis, ᶜ ut not. in d. authen. niſi breuiores. & per Barto. in l. j. ibi, Sed quæro, quæ dicatur quantitas parua, uel magna. C. qui dari tutores poſſunt.

a ¶ Iudex & notarius. *Poteſt quis eſſe in eadẽ cauſa, ubi exercetur iuriſdictio uoluntaria: ubi uerò contentioſa, & tunc in leuibus cauſis, ut ſuprà in alijs nõ leuibus: ſecus, ut per d. Bal. in l. iubemus. in §. ſanè. in uerſi. quæro ergo. C. de ſacroſ. eccle.*

b ¶ Eius ſcripturæ. *Dominus Pau. de Caſt. in d. authen. niſi breuiores. poſt opinio. ſuã, per quã uidetur tenere cũ Bar. recitat etiam opi. Ang. qui dicit ſibi nũquã placuiſſe opi. Bar. in hoc, quia hoc eſſet aperire uiam multis fraudibus. uide in d. authen. niſi breuiores. per ipſum Pau. de Caſt.*

c ¶ Arbitrio iudicis. *Adde d. Barto. col. iij. in authen. de manda. prin. in §. ſit tibi quoque. in ulti. not.*

SVMMARIVM.

1 *Superuita an debeatur dote non ſoluta. uide & nu. 5.*

2 *Donatio, in qua facta eſt mentio de patre. et patria poteſtate, intelligitur facta contemplatione patris.*

3 *Statutum, quod muliere moriente in matrimonio ſine liberis, maritus lucretur dimidiã partem dotis, et aliã tantùm partem teneatur reſtituere, an intelligatur in dote ſoluta, uel*

tantùm promiſſa.

4 *Pacta de dote lucranda, & de donatione propter nuptias, debéntne eſſe æqualia reſpectu quotæ.*

QVAEST. CCCCCLXV.

IN cõtractu matrimonii Io. Saunerii, filius Drenoni Saunerii ciuitatis Grationo.& Fráceſiæ filiæ Deſiderii uillaris, aliâs rabaza de Romanis, nũc uxor Io. Gofredi, ſecretarii Delph. dictus Deſiderius pater filiæ poſt dotis cõſtitutionẽ de ſumma octies cẽtũ florenorum auri, donauit do. Io. Saunerii uiro futuro pro ſuperuita cẽtũ flore. auri. Et uiceuerſa dict. Dreuon. & Io. Saunerii pater & filius donauerũt dictæ Fráceſiæ ſponſæ futuræ (licet abſenti) notario pro ea ſtipulanti pro ſuperuita, caſu quo ipſe Ioan. uir futurus decederet ante dictam Franceſiam, uidelicet ducentos florenos auri. Contingit, quòd dictus Ioannes Saunerii poſt contractũ dicti matrimonii deceſsit, ſuperſtite dicta Franceſia eius uxore. Modò de facto contingit, quòd de hoc anno currente domini, M.cccclxj. de mẽſe Martii dictæ partes ſe ſubmiſerunt ſummariæ cognitioni, & ordinationi curiæ uenerabilis parlamẽti ſuper dictis dicentis flore. pro ſuperuita d. Fráceſiæ per d. Saunerii patrem & filium, ut præmittitur, donatis. Quia dictus Dreuonus Saunerii, pater mariti, dicebat ſe ad ea non teneri, cũ dictus Deſiderius uillaris pater dictæ Franceſiæ non ſoluerit de dicta dote[a] dicto Dreuono Saunerii patri mariti, niſi centum flore.[b] Quæritur quid iuris? Pro cuius quęſiti determinatione præmitto, quòd dicta donatio pro ſuperuita dictæ Fráceſiæ per dictũ Saunerii facta cenſeri debet donatio propter nuptias, ratio, quia in contractu matrimonii, & contemplatione ipſius matrimonii facta fuit dicta donatio, quanquã ſub nomine ſuperuitæ, quia illa uerba, pro ſuperuita, &c. groſſo modo inter contrahentes prolata, nõ habẽt operari aliud, quàm donationẽ propter nuptias: de quibus nuptiis fiendis tunc inter ipſas partes agebatur. arg. ff. familiæ erciſ. l. ſi filia. in prin. & faciũt ad hæc no. per Cy. & Bal. in l. ſi cũ ante. C. de dona. ante nup. nam ſenſus potius, quàm uerba cõtrahẽtiũ attendi debet: ut in d. l. ſi cum ante. Et pro hoc facit quod dicit Bar. in l. cũ aliquis. C. de iure delib. ubi dicit, quòd ſi in donatione facta filio. fiat mẽtio de patre & patria poteſtate, uidetur donatio facta cõtemplatione patris. ita dicit ibi Bar. & plenius ipſe Bar. in l. ſi filio. la. ij. ff. de do. cauſa mor. & in l. fi. C. de uſufr. Si ergo hîc fuit facta mentio de nuptiis, cẽſeri debet fuiſſe facta propter nuptias. Nec alteratur dicta donatio ex eo, quòd fuit collata in tẽpus mortis, ſi maritus moreretur ante dictã eius uxorẽ, quia dictus Saunerii pater & filius promiſerunt & iurauerunt geſta in

d.cõtractu matrimonii attendere,& nunquã cõtrafacere uel uenire.Pro quo l. ubi ita donatur. ff.de do.cau.mor.Et his ſic præſuppoſitis,uenio ad negociũ principale,utrũ dictus Dreuonus pater teneatur ſoluere dictæ Frãceſiæ dictos cc.flore.pro ſuperuita in dicto cõtractu matrimonii datos.Dubiũ facit:quia de dicta dote ccc.flore.nõ fuerũt ſoluti, niſi c.flore.auri.& arguẽdo ad partes uide.ꝙ dicta donatio pro ſuperuita nõ debeat̃,niſi pro rata dotis ſolutæ,per tex.in auth. de nõ eligẽdo ſecũdò nubẽtes.in §.pe. qui incipit,illud quoq;.colla.1.& trãſumptiuè in auth.ſed mulier, quæ nihil.C.de pac.cõuentis. Et alibi dicit Cy.ꝙ ſi dos nõ ſoluatur marito,ꝙ ipſe non tenet̃ alere eius uxorẽ.in l.qđ in uxorẽ.C. de neg.geſt.quia deceptis, & nõ decipiẽtibus iura ſubueniũt. pro quo etiã allegat ibi Cy.d.§.illud quoq;.de nõ eligẽdo ſecũdo nubentes.In cõtrariũ,ꝙ imò debeatur dicta donatio pro ſuperuita facta, facit quod ponit dominus Bar. de Salyceto,in l. ſi cõſtante. C.de dona.ante nuptias.ubi quęrit de quæſtione, ſtatuto cauetur ut uxore præmoriente in matrimonio ſine liberis dimidiam dotis maritus reſtituere tantũ teneatur,& aliã medietatem ſibi lucretur:

3 * An dictũ ſtatutũ intelligatur in dote nõ ſoluta,uel ſolui promiſſa.Et ibi determinat ꝙ etiã locũ habet in dote nõ ſoluta,ſed tãtummodò promiſſa ſolui. Quia ex ſola promiſsione mulier dicitur dotẽ habere.alleg. l. cũ poſt. §.1.uer.ſi is.ff.de admi.tu.& C.de rei uxo.ac.in §.accedit. quia dare,& promittere,ſunt paria. in l. fi.in fi.C.ad l.fal.Et hæc eſt tutior pars,dicit ipſe Saly.Prętereà,alia ratione, ꝙ debeatur dicta donatio dictæ Frãceſiæ: quia licet dicta dos nõ fuerit ſoluta:attamen fuit habita fides de ipſa dote,per dictũ Saunerii patrẽ & filiũ, propter promiſsiões,hypothecas,& fideiuſsiões per dictũ Deſideriũ patrẽ Franceſię eiſdem Saunerij patri & filio datas , & præſtitas, ideò haberi debet ac ſi tota dos ſoluta fuiſſet.arg. legũ in ſimili. inſtitu.de rerũ diui.in §.uendită. & in l.& uendidi.ff. de cõtrahen. emp. & uẽditione. cũ pendente dilatione non dicatur in mora.l. eum qui calendis.ff.de uerb.ob. & uidetur hoc idẽ tenere Sali.in d.l.ſi cõſtante. dum dicit, ꝙ ex promiſsiõe mulier dicitur dotẽ habere,reſpectu tamẽ huius effectus,ut lucretur d. donationem. Nec obſtat d. §. illud quoque,in authen. de nõ eligendo ſecũdò nubẽtes. Quia ibi nunquàm fuit habita fides de dote.& hoc uidętur ibi uelle gl.ſuper uerbo,percipiat.dũ dicit,reſpõdeo.ibi,fuit parata dare,&c. Et de hoc etiã tętigi ſ. quęſt. ccccxxx. Prætereà dicta authen.ſed mulier,quæ nihil. C. de pactis conuent.hodie de conſuetudine non ſeruatur: ut ibi dicit Ioan. Fabri in ſuo breuiario.Et non mirum, ſi in caſu d.

non fuerit, ut ibi. Secũdo caſu,ſi termini ſolutionũ nõ fuerint effluxi, ꝙ debeatur donatio propter nuptias. Ratio, quia in dotis ſolutione fuerũt adiecti termini ſolutionũ,per patrẽ filiæ,uolẽte uiro,& in abſentia filiæ:ideò cũ per eam non ſteterit quominus dos ſoluta fuerit,imò potius per uirũ,qui acceptauit dotẽ ſub illis terminis ſolutionum,non debet uxori imputari , iuxta d. regulã, quod per me nõ ſtat,&c. Sed credo indiſtinctè uerum, quòd ſiue termini ſolutionis dotis ſint lapſi, ſiue non,tẽpore mortis uiri, ꝙ ſuperuita ſiue donatio propter nuptias uxoris debeatur:cũ reſpectu huius effectus dos uideatur uxori ſoluta, quãdo maritus habuit fidem de dote, & per aliàs rationes plenè per me ſuprà factas. hoc etiã probatur authoritate do. Ioan. Fab. qui in d. authen. ſed mulier. quæ nihil dicit,quòd d. authen. etiam non habet locum de iure, ubi dos fuit promiſſa ſolui per alium, quàm per uxorem. De hac materia uide ſuprà q.cclxxiiij.

a ¶De dicta dote. *De hoc,ſcilicet an debeatur ſuperuita dote non ſoluta uel pacti illius,tantũ uide iſtum, conſi.xix.incip. ex caſu mihi tradito. in princ.& per totum tit.*

b ¶Conſuetudinibus ſtari debet. *Hoc fortè intelligendũ eſt,locúmque ſibi uẽdicat in regionibus, unde ſunt tales doct. conſuetudinẽ atteſtantes, cum illa ſit facti,& in facto conſiſtat.c.j.de conſt.lib.vj.& unaquæq; prouincia in ſuo ſenſu abũdat,ut alibi inquit Apoſtolus.*

c ¶Atteſtantur. *Iſtud enim uidetur procedere, quando talis conſuetudo applaudit iuri cõmuni. Nam licet gl. aut etiam plures doct. affirment aliquid affirmari de conſuetudine, in eorum lectura:tamẽ reprobatur illa cõſuetudo,ſi eſt cõtra ius cõmune, ut per d. Bal. in l. ſi is qui. §. ſi antiphona. in uer. in gl. no. ibi. ff. de pigno. & idẽ do. Bal. in l. conſentaneũ. v. col. in v. oppo. in fin. C. quomodo & quãdo iudex. Ita etiam tenet do. Alex. in l. poſt dotẽ. in xij. col. in uer. & iuxta hoc quæro. ff. ſol. mat. Et iſtud uidetur habere rationẽ,quia ſequeretur, quòd admitterẽtur teſtes nõ iurati. Item,quòd admitterentur teſtes per ſcripturam. & ſic concurrerent duo ſpecialia in eodem ſubiecto : contra l. j. C. de iure dot. & ff. eod. tit. l. cum poſt diuortium. in §. in domum. & ibi glo. in uer. genere.*

d ¶Denegetur. *Per iſtud uerbum uidetur non improbabilis iſta opin. ſi modò maritus in terminis dotis ſoluendæ præfixis dotẽ ipſam ſibi exolui popoſcerit. Et tunc mulieri debet imputari, pro quo facit, quòd dicit dominus Baldus in præ. authen. dos data. in ſecunda columna,in uerſicu. ſed ſtatim quæro. ibi , niſi poßit imputari mulieri,& c. C. de dona. ante nuptias.*

SVMMARIVM.

1 *Perſonæ miſerabiles,quæ dicantur.*

2 *Vidua,quæ dicatur.*

QVAEST. CCCCCLXVI.

QVIA ſecundũ ſtatuta Delphi. cauſæ miſerabiliũ perſonar

ſonarum debent in d.curia parlamenti tractari.* Quæro quæ di-
1 cātur miſerabiles perſonæ.a Bar. in l. una. C. quando impe. inter
a pup.& uiduā.poſt Pet.Ia.& Cyn. dicit, quòd arbitrio iudicis eſt relinquendum.ar.ff. de effra.l.j. §.expilatores.& ponit Innoc.in c.ſignificātibus.extrà de offi.de leg. Et ita ſernat d. curia parlamenti. ¶ Sed quia in dictis ſtatutis Delphin. fit mentio de cauſis
2 uiduarum,* Quæro quæ dicatur
b uiduab ? dic quòd intelligitur uidua, quæ nunquam habuit uirū, uel quæ uirum amiſerit, ut dicit Bar.in d.l.unam.

a ¶ Miſerabiles perſonæ. *Dicūtur pupilli, uiduæ & orphani, not. extrà de fo.cōp.c.ex tenore. & de dona.inter ui. & uxo.c.nuper. & in Spec.de reo.uer.itē quòd couentus. & de inſtru.edi.§.nunc uerò aliqua.uerſ. & ſci.uſ.ij. & hoc uerū, ſi hi ſint inopes. ſecus, ſi diuites: ut per Spec in d. uer. ſcias. & do. Alex.j.parte.cōſ.cxxj.in ult.col.in uer.ij. reſpōdeo. Deniq; miſerabiles perſonæ dicūtur, ſenes, decrepiti, diuturno morbo fatigati, & omnes, quibus natura mouetur ad miſerandū, propter fortunæ iniuriam: etiā ſi diuites ſunt, ut not.per Azo.in ſum. quando imperat. inter pupil.in fi. Et not. quòd dormiens, annumeratur miſerabili ſeu miſero, etiam ſi ſit rex Francorum.dom.* Bald.in l.ea *quidem.C.de teſta.mi.*

b * Quæ dicatur uidua. *Et dic per Bald.poſt gloſ.in l.fin.C. ad l.Iul. de plag. & uide omnino, quæ poſui ſuprà in q.ccclxxj.in apoſti.ad iſtum. in uerſi.retinent.*

SVMMARIVM.

1 *Compenſatio an poſsit opponi cōtra ceſsionarium.*

2 *Ceſsione facta, ſi cedens agat contra debitorem, an ille poterit ei opponere quòd fecerit ceſsionem debiti.*

QVAEST. CCCCCLXVII.

1 AN cōpenſatio* poſsit opponi cōtra ceſsionarium? Dic q̄ ſic: quia cōpenſatio loco ſolutionis habetur. l. ſi cōſtat.C. de cōpen. & ita etiā expreſsè tenet Pet.Ia.in ti.de rei uend. quæ cōpetit ex ceſsione.ibi, ſi quæratur, &c. Idē tenet Bar.in l. procurator ad exhibendū. §.fi.ff. rem. ra. habe. Idem etiā dicit & tenet Io.Fab.in §.bonæ fidei.inſtitu.de act. Idē tenet Spe.in ti. de procu. §.fi. ſed nūquid.& Cy.in l. eius. C.de cōpen. & Dy.in c. ſi quis in ius alterius.de re.iu.lib. vj. Licet ipſe Dy. uideatur uelle cōtrariū in d. §. in bonæfidei. in q. ſed quæro nunquid prælato petenti pecuniā, &c. Et pro opin.Pet.Iac. Bart.Io.Fa.Spec.& ſequaciū fuit determinatum de anno domini M.ccccloxj.de mēſe Martii, in uiſione proceſſus Io.Durii, & Ioā. Maych.agentiū, & magiſtri Cathalani chāterelli, ſecretarii Delphi.rei in camera cōſilii. ¶ Quia ſuprà feci mētionē de ceſsione: quæro de alia quæſtione, circa materiā ceſsionis actionis. Pone quòd facta ceſsione cedens agit
2 cōtra debitorē, utrum * debitor poſsit opponere iſtā exceptio-
a nē, a uidelicet quòd ipſe ceſsionem

nem debiti fecit, & ſic ceſsionarius haberet utilē, quæ præfertur directæ, uide Bar. in l. facta. circa principiũ. ff. ad Trebellianũ. ubi mouet & determinat iſtam quæſtionem. ¶ De materia ceſsionis actionis, uel perſonalis, uide plenè per Petrũ Iac. in titu. de actio. in rem quæ competit ex ceſsione. An ceſsionarius teneatur facere inſtrumentũ ceſsionis ante lit. conte. uide Specula. in titu. de inſtrumen. edi. §. nunc dicamus. uerſic. ſed quis. & Archidiacŏ. in capit j. de procuratoribus. lib. vj. Petrus Iac. ubi ſuprà in uerſ. item poſt litis conteſt. &c. uidetur uelle, quòd poſt lit. conte. debeat fidem facere. Item Petrus Iac. ubi ſuprà in uerſi. item notandũ, &c. tenet, quòd in materia legis tertiæ. C. de nouatio. eſt neceſſe certiorare debitorem de ceſsione: licet aliàs ſit certioratus. Circa hanc materiam ceſsionis eſt aduertendum, quòd in ceſsione iurium tit. uenditionis requiritur, ꝙ interueniat precium, & quòd numeretur & tradatur: ut not. in lege, per diuerſas. C. mãda. Nec ſufficit confeſsio de precio recepto, ut not. ibi gloſſ. & docto. facit lex ab Anaſtaſio. eodem titulo. no. etiam per do. in lege ſecunda, Codice ne liceat poten. ubi enim requiritur uera pretii enumeratio, & traditio, non ſufficit confeſsio. in lege finali, in uerbo, datæ. & ibi gloſſ. C. qui po. in pigno. hab. Sed circa hoc aduertẽdum: quia etiã hoc caſu ſufficit, quòd cedens fidem habeat de pretio. Et ſicut trahendo uerum pretium, ualet ceſsio: eodem modo ſi cedens fidem habeat de pretio. ita dicunt in dicta lege, ſi per diuerſas. Bal. Angel. & Salyc. De materia dictæ legis tertiæ, Codice de nouat. uide quæ dixi ſuprà, quæſtione quingenteſimatrigeſima. An cõpenſatio poſsit opponi in cauſa appellatio. Spec. tenet, quòd ſic, in tit. de appel. §. de officio eius, ad quem appellatur. in uerſicul. ſed nunquid in cauſa appellatio.

a ¶ Opponere iſtam exceptionẽ. *Dic quòd nõ in caſu, ſcilicet quo ceſsio facta eſt ex cauſa, ex qua non intelligitur creditori ſatisfactũ à debitore. & de hac quæſtione plenius uideas per d. Bald. in l. j. in v. colum. in uerſicu. v. quæritur. C. de actio. & obligat.*

SVMMARIVM.

1 *Nomen debitoris, an poßit in cauſa iudicati capi. Et quid de conſuetudine Delphinali.*

QVAEST. CCCCCLXVIII.

De iure, ad hoc quòd nomen debitoris* poſsit de pignore capi, in cauſam iudicati, & debitor debitoris actione perſonali conueniri, requirũtur quatuor.[a] primò, quòd debitor principalis non habeat alia bona, in quibus executio poſsit fieri, ita quòd non ſit ſoluendo. l. ij. & l. penul. C. quando fiſcus uel priuatus. Item quòd debitor debitoris non opponat controuerſiã in debito, ſed confiteatur debitum

bitum in l.iij.C. eo.tit. Sed quicquid ſit de iure, de ſtylo d. curiæ parlamenti, capiuntur de bonis
1 debitoris mobilia uel immobilia, reditus, iura, & actiones debitorum, indifferenter ad electionem creditorum. Et licet ſtatuta dictæ curiæ diſponant, quòd primò capiantur bona mobilia, ſi reperiantur: attamen hodie
a de ſtylo ipſius curiæ parlamenti introducto ab anno domini M. ccccl. citra capiuntur bona indifferenter ad electionem creditorum: ut dixi ſuprà quæſtio, cclxxxj. ¶ An nomen debitoris poſſit iure hypothecæ capi non diſcuſſo principali debitore: uide quæ ſcripſi ſuprà quæſtio. ccccxxxiij.

a ¶ Requiruntur quatuor. *Si condēnatio debitoris principali excuſſo, bonorū eiuſdē, cōfeſſio debitoris exigi debet, uel eius, quod pro confeſſione habetur, et miſſio in quaſi poſſeſſiōe nominis debitoris. do. Bal in l. cauſa. in ij. oppo. & iij. q. C. quando fiſcus uel priua. debitoris ſui debito.*

SVMMARIVM.

1 *Dominij tranſlatio, an poſſit impediri pacto.*

2 *Pactum ſi apponatur in uenditione aut reuenditione alicuius rei, quòd ſi emptor alteri uendat, uenditor poſſit habere rem eo pretio, quo alteri uenditur, an non obſtante tali pacto dominium tranſeat in emptorem.*

3 *Differre, & detractare, aequiparantur.*

4 *Alienatio poſtmodùm facta ab eo, qui iurauerat nō alienare, an ualeat.*

QVAEST. CCCCCLXIX.

PER pactum poteſt prohiberi rei alienatio. l. ea lege. C. de cōdi. ob cauſam. * Et hoc uerum, ſi alienans reſeruet ſibi aliquod ius reale in ipſa re. ut l. ſi creditor. §. fin. ff. de diſtra. pig. & ideo dico ſecundum Bart. quòd ubi aliquis uenderet aliquā rem hoc pacto, quòd remaneret obligata [a], & facerem pactum, quòd non poſſit alienare, quòd impeditur alienatio, per d. §. fi. & iſte eſt unus modus, per quem impeditur alienatio. Eſt etiam & alius modus, per quē impeditur alienatio, quem & ponit Dyn. in lege, qui abſenti. §. primo. ff. de acqui. poſſeſ. Alium & tertiū modum ponit Odof. ut refert Cyn. in l. fi. C. de reb. alie. non alie. uidelicet, quòd in pacto hæc ponantur: promittis non alienare, & ſi cōtingat te ad aliquē actum alienationis deuenire; tunc res ipſa reuertatur ad me. & illum caſum, cōſtituis te nomine meo poſſidere: nunc in iſto caſu te incipiente alienare, dominiū ad me reuertitur. Ita dicit Cyn. poſt Odof. ubi ſuprà, & Bartol. idem dicit in l. filiusfamiliàs. §. diui. ff. de leg. primo. Sed dicit, quòd nō eſt neceſſe exprimere [b], ſi ad aliquem actū alienationis, &c. quia dicit ipſe Bartol. quòd ſufficit, ſi dicat, ſi alienabis. nam tūc te incipiente alienare, dominium in me tranſit. caſus eſt nota. ſecundum eundem Bartol. in l. cum fidei hæredis. cum l. ſequent. ff. de fideic

fideicōmiſ.liber. Sed ſi diceretur, ſi alienaueris, ſecus eſſet: qa confertur in tēpus alienationis perfectæ, ut l.Stichus ſeruus. ff. de manu.teſta.Ita dicit Bar.in d. §.diui.Idem ſi dicas, ſi alienes, res reuertatur ad me: quia hoc caſu non impeditur alienatio: quia uidetur purificari cōditio, demum alienatione perfecta, & dominio jam in alium tranſlato, ideo non poſſet ad me redire. Ita dicit Ioā.de But.in d.l.ea le-
2 ge.ſ.alleg. ¶*Sed uidi dubita-
c ri[c] inter nos, in camera conſilii, ſi in uenditione aut reuenditione alicuius rei apponatur pactū, ꝙ ſi emptor alteri uendat, uenditor poſsit habere rem pro eo pretio, quo alteri uendetur: an nō obſtante tali pacto tranſeat
d dominiū[d] in emptorem? ego dixi, ꝙ hoc caſu nō tranſit dominiū in emptorem: ſed ꝙ principalis uenditor debet gaudere tali pacto, & rē habere pro eo pretio, per ea quæ dixit Bar.in d. §. diui. quæ ſuprà recitaui. Secus ſi in tali pacto diceretur, ſi alteri uēdiderit &c. quia hoc caſu cōferretur in tempus uenditionis perfectę, & non impediretur dominii tranſlatio, per d.l.Stichus. ff.de ma.teſta. ſecundū Bart. Niſi principalis, uidelicet primus uēditor, retineret ſibi aliquod ius
e reale[e], uidelicet ꝙ res ſibi remaneret hypothecata: tunc impediretur dominii trāſlatio in emptorem, per d.l.ſi creditor. §.fin. ſecūdū Bar.in d.§.diui.& in d.l. ea lege.& in l.ſi ita quis promiſerit. §.ea lege.ff.de uerb.ob. Et ita fuit determinatū inter nos die xxviij.menſis Martii, anno domini M.cccclxj.in diffinitione proceſſus nobilis Aymarii, Alamandi domini, & cloſæ, & quorūdam hominum, qui olim faciebant certas coruatas nobili Claudio de Bozerello domino domus fortis bellimōtis, qui homines reuendiderant dictas coruatas dicto nobili Claudio cum pacto, ꝙ ſi ipſe alteri uenderet, ꝙ dicti homines haberēt pro dicto precio. Recepit acta d.cauſæ Petrus de Bolliaco, ſecretarius Delphin. Et pro dictis hominibus, ꝙ ipſi habeāt ius retinendi dictas coruatas, ſaltē iure hypothecæ; facit, quod dicit Bart.in l.emptorem.C.loca. ¶Si conueni Titio rem meam ſibi uendere, ſi ad uenditionem procedere uelim, & denunciaui Titio, qui differt emere, An poſsim
3 alteri uendere?*Dic ꝙ ſic, quia æquiparatur differre, & detracta re.tex.in l.præſes, ſed in hoc, facere detractet &c.C.de his qui ad ecc.cōfu. Si uēditio fiat cū reacheto, & pēdēte reacheto res alteri uēdatur: quomodo ſubueniretur primo uēditori? uide quæ plenè ſcripſi, in xlix.conſi.conſiliorū meorū. ¶Sed an iuramētū impediat actū alienandi? Inn. dicit ꝙ nō, in c.dilecto, de præbē. & not. Henri. de Boh. in ſua rep. auth.ſacramenta in cauſa mate-
4 riali. ¶*De illo qui iurat non

alienare,& poſteà alienat,an ualeat alienatio.Spe.dicit q̄ non. in tit.de emp.& uen.in §.præmiſsis.uer.& nota generale conſilium.de hoc etiã habetur in l. acta nouiſsima.C.de pac.ubi docto.tradũt de uerbis derogatoriis adiectis in contractibus. De uerbis autẽ derogatoriis in teſt. adiectis,plenè per Bar.in l.ſi qs. in prin.te.ff.de leg.j.

a ¶Remaneret obligata. *Vide do. Bal.in l.ea lege.in ij.col.in uer.quinto probatur.C.de cond.ob cau.datã.*

b ¶Neceſſe exprimere. *Veruntamen alia uerba neceſſariò requiruntur, quibus expreſsis non refert,an dicatur,ſi contingat te ad aliquem actum &c.aut ſi dicatur, ſi alienabis.& pro hoc ponderat tex.in l.quidam in teſtamẽto.in prin.ibi,ſi ideo eos uoluit uenũdari,ut ſi ueniẽt &c. ff.de fideicom.lib.Nam licet in contractu per prohibitionem impediatur alienatio,quantum ad hoc,quòd ſi contrà ſiat,committitur obligatio ad intereſſe,uel pœnam:tamen non impeditur alienatio,quo ad dominij tranſlationẽ.Sed ſecus foret in prohibitione emanante in teſtamẽto,uel à lege.ita not.gloſ.in l.ea lege.C.de condi.ob cau.& ibi do.Odo.*

c ¶Sed uidi dubitari. *Vide de hoc quæſito per iſtũ conſi.cxviij. inci.ex facti narratione.nu.1.uer.ad primũ.*

d ¶Tranſeat dominium. *Vide do. Bal.in præ.l.ea lege.uerſi.reuoco in dubiũ.& in uer.ad euidentiam.& uer.ſeq.C.de condi.ob cau.datam.*

e ¶Retineret ſibi aliquod ius reale. *Tu uide de hac materia plenè iſtum,conſi.xlix.incip.principale dubiũ.nu.3.uer.alia etiam ratione.*

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſsor,qui non renunciauit iuri de prius conueniendo principalem, quàm fideiuſsorem,an poſsit conueniri,ſi debitor latitet.*

2 *Præſens,qs,& quot modis dicatur.*

3 *Fideiuſsor ſi reum criminis non exhibeat,punitur pecuniariter.*

4 *Libelli forma,contra obligatos inſolidum.*

5 *Fideiuſsor an poſsit accedere,naturali obligatiõi tãtũ ubi nõ ſubeſt natu ralis obligatio,ſed officium iudicis.*

6 *Fideiuſsor ſi ſe obligauit ut principalis,an nihilominus debeat prius cõueniri principalis,quàm fideiuſsor.*

7 *Exceptio diuidendarum,quæ compe tit duobus uel pluribus reis, poſsit opponi poſt lit.conteſtatam.*

QVAEST. CCCCCLXX.

1 DOMINVS * de Stampis, fuit cõdemnatus in d.curia parlamenti in quinquaginta marchis argenti,& cum ipſe dominus de Stampis fuiſſet in arreſto conſtitutus,in præſenti ciuitate Grationop.donec ſoluiſſet prędictas quinquaginta marchas argenti:ipſe dominus de Stãpis ſe obligauit de nouo,& promiſit dictas quinquaginta marchas argenti ſoluere certis terminis cõcordatis, & cauit ipſe dominus de Stampis,per dominum de Diemo, & Valentiũ baquellarii, ciuem Grationop. qui ſe obligauerũt fideiuſſorio nomine dicti domini de Stãpis, ſoluere more debitorum fiſcalium

lium per incarceratione ſuarũ perſonarum. nõ tamen reperitur in inſtrumento dictæ cautionis, quòd ipſi fideiuſſores renũciauerint iuri de prius conueniendo principalem debitorẽ, quàm fideiuſſorem. contingit in facto quòd dictus dominus de Stampis, ſe occultat in domo ſua, uel alibi, infra tamen iudicaturam Grayſuodani, ne compellatur ad ſoluendũ dictas quinquaginta marchas argenti, ita ꝙ nõ potuit reperiri pro eũ citando per executores, ut retulerunt ſeruientes & executores ſuper hoc, per dictam curiã parlamenti deputati. Ideò dicta curia appunctuauit, ꝙ dicti fideiuſſores compellantur more debitorũ fiſcaliũ prout ſe ſubmiſerunt ad ſoluendũ dictũ debitum. Et cũ ipſi fideiuſſores uocati fuiſſent coram dicta curia parlamẽti, ipſi oppoſuerunt exceptionẽ ordinis, dicẽtes, ꝙ primò debet conueniri dictus dñs de Stampis, debitor principalis, quàm fideiuſſores: attento, quòd ipſi nõ renũciauerunt iuſdicenti principalẽ debitorẽ prius fore conueniẽdũ, quàm fideiuſſorẽ. Fuit propterea dubitatum inter dominos meos de parlamento, an dicti fideiuſſores bene dicerẽt. Quia uidebatur quòd ſic, cũ nõ renunciaſſent dicto iuſdicenti principalẽ prius cõueniendum, quàm fideiuſſores. Attẽto maximè, ꝙ dictus dominus de Stampis nõ eſt abſens à præſenti patria Delphi. & eſt ſoluẽdo, iuxta authen. præſente. C. de fideiuſſ. Attentóque etiã, quòd ipſe dominus de Stampis, habet domicilium infra iudicaturam Grayſuodani. & ibi habet notoriè q̃ plura bona, quo caſu dicere uoluit Sal. in d. authẽ. præſente. ꝙ nõ poteſt fideiuſſor conueniri, qui non renunciauit dicto iuri &c. Sed prius ipſe principalis eſt diſcutiẽdus, ut ibi tenet ipſe Sali. Sed gl. aliter dicit, in auth. de fideiuſſ. in §. ſuper uerb. præſentes, ibi, ſexto modo &c. collatio. j. & tenet. principalis debitor dicitur eſſe præſens, ſi ſit in eodem territorio, & poſsit citari, ſcilicet faciliter, dicit ibi Ange. & cũ ipſe dominus de Stampis ſe occultet, ita ꝙ non poteſt citari, fuit declaratum propterea per dictam curiam parlamẽti, dictos fideiuſſores fore conueniendos, inſequẽdo opinionem glo. ubi ſuprà. ac Ang. & ſequaciũ. Pro quo etiã adduco rationem: quia cùm ipſe dominus de Stampis ſe occultet dolosè, nec permittat ſe reperiri, ne cõtra eũ fiat executio prędicta, debet haberi pro abſente. l. Fulcinius. ff. quib. ex cau. in poſ. ea. & ſic dicta auth. pręſente. ibi, abſente uerò &c. facit contra dictos fideiuſſores, ꝙ poſsint prius cõueniri, q̃ ipſe principalis debitor: licet non renunciauerint dicto iuri &c. Fuit tamen per dictam curiam parlamenti datus terminus dictis fideiuſſoribus

ad repræſentandũ dictũ debito
rem principalem,corã eadẽ cu-
ria die xv,inſtantis menſis Apri
lis anno domini M.cccclxj.cum
comminatione, quòd aliàs ipſi
fideiuſſores incarcerabũtur,do-
nec ſoluerint dictũ debitum. Et
fuit mota ipſa curia parlamenti
dictum terminum ipſis fideiuſſo
ribus cõcedere;inſequendo di-
ſpoſitionẽ iuris,qua dicta auth.
præſente.ibi,ipſo tamẽ deſide-
rante,iudex diffiniet tẽpus &c.
Ita fuit proceſſum per dictã cu-
riam parlamenti contra dictos
fideiuſſores.Et acta ipſius cauſæ
recepit Petrus de Bolliaco,ſecre
tarius Delphin.¶Sed iuxta ma-
teriam d.authen.præſente,C.de
fideiuſ. quæ quotidiana exiſtit,
2 ¶*Quero,quando quis dicatur
a præſens[a],& quot modis quis di
catur præſens reſpectu abſentis,
glo.in d.auth.de fideiuſſo.§.ut.
gl.ſuper uerbo,præſentes.ponit
ſex modos,quos ibi uide.Sed ul
tra gl.addo alios duos modos.
Primum,ubi colonus in fundo
filium relinquit,ut C.de agri.&
cenſi.l.cum ſcimus.in fin.& ff.de
fundo inſtruct.l.prædia. Secun-
dum modum,ſi fuerint ſerui ſub
eodem tecto,& dominũ nõ de-
fendant,puniuntur:quia haben
tur pro præſentibus.ff.ad Sillei a
num.l.j.§.quæſtionẽ. ¶Itẽ quæ-
ro,quando quis promittit fide-
iuſſorem aliquẽ certa die exhi-
bere in iudicio, & nõ exhibet,
qualiter cõtra ipſum procedere
tur,& qualiter puniri debeat.ui

de Spe.in ti.de accu. §.ſequitur,
uer.ſed ſi dedit fideiuſſorẽ &c.
b Et ſuper hoc dicit gl.[b] poſita ſu
c per uerbo,arietes[c].xxxiij. q.v.cũ
homo ſit.Sed certè iſtud nullo
iure inuenitur ꝙ fideiuſſor poſ
ſit occidi,ſi nõ exhibeat illũ pro
quo fideiuſſit;licet fideiuſſerit
ꝑ reo criminis.Sed ſi fideiuſſor
3 *reũ criminis nõ exhibeat,pecu
niariter punitur:uel ſi dolo eum
nõ exhibet,punitur arbitrio iudi
cis.ff.de exhib.reis.l.ſi qs reũ.&
C.ad Turpil.l.ij.qđ not.qa ali-
bi ſic nõ reperies, ¶Item, ſi ſint
plures, quilibet inſolidũ,quali-
ter formabitur libellus contra
ambos uel alterũ ipſorum?uide
Bar.in l.ſi pluribus.ff.de lega.ij.
4 *Et ibi ponit,qa debet poni in
cõcluſione libelli,ꝙ uno ſoluẽ-
te,alter liberetur:aliter ſi nõ po
natur,libellus reiicitur.Et pro-
pterea ita ſemper practicaui,tẽ-
5 pore quo practicabã.¶*Vtrũ na
turali obligationi tantũ,uel ubi
nõ ſubeſt naturalis obligatio;
ſed officiũ iudi,ei põt accedere
d fideiuſ.[d] Dic ꝙ ſic[e].ſecũdũ Bar.
e plenè,in l.Marcel.ff.de fideiuſſ.
6 ¶*Sed quid ſi fideiuſſor ſe obli
gauerit,ut principalis, debitum
ſuũ propriũ faciendo,an nihilo
minus habeat exceptionẽ ordi-
nis,ut cõueniatur prius princi-
palis, q̃ ipſe fideiuſſor? dic ꝙ
ſic,ut in auth.de fideiuſſo.in §.
j.& ibi glo,notab.Sed qualis ſit
d.exceptio ordinis,ut prius con
ueniatur principalis, q̃ fideiuſ-
ſor?dic ꝙ eſt dilatoria, & debet

oppo

opponi ante litē cōteſtatā,pro quo uide Bar.in l.iij.ff.de exce. & Cy.in l.exceptionē.C.de proba.in vij.q.& tangit gl.in d.l.iij. ¶Quāto tēpore duret fideiuſſio,ſiue loquamur in fideiuſſore cōtractus,uel iudicio ſiſti aut iudicato ſoluēdo: uide plenè per Cy.in l.ſi fideiuſſor.C.de fideiuſ.¶De materia d.auth.præſente.C.de fide.uide quæ plenè ſcri
7 pſi ſuprà q.xciiij. ¶*Sed an exceptio diuidēdarū actionū,quæ cōpetit duobus uel plurib⁹ reis, poſsit opponi poſt lit.cōte.dic ꝙ ſic,per text.cū gl.in l.fideiuſſor.C.de fideiuſ.Idē tenet Spec. in ti.de renun.& concluſio.§.j. uer.in primis.& ſeq.Idem tenet Dyn.& Bar.in l.ſi dubitetur.ff. de fideiuſ.Idem tenent Bal.Saly. & Io.Fab.in d.l.fideiuſ.reprobata opin.Pet.& Cyn.imò, quod plus eſt,illa exceptio poteſt opponi poſt ſententiā,ut dicit Bar. ff.de re iud.l.Paulus.la ij.de quo uide plenè,per Sal.C.ſi plu.una ſenten.condem.fuerunt.

a *Quādo quis dicatur preſens.*Et quādo dicatur quis præſens,& quādo abſens:tradit Pet.de Ancha.in c. peruenit.col.fin.de fideiuſs.& adde quòd quis dicitur præſens,qui eſt in ciuitate,uel in hortis:ut not.Bar.in l. ſi ad defendēdum.ff.iud.ſol.& præſentes dici poſsunt,exiſtentes in diuerſis locis.dūmodo ſe exaudiant:ut per Bar.in l.j.ff.de uerb.obl.*

b ¶Dicit glo.*Formaliter quòd hoc ſubiungitur.l.ſed certè iſtud &c.*Et *adde do.Io.Fab.inſt.de fideiuſ.in §. in omnibus.in glo.ſiue ex maleficio ubi dicit, ꝙ ſi fideiuſsor promiſerit certā ſummā,illam ſoluet.Sin autem arbitrariā,uel,punietur in corpore, ſi fuerit in dolo,uel extraordinariè: nō pœna,qua puniretur ille,pro quo fideiuſsit.Ex hoc ubi agebatur criminaliter ex delicto,fieret condemnatio ad intereſſe partis.& alleg.ff. de cuſt.reo.l.ſi quis reum. C.eod.l.ſi quis barſatorem.ad Turpil.l.ij.hoc autem fallit.ff.eo.l.ſi a reo.§.ſi ij.*

c ¶Verbo,arietes.*Voluit dicere ſuper uerbo,ſupplicium.*

d ¶Accedere fideiuſſor. *Vide do. Io.Fab.inſti.de fideiuſs.in §.ac nec. in gloſ.ſi ut pro ſeruo.in fin.*

e ¶Dic ꝙ ſic.*Poteſt tamen fideiuſſor,ſi accedat ignoranter,pro eo,qui eſt tantum naturaliter, uel ciuiliter obligatus,excipere:ſecus ſi ſcienter, uel eleganter:ut dicit do.Io.Fab.ubi ſuprà in ij.col.in uer.unde uidetur. & in uerſi.uidetur ergo.*

SVMMARIVM.

1 *Inuentarium an ſit nullum, ſi non inchoëtur infra xxx.dies,licet perficiatur infra lx.alios dies.*

2 *Tempus conficiendi inuentarij, an currat minori.*

3 *Hæres inſtitutus, ſi non conficiat inuentarium ſecundum formam l. C.de iure delibe.an patiatur pœnas dictæ legis. Et quid de eccleſia, uel hoſpitali.nu.4.*

5 *Tempus conficiendi inuentarij, a quo tempore incipiat currere.*

6 *Fideicommiſsarius, an poſsit conficere inuentarium in perſona ſua.*

7 *Exceptio,ego ſum infra tempus conficiendi inuentarium, an impediat*

litis conteſtationem.

8 *Hæredes an poſſint infra tempus conficiendi inuentarij, alios conuenire.*

9 *Inuentarium qui non conficit, an teneatur in foro conſcientiæ ultra uires hæreditarias.*

QVAEST. CCCCCLXXI.

ALIQVI doct. in iu. ſcribentes, uoluerunt dicere
1 & tenuerunt expreſsè, * q; nō ualet inuentarium, niſi inchoëtur
a infrà xxx. dies[a], licet perficiatur infra lx. alios dies. Sed Cyn. & Bart. tenent ecōuerſo, quòd imò ſufficit, q; ſit perfectū infra alios xxx. dies, licet inchoëtur poſt
b xxx. dies[b]. Ita dicūt ipſi in l. ſcimus. in §. ſi uerò poſtquā. de iur. delib. & ita pro hac ultima opi.
c Cy. & Bar. tanquā magis æqua[c] iudicatur in hac curia parlamē-
d ti. ¶ De forma[d] dicti inuentarii conficiendi, quomodo fieri debeat, ponit plenè Bart. in d. l. ſcimus. in §. cum igitur. Sed quid ſi hæres omiſerit, infra tempus debitū à iure ſtatutū, conficere inuentariū: an poſsit ipſe hęres à principe per reſcriptum releuari? Vide, quæ plenè dixi in tractatu reſcriptorum, & clauſularū derogatoriarum &c. per me Guidonem Papæ compilato. in uer. hæres omiſit facere inuenta-
2 rium &c. Sed utrū * illud tempus currat minori? dic q; ſic, ſecundū Bar. licet poſteà reſtituatur: ut in authen. de hære. & Falcid. §. pupillus. & tenet gloſ. ff. de mino. l. auxilium. §. j. & reſtituitur, probata tamen læſione, ſecundum quod plenè dixi ſuprà quæſtio. cxlj. & cxlij. ¶ De præſcriptione cōtra minorē, uide quæ dixi ſu-
3 prà q. ccccxxv. ¶ * An fiſcus hæres inſtitutus patiatur pœnas d. l. ſcimus. ſi nō conficiat inuentarium ſecundū formā d. l. ſcimus. C. de iure delibe. dic q; nō. & eſt ratio: quia non tenetur ultra uires hæreditarias, per text. in l. j. §. an bona. & l. nō poſſunt. ff. de iure fiſci. ita dicit Bar. in d. §. an bona. Et ita iudicatur in dicta curia parlamēti. licet uideatur tex. contra. in §. pen. in auth. de hæredi. & Falci. licet ibi tex. non loquatur ſpecificè de fiſco. Hoc etiam ſcripſi ſuprà quæſtio. cccxxxiij. de quibus per me ibi ſcriptis non recordabar, dum hic ſcripſi: quia non poſuiſſem ſu-
4 perfluè in duobus locis. * Sed an eccleſia, uel hoſpitale, ſi hæres inſtituatur, patiatur pœnas ſtatutas contra non facientes inuentarium: de quibus in d. l. ſcimus. & uidetur quòd ſic, per authen. de hæredib. & Falcid. in §. fina. & hoc ibi tenet Iacob. de Bello uiſu in fin. ſuæ lecturæ, quem ſequitur domin. Ray. de Sabanaco in ſua repetitio. §. ſi uerò poſtquam. in d. l. ſcimus. Sed poteſt ipſa eccleſia reſtitui, per clemen. de in integrum reſtitu. facit c. quia contingit. §. illi etiam. de reli. domibus. in cle. hanc quæſtionem mouet Barto. in l. autem. §. ſed cum teſtator. C. ad legem Falc. ſed nō determinat

minat eam: quia dicit ſe dubitare, an eccleſia reſtituatur contra præſcriptionem: & infra quod tempus. Et quid ſi eccleſia ſuccedat priuato? uide plenè diſtinctionem Bar. in auth. quas actiones. C. de ſac. ſan. eccle.
5 ¶* Sed à quo tẽpore incipiat currere dictum tempus cõficiendi inuentarium? Dic ꝙ non à tempore hæreditatis: ſed à tempore aditæ hæreditatis:
e ut dicit gl. quã ſequuntur Bar. & doc. in d. l. ſcimus. §. finaũt dubius. ſuper uerbo, delatam.
6 ¶* Dicta l. ſcimus. loquitur in hærede conficiente inuẽtarium. Sed quid in fideicõmiſſario, utrum ipſe poſſit conficere inuentarium ex perſona ſua: uel utrum inuentarium per hęredẽ confectum, ſibi proſit, uel in ipſum tranſeat? uide plenè Bar. in l. in ratione. §. qđ uulgò. ff. ad le. Fal. & per Spe. in tit. de inſtru. edi. d. uerſi. quid ſi hęres. & tangit idem Bar. in l. j. §. j. ff. de iure delib. ¶ Vtrum hæc ex
7 ceptio,*
f f ego ſum infra tempus conficiendi inuentarium, impediat litis cõteſtationẽ? dic ꝙ ſic, a ut probatur in d. l. ſcimus. §. donec. tamen dũ ibi dicitur, ad iudicium uocare &c. Et dũ dicitur ſ. immediatè inquietare &c. b
8 * Sed nunquid hæredes, licet nõ poſſint conueniri, an ipſi poſſunt alios infra illud tempus cõuenire? & uidetur ꝙ nõ, per l. iij. c quòd quiſq; iuris. In cõtrarium eſt ueritas: quia ille titulus habet locum, quãdo alicui conceditur priuilegiũ ad eius poſtulationem. Sed beneficium d. l. ſcimus. non eſt huiuſmodi. igitur &c. licet contra hoc faciat. C. de Iudę. l. die ſabbato. ſed dic, ꝙ ibi fuit introductum in fauorẽ Dei, nõ in fauorẽ Iudæorum. hic autem fuit introductũ in fauorem hæredis: ſecundũ Bar. in d. l. ſcimus. ponuntur ſolennitates adhibendę in confectione inuentarii. Sed una alia ſolẽnitas additur in authẽ. ſed cum teſtator. C. ad legem Falcid. uidelicet, ꝙ adhibeatur alii tres teſtes bonæ opiniõis, & locupletes loco creditorum, & legatariorũ abſentium. & de hoc uide per Bart. in d. l. ſcimus. in §. ſin autem dubi*.
9 ¶* Sed an nõ conficiens inuentarium, teneatur in foro conſcientiæ ultra uires hæreditarias?
g dic ꝙ non, ſecundum Bar. ff. de acqui. hære. ſuper rub. & Bal. in d. l. ſcimus. & Martinum de Laudo, in ſuo tractatu de pœnitentia. ¶ De materia inuẽtarii, uide quæ ſcripſi ſuprà, q. ccclj. & q. ccclj.

a ¶ Infra xxx. dies. *A die aditæ hæredi. numerandos. do. Bald. in l. fi. §. cum igitur. in uerſi. iij. not. C. de iur. delib.*

b ¶ Poſt xxx. dies. *Vide do. Alexã. in alleg. l. ſi. in §. ſi uerò. in uer. & iſtã. crederem tamen illam partem eſſe mendoſam, uitio ſcriptoris.*

c ¶ Magis æqua. *Hanc opi. Bart. & Cy. tenet etiã Pau. de Ca. in d. l. ſcimus. in §. cũ igitur. et dicit eã omnes doc. tenere, tanquam magis æquam.*

d ¶ De forma. *Vide omnino domi. Guli. de Cu.in ſpe.de inſtru.edit.§. ſi.in uer.in huius autem inuentarij.*

e ¶ Aditæ hæreditatis. *Adde quod inducitur ſuprà in apoſtill. in uerſi. inſra triginta dies.*

f ¶ Vtrum hæc exceptio &c. *Vide in deciſione Delphin.quæſtione ducenteſima quinquageſimaſeptima.*

g * Dic ꝙ non,ſecundum Bar. *Et per Bar. in repetitio.l.j. col.ix.uerſi. iij.quæro.C.de ſac.ſan.eccl. & Bar. in l.ſin.§. & ſi præfatam.C.de iure delib. Aduerte tamen,quod non conficiens inuentariũ,præſumitur,quòd ſurripuerit bona hæreditaria. ut §. ſcimus.et §.ſi uerò non fecerit inuentarium.in auth.de hæredi. & falci.*

SVMMARIVM.

1 *Mercantiæ prohibitæ extrahi extra Delphinatum,an in alieno captæ,cũ prohibitis cenſeantur confiſcatæ.*

QVAEST. CCCCCLXXII.

SI fuerit introductum extrahere
1 blada* extra præſentem patriam Delphinatus, & aliquis extrahat cum animali ſibi commodato,domin⁹ animalis amittit ipſum bladum prohibitũ extrahi,cum ſuo animali cõmodato : aliàs ſecus.
a [a] Iſtud probatur in l.cotem.§.dominus.ff.de uecti.& cõmiſ. & idem in conducente animal. Ita uidi determinari in camera conſilii: cum de facto contigiſſet. ¶ Sed quid de billionis, quæ prohibentur extra patriam extrahi: & cum talibus billionis prohibitis reperiantur aliæ pecuniæ auri uel monetæ prohibitæ portari,an non prohibitæ cum prohibitis debeant eſſe confiſcatę?uidi determinari quòd ſic:per ea quæ po-
b nit Bart.in l.pe. [b] C.de nautico fœnore.Et idem diceré in mercantiis prohibitis extrahi extra præſentem patriam:quia ſi non prohibitæ mercantiæ cum prohibitis portari,reperiantur non prohibitę,etiam cenſentur confiſcatæ per præmiſſa. Et ita etiã in iſtis terminis tenet Barto.in l.pen.C.de nautico fœnore.Sed hoc uerum,ſi ſcienter & doloſè hoc fiat : aliter non; iuxta dictũ §.dominus.Idem dicendum eſſet, ſi mercator tranſeat per locum, per quem debetur pedagium cum mercantiis,pro quibus debetur pedagium : quòd etiam cenſentur confiſcatæ aliæ quas portat,pro quibus non debebatur pedagium,per præmiſ-
2 ſa. ¶ * Iuxta hoc quæro , an ille qui non tranſit per iter conſuetum cauſa fraudãdi pedagium,
c debeat dici fregiſſe pedagiũ? [c] uidetur quòd ſic,per ea,quæ ponit Bar.in l.pe.de nautico fœnore. ¶ De materia uetiti de bladis non extrahendis extra patriam,plenè tetigi ſ.q.ccclxxiij. Quid ſi res uetita portari,nondum deuenerit ad locum prohibitum, an debeat dici cõfiſcata? uide Barto.& doct.in l.pe. C.de nauti.fœnore. ¶ An dictus titulus de nautico fœnore ſit hodie correctus?dic quòd non,ut not. in authen.ad hæc.in fin.magnæ glo.C.de nautico fœnore.

¶ Aliàs

a ¶Aliàs ſecus. *Idem tenet Ioan.de Imo.in §. dominus.hic allega.*

b ¶In l.pe. *Vbi idem cum Bar.tenet Pau.de Caſt. uide tamen diſtin.do. Salyce. in d.l. uide eundem Pau. de Caſt.in l.cùm proponas.uerſic.item allegatur. C.de nauti.fœno.do.autē Cy. aliter uidetur ſentire.in uerſi.ij. quæro. & in uerſi.ſeq.& do.Bart. in l.cotem.§.dominus.in j.q.ff.de pu bli. & uec. pondera tamen dictum Pau.de Caſt. qui loquitur in caſu, quo quis abutitur licentia ſibi data, de quibuſdam rebus portādis. Nam illam perdit propter abuſum xj.q.in priuilegium. Et breuiter ſciendum, quòd licitum propter illicitum non confiſcatur, niſi quando pœna eſſet capitalis: & tunc uenit in conſequentiam talis pœnæ:ut notat dom. Ioā.de Imol.in prædi.§.dominus.in uerſi.not.argu.*

c ¶Fregiſſe pedagium. *Si deprahenditur in uia prius, quàm perueniat ad locum, quem non licet exire: non eſt locus confiſcationi.quia redire poterat & pœnitere.ſecundum d. Cy.in prædi.l.cum propon.is.in iij.q.*

SVMMARIVM.

1 *Seruitus pecoris paſcendi, quanto tempore præſcribatur.*

2 *Seruitutes habentes cauſam diſcontinuam,non præſcribuntur.*

QVAES. CCCCCLXXIII.

SVPRA quæſtione ccccvij. planè ſcripſi,quo tēpore ac-
1 quiratur ſeruitus perſonalis.* Sed hic quæro, quanto tēpore præſcribatur ius ſeruitutis realis pecoris paſcendi : pro cuius quæſiti determinatione præmitto, ꝙ iure canonico ſeruitus paſcendi pecora , ſiue quæcunque alia animalia per aliquos dies cuiuslibet hebdomadę uel menſis,& per alios dies,talis ſeruitus & ſimiles dicuntur habere cauſam diſcontinuam. Ita dicūt Inno.Hoſti.& doctores in ca.cum eccleſia.in fi.extrà de cauſa poſſeſsio. & proprie. & in c.ad aures.& in cap. de quarta.extrà de pręſcriptio.Si uerò quandocūq; uoluerint immittere,poſsint ad paſcendum,tunc dicitur habere cauſam continuam.Ita dicūt ibi dicti doctores canoni. ¶Sed iu
2 re*ciuili,quia in eius uſu requiritur factū hominis,quia oportet ducere animalia in paſcuis,& reducere, dicta ſeruitus & ſimiles dicuntur habere indiſtinctè
a cauſam diſcontinuam.[a] Ideo tales ſeruitutes non præſcribun-
b tur[b] decem uel uiginti annis.l. ſeruitutes.ff.de ſeruitutib⁹. Sed requiritur tantum Epiſcopus,ꝙ de eius initio memoria hominis nō exiſtat.ut ff.de aqua quotidiana & æſtiuali.lege,hoc iure.§.ductus aquæ.cum ſimilib⁹. & ſic eſt neceſſaria probatio centum annorum. Quæ probatio qualiter fieri poſsit,dixi plenè, per quæſtionem tricenteſimam quinquageſimamſeptimā. Si tamē homines paſcentes eorum animalia præſtitiſſent dominis fundi aliquod tributum, pro quolibet animali,per quam præſtationem poteſt corroborari tacitus conſenſus domini

 fundi,

fundi, tunc ſufficerent x. anni. & ſic poteſt intelligi l. uenditor. §. ſi conſtat. ff. communia prædiorum. ita dicit Petrus Iaco. in tit. de ſeruitute pecoris paſcẽdi. in fin. & ita fuit determinatum in camera conſilii die xxviij. menſis Martii. anno domini Milleſimo quingenteſimoſexageſimoprimo in diffinitione proceſſus domini baluiuiæ hoſtedu ni, & hominem Matæ famaſii, qui in nemore degerant dicti domini baliuiæ, dicebant ſe habere ius depaſcendi eorum animalia, abſq; ſolutione alicuius tributi: & quia non probauerũt c ſe in uſu & conſuetudine fuiſſe tanti temporis ſpacio, ꝙ de contrario non ſtaret memoria hominis, ſuccubuerunt: licet probauerint ſe fuiſſe in dicta poſſeſſione x. xx. & xxx. annis. Si tamẽ fuiſſet ſemel iudicatum pro dictis hominibus infra x. annos, tunc cum concurſu x. annorum fuiſſet eis quæſitum ius paſcendi: ut dicit Petrus Iaco. in dicto tit. de ſeruitute pecoris paſcendi. circa fi. ibi, quod & præſumitur &c. Et de hac materia plenè uide per Petrũ Iaco. ubi ſ. dicit idem Petrus Iac. in dicto titu. de ſeruitute pecoris paſcẽdi. circa principium. ibi, nunc quæritur, quando uniuerſitas &c. ꝙ per beſtias uillæ poteſt acquiri ius nemoris. de quo uide per Cy. in l. cum longi. C. de præſcriptione longi temporis. ¶ Sed an homines uniuerſitatis poſsint eſſe teſtes in cauſa paſqueriagiorũ, uel hocheragiorum? dic quòd non: quia ipſi reportant cõmodum. Ita tenent Cy. & docto. in l. parentes. C. de teſt. & in l. idonei. ff. eod. Et ibi mouetur quæſtio de canonico, an poſsit eſſe teſtis in cauſa capituli. & tetigi de cauſa concernente uniuerſitatem ſ. q. cxciij. in fi. ¶ De ſeruitutibus habentibus cauſam continuam, uel diſcontinuam, uide plenè per Petrũ Iacob. in ti. de actio. in rem confeſſoriam, per totum. ¶ Et de ſeruitutibus realibus & perſonalibus, & qualiter iuriſdictio pręſcribatur: c uide plenè per Petr. Iacob. in titu. ſuper iuriſdictione libellus, per totum. Et ibi enumerantur caſus, qui ſunt de mero imperio. Et ibi etiam conſequenter uide caſus, qui ſunt de miſto imperio. Item ibi conſequenter uide caſus, qui ſunt de baſſa iuriſdictione. ¶ An perceptio decimarum habeat cauſam cõtinuam, dixi ſuprà quæſtione ducenteſimaſexageſimaſexta. in fine.

a ¶ Indiſtinctè cauſam diſcontinuam. *Vide omnino dom. Io. Pe. de Fer. in practi. in for. in actio. confeſ. pro ſerui. in gl. ſeruitus aquæductus. in viij. col. in §. & quia ſuperius dictum eſt. ubi dicit, quòd ſeruitutes habent cauſam continuam, uel quaſi, in quarum uſu nullum factum hominis requiritur, ueluti in ſeruitute luminũ, ſtillicidij altius non tollendi, & proſpectus. illæ uerò diſcontinuam uel interpellatam in quarum*

rum uſu hominis factum exigitur. puta in ſeruitute uiæ, itineris, actus, & aquæ hauſtus. & inquit de his plenè tradi per glo. & doct in l. ſeruitutes. ff. de ſeruitut. gener. & l. foramen. de ſerui. ruſtico. prædi.

b ¶Non prçſcribuntur. *Qualiter & quanto tempore ſeruitutes præſcribantur, & quot requirantur ad earum præſcriptionem cauſandam, uide domi. de Ferra. ubi ſuprà in fi. ix. col. in uerſi. quibus ſic præmiſſis.*

c ¶Qualiter iuriſdictio præſcribatur. *Adde do. de Ferra. in præ. for. in acti. confeſſi. pro ſerui. in glo. pœnam, & omnimodam. in vij. col. in § modo remoto in dubium.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex alterius territorij, requiſitus ſententiam exequi, an poßit cognoſcere de nullitate ſententiæ, & alijs opponendis per partem, cōtra quam exequitur ſententia.*

2 *Appellari an poßit à ſententia Iudicis requiſiti.*

3 *Appellari an poßit, ſi Iudex pronunciet ſententiam exequendam.*

4 *Exceptio excommunicationis, an impediat executionem ſententiæ.*

5 *Appellari an poßit à pronunciatione ſuper executione ſententiæ.*

QVAEST. CCCCCLXXIIII.

AN iudex alterius territorii, requiſitus exequi ſententiam, poterit cognoſcere de his,
1 quæ* opponet condemnatus coram eo. Et uidetur ꝙ non de-
a beat aliud facere, quàm exequi[a] ſententiam iudicis eũ requirentis. l. ſi pretor. in prin. ff. de iudiciis. nec debet cognoſcere de uiribus ſententię iudicis requirentis. ut dicit Salyc. in l. ea quidem. C. de accu. & tetigi ſ. quæ. ccccxix. & Inn. in c. decętero. extrà de ſententia & re iudica. Sed Petrus Iacobi in titulo. de actione in factũ & re iudicata. in uer. ſed quid erit prçſes uel alter iudex &c. tenet ꝙ poterit ipſe iudex reqſitus cognoſcere de his, quæ opponet corã eo condemnatus. & allegat pro hac parte d. l. ſi prætor. in § j. cui ipſe reſpõdere nõ poteſt, quin de nullitate talis iudex requiſitus cognoſcat. Cy. de hac materia tractat in l. ab executore. C. quorũ appellatio. nõ recipiuntur. & ſic de ſimilibus. cum ſit eadem ratio. Et ad principium dictę legis reſpondet ipſe Pet. Iaco. ꝙ ipſe iudex quicunque ſit, qui ſententiã aliquã exequitur, non poteſt cognoſcere, an iudex, qui eam tulit, iuſtè uel iniuſtè eam tulerit, habẽdo reſpectum ad ius litigatoris, uel habendo reſpectũ ad propoſita & probata coram eodem iudice requirente. ſecundum etiã Saly. ubi ſ. ſed de nullitate ſententiæ: & de aliis exceptionibus à iure permiſsis, quæ opponi poſſunt contra ſententiam, de quibus infrà ſtatim dicam, bene poterit eas cognoſcere, parte uocata, & inde iudicare, an ſẽtẽtia ſit exequẽda, uel nõ. Ita uidi ſeruari in hac curia parla. Sed ſecũdũ Bar. nõ debet ſemper in talibus exceptioni. iudicare iudex requiſit⁹, ſi uideat

eas

eas obſtare:ſed debet remittere iudici requirēti:ut dicit Bar. in l.à diuo Pio.in princi.ff.de re iudi. ibi ueritas eſt &c. Idē etiā & plenius tractat & tenet Ioan. Ferrar.in ti.de forma executionis ſententiæ diffini.in vij.co.in glo.j.ibi,quintò quęritur,pone quòd res iſta s. qua &c.ibi,quid autē dices &c. niſi iudex requiſitus ſentētiā exequi, eſſet ſuperior, quo caſu ipſe ſuperior poteſt de omnibus cognoſcere, & ſentētiam reuocare, ut dicit Io. Fab.C.ad l. Cor.de falſis.l.ſatis.

2 ¶*Sed an à ſententia iudicis requiſiti poſsit appellari?Petr.Iac. ubi s.dicit quòd ſic.& ſimiliter à quocunque alio executore ſen-

b tentię,[b] ſi modum in exequēdo excedat. Et dicitur executor ſententiæ excedere modum ſex modis:quos ple. tractat & declarat Pe.Ia.in loco s.allegato.in uer. ſed ab executione, quę in facto cōſiſtit &c.& ſi appelletur,iudex appellationum nō debebit cognoſcere, niſi tantummodo de caſu ſeu articulo,propter quem fuerit appellatum, nec appellās poterit aliā cauſam addere: licet ſecus,cum appellatur à diffinitiua:ut ff.de appe.l.iij.§.fi. dicit Petr.Iaco.ubi s.ſed quæ ſunt exceptiōes, quæ poſſunt opponi in executione ſentētię?gl.ponit octo exceptiones,in l.j.C. de iur.& fac.ign. & Spe. ponit xvij. caſus, propter quos impeditur executio ſentētię,in tit.de executione rei iudi.in §. poſtremò.

Et hoc, ſi in primò iudicio fuerint omiſſę.Sed ſi tunc in primo iudicio fuerint propoſitę & tractatæ, deccterò non poterunt opponi poſt ſententiā.ff.de pet. hære.l.quod in die.§.j.& C.ſi ex falſis inſtrumentis.l.j.& de fi.inſtru.l.fin.Item poterit opponere condemnatus omnes exceptiones dilatorias,& peremptorias, quæ iuſte poſſunt ſibi competere poſt ſentētiam,ut pacti. de nō petendo, uſque ad certum tempus,uel in perpetuum,uel ſi poſt ſentētiam facta fuerit nouatio, auditur reus & impeditur executio.ut C.de exe.rei iudi.l.ij.cum ſi. Ita dicit Pe. Ia.in loco præal. ibi.Item ſiue agatur actione iudicati &c.Item etiam omnis exceptio, quæ nō repugnat ſententiæ, poteſt opponi poſt ſententiam, quæ in rem tranſiuit iudicatam.l.j.C.de iuris & fac. igno. & l.ſi fullo.ff.de condi.ſine cauſa.& l.elegāter.§. ſi quis poſt. ff. de condi.indeb.& no.Ange.de Are.in §.ſed ſi quis.in fi.inſti.de act. & ibi dicit idem de Aretio, ꝙ exceptio ne quis cōueniatur, niſi in quātum facere poteſt,opponi poteſt etiā poſt ſentētiam, quæ in rem tranſiuit iudicatam. l.ex diuerſo.§.j. cum l. ſequenti. & ibi Bar.ſo.mat.& idem Bar.in

3 l.Neſennius.ff.de re iud.¶*Sed an poſſit appellari, ſi iudex ꝓnunciet ſententiā exequēdam?[c]

c Pe.Iac.ubi s.in uer.item ſi iudex inter partes pronūciet &c.tenet quòd ſic, contrarium tamen tenet

net Spe.in ti.de execu.in §.breuiter.uer.ſed ſecundum cũ quæritur. ¶ * An exceptio excõmunicationis impediat executionẽ ſententiæ? dic quòd ſic, Idem de in integ.reſt[d] poſtulata, quæ etiã impedit executionem: ut dixi ſ. q.ccxv.in fin. Et de iſtis duobus etiã poterit cognoſcere iudex requiſitus; per ea, quę dicta ſunt. ¶ De materia executiõis ſentẽtiæ late in alieno territorio, etiã dixi ſ.q.xxiij. ¶ De executione ſententiæ, dixi ſ.q.cccxxix. ¶ Dixi ſuprà, ſecundum Pe.Ia.in §.& ſi appelletur &c. ꝙ ſi appelletur à pronũciatiõe iudicis exequẽtis ſententiam; non debet iudex appellationum cognoſcere, niſi de articulo propter quẽ fuerit appellatum: licet ſecus ſit, cũ appelletur à diffinitiua. Ex hoc dico, ꝙ ibi uidetur dicere Pe.Ia.ꝙ ordinatio ſuper executiõe ſententię, eſt interlocutoria. Itẽ etiã ſentit Bar.in l.j.ff.de app.recipiẽdis. ¶ Sed an * à tali pronunciatione, quę ſuper executiõe fuerit lata, poſsit appellari? Spe.uidetur dicere quòd non, in ti. de exec.ſen.in §.breuiter, uer.ſed ſecũdum eum &c.ſed Pet.Ia.ubi ſ. uidetur ſentire contrarium &c.

¶ Aliud facere, q̃ exequi. *Executor nunquam debet aliquas probationes recipere ſuper principali, ut ſuper illis iudicet: nec etiã ut decernat ſententiam mandandã executioni, uel non: ſed ad ſui inſtructionem poſſet recipere aliquas probationes: ut ſi inueniret aliquid, eã moueret, ſuperſederet & remitteret ad ſuperiorem negocium: ſed tamen nunquã iudicare debet. & iſta eſt ueritas ſecũdum d.Inn.in c.decæterò.in gl.ſua ſuper uerbo, negocio.in uerſi.hus, quæ hic dicuntur.de ſententia & re iudi. & hoc ſonare uidetur Marcellus in l.ſi prætor.ff.de iudi.ut etiam ex ibidẽ ſcriptis per d.Bal.clarè colligitur, dum no.regulã, & ex regula illationem, & deſuper cumulat fallentias. & iſtud ſentit d. Odo.in l.ſi ut proponis.in fi.C.de execu.rei iudi. & ibi expreſſè d.Cy.in uer. ſed quid ſi coram iſto, & d.Saly.ibidẽ in uerſi.cũ gl.quæritur ad huius materiæ pleniorem recognitionẽ. uideas omnino d. Bar.in l.à diuo Pio.in princ.in ij.col. in uer.uenio ad ſolutionem.ff.de ſentẽ. & re iudi. & d.Saly.in l. & ſi nõ cognitio.in uerſi.quæro modò. & in uer.quæro igitur. & in uerſ.ulterius ampliando. C.ſi contra ius uel utili. publ.*

b ¶ Appellari ab executore ſentẽtiæ. *Vide omnino, quæ dixi ſuprà, in q.lxxxvij.in apoſtilla ad iſtum, in uerbo, ab executione.*

c ¶ Sententiam exequendam. *Vide iſtum, conſi.xlvij.inci.circa diffinitionem.nu.j.uer.circa primum. & ſeq. & aliquid conſ.lxix.*

d ¶ Idem de in integrum reſtitut. *Adde domi.Bal.in præall.l.ſi prætor. in uerſic. & ex hoc no.*

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta poteſtne ſeruitutem conſtituere in re emphyteuticaria.*

2 *Emphyteuta ſi tempore ſuo impoſuerit aliquam penſionem, dominus directus tenebitur eã ſoluere. Limit.*

Quæſtio

QVAEST. CCCCCLXXV.

1 EMPHYTEVTA* poteſt ſeruitutem cōſtituere in re emphyteuticaria, & ualet con-
a ſtitutio.ff.de ſeruit.l.iij. a Itē pōt rem emphyteuticariā,obligare, & ualet pignoris obligatio : ut ff.de pign.l.lex uectigali fundo. & dixi ſ.q.cccccxxviij.in fi. Attamen ſi res poſteà peruenerit ad dominum directū, prima obligatio euaneſcit:ut d.l.lex. uectigali. Et ſimiliter euaneſcit ſeruitus.arg.d.l.lex. uectigali. cum ſit eadem ratio,niſi dominus in ea conſtituenda cōſenſerit.ff.de aqua plu.ar.l.j.Nec nocet etiam eidem domino directo aliqua præſcriptio in ſeruitute uel pignorū obligatiōe:ut C.de præſcrip.xxx.an.l.cū notiſsimi.§. illud.Sed dico hoc uerū,ſi redeat ad dominum,ut ad dominū,ſeu iure dominii:ut quia res cecidit in commiſſum:uel quia cum alteri uēderetur:ipſe dominus directus eam emit eodem precio, ut dominus iure prælatiōis. Secus tamen ſi res perueniſſet ad ipſum dominum directum.Alio modo fortè,uidelicet quia emit eā ab emphyteuta uel in ſolutū, ex donatiōe,legato,uel alio titulo, eā ab emphyteuta habuerit,ut priuatus, & non iure prælationis,uel iure commiſsi:quia tunc remaneret ſeruitus uel pignoris obligatio firma:ut ff. de acquir.re.do.l.traditio.§.j. & de contrahē.emp.l.alienatio. & C. de diſtra.pig.l.ſi debitor. ita etiam tenet Pe.Ia.in ti.de act.in rē pro re emphyteutica.ibi, itē prędicta uera ſunt &c.Et ita udi determinari in camera cōſi-
2 lii.¶*Aduertendum tamē,quòd ſi emphyteuta impoſuerit ſuper ipſa re tempore ſuo aliquā pēſionē, dominus directus tenebitur eam ſoluere:niſi in caſibus ſpecialibus.de quibus tetigi plenè infrà,in proxima ſequē.quæſtione. ¶De materia iuris prælatiōis, etiam tetigi in aliis terminis.ſ. q.cccccxj. ¶De materia laudimiorum & iuris prælationis,etiam tetigi ſ.quęſt. cccccxij.

a *¶L.iij In gl.j.ibidem in emphyteuta.& iunge,quod ibi dicit do.Bald. ſuper ipſa gl.j.& uide ibidem omnino dom.Paul.de Caſt.qui dicit,quòd feudatarius poteſt in re feudali conſtituere ſeruitutē,ſicut ſuperficiarius, & emphyteuta.*

SVMMARIVM.

1 *Actio perſonalis non ſequitur fundū, ſeu fundi poſſeſſorem. Limit.numero 2.*

3 *Actione perſonali an poſſit agi contra donatarium omnium bonorum.*

4 *Cauſa quæ exoritur ſuper annua præſtatione, pro anniuerſariis defunctorum, an pertineat ad forum eccleſiaſticum.*

5 *Penſio annua, an poſſit peti pro annis futuris.*

6 *Pretium, an poſſit peti pro annis præteritis.*

QVAES. CCCCCLXXVI.

1 ACTIO perſonalis nō* ſequitur fundum ſeu fundi poſſeſſorem,l.j.§.ſi hæres,ff. ad

Tre.

Tre.cum ſi. hinc eſt, quòd dicimus, quòd ſi annua pẽſio ſuper aliquo fundo inter aliquos priuatos imponatur, & cõſtituatur, quòd poſteà tertius poſſeſſor talis fundi non poterit tali actiõe perſonali, pro dicta penſiõe cõ
a ueniri.[a] argumento ff. de cõtrahen.emptio.in l.fin.§.j.& no. ff. de annu.leg.l.liberto.in prin. & de act.emp.l.in uenditione.Niſi in aliquibus fauorabilibus, ut in alimẽtis: ut ff. de ali.& cib. lega.l. Lucius. Et idem in annuis anniuerſariis, quę relinquuntur eccleſiæ pro defunctis. Eſt enim modus in rebus &c. ut ff. de uer. ob.l.ſi ita quis promiſerit.§.ea l. & facit pro hoc tex. reſpectu anniuerſariorum.in c.quanto.in fi. extrà de uſur.ubi tertius poſſeſſor tenetur ad decimas & obligatiões, ad quas fundus erat affectus.facit etiam ad hoc, quod dicit Hoſt.in ſumma.in ti.de loca.§.quæ actiones.uer. ſed ſi dixerit.& Spec.eo.ti.de loca. in §. nũc aliqua.uerſ.lxxxvj.ubi dicit, quòd ſi quis imponat pẽſionem pro alimentis ſuper aliqua re: ꝙ ipſa res dicitur affecta pro tali penſione perpetuò ad quemcunque transeat poſſeſſorẽ. all. l.hactenus.ff.de uſufru. ſic in ſimili dicẽdum uidetur in annua penſione pro anniuerſario defunctorum data presbyteris talis eccleſię, quibus cenſetur donata aut legata, ut orẽt pro defunctis: & per conſequens ut uiuant & uiuendo anno quolibet orent pro fidelibus defunctis. Et ita reſpectu anniuerſariorũ recordor uidiſſe iudicari in hac curia parl.tempore, quo practicabam in quadam cauſa, in qua partem tunc faciebã. Et facit ratio pro anniuerſariis. nã uidemus, quòd pro tributo principis tertius poſſeſſor poteſt actione perſonali cõueniri.l.imperatores.ff.de uecti.& commiſsis. Idẽ dicamus in eccleſia, cui debetur anniuerſarium pro defunctis.ar. in l.fi.C.de ſa.ſan.ecc.& in auth. de non ali.re.ec.§.ſumus.col. ij. Et hanc opi.de alimentis & anniuerſ.annuis defunctorum, tenet Pet. Iac.in tit.de act. in rem quæ pro re emph. cõpetit. licet per uerbũ, fortè reſpectu anniuerſariorũ. tamen ut ſ. dixi, fuit iudicatũ pro anniuerſa. defunctorum cõtra tertium poſſeſſorem. Et non mirandũ, quia mutata in fauorẽ animæ ſeu legatorũ pro anima, & ad pias cauſas relictorum, à iure ſtatuũtur, quę tamen reſpectu aliorum legatorũ reperiuntur ſtatuta, prout colligitur ex authen. ſed cum teſtator.C.ad l.Fal.& l.j.C.de fideic.
2 ¶*Collige ergo ex prædictis, ꝙ actio perſonalis ſequitur fundi poſſeſſorẽ. primò, pro annua penſione ſuper aliquo fundo pro alimẽtis impoſita. ſecũdò pro annua penſiõe anniuerſariorũ defunctorũ. tertio, pro decimis. quartò, pro oblationibus. quintò, pro tributo principis. ¶ Eſt etiã alius caſus, in quo agitur

agitur actione perſonali contra
tertium poſſeſſorem, uidelicet
quando annua penſio imponi-
tur ſup fundo, quo caſu agi po-
teſt confeſſoria contra tertium
poſſeſsorē, ut plenè ſ. q. xlij. in
3 fi. ¶* An poſsit agi actione per-
ſonali contra donatarium om-
nium bonorum: uide quæ ſcri-
4 pſi ſ. q. cv. ¶* Sed an cauſa, quæ
exoritur ſuper annua præſtatio-
ne pro anniuerſariis defuncto-
rum, pertineat ad forū eccleſia-
ſticum? uidetur ꝙ ſic. ſicut uide-
mus de cauſis mortalegiorum,
quę ad forum eccleſia. pertinēt:
ut dicit Io. An. & Hoſt. in c. ſuſce
pto, extrà de fo. cōpet. omne id,
quod relinquitur ꝓ anima, cen-
ſetur eſſe relictum ad pias cau-
ſas. l. ſi qs Titio. & ibi gl. & Bar.
ff. de legat. ij. l. Lucius. §. j. ff. ad
Tre. & ibi etiā gl. & Bar. & no. p
Sal. in l. j. C. de ſa. ſan. eccl. in ſua
repeti. ¶De legato ad pias cau-
ſas, ſi debeatur teſtamento nul-
lo ſeu reuocato, uide quæ ſcri-
pſi ſ. q. cc. in fi. ¶ Quia legatum
in cauſam alimētorum relictum
debetur, etiā ex teſtamento mi-
nus ſolenni, quod confirmatur
ex præſtatione triennali. per l. j.
C. de fideic. quæro an idē ſit in
quocūque legato pio? dic quòd
ſic, ſecundum Ang. de Peru. in l.
ſi certis annis. C. de pac. in ſua
rep. & Bar. in l. j. C. de ſac. ſan. ec.
5 ¶* An poſsit peti annua præſta-
tio pro annis futuris? text. quòd
6 ſic. in l. j. C. de fideicō. ¶* Sed an
preciū poſsit peti ꝓ annis præ-
teritis, quibus non fuit legatum
annuum præſtitū? dic quòd non,
per l. nulli. C. de ero. mili. anno.
Ita tenet Bar. in tract. ſuo alimē-
torum. Sed debet peti in ſpecie,
in qua debetur: iuxta l. j. C. de fi-
deicommiſsis. ſ. alle.
a ¶Pro dicta penſione cōueniri.
*Vide in ſimili d. Bal. in l. ſi plures. in
iij. co. in uerſ. itē ſi debeas mihi. & in
uer. item ſeruitus eſt & in uer. tamē
fuit. C. de condi inſer.*
*¶Hæc eſt bona q quā bñ no. & repo
ne in occiput tuū, qa rarò eā iuenies.*
*¶Adde tamē, ꝙ in ſeneſcalia Lugd.
poteſt quicunque poſſeſſor conueniri
pro penſione ſituata ſuper poſſeſſiōe,
quæ impræſentiarum tenet: imò plus
etiam pro arreragijs incurſis. & hoc
ex conſuetudine ſeneſcaliæ Lugdu.*

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio in uia publica ad quem
pertineat.*
2 *Delinquens ad flumen Rhodanum,
per quos poſsit puniri.*

QVAES. CCCCCLXXVII.

AD quē pertinet iuriſdictio
1 in uia* publica? a Pet. Iac. in
a ti. ſup iuriſdictiōe libellus, circa
fi. ubi trac. de baſſa iuriſdictiōe.
ibi, nūc quęritur, ad quē ptineat
&c. mouet iſtā q. & cōcludit, ꝙ p
tinet ad illos, q habēt circūqua-
b que iuriſdictionē, b p ſex ratio-
nes, ibi peū ſatis late declaratas,
quas hic lōgum eſſet enarare. &
ex hac determinatiōe dicerē, ꝙ
2 deliquētes uel ſup* flumē Rhod.
deberēt puniri p officia. regios:
p officia. Papę, & p offici. Del. ac
etiā p offici. ducis Sabau. cōiter
qui

qui circuncirca flumen Rhodani habent eorum terras & iuriſdi-ctiones:cum etiam illud flumen & ſimilia flumina ſunt de regaliis,[c] ut in feudis,quæ ſunt regalia.in cap.uno.& ad dictos principes cuilibet in ſuo territorio pertineat regalia.[d] Tamẽ quicquid ſit de iure,rex Franciæ dominus noſter,& ſui officiarii dicunt,quòd inſolidum ei pertinet Rhodanus:& per conſequens in eo iuriſdictio ipſi Regi Frãciæ:[e] & quando officiarii domini ducis Sabaudiæ in ipſo Rhodano aliquid exercitii iuriſdictiõis facere attentant, officiarii regis Lugdu.ipſos inquietant:& condemnãt, prout uidi temporibus meis pluries fieri in curia baliui Lugdu. ¶De quæſtione quæ eſt ad cauſam Rhodani inter illos de Taraſcone, & illos de Bellicardo, facit mentionem Petrus Iacobus in titu.de ſeruitute pecoris paſcendi.circa fin. in quadam additione,&c.

a ¶Iuriſdictio in uia publica. *Adde quod dicit d.* Bal.*in l.ſi plures.in iiii. columna.uerſicu.uidi dubitari.*C.*de condi.inſer.*

b ¶Qui circũcirca flumen habent eorum terras & iuriſdi. *Adde do. Bal.in pra.l.ſi plures.in iij.colum.in uer.item alleg.C.de condit.inſer.ubi dicit, quòd omnia flumina nauigabilia, pertinẽt ad ſtatum imperij:& ſunt regalia.alleg.c.j. quæ ſint rega. col.x.& hoc dicit eſſe uerum in uniuerſali : ſed in particulari ſunt earũ ciuitatum, per quarum territorium tranſit flumen. nam unum,& idem eſt territorium, quod eminet ſuper aquas, & quod immergitur aquis. & hæc ſatis probantur argu.littorũ maris. nam littora,quæ ſunt ſub imperio alicuius populi, ut Venetorũ,uel Ianuenſiũ,ſunt illius populi.*

c ¶Sunt de regaliis. *Regaliæ ſiue regalia, id eſt,res, & iura præcipua Regis uel imperij,ſeu fiſci* Romæ.*uel cuiuſcunque* Regis, *qui in regno ſuo eſt monarcha. & hæc pertinent ad regem : ita quòd non ad alium, niſi ex regia conceſſione,uel largitate ut dicit* Bal.*ſuper rubr.quæ ſint regal. col.x.iuncto eo,quod not.in prin.nigri eiuſdem tit.*

d ¶Pertineant regalia. *Hic dicit auth.inſpecta regia conceſſione, aut aliàs conſuetudine. maximè ad Barones referendo, qui ſuperiores habent.nam & hi non poſſunt prohibere quo minus piſcetur in fluminibus, niſi conſuetudo pinguius ius eis tribuat.& ita ſeruat curia* Frãciæ: *ut dic do.*Ioan.Fab.*in* §.*flumina.in uer.quid ergo.inſti.de rer.diui.*

e ¶Ipſi Regi Frãciæ. Et rectè. *Nemo enim poteſt prætẽdere tale ius regale ſibi cõpetere:niſi uel ex conſuetudine uel regia largitate:attento quòd flumen diſcurrit in ambitu ſui imperij, tranſitq; per diſtrictum ſui regni, unde ius cõmune ſibi aſſiſtit:& ideo contrariũ contendens, de ſuo tit.docere tenetur.arg.eorũ quæ leguntur, & not.in c.dudum extrà,de deci.*

SVMMARIVM.

Duo ſi contendant,uter eorum poſſideat,& dubitetur de ueritate facti, Iudex qualiter prouidebit.

QVAEST. CCCCCLXXVIII.

1 SI agatur*negatoria uel confeſſoria inter duos, & cõſtet iudici illũ, qui pro ſeruitute agit confeſſoria, uel ſeruitutẽ defendat in negatoria eſſe in quaſi poſſeſsione ſeruitutis:tũc iudex debet prohibere aduerſario ne eum impediat uti prædicta ſeruitute, uel quaſi, lite pendente, ſuper cõfeſſoria uel negatoria. Si autẽ ille non ſit in quaſi poſſeſsione ſeruitutis, tunc iudex prohibebit eũ uti, pendente cauſa: argu. ff. de uſufructu. l. cuiuſcunque. §. j. & de itiner. actúque priuato. l. j. §. hoc interdictum. ¶ Si autẽ non conſtet iudici quis eorum quaſi poſsideat, & contentio ſit inter eos, quis eorum quaſi poſsideat, & timeat ucriſimiliter, quòd partes deueniant

a ad arma & rixas,[a] tunc illis tribus cõcurrentibus poterit & debebit iudex rem, ſuper qua eſt controuerſia, ponere ad manum

b ſuam,[b] donec cognitum fuerit, quis illorum ſit potior: argu. ff. de uſufru. l. ſi cuius. §. ſed ſi inter duos. Ita dicit Pet. de Iac. in titu. de negatoria. ibi, item notãdum &c. Et ita ſeruare conſueuit dicta curia parlamenti: & ſimiliter aliæ curiæ inferiores.

a ¶Et rixas. *Quando timetur de rixa, poteſt iudex cogere partes ad concordiam & tranſactionẽ faciẽdam, ut in l. æquiſsimũ. alias eſt §. & incipit princip. in l. ſi uſusfructus. ff. de uſufr. & nõ aliter, ſecundũ d. Ang. in auth. ut litigan. iurẽt. §. quia uerò. in fin. col. ix. debet tamen iudex ſemper niti, ut partes ad concordiam reducat, ut dicit Bald. in Margarita, iudex. in uerſi. iudex debet.*

b ¶Manum ſuam. *Id eſt, facere ſequeſtrum. ut not. do. Bald. in præd. l. æquiſsimũ. in princ. poteſt etiam iudex alium modum ſeruare, ſcilicet præcipere partibus ſub banno ne uadant ad locum contentioſum, ſaluo iure utriuſque partis, ſecundum do. Odo. in præ. l. æquiſsimum. in uerſic. uerũ. & hunc modum tangit tacitè do. Bald. ubi ſ. in uer. poteſt etiam.*

SVMMARIVM.

1 *Captiuatum eripiens à manibus curiæ, an, & qualiter puniatur.*
2 *Pœna corporalis, poteſt curia ſæpe mutare in pecuniariam.*
3 *Appellatio, aufert iuriſdictionẽ Iudici, à quo.*
4 *Opponi de nullitate contra tres conformes ſententias, quando poſsit.*
5 *Amouens literas curiæ, qua pœna puniatur.*

QVAEST. CCCCCLXXIX.

CONTIGIT in facto,[a] quòd nobilis Humbertus de Viriaco,*quendam uocatũ bigordam eripuit à manibus duorum ſeruientiũ Delph. quem ceperãt uigore literarũ Delph. pro incarcerãdo pro quodã debito quinquaginta ſcutorum auri: in quo ipſe bigordã tenebatur cuidam mercatori Lugd. & eum euadere fecit à manibus dictorum ſeruientiũ, ita quòd ipſe bigordam debitor receſsit, quorũ prætextu fuit dictus de uiriaco intitulatus inſtãte procuratore fiſca. & priuato

uato in curia parla.manibus Io.
Botutı ſecretarii Delp.Nunc er-
go quæritur,in quam pœnã ipſe
de uiriaco delatus inciderit? &
uidetur quòd ipſe incidit in cri-
b tmen læſæ maieſtatis,[b] per legẽ
cuiuſque.§.ſi.ff.ad legẽ Iuliã ma-
ieſtatis. de quo tamen dic, ut ibi
per Bart.ın quadã ſua diſtinctio-
ne. Tamen in diffinitione dicti
proceſſus facta in uigilia ramiſ-
palmarũ, M.ccccl xj.curia parla.
mitius agendo cõdemnauit di-
ctum de Viriaco,delatum in xxv.
libris, dandis & ſoluendis fiſci
ærario Delphi. & in damno in-
tereſſe, & expenſis dictæ partis
2 priuatæ. Et ita ex hoc patet,* ꝙ
ipſa curia quando ſibi æquũ ui-
detur, pœnã corporalẽ mutat in
pecuniariã.ſic etiã fuit factum in
quodã alio caſu:ut dixi ſ.q.cccc-
xxxiij.circa finẽ.Et ita ſemper ui-
di fieri,& obſeruari in ipſa curia
parla.xxx. annis, proximè lapſis
circà, quibus ipſam curiã parla.
frequẽtaui, ut aduocatus ibi pra
cticans, & deinde ut cõſiliarius.
¶ Circa hanc materiã,dic latius,
qualiter teneatur eximẽs aliquẽ
manu familiæ ſeu ſeruien.curiæ:
c ut per Bald. in l.addictos.[c] C.de
epiſc.audien.dicit quòd tenetur
ac ſi pro eo in omnẽ caſum fide-
iuſsiſſet.l.iij.C.de exac.trib.lib.x.
Si autem ſeruiens iam poſuiſſet
eum in carcerẽ,tunc eximens de
carceribus, tenetur l.Iul.maieſt.
l.iiij.ff.ad l.Iuliam maieſt. quod
intellige uerũ, quando iam erat
condẽnatus aut cõdemnandus:

quia aut confeſſus uel conui-
ctus de crimine.ut d.l.iij.aliàs au
tem ſi nondũ damnatũ uel con-
feſſum eximat, tunc eximens pu
d nitur:iuxta §.arripiatur.[d] in au-
then. ut omnes obediant iudici-
bus prouinciarũ.col.v.niſi in ca-
ſu legis ſi.C.de maleſi.& mathe.
ubi punitur ad mortem.iſta ſunt
uerba Bart.in d.l.iiij. facit, quod
no.idem Bart.in l.lege Iul.de ui
3 publ. ¶* Aduertẽdũ[c] tamẽ,ꝙ ſi-
e ue malefactor ſit in carcerẽ da-
mnatus, ſiue ducatur ad ſuppli-
ciũ,& cõiuncti ſui iuſtè appellẽt
pro eodẽ, iuxta l.nõ tantũ.ff.de
app.& iudex nõ obſtante appel-
latione iuſta, uult ulterius pro-
cedere in exequendo,ꝙ iſto ca-
ſu põt iudici de facto reſiſti,& ta
lis executio impediri : quia per
appellationẽ ablata eſt iuriſdi-
ctio iudici à quo:ſecundũ Inn.in
c.ſi quãdo. de offic.deleg.quod
eſt notãdũ.Et hoc nõ eſt mirum:
quia quãdo executio nõ eſt reuo
cabilis ſeu retractabilis,tũc faci-
liter põt impediri. facit l. ſi quis
prouocatione.& quod ibi nota-
4 tur,de appella.* Hinc eſt,ꝙ licet
cõtra tres ſentẽtias cõformes nõ
poſsit de nullitate opponi:ut in
cle.j.de re iud. illud tamẽ eſt ue-
rũ,niſi executio eſſet irretracta-
bilis uel perſonalis.Ita dicit Pau-
lus de Leazaris,& Pet.de Ancha.
Nam ut etiam dicit Inno.ın cap.
paſtoralis.de offi.deleg.nanque
executor pœnæ corporalis de-
bet illam exequi, quando uidet
cauſam iniuſtam : ſed debet re-

ferre ſuperiori. ꝓ quo eſt caſus in l.j.in fi.& quod ibi not.ff.de q. ita dicit Ang.de Are.in tract.ſuo de maleficiis.in gl.ſup uerbo, ꝙ fama.in xiiij.col.ibi,ſecũdò quæro,qñ &c.Et ibi etiam quærit,an poſsit fieri uiolẽtia capiẽti crimi noſum.ibi,& primò.Quia ſuprà dixi de il'o,q remouet captiuatũ
5 à manu ſeruiẽtis. ¶ Quæro mo do de illo,q remouet literas curiæ parla.uel alterius curiæ inferioris à manu ſeruiẽtis, in quam pœnam incidat.Bald.in l.ſi qs id
f quod f.ff.de iuriſ.om.iu.dicit ꝙ in pœnã falſi.¶ Qualiter punia-
g tur frãgẽs g literas iudiciales.uide quæ dixi s̃.q.ccxxxiij.¶ Itẽ qualiter puniãtur falſificantes literas principũ,uel iudicum? uide quæ dixi s̃.q.ccccl v.¶ Iuxta præmiſſa quæro,qd ſi clericus ducatur per officiarios tẽporales, an poterit impunè auferri? uide quæ dixi s̃. q.lxxiij.ĩ fi.¶ Qualiter puniatur offendẽs officiariũ Delp.in exer cẽdo ei⁹ offĩn?uide s̃.q.ccccl vij.

a ¶ Cõtigit in facto. *Tu uide de hoc per iſtum,conſi.ccxj.inci.iuxta materiam proceſſus. num.iij.uer.iiij.dicti delati.ubi plenè.*

b ¶ In crimen læſæ maieſtatis. *Ad hoc enim,ut eximens quem à manibus curiæ,incidat in crimẽ læſæ maieſtatis,requiritur,quòd talis exemptus ſeu exceptus fuerit de crimine accuſatus,& condemnatus,aut confeſſus.imò fortè uidetur requiri, ꝙ ipſe eximens iuerit ad carceres, & illinc in illis reum detentum, & de crimine cõdemnatũ ſeu cõfeſſũ emiſerit,ut uidetur ſonare tex.in l.iiij.in uer.itẽ qui ibi in uincula cõtra.ff.ad l.Iul.maie. & ibi do.Azo.in ſum.§. cõmittitur autẽ aliàs.in uerſi.itẽ hac lege tenetur. iũcto eo,quod dicit do. Bal.in l.addictos.in uer.ſecũdò quæritur.C.de epi.audi.Sed uerius uidetur, ꝙ & is l.Iul.maie.teneatur,qui reum iam condemnatũ,aut cõfeſſũ à manibus curiæ ſiue ſeruientis aufert. Nam uerbum, uincula, quo utitur text.& uerbũ, cuſtodia, quo utitur do.Azo, in locis prælleg.uerificãtur tam in manibus ſeruientiũ,quàm in manſione carcerũ : ut l.j,iuncta l.in eos.ff.de cuſto.reo.prætereà,non minus eſt reũ condemnatũ uel cõfeſſũ à manibus ſeruientiũ ſiue curiæ eripere,quàm uinculis carceris ſoluere: cum utrobique maieſtas principis in myſterio iuſtitiæ pariformiter lædatur.& hoc uoluit notare do.Bart.in l.cuiuſque. in iij.notabili.ff.ad l.Iul. maie. Verũ,ſi quis hoc faceret,antequam captus fuiſſet, confeſſus, uel cõdemnatus de crimine,tunc nõ eſſet locus edicto l.Iul.maieſt.ſed tenetur pro reo, ac ſi eo nomine in omnẽ caſum fideiuſſiſſet:& hoc uidetur dicere d.Bal.licet ſufficiẽter loquatur, ubi ſuprà,in præ.uerſic.ij.quæritur.*

c ¶ L.addictos. *Adde quòd do.Card. non ſeruant hanc l.in prin.habentes ex conſuetudine priuilegiũ, ꝙ ſi obuiẽt alicui reo ducto ad ſupplicium, poſſũt mittendo ſuum pileũ,illum à morte liberare:ut dicit do.Saly.in l. addictos.in fi.C.de epiſc.audien.*

d ¶ Punitur iuxta §.arripiatur. *Hoc eſt,pœna l.Iuliæ.de ui priuata. ut dicit do.Barto.in prædi.§.arripiat.& adde*

adde d. Bar.*in l.j.§.is uidetur.in iij.*
col.in uer.quæro utrum.ff.ſi quis ius
dicen.nõ ob.& nihilominus quate-
nus poteſt cõcernere intereſſe partis,
habebit locum,quod dicit d. Bald.*in*
uerſic.ij.quæritur.ad hoc bene facit,
quod dicit idem d. Bald.*in iam alle.*
§.is uidetur.in ij.col.in uerſic.in ea-
dem gloſ.& doct.in l.ſed eximendi.
in §.item ſi quis.in uer.ult.quæro.ff.
ne quis eum,qui in ius uoc.eſt,ui ex.
c ¶ Aduertẽdũ. *Quo ad q̃ones in §.*
trac.adde Bald.*in pr&.l.addictos.in*
uer.& adde.& in uer.dicit etiã iu.
f ¶ Bal.in l.ſi quis id,quod. V*ideli-*
cet in uer.in eadẽ gl.ibi,falſi.& tali
pœna falſi etiã uenit is puniẽdus ul-
tra pœnam quinquaginta aureorũ,
ut in pr&.l.ſi quis. in gloß. in uerſic.
quingentorum,aliàs quinquagintà.
g ¶ Fragẽs.V*ide d.* Bar.*in pr&.uer.in*
eadẽ glo.ubi idẽ ſentit eſſe iudiciũ in
amouẽte & corrũpẽte literas iudic.

SVMMARIVM.

1 *Baſtardus non retinet nobilitatem generis.Fallit in Delph.num.3.*
2 *Baſtardi quibus prærogatiuis priuentur,de iure.*
4 *Legitimatio an habeat locũ in filijs natis ex clandeſtino matrimonio.*

QVAEST. CCCCCLXXX.

1 AN baſtardus retineat* nobilitatẽ generis?Dic,q̃ nõ, de iure.l.humilẽ.C.de inceſ.nup. & tenet per expreſſum Bar. in l. ſi ut proponis.C.de digni. li.xij. in ſua repetitione.circa fi. & idẽ tenet Bar.in l.tutelas.ff.de capi-
2 tis dimi.Ideò non * poſſunt eſſe cõſiliarii principũ.ut tenet Bald. in l.cũ legitimè.de ſtatu hominũ.
Nec poſsũt tales portare arma
a agnatiõis,[a] ut tenet Bal.in l.ge-
neraliter.in fi.C.de inſti.& ſubſt.
ſub cõdi.factis.& per Bar.in l.fi.
3 de uerb.ſign.¶* Sed quicquid ſit
b de iure,de cõſuetudine [b] tñ ge-
nerali præſentis patriæ Delp.& patriarũ circũuicinarũ baſtardi retinẽt nobilitatẽ generis,& portãt nomẽ & arma ſui generis: cũ tñ aliqua differẽtia armorũ pro nobilibus habẽtur & reputãtur: & nõ cõtribuũt in ſubſidiis Delp. ſi tñ uiuãt nobiliter,ſed gaudent omnibus prærogatiuis nobiliũ: ac ſi eſſent legitimi,niſi in ſuccedẽdo parẽtib9,agnatis & cognatis.quo caſu reſpectu ſucceſsiõis ex teſtamẽto,uel ab inteſtato ſeruantur iura cõia. Et an baſtardi
c poſsint ſuccedere parẽtib9 [c] ſuis:
uide in l.ſi qua illuſtris.ff.ad Tertul.& quib.mod.nat.effi.ſui.§.fi. col.vij. ¶ De ſpurio, & an poſsit ſibi relinqui per patrẽ naturalẽ: uide quæ ſcripſi s.q.cclxxx. ¶ De modo articulãdi ad probationẽ nobilitatis: uide plenè p Bart. in d.l.ſi ut ꝓponis.C.de digni.circa fi. ¶ Vtrũ legitimati à Papa,cenſeantur ad tẽporalia legitimati: uide in c.per uenerabilẽ.extrà,q filii ſint leg.& ibi Inn.Hoſt.& gl. tangit.Bar.in l.cunctos populos. C.de ſumma trinit.& fide catho.
4 ¶* Vtrũ legitimatio locum habeat in filiis natis ex clandeſtino matrimonio?Io.Fãb.dicit q̃ nõ, in §.fi.inſti.de nup.¶ Quid operetur legitimatio.uide Bar.in l.q in prouin.ff.de ri.nup.¶ De ma-

&C.de pigno.l. cõtrahitur.quia ſi tabellio facit inſtrumentum,& deficit aliquid de ſolennitate,errore lapſus, & poſteà per diem uel annum tabellio recordetur
a de illa die,ponere poteſt: [a] quia ueritas ſcripturæ debet probari per ſuum authorem.C.de fal.l.ſi quis decurio.& faciunt, quæ dicit Bar.in l.ſi librarius.ff. de uerbo.ſigni. ubi iſtam ponit materiam.Et de hac materia etiam te
3 tigi s̃.q. cxxxj. ¶* Sed quæ ſunt illa negocia, quæ omnino fieri
b debẽt in ſcriptis.[b] Dic ꝙ ſequentia.Primò enim exigitur ſcriptura in emãcipatione liberorũ: ut C.de fid.inſtru.l. in emancipatione. C. de emancipa. lib. Item cũ res ſtabilis datur aduocato pro patrocinio.C.de ſuffragio.l.una. Item, in contractu cum eccleſia celebrato. C. de ſacr.ſanc.eccle. authen. hoc ius porrectũ. Itẽ de teſtamento ſolenni in ſcriptis habito,&codicillis.C.de teſta.l.hac conſultiſsima. Itẽ in ſentẽtiis diffinitiuis& interlocutoriis,quę in ſcriptis ferẽdæ ſunt. C.de ſentẽ. ex bre.rec.l.j.& ij.Item in cõtractu emphyteuticario. C. de iure emphyt.l.j.& iij.ca.j. de cenſi. lib.vj.& ibi per glo. Item cũ aliquis dicit ſe fore clericum,debet docere per literas ſui Epiſcopi teſtimoniales,alioquin pro clerico nõ habetur.l.ſi qua per calumniã.C.de epiſc.& cleri. Item cum aliquis dicit ſe habere mandatũ ſuper aliquibus negotiis à Papa uel Imperatore: literas oſtẽdere debet:aliâs non adhibetur ſibi fides.C.de mãda.prin.l.j. extrà de offic. & poteſta. iudi. delega.c. imperitos. Item in inſinuatione donationis,quæ excedit ſummã quingentorũ aureorũ. & in ſingulis caſibus, in quibus exigitur prætoris authoritas: ut in emancipationibus,in arrogationibus, & cautionibus tutorum,inuentariis,& in alienatione minorũ.extrà de proba.c.quoniã cõtra falſam.C.arbi.tute.l.fina.& C.de ad min. tut.l. hæredi. & inſtitu. de adop.§.ij.& iij. & C. de donat.l.ſi quis argentum.& l. ſancimus.Itẽ in proteſtationibus faciendis,ne currat tẽpus alicui ad interrumpendam præſcriptionem. C. de anna.præſcri.l. ut præfectus. Itẽ, in quodam caſu,qui legitur.C. ſi minor ſe ma.dixerit.l.ſi quis alterius.Item,ſi actum fuerit, ut contractus non ualeat,niſi in ſcriptis fiat.in l.contractus. C. de fid. inſtru.Et in iſtis caſibus, in quibus requiritur ſcriptura,ſi fiat inſtrumentũ,in quo dies opponi omittatur, non ualet inſtrumentum, nec res, ſiue actus, qui geritur, iuxta diſtinctionẽ s̃.poſitã. ¶De inſtrumento ſeu antiqua charta, uide Spec.in tit. de locato. in §. tunc aliqua. uerſi. lvij. & tetigi s̃. q.ccccxiij.in fi. ¶De materia prothocollorũ, uide quæ dixi ſuprà
4 q.xix. ¶* Quid de ſcripturis,quæ reperiũtur in lapide monumentorum? dic quòd licet plenam fidem non faciant, tamen faciũt rem notoriam. ita dicit Bal. in l.

monumentorum. C. de reli. & ſum. fu. ¶ Vtrum ſufficiat, quòd
5 * clauſula inſtrumenti perduca- 2 tur? Dic quòd non: imò debet totum inſtrumentum produci, ſe- a cundum Barto. in rubr. in j. & ij. quæſt. ff. de non. oper. nunc. & Cyn. in l. fin. C. de preci. Imperatori offerend.

a ¶ Ponere poteſt. *De hoc uide quod dicit dominus Baldus in addit. ad Specula. de inſtrumentorum edit. in tertia columna: in §. notarius non poteſt. & in quinta columna, in uerſic. rogitus notarij.*

b ¶ In ſcriptis. *Adde Specula. in titu. praalleg. de inſtrumen. edit. in §. reſtat uidere. in uerſicu. primus eſt. uſque ad uerſicul. uigeſimumnonū. in requiſitione tranſcripti. & ibi dominus Bald. in addi. eiuſdem in quinta columna, in uerſi. commune Peruſij.*

SVMMARIVM.

1 *Protectio & defenſio, an intelligantur cum armis.*

2 *Protegere, uerbum, quid importet.*

QVAEST. CCCCCLXXXIII.

QVAESITVM fuit, & dubitatum, in camera cō 1 ſilii, quid importent illa* uerba, recipio te in protectionem, & defenſionem meam. Canoniſtæ de hoc ſe expediunt, & di- a cunt, ꝙ ſi quis reciperetur ſub defenſione eccleſię, nō debet ecclesia eum defendere cū armis. Sed uidetur ei magis reuerētia haberi, quàm alteri. ut probatur ex textu capituli, recepimus. extrà de priuileg. cum gloſſ. ibi poſita. Sed poſſet probari oppoſitū, per uerbū, protegere* : quod uidetur importare etiam cum armis defendere [a]: ut tenet glo. in l. deſertorem. §. fi. ff. de mili. item poteſt probari in l. fin. C. de profeſſo. & medi. quicquid ipſi canoniſtæ dicant. Sed ſi loqueris in materia contrahentium, de quorum natura eſt iudicialis defenſio: ut l. fi. C. de actio. empt. ſi autem natura contractus non repugnet, dico quòd etiam tenetur defendere cum armis, ut habetur per Bart. in j. quæſtione. ff. circa princ. Et de hac materia tetigi ſuprà q. cccclj. in uerſi. uenio ad quintum quæſitum.

a ¶ Armis defendere. *Pro hoc uidetur facere, quod dicit do. Panor. in c. clerici. infrà in ij. col. in uer. in tertio membro de uita & hone. cle.*

SVMMARIVM.

1 *Iura & actiones an contineantur appellatione rerum.*

2 *Bonorum appellatione, an contineātur nomina, iura, & actiones.*

QVAEST. CCCCCLXXXIIII.

FVIT dubitatū inter nos in 1 camera conſilii: * quia quidam dixerat, dono tibi res meas: ſi ſub iſtis uerbis contineantur iura & actiones quas habebat contra Titiū. gl. [a] in l. omne ius. ff. de ſtat. homi. uidetur uelle, ꝙ ſic. Guli. de cun. ibi tenet contrarium: quia dic. ipſe, glo. procedit quando donaretur res. In quæſtione propoſita, dicitur, dono res meas: ſed uerbū, meas, deno-

tat

b tat meũ [b].ut l.ſuos.in prin.ff. de
leg.iij.& l.nõ ſolũ.§.meũ. de rei
uen.quod non poteſt in actionibus uerificari:quia meæ non dicuntur:ut l.rei.in prin.ff. de leg. iij.& hoc tenet ipſe Guliel.& no. in l.ſi lega. §.ſi bona.ff.ad Treb. & in l.rei.ff. de uerb. ſigni. & de bo.poſſ.l.j.& dic ut ibi not.in gl.
2 ¶*An appellatione bonorum[c]
c contineantur nomina, iura, &
d actiões?[d]uide Bar.in l.Quintus. §.argento.ff. de auro & argen. leg.& in l.j.C.ſi aduerſ.tranſact. & quæ dixi ſ. q. ccxcj. & cccxlj. ¶Sed quid de legato bonorum mobilium & immobilium, an ue
e niant nomina? [e] uide quæ ſcripſi ſ.q. cccccxcix. An uſufructuarius omnium bonorum teneatur ſoluere debita? uide quæ dixi ſuprà q.cccccxlj.

a ¶Gloſſ. *Opinio huius gloſ.eſt uera ſecundum Bal. qui eam (poſtpoſita opi.d.Guli. de cun.) approbat in l. omne ius.hic allegat.*

b ¶Meum. *Voluit fortè dicere dominium:nam uerbũ, meum, ſignificat dominium. dominus Bart. in l.certum.§.ſed & ſi.ff.de confeſſ.*

c ¶An appellatione bonorum. *Tu uide de hoc quæſito, iſtum, conſi. incip.factum tale eſt in rem.numer.j. uerſi.ad quod puto. ubi alleg. conſi. ccxiiij.& conſi.ccxv.*

d ¶Continéantur actiones. *Idem in hoc caſu uidetur ſentire do.Bald. ubi ſupra in uerſi. & per hoc patet.*

e ¶An ueniãt nomina. *Vide gl. & doct.in l.mouentium. ff. de uer.ſign. & do.Bal.in l.j.C.ſi aduer.trãſact.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtibus examinatis ſuper ualore alicuius rei, pars aduerſa producit alium articulum, quod res pluris ualet:an debeant ſuper hoc articulo teſtes examinari.*

QVAEST. CCCCCLXXXV.

TESTES fuerunt exami-
1 nati ſuper articulo* continente, quòd res ualet centum: ſi poſt publicationẽ teſtium, pars aduerſa tradat aliũ articulũ, ꝙ res ualet cẽtum & quinquaginta, utrum teſtes ſuper hoc articulo debeant examinari? dic quòd ſic:& eſt ratio: quia talis articulus non eſt cõtrarius, imo omnino diuerſus:quia poteſt eſſe unũ & aliud.& hanc opi.tenet Bart.
a in l.cum furti.in princ.[a] ff.de in litem iur. & ita fuit determinatum per dominos meos de parlamento in cauſa caſtri rupiſchinardi: in qua cauſa in materia reuiſionis partes fuerũt admiſſæ ad probandũ maiorẽ ualorẽ dicti caſtri, aliorũ bonorũ petitorum per nobilem Claudiũ alamandi, cõtra nobilẽ Io. alamandi. ¶Quæ cõſideratio ſit habenda in ꝓbatione ualoris, alicuius rei. Et de ꝓbatione ualoris uide per Anto.de arc.inſtit. de act.in
b §.ſi quis agens. in iij.col.[b] in materia legis ſecundę.C. de reſcin. uen.attenditur ualor rei, tempore cõtractus: ut dicit Angel. de are.in d.§.ſi quis agẽs.& ibi ponit multa ſingularia in materia d.l.ij.& format ibi libellum. & uide quæ ſcripſi ſ.q.clvij. ¶De articulis

QVAEST. CCCCCLXXV.

1 EMPHYTEVTA * poteſt ſeruitutem cōſtituere in re emphyteuticaria, & ualet con-
a ſtitutio.ff.de ſeruit.l.iij. [a] Itē pōt rem emphyteuticariā, obligare, & ualet pignoris obligatio: ut ff.de pign.l.lex uectigali fundo. & dixi s̄.q.ccccxxviij.in fi. Attamen ſi res poſteà peruenerit ad dominum directū, prima obligatio euaneſcit:ut d.l.lex. uectigali. Et ſimiliter euaneſcit ſeruitus.arg.d.l.lex. uectigali. cum ſit eadem ratio, niſi dominus in ea conſtituenda cōſenſerit.ff.de aqua plu.ar.l.j.Nec nocet etiam eidem domino directo aliqua præſcriptio in ſeruitute uel pignorū obligatiōe:ut C.de præſcrip.xxx.an.l.cū notiſsimi.§. illud.Sed dico hoc uerū, ſi redeat ad dominum, ut ad dominū, ſeu iure dominii:ut quia res cecidit in commiſſum:uel quia cum alteri uēderetur:ipſe dominus directus eam emit eodem precio, ut dominus iure prælatiōis. Secus tamen ſi res perueniſſet ad ipſum dominum directum. Alio modo fortè, uidelicet quia emit eā ab emphyteuta uel in ſolutū, ex donatiōe, legato, uel alio titulo, eā ab emphyteuta habuerit, ut priuatus, & non iure prælationis, uel iure commiſsi: quia tunc remaneret ſeruitus uel pignoris obligatio firma: ut ff. de acquir.re.do.l.traditio.§.j. & de contrahē.emp.l.alienatio. & C. de diſtra. pig. l. ſi debitor. ita etiam tenet Pe.Ia.in ti.de act.in rē pro re emphyteutica.ibi, itē prędicta uera ſunt &c.Et ita uidi determinari in camera cōſilii.
2 ¶* Aduertendum tamē, quòd ſi emphyteuta impoſuerit ſuper ipſa re tempore ſuo aliquā pēſionē, dominus directus tenebitur eam ſoluere: niſi in caſibus ſpecialibus.de quibus tetigi plenè infrà, in proxima ſequē.quæſtione. ¶ De materia iuris prælatiōis, etiam tetigi in aliis terminis. s̄. q.ccccxj. ¶ De materia laudimiorum & iuris prælationis, etiam tetigi s̄.quęſt. ccccxij.

a ¶ L.iij. *In gl.j.ibidem in emphyteuta. & iunge, quod ibi dicit do.* Bald. *ſuper ipſa gl.j. & uide ibidem omnino dom.* Paul.*de* Caſt.*qui dicit, quòd feudatarius poteſt in re feudali conſtituere ſeruitutē, ſicut ſuperficiarius, & emphyteuta.*

SVMMARIVM.

1 *Actio perſonalis non ſequitur fundū, ſeu fundi poßeßorem. Limit.numero 2.*

3 *Actione perſonali an poßit agi contra donatarium omnium bonorum.*

4 *Cauſa quæ exoritur ſuper annua præstatione, pro anniuerſarijs defunctorum, an pertineat ad forum eccleſiaſticum.*

5 *Penſio annua, an poßit peti pro annis futuris.*

6 *Pretium, an poßit peti pro annis præteritis.*

QVAES. CCCCCLXXVI.

1 ACTIO perſonalis nō * ſequitur fundum ſeu fundi poſſeſſorem, l.j.§.ſi hæres, ff. ad

Tre.

Tre.cum ſi. hinc eſt, quòd dicimus, quòd ſi annua pẽſio ſuper aliquo fundo inter aliquos priuatos imponatur,& cõſtituatur, quòd poſteà tertius poſſeſſor talis fundi non poterit tali actiõe perſonali, pro dicta penſiõe cõ
a ueniri.[a] argumento ff. de cõtrahen.emptio.in l.fin.§.j.& no. ff. de annu.leg.l.liberto.in prin. & de act.emp.l.in uenditione.Niſi in aliquibus fauorabilibus,ut in alimẽtis:ut ff. de ali.& cib. lega.l. Lucius. Et idem in annuis anniuerſariis, quę relinquuntur eccleſiæ pro defunctis. Eſt enim modus in rebus &c.ut ff. de uer. ob.l.ſi ita quis promiſerit.§.ea l. & facit pro hoc tex. reſpectu anniuerſariorum.in c.quantò.in fi. extrà de uſur.ubi tertius poſſeſſor tenetur ad decimas & obligatiões,ad quas fundus erat affectus.facit etiam ad hoc, quod dicit Hoſt.in ſumma.in ti.de loca.§.quæ actiones.uer. ſed ſi dixerit.& Spec.eo.ti.de loca. in §. nũc aliqua.uerſ.lxxxvj.ubi dicit, quòd ſi quis imponat pẽſionem pro alimentis ſuper aliqua re: ꝙ ipſa res dicitur affecta pro tali penſione perpetuò ad quemcunque tranſeat poſſeſſorẽ. all. l.hactenus.ff.de uſufru. ſic in ſimili dicẽdum uidetur in annua penſione pro anniuerſario defunctorum data presbyteris talis eccleſię,quibus cenſetur donata aut legata, ut orẽt pro defunctis:& per conſequens ut uiuant & uiuendo anno quolibet orent pro fidelibus defunctis.Et ita reſpectu anniuerſariorũ recordor uidiſſe iudicari in hac curia parl.tempore,quo practicabam in quadam cauſa, in qua partem tunc faciebã. Et facit ratio pro anniuerſariis. nã uidemus,quòd pro tributo principis tertius poſſeſſor poteſt actione perſonali cõueniri.l. imperatores.ff.de uecti.& commiſsis. Idẽ dicamus in eccleſia,cui debetur anniuerſarium pro defunctis.ar. in l.fi.C.de ſa.ſan.ecc.& in auth. de non ali.re.ec. §.ſumus.col. ij. Et hanc opi.de alimentis & anniuerſ.annuis defunctorum, tenet Pet. Iac.in tit.de act. in rem quæ pro re emph. cõpetit. licet per uerbũ, fortè reſpectu anniuerſariorũ. tamen ut ſ.dixi, fuit iudicatũ pro anniuerſa. defunctorum cõtra tertium poſſeſſorem. Et non mirandũ,quia mutata in fauorẽ animæ ſeu legatorũ pro anima,& ad pias cauſas relictorum , à iure ſtatuũtur, quę tamen reſpectu aliorum legatorũ reperiuntur ſtatuta,prout colligitur ex authen. ſed cum teſtator.C.ad l.Fal.& l.j.C.de fideic.
2 ¶*Collige ergo ex prædictis,ꝙ actio perſonalis ſequitur fundi poſſeſſorẽ.primò,pro annua penſione ſuper aliquo fundo pro alimẽtis impoſita. ſecũdò pro annua penſiõe anniuerſariorũ defunctorũ. tertio , pro decimis.quartò, pro oblationibus.quintò, pro tributo principis. ¶ Eſt etiã alius caſus, in quo

agitur actione perſonali contra tertium poſſeſſorem, uidelicet quando annua penſio imponitur ſup fundo, quo caſu agi poteſt confeſſoria contra tertium poſſeſsorē, ut plenè s̄. q. xlij. in
3 fi. ¶* An poſsit agi actione perſonali contra donatarium omnium bonorum: uide quæ ſcripſi s̄, q. cv.
4 ¶* Sed an cauſa, quæ exoritur ſuper annua præſtatione pro anniuerſariis defunctorum, pertineat ad forū eccleſiaſticum? uidetur ꝙ ſic. ſicut uidemus de cauſis mortalegiorum, quę ad forum eccleſia. pertinēt: ut dicit Io. An, & Hoſt. in c. ſuſcepto, extrà de fo. cōpet. omne id, quod relinquitur ꝓ anima, cenſetur eſſe relictum ad pias cauſas. l. ſi qs Titio. & ibi gl. & Bar. ff. de legat. ij. l. Lucius. §. j. ff. ad Tre, & ibi etiā gl. & Bar. & no. ꝑ Sal. in l. j. C. de ſa. ſan. eccl. in ſua repeti. ¶ De legato ad pias cauſas, ſi debeatur teſtamento nullo ſeu reuocato, uide quæ ſcripſi s̄. q. cc. in fi. ¶ Quia legatum in cauſam alimētorum relictum debetur, etiā ex teſtamento minus ſolenni, quod confirmatur ex præſtatione triennali. per l, j, C. de fideic. quæro an idē ſit in quocūque legato pio? dic quòd ſic, ſecundum Ang. de Peru, in l, ſi certis annis. C. de pac. in ſua rep. & Bar, in l, j, C. de ſac. ſan. ec,
5 ¶* An poſsit peti annua præſtatio pro annis futuris? text. quòd
6 ſic. in l. j. C. de fideicō. ¶* Sed an preciū poſsit peti ꝓ annis præteritis, quibus non fuit legatum annuum præſtitū? dic quòd non, per l. nulli. C. de ero. mili. anno. Ita tenet Bar. in tract. ſuo alimētorum. Sed debet peti in ſpecie, in qua debetur: iuxta l. j. C. de fideicommiſsis. s̄. alle.

a ¶ Pro dicta penſione cōueniri. *Vide in ſimili d. Bal. in l. ſi plures. in iij. co. in uerſ. itē ſi debeas mihi. & in uer. item ſeruitus eſt & in uer. tamē fuit. C. de condi inſer.*

b ¶ *Hæc eſt bona q quā bñ no. & repone in occiput tuū, qa rarò e.ī iuenies.*

¶ *Adde tamē, ꝙ in ſeneſcalia Lugd. poteſt quicunque poſſeſſor conueniri pro penſione ſituata ſuper poſſeſsiōe, quæ impræſentiarum tenet: imò plus etiam pro arreragijs incurſis. & hoc ex conſuetudine ſeneſcaliæ Lugdu.*

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio in uia publica ad quem pertineat,*

2 *Delinquens ad flumen Rhodanum, per quos poſsit puniri.*

QVAES. CCCCCLXXVII.

AD quē pertinet iuriſdictio in uia* publica? a Pet. Iac. in ti. ſup iuriſdictiōe libellus, circa fi. ubi trac. de baſſa iuriſdictiōe. ibi, nūc quęritur, ad quē ptineat &c. mouet iſtā q. & cōcludit, ꝙ ptinet ad illos, q habēt circūquaque iuriſdictionē, b p ſex rationes, ibi peū ſatis late declaratas, quas hic lōgum eſſet enarare. & ex hac determinatiōe dicerē, ꝙ
2 delīquētes uel ſup* flumē Rhod. deberēt puniri p officia. regios: p officia. Papę, & p offici, Del. ac etiā p offici. ducis Sabau, cōiter

qui

qui circuncirca flumen Rhodani habent eorum terras & iuriſdictiones: cum etiam illud flumen & ſimilia flumina ſunt de regaliis,[c] ut in feudis, quæ ſunt regalia. in cap. uno. & ad dictos principes cuilibet in ſuo territorio pertineāt regalia.[d] Tamē quicquid ſit de iure, rex Franciæ dominus noſter, & ſui officiarii dicunt, quòd inſolidum ei pertinet Rhodanus: & per conſequens in eo iuriſdictio ipſi Regi Frāciæ:[e] & quando officiarii domini ducis Sabaudiæ in ipſo Rhodano aliquid exercitii iuriſdictiōis facere attentant, officiarii regis Lugdu. ipſos inquietant: & condemnāt, prout uidi temporibus meis pluries fieri in curia baliui Lugdu. ¶De quæſtione quæ eſt ad cauſam Rhodani inter illos de Taraſcone, & illos de Bellicardo, facit mentionem Petrus Iacobus in titu. de ſeruitute pecoris paſcendi. circa fin. in quadam additione, &c.

a ¶Iuriſdictio in uia publica. *Adde quod dicit d.* Bal. *in l. ſi plures. in iiii. columna uerſicu. uidi dubitari.* C. *de condi. inſer.*

b ¶Qui circūcirca flumen habent eorum terras & iuriſdi. *Adde do.* Bal. *in præ. l. ſi plures. in iij. colum. in uer. item alleg.* C. *de condit. inſer. ubi dicit, quòd omnia flumina nauigabilia, pertinēt ad ſtatum imperij: & ſunt regalia. alleg. c. j. quæ ſint rega. col. x. & hoc dicit eſſe uerum in uniuerſali: ſed in particulari ſunt earū ciuitatum, per quarum territorium tranſit flumen. nam unum, & idem eſt territorium, quod eminet ſuper aquas, & quod immergitur aquis. & hæc ſatis probantur argu. littorū maris. nam littora, quæ ſunt ſub imperio alicuius populi, ut Venetorū, uel Ianuenſiū, ſunt illius populi.* 1

c ¶Sunt de regaliis. *Regaliæ ſiue regalia, id eſt, res, & iura præcipua* Regis *uel imperij, ſeu fiſci* Romæ. *uel cuiuſcunque* Regis, *qui in regno ſuo eſt monarcha. & hæc pertinent ad regem: ita quòd non ad alium, niſi ex regia conceſſione, uel largitate: ut dicit* Bal. *ſuper rubr. quæ ſint regal. col. x. iuncto eo, quod not. in prin. nigri eiuſdem tit.*

d ¶Pertineant regalia. *Hic dicit auth. inſpecta regia conceſſione, aut aliàs conſuetudine. maximè ad Barones referendo, qui ſuperiores habent. nam & hi non poſſunt prohibere quo minus piſcetur in fluminibus, niſi conſuetudo pinguius ius eis tribuat. & ita ſeruat curia Frāciæ: ut dic do. Ioan. Fab. in §. flumina. in uer. quid ergo. inſti. de rer. diui.*

e ¶Ipſi Regi Frāciæ. *Et rectè. Nemo enim poteſt prætēdere tale ius regale ſibi cōpetere: niſi uel ex conſuetudine uel regia largitate: attento quòd flumen diſcurrit in ambitu ſui imperij, tranſitq; per diſtrictum ſui regni, unde ius cōmune ſibi aſſiſtit: & ideo contrariū contendens, de ſuo tit. docere tenetur. arg. eorū quæ leguntur, & not. in c. dudum. extrà, de deci.*

SVMMARIVM.

1 *Duo ſi contendant, uter eorum poſſideat, & dubitetur de ueritate facti, Iudex qualiter prouidebit.*

QVAEST. CCCCCLXXVIII.

1 SI agatur*negatoria uel conſeſſoria inter duos, & cõſtet iudici illũ, qui pro ſeruitute agit confeſſoria, uel ſeruitutẽ defen-
b dat in negatoria eſſe in quaſi poſſeſsione ſeruitutis: tũc iudex debet prohibere aduerſario ne eum impediat uti prædicta ſeruitute, uel quaſi, lite pendente, ſuper cõfeſſoria uel negatoria. Si autẽ ille non ſit in quaſi poſſeſsione ſeruitutis, tunc iudex prohibebit eũ uti, pendente cauſa: argu. ff. de uſufructu, l. cuiuſcunque. §. j. & de itiner. actúque priuato. l. j. §. hoc interdictum. ¶ Si autẽ non conſtet iudici quis eorum quaſi poſsideat, & contentio ſit inter eos, quis eorum quaſi poſsideat, & timeat ueriſimiliter, quòd partes deueniant
a ad arma & rixas,[a] tunc illis tribus cõcurrentibus poterit & debebit iudex rem, ſuper qua eſt controuerſia, ponere ad manum
b ſuam,[b] donec cognitum fuerit, quis illorum ſit potior: argu. ff. de uſufru. l. ſi cuius. §. ſed ſi inter duos. Ita dicit Pet. de lac. in titu. de negatoria. ibi, item notãdum &c. Et ita ſeruare conſueuit dicta curia parlamenti: & ſimiliter aliæ curiæ inferiores.

a ¶ Et rixas. *Quando timetur de rixa, poteſt iudex cogere partes ad concordiam & transactionẽ faciẽdam, ut in l. æquiſsimũ. alias eſt §. & incipit princip. in l. ſi uſusfructus. ff. de uſufr. & nõ aliter, ſecundũ d. Ang. in auth. ut litigan. iurẽt. §. quia uerò. in fin. col. ix. debet tamen iudex ſemper niti, ut partes ad concordiam reducat, ut dicit* Bald. *in* Margarita, *iudex. in uerſi. iudex debet.*

b ¶ Manum ſuam. *Id eſt, facere ſequeſtrum. ut not. do.* Bald. *in præd. l. æquiſsimũ. in princ. poteſt etiam iudex alium modum ſeruare, ſcilicet præcipere partibus ſub banno ne uadant ad locum contentioſum, ſaluo iure utriuſque partis, ſecundum do.* Odo. *in præ. l. æquiſsimum. in uerſic. uerũ. & hunc modum tangit tacitè do.* Bald. *ubi ſ. in uer. poteſt etiam.*

SVMMARIVM.

1 *Captiuatum eripiens à manibus curiæ, an, & qualiter puniatur.*

2 *Pœna corporalis, poteſt curia ſæpe mutare in pecuniariam.*

3 *Appellatio, aufert iuriſdictionẽ Iudici, à quo.*

4 *Opponi de nullitate contra tres conformes ſententias, quando poſsit.*

5 *Amouens literas curiæ, qua pœna puniatur.*

QVAEST. CCCCCLXXIX.

a CONTIGIT in facto,[a] quòd nobilis Humbertus de Vi-
1 riaco,* quendam uocatũ bigordam eripuit à manibus duorum ſeruientiũ Delph. quem ceperãt uigore literarũ Delph. pro incarcerãdo pro quodã debito quinquaginta ſcutorum auri: in quo ipſe bigordã tenebatur cuidam mercatori Lugd. & eum euadere fecit à manibus dictorum ſeruientiũ, ita quòd ipſe bigordam debitor receſsit, quorũ prætextu fuit dictus de uiriaco intitulatus inſtãte procuratore fiſca. & pri-

uato

uato in curia parla.manibus Io.
Botuti ſecretarii Delp.Nunc er-
go quæritur,in quam pœnā ipſe
de uiriaco delatus inciderit? &
uidetur quòd ipſe incidit in cri-
b men læſæ maieſtatis,[b] per legē
cuiuſque.§.fi.ff.ad legē Iuliā ma-
ieſtatis. de quo tamen dic, ut ibi
per Bart.in quadā ſua diſtinctio-
ne. Tamen in diffinitione dicti
proceſſus facta in uigilia ramiſ-
palmarū, M.ccccLxj.curia parla.
mitius agendo cōdemnauit di-
ctum de Viriaco,delatum in xxv.
libris, dandis & ſoluendis fiſci
ærario Delphi. & in damno in-
tereſſe, & expenſis dictæ partis
2 priuatæ. Et ita ex hoc patet,* ꝙ
ipſa curia quando ſibi æquū ui-
detur, pœnā corporalē mutat in
pecuniariā.ſic etiā fuit factum in
quodā alio caſu:ut dixi ſ.q.cccc-
xxxiij.circa finē.Et ita ſemper ui-
di fieri,& obſeruari in ipſa curia
parla.xxx. annis, proximè lapſis
circà, quibus ipſam curiā parla.
frequētaui, ut aduocatus ibi pra
cticans, & deinde ut cōſiliarius.
¶ Circa hanc materiā,dic latius,
qualiter teneatur eximēs aliquē
manu familiæ ſeu ſeruien.curiæ:
ut per Bald. in l.addictos.[c] C.de
epiſc.audien.dicit quòd tenetur
ac ſi pro eo in omnē caſum fide-
iuſsiſſet.l.iij.C.de exac.trib.lib.x.
Si autem ſeruiens iam poſuiſſet
eum in carcerē,tunc eximens de
carceribus, tenetur l.Iul.maieſt.
l.iiij.ff.ad l.Iuliam maieſt. quod
intellige uerū, quando iam erat
condēnatus aut cōdemnandus:
quia aut confeſſus uel conui-
ctus de crimine.ut d.l.iij.aliàs au
tem ſi nondū damnatū uel con-
feſſum eximat, tunc eximens pu
d nitur:iuxta §.arripiatur.[d] in au-
then. ut omnes obediant iudici-
bus prouinciarū.col.v.niſi in ca-
ſu legis ſi.C.de maleſi.& mathe.
ubi punitur ad mortem.iſta ſunt
uerba Bart.in d.l.iiij. facit, quod
no.idem Bart.in l.lege Iul.de ui
3 publ. ¶* Aduertēdū[e] tamē,ꝙ ſi-
e ue malefactor ſit in carcerē da-
mnatus, ſiue ducatur ad ſuppli-
ciū,& cōiuncti ſui iuſtè appellēt
pro eodē, iuxta l.nō tantū.ff.de
app.& iudex nō obſtante appel-
latione iuſta, uult ulterius pro-
cedere in exequendo,ꝙ iſto ca-
ſu pōt iudici de facto reſiſti,& ta
lis executio impediri : quia per
appellationē ablata eſt iuriſdi-
ctio iudici à quo:ſecundū Inn.in
c.ſi quādo. de offic.deleg.quod
eſt notādū.Et hoc nō eſt mirum:
quia quādo executio nō eſt reuo
cabilis ſeu retractabilis,tūc faci-
liter pōt impediri. facit l. ſi quis
prouocatione.& quod ibi nota-
4 tur,de appella.* Hinc eſt,ꝙ licet
cōtra tres ſentētias cōformes nō
poſsit de nullitate opponi:ut in
cle.j.de re iud. illud tamē eſt ue-
rū,niſi executio eſſet irretracta-
bilis uel perſonalis.Ita dicit Pau-
lus de Leazaris,& Pet.de Ancha.
Nam ut etiam dicit Inno.in cap.
paſtoralis.de offi.deleg.nanque
executor pœnæ corporalis de-
bet illam exequi, quando uidet
cauſam iniuſtam : ſed debet re-

ferre ſuperiori. pro quo eſt caſus in l.j.in fi.& quod ibi not.ff.de q. ita dicit Ang.de Are.in tract.ſuo de maleficiis.in gl.ſup uerbo, quod fama.in xiiij.col.ibi,ſecũdò quæro,quã &c.Et ibi etiam quærit,an poſsit fieri uiolẽtia capiẽti crimi noſum.ibi,& primò.Quia ſuprà dixi de illo,q remouet captiuatũ à manu ſeruiẽtis. ¶* Quæro mo do de illo,q remouet literas curiæ parla.uel alterius curiæ inferioris à manu ſeruiẽtis, in quam pœnam incidat.Bald.in l.ſi qs id

f quod f.ff.de iuriſ.om.iu.dicit quod in pœnã falſi.¶ Qualiter puniatur

g frãgẽs g literas iudiciales.uide quæ dixi ſ.q.ccxxxiij.¶ Itẽ qualiter puniãtur falſificantes literas principũ,uel iudicum? uide quæ dixi ſ.q.ccccclv.¶ Iuxta præmiſſa quæro,qd ſi clericus ducatur per officiarios tẽporales, an poterit impunè auferri? uide quæ dixi ſ. q.lxxiij.ĩ fi.¶ Qualiter puniatur offendẽs officiariũ Delp.in exer cẽdo ei⁹ offiñ?uide ſ.q.ccccclvij.

a ¶ Cõtigit in facto. *Tu uide de hoc per iſtum,conſi.ccxj.inci.iuxta materiam proceſſus. num.iij.uer.iiij.dicti delati.ubi plenè.*

b ¶ In crimen læſæ maieſtatis. *Ad hoc enim,ut eximens quem à manibus curiæ,incidat in crimẽ læſæ maieſtatis,requiritur,quòd talis exemptus ſeu exceptus fuerit de crimine accuſatus,& condemnatus,aut confeſſus.imò fortè uidetur requiri, quod ipſe eximens iuerit ad carceres, & illinc in illis reum detentum, & de crimine cõdemnatũ ſeu cõfeſſũ emiſerit,ut uidetur ſonare tex.in l.iiij.in uer.itẽ qui ibi in uincula cõtra.ff.ad l.Iul.maie. & ibi do.Azo.in ſum.§. cõmittitur autẽ aliàs.in uerſi.itẽ hac lege tenetur. iũcto eo,quod dicit do. Bal.in l.addictos.in uer.ſecũdò quæritur.C.de epi.audi.Sed uerius uidetur,quod & is l.Iul.maie.teneatur,qui reum iam condemnatũ,aut cõfeſſũ à manibus curiæ ſiue ſeruientis aufert. Nam uerbum, uincula, quo utitur text.& uerbũ, cuſtodia, quo utitur do.Azo, in locis prææalleg.uerificãtur tam in manibus ſeruientiũ,quàm in manſione carcerũ: ut l.j,iuncta l.in eos.ff.de cuſto.reo.prætereà,non mitius eſt reũ condemnatũ uel cõfeſſũ à manibus ſeruientiũ ſiue curiæ eripere,quàm uinculis carceris ſoluere: cum utrobique maieſtas principis in myſterio iuſtitiæ pariformiter lædatur.& hoc uoluit notare do.Bart.in l.cuiuſque. in iij.notabili.ff.ad l.Iul. maie. Verũ,ſi quis hoc faceret,antequam captus fuiſset, confeſſus, uel cõdemnatus de crimine,tunc nõ eſſet locus edicto l.Iul.maieſt.ſed tenetur pro reo, ac ſi eo nomine in omnẽ caſum fideiuſſiſſet:& hoc uidetur dicere d.Bal.licet ſufficiẽter loquatur, ubi ſuprà,in præ.uerſic.ij.quæritur.*

c ¶ L.addictos. *Adde quòd do.Card. non ſeruant hanc l.in prin.habentes ex conſuetudine priuilegiũ, quod ſi obuiẽt alicui reo ducto ad ſupplicium, poſſũt mittendo ſuum pileũ,illum à morte liberare:ut dicit do.Saly.in l. addictos.in fi.C.de epiſc.audien.*

d ¶ Punitur iuxta §.arripiatur. *Hoc eſt,pœna l.Iuliæ.de ui priuata. ut dicit do.Barto.in pradi.§.arripiat. & adde*

adde d.Bar.in l.j.§.is uidetur.in iij. col.in uer.quæro utrum.ff.ſi quis ius dicen.nõ ob.& nihilominus quateɤ nus poteſt cõcernere intereſſe partis, habebit locum, quod dicit d.Bald.in uerſic.ij.quæritur.ad hoc bene facit, quod dicit idem d.Bald.in iam alle. §.is uidetur.in ij.col.in uerſic.in eaɤ dem gloſ.& doct.in l.ſed eximendi. in §.item ſi quis.in uer.ult.quæro ff. ne quis eum, qui in ius uoc.eſt, ui ex.

e ¶Aduertẽdũ. *Quo ad q̃ones in §. trac.adde Bald.in præ.l.addictos.in uer.& adde.& in uer.dicit etiã iu.*

f ¶Bal.in l.ſi quis id, quod. *Videliɤ cet in uer.in eadẽ gl.ibi, falſi.& tali pœna falſi etiã uenit is puniẽdus ulɤ tra pœnam quinquaginta aureorũ, ut in præ.l.ſi quis. in gloß. in uerſic. quingentorum, aliàs quinquagintà.*

g ¶Frãgẽs. *Vide d.Bar.in præ.uer.in eadẽ glo.ubi idẽ ſentit eſſe iudiciũ in amouẽte & corrũpẽte literas iudic.*

SVMMARIVM.

1 *Baſtardus non retinet nobilitatem generis.Fallit in Delph.num.3.*

2 *Baſtardi quibus prærogatiuis priɤ uentur, de iure.*

4 *Legitimatio an habeat locũ in filijs natis ex clandeſtino matrimonio.*

QVAEST. CCCCCLXXX.

1 AN baſtardus retineat* nobilitatẽ generis? Dic, ꝙ nõ, de iure.l.humilẽ.C.de inceſ.nup. & tenet per expreſſum Bar. in l. ſi ut proponis.C.de digni. li.xij. in ſua repetitione.circa fi. & idẽ tenet Bar.in l.tutelas.ff.de capiɤ
2 tis dimi.Ideò non * poſſunt eſſe cõſiliarii principũ.ut tenet Bald. in l.cũ legitimè.de ſtatu hominũ. Nec poſſũt tales portare arma agnatiõis,[a] ut tenet Bal.in l.generaliter.in fi.C.de inſti.& ſubſt. ſub cõdi.factis.& per Bar.in l.fi. de uerb.ſign. ¶*Sed quicquid ſit 3
de iure, de cõſuetudine[b] tñ generali præſentis patriæ Delp.& patriarũ circũuicinarũ baſtardi retinẽt nobilitatẽ generis, & portãt nomẽ & arma ſui generis: cũ tñ aliqua differẽtia armorũ pro nobilibus habẽtur & reputãtur: & nõ cõtribuũt in ſubſidiis Delp. ſi tñ uiuãt nobiliter, ſed gaudent omnibus prærogatiuis nobiliũ: ac ſi eſſent legitimi, niſi in ſuccedẽdo parẽtib⁹, agnatis & cognatis.quo caſu reſpectu ſucceſſiõis ex teſtamẽto, uel ab inteſtato ſeruantur iura cõia. Et an baſtardi poſſint ſuccedere parẽtib⁹[c] ſuis: uide in l.ſi qua illuſtris.ff.ad Tertul.& quib.mod.nat.effi.ſui.§.fi. col.vij. ¶De ſpurio, & an poſſit ſibi relinqui per patrẽ naturalẽ: uide quæ ſcripſi ſ.q.cclxxx. ¶De modo articulãdi ad probationẽ nobilitatis: uide plenè ꝑ Bart. in d.l.ſi ut ꝓponis.C.de digni.circa fi. ¶Vtrũ legitimati à Papa, cenſeantur ad tẽporalia legitimati: uide in c.per uenerabilẽ.extrà, q filii ſint leg.& ibi Inn.Hoſt.& gl. tangit.Bar.in l.cunctos populos. C.de ſumma trinit.& fide catho.
4 ¶*Vtrũ legitimatio locum habeat in filiis natis ex clandeſtino matrimonio? Io.Fab.dicit ꝙ nõ, in §.fi.inſti.de nup. ¶Quid operetur legitimatio.uide Bar.in l.q in proin.ff.de ri.nup. ¶De ma-

de latra ad d.pacta ineunda, tan
tũ eo caſu d.centũ ſcuta auri re-
ſtituere tenetur d.de latra.Et hãc
a diſtinctionem[a] ponit Inn. in ſimi
li materia in c.quia plerique. extrà
de immunitate eccleſiarum. ubi
2 ipſe trac. An * quis teneatur reſti
tuere id qđ lucratur in ludo ta-
b xillorũ[b] iuxta materiã auth. aleã-
rum uſus.C. de reli. & ſumpt. fu-
nerum.& not.per gl. in l.fi. ff. de
alea. & determinat ibi Inno.ꝙ ſi
ille,qui traxit alium ad ludendũ,
lucretur,tenetur ad reſtitutionẽ.
Si antè ille, qui perdidit,traxerit
ad ludendũ, non repetit:ut ibi,
plenius per eũ. Sed qualiter re-
ſpondebitur ad dictũ ca.debito-
res.per quod dictus do. Franci-
ſcus de cizerino uoluit dicere,
quod ſolutum per ſimoniam,po
teſt indiſtinctè repeti, ſicut uſura
ſoluta indiſtinctè repetitur, per
per dictum c.debitores. Sed ad
hoc dicebant aliqui, ꝙ aliud eſt
in ſymonia,& aliud in uſura. Et
ratio diuerſitatis eſt, quia in ſy-
monia uerſatur peccatum, non
ſolum reſpectu recipientis, ſed
etiã reſpectu ſoluentis:ut in c.de
3 hoc.extrà de ſimonia. ¶* Quod
ſecus eſt in uſura,ubi licet ex par
te recipientis uſurã uerſetur pec
catũ,non tamẽ reſpectu promit-
tentis.Quod patet: quia iurans
ſoluere uſuram,debet iuramen-
tũ ſeruare: ut d. c. debitores. qđ
non faceret,ſi iuramentũ reſpe-
ctu ipſius iurãtis eſſet inductiuũ
peccati.ut c.cum cõtingat. extrà a
de iure.Et ideò non mirũ, ſi ſol-
uens uſurã, non repetat: cũ in eo
non uerſetur peccatũ. quod ſe-
cus eſt in ſoluente ſimoniam, in
quo uerſatur peccatum, ſicut in
repeticẽte,in quo propterea pari
tas delicti ſiue peccati facit ceſ-
ſare repetitionẽ indebiti ſoluti:
iuxta dictam regulã iuris,in pari
cauſa turpitudinis,&c. Et ſic non
1 obſt.d. c. debitores. cũ caſus ſint
diuerſi,& nõ aduerſi,per prædi-
cta.Et pro hac ſolutione faciunt
etiam ea,quæ dixi ſ.q.lxxx.in fin.
ubi etiam tetigi de hac materia
ſimoniæ.& de materia & intelle
ctu dicti capi. debitores. de qua
materia uide plenius per Henri.
Bochic, in authen. ſacramẽta pu
berũ.C.ſi aduer.uen. & per Bart.
in l.ſi quis pro eo.ff.de fideiuſſo. d
& per Canoniſtas in dicto c. cũ
contingat. extrà de iureiur. Fuit
ergo tunc cõcluſum per domi-
nos parlamenti, quòd dictus de
latra dicta centũ ſcuta per ſimo-
niam ſoluta repetere non pote-
4 rat,per ſ. proximè alleg.* Sed cũ
ſolutum per ſimoniam nõ poſ-
ſit repeti, cui applicabitur? Dic
quòd illi eccleſiæ, cui facta eſt in
iuria, ut dicit gloſſ. in d. cap. de
hoc. de ſimonia. in gloſſ. fin.
ſuper uerbo,reſtituãt. Et ideò di
ctus de latra dicta centum ſcu-
ta ſoluere, & reſtituere tenebi-
tur dictæ præceptoriæ ſancti An
tonii Burgundii, cui facta fuit
dicta iniuria per dictã gloſſ.in d.
c.de hoc.extrà de ſimonia.

¶ Diſtinctionem. *Aduerte, quia au thor nõ intendit approbare huiuſmo* 2

di diſtinctionem, quo ad deciſionem præſentis quæſtionis: ſecũdũ op. ſuprà primò ordine recitatam. Nam licet 3
4 *prohibitum ſit ludere ad aleas & ta xillos: non tamen eſt perpetuò prohibitũ. Nec quidem talis ludus princi* 5
paliter prohibetur, propter ſe, ſed propter mala, quæ exinde ſequuntur: ut dicũt dom. Azo et Panor. in locis in frà in proxima apoſtilla allegatis: er 1
go non ritè argueretur à ludo prata elo, ad ſimoniam: cum illa perpetuò, & principaliter propter ſe ſit prohi 2
bita, tãquam de ſe mala, et in ſe ipſa perniciosa: adeò, ut omnia crimina ad comparationẽ ſimoniacæ hæreſis, quaſi pro nihilo reputentur: ut. j. q. uel patet ita dicit domi. Goſ. in ſumma, de ſimonia. in prin.

b ¶ In ludo taxillorum. *An & quãdo quis teneatur reſtituere, quod lucratur in ludo alearum, ſiue taxillorũ: uide dom. Panor. plene tractãtem in c. clerici. v. in addi. in iij. col. in glo. in uerſi. ad aleas. extrà de uit. & ho ne. cleri. & adde domi. Azo. in ſumma. C. de relig. & ſumpt. fune. in v. col. in §. accedamus ad ſequentẽ partẽ. & domi. Salyce. eo. ti. in l. alearum uſus. in uerſi. quæro, an huic.*

¶ Tu adde Hoſtien. in ſumma de exceſ. prælat. uerſi. clericus. & in ſum. de pœnis. §. j. uerſi. quid de luſoribus. & latè per Ioan. de Imo. in l. is qui cum ſciret. ff. pro empto. & per Alex. in cõ ſi. lxxvij. incipiẽ. circa primũ. in v. uolu. col. fin. ubi decidit, nunquid bona acquiſita ex ludo azardi, debeant tanquam communia diuidi.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum in quo dies eſt errore omiſſa, an ualeat. diſting. nu. 2.*
2 *Negotia quæ nam debeat omnino fieri in ſcriptis.*
3 *Scriptura in monumentis, faciunt rem notoriam, non tamen fidem.*
4 *Inſtrumenti clauſula an ſufficiat ad fidem faciendam.*

QVAEST. CCCCCLXXXII.

REPERITVR inſtrumentum publicum* manu notarii confectum, in quo dies non eſt appoſita, quæritur an ualeat. & uidetur quod non: a quia dies eſt de ſolennitate inſtrumenti: unde ſi deeſt, uidetur q; non ualeat: in authen. ut præpo. no. Imperatoris. §. j. col. vj. & in authẽ. quib. mo. na. efficiũtur legitimi. §. ad hęc. col. vij. & C. de apochis publicis. l. j. lib. x. C. de diuerſis reſcrip. l. iij. & C. de contrahend. & commit. ſtip. l. optimam. In contrarium uidetur, quòd ualeat ut in prima conſtitutione Codicis, uer. ibi tamen. & C. de Iuſt. codi. cõfir. ubi uide. Et ſi quid deficiat de ſolennitate, non tamen uitiatur negotium. ff. de uent. inſpi. l. j. in fi. & C. de teſtamen. mili. l. milites. & ff. de in integr. reſtitu. l. diuus. Dic ergo:* aut eſt tale negotium quod debet fieri in ſcriptis omnino aut non. Primo caſu, ſi dies deſit, dico inſtrumentũ & rem non ualere. C. de fide inſtrumen. l. contractus. Secundo caſu, quando non exigit ſolennitatem ſcripturę, ſed fuit facta, ut id, quod fiebat, facilius probaretur, & tunc uidetur dicendum, quòd ualeat. ff. de fid. inſtr. l. pen. & C.

&C.de pigno. l. cõtrahitur.quia ſi tabellio facit inſtrumentum,& deficit aliquid de ſolennitate,er rore lapſus , & poſteà per diem uel annum tabellio recordetur
a de illa die,ponere poteſt: [a] quia ueritas ſcripturæ debet probari per ſuum authorem.C.de fal.l.ſi quis decurio.& faciunt, quæ dicit Bar.in l.ſi librarius.ff. de uerbo.ſigni. ubi iſtam ponit materiam.Et de hac materia etiam te
3 tigi ſ.q. cxxxj. ¶ * Sed quæ ſunt illa negocia , quæ omnino fieri
b debẽt in ſcriptis.[b] Dic ꝙ ſequentia.Primò enim exigitur ſcriptura in emãcipatione liberorũ: ut C.de fid.inſtru.l. in emancipatione. C. de emancipa. lib. Item cũ res ſtabilis datur aduocato pro patrocinio.C.de ſuffragio.l.una. Item , in contractu cum eccleſia celebrato. C. de ſacr.ſanc.eccle. authen. hoc ius porrectũ. Itẽ de teſtamento ſolenni in ſcriptis habito,&codicillis.C.de teſta.l.hac conſultiſsima. Itẽ in ſentẽtiis diffinitiuis& interlocutoriis,quę in ſcriptis ferẽdæ ſunt. C.de ſentẽ. ex bre.rec.l.j.& ij.item in cõtractu emphyteuticario. C. de iure emphyt.l.j.& iij.ca. j. de cenſi. lib.vj.& ibi per glo. Item cũ aliquis dicit ſe fore clericum,debet docere per literas ſui Epiſcopi teſtimoniales,alioquin pro clerico nõ habetur.l.ſi qua per calumniã.C.de epiſc.& cleri. Item cum aliquis dicit ſe habere mandatũ ſuper aliquibus negotiis à Papa uel Imperatore: literas oſtẽdere debet:aliâs non adhibetur ſibi fides.C.de mãda.prin.l.j. extrà de offic. & poteſta. iudi. delega.c. imperitos. Item in inſinuatione donationis,quæ excedit ſummã quingentorũ aureorũ. & in ſingulis caſibus , in quibus exigitur prætoris authoritas: ut in emancipationibus,in arrogationibus, & cautionibus tutorum,inuentariis,& in alienatione minorũ.extrà de proba.c.quoniã cõtra falſam.C.arbi.tute.l.fina.& C.de ad min. tut.l. hæredi. & inſtitu. de adop.§.ij.& iij.& C. de donat.l.ſi quis argentum & l. ſancimus.Itẽ in proteſtationibus faciendis,ne currat tẽpus alicui ad interrumpendam præſcriptionem. C. de anna.præſcri.l. ut præfectus. Itẽ, in quodam caſu,qui legitur.C. ſi minor ſe ma.dixerit.l.ſi quis alterius.Item,ſi actum fuerit, ut contractus non ualeat,niſi in ſcriptis fiat.in l.contractus. C. de fid. inſtru.Et in iſtis caſibus , in quibus requiritur ſcriptura,ſi fiat inſtrumentũ,in quo dies opponi omittatur , non ualet inſtrumentum, nec res , ſiue actus , qui geritur, iuxta diſtinctionẽ ſ.poſitã. ¶De inſtrumento ſeu antiqua charta, uide Spec.in tit. de locato. in §. tunc aliqua. uerſi. lvij. & tetigi ſ. q.ccccxiij.in fi. ¶De materia prothocollorũ, uide quæ dixi ſuprà
4 q.xix.¶* Quid de ſcripturis,quæ reperiũtur in lapide monumentorum? dic quòd licet plenam fidem non faciant, tamen faciũt rem notoriam. ita dicit Bal. in l.

b tat meū b,ut l.ſuos.in prin.ff. de leg.iij.& l.nō ſolū.§.meū. de rei uen.quod non poteſt in actionibus uerificari:quia meæ non dicuntur:ut l.rei.in prin.ff. de leg. iij.& hoc tenet ipſe Guliel.& no. in l.ſi lega. §.ſi bona.ff.ad Treb. & in l.rei.ff. de uerb. ſigni. & de bo.poſſ.l.j.& dic ut ibi not.in gl. 1

2 ¶* An appellatione bonorum c
c contineantur nomina, iura, &
d actiões? d uide Bar.in l.Quintus. §.argento.ff. de auro & argen. leg.& in l.j.C.ſi aduerſ.tranſact. & quæ dixi ſ. q. ccxcj. & cccxlj. ¶ Sed quid de legato bonorum mobilium & immobilium, an ue
e niant nomina? e uide quæ ſcripſi ſ.q. cccccxix. An uſufructuarius omnium bonorum teneatur ſoluere debita? uide quæ dixi ſuprà q.cccccxlj.

a ¶ Gloſſ. *Opinio huius gloſ.eſt uera ſecundum Bal. qui eam (poſtpoſita opi.d.Guli. de cun.) approbat in l. omne ius hic allegat.*

b ¶ Meum. *Voluit fortè dicere dominium:nam uerbū, meum, ſignificat dominium. dominus Bart. in l.certum.§.ſed & ſi.ff.de confeſſ.*

c ¶ An appellatione bonorum. *Tu uide de hoc quæſito, iſtum,conſi. incip.factum tale eſt in rem.numer.j. uerſi.ad quod puto. ubi alleg. conſi. ccxiiij.& conſi.ccxv.*

d ¶ Contineantur actiones. *Idem in hoc caſu uidetur ſentire do.Bald. ubi ſupra in uerſi. & per hoc patet.*

e ¶ An ueniāt nomina. *Vide gl. & doct.in l.mouentium.ff. de uer.ſign. & do.Bal.in l.j.C.ſi aduer.trāſact.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtibus examinatis ſuper ualore alicuius rei, pars aduerſa producit alium articulum, quod res pluris ualet:an debeant ſuper hoc articulo teſtes examinari.*

QVAEST. CCCCCLXXXV.

TESTES fuerunt examinati ſuper articulo* continente,quòd res ualet centum: ſi poſt publicationē teſtium, pars aduerſa tradat aliū articulū, ꝙ res ualet cētum & quinquaginta,utrum teſtes ſuper hoc articulo debeant examinari? dic quòd ſic:& eſt ratio: quia talis articulus non eſt cōtrarius,imo omnino diuerſus:quia poteſt eſſe unū & aliud.& hanc opi.tenet Bart.
a in l.cum furti.in princ. a ff.de in litem iur. & ita fuit determinatum per dominos meos de parlamento in cauſa caſtri rupiſchi nardi: in qua cauſa in materia reuiſionis partes fuerūt admiſſæ ad probandū maiorē ualorē dicti caſtri, aliorū bonorū petitorum per nobilem Claudiū ala mandi,cōtra nobilē Io. alamandi.¶ Quæ cōſideratio ſit habenda in ꝓbatione ualoris, alicuius rei. Et de ꝓbatione ualoris uide per Anto.de are.inſtit. de act.in
b §.ſi quis agens. in iij.col. b in materia legis ſecundę.C. de reſcin. uen.attenditur ualor rei, tempore cōtractus: ut dicit Angel. de are.in d.§.ſi quis agēs.& ibi ponit multa ſingularia in materia d.l.ij.& format ibi libellum. & uide quæ ſcripſi ſ.q.clvij.¶ De articulis

ticulis impertinentibus & examinatione teſtiũ ſuper eiſdem, uide quæ dixi ſ.q. cccxlvij. ¶ Licet in iudicio nõ ſit probatũ de ualore rei, iudex tamen ex offi-
c cio ſuo debet æſtimare [c]. l. ſi qđ ex Pamphila.in fin. ibi, æſtimauerit.ff.de lega.ij.facit l.ſemper. ff.quod ui, aut clam.§. officium. & nota.per doctores in lege unica.C.de ſent. quæ pro eo, quod intereſt proferuntur. in illa quæ ſtiõe,qualiter intereſſe ꝓbetur.

a ¶ In prin.*Voluit alleg.d.Bart.præalleg.l.eum furti.circa finem, uidelicet in uer. quare, quid ſi in iuramento.ibi,& per hoc dico.*

b ¶ Agens in iij.col.*Videlicet,in uer. iiij.etiam. & iunge, quod per eundem do.Angel.ibidem docetur. in ij. colum.in uerſi.ult.not.ubi etiam tradit modum formandi articulos de æſtimatione precij rerum.*

c ¶ Debet æſtimare. *Iſtud quod hîc ponitur,puta,licet in iudicio &c. posuit formaliter do.Bar.in l.ſi quod ex Pamphila.hîc allega. in ulti.not. & Adde do.Ange.de Are.præ.uerſi.ult. not.ibi,& pro hoc tu allega.&c.*

SVMMARIVM.

1 *Sentẽtia lata teſtibus non publicatis,an ſit ipſo iure nulla.uide et nu.2.*

QVAEST. CCCCCLXXXVI.

1 QVAERITVR,utrũ * ſententia lata teſtibus non publicatis,ſit ipſo iure nulla.In curia Romana ſeruatur,ꝙ fert ſentẽtia teſtibus nõ publicatis, & refertur uſq; ad tertiã ſententiã: & hoc negaretur præiudiciũ in teſtibus producẽdis in cauſa appellationis:& ſic teſtes producũtur oculis clauſis.Idẽ etiã ſeruat ſtylus curiæ parlamẽti Pariſius,& in iudice ſedet tãtũ ſciẽtia ueritatis. Et iſte error naſcitur ex illo errore,ꝙ teſtibus publicatis nõ poſſunt produci ſuper eiſdẽ articulis teſtes in cauſa appellationis. Nã licet ius ciuile præſumat cauſam ſubornationis in cauſa prima:nõ tamẽ in cauſa appellationis:quia teſtes nõ ita audẽt dicere falſitatẽ corã ſuperiori iudice: ſicut corã minore, maximẽ corã principe, ut dixi etiã in tractatu meo de præſup.uer. ratio quare &c.Et in multis locis, & iudiciis ſeruatur ius ciuile: uidelicet opinio legiſtarũ,quæ eſt uera de iure ciuili:ut C. de tẽp.appel.l. per hanc.& de appel.l.eos. Qui ſuperior etiã poſſet punire de falſo teſtes receptos, in prima cauſa. eò quia in eũ trãsfertur iuriſdictio totius cauſæ, & dicitur ſucceſſor:ut ff. iudicatũ ſolui.l. cum
2 apud Sẽproniũ.* Cõcluſio eſt ergo, ꝙ publicatio teſtiũ omiſſa,
a nõ reddit iudiciũ nullũ.[a] licet gl. ſentiat cõtrariũ.in l. prolatã. C. de ſen.& interd.om.iud.Nam & ſine ullis teſtibus ſentẽtia lata eſt aliqua: & maximẽ abſolutoria. ff.famil.erc.l.cũ putarẽ. ff. de ꝓcu.l.eo tẽpore.in prin.ff.de cõdi. inde.l.ſi nõ ſorte.§.hæredi.in gl. ij. ibi,uerbũ autem poteſt &c.Ita dicit Bald.in c.j. ſi de inueſtitura inter do.& uaſallum lis oriatur.& ita etiã de ſtylo uidi ſeruari in curia parlamẽti Delph. ꝙ omiſſio

omiſsio publicationis teſtiū non reddit proceſſum nullū : cū etiā in ipſa curia parlamēti procedatur,talibus ſubtilitatibus iuris reiectis. licet gl. & Bar.in l. ſolā. b C.de teſt.& idē Bar.in l.cū mora. ff.iud.ſolui.teneant, ꝙ teſtes nō publicati nō probent: ſed de ſtylo d. curiæ parla. Delp.ſi à caſu omittatur publicatio fieri in iu- 1
dicio,probant deponentes taliū teſtiū,& habētur pro publicatis. Ita uidi ſeruari. tamen reſpectu a
materiæ d.l.per hanc. C. de tēp. 1
app.ſeruatur in curia parla.Del-
b phi. diſpoſitio cle.ſi. [b]. de teſti.b ut dixi plenè ſ.q.xiiij. Niſi ex aliqua iuſta cauſa , æquum uideretur curiæ contrariū fiendū, ut dixi plenius in d. tracta. de præſumpt.uer.ratio quare &c.

a ¶Non reddit iudiciū nullū. *Iſtud tenet d.* Bar.*in l. prolatio.ſic alle. in q.& aſsignat rationē, quia examinatio & publicatio nō ſunt de ordine ſubſtātiali ipſius iudicij, & iſtud uidetur innuere tex.in c.cū i et a.ibi, minimè publicatis. extrà de ſen. et re iudi.et hoc uidetur ibi ſentire d.*Inn.* in gl.ſua in uer.publicatis.& hoc eſt uerū,niſi apertè fuerit petitū.ſecūdū gl. uer.iudicis.et in c.ſi.* C.*ceſsante.de hæreticis.lib.vj.quod etiā ſequitur.d.* Alex.*in addi.d.* Bar.*in prædi.l. prolatam. aduertè tamen,quòd tu quicunque es iudex,cauere debes,ne reū priues debito iuris ordine,ſine magna cauſa:quoniā fieri nō poteſt ſine offenſione* Dei: *ut dicit d.* Archi. *in prædi.c.ſi.in gl.ſua in uer.graue periculum. & hoc uidetur uoluiſſe do. Innoc.in loco præ.in prin.ſua d.gloſ. ibi,ſi non publicauit,deliquit.& domi.*Io. Andr.*poſt domi.*Arch. *in præ. cap.ſi.circa princ.in uerſ.potentiam.*

b ¶Diſpoſitio cle.ſi. T*u uide de hac cle.& inter quas perſonas habeat locum:uide iſtum conſi.xxxv.incip.appellatio.nu.j.uer.& ideo.*

SVMMARIVM.

1 *Pars una an poſſit compellere aliam ad concludendum in cauſa.*

QVAEST. CCCCCLXXXVII.

QVAESITVM fuit,[a]*etiā, utrum una pars poſsit cogere aliam ad cōcludendum in cauſa?Et uidetur quòd ſic,[b] quia concluſio eſt pars iudicii, quod redditur in inuitum,ut ff. de uerborum obligat. l. inter ſtipulantem. §.j.ff.de pecu.l.ſumma cum ratione. §. fina. cum igitur iudicium reddatur in inuitum, ergo quælibet eius pars.ff.de rei uendit.l. quæſtio. de tota. item concluſio in ea ponitur inter alia quæ ſunt ordinis iudiciarii, ut extrà de procurato. cap. quoniā contra falſam.& de procur. cap. auditis. & in authentic. de teſtib. §.quia non multi.Speculato.columna ſeptima. Certum eſt,quòd ad ordinem iudicii quis cogitur inuitus. C. quomodo & quando iudex.l. conſentaneum. Præterea, hoc probatur expreſsè, ut cū de appellation. cognit. in princip. ubi fugam uolentis concludere , malitiam appellat : unde ſumpta eſt authent. iubemus. de iudic.reſtat ergo,ut plenè inſtructa cauſa , dum nil reſtat amplius

plius allegandum, præter neceſſitatẽ ordinis iudiciarii, qui maximè redditur in inuitum in cauſa concludendi: ut aliquis terminus imponatur diſceptationi, ut not.Innocent.extrà de cauſa poſ
ſeſſ. cap. paſtoralis. & ita tenet Bald.in cap.j.ſi de inueſtitura inter dom. & uaſall. lis oriatur. Et ita ſeruat hæc curia parlament. Delphinal. Item quando etiam altera pars differt concludere, ipſa curia habito quòd renun-
c tiato[c] & concluſio in cauſa aſsignat ad diffiniendum:& de hac materia dic,ut plenè not. per Ioan. Andr.in cle. ſæpe. de uerborum ſignificat.& docto.in d.cap. paſtoralis, qui ponit differentiã inter renũtiare & cõcludere.

a Quæſitum fuit. *Vide materiã huius deciſio.an docto.Tho.q. xiiij. & quòd ibi notatur.*

b ¶ Quòd ſic. *Idem tenet d. Alexã.in præ.l.prolatã.in addi.ibi ad d. Bart. quæ ponitur ſuper uer. ſi remaneres. uide tamen Spec. de renun. & conclu.in prin.& in uerſic.& not.*

c ¶ Pro renuntiato. *Et facit, quia ſi non fuerit renuntiatũ,bene tenet ſententia,ut dicit d.Io.And. poſt ipſum. in addi.Spec.in præ.tit. de renuntia. & conclu.in prin.in addi. quæ incipit, §.fina.*

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio officialis de clerico cõfeſſo debitum in iudicio, & cui mandatum ut ſolueret infrà x. dies, & non fecerit,an ualeat.*

2 *Clauſula, ex nunc, prout ex tunc, quomodo accipiatur.*

QVAEST. CCCCCLXXXVIII.

CLERICVS cõfeſſus eſt in iudicio debitũ,ideo officialis mãdat ꝙ ſoluat infrà x. dies, adiecit ꝙ ſi nõ ſoluerit, ex nunc te excõmunico:* Vtrũ ualeat talis excõicatio.& uidetur ꝙ non: 1
quia illa uerba ex nũc, ſignificãt tẽpus cõtinuũ,ut in c.cupientes. §.cæterũ.de ele.li.vj.& not.in c. cũ in cũctis.extrà de elect.in nouell.& patet.ff.de uerb.obli.l.huiuſmodi ſtipul.Itẽ patet grãmaticaliter,quia eſt aduerbiũ præſentis tẽporis. de tute. & rationibus diſtrahẽ.l.j.§.nũc tractemus. Sed impoſsibile eſt,quòd pœna præueniat delictũ,uel ꝙ excõmunicatio præueniat cõtumaciã,cum ſit ordo præpoſterus.de ſent.excommuni.c.ſacro. Contrariũ eſt uerum: quia hæc uerba, ex nunc excõico te, ſignificãt præſentem uerbi actũ ſed futurũ effectũ, ut ff.ſi cer.pet.l.lecta.Et ex hoc pa-
2 tet,* qualiter debeant intelligi uerba, quæ ſæpe ponũtur in ſcripturis,uidelicet ex nũc,prout ex tunc,& ecõtrà:quia dictio,nunc, ſignificat actum uerbi prolati, & tunc ſignificat effectũ uerbi conſummati,ut §.j.ff.de cõdi. & demon.& ſic non eſt aliqua perplexitas in iſtis ſermonibus,& ita di
a cit Bal.in c.j.[a] de mi.uaſal.q cõtumax eſt.in feudis. Et de hac clauſula ex nunc,prout ex tunc,uide etiã in c.ex parte.extrà de clericis non reſidentibus.per B.

a ¶ Bal.in c.j. *Videlicet in vj.col.in uer.ſed pone, clericus. ubi ponuntur*

iſta

iſta ad literam.

SVMMARIVM.

1 *Fur non famoſus, an poßit pro uno furto de iure ſuſpendi.*

2 *Principes adorantes falſos deos, qua pœna puniantur.*

3 *Schiſmatici, adorãtes falsã eccleſiã, capti in bello, furca ſuſpenduntur.*

4 *Rebelles, & infideles, qui dicantur.*

5 *Papæ authoritas.*

6 *Rebellis contra Papam, qua pœna puniatur.*

QVAEST. CCCCCLXXXIX.

1 QVAERITVR, utrum* fur
nõ famoſus circumſcripta
lege Federici pro uno furto, poſ
ſit de iure communi ſuſpẽdi? dic
a quòd ſic:[a] ut not. per Cyn. C. de
ſer. fugi. aut. ſed nouo iur. & fa-
ciũt no. in l. pe. C. de cõd. ob. cau.
Pro hoc ibi dum dicit gl. furtum
etiã capitale, eſt priuatũ delictũ.
dicit Dy. ꝙ propter publicã uti-
litatẽ etiã in priuatis delictis poſ
ſunt extranei accuſare. ff. de pu-
bli. l. licitatio. §. illicitè. dicit Ac-
curſius, ꝙ iura fiſcalia poteſt in-
tentare quilibet idoneus in ſub-
ſidium. ff. de bonorum poſſeſſ. l.
iij. §. à municipibus, item famoſi
b latrones furca ſuſpenduntur:[b]
item piratæ & ſimiles, ut d. au-
then. ſed de nouo iure. uerſus lo
cũ, in quo furati ſunt. ff. de pœn.
l. capitalium. §. famoſos. item ſa-
crilegi. ff. ad leg. Iul. pecu. lib. vj.
§. j. Itẽ transfugientes ad hoſtes,
Item reuelantes conſilia princi-
pis. Itẽ author ſeditionis uel tu-
multus; ut ff. de re mili. l. iij. §. is
qui. & ff. de pœnis. l. ſi quis ali-
quid. §. j. & ij. Item ſeruus regis,
qui mortem intulit alicui, debet
ſuſpendi ſupra foſſam mortui,
ut in Lõbardia. de culpa ſeruo.
l. j. & de homicidio liberi homi-
2 nis. l. ſi ſeruus regis. Item* prin-
pes populi adorãtes falſos Deos
ſuſpenduntur in tabulis contra
ſolẽ. Et ita poteſt dici, quòd re-
ges & principes hoſtiũ ſi depræ-
hendãtur, ꝙ debẽt ſuſpẽdi in pa
tibulis: ſed ultra eandẽ diem nõ
debent mori. Numero. cap. xvj. &
3 Deut. c. x. & Ioſue. c. viij.* Ex hoc
apparet quòd ſchiſmatici, q̃ ado
rant falſam eccleſiam qui in bel
lo capiuntur, debẽt furca ſuſpen
c di. Ita ponit Bal. in ca. j.[c] de pac.
iura. fir. Incurrũt etiam ſchiſmati
ci alias pœnas: quia rebelles di-
cũtur: & rebellis eſt idem, quod
infidelis: omnis enim deuiatio à
fidelitate, eſt infidelitas, ut x. col.
de ſta. cõtra liber. eccl. fac. circa
4 prin. Et ideò illi* q̃ cũ eſſent ſub-
diti, expreſſè rebellãt principi, di
d cũtur rebelles[d] & infideles, ut l.
ꝓductores. ff. de re mil. & l. amiſ-
ſione. §. qui deficiũt. ff. de capi. di
mi. Qui enim machinãt contra
principẽ, incidũt in crimẽ prodi
tionis, ut l. omnes. §. explorato-
res. ff. de re mili. & d. l. prodito-
res. & l. ſi quis aliquid. §. j. ff. de
e pœni. Rebellare[e] enim contra
principẽ, eſt quid mortale: nec
poteſt remitti, niſi ex mera gra-
tia, iuxta not. in auth. item nulla
cõmunitas. C. de epiſco. & cle. &
ſolet. not. in cap. medicinalis. de
ſen. exc. li. vj. Rebellare enim, eſt
idem,

idem,quod reſiſtere. & probatur in l.ij. C.de deſer.lib.xij.& hoc reſiſtere poteſt fieri faciendo aliquid cõtrà,uel nõ faciendo,& nõ obediendo:& utrunq; continet ſignificatio uocabuli reſiſtere:& extrà de offi.deleg. c.ſane. Dicitur etiam rebellare quis, retinendo locum contra principis obedientiam:ut d.l.amiſsione.§.qui deficiunt. Et eſt attendendũ,ꝙ quocunq; modo aliquis machinatur cõtra honorẽ principis, rebellãdo,rebellis eſt. Et de homine rebellante,in diuina ſcriptura,habetur in multis locis:ut in iij.Re.xvj.c.& iiij. Reg.xvij.xviij.& xix.c.poſito etiã,ꝙ quis opera hoſtilia nõ faceret,diceretur rebellis, & hoc propriè cõgruit his,q cũ eſſent de ſubditis, defierunt eſſe:ut d. §.qui deficiunt.&(ut ſuprà dictũ eſt)quis dicitur rebellis, reſiſtendo uel nõ obediẽdo,licet guerrã nõ faciat. Nec ſubditus, qui rebellat cõtra principẽ,poteſt prætendere aliquã iuſtã cauſam reſiſtendi.Nã pro principe præſumitur,& pro geſtis eiuſdẽ:ut not.in l.quoties.C.de preci.impe.offe.Quod enim Papa

5 *facit uel cõfirmat,nemo infirmet:ut dixi c.fi. Nam papali approbationi ſtandũ eſt.xix.diſt.c. ſi Romanorum.Et eſt ipſius authoritas maior,q̃ ſanctorum.xx. diſt.c.de libellis.& c.j.ipſe enim ſolus tenet locũ principis apoſtolorũ.xij.q.ij.uidentes. & habet oẽs dignitates, omnẽ poteſtatẽ,quã habẽt omnes patriarchæ:ut dicit beatus Bern.& eius cõſtitutiones ſunt ſeruãdæ ,put cõſtitutiones beati Petri.xj.diſt. c.palã.habet nãq; plenitudinem poteſtatis,ut lxxxij.diſt.c.propoſuiſti.& põt parcere, cui uult.vj. q.iij.c.deniq;.& auferre ius uni, & alteri cõferre. vj. q.c.iij.c.eccleſiæ.Quinimò ipſe Papa deponit Imperatorẽ.extrà de re iudi.c.ad apoſtolicæ.Meritò ergo

6 *qui cõtra Papã machinatur rebellando,uel nõ obediẽdo,dici poteſt rebellis,& incidit in crimen læſæ maieſtatis,quo crimine irretitus nõ ſolùm prohibetur noua acquirere:ſed uetera acquiſita debet amittere. & maximè iuriſdictionalia & honores, cũ ſit infamis & inhabilis.l. quiſquis.C.ad legẽ Iul. maieſtatis.& deſeruim[9].C.de ſacroſan. eccl.Et facit,quod dicitur de hæretico,in authẽ.credentes. C.de hære.& c.quod ſuper. de uoto. Pœna nanq; talium rebellium

f irrogatur ipſo iure[f]: perdũt nãque omnia,quæ ſunt iuris ciuilis,& poſitiui:ut d.l.emiſsione. & poſſunt à quocunque impune occidi:in l.iij.§.fin.ff.ad legẽ Corn. de ſica.& d.l.proditores. ff.de re mili.Et ſi capiãtur in bello,debent furca ſuſpendi:ut dicit Bal.ubi ſuprà. poſſunt etiam capi & detineri,ut ſerui:ut l.trãſfuga.ff.de acquirẽ.re.do.poteſt etiam talibus per iudicẽ pœna imponi,ut capite puniantur.d.l. ſi quis.§.trãsfuga. ff.de pœn. uide

demus etiam quòd tranſgreſſores apoſtolicæ ſedis, ſunt infames.extrà de ma.& obe.c.illud. & de elec.c.dudū.& in iij.q.iiij. c.ſi quis à ſuo.Nam tales uidentur quatuor euangelia contēnere:ut xx,diſt.c,de libellis.in fin.

¶ An confeſsio unius latronis ualeat contra alium?dic ꝙ ſic, quo ad præſumptionem,ſecundum Inno.in c,j.extrà de confeſſio.¶ Qui ſunt furca ſuſpendendi, & de pœna furibus imponenda:uide multa per Bald.in feudis,in titu,de pace iur.fir.& conſeruanda.

a ¶ Quòd ſic.*Caue,quia uoluit fortè dicere,quòd nō,ſecundū quod dicit do.Cyn.in auth.nouo iure.hic all.in uer.item no.ibi,quòd nō eſt faciendum &c.et de hoc uide omnino do. Alua.in uſib.feud.de pace tenen.in c.j.in §.ſi quis quinque ſolidos. in uer.oppo.ab extra.uerum tamē eſt, ꝙ author in hoc ſectatur do.Bal.ꝙ ſic dixiſſe legitur in ti.de pace iura. fir.& in prædi.auth.ſed nouo iure. in uer.tertiò not.ipſe tamē dominus Bal.nō format quæſtionē ſimpliciter de furto,ſed qualificatiuè, uidelicet de furto enormi.& credo ꝙ hoc fuit omiſſum in curia impreſſoris:nō quidē authoris.dicit enim d.Bal.in locis prææalleg,quòd pro uno furto multū enormi,poteſt fur nō famoſus ſuſpēdi:quia ſæpe unū magnū, æquiualet tribus paruis:ſed cōtra & uerius,ꝙ fur non famoſus pro uno furto quātuncunq; enormi,nō debet ſuſpendi: quia ponderatur cōſuetudo furandi, nō furtū:ut dicit do.Alex.in d.auth, ſed nouo iure.in addi. d.Bald.ſuper uer.enormi. & ibi do.Sal.in uerſi. quæro ſecundò.*

b ¶ Furca ſuſpēduntur,*Adde quòd in l.quandoque dicitur,laqueo ſuſpēdatur:ut in d.§.ſi quinque ſolidos. alibi dicit,furcis figatur:ut in l.capitalium.in §.famoſos.ff.de pœn.alibi dicit lex,furca ſuſpendatur:ut l.ſacrilegij.ff.ad legē Iul.pecu.& ff.de pœn.l.ſi quis aliquid.§.primo. alibi dicit lex,furca tolluntur. d.l.ſi quis aliquid.§.j.alibi dicit,furca damnatur:ut ff.de re mili.in l.iij. §.is qui. Et ex prædictis poterunt colligi caſus,in quibus de iure quis furca ſuſpendendus eſt:ut dicit do.Aluar.in prææallega.§.ſi quis quinque ſolidos. in j.col.paulò poſt princ.ibi,laqueo.*

c ¶ Bald.in c.j.*Voluit allegare in c. uno.& §.iniuria.in ij.colū.in uerſi, feudorum furtum.in j.quæſtio.ibidem poſita.*

d ¶ Rebelles,*Quis dicatur rebellis, & ex quibus cauſis, quótue modis, uide d.Bar.in apparatu ſuo,col.xj. qui ſunt rebelles.in l.quoniā nuper, in princ.in gloſ.in uerſi.rebellis,*

e ¶ Rebellare.*De hoc,ubi ſuprà proximè in præ.l.quoniam nuper.in gl, in uerbo tenore.& in glo.in uerbo, rebellando,*

f ¶ Ipſo iure.*Vt in præ.l.quoniam,*

SVMMARIVM.

1 *Dominus directus an poſſit agere ad commiſſum,ex contractu alienationis nulliter facto,*

2 *Pœna ſtatuti non habet locum,ſi ſtatuto ciuitatis caueatur,ne quis alienet rem,ſine ſolutione gabellæ,*

QVAEST, CCCCCXC.

1 QVIDAM uendidit* & tra
didit rem emphyteutica
riam, ſine conſenſu domini di-
recti, quæ uenditio aliquo caſu
reperitur de iure nulla: an do-
minus directus poterit agere ad
cõmiſſum contra emptorẽ rei?
a credo ꝙ nõ[a], obſtante nullitate
talis uẽditionis, pro quo addu-
co in ſimili quod ponit & tenet
Bar. in l. fi. §. ſi autem ſub condi
tione. C. cõmu. de leg. ubi dicit,
2 *ꝙ ſi ſtatu. ciuitatis caueatur, ꝙ
ſi aliquis alienauerit rẽ, & non
ſoluerit gabellam, perdat eam,
b & alienatio fuerit nulla[b], quòd
c non habet locum pœna[c] ſtatuti.
Sed hoc uerũ dico, ſi pars à qua
petitur cõmiſſum, hoc opponat,
per ea quæ dixi ſuprà q. ccxxj.

a ¶ Credo ꝙ nõ. *Tu uide de hoc per iſtũ conſi. cxcij. inci. ex furti narratione. nu. 2. uer. ad ſecundũ quæſitũ.*

b ¶ Nulla. *Facit, quod nõ præſtat impedimentũ, quod de iure nõ ſortitur effectum: ut in reg. lib. vj.*

c ¶ Nõ habet locũ pœna. *Tu uide de hoc, & an ex contractu nullo debeatur pœna, iſtum, conſi. xxxj. in ci. in Ieſu Chriſti nomine, amen. nume. 1. ad fi. uer. imò ultrà dici poſſet.*

SVMMARIVM.

1 *Hæres, uerbum, qualiter ſumatur in teſtamentis, & in cõtractibus. nu. 2.*

QVAES. CCCCCXCI.

VERBVM, hæres, poſitũ
in teſtamento in ſubſtitu-
1 tione* aliqua, ſumitur pro filio,
uel alio ex proprio corpore de
a ſcendente. l. ex facto. §. fin.[a] ff. ad
Treb. & talis appellat legitimè,
poſtquam ex corpore deſcẽdit.
l. j. ij. & iij. C. de ſuis & legi. hæ-
red. & ita etiã uoluit gloſ. poſita
ſuper rubri. aliter ſequeretur, ꝙ
alii aſcendentes uel collaterales
uſque ad ſeptem gradus, qui le-
gitimi dicuntur, C. de leg. hære-
di. per totum. & inſt. de leg. agn.
ſucceſsione. ſubſtitutos exclude
rent. quod nõ tamẽ eſt dicendũ,
nec ita fuiſſe de mẽte teſtatoris,
quæ in his debet præcipuè attẽ-
di. l. xj. §. item ſi quis. ff. de leg. iij.
l. pen. ff. de lega. j. & l. cum uirũ.
C. de fideic. Et pro hoc bene fa-
cit, quod ponit Spec. in tit. de te
ſtamen. §. in primis. uer. fin. ubi
dicit quòd nomẽ hæredis poſi-
tũ in ultima uoluntate in ſubſti
tutiõe nõ ſignificat alios, quàm
deſcendentes, licet in contracti
2 bus*[b] & legibus ſignificet de di
b recto ſuccedentes in uniuerſum
regulariter. l. fi. C. de hæredi. in-
ſti. & l. ſub diuerſis. §. j. ff. de con
di. & demon. & l. quædam. §. his
autẽ. ff. de eden. facit etiã quod
ponit Bald. in c. j. de natu. ſucceſ.
feudi. ubi dicit, quòd uerbum,
hæres, non comprehendit pa-
trem. Et ita uidi determinari in
dicta curia parlamenti, & uide
quæ ſcripſi ſuprà quæſtio. lix. &
quæſtio. ccccvij. De hoc uerbo,
c hæres[c], ſcripſi in notabili. meis,
in §. appellatione hæredum &c.
foli. xlviij.

a ¶ §. fin. *Adde ibi do. Barto. qui aſſignat rationem. & domi. Bald. in l. j. in j. not. C. de condi. inſer.*

b ¶ In contractibus. *Hoc uidetur*

proce

procedere,niſi hincinde naſcatur ob- ligat.quia tunc etiam intelligitur de filio hærede,ut ſentit do.Bart.in præ di.§.fin.& apertè exprimit do.Bal. in d.l.in uerſi.conſidera.

c ¶De hoc uerbo hæres. *Tu uide de materia hic tacta iſtum conſi. xxxvij.incip.addendo ad allegatio- nes nu.1. uerſicu.& uidetur.ibi,& licet illa clauſula.& per totum con ſilium.*

SVMMARIVM.

1 *Trebellianicæ prohibitio facta per patrem filio,reſpectu primi gradus, porrigatúrne ad omnes ſubſtitutio- nes ſubiunctas.*

QVAES. CCCCCCLII.

VTRVM prohibitio Tre-
a bellianicæ[a]*facta per pa-
1 trẽ filio reſpectu primi gradus, porrigatur ad omnes ſubſtitutiones ſubiunctas?uidetur quod
b ſic,[b]quia prohibitio indefinitè reſpectu primi gradus inſtituto rum facta,porrigitur ad omnes ſucceſſores.l.Lucius.in princi.à contrario ſenſu. & l.ſi plures.ff. de leg.iij.ita dicit Bar.in d.l.Lucius.Et cum in caſu iſto detractio Trebellia.fuerit in gradu indiffinitè facta, & in præiudicium filiorum:cui magis hæreditas debetur, quàm ſubſtitutis extraneis.inſti.de hæredum qua li.& differen.§.ſui ipſa etiam.& multo magis cenſetur facta reſpectu omnium ſubſtitutorum: quia clauſula in princi.uel circa principium inſtitutionis adiecta,porrigitur ad omnia capitula ſubſequentia,l.iij.§.filius.& ibi etiam hoc ponit Bar.ff.de libe.& poſthu.l.j.C.eod.tit. & maximè,quando nulla ſubeſt ratio, quare ita ad ſequentia non debeat referri, ut in d.l.j.habetur. nec aliqua ſubeſt diuerſitas uel repugnantia,ſi ad ſubſequentia capitula referatur.l.cohæredi.§. qui patrem.ff.de uulgari.Ita dicit Bar.in l.talis ſcriptura. §.fin. ff.de lega.j.¶Et de hac materia etiam ſcripſi ſuprà qõ.cccccxlv. ¶Et de mate.Trebel.tetigi ſuprà qõn.lj.¶Sed quid de uerbo, maſculis,ſubiũcto in prĩmo gradu ſubſtitutionis, an cenſeatur repetitum in ſequentibus gradibus?uide quæ ſcripſi ſuprà quæſtio.ccccl xxxv.

a ¶Prohibitio Trebellianicæ. *Tu uide de hoc quæſito,iſtũ plenè conſi. xcvj.incip.caſus ſub nominibus.nume.1.uerſicu.ad quintum,ibi,quarta m uero.*

b ¶Videtur, quòd ſic. *Facit, quia quod in inſtitutione dicitur,in ſubſtitutione repetitum eſſe uidetur:ut inſtit.de uulg.& pupil.ſubſtit.in §. & ſi ex diſparibus.Item facit,quod adiectæ portiones in inſtit.cenſentur repetitæ in fideicommiſſo uniuerſali. l.quoties.ff.ad Treb.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtes uariè deponunt, utri depoſitioni ſit ſtandum.*

2 *Teſtes an poſſint recipi in cauſa inquiſitionali,ante lit.conteſta.*

QVAEST. CCCCCXCIII.

1 TESTIS*in uno iudicio inter aliquos habito, depoſuit medio iuramento unũ,

& poſt in alio iudicio depoſuit 2 aliud, etiam ſuo medio iuramento, cui dicto eſt ſtandum? dicendum uidetur ꝙ primo[a], iuxta ea, quæ ponit Bar. in l. ſi poſtulauerit. §. penul. ff. de adult. quod ponit gl. in auth. de teſti. §. illud tamen. coll. vij. nam cùm publicatis teſtibus eſt uériſimile, ꝙ teſtis loqui potuerit cũ parte producente, uel cum alio parti producenti amico ſeu affectionato, 3 ipſe præſumitur ſubornatus aliter deponendo in ſecunda ſua depoſitiõe, quàm depoſuerit in prima. Et ideò tanquam uarianti non eſt credendum. Ita dic. gl. ordina. in c. ſuper his. glo. j. extrà de pœn. Nec eſt ſecundæ depoſitioni credendum: quia ipſe in ea eſt periurus, deponendo contra illud quod primo ſuo medio iuramẽto depoſuerat. & ita eſt infamis, l. Lucius. ff. de his qui notan. infa. l. ſi quis maior, C. de tranſactio, pro hoc, quòd periurus, à teſtimonio repellatur, teſ net Spec. in tit. de teſte. §. j. uerſi. item excipitur, quod eſt infamis, ibi, unde periuri non admittuntur &c. & uer. quid ſi teſtis ſecundò inductus &c. Attamẽ credo opinionem Bart & gloſ. fore a ueram: uidelicet quòd primę ſtetur; & ita ſeruatur, ut di. Bart. in d. l. poſtulaue. §. pen. tamen de hoc uide quæ ponit Innocen. in c. præterea. extrà de teſt. cog & Specu. in titu. de teſte. §. j. uerſi. item quod teſtis obſcurè &c. de hoc etiam tetigi ſuprà q. ccccl vj.

¶ *Vtrũ teſtes poſsint recipi in cauſa inquiſitionali ante lit. conteſt? Dic quòd ſic, ſecundũ Inno. in c. ueritatis. extrà de dol. & cõtuma. ¶ Si teſtes contradicant inſtrumento, cui potius ſit ſtandum, an teſtibus uel notario? ui de quæ dixi ſuprà qõ. ccccxl. & uide Abb. Pan. docto. nouiſsimũ & doct. in c. cum Io. heremi. extrà de fide inſtru.

a ¶ Quod primo. *Idem tenet etiam do. Odofr. de Peru in conſi. incipiente, in Chriſti nomine, in præſenti pũ cto. Minor tamen fides adhibetur teſti. ut tenet do. Io. And. in c. præterea. in glo. in uerſi incontinenti. extrà de teſti. cogen. An autem teſtis uſq; ad ſententiam ualeat errorem ſuum corrigere. eſt arbitrarium ex circunſtantys, an ſit admittendus, uel non: ut dicit do. Ioã. And. poſt Hoſti ubi ſuprà in gl. fi. & an teſtis poſsit ſtatim mutare? dic ſecundum Alex. in conſi. lxx. in iiij. col. in j. uol.*

SVMMARIVM.

1 *Res eccleſiæ, quibus de cauſis poſsint alienari.*

2 *Eccleſia an reſtituatur aduerſus præſcriptionem.*

QVAEST. CCCCCXCIIII.

RES eccleſiæ poſſunt alienari[a] *ob neceſsitatem, in authenti. hoc ius porrectum. C. de ſacroſan. eccle. Item, ob pietatem. Item, ob redemptionem captiuorum, & alimoniam pauperũ. l. ſancimus, C. de ſacroſan. ecc. xij. q. ij. c. aurum, Item & ob commoditatem, ut ſi res ſit ſterilis. d. c. aurum. Item & ob utilita

litatem, ut puta ſi meliora proſpiciat: & tūc alienat Epiſcopus cum cōſenſu totius capituli uel maioris partis eiuſdē. xij. q. ij. c. ſine exceptione. & de his, quæ fiunt à prxla. ſine cōſenſu ſui ca. c. ſuper aliquo. in ſi. De terrulis uerò & uineolis exiguis, Abbas uel Epiſcopus poteſt alienare ſine cōſenſu ſuorum fratrū, ſi neceſsitas expoſcat. ut duodecima, quęſtione ſecunda, capitulo, terrulas. & maximè ſi conſuetudo hoc ſuadeat. ut c. cæterum. extrà de donat. Vbi autem neceſsitas non ſuaderet ſeu expoſceret, tūc tales terrulæ nō poſſent alienari, ſine conſenſu ſuorū fratrum, ſeu capituli. ut d. c. terrulas. arg. à contrario ſenſu qđ eſt fortiſsimum in iure. l. j. §. j. ff. de officio eius cui eſt mā. iuriſdictio. & Abbas rem eccleſiæ ſuæ alie. cum conſenſu ſui capituli, & ſui Epiſcopi. xij. q. j. c. abbatibus. & xvij. q. iiij. c. in uenditionibus. ubi autem fit alienatio in caſibus non permiſsis, uel ſine iuris ſolennitate, non ualet alienatio ipſo iure. c. nulli. & c. ſi quis presbyterorum. extrà de rebus ecc. nō alie. Et ſi fiat in caſibus permiſsis, uel cum iuris ſolēnitate, ualet alienatio. Sed debet preciū conuerti in utilitatem eccleſiæ, & illud probari, ut dicit Inn. in c. j. extrà depoſi. Et ſi eccleſia lædatur, poteſt reſtitui, ſi læſio manifeſtè apparet. in c. j. extrà de in integ. reſti. In datione in emphyteuſim, ſi fiat, obſeruetur forma data in auth. perpetua. C. de ſacroſan. eccl. & in corpore unde ſumitur. quæ auth. ſumitur ex §. licentia. in auth. de alie. & emph. col. ix. & uide quę dixi circa hoc ſ. q. cc. & xlix. & uide plenè per Bar. in d. auth. perpe. ¶ Sed quia ſ. proximè fit mentio de reſtitutione in integ. ſi eccleſia repe-
1 riatur læſa:* Quæro an eccle. reſtituatur aduerſus pręſcrip. Gul. uidetur uelle, ꝙ ſic. alii cōtrà, ꝙ contra præſcrip. de quibus in auth. quas actio. C. de ſac. ſan. ec. non reſtituetur: per c. auditis. extrà de præſum. alii, ꝙ reſtituat: ſed reſtitutio debet peti j. quadriennium: & hoc tenebat Pau. de Leaza. in cle. j. de in integ. reſti. Ita dicit Bar. in d. authē. quas actiones. ¶ Quærit glo. in d. authen. quas actiones. quid ſi eccl. ſuccedat priuato, an utatur illa pręſcript. uide ibi plenè gl. Bar. & ibi ſufficit remiſsio. Eccleſia poteſt cum principe permutare. in authen. ſed & permutare. C. de ſacroſan. eccle.

¶ Alienari. *Vide d. Azo. in ſummā. C. de ſac. ſan. ecc. in ij. col. in §. in remittendo, & d. Goſ. in ſum. de rebus eccle. alie. uel non. in §. prohibentur.*

SVMMARIVM.

Vſuſfructus an finiatur, uſufructuario ingrediente monaſterium.

QVAEST. CCCCCXCV.

SI uſufructuarius* ingrediatur monaſteriū, utrū finiatur uſuſfructus? [a] gl. dicit ꝙ non. in auth. j. C. de bo. quæ libe. & hoc eſt uerum, quādo tali monaſte-

 rio

rio licet habere proprium.inſti. de acqui.per arro.§.j. hoc tenet expreſsè Inno.in c.in præſentia. extrà de proba. & Spec.in tit.de ſtatu monach.uer,xlvij.Vbi uerò tali monaſterio nõ licet habere proprium,tũc,iſto caſu dicit etiã Spe.ꝙ non finitur. in ti.de ſtatu monacho.uer.iij.quæritur.allegat ibi ſua iura.Et poteſt eſſe ratio, quia tale legatũ potius concernit alimenta, quàm aliud. & ideò tale monaſterium dici poteſt capax ratione alimentorũ. ita notauit Bar.in l.ſeruos.ff.de ali. facit l.metallũ.in princ.ff.de his, quæ pro non ſcriptis ha. & facit etiã qđ ibidem per eũ notatur.Et ita uidi in hac curia parla.Delp.determinari. ¶De hoc etiam tetigi ſ. q.cccclxxvij.in fi.

a ¶Finiatur uſusfructus. *Adde, ſi pater ingrediatur monaſterium, an extinguatur uſusfructus eius in aduentitijs.d. Bal.poſt argumentationẽ ad partes uidetur inclinare in partẽ negatiuam in anti. excipitur.in ij.co lum.in uerſic. quærit glo.nunquid ſi pater.C de bo.quæ libe.*

* *Tu adde, quod uſusfructus ingredientis monaſterium finitur morte eius.ut tenet Bart. in repet. authen. ingreſſi.col.x.uerſi. breuiter quæro. C.de ſacroſan.eccle.*

SVMMARIVM.

1 *L.filio præterito.ff.de iniuſto, rupto & irri.teſta. an locum habeat in filio præterito à matre.*

QVAEST. CCCCCXCVI.

1 IN reuiſione* proceſſus nobilis Claudii Alamandi, originaliter actoris, & nobilis Ioan. Alamandi rei,ſuper facto caſtri rupiſchinardi diffinitu, in d.curia parla. de anno currente do. M.ccccxlj. & die ij.menſis Iulii, fuerunt factę cõcluſiones & deciſiones infra proximè ſequentes.Primò,ꝙ lex filio pręterito.a ff.de iniuſto & irrito teſt.locum habet etiam in filio à matre præterito.prout etiã ita tenet Pe.de Muri.& in d.l.filio præterito.in ſua repetitione, in q.quæ incipit,xiij.& iiij. &c. & dixi ſ.quæ. ccccxxvj.Et hoc dubium interuenit in dicto proceſſu,propter teſtamentum Falconę uxoris Io. Alamãdi, aui dicti Claudii,quæ in ſuo teſtamento præterijt filias ſuas, & inſtituit tantũmodo filios ſuos maſculos: uidelicet Io.Abbatis & Michaelem.

a ¶Lex filio præterito. *Vide omnino do. Bar.materiã illius l.per quæſtionem tripartite collectã, plenius attingentem. & adde ea,quæ traduntur in authẽ.ex cauſa. C.de lib. præte.uel exhære. per do. Odo. Cyn. Barto. Bal. & Saly.*

SVMMARIVM.

1 *Filius præteritus,an poſſit dicere teſtamentum nullũ, uſque ad xxx.an.*

QVAEST. CCCCCXCVII.

1 ITEM, & ſecundò fuit in dicto proceſſu concluſum, * & deciſum,ꝙ licet Bart.in d.l.filio præterito.ff.de iniuſto & irrito teſtamento.& l.ij. C.de poſthu. hære.inſti.tenuerit,ꝙ in caſu d. l.filio præterito.filius pręteritus non poſsit dicere teſtamentum nullum,

nullũ,poſt annum: tamẽ fuit determinatũ in d.proceſſu,ꝙ imò
a uſq; ad xxxá.nos[a] inſequẽdo cõmunem opinionem Bal.Angel. 1 de Peruſio,Io.de Imo.Raph.Cuma.l.filius,qui in poteſtate.ff.de libe. & poſth.quos ſequitur do. Pe.de Beſucio in d.l.filio pręterito.& Saly.in d.l.ij.C.de poſthu.hæredi.inſti.& de hoc etiam tetigi ſ.quę.ccccxxvj.¶ Sed quo tempore præſcribatur ius agendi ad ſupplementum legitimæ, uide ſ.quęſtione lxxxij.

a ¶ *Xxx.annos. Imò uidetur, quòd duret perpetuò: quia ius dicendi nullum, non eſt actio, nec officium iudicis: eſt potius quadam materia facultatis, quæ etiam eſt iudicium, poteſt ſupplicari: unde ſufficit ſi præteritus coram teſtibus dicat, uolo teſtamẽtum eſſe nullum. ea enim quæ ſunt iure facultatis, et non reducuntur ad iudicium, de neceſſitate non uidentur poſſe præſcribi tempore aliquo: tamen prima opinio, quòd tollatur xxx.annis, magis placet do. Bal. in præ.l.filio præterito.ff.de iniuſtõ, rup.et irrito teſtamento.in iiij.col.in uerſiculo quaro, ſi præteritus. Adde, quòd idem tenet Paulus de Caſtro in lege, ſuum. C.de iure deliberã. Et Alex. in legẽ prima.* C. *quando non petent.par.*

SVMMARIVM.

1 *Filia, quæ quittauit bona paterna, an in aliquo debeat inſtitui in teſtamento patris, ut teſtamentum ualeat.*

2 *Filij ex filia, ipſa uiuente poterúntne dicere teſtamentum nullum.*

QVAEST. CCCCCXCVIII.

ITEM, ꝙ non eſt neceſſe, ꝙ pater inſtituat in ſuo teſtamẽto filiam,* quæ quittauit bona paterna cũ iuramento ꝙ ſit dote contenta, ſecundum Pe.Ia.in ti.de condi.ex lege.omnimodo ex teſtamẽto cumulata,in q.quę incipit,ſed quid erit,ſi filius &c. quem ſequitur do.Io.de Aremone, in l.pactum quod dotali. C. de collatio.in ſua repetitio. dicens idem de aremo,ꝙ licet tale teſtamentum ſit nullum iure ciuili, eſto,ꝙ renunciauerit bonis paternis, cum iuramẽto per plures rationes, quas ibidem allegat: tamen ex æquitate canonica & prætoria eſt,quãtum ad hoc,confirmatum, ut filius non 2 poſſit tale teſtamentum nullum dicere,exceptione iuramẽti exclusus. Hanc opinionẽ etiam ſequitur do.Io. Aguillionis quondam actu legens tempore meo in Montepeſſulano,in quodam ſuo cõſilio,incipiente,in dubiis extractis ex quæſtione ſuperius &c.qui mouetur tali ratione: quia ipſe filius uel filia qui cum iuramento quittauit, cogitur iuramentum ſeruare omnino.c.quãuis.de iureiu.[a]lib.vj.In omnino ſeruari debebit: ergo debet intelligi, ꝙ ſiue pater nihil reliquerit, nec in aliquo eã hæredẽ inſtituerit, ꝙ non impugnabit, nec annullabit teſtamentũ: quia qui omne dicit, nihil excludit: ut iuribus uulgatis. & generaliter dictum, generaliter eſt intel-

ligendum.l.j.§.& generaliter.ff. de leg.præſtan. & ſic ſub illo iu b rameuto cenſetur cōprehēſus
b omnis modus[b] per quem poſsit uoluntatem patris impugnare. & ſic, ꝙ non poſsit dicere nullum, licet ſibi nihil relinquatur. Et ita fuit cōcluſum & determinatum in diffinitione dicti proceſſus. hanc opinionem tenet etiam do. Ray. de Sabanaco, in d.l.pactum.in repetitione. & in l.quoniā in prioribus. C. de inoffi.teſt. ¶ De hac materia etiā
1 tetigi ſ. q.ccxcv. ¶ * Sed an filii
c ex filia[c] ipſa uiuente poterūt dicere tale teſtamētū nullum? do. Ray.de Sabanaco, in ſua repetit.dic.l.pactum.dicit ꝙ nō: quia non poteſt operari edictū ſucceſſorium obſtante iuramento matris, pro quo inducit.l.filio.ff. de iniuſto & irrito teſtamento. & l.iij. §. ſi quis ex libe. cum ibi no.ff.de contratab.& qđ not.in §.eadem.inſtit.de hære.quæ ab inteſt.deferuntur.hanc opinionem etiam tenet ubi ſ.Pe.Iac.in §.ſed nunquid filius. uide ſuper hac quæ.Bal.in l.fi. C.de pactis. Sed quid ſi uiuente patre filia, quæ quittauit, decedat, an nepos ex tali filia poterit dicere teſtamētum nullum, in quo nihil eſt ſibi relictum? uide Bal.in l.fi. C.de pac.& Bar.in l.quæ ſuperſtitis.ff.de acqui.hære.

a ¶ De iureiur. *Voluit allegare de pac. & quantum ad intellectum illius c.quamuis.uide omnino d.Saly. in l.pactū,quod dotali.in uer.quæro modo.& uerſi.ſequen. C.de pact.*

b ¶ Omnis modus. *Facit, cum quid prohibetur, omnia prohibentur, quæ ſequuntur ex illo: ut c.nam concupiſcentium.de conſtit. Item, cùm quid una uia prohibetur alicui, ad id alia non debet admitti.ut in c.cum quid. de reg.iur.libro ſexto.*

c ¶ Filii ex filia. *Ad materiam de multis quæſtionibus facientibus, uide do.Bar.in l.qui ſuperſtitis.in uer. quæro, ſecundum prædicta.ff.de acqui.hære. ubi ſentire uidetur, quòd renunciatio filiæ de ſucceſsione paterna, non nocet filiis: niſi quādo ſuccedunt in locū matris. uide tamen, quo ad hoc quod pulchrè dicit dom. Saly.in l.pactum quod dotali. C.de pact.in ultima quæſtione.*

SVMMARIVM.

1 *Filia, quæ quittauit bona paterna, an faciat partem, licet non admittatur ad partem.*

*Et an ea poterit ſuccedere, ſi in aliquo inſtituatur.nu.*1

QVAEST. CCCCCXCIX.

ITEM, etiam in dicto proceſſu fuit cōcluſum,* ꝙ licet filia quæ quittauit mediāte dote cū iuramēto bona paterna, nō admittatur ad partē: ipſa tamen filia facit partē, quę pars cedit lu-
1 cro hæredis patris, cui eſt facta quittatio, ſecundū etiam Pe.Iac. in ti.de condi.ex l.omni modo ex teſtamēto cumulat.in q.quæ incipit, ſed quid erit ſi filius &c. Et de hoc tetigi ſ.q.ccxcv. ¶ Sed quid de filio emācipato, an cōputetur in numero liberorum? dicit ibidem Pe.Ia.ꝙ non. idem de

de deportato, uel exhæredato iuſta de cauſa,& probata,uel de fratre minore exiſtente. ¶ *Sed ſi talis filia, quæ quittauit bona paterna, inſtituatur uel ſubſtituatur per patrem,nunquid poterit ſuccedere[a] nõ obſtãte quittantia cũ iuramento?dic ꝙ ſic.[b] ut in c.j. extrà de renũciatione. & facit quod ibi not.per Inn.& Io.And.hoc tenet Bar.in l.j.§.& poſt.ff.de no.ope.nũcia.& do. Io.de Are.in l.pactũ.C.de colla.

a ¶Poterit ſuccedere.*Vide d.Saly. in praal.l.pactum quod dotali.C.de pact.in ij.col.in uer.quaro modo.& in uerſi.aut paſcitur.*

b ¶ Quòd ſic.*Tu uide omnino iſtũ conſi. xcvj.incipi.caſus ſub nominibus falſis.nu.v.uer.ad quintum.ibi, tamen quia dicta Sempronia.*

SVMMARIVM.

1 *Filij maſculi an cenſeantur inuitati ad bona teſtatoris ex diſpoſitione teſtamentaria, per uerba hac: ſi ſine hærede maſculo,&c.*

QVAESTIO CCCCCC.

ITEM,circa teſtamentum domini* Aymarij Alaman.proaui d.nobi. Clau. Ala. fuit deciſum, ꝙ dictus Claudius pronepos d. do. Ayma. non cenſetur inuitatus, ex ipſo teſtamẽto do. Aymarii, per illa uerba: ſi ſine hærede uel hæredibus maſculo, uel maſculis, de ſuo ꝓprio corpore procreatis &c. licet inter dominos parla.opinãdo ego in medium adduxerim iura & rationes in cõtrarium: de quibus plenè tetigi ſ.quæ.clxxxiiij.quia maior pars dominorum, qui in reuiſione proceſſus interfuerũt, concluſerunt ꝙ per illud uerbũ, maſculis.nõ poteſt coniecturari mens teſtatoris, ꝙ noluerit filios ſuos admitti ex teſtamento ad bona ſua.ſed ꝙ illa uerba magis operãtur conditionem, quàm diſpoſitionem teſtamentariam[a] iuxta communem opinionem,de qua in l.Lucius.la ij. ff.de hære.inſti.Et de qua cõmuni opinione dictæ l.Lucius.etiã plenè tetigi ſ.q.xxxix.licet dicti domini tunc cõcluſerunt,ꝙ per illa uerba,ſi ſine hærede uel hæredibus &c. intelligantur filii. iuxta.l.ex facto.§.fin.ff. ad Trebel.¶De hac q.uide quæ dixi ſ. q.cclxxxix.Et ſ.q.cccccxcj.

a ¶ Quam diſpoſitionem teſta. *Adde do.Bal.in l.Lucius Titius.ij.in uerſi.quarit gloſ.ff.de har.inſt.*

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſario an competat rei uendicatio pro rebus alienatis ante reſtitutionem fideicommiſſi.*

QVAEST. CCCCCCI.

ITEM, etiam fuit concluſum in dicta cauſa, quòd fideicõmiſſarius uniuerſalis pro rebus *alienatis poteſt agere rei uendicatione, contra tertium poſſeſſorem, etiam non facta ſibi reſtitutione fideicõmiſſi,re, uel uerbo.[a] ſecundum Bart. in l.fin. §.ſinautem[b] ſub conditione. in fi.C.communia de leg.&in l. Marcellus.§.res,quæ.in fine.ff. ad Trebel.Idem tenet glo. in l. penult.C.ad Trebe.& propter-

eà competebat rei uendicatio dicto nobili Claudio per eũ in ſuo libello intentata ad cauſam dicti caſtri rupiſchinardi.

a ¶ Re uel uerbo. *Vide domi. Saly. in l.ſi duobus.§.ſinautem.in iij. oppo.C.communia de lega.*

b ¶ §. ſinautem. *Vide plenius per Pau.de caſtr.in d.l.ult. §. Sed quia noſtra.ubi dilucidius tractat hanc quæſtionem.*

SVMMARIVM.

1 *Donator omnium bonorum medietatis,an poſſit unam rem inſolidum alienare inuito donatario.*

QVAEST. CCCCCCII.

ITEM, in dicta cauſa fuit etiã determinatum,quòd donator
1 *medietatis omnium bonorum ſuorum,qualis fuit dictus nobilis Ioann. Alamandi auus dicti Claudii,potuit unam rem inſolidum alienare, & dominium totius rei in alienum trãsferre. Et quòd donator liberetur tantundem de alia medietate bonorum donatario,expediendo,
a per l.ſi quis argentum.[a] C. de donat.facit l.non amplius. §. cum bonorum.& ibi doct.ff. de lega.1.[b] & iſtud eſt ſpeciale in donatione fauore donantis. quòd ſecus eſſet in contractu uenditionis, & ſimilibus &c.

a ¶ L.ſi quis argẽtum. *Puta in principio. & ratio eſt,ne donatio ſit cum præiudicio donatoris.ſecundum domi.Cyn.in prin.l.ſi quis argentum.*

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio naturalis an transferatur,ſi fiat contractus infra rem propriam.*

QVAES. CCCCCCIII.

ET dictis deciſionibus ſicut præmittitur factis præmiſ-
1 ſis,Quæro* an ualuerit ſecunda donatio ſecundo loco hic per dictũ Ioan.auum facta dicto Io. Alaman.reo de d.caſtro. Videtur quòd non: cum Alber. pater dom. Claudii actoris primò habuerit realem poſſ.d. caſtri.antequam ipſe Ioan.reus ſecundus donatarius: quia donatio primo facta domi. Alber.reperitur fuiſſet facta infra ipſum caſ.ipſo Albe. dona.præſente, iuxta §. uenditæ.inſtitu. de re. diui.& not.per Barto.in l.quædam mulier.ff. de rei uendi.facit l.claubus.ff.de contrahen.emptio. & uendi.& l.quod meo.§. per uendit. ff.de acquirenda poſ.iuncta l.quoties duobus.C.de rei uendi. Sed quia d. donator medietatem d. ſuorum bo. potuit unã rem inſolidum poſteà alienare, ut dixi ſuprà,in præce.quæſtione.fuit determinatum donationem ſecundo loco d.Ioãn.reo de d.caſtro factã ualuiſſe. ¶ Sed poſſet contra hoc dici,quomodo poteſt ſortiri effectum ſecunda donatio,cum in primum donatarium fuiſſet translatum dominium,quod non potuit donator auferre à primo donatario: quia quod noſtrum eſt, ſine facto noſtro non poteſt à nobis tolli, regula iuris. Sed ad hoc reſpondetur,quòd ubi omnia bona fuiſſent donata,uel una res inſolidum,tuncprocederet iſtud argum

gumētum.per d.l. quoties duo-
bus. Sed ubi donatur medietas
bonorum, etiam ſi ex tali dona-
tione transferatur dominiū, ta-
lis donator nihilominus poteſt
unam rem inſolidū poſteà alie-
nare: ut probatur in d.l.nō am-
a plius.§.cum bonorū[a].ff.de leg.j.
a ¶ §.cùm bonorum. *Iunge illam l. ſi quis argentum.*

SVMMARIVM.

1 *Legata an debeantur hæreditate nō adita.*

QVAES. CCCCCCIIII.

SED ſi dictum caſtrū non de-
1 beretur * dicto Ioāni reo ui-
gore dictę ſecundę donationis,
an ſaltem ſibi debeatur uigore
legati de eo ſibi reo in teſtamē-
to dicti Ioānis aui dicti Claudii
facti? credo ꝙ nō: cū ipſe Clau-
dius minor, & lęſus, fuit reſtitut[a]
a in integrū aduerſus aditionem[a]
hæreditatis dicti Ioan. aui. quia
ex teſtamento ex non adita hæ-
reditate non debentur legata. l.
eam, quam. C. de fideicōmiſsis.
cum multis ſi. niſi eſſent legata
b ad pias cauſas.[b] facta: ut uoluit
Barto. in l.j.C.de ſacroſanct. ec-
cleſ. Nec apparet quòd Ioannes
reus eidem Claudio uulgariter
ſubſtitutus dictam hæreditatem
adiuerit.

a ¶ Aduerſus aditionem. *Adde do. Alex. j. parte. conſil. xx. in j. & ij. col.*

b ¶ Pias cauſas. *Adde Specu. in ti. de inſtrum. edit. § nunc aliqua. uer. ſed pone. & do. Salyc. in l. j. in q. xiij. & ibi applicatur fiſco. C. de ſacroſanct. eccle. & omnino do. Bald. in l. qui filio. §. ſeruus. ff. de hæredi. inſtitu.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex debeátne arbitrari, quòd in re mala fide poſſeſſa, alienata, detrahatur Trebellianica inuito fideicommiſſario. uide & numero 2.*

QVAEST. CCCCCCV.

SED an debeat dictum ca-
ſtrum rupiſchinardi imputa-
1 ri in quartam * Trebellianicam
dicto reo continentem ex per-
ſona dicti Ioan. aui ipſius Clau-
dii, uigore teſtamenti dicti no-
bilis Humberti Alamandi, inui-
to dicto Claudio fideicom. cre-
do quòd non causis ſubſcriptis.
Primò, nā dictus Ioan. auus dict.
Claudii, mala mente ſeu mala fi-
de uoluit dictum caſtrum in di-
ctum reum alienare. Quòd pa-
tet triplici conſideratione. Pri-
ma conſideratio, quia ſciebat
ipſe Ioan. auus, quòd primò fe-
cerat donationem Alberto pa-
tri dicti Claudii actoris, in qua
comprehendebatur dictum ca-
ſtrū. Secunda conſideratio, quia
ex inſolitis præſumitur fraus: ut
d no. per. doct. in l. quę ſub condi-
tione. ff. de condi. inde. & Bal. in
feudis. in titul. de feudo dato in
uicem legis commiſſoriæ. in c. j.
in q. quæ incipit, pone fœnera-
tor. Sed non eſt ſolitum primò
legare eandem rem eidem, po-
ſteà donare, quod tamē fecit di-
ctus Ioan. auus. Igitur &c. Tertia
conſideratio, quia ipſe Ioannes
auus dicti Claudii & hęres dicti
nobilis Humberti Alāmādi, ſci-
uiſſe præſumitur teſtamentum
ipſius

ipſius Humberti: cum nō ſit de extraneis, iuxta notata per Bartol. in l. qui Romæ. §. duos fratres. ff. de uerborum obl. in quo quidem teſtamento Humberti dictus Claudius actor eſt ſubſtitutus. *Sed docto. pro conſtanti habent & tenent, quòd ubi hæres mala fide alienauerit, aliena ta non computatur in quartam Trebellianicam inuito fideicōmiſſario, etiam de æquitate. ita dicit Bart. in l. Marcellus. §. habentem. C. familiæ erciſcundæ. Nec debet iudex ex æquitate iudiciaria deſeruienti iudicio diuiſorio arbitrari, quàm in re ma lafide alienata computetur hæredi Trebellianica, ut expræſsè dicit Bal. in d. l. filiū quē haben-

a tem. ibi, quia iudex [a] debet arbitrari, quòd in re malitioſè alienata cōputetur legitima, & Trebellianica. Vult ergo, quòd ſi ma litioſè ſit alienata, quòd iudex non debet arbitrari, quòd ſi fiat imputatio legitimæ & Trebellianicæ &c.

a ¶Ibi, quia iudex. &c. *Ita ponit for maliter d. Bal. ubi ſuprà in ix. col. in uerſic. ulterius quæritur. ibi, & hoc uerum, ſi filius malitioſè non alienauit &c.*

SVMMARIVM.

1 *Filius non poteſt de æquitate ſibi eligere legitimam & Trebellianicam in una re inter uiuos teſtando.*

QVAES. CCCCCCVI.

1 ET corroborantur proximè dicta, *quia licet filius rogatus poſsit de æquitate ſibi eligere legitimam & Trebellianicā, in una re, [a] inter uiuos, alienando bona fide, non in fraudē fideicommiſſarii, non tamen ſic poſſet facere teſtando. ita dicit Bal. d. l. filium, quem habentem.

b in xxiij. colum. [b] ibi, ſed ulterius quæritur, nunquid ſicut filius de æquitate &c. & ratione diuerſitatis. ibi ponit Bald. ſubiungens ibidem Bal. uerba ſequētia. Sequitur ergo, ꝙ legatarius ipſius filii non habebit totam rem legatā: ſed eam tantūmodo partē, quæ irreuocabiliter contingebat filiā, pro ſua legitima Trebellianica poſſe alienare &c. Al legat c. Raynal. extrà de teſt. Et ſic ex hoc alio capite, uidelicet dicto legato, ſic (ut præmittitur) facto ſe iuuare non pōt dictus Ioā. reus, reſpectu donationis Trebellianicæ eidem Ioan. competentis in hæreditate dicti Humberti Alamandi &c.

a ¶In una re. *Vide do. Salyce. in allegat. l. filium quem. in v. col. in uer. reꝓbatur igitur. ibi, qa ex his intro &c.*

b ¶In xxiij. col. *Voluit allegare in x. colum. in uerſicu. ſed ulterius.*

SVMMARIVM.

Trebellianica an poſſit detrahi in una re, inuito fideicommiſſario.

QVAEST. CCCCCCVII.

TERTIO, qa & ſi in dicto caſtro rupiſchinardi alie-
1 nato, deberet quarta *Trebellianica imputari, nō deberet tamē imputari inſolidum in ipſo
a caſtro, cùm in una re [a] non poſſit detrahi inuito fideicommiſſario.

ſario. Hãc opinionem tenet gl. in d.l.filium quem habẽtem.idẽ not.in l.ſi peculium. ff. de pecu. leg. & in d.l. Marcellus.§. res quę.in fine gl.magnę.ff.ad Trebel.& hanc opinionem ſequitur Richardus Malumbre.Pet.Cyn. Ia.de Ra.& communiter doc.Et ideò Salyc.in d.l.filium quẽ habentem.in vij.col.ſubiungit dicens:Ego ſequor hanc communem opinionẽ.Et pro hac parte facit l.ij.C.ad l.Falc.quæ licet loquatur in Falcidia:non tamẽ eſt diuerſa ratio, quare magis detrahat Falcidia de ſingularibus rebus, quàm Trebellianica, ut dicit Bar.in d.l.filium quem habentem.in ij col.ibi,uenio ad ſecundam gl.&c.Et ibi dicit Bald, licet Iac.de But. uoluerit dicere contrarium:cuius opinio à doct. in hoc reprobatur communiter,ut dicunt Bald.& Salyc.in d.l.filium quem habentem.

a ¶In una re. *Adde do. Bal.ubi ſ.in prædict.uerb. ulterius quæritur.ibi, nam licet, ubi fideicommiſſum eſſet purum uel iam purificatum.*

* *Tu adde dom.Iaſ l.Marcellus.§.res, quæ.hic allega.in fin.commenti ſui.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex in quali re detrahendam Trebellianicam atbitrari debeat,*

QVAEST. CCCCCCVIII.

1 QVARTO quia poſito* ꝙ dictus Ioan,Alamãdi auus, dictum caſtrum bona fide alienaſſet, prout non uidetur feciſſe,per ea,quæ dixi ſ.quæſtio.ccccccv.Iudex tamen nõ debet arbitrari, quòd eius Trebellianica imputaretur in dicto caſtro meliori, & magis precioſo mẽbro totius dictæ hæreditatis: a ſed in mediocri.[a] ut dicit Bal.in l.filium quem habẽtem.in quæ- b ſtione, [b] quæro filius rogatus à patre &c.& in d,l.ij.C.ad l.Falc. pro quo adduco l, ſi quis argẽtum.in princ.C,de donatio.Ibidem etiam dicit Ludou,de Roma.in d.l. Marcellus.§.res quæ. ff.ad Trebellianum. Ex quibus uidetur mihi debuiſſe adiudicari in dicto caſtro rupiſchinardi dicto Claudio medietas ipſius caſtri,& ultrà quarta pars unius unciæ ſuper alia medietate ipſius caſtri,pro ſex unciis, & quarto alterius unciæ dicto Claudio pertinentibus de octo unciis,quæ ad dictum Ioannem eius auum peruenerant de bonis dicti domini Aymari eius proaui,tam uirtute dictæ donationis factæ in contractu matrimonii, quàm ex teſtamẽto Hũberti eius patrui magni.Et ſi dicatur, quòd dictus Claudius actor tenet in loco uiſiliæ alia bona dictæ hæreditatis, in quibus dictus Io. reus deberet detrahere quartam Trebellianicam.& propterea in illis deberet fieri compenſatio cum portionibus competentibus ipſi Claudio in dicto caſtro: iſtud non credo fiendum.Primò,quia aliud pro alio inuito creditore ſolui non poteſt. l. Paulus reſpondet.ff.de ſolutio.cum ſi.Secundò,

cundò, quia ipſe reus non petit talem compenſationem fieri. Ideò ſuper hoc non debet iudex eius officium impartiri: ut tenet gloſ. in l. ſi conſtat. C. de compenſa. Tertiò, quia Claudius actor ſe paratum offert in ſuo libello expedire de bonis Viſiliæ ea, ad quæ tenebitur dicto reo. ¶ Sed his non obſtantibus d. curia parlamenti facit effectualiter dictam compenſationem in diffinitione d. cauſæ: licet expreſſè in ſententia non dicatur, & declarauit, quòd dictus Io. Alamandi reus non teneatur expedire dicto Claudio Alamandi actori dictum castrum. & credo quòd malè: quia dicto Claudio pertinent in dicto caſtro ſex unciæ, & quartum alterius unciæ: ut ſuprà dixi. Et ſi dicatur, quòd ipſe Ioan. auus donator potuit de una re donata inſolidum alibi diſponere, ut ſ. dixi. quæ. ccccccciij. Adhuc tamẽ remanet grauatus ipſe Claudius ex dicta ſententia: cum ſaltem debuerit ipſa curia parlamenti eidem Claudio adiudicare ſuper ipſo caſtro unam unciam, & quartam alterius unciæ eidem Claudio debitas ex teſtamento dicti Humberti eius patrui magni: nec debuit arbitrari dicta curia: quòd ipſe Io. reus iura ſua perciperet inſolidum ſuper dicto caſtro, attento quòd mala fide fuerat per d. Io. auum dicti Claudii alienatum, ut dixi ſ. q. cccccv. Conſiderato, quòd dictum caſtrũ inter ipſos diuidi poterat, & cuilibet ſua portio adiudicari: tam ſuper dicto caſtro, quàm alibi in aliis bonis Viſiliæ exiſten. pro quo facit text. in d. l. non amplius. §. cum bonorum. ff. de lega. j. circa finem &c.

a ¶ Mediocri. *Adde do. Saly. in pra. l. filium quem. in vj. col. ibi, dixi tamen Iac. de Ra.*

b ¶ In quæſtione. *Scilicet in x. col. ibi, item dicit Iaco.*

SVMMARIVM.

1 *Legatarius an poſſit accipere poſſeſſionem propria authoritate.*

QVAEST. CCCCCCIX.

ITEM, etiam[a] in diſcurſu uiſitationis * & relationis dicti proceſſus fuit concluſum, quòd legatarius põt propria authoritate accipere poſſeſsionẽ rei ſibi legatæ, ſi teſtator ita uoluit, & licentiam [b] legatario contulerit, per l. Titia cum teſtamento. §. j. & ff. de leg. ij. & ibi tenet Bart. in l. creditoris. C. de pig. in ſua repetitione. Et hoc uerum, ſi teſtator res legatas tempore ſuę mortis poſsidebat. Sed non, ſi per alium poſsiderentur. l. quãuis. §. j. ff. de acquir. poſ. & faciũt quę ponit in l. quod meo. ibi, ſed iuxta prædicta quæro &c. ff. de acqui. poſſeſ.

a ¶ Item etiam. *Tu uide de materia de qua in hac q. per iſtum, conſ. cxv. inci. dom. Io. nu. iij. uer. ſed ſubeſt.*

b ¶ Licentiam. *Adde do. Bar. in l. legitimos. in princ. ff. de legi. tuto. & in l. nemo poteſt. ff. de legat. j. & in l. iij.* C.

C.de pig.& domi. Alex.in l. extraneum.in v.col.in uer.tamen. Paul.de Ca.C.de hered.inſt. Et not.quòd *legatarius occupans propria autho.legata in caſibus,in quibus non poteſt de iure, tenetur illud reſtituere per interdictum,quorum legatorum. nõ obſtante exceptiõe,quòd incontinẽti hæres reſtituturus ſit:quãdo ſcilicet hæres ipſe uult uti Falcidia,nõ alias. d.Bar.& gl.in l.j.in prin.ff.quo.leg. & glo.in l.bona.C.eo.ti.*

SVMMARIVM.

1 *Donatio cauſa mortis, an debeat inſinuari.*

2. *Inſinuatio an requiratur in donatione mutua.*

QVAES. CCCCCCX.

ITEM, etiã in dicta cauſa fuit determinatũ, ꝙ in donatione cauſa mortis,licet excedat ſummam * quingentorum aureorum,nõ requiritur inſinuatio[a]: quia licet olim ad inſtar donationis inter uiuos erat generaliter inſinuãda,ut l.donatio.C. de donat. hodie tamen ſi quinque teſtibus fuerit uallata,nõ requiritur inſinuatio,ut eſt hodie expreſſum in l.fi.C.de donat.cauſa mortis.& no. in l.ſi quis pro redemptione.C.de dona. & tenet Spec.in tit.de inſtrument.edi.§. porro. ¶ An*in donatione mutua requiratur inſinuatiõ ? uide quæ dixi in notabilibus meis in §.Angelus.fol.lxxij.& fol.xlij. & fo.cxxxj.uerſo.& fo.lvj.¶De materia inſinuatiõis,uide quæ plenè dixi ſuprà,q.cccxxv.

a ¶Non requiritur inſinuatio. Et *hoc eſt uerum,quantũcunque ſit donatio.quia no.do.Cy.in l.cũ de mortis cauſa.C.de do.cauſ.mort.*

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei ſubiacẽtis reſtitutioni, utrum ſit ipſo iure nulla,etiam pendente conditione.Limit.nu.2.& 3.in quatuor caſibus.*

4 *Teſtator ſi prohibuerit alienationẽ, an res ſubiacentes reſtitutioni in caſibus exceptis in authen.res quæ.poterunt alienari.*

QVAEST. CCCCCCXI.

VTRVM alienatio[a] rei ſubiacentis reſtitutioni, ſit ipſo* iure nulla,[b] etiam pẽdente conditione?gl.fi.in fin.§. ſinautem ſub conditione.C. cõmunia de leg. tenent quòd non ualet: imò eſt nulla etiã medio tempore, per auth.res quæ. per quam corrigitur in hoc dictus §.ſinautem.ut ibi tenet glo.Sed gl.in duobus aliis locis tenet cõtrarium, quòd imò ualet medio tempore alienatio:ut l.cum pater.§.libertis.ff.de le.ij.Et in corpore unde ſumitur.d.authen.res quæ.circa principiũ.in glo.quæ incipit, quòd uerbũ alienatiõis &c.quas duas gl. approbãt doc. uidelicet,Cy. Pet.& Bart.in d.§. ſinautem.& iteratò Cy. in auth. res quę.Sed adueniente conditione reſtitutionis fiendæ fingitur nulla[c] talis alienatio, & pro non facta habetur: ut poſſit uẽdicari,per d.§.ſinautem ſub cõditione.quem §.ſic ſummat Bar.

2 Niſi*in duobus caſibus:uidelicet dotis & donationis propter nuptias,

d nuptias, [d] in quibus ualet alienatio irreuocabiliter: ut in d. authen. res quę. quæ authen. in hoc uenit addenda ad l. codicis, ut a ibi dicit Cy. in cæteris autẽ caſibus res ſubiacentes reſtitutioni, non poſſunt irreuocabiliter b alienari. Etiam pro alimẽtis [e] filii rogati, ut dicit gl. in d. authẽ. res quę. licet Bar. ibi uoluerit cõ c trarium, quòd filius hæres rogatus poſsit alienare irreuocabiliter, [f] pro alimentis, ſi non habẽt d unde aliàs poſsint uiuere. Item dicit ibi Barto. pro redemptione filii capti à latronibus.*Et ſic reperiũtur quatuor caſus, in q- e bus poteſt alienari irreuocabiliter non ſubiacens reſtitutioni, uidelicet in cauſam dotis, & do f nationis propter nuptias, alimẽtorum, & redemptiõis filii. Sed quòd hæres rogatus poſsit irreuocabiliter alienare pro legitima & Trebellianica ſuis, nõ reperitur iure cautũ, & ita in diffinitione dictæ cauſæ caſtri rupiſchinardi fuit inter nos in relatiõe proceſſus cõcluſum. Sed quid ſi alienatio rei ſubiacentis reſtitutioni, fiat ab ignorãte, an debeat retractari? de hoc tetigi in no. meis, in §, alienatio rei &c, & ibi uide, & in d, auth. res quæ
4 &c. Sed quid ſi teſtator* prohibuerit alienationẽ, an res ſubiacentes reſtitutiõi, in caſibus exceptatis in d. auth, res quæ. poterunt alienari? Dic quòd non: quia illa prohibitio teſtatoris comprehendit caſus exceptatos

e
f
ſ

ut do. Bald. in feud. in tit. qualiter feudum poterat olim alienari. in §, donare autem.

¶ Vtrum alienatio. *Hæc quæſt. bene explicat* Paul. *de Caſt. in l. fi. §. ſed quia noſtra. C. commu. de leg.*

¶ Ipſo iure nulla. T*u uide de hoc plenè per iſtum, conſ. cxl. inc. conſ. pro nobili Aymone. nu. vj. uerſi. ad ſextũ.*

¶ Fingitur nulla. *Et ita eſſe ſentit do. Bald. in præall. l. fin. in §. ſed quia noſtra.*

¶ Dotis & donationis propter nuptias. *Tu uide de hoc iſtum, conſi. cxij. incip. pacta ligant homines. nu. j uerſi. nec obſtant. ibi, ſicut etiam.*

¶ Alimentis. *Adde d. Sal. in d. auth. res quæ. in ij. col. in uer. quæro an pro ſumptibus. C. communia de lega.*

¶ Irreuocabiliter. *Hoc tamẽ intellige, ſi hoc fiat pro modo facultatum & honeſtatis perſonarum: & non in fraudem illorum quibus reſtitutio fieri debet, ſecundum do.* Anto. *in auth. de reſti. & ea, quæ parit in xj. menſe. in princip. in gloſ. ibi, quæ incipit.*

SVMMARIVM.

Nepos ex filia, an excludat ſubſtitutum. Et quid nepote nato ex filia poſt mortem hæredis. nume. 1.

QVAEST. CCCCCCXII.

PRO latiori declaratiõe materię, de qua tetigi §, quæſti. cxxxiiij. Quæro teſtator in ſuo teſtamento adiecit talia uerba: ſi filius uel filia mea ſine liberis maſculis deceſſerit, Titiũ ſubſtituo &c. Contigit quòd filius uel filia decedit relictis liberis maſculis natis, & procreatis ex filia

filia ſua, nunquid expirat fidei-
a commiſſum? credo q̀ ſic.[a] per l. iubemus. §. pen. C. ad Treb. l. cognoſcere. §. liberorũ. & l. liberorum. circa fi. ff. de uerb. ſig. & l. j. C. de cond. inſer. & l. fi. ff. de pollicitatio. Nec eſt curandũ, utrum ne talis nepos uel neptis ex filia, ſit hęres inſtitutus, uel ne. l. filiusfamiliàs, §. cum quis. ff. de leg. j. Nec etiã eſt curandũ, utrum maſculus uel fœmella: ut dictis iuribus allega. Nec etiã eſt curandum, utrũ filia, ex qua nepos uel neptis natus exiſtat, ſuperuiuat: ut bene probat d. l. iubemus. in §. pe. & l. cum acutiſsimi. C. de fideic. & l. cum auus. ff. de condi. & demon. iuncta l. in cõditionibus. ff. eod. ti. Sed aduerte, quia præmiſſa ſunt uera, ſi ex cõiectura ra mẽte teſtatoris apparet, q̀ teſtator uoluerit ſucceſsionem ſuam pręſeruare illis de agnatiõe ſua. quo caſu filius ex filia, nõ excluderet ſubſtitutionẽ: ut dixi in d. q. cxxxiij. De hac materia etiam tetigi plenè ſ. q. ccclij. Sed iuxta hoc quæro, an poſthu. cõceptus poſt mortẽ aui, ſi de ſucceſsione eius agatur, uel alicuius collateralis, admittatur ad ſucceſsionẽ: uerbi gratia, Titius decedit relicto uno nepote ex filio defuncto, poſt cuius mortẽ ſibi naſcitur unus nepos ex filia, utrum ipſe admittetur ad hæreditatẽ? Dic, q̀ ſi conceptus & natus fuerit poſt mortẽ aui, uidetur q̀ nõ debeat admitti,[b] ut in l. j. §. ſi qs proximior.[c] ff. unde cog. & l. Ti-
2 tius. ff. de ſuis & leg. hæ. ¶ *Iuxta hoc quæro, quid ſi teſtator ſubſtituat filio ſuo hæredi liberos maſculos, quos filia ſua haberet tẽpore mortis dicti eius hęredis? Vtrum liberi ex filia poſteà nati admittantur ad bona dicti teſtatoris? uidetur q̀ nõ, per dicta iura. Sed ſi ſimpliciter locutus fuiſſet teſtator de liberis maſculis, tunc iſto caſu huiuſmodi deciſio nõ procederet: quia tales liberi quandocunque nati uel cõcepti forẽt, ipſi ex uoluntate teſtatoris eſſent inuitati ad ſucceſsionem, poſtquã de ipſis fecit mentionẽ: ſicut hoc clarè probat l. Lucius. la ij. ff. de hære. inſt. iuncta l. cum acutiſsimi. C. de fideic. Ipſe enim to: & tãtas ſubſtitutiones facien do, cogitauit de liberis qui per centũ annos poſt eius deceſſum eſſent naſcituri. quæ uolũtas debet attendi, l. fideicom. §. item ſi quis. ff. de leg. iij. & l. cum uirũ. C. de fideic. Non obſt. ad hoc dicta iura, uidelicet l. j. §. ſi quis proximior. ff. unde cognat. & l. Titius. ff. de ſuis leg. hære. quia loquuntur in hæreditate, quæ defertur ex l. xij. tab. quæ nõ admittit, niſi natos uel cõceptos tẽpore mortis. Ideo dicit text. in d. l. Titius. quia lex xij. tabul. eum uocat ad hæreditatẽ, qui moriente eo, de cuius bonis quæritur, in rerũ natura fuerit & contineatur ſequens. hic uerò agitur de hæreditate, quam teſtator ad quoſcunque reales liberos quandocunque naſcituros uoluit deue-

nire, quod potuit facere. in authen.de nupt.§.diſponat.collat. iiij. Ita uoluit dicere Bartol.in d. l.Lucius.in contrarium allegat. ¶De hac materia, etiam tetigi ſuprà,quæſt.cccccxj.

a ¶Quòd ſic. *Adde d.Bal.in l.j.in j. colum.in uerſi.quæro,an dicatur.C. de condit.inſer.*

b ¶Nõ debeat admitti. *Vide omnino do.Ioan.Fab.in §.cùm autẽ quæritur.in uerſicu.ſed cur ſaltem.inſti. de hær.quæ ab inteſta.deferuntur.*

c ¶§.ſi quis proximior. *Adde quod do.Barto.dicit in §.interdum.in l.j. ff.de ſuis & legi.*

SVMMARIVM.

1 *Pater an poßit per fideicommißum in dote filiæ ſubſtituere.*

QVAEST. CCCCCCXIII.

1 AN pater poſsit filiæ ſubſtituere per fideicommiſſum a

2 in dote?[a] uidetur quòd non, argumento l.3 filia.in princi.ff.ad Trebellian. & in l.mulier.§.cùm proponeretur.eod.tit.argu.contra.ff.de legat.ij.l.ſequens quæſtio.ſed illud percipitur ex morte tantummodo,quantum ad acquiſitionem dominii. Item contra in l.Lucius Titius.§.filius.ff. ad Trebell,ubi loquitur de ſubſtitutione fideicommiſſaria. Dicendum eſt ergo ſecundum Dy.

b ꝙ aut ſubſtituitur uulgariter[b] in

c dote,[c] aut per fideicõmiſſum. ſi uulgariter,ſubſtitutio tenet,cum ſit in poteſtate filiæ adire uel nõ. Si autem per fideicommiſſum, tunc in eo,quod eſt ultra debitũ bonorum ſubſidium,tenet,ut d. l.Lucius Titius.§.filiam.in eo uerò,quod eſt infra,non tenet,cum grauamen nõ recipiat,ut bonorum ſubſidium, ut C.de inoffic. teſta.l.quoniam in prioribus. & ita iudicatur in hac curia parlamenti.& ſuper hoc uide Cyn.C. de iure dot.in l.cum partẽ. in fi. facit ff.ad l.falcid.l.pater filiam. & ibi no.in glo.ſuper uerbo,inueniretur. & no.hæc quæſtio.C. de inoffic.teſt.in l.quoniam nouella.loquuntur tamen illæ duæ glo.in inſtitutione. ¶De hac materia etiam uide ſ.q.cccccxxxij. & uide Bart.in l.Lucius.§.maritus.ff.ad Trebell. ¶Sed an filia poſsit in dote hæres inſtitui?uide Spec.in tit.de inſtru.edi.in §. ut autem cautè præmiſſas,&c.in uer.ſed ſuper for.præce.&c.

a ¶In dote. *Vide do.Cy.in l.unica. in §.uideamus.in ultim.q.C.de rei uxor.ac.& d.Barto.in l.Lucius Titius.§.maritus.ff.ad Trebell.& omnino dom.Balyc.in l.quoniam nouella.in ij.colũ.in ij.q.ibi,mihi uidetur.C.de inofficio.teſta.*

b ¶Vulgariter. *Vide d.Sal.in præd. l.quoniam nouella. in uerſic.quæro, an in dote.*

c ¶In dote. *An poßit filia in dote inſtitui.uide iſtum,conſi.lxiij.incip. circa contractum. nume.iiij.uerſicu. nec ob.ſi dicatur. & eundem uerſic. xcviij. in primo dubio. Et an poßit ei in dote ſubſtitui.conſil.xcviij.inc. ex duabus. de utroque in primo & ſecundo dubio.*

SVMMARIVM.

1 *Iuramento executoris uel curatri,ſiue*

per complemento relictorum ad pias cauſas,an ſtari debeat.

Proteſtatio uel denũtiatio alicui facta,an poßit per iuramẽtũ probari.

QVAEST. CCCCCCXIIII.

SI relinquatur aliquid diſtribuendũ pauperibus per executores,& oriatur dubitatio, an
1 totum diſtributum ſit.* an ſuper hoc debet ſtari iuramento executorũ & eorum iuratoriæ rela-
a tioni?Cy.& Bar.dicũt quòd ſic,[a] per l.ſi quis pro redemptione.in §.pe.C.de dona.Et idem dico in ſimili,ſi fiat legatum alicui eccleſiæ pro miſsis celebrandis,quòd debet ſtari iuramento curati,uel gardiani fratrum minorũ, ſi eis fuerit factum tale legatum.Et ita uidi in hac curia ſæpiſsime determinari,& fieri.& dicit Bart.in d.l.ſi quis pro redemptione.unũ ſingulare, ꝙ ubi agitur de modica expenſa,ſtatur iuramẽto petentis. & ita etiam uidi ſeruari in d.curia,quando ſcilicet petẽs tale iuramentum ſibi deferri,eſt honeſta,& nõ ſuſpecta perſona. De probatione, quæ etiã fit per iuramentum, uide quæ dixi ſ.q. ccv.Ex his enim,quæ dependent ex animo,ſtatur iuramẽto,ut dixi in trac.de præſumptio.per me Guidonem compilato,in uerſic. in his,&c.De hoc etiam tetigi in apparatu meo ſtatu. ſi quis per literas.in glo.ſuper uerbo,clandeſtinè. ibi, ſed qualiter proba-
2 bitur ille animus, &c.* An proteſtatio uel denũtiatio alicui facta poſsit per iuramentum probari: uide Bartol. in l.ſi quis. C. depoſiti. De probatione quæ fit per iuramẽtum,uidelicet an admiſsio inſtrumenti probetur per iuramẽtũ illius, qui perdidit:uide quæ dixi in notabilibus meis in §. probatur amiſsio inſtrumenti,&c.

a ¶ Quòd ſic. *Imò uidetur,quòd nõ, quia in hac ſpecie uidetur ipſe executor prætẽdere intereſſe. & ſic non fore ſtandum eius iuramento. Nam ad hoc, ut ſtetur iuramento executoris,requiruntur,ſed quòd non prætendatur intereſſe, & quòd executor ſit perſona honeſta. domĩ.Bald. in l.captatorias.in ij.colum.in uerſiculo.modo circa hoc quaritur.ij.de mili.teſta.*

SVMMARIVM.

1 *Religioſus an ſufficiat quòd iuret ad pectus. Et quid de conuerſo.nu.2.*

QVAEST. CCCCCCXV.

RELIGIOSI,qui* produ- 1
cuntur in teſtes, debent iu-
rare ad ſancta Dei Euangelia,[a] a
& non ſufficit iuramentũ ad pectus,aliàs non ualet eorum teſtimonium.ut in cap.nuper.extrà, de teſtib. ſed conſuetudo generalis præſentis patriæ Delphi.& ſtylus omnium curiarum ſeruat cõtrarium.& ualent eorũ depoſitiones per iuramentum ad eorum pectus præſtitũ.¶*Sed quid 2
erit in conuerſis? Dic,quòd debent iurare ad ſancta Dei Euangelia:quia ipſi conuerſi non dicuntur religioſi,& poſſunt contrahere matrimonium,&habere proprium, ut dicit Bart.in auth.

Ingreſſi.ibi,expeditus de cõtrariis,&c.C.de ſacroſan.eccl.¶ An religioſi poßint adhiberi in teſtes in teſtamẽtis uel codicillis, plene dixi ſuprà quæſt.ccccccxvij. De teſtimonio ferendo per clericos religioſos,in curia temporali:dixi ſuprà quæſt.lxv.

a ¶Ad ſancta Dei Euãgelia. *Adde quæ legũtur & not.in c.& ſi Chriſtus.& ibi do.Innocen.in gloſ.ſua in uerb.per quodcunq; aliud.in uerſi.in iuramentis tamen.extrà, de iureiur.*

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum publicum poteſt fieri de actis factis in iudicio. fallit in Delphinatu.*

2 *Acta,quæ dicantur.*

3 *Acta,facta,& geſta,quid differant.*

4 *Acta,duplicia ſunt.*

5 *Acta iudicij non faciunt fidẽ,abſque ſigillo Iudicis.*

QVAEST. CCCCCCXVI.

De actis, quæ fuerunt in iudicio, poteſt fieri publicũ

a instrumentum, a ut l. emancipatione.C.de fi.inſtru.& l.geſta.C.

1 de re iudic.* Sed de ſtyllo præſentis curiæ parlamenti Delphi. non conſueuerũt de actis ipſius curiæ fieri publica inſtrumenta, adeò quòd quãdo partes in ipſa curia parlamenti petunt inſtrumentum de aliqua parte actorũ, domini ipſius parlamenti conſueuerunt reſpondere petentibus,non fiet eis inſtrumentũ,ſed

2 litera teſtificatoria.¶*Sed iuxta hoc quæro, quæ dicantur acta.

b Dic,quòd proprie acta b dicũtur, ſcripturæ de his, quæ in iudicio apud judicẽ acta ſunt, uel dicta: ſicut dicit gl.j.in l.acta.in princ. ff. de re iudic. & parte aduerſa præſente.quod probat text.in c. quoniam cõtra falſam. extrà, de prob. Inde habemus acta, geſta,

3 & facta.* Acta ſunt ea quæ fiũt in iudicio.facta quæ fiunt extra iudiciũ.& geſta ſunt,quæ fiunt ſine uerbis, utpote ſcribere, uel fodere. Ita dicunt text.in l.ij.circa princ.ibi,acta,facta, & geſta,&c. ff.de cura.bonis dando.iuncta l. Labeo.la ij.§.geſtũ.ff.de uerbo. ſign. Et alibi dicit Archi.in c.indemnitatibus.de elec.li.vj.quod

4 duplicia ſunt acta. * Nam alia ſunt acta litis: alia acta iudicii. nam teſtiũ atteſtationes,confeſſiones, ac omnia factũ reſpicientia, potius dicuntur acta litis, q̃ iudicii. Alia, ut cautiones, ſatiſdationes, & conſilia,dicũtur tantũ acta iudicii. Ita dicere uoluerunt.Inno.& Hoſt.in c.cum cauſa.lo j.circa fi.extrà de teſti.¶De materia actorũ, uide quæ dixi ſ. q.ccxlj.cum tribus ibi ſeq.quæſt. qualiter falſificans acta, debeat puniri: uide Bart.in l.j.ff.de his, quæ in teſtamento delen. & in l. in fraudem.§.quoties.ff.de iure fiſci.allegatur tex.in c.cum olim magiſter. extrà,de offic.delega.

5 ¶*Et circa hoc eſt aduertendũ: quia acta iudicii non faciunt fidem, ſi non habeant ſignum iudicis:ſecundũ Dy.in l.in fraudẽ. §. quoties. ff. de iure fiſci. ſicut nec inſtrumẽta ſigno notarii carẽtia.l.fi.§.nec calidis.C. de offi. aſſeſſo.

aſſeſſo.& uide ſuper hoc Innoc. in c.poſt ceſsionẽ.extrà,de prob. ¶De materia actorũ iudicialiũ etiam tetigi ſ. quæſt.cccccl xiiij. ¶De inſtrumento producto in actis cauſæ,an debeat patri producenti reſtitui:uide quæ dixi ſ. quæſtio.ccclxxj. ¶An error qui allegatur in actis curiæ, poſsit per duos teſtes probari : uide quæ dixi ſ. quæſtio. ccccc xxviij. ¶An acta facta in uno iudicio, fidem faciat in alio:uide plenè, quæ dixi ſ.quæſtione.cxxxvj.

a ¶Publicum inſtrumentum.*Adde glo.quæ ad hoc bene facit,inſtitu.de adopt.§.fin.in uer.actis.*

b ¶Acta. *Appellatione actorum,comprahenduntur omnia, quæ fiunt in forma iudicij, uel quaſi.per gloſſ.& docto.in c.quoniam contra falſam. extrà,de proba. & ſic appellatione actorum continetur ſentẽtia, ut not. d.Bart.in l.actorũ.in fi.ff.de re iud. Quinetiam acta, dicuntur non ſolũ, quæ fiunt in contradictorio iudicio: ſed & omnia, in quibus decretum iudicis interponitur. l.emancipatio. cura,tutela.&c. talia.d.Inno.in c.j. in gl.j.in uerſi.alij tamẽ dicunt.iũcto uer.itẽ acta forenſia.extrà de prob.*

SVMMARIVM.

1 *Duellum,quomodo fiat.*

2 *Reſcriptum Philippi Francorũ Regis,circa materiam duelli.*

3 *Duellum in quatuor caſibus conceditur tantum.*

QVAEST. CCCCCCXVII.

DIXI plenè ſuprà, q.cxcj. de diffidamentis,quę quãdoque nobiles inter ſe faciunt. 1 Sed* quia etiam inter nobiles & ignobiles quandoque duellum[a] fieri cõtingit : ideò de ipſius duelli materia hic duxi plene tractare. Et pro huius materiæ euidentia, duxi primò hic inferendum quoddam reſcriptum, per Regem Philippum ſuper facto dicti duelli, dudum conceſſum, 2 tenoris ſequentis.*

¶*Hic ponitur intellectus antè lati regij mandati.*

FORMA RESCRIPTI *Principis,circa duellum.*

PHILIPPE *par la grace de Dieu Roy de Frãce, à tous ceux, qui ces preſentes lettres uerront,ſalut. Scauoir uous faiſons,que comme çà en arriere,pour noz guerres, & pour autres iuſtes cauſes,pour le commun profit de noſtre Royaume, euſsions defendu à tous noz ſubiectz,toutes manieres de guerres,& tous gaiges de batailles:là ou pluſieurs malfaiſans ſe ſoient aduancez de faire homicides, & autres malefices : pource que quand ilz les ont faicts couuertemẽt, & à requoy, ilz ne peuuent par teſmoings eſtre prouuez. Pource que, ce que nous en*

auons fait, pour le commun profit, ne donne aux mauuais cauſe de mal faire, nous auons pourueu, que au cas ou il apperra euidemmẽt homicide ou autres malefices, griefz, larrecins, excepté dequoy peine de mort ſen doiuent enſuiuir, auoir eſté fait en trahyſon, ou en requoy, ſi que celuy, qui ha mal fait, ne peut eſtre cõuaincu par teſmoings en autre maniere ſuffiſammẽt, Nous uoulons, qu'on puiſſe en defaut dautre prouue, ſans ce que par indices, preſumptions, & ſemblans aucuns, ſoient de tel fait ſuſpectionneux, appeller de gaiges de bataille, & ſouffrons en tel cas. Et en ce cas tant ſeulement, nous attrempons noſtre defenſe es lieux, & es terres, leſquelles leſdits gaiges de bataille, auoient lieu, & eſtoient accouſtumez auãt ceſte defenſe. Et n'eſt mye noſtre intẽtion quelle ſoit rappellee ne attrẽpee en nul cas, deuant la date de ces lettres: deſquelles abſolutions ou cõdemnations ont eſté faites enqueſtes: à fin que lon les puiſſe iuger & abſouldre, ou cõdemner. Et n'eſt mye noſtre entente, que ceſte defence ſoit rappellee ne attrempee en nul cas, qui napparoiſſe euidemment, que le fait fuſt aduenu. En teſmoing de ce, Nous auons fait ſéeller cés lettres de noſtre ſéel. Donné à Paris, le Mercredy apres la Trinité, l'an de grace, Mille trois cens & ſix.

3 ¶*Ex tenore dictæ literæ nota, quòd quatuor requiruntur ad hoc, quòd contra aliquem ualidum, pro duello b iudicetur, & in facto propoſito duellum ſequatur. Primò, quòd caſus propoſitus contra aliquem ad finem duelli requirat pœnã mortis. Secundò, quòd proditionaliter & in occulto factum fuiſſe proponatur, & taliter quòd per teſtes uel aliàs ſufficienter probari non poſsit, quàm per duellum. Tertio, quòd ille, qui ſuper dicto facto prouocatur de dicto caſu propoſito, per indicia uel præſumptiones ueriſimiles habeatur ſuſpectus.c Quartò, quòd euidenter apparet factum, de quo talis prouocatur, contigiſſe: d quod eſt iuri conſonum, iuxta l. primã. §. illud. ff. ad Silleia. Item collige ex tex. dictæ literæ, quòd licet ex latrocinio mortis pœna inferri poſsit: tamen propter ipſum latrocin

trocinium non poſſet quis prouocari ad duellũ. Itẽ nota quòd ubi aliquis caſus excepto latrocinio, de quo mortis pœna inferri poſsit contra aliquem, proponitur ad finẽ duelli, ſufficit, ꝙ prouocans dicat prouocatum dictũ maleficium per ſe uel per alium, licet non nominet, certum commiſiſſe, ad hoc ut aliis ſupradictis concurrentibus ibi cadat duellũ. Ita dictum fuit per arreſtum curiæ contra Carolum artus pro Rogerio de anduſia. Itẽ ſi caſus prædictus generaliter proponatur dicendo taliter, talis interfecit uel fecit interfici talem proditionaliter: talis propoſitio eſſet inſufficiens & indigna reſponſione de ſtylo dictæ curiæ: quia oportet declarare locum in quo maleficiũ fuit perpetratum, & tẽpus & perſonã interfecti, non autem oportet declarare horam. Et ita fuit dictum inter partes prædictas. Et etiam in cauſa duelli pro armãdo de mõte acuto contra Aymericum de duro forti. Item, ſi cõtra hanc conſtitutionẽ duellũ fiat, nullũ eſt iudicium, uel ſaltem annullabitur[e] per hãc curiã. Et quicquid in contrariũ geſtum erit ſuper præmiſsis, reuocari debebit. Ita dictũ fuit in cauſa Epiſcopi briotis, qui fuit compulſus reſtituere equos, & arma Gulielmo de boſco boyſelli, & Io. ignoti qui inter ſe duellũ fecerunt ex ſententia ſeneſcali tẽporalis dicti Epiſcopi contra tenorem dictæ conſtitutionis, &c.

a ¶Duellum. *Vtrũ duellum ſit licitũ in aliquo caſu, etiam iudice deferẽte, ſeu ratiõe cõſuetudinis: uidetur quòd nõ, etiam inter laicos: quia in duello Deus tentatur. q. v. monomachiã. ut dicit d. Gof. in ſum. de cler. pug. in duello. & adde d. Io. de li. in trac. de duello in §. circa tertiũ membrũ. & in §. circa quartũ membrum. & do. Alua. col. x. de pace tenen. in ca. j. in prin. in iiij. col. in uer. ex hac ergo gl. ſed uide d. Bal in d. c. j. in v. col. et no. iſtã glo. & eundem do. Bal. ex hoc iure. in viij. q. ff. de iuſti. & iur. & do. Pet. Ia. de aure, in practica libel. in ti. de duello. ſeu pugna. l. j. ij. & iij. col. et omnino in xiiij. col. in §. nũc dico. Tenor reſcripti emanat à rege ſuper facto duelli. quid nã ſit duellũ, uide do. Bal. col. x in uſib. feudo. in ti. de pace tene. in c. uni. in prin. in vj. col. in uer. ſed iſtud. ibi, porro duellum ubi dicit quòd duellũ eſt ſingularis pugna inter aliquos, ad probationẽ ueritatis. Aliter diffinitur duellũ ſecundũ do. Io. de lig. in tracta. de duello. in §. circa quintũ. ubi dicit, ꝙ duellũ, eſt pugna corporalis, deliberata hinc inde duorũ ad purgationẽ uel gloriã cõſequẽdã, uel ad odij exaggerationẽ tendẽs.*

b ¶Duello. *Caſus in quibus de iure Lõbardo permittitur duellũ, enumerantur per do. Io. de ligna in tractatu de duello. in §. circa quintũ. & do. Bal. in alleg. c. j. in vj. col. in uerſicu. no. ple. caſus.*

c ¶Habeatur ſuſpectus. *Adde do. Bal. in prad. c. j. de pace tenẽ. col. x. in prin. in vj. col. in uer. ſed nũquid ille.*

d ¶Contigiſſe. *Adde glo. in iã alleg. c. j. in prin. in uerſi. per duellum.*

b ¶Annullabitur. *Adde, quod dicit do. Bald. in d.c.j. in vy. colum. in uer. & in ſeq. c.*

SVMMARIVM.

1 *Aduocati & partis officium, in cauſa duelli.*

QVAEST. CCCCCCXVIII.

SCIENDVM eſt, quòd aduocatus qui intendit proponere cauſam uadii pro * duello, debet maturè, & cū reuerentia ſe ſuper his, quæ dicturus eſt, excuſare, penes curiam & penes partem, & ſuper his proponendis licentiā à curia petere. Item debet præcauere, ꝙ dum cócludet, nō dicat, Et ſi prædicta negauerit, cùm nō poſsit ea probare per teſtes, uel aliàs ſufficienter, offert ſe ea probaturū de corpore contra ſuum aduerſarium, uel per ſuum aduocatum [a] in campo-clauſo, & ipſum reddere mortuum, & deuictū facta retenuta de equo & armis, & aliis decentibus nobili [b] homini & tali, qualis eſt. Quia ſic concludendo copulatiuè ſe obligaret ad utrunque [c] & ad uincendum & interficiendum. Vnde ex multis poſſet periclitari [d]: ut dicam infrà, in agēdis pro reo. Itē debet aduocatus præcauere, ut faciat mentionem de aduocato ſuo: quia ſi non faceret, oportet quòd per ſeipſum duellaret. Ita fuit dudum obiectum magiſtro Hugoni fabri fortis, in cauſa duelli, quam propoſuit pro Arnaudo de monte acuto contra Aymericum de duro forti. Item caueat, quòd faciat retenutā de æquo & armis, ut ſuprà dixi, quia aliàs pedes & cū armis unius pugilis oporteret ipſū duellare. Et ſunt quidam qui dicunt hoc de conſuetudine gallicana. Sed talis conſuetudo eſt nimis aſpera: quia licet in talibus minimè exprimeretur, tamen uidetur ſe tacitè obligare ad talia peragenda cum armis, quæ ipſum decent ſecūdum ius ſtatutum. Sed tamen conſilium eſt ut nihil omittat.

a ¶Aduocatum. *Id eſt, campionē, & hoc termino utuntur doc et do. Bal. & Alua. in præalleg. c.j. in §. ſi ruſticus. Et aduerte, quòd de iure pugna debet fieri perſonaliter, & non per campionē, niſi in certis caſibus, ut no. in præ. c.j. in § ſi ruſticus. & ibi do. Alua. circa prin. regulare enim eſt, quod duellum fiat inter principales. Sed illa regula fallit in certis caſibus primus, ſi iuuenilis ætas hoc impediat. Secundus, ſi decrepitus: quia in ea labor, & dolor. Tertius, ſi infirmitas aliquē duellare prohibeat, & iſti caſus habētur in Lōbarda, qualiter quis ſe defen. l. quacūq;. & in Lōbarda de parricidis l. ulti. Quartus eſt, ſi ſeruus, qui in poſſeſſione ſeruitutis eſt, clamat in libertatē. ut in Lōbarda, qualiter quis ſe defen. l. ſi quis ſeruus propter appetitum. Quintus eſt, ſi eccleſiaſtica perſona, uel eccleſiaſticus, uel comes, uel cauſas habens aduicē, uel cū aliis, in Lōbarda eo. tit. l. ſi. Sextus, ubi mulier accuſatur de adulterio. eo. titu. l. ſi quis uxo. Septimus eſt, ſi teſtes actoru ſunt cōtrarij teſtibus rei: tunc teſtes actoris debent aſſumere*

aſſumere unum cāpionem, & teſtes rei aſſument alium ex teſtibusmet. ut in Lōbar. eo. ti. l. ſi quis cū altero. Octauus eſt, ſi ſeruus accuſetur de furto, ut in Lōba. de furt. l. ſi ſeruus. hodie tamen de conſuetudine permittitur habere campionem, ut per dominū Ioan. de ligna. in tractatu de duello. in §. circa ſextū. et quo ad hoc quod dicitur de conſuetudine, idē dominus Pet. Iac. in tit. de duello. in v. colum. in uerſicu. item rectè dicitur per me uel alium.

b ¶Nobili. *Adde, quòd ignobilis poteſt nobilem ad pugnam interpellare: ut in præ. §. ſi ruſti.*

c ¶Ad utrumque. *De forma autem uerborum, quibus uti debet pugil in hac ſpecie: uide do. Pet. Iac. de aure. in practi. l. j. in tit. de duello. prope prin.*

d ¶Periclitari. *Adde dom. Pet. Iac. in eo titu. in iiij. col. in uerſi. item rectè dicitur, faciam ſibi confiteri. & in ſequen. uſque ad uer. item rectè dicitur. & ſuper dicta pugna.*

SVMMARIVM.

a *Excuſationis forma inſtituenda per aduocatum, in cauſa duelli.*

QVAEST. CCCCCCXIX.

Meſſeigneurs, i'ay à propoſer par deuant uous, contre monſeigneur tel, que ie uoy là (ſi la partie eſt cheualier) pour monſeigneur tel, lequel eſt icy, aucunes choſes, eſquelles il chiet uillenie. Et Dieu m'ayde, il m'en poyſe. Car tant cōme i'ay ueſcu, ie ne ueiz oncques, audict tel, que bien & bonneur. mais ce que i'entēds à dire et à propoſer cōtre luy, ie le diray, cōme aduocat des cauſes, pourtāt cōme ma partie le m'a fait entēdāt, et ueult que ie le die, et ꝓpoſe, et m'en aduouera, ſil luy plaiſt, & promis le m'a, en preſence de uous, & le m'a baillé par eſcrit, en ſubſtāce, et le tien en ma main. car iamais par moy ne le feiſſe: car le dict tel ne fiſt onques mal à moy, ne moy à luy, que ie ſcache. Et auſſi, que uo⁹, Meſſeigneurs, ſcauez mieulz, que moy, chaſcū aduocat doit dire ce que à la querelle de ſon client faict. Pourquoy, Meſſeigneurs, ie uous ſupplye que ne uous deplaiſe, & que uous me uueillez octroyer, que ie le die et propoſe de uoſtre licēce. Et auec ce prie à monſeigneur tel, qu'il me pardōne. car ſe Dieu m'ayde, en tous autres cas, ie le ſeruiroye & obeiroye à ſon cōmandemēt. mais en ceſtuy cōuient il que ie face mō deuoir. Et lors la court luy dira: Or propoſez uoſtre querelle, & uous prenez garde,

que uous ne diſez choſe en laquelle il chée uillenie, qui ne face à voſtre q̃relle. car la court le uous defend. Item l'aduocat *doit dire, Meſſeigneurs, ie nediray choſe, de quoy ie ne ſoye, aduoué, & qui ne face à ma cauſe.* Et ce *faict il doit propoſer ſon faict au mieulx qu'il pourra, et au profit de la querelle, par les plus belles parolles & les mieulx ordonneés, qu'il pourra. Et ce faict il dira comme il s'enſuyt, &c.*

SVMMARIVM.

1 *Actoris concluſio, in cauſa duelli.*

QVAEST. CCCCCCXX

MOn *faict ainſi propoſé, comme uous, Meſſeigneurs, auez ouy, ie cõclus ainſi que ſi ledict tel, confeſſe les choſes, que i'ay propoſeés eſtre urayes, ie requiers, que uous le condẽnez auoir forfaict, corps & biens au* Roy *noſtre ſire. Si ſit in regno* Frãciæ, *uel ſi ſit in hac patria Delp. à mõſeigneur le* Daulphin *pour les cauſes deſſuſdictes. ou que uous le puniſſez à telle peine que droit, ou couſtume, ou la nature ducas proposé deſire. Et s'il le nye, ie dy que mõſeigneur tel, ne le pourroit prouuer par teſmoings, ne autrement ſuffiſamment. mais il le prouuera par luy, ou par ſon aduoué en chãp clos cõme gẽtil hõme, faict retenue de cheual, d'armes, et de toutes autres choſes neceſſaires ou cõuenables à gaige de batailles, ſelon la nobleſſe, & luy en rend ſon gaige.*

SVMMARIVM.

1 *Concluſio pro reo in cauſa duelli, per aduocatum ſuum inſtituenda.*

QVAEST. CCCCCCXXI.

ET *au cas que la court diroit, que au faict que l'aduerſe partie ha proposé, cherroit gaige de bataille, il nye les choſes ꝓpoſeés aut cõtraire, & dit que celuy, qui les ha faict propoſer, mẽt, et qu'il ſe defendra cõme bõ, et loyal gẽtil hõme, qu'il eſt par luy ou par ſon aduoué faict retenue, &c. (ut ſuprà in authore dictũ eſt.)* Et *en baille ſon gaige.* Et *lors le defendant doibt dire à la court auant ce qu'il rẽde ſon gaige: Meſſeigneurs, ie diz que de tout ce, que tel ha faict propoſer contre moy, à tel aduocat, & il en ha aduoué, & trait ſon gaige, contre moy: il*

ment

ment, cõme mauluais, quil eſt de le dire, & tout ce quil ha faiſt dire & propoſer, ie luy nye tout. Et dy queau cas, que *uous diriez, que gaige de bataille ycheé, ie men defendray cõme gentil homme & loyal, que ie ſuis, & cõme celluy qui n'ha tort en la cauſe propoſeé contre moy.* a

1 ¶* Aduertendum tamen antequàm reus[a] defendens præmiſſa dicat, ipſe ſeu eius aduocatus debet proponere omnes cauſas quas poterit ad oſtẽdendũ, ꝙ locus non ſit duello. Et ſuper hoc ante omnia petere pronunciari per curiam. Item etiam aduertẽdũ, ꝙ antequàm reus dicat uelle cauſam ſuam per duellũ defendere, ipſe debet prius negare ex aduerſo propoſita: nam ſi prius dictã oblationem faceret, quàm dictam negationem, uideretur confiteri popoſita cõtra eum de conſuetudine, quod eſſet ualde periculoſum. Nam ſi ipſe eſſet ita confeſſus, non eſſet locus duello. Item caueat reus in concludendo, ut non dicat ultrà ſuprà d. Et cum reddam mortuum uel deuictum: quia tunc ut actor ſe obligaret ad unum de his, quod non faceret: ſed ſolum dicat ut ſuprà dixi. quia ſi dicat, & ego defendam me, &c. ut ſuprà. b & nõ ultrà procedat, [b] ad dicendum dicta uerba, Et cum reddam, &c. ſufficeret ſibi, licet nihil faceret in campo ad lucrandum cauſam, niſi aduerſarius eum incitaret, & idem eſſet ſi aduerſarius ſe non præſentaſſet: quia in iſtis caſibus lucraretur cauſam ſuam, & non faceret in caſu, in quo dicta uerba protuliſſet in primo caſu, licet in alio ſecus.

a ¶ Reus. *Qualiter autem prouocatus pignore pro pugna porrecto, & alijs dicendis de more dictis, & propoſitis per prouocantem dicere, & reſpondere debeat: uide dom. Petr. Iacob. in præd. titu. de duello. in quinta columna. in §. Martinus uero auditis.*

b ¶ Non ultrà procedat. *Adde dominum Petrum Iacobum, ubi ſuprà proximè in uerſi. item eſt cautela.*

SVMMARIVM.

a *Præſentatio in campo duelli, [a] quomodo & quando fieri debeat, & quæ proteſtationes ſint præſtandæ.*

QVAEST. CCCCCCXXII.

1 DE conſuetudine* debet ſe prẽſentare actor antequàm labatur meredies, & reus ante nonam: aliàs quicunque deficeret, caderet à cauſa ſua. Item ſit præſentatio coram conneſtabili b Franciæ ad campum, [b] qui in hoc caſu repræſentat perſonam regis, uel ſi ſit in hac patria Delphina. corã gubernatore Delph. qui repræſentat perſonam domini noſtri Delphina. prout uidi fieri coram domino de gaucori, M. ccccxxxvj. pro tunc gubernatore

natore huius patriæ Delphina. in facto pignoris dati per nobilem pellerini mandamẽti criminiaci ad effectũ duelli contra quendam Burgundũ. Et fit dicta præſentatio per uerba ſequentia.

Monſeigneur le conneſtable, (ſi ſit in regno uel ſi ſit in hac patria Delphinal. dicetur, monſeigneur le gouuerneur) ueez cy tel homme, lequel par deuant uous, (comme celuy qui en tel cas, repreſentés la perſonne du Roy noſtre ſire) uel ſi ſit in hac patria Delphina. dicetur: comme celuy qui en tel cas repreſente la perſonne de monſeigneur le Daulphin. Se preſente à tout ſon cheual, & ſes armes: & en habit de gentil homme, & de homme qui doibt entrer en champ pour combatre contre tel hõme au nom de Dieu & de noſtre Dame ſa mere, & de ſainct George le bon cheualier, au lieu, au iour, & à l'heure à luy par le Roy & ſa court aßigné. Et ſi ſit in Delphinatu, dicatur: par mõſeigneur le Daulphin, & par ſa court aßigné. Et s'apareille de faire ſon debuoir par luy ou par ſon aduoué des choſes, qu'il ha faict propoſer contre le dict tel, pour leſquelz gages de bataille ha eſte iugé en parlement par la maniere, que la dicte court ha ordõné. Et uous requiert, que uous luy faßiez partie, & baillie de champ: & ſe offre par luy ou par ſon aduoué, de faire ſon deuoir à l'ayde de Dieu, &c. Et faict proteſtation & retenue tant pour luy comme pour ſon aduoué, de muer, & changer cheual & armes tant pour luy, comme pour ſon cheual, & pour ſon aduoué, & de deſcendre & remonter, & reſtraindre ſon cheual, & elargir & de laiſſer combatre à pied ou à cheual, & de ſoy aider de toutes ſes armes, & de chaſcune d'icelles. Et laiſſer celles, quil auroit prinſes, ou doibt prendre premierement, & de prẽdre autre. Et de reprẽdre celles, quil auroit laiſſées premierement, ou autres: Et de toutes les choſes deſſuſdictes et chacune d'icelles, faire par luy ou par ſon aduoué toutes & quãtesfoys qu'il luy plaira,

plaira, & Dieu luy en donnera l'aiſement de faire. Itẽ faict proteſtation, que ſi le dict tel portoit autres armes au chãp, qu'il ne pourroit ou deburoit porter par la couſtume, que icelles luy ſoyẽt oſteés, & que au lieu d'icelles nulles autres il n'ayt, ne puiſſe auoir. Item faict proteſtatiõ, que s'il plaiſoit à Dieu, que il ne peult deſconfire ou uaincre ſon aduerſaire de iour, (laquelle choſe il fera ſi Dieu plaiſt) que il puiſſe continuer ſa bataille du iour de l'endemain, ou tel iour, que la court donnera. Et encores faict proteſtation expreſſe, de dire & de faire, & d'auoir tous les autres garniments qui ſont neceſſaires ou prouffitables, ou conuenables à gentil homme, en tel cas. Encores faict proteſtation expreſſe en general, & en ſpecial, & retenue que les choſes deſſuſdictes luy uaillent & prouffitent, comme s'il de chaſcune choſe à luy ou à ſon c *aduoué, neceſſaire, ou prouffitable ou conuenable, en tel cas faiſoit ſpeciale proteſtation, & diuiſemẽt par le nom deſſuſdict de chaſcune. Et les receuez, & ſes proteſtations, & ces choſes deſſuſdictes luy octroyez.*

¶Item reus faciet ſimiles proteſtationes ſuperioribus. ¶Itẽ dicunt quidã eſſe de cõſuetudine, ꝙ prouocatus antequã aduocatus ſuus ad aliquẽ finem aliqua proponat, debet dicere, quæ ſequũtur: Saluis & retentis meis rationibus, & defenſionibus, ꝑ me uel aduocatum meum proponendis contra propoſita contra me ad finem, quòd ibi non cadat duellũ. Dico ego talis, quòd in caſu in quo curia iudicaret ſuper propoſito contra me cadere duellum: dico, quòd talis mentitur de omnibus quę contra me propoſuit, & proponi fecit, & quòd ego me defendã, &c. Nam ut ipſi dicunt, Si non dementiatur eum, antequam aliquid proponat, habetur pro conuicto: licet retenutam feciſſet de ſe defendẽdo. Sed iſtud non uidi obſeruari. Et credo quòd ſuperius dicta ſufficiant. ¶Item dicunt in utroque, quòd ſi poſt dicti uadii propoſitionem recedunt à curia parlamenti ſine licentia curiæ, quòd recedens habetur pro conuicto. [c] Quòd credo uerum, maximè, ſi partes ꝑ cur. eſſent arreſtatæ poſt propoſitionem duelli, uel ſi recederet à uilla, in qua eſſet facta propoſitio duelli ad

locum

locum remotum, uel ad patriam ſuam. Prouocãs ad duellum, debet portare omnes armaturas ſuas, dum uolet intrare campũ, quibus uolet ſe iuuare in campo: & tenere capellum laxatum & uiceriam baiſſatam: & ſe gerere ſicut cum certabit cum aduerſario ſuo. Si autem faceret in introitu campi, uel lanceam, uel ſcutum, uel galeã, uel arma alii deferre dum intrabit: & ea non acceperit antequam intret campum uel uiſeriam galeæ leuatam deferret armis ſic per alium delatis, uti non poterit: & etiam oportebit eũ ſic duellare ut intrabit campum de conſuetudine prædicta: & econtrariò, reus poteſt intrare campũ uiſeria galeæ leuata: & ita eſt cõſuetum, & poteſt facere deferri per alium, ſcilicet ſcutum & lãceam: & poſt ſe iurare, & de conſuetudine. ¶ Et poſtquã ingreſsi ſunt campũ coram eis præpoſitis Dei euangelijs[d] prouocans accipiet prouocatum ſuum, cum manu ſiniſtra, & dextrã tenebit ſuper facta. Et dicet uerbã quæ ſequuntur.

Homme que ie tien par la main, par Dieu & par ſes ſainctz, ie te appelle, homme à cauſe que i'ay bonne querelle contre toy, & que tu occis tel homme en trahiſon, dont ie te appelle, & que tu le feiz faulcement, & que ie n'ay a *brief, ne pierre, ne herbe, ſur moy, par quoy ie te cuyde uaincre: mais par l'ayde de Dieu, & de mes armes pour cauſe de bon droict que i'ay. Et le deffendant, ſera ainſi, comme dict eſt, de le tenir par la main & dira: Par Dieu & par ſes ſainctz, i'ay bonne deffence contre toy, & m'as appellé faulcement & mauuaiſement, & as mauuaiſe querelle contre moy. & que ie n'ay brief, ne herbe, ne pierre, n'autre choſe, pour laquelle ie te doibue uaincre, ſi ce n'eſt par l'ayde de Dieu, & de mes armes: & pour cauſe du bon droict que i'ay.*

¶ Et eſt ſciendũ, quòd licet actor proteſtatus fuerit, de & ſuper præmiſsis iuxta ſuperius expreſſa: & licet uelit deſcendere uel mutare equum, uel alia facere de præmiſsis: licet poſsit facere licitè ſecundum dictam conſuetudinem: tamen aduerſarius ſi uelit poterit ipſum in deſcendendo occidere uel eum grauare, prout uolet, & Deus miniſtrabit non obſtantibus proteſtationibus ſuis, quibus non tenetur deferre, niſi uelit. Nec oportet in contrarium proteſtari, &c.

a ¶ Duelli. *Duellum an ſit licitum, uide*

nide Alexan. poſt Bartol.in l.ex hoc iure.ff.de iuſt.& iure.

b ¶Campum, *Adde quòd cāpus iſte eſt locus amplus,ad duellandum electus, in ciuitate uel extrà : qui locus circumcirca clauditur chordis : & miſſo banno, quòd nullus audeat illum intrare præterquam pugiles, ut dicit domi. Ioann. de ligna. in præ. tract.de duello.in §.circa ſeptimum. in uerſic.v.quæro.*

c ¶Pro conuicto.*Vide quod dicit domi.Io.de Ligna. in tractatu de duel. in præ. §. circa ſeptimum. in uerſi. xiiij.& uerſi.xv & uerſi.xvj.*

d ¶Euangeliis. *Et ſic præſtat iuramentum ſub forma infrà ſcripta:de quo quidem iuramento tangit domin. Aluar. in uerſicul. feud.de pace iura.fir.in cap.j. in princip. in ultim.colum.in uerſiculo,quæro ſubſequenter. domin. Petr.Iacob. in allega.titu.de duello,circa princ. ibi,& promitto me per iuramentum,&c.*

SVMMARIVM.

a *Duelli unū exemplū,& eius origo.*

QVAEST. CCCCCCCXXIII.

DOMINVS Reginaldus de ponte in curia Frāciæ, Bernardum comitē conuenarū adiornari fecit ad ea,quæ ſibi ciuiliter uel criminaliter proponere uellet contra eum in præſentia curiæ ad certam diem ad quam proponi fecit, quòd cum quædā controuerſia fuiſſet inter dominum Gaufridum & eius patrem & dominam Margaretam eiuſdem comitis uxorem ſuper uicecomitatu Torane:demū mortuo dicto Gaufrido & dicto Reginaldo eius filio & hærede ſolo & inſolidum relicto,dictus comes ad dictam eius uxorem in mortis tali periculo conſtitutam quòd euadere non poterat, dictæ uxori ſuæ, quæ nunquā prægnans fuerat,falſum partū ſuper poſuit,uel ſupponi fecit ad hoc, ut dictum Reginaldū ſucceſſione de bonis prædictæ Margaretæ priuaret.Et quòd natum ex ea dictum partū publicauit : & poſt tres dies mortua d.Margareta, dictus falſus partus,ſicut per incantamentum uenerat,creſcit,& ꝙ hoc eſt actus, qui ſecretè per unā perſonā fieri poterat, & qui ſecretè fieri conſueuerat: & per teſtes probari non poſſet.Sed ſi dictus comes prædicta uera cōſiteretur, petebat dictū comitem condēnari, forteſeciſſe corpus & bona. & ſi negaret dict⁹ Reginaldus,paratus erat ipſa probare per ſe aut aduocatū ſuū cōtra dictū comitē facta retenta.Vlterius proponi fecit,ꝙ poſt mortē regis Ludouici cogitās quòd regina Clementia remāſerat ex eo prægnans:& quòd bonum eſt piſcari in aqua turbida : & ꝙ diſſenſio inter fratres eius eſſet, ſi dicta Regina pareret filiū ſuper regimine regni:& ſi filiam ſuper regno uolēs diminuere iura regni & coronæ quæ ſemper ſunt, & quibus uaſalli rege mortuo debēt fidelitatē, cōtra ſacramentum & fidelitatē ueniens proditionaliter & falsò uenit ad dictū Reginaldū , & ſibi dixit uel dici fecit

fecit, quòd ſi ſe ligaret per iuramentũ cũ eo, & ꝙ ſi faceret & haberet à futuro principe priuilegia & ea quæ uellẽt, & ꝙ eſſent dñi ipſius, & ꝙ finaliter cum pluribus de partibus illis præmiſſa tentauit, & ꝙ dictus Reginaldus ut bonus aſſentire noluit, & hoc
a eſt crimen læſæ maieſtatis*, concludens ut prius dictus Reginaldus aduocauit ipſum & proiecit uadiũ. Et poſteà aduocatus dicti Reginaldi dixit quòd præmiſſa faciebãt ad hoc ut aliqua quæ ſibi peteret, nõ auderet refutare. Dictus uerò comes ad finem ꝙ ad dictã accuſationẽ proponendã admitti non deberet, & ſi admitteretur, petitioni ſuæ reſpondere nõ teneretur tanquam ineptę & obſcurę, & ſi teneretur ꝙ in propoſitis non caderet duellum, & ſi non caderet pars aduerſa dictũ actorẽ per uiam accuſationis inſequi uellet ad finẽ abſolutionis, & hoc ciuiliter petendo ius per ordinẽ ſuper proponendis ſibi reddi. Sub proteſtationibus, &c. proponi fecit quòd à tempore regis Ludouici uſque nunc elapſi erãt quatuor anni & ultrà, & quòd ex tunc fuerãt quatuor reges in Frãcia, & quòd tanto tempore celaſſet præmiſſa: & ipſe in ſui propoſitione confiteretur ſe uaſallum & hominem ligium regis, & quòd talia dum prius ad eius deuenerant notitiam reuelare domino ſuo, cuius honorẽ & ſtatũ tãgebat, & nõ fecerat, cõfitebatur ſe proditorẽ domino noſtro regi eſſe, & fuiſſe, & ſic non reſtabat niſi executio in corpore & bonis, & ſic ad æqualem accuſationem, ut erat ultimò propoſita, uel minorẽ, ut erat prima, admitti nõ debebat: iuxta l. neganda. C. qui accuſ. nõ poſſunt. Itẽ, quia ipſe pro pacificando ſuper his, quæ proponere intendebat contra ipſum comitem, licentiam obtinuerat abſq; eo, quòd dixiſſet regi, & ipſum tangebat, &c. Petiit ius dici ſuper præmiſsis. Secundò propoſuit quòd dictus Reginaldus petitionem ſuam in utroque de dictis caſibus fecerat alternatiuè, & non deſignando tempus uel locum, ubi præmiſſa euenerant, quòd facere tenebatur, iuxta l. libellorum uulgatam. Quare non tenebatur eis reſpondere. Tum quia, in tantis criminibus non eſt licitũ uagari. Tum quia, præmiſſa declaratione factas ſuas defenſiones proponere poſſet magis clare. Et quòd ſic factum fuerat in uadiis propoſitis in dicta curia per Rogerium de andufia, contra Carolum artus, & Arnaudum de monte acuto contra Aymer de duro forti. & petiit ius ſuper præmiſsis. Item, ad tertium contra primam accuſationem licet dictum crimẽ fuiſſet commiſſum per dictum comitem, quod ipſe non fatebatur, propoſuit in caſu dictæ accuſationis, quòd crimẽ partus ſuppoſiti erat ſpecies criminis legis Corneliæ de falſis. C. ad l. Corn.
de

de fal.l.j.& l.cum ſuppoſiti.& ff. eo.l.cõtra falſam.Et quo crimine cauſa mortis nõ imponitur. ff.eo.l.ij.§.fin. & C.eo.l.ubi. cũ ibi no.Et ſic ibi non cadebat uadiũ duelli,iuxta dictas ordinatiões.Itẽ,quia ſi partus eſſet falſus,uel uerus, probare poterat[b] per teſtes.ff.de Carb.edi.l.ij.§.duel.& de quæſti.l.cũ extraneo. §.j.& ſic ſecundũ d.ordinatiões ibi non cadebat duellũ.Itẽ, quia non propoſuerat d.comitẽ per indicia uel ueriſimiles præſumptiones ſuſpectũ,& ſic ſecundũ dictas ordinationes non cadebat ibi duellum.Item dicta Margar.fuerat prægnans,& pro tali ſe gerebat,& prægnans exiſtens fecerat teſtamentum,in quo partum ex ea naſcendum hæredem inſtituerat,& ſibi ſubſtituerat dictum ſuum uirum,& pepererat, ſana exiſtẽs,illa infirmitate excepta,quam pro illa habuerat unam filiam uiuam,& ueram ſigna partus de nouo partu ex dicta domina habentem, in præſentia quàm plurimarum perſonarum bonarum,& fuerat baptizata tunc per epiſcopum Carcaſſonenſ.Et quòd poſt dictũ puerperium dicta domina Margareta per ſex ſeptimanas uixit. Et poſtquam deceſſerat dicta eius filia ſuperſtite, quæ poſt mortẽ dictæ matris ſuæ uixit per ſeptẽ ſeptimanas. Ad ſecundum,quòd dicebat caſum prædictum eueniſſe:imò contrarium, ſcilicet non eueniſſe;nec ipſum ſuſpectum pro his.Item dato abſque præiudicio,quòd ita accidiſſet, non commiſiſſet crimen:quia ligare ſe pro habendis libertatibus,non erat res illicita.imò ſic ſe ligauerant ad Regem Campani,& Normani.Item, ꝙ non erat crimen læſæ maieſtatis[b], cùm nec contra principem uel eius aciem uel rempublicam factum proponeretur:quia comes poſt mortem dicti regis bene & fideliter ſe geſſerat ad maiora,quæ eſſent in regno, cui eidem commiſſa fuerant,hæc offerẽs prout in facto ſunt ſe probaturum, negans cætera. Et dictus comes ultrà procedens,ſaluis proteſtationibus pro ipſo propoſitis,& reddito iure ſuper utroque, per ordinem, expeditus fuerat.Et aduocatus ſuus dixit,quòd ubi curiæ uideretur quòd ultrà procedere haberet, & quod ualidum ibi caderet facta retenuta de equo & armis, & aduocato ſuo dicit,quòd dictus Reginaldus mẽtiebatur ſuper præmiſsis, & ſe defenderet per ſe uel aduocatũ ſuum,ut bonus & legalis proiecit ualidum ſuum.Et duplicatum & triplicatum fuit ibidem hincinde. Et dictum fuit per arreſtum curiæ, quòd non obſtantibus propoſitis,dictus Reginaldus admitteretur ad accuſandum, & quòd petitio erat reſponſalis.¶ Item, quia de primo caſu ad quædam propoſita per dictùm comitem probatio erat admittenda:licet

criminalis eſſet de ſe. Sed in ſecundo caſu, non obſtantibus ex aduerſo propoſitis, inſpecta natura ipſius, & quod in dictis ordinatiõibus fiebat de eo expreſſa mentio: & aliàs fuerat arreſtũ datum, ſuper hoc uadium cadebat. Et eum ibi curia pronunciauit. Nota ergo de ſtylo in perſonam condemnandam pro tali crimine ad dictam accuſationẽ admitti. Sed fortè ideò hoc fuit factum, quia fortè dictus Reginaldus reuelauerat Regi Philippo: & etiam curiæ tempore dictæ licentiæ impetratæ: & hæc dicit aduocatus dicti Reginaldi: & hoc fore conſtabat curiæ. Item quòd ſolus conatus ſufficit. Item, non oportet aliquem dicere ſuſpectum. Item, erratum fuit in præmiſsis pro parte dicti comitis. Primò, quòd aduocatus ſuus non accuſauit pro honore. Secundò, ad finem abſolutionis non propoſuit, ut ſuprà: licet tẽpore feciſſet. Tertiò, quòd dictus comes uocauit eũ de mentiendo proditorem falſum: & ſic ſe quaſi actorem dedit. De materia duelli, uide gloſſ. & Bal. in feud. de pace tenen. & eius uio-
c lato. in vj. col.[c] & ibi etiam habetur de bannito: & quare quis bã-
d niatur. ¶ De materia duelli[d], ui de plenè per dominum Iacob. Rebuffi doct. nouiſsimum actu legentem dudum, M.cccclx. in montepeſſulano, in l. una. C. de gladiatorib. lib. x. ¶ De hac materia duelli, uide etiam plenè per fratrem Raymundũ in ſumma ſua de caſibus in tit. de duello. & ſub rubrica, ui bonorum raptorum.

a ¶ Læſæ maieſtatis. *Maximè pro hoc crimine iure permittitur iniri duellum: ut inſtit. de hæredi. quæ ab inteſtato deferũ in §. per contrariũ. in glo. in uerbo, perduellionis.*

b ¶ Læſæ maieſtatis. *Vtrum crimen aliquod cenſeatur eſſe de capitibus legis Iuliæ maieſtatis: uide dominum Azo in ſumma. C. ad legem Iuliam maieſtã.*

c ¶ Vj. colum. *Videlicet in uerſi. ſed iſtud. & adde ibi do. Alua. à principio uſque ad §. mercator. & uide omnino do. Roſe. Beneuen. in tractatu de pug. ubi per xij. quæſtiones materiam duelli, plenè explicat, ut refert do. Alua. ubi ſuprà in iiij. col. in uer. & hac gloſſ. ccxxiiij.*

d ¶ Duelli. *Sunt enim, qui autumant ex quadam conſideratione paris uel imparis numeri literarum nominũ ipſorum pugillum in utroque ſeu eorum altero exiſtentis euentũ duelli ſe poſſe uerè prænoſticare, ut his uerſibus legitur contineri. Si paribus, uel diſparibus, eõſtent elemẽtis Nomina, pugnatur, pars uincitur aggredientis. Imparitas autem paritati ſi ſocietur, Hoc tibi ſit certum, quod defenſor ſuperatur. Sed hoc quidem pertractare, hiſue fidem adhibere, utique ſuperſtitioſum & truſas eſſe nõ ambigitur. quia & gladio ultore ſanctiones imperiales perſequuntur, ut l. nemo. C. de male. & mathema. de. hoc plenius per do. Pet. Iac. in præ. titu. de duello in xiij. colum. in*

§. circa

§.circa duellum.

Tu adde quòd de conſuetudine non poteſt duellum à iure reprobatum fieri licitum,& impunè committi,ut not.Pe.de Ancha.in c.Henricus.de cle.pug.in duel.in ij.not. & ibi etiã aßignat plures ratiões,quare in deſectum probationis duellum eſt prohibitum.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus à principe an poßit cauſam principalem ſubdelegare.*

2 *Locumtenens poteſt expedire ea quæ ſunt meri imperij,de iure canonico.*

QVAES. CCCCCCXXIIII.

1 CLARVM eſt,quòd princeps delegat*cauſam criminalem,ut probatur in l.quoties.circa princip.ibi mandauerit &c.C.ubi ſenatores uel clariſsimi:ſed eſt dubium,an delegatus à principe poſsit cauſam criminalem ſubdelegare.Sed Barto.in l.j.in fin.C.qui pro ſua iuriſdictio,tenet quòd ſic,uidelicet,quòd poteſt[a] cauſam criminalem ſubdelegare:& ita ſecundum hanc partem uidi uti & ſeruari in hac curia parlamẽti Del-

2 phin.¶*Vnum aliud notã circa hanc materiã:quòd licet ea quę ſunt meri imperii per locum tenentem non poſſunt iure ciuili expediri.l.ſuggerente.C.de officio eius,qui uicem alterius iudicis gerit:tamen de iure canonico poſſunt:ut no.Bart.[b] in authen,ſed nouo iure.C.de ſeruis fugiti,& hoc caſu ſeruat ius canonicũ de ſtylo curiarũ præſentis patriæ Delph.&c.

a ¶Quod poteſt. *Hanc opinio.firmat pluribus rationibus do.Cyn.in l.una.in iiij.quæſtio.C.qui pro ſua iuriſdict.iudi.da.poſ.*

b ¶Vt not.Bart. *Voluit allegare domi.Bald.in princ.in uer.de iure tamen canonico.qui ad hoc allegat c.in archiepiſcopatu.extrà de rapto.*

SVMMARIVM.

1 *Expenſæ,quas quis domi feciſſet,an debeant referri in taxam expenſarum.*

QVAES. CCCCCCXXV.

SI quis condẽnatur per hanc cu.parla,aut per aliũ iudicẽ inferiorẽ,in expenſis cauſæ, an 1 in taxatione ipſarum*expenſarũ debeat de iure haberi conſideratio ad expenſas, quas quis domi ſuæ[a] feciſſet:uerbi gratia: taxantur uiagia ad rationẽ quinque groſſorum pro die incluſo equo:certè debet haberi cõſideratio,quòd ipſe qui fecit expenſas,expoſuiſſet in eius domo, pro ſe & equo ſuo,pro qualibet die duos groſſos:& illi duo groſſi debẽt deduci de qualibet die uiagiorum, & portuum literarum.Ita uoluit Inno.in c.fin.extrà de do.& contu.Sed ego nunquam uidi talem deductionem in taxatione expenſarũ fieri in hac curia parla.nec in aliis curiis præſentis patriæ Delphi.& credo ꝙ ſtylus curiarum in hoc derogaret iuri.¶De hac materia,uide per Io.Fab.inſt.de pœ.te.liti.&c.

a ¶Domi ſuæ. *Ratio autem expenſarum,quas quis domi feciſſet, niſi in*

domo uixiſſet ex artificio, ut not. dicit do. Panor. in c. finem. in antepen. col. uerſi. quid autem ibi, an autem, extrà de do. & contuma.

SVMMARIVM.

1 *Caſtellani an poſſint mulctas imponere.*

2 *Caſtellanorum iuriſdictio, an poſſit prorogari.*

QVAEST. CCCCCCXXVI.

1 De iure caſtellani Delphinales nõ poſſunt* mulcta-
a re[a]. caſus eſt. expreſſus in l. ij. in §. fi. de iud. Tamẽ de cõſuetudine generali huius patriæ Delph. caſtellani Delphi, mediati, & im-
b mediati, cõſueuerũt mulctare[b], & inde iudices Delphi. & ſimiliter iudices baronũ & banneretorũ cõſueuerũt dictas mulctas in eorũ aſsiſiis & in ſedibus ſuarum iudicaturarũ declarare & adiudicare. ¶ Sed quid de iudicibus delegatis, an poſsint mul-
2 ctare? uide ſ. q. lx. ¶ *Sed quia ca-
c ſtellani[c] habẽt in hac patria Delph. iuriſdictionẽ limitatã poſſe cognoſcere, uſq; ad duos flore-
d nos[d]; An eorũ iuriſdictio poſsit de maiori ſumma uel de alia re prorogari conſenſu partiũ? Sal. q̃ ſic, in l. certa ratione. in q. pe. C. quãdo prouo. nõ eſt nec. pro Sal. eſt tex. in l. qua de re. in §. j. ff. de iud. uide Ang. in l. ſi idẽ cũ eodem. ff. de iur. om. iud. & Alb. de Roſ. ubi dicit circa fi. q̃ ſi iudex iudicet contra ſuam iuriſdictionẽ, nõ ualet ſententia. l. j. ff. de iudi. niſi de conſenſu partiũ. l. j. ff. de iud. & hæc fuit opi. Odofre. in l. fi. ff. de iur. om. iud. & de hoc no. per Io. And. in c. ea quæ fiunt. de iud. uide Spe. in titu. de ſen. §. propoſitiones. uer. itẽ eſt nulla ratione quãtitatis. ¶ Circa hanc materiam aduerte: quia ſi ſentẽtia nõ ualeret uigore propagationis, tũc ualere poſſet in uim pacti. glo. eſt, quam ibi ſequitur Iac. de Bu. in l. ij. C. cõmu. utriuſ. iud. & glo. in c. à nobis. in gloſ. fin. extrà de ſen. excommu. ¶ De materia prorogationis iuriſdictionis caſtellanorum: uide etiam quæ dixi ſuprà quæſtione cclxxxv.

a ¶ Non poſſunt mulctare. *Et eſt ratio: quia cum caſtellani non habeant poteſtatem caſtigandi, etiam mediocriter, aut leuiter, non ualent mulctam de iure iudicare. Is enim magiſtratus poteſt mulctare, qui poteſt caſtigare: & pro modo caſtigare, mulctam imponere: ut not. do. Azo in ſum. C. de defen. ciuita. in §. quod autem.*

b ¶ Conſueuerunt mulctare. *Videtur tamen, quod nõ poſſint, niſi paruis mulctis, per ea quæ dicit do. Pau. de Caſt. in l. ij. §. is autẽ. circa princ. ff. de iudi.*

c ¶ Sed quia caſtel. *Adde de hac materia per iſtum, conſi. cxxx inci. uidetur quòd domini. nu. 5. nec poteſt inualidari. ibi, tum quia iuriſdictio. & conſi. cxvj. incip. circa proceſſum. in princ. & per totum.*

d ¶ Duos florenos. *Imò uſq; ad lx. ſolidos, ut in primo capite ſtatutorũ Delphi. ſuper poteſtate caſtellano. edict. cautum erat.*

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum an faciat quem teneri praciſè ad factum.*

QVAES. CCCCCCXXVII.

IN obligatiõibus facti,in quibus quis nõ poteſt* iure præciſè cõpelli ad factũ, in l.ſtipulationes. §.Celſus.ff.de uerb.obl. & in l.ſi quis ab alio.ff.de re iudi.¶ Tamen propter interpoſitionem iuramenti poteſt quis præciſè cõpelli[a] ad obſeruantiã facti[b], per c.ex reſcripto.extr.de iureiu.& no.glo.in l.ſi pecuniã.ff.de condict.ob cau.ita etiã expreſsè tenet Henri.de Bouen.in ſua repeti.authẽ.ſacramen.C.ſi aduer.uend.in materia effectus iuramenti,& quòd prætextu iuramenti quis poſsit cõpelli præciſè ad factum,tenet glo.in terminis,in l.ſi pecuniã.ff.de cõdi.cau.data,cauſa nõ ſecuta:& hoc tenet ibi Bal.Item iuramentum operatur,ut quis nec iure nec de facto cõtrauenire poſsit aduerſus contractum iuratũ:hoc tenet gloſ.& Bal.in l.id quod pauperibus.C.de epiſ.& cler.ſuper uerbo ratũ.ibi,dum dicit,ratũ ſcilicet de iure firmũ & de facto.Et ita etiã fuit determinatũ in camera cõſilii per dominos meos parlamẽti die xij.mẽſis Septẽb. M.ccccl x.circa diffinitionẽ proceſſus:tunc diffiniti in manibus Ioan.Iofre.ſecretarii Delph.inter Ioannem Fraucharenti ciuẽ Grationo.& Andr.de Sal.& Stephanum autrendi,in d.cauſa interuenientium.

a ¶ Præciſè compelli.*Iſtud limita, niſi ingrederetur religionẽ, tunc poteſt promiſsionem facti non ſeruare. Spe.de ſta.mo.§ ij.uer.xxviij et ſeq.*

b *Ad obſeruantiam facti.*Idem tenet do.Iaſ.in repe.l.ſtipulationes nõ diuiduntur.col.xxij.uer.ultra limitationes.in ij.lect.ff de uerb.obl.ubi ponit regulam, quòd in obligationibus facti nõ tenetur quis præciſè ad factum,ſed ſoluendo intereſſe,liberatur.quam regulam limitat quatuor no.modis,& inter cætera dicit,quod propter iuramentũ obligatur præciſè facere,nec ſoluendo intereſſe,liberaretur per gloſ.reputatam ſingularem in l.ſi pecuniam in princ.in glo.paruula,in uerbo,neceſſe.hic alleg. Quatuor alias fallentias ponit do. Ale.in d.l.ſtipulatiões nõ diuidũtur. & quinq; alias fallentias enumerat Bald.in add.Spec.in tit.de intereſſe.uerſi.& nota,ꝙ aut merũ factum.*

SVMMARIVM.

1 *Nuncio Delphinali ſuper opprobrioſa reſponſione ſibi,ut ait,facta, non creditur.Fallit,nu.1.*

3 *Seruiens Delphin. qui falsò refert, qua pœna puniatur.*

4 *Seruiens,ex officio ſuo poſsitne quem citare.*

QVAES. CCCCCCXXVIII.

NON debet de iure credi nuncio ſeu ſeruienti Delphi.* ſuper opprobrioſa reſpõſione ſibi ut aſſert facta per citatum.Nec etiam ſi talis ſeruiẽs referret ſe fuiſſe percuſſum uel uerberatum per talem citandũ: ut C.de accu.l.ea quidem. Sed ſimpliciter ei credi debet ſuper

a citatione [a]. & hoc ex quadam conſuetudine: ſicut & ſacerdoti creditur, ſi dicat ſe citaſſe ſuum parochianum. Ad idem etiam creditur ſeruienti referenti ſe non reperiſſe bona mobilia in executiõe iudicati.ita dicit Bar. in l.à diuo Pio.in §.in uenditione.ff.de re iud. Admittetur tamē ille, qui dicetur citatus, ad probandum contrariũ.arg. C.de cõtrahen.& cõmittenda ſtipu.in l. optimam.in fi.& forte per iura-
b mentum [b] inſpecta conditione nuncii, ſeu ſeruientis, & illius citati, & cõſiderata qualitate negocii, ſecundum Pe.Iac.in ti.de conſtituta pecunia libellus.ibi, nec etiam deberet credi execu-
2 tori &c. Quicquid* tamen ſit de iure, cõſuetudo Francię & pręſentis patriæ Delphin.ſeruat, ꝙ creditur tali nũcio ſeruiēti Delphina.uel ſacerdoti, ſi referat ſe fuiſſe percuſſum uel uerberatũ per citandũ in ipſa executione.
3 ¶ * Sed qualiter puniatur talis ſeruiens Delphi. ſi falſam relationem faciat? uide Spe.in ti.de executore.§.j.uerſ. ſed qualiter &c. ¶ In quā pœnam incidat ille qui remouet literas iudiciales à manu ſeruientis Delp.uide quæ ſcripſi ſ. q. cccccclxxix.circa finē. ¶ Et de illo, qui eripit aliquem à manu ſeruiētis, uide ibidē. ¶ Si nuncius ſeu ſeruiens accedat ad aliquem citandũ, & eum nõ reperiat, an ſufficiat ſibi dimittere copiā literarum in domo habitationis alicui ex familia citandi? uide quæ plenè dixi ſ.q. cxcj.in gl. ſuper uerbo domicilia. ¶ * Vtrum ſeruiēs ex officio 4
ſuo poſsit aliquē citare? Dic ꝙ non, ſine mandato [c] iudicis.c.cũ c
clericus.C.de epiſ.& cle.& uide Bar.in l.fi.C.de req.reis. Qualiter puniatur ille, qui eripit & liberat captiuatum à manibus ſeruientis? uide quæ ſcripſi ſ.quæ. cccccLxix. ¶ Qualiter offendens ſeruientem, uel alterum officiarium Delphin. exercentem eius officium, puniatur: uide ſ.quæſt. cccccLvij.

a ¶ Citatione. *Adde do. Bart.in extrauagā.ad reprimēdum.in uer.per nuncium.circa fi.ibi ſed an eodem.et c.cum parati.de app. Spe.de cita.§. ſequitur uidere.uer.ſed nunquid uerum in denunciãdo crimina, non creditur nuncio etiam publico, & iurato, ut ibi dicit Spec. & hoc intellige uerum, quo ad condemnandum, non quidem quo ad inquirendum: quia ad relationem nuncij poteſt inquiſitio formari: ut no.do.Bar.in l.j.§.cura carnis. in uer.et no.ibi, ad referendum ſibi.ibi, et hoc quãtum ad maleficium puniendum & c.ff.de offic. præfe.urbu.* Et *uide omnia, quæ primo loco in hac apoſtilla inducta, & alia ad materiam facientia.d.* Ang. Are.*in trac.maleficiorũ.in gl.ſua.in uer.*Petro *publico, et iurato nuncio.*

b ¶ Per iuramentum. *Adde d.* Ang. *ubi ſuprà, in glo.præ.in uerſic.ſi autem dicat ſe citaſſe.*

c ¶ Non ſine mandato. *Adde do.* Bart.*ubi ſuprà, in extrauaganti, ad reprimendam.in præ.glo.ſuper uerbo.*

bi, per nuncium in uerſiculo, nec poteſt nuncius.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio an continuetur contra ſucceſſorem in beneficio, uel in re prophana.*

2 *Tunc, dictio, denotat extremitatem temporis.*

3 *Verba, ad aptitudinem ſæpe, non ad actum referuntur.*

4 *Poſſeſſio, duplex eſt.*

5 *Poſſeſſio, dictio, eſt ambigua.*

QVAES. CCCCCCCXXIX.

SVPRA quæſtio, cclv. tetigi de poſſeſsione quæ transfertur in prælatum, uel aliud beneficium canonicè obtinētē, abſq; noua apprehenſione. Sed iuxta b hæc quæro: ¶ Ego prælatus uel obtinens aliquod aliud beneficium ſeu in poſſeſsiōe ſeu quaſi exigēdi ab uno tertio ſuper ſuo beneficio: uel à laico ſup aliqua poſſeſsione certam annuā penſionē. Ille tertius qui ſoluit penſionem moritur, eius ſucceſſor mihi denegat ſoluere, & ſic me ſpoliat. An poſſum intētare cōtra illum ſucceſſorē, qui nūquā ſoluit, interdictum recuperādæ poſſeſsionis? dubium facit, quia c iſte tertius nunquā ſoluit dictam annuam penſionem: & ſic non poſſum dici fuiſſe in poſſeſsione[a] exigendi à dicto tertio, licet a à ſuo prædeceſſore exegerim. Quid dicendum? Ego reperio inter conſilia domini Petri Papæ, patrui mei, quoddam conſilium incipi. ego dico hūc libellum &c. in quo ipſe dom. Petrus decidit hoc dubium, & tenet ꝙ poteſt agi dicto interdicto contra ſucceſſorem: licet nunquā ſoluerit, & fecerit dictum conſiliū pro ſacriſta eccleſiæ ſancti Mauricii Viennenſis, contra quendā Priorem: cuius Prioris prędeceſſor ſoluerat dicto domino ſacriſtæ duas libras ceræ de annua præſtatione: & hoc probat ſic. Certum eſt (dicit ipſe do. Petrus Papę) ex uariatione perſonarū, ex parte rei nunquàm mutatur ius actoris, quin remaneat ſemper idē: ut l. ij. §. ex his. ff. de uerborum obligationibus. facit clemen. fi. de iure patro. Ratio huius eſt[b], quia prędeceſſor & ſucceſſor etiam in officiis & dignitatibus una perſona reputantur, cùm dignitas & nunquam officium moriantur, ut habetur no. extrà de officio delegati, in capitulo, quando Abbas. gl. ſuper uerbo, ſubſtitutis. & in capitu. ſi gratioſè. de reſcriptis, libro ſexto. & duodecima quæſtione iij. in ca. libertus. Alia etiam ratio: quia non mutatur ius actoris: quia iura metiuntur ex parte actoris[c], non ex parte rei, ꝓpter uariationem ex perſona rei: ut not. per Inn. in c. prudētia. ſuper uerbo, conſtare. de offi. delega. ita ꝙ conſideramus magis perſonam actoris, quàm rei: ut ff. ſi pars hæredi. pet. l. j. circa princ. ibi, ius ex eo non metitur &c. & notabiliter habetur inſti. de act. in §. ſed iſte quidam. in. glo. Ergo idem dicamus in propoſito,

cum ſacriſta fuerit in poſſeſsione uel quaſi exigendi & leuandi à Priore moderno, uſq; ad tempus denegationis, cum ius acto ris nunquam mutetur ex uariatione perſonarum, ex parte rei: imò (quod eſt fortius) non uidetur uariatio ex parte rei, cũ una & eadem perſona. iſte Prior & prędeceſſor reputetur, ut ſ. dixi. Cùm ergo una & eadẽ perſona reputetur, uerum eſt dicere, ꝙ ſi ſacriſta fuit in poſſeſsione uel quaſi exigẽdi, & leuandi à prædeceſſoribus: ergo eſt in poſſeſſione uel quaſi exigẽdi & leuandi à moderno Priore, uſque ad tempus denegationis & ſpoliationis, cũ per ius fingatur identitas perſonarum: ut habetur & no. in d. c. quoniam Abbas. non poteſt dici uariatio. Itẽ poſito, & non conceſſo, ꝙ poſſet dici uariatio: adhuc ius metimur ex perſona actoris, ut ſ. dixi: ita ꝙ conſideramus illud ius, quod eſt in perſona actoris: nõ illud, qđ eſt in perſona rei: ut in d. §. ſed iſte quidem. & ibi not. inſtit. de actio. Præterea, ꝙ ex uariatione perſonarum ex parte rei nõ mutetur ius actoris, probatur. quia qui ſemel fuit in poſſeſsione, d ſemper præſumitur eſſe [d]: quia cõſtat nos poſsidere, donec aut noſtra uoluntate receſſerimus: aut expulſi fuerimus: ut not. per Hoſti. extrà de reſtit. ſpol. c. cùm ad ſedem. & ff. de acqui. poſſ. l. iij. §. nam cõſtat poſsidere. Sed per proceſſum agitatum in curia officialis probatur, ꝙ dictus ſacriſta fuit in poſſeſsione, uel quaſi exigendi, & leuandi à prędeceſſoribus Prioris moderni: ergo ſemper præſumuntur poſſidere, etiam cũ Priore moderno, uſq; ad tempus denegationis: quia tunc dictus ſacriſta expulſus fuit ſua poſſeſsiõe. Quia ſi bene inſpiciamus tex. in d. §. nam conſtat poſsidere. loquitur indiſtinctè in perſona poſsidẽtis, non curãdo de perſona contra quam poſsidetur. Cùm ergo dictus §. loquat̃ indiſtinctè, indiſtinctè eſt intelligendus: cùm non reperiatur per aliã legem uel decretalem diſtinctus: & ubi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. no. ff. de publi. l. de precio. extrà de maioritate & obediẽtia. c. ſolitæ. §. j. & de cõiugio leproſorum. c. ij. extrà, patet, cùm dictus §. nam conſtat. non diſtinguat de perſona, contra quam poſsidetur, ꝙ ex uariatione ex parte rei non mutetur ius actoris: & ſic dictus ſacriſta pręſumitur eſſe ſemper in poſſeſsione, uſq; ad tempus denegationis factæ per priorem modernum: & ideò bene dicitur in dicto §. nam conſtat, aut expulſi fuerimus. ut ibi habetur. Præterea, uidetur caſus, extrà de reſti. ſpol. c. cùm ueniſſent. & ibi glo. ij. in fi. quia licet prædeceſſor prioris moderni ſit mortuꝰ, uel aliàs ſublatus à Prioratu. nõ propter hoc dictus ſacriſta perdidit poſſeſsionem, uel quaſi penſio-

penſionis exigendæ & leuandæ: nec poteſt dici negligentia
ex parte ſacriſtæ: quia ſui procuratores ſatis petierũt. Ratio prędictorum eſt, quia poſſeſsio ſine animo perdi non poteſt, ut no. per Inno. in c. querelam. glo. ſuper uerbo, de nouo. extrà de
e elect. & in l. ij.[e] in §. in admitten-
f da[f]. ff. de acqui. poſſ. Cùm ergo per mortem uel tranſlationem Prioris prædeceſſoris iſtius moderni Prioris dictus ſacriſta habuerit animum ſemper poſsidẽdi: quia ſine animo non poteſt perdi poſſeſsio, (ut ſuprà dixi ſecundum Inn.) patet, ꝙ etiam dictus ſacriſta fuit in poſſeſsione uel quaſi exigẽdi & leuandi à Priore moderno uſq; ad tempus denegationis: quia tũc quãdo denegauit Prior modern⁹, dictus ſacriſta perdidit poſſeſſionem, & animum poſsidendi: ut not. per Inno. in dicto c. querelam. in d. glo. ubi ponitur per
2 Inno.* dictio tunc, [g] quæ dictio
g denotat extremitatẽ tẽporis [h],
h d. l. ſi is legatum. §. ſi. ff. de condi. & demon. not. in c. quam ſit. de elec. lib. vj. & c. j. de uſuris. li. vj. ergo in illa extremitate temporis, qua denegatur ſolutio pẽ-
i ſionis, perditur poſſeſsio.[i] Ergo patet, quòd ante denegationem eſt ibi poſſeſsio, cum in ipſo tempore denegationis per-
k ditur poſſeſsio:[k] quia ſi ibi antè non eſſet poſſeſsio, non poſſet perdi: quia quod non eſt, nõ poteſt perdi, ſeu tolli. ff. de iniu

ſto teſta. l. nam & ſi. & not. extrà de deſpon. impube. c. ad diſſoluendum. & ita patet ſecundum Inn. quód tunc perditur poſſeſſio, quando denegatur ſolutio penſionis. Nec ibi diſtinguit Innocentius, de perſona, contra quam poſsidetur, utrum mutetur ſeu uarietur dicta perſona: ſed ſimpliciter dicit: tunc perditur poſſeſsio, quando denegatur ſolutio penſionis: ergo manifeſtè patet ex prædictis, quód bene dicit libellus dicti domini ſacriſtæ: qui dicit, licet dictus ſacriſta fuerit in poſſeſsione uel quaſi exigendi, & leuandi, in & ſuper dicto prioratu à Priorib⁹ eiuſdem: maximè à dicto Priore reo: quia licet dictus Prior modernus nunquam ſoluerit: non propter hoc ſequitur, quód dictus ſacriſta fuerit ante denegationem Prioris moderni in poſſeſsione, uel quaſi, exigendi & leuandi à dicto Priore moderno: per prædictas rationes hoc concludẽtes manifeſtè. Præterea, alia ratione hoc probatur, ꝙ dictus ſacriſta fuerit in poſſeſſione exigẽdi & leuandi à dicto Priore moderno, uſq; ad denegationẽ, licet dictus Prior modernus nũquam ſoluerit dictas duas libras ceræ: quia nõ ſequitur, ſacriſta eſt in poſſeſsiõe uel quaſi exigẽdi duas libras ceræ à dicto Priore moderno: ergo ſacriſta fecit actum naturalem & corporalem exactionis & leua-
3 tionis.* Quia ſæpiſsime uerba

ſecundum communem uſum loquendi non ad actum, ſed ad aptitudinem referuntur: ut habetur extrà de baptiſmo.in cap. maiores.in iij.col.uel.ſimiliter. & inſtit.ad leg. Aquiliam. §.his autem uerbis.& ibi no.Quia licet dictus ſacriſta nihil exegerit à Priore moderno actualiter: tamē aptitudine aptus natus fuit ad recipiendum,ut locis præallegatis habetur, & not.Item, ꝙ poſsit dicere ſacriſta, ꝙ fuit in poſſeſsione uel quaſi exigendi & leuandi à dicto Priore, uſque ad tempus denegationis: licet nil ſoluerit dictus Prior. Facit, quia nō ſequitur, ſacriſta fuit in poſſeſsione exigēdi & leuandi à dicto Priore:ergo fecit actum corporalem & naturalē exactionis & leuationis,& duarū librarum cerę.quia licet nullum actū naturalem fecerit ſacriſta cum Priore moderno:tamen nihilominus dictus fuit in poſſeſsiōe, uel quaſi exigendi & leuandi à dicto Priore moderno, uſq; ad tempus denegationis.* Et eſt ratio, quia duplex[l] eſt poſſeſsio etiā in iuribus incorporalibus, ſicut in corporalibus.ut no. per Bal.in l.j.ff.de acquir.poſſ. Vna eſt poſſeſsio naturalis,& corporalis, quæ conſiſtit in actu corporeo, & corporaliter exercet. & ſtatim perditur ſicut exercitium corporale: quia ubi nihil fit corporaliter, ſtatim perditur ipſa poſſeſsio naturalis: nec poſſet dicere quis eſſe in poſſeſsiō-

4
l

ne naturali aliquid fiendi,ut habetur & no.ff.de acqui.poſ.l.j.in uerbo, naturaliter. Alia eſt poſſeſsio ciuilis, quæ cōſiſtit in animo. & ſolus animus ibi operatur in retentione poſſeſsionis: licet nullus actus corporeus ibi exerceatur: tamen quantū ad retinendam poſſeſsionem ſufficit animus.[m] Et iſta poſſeſsio ciuilis eſt illa, quę propriè parat interdictum unde ui ſeu recuperādæ poſſeſsionis, non illa poſſeſſio naturalis, de qua prædixi: quia propriè non parat interdictum receperandæ poſſeſsionis ipſa poſſeſsio naturalis. ſed poſſeſſio ciuilis ſic. & hæc omnia habentur & not.ff. de acqui. poſſ. l.clam poſsidere.in §.ſi.gl.ſi.uerſi.item iam non eſt quæſtio &c. uer.ſeq. Sed ſic eſt in caſu propoſito, quoniam dictus ſacriſta ſemper habuit animū poſsidendi:& ſic ſemper in animo poſſedit uſq; ad denegationē factam per Priorē modernū: quia tunc quādo denegauit ſoluere, dictū ſacriſtā ſpoliauit:& ideò dictus ſacriſta agit interdicto recuperādæ poſ.qđ interdictū recuperādæ poſſeſsionis,propriè eſt interdictum pro ciuili poſ.quæ in animo cōſiſtit, qn̄ eſt amiſſa:ut in caſu libelli noſtri, ut ſ.proxi. dixi. Et ita patet ex prædictis, ꝙ nō ſequitur, ſacriſta eſt in poſſeſſione exigēdi: ergo naturaliter & corporaliter exigo: ſicut alibi dicitur: nō ſequitur, ego ſum in poſſeſsiōe talis domus: ergo

ego

ego ſum corporaliter in domo: quia poteſt eſſe quòd ego ſum in uinea, & domus eſt Pariſius. Et tamen uerũ erit dicere, quòd ego ſum in poſſeſsiõe talis domus: ut habetur in d.l.clam poſſidere.§.fin.& tunc intelligeretur de poſſeſsione ciuili: & ita debet intelligi dictus libellus ſacriſtę, cùm actus corporeus non
5 fiat.*Et ita ex prædictis patet, ꝙ dictio, poſſeſsio, eſt ambigua: quia põt referri ad poſſeſsionẽ ciuilem, & ad poſſeſsionem naturalẽ: & ideò quia iſta dictio, poſſeſsio, quæ eſt ambigua, poſita eſt in libello, intelligitur ſecundum uoluntatẽ actoris. quia in exordio iudiciorum fauetur plus actori, quàm reo.ff.de indi. l.ſi quis intentione.no. extrà de ſponſalibus.c.ex literis.gloſſ.fina. extra de reſtitutio.ſpoliato. c.cum ad ſedem. Ideò dictus ſacriſta dicta uerba poſita in libello intellexit de poſſeſsione ciuili, non naturali. Præthereà, ex præcedẽtibus & ſequẽtibus debemus iudicare de mediis.ff.de legat.j.l.ſi ſeruus plurium.§. fin. extrà de app. c. ſecũdò requiris. in princ.Sed dictus ſacriſta fecit ſimpliciter mentionẽ de dictione, poſſeſsio. Poſteà in libello cõcludit ſuper interdicto recuperandæ poſſeſsionis, quod interdictũ propriè adaptatur ad poſſeſsionem ciuilem, ut ſ̃. dixi per nota.in l.clam poſsidere. §. fina.ſ̃.allega. Ergo de illa ciuili debet intelligi. caſus eſt bonus. ff.de regu.iur.l. quoties idẽ ſermo. cum ibi not. Cùm ergo ex præcedẽtibus & ſequẽtibus debemus iudicare de mediis, patet, quia dictio, poſſeſsio, libello impoſita, intelligitur de ciuili poſſeſsiõe, ex eo, quòd poſteà facit mentionem in libello de interdicto recuperãdæ poſſeſsionis. quod propriè adaptatur in poſſeſsionem ciuilem, & nõ in poſſeſsionem naturalem, ut ſ̃.dixi. Pręterea, ex concluſione uidetur iudicari præcedens petitio, ut no. expreſſe per Cyn. in l.nec exemplum.circa fi.C.de fal. ergo manifeſtè ex omnibus præmiſsis cõcluditur, quòd bene dicitur in dicto libello, maximè à dicto reo: quia licet nunquam ſoluerit Prior modernus, põt dici ſacriſta eſſe in poſſeſſione à dicto Priore, & intelligitur de ciuili, ut clarè ſ̃. deduxi. dicit dictus dominus Petrus Papæ, uidetur, quòd iſte Prior bene dicebat: quia perceptio penſionis, non probat dominiũ nec poſſeſsionem, ut not. Inno. cum Bar. in gl.ſ̃.uerbo, quõdam etiã. Prior dicebat, quòd dictus ſacriſta non probauit cauſam ſeu titulum, quare petit dictas duas libras ceræ. Cui priori reſpondet ipſe d.Pet.Papæ, quòd agẽs poſſeſſorio recuperãdæ poſſeſsionis, duo tãtummodo debet probare. ſed probare ſcilicet ſe poſſedisſe & ſpoliatum eſſe. ut habetur & no. extrà de reſtitu.ſpo. c.olim.la j.& nõ xiiij.q.j.in ſum.
&

& multa ſunt iura, quæ de titu. non curãtur, quando poſſeſsio agitur, ut not. per Inno. in c. peruenit. de cenſi. & in d. c. querelã. a per glo. & Inno. & Specu. in tit. de reſtit. ſpo. §. nunc dicamus. in fin. Patet etiam, quia prædo qui nullum titulũ habet, reſtituitur, cũ agitur poſſeſſorio, teſtes nõ ſunt interrogandi ſuper petitorio, ut expreſsè not. C. qui legi. perſonam ſtandi in iudicio. in l. fi. gl. fi. & pro hoc extrà de teſti. c. ueniens. quia ſuper eo, ſuper quo eſt controuerſia, ſunt inducendi teſtes, & nõ ſuper alio. ſed hic erat contẽtio ſuper poſſeſſorio. ergo &c. ut not. in l. ob carmen. §. fin. in gl. fi. ff. de teſti. Item poſſeſſor nõ cogitur dicere titulũ ſuę poſſeſsionis. ij. q. v. quaſi per totum. & ulti. q. in c. actor. cum ſimili. Item ex eo, quòd dictus Prior dicebat, quòd Prior modernus intentans negatoriã, non debet probare prioratũ liberum: quia negatiua per rerũ naturam &c. Multũ malè dicebat, quia intentans negatoriam cõtra illum, qui eſt in quaſi poſſeſsione, ſicut dictus ſacriſta, ut probatur per eum, talis intentãs negatoriã, debet probare rẽ eſſe liberam, ut clarè ponit Spec. a in tit. de proprietate. §. in confeſſoria. uerſic. ſed qualiter probabit de iure ſuo: ubi Specu. expræſsè dicit, quòd intentans negatoriam, probabit contra illũ, qui eſt in quaſi poſſeſsione ſeruitutis, aliàs ſecus. idẽ tenet Ioã. b Fab. ſicut Specu. inſti. de actio. §. æquè. Nec obſt. illud, quod dicebat dictus Prior, ꝙ iſta poſſeſsio eſt cõtra ius commune, a & ideò non releuat poſsidẽtem ab onere probandi, cum omnia ſunt libera de iure communi. l. altius. C. de ſerui. & aqua. & not. per Innoc. in c. bo. la ij. extrà de poſtu. præl. Et ideò dictus ſacriſta debet probare, ſecundum dictum Priorem, qui multum malè dicit, quia iſta poſſeſsio non eſt contra ius: quia ſi eſſet cõtra ius, bene diceret dictus Prior, p c. j. extrà de præſcript. lib. vj. Sed iſta poſſeſsio eſt præter ius: ut not. per Inn. in c. ſi diligenti. extrà de præſcrip. gloſ. ſuper uerbo, titulus, c ca medium. & per gloſ. in c. j. de præſcript. libro vj. Et ideò, quia iſta poſſeſsio eſt præter ius, bene releuat poſsidentem ab onere probandi, ut not. per doct. in d. c. j. de præſcr. libro vj. & in c. eccleſia. de cauſa poſſeſsionis & proprieta. Item non obſt. quòd Prior dicebat, ꝙ teſtes qui depoſuerunt in dicta cauſa, pro dicto ſacriſta, ſunt de eccleſia ſancti Mauricii: quia contra eum eſt caſus, in c. fin. extrà de offic. Archidia. &c.

¶ In poſſeſsione. *Ad hoc quod hic dicitur, ſcilicet quòd perceptio pẽſionis nõ probat poſſeſsionem: uide iſtũ conſil. cxliiij. in uerſicu. plus dico. & incipit, dictum conſi. circa proceſſum diffinitum.*

¶ Ratio huius eſt. *Facit, quòd ſucceſſor debet ſequi ueſtigia prædeceſſoris.*

foris.cle.j.uer.porrò.& ibi d.Cardi. de iureiur.j.not.

c ¶Ex parte actoris.*Huiuſmodi iuris articulum inducit d.*Odofr.*in argumen.ad quandam pulchram q. in j.l.uer.ulti.ſuper iſta.ff de iu.*

d ¶Præſumitur eſſe.*Adde,quod legitur & not.in l.ſiue poſſidetis.C.de proba.*

e ¶In l. ij. *Voluit allegare l. iij. quæ incip.poſſideri.*

f ¶Admittenda.*In uer.& ſi animo. iuncto §.ſi quis nunciet. & §. quid ſi ſeruus.*

g ¶Dictio tunc.*De hac dictiõe,tũc, uide domi.*Barto *in l.in ſubſtitutione.ff.de uulg.& pup.& in l.in tutoribus.ff.de teſta.tute & in l. in illa. ff.de uerb.obliga.in l.lecta.ij.oppo.ff. ſi cer.pet.& etiam ibi uide d.* Alex. *& do.* Abbat.*in c. paſtoralis.extrà de exce.& do.* Archid.*l.xiij.diſtinct. ego & dominus* Bald.*in l.ex illo.* C. *de appel.& in auth.contra rogatus.* C. *ad* Trebel. *& in praalle. l. lecta. &* Specu.*de inſtru.edi.§. uidendum reſtat.uerſi.quid ſi,*

h ¶Extremitatem temporis. *Iſte articulus tunc ſignificat tẽpus extremi termini.ut optimè & apertè probatur in l.ſi is legatũ.§.fi.in fi.ff. de condit.& demon.& ibidem uide d.* Paul.*de* Caſt.*qui uidetur quandam limitationem facere.& adde doct.in locis in proxima apoſtil.alleg.*

i ¶Perditur poſſeſsio.*Poſſeſſio autem iurium ſeu dignitatum quomodo perdatur,uel acquiratur,uide per* Bal.*in l.iij.C.de ſerui,ubi tractat de multiplici iure poſſeſſionis in rebus incorporalibus.*Et notat, *ꝙ turbatus in poſſeſſione, perdit poſſeſſionem, ſi non agit cum primùm poteſt contra turbantem:quia ſolo animo uidetur perdere poſſeſſionẽ: & nõ habet interdictum uti poſſidetis.*De hoc uide Inn.*in c.ij.in gl.magna.in j.col.de in integ.reſt.& per* Flo.*in l.loci.§.ſciendum.ff.ſi ſer.uendi.*

k ¶Perditur poſſeſsio.*Quibus autem modis perdatur & acquiratur poſſeſſio,ſeu quaſi iurium,ſeu rerum incorporaliũ, ac dignitatũ, & præbendarum,ac huiuſmodi:recurre ad d.* Inn.*egregiè & copioſè diſſerẽtem in c.in literis.extrà de reſtit.ſpol.in gl.ſua.uerſi.prius.Quod autem dicitur ciuilem poſſeſſionem perdi,ſi per modicũ tẽpus negligatur recuperari poſ.naturalis uacans, quæ ſcitur ab alio occupata,ut legitur & no.in l.ſi de eo fundo. in §.ſi fortè colonus. ff. de acquir poſ.& ibi do.*Paul.*de* Ca. Alexan.*de* Imo.*& doc.*Hac limita, *niſi quis negligeret recuperare poſſeſſionem ſuam ab alio occupatam non eò, ꝙ ſuſpicetur ſe poſſe repelli: ſed quia non uult eſſe author rixæ uel cauſa mali.*Bart.*in l.j.§.interdictũ. ff.uti poſſi.*

l ¶Quia duplex.*Quotuplex ſit poſſeſſio:uide d.*Bald.*in auth.defuncto.* C.*ad* Tertul.*& in c.j. de controuer. inter uaſal.in uſi.feu.& d.* Hoſti.*in c.quoniã.ut lite non conte.* Quid autem *eſt poſſeſſio ciuilis, & quid naturalis, & quos effectus pariat:uide per d.*Bart.*in l.j.& ij.ff. de ui & ui ar.& in l.ij.*C.*de fun.patrimo.di.x.*

m ¶Sufficit animus,*Adde induci per d.*Soxi.*in l.j.in prin.in viij.col.in uer. iij.& ultimo.ff.de acquiren.poſſeſ.*

¶Eſt

a ¶Eſt contra ius commune. *Vide, quod ſcripſit ipſe conſi. ſuo j. incip. in actione negatoria. nu. x. uerſi. ſecunda conſideratio eſt. uolum. j.*

SVMMARIVM.

1 *Penſionis diminutio, an debeat fieri propter belli aut peſtis interuentum. & nu. 2.*

3 *Theſaurarius* Delphina. *uel locator, an debeat facere diminutionem mercedis.*

4 *Firmarij curiarum Delphina. an habeantur loco conductoris, uel emptoris, ut eis poſſit fieri remiſsio mercedis. diſting.*

QVAES. CCCCCCXXX.

THESAVRARIVS Delphina. per ſe uel eius cōmiſſos, facit anno quolibet, uel de tribus in tribus annis aſſenſari & arrēdari gabellas, pedagia, ut alia iura Delp.
1 ¶*Cōtigit quòd medio tēpore ſuperuenit guerra in hac patria, uel marcha conceditur: an debeat fieri diminutio aſſenſatori de parte penſionis. Credo de iure,
a quòd ſic,[a] per gl. in l. iij. C. locati. Idem tenet Bart. in l. interdū.
b §. fina.[b] ff. de acquir. poſſeſ. uide plenius Bal. in extrauagā. imperialis clemētiæ. ſuper uerbo, nō admittant. & ibi uide an guerra enumeretur inter caſus fortuitos: Et ita uidi pluries ſeruari in iudicando in dicta curia parlamenti non obſtante quacunque
2 oppoſitione theſaurarii. ¶*Sed an propter mortalitatem ſuperuenientem debeat fieri prædicta diminutio conductori? text. eſt quòd ſic. in c. propter ſterilitatē. extrà de locato. ſuper hoc dicunt doct. unum ſingulare, ꝙ conductori propter ſterilitatem nō fit diminutio mercedis, ſi nō ſoluerit decimam curato. Ita dicit Domi. de ſancto Geminiano
c in c. j.[c] de decimis. li. vj. & ponit Martin. de Laude in ſuo tracta. de conſcientia. in v. colum. ideò ibi dicit Martin. quòd ſint cauti domini opponere exceptionē decimæ non ſolutę, & tunc non fiet diminutio mercedis. Itē etiā in alio caſu, non fiet diminutio mercedis, quādo uidelicet cùm ubertate pręcedentis uel ſequētis anni ualeat ſterilitas compēſari: ut in d. c. propter ſterilitatē. in fin.
3 ¶*Sed circa hanc materiā quero, an propter mortalitatem dominus theſaurarius Delphin. uel locator aliùſue dominus debeat facere diminutionem mercedis: pro cuius deciſione hic ſubiungo uerba domini Raph. Fulg. in l. habitatores. §. iterum. & in l. ſequēti, quæ incipit, quod ſi domus. ff. locati. ubi dicit, ꝙ aliquando nullus iuſtus timor migrandi ſubfuit, & tunc merces integra debetur. & iſte eſt caſus in dicta l. habitatores. in fi. reſpon. Aliquando, & ſecundò, ſubfuit iuſtus timor, ueruntamē inquilinus nō receſsit, & adhuc idē, quia debetur integra merces. ut l. quòd ſi domus cōducēdæ. & adhuc idem, ſiue aliā domum conduxerit, ſiue non: debebit tamen locator mercedem ſecun

ſecundæ locationis ipſi condu- 4
ctori, ſi conduxerit uel quãtum
cõductus fuiſſet, ſi ipſe inqui-
linus non conduxerit, quaſi de
hoc pepigiſſe uideatur, hoc
ipſo, quòd pepigit talem do-
mum conducere. Et iſte eſt ca-
ſus in uerſicul.idem iuris.in d.l.
ſi domus. Sed aliquando iuſtus d
timor ſubfuit, & migrauit inqui
linus, ſed non habebat factum:
& tunc in arbitrio locatoris eſt,
ut precium ſecundæ conductio-
nis præſtet, quod ipſe inquili-
nus ſine dolo malo præſtitiſſet:
ut in uerſicu.quòd ſi locator,uel
ſi malit mercedem pro rata re-
mittere.ut l.ſed addes.§. ſed cũ
in annum.ff.loca.& in gloſ.quæ
ponitur ſuper uerbo,non ſtet:ſ-
ſe. Sed aliquãdo,& quartò & ul
timò,iuſtus ſubfuit timor,& mi-
grauit,& ſpacium non habe-
bat aliam domum conducendi.
Sed ſi aliam domum habuerit
gratis,tunc non remittitur mer-
ces pro rata:ut in uerſicul.cæte-
rum. Iſta ſunt uerba domini Ra
pha. Fulg. Sed quidam alii do- a
cto.in caſu peſtilentiæ aliter lo-
quuntur, & magis indiſtinctè fa
cientes illationem in l. de æta-
te.ff.ad Trebellia. per illam le-
gem, & ibi notatorum, quòd
propter aërem peſtiferum, licet
ſcholari migrare de domo cõ-
ducta,& quòd non teneatur ſol-
uere penſionem, & allegant in
argumen.dicta l.habitatores.§.
fina.ff.locati.& gloſſ. in l. dam-
num.in gloſ.fina. ibi, ſed ibi de
diuina.&c.C.loca. ¶*Sed an fir-
marii curiarum Delphinalium
habeantur loco conductoris
uel emptoris,ut eis fiat remiſsio
mercedis,uel non fiat: uide ple
nè per Bartol. in l. cotem ferro.
ff.de public.& uecti. Crederem,
quòd non deberet eis fieri re-
miſsio propter mortalitatem: d
quia ſi in uno loco ſit peſtis, poſ
ſunt per totam iudicaturam ali-
bi curiam tenere, ut ipſi firma-
rii curiarum facere conſueue-
runt. In hoc caſu tamen poſſet
haberi aliqua cõſideratio,quòd
damnum ſupportant propter pe-
ſtem: quia ad eos non affluunt
tot gentes, ſicut ſolebant: ideò
poſſet eis aliqua modica dimi-
nutio fieri. Sed ubi mortalitas
eſſet in toto Delphina.ita quòd
alibi in Delphin.non poſſet cu-
ria teneri:tunc crederem, quòd
deberet fieri remiſsio ſalarii,
pro illo tempore,quo peſtis du-
rauit. Sed circa hunc caſum oc-
currentem propter peſtem, non
recordor uidiſſe deciſionẽ fieri.
¶Quòd ſic. *Adde do.Bald.in l.j.in
iij.colum.in uerſic.quæro an propter
ſterilitatem. C. de iure emphyt. ubi
dicit iſtud eſſe uerum,etiam in con
ductore ad longum tempus: imò &
emphyteutæ cenſum remitti, ſi pro* b
*pter guerram nil coli,uel nihil perci
pi potuit, dummodo eſſet cenſus no
tabilis quantitatis:ſecus ſi parua,ut
ibi dicit dominus Bal. Sed unum ui
detur non omittendum, quòd ſi uno
anno non extant fructus, alio au-
tem anno extunc fructus abundan
tes,*

tes, ſupplenda eſt penſio præcedentis anni. nam cum annua præſtatio ſienda eſt ex reditibus certæ rei, ſi uno anno fructus non extant, expectanda eſt ubertas anni ſequentis: & fertilitas cum ſterilitate compenſanda. ff. de u. triti. & oleo lega. ut l. ex eo. maximè, cum præſtatio conſiſtit in pecunia ff. qu io di. le. ced. l. Firmio. in prin. ita dicit Pau. de Ca. in uolu anti. conſil. cccxxxiiij. incip. in Chriſti nomine amen. quia exceptiones, quæ oppo. in iij. col. in uer. ſed hic ſubnectitur dubium.

b ¶ §. fina. *Voluit allegare §. quod ex naufragio. & ibi uide etiam per Alex. & ibi do. Bart. qui tamen loquitur in alio caſu magis dubitabili: ſed in emphyteuſi, in qua iſtud non procederet, in puncto iuris: ſecundum do. Alexan. poſt d. Ab. & Raph. Cu. in præ. §. quod ex naufragio. in ij. co. in uerſicul. extrà glo. inducitur: quia penſio, quæ ſoluitur per emphyteutam, ſoluitur in ſignum recognitionis dominij, non propriè pro fructibus: ut colligitur ex l. j. C. de iure emphyteu. Secus autem in locatione, ut in caſu præſentis quæſtionis. Ex quo clarum eſt, quòd conductori remittitur penſio, ſi poteſt uti frui re conducta. l. ex conducto. in princi. l. ſi merces. §. uis maior. C. loca.*

c ¶ C. j. *Nihil ibi de hoc dicto inueni.*

d *Propter mortalitatem. *Et nunquid peſtis ſit iuſta cauſa petendi remiſſionem ſterilitatis: uide Philip. Corne. in conſil. ccxxviij. incip. uidetur. j. colum. ij. uerſicu. præterea. in ij. columi. Et an debeat fieri aliqua remiſſio conductoribus datiorum, ſi propter aliquem ſuperuenientem caſum, enorme damnum patiantur. Et quis caſus inſolitus, & extraordinarius eſſe dicatur: latè tradit domi. Alexan. in conſil. cvij. incipiente proſpectis uerbis. in iij. uolu. & de materia uide Petr. de Anchar. in c. propter. ubi latius. de loca. & con. & adde, quæ dixi ſuprà, in quæſt. clxxij. in apoſtil. ad iſtum. in uerbo, diſtinguunt.*

SVMMARIVM.

1 *Dominus an poſſit facere inuentarium bonorum decedentium, non obſtante conſuetudine in contrarium. & nu. 2.*

3 *Pupilli cauſa, fauorabilis eſt, utroque iure teſtante.*

4 *Domino & ſuis officiarijs competátne dare tutelas & curas in bonis decedentium.*

5 *Domini an debeant uocari ad decretum talliarum. diſting. & uide nu. 6.*

7 *Pars maior congregatorum ad collectæ impoſitionem, an liget minorem.*

8 *Syndici debent præſtare iuramentum fidelitatis.*

9 *Domino competit cogere ſyndicos ad rationes referendas.*

10 *Domino competátne ius conſtituendi uigilias, & præſidia nocturna.*

11 *Conſuetudo, aſſuetudo, & deſuetudo. Et uniuſcuiuſque uis, & etymologia.*

12 *Conſuetudo, & deſuetudo, contraria ſunt.*

13 *Iura negatiua ut alicui competant, & ab alio auelli iura affirmatiua poſſint, duo debent concurrere.*

14 *Vſus nihil operatur, niſi habeat implicitum factum.*

Quæſt

QVAES. CCCCCCXXXI.

IN quadam cauſa in dicta curia uertente fuerunt quinque dubia à proceſſu extracta, & infrà ſcripta, in diffinitione ipſius cauſæ. Primo, ubi banneretus habẽs merum & miſtum imperiũ, & omnimodam iuriſdictionẽ, in homines ſui commorãtes in ſuo territorio, ſe poſsint defendere prætextu cõſuetudinis, per eos allegatæ: ne fiat inuentariũ bonorum decedentium per officiarios dicti bannereti. Et hoc, propter creditores & pupillos remanentes. Secundò, an prætextu dictæ aſſertę conſuetudinis, dicti homines ſe poſsint tueri, ne dentur tutelæ & curiæ per dictum banneretũ uel eius iudicẽ, in forma iuris. Tertiò, an prætextu dictæ aſſertæ conſuetudinis, poſsint facere dicti homines tallias communes, & impoſitiones, domino uel caſtellano ſuo non uocatis, & ponere ſyndicos, qui nullum iuramentũ faciant domino. Quartò, an prætextu dictæ conſuetudinis, poſſint ſe tueri dicti homines, ne reddant computum coram domino, uel ſuis officiariis, de his quæ ipſi exegerunt ab habitatoribus loci, & ad hoc ad uoluntatem domini quoties toties &c. Quintò, an prætextu conſuetudinis ſe poſsint tueri dicti homines ne faciant guetum, & ſi deficiant, ne puniantur per dominum & eius officiarios. Et allegant dicti homines conſuetudinem tenuiſſe, & eſſe in poſſeſſione à tanto tempore, quòd de contrario memoria hominũ nõ exiſtit: licet namque fuerit in iudicio contra eandem conſuetudinem appoſitum. ¶ Ad iſtorum tamen dubiorum enucleationem ſeu elucidationem, poſt recolẽdæ memoriæ dominum Petrum Papæ, patruum meum, prout reperi in ſuis conſiliis. Quia nulla conſuetudo allegatur, per homines cõtra dominũ, imò potius allegatur conſuetudo pro domino, ut infrà declarabo. I *Primò & ante omnia uidẽdum eſt neceſſariò, an dictus dominus habeat ius & ſibi de iure ſcripto cõpetat contrarium eorum quæ continẽtur in dictis dubiis, uidelicet an eidẽ domino & ſuis officiariis de iure ſcripto competat facere inuentariũ bonorum decedẽtium &c. ut in primo dubio continetur. Et an eidem domino & ſuis officiariis de iure ſcripto competat dare tutelas, & curas &c. ut in ſecũdo dubio. Et an eidem domino & ſuis officiariis de iure ſcripto cõpetat, ut debeat uocari, quando dicti ſui homines faciũt collectas ſeu tallias. Et an debeant ſyndici iurare domino & ſuis officiariis, ut in tertio dubio. Et an eidẽ domino & ſuis officiariis de iure ſcripto cõpetat compulſio ad reddendũ computum corã ipſo, uel ſuis officiariis de tallia exacta ab habitantibus, ut in quarto dubio. Et an eidẽ do-

 mi

mino uel ſuis officiariis de iure ſcripto cõpetat facere fieri per habitantes guetũ,& eos puniri, ſi deficiãt, ut in quinto dubio.
¶ Quibus præmiſsis omnibus & uiſis elucidatis,clara erit reſpõſio ad dicta qnq; dubia. Igi-
2 tur*accedẽdo ad primũ dubiũ, dicẽdũ eſt,ꝙ de iure ipſi domino & ſuis officiariis cõpetit facere inuentariũ bonorũ decedẽtiũ ſuperſtitibus pupillis, quoniam iudicis officiũ eſt latiſsimũ utroq; iure teſtante:ut l.j.ff. de iur.om.iud.& extrà de offic. iud.c.ij.& ibi per gloſ.& do.Et ob hoc ad ipſum iudicẽ ſpectat & pertinet ſeruare cõmoda ſub iectorũ,utroq; iure teſtãte,ut in feudis,de prohib.feud.alie.per Fed.c.imperialem. in prin.& in authẽ.iuſiurandũ,quod præſtatur ab his. §.deuotos. eqlũ.ij.& extrà de offic.ordin.in c.j.& ibi per doc.necnõ obuiare fraudibus & maliciis hominum, utroque iure teſtãte:ut ff.de rei uen di.l.in fundo.& de elect,c.auaritiæ.lib.vj.& extrà,qui matri.ac cuſa.poſſunt.c.ſignificãte.Et maximè,in materia pupillari.& ꝓ hoc tex.no.in decre.lxxxvij.diſt. in c.deſolatis.Nempe in bonis talium decedentium,ſuperſtitibus ſibi pupillis ſe defendere neſcientibus, & quicquid uidẽt ignorantibus,utroq; iure teſtan te:ut C.de fal.mo.l.j.§.fi.& not. in decretis.xxx.q.j.§.his itaque. & extrà qui ma.accu.poſ.c.cum in tua.& ibi per gl.multi deniq; malitioſi uidẽtes bona indefenſa,ipſa bona attẽtarẽt ſubſtrahere,& furtũ cõmittere, & de facto furarẽtur:ſicque commoda ſubiectorũ nõ bene ſeruarẽtur, & ideo ad euitandas tales malitias, ad ipſum iudicẽ de iure ſpectat facere inuentariũ bonorũ taliũ decedentiũ:ut c.deſolatis, lxxxvij.di.ſuprà alleg.& etiã expreſsè & clarè probat tex.not.& ſingula.C.de bo.præſcr.l.ſi quis intra.circa prin,ibi,ne quid rei &c.Nec obſt.ꝙ ibi loquitur in fiſco,quia idẽ eſt in pupillo,attenta ratiõe ipſius legis, poſita, in d.uerſ.ne qd &c.quæ ratio eſt generalis. Ratio enim legis, & canonis,ubi ſubſunt, potius debet attendi, ꝗ legis uel canonis dictũ,utroq; iure teſtãte:ut not. per Arch.in c.ubi periculum.in prin.ſuper uerb.ratio.de ele.lib. vj.& ff.de leg.ij.l.cũ pater.§.dulciſsimus.& ff.de iur.patro.l.adigere.§.quãuis.& in decretis.lxj. di.§.ſed ſciendũ.& j.q.vij.c.qđ
3 pro remedio.Sed*ratio d.l.ſi qs intra. ſuprà alle.uẽdicat ſibi ita bene locum in pupillo, ſicut in fiſco,quare &c.Ea enim quę cõueniunt penes eandem rationẽ, & conuenire debent penes eandem iuris diſpoſitionẽ:ut ubicunq; eadem ratio ſibi uendicat locum,& ibi eadem iuris diſpoſitio:utroq; iure teſtãte:ut ff.ad legem Aquil.l.illud.& extrà de cele.miſſa.c.cum matre.§.fin.& ibi not.per gloſ.extrà de baptiſ. c.maiores. §.uerum. Cum ergo eadem

eadem ratio ſit in pupillo, ſicut in fiſco,ergo eadem iuris diſpoſitio.Potiſsimè,cum reſpublica, eccleſia, fiſcus & pupillus pari paſſu ambulent,eiſdem fauoribus & priuilegiis gaudeāt:utroque iure teſtante.C.de iure reipu.l.rēpublicā.lib.xj.& extrà de in inte.reſt.c.j.cum ſi.Quinimo in præſeruatione ſeu conſeruatione bonorū delatorū pupillo,ipſe pupillus habet maius priuilegium & maiorem fauorem. habet,quàm fiſcus in bonis ſibi delatis.utrunq; ius magis fauet pupillo,quàm fiſco.Quod clarè apparet,quia durante pupillari ętate nō currit pręſcriptio utroque iure teſtante:ut C.de præſc. xxx.ann.l.ſicut.& per Inn.extrà de in integ.reſti.c.j. & c.auditis, a per eundem.& per glo.ordinariā.& ſic præſcriptio poteſt excedere ultra xl.annos,ſi ponamus pupillum habere unū annū, uel duos,uel tres annos.Et tamē res & bona delata fiſco, multò minori tēpore præſcribūtur,utroque iure teſtante:ut inſt.de uſuca.§.res fiſci.& ibi per glo.ordina.& in ſumma Hoſtiē.extrà de uſuca.§.quæ uero uerſi.item poteſt dici in rebus fiſcalibus.Præterea,& fortius, qa præſcriptiones minores xxx.annorum non currunt pupillis, imò ſeruantur ipſo iure illæſæ,utroque iure teſtante.C.in quib.cau.reſt.in integ.non eſt neceſ.l.fin.& extrà de reſti.in integ.c.cum ex literis.per Inno,in gloſ.ſua penul. uerſ.hoc tamen rarò &c.Melius eſt enim minorum intacta iura ſeruari,quàm poſt uulnus remediū quærere,utroq; iure teſtante:in d.l.fin.in fin.& xvj.q.iij.§. de præſcri.& no.extrà de homi. c.ſuſcepimus.& tamen minores præſcrip.xxx.ann.currunt contra fiſcum.iuxta not.per gloſ.in d.§.res fiſci.inſt.de uſuc.& per Hoſt.ubi ſuprà.Cū ergo utrunq; ius magis faueat pupillo, quàm fiſco,pupillus maiorem fauorē habeat,in præſeruatione bonorum ſibi delatorum,quàm fiſcus in bonis ſibi delatis:ut ex iuribus præmiſsis apparet manifeſtè:dicēdū eſt,quòd d.l.quis intra.C.de bon.præſc.ſuprà alleg. habet quæ locum in pupillo, ſicut in fiſco[a]:ut in bonis delatis pupillo iudex poſsit & ualeat facere inuētarium.Nec obſtat,ſi dicatur quòd ſunt alia iuris remedia:uidelicet dare tutores, uel curatores:quoniam hoc,uidelicet facere per iudicem inuētarium, à iure non prohibetur: imò potius permittitur: ut ex prædictis apparet.Et potiſsimè, quia cùm debeat dari tutor uel curator idoneus, interim antè, quàm reperiatur talis,ſicut decet,multæ fraudes & furta plura committi poſſent in bonis ipſius pupilli : ut ſuprà dictū eſt, intereſtque etiam pupilli & reipubli.habere multa genera defenſionum & conſeruationum ſuorum bonorum,utroque iure teſtante.ff.de noui ope.nun.l.nā

rei.& not.de immu,eccle.c.peruenit.gloſ.fin.¶* Ad ſecundum
4 dubium accedendo, uidelicet, an eidẽ domino,& ſuis officiariis de iure competat dare tutelas & curas.Et certè dicendũ eſt, quòd ſic: quoniam cùm ipſe dominus & ſui officiarii,ut præſupponitur,in facto habeant merũ & miſtum imperiũ & omnimodam iuriſdictionem,patet manifeſtè,ꝙ ius dandi tutores & curatores habẽt. Tutoris enim & curatoris datio,eſt miſti impe-
b rii[b],ff.de tute,l.inuito,§.tutoris, & ibi not.per gloſſ.ff.de tuto,& curato,datis ab his,l.nec mandarem.& extrà de procu.c petitio. per Inno.ibi,expreſsè hoc dicẽdum,in gloſ.j.& extrà de iudi,c. fin.lib.vj.per Archidi.ibi, ſuper uerbo,ualeant.¶ Ad tertiũ dubium accedendo, uidelicet, an eidem domino & ſuis officiariis de iure competat,ut debeãt uocari,quando homines faciũt tallias.Et an debeant ſyndici iurare domino & ſuis officiariis. Et certè dicendum eſt, cùm hîc
5 ſunt duo puncta. Ad puncta* ui-
c delicet,an debeant uocari[c] dominus & ſui officiarii, quando homines faciunt tallias.& dico, quòd ſi ſiunt talliæ & impoſitiones pro neceſsitate uillæ, pro ſoluendis debitis communitatis,& uillæ, uel proſequendo litigia ſua uel ſimilia, quòd tunc ipſi homines poſſunt tallias facere ſine licentia ſuperioris ſeu domini,uel ſuorum officiariorum,& ipſis domino & officiariis non uocatis:ut not.per Bar, C.de muli.& in quo loco,l.j.cir-
d ca princip,[d]lib.x.& not.per Innocen.extrà de ſenten.excom.c. grauem & ibi per docto.& per Barto.ff.quod cuiuſque uniuer. l.i.§.pen.& ibi gloſ.& per Dyn. ff.de alimen.& ciba.leg.l.iiij.& per docto.in l.j.C.de ſuperindictis.lib.x.& ibi per Andream de Piſis, & Bertrandum de Deo,& alios.& facit quod not.per Innocen.extrà de conſtitutio.ca. cùm acceſsiſſent,glo.ſuper uerbo ſedis &c.uerſi.de aliis tamẽ uniuerſitatibus &c.& ibi per docto. & facit etiam,l.j. C.de ſpecta.lib.x.dum tamen ipſi homi-
c nes ſe congregent[c] inſimul, & conſentiant,ac in unum conueniant ſeu concordent. Ad unum tamen eſt aduertendum, quòd licet ipſi homines ſine licentia,& non uocatis domino & ſuis officiariis, poſsint facere collectas & impoſitiones, pro neceſsitatibus communitatis & uillæ ; attamen ipſi homines non poſſunt ſe congregare inſimul pro faciendis collectis & impoſitionibus ſine licentia domini, & ſuorum officiariorum : ut l.ij. C. de decurio.lib.x.& l.ſi id.C.de legationibus.eodem libro xj.quæſtio. prima.cap.ſi quis clericorum.& not.per Specu.in titulo de ſyndico.uerſicu.fina.& uerſicu.ſed nunquid uniuerſitas &c.Et expreſsè not.Bartol. ff.rem ratam

hab

tatam habe.l.actor.circa fi.uerſ. poſſumus tamẽ ſuſtinere.& per Bar.in l.omnes populi.§.deinde quæro qualiter ſtatuta &c.& not.per doct.de uerb.ſigni.con ſtitutionem.lib.vj.& ibi per Archid.& alios, & in feudis.in tit. de pace iur.firman.§.conuenticulas.& not.expreſsè per Io.Fab. inſti.de rerum diui.§.uniuerſitatis.Et eſt ratio, quia ſub ſpecie boni,uidelicet dicendo,ꝙ communitas indiget & habet neceſſitatem ſemper ſi congregarẽt. & ſic daretur occaſio malignandi:& per tales cõgregatiões poſſent machinari,& plura mala cõcipere:ideò regulariter cõgregationes prohibẽtur[f].& de hoc etiã ſcripſi ſuprà q.cvj.& ratione,quòd minus poſſunt ſinguli, plus præſumant uniuerſi, ut ait Seneca:poſſent enim conuenticulas & conſpirationes facere contra dominũ,ꝙ nõ debet fieri, niſi dominus eſſet talis,qui ꝓpter ſua demerita ueniret priuandus omni bono & honore, ut in decretis.xvj.q.vij.c.ſanè. & not.per Ioan.& Lauren.in c.qui clericorũ.xj.q.j.alle.& per Arc. & doct.in d.c.cõſtitutionem.de uerb.ſig.lib.vj.*Ex quibus præmiſsis apparet,quòd habita licẽtia à domino uel ſuis officiariis homines ſe poſſunt cõgregare inſimul,Sed qs congregabit ſeu conuocabit ipſos?uide pulchrè Inn.in c.ij.de ope.no.nun.& in c.j.de maio.& obe.& per Bar.ff. de albo ſcrib.in l.j.§.fin.Et ipſis cõgregatis de licẽtia, ut præmittitur,ipſis cõſentiẽtibus,ipſi homines cõgregati & cõſentiẽtes poſſunt facere talliã & collectã nõ uocato domino uel ſuis officiariis,cũ ipſam talliam faciant pro neceſsitate[g] eorũ loci, uel uillę,& cõmunitatis,ut dictũ eſt: & ſic expeditũ eſt primũ punctũ huius dubii.Sed cõtra ſupradictũ eſt,ꝙ homines poſſunt pro neceſsitatibus eorũ cõmunitatis facere collecta & talliam, nõ uocato domino:licet de ſui licẽtia ſe congregent,oppoſito modo fortiter de no.per Bar.C.de ſacroſan.ecc.l.placet.circa med. ſuæ lecturæ. in uer.circa tertiũ quis ipſa &c.ubi dicit,ꝙ uniuerſitates & cõmunitates,quæ nullã iuriſdictionẽ habent:ſed ſunt ſubditæ & ſubiectæ ſub alio domino,nõ poſſunt facere collectas,nec tallias, ut ibi expreſsè dicit.Et nimirũ,cũ talia munera procedãt ex ui & uirtute iuriſdictionis, nulliq; cõpetat munera indicere,niſi habeat iuriſdictionem:ut ibi not.per Bar.& doct. extrà de immu.eccle. c.non minus. de cen.c.innouamus.& l.j. C.de ſuperindicto.libr. x. & ibi doct.Sed*dicit, homines nullã habent iuriſdictionem:imò dominus habet omnimodam. Sic etiam eſt de iure, cùm populus tranſtulerit in dominum omnẽ iuriſdictionem:quare uidetur ꝙ ipſi homines non poſſunt facere collectam etiam pro neceſsitatibus eorum cõmunitatis.So-

lutio ad remouendum dictum h contrarium, dictum eſt ſuprà, quod homines ſe debent cõgregare inſimul, & conſentire, quando hoc inſimul conſentire, eſt neceſſariũ, cùm talia munera procedant ui & uirtute iuriſdictionis, quam homines nõ habent. Et ideò ut poſsint imponere talliam, & cõpellere homines uniuerſitatis ad ſoluendum, neceſſarium eſt, quòd ipſi congregẽt inſimul & adinuicem & conſentiant, & tunc propter cõſenſum ipſorũ adhibitũ emanat quoddam pactum ſeu contractus inter ipſos factus: ſicut ſi ex quolibet alio cõtractu ſeu pacto multi ſe obligarent, & compellẽtur. Ex quo infero tale corollariũ, quod talis tallia ſeu collecta ſic facta, ut prĉmittitur, nõ debet propriè dici: nec eſt propriè collecta ſeu tallia, cum ipſa procedat ex ui & uirtute pacti & conuentionis, ſeu cõtractus inter ipſos inſimul congregatos, initi. Sed propriè collecta ſeu tallia procedit ex ui & uirtute iuriſdictionis tantum, quæ non in conſentientem & inuitum exercetur, ut dictum eſt, quæro &c Ex quibus poſſumus uidere clarè, quare ſit neceſſaria congregatio, de qua ſuprà dictum eſt. Et ideò in groſſis uillis, in quibus eſt maxima multitudo hominũ, quando nihil habet commune, cùm totum iam ſit expẽſum imminente maximè neceſsitate pro debitis cõmunitatis, uel pro aliis neceſsitatibus cõmunitatis, conſules[h] ſeu ſyndici loco totius communitatis deputati, ut not. per gloſ. in l. aliud. §. refertur. ff. de re iud. uolentes cautè agere, licet hoc per ſe poſſent facere, cùm repręſentent totam uniuerſitatem: ut d. l. aliud. §. refertur. uidẽtes indigentiam, & cõſiderantes uniuerſitatem nullam habere iuriſdictionem: & quod multum eſſet difficile congregare inſimul omnes homines communitatis, pro tanta multitudine. uide ſuprà hoc gloſ. multum notabilẽ, in authen. de defen. ciuita. & in §. interim. ſuper uerbo, colla. iij. & pro hoc quod not. Inno. in c. fin. glo. j. de maio. & obed. & Io. And. in c. cũ ex iniuncto. de noui ope. nun. Ipſi inquam conſules ſeu ſyndici ſolent impetrare à ſuperiore ſuo, uidelicet domino ſuo, ut ipſi poſsint facere collectam ſeu talliam pro neceſsitate eorum communitatis, quo obtento à dicto ſuperiore habente iuriſdictionem, poterunt dicti conſules ſeu ſyndici uocatis ſaltem maioribus aut ſaltem ſenioribus eorum communitatis, ut expreſsè habetur C. de ſpecta. l. j. lib. x. poterunt inquam facere collectam, & compellere homines, licet non conſenſerint: & iſta propriè poteſt dici collecta uel tallia cum procedat ex ui & uirtute iuriſdictionis à ſuperiore: ut ſuprà dictum eſt.

7 ¶ Sed iuxta præmiſſa quæro, quãdo collecta ſeu tallia ſit per con

congregationem & conſenſum hominum, ut ſ. dictum eſt: an maior pars conſentientium & præſentium, licet minorem partem non præſentem, nec conſentientem cõpellere poſsit ad ſoluendum collectã ſeu talliam. & uidetur ꝙ non: cũ talis tallia ſeu collecta procedat ui pacti, & cõtractus. ut ſ. dictum eſt. Sed minor pars cõtradicit: nec conſentit: & ſic non poteſt dici pactum uel contractus. nec per hoc ligatur, nec obligatur, ut expreſsè no. gl. magna circa medium. C. quæ ſit longa conſue. & per Inn. in c. ex parte. extrà de cõſue. & ita ſcripſi de iure procedere ſ. q. ccccxxiiij. in princ. reſpectu talliarũ, quę faciunt homines communitatum, pro ſuis communibus negotiationibus. Contrariũ tamen tenet do. Petrus Papæ. Et ratio (ſecundum eum) eſt, quia cùm neceſsitas immineat in cõmunitate, k ipſa dicatur eſſe uniuerſitas habẽs priuilegia uniuerſitatis, & arcam communem, & conſules & ſimilia. Et inter cætera priuilegia cõmunitatis ſiue uniuerſitatis exiſtat, uidelicet, qđ illud quod maior facit, ligat mi-
i norem partẽ[i], ut in l. quod maior pars. ff. ad municipales. patet manifeſtè, quòd licet minor pars non cõſentiat, habetur pro conſentiente: eo ꝙ maior pars cõſenſit. Et de hoc etiam ſcripſi, 8 reſpectu tamen ſubſidiorũ Delphinalium, ſ. q. ccccxxiiij. Alioquin ſi non immineret neceſsitas in communitate, non eſſet uniuerſitas, id eſt, quia homines exiſtentes non haberent uniuerſitatem: tunc ſecus eſſet, ut not. Bar. ff. quod cuiuſq; uniuerſitatis. l. ſicut. §. j. & per Inn. in c. cùm ab eccleſiarum. de offic. ordi. & pro hoc c. dilecta. extrà de exceſſibus prçlato. Nec obſtant no. in d. l. ij. C. quæ ſit longa conſuetudo. & Inno. in d. c. ex parte. quia ibi loquitur, quãdo non imminet neceſsitas. & no. per doct. in d. l. quod maior pars. Et ſic concordatur dicta l. ij. C. quæ ſit longa conſuetudo. & in l. aliud. §. refertur. ibi, in cõtractib[9]. ¶ Ad tertium punctum, an debeãt per dictos homines eligi, & poni ſyndici, qui nõ iurent domino. & ad hoc dicendum eſt, quòd ſyndici & alii quicunq; officiales publici, nõ debent poni nec conſtitui ſine conſenſu domini & ſuorum officiariorũ: ut l. ij.[k] C. de decu. lib. x. & l. exactores. C. de ſuſcep. præpo. & arcariis. eo. lib. & extrà de iura. calum. in c. Imperator. & ibi gl. ordi. & eſt glo. ordi. C. de decretis decu. in rub. & not. Spe. in ti. de ſyndico. uer. nũquid uniuerſitas &c. uer. fin. Ex quibus apparet, quòd de conſenſu & authoritate domini & ſuorum officiariorũ dicti ſyndici debẽt eligi & cõſtitui. Qui ſyndici* debent iurare domino fideliter gerere & negociari ad modum tutorum, & curatorum, & aliorum officiariorum, in auth. de his, qui oblig. ſe ha. per

per §.pe.& ibi not.col.vj.in authen.iuſiurandum, quod præſta tur ab his. in rubro & nigro.co lum.ij.& lxiij.di.c.tibi domino. & extra de iureiu.in c.ego. & in c.intellecto.& de ma. & obe.c. dilecti filii. Quinimo homines uniuerſitatis debent preſentare probos & ſyndicos electos domino & ſuis officiariis, cùm do minus dicatur pater ſubiectorũ, ut uideatur, an ſint electi idonei, ut eſt text.in l.fin.in fi. C.de debi.ciuita.lib.xj. & in authent. de armis. §.ſi uerò nouum aliquid.col.vj.& ibi etiam no. Pro hoc de admi.rerum pub.l.fi.§.fi. eo.lib.x. Ex quibus omnibus apparet, quòd homines debẽt petere licentiã & conſenſum domini, & ſuorum officiariorum, ſi ſe cõgregent inſimul, & præſtare iuramẽtũ domino, & ſuis officiariis ſyndici ab eiſdem hominibus electi. ¶ Ad quartũ dubium ueniendo uidelicet, an domino & ſuis officiariis de iure [l] competat compulſio ad reddendum computum coram domino & ſuis officiariis de tallia exacta ab habitantibus communitatis. Et certè dicẽdum eſt, quòd hoc dubium dependet à præce-
9 dentibus.* Quare dicẽdum eſt,
quòd competit domino cogere probos & ſyndicos electos ad reddendum computum ſibi domino, unà cùm aliis: quoniã cùm dominus dicatur pater ſuorum ſubiectorum, & ſe debeat habere erga ſubditos, ſicut pater erga filios, ut C. de debi.ciuitatum.l.fi.in fi.lib. xj.& ibi tex. & eſt etiam text.in auth. de armis.§.ſi uero nouũ.col.vj.& ibi not.& tex.de cen.c.cùm apoſtolis.& extrà de reſtitu.ſpo.c.conquerente.& no.per gl.in c.contingit.lo j.in j.gl. poſt medium. extrà de ſent.excom. & in auth. ut hi, qui oblig. ſe ha.per.in fin. col.vj.& tex.in auth.iuſiurandũ, quod præſtatur ab his. §. deuotos.col.iij. & in auth. ut iudices ſine quoquo ſuffr. §. eos.igitur ad ipſum dominum & ſuos officiarios ſpectet cura, an idoneo modo pecuniæ & bona uillæ & communitatis fuerit expenſa & diſtributa, ac tractata: quod nullo modo poſſet ſcire dominus, niſi audiret per ſe uel per ſuos officiarios computum. præmiſſam conſequentiã facit expreſſe dicta l.fi.in fi. C. de debitoribus ciuitatum.lib. xj. & facit C. de adminiſtra. rerum publi.l. fi. §.fi.eo.lib.& l.ij.[l]C.de iure fiſci. libro x.& ibi not.per gl.& doc. & etiam ſpectat tuitio & defenſio ſimplicium non ualentium ſe defendere.ut in d.auth.ut hi, qui obliga.res.in fi.& no.lxviij. diſtinct.c. quorum uices. Quia etiam intereſt domini habere
m ſubiectos locupletes, [m] ut ſi o-
pus ſit, melius ualeant ſibi ſuccurrere, ut not. extrà de except.
10 c.iij.in gl.j. ¶* Ad quintum du-
bium, uidelicet an ipſi domino & ſuis officiariis ſpectet ſeu cõpetat facere fieri per homines ſuos

ſuos monſtras, guetum & echar
gutum, necnon & ipſos punire,
ſi deficiant. & certè dicendum
eſt, quòd ipſi domino & ſuis of-
ficiariis cōpetit facere fieri præ-
dicta: & poſſunt compelli homi n
nes ut faciant, ut eſt textus ex-
preſſus, extrà de immu. eccle. l.
peruenit. & ibi no. per docto. &
ff. de mune. & honorib. l. j. circa
princip. & l. fi. in princip. & §. j.
eod. titu. Talia enim facere, per
ipſos homines incolas, ſunt mu
nera merè perſonalia. l. j. circa
princip. ibi, & quæcunque aliæ o
curiæ &c. l. fi. in princ. ff. de mu. p
& hono. Quæ gratia utilitatis
publicę inducuntur ipſis homi-
nibus, & ab ipſis hominibus in-
colis ſunt ſubeunda, & cogun-
tur ea ſubire: ut not. per Bart. C.
de ſacroſan. eccle. l. placet. uerſi.
circa tertium. & uer. circa quar-
tum. & l. incola. la ij. ff. ad mu. &
in l. ij. C. de mune. pat. lib. x. &
not. per docto. in c. non minus.
extrà de immu. eccle. & ibi ple-
nè per omnes docto. Dubium
enim non eſt, quòd ad domi-
num, & ſuos officiarios perti-
nent & ſpectat talia munera in- 11
dicere, ut no. per omnes docto.
utriuſq; iuris in locis ſ. alleg. &
in l. neminem. C. de ſacroſanct.
eccle. & in l. placet. eod. titu. per
Barto. in uerſic. circa tertium. &
uer. circa quartum. & de muli. &
in quo loco. l. j. & l. j. C. de ſuper
indictis, & de indictio. l. j. libro
x. & in d. c. non minus. & c. per-
uenit & aduerſus. Nam ſalutem
reipublicæ tueri, nulli homi-
num magis creditur conueni-
re, nec alium ſufficere, quàm do
minum. ut dicit textus notabi-
lis. ff. de offi. pręfecti uigilum. l.
nam ſalutem.[n] & quod not. per
glo. de baptiſmo. capi. j. in cle. &
ideò non eſt dubiū, quòd ſi non
obediant, & deficiant in mune-
re eiſdem hominibus indicto,
per dominum uel ſuos officia-
rios, quòd ipſi homines inobe-
dientes ueniunt puniēdi, etiam
(quòd fortius eſt) ſi bene age-
rent[o], ueniunt puniendi: ut ff.
de re mili. l. ij. P. §. in bello. & de
conſecratione. diſtin. v. c. in om-
nibus. & ibi glo. & quod no. ex-
trà de temporibus ordi. c. ad au
res. ¶ His igitur quinq; dubiis
præmiſsis, reſtat uidere, an dicti
homines prætextu cōſuetudinis
ſe poſsint tueri & defendere, ne
fiant illa quæ in dictis quinque
dubiis continentur. Et breuiter
dicendum eſt, ꝙ non: per modū
per quem ipſi homines allegant
dictam conſuetudinem, licet eā
allegent de tāto tempore, ꝙ de
cōtrario memoria hominis nō
exiſtat.* Et pro declaratione di-
cendorum ſciendū eſt, ꝙ nos ha
bemus tria: aſſuetudinē, & con-
ſuetudinem, & deſuetudinem.
De primo, ſecundum etymolo-
giam uocabuli, dicitur aſſuetu-
do, quaſi aſsiduus actus. ſimile
de uocabulo iudex, quaſi ius di
cens. in ca. forus. §. iudex. extrà,
de uerbo. ſigni. Et ſimile in iur-
gio, quaſi iuris garrium, ut eo. c.

§.iurgiũ.& ſimile in poſſeſsio, quaſi pedum poſitio. ff. de acq. poſ.l.j.in princ. Simile in teſtamento,quaſi teſtatio mentis.inſti.de teſta.in princ.& not.extrà de teſt.c.ij.in prin.Simile in mutuo,quaſi de meo tuũ.ff.ſi certũ pe.l.ſi.§.appel.Simile in excommunicatione, quaſi extra cõmunionem.ut not.extrà de ſenten. excom. in c. j. Item conſuetudo &deſuetudo deſcendunt & deriuantur à dicto uocabulo ſue-
q tudo,[q]additis ſolum iſtis monoſyllabis con, & de,ex quarũ additione reſultat totaliter cõtrarius effectus:quoniã monoſyllaba con,auget & ponit.Sed mo-
r noſyllaba de,nõ auget,[r]nec ponit: imò totaliter diminuit & priuat. Et dicitur conſuetudo,
s quaſi cõmunis aſſuetudo.[s] hoc probatur prima diſt.in c.cõſuetudo.ibi,uocatur autem &c. Simile eſt in conteſtatione:quia conteſtatio, dicitur quaſi cõmunis teſtatio.ut no. per Inn.extrà de litis conteſt.c.j. in glo.uerſi. item licet ponam &c. Simile in conſpiratiõe, quaſi communis ſpiratio.xj.q.j.c.cõſpirationum. Simile in cõiuratione,quaſi cõmunis iuratio.ea. cauſa.c.coniurationum.& ibi not.per doct.& in c.conſtitutionẽ. extrà de uerbo.ſignifi.Simile in conſtitutio, quaſi cõmunis inſtitutio,ut no. per docto.extrà de conſti.in rubro. Simile in cõiugibus, quaſi communiter ſe iungentes. hinc eſt, ꝙ de propria uirtute uocabuli conſuetudo,non cadit pro-
t prie in una ſingulari perſona,[t] & una perſona ſingularis nõ poteſt dici propriè habere cõſuetudinem. quia ubi ſingularitas exiſtit, ibi communio eſſe non poteſt. quæ requiritur in cõſuetudine,ut ſuprà dictum eſt.Maxima enim eſt differentia inter commune & ſingulare.ut nota. per glo.& doct.in l.j. C.de ſent. quæ pro eo,qd intereſt profe.& no.per Inn.& doc.extrà de ſen. excom.c.ſacro.in glo.magna.licet quandoq; impropriè loquẽdo,dicamus conſuetudo patriſfamiliàs, eſt attendẽda:quando illud debet exponi,id eſt,aſſuetudo patriſfamiliàs &c.quaſi ſic paterfamiliàs aſsiduè agebat & operabatur. & illud uidelicet aſſiduum actũ debemus attendere &c. Sed deſuetudo, dicitur à monoſyllaba de,quæ diminuit, & priuat:ut not.xxxiij.diſt.ca.ſi. Et de hac monoſyllaba de, habetur per Bar.ff.de coniungendis cum emancipato liberis.l.j. §.emancipatus: & dicitur deſuetudo, quaſi nulla aſſuetudo. &
12 ita ſunt contraria*, cõſuetudo, & deſuetudo,quoniam conſuetudo reſpicit factum,& communem uſum:ut in c.conſuetudo.j. diſt.& ff.de legibus.l.quod quibus.§.j. ibi,in rebus ipſis &c. Et ſic ponit ſeu affirmat aliquid eſ-
13 ſe in rerum natura. Sed*deſue-
u tudo [u] reſpicit contrarium, uidelicet nõ factum,& non uſum: & ſic nihil ponit.imò negat aliquid

quid

quid in rerum natura eſſe:ut inſtit.de iniuriis.§.ſed & quidem. Modò ad propoſitum, cùm dicti homines allegent conſuetudinem contra dominum,& ſuos officiarios, & nullũ factum nec uſum ſe allegent feciſſe,& ſic nihil affirment in rerũ natura eſſe, quod eſt neceſſe,per iura ſuprà proximè allegata, patet manifeſtè,ꝙ conſuetudinē allegare nõ poſſunt,imò potius ſuum contrarium, uidelicet deſuetudinem,ut ex pręmiſsis patet clarè. Nunc igitur arguitur, & ſic certum eſt,ꝙ domino & ſuis officiariis de iure competunt omnia ſuperius,ſuper dictis quinq; dubiis declarata,per quę apparet intentionē domini fore fundatam de iure communi: ipſeq; dominus & ſui officiarii habet illud ius,quod eſt in eſſe productum, & in rerum natura:ut patet per iura ſuprà allegata ſuper ipſis quinq; dubiis. Quomodo ergo non factum ſeu non uſus

x ipſorum hominũ,tollet[x] & priuabit dominum & ſuos officiarios iure ſuo ſibi competenti & in rerum natura exiſten. certè hoc nullo modo eſt dicendum. Quoniam ſic ſequeretur maxima abſurditas, ut nõ ens priuet ens,& illud quod non eſt in rerum natura, uidelicet nõ factũ, non uſus, priuet illud quod eſt in rerum natura, uidelicet ius competens ipſi domino, & ſuis officiariis. Omnis enim priuatio requirit neceſſariò duo extrema,conſiſtere in eſſentia,uidelicet extremum agēs, ſcilicet priuans, & extremum patiens, ſcilicet priuatum.faci t ff.de iniuſto rupto & irrito teſtamēto. l.nam & ſi ſub conditione.extrà de deſponſatione impuberũ.ca. ad diſſoluendũ. & ibi not.xxxj. q.ij.ꝙ uerò.& ibi gl.& de uul.l. ſi quis eum,quē.§.fin.quare &c. Prætereà, utroq; iure exiſtit, ꝙ qui in iuribus incorporalibus utitur iure corporali in parte ſeu in uno capitulo,& id in cæteris ſeu in totũ retinet.ff. quēadmodum ſeruitus amittatur.l. ſtillicidii.§.fi.ff. de ſeruitu.ruſti. prædio.l.una eſt uia.in fi.& not. Innoc.in ca.dilectus.de capillis monachorum. & ibi per docto. Sed certum eſt, ut præſupponitur, in facto, ꝙ dominus habet merum & miſtum imperium, & omnimodam iuriſdictionē, & utitur,ac ſemper uſus fuit iuriſdictione in ſuo territorio. Et ſi reperiatur, ꝙ in aliquo capitulo iuriſdictionis dominus non fuiſſet uſus: attamē quia in aliis capitulis iuriſdictionis uſus fuit per ſe, & eius officiarios, certè per hoc retinet etiã iuriſdictionem in aliis capitulis,in quibus non fuiſſet uſus: ut clarè probãt iura prædicta. & hæc concluſio in propria materia iuriſdictionis,not. per Innocē.expreſsè in

d.c.dilectus.[y] de capellis monachorum. pro hoc ff. de ſer.ruſti. prædiorũ.l.una eſt uia. & quod not.extrà de pręſcrip.cap.auditis.& y

tis.& de reiudi. c. cùm Bertold. & x.q.j.c.relata. Nec mirandum, quomã qui partẽ tangit,totũ tangit, & qui autẽ hominis tangit, totũ hominẽ tangit,ut ff. de furtis.l.uulgaris. circa principiũ. Et de pœnitentia.diſt.j.§.uulgaris. & no.per Archid. in c. accuſatus. de hæreticis.lib.vj. Ex quibus clarè apparet.ꝙ homines non poſſunt allegare,ꝙ ipſi domino nõ competit iuriſdictio in capitulis illis, de quibus uertitur debitũ. quare,&c.¶ Prętereà,certũ eſt,ꝙ hic tractamus principaliter de iuribus incorporalibus negatiuis, qđ apparet:qa homines ſe prętẽdunt habere ius & conſuetudinem, quòd dominus nõ debeat hoc facere,uidelicet ne poſſit facere inuentariũ,nec debeat uocari:nec debeat eidẽ domino iurari,nec debeat ſibi reddi cõputum, nec debeant fieri monſtra, nec guetum & ſimilia,de quibus prætendunt dicti homines ſe habere conſuetudinem : & ſic iſta ſunt iura negatiua,& per conſequentiam hic loquimur de iuribus affirmatiuis : quia dominus prætendit affirmatiuè, quòd po-

13 teſt illa facere de iure. * Sed ſic eſt quòd in acquiſitione iurium negatiuorum, ad hoc ut poſſint alicui cõpetere iura negatiua, & ab alio auelli ſeu tolli iura affirmatiua, duo neceſſariò debent concurrere, uidelicet prohibitio ſeu contradictio ex parte illius qui aſſerit ſibi competere tale ius negatiuum,ut ſunt dicti homines : & patientia ſeu admiſſa prohibitio,& obtemperamẽtum ex parte illius, cõtra quem prohibetur & contradicitur,ut eſt dictus dominus habens ius affirmatiuum , alioquin ſi aliquod prædictorũ deficiat, nunquã poteſt dici, quòd competant alicui talia iura negatiua : nec quòd ab eo tollantur iura affirmatiua , ut expreſsè tenent gloſ. & docto. utriuſque iuris : ut expreſsè not. extrà de uerbo.ſignifica.c. ablatæ.gloſſ. quæ incip. hæc modò bene,&c.& Cyn.C.de ſeruitu.& aqua.l.j.in vj. quæſtio. & eſt glo. ordina.in d.l.j.de ſerui. & aqua. & ibi etiam per Ioan.Fab.& not. per Bartol.ff.de noui ope. nuntiatio.l. ſi prius. in ſeptima oppo.uerſicu. reſtat.& not. in Spe. in tit.de proprie.§.in confeſſoria.uerſ.ſed pone, habuiſti fortè aream,&c.& not.per gl. ordi. ff. de ſerui.ruſt. prædio.l. qui luminibus. Sed dicti homines, prout præſupponitur in facto,non allegant,quòd quãdo dominus utebatur iuriſdictione ſua, in dictis iuribus ſuis, ſuperius in dictis quinque dubiis declaratis,quòd ipſi homines unquam prohibuerint dominũ uti,uel contradixerint ipſi domino uolẽti uti. Nec etiã allegãt dicti homines, quòd dominus obtẽperauerit ſeu admiſerit eorum prohibitionẽ, ſeu ceſſauerit uti ſua iuriſdictione propter eorum cõtradictionem ſeu prohibitionem,quę ſunt neceſſaria per iura prædicta , quare

re &c. Et potiſsime, quia hic loquimur in iure publico: uidelicet in iuriſdictione, quæ magis difficulter auellitur ſeu remouetur ab illo qui ipſam habet, quàm alia iura priuata, quia iuriſdictio eſt tam magnum pondus, quód non poteſt auelli ſine iuuamine alterius: ſic quód per ſe non poteſt quis à ſe iuriſdictionem, quam habet, abdicare: ut ff. de offic. præſid. l. legatus. & not. per Inno. de elect. c. in cauſis. gl. fi. & per eundem in c. cùm ex offic. extrà de præſcri. Quod tamen ſecus eſt in iuribus priuatis: quia ſine iuuamine alterius poteſt à ſe ius ſuum abdicare: ut l. j. ff. pro derelicto. & per totum titulum. & extrà de renunc. c. ueniens. & ibi per Inno. in j. glo. uerſi. & hoc ipſo &c. Si ergo in iuribus priuatis, quæ facilius auelluntur, requirantur illa, quæ ſuperius proximè dicta ſunt, uidelicet prohibitio, ſeu contradictio, ab una parte, & patientia, ſeu admiſſa prohibitio ab altera parte, fortius requiruntur in iuribus publicis, ut in iuriſdict. quæ difficilius auellitur. Sed dicti homines, prout præſupponitur, in facto, non allegant aliqua de prædictis: ſed duntaxat allegant puram & meram abſtinentiam, & non uſum ex parte domini & ſuorum officiariorum: & nihil ſeu nullum factũ ex parte ipſorum allegant: quare &c. ¶ Sed contra proximè dicta fortiſsimè opponitur, & uidetur quód pro ipſis hominibus ſufficiat allegare abſtinentiã & non uſum ex parte domini: & per hoc ius negatiuũ ipſis omnibus acquiratur: ut apparet in præſcriptione. ubi ſi quis non petat per xxx. uel xl. annos: uel non utatur iure ſibi debito, perdit, & alteri acquiritur ius negatiuum. Ita quód poterit dicere amodò & ex nunc in anteà allegare, quód non poteſt petere, non poteſt facere, & ſimilia. z

z Solutio. aliud eſt in præſcriptione, ubi allegando ius negatiuum, non poteſt petere, non poteſt facere. & ſimilia implicantur, & habet factum implicitum: quia allegans tale ius negatiuum, in præſcriptione, implicat aliquod factum ſeu aliqd ſe feciſſe, puta detinuiſſe debitum creditorum, & ipſum debitum quaſi poſſediſſe. detentio enim & poſſeſsio ſunt facti. ut ff. ex quib. cau. ma. l. denique. & extrà de conceſ. præben. c. cum noſtris. & ibi gl. ord. Et quód debitor poſsideat debitum ſeu ius alienum, eſt gloſſ. multum notabilis. ff. de pet. hære. l. regulariter. Et ita cum ius negatiuum, ut ſit ſimplex, ſed habet factum implicitũ, ex parte allegantis præſcriptionem: non eſt mirum, ſi præſcriptio habeat locum: hæc expreſſe not. per doct. & Cy. in l. ij. C. quæ ſit longa conſuet. in q. ij. principali. Et pro hoc quod not. in Spec. in ti. de iuriſdict. omn. iud. uerſi. illud

etiam

etiam not.& uerſi.ſeq.Sed aliud eſt in omnibus prædictis: quia ipſi homines allegant ius negatiuum, merum, & ſimplex, contra dominum, non implicando ſe aliquod factum feciſſe. Ex quibus proximè dictis, infertur tale corrolarium, uidelicet, quòd ſi dicti homines aliquod factum expletaſſent, contra dominum in prẽmiſsis quinque dubiis, quòd certè allegatio cõſuetudinis facta per ipſos homines, ualeret, & eis prodeſſet, dominoque & ſuis officiariis noceret: ut puta ſi quando dominus & ſui officiarii uoluerunt uti iuriſdictione tali uolendo facere inuentarium in bonis decedentium relictis pupillis, uel facere fieri guetum uel intereſſe, in computo receptoris talliarum, & ſimilia. Et ipſi homines contradixerunt domino & officiariis ſuis. Et ipſe dominus & officiarii obtemperauerunt. certè per hoc. conſue-
a tudo[a] poteſt bene allegari. Idẽ eſt etiam ſi homines conueniſſent facere aliquid aliud circa præmiſſa, & ſic allegarent aliquod factum per ipſos homines expletatum, eneruans ius domini: quia tunc noceret domino.
14 * Et hoc eſt quod dicunt omnes doct. utriuſque iuris, uidelicet diſtinguendo ſic: aut non uſus habet implicitum factum, & tũc operatur, & habet effectum & tollit ius. aut non habet implicitum factum: & tunc nihil operatur, nullumque habet effectum. & ſic non tollit ius. in hac concluſione reſidẽt omnes doctō. ¶ Et ex præmiſsis patet ſolutio ad difficillimum contrarium, de l. de quibus. §. fin. in fin. ff. de legi. ubi dicitur, quòd conſuetudo operatur, & habet effectum, ut ibi expreſsè dicit tex. & inde ſuperius dixi, quòd conſuetudo nihil ponit eſſe in rerum natura: imò negat aliquid eſſe. quomodo ergo operatur illud, quod non eſt impoſsibile? Ad hoc reſpondeo per præmiſſa proximè dicta, uidelicet ꝙ in illa conſuetudine allegabatur factum implicitum, ut clarè apparet: & colligitur continuãdo text. ad præcedentia, ibi, in rebus ipſis & factis &c. Et demum ſequitur in text. quare rectiſsimè &c. Ita quòd bene intelligendo illum text. non obſtat. Sic ergo reſtat concluſio ex præmiſsis: aut ius negatiuum allegatum eſt merum & ſimplex, nullum factum implicans, [b] & tunc nihil ualet, nullumque effectum tollendi ius alterius, poſito etiam quòd ſuo iure nunquam fuiſſet uſus. Aut ius negatiuum allegatum, habet factum aliquod implicitum, & tunc operatur. & habet effectum tollendi ius alterius, niſi illud factum implicitum eſſet irrationabile, & tenderet ad noxam, ſeu nutriret peccatum. Omnis enim conſuetudo irrationabilis, non ualet. & reprobanda

banda eſt: potiúſque corruptela, quàm conſuetudo debet dici, utroque iure uulgatiſsimo teſtante. ¶ Sed facit contra dictam gloſſ. in c. cum multæ. xv. quæſtio. fina. glo. ergo patet &c. ubi per non uſum perditur ius. & gloſ. in c. ſi de terra. extrà de priuileg. & per Ioannem Monach. in c. j. de uerbor. ſignificat. in magna gloſſ. uerſi. ſed quæri-
c tur &c. Sed ſatis reſpondetur c ad dictam gloſſ. ſi præmiſſa omnia bene uidentur.

a ¶ Sicut in fiſco. *Adde quòd ſicut ratione fiſci dominus poteſt prætendere intereſſe, ita ratione pupilli, ut eius ſubſtantia integra conſeruetur. Nam intereſt ipſius domini locupletes habere ſubiectos. ut in authen. ut iud. ſine quoquo ſuffra. §. cogitatio. col. ij. item pupillus gaudet priuilegijs eccleſiæ. c. j. in fi. de reſti. in integ. Sicut enim iudex poteſt ſe intromittere de his, quæ concernunt utilitatem eccleſiæ, cum in huiuſmodi conſiſtat ius publicum. ff. de iuſti. & iure. l. j. in §. publicum. Ita quoque de his, quæ in rem pupilli reſpiciunt, cum in eius re uerſatur & reipublicæ utilitas, quod etiam argumento tutelæ probatur, quæ eſt munus publicum. ut inſti. de excu. tuto. in prin. in uer. nam & tutelam. prætereà, ſicut iudex ex officio cogit pupillum pati adminiſtrare tutorem. ut per d. Bart. in l. j. in prin. in uerſ. ſed quæro, pone. quia intereſt pupilli, ut adminiſtret. ubi ſ. in uerſic. item intereſt. Cur non ſic ſuas uices interponere poſſit iudex, quo ad confectionem inuentarij, cum interſit pupilli illud fieri, propter illibatam ſuarum facultatum præſeruationem.*

b ¶ Micti imperii. *Adde quæ habentur in l. j. ff. de iuriſ. om. iud. Adde quòd dom. Cyn. in l. cum oportet. C. de bon. quæ libe. in quæſtio. ſiij. quærit, an pater, qui eſt adminiſtrator bonorum filiorum, teneatur facere inuentarium. & uidetur reſidere in hoc, quòd non teneatur, ſecundum opinio Matheſi. dicentis, quòd hæc conſuetudo non habet. Per hoc dictum poteſt concludi, quòd ſecundum conſuetudinem regionis, eſt faciendum inuentarium, aut non faciendum. Idem uidetur tenere Ioan. Andr. in addi. Specu. ſi de inſtru. edi. §. ult. uerſic. quid de patre. ubi alleg. prædictam opin. Marti.*

c ¶ Debeant uocari. *Et ratio fortè dubitandi fuit, quia ius imponendi talliam, ſeu collectam, eſt ius publicum, authoritate & utilitate: & eſt meri imperij, ut per domi. Bald. in l. etiam. in viij. colum. uerſic. item non puto. C. de execu. rei iudic. Item uidetur eſſe de regalibus. c. j. quæ ſint regalia. in uerſicul feud.*

d ¶ Circa principium. *Voluit allegare dom. Aluaro. in iij. col. circa fin. in uerſi. quæro hic primo.*

e ¶ Se congregent. *Caue, quia iſtud fieri infrà uertatur. & ſic ubi deficere uidetur negatiua, & deinde ubi ponitur copula, & uidetur debere eſſe aduerſatiua. unde fortè debet ſic hæc litera poni, ſcilicet dum tamen ipſi homines ſe non congregent inſimul, ſed conſentiant &c. & poſt uerbum, congregent, ſupple ſine*

licen

licentia domini.Nota hæc dicta,quæ bene ſeruantur in Francia.

f ¶Prohibentur. E*t bene,nam congregationes præſumuntur fieri ex mala cauſa,ut dicit Abb.in c.fin. de teſti.cogen.*

g ¶ Pro neceſsitate. E*t eſt ſciendũ,quòd talia ſeu collecta ſit quandoque ex uoluntate,ut ſi populus uelit facere honorem alicui Cardinali, uel* Epi*ſcopo, aut domino temporali uel nobili uenienti ad partes.Quandoque ſit pro utilitate publi. ut pro ſoluendis ſtipendiis armigerorum conducendorum ad ſeruitia communia:uel pro emendo caſtrum ipſi uillæ ſeu ciuitati. Quandoque imponitur pro neceſſitate pub.ut pro ſoluẽdo æs alienum iam contractum.* V*el ipſi eſt ciuitati ut uillæ impoſita tallia à ſuperiore, puta quòd ſoluent mille.primo caſu,ciues ſeu incolæ habent inter ſe diſtribuere. huic ſiquidem liberalitati meta non imponitur. Nam in rebus uoluntariis nemo neceſſarius exiſtit.ut* C.*de neg.geſ.l. tutor.Secundo autem & tertio caſibus, tunc iuſta eſt deſcriptio per æs & libram: ſecundum do.Bald.in l. etiam.in v.col.in uerſicu.non uidendum.C.de execu.rei iudi. Sed an in his caſibus ciuitas,ſeu uilla ipſa poſſit ſibiipſi collectam imponere: uidetur diſtinguendum,an illud quòd pro collecta imponitur, concernat negocium ipſius ciuitatis ſeu uillæ. aut concernit negotium totius imperii,regni,ſeu principatus.Primo caſu ſubdiſtinguit: aut imponitur ipſa talia ſeu collecta, ex cauſa uoluntaria: utilitas, aut neceſſitas. primo membro ſubdiſtinctionis, poteſt per modum concordiæ & conſenſus in unum:non autem quod qui conſentire noluit poſſit cogi: quia tunc fieret per modum imperii. Secundò pariformiter uidetur dicendum. Tertiò uerò poteſt etiam per modum imperii propter neceſſitatem, quæ legem non habet. Secundò autem caſu,non poteſt imponi ſine expreſſa licentia ſuperiorũ:ita colligitur ex notatis in l.placet.C.de excu.mune.li.x. in cæteris ſcriptis.do.Bald.in præ.l.etiam. & do.*Bald.*in l. j. C. de ſuperindic. & in l.j. C. de mulie. & in quo lo. & in l. j. §. quòd ſi nemo. ff. quòd cuiuſque uniuerſi. nomine. & dominus* Alex.*de* Imo *in l. ſi ſe non obtulit.in iij.col.in uerſic.iuxta hoc quærit.ff.de re iudic.*

h ¶Conſules.V*ide gloſſ.in l.j. §. penulti.ſuper uerbo,proconſul. in fi. ff. quod cuiuſque uniuerſ. nomi. & ibi* Bartol. *not. quod pro neceſſitatibus uniuerſitatis poteſt imponi collecta, per l.omnes.de ope.publ.*

i *Ligat minorem partem.E*t adde, quòd maior pars capituli poteſt imponere collectam omnibus de capitulo, non obſtante contradictione minoris partis,ſecundum* Pe.*de* An*cha in c.ex parte.de his, quæ fiunt à ma.par.ca.*

k ¶L, ij. A*dde ibi dominum* Barto. *in ulti.nota. & in l. procuratores.in eodem tit.C,de decu.libro x.*

l ¶Et l.ij. F*acit in ar.inquantum illa lex uult, quòd computatio facta à tabulariis ſeu calculatoribus, non mandatur executioni aduerſus eum, contra quem eſt facta ipſa computatio,*

ratio ſi uelit ſe opponere:niſi per iudicẽ fuiſset cõfirmata. Et ſic patet quomodo dominus uel eius iudex, debet erigere oculũ ad exacta à ſuis ſubditis, audiẽdo cõputũ, & rationem exactorum. & adde quod ibi legitur per domi. Barto.

m ¶ Subiectos locupletes. Adde quod not. Aug. in authen. ut iud. ſine quoquo ſuff. col. ij. in prin. in. j. no.

n ¶ L. nam ſalutẽ. Videlicet in prin. & ibi do. Bal.

o ¶ Si bene agerent. Voluit dicere, ſi res bene agerẽt. nam abſonũ foret quẽpiã à lege puniri, ſi bene ageret, cùm bene agentibus lex præmia repromittit: ut l. j. circa princi. ibi, bonos non ſolum. & c. ff. de iuſti. & iure. ſed lex quãdoq; aliquos punit, licet res bene gerant: quia nõ ſequitur bene agunt, ſi in re bene, id eſt, utiliter, gerenda bonũ ſpernunt obedientiæ, quæ præcipua uirtus eſt: ut c. illud. extrà de maio. & obediẽ. Quin imo grauiter excedũt, etiam res bene gerentes, inobedientiæ notã incurrendo. ideò iure cautum extat, qui non obedierit principi, morte moriatur. ut eod. titu. de maio. & obedien. c. ij. quod originaliter habetur. j. Regum. xiiij. capitulo.

p ¶ L. ij. Voluit alleg. l. iij. quæ incipit, deſertorem.

q ¶ Suetudo. Quod non eſt in uſu. ſicut dicitur de uerbo ſuo, ſuis, in catho. in uerbo conſuo conſuis.

r ¶ Non auget. Et idem eſt dicendum de dictione di, unde cõponitur diſsuetudo. ut in proœ. inſtit. in §. igitur poſt libros. & no. quòd per deſuetudinem uel diſsuetudinẽ, ſiue nõ uſum, non tollitur lex aut ſtatutum, niſi in non uſu aut deſuetudine ſit implcitus uſus contrarius: ſecundũ. d. Ang. in præ. gl. igitur. in uer. ex quibus. & idẽ ſentit do. Bal. ibi prope fi.

s ¶ Quaſi communis aſſuetudo. Huiuſmodi alluſionem uocabuli conſuetudinis aſsignat do. Azo in ſum. C. quæ ſit longa conſuetu. circa prin. in uerſi. dicitur quòd cõſuetudo. adde quòd conſuetudo, dicitur, quod in communi eſt uſu, ſecundum do. Gofr. in ſumma de conſuetu. in uerſi. dicitur autem.

t ¶ Singulari perſona. Vide d. Io. Fab. inſti. de iure na. in §. ex non ſcripto in j. col. in uerſi. item quòd ſingularis.

u ¶ Deſuetudo. Adde an deſuetudo tollat legem. & uidetur quòd ſic, ut in gl. not. legem tolli. in §. igitur. in præ. inſtit. Sed hoc procedit, quãdo deſuetudo habet factum implicitũ, de quo dic, ut plenius traditur per domi. Ioan. Fab inſti. de iure naturali, gentiũ, & ciuili. in §. ex nõ ſcripto. in v. colu. in uerſiculo, ſed quæritur.

x ¶ Tollet. Siquidẽ ad huius articuli emendationẽ faciunt iam dicta in proxima apoſtilla.

y ¶ C. dilectus. In gl. ſua in uerbo, poſſeſſorium. ubi etiam ſubdit ipſe do. Inno. quòd poſſeſſio generalis iuriſdictionis, acquiritur, ſi unus actus iuriſdictionis exerceatur.

* Tu adde diſtinctionem, quam ponit Petr. de Ancha. in c. dilectus. de capel. mona. hîc alle. in colũ. penul. uerſic. ij. ubi declarat, qualiter acquiratur generalis iuriſdictio in perſonis

ſonis, & etiam qualiter acquiratur generalis poſſeſsio iuriſdictionis. & adde, quòd exercens iuriſdictionem in uno articulo, totam exercere uidetur: ut l. ſi prius. in princi. cũ ſimili. ff. de aqua pluu. arcen. Bar. in l. hoſtes. ff. de capti. & poſtli. reuerſis.

z ¶ Et ſimilia. *Adde, quæ leguntur & notantur in l. omnes. C. de præſcr. xxx. uel xl. annorum.*

a ¶ Conſuetudo. *Quæ nam requirantur ad conſuetudinem inducendam, uide d. Ioan. Fab. inſti. de iur. na. gen. & ci. in §. ex non ſcripto. in ij. colum. in uerſi. circa tertium.*

b ¶ Factum implicans. *Adde quod nota. do. Ioan. Fab. in præ. §. ex non ſcripto. in j. colum. in uer. illud not. & quod ſubdit in v. colum. in uer. ſed quæritur.*

c ¶ Reſpondetur. *Ad illam enim glo. multipliciter poſſet reſpondere. uel quia ibi eſt factum implicitum: uel quia dictũ illius gl. continet quid odioſum: uel quia repugnat diſpoſitioni iuris naturalis: uel quia pœnale: uel quia cõtra iuris communis rationem repertum. & ideo nil mirum, ſi in tale ſpecie per non uſum perdatur ius, ut in ſimili uidemus in priuilegio, quod itidẽ per nõ uſum amittitur. domi. Barto. in l. fina. in ulti. colum. in uerſic. quæro, quanto tempore. ff. de conſti. & quod legitur, & not. in c. cum acceſſiſſent. & ibi do. Inno. in gloſ. ſua in uerſicul. cõtrauenerit. extrà eo. tit. de conſti. & in materia c. cum multæ. hîc per authorem allegato, aliquid eloquitur do. Io. Fab. inſti. de iure perſo. in §. ſeruitus eſt conſtitutio. in ij. col. in uerſic. item alius modus.*

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta per patrem naturalem, filio ſuo naturali, in præmium emancipationis, an ualeat. & nu. 4. & 6*

2 *Emancipare, quid.*

3 *Cauſa finali ceſſante, ceſſat etiam diſpoſitio.*

5 *Filius reputatur habere ius in ipſa legitima, uiuente patre.*

7 *Pro, dictio, conditionem importat*

QVAES. CCCCCCXXXII.

2 SI DONATIO [a] facta per
1 *patrem naturalem filio ſuo naturali, in præmium emancipationis, ualeat & teneat? Dic quòd non. Pro quo adduco hîc rationes recolendæ memoriæ domini Petri Papæ legum doctoris patrui mei, per eum poſitas in quodam ſuo conſilio incipiente, ad finẽ, & effectum &c. Nam primò dicit ipſe dominus Petrus Papæ, in poteſtate noſtra ſunt, quos ex iuſtis nuptiis procreamus: ergo à contrario ſenſu, quos non procreamus ex iuſtis nuptiis, non ſunt in poteſtate noſtra; vt inſti. de patria poteſtate. in princ. & not. inſti. de nupt. §. alioquin. not. per Archi. in c. ſtatutum. in fin. de hæreticis. libro. vj. Et ideò in illis, qui non ſunt in poteſtate patris, non cadit emancipatio: nec talis ſi fiat, ualet: bonum eſt enim argumentum in iure ab etymo-
b logia [b] ſeu ſignificatione uerbi, digeſtis, ſi certum petatur. lege ſecunda, appellata. & not. per

Innoc

Innocen. in capitulo primo de lit. conteſta.in gloſſ. Inno. uer. item licet ponam &c. per Bar. ff.de acquiren. poſſ.l.j. in princ. & dixi plenius de etymologia uocabuli s. q. cccccсxxxj. in v. dubio in uerſicul. in his igitur
2 quandoque dubiis.*Emancipare, enim, eſt extra manum po-
c nere. [c] per etymologiam uerbi. Et tunc deſinunt liberi eſſe in poteſtate patris. l.fina.C. de emancipationibus. inſtitu. quibus modis ius pat.poteſta. ſol. §.prætereà.& nota.extrà,de renũtia.c.niſi.§. uerùm ſi propter. in gloſſ.uerba ſunt &c. Modò ille,qui nõ eſt in manu,id eſt, in poteſtate,non poteſt poni extra manum, id eſt, poteſtatem. ar.l. nam & ſi ſub cõditione.ff.de in iuſto,rupto,irri.teſtamẽto. extrà de ſponſalitiis. capit. ad diſſoluendum. & ibi nota. Prætereà, poſito quòd dictus filius eſſet in poteſtate dicti patris donatoris, adhuc nõ ualeret emancipatio: quia emancipatio debet fieri co
d ram iudice ordinario. [d] ut nota. per Specula. in titulo de natis ex liber. ventre. §.fin.ſed emancipatio prædicta fuit facta coram extraordinario, ſcilicet iudice appellationum, qui non dicitur iudex ordinarius.igitur &c. Nec etiam valet dicta donatio in dicta emancipatione facta: quia vbi fundamẽtum deſtruitur, uel non ſubſiſtit, quicquid ſuperædificatũ eſt,etiã corruit.l. egi.ff. de excep.rei iu. & c. ueniens.extrà de presby.non bapti.& not.in c.j.de litis conteſt. Fundamentum enim dictæ donationis duorum milium florenorum, fuit emancipatio,quòd fundamentum eſt nullũ ſeu nullius effectus,ut ſuprà dictum eſt. Ergo & ipſa donatio debet eſſe nullius effectus, & corruit dicta donatio ſuperædificata, quare &c. Prætereà, dicta donatio fuit celebrata in ſignum & præmium emancipationis. & ita ſi non ualet emancipatio,nec ualet eius ſequela. ſ. donatio. Pro hoc bene facit l.iij.ff.de iu.dotium. & quod not.de dona.inter uirum & uxo.l. & neceſſe.& per Inno. in c. illud .in gl.fi. in pri. extrà de præſum.licet enim uerba cõtractus ſint purè cõcepta, nihilominus tacitè intelligitur conditio:ſcilicet, ſi ualeat illud, in cuius ſignum donatur. ut l.ſtipulatione. ff.de iure dotium. & not. de reſtit. ſpoliato. c. ex parte.ſuper uerbo, poſtulauit &c. facit l.cõditiones.cum ſimi. ff.de condi. & demonſtra. Prætereà, quandocunque cauſa diſponendi ſeu propter quam fit diſpoſitio, cohæret diſpoſitioni, tunc talis cauſa eſt finalis: ideò ſi ſit nulla ipſa cauſa,& diſpoſitio erit nulla.ff.de conditio. & demonſtratio. lege cum tale.§.legat. cum ibi.not. & in lege ſecunda.§. fina. ff. de donat. & c.magnam. in fina. extrà de uoto & uoti redemp. & in c. ceſſante. extrà de appellatione.

ignorãtia.Cùm ergo de iure exiſtat, quòd pater obligetur filio ad dictam legitimã, ut probatũ eſt,per iura ſuprà allegata, concluditur clarè, quòd cùm dictus pater expreſsit talem cauſam, quæ ſi uera foret obligaretur, quòd talis cauſa eſt finalis,ut ea ceſſante ceſſet &c. Et quòd ipſe pater expreſſerit talem cauſam: patet in dicto inſtrumento,cùm ibi dicatur: quòd pro omnibus iuribus, legitima portione, & dreitura,&c.& tamen clarum eſt omni iure, quòd ipſi filio naturali nulla dreitura ſeu legitima in bonis dicti patris naturalis competebat: quia legitima filio naturali non competit,niſi in certis caſibus, de quibus nullus ſibi uendicauit locum in dicto patre naturali. ut habetur & nota. per docto. in authen.licet.C.de natu.libe.ergo &c.Ex quibus clarè patet,ꝙ dictus pater expreſsit tales cauſas,quæ ſi ueræ forent,ipſum obligarent.ergo ſecundũ commu-
6 nem doctrinam doctorum,* tali cauſa ceſſante, ceſſare debet &c. Et ita patet, quòd dicta donatio ceſſare debet ſecundum prædicta. Prætereà dicta donatio fuit facta pro omnibus iuribus, dreituris, & legitima &c. Ergo ſi reperiatur ipſi filio naturali nullam legitimam competere, talis donatio non ualeret. ff.de hęre.inſti.l.item quod Fabius.uerſi.aliter atque ſi.& ff.de hære.uel ac.uẽdita.l.ꝙ ſi ſit hæ- f
reditas. & quod not.in.l. etiam. C.de falſa cauſa adie. & quod not.per Dy.& Barto.in l.ſi ſit.§. j.ff.de lega.j.Sed dico filio naturali nulla legitima potuit cõpetere in bonis dicti ſui patris naturalis:quia tam tempore donationis præfatæ, quàm etiam tempore mortis ipſius patris, & filij,ſupererant alii filii naturales legitimi, ſuccedentes ipſi patri donatori ex teſtamento, in quo nulla fuit facta mẽtio de dicta donatione,quare &c. Nec ipſe filius naturalis aliquod remedium poteſt habere contra dictum teſtamentum paternum, poſito quòd nihil ſibi foret relictum in ipſo teſtamento:ut nota.in l.j.in princi.glo.ij.ff. de bono.poſſeſ.contra tabulas.& not. per Bart.ff. de libe. & poſthu.in l.Gallus. §. etiam ſi parente. & per Bal.C. quæ in fraudem patro.l.fi. Et etiam talis donatio fuit cõditionalis, cùm dicat pro omnibus iuribus, legitima.
7 *Quia dictio,pro, importat cõditionem: ut not. per Barto.ff. de cõdi. & demonſtra.l. Titio. §.fi.& ibi etiam per Iac.de aret. & Dyn. ſed clarè apparet nullam legitimam ſibi competere,ergo &c.Ceterùm,etiam donabat pater ipſi filio,ut ipſi filio debitũ, cùm nihil eſſet ſibi debitum:ergo non ualet.l. iij.§.ſubtilius.ff.de cõdictio. cau.da.cum ſimil. Quid plura?uidetur caſus in terminis.C.de hæredi.inſtit.l. nec apud. [f] & de fideicommiſ-

ſis.l.tanquam. ſecundum lecturam Azo. Et ita ex præmiſsis omnibus clarè patet, quòd dicta emancipatio, & dicta donatio, ſunt nullius ualoris. De ſpurio, & an poſsit ei per patrem naturalem donari, uide quæ ſcripſi s̃.q.cclxxx.

a ¶ Si donatio. *Tu uide an donatio facta per patrem filio ſpurio, ualeat iſtum, conſil. xiiij. inci. ex facti narratione mihi tradita. nu.ij uerſi. ad ſecundum dubium. uolu.j.*

b ¶ Ab etymologia. *Adde not. in §. ſerui autem. & ibi do. Angelus de aret. in princ. inſti. de iure perſona.*

c ¶ Extra manum ponere. *Adde d. Azo. in ſum.* C. *de emancip. circa prin. in §. eſt autem emancipatio.*

d ¶ Corã iudice ordinario. *Adde d. Azo. ubi s̃. C. de emã. in §. qualiter fiat. & do. Cy. in l. ſi lex. in j. oppoſi. C. de emanc. li. & do. Bal. in l. emãcipari. ff. de ado. & ibi. d. Bar. & d. Sal. in pra. l. ſi lex. in ij. col. in uerſi. item, quòd lex municipii. uide tamen omnino d. Bal. in alle. l. emãcipari. & in d. l. ſi lex.*

e * Habere ius uiuente patre. *Contrarium tenet Barto. in l. fin. ff. de li. agno. §. imò filius uiuo patre nullum ius habet. etiam Spec. in legitima. & hoc idem ibi tenet Cyn. reprobata gloſ. in §. ſi quid autem non implens. hîc alle. idẽ tenet Bart. in l. poſt emancipationem. in princi. ff. de lib. leg. Bal. & moder. in l. lex Cornelia. ff. de uulg. & pupil. & Adde quod pater in uita ſua de iure nõ tenetur dare legitimam filio, ut concludit Bartol. in authen. ſi qua mulier. circa finem. C. de ſacroſanctis eccleſ. ſequitur dominus Iaſo. poſt alios quos refert in authen. nouiſsima. colum. ij. uerſic. & per not. C. de inoffi. teſta. per text. quem dicit eſſe principalem in l. j. §. ſi impubere. ff. de colla. Aduerte etiam quòd de bonis patris, nihil debetur filio, uiuo patre, præter alimenta, ſecundum Bald. in l. quamuis. C. de fideicom. alleg. l. cùm oportet. §. cum autem. C. de bo. quæ libe. & authen. ſi qua mulier. C. de ſacroſan. eccleſ. adde iſtum s̃. q. ccccclxxxvj.*

f ¶ L. nec apud. *Adde ibi do. Bal. qui dicit, quòd contractus ex defectu cauſæ finalis, importans naturã uerborum prolatorum, uitiatur.*

FINIS

BIBLIOTECA NAZ. ...

INDEX RERVM ET VERBORVM SINGVLARIVM IN DECISIONES GRATIONOPOLITANAS,

DN.

GVIDONIS PAPAE,

Iureconſulti celeberrimi.

LVGDVNI,

Apud hæredes Iacobi Iuntæ,

M. D. LV.

INDEX RERVM ET VERBORVM LOCVPLETISSIMVS.

ABbreuiatura notarii, an fidem faciat. q.xix.nu.1.& 2.folio 29
Ablatiuus abſolut⁹, demonſtrat contractum conditionalem. q.xv.nu. 2.fol.24
Abſentis citandi forma. q.ccccxxix. num.2.fol.532
Abſentes quot & quibus caſibus debeant uocari in alienatione rerũ eccleſiaſt.q.clx.nu.2.fol.225
Acta in uno iudicio, an fidem faciant in alio. q.cxxxvj.nu.1.& 3. fo.181
Acta, quæ dicãtur. quæſt.cccccccxvj. nu.2.fo.778
Acta, facta, & geſta, quid differant, ibidem.nu.3
Acta duplicia ſunt, ibidem.nu.4
Acta iudicii nõ faciũt fidem, abſq; ſigillo iudicis, ibidem.nu.5
Acta cauſa, ſi petatur authorũ inſtrumentum, an debeat cõcedi. q.ccxlj.nu.3.fol.336
Acta in cauſa appellationis quis debeat producere, appellans, an appellat⁹.diſting.q.xx.nu.1.fo.31
Actio de dote cõſequenda, an cõpetat uxori, cui nõ fuit promiſſa dos ſolui, ſed uiro. q.ccclxxv. nu.1.& 2.fol.465
Actio iniuriarum mihi competit contra illum, qui actum minus iuridicum contra me exercuit. q.cccxxiiij.nu.1.fol.409
Actio iniuriarũ an cõpetat mihi, ſi iiuria illata ſit meo ſeruitori, aut officiario. q.ccccclvij.nu.1.f.708
Actio quæ intentetur contra fideicõmiſſarium.q.cccij.nu.4.fo.393
Actio negatoria, cui competat. q.xxviij.nu.1.fol.39
Actio perſonalis non ſequitur fundum, ſeu fundi poſſeſſorem. q.cccccclxxvj. num.1. Limit.nu. 2. fol.740.& 741
Actione perſonali an poſsit agi cõtra donatariũ omnium bonorũ. ibidem.nu.4.fol.742
Actio popularis, quid. q. ccccxlix. nu.3.fol.691
Actio & obligatio an oriantur ex pacto clientuli facto cum aduocato de eminenti ſalario. q.cxc. nu.2.fol.262
Actio iniuriarum, oritur ex iniuria facta re, aut verbo. q.ccccclxv.nu 1.fol.596
Actione perſonali ſi agatur, an res quæ petitur, efficiatur litigioſa. q.cccclxxix.nu.1.fol.610
Actio an efficiatur litigioſa, reſpectu ſummę, quę peti nõ poterat, qa dies nondũ uenerat. ibi.nu.2
Actioni reali cõuenientia, conueniũt & pſonali. q.xxvij.nu.2.f.38

A 2 Action

Actionis diffinitio. q.ccclviij.nu.2. fol.447
Actiones effectualiter tranſeũt cõtra emptorẽ hæreditatis. quæſt. cccclx.nu.2.fol.592
Actor faciens mentionẽ in libello, de aliquo inſtrumẽto, an debeat illud tradere reo ſuis ſumptibus. q.cxvj.nu.1.fol.153
Actoris concluſio, in cauſa duelli. q.ccccccxx.nu.1.fol.784
Aduocati immunes ad quid ſint à ſubſidiis Delphin.q. ccclxxxviij. nu.1.2.3.4.& 5.fol.477.& 478
Aduocati, ſtrenuè militant. q.lxxxviij.nu.2.fol.111
Aduocati & partis officium in cauſa duelli.q.ccccccxviij.nu.1.f.782
Aduocato non licet facere pactũ, de quota parte litis. Et quæ ſit eius pœna.q.cij.nu.1.& 2.fol.139
Agẽs negatoria, quid probare debeat.q.xxviij.nu.3.fo.39
Aggreſſores domuum alienarum, ſiue depopulatores, qua pœna puniẽdi ſint.q.ccccxxxij.n. 1.f.522
Agi an poſsit contra tertium poſſeſſorem, donatarium omnium bonorum.q.cv.nu.1.fol.143
Agine poſsit ad recognoſcendum contra tertium poſſeſſorem. q. xlij.nu.1.fol.57
Agi vt poſsit ad cõmiſſum, quæ requirantur.q.cccclxiij, per diſcurſum.nu.1.2.3.4.& 5.fol.585
Alienatio rei ſubiacẽtis reſtitutioni, vtrum ſit ipſo iure nulla, etiã pendente conditione.q.ccccccxl.num.1.Limit.in quatuor caſibus.nu.2.& 3.fol.773
Alienatio poſtmodum facta ab eo, qui iurauerat non alienare, an valeat.q.cccccclxix.nu.4.fol.727
Alienatio rei eccleſiaſticę ſolẽniter facta, ex qua tñ eccleſia eſt læſa, an ſit efficax. q.clix.nu.1.fol.223
Alienatio per Prælatum ſine conſenſu Capituli facta, quãdo ualeat.ibidem.nu.2.fo.223
Alienationes rerum eccleſiæ, cum conſenſu Capituli, ualent, modò uocẽtur p̃ſentes.q.clx.nu.1.f.225
Allodialis res quæ dicatur. q.cxij. nu.2.fol.150
Allodium, quid ſit. q.cccccclx.nu.2. fol.713
Ampulla ſancta, Rhemis eſt.q.cxiiij. nu.2.fol.152
Animal an propter delictum puniatur.q.ccxxxviij.nu.1.fol.333
Animæ noſtræ qualiter abſoluantur, ſi non ſoluamus decimas. q. cclxxxiij.nu.2.fol.374
Annua pẽſio, ſuper furno aſsignata, an furno minuto nihilominus integra peti poſsit. q.viij. nu.1.fol.16
Annus & dies datus emptori rei feudalis, quando incipiat currere.q.clxvj.nu.1.fo.230
Appellans coram Iudice, à quo, an intelligatur delere eius appellationem. q.ccccxxxvj.nu.69.f.558
Appellans non debet recedere à prę̃ſentia eius, à quo appellatur, antè, quàm ille deferat appellationem, uel renuat deferre.q. ccccxxxvj.nu.5.fol.549
Appellans, an appellatus, debeat probare in cauſa appellationis. q.ccccxxxvj.nu.8.diſt.nu.9.f.549
Appellans ſi petat ſe remitti Iudici

immediato, debet remitti.quęſt. ccccxxxvj.nu.49.fol.557

Appellans à ſimplici interlocutoria, an poſsit de nullitate agere corá Iudice, ad quẽ.q.ccccxxxvj. nu.80.fol.561

Appellans ſi compareat coram Iudice, à quo.cum proteſtatore, ꝙ ſua appel.ſibi ſalua remaneat, an ualeat proteſtatio. q. ccclxiiij.nu.1.fol.453

Si appellem à ſentẽtia, & appellatus negat eam eſſe latá, an ipſe perdat cõmodum dictæ ſententiæ.q.ccccxxxvj.nu.77.fol.580

Appellaréne liceat à competentia Iudicis.q.x.nu.1.fol.18

Appellans an debeat relaxari à carcere p Iudicẽ, à quo. q.ccxxxvij. nu.1.fol.333

Appellanti ſuper impedimentis an ſtetur ſub iuramento.q.ccv.nu.1. fol.294

Appellantes teneantúrne comparere, pro apoſtolis petendis, coram Iudice.q.xxv.nu.1.fol.34

Appellare an ſufficiat ad Iudicem competentem, nullo tamen expreſſo. q.ccccxxxvj.nu.59.fo.558

Appellare an poſsim poſt decem dies, ſi procurator meus nõ appellauit.q.ccccxxxvj.nu.83.f.563

Appellare an poſsit tertia perſona. q.ccccxxxvj.nu.71.fol.559

Appellari an poſsit à ſententia lata ſuper poſſeſſorio.q.cxxxij.nu.8. fol.175

Appellari an poſsit à Iudice non ſuo, communiter electo.q.ccccxxxvj.nu.83.fol.561

Appellari an poſsit à ſententia, in qua Iudex pronũciauit bene uel malè appellatũ.ibid.nu.84

Appellari an poſsit, ſi denegetur dilatio quæ petitur, uel audientia.ibid.nu.86

Appellari an poſsit à pronũciatione ſuper executione ſententiæ. q.cccclxxiiij.nu.5.fol.739

Appellari an poſsit propter locum nõ tutũ. q.ccccxxxvj.nu.92.f.562

Appellari ad quem debeat, à ſententia uicarii.q.ccccxxxvj.nu.41. fol.556

Appellari an poſsit ab executore. q.ccccxxxvj.nu.96.fol.563

Appellari an poſsit ab omiſsione condemnationis expenſarum. q.ccccxxxvj.nu.63.fol.559

Appellari an poſsit ab interlocutoria, ſi Iudex admittit ineptum libellum.q.lxxv.nu.3.fol.87

Appellari an debeat ab interlocutoria quæ habet vim diffinitiuæ. q.ccccxxxvj.nu.19.fol.552

Appellari an poſsit à futuro grauamine. q.ccccxxxvj.nu.33.f.553

Appellari an poſsit ſuper decimis. q.ccccxxxvj.nu.89.fol.563

Appellari ad quem debeat, ab Epiſcopo in temporalibus.q. ccccxxxvj.nu.110.fol.564

Appellari an poſsit à citatiõe, quãdo citatur non citandus. q.ccccxxxvj.nu.58.fol.558

Appellari an poſsit à commutatione per iudicẽ illata.q.ccccxxxvj. nu.15.fol.551

Appellari an poſsit ab interlocutoria, de iure ciuili. q.ccccxxxvj. nu.72.& 85.fol.559.& 561

Appellari an poſsit à ſententia Iudicis

dicis requiſiti. q.cccccℓxxiiij.nu. 2.fol.738
Appellari an poſsit, ſi Iudex pronunciet ſententiam exequendam.ibidem.nu.3
Appellari poteſt ad Papã, à ſuperiore non recognoſcente ſuperiorem.q.ccccxxxvj.nu.7.fo.549
Appellari an poſsit in cauſa momẽtaneæ poſſeſsionis. q.ccccxxxvj. nu.98.fol.563
Appellari an poſsit à ſtatuto uel edicto facto p Iudicẽ,ne portẽtur arma. q.ccccxxxvj.n.57.f.558
Appellari an poſsit à Iudice,à quo, qui aſsignauerit ad ordinãdum ſuper amiſsione articulorũ traditorum,& ad diffiniendũ ſuper tota cauſa, & cauſa diffiniatur omiſſa dicta ordinatione artic. q.ccccxxxvj.nu.76.fol.560
Appellatio ab ĩterlocutoria quot, & quibus caſibus ſit admiſſa.q. lxxv.nu.2.fol.87
Appellatio inſtituta à non habente mandatum, infra quod tempus debeat ratificari.q.xiij.nu.1.f.22
Appellatio quam procedendi rationẽ requirat.q.xxxvij.n.2.f.49. Et an idem in re mobili.ib.nu.3
Appellatio à diffinitiua, valet. q. ccccxxxvj.nu.11.fol.550
Appellatio ad Papam,omiſſo medio,an & quãdo valeat. q.ccxxj. nu.5.fol.317
Appellatio an ſit deſerta, ſi eã quis nõ poſsit introducere præ inopia.q.ccccxxxvj.nu.22.fo.552
Appellatio an poſsit ĩterponi corã notario.q.ccccxxxvj.n.64.f.559
Appellatio an impediat executionem ſententiæ.ibid.nu.65
Appellatio, aufert iuriſdictionẽ Iudici,à quo.q.cccccℓxxix.n.3.f.745
Appellatio quando cenſeatur deſerta.q.cxxxv.nu.1.fol.180
Appellatio nõ petitis apoſtolis,an ualeat. q.ccccxxxvj.nu.13.fol.551
Appellatio ab interlocutoria, an admittatur in curia parla. Del. q.ccccxxxvj.nu.31.fol.553
Appellatio an ualeat à ſententiis Curiæ Parlamenti. q.ccccxxxvj. nu.53.fol.557
Appellatio à competentia Iudicis, an ſit interlocutoria.q.x.n.2.f.18
Appellatio an dicatur deſerta,ſi nõ introducatur in termino à Iudice præfixo.q.cccxxxvj.n.1.& 2.f.418
Appellatio an erit deſerta, ſi quis non poſsit eam propter inopiã introducere. q.ccxiij.nu.3.f.304
Appellatio extra iudiciũ facta, qd operetur.q.ccccxxxvj.n.62.f.558
Appellatio an ſit deſerta poſt lapſum triennii. q.ccxl.nu.2.f.335
Appellatio an poſsit ĩterponi corã notario.q.ccccxxxvj.nu.99.f.563
Appellatione deſerta corã Iudice ad quem, an poſsim redire ad Iudicem, à quo.q.ccccxxxvj.nu. 101.fol.563
Appellatione pendente, an omnia debeãt remanere in eodem ſtatu,in quo erant tempore ſententiæ. q.ccccxxxvj.nu.10.fol.550
Appellationem deſertam eſſe, an ſit ſententia interlocutoria uel diffinitiua.q.ccccxxxvj.n.16.f.551
Appellationẽ introducere uerbo, an ſufficiat in Parlamento Delphinali, ſi non poſsit à notario ſtatim

ſtatim habere inſtrumẽtum appella.q.ccccxxxvj.nu. 50.fol.557
Appelationẽ an poſsit pars introducere ante terminũ ſibi præfixum.q.ccccxxxvj.nu.48.fol.557
Appellationẽ deſertã poteſt Princeps admittere.q.clxxxv.n.1.f.257
Appellationes ab interlocutoria, ſunt omnes ſublatæ, niſi in caſibus à iure permiſsis.q.xx.n.2.f.31
Appellationes ab interlocutoriis ſunt ſublatæ in cauſis ciuilibus. Limit.q.lxxv.nu.1.fol.87
Appellationes duæ an requirãtur, ſi ſimul & ſemel proferũtur interlocutoria & diffinitiua.quæſ. ccccxxxvj.nu.75.fol.560
Appellationi per aliũ interpoſitæ, qui poſsint adhęrere.q.ccccxxxvj.nu.87.fol.562
Appellationi ſuæ renunciãs,an ueniat condemnandus in expenſis.q.ccccxxxvj.nu.36.fo.554
Appellationis inſtrumẽta portans, coram Iudice ad quem introducens,an introducendo præſumatur habuiſſe mãdatum introducendi dictã appell. q.ccccxxxvj. nu.108.fol.564
Appellationis quis ſit effectus, cũ quis primò appellat uiua uoce, ſaluo iure appellãdi in ſcriptis. q.ccccxxxvj.nu.91.fol.562
Appellationis interpoſitæ uirtute, quis conſtituitur in protectione Iudicis ad quẽ: & eximitur à poteſtate Iudicis, à quo.q.ccccxxxvj.nu.1.fol. 548
Appellatum ſi fuerit ab interlocutoria,& Iudex ad quẽ, pronunciet bene uel malè appellatum, an talis ſententia erit interlocutoria.q.ccxx.nu.5.fol.315
Non appellatur à ſententiis latis per ipſam Curiam Parlamenti. q.l.num.1.fol.56
Appellatus quo caſu poſsit ſententiam diffinitiuã executioni mãdari curare.q.ccxiij.nu.2.fo.304
Argumẽtatio ab etymologia,probabilis eſt in iure. q.ccclxxj. nu. 2.fo.459
Argumentum ab etymologia, ualidum eſt in iure.q. cccix.nume. 2.fol.397
Argumentum à contrario ſenſu,in iure ualidum eſt.q.ccclxxx.num. 1.fol.469
Arma portans,animo uis inferendæ,qua pœna puniatur. Et quid de eum aſſociãtibus. q. ccccxxxvij.num.1.& 2.fol.567
Armorũ portus cognitio, ad quẽ ſpectet. q. ccccxxxvij.nu.7.f.569
Arrendamenta, & iura Delphinalia, an ſint locationes & uenditiones.q.iij.num.1.fol.11
Arreſtum querelæ.q. ccccliij.nume. 2.fol.699
Aſcendentes, an dicantur legitimi hæredes, ut excludant ſubſtitutum.q.cccclvij.nu.1.fol.587
Attenta medio tempore non reuocantur.q.ccxij.num.1.fol.303
Attenta an debeant reuocari, ſi cõſtet euidenter appellationẽ eſſe iniuſtam.q. ccxiij. num.6. fol. 304.& q.ccccxxxvj.nu.21.fol.552
Attentata qualiter debeant reuocari.q.ccccxxxvj.num.90.fo.592
Attentata an poſsint reuocari, ſi lis conteſtetur ſuper attentatis. q.cccc

q.cccccxxxvj.num.111.fol.565
Attentata an debeant reuocari, ſi conſtet appellationem euidenter eſſe iniuſtam. q. ccccxxxvj. num.11.fol.572
Authētic.hoc ſi debitor, an habeat locum circa diſcuſsionem fiendam,ubi debitor in inſtrumento hypothecæ ſe conſtituit bona hypothecaria poſsidere precario nomine creditoris.q. ccccxxxij.num.12.fol.540.
Aurei quot faciant libram auri.q. ccccxcij.num.2.fol.624
Auus an teneatur inſtituere filium ex filia, ut teſtamentum ualeat. q.ccccxxvj.nun.9.fol.530
Auxiliantes eadémne pœna plectendi, qua impietatis duces. q. ccccxxiij.num.4.fol.526
BAnnimentum ſuccedit hodie loco deportationis. q.ccccxxiij.nu.5.fol.525
Baratator,quis dicatur.q.ccx.num. 2.fol.300
Barones & Bannareti, an poſsint prohibere piſcari in ſuis terris. q.cccccxiij.num.1.fo.651
Barones & Bannareti an debeant requiri in exequēdis literis Parlamenti Delphinalis. q.cccxlvj. nu.1.& 2.fo.429
Baſtardus non retinet nobilitatem generis. Fallit in Delphinatu.q. cccccclxxx.num.1.& 3.fo.747
Baſtardi quibus prærogatiuis priuentur,de iure.ibid.num.2
Bellum ut dicatur iuſtum, quinq; requiruntur.q.cxcj.nu.3.fol.269
Bellum licitum uel illicitum,quod dicatur.q.ccccxxxvj.nu.6.fo.569
Bellum quis poſsit indicere. ibid. nu.4.fol.269
Beneficium an poſsit conferri per ordinarium,irrequiſito patroni laici conſenſu. q. ccclxxiiij. nu. 1.fol.462
Beneficium l. edicto. C.de edi. di. Adr.tol.cōpetátne pro re ſingulari.q.cxxxij.nu.5.fo.175
Beneficium l. edicto. C. de. edict. diu.Adr.tol. competátne fideicōmiſſario uniuerſali.q. cxxxij. num.9.fol.eod.
Bona præſentia & futura, an poſſint obligari.q.ccxcj. num.3.fol. 381
Bona futura poſsíntne uendi.ibi. nume.4
Bona donata, an ueniant in fideicommiſſo,ubi quis ea reſtituere non fuit expreſſe rogatus. q. ccccij.num.2.fol.392
Bona quādo dicātur applicata mēſæ eccleſiæ.q.cliiij. nu.2.& 3.fol. 102.& 217
Bona quænā ſint in dominio uxoris.q.cccclxviij.nume.6.fol.600
Bona damnatorum crimine hæreſis, cui ſint applicanda. q.lxxvj. num.1.& 2.fol.88
Bona mortem ſibi conſciſcentis, cui applicātur.q.lxxvj.n.3.fo.eo.
Bona committentis crimen læſæ maieſtatis, eáque ſita ſub diuerſis dominis, utrum & cui confiſcabuntur.q.cccxlj.nu.1.fol.425
Bonorum publicatione facta, an intelligantur publicata nomina debitorum.ibid.nu.1.fol.426
Bonis publicatis fiſco, an intelligatur publicatum ius patronatus. ibid.

ibid.num.3
Bona fides an requiratur in præſcriptione libertatis contra ſeruitutem, uel deliberationis cōtra obligationem.q. ccccxvj.nu. 9.fol.512
Bonorum appellatione an contineantur nomina, iura, & actiones.q.ccccclxxxiiij. nu.2.fol. 753
Bonorum diſcuſsio qualiter fiat in actione hypothecaria.q. ccccxxxij.nume.2.fol.537
Bonorum hæreditariorum deſcriptio per quem fiat.q.ccclj. num. 4.fo.437
Bonorum mobilium, præſentium & futurorum appellatione, non comprehenduntur debita.q. ccxcj.num.1.fol.381
Bonorum paternorū diuiſio, qualiter facienda inter fratres.q.cclxxxix.num.1.fol.379
Bonis emphyteutæ ex delicto applicatis, an directum dominiū dicatur applicatum. q. ccccxxxviij.num.3.fol.570
Borbonii Dux, quomodo ſuccedat in regno Franciæ.q.ccccclxxxvij. num.3.fol.620
Borbonii Dux, feloniam commiſit contra Ludouicum, Francorum Regem.ibid.nu.4. fol.620
Borbonii Dux, quomodo debeat ſuccedere in regno Franciæ.q. ccccclxxvj.num.3.fol.607
Brianſonii conſuetudo, ut proximior agnatus poſsit rem alteri uenditam, infra certum tempus pro eodem pretio habere.q.cclvij. numero.1.& 6.folio.346.& 347
Camera fiſcalis, unde orta.q. ccccliij.num.2.fol.584
Campſor an quilibet propria authoritate eſſe poſsit. q.cclxxxviij.num.1.fol.378
Campſoris officiū in quo ſtet.ibid. nume.2
Canonis remiſsio an fiat propter guerram.diſting. q. ccxxj. num. 6.fol.238
Capellano moriente, inſtituto hærede laico, utrum inuentarium debeat per curiam eccleſiaſticam, uel ſeculare fieri.q. cclxj. num.1.fol.350
Capellæ fundatæ per laicos in fundis propriis, ſintne beneficia eccleſiaſtica.q.clxxxvij.nu.1.fo.258
Cap.cum eſſes, ut locū habeat, duo neceſſario requiruntur. Et habet locum in relictis ad pias cauſas. q.ccccclxiij. nu.11.& 13.fol.682
Captiuatū eripiens à manibus curiæ, an, & qualiter puniatur.q. ccccclxxix.num.1.fo.744
Captiuus an poſsit poni ad finantiam per eius magiſtrū.q. cxiij. num.2.fol.151
Carnes edens in quadrageſima de licentia Papæ, an peccet. q. cxj. num.1.fol.159
Carolus Francorum Rex, in integrū eſt reſtitutus.q. ccclj. num.2. fol.391
Caſtellani an poſsint mulctas imponere.q.cccccccxxv.nu.1.f. 794
Caſtellanorum iuriſdictio, an poſſit prorogari.ibid.nu.2
Caſtellani an poſsint mulctare. q. cclxxxv.nu.3.fol.376
Caſtellanorum Delphi. iuriſdictio,

an poſsit prorogari de conſenſu partiũ.q.cclxxxv.nu.1.fol.376
Caſtrum an poſsit uel uendicatione uendicari, uel agi confeſſoria.q.cxlviij.num.1.fol.211
Cauſa, quæ exoritur ſuper annua præſtatione, pro anniuerſariis defunctorum, an pertineat ad forum eccleſiaſticum. q. cccccl xxvj.nu.4.fo.742
Cauſa debet inſeri in ipſa diſpenſatione.q.cxl.num.2.fol.193
Cauſa quæ debeat allegari in præſcriptione. diſting. q. ccccviij. num.3.fol.501
Cauſa finali ceſſante, ceſſat etiam diſpoſitio. q.cccccxxxij. num.3. fol.830
Cauſa ſi aduocetur ab aliqua curia inferiori, ad curiam Parlamenti, quis producet acta.q. ccccxl. num.2.fol.572
Cauſa quæ iuſta cõcedendi repreſalias.q.xxxij.nu.2.fol.43
Cauſæ, quibus Iudex mouetur ad minuendas uel augendas libertatũ pœnas.q. ccvj.nu.3.fol.296
Cauſæ breuiores, quæ dicantur.Et quando dicatur agi de paruo, uel magno.q.cccccl xiiij. numer. 3.fol.719
Cauſæ piæ. remiſsiuè. q. clxxxviij. num.2.fol.260
Cauſæ emergentes inter partes,ex unione facta per Papã, an pertineant ad cognitionem Papæ. q.ciij.num.2.diſtin.nu.3.fol.136
Cauſæ an debeant ſummariè iuramento partis terminari.q.lxiiij. num.3.fol.73
Cauſæ iuſtæ appellationis nõ proſequutæ quæ ſint. q. ccccxxxvj. num.109.fol.566
Cauſam feudalem quis hodie debeat cognoſcere.q. cxxxix.num. 2.fol.191
Cautio iuratoria an ſufficiat, ſi nõ poſsit idonea præſtari.q.ccl.nu. 1.fol.342
Cautio iuratoria an ſufficit,in materia authen.quæ ſupplicatio.C. de precib. Impe.offer.q.clxxxix. num.1.fol.260
Cautio iuratoria qua forma præſtetur per Iudicem.ibid.nume.2. fol.260
Cautio de donario facto mulieri à uiro, an debeat præſtari cum fideiuſſoribus.q.ccxlix.nu.1.f.342
Cautio iuratoria eius,qui obtinuit ſententiam, à qua ſupplicatur, quando admittatur.q.l. nume.3. fol.56
Cæci an ſubiiciantur ſubſidiis Delphinalibus.q.cccc.nu.1.fol.489
Cedens bonis,non liberatur,quin ſoluat, ad pinguiorem fortunã euectus.q.ccclxij.nu.1.fol.427
Cenſu legato, an cenſeatur legatum dominium directum.q.cclxiiij.num.1.fol.353
Cenſus & dominium, ut ſe habeãt. ibid.num.353
Ceſsio debiti facta per unum de cognitione,alicui ſtudenti, an ualeat.q.cclxxiij.num.1.fol.363
Ceſsione facta,ſi cedens agat contra debitorem,an ille poterit ei opponere quòd fecerit ceſsionẽ debiti.q.cccccl xvij.nu.2.fo. 724
Ceſsionarius an habeat utilẽ actionem.q.cccccxxx.num.2.fol. 664

Circa

Circa, dictio, qualiter ab actore uſurpetur in ſuis articulis & poſitionibus.q.ccxc.nu.1.fol.380
Circa, dictio, incerta eſt.ibid.nu.2
Citari an, & quando debeat quis à delegato, uel ab ordinario.q.ccccxlv.num.4.fol.577
Citari perſonaliter à delegato, uel ab ordinario quando quis poſſit.q.cclv.num.1.fol.345
Citatio facta in perſonam uxoris, an ualeat. Et poſsit procedi contra maritum, tanquam contra contumacem.q.ccccxlv.nume.1.fol.576
Citatio, eſt actus iuriſdictionis. q. cclxxv.num.1.fol.366
Citatio qualiter fieri debeat. q. cclv.num.2.fol.345
Citatio ſimplex interrumpit præſcriptionem xxx. uel xl. annorũ. q.cccclxxxviij.num.9.fol.621
Citationis quod debeat eſſe interuallum.q.cccc xxix.nu.6.fo.534
Citatus coram diuerſis Iudicibus, coram quo potuit debeat comparere.q.cccxliij.num.1.fol.574
Citatus Regi potius, quàm Archiepiſcopo debet honorem, in cõparendo.ibid.num.2
Citatus coram Iudice delegato, an teneatur comparere, ſi in citatione non mittatur reſcripti ſui copia.q.ccccxlv.num.2.fol.577
Citatus à non ſuo Iudice, an teneatur comparere.ibid.nu.3
Citatus à delegato, an teneatur cõparere.q.ccccl.num.2.fol.582
Citatus coram diuerſis Iudicibus, eadem die, coram quo debeat cõparere.q.cclxxvj.nu.1.fol.369
Ciuis an poſsit cõpelli pro re qualibet, etiam alibi ſita, ad contribuendum. q.v. nu.1. diſting.nu. 2.fol.12
Ciuis Grationopol. commiſit homicidium Valētiæ, an Iudex cõmunis Grationop. poterit contra eum inquirere de dicto crimine.q.ccij.nu.5.fol.291
Ciuitas poſsítne imponere collectas, ſine authoritate ſuperioris. q.lxxxvij.num.9.fol.107
Ciuitas non habens burſam communem, poteſt collectam imponere. Et id quomodo.q.lxxxvij. num.1.& 2.fol.eod.
Clauſula, ex nunc, prout ex tunc, quomodo accipiatur. q. cccccl xxxviij.num.2.fol.756
Clauſula generalis, renuncians omni iuri canonico & ciuili, per quod contra præmiſſa uel aliqua de prædictis, dicere, facere, uel unire, &c. utrum comprehendat omnes alias renunciationes.q.ccclxvij.num.1.fol.455.
Clauſula, iurat omnia rata, & grata habere geſta per eum, quid importet.nume.2.fol.456
Clauſula codicillaris ſi ſit adiecta in teſtamento, nunquid teſtamentum ualebit iure codicillorum, facto ſecundo teſtamento. q.cccxxiij.num.3.fol.408
Clauſula, citra onus ſuperfluę probationis, quid operetur. q.ccclxvj.num.2.fol.454
Clauſula teſtamentaria, Si non ualet iure teſtamenti, ualeat iure codicillorum, quid operetur.q. cccxxiij.num.1.fol.407

Clauſula frequens cancellariæ, Si uobis conſtiterit,&c. quid operetur.q.lxx.num.1.fol.81
Clauſula generalis,uel ex alia cauſa de præſenti, uel de futuro, quid complectatur. q.ccxxix.nu. 1.fol.327
Clauſ.quomodocunque, & qualitercunque,uſus.ibid.num.2
Clauſulæ, detractis detrahendis, uſus in fideicommiſſaria ſubſtitutiõe.q.ccccxcvj.nu.1. fo.629
Clauſula codicillaris,Si non ualet iure teſtamenti, ualeat iure codicilli,quando locum habeat. Et de eius ui & effectu. q.cccccxiij. num.2.& 3.fol.650
Clauſula,in fine liberorum, appoſita, & alias ſibi debitam iuſtitiam miniſtrari, quid operetur. q.cclxiij.num.1.fol.352
Clauſula ſolita apponi in appellationibus,proteſtando quòd dictam.meam appellationem poſſim proſequi per uiam nullitatis, &c. quid operetur. q. ccccxxxvj.num.38.fol.554
Clementina fi. de procur. an habeat locum in mortuo ciuiliter. q.cccccxlvij.num.1.fol.686
Clementi.fin.de procur. an habeat locum in renunciante, ſeu in depoſito,translato. q.cccccxlvij. num.5.fol.687
Clericatus an poſſit probari per teſtes.q.ccccxlix.num.4.fol.580
Clericatus litera deperdita,an poſſit per teſtes probari, & gaudeat priuilegio clericali. q.ccclxxiiij.num.1.fol.605
Clerici an mutent feudum in cauſa feudali.q.xxxix.num.1.fol.191
Clerici primæ tonſuræ,dantes operam ſcholis grammaticalibus,dicuntur uiuere clericaliter. q.lxxxiij.nu.1.fol.100
Clerici, aliàs immunes à ſubſidiis, an teneantur conferre quid, nomine earum rerum quas à plebeis aut acquirunt, aut ſucceſſione obuenerunt.diſting. q.lxxxix.num.1.fol.94
Clerici an poſsint de fructibus beneficiorum ſuorum teſtari.q. cx. num.1.fol.148
Clericus beneficiatus, æquiparatur uſufructuario.ibid.num.2
Clerici uel monachi fugientes depoſitionem, an poſsint per Iudicem laicum cogi.q.lxv.nume. 2.fol.75
Clerici clericaliter uiuentes, non tenentur ad ſubſidia Delphina. q.ccclxxx.num.1.fol.470
Clerici primæ tonſuræ,non coniugati,ſtudentes,non tenentur ad ſubſidia Delphinalia. Quid de coniugatis. q.ccclxxxiij. nu.1. & 2.fol.472
Clericorum depoſitiones ſine ſuperiorum licentia, reprobãtur. q.lxv.num.1.fol.75
Clericus an ſortiatur forum in cauſa reconuentionali.q.cxxxix.nu. 4.fol.192
Clericus patronus præſentãdo indignum priuetur ipſo iure. q. ccclxxiiij.num.8.fol.464
Clericus captus ſine habitu,an debeat remitti eccleſiaſtico Iudici.q.cxxxviij.num.5.fol.189
Clericus ſi ducatur per officiarios temp

temporales, an poſsit eis impunè auferri.q.lxxiij.num.2.fol.85
Codicillum poſsítne quis facere, ſine teſtamento.q.cccxxiij.num. 2.fol.407
Collecta pro uia publica reficienda, an poſsit indici authoritate dominorum Parlaméti.q. ccccxviij.num.2.fol.575
Collecta an debeat ſolui pro re dotali.q.cccxvj.num.2.fol.487
Collecta impoſita pro ſolido & libra,utrum quis pro re,quam tenetur reſtituere, cogatur collectam ſoluere.q.ccclxxxiij. nume. 2.fol.473
Collectam quis ſoluere an debeat pro re, quam reſtituere tenetur. q.lxxxvij.num.10.fol.107
Columbos capere in columberio alieno,furtum eſt.q. ccxviij. nu. 3.fol.312
Cometa, quid portendat in Delphinatu.q.cxiiij.num.1.fol.152
Comitatus Valentinenſis,& Dienſis, an dicantur de Delphinatu. q.cclxv.num.1.fol.354
Commentarienſis an pro expenſis poſsit retinere incarceratum.q. ccccxlviij.num.1.fol.579
Cõmentarienſis quod debeat præſtare iuramentum.ibid.num.2
Commentarienſis capite punitur, ſi rem habuerit cum muliere incarcerata.ibid.num.3
Commiſsio procedendi in aliqua cauſa ſummariè & ſimpliciter, an poſsit concedi per curiam Parlaméti.q.cxcviij.nu.1.fo. 279
Cõmiſsio ad torturã reſpectu interlocutoriæ, relinquit arbitrio Iudicis.q.lxxiiij. num.2.fol.86
Commiſſum ad quem pertineat, ſi durante uſufructu res committatur.q.ccccxxvij.nu.3.fol.608
Commiſſum,in aliena curia declaratum, aut diſcuſsio bonorũ alteriuscauſę,impediátne curſum literarum curię Cabeoli.q.ccccxxvij. num.1.2.& 3.fol.531
Commiſſum rei emphyteuticarię, locúmne habeat contra pupillum.q.cccxxxv.num.1.fol.544
Compenſatio an poſsit opponi cõtra ceſsionarium. q. ccccclxvij. num.1.fol.724
Compenſatio an fiat ipſo iure. q. ccxxj.num.2.fol.316
Compenſatio non fit ipſo iure in pœnalibus.q.clxxj. num.5.fo.235
Compoſitio facta per incarceratum,iuſtè detentum, ualet.q.ccxxvj.num.1.fol.411
Compromiſſum inter partes factum, an impediat curſum decem dierum, qui dantur ad appellandum. q. ccccxxxvj. nume. 30.fol.573
Compromiſſum factum à partibus, intra decem dies, an impediat curſum dictorum decem dierũ. q.cxv.nu.1.fo.153.& q. ccccxxxvj. num.30.fol.553
Compromiſſum utrum expiret lapſu triennii.q.ccxl.num.1.fo.335
Compromitti non poteſt in Iudicem ordinarium. Et quid ita. q. lxix.num.1.fol.80
Compromitti an poſsit in dominos Parlamenti Gratianop. de cauſis beneficialibus uentilatis in materia poſſeſſorii,ibid.nu.2

Comp

Compromitti an poſsit in dominos Parlamenti Delphinalis. q. ccclxx.num.2.fol.458
Compulſoriarum literarum forma.q.cv.num.2.fol.143
Corrumpens filiam nondum uiri potentem, qua pœna puniatur. q.ccccclv.num.1.& 3.fo.706
Concluſio pro reo in cauſa duelli, per Aduocatum ſuum inſtituenda.q.cccccccxxj.nu.1.fo.784
Concubinarius notarius,celebrãs, num ſit ipſo iure irregularis, & priuandus beneficio. q. cccccluiij.num.1.& 2.fol.709
Condemnatio expenſarum cauſæ appellationis, uel ſupplicationis,qualiter fieri debeat.q.cxxxvij.num.1.& 2.fol.183
Conditio tacita,ſi res in eod. ſtatu permanſerit,ineſt omni contractui.q.ccxxvj.num.2.fol.324
Cõductor,an dominus,debeăt cõferre in collectas,pro uia reficiẽda.q.ccccxliiij.num.3.fol.576
Conductor an poſsit repelli propria authoritate locantis, finitæ tempore locationis.q. cccclxxx. num.1.fol.611
Cõfeſsio facta per creditorem extra iudicium quid operetur. q. clxxvj.num.1.fol.247
Confeſsio extra iudicium ſine cauſa facta, non inducit obligationem.ibid.num.2.
Confeſsio facta extra iudicium, an faciat indicium ad torturam. q.cxx.num.2.fol.158
Confeſsio ſimplex ſe eſſe talliabilem,an ſibi, & poſteritati præiudicet.q.cccxv. nu.1. & 2.f.400
Confeſsio operatur duo, coram Iudice remittente. q.ccij.nume. 7.fol.291
Confeſsio facta in criminali, ſtatim non præiudicat:nec plenam facit probationem. q. cccxxxix. num.1.fol.422
Confeſsio facta inter certas perſonas, an præiudicet aliis.q.ccliiij.num.1.fol.344
Confeſsio extraiudicialis, inducit probationem debiti. q. cclxxij. num.3.fol.362
Confeſsio facta, tormentis paratis, an ualeat.q. cccxxxix. nume. 3.fol.423
Confines quomodo probentur in Delphinatu.q.cxciij.nu.1.fo.272
Cõfines caſtri uel plebanatus,quomodo probentur. q. cxciij. nu. 2.fol.273
Confiſcatio facta ad bona,quó porrigatur.q.ccccxiij.nu.4.fol.506
Confiſcatio bonorum damnatorum,cui applicetur.Et an ea cõpetat pro armorum portu.q.ccccxxxvij.num.4.fol.568
Confiſcationes an pertineant ad proprietarium, uel uſufructuarium.q.ccccxiij.num.3.fol.506
Conſenſus omnium an requiratur in indicendis collectis.q. ccccxxiiij.num.1.fol.527
Conſenſus capituli ſuperueniens poſt collationem, an eam ualidet.q.ccclxxiiij.num.2.fol.463
Conſeruator, quis dicatur. Et ad quid conſtituatur. q. ccxlvij.nu. 2.fol.340
Conſul quód quis ſit in ciuitate,an ſit probandum.q.cclix. numer.1. fol

fol.348
Conſules & ſyndici quid pro ſuis laboribus & uigiliis in Rempub.petere poſsint. q.lxviij. nume.2.fol.78
Conſules ciuitatis Grationopolitanæ, immunes ſunt à ſubſidijs. Et quid ita.q.cccxcviij. nu.1.& 2. fol.489
Conſulum creatio. q.ccccclij. num. 1.fol.586
Conſules cui iuramentum præſtare debeant.ibid.num.2
Conſulum creatio, an fieri debeat cum decreto Iudicis.ibid.nu.3
Conſulum unus, an poterit negotium uniuerſitatis inſolidum gerere.ibid.num.4
Conſiliarij an teneantur contribuere in ſubſidiis Delphinalibus.q.ccclxxvj.num.1.fol.466
Conſiliarii loco moti, gaudent eiſdem priuilegiis & immunitatibus,quibus in conſulatu exercendo.q.ccclxxviij. nume.1.& 2.fol.467
Conſtantinop. per Turcas inuaſa. q.lxxxiiij.num.3.fol.101
Conſtitutio precarii, quid operetur.q.cclxviij.num.1.fol.356
Conſuetudo loci,in quo quis conuenitur,an ſit obſeruanda.q.xxiij.num.3.fol.34
Conſuetudo, aſſuetudo, & deſuetudo. Et uniuſcuiuſque uis & etymologia.q. cccccxxxj. num. 11.fol.815
Conſuetudo, & deſuetudo, contraria ſunt.ibid.num.12
Conſuetudo loci contractus, uel iudicii,in quo bona ſunt ſita,an debeat attendi. q.cclxij. num.2. fol.351
Conſuetudini uillæ,& ſtylo Curiæ contradicẽtibus, utri potius ſtãdum.q.cxcviij.num.3.fol.280
Conſuetudinis ſubſtantia. q. xcj. num.2.fol.119
Conſuetudinis eadem eſt uis, quæ priuilegii.q.ccccij.nu.3. fol.491
Contractus an ſit prohibitus in arreſto,ſicut in carcere.q.ccliij.nu. 1.fol.343
Contractus feudalis, uel permutatio,an dicatur,quando in infeudatione reperitur quid datum in recompenſam.q. clv. nume.1. flo.219
Contractus ſapientes uſuram. remiſſ.q.clxxxvj.num.2.fol.258
Contractus an ſit nullus, uel uſurarius,ex gratię redemptiuę adiectione.q.cccccxvj. nu.1.fo.552
Contrahentes an poſsint impedire dominum directum capere rem in uenditione, iure prælationis.q.xlvij.num.2.fol.64
Contribuere an quis teneatur pro reſtauratiõe loci,in quo poſſeſſiones habet.q.v.nu.3.fo.13
Conuentus prædicatorum,an poſſint hæredes inſtitui. q.cccxxvij. nu.3.fol.412
Conuerſi an poſsint eſſe teſtes in teſtamento.q. ccccclxiij. num.5. fo.655.& q.cccccxvij.nu.3.f. 718
Coruata, quid, & vnde ducatur. q. cccclxxij.nu.1.& 2.fol.607
Coruatæ vbi præſtari debeãt. ibid. nu.2.fol.312
Coruatæ cuius ſumptibus præſtãdæ,de iure, & de conſuetudine. q.cc

q.ccxvij.nu.1.fol.311

Credit, uerbum, quam uim habeat. q.ccclxix.nu.3.fol.457

Creditor, qui in cauſa iudicati pignus accepit, non poteſt, eo relicto ad aliud tráſire. nu. 2.f.432

Creditor ſi egerit cõtra principalem, an poſteà poterit redire ad fideiuſſorẽ. q.cccxlviij.n.1.f.431

Creditor debet facere citari debitorem, uiſurum uenditionem pignoris.q.cccxxix.nu.1.fol.413

Creditor ſi partem debiti recipiat ſine proteſtatiõe, an poſsit poſteà agere ad reſiduum. q.clxxvij. nu.1.fol.247

Creditor tenetur dare quittantiã toties, quoties fuerit à debitore requiſitus. q.ccccxvij.nu.2.f.517

Creditore uẽdẽte bona pupilli, an requiratur eadẽ ſolennitas, quæ in pupillo uẽdente. q.xxxj.nu.6. fol.41

Creditore inuito & cõtradicente, nemo poteſt recipere ſolutionẽ à debitore. q.clxxiij.nu.4.f.243

Creditores an poſsint agere actionibus perſonalibus, contra donatarium omnium bonorum. q. cccclx.nu.4.fo.592

Creditores an poſsint coram conſeruatore trahi. q.xviij.nu.3.f.28

Creditoris electio eſt in executione iudicati, ut capiátur mobilia & immobilia, præpoſtero etiam ordine. q.cclxxxj.nu.1.fol.373

Creditori uxoris, quo remedio ſubueniatur. q.ccccxlvij.nu.3.f.578

Creditoris ius in pignora debitoris non apparentis in ſubhaſtatione bonorũ. q.xcviij.n.1.f.134

Cubicularii Papæ, uel Imperatoris quam dignitatem habeant. q. ccccliij.nu.3.fol.584

Culpa lata in delictis non æquipararur dolo. q.ccccxlvj.n.2.f.578

Cura an expiret, prodigo reuocato ad bonam frugem. q.cclx.nu. 1.& 2.fol.349

Curia, uerbum, quid importet. q. cccclj.nu.1.fol.585

Curia Parlamenti Delphi. nõ reddit proceſſum irritum, defectu litis cõteſtationis. q.ccclxix.nu. 1.fol.457

Curia Parlamenti an poſsit committere aliquam cauſam tractãdam ſummariè, & de plano. q. lviij.nu.2.fol.67

Curia Franciæ, ſemper in caſu nouitatis tuetur eum in poſſeſsione, qui reperitur poſſeſſor indiſtinctè. q.ccccclij.nu.5.fo.701

Cuſtodię, uulgò gardę, Delphinales, an ſequantur tertios poſſeſſores, & ſint onera realia. q.ix. nu.1.fol.16

DEbitor poteſt interpellari die feriata, ut conſtituatur in mora. q.ccxv.nu.4.fol.307

Debitor, cui data ſunt quinquennalia, an de debitis ſuis ſoluendis cauere debeat. q.cix.n.2.f.147

Debitor cõuentus coram duobus Iudicibus pro eodẽ debito, adhibitis à creditore literis cõpulſoriis, an poſsit petere ſe remitti ad primũ Iudicem. q.ccccxxj. nu.3.fol.521

Debitor an poſsit cõueniri coram diuerſis Iudicibus, pro eodem debito. q.ccccxxj.nu.1.fo.521

Deb

Debitor an poteſt renunciare beneficio ceſsionis bonorũ.q.ccxj. nu.1.fol.301
Debitori icarcerato an debeat creditor miniſtrare expenſas, ſi nõ habeat unde uiuat.nu.2.fo.302
Debitor fiſci an poſsit cedere bonis.ibid.nu.3.fol.302
Debitũ filio, an poſsit ſolui patri, uel illi qui ſine mandato poteſt agere.q.ccccccxxvj.nu.2.fol.662
Decimæ quòd non ſoluantur, aut minus plenè, an conſuetudine poſsit introduci. q. cclxxxiiij. nu.1.fol.375
Decimale ius an poſsit à laicis pręſcribi.q.cclxxxiiij.nu.2.fol.375
Decimas an omnes ſoluere teneãtur.q.clxvj.nu.1.fol.355
Decimarũ exactio, an habeat cauſam continuam.ibid.nu.2
Decimarum ſolutio, quæ bona tribuat.ibid.nu.3
Decimator an poſsit prohiberi fructus efferre fundo, ante ſolutam decimã.q.cclxxxiij.nu.1.fo.374
Decretum an poſsit interponi die feriata ob honorem Dei.q.ccxv. nu.10.fol.310
Delatus ex confeſsione facta corã Iudice remittente, an poſsit puniri per Iudicem, cui remittitur, nõ facto nouo proceſſu.q.cccc-xix.nu.1.fol.519
Delegatio ſuperueniens, an retrotrahatur, ut cõfirmet proceſſum uel ſententiam illius, qui proceſsit ut Iudex delegatus. q.cclxxxv.nu.2.fol.377
Delegatus eſt maior ordinario, in cauſa ſibi commiſſa. q.cclxxxv. nu.3.fol.377
Delegati iuriſdictio, an perpetuetur per citationem. q.cclxxxv. nu.4.fol.377
Delegatus à pricipe, an poſsit cauſam principalem ſubdelegare. q.cccccccxxiiij.nu.1.fol.793
Delegatus an habeat iuriſdictionẽ, ante præſentationẽ ſuæ cõmiſsionis.q.cclxxxvj.nu.1.fol.377
Delegati ad unam cauſam, an poſſint aliquid petere à partibus, ꝓ eorũ laboribus.q.lxviij.n.7.f.78
Delinquẽdi poteſtas in criminum punitione attẽditur. q.ccccxxx-vij.nu.3.fol.568
Delinquẽs ad flumen Rhodanum, per quos poſsit puniri. q.cccccl-xxvij.nu.2.fol.742
Delphinale edictum, ne blada extrahantur è prouincia, extendatúrne ad Lugdunenſes, Sabaudienſes, & prouinciales habentes terras in ea patria.q.ccclxxij. nu.1.fol.461
Delphinalis conſuetudo, circa ſtagnorum ſtructionem.q.xcj.nu.1. & 3.fol.119
Delphinalis patrię cõſuetudo fert, ut Iudices delegati à Principe, poſsint mulctare.q.lx.nu.1.f.69
Delphinalis conſuetudo, in quibus deroget cõſtitutionibus feudalibus.q.ccxcvij.nu.2.fol.119
Delphinalium Caſtellanorum poteſtas, non latè patet. q.cccxl. nu.2.fol.424
Delphinatus dominus, an poſsit locum tenentem conſtituere.q. ccxxxiiij.nu.1.fol.331
Delphinatus conſuetudo, circa in-

ſtrumentorum cõfectionem. q. cclxij.nu.1.fol.351
Delphinatus an utatur manutenentia.q.ccccclij.nu.9.fol.702
Delphino debet ab agricolis Delphina. meſsis pro iugo boum, an itidẽ debeatur pro iugo mularum, aut aliorum animalium. q.ccccclxx.nu.2.fol.602
Delphini literas frangens, qualiter puniatur.q.ccccclv.nu.2.fol.586
Denuncians debeátne in expenſis condemnari parti priuatæ.q.cclxx.nu.1.fol.357
Denunciatio qualiter fieri debeat debitori, in materia l.iij.de nouat.q.cccccxxx.nu.1.fo.664
Depoſitiones teſtium ſuper impertinentibus articulis examinatorum, an ualeant. q.cccxlvij.nu.1. fol.430
Depoſitum quo caſu non debeat reddi.q.clij.nu.3.fol.215
Deſſayſiniorum uſus, in regno Frãciæ. Item ſayſiniorum.q.ccccclij. nu.1.fol.699
Deſertio an habeat locum in ſupplicatione ad Principẽ. q.cxxxv. nu.2.fol.180
Deſtituto exceptione debet ſubueniri officio Iudicis, ſi æquũ fuerit uiſum.q.ccxcij.nu.1.fol.381
Detractio duarum quartarum, nõ habet locum in teſtamento nullo, adiecta clauſula codicillari, Si non ualet iure teſt. &c. q.cccccxiij.num.1.fol.649
Dies aſsignata parti uiſuræ iurare teſtes, ſi reperiatur feriata, an intelligatur de die ſequenti, uel opus ſit noua aſsignatione. q. cccccxlij.num.1.fol.680
Dies xxx. dati ad Apoſtolos concedendos, à Iudice à quo, an incipiant currere à die ſententiæ, uel appellationis interpoſitæ q.ccccxxxvj.num.34.fol.553
Dies termini, an computetur in termino.diſtin.q.cclxx.nu.1.fol.358
Dies xxx. dati ad Apoſtolos concedendos, an currant de momento ad momentum. q.ccccxxxvj. num.35.fol.554
Diffidamentum quomodo debeat denunciari.q.cxcj. nu.2.fol.268
Differre, & detrectare, æquiparantur.q.ccccclxix.num.3.fol.727
Dilatio ipſa an ſit perpetuata, per interruptionem præſcriptionis. q.ccccxvj.num.6.fol.512
Dilationes à iure ordinatæ, an poſſint augeri uel minui, ſi negotia dicantur grauia uel maiora. q.ccccxxix.num.5.fol.534
Diſcuſsio principalis debitoris, poſsítne fieri pendente iudicio contra tertium poſſeſſorem. q. ccccxxxij.num.11.fol.540
Diſpenſari an poſsit ſuper iuramẽto, in contumaciam partis citatæ.q.ccxxv.num.1.& 2.fol.322
Diſpenſari an poſsit ſuper iuramento, de quo in c. quamuis. q. ccxxiiij.num.1.& 2.fol.321
Diſpenſatio facta per Epiſcopum uel eius uicarium ſuper iuramento, parte non citata, an ualeat.q.cxl.num.1.fol.193
Diſpoſitio limitata in maſculis, non dicitur prohibita in fœmellis.q.ccccclxxxv.num.4.618
Diſpoſitio cõditionalis, ut dignoſcat

ſcatur.q.xv.num.3.fol.24
Doctor legum,an poſsit agere lege Iulia, de ui publica, pro ſibi illata iniuria.q.lxxxviij. nume.5. fol.111
Doctoratus gradum recipiẽtes ex reſcripto uel diplomate, an teneantur conferre pro ſubſidiis Delphinalibus.q.lxxxviij.nume. 3.fol.114
Doctoratus gradum recipiens diplomate Principis, an gaudeat inſigniis doctoratus.q. ccclxxxviij.num.11.fol.478
Doctores legum, ſacra miniſtrare dicuntur.q.ccclxxxviij. nume.8. fol.478
Doctores legum, ſunt in dignitate.ibid.num.9
Doctores, aduocationis & procurationis officium paſsim uſurpantes, non ſunt exempti à ſubſidiis Delphin.ibid.num.10
Doctores conferréne tenẽtur pro ſubſidiis Delphinalibus.q.lxxxviij.num.1.fol.111
Doctores legum,an debeant in integrum reſtitui.q.lxxxviij. num. 4.fol.eod.
Doctores legum, dicuntur uiuere nobiliter.q.ccclxxxviij.nume.6. fol.478
Dolus futurus, an poſsit tacitè per teſtatorem remitti. q. ccccccxv. num.1.fol.651
Domini de Parlamento, poſsíntne contrahere in ditione Delphinali, eis commiſſa. Et quid de Iudicibus inferioribus. q. cxcv. num.1.& 2.fol.275
Domini de Parlamento,an poſsint concedere indicta, ad poſtulationem alicuius ciuitatis.q. cxcvij.num.1.fol.278
Dominii translatio, an poſsit impediri pacto.q. ccccclxix.nume. 1.fol.726
Dominium rei donatæ abſenti, notario ſtipulante, an in donatarium tranſeat.q. xlix.nu.1. fol.55
Dominium utile rerum, quæ infeudantur, ſi traditio rerum interueniat,an transferatur.q.ccciiij.num.1.fol.393
Dominium directum an approbatur ex recognitione, & transferatur. q.cclxxij. nume. 1. diſting. num.2.fol.360
Dominium, eſt triplex. q. cccccli. num.4.fol.694
Dominis duobus exiſtẽtibus, uter utetur ſuo iure in laudimio. q. ccccxj.num.3.fol.505
Domino mortuo,an expiret mandatum procuratoris. q.cxix. nu. 1.fol.157
Domino & ſuis officiariis competátne dare tutelas & curas in bonis decedentium. q. ccccccxxxj. num.4.fol.810
Domini an debeant uocari ad decretum talliarum. ibidem. num. 5.diſting.num.6.fol.811
Domino competit cogere ſyndicos ad rationes referendas.ibid. num.9.fol.814
Domino competátne ius conſtituendi uigilias & præſidia nocturna.ibid.num.10
Dominus ſi uendicet domum pendente locatione, an emptor teneatur ſtare locatione, an emptor

ptor teneatur ſtare locationi.q. cccclxxx.num.2.fol.611
Dominus exiſtens in poſſeſsione rei ſuæ, an poſsit agere actione in rem.q.ccxix.num.2.fol.313
Dominus recipiendo canonem ſine proteſtatione, an renunciet commiſſo.q.clxxj.num.4.fo.238
Dominus comparens in iudicio, cum aliquo, quem aſſerit eſſe procuratorem, uideatúrne eum procuratorem cõſtituiſſe in tota illa cauſa.q.xl.num.1.fol.55
Dominus directus an poſsit agere ad commiſſum ex contractu alienationis nulliter facto.q.ccccxc.num.1.fol.760
Dominus directus an poſsit capere rem prælationis in donatione, ut in uenditione. q. xlvij.nu. 1.fol.64
Dominus directus an poſsit ingredi poſſeſsionem propria authoritate, rei ſibi commiſſæ. q.cvij. num.1.fol.144
Dominus contumax, an poſsit appellare per ſe, uel per procuratorẽ.q. ccccxxxvj.nu. 70.fol.558
Dominus directus an poſsit petere laudimia ab emptore. q. cj. num.2.fol.136
Dominus an repellatur ab appellando, ſi procurator fuerit uerus contumax.q. ccccxxxvj. nu. 104. fol.564
Dominus an poſsit appellare, pro homine ſuo.q. ccccxxxvj. nume. 26.fol.552
Dominus directus, an teneatur reſarcire emphiteutæ impenſam factam in domus extructione.q. ccccxxxviij.num.1.fol.570
Dominus poſsit dominium in alium transferre, irrequiſito uaſalli conſenſu.q.cccccl x. num.1. fol.713
Dominus appellare poteſt pro homine ſuo.q.cciij.num.2.fol.292
Dominus directus an per inueſtituram rei feudalis debeat exigere laudimia.q. ccccxv. num.3. fol.509
Dominus aliquis ſi inueſtierit de re feudali aliquem nobilem, uel plebeium, an per talem inueſtituram uideatur facta infeudatio rei.q.ccccv.num.4.fol.509
Dominus proprietaténe priuetur, ſi uaſallo deneget inueſtituram. q.clxviij.num.1.& 2.fol.233
Dominus an poſsit facere inuentarium bonorum decedentium, non obſtante conſuetudine in contrarium.q. cccccccxxxj. num. 1.fol.807
Dominus an poſsit agere pro uaſallo aut ſubdito, cui illata eſt iniuria.q.cccclxiiij. num.3. & 4. fol.595
Dominus ſi meliorauerit feudum, dominus non poteſt illud uendicare, niſi refectis expẽſis meliorationum.q.clxix.nu.1. fo.233
Dominus qualiter aget ad commiſſum.q.ccccliiij.nu.6.fol.585
Domin9 regulariter cognoſcit de cauſa feudali. q.cxxxix.n.3.f.192
Dominus directus an commiſſum ſimul & penſionem petere poſſit.q.clxx.fol.236
Donatarius hæreditatis, poſsitne conueniri actione perſonali à credi

creditorib⁹ hęreditariis.q.cccc-lx.nu.1.fol.592
Donatio facta à patre filio in poteſtate conſtituto, an confirmetur iuramento.q.cxlvj.nu.1.fol.204
Donatio,in qua facta eſt mẽtio de patre,& patria poteſtate, intelligitur facta cõtẽplatione patris. q.cccccclxv.nu.2.fol.720
Donatio facta filio in poteſtate cõſtituto, contemplatione matrimonij,an ualeat.q.cxlv.n.1.f.200
Donatio facta filio,redeátne ad patrẽ eo mortuo. q.cxlvij.n.1.f.208
Donatio ꝓpter nuptias, an poſsit peti dote non ſoluta. q.cclxxiiij. nu.1.fol.364
Donatio cauſa mortis ut cõfirmetur,an mors patris & filii requiratur.q.ccxxiij.nu.3.fol.320
Donatio cauſa mortis per filium, de authoritate patris facta, an poſsit reuocari ſine cõſenſu patris.ibidem.nu.4
Donatio primo filio naſcituro ex tali matrimonio facta,ualeátne. q.ccxlvij.nu.1.fol.356
Donatio facta abſenti notario pro eo ſtipulanti,an ualeat.q.ccxxij. nu.1.fol.318
Donatio facta abſenti inter uiuos, nõ ualet,niſi interueniẽte nũcio uel epiſtola.q.ccxxij.nu.3.fo.319
Donatio cõfirmata morte,quo iure petatur.ibid.nu.3
Donatio facta abſenti abſque miniſterio epiſtolæ uel nuncii,firmetúrue iuramento.q.xlix.nu.2. fol.55
Donatio an poſsit impugnari, ſi per donatariũ cauſę donationis nõ ſpecificẽtur.q.cxv.nu.1.fo.125
Donatio inter uirũ & uxorem an formetur iuramento.q.cxc.nu.5. fol.264
Donatio cauſa mortis, an debeat inſinuari.q.ccccccx.nu.1.fo.773
Donatio facta in contractu matrimonii, primò nato: & naſcatur primò filia, deinde filius, quis admittatur.q.cccccvj.nu.1.f.641
Donatio facta per patrem naturalem, filio ſuo naturali, in præmiũ emancipationis, an ualeat. q.ccccccxxxij.nu.1.4.& 6.f.829. & 830
Donatio facta patri per filiũ, ipſo patre authorizante, an ualeat. q.ccxxiij.nu.1.fol.320
Donatio cauſa mortis, facta per filiumfa.alteri, quàm patri,quatuor requirit.ibid.nu.2
Donatiõe facta primò nato ex tali matrimonio,ſeu alteri maſculo, ſi maluerit: an primò natus,uel omnes admitti debeãt.q.cccccv. nu.1.fol.639
Donator omnium bonorum medietatis,an poſsit unam rem inſolidum alienare inuito donatario.q.ccccccij.nu.1.fol.768
Dos & alimenta, fauorabilia ſunt. q.xcvj.nu.4.fol.127
Dos an reuertatur ad extraneum qui eam cõſtituit, extantibus liberis conſtante matrimonio. q. cccccxxiij.nu.1.fol.660
Dos, & donatio, differunt. q.cxlv. nu.4.fol.213
Dotalitii dominium,an tranſeat in uxorẽ ſine traditione. q.cccccxxiij.nu.1.fol.661

Dotis collatio, an habeat locum in ſucceſsiōe materna. q. ccccxxvj. nu.5.fol.529
Dotis & augmēti inæqualitas quādoque toleratur. q.clxiij.nu.1.2.& 3.fol.452
Duelli unū exemplum, & eius origo. q.cccccxiij.nu.1.fol.789
Duellum, quomodo fiat. q.ccccccxvij.nu.1.fol.779
Duellum in quatuor caſibus cōceditur tātùm. q.ccccccxvij.n. 779
Duo ſi cōtendant, uter eorum poſſideat, & dubitetur de ueritate facti, Iudex qualiter prouidebit. q.cccccclxxviij.nu.1.fol.744
Dux ſi ferat aliquam ſentētiam, ad quem debeat appellari. q.cccccxxxvj.nu.82.fol.562

ECheuta legalis, quid, & quando locū habeat. q. cxcij. nu. 1.& 2.fo.270
Eccleſia poſsidet, per ſuos Canonicos. q.ccclv.nu.2.fol.443
Eccleſia collegiata, quomodo cognoſcatur. q.cclviij.nu.1.fo.348
Eccleſia conceſſa in commendam, an dicatur uacare. q.clij. nu. 2. fol.215
Eccleſia an poſsit fundari infra aliquam parochiam. q.ccclx.nu.1. fol.448
Eccleſia an teneatur quid conferre pro reparatione mœniorum, uel ciuitatis. q. lxxviij. nu.1.f.93.
Eccleſia an reſtituat aduerſus præſcriptionem. q.cccccxciiij.nu.2. fol.763
Eccleſia quādo dicatur enormiter læſa. q.clxix.nu.1 fol.235
Eccleſiæ immediatè dependentes à Romana Eccleſia, gaudeántne præſcriptione centum annorū, ſicut ipſa Romana. q.xxxvj.nu.1. fol.48
Eccleſia quot, & quibus caſib⁹ poſſit alienare. q.c.nu.2.fol.135
Eccleſiaſtica perſona patri plebeio ſuccedens, in bonis paternis, an teneatur ad ſubſidia Delphinalia. q.ccclxxxij.nu.1.fol.471
Edictū diui Adriani, an & quomodo cōpetat poſſeſſori. q.ccxix. nu.1.fol.313
Electio facta ſine cōſenſu patroni laici, an ualeat. q.ccclxxiiij.nu.7. fol.464
Eleuamentum an & à quo debeat fieri. q.clxxxv.nu.2.fol.257
Emancipare, quid. q. ccccccxxxij. nu.2.fol.828
Emphyteuta ſi tempore ſuo impoſuerit aliquam penſionem, dominus directus tenebitur eam ſoluere. Limit. q.cccccclxv. nu.2. fol.740
Emphyteuta an poſsit purgare moram, ut euitet cōmiſſum. q.cxxiij. nu.1.fol.163
Vaſallus an poſsit moram purgare. q.cxxiij.nu.2.fol.164
Emphyteuta ſi ſoluerit cenſum in parte, & in parte nō, an pro parte committatur. q.ccccxxxv.nu.3. fol.544
Emphyteuta an poſsit repelli à poſſeſsione feudali, cùm ius ſuum amiſit. q.cvij.nu.2.fol.145
Emphyteuta an teneatur recognoſcere toties, quoties fuerit per dominum requiſitus. q.ccccxvij. nu.1.fol.516

Emphy

Emphyteuta & uaſallus an teneantur domino de damno per eos illato in re emphyteutecaria uel feudali.q.cclxxxij.nu.1.fol.373
Emphyteuta potéſtne ſeruitutem conſtituere in re emphyteutecaria.q.ccccclxxv.nu.1.fol.740
Emphyteuta ſoluens inſtitori domini, de cuius mãdato nõ conſtat,an ſit liberatus.q.clxxiij.nu.1.diſting.nu.3.fol.242
Emphyteuta an poſsit rem emphyteutecariam donare domino irrequiſito.q.xlvj.nu.1.fol.61
Emphyteuta donãdo uel uendendo rem emphyteutecariam, an transferat dominium.ibid.nu.2
Emptionis uel uenditionis titulum accipiens, uel ex quolibet alio cõtractu, rem litigioſam ſciens, pretio etiam punitur. q.ccccxxxvij.uu.1.fol.419
Epiſcopus ſine mandato ſpeciali poteſt appellare pro ciuitate, uel ſubditis. q.cciij.nu.3.fol.292
Epiſcopus de quibus teſtari poßit. q.cx.nu.3.fol.148
Epiſcopus ſi committat cauſam,ad quem appellabitur. q.ccccxxxvj.nu.42.fol.556
Epiſcopus an poſsit diſpenſare ſuper iuramento. q.cxl.nu.3.& 4.fol.195
Epiſcopus quo caſu rem eccleſiæ infeudare poſsit,& quo non. q.cliij.nu.1.fol.216
Epiſcopus an poſsit ſuum Archiepiſcopum excõmunicare, delinquẽtem in ſua diœceſi.q.ccccxxviij.nu.2.fol.413
Epiſcopus an poſsit appellare pro ſua ciuitate, uel ſuis ſubditis. q.ccccxxxvj.nu.17.fol.552
Epiſcopus rem repertam in menſa eccleſiæ non poteſt alienare inconſulto Papa.q.cliij.nu.1.fo.215
Epiſcopus an poſsit delegare Iudici laico cauſam criminalem, cõtra clericũ coniugatũ. q.cxxxvij.nu.7.fol.190
Error adiectus in teſtamento, qualiter probetur.q.cxxx.nu.1.f.173
Error partis, quomodo probandus.ibidem.nu.2
Error in actis, an poſsit ꝓbari per duos teſtes. q.cccccxxviij. nu. 1. fol.663
Errore probato & correcto,an iudex mittere poſsit in poſſeſsionem bonorum, quæ poſsidebat teſtator.q.cxxxij.nu.1.fol.175
Error adiectus in teſtamento, per quot teſtes probetur in teſtamẽto inter liberos. Et per quot, ſi inter extraneos.q.ccccciiij.nu.1.fol. 638
Et,copula,quã uim habeat.q.cccccxxvij.nu.1.fol.662
Et,copula, an ſemper requirat cõcurſum duorum.ibid.nu.2
Et, indicat repetitionem qualitatis præcedẽtis. q.clxxxj.n.3.f.251
Et, coniungit diuerſa. q.cxxxviij.nu.4.fol.188
Exactores collectarũ quando poſſint cõueniri. q.lxxxvij.n.3.f.107
Exactor collectarum, an poſsit cõpelli iuridicè facere duos aut plures.q.lxxxvij.nu.4.f.107
Examinatio teſtium an, & quando poſsit fieri die feriata. q.ccxv.nu.3.fol.306

Examinationes teſtium ad tempus iuramẽti referuntur. q. cxxv.nu. 1.fol.165

Exceptio diuidendarum act. quæ competit duobus uel pluribus reis,an poſsit opponi poſt litem cõteſtat.q.ccccclxx.nu.7.fo. 731

Exceptio, ego ſum infra tempus conficiendi inuentarium, an impediat litis conteſtationem. q. ccccclxxj.num.7.fol.733.

Exceptio excommunicationis, an obſtet petenti ſententiam exequi.q.ccxv.num.6.fol.308

Exceptio omnis, quæ non repugnat ſententiæ, poteſt opponi poſt ſententiam, quæ tranſiuit in rem iudicatam.q.cccxix. nu. 3.fol.519

Exceptio excommunicationis, an impediat executionem ſententiæ.q.ccccclxxiiij.num.4.fol.739

Exceptiones dilatoriæ poſt litis cõteſtationem opponi non poſſunt.q.cclxxv.nu.4.Limita.num. 5.fol.368

Exceptiones tres admittuntur,tantũm.q.xv.num.1.fol.24

Exceptio excommunicationis,obſtétne agenti interdicto unde ui,uel intentanti interdictum ſimile illi.q.ccxj.num.2.fol.303

Exceptiones, quæ opponi poſſunt contra literas compulſorias.q. ccix.num.1.fol.299

Exceptio confuſionis, habetur loco ſolutionis.ibid.num.2

Exceptio diſcuſsionis, an ſit peremptoria.q.ccccxxxij. nume.10. fol.539

Executio an debeat fieri in bonis dotalibus,pro debitis uxoris, uĩ uẽte uiro.q.ccccxlvij.num.1.diſt. num.2.fol.578

Executio rei iudicatæ,utrũ & quando poſsit impediri. q. ccccxix. num.2.fol.519

Executio ſententiæ, an poſsit fieri dĩe feriato.q.ccxv. num.1.diſtin. num.2.fol.306

Executio pœnę corporalis,per quẽ Iudicem fieri debeat.q.ccxxxvij. num.2.fol.333

Executio ſententiæ contra filiumfamil.latæ, fieríne poſsit, patre ſe opponente.q.cccccxxvj.num. 1.fol.662

Executionis iudicati forma.q. cclxxxj.num.2.fol.373

Executor non tenetur ſeruare ordinem iudiciorum in citationibus & aliis.q. cccxxix. numer.2. fol.414

Executor miſtus exceptiones admittere tenetur. q. lxx. nume.4. fol.81

Executio ſententiæ,quod facit, uidetur à Iudice factum.q. ccxciij. num.1.fol.382

Excommunicatio officialis de clerico confeſſo debitum in iudicio, & cui mandatum ut ſolueret infrà x.dies,&non fecerit,an ualeat.q. ccccclxxxviij. numer.1. fol.756

Excommunicatus an præſcribit durante excommunicatione.q.ccccxvj.num.16.fol.515

Excommunicatus an poſsit petere executionem ſententiæ. q. cccxxix.num.3.fol.414

Excuſationis forma ſic inſtituendę

per

per Aduocatum,in cauſa duelli. q.ccccccxix.num.1.fol.783
Exhibere,& producere, quid diffe rāt.q.ccxlj.num.2.fol.336
Exhibita Iudici pro animi informatione, dicantúrne de actis cauſæ.q.ccxlj.num.1.fol.336
Exhibitorum Iudici pro animi ſui informatione, an copia concedi debeat aduerſario. q. ccxlij. num.1.fol.337
Exiſtenti in immunitate, poſsíntne alimenta denegari.q.cxxj. num. 2.fol.158
Expenſæ, quas quis domi feciſſet, an debeant referri in taxam expenſarum. q.ccccccxxv. num.12. fol.793
FAcere cōtra ſecuritatem quādo quis uideatur. q. ccccxviij.num.7.fol.518
Falcidia,ad quid inducta ſit.q. ccccxv.num.2.fol.652
Falſificans acta cauſæ,qualiter puniatur.q.ccxlv.num.2.fol.338
Falſificantes literas Papæ, aut Principū,qualiter puniātur.q.cccclv. num.1.fol.586
Famæ uis & effectus. Vide q. cccj. & per diſcurſum num. 1.2.3.4.5. 6.7.8.& 9.fol.390
Facta in criminali, an fidem faciāt in ciuili.q.cxxxvj.num.4.fol.181
Felonia uaſalli contra dominum, qualiter probetur.q.clxxxix. nu. 1.fol.250
Feudalia redacta ſunt ad inſtar patrimonii, quo ad ius ſuccedendi.Et an in alio caſu.q.lix.num.2. & 5.fol.68.& 69
Feudales conſtitutiones, an faciāt ius apud omnes.q.ccxcvij. num. 1.fol.386
Feudum, natura nobilitat.q. ccclxxxv.num.2.fol.474
Feudum gratia, non præmio conceditur.q.clv.num.2.fol.219
Feudum habet certum ſeruitium. q.lvij.num.2.fol.65
Feudorum liber, an fidem faciat apud omnes.q.lix.nu.4.fol.68
Fideicommiſſario an cōpetat rei uendicatio pro rebus alienatis ante reſtitutionem fideicōmiſſi.q.ccccccj.num.1.fol.667
Fideicommiſſarius, an poſsit conficere inuentarium in perſona ſua.q.cccccl xxj.num.6.fol.733
Fideicommiſsi remiſsio, quibus uerbis fiat.q.ccxxxij.nu.2.fo.330
Fideicommiſſum nō agnitum, an tranſmittatur.ibid.nu.3.fo.330
Fideicommiſſum tacitum, quibus uerbis per teſtatorem prolatis inducatur. q. ccccl xix. numer.1. fol.601
Fideiuſſor datus per clericum, an coram Iudice ſeculari poſsit cō ueniri.q.cccccl xij.nu.6.fol.717
Fideiuſſor quibus caſibus agere poſsit contra principalem debitorem.q.cxvij.num.1.fol.154
Fdeiuſſor ſi obligauit ut principalis,an nihilominus debeat prius conueniri principalis, quàm fideiuſſor.ibid.num.6.& q.cccccl xx.num.6.fol.730
Fideiuſſor, qui non renunciauit iuri de prius conueniendo principalem,quàm fideiuſſorem, an poſsit conueniri, ſi debitor latitet.q.cccccl xx.num.1.fol.728

Fideiuſſor num poſsit cõueniri nõ diſcuſſo principali.q. xciiij. nu. 1.fol.124

Fideiuſſor ſi reum criminis non exhibeat, punitur pecunialiter. q.ccccclxx.num.3.fol.730

Fideiuſſor an poſsit accedere, naturali obligationi tantùm, ubi non ſubeſt naturalis obligatio, ſed officium Iudicis.q. ccccclxx. num.5.fol.730

Filia quæ quitauit bona paterna, an in aliquo debeat inſtitui in teſtamento patris, ut teſtamentum ualeat.q.cccccxcviij. num.1. fol.765

Filia quæ quitauit bona paterna, an faciat partem, licet non admittatur ad partem. Et an ea poterit ſuccedere, ſi in aliquo inſtituatur.q.cccccxcix.num.1.& 2. fol.766.& 767

Filia quæ renunciauit bonis paternis, an debeat certiorari de beneficio l.pactum dotali.C.de coll.ut cum iuramento ualeat ea renunciatio & quittantia. q. ccxxvij.num.1.fol.325

Filia dote contenta cum iuramento, ceſsit bonis paternis, his uerbis adiectis, ſalua legali echeuta, an eo caſu filia ſuccedat patri inteſtato. Et an debeat à patre in aliquo reſtitui. q. cxcij.nume.2. fol.270

Filia an petere poſsit ambas dotes, ſi pater eam ſecundò nubentem dotet, non facta mentione de prima dote.q.ccclxxv. nume. 3.fo.465

Filia, quæ renunciauit bonis paternis, uideatúrne etiam renunciaſſe fraternis.q. ccxxxj.num.1. fol.328

Filii, & filiæ, qui renunciauerunt bonis paternis, an poſsint ad ea regreſſum habere, diſting. q.ccxxviij.num.2.fol.326

Filii Doctorum, an gaudeant immunitate patrũ.q. ccclxxxix. nume.1.fol.480

Filii Doctorum an retineant patrum dignitatem.ibid.num.2

Filii monetariorum an gaudeant priuilegiis patrum.q.ccccij.nu. 2.& 7.fol.491

Filii maſculi an cenſeantur inuitati ad bona teſtatoris ex diſpoſitione teſtamentaria, per uerba hæc, ſi ſine hærede maſculo, &c. q.cccccc.num.1.fol.767

Filii ex filia, an dicatur ex alio corpore nati, ut faciant deficere fideicommiſſum.q. cccliij.nume. 1.fol.439

Filii ex filia ipſa uiuente poterũtne dicere teſtamentum nullum. q.cccccxcviij.num.1.fol.765

Filii fratrum, qualiter ſuccedant auo ab inteſtato. q. cxxxiiij.nume.1.fol.179

Filii primi gradus an perdãt Trebellianicam per omiſsionem notarii.q.liij.num.1.fol.61

Filii naturalis appellatione, legitimus & non legitimus continetur.q.cccclxxxij.num.5.fol.614

Filii preteritio, habetur pro exhæredatione.q. ccccxxvj. numer.2. fol.528

Filius præteritus, ſi non dixerit teſtamentum nullum, ſed deceſſerit

rit, an teſtamentum cōfirmetur. num.4.fol.529
Filio præterito an poſsit ſubſtitui pupillariter. q. ccccxxix. nume. 1.fol.663
Filio an debeat fieri ſuppletio in pecuniam, uel de ſubſtantia patris.q.ccccLxxxvij.num.1.fol.619
Filiofamiliàs maiori agenti,uel cōuento, an requiratur conſenſus patris.diſting. q.liiij.nu.2.fo.62
Filius an poſsit agere ad ſupplementum legitimæ,ſi quid acceperit à patre relictum, ſine tamē proteſtatione.q.xciij.nu.1.fo.122
Filius ſibi acquirit hodie, ex omni cauſa aduentitia.q. cxlv. num.3. fol.203
Filius requiratur habere ius in ipſa legitima, uiuente patre.q. cccccccxxxij.num.5.fol.830
Filius uniuerſaliter inſtitutus, an admittatur ad ſubſtitutionem inſolidum,auo paterno uel materno hæredes naſcituro ex legitimo matrimonio filiæ ſuæ ſubſtituente, filiis ſuis hæredibus per ipſum inſtitutis.q.ccccLvij.num.4.fol.588
Filius rogatus,poſsitne duas quartas habere.q.lij.num.1.fol.59
Filius an poſsit appellare pro patre, ſine eius mandato. q. ccccxxxvj.num.25.fol.552
Filius an poſsit priuari legitima & Trebelllanica per patrem, ex pacto.q.xcvj.num.1.fol.127
Filius non poteſt quoquomodo priuari legitima: nec onus ſibi imponi.q.ccccLxxvj. nume.2.fol. 607
Filius non poteſt, de æquitate ſibi eligere legitimam & Trebellianicam in una re inter uiuos teſtando.q.ccccccvj.nu.1.fol. 770
Filius ſi iuret attendere teſtamentum, & diſpoſita in teſtamento paterno,an uideatur renunciaſſe detractioni legitimæ, & quartæ Trebell.q. ccccxxvij.nume.1. fol.530
Filius non poteſt conueniri à patre, cauſa ciuilium munerum, uel cauſa ſui debiti. q.lvij. num. 3.fol.65
Filius, an habeat ius in legitima, patre uiuente.q. ccccLxxxvj. nume.1.fol.618
Filiusfamiliàs appellare poteſt ſine mandato, nomine patris.q. cciij.nu.1.fol.292
Filiusfamiliàs, qui quittauit bona paterna, an numeretur inter liberos.q.ccxcv.nu.1.fol.384
Filius emācipatus, an computetur in numero liberorum. q. ccxcv. nu.2.fol.384
Filiusfamiliàs conuentus ſuper cōpulſoriis in curia Parlamēti, an poſsit opponere de nullitate,eò quòd non fuerit conuentus de authoritate patris. q.ccccx.nu.1. fol.504
Firmarii curiarum Delphin.an habeantur loco conductoris, uel emptoris, vt eis poſsit fieri remiſsio mercedis.diſtin.q.ccccccxxx.nu.4.fol.805
Firmarii curiarum Delphinal.& aliorum iurium Delphi. non debent gaudere priuilegio fiſci, in exigendis eorū debitis. q.ccviij. num

nu.1.fol.299
Fiſcus dicitur ſaccus.q.ccccliij.nu.1.fol.584
Fiſcus hæres inſtitutus,non patitur pœnas ſtatutas contra non conficientes inuentariũ. q.cccxxxiij.nu.1.fol.417
Fiſcus,an lite pendente inter eum & priuatum, poſsit rem litigioſam in manus ſuas habere,& priuare partem priuatam ſua poſſeſsione. q.ccclxvj.nu.2.diſting.nu.3.fol.455
Fiſcus læſus, an debeat in integrũ reſtitui.q.ccccij.nu.1.fol.391
Fiſcus non habet quid magis ſpeciale,quàm priuatus,niſi inquãtum id iure cautum reperitur.q.cccccxxxvj.nu.2.fol.674
Forma interdicti,uti poſsidetis. q.cccccliij.nu.4.fol.700
Forenſes adſtringantúrne ad ſoluendum integrũ uintenum, pro loci,in quo poſſeſsiones habẽt, reparatione.q.vij.nu.2.fol.15
Forum nõ declinare qui promiſit, an poſsit poſteà pœnitere.q.lxxvij.nu.2.fol.90
Franci homines, dicuntur dupliciter.q.cccxiij.nu.1.& 2.fol.398
Frater tenetur ſororẽ inopem alere. Et aliquando dotare. q.ccccxxxix.nu.7.fol.571
Fructus rei hypothecatæ quomodo non computentur in ſortem. q.ccccxxxij.nu.15.fol.540
Fructus induſtriales, ſunt communes marito & uxori.q.ccccclxviij.nu.2.fol.598
Fructus percepti per aſcendentes, an imputentur in legitima. q.ccccclxxviij.nu.1.fol.609
Fructus reperti in hæreditate, an adueniente ſubſtitutione compendioſa debeãtur, & peti poſſint.q.ccccclxviij.nu.3.fol.600
Fundus an cenſeatur hypothecatus, aliqua pẽſione impoſita ex conuentione partium,in aliquo contractu,uel ſuper aliquo fundo.q.ccccxxxij.nu.17.fol.541
Fur nõ famoſus,an poſsit pro uno furto de iure ſuſpendi. q.cccccclxxxix.nu.1.fol.757
Furnum conſtruere in fundo proprio, utrum quilibet poſsit. q.ccxcviij.nu.1.fol.387
Furni habendi in priuato,ius præſcribi poteſt.ibid.nu.2
GEneraliter quæ fiunt,niſi ſpecialiter notentur,uidentur neglecta.q.ccccccxxxviij.n.2.f.675
Geſta per procuratorem, quo caſu non poſsint ratificari. q.ccccxx.nu.6.fol.405
Geſta per falſum procuratorem, poſsintne ratificari poſt renunciationẽ & concluſionẽ in cauſa. q.ccccxx.nu.1.diſt.nu.3.fo.434
Geſta per falſum procuratorẽ, an poſsint ratificari poſt ſententiã. ibid.nu.2.fol.405
Geſta per falſum tutorem uel curatorẽ, an poſsint ratificari per pupillum. q.ccccxx.nu.4.fol.405
Gloſ.opinio in iudicando,quando ſequẽda.q.cclxxvij.nu.1.fo.369
Gratia redemptiua ut ualeat, quæ debeant concurrere.q.cccccxvj.nu.2.fol.652
Gratia redemptiua non habet locum,niſi in vltimo anno ſeu tẽpore

pore

pore pacto inter emptorem, & uenditorem.ibid.nu.3
Gratiæ redemptiuæ uſus. q.cclxxj. nu.1.fol.359
Grationopolitani ciues,an poſsint ſe ſubmittere curiæ Parlamenti Delphinal. q.cclxxv.nu.1.fo.365
Grauamina omnia inſerta in appellatione, an ſint probanda,q. ccccxxxvj.nu.32.fol.553
Grauato per ſuperiorem Iudicem, an poſsit uia nullitatis ſubueniri.q.xxxviij.nu.1.fol.51
HAbitantes in Delphinatu,ibíque habẽtes immobilia,an & quatenus teneantur ad ſubſidia.q.cccxcvj.nu.1.fol.487
Habitantes in mandamento, & ibi habẽtes res & poſſeſsiones, ſoluántne integrum uintenum. q. ccclxxij.nu.3.fol.460
Hæres uerbum qualiter ſumatur in teſtamentis & in contractibus.q. ccccccxcj.nu.1.fol.760
Hæres uniuerſalis, debet declarari & palàm,& nominatim. Et quid de particulari. q.cccclix.nu.1.& 2.fol.591
Hæres rogatus an poſsit cogi facere inuentarium de rebus reſtitutioni ſubiacentibus,ad ſubſtituti poſtulationem.Et quid.q. ccclj.nu.1.2.3.& 5.fo.436.& 437
Hæres iurantis, an debeat petere diſpenſationem iuramẽti. q.ccxxiiij.nu.3.fol.321
Hæres rogatus reſtituere fideicõmiſſario quicquid ſupererit de hæreditate tempore mortis hæredis,an poterit alienare pro libito ſuæ uoluntatis de bonis hæreditariis.q.cccccxx. nu.1.f.658
Hæres inſtitutus, ſi non conficiat inuentarium ſecundum formã l.C.de iure delib.an patiatur pœnas dictæ legis.Et quid de Eccleſia,uel hoſpitali. q.cccccclxxj.nu. 3.fol.732
Hæres iurantis,an teneatur petere diſpenſationem iuramenti. q. cxl.nu.5.fol.195.& 321.nu.3
Hæres donatoris, an poſsit donationẽ, quã donator decreuerat, reuocare.q.ccxiiij.nu.2.fol.305
Hæres uſufructuarii. qui fecit impenſas in re, an repetere poſsit eas, finito uſufructu.q.ccccxxxviij.nu.2.fol.570
Hæres inſtitutus quod acquirit ratione ſupplemẽti legitimæ, ueniátne in fideicõmiſſo uniuerſali.q.cccij.nu.1.fol.392
Hæres inſtitutus poteſt perpetuò hæreditatem adire. q.cccxxxij. nu.1.fol.416
Hæres,uerbum,nõ compræhendit patrem.Et quos comprehendat. q.cccclvij.nu.2.& 3.fol.588
Hæredis appellatio nõ extenditur ad extraneos, quando in inſtitutione fit mentio de maſculo. q. cccclxxxv.nu.3.fol.618
Hęredis appellatione,an comprehendatur etiam hæres particularis.q.cccclviij.nu.1.fol.589
Hæredes an poſsint infra tempus conficiendi inuentarii alios cõuenire.q.cccccclxxj.nu.8.fo.733
Hæredes fundatorum capellarum poſsíntne, ſine authoritate ſuperioris,conferre capellas, cui lubet.q.clxxxvij.nu.2.fol.258

Hæred

Hæredum ſuorum appellatione, intelligantúrne etiam extranei. q.ccxxx.nu.1.2.& 3.fol.327
Hæredum ſuorũ appellatione, qui cõpræhẽdãtur.q.cccvj.n.1.f.395
Hæreditas, uerbũ, an reſtringatur per uerbũ,bona,copulatiuè iunctum.q.ccccclx.nu.1.fol.593
Hæres an quis poſsit inſtitui in re propria.q.ccccclxj.nu.2.fol.593
Hæreditatis nõ aditæ tranſmiſsio, fit ad ꝓximiores q.ccc.n.1.f.389
Hæreditatis appellatione, debita & credita continentur. q. cxiij. nu.3.fol.122
Hypothecaria an agi poſsit cõtra debitorem debitoris, ubi bona ſunt obligata,etiam non diſcuſſo principali. q.ccccxxxij.nu. 13. fol.540
Hypothecaria intẽtata in iudicio, an faciat rẽ litigioſam. q.ccccxxxij.nu.7.fol.539
Hypothecaria an poterit intẽtari contra tertios poſſeſſores nõ facta diſcuſsione,ſi debitor notoriè nõ ſit ſoluendo. q.ccccxxxij. nu.3.fol.538
Homo ſi abneget domino homagium, & alteri præſtet, utrũ dominus priuetur dominio ſuo. q. cccv.nu.2.fol.395
Homo an poſsit ſe obligare ad pugni amputationem. q.cclxxviij. nu.1.fol.370
Homines non ligii, qui dicantur. q.cccxj.nu.1. fol.398
Homicida uoluntarius, an debeat immunitate eccleſiæ gaudere. q.cxxxviij.nu.6.fol.190
Homicida uoluntarius an gaudeat immunitate.q.cxxj.nu.1.fol.159. & q.cxxxviij.nu.6.fol.185
Homicida deprehenſus in habitu clericali, an gaudere debeat priuilegio clericatus.q.cxxxviij.nu. 1.fol.185
Homicida ad quẽ Iudicem ſit uocandus.ibid.num.2
Homicidæ uoluntario,an debeant in eccleſiæ compedes necti. q. cxxj.nu.3.fol.159
Humbertus, Delphinus Viennenſis,inſtituit cõſilium Delphinale, ſuíſque decretis & legibus ſanxit.q.cccccliiij.nu.1.fol.704
Humberti inſtitutũ de Gratiouopolit. vniuerſitate, doctoribus illuſtranda.ibid.nu.2.fol.705
IGnoranti quomodo ſubueniatur.q.xxiiij.num.2.fol.34
Immunitatum conceſsio,an ſit realis, an perſonalis. q. cccclxxxix. num.4.fol.622
Impedimenta appellationis proſequendæ qui allegat, an ſit audiẽdus.q.ccccxxxvj.nu.28.fo.553
Impedimentum inſtum, quod dicatur.q.lxiiij.num.2.fol.73
Imperator an poſsit concedere ali quod priuilegium ante coronationẽ.q. ccxxxix.nu. 3.fol.334
Incarceratus ſi appellet, an debeat remitti Iudici, ad quem.q.ccccxxxvj.num.39.fo.554
Incarceratus pro debito fiſcali,poterítne retineri pro debito priuati.q.lxj.num.3.fol.70
Incarceratus ſi appellet,non debet detineri.q.ccxxxv.num.1.fol.332
Incarceratus iam poſt menſem, an poſsit appellare.q. ccxxxvj. nume.1

me.1.fol.332
Incolæ circumuicinarum patriarum Delphinatui, an & quatenus adſtringantur ad ſubſidia, pro immobilibus in Delphinatu ſitis.q.cccxcvij.num.1.fol.488
Infamis an poſsit opponere teſtem contra ſe productum, eſſe infamem.q.cccccc.num.3.fol.635
Ingreſſus religionis, an ualeat, ſine religioſorum conſenſu.q.cccccij.num.2.fol.636
Iniuria illata uni de collegio, uel uniuerſitate, an ipſa uniuerſitas agere poſsit.q.ccccIxiiij. nu.1.& 2.fol.595
Innouata medio tempore, an debeant reuocari, ſi appellans non faciat citari partem ſuam infra terminum ſtatutorum Delphinal. coram iudice, ad quem. q. ccccxxxvj.num.20.fol.552
Inquæſtæ inchoatæ, & non diffinitæ tempore arrendamenti, an remaneat domino.q. cccccxxxv. num.1.fol.672
Interdicto retinendæ quando quis poſsit uti.q.cccccIij.nu.3.fo.700
Intereſſe medii temporis an deduci poſsit.q. ccccxxx. numer.2. fol.535
Interlocutoria, quãdo habeat uim diffinitiuæ.q.xij.num.2.fol.20
Inſtantia perimitur lapſu triennii. q.ccxx.num.3.fol.314
Inſinuatio an requiratur in donatione mutua.q. cccccxx. numer. 2.fol.773
Inſinuatio an poſsit fieri coram quocunque, etiam incompetẽti.q.cccl.num.6.fol.436
Inſinuatio donationis, poteſt fieri coram quocũque Iudice. q. cccxxv.num.1.fol.409
Inſinuatio donationis, ad quid introducta.ibid.num.2
Inſinuationis diffinitio.ibid.num. 3.fol.410
Inſinuatio an poſsit fieri poſt donationem.ibid.num.4
Inſinuatio an requiratur in donatione cauſa mortis.ibid.num.5
Inſtituo, uerbum, qualiter ſumatur. q.cccviij.num.2.fol.396
Inſtitutionibus duabus eodem teſtamento factis, an ſecunda ualeat.q.cccviij.num.1.fol.396
Inſtrumenta diuiſionis bonorum inter fratres, penes quem cuſtodienda.q.cclxxxix. nu.2.fol.380
Inſtrumenta de nouo reperta, an probentur iuramẽto. q. ccxliiij. num.3.fol.338
Inſtrumenti clauſula an ſufficiat ad fidem faciendam.q. cccccIxxxij. num.5.fol.751
Inſtrumenti groſſatio facta per notarium de papyris alienis, non ualet.q.ccxxj.nu.6.fo.318
Inſtrumenti copia extracta à proceſſu, an fidem faciat.q. ccccIxxj. num.1.fol.602
Inſtrumentum productum, an debeat parti producenti reſtitui. ibid.num.2
Inſtrumenti productio non intelligibilis, à parte facta, an ualeat. q.ccxlij.num.1.fol.337
Inſtrumenti perditio an iuramento probetur, ubi alia probatio deeſt.q. ccxliij. nume.1.& 2.folio.337

Inſtrumentum in quo dies eſt errore amiſſa, an ualeat.q.cccccl-xxxij.num.1.fol.750

Inſtrumento, an prothocollo potius ſtandum.q.xix.num.4.fo.29

Inſtrumentum falſum qui dictat, qua pœna puniatur. q. cccxxx-iij.num.2.fol.542

Inſtrumentum groſſatum per notarium,de prothocollis alienis, an & quatenus fidem faciat. q. ccccciij.num.1.fol.493

Inſtrumenta de antiquo groſſata, quanto tempore dicantur. ibid. num.2.fol.493

Inſtrumentum, quo ſum uſus in aliqua cauſa,productum ab alio in alia cauſa, an poſsim reprobare.q.cccccciij.nume. 1. diſting. num.2.fol.637

Inſtrumentum an poſsit quis impugnare, ſubſcriptũ manu propria.ibid.num.3

Inſtrumẽtum publicum poteſt fieri de actis factis in iudicio. fallit in Delphinatu. q. ccccccxvj. num.1.fol.778

Inſtrumentum ſignatum per alterutrum notariorum adhibitorũ per partes, an fidem faciat.q. cxxij.num.1.diſting.nu.3.fol.161

Inſtrumentum producens in actis cauſæ, & poſtmodum dicens ſe nolle eo uti, an poſsit ad ipſius exhibitionem cogi.q.ccxliij.nu. 1.fol.337

Inſtrumentum qui dixit uerum, an poſsit poſtmodum falſum arguere.q.cxxxj.num.2.fol.14

Iter arripiens poſt appellationem interpoſitam, an cenſeatur interim eſſe in protectione Iudicis,ad quem.q. ccccxxxvj.n.105. fol.564

Inuentarii confectio poteſt remitti à teſtatore, uel Iudice.q.ccclij. num.1.fol.438

Inuentarium qui non conficit, an teneatur in foro cõſcientiæ ultra uires hæreditarias.q. cccccl-xxj.num.9.fol.733

Inuentarium an ſit nullum, ſi non inchoẽtur infra xxx. dies, licet perficiatur infra lx. alios dies, q.cccccclxx.num.1.fol.732

Iudæus quid peccans in fidẽ Chriſtianam, ab utro Iudice ſit puniendus.diſting. q.xviij. numer. 1.fol.72

Iudæi aſtringũtur ad ſubſidia Delphinalia, & quid ita. q.cccxcv. num.1.2.& 3.fol.487

Iudex temporalis an poſsit præſentare clericum pro infractione ſaluagardiæ regiæ Del.q.lxxvij. num.3.fol.90

Iudex, cuius prorogata eſt iuriſdictio, an poſsit ſententiam ſuam mandare executioni. ibid. nu.4

Iudex qui defert appellationi, ob reuerentiam ſedis Apoſtolicæ, an totam iuriſdictionẽ à ſe abdicet.q.ccccxxxvj.num. lxxix.fo. 581

Iudex quo caſu poſsit facere iterato examinari teſtes.q.lxxij.num. 1.fol.83

Iudex temporalis cognoſcẽtne de poſſeſſorio in cauſis beneficialibus,contra presbyteros,in interdicto retinendæ uel recuperandæ.q.lxxxv.num.1.fol.103

Iudex quomodo debet uerſari in ſalariis aduocatorum. q.cxc.nu. 1.fol.261
Iudex potior uter ſit in cognitione cauſæ, an qui perſonaliter delatum cepit: an qui uerbaliter citare mãdauit. q.ccij.nu.4.fol.290
Iudex an neceſſariò debeat pronunciare diſcuſsionem bonorũ fuiſſe factam antè, quàm agatur hypothecaria contra tertiũ poſſeſſorem. q.ccccxxxij. nu.8.f.539
Iudex nõ admittens appellationẽ, an poſsit ſtatuere terminũ appellanti, ad introducendam appellationẽ. q. ccccxxxvj. nu.106. fol.564
Iudex appellationũ, an poſsit pronunciare de his, quæ coram eo agi non poſſunt. q.ccccxxxvj.nu. 91.fol.561
Iudex appellationis an cognoſcat de nullitate ſententiæ, ſi ſimpliciter appelletur, & opponatur ab appellante. q. ccccxxxvj. nu. 55.fol.557
Iudex appellationũ, cognoſcit an appellatio ſit recipiẽda. q. ccccxxxvj.nu.60.fol.558
Iudex appellationum, num debeat ſequi ſtatuta primi Iudicis. ibid. nu.61
Iudex poſsítne prothocollæ & libros notarii defuncti cuilibet cõmittere. q.ij.nu.1.fol.10
Iudex an poſsit extraneum delinquentem in ſuo territorio punire, q.cccxxviij.nu.1.fol.413
Iudex arreſtauit debitum meum in manibus debitoris mei, ad ſupplicationem cuiuſdam, cui tenebar: an durante eo arreſto poſſim agere contra debitorẽ meũ. q.cccxl.nu.3.fol.424
Iudex à quo, quatenus procedere poſsit in cauſis ciuilibus, ſi appelletur ab interlocutoria. q.lxxiiij.num.1.fol.86
Iudex laicus poteſt cognoſcere, & punire de periurio. q. clxxviij. num.1.fol.248
Iudex à quo, an terminum datum à ſe appellanti ad introducendam appellationem, coram Iudice ad quem, poſsit prorogare. q.ccccxxxvj.num.23.fol.552
Iudex eccleſiaſticus debet cognoſcere de clerico periuro, adultero, uel ſacrilego. q. clxxviij. num.fol.248
Iudex appellationum, habet iuriſdictionem in territorio ordinarii: ligata tamen eſt. q. ccccxxxvj. num.3.fol.548
Iudex cauſæ principalis, à quo, an poſsit eius ſententiam exequi, appellatione deſerta. q.ccccxxxvj.num.24.fol.552
Iudex an poſsit ſcribere acta, ut ei credatur. q. cccccxiiij. numer.1. diſting.num.2.fo.719
Iudex, à quò, an poſsit præfigere terminum parti ad introducendam appellationem. q. ccccxxxvj.nume.47.fol.556
Iudex in quali re detrahendã Trebellianicam arbitrari debeat. q. cccccviij.num.1.fol.771
Iudex quando ad ſequeſtrationem alicuius rei, uel iuris, uel ad appoſitionem manus Curiæ, procedere poſsit. q.ccxlvj. num.1.&

per diſcurſum. nume.2.3.4.& 5. fol.339

Iudex appellationum, de quibus poſsit ſe intromittere. q. cccc-xxxvj.num.2.fol.548

Iudex laicus quando ſit competens in beneficialibus.q.1.num.1.fo.7

Iudex temporalis an poteſtatē habeat in beneficialibus. Et an in clerum.q.ead.num.4.fol.8

Iudex appellationū, an debeat cōfirmare ſentētiam Iudicis à quo, latam expreſſa cauſa iniqua & indebita, etiamſi ſecūdum proceſſum potuerit aliter ſententia ferri.q.ccccxxxvj.nu.12.fol.550

Iudex eccleſiaſticus, an poſsit cognoſcere de cauſa feudali, cōtra clericum. q.cccclxij.nu. 4.f.717

Iudex ſecularis in tribus caſibus habet poteſtatem in clericum. ibi. nu.5

Iudex debeátne arbitrari, quòd in re mala fide poſſeſſa, alienata, detrahatur Trebellianica inuito fideicommiſſario. q.cccccv.nu. 1.& 2.fol.769

Iudex an poſsit condemnare partem in fructibus, intereſſe,& expenſis, ſi à parte non petantur. q.ccccv.nu.1.& 3.fol.494

Iudex ſi omiſerit condemnare in fructibus petitis à parte, an poterunt illi denuò peti.ibid.nu.2

Iudex alterius territorii, requiſitus ſententiam exequi, an poſsit cognoſcere de nullitate ſententiæ, & aliis opponendis per partem, contra quam exequitur ſententiam. q.cccclxxiiij.nu.1.fol.737

Iudex an poſsit ex iuſta cauſa pœnam libertatum augere uel minuere, non obſtante iuramento. q.ccvj.nu.1.& 2.fol.295

Iudex an poſsit terminū per ſe ſtatutū ad introducēdum appella. prorogare.q.ccxiij.nu.4.fo.304

Iudex an poſsit ſuam ſententiam exequi appellatione deſerta. q. ccxiij.nu.5.fol,304

Iudex qui nō detulit appellationi, an poſsit exequi ſuam ſententiā. q.ccccxxxvj.nu.66.fol.559

Iudex appellationū, an debeat ſtatim inhibere.ibid.nu.67

Iudex appellationum, an ſit Iudex nullitatis.ibid.nu.68

Iudex, ad quem, an poſsit de nullitate ſententię cognoſcere, ſi appellatio à ſententia fuerit deſerta, lapſu fataliū, uel aliàs. q.cccc-xxxvj.nu.97.fol.563

Iudex an debeat admittere præſcriptionem, ſi pars nō opponat de eadem.q.ccccxvj.nu.12.fol.513

Iudex appellationum, ſuccedit in locum Iudicis cauſę principalis. q.ccccxxxvj.nu.6.fol.549

Iudex à quo, non debet executionē reintegratiōis retardare. q.xxxvij.nu.1.fol.49

Iudex ad quem, ſi pronunciet bene interlocutum à Iudice à quo, an definat eſſe Index. q.ccccxxxvj. nu.37.fol.554

Iudex requiſitus an poſsit cognoſcere de uiribus ſententiæ iudicis requirētis. q.xxiij.nu.2.f.34

Iudex an poſsit ſupplere & æſtimare, ſi ualor rei non probetur. q. ccxxj.nu.7.fol.318

Iudex ſecularis an poſsit facere ca-

pi cle

pi clericum in flagrãti crimine. q.lxxiij.nu.1.fol.85
Iudex appellationum, num ſuccedat loco Iudicis cauſæ principalis.q.cccccxxxvj.nu.94.fol.563
Iudici delegato non creditur, niſi cõſtet de eius mãdato. Quid de ordinatio. q.cccxxvij.nu.1.f.406
Iudicis præceptum de ſoluẽdo, eſt ſententia interlocutoria. q. xij. nu.1.fol.20
Iudicis præceptũ, præcedente cauſæ cognitione, an habeat uim diffinitiuæ.ibid.nu.5
Iudicis commiſsio ad formandam notam defuncti notarii, qualiter fiat.q.ij.nu.4.fol.11
Iudicis officiũ an poſsit implorari prò aliqua re, quam quis prętendit ad ſe pertinere, ut ſibi reſtituatur.q.ccclxij.nu.1.fol.450
Iudicis officium debet implorari, ubicunque deficit actio, & æquitas inde reſultat.nu.2.fol.451
Iudices Delphinales inferiores, an cõpellantur contribuere in ſubſidiis patriæ. q.ccclxxviij.num.1. fol.468
Iudicandi ratio militaris. q. cxiij. nu.13.fol.151
Iudicati executio, quem ſtylum obſeruet.q.xxiij.nu.1.fol.34
Iudicaturæ finito termino, an idem Iudex poſsit adminiſtrare, donec ſucceſſor acceperit poſſeſſionem.q.cccccj.nu.1.fol.635
Iudicium introductum die feriato ob neceſsitatem hominum, ualet.q.ccxxj.nu.3.fol.316
Iugum, quid.q.cccclxx.nu.1.fo.601
Iura potiora qui probat in petitorio, obtinet in poſſeſſorio, in materia interdicti, uti poſside. q. lxxj.nu.2.fol.83
Iura negatiua ut alicui competant, & ab alio auelli iura affirmatiua poſsint, duo debent cõcurrere. q.ccccccxxxj.nu.13.fol.816
Iura & actiones, an ueniant appellatione omnium rerum in donationibus.q.ccccxlij.nu.2.fol.574
Iura & actiones an cõtineantur appellatione rerũ. q.cccccl xxxiiij. nu.1.fol.752
Iurans tenere obſtagia, & tandem non habet unde uiuat, & ſoluat, an excuſetur.q.lxj.num.2.fol.70
Iuramenti illiciti ratione, non poteſt quis conueniri.q. ccccliij.nume.1.fol.594
Iuramenti diffinitio.q.cxc.nume.3. fol.262
Iuramentum inducit obligationẽ de iure ciuili.num.4.fol.262
Iuramento partis de impedimento, an ſtetur.q.lxiiij.num.1.fo.73
Iuramento executoris uel curati, ſuper complemento relictorum ad pias cauſas, an ſtari debeat.q. cccccxiiij.num.1.fol.777
Iuramentum calumniæ, an exigetur à procuratore, allegante cauſas abſentiæ domini. q. cccxxxviij.num.3.fol.421
Iuramentum in ſecundo teſtamento adiectum, an habeat uim uerborum derogatoriorum.q. cxxviij.num.1.fol.171
Iuramentum purgationis.remiſſ.q. ccccxxiij.num.3.fol.525
Iuramentum an conualidet & confirmet in ſe contractum, ſiue pa-

ctum inter patrem & filiam.q.ccxxvj.num.1.fol.323
Iuramentum ciuile, æquam interpretationem recipit.q.ccccxxvij.num.2.fol.530
Iuramentum minoris, ſupplet ætatem.q.xxxv.num.1.fol.48
Iuramentum præſtitum ſuper alio libro, quàm Euangeliorum, an ſit ualidum.ibid.num.2
Iuramentum non debet extēdi ad grauamen eccleſiæ. q.clvj. num, 2.fol.221.
Iuramentum præſtitum per promittētem ſoluere ſimoniam, eſt nullum.q.lxxx.num.3.fol.95
Iuramentum an impediat præſcriptionem.q.ccccxvj.nu. 11.fol.513
Iuramentum interiectum,an impedit præſcriptionem immunitatis.q.cccxvj.num.3.fol.412
Iuramentum habet tacitam conditionem, ſi res in eodē ſtatu permanſerit.q. cxcix.num. 3.fol.283
Iuramentum an faciat quem teneri præciſe ad factum.q.cccccccxxvij.num.1.fol.795
Iuramentum an ſit quid perſonale, uel reale.q.ccccxiiij.nu.1.fo.507
Iuramētum illicitum an poſsit quis reſpuere,propria authoritate.q.ccccliij.nume.2.fol.594
Iuramentum fidelitatis præſtandū ab habitātibus in territorio alicuius bannereti.q.cccvij.num.1.fol.396
Iuramēta de nouo reperta,an probentur iuramento.q.ccxliiij.nume.3.fol.338
Iuratus an habeat officium de publico,perinde ac notarius. q.cccxvij.num.1.fol.402
Iuriſdictio an ſit apud fiſcum.q. cclix.num.2.fol.348
Iuriſdictio prorogata, an expiret per ſententiam Iudicis,cuius iuriſdictio eſt prorogata.q.ccccliij.num.1.fol.594
Iuriſdictio delegati, perpetuatur per ſolam citationem.q.ccccxxj.num.2.fol.521
Iuriſdictio Iudicis appellationum, expirat ſententia per eum lata. q.ccccxxxvj.num.4.fo.549
Iuriſdictio in uia publica, ad quem pertineat. q. cccccclxxvij. num. 1. fol.742
Iuri quod introducit inſinuationē, an renunciari poſsit cum iuramento. q. cccl. num.1.2. & 5.fol. 198.& 433
Ius agendi ad ſupplementum legitimæ filii,quanto tēpore præſcribatur.q.lxxxij.num.1.fol.99
Ius filio dicendi teſtamentum patris nullum,in quo pręteritus eſt, quanto tempore præſcribatur, ibid.num.2.fol.eod.
Ius competens proximiori agnato de uendicanda re,an alteri poſſit cedi.q.cclvij.num.5.fol.347
Ius accreſcendi in contractibus.q.cciiij.num.1.fol.293
Ius prælationis in quibus locum habeat.q.cccccviij.num.1.fol.644
Ius canonicum tollit præſcriptionem in mala fide.q.cxcix.num.2.fol.282
Ius commune & ſtatutum poſſunt ſtatuere, quòd malæfidei poſſeſſor pręſcribat odio negligentis, q.cxcix.num.4.fol.283

Ius

Ius patronatus,an pertineat ad hæredem,ante reſtitutionem fideicommiſsi.q. ccccccvij. num.1.2.& 3.fol.642.& 643
Ius ut dicatur pendere, ſex requiruntur. q. cccclxxxviij. num. 2.3. 4.5.6.7.8.fol.621
Iuſiurandum, & res iudicata, æquiparantur.q.cccccxlix.nu.2.fo. 691
Iuſſus Iudicis,an excuſet à pœna.q. cccxl.num.1.fol.424
Iuſtitia, una eſt ex comitibus iuramenti.q.ccxxvij.num.2.fol.325
LAici hodie poſsident decimas ex tollerantia Prælatorum, & quo iure.q. ccxxxviij. nume.3. & 4.fol.379
Laicus ſpoliatus decimis, an poſsit petere ſe in integrum reſtitui. q.cclxxxviij.num.1.fol.378
Laudes & uendæ, ad quem pertineant.q.cccclxxvij. nu 2. fol.608
Laudimia quibus caſibus non debeantur domino. q.xlviij. nume. 2.fol.64
Laudimia an debeantur pro re feudali.q.cxlvij.num.2.fol.232
Laudimia an debeantur ex permutatione.q.xcij.num.1.fol.121
Laudimium an debeatur ex remiſſione, quæ fit inter ſocios cohæredes.q.ccccxj.num.2.fol.505
Legata in teſtamento relicta, hæredes ſoluere tenentur.q.cccccxlj.num.1.fol.680
Legata an debeantur hæreditate non adita.q. cccccciiij. numer.1. fol.769
Legata in cauſis alimentorum relicta, an debeantur ex minus ſolenni teſtamento. q.cc. nume.6. fol.287
Legati ademptio, facta in codicillo,an ad hæredem hæredis, an uerò ad fideicommiſſarium pertineat.q.cccclxxxiiij.nu.1.fo. 617
Legatorum & debitorum ſolutio, ad quem pertineat.q.ccxcvj.nume.1.fol.385
Legatum hæreditatis, quid importet.q.cccclx.num.3.fol.592
Legatario competunt treis actiones ad legatum côſequendum. q.cccclxxxiij.num.1.fol.616
Legatarius uel donatarius teneantúrne rei legatæ, uel donatæ qualitatem probare. q. ccccxlij. num.2.fol.574
Legatarius an poſsit accipere poſſeſsionem propria authoritate. q.cccccccix.num.1.fol.777
Legitima filii,an debeat detrahi de regno,uel comitatu,uel ducatu. q.cccclxxvj.num.1.fol.607
Legitima filii, non debet detrahi, de regno, ducatu, aut comitatu. q.cccclxxxvij.num.2.fol.620
Legitimæ ſupplementum, an habeat etiam locum in matre. q. ccccxxvj.num.6.fol.529
Legitimati à Papa, an cenſeantur legitimati ad temporalia.q.ccccclxxxij.num.2.fol.614
Legitimatus per Principem,an poſſit petere hæreditatem cum aliis fratribus naturalibus & legitimis.q.cccclxxxij.num.1.fol.614
Legitimatio an habeat locum in filiis natis ex clandeſtino matrimonio.q.ccccclxxx.nu. 4.fo.747
Legitimatio, quid, & an retrotrahatur.q.cccclxxxij.nu.3.fol.615

Legitimatio an habeat locum in ſiliis natis ex matrimonio legitimo.ibid.num.4
Læſſo grauis,quæ dicatur. q. cccccxix.num.3.fol.657
Læſio an præſumatur in minore adeunte hæreditatem , uel in omiſſione teſtamenti. q. cxlj.nume.1.fol.196
Lex imperialis ſuper fundamentis, qualiter fieri debeat. q. cxcj.nu.1.fol.267
Lex ubi prohibet contractum præcepto directo ad perſonam, talis contractus iuramento non firmatur.q.cccl.num.3.fol.434
Lex penultima. C. de appellatio.ad quæ poteſt adduci in argumentum.q.ccccxxxvj.nu.44.fol.556
Lex, filio præterito. ff. de iniuſt. rupt. & irrito teſtamēt. locúmne habeat in filio præterito à linea materna. Et an filius præteritus poſsit dicere teſtamentum nullum.q. ccccxxvj. num.1. & 3.fol. 528.& fol.764
Lex quando ſubrogat loco obligationis, aliquam pœnam, uel aliquid aliud,illa ſubrogatio dicitur alternatiua.q.clxxij. nume. 3.fol.241
Libelli forma in præſcriptione xl. annorum.q.ccccviij.nu.2.fo.500
Libelli forma in materia. c. fin. de fideiuſ.remiſsiuè.q. cxvij. num.2 fol.154
Libelli forma,contra obligatos in ſolidū.q.cccccclxx. nu.4.fol.730
Libellus debet dari,quando mutatæ ſunt perſonæ de iure. q. xxj. num.1.fol.32
Liberi nati tempore mortis hæredum , ſi ſubſtituantur, an etiam nati poſt hæredum mortem uideantur inuitati. q.cccccxj. nu.1. fol.647
Liberi cenſeantúrne admiſsi ad hæreditatem teſtatoris,per hæc uerba,ſi hæres meus ſine liberis deceſſerit,ſubſtituo Caium.q.xxxix. num.1.fol.52
Liberi uenientes ex teſtamēto , reuocant alienata.ib.nu.2.fo. eod.
Liberi qualiter ſuccedant parentibus.q.cclxxx.num.2.fol.372
Liberi maſculi filii teſtatoris , an cenſeantur ſubſtituti , ex uerbis teſtatoris,ſi filii mei deceſſerint ſine maſculis,ſubſtituo Sempronium.q.clxxxiiij.num.2. fol.254
Liberis ſubſtitutis uel immutatis, an remaneat patri inſtituto facultas eligendi.num.3.fol.255
Liberi liberorum,in quibus terminis cenſeantur inſtituti. num.4. fol.255
Liberorum maſculorum appellatione , an contineantur maſculi ex filiis , in patrimonialibus. q. cxxxiij.num.1.fol.178
Liberos habentes duodecim an.an immunes ſint à ſubſidiis Delphina.q.cccej.num.1.fol.490
Libitum unde ducatur.Et quid importet.q. cccclxxv.nu.5. fol. 606
Licentia , uerbum , quid importet. Et unde ducatur.q. cccclxxv. nume.1.& 2.fol.606
Licentia patris an requiratur ſpecialis , uel ſufficiat generalis in donatione facta per filium. q. ccxxiij.num.5.fol.320

Licent

Licentiati in legibus an teneantur ad ſubſidia Delphinalia.q.cccxc. num.1.fol.482
Ligii, qui dicantur. q. cccix. num.1. fol.397
Ligiorum hominum diuiſio bifaria.q.cccxij.num.1.fol.398
Ligius homo non poteſt eſſe duorum.q.cccx.num.1.fol.397
Litigioſa res,an poſsit hypothecari.q.cccxxxvij.num.5.fol.420
Litigioſi uitium, qualiter contrahatur.q.cccxxxvij.nu.6.fol.420
Litigioſi uitium, an duret perempta inſtantia.q.cccxxxvij.num.4. fol.420
Lis quando dicatur pendere.q.cccxxxvij.num.7.fol.420
Lis non dicitur,per ſimplicem citationẽ.q.ccccclxxxviij. nu.1.fo.621
Lis ut dicatur pendere, ſex requiruntur.q.ccccclxxxviij.per diſcurſum.nu.2.3.4.5.6.7.& 8. fol.621
Litis conteſtatio in omnibus non eſt neceſſaria.q.lviij.nu.1.fol.67
Literæ compulſoriæ in contumacem.q.cxix.num.1.fol.134
Literæ quinquennales cõceſſæ creditoribus,an extendãtur ad creditores futuros.q.cix. numer.1. fol.147
Literæ præciſæ obtentæ ſuper inſtrumento obligatorio, habent uim & authoritatem rei iudicatæ.q.lxvj.num.1.fol.76
Literæ compulſoriæ obtentæ ſuper inſtrumento obligatorio, cum appoſitione diei,quid operentur.ibid.num.2
Literæ iudiciales, ut fidem faciant, quid requirant.q.ccccclxxxj.num. 1.fol.613
Literæ ſine teſtium ſubſcriptione, non probant. q.clxxv.num.1.limit.num.2.fol.245
Literæ quinquennales impediántne executionem ſententiæ Parlamenti.q.xcvij.num.1.fol.131
Literarum præciſarum conceſsio, an ualidam conſuetudinem inducat.q.lxxx.num.2.fol.95
Literas gubernatoris Delphinatus frangentes, qua pœna puniantur.q.ccxxiij.num.1.fol.331
Literas curiæ amouens qua pœna puniatur.q. cccccclxxix. numer.5. fol.746
Locum tenens poteſt expedire ea, quæ ſunt meri imperii, de iure Canonico.q.cccccccxiiij.num.2. fol.793
Locus debeátne inſpici in iure ſcripto ſeruando.q.xxiij.nu.4.fol.34
Locus delicti commiſsi, an debeat attendi:an locus, in quo eſt mandans delictum fieri.q.ciiij.nume. 1.fol.142
Ludouicus Rex Francorum,Parlamẽtum Gratianopolitanum inſtituit.q.xliij.num.1.fol.57
Lugduni, ceſsio bonorum liberat, etiam in futurum. q. cccxlij. num.2.fol.427
MAchinans mortem alterius, quãm Imperatoris, an incidat in crimen læſæ maieſtatis. q.cccxliij.num.1.diſting.num.2. fol.427
Machinans mortem unius ex dominis Parlamenti Delphinalis, an incidat in crimen læſæ maieſtatis.ibid.num.3.fol.428

Magiſtratus officium falsò aſſumentes, qua pœna puniantur. q. cccccxxiiij. num. 1. fol. 523

Magiſtri particulares monetarum, tenentur ad ſubſidia Delphinal. q. cccciij. num. 1. fol. 492

Mala fides authoris, an noceat ſucceſſori. q. cccccxvj. nu. 10. fol. 512

Malæ fidei poſſeſſor, quod præſcribat, an ſtatuto poſsit induci. remiſſ. q. ccccix. num. 4. fol. 502

Mandatum ſpeciale, an requiratur in compromiſſo fiendo. q. lxix. num. 3. fol. 80

Manifeſtum dicitur, quod pluribus innoteſcit. q. cccclxxij. numer. 3. fol. 604

Manus mortua eſt, quòd ſi ruſticus decedat ſine libero, uel alio deſcendente, dominus totum accipiet iure peculii. q. ccclxj. num. 1. fol. 449

Manus mortua, an locum habeat, ſubſtituto filio presbytero. num. 1. fol. 450

Manutenentię practica, in Francia. q. cccccclij. num. 7. fol. 702

Maritus an faciat fructus ſuos, de fructibus rerum paraphernaliū. q. cccclxviij. num. 1. fol. 598

Maritus ſi ſæuiat atrocius in uxorem, an liceat ei aufugere, & extra domum mariti ſit alimentanda ſumptibus mariti. q. ccccxxxix. num. 6. fol. 571

Maritus an teneatur alimentare uxorem, durante litigio. q. ccccxxxix. num. 4. fol. 571

Maritus an teneatur alere uxorem, nulla dote ab ea ſibi conſtituta. q. ccccxxxix. num. 1. fol. 571

Martini Papæ cōfirmatio circa ſtylum manutenentiæ, etiam reſpectu cauſarum beneficialium. q. cccccclij. num. 8. fol. 702

Maſculi cenſeantúrne inuitati ad bona teſtatoris, ex tacita mente teſtatoris, excludendo filias. q. clxxxiiij. num. 1. fol. 554

Maſculis uerbum, adiectum in inſtitutione hæredis, uel in primo gradu ſubſtitutionum, an cenſeatur repetitum in ſequentibus gradibus. q. cccclxxxv. numer. 1. fol. 617

Mater tutrix liberorum, ſi conuolet ad ſecundas nuptias, repellitur à tutela. Et quid ita. q. cccccxxxix. num. 1. fol. 677

Medici non tenentur ad ſubſidia Delphinalia. q. cccxciiij. numer. 1. fol. 486

Medicus qui promiſit aliquem curare à podagra, ſi ipſum curet, & poſtmodum ille in eundem morbum reincidat, an medicus ſit liberatus à promiſsione. ibid. num. 2

Medicus qualiter petet ſalarium à curato. ibid. num. 3

Meliorationes factæ in rebus hæreditariis, ad quem ſpectent. q. ccxcvj. num. 2. fol. 386

Membrorum ſuorum dominus nemo eſt. q. cclxxviij. num. 2. fo. 370

Menſa eccleſiæ, quid dicatur. q. cliiij. num. 4. fol. 218

Menſuræ qualitas, & forma, & ubi aſſeruari debeat. q. ccccxc. num. 1. fol. 623

Menſurarum conceſsio, & ſignatio, & fractio minus legitimarum

rum,ſunt miſti imperii. ibid. nume.2
Mercantiæ prohibitæ extrahi extra Delphinatum, an in alieno captæ, cum prohibitis cenſeantur confiſcatæ.q.ccccclxxij. num. 1.fol.734
Mercatores ſe immiſcentes quandoque monetariorum collegio, an debeant gaudere beneficio immunitatis. q. ccccij. numer.4. fol.492
Mercatorum libris ut fides adhibeatur,quæ requirantur.q. cccexlj.num.1.2.3.4.5.& 6.fol.573
Meritorum probatio,non in omni donatione neceſſaria eſt.q. xcv. num.2.fol.125
Meum,quid propriè dicatur.q. ccccxxiiij.num.2.fol.661
Minor, qui non appellauit, an petens reſtitui,audiatur.q.ccccxxxvj.num.107.fol.564
Minor qualiter probetur læſus.q. cxlij.num.1.fol.197
Minor debet probare facultates non ſufficere ad credita. Et id quomodo.ibid.num.2.& 3
Minor ſi ceſſauerit triennio in ſolutione canonis, an tempus ſibi currat.q.clxxiiij.num.2.fol.245
Minor adultus, petens ſe reſtitui aduerſus lapſum temporis, an audiatur.q.xxxj.num.5.fol.41
Minores & reliqui fratres, an poſſint hęredes inſtitui.Et an ualeat teſtamentum. q. cccxxvij. nume. 1.& 2.fol.412
Mobilium & immobilium an habeatur conſideratio propter æquatores.q.lxxxvij. nu.8.fol.107
Monachi delinquentis punitio ad quem pertineat.q.ccccclix.num. 1.fol.710
Monacho clauſtrali poſsintne cauſæ delegari.q. ccccclxiij. num.4. fol.718
Monachus,an poſsit eſſe officialis ſeu iudex.q.ccccclxiij.num.1. diſting.num.2.fol.717
Monachus clauſtralis,an poſsit eſſe aduocatus, procurator, arbiter,uel defenſor.ibidem. num.3
Monaſterium an habeatur loco filii, ut faciat deficere fideicommiſſum.q.cccclxxvij.nu.5.fo.609
Monaſterium an poſsit petere bona uxoris,quæ poſt mortem ſuã omnia bona ſua donabat dicto monaſterio.q.cciiij.nu.2.fol.293
Moneta aurea,an contineatur appellatione monetæ. q. ccccxcij. num.1.fol.624
Monetam quis primùm cuderit. q. ccccxcviij.nu.3.fol.632
Monetam cudendi ius,cui competat.q.ccccxcviij.num.1.fol.632
Monetarii an quid conferant ſubſidiis Delphinal.q.ccccij. num.1. 5.& 6.fol.490.& 491
Moræ purgatio quando admittatur uſque ad litem conteſt.q. clxxj.num.2.fol.236
In mora an quis conſtituatur ante interpellationẽ. q. ccccxcvij. nu. 1.fol.631
Mors ciuilis eſt triplex.q.cccccxvij. num.2.3.& 4.fol.687
Mulier an contribuat quid, & ubi, pro bonis paraphernalibus. q. cccxcvj. num.3.fol.487
Mulier nobilis,nubens plebeio,an

retineat paternam dignitatem. q.cccxlix.num.2.fol.432
Mulier an nubendo uideatur bona ſua in dotem conſtituiſſe. q. ccccxcix.num.2.fol.633
Mulier an cenſeatur conſtituiſſe in dotem nomina,ſiue debita.ibid. num.3
Mulier prægnans citata an teneatur in iudicio cõparere. Et quod non comparentis periculum.q. cclvj.num.1.fol.345
Mulier pro debito ciuili non debet incarcerari.ibid.num.2
Mulier an debeat totam donationem propter nuptias,uel augmẽtum dotis lucrari,moriente marito,pendente termino dato ad ſoluendum ſibi dotem. q. ccccxxx.num.1.fol.535
Mulier poteſt habere bona triplicis conditionis. q. cccclxviij. nu. 4.fol.600
Mulier nobilis, nupta plebeio, an mortuo uiro debeat conferre in ſubſidiis Delphinalibus, unà cũ plebeis.q.cccxlix.num.1.fol.432
Mulier grauida, citata, perſonalitérne teneatur comparere.q.cccclv.num.5.fol.577
Mulier,minor & ruſticus, an poſſint alios teſtes producere poſt didicita teſtificata. q.cxxiiij.nu. 2.fol.164
Mulier quomodo cauere debeat pro donario ſibi facto à uiro. q. ccxlviij.num.1.fol.340
Mulier an poſsit eſſe teſtis in teſtamento, uel codicillis inter liberos.q.cccccxxxviij.nu.1.fo.676
Mulieres & ex eiſdem deſcendentes, an ſuccedant in rebus feudalibus.q.lix.num.1.fol.68
Mulctæ inflictæ clerico antè, quàm ſe allegaret clericum, an poſsint exigi per clericum.q.cccccl. num. 581
Munus perſonale gerere, quis dicatur.q.lxviij.num.3.fol.79
Mutuans pecuniam ad mercandũ, ad medium lucrum & damnum, an ſit uſurarius contractus.q. clxxxvj.num.1.fol.257
Negatoriæ natura.q. xxviij.nu. 4.fol.39
Negligẽtia multiplex.q. cccclxxiij. num.1.fol.604
Negligentia magna,dolo æquiparatur.q.cccclxxij.nu.2.fo.604
Negotia grauia, uel maiora, quæ dicantur. q. ccccxxix. numer. 4. fol.533
Negotia quænam debeant omnino fieri in ſcriptis.q. cccccl xxxij. num.2.fol.750
Negotiationes quæ clericis & nobilibus ſint permiſſæ. q. cxcvj. num.2.fol.278
Negotiorum geſtor,ſolùm expenſas petere poteſt.q. lxviij. nume. 4.fol.78
Nepos ex filia, an excludat ſubſtitutum. Et quid nepote nato ex filia poſt mortem hæredis.q. ccccccxij.nu.1. & 2.fol.347.& 774
Neptis, an dicatur ex proprio corpore nata.q.ccclij.nu.2.fol. 439
Nobiles exercentes officium notariatus, conferunt pro ſubſidiis, unà cum popularibus.q.xc.num. 1.fol.118
Nobiles, laborantes ſuiſmet manibus

nibus in propriis poſſeſsionibus nobilitatis priuilegio non priuantur.q.cccxcij.num.1.fol.483
Nobiles,nobiliter uiuẽtes,ad ſubſidia non tenentur,ne quidem pro rebus regiſtratis.q. ccclxxxiiij.num.1.fol.473
Nobiles quo caſu priuentur priuilegio nobilitatis.q. cxcvj. nume. 1.fol.272
Nobiles,exercentes mercatum,adſtringuntur ad ſubſidia Delphinalia.q.cccxcj.num.1.fol.482
Nobiles operantes propriis manibus, an perdant nobilitatis ius. q.xlj.num.1.fol.56
Nobilis nobiliter uiuens,an teneatur ad ſubſidia Delphinalia:licet bis aut ter ea ſoluerit.q.ccclxxxvij.num.1.fol.476
Nobilitas quomodo probetur. q. ccclxxxvij.num.2.fol.476
Nobilitatem aſſumens per ſe, an & qua pœna puniatur. q. lxxxix. num.2.fol.117
Nomen debitoris,an poſsit in cauſa iudicati capi.Et quid de cõſuetudine Delphinali.q. ccccclxviij. num.1.fol.725
Nomina,an ueniant,legatis mobilibus & immobilibus.q.ccccxcix. num.1.fol.633
Notarii duo cur ferè adhibeantur. q.cxxij.num.2.fol.161
Notarii recipientes inſtrumẽta falſorum contractuum, qua pœna puniantur.q.ccccxxxiij.numer.1. fol.541
Notario cauſæ, aſſerenti in ſuis actis commiſſam ſibi fuiſſe teſtiũ examinationem, an credatur.q. cxxvj.num.1.fol.165
Notarius ut poſsit alicuius notarii prothocolla redigere in formã, quæ & quot requirantur. q. ij. num.2.fol.10
Notarii hæres, an poſsit groſſare notam ſine mandato Iudicis. ib. num.3
Notarius,hæres alterius notarii,an poſsit inſtrumenta eius redigere ſine iuſſu Iudicis.q. cxviij. nume.1.fol.156
Notarius recipiens inſtrumentum contractus iure reprobati, an puniatur.ibid.num.2
Notarius an poſsit conficere inſtrumentum procurationis in cauſa propria.q.cccxviij.num.1.fo.403
Notarius poteſt facere inſtrumentum,in quo ſe obliget alteri. ibi. num.2
Notarius an poſsit notam per eum receptam per interuallum extendere.q.cxxix.num.1.fol.171
Notarius ſi fateatur in tortura, uel aliàs, ſe inſtrumentum falſum confeciſſe, an noceat parti illa confeſsio. q. ccccxxxiij. nume.3. fol.542
Notorium requirit,quòd pars proponat in iudicio.q.ccxxj.num.4. fol.317
Nullitas oppoſita contra ſententiam, impedit executionẽ ipſius ſententiæ.q.l.num.2.fol.56
Nunciatio noui operis, locum etiã habet pro republ.q.ccclx.num.2. fol.449
Nuncio Delphinali ſuper opprobrioſa reſponſione ſibi, ut ait facta,non creditur. Fallit.q. ccccccxx

cccxxvij.num.1.& 2.fol.795
Nuncius falſam relationem faciẽs, qualiter puniatur. q.xliiij.nume. 3.fol.58
Obiectus contra teſtes, nõ probati in cauſa principali, an admittantur in cauſa appellationis.q.ccccc.num.1.fol.634
Obligatio requirit duo extrema. q.cxlvj.num.2.fol.205
Obliuio præſumatúrne in teſtatore ſecundò teſtante.q. cxxvij. nu. 4.fol.166
Occultans inſtrumentum aliàs à ſe productum, qua pœna puniatur. q.ccxlv.num.1.fol.338
Occupatio iure peculii, hodie correcta eſt.q.ccc.num.3.fol.389
Oeconomum Eccleſiæ citari ſufficit, in cauſis tangentibus Capitulum Eccleſiæ. Et quid de qualibet uniuerſitate.q.cccxxj. num. 1.& 2.fol.406
Officialis an poſsit laicum punire, pro iniuria illata clerico. q. cccccxlij.num.1.diſting.num.2.& 3. fol.716
Officium quod ſit hodie ſubrogatum loco Quæſtoris.q.ccccxxxvj.num.40.fol.555
Officium publicum bonam fidem inducit.q.cxxix.num.2.fol.171
Omne qui dicit, nihil excludit.q. cccclviij.num.2.fol.590
Onus ſpecificandi clauſulas derogatorias, ſcienti imponitur. q. cxxvij.num.3.fol.166
Operas ſuas an quis poſsit locare in perpetuum.q.cccxiiij.nume.2. fol.399
Opinio Doctorum, an releuet ab expenſis.q.cclxxvij.nu.1.fol.369
Opponi de nullitate contra treis conformes ſententias, quando poſsit.q.cccccl xxix. nu.4.fo.745
Ordinarius an poſsit beneficium cõferre irrequiſito patrono eccleſiaſtico. q.ccclxxiij. numer.3. fol.463
Ordo iudiciarius, quando ſeruandus in commiſsione cauſæ facta à Iudice.q.lxx.num.2. fol.81
PActa de dote lucranda, & de donatione propter nuptias, debent eſſe æqualia reſpectu quotæ.q.cccccl xvj.nu.4.fol.720
Pactum adiectum, quòd ſi infra xviij. menſes reſtitueret, uenditio haberetur pro non facta, utrum excuſet proximiorem à lapſu anni.q.cclvij.num.2.fol.346
Pactum ſi apponatur in uenditione aut reuenditione alicuius rei, quòd ſi emptor alteri uendat, uenditor poſsit habere rem pro eo pretio, quo alteri uendetur, an non obſtante tali pacto dominium tranſeat in emptorem. q.cccccl xix.num.2.fol.727
Pactum creditoris cum debitore, quòd ipſe faciat fructus ſuos, an ualeat.q.ccccxxxij.nu.14.fo. 540
Pactum legis commiſſoriæ, qualiter fiat in pignoribus. q.vj. num. 1.fol.13
Pactum legis commiſſoriæ an in pignoribus iuramẽto firmatur. ibid.num.2
Pactum de redimenda re pignori data, an ualeat.ibid.num.3
Palatium Epiſcopi, an gaudeat immunitate.q.cxxj.num. 4.fol.158

Papa moriente, an expiret poteſtas data conſeruatoribus. q. ccxlvij. num.1.fol.340
Papa, uel delegatus an poſsit conferre beneficium, inconſulto pa trono laico. q. ccclxxiiij. num.4. fol.463
Papæ authoritas. q.cccccclxxxix. nume.5.fol.758
Paraphernalia, unde dicantur. q. cccclxviij.num.5.fol.600
Pars una an teneatur alteri parti exhibere inſtrumentum faciens pro limitatione mandamẽti ſui. q.cxciij.num.4.fol.274
Pars una an poſsit compellere aliã ad concludendum in cauſa. q. cccccclxxxvij.num.1.fo.755
Pars una petitionis ſi probetur, an pro illa parte probata, poſsit ſen tentia ferri in actione reali uel perſonali.q.xxvij.nu.1.fol.58
Pars maior congregatorum, ad col lectæ impoſitionem, an liget mi norem. q. ccccccxxxj. numer. 7. fol.811
Pars poteſt petere ſecuritatem ſibi præſtari à Iudice.q.cccexviij.nume.6.fol.518
Pars uolens deducere petitorium in beneficialibus, admittitur ad corroborationem poſſeſſorii.q. lxxj.num.1.fol.82
Pars quomodo, & quando poſsit inſtrumentum de falſo arguere. q.cxxxj.num.1.fol.174
Pars non citata ad uidendas teſtiũ atteſtationes, an poſsit conſentire.q.ccxvj.num.2.fol.311
Partem ſi quis reliquit ad pias cauſas, & partem non, an ualeat teſtamentum.q.cccccxliij.num.14. fol.582
Partem cenſus qui ſoluit, an euitet commiſſum totius rei emphyteutecariæ. q. clxxiij. numer. 1. fol.244
Parti, cõtra quam dantur obiectus, licitúmne ſit dare alios articulos ſaluatarios.q. ccccc. nume.2. fol.635
Pater ſi quid donet filio, & id tacitè, an intelligatur de donatione propter nuptias.q. cxlv. nume.5. fol.203
Pater ſi iuramentum adiecit in recognitione talliæ, an filius tali iuramento adſtringatur.q.cccxv. num.3.fol.400
Pater an teneatur aliquid relinquere filio naturali, in teſtamento.q. cccexxvj.num.8.fol.529
Pater quantum conferre poſsit filio.q.cxlvj.num.3.fol.207
Pater an poſsit per fideicommiſſum in dote filiæ ſubſtituere.q. ccccccxij.num.1.fol.776
Pauperi non habenti unde cauſam tueatur, Iudex debet ſumptus decernere.q.cccccclxj.nu.1.fo.715
Peccatum non eſt in permittente ſoluere uſuras.q. cccccclxxxj. nume.3.fol.749
Pecuniæ mutatio ſi fiat, & agatur de ſolutione, an de fortiori uel uiliori fienda ſit ſolutio.q. ccccxciij.num.1.fol.625
Pedagium ſi quis fregerit, emolumentum cõdemnationis cui applicetur.q.ccccxiij.nu.1.fol.506
Pedagium qui emit, an uideatur pœnas tranſgreſſorum emiſſe. ibid

ſbid.num.2
Pœna corporalis,poteſt à Curia ſæpe mutari in pecuniariam. q.cccccclxxix.num.2.fol.745
Pœna ſtatuti non habet locum, ſi ſtatuto ciuitatis caueatur,ne quis alienet rem ſine ſolutione gabellæ.q.cccccxc.num.2.fol. 760
Penſio annua ſuper feudis Delphinalibus impoſita.q. clxxxiiij. nu. 1.fol.153
Penſio an poſsit imponi in re emphyteutecaria,ibid.num.2
Penſio annua, an poſsit peti pro annis futuris.q. ccccclxxvj. num. 5.fol.742
Penſionis diminutio, an debeat fieri propter belli aut peſtis interuentum.q.cccccccxxx. num. 1.& 2. fol.804
Percepta iure ſubſtitutionis pupillaris,an ueniant in fideicommiſſo uniuerſali,q. cccij. numer. 3. fol.393
Perdita in ludo alearum an poſsint repeti.q.ccccclxxxj.nu.2.fo.749
Permiſsio comparatiua.q.cxj.num. 1.fol.149
Permiſsio ſimplex.ibid.num.3
Ex Permutatione aliquis recepit rem aliquam immobilem,& preterea decem florenos, an ſit in totum permutatio,uel uenditio, uel pro parte.q.xcij.nu.2. fol.121
Periurus qualiter puniatur.q.clxxviij.num.4.fol.248
Perſonalis,& hypothecaria an poſſint eodem libello intentari. q. cviij.num.1.fol.146
Perſonæ miſerabiles,quæ dicantur. q.ccccclxvj.num.1.fol.724
Peti aliud pro alio an poſsit: ſicut ſolui aliud pro alio. q. ccclviij. num.1.fol.447
Petitio hæreditatis directa, an competat ei, qui agit uigore Codicillorum.q.ccxxiij.nu. 4.fol.408
Petitorium.& poſſeſſorium nihil inter ſe habent commune. q. 1. num.2.fol.8
Pignoratio poſsitne fieri die feriata ob honorem Dei, uel Sanctorum. diſting. q.ccxv. nume.5. fol.308
Piſces ſtagni,dicantúrne pars fundi.q.xcj.nu.4.diſtin.nu.5.fol.119
Plebeii habentes iuriſdictionem in caſtra & homines, an teneantur ad ſubſidia Delphinalia. q. cclxxxv.num.1.fol.474
Plebeii non habentes caſtra, ſed feuda particularia, tenentur ad ſubſidia Delphinalia.q. ccclxxxvj.num.1.fol.475
Poſitione negata, an poſsit quis ſe iuuare.q.clxxxij.num.1.fol.252
Poſſeſsio, duplex eſt.q. cccccccxxxix.num.4.fol.800
Poſſeſsio, dictio, eſt ambigua.ibid. num.5
Poſſeſsio an continuetur de patre ad filium.q.ccclvj.nu.3. fol. 444
Poſſeſsio naturalis, an transferatur, ſi fiat contractus intra rem propriā.q.cccccciij.nu.1.fol.768
Poſſeſsio an cōtinuetur contra ſucceſſorem in beneficio, uel in re prophana.q.cccccccxxix. nume.1. fol.797
Poſſeſsio ficta,non ſufficit ab conſtitutionem precarii. q. cccccx. num.2.fol.645

Poſſe

Poſſeſsio ciuilis,quot & quos effe-
ctus operetur.q.ccclvj. numer.1.
fol.444

Poſſeſsio ei adiudicari debet, qui
potiora iura oſtenderit. q. lxxxv.
num.2.fol.103

Poſſeſsio an transferatur per in-
ueſtituram.q.ccccxv.nu.2.fo.509

Poſſeſsio an transferatur iure ipſo,
abſque reali traditione. q. xxij.
num.2.fo.32

Poſſeſsionem habens realem, an
præferatur habenti ciuilem. q.
xxij.num.3.fol.eod.

Poſſeſsione de præterito probata,
non præſumitur ex ea domi-
nium.q.xxviij.num.2.fol.39

Poſſeſsionem habens rei uenditæ
uel donatæ, per precarium, uel
retētionem uſusfructus, præfer-
tur habenti poſteà realem.q.cxij.
num.1.fol.150

Poſſeſsionem habens in aliquo ter
ritorio, contribuere debet mu-
nitione loci.q.vij.num.1.fol.15

Poſſeſſor pacificus quis dicatur.q.
lxxxv.num.3.fol.103

Poſſeſſori hæreditatis,competátne
ſemper beneficium l. edicto. C.
de edi.di.Adr.toll.q.cxxxij.num.
4.fol.175

Poſſeſſores tertii, an debeant ge-
neraliter uocari in declaratione
hypothecariæ actionis. q. cccc-
xxxij.num.3.fol.538

Poſſeſſoribus pluribus exiſtenti-
bus, utrum creditor poterit eli-
gere, quem uoluerit, uel agere
contra quemlibet pro rata. q.
ccccxxxij.num.4.fol.538

Poſsidens rem aliquam, dubitans
in ea turbari, appellat extra iu-
diciū.q. ccccxxxvj.nu.73.fo. 560

Poſsidens lite pendente nō debet
teneri in poſſeſsione.q. ccclxvj.
num.1.fol.455

Poteſtas paterna ſola, an attenda-
tur in iudiciis.q.liiij.nu.1.fol. 62

Precarii conſtitutio.q.eccccix.num.
1.fol.645

Precarii conſtitutio poſsítne idem
operari in perſonā ſecundi do-
natarii, quod in perſonam pri-
mi,factis donationibus duabus
ſucceſsiuè in contractu, diuerſis
perſonis.q.cccccxij.nu.1.fo.648

Præcepto Iudicis an ſit obtempe-
randum.Et an negligētibus pœ-
na infligatur. q. ccclix. numer.1.
fol.448

Præciſarum literarum ſpecies. q.
ccccxxj.num.4.fol.521

Prædicatores an debeant præce-
dere minores.q.cccccij. nume.5.
fol.637

Præfecti prætorio, ſecundum con-
ſcientiam iudicant.q.xxix. num.
1.fol.40

Præfectus prætorio quis dicatur: &
eius poteſtas.q.l.num.4.fol.56

Prælationis ius an poſsit alteri ce-
di ſiue remitti. q.ccccxj.nume.1.
fol.505

Prælatus nouus an poſsit res ſeu
iura Eccleſiæ poſsidere.q. ccclv.
num.1.fol.444

Prælatus an poſsit dare laico in
compenſationem,aliquam pen-
ſionem ſine conſenſu capituli.q.
clxxix.num.1.fol.249

Presbyter an liberetur à patria po-
teſtate.q.ccclxxxij.nu.2.fol.472

Præſens, quis, & quot modis dicatur. q. cccccclxx. num. 2. fol. 730
Præſentatio in campo duelli, quomodo, & quando fieri debeat, & quæ proteſtationes ſint præſtandæ. q. ccccccxxij. num. 1. fol. 785
Præſcribátne excommunicatus, durante excõmunicatione. q. ccccxvj. num. 16. fol. 515
Præſcribatúrne contra fiſcum diſting. q. ccccxvj. num. 1. fol. 510
Quo tempore præſcribatur officio Iudicis. q. ccccxvj. nume. 14. fol. 514
Præſcriptio contra eccleſiam, an incipiat currere à tempore prælati malè alienantis. q. cl. nume. 1. & 2. fol. 213
Præſcriptio ſi non opponatur, an Iudex poterit ſupplere & admittere. q. ccxxj. num. 1. fol. 316
Præſcriptio actionis perſonalis debitoris contra creditorem. q. cxcix. num. 1. fol. 280
Præſcriptio an interrumpatur per ſententiam arbitri. q. ccccxvj. nume. 7. fol. 512
Præſcriptio an aliquibus caſibus ceſſet. ibid. num. 8
Præſcriptio debitoris an currat cõtra debitorem, intermiſsione unius penſionis annuæ. q. ccccvj. num. 1. & 2. fol. 405. 406
Præſcriptio triplex, odioſa, fauorabilis, & partim odioſa, partim fauorabilis. q. ccccxvj. nume. 1. 2. 3. 4. fol. 510. & 511
Præſcriptio annuæ præſtationis, quanto tempore acquiratur. q. ccccvij. num. 1. fol. 497
Prẹſcriptio quadraginta annorum, currit contra Eccleſiam, excepta Rom. q. clxj. num. 2. fol. 226
Prẹſcriptio uel uſucapio an aliquo caſu dormiat. q. ccccxvj. num. 13. fol. 514
Præſcriptioni annuæ præſtationis, non ſufficit probare curſum tẽporis: ſed debet cauſa ſpecifica allegari. q. ccccviij. nu. 1. fol. 500
Præſcriptionis cuiúſnam hic rationem habeamus. q. ccccxvj. num. 5. fol. 511
Præſcriptionis xxx. annorum exceptio, an impediat litis conteſtationem. q. ccccxvj. num. 15. fo. 514
Præſcriptio introducta ex ſtatuto, currátne cõtra pupillum. q. xxxj. num. 2. fol. 41
Præſcriptiones legales an & quando currant contra minores. ibid. num. 3
Præſcriptio inchoata in perſona minoris, an currat contra minorem. ibid. num. 4
Præſumptio oritur ex facto antiquo. q. ccclvij. num. 2. fol. 446
Pretium, an poſsit peti pro annis præteritis. q. cccccclxxvj. nume. 6. fol. 742
Præteritio, & exhæredatio, quidnam differant. q. cccccxxix. num. 2. fol. 664
Primogenitus, ſeu primonat⁹, quis dicatur. q. cccccvj. num. 3. fo. 642
Princeps alicuius patriæ, an poſsit à ſuis ſubditis quid exigere pro bello inferendo, & ſubſtituendo. q. cccccclj. num. 11. fol. 697
Princeps temporalis an ſuper iuramento poſsit diſpenſare. q. cxciiij. num. 1. fol. 128

Princ

Princeps an poſsit appellationem deſertam admittere. q. ccccxxxvj.num.95.fol.563
Princeps ſecularis an poſsit diſpenſare ſuper iuramento.q.clxxviij. num.3.fol.248
Princeps an poſsit cauſam in alio iudicio pendentem, indeciſam ad ſe aduocare.q.ccccxl. num.1. fol.572.
Princeps quilibet an poſsit habere parlamentum,ſicut Rex Franciç. q.xliij.uum.2.fol.57
Princeps non debet bellum ſuſcipere & gerere in præiudicium ſubditorum.q.cxiij. nu.3. fol.151
Principi quid aſſerẽti in ſuis literis patentibus, an credi debeat.q. cccclxxxj.num.2.fol.613
Principes adorantes falſos deos, qua pœna puniantur. q. ccccclxxxix.num.2.fol.757
Prior cõuentus prædicatorum, minorum, an poſsit conferre euchariſtiam uel extremam unctionem ſuo religioſo, extra terminos conuentus.q.cccccij.num.3. & 4.fol.636
Priuilegia de decimis non ſoluendis quatenus extendantur. q.ccvij.nmm.1.fol.298
Priuilegiorum conſeruatores, non ſunt hodie reuocati per pragmaticam ſanctionem. q.xviij.nu. 1.fol.28
Priuilegium conceſſum ab alio, quàm ab Imperatore, Papa, Rege franciæ, uel Delphino, teneátne.q.cccliiij.num.1.fol.442
Priuilegium conceſſum per principem alicui uillæ de exemptione pedagii,per terram eiuſdem principis,an ad terras poſteà q̃ſitas extẽdatur.q.cccclxxxix. nume.1.& 3.fol.622
Pro,dictio,conditionem importat. q.cccccxxxij.num.7.fol.831
Probandum in iudicio aliquid qui ſe adſtringit,ſi non probet, perdit cauſam.q.ccclxv.nu.1.fol.454
Probari ſtatim, uel de proximo fieri, quando quid dicatur. q. cxxij.num.2.fol.175
Probatio ad obtinẽdũ in hypothecaria an ſufficiat, ſi creditor probat per teſtes, quòd uidit debitorem poſsidere.q.ccccxxxij.nu. 6.fol.538
Probatio tituli clericalis, eſt quid ſpirituale.q.cxxxviij.nu.3.fo.187
Probatio centum annorum quomodo poterit fieri.q.cxciij.num. 3.fol.446
Probatio centum annorum, quomodo poteſt fieri. q. ccclvij.nume.1.fol.274
Procedendi ratio, in cauſa appellationis quæ interponitur à reintegratione poſſeſsionis, uigore ſtatuti Delphinal.q.ccccxxxvj. num.51.fol.557
Procedi poteſt in cauſa inquiſitionali,ſiue litis conteſt.q.cxliij.nume.4.fol.199
Procedi qualiter debeat in actione hypothecaria, ſi tertius poſsidet.q.ccccxxxij.num.1.fol.537
Proceſſus contra abſentem accuſatum de grauamine,de iure canonico,an ualeat.q.ccccxxix. nu. 3.fol.533
Proceſſus nullus, poſsitne de par-

tium conſenſu ualidari.q. ccxvj. num.1.fol.310
Proceſſus quomodo fiat cõtra abſentem de graui crimine accuſatum.q.ccccxxix.num.1.fol. 532
Procurator, in cauſa, quam ducit, non debet admitti in teſtem.q. xlv.num.1.fol.59
Procurator falſus, quis dicatur. q. clxxiij.num.2.fol.242
Procurator an poſsit ſine ſpeciali mandato iuriſdictionem prorogare.q.cclxxv.num.2.fol.376
Procurator num admittatur ad pro probandas cauſas abſentię, quas allegat. q. cccxxxviij. numer. 4. fol.422
Procurator num interueniat, ſi ſtatuto pro pœna corporali debeat imponi pœna pecuniaria. ibid. num.5
Procurator generalis ad omnes cauſas, an poſsit comparere in cauſa criminali ſine ſpeciali mãdato.ibid.num.6
Procurator an admittatur ad declinatoriam fori, uel dilationem cauſæ, opponendam.ibid.nume. 2.fol.421
Procurator an admittatur in cauſis criminalibus, ad media cauſæ.q. cccxxxviij.num.1.fol. 421
Procuratores, quamuis nobiles, tenentur ad ſubſidia Delphinalia. q.cccxcix.num.1.fol.489
Procurator an poſsit prorogare iuriſdictionem ſine ſpeciali mandato.q.cccclij.num.2.fol.594
Procurator ſi decedat ante cauſæ ſententiam, an poſsit ſententia ferri in perſonam domini cauſæ.q.lxxxvj.num.1.fol.104
Procuratore domino litis, & domino cauſæ mortis, in cuius perſonam ferenda ſit ſententia.ibi. num.2.fol.104
Procuratores, nobiles, teneantúrne conferre in ſubſidiis Delphinalibus.q.lxxxix.num.1.fol.117
Procuratorium an ſit reuocatum, domino moriente pendente lite.q.ccccxxxj.num.2.fol.536
Proditor, quis dicatur.q.cxcj. num. 5.fol.269
Profeſsionem facere quando quis cenſeatur.q.cccccij.nu.1.fol.636
Promiſsio & iuramentum, debent intelligi ſecundum terminos iuris communis.q. xcvj. numer. 3. fol.127
Pronunciari an poſsit in criminali, ex probatione habita in cauſa ciuili.q.cccxlij.num.3.fol.427
Pronuncians ſe Iudicem non competentem, an poſsit illam interlocutoriã reuocare.q. ccccxxxvj. num.93.fol.553
Pronunciatio ſuper exceptione dilatoria, an ſit interlocutoria. q. x.num.3.fol.18
Pronunciationes latæ poſt, in executionem ſententiæ, ſíntne interlocutoriæ.q.xj.nu.3. fol. eod.
Proprietarius, an uſufructuarius debeat inueſtire de re feudali, uel emphyteutecaria.q. cccclxxvij.num.1.fol.608
Prorogatio an uideatur facta iuriſdictionis, ſi quis ſe ſubmittat cognitioni Iudicis.q.ccclxx.num.1. fol.468
Protectio & defenſio an intelligãtur

tur cum armis.q.cccccclxxxiij.nume.1.fol.752
Protegere uerbum,quid importet. q.cccccclxxxiij.num.2.fol.752
Proteſtatio uel denunciatio alicui facta, an poſsit per iuramentum probari. q. ccccccxiiij. num. 2. fol.777
Proteſtatio per aliquem facta probatur iuramento. q.ccv. numer. 2.fol.295
Proteſtatio domini an ualeat,quòd utrunque petere poſsit, penſionem & commiſſum.q. clxxij. nume.1.fol.239
Proteſtationis uſus.q. lv. numer.2. fol.64.& q.clxxij.num. 2.fo.240
Prothocollorum emolumenta, an ueniant in legato omnium bonorum.q.ccccccxlj.nu.4. fol.680
Prothocollum debet exhiberi, ſi inſtrumentum de falſo redarguatur.q.xix.num.5.fol.29
Prothocolla debent remanere penes hæredem notarii.ibid.nu.6
Prouiſio facta reſpectu caſus expreſsi, non porrigitur ad omiſſum.q.cccccxxxj.num.2.fol.668
Puella,Ioanna nuncupata, quando regnarit.q.lxxxiiij. num.2.fo.101
Pupillaris expreſſa,an excludat matrem etiam in legitima.q. cccccxxxiij.num.1.fol.669
Pupilli cauſa, fauorabilis eſt, utroque iure id teſtante. q. ccccccxxxj.num.3.fol.808
Pupillus & adultus, ubi æquiparentur.q.ccccxxxv.num. 2.fol.544
Pupillus non ſeruiens domino, an punietur feudo.q. ccccxxxv. nume.4.fol.544.
Pupillus non debet educari apud tutorē, ſi ſit ſubſtitutus. q. cccccxxxix.num.3.fol.677
QVarta Trebellianica retenta, an poſsit ex ea detrahi alia, ſi hæres detrahens alium inſtituat,& per fideicommiſſum ſubſtituat.q.liij.num.2.fol.61
Quarta Trebellianica an detrahi poſsit de legato de portione hæreditatis, uel aliqua re de facto,uel de legitima filii.q. ccxcvj.num.3.fol.386
Quartæ Trebellianicę prohibitio, facta per teſtatorem in primo gradu ſubſtitutionis, an porrigatur ad oēs ſubſtitutiones in cæteris gradibus ſubſtitutionū ſubiunctas.q.cccccxlv.num.1.fo.684
Quæſita per filium,patri non quæruntur eo mortuo.q. cxlvij.num, 2.fol.208
Quomodocunque, & Qualitercūque uſus.q.ccxxix.num.2. fo.327
Quo tempore præſcribatur officio iudicis. q. ccccxvj. num. 14. fol.514
RAtificare infra decem dies an debeam appellationē meo nomine factam. q.ccccxxxvj.nu. 103.fol.564
Ratificationis uſus, & tempus. q. xiij.num.2.fol.22
Rebelles & infideles qui dicantur. q.cccccclxxxix.num.4.fol.757
Rebellis contra papam qua pœna puniatur. q. cccccclxxxix. num.6. fol.758
Recedere quando liceat à proprio uerborum ſignificatu.q.cccccxlviij.num.1.fol.689

Recognitio ſola, an efficiat quem hominem alterius.q.cclxxij. nume.4.fol.363
Reconuentio an admittatur in cauſa appellationis.q.ccccxxxvj. nume.102.fol.564
Regiſtrum notæ, an faciat fidem. q.xix.num.3.fol.29
Regiſtrum, quid remiſsiuè. q. ccclxxxj.num.2.fol.471
Regionis conſuetudo inſpicitur, in ſolennitate actus,de quo agitur.q.cclxij.num,3.fol.352
Regula, dolo facis, an & quando locum habeat in materia teintegrationis.q.xxxvij.nu.5.fo. 49
Relaxans à carcere delatum, uel compeditatum, an incidat in crimen legis Iuliæ maieſtatis. q. ccccxxxvij.num.5.fol.569
Relictum pium an poſsit Epiſcopus in aliam piam cauſam conuertere.q. cccccclvj. nu.1.fol.707
Religioſi & fratres mendicantes, an poſsint adhiberi teſtes in teſtamentis & codicillis. q. cccccxvij.num.1.fol.654
Religioſi & fratres mendicantes, quatenus uidentur ſimiles mortuo.ibid,num,2
Religioſi & fratres mendicantes, an poſsint eſſe teſtes in contractibus.q.cccccxvij.num.4.fo.655
Religioſus an ſufficiat, quòd iuret ad pectus. Et quid de conuerſo. q.ccccccxv.num.1.& 2,fol.777
Remaneat, uerbum, in donatione inter uiuos, quid importet.q.ccccccx.num.1.fol.646
Remiſsio criminoſi de uno loco ad alium ut fiat,ſex requiruntur. q.ccij.num.1.fol.289
Remiſsio an debeat fieri in contractibus.q.ccij.num.3.fol.296
Remiſſus an debeat præſentari cũ eodem proceſſu facto coram remittente.q.ccij.num.6.fol.291
Remittens literas Curiæ, à manu ſeruientis, qua pœna puniatur. q.cccccclxxix.num.5.fol.746
Renunciari an poſsit præſcriptioni xxx.uel xl. annorum, ex pacto inter contrahentes adiecto. q.cccxix,num.·.fol.404
Renunciatum ſi fuerit arbitrio boni uiri,cum iuramento, ad illud tamen poteſt recurri, ubi foret grauis læſio.q.cccccxix. nume.1. fol.656
Renunciatio ſuper fundi dotalis alienatione, aut pacto de non ſuccedendo patri, non ualet. q. cccl.num.4.fol.435
Renunciatio filiæ circa bona paterna & materna, extendatúrne ad ea,quæ pater perdidit conuolando ad ſecunda uota. q. ccxxviij.num.2.fol.326
Renunciatio & concluſio an requirantur in cauſa denunciationis uel accuſationis. ibid. numer.2. fol.289
Renunciatio boni uiri arbitri,habet tacitam conditionem.q.ccccccxix.num.2.fol.657
Renunciatione & concluſione facta in cauſa,an partes poſteà admittantur ad productionem inſtrumentorum.q. ccj. nu.1.fo.188
Renunciationes à iure prohibitæ, non recipiunt interpretationem extenſiuam. q. ccxxxj. numer. 2. fol

fo.329
Repetendi ius, quid requirat.q.cclxxxviij. num.2.fol.378
Reſponſio ad poſitiones, per, credit,uel, non credit, an ſufficiat. q. cccxxxiiij.num.1.fol.417
Repreſaliæ, non ſunt de iure ciuili,aut canonico permiſſę.q. xxxij.num.1.fol.43
Repreſaliæ poſsíntne concedi cōtra clericos.Et quomodo.q.xxxiiij.num.1.fol.46
Repreſaliæ poſſunt concedi, contra eum, cuius culpa conceduntur.ibid.num.2
Repreſaliæ ut concedantur, an ſuperior ſit primò adeundus. q. xxxiij. num.1.fol.45
Re uendita per debitorem in fraudem creditoris, capta & incantata pignori, uter præferatur.q. lxxxj. num.1.fol.97
Re cadente in commiſſum, an dominus non poterit agere poſt quinquennium. q. ccccxij. num. 1.fol.505
Re poſita ad manus Curię,an poſtea fiat recredentia potius ius habentibus in poſſeſſorio.q.cccccliij.num.6.fol.701
Rem feudalem ſi emerim, & uelim præſtare fidelitatē domino, cum recognitione homagii, an dominus poſsit recuſare.q. ccccxv. num.1.fol.508
Rem emphyteuticariam quibus ſit prohibitum alienare.q. cccliiij. num.7.fol.185
Res inutiles eccleſiæ, poſsíntne alienari ſine ulla ſolennitate.q. clvj.num.1.& 2.fol.220
Res an poſsit auferri conductori, non obſtante hypotheca,ſoluendo ei intereſſe.q.cccclxxx. num. 6.fol.612
Res eccleſiæ ut alienentur,quid requiratur.q.cxlix. num.1.fol.212
Res quando dicatur integra, ut mandatum non expiret morte. mādantis.q.ccccxcj.nu.1. fo.623
Rem meam apud officiarios ſequeſtratam, an poſsim uendere pro uictu, ſi non ſit mihi unde uiuam.q. lxxxj.num.2.fol.97
Res emphyteutica an poſsit alienari irrequiſito domino.q.xlviij. num.7.fol.64
Res litigioſa an poſsit hypothecari.q.ccccxxxij. num.16.fol.540
Res eccleſiæ in emphyteuſim dari poſſunt,ſine ſolennitate.q.c.nume.1.fo.135
Res emphyteuticaria quo caſu cadat in commiſſum.q.cj. nume.2. fol.136
Res an dicatur litigioſa, per ſimplicem citationem.q. cccclxxix. num.3.fol.611
Res an poſsit capi iure prælationis, in donatione.q.cccccviij. nume. 2.fol.645
Res teſtatoris alienari poſſunt,propter æs alienum, non obſtante quacunque prohibitione.q.xcvj. num.2.fol.527
Res eccleſiæ quibus de cauſis poſſint alienari.q.cccccxciiij. num.1. fol.762
Res eccleſiæ an præſumatur alienata in utilitatem eius.q. clj.nume.1.fol.214
Res ſequeſtrata an poſsit interim

uendi.q.ccx.num.3.fol.300
Rerum appellatione, an contineãtur iura, & actiones.q.ccxcj. nu. 2.fol.381
Reſcindẽs & reſciſſorium poſſunt in eodẽ iudicio intentari.q. cxl-num.1.fol.198
Reſcripta papalia ſunt cõtra pragmaticam ſanctionem. q.xvij. nu. 2.fol.28
Reſcriptum impetratum à Principe, quòd ſententia non mandetur executioni, donec de meritis cauſæ reuiſionis fuerit cognitum, an ualeat.q. ccccxx. num.1. fol.520
Reſcriptũ Philippi Francorum Regis, circa materiã duelli. q.ccccccxvij.num.2.fol.779
Reſortus, quid.q.cccccxviij. num.1. fol.655
Reſortus an ſit de eſſentia feudi.q. cccccxviij.num.2.fo.655
Reſtitutio in integrum non perpetuatur litis conteſtatione. q.cxliij.num.2.fol.199
Reſtitutio in integrum poſtulata, an impediat executionem ſententiæ.q.ccxv.num.7.fol.309
Reſtitutio in integrum, ex generali clauſula, ſi qua iuſta cauſa &c. utrum maiori negligenti conficere inuentarium infra tempus à iure ſtatutũ, dari poſsit.q.cccclxxij.num.4.fol.605
Reſtitutionis in integr.beneficium, an poſsit cedi.q.cxlj.nu.2.fo.196
Reuocatio donationis an tranſeat ad heredes.q.ccxiiij.nu.1.fo.305
Reus confeſſus, an poſsit condemnari ſuper proceſſu nullo.q. ccxvj.num. 3.fol.311
Reus quando dicatur eſſe in mora.q.cccxcvj.num.2.fol.630
Reus ad quem locum debeat adduci ad perſeuerandum in confeſsione facta in tormentis. q. cccxxxix.num.2.fol.423
Rex Franciæ, an ſit ſubditus Imperatori.q.ccxxxix. num.2.fol. 334
Rex Franciæ, an poſsit alienata reuocare, ſine metu periurii. q.ccxxxix.num.1. fol.334
SAbaudiæ Iudex laicus, cognitionem & iudicium Iudæorum blaſphemãtium fert. q.lxiij. num.2.fol.72
Sacerdotes ſunt exempti à ſubſidiis Delphina.q.ccclxxxviij. nu. 7.fol.478
Salarium operariis quomodo ſoluendum ſit, in multiplici ſalariorum differentia.q. cclij. num. 1.fol.343
Salarium cum expenſis quibus ſolui debeat.q.lxviij.num.6.fol.78
Saluagardia Delphinalis non tollit ordinariam iuriſdictionem. q.lvj.num.1.fol.65
Saluamgardiam infringentis pœna quæ ſit.ibid.num.2
Saluamgardiam infringens, qua pœna puniatur.q. ccccxviij. nu. 1.fol.517
Saluagardia an poſsit concedi in territorio alieno.ccccxviij.nu.2. fol.518
Saluagardia à quo detur, & quanto tempore duret. ibid. num.3. fol.518
Saluagardia pro eundo, an intelligatur etiam data pro redeundo, ibid

ibid.num.4
Saluuſconductus datus hoſti, an debeat ſeruari.q.ccccxviij.num. 5.fol.518
Sanctio pragmatica, quãdo, & ubi habeat locum.q.ciij.nu.1.fo.140
Sanctiones cõſeruatoriæ,ſunt permiſſæ de iure communi. q.xvij. num.1.fol.28
Scripturæ in monumentis faciunt rem notoriam, non tamen fidẽ. q.cccccclxxxij. num.4.fol.751
Schiſmatici adorantes falſam eccleſiam,capti in bello, furca ſuſpenduntur. q. cccccclxxxix. nume.3.fol.757
Secretarii ſupernumerarii in curia Parlamenti Delphinal. tenentur ad ſubſidia Delphinal.q. cccxiij. num.1. Ratio. num.2.3.4.5. & 6. fol.484.& 485
Secretarii parlamenti, an debeant exigere decimam de condemnationibus. Et pœna exigentiũ. q.ccccxxxiij.num.1.& 2.fol.542
Seditio ſi fiat publicè, uel priuatim, ad quem ſpectet cognitio. q.ccccxxxvij. num.8.fol.569
Sententia Iudicis à quo, an confirmetur per appellationem interpoſitã.q.ccccxxxvj. nu.14.fo.551
Sententia lata cõtra unum ex mercatoribus, pro ſolutione pedagii, an noceat aliis, qui partem non fecerunt. q. cccccxlix. num. 1.fol.691
Sententia condemnatoria, an abſolutoria debeat ſequi, ſi qualitas in actione uel accuſatione nõ fuerit probata.q.cccccliij.nu. 1.fol.703
Sententia,Condemno te in xx. reſeruata tibi exceptione ſolutionis,non ualet.q. lxvij.nu.1. limit. num.2.fol.77
Sententia an ualeat, intentata hypothecaria contra tertium poſſeſſorem, non facta diſcuſsione bonorũ principalis.q.ccccxxxij. num.9.fol.539
Sententia lata teſtibus non publicatis,an ſit ipſo iure nulla.q.cccccclxxxvj.num.1.& 2.fol.754
Sententia lata contra principalem, an poſsit mandari executioni contra fideiuſſorem, ſine nouo proceſſu. q.xxvj.num.1.fol.310
Sententia lata contra minorem xxv.annis, curatorem non habentem, eſt ipſo iure nulla. Et quid de contractu. q. ccccxciiij. num.1.& 2.fol.628
Sententia Iudicis appellationum, lata poſt deſertionem, an ſit nulla.q.ccccxxxvij.num.17.fo.551
Sententia lata ſuper nullitate proceſſus, an ſit interlocutoria, uel diffinitiua.ibid.num.18
Sententia diffinitiua uel interlocutoria ſuper aliquo crimine prolata,an poſsit mandari executioni infra decem dies datos ad appellandum. q. ccccxxxvj. num.54.fol.557
Sententia ſi contineat plura capitula, an appellari poſsit ab uno. q.ccccxxxvj. num.74.fo.560
Sententia ſuper deſertione appellationis, eſt interlocutoria.q. xj. num.1.fol.18
Sententia lata ſuper deſertione appellationis,an ſit nulla.ibid.nu.2.

Sententia lata ſuper deſertione appellationis,an habeat uim diſfinitiuæ.q. xij.num.4.fol.20
Sententia poſsitne mandari executioni,contra procuratorem litis.q. lxxxvj.num.3.fol.104
Sententia in reſtitutione in integr. quando poſsit ferri ſine litis cõteſt.q.cxliij.nu.3.fol.199
Sententia lata in confeſſum, iudicio etiam minus legitimè inſtituto,ualet.q. cxx.num.1.fol.158
Sententia lata contra homines alicuius Ciuitatis, an noceat eorũ ſucceſſoribus. q. cclxxix. nume. 1.fol.371
Sententia expreſsè lata contra ſtylum Curiæ, an ſit nulla.q. ccxcij. num.2.fol.382
Sententia lata contra debitorem, mandatur executioni in bonis debitoris ſui.q. xxvj.nu.2. fol.36
Sententia an poſsit mandari executioni cõtra illum, qui cauſam habet ab illo,qui dolo deſiit poſſidere.q.ccxv.num.8.fol.309
Sententia, quæ nulla eſt, an poſsit per aliam confirmari. Et an in ea confirmatione poſsit opponi de nullitate primæ.q.ccxciij.nume.1.fol.383
Sententia, quid in propoſito themate.q.xvj.num.1.fol.26
Sententia lata contra principalem, poteſt mandari executioni contra fideiuſſorem,ſine nouo proceſſu.q.ccxv.num.9.fol.36
Sententia ſuper exceptione peremptoria, an ſit interlocutoria. q.x.num.4.fol.18
Sentẽtia ſuper impoſitione ſecundi decreti,eſt interlocutoria.ibi. num.5
Sentẽtiæ prolatæ in executionem iudicati, ſintne interlocutoriæ. q.lxxv.num.4.fol.87
Sententia iudicis appellationum, eſt interlocutoria. q.xvj.numer. 2.fol.26
Sententia lata ſuper nullitate proceſſus, an ſit interlocutoria, uel diffinitiua.q.ccxxx.numer.1.fol. 314.& num.18.fol.551
Sententiæ diffinitiuæ proprium. ibid.num.2.fol.314
Sententia ſuper deſertione appellationis,eſt interlocutoria.q.ccxx.num.4.fol.314.
Sententia an ſit ipſo iure nulla,teſtibus non publicatis. q. ccclxix. num.4.fol.457
Sententia quæ tranſiuit in rem iudicatam, retractari poteſt, ſi æquum uideatur iudici. q. ccclxviij.num.1.fol.456
Sententia an ſit ferenda in perſonam procuratoris, an domini.q. ccccxxxj.num.1.fol.536
Sententiæ latæ,Curiæ nomine, ualent.q.ccccljj.num.2.fol.583
Sententiam quis mandabit executioni: an iudex, à quo: an iudex, ad quem.q. ccccxxxvj.nume.43. fol.556
Sententiarum tria ſunt genera. q. xij.num.6.fol.20
Sermonis pronunciatio in maſculino,quando non porrigatur ad fœmininum.q. cccccvj. nume.2. fol.641
Sequeſtratio neceſſaria facta ad mandatum iudicis,priuétne quẽ

ſua poſſeſsione.q.ccxlvj.num.6. fol.339
Sequeſtrationes an impediant con ceſsionem præciſarum.q.ccx.nu me.1.fol.300
Seruiens Delphina. qui falsò refert, qua pœna puniatur.q. ccccccccxxviij.num.4.fol.796
Seruiens ex officio ſuo poſsitne quem citare.ibid.num.4.fo.796
Seruitia annua quanto tempore acquirantur.q.ccccvij. numer.2. fol.498
Seruitus realis quanto tēpore præſcribatur remiſſ. q. ccccvj. num. 3.fol.499
Seruitus pecoris paſcendi, quanto tempore præſcribatur.q. cccccIxxiij.num.1fol.735
Seruitutes, habētes cauſam diſcōtinuam, non præſcribuntur. ibidem.num.2
Sigillū,in quo literę non apparent. non meretur dici ſigillum.q. cccclxxxj. num.3.fol.614
Simoniāne ſit,aliquid accipere,pro ingreſſu monaſterii. q. lxxx. nu. 1.fol.95
Soluta per ſimoniam an poſsint repeti.q.cccccIxxxj.nu.1.fol.748
Soluta per ſimoniam cui applicabuntur. q. cccccIxxxj.numer. 4. fol.749
Solutio, eſt facti.q.clxxj. numer. 3. fol.237
Spoliatus omnibus bonis, uel maiori parte,an poſsit à quocūque conueniri antè, quàm reſtituatur.q.xxxviij.num.2.fol.51
Spoliatus quibus caſibus non reſtituatur,ſi per partem opponatur. q.xxxvij.num.6.fol.49
Sponſalitia largitas, quid dicatur. q.cxlv.num.2.fol.201
Spurii an ſuccedant matri,ſi non ſit illuſtris.q.cclxxx.num.2.fo.372
Spurio poſsitne quid relinqui à patre.q.cclxxx.num.1.fol.371
Statuto ſtāte, quòd uir mortua uxore lucretur dotem, uel certam partem dotis datæ,an locum habeat in dote nō ſoluta.q. cclxxiiij.num.2.fol.365
Statutorū interpretatio qualis eſſe debeat.q.xxx.num.1.fol.40
Statutum an poſsit tollere præſcriptionem longi tēporis, xxx. uel xl.annorum.q. cccxix. numer. 1. fol.404
Statutum Delphinale,ſi quis per literas,an uideatur prohibere cauſam nullitatis.q.ccccxxxvj.num. 5.fol.557
Statutum Delphin. ſi quis per literas, &c. an poſsit intentari pro re mobili,ūel ſe mouēte.q.ccxij. num.1fol.303
Statutum, quòd muliere moriente in matrimonio ſine liberis, maritus lucretur dimidiam partem dotis, & aliam tantùm partem teneatur reſtituere,an intelligatur in dote ſoluta, uel tantùm promiſſa.q. cccccIxv. numer. 3. fol.721
Stipulatio interpoſita per notarium, ad opus futurum, an ualeat.q.cclxvij.num.2.fol.356
Stylo Curiæ potius, quàm conſuetudini ſtādū.q.ccxij.nu.3.fo.382
Stylus curiæ ſancti Marcellini, habeátne locum in inſtrumēto de-

biti,nō etiam ſigillato. q. clxxxj. num.1.& 2.fol.251
Stylus & conſuetudo Curiarū, pro lege habetur.q.cxcviij.n.2.f. 279
Stylus, eſt legitimus interpres ſtatutorum.q.xxx.num.2.fol.40
Subdito licet ſe eximere à dominica poteſtate, ob atrocem ſæuitiam.q.lxij.num.1.fol.72
Submittēs ſe miſericordię alicuius, an intelligatur ſe ſubmiſiſſe eius arbitratui.q.ccccxcv.nu.1.fo.629
Submittens ſe alienæ iuriſdictioni, an,& quando poſsit pœnitere.q. lxxvij.num.1.fol.90
Submiſsio debitoris, ad carceres, an ſit obligatio ualida.q.lxj. nume.1.fol.70
Submiſſus curiæ ſancti Marcellini, poſsitne ante litem conteſta.pœnitere.q.clxxxj.num.4.fol.252
Subſidii,uerbi, etymologia.q. ccclxxj.num.1.fol.459
Subſidium uolūtarium,quid.q.ccclxxj.num.2.fol.459
Subſidiū neceſſariū,quid.ibi.nu.4
Subſtitutio facta perſonæ incertæ, an ualeat.q.cccclxvij.nu.1.fo.597
Subſtitutio graduum.q. ccccccl. nume.1.fol.692
Subſtitutio compendioſa, an fiat filio impuberi.q.cccccxxxiiij.nume.1.fol.670
Subſtitutio facta in perſonā unius, an cenſeatur repetita in perſonā alterius ſibi coniuncti. q. cccccxxxj.num.1.fol.665
Subſtitutio compendioſa, facta per uerbū cōmune, cōtinet uulgarē, ante aditā hæreditatē,& pupillarē expreſsā.q.cccccxxj.n.1.fo.659
Subſtitutio facta filiæ, per patrē, in certa pecunię quātitate inſtitutę, an ſit fideicommiſſaria.q. cccccxxij.num.1.fol.659
Subſtitutiones pupillares,uulgares & fideicommiſſariæ, ſi concurrant, an in electione ſit eius, in quem collatæ ſunt, uti qua malit.q.cccccxxxij.num.1.fol.669
Subſtitutionis ſpes, an poſsit alteri cedi ante conditionis euentum. q.ccxxxij.num.1.fol.329
Subſtitutis duobus, quorum unus decedit antè, quàm hęres,an eius portio remaneat hæredi hæredis,uel deueniat ad conſubſtitutum.q.cccxxxv.num.1.fo.418
Succeſſor uniuerſalis tenetur ſtare locationi ſui prædeceſſoris. Secus de particulari. Et quid ita. q.cccclxxx.num.3.4.& 5.fol.612
Suitas, an conueniat mulieribus,& quomodo capiatur. q. cccccxlviij.num.2.fol.689
Summariè procedere,quid importet.q.ccclxix.num.2.fol.457
Superuita an debeatur dote non ſoluta.q.ccccclxv.nu.1. & 5.f.120
Supplicare ſecundò non licet à ſententia Præfecti Prætoris Delph.limi.q.cccxlv.nu.1.limi.nu.2.f.428
Supplicari bina uoce an poſsit à ſententia Parlamenti. q. clxxxix. num.3.fol.260
Supplicatio an faciat rem litigioſam.q.cccxxxvij.num.3.fo.420
Syndici uniuerſitatis poſsintne quē accuſare nomine uniuerſitatis. q.cvj.num.2.fol.144
Syndici debēt pręſtare iuramētū fidelitatis.q.ccccccxxxj.nu.8.f.813

Syn

Syndicus & tutor, eiuſdem ſunt iuris. q. lxviij. num. 4. fo. 79
TAbellio quis ne poſsit effici, de cõſuetudine. q. cccxvij. num. 1. fol. 403
Tallia Delphinalis an debeat perequari inter ſubditos, pro ſolido & libra, uel per capita. Et quid de foreſi. q. lxxxvij. n. 5. & 6. f. 107
Tallia an debeat æqualiter imponi pro rebus, quas quis extra ciuitatẽ habet. q. lxxxvij. nn. 7. f. eo.
Talliabilis, an poſsit immunitatem cõſequi præſcriptione xl. annorum. q. cccxvj. num. 1. & 2. fol. 401
Talliabiles, qui dicãtur. q. cccxiiij. num. 1. fol. 399
Talliabiles, quibus æquiparentur. q. cccxiiij. num. 3. fol. 399
Tẽpora fatalium, an currant cõtra minores. q. ccccxxxvj. n. 45. f. 556
Tẽpora fataliũ, an poſsint prorogari conſenſu partium. ib. nu. 46
Tempora fatalium an currant, facto compromiſſo ſine termino. q. ccccxxxvj. num. 100. fol. 563
Tempora fatalium, an currant in curia Grationopol. q. ccccxxxvj. num. 29. fol. 553
Tempus præfixum ad appellandũ, an currat, etiam nullitate propoſita. q. ccccxxxvj. num. 78. fol. 561
Tempus ſtatutorum ad redimenda pignora, curràtne contra minores. q. xxxj. num. 1. fol. 41
Tempus conficiendi inuentarii, à quo tempore incipiat currere. q. cccclxxj. num. 5. fol. 733
Tempus an debeat inſpici in contractibus alienationis rerum eccleſiaſticarum. q. clvij. nu. 1. fo. 221
Tempus reuocandi rem, an currat minori xxv. annis. q. cclvij. num. 3. fol. 347
Tempus contra eccleſiam præſcribendi, quãtum requiratur. q. clxj. num. 1. fol. 225
Tempus magnum uel paruum dicitur arbitrio Iudicis. q. cxxxij. num. 3. fol. 175
Tempus, quo eccleſia fuit in commendam conceſſa, an debeat ſubduci de præſcriptione. q. clij. num. 1. fol. 214
Tempus conficiendi inuentarii, an currat minori. q. cccclxxj. num. 2. fol. 732
Tempus datum ad redimendum pignus, à quo die currat. q. xxij. num. 1. fol. 32
Terræ eccleſię incultæ, poſſunt per prælatum ſine ſolẽnitate dari in emphyteuſim perpetuã, uel feudum. q. clviij. num. 1. fol. 222
Tertiamentum emolumentorum Delphin. qualiter & quomodo fiat. q. cccccxxxvj. num. 1. fol. 673
Tertius an poſsit interuenire, opponendo de dominio, ut impediatur reintegratio. q. xxxvij. nume. 4. fol. 49
Teſtamentum militare non requirit niſi duos teſtes, etiã non rogatos, modò in conflictu. q. cccccxliij. nu. 9. 10. & 12. fo. 306. & 681
Teſtamentum, in quo mater eſt inſtituta, nulla cauſa inſerta, & illius eſt hæres inſtitutus, an poſsit dicere teſtamentum nullum. q. ccccxxvj. num. 7. fol. 529
Teſtamentum capti ab hoſtibus an ualeat. q. cclxviij. num. 2. fol. 357

Teſt

Teſtamentum an ualeat,in quo filius non reperitur inſtitutus, ſed ſubſtitutus per fideicommiſſum. q.ccccxxv.num.1.fol.527
Teſtamētū primū,an poſsit reuocari per ſecūdū.q.cxxvij.nu.2.f.166
Teſtamentum an cenſeatur reuocatum per hæc uerba teſtatoris, nolo teſtamentum meum ualere.q.cc.num.2.fol.286
Teſtamento reuocato, an cenſeantur reuocata prælegata. num. 5. fol.287
Teſtamentum an ualeat,filio inſtituto, quandocunque deceſſerit hæres.q.ccccluj.nu.1.& 2.fol.586
Teſtamētum an poſsit probari per inſtrumētū.q.cccxxxj.nu. 1.f. 416
Teſtamētū ſolene,an poſsit reuocari in minus ſolēni uolūtate.q. cc. nu.1.& 3.diſt.nu.4.fol. 132.& 285
Teſtationes inualidæ, poſſunt conſenſu partium ualidari.q.cxxxvj. num.2.fol.181
Teſtator excluſione filiarum, uideatúrne uoluiſſe hæreditatem ſuam ad maſculos peruenire. Et an ea diſpoſitio inducat fideicōmiſſum, quo ad maſculos.q. ccxcix.num.1.& 2.fol.388
Teſtator ſi prohibuerit alienationem,an res ſubiacentes reſtitutioni in caſibus exceptuatis in authen. res quæ poterunt alienari.q.ccccccxj.num.4.fol.773
Teſtatoris uoluntas maximè debet attendi.q.ccclij.num.3.fol.439
Teſtatoris uerba ad hæredem ſuū quòd faciat ad libitū,uel iudiciū, uel beneplacitum,de bonis ſuis, quomodo illa uerba capiantur. q.ccccclxxv. num.4.fol.606
Teſtes alii debeántne examinari in cauſa appellationis, ſuper eiſdē articulis traditis in prima inſtantia.q.xiiij.num.1.fol.23
Teſtes ſi in prima & ſecunda depoſitione ſibi non cōſtent, utri depoſitioni ſit ſtādum.q. cccccxlvj. num.1.fol.685
Teſtes ſi cōtradicant inſtrumento, utri potius credēdū, notario,an teſtibus.q.cccccxl. nu.1.fol.678
Teſtes quot præiudicēt inſtrumento.ibid.num.2
Teſtes producti à falsò procuratore,alia parte præſente,an ualeāt. q.cccxlij.num.2.fol.427
Teſtes an poſsint denuo examinari ſuper articulo primò à iudice miſſo.q.cxxiiij. num.1.fol.164
Teſtes in teſtamento, an debeant eſſe rogati,an ſufficiant fortuiti. q.cccccxxxviij. num.2.fo.676
Teſtis iteratò deponens ſi ſe referat primæ ſuę depoſitioni, an ualeat depoſitio.q.lxxij. nu.2.fo.83
Teſtes an poſsint poſt didiſcita teſtificata repeti ſuper amiſsis interrogatoriis,ſi fortè nō fuerint examinati ſecundū interrogatoria tradita à partibus.ib.num.3
Teſtes pducti ab aduocato,in cauſa appellationis,ſuper eiſdē articulis,quibus in prima inſtantia, an ualeāt.q.cccxlvij.nu.2.fo.430
Teſtes uariè deponunt, utri diſpoſitioni ſit ſtandum. q. cccccxciij. num.1.fol.761
Teſtes an poſsint recipi in cauſa inquiſitionali ante litem conteſtatam.q.cccccxc.num.2.fol.760

Teſt

Teſtes uariè deponētes de loco & tēpore, an ſepulturæ electionem probēt. Et quid de iuriſdictione. q.cccccxliiij.num.1.& 2. fol.683
Teſtibus examinatis ſuper ualore alicuius rei pars aduerſa producit alium articulū, quòd res pluris ualet, an debeant ſuper hoc articulo teſtes examinari.q. ccccclxxxv.num.1.fol.753
Teſtis falsò deponentis pœna quæ ſit.q.xliiij.num.1.fol.58
Teſtis falſus puniendus, non ſecundum rerum euentum, ſed ſecundum affectum.ib.nu.2.fol.eod.
Teſtis domeſticus, an debet admitti.q.xlv.num.2.fol.59
Teſtium productio, per partem priuatam facta, non prodeſt, neque nocet parti fiſcali.q.cccxlij.num.1.fol.426
Thares, primus pecuniam cudit.q. ccccxciij. num.2.fol.627
Theſaurarius Delphinalis ſi quem trahat in curiā parlamēti, & ſuccumbit, an debeat in expenſis cōdēnari.q.cclxix.num.2.fol.358
Theſaurari⁹ Delph. uel locator, an debeat facere diminutionē mercedis. q.cccccccxxx, nu.3. fol.804
Titulum habens alium à defuncto quàm teſtamēti, an ſit legitimus contradictor.q. cxxxij.num.6. & 7.fol.175
Tonſura collata à non ſuo Epiſcopo, an ualeat.q.ccccxlix. num.1. fol.579
Tonſura collata laico à non ſuo prælato, tenet. Et quid ita. ibid. num.2.& 3.fol.580
Traditio facta per precarium operetúrne traditionem ueram. q. cj.num.1.fol.136
Tranſactio facta inter duos Priores, uel curatores, an ſit perſonalis, uel realis. q. clxxviij. nume.5. fol.249
Tranſacto ſuper negotio principali, an uideatur tranſactū & ſuper expenſis.q.lv.num.1.fol.64
Trebellianica an poſsit detrahi, ꝑ re particulari, reſtitutioni ſubiacente.q.ccccclxvj.nu.1.fo.596
Trebellianica nō poteſt prohiberi per teſtatorem primi gradus, in liberis.q.lj.nu.1.fol.58
Trebellianica an detrahatur, de re prohibita alienari, per teſtatorem.ibid.num.2
Trebellianica an detrahatur de piis relictis.q.clxxxviij.nu.1.f.259
Trebellianica an poſsit detrahi in una re, inuito fideicommiſſario. q.cccccccvij.num.1.fol.770
Trebellianica an cenſeatur prohibita per hæc uerba, pleno iure &c.adiecta in reſtitutione fideicōmiſsi. q.cccccxxxvij. n.1.f. 674
Trebellianicæ prohibitio facta per patrem filio, reſpectu primi gradus prorogationis ad omnes ſubſtitutiones ſubiunctas. q.ccccccxcij. nu.1.fol.761
Tunc, dictio, infert temporis extremitatem. q. cccccccxxix. nume. 2. fol.799
Tutor & curator nihil niſi expenſas ab adultis uel pupillis repetere poſſunt.q.lxviij.nu.1. fol.78
Tutor, qui datur ex inquiſitione, debet pronunciari idoneus, antè, quàm ſibi decernat tutela.nu. 2.fol

2.fol.414
Tutor an poſsit ratificare geſta per falſum actorem.q.cccxx. nu. 5.fol.405
Tutor teſtamētarius quo caſu debeat priuari relictis per teſtatorem.q.cxliiij.num.1.fol.200
Tutor antè, quàm accedat ad adminiſtrationem, quinque ſunt neceſſaria. q. cccxxx.nu.1. 2.3.4. 5.& 6.fol.414
VAgabundus, quis dicatur. q. ccij.ibid.num.2.fol.290
Vapanienſes,an ſint ligii iuriſdiciabiles Regis Siciliæ. q. ccccclj. nu. 1.3.6.& 8.fol.693.& 694
Vapanienſes an poſsit uti ſaluagardia Delphinali, contra Regem Siciliæ.ibid.nu.2.9.& 10.fo. 693. & 694
Vapanienſis Epiſcopus ad quæ teneatur Regi Siciliç.q.ccccclj.nume.5.fol.695
Vaſallo ſufficit petere inueſtiturā, ad euitandum commiſſum. q. clxvij.num.1.fol.232
Vaſallus rem feudalem,irrequiſito domino,uendens,quo pacto euitet pœnam commiſsi.q.clxiij.nu. 1.2.& 3.fol.228
Vaſallus ſi non præſtiterit fidelitatem domino infra annum,& diē, perdit feudum.Et quid ita.q.clxiij.num.1.& 2.fol.229
Vaſallus ſi uendat rem feudalem, irrequiſito domino,& poſteà recuperet,an euitet pœnam commiſsi.q.clxij.num.2.fol.227
Vaſallus quot, & quibus caſibus teneatur iuuare dominum. q.lvij. num.2.fol.65
Vaſallus ſi non petierit inueſtiturā infra tempus debitum, an & quādo poſsit moram purgare. q. clxvj.num.1.fol.231
Vaſallus iuriſdictionē alterius prorogare non poteſt, ſine uoluntate domini ſui.q. cclxxv. nume.3. fol.368
Vaſallus ſi commiſit delictum,propter quod perderet feudum, an hæres domini poſsit id opponere.q.ccxiij.num.4.fol.305
Vaſallus an poſsit feudum alienare ſine conſenſu domini.q.clxij. num.1.fol.227
Vaſallus qui non poſsidet, non tenetur domino ad onera feudalia.q.clxv.num.2.fol.230
Vaſallus uaſalli mei, non eſt homo meus.q.ccccclj.num.7.fol.696
Vectigal an etiam ſoluendum pro qualibet re ad uſum proprium. q.iiij.num.1.fol.12
Vectigal exigendi ius,per conſuetudinem acquiritur.q.ccccxcviij. num.2.fol.632
Venari in alieno territorio, ſiue guarena, non licet.q.ccxviij.nu. 1.Limit.num.2.fol.312
Veniens ab inteſtato,per tit.ſi quis omiſſ.cauſa.uel,ſi non ualet iure teſt.&c.an poſsit detrahere Trebellianicam.q.liij.num.3.fol.61
Vendicanti rem, an non debeant reſtitui fructus.q. cclvij. nume.4. fol.347
Vēditio rei allodialis, qualiter fiat. q.cccv.num.1.fol.394
Venditor puniatúrne in plus, quia rem litigioſam uendit emptori ignoráti.q.cccxxxvij.nu.2.fo.419

Vend

Venditor an conſtituatur in bona fide, ſi rem, quam uendit, francam & liberam aſſerat, falsò tamen. q. xxiiij. num. 2. fol. 34
Venditor ſi conſtituat ſe precariò poſsidere, transferatúrne in emptorem dominium. q. cxij. num. 3. fol. 150
Verba in donatione appoſita, ad habendum, tenendum, poſsidendum, permutandum, quid operentur. q. cxlvij. num. 3. fol. 210
Verba præcedentia, limitant ſequẽtia obſcura. q. ccccclxxxv. num. 2. fol. 618
Verba, quòd hæres meus portet nomen & arma mea, an importent conditionem. q. cclj. nu. 1. fol. 343
Verba derogatoria primo teſtamento adiecta, quid operentur. q. cxcvij. num. 1. fol. 166
Verba illa, præſcriptione, &c. in aliquo contractu adiecta, an impediant curſum præſcriptionis. Et quid, ſi proferuntur à ſtatuto. Et quid, ſi à cõtrahentibus. q. ccccix. num. 1. 2. & 3. fol. 502
Verba, contentum eſſe, quid operentur. q. xciij. num. 2. fol. 122
Verba ad aptitudinem ſæpe, non ad actum referuntur. q. cccccc-xxj. num. 3. fol. 799
Verba plura, aut plures clauſulæ ſi apponantur, ſingula ſingulis referenda ſunt. q. cccccxxxiij. nume. 2. fol. 670
Verbi, inquiratis, uis. q. lxx. nume. 3. fol. 81
Verbum, ſine hærede, in materia feudali quomodo accipiatur. q. lix. num. 3. fo. 68. & q. cxxxiij. nume. 2. fol. 178
Via publica deſtructa, quomodo ſubueniatur Reipublicæ. q. cccc-xliiij. num. 4. fol. 576
Vicarius generalis Epiſcopi, an poſsit beneficia conferre, ſine ſpeciali mandato. q. ccclxxiiij. num. 5. fol. 463
Vicarius Epiſcopi, an poſsit alium ſubſtituere uicarium. ibid. num. 6
Vicini an poſsint collectam indicere pro puteo reparando, aut uia reficienda. q. ccccxliiij. nume. 1. fol. 575
Victus uictori an condemnari debeat in expenſis, in cauſa appellationis. q. ccccxxxvj. numer. 56. fol. 558
Vidua ignobilis, relicta uiri nobilis, uel qui foret immunis à ſubſidiis, an debeat contribuere cũ plebeis in ſubſidiis. q. ccclix. nu. 3. fol. 433
Vidua, quæ dicatur. q. ccccclxvj. nume. 2. fol. 724
Vidua plebeia, relicta nobilis, aut aliàs exempti, an durante uiduitate gaudeat priuilegio immunitatis. q. ccclxxx. num. 3. fol. 470
Vidua nobilis, relicta plebeii, an teneatur ad ſubſidia Delphinal. q. ccclxxx. num. 1. fol. 469
Viduæ relictæ Conſiliariorum Delphinal. an compellantur conferre quid in ſubſidiis. Et quid de cæteris. q. ccclxxix. nume. 1. & 2. fol. 468
Villæ comprehenduntur appellatione terræ. q. ccccclxxxix. num. 2. fol. 622
Vincẽtius, Ferrarieñ. ordinis prædicat

dicatorum, Lugduni concionatur.q.lxxxiiij.num.1.fol.101
In uinculis qui dicantur. q. ccliij. num.2.fol.343
Vintenium an ſit ſoluendum nomine prædiorum in alieno territorio ſitorum,licet ibi non habitem. q. ccclxxij. numer.1. & 2. fol.460
Vintenium, unde dicatur. q. ccclxxij.num.4.fol.460
Voluntas debet attendi, in raptu uirginū.q.cccccclv. nu.2.fol. 706
Voluntatum ultimarum, octo ſunt ſpecies.q. ccccccxliij. nume.1.2.3. 4.5.6.7.& 8.fol.681
Vox publica,& rumor in patria,excuſant à dolo & calumnia.q. cccccxlvj.num.1.fol.577
Vnio ad quid fiat.q. ciij. numer.4. fol.136
Vniuerſitas non poteſt ſe in unum congregare, ſine licentia Iudicis.q.cvj.num.1.fol.144
Vſufructuaria omnium bonorum, ſe alimentare tenetur & ueſtes lugubres ſibi comparare.q. cccccxlj.num.3.fol.679
Vſufructuarius omnium bonorū, an teneatur ſoluere debita.q.cccccxlj.num.1.fol.679
Vſura,inficit contractum,q.ccxxvij. num.3.fol.324
Vſus nihil operatur,niſi habeat implictum.q. ccccccxxxj.nume.14. fol.820
Vſusfructus an finiatur uſufructuario ingrediente monaſterium.q. ccccccxcv.num,1.fol.763
Vſusfructus an finiatur, ſi uſufructuarius efficiatur monachus.q. ccccclxxvij.nu.4.fol.609
Vxor an lucrabitur donationem propter nuptias, marito eam alimentante, durante litigio.q. cccccxxxix.num.5.fol.571
Vxor an cenſeatur proprietaria, uel uſufructuaria in bonis ſibi à uiro conſtitutis pro doario. q. ccccccxxv.num.1.fol.661
Vxor diues, an teneatur alimentare uirum. q. cccccxxxix. numer.2. fol.571
Vxori iuſtè mittitur repudium, ſi maritus non cognoſcat eam infra biennium.ibid.num.3

FINIS INDICIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE